Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af N. C. Rom.

Udkom 1873-1901.

Skønlitterært indhold indekseret på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p108811.htm

---

Udarbejdet af Niels Jensen

STATSBIBLIOTEKET

STATSBIBLIOTEKET

Husvennen

Billedblad

for

Morskabslæsning, Oplysning og Husflid,

udgivet af N. C. Rom.

Redigeret af Bertel Elmgaard.

Aargang 1890-1891.

Kjøbenhavn.
N. C. Roms Forlagsforretning.
1891.

N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri, Kjøbenhavn. K.

Indholdsfortegnelse.

Fortællinger og Skitser.

Sibe.

Herremand og Tater, af Carit Etlar 1, 10, 18, 26, 33, 41, 49, 58, 65, 73, 82, 90, 97, 105
Kulsviere, af Zakarias Nielsen 3, 11, 19, 27, 35, 43, 51, 59, 67, 75, 83, 91, 99, 107, 115, 123, 131, 139, 147, 155, 163, 171, 179, 187, 195, 203, 211, 219, 227, 235, 243, 251
Landstrygerfolk, af C. A. Thyregod 6
Den klogeste giver efter, af Leo Tolstoy 7
Kongen og Skjorten, af Leo Tolstoy 11
Hvad der kom i Bøtten, af Friis Jensen 15
En „sær" Mand, af Knud Skytte 22
„Moster", af Hans P. Lunde 30
Svig og Ærlighed, ved C. A. Thyregod 31
En Sygeberettelse, af E. T. Christensen 50
Den, som graver Grav for andre, af C. A. Thyregod 62
Gaasetyven, af C. A. Thyregod 67
Drengen og Kæltringesvinet, af C. A. Th. 83
Raadsforsamlingen, af Leo Tolstoy. 83
Vanhelds-Tammes, af Knud Skytte 86
Palle Madsens Siljetræer, af C. A. Thyregod 94
Juleaften hos Ole Bakke, af C. A. Thyregod 98
Hønen og Kyllingerne, af Leo Tolstoy 102
Da Aaret blev ringet ud, af Knud Skytte 102
Fremmed, af Fris Jensen 111
Armgaard, af P. C. B. Bondesen 114, 122, 129, 138
Hellig tre Konger, af Bertel Elmgaard 118
Aabenbart Skriftermaal, af C. A. Thyregod 126
Eneboeren, af Leo Tolstoy 131
Krykke-Lene, af C. A. Thyregod 149
Paa Dybbøls Jord, af E. T. Haubye 153, 161, 169
Lidt af min Faders Fortællinger, ved E. T. Kristensen 158
„Korporalen", af Knud Skytte 166
Ridder og Røver, af C. A. Thyregod 174, 182, 190, 198, 206, 214, 222
Ungdomsminder, af H. P. Lunde 178
„Mis", af Alfr. Ipsen 185
John Djævel, af Carit Etlar 193
Næsehandleren 195
Dugdraaben, af Leo Tolstoy 203
Løven og Hunden, af Leo Tolstoy. 215
Musen som blev forvandlet til en Fugl, af Leo Tolstoy 227
Ved Tørringskole, ved C. A. Thyregod 231
Pablo og Nina, ved Knud Skytte 238
Fruens Yndlingssøn, af C. A. Thyregod 246
Straffen, af Em. Henningsen 249, 257
En Podekvist, af Folkvar Krag 254, 262
Morbro'ers Historie, af H. Vinge 259, 267
Ræveungens Genfærd, af C. A. Thyregod 270
Bispens Svend, af M. Henckel 275, 283, 291, 299, 307, 315, 323
Væddemaalet, af A. Bondeson 278, 286
Gamle Mathias, af C. A. Thyregod 281
Sildemanden, af Knud Skytte 289
Et Stykke Brød, af François Coppée 293
Jens Krænsen, af C. A. Thyregod. 302
Tre gode Raad, af O. 310, 318
Pynten klaret, af M. Højer 322, 330
Svigermoderen, ved A. Th. J. 326
En Bondehævn, af Bertel Elmgaard 331, 339, 347, 355
Hos Josops i Gullaas, af Aug. Bondeson 334
Louisd'oren, af François Coppèe. 338
I en snæver Vending, af Em. Henningsen 342, 350
Lille Iver og Ællingeflokken, af C. A. Thyregod 346
Kanin-Knud, af C. A. Thyregod 353
Et Ungdomsminde, af Armin Stein 362
Kamphanen og Digteren, af P. P. 363
Fogeddrabet paa Munkebjerg, af C. A. Thyregod 371, 379, 387, 395, 403, 411
Hinden, af Em. Henningsen 377
Ledvogteren, af F. Coppée 385
Den vægelsindede, af G. R. 391, 399
Tjenestetyende, af C. Heger 406
Opsæt ikke 407
Kulsvierens Hævn, af J. Gaardboe 414

Digte og Smaavers.

Sonet, af N. Bøgh 2
Efteraar, af Ed. Egeberg 14
Dagens Sang, af Andr. Dolleris 19
Mis hjælper til 23
Peder Tordenskjold, af B. S. Ingemann 25
Efter Slaget, af Bertel Elmgaard 34
Paa Jødekirkegaarden i Prag, af C. Snoilsky 66
To Digte, af Zakarias Nielsen 79
En Julegaas, af Chr. Richardt 87
Nyaarsønsker, af C. A. Thyregod. 106
Det tredje, af J. Wolff, ved Alfr. Ipsen 137
Vinterkvælden, ved S. H. A. 142
Spinde-Lise, af Bertel Elmgaard. 162
Den første Pibe Tobak 185
Heldraad, af B. E. 187
Lille Per Fisker 193
Den sorrigfulde, af Mads Hansen. 195
Vaarhilsen, af J. Blicher 215
Faarekyllingen, af C. Snoilsky 226
Barnet og Bækken, af E. T. Kristensen 283
Pigen ved Stranden 291
Ved Sporstiftet, af G. R. Sims, ved Alfr. Ipsen 298
Et Vennehus, af C. A. Thyregod. 306
„Brolæggeren", af Rudolf Schmidt 313
En Arv, af C. A. Thyregod 319
Til Lærken, af S. 331
Kildesang, af Bertel Elmgaard 337
Smaafuglenes Lykke, af S. 343
En Trøst, af S. 359
To Maaneskinsstykker 360
To Kvinder, af G. R. Sims, ved Alfr. Ipsen 369
Et Brev 371
Raahjorten 377
Hyttevise, af Bertel Elmgaard 382
Fra Barnestuen 384
Den gamle Gaard, af B. E. 401
Storken paa Dybbøl Mølle, af C. Snoilsky 410

Levnedsskildringer. — Fra Historien og Folkelivet.

Peder Tordenskjold, af Bertel Elmgaard 5, 13, 21, 29, 37, 47, 54, 62, 69, 78, 86, 93, 101, 110, 117, 125, 134
Malling Hansen 9
Gamle Møller 17
Af Oldemoders Fortællinger om Nordens Guder, ved S. Tvermose Thyregod 45
Jørgen Sonne, af B. E. 57
Danske Kongeslotte 71
Professor Koch 81
L. P. Holmblad 89
Johanne Louise Heiberg 113
Niels W. Gade 121
Docent N. J. Fjord, af B. E. 145
Theophilus Hansen 177
Gamle Minder fra Ulfborg, ved E. T. Kristensen 201
Prins Napoleon 208
Domprovst Gude 209
Frederik Barfod, af B. E. 217
E. Dalgas og de jydske Heder, af Bertel Elmgaard 225, 233, 241
Grev Moltke 255
General Booth og hans Værk 265, 274
M. V. Brun 273
Professor Schurmann 297
Balduin Dahl 305
Vismanden og Rigmanden, af L. Schrøder 306
Folkeskik i Salling, ved E. T. Kristensen 314
Stiftsprovst P. C. Rothe 329
Henry M. Stanley 345
Stanley og Kongostaten 361
Hvad hører der til for at være en Vismand, af L. Schrøder 393
Billedhuggeren H. V. Bissen 409
Jules Grévy 415

Kirkelige Smaastykker og Livstræk.

Timelig Høst og Evighedshøst, af C. Leunbach 3
Søndagshandel 11
Skibet paa Havet 22
Vore Børn 23
Jesu Magt, efter Fr. Petersen 42
De tre hellige Jyder 55
To Ansigter 55
Til Eftertanke 59
Hvorfor gaar du i Kirke 60
Det kolde Lys, af Vilh. Bech 74
Medens det er Tid, ved A. Th. J. 91
Som man reder, ved A. Th. J. 94
Den gamle Jule-Lovsang, af C. Leunbach 99
Den rigtige Soldat 107
Enkens Skærv 110
En offentlig Forbøn 123
Ad den Vej, som er øde, ved A. Th. J. 127
Den Helligaands Gerning 131
Nu vil jeg rigtig gøre Fa'er en Glæde, af Th. Elmquist 142
De mange Talenter og det ene Talent, af C. Leunbach 146
Skorstensfejerdrengen, ved A. Th. J. 158
Hvem Gud vil bevare, af Th. Elmquist 167
Et Besøg ved Frelsens Hær 175
Et Guds Redskab 199
Jeg kan ikke se det, ved A. Th. J. 199
Kemiens Paaskeprædiken 207
I Saatiden, ved A. Th. J. 210
Det fjerde Bud, ved A. Th. J. 223
Guddommeligt Følgeskab 235
I Sporvognen, ved A. Th. J. 239
Tilintetgjorte Forhaabninger 239
„Hændelse" set i Kristendommens Lys, af C. Leunbach 247
„Fadervor" som Fredstifter 259
Den bedste Løn, ved A. Th. J. 263
Paa Vagt 271
„Jeg kender ikke dette Menneske", ved A. Th. J. 282
Uden Kraft 290
Alt tilgivet 291
Fromt Tyende, ved A. Th. J. 295
Faderkærlighed 299
Fristeren i Kirken 311
Om at „sige Sandhed" 311
Trofaste Mødre 327
Hvorledes prædiker du? 327
Et godt Ord findet et godt Sted 327
Bibel og Spejl 331
Fra en Edsvornesal 339
En Redelighedsprøve 343
Til Eftertanke 351
Guds Ords Kraft 359
Høster du Velsignelse af din Søndag? 359
Kristnes Forhold til Vreden, af C. Leunbach 370
Sagtmodigheds Værd 382
Samvittigheds Penge 383
Mere Kærlighed, ved A. Th. J. 394
En Historie fra Amerika 395
Den ny Klædning 395
Fortællingen om den barmhjertige Samaritan, ved A. Th. J. 402
Gloende Kul 402
Spyfluen 402
Et Vindstød 410
Flere gloende Kul 410

Rejse- og Naturskildringer. — Almennyttigt. — Billedtekster.

Naar „Husvennen" kommer 8
En sjælden Vinstok 15
Hvad Kvinderne bør lære, af H. G. 23
Elfenbensplanten 31
Fingerpeg for Smaakaarsfolk 35
En Tyrefægtning i Spanien 38
„Den graa Mands Vej" 55
Et undersøisk Atelier 63
Om Vandkraft 95
Zigøjnerpigen 107
Alocasiaerne 119
Et Vinterbillede 141
Fra Indianernes Lejr 142, 151, 159
Et Vinterbillede fra det høje Nord 147
Palmerne 155
Blodiglen og Fangsten af den 165
Frelsens Hær i København 173
Træskonæbet 175
Nøjsomhed 183
Den indiske Æggedans 191
Lidt om Planterne 191
En Kunstnerinde 195
Fugle-Edderkoppen 199
En ejendommelig Redningsbaad 200
En københavnsk Bogauktion 205
Fra Littauen, ved Fr. R. 210
Fra Gammel Strand 221
En Udflugt til Damascus, af P. P. 229
En engelsk Fabrikegn 239
I Sporvognen, ved A. Th. J. 239
Ved Kysten 245
Paa Rejse over Alperne I—II. 253, 261
Spanske Danse, ved Fr. R. 271
Et Ørefigen 271
Fra Cirkus 277
Fepyramiderne ved St. Gervais 279
Fra Dyrenes Verden 279
Fra Burma 287
I Høhøstens Tid 295
Vaner, ved A. Th. J. 299
Om Fodens Beklædning, efter Dr. Vogel 303
Bedstefaders Fødselsdag 311
Ingen Afstøvning af Møblerne 311
Hollandsk Folkelivsbillede 314
Fiskeri ved en undersøisk Lampe 319
Kunsten at være syg, ved A. Th. J. 319
En stum Samtale 321
Det smager ham jo saa godt, af Elna 327
Rosenborg Have 333
Paa Tigerjagt i Indien 341
Et ejendommeligt Fangenskab 343
Stanleys sidste Rejse i Afrika 349, 358, 366, 374, 381, 389, 398
Det første Lokomotiv 359
Om Aandedrættet, af Aug. Koren 375
Hjemmegarvning, af C. Eneroe 383
Wadstena Slot 387
Fiskere kaster Garn 394
Da mi un Soldo 403
Kantonnementsbilleder 403, 411

Billeder.

Naar „Husvennen“ kommer, af R. Christiansen 1, Bendt og Annine 4, Wessels Møde med Kongen, af V. Rosenstand 5, Tordenskjolds Fødested 6, Malling Hansen 9, Bendt paa Jagt 12, Løvendals Galej, af C. Neumann 13, En sjælden Vinstok 15, Skæmt 16, Justitsraad C. C. Møller 17, Bendt og Skovfogden 20, Wessel og de svenske Dragoner, af V. Rosenstand 21, Mis hjælper til 23, Endelig kom det, af N. Wiwel 24, Peder Tordenskjold 25, Niels Bendtsen i Harnisk 28, Wessel drikker med den engelske Kaptajn, af V. Rosenstand 29, Elfenbensplanten 31, Skæmt 32, Wessel standser Ødelæggelsen af den svenske Flaade, af C. Blache 33, Et Husmandshjem 35, Øvrigheden kommer 36, Fregatten „Hvide Ørn“, af C. Neumann 37, En Tyrefægtning i Valencia 39, Loke hos Frigg, af L. M. Moe 40, Frispillere under Øvelsen 44, Thor drikker af Hornet, af L. M. Moe 45, Wessels Sammenstød med Øsel, af C. Blache 46, Tordenskjolds Adelsvaaben 47, Tordenskjold i Dynekilen 49, Besøget hjemme 52, Slaget i Dynekilen, af C. Neumann 53, „Den graa Mands Vej“ 55, J V. Sonne 57, Niels Bendtsens Hjemkomst 60, Tordenskjold forestiller de svenske Fanger, af O. Bache 61, Et undersøisk Atelier 63, Skæmt 64, Skanderborg Slot 65, Annine i Dansestuen 68, Fra Angrebet paa Strømstad, af C. Neumann 69, Koldinghus 70, Malmøhus 70, Haderslevhus 71, Frederiksborg 71, Gartneren og hans lille Søn, af Alfr. Schmidt 73, Kulsviernes Kapkørsel 76, Tordenskjold i Kamp, af C. Neumann 77, Tordenskjolds Vaaben 78, Tyrk paa Rejse, af Alfr. Schmidt 79, Prof. Koch 81, Bendts Komme 84, Carl den Tolvtes Lig bæres over Grænsen, af Cederfeldt 85, En Julegaas, af O. A. Hermansen 87, Etatsraad Holmblad 89, Ridtet 92, Tordenskjold som Fisker, af V. Rosenstand 93, Tordenskjolds Ur 94, Turbinen, 2 Figurer 95, I Marken ved Juletid 97, Ved Kulminen 100, Angrebet paa Marstrand, af C. Neumann 101, Grankogler samles, af V. Wegman 103, Zigøjnerpigen 105, Køreturen 108, Tordenskjold viser Kaptajn Utfall sin Styrke, af V. Rosenstand 109, Tordenskjolds Lysestage 110, Joh. Louise Heiberg 113, Ved St. Helenes Kilde 116, Tordenskjold og den svenske Kommandant, af O. Bache 117, Alocasiaerne 119, Skæmt 120, Niels W. Gade 121, Bendt og Maren 124, Tordenskjolds Angreb paa Gøteborg, af C. Neumann 125, Tordenskjolds Statue, efter Prof. Stein 129, I Dansestuen 132, Tordenskjolds Død, af V. Rosenstand 133, Tordenskjolds Spisetøj 135, Landsknægten i Vinkælderen 137, Gamle Bolines Død 140, Et Vinterbillede 141, En Indianer-Wigwam 142, Udvandrere overfaldes af Indianere 143, Docent N. J. Fjord 145, Mand og Hustru 148, Et Vinterbillede fra det høje Nord 149, En Indianerpige 151, En Indianer, der har skalperet sin Fjende 151, Annines Fortvivlelse 156, Talipot-Palmen 157, En Indianer 159, Det Indre af en Indianerhytte 159, Fra 64: Soldater udskibes 161, Præsten og Adjunkten 164, Iglefangst 165, Skæmt 168, Fra 64: Soldater rykker ud 169, I Adjunktens Stue 172, Et Møde i Frelsens Hær 173, Træskonæbet 175, Theophilus Hansen 177, Bendt og Stjern 180, Giucowaren i Baroda 181, Den første Pibe Tobak 185, Adjunktens Besøg 188, Dr. Hooker 189, Den indiske Æggedans, 191, Lille Per Fisker 193, Et Frierbesøg 196, En Kunstnerinde 197, Fugle-Edderkoppen 199, Chopmans Redningsbaad 200, Mellem Klitterne, af C. Neumann 201, Bredals Fødselsdag 204, En københavnsk Bogauktion 205, Prins Jerôme Napoleon 207, Amerikansk Fremtidsspøg 208, Domprovst Gude 209, Annine lytter 212, Et littauisk Bondebryllup 213, Løven og Hunden 215, Fr. Barfod 217, Paa Havebænken 220, Ved Gammel Strand 221, Skæmt 224, Oberstløjtnant Dalgas 225, I en tung Stund 228, En Gade i Damascus 229, Ved Floden Barada i Syrien 231, Jydsk Hedelandskab, af V. Langer 233, Folkeforsamlingen 236, En engelsk Fabrikegn 237, Skæmt 240, Udsigt over Hald Sø 241, Paa Sankt Helenes Grav 244, Ved Kysten 245, Skæmt 248, En italiensk Dreng 249, Genforening 252, Vinterposten over St. Gotthard 253, Grev Moltke 255, En italiensk Pige 257, Pigen med Blomsterne 260, En Sommerrejse over St. Bernhard 261, William Booth 265, Besøget 268, Paa Hospitalet 268, Spanske Almuesfolk paa Dansepladsen 269, Skæmt 272, M. V. Brun 273, De to Prælater 276, Cirkusbilleder 277, Fepyramiderne ved St. Gervais 279, Fra Burma: Tre Munke og en Lægmand 281, I Jomfru Elses Hjem 284, Fra Burma: Kongens Slot 285, Fra Burma: En burmesisk Familie 285, En Burmeserinde med sin Cigar 287, Pigen ved Stranden 289, Henning og Væbneren 292, I Høhøsttiden 293, Skælmen og Støvlerne 296, Prof. J. C. Schurmann 297, Henning og Elselil 300, Godnat, lille Mo'er! 301, Balduin Dahl 305, Hos Fyrst Jerimar 308, Bedstefaders Fødselsdag 309, Fra Kampen paa Als, af Alfr. Schmidt 313, Gensyn 316, Hollandsk Folkelivsbillede 317, Fiskeri ved en undersøisk Lampe 319, Skæmt 320 En stum Samtale 321, Hennings Tilbagekomst 324, Familiens Ven 325, Stiftsprovst Rothe 329, Ingers Møde 332, Knud og Inger 332, Sommereftermiddag i Rosenborg Have 333, Kilden, af Th. Nifs 337, En god Fangst 340, Gennem Skoven 340, Kongetigeren 341, Et ejendommeligt Fangenskab 343, Den hule Tand, 8 Billeder 344, Henry M. Stanley, 1873 345, Gildets Forberedelser 348, Ved Drikkelaget 348, Stanley finder Livingstone 349, Gennem en afrikansk Sump 349, Ved Frokostbordet 353, I Vagttaarnet 356, Paa Trappegangen 356, Kampen 356, En Fægtning i Majambonis Land 357, Det første Lokomotiv 359, To Maaneskinsstykker 360, Henry M. Stanley, 1886 361, Kapripigen og Hanen 364, Dr. Parke og Løjtnant Stairs 365, Et Brev 369, Hertugens Ridt 372, Stanleys Møde med Emin Pascha 373, Raahjorten 377, Paa Lur 380, Slangespisende Dværge 381, Fra Barnestuen 384, Wadstena Slot 385, Slagsmaalet 388, En Oprører henrettes 389, Hytter i Midtafrika, 2 Billeder 390, Fiskere kaster Garn 393, Mødet paa Raadhustorvet 396, Stanleys Tilbagerejse 397, Fisk fra Kongofloden 398. Da mi un Soldo 401, I Vagttaarnet 404, Kantonnementsbilleder I. 401, II. 413, Billedhuggeren H. V. Bissen 409, Natligt Besøg 412, Jules Grévy 415.

Fra Boghylden.

Jungs Stilling, af R. Petersen 8, Danskeren, 16, Almanakker 24, Pløjetid, af Andr. Dolleris 31, Gøngehøvdingen og Dronningens Vagtmester, af Carit Etlar 32, Skildringer af det virkelige Liv, af C. A. Thyregod 32, Dosias Datter, af H. Gréville 32, Tordenskjold af P. Anker 40, Oldemoders Fortælling, af S. T. Thyregod 48, Smaaskrifter, af Fr. Nielsen 48, 64, 416, Pigen fra Norge, af A. Munk 55, Kristi Kærlighed, ved en Børneven 56, Læsning for Ungdommen 56, En ung Piges Historie, af J. 64, Christian den Fjerde, af H. C. Bering Lisberg 72, Ved Lillebelt og ved Øresund, af C. Schrep 72, Haandgerningsbog for Ungdommen, af N. C. Rom 79, Lyse Dage, af Zakarias Nielsen 79, En lille Julegave, 1890, af V. Bech 79, Folkebøger 79, Børnenes Juleroser 88, Julebøger 88, Jydsk Bondeliv, af Knud Skytte 96, Historier fra Skovridergaarden, af Sophus Bauditz 96, Soldaterliv i Kaukasus, af Leo Tolstoy 96, Lommebog for Landmænd, af P. Holt 96, Julefortællinger, af L. Budde 103, Fadervor, af Chr. Richardt 103, Juleroser, 1890, 103, Lommebog for Forretningsfolk, af P. Holt 120, Westrups Husholdningsbog 120, Folkelæsning, Smaastykker 120, Danmarks Historie fra 1536 til 1670, ved Fr. Barfod 232, Danmarks Bregner, af A. Andersen 232, Danske Ordsprog, ved E. T. Kristensen 272, Melodier til Nyt Tillæg til Salmebogen 272, En Sommer i Amerika, af A. Nielsen 280, Under Straatag, af Bertel Elmgaard 295, Luther og Grundtvig, af Fr. Nielsen 304, Nybyggere, af Kr. Østergaard 312, Folkets Almanak 368, Den ny Almanak 368.

Havebrug.

Maanedlig Havekalender 8, 16, 40, 56, 112, 120, 151, 160, 176, 184, 216, 248, 256, 288, 320, 328, Spørgsmaal og Svar 72, 96, 104, 312, 360, 416, Dyrkning af Silleri 223, Dyrkning af Agurker 248, 256, Tørring af grønne Ærter 280, Dyrkning af Asparges 320, 328, Lakrits 336, Johannisbrød 336, Blaa Stenkløver 336, Rødkløver 352, Anvendelse af nogle Planters Blade 352, Æggeskaller som Plantebeholdere 352, Jordbær 376, 383, Træplantning 392, Latrin-, Fiske- og Tørvesmul 392, Et ægyptisk Herbarium 392, Om Udførsel af Havesager 400, 408.

For Hus og Hjem.

Sundhedsraad.

Bi- og Myggstik 128, Fregner 136, Fugtighed i Værelser 368, Gnaven af Fodtøj 296, Halsbrynde 296, Hud, rynket og ru 288, Hud, revnet og tør 312, Ligtorne 288, Trøske 288.

I Barnestuen.

Giv ikke andre Skylden 352, Neglebid 344.

Husraad.

Balkjoler, uforbrændelige 160, Gulvfernis 368, Lampers Rengøring 296, Møl i Pelsværk 296, Pakpapir gøres vandtæt 152, Petroleumsbeholdere 384, Petroleumsvæger 368.

I Køkkenet.

Agurker, syltede 160, Flæskesteg 152, Flødeskum 112, Hachis 312, Hvidkaalshoved, fyldt 328, Kryddervin 232, Kartoffelstænger 232, Natron 264, Propper, brugte 288, Rosenlikør 144, Rosenvand 144, Soya 384, Syltetøjs Gæring 296, Te af Planteblade 352.

I Gaard og Have.

Aprikoser 200, Blomsters Forsendelse 240, Calla 192, 280, Frugtens Modning 168, Høns 312, Jordbærbede 160, Kirsebærs Afplukning 256, Ler som Gødning 256, Maling i Haver 240, Regnorme fordrives 216, Rotter og Mus 392, Sandbad for Fjerkræ 136, Solsikker som Vinterfoder 128, Stifmoderblomstens Behandling 216, Tab af Knopper 168, Tørvesmul 392, Urtepotters Omdrejning 256, Vinranker i Spalier 240, Æbler at bevare 200.

Vadsk og Rensning.

Filthatte renses 160, Glacéhandsker renses 160, Kaffepletter 296, Læderbetræk renses 112, Metalgenstande renses 392, Møbelbetræk renses 328, Pletvand, 112, Skindhandsker farves 344, Skotøjs Bevarelse 392, Strygejærn renses 312, Vinduesruder renses 392, Vadsketøjet bliver hvidt 64, Vadsk af Normalstof 64, Vadsk af brogede Broderier 88, Vadsk af Silkehandsker 88.

Tidsfordriv.

Eksperimenter med Rødkaalsblade 336, Mosbroderi 280, Skaller som Nipsgenstande 280, Strikketøjsholder 336.

Fritidssyssel 32, 128, 136, 160, 168, 184, 200, 264, 336.

Alle Vegne fra 152, 168, 224, 232, 264, 336.

Skæmt, Hovedbrud og Juridisk Raadgiver findes i næsten hvert Nummer.

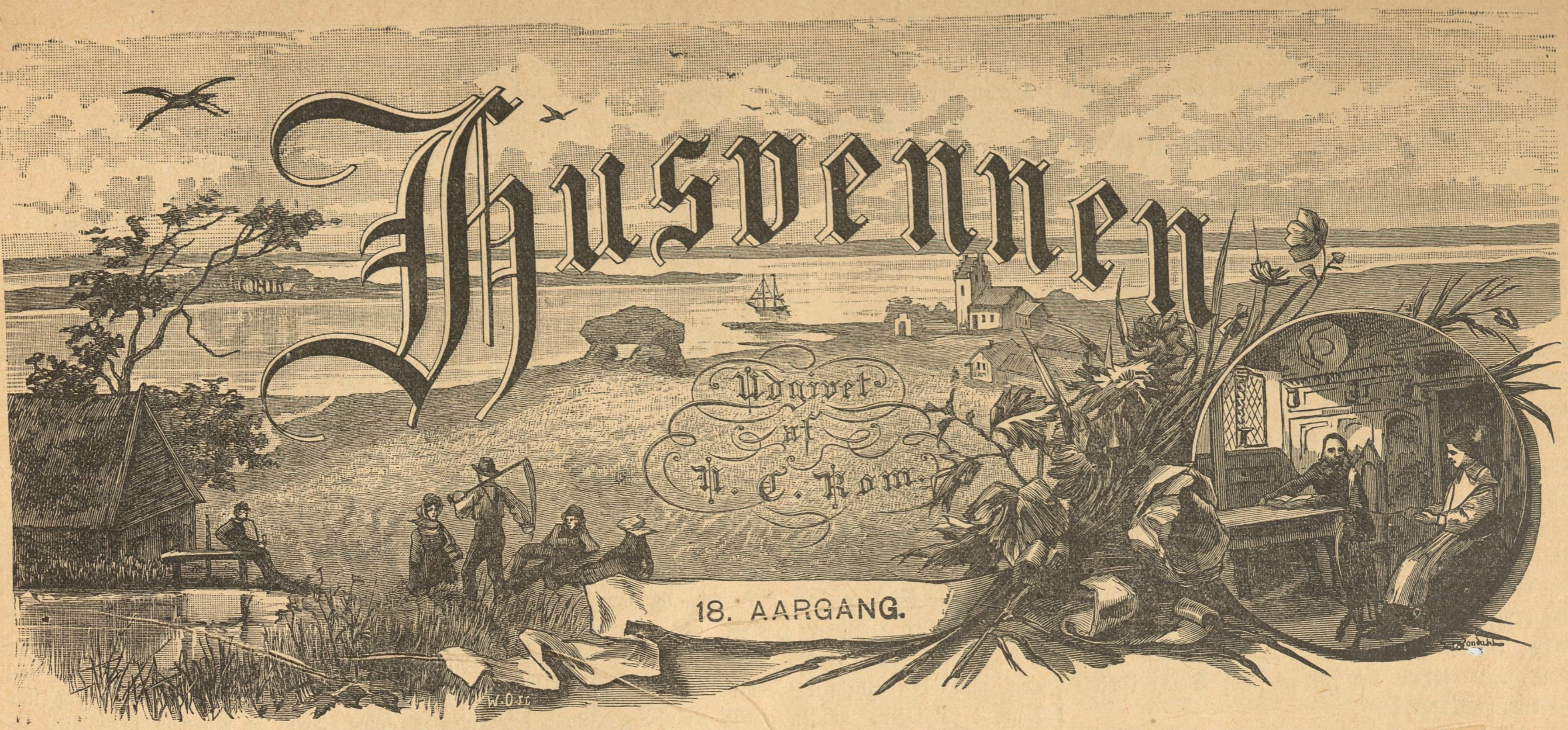

Nr. 1. Søndag den 5. Oktober.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

I.

Hvad Fogden købte paa Auktionen.

En Efteraarsaften, da vi skrev 1690, sagde Arved Gyldings gamle Foged til sin Hustru, at hun maatte vække ham bravt tidlig den næste Morgen. Der skulde være Auktion oppe paa Gaarden, og han vilde med dertil. Herremanden var nylig død, hans Søn og eneste Arving rejste om i fremmede Lande, og nu lod han ikke blot Jord og Skov, men Gaarden og alt dens Bohave sælge.

„Han sad i ringe Kaar, den gamle Herre," sagde Fogden, „skønt han altid har gjort sit bedste for at pine saa meget ud af sine Bønder som muligt. Nu bliver det, han har holdt sammen paa saa længe, strøet ud for alle Vinde. Der var ingen, som syntes rigtig om ham, Folk gik gerne til den anden Side, naar de saa Hr. Gylding komme. Mod mig var han skikkelig og honet, for jeg fandt mig i alt. Jeg har ogsaa lagt lidt til Side til mine gamle Dage; vi kan ikke klage. Hvis jeg ser Lejlighed dertil, skal jeg købe en eller anden Ting der oppe til Minde om ham, at sige en lille Ting, som ikke koster for meget."

Næste Morgen red altsaa Fogden fra sit Hjem i betimelig Tid og kom til Herregaarden just som Auktionen skulde begynde. Der var ikke mange til Stede, og de, som kom, vilde ikke byde synderligt.

Naar „Husvennen" kommer. Tegning af R Christiansen.

Den gamle Foged havde godt Haab om at faa sig en eller anden Genstand med tilbage til Minde om sin forrige Herre. Han gik igennem Stuerne og holdt sin Hat og Pisk i Hænderne, bag paa Ryggen, medens han saa sig om og overlagde, hvad der kunde være billigst. Hans Tanker svævede mellem et Par store Jagtstøvler og et lille Sølvbæger. Støvlerne havde tilhørt hans gamle Herre, Fogden kunde netop passe dem. De var vel lidt brugte, men saa vilde han ogsaa faa dem saa meget billigere. Paa Bægeret stod Herrens Navnetræk, det vilde vistnok gaa langt højere end Støvlerne, men saa pyntede det ogsaa langt mere paa Bordet, og desuden beholdt Sølvet altid sin Værdi.

Der var noget, som talte for og imod begge Dele. Det gik Fogden og grublede over. Saa satte han sig ned og lagde sig tilbage i Herrens Fløjels-Læneстol, den, han altid før havde staaet ærbødig og bukkende for; saa kastede han sig med Støvler og Sporer op i Sofaen, som om det kunde være

hans egen; ingen gav Agt paa ham, Folkene havde travlt med at bære de opraabte Numre ind til Auktionsbordet.

„Nu vil jeg først gaa ned i Køkkenet og faa mig noget at spise," sagde Fogden, „saa tager jeg mig en forsvarlig Middagssøvn ovenpaa, det trækker altid Tiden ud, og jo længer jeg venter, desto billigere faar jeg det, for saa bliver de andre nok kede af at tøve og gaar deres Vej."

Denne Beslutning blev udført. Da han nogle Timer efter kom tilbage, var der endnu færre Købere omkring Auktionsbordet end før. De forskellige Genstande blev solgte for Spotpris, men Støvlerne var borte. Medens Fogden sov til Middag, havde Auktionsholderen købt Støvlerne til sig selv. Bægeret var alt for dyrt. Blandt de tilbageblevne Genstande var der endnu et Portræt af den gamle Herremand, som ingen brød sig om at byde paa. Det blev opraabt flere Gange. Man gjorde opmærksom paa, at Billedet var malet af en berømt tysk Mester, lovpriste dernæst Rammen, men ingen lod til at finde Smag i disse Fuldkommenheder.

Fogden stod i et Hjørne og lyttede til. „Det er kun et Stykke malet Lærred," tænkte han, „men saa er der en køn forgyldt Ramme om. Det kan tage sig godt ud paa en Væg."

Da Maleriet blev opraabt tredje Gang, nærmede han sig Auktionsbordet, gjorde halvhviskende et Bud, og var saa heldig at blive Ejer af sin gamle Herres Billede for den beskedne Pris tolv Skilling. Billigere kunde det ikke være, det fandt han selv. Han forlod Salen og red bort med sit Købmandskab under Armen.

Hans Hustru syntes derimod mindre godt om Billedet. „Hvad skal vi med den Herremand?" sagde hun. „Vi har haft nok af ham, mens han levede. Uh! hvor han ser mørk og skummel ud, og saa det røde Haar og Skæg. Jeg vil komme til at drømme om ham hver evige Nat."

„Du gør Synd i at laste den døde Mand," svarede Fogden. „Der blev sagt ondt nok om ham i levende Live. Her i vort Hus skal han være i Fred."

Han udsøgte nu den Plads paa Væggen, hvorfra han fandt, at gamle Hr. Gylding tog sig bedst ud. Derefter gav han sig til med stor Omhyggelighed at aftørre Billedet og Rammen.

Under dette Arbejde gik Bagklædningen pludselig løs, der faldt en Mængde Papirer ud, beskrevne med en tydelig Haand, men med Blæk, der var blegt og gult af Ælde. Fogden kaldte paa sin Hustru og viste hende Papirerne, hos ham var Overraskelsen størst, hos hende Glæden, hun troede, det var en Skat, han havde fundet.

Han fik nu travlt med at ordne alle disse Papirer efter den Talfølge, der stod paa dem, og hvori de havde været nedlagte. Derefter begyndte han at læse:

„Hvad her staar fremført, har jeg, Mads Søfrenssøn, udsat, vort naadige Herskab til Vilje, paa det, at de, som ikke bedre vide, kan kende, hvordan det er gaaet hans Slægt og Frænder i henfarne Tider. Og som Hr. Enevold Gylding ikke selv ret magtede at læse, hvad jeg førte i Pennen, har jeg somme Steder enfoldig føjet et og andet til af egen Formue, for at Sandhed i alle Maader desbedre kan ske Fyldest og blive aabenbarlig. Beder og trolig advarer den flittige Læser, hvem disse Blade falde i Haand, at han støder sig ikke over min ringe Gerning, som heri mødes, men tvivler sig ingen derpaa, at jo saadanne Vilkaar, som denne Historie giver til Kende, indeholder en kort Undervisning til at ransage sig selv, hvad enten han er Klerk eller Pave, eller Djævel dertil, og at skikke sig bedre, samt tilmed lære, hvad man skal lade og gøre i denne syndige Verden, til Naade og Forladelse, i Jesu Navn, Amen!

Skrevet 1662, Aaret næstefter da den grumme Kvægpest kom ind i Landet, hvilken Gud almægtigste lod os i Bjerre og Hatting Herreder naadelig undslippe.

Mads Søfrenssøn,

Præst for Bjerre og Hatting Menigheder."

Efter denne Indledning fulgte et langt Register over Gyldings Slægt, affattet i en Bredde og med en trættende Nøjagtighed, for hvilken vi vil fritage vore Læsere, idet vi kun uddrager, hvad der nærmest staar i Forbindelse med de enkelte Hovedpersoner, hvis Historie her skal fortælles.

Enevold Gylding hed en Herremand, som boede paa en Gaard i Bjerre Herred. Han var streng mod sine Bønder, kendte kun Mildhed af Navn, men viste den aldrig i Gerning. Der gik det Sagn i Familien, at en fattig Kvinde en Gang havde spaaet Gyldings Slægt Ulykker, paa Grund af deres Strenghed og Mangel paa Deltagelse for andres Nød. De skulde miste deres Gods, havde hun varslet, deres Børn, deres Ære forringes fra Fader til Søn, til den sidste af dem kom til at ligge lige saa lavt med Hovedet som Spaakvinden, og gik med bøjet Ryg og søgte efter sin Føde. Enevold Gylding kendte dette Sagn, han maatte tilstaa for sig selv, at det allerede var begyndt at gaa i Opfyldelse, hans Slægt havde mistet sin Indflydelse, hvad den foretog sig vilde ikke ret lykkes, der var næsten ikke Spor tilbage af dens tidligere Velstand; men han bedrede sig ikke, i hans Gaard stod en Træhest, i Borgstuen sad en ubøjelig Dommer, og der var altid en kort Vej mellem Forseelsen og Straffen.

Paa den Tid kom et fremmed Folk til Landet. Ingen kendte dets Herkomst, og ingen vidste synderligt mere om dets Bedrifter, end hvad der stod at læse i Forhørsprotokollerne. Selv kaldte de sig Skøjere eller de lystige, Almuen kaldte dem Natmænd eller Tatere. Allerede i Christiern den Andens Tid havde enkelte af dem vist sig i Jylland, der var givet Love, som lyste dem fredløse, men de forsvandt igen, flygtige og sporløse som en Trækfugleskare og fæstede først Hjemstavn hos os paa den Tid, hvorom vi taler.

I Bjerre Herreds store Skove havde en Flok af disse Skøjere fundet Tilhold, derfra drog de omkring i Egnen, spaaede Bønderne, signede og maalede dem, stjal deres Lam og plyndrede deres Hønsegaarde, selv paa Herregaardens Grund aflagde de et Besøg og medtog en Gang tre smaa Grise.

Da denne Bedrift kom Hr. Enevold Gylding for Øre, blev han rasende. Næste Dag samlede han sine Folk og holdt Jagt efter Skøjerne med Hunde og Skytter. Nogle traf han, dem dræbte han paa Stedet, gravede dem ned i Vejgrøften og slog en Pæl igennem de døde Kroppe, saa var man da sikker paa, at de ikke kunde gaa igen, hvortil de ellers skulde have stor Tilbøjelighed. Han slukkede deres Ild og nedrev deres Hytter, endelig udlovede han en fristende Sum Penge til den, der kunde bringe ham en Skøjer, død eller levende. Dermed troede han at have vundet Sejer, men Bønderne rystede paa Hovedet, de kendte Skøjerne bedre.

„Bare han ikke gør ondt værre," sagde nogle. „Natmændene er et frebeligt Folk, lette at komme ud af det med, naar man lukker et Øje for deres Smaasynder, vanskelige derimod at forsone, naar de først bliver opirrede."

„Men jeg har vundet Bugt med dem allesammen," mente Enevold Gylding. „Jeg har dræbt dem eller jaget dem bort."

Det forholdt sig ikke saa. Deres Anfører, Abraham Musen, der var en stor og kæmpestærk Mand, som bestandig plejede at vise sig ridende paa et udpyntet Æsel, havde han endnu ikke faaet fat paa.

En Eftermiddag gik Hr. Enevolds lille Søn og legede ude i Haven. Hans Amme sad i Lysthuset og gav Agt paa ham. Da saa hun pludselig en Mand i Pjalter komme frem fra Gangen, gribe Barnet og løbe bort med det, ind imellem Buskene. Hun kendte ham godt, skønt han denne Gang ikke red paa sit Æsel. Hun skreg og løb efter ham, men Abraham holdt Barnet hen imod hende, idet han lo og raabte:

„Hr. Enevold tog syv, jeg nøjes med en. Kan det være mindre?" Dermed forsvandt han.

Ammens Skrig kaldte Folk til. Hr. Gylding lod straks sadle alle Gaardens Heste, befalede sine Mænd at følge med og red selv i Spidsen ud for at lede efter Barnet.

De gennemstrejfede Skovene, søgte inde i Krattet, hvor de nedrevne Taterhytter laa, men fandt intet. Gøgen kukkede, og Raadyrene flygtede for den jagende Skare. Dagen blev Aften, og Aften blev Nat, de søgte endnu, og Folkene red til Side, naar de saa Hr. Enevolds blege Ansigt, og mumlede indbyrdes om, at der vilde følge Ulykker efter den Dag, da Herremanden slukkede Ilden i Taternes Hytter.

(Fortsættes.)

Sonet.

I Fald du møder Sorgen paa din Vej,
da maa du ikke frygtsomt for den vige,
men gaa den tæt paa Livet, se den lige
i Øjet ind, og vær blot ikke fej!

I Fald den truer dig, da tro den ej,
men løft dens sorte Kappes tunge Flige,
og du skal se en Engel fra Guds Rige,
som til din Bøn dig aldrig siger nej.

O, følg ham — ellers maa du gaa tilbage!
I Smertens Stund staar ingen ganske stille!
O, følg ham frem til Fødsel og Befrielse!

Han lader Livets dybe Væld dig smage,
han fører dig fra Mulm til Smil saa milde,
han giver dig din sande Gernings Vielse.

Nicolaj Bøgh.

Timelig Høst og Evighedshøst.

Af Pastor C. Leunbach.

Høsten kan nu betragtes som endt over hele Danmark, og den er af Guds Naade, trods truende Udsigter en Tid, bleven vel endt for alle dem, som i Regnperioden forblev i Taalmodigheden, med stille Mod og frejdigt Haab biede paa Guds Time, hvorimod alle de, som i Utaalmodighed og Mishaab i den regnfulde Tid tog en Del Sæd hjem, før den var tilstrækkelig gennemtørret, nu maa anklage sig selv, om deres Høst ikke er bleven saa gunstig og rig, som den vilde være bleven, om de i Taalmodighed, Tro og Haab havde ventet paa Guds Time.

Men timelig Høst peger i sit Billedsprog varslende mod Evighedshøst, baade forjættende og formanende; maatte vi blot alle være villige til at lægge os paa Sinde, hvad dette Aars Høstkaar saa klart taler til os i saa Henseende.

At vente i Tro paa Guds Time, i aarvaagen Agtpaagivenhed for hans Vink i alle Maader, altid rede til i Taalmodighed at indordne sine Ønsker og sin Vilje under Guds Vilje og Guds Tilskikkelser, vis paa, at han for sine troende Børn vil føre alt herligt ud, ja, til Salighedshøst, det er derom det gælder. Al Utaalmodighed, al Egenraadighed, al syndig Ulydighed, alt Mishaab og Mismod, al Knurren og Klagen fører, om man hengiver sig dertil og bliver deri, til aandelig Skade og Tab, ja, til at gaa glip af Evighedshøst. Det er altsammen Udslag og Frugt af Vantro, og Vantro i alle dens mangfoldige Skikkelser er den afgørende Hindring for at blive delagtig i den Salighed, som det har behaget Gud at knytte netop til Troens Betingelse.

Gud har givet os et saa stort Pant paa sin forunderlige, naaderige Kærlighed ved sin enbaarne Søns Menneske-Tilblivelse os til Frelse, at han nok maa kunne fordre, ja, med den højeste Ret fordre, at vi nu ogsaa ubetinget og under alle Omstændigheder vil tro paa hans Kærlighed, og i saadan Tro vil agte paa hans Vink, lyde hans Befalinger, bøje os villigt under hans Tilskikkelser, selv i trange Tider stille bie paa hans Time. Vil vi ikke dette, da faar vi tage Skade for Hjemgæld, høste Uro for Fred, Død for Liv.

Og dog er der desværre maaske slet ingen af os, som endnu er saa fuldt helbredet fra Daarskaben, at vi altid tror paa Guds Kærlighed. Lad os passe bedre paa i de kommende Dage! Hver Gang Vantro i den ene eller anden Skikkelse vil friste os, gid vi da husker det, at det er kun ved Tro aandelig Høst kan bjærges for os til Salighed, men at i Tro skal den netop ogsaa saaledes blive bjærget for os trods al mellemliggende Trængsel og Smerte. Guds Forjættelse staar fast om Salighedshøst for hans troende Børn i det Evighedsland, hvor det aldrig mere bliver trangt at vente paa noget, fordi man der altid sidder i Glædens, ja, Salighedens Solskin, og ved, at alt, hvad der kommer, er ny, friske, evighedsfyldige Dage af en bestandig Salighedssommer.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

Utallige Kulmiler har i Hundredaarenes Løb sendt deres graa Røgskyer til Vejrs i og omkring Nordsjællands Skove. Den stramme, tjæreagtige Duft af det svedne Ved har staaet og sovet om Hytterne og hængt ved Klæderne fra Slægt til Slægt og virket som en kær, hjemlig Lugt i unges og gamles Næser.

I Middelalderen havde Skoven et langt større Fladefang end nu til Dags. Paa Esromkanten var det Klosterbøndernes Økser, der maatte gøre lyst mellem Bøgene, og sydligere maatte senere deres Fæller, Æbelholtfæsterne, hugge ind paa de næsten uigennemtrængelige Strækninger i Strø Herred. De ryddede Træer — særlig „Stødbene“ — svedes til Kul, og Grundene ombandedes til Agerland. Saa skar Ploven sin Fure, og Høstkarlen tog sine Skaar, hvor før Graaulven og Vildornen havde haft deres Løngange.

Ved Kirkereformingen blev Klostergodserne lagte ind under Kronen; men i Kulsviernes og de øvrige Fæsters slidsomme Kaar indtraadte ingen synderlig Forandring, Kronbønderne maatte slide for Lensmændene som Klosterbønderne før for Kirkens Herrer. Under Kristian den Fjerde blev Kaarene mildnede for en Del af Kulsvierne, idet de slap med en læmpelig aarlig Pengeafgift i Stedet for Hoveri, men det var først i det mindeværdige Aar 1784, da Kronprins Frederik og hans Mænd skred ind, at en lysere Tid oprandt for den nordsjællandske Bonde.

Paa denne Tid boede der paa Alsingrød Mark et Par hæderlige og velagtede Gaardmandsfolk, Jens Børgesen og Boline Marie Hansdatter, begge af gammel ægte Kulsvierrod. Manden var en evnerig og ildfuld Natur, der tog fat med al sit Blods Glubskhed paa Opdyrkningen af den ham ved Udskiftningen tildelte Mark, samtidig med at han søgte at drage det størst mulige Udbytte af den Skovlod, som tilfaldt ham ifølge gammel Hævd. Konen, en kon, mørk Fuldblodsskikkelse med lange sorte Haar over Munden, hjalp ham trolig, men hendes Lyst gik for Resten mere i Retning af Krønikelæsning og gammel Folkesang end i Retning af Avlsbrug og Kulsvining. Hun havde i en Række af Aar tjent som Stuepige i Vejby Præstegaard og havde her levet et for en Bondepige i hine Tider temmelig ualmindeligt Liv. Halvt om halvt regnet som Medlem af Familien havde hun haft frit Lov at tage Bøger fra Præstens Hylder, ligesom hun altid havde haft Lov at sidde hos Børnene i en eller anden Krog af Stuen og høre paa den livlige og veltalende Husfader, naar han i Tusmørket sad i Ovnkrogen og delte ud af sin Videns rige Forraad. Hendes medfødte poetiske Sans og umættelige Videlyst havde i dette Hus fundet de Vilkaar, de krævede, og det var med et mer end almindelig rigt indre Liv, hun flyttede ind til sin mangeaarige Ven i Alsingrød.

Alsingrød var intet daarligt Birkested for driftige Folk. Jorderne var ganske vist skarpe og henlaa endnu hist og her i en Slags Urtilstand, uden Spor af Odling, men de dybe Tørvemoser og de mange Smaaskove dannede gode Indtægtskilder ved deres Righoldighed paa Brændselsæmner. En Mængde Tørv solgtes til Frederiksborg og København, Mænd og Kvinder skiftedes til at køre med Tørvevognen, ofte kunde man ved Nattetider se en kæk Ungmø sidde med Tømmerne i Haanden og styre ind mod Hovedstaden med sit Tørvelæs. For Jens Børgesens Vedkommende var det dog især Kulsalget, der gav Udbytte; evig og altid brændte der en Mile ved hans Havegærde.

Skønt Kulsviningen var i Tilbagegang, var den endnu af stor Betydning for mange Smaafolk; men den krævede meget Arbejde og maatte drives med Kyndighed for at give et tilfredsstillende Udbytte. Veddet maatte hugges og saves i passende Længder og omhyggelig afbarkes og gennemtørres. Saa kunde Milen „sættes“. I en rund Fordybning i Jorden, helst i et Hul, hvor der tidligere havde været brændt Kul, dannedes en Høj af Brændestykker, der stilledes paa skraa med den ene Ende mod Jorden; hele Stablen, der kunde være en Snes Alen i Omkreds og adskillige Alen høj, dækkedes med Ris, Græstørv og Jord, dog saaledes, at der rundt om paa Milen fandtes en Del Trækhuller. Ved Hjælp af Halm og Spaaner blev der sat Ild i Brændet fra neden af. Milen skulde være i Brand i tre Døgn, og i al den Tid maatte der være Folk til Stede for at passe Ilden; det gjaldt nemlig om, at Forkulningen foregik saa jævnt og ensartet i hele Milen som vel muligt, hvorfor de vagthavende maatte passe nøje paa, at Ilden ikke slog ud i Flammer, men laa i rolig Gløden. Paa Røgen, som trak ud af Milen, kunde et kyndigt Øje se, om Milen brændte, som den skulde, og hvert Øjeblik maatte en Haand være rede for at regulere Ilden ved at tilstoppe gamle eller danne ny Trækhuller.

Ved denne Behandlingsmaade blev Træstykkerne let gennembrændte og derved tjenlige til Afsætning. Ved Brændingen tabte Veddet tre Fjerdedele af sin Vægt, blev blanksort og knækkede med en syngende Metalklang, naar det faldt til Jorden. Talrige Kullæs, høje som Huse, skar sig om Natten ad halvt bundløse Veje ind mod „Kongevejen“ og videre ad denne til Hovedstaden, hvor det kongelige Køkken ventede dem, eller hvor Gørtlere, Blikkenslagere, Guldsmede og andre ved en rolig Ild arbejdende Haandværkere stod i den tidlige Morgen med Stillingen i Haanden og passede dem op. Salget af Kul og Tørv skete som oftest efter Læs, ikke efter Maal, og da Kulsvierne var snu Folk, der forstod at lægge store Læs af forholdsvis faa Sække, blev Københavnerne ofte tagne dygtigt ved Næsen, men de glade Sælgere svang Huen over Hovedet og drak de rare Københavnsfolks Skaal i Kroerne paa Hjemvejen.

Kul- og Tørvehandelen hindrede Agerbrugets Fremgang og havde adskillige mislige Følger for Familielivet. Mange Bønder „laa paa Landevejen“ næsten al deres Tid, det urolige Liv gav Afsmag for iherdigt Arbejde paa de ensomme Marker, og Solderiet i Værtshusene gjorde det i Forvejen lette Sind vildt og havde ofte sørgelige Virkninger for Hjemmet. Børnene, der tidlig blev tagne i Brug, forsømte Skolen og lærte alle Haande Udyder i Kroerne, men blev rigtignok til Gengæld hærdede og vandt tidlig Evne til at klare sig paa egen Haand.

Jens Børgesen havde vel sin Del af Tidens Synder, men han passede sin Mark bedre end de

fleste. Den store klodsede Hjulplov, der ofte forspændtes med 4—6 eller endog 8 Heste, maatte gaa sin Gang over de knudrede Agre, hvor Sten og Trærødder fik den til at hoppe i Vejret hvert Øjeblik. Forsvarlig var hans Mark indhegnet med Risgærder, der ikke, som hos de fleste af hans Fæller, blev nedrevne, naar det om Vinteren gjaldt at komme nemt til en Pind. Om Høsten gik det løs med Sang og Klang paa hans som paa alle andre Kulsvieres Marker, hvor der var et Par Straa at bjærge. Raske var alle i denne Tid. Stundom maatte Folkene holde ud til langt ud paa Natten, men var dog ikke mere „a'redte", end at de efter endt Arbejde kunde tage en Springdans mellem Hobene.

De „frederiksborgske" Bønder holdt i hine Tider et uforholdsmæssigt stort Antal Heste, i Reglen 10—12. Det var smaa, haardføre, nøjsomme Dyr, der kunde taale Sult og al Slags Vejrlig. Mange af dem maatte selv søge deres Føde paa de for en stor Del endnu skovgroede Marker*). Flokkevis drev de om i Skovene, selv i strenge Vintre, og maatte ofte tage til Takke med Bladknopper og vissent Græs, som de skrabede op af Sneen. Kun et eller to Par Heste holdtes hjemme og fordredes nogenlunde ordenligt.

Jens Børgesen sled sig ihjel, og Gaarden gik nu over til Sønnen, Børge Jensen. Denne levede en Del Aar ene med sin Moder og tog i lønlige Elskovsnydelser Erstatning for Savnet af Ægteskabets Glæder; endelig giftede han sig med sin Nabos Datter, Else, og fik med hende en Søn, som Præsten med gammel latinsk Stivnakkethed indførte i Kirkebogen med Navnet Benedictus Børgesen, men som hele sit Liv blev kaldt og selv skrev sig **Bendt Børgesen.**

Børge Jensen var som Faderen en rask og livlig Natur, men ødte sin Livskraft hen i natlige Drikke- og Spillehuler. Yderlig gældbunden, nedbrudt paa Sjæl og Legeme, men med dejlige Fantasier om det himmelske Jerusalem, hvor han haabede at faa ti Gange saa meget Hartkorn at tære paa, som han havde haft her i det usle Alsingrød, gik han i en forholdsvis ung Alder til sine Fædre.

Hans Enke, Else Børges, stod nu ene med den lille Bendt og den aldrende Boline. Gaardens Bygninger var til Dels faldefærdige, alt i Tilbagegang. De to Kvinder holdt trofast sammen og arbejdede haardt, men kunde ingen Veje komme. Elses Hænder var aldrig i Ro, snart slog hun Væverskytten, snart tumlede hun med Kasteskovlen paa Loftet eller for afsted ud paa Marken, med Mælkespandene svingende om Benene. Om Vaaren spækkede og kalkede hun selv hele Gaarden, medens Karlen og Drengen maatte slide i Marken og Pigen i Stegerset. Der var et jagende Liv i hendes Øjne, som om de aldrig havde lukket sig i en tryg Søvn. Om Sommeren var hun næsten aldrig af Klæderne, da hun ikke fandt det Umagen værd at klæde sig af og paa for de Par Timer, hun undte sig til Hvile. Rent og pænt holdt hun sit Hus, og alt i Gaarden bar Mærker af hendes strenge Ordenssans. Hendes Loft var rent som noget Salsgulv, og Havegangene og Stakkehaven stod næsten altid med friske Spor af Rivetænder.

*) Deraf Navnet „Udgangsøg".

Den Ømhed, hun havde følt for sin Dreng, lige fra den Stund hun kunde begynde at skimte en tænkende Sjæl i hans Øje, og som i Aarenes Løb forenede sig med en stadig voksende Glæde over hans Opvakthed, kom ofte i Strid med hendes Forsæt om uden Skaansel at opøve ham i Arbejdsomhed og Orden. Haardt faldt det for hende at kuske ham ud med Hestene og Harven i Storm

Bendt og Annine.

og Rusk, men der var ingen Naade, han skulde vænnes til at tage fat. Og Bendt var ikke den Svend, der krympede sig for en vaad Trøje. Bløde Strøg paa Kinden var ikke hans Lyst, han var rent ulykkelig, naar hun med rystende Ord formanede ham til at blive en god Dreng. „En god Dreng, en god Dreng — uf!" han kunde række Tunge af alle disse evindelige Formaninger. Om Vinteraftnerne hjalp han Karlen med at binde Kurve og sy paa Seletøjerne, der næsten altid var i Stykker.

Det var en ond Tid for Danmark. Tabet af Flaaden nagede Sindene, Syvaarskrigen udsugede alle Velstandskilder, vort Pengevæsen var i den usleste Tilstand, al Handel indstillet, Agerbrug og Haandværk sygnende under det pinligste Tryk, en Mængde større og mindre Jordbrugere maatte gaa fra deres Steder, paa Grund af at de ikke kunde udrede Skatterne, Mismod og Raadvildhed laa som onde Skygger over Folket.

At Else Børges under disse Omstændigheder holdt Pinen ud, var for alle Omlandets Folk en Gaade; men hun holdt sig og fik endog Tid efter anden sat Gaarden i nogenlunde ordenlig Stand. Der fortaltes rigtignok, at Boline af og til maatte op med en Bunke Specier, som hun havde gemt i sin Kiste fra Jens Børgesens Tid; men Else slog altid med Haanden ad slig Tale: „Nogen god Præk!" Saa meget var dog vist, at hun altid var venlig, næsten krybende overfor den gamle.

I Nabostedet, en forhutlet Halvgaard, hvor der kun holdtes et Par smaa Heste og 3—4 knoklede „Kre", var Elses Broder, Niels Bendtsen, bleven Mand, omtrent samtidig med at hun forlod Hjemmet. Ogsaa her stod det smaat til med Pengemidlerne, skønt Husets Herre gjorde sig al optænkelig Umag som Skov- og Vildttyv for at stive sig af.

Niels Bendtsen var en lystig, kæmpestærk Mand, med et mørkt, vildtgroende Haar og en Masse Mærker af Knive og Stokke i sit fornøjede Ansigt. Lige saa lidt som Tidernes Knaphed lagde Tryk paa hans Lune, lige saa lidt orkede Drik og Nattekulde og Skovbetjentenes Knipler at skade hans hesteagtige Helbred. „De indvendige Dele er retfærdig gjort af godt, forsant Egetømmer, ha, ha, ha!"

Hvert Øjeblik løb Bendt over til Morbroderens, hvor der altid var Tale om Bøsser og Vildt, og hvor store Jagtknive blinkede i Mellemkamrets løndomsfulde Halvmørke. Sit Søskendebarn, den lille mørkøjede Annine, skænkede han kun lidt Opmærksomhed, naar hendes Fader var hjemme, thi denne tog gerne al hans Ildfuldhed fangen ved at sætte ham til et eller andet fængslende Arbejde, som at pumpe hans Flint ud, tilhugge Laasesten o. lign. „Du bliver en voldsom Skytter," spaaede Niels Bendtsen og ildnede den lille Fyrs Blod ved at lade ham drikke Brændevin med Krudt i.

Naar Morbroderen ikke var til Stede, maatte Bendt tage til Takke med Annine, der ogsaa med al Hjertets Lyst tumlede sig med ham. Sorgløse og viltre sprang de om i Skoven, sparkede Støv fra gamle Kulsterbunker*) op i Ansigterne paa hinanden, fartede om paa Ornen mellem halvvilde Heste og Kalve og sang om Kap med Rørfuglene. Ofte gik de med hinanden om Halsen og gav Meddelelseslysten Afløb i al den glade, meningsløse Snak, som er saadant et Par unge Hoveder egen; men lige saa ofte gik de løs paa hinanden med Træsko og Tøjrepæle — hedt Blod havde de begge i Aarerne.

En Høstdag, da de gik og sankede Aks til Svinene, kom de op at slaas om et Vættelys. Bendt holdt Valpladsen, men stod efter endt Kamp

*) Kulster — Kulstøv.

bleg og rystende med en stor Tot sort Haar i Haanden, medens Annine brølende og med Haanden i Nakken benede af hjem. Angesten for at der var sket en Ulykke, hvis Omfang ikke i Øjeblikket lod sig overskue, gjorde Drengen raadvild, men da han saa Annines Moder fare hen til en Kvasbunke og brække en Kæp af, løb han hen imod Stedet og rakte Haartotten frem: „Nej, nej, det var ikke hende, det var min Skyld.“ Saa fik de begge et Par Rap over Nakken, og Annine blev puffet ind i et mørkt Hul, hvor hun udøste sin Sorgs Vande over en Bunke Tørvesmul, medens Bendt stod i stum Ruelse uden for Gavlen og først fandt Lettelse, da han med et Par angergivne Ord stak Vættelyset, indsvøbt i Haarlokken, gennem et Hul i Væggen.

Det var Rædslen for at blive skammærket for hele Livet, der fik Annine til at tage paa Vej, som hun gjorde; hun var ellers ikke den, der „tød“ for en ringe Ting. Lige saa letbenet og fugleglad hun var i Legen, lige saa haard kunde hun være, naar det gjaldt at staa for et Hug af Bendts Knoer. Let var hendes Nakke i Svinget, og kækt rejste hendes Næse sig mellem de brune Kinder og de kulmørke Øjne.

Skolemesteren havde megen Morskab af denne lille, raptungede Tøs, da hun første Gang mødte til Undervisning.

„Naa, saa du hedder Annine! Kan du fortælle mig lidt om dit Hjem?“

„Ja, hvad skal jeg vel hitte paa at fortælle?“

„Ih, du kan jo for det første sige mig, hvor stor din Faders Gaard er.“

„Aa, den er ikke med de største, men den er da saa stor, at man kan vende med en lang Vogn i den.“

„Det var ej saa, jeg mente, min lille Ven. Hvor mange Kør kan din Fader holde?“

„Han kan mavlig holde dem allesammen, naar han faar samlet Tøjrene rigtig.“

„Ha, ha, ha! Du leder ej om Svar, mit Barn.“

„Ja, det er sandt, for han er saa stærk . . . uh, du skulde bare finde paa hans Arme, de er saa tykke, saa tykke.“

(Fortsættes.)

Peder Tordenskjold.

Han er det danske og norske Folks kaarne Helt. Hvert Barn er fortroligt med hans Navn, hver Bonde og Sømand har nynnet paa de Strofer og Rim, der ordsprogsmæssigt kort og djærvt udtrykker hans Bedrifter og hans Lune; Forskere og Digtere har lige begejstrede tegnet hans Saga, der gennem Slægtled efter Slægtled har lydt i Skolestuen, i Arnekrogen, paa Fiskerskudens og Orlogsskibets Dæk. Han vandt straks sit Folks Hengivenhed og Beundring, og trods ny Tider og ændrede Synsmaader, staar han endnu dets Hjerte nær. Hans Daad ses i Historiens klareste Dagslys og virker dog med Sagnets og Digtningens hemmelighedsfulde Magt, den er den højeste Tinde, for hvad der er tilbage af Higen mod Sø- og Krigerhæder i Nordboens Sind.

Om faa Uger oprinder Tohundredeaars-Dagen for Søheltens Fødsel. Vi tør vel derfor antage, at vore Læsere gerne i denne Tid vil dvæle ved Tordenskjolds Liv og Bedrifter. For de fleste vil det være at genopfriske gamle Minder med enkelte ny Træk imellem; men det er af de Minder, som ingen Sinde bliver for gamle, og de skal fremstilles i korte, raske Fortællinger og livfulde Billeder, der tilsammen gengiver Tordenskjold, som vi alle holder af ham: den djærve Sømand med det aabne, kække Ansigt, det kløgtige Blik, den ubøjelige Vilje, det stolte, brave Hjertelag, og Vikingelysten, der higer mod Kamp og Æventyr.

I.

I den gamle norske Kystby Trondhjem boede for to Hundrede Aar siden et Par „ærlige, kristelige og dydige“ Folk, Raadmand Johan Wessel og Maren Schøller. Raadmanden nedstammede fra Holland, havde faret til Søs i sin Ungdom og boede nu som en anset og ret velhavende Borger i Munkegaden, der fører fra Domkirken ned til Havnen. Indkomsterne var dog ikke større, end at der maatte spares inden for det lille Hjems Vægge, eftersom Børneflokken voksede, og den voksede og trivedes saa godt, at Raadmand Wessel tilsidst havde:

Døtre seks og Sønner tolv —
en af dem var Tordenskjold.

Han, der var den tiende i Sønnernes Række, blev født den 28. Oktober 1690 og fik i Daaben Navnet Peder Jansen Wessel, som det endnu kan ses af en gammel Familiebibel, i hvilken Raadmand Wessel optegnede sine Børns Fødselsdage. Det var en kærnesund, varmblodig Slægt, hvilket især kendtes paa de tolv Sønner, der tumlede og støjede i Gaard og Gade, saa Naboerne jævnlig førte Klage derover, og den strenge, værdige Raadmand havde sin Nød med at tøjle det lystige Drengemod, ligesom den brave Moder døjede sit Slid med at holde Klæderne sammen paa den hele Flok, der gerne rev baade Bukser og Trøje itu under de daglige Spilopper. Og værst af dem alle var Peder, det var nok ogsaa til ham, at Faderen en Gang lod sy et Par Skindbukser; men har man troet, at de kunde holde, har man gjort Regning uden Peders Opfindsomhed. Rimeligvis misfornøjet med de ubekvemme Bukser opsøgte han en stor Slibesten, satte sig op paa den, med Fødderne paa Vandtruget, og fik et Par Kammerater til at dreje Stenen rundt, til Bukserne var gennemhullede paa det udsatte Sted. — „Hvad skal der blive af den Dreng,“ tænkte Raadmand Wessel ofte, naar han saa, hvor lidet den strenge Hustugt virkede. Med de andre Sønner gik det dog nogen-

Wessels Møde med Kongen i Stalden.
Tegning af V. Rosenstand.

Tordenskjolds Fødested*).

lunde, nogle blev sat til Bogen, de fleste gik til Søs og blev Officerer eller Handelsfolk; Peder skulde ogsaa studere, han var lærenem nok dertil, men havde ingen Sans for Bøgerne, ingen Lyst til det stillesiddende Liv, og saa røg den Plan i Lyset. „Den Gut skal til Søs,“ sagde Skipperne nede ved Havnen, naar de saa, hvor behændig han plaskede rundt i deres Joller, eller hvor lystig han tumlede sig i Slagsmaal med Kammeraterne og uforfærdet gik løs paa Drenge, der var større og stærkere end han. Den brogede Havnefærdsel, Fejderne med Byens Gutter, hvor det ofte gjaldt baade Mod og Kløgt, var hans Liv og Lyst. Han kunde taale en Dragt Prygl, derimod ikke et Nederlag. Under et Slagsmaal var han en Dag bleven udskældt af en langt større Dreng, som dernæst havde pryglet ham og trukket ham i hans lange Haar. Peder Wessel, som den Gang kun var tolv Aar, havde ingen Ro, før denne Tort var hævnet, og da han regnede ud, at Modstanderens Kneb bestod i at gribe ham i Haar og Øren, lod han ufortøvet sit smukke Haar klippe tæt af og smurte Ansigtet ind med Sæbe, hvorpaa han med sit sædvanlige Vaaben, en stærk Tamp, udæskede sin Modstander, „og bankede ham Skindet saa fuldt, som om han kunde have været en Bergfisk.“ Efter en saadan Bedrift følte Peder sig atter frejdigere stemt og øvede ny Spilopper; men stadig indløb flere Klager over ham, og til sidst vidste Faderen ikke bedre Raad end at sætte ham i Skrædderlære hos en streng Mester.

Peder Wessel paa Skrædderbordet, med korslagte Ben, trædende en Synaal, med Udsigt til en Gang at blive Mester i det mindst ansete af alle Haandværkerfag — nej, det smagte ham lige saa lidt som den gnavne Mesters Knubs, der uddeltes under Navnet „Gammeløl“. Det var en stille modnet Beslutning hos Peder, at Mester skulde faa dette Traktement gengældt, saa snart Lejligheden bød sig. Den kom en Dag, da han skulde følge Mesteren i Byen og bære nogle Klæder for ham. Det var ved Vintertid, og der laa Sne paa Gaden. Peder holdt sig nogle Skridt bag ved Mesteren. Hurtig bukker han sig ned, trykker en Snebold, og for at gøre den endnu fastere, dypper han den i Rendestenen. Da der lidt efter gaar en Dreng forbi, slynger Peder sin Snebold med en saadan Kraft i Nakken paa Mesteren, at denne er nærved at synke i Knæ, men Peder griber med den uskyldigste Mine fat paa den forbigaaende Dreng, prygler løs paa ham og skælder ham ud, fordi han kaster med Sneboldе paa hans Mester. Da Peder saaledes havde afgjort sit Mellemværende med Skrædderen, fandt han det passende at hæve Forbindelsen. Han løb af Lære, flakkede nogle Dage om for Lud og koldt Vand og vendte endelig træt og sulten hjem til den fædrene Arne. Derefter kom han en kort Tid i Barberlære, men ogsaa her blev Stuen ham for trang, og han vendte tilbage til det muntre Driverliv med dets Lege og Skalkestreger, dets Planer og Drømme, som hans Fantasi byggede, naar han fulgte Skibenes Fart over det brusende Nordhav eller hørte de gamle fortælle om Egnens Sagn fra Hellig-Olavs Dage.

Da hændte en sjelden Begivenhed i den gode Stad Trondhjem: Danmarks og Norges mægtige Enevoldskonge, Frederik den Fjerde, gæstede Byen. Et Kongebesøg var den Gang en anderledes Stads end nu om Stunder. Med Kongen drog et Følge af Landets fornemste Adel, Herrer og Fruer, og et helt Optog af Svende, Heste og Vogne. For Byen var Besøget en Række Festdage med Gilder, Baller, Jagter, Maskerader — et Æventyr, som Folk i Trondhjem kun oplevede en Gang. Det er klart, at Peder Wessel i disse Dage var paa Færde over alt, hvor der var noget at se, noget at gøre. Den kongelige Pragt saa vel som det stærke Livsrøre gjorde et dybt Indtryk paa det higende Drengesind; han stiftede Kendskab med en kongelig Tjener, og da Hoffet brød op, sagde Wessel i al Stilhed sin Fødeby Farvel, blandede sig mellem det kongelige Tjenerskab og drog med til København.

Det har været en lystig Rejse for Peder Wessel, og først da han venneløs og brødløs stod i den fremmede Hovedstad, dukkede Betænkelighederne op. Kun Savn og Sult syntes at vente den frejdige Dreng. Men Lykken, der saa tit har staaet den kække bi — og altid fulgte Wessel — tog ham straks ved Haanden paa den fremmede Jord. Kongens Skriftefader, Dr. Jespersen, der var norsk af Fødsel og en brav Mand, fattede Godhed for den raske og kønne Dreng og antog ham som sin Opvarter. Det var altid Føde og Klæder, og han blev godt behandlet, men Stillingen var ikke efter hans Hu. Denne stod til Søen og Orlogslivet, og medens han nu gik og saa paa Havnens Liv og Røre, Kadetternes Vaabenøvelser, hørte paa Søfolkenes Tale om Krig og fremmede Lande, modnedes hans Beslutning: han maatte ogsaa se at blive Kadet! Den korteste Vej var at gaa lige til Kongen. Wessel havde set ham saa ofte, først paa Rejsen til København, siden i Dr. Jespersens Hus, hvor Kongen nok ogsaa havde lagt Mærke til den livlige Dreng og en Dag nede i Stalden givet sig i Samtale med ham om hans Forældre og Hjem.

B. E.

*) Johan Wessels Bopæl var en lille Gaard paa Hjørnet af Torvet, der, hvor man paa Billedet ser et to Etages Hus med Bislag. Det afbildede Hus nedbrændte for godt fyrretyve Aar siden, men det er uvist, om det er i dette, Tordenskjold har tilbragt sine Barndomsaar, thi nogle Aar efter at han havde forladt Hjemmet, blev Faderen ramt af Ildsvaade. Wessels Gaard laa dog paa dette Sted, og de afbildede Omgivelser dannede Skuepladsen for Tordenskjolds Barndomslege.

Landstrygerfolk.

Barndomsminder af C. A. Thyregod.

Til mine tidligste Barndomsminder hører „den gamle Spillemand“, Jakob Faaborg, der for 60 Aar siden drog om i Vestjylland med sit talrige Følge. Jeg synes endnu, jeg kan se ham komme ned ad Agerbanken i Spidsen af Flokken. Næst efter ham, dog i nogen Afstand, fulgte en Kvinde med et lille Barn paa Ryggen i en Pose, der var forsynet med Buggegænger og benyttedes som Vugge, naar Familien holdt sig stille. Saadanne store klodsede Trævugger, som man undertiden ser afbildede paa Ryggen af Kæltringkvinder, var disse nemlig ikke taabelige nok til at bruge; men en Kvinde kunde ogsaa have Læs nok i Posen, der var udpolstret med Uld eller slige Ting, og som stundom et to- eller treaarigt Barn kigede frem af. Den her omtalte Kvinde havde desuden to ældre Børn, der sædvanlig under Vandringen hagede sig fast i hendes Skørter, saa hun næsten maatte slæbe dem, og endvidere var hendes opfæstede Forklæde, der tjente til Madskab, udstoppet med noget, der syntes at veje ganske godt til.

Den anden af Jakobs Kvinder, der var ikke saa lidt ældre, kom sjokkende bag efter og fulgtes af to Drenge og en Tøs i en Alder fra 5 til 15 Aar. Hun havde en Tiggerpose paa Ryggen, og den største af Drengene bar Familiens Medestang. Manden selv havde paa Ryggen sin Violin i en Kalveskinds Pose, thi han bar ikke Spillemandsnavnet forgæves, men forlystede Folks Øren, hvor han gæstede, med en Hob skrattende Toner. Under Armen bar han to Kæppe, der mentes at have Hentydning til hans to Koner, hvorvel han foregav, at kun den ældste af Kvinderne var hans Kone, og den anden en Slægtning. Hendes Børn kaldte ham dog Fader, uagtet han nok slet ikke var deres Fader, skønt han som et faderligt Tugtemiddel havde et stort Birkeris og ikke sjældent brugte det. En Hestehaarssvøbe, som han førte i Haanden, sagdes derimod at være til Brug over for Hunden; men der var Folk, der vilde vide, at han ogsaa brugte den til Kvinderne og Børnene, naar de trængte til lidt Klø♦, og den gamle stivbenede Jakob ikke kunde faa fat paa dem.

Da Flokken kom nærmere ned til Byen, skiltes den ad, idet Kvinderne og Børnene gik ind i Husene og Gaardene for at tigge, medens Manden lagde sig bag et Dige og slikkede Solskin, og der vil jeg lade ham ligge.

Det er nemlig den ene af Kvinderne, den yngste, jeg vil omtale, fordi jeg siden lærte hendes Skæbne bedre at kende.

Hun hed Abelone og sagde sig at være født i Viborg, hvor hendes Fader var Slagter og boede i et straatækket Hus i en Udkant af Byen. Jeg har tænkt mig, at der kunde være pyntet lidt paa Sandheden, og at det kan have været Heste, han plejede at slagte, samt at han mulig har boet i Natmandshuset, der ganske rigtig var en straatækket Bygning, som endnu i Mands Minde stod tæt uden for St. Jbs Port. Det er nu kun min Gætning, men i hvert Fald kom Abelone tidligt i Forbindelse med Landstrygerfolket. Siden lader det til, at hun ikke havde andet med Viborg at gøre, end at hun en Gang og maaske tiere havde Lejlighed til at opholde sig i Tugthuset.

Hendes første Ledsager, hendes „første Mand" som det skulde lyde, hed Anton. Derefter havde hun i det mindste fire „Mænd", af hvilke Jakob Faaborg skal have været den sidste. Efter hans Død vides hun ikke at have haft nogen stadig Medfølger, men til sidst vandrede hun alene med sin yngste Søn, ham der sad i Posen paa hendes Ryg, da jeg saa hende første Gang.

Hendes Helbred var blevet daarligt, og en Vinterdag, da hun og Drengen i Sne og Uvejr færdedes over den saakaldte Skræms Hede mellem Kollemorten og Givskud, maatte hun søge Ly i et Skur, som brugtes om Sommeren til Faar, men som stod tomt om Vinteren. Drengen sendte hun hen at hente Hjælp. Han kunde vel den Gang være en otte Aar gammel, men han var vant til at færdes i strengt Vejr, og skønt det blev Nat, fandt han frem til By og blev henvist til Sognefogden i Givskud. Da denne hørte, at det var en syg Kæltringkvinde, der forlangtes Hjælp til, blev han ikke videre blid; thi hun kunde jo træffe til at dø der i Sognet, og saa kunde Sognet blive tvunget til at bekoste hendes Jordefærd og vel endog faa den Ære at forsørge Drengen. Men nu var hun jo allerede i Sognet, og det gik ikke an at lade hende ligge i Faareskuret. Der blev altsaa tilsagt en Vogn, og Sognefogden fulgte med i egen Person ud paa Heden for at holde et Slags Forhør.

Hvor hun havde hjemme? spurgte han.

Aa, det vidste hun snart ikke.

Da maatte hun vel have et Slags Tilholdssted.

Ja, det havde hun endda ogsaa. Hun havde egenlig flere. Det nærmeste var hos Poul i Lindet, det var gode Folk, hos hvem hun oftere havde overnattet.

Det var nok for Sognefogden, og han gav Ordre til, at hun og Drengen skulde afleveres til Poul, da det ikke var mere end en Milsvej borte.

Vejret var strengt, og Kørslen var streng ad de tilsneede Hedeveje op paa Højderne, men derefter gik det nedad gennem Krattet, hvor der var Læ, og saa faldt hun i Søvn og vaagnede først, da Vognen holdt i Poul Lindets Gaard, og da var hun saa medtagen af Kulde og Sygdom, at hun næppe kunde røre sig.

Poul knurrede, og hans Kone ikke mindre. Det var ganske sandt, at den fremmede nogle Gange havde faaet Lov til at overnatte der i Gaarden, men videre gik Kendskabet ikke, og de vilde ingenlunde beholde hende. Manden fra Givskud knnde faa Lov at tage hende med tilbage.

Det vilde han ikke, han skulde køre hende der til Gaarden og ikke længer, han sagde, at han om fornødent vilde læsse hende af og lade hende ligge der i Sneen.

Det kunde Poul dog ikke lide, han lod hende bære ind i sin Lade og gik nu for at raadføre sig med sin Nabo, Sognefogden i Lindet.

Der fik han at vide, at hun vist egenlig skulde afleveres til Øvrigheden i Vejle, og saa blev Konen og Drengen atter sat paa en Vogn og i største Hast ført tilbage til Givskud med en venlig Erindring til Sognefogden der, om den tidligere og næppe ganske lovlige Fremgangsmaade. Fra Lindet til Vejle førte da ogsaa den nærmeste Vej over Givskud.

Men Abelone holdt ikke af at komme i Berøring med Øvrigheden, det gjorde den Slags Folk sjældent. At finde et Fristed i Lindet, som hun havde haabet, var nu slaaet fejl, men saa vidste hun, at hun i Kvembjærg ude ved Ringkøbing Fjord havde Kendinge, der vist vilde modtage hende. Kvembjærg var Stamsædet for de saakaldte Fribjærg Rakkere, og der opgav hun nu at have hjemme. Hun tiggede og bad, at man dog vilde sende hende did, og Sognefogden i Givskud var atter villig til at føje hende. Saa blev hun ført vester paa fra Sogn til Sogn. Til Kvembjærg vilde hun. Den, der vilde sende hende ad den Kant, overøste hun med Tak og Velsignelser, men naar nogen foreslog at sende hende en anden Vej, strømmede hendes Mund over af Trusler og Forbandelser.

Kørslen maatte gaa langsomt ad de slette Hedeveje midt i Vinterens Hjerte, men den fortsattes uafladeligt ved Nat som ved Dag, thi det skønnedes, at hun var meget syg, og skulde hun dø under et Ophold, vilde det koste det paagældende Sogn Penge, og den, som var Skyld i Forsinkelsen, vilde komme til at høre ilde derfor af sine Sognemænd. Befolkningen var dog ikke saa ubarmhjertig, som denne Færd tyder paa. Kvinden og hendes Søn forsynedes rigeligt med Mad og Drikke. Naar de maatte forlade en Vogn for at drage videre i en anden, fyldtes den høje Vognfading med Hø, og der overlodes dem et Par Dækkener eller sligt, at de kunde berede dem et taalelig varmt Leje.

Det var en frostklar Dag i sidste Halvdel af Januar, at den syge Kvinde nærmede sig til Rejsens Maal, i alt Fald Maalet for hendes Livsrejse. Vognen kørte længer og længer vest paa, og Solen sank dybere og dybere og kastede rødmende Straaler hen over den glitrende Snemark, men idet Solen helt skjulte sig bag Vesterhavsklitterne, drejede Vognen i en anden Retning og kørte nordpaa over Engsletten med de mange Engstrømme og de mange Broer. Det var derude Kong Hans i sin Tid fandt sin Dødssot ved at falde med Hesten i et gammelt Aasted, som Oversvømmelsen gjorde ukendeligt. Der ude, maaske noget nordligere end „Kong Hans' Hul", opgav den hjemløse Kvinde Aanden, og i Skjern Kirkegaard fandt hendes jordiske Levninger omsider et blivende Sted.

Skjern Sogns Fattigkasse maatte betale Ligkiste og Graverløn i Anledning af Abelones Jordfæstelse, derom var der ingen Tvivl, eftersom Skæbnens Terning nu engang var falden. Samme Sogn maatte ogsaa for det første tage sig af hendes efterladte omtrent otte Aar gamle Søn, Frands, og han blev sat i Kost og Pleje hos en Smed der i Sognet, og rigtignok kunde han gøre nogen Nytte ved at trække Blæsebælgen for Smeden og vugge Barnet for Smedekonen, men alligevel kostede hans Ophold Penge, og dem vilde Skjern Sogn nødig udrede uden Haab om at faa dem tilbagebetalt. Drengen maatte jo ogsaa være forsørgelsesberettiget, hvor Moderen havde haft Hjemstedsret, og da hun vidstes at have nævnt Viborg som sin Fødeby, droges først Tanken derhen.

Viborg By vilde dog ikke vide noget af hende at sige. At der havde boet Natmandsfolk i hin gamle Natmandsbolig, det vidste man nok, men om derfra var udgaaet en Datter, som hed Abelone, og om det i saa Fald var den Abelone, der senere vidstes at have aflagt tvungne Besøg i Tugthuset, det vidste man ikke. Det lod sig heller ikke paavise, at hun senere havde vundet Forsørgelsesret andet Sted, thi vel syntes det, som hun i en Aarrække havde samlevet med en gammel Glarmester, der havde Hus og Hjem i Fjeldbjærgene mellem Ryde og Sevel — Frugten af denne Forbindelse var Kvindens her omtalte Søn, Frands, hvad den foregivne Fader nok heller ikke nægtede, men da hun ikke havde været gift med Manden og heller ikke havde haft stadigt Ophold hos ham, havde hun ingen Hjemstedsret i det Sogn, hvor han underholdtes af Fattigvæsenet.

Saa skulde Barnets Fødested udfindes, og det var ingen let Sag. Det fortælles, at der var syv Byer i Grækenland, der tilegnede sig Æren af at være Digteren Homers Fødested, men der var i det mindste syv Sogne i Jylland, der frabad sig Æren af at være Natmandsdrengen Frands' Fødested. I Fjeldbjærgegnen var han ikke født og heller ikke i Nærheden af Kvembjærg. Saa droges Tanken til Lindet, thi hun havde jo først opgivet Poul Lindets Gaard som sit Tilholdssted, hvilket den til Tider ogsaa havde været. En af hendes ældste Sønner afgav det Vidnesbyrd, at Drengen, saa vidt han vidste, var født der i Laden, altsaa samme Sted, hvor hun som dødssyg blev henlagt hin haarde Vinterdag for straks igen at føres bort og køres i Døden.

Saa førtes Drengen der til Sognet, og derfra blev saa Undersøgelserne fortsatte. Ved den Lejlighed blev han indlejet i mit Hjem, saa jeg lærte ham temmelig nøje at kende.

Han var livlig og opvakt, og naar man undtager adskillige Unoder og nogen Vildskab, var han ikke saa slem en Dreng, og den gamle Spillemands store Birkeris havde maaske haft nogen Del i hans Opdragelse. Han fortalte en Del om sine Slægtforhold, og dermed tror jeg ikke, han løj, hvorimod han nok vilde lyve for at undskylde sine Udyder og fri sig for Ubehageligheder. Fri for at smaastjæle var han vel heller ikke, skønt han forsikrede, at han aldrig havde stjaalet, og at hans Moder ogsaa havde stræbt at holde ham i Uvidenhed om hendes Overtrædelser i den Retning, hvilket dog ikke altid var lykkedes, da han oftere uden hendes Vidende havde været Vidne til, at hun og hendes Medfølgere lagde Raad op om, hvor der var noget at knibe, og han tit saa det erhvervede Bytte bagefter.

Børn i Vestjylland plejede i en meget tidlig Alder at lære at sysle med en Bindehose. Det havde han ikke lært og heller ikke havde han lært at læse, før han efter Moderens Død kom i Stilhed. Men Kæltringsproget var han hjemme i, og han blev min første Lærer i dette Tungemaal, der vel nu næsten er uddød. Jeg prøvede til Gengæld at lære ham at læse, men ikke ganske med samme Held, da hans Lærelyst maaske var mindre end min. Efter seks Ugers Samværen blev vi ogsaa skilte, thi nu var der fundet et nyt Fødehjem, og det var vistnok det rette.

Jeg nævner ikke dette og har heller ikke kaldt ham ved hans rette Navn, da han maaske er levende endnu eller kan have Efterkommere, der ikke gerne saa deres Oprindelse omtalt. Der er nogen Grund til at tage dette Hensyn, thi efter vor Adskillelse hørte jeg fra ham første og sidste Gang 1849, og da hed det, at han var en brav Soldat og var hjemme i sit Fødesogn anset for en meget skikkelig Karl.

Den klogeste giver efter.

Af Leo Tolstoy.

To Ryttere mødtes en Dag paa en meget smal Gangsti, hvor de ikke kunde komme forbi hverandre. Den ene af dem maatte altsaa give Plads for den anden; men hver især var for hovmodig til at vige til Side, og snart var de i fuldt Skænderi. Til sidst udbrød den ene:

„Hør, nu vil jeg raade dig til at lade mig komme frem! Ellers kan du stole paa, at jeg skal behandle dig paa samme Maade, som jeg en Gang gjorde med et andet Fæhoved, som ikke vilde gaa af Vejen for mig!"

Forskrækket over denne Trusel skyndte den anden sig at give ham Plads. Men han var nysgerrig efter at faa at vide, hvad der vilde være hændt ham, i Fald han ikke var vegen til Side.

„Sig mig," sagde han, „hvad gjorde du ved det Fæhoved, som ikke vilde gaa af Vejen for dig?"

„Jo, han var meget paastaaelig, endnu mere end du, og da jeg saa, at jeg ingen Vegne kom med ham — tog jeg min Beslutning og — — red af Vejen for ham."

Naar „Husvennen" kommer.

Et Par Ord til Billedet.

Alle vore Læsere kender dette Billede — nemlig fra det virkelige Liv. Alle har set den altid velkomne Gæst, Landposten, træde ind ad Døren, løfte Tasken eller Tornystret ned fra Skuldren og kramme Breve og Aviser ud — og naar „Husvennen" saa var der imellem med sine Historier og Billeder, saa strømmede Gaardens Karle og Piger, og først og sidst Børnene, til for at se, hvad Bladet denne Gang havde at fortælle sine store og smaa Venner.

Det er et saadant Optrin, Kunstneren har fremstillet i vort første Billede. Der spises Mellemmad, da Posten træder ind og sindig aabner for Posttaskens Indhold; men Husets Folk har snart set „Husvennens" velkendte Titelvignet stikke frem, to raske Børn, Dreng og Pige, skynder sig frem, Karlen omme ved Vinduet har ogsaa sin Opmærksomhed henvendt paa Bladet, og den gamle Husbond paa Bænken smiler og nikker: han kan godt lide denne Vide- og Læselyst baade hos Børn og Tyende, og han mener sikkert, at han ikke giver bedre Penge ud end dem, det koster ham at holde „Husvennen" som stadig Gæst, Sommer og Vinter, i sit Hjem.

Det er vort Haab, at mange, baade gamle og ny Venner i disse Dage vil se paa „Husvennen" med samme venlige Tanke og byde den et lige saa velment og ærligt Velkommen som hin gamle Bonde paa Billedet og hans Husstand.

Red.

Fra Boghylden.

Jung-Stilling, et kristeligt Levnedsløb, fortalt af **Richard Petersen.** (Karl Schønbergs Forlag.)

De fleste Kristne, baade Lærere og Lægfolk, har ofte hørt Jung-Stillings Navn nævne; men saare faa her til Lands ved rigtig Besked om denne mærkelige Mand. Han var ikke skaaret efter den almindelige Læst, han løb fra Naal og Saks og lærte i Stedet for at bruge Operationskniven som den bedste Læge og Pennen som den bedste Skribent; det forrige Aarhundredes lærdeste Fritænkere og enfoldigste Kristne saa op til ham med lige dyb Respekt; og meget i hans og hans Fædres Livssaga klinger visselig ogsaa i vore Dage som et Æventyr. Det er en taknemmelig Opgave at fortælle om denne Mand, og Pastor Richard Petersen har skilt sig fra Opgaven med saa megen Dygtighed, at han ogsaa vil finde taknemmelige Læsere. Straks Indledningen, der i brogede, vekslende Billeder viser os det forunderligt og stærkt bevægede religiøse Liv blandt Jung-Stillings Forfædre og i hans Hjemstavn, vil virke i høj Grad fængslende. Det er et Stykke sanddru Folke- og Tidshistorie, fortalt saa spændende og livfuldt som en god Roman. Saa følger Jung-Stillings Barndom og trængselsfulde Ungdom, hans velsignelsesrige Manddomsgerning med Redegørelse for hans Forhold til Tidens Røre og for hans ejendommelige Skrifter. Man faar her en Del at vide om, hvad den sidste Halvdel af forrige Aarhundrede førte i sit Skjold, og fremfor alt ser man, hvad stort og ædelt der rørte sig hos flere af Tysklands bedste Mænd. Forfatteren er — hvad ogsaa tidligere Skrifter har godtgjort — nøje fortrolig med hin Tids aandelige Liv i Tyskland, dertil en livlig Fortæller og en troende, der ser med stor Sympathi paa en Skikkelse som Jung-Stilling. Hans Bog er foruden i Hjemmene ogsaa paa sin Plads i Sogne- og Folkebogsamlinger.

* * *

Da Bestyrere af Sogne- og Folkebiblioteker ofte ikke veed, hvilke nyudkomne Bøger, de helst skal vælge til Bogsamlingen, vil „Husvennen" stadig bringe Anmeldelse og Omtale af de til Folkelæsning, Oplysning og Opbyggelse bedst egnede Bøger.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Oktober.

I.

I denne Maaned optager man efterhaanden de forskellige Slags Køkkenurter undtagen Porre og Silleri, der kan blive staaende, indtil Frosten kommer. Den Smule Frost, vi undertiden faar i Oktober, bør ikke skynde til Optagningen, Silleri kan vokse en Del endnu i Oktober og November.

Pastinak kan ogsaa staa ude, den lider ikke af Frosten, det er kun af Hensyn til Besværligheden ved at faa den op af frossen Jord, at man tager Rødderne op og overvintrer dem paa samme Maade som Gulerødder.

Med Hensyn til Overvintring af de almindelige Suppeurter har jeg hidtil ikke fundet Grund til at fravige den gamle Maade: Nedslaaning i en et Spadestik dyb Kule, der dækkes paa behørig Maade mod Frost, og i hvilken der luftes i Tøvejr. En Maade, der baade er nemmere at slippe fra ved selve Nedkulingsarbejdet, og som ikke senere giver Arbejde ved Luftning, gentagen Dækning, Pudsning osv., er fremhævet i den sidste Tid i Gartnertidenden. Det hedder der: Det er endnu en temmelig almindelig Skik i private Haver, ligesom det ogsaa anbefales i flere Havebøger, at overvintre Køkkeaurter — Silleri, Porre, Petersilierødder o. lign. — i udgravede Kuler, hvor der paa den af den udgravede Jord dannede Vold anbringes Stænger, som senere dækkes med gamle Maatter, Halm, Tang eller lignende. Hos de praktiske Amagere og andre større Producenter af Køkkenurter ses denne Maade at overvintre paa kun sjeldent, idet Urterne simpelthen nedslaas paa et aabent Bed. Her i Haven nedslaas de paa et to Alen bredt Bed, som belægges med et 3 a 4 Tommer tykt Lag Bakkesand. I stærk Frost dækkes Bedet med et lille Lag Tang, som fjernes i mildt Vejr. Paa denne Maade holder Urterne sig fortrinligt hele Vinteren. Fordelene herved fremfor den ældre Metode er indlysende, idet Arbejdet betydeligt lettes ved, at Jordudgravningen undgaas, Dækningen er simplere, Optagningen af Urterne til daglig Brug mindre besværlig, da Af- og Tildækningen reducerer sig til saa godt som intet. Dernæst er de heller ikke saa udsat for Fugtighed efter Rednskyl og stærkt Tøbrud, som paa Steder, hvor de er nedslaaede i Kule, og endelig angribes de saa godt som aldrig af Rotter og Mus. (Denne sidste Omstændighed er værd at lægge Mærke til, thi det kan ikke nægtes, at der ofte gaar store Partier Silleri bort som Offer til Musene.)

* * *

NB. Under Rubriken „Havebrug" besvares alle Spørgsmaal, vedrørende Havevæsen.

Hovedbrud.

Bogstavgaade.

Af 3 A, 4 D, 3 E, 1 G, 4 L og 1 T dannes 4 Ord, som skrevne under hverandre og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsning paa følgende Gaade:

Er du det første, har næppe du Sorg,
det andet findes vist ved hver Borg,
det tredje mest færdes i Borg og Slot,
at faa sidste gjort, er ej altid godt.

Udgravningsarbejde.

Find i det følgende det, hvoraf alt næres.

Langs Bækken, hen til den lille Lund vandrede to unge Piger. Den ene kastede i Kaadhed en Edderkop paa den andens Shawl. „Uf! tag den bort," sagde hun. „Husker du ikke, hvor daarlig jeg blev af Skræk i Fjor, da vor Fætter drillede mig med slige væmmelige Dyr."

J. J.

Rebus.

1.

1 . r 1 ————

2.

S ll d J 2

Juridisk Raadgiver.

Naar et ungt Menneske er dømt for Rapseri, hvorledes skal han da forholde sig for at faa sin borgelige Ære igen?

F.

Hvis Straffen ikke har oversteget Rottingslag eller Fængsel paa sædvanlig Fangekost, gør Dommen ifølge Lov af 3dje April 1868 § 6 ingen Indskrænkning i vedkommendes borgerlige Ære, saa at det er unødvendigt at søge Æresoprejsning. Har Dommen lydt paa en højere Straf, kan der efter 5 Aars Forløb erhverves Æresoprejsning. Ansøgningen, der stiles til Kongen, skrives paa stemplet Papir til 65 Øre og indgives gennem Amtmanden til Justitsministeriet, ledsaget af en Del Oplysninger og Attester, hvorom de nærmere Forskrifter findes i den nævnte Lov af 3dje April 1868.

* * *

Jeg havde en Prioritet indestaaende i en Ejendom, hvis Ejer gik fallit. Skifteretten stillede Stedet til Auktion, og da der var en bedre Prioritet forud for min, maatte jeg lade mig det udlægge til Ejendom for det højeste Auktionsbud, som langt fra dækkede mit Tilgodehavende. Der spørges: Er jeg, da jeg ikke er bleven dækket, pligtig til at betale Auktionsomkostningerne, for at jeg kan faa Skøde udstedt paa Ejendommen? Auktionskonditionerne indeholder intet særligt om dette Punkt.

En Ven af Ret og Rimelighed.

Selv om Auktionskonditionerne intet har indeholdt særlig for det Tilfælde, at Ejendommen blev udlagt en ufyldestgjort Panthaver, er Spørgeren dog, naar de har indeholdt den sædvanlige Bestemmelse om Køberens Forpligtelse til foruden Købesummen at betale alle Omkostninger ved og i Anledning af Avktionen, pligtig til at udrede disse Omkostninger, da de jo er indbefattede i det højeste Bud, for hvilket han har ladet sig Ejendommen udlægge.

* * *

Er det tilladt offenlig at kritisere en Prædiken?

—s.

Ja, naar det sker paa en sømmelig Maade. Det tidligere Forbud imod at udgive nogen trykt Kritik af en utrykt Prædiken antages bortfaldet ved den nugældende Presselov.

* * *

Jeg har en Dreng paa 7 Aar, og en Dag, da han skulde i Skole, gik han hen ad en Vej, som er spærret, og det udeu mit Vidende. Da han var kommen paa den offenlige Vej, løb vedkommende Ejer efter ham og slog ham. Der spørges:

Kan jeg faa ham straffet, fordi han slog min Dreng, og hvad Straf eller Bøde kan han faa, og hvem skal jeg henholde mig til?

J. R. S., Braaby pr. Sorø.

Naar der klages til Birkedommeren, vil vedkommende Mand blive indkaldt for Polititretten og idømt en Bøde paa 10 a 20 Kr. for sin ulovlige Adfærd mod Drengen.

* * *

Naar et Landsogn har Kirke tilsammen med en Købstad og til denne Kirke, som ejer sig selv, svarer Tiende, er da Landsognets Beboere pligtige til, naar Kirken skal repareres, og der i dette Øjemed paalignes Købstadbeboerne Bidrag, ligeledes at yde særlige Bidrag til Reparationen?

En Landboer.

Nej, naar Landsognet svarer sin Kongetiende, har det Ret til at fordre, at Kirken vedligeholdes uden videre Udgift for det. En Undtagelse fra denne Regel danner kun Stege Landsogn, hvilket har en særegen Oprindelse.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 40 Ø., Børn 20 Ø.**

16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen" med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Naar „Husvennen" kommer, Tegning af R. Christiansen, med Tekst. Sonet, af Nicolaj Bøgh. Timelig Høst og Evighedshøst, af Pastor C. Leunbach. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.) Peder Tordenskjold I., af B. E., med Billede og Tegning af V. Rosenstand. Landstrygerfolk, Barndomsminder af C. A. Thyregod. Den klogeste Mand giver efter, af Leo Tolstoy. Fra Boghylden. Havebrug. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Nr. 2. | Søndag den 12. Oktober. | 1890.

Malling-Hansen.

De store Fremskridt, som vort Aarhundrede har gjort paa saa mange Omraader, kendes ikke mindst paa, hvad der fra Samfundets Side er udrettet for at komme Livets Stifbørn til Hjælp — vanføre og aandssvage og dem, der har tabt eller aldrig ejet deres fulde Sansers Brug. Der er oprettet Institutter og Stiftelser, der er uddannet en Mængde dygtige Fagmænd, der er lagt baade Behjertethed og Opfindsomhed for Dagen for at berede de ulykkelige en god og nyttig Tilværelse. Til den Række af dygtige og trofaste Menneskevenner, der gennem en Aarrække har været virksomme i den antydede Retning, hørte den for fjorten Dage siden afdøde Forstander for det kgl. Døvstummeinstitut, Pastor Malling-Hansen.

Han var født i jævne Kaar den 5. Septbr. 1835 i Hunseby ved Maribo. Som ung Knøs kom han paa Jonstrup Seminarium, hvorfra han demitteredes 1854, gav sig derpaa til at læse til Studenter-Eksamen og tog denne fire Aar efter. Til Studium valgte han Theologien og blev samtidig Lærer ved det kgl. Døvstummeinstitut i København. 1862 fik han Ansættelse som Lærer ved Døvstummeinstitutet i Slesvig og Aaret efter som dets Forstander. Ved den kort efter paafølgende Krig blev han imidlertid fordreven fra Slesvig, vendte tilbage til Hovedstaden, hvor han siden 1865 var Præst ved og Forstander for Døvstummeinstitutet. Her falder hans Manddomsgerning, og her har han øvet en betydningsfuld Virksomhed. Han var en Fader og en kyndig Lærer for de mange døvstumme Børn, der betroedes til hans Omsorg. Hans Tanker syslede uafbrudt med Fremskridt og Forbedringer, særlig vedrørende Metoden, hvorefter de døvstumme Børn lærer Talens Tegn eller Brug. Herved ledes han ind paa flere interessante Opfindelser, t. Eks. Skrivekuglen, der fremstod af hans Undersøgelser angaaende Forholdet mellem Talehurtigheden og Hurtigheden af Taledelenes Fremstilling ved Hjælp af Skrift og gennem de døvstummes Haandalfabet. Opfindelsen er findrig og vakte Opmærksomhed baade hjemme og ude, men har i Praksis ikke kunnet holde Maal med de senere opfundne amerikanske Skrivemaskiner. Andre af hans Opfindelser, t. Eks. det saakaldte „Tørtryk" var Forløber for Hektografien. Ved daglige Højdemaalinger og Vejninger af Børn paa forskellige Institutter naaede han til meget vigtige Resultater, som der er gjort Rede for i et Skrift: „Perioder i Børns Vækst og i Solens Varme". Hovedsummen er dette, at Børns Højdevækst er stærkest fra April til Udgangen af Juli, hvorimod Vægtforøgelsen særlig indtræffer fra August til ind i December. Da Trangen til et Døvstummeinstitut i Jylland blev mere og mere følelig, fremsatte Malling Hansen Forslag derom og virkede ivrigt for dets Gennemførelse, som endelig lykkedes 1880. Det ny Institut ligger som bekendt i Fredericia.

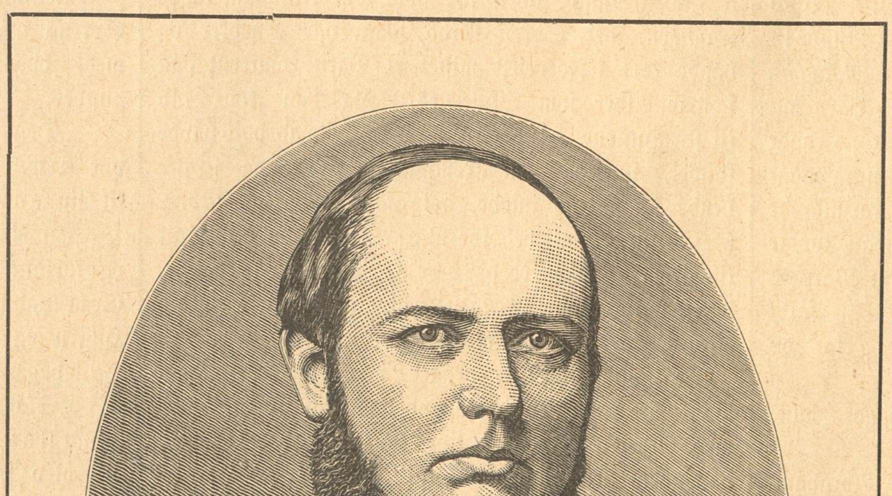

Malling-Hansen.

Malling Hansens Død indtraf i hans kraftfulde Manddomsaar og kom ganske uventet for hans Omgivelser. Den 27. September, om Aftenen, styrtede han pludselig om paa Gaden, ramt af et Hjerteslag. Hans talrige Venner rundt om i Landet, dels gamle Elever, dels Lærere, hvoraf mange saa ham frisk og kraftig ved Jonstrup-Festen i Sommer, har med Sorg modtaget Budskabet om den dygtige og ansete Menneskevens Bortgang. Malling-Hansen hørte til de Folk, der kun har Venner, og som har sat sig et varigt Minde i mange Menneskehjærter.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Fortsat.)

Samme Aften, da Maanen stod op, listede en Mand og en Kvinde sig gennem Skoven, ned til en stor Tørvemose. Manden var Abraham Musen, han bar Enevold Gyldings Barn i sine Arme, Kvinden, som fulgte ham, havde paa Ryggen en stor sammensnøret Dyne, hvorfra et andet lille Barn kom til Syne. Det stak Hovedet ud af Dynen, saa sig omkring under en svag Klynken og drog sig derefter tilbage igen.

Mosen omkring Tørvegraven var bevokset med høje Rør; midt imellem disse havde Abraham dannet sig en Hytte ved at flette Rørene sammen for oven. Mod denne rettede de deres Gang. Foran Indgangen laa en gammel Trærod. Abraham satte sig ned og holdt Barnet frem i Maanelyset, medens han betragtede det.

„Nu skal vi til at holde Dom," sagde han.

„Skal han af med Livet, den lille Orm?" spurgte Konen.

„Hans Fader slog min Broder ihjel."

„Det maa jeg bekende, som gaar og slæber paa hans Barn, den Vissenpind! Hør, hvor han ligger og giver sig og klynker den hele Tid."

„Det faar at være saa!" sagde Abraham, idet han omsider rejste sig.

„Gør det blot kort!" sagde Konen. „Bind den lidt om Halsen, at den kan synke til Bunds!"

Abraham gik hen til Tørvegraven. Maanens Straaler spillede paa Vandet. Enevolds Barn laa og sov trygt og roligt, medens Mand og Kone raadslog om dets Død. Da Tateren rejste sig, vaagnede det og saa op paa ham med store, forundrede Øjne. Abraham havde fundet en Sten, han svøbte den ind i sit Tørklæde og bandt den om Barnets Hals. Derpaa standsede han, som om han faldt i Tanker. Konen sad paa Træroden og saa op i Luften.

„Lad det nu snart faa Ende!" sagde hun. „Vi maa afsted igen."

„Jeg kan ikke gøre det," svarede Abraham. „Det ligger og kigger paa mig med sine store Øjne, og de lysner og straaler, som der var Ild i dem. Det maa vente til en anden Gang."

„Imens skal jeg vel gaa og slæbe paa dem begge to?"

„Vi vil tøve med at kaste ham ud, til Maanen er gaaet ned."

„Det er farligt at tøve. Vi skal afsted igen. — Kom! Lad mig faa ham. Det er snart bestilt."

„Han skal ikke dø!" sagde Abraham. „Jeg ser Sølv paa Vandet, det betyder, at vi vil have Fordel af, at lade ham leve."

„Jeg kan spaa lige saa godt som du, og jeg hører Horsegøgen skrige," sagde hun, „og det betyder, at vi faar Ufred ved at lade ham leve."

„Naar vi kommer et Stykke længer sønder paa, lægger vi ham for en Dør, saa kan nogen finde ham."

„Da ved jeg et bedre Raad. Lad os lægge vort eget Barn; den Skrantning bliver dog aldrig til noget, saa beholder vi Herremandens i Stedet; det er stort og stærkt og ser godt ud."

„Min Broders Barn!" sagde Abraham.

„Det er Kattens Barn og ikke din Broders; hans Kvinde tog det et Sted oppe i Landet."

De to Skøjere drog under denne Samtale igennem Skoven og blev ved at vandre hele Natten, idet de valgte ubanede Veje og Stier, som kun var dem bekendte. Lidt før Daggry kom de til et stort Hus nede paa den anden Side Vejle.

„Skal vi slæbe Barnet længer?" spurgte Konen. „Lad os lægge det uden for den Gaard der; det ser ud til at være velhavende Folk."

„Ja, og de har grønne Vindusskodder," sagde Abraham, som om denne Omstændighed var af Vigtighed for hans Beslutning. „Det var et godt Indfald, her skal han ligge."

De skiftede nu Børnenes Dragt og gav deres eget Barn alle den lille Herremands Klæder paa.

„Naar de ser vor Dreng saa godt klædt, tror de, at det er rige Folks Barn," sagde hun, „saa vil de være bedre imod ham."

Hun lagde derefter sit Barn paa Stentrappen, Abraham bankede med Dørhammeren, saa det genlød i Huset. Der blev tændt Lys. Lidt efter aabnedes Døren, en Mand kom ud og saa sig om, men Taterne havde skjult sig. Manden tog Barnet op og gik ind med det i Huset. Abraham og hans Kvinde krøb sammen bag et Gærde lige overfor og gav Agt paa, hvad der skete. Da Manden forsvandt, rejste de sig og drog videre sønder paa. Nu laa Herremandens Søn indsvøbt i Konens Dyne.

II.

En Dreng i Snedkerlære.

Den Mand, uden for hvis Dør Abraham lagde Drengen, hed Søren Graa, han var Snedker og havde kort i Forvejen mistet et Barn, omtrent paa samme Alder som Skøjernes. Da han kom ind til sin Hustrus Seng og viste hende, hvad han havde fundet, smilede den fremmede Dreng og strakte hende sine Arme imøde, det afgjorde hans Skæbne. De besluttede at beholde Barnet. Søren Graa gik til Præsten og betroede ham, hvad der var hændt, derefter lod han Drengen kristne og kalde Henning efter en af sine Forfædre.

Henning blev opdraget i Snedkerens Hus. Hans Helbred var i Begyndelsen kun svagt, men med Alderen blev han stor og stærk; det kunde han takke den omhyggelige Pleje for, som Snedkerens Hustru ydede ham. Til Legekammerat havde han en lille Pige, Søren Graas eneste Datter, lidt yngre end Drengen, de to søgte bestandig hinandens Selskab. Henning artede sig vel, han var et godt og fromt Barn; Sørens Hustru fandt, at det var en lykkelig Dag, der havde bragt ham til deres Hus.

Aarene svandt, Henning var bleven voksen. Han gik Plejefaderen til Haande i hans Værksted, var hurtig til at lære, hvad der blev ham vist, og tegnede i det hele til at blive en dygtig Haandværker. Fra nu af var Legen endt. Hans Plejesøster saa ind ad Vinduet til Værkstedet, der stod Henning med et blaat Forklæde for, han høvlede og sang af Hjertens Lyst, men hver Gang han mødte Elses Øjne, for et lykkeligt Smil over hans Ansigt; naar hun gik, saa han efter hende, naar hun var forsvunden, blev hun ved at være til Stede i hans Tanker.

Da Henning var femten Aar gammel, forlod Søren Graa sin Landsby, flyttede ind til Vejle og gav sig til at være Snedker der. Med Tiden var han bleven en velhavende Mand, og fra hans Værksted fik de omkringboende Herremænd deres Arbejde. Henning hjalp ham trolig, i Flid og Dygtighed slægtede han Plejefaderen paa, men foruden ham havde Søren, da Bestillingerne tiltog, været nødt til at anskaffe sig flere Arbejdere.

Paa den Tid blev den gamle Sanct Nicolai Kirke i Vejle forsynet med et nyt Alter og ny Stole. Arbejdet blev overdraget Søren Graa, og han udførte det med en Kunstfærdighed, som vakte almindelig Omtale. Folk kom rejsende lang Vejs fra for at se hans Værk. Billederne over Alterbordet havde han selv udskaaret, enhver af Stolerækkerne forsynede han med Snirkler og Blomster, men i Løvværket foran den første Stol indslyngede han Borgmesterens og hans Hustrus Navne. Det vakte Opsigt.

Da Kirken var færdig, pyntede Søren Graa sig, redte sit Haar ned i Panden, heftede et nyt, blaat Forklæde op paa den ene Side og gik hen til Raadstuen. Henning fulgte bag efter med en Tommestok under Armen. Byraadet var samlet, Søren skulde have sit Arbejde betalt. Paa Regningen, han bragte med, stod hans Tilstaaelse for Pengene, men da han skulde modtage dem, bukkede han og sagde:

„Jeg vil ingen Penge have. Vorherre har i mange Aar velsignet min Gerning, derfor gør jeg dette Arbejde, ham til Ære. Men jeg vil nok have det optegnet i Kirkebogen, at det var mig, som dannede Alteret her i Byen."

Næste Aar blev Søren Graa valgt til Raadmand i Vejle, han vægrede sig ved at modtage denne Post, men Aaret efter blev han atter valgt, og denne Gang kom Borgerne hjem til hans Hus og sagde, at det nyttede ikke, han undslog sig, det skulde nu være, som de havde bestemt.

Henning var imidlertid bleven Mand, han var Sørens dygtigste Arbejder og blev taget paa Raad med, hver Gang noget nyt og vigtigt skulde begyndes.

„Den Mand, som lagde dette Barn uden for vor Dør, mente os det ikke ilde," sagde Søren til sin Hustru.

En Pinsemorgen gik Henning ind til Søren og forlangte at faa ham i Tale i Enrum. Søren Graa aabnede Døren til Storstuen, der stod hans Hustru og manglede Tøj med et Manglebræt, til Helligdagen.

„Skal hun ogsaa gaa ud?" spurgte Søren. „Hun har ellers i mange Aar hørt paa alt, hvad der blev sagt til mig."

„Motter kan nok blive," svarede Henning, og nu rømmede han sig, trak sit Vejr med Møje og begyndte saaledes:

„Jeg har noget paa min Samvittighed, som jeg har baaret paa i lang Tid, men nu kan jeg ikke dølge det længer. Lige fra jeg var en lille Dreng, har jeg holdt saa inderligt af Else; siden jeg blev stor, er det ikke blevet anderledes, og om nu kære Fader og Moder tillader det, saa gav hun og jeg hinanden Jaord, helst da jeg tror, at der ikke er noget i Vejen fra hendes Side."

(Fortsættes.)

Kongen og Skjorten.

Af Leo Tolstoy.

Der var en Gang en Konge, som blev meget syg.

„Jeg vil give Halvdelen af mit Kongerige til den, som helbreder mig," sagde han.

Da samledes alle de vise Mænd i Landet og raadslog om, hvorledes de skulde gøre Kongen karsk, men de kendte intet Middel.

En af dem gav alligevel til sidst den Oplysning, at det var muligt at helbrede Kongen.

„Hvis vi kan finde et lykkeligt Menneske," sagde han, „saa tager vi hans Skjorte og giver Kongen den paa, saa bliver han karsk."

Kongen skikkede Sendebud ud for at finde et lykkeligt Menneske. De drog gennem hele Landet, men kunde ikke finde den, de søgte. Der fandtes ikke et eneste Menneske, som var fornøjet og lykkeligt.

Den ene var rig, men sygelig, den anden rask, men fattig, en tredje var baade rig og rask, men beklagede sig over sin Hustru, andre over deres Børn. Alle havde de uopfyldte Ønsker.

En Aftenstund gik Kongens Søn forbi en fattig Hytte og hørte nogen der inde, som sagde:

„Gud ske Lov, nu har jeg arbejdet mig træt, spist mig mæt og kan gaa og lægge mig! Hvad kan jeg mere forlange?"

Kongens Søn blev meget glad. Han befalede, at man straks skulde trække Skjorten af Manden, give ham saa mange Penge, han ønskede, i Bytte, og bringe Skjorten til Kongen.

Sendebudet ilede i største Skyndsomhed ind til den lykkelige Mand og vilde trække Skjorten af ham. Men han var saa fattig, at han ikke engang ejede nogen Skjorte.

Søndagshandel.

... Landsby havde for nylig en
...ofsten, indfundet sig, og begge
...var ogsaa angrebne. — Ogsaa
...g, og den kære Moster, som
...r at pleje de syge, havde nok
...ne tilfredsstille alle Krav. En
...ne især voldsomt pint af den
...ynkede og klagede, og intet var

... blot lidt Chokolade," tænkte Mo-
...e de smaa more sig med deres
...e deres Pine, saa Moderen kunde
...

...ndte sig til den tæt ved boende
... i hans private Lejlighed og bad

...ger ikke om Søndagen efter Kl. 9,"

...e Børns Skyld gør De da nok
... Penge ... e i Mor-
... mod dem

...anden
...rnene

...medet
... Et
...modtage
... De da,
...har givet

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Vagtet Drengens og Pigens Skolegang ofte blev afbrudt, blev de begge forholdsvis dygtige i Ramsen og flinke til at føre Gaasepennen, men noget Tankeindhold hentede de ikke i Skolen. Langt mere Udbytte havde de ved at høre paa Mo'er Boline — „Farmor", som de begge kaldte hende — naar hun sad med dem i Kakkelovnskrogen og sang Kingos Salmer eller lærte dem Fadervor og tryllede den hellige Histories skønne Skikkelser og Æventyrverdenens Vidundere frem for deres Øjne. Ofte kunde hun om Aftenen sidde i Timer og fortælle dem gamle Sagn og Ridderhistorier, som hun mindedes fra den uforglemmelige Præstegaard. Skøn Valborgs Vise blev sungen hundrede Gange og tit forlystede hun sine smaa Tilhørere med lange Stykker af „Peder Paars"; særlig morede Børnene sig over nogle Linier, som de anvendte paa Sognefogdens grædøjede Kone:

„Sær Øjnene man saa paa Fogdens Kone rinde;
thi i Blødhjertethed fast ingen gammel Kvinde
hun eftergav; hun græd, naar slagtes skulde Ko,
naar klippes skulde Faar, man Heste skulde sko.
Saa højt medlidend' var, saa dydig vor Matrone;
blandt gamle Kvinder hun var derudi en Krone.
Saa Fogden sagde tit: „Min kære Babara,
jeg fatter ej, hvor al den Vædske kommer fra."

Om Efteraaret, naar de vogtede, var de sammen fra Morgen til Aften. Ofte var det da en Fryd for dem at krybe op i en enlig staaende Kæmpebøg og se over mod Arresøen, hvor Vandspejlet lyste med Aftenhimlens røde Pragt.

Det dejlige Omland med skovgroede Vange, med Moser og Bække, Gribskovens højtidsfulde Alvor, Frederiksborg Slots blaa Spir mod Træernes mørkegrønne Baggrund, de brede, uopdyrkede Ørner, de rygende Kulmiler i Skovbrynene, alt dette i Forening med Søens røde Tindren, Bakkernes store Bølgelinier, Bøssernes Knald i Skovene og Kirkeklokkernes Kimen paa Højtidsmorgenerne gav Børnene dybe Indtryk og kaldte stærke, uforstaaede Rørelser frem i Sindet. Som ægte Friluftsbørn voksede de ubevidst sammen med Naturen og drak Friskhed og Kræfter af dens Urvæld.

Om Vinteraftenerne, naar Jærnlampen var hængt paa Krogen, og Rokkene og Seletøjsarbejdet sat i Gang, kunde Farmor komme saadan i Aande med sine Historier og Viser, at alt Arbejde gik i staa, og alles Øjne stod rettede mod hende.

„Ja," kunde hun fortælle, „I ved kun lidt af, hvor vi Kulsviere stammer fra. Vi kalder os nok Danskere og Sjællændere, og det er vi jo ogsaa nok; men hvor har vi vor brune Hud og vore mørke Øjne fra?"

Saa fulgte i brede Drag en digterisk Blanding af historiske Kendsgerninger og gamle mundtlige Overleveringer fra hine Dage, da Eskild Kloster flyttedes fra Øen i Roskilde Fjord til Æbelholt i den sydlige Udkant af Grib Skov. Den første Abbed her var en Frankmand, der i sin Hjembygd i Nærheden af Ardennerbjærgene havde set store Skovstrøg blive omdannede til Agerland ved Rydning og Kulsvining, og gennem Ærkebisp Absalon i Lund udvirkede han Tilladelse for en Flok fredløse Kulsviere til frit og uhindret at drage til Danmark og tage Arbejde paa Æbelholt Klostergods. Saa myldrede der Skarer af brune Bønder ind i Landet, og snart bragede det i Skoven som aldrig før. Ny Torper byggedes paa de ryddede Grunde, som de indvandrede Kulsviere fik Fæstebreve paa, og stadig kom ny Flokke af Sydboere til og fik Hjem paa andre Strøg øst og nord paa.

„Der var nok mange Skarnsfolk imellem dem baade Slagsbrødre og vilde Karle, der var slemme ved Pigerne," tilstod Boline, „men det var ellers Karle, som der var Liv i, de havde Grabber, der kunde tage fat, og saa sang de baade Nat og Dag, saa det skingrede i Skoven."

Ogsaa i de stille Nætter, naar Husets Folk var samlede ved Kulmilen, var det Farmor, der maatte holde Livsaanderne vaagne. Ofte fortalte hun om Sandflugtsstormene i Tibirke og Tisvilde, som hun kendte af Selvsyn.

„Nu til Dags er det kun i det smaa med Sandflugten, for nu er der plantet og gjort ved for at holde sammen paa Sandet; men før i Verden var det helt anderledes."

Hun udmalede for sine lyttende Husfæller, hvorledes Stormene rev det rødgraa Sand op af Grunden og væltede det ud over Omlandet i tykke, kvælende Masser, hvorledes hele Tibirke skjultes under de stadig voksende Driver, saa kun den øverste Del af Kirketaarnet var synligt.

„Ja, var det ikke forfærdeligt! Jeg har med mine egne Øjne set Rygninger af gamle Gaarde og Huse stikke op af Sandet. Det var et sørgeligt Syn, kan I tro. Uh, de stakkels Mennesker! Kirken, hun blev da gravet ud igen; men Byen, han var og blev begravet, og der var ikke andet Raad end at bygge en hel ny et Stykke derfra; derfor saa er det, at Kirken ligger saa ene ude paa Marken."

Hun fortalte ogsaa om de store Plantninger paa Sandene ud mod Kattegattet og om det Sandstensminde, som 1738 rejstes paa en Bakke uden for Tidsvilde til Ære for den af Sandflugtens Dæmpning saa højt fortjente Røhl. Det var med en egen stiv, bogstavret Udtale og et vist selvfølende Tonefald, hun gengav de første Linier af Mindesmærkets Indskrift:

„Her saa det ilde ud for nogle Tider siden,
med Sand var alting skjult, og Faren var ej liden.
Sandbjærge vokste op, fløj frem, naar Vinden kom,
og drev saa mangen en fra Hus og Ejendom . . ."

Aa, dog, saadant et Syn over Vand og Land som det, man havde der oppe paa Raabjærg og Harehøjene, det faar man da aldrig mere i Verden."

Ogsaa om Munkene paa Adserbo, om Hellig Lenes Kilder og Grav paa Tisvilde Mark, de store St. Hansfester med Klarinet- og Hornmusik vidste den gamle Kone meget at fortælle.

Bendt hørte paa alt med slugende Opmærksomhed og udstyrede med sin rige Indbildningskraft Synerne med Farver, der hidsede hans Blod og fremæggede et brændende Ønske hos ham om en Gang at gæste hine Steder, hvor alt det vidunderlige, Farmor fortalte om, var gaaet for sig.

To hinanden modsatte Strømninger arbejdede i Drengens Sind. Paa den ene Side udøvede det æventyrlige i Farmoderens Fortællinger og Sange en saa dragende Magt over ham, at han om Aftenen laa og digtede sig ind i en Verden,

der havde meget lidt med det virkelige Liv at gøre, paa den anden Side vinkede det med usynlige Arme ovre fra Morbroderens Gaard, hvor Krudtlugten og de blinkende Jagtknive hidsede Drengens Lyst til spændende Idrætter; men paa et Punkt mødtes de to Strømninger: i Lysten til at opleve noget, Trangen til at faa sat alle Sanser i Arbejde.

Fra sit ottende Aar havde han kørt sammen med sin Moder til København og Frederiksborg med Kul og Tørv. Med ængstelig Paapassenhed havde Else vaaget over, at han aldrig kom ind i Huse, hvor der var Kort og Brændevinsflasker, men ellers havde hun givet ham frit Spillerum, altid lod hun ham modtage og foreløbig gemme Pengene for Læssene, og ofte sendte hun ham i Byen for at udrette et og andet Ærinde paa egen Haand. Drengen havde dog godt en Fornemmelse af, at hun stadig passede paa ham, og da han var tolv Aar, erklærede han, at han ikke vilde være Skørtedreng længer, han var vel Karl for at kunne klare sig paa egen Haand. Else skønnede af hans Stemmes Klang, at der var en Vilje bag hans Ord, og hun maatte give efter, idet hun dog atter og atter formanede ham til at opføre sig godt. Bendt viste, at han fuldt vel kunde klare for sig, men det hændte en og anden Gang, at han kom hjem i en lidt overstyrlig Stemning, og Moderen vidste da altid forud, at hun fik en Marks Penge mindre, end hun skulde have. „Aa, Gud ja!"

Nogle gamle Historiebøger og en „Biblia paa Danske", som Boline i sin Tid havde faaet af sin Husbond, faldt i Drengens Hænder og kom ofte frem af Halmdyngen, naar han stod ene i Loen og snoede Baand eller tærskede Vikker. Med bankende Hjerte fulgte han de gamle danske Helte paa deres forvovne Udfarter, og med Blodet i Kog af Forbitrelse læste han om Mishandlingen af Frelserens Legeme i Domhuset og paa Golgatha. Men faa Minutter efter, at hans Bryst havde banket af Spænding og Uro, kunde han i Smug bene af over til Morbroderen for at faa Lov til at skyde en Graaspurv.

Da han var 14 Aar, fik han selv en Bøsse, og det blev nu en udsøgt Fornøjelse for ham at gaa og sigte paa springende Lam og lade Flintstenen gnistre mod Krudtdækslet: Puf! Der laa det Naadyr!

Men snart blev det Alvor med Skyderiet. Mangen ulykkelig And krøb om med knækket Vinge i Mosen, og mangen højtflyvende Skovdue maatte gøre en brat Rejse med Hovedet mod Jorden.

Stundom tog Niels Bendtsen ham med paa sine natlige Jagtture i Kronens Skove, noget, der var baade Drengens Moder og Farmoder meget imod, ikke fordi de saa noget egenlig urigtigt i deres lønlige Jagtfarter, naar disse bare kunde gaa heldigt af, men fordi de gik i en evig Angest for, at den forvovne Dreng skulde komme til en eller anden Ulykke.

Ingen anede, at Annine var endnu mere imod Bendts Krybskytteri end de to Kvinder; men der kom en Dag, da Bendt selv fik det at vide.

Hun og hendes Fader stod en Aften uden for Porten og saa ind imod Skoven, hvor den nedgaaende Sols Straaler lyste med Kobberglans op ad Bakkens Snedække.

„Brandstejle mig springer der ikke et Dyr inde mellem Træerne lige ved Hegnet!" udbrød Faderen. „Halløj du, Bendt!" raabte han videre og vøvtede efter Drengen, der gik hjemme og afede med en Bør Gødning.

„Hvad er det?"

„Kom lidt!"

Da Bendt var naaet derover, pegede Morbroderen ind mod Skoven. „Kan du se det lille Dæggelam der?"

Drengens Øjne tindrede. „Morbro'er, laan mig en fem, seks Rendekugler!"

„Du kan komme, naar Klokken hun er godt 11."

„Hvorfor kan vi ikke gaa straks?"

„Er du tosset? Jens Hegnsmand gaar ude i Svejten og stænger Gærde op."

Annine stød de sorte, næsten helt sammengroede Øjenbryn ind imod hinanden og saa misbilligende paa sin Fætter.

Drengen gik hjem, men mødte igen om Aftenen, længe før 11.

En stolt Gut var han at se, som han kom spankende over den gnistrende Snemark, med Bøssen i Haanden, et svensk Studehorn i et Baand over Akslen og en stor Kniv i en Læderskede ved Livremmen.

Bendt paa Jagt.

Annine stod og ventede ham.

„Er Morbro'er færdig?"

„Nej, Fa'er faldt for lidt siden over en Skammel og slog sit ene Ben, saa han hverken kan sty eller staa."

„Saa gaar jeg ene."

„Nej, du gør ikke, du bliver hjemme, gør du!"

„Hvad gaar der af dig?"

Fire mørke Øjne skinnede i Maanelyset.

„Bendt!" sagde hun paa en Gang inderlig, „bliv hjemme!"

Hun fortalte, at hun havde været i Kirke Kyndelmisse Søndag, og da havde Præsten slaaet i Prædikestolen og ivret saa svært imod Skov- og Vildttyverierne, som han kaldte Nattens Synder og Fandens Gerninger.

Bendt lo. „Det tror jeg! Det er han jo betalt for af de store . . . væk, og lad mig komme frem!"

Han gik ind i Stuen, fik nogle Kugler og ladede Bøssen. Niels Bendtsen, der laa paa Bænken med en Uldklokke om Knæet, bandede af Harm over det skete Uheld.

„Men gaa du bare ene; du har godt af at øve dig paa egen Haand, Søn. Se efter, om Krudtet paa Panden er godt tørt."

„Jeg har jo lige hældt paa."

„Panden kan være vaad. Kom her, lad mig finde ad! Jo, hun futter nok af."

„Naa, ja, saa render jeg."

„Husk paa: Kniven ind under venstre Bov, lige til Skaftet! Og saa en, to, tre — Lammet paa Nakken! . . . Pil saa af!"

Annine turde ikke sige et Ord.

„Halløj . . . Bendt! du en Lærke

„Ne

Brændevin

„Vil

derinde? I

henne i Sk

tre Snapse

Bendt sa

Annine løb u

døren og bag

„Bendt,

„Naada!

„Bliv hjemme! Vil du?"

Han stod et Øjeblik uvis

Skoven, der laa omflydt af hvidb

„Føj mig, Bendt!" bad hu

„Visf ikke nej!"

„Du sk

Armen

hun

Peder Tordenskjold.

II.

Femten Aar gammel skrev Peder Wessel sit første egenhændige Brev til Kongen, en Ansøgning om at blive Søkadet. Brevet viser hans aabne, tillidsfulde Sind, hans Hengivenhed for Kongen og er trods alle Formfejl et Udtryk for en sund og fornuftig Tankegang. Det lyder i en let læmpet Gengivelse:

Stormægtigste Allernaadigste Arve-Konge og Herre!

Udi allerdybeste Underdanighed nedfalder jeg fattige unge Person for eders Kgl. Majestæt, at som jeg for omtrent to Aar siden er bleven nedsendt fra min gamle Fader, Johan Wessel, Eders Kgl. Majestæts allerunderdanigste Raadmand i Trondhjem i Norge, formedelst mine mange andre, nemlig sytten smaa og store Søskendes Paahæng, at forsøge hernede min Lykke, og som jeg nu er i Tjeneste hos Hans Højærværdighed Dr. Peter Jespersen, og min Lyst som et ungt Menneske ikke dertil saaledes findes at henslide min Tid, men mit Sind stedse genegen til Eders Kgl. Majestæt, at exerceres, med Tiden dertil at avancere noget bedre, og nedfalder derfor allerunderdanigst, at Eders Kgl. Majestæt af høje Naade og Miskundhed vilde allernaadigst forunde og hjælpe mig til at blive en Cadet at exerceres tillige med de andre paa Holmen, da jeg al min Tid, med Liv og Blod skal stræbe at leve efter allerunderdanigst Pligt til eders Kgl. Majestæts Tjeneste, tro, agtvaagen og flittig efter al yderste Kraft og Evne. Forbliver Eders Kgl. Majestæts allerunderdanigste, allerringeste Tjener

Peder Jansen Wessel.

København, den 28. Marts 1706.

Wessel blev ikke straks Kadet; men Ansøgningen førte til, at han kom til Søs med et af de kongelige Handelsskibe, der gik paa Guinea og Vestindien, hvor han blev Vidne til hin Tids Slavehandel og hele brogede Skibs- og Handelsrøre i fremmede Havne. Efter sin Hjemkomst 1708, indgav han paa ny en Ansøgning, idet han „fornemmer, at en Cadettis Plads i disse Dage skal vorde vacant og ledig.“ Samtidig sendte han en Skrivelse til Overkrigssekretæren Gehejmeraad Lente, hvem han beder om at støtte fin Ansøgning, „saasom jeg ingen anden Patron haver end Gud i Himlen“. Men Wessel ventede forgæves paa sin Udnævnelse, og atter sendte han Kongen en Ansøgning, hvori han fortæller, at hans Forældre er blevne ramte af Ildsvaade og Fattigdom, at han længes inderligt efter at faa sit Ønske opfyldt som Kadet at „maatte forloves med de nu udløbende ostindiske Skiber mig at forsøge, saasom mit

Løvendals Galej i Kamp med to Fregatter.
Tegning af V. Neumann.

Sind til intet andet er inclinerende end mig til mit Fødelands Bedste at perfectionere.“

Endelig naaede Wessel sit Maal: den 11te Januar 1709 udnævntes han til Kadet, og kort efter sendtes han med et kongeligt Handelsskib til Ostindien. Han kom saaledes til at lære Sømandsskik paa „de lange Rejser“ og udviklede sig under store Forhold til en rask og djærv Sømand. Af sine Kaptejner fik han den bedste Lov: ligesom af Naturen var han skabt og dannet til Søen, og i de haardeste Kulinger, Storm og Uvejr, var han altid munter og blandt de første til at klatre i Tovværket — han vilde blive en stolt Sømand! Han besad ikke de adelige Kadetters og Officerers fornemme Væsen; han var en stærk og dumdristig Søgut, hærdet i Matrosernes Selskab, drøj og djærv i sin Tale, kyndig paa Sølivet, han ejede et skarpt Blik, en sund Dømmekraft, en helstøbt, myndig Vilje, og det var saaledes Fædrelandet havde Brug for sin Søn, da han atter vendte hjem.

Som Skibet, hvormed Wessel for, var paa Hjemvejen, blev det prajet af en anden Sejler: der var udbrudt Krig mellem Danmark og Sverige. For ikke at udsætte sit Skib for at blive taget af svenske Krydsere i Kattegat, styrede Kaptejnen mod Norges Vestkyst og ankrede i Bergen. Her hørte Wessel, at alle Officerer, Kadetter og Matroser forlængst var indkaldte, og over Hals og Hoved rejste han straks ned til Kristiania og meldte sig hos Baron Løvendal, den Overstkommanderende for Hærstyrken i Norge.

III.

Det var den store nordiske Krig, der kom til at staa paa i elleve Aar. Den blev erklæret fra dansk Side under et Forbund med Rusland og Polen den 28de Oktober 1709. Danmark vilde generobre sine ældgamle Landsdele, Skaane, Halland og Bleking og tillige tugte Sveriges dristige Heltekonge, Carl den Tolvte, fordi han støttede den holstenske Hertug i hans Fordringer paa en Del af Sønderjylland. Men Tiden var næppe heldig valgt. Kong Carl havde udført sit berømte Tog gennem Polen og Rusland, der gik Ry af hans Bedrifter over hele Europa, hans Hær var den mest krigsvante, godt rustet til Søs og til Lands. Danmark var ingenlunde saa vel forberedt, som Kong Frederik den Fjerde og hans Raadgivere var ivrige for Krigen. Flaaden stod i Udvikling tilbage for den svenske, en betydelig Del af Hæren var udlejet til fremmede Magter og kæmpede fjernt fra Fødelandet og dets Tarv. Ej heller besad vi fremragende krigerske Dygtigheder for ej at tale om en Krigsherre af saa høj Rang som Carl den Tolvte. I den første Kamp, som stod ved Helsingborg i Marts 1710, blev de Danske da ogsaa fuldstændig slaaede af Grev Stenbock og maatte atter trække sig tilbage fra svensk Grund.

Samme Aar var det, at Peder Wessel kom hjem fra Ostindien og fremstillede sig for Baron Løvendal. Denne Mand saa straks, at der var

Tømmer, som duede, i den tyveaarige Knøs og satte ham til at være Fører paa en lille Kaperhuggert, der hed „Ormen". Paa dette Fartøj styrede Wessel dristig den Fremtid i Møde, han just ønskede. Selv Herre paa sit Dæk, selv lægge Planer og udsøgte Æventyr — det var hans Lyst. Og med sin lille Huggert, der kun førte fire Kanoner, krydsede han omkring i de norske og svenske Skærgaarde, forfulgte og opsnappede de svenske Handelsskibe, udspejdede Fjendens Bevægelser og Foretagender. Hans Mod og Kløgt stod sin Prøve. Skønt han saa ofte var udsat for at møde overlegne Modstandere, slap han godt fra alle Æventyr. Allerede i Juli 1711 udnævntes han til Secondløjtnant, men Glæden var ikke ublandet, thi han fik tillige Ordre til at forlade sin Førerpost og gaa om Bord paa Fregatten „Postillonen", der anvendtes til at ledsage og beskytte Handelsskibe. Det var en underordnet Stilling, og det faldt aldeles ikke i Wessels Smag — nu saa lidt som siden — at være i Selskab med de adelsfødte Officerer, der saa ned paa den borgerlige og ligefremme Sømand. Efter kort Tids Forløb fik han sin gamle Post paa „Ormen" og tumlede sig atter paa Kysttogter i Kattegat.

Men Wessels Fartøj var for lille i Forhold til de Bovestykker, han helst indlod sig paa, og Løvendal lovede ham derfor et større velsejlende Skib, som just var under Udrustning. Dette Skib var paa atten Kanoner og blev kaldet „Løvendals Galej", skønt det egenlig var en Fregat. Da Wessel blev dets Fører, var der vel atter dem, der stumlede over hans Ungdom, men han viste sig Posten fuldt voksen. Med et flinkt Mandskab, der var ham hengivent, gik han nu som en Viking paa Jagt efter de svenske Kapere og Handelsskibe, der ingen Sinde vidste sig sikre for ham. Han laa paa Lur bag Næs og Skær, han kendte hvert Smuthul inde i de dybe Fjorde, og han var altid over sin Fjende som et Lyn. „Det svenske Vaaben" hed en fjendtlig Kaperhuggert, der længe havde udbredt Skræk blandt de danske Handelsskibe. Det lykkedes Wessel at opspore denne Modstander, og skønt den satte alle Sejl til for at fly, indhentede han den dog og tvang den til fuldstændig Overgivelse. Huggerten blev nu omdøbt til „det norske Vaaben" og maatte tjene i den danske Flaade. Og Wessel var lige saa uforfærdet under en Storm som under Fjendens Kugler. I Kattegat blev han en Sommerdag overfalden af en saa voldsom Storm, at Søen skyllede hen over Dækket og slog Kahytsvinduerne ind, to Mand gik over Bord med Rejsningen, men da ogsaa Fokkemasten faldt, raabte Wessel: „Det gaar glædeligt!" I disse Ord, der senere er blevet et folkeligt Mundheld, klang et saa frejdigt Humør, at Mandskabet maatte le og genvandt det halvvejs tabte Mod.

I September 1712 kom Wessel med sin Galej til Københavns Red. Her rustede den danske Flaade sig til en større Dyst. Hæren var trængt ind i de svenske Lydlande syd for Østersøen, hvor russiske og prøjsiske Tropper skulde støde til. Imidlertid skulde Flaaden, under Anførsel af den tapre Admiral Gyldenløve, forhindre at der bragtes den svenske Hær i Pommern Tilførsel hjemme fra Sverige. Wessel kom altsaa i den rette Stund. Hans Galej blev optaget i Flaaden, hvor den særlig skulde gøre Tjeneste som Spejder. Sidst i September lettede den danske Flaade og stod for fulde Sejl syd paa, med det Formaal at træffe den svenske og tvinge den til en Kamp. Løjtnant Wessel udsendtes paa Spejdertog i alle Retninger, og uagtet hans Fartøj nu maatte lystre Flaadens Bevægelser, fik han dog rig Lejlighed til at streife om paa egen Haand. Tæt under Rügen opdagede man Fjenden, henved 100 Skibe, der skulde bringe Proviant og Vaaben til den svenske Landhær. Forvoven som Wessel var, sejlede han en Dag Svenskernes Flaade saa nær, at han pludselig saa sig omringet af seks fjendtlige Skibe, der straks gav Ild; men ved en behændig Manøvre var han hurtig udenfor Skudvidde og slap uskadt bort med sin rappe Sejler. Efter nogle Dages Ro tegnede det endelig til Kamp, Lejligheden var gunstig for de Danske, ved en heldig Bevægelse og uden Kamp lykkedes det Admiral Gyldenløve at stille Fjendens Førselsskibe fra hans Krigsskibe. Disse trak sig tilbage, medens hine søgte at undfly til alle Sider, de fleste sattes paa Grund, blev opbrændte eller erobrede. For de danske Fartøjer var dette en lystig Jagt: Fjenden paa Flugt eller i Brand. Wessel var selvfølgelig blandt de forreste, særlig da det gjaldt at forfølge et Par større, fjendtlige Orlogsmænd, ja, saa langt for ude, at Fjenden troede let at kunne overmande ham. Men ved en snild Vending sendte han det største af Skibene et saa velrettet Lag agter ind, at der blev stor Forvirring blandt Mandskabet, og en Del af Rejsningen gik over Bord; han vilde just træffe Forberedelser til i Spidsen for sine raske Søgutter at æntre Skibet, da den anden Orlogsmand nærmede sig og gav „Løvendals Galej" et saadant Lag, at Fokkemasten faldt. Nu fandt Wessel det paa høje Tid at trække sig ud af Kampen; thi de danske Fregatter var alt for langt borte til at kunne yde ham Hjælp.

Den danske Flaade gik tilbage til Sundet efter et Togt, der havde saare vægtige Følger. Svenskernes Overmagt i Østersøen var brudt, og Flaadens Forbindelse med Hæren i Nordtyskland afskaaren. Grev Stenbock førte sine Tropper op gennem Holsten og Slesvig, blev indesluttet i Tønning og maatte overgive sig, hvorpaa Frederik den Fjerde fastslog den danske Krones Ret over Sønderjylland.

Ingen af de unge Officerer paa hint Togt havde tiltrukket sig en saadan Opmærksomhed som Peder Wessel. Hans Mod og Snarraadighed kom i Folkemunde. Han vandt ny Venner og Velyndere, men ogsaa Fjender og Misundere, mest unge adelige, der talte haanende om „den norske Matros" og beskyldte ham for, at han letsindig satte Skib og Folk i Vove. Det lykkedes dog ikke at plette den unge Søhelts Hæder. Baade Løvendal og Gyldenløve anbefalede ham til Kongens Bevaagenhed, og allerede et Par Uger efter Kampen i Østersøen udnævntes han til Kaptajnløjtnant, ja den retsindige og ligefremme Konge gav ham endog Tilladelse til, at han, naar det gjaldt vigtige Meddelelser, maatte gaa lige til Kongen selv, uden Hensyn til andre Myndigheder.

Det lystede ikke Wessel at ligge stille i Flaaden og være Genstand for Officerernes Nid og Nag. Han længtes efter igen at komme ud med sit Kaperskib og krydse om fri og egenraadig som en Viking. Foreløbig blev han sat til at ledsage og beskytte Handelsskibe, der gik paa Holland, en Dont, som dog snart blev altfor ensformig.

I gentagne Skrivelser mindede han Kongen om sit Ønske: „Jeg lever udi det allerunderdanigste Haab, at Deres Majestæt ser i Naade til mig herudi at maatte nyde den Frihed til at gøre min Fjende al den Afbræk, som jeg kan til Lands og Vands. Vil jeg allerunderdanigst haabe, at det skal være Eders Majestæt til Ære, Undersaatterne til Bedste." Endelig i Marts 1713 kom den kgl. Ordre, der atter gav ham Lov til at tumle sig efter egen Lyst. De svenske Kapere og Handelsfartøjer flygtede, naar de hørte, at Wessel var i Nærheden, og Guvernøren i Gøteborg udsatte en større Belønning for den, der kunde bringe ham Peder Wessel som Fange. Dette spurgte Wessel, og da han en Sommerdag laa ved Vinga tæt udenfor Gøteborg, sendte han et Brev ind til Guvernøren — et Brev der lyser af Spot og godt Humør. Han bebrejder de svenske Søfolk, at de røver og plyndrer paa en ukristelig Maade, „og er derudi slet ingen Honneur" og lader dernæst Guvernøren vide, at han staar til hans Tjeneste, saafremt han vil sende en Fregat paa 24 eller 26 Kanoner ud for at hente ham — Guvernøren skal blot skynde sig.

Da der intet Svar kom, lod Wessel staa ad den jydske Kyst til, og her kom den Vaabendans til at staa, han havde glædet sig til ved Vinga. Der kom to Orlogsmænd sejlende, begge med dansk Flag og ledsagede af et mindre Fartøj. Wessel styrede ind imellem dem og prajede: Hvorfra? — „Fra København!" lød Svaret. — Skibets Navn? — Idet man svarede „Ny Elfsborg", blev det danske Flag strøget, og det svenske gik op. Nu saa Wessel, han var gaaet i en Fælde, det var to svenske Krigsskibe „Ny Elfsborg" paa 44 og „Kalmar" paa 50 Kanoner, det mindre Fartøj var et dansk Skib, de havde taget. Svenskerne gav ham det glatte Lag, og han blev dem ikke Svar skyldig. Skønt Overmagten var urimelig stor, holdt Wessel dog Kampen ud i et Par Timers Tid og førte ved en ypperlig Manøvrering sit Skib udenfor Skudvidde. Endnu var han ikke mere forknyt, end han forsøgte at afskære og entre det lille, oprindelig danske Fartøj; men de to store Orlogsmænd kom atter til og fyrede saa voldsomt løs, at „Løvendals Galej" med gennemhullet Skrog maatte flygte ind under Norges Kyst. „Jeg kunde vel," skriver han i sin Rapport, „have ladet mig skyde i Synk af dem, men jeg syntes, Hans Majestæt var ej dermed tjent."

B. E.

Efteraar.

Luften er saa høj, saa kirkestille,
Kildens Bølger sagte, sagte trille,
Ingen Fuglestemmer mere klinger,
kun Naturens store Klokke ringer.

Bøgen strør sit gule Løv paa Sandet
— der bli'r baaret Lig igennem Landet.
Tvende store Tider nu sig skille,
derfor lytter hver en Skabning stille.

Der er død en Konge, alle kender
— Folk ved Vejen folder deres Hænder;
thi i Ligets Følge tavs fremskrider
mørke, vilde Dage, Ufredstider.

Kongen bæres ud af Sommerhaven,
og den sidste Krans er lagt paa Graven.
Snart begynder Vilddyrsraseriet,
Stormen, Vintren kommer — Anarkiet.

Edv. Egeberg.

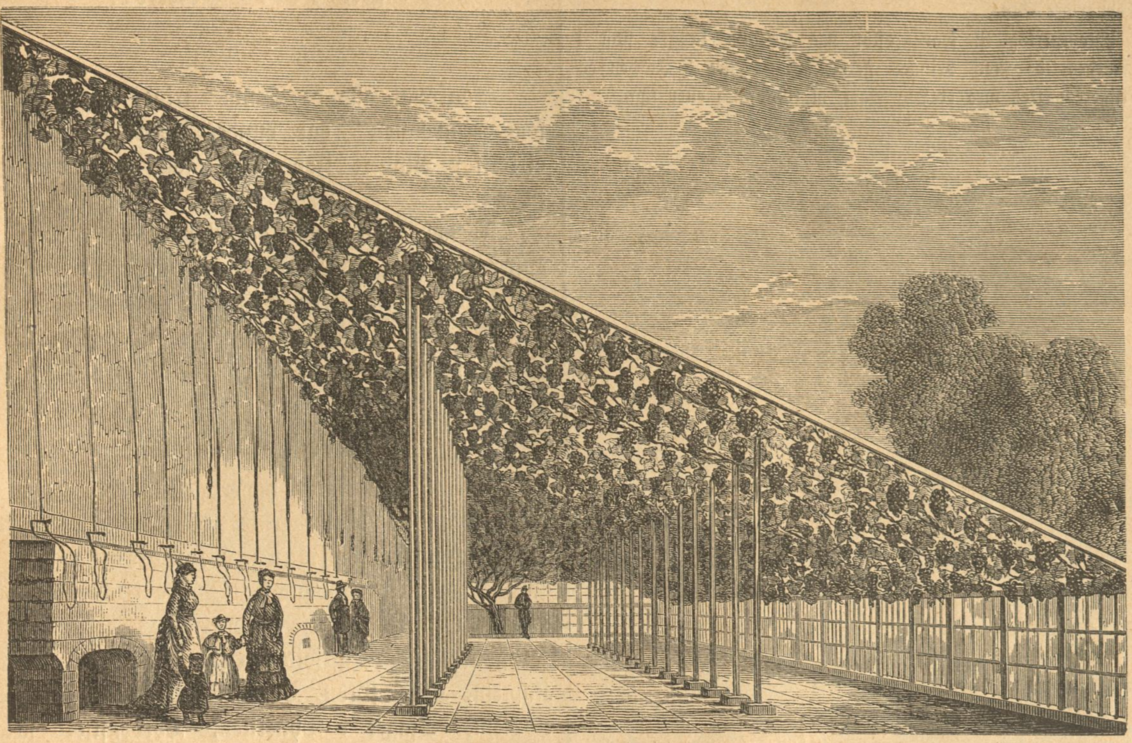

En sjælden Vinstok.

Hvad der kom i Bøtten.

En Historie af Friis Jensen.

Per Smed havde været en nyttig Mand for Landsbyen. Heste, Vogne, Trillebøre, Mænd, Kvinder, Drenge og Piger kom til hans Esse, hvor de forsynedes med det nødvendige Beslag efter hvers Behov. Omsider blev han for gammel til at løfte den tunge Forhammer, og en ung Mand kom derfor til at afløse ham i Haandværket.

Dermed var hans Virksomhed dog langtfra til Ende; thi han havde et Par nyttige Hænder, der forstod sig paa mangfoldige Slags Smaapillerier, og paa den Maade blev gamle Per Smed Byens uundværligste Mand. Var Kaffekanden bleven utæt, sprang man over og fik den gamle til at lodde den; havde Kokkepigen traadt Hundens Fad itu, kom hun straks ud af Forlegenheden, naar hun bad Per Smed om at føje det sammen med et Par Klinker; havde en af Drengene stødt en Træskoring af, da var det saa nemt at lade den forhenværende Smed slaa et Par Søm i den. Kort sagt, alle Smaaforlegenheder kom man ud af ved at henvende sig til den gamle.

Det værste var, at man oftest glemte at tilbyde Per Smed noget for hans Arbejde. Saadanne Smaating regnede man ikke for Penges Værd, men antog snarere, at man gjorde den gamle en Tjeneste med at skaffe ham lidt Tidsfordriv. Tak derimod skortede det aldrig paa, det var saadan en nem og billig Betalingsmaade.

„Nu faar du saa mange Tak for Fadet, Per! . . . Mange Tak for Ulejligheden med Lampeskruen! . . . . Tusind Tak for Lodningen om Parasolskaftet!"

„Saadan regnede Taksigelserne hver Dag ned over den gamle Mands Hoved.

Per, der var en sparsommelig Mand og vant til fra Barnsben af at samle alle Smuler sammen, syntes, at en saadan Uendelighed af Taksigelser ikke skulde gaa spildt, og opfindsom som han var, hittede han paa at sætte en stor Bøtte lige inden for Døren. Hver Gang saa nogen kom for at hente det udførte Arbejde og aflevere den sædvanlige Tak, pegede Per Smed med Tommelfingeren over Skulderen og sagde: „Smid den i Bøtten!"

I Førstningen fandt en og anden vel, at det var meget morsomt sagt af den gamle, men omsider blev man saa vant til disse Ord, at man slet ikke skænkede dem nogen Opmærksomhed, og Aar ud og Aar ind sad Per Smed og loddede, klinkede og hamrede, tog imod Takken og viste den i Bøtten, altsammen med det samme rolige og venlige Smil som altid. Fra fine unge Dage af havde han en lille Kapital, og den levede han af; men det ene Aar efter det andet lagde han til Alderen, flere end han havde gjort Regning paa, og der var Udsigt til, at Kapitalen vilde slippe for tidlig op.

Saa kom en Dag Kromandens lille Anna ind til ham for at hente sin Moders Strygejærn, Barnet var baade fint og dannet og oplært til at sige alt saa pænt. Hun tog Strygejærnet i den ene Haand og gav Gamlingen den anden, idet hun sagde:

„Og saa skulde jeg hilse fra Mo'er og sige saa mange Tak for Strygejærnet!"

„Smid den i Bøtten, mit Barn!" svarede Per med sit sædvanlige Smil og pegede hen til Beholderen inden for Døren.

„Hvad er det, der skal smides i Bøtten?" spurgte Anna forundret.

„Takken, lille Anna," svarede den gamle, „Per Smed er ingen rig Mand, og han maa derfor samle alle Krummer sammen."

Den lille løb hen til Bøtten og kiggede nysgerrigt derned.

„Men der er jo slet ingenting i Bøtten!" udbrød hun.

„Ikke det!" sagde Smeden og rystede smilende paa det hvidlokkede Hoved. — „Ingenting i Bøtten! Det er ikke til at forstaa, mit Barn, for nu har jeg i ti Aar kastet Tak deri, somme Tider i Tusindvis hver Dag — og saa der slet ingenting skulde være deri — nej, det er sandelig ikke til at forstaa!"

Saa rystede han igen paa Hovedet; men Anna troede af Glimtet i de skælmske Øjne at kunne se, at han nok vidste, hvordan det hængte sammen alligevel. Hun forstod det ikke, men skyndte sig hjem til Moderen og fortalte hende, hvad den gamle havde sagt.

Krokonen var baade en god og forstandig Kvinde, og hun indsaa nok, at det snart var paa Tide at betale Per Smed med andet end Taksigelser. Der kom jo mange fremmede Folk i hendes Hus, og hun glemte ikke at minde dem om Smeden og om, hvordan han rettelig skulde betales. Anna var den, som fik Lov til at kaste den første klingende Mønt i den ormstukne Bøtte.

Der vedblev at komme Folk nok til den gamle. Nogle af dem bød ham som før Tak for Arbejdet. „Smid i Bøtten!" lød det med den sædvanlige Røst. Andre, og det var nu de fleste, bød ham Penge. „Smid i Bøtten!" var hans Svar, og det var let at høre paa Tonefaldet, at den Vare syntes han bedst om.

En Gang imellem vendte han Bøtten og tømte den for dens Indhold, og det mærkelige var da, at Sølv- og Kobberskillingerne fyldte ganske godt, medens Taksigelserne slet ikke var til at finde.

Derfor naar du skal betale gamle Per Smed, saa husk at give den rette Betaling — den, der fylder — ellers bliver Enden paa Historien dog, at Smeden dør af samme Aarsag som Smedens Kat.

En sjælden Vinstok.

(Med Billede.)

Man fortæller, at da den engelske Kardinal Wolsey havde naaet den højeste Magtens Tinde, ønskede han at bygge sig et Slot, som var hans Rang og Stilling værdigt; men det skulde tillige være saaledes beliggende og indrettet, at det afgav en sund Bolig og var omgivet af en en skøn Natur. De mest ansete Læger i England blev sendt ud i Londons Omegn, og da de ikke selv turde træffe et afgørende Valg, blev der endog hentet Læger fra Padua. Det samlede Raad blev da enigt om et Sted i Sognet Hampton, beliggende i Grevskabet Middlesex, tolv Mil fra London, hvor Luften var sund, Jordbunden god, og Vandet klart, og her opførte Kardinalen det berømte Palads, som endnu i vore Dage er Genstand for alle rejsendes Beundring. Iblandt de utallige Skatte af Kunstsager etc., som Slottet ejer, er der en, som er vel bekendt i hele England: den gamle Vinstok, der gaar for at være den mærkeligste i hele Europa. Den blev plantet i Aaret 1668 og er 110 engelske Fod lang. Tre Fod over Jorden, har dens Hovedstamme en Omkreds af $1^1/_4$ Alen; dens Frugt er en sortblaa Drue, kaldet „Hamburg", og i enkelte gunstige Aar har den baaret 2500 Klaser. Frugten er alene bestemt for Dronningens Bord, men der sælges dog undertiden deraf, og Prisen er da 1 Guinee for hver Klase eller omtrent 18 Kr. dansk; i saa høj Grad er denne skønne Frugt skattet i England.

Fra Boghylden.

DansKeren, Tidsskrift for Land og By, udgivet af **L. Schrøder** og **Fr. Nygård.**

Dette Tidsskrift har laant sit Navn fra det Ugeblad, hvormed N. F. S. Grundtvig i 1848 og de følgende Aar kæmpede for Danskhed, Frihed og Folkeoplysning; det udgives og skrives af Folk, der tilhører den grundtvigske Retning, og i alt væsenligt har det sat sig samme Formaal som „Dansken" fra 48.

Det nys afsluttede Bind — det fjerde i Rækken — har bragt en Række historiske, kirkelige og sociale Afhandlinger, der vil kunne læses med Udbytte, særlig i alle jævne Kredse. Fr. Nygård har meddelt nogle Bidrag til Oplysning om det kristelige Røre her i Landet for et Par Menneskealdre siden og desuden fremsat „Tanker til Overvejelse om Menighedsliv og Kirkeliv." I en særdeles velskreven Afhandling: „Er det sandt, at Lyset er godt?" har Præsten Fr. Jungersen imødegaaet de moderne Rationalisters Angreb paa Bibelen. De sociale Spørgsmaal føres i sær frem af Højskoleforstander L. Schrøder, der grundigt og dygtigt gør Rede for Arbejderspørgsmaalet i England og drøfter de hjemløse Børns Opdragelse her i Landet, Skolereformer osv. Af betydelig Interesse er en lille literaturhistorisk Afhandling om Grundtvig og den store tyske Digter og Forsker Goethe.

Som Særtryk af et tidligere Bind af „Dansken" har L. Schrøder udgivet en 32 Sider stor Afhandling: Paul Dons' første Ungdom, oplyst ved hidtil utrykte Breve fra ham til Chr. Molbech — der inderholder gode og enkelte ny Oplysninger om Aandsrøret i Begyndelsen af dette Aarhundrede.

„Dansken" udgaar med et Hefte maanedlig og koster for hvert Halvaar 4 Kr.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Oktober.

II.

I en Have, hvor det var vanskeligt at skaffe Tang, har jeg set Gartneren — en praktisk, dygtig Mand — indslaa sine Køkkenurter paa en Maade, som han anbefalede som ganske fortrinlig: Urterne blev, som omtalt i forrige Nr., indslaaede paa et 2 Alen bredt Bed, men efter at den første Rende var udgravet (paa tværs af Bedet) lagdes der i den et lille Lag Ege- eller Bøgeblade, derpaa fyldtes Jord, og heri sattes den første Række Urter, der dækkedes fra Siden med Jord og saa igen et lille Lag Løv. Paa denne Maade fortsættes saaledes, at Urterne kommer til at staa i Jord med et Lag Løv mellem hver Række. Vedkommende paastod, at de nedslaaede Slags holdt sig udmærket, og at det vanskeligt kunde fryse saa stærkt, at han ikke kunde optage dem, selv om der kun var lidet eller saa godt som intet Dække over dem.

Rosenkaal lader man blive staaende paa Voksestedet. Hovedkaal opbevares paa den Maade, at man stiller den paa Hovedet i en Firkant, ned mellem Stokkene paa det underste Lag stilles endnu et Lag ligeledes med Hovedet nedad. Derpaa kaster man Jord ned over Kaalen, saa meget at Rødderne rager op. Naar Frosten indfinder sig, dækker man yderligere med Tang eller Blade.

Til foreløbig Brug kan man gemme nogle Hoveder i Kælderen, de kan f. Eks. godt hænges op ved Stokkene.

Har man et udgravet Drivbed eller en Kælder, kan man her, naar Frosten indfinder sig, indslaa Blomkaal, der lige har begyndt at sætte „Hoved", dette vil da udvikle sig videre. I en nogenlunde lys Kælder kan man paa den Maade have Blomkaal til ind i Januar. Naar Planterne truer med at sprede „Hovedet", tager man dem op af Jorden (Kælderen) og hænger dem op ved Roden. De holder sig da en Tid længer.

Hvis man har oculeret højstammede Roser, maa man i Løbet af Maaneden skære Hybenstammen af 4—5 Tommer over det øverst indsatte „Øje". Saaret besmøres med Podevoks. De lave Oculanter bliver derimod først skaarne ned til Foraaret. Mod Vinteren hyppes Jord op om Oculationsstedet.

Inden Midten af Maaneden maa alle Planter sættes i Potte, som har været plantet ud i Haven. Man maa være varsom ved Indflytningen, Planterne maa gradvis vænnes til tør varm Stueluft, de kan ikke flyttes lige fra det fri ind til en opvarmet Stue.

Blomsterløg til Foraarsflor paa Friland lægges sidst i Maaneden, de maa bringes flere Tommer ned i Jorden og yderligere dækkes med et Lag Bark, gl. Gødning eller lign.

Skæmt.

Ogsaa en Ægteskabsgrund.

„Sig mig dog, kære Ven, hvorfor i Alverden har du taget dig saadan en stor Kone? Hun er jo halvanden Hoved højere end du."

„Det er ganske ligefrem, du, blot for at have nogen, der kan slukke min Hængelampe om Aftenen!"

Hovedbrud.

Gaade.

Paa mit første ser du, hvor Tiden rinder;
mit andet (en Drik), du kender godt;
i mit tredje maaler du tørt og vaadt;
mit fjerde er, hvad i mit andet du finder.
Mit hele afgiver Plads for Jord,
hvori saa mange Slags Planter gror.

J. J.

Rebus'er.

1.

t r
rn tn

2.

OU du

J. J.

Opløsninger.

Geografisk Gaade i Nr. 1:

Glad
Lade
Adel
Delt

Udgravningsarbejdet i Nr. 1: Ild, Vand, Luft og Jord.

Rebus i Nr. 1:

1. En fint punkteret Linie.
2. Et lille Stykke eller et stort dito.

Til vore Venner!

Saafremt alle de Venner trindt om i Landet, som „Husvennen" har vundet i Aarenes Løb, vil virke for Bladets Udbredelse, saa er Tiden dertil nu.

Fortæl Slægtninge og Naboer og enhver, der ønsker sig et godt illustreret og underholdende Blad for Hjemmet, at „Husvennen" i Oktober Kvartal har begyndt paa længere interessante Fortællinger af Carit Etlar og Zakarias Nielsen og desuden en større historisk Skildring af

Peder Tordenskjold,

ledsaget af en Række ypperlige Billeder, der er tegnede af saa fremragende danske Kunstnere som O. Bache, C. Neumann, V. Rosenstand o. fl. og vil gengive de vigtigste Optrin i Tordenskjolds Liv, t. Eks. Tordenskjold overfaldes af de svenske Dragoner, Tordenskjold drikker med den engelske Kaptejn, Hvide Øren, Tordenskjold skyder den svenske Kaptejn, Slaget i Dynekilen, Tordenskjold sælger Fisk, Søheltens Død o. fl.

Ønsker De Prøvenumre til Uddeling blandt Venner og Bekendte, saa vil De paa Forlangende frit kunne faa saadanne tilsendte fra

N. C. Roms Forlagsforretning,
København V.

Juridisk Raadgiver.

Min Moder afgik for flere Aar siden ved Døden, og min Fader giftede sig igen. Da jeg var umyndig, blev min Arv staaende i Ejendommen, og det bestemtes, at der ingen Renter skulde svares af den, hvorimod han skulde sørge for min Opdragelse. Da jeg havde fyldt 18 Aar, forlod jeg Hjemmet, og jeg har nu i adskillige Aar været hos fremmede. Der spørges:

Kan jeg ikke fordre Renter af mine Penge fra den Tid, da jeg rejste?

En Pige paa Falster.

Jo, Spørgerinden kan fordre 4 Procent Rente af Arven fra det Tidspunkt, da hun forlod Hjemmet.

* * *

Kan det faa noget at betyde, at jeg er udebleven fra Forlig, naar jeg vinder min Sag? Jeg ansaa det ikke for nødvendigt at møde, da det var aabenbart, at den Mand, som lod mig stævne, havde Uret.

N—n.

Udeblivelsen vil have til Følge, at Spørgeren, om han endog fuldstændig vinder Sagen, bliver dømt til at betale alle Omkostninger og i Tilgift faar en Mulkt for unødig Trætte.

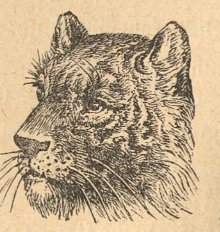

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 40 Ø., Børn 20 Ø.**

16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen" med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Malling-Hansen, med Billede. Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Kongen og Skjorten af Leo Tolstoy. Søndagshandel. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.) Peder Tordenskjold. II., af B. E., med Tegning af V. Neumann. Hvad der kom i Bøtten, af Friis Jensen. En sjælden Vinstok, med Billede. Fra Boghylden. Havebrug. Skæmt, med Billede. Hovedbrud. Til vore Venner! Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 3. Søndag den 19. Oktober. 1890.

Gamle Møller.

Den nylig afdøde Forstander for Flakkebjærg Opdragelseshjem var vel baade Justitsraad og Ridder, men hans Kendingsnavn der paa Egnen som i det hele blandt Venner var: Gamle Møller. Og betragtede man ret den fastbyggede Skikkelse, det sunde, lunt smilende Ansigt med Øjnenes Skælmeri og den kraftige Skægvækst, hvori fire Snese Aar havde drysset deres Sne, saa forstod man, at han med Hæder bar sit Gubbenavn.

Christen Christensen Møller var en jydsk Husmandssøn og født 1810. Da han var henimod en Snes Aar kom han paa Snedsted Seminarium, og efter sin Afgang herfra blev han i nogle Aar Lærer i Aalborg. Paa denne Tid, nemlig 1835, købte nogle Mænd en Gaard paa Flakkebjærg Mark ved Slagelse, for der at grundlægge et Hjem „for den opvoksende Ungdoms Forbedring“ — det vil sige en Opdragelsesanstalt for saadanne Drengebørn, som paa Grund af et ustyrligt Sindelag, slette Tilbøjeligheder, vanskeligt lod sig tøjle og retlede i deres Hjem. C. C. Møller valgtes til Forstander og fandt paa Flakkebjærg en rig Tumleplads for alle sine Evner.

Han tog fat paa Gaardens Drift, anlagde en stor Have, mærglede og drænede i Marken, plantede Læhegn og Skov. Og han tog fat paa sin store Opdragelsesgerning, adskilligt strengere end den saa mange Fædre og Mødre beklager sig over. Fra alle Landets Egne sendtes Drenge til ham, smaa Syndere, der ofte løj og stjal, øvede alle mulige Gavtyvestreger og løb bort igen. For Møller førte dette til stadige Rejser og utallige Ærgrelser og Skuffelser. Men han tabte ingen Sinde i sin lange Virketid Taalmodigheden, hans gode Hjerte følte ikke Brist paa Kærlighed og Medlidenhed. Det var hans ledende Tanke, at Flakkebjærg skulde være et Hjem, bygget paa Hjemmets Hovedhjørnesten, skulde „eje det Kærlighedens Øje og den Deltagelse for den enkelte i hans Enkelthed, der gør Hjemmet kært og dyrebart“. Alt Tvangsvæsen var ham inderligt imod, og han undgik at anvende legemlig Straf og Bortvisning saa længe som muligt. De smaa Syndere, der ofte kom fra fordærvelige Omgivelser og kunde være forstokkede nok, skulde føle, at der var Naade over Naade. Møller var sig Opgaven bevidst: det gjaldt her Redning eller Fald for hele Livet. Han besad en sand Kulsviertro paa, at det gode i Naturgrunden omsider skulde faa Magten, og med denne Tro forenede han en sjælden Evne til at lokke dette gode frem; et Smil, en Spøg eller et kærligt Ord fra ham kunde ofte virke paa Drengene, som Solglimt paa Foraarsjord. I det daglige Liv paa Flakkebjærg, i Skolen og ved Arbejdet, var alt ogsaa indrettet paa, at opøve Børnenes Selvagtelse og Tillid til deres Medmennesker. Skulde ny Bestemmelser gennemføres, blev der taget fornuftigt Hensyn til Drengenes Mening, ja, disse dannede ofte — under Møllers Forsæde — en Slags raadgivende Forsamling med Drøftelse og Afstemning.

Justitsraad C. C. Møller.

Fra 1846 modtog Anstalten en aarlig Understøttelse af Staten, og med Tiden blev Tilgangen saa stor, at der 1867 maatte oprettes et nyt Hjem paa Landrupgaard i Jylland. I de senere Aar var det faste Elevantal paa Flakkebjærg henimod tres, og det samlede Antal af Drenge, som var udgaaet derfra, nærmede sig tæt til de femten Hundrede. Efter talrige Anmodninger gik Møller ogsaa ind paa at antage sig unge, forvildede Pigebørn, men da disse ikke kunde anbringes paa selve

Flakkebjærg, skaffede han dem Hjem i Omegnen, hvor han saa førte Tilsyn med dem.

Møller var en kærnesund Natur, af Middelhøjde, fast bygget, sej og kraftig i Tanke og Handling, hans Tale var en Blanding af Alvor og Gammen, tit krydret med revsende Vid, hans runde, skæggede og solbrændte Ansigt kunde lyse af godmodigt Lune, og hans Øjne havde Menneskekenderens sikre, ubestikkelige Blik.

I 1848—49 havde Møller været Medlem af den grundlovgivende Rigsdag.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Fortsat.)

Det var jo en rar Historie paa fastende Hjerte," sagde Søren. „Hvad bilder han sig ind? En fattig Snedkersvend og en Raadmands Datter? Mit eneste Barn og en Karl, som vi tog ind fra den grønne Landevej, som man hverken kender Fader eller Moder til!"

„Ja, Mester har fortalt det en Gang før, og jeg har ikke glemt det," sagde Henning.

„Nej, det er vist," sagde Konen. „Han har ikke glemt det, for saa sandt vi gav ham Føde og Klæder og drog ham op i Tugt og Herrens Formaning, saa har han lagt sig vore Raad paa Sinde og altid skikket sig som en retskaffen Søn."

„Hvad hjælper det i den Sag? Har han noget at sætte Bo for? Hvad ved han, hvad kan han? Derhenne staar en Dragkiste, den gjorde jeg til Mesterstykke; gaa hen og tag Maal og gør Mage til den. Kan han føde en Hustru?"

„Jeg kan arbejde," sagde Henning modfalden, „og jeg har stor Lyst til min Gerning, Mester ved det nok. For Resten ejer jeg ingenting."

„Ja, men det gør min sæl jeg," sagde Søren, og lagde sin Haand paa Hennings Skulder. „Jeg har kun en eneste Datter, og skulde have brugt min Høvl daarlig, hvis hun ikke kunde faa det, hun behøver. Hvad han fortæller mig i Dag, har jeg længe vidst, Motter ogsaa, men han tav, og vi tav. Nu kan han gaa ind og sige til Else, at vi har sagt Ja, og saa skal han bare blive ved at skikke sig vel som hidtil og flittig huske paa, at den Pinsegave, han fik i Dag, er den bedste af alt, hvad jeg ejer."

Da Søren havde sagt dette, tørrede han Øjnene med Bagen af sin Haand og vendte sig om mod sin Hustru for at se, hvad Virkning hans rørende Ord havde gjort paa hende.

Hun stod og smilte gennem Taarer og nikkede til Henning. I det samme gik Døren op, Else havde lyttet en lille Smule udenfor, hun udstødte et jublende Raab, ilede hen og slyngede begge Arme om Moderens Hals, Søren fik en lignende Tak, Henning et Blik og et Smil, som maaske sagde endnu mere.

„Nu kan han gaa op og tage sin brune Kofte og den røde Kamelots Vest med Prikkerne paa, og sætte en Nillike i sit Knaphul. Han maa ogsaa nok laane min Stok med den runde Hornknap, saa gaar vi i Kirke sammen, men skynd sig lidt, for det har allerede kimet. Naar saa Prædiken er til Ende, og Degnen har baaret Tavlen om, gaar han over til Kvindfolkenes Stol og byder Else Haanden, deraf kan Menigheden se, at I er Fæstefolk. Naar vi faar spist til Middag, kan han og hun spasere op til Ølskænkerens Bod i Nørreskov og høre lidt paa Manden, som spiller paa Fiol, saa ved Folk i Byen, at vi har givet vort Minde. Til alle Sjæles Dag skal eders Bryllup staa, da skiftede Motter og jeg Ringe, men det siger jeg ham, hans Mesterstykke skal være færdigt forinden."

III.

Søren Graa gør Bryllup.

Alle Sjæles Dag, som er den anden November, var Hennings Mesterstykke færdigt. Søren Graa havde en hel Del at udsætte derpaa, det var ikke nær saa godt som hans egen Dragkiste, men naar han var alene, listede han sig dog til at betragte det nøjere, saa hvor godt Skufferne passede, og glædede sig over den Omhu og Dygtighed, hvormed alt var udført.

Otte Dage før den bestemte Frist blev hele Huset skuret og bonet og kalket, Søren var bleven Lavsoldermand det Aar og havde stukket Snedkernes store Fane ud gennem Halmtaget. Dagen før Bryllupet blev Gaden fejet og bestrøet med hvidt Sand og Grankviste, Naboerne viste ham den samme Opmærksomhed og bestrøede ligeledes deres Fortove. Lidt længere nede i Gaden blev der stillet et Bord ud, det skulde næste Morgen besættes med Mjød og Øldunke, og deraf blev der da efter gammel Skik skænket for Brudeskaren, naar den gik forbi. Vin maatte ingen Borger byde ved deres Gilder under en Bøde til Byens Hospital.

Flere Dage før Festen var Henning og Else i deres bedste Pynt og med hinanden i Haanden gaaede om for at indbyde deres Bekendte og gode Venner til Bryllup. De skulde hilse saa flittigt fra Fader og Moder og bede dem møde Klokken ti om Formiddagen, for at der kunde blive Tid til at faa lidt at spise, før de drog til Kirke.

Borgerlige Vielser blev ellers kun fuldbyrdede om Søndagen efter Højmessen, men da Søren Graa var Raadmand, fik han Lov til at holde Elses Bryllup paa en Hverdag, for at de kunde blive viede alle Sjæles Dag, som han havde ønsket. Efter Gæsterne blev ogsaa Byens fire Spillemænd tilsagte at møde i betimelig Tid. De skulde først høre lidt Musik uden for Brudehuset og derefter gaa i Spidsen for Toget, naar det drog til Kirke. Endelig blev der indbudt to Forgangskoner, som benyttedes ligesom Adelens Dragefruer til Skaffere ved Maaltiderne og til at berede de tyve Fade kold Mad og fem varme Retter, som den ældre Reces tillod Borgerne at sætte paa Bordet. I Bryllupsskaren gik disse Forgangskvinder næstefter Spillemændene, foran Brud og Brudgom.

Som Raadmand havde Søren Lov til at indbyde fire og tyve Par Folk, samt syv unge Karle, det stod i Loven, men der var flere Hensyn, som maatte tages til de mange Kunder. Han indbød derfor nogle faa Par over det bestemte Antal, og det lagde ingen Mærke til.

Bryllupsfesten varede sædvanlig i to Dage. Den første Dag samledes man om Morgenen, spiste og drak og gik derefter til Kirke, spiste siden til Middag i Brudehuset og holdt om Aftenen Dans paa Raadstuen. Dagen efter mødte Gæsterne om Middagen, spiste og drak og dansede om Aftenen, men til denne Dag medbragtes Gaver af Mad og Drikke, hvad enhver selv vilde, Konfekt undtagen. Det var forbudt. Tredje Dag havde Brudgommen Lov til at tage nogle gode Venner hjem med sig om Aftenen, da spiste de Levningerne fra de foregaaende Dage.

Hvis nogen overtraadte disse Bestemmelser, som med faa og uvæsenlige Forandringer gjaldt for enhver By, blev han efter de tidligere Recesser sat i Bøde af elleve Mark dansk til Kongens Kasse og to Tønder Sild til Byens.

Om Aftenen før Bryllupet var alt beredt i Sørens Hus. Mester havde selv gentagne Gange været inde i Køkkenet og smagt paa de forskellige Retter, prøvet Drikkevarerne, smilet til alt og givet sit Bifald til alt. Vinduerne ud til Gaden stod aabne, Sang og Latter lød indenfor, nu dækkede de Bordene til næste Morgen.

Søren Graa stod og nynnede ude i Gadedøren, pyntelig klædt i en ny blaa og rødstribet Hvergarns Kofte, paa Hovedet en ulden, rød Nathue med en stor Dusk i. Han saa ned ad Gaden, bestandig kun til en Side, og ventede paa Byfogden, som Kong Frederik den Tredje havde givet den Bestilling at indfinde sig i ethvert Bryllupshus, Aftenen før Festen, og se efter, at ingen overtraadte de Bestemmelser, der var givne med Hensyn til Brudens og Brudgommens Dragt: at de ikke lod deres Klædning sy af Fløjl, Atlask eller Silke, hvilket kun var tilladt for dem, der besad en Formue af over 10,000 Rd. Især skulde der vaages over, at Brudeværelserne ikke blev betrukne med andet Klæde end „flamsk Uldent", ikke heller højere, end dette Klædes halve Bredde kunde række, at Brudestolen var overtrukken med det samme Stof og ligeledes Brudesengen, hvorpaa Brudefolkene skulde sidde. Ethvert andet Omhæng af Silketøj med Frynser eller Duske, ligesom ogsaa ethvert Billedhuggerarbejde paa Møblerne, var forbudt.

Byfogden hed den Gang Herslev, et bekendt Navn for en hæderlig og anset Familie i Vejle. Da Søren saa ham komme nede i Gaden med Skriveren efter sig, gik han ham i Møde, tog sin røde Nathue under Armen og fulgte ham ind i Huset. Her bød han ham op i Storstuen, hvor der var dækket et lille Bord for ham. Skriveren derimod lod sig nøje med en beskeden Plads ude i Køkkenet.

„Naa, Søren Raadmand!" udbrød Byfogden, medens han satte sig ned og spiste. „Nu er vel alting i Orden til i Morgen? — Jeg vil ikke se jer for nøje efter, helst da jeg kender jer som en Mand, der holder sig Lov og Skraa efterrettelig. Else gaar til Kirke med sit udslagne Haar, naturligvis! Hun er en tugtig Pige, om hvem der kun er godt og Ærbarhed at melde, men ingen Sølvborter paa Kjolen, ingen Guldstads paa Brystet, ingen Sølvspænder i Bæltet, lad mig se det, Mester!"

„Alt er, som det skal være," svarede Søren.

„Det er da en rar Orte," vedblev Byfogden spisende, „er den nede fra Møllerens? — Jeg tror, jeg maa have et lille Stykke til. — Saa sørger I jo nok for, at Bryllupstoget ikke tøver for længe undervejs? Da vi før kom forbi Rebslagerens, havde de stillet et Skænkebord ud paa Gaden til jer i Morgen, men jeg lader som ingenting og lukker Øjnene i for en gammel Skik, som kun har føje at sige. Fruentimmerne i Følget maa ikke

drage herfra med Kaaben over Hovedet, det er strengt forbudt, ikke heller skal I tøve for længe, inden I gaar til Kirke i Morgen tidlig, eller faa Degnen til at stille Urviseren tilbage, for at I kan sidde og drikke desto længer herhjemme. Jeg ser, at Betrækket er slaget, som det bør sig. — I husker vel ogsaa nok, ikke at tænde flere end de tolv Lys i Bryllupsstuen, af dem til seks paa Pundet. Det fik Remmesniderens Søn, ham med Hareskaaret, en Bøde for til Kyndelmisse. — Nu er jeg færdig med Forretningen. Farvel og Tak for Mad. Farer med Fred og god Lejlighed herinde!"

Dermed rejste Byfogden sig fra Bordet, kaldte paa Skriveren og gik sin Vej. (Fortsættes.)

Dagens Sang.

Af Andr. Dolleris.

Naar Dagen sin Travlhed sænker,
en Klang over Verden gaar,
naar Natten sin Stilhed bænker,
en Klokke i Rummet slaar.
Og aldrig naaed vort Øre
en Klang saa intensiv,
som Klokkens du kan høre
i alt det skabtes Liv.

Dens Røst gennem alt sig trænger,
den stævner alle til Dom;
men Stedet, hvor Klokken hænger,
al Skabning spørger om:
Hvor ukendte Stjerner tindre
i Sfærernes Mælkevej?
i Jordens glødende Indre?
— Jeg kender, jeg ved det ej!

Thi der er fast endnu ingen,
som Klokkemalmet saa,
og dog skal dens Varsels-Ringen
til Verdens Yderste naa.
De graanede og de unge
skal nævne dens sære Klang;
den sitrer paa alles Tunge,
vibrerer i denne Sang:

Der hviler en Dag paa Himlen,
o, brug den af al din Kraft!
For mange vi har i Vrimlen
af Lejetjenere haft.
Den Dag har Regnskab i Vente
i Herrens den store Sal!
da skal du svare med Rente
din Skærv som din Kapital.

Der kommer en Nat den sorte,
— dens Timer ej nogen ved —
da lukkes skal Lysets Porte,
og Tavsheden sænkes ned.
Men saa er Maalet udrundet
for Klokken, som ingen ser:

Naar Universet er svundet,
da ringer den aldrig mer.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Sendt kom slæbende med en Buk, da Kl. var 1. Annine, der havde været uden for Porten ti Gange, stod og dirrede med Armene under Forklædet.

„Det skal jeg aldrig glemme dig af."

Drengen, der var kommen med den endnu varme Jægerstolthed i Blodet, blev harm ved denne Modtagelse; men da han saa en blinkende Dryp glide ned ad hendes Kind, blev han blød.

„Hvad er der ved at pille en Smule Dyr? Er det ikke noget, alle og enhver gør, naar de kan slippe afsted med det?"

Han smed Bukken i Porten og væltede et Knippe Halm over den.

„Hvad skal vi med ham?"

„Bukken er jer; det var Morbro'er, der saa ham først. Godnat!"

Med rank Holdning skred han hen over den hvide Mark til sit Hjem.

Annine vidste ikke, om Dyret maatte blive liggende i Porten og gik derfor ind og raadførte sig med sin Moder, der laa ved Siden af Faderen i Himmelsengen.

„Hvad — fik han ham?" spurgte hendes Fader og rejste sit pluskne Hoved. „Brandstejle mig, om jeg nogen Tidens har kendt Mage til Kleppert!"

Annine maatte se at glemme Bendts Jægerfærd, det nyttede ikke at stampe imod Brodden. Krybskytteriet havde alt for pirrende Tillokkelser for Udøverne, til at disse skulde kere sig om, hvad Præsten prædikede. Spændingen ved Natte-Eventyrenes Farer gav Blodet Varme, den evig spejdende Agtpaagivenhed skærpede Sanserne og ildnede Livsaanderne, den heldige Gennemførelse af snildt udtænkte Planer, der lavede lang Næse til Skovopsynet, fyldte Sindet med en egen Vellyst, og endelig spillede Hensynet til det haandgribelige Udbytte ogsaa en Rolle; en god, fed Raabuk, skjult i et Læs Kul eller Tørv, gjorde ikke Københavnsturen mindre indbringende, ej heller var en saltet Dyrekølle at foragte i Hjemmet, især paa Tider, da det var fint med Sulekarrets Indhold. Og hvad havde det hele saa egenlig at sige? Vrimlede det ikke af Dyr i Skovene? Hvo havde talt dem, og hvad skadede det Landet — Landet, som selv den fattigste Bonde maatte skatte til — om der imellem Stunder faldt nogle Lispund vildt Kød i en Smaamands Hænder? Kedeligt var det naturligvis, naar Jagten faldt ud til Vand og Brød i Steden for en Bid lækkert Dyrekød; men hvad — selv Slavemærket kunde en Mand bære med oprejst Pande, naar det ikke var paatrykt for en værre Brøde end en lille Jagtfærd i den maanelyse Skov.

Paa lignende Vis dømte man om Skovtyveriet. Ved en hensynsløs Hugning udtyndedes og ødelagdes de private Skove i Løbet af faa Aar, og det gik nu løs med Plyndring i Kronens Skove; men Brændetyveriet var vanskeligere at drive end Jagten, da der var saa mange Varsomhedshensyn at tage, og det desuden som oftest krævede Heste og Vogn til Veddets Hjemførsel.

Hesteholdet hos Bønderne indskrænkedes efterhaanden stærkt, saaledes var der i Elses Gaard, hvor der i Jens Børgesens Tid holdtes 12 Heste, nu kun 8, der iblandt to smaa røde, der var Bendts sædvanlige Køreheste.

Man fortalte, at Kulsvierne i gamle Dage havde faaet deres Heste forædlede ved en Slags Tilsnigelse af ægte Blod. De snilde Bønder drev deres Øg ind i Stutterihaven i Grib Skov, hvor de ædle tyrkiske og arabiske Hingste græssede i halvvild Tilstand, og naar Øgene havde tilbragt en passende Tid i disse snysende Dyrs Selskab, hentede Ejerne dem og syntes at være meget „ærlige" over, at Bæsterne saadan var stukne af; men hver Gang et Føl kom til Verden, gned Ejermanden sig i Hænderne, thi han vidste, at det ny Afkom havde i Fadergave faaet det sydlandske Dyrs Adræthed og i Modergave den lille tætte Ødohests Styrke.

Tidlig og sildig var Bendt paa Ryggen af sit Livdyr „Stjern", en lille rød Klaphest med en hvid Stjerne i Panden. Det kloge Dyr forstod ethvert af hans Vink og fandt sig i alle hans kaade Luner. Ved et Par Spark i Koderne kunde han faa Hesten til at strække „Frembenene" saa langt fra sig, at den næsten rørte Jorden med Bugen, og vilde han have den til at rejse sig paa Bagbenene, gav han den bare et Stød for Mulen: „Op med Dyret!" Stundom kom han jagende i fuldt Firspring hjem fra Marken, staaende oprejst paa Hesten og svingende sin Hue med et rungende Hurra.

Stjern blev ogsaa afrettet til Jagtbrug og maatte snart gøre Tjeneste som Skærmbræt, naar dens unge Herre listede sig paa en Flok Vildgæs paa Rugmarken, snart bære ham ind i Skovens Dybder og finde sig i at staa og vente ved en Busk, medens han bladede en Buk til sig.

Skovfogden, en halvgammel Holstener, der havde været Underofficer paa Blokskibet „Vagrien" 1801, var blind paa det ene Øje og „saa ikke godt med det andet", sagde man. Manden passede saa godt paa Krybskytterne, som han evnede, og var ogsaa flere Gange efter Bendt, men naaede aldrig videre end at se den forvovne Svend fare afsted paa sin rappe Hest, stundom med et Dyr dinglende forved sig. „Nu kan du jo melde mig, Holzer!" raabte den unge Kulsvier en Gang; men Holzer vidste af Erfaring, at han ingen Vej kom med saadan en fordømt snedig „Gavdieb", naar han ikke havde Vidner at støtte sig til.

En stille Novembernat fulgtes Bendt og hans Morbroder ad til Skovs, hver med sin Bøsse, den første ridende, den anden til Fods. Stjern maatte som sædvanlig staa en god Stund og vente, denne Gang i en Hulning, der til Dels var dækket af Underskov. Lydløst listede de to Skytter sig hen mod et smalt, aabent Strøg, hvor Dyrene plejede at have deres Gang. Bendt tog Plads ved en gammel Eg et Par Snese Skridt fra Hulningen, Niels Bendtsen ved en Busk paa den anden Side af Aabningen. Maanelyset tindrede i den fine Rimhinde, som havde lagt sig over Græsfladen, Løvet under Træerne duftede muldagtig og lyste med sølvhvide Pletter, der flyttede sig ved enhver nok saa lille Svingning af Trætoppene. Højt var Himlen — et uendeligt Rum med blaalig Maane- og Stjernedis og enkelte langsomt sejlende Skyer,

saa hvide og fine i Kanterne som Svanedun. Bendt frydede sig over den skønne Efteraarsnat og følte en ustyrlig Lyst til at sende et eller andet fornøjet Raab over til sin Fælle.

„Dog et nydeligt Vejr!“ kom det endelig.

Men i det samme forekom det ham, at der fjernt ude fra lød Hundeglam og en uforstaaelig dæmpet Lyd som af en barsk Menneskerøst. Længe laa han og lyttede i aandeløs Tavshed. Da fik han paa en Gang Øje paa en graalig, levende Masse inde mellem Træerne, Blodet skød sig med et Par varme Stød op i hans Hoved: en Daahjort kom smaaluntende fra den Kant, hvor Lydene var komne fra. Det bankede i Aarerne paa hans Hals, al hans Sanseevne samlede sig i Synet. Stjern slog utaalmodig med Hovene i Jorden, men han hørte det ikke, mærkede kun ligesom en let Gungren under sig . . . Se, nu stod Hjorten stille, vendte Hovedet om mod Siden og saa mistænksomt bag ud. Om den dog vilde komme en halv Snes Skridt nærmere eller tage Vejen over mod Busken, hvor Enden af en Bøssepibe blinkede! Stadig mudrede det med utydelige Lyde dybt inde fra, men han havde kun Tanke for den stolte Hjort, der efter en Stunds Lytten gav sig til at gaa langsomt ind imod ham.

Da lød der tre Slag af en Nøgle mod Bøsseløbet ovre ved Busken, et Lydtegn, som de to Fæller plejede at vare hinanden ad med, naar der var Fare paa Færde; men Bendt hørte ikke Slagene, Blodet havde lukket for Ørerne. Med Fingeren paa Aftrækkeren sad han og stirrede paa det skønne Dyr, der atter var standset og havde løftet Hovedet. Mon ikke nu . . .?

Det dansede med Stjerner for hans Øjne, saa han blev helt blindet, han maatte klemme Øjnene sammen et Par Gange for at vinde Sekraften tilbage. Nu . . . nu . . .! Nej, det var for langt. Men hvad var det? Raslede det ikke i Løvet nede i Hulningen? Skulde Stjern have rykket sig løs? Hvad nu? Der løb Niels Bendtsen i vild Fart ind mellem Træerne! Han fik ikke Tid til at samle sig, Hjorten skræmtes ved Mandens Løb og for lige ind imod Egen, hvor han sad . . . Bøssen til Kinden: Bov!

Han sprang op og stirrede gennem Krudtrøgen efter Hjorten, der hinkede afsted paa tre Ben over Pladsen. „Vov, vov!“ . . . der kom Skovfogdens store Hund springende bag ved ham, gloende med vilde Øjne. Han var fortabt. Nej — et Indfald lynede gennem hans Hoved: „Apport! Apport!“ Og afsted pilede den dumme Hund efter den flygtende Hjort, medens han selv med et indvendigt Jubelraab for ned mod Hulningen.

„Aha—a, min gote Bendt Børrrsen! Der fankede vi Fyren!“

Bendt havde nær gaaet bag over: paa Ryggen af Stjern sad Skovfoged Holzer med en spændt Karabin i Haanden.

„Na, vil han so overgive sich?“

Bendt saa sig om for at blive rigtig klar over, hvor Vejen var.

„Holla hier!“ raabte Skovfogden gennem den hule Haand efter sin Karl, der var stillet paa Vagt et Stykke derfra.

Men i samme Nu sprang Bendt hen og gav Stjern et Stød i Mulen: „Op med Dyret!“

Hesten prustede, vrissede med Hovedet og rejste sig paa Bagbenene.

„Na, na, na, na, na! Hvad i hete Helv . . . haldt, haldt, h a l d t!“

Men bums! der laa den tykke Herre paa sin Bag i en Bunke gamle Nælder.

I næste Øjeblik satte Bendt Hælene i Siden paa Stjern, og bort fløj denne i strygende Spring gennem Hulvejen.

Bendt og Skovfogden.

„Hurra for Tyskeren!“

En Kugle hvinede gennem Luften og slog bragende ind i en Gren, saa Bark og Splinter føg om Ørerne paa Rytteren, og oppe fra Skraaningen suste en Byge af Eder og Skældsord ned i Haserne paa den flygtende Stjern.

Da var Bendt Børgesen 19 Aar.

Under Napoleons Forsøg paa at spærre Fastlandet for Englænderne, havde Kulbrændingen taget et mægtigt Opsving. Overalt røg og knitrede Milerne, og engelske Skibe hjemførte store Ladninger af svedet Ved, vel sagtens fordi Hjemlandet ikke kunde faa den fornødne Tilførsel fra Tyskland. Da var der Travlhed i Skovene. Brændet kostede ikke Bønderne stort, thi naar de købte en enkelt Bunke, stjal de ti Gange saa meget.

Men hine Tider var for længst til Ende. Atter gik det tilbage med Kultilvirkningen; omkring 1820 var det kun et lille Mindretal af Bønderne, der drev den som Hovederhverv.

Agerbruget skred saa smaat fremad. Det kongelige Stutteris Styrer udlaante paa Prøve ny og formaalstjenlige Avlsredskaber, der faldt saa godt i Bøndernes Smag, at de gamle Redskaber efterhaanden afløstes af ny.

Bendt, der havde arvet sin Farfaders Slidsomhed, og som desuden satte en Ære i at være Banebryder for ny Dyrkningsmaader, var en af de første, der skaffede sig Svingplove i Steden for de gammeldags, med Træløb forsynede Hjulplove, der kun saa daarlig egnede sig til Opdyrkningen af ryddet Skovjord. Ved at tale med dygtige Landmænd fik han mange gode Vink, som han udbyttede med stor Driftighed. Et bedre Sædskifte, en mindre udtærende Drift og et øget Kvæghold blev Følgerne af hans Foretagsomhed. Samtidig drev Else paa med Hør, Sennep og Kommen og skaffede sig derhos en ikke ringe Indtægt ved Salg af Kirsebær.

Kulbrændingen blev ingenlunde glemt under Travlheden i Mark og Have. For Else og hendes Søn saa vel som for Niels Bendtsen og mange andre Jævninge i Alsingrød (her kunde tilføjes Græsted-Maarum og Esbønderup-Nøddebo Sogne, Karlebo, Gadevang, Kagerup o. fl. St.) var Kulsvidningen en lige saa kær som for Indtægtens Skyld uundværlig Sysselsættelse. Bendt, hvis Slægt i mange Led opefter havde diet ægte Kulsvierkvinders Bryster, og som selv fra Barnsben var vant til at vade i Kulsterbunker og aande i Tjærelugt, var Kulsvier med Liv og Sjæl og elskede Langvejsfarterne med de taarnhøje Læs og den raske Hjemkørsel. Dette at vandre ved Siden af Læsset i det klare Maanelys, at tære sit Brød og drikke sin Slurk ved Siden af Hestene ude i den store, stille Nat, at tørre de dumme Københavnere grundig ved Handelen, at drikke et Glas Punsch og slaa et Slag Kort med et Par gode Kendinge i et eller andet Værtshus, og saa sætte Kraft paa ved Hjemfarten, smøre uden om alle andre Vogne og drille Kuskene ved at køre paa tværs over Vejen for enten at stoppe dem eller køre dem i Grøften — alt dette havde saa stærke Tillokkelser for Bendt, at han ikke for alt vilde ombytte sit Liv med den fede Kornbondes.

. . . .

(Fortsættes.)

Peder Tordenskjold.

IV.

Aaret 1713, der ikke havde præget sig stærkt i Krigens Historie, lakkede mod Enden. Wessel var paa Færde, saa længe Farvandene holdt sig nogenlunde fri for Is, udførte forskellige betroede Hverv, gjorde Jagt paa Svenskerne, men hjemførte ingen Priser af Betydning, og ved Juletid stængede Frosten baade ham og Fjenden inde. „Løvendals Galej“ blev aftaklet og oplagt i en af de norske Kystbyer, og Wessel hengav sig med ungdommelig Livslyst til Juletidens Glæder og Fornøjelser. Al sin Tid var han en Beundrer af smukke Kvinder og færdedes gerne i et lystigt Drikke- og Danselag; hans djærve Fremtræden og gode Humør gjorde sig ikke mindre gældende i den granpyntede Julestue end paa det tjærede Dæk.

„I Kristiania og der omkring“ — fortæller en af hans Venner — „havde man ingen anselige Lystigheder og de da brugelige smukke Julestuer, med mindre man jo saa Kaptejn-Løjtnant Wessel buden til samme, og, var end sligt blevet forsømt, turde han nok paa en artig Maade byde sig selv eller komme ubuden. En Slave af Komplimenter var han just ej, men for Resten altid høflig og meget civil, og fortælles der vel mangfoldige lystige saa og forliebte Historier om ham, hvilke han paa samme Tid skal have bedrevet.“ Selv gennem disse faa Linjer skimter man Billedet af den unge Søhelt, der slog Gækken løs, naar Frost og Kulde tvang ham til at gaa i Vinterleje.

Heller ikke det kommende Aar, som Wessel saa lystig indviede med Dans og Bægerklang, skulde blive rig paa Krigsbegivenheder. Hær og Flaade var paa begge Sider stærkt spredte og forholdt sig afventende. Men Peder Wessel var paa Færde, og det var særlig et Par af hans Æventyr, der satte Aarets Mærkepæle.

Da Isen henad Foraaret begyndte at brække op, modtog Wessel Ordre til at gøre sig sejlklar og skaffe Oplysninger om, hvad der foregik paa den svenske Kyst, og navnlig hvad Meningen var med en Udrustning af Orlogsskibe, der fandt Sted i Gøteborg. Den 20. Marts 1714 stak han i Søen med sin Fregat og løb ned langs den svenske Kyst, hvor han gæstede flere Udhavne. Paa den sjette Dag ankrede han tæt uden for den lille By Torekov paa Vestkysten af Hallandsaas og gik selv i Land for at skaffe sig Underretning. I den afsides og halvøde Egn tænkte Wessel kun at træffe Kvinder, Børn og aflægs Gubber hjemme, han var derfor kun bevæbnet med sin Kaarde, og hans Folk, der roede Chaluppen, havde kun medtaget deres Entrebiler, en Slags kortskaftede Økser, der brugtes ved Entring af fjendtlige Skibe. Men Wessel traf den Dag helt andre Folk hjemme. Ved Torekov havde den svenske Kystvagt nemlig oprettet en fast Udkigspost, som holdtes besat med Dragoner. Da disse saa den danske Fregat lægge til og sende Folk i Land, lagde de sig i Baghold ved de nærmeste Gaarde: denne Gang skulde Wessel faa en varm Modtagelse.

Uden at ane Uraad sprang Wessel i Land, fulgt af fine Folk, og tog Vejen op ad Byen til; men da de var komne et Par Hundrede Skridt hen, brød de svenske Dragoner frem fra deres Skjulested og jog i fuldt Firspring, med dragne Klinger, ned til Strandbredden for at afskære Wessel Tilbagevejen. Hans Folk blev aldeles forfærdede ved Synet af den vaabenstærke Fjende, vendte kort omkring og styrtede i vild Flugt ned mod deres Chalup. Forgæves befalede Wessel dem at blive og vende deres Økser mod Rytterne, de sprang i Fartøjet og stødte fra Land, og hvor nødig han vilde, maatte ogsaa han flygte. Men hans Forspring var for ringe, tre Dragoner naaede før ham Strandkanten og spærrede ham Vejen. Skønt det nu viste sig, at Dragonerne havde glemt deres Skydevaaben undlod Søfolkene dog at rykke deres Kaptejn til Hjælp, saa lammede var de af Skræk. Men for Wessel saa det faretruende ud. Tre Dragoner rykkede ham ind paa Livet og sikre paa deres Fange afkrævede de ham hans Kaarde. Wessel gjorde Mine til at række den frem, og en af Dragonerne nærmede sig og strakte Haanden ud til Modtagelse; men Wessel hævede hurtig sit Vaaben og huggede Svenskeren over Haanden. „Den Gang ej!“ raabte han og sprang snild og behændig mellem de andre to Dragoner ned til Strandkanten, kastede sig i Søen og svømmede med Kaarden mellem Tænderne ud til sit Fartøj. Dragonerne tabte lige straks Besindelsen, bandte og skændtes indbyrdes og satte endelig ud efter den dristige Svømmer, men denne skød afsted som en Fisk gennem Bølgerne, Hestene stejlede og tabte Fodfæstet, saa Dragonerne snart maatte vende om. Dog, havde de ikke taget Wessel til Fange, kunde de maaske endnu skyde ham ned. De andre Dragoner var komne til med deres Karabiner, og nu plaffede de løs; men Wessel dukkede Hovedet og svømmede under Vandet, til han var udenfor de svenske Kuglers Rækkevidde. Han naaede sit Fartøj og blev — som der siges — ved Haarene trukket op af Folkene, som derpaa skyndsomst roede ud til Fregatten. Straffen over deres ynkelige Flugt udeblev ikke; efter Datidens Skik blev de en for en surrede til Masten og fik deres Tamp.

Wessel og de svenske Dragoner.
Tegning af V. Rosenstand.

De følgende Dage sendte Wessel atter et Fartøj i Land, han traf ingen Modstand, men fik heller ikke synderligt at vide om Fjendens Planer. Efter et kort Besøg i København gik han i Forening med tre mindre Fartøjer tilbage langs den svenske Kyst, stadig i samme Ærinde. Ved Torekov agtede han at sige Svenskerne Tak for sidst, kastede Anker uden for Byen og sendte sine Folk — denne Gang fuldt bevæbnede — i Land for at hente Fødevarer og Køjeklæder. Andre Steder paa Kysten traf han et fjendtligt Rytteri, som hurtig trak sig tilbage, da han sendte et Par Kugler ind i en af de nærmeste Smaabyer. Her opdagede han et Par lastede Jagter, der var sænkede uden

for Byen. Hvad der var brugeligt af Korn, Sejl, Tovværk o. desl., tog han om Bord i Fregatten og borede derefter Fartøjerne i Sænk. Da han kort efter paa Grund af uheldig Vejrlig søgte ned til København, indgav Officererne paa de tre mindre Skibe en Klage over, at Wessel kun havde overladt dem en ringe Del af Kornet og det øvrige Bytte; men Wessel beviste, at Størstedelen af dette var blevet anvendt til at afhjælpe forskellige Brist ved Hans Majestæts Fregat og derfor slet ikke kom i Betragtning ved Fordelingen af de Sager, man havde frataget Fjenden.

Saa lykkeligt endte Wessels første Bedrift i det ny Aar. B. E.

En „sær" Mand.

Et Virkelighedsbillede af Knud Skytte.

Han var Gaardmand og hed Jørgen Povlsen. Der var mange gode Sider ved ham. Han saa godt ud, havde Omløb i Hovedet, var godhjertet, ret en Fattigmands Ven, derhos dygtig, arbejdsom og drev sin Gaard saa fortrinlig, at ingen af hans Bymænd i saa Henseende kunde overgaa ham. Derfor stak det „sære" hos ham saa meget des stærkere af, og det „sære" bestod i hans uovervindelige Hang til at overdrive, prale og lyve, og derfor gjorde Folk sig til lystige over den skikkelige Mand.

Han drak ikke til Hverdags Brug; men han kom vel aldrig ædru hjem fra Købstaden, og ved Gilderne tog han sig altid en Taar over Tørsten. Heri var andre ikke uden Skyld, thi der manglede aldrig paa opmuntrende Talemaader som: „Nok en Krummestykker, Jørgen!" eller: „Der skal Smørelse til, Jørgen Povlsen, saa gaar Mølleværket bedre!" indtil han var bleven saa „godt til Pas", at han slog i Bordet og raabte: „Jeg har været i Rendsborg, Flensborg, Dyrehaven, og jeg kan komme der igen!" skønt alle vidste, at han aldrig havde været eller nogen Sinde agtede sig uden for Nørrejyllands Grænser.

Saaledes kom han en Dag kørende og vilde til Mølle. Paa Vejen dertil mødte han en Bekendt, der kom kørende fra Møllen. Begge standsede jævnsides, og den anden Mand sagde:

„Goddag, Jørgen Povlsen!"

„Goddag," svarede Jørgen og gjorde lang Hals over imod ham — „er det ikke dig, Niels?"

„Jo, det er, kender du mig ikke?"

Jørgen rystede sørgmodig paa Hovedet og svarede:

„Jo, jeg kan jo nok høre, hvem det er; men jeg har taget saadan et Forlis paa mit Øjesyn i den sidste Tid, at jeg hverken kan kende dig eller dit brune Bæst."

Det var der nu ikke et sandt Ord i, han fejlede ikke det mindste paa sit Øjesyn.

En Gang var han ude at fri for sin Datter, og ved denne Lejlighed pralede og overdrev han i en saa forskrækkelig Grad, at Frieriet nødvendig maatte mislykkes.

„Jeg har fem Kalve," fortalte han blandt andet, „ja, saadanne Kalve har I vist aldrig set. De er saa store som almindelige Kvier, og jeg vilde ikke sælge dem for 50 Rigsdaler Stykket. Men jeg passer dem da ogsaa selv. Naar jeg skal ud at flytte dem til Middags og vande dem, saa tager jeg altid en Spade paa Nakken og graver et lille firkantet Hul ved hver Kalv. Saa snart jeg har lettet Tørven op, er Hullet spilfuldt af det klareste Vand — for min Mark er som Marskland — og naar Kalven er bleven færdig med at drikke, stopper jeg Tørven ned i Hullet igen og standser dermed Springvandet, og saa gaar jeg hen til den næste Kalv og vander den paa samme Maade."

Sligt fortalte han med sindig Ro og urokkelig Alvor, og det faldt ham næppe et Øjeblik ind, at nogen tvivlede om Sandheden i hans Skildring.

Naar han kom til Købstaden, faldt det ham stundom ind at gaa Byen rundt fra den ene Købmand til den anden og smage paa deres Drikkevarer, idet han bildte dem ind, at han snart skulde til at gøre Bryllup for sin Datter, og det var ham meget om at erfare, hos hvem han kunde faa den bedste Brændevin, Akvavit, Kognak og Rom; „for ved en saadan Lejlighed var det bedste ikke for godt." Købmændene lod ham smage, saa meget han vilde, og det endte da altid med, at Jørgen fik sig en ordenlig Bjørn i Rebet.

Saa var det en Vinterdag med Snelag og klingende Frost. Jørgen Povlsen var kørt til Købstaden tidlig om Morgenen; men det var blevet langt ud paa Aftenen, inden han vendte tilbage og holdt i Gaarden. Karlen var straks til rede og tog imod Hestene, medens Manden med Besvær kravlede af Vognen og gik ind.

Konen og Børnene og Pigen opholdt sig i Sovekammeret, og der var ikke Lys i Dagligstuen. Her fik han Hovedet viklet ind i nogle fra Bjælken nedhængende Stykker uvundet Garn, og han havde nær kvalt sig selv, idet han blev ved at dreje rundt og tvinde Garnet fastere om Halsen, indtil endelig Konen, ved at blive opmærksom paa hans Nødraab, kom ud i Dagligstuen med et Lys i Haanden og fik ham hjulpet løs.

Saa gik han hen og satte sig for Bordenden, slog i Bordet og gentog uophørlig: „Jeg har været i Rendsborg, Flensborg, Dyrehaven, og jeg kan komme der igen!"

Den stakkels Kone vidste jo saa nok, hvorledes han var faren.

Nu traadte Karlen ind.

„Hvad! Har du vandet Hestene i den Fart?" raabte Manden.

„Ja, jeg har," svarede Karlen.

„Det er Løgn!" raabte Jørgen Povlsen, hvorpaa han stod op, for ud i Stalden og løste Hestene, trak dem ud til Brønden og gav sig til at øse Vand op i Truget.

Brønden var et Vældhul, der aldrig frøs til. Der var bare sat en Krans af store Kampesten rundt om Vældet, og ved Siden deraf stod der et Vandtrug samt en Spand til at øse op med. Det var nu meget nemt, men ikke just for Jørgen Povlsen ved denne særegne Lejlighed, da han var tung i Hovedet og havde ondt ved at holde Ligevægten. Det gik ham da ogsaa saa skævt til sidst, at han, idet han bøjede sig ud over Stenranden for at hive nok en Spand Vand op, buste forover og kom til at staa paa Hovedet i det iskolde Væld. Hestene slap han, og da de jo ikke var tørstige, søgte de tilbage til den varme Stald igen; saa fik Manden at blive til, hvad han kunde.

Heldigvis var Karlen fulgt efter Manden ud til Brønden og havde været Vidne til det hele. Han ilede hurtig til, greb Jørgen Povlsen i Benene og trak ham op af Vandet, hvorpaa han bar ham ind i Sovekammeret. Her blev han livet op, hjulpet af det vaade Tøj og lagt i den varme Seng.

Men heller ikke ved denne Lejlighed kunde han dy sig for at spille Komedie. Han laa med lukkede Øjne og stillede sig an som død. Konen sad ved Siden af Sengen, vred sine Hænder og græd.

Endelig slog han Øjnene op.

„Hanne!" hviskede han.

„Ja, kære Jørgen! Kommer du nu til Live igen?"

„Hvor har jeg været? Faldt jeg i Brønden?"

„Ja, du gjorde; men Karlen hjalp dig op og bar dig ind."

„Aa, han skulde bare have ladet mig blive der. Jeg havde det saa godt, og jeg saa og snakkede med min gamle Oldemoder."

Efter at have sagt dette, lod han, som om han daanede hen igen.

„Er der ingenting, du vil betro mig, kære Jørgen, inden du dør?" raabte Konen grædende, for hun troede virkelig, at han var dødsens.

Han var rigtignok langt borte, som det syntes, men ved en Kraftanstrengelse lykkedes det ham dog at fremstamme de to Ord:

„Smeden, Pe—Pe—Penge!"

Men saa kunde han heller ikke mere.

Smeden skyldte ham nok en halv Snes Daler, og det var alt, hvad han havde at betro Konen i sin Dødsstund.

Den stakkels bedrøvede Kone vidste aldrig, hvad hun skulde gribe til. Skulde hun lade Karlen spænde for og hente Doktoren?

Medens hun sad og tænkte herpaa, blev hun opmærksom paa nogle langtrukne regelmæssige Næsetoner henne fra Sengen — Manden var falden i en dyb og tryg Søvn.

Han havde ikke mere Men af det kolde Bad, end at han den følgende Morgen stod op og var lige kvik.

Da han et Par Dage senere var et Ærinde ude i Byen, hørte han Drengene gaa og raabe paa Gaden:

„Jeg har været i Rendsborg, Flensborg, Dyrehaven, Brønden — og jeg kan komme der igen!"

Jørgen Povlsen trak Huen godt ned over Ørene og skyndte sig hjem.

Siden den Tid hørte ingen ham prale mere med, hvor vidt berejst han var — udi egen Indbildning.

Og saa kan vi jo da sige, at Uheldet ved Brønden var godt for noget.

Skibet paa Havet.

Den Kristne og Verden er at ligne med Skibet paa Havet. Skibet gaar under: ikke naar det kommer i Vandet, men naar Vandet kommer ind i det. Saaledes er det ogsaa med et kristent Menneske: han gaar ikke under, fordi han lever i Verden, men naar Verden lever i ham.

Hvad Kvinderne bør lære.

En af de mest fornuftige Bemærkninger, udtalt ved et nylig afholdt Kvindemøde i Amerika, lød saaledes: „Enhver Moder af Middelklassen skulde lade sine Døtre lære en eller anden lønnende Forretning.“ Hvis Udtrykket „Middelklassen“ var udeladt, vilde Sætningen være fuldstændig.

I disse Tider, hvor Formuer vindes og tabes med utrolig Hurtighed, kan de, der regnes til Aristokratiet i Dag, maaske blive regnet til Middelklassen eller endog noget lavere i Morgen; det vil da sige, naar der blot tages Hensyn til Formue. Og hvor mangesidig end Aristokratiets Uddannelse kan være, er det sjeldent, at de mellem deres mange Kundskaber besidder en eneste, hvormed de er saa vel kendt, at de ved Brugen af den kan erhverve deres Livsophold ved selv at tjene deres Brød. Overfladiskhed er den største Fejl ved begge Køns Opdragelse nu om Stunder. De lærer lidt af hvert af mange Videnskaber; men lære en eneste grundig gør de ikke. Livet er saa kort, at kun faa kan blive Mestre i mere end en Forretning. Det er ikke dem, der kan gøre lidt af alt muligt, som naar det højeste Maal, men dem, som med Stadighed og Udholdenhed og deres Maal for Øje, Tomme for Tomme, arbejder sig frem, til den højeste Tinde er naaet.

De fleste unge Piger broderer lidt, men der er kun faa, som, selv om de har anvendt megen Tid dertil, kan siges at udføre noget kunstnerisk Arbejde; det er meget sjeldent at finde en, som ved Brugen af sin Silke og sit Uldgarn virkelig kan gengive Naturens Former og rige Farvespil; men denne ene kan, om hun vil, altid ved sin Kunst tjene sit Brød.

Mange Timer gaar til Sortkridtstegning og Malning, fordi det er Mode; men saa daarligt er deres Arbejde, at det ligesom Børnenes Tegninger kan trænge til en Underskrift med Forklaring over, hvad det skal forstille. Er der en blandt de mange, der har et virkeligt Talent og tager grundig Undervisning, saa hun kan levere godt Arbejde, da har hun fundet en god Erhvervskilde, da det altid betales godt.

Mange unge Piger vilde skamme sig ved at tilstaa for fremmede, at de ikke kan spille Piano eller kende alle de nyeste Haandarbejder; men hvad end deres Stilling i Livet er, vil de ikke skamme sig det mindste ved at bekende, at de ikke kan bage et Brød, koge Kartofler, stege Boeuf eller lave en Budding. Nej, de betragter det heller som noget, hvoraf de kan være stolte, end som en Skam.

En kær ung Veninde af mig, en Arbejdsmands Datter, blev gift sidste Foraar, og de nygifte begyndte deres Husholdning i et lille Hjem bestaaende af 3 Værelser. Alt var hyggeligt indrettet og passende til deres Midler; men Hvedebrødsdagene er ikke saa lyse, som de skulde være, fordi den unge Kone ikke har det mindste Begreb om at holde Hus. Hun har broderet Bordtæpper og Hyldestykker, hæklet og strikket Blonder, malet umulige Dyr og Blomster og spiller ganske godt paa Piano; men har ikke mere Ide om Husarbejdet, end hun vilde haft, om hun altid havde været vant til at have en Snes Tjenere til at udføre hendes Ønsker. Hendes Moder maatte arbejde haardt og ønskede ikke at lade sin Datter gennemgaa samme haarde Skole. I sin blinde Kærlighed til Datteren gik hun derfor til den anden Yderlighed, at lade Datteren vokse op i den største Uvidenhed om det huslige Arbejde. Hun skulde have det godt og blive en Dame, derfor maatte hun ikke gøre noget saa simpelt, som at hjælpe Moderen i Huset, og havde det ikke været, fordi at Lejligheden var saa lille, at Familien maatte spise i Køkkenet, havde hun vel næppe haft nogen Anelse om, at et saadant Værelse er nødvendigt i et Hus.

Nu er denne kærlige, men uforstandige Moder død, og Datteren, som ikke har Raad til at leje Tjenestepige, maa nu uden de ringeste Forkundskaber udrette sit eget Arbejde. Kogning, Vadsk, Strygning, Rengøring, den nødvendige Syning og for Resten de utallige Smaapligter, der paahviler en Husmoder, maa hun nu selv besørge, og hvor inderlig ønsker hun nu ikke, at en Del af de mange Timer, hun har anvendt til unyttigt Haandarbejde, havde været brugt til at lære Husholdning i.

Misforstaa mig ikke og tro, at jeg er imod alle Adspredelser og en højere Uddannelse for de unge Piger. Vi trænger alle til Adspredelse saa vel som til Arbejde, og en kort Tid anvendt til et yndet Haandarbejde, Malning eller Musik, tjener ofte til at oplive os og drage Tanken bort fra Ubehageligheder og Bekymringer. Jeg har kun imod, at hele Opdragelsen skal bestaa i en vis overfladisk Dannelse uden noget solidere Grundlag.

Søg at finde ved en nøje Studering af dig selv, hvad Arbejde du har mest Lyst til, og om din Styrke og dine Anlæg gør dig skikket til dette Arbejde, og naar du er kommen til Vished om, at dette er saa, da lær det til Gavns. Arbejde, som ikke falder i ens Smag, kan nok gøres og ogsaa gøres godt, men for at en Ting ret skal lykkes, er det nødvendigt, at Hjerte saa vel som Sjæl er interesseret deri og hjælper vore Hænder. Dog er det saa, at vi kun i de færreste Tilfælde kan vælge vort Arbejde, men maa tage det, som det kommer for vore Hænder, og da er det vor Pligt at udføre det med saa megen Dygtighed og Omhu, som vi er i Stand til. — — Mange Drenge saa vel som Piger bliver opdragne paa den samme overfladiske Maade, og stolende paa, at Tilfældet nok bringer et eller andet i deres Vej, hvorved de kan tjene en stor Løn med saa lidt Ulejlighed og Tid som mulig. Med Drengene er det dog gerne saa, at den Tid en Gang kommer, at de er nødt til at stole paa sig selv og deres egne Anstrengelser, og de fleste Drenge faar da ogsaa i Opvæksten en Forberedelse til det Arbejde, de ventes at skulle udføre i en modnere Alder. De bliver vænnet til at betragte sig selv som tilregnelige Væsener og som saadanne til at se, at paa deres egne Anstrengelser beror deres Livs Lykke eller Ulykke.

Det forekommer mig, at der ikke er nogen Grund til saadan Forskel i Opdragelse for Drenge og Piger. Lad Pigerne lige saa vel lære, at det er paa sig selv og sine egne Evner og Arbejde, man skal stole. Endnu er der alt for mange unge Piger, som betragter Ægteskabet som deres eneste Maal i Livet og tror, det er et Slags Paradis paa Jorden, saaledes at naar de først er gifte, er alle deres Genvordigheder forbi, men for mange af dem er det nok først da, at Livets Alvor og Arbejde begynder.

Arbejde er alles Lod for de gifte saa vel som for de ugifte, heller ikke kan alle blive gifte: derfor sikrer eders Døtres Selstændighed ved at lade dem lære noget nyttigt, hvorved de altid vil kunne være i Stand til at tjene deres eget Livsophold og lidt til, naar det behøves. Derved betrygges bedst deres Fremtid og bliver de gifte, vil det ikke nedsætte dem det ringeste i Mandens Øjne, tværtimod vil det forhøje hans Agtelse for Hustruen.

Brug lidt Tid hver Dag til at læse. Eders Arbejde vil gaa saa meget lettere og hurtigere fra Haanden bagefter, fordi I da vil have mere Lyst til det. Mødre, læs lidt hver Dag; om I saa ogsaa er nødt til at tilbringe den største Del af eders Tid i Hjemmet, beskæftiget med Husarbejdet, og Børnenes Tilsyn og Opdragelse, vil I ikke føle den Kedsomhed, som saa mange klager over.

H. G.

Mis hjælper til.

(Efter „Den ny Almanak“.

„Mis, du er dog et rigtigt Barn!
se, hvor du holder i mit Garn!
Vi maa ej lege mer, maa du tro;
nu er vi store begge to.“

Pigen trak, og Missen holdt fast,
saadan det gik til Traaden brast.
Derpaa de alle legede lidt,
siden blev Missen paa Døren smidt.

Vore Børn.

En varmhjertet Kvinde i Amerika har meddelt nogle Indtryk fra det amerikanske Husliv, som maaske ogsaa har Ærinde hos os.

En af de sørgeligste Ting ved det amerikanske Liv er den Kendsgerning — skriver hun — at Forældrene ikke har nogen Tid tilovers for deres Børn. Mødre har saa travlt med deres Husgerning, og Fædre er saa optagne af deres Forretninger, at de knap har Tid til at tale med deres Børn, langt mindre føre Opsyn med dem og lede deres Opdragelse.

Ofte kender fremmede bedre end Forældrene Børnenes Fejl; men en Dag bliver ogsaa Forældrenes Øjne aabnede, og de vil med Skræk se, at Børnene er komne paa gale Veje, og det undertiden saa langt, at ingen Hjælp eller Formaninger fra Fader og Moder mere kan redde dem. O! Mødre, Lad alt andet hellere gaa, som det kan, men lad ikke Efterladenhed fra eders Side blive eders Børns Ulykke.

Find Tid til at tale og lege med eders smaa. Fortæl Historier, hjælp dem med deres Lektier, svar paa deres Spørgsmaal, hør taalmodig paa deres

smaa Sorger og trøst dem med et venligt Ord og et Kys. Vind deres Fortrolighed, medens det er Tid, saa de kommer til eder om Raad, naar de er i Tvivl om noget. Lad dem ikke vokse fra Moders Kys og Kærtegn, de trænger til dem lige saa godt, naar de bliver større, som medens de er smaa.

Og hvoraf skal de vide, at I elsker dem, hvis I aldrig viser dem det hverken i Gerning eller Ord? Barnehjertet længes efter Ømhed og Kærlighed, og hvem skal give det, naar ikke Forældrene gør — Fader saa vel som Moder. Tror I ikke, at Overbevisningen om Forældrenes Kærlighed og Tanken om, hvor det vil smerte dem, om de gør noget galt, vil afholde Børnene fra mangen slet Handling? Vær derfor ikke bange for at give eders Kærlighed til dem Udtryk! Derved fordærves de ikke.

Fra Boghylden.

Almanaker. Nu er det snart paa Tide, at den ny Almanak skal anskaffes. Den gamle, der har haft sin Plads ved Loftsbjælken, bag Spejlet eller bag Chatolklappen, er snart opslidt, de fleste Kalenderblade er vendte, de sidste Mærkedage antegnede, og i Stald og Lo begynder man alt at regne med Anno 91. Samtidig begynder ogsaa Aftensædet, og ved dette er den ny Almanak med sine Historier, Skildringer og Billeder en velkommen Underholdning.

Spørgsmaalet bliver da, hvilken Almanak der skal vælges, thi Aar efter Aar kommer der flere paa Markedet. Først og fremmest vil vi anbefale „Folkets Almanak", der udgivet af N. C. Rom og C. A. Thyregod, foreligger i forskellige Størrelser, hvoraf den billigste er til 50 Øre, den dyreste til 1 Kr. 25 Øre. Hvor denne Almanak nu i en Aarrække er bleven en kærkommen Gæst, vil man ogsaa først spørge efter den i Aar, da den er saa indholdsrig og afvekslende som nogen Sinde, navnlig bringer den mindste Udgave (til 50 Øre) saa meget baade i Retning af Tekst og Billeder, at ingen Almanak hidtil har kunnet maale sig dermed. Her er Fortællinger og Skildringer af Edv. Egeberg, Zak. Nielsen, H. Pontoppidan, Bertel Elmgaard, Riis Carstensen, Jens Kamp, Robert Schak, Jens Skytte, Tolstoy m. fl. — — ialt har ti Forfattere ydet Bidrag, hvortil kommer en Række ypperlige Tegninger af vore bedste Kunstnere. Af Indholdet i de større Udgaver kan vi desuden særlig fremhæve: „Grete tjener", af Carit Etlar, „Der er noget ved os alle", af Ingvor Bondesen, „En fattig Mands Levnedsløb", af C. A. Thyregod, „Sigurd", af Magdalene Thoresen, „Æslet", af Em. Henningsen, der i Forening med en Mængde Billeder, Smaastykker og Digte udgør en højst fortræffelig og sund Underholdning. Den praktiske Del af Almanaken, Kalenderen med Maaneder, Markedsfortegnelse osv. er som sædvanlig, saa klar og fyldig affattet, som man kan ønske.

En anden Almanak, som vi gerne vil bringe i Erindring, særlig hos vore kvindelige Læsere, er „Den ny Almanak" for 1891, der af dens Udgiver, Forfatteren Anton Nielsen, netop er tilegnet Kvinden. Man træffer vel her mindre bekendte Navne end i „Folkets Almanak", men hvad begge har tilfælles er en Række velfortalte Historier, smukke og oplysende Smaastykker, der baade kan tjene til Underholdning og vække Eftertanke. I „Den ny Almanak" kan særlig fremhæves en Slags fortrolige Smaabreve, som Anton Nielsen sender sine mange Venner blandt Bønderkonerne og Pigerne paa Landet. „Den ny Almanak" bringer ialt henimod en Snes Fortællinger, Skildringer og Digte foruden Smaavers osv., den forligger i 3 Størrelser, den mindste til 50 Øre, den største til 1 Kr.

Endelig minder vi om „Kristelig Almanak" for 1891, der bringer længre Fortællinger og Skildringer fra Kirke- og Missionslivet, oplyst ved gode Billeder, en Artikel om Oprindelsen til de mest gængse Navne og endelig en Række Smaastykker af kristeligt Indhold for hver Dag i Maaneden, med tilhørende Skriftsteder og Salmevers. Denne Almanak koster 50 Øre og kan varmt anbefales ved Siden af de to andre Almanaker.

Endelig kom det.

Tegning af N. Wiwel. (Efter „Folkets Almanak".)

„Goddag! Velkommen til Aarhus! Er du kørende til Byen i Dag?" — „Nej, jeg er ikke." — „Naa, saa er du vel ridende?" — „Nej, jeg er ikke." — „Hvad for noget! Er du da gaaende?" — „Nej, jeg er ikke." — „Men paa hvad Maade er du da kommen til Byen?" — „Jeg er kommen trækkende med en Ko."

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5 6 7 8
Jeg er et Spil, jeg er et Navn,
5 6 7 8
(man ofte saa mig kalder).
1 2 3 4
Jeg holdes for at gøre Gavn
i alt Fald ved Rabalder.
8 7 5 6 7 8
Jeg er en Snor i Reglen lang.
8 7 3 4 1
Jeg mer end nu blev brugt en Gang.
8 7 7 6
Vi er to Tal, men gælder mere,
4 5
men jeg betegner mange flere.
1 2 3 8 7 7 4 3 2 4 5 6 7 8
Tre Pigenavne her du ser.
1 2 3 5
Et Drengenavn, der er ej fler.

I. I.

Rebus'er.

1.

B at M

2.

⇄
1 1 n n e

I. I.

Opløsninger.

Gaaden i Nr. 2: Ur, Te, Pot, Te, Urtepotte.
Rebus'erne i Nr. 2:
1. Overretten og Underretten.
2. Et Par umage Duer.

Juridisk Raadgiver.

Hvem har Ansvaret for Kommunens Kassebeholdning? Hviler det paa Formanden eller paa det hele Sogneraad?

I. S.

Indenrigsministeriet har i Skrivelse af 31te Januar d. A. udtalt, at Ansvaret umiddelbart paahviler Formanden alene, men at det følger af de andre Sogneraadsmedlemmers Pligt til efter Evne at sikre og beskytte Kommunens Interesser, at de ved Valget af Formanden bør tage Hensyn til, at han er en paalidelig og vederheftig Mand, ligesom de overhovedet ikke, hvis de vil undgaa Ansvar, bør lade det mangle paa fornødent Tilsyn med hans Administration af Kassen.

* * *

Min Nabo har Vej over min Mark; det kan bevises, at den for mange Aar siden har været noget bredere — henved en Alen; men den Strimmel har jeg pløjet og afbenyttet som mit eget i over 20 Aar. Kan han saa fordre den gamle Bredde tilbage?

A—B.

Nej.

* * *

Mit Navn er Jens Grønlund Pedersen, men jeg kaldes sædvanlig kun med de to første Navne. Der spørges:

1. Er det tilladt at lade mit første Barn døbe med Navnet Grønlund (uden Pedersen)?

2. I benægtende Tilfælde spørges der: kan jeg vente at faa ministeriel Tilladelse til at slette mit sidste Navn?

En Lærer.

Til 1. Nej.
Til 2. Ja.

* * *

Er det lovligt, at en Mand, hvem jeg skylder nogle Penge, har stævnet mig for Retten den ene Dag til at møde den næste Dag? Jeg har aldrig givet mit Samtykke til en saa hurtig Fremgangsmaade. Og skal jeg ikke først indkaldes til Forlig?

H. C.

Fremgangsmaaden er lovlig, naar den Mand, hvem Spørgeren skylder Penge, ikke hører hjemme i Jurisdiktionen, men bor i en anden Retskreds, og han ved Sagens Anlæg enten selv eller ved en ligeledes uden for Jurisdiktionen boende Sagfører har givet Møde for Retten. Indstævning i saadanne Sager — de saakaldte Gæsteretssager — kan lovlig ske med Aftens Varsel, og Forlig mægles af Retten selv. I Gæsteretssager, der anlægges efter 1. Oktober, skal der dog efter en af Rigsdagen i sidste Samling vedtagen Lov, der er stadfæstet af Kongen den 11. April 1890, gives et Stævnevarsel af mindst 3 Dage.

* * *

Hvilken Kogebog kan anbefales som den mest praktiske og sparsommelige for en Husmoder?

L. H. L.

Paa N. C. Roms Forlagsforretning er udgivet en Koge- og Mælkeribog netop med det Formaal at give Husmoderen praktiske og nyttige Vink. I øvrigt henvises til nedenstaaende Annonce om nævnte Bog.

* * *

Hvor og til hvem skal man henvende sig, naar man vil søge Præmie for lang og tro Tjeneste?

P. D. N.

Der findes ikke saadanne Præmieforeninger for det hele Land, men kun for enkelte Egne af samme. Hvor vidt der i det omspurgte Tilfælde kan faas Præmie for lang og tro Tjeneste, beror altsaa paa, om der findes nogen Forening med det nævnte Formaal for den paagældende Egn. Spørgeren vil formentlig kunne faa al fornøden Oplysning herom hos Sogneraadsformanden eller Sognepræsten.

Enhver af Husvennens Abonnenter vil ved at indsende 54 Øre til N. C. Roms Forlagsforretning, København V, faa tilsendt en fortrinlig Koge- og Mælkeribog, hvis Bogladepris er 1 Kr. 50 Øre.

„**Husvennen**" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Gamle Møller, med Billede. Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Dagens Sang, Digt af Andr. Dolleris. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.) Peder Tordenskjold. IV., af B. E., med Tegning af V. Rosenstand. En „sær" Mand et Virkelighedsbillede af Knud Skytte. Skibet paa Havet. Hvad Kvinderne bør lære, af H. G. Mis hjælper til, Billede. Vore Børn. Fra Boghylden. Endelig kom det, Tegning af N. Wiwel. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 4. Søndag den 26. Oktober. 1890.

Peder Tordenskjold.
1690 — 28. Oktober — 1890.

Peder Tordenskjold.

Af B. S. Ingemann.

Rul henover Fjæld og Belt,
Kæmpesang om Nordens Helt,
sjung med et Aarhundreds Røst
Heltens Navn fra Kyst til Kyst!
Tordenskjold! Dit Kæmpery
lyner stolt som Lyn i Sky —
Navn, som trodser Mulm og Grav
Rul som Torden over Hav.

Rask han fløj paa Ørnen hvid;
Fjerde Frederik saa hans Id:
Lystig, naar han Sværdet svang,
Lykken sang hans Sejerssang.
Hist med Hæderssværd i Mund
svømmed han som Hval i Sund,
her genlød i Fjendehavn
under Flammebrag hans Navn.

Danmark! glem ej stolte Syn!
Over Hav for Lyn paa Lyn —
Tordnen lød om Dannebrog —
det var Tordenskjold, der slog.
Ton fra Marstrands gamle Vold,
snilde Sagn om Tordenskjold!
Kæmpen sprang som Fisker ind —
stod som Helt paa Borgens Tind.

Ton fra Dynekilens Havn,
store, sejersstolte Navn!
Her med Ild og Blod han skrev
Klippeland, dit Frihedsbrev —
Norge, stolt du vidne kan:
han har frelst sit Fædreland!
Tolvte Karl, du saa med Gru,
Tordenskjold var stor som du.

Norge! pris din Kæmpe bold
Danmark, pris din Tordenskjold!
Sverigs stolte Kæmpedrot,
favn ham højt i Himmelslot
Den med Fjende bandt hans Krans:
Trende Riger saa hans Glans —
Navn, som trodser Mulm og Grav!
Rul som Torden over Hav.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Fortsat.)

VI.

Den Gæ , som kom uindbuden.

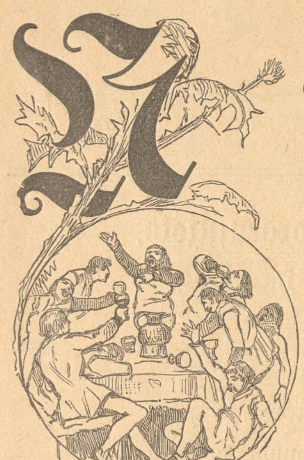

Næste Morgen var Himlen blank og skyfri. Solen skinnede ned i Gaden; det holdt Henning for et lykkeligt Varsel. Hanen havde desuden i Gaar Aftes galet tre Gange, før den fløj op paa Ranen; det var endnu et bedre Tegn.

Flere Timer inden man kunde vente Gæsterne, var Søren Graa fuldstændig pyntet og gik stiv og ubehjælpsom omkring i sine ny Klæder, duftende af Lavendler og Krusemyntevand. Han mønstrede alt og skyndte paa Else og Henning, som sad paa Forhøjningen og lo og sang, medens de klippede farvede Papirsfrynser til Lysene. Moderen kom op fra Kælderen, blodrød i Ansigtet af at tappe Øl og Mjød i Kanderne.

Alt var nu beredt og fuldendt paa det bedste. Klokken slog ti, Bryllupsfolkene samledes. Paa Stentrappen udenfor blæste Spillemændene en Salme, Genboernes Vinduer var besatte med Tilskuere.

Da saa man tre Ryttere i langsom Skridtgang komme nede i Gaden og bane sig Plads igennem Mængden, som var stimlet sammen uden for Bryllupshuset. Saa vidt det lod sig slutte af Dragten, var den, der red i Spidsen, en Adelsmand, de to andre hans Tjenere. Adelsmanden bøjede sig over Hesten og førte en ivrig Samtale med Byfogden, der gik ved hans Side med en stor Stok i Haanden. De standsede uden for Snedkerens Hus.

Søren Graa stod ved Vinduet. Da han saa Adelsmanden stige af Hesten, smilede han og sagde:

„Nu faar vi flere Gæster, end jeg har gjort Regning paa. Der kommer en Herremand ridende, det er vist Hr. Stoffer fra Engelsholm, jeg tænker da, her er Plads nok til ham."

Da den fremmede og Byfogden viste sig, ophørte Samtalen blandt Gæsterne. De saa en ældre Mand med et alvorligt, barsk Aasyn, graaligt Haar og i en luvslidt og støvet Dragt, som kun passede slet til en Bryllupsfest. Han standsede inden for Døren, støttede den ene Haand paa sin lange Kaarde og udbrød:

„Bor her en Mand, som kalder sig Søren Graa, og som skal være Snedker eller saadant noget."

„Her bor en Snedker," svarede Søren smilende. „Han er tillige Raadmand og saadant noget."

„Jeg har et Par Ord at tale med ham," vedblev den fremmede.

„Hvis det gælder Snedkeren, maa I helst komme igen i Overmorgen, er det Raadmanden, faar I at tøve, til vi gaar paa Raadstuen næste Tirsdag, i Dag gør jeg Bryllup og vil ikke befatte mig med andet."

„I kommer dog til at høre, hvad Naadigherren har at sige," ytrede Byfogden. „Det er en Sag af sær Vigtighed, derfor skulde jeg med, skønt jeg kun har knap Tid, for jeg skal ud at pante. Lad os gaa lidt ind i den anden Stue."

„Aa, nej! Lad os blive, hvor vi er, hvis den naadige Herre endelig vil tale med mig. — Har det ellers saa stærk Hast med det Ærinde, at I ikke kan sidde ned og faa lidt at drikke og spise først?"

„Jeg skal hverken spise eller drikke," sagde Herremanden. „Lad os komme til Sagen!"

„Godt! Lad os komme til Sagen!" gentog Søren.

„Ved Mikkelsdagstid har der været en Bissekræmmer med en Knapsæk inde hos ham. Mindes han det?"

„Nej, jeg gør ikke."

„Han eller hans Fruentimmer købslog med Manden om Baand og Bændler. Kan han heller ikke komme i Tanker om det?"

„Nej, det mindes jeg heller ikke. Ved Mikkelsdagstider kom Lensmanden fra Kolding herind og bestilte alt, hvad han brugte af Træværk, til Jomfru Lenes Bryllup, da havde jeg andet at tænke paa end en Mand med Knapsæk."

„Saa faar jeg vist at hjælpe lidt paa hans Hukommelse," vedblev den fremmede med et spodsk Smil. „Til denne Mand tuskede han seks smaa Sølvknapper bort, der stod et Rundværhoved graveret i hver af dem, her er de; sig os, om han kendes ved dem?"

Herremanden tog Knapperne frem. Søren stod lidt og betragtede dem, derefter rakte han dem over til sin Hustru og svarede:

„Med de Knapper har det sin Rigtighed, dem har jeg set før, og de har tilhørt mig."

„Vil I da forklare os, hvordan I er kommen til dem?" sagde Byfogden.

Søren smilede og sagde:

„Dette her begynder jo næsten at ligne et Forhør, men det kan være det samme. Knapperne sad i en Kofte, og Koften om en lille Dreng, som laa og peb og klynkede uden for min Dør, og som hverken Fader eller Moder vilde kendes ved."

„Hvad blev der af den Dreng?" spurgte Herremanden.

„Den lille Dreng er bleven stor siden, og har skudt sig godt i Vejret, der staar han henne ved Dragkisten med Else i Haanden. I Dag gør jeg hans Bryllup."

Herremanden saa paa Henning og vedblev i nogle Øjeblikke at betragte ham skarpt og forskende. „Fandtes der ikke andre Kendemærker end de seks Knapper?"

„Det kan gerne være," svarede Søren, „men det er nu saa længe siden, at jeg har glemt det."

„Barnet havde brune Klæder paa," udbrød Konen, „de ligger endnu Stykke for Stykke oppe i Kisten paa Loftet; det havde ogsaa en Snor om Halsen, i Snoren hang et Navhjerte med tre smaa indskaarne Kors; her ser I det, jeg har pyntet mig med det i Dag."

„Lad nu det være nok," sagde Snedkeren. „Klokken gaar stærkt til elleve, og Byfogden sagde i Gaar, vi maatte ikke lade Degnen vente for længe. Om Naadigherren forlanger mere at vide, behøver han blot at ride ned til Skærup, der blev den Sag nøje skreven op i Kirkebogen, da vi lod Barnet kristne. Tre Gange blev det læst fra Prædikestolen og tre Gange paa Kirkestævne, men hverken Fader eller Moder kom til Syne, saa drog jeg hjem med Drengen, og han har været min siden."

„Han har været min, før han blev din," svarede Adelsmanden.

„Det maa I have været mange Aar om at regne ud, naadige Herre."

„Han blev stjaalet fra os af Skarnsfolk, og vi lod søge efter ham alle Vegne, mest dog nordpaa, for det hed sig, at Skøjerne, som tog ham, var blevne set der. Saa drog min Hustru og jeg i fremmede Lande og blev længe borte."

„Hvad siger du til det, min Dreng?" spurgte Snedkeren.

Henning stod og betragtede den fremmede Mand og lyttede til det, han sagde, som et Sprog, han ikke forstod. Else klyngede sig bange op til ham; hun lod til at ane den Fare, der truede hendes Hjertes Lykke.

„Jeg vilde give dig en Hustru i Dag!" tilføjede Søren, „den Mand der vil give dig en Fader; vælg nu, hvad du synes bedst om."

„Den er min Fader, som tog mig til sig, da ingen anden vilde," sagde Henning. „Den er min Moder, som holdt sin Haand over mig og lærte mig op i det, som skikkeligt er, andre kender jeg ikke."

„Jeg kendes ogsaa kun lidt ved dig," sagde Herremanden. „Du ligner ingen i vor adelige Familie."

„Det gøres heller ikke nødig," sagde Søren, „Jeg kendes ved ham, og mit Hjerte kendes ved ham, det har han aldrig været langt fra siden den Nat, jeg lukkede Døren op for ham."

„Hvad har I nu i Sinde at gøre?" spurgte Konen.

„Hvad jeg har i Sinde!" gentog Herremanden. „Kan hun spørge derom? Jeg vil tage min Søn hjem til mig og lyse ham i Kuld og Køn, siden han er mit eneste Barn."

„Aa, nej!" sagde Henning bønlig, og strakte Herremanden sine Arme i Møde, „tag mig ikke herfra, jeg vil helst blive, hvor jeg er, jeg forlanger ikke bedre."

„Der sidder en adelig Frue hjemme paa min Gaard, hun har længtes efter dig i mange Aar, hun har næsten sørget sig til Døde over det, hun mistede; hun har rejst i Øst og Vest for at dulme sin Sorg, men Sorgen rejste med. Tænker du ikke paa hende?"

„Jeg kender hende ikke, den adelige Frue," svarede Henning, „men derhenne staar en lille Pige, som jeg giver min Haand og mit Hjerte i Dag; ak! hvad siger jeg, som jeg har givet hver en kærlig Tanke, alt fra jeg var et Barn, som jeg har læst min Bøn for, saa længe jeg mindes, som jeg vil blive ved at holde af, til de lukker mine Øjne; her staar min Fader og min Moder, de gjorde Vinden mild for det klippede Lam, de tog Tornen bort for den nøgne Fod; tænk ogsaa lidt paa dem, naadige Herre, og lad os fare i Fred!"

„Jeg har ingen Arving uden dig," sagde Herremanden. „Naar jeg dør, vil du blive Ejer af alt, hvad der hører til mig. Du skal leve i Lykke og Herlighed hjemme paa min Gaard og lære, hvad der skikker sig for en fornem og adelig Herre, det ingen har kunnet vise dig her."

„Nej, det er vist," svarede Søren. „Om jeg havde troet, at det halvnøgne Barn, vi tog op fra vor Stentrappe, havde været en Herremands Søn, skulde jeg ladet ham lære at sidde paaskrævs over en Hest og figte og stikke med Kaarde, nu lærte jeg ham kun, hvad jeg forstod, at høvle og save, men det kan ogsaa føde sin Mand. — Henning! Min Dreng! Op med Hovedet! Det maa være, som den fremmede Herre siger. Hvis du hører ham til, maa du følge ham, vi vil ikke staa din Lykke i Vejen. Rejs med Gud! Du rejser dog aldrig saa langt, at jeg eller Motter glemmer dig. — Else! Kom herhen! — Se paa mig! Du græder, hvad ligner det? — Da du i Aftes kom ind og sagde Godnat og kyssede mig, lovede du, at give dig selv hen og blot tænke paa, hvad der kunde være Hennings Lykke. Vis det nu; eller mente du, at det kun var din egen Lykke, du vilde tænke paa?"

Else stod med foldede Hænder og den friske Brudekrans i Haaret. Hun svarede ikke, men stirrede uafbrudt paa Henning, som om hun for sidste Gang vilde indprente sig hans Træk. Efterhaanden svandt Smilet, Lykken, Livet bort fra hendes Aasyn, Smerten og Lidelsen blev alene tilbage. Hun vedblev at tie og bøjede sit Hoved, som en dødsdømt Forbryder, under Faderens Ord. Lidt efter sank hun bevidstløs ned paa Bænken ved Bordet.

„Nu maa jeg da spørge om eders Navn, naadige Herre!" sagde Søren, „for at jeg kan vide, hvem vi giver det Barn til, som vi saa længe ansaa for vort."

„Mit Navn er Enevold Gylding til Lisbjærg," sagde Herremanden. „Lad mig ogsaa vide eders Navn, Mester, for at jeg kan fortælle det, naar jeg kommer hjem."

„Jeg hedder Søren Graa," svarede Snedkeren, „men ham, jeg stammer fra, hed Henning Graabuk."

Bryllupsgæsterne forlod Huset. Der blev intet af Vielsen den Dag. — Lidt før Aften red Henning bort med Hr. Enevold Gylding*).

(Fortsættes.)

*) I Fortællingen „Graamunken", der var optaget i forrige Aargang af „Husvennen", findes Henning Graabuk udførlig omtalt.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Det var Nyaarsaften. En lys Rimtaage laa over Skove og Byer og ligesom indsugede alle Lyde, fra alle Kanter lød dumpe Knald af Bøsser, der skød det gamle Aar ud, hist og her fra kom et afdæmpet Brag af en Potte, der knustes mod en Port eller Dør.

Annine havde stillet en Spejlstump op paa Ølkanden og stod ved et søvnigt Spædelys og kæmmede sit fyldige sorte Haar glat om Panden. Hendes Moder, Mariane, stod med Ryggen mod Ovnen og spiste paa en Æbleskive; som altid havde hendes flade Ansigt den uforskyldte Lidelses Alvorsmærke, og som altid randt hendes store, fremstaaende Øjne.

Et dundrende Skud uden for Havevinduet fik dem begge til at slaa et Skrig i Vejret.

„Er de dog gale!" udbrød Mariane. „Det er nok Vendt; han lader altid saa forfærdeligt."

Nej, det var snarere Troels, mente Annine. „Vendt og Fa'er er jo lige nyssens gaaet op til Smeden for at give ham et Skud."

„Ja, ja, lad ham staa da, hvem det er."

Mariane tørrede Øjnene med Forklædet og gav sig atter til at spise. „Saa kan det nok have lange Udsigter, inden de kommer her," sagde hun med Munden fuld af Dej . . . „Hør! er de dog ikke rent aflave til at fyre i Aften!"

De talte en Stund sammen om de kaade Løjer, som øvedes i Omlandet hver Nyaarsnat. At uvorne Drenge rendte omkring og hægtede Husfolks Døre af og smed dem i Brønden, at hele Flokke af Karle løb om fra Gaard til Gaard, stak Bøssepiberne ind under Portene og trykkede løs: Bov, bov, bov! . . . somme Tider ti, tolv Skud, brød Stalddøren op og byttede Folks Kræ om, saa der hver Nyaarsmorgen var et Ustyr med brølende Køer og skændende Mennesker paa Gaden, det fik alt sammen at være; men at de Skarnsmennesker gennede Folks Svin ud i Skoven, slæbte Væddere op paa Husmønningerne og bandt dem til Skorstenene, det var dog for galt. Og som de saa drak og sloges og hujede den hele Nat, saa ingen kunde lukke et Øje!

Et stort, fladt Ansigt blev trykket mod Ruden.

„O'jane dog!" skreg Mariane og for hen mod Stegersdøren.

„Vi ved godt, hvem du er, kom du kun ind!" raabte Annine.

Skytten kom stampende, rødhovedet af Undseelse og Forelskelse.

„Go'aften og et glædeligt Nyaar, Helsen og Sundhed!" Han rakte Annine en Haand, der var kulsort og vaad af Krudtslam.

„Tak, dig i lige . . . . puhi!" Latteren sprudtede ud af Munden paa hende, da hun fæstede Blikket paa den tykhalsede Karl og saa hans forlegne Miner.

Mariane tørrede Øjnene og tog et Fad med fire kæmpemæssige Æbleskiver, der stod rede paa Bilæggerovnen. „Værs'god, sæt dig ned og tag en Æbleskive! . . . . Annine, skænk Troels en Snaps!" bad hun og gik ud i Stegerset.

„Nej, Tak, du skal ikke gøre dig nogen Ulejlighed, Annine, for jeg har lagt af at drikke det Skidt, siden hin Aften, da du sa'e føj!"

„Hi, hi . . . sa'e jeg føj?"

„Ja, den Aften, du ved nok."

„Uh, ja, det var dog ogsaa fælt at se paa dig. Sad du ikke der og vendte Øjne ligesom en Kalv, der er ved at ombrække sig selv i Bindslet! Og saa flød det ud af Munden paa dig ligesom . . . uh, føj!"

„Det var netop de selvsamme Ord, du sagde, Annine. „Uh, føj!" — lige bestemt de Ord var det. Men nu skal du aldrig komme til at sige „Uh, føj!" mere til mig i dette Liv."

„Ja, i det andet kommer jeg vel knap til at sige det."

„Næ, heller ikke i det andet."

„Hi, hi! Ja, ja, kan du lægge det Fylderi af, saa siger jeg, det er til at agte dig for."

„Gør du?"

„Ja, det gør jeg."

„Det er jeg glad for, det kan du tro, jeg er." Hans Øjne blev vaade. „For=ad . . lige= godt . . naar det er, at jeg skal sige dig, lige= som det er . . saadan . . med mig og dig . ."

„Hi, hi, hi, hi! Lige godt . . . hvad det angaar . . . naar det er . . . saadan paa de Maader . . ."

„Ja, ja, det er lige meget derom, du forstaar mig godt, Annine."

Han nikkede og var spændt af Lyksalighed.

I sin Lykkes Forfjamskethed spiste han alle Æbleskiverne, men var ogsaa efter endt Maaltid saa vel forsynet, at han formelig gabede.

Trols Troelsen var en Gaardmandssøn fra Høbjærg. Efter hans Moders andet Giftermaal havde han forladt sit Hjem og taget Tjeneste i en Gaard i Alsingrød. I den sidste Tid var han kommen i Jagtlag med Niels Vendtsen og kom tit i dennes Hjem, draget af to sorte Øjne.

Annine vidste nok, at han for et Par Aar siden havde haft en Sorg med en Pige i Kæderup, men hendes Taktfølelse forbød hende at røre ved denne for ham saa pinlige Sag.

Hun tog en Visesamling i graat, fedtet Papirsomslag ned fra en lille Hylde paa Bjælken og spurgte: „Kan du ikke synge os en Vise?"

„Det kunde jeg ka'ske nok."

„De siger, du selv kan lave Viser. Er det sandt?"

„Ja, jeg kan godt synge dig en, som jeg selv har lavet — siden det er dig, som det er; men saa maa du ikke grine ad mig."

„Nej, jeg skal ikke gri . . . pu, hi, hi! Du er dog ogsaa en grinagtig Bede! Sikken et Ansigt du sætter op!"

„Ja, for du kan tro, det er Alvorlighed med den Vise."

„Lad os da høre!"

Han skød Hovedet frem og gjorde en synkende Bevægelse, som om han vilde tvinge de sidste Mundfulde Dej dybere ned. „Men der er noget af hende, som jeg maa synge i en Gesvindighed, for der er lovlig mange Ord til Tonen."

„Det gør ikke noget. Kil nu paa!"

„Hm! Jeg haver haft mig en Gang en Pige,
vi var troloved i tvende Aar;
men det vil jeg nu for Sandhed . . ."

Mariane kom ind fra Stegerset og gjorde store Øjne. „Bliv kun ved, bliv kun ved!"

„Næ, saa vil jeg hellere begynde paa først af hende igen:

„Jeg haver haft mig en Gang en Pige,
vi var troloved i trende Aar . . .“

„Nej, holdt! Du sang „tven-de“ før!“ afbrød Annine ham.

„Ja, det var lige godt tren-de.“

„Ja, ja, lad os nu høre.“

For tredje Gang løftede han Røsten:

„Jeg haver haft mig en Gang en Pige,
vi var troloved i trende Aar;
men det vil jeg nu for Sandhed sige,
hun havde saa gult og saa skønt et Haar.“

„Det var nok der, det skulde gaa i en Gesvindighed?“ indskød Annine.

„Ja, Hm!

Hun var enfoldig og god af Hjerte,
og Svig der var ej i hendes Sind,
dog vulded hun mig saa stor en Smerte,
da hun troskyldig sin Dyd afstod.

Og jeg vil her nu betro for eder,
en liden Søn hun skænked mig,
men jeg var ikke min Søns Fader,
det vil jeg her nu betro for dig.

Min Pige skuer jeg nu med Smerte,
skønt at min Søn han er lagt i Jord.
Der var ej Svig udi hendes Hjerte,
dog vulded hun mig en Sorrig saa stor.“

Taarerne løb ned ad hans Kinder.

Mariane gøs. „Hu, der er saa megen Syndens Forførelse i Verden.“

„Ja, det er der,“ sandede han og tørrede Øjnene med de sorte Fingre.

„Hvor blev hun saa af?“

„Hun blev gift med en Enkemand i Nellerød.“

„Var det da ham?“

„Næ, det var ikke ham.“

Annine vendte sig om og var nær ved at kvæles under Kampen med Latteren.

„Vilde du da ikke haft hende?“

„Jo, jeg vilde.“

„Hvorfor fik du hende da ikke?“

„Det ved jeg ikke; hun sa'e, at jeg var for go' til hende, og det var jeg ka'ske ogsaa, for jeg er saanne . . . go' af mig.“

„Puhi . . .!“ fnøs det ud imellem Fingrene paa Pigen.

Bindehunden gav Hals, Stamp af Fødder lød paa Stenbroen, medens en Røst truede: „Soldan! Vil du holde Kæft!“

„Det er nok Fa'er og Bendt,“ mente Mariane.

Bov! drønede et Skud gennem Gaarden.

Døren gik op, og ind traadte Bendt og Kristen Smed, efterfulgt af Manden i Gaarden, alle med Bøsser.

„Hvad! Brandstejle mig har vi ikke der Fyren, som vi lige gik og snakkede om! Saa er vi lige fire Mand til en regederlig Firkort med en Krølle i Midten . . . . Godaften, Troels Troelsen, og glædeligt Nyaar!“

De fremmede hilste paa Kvinderne og Troels.

„Sæt jer ned, Folkens, og skyl Fortænderne en Gang — værs'god!“ bød Husets Herre.

Mariane gav sig i Snak med Smeden, Troels sad og skævede efter Bendt, der stod og gjorde sig lækker for Annine.

„Det er farligt saa fint, du har faaet sat Haaret i Aften. Er det, fordi du ventede mig?“

„Nej, vi gør ikke saa stort Væsen af det, fordi saadan en Herre er ventendes.“

„Da havde Jomfruen dog sagt til sin Fader, at vi skulde skynde os lidt.“

„Saa det havde hun! Du er vist fejl underrettet.“

„Det har du da ikke nødig at blive rød i Hovedet for.“

„Aa, vil du ikke rende og hoppe.“

Hun gik hen og satte Tobakskassen for Troels, der sad med udspilede Kinder og blæste i sit Pibehoved. „Værs'god, Troels!“

Troels takkede med et skinnende Blik og vendte med en tyk Knejsen Hovedet om mod Bendt.

„Kom nu her, Troels og Bendt!“ raabte Niels Bendtsen. „Sølv paa Planken. Folk!“

I Timer sad de fire Mandspersoner og sled i de fedtede Kort, der næsten ikke var til at gnide fra hinanden. Mariane, der havde Værk i den ene Aksel, klædte sig af nede i Ovnkrogen og krøb ind bag det røde Drejelsomhæng. Annine stod og bladede i Bisebogen ved den nederste Bordende.

„Vil du lægge fordæjt, din Hund!“ raabte Niels Bendtsen til Troels. „Hvad er det, du sidder og glor efter hele Tiden?“

„Jeg saa bare efter Ølkanden.“

Annine smilede og skød Kanden hen for ham.

Et spillende Liv lyste i Bendts Aasyn, Øjnene for paa Kryds og tværs over Bordet, Kortene dirrede mellem hans Fingre. Hver Gang Annine saa op paa ham, gik der et lysende Skær over hendes Sind.

Ofte maatte Flasken klukke for de tre Spillere; Troels vilde intet drikke, hvor meget de andre skosede ham.

Smeden tabte et Kort og raabte Pas nede under Bordet, Bendt hug Knoerne i Egepladen til Tegn paa, at han var „med“. Annine spurgte, om de ikke snart vilde have lidt at leve af.

„Jo,“ svarede Bendt og sang:

„Jomfru Lisken, ved du hvad?
Vil du gi'e mig et Stykke Mad?
Først paa Hælen, saa paa Taa,
saa kan Jomfru Lisken gaa.“

„Aa du!“ Hun gik ud i Spisekammeret og kom lidt efter tilbage med et Fad syltede Grisetæer og Øren, samt en Kop med Sennep og to store Brødknive.

„De bekendte jo ikke Kulør!“ raabte Bendt og sendte Troels et lynende Blik.

„Ja, men i Hjerter havde jeg ikke andet end Ruder Syv.“

En skraldende Latter afbrød ham.

„Jeg mener . . . jeg havde ikke andet end Ruder Syv og Ruder Seks.“

Smedden, der atter havde tabt et Kort, laa og vred sig over Bordfoden.

„Ha, haaaa! I Hjerter havde jeg . . . haaaaaa!“

Annine gik atter ud og blev borte i nogle Minutter. Da hun atter kom ind — denne Gang med en Kovs Rødbeder og fire Lerfade — var hendes Fader og Smeden blevne Uvenner om Spillet og sad og skændtes, saa det lumrede efter.

„Vil din Madpose lære mig at spille Kort?“ spurgte Niels Bendtsen og for op mod Smeden.

„Jeg vil lære dig at spille re'lig Spil, vil jeg, og ikke sidde og prakke.“

Mariane rejste sig nede i Sengen og kaldte Annine hen til sig: „Skjul Knivene!“

De to vrede Mænd slog i Bordet for hinanden og bandte og skældte.

„Snak dog for dem!“ bad Annine og trak Bendt i Ærmet.

„Holdt nu!“ raabte Bendt. „Dette her er ikke ligt noget. Hold nu din Mund, Smed! . . Morbro'er, hør nu . . .“

Men Niels Bendtsen var rasende i sit Fuldskab, greb en Sabel, der laa under Sengehimlen og svang den saa længe over Bordet, at Lyset væltedes og sluktes.

(Fortsættes.)

Niels Bendtsen i Harnisk.

Peder Tordenskjold.

V.

Snart higede Wessel ud mod ny Eventyr. I Maj Maaned gik han til Fladstrand, det nuværende Frederikshavn, hvorfra han skulde ledsage nogle Handelsskibe til Norge; men da han kom, var Handelsskibene afgaaede under Beskyttelse af en anden Orlogsmand. Altsaa havde Wessel fri Hænder, og da dertil kom en gunstig Vind, lod han staa til over mod den svenske Kyst. Her opdagede han en svensk Kaper tæt inde under Land, efterfulgt af et større Handelsskib, som for hans kyndige Øje snart røbede sig som en Prise. Alle Sejl sattes til for at indhente Kaperen, der ladende sin Prise i Stikken, flygtede og ved Aftenstid slap ind til Marstrand. Prisen tog Wessel med sig til Kristianssand, men da det viste sig at være et Bremerskib, altsaa tilhørende en neutral Magt, blev det frigivet; senere sendte Ejerne Wessel en Belønning af 500 Rbdlr., fordi han havde reddet deres Ejendom af Svenskernes Hænder.

Nu krydsede Wessel i længre Tid paa Norges Vestkyst, hvor svenske Kapere laa paa Lur efter de dansk-norske Skibe, der for paa Nordland og Finmarken; men en god Del af Sommeren gik, uden at Wessel opdagede et fjendtligt Fartøj. Først da han den 26. Juli laa udfor Lindenæs og agtede sig op ad Bergen til, oplevede han det andet større Eventyr, som det kampfattige Aar 1714 skulde bringe ham. Hen paa Eftermiddagen fik han en Fregat i Sigte, der tog sig ret betænkelig ud. Det førte engelsk Flag, selv sejlede han under hollandsk. De to Fregatter løb hinanden forbi, men lidt efter vendte den fremmede om og affyrede to skarpe Skud paa „Løvendals Galej", hvorpaa det svenske Flag blev hejst i Stedet for det engelske. Wessel og hans Folk blev harmfulde, thi vel var det god Krigsskik at benytte fremmed Flag for at lede fjendtlige Skibe paa Vildspor; men det var tillige god Sædvane at hejse det rigtige Flag, før et Skud løsnedes. Wessel vendte sig mod sine Folk og sagde: „Børn, I kan nu se, det er en Fjende, gør, hvad I er Gud og Kongen pligtige!" Folkene var rede til en Dyst med den overlegne Modstander, der førte ti Kanoner mere end „Løvendals Galej"; det danske Flag blev hejst, og da Svenskeren atter brændte løs, fik han Svar paa Tiltale. Dermed aabnedes en Kamp, som med enkelte Afbrydelser varede fra den ene Eftermiddag Kl. 6 til den næste Kl. 2. Den fjendtlige Fregat var købt og udrustet i England for svensk Regning, og saa vel Kaptejnen, der hed Batchman, som en stor Del af Mandskabet var Englændere.

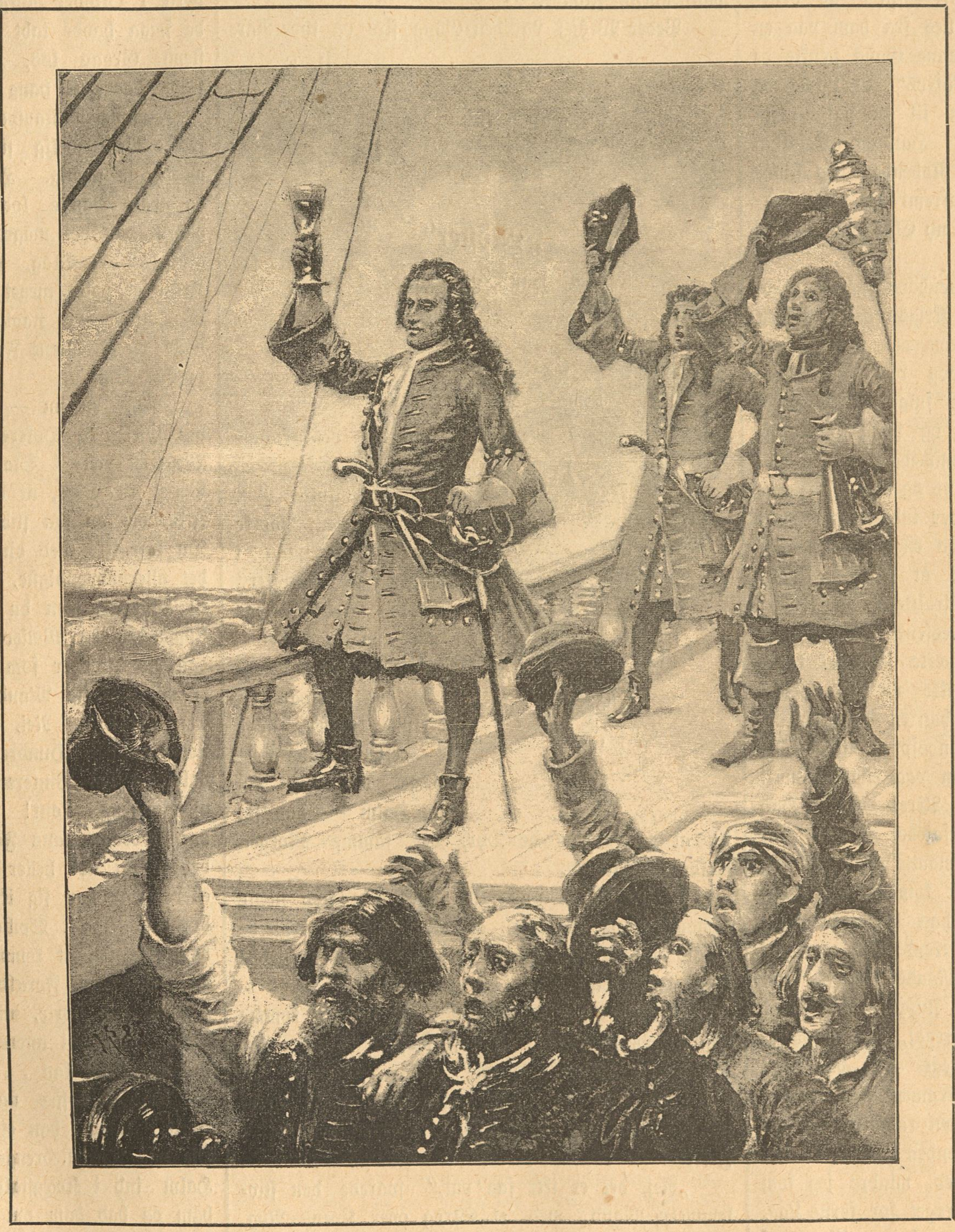

Wessel drikker med den engelske Kaptajn.

Tegning af V. Rosenstand.

Time efter Time løb de to Modstandere nu Side om Side og brugte deres Skyts, saa godt de evnede, Ildglimtene lyste langs Skibenes Sider, Røgen bølgede ud over deres Forstavn, og Kanonernes Torden rullede hen over det aabne Verdenshav. I første Omgang blev Svenskeren træt, Klokken halvti satte han alle Sejl til for at undvige i Mørket. Men „Løvendals Galej" fulgte hans Kølvand og var efter en Times Forløb saa nær paa Siden af ham, at Kampen atter optoges i sin fulde Styrke. Den varede nu til hen over Midnat, og det næste Pusterum indtraadte først, da Wessels Skib havde lidt saa meget, at han fandt det heldigst at bringe Sejl og Rigning i Orden. Kun ganske langsomt fulgte han efter sin Fjende; men saa snart Dagen gryede, var alt klart til at genoptage Dysten, og begge de djærve Orlogsmænd sendte hinanden det glatte Lag. Folkene tog fat med friske Kræfter, og Dagen lyste, saa Skuddene gjorde god Virkning. Fjenden tog navnlig Skade paa sine Ræer, „Løvendals Galej" paa Stænger og Master. Efter tre Timers Kamp søgte man ligesom ved tavs Overenskomst gensidig Hvile, og Skibene fjernede sig lidt fra hinanden. Wessel holdt dog stadig aarvaagent Øje med Svenskeren, for at han ikke skulde undslippe, og han var atter den, der først genoptog Kampen. I ganske kort Tid blev den svenske Fregat nu saa ilde tilredt, at flere af Folkene — som det senere oplystes — havde staaet i Begreb med at stryge Flaget, og rimeligvis var dette ogsaa blevet Enden paa Legen, hvis ikke Wessels Krudtforraad var sluppet op. Men dette Uheld indtraf, og den urolige Søgang forhindrede en Entring af det fjendtlige Skib, hvilket ellers havde været Wessels og hans Søgutters Agt. Men Wessel var ingen Sinde raadvild. Han sendte en Trompeter om Bord hos Svenskeren med den Hilsen: at det gjorde Wessel ondt, at han denne Gang maatte lade ham fare, eftersom hans Krudt næstendels var opbrugt, men forhaabenlig vilde de nok tiere krydse hinandens Veje. Dernæst bevidnede han Fregattens Chef sin Højagtelse som en brav Karl til at slaas og indbød ham til at komme om Bord paa „Løvendals Galej" og tømme et Glas Vin. Chefen svarede, at han ikke havde mere Krudt, end han selv kunde bruge, og at han ikke kunde forlade sit Skib; men hvis Wessel vilde aflægge ham et Besøg, skulde han paa Æresord frit komme og gaa. Dermed var Kampen forbi. Wessel nærmede sig sin Modstander saa nær, at de kunde tale sammen, og da Skibene snart laa Side om Side, traadte Chefen paa den svenske Fregat frem med sit Glas i Haanden, drak Wessels Skaal under syvdobbelt Hurraraab fra Mandskabet og kastede Glasset over sit Hoved i Søen. Wessel gjorde Gengæld og tømte et Bæger paa sin tapre Modstanders Velgaaende, medens hans Folk raabte et trefoldigt Hurra og svingede med deres Huer og Hatte. Efter at have udvekslet Hilsener til gode Venner i København og Gøteborg, skiltes de to Chefer, der lignede hinanden baade i Tapperhed og frejdigt Lune. Svenskeren gik til Marstrand, Wessel løb ind til Kristianssand, thi begge Fartøjer trængte haardt til et grundigt Eftersyn.

Men denne ejendommelige Kamp, der førtes som en Leg, og hvor Bægrenes Klang afløste Ka-

nonernes Torden, drog Følger efter sig, der til en Tid saa ret faretruende ud for Wessel. I sin Rapport, som han sendte baade til Kongen og til Admiralitetet, fremstillede han nøjagtig den hele Tildragelse lige fra det haardnakkede Angreb af en langt stærkere rustet Fjende til Fredsbægeret og de hilsende Hurraer. Rapporten vakte Opsigt saa vel ved Hove som i Krigsraadet. Wessels Uvenner rottede sig paa ny sammen og rejste en Række Beskyldninger mod ham: han havde sat Skib og Mandskab i alt for stor Fare ved at indlade sig i Kamp med en overlegen Modstander, han havde givet sig selv en utilladelig Blottelse ved at røbe for Fjenden, at han manglede Krudt, og det var uværdigt af en kongelig dansk Officer at drikke Skaaler for sin Fjende og skilles fra ham paa en saa venskabelig Maade. — Denne Gang tænkte de ret at komme den „norske Matros“ til Livs, og virkelig fik de ogsaa Kongen til at vakle i sin Deltagelse for den unge Helt. Han gav Befaling til, at Wessel skulde kaldes til København og stilles for en Krigsret, og at, saafremt det var fornødent, kunde der ansættes en ny Chef paa „Løvendals Galej“.

Wessel kom altsaa til København, og hen paa Efteraaret blev der optaget Krigsforhør. Skønt Wessel blandt Forhørs-Medlemmerne gensaa flere af sine Uvenner, var han dog ved godt Mod. Han hævdede, at han havde fulgt Ærens Bud, hans Tapperhed var bevislig, og hvad Tildragelsens Enkeltheder angik, saa stemmede hans og Søfolkenes Forklaringer nøje overens og blev yderligere bekræftet ved de Oplysninger, der indløb fra anden Side. Forhøret blev ført paa en yderst smaalig Maade, og dets Resultat blev, at Fiskalen, Forhørslederen, indstillede til Admiralitetet, at Wessel skulde betale Bøde og Processens Omkostninger samt degraderes, indtil han lærte at bruge bedre Sømandsskab. Men heller ikke nu gav Wessel tabt. To Dage efter indsendte han en Svarskrivelse, hvori han paa sit kække Sømandssprog tilbageviste alle Angreb og hævdede, at han paa ethvert Punkt havde handlet som Pligten og Æren bød. Han kendte ingen Søartikler, der befalede, at han „for en saadan Fregat skulde eller maatte echapere“, og han formodede, at det ej kunde komme hans Konduite noget til Miskredit, at han besvarede Fjendens syv Gange Hurra med trende Gange, „thi Ære mod Ære er Brug og Maade over al Verden“. Var hans Krudt ikke sluppet op, havde han sikkert erobret den svenske Fregat, men forøvrigt vil han ikke dølge, at hans eget Skib har taget Skade, „thi Kanonen er et Instrument, som temmelig lader sin Effect se, hvor den rammer, og det var mig umuligt at forbyde Fjenden Fregatten eller Mandskabet ej at beskadige, med mindre jeg som en Kujon straxen vilde have strøget for første Lag, da hans Majestæt intet havde faaet tilbage af Fregatten, og mit Renommée da alle Tider skulde kaldes en Poltrons“ (Krysters). Hvor lidt forknyt Wessel følte sig over for de høje Herrer, viser navnlig Skrivelsens Slutning, der lyder: „Hvad videre den mig af Hr. Fiskalen uden ringeste Grund tilføjede Irettesættelse angaar, henstiller jeg til den høje Rets Kendelse, at han for sine haarde Irettesættelser vedbørlig vorder irettesat, paa det enhver retskaffen kongelig Officer, der med Nidkærhed vil forrette det, ham allernaadigst er anbetroet, for saadan Tiltale herefter ej alene kan vorde friholdt, men endog efter hans Meriter kan vorde betænkt med Forfremmelse.“

Wessel stod dog ikke helt uden Venner. Den mægtige Admiral Gyldenløve harmedes over Fiskalens Indstilling og talte Wessels Sag saa vel hos Kongen, at den slet ikke gik til Doms. Kongen fik atter sin tidligere gode Mening om Wessel, og en Dag i Juletiden lod han den unge Søhelt kalde op paa Slottet, Hoffet viste sig i al sin Pragt, og Kongen stod omgiven af sine Kavalerer og Officerer i straalende Uniformer. Med faste Skridt, Frejdighed i Blikket og det lange Haar bølgende om Skuldrene skred Wessel frem gennem Salen. Flere af hans Misundere ved Hove sendte ham skadefro Ojekast, thi de troede, at der ventede ham en grundig Ydmygelse. Men Kongen gik smilende Wessel i Møde, beklagede de Genvordigheder, han havde døjet, roste hans Iver og Mod og udnævnte ham paa Grund heraf til virkelig Kaptejn ved den dansk-norske Flaade.

Peder Wessel var den Gang fire og tyve Aar.

B. E.

„Moster“.

Af Hans P. Lunde.

Det var i det tidlige Morgengry efter en vaad, stormfuld Nat. Nede i den mørke Landsby, der laa i Favnen af „Knotter“ og Skove, ilede Karlene med Lygten under Trøjen hen over Stenbroen og forsvandt i de lune Stalde, hvor de — efter at have givet Kvæget en Gift Hø eller Halm — gav sig til at pudse paa de Dyr, der samme Morgen skulde til Marked.

I Kristoffer Bankes lille Staldrum stod nogle Smaabørn og saa paa, at en broget Ko ruskede til sig af det vellugtende Mosehø, Manden havde stoppet i Hækken.

„Skynd dig nu, „Moster“, at vi kan komme tén,“ sagde Kristoffer, en høj, forslidt Mand, idet han traadte ind i Stalden.

„Nu faar vi hende nok aldrig at se mere, Fa'er,“ lød det sørgmodigt fra den mindste i Flokken.

„Nej, det er ikke saa val,“ svarede den stivlemmede Mand, med et Strøg over Koens Ryg, hvorpaa han tog Lygten ned fra Væggen og gik ind i Stuen.

„Hvor meget har du tænkt, du vil forlange for hende, Kristoffer?“ spurgte Konen, da hun hjalp ham i Koften.

„Jeg ved 'et knap. Mer end tres kan jeg nu ikke gøre Regning paa at faa; det er jo hele 4 Maaneder, til hun skal kælve.“

„Det er lidt,“ sukkede Rikke, „det er kun tyve mere, end vi skal af med til Høkeren.“

„Ja, det er jo fyrretyve, vi skylder ham . . . Men det er sandt, skal jeg saa tage det Klæde med til Ejler?“

„Aa, ja, gør det. Og sig saa til ham, om han ikke snart kan bevæge sig til at gaa hjem en Omgang, paa Søndag er det 7 Uger siden, han var hjemme.“

„Jeg kan gerne sige det til ham, men det nytter vist ikke noget; han skal jo ti og femten Steder hen, saa saare, han har en Bitte Frihed,“ svarede Kristoffer mørkt og bittert. „Han bryder sig ikke mere om sine Forældre end om det, han triner paa. Dems der var noget ved ham at gøre, saa havde vi nu ikke haft nødig at sælge Koen . . . saa kunde han let have laant os de Penge, men han er en Lømmel, en slem Knægt!“

Konen tyssede paa sin Mands Vrede. Saa tog han sin Hasselkæp frem af Krogen og gik ud i Stalden, hvorfra han lidt efter vendte tilbage med „Moster“. I Fremmersdøren stod Rikke og Børnene og saa efter de bortdragende, til de blev borte i Oktober-Morgenens Slud og Mørke. Da de smaa havde tabt Koen af Syne, brød den opstemte Graad løs, og Rikke maatte trøste dem, skønt Taarerne hang hende selv i Ojenvipperne.

Imidlertid stampede Kristoffer ud ad den lange sølede Vej, idelig sinket af Moster, der jævnlig gjorde sig stædig. Hans Sind var tungt og bittert, og nogle Gange lod han Hasselkæppen falde lidt haardt paa det magre Dyr; men naar han havde givet det et Slag, fortrød han det straks; thi Kristoffer holdt meget af „Moster“. — Der var to Tanker, som stadig pinte ham; den ene gjaldt hans og Familiens Fremtid, den anden Ejler, hans voksne Søn.

Naar du nu — tænkte han — har klaret din Gæld til Høkeren, vil du saa i Løbet af Vinteren være i Stand til at lægge saa mange Penge til Side, at du kan købe dig en Ko igen? Ikke, om du saa slider, til du vælter paa Stedet. Du kan ikke med din bedste Vilje tjene mere end det allernødvendigste, for du skylder ikke alene Penge til Høkeren, men du staar ogsaa i Gæld til Træskomanden og Mølleren. Og hvem vil borge saadan en Stodder som dig Penge til en Ko? Du er en ulykkelig Mand, Kristoffer! —

„Ejler? Nej, af ham skal vi ikke vente os noget godt. Hundrede Kroner om Sommeren og halvfems om Vinteren — og endda aldrig Ejer af Kongens Mønt! Han bryder sig ikke længer om, hvordan hans Forældre sidder i det, og han bryder sig nok heller ikke stort om sig selv, for ellers bar han sig ikke saadan ad . . . . Svirebroder! . . . . Spillefugl! . . . . Nej, jeg beder ham ikke om at komme hjem. Vil du ikke have mere med dine Forældre at gøre — værs'god! saa bliv du kun borte, min Dreng. Hold du dig bare ly'tig, mens vi andre sulter! . . . Drik og spil, saa længe du kan . . .

Da Kristoffer naaede Gaarden, hvor Ejler tjente, kastede han et Blik ind ad Porten og fik Oje paa Tjenestedrengen, der var ved at slæbe Halm ind i Kvægstalden. Kristoffer vinkede ad ham og bad ham om at hente Ejler, som straks kom ud af Tærskeloen, tyggende paa et Straa. Han var en ret køn Karl, slank som en Poppel, men bleg som Følge af Svir og Nattevaagen.

Ved Synet af Faderen blev han pludselig rød.

„Hvad — vil du til Marked med Moster?“ spurgte han og tog Straaet af Munden.

„Ja, saa vidt er det nu kommet med os. Høkeren skal jo have sine Penge, og dem kan vi ikke skaffe paa anden Maade — dig kan vi jo aldrig vente nogen Hjælp af!“ svarede Kristoffer tungt og bittert, med bortvendt Blik, og flyede Sønnen Tørklædet fra Moderen.

„Din Mo'er har grædt saa meget, fordi hun skal undvære en Ko, og dine Søskende er lige saa ulykkelige,“ tilføjede Faderen, medens han langsomt fjernede sig.

Ejler stod som fastgroet til Pletten og mumlede

nogle Ord, derpaa nærmede han sig Faderen, men vendte saa pludselig om og gik ind i Loen, hvor han under en heftig Hulken smed sig ned paa et Halmknippe.

Døren gik op, og Kirstine, Pigen i Gaarden, kom ind efter en Visk Halm til at gøre Ild under Bryggerkedlen med. Det var en lille frisk en med noget ufkyldigt i Blik og Tonefald. Hun havde længe i Stilhed haft Ejler kær, men desuagtet afvist hans Frieri. Hendes Husbond og Morbroder havde nemlig ofte sagt, at Ejler var en god Karl i mange Stykker, men der blev nok ikke andet end en Stymper af ham, og da Kirstine i sit stille Sind maatte give sin Morbroder Ret i dette, havde hun sat sig for at slaa den vidtløftige Knøs af Tankerne.

Men idet hun nu fik Øje paa hans Skikkelse, der kun lige skimtedes i Loens Halvmørke, og hørte hans dumpe Stønnen, saa glemte hun helt dette Løfte.

„Men hvad er der dog, Ejler?" udbrød hun deltagende og traadte tæt hen til ham. „Det skal du ikke tage dig saa nær," vedblev hun opmuntrende, da han utydelig havde angivet Grunden, „det kommer vi nok over . . . Ja, du har ikke nødig at fortælle, at du har optaget din Løn og mere til. Men tag nu ikke saa voldsomt paa Vej . . . naa, er det nu noget at blive ved saadan, det skal vi nok faa ordnet!"

Hun gav sig spøgende til at rufke i ham, men han blev ved at være lige sørgmodig. I stødvise Udbrud kom det, at ingen brød sig om ham. „Saadan en ussel og fattig Pjalt!" sagde han bittert.

„Hvad er nu det for noget," afbrød hun og lagde sig paa Knæ hos ham, „er der ingen, der holder af dig — prøv en Gang at se til denne Side . . ."

Han saa om paa hende, og hvad han fik at se, tog alle de mørke Tanker fra ham. Varlig tog han hende hen paa sit Skød, og hun slog sin Arm om hans Hals.

„Men tør jeg ogsaa tro, at du for Alvor holder af mig?" spurgte han, halvt i Tvivl.

„Aa, du vantro Tomas! Men du kan jo nok forstaa, at som du hidtil har været med al din Svir og Sværm, turde jeg ikke tænke paa at følges med dig hen ad Vejen! . . . tænke, at vi to en Gang skulde blive Mand og Kone."

„Du skal se, jeg skal blive saa ordenlig, saa ordenlig, lille Kirstine!" lovede han, idet han glad sprang op og slog Armene om hendes Liv.

„Ja, ja, men glem nu ikke din stakkels Fa'er over mig. Sæt du dig nu heller paa Ryggen af „Lise" og indhent ham og lad ham trække Koen tilbage, saa skal jeg nok skaffe Pengene til paa Søndag, naar vi følges ud til dine Forældre."

Ejler stod og mumlede noget, som kunde han knap tro paa sin Lykke. Men idet Kirstine strøg ud af Døren, sagde hun: „Jeg skal nok sige til Morbroder, naar han er staaet op, hvor du og „Lise" er bleven af."

Ved Kristoffers Hjemkomst myldrede Børnene ud af Døren og overøste Koen med Kærtegn; Nikke fulgte efter. Under Jubel blev „Moster" ført ind i Stalden — det var et helt Triumftog. Medens Kristoffer ledte efter Kloven, som var bleven henne i Strøelsen, og fortalte, hvad der var hændt ham undervejs, hjalp Børnene hverandre med at fylde Krybben. Katten var ogsaa kommen til og stod i Døren, men den anede næppe, hvor nær den havde været ved at miste sin daglige Mælketaar.

Elfenbensplanten.

Elfenben er, som Læserne ved, et Stof, som man faar fra Tænderne af forskellige Pattedyr, nemlig den forhistoriske Mammut-Elefant, de nulevende Elefanter, Hvalrossen og Narhvalen. Derimod er det vistnok Størstedelen af Læserne ubekendt, at man ogsaa erholder dette Stof fra en Plante. Det er denne Plante, „Husvennen" bringer sine Læsere et Billede af i Dag. Denne mærkelige Plante, den saakaldte Elfenbensplante, har hjemme i Sydamerika, især i den nordlige Del af Ny-Granada, i de varme og fugtige Dale, der omslutter Magdalenafloden i Nærheden af dens Udløb i Havet. Den trives bedst, hvor Jorden er fugtig, og paa saadanne Steder vokser den i smaa Grupper. Da den i hele sit Ydre har en Del Lighed med Palmerne, kalder man den ogsaa Elfenbenspalmen, uagtet den ikke hører til disse Planter. Den ugrenede Stamme, som er 10—20 Fod lang, ligger næsten i hele sin Længde hen ad Jorden og er fæstet til denne ved en Mængden Luftrødder, der udgaar fra deres nederste Side. Det er kun den øverste Del af Stammen, der hæver sig lidt skraat i Vejret, og den bærer i Toppen en Dusk af 12—20 Blade, der bliver henved 20 Fod lange. Planten faar herved et højst ejendommeligt Udseende, da ser det ud, som om den store Bladkrone dukker op af Jorden. Den blomstrer i April og Maj Maaned og fylder i denne Tid Luften med den dejligste Vellugt. Omkring Blomsterne sværmer der stadig en utallig Mængde Insekter, der henter Næring fra disse. Ved Grunden af den store statelige Bladbusk findes der, som Læserne kan se paa Billedet, 4 eller 5 runde Frugter, der omtrent er saa store som Hovedet paa et Menneske. I umoden Tilstand, medens Frøhviden endnu udgør en blød Masse, afgiver disse Frugter en meget yndet Næring baade for Indianerne og for forskellige vilde Dyr. Efterhaanden som Frugten modnes, bliver Frøhviden mere og mere haard, og naar Frugten er aldeles moden, er Frøhviden lige saa fast og haard som Elfenben. Det er paa Grund af denne Ejendommelighed, at man har givet Planten Navn af Elfenbensplanten. Frøene, der er omgivne af en brun Skal, er næsten aldeles runde og af Størrelse som smaa Æbler. Man kalder dem Elfenbensnødder, Stennødder eller Bennødder. Disse Frø er i den senere Tid bleven en vigtig Handelsartikel, og der udføres hvert Aar mange Skibsladninger af dem til Nordamerika og Europa, hvor Drejerne bruger dem i Stedet for det egentlige Elfenben til at forarbejde en Mængde forskellige mindre Genstande af.

Denne ejendommelige Haardhed af Elfenbensplantens Frøhvide er dog ikke enestaaende; det samme er nemlig Tilfældet med Frøhviden hos Piasaba-Palmen, der ligeledes har hjemme i Sydamerika. Denne Palmes Frø er ægformede, 3—4 Tommer lange og har en brun Skal. Frøhviden i dem er næsten lige saa haard som Elfenbensplantens, men har ikke en saa smuk hvid Farve. De gaar i Handelen under Navn af „Palmenødder" og bruges af Drejerne til smaa Etuier samt til Knapper paa Stokke og Paraplyer.

Svig og Ærlighed.

Ved C. A. Thyregod.

En Præst i en vis Stad ivrede stærkt imod Løgn og Svig i Handel og Vandel, Folkene tog sig dette til Hjerte, saa at de gik til ham og sagde, at han havde Ret; men de kunde ikke rette sig efter hans Ord, saa gerne som de vilde. Det var nemlig blevet saa almindeligt der i Byen at sælge forfalskede Varer og give dem ud for ægte, at ingen kunde sælge gode Varer til de lave Priser, der var gængse for Blandingsgodset. At sætte Priserne højere gik heller ikke an, thi Kunderne vilde ikke tro paa Varernes Godhed, om man ogsaa bandede nok saa dyrt derpaa.

Ja, Præsten mente nu, de skulde slet ikke sværge, heller ikke lyve eller bedrage. Der var dog ikke noget ondt i at sælge mindre gode Varer, naar de kun ærligt sagde, hvad der var ægte, og hvad der var forfalsket eller fordærvet. De skulde bare prøve at være fuldtud ærlige, han turde nok sige, at Velsignelsen da ikke skulde udeblive.

De prøvede paa det, men det gik ikke heldigt. Naar Købmændene fortalte Kunderne, at den eller den Vare var blandet med dit og dat eller havde en eller anden Fejl, saa gik Kunderne heller til en Nabo, der solgte den samme Blanding, men satte Sjæl og Salighed i Pant for, at den var saa god og uforfalsket, som den kunde være. De to ærlige Mænd mistede deres Søgning og klagede derover til Præsten, som dog opmuntrede dem til at holde ud en Stund endnu. Da de selv holdt mere af Ærlighed end af Bedrag, fulgte de Raadet. Det varede heller ikke længe, inden Bladet vendte sig, thi Folk vilde dog helst vide, hvad de fik for deres Penge. Da det blev bekendt, at de to Mænd hverken vilde lyve eller bedrage, fik de mere og mere Søgning og blev med Tiden de mest ansete Handelsmænd i Staden.

Fra Boghylden.

Pløjetid, Digte og Sange af **Andreas Dolleris**. (Eibes Forlag.)

Disse Digte udmærker sig ved en fin og skær Form, en sart, undertiden mimoseagtig Ynde, der ikke bliver mindre ejendommelig derved, at det er Arbejdet, den ru og beskedne Hverdagsdont, der helst og bedst besynges. Det er en Røst fra en af de stille i Landet, fra en Mand, der sætter sin største Ære i at være en tro og paalidelig Arbejder, men som ogsaa gerne nynner en Sang under sit Hverdagsslid og virkelig er saa meget Sanger, at han kan faa andre til at lytte. Adskillige

Ting i den kønne, lille Bog — nogle Lejligheds-Digte og Sange til Hjemmets og den elskedes Pris — er vel kun bestemte for Venner og Kendinge, men der er andre, hvis Ærinde gaar videre, nemlig de Digte, der i dæmpet klingende Tone hævder Arbejdets Ære og berømmer dets Lykke, der maner hver især til i sin Livsgerning at tage Dagen i Agt og nytte den vel — „thi der kommer en Nat, hvori ingen kan arbejde“.

Det er et af disse Digte, vi gengav i forrige Nummer.

* * *

Gjøngehøvdingen og **Dronningens Vagtmester,** to Fortællinger af **Carit Etlar.** (V. Pios Forlag.)

Af disse to højtskattede Fortællinger, der egenlig hører sammen som første og anden Del af samme Værk, udkommer nu 5. Udgave i 16 Hefter, der vil koste 25 Øre pr. Hefte. Her er altsaa aabnet en let Adgang til at komme i Besiddelse af disse almenyndede Fortællinger, der omhandler et bevæget Tidsafsnit i vort Fædrelands Historie og fra først til sidst er fortalte med den Lethed, Djærvhed og Fantasi-Rigdom, hvori Carit Etlar næppe er overtruffet. Disse Egenskaber har fremfor alt gjort „Gjøngehøvdingen“ til en af de Bøger, Folket og Ungdommen helst læser, og som mange vil sætte Pris paa at have staaende paa Boghylden.

* * *

Skildringer af det virkelige Liv, af **C. A. Thyregod.** (Ved Udvalget for Folkeoplysningens Fremme.)

Disse gennem en lang Aarrække velbekendte Virkeligheds-skildringer har Forfatteren sidst fortsat med „Slagteren og hans Datter“ og „De gamle i Selveje“, der begge smukt og sandt skildrer os et Stykke Menneskeliv. Medens den ene foregaar ude paa den halvt opdyrkede Hede — Thyregods Yndlingsplet — saa har den anden en af Jyllands Smaabyer til Skueplads; men begge Fortællinger omhandler de samme stilfærdige Livskaar, og Forfatteren besidder overalt sin gode gamle Troværdighed.

* * *

Dosias Datter. Fortælling af **Henry Gréville.** (Andr. Schous Forlag.)

Den franske Forfatterinde der skriver under det paatagne Navn: Henry Gréville, behandler fortrinsvis det højere russiske Selskabsliv, hvis Skikkelser og Præg hun er ganske fortrolig med. I hendes bedste Fortællinger er en ung Dame Midtpunktet, saaledes ogsaa her Dosias Datter, en smuk Adelsfrøken, stolt, lidt forkælet og egenraadig og vant til et overdaadigt Liv; men midt i dette vaagner stundom hendes Længsel efter at udrette en Gerning i Livet, og en skøn Dag flygter hun fra Hjemmet for at virke som Lærerinde. Men hun fortryder snart, hvad hun har gjort mod sit elskværdige Hjem og særlig mod en lidt klodset, men ærlig Ven, og vender tilbage for at blive en god Hustru. Den lille Historie er fortalt med flydende Lethed, og just med saa meget Skælmeri og Lune, at den vil tiltale unge Piger.

* * *

Da Bestyrere af Sogne- og Folkebibliotheker ofte ikke veed, hvilke nyudkomne Bøger, de helst skal vælge til Bogsamlingen, vil „Husvennen“ stadig bringe Anmeldelse og af Omtale de til Folkelæsning, Oplysning og Opbyggelse bedst egnede Bøger.

Fritidssyssel.

En Tændstikkeholder.

Af pæne smaa Grankogler kan man let lave en morsom og billig Tændstikkeholder. Man benytter ældre Kogler, da det er lettere at faa Tændstikkerne til at sidde fast, naar Aabningen mellem Smaabladene er større, hvilket jo altid er Tilfældet med ældre Kogler.

Naar hver lille Aabning er dækket af Tændstikker anbringer man Koglerne i en vis Orden paa en fælles Fod, som man kan lave af smaa Pinde. Foden bronceres og hist og her paaklæbes en Mosgren (der først er tørret og presset), en ganske fin lille Grankogle samt forskellige smaa Grene og Kviste.

Jutta J.

Skæmt.

Sikkert Kendetegn.

Den gamle: Naa, min gode Isach, din Fader maatte altsaa afsted, men er du nu ogsaa ganske vis paa, at han er død?

Den unge: Ach ja, jeg lod en Dobbelt-Krone falde paa Gulvet, og han rørte sig ikke.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5

Den drives i forskellig Retning
med større eller mindre Besætning.

2 3 4 5

En større Aabning er den for Passage,
dog sker der imellem jo Krambolage.

3 4 5

En lille Vægtdel, du — det kan hænde —
kun i Teorien lærte at kende.

5 3 2

Denne

4 3

og dette Sujettet betegner.

5 3

Og det benyttes tit, naar du regner.

1 3 4 5

Her er en Farve, du kender godt.

1 5 3 4

Hvad der er saadan, er ikke smaat.

1 3

Her er et Dyr

2 3

og her er en Flod.

5 4 3

Her er en Egenskab, som er god.

1 5 4 3 2

Ved Hjælp af denne man tit ophænger.

Saa nu vil jeg ikke plage dig længer,
men ønske, at du maa Løsningen kende.

4 3

Tag nu blot Logogrifen med denne!

J. J.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 3: Karoline, Line, Karo, en Line, en Rok, en — ni, Ol, Karen — Nora — Oline, Karl.

Rebus'erne i Nr. 3:

1. Bogformat.
2. En højtliggende ren Tone.

Juridisk Raadgiver.

1. For et halvt Aars Tid siden handlede to Mænd om en Gaard, men der blev ikke skrevet noget som helst, og der er heller ikke skrevet noget siden. Er en saadan Handel gyldig, og kan den twinges igennem ved Retten?

2. Er en Kontrakt gyldig, som er skrevet, paa et almindeligt Stykke Papir uden Stempel?

H. A.

Til 1. Ja.

Til 2. Ja, men Underskriverne paadrager sig en Mulkt, hvis Kontrakten ikke inden 3 Uger efter dens Oprettelse er indsendt til Øvrigheden for at forsynes med det fornødne Stempel.

* * *

Jeg er 22 Aar og var paa Sessionen i Efteraaret, men blev forbigaaet paa Grund af, at jeg lider af Kalveknæ og er lidt platfodet; jeg skulde ellers være Trænkonstabel. Der spørges:

1. Kan jeg blive Soldat med disse Fejl?

2. Kan jeg — uden Hensyn til mit Lægd — forlange at blive fremstillet paa den Extrasession, som afholdes i København hvert Foraar?

3. Til hvem skal en saadan Ansøgning stiles, og hvordan skal den skrives?

4. Kan det hjælpe at forlange at blive endelig behandlet paa Sessionen?

5. Kan man gaa med som frivillig og som saadan aftjene sin Værnepligt?

En tiaarig Holder.

Til 1. Det kommer an paa, i hvilken Grad Fejlene er til Stede. Er Spørgeren saa kalveknæet, at Fejlen medfører væsenlig Hindring for Gangen, kan han slet ikke blive Soldat. Er Fejlen iøjnefaldende, uden dog at medføre væsenlig Hindring for Gangen, kan han kun blive Militærarbejder. Derimod er Kalveknæ i en ringe Grad uhinderlig for Anvendelse til egenlig Krigstjeneste.

Til 2. Det afhænger af Justitsministeriets Bevilling.

Til 3. Ansøgning skrives paa stemplet Papir til 65 Øre, stiles til Justitsministeriet og indgives til vedkommende Udskrivningskreds inden Udgangen af Aaret, bilagt med Lægeattest om Ansøgerens Helbredstilstand. Ansøgningen vil ikke kunne ventes bevilget. med mindre Ansøgeren kan give aldeles fyldestgørende Grunde for, at det er ham magtpaaliggende at fremstille sig paa Extrasessionen.

Til 4. Kun den 24-aarige kan forlange at blive endelig behandlet.

Til 5. De værnepligtige Personer, der kun er foreløbig bedømte og behandlede uden at udskrives, kan derefter af Krigsbestyrelsen antages som frivillig, men de begynder dog først at aftjene deres Værnepligt fra den 1ste Januar, efter at de paa en Session eller af deres Afdelings Kassationskommission er fundne tjenestdygtige.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse, kan ventes besvarede.

Brevkasse.

K. M.: Tak for Tilbudet, men „Husvennen“ er for Tiden særdeles rigelig forsynet med Billedstof.

H. H., Mors: Tak for Deres venlige Bemærkninger; Deres Ønske med Hensyn til flere Levnedsskildringer og Portrætter i „Husvennen“ skal blive imødekommet.

N. P. P. i V.: Det er muligt, at vi kan opfylde Deres Ønske; men de omtalte Forfattere har saa godt som alle været afbildede i „Husvennen.“

Bruno: Vi anbefaler Dem: Vejledning i Udstopning af Fugle af A. Pirtzel, der er udkommet i N. C. Roms Forlagsforretning og faas i enhver Boglade.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 40 Ø., Børn 20 Ø.**

16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„Husvennen“ udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Peder Tordenskjold, Digt af B. S. Ingemann, med Billede. Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.) Peder Tordenskjold. V., af B. E., med Tegning af V. Rosenstand. „Moster“, af H. P. Lunde. Elfenbensplanten, med Billede. Svig og Ærlighed. Fra Boghylden. Fritidssyssel. Skæmt, med Billede. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 5. Søndag den 2. November. 1890.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

V.

Hr. Enevold betaler Gæld.

Nu forløb flere Aar, om hvilke der ikke er stort at sige. Henning havde faaet et nyt Hjem, var bleven forestillet for Herremandens Venner og Bekendte, som den genfundne Søn, han deltog i alle de Adspredelser og Fornøjelser, der tilbød sig, og vedblev at være en fremmed i dette Hjem. Han lærte en Fader at kende, som tilbragte det meste af sin Tid paa Jagt og i Drikkegilder eller med at ride til Marked i Købstæderne og handle om Heste og Hornkvæg, som han da opstillede hjemme paa Gaarden og siden solgte nede i Holsten, naar de var blevne fede.

Aarene havde ikke gjort Enevolds Sind mildere, han vedblev at være en streng og skaanselsløs Herre. Summen af hele hans Livserfaring var en urokkelig Tro paa hans Stands Overlegenhed og Ringeagt mod enhver, som stod uden for den.

Henning lærte ogsaa en Moder at kende, som havde tilbragt mange Aar med at sørge over det forsvundne Barn, og som nu ikke forstod at finde sig tilrette i Lykken over at have faaet det tilbage igen. Det var som om hendes pinte Hjerte ilede med at skænke ham hele den Ømhed og alle de tilbagetrængte Følelser, der saa længe havde været deres Genstand berøvet. Hun søgte bestandig hans Selskab, lod sig fortælle alt, hvad han havde oplevet, hørte med den dybeste Interesse paa, hvad han gentog med de samme Ord, de samme Skildringer, og syntes at forynges under denne Lykkes Sollys. Naar han da havde fortalt hende alt, hvad han erindrede om sin rastløse Virksomhed og om Arbejdet i Snedkerens Hus, og sluttede enhver Skildring med at komme tilbage til Else, hvad han følte for hende, hvorledes han savnede og længtes efter hende, havde hun bestandig milde og trøstende Ord for ham; ogsaa hun havde længtes og savnet, af Hr. Enevold var hun aldrig bleven ret forstaaet, Henning derimod forstod hende; Savnet og Smerten, hendes Fortid og hans Fremtid, var et nyt Tilknytningspunkt, et nyt Baand imellem deres Hjerter. Ulykken, der skiller de smaa, bygger Bro mellem de store.

Wessel standser Ødelæggelsen af den svenske Flaade.
Efter Maleri af C. Blache.

En Dag kom Hr. Enevold ind i Stuen, hvor Henning og hans Moder var til Stede. Herremandens Aasyn var denne Gang endnu mere barsk end sædvanlig, Rynkerne i hans Pande tydede paa, at der husedes alvorlige Gæster indenfor. Han gik nogle Gange i Tavshed op og ned ad Gulvet med Hænderne paa Ryggen og stødte under en af disse Vandringer ublidt til en lille Hund, der laa ham i Vejen.

„Luk den Dør, Henning," udbrød han endelig, „men se først efter, om der ingen staar og lurer udenfor!"

Henning lukkede Døren.

„Det er endda ikke saa lystigt nyt, jeg har at tale om," vedblev Herremanden, „men om kort Tid vil I dog faa det at vide, saa jeg kan lige saa gerne betro eder det straks. — Jeg sidder pine galt i det. Alt,

hvad jeg slider og slæber i de sidste Aar, hjælper ikke. — Hvorfor ser I saa vist paa mig? Synes I maaske ikke, jeg tager mig nok for? — Kreaturerne dør bort i Stalden, i Gaar har den lille, tykke sorte faaet Bugvrid og ligger nu paa sit yderste. Trækker jeg dem ned til Holsten og sælger dem der, bringer de mig ikke mere ind, end jeg selv har givet for dem. Jeg har for Resten længe haft Rasmus Foged mistænkt for, at han stak noget til sig, naar jeg skikkede ham afsted med en Drift, men det kan gerne være, jeg gør ham Uret."

„Rasmus Foged er en skikkelig Mand," bemærkede Fru Elsebeth, „vi har jo kendt ham fra Barnsben."

„Jeg siger, det kan være, jeg gør ham Uret," raabte Gylding barsk, „lad det saa være nok. Jeg har solgt af Gaardens Jord og Skov, hvad jeg paa nogen Maade kunde undvære, jeg haabede bestandig paa, at der dog skulde komme bedre Dage, jeg mener dermed, at vi kunde faa en rigtig god Misvækst vesterpaa, saa vort Korn gik i Vejret, men Fanden staar i alting; den Misvækst lader ogsaa vente paa sig. Jeg har laant Mønt hos gode Venner og Bekendte, nogle nette Ugler til Venner for Resten, de ser sig blot om efter forsvarlig Sikkerhed og skraber paa Døren, saa snart Forfaldstiden kommer, for at faa deres Renter. Nu staar der igen en Termin for Haanden, og jeg ved ikke, hvor jeg skal tage Penge fra. Den ene tænker kun paa, hvorledes han bedst skal fylde sin Sæk af Naboens. Saa forgangen Lørdag rider jeg hjem fra Horsens med Mads Sønderho Skram og leder uformærket Samtalen hen paa de strenge Tider — I forstaar mig vel nok? — Sid ikke der og se ud ad Vinduet, Henning, det angaar ogsaa dig. — Jeg skylder Mads Skram mange Penge; det var for at faa ham til at fare lidt med Lempe mod mig, at jeg talte om min Nød. Saa giver Mads sig til at le, det gør jo Folk altid, naar de hører, at det gaar en anden ilde. Derefter faldt han i Tanker, jeg troede til sidst, at han sad og sov, for vi havde drukket forsvarligt inde i Byen, og Mads er en Usselryg, han kan ingenting taale. Paa en Gang vendte han sig om til mig og siger: „Hvordan sidder du egenlig i det, Enevold, siden du altid klager dig saa gudsjammerligt? Du arbejder dog for to og tager Vare paa din Bedrift som en retskaffen Mand." Jeg fortalte nu Mads, hvor galt jeg var faren i et og alt. Han gav sig til at fløjte. „Der falder mig noget ind," sagde han lidt efter. „Jeg ved, hvordan du kan skaffe dig ud af din Gæld og skaffe dig og Fru Elsebeth en sorgfri Alderdom, det I begge to har saa ærlig fortjent." — „Naa da!" siger jeg, „lad os høre, hvad du mener." — „Du har en Søn," siger han, „og jeg en Datter, begge to er de vore eneste Børn, og vi faar vist ingen flere den Gang, med mindre der skulde ske et Mirakkel, men Vorherre har vist for meget at bestille til at gøre Mirakler for os," siger Mads. „Hvad synes du, om vi giftede din Dreng og min Pige sammen, saa lader du ham overtage Gaarden og sætter dig ned og tegner op, hvor meget du skylder til den og den, saa løser jeg dig ud af din Gæld." — „Jeg vil tænke over det," siger jeg, og saa red Mads over ad Hummeldal til for at spille Dam med tykke Jens Munk."

Henning havde lyttet til denne lange Tale som til en Sag, der ikke vedkom ham; først da Hr. Enevold omtalte Giftermaalet, udtrykte hans Aasyn en dyb Overraskelse, han saa paa Fru Elsebeth, som sad med Hænderne i Skødet og med nedslagne Øjne.

„Hvad siger du dertil, min Dreng?" spurgte Gylding. „For det er dig, som maa afgøre, om dine gamle Forældre, der holder saa meget af dig, og som har gjort saa meget for dig, og som kun tænker paa dit sande Vel, skal faa det lidt godt i den korte Tid, de har tilbage. — Hun er ikke videre køn at se til, Mads Sønderhos Datter, hun har ogsaa nogle Nykker og Vaner som eneste Barn og holder meget af at sætte sin Vilje igennem, men det maa være en daarlig Mand, der ikke kan rede sin Hovedpude saa højt, som han selv lyster at ligge. Hvad du?"

„Jeg tror ikke, at der kan blive noget af den Sag," svarede Henning. „Kære Fader og Moder ved nok, at jeg holder af en anden."

„Du mener den Snedkerdatter fra Vejle," sagde Gylding spottende. „Ja, det gør vi bedst i at glemme; hende skal du aldrig faa, saa længe mine Øjne ser Solen."

„Jeg glemmer hende vist ikke i denne Verden," svarede Henning.

„Da spilder du kun din Tid. Du kan vel begribe, at siden vi en Gang har gjort dig til vor Søn — lad være, det aldrig blev rigtig bevist, at du ogsaa er det — saa tillader vor adelige Ære og Værdighed ikke, at vi kaster dig hen til den første den bedste, du falder paa at sige god for."

„Men hvis hun nu er en brav og retskaffen Pige, som Henning forsikrer," ytrede Fru Elsebeth.

Hr. Enevold satte begge Hænder i Siden og vendte sig om mod sin Hustru, yderst forbavset over, at hun vovede at sige ham imod. Derefter udbrød han:

„Naa, saa du tager ogsaa hans Parti? — — Aa ja, hvorfor ikke? — Jeg har staaet og lyttet ved Døren, efter hvad det var, I sad og hviskede om i Enrum. Det klæder godt at holde med et Barn imod dets Fader, men det nytter dig kun lidt. Endnu har ingen af vor Slægt skrevet et borgerligt Navn ind i vor Stammebog, det skal heller ikke ske ved mig. Hvem siger desuden, naar alt kommer til alt, at den Snedkerjomfru endnu bryder sig om dig? Sidste fyrgetyve Ridderes Dag, da jeg var nede i Vejle efter de fem Staldøksne, spurgte jeg mig saa smaat for og fik at vide, at der var en Hattemagersvend eller saadan en, som Søren Graa havde bestemt hende for."

„Det er umuligt," svarede Henning.

„Det kan gerne være, men hvorledes det end forholder sig, saa er det rigtignok en god Tak, du bereder os, at sige Nej til vort kæreste Ønske. Ved du, hvad Følgerne bliver? Din gamle Fader kommer til at spasere fra sin Gaard, medens Laanerne slaas om Stumperne, og din Moder der, som du altid hænger over, vil ikke faa det, hun kan hælde sit Hoved til. Hvor skal vi gaa hen? Tror du, der kommer en Mand drattende ned fra Himlen og tager os under Armene, som vi gjorde ved dig? Hvad nytter det at græde, Elsebeth! Det skulde du have foreholdt ham i Stedet for at sige Ja til hans tossede Indfald."

„Det burde jeg vist have gjort," svarede hun sagtmodig.

„Ja, nu er det for silde at tænke derpaa, men siden jeg mærker, at Henning i sit Hjerte egenlig ikke har noget imod mit Forslag, naar han blot faar sig ret betænkt, saa rider jeg over og taler med Mads Sønderho Skram om den Sag. Farvel saa længe og glem ikke, hvad jeg har sagt eder."

Med disse Ord forlod Herremanden Stuen og red lidt efter over til Mads Skram.

(Fortsættes.)

Efter Slaget.

Aa, hør Kammerat, har du Spaden bered?
for nu er Visen nok ude;
den gamle Høstmand med ranglende Fjed
sig nærmer min Grønsværspude;
han hvæsser Leen, han løfter sit Glas
og vogter paa Timen, der rinder.
. . . Kun rolig, du Graaskæg, jeg har mit Pas,
og intet til Livet mig binder.

Nej, ingen Beklagelser her, Kammerat,
fordi jeg nu snart skal blunde.
Et Held, at Enden just kommer saa brat,
thi lukket var alle Sunde.
I Byen derhjemme jeg dued ej stort,
min Dont er ej værd at nævne,
thi alt jeg øved, forlængst var gjort
— jeg tabte i Livets Stævne.

Naar snart en Aften derhjemme igen
du midt i et Festlag bænket
fortæller om Krigen for Søster, for Ven,
mens flittig i Kruset bli'er skænket,
da ingen af Kredsen saa munter og tæt
om mig med et Ord vil spørge.
. . . At slig en Stymper ta'er Rejsebillet,
hvem skulde mon derfor sørge?

Dog jo . . . hvis endnu i et straatækt Hus,
der lever en graaældet Kvinde,
— du kender det let paa en Have med Grus
og sagtelig susende Linde —
fortæl saa hende om Striden og sligt,
om Timen da alt maatte briste,
og si, jeg for Fanen har gjort min Pligt
og blev hendes Søn til det sidste.

Men ellers . . . aa jo, ved Lejlighed
du en Hilsen kan lade falde
til Naboens Karen . . . Du ved vel Besked:
hun var mig bedst af dem alle.
Som Børn vi fulgtes i Skoven ind
at sanke Urter og Brænde.
. . . Ak, nu er hun voksen, med Roser paa Kind,
og gift og forsørget kan hænde.

Se saa, Kammerat, har du Spaden bered?
for nu er Visen nok ude,
saa kast en Grav her i Udmarkens Fred,
hvor sølvhvide Piletræer lude.
Her hviler jeg tryggest, her drømmer jeg ind
om Moder og Haven derhjemme.
. . . En Træstub, ødet i Uvejr og Vind,
vil mærke mit stille Gemme.

Bertel Elmgaard.

Fingerpeg for Smaakaarsfolk.

Under denne Titel har J. Pedersen-Bjergaard udgivet et lille Skrift, som paa det varmeste maa anbefales alle Smaakaarsfolk paa Landet, blot de har saa megen Jord, at de kan holde en Ged, et Par Høns, Bier eller lign. Den lille Bog er kun 16 Sider stor, men desto mere indholdsrig. Kort og klart meddeler den en Række gode Raad og Vink, og paa hvert Punkt viser Forf., at han er en Mand, der baade ved, hvor Skoen trykker vore Smaakaarsfolk, og hvor de bedste Midler findes til Selvhjælp. Først og fremmest er det Fjerkræavlen, der lægges Husmanden paa Sinde, og Forfatteren meddeler her en ret udførlig Anvisning. Dernæst omtaler han en Forening af forskellige Smaa-Erhverv paa følgende Maade:

„Lad os først nævne Biavl, som kan drives, selv om man ikke ejer en Kvadratfod Jord; og lad os overveje, hvor mange Tusinder Snese- og Hundredtusinder, ja, Millioner Pund af den liflige og i saa mange Henseender kostelige Blomster-Nektar, der i mangt et godt Honningaar gaar tabt, fordi vi af Sløvhed undlader at sætte Arbejdere i Marken. Det er ret mærkeligt, at dansk Honning besidder en Aroma og Holdbarhed, som ikke findes f. Eks. hos den engelske eller amerikanske eller sydligere Landes Vare. Om Overproduktion af Honning her i Landet kan der derfor aldrig blive Tale. Maatte vi ikke ønske, at hver Husmand her i Landet havde om saa kun et eneste eller et Par kraftige og arbejdsdygtige Bifolk og forstod at behandle dem?

Men Bier og Frugtavl og Frøavl; hvad hører naturligere sammen? Frøavlen kræver dog særlige Forudsætninger, som vi ikke her kan komme ind paa. Men **Frugtavl** ligger saa nær, at man maa undre sig over, at særlig Smaakaarsfolk paa Landet i saa ringe Grad hidtil har skænket den tilbørlig Opmærksomhed. Man skulde synes, at et af de første Ønsker af enhver som helst, der ejer en lille Plet Jord maatte være at faa plantet et passende Antal virkelig gode Frugttræer og Buske, om saa kun for Hyggen og for egen Nydelse. Goderne er dog ikke saa overvættes rigelige for de fleste Smaafolk; hvorfor vil man dog ikke række den kærlige Natur en hjælpsom Haand til ens eget Gavn? Er det ikke atter lidt Sløvhed. Man kunde jo nok ønske at have endog rigelig af herlige Frugter, som kunde bringe Rigmandens Tænder i Hovedstaden til at løbe i Vand — men gøre noget for det, saa det har Skik og Art, dertil kan man aldrig rigtig blive færdig, hvis man ellers nogen Sinde ofrer det en Tanke. Hvor skrækkeligt tomt og forladt ser det dog ikke ud ved mangt et Husmandssted saa vel som ved mangen Bondegaard! Knapt, ofte ikke en Gang et Par Pile og en Hyldebusk! Og dog, hvilken god Indtægt kan ikke i vore Dage en god Frugthave være. Saa vel Træ- som Bærfrugt er jo begyndt at blive en betydelig Udførselsartikel. Vil man nu beslutte sig til at plante, saa planter man med Forstand og erkyndiger sig om, hvilke Frugtsorter, der egner sig bedst for ens Forhold og bringer den bedste Pris.

Og saa er der f. Eks. **Gedehold**. Geden er jo et meget nøjsomt Dyr. Græs og Ukrudt gror der jo i Masse i hver en Grøft og paa hvert et Dige; og af Børn har i Reglen de fleste Smaafolk en vakker Skare, som nok kan overkomme at passe Geden og samle Foder til den om Vinteren. Gedemælk er jo meget fed og sund, og Centrifugemælk koster ogsaa Penge, som ikke altid er til Stede i Overflod, og den er jo tilmed et alt andet end fyldestgørende Næringsmiddel, især for smaa Børn og svage Folk — —"

Se en Gang paa Billedet! Det er et Husmandshjem, tilmed en ret gammel Rønne, men den er hygget og istandsat efter bedste Formue. Der er Læplantninger, og foran er der en Have og et Vandhul, hvor en Brimmel af Fjerkræ boltrer og tumler sig under Snadren, Klukken og Kurren. Tæt inde ved Muren staar Bistaderne, og Duerne flagrer omkring Taget, medens Hanen galer, og Andemo'er vralter afsted med fine Ællinger. Og inde fra Havens Kaal- og Persillebede ser Folkene til, glædende sig over den lille Plets levende Brimmel: den vil til Vinter give Penge i Skuffen, Madvarer i Spisekammeret og Fyld i Dynerne.

Det er ogsaa dette Forfatteren har tænkt paa, og derfor har han sat det kønne lille Billede uden paa sin Bog — den, vi ønsker maa komme alle Landets Smaakaarsfolk i Hænde og blive taget til Følge. („Fingerpeg for Smaakaarsfolk" er udkommet i N. C. Roms Forlagsforretning og faas i alle Boglader.)

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Annine maatte ud i Stegerset og puste en Tørvegløð i Brand for atter at faa Lyset tændt; hun hørte, hvor de skændtes og tumlede i Mørket.

Bendt kom ud til hende og bad hende blive der ude med Lyset, til det gale havde sat sig lidt. De stod og talte en Stund sammen og lagde samtidig Mærke til, hvorledes Støjen inde i Stuen sagtnede hen.

Endnu faldt der i Omlandet Skud paa Skud, der ligesom snuppede dumpt i Taagen.

Du er ligegodt en køn Tøs, Annine, saadan som du staar der med Lyset. Fløjte og danse mig!"

„Kommer du saa!" brølede Niels Bendtsen henne fra Døren.

Lyset kom atter paa Bordet, Smeden indtog sin gamle Plads og satte en Trumf paa, at han vilde have spillet Beterne op — ærlig og re'lig.

„Nej, lad os saa hellere faa en Bid Brød først," foreslog Bendt. „Vi kan godt huske Beterne, det er de med 7 og 8 over."

Annine satte i en Fart Maden frem, og inden Mændene vidste rigtig af det, sad de i god Forstaaelse og sled i Grisetæerne.

„Ja, ja, lad saa det være godt!" foreslog Niels Bendtsen og drak Smeden til. „Værs'god, Smed, lad den rende over Tungen! Og lad os saa se at faa lidt i Brødkisten."

Troels sad og gnov paa et stort Svineøre.

„Det er rigtigt, Troels, slid i Sejerne! Der hænger altid lidt ved Tanden."

„Ja," sagde Troels, „hvad man æder om Dagen, det render man af sig igen, men hvad man æder om Aftningen, det er det, der skal fulde."

Efter Maaltidet kom Kortene atter frem. Ude fra Landevejen lød Raab og Hyl som fra en Flok Indianere; men ingen lagde synderlig Mærke dertil.

Troels tabte alle sine Penge og trak sig ud af Spillet, de andre blev da enige om ogsaa at holde op. Saa gik det løs med Drik og Snak en Tid.

Bendt greb Kridtet og sang:

„„Vil du, vil du, vil du, vil du, vil du
med mig ud i Skoven gaa?
Jamen, jamen, jamen, jamen, jamen
her skal tredve Streger staa."

En, to, tre, fire, fem, seks . . . . nej, det er galt.

„Vil du, vil du, vil du . . .""

Annine sad i Ovnkrogen og saa uafbrudt op paa Fætteren, hvis kraftige mørkebrune Krøllehaar og vaagne brune Ansigt talte om en ubetvingelig Naturkraft. Mon han vidste, hvor godt han saa ud? Mon han anede, hvor dragende dette kaade Liv i Øjne og Miner virkede?

Klokken var halv to. Ved den ensformige Summen af Røsterne sløvedes lidt efter lidt Pigens Tanker og fløð ud i en Slags sødt drømmende Gyngen. Gang paa Gang sank hun hen, men ved enhver Lyd, der hævede sig over Bruset, aabnede hendes Øjne sig højt og vendte sig mod Bendt, som om de vilde overtyde sig om, at han var der endnu.

Paa en Gang blev hun lysvaagen og rettede sig.

„Saadan en Nat er det netop, der er noget at gøre, for saa ligger Holzer og snuer som en Sten," hørte hun Bendt sige.

Hendes Fader gik hen og saa paa Stueuret.

„Brandstejle mig kan det gaa endnu! Klokken hun er ikke mere end to."

De andre rejste sig og knappede Trøjerne. Der var kommen en egen vild Spændighed over dem alle.

„Hvad er det, I har for?" spurgte hun sin Fætter, da de andre var gaaede ud.

„Jeg skal sige dig ærlig og redelig, hvad det er. Din Fader sad og klagede over, at han trængte saa forfærdelig til et nyt Økseskaft, og saa mente vi andre, det vilde være en Skam, om vi ikke vilde hjælpe ham til en Pind."

Hun blev bleg og spændte Haanden om hans Arm. „Bendt, jeg be'r dig saa mindelig om at forpurre dette. Det ny Aars Morgen!"

„Det er jo jer, der skal have Pinden."

„Aa, det er dog ogsaa forfærdeligt!"

„Hvad er det for noget Tosseri af dig? Ved du da ikke, man siger for et gammelt Mundhov, at hvad man tager fra Skov og Fruentømmer, det bliver man hverken hængt eller brændt for?"

„Det er lige meget, det er ikke rigtigt."

„Er det da rigtigt, at Kongen og de store skal have alting for deres egen Kasse? Er det rigtigt, at vi Bønder har været sat til Side og hundsede paa alle Leder i Hundreder af Aar, mens de store har smavset for vore Skatter og rakket om med os paa Klapjagter og Hoveri og Kongerejser, og jeg ved ikke hvad?"

„Det kan gerne være . . ."

„Kan vi ikke faa vor Ret paa anden Maade, saa tager vi den selv, fløjte og danse mig! Det er ikke andet, end hvad vore Forældre, Bedsteforældre og Oldeforældre har gjort — naa, ser du det!"

Hun fik fat i Troels og snakkede en Stund med ham i Portaabningen.

Niels Bendtsen stod uden for Tofteporten og løftede Bagsmækken af Vognen. Troels kom dryssende ud til ham og stod lidt og vred sig.

„Pil du af hjem!" sagde Bendt, der kom trækkende med sin Morbroders Heste. „Saadanne Pjalte har vi ikke Brug for her."

Smeden hev et Par Knipper Halm af Vognen og tog Forsmækken af. Troels stod og saa ud i Taagen og vidste hverken ud eller ind.

Bendt for ind i Loen efter en Hø-Bævel, Annine efter ham.

„Bendt du kan endnu forpurre dem . . ."

„Ja vel, min søde, jeg skal nok purre ved dem." Han svang Rebknippet i Luften: „Glædeligt Nyaar, og en Kæreste inden Aaret er omme!"

Saa raslede en Vogn med tre Mænd afsted mod Skoven. I Vognen laa en Sav, et Par Økser og en gammel Skovkrag*)

Annine stod og saa efter Vognen. Bendt sad rank paa Kuskepladsen, medens hendes Fader og Smeden laa sammensunkne bag i.

„Jeg er bange, de slipper galt fra det," sagde Troels.

Annine gav ham et haanende Blik og gik fra ham uden at sige et Ord.

Efterhaanden som Køretøjet nærmede sig Skoven, blev Farten mere og mere stilfærdig, ikke et Ord taltes mellem de kørende.

Bendt svingede ind paa en Plads, hvor han lige kunde faa vendt Vognen, hægtede Kragen paa en Bøg, løb op med Sav og Økse og gav sig til at arbejde i Stammen en god Mandshøjde over Skovbunden. Ved en slig Skovning var det Reglen at hugge Træet saa højt oppe, for at Skovfogden og Hegnsmændene ikke saa let skulde opdage Tyveriet, naar de gjorde deres Runder og kastede Blikket ud omkring i Skoven.

Niels Bendtsen stod for neden med en hul Haand bag Øret; ogsaa Bendt lyttede af og til, han havde Øjne og Øren som Skovens Dyr.

Det fældede Træ styrtede ned i et Leje af visne Hindbærbuske og Løv, Bendt skyndte sig ned og hægtede Kragen af Grenen, alle stod en Stund og lurede.

En ustyrlig Nysen overfaldt Smeden og aftvang ham nogle rædsomme Brøl, der gav Genlyd langt ind i Skoven.

Bendt stampede i Jorden. „At du ikke kan holde tæt!"

„Ja, hvad skal man gøre, naar det spænder ad?"

Saven og Økserne kom i Gang, og snart var Brændet læsset paa Vognen. Det lange Reb blev slaaet om Læsset og bundet i Undervognen, Kragen og Værktøjet blev slængt op, og afsted rullede Niels Bendtsen og Smeden, medens Bendt tog Vejen til Fods og saa med en let Samvittigheds Frejdighed ud i det svagt lysende Gry i Øst.

Da Nyaarssolen brød frem af Taagen og lod sit røde Blus lyse over Nordsjællands rimpudrede Skove, stod Bendt midt i sin Moders Gaard og sendte et Skud op i Luften som en glad Kulsvierhilsen til Aarets første Dag, medens Niels Bendtsen gik stilfærdig og nøslede med en Greb hjemme i sin Kostald og tænkte paa, hvor vist det retfærdige Forsyn havde indrettet denne Verden med

Øvrigheden kommer.

Nattens Mørke og Rimfrost. Toftepladsen, og Gaarden var i den tidlige Morgen blevne overstrøede med et tyndt Drys af Ærtehalm, der havde faaet et let Overtræk af Rim, ude paa Toften stod Vognen, som den havde staaet i mange Dage, med sin For- og Bagsmække og sine to Knipper Havrehalm.

Mariane kom ind i Stalden og rystede paa Hovedet.

„Hvad er det, Mo'er?"

„Jeg ser nok, hvor Halmknipperne inde bag i Laden er komne højt til Vejrs."

„Ja, det er Vejret; de ligger og bulner ud."

Men hen paa Eftermiddagen kom Skovfoged Holzer og en Politifuldmægtig kørende ind i Gaarden og spejdede med Øjnene i alle Kroge. Niels Bendtsen, der stod inde i Stuen, sendte Mariane ud til dem, men kom selv lidt efter derud, barhovedet og med den ene Arm hængende i et stort Uldshawl, der var bun›et op om Halsen.

„Goddag!" hilste han ærbødig. „Det er jo vor høje Øvrighed, ser jeg — 'bødigst Velk›mmen."

„Du skulde ikke have hørt noget om en lille Skovtur i Nat?" spurgte Fuldmægtigen.

„Skovtur?" Gaardmanden gabede, saa en Draabe Skraatobaksvædske løb ned fra den ene Mundvig.

„Ja, der har været Gæster i Skov›n i Nat."

Niels Bendtsen slog en Række Slag med Haanden hen efter Fuldmægtigen og ry›tede bedrøvet paa Hovedet.

„Og nu er vi ude at se os lidt om i den Anledning," vedblev Politimanden. „Vi vilde gerne kigge lidt omkring hos dig, saadant for et Syns Skyld, at vi kan sige, vi har været her . . du forstaar nok."

„Ja vel, ja vel, Hr. Fuldmægde! Det er kuns den rene Lighed og Ret›ærdighed." Han skar paa en Gang Ansigt af Smerte og tog sig til Armen. „Jeg be'er 'bødigst om Forladelse; jeg gaar her i denne Tid og er færdig at vræle lige i Vejret af Jægt i Albuen. Gaa ind og varm Krydderposen!" gnavede han til Mariane, der stod med de store Øjne fulde af Forundring og Rædsel. „Værs'god, Hr. Fuldmægde, værs'god, Holzer, her har jeg min Lo, og herinde er Laden . . . vi kan snart flytte Halmen."

Han tog til at ase med de forreste Halmknipper, men Fuldmægtigen afbrød ham:

„Tak, Tak, her skal du ingen Ulejlighed gøre dig. Maa jeg nu gaa lidt paa egen Haand?"

Medens Fuldmægtigen gennemsøgte Gaarden og endevendte en Bunke vaade Vikkehalmsknipper i Hæssehaven, stod Niels Bendtsen ved Køretøjet og underholdt den tavse Holstener.

„Ja, De bærer det Øje, som er borte, med Ærens Hæder og Anseelse for Konge og Fædreland," vidnede han.

„Det trror jeg noch, jeg tør sige."

„Aa dog, dog, naar jeg tænker paa, hvor mange Snese Gange min gode Ven, Bødkeren i Helsingør, har fortalt, hvordan at De klinede Engelskmanden med varme Pebernødder! Han var ogsaa om Bord paa Linieskibet „Hvalfisken"."

„Det var Blokskibet „Vagrien"."

„Vagrien? Rigtig, rigtig! . . . . Av, den forb . . . Det er meget rigtigt, nu kan jeg godt huske Navnet. Aa, bevares naadelig og vel, jeg har drømt om det Slag hundrede Gange og har lige saa rivlig set for mine Øjne, hvordan De slæbte omkring med Kanonerne og brændte Bomber af og gjorde ved. Bødkeren han siger, at De var helt sprængendes rød i Deres Ansigt af bare Tapperhed og brændendes Fædrelandskærlighed; der var ikke en Mand paa „Varulven", der stred og kæmpede saa retfærdig som De . . . i Røg og Damp, kort sagt."

*) En Stang med en Krog paa Enden og med Tværdinde, der kunde gøre Tjeneste som Trin paa en Stige.

„Hæmnn!"

Fuldmægtigen kom tilbage, rystende paa Hovedet, og faa Minutter efter rullede Vognen ud af Gaarden. Niels Bendtsen tog Bindet af Armen og stod en Stund og saa ned for sig og spyttede.

„Brandstejle mig dog forskrækkeligt at tænke sig, at saadan et Par Kydhoveder skal sidde i Landets Embeder og tære paa os andre!"

Soldaterlivet havde vinket Bendt med uimodstaaelige Tillokkelser gennem hans Drenge- og Ynglingeaar, og nu, da den røde Trøje lyste nærmere ved hans Øjne end nogen Sinde før, gik han i en evig Længsel efter at komme i den. Hans Moder mente, at der nok kunde være Brug for ham i Hjemmet, men Bendt *vilde* være Soldat, om hun saa søgte ti Gange at faa ham fri.

1829 var han til Session og blev udtaget til Landsenen.

„Maa jeg ikke komme til Kronens Regiment?" bad han og svang den nøgne muskelfaste Arm op i Honnør-Stilling.

Sessionslægen, der med Velbehag havde ladet Blikket glide op og ned ad den slanke Krops skønne og kraftige Former, vendte sig mod de andre Sessionsherrer og bad: „Aa, lad ham faa sit Ønske opfyldt."

„Vel — omkring!" lød den barske Indvilgelse.

„Saa siger jeg jer saa mange Tak og lover jer, at jeg skal blive en rask Soldat." Han sluttede Hælene sammen og gjorde omkring.

En væsenlig Grund il, at han gerne vilde til Kronens Regiment, der laa i Helsingør, var den Omstændighed, at han i denne By havde et Næstsøskendebarn, der var gift med en velstaaende Bødker. Bendt vidste nok, at det er heldigt for en Soldat at have et godt Madsted at ty til, naar Maven er slunken, og Pungen tom.

For Annine var det en kær Tanke, at han skulde ligge i Helsingør; thi der var en Mulighed for, at hun en Gang ved Lejlighed kunde gæste ham hos Bødkerens, der ogsaa var af *hendes* Slægt.

„Saa faar du dig nok en god Madkæreste i Sofie."

„Du kan tro, jeg skal svanse for hende."

Sofie var Bødkerens Datter, en femten- eller sejstenaarig lille Pige, hvem Annine mindedes som en spinkel Skoletøs med rødrandede Øjne og Kirtelsaar under Ørerne.

Den Dag Bendt kom for at sige Farvel, gik Annine i spændende Uro; men med en rask Knejsen stak hun ham Haanden og afleverede den Formaning, som hans Moder havde bedet hende om at medgive ham: „Se nu, du kan opføre dig ordenlig."

„Det skal jeg nok, min søde."

Han stod lidt og spidsede Munden, trykkede derefter tre Smækkys paa Bagen af sin Haand og stammede: „Farvel, Fa . . . ar . . . vel, A . . An . . nine!"

Fregatten „Hvide Ørn" ankommer til København.
Tegning af C. Neumann.

Pigen gik i lang Tid i en tavs, grublende Uro. Efter gammel Vane vendte hun ti Gange om Dagen Øjnene over mod sin Fasters Gaard, men fik hver Gang en Fornemmelse, som om en død, valen Haand strøg over hendes Ansigt. Alt Liv var som blæst bort fra Gaarde og Marker, Timerne sneglede sig frem, og Brødet blev til klæge Klumper i hendes Mund.

(Fortsættes.)

Peder Tordenskjold.

VI.

Krigen havde nu staaet paa i flere Aar, men var hidtil blev ført med en Forsigtighed eller ligefrem Vaklen, der hindrede enhver afgørende Kamp. Danmark holdtes tilbage ved sin Forbundsfælles, Czar Peter den Stores, snedige Politik og upaalidelige Færd. Sverige var udmattet efter langvarige Krige, der havde slugt Landets Ungdom og medført den ene Skatteudskrivning efter den anden. Vel ejede dette Land Ry for at fostre Verdens bedste Soldater; men Borger og Bonde levede i den dybeste Armod, der var ikke Folk hjemme til at dyrke Jorden, og derfor heller ikke Penge til at kriges for i fremmede Lande. Og endelig opholdt Heltekongen, Carl den Tolvte, sig endnu i Tyrkiet, skønt han ventedes med Længsel af det betrængte Folk.

Da indtraf det Budskab, der skulde give Krigen ny Spænding og Fart: Carl den Tolvte vendte hjem. Paa fjorten Dage var han reden tværs gennem Europa og viste sig pludselig i den svenske Lejr i Pommern, hvor Soldaterne under Jubel modtog deres berømte Konge. Der blev straks truffet Forberedelser til med Fynd og Klem at forsvare de sidste svenske Besiddelser syd for Østersøen, og derpaa føre Krigen over paa Fjendens Grund. I den danske Hovedstad var man ikke i Tvivl om, hvad Kong Carls Hjemkomst betød, og Vinteren benyttedes derfor til ny Udrustninger i Hær og Flaade. Signalet var givet, til at Krigsbavnen atter skulde flamme højt mellem de nordiske Riger.

Den, der først skulde vise sig paa det ny Aars Krigsskueplads, var Peder Wessel. Da det ved Nyaarstid forløb, at en stor svensk Flaade laa rede til at stikke i Søen, fik han Ordre til at udspejde dens Færd. Han undersøgte Rügens og Bornholms Kyster, stod derpaa op mod den svenske Skærgaard, og opdagede en halv Mil uden for Carlskrona, at hele den svenske Flaade laa aftaklet inde i Byens Havn. Wessel havde naaet, hvad han vilde, men for at kunne bringe yderligere Oplysninger opsnappede han et Handelsskib, som just løb ud af Havnen, og førte baade Skipper og Matroser med til den danske Flaades Chef, Viceadmiral Gabel, for hvem han stededes næste Dag. De bekræftede, hvad han

havde set ved Carlskrona, at den svenske Flaade aldeles ikke tænkte paa Opbrud. Saa kunde den danske ogsaa trygt gaa i Vinterleje paa Københavns Rhed, og „Løvendals Galej" fulgte sine Søstres Eksempel.

Men Vinterlivet i Hovedstaden tiltalte ikke Wessel. Med sin Længsel efter Havet og Kampens Æventyr lignede han hine mægtige Søfugle, der med brede Vingeslag stedse strejfer hen over Verdenshavet og føler sig vildfremmed paa Landjorden. Knap havde han været en Uge i København, før han androg Kongen om at faa en større Fregat samt fire mindre for dermed at holde Nordsøen fri for svenske Krydsere. Kongen, der ikke var uvillig stemt, overlod Afgørelsen til Admiralitetet; men her, hvor Wessels Fjender førte det store Ord, lød Svaret, at „man havde med Forundring gennemlæst Kaptajn Wessels Memorial, men holdt for, at det ej tilkom ham at bringe i Forslag, hvorledes Nordsøen skulde holdes ren, da det var en Ting, der gik over hans Begreb." Dernæst fandt man, at han var alt for ung til at lede den øverste Kommando i Nordsøen, og mindede om, at han allerede havde Aarsag nok til at være fornøjet med hans Majestæts Naade og sin egen gode Lykke, da han ved sin første Forfremmelse var bleven foretrukken for 27 Premier- og 24 Secondløjtnanter og nu ved sin Udnævnelse til Kaptajn havde sprunget 9 andre Kaptajnløjtnanter forbi, „som var al den Lykke han kunde begære." Det var altsaa kort og godt et Afslag, og for at Wessel ikke personlig skulde faa Kongen i Tale og mulig paavirke ham, blev han for Resten af Vinteren sendt ud paa Krydstogter i Kattegat og Skagerak.

I København kneb det med at faa Flaaden tilbørlig udrustet. Ingen vilde lade sig hverve, da Forplejningen og Lønningen var slet, de faste Søfolk maatte ofte bringes om Bord under militær Bevogtning, og flere Skibe maatte tage til Takke med en Besætning af Landsoldater. Da der midt i April kom Underretning om, at en svensk Eskadre under Grev Wachtmeister laa i Østersøen, var den danske Flaade dog saa vidt, at den faa Dage efter brød op under Gabels Overanførsel og stod syd paa for at møde Fjenden.

Gabel havde kun kendt Wessel en kort Tid, men længe nok til, at han havde lært at skatte ham som en klog og dristig Søkriger. Efter hans udtrykkelige Ønske blev „Løvendals Galej" kaldt hjem fra sin Post i de nordlige Farvande for at slutte sig til Flaaden. Saa snart Wessel kom, fik han Ordre til at udspejde Fjendens Bevægelser, og snart kunde han melde, at den svenske Flaade laa til Ankers ved Femern. Næste Dag, den 24. April 1715, besluttede Gabel at foretage et Angreb. For en gunstig Vind styrede den danske Flaade ned mod Fjenden, der vel raadede over færre Skibe, men for øvrigt laa i slagordnet Linie, rede til en Dyst. „Blodflaget" blev hejst paa det danske Admiralskib, „Prins Kristian", under en Salut paa ni skarpe Skud, og dermed var Signalet givet til Kampen paa Kolberger Hejde. I det samme Farvand havde fordum baade Kristian den Fjerde og Niels Juel med Held kæmpet mod Svenskerne, og atter nu skulde Sejren følge de danske Vaaben.

Det var en haard og heftig Kamp, som nu begyndte. De Svenske stred djærvt mod Overmagten, to Gange søgte Wachtmeister at bryde sig Vej gennem den danske Flaadelinie for at undfly, men blev hver Gang holdt til Ilden. I flere Timer tordnede Kanonerne uafbrudt, det bragede i de stolte Linieskibe, af hvilke flere led betydelig Skade, og overalt regnede det med Splinter og knækkede Stænger over de krudtsværtede Matroser. Dog ikke over Wessel og hans Folk. Thi i de store Flaadekampe var det Linieskibene, det kom an paa, og kun de havde Plads i Slaglinien, hvorimod Fregatterne beskedent maatte holde sig tilbage for nu og da at yde en Haandsrækning. Det harmede Wessel, at han uvirksomt skulde være Vidne til det sejerrige Slag, hvis Gang han fulgte med tørstende Kampiver. Endelig kom der Ordre til, at han skulde angribe Fregatten „Hvita Örn", der var paa 30 Kanoner og laa i Læ bag de svenske Linieskibe. For at komme den ind paa Livet maatte han tæt forbi Linieskibene, og med dem vekslede han adskillige hvasse Skud, hvorimod „Hvita Örn" undflyede Kampen stadig søgende Beskyttelse hos sine stærkere Kammerater. Ved Mørkets Frembrud var den svenske Flaade fuldstændig overvunden, og de ilde tilredte Skibe maatte søge ned mod Kielerfjord, da de danske spærrede dem Vejen hjem til Sverige.

Gabel lod sine Linieskibe gaa til Ankers under Femern, medens Fregatterne fik Befaling til at krydse i Farvandet, følge Fjendens Bevægelser og navnlig vogte over, at han ikke smuttede op gennem Storebelt. Ved Daggry næste Morgen opdagede Wessel, at „Hvita Örn" søgte at undsly mellem Ærø og Als, og hurtig satte han saa vel som et mindre Skib, Fregatten „Raa", alle Sejl til for at indhente den. Men „Hvita Örn" havde lige saa ringe Lyst til at slaas som den foregaaende Dag; da den saa, at den ikke kunde undslippe den hurtigsejlende „Løvendals Galej", vendte den om og stod atter ned mod Kielerfjord. Wessel fulgte efter, alt hvad hans Sejl kunde bære, kappede endog sin Slup for at komme hurtigere afsted, og nogle Skud fra „Hvita Örn" ildnede blot hans Kampmod. Man nærmede sig Kielerfjordens Munding, de svenske Skibe dukkede frem i Graalysningen, men hvilket sørgeligt Skue frembød de ikke! De stolte Sejlere var alle med Forsæt satte paa Grund, for at de kun som Vrag skulde blive Danskernes Bytte. „Hvita Örn" løb paa Land tæt ved Admiralskibet og kappede ligesom Kammeraterne sin Stormast.

Wessel vendte hurtig tilbage for at bringe de Danske Underretning, og saa snart han fik Øje paa Flaaden, der alt var under Opsejling, gav han ved Signal til Kende, at det havde Hast. Derpaa satte han atter Kurs ned mod de svenske Skibe og ankrede i kort Afstand. Den svenske Admiral hejste straks hvidt Flag; dette kunde betyde baade Overgivelse og Ønske om Forhandling, og Wessel forstod snart, at det kun gjaldt det sidste, thi Svenskerne vedblev at ødelægge deres Skibe. Dette vilde Wessel ikke finde sig i. Med den uforfærdede Snarraadighed, som aldrig svigtede ham, satte han Raaberen for Munden og bød Fjenden standse Ødelæggelsen, og samtidig sendte han Løjtnant Ferry med en Trompeter om Bord til den svenske Admiral og lod ham sige i Gabels Navn, at dersom han ikke hørte op med at ødelægge Skibene, vilde ingen Mand af den samlede Besætning blive skaanet. Denne Trusel virkede. Ødelæggelsesværket blev standset, og Flaget strøget. Admiral Wachtmeister kastede sin Kaarde i Søen med de Ord: „Eftersom du har været saa fatal og ulykkelig for mig, skal du ej blive baaret af mig eller nogen anden!" Derpaa overgav han sig som Krigsfange til Chefen paa „Løvendals Galej", der hilste ham med syv Æresskud, idet han tilligemed sin Flagkaptajn steg om Bord. Saa snart den danske Eskadre kastede Anker, fremstillede Wessel sine Fanger for Gabel, der modtog sine overvundne Modstandere med ridderlig Venlighed. Han spurgte, hvor Wachtmeisters Kaarde var, og da denne hertil svarede: „En fangen Mand maa ingen Kaarde bære," — tog Gabel sin egen sølvbeslagne Kaarde og heftede den ved sin Fanges Side.

Ufortøvet gav Danskerne sig i Færd med at tage de svenske Skibe af Grunden og — hvor det ikke var muligt — at bjærge, hvad der endnu var i Behold. Her som altid var Wessel første Mand. Han tog fat paa at hive den store smukke Fregat „Hvita Örn" flot, og først af alle stak dette Skib atter i Søen, hilsende det danske Admiralskib. Sejersglæden var stor, der afholdtes Gudstjeneste paa Skibene, Hædersmedailler uddeltes, og Matroserne beværtedes med Tobak og Godtøl i rigelig Maade. Kongen, som i Slesvig havde faaet Meldning om Sejren, drog Flaaden i Møde, lykønskede Gabel og foretog forskellige Udnævnelser. Medens de Danske kun havde 280 døde og saarede havde de Svenske 600, desuden var 1900 Mand tagne til Fange, og 6 store Krigsskibe ødelagte eller faldne i de Danskes Hænder.

Allerede før Kongens Ankomst var Wessel afsejlet for at bringe „Hvita Örn" til København. Det var en stolt Triumf, da han den 12. Maj, en lys Foraarsdag, stod ind gennem Havnen med den erobrede Fregat ved Siden af „Løvendals Galej" og dermed bragte Hovedstaden det første sikre Bud om Sejren paa Kolberger Hejde. Mænd og Kvinder i Tusindvis strømmede til for at beundre den unge Helt, hvis Navn alt havde Klang i Folkemunde, og hans smukke Erobring, fra hvis Top Danebrog vajede. Blandt de mange Gæster, som i disse Dage betraadte Wessels Fartøj, var ogsaa hans gamle Velynder General-Admiral Gyldenløve. Ved sin hurtige Afrejse var Wessel bleven hindret i at faa Kongen i Tale, men — som saa ofte tilforn — tilskrev han ham og bad om at faa Kommandoen over „Hvita Örn". Kongen opfyldte hans Ønske, og Wessel lovede sig selv at gøre rigtig lyst blandt de svenske Kapere. „Hvide Örn" — som Fregatten nu kom til at hedde — førte 30 Kanoner og var bemandet med 170 Mand, medens „Løvendals Galej" kun havde 100 Mand. Altsaa gik Wessel stærkere end nogen Sinde ud til ny Æventyr.

B. E.

En Tyrefægtning i Spanien.

Spanien er Tyrefægtningens Hjemstavn. Her har disse blodige Lege holdt sig som en Levning af Oldtidens vilde Forlystelses-Barbari, der hverken kendte Skaansel for Mennesker eller Dyr, og de dyrkes i de store Byer som en national Ejendommelighed. I Reglen varer en Tyrefægtning i tre Dage og staar i Forbindelse med store Markeder, der samler en broget Folkemængde fra Byens Gader og Gyder og fra Landets Bjærge og Dale. Fornemme og simple Folk kappes om at overvære Forestillingen, der holdes i en rummelig Cirkus; den er Dagens store Begivenhed, som i Uger vedbliver at drage sin røde Traad igennem Bladenes Nyheder og Byens Sladder.

Til vort Billede af en Tyrefægtning i Valencia, der i en samlet, energisk optaget Gruppe giver en klar Forestilling om Kampens Spænding og Farer, føjer vi efterstaaende Beretning fra et Øjenvidne.

— Der var stor Trængsel ved Indgangene, men ingen Støden eller Puffen fandt Sted; dertil er Spanierne dels for høflige, dels for ængstelige for hverandre; man hører uafbrudt de høfligste Anmodninger om at komme frem og Undskyldninger, naar man ufrivilligt har traadt en paa Foden eller givet et ufrivilligt Stød. Efter at have passeret de lange Gange, der løber bag ved Logerne, fandt vi omsider

vore Pladser, hvorfra vi havde en prægtig Oversigt over det hele. Til højre havde vi Tribunen, hvor der var indrettet en Loge med Lænestol for Byens Alkalde og andre Øvrighedspersoner med deres Gæster; under Alkaldens Loge fandtes den Port, hvor igennem Tyrene slippes ind paa Kamppladsen, og lige overfor paa den modsatte Side var en anden Port, gennem hvilken Fægterne blev indladte. Fra Kamppladsen hæver Tilskuerpladsen sig trinformet som en uhyre cirkelrund Stentrappe, idet hvert Trin tjener til Sæde; den er skilt fra Kamppladsen ved et tre Alen højt Brystværn; uden for denne er der hist og her anbragt Skillerum, saa tæt op ad Brystværnet, at en Mand netop kan knibe sig ind og staa i Sikkerhed, naar han forfølges af en rasende Tyr.

Folk strømmede ind, og snart var alle Pladser optagne. Vifterne var i Bevægelse, alt var Liv og Lyst, der blev sunget, brølet og let; Mødre med smaa Børn skreg, naar disse blev trykkede, og Børnene, baade store og smaa, vrælede, de første for at komme frem; dertil en Summen af Tusinder af Stemmer. Nu ankom Alkalden med sit Følge, og Tyren standsede, hævede Hovedet og slog Jorden op med Forbenene; derpaa fløj den med sænket Pande mod den nærmeste Rytter og jog sine Horn i Hestens Bug. Stødet var saa voldsomt, at Rytternes Lanse splintredes som et Rør, da han søgte at afbøde Stødet; Tyren løftede Hest og Rytter fra Jorden, væltede dem med utrolig Lethed og styrtede mod sit næste Offer, medens man hjalp den første Rytter paa Benene, spændte Sadel og Bidsel af den døende Hest og saa for Resten lod den ligge. Tyrens andet Angreb havde omtrent samme Følge; kun var Saaret ikke øjeblikkeligt dræbende; Hesten rejste sig igen efter Stødet, men Indvoldene væltede ud af det gabende Saar. Det var et frygteligt Syn og uendeligt modbydeligere blev det, da Rytteren atter blev hjulpen i Sadlen og kort efter sad paa sin Hest, som om der intet var i Vejen, skønt dens Mave slæbte hen ad Jorden.

I mindre end et Kvarter havde Tyren dræbt eller dødelig saaret 10 Heste, der laa spredt omkring paa Pladsen i de sidste Trækninger; Tilskuerne jublede og tilraabte Tyren med de kærligste Navne. paahæftede Pile. Den gik langsomt omkring, udstødte hæse Brøl og var sløv for alle Drillerier. Til sidst lagde den sig rolig ned, som om den blot ønskede at maatte dø i Fred; men dette tog Tilskuerne den meget ilde op; lige saa opfyldte af Beundring, de før var, lige saa forbitrede og krænkede følte de sig nu over Tyrens Fejhed, og de forfærdeligste Skældsord og Forhaanelser regnede ned over det stakkels Dyr. Endelig stak og prikkede, sparkede og trak man i den saa længe, at den til sidst igen sprang op, samlede sine sidste Kræfter og satte efter den første den bedste. Dette Øjeblik er det, Matadoren maa benytte, idet han gaar alene mod Tyren og søger at stille sig foran den, hvilket han maa gøre for at kunne føre sit Stød sikkert og kraftigt. Tyren sprang mange Gange imod ham, men Matadoren undveg hver Gang med et kort og hurtigt Spring, stod i næste Nu atter for den og svang den glimtende Klinge over Tyrens Nakke — pludselig bøjede han sig forover og stødte med et dybt og sikkert Stød Klingen ned mellem Dyrets Skuldre lige til Hæftet; Tyren sank i Knæ og faldt derpaa

En Tyrefægtning i Valencia.

kort efter aabnedes Porten lige over for hans Loge og indlod et Tog, bestaaende af alle Fægterne. I første Række „los matadores", derpaa „los banderilleros", efter disse kom Rytterne og til sidst tre Firspand Muldyr, hvis Hverv det er at slæbe de dræbte Dyr ud fra Kamppladsen. Fægternes Dragter er altid overordenlig smukke, Stoffet af Silke, rigt guldbroderede og i de livligste Farver. Der er altid fire Ryttere inde ad Gangen, og omkring hver Rytter staar nogle Fægtere; naar en Hest bliver dræbt, indlades straks en ny Rytter. Rytterne er væbnede med en lang Lanse, og deres Fødder og Ben er beskyttede ved Staalplader mod Tyrens Horn; de øvrige Fægtere har kun deres røde Kappe, og saa længe Kampen mellem Tyren og Rytterne gaar for sig, bestaar deres Opgave i stadig at drille Tyren og ile de Ryttere til Hjælp, som kommer under deres Heste, naar disse stødes ned af Tyren.

Nu lød en Fanfare paa Trompeter; Døren under Alkadens Sæde aabnedes, og ind travede en prægtig sort Tyr med lynende Øjne og Halen i Vejret. En bedøvende Bifaldssalve modtog den;

Nu lød Fanfaren for anden Gang som Tegn til, at Rytterne skulde fjerne sig og lade „los banderilleros" vise deres Behændighed. Tre eller fire af de unge Mænd kom frem, hver forsynet med to Pile, hvis Spids ender i en Krog, og Kunsten bestaar i at hæfte disse Pile i Tyrens Nakke. En af dem søger at drage Tyrens Opmærksomhed hen paa sig, saaledes at den farer imod ham, og i samme Øjeblik, dette sker, skal Manden behændig springe til Side, dog ikke før Pilene er fæstede paa Tyrens Skuldre. Naar det bliver godt gjort, ser det meget let og simpelt ud, men der hører en høj Grad af Uforfærdethed og Behændighed til.

For tredje Gang lød Fanfaren som Signal til, at sidste Optrin af dette blodige Skuespil skulde tage sin Begyndelse; det bestaar i at nedlægge Tyren ved Kaardestød. Den, som har dette Hverv, kaldes „el matador"; han bærer i højre Haand en lang Kaarde og i den venstre et rødt Klæde.

Tyren var meget udmattet af de voldsomme Løb og Stød, af det svære Blodtab gennem de gabende Lansesaar og pintes derhos meget af de død til Jorden. At dræbe Tyren ved et Stød anses for en glimrende Daad, og Bifaldet syntes ingen Ende at ville tage; det regnede med Hatte, Cigarer, Frugt og Pengestykker ned over Matadoren; Tilskuerne forlangte, at Tyren skulde skænkes til dens Banemand, og Alkalden gav sit Samtykke. Matadoren gik da rolig hen og skar en Flip af Dyrets ene Øre for siden at kunne bevise sin Adkomst til det.

Nu spillede Musiken op, og ind travede Muldyrene, pyntede med Vimpler og Baand, for at slæbe Tyren og de dræbte Heste ud; Blodpølene blev dækkede med Jord og Sand, og alt gjort i Orden til, at den næste Tyr kunde indlades, og til at Skuespillet kunde begynde paa ny med friske Ryttere og Fægtere.

Fra Boghylden.

Tordenskjold, historisk Skildring af **Paul Anker**, med Illustrationer af O. Bache, Chr. Blache og N. Simonsen. 185 Sider. Pris 2 Kr. 50 Øre. (Hagerups Forlag).

Det er Tohundredaars-Dagen for Peder Tordenskjolds Fødsel, der har fremkaldt denne Bog, der ogsaa ved hele sin smukke og kunstneriske Udstyrelse fremtræder som et Festskrift. Og med de smukke Billeder og den ærlige Begejstring, der overalt gennemtrænger Fremstillingen, forener Skriftet et paa de bedste Kilder grundet Kendskab saa vel til Søheltens Skæbne som til Datidens Krige og Politik, dens Soldaterliv og Søfartsvæsen.

Paa den livfulde Baggrund, der dannes af den store nordiske Krig, og hvor saadanne Skikkelser som Czar Peter den Store, Carl den Tolvte, Kong Frederik den Fjerde samt en Række navnkundige Hærførere glider forbi, træder Tordenskjolds kække Skikkelse klart og lyslevende frem. Hr. Paul Anker skildrer ham gennem Bedrift efter Bedrift, fra Drengeaarene hjemme i Trondhjems Gader blandt Skippere og Smaaborgere, til han stod som dansk Viceadmiral, hædret af Konge og Folk. Og Forf. fortæller ikke blot om Helten i Slagets Tummel eller under det ydre Livs Gang, han tegner ogsaa hans Karakter, hans sjælelige Liv og viser hans Anskuelser over for de Spørgsmaal, der mødte ham. Fremstillingen er, skønt præget af en behersket Ro, dog fuldt af Liv og Varme, dertil helt igennem korrekt, vistnok mere korrekt end nogen tidligere Fremstilling af Tordenskjolds Liv og Bedrifter, idet Forfatteren har haft Lejlighed til at benytte en Del nylig fundne Oplysninger navnlig vedrørende Tordenskjolds Barndoms- og Ungdomsaar. (De samme Oplysninger er dog ogsaa benyttede i den Skildring, som „Husvennen" for Tiden bringer.)

En yderligere Værdi faar Bogen ved de mange smukke Billeder, hvormed den er udstyret. Foruden Tordenskjolds Portræt, Smaabilleder af hans Fødested, Vaaben, Kort, Medailler findes en halv Snes Gengivelser af danske Kunstneres Malerier, der dvæler ved Hovedbegivenhederne i Tordenskjolds Liv. Efter Marinemaler Chr Blache findes flere Søbilleder, efter Rosenstand: Tordenskjold sælger Fisk, efter Simonsen: Tordenskjold skyder den svenske Kaptajn, og saa fremdeles. En god Historiebog er her forenet med en smuk Billedbog.

I et Forord, hvormed Kaptajn i Flaaden A. Hovgaard har ledsaget Bogen, peger han i varme Ord paa Mindernes Betydning for Ungdommen, hos hvilken der just i vore Dage er en Fare for, at Billedet af Mænd som Tordenskjold skal udviskes eller forvrænges. Men skal den kommende Slægt blive i Stand til at løfte Fortidens Arv, maa den ogsaa lære at kende, hvorledes der i Fortiden er kæmpet og lidt for at bevare den Jord, vi bor paa, og det Maal, vi taler. I den Retning yder den her foreliggende Bog et godt og fyldigt Bidrag. Og da det, som sagt, sker i en klar, sund og anskuelig Form, egner den lille og billige Bog sig ret til at blive Folkets og Ungdommens Ejendom. Hvor den t. Eks. bliver anskaffet til Sogne- og Folkebogsamlinger — og som den bedste, kortere Fremstilling af Tordenskjolds Liv bør den ikke savnes — vil den sikkert vandre fra Hjem til Hjem.

Som Prøve paa Bogens Illustrationer, bringer „Husvennen" i Dag Billedet af Wessel, der standser Ødelæggelsen af den svenske Flaade, i næste Nr. vil følge et Par af Bogens øvrige Billeder.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

November.

I.

Nu er det Plantningens Tid; og det er sandsynligt, at der vil blive plantet meget. De, der imidlertid i en nogenlunde nær Fremtid vil vente noget Udbytte, bør plante Dværgfrugttræer, men navnlig Frugtbuske. Det er jo dog ikke nok at plante. Forud for Plantningen maa gaa de forberedende Arbejder, og efter den kommer jævnlig Pasning. Det er jo ikke saa meget længe siden, vi omtalte alt det væsenlige, vedrørende Frugttræernes Plantning og Pasning; vi vil derfor nu kun drage et og andet frem, der har særlig Betydning. Der er nu den tilsyneladende simple Ting: Pladsen eller Plantehullet. En tysk Frugttrædyrker har nylig fremhævet den Ligegyldighed, der finder Sted ved Plantning af Frugttræer. Hans Artikel er meget interessant og passer særdeles godt paa mange af os: Naar man følger Literaturen om Frugttrædyrkningen fra for et Aarhundrede tilbage indtil nu, saa vil man finde, at der er en sej Fastholden ved gammel Sædvane, som hæmmer en sund og fordelagtig Udvikling af Kulturen, og som ikke er Tilfældet for andre Kulturplanters Vedkommende. Hvor mange der end har beskæftiget sig med Frugttrædyrkning, saa lader denne dog meget tilbage at ønske, hvilket vi jo hver Dag kan se, høre og læse. Et Sted maa der være en Fejl.

Den ene har efterlignet og hyppigt ogsaa eftersnakket den anden uden selv at gribe Sagen an fra Roden af.

Ja! Fra Roden af er det, at vi maa gribe Frugttrædyrkningen; men dette er imidlertid den Dag i Dag endnu ikke sket i nogen Betydning. Man beklager sig over Klima, Beliggenhed, Jordbundsforhold og Sorter (og man har ganske vist i mange Tilfælde Ret hertil), man kradser, børster og renser, skærer, binder osv. i Frugttræets Top, men man sørger ofte ikke for, at det har en god Rod. For mig gives der ingen bedrøveligere Maalestok for, ingen bedrøveligere Illustration til vor nutidige Frugttrædyrkning end Plantehullet.

Er vi endnu ikke komne videre, end at vi siger til Folk, der skal plante Frugttræer: Plant jeres Træer i et Hul! At der ved selve Plantningsarbejdet skal et Hul til, er noget, der følger af sig selv, skulde vi mene. Men — om nu Plantehullet har en Dybde eller en Bredde af 3 Fod eller 6 Fod er aldeles ligegyldigt over for et Træ, der skal staa paa samme Plet i en eller to Menneskealdere. Plantehullets Størrelse har intet med Kulturen at gøre; til denne hører fremfor alt Jordens Bearbejdelse, og, hvo der ikke lægger Vægten herpaa, men blot planter sit Træ i et Hul og dermed lader det være godt, han kan ikke tale med om Frugttrædyrkning.

Til enhver anden Kulturplante i Have og Mark giver man Jorden en for Røddernes (Plantens) Krav passende Behandling, kun de allerstørste Kulturplanter, Frugttræerne, dem planter man i et Hul; men — saa længe vi nøjes hermed, vil vi ikke faa nogen lønnende Kultur.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4

Et Apparat, enhver Familie ejer,
større eller mindre, lang eller kort.

2 3 4

De, som samler saadanne, plejer
at bruge hint til at ta'e Halen bort.
Men til at prygle deres Hoved især

2 4 3

man Redskabet laver af denne her.

J. J.

Rebus.

m 1 s 1 a d

J. J.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 2: Sport, Port, Ort, Top, ro, to, sort, stor, So, Po, tro, Strop. Ro.

Rettelse. Opløsningen paa Rebus i Nr. 1 er angivet fejlagtig i Nr. 2, den skal lyde saaledes: Et stort Stykke eller et lille do.

Juridisk Raadgiver.

1. Er Vand- og Brød-Straffen absolut vanærende, eller er det Handlingen, hvorfor Straffen bliver idømt, der gør Vand- og Brød-Straffen vanærende?

2. Kan nogen idømmes Vand og Brød for en Handling, der ikke er en i den offenlige Mening vanærende Handling?

En Abonnent.

Til 1. Det er Handlingen og ikke Straffen, som det kommer an paa.

Til 2. Ja, det er der intet til Hinder for. Eksempelvis kan nævnes grovere Voldshandlinger, der ikke blot vil kunne medføre Straf af Fængsel paa Vand og Brød, men endog af Forbedringshusarbejde, uden at vedkommendes borgerlige Ære derved tabes eller forringes. I Anledning af et Andragende om Æresoprejsning fra en Person, der var bleven straffet med Fængsel paa Vand og Brød i 3 Gange 5 Dage for udøvet Vold, og et lignende Andragende fra en anden Person, der ligeledes for Vold var bleven straffet med Forbedringshusarbejde i 8 Maaneder, udtalte Justitsministeriet i Skrivelser af 14de Januar og 8de Maj 1884, at Æresoprejsning i disse Tilfælde var overflødig, da de paagældende Handlinger ikke kunde anses som vanærende Handlinger i den offenlige Mening, der havde medført Indskrænkning i vedkommende Personers Æresret. Ogsaa politiske Forbrydelser kan efter Omstændighederne drage en haard Straf efter sig, uden at Æren anfægtes deraf. Saaledes kunde den i sin Tid bekendte Socialistfører Louis Pio stille sig til Folketinget (i Københavns 5. Kreds), uagtet han havde siddet nogle Aar paa Vridsløselille.

* * *

En Mand tærsker med Dampmaskine og mangler Folk; har han saa Lov til at tage Bestyreren og Karlen paa vor Fattiggaard til at hjælpe sig? Det bemærkes, at vedkommende Mand er Formand for Fattiggaardsbestyrelsen.

2. Kan Sogneraadet give ham Tilladelse dertil?

3. Er en Karl nødsaget til at hjælpe en anden Mand med at tærske, naar Husbonden forlanger det?

En Holder fra Nørby.

Til 1 og 2. Uden Sogneraadets Tilladelse er saadan Afbenyttelse af Fattiggaardens Personale naturligvis ikke i sin Orden. Sker det med Sogneraadets Tilladelse, er der intet at sige dertil.

Til 3. Nej, strengt taget er Karlen berettiget til at nægte det.

* * *

Til en Smed. Hvor vidt der er nogen Mulighed for, at De kan blive antagen som fast Arbejder ved Orlogsværftet, tør vi ingen Mening udtale om. Vil De gøre et Forsøg, kan De indgive et Andragende under Adresse: Til Chefen for Orlogsværftet, København C.

* * *

Til „en Holder fra Fyn". Til Maskinisteksamen, der afholdes ved Flaadens Skibsbygningsskole paa Orlogsværftet, kan enhver Mand indstille sig, der har gjort Tjeneste og arbejdet i en Maskinfabrik eller ved en Skibsdampmaskine i mindst 1 Aar. Præliminæreksamen fordres ikke. Den, der ønsker at indstille sig til Maskinisteksamen, som afholdes 3 Gange om Aaret (nemlig i den første Uge af Maj, i den sidste Uge af August og i Ugen mellem Jul og Nyaar), skal mindst 14 Dage forinden Eksamens Afholdelse indgive en egenhændig skriftlig Begæring til Formanden for Eksamenskommissionen, indeholdende: 1) Oplysning om hans fulde Navn, Fødested, Fødselsdag og Fødselsaar, 2) hans Betegnelse i Udskrivningsvæsenets Ruller og 3) Beviser fra vedkommende Fabrikant eller Dampskibsfører for at have gjort Tjeneste og arbejdet i en Maskinfabrik eller ved en Dampmaskine i mindst 1 Aar.

* * *

En Mand har en Broderdatter, som han vil efterlade en Kapital, men saaledes, at hun, hvis hun bliver gift, selv skal kunne raade derover, uden at hendes Ægtefælle skal have Ret til at blande sig i Pengenes Anvendelse. Der spørges:

Er en saadan Bestemmelse gyldig, eller skal der søges om kongelig Konfirmation paa Testamentet?

S. H.

Bestemmelsen er gyldig uden Konfirmation.

* * *

Naar der tilfalder et ungt Menneske, hvis Forstandsevner er saa svage, at han ikke selv kan varetage sine Anliggender, en lille Kapital, skal den da indsættes i Overformynderiet, eller har Faderen paa Sønnens Vegne Ret til at udlaane Pengene til private Folk?

D.

Naar det unge Menneske er ude af Stand til paa fornuftig Maade at styre eller deltage i Styrelsen af sine Formuesgenstande, bør han af Øvrigheden sættes under lovligt Værgemaal, og de ham tilhørende Pengemidler indsættes i Overformynderiet.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse, kan ventes besvarede.

Ny Bestillinger paa „Husvennen" modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader til enhver Tid i Kvartalet.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen" med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Efter Slaget, Digt af Bertel Elmgaard. Fingerpeg for Smaakaarsfolk, med Billede. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Peder Tordenskjold. VI., af B. E., med Tegninger af Chr. Blache og C. Neumann. En Tyrefægtning i Spanien, med Billede. Fra Boghylden. Havebrug. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Nr. 6. Søndag den 9. November. 1890.

Loke hos Frig.
Tegning af L. M. Moe.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Fortsat.)

VI.

Hvor Skøjerne boede.

Omtrent en Maaned senere gik Enevold Gyldings Foged en Dag ud for at pante. Han havde taget to af Gaardens Folk med sig som Vidner, for at enhver kunde være overbevist om, at det gik lovformeligt til. Alle tre var de pyntede som til en Fest og slæntrede langsomt og vel til Mode hen ad Vejen.

Egnen mellem Horsens og Skanderborg var den Gang meget skovrig; over alt Bakker og brat afskaarne Skrænter, vekslende med dybe Dale, hvorigennem en Aa bugtede sig, overalt Spor af den vældige Kæmpe, Bibelen kalder Syndeflod, og hvis Fodspor Aartusinder endnu ikke har været i Stand til at udslette. Nogle af disse Skove var i Tidens Løb blevne omhuggede; under Thorstensons Indfald 1644 havde Svenskerne afbrændt hele Strækninger, Bønderne ryddede siden Jorden, pløjede den og byggede deres Huse i Nærheden. Til et saadant Hus var det, at Fogden og hans Vidner rettede deres Gang.

Bonden sad cppe paa Taget og stoppede Hullerne med Halmtotter. Da han saa Fogden komme, krøb han hurtig ned, redte Halmen af sit Haar med de fem udspilede Fingre og stod og bukkede ved Døren.

„Guds Fred og en god Morgen," sagde Fogden, idet han satte sig ned paa en Sten uden for Huset.

„Ja, den vil I vist skaffe mig," svarede Bonden.

„Det er da en bandsat træls Vej op til dig," vedblev Fogden. „Hvordan lever din Kvinde og hendes lille Dreng? Har hun skæmmet sig meget efter Kopperne?"

„Aa, nej, det kunde været værre," svarede Bonden.

„Det var ogsaa Synd for hendes kønne Ansigt. Hvor er hun i Dag?"

„Vil I tale med hende?"

„Det er egenlig med dig, jeg har noget at snakke. Ja, du ved vel, hvad mit Ærinde er, lille Stoffer! Det er en Smule Udpantning, vi skal se at blive færdige med. Nu skal du høre Regnskabet."

Med disse Ord slog Fogden op i en Bog og vedblev i den enslydende Tone, som var ham egen:

„Det var først en Dag ved Midsommerstid, da sov du over dig og kom to Timer for sent til Hovarbejde. Det gør fire Skilling danske."

„Min Hustru laa syg og værkbruden den Dag," indvendte Bonden. „Jeg meldte det oppe paa Gaarden Aftenen forud."

„Hvad Djævelen har din Hustru med den Sag at bestille, det er lige fuldt fire Skilling, egenlig seks, men jeg har slettet de to ud for Grethes smukke Øjnes Skyld. — Saa var det i Høst, mens vi kørte Rug ind, da sloges du med Jes Nytter og teede dig ubændig, skønt jeg gav dig Smæk af Pisken og formanede dig til at holde Fred. Det gør syv Skilling, egenlig otte, men fordi Jes tirrede dig og kaldte dig Hanrej, gaar der en Skilling fra."

„Er der mere tilbage?" spurgte Bonden.

„Saa var det tre Dage før Mikkelsdag, mens vi satte Tørv i Stak. Da tog du Guds Navn forfængeligt og sagde, at Djævelen skulde arbejde, efter at Klokken havde ringet. Det var en svær Forseelse, for derved satte du ondt Blod i de andre, ikke at tale om, at du forsyndede dig mod Vorherre. Det maa mindst være otte Skilling, og i den Sag lader der sig min sæl ikke knappe noget af. Se, otte og syv og saa de fire, det har vi regnet ud, gør ialt nitten Skilling, og dem kommer vi for at hente."

„Jeg har ingen Penge," sagde Bonden.

„Saa maa vi gøre os betalte paa en anden Maade og pante dig ud," svarede Fogden, idet han rejste sig og gik hen til Huset.

„Der er ingenting derinde, andet end en Løjbænk og et gammelt Bord. I tog Resten fra mig sidst."

Fogden saa ind igennem et Hul, som tjente i Stedet for Vindue. Da han havde betænkt sig lidt, smilede han og sagde:

„Din Skælm! Du siger, at du ingenting ejer, og saa hører jeg dit Faar staa og bræge henne i Toften, livagtigt som det kaldte ad os. Med det gør vi os betalte; skulde der blive noget tilovers, kan du stole paa, at du skal faa det tilbage."

„Det siger I kun for Spøg, Foged. I kan ikke nænne at tage mit eneste Faar med jer."

„Ikke det? Ja, det skal du dog faa at se, bitte Stoffer. Pengene skal min sæl herud, enten paa den ene eller den anden Maade."

„Ved I hvad!" sagde Bonden, som lod til at tage sig den hele Sag særdeles let, „siden det ikke kan være anderledes, saa faar I at have eders Vilje, men jeg tror, at jeg følger med op til Gaarden. Det falder mig ind, at jeg har et Ord at sige til Naadigherren."

„Som du vil," svarede Fogden, „lad os blot se at komme afsted, for det bliver en bandsat Hede i Dag. Hvor er Grethe? — Hils hende fra mig."

Dermed forlod Fogden og hans Mænd Huset. Bonden fulgte efter, og han trak Faaret.

Da de kom op paa Gaarden var Enevold Gylding redet ud. Stoffer ventede til sildig Aften, men Herremanden kom ikke tilbage. Næste Morgen gik han igen op paa Gaarden og forlangte Hr. Enevold i Tale.

„Han er endnu ikke staaet op," sagde Tjeneren. „Du faar at tøve til siden."

„Det kan jeg gerne," svarede Stoffer, „men saa er det for silde med det, jeg har at berette. Naadigherren har selv størst Gavn af at faa mit Ærinde at høre."

I det samme stak Hr. Enevold Hovedet ud ad Døren fra det næste Værelse. „Hvad er det for et vigtigt Budskab, du har til mig?" spurgte han.

Bonden stod og drejede paa sin røde Hue, han saa op paa Gylding med et listigt Smil og sagde, at han vilde helst tale med den naadige Herre i Enrum.

„Hvad kan en Karl, som du have at sige mig i Enrum?" raabte Gylding spottende. „Kom frem med dit Ærinde, der er ingen her, du behøver at dølge noget for."

„Det maa I da selv bedst vide. Jeg vilde blot spørge, om det gælder endnu med den Sum Penge, Naadigherren satte ud for den, der kunde finde Skøjerne?"

„Hvorfor skulde jeg spendere Penge paa dem? Jeg tror for vist, at du vilde være lige saa godt tjent med at blive fri for Skøjerne som jeg, helst da de har lettere ved at tage fra dig end fra mig."

„Aa, nej endda!" svarede Bonden. „Mig lader de vist gaa fri. Eders Foged tog det sidste, jeg ejede, i Gaar. Hvad han lod tilbage, kan ikke engang friste Skøjerne."

„Du har altsaa set Skøjerne paa min Grund?" spurgte Herremanden med en Iver, der beviste, at Sagen var ham mere magtpaaliggende, end han vilde tilstaa.

„Det kan egenlig være det samme med Pengene," sagde Bonden, uden at besvare hans Spørgsmaal, „naar jeg blot maa faa det Faar tilbage, som Fogden tog fra mig."

„Det har vi solgt til Slagteren."

„Ja, saa kan I ikke give det tilbage; det følger af sig selv, men et andet Faar da?"

„Du ved altsaa, hvor Skøjerne findes?"

„Det er, som man tager det til; hvis der intet er at tjene, saa ved jeg ingenting."

„Tror du ikke, at en god Pisk vilde hjælpe lidt paa din Hukommelse?"

„Et godt Faar vilde vist hjælpe mere," svarede Bonden frimodig.

„Du skal faa det."

„Men Naadigherren tager mig vel ikke ilde op, at jeg husker jer paa, at mit Faar var ualmindelig stort og vel ved Magt."

„Du kan søge dig et ud af min Hjord, hvilket du selv vil. Er der saa mere i Vejen?"

„Ikke det mindste. Jeg vil blot underrette Herren om, at mit Faar var drægtigt. I Fjor fik det to Lam, det kan gerne være, at det i Aar vilde have faaet tre."

„Ved du hvad?" raabte Gylding, yderlig opbragt, „hvis du tøver længer med at sige, hvad du mener, lader jeg Fogden piske dig ud af Gaarden."

„Han kan spare sig sin Umage," svarede Bonden, „for jeg vil heller gaa godvillig."

Efter disse Ord hilste han dybt og gik til Døren. Enevold traadte i Vejen for ham, greb ham i Skuldren og raabte:

„Ikke af Pletten, før du har sagt mig, hvad du ved. Nu er det Alvor."

„Jeg ved kun for vist, at den Sum Penge, som Naadigherren lovede for en Skøjer, var langt større, end mit Faar og de tre Lam kunde være værd."

„I Djævlens Skind og Ben! Du skal faa de tre Lam."

„Er det afgjort? — Og jeg maa selv søge dem ud af eders Flok, uden at det formenes mig?"

„Det tillades dig."

„Ja, vil I saa blot lade sadle eders Hest, og tage Fogden med, saa skal jeg vise eder, hvor I kan fange Skøjerne."

Lidt efter steg Hr. Enevold og hans Foged til Hest og forlod Gaarden, anført af Bonden. Herremanden havde taget et langløbet Gevær med sig. Fogden bar en Sabel ved Siden og en tyk Pisk bunden over Ryggen. Den Retning, de valgte, førte dem ind igennem Skoven, og Stoffer lod til at være sikker i sin Sag, han vedblev at gaa uden at betænke sig eller at tage Hensyn til de mange Tværstier, de kom forbi.

Paa flere Steder var Vejen saa smal og ubanet, og Krattet paa begge Sider saa sammenvokset, at det kostede Rytterne Møje at bane sig igennem. Bonden smilede da, støttede sig op til et Træ og stod og tyggede paa et Græsstraa, til de atter naaede ham.

Efter omtrent en Times Forløb kom de til en aaben Plads, hvor Jorden var sid og bevokset med høje Rør, som vidnede om Mosegrunden neden under. Midt igennem denne Aabning løb en udtørret Grøft, hvori Vandet om Vinteren svulmede op til en rivende Strøm, og over hvilken der var bygget en høj Kampestensbro. Broen stod i Forbindelse med en gammel Landevej, som tidligere førte igennem Skoven ned til Horsens. Senere blev Vejens Retning forandret, og efter den Tid benyttedes Stedet kun af Skovhuggerne, naar de om Vinteren slæbte det fældede Tømmer ud paa Sletten.

(Fortsættes.)

Jesu Magt.

(Efter Fr. Petersens „Jesu Billede".)

Der er ingen, der i sig selv er saa skøn, saa god, saa høj, saa dragende, som Jesus — og dog saa forskellig fra alle andre.

Saa skøn, saa god, saa høj, saa dragende! Thi lad os mindes, hvad der drog hans Disciple til ham. Til hvem, siger de, skal vi gaa hen? Du har det evige Livs Ord, og vi har troet og erkendt, at du er Guds hellige.

Det evige Livs Ord! Et Ord, der fødte og nærede et Liv, der ikke som dette senere eller tidligere hjemfaldt Døden, men varede uforgængeligt ud over Døden. — Han talte om det overjordiske, om den indre, Hjertets Godhed og Fuldkommenhed, om Guds Kærlighed og Forbarmelse. Saa har Gud elsket Verden, at han har givet sin Søn, for at Verden ikke skulde gaa fortabt. Han talte om en Fuldkommenhed i Kærlighed, der kunde lade Solen staa op over onde og gode og lade regne over retfærdige og uretfærdige, der kunde holde af sine Fjender og bede for sine Forfølgere. Han talte om at være ringe, ikke i Menneskenes Øjne, men i Guds Øjne, og om at være stor, ikke for Menneskene, men for Gud, om at søge Ære for Gud og ikke blandt Menneskene. Han talte om en Fattigdom ikke paa Gods, men paa Værd, om Sorg ikke over jordiske Tab, men over sædelig Magtesløshed, om Hunger og Tørst ikke efter jordiske Goder, men efter moralsk Fuldkommenhed, om et medlidende Hjerte, om selvopofrende Kærlighed i Næstens Tjeneste og om rene

Hjerter: fri for Bihensigter, for Egennytte, for Smuds af enhver Art: „Salige er de rene af Hjertet, thi de skulle se Gud."

Han talte om Sandheden, der hader alt Skin, al Selvbesmykkelse, om Lyset, som trænger ind i Menneskehjertet og nøder det til at vælge: mellem Lys og Mørke, mellem Sandhed og Skin.

Og han talte om et Fuldkommenhedens Rige, Guds Rige kaldte han det; det begyndte allerede her i Livet, men fuldendtes i et kommende Liv i Herlighed. For dette Riges Skyld maatte alt sættes til Side, ja ligefrem ofres, Gods, Fordele, Behageligheder, Fremtid, Familie, alt, hvad der sættes Pris paa, ja endog selve Livet; thi hvad gavnede det et Menneske, om han saa vandt den hele Verden, men forliste sin Sjæl? Den, som sætter Livet til, finder det; den, som søger at sikre sig det, han taber det. Did hen, til dette Rige, skulde alle de, som havde jaget efter Sandhed, Renhed og selvopofrende Kærlighed, naa frem, det var ingen forgæves Stræben Der skal de selv iklædes Fuldkommenheden og skinne i Fuldkommenhedens Klarhed.

Saa talte han, og hans Ord traf Hjerter, som kendte, at jordisk stort ikke mætter Sjælen, at Sandheden har Værd, ikke Skinnet. Han fandt et Sted i disse Hjerter, som de selv ikke kendte, men de blev glade og følte sig lykkelige, saa ofte han rørte ved det.

Det var Sandhedens løsende, frigørende Magt.

Der inde i Hjertets Dyb aabnede han deres Øje for den indre Storhed, den personlige Fuldkommenhed, det eviges Værd, deres egen Ringhed ikke i jordisk Forstand, men i indre, moralsk Forstand, og for Guds uendelige Kærlighed. Og deres Hjerter droges til ham, denne forunderlige Mand: de blev hans Disciple. De fulgte ham, og de hørte ham, og de saa ham; tilsidst forlod de alt, for at være altid om ham.

Det var Livet, som var begyndt at gro i dem.

De saa ham drage omkring og gøre vel imod alle. Han helbredede de syge, han løste de trælbundne, trælbundne af Djævelen, trælbundne af Synd og Skyld, han gengav dem til Frihed og Livet. Vidunderligst lyste hans Kærlighed, medlidende med den faldne, men ren og hellig. Med Synderens Forladelse lægede han Hjertets Saar, men taalte ikke nogen Fortsættelse; hvor han havde læget begyndte et nyt, rent Liv.

Han tog sig af de smaa, de oversete, alle, som følte sig hjælpeløse og skuffede. Det var ikke Ideen: de smaa mod de store, han tjente. Han traadte overhovedet ikke ind i Modsætningen: smaa og store i jordisk Forstand. Det var dem, der ikke havde noget godt i denne Verden, enten fordi de aldrig havde haft det, eller fordi de havde tabt det, ligemeget, om de regnedes til de smaa eller til de store — disse tog han sig af. Han søgte ikke at tilkæmpe dem bedre jordiske Kaar, han vilde ikke atter skuffe dem. Med et varmt medfølende Hjerte rakte han dem et bedre Haab, det evige Liv, og overflyttede dem fra Døden til Livet.

Og stod han lige over for sine Modstandere, lige over for deres Snarer eller deres Trusler og Magt, hvilken Ro, hvilken Uforfærdethed. Gang paa Gang søgte de at fange ham: i Selvmodsigelser, i Modsigelser mod den guddommelige Aabenbaring eller den menneskelige Lov. Over alt samme Uforstyrrethed, en Indsigt, for hvilken alt laa klart, og en Snarraadighed i Svaret, der bragte alt til Tavshed. Endog de, som var alt andet end hans Tilhængere, kunde blive tvivlraadige og spørge: kanske de øverste alligevel er komne til den Erkendelse, at han er Messias? Han havde Aanden uden Maal.

Men dette var det mest forunderlige: han var selv, hvad han talte og virkede. Han talte Livets, Godhedens, Selvopofrelsens, Sandhedens Ord, men han var selv Livet og Godheden og Selvopofrelsen og Sandheden; i alt talte han blot sit eget Liv.

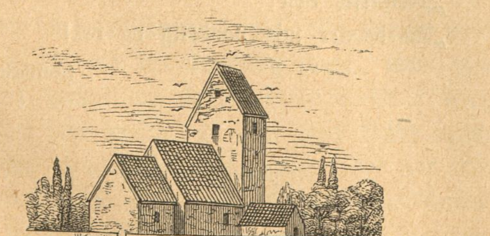

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Den unge Kulsvier blev stukket ind i 1ste Kompagni, „Livkompagniet", der bestod af store, smukke Karle. Sommeren var brændende hed, og Tjenesten streng, Officererne tampede Karlene, saa de ofte var baade blaa og grønne paa Ryggen, og Dagen igennem gik det løs med Skældsord og Eder.

Bendt, der havde det Held straks at komme i Kridthuset hos sin Løjtnant, Hedemann, den senere saa navnkundige General, slap let over „Læsningen", idet Løjtnanten som oftest sendte ham bort i et eller andet Ærinde, mens Overhøringen fandt Sted. Men i sit stille Sind gruede Karlen for, hvordan det skulde gaa ham, naar Præsentationen for Generalen skulde finde Sted.

„Ja, det bliver galt," mistrøstede Løjtnanten, „men nu giver jeg dig et Stykke for, og det maa du lære, saa du kan haspe det af med Glans."

„Vel, Hr. Løjtnant!"

Dagen kom. Mand efter Mand blev kaldt frem og afhørt.

„Hvad har Vedetterne at iagttage?" lød endelig Spørgsmaalet til Bendt.

„Paa deres Post at være aarvaagne og stille," tog Bendt fat uden at blinke, „melde til Vagten alt, hvad der høres og saas, som kunde være mistænkeligt, saasom Hundebjæffen, Raslen af Vogne, Banken paa Træer, Raketter eller Blus, samt om Fjendens Ild brænder svagt eller stærkt; desforuden maa den ene Vedet lægge sig ned paa Jorden og lytte, for desto bedre at kunne høre, hvad der nærmer sig, og frem for alt affordre Feltraab og Kontrategn."

„Meget godt!" sagde Generalen. „Det er en Karl, der kan sine Ting. Meget godt, min Søn!"

Bendt traadte tilbage med rejst Nakke.

Voltigeringen gik som en Leg for den smidige og kraftige Karl, hvis Muskler virkede som spændte Staalfjedre. Stundom blev han trukket frem for at vise sin Dygtighed for hele Kompagniet, og Gymnastiklæreren vidnede da højlydt: „Det er min Salighed propert gjort!"

Ved Skydningen havde Bendt ikke sin Lige.

„Du har haft fat paa en Bøsse før," ytrede Hedemann en Dag til ham.

„Ja, jeg har, Hr. Løjtnant."

Hedemann truede med Fingeren: „I tyve Kulsviertampe!"

Den unge Karl svælgede i Livsmod og Glæde. Som han nok havde ventet, lykkedes det ham at komme i Kvarter hos Bødkerens, hvor han fik en god, sund Forplejning, men hvor den mundrappe Madam ogsaa undertiden gav ham en alvorlig Afrøfling, naar han havde snavset Gulvet til eller gjort sig skyldig i anden Udyd. „Orden skal der være i mit Hus, det vil jeg sige dig." Og saa bandede hun som en Hestepranger.

Men hvor var Bendt bleven forbavset, da han første Gang saa Sofie! Han havde ventet at finde en lille grædøjet Pige, og nu stod der for ham en køn, velvoksen Mø, med kaade Blink i Øjnene, rigtig en Mø, der var værd at svanse for, fløjte og danse mig!

Om Søndagen, naar han og en af Sofies Veninder og hendes Kæreste, en tyndhalset Bødsvend, var til Stede i Bødkerhjemmet, var der et Styr med Fangelege i Haven, saa det regnede med Ribskviste og Bellishoveder over Gangene. Madamen stod da og brugte Mund, medens den lille tykke Bødker sad paa en Bænk og lo, saa Aarerne stod som blaa Snore i hans Tindinger. „Det er rigtig! Efter hende! . . . Snup han! Haaaaa, du levende Retfærdighed!"

Det var for Bendt, som han var rykket op i en ny Klasse i Tilværelsen. Det raske Liv i Gymnastiksalen og paa Fælleden tiltalte hans unge Natur, Timerne i Bødkerhjemmet var som Højtidsstunder for ham, og Travlheden i Byen, Bodernes Pynt, Markeds- og Torvelystigheden satte alle hans Sanser i Røre. Ofte var han paa Farten med Sofie og hendes Veninde i Byen og Omlandet, snart stod de og saa undrende paa de storartede Arbejder ved Havnen, der netop paa den Tid var under Bygning, eller vandrede om i Kronborgs mørke Kasematter, hvor de ved Faklens magiske Skin tog Holger Danskes Rum i Øjesyn, snart turede de ud den skovgroede Skrænt langs Kysten til Hellebæk og frydede sig ved Udsynet til Kullens graa Klipper og Skoven om Kullagunnarstorp, eller de tog Vejen ud til Højderne syd for Byen og nød det henrivende Skue over det blanke Sund med Skibenes Mylder, den svenske Kyst med Helsingborg mod Øst og Helsingør By med det skønne Kronborg mod Nord. For Bendt var alt nyt, fuldt af Trylleri, og de unge Pigers Smil og Skæmt, Blinkene i de klare Øjne og de hvide Tænders Glans øgede Trylleriet og hidsede Kulsviernaturens Trang til at leve, elske og nyde Livet i store Drag.

Efter endt Skoletid blev Bendt udtaget til Tjener for en Officer og fik sine kronede Dage hos denne. I den første Tid maatte han være med at „gøre Vagter", men blev snart fritaget for denne Tjeneste.

Det eneste, der voldte ham Kval i denne lyse Tid, var Synet af den raa Adfærd, som adskillige Officerer viste over for Karlene. En af hans Venner, en flink og ordenlig Soldat, blev en Dag mishandlet paa Grønnehave for en ringe Ting. Løjtnanten opdagede en lille Rustplet paa Laasen af hans Gevær og meldte ham for Kaptejnen.

„Hvad for noget! Du er en af mine pæneste Karle, og du bliver i Dag meldt for mig som et Svin!"

En Underofficer blev kommanderet frem for at tugte Karlen.

„Slaa, til jeg siger Holdt!" bød Kaptejnen.

For de første ti Slag stod Karlen rank, men ved det ellevte og tolvte begyndte han at rave. Bendt blev sendt frem for at holde ham oprejst.

„Hr. Kaptajn, han kan ikke staa for flere . . maa jeg faa Resten?"

Kaptajnen hørte intet. „Slaa!"

Paa Gangstien vest for Pladsen kom en ung Pige gaaende med en glad Nynnen. Paa en Gang standsede hun, gav et Skrig og sank om. Bendt saa, at det var Sofie, men han turde ikke røre sig af Stedet.

„Slaa! Slaa!"

Ja, lad ham slaa ham ihjel, tænkte Bendt, men han skal saa vist faa sin Del bagefter.

Karlen fik ialt 17 Slag og tog paa at vaande sig med en gurglende Lyd.

„Hr. Kaptejn!" bad endelig Løjtnanten og stillede sig hen forved sin overordnede.

„Ja, ja, lad ham saa nøjes, Svinet."

Bendt fulgte sin Ven til Kvarteret, klædte ham af og fandt hans Ryg gennemkrydset af brede, blodunderløbne Striber.

„Jeg vil saa nødig paa Sygestuen," stønnede han. „Skaf mig nogen Salve eller et stort Plaster."

Bendt stampede i Gulvet og svor paa, at det skulde Kaptajnen faa gengældt.

„Ja, hvad vil du gøre ham?"

Hvad var der andet at gøre end at søge ham op en Aften, naar han gik hen til hende, som han havde nede i St. Annagade, byde ham an ved Hjørnet, tampe ham og fose ham, saa længe der var et helt Ben i hans Krop.

„Det er kun at gøre en Ulykke paa dig selv."

„Det er ogsaa lige meget, dette her er ikke til at holde ud."

I Bødkerhjemmet havde Optrinet i Grønnehave ogsaa vakt Forfærdelse, idet Sofie var kommen ravende hjem og havde fortalt, at de var ved at slaa Bendt ihjel.

„Ja, jeg syntes saa vist, at det var dig, de stod og tampede paa," fortalte hun Bendt, da han om Aftenen kom hjem.

„Dit lille Tossehoved! Og det kunde du tage dig saa nær?"

„Aa, jeg blev saa . . . ja, jeg ved ikke, hvordan jeg blev."

Bendts Ven, der var en kæmpestærk Vestsjællænder, kom i Løbet af nogle Dage nogenlunde til Hægterne igen, men saa dog syg og lidende ud. Da Bendt en Dag kom op til Vennen, fortalte denne, at Kaptajnen havde været der og stukket 4 Rdl. til ham og givet ham Lov til at rejse hjem og blive borte i 14 Dage.

„Aa, det er skammeligt, harmeligt!" udbrød Bendt. „Nu havde jeg faaet regnet ud, hvordan vi skulde faa Ram til ham; men nu synes jeg lige godt, det er Synd at musle ham, Asenet."

Kronens Regiment bestod af et Kompagni Grenaderer, der bar Overskæg og havde en lang, smuk Fjer i Chakoten, Jægerkompagniet, hvis Mandskab var mørkt klædt og forsynet med Rifler, samt otte Kompagnier Musketterer, der ligesom Grenadererne var forsynede med glatløbede Bøsser med Stenlaas og Bajonet.

En ejendommelig Figur gjorde de saakaldte Frispillere, der først blev indkaldte mange Aar efter, at de havde været til Session, og hvis Tjeneste indskrænkede sig til Skolen, der varede i 8 Uger. Disse Folk blev ved deres Indtrædelse i Tjenesten puttede i nogle gamle, fedtede Klæder: rød Kjole, blaa Benklæder, Støvletter og Sko, samt Filtchakot med Læderpuld og Pompon. Mange af disse Rekrutter var henved 30 Aar, adskillige af dem var satte Ægtemænd med fremstaaende Maver, der gjorde dem alt andet end velskikkede til Øvelserne. Højst morsomme tog de sig ud i deres drøvelige Klæder, der sad stramt spændte om deres uformelige Lemmer, medens Chakoten hos de fleste viste en haardnakket Tilbøjelighed til at vælge sin Plads saa langt nede i Nakken som mulig. Underofficererne og de unge Løjtnanter øvede mange Løjer med disse halvgamle Fyre. I Stedet for at kommandere „March", sagde de undertiden: „Se saa, Folkens, skal vi saa drysse af?" Karlene saa da paa hverandre, nogle spankede afsted, andre blev staaende. „Naa da, vil I se, I skrupper af!" kunde Befalingsmanden da raabe, idet han muntrede de nærmeste Efternølere med et Puf i Sidebenene. Saa for de raadvilde Stympere fremad i vild Forskrækkelse, kilede sig ind paa maa og faa i de forreste Flokke, hvorved der ofte opstod en grænseløs Forvirring, til stor Moro for det yngre, velafrettede Mandskab.

Frispillere under Øvelsen.

Iblandt disse Frispiller-Rekrutter var Troels Troelsen.

For denne brave Fædrelandsforsvarer, der stadig gik og drømte om et Par sorte Øjne og følte en Slags brændende Hjemve efter Alsingrød Kødgryder, var Soldatertjenesten en Kilde til daglang Gru. At Underofficererne udnævnte ham til „Ridder af Grødfadet" og skænkede ham Titlerne „Madposedyr" og „døvet Bondesnude" i Tilgift, kunde endda være; men at de, uagtet al hans Umag ved Øvelserne og trods det, at Sveden drev som Tran fra hans Ansigt, stadig søgte at bringe hans Rygstykker op til en Varmegrad, der laa langt over, hvad der var normalt for en Soldaterryg, det fandt Troels stridende mod al Retfærdighed. I den første Tid græd han, men siden fandt han paa at lægge et Stykke Pap af en gammel Solhat inden for Trøjen og tog nu mod Pryglene som en Dyne, der er ude at soles.

Undertiden fik Troels Lov at gaa med sin Byfælle hen hos Bødkerens, hvor han da sad med et lunt-fornøjet Drag om Munden og skævede efter Bendt og Sofie.

„Det er farligt saa meget Bendt han gør ad dig," betroede han en Dag den unge Pige.

„Gør han? . . . Sig mig . . . har han sagt noget?"

„He, he — sagt noget? Den anden Dag, vi laa ude paa Grønnehave, laa han i Søvne og klemte min ene Støvle ind til sig: „Aa, Sofie, Sofie!""

„Gjorde han?"

En Dag kom Troels med Haanden paa Bagen og klagede sig ynkelig for Bendt.

„Hvad er der i Vejen?"

„Aa, jeg døjer saa forfærdeligt! Jeg har saa mange smaa røde Bulder og Knyder . . . jeg ved ikke, hvad jeg skal gribe til."

I og for sig var Bylderne ham ikke til stor Plage, men Ulykken var, at Gymnastiklæreren stadig søgte at lette paa hans tykke Krop ved Springene paa Hesten og var da altid ubarmhjertig nok til at lade Stokken falde over den brede Legemsdel, som stod bag ud under Springet.

„Ha, ha, ha! Ja, ja, følg nu med hen til Manden, saa faar vi se, hvad vi kan gøre for dig."

Bendt havde en høj Stjerne hos Gymnastiklæreren, en Klode, der især lyste, naar den unge Soldat om Aftenen trak ham med ind hos en eller anden Værtshusholder og satte hans Stemning til Vejrs med et Par Gammelrom'ere eller et Glas Punsch.

Manden var ikke hjemme; men da Bendt vidste, hvor han plejede at gemme sin Gangdørsnøgle, voldte det ham ikke stor Vanskelighed at faa Døren lukket op.

„Nu kan du blive her i Gangen, saa skal jeg nok hitte ham."

Næppe var Bendt kommen i Fart, før han hørte et rædselsfuldt Brøl, efterfulgt af et Brag, der rystede hele Huset. Han for tilbage og saa Troels sidde i en dyb Brændekasse, kridhvid i Ansigtet og stirrende med et Par rædsomme Øjne.

„Menneske dog!"

„Aa bevare mig naadelig og vel!"

(Fortsættes.)

Af Oldemoders Fortælling
om Nordens Guder.

Thor hos Udgaardsloke.

Den stærkeste af alle Guder er Odins Søn, Thor. Hans Vaaben er Hammeren Mjølner, og skal den svinges ret med Kraft, spænder han sit Styrkebælte Megingjord om sig, hvorved hans Asestyrke fordobles. Paa sin Reise mod Øst kører han i en Kærre med to Bukke spændt for, og da skælver Jorden, Bjærgene bæver, og det tordner og lyner i Skyerne, deraf har han faaet Navnet Agethor, ligesom Lynet kaldes Thors Varme.

En Gang, da Thor var paa Reise med Loke og sine to Tjenestefolk, Knøsen Tjalfe og Pigen Roskva, besøgte han Jættekongen, Udgaards-Loke. De maatte da fremvise forskellige Idrætter, hvori de holdtes for Mestre, thi saa var Sæd og Skik paa Jætternes Borg.

Da Turen kom til Thor, spurgte Udgaardsloke, ved hvilke Idrætter han vilde bevise Sandheden af de Rygter, der gik om hans Storværker. Thor svarede, at han helst vilde prøve at drikke med en hvilken som helst Mand. Udgaardsloke kaldte paa sin Bordsvend og bad ham tage det Horn, som hans Hirdmænd plejede at drikke af. Svenden kom med Hornet og gav Thor det i Haanden, idet Udgaardsloke sagde:

„Det regner man for godt drukket, naar dette Horn tømmes i et Drag, somme tømmer det i to, men ingen er saa daarlig til at drikke, at han ikke kan tømme det i tre."

Thor saa paa Hornet, som ikke syntes ham stort, om det end var temmelig langt, men han var meget tørstig og begyndte at drikke i store Drag, idet han tænkte, at efter ham skulde ingen have nødig at undersøge, hvor meget der var levnet; men da han ikke længer kunde holde Aandedrættet tilbage, og han bøjede sig for at se, hvor meget Drikken var sunken, syntes han ikke, den stod meget lavere end før. Da sagde Udgaardsloke:

„Det var godt drukket, men ikke meget, jeg vilde ikke have troet, hvis det var blevet mig fortalt, at Asethor ikke kunde drikke mere, men nu ved jeg, du vil tømme Hornet i andet Drag."

Thor svarede ikke, men satte Hornet for Munden, idet han tænkte, at han denne Gang skulde drikke mere; men da han tog det fra Munden og saa i det, syntes han, det var svundet mindre end første Gang. Da sagde Udgaardsloke:

Thor drikker af Hornet.
Tegning af L. M. Moe.

„Hvad nu, Thor! Mon du ikke gemmer mere til næste Drik, end der er dig tjenlig? Jeg synes, at tredje Drag bliver det største, hvis du vil tømme Hornet i det, og det har du dog vel i Sinde. Men hos os kan du ikke regnes for saa stor en Mand, som Aserne holder dig for, hvis du ikke udmærker dig bedre ved andre Lege, end jeg synes, det er Tilfældet med denne."

Da blev Thor vred, satte Hornet for Munden og drak længere og kraftigere end før, og da han saa i det, var Drikken ogsaa svunden noget, men nu gav han Hornet fra sig og vilde ikke drikke mere. Da sagde Udgaardsloke:

„Det er nu aabenbart, at din Kraft ikke er saa stor, som vi tænkte, men vil du prøve flere Lege?"

„Ja, jeg vil nok forsøge noget andet," svarede Thor, „men det vilde forbavse mig meget, om de hjemme blandt Aserne kaldte en saadan Drik lille. Hvad vil du nu byde mig?"

Udgaardsloke svarede:

„Det er noget, de unge Svende her anser for et ringe Tegn paa Kræfter, om de formaa at hæve min Kat fra Jorden, og sligt vilde jeg aldrig vove at byde Asethor, hvis jeg ikke selv havde set, at du er meget mindre, end jeg tænkte."

Derpaa løb en meget stor graa Kat frem paa Hallens Gulv. Thor gik hen til den, satte sine Hænder midt under dens Bug og løftede op ad, men Katten skød Ryg, efterhaanden som Thor hævede Hænderne, og da Thor havde rakt sig saa højt op, som han kunde, løftede den kun den ene Fod, og længre kunde han ikke faa den. Da sagde Udgaardsloke:

„Det gik, som jeg ventede. Katten er meget stor, medens Thor er lav og lille blandt saadanne Kæmper, som her er."

„Saa lille jeg end synes jer," sagde Thor, „saa kom dog frem, hver, der vil brydes med mig, thi nu er jeg vred!"

„Jeg ser ingen her inde," svarede Udgaardsloke, idet han saa sig om paa Bænkene, „som ikke synes, det var en umandig Daad at brydes med dig. Dog lad os se!" vedblev han. „Kald mig min Fostermo'er Elle ind, og lad Thor prøve Tag med hende, hvis han vil, thi hun har fældet Mænd, der ikke syntes mig svagere end Thor."

Derpaa kom en gammel Kærling ind i Hallen, som Udgaardsloke bød prøve Tag med Thor; men det er nu snart fortalt, hvorledes denne Prøve faldt ud, thi jo haardere Thor knugede, des fastere stod hun, og da hun endelig begyndte at bruge Kneb, mistede Thor Fodfæstet og sank

omsider i Knæ paa det ene Ben. Da gik Udgaardsloke imellem og bad dem holde op med Brydekampen, idet han sagde, at Thor ikke skulde udæske flere af hans Folk til Kamp, desuden var det snart Nat, hvorpaa Udgaardsloke viste Thor og hans Fæller til Sæde og behandlede dem meget gæstfrit.

Da Thor og hans Folk næste Morgen brød op, fulgte Udgaardsloke dem til Borgens Led. Her spurgte han Thor, hvorledes han nu var tilfreds med denne Rejses Udfald, og om han nogen Sinde havde gæstet en mægtigere Mand. Thor svarede, at han maatte tilstaa, han kun havde haft Skam af alle deres Foretagender, „og jeg ved," fortsatte han, „at I vil anse mig for en ringe Mand, hvilket jeg er meget ilde tilfreds med."

Udgaardsloke svarede:

„Nu skal jeg sige dig Sandheden, hvorledes det hele hænger sammen, da du dog er uden for Borgen, som du aldrig oftere skal komme ind i, hvis jeg lever og maa raade . . . ." Og nu fortalte han, hvorledes alt var gaaet til ved Gøgleri: „Da du drak af Hornet og syntes, det sank for langsomt i det, gjorde du et Underværk, som jeg ikke troede muligt, thi Hornets anden Ende stod i Havet, uden at du saa det, og naar du nu kommer ned til Stranden, vil du se, hvor meget du har drukket af Vandet, det kalder Menneskene nu Forstrand. Ikke heller syntes det mig nogen ringe Gerning, da du løftede Katten; thi det forfærdede os alle, da vi saa, du tvang dens ene Fod fra Jorden; det var nemlig ikke en almindelig Kat, som du syntes, men Midgaardsormen, der ligger om alle Lande, og dens Længde forslog næppe til, at den kunde berøre Jorden med Hoved og Hale, thi du løftede den saa højt, at der kun var kort til Himlen. Brydekampen mellem dig og Elle var ogsaa et stort Under; thi ingen har været, og ingen vil komme, som Ælde ikke har fældet, naar han bliver saa gammel. — Men nu skilles vi, og det vil tjene begge Parter bedst, om du ikke oftere kommer for at besøge mig, thi jeg vil ogsaa en anden Gang kunne værge min Borg ved saadanne Koglerier, og I vil derfor ikke faa Held af eders Rejse."

Da Thor hørte disse Ord, greb han sin Hammer og hævede den i Vejret, men idet han vilde slaa til, var Udgaardsloke forsvunden. Han vendte da tilbage til Borgen og vilde nedbryde den, men da fandt han kun store skønne Sletter og ingen Borg.

Wessels Sammenstød med „Øsel".
Efter Maleri af Chr. Blache.

Balder og Loke.

Balder den gode, en Søn af Odin og Frig og selv den fagreste og viseste af alle Guder, havde stærke Drømme, der varslede, at hans Liv var i Fare; han fortalte det til Aserne, som derpaa forsamledes alle paa Tinget, og her raadslog de mægtige Guder om Balders Drømme. De blev da enige om at udbede Balder Fred for alle Farer, og Frig tog da Ed af Ild og Vand, Jærn og alle Metaller, af Sten, Jord, Skov, Sygdomme, Dyr, Fugle og Giftslanger, at de skulde skaane Balder. Men da dette var gjort og blevet bekendt, var det Balders og Asernes Morskab, at han skulde staa frem paa Tinget, medens alle de andre skulde dels skyde paa ham dels hugge til ham, hvorimod somme kastede Sten, men hvad de end gjorde, skadede det ham dog ikke, hvilket de alle syntes var ham til stor Hæder. Men da Loke saa dette, ærgrede han sig over, at intet kunde skade Balder, hvorfor han skabte sig om til en gammel Kone og gik til Frig.

Da spurgte Frig, om denne Kone vidste, hvad Aserne tog sig for paa Tinget, hvortil hun svarede, at alle skød paa Balder, men det skadede ham ikke.

„Nej," sagde Frig, „hverken Vaaben eller Træ vil saare ham, thi jeg har taget Ed af alt."

„Har da alle Ting svoret at ville skaane Balder?" spurgte Konen.

„Nej," svarede Frig, „øst for Valhal vokser en lille grøn og smidig Mistelten, den syntes mig for ung at kræve Ed af."

Derpaa vendte Konen sig bort, men Loke sled Misteltenen op og gik til Tinget, hvor Høder stod yderlig i Kredsen, fordi han var blind; til ham sagde Loke:

„Hvorfor skyder du ikke paa Balder?"

„Jeg kan jo ikke se, hvor han er, og desuden er jeg vaabenløs," svarede han.

„Du maa dog gøre som de andre Mænd," vedblev Loke, „og vise Balder Hæder ligesom de; jeg skal vise dig, hvor han staar, skyd da paa ham med denne Vaand."

Høder tog Misteltenen og skød paa Balder efter Lokes Anvisning, men Skudet fløj igennem Balder, saa han faldt død til Jorden, og det er den største Ulykke, der er hændt Guder og Mennesker. Aserne tabte da ogsaa Mælet og ikke en Haand rørte sig for at tage Liget, men den ene saa til den anden, idet de alle havde samme Sind mod den, der havde voldt det; dog turde ingen tage Hævn, da Stedet var helligt. Men da de endelig prøvede at tale, brød Graaden frem, saa ingen kunde fortælle om sin Sorg. Siden, da Guderne atter kom til Besindelse, spurgte Frig, hvem af Aserne, der vilde vinde sig hendes Kærlighed og Huldskab ved at ride ad Helvej og prøve, om han kunde møde Balder og byde Hel Løsepenge, hvis hun vilde lade ham drage hjem til Asgaard. Da tilbød Hermod, Odins Svend, at udføre det, hvorpaa Hesten Slejpner blev ledet frem, Hermod steg op paa den og sprængte afsted.

Da Hermod kom til Helhjem og forebragte Hel sit Ærinde, svarede hun, at der nu var Lejlighed til at prøve, om Balder virkelig var saa elsket, som det hed sig. „Thi," sagde hun, „hvis alle Ting i Verden, baade levende og døde, vil græde for ham, da maa han vende tilbage til Aserne, men hvis nogen gør Indvendinger eller ikke vil græde, da bliver han hos Hel."

Med denne Besked vendte Hermod tilbage til Asgaard, og nu sendte Aserne Bud til alle Lande, og Mennesker og alt levende, Jorden og Stenene, Træ og alle Metaller græd for Balder. Men da Sendebudene drog hjem efter at have udført Ærindet saa godt, fandt de en Hule, i hvilken der sad en Jættekvinde, som kaldte sig Thøk; ogsaa hende bad de græde Balder fra Hel, men hun svarede:

„Thøk vil græde tørre Taarer ved Balders Baalfærd; thi han gavner mig intet, hvad enten han er død eller levende; lad derfor Hel beholde, hvad hun har!"

— Man gætter nu paa, at det har været Loke, der jo har gjort Aserne mest ondt af alle; men senere fik han da ogsaa sin Straf, som han vil føle længe.

(Ved S. Tvermose Thyregod.)

Peder Tordenskjold.

VII.

Hvide Ørn viste sig at svare til sit stolte Navn. Efterhaanden som Wessel fik den prøvet i Storm og høj Sø, blev den Flaadens rappeste Sejler. Først skulde han opsøge Admiral Gabel, der laa i Kattegat, dernæst fik han Ordre til langs sit Hjemlands Kyst at hverve Matroser til Krigstjeneste, thi der var stadig Brist paa sødygtige Folk. Men Wessel, der helst gjorde Jagt paa Fjendens Kapere, har næppe moret sig synderligt ved at opsøge bortrømte og forsultne Matroser for at hverve, presse eller tvinge dem til at tjene Flaget; han var derfor godt tilfreds, da han fik Ordre om at vende tilbage til København. Paa Vejen opsnappede han en svensk Jagt, men tabte den atter, da den løb paa et Skær og gik til Bunds med Mand og Mus.

I København modtog Wessel Ordre til at slutte sig til Østersø-Eskadren, der under Anførsel af Admiral Raben laa i Nærheden af Rügen for at hindre den svenske Flaade i at bringe Kong Carl Undsætning i Pommern. Midt i Juli 1715 meldte Wessel sig hos Raben, der med Held lod ham udspejde Fjendens Stilling og Styrke. Langsomt nærmede de Svenske sig Øst fra, og i henved tre Uger laa de to Flaader og ligesom viste Tænder ad hinanden. Kun Wessel var ikke ledig. Med sin hurtigsejlende Fregat jog han ved Dag og Nat tæt forbi de fjendtlige Skibe og sendte dem sine velrettede Skud. Han var atter den forvovne, næsten kaade Søhane, der tirrede og beskød Fjenden uden Hensyn til, om det var Overmænd, han gav sig i Kast med. En Dag gik han tæt ind under Rügens Kyst og fyrede løs paa et Vagthus i flere svenske Skibes Paasyn. Og den Dag, da de to Flaader endelig stødte sammen, øvede han allerede paa Morgenstunden en af sine æventyrlige Bedrifter. Fra et svensk Linieskib blev et Fartøj sendt ind til Kysten for at fylde Vand. Wessel lod straks en Baad gøre klar, og da det svenske Fartøj vendte tilbage, kom han det i Møde med Haandgranater og skarpe Skud, sprang derpaa selv med dragen Kaarde over i Fartøjet og tvang Løjtnanten og hans tredive Mand til Overgivelse. Med denne Fangst sejlede han bort lige for Fjendens Øjne.

Samme Dag — den 8. August — stod Slaget ved Rügen. De to Flaader var nu omtrent lige stærke, hver paa en Snes Linieskibe og henved 1300 Kanoner. Efter at der ved Middagstid var holdt Gudstjeneste, brændte de mægtige Sejlere løs paa hinanden i Lag efter Lag. Havet fraadede under en piskende Regn af Kugler og Knipler, Krudtrøgen hvirvlede op i tætte, graahvide Skyer, under hvilke Kanonportene lyste som glødende Ildsvælg. Det fortælles, at Skydningen var saa heftig, at den skræmmede Fisk og Sødyr i Mængde ind mod Strandbredden.

Wessel, der havde Plads tæt ved det danske Admiralskib, fik Lov til at lægge sig ind i Slaglinien, naar der var Plads, og da et Linieskib maatte trække sig tilbage, udfyldte „Hvide Ørn" ufortøvet dets Led i Kæden og tog Kampen op med to af Fjendens største Orlogsmænd uden at miste en eneste Mand.

Skønt Kong Carl, der fra en Pynt paa Rügens Kyst var Vidne til Slaget, havde befalet sin Admiral, Baron Sparre, at „slaa til sidste Splint", saa var det dog de Svenske, der ved Mørkets Frembrud afbrød Kampen og sejlede bort. De Danske beholdt Valpladsen og en halv Sejer, der næppe blev udnyttet, som den fortjente.

Men hvem der end havde Skylden, hos Wessel laa den ikke. Han, der fik Ordre til at holde gaaende Natten over for at iagttage Fjendens Bevægelser, benyttede sig af den mørke Augustnat til at holde tæt ned paa det svenske Linieskib „Øsel", der var kommet en Del agterud. Da han saa, at dets underste Kanonporte var lukkede, skønnede han, at Mandskabet delvis var gaaet til Hvile og aldeles uforberedt paa Kamp. En Beslutning var hurtig fattet: han vilde lægge sig ved Siden af Linieskibet og tage det ved Entring. Da nægtede hans Folk at adlyde, de turde ikke entre i Mørket, men vilde vente til Dagens Frembrud. Forgæves tilbød Wessel at gaa i Spidsen, forgæves forestillede han dem, at Faren slet ikke var saa stor, at Mørket netop skulde være dem til Hjælp, og at ved Daggry vilde det hele være for sent. Under denne Strid fattede de Svenske Mistanke, og Kaptajnen, der hed Søstjerna, prajede over til „Hvide Ørn": „Hvad Skib, han gav sig ud for?" Wessel svarede paa godt Svensk: „at det var den nybyggede Fregat „Velkomsten", han førte." I Wessels egenhændige Beretning skildres Mødet nu saa-

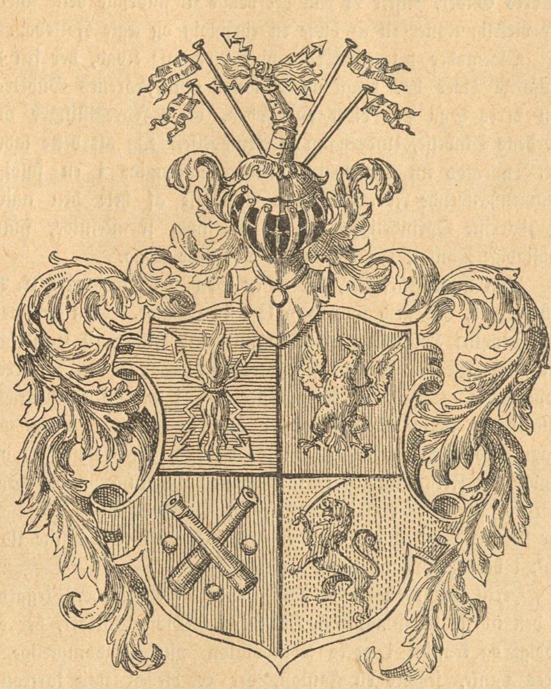

Tordenskjolds Adelsvaaben*).

ledes videre: „Talte saa lidet med hverandre, til han fornam, det var ikke den rette, og sagde: Dersom jeg ikke holdt fra ham, vilde han give mig hele Laget; svarede: Dersom han skød paa mig, maatte han vente sig saa meget igen. Lod han fyre nogle Salver Musketteri; gav ham igen med tredobbelt skarp agter ind; var ham saa nær, at jeg samme Tid med mit Bugspryd tog hans Flagstok og Lanterne overbord. Det var Jammer at høre deres Raab og Skrig hos ham." „Øsel" satte nu alle Sejl til for at undslippe, men „Hvide Ørn" fulgte efter, og Wessel satte Raaberen for Munden og lod den svenske Kaptajn vide, „at han gjorde som en Kujon og Bengelstjerne og ikke som en Søstjerne, at han saa løb og ikke vilde staa for en Fregat; men — beklager Wessel i sin Beretning — det kunde ikke hjælpe det med andet mere, som han maatte høre, som var en Del haardere." Først da man ved Daggry fik den svenske Flaade i Sigte, opgav Wessel Forfølgelsen.

Han skulde dog ikke vende tilbage uden Bytte. Næste Dags Formiddag fik han Øje paa en svensk Transportflaade paa 10 Skibe, ledsaget af 3 Krigsfartøjer. Wessel gjorde svensk Signal og lod i det hele, som „Hvide Ørn" var et svensk Skib, hvilket faldt ham saa meget lettere, som det jo var bygget i Sverige. Men saa snart han var kommen forbi Svenskerne, vendte han pludselig om, styrede lige ind paa et af de største Handelsskibe, entrede det med en Haandfuld Folk, gjorde en Slæbetrosse fast og sejlede bort med sit Bytte. Orlogsskibene forfulgte ham i flere Timer, men Wessel forstod at sejle lige saa vel som at slaas og hjemførte i god Behold sin Prise, der var ladet med 600 Tdr. Korn og en Del andre Fødemidler til Kong Carls Hær i Pommern.

Paa et nyt Krydstog mellem Rügen og Bornholm traf Wessel et engelsk Handelsskib, der med ødelagt Rejsning drev om i Søen. Kaptajnen bød Wessel 4000 Rdlr., hvis han vilde slæbe Skibet i Havn, og Wessel slog til. Men da han paa Vejen mødte sin Admiral, bebrejdede denne ham, at han havde forladt sin Post. Vreden gik dog snart over, og Kongen skænkede endog hele Bjærgelønnen til Wessel, som delte den broderlig med Officerer og Mandskab.

Atter gik han tilbage til Farvandet mellem Rügen og Sverige „for at indhente Kundskab om den svenske Flaade", og Admiralens Ordre sluttede med denne betegnende Advarsel: „Imidlertid maa han sig ej med sin Overmand udi nogen Kamp indlade." Men hvor lidet Wessel agtede den Slags Formaninger viste han, da han den 1ste Oktober i Jasmindbugten ved Rügen opdagede to fjendtlige Skibe, et Linieskib og en Fregat, og straks gik løs paa dem, skønt begge var hans Overmænd. Under Kampen, der varede flere Timer, tumlede Wessel som en Mester med sit Fartøj. Der blæste en stiv Kuling, og Søen gik højt. Dette benyttede Wessel til sin Fordel, holdt om i Læsiden af de fjendtlige Skibe, hvor han kunde anvende hele sit Skyts, medens hine kun turde aabne for de øverste Kanonporte. Saa tæt gik han sine Modstandere paa Livet, at Geværskud kunde række fra Dæk til Dæk. Det lykkedes ham virkelig at slaa de store Skibe paa Flugt. Men „Hvide Ørn" var bleven stærkt beskadiget, og Wessel kunde nær faaet Utak for sin Daad, hvis ikke hans gamle Velynder, Gyldenløve, havde værnet hans Sag. Medens han laa paa Københavns Rhed for at faa Skibet istandsat, indgav en Del af hans Mandskab en Klage over hans Forvovenhed og strenge Kommando og vægrede sig ved at tjene under ham. Wessel svarede straks med en Modklage, hvori han trøstig beder om at faa Forholdene undersøgt, minder om, at han har set gennem Fingre med en Del grove Uordener blandt Mandskabet, og slutter med, at „det er nu den Tak, jeg haver for Forfriskning, godt Øl, Brændevin og Vin, jeg nogle Gange af mit eget haver givet dem samtlig, som jeg ikke tror, mange andre Officerer gør mod sine Folk; men de ved lidet at skønne derpaa." Ved de optagne Forhør viste det sig, at Folkene ikke havde andet at beklage sig over, end at Wessel tvang dem til at slaas og til at angribe overlegne Fjender. Saa gik Sagen dem imod, Ophavsmændene fik deres

*) De afbildede Figurer i Tordenskjolds Adelsvaaben behøver et Par Ord til Forklaring: Fra Vaabnets øverste Del, mellem fire Danebrogsflag, strækker en pansret Arm sig frem med et Bundt Lynstraaler i Haanden, et Tegn paa Heltens lynsnare Mod og Dristighed. Selve Vaabenet er delt i fire Felter: Det første fremstiller en Lynstraale i Blaat; her hentyder den blaa Farve til Sverige, mod hvilket T. lod sine Lyn spille. Det andet Felt viser en hvid Ørn i Rødt; her har Ørnen Hentydning til T.s Skib, den røde Farve til det danske Rige. I det tredje Felt skal to gyldne Kanoner, omgivne af tre Kugler, minde om T.s Mesterskab i at bruge dette Skyts. I det fjerde Felt endelig skal den norske Vaaben-Løve betegne, at T. er af norsk Æt.

Straf, de øvrige en Irettesættelse. Wessel var hverken en haardsindet eller uretfærdig Chef. Han kunde blive utaalmodig, heftig og var hensynsløs, naar det gjaldt en fjendtlig Dyst. Men han gik selv i Spidsen for sit Mandskab, var i daglig Omgang venneśæl og munter og vandt ofte Matrosernes Hengivenhed ved sin Kløgt og sit Heltemod.

Skønt Vinteren nærmede sig, tog Wessel dog atter sin Vagt i Østersøen, hvor han kæmpede med Orlogsskibet „Svarte Ørn", og jog det paa Flugt. Da han til sidst manglede Lys, Vand og Brændsel, vendte han hjem, medførende to svenske Transportskibe, der var ladede med Vaaben og Munderingssager. Det var lige før Jul 1715. I de samme Dage sejlede Carl den Tolvte i et lille Fartøj over Østersøen og steg i Land paa den svenske Kyst, medens Stralsund, hans sidste Fæstning i Pommern, overgav sig til de forenede danske, russiske og tyske Hære.

Juletiden bragte Wessel et fredeligt, men kært Hverv, idet han blev sendt til Pommern for at overbringe Kong Frederik den Fjerde nogle Brevskaber. Det var altid med Glæde, at Wessel nærmede sig Kongen, i hvem han med Rette saa en faderlig Ven, der forstod ham bedre og skattede ham højere end de fleste, og hvis mægtige Haand beskyttede ham mod lignende Rænker, som under den forrige Konge havde fældet Peder Griffenfeld.

En lille Begivenhed, der just indtraf paa Julerejsen til Pommern, kaster et fint Lys over Wessels Hengivenhed for Kongen. Da han blev sat i Land fra Skibet, bød han sine Rejsefæller en Pris Tobak af en pragtfuld, med ægte Perler besat Guldbaase, som Kongen havde skænket ham. Ved en Slingring af Baaden, tabte han Daasen i Søen, men uden Tøven sprang han ud paa Hovedet, dykkede flere Gange i det iskolde Vand uden dog at finde den tabte Skat. Da dette Træk senere kom Kongen for Øre, skænkede han Wessel en ny Daase.

Foruden at overbringe de kongelige Brevskaber havde Peder Wessel ogsaa et Ærinde at udrette for sig selv. Han ønskede at blive forfremmet til Kommandør-Kaptajn og bad paa ny om at faa en selvstændig Kommando i Nordsøen. Thi Kattegat og Skagerak var og blev hans kæreste Tumleplads, og mulig anede han, at nu efter Kong Carls Hjemkomst til Sverige, vilde Krigen blive ført i hine Farvande. Vel afslog Kongen hans Ønsker, men kun for at hædre den unge Søhelt paa anden Vis. Den retsindige Konge havde set, at Wessels Modstandere og Misundere særlig tilhørte Adelen, der sad inde med Landets vigtigste Poster og beherskede Dommen over den offenlige Færd, og han vidste, at denne Adel mødte enhver Dygtighed, der bar et borgerligt Navn, med Ringeagt og Uvilje. Kongen skønnede derfor, at den bedste Værn for Wessels Fremtid var at ophøje ham i Adelsstanden. Dette skete den 24. Februar 1716, og i Adelsbrevet fik Peder Wessel Tilnavnet Tordenskjold — en Hentydning til, at han var som Skræk og Torden for de Svenske, men et fast Skjold for den danske Flaade.

Da Kongen første Gang kaldte Helten med Navnet Tordenskjold, udbrød denne med en Sømandsed: „Saa skal jeg ogsaa tordne saaledes for de Svenskes Øren, at Deres Majestæt snart skal det fornemme!"

B. E.

Til „Husvennens" Læsere.

De af Bladets Venner, der gerne vil virke for dets Udbredelse, bedes skrive til „Husvennens Kontor, Jærnbanegade 5, København V., og de vil da frit faa Bladets Prøvenumre og Planer med Tordenskjolds-Billeder tilsendte til Omdeling blandt Slægt og Naboer.

Foruden de Tordenskjolds-Billeder, som „Husvennen" alt har indeholdt, vil den endnu bringe 15, hvoriblandt flere store Helsides-Billeder. Enhver Holder vil saaledes med indværende Aargang komme i Besiddelse af en saa fuldendt og værdifuld Samling Illustrationer — vedrørende en af Fædrelandets kæreste Helte — som der saare sjælden ellers bliver Lejlighed til at anskaffe sig.

Fra Boghylden.

Oldemoders Fortælling om Nordens Guder, en Folkebog ved **S. Tvermose Thyregod,** illustreret af **L. M. Moe.** 1. Hefte. (Ernst Bojesens Kunstforlag.)

Idet „Husvennen" foran bringer nogle Prøver — saa vel i Skrift som Billeder — af denne nye Fremstilling af vore Fædres Guder, ønsker vi paa det bedste at anbefale dette Værk, der virkelig tegner til at blive en righoldig og ægte Folkebog.

Oldemoder betegner Edda, hine ældgamle Kvad, der fra de henfarne Tider har bragt os Kundskab om Fædrenes Gudetro, om deres Syn paa Livet og Døden, deres Forestillinger om Verdens Skabelse, Undergang og Genfødelse. Og alt dette lader Hr. Thyregod nu den kloge Fortællerske gengive i en fyldig, sammenhængende Fortælling med Bevarelse af hele den naive og digteriske Oprindelighed og af de snart skæmtefulde, snart dybsindige Tanker, der rummes i de gamle Kvad.

Den unge Forfatter, der er en Søn af Folkedigteren C. A. Thyregod, har med stort Held løst sin Opgave. Han har med Flid benyttet Hedenolds og Middelalderens Kilder til Kundskab om vore Fædres Guder, Eddakvadene, Saxos og Snorres Kongebøger, Sagaer og Kæmpeviser, og i veltrufne Karakterbilleder og livlige Optrin samler han de gamle Krøniker og Sagn med deres storslaaede Humor og Vid, deres Lystighed og Dybsind. Fremstillingen er klar og stemningsfuld og har Sagaernes knappe og højtidelige Form til Forbillede, Sproget har bevaret det gamle Fynd, er jævnt og anskueligt i sine Udtryk, i bedste Forstand dansk og folkeligt.

Hertil svarer en Række større og mindre Billeder, tegnede af den norske Kunstmaler J. M. Moe. Disse Billeder, der er frodige og kraftige i deres Komposition, ofte ejendommelige i deres Tanke, skyldes en Fantasi, der er bleven nøje fortrolig med Thors og Jætternes Kampe, Lokes snilde Færd og med Ragnaroks, den yderste Dags vældige Bulder og Gny.

Alt i alt er her skabt en sand Folkebog. Dens Emne er Folkets gamle Arvegods, og den vil være velkommen overalt, hvor der i Hjem og Skole er Sans for Storheden i de nordiske Gudeskikkelser, og for det dybe, alvorsfulde Livssyn, hvoraf de var udsprungne. Særlig blandt Landets Lærere og unge Mænd og Kvinder, der har gæstet vore Folkehøjskoler, vil „Oldemoders Fortælling" finde Paaskønnelse.

Den smukke Bog udkommer i 6 Hefter, til en Pris af 85 Øre pr. Hefte, og vil foreligge sluttet inden Jul.

* * *

Smaaskrifter til Oplysning for Kristne, udgivne af Professor, Dr. **Fr. Nielsen.** (Karl Schønbergs Forlag.)

Af disse fortræffelige Smaaskrifter, der tilsigter samtidig at være belærende og opbyggende, er der af Aargangen 1890 udkommet et Par Hefter, nemlig: „Er Jøderne Guds udvalgte Folk" af F. Delitzch (Pris: 85 Øre) og „Jesu Billede" af Prof. Fr. Petersen (Pris: 50 Øre), som vi hermed henleder Opmærksomheden paa. I det førstnævnte Skrift gøres der smukt og dygtigt Rede for Jødefolkets Opgave ikke blot i Fortiden, men tillige i Nutiden og Fremtiden. Det er et varmt skrevet Indlæg i et af Tidens store Spørgsmaal. Professor Petersens Skrift er et Foredrag, som han holdt ved Studentermødet i Høst i Hillerød. Det er Herrens aandelige Billede, medens han vandrede her paa Jorden, som Forf. har forsøgt at skildre, saa vidt Ord og Pen magter denne Opgave. Om den Varme, hvormed han er gaaet til sit Værk, og den Forstaaelse, hvormed han fremdrager de store Træk fra Frelserens Liv paa Jorden, vil man faa en god Forestilling af den lille Prøve, vi har gengivet andetsteds i Bladet.

Hovedbrud.

Logogrif.

8 3 10 6 5

Før bar kun en mig i dette Land,
nu bæres jeg af hver eneste Mand.

1 10 3 7 8

Mig finder du i det salte Vand,
jeg har kun, siger man, liden Forstand.

9 2 11 11 5

Jeg gynger mig let paa blide Vover.

1 3 10 11 4

At mødes med mig vel næppe du vover.

9 2 3 12

Fra mig

8 2 — 8 10 3 6

gennem os kommer Smør og Brød —
nu volder vist Gætningen ingen Nød.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Jeg er berømt vel vide paa Jorden,
mit Navn er kendt af hvert Barn i Norden.

Ki.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 5: Saks, Aks, Ask.

Rebus i Nr. 5: En sen Mellemmad.

Juridisk Raadgiver.

Jeg har Ministeriets Tilladelse til at fiske med løse Aaleruser, eftersom Loven byder. Der spørges:

1. Er det tilladt at sætte dem ved Pæle, eller skal jeg sætte dem ved Sten?

2. Kan Ejeren af den tilstødende Grund forbyde mig at sætte Pæle, naar de ingen Forbindelse har med Land? Det bemærkes, at Grundejeren intet Aalefiskeri har drevet paa Pladsen, ej heller er det forpagtet bort. Der er ingen andre end mig, der har haft Ruser der paa Stedet.

3. Kan Grundejeren komme og sige, at jeg skal tage min Ruse bort, for han vil have en der paa Stedet?

Kan Øvrigheden tage Aaleruserne bort, naar Grundejeren ingen Papirer har paa særskilt Fiskerirettighed?

O×N.

Til 1. Begge Dele er tilladt.

Til 2. Det hedder i Fiskeriloven af 5. April 1888 § 3: „Ethvert Slags Fiskeri ud for Kysten af andre (end Grundejeren), ogsaa Fiskeri med fritstaaende Aaleruser, er tilladt, naar det ikke udøves i en saadan Nærhed af de i Forbindelse med Aalegaarde eller Aalestader udsatte Aaleruser, at det skader Fiskeriet med disse." Grundejeren kan altsaa kun forbyde at sætte Aaleruser ud for hans Kyst, naar han der selv har Aalegaarde eller Aalestader, og Fiskeriet fra disse skades af de fremmede Ruser.

Til 3. Grundejerens Fortrinsret til Aalefiskeri ud for Kysten er, som det fremgaar af det foranførte, betinget af, at han virkelig selv benytter Fiskeriet. Han kan ikke forbyde fremmede Aaleruser, førend han selv har sat Ruser ud i Forbindelse med Aalegaarde eller Aalestader.

Til 4. Grundejerens Ret vedkommer ikke Øvrigheden, men Grundejeren maa selv paatale den ved privat Søgsmaal.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse, kan ventes besvarede.

Ny Bestillinger paa „Husvennen" modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader til enhver Tid i Kvartalet.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 40 Ø., Børn 20 Ø.**

16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Indhold: Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Jesu Magt af Prof. Fr. Petersen. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Af Oldemoders Fortælling om Nordens Guder, ved S. Tvermose Thyregod, med to Billeder af J. M. Moe. Peder Tordenskjold. VII., af B. E., med Billede og Tegning af Chr. Blache. Fra Boghylden. Hovedbrud. Til Husvennens Læsere. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 7. Søndag den 16. November. 1890.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Fortsat.)

Lidt før de naaede Broen, gik Bonden hen til Hr. Enevold og hviskede, at han skulde stige af Hesten. Herremanden adlød, Fogden steg ogsaa af og bandt deres Heste til et Træ, derefter gik Bonden videre og bad de to Ledsagere om at følge ham, saa stille og lydløst som muligt. Nede i Lavningen standsede han, stillede Fogden paa den ene Side af Broens Aabning, gik selv med Hr. Enevold ud i Grøften paa den anden Side og sagde: „Derinde under den Bro gemmer Skøjerne sig."

Herremanden saa ind igennem Aabningen, Bregner og Græs groede imellem Fugerne af de store Graasten. Dybere inde var nogle Sten trykkede ud af deres oprindelige Leje, der blev det saa mørkt, at han ikke var i Stand til at skelne noget.

„Er du ogsaa vis i din Sag?" spurgte han dæmpet.

Bonden smilede. „I de sidste otte Dage har jeg set dem søge ind under Broen, tre i Tallet, en gammel Kvinde og to Mænd."

„Hvoraf ved du, de er der nu?"

Bonden bøjede sig ned mod Jorden. „Da de gik ud i Morges tidlig for at bjærge Føden, jævnede jeg Jorden her foran Indgangen, siden den Tid er der kommet Fodspor, som vender nedefter. Se selv!"

Hr. Enevold undersøgte Stedet og opdagede tydelige Fodspor, aftrykte i den bløde Jord.

„Det er nu godt nok," sagde han betænksomt, „men hvordan faar vi nu fat paa dem?"

„Det maa blive Naadigherrens Sag. I har jo Vaaben hos jer. Skøjerne har ingen. Naadigherren trænger vist ikke til Raad af mig."

„Det gør jeg heller ikke," svarede Gylding, „men du tøver dog her og viger ikke fra Pletten, før jeg har overbevist mig om, at du farer med Sandhed."

„Jeg tøver her," gentog Stoffer, „og hvis det skulde vise sig, at Naadigherren dog ikke mægter at faa dem fat, skønt I og Fogden er to mod tre, saa skal jeg tage dem alene."

Derefter satte han sig paa en Sten oven for Broen og gav sig til at spise Skovsyrer. Herremanden befalede Fogden at krybe ind igennem Aabningen; selv stillede han sig ved den modsatte Side og spændte Hjullaasen paa sin Bøsse. Fogden syntes ikke videre om denne Jagt, men derved var der nu intet at gøre, han drog sin Sabel af Skeden og forsvandt i Aabningen.

Tordenskjold i Dynekilen.

I Begyndelsen laa Stenene saa højt, at han næsten kunde gaa oprejst under dem, straks efter blev Aabningen lavere; for at komme videre maatte han krybe frem paa Hænder og Fødder; derved blev han værgeløs, Sabelen nyttede ikke mere.

Bonden sad og stirrede op i Luften efter Myggene med et Udtryk, saa tankeløst og ligegyldigt, som om alt, hvad der foregik, var ham aldeles uvedkommende. Hr. Enevold stod nede i Grøften med Bøssen under Armen og lyttede med spændt Forventning. Pludselig hørte han et Skrig trænge ud fra Aabningen, fulgt af en dyb Røst.

„Hvis han kommer nærmere, skal han ske en Ulykke," sagde denne Røst.

Herremanden nikkede til Stoffer; han var overbevist om, at han havde fundet, hvad han søgte.

„Nu har vi dem," sagde han.

„Nær ved er tit langt fra," svarede Stoffer med sit spottende Smil.

Der forløb nogen Tid, hvori alt blev roligt under Broen; lidt

efter kom Fogden til Syne igen, uden Hue, plettet af den sorte Mosejord og med et Aasyn, som røbede en heftig Skræk.

„Jeg har set dem! Jeg har set dem!“ raabte han. „De ligger derinde bag en stor Sten, som er skreden frem for de andre, men det er ikke muligt at komme til dem.“

„Hvad skal det sige?“ raabte Gylding. „Ind efter dem og faa dem jaget ud.“

„Naadigherren maa holde mig undskyldt; om det skulde gælde mit Liv, saa gaar jeg ikke mere derind; der er vist en halv Snes Stykker til Stede; og da jeg kom hen til dem, strakte de Armene frem over Stenen, som om de vilde kile lige paa og kvæle mig, saa laa de og grinte, og en af dem prikkede efter mig med en Kniv, han havde bundet fast paa en Kæp.

„Aa, Snak,“ sagde Hr. Enevold. „Han er en stor Kryster, det er Sagen. Han holder kun af at æde og drikke hjemme paa Gaarden, det er deraf han bliver skammelig fed. Ind med sig igen, vi maa have dem fat.“

Fogden klynkede og bad for sig, det var ikke muligt at bevæge ham til et nyt Forsøg. „Jeg tør ikke,“ raabte han grædende. „Lad mig saa være.“

Hr. Enevold raabte ind under Broen, at Skøjerne skulde komme frem, truede med at skyde ind ad Aabningen, hvis de tøvede; ingen svarede ham, ingen kom, han hørte kun Genlyden af sin egen Stemme.

Bonden sad imidlertid oppe i Sollyset og gav Agt paa, hvad de foretog sig. Da han saa Herremanden og Fogden staa tvivlraadige og ørkesløse, hver paa sin Side af Broen, gik han hen til dem.

„I kan ikke faa dem ud,“ sagde han. „Jeg tænkte det nok, at det til sidst blev mig, som maatte hjælpe den naadige Herre.“

„Jeg trænger ikke til din Hjælp,“ svarede Gylding. „Nu bliver du her og holder Vagt paa den ene Side, jeg paa den anden; imens rider Fogden hjem til Gaarden og henter os et Kobbel Hunde, saa skal vi snart faa dem frem.“

„Er det værd at gøre saa meget af saa lidt?“ svarede Stoffer. „Jeg skal faa dem ud alene.“

Med dette Løfte gik han op i Skoven og vendte tilbage med en Favnfuld Løv, som han lagde foran Indgangen. Dermed vedblev han, til hele Aabningen var fyldt.

„Ja, det kan ogsaa gaa,“ sagde Hr. Enevold. „Du dækker til fra den ene Side og kryber ind fra den anden. Jeg forstaar dig nok.“

„Ikke rigtig,“ svarede Bonden, „det lader sig gøre endnu nemmere.“

Han tog en stor Blikdaase op af Lommen, Fyrstaal og Sten, og gav sig til at slaa Ild. Da Tønderet fængede, rystede han det ud i Løvet og pustede det op til Flamme.

„Se saa!“ vedblev han. „Nu behøver Naadigherren blot at stille sig hen ved den anden Aabning, saa skal I se, at Røgen faar dem hurtigere ud, end eders Foged kunde.“

I det samme lød et Skrig under Broen, og Røgen af det ulmende Løv begyndte at trænge ud gennem den modsatte Aabning. Bonden stod ved Ilden med begge Hænder i Koftelommerne og saa til. Naar Røgen sagtnedes, skød han med Foden en ny Bunke Løv hen i Baalet.

Lidt efter kom Hovedet af en gammel, skægget Mand til Syne. Han saa sig om og krøb trods Herremandens truende Skikkelse ud fra Aabningen. Efter ham fulgte en anden, yngre, som hurtig drog sig tilbage igen, men pint af Røgen straks efter atter kom frem og lod sig gribe af Fogden. Efter de to Mænd viste sig en gammel Kone med hvide Haar. Hun blev liggende uden for Broen og strakte Hændene frem under ynkelige Skrig og Bønner om Naade.

Det særegne ved disse tre Personer var en ualmindelig mørk Hudfarve, lange filtrede Haar og en pjaltet Dragt, sammenflikket af de forskelligste Stoffer.

„Slaa nu en Strikke om dem og bind dem fast til Hesten, mens vi rider hjem,“ sagde Herremanden til Fogden. „Siden vil vi se, hvad vi kan gøre ved dem.“

„Saa er der vel ikke noget i Vejen for, at jeg kan tage mit Faar og de fire smaa Lam?“ spurgte Bonden.

„Eftersom jeg har lovet det, kan du tage dem,“ svarede Hr. Enevold. „En adelig Herre maa holde sit Ord; men var dig dog for Fogdens Pisk, lille Stoffer, naar du næste Gang kommer paa Hovarbejde. Jeg er bange for, at det vil blive dig dyre Lam, for det Spil, du har drevet med mig i Dag.“

Hr. Gylding red nu hjem med et veltilfreds Ansigt og den store Hjullaasbøsse foran sig paa Sadlen. Efter ham fulgte de tre Skøjere med Armene bundne sammen paa Ryggen i en Snor, som Fogden holdt i Haanden.

Straks efter Hjemkomsten lod Herremanden gaa Bud til Birkedommeren, at han skulde komme op paa Gaarden for at holde Forhør over tre Misdædere. Hr. Enevold sov til Middag, da Dommeren kom. Denne blev derfor staaende neden for Trappen med Hatten i Haanden, thi det var forbudt de ufri at gaa over Gaarden med bedækket Hoved.

Birkefogden var en gammel Mand med et magert Ansigt, en luvslidt Dragt og en særdeles ydmyg Mine. Da Hr. Gylding endelig vaagnede og lod ham kalde op, blev han staaende inden for Døren under dybe og gentagne Buk.

„Kom og sæt sig, Foged!“ sagde Herremanden nedladende. „Hvorledes lever hans Kæreste og Rollingerne? Ham, jeg stod Fadder til, vokser vel op til eu smuk og kløgtig Dreng? — Forgangen skikkede han nok Bud herop og bad om at laane to Skæpper Malt; da kunde jeg intet undvære; i Morgen kan han gerne faa en Skæpfuld hjem.“

Fogden sad og bukkede paa det yderste af Stolen.

Herremanden vedblev:

„Saa var det om de tre Skøjere, vi skulde snakkes ved, før vi lader dem komme ind.“

„Ja, hvordan vil Naadigherren have dem dømt?“ spurgte Fogden.

„Det maa blive Dommerens Sag,“ svarede Hr. Enevold. „Jeg har fanget dem paa min Grund, skønt de laa vel forvarede langt inde under den gamle Bro i Nørreskoven.“

(Fortsættes.)

En Sygeberettelse.

Fortalt af Evald Tang Kristensen.

For mange Aar siden boede der paa Harboøre en Præst, der var en dygtig Kortenspiller. Han kom tit over til Engbjærggaard, for Harboøre og Engbjærg hørte sammen i den Tid, og der var store Folk og tit Spilleselskab. Det var haarde Karle til at spille Kort, og det vilde da gerne tage et Døgns Tid ad Gangen.

En Gang varede det temmelig længe. Præsten plejede at komme hjem om Morgenen, men den Gang tog det hele anden Dagen, saa det blev Aften igen. Karlen var kørende med ham, og da han nu kom, muflede og puflede Konen noget ad ham. Da hun havde krottet en Tid, siger hun:

„Det er ikke aleneste, du spiller dine Penge hen, men her har været en Vogn efter dig henne fra æ Sønderst i æ Sogn, og den har ventet det meste af Dagen og maattet køre igen.“

„Hvad vilde de?“ siger han.

„Aa, det var en gammel syg Kone, der vilde berettes.“

Naa, det gløder op i Præsten, og han springer til Døren ret som nogen fæDderløs Kat og hujer ad Karlen, han skal spænde for igen, de skal hen at se, om hun er levende eller død. Saa kører de løs. Da de kommer til Stedet, er der jo et bitte Lys tændt, og det havde han at rette sig noget efter, men det var alt det, Præsten kunde kravle ind i denher Fiskerhytte.

Naa, levende var Kvindfolket, men det var ikke svar meget mere. Lidt skulde der jo snakkes med hende, men det fik han endeligmaal snart Ende paa, og saa skal han til at have dether Vin og Brød i hende, a tænker vel ikke, han brød sig mere end det samme om, hvad godt det gjorde.

Nu maa a ikke glemme at fortælle, at Præsten ikke alene var en god Kortenspiller, det har vi jo hørt, men at han ogsaa var en dygtig Jæger og skød mange Harer i Klitterne. Dem maatte han rigtignok ikke skyde, for det var Herremandens, men hvitter har en Præst taget det saa nøje med at leve efter Loven?

Nu havde han simpelt hen hans Krudt staaende i en sort Pæglekrukke og hældte en Slant af Haanden i Bøssepiben.

Se, da han nu kom ud i saadan en Fart til denher gamle Kælling og havde Krukken med Krudtet staaende i samme Skab og paa samme Hylde som Vin og Brød, saa i hans Hurtigmodighed, og for det Madammen knuflede saa meget til ham, saa tager han fejl, det kan jo ske for den bedste, og skete da ogsaa for ham, sølle Mand.

Nu skal han altsaa til at give Kællingen Vin og Brød, og han tager Flasken op af Lommen og saa den spidse Ende af et Kohorn, som han brugte til Bæger, for det vidste han, gik ikke i Stykker, og han holder det ret tæt hen til Tranlampen, idet han vil hælde det op, for det var et lille bitte Lys, kun Mallen af et Siv, og han var tilmed meget nærsynet og vilde da ikke hælde Bægeret over. Men der kommer han for nær til med Krudtet, og Kohornet futter til den ene Side ned til æ Kakel, men Flasken til den anden.

Karlen holder jo udenfor, og da han hører

den Explosion, tror han jo, at det hele springer i Luften, og han vender Helmisserne og kører hjem, som han er gal.

Denher sølle syge Kone, der laa i Sengen og skulde dø, hun blev jo saa forskrækkelig forskrækket og springer af Sengen og fram gennem Køkkenet. Der staar en Nabokone, som var der omme at være ved hende, og puster og blæser i nogle Kokaser og Kringler, for de skulde sagt have en Taar Kaffe oven paa dether, og hun futter og blæser, de havde jo ikke andet at fyre med. Da nu Døren bliver reven op, saa siger hun:

„Jøsses Kaas, hwans æ dæ we-ed?“

„Aa,“ siger den sølle syge Kone, „ær ed ett æ Præst aa æ Djævel, der slaas om mi arme Sjæl, og dersom æ Præst vinder, som ett a trower, saa hælsen ham endele, a sedder ud imæld æ Foer.“ Hun havde nemlig to Faar, der var bøvlet af i en Krog i et Hjørne af Huset, og der krøblede hun saa af ud til dem.

Naa, ja, nu var Lyset slukt, og alting var mørkt, den syge var rendt, og Præsten staar ene der inde og ved ikke af, at der er flere i Huset. Det var en ynkelig Stilling, og han hujer og brøler, og endelig kommer de da ind; men de ved ikke, om det er Præsten, for de tykkes, han har saadan sær Lyd; men de skal da have gjort Lys paa, og hvad ser! Da de nu faar Lyset tændt, giver de dem til at skrige, de to elendige Kællinger, han er helt sort og krudtslaaet i Ansigtet, og saa tror de jo, Præsten er slaaet ihjel, og det er æ Djævel, de ser for deres Øjne. Det var en kold Fornemmelse den!

Den syge farer om til det Hus, hvor Nabokonen var fra, og hun i Hælene af hende og jamrer, at Præsten og Djævelen havde været ved at slaas om den syges Sjæl og saadan og saadan, og nu vilde han have taget dem ogsaa.

Da Karlen kom hjem, var Konen nysgerrig som altid og vilde høre, hvordan det var gaaet til, og han fortæller om Rabalderet og Flammerne og siger da, at han havde aldrig oplevet noget saadant.

Saa giver Kællingen sig saa modig til at græde. Saadan en dejlig Mand, hun nu havde mistet, og saadan i den Dur. Da hun havde grædt en Tid lang, kommer Præsten jo traskende i en forkummerlig Stilling, og træt og sulten var han. Da hun ser det, bliver hun jo kisteglad, og hun skal til at tørre hendes Taarer. Saa vil han nu kysse hende, inden hun trækker af hendes Klæder, for det var da ikke saa nær Dag endnu, men da kan hun mærke saadan underlig Lugt ved ham.

„Hvad er det, du lugter af?“ siger hun.

Ja, det vil han ikke vel sige hende; men det varer ikke længe, inden hun faar Lys tændt, og saa bliver hun snart ræd for ham, saadan som han ser ud. Hun begynder at bumre løs igen:

„Hvordan er det, du ser ud, og hvad gaar der endda af dig? Du ser ud som et Spektakel.“

Saa maa han til og ud med Sproget, der hjælper ingen Krøkken. Saa skal a love for, hun kom til at slaa paa den gamle Tromme igen og skældte ham da saa nederdrægtig ud. Endelig kommer han til Kundskab om, at han var helt sort i Ansigtet.

Al den Tid, han levede, skulde han høre det om det halve Fjerdingspund Krudt, han havde spildt, og den Flaske, han havde slaaet i Stykker.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

an havde villet sætte sig paa Kassen, men det tynde Laag var bristet ved hans uhyre Vægt, og i samme Nu var han gaaet til Bunds og havde øvet en grusom Ødelæggelse paa Kassens Indhold af Tallerkener, Kopper og Glas.

„Hvad i Alverden vilde du ogsaa der?“

„Aa, jeg er et ulykkeligt Menneske, jeg er et ulykkeligt Menneske!“ Taarerne randt ham ned ad Kinderne.

Efter at have samlet Skaarene og sat de endnu hele Stykker til Rette, skyndte de sig ned til en Porcellænshandler, hvor Troels ordenlig maatte punge ud for at faa de forulykkede Sager ombyttede med tilsvarende ny; disse blev da med stor Varsomhed satte ned i Kassen, og Laaget lagt til rette.

„Nu vover du ikke at komme der tiere.“

„Aa, hvor kan du tro det.“ Han holdt sig for Hjertekulen. „Jeg bliver helt ulykkelig,“ tilføjede han med Angesten skælvende gennem alle Lemmer.

Lidt efter kom Bendt med Gymnastiklæreren. Troels, der ikke havde rørt sig af Pletten, siden Bendt forlod ham, stod stiv som en Støtte, med Fingrene ved Chakoten. Hovedet sad nede mellem Akslerne og var ved at sprænges ved Blodets Pres.

„Hvad i hede Helvede er dette?“ brølede Gymnastiklæreren og for hen til Kassen.

Troels blev staaende med Haanden ved Tindingen og skævede, saa det hvide af Øjnene lyste i Halvmørket.

„Ja, han dump, inden han vidste af det,“ undskyldte Bendt ham. „Jeg kunde ikke se andet end to store Øjne og et Par Ben, der stak til Vejrs, da jeg kom.“

„Haa, haa, haa!“ lo Gymnastiklæreren, der snart havde opdaget, at hans Kasses Indhold havde vundet ikke saa lidt ved Ulykken. „Ja, ja, saa faar vi bære over med dig.“

„Og saa var der vort egenlige Ærinde,“ tog Bendt fat.

„Hum!“ Troels begyndte at klippe med Øjnene og vride Ansigt for at sige Bendt, at det ikke gik an at kræve en ny Gunst af den mægtige Mand; men Bendt fortsatte uforstyrret, og til usigelig Glæde for den skælvende Rekrut tilstod Gymnastiklæreren hans ømtaalige Bag en midlertidig Ferie.

En solhed Søndag gav Bendt og Troels sig ud paa den fem Mil lange Vandring til Alsingrød. Solen stak dem i de kobberrøde Nakker og bagte Ryggene gennem de tykke Kjoler.

I Asminderød Kro hørte de, at der var brændt en Gaard paa Alsingrød Mark, og efter de Oplysninger, de fik, kunde de skønne, at det maatte være Niels Bendtsens.

Bendt blev urolig. „Bare Annine ikke er kommen noget til!“ Han brød op fra sit endnu kun halvt tømte Krus Gammelt-Øl og satte dobbelt Fart paa.

Troels gik hele Resten af Vejen og tænkte paa det Udtryk, der havde været i hans Øjne, da han kom med sit Udbrud. Og som det Menneske dog halede afsted!

Jo, det var ganske rigtig Niels Bendtsens Gaard, fik de at vide, da de kom en Mils Vej længere frem.

De to Soldater, der saa ud som et Par kogte Hummere, da de naaede Alsingrød, vakte en umaadelig Opsigt blandt de indfødte, Huskoner og Børn kom styrtende ud fra Dørene, Hundene gav Hals, og en Flok Drenge fulgte de to Fædrelandsforsvarere op igennem Gaden. „Det er Børges Bendt og Jørgen Niels' Troels,“ lød det fra alle Sider. „Goddag!“ hilste Soldaterne med Haanden ved Øret, men gik i øvrigt tavse og med faste Fodslag.

Troels gik op til sine Husbondsfolk, Bendt tog Vejen ud til sit Hjem.

Rødmende kom Annine ham i Møde i Gaarden.

„Nej, dog, er det dig! Aa, Bendt, sikken Ulykke! Mo'er har faaet slaaet sin Ryg saa slemt og ligger der inde og gi'er sig.“

„Hvordan er dog det gaaet til?“

„Det kom fra Bagerovnen . . .“

„Ja, men din Mo'er?“

„Mo'er? Ja, hvordan gik det til? Hun rendte ind for at redde en Dyne, og ligesom hun vel er kommen uden for Døren med den, braser der et Stykke af Taget ned, og en Stump Lægte rammer hende med Spidsen lige midt imellem Akslerne, saa hun trillede om og daanede.“

Mo'er Boline kom ud og smilede over hele sit rødmussede gamle Ansigt, da hun tog sin kønne Sønnesøn i Haanden.

„Goddag, Farmo'er! Det var dog en farlig . . .“

„Aa, Gudheden!“ lød det henne fra Døren, hvor Karlens Moder i det samme kom til Syne. „Nej, det var dog rigtig morsomt, at du saadan kommer hjem til os.“

„Ja, men det er jo en farlig Nedelighed her hjemme.“

„Ja, ja, ja! Men vor himmelske Fader være takket, at der dog ikke skete værre Ulykker! De fik dog reddet begge Svinene . . . men kom nu indenfor . . . det var dog rigtig morsomt.“

Inde i Stuen sad Niels Bendtsen og hans Husmand, Lille-Svend, hver med en saltet Svinerygshvirvel i Haanden, midt paa Bordet stod et tømt Lerfad, og i Linier ud til alle Sider laa Drypper med gule Ærtespirer og Skaller.

„Goddag og Singodt!“

„Goddag! Tak, Tak!“ kom det paa en Gang fra de to tyggende Munde.

„Naa, I har nok fyret lidt skrapt her ude.“

„Ja, det har vi saa band' han,“ sandede Lille-Svend med sin pibende Griserøst.

Svend var en halvgammel lille, rundrygget Fyr med Nakken dybt nede mellem Akslerne og Ansigtet vendt skraat op efter. Hovedet sad, som om en Kæmpe en Gang havde lagt sin Haand paa det

og med et Tryk skruet det en halv Omgang: „Nu bliver du siddende saadan!“

Niels Bendtsen sad mørk-nedslaaet og borede med sin Foldekniv i Hvirvlen.

Bendt gik op til Mariane, der laa i nogle Sengklæder paa Gulvet i Øverstestuen. Else fulgte ham, hvor han gik og stod, og saa op og ned ad ham i stille Henrykkelse.

Det havde dog vist ikke videre at sige med det Stød i Ryggen, mente han, da han atter kom ind.

„Det sa'e jeg lige paa Steden,“ tog Lille-Svend Ordet. „Det har ikke noget at sige med det Stød i Ryggen.“

„Ja, da har det Stød med Gaarden noget at sige,“ brød Niels Bendtsen løs og smed den pillede Knokkel fra sig.

„Ja, det er noget, som har noget at sige,“ vidnede Lille-Svend. „Det er saa band han et Stød det, som har noget at sige.“

„Det er af den Slags Øretæver, som man aldrig forvinder.“

„Nej, jeg sa'e til vor Mo'er, da jeg kom hjem om Natten: „Den Øretæve forvinder Niels Bendtsen aldrig“.“

„Aa vist!“ tog Bendt fat. „Bymændene hjælper dig nok.“

„Hjælper ham? De hjælper ham hver evig enstig en. Niels Bendtsen han er godt lidt af alle Mennesker. Jeg hørte en to—tre af Gaardmændene staa og komferere om, at nu kom de til at hjælpe Niels Bendtsen at faa bygget Gaarden op igen; det gjorde jeg, saa band han.“

„Og naar vi saa kunde faa nogle gode Aaringer, og Kullene kunde komme lidt bedre i Pris, saa kan det magelig forvindes,“ trøstede Soldaten.

Niels Bendtsen rystede paa Hovedet.

„Jo, saa band han, kan det forvindes, dersom bare vi kunde faa nogle gode Aaringer, og Kullene kunde komme lidt bedre i Pris.“

„Ja, Kullene,“ mumlede Niels Bendtsen og saa mørkt hen for sig. „Det kan nok have lange Udsigter, inden man kommer til at svie Kul igen.“

„Aa, den Tid kan nok komme,“ mente Bendt.

„Den Tid kan snart komme,“ var ogsaa Lille-Svends Mening.

„Naar man endda nu havde haft et godt Læs at jolle ind med, saa man kunde have faaet et Par Skilling mellem Hænderne.“

„Du kan jo sætte en Mile,“ foreslog Bendt.

„Jeg ejer ikke en Pind.“

„Næ, her er saa band han ikke en Pind.“

Niels Bendtsen vendte sig mod sin Søstersøn og spurgte med en egen Glød i Øjet, om han blev hjemme i Aften.

„Ja, det vil sige, jeg skal afsted ud paa Aftenen, for jeg skal melde mig i Morgen tidlig.“

„Der ligger den nydeligste lille Kvasbunke lige inden for Hegnet.“

„Jeg har Kongens Tøj paa, Morbro'er.“ Der var en Klang af ædel Højhed i hans Røst.

Hen paa Eftermiddagen kom Troels. Forlegen og rødhovedet som altid hilste han paa Annine ved Stegersdøren ud til Gaarden.

„Du er bleven saa pæn rødmusset, Annine.“

„Aa, jeg er bleven saa hed i Hovedet, jeg ved ikke, hvordan det kan være.“

„Jeg blev ogsaa saa und'lig, he, he. Du kunde ka'ske se det paa mig?“

„Ja, jeg kom til at tænke paa Robede, da jeg saa dig.“

„He, he, he — ja, ja!“

„Hvordan har du det ellers? Jeg synes, du har skæmmet dig.“

„Ja, for man gaar jo immeran og længes og har saa mange Spekelationer baade med det ene og det andet.“

„Du skulde se at faa dig en Kone, naar du

Besøget hjemme.

bliver færdig med Tjenesten. Jeg synes, det var snart paa Tiden.“

„Synes du?“

„Ja, det gør jeg. Værss'god, du kan jo gaa indenfor.“

Blodet snurrede ham for Ørerne af Lyksalighed.

Bendt stod ude i Haven ved den aabne Stegerslem og klirrede ved Krogen. Snart sad han godt bænket med Annine paa et i Diget indhulet Sæde bag i Haven.

„Naa, hvad synes du saa om Soldaten?“

„Troels?“

„Nej, den anden.“

„Hvad skulde jeg vel synes om ham?“

„Du har dog syntes godt om ham før.“

„Saa. Hvem har givet dig den at rende med?“

„Det har du selv.“

„Det er Løgn, ved du det.“

„Det tror han da.“

„Hvor kan han være saa indbildsk at tro det?“

„Jo, for du har lige godt selv sagt ham det.“

„Hvad er det for nogen Snak?“

„Jo — med Øjnene.“

„Saa.“ Hun sad og slog sig paa Knæet med en lille Urtekost af Ambra og Morgenfruer. „Og hvad saa?“

„Ja, hvad saa?“

„Ja, hvad saa?“

„Saa vilde han bare sige dig, at nu er du rød igen — lige der ned til.“ Han stak hende ned paa Halsen med Fingeren.

„Og saa vil hun bare sige dig, at du holder dine Grabber hos dig selv.“ Hun hug ham med Knoerne og rejste sig.

„Annine, vi to! Kom nu kønt og sæt dig hos mig!“ Han tog fat i hendes Forklæde og trak hende hen i Sædet.

Annine spurgte ham ud om Bødkerens. „Gaar Sofie endnu og brøler altid, ligesom da hun var mindre?“

„Ja, naar jeg gaar min Vej fra hende.“

„Saa.“

„Vend Hovedet her om!“

„Hvad saa?“

„Og luk de to sorte der!“

„Av, du er jo færdig at stikke Øjnene ud paa mig.“

„Luk dem nu, saa skal du faa noget godt.“

„Ja, lad mig se det først.“

„Nej, du faar det ikke, uden du vil lukke Øjnene.“

„Naa?“

„Nej, du skal lukke dem helt i.“

„Nu da.“

„Nej, du titter . . . helt i med dem!“

I samme Nu som hun havde klemt de sorte Vipper til, havde han slynget Armene om hendes Hals og vilde trykke et Kys paa hendes Mund; men hun skød ham i sidste Øjeblik til Side og rejste sig.

„Hvad skal dette sige, Bendt?“

„Ha, ha, ha! Jeg tror, du bliver helt andereret.“

Hun trak Brynene skyggende ud over Øjnene og satte et gennemborende Blik paa ham.

„Hvad gaar der af dig?“ spurgte han lidt flov.

„Jeg vil vide, hvad Mening der er i dette.“

„Mening? Er det noget at snakke om Mening, fordi vi sidder og giver hinanden et Slik? To Søskendebørn og Legekammerater.“

„Jeg vil sige dig saa meget, at jeg taaler ikke noget Fjanteri paa de Leder, det kan du stole paa. Det kan være, du kan faa Lov at sidde og slikke Tøserne oppe i Helsingør, men her holder du dit Slikketøj hos dig selv.“

Det glimtede haardt fra hendes Øjne, hun vendte sig og gik rask op ad Gangen.

Bendt blev siddende med et flovt Smil om Munden og vidste ikke, hvor han skulde gøre af

sig selv. Hvad i Alverden mon der stak hende? Hun havde saamænd ellers været daarlig nok efter ham, lige fra hun var en lille Tøs, og tog han ikke meget fejl, saa gik hun nok bare og ventede paa en Ting — et lille Spørgsmaal. Han kunde ikke forstaa hende. Aa, han vilde blæse hende et Stykke. Der var saamænd Piger nok, der heller end gerne lagde sig til rette i hans Arm og satte Munden frem. Hvad mon hun nu tog sig for der oppe? Mon hun stod i en eller anden Krog og tittede efter ham? Eller sad hun i sit Kammer og dirrede? Han genkaldte sig Billedet af hende, som hun nys havde staaet for ham: rank, med Kjolen stramt udspændt om det store kraftige Bryst, med det luende Blik, med Rynkerne i Panden. Fløjte og danse mig alligevel den villeste af dem alle! Skulde han gaa op og faa glattet den brune Hud ud og kaldt Smilet tilbage i Øjet? Nej, han syntes lige godt, han var saa løjerlig flad i Ansigtet.

Saa gik han ud i Mosen og stod og kælede en Stund for Stjern, der lagde sit Hoved paa hans Aksel og gik efter ham, hver Gang han flyttede sig.

Hele Eftermiddagen var Annine stiv og gav Bendt korte Svar, ikke en eneste Gang vendte hun Øjnene til ham. Troels sang og var rent overstyrlig. Bendt lod som ingenting, men skottede til hende, hver Gang han slog paa, at nu skulde han og Troels nok snart til at rulle af.

Det var blevet aftalt, at Niels Bendtsen skulde køre dem til Asminderød med Gaardens Køreheste og Vogn. Da det lakkede ud paa Aftenen, kom han og puffede Bendt i Siden og pegede ud mod Skoven.

Karlen satte en Ed paa, at han gjorde det ikke.

„Jeg ejer ikke det, der ligner Penge."

Bendt tog i Lommen. „Her er fem Daler, som Farmo'er stak mig; men snak ikke om det til nogen."

Da Klokken var ti, brød de to Soldater op. Else kaldte sin Søn op i Mellemkammeret og stak en Pakke Fødevarer til ham.

„Min Dreng," sagde hun med Taarer i Øjnene, „jeg har ikke andre end dig."

„Ja, ja, Mo'er, jeg ved nok det andet. „Lad mig se, du fører dig godt op"."

„Ja."

„Maa jeg saa faa Gaarden, naar jeg kommer hjem?"

Den Slags Spøgsmaal gjorde altid Else gnaven. „Jeg skal nok selv sige til, naar jeg synes."

(Fortsættes.)

Slaget i Dynekilen. Tegning af C. Neumann.

Peder Tordenskjold.

VIII.

Den første Stordaad, hvorved Tordenskjold indfriede sit Adelsløfte, var Slaget i Dynekilen, en af hans modigste Bedrifter og tillige en af de mest vidtrækkende i Betydning for Land og Rige.

Henad Foraaret 1716 lod Carl den Tolvte sin Hær gøre Indfald i Norge for at forene dette Land med Sverige. Overalt lod han sine Tropper forkynde, at de kom som Fredens Budbringere og egenlig førte Venskab i deres Skjold. Men Nordmændene rejste sig til en Kamp for Hjem og Arne, og skønt faa i Antal stred de med en Kækhed og Tapperhed, der endnu lever trindt om i Sagn og Sange. Efter at Kong Carl havde besat Kristiania og forgæves belejret Akershus, vendte han sig mod Frederikshald og den vigtige Fæstning Frederiksten, der forsvaredes af de to tapre Brødre Hans og Peter Colbjørnsen.

Saa snart Isen brød op, skyndte Tordenskjold sig at bringe „Hvide Ørn" i sejlklar Stand. Han lod den kølhale, skrabe og rense i Bunden — thi ingen Sømand kunde være mere omhyggelig for sit Fartøj end Tordenskjold. Men der indtraf et lille Uheld. Ved Skibets Krængning slog dette helt om og sank. Holmens Chef og flere højere Officerer gav Tordenskjold Skylden, fordi han havde benyttet en dumbristig Fremgangsmaade, og hans Uvenner istemmede. Men den unge Kaptajn vendte dem kort og godt Ryggen, gik lige op paa Slottet til Kongen, fortalte ærligt, hvorledes det var gaaet til, og forsikrede, at dersom Kongen vilde tilstede ham den fornødne Hjælp, skulde „Hvide Ørn" atter flyde paa Søen inden 24 Timer. Kongen imødekom hans Ønske, og Tordenskjold holdt Ord efter selv saa godt som nogen Holmens Mand at have deltaget i Redningsarbejdet.

Saa stak Tordenskjold i Søen og opsøgte Viceadmiral Gabel, der laa under den norske Kyst for at hindre den svenske Hær ved Frederikshald i at drage Forstærkninger hjemme fra. Hele Vaaren og Forsommeren færdedes „Hvide Ørn" frem og tilbage mellem København og Gabels Eskadre; Chefen deltog i lystige Gilder og Baller og glemte ej heller selv at dække Gildesbordet og at hilse fine Gæster med dundrende Kanonskud. Men end mindre glemte han sit Fædrelands Trængsel. Han hørte om de fremrykkende svenske Tropper, om den tapre, fortvivlede Modstand, der blev vist dem langs Norges Grænse, og hans Tanker begyndte at sysle med ny Krigsplaner. Bedre end nogen anden kendte han Farvandet ved de norske og svenske Kyster med dets utallige Fjorde, Smaaøer, Næs og Skær; og paa Grundlag af dette Kendskab indsendte han til Kongen og til General-Admiral Gyldenløve et Forslag om at trænge ind i Svinesund med en lille Eskadre og derfra rykke Frederikshald og Frederiksten til Undsætning. Forslaget vandt Anerkendelse, og Tordenskjold fik et længe næret Ønske opfyldt, idet han udnævntes til Chef for en selvstændig Eskadre, som foruden hans egen Fregat bestod af „Hjælperen" paa 46 Kanoner, „Noæh Ark" paa 24 Kanoner og „Vindhunden" paa 15 Kanoner samt de tre Galejer „Prins Kristian", „Lovise" og „Charlotte Amalie."

Den 2. Juli lettede Tordenskjold med sin Flaade og stod Nord ud af Øresund. Egenlig lød hans Ordre paa at slutte sig til Gabel; men Helten fulgte lykkeligvis atter sin ukuelige Drift til at gøre et Slag paa egen Haand. I Kattegat erobrede han en svensk Huggert og en Skærbaad, der var i Færd med at hjemføre et dansk Handelsfartøj. Derpaa gik han til Ankers uden for Strømstad, en svensk By nord for Gøteborg, og fik her af nogle Fiskere Underretning om, at en stor svensk Galejflaade, der skulde bringe Vaaben og Fødemidler til Belejringshæren ved Frederiksten, laa inde i den vel befæstede Skærgaardshavn Dynekilen. Flotillen bestod af en Fregat, 5 store Galejer, 6 saakaldte Halvgalejer og 21 Førselsskibe samt en Del mindre Fartøjer. Med sin raadsnare Tanke indsaa Tordenskjold, at her var ingen Tid at spilde: naaede Flaaden ind til den svenske Lejr, betød det Fæstningens Fald og Norges Overgivelse, kunde han derimod erobre eller tilintetgøre den, varslede det godt for Landets Frelse. Men saa dyre Interesser der stod paa Spil, saa vovelig var ogsaa den Bedrift, der skulde føre dem til Sejer.

Indløbet til Dynekilens Havn er nemlig en halv Mil langt, opfyldt af Klipper og Skær og ofte saa smalt, at et Skib kun lige kan bjærge sig igennem. Dertil kom, at Havnen forsvaredes af et Batteri midt i Indløbet og af 4000 Mand Infanteri langs Kysterne. Ikke saa underligt, at den svenske Flotille følte sig fuldkommen tryg inde i den lune, afsides Havn. Da Kong Carl nylig havde gæstet den, havde Viceadmiralen Strømstjerna forsikret ham, „at han nok med Flotillen skulde trænge frem til Frederikshald, og at, hvor Flotillen nu laa, skulde ingen være kapabel til at komme til den."

Den svenske Konge og hans Admiral gjorde Regning uden Tordenskjold, hvis Kækhed og Mod, hvis Tro paa Himlen og Lykken vel heller ingen Sinde bedre stod sin Prøve end i Dynekilen den 8. Juli 1716. Ved Daggry løb „Hvide Ørn" op ved Siden af „Vindhunden", og Tordenskjold raabte over til sin gode Ven, Løjtnant Grib, at han havde faaet Nys om, at den svenske Admiral i Dag vilde gøre Gilde paa sin Flotille — „skulde det ikke være raadeligt, at gaa ind og være hans Gæst ubuden?" — Hertil svarede Grib, „at havde Tordenskjold Ordre, saa havde han Lyst — jo før jo heller, medens de havde hele Dagen for sig og en god Vind; Gud give Lykke!" — „Det var det hele Krigsraad, der blev holdt," fortalte Grib senere.

Tordenskjold gav Kamp-Signal og styrede op gennem Havne-Indløbet. Selv tog han Kommandoen paa „Hjælperen" der som det stærkest byggede Skib gik i Spidsen. To fjendtlige Galejer, der laa i Indløbet, trak sig tilbage for at melde de Danskes Ankomst. Under en kyndig Ledelse og for en frisk Morgenvind gled den lille kække Eskadre forbi Klipper og bulgte Skær og naaede endelig ind i Dynekilen, heftigt beskudt saa vel fra Batteriet som fra de svenske Orlogsskibe. Men uden at løsne et Skud gik Tordenskjold videre, opsøgte en Bredning i Havnen, hvor han kunde udfolde hele sin Styrke, og først nu lod han sit Skyts spille. Klokken var den Gang otte; det var en stille Sommerdag, og Krudtrøgen lagde sig tung og tæt over Vandet og de omgivende Skove og Bjærgaase. Da Kampen i tre Timer var ført med haardnakket Voldsomhed, maatte de svenske Skibe sagtne deres Skydning. Tordenskjold greb Lejligheden til ved en snild Manøvre og i Skjul af den tætte Krudtrøg at føre sin Eskadre længere ind i Havnen, hvorfra han med forøget Virkning kunde sende Fjenden de glatte Lag. Den store svenske Fregat „Stenbocken" drev ynkelig tilredt paa Land, Batteriet blev taget med Storm af den enbenede Løjtnant Tønder, og rundt om paa alle de fjendtlige Fartøjer flygtede Matroserne fra Borde eller strøg Flaget.

Den svenske Flotille var fuldstændig slaaet, og Tordenskjold Herre over Havnen. Men et vanskeligt Hverv stod endnu tilbage, nemlig at bringe de erobrede Skibe ud af Dynekilens snævre Farvand. De svenske Søfolk gjorde alt for at sætte deres Fartøjer paa Grund eller sprænge dem i Luften, og heri blev de kraftigt støttede af de 4000 Fodfolk, der laa inde paa Kysten og i Læ af Huse, Træer og Klipper aabnede en heftig Musketild paa de danske Skibe. Men Tordenskjold udfoldede hele sin Kløgt og Kraft og opmuntrede sine raske Gutter, saa alle med Lyst gik til Værket. Sammen med de kække Løjtnanter Grib og Tønder sprang han i Baadene og æntrede under Kuglesregn de fjendtlige Skibe, slukkede Ilden og tilintetgjorde Fjendens Sprængningsforsøg. Her rev man en brændende Lunte bort, der var lige ved at falde ned i Krudttønderne, hist rullede man flammende Tjæretønder ud i Søen, og stundom tvang man med Kaarden de svenske Officerer til at yde en Haandsrækning. Snild Djærvhed, forvovent Mod, mandig Dødsforagt kronede Dagens Sejer og førte Skib efter Skib ud af Havnen, alt medens Kanonerne drønede, og Fjendens Musketild blinkede langs Kystens Skær.

Kun to af de største Skibe var endnu tilbage, „Stenbocken" og Galejen „Ulyses", der laa bag et langt udløbende Skær og saa tæt under Land, at Soldaterne kunde forsvare dem med tapper Virkning. Tordenskjold og Grib nærmede sig Stedet. „Ved I noget Raad til at tage disse Fartøjer?" spurgte Tordenskjold. — „Der kan vel findes paa Raad dertil," svarede Grib, „omendskønt det vel ikke kan ske uden at bekomme døde og saarede." Henrykt over dette kække Svar faldt Tordenskjold sin Ven om Halsen, og Sagen var afgjort. Grib satte over til „Stenbocken" i en Baad, men saa stærkt var han udsat for Fjendens Musketild, at en Kadet dræbtes, seks Mand saaredes, og Grib fik selv flere Strejfskud. Saa snart han var kommen om Bord paa „Stenbocken", traadte en svensk Officer frem og overgav sig som Fange; men Grib anede Uraad og tvang ham med Klingen for Struben til at røbe, hvor en brændende Lunte laa gemt. Da denne Fare var fjernet, blev Skibene tagne af Grunden og som de sidste Erobringer førte ud af Havnen.

I det aarle Gry havde Tordenskjold og hans Folk været under Sejl; først Klokken ti om Aftenen var den strenge og stolte Dags Gerning til Ende. Med sin lille Eskadre — i alt 7 Skibe — havde Tordenskjold frataget Svenskerne 44 større og mindre Fartøjer med Kanoner, Krudtoplag, Levnedsmidler o. desl. Og hans Daad havde frelst Norge; thi da Carl den Tolvte hørte, hvor ilde det var gaaet hans Flotille, hævede han Belejringen af Frederiksten og trak sin Hær tilbage over Grænsen.

Til den danske Hovedstad bragte Tordenskjold selv Efterretning om Slaget i Dynekilen. Kongen udnævnte ham til Kommandør og skænkede ham sit Billede i Guldmedaillon til at bære i blaat Baand. Borgere og Søfolk jublede den unge Helt i Møde, hvor han viste sig; Fortællinger om hans Æventyr og Bedrifter lød fra Egn til Egn, vel især om hans sidste Daad, der blev forkyndt ved et højtideligt Te Deum i Kirkerne, og hvis Ry hurtig spredtes over hele Norden.

B. E.

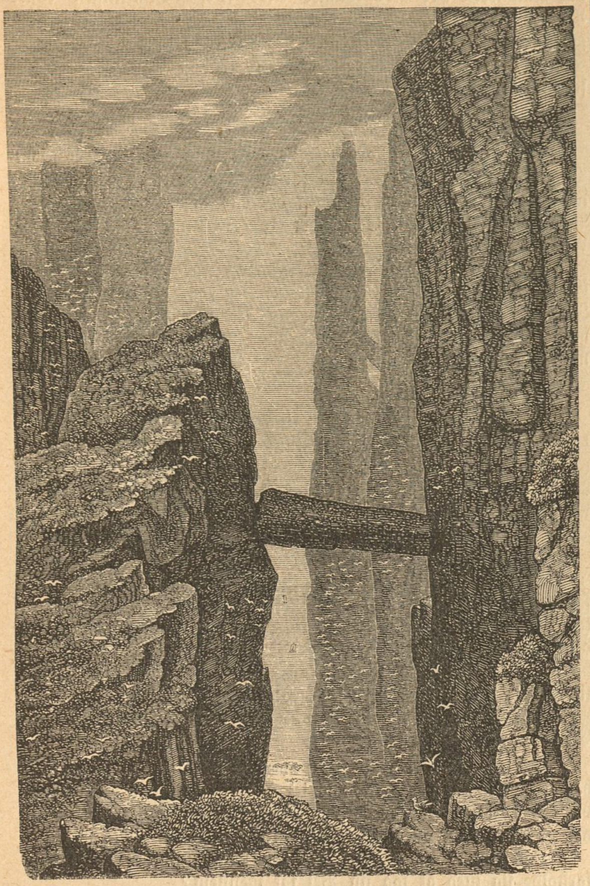

„Den graa Mands Vej".

„Den graa Mands Vej".

Paa den nordøstlige Kyst af Irland skyder Forbjærget Fairhead sig ud i Havet paa en fremspringende Pynt og adskiller Murlough-Bugten fra Bugten ved Ballycastle. Dette Forbjærg hæver sig stolt lige i Vejret 636 Fod over Havet og bestaar af to Afsatser, af hvilke den øverste dannes af en Række Basaltpiller paa omtrent 300 Fods Højde, der hviler paa Klippemassen neden under. Til dette ejendommelige og vilde Kystparti hører „den graa Mands Vej", en storartet Klippekløft, der gør et saa uudsletteligt Indtryk paa enhver, som ser den, at man aldrig glemmer den igen. Det tager sig ud, som om en eller anden overnaturlig Magt her har banet sig Vej gennem de mærkelige Kystdannelser, for fra Land at kunne aflægge Besøg hos Havets Beboere paa den modsatte Side. Denne højest mærkelige Aabning mellem de to mægtige og stejle Klipper, frembyder ogsaa en anden overraskende Ejendommelighed, der ligeledes er vel skikket til at vedligeholde den herskende Overtro om overnaturlige Væseners hemmelighedsfulde Færden paa dette Sted, idet der nemlig i temmelig betydelig Højde findes en Forbindelse imellem de to Klipper. Denne Forbindelse eller Bro er dannet af et Stykke af en Basaltsøjle, som er styrtet ned i Klippekløften, hvor den er bleven hængende paa det smalleste Sted og saaledes danner en naturlig Overgang fra den ene Side til den anden. Uden for Klippekløften vælter Havet sine skummende Bølger ind mod Kysten, hvor de brydes mod den Mængde Klippestykker, der her ligger langs med Stranden.

I denne vilde og storartede Natur hersker der megen Overtro blandt den lavere Befolkning. De tror, at Aander fra en vild, kæmpemæssig Verden ude i Dybet holder Stævne her og driver deres Spil ved disse sælsomme Klipper. Til sine Tider, mener de, viser „den graa Mand" sig her i hele sin vældige Skikkelse, idet han kommer ude fra Havet og stille og tavs vandrer sin ensomme Vej gennem den vilde Klippekløft. Beboerne indlader sig dog ikke gerne paa at tale om „den graa Mand" eller om de andre Aander med fremmede. De vældige Klipper og Basaltsøjler betragtes som Legetøj for disse Aander, hvis Magt man frygter, hvorfor man kun hvisker i Krogene om dem.

„Har De nogen Sinde set den graa Mand?" spurgte en rejsende en Gang en af Folkene i den Baad, i hvilken han sejlede forbi Klippen.

„Gud fri og bevare mig!" svarede Manden, „det var det, jeg mindst ønskede at se. Naar man ser ham komme gaaende, times der en ikke noget godt. Jeg har hørt sige, og det skal være baade vist og sandt, at han en Gang lokkede et stort spansk Skib her ind, og da han havde kastet det mod Klipperne, hvor det blev aldeles knust, gik han op paa sin Plads deroppe og klappede saaledes i Hænderne, at Ekkoet af denne Lyd var tilstrækkelig til at løsrive en stor Klippeblok og kaste den ud i Havet, hvor den ligger endnu. To Aar før dette skete, kastede han en Gang under sit Besøg i Klippekløften et vældigt Klippestykke ned paa de neden for liggende Kulgruber, som derved blev aldeles ødelagte, og hvem ved, hvad der vil ske, hvis han kommer igen!"

De tre hellige Jyder.

En af Deltagerne i Krigen 1864 fortæller i „Vort Forsvar" følgende:

Kaptajnen ved Kompagniet var en Mand, der troede paa vor Sags Retfærdighed; han holdt streng Disciplin, men var tillige en retfærdig og modig Mand.

Der var kun en Uorden i Kompagniet, han ej kunde eller ej vilde hæmme; hvilken af Delene det var, ved jeg ikke.

Blandt de menige var der tre Jyder, troende Mennesker, der ej stak deres Tro under Stolen, men var deres Frelser bekendt blandt de andre Soldater; og meget af, hvad de andre fandt Fornøjelse i, holdt de tre sig udenfor. De maatte derfor døje megen Spot: de gik altid under Navnet „de tre hellige Jyder" (og det var de da ogsaa), særlig morede nogle af de andre sig med under Marschen at synge smudsige Viser. I det hele taget havde de det meget slet, og tit og ofte maatte de høre, at deres Hellighed rimeligvis var et Udtryk for Fejhed.

Kompagniet havde endnu ikke faaet Indvielsen. Men en tidlig Morgen fik det Ordre til at marschere ud i første Linie. Der var en højtidelig Stemning over Soldaterne; der blev kommanderet: „lad med skarpt!" De fleste af dem var lidt blege i Ansigtet. Kaptajnen var som sædvanlig rolig og bestemt, han sagde blot: „En brav Soldat kan ryste lidt de første Gange, derfor er han ikke sølle." En halv Time efter var de udsatte for en stærk Granatild fra et fjendtligt Batteri. Luften havde et ejendommeligt rødligt Skær, og en forunderlig Sitren gik igennem Soldaterne.

Et Stykke til venstre for Kompagniet var der en Gennemskæring i et Gærde, som skulde bevogtes af nogle Mand. Flere var faldne der i Morgenstunden, men de faldne blev stadig erstattede af ny. I det samme Soldaterne fik det at vide, kom der en Rytter i fuldt Firspring og meldte Kaptajnen, at der atter var sket Mandefald i Gennemskæringen, og at hans Kompagni øjeblikkelig skulde sende tre modige Mænd derhen at passe paa. — „Vi har faaet en Opgave, Folk!" sagde Kaptajnen med sin faste Stemme, idet han vendte sig mod Kompagniet, „hvem melder sig frivillig til at besætte Posten der henne ved Gennemskæringen? Det er et farligt, men ærefuldt Hverv!" — Soldaterne saa paa hinanden: de vidste, hvor farligt det var, og det var første Gang, de var i Slag. Inden nogen af de andre kunde faa Kraft til at træde frem, traadte „de tre hellige Jyder" hen foran Kaptajnen med skuldret Gevær og sagde med høj, klar Stemme: „vi melder os, Hr. Kaptajn!" — Kaptajnen saa paa dem, som vilde han sige: „det havde jeg mindst ventet". Det sagde han imidlertid ikke, men derimod: „I er altsaa ikke bange; det er bravt; pas nu godt paa!" Der gik en Sitren over Kaptajnens faste Træk: han blev aabenbart berørt af en Stemning, han ej før havde kendt.

Jyderne var ikke bange. I flere Timer stod de ufortrødent paa deres farlige Post. Lidt over Middag kom de uskadte tilbage. Da de andre saa dem komme, blev der ymtet om, at nu vilde de rimeligvis prale af deres Bedrift. Men det var der slet ikke Tale om. Undselige og med halvt nedslaaet Blik meldte de sig til Kaptajnen. — „Det havde jeg ikke troet," sagde han, og mange af de andre sagde det samme.

Nu blev de ikke mere spottede som „de hellige". Kompagniet vandt i det hele den Dag en Styrke, det ej havde haft før. Der var nu Orden i alle Henseender. Kun de ædleste og bedste Sange blev sungne paa Marschen. Kaptajnen tillod ej andet. — Soldaterne havde heller ikke Lyst til andet. Mange af Soldaterne blev den Dag indviede i mere end en Henseende: de blev grebne af Virkeligheden selv.

To Ansigter.

Nede i den italienske By Milano levede der for mange Aar siden en berømt Maler; Leonardo da Vinci hed han. Han har malet mange skønne Billeder af Frelserens Liv; det skønneste er vistnok hans Billede af den hellige Nadvere. Det er der dog vist nogle af jer, der har set. — Leonardo arbejdede paa dette Billede i mange Aar, og han gjorde det under Bøn. De bekendte Apostles Ansigter malede han efter nogle af sine Bekendte nede i Milano. Men endnu havde han ikke fundet noget Ansigt, han turde tage til Model for Frelseren selv; det skulde jo være det skønneste Ansigt. Til sidst blev han gjort opmærksom paa en ung Mand, Pietro Bandinelli, der var bekendt for sin udmærkede Sangstemme. Her fandt Leonardo, hvad han søgte: et elskeligt Ansigt havde den unge Mand, og Renhed og Fromhed lyste ud af hans Øje. Leonardo forhørte sig om hans Liv: alle roste ham. Denne Mand blev Model til Frelserens Billede. Billedet var just færdigt, da Pietro rejste fra Byen; han skulde til Rom for at uddanne sin smukke Stemme. — Men der i Rom kom han i daarligt Selskab, og „sig mig, hvem du omgaas, saa skal jeg sige dig, hvad du bliver til"; han blev til den fortabte Søn: han forfaldt til at drikke, at spille; dybere og dybere sank han: han endte som Forbryder. Men alt dette vidste Leonardo ikke.

Han havde nu faaet sit Maleri næsten færdigt der manglede blot et Ansigt endnu; det var det Fortabelsens Barn, Judas: det skulde jo være det grimmeste Ansigt.

Da gik han en Dag paa Milanos Gader, og der mødte han en ynkelig Skikkelse, en Mand i Pjalter, uredt, snavset, med et skummelt, lurende Blik. Maleren studsede: her havde han jo Judas' Ansigt. Han lejede Manden til at sidde for sig. Den Dag, han lagde sidste Haand paa Værket, sagde Manden til ham: „Men kan De da ikke huske, at De har malet mig en Gang før!" — Da Leonardo skulde se til: hvem tror I saa, det var? Det var Pietro Bandinelli.

Saadan kan Synden forandre et Ansigt og et Hjerte.

Fra Boghylden.

Pigen fra Norge, historisk-romantisk Fortælling af **A. Munch**. Nyt Oplag. 256 S. (Gads Forlag.)

Fortællingen omhandler en saare romantisk og æventyrlig Begivenhed i Norges Historie: Kongedatteren Margrethe bliver bortrøvet i sin Barndom og vokser op som en tarvelig Skippers Plejedatter langt borte fra Fædrenehjemmet og fra det Land, nemlig Skotland, til hvis Krone hun har Arveret. Saa dukker hun pludselig op ved en ung ridderlig Tilbeders Side for at gøre sine Krav gældende saa vel i Norge som i Skotland; men snilde og gridske Magthavere indvikler dem hurtig i et Rænkespil, som det uerfarne unge Par først fatter, da det er for sent, og den skønne, ulykkelige Kongedatters Livshaab slukkes paa Baalet. Men hendes Skæbne vil altid røre Hjertet. Gennem Aarhundreder har Eftertiden digtet Sagn og fromme Legender om „Pigen fra Norge"; den norske Digter A. Munchs Fortælling om hende har, siden den første Gang udkom, vundet mange Læsere, og den fortjener det, som en smuk og alvorstung

Digtning, der er jævn, mild og gribende i sin Form som en gammel Folkesaga. Munchs Skrifter har ikke som flere af hans yngre Digterfællers vundet stor Udbredelse her i Landet; men hans Fortælling „Pigen fra Norge“ fortjener at kendes.

* * *

Kristi Kærlighed, 50 Fortællinger til Brug ved Børnegudstjenester og de unges Møder. Samlede af en **Børneven.** 96 S. (Milo, Odense.)

Denne Samling af smaa kristelige Fortællinger og Livstræk er vel langt fra enestaaende, men den hører sikkert til de mindste og prisbilligste og bringer dog et forholdsvis righoldigt Stof. Paavisningen af Kristi Kærlighed er den røde Traad, der forbinder disse smaa Fortællinger som Perler paa en Snor, og Udvalget er foretaget med skønsom Haand snart fra Kirkehistorien og Missionsgerningen, snart fra det daglige Liv i Hjemmet og Værkstederne. Præsten Aschenfeldt-Hansen har ledsaget Bogen med et varmt anbefalende Forord, hvori han peger paa dens Anvendelse i Søndagsskolen, ved Møder for unge og gamle osv.

Som Prøve paa Bogen tillader vi os i Dag at gengive et Par Smaastykker: „De tre hellige Jyder“ og „To Ansigter“.

* * *

Læsning for Ungdommen, udgivet af **Adolf Langsted.** (Lybecher & Meyers Forlag.)

Under denne Fællestitel foreligger fire Smaaskrifter, der hvert for sig danner en selvstændig lille Bog, afpasset efter en barnlig Opfattelsesevne og en billig Pung. Æmnerne er særdeles velvalgte: berømmelige og storladne Skikkelser fra Fædrelands- eller Verdenshistorien, Skikkelser, der egner sig til at være lysende Forbilleder, og hvis Bedrifter nok kan faa en rask Drengs Hjerte til at banke. Vi nævner kortelig de fire der er behandlede: Peter Willemoes, Den sidste Korsridder, Bayard og Kristoffer Kolumbus. Derimod falder Behandlingen nu og da lidt mat. Uden Skade kunde man ønske, at Stilen besad mere Kraft og mere personligt Liv; den behøvede ikke derfor at forlade Historiefortællingens gode Vej.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

November.

II.

Hvor det paa nogen Maade er muligt, bør Jorden kulegraves. For at Jorden af Hensyn til andre Planter ikke skal blive forstyrret, anbefaler vi at gaa frem efter en Metode, som vi i mange Aar har anvendt med det bedste Resultat. Denne Metode bestaar i, at Jorden løsnes i Dybden, men Muldjorden vedbliver at være øverst. Man arbejder med tre Grave; den første — 3 Fod bred og dyb — bliver fuldstændig udgravet, af den anden bliver kun den øverste Tredjedel afgravet og lagt til Side, og først nu begynder den egenlige Reoling. Fra den anden Grav udgraves de tilbageværende to Tredjedele af Undergrunden og fyldes over i den første Grav, øverst herpaa lægges saa den øverste Tredjedel fra Graven Nummer 3 og saaledes videre.

Paa denne Maade bliver altsaa Jordlagene — de nedre saa vel som de øvre — kun flyttede for derved at løsnes; den gode Muldjord vedbliver stadig at være øverst. Naar Jordstykket er reolet færdigt, kan enhver anden Plante dyrkes mellem Frugttræerne, blandt andet vil Frugtbuske her ved samme Lejlighed kunne faa fortrinlige Voksevilkaar; og den Tid maa være forbi, da man lod Ribs- og Stikkelsbærbuske staa og skøtte sig selv og derfor havde nogle Purrer, mod hvilke Skovens vilde Frugtbuske var Mønsterkulturplanter. Naar vi da i denne Maaned paatænker at plante, saa maa vi ofre en forholdsvis ringe Ulejlighed, der vil blive rigelig betalt i Tiden og i en nær Tid.

Det hænder undertiden, at nyplantede Træer ikke vil give Skud, og navnlig hænder dette, naar Træerne er plantede lige til Frostvejr eller temmelig sent om Foraaret, især naar Træerne ved Forsending har lidt af Tørke. Den tyske kyndige i Frugttrædyrkning, Oberdick, offenliggjorde allerede i Halvtredserne en Behandlingsmaade for slige Træer, som trods sin Fortrinlighed dog ikke er bleven saa almindelig bekendt, som den burde være: Træerne tages op af Jorden, Rødderne beskæres med skarpe Snit, saaledes at Snitfladen kommer til at staa paa Plantehullets Bund, Træet stilles nogle Timer i rent Vand og plantes derpaa igen. Resultatet heraf bliver en hurtig Vækst, og denne bliver endnu sikrere, naar man formindsker Fordampningen fra Barken paa Stamme og Grene ved at oversmøre disse med en Blanding af Kalk og Ler, og naar man holder Jorden om Træet fugtig ved Hjælp af et Lag gammel Gødning eller lign.

Om Ribsbuskene anføres, at Klaserne i særlig Grad forringes ved Affalden, naar Blomsterne faar Frost, eller naar der straks efter Afblomstringen indtræder meget varmt og tørt Vejr, saaledes at de smaa Bær, der sidder yderst, ikke faar tilstrækkelig Næring. Man har gentagne Gange nøje undersøgt saa vel Buske med fulde Klaser som saadanne, hvor Bær var faldne af, og altid fundet, at denne Affalden af Bærrene i Spidsen er en Følge af mangelfuld eller forstyrret Ernæring af Klasen. Hos sunde, kraftige Buske, der stod i god Jord med passende fugtig Undergrund, forekom Tilfældet ikke. Der, hvor Bærrene var faldne af, var Undergrunden haard, gruset, lidende af staaende Grundvand eller fattig paa Næring. I sidste Tilfælde hjælper flydende Gødning om Sommeren og dyb Bearbejdning af Jorden samt rigelig Staldgødning om Efteraaret. Men først og fremmest gælder det ved Nyplantning om at kulegrave Jorden og gøde rigelig derved.

Vi tilføjer, at alle de nævnte Midler selvfølgelig intet nytter mod den Skade, Frosten og Fuglene øver paa Klaserne; men Frosten kan paa den anden Side ikke komme til at skade Blomsten i en kraftig løvrig Busk i samme Grad som i en svag. Dette bør man huske vel paa.

Til Kulegravningsspørgsmaalet kan nu ganske vist mange sige: „Ja, det er godt nok, men vor Jord er ens, enten vi vender den saa eller saa.“ Sandjord uden Ler-Underlag f. Eks. kan det rigtignok heller ikke hjælpe at „løsne“, den er allerede i Forvejen for løs. Naa, som vi tidligere har udtalt, den alt for lette Jord maa man se at bedre paa ved Tilførsel af Ler. Kan man ikke det, saa maa man i alt Fald sørge for at forøge den egenlige Muld ved omhyggeligt at opsamle og bearbejde alt Affald, og man maa anvende Ko- og Svinegødning. Den alt for stive Jord maa man skørne ved Hjælp af Sand, Vejskrab, forraadnet Tang, Tørvejord og Hestegødning. Let Kompostjord gør selvfølgelig ogsaa en god Virkning.

Naar man foruden Sandjorden tillige skal kæmpe med en Vind, der hverken lader Buske eller Lætræer for disse vokse, saa maa man vel hjælpe sig med Volde og indplantede Enebær og Bjærgfyr som Læ.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5 6 7 8

Naar du sidder og ser paa denne Slags Gaade
saa ser du jo os paa en anden Maade.

6 7 8

Som saadanne maa vi ret gøre Gavn.

1 2 3 4 5

Vi har med denne Landsmand Navn —

1 2 3

Navn efter denne prægtige Stad,

1 4 3 2

der atter fik Navn efter dennes Broder;
de to havde nok en Præstinde til Moder.
Nu kan du vist skille Tallene ad.

J. J.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 6: Krone, Torsk, Jolle, Trold, Ko — Koen, Tordenskjold.

Juridisk Raadgiver.

Hvorledes forholder man sig, og hvad Regler skal der følges, naar man vil adoptere et Barn? Koster det Penge? Hvor mange? Skal Ansøgningen stiles til Kongen eller Indenrigsministeriet? Koster det Penge, kan man da ikke ved Ansøgning blive fri derfor?

D.

Ansøgning om Adoptionsbevilling stiles til Kongen og skrives paa stemplet Papir til 65 Øre; den indsendes gennem Stedets Øvrighed til Justitsministeriet. Ansøgningen maa være ledsaget af Adoptivbarnets Fødselsattest og, saafremt den indgives af Ægtefolk, endvidere af disses Vielsesattest. Er den, der ønskes adopteret, over 18 Aar, kræves vedkommendes eget, men ikke andres Samtykke. Er den paagældende under 18 Aar, udkræves, naar det er et ægte Barn, Samtykke af dets Forældre; er Barnet uægte, kræves Moderens Samtykke, og er der udlagt en Barnefader, forlanges der almindeligvis tillige en Erklæring fra denne. Det skal altid angives i Ansøgningen, om Ansøgeren har Livsarvinger eller ikke. Bevillingen koster 33 Kr. 66 Ører. Ønskes den meddelt gratis, skal Ansøgeren godtgøre sin Uformuenhed enten ved Erklæring fra vedkommende Sogneraad eller to paalidelige bosatte Mænd eller paa anden fyldestgørende Maade.

* * *

Jeg har i flere Aar haft Grusgrav paa min Lod, som Sogneraadet har anlagt. Nu for to Aar siden blev den nedlagt, og jeg er først nu kommen overens med Sogneraadet om, hvad jeg skal have i Erstatning for Jævning af Grusgraven. Nu spørges:

Kan jeg ikke faa nogen Erstatning for de to Aar, som Grusgraven har henligget, uden at jeg har kunnet afbenytte Jorden? I saadant Fald, hvordan skal jeg forholde mig, og hvor skal jeg henvende mig, eller hvor meget kan der tilkomme mig i Erstatning, naar Grusgravens Areal er to Skpr. Land.

En Holder.

Naar Spørgeren er gaaet ind paa en frivillig Overenskomst med Sogneraadet om Erstatningens Størrelse, kan han ikke nu bagefter rejse ny Krav, men maa tilskrive sig selv, at han har forsømt, mens Tid var, at faa alle Omstændigheder tagne med i Betragtning.

* * *

1. Da jeg var 16 Aar, altsaa umyndig, blev jeg skreven for 30 Kr. 17 Øre hos en Købmand, men da November kom, tog min Fader min Løn, saa fik Købmanden intet. Nu har det staaet hen til 1890, og nu er jeg 21 Aar, og Købmanden har anlagt Sag imod mig og vil ad Rettens Vej tvinge mig til at betale Beløbet. Der spørges:

Kan han ad Rettens Vej tvinge mig til at betale Beløbet? Eller kan jeg blive fri?

2. En gammel Vej fører over min Faders og min Nabos Ejendomme; der er udlagt 12 Alen paa Kortene og den har været befærdet i Mands Minde. Naboen har pløjet og besaaet den et Aar, men alligevel er den bleven befærdet. Nu spørges:

Kan den aflægges eller ej? Og hvorledes skal min Fader forholde sig med at faa sin Vej sat igennem?

M. H.

Til 1. Dersom Spørgeren har paataget sin Gælden med sin Faders Samtykke, kan han ad Rettens Vej tvinges til at betale den. Hvis han derimod har stiftet den paa egen Haand, vil han ikke kunne dømmes til Betaling, naar han i Retten fremlægger Fødselsattest eller Skudsmaalsbog til Bevis paa, at han var umyndig, da han paadrog sig Gælden.

Til 2. Vejen kan ikke aflægges, og naar Naboen ved Pløjning eller paa anden Maade forhindrer Færdselen, kan han ved Domstolene drages til Ansvar for saadan Fremfærd.

* * *

Til en gammel Abonnent O. H. Indgivne juridiske Forespørgsler kan faas besvarede i Bladet, men ikke privat. Ønsker De Deres Spørgsmaal besvarede gennem Bladet? Nærmere Besked afventes.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse, kan ventes besvarede.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 40 Ø., Børn 20 Ø.**

16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Ny Bestillinger paa „Husvennen“ modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader til enhver Tid i Kvartalet.

„Husvennen“ i Amerika.

Bladet forsendes ugenlig eller hver 14de Dag. Prisen er iberegnet Porto 6 Kr. 50 Øre pr. Aargang.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen“ med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

„Husvennen“ udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). En Sygeberettelse, fortalt af Evald Tang Kristensen. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Peder Tordenskjold. VIII., af B. E., med to Billeder af C. Neumann og Anker Lund. „Den graa Mands Vej“, med Billede. De tre hellige Jyder. To Ansigter. Fra Boghylden. Havebrug. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 8. Søndag den 23. November. 1890.

Jørgen Sonne.

Da Maleren Jørgen Valentin Sonne døde i Efteraaret, var det en af den danske Kunsts mest hædrede Veteraner, der gik bort. Forlængst havde Venner og Kunstfæller fejret den Dag, han overskred de fire Snese, og dog var han endnu frisk i sin Kunst og rigere paa Sundhed og Stemningsfylde end mange af de unge.

Som Søn af en bekendt Kobberstikker var han født den 24de Juni 1801 i Birkerød, en af Nordsjællands smukkeste Egne. Han blev Kadet, men forlod snart den krigerske Løbebane, den han senere i Livet kom til at krydse paa hel anden Vis. Hans Hu stod til Kunsten, og da han fik Lov at følge den, blev han Elev af Dyrmaleren Gebauer og besøgte Kunstakademiet, hvor han vandt den lille og store Guldmedaille. Fra han var 17 Aar gammel mødte han paa Udstillingen med Malerier, Tegninger og Kopier. Det ny i hans ret lovende Kunst var nogle Slagscener, saaledes „Kavalleri-Angrebet ved Sehested" fra 1822 og „En Fægtning i Tyrol med de franske" fra 1830. Disse Billeder lider af betydelige Mangler, thi Sonne havde aldrig set et virkeligt Slag; ligesom saa mange unge den Gang malede han ud af Hovedet og glemte at studere Naturen. Med kongelig Understøttelse drog han 1828 udenlands og slog sig for længere Tid ned i München og Rom. Paa det sidste Sted blev han i flere Aar, og det var her, i Kunstens gamle By, under flittige Strejftog med Malerkasse og Jagtbøsse i Omegnen, at han lærte at gaa lige til Naturen, at se og udforske med egne Øjne de Optrin af Menneske- og Naturlivet, han vilde fæstne paa Lærredet. Aar efter Aar hjemsendte han nu en Række Billeder, der skildrer Italiens smukke Landskab og brogede, livsglade Folkefærd. Flere af disse Billeder købtes til den kongelige Malerisamling.

Da Sonne kom tilbage til Fædrelandet, søgte han ud til de sjællandske Landsbyer, til sit Barndomshjem og studerede nu lige saa ivrigt Folkelivet her som før i Syden. Han malede en Fisker, der sætter Garn, og Bønder, der drager til Kirke, efter hvilket Billede han 1846 blev Medlem af Kunstakademiet. Aaret efter malede han „St. Hansfest;

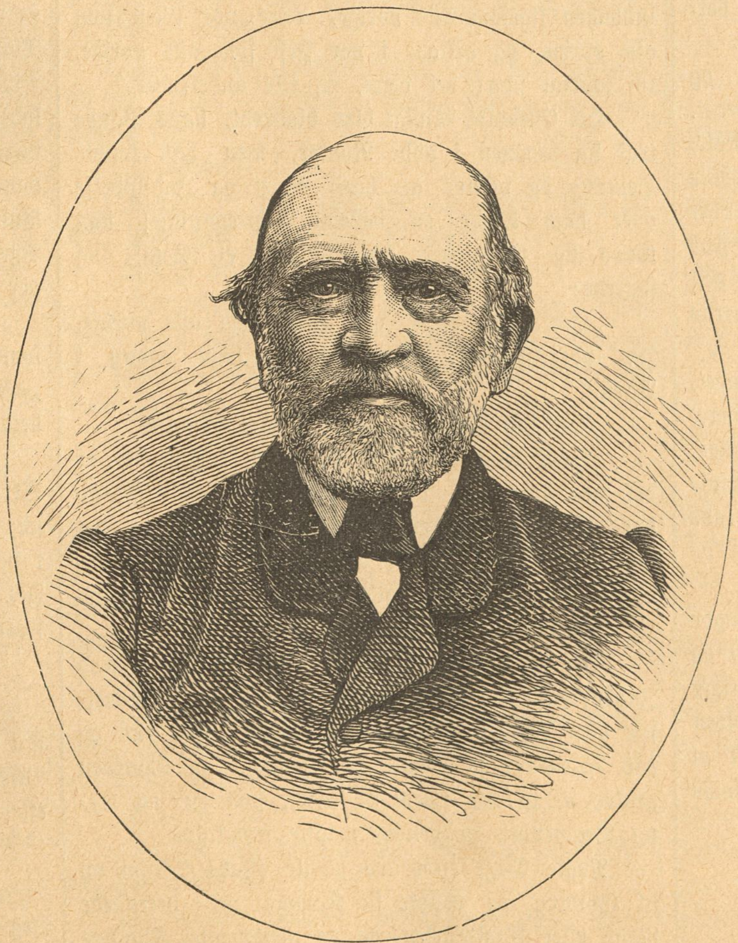

J. V. Sonne.

syge tilbringer Natten ved Helenegraven i Tisvilde," et af hans stemningsrigeste Arbejder, der straks vakte betydelig Opsigt og nu tilhører den kongelige Malerisamling. Da Krigen udbrød 1848, vaagnede Sonnes gamle Kærlighed til Slagmaleriet. Nu var der Lejlighed til Selvsyn. Kunstneren drog med Hæren fra Valplads til Valplads, fulgte Slagets Gang, iagttog dets Virkninger og tegnede dets Optrin, medens Kuglerne suste om hans Hoved. Frugten blev en Række store, prægtige Malerier, der udstilledes i de følgende Aar, hvoraf de fleste nu findes i vore offenlige Samlinger eller pryder offenlige Bygninger. Vi nævner her: „Angrebet paa Dybbøl, 5. Juni 1848", „Et Afsnit af Slaget ved Fredericia", „Slaget ved Idsted", „Slutningen af Slaget ved Idsted", „Idsted Hede, Natten efter Slaget", „Kavallerifægtning ved Aarhus", „Fredericiaslaget" (paa Raadhuset i Fredericia). Disse Billeder virker som Illustrationer til hin Tids frejdige Nationalsange, de er malede med den samme Begejstring, som lagde hine kække og fortrøstningsfulde Toner paa Folkets Læber, og dog er de saa virkelighedstro og sande i deres Fremstilling som faa andre Slagmalerier. Som Sonne malede den menige Soldat, saaledes saa han ud, naar han stormede frem imod Fjenden, naar han jublede over Sejren, eller naar han ramt af en Kugle segnede om i Kammeraternes Arme og lagdes til Hvile i Kornmarken.

Senere vendte Kunstneren tilbage til det stille og fredelige Folkeliv i Hjemmet og malede bl. a. „Brudefærd i Nordsjælland" og „St. Hansfest i Tidsvilde". Det førstnævnte Maleri indeslutter en lille rørende Fortælling om en Invalid, der kommer hjem fra Krigen og ser sin Brud blive ført til Kirken af en anden. Højere staar dog „St. Hansfest", der skildrer Midsommer-Markedets glade Skarer, dets brogede Røre og Tummel, medens syge og værkbrudne, der skal tilbringe Natten paa St. Helenes Grav, langtsomt kører forbi ad Landsbygaden. I 1864 opholdt Sonne sig atter paa Krigsskuepladsen; men den sørgelige Krig afsatte kun ringe Spor i hans Kunst, der bedre egnede sig til at forkynde Sejrens Jubel end til at udtrykke Nederlagets mørke Poesi.

Af hans Billeder fra de sidste tyve Aar kan især fremhæves: „Ingemann modtager Guldhornet i sit Hjem" og „Præsten hentes en Sommernat

til en syg hinsides Aaen" samt nogle Krigsbilleder, byggede paa Studier og Indtryk fra Manddoms-aarene. Han saa med hjertelig Sympathi paa Menneskene, hvad enten han traf dem under store Forhold eller i jævne, stilfærdige Kaar, og han fordybede sig med et Sværmeri, der var blidt og stærkt, i den danske Naturs stille Ynde. Det var ikke tilfældigt, at han malede Ingemann: det er den Digter, med hvem Sonne som Maler har mest tilfælles. B. E.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Fortsat.)

I saa Fald er de stakkels Mennesker ikke grebne i nogen ulovlig Handling. Naadigherren kan fare med Lempe, lade dem stryges til Kagen og derefter skikke dem ud af Birket."

Hr. Enevold saa over paa Dommeren og rynkede Panden, medens han rystede med Hovedet. „Han forstaar mig ikke ret. Det er Skarnsfolk, disse Skøjere. En af dem har for mange Aar siden stjaalet min Søn, i Fjor gik der Ild i vort Bryggerhus, hvem ved, hvis Skylden var. For en Maaned siden styrtede min ene Hest, ham den graa, som har været med i Krigen. Det kan gerne være, at Skøjerne har lagt Forgift for den."

„Naadigherren har Ret i dette som i alt andet, det er nogle forbandede Mennesker, disse Skøjere, Afkom af den lede Djævel. Vor forrige Konge, Gud glæde ham i hans Grav, lyste dem fredløse i Land og Rige. Naadigherren kan saa godt lade dem hænge i Galgen og forsvare det ved Lov og Ret."

„Nu kan jeg høre, han forstaar mig," sagde Hr. Enevold. „Ja, lad os saa kalde dem ind og faa Forhør og Dom over dem. Men det siger jeg ham, vi maa se at blive færdige, til Klokken slaar fem, for saa har jeg lovet Jens Munk at komme over og spise Kommenskringler og spille Terning med ham."

VII.

Herremandens Gilde.

Det er uvist, om Hr. Enevolds Befaling eller Fru Elsebeths Bønner havde størst Magt over Henning, men en Maaned efter at Herremanden kundgjorde sin Vilje med Hensyn til Mads Skrams Datter, havde Henning givet sit Samtykke, fremstillet sig for den unge Dame, bejlet til hende og modtaget hendes Ja; der var nu blot Tale om den store Trolovelsesfest, hvortil man traf Forberedelser paa Gaarden.

Kun en Betingelse havde Henning stillet for sin Eftergivenhed i alt — han vilde, at begge hans Plejeforældre skulde indbydes og være til Stede ved Festen. Om Else talte han ikke, han nævnte ikke mere hendes Navn, siden det hed sig, at hun var trolovet med en anden.

Hr. Enevold for op fra Stolen i den yderste Forbavselse, da han første Gang hørte Hennings Fordring.

„Hvad tænker du paa, min kære Dreng!" raabte han. „En Snedker og hans Hustru! — Ufri Folk i en højtidelig Forsamling af Landets adelige Herrer og fornemme Fruer. Vi vil jo blive til Spot og Spe for alle vore Gæster, og Mads, som er saa prikken paa det, og som kan ramse sin Stamtavle op, fire Hundrede Aar igennem! — Det kan umuligt lade sig gøre."

„Maaske er det umuligt, som kære Fader siger," svarede Henning bestemt, „men det maa ske alligevel. Der bliver intet af min Trolovelse, om ikke Søren Graa og hans Hustru faar Lov til at komme med."

„Men din Kæreste da, hvad tror du, hun vil synes derom?"

„Hun vil synes, at min kære Fader gjorde Ret i at opfylde det eneste Ønske, jeg havde at fremføre."

„Saa skal du nu høre mit sidste Ord," sagde Enevold med megen Salvelse. „Siden jeg bestandigt kun har rettet mig efter dig og haft dit sande Vel for Øje, lige fra den første Dag, vi fandt dig, vil jeg ogsaa denne Gang opfylde din Bøn. Den Snedker med samt hans Kvinde skal faa Lov til at komme herop og se paa Trolovelsen."

„Kære Fader mener vist, at han skal blive indbuden ligesom alle øvrige, være vor Gæst som alle øvrige og deltage i vor Fest som alle øvrige, thi saadan skal det være, og ikke anderledes."

Hr. Enevolds Ansigt blev blodrødt, hans Pande trak sig sammen i dybe Rynker, men han kendte Henning og vidste, at hans Magt og Indflydelse over ham havde en bestemt Begrænsning; han tvang sig til noget, der lignede et Smil, og svarede:

„Han skal være vor Gæst som alle øvrige. Jeg lader Fogden skrive Brev til ham endnu i Aften."

„Det kan jeg selv gøre," sagde Henning.

„Som du vil. Lad os blot komme ud af det med det gode, i den Tid, jeg gamle Mand har tilbage; det varer vist ikke længe med mig, det føler jeg. Naar jeg er død og borte, skal du takke mig i min Grav og sige, at jeg handlede imod dig som en brav og kærlig Fader."

Samme Aften red Skytten ned til Vejle med Indbydelsen til Søren Graa, Dagen til Trolovelsen blev bestemt, Enevold og Fogden drog om og bad Frænder og Venner til Festen, og Gaarden genlød af al den Larm og Støj, som en saa vigtig Begivenhed nødvendig maatte fremkalde.

Nogle Dage efter red gamle Mads Skram op til Gylding og meldte sit Komme ved højrøstede Raab efter Staldkarlen og en gentagende Knalden med sin Pisk. Hr. Enevold var forberedt paa Skrams Besøg; han hentede en stor Opskrift fra Fogden, lod bringe to fyldte Vinkander, lukkede sig inde i Dagligstuen med sin Gæst og lagde sig, da de vare blevne ene, ned paa den ene Bænk, medens Hr. Skram trak sine Ridestøvler af og tog Plads lige over for ham.

Genstanden for de to Herremænds Underholdning lod til at være temmelig vidtløftig, men fremkaldte tillige et stedse blidere og mere tilfreds Udtryk i Hr. Enevolds Aasyn, ledsaget af Bifaldsnik, Haandtryk og hyppige Opmuntringer til at tømme den store Vinkande. Da Sagen omsider lod til at være ordnet til begges Tilfredshed, rejste Hr. Skram sig op fra Bænken og slog ud med begge Arme, som om han vilde føje sin Velsignelse til de Behageligheder, han allerede havde bragt. Derefter sagde han:

„Se, det var det! Nu vil jeg sige dig noget, som du skal lægge dig paa Hjerte, lille Enevold! Jeg har i Aften overtaget din Gæld, men husk paa, at jeg hefter først for den efter Giftermaalet; du sidder nu som fri og frels Mand i det, naar du for Resten vil holde lidt sammen og lade være med Spil og Doblen, for det er egenlig det, som har voldet dig din Ulykke."

„Jeg har vist ikke lang Tid at spille i," ytrede Hr. Enevold med en ulykkelig Mine og et til Ordene svarende sørgmodigt Suk. „Jeg ligger snart under den sorte Jord, det føler jeg med hver Dag mere."

„Ja, den Snak har jeg hørt før," sagde Mads Skram leende, „men det var ikke derom, vi skulde tale. Naar vi nu gifter vore Børn sammen, bliver din Ære min, og den taaler ikke, at vi ved Gildet staar tilbage for nogen, eller viser os ringere, end Frænder og Venner plejer. Fru Birgitte lod mig derfor sige dig, at hun har ladet slagte en stor Stud, nogle Faar, Gæs, Fedekalve og to smaa Grise, hver saadan paa en tretten Lispund, som du kan skikke Bud efter; i lige Maade er alt vort gamle Sølvtøj til din Tjeneste, at sige til Laans, med samt de rare Skueretter, vi købte forrige Michaeli, til min Søsters Bryllup, af den tyske Billedsnider. Du kan faa den med en Mand paa, som kigger ud af et Taarn, og den anden med en rød Frue, som rider paa en Løve og holder en Tingest i Haanden, der ligner et Skjold eller en Bibel, hvad Djævelen det skal være. Fru Birgitte lader ogsaa din Frue spørge, om hun vil nytte nogle af hendes kønne Fjer, som vi købte, medens hun var til Hove? Men jeg ser helst, at I skikker Bud efter det om Aftenen, naar Sol er gaaet i Bjærge, for at Folk ikke skal snakke om, at I laaner jer frem."

„Du kan være rolig for, at Gildet skal blive, som det sømmer sig," forsikrede Hr. Enevold, „ogsaa uden dit gamle Sølvtøj. Det sørger Elsebeth nok for."

„Maa jeg bare faa Lov til at tale ud," raabte Skram. „Jeg siger det i en god Mening. For mig har du ikke nødig at skjule, hvor galt du sidder i det. — Saa er der ogsaa det med din Vogn. Jeg kommer vel til at lade den udbedre lidt med Farve og Beslag."

„Hvad skal vi bruge Vogn til?"

„Min Datter vil have, at hun og Henning skal tage til Vogns om og hilse paa Venner og Bekendte, ligesom de unge Munks gjorde Dagen efter deres Trolovelsesfest."

„Henning holder mest af at ride."

„Ja, men min Datter holder mest af at køre. Jeg tror, vi gør bedst i ogsaa at rette os lidt efter hendes Vilje. Hvad du! Hun vil køre, altsaa kører de, og vi maa derfor have Vognen pudset op."

„Det har den rigtignok længe trængt til, men jeg tænkte altid, at den holdt vel mig ud i den korte Tid, jeg har tilbage. Jeg ligger snart i den sorte Jord."

„Kommer du nu med den Snak igen? Hold fast ved den Plads, du har, saa længe du kan,

den, du faar i den anden Verden, bliver vist en hel Del ringere."

„Desuden er Vognen altid lige saa god som de Heste, jeg har at spænde for den."

„Ja, nu kan du blot skikke den over til mig for at faa den malet, saa skal jeg nok sørge for Heste. Hvem kan vide, om ikke Fru Birgitte gør Henning en Forcering af et godt Forspænd? Jeg har hørt en Fugl synge derom."

„Ved du hvad," udbrød Hr. Gylding i retfærdig Harme, „nu vil jeg ogsaa sige et Ord. Siden din rare Frue har i Sinde at forære Henning et Par gode Heste til hans Vogn, saa vil jeg min sæl selv lade den male, du maa heller ikke bilde dig ind, at jeg lader mig overtrumfe af dig i alt."

Mod denne højfindede Beslutning havde Hr. Skram intet at indvende, han steg til Hest og red ud af Gaarden, under lige saa vældige Piskeskrald som dem, hvormed han havde meldt sit Komme.

Hr. Enevold stod og smilede og beundrede ham oppe paa Trappen. (Fortsættes.)

Til Eftertanke.

Hører du til de hellige?" saaledes spurgte en Mand i et Spisehus sin Bord-Nabo, der lige havde holdt en stille Bøn, før han begyndte sit Maaltid. Den adspurgte lod sig dog ikke forbløffe, men havde Svaret paa rede Haand:

„Hører De til de ugudelige?"

Herpaa fulgte ganske vist intet Svar, men den dybe Alvor, der straks greb hele Bordselskabet, som før havde smilet, var ogsaa et Svar. Og hvad er vel en ugudelig andet end en, der uden Gud og uden Bøn lever Dag ind og Dag ud? Saadanne Mennesker vil ganske vist ikke derfor kaldes ugudelige; men hvor heldbringende vilde det ikke være for dem, om de oftere blev mindet om, hvor skæbnesvanger deres Mangel paa Tro og deres Liv uden Gud kan blive dem; og hvor mange kunde ikke ved et kristent Menneskes Tilrettevisning blive bragt til at tænke over sig selv og besinde sig paa noget bedre?

Derfor skal vi Kristne ogsaa langt mere lægge os det nævnte Herrens Ord paa Sinde og lige saa hans Apostels (Col. 4, 6): „Eders Tale være altid yndelig, krydret med Salt, saa I vide, hvorledes det bør eder at svare enhver." Ja, vi skal netop øve os i midt i denne Verden, hvor Vantroen bryster sig saa stærkt, altid at være rede til at optage Kampen og med korte, træffende Ord møde Angrebene paa vor hellige Tro og dens salige Hemmeligheder.

Det var ingenlunde noget ilde Svar, en Bondemand gav en Knøs, som ved et Gilde, hvor der blev revet tappert ned paa Kirke, Bibel og Præst, pralede:

„Jeg tror ikke paa det, jeg ikke kan se!"

Bondemanden, der et Øjeblik før, havde sluttet sig til Kredsen, spurgte straks Pralhalsen:

„Tror du da, at du har Forstand i Hovedet?"

„Ja, hvorfor ikke det?" svarede hin.

„Jeg tror ikke, du har Forstand," erklærede Bonden, „jeg kan jo ikke se den?"

Det var ogsaa et træffende Svar, en kristelig Lærer en Gang gav et vittigt Hovede, der bemærkede:

„Hvor er Gud? Man ser ham jo ingen Steder! Hvor skal man da søge ham?"

„I hvert Fald ikke i dit Hjerte," lød Svaret; „thi ellers kunde det ikke falde dig ind at spørge om hans Bolig."

A. Th. J.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Da han sagde Godnat til Annine, spurgte han: „Er det saa godt igen?" „Godnat . . . Klokken er nok ogsaa mange." „Hm — ja, ja, min Tøs!" Han gik rank ud til Vognen. „Jeg vil nok selv køre." Han tog Plads med Tømmen paa højre Side af Agebrættet, medens Niels Bendtsen kravlede op og satte sig til venstre. Troels laa paa et Knippe Halm bag i og sægtede med Benene i Luften.

Sommernattens Lunhed, Stjernemylderets Tindren, de friske Luftdrag med deres lange Strøg af Løv- og Urteduft gjorde Bendt aarvaagen og vakte i hans Hjerte en Slags Hjemve efter Nattejagtens Romantik . . . Var det ikke en Buk, der sprang over Vejen der langt ude? „Tosset, at vi ikke tog en Bøsse med!"

„Hør du!" kaldte Troels og stak Hovedet op til højre. „Sikke Annine hun havde forandret sig!"

„Hvordan?"

„Syss . . . s, snak ikke for højt! Saa du ikke, hvor hun gloede galt til dig?"

„Hvad bryder jeg mig om det?"

„Næ, hvad skulde du kere dig om det? Lad hende bare fejle." Han trak sig tilbage, skuttede sig nede i Halmdyngen og prøvede at kysse sin store Taa.

„Og saa jeg giver til Vennen min
et Øvle saa fødelig . . ."

sang han, saa det klang igennem Gribskoven.

„Hør du, Bendt," tog han atter fat og kravlede op, „det er fælt, saa du har gaaet og gjort Hovedet tosset paa Sofie."

„Saa—aa!"

„Hun maatte tage Kamferdraaber den anden Dag, bare fordi jeg lod et Ord falde om, at du vist havde en her hjemme."

„Ha, ha, ha!"

„Ja, du kan sagtens le. De siger, at Bødkeren har 5000 paa Rente."

De naaede omsider Asminderød Kro, hvor Niels Bendtsen opvartede med Kommenskringler og Punsch. Troels holdt sig tapper som sædvanlig, Bendt drak til Maade, men hans Morbroder blev snart helt overført og vilde med Vold og Magt danse Reel med Troels og den søvnige Kromadam.

Først hen imod Morgenstunden kom Niels Bendtsen tilbage til Gaarden, kørende i fuldt Firspring, og var i en saa oprømt Tilstand, at han omfavnede Karlen og græd af Glæde.

„Sikken en Aften, Lars, med Stjerner og Himlens Glans!"

„Det er jo Morgen."

„Morgen? . . . Det er lige meget, Lars Jensen, det er et retfærdigt Syn med alle Himlens Stjerner og fjerne Klo-der! Det er ikke hver Aften, vi har saadan en Aften."

Han støjlede ind i Stuen, hvor Annine og hendes Faster lige var komne paa Benene.

„Godaften, Nine . . . hvad der er jo Else! Det er rigtig, Søster, go-de Venner, trofaste Naboer og desli-ge. Det kan jeg li'e, at du saadan ser over til vor Mo'er, naar jeg er borte."

„Skab dig nu ikke alt for tosset!" skændte Else.

„Søster, vi er Naboer i Venskab og Kærlighed . . . Hvor er vor Mo'er?"

„Det er ikke værd at snakke til ham," hviskede Annine.

Længe stod han og ragede paa Panelet for at hænge sin Pibe.

„Naa, har I nu faaet revet den af? Naa, saadan! I troede, hæ, hæ, hæ! . . . at jeg vilde hænge Piben iløl, hæ, hæ, hæ, hæ! . . . og saa bums! Næ, I kan tro, jeg og Niels Bendtsen vi har Fingrene med os . . . Hvad er det for et Ur? Det er jo Børges Stueur! Hvordan er det kommet her over?"

„Han tror saamænd, han er hjemme hos sig selv," hviskede Else. „Niels, er du fuld eller gal?"

Han lod et svømmende Blik glide ud over Stuen, hvor Morgenlysets gule Skær nu faldt over de skinnende Tintallerkener og den hvidskurede Bordflade; da gik der paa en Gang et lysende Glimt gennem hans taagede Hjærne.

„Jeg er fuld."

Nogle Uger derefter kom Troels hjem fra Tjenesten og bragte Annine den Hilsen fra Bendt: „Jeg venter" — en Hilsen, som Troels havde vendt og drejet Snese Gange paa Hjemvejen uden at kunne hitte ud af, hvordan den skulde lukkes op.

„Hvad mon det er, han venter?" spurgte han Pigen.

„Ja, sig mig det."

Troels blev urolig for, at der bag al Køligheden luede Gløder, som ingen fik at se.

For Annine var Bendts Hilsen lige saa gaadefuld som for Overbringeren. „Jeg venter." Ti Gange om Dagen vejede hun disse to Ord, der blev vægtigere og vægtigere, alt som Misstemningen fra hans Hjemfærd fortonede sig i Fortrydelse og Længsel. Ventede han, at hun skulde komme til ham? Aa, det hele var hen i Vejret, han brød sig ikke det fjerneste om hende. Havde han holdt af hende, rigtigt, med Hjertets store, varme Begær, da havde han, i Stedet for at komme med sit Pjank, talt ud af den glædeskyldte Alvor, som bæver i Kærligheden. Han vidste kun lidt af, hvor hun havde længtes i lange indholdsløse Dage, nævnt hans Navn for Skovens Træer, knuget hans Klæder til sin Kind, naar hun om Aftenen gik til Ro i det Kammer, hvor han plejede at ligge. Men hun skulde vel orke at komme over dette og stryge hans Navn ud af Tankerne.

Niels Bendtsen lod Brandtomt være Brandtomt og groede fast i sin Søsters Hjem.

„Det kan ikke blive ved at gaa saadan," klagede Else, „du maa se at faa noget for dig selv igen."

„Hvad skal jeg bygge for?"

Den i 1792 oprettede Brandforsikring for Landet var frivillig, og det var selvfølgelig aldrig faldet Niels Bendtsen ind at lade sin Gaard indtegne i samme. „Skal det ske, at Kassen blusser af, saa hjælper Folk mig vel til en ny," var hans Trøst.

Byens Folk, der i slige Tilfælde var overmaade hjælpsomme, havde i den første Tid sendt Fødevarer, Uld og Hør og andre Ting ud til de brandlidte, samt tilbudt Niels Bendtsen at køre Tømmer og hjælpe ham med Sten og Langhalm; men da Manden ikke rørte sig af Stedet, holdt de inde med Gavmildheden og lod ham skøtte sig selv.

Else var rent ulykkelig. Der var Tider, da hun daarlig havde det tørre Brød til den store Flok, som nu tærede paa hendes i Forvejen stærkt tyngede Gaard. Hertil kom, at Huset var i den rædsomste Uorden, hendes Broder og Mariane laa i Øverstestuen, hvor hele Gulvet flød med Sengklæder, Møbler, Uldbunker, Køkkentøj, gamle Træskostøvler og mange andre Ting, Annine laa i Mellemkammeret, hvor hendes og Bendts Tøj laa blandet sammen paa Bænken, mit og dit flød imellem hinanden ude og inde, og Niels gik og sled Bendts ny Bukser.

„Det kan ikke blive ved at gaa saadan, Niels."

„Hvorfor kan det ikke det? Lad os snakke retfærdigt om Tingene, Søster. Du har en Søn, og jeg har en Datter — naa! Faar de for meget at raade med, om vi slog Jord og Kræ og det hele sammen?"

„Vi ved jo slet ikke, om de vil have hinanden."

Niels udstødte en fin Fløjtetone, der ligesom skrev en Bue ud over hende. „Der er godt Bid paa begge Medetøjerne."

Men det kunde have lange Udsigter med det Giftermaal, mente Else, og medens Græsset gror, dør Horsemor.

Saa maatte Niels Bendtsen da se sig om efter lidt Fortjeneste. Af det ødelagte Tømmer fra Brandstedet huggede han Pindebrænde, som han solgte ved Dørene i Frederiksborg, adskillige Læs Tørv, som han og Lille-Svend skar, gik samme Vej, og alt imellem faldt der et lille Lam og en Smule Okseskaft fra Skoven i hans Hænder.

Annine gik i sine egne gærende Stemninger og saa ud over Gribskoven.

„Fa'er," sagde hun en Dag, „skal vi ikke køre en Tur til Helsingør og se til Bødkerens?"

„Det kan vi gerne, min Tøs."

„Nej, bi dog saa, til vi faar baget og slagtet," bad Else, „saa kan I dog faa lidt med til Bendt."

„Niels vidste nok at vælge den rette Dag til Udfarten, nemlig den Dag, da der var Heste- og Kvægmarked i Helsingør.

Saa jollede han og Datteren af med mange Hilsener fra Hjemmet. Bag i Vognen laa en Halvtøndesæk, stoppet med Hvedekage, Sortpølser, Sul, en Faaremælksost samt et Par ny Hoser, som Boline havde bundet, alt var renlig indpakket i Papir og Lærred.

Bødkeren, der laa paa Knæene ved en Drebalje, da de fremmede traadte ind i Værkstedet, rejste sig, strøg Støv og Spaaner af Skødskindet og skød de runde Glarøjne op paa Panden.

„Ej, ej! Saa I er ogsaa komne til Marked? Værs'god, værs'god! Nu vil Mutter og Sofie blive glade."

At Mutter i det mindste blev forbavset, det saa Gæsterne straks paa de to udspilede Hænder, som løftede sig.

„Ih, du levende, har jeg set saa galt!"

Niels Bendtsen satte Sækken fra sig. „Vi har lidt fra Else til Bendt og jer andre, som I bedst kan enes om det."

„Men du lyse Morgen, det er jo en Kulsæk!" udbrød Madamen.

„Sækken han er meget god," sagde Niels Bendtsen fornærmet.

Bødkeren havde allerede løst Baandet og drog et Par Sortpølser og et Stykke Ribben op. „Aha . . a! Else hun er dog en velsignet Kone! Saa kan vi faa Ribbensteg til Middag i Morgen, Mutter."

„Hvis det passer efter Mutters Kogebog — væk!"

Annine satte sig ved Vinduet og saa ud paa Gaden. Hver Gang en Soldat gik forbi, hamrede det i Brystet paa hende.

„Hvor er Sofie?" spurgte hun endelig.

„Ja, hvor er hun, Skidtøs? Hun render her og pisker om med denne forfløjne Soldatertamp. De er vel oppe hos hendes Farbro'er, Værtshusholderen, tænker jeg."

Annine sparkede til en Kat, der gjorde Tegn til at ville springe op paa hendes Skød.

Da Gæsterne havde faaet lidt at leve af, gik Bødkeren med dem ud paa Markedspladsen, hvor en Skare Mennesker færdedes mellem vrinskende, brølende og brægende Dyr. En varm Duft af Køer stod over Pladsen, Prangere og Bønder snakkede i Munden paa hinanden og smak Hænderne sammen.

„Hvor er det, Værtshusholderen bor?" spurgte Annine.

„Ja, gaa du derhen, min Pige, saa kommer vi andre straks," sagde Bødkeren. „Det er henne i Lundegade. Der hænger en rød Flaske over Døren, du kan sagtens hitte Stedet."

Et Par halvfulde Karle stod uden for Kælderhalsen og handlede Piber, nede i Skænkestuen sad en halv Snes bandende og drikkende Bønder, og i et lavt tre Fags Siderum var der stuvende fuldt af Karle og Piger, der hoppede op ad hverandre til Tonerne af den velkendte „Hamburg" Nr. 3, der blev gnedet paa en enkelt Violin i en eller anden Krog bag Sveddampene.

„Værs'artig, min skønne!" bød en lille rødhaaret Dørvogter. „Damerne fri Indtré."

„Tak, jeg vilde bare staa lidt her."

„Og se først, om han er der? Ja, ja, værs'artig! Honnør for Damerne!"

Hun stod længe og saa paa de dansende, der tumlede sig i den halvmørke, varme Taage. Hvor var han dog? Hun stak Hovedet ind ad Døren og saa til højre og venstre . . . nej . . . jo . . var det ikke ham der? Jo, jo, der sad han henne i Krogen, med Armen om Nakken paa en ung Pige og knugede hende ind mod sit Ansigt . . . Hun trak sig tilbage og stirrede fortumlet ud for sig . . . Nej, det var ikke muligt, hun maatte have set fejl! Tonerne skreg igennem Bruset, alt løb rundt i en graa, hvirvlende Masse for hendes Øjne. Jo, det var ham, hun havde ikke nøbig at se der ind tiere, det var ham. Men hvem var . . . hun? Det var umuligt, det kunde ikke være Sofie . . .

Niels Bendtsens Hjemkomst.

(Fortsættes.)

Hvorfor gaar du i Kirke?

En, der mente sig rigtig klog, spurgte en Kristen: „Hvorfor gaar I i Kirke, da dog Gud er allestedsnærværende?" — Svaret lød: „Min Ven, Luften indeholder rigeligt Vand, men vil du drikke, bliver du nødt til at gaa til Brønden."

Tordenskjold forestiller sine svenske Fanger for Kong Frederik IV. Tegning af Prof. O. Bache.

Peder Tordenskjold.

IX.

I Sommeren 1716 kom Czar Peter den Store til København, og en russisk Hærstyrke landsattes paa Sjælland. Czaren og hans gæstmilde Vært, den danske Konge, havde truffet Aftale om en Landgang i Skaane for derfra at lamme Carl den Tolvte og tilbageerobre de gamle danske Landsdele.

Kort efter at Tordenskjold var bleven udnævnt til Kommandør, fik han Ordre til i Norge at hente en Del Transportskibe, der skulde benyttes ved den paatænkte Landgang. Her paa Hjemlandets Grund erfarede han, at hans gamle Fader i Trondhjem laa syg, og han tilskrev ham da et Brev, der er Mærke værd, fordi det røber en ejendommelig Side i Heltens Karakter. Under den jærnhaarde Vilje, det blussende Vikingemod er hans Sind blødt, hans Følelse næsten barnlig dyb og øm, hans Gudstro enfoldig og inderlig. Han trøster sin syge Fader med, at alt, hvad der sker, er Guds Vilje og os selv til Baade, han tilstaar daglig at føle Guds Beskærmelse og Velsignelse, og han er forvisset om, at er der i disse Tider en Guds Mand, saa er det hans kære Fader. „Skal dette være det seneste — slutter han — udi denne Verden, jeg skriver Dem, takker jeg ydmygeligst for al faderlig Omsorg og Kærlighed, mig er vederfaret af Dem; haabende udi det tilkommende at se Dem sejrende ved Lammets Stol at trone hos den almægtige Gud, hvorhen og give Gud, jeg hastig maa følge; thi det er det sikreste af alt udi Verden nemlig at dø salig."

I de norske Havne samlede Tordenskjold en Snes Transportskibe, som han under fornøden Dækning sendte til København. Selv ønskede han helst at flyve frit med sin „Hvide Ørn", og var derfor kun ledsaget af to Galejer, da han stak i Søen. Paa sin Vej traf han snart et velkomment Bytte i en svensk Kaperfregat, der havde erobret seks danske Handelsfartøjer, som den nu var i Færd med at bjærge hjem. Fregatten flygtede ind til Marstrand, og Tordenskjold tog Priserne i Besiddelse for at føre dem med til Hovedstaden. Men pludselig trak en heftig Storm op, og ledsaget af den ene Galej maatte Handelsfartøjerne søge Læ i norske Havne, medens „Hvide Ørn" og den anden Galej lagde sig for Anker i en svensk Udhavn nord for Varberg. Men Tordenskjold laa ikke ledig. Med sin Skærbaad og atten raske Søgutter for han ud for at udspejde Kysten og fik af en gammel Fisker, hvis Torsk han betalte langt over Torvepriser, Underretning om, at i Havnen Wesensø laa en svensk Hukkert paa 8 Kanoner og 36 Mands Besætning tilligemed en dansk Prise. Tordenskjold opsøgte straks Hukkerten, hans Ulke havde Entrepøkser og Haandgranater rede, i en Haandevending blev Fartøjet entret, to af Svenskerne dræbtes straks, medens den øvrige Besætning, der var dobbelt saa mandstærk som Tordenskjolds, sprang i Søen og svømmede i Land. Da Prisen var berøvet sine Sejl og saa stærkt lastet med Kalk, at den ikke kunde tages paa Slæb, lod Tordenskjold den antænde, og i denne Belysning, der saas vidt i Sommernatten, sejlede Helten bort med den erobrede Hukkert.

Han var draget ud for at samle en Transportflaade, men foruden at røgte dette Hverv havde han taget et svensk Fartøj og tilbageerobret seks danske Skibe fra Fjenden. Den 28. August ankrede han paa Københavns Rhed med sine Priser.

Naar Tordenskjold nu var i Hovedstaden, færdedes han daglig ved Kongens Hof. Mod sine Misunderes Bagvaskelser satte han sin aabne Tillidsfuldhed til Kongen, mod den stive Hoftone sit friske Sømandslune, og Kong Frederik, der stedse fik ham mere kær, lyttede gerne til hans Raad og skattede hans dristige og muntre Indfald. Medens den paatænkte Landgang endnu var under Drøftelse, sagde Kongen en Dag ved Taflet: „Jeg gad nok vide, hvad de skaanske Undersaatter saa vel i Krigsstanden som blandt de gejstlige og Bondestanden dømmer om deres nuværende Tilstand." Tordenskjold, der hørte denne Ytring, lod som intet, men efter endt Taffel skyndte han sig ud paa Holmen, bemandede sin dobbelte Chalup med udsøgte Folk og sejlede over til den svenske Kyst. Med en halv Snes vel bevæbnede Mand gik han hen til den nærmeste Bondeby, opsøgte en Gaard, hvor han vidste, der holdtes Bryllup, og kiggede just ind gennem Vinduerne, som Præsten var i Færd med at vi Brudefolkene. Han brød ind i Laget med sine Folk og lod dem gribe Præsten, Brudgommen og en Officer, der havde forladt sin Strandvagt for at gaa til Gilde. Disse tre pæne Mænd tillige med et Par menige Bønder blev erklærede for Fanger og maatte følge med og gaa om Bord i Chaluppen. Desuden medtog Tordenskjold som Krigsbytte to Sølvbægre, en Sølvkande og et stort smukt Stueur — det var saa Skik i de Tider. Med en lunefuld Spøg bød han de skrækslagne Gæster Farvel og sejlede tilbage til København med sine Fanger. Da han atter indfandt sig paa Slottet, sad Kongen ved Aftentaflet. Han havde i Eftermiddagens Løb savnet sin Yndling og spurgte, hvor han havde været. „I Sverige," lød Tordenskjolds Svar. Kongen, der alt var forberedt paa at høre et nyt Eventyr, lo og spurgte, hvad han havde foretaget sig i Fjendens Land. „Eders Majestæt," svarede Tordenskjold „ønskede at vide, hvad de Skaanske tænkte, jeg har derfor været derovre og bragt flere med hjem, saa eders Majestæt nu kan erfare deres Tilstand af deres egen Mund." De tre Fanger, Brudgommen, Præsten og Officeren blev nu førte frem for Kongen, der venligt udspurgte dem alle tre, om hvad det svenske Folk mente om Krigen, om Kong Carls Planer, og særlig underholdt han sig med Brudgommen, en klog og velhavende Bonde. Men Tordenskjold gav med et skælmsk Smil sit sidste overgivne Eventyr til bedste og fortalte de nærmere Hændelser. Allerede næste Dag drog Brudgommen hjem med en rig Gave fra Kongen, medens hans Landsmænd endnu i nogle Dage var Gæster ved Hoffet.

Tordenskjold beholdt som Erindring Sølvkanden og Stueuret, og en Mand, der midt i forrige Aarhundrede optegnede Heltens Saga, meddeler at have set Uret hos en københavnsk Smaaborger.

Den paatænkte Landgang af danske og russiske Tropper i Skaane blev opsat fra Uge til Uge, til sidst opgivet. Czaren viste sig som en troløs Forbundsfælle, og hans Besøg i København, der var blevet indviet med Pomp og Pragt, og fortsat med utrolig kostbare Festligheder, endte med, at den danske Regering kort og tydelig anmodede ham om at trække sine Tropper ud af Landet. Dette skete endelig sidst i Oktober.

Det var under dette Besøg, at Czar Peter den Store red op ad Rundetaarn, medens hans Gemalinde kørte derop, og Folk ymtede om, at han ved Udsigten fra Taarnet nok havde faaet mere Lyst til Danmark og den danske Hovedstad end til de svenske Bjærge og Ødebygder.

B. E.

Den, som graver Grav til andre —.

Fortælling af C. A. Thyregod.

Erik Nedergaard i Skovlunde var noget selvtølende og stortalende, men han vidste da ogsaa med sig selv, at han var en klog og velstaaende Mand, der havde en dygtig Kone og en køn Datter. Han var ikke fri for at se ned paa sin nærmeste Nabo, Ole i Overgaarden, uagtet denne hverken var en Stodder eller en Tosse. Men Ole havde en hel Flok Børn i alle Størrelser, medens Erik kun havde Datteren Inger, der var lige gammel med Trine i Overgaarden. Inger var en køn og brav Pige, men det var Trine da ogsaa, og de to var Veninder, der løb sammen, saa tit som Lejlighed gaves. Snart var saa den ene og snart den anden af Trines Søstre og Brødre i Ledtog med, og naar de var henne i den nære Skov at plukke Blomster eller Nødder, saa var Eriks Tjenestefolk ofte med. Det var da især Nikolaj, der var en smuk og rask Gut og aldrig stod tilbage enten det gjaldt Arbejde eller Leg. Desuden var han altid føjelig mod sin Husbond, hvorvel denne kunde somme Tider være noget urimelig, og han var til enhver Tid saa høflig og ydmyg, som Erik i sin Storhed forlangte.

Og dog havde den muntre Svend ogsaa sine mørke Timer, det saa man det Aar, Taget paa det vestre Hus blev omlagt; thi da kunde han tit henfalde i Grublerier og synes meget forknyt, men saa kunde til andre Tider hans Pande opklares, og hans Øjne lyse af Glæde og Lykke. Erik blev opmærksom paa, at han var anderledes, end han plejede at være, og saa spurgte han: „Hvad fejler du? Er du syg?"

Nej, det var han da ikke.

„Hvad er der saa i Vejen med dig? Mangler du Penge, saa kan du jo faa noget af din Løn!"

Nej, det var just ikke Pengemangel, han led af, sagde han.

„Nu, saa har du vel Kærestesorg, for det skal jo være en Fandens Pine, har jeg hørt."

Karlen sagde ikke rent ud Nej, og efter nogle Omsvøb bekendte han, at han var bleven forelsket i en pæn lille Pige, som ogsaa elskede ham igen, men der var den Ulæmpe ved, at hun var velhavende Folks Datter, hvorimod han intet ejede, og desaarsag vilde de vel ikke faa Lov til at faa hinanden.

„Det skal du slet ikke forsværge," sagde Erik. „Hvem er det?"

Nikolaj holdt ikke af at nævne hende.

„Det behøves heller ikke," sagde Manden, „for jeg kan vel gætte. Det er sagtens en af Ole Overgaards Tøse. — Er det Trine, eller er det Hanne?"

„Det er da ikke Hanne."

„Nu skal du ikke sige mere, thi naar jeg ikke ved, hvem det er, kan jeg bedre være bekendt at give dig gode Raad, for en Nabo er jo da en Nabo. — Ser du! Naar du nu er enig med

Pigen, og I finder, det er paa Tiden, kan du bare give mig et lille Vink, saa skaffer du et Kongebrev — har du ikke Penge nok til at betale det med, saa kan du faa hos mig. Gør saa Aftale med en Præst om at vi jer, og saa lister I jer hen til ham en Aften eller Nat. Du maa Dænne mæ' gerne tage min lille Enspændervogn og det røde Øg at køre med, men du skal ikke sige mig et Ord om det. Det skal lade, som jeg er helt uden for det hele. For godt Naboskabs Skyld, forstaar du!"

„Ja, det skal I have saa mange Tak for," sagde Nikolaj. „Raadet er vistnok godt, som jeres Raad da altid er, men hvordan saa bagefter? Min lille Pige vilde blive skrækkelig ulykkelig, hvis hendes Forældre skulde blive ved at være vrede paa hende."

„Aa, pyt med det," sagde Manden, „det er kun en Overgang! og du kan jo sige det til mig, naar I er gifte, saa skal jeg nok snakke det i Lave med de gamle."

„Ja, det vil jeg være meget taknemmelig for! Jeg havde ikke ventet saa god Hjælp af jer."

„Jo, jeg er altid godsindet og tjenestvillig mod Folk, jeg kan lide. — Men husk nu ogsaa paa, at jeg ved ingenting."

Det lovede Nikolaj, at han skulde ikke glemme, og Manden skyndte sig med at komme i Enrum for at le og gnide sine Hænder af Glæde over det dejlige Puds, som der kunde spilles den kære Nabo, hvem han lønligt havde et Horn i Siden paa, skønt de skulde gælde for at være Venner.

„Jeg gad se," sagde han til sig selv, „det Ansigt, Ole sætter op, naar Nikolaj melder sig som hans Svigersøn, for hvorvel han er en flink Karl, er han jo bare en Stodderunge, der ingenting har. Ole har mange Børn at dele ud til, saa der vil kun blive lidt til Trine. Det vil ikke blive for ebt for den hovmodige Pyntedukke i Fremtiden."

Og saa gik han og overlagde med sig selv, hvordan han vilde tiltale Ole og hans Kone, naar Tingen var sket og kunde ikke omgøres, og hvordan han saa vilde foreholde dem, at det var ukristeligt at nære Uvilje mod Nikolaj, fordi han ingen Penge havde. — Jo, Erik vidste nok, hvordan han skulde belægge sine Ord.

Han mærkede snart, at Nikolaj i al Stilhed fik travlt med at faa sine Papirer i Orden, og da Erik en Aften saa, at Karlen trak den lille Enspændervogn frem og smurte den, saa lod han som ingenting og sagde blot til sin Kone, at hun ikke skulde bryde sig om, hvis hun mærkede nogen Uro om Natten.

Saa om Morgenen tidlig kom Hyrdebrengen ind og sagde: „Hvordan kan det være, at Nikolaj er ikke hjemme, og det røde Øg og den lille Fjedervogn er ogsaa borte?"

„Det kan du tage dig let, din Prygl. Hest og Vogn er sikre nok, naar Nikolaj er med."

Men nu kom Tjenestepigen og var helt grædefærdig. „Jeg er ræd for, det er ilde fat," sagde hun. „Inger er ikke hjemme, og det ser ud til, hun har ikke været i Seng i Nat. Hun maa have taget sit bedste Tøj paa, for hendes daglige Klæder ligger paa en Stol i Kammeret."

Erik blev lidt urolig til Mode ved den Tidende og det var endnu mere Tilfældet med hans Kone, men nu fortalte han hende, hvad han havde aftalt med Nikolaj. Til Konens og sin egen Trøst udfandt han, at Nikolaj var henne at holde Bryllup med Trine, og Bruden vilde have Inger med for Selskabs Skyld. Dermed kunde Konen dog ikke slaa sig til Ro, og saa gik Erik op til Oles for at se, hvordan det stod sig der. — Jo, der stod det sig, som det plejede. De voksne Døtre var hjemme og gik i deres Hverdags-Klæder. Saa begyndte han at skønne, at det var ham selv, der var narret. Da saa straks efter Middag Nikolaj og Inger kom og fortalte, at de var Mand og Kone, saa kan det nok være, han læste op for deres Smaasynder. Han endte med at befale Nikolaj, at han paa Øjeblikket skulde pakke sig ud af Gaarden.

„Ja, I har jo Ret til at jage mig hen," sagde Karlen, „men jeg tager Inger med, thi os to kan I ikke skille ad. Heller ikke kan I forbyde mig at fortælle alle Vegne, hvor villig I var til at give mig gode Raad og laane mig Penge og Hest og Vogn og hjælpe mig paa alle Maader, da I troede, jeg vilde stjæle Ole Overgaards Datter, men Piben fik en anden Lyd, da I selv faldt i den Grav, I havde bestemt for eders Nabo. — Den Historie vil ikke blive til Ære for jer, men af min Mund skal ingen faa den at høre, naar I vil være god imod os og tilgive os."

„Nu kan du gaa hen og save Brænde," sagde Manden. „Middagsmad faar du ikke, da du ikke var til Stede, den Gang vi andre spiste."

„Det lyder alligevel ikke som øjeblikkelig Bortjagen!" sagde Karlen ved sig selv og gik til Arbejdet.

Imidlertid havde Inger søgt ind til sin Moder, hvis eneste og gode Barn hun var, og hun tiggede og kælede, og Moderen kunde ikke nægte hende sin Tilgivelse, især da Sagen ikke kunde ændres, og da Brudgommen, skønt han manglede Rigdom, havde de gode Egenskaber, der betinger et Menneskes Værd bedre end det kan afgøres paa Guld- eller Sølvvægt.

Saa blev Erik Vestergaard kaldt ind og fik af Konen en ordenlig Nivaf for sin Dumhed, som han dog slet ikke kunde indse, hvorvel han troede derpaa omsider og gav hende Ret, og saa blev Nikolaj kaldt ind fra Savskæreriet og fik endda Middagsmad, skønt han ikke havde været til Stede i rette Tid, og blev ogsaa ellers tagen til Naade.

Erik tav med, hvorledes han havde ladet sig tage ved Næsen, men paastod, at det var Nikolajs Dygtighed og Dyder, der havde bevæget ham til at give ham sin eneste Datter, idet han klogelig havde set bort fra den unge Mands Fattigdom.

Nikolajs senere Færd og det unge Pars Samliv retfærdiggjorde denne Tænkemaade, som han dog i Virkeligheden ikke havde haft førend bagefter; men bagefter er det jo ingen Sag at være klog.

Et undersøisk Atelier.

I Løbet af de sidste Aar er Antallet af Fotograferne tiltaget saa stærkt i alle større Byer, at denne Virksomhed kun afgiver et meget lille og magert Levebrød for en stor Del af dem. Mange har derfor spekuleret paa at finde ny Omraader for deres Virksomhed. Saaledes har Franskmanden Toselli for nogle Aar siden offenliggjort en Opfindelse, hvorved det udstrakte Hav med dets Dyre- og Planteverden synes at skulle blive tilgængelig for Fotografernes Virksomhed.

Naar Læserne kaster et Blik paa hosstaaende Billede, vil de bedst kunne forstaa denne Opfindelse. Man ser her en Fotograf, som er gaaet i Vandet, medtagende sit Atelier med alle dets fotografiske Apparater. Man ser ham svæve langt nede under Havets Overflade, tæt ved Havbunden, hvor han maaske er beskæftiget med at gøre Forberedelser til at fotografere en eller anden af Havets mange Beboere. Billedet fremstiller nemlig et Atelier, som den nylig nævnte Franskmand Toselli har opfundet til undersøisk Brug. Naar man betragter dette Apparat fra Siden, vil man let se, at det omtrent har samme Form som en Dykkerklokke. Det staar, som man ser, i Forbindelse med et Skib ved Hjælp af et Tov R, inden i hvilket er anbragt en elektrisk Ledning. Fotografen kan saaledes, naar han sætter sig paa Stolen Z, der iøvrigt tjener som Gemmested for en Mængde forskellige Ting, sætte sig i telegrafisk Forbindelse med Folk om Bord i det nævnte Skib, idet han betjener sig af sit telegrafiske Apparat Q. Bogstavet M betegner en Trykmaaler, som altid viser,

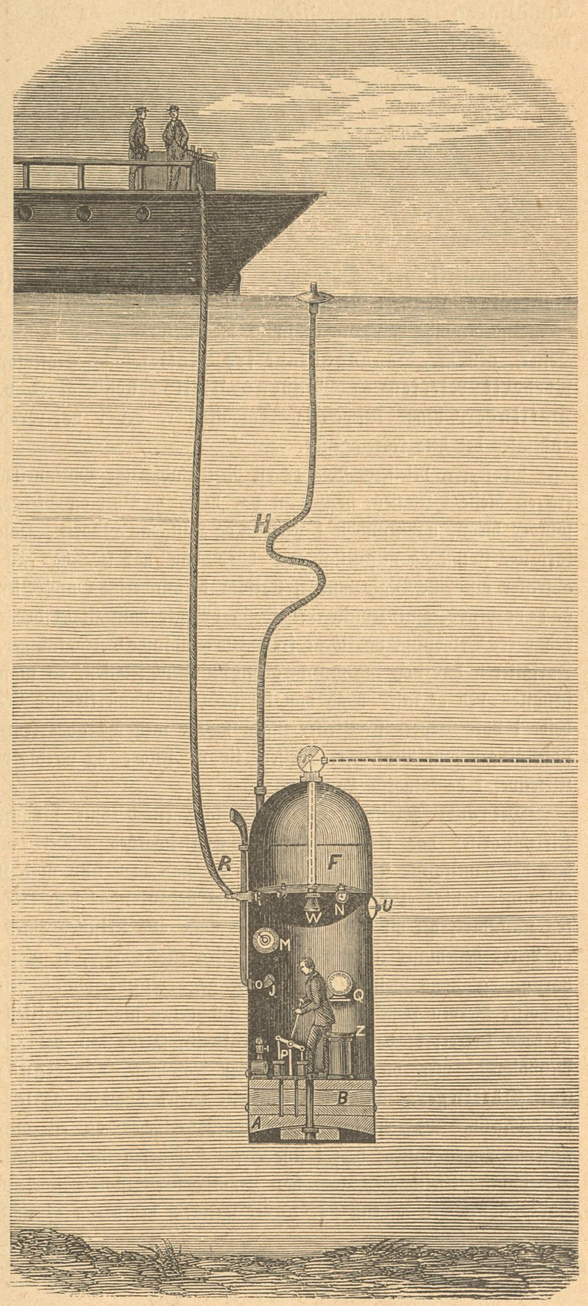

Et undersøisk Atelier.

i hvor stor Dybde Apparatet er nede, N viser en anden Trykmaaler, der stadig udviser Trykket i Luftbeholderen F, hvorved man altsaa altid kan forvisse sig om, hvor stort et Forraad Luft denne indeholder. Fra det midterste Rum, hvor Fotografen opholder sig, gaar der et Rør uden for Apparatet, hvor det er fæstet til en Slange H, hvis øverste Ende stadig holdes flydende paa Vandets Overflade; gennem denne Slange gaar den varme, fordærvede Luft bort, eftersom den friske Luft ledes ind fra Luftbeholderen F. I Bunden af Apparatet er anbragt en Vandbeholder B, som staar i Forbindelse med en Trykpumpe P, ved Hjælp af hvilken Vandbeholderen kan tømmes mere eller mindre, alt eftersom Apparatet skal hæves; det er dette, som man ser Fotografen i Øjeblikket er i Færd med.

Underneden Vandbeholderen findes endnu en anden Beholder A, som er fyldt med en god Ballast af Blyplader, der har den Hensigt at holde det hele i en lodret Stilling. Bogstavet J betegner et Naaberør, der, som Billedet viser, gaar uden for Apparatet. Endelig maa endnu gøres opmærksom paa den lille Kuppel oven paa Apparatet, som indeholder

et særegent Redskab, et saakaldet Camera obscura r, fra hvilket et Rør W fører ned til det midterste Rum; gennem dette Rum sættes den Person, som befinder sig i dette Rum, i Stand til at iagttage alt, hvad der foregaar uden for Apparatet, og han kan se i alle Retninger. Desuden er der anbragt flere stærke Glas i den ydre Beklædning, igennem hvilke man kan se ud til alle Sider.

Om end dette Apparat maaske ikke vil finde nogen udstrakt Anvendelse i Fotografiens Tjeneste, vil det dog kunne gøre god Nytte paa andre Maader. Vi tænker herved især paa den Nytte, som det kan gøre paa Naturvidenskabens Omraade. Ved Hjælp af det kan Naturforskerne faa et længe næret Ønske opfyldt, idet de fra dette Apparat kan anstille nøjagtige Undersøgelser over Havets Planteverden og dets talrige Beboere, om hvis Liv og Færden Kundskaben i mange Retninger endnu er meget mangelfuld.

Fra Boghylden.

Smaaskrifter til Oplysning for Kristne, udgivne af Professor, Dr. **Fr. Nielsen.** (Karl Schønbergs Forlag.)

Indeværende Aargang er nylig bleven forøget med et Par Hefter, nemlig „Dagbogsblade fra Italien" af Professor Frederik Nielsen og „Pavens Ufejlbarhed" af J. v. Døllinger, begge læseværdige Smaaskrifter, der i høj Grad anbefaler det hele Foretagende.

Prof. Fr. Nielsens Bog er en Række udførlige Optegnelser fra en Rejse i Italien, hvor han har besøgt de Byer og Steder, som er blevne navnkundige i Kirkens og Kunstens Historie. Han fortæller livligt og anskueligt om, hvad han har set, og genopfrisker historiske Begivenheder, ligesom de minderige Omgivelser og de verdensberømte Kunstværker idelig bringer ham til at dvæle ved deres Betydning og til at fremsætte aandfulde Betragtninger. Forfatteren har dog ingenlunde glemt Nutidens Italien, og man fængsles ved at læse, hvad han beretter om Romerkirkens Arbejde i vore Dage. Faa eller ingen møder med saa gode Forudsætninger som Prof. Fr. Nielsen til at skildre og værdsætte Kirkelivet i de katholske Lande.

Det andet Skrift er tre Breve, som en berømt katholsk Kirkehistoriker har skrevet mod Pavens Ufejlbarhed. Det var paa det vantikanske Kirkemøde 1870, at man med 522 mod 2 Stemmer vedtog et Dekret, ifølge hvilket Paven, naar han taler fra Kathedret, det vil sige, naar han som alle Kristnes Hyrde og Lærer bestemmer noget vedrørende Tro eller Sæder, er ufejlbarlig, og hans Bestemmelser urokkelige. Rundt om i den katholske Verden rejste der sig straks Indsigelser mod dette Ufejlbarheds-Dekret; de fleste faldt vel straks tilføje for den pavelige Myndighed, men blandt de faa, der stod fast, var Ignaz von Döllinger, en af den romerske Kirkes dygtigste og lærdeste Mænd. Med en inderlig Sandhedskærlighed og en omfattende Viden rykkede han i sine Breve i Marken mod Dogmet om Pavens Ufejlbarhed, som han paaviste stred mod Historiens klare Vidnesbyrd og kun var drevet igennem ved Brug af Vold og Uretfærdighed.

* * *

En ung Piges Historie, af J. 7. Oplag. Pris 2 Kr. 50 Øre. (Høst & Søns Forlag.)

Den unge Pige, med hvis Historie Cornelia Levetzow første Gang under Mærket „J" betraadte Forfatterbanen, er siden den Tid bleven en kær Gæst i mange Hjem og en fortrolig Veninde af mange unge Piger, der her mødte deres egne Tanker og Længsler i en smuk, indtagende Skikkelse. Bogen fortjener sin Lykke og de mange Oplag, den har naaet. Heltindens Livsskæbne er gengivet med fin og ægte Følelse og med et fortroligt Kendskab til, hvad der rører sig i Barnets og den unge Piges Hjerte. Den smukke, jævne Fremstilling præges af et yndefuldt Lune og er baaren af et sundt, ædelt Livssyn, der vil paavirke Læseren gennem hele det rene og friske Indtryk, han modtager af Bogen. Endnu i mange Aar vil „En ung Piges Historie" tækkes Ungdommen, først og sidst alle unge Piger.

* * *

Da Bestyrere af Sogne- og Folkebiblotheker ofte ikke ved, hvilke nyudkomne Bøger, de helst skal vælge til Bogsamlingen, vil „Husvennen" stadig bringe Anmeldelse og Omtale af de til Folkelæsning, Oplysning og Opbyggelse bedst egnede Bøger.

For Hus og Hjem.

Vadsketøjet bliver meget hvidt, naar det behandles paa følgende Maade. Man tilbereder en Blanding af 2 Dele kraftig Sprit og en Del ren, meget klar Terpentinolie og kommer 2 Spiseskefulde af denne Blanding i 50 Potter Blaaelsesvand. Tøjet bleges under Tørringen uden at tage mindste Skade. Ufortyndet bruges Blandingen til at fjerne slemme Fedtpletter.

Uldent Normalstof vadskes ved at lægges i haandvarmt Vand, til hvilket der for hver Pot er sat 2 Kvint Salmiak. Det ligger i Blød en halv Time og maa derefter ikke gnides, men kun stryges af med Haanden. Skulde Stoffet være meget smudsigt, lægges det i et nyt, men fortyndet Salmiakbad, skylles saa ud i lunkent Vand, som derefter stryges af, trækkes i sin rette Form og hænges til Tørring paa et solfrit Sted.

Skæmt.

Praleri.

Hun: Hr. Rabbi! Jeg kommer for at anklage Moses Meyer, han vilde med Magt trække mig ned paa sit Skød for at kysse mig.

Rabbien: Lad gaa med Skødet, men kysse dig — nej, nu praler du!

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2
Dette blandt andet af Kopper kan faas;
4 5 6 7 8
hertil trods Kampene ej kunde naas.
1 2 3 4 5 6 7 8
Mange af disse
12 13 14 15 16 17
paa Fanen dette sætter;
9 10 11 12 13 14 15 16 17
dette ofte mere end Barskhed udretter.
9 10 11
Har du ingen saadan, da maa du vel klage
eller du maa øve dig i Kunsten at behage.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17
Det ligger i Luften, det vinder nok frem
til Gavn og til Glæde for de tusind Hjem.

Ki.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 7: Romertal, Tal, Romer, Rom, Remo.

Juridisk Raadgiver.

Naar man har solgt et Stykke til det kgl. Theater i København, er man saa uberettiget til at afsætte det i Udlandet?

A. K.

Nej.

* * *

1. En Karl tjener en Mand, som sikkert enten sælger sin Ejendom eller gaar fallit om nogle Dage; han er fæstet fra 1ste November d. A. til 1ste Maj næste Aar. Der spørges:

Hvor megen Løn kan der tilkomme ham, og hvis han lader sig fæste af den ny Mand, kan han saa faa mere end til Dato, da hans gamle Husbond holder op?

2. Jeg har lejet et Bageri paa 5 Aar, men Kontrakten er ikke tinglæst. Der spørges:

Kan jeg, naar vedkommende sælger eller gaar fallit, opsiges med et halvt Aars Varsel? Det bemærkes, at jeg betaler Lejen forud et Fjerdingaar ad Gangen.

En Holder.

Naar Manden sælger sin Ejendom, er Karlen ikke pligtig at tjene den ny Ejer (Tyendelovens § 30), men han kan, naar hans gamle Husbond afskediger ham, gøre Fordring paa sin fulde Løn til Maj samt Kostpenge for 8 Uger (Tyendelovens § 43). Det gør ingen Forskel heri, at han lader sig fæste af den ny Mand, med mindre han selv gaar ind paa at frafalde sin Fordring mod den gamle Husbond. — I Tilfælde af Fallit, er Karlen pligtig at tjene Boet, naar det forlanger det; bliver han afskediget, kan han fordre, at Boet betaler ham Løn til Skiftedag samt Kostpenge for 8 Uger.

Til 2. Hvis Ejendommen bliver bortsolgt ved Tvangsauktion, er Spørgeren pligtig at vige efter sædvanlig Opsigelse; men ogsaa i Tilfælde af frivilligt Salg af Ejendommen kan han paa Grund af den manglende Tinglæsning opsiges med sædvanligt Varsel af den ny Ejer, naar denne ikke i Forvejen er bleven gjort bekendt med det paagældende Lejeforhold.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse, kan ventes besvarede.

Brevkasse.

Chr. V. i T.: Tak for Tilsendelsen, men Digtet egner sig næppe til at trykkes i „Husvennen".

Ki: Tak for de tilsendte Logogrifer.

Fr. K.: De tilsendte Digte kan ikke benyttes.

Kr. R. i M.: Af de udkomne Aargange af „Husvennen" kan endnu faas 4, 7, 11, 13 til en Pris af 1 Kr. 50 Øre pr. Aargang samt 17 og 18 til en Pris af 4 Kr. pr. Aargang.

Til „Husvennens" Læsere.

De af Bladets Venner, der gerne vil virke for dets Udbredelse, bedes skrive til „Husvennens Kontor, Jærnbanegade 5, København V., og de vil da frit faa Bladets Prøvenumre og Planer med Tordenskjolds-Billeder tilsendte til Omdeling blandt Slægt og Naboer.

Foruden de Tordenskjolds-Billeder, som „Husvennen" alt har indeholdt, vil den endnu bringe 14, hvoriblandt flere store Helsides-Billeder. Enhver Holder vil saaledes med indværende Aargang komme i Besiddelse af en saa fuldendt og værdifuld Samling Illustrationer — vedrørende en af Fædrelandets kæreste Helte — som der saare sjelden ellers bliver Lejlighed til at anskaffe sig.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Jørgen Sonne, af B. E., med Portræt. Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Til Eftertanke, ved A. Th. J. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Hvorfor gaar du i Kirke? Peder Tordenskjold. IX., af B. E., med Tegning af Prof. Otto Bache. Den, som graver Grav til andre —, Fortælling af C. A. Thyregod. Et undersøisk Atelier, med Billede. Fra Boghylden. For Hus og Hjem. Skæmt, med Billede. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 9. Søndag den 30. November. 1890.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Fortsat.)

VIII.

Skøjerne.

Alle Forberedelser til den vigtige Fest var endelig trufne. Henning havde ladet sit Billede udklippe i sort Papir og sendt Frøken Gram det i en Kapsel til at bære paa Brystet; han havde faaet sig en ny Klædning, hvortil Snittet var valgt efter en Dragt, som unge Skeel nylig havde bragt hjem med sig fra Frankrig. Hr. Enevold vilde endelig have, at han efter samme Mode skulde bære Paryk, men dertil var Henning ikke at bevæge. Ridefogden fik en ny Kofte, omsyet af Hr. Enevolds gamle Stadsdragt, og midt i Gaarden stod den nymalede Vogn til Skue, straalende i de mest skrigende Farver, hvis Grund desuden afbrødes af en Mængde smaa lyse Pletter, der skulde forestille Blomster, anbragte hist og her med megen Virkning.

Det var en Festdag for Tyendet, som om Aftenen havde faaet Lov til at danse ovre paa Skovbakken, en Festdag for Hovfolkene, der fik Frihed for Arbejde i flere Dage, en Festdag for alle — to undtagne.

Som fortalt kaldte Hr. Enevold den Dag, han fangede Skøjerne, Birkefogden op til sig for at antyde, hvorledes han ønskede Synderne dømte. Forhøret blev imidlertid afbrudt ved Hr. Skrams Komme. De Forhandlinger, som fandt Sted mellem ham og Hr. Enevold, medtog saa lang Tid, at Forhøret maatte opsættes, og Birkedommeren blev sendt hjem igen. Næste Dag lod Herremanden Skøjerne bringe for sig og søgte paa egen Haand at udfritte dem om deres tidligere Opholdssteder, om nogen af dem kendte Abraham Musen og den Bande, der en Gang havde berøvet Enevold hans Søn.

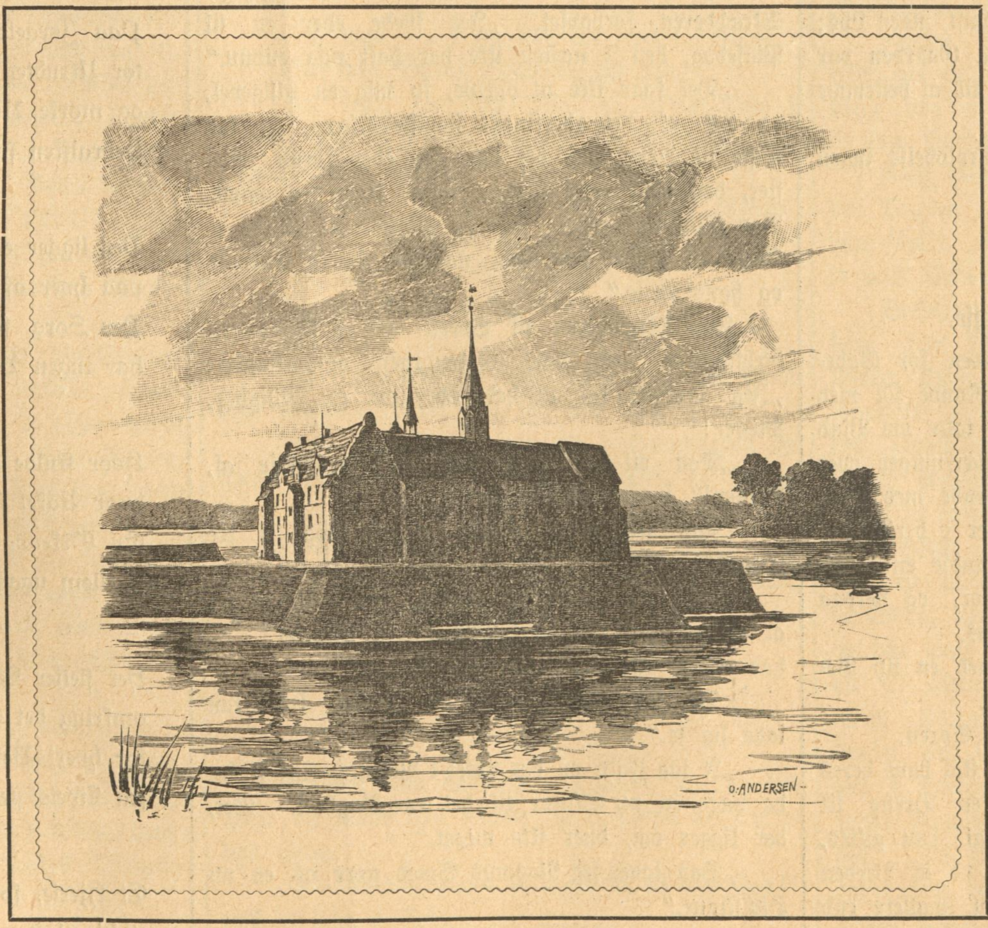

Skanderborg Slot.

Den ældste af Skøjerne svarede i et Sprog, som Gylding ikke forstod, den yngste rystede paa Hovedet til alle hans Spørgsmaal, saa op paa ham med et listigt, forslagent Udtryk, men lod ikke til at fatte, hvorom Talen var. Derimod udviklede den gamle Kone en sjælden Tungefærdighed, da Herremanden henvendte sig til hende. Hun havde aldrig været i denne Del af Landet før, det vidste Vorherre i Himmerig. Den søde og naadige Herre maatte endelig ikke anse dem for Ugerningsmænd, hun og hendes var fattige, men særdeles ærlige Folk, der fortjente deres Livs Ophold ved at gilde og slaa, som Loven tillod dem. Om Abraham Musen vidste hun god Besked, hun havde kendt ham før, ogsaa en Tid lang baaret hans Kæp*). Det havde der saa mange gjort foruden hende. Nu vidste hun, at han boede et Sted i Rakkerkulen mellem Skern og Dejbjærglund. Hvis den søde og naadige Herre blot vilde slippe hende løs og give hende en Foræring af en Haandfuld Rødløg, en lille Skaal Svinefedt og to af de spættede Høns, hun fra sit Fængselsvindue havde set ude i Gaarden, skulde hun alene paatage sig at skaffe Abraham til Veje. Det røvede Barn havde hun aldrig hørt Tale om, men hun kunde spaa og vise igen, saa tilforladeligt, som Solen løb rundt paa Himlen; hvis den søde Herre forlangte det, skulde hun sige ham alt, hvad han ønskede at vide, men derfor vilde hun have to Citroner og en lille bitte Gris, helst en sort, og saa maatte det vente til næste Kvarter, naar Maanen blev fuld og rund. Hvis den søde Herre forlangte, at hun skulde spaa uden at faa noget derfor, kunde det ogsaa ske, men saa maatte han finde sig i, at Spaadommen blev derefter. Den gamle Mand derhenne var fulgt med hende ind fra Tyskland, og hendes Søn, som havde sat sig ned foran Dørtrinet og polerede øvrigt en stor Messingknap med Haanden,

*) Været hans Hustru.

var en stakkels halvtosset en, som ikke duede til andet end at sno Simer og spille paa Fiol; hun maatte saa at sige underholde dem begge to, men Vorherre havde givet hende Gaver dertil, og hvad gør man ikke for Familieskabets Skyld?

Saaledes vedblev hun uafbrudt med Løfter, Udraab og Forsikringer, uden at det var Hr. Enevold muligt at komme til at gøre hende Spørgsmaal, før denne Veltalenhed havde udtømt sig. Han lod dem føre til Fængslet og vedblev længe og dybsindig at gaa op og ned ad Gulvet, medens han overvejede, hvad der nu kunde være det fornuftigste, enten at sende Taterkvinden med en Mand efter Abraham Musen, eller at lade sig spaa af hende, for at faa den Bekræftelse paa Hennings Slægtskabsforhold, som han savnede.

Fængslet, hvori Skøjerne sad indesluttede, var en lav og fugtig Kælder, forsynet med et lille Vindue, som gik ud til Baggaarden. Om Natten brød de Jærnstængerne fra og naaede lykkeligt hen til Vindebroen. Portneren sov, men hans Hund vaagede, gjorde Allarm og kaldte Folk til Stedet. Kvinden og hendes Søn lod sig godvillig gribe. Den gamle Mand sprang derimod ud i Graven og søgte at svømme over til den anden Side. Langs med Bredden var denne Grav bevokset med høje Siv og Rør; da Flygtningen kom ind imellem disse, var hans Kræfter udtømte, han kunde ikke mere. Oppe paa Bredden stod desuden Fogden og en anden af Gaardens Folk og ventede paa at gribe ham, saa snart han steg i Land. Den gamle udstødte et fortvivlet Skrig og strakte bedende sine Arme i Vejret. Ingen kom ham til Hjælp, han sank, Mudderet lukkede sig over ham. Lidt efter blev han draget op som Lig.

Dette Skuespil foregik for de to andre Skøjeres Øjne. Kvinden og hendes Søn blev derefter ført ind i en anden Kælder uden Luft, uden Lys; der skulde de sidde, til Gildet paa Gaarden var forbi, og Hr. Enevold fik bedre Tid til at bestemme deres Skæbne.

For disse to var Hennings Trolovelse ingen Fest.

IX.

Raadmand Sørens Rejse.

Søren Graa sad en Aften uden for Gadedøren paa Bislaget og tømte en Kande Øl med sin Nabo, Kobbersmeden, medens de talte om Vind og Vejr og gjorde deres smaa Bemærkninger over Byens Køer, som Hyrden kom drivende med hjem fra Skoven. Da saa de en Rytter i herskabelig Tjenerdragt, komme op ad Gaden, standse en forbigaaende, som om han spurgte sig for, og derpaa ride videre hen mod Snedkerens Hus.

„Der kommer vist en Mand med en ny Bestilling til dig," sagde Kobbersmeden.

„Det kan gerne være," svarede Søren.

„Ja, de Snedkere, de Snedkere skal have deres Fingre alle Vegne. Kommer der en Dreng til Verden, gør I Vuggen til ham, skal han giftes, gør I hans Bryllupsseng, skal han ud af Verden igen, gør I atter en Seng, blot lidt smallere end den anden."

„Den Rytter kommer vist ikke for at bestille en Seng, hvis jeg ellers ser ret. Han har en Blomsterkost i sin Hat og en anden i sit Knaphul, det betyder, at han beder til Gilde."

Rytteren holdt nu stille uden for Huset, Skræderen og hans Hustru kom frem i Døren lige overfor og lyttede efter, hvad han vilde.

„Bor velagtede Raadmand og Snedker Søren Graa her?" spurgte Rytteren.

„Han bor her," svarede Søren.

„Er han til Stede?"

„Det er mig."

„Kommer jeg som Sendebud fra Junker Henning Gylding og den naadige Herre, hans Fader, og den naadige Frue, hans kære Moder, at bede eder og eders Ægtehustru til Spisning og Gilde hos dem, to Dage til Ende, det Brevet her nøjere forklarer."

Snedkerens Skikkelse blev rankere og betydelig større under denne Hilsen. „Naa, saa jeg skal til Gilde hos den brave Adelsmand, Hr. Enevold Gylding," gentog han med et Sideblik paa sin Ven Kobbersmeden, og sad og skrev Figurer i det spildte Øl, og et andet Blik over til de lyttende Genboer. Derefter vendte han sig ind mod den aabne Dør og raabte saa lydeligt, at det kunde høres over Gaden:

„Aa, Motter! tap os en Kande god Vin til den fremmede Rytter, som kommer med Bud og Brev for at bede os til Gilde hos den naadige Herre, Enevold Gylding, og hans Frue."

Snedkerens Hustru kom skyndsomst ud med Vinkanden. Rytteren drak, pustede lidt og drak igen, derefter hilste han og red sin Vej tilbage. Mester Søren stod med Hennings Brev i Haanden, smilede til sin Ven Kobbersmeden og sagde:

„Havde jeg ikke Ret, Sivert Smed? Den Rytter kom hverken for at bestille Seng eller Ligkiste."

Kobbersmeden tømte den sidste Rest af Øllet, før han bød Godnat. Snedkeren gik ind i Huset og lukkede Gadedøren.

Næste Morgen gik Søren ned til Skrædderen og bad ham tage Maal af sig til en fuldstændig ny Klædning.

„Hvad vil I med den, Mester Søren?" spurgte Skrædderen forbavset. „Jeg syede eder en til Pinsedag, den I næsten ikke har haft paa endnu."

„Det faar ikke at hjælpe, sy mig en alligevel, og det af det allerfineste flamske Klæde, I kan skaffe til Veje, men det siger jeg eder forud, Mester, den maa være færdig, inden Ugen er omme. Paa Mandag rejser jeg og Motter til Gilde to Dage til Ende hos den naadige Herre Enevold og hans Frue."

Fra Skrædderen gik Søren ned i Gyden til Rebslageren, bød ham Godmorgen og tilføjede: „Jeg kommer for at bede eder om en Villighed, Mester!"

„Den vil jeg gøre mig en Fornøjelse af, Mester!" svarede Rebslageren.

„Kan jeg laane eders Hest og Vogn i tre Dage?"

„Ja, gerne, Mester Søren, men Ulykken er, at Rotten har ædt Agestolshynden i Stykker. Vi har endnu ikke faaet os lavet en ny."

„Det skal jeg besørge, en Hynde, som kan lade sig se."

„I saa Fald er der intet i Vejen. Det skulde da være en ny Skinne til det ene Baghjul. Det, der ligger om, duer ikke meget."

„Saa lader jeg Rasmus Smed gøre os en ny Hjulskinne."

„Det var bravt, dermed er alt i Orden. Naar vil Mester Søren skikke Bud efter Vognen?"

„Helst straks, for jeg maa have alting færdig til Mandag."

„Skal I langt af By, Mester?"

„Just ikke langt, Mester! men jeg skal til fornemme Folk. Motter og jeg er bedt til Gilde to Dage til Ende hos den naadige Herre, Enevold Gylding, og hans Frue. Guds Fred, Mester!"

„I lige Maade, Mester! — Det falder mig ind, at siden I dog skal til Smeden, kunde I sagtens lade ham sætte en ny Bøsning over den ene Akse, den, der sidder, dur ikke meget. — En flittig Hilsen til den hele Familie."

Da Søren kom op ad Gaden, mødte han en Mand, som gik med en stor Stok i Haanden. Han gav ikke Agt paa Snedkeren, før denne stod foran ham.

„Guds Fred og Goddag, Isak Væver! Hvad fattes eder, mens I gaar og ser saa modfalden ud?"

Væveren udstødte et dybt Suk, standsede og sagde: „Nu er hun færdig. I Aftes Klokken otte slagen døde hun." Under disse Ord brast han i Graad, tørrede sine Øjne og vedblev: „Jeg har betalt Dragonernes Doktor to Sølvdalere for at se til hende og give hende noget ind, jeg har skikket Bud efter den kloge Kone i Vinding, for at hun skulde kogle over hende, selv har jeg læst en lang Bøn for hende hver Aften, jeg gik til Sengs, lige meget hjalp det altsammen. Motter sidder der hjemme og græder, Ane sidder og græder, det er ikke til at holde ud."

„Om hvem er det I taler, Mester Isak?"

Væveren standsede og saa uhyre forbavset op paa Snedkeren. Han begreb ikke, at der kunde gives en saa stor Uvidenhed i Vejle.

(Fortsættes.)

Paa Jødekirkegaarden i Prag.

Af Carl Snoilsky.

Paa Israels gamle Kirkegaard
tør Ukrudtet frit florere,
og mørke Mosstænk paa Gravens Sten
Hebraisken flinkt punktere.

Der ligger en Bunke af Kiselsten
paa hver af de synkende Grave,
Den Sorg, som tyer hid for at græde ud,
har ingen Blomster til Gave.

Hvor skulde den Plet være blomsterrig,
hvor Rakel sit Barn begraver?
En Ørkenvandring var hendes Liv
imellem ugæstfri Slaver.

Her fletter Sorgen ej Rosens Pragt
omkring det ensomme Leje;
for hvert Besøg har en Sten hun bragt
fra Livets stenede Veje.

Et Hjerte, som venter Messiæ Fred,
et hjemløst og trampet Hjerte,
har med et Suk og en Sten lagt ned
sin Andel af Juda Smerte.

(Oversat med Forfatterens Tilladelse
Alfr. Ipsen.)

Gaasetyven.

Et Sagn, genfortalt af E. A. Thyregod.

Et Par Mil vesten for Aarhus ligger der et Sogn og en Sogneby, som hedder Store Ring. Der omkring findes en Del Skov, og i fordums Tid, da Skoven strakte sig videre, var der mange Ulve, som gjorde stor Skade paa Beboernes Kvæg.

Nede i Skoven mellem Store Ring og Stjær anlagde man da en Ulvegrav med Vippefælde, og det var aftalt mellem Bymændene, at de skiftevis med bestemte Mellemrum skulde ofre en Gaas som Lokkemad. Markmanden satte da Gaasen i Graven om Aftenen og skulde om Morgenen efterse, om en Ulv var fangen, hvorpaa denne da blev aflivet.

Man fangede adskillige af de skadelige Dyr; men pludselig hørte Fangsten op, uagtet Gaasen hver Morgen var forsvunden. Der opstod da Mistanke om, at der var tobenede Ulve med i Spillet, og denne Mistanke blev endelig bekræftet; thi Krukken gik saa længe til Vands, at den mistede Hanken.

En Morgen, da Markmanden kom for at efterse Graven, var denne ikke tom, som den i den senere Tid plejede at være. Der var baade en Gaas, en Ulv og en gammel Kone i Graven. Han stod helt forundret og saa paa disse forskellige Beboere.

Gaasen havde trykket sig op i en Krog af Hulen og turde ikke engang hvæse. Konen sad i en anden Krog og skjalv af Kulde og Skræk. Ulven var aabenbart heller ikke vel til Pas; thi skønt en Ulv er et glubsk Dyr, der undertiden ikke sparer at anfalde et Menneske, saa er den dog fej, naar den tror sig fangen. Den var alligevel den dristigste i Selskabet; thi naar Konens Tænder klaprede alt for stærkt i Munden, sagde den: „Rrr!" og viste hende sine store, skarpe Tænder og den blodrøde Tunge. „Hvys! Hvys!" sagde Konen da og slog efter den med sit Forklæde, og uagtet sin store Angest havde hun paa den Maade holdt den i Ave hele Natten.

Markmanden fik nu Ulven dræbt, om Gaasens videre Levnedsløb ved jeg intet at fortælle; Konen blev hjulpen op af Graven, efter at hun havde tilstaaet, at hun var gaaet efter at stjæle Gaasen, men var da styrtet ned i Graven, hvor hun senere paa Natten havde faaet Selskab af Ulven. Ved Siden af hende laa en Rafte med en Krog paa Enden, som skulde været brugt til at trække Gaasen op med, og hun bekendte, at hun havde elleve røgede Gæs i sit Spisekammer, som hun havde fisket paa lignende Maade.

Det skammeligste derved var, at hun havde sit gode Udkomme, saa det ikke var Trang, der havde fristet hende til at stjæle. Men den skrækkelige Nat, hun havde tilbragt sammen med Ulven, havde fuldkommen helbredet hende for hendes Tyvagtighed, og hun levede siden ærligt og skikkeligt.

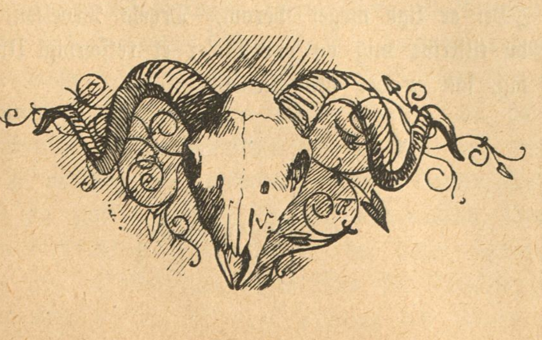

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Bendt maatte have fanget et Glimt af hendes brune Ansigt, thi han kom et Øjeblik efter springende hen til Døren.

„Nu har jeg aldrig set saa galt! Goddag, Annine!"

Hun drog sig tilbage og aandede hurtig.

„Hvad er der i Vejen?"

„Det var nok ikke i Dag, du ventede mig."

Sofie stak sit lyse Lokkehoved nysgerrig ud og saa paa den fremmede Pige, som hun ikke straks kendte.

„Vaskov!" raabte Dørvogteren. „Her er Folk, der skal ind i Salen!"

En Flok Karle mørknede Indgangsdøren og trak sig hen imod Danserummet. Annine skubbede sig om bag et Par Mænd, medens Bendt og Sofie blev trængte til den modsatte Side. Da det atter lysnede i Stuen, var Annine borte.

„Hvad nu? Har der været nogen efter dig?" spurgte Bøgkermadamen, da den unge Pige kom farende.

„Nej, men . . . jeg har saa ondt i Hovedet."

„Sæt dig, Barn! Hvad er det dog?"

„Jeg tror, jeg har bedst af at være ude i Luften; jeg vil hellere gaa lidt ud ad Vejen, saa kommer Fa'er nok."

„Din Fa'er — jo, jo!" Madamen nikkede. „Har du ikke set noget til de to unge?"

„Jo, jeg . . . hilste lige paa dem."

„Og ønskede til Lykke?"

„Til Lykke . . .?"

„Ja. Du ved da vel nok . . . men Barn dog, hvordan er det dog fat med dig?"

Pigen knugede Neglene op i Haandfladen og tvang sig til at være rolig. „Det er ingenting."

Madamen tog hende i Armen. „Han har holdt dig for Nar? . . . Lad mig faa fat i Fyren, jeg skal . . . gale mig varme hans Øren!"

Mariane krøb omkring i Stuerne som en syg Høne og kunde ikke komme sig igen efter det ulykkelige Slag.

„Gid vi dog havde et Hjem for os selv igen!" ønskede hun ti Gange om Dagen.

„Ja, jeg bliver ikke her i Huset, naar Bendt kommer hjem, det gør jeg ikke," var Annines faste Erklæring.

„Du skulde tænke lidt over det med Troels iløl," raadede Moderen.

Troels, der for længst havde faaet sin Fædrenearv, 1500 Rdl., udbetalt, og som kunde vente endnu en god Skilling, naar hans Moder døde, havde ladet et Ord falde til Mariane om, at der vel nok kunde smøres et Par Længer eller tre op for en 1500 Daler, og at Pengene jo ikke var saa meget langt borte, dersom det var, at Annine hun vilde „forandre sig".

„Jo, det var rart at komme i Tøjr sammen med saadan en Bede!"

„Bede? Troels han er en ordenlig Karl, meget skikkeligere end den anden. Du maa ogsaa huske paa dine Forældre, min Pige."

Annine tænkte virkelig over Sagen. Stillingen var yderst pinlig: rejse fra den syge Moder kunde hun ikke og blive her hos Fasteren — nej, det gjorde hun ikke, om hun saa skulde gaa om med Posen.

Det gnistrede for hendes Øjne, hver Gang Bendt og den gule Tingest fra Danserummet stod for hende. Det var med en Slags vild, uklar Hævnlyst, hun forestillede sig, hvad Bendt vilde tænke, om hun gav ham al sin Haan i Ansigtet og rakte Troels sin Haand. Hendes Indbildningsevne, der i denne Tid arbejdede med allehaande forvirrede Planer og Syner, satte Bendt fast i de mest pinlige Stillinger. Hun saa i Tankerne, hvorledes den ny Gaard stod der ovre og straalede med sine ranke, hvide Skorstene; der var en Travlhed i Gaarden ude og inde, og over hele Sognet snakkedes der om det store Bryllup, der skulde staa hos Niels Bendtsens . . . Saa gik hun en Dag over til Bendt: „Naa, nu skal du vel ogsaa snart have Bryllup? Kan vi ikke slaa de to Bryllupper sammen og danse ovre i vor ny Øverstestue?" . . . Da blev han kridene hvid i sit Ansigt, satte sig ned og tørrede den iskolde Sved af sin Pande . . .

„Men hvad er dog det for et Læs fine?" udbrød Else en Eftermiddag, da en Vogn med fire „købstedklædte" Mennesker rullede for Døren. „Det er saamænd Bredals!"

Annine fik travlt med at stryge Haaret og rette paa sit Tøj, medens Else og Boline for omkring som et Par Toppe og i Svinget nappede et Par Pudseklude og en Bunke Strømper.

Niels Bendtsen stod med Huen i Haanden ude ved Vognen. „Goddag og velkommen!" hørte de ham sige. „Jo vist kan vi spænde fra! Det er jo min Søster."

Bredals var en Adjunktfamilie fra Frederiksborg, som Niels Bendtsen i mange Aar havde leveret Smør og Flæsk til, og som gerne hver Sommer gjorde en Tur ud til Alsingrød, hvor den plantekyndige Adjunkt gennemsøgte Moser og Orner, medens Madamen og hendes Datter underholdt sig med Mariane og Annine. Ofte — saaledes ogsaa i Dag — havde de et ungt Menneske med, en Plejesøn af Adjunkten, Student fra Frederiksborg lærde Skole. Annine, Jomfru Bredal og den unge Student var gamle Venner og sagde du til hinanden. Snese Gange havde Annine været i Adjunktens Hjem med Smør, havde leget og tumlet med Mille og Jens Ludvig i Haven og var i Aarenes Løb bleven saa kendt med den jævne Familie, at hun næsten regnede sig med til den. En Vinter, da Datteren laa af Tyfus, havde hun været i Huset i lang Tid og var da bleven regnet som en Gæst, ikke som en Tjenestepige.

Else Børges var ellers ikke ræd for at træde fine Folk under Øjne; men i Dag bævede hun af Undseelse og Skam over den Uorden, der var i hendes ellers saa pyntelige Stuer.

„Kæreste bitte Kone, bryd Dem om ingenting!" sagde Adjunkten og klappede hende paa Armen.

„Ja, men hvordan skulde her dog se ud?" tog Madam Bredal ogsaa fat. „Her er jo saa

pænt! Se — Tintallerkenerne! Og nydelige Blomster i Vinduerne!"

„Vi er jo kun simple Bønderfolk," undskyldte Else sig, „men derfor kan man jo nok være ordenlige og renpillendes med sit Hus!"

„Vi er saamænd ikke saa fine paa det selv," sagde Adjunkten. „Jeg er en fattig jydsk Snedkersvend, der er bleven hjulpet frem af en rig Studepranger, og hun der, velædle Madam Grete, er en ganske gemen Møllerdatter fra Slangerup."

„. . . Nej, Onkel har Uret!" brød Studenten paa. „Det føler jeg saa sikkert."

Adjunkten rettede sit lange, tynde, tørre Legeme og fæstede to opspilede graa Øjne paa ham: „Har jeg Uret?"

„Ja . . . naa, om Forladelse . . . jeg mente det, vi talte om paa Vognen." Hans fine Ynglingeaasyn overdroges med en let Rosenglød. „Onkel maa ikke blive vred; men jeg tror ikke, Onkel forstaar Revolutionens store Ide . . . Folkenes Fortvivlelse, den stærke, brændende Retfærdighedsfølelse, der med en Naturnødvendigheds Magt maa bryde . . . maa bane . . ."

„Jens Ludvig," afbrød Adjunkten ham, „du er kun 19 Aar, vent til dit Hoved bliver prydet med disse Frynser!" — han tog op til sine graa Lokker, der laa ud over Frakkekraven. „Jeg har ogsaa været Omvæltningsmand i Ideernes Rige — buv! Vi var en hel lille Revolutionsklub paa Regensen, holdt lønlige Møder om Natten, satte Vagt ved Døren og læste højt i „Vækkeren" og „Sprogsgransfning" og mange andre rødglødende Skrifter, bandede alt, hvad der hed uindskrænket Monarki, alt, hvad der hed Adel, og drak Skaaler for Heiberg og Malte Bruun — jov, jov!"

„Ja, men Tiden er nu en hel anden, Frihedsideerne, som den Gang maatte forskanse sig inden for lukkede Døre, begynder nu at slaa Dørene op og trænge sig ud i Folkene. Selv Mænd som Ørsted og Schouw . ."

„Tag ikke Schouws Navn forfængeligt, Dreng! Han er en af Verdens største Botanikere."

„Ja, vel; men netop det, at en saa lærd og navnkundig Mand . . ."

„Jeg ved nok, hvad man fortæller; men jeg vil se det, før jeg tror det."

„Da kan jeg sige Onkel for aldeles vist, at han og Ørsted har personlig været hos Kongen, og at Hs. Majestæt tog naadig imod dem. Inden Aar og Dag har vi et Folkeraad i Danmark."

„Farvel!" sagde Adjunkten og tog sin grønne Plantekasse.

Annine gik med Jomfru Bredal ud i Haven. Hvad de talte om, hørte kun Buskene; men det maa have været meget alvorlige Ting, thi Annine var rød af Harm.

Else bagte Raamælkskager, og Madam Bredal sad imellem Ørebaljer og Sengklæder oppe i Overstestuen og talte med den grædende Mariane.

Studenten, der havde været med Niels Bendtsen en Omgang inde i Stalden og set paa en Spædkalv, gik ud til Pigerne i Haven.

„Jeg ser ikke noget til Bendt."

„Han er Soldat," skyndte Mille sig at oplyse.

„Ej, ej!" Han saa paa Annine, der blev urolig. „Og naar han saa kommer hjem?" spurgte han og kneb det ene Øje sammen.

„Jens Ludvig!" sagde Mille irettesættende.

„Hvad . . . hvad? Om Forladelse, dersom jeg . . . hm!" Han blev igen rød. „Jeg vidste ikke, der var noget . . jeg vidste ikke, at han var Soldat . . det er nogle dejlige Lavendler . . jeg holder saa meget af Lavendler . . Mille, synes du ikke, det er en dejlig Lugt?"

„Ha, ha, ha!" lo begge Pigerne, og han blev endnu rødere.

„Kom her da!" Mille tog en Haandfuld La-

Annine i Dansestuen.

vendelblomster og gned dem i Stykker om hans Næse, hvorved hun opnaaede at faa ham til at nyse og spytte af alle Kræfter.

„Saa skulde dog . . .!"

Hun satte i Rend, og han afsted efter hende, Gang op og Gang ned, op paa Diget og ud i Kløverne, hendes lyse Skørt hoppede om hendes runde Lænder og slog om de hvide Ben, medens en syngende Latter trilrede ud i det lyse Rum.

Gæstefærden blev ikke lang; men Annine var bleven helt opmuntret ved at snakke med den muntre Veninde og den hjertelig rare Jens Ludvig, som hun altid havde holdt saa meget af.

Dagene gik lettere for hende end før, om det end af og til mudrede stærkt op i hendes hede Blod.

En Aften hen i Oktober kørte Niels Bendtsen og Lille-Svend til København med hver sit Læs, henholdsvis Kul og Tørv. Den førstnævnte havde valgt sin Søsters Køretøj, der var det bedste, Lille-Svend skumplede bagefter med sin Husbonds Heste og Vogn. Ude paa Kongevejen sluttede flere Køretøjer sig til dem, til sidst blev Rækken næsten en halv Fjerdingvej lang.

Da de næste Eftermiddag kørte hjem fra Staden, var de begge noget tin-øjede og gav Hestene og Dagen Vejen, medens de selv sad paa Vognbunden og dasede. Begge havde ved Siden af sig en forsvarlig Knippel, der i fornødent Fald kunde lægges over en eller anden Pandeskal, som kom Vognen nærmere, end godt var. De fire smaa Heste travede støt ud med vrikkende Lænder og nedbøjede Hoveder.

I Rudersdals Kro stødte de sammen med Troels, der ogsaa havde været i København. Han stod og vadskede Blod af sig ved en Vandspand og vendte en forfærdelig opsvulmet Næse op i Lygteskæret, da Niels Bendtsen kom hen og slog ham paa Akslen.

„Hvad! Hvordan er det, du er bleven redt til?"

Karlen fortalte, at han var bleven overfalden af et stort Kvindfolk, der havde taget hans Pung med syv Daler. „Hun agede et Stykke med mig og sad og hostede og gav sig, men saa lige med et driver hun mig med Kejten en knut Næve lige i Synet, saa jeg dejser bag over, og da jeg kommer til mig selv igen, ser jeg, at hun render, alt hvad hun kan."

„Hvorfor rendte du ikke efter hende og slog hende ihjel?"

„Du skulde, saa band han, rendt efter hende og slaaet hende ihjel, det havde jeg gjort."

„Ja, havde jeg bare gjort det; men jeg er alt for go' af mig."

De tre Kuske bedede et Par Timer i Kroen, Niels Bendtsen og Lille-Svend skyllede den ene varme Punsestrøm i sig efter den anden, Troels sad og holdt paa sin store Næse og skubbede fra sig med Albuen, hver Gang Niels Bendtsen nærmede sig med et Glas.

„Hør nu en Gang, Alvor og Snak!" sagde Gaardmanden og flyttede sig hen i en mørk Krog med Karlen. „Vil du lade mig faa dine 1500 at bygge og lave for?"

Karlen hensank i tavse Overvejelser. „Man mente jo, at du vilde ladt en selv bygge."

Niels Bendtsen rakte en stor, sort Haand frem. „Det er lige meget derom, Troels Troelsen, vil du tilskrive mig og vor Mo'er et retfærdigt Undertag, saa er der min Næve."

(Fortsættes.)

Peder Tordenskjold.

X.

Det havde længe været Tordenskjolds Lyst at føre Kommandoen over en selvstændig Eskadre. Hans Avindsmænd indvendte altid, at han kun var en dumdristig Fribytter, der vel egnede sig til Kaperfangst og Spejdertog, men aldeles ikke besad Evner til at føre an i en større, planmæssig Kamp. Denne Dom havde Tordenskjolds Heltefærd i Dynekilen gjort til Skamme; thi her havde han vist, at han baade forstod at lægge en modig, overlegen Krigsplan og gennemføre den med Glans. I November 1716 opfyldte Kongen hans Ønske og betroede ham en Nordsø-Eskadre paa 3 Linieskibe, 5 Fregatter, 4 Snauer, 4 Brigantiner, 11 Galejer foruden Jagter, Hukkerter og Skærbaade. Kort efter sejlede Tordenskjold, hvis Kommandoflag vajede paa Linieskibet „Laaland“, fra Københavns Rhed for at bringe 16 Førselsskibe med Soldater og Levnedsmidler til Norge. Men nu saa det ud, som Lykken vilde svigte ham. En heftig Storm splittede Skibene til alle Sider, og flere af Førselsskibene forliste paa den svenske Kyst, hvor Soldaterne toges til Fange. I dette Rejseuheld ligger som et Varsel om hele det aarelange Togt, der bragte nok af djærve Kampe og drøje Hug, men ingen Sejre.

Fra Angrebet paa Strømstad:
Skipper Elias Wulff stiller sig op som Skive for Svenskernes Kugler.
Tegning af C. Neumann.

Under Norges Kyst fik Tordenskjold atter Samling paa sin Eskadre; men nu faldt det ind med streng Vinter, som tvang ham til Uvirksomhed. For øvrigt laa han i Kiv med Krigsstyrelsen i Kristiania, der undlod at sende ham, hvad han behøvede til Folkenes Underhold, sinkede Skibenes Udrustning og voldte ham Fortræd paa flere Maader. Forgæves sendte han Klage paa Klage over denne Færd til Admiralitetet i København. Hans Fjender havde Overtaget og havde forstaaet saa vel ved Hoffet som blandt de øverste Officerer at vække Mistro til hans Førerskab. Han beskyldtes for at ligge og drive i de norske Havne, medens de svenske Kapere gjorde en rig Høst i Kattegat, og en Kommandør Paulsen blev endog udsendt for at se, hvad han tog sig for. Tordenskjold, hvis Iver for Flaaden gik saa vidt, at han for egen Regning lod udruste en Hukkert paa 12 Kanoner, blev opbragt af Harme, og da han endelig først i April stak i Søen, var det hans ivrige Ønske at afvæbne alle Beskyldninger ved en kæk Daad.

Hans Blik var rettet mod Gøteborgs Havn Tilholdsstedet for Orlogsskibe, Galejer og Kaperfartøjer, der stadig voldte den danske Handel og Søfart stort Afbræk i Kattegat. Denne Havn var stærkt befæstet. Støttet af en gunstig Natur havde Krigskunsten dannet den til en fast og tryg Rede for de Kapere, der herfra fløj ud efter Bytte. I Indløbet laa Kastellet „Ny Elfsborg“ paa en lille Holm, lidt inde paa Fastlandet „Gammel Elfsborg“ og tæt ved dette to Batterier, desuden laa der altid flere Orlogsskibe i Havnen. Den danske Regering havde længe ønsket at faa denne Fæstning ødelagt, men Admiralitetet var hidtil ikke blevet færdig med sin Krigsplan, og endnu mindre havde nogen vovet et Forsøg. Det blev Helten fra Dynekilen, der baade skulde fatte Planen og give sig i Kast med dens Udførelse.

Den 12. Maj 1717 ankom Tordenskjold til Fladstrand, fast besluttet paa at tage Gøteborg ved Overrumpling. Med sin Eskadre, der bestod af Orlogsskibene „Laaland“ og „Fyn“, Fregatten „Søridderen“, Stykprammene „Hjælperen“ og „Noæh Ark“ samt flere Galejer, Jagter og Skærgaardsbaade, vilde han samme Aften sejle over Kattegat til Gøteborg, søge i Nattens Mørke at slippe forbi Kastellet „Ny Elfsborg“ for derpaa ved Daggry at overrumple Fjenden midt i hans egen Havn. Den dristige Plan var sikkert lykkedes, hvis ikke en af Tordenskjolds Officerer var kommen den paa Tværs ved sin Trods og Pligtforsømmelse. Denne Officer, der hed Vosbein og førte „Søridderen“, fik Ordre til at tage „Noæh Ark“ paa Slæb, da dette Fartøj var en daarlig Sejler, men paa Grund af sit svære Skyts en nødvendig Kampfælle. Af et gammelt Nag til Tordenskjold undlod Vosbein imidlertid at lystre Kommando, lod „Noæh Ark“ skøtte sig selv og sejlede bort, uagtet der blev affskudt flere skarpe Skud for at kalde ham tilbage.

I rette Tid var Tordenskjold ved Indløbet til Gøteborg, men maatte her oppebie den langsomt sejlende „Noæh Arks“ Komme, der først indtraf henad Morgenstunden. Derved var meget tabt. Ikke alene maatte Angrebet opsættes til næste Nat, men de Svenske havde opdaget den danske Flaade og gættet dens Hensigt. De sendte Ilbud efter Skyts og Soldater og nyttede hele Dagen til at styrke Fæstningens Forsvar.

Men Tordenskjold opgav ikke sin Plan. Saa snart Mørket faldt paa, rykkede han frem til Angreb, og ved Midnatstid førte han dristig sine Skibe forbi „Ny Elfsborg“. Fra alle Sider aabnedes nu en rasende Kamp, der varede Foraarsnatten til Ende. Tordenskjold var utrættelig, i sin Baad jog han fra det ene Skib til det andet, befalede og opmuntrede, var altid til Stede, hvor Kampen var hedest. Hans første Baad blev skudt i Sænk, paa den næste blev Aarerne revne bort, Kuglerne mejede Folk ned ved hans Side, men selv beholdt han Liv og Lemmer uskadt.

Denne Gang var Svenskerne ham dog for stærke. Det var ikke alene fra de faste Kasteller og Batterier, de bed forsvarlig fra sig, men de førte tillige fem store Krigsskibe i Ilden, og en betydelig Troppestyrke fyrede løs inde fra Kysten. Da Dagen brød frem med en frisk Nordvestvind, tog Tordenskjold Lejligheden i Agt og trak sine Skibe tilbage i god Orden. Kun en Galej stødte mod et Skær og sank, men blev i Tide forladt af Mandskabet.

Et svensk Orlogsfartøj forsøgte at entre „Noæh Ark", men dennes djærve Fører, Kaptajn-Løjtnant Grib gav det en saa varm Velkomst, at det hurtig trak sig tilbage. Paa dansk Side havde man 52 døde og 79 saarede; men ogsaa de Svenske havde lidt store Tab, og Fæstningen var bleven yderst ilde tilredt.

Angrebet paa Gøteborg blev bedømt forskellig, eftersom man var venlig eller uvenlig stemt over for Tordenskjold. Nogle betragtede det som et letsindigt og uforsvarligt Vovestykke, andre roste den unge Helts Iver og Mod, hans aarvaagne Blik og hans Drift til at give sig i Lag med ny Opgaver. Men Kongen heldede denne Gang mest til de førstes Anskuelse, og Tordenskjold fik en ny Paamindelse om at gaa forsigtigere til Værks. For Kaptajn Vosbein, der havde saa stor Skyld i det mislykkede Udfald, var det blevet en dyr Spøg, hvis han ikke i de samme Dage havde erobret en stor svensk Fregat og derved samt ved at gøre en Undskyldning havde vundet Tordenskjolds Tilgivelse.

I nogle Dage blev Tordenskjold liggende uden for Gøteborg og opsnappede ikke mindre end et Dusin svenske Fartøjer, der vilde ind i Havnen. Paa den Maade forstod han alligevel at lade Svenskerne betale Gildet. En Dag ankom et fransk Fartøj paa 24 Kanoner, der vakte Tordenskjolds Mistanke. Han gik selv om Bord for at foretage en Undersøgelse, og da han traf tre fornemme svenske Damer, hvoraf den ene var den svenske Kommandør Utfalls Søster, undrede han sig over, at de ikke havde nogen mandlig Ledsager, lod hele Besætningen kalde op paa Dækket og undersøgte deres Hænder. To Mand, hvis bløde, hvide Hænder slet ikke saa ud til at forrette Matrosgerning, maatte nu afsløre sig som Kommandør Utfall og dennes Broder, der var Kaptajn; de havde trukket i Matrosklæder for at undslippe Tordenskjold. Nu var de hans Fanger og blev sendte til Norge, hvorimod Damerne fik Lov til at drage ind til Gøteborg.

Tordenskjold higede efter ny Kampe for atter at hævde sit Ry som Svenskens Skræk og Overvinder. Denne Gang vendte han sit Angreb mod Strømstad, en svensk By tæt ved den norske Kyst. Her havde Carl den Tolvte nemlig begyndt at befæste Havnen for at skaffe sin Orlogsflaade og sine Førselsskibe et trygt Tilflugtssted, naar han om føje Tid atter trængte ind i Norge. Paa en lille Klippeø, Laholmen, lige ud for Byen, blev der opført et Batteri, der fik Navnet „Carolus" og forsynedes med 14 Kanoner; baade paa Nord- og Sydsiden blev der opkastet mindre Batterier, hvis Ild krydsede hinanden. Tordenskjold indsaa, at den Fare, han havde afværget ved Erobringen af de svenske Skibe i Dynekilen, nu truede paa ny fra Strømstad. Som sædvanlig var han ikke længe om at fatte sin Beslutning. Et Forslag sendtes til Admiralitetet, men uden at afvente Svaret, styrede Helten ufortrødent løs paa sit Maal. Den 14. Juli afsejlede han fra Frederiksstad med Orlogsskibene „Laaland", „Fyn" og „Gøteborg", de to Stykpramme „Hjælperen" og „Noæh Ark" samt en halv Snes Galejer; men Modvind og Modstrøm hindrede de tungt sejlende Stykpramme og Galejer i at holde Følge til Strømstad.

Tordenskjold ventede i flere Dage paa Efternølerne. Imens roede han dristig i Land for at udspejde de fjendtlige Befæstninger, gjorde dernæst sine Officerer bekendt med Angrebsplanen, som de alle bifaldt, og som virkelig havde al Udsigt til at lykkes. „Hjælperen" og „Noæh Ark" tillige med henholdsvis 4 og 2 Galejer skulde hver give sig i Kast med et Landbatteri, medens de tre Orlogsskibe skulde omringe Øbatteriet „Carolus", og endelig skulde de øvrige Galejer holde sig rede til Landgang. Tordenskjold blev utaalmodig. Stykprammene kom ikke, og Tiden var kostbar, thi hver Dag benyttede Fjenden til at samle Mandskab og

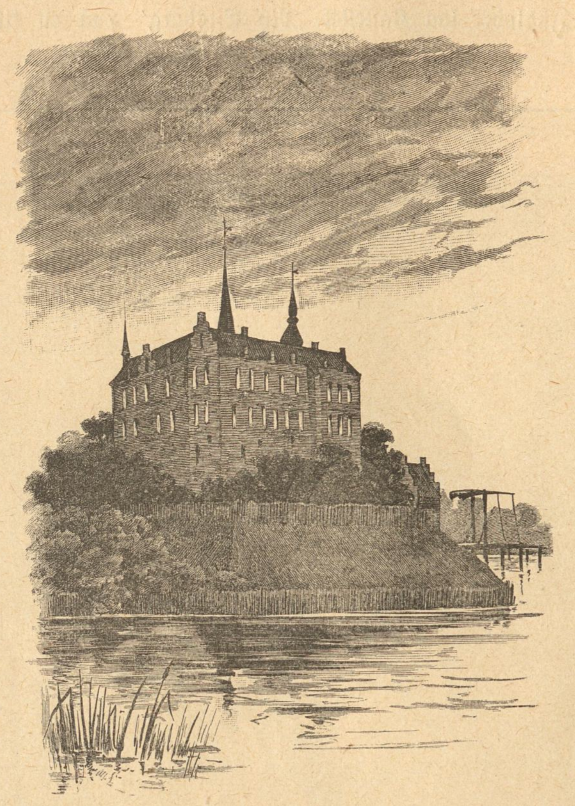

Koldinghus.

sætte de ny Værker i kraftigere Forsvarsstand. Da „Noæh Ark" omsider indfandt sig den 18. Juli, holdtes atter Krigsraad, og paa Chefens Forslag gav alle deres Minde til at vove et Angreb med den forhaandenværende Styrke.

Det var en Søndag Aften og paa alle Skibene holdtes Prædiken og Bøn. Ved Midnatstid begyndte de danske Skibe at varpe sig ind paa Fjenden. „Noæh Ark", ført af den modige Grib, var først paa sin Post og forkyndte sin Ankomst med en dundrende Salut, der med Fynd og Klem blev gengældt fra Batterierne. Nu skulde de store Orlogsskibe følge efter, men Varpningen frembød en Række Hindringer. Vind og Strøm var ugunstigt, Farvandet snævert, Stillingen saa uheldig, at Fjendens Kanoner kunde bestryge Eskadren langskibs, og flere Gange blev Varpetovene sønderskudte. Først efter flere Timers Forløb og betydelige Tab var Skibene paa deres Plads og i Stand til at anvende deres Skyts med fuld Virkning. Som ingen Sinde før havde Tordenskjold i denne Sommernat Brug for sin sjældne Evne til at sætte Mod i Officerer og Matroser og føre dem i Ilden.

„Noæh Ark" var som den første Kampfugl bleven saa ilde tilredt, at den havde maattet søge Ly bag et Skær. Grib opsøgte Tordenskjold, der omfavnede sin tapre Kammerat og lod ham forsyne sig med friske Folk fra Galejerne. Fuldt bemandet gled „Noæh Ark" atter frem paa Skueapladsen, snart omgivet af den voldsomste Ild. Folkene fejedes bort af Dækket, og da Grib stod tilbage med fire Mand, ramtes han selv af en Kugle, der knuste hans ene Arm. Han varetog dog Kommandoen, indtil Blodtabet tvang ham til at lade sig føre ned i Kahytten, men forinden befalede han „ikke at forlade Posten eller Tordenskjold, saa længe Skibet kunde flyde paa Vandet". Dette mægtede „Arken" ikke ret længe, den havde faaet flere Grundskud, var nær ved at synke og maatte forsigtig trækkes ud af Ilden. Da den kom forbi Kommandoskibet „Laaland" stod kun Tordenskjold, hans Broder, Kaptajn Wessel, og en Matros paa Skansen; alle de andre var faldne.

Men de Svenske havde rigtignok ogsaa følt Virkningen af de danske Kugler. To Gange blev Besætningen paa „Carolus" fuldstændig bortskudt, og tredje Gang den skulde besættes, fej Kuglerne saa tæt, at General Gierta maatte drive sine krigsvante Grenaderer frem med Kaarden i Haanden. Endelig sprang Krudtmagasinet i Luften, og Batteriets Kanoner maatte standse deres Ild.

Da samtidig „Hjælperen" og de manglende Galejer viste sig i Indløbet, fattede Tordenskjold nyt Haab. Batteriet skulde tages med Storm, fire velbemandede Galejer rykkede frem mod Laholms-Øen og som en Oltids Vikingedrot gik Tordenskjold selv i Spidsen, æggende og opmuntrende sine Folk. Skønt to af Galejerne løb paa Grund, gik han ufortøvet videre med de to andre, „Prins Carl" og „Sofia", naaede Kysten og vilde begynde Landstigningen, da pludselig en Bataillon svenske Grenaderer, under Anførsel af General Gierta selv, brød frem fra deres Skjul og paa 30 Alens Afstand aabnede en frygtelig Geværild, der formelig mejede Soldaterne ned paa de to Galejer. Flere Officerer faldt, og Tordenskjold selv blev saaret baade i Armen og Hoften. Bevidstløs blev han bragt om Bord paa sit Skib „Laaland" og førtes ned i Kahytten. Dermed var Stormen paa Batteriet saa vel som det hele Angreb paa Strømstad slaaet tilbage.

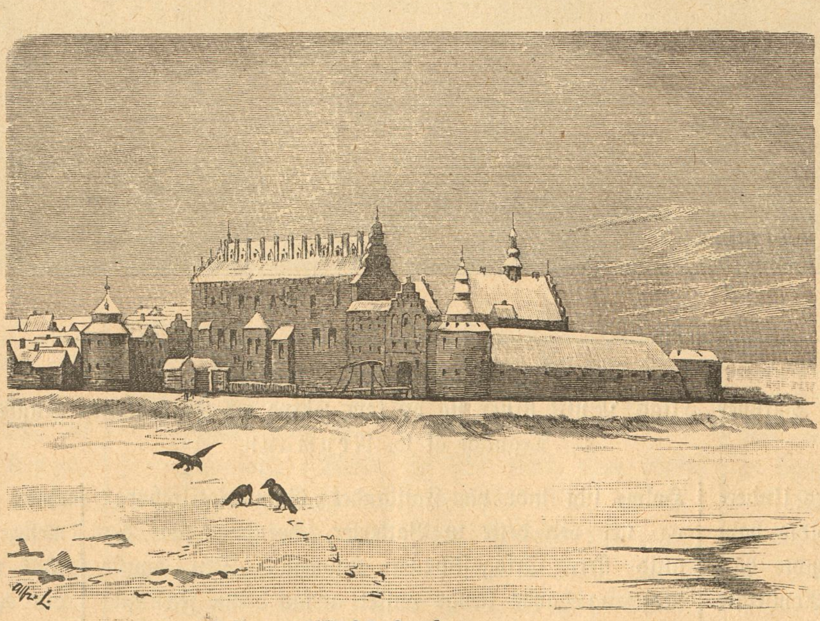

Malmøhus.

Saa snart Tordenskjold vaagnede op, forhørte han sig om de to Galejer og bød, at de skulde frelses for enhver Pris. Da Officererne nølede med at adlyde den saarede Chefs Befaling, sprang en ung Søkadet, Henrik Wobroff tillige med et Par flinke Matroser i en Baad, roede dristig hen til Galejen „Sofia" og gjorde en Trosse fast, hvorpaa Fartøjet blev halet ud af Ilden. Men tilbage var endnu Galejen „Prins Carl", hvor hele Mandskabet var dræbt eller saaret med Undtagelse af Løjtnant Helmich og en Matros, der begge holdt sig skjulte i Kahytten. En svensk Grenader vadede ud for at gøre en Trosse fast i

Galejen, men blev skudt ned af Helmich. Matrosen vilde ikke staa tilbage, entrede hurtig til Vejrs og løsnede Sejlene, medens de svenske Kugler svirrede ham om Ørene. Men Vinden var for svag, Galejen rokkede sig ikke af Stedet og syntes fortabt. Da besluttede den modige og lystige Skipper Elias Wulff paa Halvgalejen „Pollux“ at løbe ind og hente „Prins Carl“. For at aflede Fjendens Opmærksomhed fra Rofolkene, fandt Skipperen paa et aldeles overgivent Indfald: han klædte sig nøgen af, stillede sig op paa Skansen og spottede Fjenden med Fagter og Haansord. Det lykkedes ham baade at blive Skive for Svenskernes Kugler, at frelse Galejen og at slippe helskindet fra dette kaade Krigspuds.

Tilbagetoget blev iværksat, og Tordenskjold slap ind til Frederikstad, uden — som han sagde — at have mistet en eneste Jolle. Derimod havde Mandefaldet været ret betydeligt, 96 døde og 246 saarede, deriblandt Tordenskjold og Grib. Men endnu større var de Svenskes Tab, der angives til 15—1600 Mand; desuden havde Byen Strømstad lidt Overlast.

Tordenskjold var snart helbredet og i travl Virksomhed for atter at faa sin Eskadre i sejl- og slagfærdig Stand. Han var belavet paa, at Angrebet paa Strømstad skulde blive benyttet til at stille ham i et ugunstigt Lys hos Kongen og Admiralitetet, og i hans Indberetning hedder det derfor: „Jeg har gjort alt, hvad jeg har kunnet, allernaadigste Konge, men kan ej derfor, at Gud har behaget nu tvende Gange ikke at velsigne Arbejdet med Lykke.“ Hans Anelse slog ikke fejl, Hoffet var ingenlunde tilfreds med Angrebet paa Strømstad, Tordenskjold faldt i Unaade og blev afsat fra sin Post som Eskadrechef i Nordsøen.

B. E.

Danske Kongeslotte

paa Christian den Fjerdes Tid

I det 16. og 17. Aarhundrede stod endnu en hel Del af de gamle danske Kongeborge, Slotte eller „Huse“ i deres fulde Glans, spejlende sig med Takker og Tinder i den blaa Sø eller den dybe Voldgrav, ja, flere af dem blev netop i dette Tidsrum ombyggede og forskønnede af de kongelige Bygherrer, Frederik den Anden og hans Søn Christian den Fjerde, og straalede af en Skønhed og Pragt, som Middelalderens raa Stenborge slet ikke kendte.

Intet Under at Kongerne og særlig de tvende nævnte satte betydelige Summer og et stort Arbejde ind paa at udvide og forskønne de gamle Slotte, der havde spillet saa vigtig en Rolle i de foregaaende Tiders Kampe og tit var blevne ødelagde af Fjendehaand. Frederik den Anden og Christian den Fjerde regerede da Renaissance-Bevægelsen naaede ind over vort Land, og begge disse Konger ligesom deres nærmeste Forgængere var paa det nøjeste knyttet til de kongelige Slotte trindt om i Landet. De drog paa Gæsteri med hele deres Hofhold, fra Slot til Slot, tilbragte Foraaret her, Efteraaret og Julen hist, og til hvert Sted knyttede sig Minder om vigtige Tildragelser eller betydningsfulde Livsafsnit.

Men om ingen Konge gjaldt dette, som om Christian den Fjerde. Det var hans Lyst at færdes fra Egn til Egn, samtale med Bonde og Borger og med sin rastløse Natur sætte sig ind i alle Rigets Anliggender. Derfor blev Slottene ude i Landet de Steder, hvor han helst tog Ophold, snart sagt paa alle Aarets Tider. Han opførte ny Bygninger, fortsatte, hvad hans Forgængere allerede havde paabegyndt, eller udvidede og forskønnede de gamle Slotsrum, idet han stedse bragte sin Samtids rige Kunst i Anvendelse.

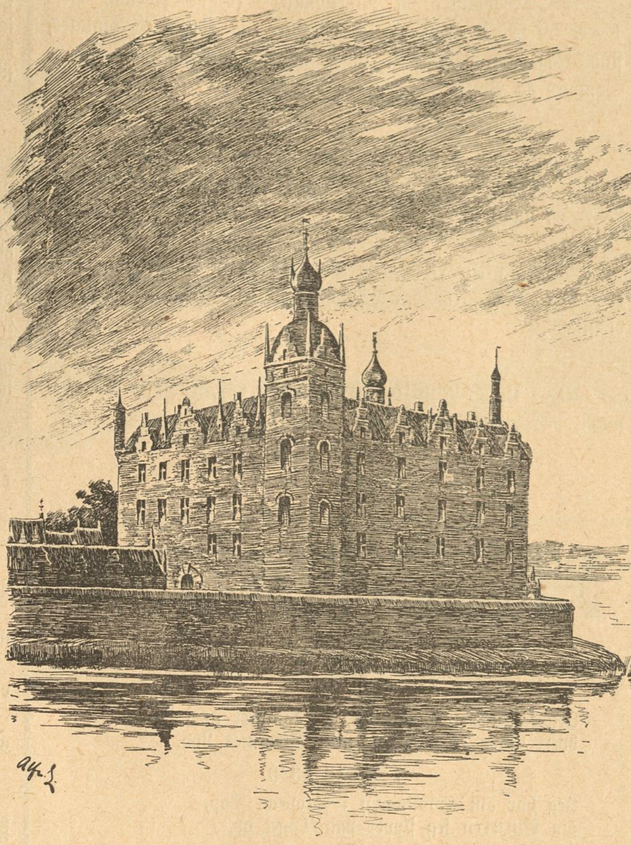

Haderslevhus.

Til Frederiksborg, der baade var ham og Faderen særdeles kær, var han knyttet ved sin Fødsel. Da — som det fortælles i den gamle Krønike — en Havfrue havde spaaet Kong Frederik den Anden, at der skulde fødes ham en Livsarving, som vilde „blive en ypperlig Herre iblandt alle Konger og Fyrster udi denne Norder Verden“, lod han sin Dronning tage Ophold paa Frederiksborg, Slottet, som Kongen selv havde købt og givet Navn, og hvorom der staar i Krøniken, at det var „en rolig og nu imod Vaaren iblandt Skovene og Søerne meget lystigt og sundt Sted“. Det Foretagende, som Faderen her havde begyndt, fuldførte Sønnen, saa Borgen i egenligste Forstand blev Fjerde Christians Borg, og det er som saadan det atter knejser den Dag i Dag efter den ulykkelige Ildsvaade for 30 Aar siden.

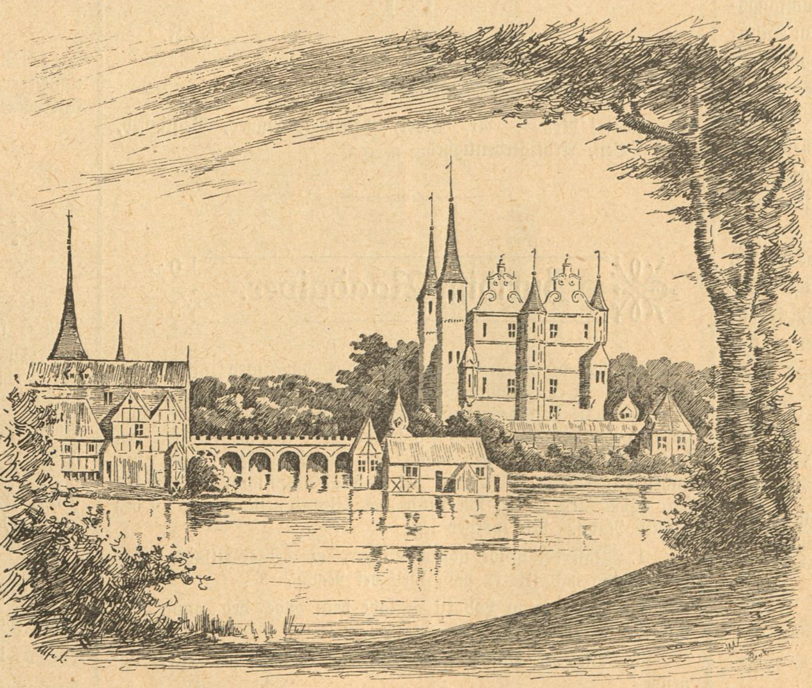

Frederiksborg.

Paa Koldinghus fandt han et stille og fredeligt Barndomshjem. Her opdrages han af sin flittige Hovmester, lærte at læse og skrive og lagde altsaa det første Grundlag for sine mange og gode Kundskaber. Her var han fra Slotsvinduerne Vidne til, at Kolding By, der laa lav og ringe ved Slotsbankens Fod, gik op i Luer, og herfra saa han Kongen eller Lensherren vende hjem fra Jagt i Dyrehaven.

Fra Koldinghus drog Christian den Fjerde baade som Prins og Konge gerne til Skanderborg Slot, der laa paa Slotsholmen mellem Skanderborg Sø og Henning Sø. Lyse og mørke Minder er knyttede til dette Sted. Her var det Kong Volmer modtog Budskabet om, at Dronning Dagmar laa syg nede i Ribe; her udsagte Marsk Stig Kong Erik Glipping og senere det hele Land og Rige, og her faldt — for halvsjette Hundrede Aar siden — Danmarks Befrier, Niels Ebbesen til Nørreris. Til denne Mindekrans føjer sig ogsaa Krøniken, der melder, at paa Skanderborg Sø lærte Kong Christian sit første Sømandsskab. „Der blev bygget et Skib med Master, Takkel, Sejl og andet Redskab i alle Maader som et stort Orlogsskib er monteret og udstyret; derpaa forordnedes der forfarne Skibsfolk, som omsejlede med ham paa Søen og flittig underviste ham udi alt det, som hører til Søfarten“. Nu er begge disse skønne og navnkundige Slotte ikke mere til. Koldinghus er en mægtig Ruin, og Skanderborg Slot er forlængst nedbrudt, og Godset bortsolgt.

Af andre Slotte, som Hoffet i hine Tider hyppig besøgte, kan endnu nævnes Malmøhus og Haderslevhus. Paa det første tilbragte Frederik den Anden en Del af sin Ungdom. Malmø var den Gang en anselig By, og den stærke Borg var af ikke ringe Betydning og altid et velset Raststed, naar Kongen drog paa Gæsteri i de østen for Sundet liggende Landsdele. Nu til Dags benyttes det stærke Slot til Tugthus. Til Haderslevhus, der laa paa en Høj, „Bøghoved“ kaldet, tæt ved Haderslev, knytter sig en Række Minder om de første Konger af den oldenborgske Stamme. Her udstedte Christian den Første sin Haandfæstning, og her fødtes Frederik den Anden, der ofte som Konge kom hertil paa Jagtture og Udflugter fra Koldinghus. Ogsaa Christian den Fjerde fik Stedet kært og fejrede her sit Bryllup med Anne Catharine af Brandenborg.

Et rigt og broget Skue frembød det kongelige Tog, naar det saaledes drog fra Slot til Slot. Der var Hoffet i hele dets Pragt, Hoffinder og Drabanter, Fruer og Jomfruer, Rigsraader, Hofpræsten og Kantsleren, Terner, Kokke og Kældersvende, Kongens Kæmpe og Dronningens Dværg, alle til Vogns eller til Hest med flere Læs af Oppakning, som Hovbønderne maatte besørge ved Ægtkørsel. Og Toget medførte Liv og Afveksling, hvad enten det rastede i de smaa Købstæder eller drog under Larm og Musik henad Landets gamle Adelveje. Sit Højdepunkt naaede Bevægelsen dog paa Slottet, det ny Opholdssted, hvor Lehnsmanden modtog det høje Herskab, og hvor der fra Kælder til Højenloftssal blev truffet Forberedelser til den kommende Tids Forlystelser, Jagt og Dans, Drikkelag og komiske Skuespil. Alt imens strømmede Borger og Bonde saa til for at nyde det pragtfulde Skue eller for at søge Ret og Skel hos Landets Herre.

Fra Boghylden.

Christian den Fjerde, Danmarks og Norges Konge, populært skildret af **H. C. Bering Liisberg.** Historisk illustreret. 1.—2. Hefte. (Ernst Bojesens Kunstforlag.)

Dette Værk, der bestaar af en nøje Forening af Tekst og Billeder, vil finde stor Paaskønnelse. Christian den Fjerde var en af de faa store og højsindede Skikkelser i den oldenborgske Stamme, en folkelig Konge og Helt, der vaagede over sit Riges Velfærd med en rastløs Omhu og kæmpede for dets Uafhængighed med stor personlig Tapperhed. Hans Navn er knyttet saavel til krigerske Hædersdage som til fredelige Idrætter, til Flaaden, til Industri og Bygningskunst, og Folket har gennem Aarhundreder bevaret Mindet om hans djærve Fremtræden, hans jævne Færd og kloge Retfærdighedssans i Krøniker og Sagn, der er gaaede fra Mund til Mund.

Det foreliggende paabegyndte Værk vil derfor blive en ægte national Bog. Forfatteren, Hr. Bering Liisberg, der er Assistent ved Rosenborgsamlingen, og som saadan har haft særlig Lejlighed til at blive fortrolig med Christian den Fjerdes Liv og Tid, har sat sig som Formaal „at give et Billede af Manden i hans egne Klæder, malet med hans egen Tid som Baggrund“. Og at dømme efter de to første Hefter, er dette i alle Maader lykkedes ham. Stoffet er samlet og sigtet med en baade flittig og kyndig Haand, og fremfor alt fortjener Fremstillingen den største Ros. Den er usædvanlig klar, fyldig og anskuelig. Langtfra hver Dag træffer man et Sprog, der er saa fuldttonende dansk, saa smukt og kraftigt i sine Udtryk som det Hr. Liisberg fører paa disse Blade. Og den gammeldags Farve, han giver det ved Tilsætning af Citater fra de gamle Krøniker og Dokumenter, viser megen Smag og er af en højest ejendommelig og tiltalende Virkning.

Af de talrige historiske Billeder, der pryder Bogen, bringer „Husvennen“ som Prøve omstaaende Fremstillinger af Skanderborg Slot, Koldinghus, Malmøhus, Haderslevhus og Frederiksborg. Ligesom disse giver en tro Afbildning af de fem Kongeborge, som de tog sig ud i Christian den Fjerdes Tid, saaledes er alle Værkets Illustrationer nøjagtige Gengivelser af Malerier, Portrætter, Bygninger, Redskaber, Vaaben, Drikkekar osv. fra de omhandlede Tider. Enkelte er gengivne i udmærket smukt Farvetryk, saaledes et stort Tapet fra oldnordisk Musæum, der forestiller Frederik den Anden og den udvalgte Prins Christian, endvidere Carl v. Manderns Portræt af Christian den Fjerde, Kongens Arbejdsværelse o. fl.

„Christian den Fjerde“ udkommer i 13—15 Hefter, til en Pris af 85 Øre pr. Hefte. Værket fortjener en vid Læsekreds og vil være selvskreven til enhver Højskole- og Folkebogsamling.

* * *

Ved Lillebelt og ved Øresund, fortalt af **Christian Schrep.** 514 Sider. (Andr. Schous Forlag.)

Det er en ny Forfatter, der møder med denne omfangsrige Fortælling, og han besidder en Egenskab, der nu om Stunder, tør kaldes ny og sjælden, nemlig Evnen til at opfinde en spændende Handling med velslyngede og dog naturlige Forviklinger og fortælle dem paa livfuld, vindende Maade. Bogens Hovedafsnit, en Kærligheds- og Ægteskabshistorie mellem den fattige Student Tue og den rige Officersdatter Agnes læses med Fornøjelse. Mange Optrin er her fortalte med stor Anskuelighed og en dyb, ægte Følelse, der nu og da kan minde om Dickens, og Historien er saa broget og afvekslende, at den trods en vis Bredde ingenlunde forekommer trættende. Den sjælelige Skildring er udført gennem en bevæget, let og dog energisk fortalt Handling. Derimod er Formen yderst uheldig. Den valgte Ramme, hvori Fortællingen fremtræder, er ikke alene højest overflødig, men tillige bred og skæmmende. Havde Forf. ved en Omarbejdelse fjernet den aldeles ligegyldige Person, der optræder som Bogens Fortæller, samt hele det øvrige løse Paahæng, havde hans Fortælling ikke blot vundet i Klarhed og Afrundethed, men var ogsaa bleven betydelig mindre omfangsrig. Og i vor meget skrivende Tid bør en Forfatter aldrig glemme, at Korthed er en Dyd.

Havebrug.

Spørgsmal og Svar.

Hvordan dyrker man Champignons? Gives der nogen Bog, der omhandler dens Dyrkningsmaade, og til hvilken Pris?

En Holder.

En udførlig Omtale af Dyrkning af Champignons vil sikkert have for ringe Interesse for „Husvennens“ Læsere i Almindelighed. Da der imidlertid rimeligvis blandt Læserne findes adskillige, der har Drivbede, skal vi give Anvisning paa en let Dyrkningsmaade i saadanne, naar de er rømmede for Planterne om Forsommeren.

Saa snart Drivbedet er tømt, fjernes Jorden, og Champignonynglen bliver stukken ned i Gødningen i 1—1½ Tomme dybe Huller med 4—8 Tommer Mellemrum. Man dækker saa med Lemme eller Brædder, dog saaledes, at disse er hævede for oven. I mørkt, regnfuldt Vejr kan Dækkematerialet tages bort, men det maa igen lægges paa ved indtrædende Sol og Tørke. Yngelen faas hos større Frøhandlere — i Form af Tørv, der ved Anvendelsen brækkes i Smaastykker.

I „Prydplanter og Nytteplanter“ (Gads Forlag, Pris 1 Kr. 50 Øre), hvor mange Planter og Kulturer omtales, findes ogsaa Anvisning til Dyrkning af Champignons — baade Sommer og Vinter.

* * *

Findes der nogen dansk Bog, som giver Vejledning i Kranse og Buketbinding, samt Dekoration af Blomsterborde, Vaser og lignende?

S. K. L.

Vi kender ikke en saadan Bog; Sans og Øvelse maa gøre det, hvor man ikke har Lejlighed til at søge praktisk Undervisning.

* * *

NB. Under Rubriken „Havebrug“ besvares alle Spørgsmaal, vedrørende Havevæsen.

Hovedbrud.

Logogrif.

4 7 8

Jeg kommer med Foraar, jeg kommer med Fryd,
hvert Barn er glad ved min Stemmes Lyd.

1 10 12 13 9

Jeg bor om Sommeren i Skovens Top,
om Vinteren jeg flyver paa Taget op.

8 3 12 6

Jeg holder mig derimod til det lave
ja, allerhelst til Damme og Grave.

6 7 11

Alle vil gerne mit Hoved ramme,
men en og anden bli'er dog til Skamme.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Det sagdes og siges i Folkemunde —
nu Læser, du kan det vel let udgrunde.

Ki.

Rebus.

r 1

I. I.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 8: Ar, Ejder, Arbejder, Lighed, Venlighed, Ven, Arbejdervenlighed.

Juridisk Raadgiver.

Jeg har to Sønner; den første blev døbt med mit Stamnavn, men da den anden skulde døbes, fortalte jeg Præsten, at vi gerne vilde haft dem døbt med et gammelt Stamnavn, som før har hørt til Huset, men jeg havde ikke tænkt derpaa, da den første blev døbt. Præsten sagde, at det gjorde ikke noget, den anden kunde godt døbes med det gamle Stamnavn — hvilket han ogsaa blev — og saa kunde det føjes til i Paranthes til den ældstes Navn. Nu spørger jeg:

1. Kan det gælde nogen Steder, at det er tilføjet i Paranthes, da han ikke er døbt med det Navn?

2. Havde man Lov til at lade dem døbe ved andet end mit eget Stamnavn?

3. Vil det kunne skade Børnene i Arvesager eller lignende?

4. Kan man af Kirkebogen faa udslettet det gamle Stamnavn, som den sidste er døbt med?

5. Endvidere spørges: Til Skel mellem min og min Nabos Mark er kun en lille Kam paa ½ Alens Bredde. For godt 30 Aar siden gravede min Svigerfader en Mærgelgrav tæt ved dette Skel. I Aarenes Løb skred Kammen og en Alens Jordbredde ned i Graven. Kan Naboen nu tvinge mig til at sætte Jorden op igen?

En gammel Abonnent.

Til 1—3. Nej.

Til 4. Der maa ingen Forandring foretages i Kirkebogen uden Kultusministeriets Tilladelse. Ansøgningen herom, der skrives paa stemplet Papir til 65 Øre, indgives til Ministeriet gennem vedkommende Sognepræst. Selve Tilladelsen meddeles gratis.

Til 5. Nej, det har han efter saa mange Aars Forløb ingen rimelig Udsigt til at kunne gøre.

* * *

Hvor meget kan en Tjenestekarl komme til at give i Kommuneskat? Betales der vist af hver Kr., og hvor meget?

J. S.

Der betales ikke et vist Beløb af hver Krone eller af hver Tjenestekarl; men naar Kommunen har udfundet, hvor mange Penge, den i det hele har Brug for i det kommende Aar, ligner den Beløbet paa Kommunens Beboere i Forhold til deres indbyrdes Skatteevne. Spørgeren vil heraf kunne skønne, at hans Spørgsmaal ikke lader sig besvare, saaledes som de er stillede.

* * *

Til H. H. 90 (en svag Mand med Kone og Børn, der agter at oprette Testament). Deres Hustru behøver ikke for det Tilfælde at hun bliver Enke, at have en Formynder (Lavværge), naar hun ikke selv vil, og De kan ved Testament tillægge hende Ret til at hensidde i uskiftet Bo med fælles Børn, saa vel myndige som umyndige, saaledes at hun, saa længe hun sidder ugift, frit kan raade over Ejendommen, ja, endog sælge den og disponere over Købesummen. Hvis De afgaar ved Døden uden at have givet hende Ret til at sidde i uskiftet Bo, kan hun tvinges til at skifte med Børnene. Er disse umyndige, er det dog muligt, at hun kan faa Skifterettens Tilladelse til at opsætte Skiftet, indtil de bliver myndige.

* * *

Da jeg har konstrueret et Apparat til Brug i Mejerierne og agter at tage Patent paa samme, spørges der:

1. Til hvem og hvorledes skal Ansøgningen stiles?

2. Skal den være ledsaget af en Tegning af Apparatet?

3. Skal den skrives paa stemplet Papir, og da til hvilken Pris?

4. Hvor dyrt bliver Patentet for Danmarks Vedkommende?

5. Dersom man vil søge Patent i Udlandet, hvor henvender man sig da?

6. Og hvor meget vil Patentet for Udlandet komme til at koste?

J. B. S.

Til 1. Ansøgning om Patent stiles til Kongen og indgives direkte til Indenrigsministeriet (ikke gennem Øvrigheden). Den maa indeholde en kort Angivelse om Opfindelsens Beskaffenhed, saaledes at det kan ses, hvorledes Opfindelsen ønskes benævnet i Bevillingen.

Til 2. Ansøgningen skal ledsages af to ligelydende, nøjagtige og udførlige Beskrivelser af Opfindelsen, og naar det for Forstaaelsens Skyld er fornødent, skal der til Beskrivelserne føjes Tegninger, ligeledes i to Eksemplarer og udført med holdbart Materiale (ikke med Blyant).

Til 3. Den skal skrives paa stemplet Papir til 65 Øre.

Til 4. Bevivillingen koster 34 Kr.

Til 5. Der findes i København flere internationale Patentbureauer, som hjælper Folk til at faa Patenter i Udlandet.

Til 6. Det kommer naturligvis an paa, i hvilke og hvor mange fremmede Stater, der ønskes erhvervet Patent.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse, kan ventes besvarede.

Brevkasse.

En ung Pige: Deres lille Digt røber vel poetisk Sans, men er for mangelfuldt fra Formens Side til at trykkes.

En Holder: De gør bedst i at bestille „Søngehøvdingen“ og „Dronningens Vagtmester“, af Carit Etlar hos nærmeste Boghandler. De vil let kunne faa det ordnet saaledes, at De betaler 1 Kr. om Maaneden og derfor modtager 4 Hefter.

Flere Abonnenter: „Husvennen“ vil med det allerførste bringe et nyt og vellignende Portræt af den tyske Læge, Prof. R. Koch.

„Husvennen“ udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Paa Jødekirkegaarden i Prag, Digt af C. Snoilsky, oversat af Alfr. Ipsen. Gaasetyven, genfortalt af C. A. Thyregod. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Peder Tordenskjold. X., af B. E., med Tegning af C. Neumann. Danske Kongeslotte paa Christian der Fjerdes Tid, med 5 Billeder af Skanderborg Slot, Koldinghus, Malmøhus, Haderslevhus og Frederiksborg. Fra Boghylden. Havebrug. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 10. Søndag den 7. December. 1890.

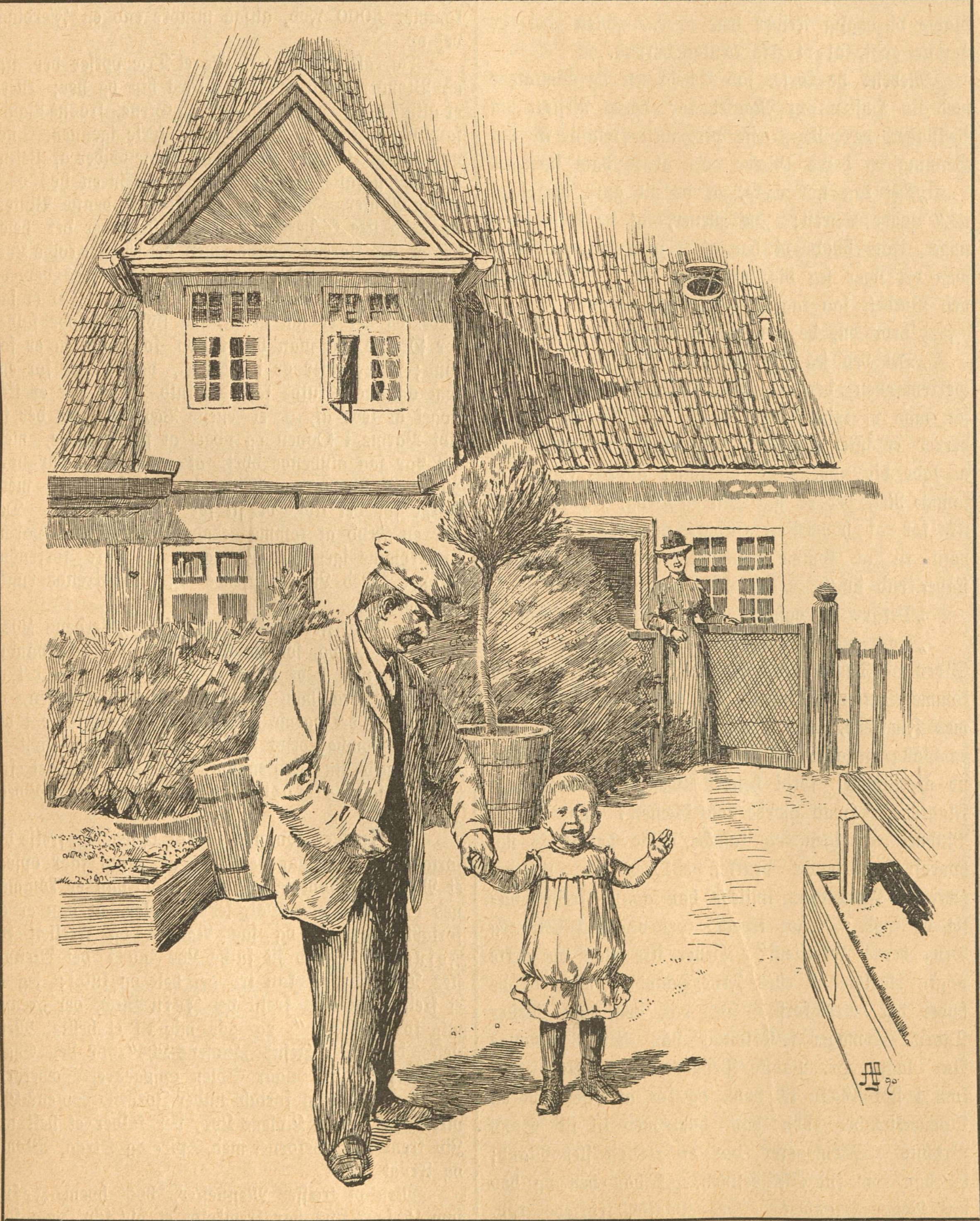

Gartneren og hans lille Søn. Tegning af Alfr. Schmidt.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Fortsat.)

Jeg taler naturligvis om Lotte, vor brune Følhoppe, hende Generalen bød mig fyrgetyve Sølvdalere for sidste Sommer. Der var ikke saadan et Dyr til paa Guds grønne Jord. Hun kunde løbe fra alle andre, og naar vi vilde have hende til at gaa længre, end hun selv følte, hun havde godt af, saa vendte hun om og gik hjem igen, og det var da ikke muligt at faa hende videre. — Saadan et Dyr faar jeg aldrig mere i denne Verden."

„Det skal I ikke sige. Jeg og min Hustru staar just i Begreb med at gøre en Rejse i disse Dage, maaske kan jeg opspørge jer en anden Hest undervejs."

„Skal I gøre en Rejse?" gentog Væveren ligegyldig. — „Saa var den saa klog, saa klog, Mester Søren. I Fjor, da jeg havde tabt min Proces om Plankeværket med Jes Gørtler, trækker vi en Dag Lotte ud paa Græs. Hun rykker sig løs, og hvad saa? — Jeg selv havde saaet Hvede ved Siden af Græslodden, men det rører hun ikke, det var hun for klog til, nej, hun gaar ind paa min Uvens, Gørtlerens Lod, hvor der stod Ærter, dem æder hun af, saa længe hun kunde, en ubegribelig stor Portion, og da hun til sidst ikke kunde mere, staar hun og tramper paa dem og lægger sig og triller sig rundt i hans Ærter, til de saa ud, som om de var tromlede."

„Det var da en rar Lotte," sagde Snedkeren. „Jo, jeg og min Hustru skal rejse til Gilde paa Mandag, to Dage til Ende, vi skal saamænd op til den adelige Herre —"

Væveren afbrød ham, greb ham heftig i Armen og udbrød: „Nu skal I høre, hvordan det gik til Paaske, da hun var bleven angbrystet, som I nok mindes. Motter sagde, at hun trængte til at aarelades, Ane ogsaa, jeg gaar da op og henter Regimentsdoktoren til at syne hende. „Hun skal min

fæl aarelades," siger han, „lad os bare faa hende ud i Gaarden." Det forstod nu Lotte paa en Prik, men hun syntes ikke om at blive aarelabt. Hun vilde ikke, forstaar I?"

„Ja, det forstaar jeg godt," sagde Søren utaalmodigt.

„Imidlertid nu Doktoren staar og søger efter Aaren, vender hun sig om, griber ham i Bagen og slænger ham hans Bukser i Stykker fra den ene Ende til den anden. Saa blev der ingen Aareladning af den Gang. Men jeg maatte s'gu bekoste et nyt Stykke indsat i hans Bukser."

„Farvel!" sagde Søren, ked af at høre paa Væverens Historie om Lotte, men endnu mere fortrydelig over den Mangel paa Opmærksomhed, der vistes det, han selv havde at fortælle. „Farvel og hils hjemme. Eders Ulykke gaar mig nær til Hjerte."

Næste Søndag var alt beredt til Afrejsen. De ny Klæder kom til bestemt Tid og laa nu omhyggelig indpakkede i Kufferten ved Siden af Snedkerkonens sorte Silkekjole, der var bleven bekostet til det afbrudte Bryllup forrige alle Sjæles Dag.

Else havde deltaget i Forberedelserne til denne vigtige Rejse, hun vidste fuldt vel, i hvilken Anledning Gylding gjorde Selskab, skønt Søren og hans Hustru havde søgt at skjule det for hende. Hun var bleven blegere siden den Dag, Indbydelsen kom, men hun tav. Led hun, sørgede hun, længtes hun? Det var i ethvert Tilfælde en Sorg, som kun havde Ensomheden og Gud til Vidner.

„Vi har dog glemt noget," sagde Søren om Aftenen. „Det skikker sig ikke, at vi kommer til Gilde uden at bringe Gave med, hvor ringe den end kan være. Men jeg ved, hvad jeg vil. Jeg har nylig dannet en Bodike af smukt Egetræ, med udskaaren Sokkel neden til og mørke Forgyldninger paa Siden, samt et Laag med en Agernknop og tre udskaarne Blade i Toppen. Den var bestemt til vor gamle Præst i Skærup, men han kan faa en anden. Det skal være vor Foræring til Henning, han kan deraf se, at Søren Graa endnu er Mand for at gøre et ordenligt Stykke Snedkerarbejde."

Den omtalte Æske blev tagen frem og afpudset, Moder og Datter hjalp hinanden med at indpakke den. Da de blev alene i Stuen, lagde Else en lille falmet Blomsterkost ned i Æsken.

„Det skal være min Foræring til Henning," sagde hun. „Den Dag, han plukkede den til mig oppe i Nørreskov, var den grøn og frisk."

„Ja, men nu er den vissen og hentørret," sagde Moderen.

„Det er ikke min Skyld. Alle Blomster visner jo," tilføjede hun, medens hendes Læber skælvede af undertrykt Graad — „selv dem, vi vander med vort Hjerteblod."

„Giv du dig tilfreds, mit eget, lille Barn! Det er ikke værd at sørge over den Tid, man har gennemstridt, du er saa ung endnu og har saa meget tilbage. Det kan blive godt igen altsammen."

„Nej, ikke mere den Gang," hviskede Else, idet hun lagde Haanden paa sit Bryst, „det føler jeg her."

„Men Else! Else! Hvad er det, du siger? Saadan har du jo aldrig talt før i Aften. Hvorfor skulde det ikke kunne blive godt igen? Der er da mange unge Karle til foruden Henning."

„Det er vist," svarede hun, „før ham var der mange til, efter ham er der ingen."

Snedkerens Komme afbrød denne Samtale. Han lagde ikke Mærke til Elses vaade Øjne, men heller ikke til den lille visne Blomsterkost, som laa gemt i hans sidste Mesterværk.

Mandag Morgen kørte Søren Graa ud af Vejle Port, knaldende med en lang Pisk. Næsten enhver, han kom forbi, vidste, hvorhen Rejsen gik. Han havde just ikke gjort nogen Hemmelighed heraf, hans Hustru ikke heller. Søndag Aften sendte han desuden Lærebrengen omkring til Naabmændene og bad dem undskylde, at han ikke kom med paa Raadstuen næste Tirsdag, fordi han skulde gøre en Rejse op i Landet.

„Lad mig se, at du forretter dit Ærinde nøjagtigt," tilføjede han ude paa Trappen, idet Lærebrengen gik. „Skulde nogen spørge dig, hvorhen Rejsen gaar, saa siger du, at jeg og Motter er buden til Selskab to Dage til Ende hos den naadige Herre Enevold Gylding og hans Frue. Skulde de ikke spørge dig derom — kan du sige dem det alligevel."

I de sidste Aar var Vejle By bleven betydelig udvidet, den naaede nu ned til Aaen ved Hospitalet. Over Engene mod Nord førte en bred, stensat Dæmning op til den høje Skovbakke, hvorigjennem Kongevejen gik til Horsens. Søren Graa kørte hen over denne Vej uden at tænke paa, at den en Gang havde været Kampplads for hans Stammefader Henning Graabuk, lige saa lidt som nogen af os gør sig et Begreb om, hvilke Kamppladse vi daglig skrider hen over. Men det er maaske godt, at vi ikke tænker derpaa.

Medens de kørte, sad Snedkeren og samtalede med sin Hustru om Maalet for deres Rejse, om Selskabet, de vilde træffe der, men fremfor alt om Henning og deres Glæde over at se ham igen.

„Det kan nok være, at de vil gøre meget af os," sagde Søren; „de mener, at de skylder os noget, for hvad vi har gjort mod deres Dreng, men det siger jeg dig, byder de os at sidde øverst ved Bordet, saa tager vi ikke derimod."

„Tror du, de gør det, Fatter?"

„Det ved jeg ikke, jeg siger kun saa. Drikker Herremanden derimod det første Bæger for os, saa maa vi rejse os op begge og takke for Æren, derved er intet at gøre. Nu skal du huske paa at lade dig nøde, før du spiser anden Gang af samme Ret, det er saa Skik og Brug, jeg siger det ikke for at hovmestrere dig, men jeg er mere vant til at komme sammen med fornemme Herskaber end du."

„Det er du ogsaa," svarede hun sagtmodig.

„Saa maa du endelig lægge din Ske ved Siden af Tallerkenen, naar du er mæt. Vil du komme Sukker i Vinen, saa tag ikke af Skaalen med Fingrene, men med Sukkertangen. Der var en Gang en adelig Frue, som kastede Sukkerskaalen ud af Vinduet, fordi hendes Gæst tog i den med Fingrene. Hvad gjorde saa Gæsten? Han lukkede Vinduet op igen og kastede ogsaa det Glas ud, hvoraf han havde drukket. Over de tilstedeværendes Forundring smilede han ganske fredsommelig og sagde: „Jeg troede, det var saa Skik og Brug her i Familien." Heller ikke maa du række nogen Adelsmand eller Frue Haanden, uden at de byder dig deres først. Der var den rige Mester Didrik Skomager i Kolding, han havde i mange Aar laant Hr. Paaske Penge, saa Adelsmanden kom i stor Gæld til ham, og for at vise ham en Opmærksomhed bød han ham med til sin Søns Bryllup. Skomageren var en ret og slet Mand; da han kom ind i Gildestuen, gik han hen og bød sin Vært Haanden. Hr. Paaske trykkede den. Hans Frue stod ved Siden og sagde: „Drag din Handske af, Mourits Paaske, og kast den bort, den lugter af Beg." Da vendte Skomageren sig om og sagde saa højt, at alle de nærmeststaaende kunde høre det: „Drag eders Særk af, naadige Frue, den er købt for mine begede Penge."

(Fortsættes.)

Det kolde Lys.

(Efter Vilh. Beck: „En lille Julegave".)

Da jeg var Barn, tænkte jeg, at jo højere man kom opad, desto varmere maatte der blive, thi saa kom man jo nærmere til Solen, fra hvilken al Varmen kommer; og jeg hørte med Undren paa de gamles Fortællinger om, at der var saa koldt paa de høje Bjærge, at der laa den evige Sne, og der kunde intet Menneske leve. Naa, det er længe siden, at jeg blev revet ud af den Barneforestilling; jeg har jo længe vidst, at Solens Lys kun i det lave er det varme Lys, medens man ikke behøver at komme ret højt op, før Solens Lys er det kolde Lys. Ved Overgangen over Alperne var vi ikke mere end 8000 Fod oppe, det er jo ingen stor Højde, ikke mere end halvanden Fjerdingvej højere oppe i Luften, end vi bor her i Danmark. Og dog var det fuldstændig Vinter der midt i Sommerens varmeste Tid, og denne Alpevinter begynder allerede, naar man kommer 5000 Fod, altsaa mindre end en Fjerdingvej op.

Ja, alt var Vinter, ikke et Træ vokser der, ikke en Blomst, knap nok lidt Græs hist og her; ellers er alting golde nøgne Klipper og Stene, frosne Vandsamlinger, store Snemasser; vi kørte igennem Snevolde paa 10 Fods Højde paa begge Sider af Vejen, haarde og faste at gaa paa som Sneen hos os i streng Vinter. Men der er lyst i al denne Vinter, naar da ikke Skyerne lægger sig tæt over det hele; det er det klareste Sollys, men det er det kolde Lys. Det er ikke Livets Lys; der kan intet trives der, og der er ikke godt for Mennesker at være. Der er saa koldt, og der er saa grimt, saa livløst, Blodet falder for Ørerne, og man bliver døv, fordi Luften er for tynd; man bliver ør i Hovedet, det svimler for en, som om man skulde falde omkuld. Og der er ikke noget at leve af, i et eneste Værtshus var der jo lidt Varme i Ovnen og noget at faa at spise, men det var saa glubende dyrt, at jeg aldrig har hørt Mage til Priser paa Mad, saa vi spiste os mere fultne for det lidt, vi fik for mange Penge. Det var en Fryd at komme nedad og mærke det varme Lys komme igen med Livsvarme til vore forfrosne Kroppe, med Livet voksende og blomstrende rundt om os igen.

— Vor Frelser kalder sig selv „Verdens Lys" og siger: „Hvo, som følger mig, skal aldrig vandre i Mørke, men have det Livsens Lys." Men det er med Lyset fra ham som med Lyset fra Solen, at det kun er det varme Lys for dem, som lever i det lave, i Ydmyghedens Dale, men vil man højt til Vejrs med sin Kristendom, saa bliver Lyset fra Jesus ogsaa **det kolde Lys** og ikke længer Livets Lys.

„Jesus er kommen for at opsøge og frelse det fortabte". Og naar det sker, at Jesus faar opsøgt et Menneske, som ser og føler, at han er kommen ned i Fortabelsens Dal, ser og føler, at han er en fortabt Synder, og saa Naaden og Frelsen fra Jesus falder med sit fulde Lys ind i det Menneskes Tro, saa det kan tro det helt og fuldt: jeg er et frelst Menneske, frelst ved Jesu Blod, der „renser mig for al Synd" og gør mig til et helligt Menneske, da bliver Jesus „Livsens Lys" for den Sjæl. Det virker, som naar Solen opsøger et Sædekorn, der ligger ligesom fortabt under Jorden, Solens Lys virker da som et Livsens Lys, der kalder et helt nyt Liv frem i Sædekornet med Spire og Straa, Blomst og Frugt.

Men vi træffer Mennesker, hos hvem Jesus som Livsens Lys har fremkaldt et nyt Liv, men som siden hen efter Aaringers Forløb er saa forunderligt

eller rettere forfærdeligt forandrede. De har Lyset endnu, de ved klar Besked om Kristendommen, men det er, som om Livet er udslukket i dem, som om alt dette kun var en Erindring om noget forbigangent; alt er saa forunderligt koldt hos dem, saa glædeløst, saa fredløst og saa kraftesløst, de har ingen Magt over dem selv og deres egen daarlige Natur; Hovmod, Smaabanderi, Smaaløgne faar uhindret Lov til at passere uden nogen Bedrøvelse derover. De har Lyset, men det er det kolde Lys, det er som Lyset 8000 Fod oppe paa Alperne, men Livet er væk.

Og det er Hemmeligheden i den store Forandring hos disse Mennesker: de er komne for højt op. De har været lige saa taabelige, som jeg var som Barn, da jeg mente, at jo højere man kom op, desto varmere maatte det blive. I denne Taabelighed har de kravlet op ad Kundskabens Bjærge, bestandig højere for at faa et bestandig klarere Syn paa Kristendommen og Menneskelivet, indtil de er naaede op i Kundskabens kolde Vinter; der lever de oppe og glæder sig over deres fri Syn paa alting, deres Frihed til at kunne være med til saa meget, og se ned paa os andre, som ikke tør indlade os paa denne Frihed, men mener, at det er bedre at „vandre varligt", og betragter os som lavere stillede troende Mennesker, ufri, trællende under Loven. Lys har de, Lys som paa Alpetoppene i Alpevinteren, det kolde Lys, hvor Livet forsvinder. Man fryser, Livet fryser og skrumper ind; Blodet falder for Ørerne, og man bliver døv, døv for Guds Ord, døv for Aandens Røst, der overbeviser om Synd, og derfor synder man væk uden at mærke, at det er Synd, døv for Kærlighedens Røst i de Helliges Samfund, og derfor taler man koldt og haardt om Herrens smaa; og man bliver ør, det svimler for dem alle i den Højhed, de er komne op i, og derfor gaar de saa vaklende og er hvert Øjeblik ved at falde. Og der er intet at leve af paa disse kolde Højder; Guds Ord, som Guds-Barnet skulde leve af, er blevet saa dyrt. Et enligt Værtshus, hvor man varmer sig lidt ved kunstig Varme, hvor man kan blive beværtet med nogle usikre, uvisse Fantasier og Indfald, tillavet halvt af Kristendom, halvt af Fritænkeri — det er alt, hvad de har at leve af og holde lidt Aandsliv vedlige med, denne dyre Kost, som man spiser sig sulten paa, fordi man ikke har aandelig Naad til at skaffe sig noget, man kan spise sig mæt paa.

Deraf kommer det, at man møder oplyste, livløse Skikkelser, som en Gang har været levende, troende Mennesker, der er komne for højt op, saa højt op, at Jesus kun kan være det kolde Lys for dem. Til dem kan vi kun sige: Skynd jer ned, før I fryser eller sulter ihjel. Det er nu en Gang saaledes indrettet af Verdens Skaber, at kun i det lave, i Dalene, kan Solen være Livets Lys for Naturen, og det lader sig ikke forandre. Det er ligesaa nu en Gang saaledes indrettet af det ny Menneskelivs Skaber, at kun i det lave, kun i Ydmyghedens Dale kan Jesus være Livets Lys for troende Mennesker.

„Tragter ikke efter høje Ting, men holder eder til de lave", siger Guds Ord til Guds Børn; det er bedst, vi bliver ved det. Og lader os huske, at det største Guds Barn, Manden med den største Kundskab og den største Virksomhed, har sagt: „Havde jeg profetisk Gave og vidste alle Hemmeligheder og al Kundskab og havde al Tro, saa jeg kunde flytte Bjærge, men havde ikke Kærlighed, da var jeg intet." Troen er Livet, men en Tro, som ikke bliver til Kærlighed, er et Liv, som dør. Kærligheden, et Liv i Kærlighed til Gud og Mennesker, et Liv i Kærlighed til Jesus og hans Hellige, er Troens Blomst og Frugt, Troens „yndigste Rose", men „Roserne vokser i Dale", fordi kun for dem, som lever i Dalene, i Ydmyghedens Dale, hvor hele Livet samler sig som sin egen og andres Frelser, kun der kan Jesus blive det varme Lys, det Livsens Lys, der bevarer Troens Liv og faar den yndigste Rose til at springe ud.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Niels Bendtsen havde ofte i lokkende Fremtidssyner skuet den gyldne Tid, da han kunde overlade alt, hvad der hed Avlsbrug og Kulbrænding til en Afløser, og helt hellige sig til sin Gerning i Skoven og ved Spillebordet.

„Ja, men . . . mon Annine hun vil?"

„Det er en Ting, som ogsaa maa obsleveres med Betænkning," sagde Manden og slog Armen ud til Siden. „Jeg har kuns det ene Barn, Troels Troelsen, jeg har kuns det eneste Afkom, som Vorherre har lagt ved en kærlig Fa'ders Bryst." Han græd. „Skulde jeg gøre hende ulykkelig med Taarer og Dagens Byrde, hvad? Var det rigtigt af en Fa'der, der kun har et eneste købeligt Barn?"

„Nej, men-ad det var jo heller ikke sagt, at hun blev ulykkelig."

„Ulykkelig? Den Pige, der faar dig, hun vandrer ind i Frydens Bolig; for det er, som du siger, du er god af dig, Troels Troelsen, det er du?"

„Ja, det er jeg."

„Og naar man nu ved, at ens Barn gaar ind til Ægteskabs Godhed og Lyksalighed, saa maatte man være en daarlig Fa'der, naar man ikke styrede lige ut mod Alteret uden Slinger i Tøjet."

„Ja, men dersom hun nu siger Nej iløl?"

„Saa siger jeg: Retfærdighed, min Tøs! Ingen Mukken i Geledderne mod en Fa'ders Begrundelse . . brandstejle mig!"

„Ja, men-ad . . lige godt . . ."

„Her er ikke nogen Betænklighed fra de Sider. Men jeg vil kuns sige dig saa meget, Troels Troelsen, at . . . at (han sad lidt og nikkede) . . . hun er mit eneste Barn og købelige Afkom i et tyst og . . . i et kysk og tugtigt Levned, og den Sorgens Dag skal mit eneste Afkom aldrig opleve, da en kærlig Fa'der vil tvinge hende paa de Maader imod Religion og Retfærdighed."

„Næ, det var jo ogsaa Synd."

„Men saa meget kan jeg sige dig her under fire Øjne, at hun har fortroet sig til sin Mo'er og sagt (han bøjede sig frem og mumlede), at hun hellere vilde tage dig, end hun vilde bo under Tag sammen med ham . . . du ved, hvem jeg mener. Det har hun sagt."

„Ja, det har hun, saa band han," lød det henne fra Bordet, hvor Lille-Svend sad og gnov paa et Surbrød og en Sild.

„Hold du din Tryne, hvor du har dit Trug!" sagde Niels Bendtsen og vendte atter sit dinglende Hoved mod Karlen. „Og jeg siger endnu en Gang: „Her er min Næve, Troels Troelsen!"

„Ja, ja, naar det stiller sig saadan, saa er jeg ikke den, der vri'er fra," svarede Troels og lod sin Haand falde i Niels'.

I den løftede Stemning, som griber Sindet, naar en stor Afgørelse har fundet Sted, indkrævede Niels Bendtsen tre Glas Punsch og nødte den ellers afholdende Troels til at klinke paa godt Svogerskab og regederligt Undertag.

„Du ved nok, Trols Troelsen: Mad og Drikke, Klæ'der og Sko og ej forstyrre alle on'de Anslag og desli'ge."

Troels glemte baade Pung og Næse og sang i Loftet om

„ . . . stolte Matraaser,
der var udi Slag paa Femerens Kyst."

Da de endelig ud paa Natten fik Køretøjerne i Gang, kom den hos alle Kulsviere lige ustyrlige Lyst til Kapkørsel over dem som en vild Lidenskab. Vognene rumlede afsted med en Larm, der kunde høres over det halve Frederiksborg Amt, Tjærekanderne paa Undervognene svingede til alle Sider, Hovedboltene sprang en Gang imellem halvt op af deres Huller, Sten og Dyndklumper regnede over Vognene, og gennem Larmen lød Kuskenes ildnende Naab til Dyrene. Snart rullede Vognene Side om Side, snart i Række, nu op over en Stenbunke og i næste Øjeblik med et Par Hjul i Grøften. Alle tre Kuske sad paa Vognbunden og smurte paa Hestene med Enden af Tømmen.

Troels kom til sidst langt bag efter og opgav Kampen, Lille-Svend huggede ind paa Niels, der var kommen et Stykke forud.

„Jeg skal, saa band han, vise dig, at mine to sorte . . ."

„Vise mig? Jeg skal køre dig og dine sorte sønder og sammen. Saadan et Par krogknæede Kamejler!" raabte Gaardmanden haanende om sine egne Heste.

Vognen gav i det samme et saa vældigt Hop over en Stenbunke, at Manden blev kastet forud og kom til at sidde i en ridende Stilling paa Vognstangen; men med vanvittig Halsstarrighed greb han fat i Halremmen paa Stjern og lod Tømmen falde Slag i Slag over Ryggen paa den fjermer, der ikke rigtig vilde gøre Gavn.

„Du kan stole paa . . iv! . . at vi nok . . iv! . . skal holde Rotten . . oh, Kule! Hyp! hyp!"

Paa en Gang forsvandt han nede mellem Hestene, Vognen rullede over ham, knækkede en af hans Fingre og knuste begge hans Træsko; men en, to, tre var han paa Benene igen og haltede afsted med den ene sønderknuste Træsko i Haanden:

„Hov, halløj . . . bi lidt og lad mig komme op igen! Du kan brandstejle mig ikke ta' mig!"

Der blev paa en Gang Travlhed paa Brandtomten, inden ti Ugers Forløb stod to ny Længer og et Skur færdige paa Pladsen, og Mand, Hustru og Datter flyttede straks ind i de pjaskvaade Stuer.

Men nu kom der mærkelige Tidender fra Helsingør. En Gaardmandssøn fra Tingstrup, Annines Halvfætter, der ogsaa laa som Soldat i den nævnte By, havde skrevet hjem til sine Forældre, at Bendt for længst havde slaaet op med Sofie og var flyttet fra Bøkkerens. Denne Tidende vakte Uro hos Annines Forældre, der nu troede, at alt var saa nogenlunde i Orden med hende og de 1500.

Troels' Aasyn tog Form som et langt Bede-

ansigt, da Niels Bendtsen meddelte ham de ovennævnte Efterretninger.

„Saa tager hun mig ikke."

„Det kan blive galt nok."

Niels gik endnu med en stor „Vaat"*) om den knækkede Finger.

„Jeg mener, det er bedst, vi faar skrevet noget om Pengene."

„Gøres aldrig nødig, Troels; Pengene staar fast og sikkert, hvor de staar," svarede Niels Bendtsen og slog med Haanden efter de to ny Længer, der hvilede paa en tryg Grundvold af uformelige Kampesten.

Det holdt paa at lumre om Ørerne paa Karlen.

„Lad os nu se Tiden lidt an, Troels. Verden hun staar nok til Mikkelsdag, sagde altid min gamle Faster."

I Julen kom Bendt hjem og var da den gamle livsglade Svend, rede til, hvilket Øjeblik det skulde være, at slaa Armene ud for — — ja, for en hvilken som helst lille elskelig Mø, der vilde lægge sit Hoved paa hans Aksel.

De to Dage, han var hjemme, gik med Sang og Spil, med Løjer og Jagt. Med Bøssen paa Nakken for han afsted paa Stjern over til Arresøen og kom nogle Timer efter tilbage i strygende Gallop med to store Graagæs, der slog med Hovederne og de knækkede Vinger under det voldsomme Ridt.

Annine bævede indvendig, hver Gang hun i Smug tog et Skimt af hans blussende Aasyn.

Hans Morbroder spurgte ham ud med Hensyn til Tildragelserne i Helsingør.

Jo, det var meget rigtigt, han var flyttet hen i et andet Kvarter.

„Hvordan kom det sig?"

„Det skal jeg sige jer lige ud: Det var den Dag, du og Annine havde været der oppe, Markedsdagen, saa kommer Madamen og stiller sig an: „Du har jo gjort Nar ad Annine." — „Det er Løgn," siger jeg, „for jeg og Annine vi har aldrig væ't Godevenner saadan" — har vi vel, Annine?"

Nej, det maatte Pigen indrømme.

„Naa, hvad saa?" skyndte Mariane paa.

„Saa tager det ene Ord det andet, og ligesom jeg staar, smækker Kællingen mig en paa Kassen."

„Hvad gjorde du saa?"

„Jeg smak hende en igen."

„Ha, ha, ha . . a . . a!" lo Niels Bendtsen og tog en Svejtrit med sig selv.

„Og saa sagde jeg alle Bødkerne Adjøs."

Bendt var næsten hele Tiden ovre hos Morbroderens og spøgte med Annine, som han altid havde gjort.

„Hvad var det for en Hilsen, du havde sendt hjem med Troels i Sommer?"

„Hilsen?"

„Ja. Han skulde hilse mig og sige, at du ventede."

„Den Idiaat! . . . Naa, jo, vi lidt! Det er rigtig nok. Jeg mente, at jeg vilde vente i Taalmodighed, til du blev god igen . . . til du vilde give mig det Kys, som jeg ikke maatte snuppe fra dig ude i Haven. Ka'ske jeg faar det nu?" spurgte han og tørrede Munden med Ærmet helt oppe fra Albuen ud til Haandleddet.

„Jo, du var ogsaa en net Fyr at kysse. Du faar nok vadske Munden nogle Gange, inden han bliver ren."

„Aa, hvad, man har vel faaet Mundtøjet til noget? Hvad skal man gøre, naar Pigerne render efter en og . . ." Han stak Munden ud i en Tut og smækkede med Læberne.

Kulsviernes Kapkørsel.

„Det gør Pigerne ikke," sagde hun fast.

„Nej, du ikke; men det er ogsaa en anden Sag med dig, Annine — vi to, hvad?" Han flyttede sig hen imod hende, men hun rejste sig og gik ud — uden at se det Fingerkys, hun fik i Nakken.

Den unge Pige var i hele Juletiden opfyldt af stærke Blandingsfølelser, der gjorde hende urolig og adspredt. Med Spænding imødesaa hun den Aften, da Nyaars-Ny skulde tændes, og hun for første Gang efter unge Pigers Skik vilde ty til Salmebogens Orakel.

Det var Hellig-tre-Kongers Aften, at Nyet sendte Straalerne fra sin fine Sølvbue ud over Nordsjællands Skove og gav den rene Frostluft et dæmpet blaaligt Skær, der stemte godt sammen med den højtidsfulde Stilhed, der stod over Naturen. Med en Salmebog og en Brødkniv i Haanden listede Pigen sig ud ved Enden af Stuelængen og stod en Stund og holdt paa sit bankende Hjerte. Paa en Gang hævede hun sine Øjne mod den tindrende Hvælving, stak Kniven paa maa og faa ind i Bogen, aabnede den og satte Fingeren fast paa et tilfældig valgt Sted, gik derefter hen til det oplyste Køkkenvindue og læste:

„Naar Hjertet sidder mest beklemt,
da bliver Glædens Harpe stemt,
at den kan bedre klinge . . ."

Hun lukkede Bogen og aandede op med sit Hjertes store, glade Taknemmelse.

Saa gik hun ind og hjalp Moderen med Nadveren. Et tregrenet Spædelys brændte paa Bordet, og de sædvanlige Helligaftensretter — kogt Flæsk og Medister, Risengrød og Klipfisk — blev nydt i Stilhed, hvorefter der blev sunget en Salme, som Niels Bendtsen satte en højst uretfærdig Tone til, medens Lille-Svend kvad en Slags frit Akkompagnement og skar Ansigt af lidelsesfuld Andagt.

Uroen blev ved at sidde i Pigens Sind. Hun kunde ikke tænke sig den Lykke, at hendes Hjerte nogen Tid skulde komme til Ro hos Bendt — den kønne, frejdige, ustadige Bendt, der vel altid var venlig imod hende, men aldrig gav Vidnesbyrd om en Alvorsfølelse som den, der varmede hendes eget Bryst. Tanken om Troels, om Forældrenes Laan af hans Penge og det derved givne moralske Tilsagn trængte sig styrrende frem i hendes Sind og gjorde hende yderligere uvis.

Men hun vilde have Vished, om det saa skulde gælde hendes Hjertefred for Livstid, og Visheden skulde vindes i denne Nat, der af de tre Aander fra Østerland var helliget raadvilde Sjæle til Drømmesyner, som gav Svar paa deres lønligste Spørgsmaal, naar de i Midnattens Time vendte sig med den foreskrevne Bøn mod Stjernehimlen.

Længselsfuld ventede hun paa Lejet, med tilbageholdt Aandedræt lyttede hun til enhver Lyd, der gennemskar Nattens Stilhed. Endelig tonede Kirkeklokkens Midnatsslag ud over Omlandet, og med barnlig Fortrøstning til Aandernes Gunst rejste hun sig over Ende, foldede sine Hænder og hviskede med brændende Inderlighed:

„Jeg beder jer, I hellige Konger tre,
I mig i Nat vil lade se,
hvis Dug jeg skal brede,
hvis Seng jeg skal rede,
hvis Navn jeg skal bære,
hvis Brud jeg skal være!"

(Fortsættes.)

*) Hylster af Linnedklude.

Tordenskjold i Kamp med den svenske Fregat. Tegning af C. Neumann.

Peder Tordenskjold.

XI.

Godt en Maaned efter Angrebet paa Strømstad var Tordenskjold bleven afløst som Eskadre-Chef i Nordsøen. Derimod beholdt han sin Førerpost paa „Laaland", hvor han opfyldte sin Pligt som den bedste, holdt skarpt Øje med Fjenden, udkastede Planer, sendte Indberetninger til Kongen, men han trættedes af den lange Uvirksomhed, som indtraadte, og græmmede sig over de Fejlgreb, som de ledende Officerer idelig gjorde sig skyldige i. Næppe var saaledes den ny Chef ankommen til Eskadren, som den Gang holdt Strømstad indespærret, før 16 svenske Førselsskibe smuttede ind til Byen. Det blev Tordenskjolds Sag at opsnappe dem alle til Hobe, da de efter at have udlosset i Strømstad vilde ned til Gøteborg. Da det saa tillige kom Helten for Øre, at Kongen betragtede hans Færd med Mistillid, og at hans Fjender smeddede, mens Jærnet var varmt, saa ansøgte han om at blive fuldstændig afløst for at komme til København og forsvare sig mod de rejste Beskyldninger.

Paa samme Tid havde Tordenskjold et Hverv at røgte i Norge og stiftede derved Bekendtskab med Hertugen af Sønderborg, der var Oberstløjtnant i den norske Hær. De holdt begge af Jagt og æventyrlige Udflugter, og særlig morede det dem at drille de svenske Forposter paa Grænsen. Tordenskjold gjorde Gilde for Hertugen om Bord paa sit Skib, Officerer, Embedsmænd og Borgere med Damer fra Frederikshald var Gæster, og som sædvanlig, hvor Tordenskjold var Vært, blev der ikke sparet paa Mad, Drikke eller det gode Humør. Han ejede en tam norsk Bjørn, som efter Maaltidet maatte fornøje Gæsterne ved at lade sig skyde under Ørene med Pistoler og ved i Søen at brydes med en Trommeslager, der var en ypperlig Svømmer. Der udbragtes muntre Skaaler, Kanonerne dundrede, og Tordenskjold viste sin store Gavmildhed ved at bortskænke en Mængde kostbare Ure og Daaser til Gæsterne.

Først i November kom Afløsningen. Tordenskjold kaldte sit Mandskab sammen paa Dækket, takkede det i faa og djærve Ord for udvist Mod og Lydighed og gav det en Pengesum samt to Tønder Tobak til Deling. Derpaa gik han om Bord paa sin gamle Kaperfregat „Løvendals Galej", som var stillet til hans Raadighed. Underlige Tanker har sikkert krydset gennem hans Hoved, da han atter satte Foden paa det velkendte Dæk. Hvad var ikke sket siden sidst! Gennem Kampe og Æventyr var han naaet frem til Magt og Berømmelse, Lykken havde fulgt hans Fjed, han var kommen i Højheden, nu kom det an paa, om han kunde taale dens Blæst. Rejsen gjaldt først Kristiania, hvor han havde nogle Sager at ordne, og her overlod han atter „Løvendals Galej" til Flaaden for selv at nøjes med en lille Hukkert, som han nylig havde frataget Fjenden. Den førte kun to smaa Kanoner og kunde derfor bedre undværes end Fregatten. Om Aftenen den 7. December gik han under Sejl med 21 Mand og den tamme Bjørn, der fulgte ham som en trofast og bidsk Hund. Hukkerten var ladet med Jærn fra Laurvig, men indeholdt desuden Varer og rede Penge til en Værdi af 30,000 Rbdl., en efter hine Tiders Forhold betydelig Sum, som Tordenskjold havde tjent ved sine Priser.

Det var altsaa en ret vovelig Sejlads, som heller ikke forløb uden Æventyr. Allerede næste Formiddag opdagede Tordenskjold, at han blev forfulgt af en svensk Fregat, der førte 18 Kanoner og halede stærkt ind paa Hukkerten. Der var ikke Tale om at undslippe det store velrustede Fartøj, og da der endnu mindre kunde være Tale om Overgivelse, saa lod Tordenskjold alt gøre rede til Kamp. De to Kanoner anbragtes paa samme Side, Mandskabet forsynedes med Geværer, og selv væbnede Tordenskjold sig med et Par Rifler og en Muskedonner, som hans to Tjenere stadig skulde holde ladte.

Helten udfordrede paa ny sin Lykke. Fregattens første Lag dræbte Paukeslageren og ødelagde en Del af Hukkertens Takkelads, medens Tordenskjolds Genhilsen ikke øvede synderlig Virkning. Den svenske Kaptajn, der hed Lind, var nu saa sikker paa sit Bytte, at han befalede Hukkerten at stryge Flag, hvis den ikke vilde have en Salve til. Men Tordenskjold lod sine Trompetere gøre Musik og

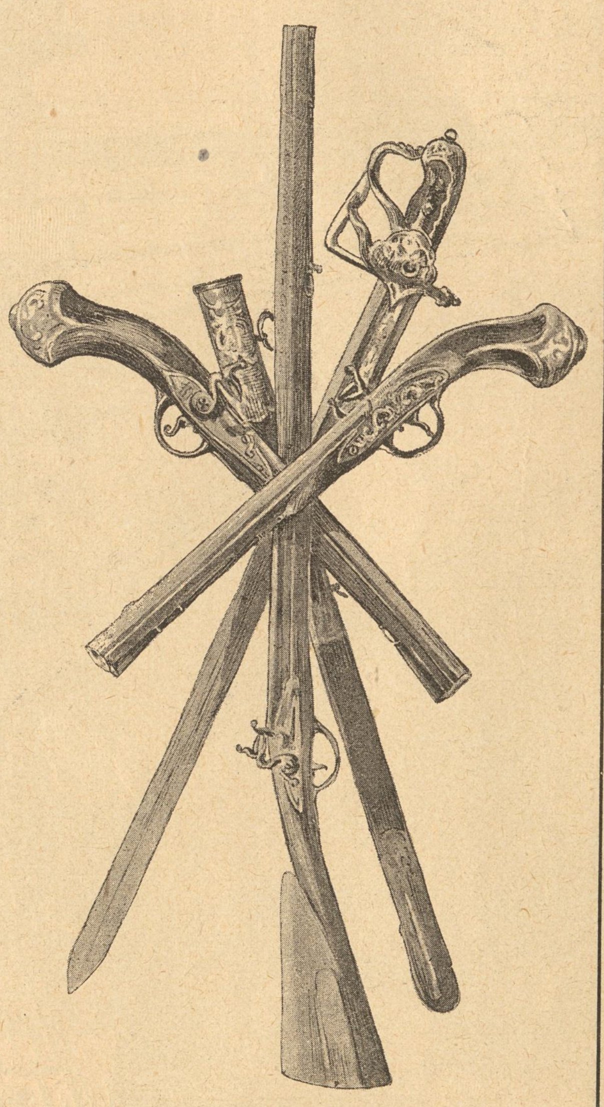

Tordenskjolds Vaaben.

svarede derpaa Svenskeren, „at han maatte vide, det var Tordenskjold, han havde med at gøre, som ej lod sig tage saa let; men var han en ærlig svensk Officer, saa lagde han om Bord i Hukkerten for at tage den, og saa skulde han, hvis han kunde gøre det, endda blive regnet for den bedste Officer i hele Sverige." Endog i denne Vovedyst vilde Helten altsaa fægte med aaben Pande. Lige dygtig som Skytte og som Sømand skød han saa hurtig, som Tjenerne kunde lade Geværerne, og manøvrerede samtidig saa snildt, at Svenskerne ikke kunde entre Hukkerten. Efter fire Timers Kamp var det lille Fartøj yderst ilde tilredt, Ammunitionen til de to Kanoner var sluppet op, men Tordenskjold, der aldrig var raadvild, lod Folkene lave Kugler af sine engelske Tintallerkener. Sikker paa Sejren sprang den svenske Kaptajn frem paa Kahyttens Tag og raabte, at han glædede sig til at føre Tordenskjold fangen til Gøteborg. „Hverken du eller nogen Svensker skal føre mig til Gøteborg," svarede Tordenskjold, kastede Riflen til Kinden og fyrede løs. Kaptajnen vaklede og styrtede ramt ned paa Dækket; hans Folk tabte Modet. Men Tordenskjolds Gutter jublede, Musikanterne spillede op paa Trompeter og Pauker, og Tordenskjold fattede den forvovne Tanke at entre Fregatten. Dette lod sig dog ikke udføre, Fregatten satte alle Sejl til, og Helten maatte søge sin Trøst i, at han med en Hukkert paa 2 Kanoner og en Snes Mand havde slaaet en Fregat, der førte 16 Kanoner og 60 Mands Besætning — eller med andre Ord, at hans gamle Lykke atter skred ham i Møde.

Medens Rejsen nu gik videre, lod Tordenskjold Mandskabet beværte med Mad og Vin. Formodenlig har hans Styrmænd stukket for mange Bægere ud, thi om Aftenen grundstødte Hukkerten tæt ved Kullen og løb halv fuld af Vand. Efter at have givet Hovmesteren Hartz Kommandoen over Vraget, lod Tordenskjold sig sætte over til Helsingør i en lille Jolle, „medtagende noget af sit bedste Tøj samt to smaa Tønder Penge". Her henvendte han sig til Chefen for Vagtskibet om at sende Hukkerten Hjælp, men denne Hjælp udeblev for længe, svenske Skærbaade anfaldt Vraget, og efter en haardnakket Kamp blev Besætningen tagen til Fange og ført til Byen Lund. Tordenskjolds norske Bjørn, der under Kampen paa Hukkerten havde vovet sin Pels saa godt som nogen Søulk, delte ogsaa nu Mandskabets Lod, men blev saa usyrlig paa Vejen, at den ved Ankomsten til Lund blev dræbt, stegt og spist.

Hovmesteren Hartz blev af Svenskerne antaget for Tordenskjold selv og dømt til at have sit Liv forbrudt; men ved List lykkedes det ham at faa Kong Carl i Tale, han fortalte Rejsens Tildragelser, og Kongen, der paaskønnede et kækt Sindelag, sagde: „Du har handlet Ret, min Gosse, du kan vænte vis paa vor Naade."

Da Tordenskjold som skibbrudden Mand kom til Hovedstaden, var hans Heltery atter i Stigen. Det spurgtes nemlig, at de svenske Krigsrustninger ved Strømstad havde haft heldig Fremgang, siden han var bleven afløst som Eskadre-Chef, og hans sidste Bedrift fløj fra Mund til Mund, overalt nævnt med Beundring. Kun ikke ved Hoffet. Herfra slog en Strøm af skarp Uvilje og Dadel ham i Møde. Han bad om at faa sit Forhold ved Angrebet paa Strømstad undersøgt, men modtog Afslag saa vel fra Kongen som fra de højere Officerer, ja, hans Avindsmænd fik endog udvirket, at han berøvedes sin fri Adgang til Kongen. Men Tordenskjold gav ikke tabt. Han henvendte sig til Kongen paa de almindelige Audiensdage, Gang efter Gang, indsendte en længre Skrivelse, og naaede endelig at faa sin Vilje sat igennem. Under Ledelse af hans gamle Ven Gyldenløve blev Sagen undersøgt, og Admiralitetets Erklæring lød paa, at Tordenskjold i alle Maader havde gjort vel, og at han snarere havde fortjent Tiltale, hvis han havde undladt Angrebet paa Strømstad.

Kongen fattede paa ny Velvilje for Tordenskjold og fandt snart, at der uden ham „elleres ej synderlig er nogen, som gider gøre noget".

B. E.

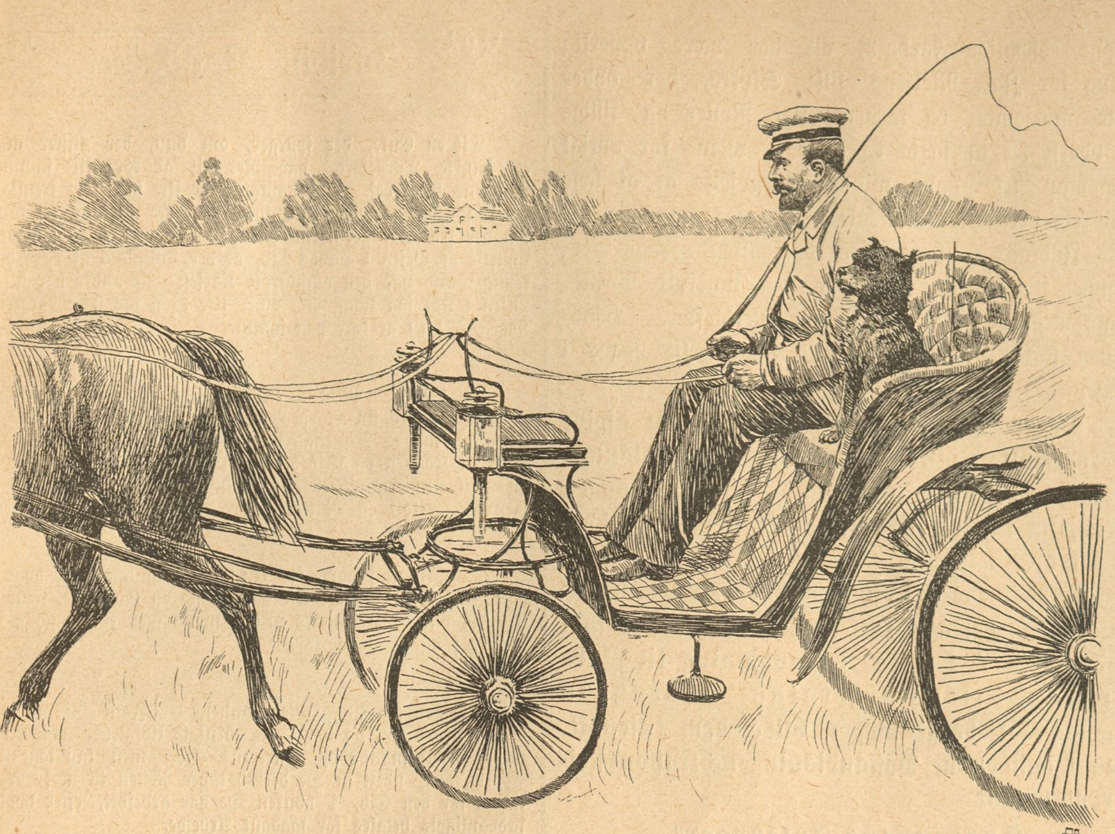

Tyrk paa Rejse. Tegning af Alfr. Schmidt.

To Digte.

(Af Zakarias Nielsen: „Lyse Dage“, med Tegninger af Alfr. Schmidt.)

Gartneren og hans lille Søn.

Velkommen, velkommen, mit elskte Barn,
fra Sengen her ud i Haven!
Gud Fader ske Tak, at ej det blev
fra Sengen og ud i Graven!

I Dage og Uger, alt mens du laa
og sygnede hen der inde,
gik jeg her ude og puslede stilt
og var saa forpint i Sinde.

Jeg savned dig, din Leg og Sang,
din lystige Springen og Jagen;
jeg var jo vant til min Drengs Besøg
vel tyve Gange om Dagen.

Jeg bad saa tit, naar ene jeg gik
her ude i Havens Gange:
„O Gud, jeg har der inde en Blomst,
for hvilken jeg er saa bange!

Hvis den trods al vor Pleje gaar ud,
saa falmer hele min Have.
Vil du da pleje den, kære Gud,
og give den Sundhedens Gave!“

Ja, tro mig, mit Barn, jeg var saa fuldt
af Tanken om dig optagen;
nu var det mig, der søgte til dig
vel tyve Gange om Dagen.

Men nu er den endt, den trange Tid,
Gud førte den naadig til Maalet.
Jeg synes aldrig, min Have før
saa skønt som i Dag har straalet.

Tag Blomsterne her, de bedste, jeg har,
og fryd dig ved Farven og Duften!
Gid Farve og Friskhed du selv, min Dreng,
maa vinde her ude i Luften!

Men gid for alt, at din Barnesjæl
maa vokse og trives herefter,
at den af Guds Naades sunde Luft
maa indaande Evighedskræfter!

Tyrk paa Rejse.

Hvor Tyrk dog er køjter, naar han er paa Rejser!
Her ser du, hvordan han sidder og knejser.

Se bare, hvordan han af Vigtighed strutter,
se Ørerne blot — disse lodne Tutter!

Han knurrer gnavent, naar Vognen støder,
og raaber „Varsko!“ til hvem han møder.

Han følger Hesten med skarpe Blikke:
„Naa, vil du afsted, din dovne Krikke!“

Saa kror han stolt sig paa Kuskepladsen,
han mener, han styrer hele Stadsen.

Lidt Stormod beundrer vi alle hemmelig;
men være saa vigtig — uh fy, det er væmmelig!

Fra Boghylden.

Haandgerningsbog for Ungdommen, udgivet af **N. C. Rom.** Sjette Udgave, 1. Hefte. Pris 35 Øre pr. Hefte — i alt ca. 12 Hefter. (N. C. Roms Forlagsforretning.)

Det hører i vort lille Land til Sjældenhederne, at en større Bog i forholdsvis faa Aar oplever saa mange Antal Oplag som ovennævnte. Femte Oplag, der udkom for et Par Aar siden, er fuldstændig udsolgt, og i disse Dage udgaar første Hefte til ny Subskription af **sjette** Udgave. Da hvert Oplag har været paa **halvtredje Tusind Eksemplarer,** og der endvidere er trykt **mange Tusind Særtryk** af forskellige Hovedafsnit af Bogen, tør det i Sandhed siges, at det er en ualmindelig Udbredelse, denne Bog har fundet. Dette er et kraftigt og uimodsigeligt Vidnesbyrd om Husflidstankens Vækst, saa vel som om, at Forfatteren med et lykkeligt praktisk Greb har forstaaet at byde netop det, der var Trang til paa Husflidsvejledningens Omraade, og har forstaaet byde det i en saadan Form, at den let og fornøjeligt kunde tilegnes af alle.

Den ny Udgave fremtræder denne Gang i en Udstyrelse, der betydelig overgaar de tidligere, ligesom en Mængde Tegninger er blevne endnu smukkere udførte, og ikke faa Forbedringer i Teksten er foretagne.

Vi anbefaler derfor paa ny Bogen til alle Husflidsvenner. De, der ejer ældre Udgaver, vil have megen Nytte og Fornøjelse af at sælge det brugte Eksemplar til en yngre Husflidsdyrker og selv subskribere paa den ny fuldkomnere Udgave, og hvem der ikke endnu er bleven Ejer af Bogen, vil have dobbelt Fordel og Glæde ved at anskaffe sig den nu. De 35 Øre hver anden Uge, hvert Hefte koster, vil hurtig være tjente, thi Erfaringen har mangefold vist, at ingen Bog lønner det sig bedre at købe end „Haandgerningsbogen“.

* * *

Lyse Dage, Vers og Smaadigte af **Zakarias Nielsen,** med Tegninger af Chr. Blache, A. Dorph, Aage Gjødesen, O. A. Hermansen, V. Irminger, Viggo Langer, A. Mackeprang, Alfr. Schmidt og S. Simonsen. (Andr. Schou.)

Disse Vers og Billeder, der fortrinsvis behandler Børnenes og Dyrenes Verden, udgør tilsammen en Jule- og Børnebog, der vil være kærkommen i ethvert Hjem. Zak. Nielsen har et fortræffeligt Greb paa at skrive Smaadigte for Ungdommen, han raader baade over Alvor og Skæmt og forstaar altid at lade en smuk, for Barnet let fattelig Tanke eller et muntert Infald slynge sig gennem de smaa, snart simple, snart sindrige Fortællinger og Fabler. Han er lige fjern fra tør Moraliseren og vammel Sødladenhed. Men raske, sunde Børn vil finde Fornøjelse i hans Vers, de vil paaskønne det frejdige, muntre Syn og den friske Klang, der møder dem i „Lyse Dage“.

Den særdeles smukt udstyrede Bog indeholder ialt henimod tredive Digte, der indledes med nogle Julestrofer, priser Snemanden og fortsætter med Foraarets Soltid, Stærens Komme, Markens og Bondegaardens Befolkning osv. Snart er man hos Havens Ærtetyve, snart hos Vildanden i Mosen og snart følger man den lille Sømand paa de lange Rejser. Hvert Digt er ledsaget af et eller flere Billeder, tegnede af danske Kunstnere, alle saa nøje svarende til Bogens Formaal og saa nydeligt udførte, at de kappes med Teksten om at skabe en hyggelig dansk Børnebog.

Som Prøve meddeler „Husvennen“ de to Digte „Gartneren og hans lille Søn“ og „Tyrk paa Rejse“ med tilhørende Tegninger, der netop viser Bogens heldige Forening af Alvor og Gammen.

* * *

En lille Julegave 1890, af **Vilh. Bech.** 67 Sider. (Milo, Odense.)

Pastor Vilh. Bech anslaar i dette sit lille Juleskrift de blide Strenge. Hans Sprog har ingenlunde tabt sin Kraft eller Klarhed, men der er mere Varme i hans Syn og fremfor alt mere af et vist mildt Lune, end han ellers plejer at lægge for Dagen. Disse Egenskaber virker saa velgørende, at den lille „Julegave“ sikkert vil finde Vejen til mange Hjem. I en lidt forkortet Skikkelse bringer vi et af Bogens Smaastykker: „Det kolde Lys“, der kan tjene som en Prøve paa, hvor smukt Pastor Bech forstaar at anvende et Naturbillede paa det menneskelige Sind, og hvor vel han forstaar at stemme dette til Julebudskabets Glæde.

* * *

Folkebøger. Fra N. C. Roms Forlagsforretning er der udgaaet en Fortegnelse over en Række fortrinlige Folkebøger, der i de nærmeste Maaneder vil kunne faas til betydelig nedsat Pris. Vi fremhæver især: „Dansk Folkebibel“, et sandt Pragtværk, indeholdende 8—900 Billeder, før 30 Kr., nu 15 Kr. R. Mejborg: „Gamle danske Hjem“, der før kostede 10 Kr., nu kun 5 Kr. og i Folkeudgave kun 2 Kr. 50 Øre. Severin Kjær: Fra Stavnsbaandets Dage, en særdeles oplysende kulturhistorisk Fremstilling af Bondens Kaar i Fortiden, før 8 Kr., nu nedsat til 3 Kr. Desuden kan nævnes en lang Række af dels underholdende, dels belærende Bøger af saa anerkendte gode og folkelige Forfattere som Carit Etlar, C. A. Thyregod, Ingvor Bondesen, Em. Henningsen, Anton Nielsen, Knud Skytte, Rasmussen-Søkilde, P. H. Sønderkøge, Viktor Rydberg, Dickens, Marryat, Walter Scott o. fl. Alle Folke- og Skolebogsamlinger bør benytte Lejligheden til at skaffe sig en god og billig Forøgelse af deres Bøger. — Fortegnelsen udleveres gratis i enhver Boghandel.

„Husvennens" Julebøger.

Som Julegave udsender „Husvennen" i Aar to smukke og fortrinligt underholdende Bøger, nemlig:

1. **Fra Landet, af Anton Nielsen**, 2. Del (Bogladepris 2 Kr. 50 Øre),
2. **Aprilsnar, af Zakarias Nielsen** (Bogladepris 75 Øre),

der begge følges ad og leveres alle Bladets Holdere for 1 Kr., medens den samlede Bogladepris altsaa er 3 Kr.

Af Anton Nielsens fortræffelige Fortællinger „Fra Landet" modtog vore Holdere i Fjor første Del. I Aar følger 2. Del, hvis Indhold, der fuldt ud kommer paa Højde med Forgængerens, bestaar af følgende fire større Fortællinger: „Ole Ligeglad", „Søren Pedersen og hans Familie", „De Hellige" og „Kærlighed", der ubestridelig alle hører til den yndede Folkedigters bedste Arbejder. For de fleste — navnlig blandt Ungdommen — vil disse Fortællinger være ny, og hvem, der kender dem fra ældre Udgaver, vil kun have Glæde af at forny Bekendtskabet.

Hvem vil ikke more sig over en saa kostelig og veltruffen Skikkelse som „Ole Ligeglad", denne brave sjællandske Husmand, der tager Verdens drillevorne Tilskikkelser med et let og lyst Gemyt, og møder enhver Hindring med sit ejendommelig brede, joviale Lune. Og som alle vil le ad Oles Færd, nu og da ogsaa røres derved, saaledes vil den næste Fortælling om „Søren Pedersen og hans Familie" stemme enhver vemodig gennem den mørke, alvorlige Skildring af en velhavende Gaardmandsfamilies Ruin og ved de slaaende sande Billeder af den Nød og Kummer, der er Drukkenskabens og Dagdriveriets Følgesvende. Fortællingen om den stakkels hjemløse Kvinde og hendes forladte Børn vil altid gribe Sindet saa vel ved den Nød, den blotter, som ved den trohjertige, forsonende Slutning. Alvorlig i sit Indhold er ligeledes den næste Fortælling „De Hellige", der viser, hvorledes en jævn og hæderlig Bondekone næsten fortvivler i Skam og Kærlighedsvaande, derpaa med hele et fattigt Hjertes Enfold vender sig til Gud og endelig finder Haab og Trøst i hans Ord. Men ved Siden af denne tiltalende Hovedperson stifter man desuden Bekendtskab med saa fortræffeligt tegnede Mennesker som den skikkelige Bonde Lars Olsen og hans gode Ven, den lystige Slagter, ligesom Kludekræmmeren og Skurken Johan ogsaa til Fuldkommenhed repræsenterer deres Stand og Haandværk. Den sidste Fortælling „Kærlighed" handler om hvor Trofasthed, der kan sammenknytte to unge Hjerter, selv om Misforstaaelser og Hundreder af Mile for en Tid fjerner dem fra hinanden. Ingen vil uden Deltagelse læse om Niels og Ane og følge den unge Pige paa hendes kække Rejse til Amerika for at finde og genvinde sin Hjertensven. Det er den gamle Historie, der altid bliver ny.

Ligesom 1. Del af „Fra Landet" var ledsaget af Forfatterens Portræt fra hans unge Dage, saaledes vil der med 2. Del følge et Billede, der viser Anton Nielsen, som han ser ud 1890.

Medens Anton Nielsens Bog gennemgaaende bringer et alvorligt Indhold, saa er Zak. Nielsens „Aprilsnar" lutter Spøg og Lystighed. Det lille Stykke hedder da ogsaa „dramatisk Spøg med Sange i en Handling" og er oprindelig skrevet for Dilettanter i Komediefaget paa Landet. Hvor man i Julen tænker paa at spille Komedie under beskedne, hjemlige Forhold, vil der være ypperlig Brug for Zak. Nielsens lille Stykke, der byder lette, morsomme og taknemmelige Roller og tillige er yderst let at sætte i Scene. Men for øvrigt vil man ikke have mindre Fornøjelse af at læse Stykket, hvis Samtaler falder særdeles naturtro, og hvis Indfald er baade saa overraskende og morsomme, som de kan være paa en lunefuld Aprilsdag, mellem vakre og lystige Mennesker. Handlingen skal vi ikke røbe, den maa helst søges i Bogen.

Begge „Husvennens" Julebøger vil afgive en fortrinlig, sund og morsom Underholdning, de vil — læste i Juletiden — vække mangen fornøjelig Latter og tillige ofte stemme Sindet til Alvor.

Enhver Holder, som ønsker „Husvennens" Julebøger, behøver kun ligesom i Fjor at indsende 1 Kr. 4 Øre pr. Postanvisning til N. C. Roms Forlagsforretning, København V., saa vil begge Bøger blive dem tilsendte. Paa Bagsiden af Postanvisningens Kupon skriver man blot

„Husvennens Julebøger".

Postanvisninger købes for 1 Øre Stykket hos ethvert Postbud samt paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder.

Fritidssyssel.

En lille Træsko.

Af en langstrakt Hasselnød kan man ved Hjælp af en Pennekniv nemt lave en køn lille Træsko.

Man bortskærer med Forsigtighed Stykkerne *a b c* og *d*

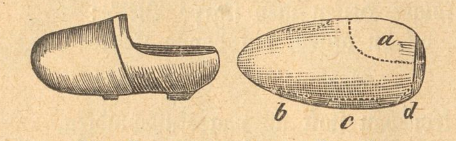

Teg. 2. Teg. 1.

(Tegning 1), udhuler Nødden og afpudser den indvendig og udvendig, hvorefter man limer en smal Strimmel Sølvpapir om Overlæderet som Krampe.

Træskoen vil da se ud som Tegning 2.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3
Hermed man ofte meget forbinder.
1 2
Gæt, hvad man ofte lunefuld finder!
3 2
Ja, den tit ogsaa er lunefuld
men dog vel oftest „tro som Guld";
og naar du indgaar Pagt med den rette
2 3
er den (i alt Fald i Førstningen) dette.

J. J.

Rebus.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 9: Gøg, Krage, Gaas, Søm, Krage søger Mage.

Rebus i Nr. 9: En Bager.

Juridisk Raadgiver.

Til en Enke, der spørger, om hun, der ønsker at købe et Stykke Tørvejord, har Ret til at køre til samme ad Naboens Markvej. Spørgsmaalet er ikke saa klart fremsat, at det kan besvares med Bestemthed, idet det navnlig ikke kan ses, om der fra Spørgerindens Ejendom er udøvet en saadan Benyttelse af Vejen i Hævds Tid, at der kan siges at være vundet lovlig Hævd paa den omspurgte Kørsel. At andre har befærdet Vejen i nok saa lang Tid, giver ikke i og for sig Spørgerinden nogen Ret til at køre paa samme.

* * *

Til M. P. Medens en Pige har Lov til uden Bevilling at gifte sig med sin Morbroder, maa en Mandsperson ikke uden Bevilling indgaa Ægteskab med sin Moster. Ansøgningen, der stiles til Kongen og skrives paa stemplet Papir til 65 Øre, indgives til Justitsministeriet. Bevillingen koster 68 Kr. 66 Øre, men Bønderfolk og Matroser faar den for 33 Kr. 66 Øre.

* * *

Til „en ung Holder". En Enke er fuldmyndig, hvor ung hun end er, og behøver ikke at tage sig en Lavværge, naar hun ikke selv vil. Derimod er en Enkemand først fuldmyndig, naar han er fyldt sit 25de Aar.

* * *

Til „en troskyldig Medabonnent paa Falster". De er ikke pligtig til at gaa og høre paa brutale Udtalelser fra vedkommende Gaardmands og Murerens Side, men kan tage Deres Tøj og gaa, uden at De derved taber Retten til at fordre Betaling for den Tid, i hvilken De har arbejdet, efter hvad der sædvanligvis betales for saadant Arbejde.

* * *

Naar en Mand, der er bosiddende i Sognet, anmoder om at faa en Rejsevogn, saa spørges der, om han derved kommer under Fattigvæsenet og mister sin Stemmeret?

L. O.

Det beror paa, i hvilket Øjemed Kørslen begæres. Pligtkørsel efter Læge skal uden for rene Nødstilfælde, hvor det gælder Menneskers Liv og Velfærd, kun ydes til Personer, der er under Fattigvæsenets Forsorg; den, der begærer fri Kørsel efter Læge, kommer altsaa under Fattigvæsenet og mister sin Stemmeret, naar saadan Hjælp af det offenlige ydes ham. Derimod regnes Kørsel efter Jordemoder til Husmænds og Inderstes Hustruer ikke for Fattighjælp, naar vedkommende ikke selv holder Køretøj.

* * *

Til en Holder N. C. Der er intet til Hinder for at faa Audiens hos Prins Valdemar, naar han opholder sig i København, og man melder sig paa hans Bopæl i Amaliegade.

* * *

1. Henregnes bajersk Øl i vor Lovgivning til Spiritus eller til Øl?

2. Paa Grund af Difteritis i vort Sogn er der af Sundhedskommissionen forbudt offenlig Dans, større Ligfølge m. m. Er det saa stridende mod nævnte Forbud, at en Forening i samme Sogn holder Bal i eget Lokale, naar der ikke kommer andre end Medlemmerne?

IX.

Til 1. Til Øl.

Til 2. Et Bal, som afholdes i en privat Forening, og hvilket kun Foreningens Medlemmer maa deltage, falder ikke ind under Forbudet offenlig Dans.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse kan ventes besvarede.

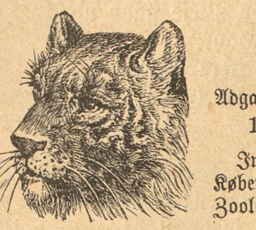

Zoologisk Have.
Aaben hver Dag.
Adgang: **Voksne 40 Ø., Børn 20 Ø.**
16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Ny Bestillinger paa „Husvennen" modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader til enhver Tid i Kvartalet.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Det kolde Lys, af Vilh. Bech. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Peder Tordenskjold. XI., af B. E., med Tegning af C. Neumann, samt Billede. To Digte, af Zakarias Nielsen, med to Billeder af Alfr. Schmidt. Fra Boghylden. „Husvennens" Julebøger. Fritidssyssel. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 11. Søndag den 14. December. 1890.

Professor Koch.

Siden Alverdens Telegrafer og Blade nu i flere Uger har kappedes om at meddele og belyse Professor Kochs sidste Forskerbedrift, er hvert Barn blevet fortroligt med den store tyske lærdes Navn og ved, at det er ham, der har fundet Tuberkelbacillen, Aarsagen til en af vor Tids mest frygtede Sygdomme, og at han nu ogsaa har fundet et lægende Middel derimod, som forhaabenlig med Tiden vil vise sig at have fuld helbredende Virkning. Sygdommen hedder Tuberkulose, Lungesvindsot, Brystitæring, og i alle Samfundslag, under alle Himmelstrøg slaar den hærgende ned, mere snigende i sin Færd end de gamle Landefarsoter, men nok saa grundigt ødelæggende. Derfor er den tyske Læge og Videnskabsmand ogsaa bleven hilst som en af Menneskehedens Befriere, og vel aldrig har en videnskabelig Opdagelse saa hastigt som hans vundet Ry og vakt Deltagelse, Ønsker og Haab ud over alle Landegrænser.

Professor, Dr. Robert Koch, i hvem de tyske Læger alt en Stund har set deres første Mand, staar endnu i sin kraftigste Alder. Han er født den 11. December 1843 i Clausthal i Harzen, hvor Faderen havde en Plads ved Bjærgværkerne. Han blev sat til Bogen og studerede Medicin i Aarene 1862—66, blev derefter Assistent paa et Hamborgsk Hospital og nedsatte sig endelig som Provinslæge, først i Hannover og senere i Posen. I denne afsondrede Stilling, fjern fra Hovedstadens, Universitetsbyens og de store Hospitalers rige Hjælpemidler, tog han fat paa sine Studier over de smaa Organismer, der fører Navn af Bakterier eller Baciller, og som efter de nyere mikroskopiske Jagttagelser er Ophavet til de fleste Sygdomme saa vel hos Mennesker som hos Dyr. Det er især den berømte franske Videnskabsmand Pasteur, som paa dette Omraade er naaet til store Resultater, og trods enkelte Uoverensstemmelser var det i denne geniale Forskers Fodspor, at Koch arbejdede videre med utrættelig Flid og Skarpsindighed. Han paaviste, at Saar-Infektion, Miltbrand og flere andre Sygdomme fremkaldtes ved Bakterier. Regeringen kaldte ham til Berlin og gav ham Sæde i Medicinalbestyrelsen og viste ved forskellige Hverv, at man havde Øje for den tidligere Provinslæges Dygtighed. Og Koch gjorde ikke de gode Forhaabninger til Skamme. Han begyndte sine Undersøgelser af Lungesvindsoten, og i 1882 forelaa det første betydningsfulde Resultat: at den frygtede Sygdom opstaar ved Baciller, smaa Svampe, der findes over alt i Luften og i

Professor Koch.

vore Levnedsmidler. Næste Aar gik Koch med en Expedition til Ægypten og Indien for at studere Koleraen, og Udbyttet af denne Rejse var Opdagelsen af den saakaldte Komma-Bacil, der øjensynlig er hin Farsots Aarsag og Smittebærer. Efter sin Hjemkomst modtog Koch en større Hædersgave, udnævntes til Professor og udsendtes atter, denne Gang til Syd-Frankrig, for at forøge sine Kolera-Studier. Imidlertid var der i Berlin blevet bygget et storartet hygiejnisk Institut, indrettet med alle den nyere Tids Forskninger for Øje. Koch udnævntes til Direktør og var fra nu af i Stand til under de heldigste Vilkaar at fortsætte sine bakteriologiske Studier. Han vendte sig atter mod Tuberkulosen, og gennem talrige Gisninger og Forsøg skred hans Undersøgelser frem, saa han paa den store berlinske Lægekongres i Sommer kunde meddele, at han var paa sikker Vej til at finde et Lægemiddel, der dræbte Tuberkelbacillen. Snart sivede det ud, at Midlet virkelig var fundet, og midt i November endelig kom Dr. Kochs egen Meddelelse om, at det var lykkedes ham at fremstille en Vædske, der ved Indpodning paa Mennesker og Dyr mægtede dels at standse, dels at helbrede Tuberkulosen, hvor den endnu var i sin Begyndelse.

Dette var det store Budskab, der betegnede en ny Sejer for Lægevidenskaben og et nyt Haab for utallige lidende Mennesker. Endnu har Lægemidlet — den saakaldte „Lymfe" — været for kort Tid i Brug, til at man kan danne sig en afgørende Mening om dens hele helbredende Magt. Men vist er det, at Lymfen er det sikreste Middel ved Bestemmelsen af Tuberkulose, hvad enten Sygdommen har sit Sæde i Lungerne, Huden eller andre Steder, at det foreløbig standser Sygdommen i dens lettere Arter, og endelig at her er — om ikke Maalet — saa dog Vejen, der skal føre til Lungesvindsotens Bekæmpelse og maaske dens fuldstændige Udryddelse.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Fortsat.)

X.

Kun en Spillemand.

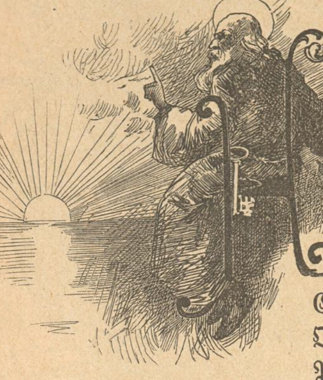

Hos Hr. Enevold Gylding havde alle Omgivelser antaget et Præg, der svarede til Dagens Fest. For Enden af den gamle Allé, som førte ind til Hovedbygningen, var der rejst en stor Æreport, udpyntet med Grantræer og Bøgeløv, imellem hvilke en Mængde forgyldte Æg og brogede Baand gjorde ypperlig Virkning. Stenbroen skjultes næsten af Enebærris og hvidt Sand. Ørkesløse Tjenere i pyntelige Herskabsdragter drev omkring Bygningen, og udenfor, paa de nærmeste Bakker, samlede Hovfolkene sig med deres Kvinder og Børn i smaa Klynger. Porten stod aaben. Midt i Gaarden, paa en Forhøjning, laa to uhyre Ølfade, hvoraf det var tilladt enhver at drikke, og for at ingen skulde være uvidende om, fra hvem denne Gave skrev sig, stod „Mads Sønderho Skram“ malet med store hvide Bogstaver paa Bunden af hvert Fad.

Om Eftermiddagen spaserede Mads Skram og Enevold Gylding ude i Gaarden. Hr. Enevold var klædt i en stiv og pyntelig Dragt, noget gammeldags, men straalende af alle de Sølvborter og Besætninger, som Recessen forbød Adelen at bære, og som man dog bar, naar Lejlighed dertil gaves.

Hr. Enevolds Ansigt var denne Dag mere purpurrødt, ogsaa lidt mere fortrædeligt end sædvanligt. Han og hans Ven havde nylig rejst sig fra Middagsbordet, hvor det var gaaet særdeles livligt til, og hvor især Mads Skram havde udmærket sig ved at foreslaa og drikke en talrig Mængde Skaaler.

Hr. Enevold gik med Hænderne paa Ryggen og fløjtede, Mads Skram mønstrede de fremmede Vogne. Inden for de aabentstaaende Vinduer lød Latter og højrøstet Tale fra den Del af Herrerne, som endnu fortsatte Drikkelaget efter Bordet.

„Naar vil du saa underskrive det Brev, hvori du overtager min Gæld?“ spurgte Enevold pludselig.

„Det har vi jo talt om forgangen. Den Dag, min Datter holder Bryllup med Henning, skriver jeg under, men ikke før.“

„Ja, ja! Sig det bare med det gode, lille Mads Sønderho! Du er saa bandsat kort for Hovedet i Dag.“

„Det er jeg ogsaa, naar du endelig vil vide det. Jeg synes, Henning ser mig saa muggen ud, han gaar og hænger med Hovedet og ved knap, om han vil svare. Hvad ligner det? — Man skulde snarere tro, han holdt Jordefærd end Trolovelse i Dag. Der er flere end jeg, der synes saa, min Datter sagde før det samme. Du gør derfor bedst i at faa ham til at lægge Vind paa et mere omgængeligt Væsen. Ærlig talt synes jeg min sæl, at baade du og han nok har Grund til at være tilfredse med, hvad der sker i Dag.“

Hr. Skram blev afbrudt i disse venlige Ytringer ved at se Ridefogden komme gaaende over Gaarden med et fyldt Lerfad i Haanden.

„Hvem bringer han Mad til i det Fad?“ spurgte han.

„Til to Skøjere, som sidder nede i Kælderen. Jeg vil have dem til at rykke ud med, hvad de ved om den Bande, der en Gang stjal min Dreng. Jeg har ladet det, de fortalte mig om Abraham Musen, undersøge. Han skal have sit Tilhold oppe i Dejbjerglund, sagde de, men det forholder sig ikke saa. Nu skal de sidde, til de bekender.“

„Ved du hvad,“ ytrede Skram, „du bærer dig galt ad ved bestandig at gaa og pirre og pirre til den Sag. Du kommer til sidst i Folkemunde derover. Du har mistet din Dreng og faaet ham igen; hvad forlanger du mere? Var det din Broder, som tvivlede om, at Henning hørte dig til, det kunde jeg forstaa, for han faar Gaarden, hvis du dør uden Børn. Jeg synes, at naar jeg kender Drengen god nok til at faa min Datter, kan du ogsaa nok være bekendt at kalde ham Søn. Følg mit Raad, gør kort Proces med de Skøjere. Hæng dem eller slip dem løs, du har Lov til begge Dele, men lad være at underhandle med dem.“

„Ja, du behøver ikke at give mig Raad i den Sag,“ sagde Hr. Enevold. „Jeg ved nok selv, hvad jeg vil gøre. — Aa, Foged! Naar han kommer ned i Hullet, saa sig til de to Gavtyve, at de gør bedst i at tage dygtig til sig, af hvad han bringer dem, det bliver deres sidste Maaltid i denne Verden. Har de noget paa Samvittigheden, saa lad dem komme frem dermed; i Morgen tidlig, naar Sol staar op, lader jeg dem hænge inde i Fuglevang Skov, andre Misdædere til Skræk og Advarsel.“

Da Hr. Enevold havde sagt dette, saa han over paa Skram for at iagttage, hvad Virkning hans Ord gjorde. Mads nikkede smilende.

„Det er Ret. Det skulde du have gjort for længe siden. Lad os nu komme hen og se, om vi kan finde noget at udsætte paa den nymalede Vogn. — Henning har ikke sagt mig saa meget som Tak for de to kønne Heste, min Hustru lod trække op til ham i Morges.“

Fogden gik. Da han kom tilbage, stod de to Herremænd endnu i Gaarden og samtalede om Vognen.

„Naa, hvad svarede saa Gavtyvene til den Besked, I bragte dem?“ spurgte Mads Skram.

„Ikke stort,“ svarede Fogden, „de begyndte straks at hugge i sig af Maden.“

„Havde de intet, der laa dem paa Hjerte?“ spurgte Gylding, ikke noget Ønske at gøre?“

„Den gamle Kvinde forlangte blot at faa en Drik Øl til Maden. Hendes Søn bad om Lov til at laane den Fiol, han havde set hænge ovre i min Søns Kammer. Den Skøjer skal være en stor Mester i at spille.“

„Begge disse Ønsker kan tilstedes dem,“ sagde Enevold. „Sørg saa for at berede alt til deres Aflivelse i Morgen; men jeg vil ikke have, der skal tales for meget herom. Naar Sol staar op, bringer han og Røgteren og Skytten dem ud til Fuglevang og klynger dem op, hver i sit Træ, men sørg for, at de bliver tagne ned igen og begravede, før nogen af de fremmede Herskaber kommer ud i Skoven. Lad kun Drengen faa den Fiol, han bad om.“

Fogden gik. I det samme kom en støvet Enspændervogn kørende Skridt for Skridt ind i Gaarden. Den bragte Mester Søren og hans Hustru. Deres Rejse var bleven noget forsinket, idet Aksen, trods den ny Bøsning, gik i Stykker undervejs. Den Tid, som behøvedes til at udbedre Skaden, havde Søren anvendt til at iføre sig sine ny Klæder og hjælpe Moder med at hægte hendes. Idet de steg ned af Vognen, viste begge sig i deres fuldeste Pynt.

„Hvad Fanden er det for et Optog?“ spurgte Mads Skram. „Hvad skal de to her?“

„Det er Hennings Plejeforældre,“ svarede Gylding noget forlegen. „Højest skikkelige Folk, du! — Manden er Raadmand og meget anset i Vejle. — Jeg var nødt til at bede dem. Henning lod mig ingen Fred.“

„Og hvor tænker du at gøre af dem her, og hvem vil du faa til at sidde ved deres Side? Det er et rart Selskab, du slæber sammen paa din Gaard, Skøjere og Snedkere. Kommer der flere af den Slags Mennesker, saa kan det blive morsomt.“

Medens denne Samtale fandt Sted, stod Søren ved Vognen og glattede Folderne paa sin Hustrus Kjole. Derefter tog han hende ved Haanden og gik hen til Gylding. Idet de kom, vendte Mads Skram dem Ryggen.

„Guds Fred og Goddag, naadige Herre!“ sagde Snedkeren. „Først og fremmest vor Tak, fordi I viste os den Ære at indbyde os; dernæst min Undskyldning, fordi vi kommer for silde.“

„Her behøves ingen Undskyldning, Raadmand,“ sagde Gylding, „I kommer tidsnok.“

Mads Skram gav sig til at fløjte, bestandig med Ryggen vendt mod Søren; han havde hidtil ikke værdiget ham et Blik.

„I Dag holder Henning altsaa Fest,“ vedblev Søren Graa. „Alting føjer sig for ham, Lykken rækker ham Haand, Solen ser derpaa. Saadan skal det være.“

„Ja, sidst vi taltes ved, vilde han g i f t e sig, i Dag er han ikke kommen videre end til at t r o l o v e sig, men det er rigtignok med eneste Datter af den rige Mads Sønderho Skram, ham som staar der.“

„Mads Sønderho Skram,“ gentog Søren.

„Ja, det er mit Navn, hvad saa videre?“ sagde Mads Skram, idet han vendte sig mod Snedkeren med begge Hænder i Lommen og med alt det Overmod, et Blik er i Stand til at udtrykke. „Hrad saa videre, spørger jeg?“

Søren betragtede Adelsmanden et Øjeblik i Tavshed, derpaa smilede han og svarede:

„Saa skal jeg fortælle jer en Historie, naadige Herre!“

„Hvad Djævelen kommer mig eders Historie ved?“

„Det kan I først bedømme, naar I har hørt den,“ svarede Søren og vedblev: „Den Gang Henning var lille, havde han ingen bedre Opdrager end mig. Naar jeg om Dagen fik bragt min Gerning til Ende, sad han paa mit Knæ, mens jeg læste for ham af Krøniken, om hvad stort og mandigt Danmarks bedste Mænd havde virket for Landet og dets Hæder. En Aften læste vi ogsaa om Skrams Slægt, det falder mig just ind i Dag. Da lysnede det i Drengens Ansigt, og hans Øjne blev store og vaade. „Fatter! Fatter!“ sagde han og slog sine Hænder sammen, „kunde jeg blive til en Mand som han, saa var der noget at leve og dø for.“ — Se, naadige Herre! en Mand som Skram kunde nu Henning aldrig blive, men i Aften trolover han sig dog med en af Slægtens Døtre.“

(Fortsættes.)

Drengen og Kæltringsvinet.

Genfortalt af C. A. Th.

Medens der var mange Natmandsfolk i Jylland, havde hver Flok gerne en eller flere Grise med paa deres Sommervandringer. Endnu gives der vel Kæltringfølger, og de har stundom Grise med sig, men hverken Flokken eller Grisen er saa store som i fordums Tid. Paa Bakken sønden for Holstebro laa en Gang en stor Kæltringflok og solede sig, og et stort Svin, den havde med sig, gik og snusede henne paa Vejen. Da kom der gaaende en Dreng op fra Dyremosegaard, det var en Købmandssøn inde fra Byen, og han gik forbi Kæltringerne og Svinet uden at tænke paa nogen Ting, indtil han ved at se sig tilbage mærkede, at Dyret fulgte efter ham. Han prøvede paa at drive det fra sig, men det løb til Siden og vilde ikke gaa tilbage. Saa gik han videre og tænkte, at det maatte vedkomme Svinets Ejere mere end ham. Men det saa det ikke ud til; thi der kom ingen at hente det. Saa begyndte han at blive ked af at skulle have saadant Følgeskab ind i Staden. Nærved Porten gik han gennem en Hulvej, ned ad en Brink, og da Svinet ikke her kunde undløbe til Siden, begyndte han for Alvor at genne det. Men nu løb det genstridige Bæst ham imellem Benene for at komme frem, og saa stort var det, at Drengen løftedes fra Jorden og blev hængende paa Ryggen af det. Han greb i Børsterne for ikke at styrte næsegrus ned, men det stak i Rend, var i et Nu inde i Byen og udstødende: „Øf, øf, øf!" for det i fuldt Firspring igennem Sønderlandsgade ind over den store Bro. Drengen holdt sig ved Børsterne, for han turde ikke kaste sig paa den haarde Stenbro med den Fart, som han havde. Han red baglænds, og det var ikke noget behageligt Optog, thi Folkene stokkedes ved Døre og Vinduer for at se efter ham. Endelig blev han dog forløst af sin Kvide, thi paa Torvet løb Svinet ind igennem en Port, op paa en Mødding, og der lod han sig falde.

Men deraf fik man det Mundheld: „Den, som rider til By paa et Svin, kan man samle op paa en Mødding," og dette Mundheld er tit brugt i anden og værre Betydning, thi Drengen var jo kommen uskyldig op at ride, og de Pletter hans Klæder muligvis fik, da han faldt af, var ikke af de værste Pletter, et Menneske kan faa.

Raadsforsamlingen.

Ulven anholdt hos Løven om at blive udnævnt til Foged over Faarene. Den begav sig i egen Person til Dyrenes Konge for at fremføre sin Begæring og sendte samtidig sin Fætter Ræven til Løvinden for at tale godt for hende.

Men Løven sagde:

„Ulven har saa daarligt et Rygte, at jeg ikke vil paatage mig et saadant Ansvar. Jeg skal sammenkalde alle mine Undersaatter og høre, hvad de siger om Ulven."

Og saa sammenkaldtes alle Dyrene til en højtidelig Raadsforsamling. Men der var ingen, som havde noget ondt at sige om Ulven; alle gav deres Bifald til Udnævnelsen.

Kun Faarene blev ikke adspurgte; man havde glemt at indkalde dem til Raadslaget.

Leo Tolstoy.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

En Skælven gik igennem hendes Legeme og isnede ud i Ryggen. Hvad havde hun gjort? Først nu gik det op for hende, hvor formasteligt det var at stede sin Sjæl til Møde med de henfarne Aander. Hvad vilde nu ske? Havde Aanderne nu travlt med at udspørge Gud og væve den bestilte Drøm? Eller var de maaske alt paa Vej herned — den lange, lange Vej fra Stjernerne til Jorden?

Al Overtroens uklare Angest for Aander og Varsler forenede sig med den i hendes Sind paa en Gang opdukkede Rædsel for, at hun ved sin formastelige Fritten skulde have opvakt det store udsendte Væsens Vrede imod sig og nu kunde vente lignende gyselige Syner som dem, Troldkvinden manede frem for Savl i Endor. Blodet sank fra hendes Hoved, Stjernerne dansede mellem hverandre i flakkende Lysstaager, og det var, som hun hørte Sus af brede Vinger højt oppe fra.

Nærmere og nærmere kom Øjeblikket . . . nej, hun vilde ikke sove, hun turde ikke. Hvis det nu blev ham, som hun ikke for alt i Verden vilde se? Nej, nej, bad hun, jeg tager Bønnen tilbage! Men hun følte, at den ikke kunde tages tilbage, Ordet var sagt, og Vorherres Ordre givet. Nu, i Vorherres hellige Navn da, lad mig faa det hele at vide! Lad mig sønderslides af Fortvivlelse, pines til Døde, om det skal være!

Hun fæstede Blikket paa Venus og blev lidt efter lidt opfyldt af en Slags blød religiøs Fortrøstning ved de milde Tilsagn, som den skønne Stjerne udstraalede i blaa og røde Glimt. Med uklare Tanker om Stjernen over Bethlehem og Forsynets ledende Kærlighed, der fører alle gode Mennesker til det rette Maal, lagde hun sig tilbage og trak Dynen op over Brystet, lukkede Øjnene og gav sig Aanderne i Vold.

. . . Malmfulde Toner klang over brede Snemarker, fjernt ude, uendelig langt borte stod en Skov med rimklædte Kroner, der lyste med Regnbuefarver, og op over Skoven hævede sig i dæmrende Stjerneglans en ung mandig Skikkelse, der holdt et tregrenet Lys i den ene Haand, medens han med den anden drog en Kvinde med perlesmykket Hoved ind imod sig . . . hende selv . . hende selv.

„Bendt!" hviskede hun aandeløs og vaagnede.

En sundere Krop end Ungkarl Bendt Børgesens har Moder Naturs mørke Rug aldrig næret, og aldrig har Solen brændt paa en fastere Kind. Ustadig som Vinden, der boltrer sig i Vangene var hans Tanke, men frisk og kæk som den syngende Sommerstorm, der gaar igennem Skoven, var Livslysten, der bruste i hans Blod.

Annine kunde, hvad det ydre vedrørte, fuldt vel taale at stilles ved Siden af ham. Var hendes Hud end mere mørkladen, end kønt var, saa formede hendes Drag sig til Gengæld saa meget renere. Øjnene, der laa dybt under de sorte, sammengroede Bryn, talte om Viljens Fasthed, men et Par milde Linier ved Munden vidnede om, at samme Vilje havde sin Hovedrod i Hjertets Muld. Som saa mange andre Kulsvierkvinder, yngre og ældre, havde hun et Par lette Skygger af fine sorte Haar paa Overmunden.

Efter sin Hjemkomst fra Tjenesten nærmede den unge Karl sig mere og mere sit kønne Søskendebarn, og alle, som havde Øjne i Hovedet, kunde se, hvor Forholdet mellem dem bar hen.

Troels, der skønnede, at hans Sag var tabt, gav sig atter til at drikke, idet han tænkte som saa: Faar jeg ikke Annine, er der jo ingen Grund for mig til at blive et ordenligt Menneske.

Der skulde være Karlegilde i Skræddergaarden i Tingstrup. Folkene i denne By var ikke Kulsviere, og dels af denne Grund, dels fordi de hverken kunde drikke eller slaas ordenlig, saa Alsingrøderne ned paa dem med overlegen Haan. I mange Aar havde der hersket et uhyggeligt Uvenskab imellem Karlene i de to Byer, et Uvenskab, der havde sat blodige Mærker i mange Pander.

Men Tingstrup Karle havde et godt Øje til de brune Piger fra Alsingrød og vilde gerne se en og anden af dem ved deres Gilder. En af de unge Fyre, den før omtalte Soldat, havde truffet Annine i „Fredsborg" og blinket med Øjnene: „Du kan jo komme over saadan af et Tilfælde . . ." Og da hun virkelig følte Lyst til at gæste sine Frænder i Skræddergaarden, og hun tilmed gik med en ustyrlig Masse bunden Danselyst i Benene, var hun ikke den Mø, der sagde nej.

„Saa vil jeg ogsaa med," udbrød Bendt, da hun om Aftenen fik ham i Tale.

„Ja, kunde du dog bare komme med!" ønskede hun med selvforglemmende Ivrighed. „Men," tilføjede hun og kastede Hovedet til Siden, „jeg har da ellers lært at „gaa ene". Desuden saa kom du vel op at slaas med Tingstrupperne, for I kan jo aldrig taale at lugte hverandre."

Han stod lidt og grundede. „Ja, ja, nu skal jeg snakke med dem; men viser de mig af, saa kan du hilse dem og sige, at Bendt Børgesen er Karl for at hitte der over af sig selv, og at han ka'ske tager et Par Ajudanter med sig."

Han gik i flere Dage og tænkte paa Gildet, og jo mere han grundede, jo mere mudrede det sammen med Harm i ham. Skulde disse Flabe derovre uhindret have Lov til at rende og janke med hende en hel Nat? „Det skal fløjte og danse mig blive fejl!"

Gildesaftenen kom.

Maren Skrædders bød Pølseskiver med Smør og Puddersukker om, medens hendes Mand, Ole Bendtsen, eller, som han almindelig kaldtes efter Gaarden, Ole Skrædder, vimsede om med Fingrene spændte om det tynde Liv paa Klukflasken.

„Væs'go, Ka'le, drik! Det er de hvide Draaber her, der skal linde ned i Haserne . . det er rigtig Søren, 'rut med 'en! Ja, du har set Bunden paa et Tinbæger førend i Aften, hvad, ta, ha, ha! . . Væs'go, Per, hug du den oven paa

Ærgelsen! Det var meget rigtigt, at du næsede ham af. Hvad skulde de storsnudede Kulsviertampe her? Det havde bare væ't til, at vi skulde sinke os med at ligge og prygle dem."

En af Karlene trak Øjet sammen og spyttede. „Aa, vi andre havde jo ikke haft nødig at sinke os større; du kunde jo nok ene have besørget dem ud af Firkanten der henne."

Den lille Mand satte Flasken fra sig og rystede paa Hovedet. „Jeg slaar for hardt! Siden jeg havde den Buld i Nakken, er jeg bleven saa galsindet; jeg tror, at det onde gik ned i Leveren."

„Ja, du slaar en sorsant Kno, Ole Skrædder," sandede en Røst bag ved ham.

Ole vendte sig og viste fire Knoer frem. „De har delt no'ne Forœringer ud, de! Bevare mig naadelig vel, som jeg tampede de tre Alsingrøder her forleden, da jeg maatte rutte Bulen for Jørgen Gæs'giver i Møllestræde! . . . Nej, nej, nej, det var godt, Per, at du næsede dem af; man vil saa nødig ligge og gøre Folk Fortræd."

Oppe i Øverstestuen skreg Niels Musikanters Kvint. Karlene stampede til Ære for deres Piger og opmuntrede hinanden med hvislende Fløjtetoner, Pigernes højrøde Hage- og Nakkedupke flagrede ud i Stuen, de guldbroderede Nakkepulde glimtede i Lyset, og de grønne Vadmelsskørter suste i Svinget, saa de røde Besætningsbaand vred og bugtede sig i alle Haande fantastiske Bølgelinier.

Ud paa Aftenen blev der Røre i Gaarden, Hundene gøede, Porten blev smækket op paa vidt Gab, Hovslag og Skotramp lød over Brostenene.

Et Bump imod Stuedøren, Klinken i Vejret og Døren op!

Ind traadte en kæmpehøj Karl med en Slagel i Haanden.

„Jeg har Hilsning fra kongelig Majestæt Bendt Børgesen den Første, at han allernaadigst vil la' sig nør iblandt jer og give jere Piger en Dans."

Han veg til Side, tog Hatten af og bukkede mod Døren, hvor den mældte Majestæt kom til Syne, ikke gaaende som andre Majestæter, men ridende paa sin lille Hest, efterfulgt af syv haandfaste Svende hver forsynet med en Knippel, alle klædte i brune Drejels Skødtrøjer, med flade Sølv- eller „Malmknapper", røde Drejels Veste, ligeledes med blanke Metalknapper, Knæbenklæder af gult Skind, hvide Uldstrømper og store, tunge Lædersko.

Bendt havde maattet bukke sig dybt for at komme igennem Døren, men var dog sluppen lykkelig ind. Han rettede sig i Sædet og saa sig om.

„Godaften i Stuen!" raabte han, saa det kunde høres over syv Marker.

Kortspillerne ved Bordet sprang op, Danserne stimlede ind, en af dem rev Ole Skrædders Bøsse ned fra Bjælken.

Bendts Komme.

„Af Vejen, Drenge!" raabte Bendt og løftede sin Knippel.

Fra alle Sider raabtes der paa Manden i Huset, men han var ingen Steds at opdage.

Bendt sporede Stjern og red lige op i Øverstestuen, hvor Pigerne hvinende fløj til alle Sider.

„Godaften, alle I kønne Tingstrup-Piger! Vil I unde os en Svingom, saa skal I faa et Kys, og hvis ikke, saa tager vi selv; I kender vel nok Alsingrød Karle?"

Annine saa med bævende Forbavselse paa Rytteren, Rædslen for, hvad der vilde følge paa dette, blandede sig med Stoltheden over hans Mod.

„Bendt dog!"

„Godaften, Annine! Du ser paa mig. Jo, det er mig selv. Jeg tænker vel, I kender mig allesammen."

Hvor saa han djærv ud, som han sad der med rejst Nakke og lod de mørke Øjne med to tindrende Lysprikker vandre rundt i Kredsen.

Inde i den forreste Stue var det imidlertid kommet til Slagsmaal, et Par Tingstrupper var allerede blevne røde under Næserne, Ølkander og Bægere dansede hen ad Gulvet.

Bendt sprang af Hesten og gav Annine Tøjlen.

„Stille her inde!" raabte han ind i Stuen og rakte Kniplen op. „Dersom I bare vil unde os en Snaps og en Drik Øl og en Dans med jere Piger, saa skal vi aldrig krumme et Haar paa jere Hoveder; men det vil vi ogsaa ha', fløjte og danse mig!"

Hans ædelmodige Ord øgede kun Støjen og gjorde Slagsmaalet heftigere; han maatte da selv for en Stund tage Haand i med for at tvinge Tingstrupperne til Resonlighed. Saadan nogle uforskammede Urostiftere!

De ni fremmede Karle tog sig en Hjertestyrkning af den reddede Klukflaske og stormede derefter op til Pigerne. Bendt trak ud med sin Hest og bandt den ved det første det bedste Hov i Kvægstalden. „Haa, haa, haa, du gamle!"

Da han kom ind igen, var Spillemanden i Færd med at smutte ud med sin røde Kalveskindspose, men Bendt slog en Haand i Kraven paa ham og tvang ham til at gnide en Hamborg-Skotsk.

Karlene slog Armene om Livet paa Pigerne, der modstræbende, men ikke uden en vis bævende Glæde lod sig svinge af de stærke Kulsviere.

Gildets egne Karle holdt Raad inde i den forreste Stue og snakkede op om Høtyve og Leer; men en findig Pundtærsker mente, at det var bedst at gøre gode Miner til slet Spil og se at komme til Enighed med Utuskene.

Derved blev det. To og to drak Forlig sammen og meddelte hinanden med svømmende Broderskabsfølelse, at det var meget bedre at holde Venskab sammens end at ligge og rivs og slas.

Troels Troelsen, der kun var taget med paa Slæbetovet for at faa Nitallet fuldt, blev straks drukken og sank ned i en Armstol ved Bilæggerovnen, hvor han sad og pustede i en lumrende Hede.

Kl. 12 kom Bendt og ruskede i ham. „Troels, du maa ikke sidde her og snue, det kan vi aldrig være bekendt."

„Hva . . . a?"

„Pil af med dig hjem! Husk paa, du skal afsted med Læs Kl. 2!"

„Ja vel," kom det hen i Taaget, „det er meget rigtig, hvad du siger, Jørgen . . . Kl. 2."

Bendt fik ham listet hen til Døren og gav ham et Spark i Bagen.

Oppe i Øverstestuen gik det løs med To-, Tre- og Fireture, Syvspring, Reel, Staadder- og Tørvedanse. Dybe Mærker af Skosinkerne stod i Lergulvet, af og til blev et Ben kastet i Vejret og en flad Haand smækket mod Skoens Side.

Bendt var efter Annine alle Vegne. Hver Gang en af Tingstrupperne bød hende op til Dans, kom Bendt farende og snuppede hende. „Det var jo mig, du havde lovet at danse med!" Og afsted susede de i Hvirvlen.

I to Timer fik Pigerne Lov at „tage op at danse", og til ikke liden Ærgrelse for deres egne Karle, reves de formelig om de brune Svende fra Alsingrød. Bendt og hans Fæller var rent overstyrlige, hurrede omkring med Pigerne og tudede af Glæde.

(Fortsættes.)

Carl den Tolvtes Lig bæres over Grænsen, efter Maleri af Cederſelt.

Peder Tordenskjold.

XII.

Aaret 1718 kom og gik med ny Udrustninger, men bød kun ringe Vilkaar for den Slags Bedrifter, hvortil Tordenskjolds Hu stod.

Vinter og Foraar laa han stille i København, hen paa Sommeren udnævntes han til Chef paa Orlogsskibet „Ebenezer" og sluttede sig til en stor dansk Flaade, der under Anførsel af Admiral Raben var paa Togt i Østersøen. Uagtet en engelsk Flaade forenede sig med den danske, blev der dog intet udrettet. Svenskerne holdt sig klogelig hjemme, og de Danske opsøgte dem ikke i deres Havne og Smuthuller.

Dette smagte ikke Tordenskjold, allermindst naar han hørte, at fjendtlige Kapere sværmede rundt i de danske Farvande. Nu og da fik han dog Lov til paa korte Strejftog at tugte Kaperne og øve Gengæld blandt de svenske Handelsfartøjer. En Gang havde alle Skibscheferne faaet Lov til at gaa i Land paa en lille svensk Ø og hugge Træ til eget Brug, men Tordenskjold, der ikke brød sig om Skovhugst, sejlede ind til en svensk Havn, udspejdede de der liggende Orlogsskibe og kom tilbage med en Prise, betydelig mere værd end de andres Tømmer og Brænde.

Om Høsten skiltes de forenede Flaader, og den danske gik i Vinterleje paa Rheden. For Tordenskjold var der atter Udsigt til en Vinters Orkesløshed, som hverken de muntre Gilder eller de smukke Damer i Hovedstaden kunde forsone ham med. Han indgav et Andragende til Kongen om at faa et Orlogsskib samt nogle mindre Fartøjer for dermed at drage paa Krydstogter i Østersøen. Her var de fjendtlige Kapere nemlig stærkt paa Færde, og om kort Tid kunde der ventes en større svensk Handelsflaade, der skulde føre Levnedsmidler fra Pommern hjem til det bundfattige Sverige. Skønt Heltens Uvenner gjorde alt for med giftige Ord at krydse hans Planer, opfyldte Kongen dog beredvillig hans Ønske, Eskadren blev udrustet og bemandet med dygtige Folk. Da, just som den laa sejlklar, kom der en Mand med en Slæde i Vejen.

Manden var Carl den Tolvte. Han havde klogelig trukket sig tilbage fra Østersøens aabne Farvand og samlet sin Styrke under Sveriges og Norges Kyster i Kattegat, hvor hans Galejer og Smaafartøjer kunde gøre ypperlig Tjeneste i de talrige Skærgaarde, de snævre Indløb og de dybe Fjorde. Nu forlød det, at han samlede sine Tropper ved Norges Grænse for at friste et nyt Erobringstog, støttende sig til Skærgaardsflaaden, der intet Afbræk havde lidt siden Tordenskjolds Angreb paa Strømstad, og derfor nu var i Stand til at udfolde en ret betydelig Styrke. I København, hvor hele Opmærksomheden var henvendt paa Kong Carls Bevægelser, gjaldt det om at faa Underretning om hans Planer. Kong Frederik den Fjerde, der mindedes Tordenskjolds vellykkede Udflugt til Skaane for et Par Aar siden, bad ham om at gentage sit Besøg og hente nogle svenske Fanger, der kunde give de ønskede Oplysninger. Om Morgenen den 14. November lod Tordenskjold sin Chalup gøre klar, sejlede over Sundet, gik i Land ved Landskrona, forbrev Kystvagten, der bestod af en Officer og 16 Mand, medtog Ejeren af en større Gaard, sejlede derpaa en halv Mil nord for Helsingborg, greb her en Bonde og vendte saa tilbage til København. Af disse to Fanger erfarede Kong Frederik, at Carl den Tolvte agtede at rykke ind i Norge med 30,000 Mand og belejre Frederiksten.

Tordenskjold fik straks Ordre til at føre en større Troppestyrke til Norge. Den 1. December stak han i Søen, men kommen ud i Kattegat blev Flaaden splittet ad af en voldsom Vinterstorm. Chefens eget Skib stødte paa Grund i Nærheden af Læsø og stod fast midt i Vinternattens Kulde, Storm og Mørke. Nødskud drønede ud over Havet, og inde paa Læsø ringede man med Kirkeklokkerne. Først efter et Døgns Forløb, kom Skibet flot ved Flodbølgens Stigning. Den splittede Flaade samledes atter under Jyllands Kyst, hvorfra den afsejlede den 14. December. Fire Dage efter naaede Tordenskjold ind til Moss i Norge og modtoges her af vilde, sælsomme Rygter, der fløj fra Egn til Egn, men snart formede sig til en sikker og saare vigtig Tidende.

Byen Frederikshald med Fæstningen Frederiksten, der gjaldt for at være Nøglen til Norges Rige, var alt i Midten af November bleven indesluttet af Svenskerne, og da en Overrumpling mislykkedes, tog Carl den Tolvte fat paa de sædvanlige Belejringsarbejder. Disse skred rask fremad, og med den Haardførhed og Forvovenhed, der var egen for Kong Carl, færdedes han ofte mellem Soldaterne paa de mest udsatte Poster. Man beregnede allerede Dagen for Fæstningens Fald, da en uventet Afgørelse indtraf. Om Aftenen den 11. December stod Kong Carl foran en af de mest fremskudte Løbegrave, støttende sig til Brystværnet for at følge Ingeniørernes Arbejde. Fra Fæstningen stød man med Kardætsker og Voldrifler, medens en Sværm af Blaalys gennemkrydsede den sorte Vinterluft. En Kugle ramte Kongen i Tindingen, og han sank død om paa Jordvolden, med Haanden paa Fæstet af sit Sværd. Officererne, som først fandt ham, dækkede hans Lig forsigtig til med en Kappe og førte det ind i et nærliggende Bondehus. Men Rygtet om, at Sveriges Heltekonge var falden, spredte sig hurtig og vakte Sorg og Forvirring blandt de svenske Soldater, Glæde og Haab blandt Norges Folk.

Dette var den vigtige Tidende, som Tordenskjold modtog, da han steg i Land i Moss, og da han endnu samme Aften red til Kristiania, fik han den bekræftet af Statholderen selv. Tillige fik han Befaling til at afsejle til København med en Oberst Møsting, der var udset til at overbringe Kong Frederik den Fjerde Budskabet om Svenskekongens Fald. Men Tordenskjold vilde helst selv være Manden, skyndte sig derfor om Bord, afsejlede og ankrede den 28. December om Aftenen Kl. 10 paa Københavns Rhed.

Kongen var allerede i Færd med at gaa til Sengs, da Tordenskjold lod sig melde, men gav ham dog Foretræde. Han anede, at det gjaldt vigtige Efterretninger og spurgte meget alvorlig: „Er Frederikshald Fæstning erobret?" Men Tordenskjold svarede: „Nej, langt fra! Jeg nyder tværtimod den Naade og Glæde at ønske eders Majestæt til Lykke; thi Kong Carl er død, og ikke en Svensk at finde i hele Norge." Kongen blev saa bevæget, at han i nogle Minutter maatte vende Ansigtet bort fra Tordenskjold; derpaa spurgte han, om denne Efterretning ogsaa var tilforladelig. Tordenskjold udbrød: „Gud give, eders Majestæt saa sandt vilde gøre mig til Schoutbynacht (Contreadmiral) som det er sandt," — hvorpaa han meddelte de nærmere Omstændigheder og overrakte en skriftlig Beretning om Tildragelsen. Men Kongens sidste Ord denne Aften til Tordenskjold lød, at dersom Budskabet virkelig viste sig at være paalideligt, „skulde han hermed være erklæret til Schoutbynacht."

To Dage efter modtog Tordenskjold Udnævnelsen, og kun 28 Aar gammel havde han nu Sæde og Stemme i Admiralitetet, Landets øverste Krigsstyrelse.

Efter Kong Carls Fald havde Svenskerne virkelig rømmet Norge. Ingen mægtede at tage hans Gerning op. Sorg og dybt Mismod havde grebet Hæren ved den forgudede Helts Død, og Soldaterne bar hans Lig over Grænsen for at stede det til Hvile i Fosterlandets Jord.

B. E.

Vanhelds-Tammes.

Fortalt af Knud Skytte.

Han var Dræningsgraver, ret en skikkelig Mand, en dygtig og retskaffen Arbejder og altid ved et jævnt Humør, men dog efter de flestes Mening „en løjerlig Patrus".

En af hans Særheder bestod i, at han altid snakkede om Vanheld, som han troede sig mere udsat for og forfulgt af end andre Mennesker. Det var derfor, de kaldte ham Vanhelds-Tammes.

En Søndag Eftermiddag sad han og nogle Fæller sammen paa Kroen og nød en bitte Genstand i al Nødtørftighed.

„Hvad bliver din Gris til, Jens Peter?" blev der sagt.

„Aa, det er ligedan," svarede den tiltalte. „Den kreperer naturligvis, og jeg vilde ønske, den havde haft det overstaaet; det er saadan en Ynk at se de umælende lide; for de kan ikke sige os, hvor det gør ondt."

„Ligegodt en slem Skade at miste saadan en Gris," sagde flere deltagende.

„Ja, det er rele nok," tog Vanhelds-Tammes Ordet; „men det værste er, at det bliver ikke ved en Gris. Vanheld paa Kreaturer varer gerne i tre Aar, og vil du følge mit Raad, Jens Peter, saa køber du ikke flere Grise, før de tre Aar er gaaede."

„Aa, du Ulykkes-Profet!" lød det fra alle Sider; „hvifor vil Du trøste ham saa ilde? Tykkes du ikke, det er strengt nok for ham, sølle Mand, at miste den ene Gris?"

„Ja, ja, I kan stole paa, jeg ved, hvad jeg siger," svarede Tammes; „for har nogen prøvet Vanheld, saa er det mig, og jeg har lagt Mærke til, at der stadig er en vis Orden i alting, ogsaa i Vanheld; for de kommer altid en, to, tre, og vi maa huske at regne med Aar, hvad de store anbelanger, men kun med Uger, naar Talen er om de smaa. Der er nu f. Eks. Søndags-Vanheld. I forstaar, Smaadrillerier, ikke just af den Slags, der sætter os fra Gaarden, om vi har nogen; men de kan være slemme nok endda. Jeg kan for Resten godt fortælle jer en Historie om Søndags-Vanheld?"

„Ja, fortæl!"

„Jo, det skete for et Par Somre siden, en Maaneds Tid efter, at jeg var flyttet hid og fæstet Bo i Knaldhytten heromme. En Søndag Morgen tidlig gik jeg ud og vilde gøre en Stump Dræningsgrøft færdig og giver mig til at grave, og som jeg allerbedst staar, slipper mit ene Ben ned i et blindt Vældhul og suger sig saa fast, som om det aldrig vilde op mere. Jeg trak opad, men der var

noget nede i Jorden, der trak nedad — og I kan stole paa, det kneb. Jeg maatte til sidst lægge Spaden tværs over Grøften og tage fat med begge Hænder og trække ud af grammen Hu. Saa fik jeg da Benet hivet i Land; men Træskostøvlen blev der nede, den beholdt Mosemanden, eller hvad det var for et Utusk, der havde fat i den, og jeg har aldrig set den siden.

Det var nu det første Vanheld, og jeg vidste, at der var to til i Vente, saa kunde jeg stile mine Sager, hvordan jeg vilde. Ser I, det var saa næste Søndag midt paa Formiddagen, jeg sidder hjemme i min Stue og er ved at balbere mig. Ligesom jeg har faaet mig sæbet ind over hele Ansigtet kommer den snakkesalige Smed og vil endelig sidde og slaa en Sludder af med mig, og det kunde jeg jo ikke godt være med til, da jeg skulde passe Balberingen. Nu ved jeg ikke, hvad der stak ham, om han maaske blev vred, fordi han ikke kunde faa et Ord af mig, nok er det: lige med et staar han op og gaar sin Vej, men lader Døren staa paa vid Gab efter sig.

Se, det blev jeg nu lidt fortrydelig over, og saa tørrede jeg mig hastig om Munden og raaber efter ham: „Du kunde gerne have taget Døren paa din Ryg!"

„Ja, det kan jeg s'gu gøre endnu!" svarede Grinebideren, og saa vender han tilbage og løfter Døren af Hængslerne og hæfter afsted med den ud igennem Forstuen og ud paa Gaden, og saa lægger han den op paa sine brede Rygstykker og bærer den over til Mikkel Hansens Port. Der stiller han den op til Væggen og gaar sin Vej og lader den staa."

Ha, ha, ha! Det Vanheld lo de allesammen af, og de sagde: „Der kan vi ikke holde med dig, Tammes, for Smeden gjorde jo, som du bad ham!"

„Jeg mente, han skulde lukke Døren, og det forstod han godt . . . Men tøv lidt, det værste er tilbage. For ser I, ved det, at jeg nu ikke kunde bare mig for at skotte ud igennem Vinduet efter Smeden og Døren, saa gik det skævt med Balberingen, og jeg skar mig en grusselig Flænge i Hagen — I kan tro, det varede noget, inden jeg fik den lappet sammen igen. Det var Vanheldet."

„Naa, men saa den tredje Søndag? Blev du da ogsaa hjemsøgt af et Vanheld?"

„Gu' gjorde jeg saa, og da havde jeg nær sat Livet til," fortsatte Tammes, efter at have taget sig en Slurk af Tevandsknægten. „Jeg vilde gaa over til Anders i Byllerup og se til min Søstersøn, Hans Kristian, ham, som jeg er Lavværge for, I ved; han tjente jo der den Gang. Det havde lynet og tordnet om Eftermiddagen, men nu var det det nysseligste Aftenvejr . . . Nu skal I høre, hvad der saa hændte. Jeg kom til en fuld Mand, der endelig vilde slaa Følge, og han vrøvlede saa umanerlig, saa jeg ikke kunde holde mine Tanker samlede og mange Gange ønskede: gid Pokkeren havde ham! En halv Mil maatte jeg døje hans Følgeskab. Saa kom vi til Huldrup Kro. Der vilde han ind, hvis jeg vilde, og hvis jeg ikke vilde, saa vilde han heller ikke. Vi gik saa ind i Kroen, og jeg gav nogle Dramme i den Tanke, at han skulde trimle under Bordet, saa jeg kunde blive ham kvit. Men Skam komme efter Spøgelset! Saa snart jeg var færdig til Opbrud, var han ogsaa, og det var aldrig kendt paa ham, at han havde faaet det Par Stykker flere under Vesten. Ja, ja, tænkte jeg, saa maa det ta'es paa en anden Fason! Og lige med et stikker jeg i Rend fra ham fremad Vejen, alt hvad mine stive Stolper kunde trække. Den fulde Mand løb i Trav bag efter mig og raabte: „Høj, halløj! bi og tag mig med!"

Kort og godt, jeg blev ene, og vilde skyde Genvej tværs over Marken. Naa det varede ikke længe, inden jeg var gaaet vild, og jeg blev ved at gaa og stampe omkring i flere Timer. Da det var blevet saa lyst, at en kunde se længre end Næsen er lang, kommer jeg ind i et Stykke Skov eller Krat, og midt paa en Klaring mellem Buskene laa der et bitte Hus. Jeg gaar til Vinduet og kigger ind. Der sad en gammel Kone i en Lænestol og snorksov, og der stod et søvnigt Lys og brændte paa Bordet.

„Sover I?" raabte jeg og bankede paa Vinduet. „Aa, kom og vis mig paa ret Vej op til Anders Byllerups!"

„Er 'et dig, Jørgen?" siger hun og bliver siddende, „du bier lovlig længe." Og hun begyndte at skramle med sine Træsko.

„Nej, mit Navn er Tammes," svarede jeg, „og jeg er gaaet vild. Skynd dig nu og kom!"

Jeg sætter mig saa paa en stor Sten, der laa uden for Huset, for træt var jeg som en Allike — og der sidder jeg og falder i Søvn. Da jeg vaagnede, var det henimod Dag. Jeg gaar til Vinduet og kigger ind — Konen sad endnu paa Stolen og snorkede.

Jeg lægger min Kæp langs ad Vinduet og raaber: „Hvad er I for et Menneske? Sidder I der og sover og lader mig, en vildfarende Mand, gaa og sætte Livet til? Herut med jer!"

Det lettede under Kællingen, hun springer op og kommer ud i Gangen, men grumme forsigtig er hun og abner bare Yderdøren paa Klem — der staar hun og kigger ud paa mig.

„Ja, vil I ikke ud, saa vil jeg ind!" sa'e jeg til hende, og dermed klemte jeg min ene Træsko ned mellem Dørtrinet og Døren og rendte Døren op.

„Jeg tænkte, det var Jørgen, min Mand, han gik fra By i Gaar og er ikke kommen hjem endnu."

„Ja, jeg er ikke jer Mand, kan I vel nok se," sagde jeg; „men jeg er vildfarendes og ønsker bare, at I vil vise mig paa ret Vej op til Anders Byllerups."

Naa ja, saa fik jeg da at vide, at naar jeg blev ved at følge det Jorddige, der gik forbi Huset, op langs ad Bakkekammen, saa vilde det ikke vare længe, inden jeg kunde se Gaarden.

Da jeg havde gaaet lidt, vilde jeg springe over Diget og prøve, hvordan Gangen var paa den anden Side. Men der tager jeg mig ikke i Agt for, at der lige foran mig er en stor Mærgelgrav ind i Bakken med en leret Skraaning helt op til Foden af Diget. Naa ja, det gik hverken værre eller bedre, end at jeg satte mig paa min Bagdel paa den opblødte lerede Skraaning og rutsjede ned og ned i det uendelige. Mon det

En Julegaas.

Tegning af O. A. Hermansen, Tekst af Chr. Richardt.

(Af „Børnenes Juleroser".)

Den Gaas var bestemt
for Lækkermundene,
men den ender vist nemt
med at gaa i Hundene.

da aldrig vilde faa Ende? tænkte jeg. Ja, for I kan tro, der gik en Hoben Tanker igennem mit Hoved. Der var endnu nogle matte Stjerner paa Himlen, og det bares mig ordenlig for, at de tog Fart opad og blev længere borte fra mig. Pludselig kom jeg paa Tanker om: hvis nu Graven er dyb og fuld af Vand? For det blinkede dernede. Men lige i det samme sagde mine Træsko „smat!“ midt i en leret Pøl, og der stod jeg. Heldigvis var der ikke mere Vand paa det Sted, end der behøvedes til at overfprøjte mig og give mig et Par vaade Fødder.

Men tys! Hvad var det, der kvækkede i Nærheden af mig? Jeg lyttede.

„Hjælp, Hjælp!“ Ved at se mig om faar jeg Øje paa en følle Mand midt ude i et Vandhul, hvor han ligger og kravler og kan ikke komme i Land.

Jeg kommer hen og tager ham i „Kardusen“ og hiver ham op. Svært forkommen var han efter den kolde Dukkert, og Tænderne klaprede ham i Munden.

„Aa, Gud ske Lov, du kom!“ stønnede den føfle Mand, „havde du tøvet et bitte Korn længre, saa havde det været ude med mig.“

„Hvad vilde du i den Grav?“ spurgte jeg, „vilde du drone dig selv?“

„Aak nej!“ forsikrede han. „Jeg vilde hjem, men for vild i Aftes og har gaaet og stampet omkring hele Natten. Og saa er jeg saa uheldig at kravle over Diget paa det farlige Sted og tumle ned ad Skraaningen — det er kun et Øjeblik siden.“

Det var næsten morsomt, tænkte jeg, for det var ogsaa kun et Øjeblik siden, jeg tumlede derned, men det tav jeg med. Det allermorsomste var dog, at det var den selvsamme Mand, jeg havde fulgts med om Aftenen, og som jeg havde givet Dramme i Huldrup Kro. Han kendte ikke mig, men jeg kendte godt ham.

Hvor han havde hjemme? spurgte jeg.

„Ja, han boede i et bitte Hus lidt længer nede, paa den modsatte Side af Diget.

Naa, det maatte altsaa være Jørgen. Vi faar saa hinanden under Armen, for han kunde knap retirere sig selv, skønt han nu var ædru, og saa spaserer vi op af Graven og fandt godt nok hjem. Det søvnige Lys stod endnu og brændte paa Bordet, og Konen sad og sov i Lænestolen.

Jeg bumrede endnu en Gang paa Vinduet og raabte, at nu var Jørgen kommen. Men I kan tro, at denne Gang var hun ikke sen med at faa Døren op og lukke Jørgen ind.

Saa tog jeg til Dasken igen op efter Gaarden, som jeg snart efter naaede. Karlekammeret fandt jeg og fik Hans Kristian banket op. Men I har aldrig kendt Mage, som Knægten morede sig, da jeg havde fortalt, hvorledes det var gaaet mig, og han saa, hvor pænt jeg var lavet til af Ler og Snavs — er det anderledes med Ungdommen for Resten? Jeg maa dog sige, han var flink nok til at hjælpe mig, for han hentede en Spand Vand og en Børste og fik mig gjort ren, og da Anders Byllerup og hans Kone kom op, var det aldrig kendt paa mig, at jeg havde været i Mærgelgraven. De bød mig indenfor, og jeg fik en god Forplejning ovenpaa det Pust.

Se, saadan gik det til,“ sluttede Tammes, „det var det tredje Vanheld, og dermed var Tallet fuldt — for den Gang.“

„Husvennens“ Juleboger.

Som Julegave udsender „Husvennen“ i Aar to smukke og fortrinligt underholdende Bøger, nemlig:

1. **Fra Landet, af Anton Nielsen**, 2. Del (Bogladepris 2 Kr. 25 Øre),
2. **Aprilsnar, af Zakarias Nielsen** (Bogladepris 75 Øre),

der begge følges ad og leveres alle Bladets Holdere for 1 Kr., medens den samlede Bogladepris altsaa er 3 Kr.

Enhver Holder, som ønsker „Husvennens“ Juleboger, behøver kun ligesom i Fjor at indsende 1 Kr. 4 Øre pr. Postanvisning til N. C. Roms Forlagsforretning, København V., saa vil begge Bøger blive dem tilsendte. Paa Bagsiden af Postanvisningens Kupon skriver man blot

„Husvennens Juleboger“.

Postanvisninger købes for 1 Øre Stykket hos ethvert Postbud samt paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder.

Fra Boghylden.

Børnenes Juleroser, 1890. (E. Bojesens Kunstforlag.) Omstaaende Tekst- og Billedprøve: En Julegaas“ giver en Antydning af Indholdet i den smukke og livlige Børnebog, der nu melder sig til hver Jul lige saa vist som Juletræet og andre velkomne Juletegn. Indholdet veksler med Digte, Æventyr, Historier, oplysende og vejledende Smaastykker, altsammen prydet med talrige Billeder af vore bedste Kunstnere. Især kan fremhæves „Haltekok“, af Carit Etlar, med aldeles fortræffelige Nissebilleder af Brændekilde, en lille Historie af J. Krohn, der ogsaa har fortalt om Tyge Brahe, saa alle Børn vil fængsles af den store lærdes Livsbedrift. Fru Elisabeth har fortalt en Historie om „Halsbaandet“, og Just Poulsen opfrisker et kønt Sagn om de røveriske Kosakker og den kloge jydske Hest „Klavs“. Til et nydeligt Billede fra Kongens Have, af L. Frølich, har E. v. d. Recke skrevet nogle Verslinier, hvis ret tidssvarende Ønske er, at den daglige Børnefest derinde med hele dens glade Færden maatte „erobre lidt mere af Verden“ — et Ønske, der ikke mindst tør istemmes ved Juletid, og hvortil „Børnenes Juleroser“ altid bidrager deres Del.

* * *

Julebøger. Fra N. C. Roms Forlagsforretning foreligger en Del Bøger, der egner sig særdeles til Julegaver for store og smaa. Indholdet er sundt og godt, dels af underholdende, dels af oplysende Art, og Prisen er ansat saa billig, at der selv i smaa Hjem kan blive Raad til en Julegave.

Først og fremmest nævner vi „Uglspejls Historier“, der indeholder den berømte Skælmsmesters Bedrifter og pudsige Historier med talrige Billeder af L. Frølich og Joh. Th. Lundbye. Ingen Bog vil bedre end denne kunne more Børnene og selv de voksne vil have stor Fornøjelse af at læse den i Juletiden. Prisen er kun 75 Øre.

En endnu billigere Julegave er Zakarias Nielsens kønne, rørende lille Digt „Et Møde“, der foreligger i nydelig Udstyrelse og kun koster 40 Øre. I Forbindelse hermed kan anbefales P. H. Sønderkøges „Æventyr, Historier og Digte“, der med sit stærkt afvekslende og helt igennem livlig og sunde Indhold, prydet med talrige Illustrationer, vil være velkommen paa Børnenes Julebord. Særlig henleder vi Læreres og Lærerinders Opmærksomhed paa Bogen som en billig og dog værdifuld Gave, hvor Skolerne holder Juletræ. (1 Kr.)

Blandt større Bøger, passende for Julen, fremhæver vi „Billeder af fremmede Folkeslag“ (Pris 5 Kr.) og „Geografiske Billeder“ (Pris 6 Kr.), der begge vil vække Børnenes Lyst til Viden og paa en let og anskuelig Maade forøge ders Kundskaber om fremmede Landes Natur og Folkeliv.

For Hus og Hjem.

Brogede Broderier paa graat eller hvidt Linnedstof er de sidste Aar i saa almindeligt Brug, at der kan være Grund til at skænke dets Bevarelse lidt Opmærksomhed. Hvad enten Broderiet er udført i Bomuld, Uld eller Silke, maa det vadskes, naar det er blevet smudsigt, og det gælder da om ikke at skade Farverne. Hertil benyttes Afkog af Sæberod, hvori der, naar det er afkølet, hældes nogle Draaber Salmiakspiritus og Terpentin. Er Broderiet vadsket rent, skylles det først i lunkent, derefter i koldt Vand, tørres lidt imellem et Klæde og stryges paa Vrangen.

Silkehandsker bliver som ny, naar man renser dem paa Haanden med Gallesæbe, som er opløst i lunkent Vand. Derefter skyller man dem godt ud, lægger dem til tørre mellem et rent Stykke, og mens de endnu er halvvaade, trækker man dem saa vidt mulig i den rette Form og stryger dem over med Silkepapir.

Hovedbrud.

Udgravningsarbejde.

Find i den omtalte Maaneskinstur syv Fiskenavne.

Jeg gik en sildig Aftenstund
paa Landet — ud til Rosenlund.
Hvor Maanen syntes mig forstørret
og klar! Den lo til mig saa smørret,
thi — netop Skulketanker fik den.
Farvel! Ak, se — bag Skyen gik den.
Du slette Vejviser, bliv du der bare!
Uden dig skal let jeg mig klare.

J. J.

Rebus.

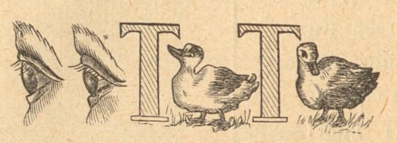

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 10: Søm, Sø, Mø, øm.
Rebus i Nr. 10: En studeret Formand.

Juridisk Raadgiver.

1. Hvor højt Offer tilkommer der en Præst efter Loven for at brudevi en Ungkarl, der ejer en Gaard paa 1 Td. Hartkorn?
2. Kan Kirkesangeren fordre halvt saa meget som Præsten?

En Holder.

Der er i Lovgivningen foreskrevet bestemte Takster, men Reglen er, at saa vel Præst som Kirkesanger kan fordre et Offer, der i Størrelse svarer til, hvad et Brudepar i lignende Kaar efter Egnens Skik og Brug plejer at yde dem. Kan vedkommende ikke blive enige om, hvad der efter Brudeparrets Stilling samt Egnens Skik og Brug maa ansees som et passende Offer, vil Spørgsmaalet kunne faas afgjort af Retten.

* * *

NB. **Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse kan ventes besvarede.**

„Husvennen“ udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Professor Koch, med Portræt. Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Drengen og Kæltringsvinet, fortalt af C. A. Th. Raadsforsamlingen, af Leo Tolstoy. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Peder Tordenskjold. XII., af B. E., med Billede af Cederfelt. Vanhelds-Tammes, fortalt af Knud Skytte. En Julegaas, Tegning af O. A. Hermansen, Tekst af Chr. Richardt. „Husvennens“ Julebøger. Fra Boghylden. For Hus og Hjem. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 12. Søndag den 21. December. 1890.

Statsraad L. P. Holmblad.

Statsraad, Fabrikant L. P. Holmblad døde efter faa Dages Sygeleje den 16. November, og da han Ugedagen efter stedtes til Hvile fra vor Frelsers Kirke paa Christianshavn, viste den talrige Sørgeskare, at det var en af Hovedstadens ansete og indflydelsesrige Mænd, der var gaaet bort.

Laurits Peter Holmblad var født den 8. Juli 1815 i Sundbyvester paa Amager. Faderen var Agent og ejede to Fabriker, hvoraf den ene laa paa Amager, den anden i Gothersgade; fra den sidste udgik de velbekendte Spillekort. L. P. Holmblad blev Student 1833, senere polyteknisk Kandidat, og da Faderen samtidig døde, overtog han Bestyrelsen af Fabriken paa Amager, udvidede den betydelig og blev 1841 dens Ejermand. Fra første Færd var hans Ledelse præget af en stor Dygtighed og Omsigt, der stadig forstod at bringe de nyeste Maskiner og Opfindelser i Brug. De Varer, som Holmblad særlig lagde sig efter, var Olie, Lys, Lak, Lim, Sæbe og Spillekort, navnlig fra de sidste er hans Navn vide bekendt, eftersom de jo gaar under Navn af „Holmblads Salmebog“. Langt ud over Landets Grænser forstod Holmblad at skabe et Marked for sine Varer, hans store Virksomhed og evnerige Færd bidrog til at hæve dansk Industri og til at skaffe mange Mennesker det daglige Brød.

Tidlig vandt Holmblad Anerkendelse og Rigdom. Deraf fulgte i Tidens Løb en Mængde Tillidshverv fra Medborgeres Side. Han blev Medlem af Borger-Repræsentationen, Medlem af Kommissionen for Hovedstadens Vandvæsen, Kurator for det kgl. Waisenhus, Medlem af Bestyrelsen for Privatbanken i København, senere af Bestyrelsen for en Række Selskaber: Byggeselskabet, det store nordiske Telegrafselskab, det forenede Dampskibsselskab, Nyt dansk Forsikringsselskab o. fl. Desuden var han Formand for Bestyrelsen af det Hjem, der rejstes for danske Kunstnere, og for flere velgørende Foreninger, særlig knyttede til hans Fødeø Amager. Og han var en Mand, som over alt vilde have Haand i Hanke med Sagernes Gang; han ikke alene øvede Indflydelse paa, hvilken Retning flere af disse Foretagender tog, men ofte skyldtes det hans Kyndighed og Rigdom, at de førtes ud over de første trange Aar. Tre Ting laa ham særlig paa Sinde: Waisenhusbørnene, for hvem han var en Fader, Kunstnerne, for hvem han viste sig som en Velgører, da de byggede deres „Hjem“, og endelig Amagerne, hans „Landsmænd“, hvem han tit og ofte betænkte med rigelige Gaver, hvem han gav Arbejde, og hvem han boede midt iblandt — derfor kaldte man ham ogsaa spøgende „Amagernes Konge“. Han hjalp dem til at bygge den ny Kirke i Sundbyerne, han oprettede et Asyl for de fattige Arbejderbørn, og mange nødlidende har han i det skjulte rakt en hjælpende Haand. Al sin Tid boede han uden for Amagerport, og under hans Jordefærd ringede Sundbykirkens Klokker, og Amagerbønder og Amagepiger i deres gamle Hollænderdragter fulgte ham til Jorden. Længe endnu vil hans Navn mindes, og hans gavnlige Indflydelse spores derude, saa meget mere, som han har testamenteret Sundbyerne en større Pengesum til almennyttige Foretagender.

Statsraad Holmblad.

Holmblad var en Mand af den gamle Skole: myndig og selvsikker i sin Optræden, og dog beskeden og tilbageholdende, naar det gjaldt offentlige Hædersbevisninger, flittig og arbejdsom, saa han endnu i sin høje Alderdom begyndte Dagenes Dont fra den aarle Morgenstund af.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Fortsat.)

Skrams overmodige Mine forsvandt, medens Søren talte, Snedkerens Ord syntes at forvandle ham, han nikkede godmodig og svarede:

„I er vist en rigtig stikkelig Mand, og det er mere, end I mener om mig i dette Øjeblik. Der er min Haand! — naa, tag den!“

Men Snedkeren tog ikke Herremandens fremstrakte Haand, han krydsede sine Arme over Brystet, smilede og sagde:

„Nej, naadige Herre! Saa er der ikke videre tilbage.“

Enevold Gylding betragtede vekselvis Snedkeren og Adelsmanden, han fattede ikke det ringeste, af hvad her foregik.

„Det kom der ud af, at jeg gav efter for Hennings Bønner,“ hviskede han til Skram. „De Mennesker hører ikke hjemme hos os, de har ingen Levemaade.“

„Nej! de har ingen Levemaade,“ gentog Skram.

„Du indser nok, at du maa bære lidt over med dem, kære Svoger Mads.“

„Du indser nok, at du er en stor Tosse, kære Svoger Enevold. Hvad Fanden skal jeg bære over med? Den Snedker der har jo teet sig langt bedre end jeg. Begriber du ikke det?“

Under disse Ytringer var Henning kommen til Syne paa Trappen, han ilede ned til Søren, hilste ham, derpaa slyngede han begge Arme om Snedkerkonens Hals, trykkede hende til sit Bryst og hviskede:

„Moder, Moder! hvordan gaar det Else?“

Snedkerkonens Øjne blev vaade, medens hun betragtede Henning. „Vil du bare lade være at tale om Else i Dag,“ hviskede hun. „Hende gaar det som de Blomster, hun stikker dig i denne lille Æske.“ Med disse Ord rakte hun ham Sørens Gave.

„Vi ventede paa jer med Middagsmaden, saa længe vi kunde,“ sagde Hr. Enevold, da han havde ført sine Gæster ind i Stuen, „da I saa ikke kom, satte vi os til at spise, men jeg skal lade dække et Bord til jer herinde.“

Søren og hans Hustru blev nu forestillede for de tilstedeværende. Han bemærkede ikke de spottende Smil og de neblandende Blik, de var Genstand for, ikke heller, at man undgik deres Nærhed, saa at der, straks efter at Gylding havde nævnt dem, blev en tom Plads mellem dem og de øvrige. En Sag af langt større Betydning fængslede i dette Øjeblik alle Snedkerens Tanker.

„Motter!“ hviskede han, „lad mig se, du holder Ryggen brav mod Væggen, der er sprungen to Hægter i din Kjole, saa at alt dit Undertøj stikker frem.“

Snedkerkonen lod ikke til at tage sig dette Uheld saa nær som Manden. Hun fik heller ikke Tid til Svar. I dette Øjeblik førte Henning Fru Gylding hen til hende.

„Naa! I er altsaa Hennings ny Moder,“ sagde hun, „saadan ser I ud — min Mand raadede mig undervejs til at være varsom med at byde en adelig Frue Haanden, formedelst vor ringe Stand. Eder vil jeg alligevel række dem begge to og takke og velsigne jer for alt det gode, I lod min Dreng finde, siden I tog ham bort fra mig. Jo, han har fortalt mig det altsammen, og nu ser jeg, det maa være sandt, for saadant et Ansigt som eders kan ikke lyve. Eders Mand gav ham et stort Navn og rige Kaar, I lagde ham op til eders Hjerte og tørrede Taaren af hans Øjne. Jeg tror, han trængte mere til det sidste end det første.“

Og nu glemte Snedkerkonen, at der var sprunget to Hægter i hendes Kjole, ligesom Fru Gylding glemte den Afstand, Verdens Mening havde dannet imellem dem. Hun tog imod de fremrakte Hænder, trykkede dem, beholdt dem i sine og fortalte om al den Lykke, der var givet hende med Henning.

„Du indser da vel, at jeg var nødt til at lade dække til de Mennesker her inde i den lille Stue?“ hviskede Hr. Enevold til Henning. „Der er ingen, som vil have med dem at bestille, og jeg maa da ogsaa tage lidt Hensyn til mine andre Gæster.“

„Kære Fader har Ret som altid,“ svarede Henning. „Det gør ikke det allermindste, hvor Bordet blev dækket, for nu sætter jeg mig hen til dem, og hvis ingen af de andre vil tale med dem, saa vil jeg det, thi, som Fader siger, man maa tage Hensyn til, at jeg skylder de to mere end alle de andre.“

Dermed gik han hen til Snedkeren og satte sig ved hans Side. Enevold Gylding blev staaende inden for den næste Dør; alt syntes at sammensværge sig imod ham denne Eftermiddag. Mads Skram kom leende hen til ham.

„Naa, hvad er der nu i Vejen?“ spurgte han, „siden du staar der og slaar Krøller paa Panden.“

„Jeg har vel Lov til at ærgre mig,“ svarede Hr. Enevold. „Der sidder Henning og smidsker for de Snedkerfolk, som om der ikke var andre Mennesker til Stede paa Gaarden.“

„Ja, jeg ser det nok, men hvad angaar det dig?“

„Jo, for saa vidt at det vil komme til at gaa ud over mig, og at jeg i Forvejen ved, at du giver dig til at skænde derover, som du plejer, men jeg vil lade dig vide, at det er ikke min Skyld, og nu gaar jeg hen og kalder baade min Hustru og Henning bort fra dem.“

„Lad mig hellere gøre det,“ sagde Skram. „Kom, saa skal du se, hvordan jeg bærer mig ad.“

Med disse Ord gik han ind i det næste Værelse. Enevold blev staaende. Flere af Gæsterne samlede sig i Døren, som om de anede det Optrin, der nu forestod.

Da Skram kom hen til Bordet, hvor Henning talte med Snedkeren, og Fru Gylding med hans Hustru, blev han staaende nogle Øjeblikke og lyttede til deres Samtale. Af og til skottede han hen til Enevold, der besvarede hans Blik og hans Smil med en ynkelig, modfalden Mine, som om han vilde bede om Skaansel. Derefter satte Skram sig ned ved Bordet og sagde:

„I drikker ikke til Maden, Naadmand Søren!“

„Jeg har alt drukket,“ var Svaret.

„Et Bæger endnu! Vinen er god, det lover jeg for; den er bleven gammel i min egen Kælder.“

„Ellers Tak! Ikke mere den Gang,“ svarede Søren.

Da tog Skram Vinkanden, fyldte to Bægere og sagde:

„Før bød jeg eder min Haand, men I mente nej og vilde ikke tage imod den, vil I nu heller ikke drikke et Bæger med mig?“ Efter disse Ord rejste han sig op og blev staaende med sit Bæger i Haanden.

„Ak, naadige Herre!“ svarede Søren, blodrød i Ansigtet, „hvad siger I der? For hvem vilde det ikke være en Ære at drikke et Bæger med eder?“

„Jeg ved, at det er eder, Naadmand Søren, og eders Hustru, som har opdraget den Mand, jeg i Dag kaarer til Brudgom for min eneste Datter, eder, der har lært ham Gudsfrygt og gode Sæder — hvad godt og kærligt, der siden vil blomstre frem imellem de unge, lagde I to Spiren til, skulde vi saa ikke have en venlig Haand og et Ord til Tak, skulde vi saa ikke kunne drikke et Bæger sammen? Vend eder om og se, der henne ved Døren staar Enevold Gylding og flere, som mener mig det vel, de længes allesammen efter at faa Lov til at gøre det samme.“

Skrams Røst hævede sig og blev stedse lydeligere, medens han talte. Hr. Enevold stod og stirrede paa ham med aaben Mund, han var som sædvanlig saa uheldig at høre uden ret at fatte; han gik først hen til Bordet, da han saa alle de tilstedeværende Adelsmænd nærme sig Søren, fylde deres Bægere og strække ham dem i Møde.

„Nu ved jeg ikke, hvad jeg vil,“ sagde han til sig selv. „Jeg vil gøre det samme som alle de andre.“ Med denne kløgtige Beslutning gik han hen og fyldte sit Bæger.

Søren stod med sænket Hoved imellem den Kreds, som omringede ham; han smilede livsaligt, han klinkede og drak, medens Taarerne løb ned ad hans Kinder, han kunde ikke faa Ordene frem, men nikkede blot til enhver, som strakte ham sit Bæger i Møde. Han saa hen til Henning, derefter ned paa sin Hustru, det var et Øjeblik, som han i sin dristigste Drøm undervejs ikke vilde have anset for muligt, en Lykke, som bragte enhver tidligere Ydmygelse i Glemme.

Da Kredsen lidt efter lidt igen aabnede sig, gik Mads Skram hen til Enevold og stillede sig foran ham uden at sige noget. Hr. Gylding rettede sig, han satte Haanden i Siden og udbrød med en ædel Selvbevidstheds Mine:

„Synes du ellers ikke, jeg bar mig ret kønt ad imod den Snedker?“

Skrams Ansigt udtrykte en uhyre Forbavselse, han brast i Latter og svarede:

„Hvad mener du?“

„Jeg klinkede og drak med ham.“

„Du er Guld værd, lille Enevold! Kom og lad nu os to drikke et Bæger sammen.“

„Ja nok!“ sagde Hr. Enevold. „Jeg har vist ikke saa lang Tid tilbage at drikke i. Naar vil du saa underskrive det Gældsbrev?“

Skram svarede ikke, men skænkede og drak.

Da Mørket faldt paa, blev alle Lysene tændte i den store Sal, mellem Granløv, forgyldte Æg og Blomsterkranse; ny Retter bødes om, men især var det Drikkebordene, som fængslede de fleste.

„Det maa man lade Hr. Enevold,“ sagde en ung Adelsmand, „der kan ikke tænkes en bedre Vært; han har sørget for alt, hvad vort Hjerte begærer, et undtagen.“

„Og hvad er det?“

„De unge vil gerne danse, men her er ingen Spillemand.“

„Saa maa vi se at skaffe en til Veje," svarede Enevold, som nu lod til at være i et ypperligt Lune. Han gik ud og kaldte paa Fogden.

„Hør, Foged!" sagde han, „der maa straks gaa Bud ned i Landsbyen efter den tyske Heinrich, ham, som spiller til Bryllup. De unge Folk herinde vil danse, og vi har ingen Spillemand. Det burde han ogsaa have tænkt paa, men jeg skal have alt i Hovedet. Sæt sig paa en Hest, bring ham med tilbage, og lad det ske i en Fart!"

(Fortsættes.)

Medens det er Tid!

Under Borgerkrigen i de forenede Stater 1860—64 uddelte en Feltpræst Traktater og Kort, som han blandt andet lagde paa Sengene i Hospitalerne. En Mand, der var saa vidt helbredet for sine Saar, at han havde faaet Lov at gaa ud med Armen i et Bind, kom en Dag hjem og fandt et Kort paa sin Seng.

„Hvorledes kommer det her?" spurgte han gnaven.

„Feltpræsten har lagt det paa Sengen," svarede en Sygeplejerske.

„Det maa han helst lade være med," sagde Manden og vilde kaste det bort, da i det samme hans Øjne faldt paa Ordene: „Vi rejser til vort himmelske Hjem, vil du med?" — „Nej, jeg vil ikke!" svarede han vredt og kastede Kortet fra sig.

Men et Øjeblik efter saa Sygeplejersken overrasket, at han tog Kortet op og læste det omhyggeligt igennem. „Vi rejser til vort himmelske Hjem, vil du med?" Han læste det atter og atter.

Han saa i Tankerne sin Hjemstavns grønne Bjærge, Landsbykirken, hvor hans nu bedagede Moder saa gerne førte ham hen. Og han saa længer tilbage i Tiden, da han som Dreng havde sunget de gamle Koraler sammen med sin Fader og sine Brødre. Forgæves søgte han at jage disse Tanker bort. Gud havde faaet Tag i ham. Han skrev med Blyant paa Randen af Kortet: „Med Guds Hjælp vil jeg prøve paa det." Samme Aften var han til Stede ved Andagten for Soldaterne, og efter at han havde fortalt om sit Kort, gentog han de Ord: „Med Guds Hjælp vil jeg prøve paa det."

Kort Tid efter kom han i Slag — det blev hans sidste Kamp. Da man undersøgte Ligene paa Valpladsen for at finde Minder til Vennerne i Hjemmet, fandt man hos denne Mand en til hans Hjem adresseret Pakke. — Den gamle Moder modtog den med skælvende Hænder og bankende Hjerte og fandt det lille, i sort indbundne Testamente, hun havde givet Sønnen, før han drog i Krig. Hvilken Fryd for hende, da hun foran i Bogen saa det lille Kort. „Vi rejser til vort himmelske Hjem, vil du med?" og Svaret: „Med Guds Hjælp vil jeg prøve paa det." Det var et Budskab fra en hensovet, som havde fundet Fred.

Og det er alt, kære Læser, hvad du og jeg har at gøre, for at finde Kristus. Han venter paa os for at kunne række os Haanden.

(Ved A. Th. J.)

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

En Stund sad Bendt og snakkede med Annine paa en Kiste ved Døren.

„Hvor kunde det dog falde dig ind at komme paa den Maade?" spurgte hun.

„Jeg havde jo sagt, at jeg vilde med til Gildet, og saa mente jeg, de andre kunde have Morskab af at følge med."

„Ja, men saa komme ridendes?"

„Jeg skal sige dig noget, jeg vilde ikke have, at du skulde gaa og jokke i al den Sne; nu kan du sidde op hos mig, naar vi skal hjem."

„Hi, hi, hi, det var nok lige saa godt!"

„Det er mit Alvor. Hvad skulde der være ved det? Du er ka'ske bange?"

„Bange? Du kan tro nej, det er der ikke noget, der hedder til vort."

„Ja, ja, saa er det . . . hov, der har vi Tyrolervalsen . . . kom her!"

Han sprang ned, tog hende i Haanden og trak hende frem paa Gulvet, hvor seks andre Par i det samme kom springende.

„Du, dida, dida, didu, dida!" Og rundt skrabede og valsede 28 Ben over det sorte Lergulv.

„Lille Pige med det sorte Haar,
se ret paa mig!"

sang Bendt og vendte Øjnenes milde Flamme ned mod Annine, der med en Lyksalighedsfølelse uden Lige hældede sig ind imod ham og gyngede og gled med ham ind i unævnelige Drømme.

Klokken blev 5.

„Nu skal vi hjem!" raabte Bendt og fik samlet sin Flok. „Nu kan vi naa Alfingrød til Davretid, saa vi kan tage fat til ordenlig Tid paa vort Arbejde."

De gik rundt og bød „en god Morgen".

Bendt vendte sig i Øverstestuedøren: „Og saa faar I have Tak, Kammerater, for Opvartning og Venskab! Og li'saadanne skal I have saa mange Tak, Piger, for Dansen! En god Morgen, allesammen!"

Hver af de fremmede smak en ærlig Firskilling i Egebordet og hilste endnu en Gang Godmorgen.

Annine, der havde skønnet, at det virkelig var Bendts Alvor med Ridtet, havde egenlig ikke noget imod at sidde op hos ham, men hun vilde dog ikke lade de andre se paa, at hun red, hvorfor hun skyndte sig i Forvejen ud af Byen og afventede, hvad der kunde ske.

Bendt kom travende. „Du smuttede fra mig! Kom her!" Han løftede hende med et rask Tag til Sæde forved sig, sporede Hesten og tog Vejen ud i den lyse Frostnat.

„Pu . . u!" Sveden drev af ham, han rev Vesten op, drog Skjorten til Side og lod Frostvinden suse ind mod det vaade Bryst. „Aa, hvor det svaler rart!"

Ved en Ombrejning borede han Haanden ind under hendes Sjal og sluttede Armen tæt om hende; han kunde mærke, hvor hendes Hjerte bankede under Bullen.

„Du skal ikke være bange for at trille af, for jeg skal nok holde dig."

„Ja, men du klem . . . av, du klemmer saa haardt!"

Da de havde redet et Stykke, fik de Øje paa et Menneske, der laa i en Snedrive.

„Det Bæst, er han ikke kommen længer endnu? Halløj!"

Den liggende rejste Hovedet.

„Husker du ikke paa, at du skulde have været afsted med Læs Kl. 2?"

„Ja vel, Kl. 2, det er meget rigtigt."

„Ja, og nu er hun halv 6."

„Fa'ns, er hun saa mange?"

Stjern maatte atter trave ud.

„Ved du, hvorfor jeg klemmer saa haardt, Annine?"

Hun vendte Hovedet om og saa op i et Par tindrende Øjne; i samme Nu slog han Armen om hendes Nakke og knugede hende Gang paa Gang ind imod sin Mund.

„Nu er du min, Annine! Forstaar du!"

Der var en voldelig Kraft i hans Ord og Tag, som tog Magten fra hende, hun bævede i hans Arm, sank tungt ind imod ham og overgav sig i hans Kærlighed, den Kærlighed, som hun med sin rene, stærke Attraa havde ventet paa, næsten saa længe hun kunde huske tilbage. Hun var som lammet af Overraskelse og Lykke, Tanken stod stille, Brystet rejste og sænkede sig ved en lang Ind- og Udaanding. Men paa en Gang rettede hun sig op og saa paa ham.

„Bendt, er det ogsaa Alvor?"

„Du kan stole paa mig!"

Hun sad lidt og saa ham ind i Øjnene. Da slog hun Armene om ham, knugede sig ind til ham, vilde ikke slippe ham igen.

„Du kan stole paa mig, Annine!"

Hun aandede stærkere, og det var, som hun vilde trykke sig ind i hans Kærlighed for evigt.

„Tror du det ikke?"

„Jo, jeg tror det. Aa, Bendt, jeg har jo holdt af dig al min Tid . . . har du ikke mærket det?"

„Jo, det har jeg magelig . . . Prrr! vi triller af! Staa!"

Han holdt stille lidt og rettede hende i Sædet.

„Og nu er det . . . aa, Bendt, saa blev det dog!"

„Det blev netop lige bestemt, hvad der altid har været min Mening."

„Jo, men du har dog . . . jeg vidste ikke, hvad jeg skulde tro."

„Det vidste du magelig. Vi to!"

Med Armen sluttet om ham sad hun og saa op paa Venus, der brændte med funklende Farver.

„Jeg har bedt saa mindelig til, at det maatte blive os to, og nu er det sket! Aa, Bendt dog, Bendt dog!"

Saa red de videre ad den lyse Vej. Sneen skreg under Hestens Hove og fløj til Siden i smaa fine Skyer. Det raske lille Dyr satte mere og mere Fart paa, Dampen fra dets Hals satte sig i Enderne af de lange Uldhaar, hvor den frøs og dannede et fint Perleslør, der lyste med skiftende Metalfarver i Maaneskinnet.

I Gildesgaarden klang endnu Violinens Strenge; men Stemningen var borte, Pigerne slæbte Benene efter sig, og adskillige af Karlene sad i Krogene og hældede Hovederne mod Væggen.

Maren Skrædders gik ud i Køkkenet for at lægge til Ilden. Som hun bedst stod og ragede med Tangen, faldt Bagerovnslaaget paa Gulvet og et stort, søvndrukkent Hoved tittede ud:

„Er de gaaet?"

Niels Bendtsen kom en Aften ravende hjem fra Skoven med en Kugle i Ryggen.

„Det var den ny Skovfoged," stønnede han og sank om med Bøssen paa Gulvet. En bred Blodstribe stod fra den ene Mundvig ned over Hagen.

Lille-Svend, der sad ved Bordet og skrabede paa et Svinehoved, smed Kniven fra sig og hjalp til med at faa Manden i Seng.

„Gaa dog ud, Menneske, og læg paa Øgene og hent Doktoren," skyndte Annine paa.

„Det er ingen Nytte til, for han er fær', inden jeg kommer med ham," mente Svend. Føløget kunde desuden ikke tages fra det lille Føl.

Annine løb over til Bendt, der straks kørte. Lægen gjorde Forsøg paa at drage Kuglen ud, men forgæves; han maatte nøjes med at anlægge en Forbinding og mente for Resten med Lille-Svend, at det var snart ude med Manden.

„Dog, dog! Ja, jeg vidste det, jeg vidste det!" klagede Mariane. Hun havde Aftenen forud set en stor sort Fugl flyve over Kirkegaarden.

Annine snoede en ny Væge til Lampen, hældte Skaalen fuld af Tran og lagde Tørv i Ovnen.

Bendt havde gerne blevet der om Natten, men kunde ikke være borte fra Hjemmet, da en af Gaardens bedste Køer var bleven syg.

„Jeg skal, saa band han, nok blive her og tage mig af det hele," lovede Lille-Svend og satte sig til rette i Kakkelovnskrogen.

Annine stod den meste Del af Natten ved Sengen og stirrede ind i det halvmørke Rum, hvor det dødsmærkede Ansigt skimtedes som et forvredet Aasyn paa et Lig. Det gik med Stød af tilbagetrængt Graad igennem hendes Bryst.

Svend førte Ordet uafbrudt, men blev omsider træt og gabede ved hvert andet Ord.

Stuen fyldtes med Tran-Os, Vindusruderne skinnede som Stenkulsflader i det rødlige Lys, i Hjertet paa Gaasebænken kom af og til et stort Næb til Syne, paa Enden af Bordet stod Svinehovedet med opstrittende Øren og sammenknebne Øjne.

Klokken slog 3. Lille-Svend rettede sig, gned Øjnene, stoppede og tændte sin Pibe og gjorde sig rede til at genoptage sit Arbejde.

„At sidde og skrabe Svinehoved nu!" skændte Annine.

„Jeg kan, saa band han, ellers itte holde mig."

„Lad ham bare skrabe," lød det inde fra Sengen.

„Ja, det siger jeg med," samstemmede Svend og tog fat paa Strøget omkring det venstre Øre, hvor han saa at sige slet ikke havde været før. „Lad mig bare skrabe, at jeg kan blive fær'."

Saa gled Timerne med klagende Aandedrag henne fra Sengerummet og smaa raske Skrabelyd fra Bordet.

Annine gik paa Strømperne til og fra Sengen og kunde næsten ikke stedes i Stuen, hendes Moder sad i Kakkelovnskrogen og vuggede i stumt Taalmod med sin Skæbnetro. „Nu er det saadan tilkejset os."

Længe før Dag traadte Bendt ind og fandt Lille-Svends store Hoved liggende paa to Arme ved Siden af Svinehovedet og Mariane siddende bleg og søvndrukken i Krogen.

„Hvordan staar det sig?"

„Aa, Bendt!" stammede Annine og kastede sig i hans Arme.

Dagen gik uden Forandring. Næste Nat vaagede Bendt og Annine. Den syge laa i Vildelse og talte om Dæggelam og Rendekugler.

Den tredje Nat, da Mariane og Lille-Svend sad hos ham, klaredes hans Hoved af og til, men

Ridtet.

han var da saa medtaget, at det kunde være forbi med ham, hvilket Øjeblik det skulde være.

„Du skal se, han piller af i Nat," sagde Lille-Svend hvert Øjeblik.

Mariane sad fattet paa Sengefjælen og holdt sin Mands Haand. „Tror du, at du staar dig?"

„Nej."

„Nej, det er, som jeg siger: de Huler der i Tindingerne og om Øjnene — det er Tegnene, det er det, saa band han."

„Hvordan skal jeg saa med det hele?" spurgte Konen.

Den syge stønnede nogle Ord om Bendt.

„Ja, det er det eneste, der er at gøre," mente ogsaa Lille-Svend. „Bendt han skal nok gøre Redelighed for det hele."

Manden stammede noget om, at hun kunde jo ogsaa prøve at sidde hen en Tid som Enke.

„Ja, det var ka'ske det bedste, at Mariane hun prøvede at sidde hen en Tid som Enke."

Svend sad hele Tiden og skottede med sit skæve Hoved hen til Krogen ved Uret.

I lang Tid laa den syge tavs, som om han grundede paa det store gaadefulde Spørgsmaalstegn, der runder sig bag Livets sidste Suk.

„Vil du ha'e Præsten, dersom du gør det til i Morgen tidlig?" spurgte Mariane.

Han hørte ikke hendes Spørgsmaal, det var, som han var borte i en Bøn, et brændende Ønske, et Anliggende, der tog al hans Tankekraft.

Mariane stirrede paa ham. Hvad mon det egenlig var?

Da vendte han paa en Gang et gennemtrængende Blik op mod Sengehimlen og videde Næseborene ud.

Nu da, nu maatte det komme . . .

„Jeg havde sælt gerne villet leve og se, hvad det Føl bliver til. Jeg har svært Tro til det Føl."

„Tro?" Lille-Svend nikkede. „Det bliver en Dyrkløver, der smører uden om Stjern som en Røg."

Der gik et lyst Drag over den døendes Aasyn. „Patter det godt?"

„Naada! Det er saa bøved som en Blæjre."

Mariane sad en Stund og skuede ud mod det store Fjerne, hvor Livets kommende Tildragelser væves bag løndomsfulde Taager.

„Det var dog et farligt Held," sagde hun, „at vi saa lige havde faaet slagtet den Gris."

„Ja, det kan man kalde et Held," sandede Lille-Svend. „Og Robeder skal jeg nok skaffe."

Hun grundede i nogle Minutter. „Det er dog lige godt sælt," sagde hun og tørrede sine rindende Øjne. „Alt det Bras."

„Aa, det kommer vi nok over," trøstede den lille Mand og skævede atter hen efter Krogen.

Niels hviskede, at der maatte ikke mangle noget.

„Vi skal gøre det, saa godt vi kan med det hele."

Hun mente, det var bedst, hun gik til Jens Snedker.

„Ja," faldt Svend ind, „Jens Snedker bliver nok den billigste, og han gør godt, forsaant Arbejde."

„Godt endda, at vi har Tøjet liggende," sukkede hun.

(Fortsættes.)

Peder Tordenskjold.

XIII.

Ved Carl den Tolvtes Død var den Magt brudt, der ligesom havde stampet Soldater og Krigsmidler frem af Sveriges forarmede Jord. Borger og Bonde længtes efter Fred, Hæren pønsede ikke længer paa Angreb, og den ny Regering skyndte sig at indlede Fredsunderhandlinger. Disse førte til Fred med England og Holland, men brast der toges fat paa Udrustningen, udnævntes Tordenskjold til Eskadrechef, og saa snart Søen var isfri, den 3. April, hejste han for første Gang det blaa Admiralflag og sejlede nord paa med en Eskadre, der bestod af 4 Linieskibe og 1 Fregat. Han medførte en forseglet, hemmelig Ordre, der først maatte aabnes paa Højden af Læsø. Den befalede ham at blokere Gøteborg, og skønt Tordenskjold fandt sin Styrke temmelig ringe, ankrede han faa Dage efter i Nærheden af Batteriet „Ny Elfsborg.“ Han kom uventet. Fire svenske Skibe, der ikke anede Frygt eller Fare, faldt straks som Bytte i hans længre mod Nord, laa Byen Marstrand med Fæstningen Carlssten, og i dens velbevogtede Havn laa en svensk Eskadre, der talte 5 smaa Linieskibe, 1 Fregat, 3 Skytskibe, 1 Stykpram, 2 Galejer og 1 Snau. Hvis denne Eskadre fandt paa at gøre fælles Sag med Skibene ved Gøteborg, vilde Tordenskjold møde en anselig Overmagt. Derfor maatte han gaa noget varsomt til Værks under Blokaden, stadig holde Udkig med Eskadren ved Marstrand og stadig være paa Færde ved begge Indløb til Gøteborg. Snarraadighed og Hurtighed maatte bøde paa den ringe Styrke. Gang

Tordenskjold som Fisker om Bord i de svenske Skibe. Efter Maleri af V. Rosenstand.

overfor Rusland og Danmark, da Sverige ikke vilde gaa ind paa de opstillede Fordringer, der fra dansk Side gik ud paa at genvinde Skaane, Halland og Bleking. Altsaa fortsattes Krigen med det ny Aar 1719, og dens hede Luer lyste snart over Kattegattets Vande.

Tordenskjold var atter stadig Gæst ved Hoffet og nød Kongens fulde Yndest, hvilket Udnævnelsen til Schoutbynacht jo noksom viste. En Dag blev han i samme Ærinde som tidligere sendt over til Sverige og hjembragte denne Gang en Præst og en Løjtnant, der gav Kongen god Underretning om Svenskehæren og Tilstandene hinsides Sundet. Da

Hænder, og i de nærmeste Dage blev de forøgede med flere Handelsskibe, som i god Tro søgte den afspærrede Havn.

Foreløbig var Stillingen dog ret vovelig for Tordenskjold. Til Gøteborg er der to Indsejlinger, adskilte ved den store Ø, Hisingen, og for at kunne bevogte dem begge maatte Tordenskjold dele sin lille Flaade. Rigtignok havde han ikke synderligt at frygte for den svenske Søstyrke, som laa inde i Gøteborgs Havn, thi foruden de faste Batterier bestod den kun af 4 ældre Skibe, nogle Galejer og mindre Baade. Faren truede fra en hel anden Kant. Paa en Klippeø i Skærgaarden, nogle Mil

efter Gang sendte han Bud efter Forstærkning, og endelig i Maj—Juli blev hans Krav efterkommet, saa han snart raadede over en ret anselig Styrke, hvormed han ikke blot holdt Gøteborg fuldstændig afspærret, men ogsaa indgød Svenskerne en saadan Skræk, at de sænkede deres fire gamle Skibe for dermed at spærre Havneindløbet for Fjenden.

Paa samme Tid drog Kong Frederik over Jylland til Norge, hvor Hærstyrken var bleven forøget med henved 10,000 Mand, og hvorfra der nu skulde gøres et Indfald i Sverige, særlig rettet mod Bahus, Marstrand og Gøteborg. Den 20. Juli overskred man den svenske Grænse, og Kon-

gen rykkede med Hæren ind i Strømstad, medens Viceadmiral Rosenpalm indesluttede Byen fra Søsiden. En stor svensk Førselsflaade med ophobede Forraad af Skyts, laa i Havnen; da de Svenske indsa^, at den ikke kunde reddes, blev Skibene opbrændte eller sænkede.

Tordenskjold brændte af Lyst efter at udrette en stor Bedrift, nu da han befandt sig i Krigens Midtpunkt og stod som Chef over en lille Flaade. Allerede i Forsommeren havde han gennem Skrivelser meddelt Kongen en Plan til at erobre Marsrand og Gøteborg, men hvorvel Planen var klog og røbede Tordenskjolds geniale Krigsblik, hans utrolige Kendskab til Skærgaardens vanskelige Farvande, hans Forstaaelse af Fjendens Stilling i dens Styrke og Svaghed — saa fandt Kongen eller Krigsstyrelsen dog, at den var for dristig, og man foretrak at gaa mere langsomt til Værks. Men Tordenskjold mente, at det nu var paa Tide at skride til Handling. Han rettede sit Blik mod Marstrand, Carlssten og den svenske Eskadre, som her laa i Havnen. Rigtignok var denne saa vel befæstet med Batterier og Bomme, og Klippefæstningen Carlssten saa mægtig og stærk, at Svenskerne her troede sig i fuldkommen Sikkerhed for Fjenden. Men Tordenskjold var af en anden Mening. Af en svensk Præst havde han faaet paalidelige Oplysninger om Forholdene i Marstrand og deriblandt erfaret, at Carlstens Besætning var temmelig svag og bestod af tilfangetagne tyske Tropper, der slet ikke var til at lide paa. Tordenskjold sammenkaldte Flaadens Chefer til et Krigsraad, forelagde dem sin Plan til at indeslutte Marstrand, og alle gik ind paa Forslaget. Efter at den sidste Forstærkning i de samme Dage var ankommen, saa bestod hans samlede Styrke nu af 7 Linieskibe, 2 Fregatter, de to Skytskibe „Hjælperen" og „Frederikshald", de to Flydebatterier „Langemaren" og „Spydstagen", der førte meget svære Kanoner, og endelig 2 Stykpramme, 1 Bombarderskib og 4 Galejer. Med denne Styrke nærmede Tordenskjold sig Indløbet til Marstrand og fordelte Skibene paa to Hold, just paa samme Tid som Kongen rykkede ind i Strømstad.

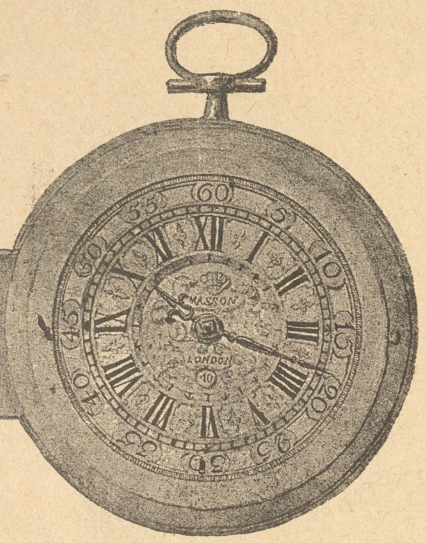

Tordenskjolds Ur.

Den unge Schoutbynacht havde saa ofte maattet høre ilde for sine dumdristige Forehavender, de gennemlevede Krigsaar havde vel ogsaa modnet hans Omtanke og Ansvarsfølelse — i hvert Fald denne Gang var det hans Agt at gaa forsigtigt til Værks. Derfor tog han sine Officerer med paa Raad, og derfor trak han en Dag i en Dragt, der saa højest mærkelig ud for en kongelig dansk Admiral:

„Tordenskjold han var polisk,
gik omkring og solgte Fisk."

Han forklædte sig som svensk Fisker, forsynede sig med en Kurvfuld nyfangede Fisk, og i den tidlige Sommermorgen roede han i en lille Jolle ind til Marstrand, ledsaget af to Mand, der ligeledes var forklædte som Fiskere. Hans Hensigt var at udspejde Byen og dens Omgivelser, og han stolede altid bedst paa, hvad han iagttog med egne Øjne. Med sin Fiskekurv paa Armen vandrede han nu op gennem Gaderne, fra Dør til Dør, falbydende sine Varer paa velklingende svensk Maal. Pigerne og Husmødrene saa paa den smukke unge Fisker og slog en Sladder af med ham; men Handel blev der ikke synderlig af, thi han forlangte aldeles ublu Priser. Han kom helt op til Fæstningen, vendte saa ned til Havnen, hvor han gik om Bord i Orlogsskibene for at prøve, om Købelysten skulde være større her. Matroserne og Officererne skottede efter ham, hvor han kom omkring paa Dæk eller i Kahyt, men mest for de høje Prisers Skyld. Da han heller ikke her fandt Afsætning for sine Varer, gik han atter i Land, foretog en Tur omkring Byen og langs dens Batterier, indtil han havde set, hvad han vilde se, hvorpaa han solgte sine Fisk til Dagens Priser — maaske endog til dens billigste — og roede tilbage til sin Flaade.

B. E.

Som man reder —

Ved A. Th. J.

Det følgende, der efter min gamle Onkels Fortælling tildrog sig i Tyverne, er et Eksempel paa retfærdig Gengældelse. Den Gang herskede endnu den gyselige Uskik at blinde Bogfinker for at faa dem til at synge hele Aaret. Saaledes levede der da ogsaa i Onkels Fødeby en vis Johan, hvis kæreste Syssel det var at fange Bogfinker og, naar de efter nogle Dages Forløb var blevne fortrolige med Buret og vidste, hvor Foder- og Vandglasset var, med glødende Jærntraad at brænde Øjnene ud af Hovedet paa dem. Denne sørgelige Syssel skaffede ham Øgenavnet „Finke-Johan". Dyrebeskyttelsesforeninger var der ingen af Anno 20, og ingen hindrede Finke-Johan i Udøvelsen af hans skændige Handlemaade, om end barmhjertige Naboer ofte irettesatte ham og alvorligt opfordrede ham til at holde op med sit Dyrplageri, thi den retfærdige forbarmer sig ogsaa over sit Kvæg (Ordspr. 12, 10). Den lidenskabelige Fuglefænger vilde ikke høre; men han kom til at føle. En Snes Aar efter kom min Onkel paa en Vandring i Nærheden af sin Fødeby. Idet han saa op, faldt hans Blik paa en gammel, krumbøjet Graaskæg, der blev ledet af en Dreng og vandrede hen ad Vejen med tillukkede Øjne. Medlidende begyndte Onkel at tale til den gamle, saa ham i Ansigtet og for forskrækket tilbage — det var Finke-Johan, hvem en uhelbredelig Stær havde berøvet Synet. — Mon der ikke ogsaa i vore Dage udøves lignende Misgerninger, især af Ungdommen, mod Oldenborrer, Skarnbasser, Fluer o. desl., saa vi ældre ikke bør trættes ved at minde de unge om, at ogsaa Dyrene er Guds Skabninger og vore Medskabninger.

Palle Madsens Siljetræer.

Af C. A. Thyregod.

Norden for Vang By ligger en bred Flade, der i fordums Tid har været Fælled, men som nu er opdyrket, for det meste veldyrket, og er et frugtbart og smukt Strøg. Bedst dyrket er dog den Del af Fælleden, der tilhører Palle Madsen, hvem ogsaa den smukke grundmurede Gaard, der ligger paa Skraaningen midt i de smilende Korn- og Kløverenge, tilhører. Mærkeligt er det for Resten, at ude i denne driftige Mands Fælled er en udyrket Plet, som er nogle Favne lang og bred, og er, som hele Fælleden forhen har været, overgroet med Kjæruld, Klokkelyng og krybende Pile. Midt paa Pletten, staar tre forkrøblede Siljetræer i en Trekant, og det forundrer mange, hvorfor Ejeren ikke for længe siden lod de gamle, grimme Træer hugge om og den lille Plet Jord pløje. Jeg skal imidlertid her udvikle Grunden, som Palle Madsen for Resten ikke holder af at omtale til alle og enhver, hvorfor de tre gamle Træer skaanes.

Det var for omtrent 40 Aar siden, at Lyset en dunkel Vinternat skinnede ud af Vinduet fra et lille Hus i Vang. En vejfarende vilde maaske have gættet paa, at nogen holdt sig lystig der inde, dog saaledes var det ikke; en fattig Kone og Moder laa der og droges med Døden. Hun var saa bleg, som om hun allerede var død; men Brystet arbejdede voldsomt. Hænderne famlede om i Vildelse, og Læberne rørte sig, frembringende usammenhængende Ord og Talemaader. En gammel Nabokone sad ved Sengen som Sygeplejerske.

Pludselig sank den syges Hænder matte ned, den usammenhængende Tale døde hen i en Gispen, og der gik en Trækning igennem Ansigtsmusklerne. Da for Sygeplejersken op og hen til en anden Seng i Værelset og ruskede en der sovende vaagen med de Ord:

„Vaagn op, lille Palle! Jeg tror din Moder dør!"

En ni Aars Dreng for op af Søvnen i forvildet Angest, og den fremmede Kone vedblev: „Gud, lille Palle! Du maa endelig mande dig op! Natten er mørk og kold, men du maa ud i den. Du maa til Torpegaard og kalde din Fader op af Søvne og sige ham, at din Moder er lige ved at dø! Han vil da følge med dig hjem! Du kender jo Vejen til Torpegaard?"

„Ja," drønede Drengen; men han halvsov og var sig ikke ret bevidst. Tumlende og famlende klædte han sig paa, den gamle Kone hjalp ham, og derefter skød hun ham ud af Døren, og nu blev han snart lysvaagen ved den bidende kolde Blæst.

„O Gud, min Moder dør!" hulkede han, og saa løb han, hverken ænsende den bidende Kulde eller Nattens Mørke og Øde. Sneen knirkede under hans Fødder, og Rimen frøs fast i hans Haar, men han blev ved at løbe og havde løbet mere end en Fjerdingvej, da han opdagede, at han havde slaaet ind i en urigtig Retning og var langt fra Vejen til Torpegaard. Det var en graaskyet Nat, men Sneen lyste med sin ejendommelige Lysning, hvorhos den dog laa saa jævn og flad paa de flade Marker, at der ingen Vejkending var at opdage.

Men Palle maatte ikke sove. Han slog ind i en ny Retning. Han var ellers mørkeræd, men det tænkte han ikke paa, før hans Blod isnede med et; thi foran ham stod en vældig Kæmpe og udbredte et Par favnende Arme som for at fange ham.

Han vilde fly, men hans Fødder var som forheksede og vilde ikke bære ham bort fra Stedet, og hans Blikke var som fasttryllede af Synet. Endelig gjorde han Korsets Tegn for sig, og i Tillid til dettes Magt vilde han liste sig forbi Synet, idet han dog bestandig stirrede paa det. Da — idet han saa Skikkelsen under en anden Synsvinkel — gjorde han pludselig et Spring hen imod den. Hans Rædsel var borte; thi han genkendte tre Siljetræer paa Fælleden. Under deres sammenslyngede Toppe havde han ofte siddet i Skygge i afvigte Sommer, da han vogtede Naboens Gæs der ude. Det var som en luftig, selvgroet Løvhytte mellem de tre krogede Stammer, og nu gik han igen derind, ikke for at hvile og søge Skygge, men for at takke Gud; thi nu vidste

han, hvor han var, og at Vejen til Torpegaard var ikke langt borte.

Hans Tak var fattig paa Ord, men den fremgik af et fuldt og barnligt Hjerte. Han havde følt sig saa aldeles hjælpeløs; men nu vidste han sig i Guds Haand og fornam ingen Skræk for den ensomme Nattevandring eller for nogen som helst Ting. Han bad sit Fadervor, og saa sukkede han inderlig til sin Gud og Frelser, idet han i barnligt enfoldige Talemaader begærede Hjælp og Beskyttelse mod Nattens Rædsler, og frem for alt bad han om Liv og Frelse for det kæreste, han vidste, den syge Moder.

Og Taarerne randt og lettede hans Hjerte, og det var, som Guds Fred og Klarhed dalede ned over ham, og der lød en Røst — ikke hørlig for det ydre Øre, men gydende Tillid i hans Sjæl og forjættende Bønhørelse. Frygtesløs og vel til Mode stod han op fra den knælende Stilling og fandt snart Vejen og fulgte den. Nattens Mørke skrækkede ham nu ikke; thi han stolede trygt paa, at en Magt var ham nær, som var stærkere end alt det, han før havde skælvet for. Han havde halvanden Mil at gaa, men Vejen gik for ham som ingen Ting. Snart stod han ved Torpegaard, hvor hans Fader arbejdede som Bødker. Han fik ham kaldt op af Sengen og fortalte i faa Ord, at hans Moder for et Par Dage siden var bleven syg, men havde ikke villet sende Bud for ej at drage sin flittige Mand bort fra hans Arbejde. Dog Sygdommen havde stadig forværret sig og havde nu taget en farlig Vending, saa den Nabokone, der var kaldt til Hjælp, havde troet, at Døden var nær, og havde nu sendt Drengen med Bud til sin Fader.

Mads Bødker var straks rede til Hjemvandring, men da han mente, Drengen var træt og forkommen, vilde han have haft ham i sin egen varme Seng, at han kunde blive i Torpegaard, til det blev Dag, det vilde Drengen ikke, han travede afsted ved Faderens Side for at komme hjem til sin Moder.

Der hjemme var atter indtraadt en Forandring. Hin pludselige Omskiftning til det værre, som havde gjort Sygevogtersken saa bange, var et Vendepunkt i Sygdommens Gang, en Krise, som Lægerne kalder det, og som denne Gang ikke varslede Død, men Helbredelse. Nu hvilede den syge i en rolig og sund Søvn, og op paa Formiddagen, da hun vaagnede, var hun ved fuld Bevidsthed og smilte livligt til sine kære og tiltalte dem med trøstende Ord.

Men Palle gik hen i en Krog, foldede sine Hænder og hviskede: „Tak kære Herre Gud, fordi du har været saa kærlig og god imod mig i denne Nat og altid."

Den syge Kone kom sig helt og opdrog fremdeles sin Søn i Tugt og Herrens Formaning. Mads Bødker arbejdede troligt for sines Velfærd, og Palle voksede op og blev en dygtig og kristelig Svend. I sin Tid blev han Ejer af Nabogaarden, og den Gang laa hele Fælleden udyrket. Han dyrkede sin Del deraf; men Siljetræerne nævnede han ikke at lægge øde, og for at Ploven ikke skulde gaa deres Rødder for nær, lod han en lille Plet omkring de tre Træer være udyrket.

Hvorfor fredede han disse Træer? Det var ikke for at drive Afguderi med dem eller holde dem for hellige, thi han vidste, at vor Herre kan man søge og finde i Bønnen, hvor man stedes. Men Træerne var ham et synligt Minde om en Indvielsesstund, den Stund, da Guds Naades Klarhed for første Gang ret lyste op i hans Barnehjerte og vakte det til levende Tro. Mangen Gang siden, naar hans Tro vaklede — ogsaa ellers naar han under sin daglige Gerning følte Trang til at være ene med Gud — gik han ind i Siljetræernes Skygge og genkaldte sig i Tanken hin Nattetimes Nød og Sukke og den naadefulde Bønhørelse, og da følte han altid sin Tro og Tillid styrket. Se, derfor kunde han aldrig faa over sit Sind at ødelægge de tre gamle Træer.

Mon Abraham kunde nænnet at omhugge det Træ i Mamre Lund, under hvilket Herren besøgte ham?

Om Vandkraft.

I vort Land har Vandkraften stor Betydning for en Mængde Møller og industrielle Anlæg. Det er derfor af stor Vigtighed for disse at faa den paa hvert Sted for Haanden værende Vandmængde udnyttet paa den fuldstændigste Maade, især

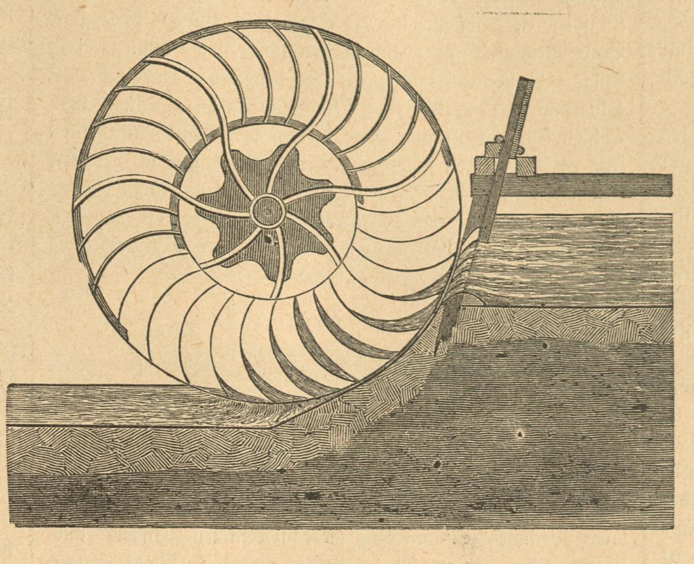

i vor Tid, da Vandmængden aftager, og Kravene til Kraft er stigende. Ved de fleste ældre Vandmotorer i Form af Underfaldsvandhjul foregik et utrolig stort Kraftspild, idet der ofte kun kom en halv Snes % af Vandets virkelige Nytteevne til Gode for Værket; selv ved nyere byggede Vandhjul efter det gamle System kommer næppe Fjerdedelen af Vandets Kraft til Nytte. Det store aarlige Krafttab ved de mangfoldige Vandmølleværker, som findes i vort Land, kan man derfor godt kalde et Nationaltab, og i vor

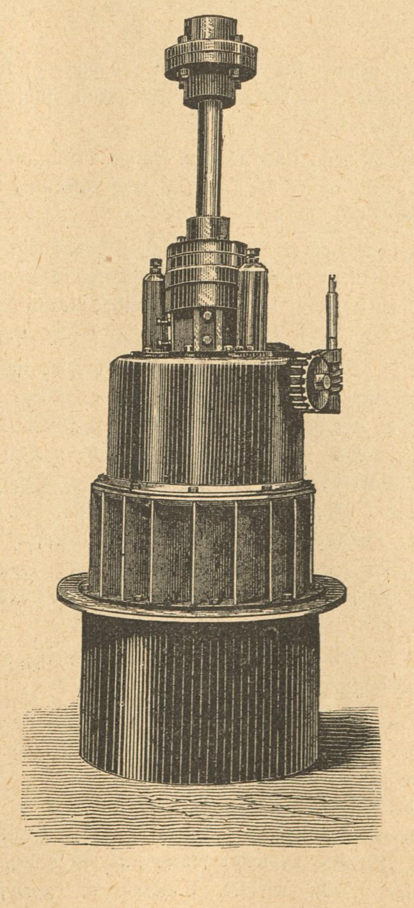

Tid, hvor det mere end nogen Sinde tidligere, gælder om at udnytte Landets Velstandskilder paa den muligst bedste Maade, kan Vankraftmotorer, der mere end fordobler vore Vandløbs Kraftydelser, uden ved Opstemning at genere tilgrænsende Lodsejere, have Krav paa almindelig Interesse og særlig være af største Betydning for Ejere og Brugere af Vandmølleværker.

Flere saadanne ypperlige Vandkraftmotorer er konstruerede af fhv. Møller og Fabrikejer H. Holst der ejede Bredvad- og Klostermølle imellem Horsens og Silkeborg. Han er almindelig bekendt som en genial Konstruktør der i mange Aar har studeret Vandkraftens Anvendelse og gennem utrættelige Forsøg, Beregninger og Konstruktioner har bragt hidtil ukendte Resultater frem.

Saaledes er Holsts patenterede Sidefaldsvandhjul, hvoraf vi bringer hosstaaende Tegning, et Resultat af idelige Forsøg og Forandringer med en Model af 1 Alens Diameter.

Naar Vandstraalen træder ind i Hjulet fra Stigbordsaabningen, vil den ikke møde Skovlene med Stød, men derimod vil Vandet paa Grund af sin Hastighed skyde sig op langs ad Skovlene, trykkende mod disse. Under Hjulets Omdrejning vil det derefter tilnærmelsesvis sukkessivt indtage de paa Tegningen viste Pladser, stadig trykkende mod Skovlene i disses Bevægelsesretning og uden synderlig at støtte sig til den Hjulet omgivende Kappe, indtil det løber ud omtrent lige under Hjulets Centrum.

Dette Hjuls Nyttevirkning er særdeles stor i Sammenligning med selv de bedste, hidtil kendte Vandhjul. Det har derhos den store Fordel, at det er lille og let, og giver en forholdsvis hurtig Omdrejning.

Til Eksempel kan anføres, at et saadant Vandhjul med en Diameter af 16 Fod og 6 Fods Brede ved et Fald af $7^1/_3$ Fod samt en Vandmasse af 52 Kubikfod pr. Sekund, som det modtager gennem en Stigbordsaabning af $11^1/_2$ Tommers Højde og 6 Fods Brede samt med en Trykhøjde af 3 Fod ved 11 Omdrejninger pr. Minut giver en Nyttevirkning af 82 % eller med andre Ord 40 Hestes Kraft (prøvet med Dynamometer).

Dette Vandhjul er udført ved Klostermølle og Bredvad Mølle, begge ved Horsens, 2 Stykker til Usserød militære Klædefabrik, Raadvaddam, Frederiksværk Krudtværk og Anker Heegaards Fabrik ved Frederiksværk.

Om dette Hjuls Nyttevirkning og Gang kan anføres følgende Vidnesbyrd af Oberst i Ingeniørkorpset Th. Linde:

Et af Mølleejer H. Holst af Klostermølle leveret patenteret Jærn-Vandhjul, med en Diameter af 9 Fod og en Bredde af $7^1/_2$ Fod samt forsynet med 28 St. kurveformede Jærnskovle, er anbragt i dette Efteraar i en ny Betonvandstue paa den militære Klædefabrik i Usserød, hvor Hjulet med Vandtilløb af 27 Kubikfod i 1 Sekund og for 4 Fod Fald gaar i 6″ Bagvand.

Da bemeldte Vandhjul ved den foretagne Styrkeprøve, med 12 Omdrejninger i 1 Minut har vist $11^1/_3$ effektive Hestekræfter eller $81_{,22}$ % Nyttevirkning, der overstiger de tidligere derværende betydelig større Træ-Vandhjuls Hestekraft med henved det dobbelte, og endvidere det nye Hjuls Gang bekræfter, at Skovlene løftes lige op af Bagvandet uden at være forulempet af medfølgende Vand eftersom ingen som helst Stænkning finder Sted, ligesom ogsaa Hjulets Gang i enhver Henseende forekommer mig særdeles jævn og god, kan jeg paa det bedste anbefale Hr. Holst's patenterede Jærnhjuls Anvendelse under lignende Forhold i Stedet for Vandhjul af Træ.

Et lige saa smukt Resultat yder Holst's ny Patent-Turbine, hvilken han paa Grund af dens enorme Styrke har kaldt Holger Danske.

Den er ligeledes et Resultat af lang Tids Arbejde med idelige Forandringer og Forbedringer, som han efterhaanden har foretaget med en Prøvemodel af en Turbine paa 12 Tommers Diameter hvormed Opfinderen er gaaet forsøgsvis frem, saaledes at han efter hver Forandring har anstillet Dynamometer-Prøver. Den Nyttevirkning, som denne lille Model derved er dreven op til at yde, er naaet til 81 %.

„Holger Danske" er i Stedet for Stigbord forsynet med en Reguleringsklokke, som kan hæves og sænkes imellem Lederen og Løberen. Naar Klokken er sænket helt ned, lukker den saa tæt af for Vandet, at intet Vandspild er muligt, og ethvert andet Lukkeapparat for Vandet under den daglige Brug er aldeles overflødigt.

Den egenlige Turbines ydre Udseende vises ved hosstaaende Tegning. Trækakselen er lodret staaende. Skovlene indvendig er helt af Staal, faststøbte i Navet og saaledes konstruerede, at det Vand, som passerer Turbinen under hele sin Vandring jævnt

afgiver den Hastighed, som er en Følge af Vandets Tryk og det forlader derfor Turbinen med en meget lille Hastighed. Heri ligger Aarsagen til den store Nyttevirkning, som den lille Turbine giver, og som Følge af sin Lidenhed i Forhold til Vandforbruget og Kraftudviklingen kan en saadan Turbine udføres for en forholdsvis lille Sum. Dertil kommer, at den er let og billig at anbringe paa sin Plads og meget let tilgængelig ved Eftersyn af den, da alt gaar oven over Bagvandet.

En Turbine af denne Konstruktion er i Virksomhed paa Frederiksværk Krudtværk og i Holløse Mølle pr. Næstved.

Ejeren af denne Mølle, Hr. O. Høyer, har under 24, Novbr. 1890 udtalt en udmærket Dom over denne Motor, hvoraf følgende anføres:

„Det er mig en Glæde at kunne meddele, at jeg er overmaade godt tilfreds med Turbinen „Holger Danske", beregnet paa at trække to Skalkværne, idet den har vist at kunne gøre dette med 6 Fod Fald; (jeg har i den Tid, jeg har brugt den, ikke været fri for 2 Fod Bagvand). For at udfolde denne Kraft ved det tidligere Vandhjul brugtes 125 Kbfd. Vand pr. Sekund og bruges nu ved Hjælp af Turbinen „Holger Danske" kun 25 Kbfd. Vand.

Holger Danske har en udmærket Hastighed, idet den gaar 120 Omdrejninger pr. Minut med 6′ Fald, hvilket hidrører fra den lille Diameter (24 Tommer). Naar Klokken er skruet helt ned, er Vandtilløbet aldeles stoppet, altsaa ikke Spor af Spildevand. Turbinen er udført i Hr. Fabrikant Stallknechts Maskinværksted i Horsens. Jeg erklærer, at jeg intet Sted har erholdt saa udmærket smukt, solidt og særligt nøjagtigt Arbejde."

Fra Boghylden.

Jydsk Bondeliv, Fortællinger af **Knud Skytte.** Anden Samling, anden Udgave. Pris 2 Kr. 25 Øre. (Karls Schønbergs Forlag.)

I sin foreliggende ændrede Udgave indeholder denne Bog tre Fortællinger nemlig „Laj paa Gaarden," „En Hovdag paa Tjele" og „En Husmandsjul", hvoraf de to sidste er ny. Alle er de henlagte til en forbigangen Tid, og alle knyttede til Egnen omkring det midtjydske Herresæde Tjele, Forfatterens og hans Forfædres Hjemstavn. Hvad han beretter, er da ogsaa tegnet i Mindets Glans, i det særegne, tryllende Skær, hvori de tidlige Barndomserindringer og de Krøniker, som Fædrene og Mødrene har fortalt, gerne træder frem. Saa vel i den korte, kærnefulde Skildring „En Hovdag paa Tjele", som i den længre Fortælling „Laj paa Gaarden" fortælles om Bondestandens Kaar i forrige Aarhundrede, og bedre, mere ægte Tidsbilleder fra Hoveritiden, ejer vor Literatur næppe. Vi følger her Bønderne fra og til Hove, ser dem slide og more sig paa Hovageren, overværer deres Bystævne, deres Raadslagning og overtroiske Foranstaltninger, følger dem atter paa Skovtyveri — kort sagt — i disse to Fortællinger møder vi en sympatetisk Opfattelse og en smuk og paalidelig Fremstilling af den jydske Hovbonde, i hans Glæder og Sorger, med hans Dyder og Fejl. Den tredje Fortælling giver et nydeligt Julebillede fra et Husmandshjem for et halvt Hundrede Aar tilbage, og alene for denne Fortællings Skyld vil Bogen være en kærkommen Julegave paa Landet.

Til Folke- og Skolebogsamlinger er „Jydsk Bondeliv" selvskreven, og hvor første Udgave endnu ikke skulde være opslidt, kan man dog trøstig anskaffe den foreliggende, eftersom Indholdet jo delvis er nyt.

* * *

Historier fra Skovridergaarden, Novelle-Cyclus af **Sophus Bauditz.** Folkeudgave. (C. A. Reitzel.)

Denne smukke og underholdende Bog, der i Aarets Løb er udkommet i flere Oplag, fortjener fuldtvel at udgives som Folkebog. Det er en Forening af Skildring og Fortælling, der i sin jævne, muntre og sjælfulde Fremstilling er som skaaret ud af den danske Natur, som denne viser sig i vinterhvid og sommermild Dragt. En sundt og frejdigt Syn paa Livet er her parret med et lyst, yndefuldt Lune, der snart hæver sig til djærvt Humor, snart glider ud i dæmpet Vemod. Med en fint mærkende, blød Natursans, der er bleven udviklet og styrket gennem et fortroligt Samkvem med Mennesker, med Skovens Vildt og hele den maalløse Naturverden, gives her nydelige og ægte Billeder fra Gaard og Skov, fra Stue og Stald, rummende Strid og Glæde, Kval og Fryd. Det skal nok vise sig, at „Historier fra Skovridergaarden" vil længe blive staaende i dansk Literatur.

* * *

Soldaterliv i Kaukasus — Albert, Fortællinger af **Leo Tolstoy.** Oversat af W. Gerstenberg. (Lehmann & Stage.)

Det er et Par stemningsfulde Ungdomsarbejder som Tolstoys mange Venner og Beundrere her til Lands vil skynde sig at gøre Bekendtskab med i Kaptajn Gerstenbergs vellykkede Oversættelse. „Albert" er Fortællingen om en genial, men forfalden Kunstner, en Vildfuglenatur, der gaar til Bunds i de store Byers Vrimmel. Fortællingen, der synes noget famlende i sit Anlæg, opruller et fremmedartet og fængslende Livsbillede. I Skildringerne af Soldaterlivet i Kaukasus-Egnene genfinder man Tolstoy som den berømte Fremstiller af det russiske Militærliv i Krig og Fredstid og som den mesterlige Jagttager af de vilde, sælsomme Naturomgivelser. Hans kraftige og sunde Fremstillingskunst er her som den brede og klare Flod, der under sit roligt strømmende Løb opfanger dybe Billeder af Himmel og Skyer, Enge og Skove i sit Spejl.

* * *

Lommebog for Landmænd for 1891, udgivet og redigeret af **P. Holt.** Pris 1 Kr. 75 Øre. (N. C. Roms Forlagsforretning.)

Denne praktiske „Lommebog" behøver egenlig ingen Anbefaling, thi alle Landmænd kender den, og nogen Kritik formaar selv den kyndigste næppe at fremsætte, thi fra Aar til Aar bliver „Lommebogen" mere og mere fuldkommen. Enhver rimelig Oplysning an nu søges paa dens righoldige Blade. Ingen Landmand vil forgæves spørge den til Raads paa alle de praktiske Omraader, som den berører, og dog er Bogen ikke større i Omfang, end man let kan føre den med overalt i sin Lomme. Den faas baade med og uden Mejeritabeller.

Havebrug.

Spørgsmaal og Svar

Ved J. Jenssen.

1. Hvorledes skal man forholde sig med at kulegrave et Stykke Grønjord til Rodfrugter, naar man tillige vil lægge Gødning paa?

2. Skal man kulegrave paa samme Maade til Korn som til Rodfrugter, og er det heldigt at lægge Gødning paa, naar man kulegraver?

3. Hvor faas en Bog, som giver fuldstændig Vejledning med Hensyn til, hvorledes man skal anlægge en Have, og hvad man skal dyrke for at faa det størst mulige Udbytte?

A. L. J.

Til 1. De kan under Kulegravningsarbejdet ligefrem lægge et Lag Gødning paa det underste løsnede Jordlag, altsaa før De fører det øverste Lag hen. De kan ogsaa sætte Gravene af i samme Bredder som De vil have Afstand mellem Rodfrugtrækkerne; under Arbejdet sørger De da for at lægge det øverste Lag i ophøjede Rygge, saaledes at Stykket, naar det er færdigt, er ligesom kammet op, og Ryggene eller Kammene flækkes ud over den, naar De om Foraaret gør Jorden i Stand til Saaning. Frøet saas da langs de Linier, hvorunder Gødningen er lagt.

Til 2. Kulegravning med fladjævnet Overflade er ens for Korn og Rodfrugter.

Til 3. En saadan fuldstændig Vejledning gives ikke; men en ret god Hjælp kan findes i „Den lille Husmandsbog", af Forstander Anders Jørgensen.

Udbyttet bør være dette, at lade Haven spare en Del Udgifter, noget, som tidligere har været nøjere paapeget her i Bladet. Er der ellers Mulighed for at sælge en bestemt Vare paa Deres Egn, f. Eks. Hvidkaal, Peberrod, fine Kartofler, saa se at blive en søgt Specialist i en saadan Vare. Er der Mulighed for at faa en Frugtvinsfabrik oprettet, saaledes beliggende, at De kan sende dertil, saa klem paa med at plante Frugtbuske og raad andre dertil. Vil De saa have Oplysninger med Hensyn til saadanne Dyrkningsmaader osv., som har almindelig Interesse, saa kan De jo søge disse gennem „Husvennen".

Til vore Læsere.

Idet vi minder vore Læsere om at bestille „Husvennen" forinden Jul, for at undgaa Standsning i Tilsendelsen, beder vi alle Bladets Venner trindt om paa Land og i By at virke for Bladets stadige Udbredelse. Nu i Juletiden, da de fleste kommer omkring til Slægt og Venner, er der særlig Lejlighed til at bringe Bladet paa Tale og anbefale det som gavnlig, underholdende og oplysende Læsning for Hjemmet.

Enhver, der ønsker Planer og Prøvenumre til Uddeling, kan blot skrive til N. C. Roms Forlagsforretning, København V.

Med de første Numre i næste Kvartal sluttes Fortællingen „Herremand og Tater" og den historiske Skildring „Peder Tordenskjold". Til denne foreligger dog endnu flere større Billeder, nemlig Marstrands Erobring, Tordenskjold viser den svenske Kaptejn sin Styrke, Tordenskjold og Kommandanten, Kampen ved Gøteborg og Tordenskjolds Død, desuden Gengivelser af Tordenskjolds Spisetøj, Lysestage m. m.

Af ny Fortællinger, som „Husvennen" vil bringe i Løbet af Januar Kvartal, tillader vi os blot at nævne:

„Kongens Skytte", en højst spændende og romantisk underholdende Fortælling fra **Kong Frederik den Syvendes Ungdom.**

Bondesen: Armgaard, en historisk Fortælling fra Tordenskjolds Tid.

Carit Etlar: John Djævel.

Alfr. Ipsen: Mis.

C. A. Thyregod: Aabenbart Skriftemaal, Jens Krænsen o. fl.

Knud Skytte: Spøgeri o. fl.

Tillige vil blive paabegyndt en illustreret Fremstilling af Stanleys sidste Afrikarejse, der nu har faaet fornyet Interesse ved de nylig fremkomne opsigtvækkende Afsløringer.

„Husvennens" Julebøger.

Saa fremt De ønsker at modtage de to smukke og fortrinligt underholdende Bøger, som „Husvennen" har udgivet til denne Jul, nemlig:

1. **Fra Landet, af Anton Nielsen**, 2. Del (Bogladepris 2 Kr. 25 Øre),
2. **Aprilsnar, af Zakarias Nielsen** (Bogladepris 75 Øre),

saa send snarest 1 Kr. 4 Øre pr. Postanvisning til N. C. Roms Forlagsforretning, Jærnbanegade 5, København V.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Næste Nr. af „Husvennen" udgaar saa tidlig, at det er Holderne i Hænde inden Jul.

Indhold: Etatsraad L. P. Holmblad, med Portræt. Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Medens det er Tid, ved A. Th. J. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Peder Tordenskjold. XIII., af B. E., med Tegning af V. Rosenstand og Billede. Som man reder —. Palle Madsens Siljetræer, fortalt af C. A. Thyregod. Om Vandkraft, med to Billeder. Fra Boghylden. Havebrug. Til vore Læsere. „Husvennens" Julebøger.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 13. Juledag den 25. December. 1890.

I Marken ved Juletid.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Fortsat.)

„Det skal ske, saa hurtig en Hest kan pile afsted," svarede Fogden. Straks efter jog han i fuld Firspring ud over Broen, ned til Landsbyen.

Den omtalte tyske Heinrich boede i et af de yderste Huse; et lille forfaldent Sted, omringet paa tre Sider af en Kaalhave, medens den fjerde Side støttede sig til en stor Bakke, som ragede op over Huset. Herfra flød der om Foraaret og efter ethvert heftigt Regnskyl en Mængde Sand og Smaastene ned i Haven og ødelagde Planterne, men denne Ubehagelighed opvejedes fuldkommen af de øvrige Fordele, Bakken ydede. Den gav Læ for Stormen og støttede det gamle Hus, som var saa brøstfældigt, at det forlængst vilde være faldet sammen uden fremmed Hjælp; det var endnu ikke alt: Naar Heinrich trængte til større Husrum, gravede han sig dybere ind i sin Bakke, stivede Loftet af og havde saaledes en færdig Stue, lidt mørk vel og fugtig, men yderst billig. Heinrich havde desuden altid været haardfør, og hans Familie var bleven det ved Vanen.

Da Fogden kom til Huset, fandt han en talrig Forsamling, bestaaende af Børn og gamle Koner, uden for den aabne Dør. Deres Sprog var højrøstet og larmende, en vigtig Begivenhed lod til at fængsle alles Tanker. Det varede længe, inden Fogden kunde faa rigtig Besked om, hvad denne Sammenkomst skulde betyde. Anledningen var følgende:

Heinrich havde i de sidste to Uger ligget syg af en heftig Koldfeber og forgæves anvendt alle de Midler, han kendte mod Sygdommen. Ved at raadføre sig grundig med en omrejsende Skøjer, kom han til Kundskab om, at det egenlig ikke var noget naturligt Onde, han led af, hvilket han selv i Forvejen havde været overbevist om; han var derimod forgjort af en Heks, forsikrede Skøjeren, og Heksen var en gammel Kone nede fra Bredal, som

gik omkring og solgte Bliktøj, Bændler og Knappenaale, og som i mange Aar havde gjort Skøjeren stor Fortræd, siden han selv drev samme Handel. Der var altsaa intet andet Raad, end at faa Ulykkesstifteren fat og dernæst tvinge hende til at læse ham fri igen og hæve Kogleriet. Nu havde Tilfældet været Heinrich saa gunstig, at den gamle Kone paa en af sine hyppige Rejser igennem Landet var kommen til Byen i Gaar Aftes. Hun blev straks greben og indelukket i Præstens Faaresti. Der blev optaget Forhør i Heinrichs Stue, men hidtil havde det ikke været muligt at faa hende til at bekende. I Aften vilde Bønderne prøve paa et nyt Forsøg, hvortil der skulde anvendes kraftigere Tvangsmidler. En af Byens Karle havde været ude i Skoven og skaaret et Knippe Hasselkæppe, dem han nu var i Færd med at skrælle Barken af. Naar han var færdig, og Solen gik ned, skulde den gamle Kone føres fra Fængslet ind foran den syges Seng og der først opfordres tre Gange til godvillig at bekende. Vedblev hun da at vægre sig, skulde hun lægges op paa et Bord og slaas paa det blottede Legeme med de hvide Kæppe, til Sandheden kom frem. Saaledes havde Skøjeren raadet, da han gik, og Musikantens Venner beredte sig samvittighedsfuldt til at følge hans Forskrifter.

Medens Fogden modtog denne Underretning, havde to Karle hentet den gamle Kone, en sammenbøjet, udmagret Skikkelse med en tandløs, indfalden Mund og et højest enfoldigt Udtryk. Sandsynligvis havde man i Forvejen underrettet hende om, hvad der forestod; thi hun lod sig kun modstræbende føre ind til den syge, brast i Graad og bad for sig, da de forlangte, at hun skulde gaa til Bekendelse. Bordet blev derefter trukket frem foran Heinrichs Seng. Spillemandens Hustru afførte den anklagede hendes Klæder, to Karle stillede sig paa hver Side af Bordet med en Stok i Haanden, da Fogden traadte frem og sagde:

„Jeg skulde have haft dig med op paa Gaarden, Heinrich Spillemand, for at faa dig til at gøre Musik for Herskabet i Aften, men da jeg ser, hvordan du er faren, synes det mig bedst, jeg gaar min Vej, før I vedbliver med eders Løjer. Jeg har ikke set, hvad I har for, og jeg lader, som om jeg ikke ved af noget, kun et vil jeg raade jer, at I farer med Lempe mod det gamle Skrog, hun ser mig Djævelen ikke ud som en Heks; dernæst gør I bedst i at putte hende en god Klud i Munden, før I begynder paa eders Fagter. Bliver der Støj og Kvalm, og de melder det oppe paa Gaarden, kommer jeg ned til jer med min Pisk, faa skal vi se, hvem der kan baske bedst. Dermed Gud befalet."

Efter denne Tale red Fogden tilbage til Gaarden. Hr. Enevold sad og ventede ude i det første Værelse. Da Fogden havde aflagt sin Beretning, gik han nogle Gange op og ned ad Gulvet.

„Om det maatte tillades mig at give Naadigherren et Raad," ytrede Fogden, „saa lader vi de unge Herskaber vente med at danse til i Morgen Aften, imedens skal vi nok faa en Spillemand fat. I saa Fald kunde jeg maaske faa Lov at ride ned igen og se paa, at de basker den gamle Kvinde; jeg har min Fornøjelse deraf, og skal siden aflægge en nøjagtig Beretning til Naadigherren, hvordan hun har baaret sig ad med at kogle Heinrich rask igen."

„Det bliver der ingenting af," svarede Hr. Enevold. „Kan ikke tyske Heinrich spille, maa vi have fat paa en anden, og Foged kommer til at ride ned til Horsens efter Stadsmusikanten og hans Bande. Det vil blive svært kostbart, men Stadsmusikanten behøver kun at tage en Mand med, saa siger vi, at alle de andre er blevne syge. Hvad angaar den gamle Heks, saa kunde jeg selv have min Fornøjelse af at se, hvordan hun ter sig, men det er der nu ingen Lejlighed til."

Fogden satte et højest ulykkeligt Ansigt op, han havde nu glædet sig til at se, hvorledes Bønderne bragte Heksen til Bekendelse. Pludselig for en lysende Tanke igennem ham.

„Naadigherren kan faa sit Ønske opfyldt langt nemmere," sagde han, „og for bedre Køb tillige. Ovre i Tøjkammeret sidder den unge Skøjer, som vi skal ud og rette i Morgen tidlig. Den Knægt gnider en Fiol, saa det er en Lyst at høre, bedre er han dog endnu til at blæse paa Horn; jeg taler ikke om Mundharpen, for derpaa skal han ikke have sin Lige, efter hvad troværdige Folk fortæller."

„Det var et godt Indfald," sagde Hr. Enevold fornøjet. „Han kan gaa og skænke sig et Bæger Vin, — nej, ikke af Sølvkanden, lad den staa, det er den dyre Spanskvin; skænk heller af den anden. Saa! — det smager — hvad? — Nu lader han straks en af Folkene vadske den Skøjer ren i Ansigtet og rede hans Haar. Laan ham saa en gammel Kofte, at han kan se lidt anstændigt ud, og bring ham ind til os. Giv ham baade Fiolinen og Skyttens Horn med. Naar det er bestilt, kan han gerne ride ned til tyske Heinrich og se paa, de basker Heksen. Naar han kommer tilbage, skal han fortælle mig, hvordan det er gaaet."

Omtrent en halv Time senere viste Fogden sig med den unge Skøjer, en høj og udtryksfuld Skikkelse, hvis brune Hudfarve Fængselsluften og den knappe Føde havde gjort paafaldende bleg. I de første Dage af Fangenskabet havde han ikke talt eller svaret paa noget af de Spørgsmaal, der blev rettede til ham.

„Vi kommer langvejs fra, og han forstaar ikke ret vort Sprog," sagde den gamle Kone.

„Han vil snart komme til at forstaa det," svarede Fogden. „Hvad Naadigherren ikke kan lære ham, det skal jeg." Derpaa vendte han sig om til Fangen og sagde: „Fra nu af faar du hverken Æde eller Drikke, før du selv beder derom. Mens jeg er borte, kan du sidde og tænke paa, hvad du vil sige." Dermed lukkede han Døren og førte den gamle Kone ind i en anden Kælder.

Den næste Dag tav Fangen endnu, den tredje ogsaa, men om Morgenen paa den fjerde Dag bankede han paa Døren og bad i et særdeles tydeligt Sprog om at faa lidt at spise, men især om noget at drikke.

„Saadan lærer jeg Folk at tale," sagde Fogden.

Da Skøjeren traadte ind i Stuen med Violinen og Hornet under Armen, gik Hr. Enevold hen til ham og kastede et mønstrende Blik paa hans Dragt. Fogden havde givet ham en gammel, staalgraa Kofte paa, lidt for bred over Skuldrene, ogsaa lidt for lang i Ærmerne, men for Resten upaaklagelig. Hr. Enevold bandt hans Tørklæde fastere om Halsen og trak Skjortekraven højere i Vejret. Fangen fandt sig i alt. Hans listige og forslagne Ansigt forandrede ikke en Mine. Da Mønstringen var til Ende, spurgte han:

„Er det sandt, at Naadigherren vil have mig og min Moder rettede i Morgen tidlig?"

(Sluttes.)

Juleaften hos Ole Bakke.

(Med Billede.)

Der laa et tykt og tæt Lag Sne over Jorden. Det frøs elleve Grader om Natten, og da Dagen — den 24de December — oprandt med graa Skyer og stille Vejr, mildnedes Kulden ikke synderligt, men tog atter til, da den korte og mørke Dag nærmede sig sin Slutning. I Ulsted By havde man hele Dagen haft travlt med Forberedelser til Højtidsaftenen. Nogle blev færdige før, andre senere; men i Ole Bakkes Gaard lod det til, man kunde blive tidligt færdig, og der var endnu en god Stund til Aften, da Ole selv gik ud omkring Gaarden for at se, om ikke noget var i Uorden. Som han nu gik og tænkte sig om, foldede han sine Hænder og sukkede uvilkaarligt: „Gud ske Lov for Hjertefred og Husfred og Landefred siden forrige Juleaften! Det har været et godt Aar for os og tegner til en glædelig Jul. Er Kulden haard, saa har vi dog nok at bide og brænde, og netop i Julen har de rige Hjerte til at dele med de fattige, og jeg kan ikke tænke mig nogen, der i Aften lider Sult og Kuld."

Manden blev forstyrret i sin Enetale af en uskøn Skrigen, der lød oppe fra Luften tilligemed en Susen af Vingeslag. Det var en Sværm Kragefugle, der svang sig hen over Gaard og Mark, spejdende efter Føde. „Stakler!" udbrød Ole. „I lider baade Sult og Kuld, og Sneen har tildækket alt, saa der næppe er en Mødding, hvor I kan finde lidt at stille Sulten med. Rigtignok synger I ikke kønt; men I er alligevel Vorherres gode Fugle, som det vilde være en god Gerning at skaffe Mættelse. Og se Haren der! Ellers er du rap nok til Bens, Morten Langøre, men i Dag kryber du næsten afsted. Herregud, det er vel af Sult, du er saa stilfærdig, men den Klynge Tidsler, der hist rager op over Sneen, skal ikke hjælpe dig meget, der er nok alt det spiselige pillet bort. Ak, ja! Al Skabningen er i Trængsel for Menneskers Skyld, og den Aften, da Verdens Frelser blev født, er det godt at komme det i Hu."

Manden gik ind i sin Gaard, men kom snart ud igen og var fulgt af en lille Dreng og en lille Pige. Alle tre havde noget at bære. Pigebarnet bar et Par Grønkaal, Drengen et Bundt Boghvede, og Manden et Havreneg. Kaalen plantedes i Sneen nær ved Tidselklyngen, Neget stilledes op noget derfra, og Boghveden lagdes paa den Mark, hvor der sidst havde været Boghvede, og hvor Agerhønsene plejede at holde til. Folkene gik nu hjem til Gaarden, men inden de naaede denne, tog Kirkeklokken til at ringe Højtidsaftenen ind, paa samme Tid kom Tjenestekarlen ud af Tærskeloen og kastede en Del Ladeaffald, Korn og Kornfrø, ud til Spurvene, der straks indfandt sig efter gammel Vane og tog for sig af Retterne. Da saa Kvæget havde faaet Vand og Æde og var blevet tilset paa bedste Maade, saa hørte Klokken op at ringe, og Husstanden samledes inde i Stuen, og Mand og Kone og Børn og Tyende udgjorde en hyggelig Familiekreds, som det har før været og endnu er Brug i mangfoldige Bønderhuse, hvor Overforfinelsen ikke har faaet Adgang, og hvor Raaheden ikke har fortrængt Tyendets gode Natur.

Men den lille Dreng og den lille Pige havde ingen Ro paa sig, de delte deres Tid mellem Vinduet ud til Gaarden og det ud til Marken for at se, om Markens vilde Dyr og Fugle gjorde Brug af Gæstfriheden. Og det gjorde de. Morten Langøre fik Frænder til Hjælp og afgnavede de to Grønkaal til den haarde Stok; Agerhønsene pillede og spredte Boghvedens Stilke omkring paa Ageren, og Kragerne tog sig under idelig Støj og Kævl af Havreneget og levnede ikke en Kærne. Og Fuldmaanen lyste gennem Skydækket, saa Børnene kunde se det hele, tydeligst dog Spurvene ude i Gaarden. Og da disse snart gik til Ro, og Smaafolkene ytrede Frygt for, at de dog havde faaet for lidt at spise, fik de til Svar:

„Bist Barn, er Spurven i Aften mæt,
han sidder alt under Taget tæt.
Han op skal aarle og hilse fra Tag
Jesu velsignede Fødselsdag."

C. A. Thyregod.

Den gamle Jule-Lovsang.

Af Pastor C. Leunbach.

Atter oprinder den hellige Julefest; saa kom nu og vær med ret at synge Jule-Lovsangen, hvis Indhold er Glæde og Tak, Tak og Glæde for den vidunderlige og ubeskrivelige Guds Naade, at han vilde lade sin egen, enbaarne Søn, al Himlens Fryd og Ære, fødes i den hellige Julenat til denne syndige, dødsmørke Jord, for gennem sin mangfoldige Lidelse, alle sit Jordelivs Smerter og al sin Døds Ve, at bane Vej for en falden, en dødsdømt Slægt, Vej fra Jord til Himmel, ja til Himmelslot med al den Salighed, som rummes der, større, end vi kunne drømme, rigere, end at Evigheder kunne udtømme den. Den er gammel, den Lovsang; hør, hvordan den er sungen alt i Israels gamle Dage i Forjættelsens Haab: „Lovet være den Herre Gud, Israels Gud, han, som ene gør underfulde Ting! Og lovet være hans Æres Navn evindelig, og al Jorden fyldes med hans Ære! Amen, ja Amen!" (72. Salm. 18, 19). Ja det er et Lovsangsord fra det gamle Israel, udsunget alt for Aartusinder siden, og netop et Lovsangsord udsprunget af Tro paa Forjættelsen om den kommende Frelser, saaledes som den 72. Salme hører til de saakaldte missionske Salmer, som det angives saalunde i den korte Indholdsfortegnelse over de sytten Vers: „Guds Menighed beder til Gud om den forjættede Konge og om hans Riges Fremgang, hvilket Rige beskrives."

Kan det ikke ligesom bidrage til at forøge vor Julefest-Stemning at tænke paa, at der har alt været sunget Lovsang i den gamle Pagts Dage, for saa mange, mange Slægtled siden, Lovsang for Haabet om den Frelse, som netop Jule-Evangeliet bringer Budskab om, for den Guds Naade, som netop Jule-Evangeliet paa det fyldigste aabenbarer. Se dog, hvilken Lovsangsstrøm, vi opfordres til at blande vore Lovsangstoner ind i; fra den fjerne Oldtid kommer den brusende, fra Davids og Salomons Dage, ja langt ældre endnu, Abrahams og Jakobs Længsel bæver med deri. („Herre, jeg bier efter din Frelse!") Anelsesfuld, forjættelsestroende, længselsbævende flød denne Lovsangsstrøm gennem Aartusinders Adventstid, gennem en altid mere dødsmørk Verdenshistorie; saa mødtes den i Julenatten paa Bethlehems Mark af Englesangen med Bebudelsen af den opfyldte Forjættelse; og den voksede, denne Lovsang, i Tonernes Jubelklang, der fik sine vidunderlige Fredsharmonier: „Fred paa Jord"; Julefred trods al Verdens Smerte, Julefred i døendes Aasyn, Julefred i Martyrernes Hjerte.

Saadan er den Lovsang kommen til os, den mægtige, vældige, saligt betagende Strøm; o, ja, lader os betages af den, rives hen af den, bæres med den; den gaar jo, som alt Israels Sanger har sagt det, mod Evigheders Evighed: „lovet være Guds Æres Navn evindelig!" Vokse skal den Strøm, tage altid flere Hjerter med sig paa sin svulmende Gang gennem Verdenshistorien. O, lad den dog faa alle vore Hjerter med, og hvert enkelt Hjerte, som i Sandhed lader sig tage med af den, skal altid mere faa Vækst i Tonens Renhed, Dybde og Fylde, saa Lovsangstonen klinger gennem alle Suk og bryder gennem alle Taarer; altid nærmere bærer det mod Evighedens Kyst, hvorfra Englenes og de salige Aanders Sang lyder os i Møde, altid nærmere bære det mod alle Tings Fuldendelse, da, som Israels gamle Sanger har sagt: „Al Jorden fyldes med Guds Ære." I denne Juleforvisning ville vi sige med den samme gamle Sanger: „Amen, ja Amen!"

Ja, lader os sige det i Juletrang, Julehaab, sige det trods al Forskel i timelige Forhold, sige det med Lovsangstone, med Tak og Fryd for det glædelige Budskab fra Naadens Gud om evigt, saligt Liv i den julefødte Frelser, sige det i Jesu Navn: „Lovet være Guds Æres Navn evindelig, og al Jorden fyldes med hans Ære! Amen!"

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Svend sad og vred sig paa Stolen og skottede forpint hen mod Krogen. „Jeg sidder og spekelerer paa den Bøsse," kom det endelig dæmpet og varsomt, ligesom igennem Næsen. „Bendt han har jo en i Forvejen."

Hun gav ham et Puf med Træskoen. „Du kan vel bie, til Vejret er af ham?"

„Ja, vel saa; men dems nu Bendt han snupper hende?"

Et Par Timer gled med tavse Overvejelser. Kræfterne sivede mere og mere bort fra den syges Legeme.

„Er der ellers noget?" spurgte Konen og bøjede sig ind over ham.

„Det bæres mig for, at jeg har to Mark til Gode hos Smeden."

Hun rystede paa Hovedet: Dem fik hun saamænd aldrig; men det var da heller ikke noget at ligge og tænke paa nu.

„Hvordan skal vi med Troels? spurgte hun.

„Troels?"

„Ja — Pengene. Skal der skrives noget?"

Hun forstod ikke hans mumlende Svar, der lød, som om Ordene gled dødt hen over en opsvulmet Tunge.

Hen paa Morgenstunden kom Annine ind, barbenet og i Klokke, tog hans Haand og bøjede sig grædende ned: „Fa'er, Fa'er!"

Han aabnede Øjnene halvt, gav hendes Haand et svagt Tryk og sendte derefter de matte Rester af sin Tankekraft ud over sit Livs Tumleplads . . . Gaarden . . . Skoven . . . Milerne, favnede det med Blodets Varme og aandede et kraftigt og roligt Afskedspust op i Sengehimlen.

Mariane lagde en Salmebog under hans Hage og en Kobberskilling og et Kors af et Halmstraa paa hans Bryst. „Nu har han det godt hos Vorherre i Himlens Rige." Hun tørrede Øjnene og lod de vaade Fingre stryge over hans Pande og Kind: „Han var en god Mand. Aldrig han har rørt mig med en Haand."

Den døde laa med et roligt Smil, som om hans sidste Tanke havde været: „Jeg har noget til Gode der oppe ogsaa, og det faar jeg."

En lun Juniaften var Bendt og hans Moder og Farmo'er, Tjenestekarlen og Drengen samt Annine og hendes Moder samlede ved en Mile, som havde brændt et Par Døgn.

Intet var mere tiltrækkende for Bendt end at færdes om Natten ved den rygende Hob og slaas med de frembrydende Flammer, især naar han som i Aften havde Annine ved sin Side.

Flokken sad paa Kævler eller laa paa den bare Jord forved Milen. Skønt denne var sat i Lunet, slog dog af og til en tyk Sky af Røg hen over Hovederne og skjulte alle under sit brandgule Slør; men ingen følte sig besværet af den, stramme Røgelse, tværtimod — alle aandede i den som en forelsket i Rosenduft.

Lille-Svend kom drivende med en Kridtpibe i Munden. „G'avten! Naa, hun damper nok godt, den store Pibe."

„. . . Det er lige meget," sagde Annine, „jeg tror, Mo'er skulde prøve det; der er dog mange syge, der faar deres Helsen paa den Maade."

„Det har jeg sagt ti Gange," tog Lille-Svend straks fat. „Mariane hun skulde prøve det; der er mange, der kan takke Kloge-Karen for deres Helsen."

Bendt satte i med en høj Latter.

„Vi snakkede om Helenes Kilde," oplyste den gamle Boline.

„Naa, naa, naa, ja vel! Helene . . . ja, hun er, saa band han, ikke væk. Hvis jeg maatte raade, saa skulde Mariane prøve Kilden."

Boline vidste ikke rigtig, hvad hun skulde sige om Kilden. Hun havde hørt af Præsten i Vejby, at Helene-Sagnet var opfundet af Munkene i Adserbo for at skaffe Klosteret en Indtægt ved Folks Godtroenhed. Det var nemlig — havde Præsten fortalt — blevet gjort gældende af Munkene, at de syge kun kunde vente Helbredelse ved at gæste Kilden og Graven tre Aar i Træk og hver Gang bejle til Helenes Gunst ved at lægge en rundelig Skærv i Tisvilde-Blokken. At der virkelig var en Gudsens Kraft ved Vandet St. Hansaften, turde og vilde hun ikke nægte, men hun mente, at Kildens undergørende Egenskaber kun virkede i Retning af Øjensvaghed, saaledes som det ogsaa fra Arilds Tid var blevet gjort gældende.

Hun var i næste Øjeblik midt inde i Helene-Sagnet, som hun havde fortalt mange Gange før, men som dog alle lyttede til med den vaagne Interesse, Almuen omfatter alt overnaturligt med.

„Helene eller Hellig-Lene, som hun nok egenlig skulde kaldes, var en hellig Kvinde ovre fra Sverige. Hun blev badet og jaget saa længe, at hun til sidst styrtede sig i Vandet fra Kullen; men Vorherre magede det saadan, at hun kom til at ligge paa en Sten, og paa den førte han hende over til Tisvilde Strand. Her blev hun saa hittet og skulde føres op paa Tibirke Kirkegaard; men Mændene, som bar Liget, kunde ikke faa det op ad den høje Skrænt; saa ligesom de staar allerbedst, slaar Klinten en stor, bred Revne, og saa kunde de. Men da de var komne halvvejs op og gik et Stykke hen til højre, blev de trætte og satte Kisten et Øjeblik, og lige paa Stedet sprang der to Kilder frem. Saa gik de op over Marken med Kisten, men da de havde naaet et Stykke ind, var der en af Mændene, som lod et stygt Ord falde, og saa blev Kisten saa tung, at den sank i Jorden lige for deres Øjne. Derfor saa er det, at Graven ligger ude paa vildene Mark. Saadan gik det hele til."

Alle sad tavse et Øjeblik. Det var, som Helenes Aand kredsede over Hovederne og gød en Stemning af hellig Alvor og Undren over Sindene. Og Nattens Fred, Skovenes drømmende Ro og det rødlige Skær, der af og til gennemtrængte Røgen fra Milen, bidrog til at give Stemningen Fylde.

„Ja," sukkede Lille=Svend andægtig, „der er sket meget før i Verden."

Hvordan det nu har sig med det hele?" vedblev Boline. „Præsten han vilde ikke rigtig tro paa Kilderne; men jeg ved da en, som blev hjulpen i sine Øjne, en Pige fra Vejby, som jeg var saa gode Venner med. Hun gik i to Aar og var næsten blind, men hun blev rask og blev siden gift med en Gaardmand, som hed Jens Johannesen, paa Tisvilde Mark."

Tjenestekarlen havde hørt om en Mand i Skæred, der havde Vand i Brystet, men som ogsaa blev helbredet ved Kilderne.

Bendt fortalte, at en af hans Fæller i Tjenesten var bleven helbredet for en Blære= eller Nyresygdom ved at ligge paa Helenes Grav en Nat.

„Vi har ikke nødig at gaa saa langt," sagde Lille=Svend. „Jeg kan lige saa rivlig huse, at min Halvsøsters Mosters Mand i Nejede gik og krev i fiv Aar og var saa udperket og a'redt, at man kunde høre Benene rasle inden for Skindet, naar han skuttede sig; men da han havde væ't bare en enstig Nat ved Kilderne, saa blev han Mand igen og levede i mange Aar derefter."

„Hvad fejlede han?" spurgte Bendt.

„Det ved jeg, saa band han, itte; det var vist ogsaa Vand i Blæjren eller saadan noget."

„Ha, ha, ha, ha!" lo Bendt.

En tyk, hvidgul Røg væltede sig i det samme ud fra Milens ene Side, og i næste Nu gennembrødes Røgen af stærke Flammer, der tumlede sig med kaade Slag i Luften og kastede et glødende Purpurlys hen over den siddende og liggende Flok.

Bendt sprang op og dæmpede Ilden.

Marianes store, vaade Øjne skinnede med tindrende Glans, hver Gang Luerne slog frem. „Det var jo aldrig saa farlig at køre der op nu til St. Hansaften," sagde hun sukkende og tog sig til Ryggen.

Bendt tilbød straks at køre for hende.

„Ja, prøv det, Mo'er! Gør!" bad Annine.

Jo mere Turen blev drøftet, jo mere opsat blev baade Mariane og Bendt paa at komme afsted.

„Havde jeg bare ikke været saa gammel!" sukkede Boline.

„I kan jo godt køre med, Farmor."

„Nej, nej, hvor vil du hen! Men dersom det er, at I kommer afsted, saa skal I køre ind til Jens Johannesens."

„Ja, det skulde I gøre," raadede ogsaa Lille=Svend. „Jens Johannesen er en rigtig færm Mand."

„Jens Johannesen er død for 15 Aar siden," oplyste Boline.

Bendt brød atter ud i Latter og greb Brændevinsflasken, alle Kulsvieres sikre Vaagefælle. „Skaal, Lille=Svend!"

„Tak, Tak, Tak!"

„Men han havde en Søn, der fik Gaarden efter ham," vedblev Konen, „og efter hvad jeg ved, saa lever baade han og hans Moder."

Ud paa Aftenen gik Konerne og Lille=Svend deres Vej, ogsaa Tjenestekarlen og Drengen fik Lov at gaa til Ro. Annine flyttede sig tæt ind til sin Ven, tog hans Haand og lagde hans Arm om sin Hals.

Det brød og lumrede i Milens Indre, og alt imellem stød der fra sig glødende Aandepust ud fra dens Sider. Vindbragene blev svagere og svagere, Røgen steg lodret i Luften og gød sig ud i det store, stjerneoplyste Rum, en stærk Duft af Ambra væltede sig ud over Havediget og dannede ved fin Sammengliden med den friske Tjærelugt en kraftig Virak for de to unge Næser.

Hun tyssede paa ham. „Hør, hvor Nørfuglene synger nede i Mosen!"

Ved Kulmilen.

„Ja, de er altid saa glade om Aftenen."

„Og Stjernerne! Se den store kønne der! Jens Ludvig siger, at den hedder Venus. Aa, hvor er det dog nydeligt, alting, saadan en stille, varm Sommernat!"

„Naar vi to sidder sammen."

„Ja. Der er saa meget at se og høre alle Vegne, man bliver lige saa underlig indvendig, saa glad . . . hun kunde ikke finde det rette Ord, men maatte nøjes med at aande Tanken ud i et stort, glædefyldt Suk.

En Bølgerække af Anelser gik igennem hendes Indre og samlede i sit milde Brus al den Livslyst, al den higende Drøm og Forventning, der danner Understrømmene i den sunde Ungdoms Liv. „Aa, Bendt!" Hun knugede sig ind til ham med al Hjertets Trang til at gyde sin varme Livsstrøm i hans. „Naar nu vi to kommer sammen!"

Han sad lidt og skuffede i Jorden med en Spade. „Jeg er færdig at være lidt bange for, at det bliver noget Kludderi, det hele."

„Noget Kludderi?"

„Ja. Jeg kan aldrig svare, hvad jeg skal, paa den Sandørken."

„Jamen saa Gaarden her?"

„Tror du, Mo'er lader mig faa den? Ikke saa meget som Jord til en Kartoffel. Saa hævngerrig som hun er paa det hele. Hvad skulde vi ogsaa stille op med tre Aftægtsmadamer?"

Hun blev stødt og tog Armen til sig. „Jeg skulde nok have taget Troels."

„Hvad skulde du?"

Hun vidste ikke rigtig, om hun skulde gaa videre eller tie. „Har Fa'er og Mo'er aldrig fortalt dig, at det var paa Gled, at jeg skulde haft Troels?" kom det endelig.

„Skulde du?"

„Ja, den Gang vi fik hans Penge."

„Det er da vel ikke Sandhed, Annine?"

„Det er Sandhed." Glo du kun, tænkte hun, du kan have godt af at vide, at jeg ikke lagde mig syg, da du fartede om med Tøjten i Helsingør.

Det var for den varmblodige Svend, som dette smagte lidt af Utroskab. At han selv havde leget med Ild paa det Tidspunkt, der her var Tale om, undskyldte ingenlunde Annine; thi hun maatte kunne sige sig selv, at det var rene, bare Tossestreger, det med Sofie, en kaad Leg af den Slags, som alle Soldater var med til, selv om de havde en hjemme.

„Og du var straks villig til at gaa i Tøjet med det bøvede Madposedyr?"

„Aa, ved du hvad, min gode Bendt, Troels han var den Gang en saa pæn og ordenlig Karl som nogen, meget mere respekterlig end du; det sagde ogsaa Mo'er."

Blodet væltede sig op i Hovedet paa ham og brændte ud i Ørerne. „Er du og din Mo'er af den Mening, saa siger jeg Farvel og Tak for mig." Han rejste sig og hug Spaden i Jorden, saa det føg med Gnister om Skæret.

„Hvad er nu det for noget Tosseri? Skabe dig saadan!"

Han satte en Ed paa, at det var hans ramme Alvor.

At Annine og hendes Moder noget Øjeblik havde kunnet foretrække Troels, denne tykhalsede Idiot, for ham, Egnens første Karl, Føreren ved alle Gilder, Kompagniets raskeste Soldat i Tjenesten, det var en for hans ærgerrige Sind saa oprørende Tanke, at han med et Slag følte sig fjernet milelangt fra Pigen.

(Fortsættes.)

Peder Tordenskjold.

XIV.

Kong Frederik den Fjerde og hans betroede Mænd, der havde opslaaet deres Hovedkvarter i Strømstad, raadslog om, hvor vidt Hæren skulde rykke videre, belejre og søge at indtage Marstrand; men efter grundig Overvejelse kom de høje Herrer til det Resultat, at naar man tog i Betænkning, at der i Marstrands Havn laa fem svenske Linieskibe og nogle Galejer, „fandtes det ej gørligt at surprenere det stærke Marstrand; thi det kunde let hænde, at man tabte for meget ved den Entreprise.“

Tordenskjold havde færre Betænkeligheder. Hans Agt var just at ødelægge eller erobre hin Eskadre inde i Havnen, der gjorde Kongens Raad saa ængsteligt; men han forberedte sig ogsaa paa en haardnakket Dyst dels med Skibene og de faste Batterier, dels med selve den stærke Klippefæstning Carlssten, der var vel rustet til en Artillerikamp.

Byen Marstrand ligger paa det østlige Affald af en lille Klippeø yderst i Skærgaarden; lidt mod Vest, omtrent midt paa Øen, ligger Fæstningen Carlssten, der af Svenskerne selv holdtes for uindtagelig. Mod Nordøst højner sig en større Ø, Koøen, og mod sydøst en anden Ø, Kløverøen, begge omtrent af samme Størrelse. Sejladsen ind til Marstrand gaar enten gennem det nordlige Indløb, mellem Byen og Koøen, eller gennem det sydlige Indløb, mellem Byen og Kløverøen, begge disse Veje beherskedes af den højtliggende Fæstning og kunde beskydes med dens Kanoner. Desuden blev det nordlige Løb forsvaret af to Batterier, et tæt ved Byens Nordside, et andet beliggende lige overfor paa en Holm tæt ved Koøen, medens det af Klipper og Skær stærkt opfyldte sydlige Løb forsvaredes af Skansen Gustafsborg ved Byens Sydside og et Batteri paa Hedevigsholm. De fem Linieskibe holdt sig inde i Havnen.

Angrebet paa Marstrand.
Tegning af C. Neumann.

Efter at Tordenskjold havde gæstet Marstrand i sin Fiskerdragt, var han nøje fortrolig med det hele Forsvar, dets Styrke og Beliggenhed. Hver Dag var han nu i travl Virksomhed for at gøre alt klart til den forestaaende Kamp. Han sendte Skrivelser til alle de Skibschefer, der tjente under ham, og paalagde dem at holde sig rede til enhver Tid og ikke at forlade deres Skibe, saa de med kortest Varsel kunde gaa løs paa Fjenden med Fynd og Klem. Til hans Plan hørte Anlæggelsen af et kraftigt Batteri paa Koøen, hvorfra han med svære Kanoner vilde beskyde saa vel Fæstningen som Skibene i Havnen. Han udstedte de fornødne skriftlige Befalinger; men nu hændte det, at de sidst ankomne Artilleriofficerer, til hvis Sagkundskab han særlig havde sat sin Lid, nægtede at lystre: dels savnede de en Del nødvendigt Materiel, dels havde de ikke modtaget nogen Ordre til at underlægge sig hans Kommando.

Lykkeligvis var Tordenskjold Mand for selv at gennemføre sin Plan. Fra sit eget Linieskib udtog han Officerer og Mandskab til Batteriets Bygning, beordrede alle Linieskibene til at holde 50 Soldater og 50 Matroser rede til Landsætning, og lod saa den 21. Juli om Eftermiddagen de to Flydebatterier „Spydstagen“ og „Langemaren“, Bombarderskibet samt nogle mindre Fartøjer lægge sig tæt ind under Koøens Nordvestside. I Spidsen for 600 til 700 Mand, bevæbnede med Geværer, Økser osv., steg Tordenskjold i Land, og Mandskabet tog ufortøvet fat paa at opkaste et Brystværn for Skytset. Under heftig Beskydning fra de fjendtlige Batterier skred Arbejdet frem om Natten og den paafølgende Dag. I Læ af Brystværnet opstilledes 4 svære Motorer og 50 Houbitser, de saakaldte Haandmotorer. Matroser og Soldater var lige ivrige efter at tjene deres kække Fører, der selv var paa Færde midt iblandt dem, opflammende dem med sit sprudlende Sømandslune og sit rolige Smil under Kuglernes Hvislen. Trods den heftige Kanonade, hvis Skyts undertiden rev op i Brystværnet, saa Soldaterne tildængedes med hele Lag Jord, kom kun faa til Skade, og Stemningen var derfor særdeles ypperlig.

Ved Daggry Søndagen den 23. Juli var alt færdigt til et Bombardement. Ilden aabnedes saa vel fra Koøen som fra Flydebatterierne og Bombarderskibet, der holdt sig paa Øens Nordside. Et Par fjendtlige Fartøjer, der idelig havde voldt Fortræd under de Danskes Landgang paa Koøen, fik nu deres glatte Lag, saa de hurtig trak sig tilbage tæt ind under Byen. Ikke bedre Lod fandt en Del svenske Tropper, der forsøgte at tage Koøens Batteri ved Storm, Tordenskjold og hans Folk afslog tappert deres Angreb og kastede dem tilbage paa Søen. Da Tordenskjold helst vilde skaane Marstrands By, og da han tillige mente med Lethed at kunne erobre de svenske Linieskibe i Havnen, saa rettede han fortrinsvis sit Skyts mod Carlssten, der ragede frem paa sit Klippefæste højt over Byen, med Banneret vajende mod den blaa Sommerhimmel. Heroppe tordnede de svenske Kanoner løs af al deres Magt, timevis gennemfuredes Luften af Kugler og Bomber, medens vældige Ekkolyd rullede ud over Skærgaarden, og Røgen svøbte sig som en lys Morgentaage om Skibe og Batterier.

Da Tordenskjold først paa Formiddagen fandt Stillingen ret gunstig, sendte han en af sine flinkeste Folk, Kaptajn-Løjtnant Ployart, ind til Marstrand for at underhandle med de ledende Officerer. Hans Tilbud var kortelig dette, at han vilde skaane Byen Marstrand, hvis Svenskerne godvillig vilde afstaa tre af Linieskibene og tre andre stærkt bevæbnede Fartøjer, der laa i Havnen. Tordenskjold foretog dog dette Skridt nærmest for at vinde Tid til ny Kampforberedelser, thi han troede saa lidet

at modtage et tilfredsstillende Svar, at han, samtidig med at hans Afsending gik i Land, lod 8 Chalupper gøre klar til at overføre 200 Mand, som under Kaptajnerne Kaas og Kleve skulde landsættes paa Marstrand-Øens Nordside og derfra indtage Byen.

Kaptajn-Løjtnant Ployart vendte tilbage med et rent Afslag, Svenskerne havde ingenlunde opgivet Kampen endnu. Øjeblikkelig lod Tordenskjold fire af sine Skibe, deriblandt „Langemaren" og „Hjælperinden" rykke frem til et Angreb, der hurtig udbredte Skræk og Ødelæggelse blandt de svenske Skibe i Havnen. Ligeledes lod han Galejen „Prins Carl" angribe Batteriet i det nordre Indløb. Efter en kort, varm Dyst blev Batteriet fuldstændig rømmet af de Svenske og besat af Folk fra Galejen under Anførsel af Løjtnant Helmig, en Mand, der var opdraget i Tordenskjolds Skole, og som nu lod Batteriets Kanoner spille lystigt op mod Svenskerne selv. Dækket af Skibene gik Tordenskjold derpaa i Land med sine Folk. Skønt Carlsten ikke sparede paa Skydningen, var de Svenskes Modstand nede ved Havnen ikkun ringe, Soldaterne skyndte sig bare at fornagle Kanonerne og bore Skibene i Sænk, hvorpaa de i Læ af Byen og Klipperne flygtede op til Fæstningen.

Byen og Havnen var i Tordenskjolds Magt, og dermed var Dagens Sejer vunden. Hurtig gav han sine Søfolk Befaling til at sejle ind i Havnen og bjærge af alle Kræfter fra de svenske Skibe. De fleste og største af disse sank; dog lykkedes det at redde et Linieskib, en Fregat og tre mindre Fartøjer. Svenskerne havde saaledes mistet hele deres Sømagt i Kattegat og maatte nu holde sig til deres Fæstning, stolende paa dens stærke Skyts og klippestejle Beliggenhed. Med en Styrke af kun 700 Mand havde Tordenskjold vundet sin Sejer, og han var saa lykkelig at kunne skrive til Kongen: „Mandskab har jeg, Gud ske Tak! ikke tabt. Jeg tror, det vil blive ved 20 Mand med døde og blesserede udi alt baade tilvands og tillands."

For den stærke Fæstning oppe paa Klippen var Tordenskjolds hurtige og ubetingede Sejer et ilde Varsel: han var jo ikke den Mand, der havde for Skik at standse paa Halvvejen.

B. E.

Hønen og Kyllingerne.

Fabel af Leo Tolstoy.

Der var en Gang en Høne, som havde faaet Kyllinger, og hun vidste ikke, hvorledes hun skulde bære sig ad med at beskytte dem.

„Kryb ind i Skallen igen," sagde hun, „saa skal jeg nok passe paa jer."

Kyllingerne adlød og forsøgte at krybe ind i Skallen igen; men det lod sig ikke gøre, de kom blot til Skade paa Vingerne derved.

Da sagde en af Kyllingerne til Hønen:

„Hvis det er Meningen, at vi altid skulde blive i Skallen, saa fatter jeg ikke, hvorfor du nogen Sinde udklækkede os!"

Da Aaret blev ringet ud.

Et Nyaarsminde af Knud Skytte.

Det var Nyaarsaften for fem og tredive Aar siden. Jeg havde nylig faaet Embedeoppe i Himmerland. Min Søster holdt Hus for mig, og min yngste Broder var hos mig den Vinter og gik i Skole og „til Præst". Der var ikke flere Beboere i Skolebygningen end vi tre Søskende.

Om Eftermiddagen kom to Gaardmandssønner der fra Byen med Bøsse og Jagttaske og vilde havt mig med paa Jagt. For jeg var den Gang en ivrig Jæger.

„Nej, i Dag ikke," sagde jeg, „det er jo Nyaarsaften, og da vil jeg være hjemme. Jeg troede ellers, da jeg saa jer med Bøsserne, at I skulde været et Sted henne at skyde Nyaar ind?"

Nej, de vilde da ned i Engene at skyde Graa

„Maa jeg ikke gaa med dem?" sagde Jens, min Broder, med et Blik til mig. „Jeg kan jo laane din Bøsse — jeg er ikke bange for at skyde den af."

„Nej, det maa du paa ingen Maade," svarede jeg leende, „du skal blive hjemme."

„Tror du, det er nok, Jens, at du kan skyde Bøssen af? Der skulde ogsaa tages et godt Sigte, og det har du vist ikke faaet lært endnu!" lo de tvende Jægere, og dermed gik de.

Drengen blev lidt stødt over, at han ikke maatte komme paa Jagt, og maaske mere, fordi vi lo ad ham. Han gik og surmulede lidt hele Eftermiddagen.

Hen ad Aften sagde han til mig:

„Maa jeg gaa op og ringe Aaret ud?"

„Ja, vi kan jo følges ad," svarede jeg.

„Nej, jeg vil helst være ene om det," sagde han kort, og dermed snappede han Kirkenøglen og gik.

„Husk paa, der skal ringes en Time!" raabte jeg; „maa vi ikke helst være to om det?"

„Nej, jeg skal ringe i halvanden, om du ønsker det!" svarede han og blev ved at gaa.

Jeg lod ham saa have sin Vilje. Klokken var meget let at ringe, og jeg vidste, han kunde holde det ud, saa længe det skulde være.

„Jens blev nok vred," sagde min Søster; „men naar han nu har ringet en Time, saa gaar det vel over."

Vi kunde ikke lade være at more os lidt over ham, naar han gik hen og blev vred for os.

Men denne Gang lod det til, at hans Vrede ikke vilde gaa saa let over. Der gik en, der gik to Timer, og endnu var han ikke vendt tilbage. Min Søster begyndte at blive urolig.

„Var det ikke bedst, vi gik op i Kirken og hentede ham?" sagde hun.

„Du kan da nok begribe, at han ikke bliver gaaende i Kirken," svarede jeg; „der er ikke andet for end at lade ham gaa, til han bliver til Sinds at komme — for hvem ved, hvor han er gaaet hen?"

Nyaarsaftens-Nadveren var færdig, men vi andre to vilde ikke sætte os til Bords, inden Jens kom, saa vi ventede paa ham endnu en halv Times Tid; men da han stadig udeblev, spiste vi vor Mad og sang vore Nyaarssalmer, skønt Tankerne stadig var hos vor Broder, hvis Selskab vi nu haardt savnede. Han maatte naturligvis være kommen i Slæng med nogle andre Drenge og føjtede Byen om for at slaa Potter paa Døre eller lignende. Men det var dog højst urigtigt af ham saadan at gaa sin Vej uden Forlov og ikke komme hjem til Spisetid.

Klokken blev otte — der kom ingen Jens.

Der rasede en orkanagtig Storm den Aften, og det var uheldigt for dem, der var ude med Potterne; for de kunde slaa saa mange af den Slags paa Dørene, de vilde, uden at Folkene inde i Stuerne kunde høre det.

Klokken kunde vel være henad ni, da der hørtes en underlig Lyd: Br'r'r'u'm'm'm! br'r'r'u'm'm'm! tæt uden for Vinduet. Denne Lyd kendte vi godt, det var en Rumlepotte.

„Naa, Gud ske Lov, der har vi ham!" udbrød min Søster glad.

„Ja, gid det var ham!" istemte jeg, ilede ud og førte Rumlepottemanden i Triumf ind i Stuen, for at han kunde blive beværtet; men det var ikke den savnede, det var en ung Karl, hvis Forældres Gaard laa nogle Bøsseskud fra Skolen, omtrent midtvejs mellem denne og Kirken, der laa helt uden for Byen.

„Hvor er Jens?" spurgte han.

„Vi troede næsten, han havde været inde hos jer," svarede jeg, „for han har ikke været hjemme, siden han gik op at ringe."

Nej, der havde han ikke været. „Naa, saa det var Jens, der var oppe at ringe," vedblev han, „det var næppe nok, vi kunde høre det, skønt vor Gaard ikke ligger saa langt fra Kirken, men det er da ogsaa en rædsom Storm."

„Gud skal da vide, hvor han bliver af!" sagde min Søster og foldede Hænderne, „nu er Klokken ni."

„Men hør! jeg kommer i Tanker om noget!" udbrød Karlen pludselig. „Det kom os for, vi hørte Kirkeklokken et Par Gange senere. Vi tænkte, det maatte vel være Stormen, som havde sat den i Bevægelse."

„Han skulde dog vel aldrig — — —!" udbrød jeg, men gav mig ikke Tid til at tale ud. Jeg styrtede afsted op efter Kirken.

Kirkegaardslaagen stod aaben — Vaabenhusdøren stod aaben — Kirkedøren stod aaben!

Jeg traadte ind i Kirken og raabte med mine Lungers fulde Kraft: „Jens!" den ene Gang efter den anden; men jeg kunde knap høre min egen Stemme, saadan brølede Stormen og klaprede mod Blytaget. Ingen svarede mig. Jeg gennemsøgte hele Kirken, men Jens fandt jeg ikke.

Klokkerebet hængte inde i Taarnet, og derind kom man igennem en lille Dør med en Jærnkrog til Lukkelse. Ved denne Dør var jeg flere Gange, men Krogen var paa, saa ud af Taarnet maatte han altsaa være kommen. Det begyndte at se lidt betænkeligt ud. Hvor kunde Drengen være bleven af? Hvorfor var han gaaet sin Vej uden at lukke de andre Døre og Kirkegaardslaagen efter sig? Og hvorfor kom han ikke hjem?

Jeg lukkede Dørene, tog Nøglen med mig og begyndte at gaa hjemad. Men da jeg havde gaaet

lidt, tænkte jeg: Du maatte dog helst søgt efter ham i Taarnet ogsaa, skønt det er utænkeligt, han kan være der, da Døren var lukket, hvilket kun kunde ske udvendig fra.

Imidlerid vendte jeg om og gik ind i Kirken igen. Men aldrig saa snart havde jeg aabnet Taarndøren, før en Haand greb mig om Armen, og min Broders velkendte Stemme udbrød:

„Er det dig?“

Det var gaaet saaledes til:

Døren maatte han nødvendig lade staa aaben, medens han ringede, da den ikke var forsynet med Lukkelse paa den indvendige Side. Et Vindstød drev den i, og Krogen, der ved et besynderligt Tilfælde maa være bleven staaende ret op, da min Broder tog den af, faldt — og det var lige saa besynderligt — af sig selv i Stabelen, og han var indelukket. Han havde ringet flere Gange, for at hidkalde Folk; men ingen havde hørt det eller været sikre paa, at det var Klokken, de havde hørt. Den af Stormen foraarsagede Larm i Kirken var saa øredøvende, at han ikke havde hørt min Kalden eller mærket det mindste til mig, førend jeg aabnede Døren.

Han var bleven dygtig forfrossen, men var ellers ved godt Mod og havde ikke været bange.

Det kan nok være, min Søster blev glad, da jeg kom med ham. Men hun og jeg var temmelig unge den Gange, og vi kunde siden ikke ganske bare os for at drille „den lille“ med, at det var gaaet ham saa uheldigt til Straf for, at han var vred, da han gik hen for at „ringe det gamle Aar ud“.

Grankogler samles til Brændsel.
Efter Maleri til „Juleroser“ af Bertha Wegman.

Fra Boghylden.

L. Budde: Jule-Fortællinger, illustrerede af **Carl Thomsen,** med Kompositioner af **J. P. E. Hartmann.** Pris 4 Kr. 50 Øre. (E. Bojesens Kunstforlag.)

Det er en af de smukkeste Bøger, som Julen har bragt, og naar denne Vinters Sne længst er glemt, vil den endnu til mangen Jul hævde sin Plads blandt de smukkeste Festgaver. Budde er frem for nogen anden dansk Skribent Julens Forkynder, han ser paa dens Fryd og Fred, paa dens religiøse Andagt med Digterens og Barnets Øje. Hans lunefulde Fremstilling, der helst sysler med de smaa og uanselige Livsskæbner, og helst bevæger sig mellem Smil og Taarer, kommer ingen Sinde bedre til sin Ret, end hvor den viser sig ligesom gennemskinnet af Julelysets Skær. Atter og atter vender han i sine „Historier“ tilbage til Julens Fest og her har han nu samlet en stor smuk Bog, der fra første til sidste Blad fortæller om Juleglædens Magt paa høje og ringe Steder, i fattige og rige Menneskehjerter.

Særdeles højt staar „En Historie om en Julenisse“, hvori Budde holder sig paa Grænsen mellem Æventyr og Virkelighed og med det første som Islet giver et henrivende nydeligt og sindrigt Billede af Smaafolks Samliv i Kiv og Strid og deres Fredslutning under Juletræets Grene. Med rigt Lune og varm Tro er her skildret et lille Landsby-Samfund af Børn og voksne og gamle, af haarde og bløde Sjæle, saa Læseren faar den inderligste Medfølelse med hver enkelt. Medens „Borumgaards Juleaften“ er en saare munter Fortælling om Juleforberedelserne og Juleaftens Fest i en jydsk Proprietærgaard, saa er Historien om „En Jul i en Præstegaard“ præget af en manende Alvor. Her fortælles om de Stridspunkter, der kan opstaa mellem en myndig Præst og hans Menighed, mellem en Mand af den gamle Skole og Ungdommen, og enkelte Scener er i deres stemningsfulde Alvor af gribende Virkning, saaledes hvor Præsten Juleaften sner inde i sin Kirke og graves ud næste Dag af Sognets Folk. Den sidste lille Fortælling „For hvis Skyld var det?“, der viser, hvorledes en fattig lille Krøbling bringer Juleglæden ind i det rige Grossererhjem, er kendt af „Husvennens“ Læsere.

Den smukke Julebog er prydet med en Række smaa nydelige Billeder af Carl Thomsen, og til de indlagte Julesange har selve J. P. E. Hartmann komponeret Melodier.

* * *

Fadervor, Digt af **Chr. Richardt.** Tegninger af **Carl Thomsen.** Pris 3 Kr. 50 Ø. (Milo, Odense.)

Til hver af Fadervors syv Bønner har Chr. Richardt skrevet et Par Vers, der smukt fremhæver den korte, simple Bøns Dybde. Der toner en ægte kristelig Begejstring gennem de velformede Strofer, der er Kraft og Ynde i Udtrykket, og Fynd i de ofte ny og slaaende Tanker. Hele Digtet er en Forening af Bøn og Lovsang. Ikke mindre heldig har Kunstneren været med de store smukke Illustrationer, der ligeledes ledsager hver enkelt Bøn og i smagfuld Indfatning fremstiller et Optrin fra Jesu Vandring paa Jorden og en dertil svarende Scene fra det daglige Liv. Ogsaa dette Værk vil være en kærkommen Jule- og Festgave.

* * *

Juleroser, 1890. Pris 1 Kr. 50 Øre. (E. Bojesens Kunstforlag.)

Dette smukke og nu over hele Norden berømte Juleblad

indledes i Aar med et lille Stykke om Bethlehem og Julen af Chr. Richardt, hvortil Maleren H. A. Brendekilde har føjet et stemningsfuldt Billede i Farvetryk, forestillende Hyrderne paa Bethlehems Marker, tegnet efter Naturen i vore Dage. Maleren og Digteren har begge gæstet det hellige Land. Af de øvrige Bidrag staar et Par svenske Fortællinger højest, nemlig „Giftermaal og Kærlighed", en Fortælling fra Nutidens Bondeliv af A. Ch. Leffler, og „Grænsestenen" af V. v. Heidenstam, en ganske kort Skitse, der opruller et baade levende og farverigt Billede af det 17. Aarhundredes raa Krigerliv. En lille Historie af Sophus Bauditz om Studenten, der solgte sin Bjørn, er en fint formet og sindrig Spøg, ledsaget af et Par ypperlige Tegninger af H. Tegner. Ogsaa Arne Garborg har behandlet et humoristisk Emne og paa ret lystig-grovkornet Vis fortalt om en Nyaarsaftens Sold, hvortil Th. Kittelsen har leveret passende Illustrationer. Af det øvrige Billedstof kan særlig fremhæves Th. Nifs' smukke, karakterfulde Omslagsbillede, Bertha Wegmans nydelige Tegning: „Grankogler samles til Brændsel", som „Husvennen" bringer paa foregaaende Side, og endelig to stemningsfulde og fint udførte Farvetryksbilleder efter Malerier af Wallander og C. Bloch.

Havebrug.

Spørgsmaal og Svar.

Ved J. Jenssen.

Hvorledes skal jeg forholde mig med mine Potteplanter, som har staaet ude om Sommeren, naar jeg tager dem ind om Efteraaret? Den Jord, som er i Potten, naar man tager den op, er jo fuld af Orme, Snegle osv. lader jeg den blive ved Planten, vil denne sygne hen og gaa ud. Skal jeg da give alle Planter ny Jord? Hvilken Slags Jord skal jeg vælge? Hvorledes skal jeg faa kraftige smukke Stueplanter om Vinteren? Thi de plejer at tabe Bladene og se sygelige ud, naar jeg har taget dem ind fra Haven, og de bliver ikke kraftige igen før henimod Foraaret. Vore Vinduer vende mod Syd og Nord.

X.

De er nødt til at lade de Potteplanter, der ikke har været udplantede, beholde den Jord, de har. Ompotning om Efteraaret er i Almindelighed ikke tilraadeligt. For saadanne Planters Vedkommende, der skal blomstre, gælder det om at fremme Blomstringen, men dette sker ved Hjælp af Gødning. I øvrigt maa man ikke mod Vinteren forcere Væksten. Mørket i Stuen, de korte Dage, Stuevarmen, vil have til Følge, at Planterne i Tilfælde af forceret Vækst vil give lange, gejle Skud med blege smaa Blade. Følgende Regler bør derfor iagttages: De Planter, der faar mest Lys, kan taale mest Næring, mest Varme og derfor mest Vand. De Planter derimod, som maa nøjes med mindre lyse Pladser, vil være bedst tjente med svagere Varme og derfor sjeldnere Vanding og Næring kun til at vedligeholde deres Løvfylde i de korteste Vinterdage.

Det er ganske naturligt, at Planter bliver sygelige, naar de ombytter den friske, fugtige Efteraarsluft med den tørre — tildels opvarmede — Stueluft. Man bør derfor gradvis vænne dem til Pinen ved at tage de mest kælne ind i Septbr., andre i Oktober, lade dem staa foreløbig i det koldeste Værelse, overbruse dem efter solrige Dage, dette maa navnlig ske, naar de kommer ind i opvarmede Værelser.

Adskillige Planter, f. Eks. Vinteraster og Levkøjer, vil tabe enkelte af de nedre Blade; derved er intet at gøre, og Planterne kan endda være ret kønne. Derimod kan det hændes at adskillige Planter — og da navnlig storbladede Blodplanter — viser Gulnen paa de nedre Blade, maaske taber nogle af disse. Dette er i Regelen Tegn paa, at Næringen i Jorden er forbrugt. De ny fremskydende Blade røver Næring fra de nedre. Dette maa forhindres, og det sker derved, at man giver lidt Gødning, enten i Form af fortyndet Ajle, Aftræk af Sod eller Hornspaan. Til Foraaret maa Ompotning saa foretages, ligesom Nedskæring da ofte vil være heldig. Hvor der ikke er Trang dertil, gødes ikke.

Snegle vil ikke genere Stueplanter; de der følger med disse ind, vil man snart kunne faa fat i. Regnorme fordrives bl. A. ved at sænke Potten ned til Randen i Vand af 30—35° Varme.

En meget væsenlig Grund, baade til at Regnorme gaar op i Potten, og til at Planterne efter Indflytningen taber mange Blade, er denne, at Potten stilles umiddelbart paa eller nedgraves i Jorden uden andet end denne tæt op til Pottehullet. Ved Vandingen af Planterne bliver Jorden under Potten fugtig og dette lokker Ormene op. Endvidere trænge Rødderne gennem Hullet ned i Jorden og søger Næring, hvorved Planten faar en Kraft og Størrelse, der ikke staar i Forhold til Rodens Størrelse, naar denne nødvendigvis maa rives over. Man bør derfor altid stille sine Potter paa et godt Lag Grus, og hvis man graver dem ned — hvad jo for de fleste Planters Vedkommende er heldigst — bør man sørge for, at der er et jordfrit Rum under Potten.

Hvilken Jord, De skal vælge til Potteplanter, beror paa, til hvilke Planter, den skal bruges. Havejord, blandet med gammel Gødning og noget Sand, er mest tjenlige for Planter, der fordrer megen Næring og taaler meget Vand; Græstørvjord, blandet med Bladjord eller Lyngjord og Sand, anvendes til mere langsomt voksende Planter, eller Planter, ved hvilke Jorden let bliver sur efter Overvanding.

Iøvrigt henvises til J. Jenssen: „Hjemmets Flora" (Gads Forlag, Pris 1 Kr. 50 Ø.), en Bog der i særlig Grad omhandler den almindelige Pleje af Stueplanter, samt til „Den lille Stuegartner" (N. C. Roms Forlagsforretning).

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5

Her fylder jeg flydende Varer paa.

1 2 3 4 5

Naar jeg spørger, om De kan gætte, siger jeg saa.

1 2 3 5

Mon De en Tur i denne vil faa?

2 3 5

Et Navn, som „fine" Folk vil forsmaa.

2 3 4

Denne kan spises — men ikke raa.

J. J.

Rebus.

sk

r a l n d r l 9 n gg

J. J.

Opløsninger.

Udgravningsarbejdet i Nr. 11: Sild, Aal, Stør, Ulk, Laks, Slette, Skalle.

Rebus i Nr. 11: Øje for Øje, Tand for Tand.

Juridisk Raadgiver.

Da jeg skulde døbes, var mine Forældre uenige om mine Navne, idet min Moder vilde, at jeg foruden et Familienavn skulde have min Fødselsdags Navn. Min Faders Stemme vandt imidlertid Overhaand, og jeg fik det ikke. Nu spørges:

1. Hvorledes har jeg at forholde mig, for at faa dette „Almanaknavn" tilføjet mine andre Fornavne? Til hvilken Autoritet skal Ansøgningen stiles, og hvem skal den gaa igennem?

2. Skal mine Forældres (der endnu lever) Samtykke erhverves?

F. B.

Til 1. Der indgives gennem Stedets Øvrighed til Justitsministeriet en til Kongen stilet og paa stemplet Papir til 65 Øre skreven Ansøgning, indeholdende en Redegørelse for Grunden til samme og ledsaget af Fødselsattest. Bevilling til Tilføjelse af Fornavn nægtes i Reglen ikke.

Til 2, Behøves ikke.

* * *

Hvad er Strandret? Over min Lod fører en offenlig Vej til Fjorden. Har Folk Lov til at tage Tang, Grus og Ler saa nær ved Land, at det kan skade min Ejendom, eller hvor nær kan jeg forbyde dem at komme?

En gl. Holder.

Naar Spørgeren indgiver en skriftlig Begæring til Strandsynsmændene, vil disse efter at have undersøgt Forholdene i Medfør af Lov 23. Januar 1862 afgøre, om Ejendommen er udsat for Beskadigelse fra Havet ved Borttagelse af de nævnte Genstande, og i bekræftende Fald ved Kendelse bestemme og med tydelige Mærker betegne de Grænser, inden for hvilke saadan Borttagelse ikke maa finde Sted.

* * *

Har en Vært Ret til at tage et Vindue af i disse Vinterdage til Reparation og lade det være af i flere Timer, naar vi har smaa Børn, og Ejeren blev gjort opmærksom paa det i Juni Maaned? Jeg staar ikke til Restance med Leje.

En Holder.

Nej, det er hensynsløst.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse kan ventes besvarede.

Brevkasse.

J. J. i A.: „Husvennen" er rigelig forsynet med Stof i nævnte Retning — ellers Tak for Tilbudet.

L.: Tak for Gaaderne; derimod er den lille Skitse ikke anvendelig.

Lærer B.: Beretningen om Haderslevhus' Beliggenhed findes som af os gengivet hos Trap. Men Stednavne saa vel som et Vands Udstrækning kan jo forandres en Del i Tidernes Løb.

A. A.: Nej, den Art Smaating honoreres ikke.

Ny tiltrædende Abonnenter kan endnu faa Oktober Kvartal. Bestillinger modtages saavel paa Postkontoret og i Bogladen som i N. C. Roms Forlagsforretning, København V.

Indhold: Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (forts.). Julen hos Ole Bakke, fortalt af C. A. Thyregod, med Billede. Den gamle Lovsang, af Pastor C. Leunbach. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Peder Tordenskjold. XIV., af B. E., med Tegning af C. Neumann. Hønen og Kyllingerne, Fabel af Leo Tolstoy. Da Aaret blev ringet ud, Nyaarsminde af Knud Skytte. Grankogler samles til Brændsel, efter Maleri af Bertha Wegman. Fra Boghylden. Havebrug. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. Brevkasse. „Husvennens" Julebøger.

„Husvennens" Julebøger.

Send snarest 1 Kr. 4 Øre pr. Postanvisning til N. C. Roms Forlagsforretning, Jærnbanegade 5, København V., saa kan De endnu faa de to **højst fortræffelige Julebøger**, som „Husvennen" har udgivet til denne Jul.

De to Julebøger er:

1. **Fra Landet**, 2. Del, **af Anton Nielsen**, en Samling Fortællinger, der hører til den **almen yndede Forfatters fortrinligste Arbejder** —
2. **Aprilsnar**, en **morsom, underholdende Komedie af Zakarias Nielsen.**

Bøgernes samlede Bogladepris er 3 Kr.

Postanvisninger faas paa Postkontorer, Brevsamlingssteder samt hos ethvert Postbud.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 14. Søndag den 4. Januar. 1891.

Herremand og Tater.

Fortælling af Carit Etlar.

(Sluttet.)

„Det har sin Rigtighed," svarede Hr. Enevold. „Men hvis du spiller og blæser godt i Aften, skal du faa lige saa meget Øl og Vin, som du kan bælge i dig. Er du saa fornøjet?"

Fangen tav til dette Spørgsmaal. Herremanden førte ham ind i Salen.

Her hilsede man hans Komme med almindelig Jubel. Borde og Bænke flyttedes til Side. I et Hjørne blev en Forhøjning lagt over to Bænke, paa denne fik Spillemanden Plads. Der stod han, ragende frem over alle andre, i Fogdens staalgraa Kofte, som slog Folder omkring hele Legemet. Hans mørke Haar var strøget tilbage fra Panden, han spillede og blæste afvekslende, ligesom det blev forlangt, hans Ansigt vedligeholdt uafbrudt det samme forslagne Udtryk, det syntes endnu blegere, medens han stod foran den mørkegrønne Indfatning af Blade og Granris paa Væggen. Hans Øjne var mørke, straalende og i en uafbrudt sky og ængstelig Bevægelse, som om de paa en Gang vilde opfatte alt det ny og fremmede, der foregik omkring ham.

De unge dansede og jublede, de ældre spillede eller drømte om den Tid, da de ogsaa var unge. Latter og højrøstet Samtale hørtes alle Vegne, der imellem blev hist og her udvekslet et andet Sprog, mindre højrøstet, men derfor ikke mindre indholdsrigt, et dæmpet Sprog, med Pavser, der undertiden forklarede mere end Ordene, med Blikke, Smil og skælvende Haandtryk, der røbede, hvad Læben vægrede sig ved at sige. Af og til gik Hr. Enevold over Gulvet med Hænderne paa Ryggen, behændigt snoende sig imellem de dansende for at komme hen til Spillemanden.

„Det er godt!" sagde han. „Du spiller rart. Naar du er træt, kan du gerne puste lidt og faa dig en Drik Øl."

„Er der ingen Naade for os i Morgen?" spurgte Skøjeren.

Zigøjnerpigen.

„Du skal faa en stor Kande Vin ned i Hullet, naar jeg skikker dig bort," svarede Enevold. „Om Resten taler vi ikke. Du ved min Mening."

Derefter gik han tilbage igen med smilende Ansigt og Hænderne paa Ryggen, og Skøjeren vedblev at spille. Ingen anede, at der i dette Øjeblik var bleven ført Samtale om Liv og Død imellem ham og Herremanden.

Under et Ophold i Dansen bragte Tjeneren Forfriskninger til Damerne. Herrerne besøgte Skænkebordene. Mads Skram havde hidtil siddet i en ivrig Samtale med Søren Graa. Han rejste sig nu, fyldte et Bæger, traadte frem midt paa Gulvet og sagde:

„Siden Hr. Enevold vil, at jeg skal gøre det i hans Sted, beder og formaner jeg venligst alle kære Frænder og Bekendte, som her er til Stede, at tømme et Bæger for ædle Hr. Henning Gylding og min Datter, hvis Trolovelse vi er komne sammen for at fejre. Gud give dem mange glade Dage!"

Denne Opfordring blev modtagen med almindelig Jubel. Salen genlød af Bægerklang og Lykønskninger. Enhver trængte sig hen til Henning og hans Brud. Enhver havde et Ønske, et Smil, en Hilsen at bringe dem.

„Du er en brav Karl til at holde Tale," sagde Gylding, da han klinkede med Skram. „Ved du, hvad der falder mig ind? Var det alligevel ikke bedst, at du underskrev den Forskrivning i Aften, lille Mads! saa var det gjort. Det er altid rart at have saadan noget fra Haanden."

„Hold din Mund!" sagde Mads, „det bliver, som jeg har sagt."

„Ja, ja, Mads! Du behøver jo ikke at blive hidsig. Naar man viser en anden noget godt, skal man ikke gøre saa mange Ophævelser deraf. Det er blot min Mening."

I dette Øjeblik lød en høj og gennemtrængende Latter i Salen. Alles

Øren rettedes efter Lyden, alles Øjne mødte inden for de aabne Fløjdøre en gammel, kroget Kvinde, støttende sig til en Krykkestok, klædt i Pjalter og med et hvidt og uredt Haar hængende ned omkring Kinderne. Hun vedblev at le, skingrende og vildt som i Krampe, indtil Hr. Enevold trængte sig hen til hende og udbrød:

„Fordømte Kvinde, hvor kommer hun fra? Hvad vil hun her?"

„Jeg vil se paa den Herremand, som trolover sin Datter med en Skøjers Søn," svarede den gamle, medens hun strøg Haaret tilbage fra Panden.

Disse Ord, udtalte af en skarp og gennemtrængende Røst, der naaede enhver af de tilstedeværende, gjorde en ubeskrivelig Virkning.

„Hvad Djævelen er det, hun siger?" spurgte Mads Skram. „Hvem er en Skøjers Barn? Tal og forklar sig, højt og lydeligt for alle."

„Han der i de pæne Klæder, som først var hos Snedkeren, saa hos Herremanden, han tilhører ingen af jer. Jeg har født ham, ammet ham og slæbt ham paa min Ryg over Hede og Lyng mangen lang og sorgfuld Dag og mangen en Nat, der var værre end Dagen."

„Herut med dig," raabte Enevold og stødte hende tilbage mod Døren. „Hun ved ikke, hvad hun siger."

„Nej! lad hende tale," raabte Skram. „Bliv ved!"

„Ja, I tror mig ikke; men eders Nej er i Aften ikke saa meget som mit Ja, i Morgen derimod er det mere, for i Morgen lader Herremanden mig hænge."

„Kan hun bevise, hvad hun siger?" spurgte Mads.

Den gamle smilede ondskabsfuldt og svarede: „Drag hans Kofte af og se, hvad der staar imellem hans Skuldre, der har jeg prikket en Snog og en Halvmaane, straks efter at han var kommen til Verden, og jeg har gnedet det ind med Sod, det er saa Skøjernes Mærke, det slettes ikke ud, før Skindet falder fra Benene. Han var syg den Gang, jeg bar paa ham, han trængte til Pleje, hvor skulde han faa den fra hos mig? De jog os jo med Skytter og Hunde, som vildene Dyr, afsted maatte vi og havde ikke det Hul, der kunde gemme os. Saa trak jeg mit eget Barn i den lille Herremands Klæder og lagde ham uden for den Snedkers Dør. Jeg bankede paa, til han tog Drengen ind med sig; men Aaret efter kom jeg igen for at faa at vide, om han havde det godt. Jeg gjorde mig et Ærinde ind i Huset. Det skete det Aar og siden, da de drog ned til Vejle. Naar jeg havde set, hvad jeg vilde, gik jeg min Vej igen og tav stille."

Der var noget overbevisende i den bestemte Sikkerhed, hvormed Taterkvinden talte, som paatrængte sig alle. Mads Skram var bleven bleg. Han gik hen til Henning og sagde:

„Drag din Kofte af for alles Øjne. Det gaar til Liv eller Død, nu vil jeg vide, hvad der er Sandhed."

„Det gøres ikke nødig," svarede Henning blidt og roligt. „Jeg bærer en Snog og en Halvmaane ridset ind paa min Ryg. Jeg har aldrig vidst, hvad det betød, før nu."

„Men I Guds og Jesu Navn!" raabte Fru Gylding, idet hun trængte sig hen til Taterkvinden. „Hvor er da mit Barn blevet af?"

„Eders Barn!" svarede den gamle. „Det stjal jo Abraham Musen, det løb han bort med, hen over den samme Bro, han laa og druknede under forgangen. Eders Søn!" gentog hun med hævet Røst. „Han staar der oppe paa Forhøjningen. De har vadsket ham i Ansigtet, givet ham en ren Skjorte paa og Fogdens gamle Kofte. Det er ham, som spiller Fiol for jer i Aften, det er ham, hans Fader vil hænge i Morgen."

Alles Øjne rettede sig imod Forhøjningen. Der stod Skøjeren og stemte sin Fiol og saa ned paa Strengene, tilsyneladende udeltagende og ligegyldig for alt, hvad der foregik omkring ham. I dette Øjeblik fandt enhver, at Ligheden mellem ham og Hr. Enevold var slaaende.

Henning stod alene midt i Salen, han smilede sørgmodig ved at se alle drage sig tilbage fra ham, alle, undtagen Søren Graa, som tog sin Hustru ved Haanden og gik hen til ham.

„Det er jo en rar Trolovelse, vi her kom til," sagde Mads Skram til Hr. Enevold, efter at den første maalløse Overraskelse havde faaet Luft i Ord.

„Det maa du nok sige," svarede Gylding. „Der er ikke saa ulykkelig en Mand til i Verden som jeg. Den Sorg vil lægge mig i min Grav."

„Aa, du med din Grav," svarede Mads, „det varer længe, inden de tager Maal til den."

„Nej, det gør det ikke," forsikrede Enevold, „det værker i mig lige op til Skuldrene, som om en gik og trampede paa mig; nu har jeg ikke længe tilbage." Derpaa vendte han sig om mod Henning og udbrød rasende og heftig: „Hvis det forholder sig, som hun siger, kan du gaa Fanden i Vold. Jeg har aldrig rigtig erkendt dig for min Søn."

„Naa, det har du ikke?" sagde Skram, „men du vilde alligevel knytte ham til min Datter. Det er en Venskabsstreg, jeg skal huske paa."

„Herregud, lille Mads! Jeg maatte jo tro de Beviser, jeg fik, jeg mener blot, jeg fandt ikke de Træk hos ham, som lignede mig, det Højsind og adelige Væsen, som tilhører vor Familie. — Gaa din Vej! Jeg kendes ikke mere ved dig."

„Men jeg kendes ved dig, og mit Hjerte kendes ved dig, det har du altid været nær ved," svarede Søren Graa mildt og sørgmodigt, idet han tog Hennings Haand. „Kom til mig, min Dreng, og give til Gud, at du aldrig var gaaet ud over vort Dørtrin, saa vilde ogsaa ædle Hr. Skram i Dag være den Sorg foruden."

„Aa, hvad Fanden!" svarede Herremanden, „den bør jeg ikke af. Det var da bedre, at Skrams Datter drog sin Haand tilbage, som trolovet, end om det skulde være sket, efter at hun var bleven hans Hustru."

„Den hele Sag maa alligevel undersøges mere nøjagtig," raabte Hr. Enevold pludselig. „Hvem kan stole paa saadan en Kvindes Ord? Hvor er hun bleven af?"

Alle vendte sig om mod Døren. Ingen saa Taterkvinden. Under de sidste Øjeblikkes almindelige Forvirring havde hun troet at gøre bedst i at forsvinde. Spillemanden stod heller ikke mere oppe paa Forhøjningen, ogsaa ham søgte man forgæves. Hr. Gylding gik ud i det næste Værelse; det var tomt. Han kaldte paa Tjenerne. De havde draget sig tilbage til Køkkenet og spiste og drak i god Ro, uden at ane, hvad der imidlertid foregik hos Herskabet.

Nede i Gaarden havde en af de fremmede Betjente set en Mand gaa ud over Broen med en stor Bylt Klæder under begge Arme, en gammel Kone fulgte efter ham. Da man vedblev Undersøgelsen, viste det sig, at Størsteparten af Gæsternes Rejsetøj, som havde hængt inde i Forværelset, var borte.

Det var den sidste Bedrift, Hr. Enevold nogen Sinde spurgte om ham, som blev kaldet hans Søn; dermed var han sporløs forsvunden.

Da Søren Graa, hans Hustru og Henning næsten Morgen steg til Vogns, for at forlade Gaarden, gik Mads Skram ud til dem.

„Hør, Søren Snedker!" sagde han. „Af Trolovelsen kunde der ingenting blive, det indser I nok selv; men skulde I eller Henning der, hvad han nu vil kalde sig, nogen Sinde komme i Betryk eller have fremmed Hjælp behov, det være sig i Raad eller Daad, saa kan I huske paa, hvor Mads Skram bor. I skal altid finde min Dør aaben. Vorherre være med eder."

Da Skram var gaaet, kom Fru Gylding hen til Vognen. Hendes Ansigt var ligblegt, hendes Øjne røde af Graad; hun rakte Henning Haanden og hviskede med Læber, der sitrede og næppe mægtede at føre Ordene frem:

„Hils Else fra mig. Naar I er lykkelige, saa tænk imellem Stunder paa mig. Bed ogsaa en Bøn for mig. Jeg vil have det nødigt."

Hr. Enevold Gylding stod oppe paa Trappen. Han vendte Ryggen mod Snedkeren og hans Familie.

„Mads!" sagde han, „jeg overlever det s'gu ikke."

„Du kan tro jo!" svarede Mads.

„Jeg føler Døden nærme sig," forsikrede Hr. Enevold.

„Du kan takke dig selv for alt, hvad der er sket," svarede Mads gabende og ligegyldig. „Havde du haft et mildere Sind og faret mere med Lempe mod de Skøjere, var det aldrig kommet saa vidt."

„Hvordan skal det saa gaa med mit Gældsbrev?" spurgte Hr. Enevold i den dybeste Sørgmodighed.

„Ja, var det nu ikke godt, at vi lod være at underskrive det?" svarede Mads Skram.

Nyaarsønsker

til alle Aarets Maaneder 1891.

Et glædeligt Nyaar! En god Januar!
Gid Aaret oprinde dig lifligt og klar!
Og flyver end Sneen, og Stormen den fløjter,
saa Vejret er ej til at løbe paa Skøjter,
gid da du maa nyde en hyggelig Ro
ved hjemlige Arne i fredlyste Bo!

En god Februar og en glad Fastelavn!
Med tusende topmaalte Glæder i Favn!
Ja, Glæder, som ej blot er Maske og Flitter,
hvor Træet igennem Forgyldningen titter,
men som fæster Rødder i Sjælen i Løn
og spirer, trods Kulden, som Vaarvangen grøn!

Og Marts med Violer! — Jo, pyt! sagde Peer,
man Blomster paa Ruden nok snarere ser.
Mod Slutningen Maaneden Paaske dog bringer,
Opstandelsens Budskab i Lærkerøst klinger,
gid ogsaa hvert frydefuldt Haab i dit Sind
fornys, naar Opstandelsens Fest ringes ind!

Og narrer dig Haabet og Vaaren April
med glitrende Solskin og gækkende Smil,
og hører du Stormen i Trætoppe tude,
mens Haglbyger pisker paa Væg og paa Rude,
saa trøst dig, lad Uvejret fejre sin Frist!
Det gode og skønne nok sejrer til sidst.

Thi saa kommer Lysets og Løvspringets Maj
med Friskhed i Øjet og Glans paa sin Vej,
med Gøgens Kukkuk i de nystækte Skove,
med Blomster paa Enge og Solblink paa Vove,
med Pinsedags Smil paa sin rødmende Kind;
gid Solskin hun ogsaa maa bringe dit Sind!

At ret du maa se, hvor Skærsommer er sød,
hvor Himlen er blaa, og hvor Rosen er rød,
hvor dejligt det er under Bøgen i Skygge
at hvile og drømme om Frihed og Lykke
og lytte til Bølgernes Hvisken med Lyst
i sommerlys Nat ved den kølige Kyst!

Snart Juli vil hvæsse den klingende Kniv
til Kampen mod Engenes blomstrende Liv,
hvis Duft selv i Døden maa Luften forsøde
— fra buldrende Sky flammer Lynene røde.
Gid Glædernes Blomst ej forgaa for dit Syn!
din Lykke ej rammes af knusende Lyn!

Den travle August sanker Laden dig fuld
af Markernes rige velsignede Guld!
Men er du som Fuglen, den fri og den glade,
der ejer ej Jord og ej sanker i Lade,
gid aldrig du savne, hvad ej du kan faa,
men stedse hvert rimeligt Ønske opnaa!

September med rødmende Æbler paa Træer,
med farverigt Løv og med Sølvmaanens Skær,
med sælsomt betagende solklare Dage
sin ømme Huldsalighed ej dig unddrage!
Har Sommeren Skuffelser bragt til dit Bryst,
dig trøste Septembers vemodige Lyst!

Snart Lundens Pragt i sin gulnende Glans
skal finde sin Grav i en hvirvlende Dans;
thi Stormen fra Havet til Skoven raaber:
Nu har vi den raske og barske Oktober!
Saa luftes der ud, og saa holdes der Bal:
dans med, kære Ven, naar dog danses der skal!

November har Luner, det er jo dens Vis;
tag den, som den kommer med Regn eller Is!
I den det sædvanligt gaar Gæssene ilde;
thi vogt dig, at ej du som Gaas gaar til Gilde;
men spiser du Gaasesteg, drik da dertil,
lad Maaneden te sig saa galt, som den vil!

Men hvis du er ræd for December Termin,
ja, saa er min Skæbne ej bedre end din;
men mindes vi vil, før det Aar gaar til Hvile,
en liflig og glædelig Tid monne smile;
thi kryber vi ej for December i Skjul,
men ønsker hverandre en glædelig Jul!

C. A. Thyregod.

Zigøjnerpigen.

(Med Billede.)

Santarella hedder hun, den smukke Zigøjnerpige, der danser yndefuldt til Lyden af sin Tamburin. Hvor mange Brushoveder har hun vel ikke fortumlet, naar hun paa en af de offenlige Pladser i Granada, Sevilla, Barcelona eller i selve Madrid, svang sig i den hvirvlende Dans, medens fornemme Herrer, Knøse og unge Piger flokkedes omkring hende? Spanien er Zigøjnernes forjættede Land, og det er herfra man har kastet mest Poesi over dette sælsomme Vandrefolk, der ifølge de lærdes Granskninger stammer fra Indien. I Danmark og Sverige kalder man dem som bekendt Tatere, og deres sædvanlige Haandtering — foruden de smaa Bierhverv, de driver i Smug — er Kedelflikkeri, Smedehaandværk, Musik, „Spaadomskunst“ og lignende; i Schweiz og Nederlandene indskrænker man sig derimod simpelt hen til at kalde dem „Hedninger“, i England hedder de Gypsies, i Spanien Gitanos o. s. v. Men under hvilket Navn man end nævner dem, er de dog stedse omgivne af en vis hemmelighedsfuld Romantik, der er bleven taget til Indtægt endog af de største Digtere, f. Eks. Cervantes, Victor Hugo, Walter Scott og ikke mindst af vore egne Digtere, St. St. Blicher, Carit Etlar og C. A. Thyregod, hvis ypperlige Fortællinger om Taterfolkene paa de jydske Heder, vi alle kender.

Ja, de har sikkert allesammen deres Historie; disse brune, slanke, sortøjede Skikkelser. Og fremfor alle andre Santarella, den spanske Zigøjnerpige, der stirrer saa forunderlig vemodsfuldt drømmende frem for sig, medens hun svinger sin Tamburin. Kan Mængdens Jubel og Haandklap da slet ikke bringe det fordums lystige Smil frem om den lille Mund, der er saa frisk og svulmende som en Rosenknop? Eller er det lutter Koketteri, denne blide Sørgmodighed i de mørke, halvt tilslørede Øjne? Det er vel næppe rimeligt. Men hvem ved, maaske har den brune Knøs, denne vilde Janko, som hun elskede med hele sin fyrige Sjæl, svigtet hende for en andens Skyld. Og Hytten, som var Vidne til deres korte Lykke, staar nu tom og forladt derude i Udkanten af Landsbyen. Det gik maaske saaledes til, at da Santarella vaagnede en Morgen, var den troløse Janko forsvunden. Og saa drog ogsaa hun bort for at søge efter ham, finde ham og rive ham bort fra den anden eller — hævne sig paa dem begge. Nu drager hun fra By til By, synger og danser paa de offenlige Pladser, og Mængden tiljubler hende Bifald, men ingen kan ret forstaa det sørgmodige Udtryk i det unge, friske Ansigt. Men det gør Santarella dobbelt smuk, og hun forvirrer Hovedet paa dobbelt saa mange unge Herrer som før. Men hvad bryder hun sig om det; hun har kun en Tanke: at genfinde den troløse Janko, og rastløs drager hun afsted — stakkels Santarella!

Den rigtige Soldat.

En ung Præst i England traf en Gang sammen med den berømte Feltherre, Hertugen af Wellington. Da denne havde været i Indien og altsaa kendte Hinduernes Uvidenhed og den Sejhed, med hvilken de hænger ved deres Afguderi, spurgte den unge gejstlige Herre:

„Er eders Naade ikke ogsaa af den Formening, at det er en unyttig og overspændt Gerning at forkynde Evangeliet for Hinduerne?“

Hertugen betragtede Spørgeren med et noget spydigt Blik og svarede saa paa ægte Soldatermaner:

„Læs en Gang Deres Marschordre igennem, min Herre! Den lyder: Gaar ud og prædiker Evangeliet for alle Folk! Det er en daarlig Soldat, der kritiserer sin Kommandørs Befaling!“

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Ja — nu kan jeg forstaa, hvorfor Troels rendte her og snusede baade Nat og Dag, mens I laa her og flød, og hvorfor den gnine Lus var saa villig med Sølvtøjet — han var ude paa Handelen, det var Sagen!“

„Er du dog rent aflave, Menneske? Skriger op, saa de kan høre det over det halve Sogn! Du ved jo meget godt . . .“

„Og saa kunde I saa glat lave alt i Stand, mens jeg var i Tjenesten . . .“

„Hør dog, hvad jeg vil sige!“

„. . . og sno jer fra mig med den Snak, at jeg var Kærest med Sofie.“

„Dersom du ikke lader være at raabe saadan op, saa gaar jeg fra dig.“

„Det er netop det, jeg helst ser. Gaa du hjem til din Mo'er og spørg hende, om du ikke maa gaa op til ham straks; han ligger ene i Kamret ud til Hæssehaven.“

Hun knyttede Haanden og traadte et Skridt hen imod ham. „Jeg slaar dig i Synet!“

„Du kan jo prøve det.“

Hun stod nogle Sekunder og saa paa ham med Øjne, der brændte vildt under de sorte Bryn; men paa en Gang fattede hun sig og sagde med brudt Røst: „Bendt, du er ond ved mig.“

„Saa er det bedst, du bliver af med mig i Tide.“

„Bendt dog!“

„Jeg for min Del vil helst holde op, mens jeg har Leg i min Lomme. Saa kan du sejle, hvorhen du vil.“

Hendes ophedede Ansigt blev paa en Gang graaligt, hun rettede sig, som om hun vilde svare ham, men med et Ryk af Viljesanspændelse vendte hun sig brat og gik uden at sige et Ord mere.

Han tog Plads paa en Kævle og gav sig til at fløjte et selvlavet Tonestykke, et underlig vildt Kørsammen, der blæste hele Verden et Stykke; men Fløjtningen blev efterhaanden tyk og utydelig og gik til sidst helt i Staa.

Han rejste sig, hug Spaden i Milen, klappede og glattede, satte sig igen og rejste sig paa ny.

Rørfuglene havde holdt op at synge, en kold, havguseagtig Ange havde lagt sig over Mosen og sendte en let Strime op mod Diget, hvor han sad.

„Fælt saa kulded det bliver!“ sagde han ved sig selv og tog et Par lange Slurk af Flasken.

Endelig gik han ind og kaldte paa Karlen. „Niels, det er bedst, du kommer ud og hjælper mig lidt alligevel.“

Karlen kom dryssende og skævede til ham; han havde talt saa underlig barsk.

„Man bliver lige godt saa løjerlig tosset i Hovedet af at vaage saadan en to tre Nætter i Træk,“ sagde Bendt. „Lad os tage os en Sup?“

Henimod Morgenstunden slængte han sig i Græsset og lagde Armen og Hovedet mod Kævlen.

Karlen undrede sig over, at han blev liggende saa længe i samme Stilling.

„Naa saadan!“

„Saa i Vorherre Gudsens Navn!“

Det var den gamle, fromme Boline, der alligevel havde givet efter for sin Lyst til Udfarten, og som nu, indhyllet i sin grønstribede Hvergarnskaabe, satte sig til rette paa Vognen.

Bendt slog et Smæld, og bort rullede Køretøjet ad den graa Jordvej.

Bendt og Annine havde ikke talt et Ord sammen siden hin Nat ved Milen. Pigen var stiv og tavs, Bendt stolt som en sveget stor Sjæl.

Begges paarørende vidste godt, hvad der var sket; men Mariane græd ikke for den Ulykke — de havde jo været usaattes hundrede Gange før — og Boline havde aldrig været forhippet paa at faa forenet de to unge, da hun var ræd for, at de to hede Hoveder aldrig vilde kunne forliges. Hvad endelig Else vedrørte, da syslede hendes Tanker bare med det Ønske, at Bendts vordende Brud, hvo det nu blev, maatte træde over Gaardens Tærskel med mange Speciers Vægt; men Annine traadte ikke tungt.

Da de naaede op paa det høje Bakkestrøg paa den anden Side af Holløse og saa ned i den mægtige, grønne Kedel, hvor Mosen og Tisvilde By laa til højre, Tibirke med Kirken i Skovtræernes Ly til venstre, gik der en Slags hellig Gysning gennem dem alle.

„Aa, nej dog! Aa, nej dog!“ udbrød Boline, der ellers hele Tiden havde siddet og set med taarefyldte Øjne over mod Vejby Kirke.

Der var fem Vogne i Række, Bendt forrest, tre havde han kørt uden om, ingen havde faaet Lov at køre uden om ham.

De naaede ned i Dalen, hvor Vejen svinger til højre ind mod Tisvilde.

„Hvad er det der oppe paa Højen?“ spurgte Bendt.

„Det er saamænd den Sten, jeg saa tit har snakket om. Nej dog, at jeg skulde komme herop igen!“

Synet af det knejsende Minde i de grønne Toppes Kreds fremkaldte et helt lille Jordskælv i hendes Hukommelse, hvorved gamle, før glemte Stumper af Stenens Indskrift trængte sig op og fik Luft i strømmende Ord:

„„. . . hvorfor Kong Frederik til Landets Gavn og Bedste
lod gribe Værket an med Vogne, Folk og Heste
og lod, saa godt man kan, den løse Sand besaa,
at der, hvor intet var, opvokste Græs og Straa.“

Og hvordan var det dog, der stod om Røhl? Jo, nu ved jeg det:

„Da haver Amtmand Gram ej hvilet med sit Øje,
og Røhl som velfortjent er lønnet for sin Møje,““

Den gamle Kones fortsmudsede Ansigt var blevet ti Aar yngre, Kinderne fik Varme, Øjnene var skinnende klare, og Overmunden med det graasprængte sorte Overskæg bævrede af Henrykkelse, medens Minderne fra gamle Dage for tusinde Gang formede sig til Ord. Endnu i 1792 — fortalte hun — havde man for Sandflugtens Skyld maattet holde ti „Materialheste“ her oppe og stadig føre Tang ud paa Markerne.

I Tisvilde By lagde de Mærke til den tykke Egetræs-Pengeblok, der i Hundreder af Aar havde optaget de syge Pilegrimmes Offer, mangen Gang flere Hundrede Rigsdaler for en enkelt Aften. Naa sikken Laas!

De spurgte efter Jens Johannesens Gaard.

Jens Johannesen? Naa—aa, Lars Jens' Enke! Det var der og der ude.

„En forskrækkelig gammel Kasse!“ tænkte Bendt, da de naaede Gaarden.

Gamle Karen Jens Johannes' var for længst død, ogsaa hendes Søn var død, og hans Enke — af 2det Ægteskab — en ganske ung, lys, fyldig Kone, var nu Gaardens Ejerinde.

De fremmede blev venlig modtagne af den unge Enke, der hilste dem velkommen med et Par blaa Barneøjne, der svømmede over af Smil og Glæde. Hestene blev tøjrede paa Toften, en kæmpemæssig Æggekage, der hvæste i Panden, blev sat paa Bordet.

„Værs'god, Folk, tag en Bid Brød!“ bad den unge Kone og overdrysede Kagen med Puddersukker. „Man har ikke andet at byde jer. Hvad har man paa denne Aarsens Tid? Ja, naar man havde vidst, at I kom, saa skulde man nok haft en Høne eller lidt Lammesul . . . værs'god! Var det ikke Bendt? Synes jo nok. Her er Brændevin og Øl. Værs'god!“

Hun snakkede i et væk, brød paa med en mildt klingende Røst, der sløjfede Ordene over i hinanden til en lang, syngende Tone.

„Spis nu rigtig meget, allesammen! Aa, jeg er saa glad for, at I kom! Her gaar man ene og stamper i denne store Gaard og ser næsten aldrig et fremmed Menneske. Og man er dog vant til Selskaber og Fornøjelser hjemme fra — jeg er fra Gilleleje — . . nej, tag dog et større Stykke! Lad mig! . . . Hvissst, I tossede Høns, gaar I lige ind i Stuen! . . . Se her, værs'god! . . . Drik, dog en Gang, værs'god! Puh, man bliver saa varm!“

Bendt sad og saa uafbrudt paa hende. Det var dog en forskrækkelig en til at pjatte op! Og saa sagde hun „man“ hele Tiden. Hver Gang hun løb ud, sad han og saa ned mod Døren, om hun snart kom igen.

Mariane sad og tænkte paa Kilderne og var i en saadan Spænding, at hun næsten ikke orkede at faa en Bid ned. Boline snakkede bare om Vejby.

„Ja, Vejby, det er en By!“ sagde den unge Kone. „Der er Karle, der kan danse — Jørgen Jørgens' Hans, Niels Ols' Frands . . . uh, ligesom en Hurrenvind ud ad en Vej! Jeg skulde haft en Gaardmandssøn der ovre fra — Lars Niels' Frederik — men jeg syntes meget bedre om Lars her, skønt han var Enkemand, og man var 18 Aar yngre end han. Vi var lidt i Familie og har altid set saa mildt til hinanden. Han var saadan en god Mand. Godt var det da, at han slap!“ Hun sukkede op mod Loftet, saa „Uroen“, der hang over Bordet, tog paa at skælve.

„Var her ingen smaa?“ spurgte Boline.

„Jo, her var en lille Tøs. Jeg gad vide, hvor hun er rendt hen . . . der er hun jo!“

Et lille blegt Aasyn tittede ind ad Køkkendøren.

„Kom ind og hils kønt paa de fremmede, Lene Marie!“

(Fortsættes.)

Køreturen.

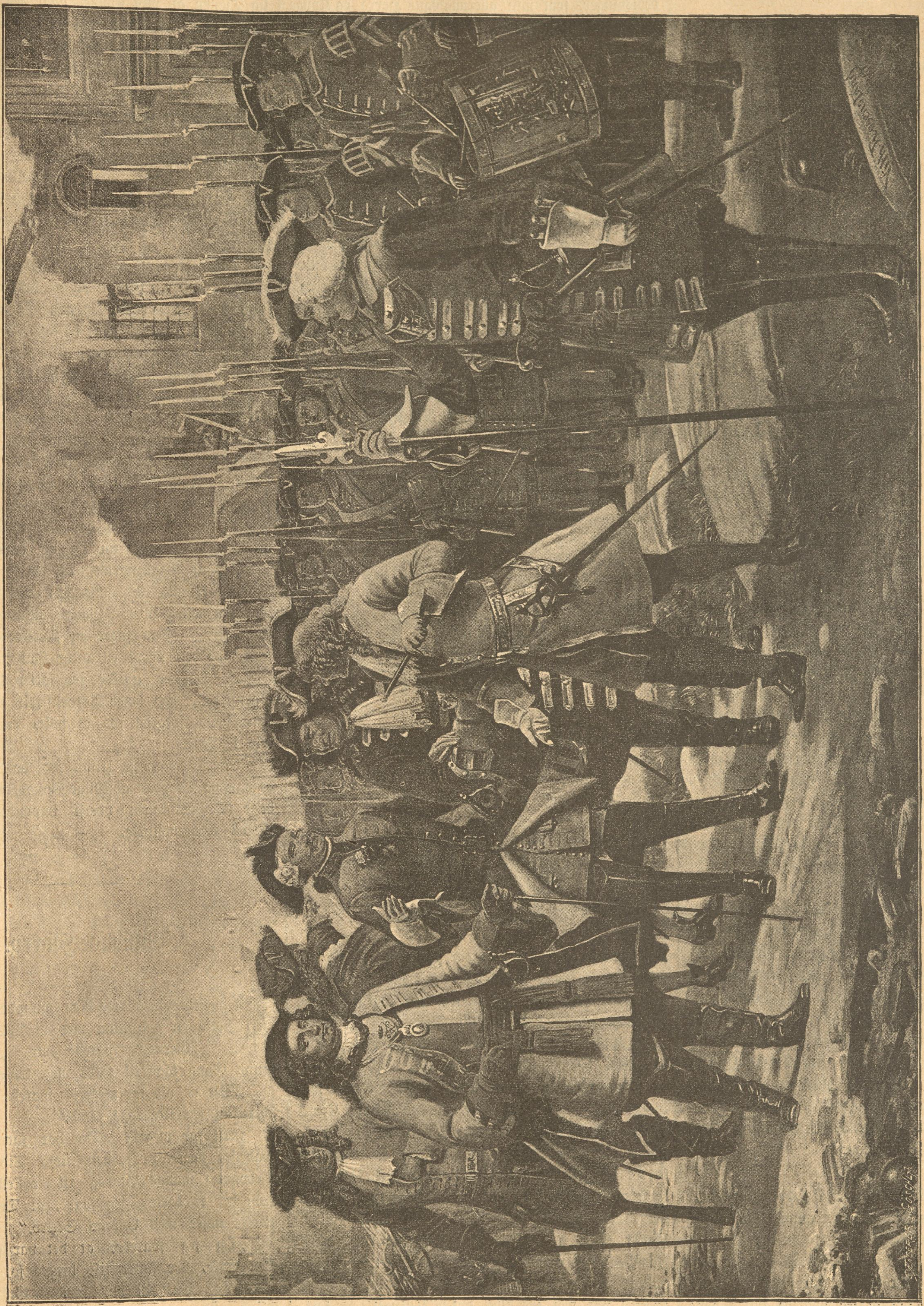

Tordenskjold viser Kaptajn Ulfall sin Styrke. Tegning af B. Rosenstand.

Peder Tordenskjold.

XV.

Marstrand var altsaa besat, Havnens Skibe og Batterier erobrede, og deres Skyts — i Forening med de danske Skibes — ufortøvet bleven vendt mod Fæstningen Carlsten, der stadig fornyede Kampen og sendte en Regn af Bomber og Granater ned over Byen. Denne kom i alvorlig Fare, Bygninger og Levnedsmidler gik op i Luer, og Borgerne med deres Familie saa sig stærkt truede paa Liv og Lemmer. I deres Vaande søgte de saa til Tordenskjold, der hjalp dem til Rette, som havde det været hans egne Landsmænd. Han lod dem nemlig føre over til Koøen, hvor de var saa nogenlunde i Sikkerhed, og gav dem Lov til at medtage deres Ejendele. Paa samme Tid lod han ligeledes betydelige Forraad af Flæsk og Kornvarer, tilhørende Regeringen, bringe uden for Fæstningens Skudvidde. Altsaa havde han fuldt op at gøre, og han følte sig unægtelig ilde stemt, da han fra en god Ven modtog Underretning om, at Svenskerne forberedte sig paa at overrumple ham med en større Troppestyrke, just nu da det var blevet bekendt, at han kun havde faa Folk, og af disse var de fleste endda Matroser. „Thi Gud forbyde, saadan Malheur skulde ske, som I melder,“ skriver han og skildrer Travlheden: „her haver jeg ikke Ro hverken Nat eller Dag.“

Der blev dog ikke noget af denne Overrumpling, thi Tordenskjold forstod at give sine Fjender andet at bestille. Han besvarede med Kraft Skydningen fra Carlsten og havde det Held at sprænge en Krudtbeholdning i Luften og antænde et større Kornmagasin. Herom tilskrev han Kongen, samt tilføjede, at han haabede at se Fæstningen i Kongens Magt „inden tre Ugers Forløb“, hvis der kunde ydes ham en Forstærkning paa en Tusind Mand, hvorved Værket betydelig vilde fremskyndes. Tordenskjold bedømte den stærke Fæstning rigtigt; men hvad hans Skyts vilde have været Uger om at udrette, det opnaaede han ved sin Snildhed og Dristighed i Løbet af faa Dage.

Besætningen paa Carlsten bestod af tilfangetagne Tyskere, og der gik jo Ord om, at de ikke var ret paalidelige. Ved Marstrands Indtagelse var disse fremmede Tropper rigtignok blevne forøgede med svenske Soldater fra Havnens Batterier, og Forsvaret deroppe førtes med sej Udholdenhed, men desuagtet erfarede Tordenskjold gennem sine Spejdere, at der raadede stærkt Mismod inden for Fæstningens Mure, og at man frygtede for Hunger og anden Nød, saafremt Kampen fortsattes. Tordenskjold besluttede at drage sig denne Stemning til Nytte og lod følgende Brev, affattet paa Tysk, indsmugle i Fæstningen:

„Jeg er til Sinds ikke at forlade denne Post, førend jeg har tvunget Kommandanten i Citadellet til at overgive sin Fæstning, og det er ligeledes enhver bekendt, hvilken formidabel Magt, jeg har hos mig, saavel i Folk som i Kanoner, Morterer og andre Maskiner, saa at jeg allerede kunde have anbragt min Styrke og ufejlbarligt have sejret, naar det ikke var den Medfølelse, som jeg har for de arme Borgere, at de derved skulde tabe deres Ejendele. Skulde imidlertid Kommandanten fortfare i sin Hensigt at stikke Staden i Brand, saa forsikrer jeg alle og enhver, der befinder sig i Citadellet, saavel af Desertører som af andre Nationer, at jeg strengt vil udføre mine Hensigter, ifølge min allernaadigste Herres og Konges Befaling; enhver som derimod beflitter sig paa at overtale Kommandanten til at spare Staden Marstrand for Beskydning, og de som bidrager dertil, dem lover jeg en passende Belønning og ligeledes andre Gunstbevisninger, som min allernaadigste Herre og Konge maatte lade dem nyde.“

Marstrand, 24. Juli 1719.

P. Tordenskjold.

Fæstningens Kommandant, Oberst Dankwart, var ilde stedt. Det var mod en svensk By, han maatte vende sit Skyts, hans Soldater nærede mere Ulyst end Begejstring, og hans Familie, der boede hos ham, bad og tryglede ham under Dødsangest om at give efter. Paa samme Tid suste Bomberne nok saa lystigt ind over Fæstningen og rev store Murstykker løs af Kommandantens Bolig. Efter sit Brev til Soldaterne lod Tordenskjold nu ske Henvendelse til Oberst Dankwart selv. Han vidste, at der blandt Flygtningerne fra Marstrand var en Enke, som stod i høj Gunst hos Obersten. Hende lod han kalde og paalagde hende at gaa til Kommandanten og fortælle ham, at Tordenskjold gerne vilde skaane Byen Marstrand og dens

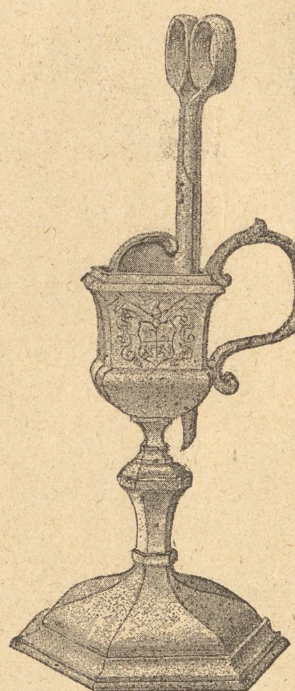

Tordenskjolds Lysestage.

Indvaanere og i det hele var tilbøjelig til at fare med Lempe, hvis Fæstningen overgav sig straks; men skete dette ikke, saa ventede han om faa Dage en Forstærkning paa 20,000 Mand, og da skulde det komme til at gaa i en hel anden Stue. Om alt dette bad han Enken føje sine Ord saa vel, at Kommandanten laante hende Øre; desuden betydede han hende, at eftersom den danske Konge ønskede en snarlig Afgørelse, saa kunde hun vente sig en smuk Belønning for sit Hverv. Kvinden lovede at gøre sit bedste, gik om Aftenen den 24. Juli op til Carlsten, og ved sin Beretning lykkedes det hende virkelig at fremkalde en stærk Vaklen blandt flere af Fæstningens Officerer og deres Familier. Derimod var Oberst Dankwart selv standhaftig; han vilde ikke høre Tale om Overgivelse hverken paa den ene eller anden Betingelse og fortsatte Skydningen med uafbrudt Kraft.

Den paafølgende Morgen sendte Tordenskjold ham et Brev, der begyndte saaledes: „Højædle og Velbaarne Hr. Oberst og Kommandant! Som jeg haver fornummet af de fattige Undersaatter her udi Byen, at Hr. Obriste vil kaste Ild ud paa den, naar jeg attaqverer (angriber), hvorfore jeg næstafvigte Aften saavel som i Dag haver holdt inde med at attaqvere for at hjælpe de arme og uskyldige Mennesker nogenlunde at conservere, hvad de kan af Møbler og andet.“ Men dernæst beder han Kommandanten være forvisset om „at, saa vist som jeg haaber at se Guds Ansigt og dø en redelig Tjener af min Konge, gaar jeg ikke herfra, det koste, hvad det koste vil,“ før Maalet er naaet, nemlig Fæstningens Indtagelse. Han tilbyder Obersten at lade de Angrebsforanstaltninger, der er trufne, tage i Øjesyn, og minder atter om, at en Forstærkning paa 20,000 Mand er undervejs til Marstrand. Sluttelig hedder det: „Jeg haver permitteret (tilladt) Undersaatterne at flytte deres Gods bort i Aften, og er dertil Mandskab ordineret, om Hr. Oberst behager at indeholde med Kanonade for den Tid paa det dertil anordnede Mandskab.“

Tilbudet om at tage Tordenskjolds Angrebsmidler i Øjesyn tiltalte Kommandanten. Han besluttede at gøre Brug deraf, og overdrog Sagen til Kaptajn Utfall, der i sin Tid forklædt som Matros var bleven tagen til Fange af Tordenskjold. Den svenske Kaptajn blev yderst venlig modtaget af Tordenskjold og hans Officerer, gæstfrit beværtet med Mad og rigelige Drikkevarer og derpaa ført omkring i Byen for at se Hærens Størrelse. Tordenskjold førte an med sit luneste Smil. I Virkeligheden havde han ikke mere end et Par Hundrede Matroser og Soldater i Marstrand; men disse lod han saa snildt trække Gade op og Gade ned, nu og da endog i forskellige Dragter og Vaabenarter, at det i hvert Fald for Kaptajn Utfalls lidt omtaagede Sanser tog sig ud, som var alle Byens Gader myldrende fulde af Soldater. Saa snart en Troppedeling var passeret, løb den om i en anden Gade, skiftede maaske i Hast Tøj og stillede saa atter til Parade for Svenskeren, med hvem Tordenskjold og hans Venner naturligvis sørgede for at holde en munter Samtale i Gang.

Efter at Kaptajn Utfall saaledes havde mønstret de samme Tropper adskillige Gange, vendte han tilbage til Fæstningen yderst imponeret af Tordenskjolds Angrebsstyrke.

B. E.

Enkens Skærv.

En velstaaende Dame blev anmodet om at understøtte en god Sag med et Bidrag.

„Gerne,“ svarede hun, „men De maa denne Gang tage til takke med Enkens Skærv.“

„Det er alt for meget,“ svarede vedkommende, „det kan jeg ikke tage imod.“

„Alt for meget? De har saa ikke forstaaet, hvad jeg mener. I den sidste Tid har jeg ydet usædvanlig mange Bidrag til forskellige gode Øjemed, det er derfor, jeg sagde, at De denne Gang maatte nøjes med Enkens Skærv.“

„Og jeg svarede, at det var alt for meget. Den Enke, De sigter til, bragte jo, som bekendt, alt, hvad hun ejede, som et Gud velbehageligt Offer. Men det er dog ikke min Hensigt at ville tage imod hele Deres Formue.“

Damen gav et betydeligt Bidrag; men hun har aldrig senere sammenlignet sine Gaver med Enkens Skærv.

Fremmed.

Skitse af Friis Jensen.

Baronen var ikke af de Folk, der særlig tog sig af sine undergivnes Vel — det kom ikke ham ved, mente han. Men et godt Princip havde han, og det var, at han aldrig lod de i hans Tjeneste opslidte Kræfter kastes hen til Forsørgelse andet Steds, men lod dem leve og dø paa Gaarden. Stive, udtjente Arbejdsheste fik en Kugle for Panden og blev gravede ned bag Stalden. Gamle, udslidte Tjenestefolk, som havde tilbragt en længere Aarrække paa Gaarden, blev ikke sendt til vedkommende Forsørgelseskommune, hvilket vilde være Baronens Ære for nær, men fik Lov til at spise Naadsens Brød paa Herregaarden, saa længe de kunde tygge det, og til sidst Begravelse paa Baronens Regning.

Mejeribestyrer Waldbaum var graanet i Baronens Tjeneste, og nu da han ikke duede til mere, gik han og tulrede om i Stald og Mejeri, som han bedst vilde, søgte sin vanlige Plads ved Forvalterens Bord og havde som før sit eget Kammer og sin egen Seng.

Han var i sin Ungdom kommen her ind fra Holsten, men blev aldrig rigtig hjemme i Danmark. Det Sprog, som her taltes, var ham aldeles fremmed; vel blev han nødt til at lægge sig efter at bruge det, men han lærte det saa daarligt, at det vakte Latter og Morskab hos Folk, hver Gang han sagde et Ord, og derfor blev han efterhaanden ordknap og indesluttet. Det Folkeliv, som netop i hans Tid begyndte at røre sig her i Landet, forblev bestandig fremmed og ukendt for ham. Han havde aldrig været gift, og da han ikke ved Venskabs Baand var knyttet til nogen af sine Medtjenere, saa blev hans sidste Dage kun ensomme og triste.

Da han blev syg og maatte holde Sengen, gav Baronen Ordre til, at der skulde sørges ordenlig baade for Pleje og Lægehjælp. Pigerne skulde skiftes til at vaage hos ham; men den gamle holdt ikke af at se disse ligegyldige Ansigter hos sig og jog dem derfor oftest bort.

En Morgen, da Stuepigen kom ind til ham for at give ham hans Medicin, var han død.

„Det var da Pokker til ubehagelig Tid med Begravelse og Anstalter, nu vi staar midt i Rughøsten," udbrød Forvalteren, da han fik Efterretningen. „Kunde saadan en gammel Nad ikke have ventet, til vi kunde have faaet Høstgilde med det samme . . . men det er vel ikke saa lige en Sag med den Ting . . . jeg faar vel melde det til Baronen, naar jeg kommer op med Maanedsregnskabet."

„Naa, saa gamle Waldbaum kunde ikke længre," svarede Baronen; „jeg troede endda, han havde ventet, til jeg var rejst; ja, ja, det var vel ikke godt for ham at vide, at jeg ikke holder af at have Lig i Gaarden. Men ser De nu, gode Jokumsen, han skal begraves . . ."

„Begribeligvis, Hr. Baron!"

„Jeg mener, han skal begraves anstændig . . saadan, vil jeg sige, som en pæn Gaardmand eller lignende."

„Og med Hensyn til Kisten, mener Baronen saa, at Tømrer-Lars kan lave . . ."

„Hør, De, min gode, De vil maaske have, at jeg selv skal gaa ned og tage Maal af den gamle til hans Ligkiste og hvad mere, der hører til, for at jeg bedre kan faa Appetit til Frokosten. De mener maaske, det er mig, der er Forvalter, og Dem der er . . . kort sagt . . . Godmorgen, Jokumsen!"

Jokumsen bukkede og forsvandt.

Forvalteren sendte Bekendtgørelsen til Avisen, han bestilte Kiste, Ligtøj m. m., og han bestilte baade Sang og Ligtale — jo, han skulde endda vise Baronen, at der ingen Ting skulde blive glemt.

Man var slet ikke kirkelig paa Herregaarden. Baronen havde ikke sat sin Fod inden for Kirkedøren, siden hans Fader blev begravet. Da han levede et ensomt Pebersvendeliv, saa havde der siden den Tid ikke været Anledning for ham til at overvære nogen kirkelig Handling, og hvad den kirkelige Opbyggelse angik, saa var det noget, mente han, som maaske kunde være godt for simple Folk, men det var slet ikke noget, han havde Brug for.

Forvalteren — bevares vel — han vilde altid ligne sin Herre, hvor det var ham muligt — derfor blev han borte.

Jomfruen, Mejersken, Kusken, Tjeneren og hvem mere, der hørte Mellemklassen til, var alle Folk, som vilde være dannede Mennesker, og da Forvalteren ikke gik i Kirke, gjorde de heller ikke, thi de var da vis paa, at det hørte med til højere Dannelse at blive borte.

Og hvad det almindelige Tyende angaar, saa kom det der heller aldrig, fordi det saadan var Gaardens Skik og Brug.

Men den Dag, da Waldbaum skulde begraves, var man nødt til at gøre en Undtagelse fra Reglen. Efter Forvalterens Ordre holdt Kusken for Døren med den gamle Arbejdsfjedervogn. Karlene havde faaet Befaling til at møde og følge ham. Der var endvidere mødt nogle Gaardmænd Smaa-Købmænd og Haandværkere, som havde Forretninger paa Gaarden.

Da alle var samlede, kom Baronen ned i Gaarden. Overfrakken havde han knappet helt op i Halsen, hvilket udlagdes som et Tegn paa, at han var i ondt Lune. Mens han stod og knappede fine Handsker, stirrede han mørk og bister frem for sig. Af og til lod han et hurtigt Blik strejfe Forsamlingen. Pludselig fik han Øje paa en sortklædt Pige, der stod med en simpel Krans i Haanden. Han kendte hende godt, det var jo Kokkepigen, den smukke Stine, som Folkene kaldte hende.

Baronen gad nok vide, hvad dette skulde betyde, og han gik derfor hen imod hende for at faa nærmere Besked.

Pigen vendte sig i det samme for at gaa.

„Hør, vent lidt, Stine," sagde Baronen.

Hun blev forlegen staaende.

„Sig mig en Gang, skal du med til Kirke?" spurgte Baronen.

„Ja, jeg har faaet Lov af Jomfruen," svarede hun uden at se op.

„Det var Pokker til Nysgerrighed! Forbandet lidt Stads at gaa efter! Jeg liber ikke det Glaneri, saa snart et Menneske skal graves i Jorden!"

„Det er ikke for Nysgerrigheds Skyld, jeg følger med," svarede Stine at sige.

„Ikke det — hvad for saa — om jeg maa spørge? — Naa, ud med Sproget!"

„Det er, fordi jeg holdt saa meget af ham, den gamle," sagde hun bevæget.

„Den var værre . . . jeg troede endda, at han var en gammel skikkelig Fyr, der lod Pigerne i Fred."

„Aa, ikke paa den Maade, nej, det maa De endelig ikke tro."

„Ja, saa forstaar jeg det ikke," sagde Baronen. „Hør, fortæl mig det, de tykke Bønder kan aldrig blive færdige med at æde, naar de kan faa Maden gratis — saa der er god Tid til at høre Historier."

„Aa, det er ikke værd at tale om," indvendte Stine undselig.

„Vist saa — jeg skal ingen sige det til."

„Jeg er ked af det," svarede Stine og formaaede næppe at holde Graaden tilbage.

„Du har altsaa haft Kærester, kan jeg tænke."

„Det vil jeg ikke sige noget om . . . men jeg var . . . en meget forvildet Tøs. Moder døde, da jeg var lille, saa blev jeg opdraget paa Sognet, ude paa Heden, hvor der var ensomt og stille, men saa kom jeg her til Gaarden og blev Malkepige; vi turede fælt, og jeg var vild og forfløjen. Ja, Baronen kan tro, det gaar voldsomt fælt til somme Tider inde i Folkestuen og paa Kamrene."

„Det var ikke det, vi skulde høre om . . . videre, hvad saa?"

„Saa var det, han, den gamle Mejeribestyrer, sagde til mig: „Det er skidt, Stine, det tager en Ende med Forskrækkelse, og du er for god til det Leben; jeg er en gammel Mand og har set, hvordan det gaar til: de flaner og skvaldrer et Aars Tid eller to og græder og sørger saa for Resten af Livet." — Ja, han sagde det mere end en Gang."

„Hjalp det saa?"

„Ja, det gjorde det, det vil sige, det var ham, der gjorde Ende paa det. „Du skal heraus af det Leben," sagde han, og saa gik han selv til Jomfruen paa Overgaarden og fik mig anbragt i Køkkenet der. Siden satte jeg aldrig min Fod her nede i Gaarden, og er jeg bleven en skikkelig Pige, saa har jeg ham at takke for det. Derfor bandt jeg de Par Blomster sammen til ham. Der er vel ellers ingen, der tænker paa ham, den gamle Mand, han var saa ensom og forladt. — Saa nu kommer de med ham, og nu maa Baronen lade mig gaa."

Stine tørrede en Taare bort fra sin Kind og fulgte bag efter Vognen. Baronen gik bagerst i Flokken, mørk og tilknappet.

Han hørte ikke stort af Talen ved Graven, dog lagde han Mærke til følgende Ord: „Han levede som en fremmed iblandt os — og han døde som en fremmed."

„Jeg har moret mig, saa længe jeg havde Lyst," tænkte han. „Nu gider jeg ikke mere; de forrige Venner har jeg jaget paa Porten, og har kun beholdt Samvittighedsnag og triste Tanker, der hver Dag kommer som ubudne Gæster. — Og naar de saa putter mig i Jorden, saa er der de samme ligegyldige Ansigter, som man ser i Dag — maaske lidt mere forloren Stads, men ikke et Savn og ikke en Taare — og det fik dog han, den gamle Tysker, af Stine Kokkepige . . . Hun talte — Pigen — om Livet der hjemme i Folkestuen, det er sikkert stygt og raat, jeg vil gerne tro det — om jeg tog mig af den Sag — ja, der er nok at tage fat paa, og Livet blev saa ikke saa fattigt og tomt . . ."

Han levede for Eftertiden ikke mere som en fremmed blandt sit eget Folk, og da han gik bort, var der ingen Mangel hverken paa Savn eller Taarer.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Januar.

I.

Vinteren kom bag paa baade Land- og Havedyrkere i Aar. Der er utvivlsomt mange Stykker Jord, der ikke er blevne vintergravede, hvilket imidlertid er ret uheldigt, da det er i den gravede Tilstand, at Jorden har Gavn af Vinterens Indflydelse ved afvekslende Frost og Tø. Hvis det, naar dette foreligger for Læserne eller senere, bliver saa meget Tøvejr, saa man kan grave, saa bør man benytte enhver gunstig Lejlighed til at indhente det forsømte.

Iøvrigt benytter man nu Tiden til at komme Gødning paa de Jordstykker, der skal give saadanne Produkter, som fordrer rigelig Næring. Man gøder ved Frugtbuske og ved Frugttræer, som ikke vokser yppigt. Ligeledes lægges Gødning paa Jordbær og Rhabarber. Roserne dækkes; de højstammede bøjes ned og lægges langs Jorden, hvorefter man lægger et Lag Rødsand eller Jord over dem — saa tykt, at Grenene er godt skjulte. Om lave Roser lægges ligeledes Sand eller Jord i et saa højt Lag, at det naar op over godt Halvdelen af Grenene. Man bør ogsaa give Roserne Gødning. Det er en Selvfølge, at god Kompostjord, Vejskrab o. l. i mange Tilfælde er af lige saa stor Nytte som Staldgødningen.

Hvor man har Dværgtræer og er udsat for Snelæg, bør man i Tide sørge for, at ikke Sneen ødelægger Træerne ved at slaa Grenene af disse. Dette forhindrer man ved at binde Grenene sammen ved deres Topende.

Man vil nu have god Tid til at efterse Frugttræerne for Mos og Lavarter, saaledes som før omtalt. Det er ligeledes før berørt, hvilken Nytte insektsøgende Fugle gør i Frugthaven, man bør derfor lokke disse til saa meget som muligt. I „Gen.-Anz. f. Geflügelz." har vi set anbefale en Methode til at lokke Mejser ind i Frugthaven om Vinteren, da de saa gør stor Nytte ved at opsøge Æg og Pupper i de bladløse Frugttræer. Man skal hænge grønne Grangrene hist og her i Frugttræerne. Det skal være ganske mærkværdigt, i hvor høj Grad Mejserne trækker efter saadanne grønne Partier. Frugthaven vil paa denne Maade sjeldent være blottet for disse Fugle.

Vi anførte i Fjor, hvor stor Pris, der et Sted i Tyskland blev sat paa et Frugttræ. Da det har sin Betydning og i alt Fald kan tjene vejledende for mange, skal vi føje et nyt Eksempel til. Jærnbanestrækningen Sprendlingen-Wollstein gennemskærer bl. A. et Jordstykke, paa hvilket der stod 5 gamle og 5 yngre Æbletræer. Ejeren af disse Træer fik udbetalt i Erstatning 3700 Reichsmark, altsaa 370 Mark (ca. 330 Kroner) for hvert Træ.

Ribs vil vel nok komme til at spille den betydeligste Rolle blandt Frugtbuske. Skønt vor bekendte spanske Ribs er rigtig god, er det naturligt, at man gerne tager noget endnu bedre, hvis saadant tilbydes. Uden at ville overtage nogen Garanti, vil vi dog, for ikke at lade, som om den er os helt ubekendt, omtale en ny amerikansk Sort, der hedder „Fays new prolific" (d. e. ny frugtbare). Den anbefales som overmaade rigtbærende; Klaserne skal være meget lange — indtil 8 Tommer eller mere — og de enkelte Bær særdeles store og ikke saa sure som andre Sorter. I Amerika skal der være solgt i Millionvis Ribsbuske under dette Navn, men da Efterspørgselen var stærkere end Forraadet, gik der meget i Handelen, der ikke var ægte. Som Følge deraf, vil man selvfølgelig faa meget afvigende Meninger at høre om Sorten. Imidlertid synes det, som om den ægte Sort er en Nyhed af Værdi. Vi har set forskellige Udtalelser om den, bl. A. siger Zocher & Co. i Haarlem, at unge Planter i deres Planteskole allerede har baaret umaadeligt, at Sorten langt overgaar andre, og at den særlig maa anbefales til Massedyrkning. Paa Størrelsen er der efter Afbildninger at dømme intet at klage. Blot den nu alligevel ikke vil vise sig at ligne Kirsebærribs, hvis Bær er meget store, men hvis frugtbærende Evne er ringe.

* * *

NB. Under Rubriken „Havebrug" besvares alle Spørgsmaal, vedrørende Havevæsen.

For Hus og Hjem.

Godt Pletvand. I Stedet for ren Klor, der ved uforsigtig Brug let skørner Tøjet, anbefales som uskadeligt og sikkert virkende følgende Blanding. 1/4 Pd. Klorkalk, 1/4 Pd. Potaske. en god Haandfuld Soda og en lille Haandfuld Køkkensalt kommes i en Krukke og blandes med 4 Potter kogende Vand, hvorefter man lader det trække og opløses paa den varme Skorsten uden at komme i Kog.

Læderbetræk paa Sofaer, Stole o. desl. kommer til at se ud som ny, naar man gnider dem med stærkt pisket Æggehvide. Paa samme Maade kan Læderbind om Bøger behandles.

Flødeskum. For at dette kan blive godt, maa der bruges tyk, sød Fløde, der, en Time før den piskes, sættes paa Is eller i meget koldt Vand. Vil der alligevel ikke danne sig rigtigt fast Skum, opnaas dette ved at tilsætte nogle Draaber Citronsaft eller en Knivsspids pulveriseret Gummitragant, der faas paa Apotheket.

Hovedbrud.

Gaade.

Naar det første bragte det sidste,
i Form af hvad det hele betegner,
saa fulgte der Scener saa triste,
saa at de sig slet ikke egner
til her at fortælles, men — siger jeg bare —:
Gæt nu, for hvad du skal ta'e dig i Vare. —
For du ej skal grunde for længe,
vil jeg dig betro, at det handler om Penge.
Det handler tillige om forslagte Ben.
Nu til at gætte, du næppe er sen.

J. J.

Rebus.

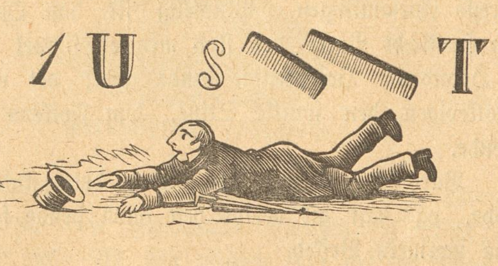

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 13: Kande, Kan De, Kane, Ane, And.
Rebus i Nr. 13: Overraskende Efterretninger.

Juridisk Raadgiver.

1. Naar min Søn, som ikke er myndig, tager Varer paa Kredit og siger, at han har min Tilladelse dertil, men dette ikke er sandt, kan da enten han eller jeg ad Rettens Vej tvinges til at betale?

2. Kan han straffes for sin Usandhed?

3. Dersom han siger, at Varerne ikke er til ham selv, men at det er til mig, han skal købe dem, vil han da kunne straffes?

4. Og kan han tvinges til at betale?

En Kronjyde.

Til 1. Nej.

Til 2. Nej.

Til 3. Ja, han kan da straffes som Bedrager med Vand og Brød.

Til 4. Han vil kunne dømmes til at erstatte Sælgeren Varernes Værdi.

* * *

Naar en Mand har solgt sin Ejendom, har han saa Ret til den Kapital, som i Aarevis er opsparet ved, at han har svaret for høj Grundskat, naar der ved Opmaaling viser sig at være kun de lovbefalede Kvadratalen? Sælgeren har ikke i Skødet faaet indført noget den Sag betræffende, og Ejendommen er overdraget til Køberen med de Rettigheder og Forpligtelser, som paahviler den, og det synes jo at ligge nær at ovennævnte Rettighed ogsaa maa tilfalde Køberen, da Sælgeren ikke har sørget for at faa Ejendommen opmaalt inden Salget.

P. O. i H.

Det omspurgte Beløb tilfalder den Ejer, som har betalt det, altsaa Sælgeren og ikke Køberen.

* * *

Naar en Mand, over hvis Lod jeg har Adgang til en Vej til Byen, i Efteraaret har pløjet en hel Plovfure fra Vejens Rabat paa den ene Side af denne, hvilken er da den nemmeste Maade at faa ham til at lægge til Vejen igen, hvad han har taget? Og har jeg ikke Ret til selv uden videre at skovle det tilbage og lægge Grus paa eller hvorledes? Naar han ved Pløjning slæber en Del Jord ud paa Vejen, saa den paa visse Steder er meget hældende, har man saa Lov til at skovle Jorden tilbage igen paa hans Lod og i det hele ordne den, saa den bliver god at befare?

En gammel Holder.

Spørgeren har ikke Lov til at tage sig selv til Rette, men naar den anden Mand forulemper ham i hans lovlige Færdsel enten ved at pløje Vejen smallere eller ved at pløje en Del Jord ud paa den, kan han anlægge Sag imod ham og faa ham dømt til at sætte Vejen i den Stand, hvori den tidligere var. Ogsaa Sagens Omkostninger vil han blive dømt til at betale.

„Husvennen" i Amerika.

Bladet forsendes ugenlig eller hver 14de Dag. Prisen er iberegnet Porto 6 Kr. 50 Øre pr. Aargang.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen" med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

Ny tiltrædende Abonnenter kan endnu faa Oktober Kvartal. Bestillinger modtages saavel paa Postkontoret og i Bogladen som i N. C. Roms Forlagsforretning, København V.

Indhold: Herremand og Tater, Fortælling af Carit Etlar (sluttet). Nyaarsønsker, Digt af C. A. Thyregod. Zigøjnerpigen, med Billede. Den rigtige Soldat. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Peder Tordenskjold. XV., af B. E., med Tegning af V. Rosenstand og Billede. Enkens Skærv. Fremmed, Skitse af Friis Jensen. Havebrug. For Hus og Hjem. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. „Husvennens" Julebøger.

„Husvennens" Julebøger.

Send snarest 1 Kr. 4 Øre pr. Postanvisning til N. C. Roms Forlagsforretning, Jærnbanegade 5, København V., saa kan De endnu faa de to **højst fortræffelige Julebøger**, som „Husvennen" har udgivet til denne Jul.

De to Julebøger er:

1. Fra Landet, 2. Del, **af Anton Nielsen**, en Samling Fortællinger, der hører til den **almen yndede Forfatters fortrinligste Arbejder** —
2. Aprilsnar, en morsom, underholdende Komedie af Zakarias Nielsen.

Bøgernes samlede Bogladepris er 3 Kr.

Postanvisninger faas paa Postkontorer, Brevsamlingssteder samt hos ethvert Postbud.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 15. Søndag den 11. Januar. 1891.

Johanne Louise Heiberg.

Faa Dage før Jul, den 21. December, døde Fru Etatsraadinde Heiberg i København. Hun var Danmarks navnkundigste Skuespillerinde, og ved Siden af sin rige sceniske Virksomhed har hun gennem et smagfuldt og dygtigt Forfatterskab indskrevet sit Navn i vort Lands Literatur. Hun var en fuldgyldig og sympathetisk Repræsentant for hin Tid, der i dansk Aandsliv er mærket med Navne, som J. L. Heiberg, H. Hertz, Fr. Paludan Müller, hun tilhørte den ved Dannelse og Synsmaader tjente den med sin Kunst og sin hele Sjæl, og da hin Tids Sol var i Dalen, trak hun sig tilbage fra Skuepladsen. Det er over 25 Aar siden; men desuagtet har den gamle Kunstnerindes Skikkelse og Navn holdt sig frisk i alles Minde.

Johanne Louise Pätges var født den 22. Novbr. 1812. Forældrene var københavnske Smaakaarsfolk, der ernærede sig ved Værtshushold i Byen og et Telt ude paa Dyrehavsbakken; Johanne Louises tidligste Barndom henrandt under smaa og tarvelige Forhold. Sin første Undervisning i Dans modtog hun af en Underofficer i Aalborg, hvor Familien en kort Tid havde taget Bopæl. Man lagde her Mærke til det kvikke Barns Evner, der ligesom lyste ud af et Par store brune Øjne. Kun otte Aar gammel blev Johanne Louise optaget som Elev paa det kgl. Theaters Danseskole og viste sig snart som en yndefuld lille Danserinde, der medvirkede ved Balletten, nu og da ogsaa udfyldte en Barnerolle i Skuespillet. Fjorten Aar gammel optraadte hun som Trine i Poul Møllers Dialog „Hans og Trine“, vandt Publikums Bifald og, hvad mere var, vakte Digteren J. L. Heibergs Opmærksomhed. Denne Mand, lige fejret som Digter og Kritiker, saa nemlig straks, hvilke rige Evner, der laa gemte i den unge Piges Natur, og for at give hende en større scenisk Opgave, skrev han sit berømte Lystspil „Aprilsnarrene“, der virkelig ogsaa blev den Foraarssol, som kaldte hendes Evner frem af Svøbet. Louise Pätges henrev alle som Trine Rar, Heiberg selv blev ikke mindst begejstret, og hendes vindende Spil bidrog væsenlig til at bryde den Modstand, som hans Lyst- og Sangspil hidtil havde mødt fra flere Sider. Ikke i Balletten, men i Skuespillet havde hun hjemme, og i den følgende Tid optraadte hun i en Række komiske Skuespil, dels af Heiberg, dels af andre Forfattere; flere af disse Stykker, der den Dag i Dag regnes til den danske Literaturs Perler, blev skrevne med hendes glimrende Spil for Øje.

Johanne Louise Heiberg.

Paa samme Tid havde den unge Kunstnerinde fundet et Hjem hos Heibergs Moder, den bekendte Forfatterinde Fru Gyllembourg, og i Aaret 1831 ægtede hun Heiberg. Dette Ægteskab knyttede hende fast til en af Datidens mest dannede og æsthetisk udviklede Familier og gjorde hende snart til Midtpunkt i den Kreds af digteriske og kunstneriske Talenter, der samledes om Heiberg og i ham saa deres Fører. Til denne Kreds hørte Digteren Hertz, der i sit omfattende dramatiske Forfatterskab lagde de bedste Hovedroller til Rette for Fru Heibergs Talent, ja, selv den gamle Oehlenschläger lod sig af hendes Spil begejstre til at skrive en Tragedie. Hendes Kunst udviklede sig saaledes under de lykkeligste Forhold. Hos Heiberg, til hvem hun beundrende saa op, fandt hun den kyndigste Vejledning, og da han snart blev Theaterdirektør, fandt hun ogsaa hos ham den Magt, der kunde tildele hende de Opgaver i dansk og fremmed Literatur, som hun helst ønskede. Hun vandt sine første Sejre i ganske unge, skælmske Pigeroller, fortsatte senere med Lystspillets modne, livsvarme Kvinder og de tragiske Heltinder, ialt har hun spillet over halvtredje Hundrede Roller — og altid med en sjælelig Ild og Grebethed forenet med den ydre Ynde til en Kunst, som der siden ikke er set Mage til.

I Sommeren 1864 trak Fru Heiberg sig tilbage fra Theatret. Tidligere havde hun skrevet de to smaa Lystspil „Abekatten“ og „En Søndag paa Amager“, der har gjort stor Lykke, nu greb hun atter Pennen, udgav den store Bog „Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg“ og nedskrev sine Livserindringer, der senere vil udkomme.

Armgaard.

Et Blad af Magleby Kirkebog.

Ved P. C. B. Bondesen.

I.

Sydligst paa Langeland ligger Magleby Kirke. Fra Kirkebakken ser man Synskredsen kantet af de for Langeland ejendommelige Bakker, der har Form som Muldvarpeskud, den ene Top ved Siden af den anden, paa den højeste længst i Syd Fakkebjærg Fyr. Imellem Toppene skimter man hist og her en Strimmel Strand, og inden for Bakkedraget strækker store Enge sig vest fra op imod Kirken; de betegner Stedet for det nu udtørrede Magleby Nor, over hvilket man i gamle Dage fra Fiskerlejet Bagenkop sejlede til Kirke. Mod Øst ser man lige under Kirkebakken Præstegaarden og Herresædet Brolykke; længre borte imod Nord ligger Landsbyen Nordenbro lunt og hyggeligt mellem Hvidtjørnhække og Pilehegn.

I Begyndelsen af forrige Aarhundrede var Hr. Frants Krag Sognepræst til Magleby og Provst for Langelands Sønder-Herred. Vi træffer ham paa sit Studerekammer en Middag i Efteraaret 1718. Han staar ved Vinduet, iført Kjole og Krave. Det er en middelstor Mand, lidt over de tres. De hvide, lokkede Haar falder fra Silkekalotten ned over Præstekraven, der ogsaa for til skjules af det lange graa Hageskæg. Med den ene Haand trækker og slider han i det lille Overskæg, som var det ham om at gøre at faa det længre. Derved kommer hans Underbid og de bestemte Træk om Munden endnu mere til Syne. Fingrene paa den anden Haand er heller ikke ledige, men gaar som Trommestikker i Vindueskarmen, ud ad hvilken han med rynkede Bryn kiger efter de graa, regntunge Skyer, der hastig driver hen over Himlen. Stormen rusker i de gamle Popler, der omgiver Præstegaarden, og en klagende, ildevarslende Lyd høres nu og da oppe fra Vejrhanen paa Staldbygningen. Af og til, naar Stormen sagtner lidt, for ligesom at samle Kræfter til et nyt Løb, høres Kirkeklokken, der kimer til Bryllup. Et Par Fiskerfolk fra Bagenkop skal vies. Det er dem, som Hr. Frants netop staar og venter paa.

„Hvor bliver de Mennesker dog af! Det er ikke min Lejlighed at staa her og varte," udbryder han. Stormen sled i de gamle Popler udenfor, og indenfor sled Hr. Frants endnu stærkere end før i sit lille Overskæg. „Jeg lader aldrig nogen vente paa mig! De skal ogsaa nok faa det at vide, skal de!" og Trommestikkerne slog ordenlig løs paa Vindueskarmen. „Jeg skal nok — — naa, men der har vi Degnen, nu kommer de vel!"

Monsieur Anders styrtede ind, i Dag uden at banke paa. En stor Kraftskikkelse med Anlæg til Mave og rosenfarvet Næse. Forfærdelse stod at læse i hans Ansigt, der var ligblegt med Undtagelse af Næsen; den havde et blaaligt Skær.

„Hvad er der i Vejen?" udbrød Provsten og var i et Nu henne ved Døren.

„En stor Ulykke, Fa'er!" Mere formaaede Degnen ikke at faa sagt.

„Fat jer dog lidt og lad os høre!"

„Baaden er — kæntret, og alle — paa to nær — blev der!"

„Men hvad siger I! Aa, Herregud for en Ulykke!" Dermed skyndte Provsten sig forbi Degnen, løb over Gangen, ind igennem Dagligstuen, ad Køkkenet til.

Den lille, travle Præstekone stod ved Skorstenen og passede en Gryde. Hun var netop ene i det Øjeblik, da hendes Husbond rev Døren op.

„Naa, er du der endnu, kære Mand! Jeg troede — —, men hvordan er det dog, du ser ud! Hvad er der hændet?"

„Ja, vær kun rolig, Lisbeth," svarede Provsten, der selv havde svært nok ved at vise Ro. „Det bliver ikke til noget med Brylluppet i Dag. Der er sket en stor Ulykke. Baaden er kæntret med Bryllupsfolkene, kun et Par blev reddede."

„Eja, eja, men hvad er det dog, du fortæller!"

„Ja, kom med, saa skal vi høre, hvad mere Anders ved at berette!"

Præstekonen havde nær glemt sin Gryde, hvis ikke en Pige netop var kommen til. Hun skyndte sig nu efter Præsten til Studereværelset, hvor imidlertid Degnen havde faaet Munden paa Gang og stod just og fortalte for Jomfru Armgaard, hvad der var hændt.

II.

Næste Morgen var det smukt, stille Vejr. Provstens Døtre havde travlt ude i Abildhaven med at opsamle de mange Æbler, som var blæste ned den foregaaende Dag. Den ældste af dem var 28 Aar og saaledes ikke saa ganske ung længer. Hun var lille af Vækst og lignede mest Moderen. Som denne var hun huslig og ikke bange for at tage fat, paa hvad Arbejde hun saa end sattes til. Det gik ogsaa flinkt for hende denne Morgenstund med at samle Æbler. Nu og da skævede hun hen til sin Søster, for hvem Arbejdet ikke gik saa villigt.

„Falder du nu i Staver igen, Armgaard!" sagde hun derpaa. „Du spiser vel da ikke Æbler saa tidlig paa Dagen?"

Armgaard stod ganske vist og betragtede et stort rødmende Langæble; men hendes Tanker var dog nok langt fra dette. Hun for sammen ved Søsterens Spørgsmaal og svarede, endnu langt borte:

„Nej, lille Maren, vær du blot rolig, jeg stod kun og beundrede dette smukke Æble. Vil du bare se, hvilken prægtig Farve det har, hvilke fine Aarer — —." Men længer kom hun ikke i Foredraget, Maren vilde ikke høre mere, men begyndte atter ivrig at sanke Æbler. Endnu stod Armgaard med Æblet i Haanden, men med Tankerne igen langt borte. Aa, hvor det ærgrede Maren! Men der var intet Udkomme med Armgaard. Hun fulgte nu en Gang sit eget Hoved, og hun var den yngste, saa hun fik ogsaa Lov dertil. Hun havde da heller aldrig været saadan før. I den sidste Tid faldt hun saa tit i Tanker, glemte rent, hvad hun blev sat til og kunde staa længe, længe og stirre hen for sig. Hvad kunde det vel betyde! Maren havde da ogsaa været ung, ja ligesom hun ikke var det endnu! Men aldrig havde hun kendt til slige Griller. Hun maatte virkelig se til at faa Armgaard ud af disse. Hun maatte da have Lov til at purre ved hende, at forstyrre hendes Dovenskab og mane hende til at bestille noget. Imidlertid havde Maren igen faaet et Forklæde fyldt og skulde hen at tømme det af i Tørvekurven, der stod paa Gangen.

„Hvad staar du dog og tænker paa, Armgaard?" spurgte hun og rettede sig.

„Hvad jeg tænker paa, ja, jeg kan igen ikke komme bort fra alt det, som Degnen fortalte. Aa, du skulde bare hørt, hvordan han skildrede den sørgelige Begivenhed, der hændte i Gaar!"

„Ja—a, Anders Degn kan nok faa det til at lyde kønt, især naar han mærker, at man har god Tid, da løber Fantasien med ham, og han holder sig ikke længer til Jorden."

„Saa maa hans Fantasi have løbet med ham i Gaar, thi da holdt han sig til Søen, hvor den store Ulykke skete, men jeg gav mig da ogsaa god Tid og lod ham rigtig udmale det passerede."

„Hvor kunde du dog udholde at staa der og høre om al den Nød og Jammer?" vedblev Maren.

„Ja, Nøden og Jammeren kom vi snart over, ser du, vi dvælede især ved den unge Karl, der saa kækt reddede baade sig selv og den ene af Brudepigerne. Kender du ham, Maren?"

„Nej — ja, jeg tror for Resten, at jeg har set ham en Gang, men jeg maa ærlig tilstaa, at jeg lagde ikke synderlig Mærke til ham. Hvem kunde tænke, at han skulde blive en saadan Helt! — Ja, tjener han ikke paa Brolykke, er det ikke den ny Ladefoged, som kom dertil ret før Høst?"

„Jo," det sagde Degnen. „Jeg længes rigtig efter at se ham. Hvor han maa være stærk, tænk at svømme saa langt, og det med en anden i sin Arm! Men han skal ogsaa have tjent under Tordenskjold og været med til mangen en Dyst."

Samtalen blev afbrudt. Der lød Trin bag ved. Søstrene vendte sig, og en høj, smuk Bondekarl stod for dem. Han hilste og spurgte efter Provsten. I Køkkenet havde man vist ham ned i Haven. Det blev sagt, at Fa'er var gaaet ud og var vist at træffe der. Nej, de unge Piger havde da ikke set noget til ham.

Armgaard var straks bleven rød, da hun saa uventet og snart fik sit Ønske opfyldt at faa Gaarsdagens Helt at se; thi at det var ham, der stod over for hende, det anede hende straks og bekræftedes nu ogsaa, da Maren spurgte ham, hvem han var, og hvad han vilde.

„Jeg er den ny Ladefoged paa Gaarden. Jeg hedder Rasmus Kristensen og kommer for at bestille Begravelse til paa Fredag."

„Ja, Fa'er kommer vist straks," sagde Maren, „du har vel Tid at vente lidt, hvad enten du saa helst vil tøve her, eller om du hellere vil gaa op i Borgestuen."

„Nej, saa vælger jeg helst det første, Jomfru, jeg skal sige jer, at jeg er et ægte Friluftsmenneske, og hvad Tiden angaar, da kommer det ikke saa nøje an for at vente en Stund, Hans Holmsted gav mig Orlov, han skulde nok passe Folkene imens."

Armgaard var atter falden i Staver. Hun stod og drejede Æblet i Haanden og kastede nu og da et stjaalent Blik op paa Ladefogden. Hun saa straks, at det var ingen almindelig Bondekarl. Ved første Øjekast saa hun ogsaa, at det brune, vejrbidte Ansigt under den bredskyggede Hat var smukt og klogt. Den høje, anselige Skikkelse var netop, som hun havde tænkt sig, netop i hendes Smag.

„For al den Frugt, der dog er i Aar!" begyndte Karlen.

„Ja, det har du Ret i," svarede Maren, hvortil Armgaard føjede: „Og hvor stor og smuk den er! Se nu dette Æble!"

Hun rakte ham det.

„Nej, hvor det er kønt!"

„Ja, du maa nok beholde det. Du kan jo stikke det i Lommen, det er jo lovlig tidlig nu at spise Æbler."

„Tak skal I have, det er vovt nok, det kan gaa ned i Trøjelommen, saa stort er det."

III.

En Times Tid senere træffer vi Rasmus Ladefoged hos Degnen. De to var gamle Bekendte, begge fra Longelse. Monsieur Anders var Søn af Degnen der, Lars Stub, og havde, indtil han for et Par Aar siden kom til Magleby, været sin Faders Medhjælper. Rasmus var fra et lille fattigt Hjem, der stødte op til Longelse Degnegaard. Skønt Anders var adskillige Aar ældre end Rasmus, havde de dog tidligere haft meget sammen. Nu sad de i Degnens lave Stue. Paa Bordet stod Ølkande, Flasker og Stobe, de sidste urørte.

„Du est en Knub, Rasmus," sagde Degnen, „med Rette en Kraftens Langelænder, men sig mig en Gang, hvor kommer det, at du skulde til Brylup der? Jeg har aldrig hørt, at du havde Familie paa Vagenkop."

„Nej, det har jeg heller ikke, men jeg var en god Ven af Brudgommen, ser du. Vi var Krigskammerater og har staaet Side om Side i mere end en Betaille."

„Naa saadan."

„Det var ogsaa Jens, der skaffede mig Pladsen paa Brolykke," sluttede Rasmus.

Degnen rejste sig og lettede ved Flasken. „Vil du saa slet ikke have en eneste Dram i Dag? Det ligner dig jo ikke, Rasmus."

„Ja, det kan gerne være; men jeg vil dog helst være fri, det er saa tidlig paa Formiddagen."

„Aa, hvad tidlig paa Formiddagen! Da ved jeg, du før har godt kunnet drikke med mig paa denne Tid af Dagen."

„Ja, det kan ikke nægtes, men det skal være anderledes herefter," svarede Rasmus med Eftertryk.

„Se, se, man lærer maaske Maadeholdenhed i Krigen nu om Stunder, eller kan være, at du i Gaar har faaet nok af de vaade Varer! I hvert Fald, du har forandret dig, Rasmus!"

Ja, Rasmus havde forandret sig. Deri havde Degnen Ret. Kærligheden havde, uden at han vidste det, grebet ham, og naar den griber et Menneske, da sker der Forandring, enten brat eller lidt efter lidt. Med Rasmus var der foregaaet en brat Forandring. Aldrig havde han hørt Fuglene synge saa smukt som nu, da han atter var paa Vej til Brolykke. Ja, han havde vel næppe før hørt dem synge. Nu maatte han af og til staa stille og lytte efter Fuglekvidren. Han havde i lang Tid ikke hørt andet end Kuglernes Syngen og Fløjten om Ørene. Den Sang kendte han til Gavns. Men den havde ikke forstaaet at lokke en eneste god Spire frem i hans Hjerte, med Fuglesangen var det anderledes, nu han rigtig fik aabnet Øret for den. Uden om ham var det Efteraar. Fuglene kvidrede deres Afskedssange, før de atter skulde trække bort, men i hans Hjerte var det med et blevet Vaar, Vinteren var omme, Livet skulde først nu begynde for ham.

(Fortsættes.)

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Den lille kom listende langs Gaasebænken, trak Mundvigen ned med Pegefingeren og rakte undselig Haanden frem til Mariane, der sad nærmest.

Stifmoderen spyttede paa sit Forklæde og tørrede hendes Pande, der var skjoldet af gammelt Snavs. „Saa, giv mig saa et Nøs! . . . dit lille Skidt!"

Bendt syntes egenlig ikke om den unge Enke; men der var noget dragende ved hendes Legems bløde Former, det lyse Hoved med de gode Øjne, det gule Haar, der bruste frem over Hueranden som flosset Silke.

Medens hun en Gang havde Ordet og levendegjorde Talen med alle Haande Fagter med Hoved og Hænder, sad han i flere Minutter med en Snaps i hævet Haand, og først da hun var færdig, blev han opmærksom paa, at han havde siddet og gabet med Glasset ud for Hagen. Det var dog ogsaa et syges Stykke Kvindfolk til at snakke!

Henimod Solnedgang gik de alle ud mod Kilderne, hvor en Del Mennesker nu havde samlet sig.

Noget, der lignede Ængstelse, en Slags højspændt Undren sank igennem Karlen, da han kom ud paa den høje Klint og saa over Kattegattet, det blaagrønne, vældige, endeløse Hav, hvor Millioner levende Volde steg og sank i lange Stød, med Aftensolens skarpe Lyn i Buevæggene og Fraadens hvide Kantninger i Toppene. I Vest tindrede Himlen med rødbrandede Kupler og gule og violette Tinder. Han følte sig paa en Gang knuget og løftet af Stemningens Kraft i det mægtige Naturmaleri.

Paa en Gang vaktes han af sine Tanker ved at høre Boline sige: „Der henne er Gabet, hvor de gik op, og der nede var det, de hvilede med Kisten."

Paa en græsgroet Afsats i Klinten sad og stod en Flok syge, en Samling af blege, tavse, sukkende Mennesker i alle Aldere, samt en Del sunde, især Kvinder, der gik Staklerne til Haande paa forskellig Maade. Han gik der ned.

Krykker og Klædningsstykker laa mellem hverandre, udtærede Kvinder med forvredne Lemmer, Børn med blodige Kirtelknuder under Øjne og Øren, unge Piger med grønne Papskærme ned over Panden, blege Mænd, der stod og rystede ved to Kæppe, alle de gustne Skabninger, som ellers lister sig om i Landsbyerne og udaander deres Klager i lange Nætters Øde, ofte bag vaade Mure, i mørke, stinkende Kroge, mødtes her i fælles Bøn og Spænding.

Tre halvnøgne Kvinder laa omkring et lille Vandhul og badede deres syge Lemmer. Gang paa Gang øste de med skælvende Hænder det plumrede, af grønt Slim og afrevne Plantedele opfyldte Vand og overgød Knæene, Halsen og Brystet dermed, uden at bryde sig det fjerneste om, at et Par Mænd stod og saa paa dem; al Undseelse var lagt til Side, kun af en eneste Følelse var Hjerterne opfyldte: Sundhedens, Livets skrigende Begær.

En anden Flok, der nys var bleven færdig med Badningen, stod i Træskuret tæt ved og drak med febergriske Drag af den anden Kildes Vand.

Den unge Enke, Maren eller, som Folk udtalte Navnet, Marne, var Omhyggeligheden selv over for Mariane, hjalp hende Tøjet af og badede hendes stakkels magre Ryg. Bendt fik Øjnene fulde af Vand og gik sin Vej.

Luften ude over Havet havde faaet en mat rødlig Tone, der mere og mere døde bort i Mørket.

Paa Klintens højeste Punkt, nogle Hundrede Alen øst for Spaltningen, slog paa en Gang et højt Blus til Vejrs og gød en Gyldenregn af glødende Emmer ud over Klinten. Bendts Hjerte fyldtes med en kriblende Uro. En Flok Karle og Drenge løb mellem hverandre i det røde Skær og og pirrede op i Baalet med lange Stænger. Langs Sveriges Kyst saas en Række Blus, et helt ude paa Spidsen af Kullen, alle med lange Genskinsstriber i Havet. Han vendte sig og saa ind over Landet — jo, rigtig! Rundt om brændte det paa Højene, et Par Blus helt ind ad Frederiksborgkanten til. Det der til højre — var det ikke hjemme paa Snogehøjen? Jo, det var det bestemt, for det var ligesom man kunde se Taarnmuren og Træerne paa Kirkegaarden tæt ved Baalet.

Sammen med Kvinderne gik han op til Graven paa Marken, hvor en Karl stod og ventede med en Bylt Tøj til Mariane. I en Indhegning af Graasten laa den lille Gravplet med sine to store Sten, sine frønnede Kors, sine Krykkestumper og gamle Surklude, altsammen overgroet af Ugræs og Markblomster. En halv Snes syge havde allerede lagt sig til Ro i Græsset, et Par af dem med Fødderne stukne ind i en Hule under den ene Sten, alle med indbundne Hoveder og indpakkede i Shawler eller gamle Frakker.

Mariane iførte sig sin Kaabe, lagde sig i nogle Bynke, viklede et Shawl om Hovedet, hyllede et Dækken om sig, lukkede Øjnene og mumlede Jesu Navn. De andre tre slog Kors for Brystet og gik deres Vej. En skærende Smerte gik igennem Bendts Hjerte, da han ved Laagen vendte sig og tog et sidste Overskue over Flokken.

Ved at se, hvor venlig Maren tog den gamle Kone under Armen og hjalp hende frem over den ujævne Mark, og hvor omhyggelig hun puslede om hende, da hun havde faaet hende til Sengs, gennemtrængtes Bendt af Taknemmelighed mod den unge Kvinde.

„Skal I ikke lidt udenfor?" spurgte Boline.

„Jo," tog Maren straks Ordet, „det er jo et nydeligt Vejr, og nu har man jo faaet baade jer og lille Lene Marie i Kassen."

Hun og Bendt sad længe og talte sammen uden for Porten. Maren fortalte løst og fast om sit tidligere Liv, om sit korte Ægteskab, sin gode Gaard osv. og betroede ham med en egen barnlig Aabenhed, at hendes Karl, Tønnes, gik og gjorde sig lækker for hende.

„Det er en rigtig pæn og skikkelig Karl; men man synes dog ligegodt . . . saadan en slet og ret Tjenestekarl . . . Hør!" brød hun paa en Gang paa og hævede Haanden som for at tysse paa alle Nattens Naturlyd.

Oppe fra Byen kom glidende et Par dæmpede Svøb af Violin- og Fløjtetoner.

„Skal vi ikke gaa derop?" spurgte Bendt.

„Jo, det kan vi gerne. Folkene er rigtignok borte alle sammen saa nær som Gamle-Ane; men hvem skulde dog komme her?"

Tisvilde By var opfyldt af fremmede, Karle og Piger drog i lange Rækker gennem Gaderne, og store Klynger stod uden for en Gaard, hvor der var Dans. Gennem Gaardens aabne Vinduer ud til Gaden lød et Brus af Menneskerøster og Toner, medens et Par tykke skarp-tegnede Bjælker af lys Ange stod ud i Luften og lokkede for de unge Sanser.

„Lad os gaa ind og tage en med!" foreslog Bendt.

Hun skød til ham: „Jeg tror dog, du vil! Det er ikke mere end 11 Uger, siden Lars døde."

„Naa, jeg vidste ikke, det var saa nylig," sagde han og blev lidt forlegen.

Hun stod og vrikkede med Hovedet til Dansens Rhytmer og skottede nu og da til ham, men han saa hende ikke, al hans Tanke var inde i Hvirvlen.

„Du havde vist svært Mod paa at komme der ind?" sagde hun.

„Ja, det havde jeg," svarede han og knejste efter de dansende.

Længe stod hun og trippede uroligt og saa ind i Lysskæret.

„Det er næsten Synd," sagde hun, „. . . naar du har saadan en Lyst."

„Aa hvad, man kan vel styre sig."

De stod atter og knejste en Stund.

„Folkene her i Gaarden er for Resten af Lars' Familie," oplyste hun. „Jeg kender dem godt; det er saadan nogle rafke Folk."

„Saa kan vi jo gaa ind og hilse paa dem."

„Nej," sagde hun og børstede Støvet af sit Forklæde, „man er ligegodt bange, de vilde synes, det var underligt."

Han gav sig i Snak med en Karl og syntes rent at slaa Dansen af Hovedet.

Da kom hun hen og trak ham i Ærmet.

„Vil du hjem?" spurgte han.

Hun pillede ved sit Hættetørklæde. „Jeg kunde da vist nok gaa ind med dig et lille Øjeblik."

„Ja kom!"

„Nej . . . alligevel . . . jeg tør vist ikke danse . . . uh hør! Fangedansen!"

„Kom her!" Han tog hende med et fast Tag om Armen og trak af med hende.

Hun strittede imod. „Nej, Bendt dog . . . nej hør, det kan ikke gaa an . . . nej, jeg vil ikke, jeg vil ikke."

. . . .

Morgenens første graalige Dæmring lyste over Markerne, da Bendt og den unge Enke sagde Gildeshuset Farvel og tog Vejen ud imod Gaarden. Det var blikstille, Luften var underlig død og varm, ligesom tætnet med Svovldunster; men ingen af dem lagde Mærke til Vejret, begges Sind var overfyldte med Toner, Genlyd af Dansetrin og Latter, der altsammen bølgede og flød ud i en ubestemt sanselig Nydelsestrang.

„Det tordner!" udbrød hun med et og saa op. „Nej, dog, hele Himlen er saamænd overtrukken!"

Da det lidt efter tog til at øse ned med store, lunkne Draaber, maatte de løbe hen til et Dige og ty ind under en gammel Tjørn.

„Havde jeg dog bare taget et Shawl med! Du var dog ogsaa en farlig en, at du saadan trak mig ind."

Han drog sin Trøje af. „Kom med Nakken!"

„Nej, vist ikke, du bliver jo pjaskende vaad."

Ved St. Helenes Kilde.

„Hvad har det at sige?"

En kilbrende Fornemmelse løb igennem hendes Legeme, da hun fik den varme Trøje kastet om sig.

„Jeg skal nok holde den fast," lovede han og lagde Armen om hende.

Hun skottede til ham. „Man synes ligegodt, det er saa underligt."

„Hvad er underligt?"

„At man saadan sidder her ude paa vildene Mark hos et helt fremmed Mandfolk."

Hans Skjorteærmer blev paa et Øjeblik helt gennemblødte og lagde sig glat om Armens store Muskler.

„Vi kan ka'ske komme til at sidde sammen tiere."

Hun vendte sig om og saa længe og vist paa ham; saa tog hun ligesom med et Ryk Øjnene til sig og tog til at vippe Kanten af Skørtet op og ned med Foden.

„Tror du ikke, Marne?"

„Vi ses vel aldrig mer."

„Aa, de to, tre Mil er da til at overkomme."

Regnen hørte op, men de blev siddende. En varm Damp steg op fra hans Arm og blandede sig med den hede Luft, der pustede ud fra hendes Hals, hver Gang hun rørte sig under Trøjen. En Sværm af smaa Skabninger tumlede sig med syngende Vingebrus om deres Hoveder og satte sig, hvor det kunde træffe.

„Det er fælt, saa det Skab stiks," sagde han og jagede en Myg fra hendes Ansigt. „Aa, jeg tror dog ikke, den fik stukket dig," blev han ved og lod sine Fingre glide op og ned ad Kinden.

„Pu . . . u! Jeg er lige færdig at dø af Hede!" Hun væltede Trøjen af sig og rettede sig. „Vi er ogsaa nødt til at gaa hjem. Det er vist bedst, jeg gaar i Forvejen, saa kan du komme om lidt."

Bendt blev siddende i lang Tid og saa ud over Markerne, hvor de første Solstraaler brødes i Kornbladenes fine Vandhinder. Et Virvar af Tanker, af Indtryk og Minder fra Gaarsdagen og Natten gyngede i hans Sind med en stærk Drøms manende Liv.

„Du kunde vist nytte en god Dukkert, min Dreng."

Saa gik han ud til Havet og kølede Blodet i de friske Bølger.

Mariane havde kun sovet et Par Timer paa Graven og maatte lægge sig i den varme Seng, som Boline stod op af. Den gamle Kone gik hele Formiddagen og nøslede omkring i Gaarden paa egen Haand, havde sin Næse i enhver Krog og gik med en løndomsfuld Mine og værdsatte Svin og Høns og Kalve.

Efter Middagen foreslog den unge Kone, at de allesammen skulde køre ud til Raabjærg og Harehøjene; men Mariane var rent fortumlet i Hovedet og vilde helst blive liggende eller holde sig i Ro i Gaarden, og gamle Boline, der hjemme i Alsingrød havde talt tidlig og sildig om Raabjærg og Harehøjene og Snese Gange ønsket, at hun endnu en Gang maatte opnaa den Lykke at nyde de henrivende Natursyner fra Bjærgenes Toppe, var paa en Gang bleven fuldstændig ligegyldig for Harehøje og det hele.

(Fortsættes.)

Peder Tordenskjold.

XVI.

Saa snart Kaptajn Utfall kom tilbage til Carlssten, skyndte han sig hen til Fæstningens Kommandant og fortalte om den store Troppestyrke, han havde set nede i Byen. Et Krigsraad blev straks afholdt, og paa samme Tid som de svenske Officerer her drøftede, hvad der burde gøres, aabnede Tordenskjold en heftig Ild mod Fæstningen. Hans velrettede Skud sprængte et Krudttaarn i Luften, og dermed blev Hovedet slaaet paa Sømmet inde i Krigsraadet. Man vedtog at overgive Fæstningen, eller som det hedder i Kommandantens Skrivelse til Tordenskjold: „man fandt det for raadeligst at afstaa og til den danske Krone indrømme Fæstningen Carlssten, og samme stille i Hr. Schoutbynachtens Imodtagende." Dog betingede man, at al privat Ejendom i Fæstningen skulde respekteres, samt at Besætningen skulde have Lov til at drage bort med Over- og Undergevær, klingende Spil og brændende Lunter.

Da Kapitulations-Skrivelsen næste Formiddag overbragtes Tordenskjold, gik denne ind paa de her nævnte Betingelser, men nægtede andre og krævede bestemt, at Fæstningen skulde besættes samme Eftermiddag med 200 danske Mand, hvorimod Kommandanten havde ønsket at fjerne al privat Ejendom, før de Danske rykkede ind. I Slutningen af Kapitulations-Dokumentet tilføjede Tordenskjold: „Jeg kan virkelig gratulere Hr. Obersten for saaledes at udmarchere, thi havde det end tarderet (tøvet) i to Gange fire og tyve Timer, saa at Resten af den her for Fæstningen destinerede Force var arriveret, kan jeg forsikre, at intet af Punkterne saaledes kunde være blevne akkorderet."

Tordenskjold og den svenske Kommandant
Efter Maleri af Prof. Otto Bache.

Efter Overenskomsten skulde Fæstningen overgives samme Dags Eftermiddag Klokken 3. Da Tidsfristen udløb, uden at der fra Carlssten viste sig Tegn til Troppernes Afmarch, blev Tordenskjold utaalmodig og drog op til Fæstningen med 100 Mand. Disse lod han gøre Holdt uden for Porten og gik derpaa selv, ledsaget af to Officerer og nogle Chaluproere, ind i Fæstningen og hen foran Kommandantens Hus. Da han her fik Øje paa Oberst Dankwart i Vinduet, raabte han: „Hvad Djævelen nøler I efter? Hvi bier I med at trække ud? Ved I ej, at den accorderede Tid er forløben?" Kommandanten blev saa forvirret over Tordenskjolds Dristighed, at han øjeblikkelig lod 100 tyske Tropper trække ud af Fæstningen. Tordenskjold fulgte efter dem med den dragne Kaarde i Haanden, og saa snart de var ude af Porten, lod han sine Folk rykke ind og besætte Posterne. Dette skete den 26. Juli 1719. Tordenskjold havde ved sit personlige Mod og sin Snildhed vundet en ny glimrende Sejer, og snart vajede Danebrog fra den stærke Fæstnings Tinde.

Gæstfri og vennesæl som Tordenskjold var, tog han straks de svenske Officerer med om Bord paa Orlogsskibet „Laaland", og næste Dag fejredes Carlsstens Erobring ved et Gilde, hvor Danskere og Svenskere drak lystige Broderskaaler, og hvor der naturligvis vankede adskillige Skoser til Dankwart og hans Folk. Det gik nu op for dem, at de var blevne overlistede, og at Sagen mulig kunde blive Genstand for en krigsretlig Undersøgelse. Tordenskjold foreslog derfor Obersten at træde i dansk Tjeneste og lovede at anbefale ham til Kongens Bevaagenhed. Men Dankwart afslog det ædelmodige Tilbud, han mente ikke at have noget at frygte og rejste sammen med de øvrige svenske Officerer til Gøteborg. Tordenskjolds Anelse slog dog til. Kort Tid efter blev Dankwart sat under Tiltale og Aaret efter halshugget „for slet ført Soldaterskab som Kommandant paa Fæstningen Carlssten".

Kaptajn-Løjtnant Ployart var straks afrejst til Strømstad for at overbringe Kongen Budskabet om Carlsstens Fald. Glæden var stor, thi hidtil havde Toget til Sverige været fattig paa Begivenheder end sige paa Sejre, og Kongen kunde atter i stolt Tillid pege paa sin Yndling som den, der satte handlekraftig Færd mod de andres løse Hoffnak.

En kongelig Proklamation forkyndte Bedrifterne ved Marstrand og Carlssten, og rundt paa Folkets Læber tonede Viser til Heltens Pris:

„Herrens Navn var vor Behold
og gav Sejer ved Tordenskjold,
da vor Fjende vilde lure
paa os uden Marstrands Mure."

Kongen brød op fra Strømstad for med Galejen „Sofia" at begive sig til Marstrand og tage den erobrede By og Fæstning i Øjesyn. Ployart ilede i Forvejen for at underrette Tordenskjold om Kongens Ankomst, thi Hofskikken krævede, at den Øverstkommanderende selv modtog den høje Gæst.

Men alt forinden havde Tordenskjold givet sig i Kast med en ny Opgave. Han gav sig jo aldrig Hvilestunder hverken efter Sejer eller Nederlag. Han nød kun Sejersrusen i Kampen, og han gjorde ikke mange Omsvøb overfor ny Formaal. Stolende paa sin Lykkestjerne lagde han altid rask ud paa ny for at lænke Sejer til Sejer. Nu gjaldt det et Togt mod „Ny Elfsborg" ved Gøteborg, hans gamle Valplads, der egentlig havde været ham en Torn i Øjet, saa længe han havde tumlet sig i Kattegat. Thi „Ny Elfsborg", beliggende i Gøtaelvens søndre Udløb, var en særdeles stærk Fæstning, godt bemandet og kunde let drage Forstærkning inde fra Gøteborg, hvortil kom, at den under et Angreb vilde finde betydelig Støtte hos en Række Batterier paa den store Ø Hisingen. Hvor godt de Svenske paa dette Punkt forstod at bide fra sig, havde Tordenskjold før faaet at mærke; men han fæstede Lid til det Held, som nylig havde fulgt hans Vaaben, og han stolede paa, at Carls-

stens Fald havde sat Svenskerne Skræk i Blodet. I hvert Fald, et hurtigt og forvovent Togt vilde have sine store Fordele, hvorfor han ufortøvet tog fat paa sin Plan. Kunde han blot erobre Øen Hisingen, vilde meget være vundet for den danske Landhær, naar den formodenlig om føje Tid gik løs mod selve Byen Gøteborg.

Allerede den 30. Juli, Dagen efter at Fæstningen Carlsten var bleven fuldstændig rømmet, gik han om Bord paa sit Skib „Laaland" og befalede de ved Marstrand liggende Skytsskibe og Pramme at gaa med til Bahuselven for der at forene sig med en Del andre Skibe og derpaa rykke ned mod „Ny Elfsborg". Næste Dag ankom de til Bahuselven, hvorpaa de to Orlogsskibe „Prins Vilhelm" og „Delmenhorst" samt Fregatten „Stralsund", i Forening med Skytsskibene fra Marstrand afsejlede til Gøteelvens søndre Munding, og lagde sig tæt uden for Fæstningens Skudvidde, til Dels dækket af Farvandets talrige Klippeøer. Andendagen, den 1. August, ankom Resten af Eskadren nemlig Orlogsskibene „Laaland", „Fyn", „Oldenborg" og „Sværdfisken", Skytsskibene „Frederikshald" og „Hjælperinden", en Galej og en Del Transportskibe. Tordenskjold lod straks Skibene lægge sig i Kamporden udfor Fæstningen „Ny Elfsborg", der ikke tøvede med at give Ild. Under stærk Skydning blev Galejer og Skytsskibe slæbte ind ved Aftenstid og lagt under Fæstningens Vestside, blandt andre kom „Langemaren" og „Spydstagen" til at ligge her i Læ af nogle Skær, og aldrig saa snart var de paa deres Plads, før de sendte det glatte Lag ind over Fæstningen. Hele Natten varpedes ny Skytsskibe op langs Hisingen, saa at næste Formiddag var „Hjælperinden" og „Stralsund" paa deres Post paa Fortets nordre og „Frederikshald" paa den sydøstlige Side. Endnu sendtes to Linieskibe i Ilden, og paa ingen af Siderne sparede man paa Krudtet. Medens Skuddenes Drøn nu rullede fra Kyst til Kyst, og Ild og Damp gjorde den lyse Sommerluft tung og trykkende, lod Tordenskjold holde Gudstjeneste og Takkebøn for Marstrands Erobring, paa alle de Skibe, der var uden for Kamplinien.

Ved Middagstid sprang et af „Ny Elfsborgs" Krudtmagasiner i Luften, og kort efter foregik en Kanonsprængning om Bord paa et af de danske Skibe, hvorved saavel Besætning som selve Skibet tilføjedes stor Skade. Ikke desmindre fortsattes Kampen Dagen til Ende og førtes med udholdende Heftighed baade fra dansk og svensk Side. Som Eksempel kan anføres, at ved Aftenstid havde et af de danske Skibe affyret 723 Skud, men selv havde det ogsaa faaet 4 Grundskud, var desuden bleven ramt af omtrent 50 Kugler og havde 14 døde og 22 saarede. Paa begge Sider var Kampens Tab ret følelige. Ved Solnedgang blev Skydningen pludselig afbrudt af Fjenden, og samtidig hejste Fæstningen hvidt Flag. Da Tordenskjold udlagde dette som et Tegn paa, at Kommandanten vilde forhandle, bød han ogsaa sine Skibe holde inde med Skydningen og sendte en af sine Officerer over til Fæstningen for at indlede Underhandling. Maaske, tænkte han, det kan gaa her som ved Carlsten, og et Brev, som han lod medfølge til Kommandanten, var derfor affattet paa lignende Maade, som den Skrivelse, han for faa Dage siden med saa stor Virkning havde sendt Oberst Dankwart. Men Kommandanten paa „Ny Elfsborg" lod sig ikke forbløffe, han nægtede kort og godt at modtage Tordenskjolds Brev og svarede, at det hvide Flag betød, at han ønskede Forstærkning inde fra Gøteborg. Det var hans Agt at forsvare sin Fæstning, saa længe han havde Mandskab, Krudt og Kugler. For at give sin Forespørgsel mere Vægt havde Tordenskjold ladet Linieskibene gøre Mærssejlene løs, hvorved det fik Udseende af, at hele hans Styrke var rede til at forny og forøge Striden, saafremt der kom et afvisende Svar. Men dette var kun en Skinforanstaltning. Da Tordenskjold modtog den svenske Kommandants kække Svar, lod han atter Sejlene gøre fast og gav endvidere Ordre til at hale flere af de mest medtagne Skytsskibe ud af Ilden. Til Gengæld blev et Batteri, bygget paa en af de smaa Holme, yderligere forstærket, og herfra samt fra de øvrige Skytsskibe fortsattes Kampen.

Om Natten, mellem 2. og 3. August, ankom Kaptajn-Løjtnant Ployart med Efterretning til Tordenskjold om, at Kongen var under Sejl til Marstrand. Da Tordenskjold følte det som sin Pligt personlig at modtage sin Konge og Herre i den erobrede By og Fæstning, saa overdrog han Krigsledelsen ved Gøteborg til Kommandør-Kaptajn Frederik Hoppe og afsejlede selv ved Daggry til Marstrand. Hoppe fortsatte Angrebet. Saa snart Skytsskibene var blevne udbedrede, lod han dem atter indtage deres Poster, og den Ild, som de nu aabnede og vedligeholdt hele Dagen den 3. August vidnede om, at Tordenskjold ikke kunde lagt Kommandoen i bedre Hænder Men „Ny Elfsborg gav ikke tabt. Der var modtaget Forstærkning fra Gøteborg, og om Eftermiddagen gik de Svenske i Land paa Hisingen, hvor de opkastede et Batteri, der næste Morgen lod sine gloende Kugler spille og bragte de danske Skibe under dobbelt Ild. Hoppe indsaa nu, at ethvert Angreb var forgæves, og gav Ordre til, at alle Skibe skulde trække sig ud af Kampen. Holm-Batteriets Mandskab blev optaget af „Langemaren", og kun nogle Kanoner og en Del Ammunition blev Svenskernes Bytte.

Tordenskjold kom til Marstrand fjorten Dage før Kongen, der blev sinket af Modvind. Endelig den 17. August betraadte Kong Frederik den erobrede Grund, og stor var hans Glæde ved at mødes med Tordenskjold. Han udnævnte ham til Viciadmiral, bandt i hans Knaphul sit Billede, indfattet i Diamanter, og forfremmede ligeledes de under Tordenskjold staaende Officerer. Efter at Kongen havde beset Fæstningen, der nu var bleven omdøbt til Christiansten, spiste han og hans Følge til Middag i Oberst Dankwarts Hus. Ved Bordet fremdrog en af Tordenskjolds Uvenner det mislykkede Angreb paa Gøteborg; men Kongen laante ikke Misundelsen Øre, hvorimod han kort efter ved Synet af en Afbildning af Carlsten, udbrød: „Vi maa tilstaa, at Gud har brugt Tordenskjold som et Instrument til at give os denne Fæstning."

Da Kongen kort efter kom tilbage til Hovedstaden, lod han slaa to Medailler til Erindring om Marstrands Erobring, begge ens af Præg, men lidt forskellige med Hensyn til Indskriften. Alle de Skibschefer, som havde deltaget i Kampen, modtog Medaillen i Guld, de underordnede Officerer deres i Sølv, men Tordenskjolds Medaille var dobbelt saa vægtig som de andre Chefers. Ligeledes sørgede Kongen for, at der blev trykt Beretninger om Kampen ved Marstrand og Carlsten. Tordenskjold var stegen til Viceadmiral, og hans Ny fløj atter viden om Land.

B. E.

Hellig tre Konger.

Af Bertel Elmgaard.

De hellige tre Konger har i vore Dage delt Fyrsternes Skæbne: de har talt i Magt og Anseelse, de er blevet indskrænket monarkiske eller endog helt afsatte. Hvor er vel nu den Skolepebling, som paa sine Fingre kender de tre vise Kongers Navne: Caspar, Melchior og Balthasar? Hvem ved vel, hvor deres Lande laa, og hvem af dem, der var den sorte Morian?

Og hvem sætter vel nu et trearmet Lys paa Bordet for at hædre deres Rejse til Krybben i Bethlehem? Hvor mange skønner paa, at de bringer Julens tredje store Højtidsaften, eller mindes de talrige Skikke og Gunstbevisninger, der i fordums Dage var knyttede til Majestæternes Komme?

Først blev de profanerede, senere glemte.

Længst bevarede man Lyset, det smukt støbte, trearmede Lys, til deres Minde. Hvor blev der ikke lyst og højtidsfuldt i Stuen derhjemme, naar det sattes paa Bordet! Det stod og brændte saa stille og klart med sine tre Flammer over de lige, hvide Grene, en for hver af de tre hellige Konger, der i denne Nat drog ind over Bethlehems Marker med Øjet fæstet paa den klare Stjernehimmel.

Aar efter Aar, langt, langt tilbage, var Hellig tre Konger-Lyset aldrig blevet glemt. Det var nemlig betroet Graa-Thilde, og hos hende var alt, hvad der stammede fra gamle Tider og gamle Æventyr i sikker Varetægt. Thilde var en meget pæn og meget gammel Kone eller rettere Jomfru, og ved højtidelige Lejligheder sagde vi da ogsaa Jomfru Thilde i Stedet for Graa-Thilde. Alt hos hende, fra Rynkerne i hendes Ansigt til Folderne i hendes Kjole og Messinghaandtaget paa hendes falmede Bomuldsparaply, mindede om henfarne Tider. Hun holdt sig til de gamle Dage og mente, da havde alting været bedre. Sommeren havde været varmere, Høsten mere munter, Julen mere højtidsfuld, og de hellige tre Konger mere majestætiske.

Altsaa, det var til hende, deres Lys var betroet. Naar en Novemberdag den store Balje med smeltet Talg blev sat ind i Stuen, og Lysestøbningen begyndte, saa var det Graa-Thilde, der støbte Hellig tre Konger-Lyset. Det var en stor Kunst. Vægen skulde snos paa en egen Maade og dyppes med stor Varsomhed; Lysets Grene skulde være runde og lige, og selve Stammen fyldig og ren. Men Thilde havde Haandelaget. Undrende saa vi Børn til, hvorledes Lyset voksede og blev stort, prægtigt og lydefrit. Det var Lysestøbningens Triumf. Og naar saa Hellig tre Kongers Aften oprandt, og Kvæget havde faaet Helligaftensgift, og Folkene tren ind med et „Glædelig Fest!" og flokkedes om det bugede Nadverbord, saa var det atter Thilde, der hentede Lyset frem af Kistelæddiken og tændte det paa

Daglistuebordet, hvor det den udslagne Aften straalede i mild og rolig Glans.

Men saa var det hin Høst, vi fik en Lampe — den første Lampe, der baade Hellig og Søgn lyste bedre end noget Hellig tre Konger-Lys. Fra den Tid blev der ingen Lys støbt mere, heller ingen Hellig tre Konger-Lys, og paa Majestæternes Højtidsaften kom Lampen paa Bordet som sædvanlig.

Fra den Aften mindes jeg et bittert Udtryk af Skuffelse i Graa-Thildes Ansigt, som jeg aldrig før havde set. Medens hun henne ved Kakkelovnen aftog Shawl og Kyse, var hendes furede Kinder paafaldende blege, og der var en skarp Stirren i hendes smaa Øjne. Hun var krænket som en Dronning paa Kongernes Vegne.

Bordene var dugede og dækkede som sædvanlig paa en Højtidsaften hjemme. Omkring de dampende Risengrødsfade samledes Karle, Piger og Røgtere, pyntede og i oprømt Stemning; men Husbonden var tagen til Sogneraadsmøde og kom ikke hjem. For Thilde var dette en ny Profanation. Naar Husbondens Plads stod tom, blev der ingen Højtidsaften. Og det blev ikke bedre, da hun hørte af Folkenes Samtale, at Kreaturerne ikke havde faaet særlig Helligaftensgift.

Der gik mørke Anelser gennem den gamle Kvindes Sind. Og hun fik Ret. Fra den Aften var de hellige tre Kongers Fest i Forfald hjemme. Atter et Stykke af hendes Fortidsverden med dens underfulde Planter og Dannelser var skyllet ud i Tidens Hav.

Men da Nadveren var spist, samlede Graa-Thilde os Børn om sig henne ved Kakkelovnen, og medens Sødæblerne stegtes og udsendte deres varme, krydrede Duft, fortalte hun om de hellige tre Kongers Fest og deres Triumfer i gamle Dage, da de under Sang og Klang, Stjerner og Blus holdt deres aarlige Indtog og tilstod Matroner og unge Piger deres Gunst — og da Folket endnu troede paa Kongerne.

Ja, den Gang blev der gjort Stads! I den blaalige Aftenskumring saa man de hellige Kongers Tog komme hen ad Vejen, ned imod Landsbyen. Forrest gik de tre vise Konger, Caspar, Melchior og Balthasar, og den sidste var sværtet i Ansigtet, fordi han forestillede Kams Æt. Ellers var de iførte hvide, nystrøgne Skjorter, og paa Hovedet havde de høje, spidspullede Huer, der skinnede af Perler, Baand og Guldpapir. Men i Midten bares Stjernen, et tændt Hellig tre Konger-Lys, der var fastgjort paa Enden af en lang Stang og anbragt i et Tøndebaand, overhyllet med kulørt Papir, for at det ikke skulde slukkes i Vinden.

Efter Kongerne fulgte deres store Følge. Der var Jomfru Marie, en køn, ung Bondepige, klædt i rødt og grønt og blaat og ridende paa et lille Æsel, som laantes paa Herregaarden. Hun holdt en Sivvugge paa Skødet og saa from og andægtig ud. Ved Siden gik Joseph Tømmermand, der var pukkelrygget og bar Sav og Økse i Haanden. Der var ogsaa en Judas, en grim, latterlig udstafferet Person med Narrefagter, som vakte Folks Munterhed. Han bar Pengekatten og skulde modtage Gaverne, hvor Toget kom omkring. Saa fulgte Herodes i Prunk og Pragt, det gamle Par, Simeon og Anna, med Krykke og Stav, og endelig alle Kongernes Svende og Drenge, der havde klædt sig, som de kunde bedst, og gjorde Musik med Violiner, Fløjter, Skalmejer og Basuner.

Sognet rundt drog de, fra By til By, fra Hus til Gaard. Stjernen lyste ud over Sneen og Skumringen. Musikens brogede Virvar af Toner klang, og Judas gjorde Løjer, og Kongerne stemte op paa deres gamle Vise, hvis Oprindelse Thilde uden kritisk Smaalighed førte tilbage til Markerne ved Bethlehem.

Den begyndte saaledes:

„Godaften, Godaften, baade Mand og Kvinde,
Husbonden med al hans Husgefinde,
Gud give eder et lyksaligt Nyaar,
fra al Ulykke eder Gud bewaar!"

Glade og andægtige, altid fulde af Forventning, stimlede Børnene sammen, naar det hed sig, at Kongernes Tog var i Nabolaget og snart vilde svinge ind ad Porten. De unge morede sig og drillede Judas og trak gamle Simeon i hans lange Frakkeskøder; Mødrene og Pigerne beundrede Jomfru Marias Stads. Men i Døren stod Husbonden og skænkede en hjemmebrygget dansk Kornbrændevinssnaps for Majestæterne og udnævnte Judas til Klørknægt, idet han lagde en Skærv i Pengekatten.

Og saa sang de et Takkekvad, ønskede atter Held og Lykke i det ny Aar, og Stjernen lyste, og Tøndebaandet med de kulørte Felter snurrede rundt, og Klokken klang, og det sælsomme Tog drog videre ned mod Landsbyen.

Ja, den Gang var det en Lyst at være ung, drage med i Toget, tæt efter Kongerne, Egnens stolteste Ungersvende, maaske ride som Jomfru Marie paa Æslet, blive beundret, smigret og godt beværtet med Most og Kage — — —

Og Graa-Thilde stirrede saa længe ind i Arnens Gløder, at Æblerne var nær ved at brændes.

Rigtig gode var de hellige tre Konger, den Tid de stod i deres Velmagt — det kan ikke nægtes. De rige Gaver, som de samlede ind fra Dør til Dør, blev skænkede til Sognets Fattigfolk, at de ikke straks skulde faa Smalhans til Gæst efter den glade Juletid.

Men fornemmelig var det Konerne og Pigerne, der nød godt af de hellige Kongers Gunst. I Juletidens tolv Dage maatte intet gaa rundt i Huset, hverken Spinderok, Garnvinde eller Slibesten, og Husmoderen havde intet at give sine Piger at bestille; thi blev den gamle Skik ikke overholdt, saa fik Pigerne buldne Fingre, og til Foraar fandt man kun Navlegæslinger i Gaasereden. Saa kom de hellige tre Konger og satte alt i den vante Gænge. Solen, der havde hvilet de tolv Juledage, kom atter i Bevægelse, og næste Dag turde Rokken paa ny snurre omkap med Garnvinden. Allerede selve Hellig tre Kongers Aften havde Husmoderen Lov til at lade Pigerne karte den sidste Rest af Efteraarsulden og derpaa holde Kartegilde. Der gik Bud efter Pigerne i de nærmeste Gaarde, Karlene slap ind med, de rakte Ulden frem, Pigerne kartede, alle fjasede og lo, og Husmoderen stod med sit mest fornøjede Ansigt over Skorstensilden og røgtede Æbleskivepanden.

Men den allerstørste Gunst, der var tilstaaet Pigerne, var den, at i Hellig tre Konger-Natten kunde de faa deres tilkommende Fæstemand at se. Naar de gik i Seng, skulde de med den ene Fod paa Sengekanten og den anden paa Gulvet blot fremsige følgende Ønskevers:

„I hellige Konger, I Konger tre!
lad mig i Drømme se,
hvis Dug jeg skal brede,
hvis Seng jeg skal rede,
hvis Viv jeg skal være,
hvis Navn jeg skal bære
med Ære!"

Naar de saa tillige lagde et Spejl under Hovedpuden, skulde Bønnen nok gaa i Opfyldelse.

Saa kunde de ogsaa faa at vide, hvorvidt Fæstemanden besad Formue, nemlig ved at sætte tre Glas med Vin, Mælk og Vand foran Sengen. Var der næste Morgen drukket af Vinen, skulde han være rig, var der drukket af Mælken, bragte han jævn Velstand, men var det Vandet, som var mindsket, betød det den usle Fattigdom. Ja, endog af deres vordende Bolig kunde Pigerne fremtrylle et Billede ved de hellige tre Kongers Bistand i denne Nat. Naar de om Aftenen hældte et Ægs Blomme og Hvide i et Glas, vilde det næste Morgen danne en Figur, der lignede en Gaard, et Hus eller en lurvet Hytte, og deraf kunde Pigen skønne, hvad hun vilde blive ført ind til.

— — Saaledes fortalte Graa-Thilde hin Aften ved Ovnilden, fjernt tilbagetrukket fra Lampeskæret, om de hellige tre Konger fra Østerland og deres Velmagtsdage, og vi Børn nynnede tilsidst med paa Omkvædet i den gamle Kongevise:

„Vi sige Dennem Tak,
vi ønske Dem god Nat
Gud Dennem sin Naade tilføje!"

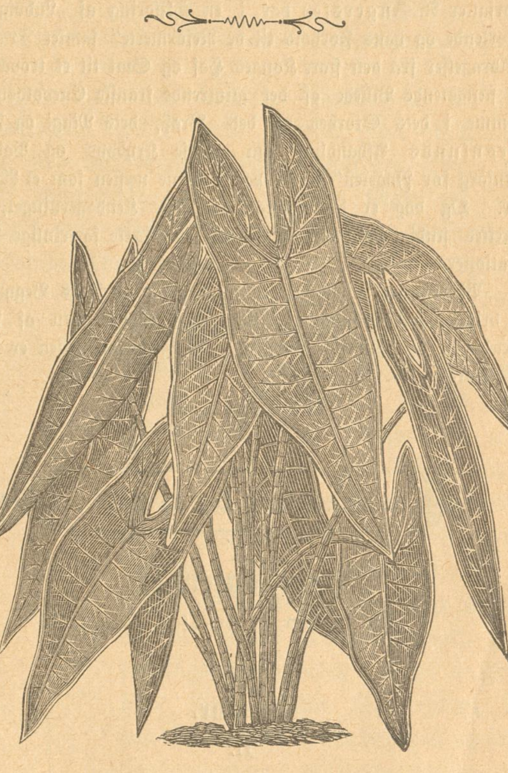

Alocasiaerne.

Den ejendommelige Plante, som hosstaaende Billede fremstiller for Læserne, er den saakaldte „Alocasia intermedia", hørende til Armaderne, der har hjemme i de varme Lande og i den sidste Tid har tiltrukket sig Opmærksomheden paa Grund af sine smukke Blade. Det er en meget smuk Plante, hvis mest fremtrædende Ejendommelighed bestaar i Bladenes Størrelse og særegne Form samt i den Skede, hvormed hver Bladstilk er forsynet. Dens Blade udmærker sig desuden ogsaa ved deres krusede Kant og ved Ribbernes stærke Udvikling. Den kan ligesom de fleste andre Planter af samme Familie lettest formeres ved Deling. Paa Grund af dens kraftige Natur vil man let kunne faa et godt Eksemplar, naar man planter den i en Potte, der fyldes med en Blanding af Tørvejord, Lerjord og Bladmuld, i hvilken der endvidere maa kommes en Del groft Sandstensgrus for at holde det hele aabent og porøst. Oven i Potten maa man helst anbringe et Lag frisk og levende Sfagnum-Mos nær ved Rodstokken, da dette bidrager meget til at holde Planten sund og fremme Udviklingen af ny Rødder.

Fra Boghylden.

Lommebog for Forretningsfolk, 1891, udgivet af **P. Holt.** Pris 1 Kr. 75 Øre. (N. C. Roms Forlagsforretning.)

Den praktiske Udgiver har her i Lighed med sin gennem mange Aar ansete „Lommebog for Landmænd" samlet og ordnet en ny „Lommebog", der vil være næsten uundværlig for alle Forretningsfolk, større og mindre, i By saa vel som paa Land. Foruden de fortræffeligt indrettede Noteringsrubriker finder man her en Mængde Oplysninger, vedrørende Mønt og Vægt, Jærnbane- og Telegramtakster, Brevporto, kort sagt hundrede Ting, som man i det daglige Liv støder paa i Form af Spørgsmaal, og som man her finder et punktligt og oplysende Svar paa.

* * *

Westrups Husholdningsbog. 3. Udgave. Pris 1 Kr. (Lybecker & Meyer.)

For alle Husmødre, der fører Bog over deres Udgifter i Husholdningen, vil denne lille Regskabsbog vise sig nem og nyttig. De forskellige Rubriker er ordnede med et skønsomt Blik og saa omfattende, at de vil være tilfredsstillende for baade større og mindre Husholdninger.

* * *

Smaastykker. 16. Binds 3. Hefte. Folkelæsning, Nr. 175, Pris 60 Øre. (G. E. C. Gad.)

Et særdeles lærerigt lille Hefte. Den bekendte historiske Forfatter A. Ingerslev har i en Skildring af „Ludvig den Fjortende og hans Forhold til de Reformerte" samlet Træk og Tildragelser fra den store Konges Hof og Stat til et troværdigt og fængslende Billede af det glimrende franske Enevoldsherredømme i dets Storhed og dets Brøst, dets Magt og Fald. Grønlunds Afhandling om „visse Krybdyr og Padders Omsorg for Yngelen" virker paa Læserne næsten som et Æventyr. Og dog er det nøgne paalidelige Kendsgerninger, der berettes sindigt og klart, oplyst ved en Række fortrinlige Illustrationer.

Vi benytter Lejligheden til nu ved det ny Aars Begyndelse at bringe „Folkelæsning" i Minde hos enhver Ven af sund forædlende og oplysende Læsning. Subskriptionsprisen er 4 Kr. om Aaret.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Januar.

II.

Om Frugttrædyrkning i Køkkenhaven skriver et udenlandsk Blad, at man i denne skal plante Pæretræer og ikke Æbletræer. Det er en Kendsgerning, at Flertallet af de i fede, frugtbare Køkkenhaver staaende yngre og ældre Æbletræer paa Vildling lider af Kræft. Aarsagen til dette Onde er uden Tvivl Overgødning af Jorden med kvælstofrige organiske Stoffer — Staldgødning, Ajle o. m. a. Træerne vokser i Almindelighed meget stærkt. Veddet bliver storcellet og vandrigt, de yppige Skud lider allerede i den første Vinter af Frost, og paa de angrebne Steder danner der sig da Kræft. Ganske vist viser Sygdommen sig ikke i lige høj Grad hos de forskellige Sorter, idet disse jo er mere eller mindre modtagelige. Men omfangsrige Jagttagelser har bevidst, at Pæretræer uden Hensyn til Sorten forbliver sunde i Køkkenhaver og giver langt bedre Udbytte der end Æbletræer. I mangen saadan Have staar kærnesunde Pæretræer og dødssyge Æbletræer i umiddelbar Nærhed af hverandre, saaledes at Forskellen falder enhver i Øjnene. Aarsagen hertil er paa den ene Side Pærens Uimodtagelighed for Kræft overhovedet, paa den anden Side dette, at Pæren sender sine Rødder i Dybden og derfor forbliver uden Indflydelse af det overgødede øvre Lag. Da nu de fleste Pæresorter paa Grund af deres pyramidale Krondannelse ikke skygger saa meget som de bredkronede Æbletræer, saa er der al Anledning til at plante Pærer og ikke Æbler i Køkkenhaven.

Vi tilføjer, at hvad her er sagt, i alt Fald ikke gælder for Dværgæbletræer. Saadanne bør have saa rigelig Gødning, som overhovedet bliver noget Jordstykke i Køkkenhaven til Del.

Skæmt.

Smaa Potter har ogsaa Øren.

Drengen: Fa'er, er Onkel Vilhelm ikke ogsaa din Ven?
Faderen: Jo vist, min Dreng, men hvorfor?
Drengen: Jo, for nylig klappede han Mo'er paa Kinden og sa'e, hun var hans eneste Ven.

Hovedbrud.

Udgravningsarbejde.

Find i nedenstaaende Navnene paa 12 danske Købstæder.

En Aften Kl. ni besluttede jeg at gaa ud i Haven og ryge. Jeg tog en Bog med, men det viste sig, at en Bog en sen Aften ikke kan yde megen Underholdning. Da der for mig ikke er det mindste gemytlige ved at ligge og drive i det grønne, gik jeg ud ad Vejen. I Grøften laa en Hob rodende Børn, og foran — der stod min Nabo, som netop var paa Vej til mig. Vi talte sammen, og imedens kivedes Børnene. Vi søgte at bringe Ro. „Skil dem ad," sagde jeg til den største derimellem. Vi gik saa ned til Stranden og sang i Kor: „Sø ruller hen over mange, der savnes." Da jeg kom hjem, havde de lukket. Jeg gik omkring Stedet et Par Gange og undersøgte Vinduerne, men der var lukket og mørkt, ikke en Lysstribe forraadte, at der var nogen oppe. „Naa, naar Huset er utilgængeligt, maa jeg banke paa og vente, til der bliver lukket op. Og det gjorde jeg.

J. J.

Rebus.

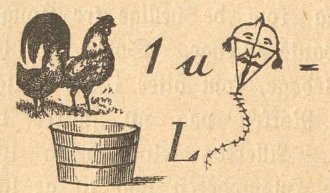

Opløsninger.

Gaaden i Nr. 14: Skræderregning.
Rebus i Nr. 14: Et uforskammet Overfald.

Brevkasse.

S—r.: Tak for de tilsendte Gaader, som „Husvennen" gerne anvender.

Løjtnant G.: Nej, slige Smaating honoreres ikke.

L. P. L.: En Katalog er tilsendt Dem. „Husvennens" Julebøger kan faas endnu, naar Beløbet (1 Kr. 4 Øre) tilstilles N. C. Roms Forlagsforretning. Ja „Husvennen" vil i den nærmeste Fremtid bringe Billeder og Skildringer fra fremmede Landes Natur- og Folkeliv. Deres øvrige Spørgsmaal vil blive besvarede under „Juridisk Raadgiver".

Juridisk Raadgiver.

En Enke, hvis Mand døde for nogle Aar siden, fik Skifterettens Tilladelse til at hensidde i uskiftet Bo med to umyndige Stifbørn. Ejendommen var den Gang i en temmelig forfalden Tilstand, men hun har ved Flid og Økonomi forbedret det hele i den Grad, at det nu bevislig er dobbelt saa meget værd, som den Gang Manden døde. Der spørges:

Naar der nu skal skiftes med Stifbørnene, har disse da Ret til at fordre, at den nuværende Tilstand lægges til Grund for Beregningen af deres Fædrenearv, eller kan Enken forlange, at der kun tages Hensyn til Værdien af Boet, som det var, da hun efter Mandens Død overtog det?

M.

Børnene kan forlange Skiftet foretaget efter Boets nuværende Tilstand.

* * *

1. Kan jeg søge Patent gratis, naar jeg har Attest paa, at jeg er uformuende?

2. Kan Ansøgningen om at faa det gratis skrives sammen og paa samme Stykke Papir som Ansøgningen om at faa Patent?

3. Kan Patentet faas for lige lang Tid, enten det gives mig gratis, eller jeg betaler?

V. P. B.
N. J.

Det er os ikke bekendt, at Ministeriet meddeler gratis Patent; men vil Spørgeren gøre et Forsøg, kan han godt i selve Ansøgningen om Patent andrage om at faa dette tilstaaet uden Betaling, naar han vedlægger troværdige Vidnesbyrd om sin Uformuenhed. Patentets Varighed afhænger ikke af Betalingen.

* * *

Har en Gæstgiver paa Landet Lov til at sælge bajersk Øl ud af Huset, naar han har løst Næringsbevis som Høker.

—p.

Ja.

* * *

Jeg ønsker at adoptere en lille Dreng, som min Hustru er Moder til, da jeg vil, at han skal have mit Navn. Nu spørger jeg:

1. Til hvem skal jeg indgive Ansøgning?
2. Hvorledes skal denne lyde?
3. Og koster det Penge, og da omtrent hvormange?

En Holder.

Til 1. Ansøgningen, der stiles til Kongen og skrives paa stemplet Papir til 65 Øre, indgives gennem Stedets Øvrighed til Justitsministeriet.

Til 2. Om den formelle Affattelse af Ansøgningen maa Spørgeren helst søge Vejledning hos en juridisk kyndig Mand paa Stedet. Den bør bl. a. oplyse, om Ansøgeren har Livsarvinger eller ikke, samt ledsages af Barnets Fødselsattest og en Erklæring fra Barnets Moder om, at hun samtykker i Adoptionen.

Til 3. Bevillingen koster 33 Kr. 66 Øre.

* * *

Til P. N., S. pr. Holbæk. Vejledning til Affattelsen af de almindeligst forekommende juridiske Dokumenter findes i et paa N. C. Roms Forlag udkommet lille Skrift „Hver Mands Brev- og Formularbog", der faas gennem enhver Boglade.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse kan ventes besvarede.

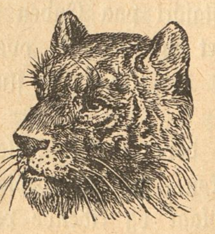

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.
Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**
16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen" med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Johanne Louise Heiberg, med Portræt. Armgaard, et Blad af Magleby Kirkebog, ved P. C. B. Bondesen. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Peder Tordenskjold. XVI., af B. E., med Billede af Prof. Otto Bache. Hellig tre Konger, af Bertel Elmgaard. Alocasiaerne, med Billede. Fra Boghylden. Havebrug. Skæmt, med Billede Hovedbrud. Brevkasse. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 16. Søndag den 18. Januar. 1891.

Niels W. Gade.

Ved Juletid ramtes Danmarks Kunst og Aandsliv af to Dødsfald, idet Fru J. L. Heiberg og Komponisten N. W. Gade kaldtes bort et Par Dage efter hinanden. Men Tabet var forskelligt; thi medens Fru Heiberg forlængst havde nedlagt sin Livsgerning, saa stod Professor Gade endnu midt i Dagens Dont, hvor han virkede med usvækkede Evner og den længe prøvede Førers Herredømme. Skønt han var en Mand, der havde overskredet Støvets Alder, hvad hans hvide, bølgende Haar noksom vidnede om, kom hans Død dog uventet, og paa Kunstens Veje kendes endnu hans friske Fodspor.

Niels W. Gade var født den 22. Februar 1817. Med sine rige musikalske Evner vandt han snart Fodfæste i Tonekunstens Verden. Efter at have taget Undervisning herhjemme, gik han til Tyskland, og en Stund kunde det se ud, som han var tabt for den danske Musik. Med sin første Symfoni, bygget over de danske Verseord: „Paa Sjølunds fagre Sletter“, vandt han i Begyndelsen af Fyrrerne stor Berømmelse i Tyskland, og i de følgende Aar kom han til at forestaa Ledelsen af en Række faste Koncerter, til Dels i Forening med den gamle Mester Mendelssohn, der var kommen den unge danske Kunstner i Møde med varmt Venskab. Da Gade paa samme Tid tilmed havde modtaget en fast Plads som Lærer ved Musikkonservatoriet i Leipzig, syntes han saaledes vundet for Tyskland. Men Sønnen havde ikke over den gryende Berømmelse glemt Moderlandet. Da Oprørskrigen udbrød 1848, var han af et for trofast dansk Sindelag til at blive i det fjendtligsindede Land, den Kærlighed til Danmark, der har lyst gennem saa mange af hans Værker, greb hans Hjerte, han vendte hjem, skabte sig en ny Virkekreds og blev hjemme.

Niels W. Gade.

Han blev Organist ved Garnisonskirken og senere ved Holmens Kirke, en Post han røgtede lige til sin Død. Ligeledes blev han kort efter sin Hjemkomst Dirigent i Musikforeningen, og da Musikkonservatoriet stiftedes 1865, indtraadte han i Bestyrelsen og blev snart her, som over alt i dansk Musikliv, den ledende Kraft.

Han blev det ved sine Værker og ved sin Personlighed. Til hans Værker, der indledtes 1841 med den smukke Ossian-Ouverture, hører en Række Symfonier, der ved deres Kraft og Originalitet giver Gade Plads blandt vort Aarhundredes største Tonekunstnere. Hertil slutter sig en rig og afvekslende Kæde af større og mindre Kompositioner, først og fremmest de ejendommelige Koncertdramer „Elverskud“, „Comala“, „Korsfarerne“ og „Kalanus“, alle er de Vidnesbyrd om Gades rige, skønne og sjælfulde Kunst, og ikke mindst gælder dette hans sidste større Arbejde „Psyke“, hvis Opførelse i Musikforeningen han selv nylig ledede, og de talrige Sang-Melodier, der forlængst har fundet Vej ud i Folket. Hans Kunst blev støttet af hans Personlighed, der var frisk og helstøbt og gjorde et sjældent tiltalende Indtryk. I en Række musikalske Foretagender blev han saa vel den praktiske som den kunstneriske Leder, i Besiddelse som han var af stor Virkelyst og Arbejdsevne.

Derfor har han ogsaa i den sidste Menneskealder øvet en større Indflydelse end nogen anden paa dansk Musikliv, og ingen enkelts Kræfter forslaar i Dag til at udfylde hans Plads.

Professor Gade var en af de faa Danske, der havde vundet et Navn i Udlandet, og fjernt og nær spurgtes det med Deltagelse, at den ædle gamle Kunstner med det aabne frejdige Ansigt, det lyse Blik og det lange hvide Oldingehaar var død den 21. December 1890.

Ved hans Jordefærd holdt Provst Skat Rørdam ved Holmens Kirke Talen, og faa Dage efter fejrede det kgl. Theater Kunstnerens Eftermæle ved en smuk Mindefest.

Armgaard.

Et Blad af Magleby Kirkebog.

Ved P. C. B. Bondesen.

(Fortsat.)

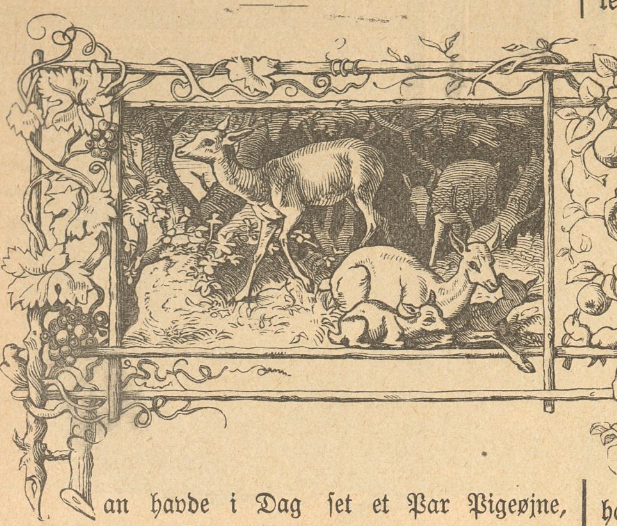

Han havde i Dag set et Par Pigeøjne, som han ikke kunde glemme. Hvor han end saa hen, stod de for ham. Aa, hvilke dejlige mørkeblaa Øjne! Nej, de var heller ikke til at slaa ud af Tankerne, og dog vilde det nok være det fornuftigste; thi hvad skulde det føre til? Han var en fattig Bondekarl, og hun var Provstens Datter! Et Spørgsmaal var det da ogsaa, om hun syntes om ham. Men hvor skulde hun dog det! Han saa ned ad sig. Nej, da skulde hun set ham i Kongens Klæder! Den røde Kjole med den mørkeblaa Krave og de røde Sløjfer ved Haandleddene var anderledes i Stand til at falde i Øjnene paa unge Piger. Hun skulde have set ham i Angrebet paa Strømstad den 19. Juli forrige Aar. Hin mindeværdige Nat, da det fynske nationale Regiment, i hvilket han stod, kæmpede med saa stor Tapperhed under Tordenskjold mod de svenske Grenaderer. Ja, det var den Gang, men nu! Han saa atter ned ad sig. Saadan en Bondeknold vil Provstedatteren nok rynke Næse ad! Han saa Næserynkerne for sig; men i samme Nu var de borte, de dybe, mørkeblaa Øjne glattede dem ud. Aa, hvilket forunderligt Blik, da hun rakte ham Æblet! Han maatte have dette op af Lommen igen. Det voldte ham noget Besvær, men op skulde det. Aa, hvor det duftede! Det skulde gemmes i Lædbiken, det allerhelligste i hans Kiste.

Imidlertid havde han naaet Brolykke. Han stak Æblet i Lommen og skyndte sig til sit Kammer for at gemme det og for derpaa igen at trække i Dagligtøjet.

IV.

Brolykke ejedes den Gang af Karen Krag, en Søster til Provsten i Magleby. For fem Aar siden var hendes salig Mand, Kristen Jonsen Holmsted, død; men Sønnen Hans var hjemme og styrede Gaarden for sin gamle Moder. Det var blevet noget ensomt for hende, siden hendes Mand døde, og siden hendes eneste Datter, Johanne Margrete, var bleven gift til Jylland med Præsten i Harte, Hr. Henrik Sytham. Hans Holmsted var for det meste i Mark og Skov, eller paa Lo og Lade, optaget af Gaardstyret, saa Moderen saa ham sjældent uden ved Maaltiderne. For et halvt Aars Tid siden havde hun derfor faaet en ung Pige i Huset, og Anna Krysing udfyldte godt den Plads, der var bleven ledig efter Johanne Holmsted. Hun var altid ved et misundelsesværdigt Humør, saa hun ved sin Livlighed forstod at bortjage de Skyer, der stundom kunde mørkne Karen Krags Himmel. Madam Holmsted kom derfor til at holde meget af Anna, og der var endnu en, som droges af den unge Piges livlige Væsen og tillige fængsledes af hendes blendende Skønhed. Hans Holmsted havde tidligere saa ofte bandet Madklokken, naar den afbrød Arbejdet; men siden Anna Krysing var kommen til Brolykke, var Klokkens Lyd ret bleven ham kær, da de kaldte ham hjem til de hyggelige Bordstunder i skøn Annas Selskab. Helligdagene var ogsaa tit komne ham paa tværs tidligere, men nu kunde han saadan længes efter Søndag, da han ikke behøvede at have et Øje paa hver Finger med Folkene, men helt kunde følge Hjertets Røst og være i Annas Nærhed det meste af Dagen.

Anna havde fra først af lagt an paa at faa lidt Liv i Hans, der kun var optagen af Gaard og Mark. Det lykkedes hende ogsaa fuldstændig. Hendes muntre Lune smittede, han blev livligere og ikke længer saa træet og kedelig som før. Men havde Anna nu faaet ham, som hun vilde have ham, saa var hun dermed ogsaa kommen til at elske ham. Den gensidige Kærlighed kunde ikke ret længe dølges. En Sommeraften det følgende Aar, da de i det dejligste Maaneskin spaserede i Lunden, gik Samtalen med et i Staa, og deres Gang standsede ogsaa. Maanen gik frem fra en Sky og oplyste stærkt begges Ansigter. I samme Nu mødtes deres Blikke, og hun kastede sig i hans Favn. Der stod de, Bryst ved Bryst, og de første søde Kys beseglede Pagten. Intet Ord blev talt. De var saa betagede af den højtidsfulde Stund, saa de ikke formaaede at sige noget. Da afbrødes Stilheden af en lille Nattergal, der slog sine Triller fra en Busk bag ved dem. Fortryllelsen var dermed hævet, og de tolkede i Ord deres Lykke for hinanden.

„Hvor længe det dog varede med dig, Hans, inden du fandt paa at fri til mig!“ sagde Anna.

„Og saa friede jeg endda ikke, da det kom til Stykket,“ svarede Hans og lo.

„Jo, du friede rigtignok til Gavns med Øjnene, kære Hans! De drog mig lige i din Favn, det var mig ikke muligt at modstaa saadan en Magnet!“

„Ja, da maa jeg rigtignok være glad for saadanne Øjne, Annalille; thi ellers var det sikkert aldrig blevet til noget med os to, da Munden aldrig vilde lystre, naar jeg kommanderede den til at fri!“

„Ha, ha, ha!“ lo Anna, „nej, du var ingen Sinde veltalende, Hans!“

„Naa, Tak for Komplimenten! Det skal du betale med et Kys!“ svarede Hans og lod Ord og Handling følges ad.

„Og jeg, der troede saa sikkert, at dit Sind stod til en anden,“ begyndte Hans igen.

„Hvem tænker du paa?“ spurgte Anna og saa ham nysgerrig og skælmsk op i Ansigtet.

„Paa Jesse.“

„Jesse Jessen!“ raabte Anna. „Nej, hvor kunde du dog tro det! Jeg holder meget af Jesse, men ikke paa den Maade. Nej, det var dig, Hansemand, længe, længe var det dig og ingen anden! Aa, hvor jeg er lykkelig, at jeg nu er sikker paa at eje dig!“

De blev enige om at fortælle det til Hans' Moder den næste Dag, men ellers skulde det blive en Hemmelighed foreløbig. Folkesnakken skulde ikke forstyrre den unge Kærligheds søde Rus. Havde blot Hans' Søster nu været hjemme! Hun kunde da saa dejlig have tjent som Skærmbræt. Et saadant maatte de endelig have, men hvem skulde det være! Anna holdt saa umaadelig meget af Armgaard. Mon hun ikke kunde have Lyst til at være paa Brolykke? I Præstegaarden havde man dog af og til talt om, at Armgaard snart skulde ud for at lære noget. De skulde dog i Morgen tale med Hans' Moder derom. Hende fik de nok til at føre Sagen videre.

Og saadan blev det. Armgaard kom ved November til Brolykke. Hendes Hjerte havde da allerede været der længe, uden at nogen vidste det.

V.

Armgaard havde flere Gange truffet Rasmus Ladefoged hos Degnens, før hun kom til Brolykke. Nu saa de hinanden næsten hver Dag, og ofte, naar de stødte paa hinanden, fik de sig en lille Samtale. I Begyndelsen havde denne indskrænket sig til Vejr og Vind. De havde fortalt hinanden, hvorledes Vejret var, og dermed var det saa gaaet i Staa. Men efterhaanden fik de mere og mere at fortælle hinanden, og Samtalen faldt friere. Rasmus havde opgivet at slaa Provstedatteren ud af Tankerne. Det indsaa han snart, at han ikke formaaede. For hver Gang han talte med Armgaard, sænkede hendes Billede sig dybere i hans Sjæl. Det gjaldt da om at blive til noget, saa han en skøn Dag kunde føre Armgaard som Brud til Alteret. Hans Holmsted, der holdt meget af Rasmus, havde lovet at ville skaffe ham Plads som Ridefoged, naar Lejlighed gaves. Baade Hans og Anna havde mærket, hvorledes det var fat. De var selv saa lykkelige og vilde ogsaa, andre skulde være det. De vilde gerne hjælpe Armgaard og Rasmus sammen og derfor udjævne den Kløft, der maatte staa hindrende i Vejen. Ja, Ridefoged maatte være det første Trin paa Rasmus' Lykkestige. Fra det havde mangen en fattig Svend svunget sig op. For Rasmus maatte det ogsaa kunne lykkes.

En Dag var saa Hans Holmsted kommen med den glade Efterretning, at nu havde han skaffet Rasmus Plads som Ridefoged paa Raskenberg. Igennem Hans' Broder i Nyborg, Bernt Holmsted, var det lykkedes. Til November skulde han tiltræde Pladsen. Det vilde jo falde tungt at skulle skilles fra Armgaard, men det fik ikke hjælpe. Det maatte ske, om de ellers senere skulde være sammen alle Dage.

Det var ved Midsommertid 1720. St. Hans Aften stod Brolykke næsten folketom. Kun Madam Holmsted og en gammel Pige var hjemme. Alle var ude for at tænde St. Hans Blus. Det var en sand Festaften for Ungdommen den Gang, langt mere end nu. Paa en Bakke tæt ved Gaarden havde man rejst Blusset. Det knitrede lystigt, og et smukt Skær straalede varmt ud over de mange Tilskuere. Uden for Kredsen paa Bakkeskrænten stod Hans Holmsted med Anna og Armgaard. For denne havde Rasmus Ladefoged nogle Aftener forud aabnet sit Hjerte. Med Udsigt til Pladsen paa Raskenberg havde han faaet Mod dertil, og nu var Armgaard hans Fæstemø, der nok vilde vente paa ham, indtil han blev i Stand til at byde hende et Hjem. Hun havde straks fortalt Anna det, denne skulde igen sige det til Hans Holmsted og hans Moder. For alle andre skulde det holdes hemmeligt, og allermindst maatte man vide det i Præstegaarden.

Hun stod og kigede til alle Sider, hun søgte Rasmus. Endelig fik hun Øje paa ham. Han styrede over imod hende, men lod, af Hensyn til de mange Øjne, som var det Hans Holmsted, han vilde tale med. Imidlertid fik han tilhvisket Arm-

gaard nogle Ord, og dermed forsvandt han. Lidt senere stod Hans og Anna alene, Armgaard var borte.

Ved det gamle Egetræ i Skoven, der stødte op til Haven, mødtes hun med Rasmus. De gik Haand i Haand ind i Skoven, hvor der var tættest, og standsede ikke, før de ikke mere kunde høre Støjen og Raabene fra Bakken. De vilde uforstyrret tale sammen. Det kunde jo snart blive November, da Rasmus skulde rejse, og da vilde de ikke faa hinanden at se paa lang Tid.

De var komne til en aaben Plet, der oplystes af Maanen.

„Lad os ikke gaa længer," sagde Armgaard, „det er saa skummelt og ræddelig paa den mørke Skovvej."

Rasmus standsede.

„Men der er vaadt i Græsset?" vedblev hun, „jeg er saa træt, kunde vi blot sætte os og hvile en Stund!"

„Nej," svarede Rasmus, idet han med en Haand strøg hen ad Græsset, „her er ikke vaadt, og et blødere Sæde kan vi ikke ønske os."

De satte sig.

Rasmus slog en Arm om hendes Liv og trykkede hende ind til sig. Hun løftede hans Haand op til sin Barm.

„Kan du føle, jeg har et Hjerte, Rasmus?" sagde hun derpaa.

„Ja, det skal du have Ret i," svarede han, „blot det ikke slaar Brystkassen i Stykker, saa galt som det tager paa Vej!"

„Saa varmt slaar det for dig, aa, hvor det gør godt at sidde saadan!"

Han saa ind i de smukke, mørkeblaa Øjne, ind i et bundløst Dyb. Da duggedes hendes Blik, et saligt Smil krusede hendes Mund, og hun udbrød: „Se dog ikke saadan paa mig, Rasmus!"

En ubeskrivelig Mathed paakom hende med et. Hun lukkede Øjnene og lænede sig tilbage. Det var blevet saa forunderligt stille omkring dem, og Maanen var gaaet i Skjul bag nogle mørke Skyer.

Da vaktes de med et af et Lyn og et vældigt Tordenskrald. De for op og skyndte sig hjem.

Den Nat sov Armgaard ikke. Det var ikke Tordenvejret, der forstyrrede hendes Ro, det drev snart over; men hun kunde ikke falde i Søvn for Graad.

(Fortsættes.)

En offenlig Forbøn.

Paa særlig Begæring udbedes Menighedens Forbøn for et Medlem af vort Samfund, der uventet er kommet til en stor Rigdom." Saaledes hørte jeg en Gang en Landsbypræst sige fra Prædikestolen, inden han bad Fadervor. Ellers plejer man paa særligt Forlangende at indeslutte vore syge, anfægtede, døende i Kirkebønnen; men denne Forbøn var mig noget nyt. Og dog, viser den ikke, at den pludselige Rigdom havde bragt vedkommende til at lægge sig den hellige Skrifts Ord paa Sinde?

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Nej, kør I to ene . . . uh, jeg kan dog aldrig vide, hvad der gaar af det Ben, jeg er bleven saa gal i det ene Knæ. Hvor skulde jeg dog kunne gaa og jokke i alt det Sand?"

„Man synes, at det er saa underligt, at man saadan tager fra jer," sagde Maren.

„Hvad gør dog det? Saa gaar jeg og ser mig lidt om ude paa Marken, ud til Kræerne."

„I sagde jo, at I var gal i Knæet," indvendte Mariane henne fra Sengen.

„Ja, saadan i visse Stødervk . . . naar jeg har sid't . ."

„Tag hende med!" hviskede Mariane og blinkede til Bendt.

Bolines lange Øren og skarpe Øjne fangede baade Ord og Blink. „Nej, nej, jeg vil ikke med; men du, Marne, du er ung og rask, du skal ud og fornøje dig, kør I to bare."

Bendt saa forundret paa den gamle, der havde faaet en ejendommelig Spændighed i alle Lemmer. Hvad mon det egenlig var med hende?

De to unge tog afsted.

Den lange Vej gennem Plantningen var drøj for Hestene, Hjulene skar ned i det døde Sand lige til Lundstikkerne, det var, som Vognen sejlede mellem Træerne, medens det oprodede Sand slog mod Fadingen med en fygende Lyd. Langsomt gik det, men Maalet naaedes.

Maren var træt i Benene fra Dansen, hvorfor Bendt maatte tage fat i hendes Haand og hjælpe hende op ad den temmelig stejle Høj, som de var standsede ved.

„Nej, hvor her dog er kønt!" udbrød Bendt, da han kom op paa Toppen og kastede Blikket ud over Land og Hav.

„Ja, ikke sandt? Se dog, hvor nydelig Solen skinner paa Vandet! Det er, ligesom det hopper med Guldskillinger derude."

„Hvad er det for en Ø der langt borte? . . Æh! Skal I nu bid's igen!" skændte han ned paa Hestene.

„Ø? Ja, hvad er det dog nu den hedder? . . Hesselø!"

Han saa ud over den 1200 Tdr. Land store Skov, hvor blødt rundede Højder og dybt svungne Dale dannede et bølgende Landskab af en egen karakterfuld Skønhed. Granernes ranke Pyramider, Birkenes tynde, hvide Stammer, de aabne Strøg med Enernes Vævninger og Lyngens Knipper, det rige Sommerlys over Kronerne, den fine blaalige Dæmring og de dybe Skygger ind i Krogene, alt dette i Forening med den fra Træerne udstrømmende Harpiksduft, Saltluftningerne fra Havet og Himmelhvælvingens rene blaa Luft gjorde et sjæleslaaende Indtryk paa den letbevægelige Karl.

„Der nedad ligger Frederiksværk," oplyste Maren og pegede mod Syd.

Han lod Blikket stryge ud over Aserbo Overdrev, der som en uhyre Hedestrækning bredte sig med oldtidsagtig Vildhed fjærnt ude bag Skoven.

„Og der — det maa jo være Arresøen," udbrød han og pegede ud mod et solblankt Vand, der smilede i en frodig Ramme af Træer og grønne Marker.

„Ja, det er Arresøen."

En stærk Hjemstavnsfølelse, paa en Gang blød og stolt, greb hans Sind.

„Og det er Melby Kirke der til højre og Vinderød Kirke der lige ved Søen og Ramløse Kirke der oppe paa Højden paa den anden Side," oplyste Maren videre.

Han lod atter Blikket stryge ud over Skoven og faldt i Forundring. „Og her var det, at „det saa ilde ud for nogle Tider siden"!"

„Jamen husk paa, nu er der gaaet over 100 Aar."

Han kunde ikke blive træt af at se ud over det bølgende Skovland, hvis Stemning af gennembrydende Kraft talte manende til hans Blod.

De lagde sig omsider i Skyggen paa Skrænten. Alle Højens Sider var tilgroede med Hyben og Enebærbuske, der blandede en stærk krydret Vellugt i Varmen, som bølgede op om dem.

„Naa, hvad skal vi saa snakke om, Marne?"

„Ja, det *var* det! *Jeg* kan ikke hitte paa noget, tsi, hi, hi!"

De laa og talte sammen et Par Timer, medens de stadig skottede til hinanden med disse smaa lette Blink, der prøver sig frem, bliver modigere og modigere og ender med at nytte al den Ild, som kan syde i et elskovsfyldt Hjerte. Den unge Kvindes Ord og Væremaade, hendes Blik og Lader var som fyldte med lad Barnlighed, en Slags nærgaaende Fortrolighed, der gjorde Karlen ør.

Paa en Gang rettede hun sig op paa Albuen, flyttede sig et lille Skub ind imod ham og sagde med en egen glædefyldt Uskyld:

„Hør, Bendt, jeg synes dog, vi to er blevne saa gode Venner bare paa disse to Dage. Ved du, hvad jeg tror?"

„Nej." Han spilede Øjnene op og aabnede uvilkaarlig Læberne, saa de vaade, kridhvide Tænder lyste i Solen.

„Man skulde ka'ske ikke sidde og sige saadan noget."

„Sig det bare — lige ud!"

„Det gør jeg ogsaa: Jeg tror, vi to passede rigtig sammen."

Noget som et Stik af en Bi-Brod jog igennem ham; men næppe havde hun faaet udtalt, før han slog Armene om hende og trykkede hendes hede Ansigt mod sin Mund . . .

Troels havde igen holdt op at drikke.

Boline og hendes Sønnekone gik og stak Hovederne sammen i Krogene med en Slags feberagtig Fortrolighed, den gamle slog store Buer i Luften med Armen og snakkede op om Kalve og Dyner og fede Høns.

Else var som ude af sig selv af Forbavselse. „Men Annine?"

„Aa, Annine! Det havde saamænd aldrig blevet godt iløl."

Else syntes dog lige godt, det var saa underligt, dette; men naturligvis — ens Barns Vel.

I Aarenes Løb var Else ved den evige Kamp for Brødet bleven lige saa smaafindet som tør og benet. Folkene i Gaarden kunde intet Sted nære sig for hendes Gnaveri, fra Morgen til Aften vogtede hendes skarpe Øjne paa dem, ofte kom hun listende bag paa dem i Spisekammeret og andre Steder, hvor der kunde være Fare for Napseri, selv hentede hun Æg ind fra Hønsehuset og laa ofte i Timer og krøb paa Stænget for at finde en Rede. Aldrig turde hun lade Pigen og Huskonen være ene ved Faareklipningen og Hørskætningen. Naar Bendt en enkelt Gang var forhindret fra at køre til København med Kul eller Tørv, tog hun selv Tømmerne og gik den lange Vej ved Siden af Læsset. Til alt dette kom, at hendes Sparsommelighed mere og mere havde faaet Nærighedens Præg. Om Sommeren gik hun halvt nøgen for ikke at slide paa Kjolen, og ofte blev Folkene om Middagen spist af med Syltemælk og tørt Brød.

Men rent og nydeligt holdt hun sit Hus som før. Selv fejede og skurede hun i Stegers og Spisekammer, og Boline arbejdede inde i Stuerne med Fjervinger og Pudseklude Dagen igennem. Den gamle Kones Fingre lugtede altid af Brændevin, Ærmerne og Forklædet sad i en Søle af Trippelse, og Sveden piblede i hendes sortegraa Overskæg. Tit sank den trætte Haand med Kluden; men et rosende Ord af Sønnekonen om Tintallerknernes Sølvglans og Malmstagernes og Kakkelovnskuglernes skinnende Blankhed var nok til at give Haanden ny Kræfter. „Ja, ja, min Pige, vi hjælpes ad med det hele, saa godt vi kan."

Det var med Else, som der nu med et blev vendt op og ned paa alt i Gaarden. Hvordan skulde hun dog klare sig uden Bendt? Ja, hun maatte jo se at faa en paalidelig Karl. Hun græd ved Tanken om, at Bendt skulde forlade hende; men der var jo intet at betænke sig paa. Saadan en Lykke!

Store Stykker Vadmel, som havde ligget gemte paa Kistebunden i Aaringer, kom frem i Dagens Lys, og Bud udgik til Sypige og Skrædder.

Bendt gik og striglede og klippede de to røde, der kom til at se ud som et Par ungdommelige Lapse. Vognen blev vadsket, og de tykke Træaksler indsyltede i Tjære.

Mariane gik hjemme ved en Stok og rakte Hals. „De har noget for der ovre," sagde hun til Annine.

„Hvad skulde det være?"

„Jeg ved det ikke, men de render allesammen og pisker om den hele Dag, og nu kom den halte Skrædder fra Nejede."

Bendt sporede Stjern hver anden Dag og red, som den Onde var efter ham.

„Hvor nær bliver det saa?" spurgte Else en Formiddag, da han kom hjem.

„Nu er det bestemt til paa Fredag. I Morgen flytter jeg der op."

„Ved Annine noget?"

„Nu gaar jeg selv der over og be'er dem."

„Du er da vel ikke fra Forstanden, Dreng!"

„Jeg har ikke noget at lege Blundebel*) for."

Han skiftede Trøje og Hue og gik der over straks, rank og djærv.

„Jeg gik her over for at be' jer til Bryllup paa Fredag."

Annine, der sad med en Kovs Mælk og Grød paa Skødet, havde først rejst sig og vilde gaa ud, men satte sig igen og masede Klumperne i Stykker med Skeen.

„Bryllup?" spurgte Mariane.

Bendt og Maren.

„Ja. Her kommer naturligvis rigtig Be'mand, men jeg syntes, jeg vilde give et Rend her over først."

„Er det da dig selv?"

„Ja, det er mig selv, som han sa'e Hunden."

„Hvem er det da, du skal ha', hvis man tør være saa nysgerrig? Det er ka'ske Enken der oppe?"

„Lige bestemt s'gu."

„Saa maa man jo ønske til Lykke."

„Ja Tak."

Annines Ansigt var blevet graat som Aske, hendes Hænder skælvede, og Mælken skvulpede i Kovsen mellem hendes Knæ.

Han stod og saa lidt paa hende fra Siden og fik selv et lidt graaligt Udseende. Mon han ikke helst skulde gaa og lade som ingen Ting? Nu havde han jo været der. Nej, han havde ikke nødig at lurke af som en vaad Hund.

„Du ønsker mig vel ogsaa til Lykke, Annine?" spurgte han og satte Hovedet til Vejrs.

„Ja, det gør jeg da rigtignok! Det er jo en stor Fornøjelse og Glæde for dig."

Bendt studsede. Det var nogle sælsomme røde Glimt, der fløj fra hendes smilende Øjne.

„Saa maa vi rigtignok have set Stadsen efter, Mor . . . se, hvordan er det dog, jeg sidder og tjalrer! . . . Aa, det var nok kun et Par Draaber." Hun rejste sig, rystede Forklædet og satte Kovsen paa Bordet. „Nej, sikken dog en Nyhed! Hvem havde dog tænkt, at man saadan skulde komme til Bryllup lige med et. Jeg gad vidst, om Stine Sypige er færdig oppe hos Villums."

„Hun er ovre til vort."

„Det er hun dog vel ikke? Saa kommer vi saamænd til at have Bud til Kirstine i Kagerup . . . hvordan er det, Mo'er, er mine Sko komne fra Skomageren?"

Marianes store, flade Ansigt, der mindede om en stor Trædukke med slidt Næse, vendte sig i stum Forfærdelse fra den ene til den anden.

„Uh, hvor jeg skal danse!" blev Pigen ved. „Nu har jeg heller ikke været til nogen rigtig Fornøjelse siden Karlegildet i Tingstrup." Gennemtrængende Smil, blanke som Glimt af Knivsblade, stod i Blink paa Blink ud fra de sorte Øjne. „Du giver mig da en Dans? Du kan da ikke danse med din Kone hele Natten, vel? Mon hun kan danse Riel?"

„Det maa jeg sige, det ved jeg ikke."

„Ellers skal vi nok faa lært hende det. Naa, hvor Tisvilderne vil gøre store Øjne, naar de ser os tre hurre omkring paa Gulvet!" Hendes Ben rystede under Skørterne. „For der er da vel god Plads i Overstestuen?"

Der laa en stor, oplukket Foldekniv med tærnet Jærnskaft paa Bordet, Mariane skubbede sig hen bag Annine, tog den, lukkede Bladet i og stak den i Lommen.

Bendt saa sig om. „Jeg kommer vist til at gaa igen, for jeg syntes, den dragede havde rykket sig løs."

Han trykkede sin røde, strikkede Tophue fast og vilde byde Farvel.

(Fortsættes.)

*) Blindebuk.

Peder Tordenskjold.

XVII.

Mellem Polen, Prøjsen og Sverige var der sluttet Fred, og England optraadte stedse mere ivrig som Fredsmægler mellem de endnu kæmpende Magter: Sverige og Danmark. Under disse Forhold fandt Kong Frederik den Fjerde det raadeligst at opgive sin Plan om et Angreb paa Gøteborg fra Landsiden og lod derfor hele den i Sverige staaende Hær sende til Jylland, medens han selv drog hjem til København.

Efter Festlighederne i Marstrand havde Tordenskjold forskellige Ting at ordne, der for en Stund krævede hans Nærværelse i Byen; men den 25. August overtog han atter — nu som Viceadmiral — Kommandoen over Eskadren i Gøteelven. Det var hans Agt stadig at indeslutte Gøteborg og mulig forny Angrebet paa Fæstningen. Men paa samme Tid skred Fredsforhandlingerne stærkt frem, og under Paaskud heraf gav man Tordenskjold Ordre til lidt efter lidt at sende Størstedelen af sine Skibe til København. Tilbage beholdt han 3 Orlogsskibe, 3 Galejer og Skytsskibet „Frederikshald“, en alt for ringe Styrke til at holde Gøteborg indesluttet, hvorfor han trak sig tilbage paa et lille Vand, kaldet Rivøfjorden. Endnu hørte vel „Langemaren“ og „Spydstagen“ til hans Eskadre; men ved første Lejlighed skulde de i Forening med Galejen „Prins Carl“ og fire Førselsskibe afgaa til København. Disse syv Fartøjer havde derfor faaet deres Post anvist lidt vest for Eskadren, i Læ under en lille Holm tæt ved Hisingen. De var overordenlig slet bevæbnede og svagt bemandede; men som Sikkerhed forrettede Galejen „Charlotte“ Brandvagtstjeneste, og Tordenskjolds Eskadre var jo ikke langt borte.

Imidlertid havde de svenske Officerer inde i Gøteborg faaet Nys om, hvor daarligt bevæbnede hine Skibe var, og saa tit havde Tordenskjold overrumplet dem, at de havde taget Lære af hans Bedrifter. For gunstig Vind løb de om Natten den 12. September, der var meget mørk, ud fra Gøteborg med 11 Fartøjer og faldt som et Uvejr over de intet anende danske Skibe, hvis Mandskab søgte Flugten paa de nærmeste Holme og Skær. Galejen „Charlotte“ reddede sig dog, men de øvrige syv — rigtignok tomme — Fartøjer førtes som Bytte ind til Gøteborg.

Medens Overfaldet skete, var Tordenskjold i Marstrand. Ved Modtagelsen af Kommandør Hoppes Beretning blev han yderst harmfuld, thi en saadan Tort var ingen Sinde før bleven tilføjet en Eskadre under hans Kommando. „Med hvad Sensibilitet (Bevægelse),“ skriver han, „jeg i Morges modtog de skønne Nouveller (Nyheder), er Gud alene bekendt, men gjort Gerning staar ikke til at ændre.“ Det var navnlig Brandvagtens Holdning, han var misfornøjet med, og han lovede højt og dyrt, at den ikke, som en Gang tidligere,

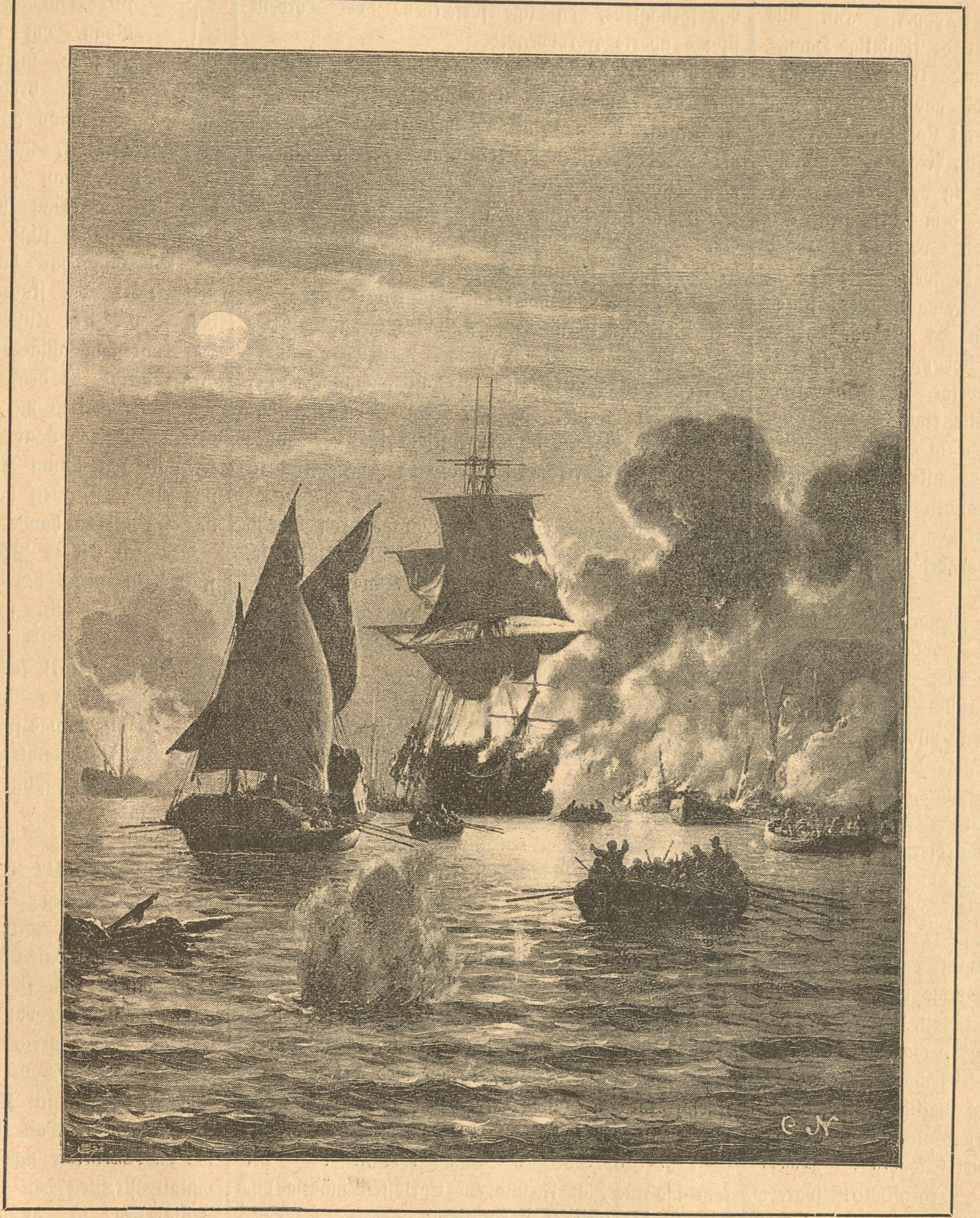

Tordenskjolds Angreb paa Gøteborg.
Tegning af C. Neumann.

skulde blive skaanet, naar Sagen blev retteligen undersøgt. I sin Beretning om det forefaldne til Admiralitetet beklager han sig over nogle Officerers Ladhed under Brandvagten, men tilføjer senere:

„De Svenske har paa en lurende Maade bortsnappet en Galej med 2de Pramme og 4 Koffardi-Skibe, men jeg skal revanchere (hævne) det, skulde jeg end derved vorde massacreret (knust). Enfin! De skal dyrt betale det!“ Sagnet fortæller, at han ofte med en dyr Ed gentog, at han, inden Fredslutningen tvang ham til at vende Sverige Ryggen, skulde øve Gengæld for det sidste Puds, ja, han skal endog have skrevet et Brev til Guvernøren i Gøteborg og fordret sine Skibe udleverede, da „han ellers selv paa en eklatant Maade skulde afhente dem“.

Fredsunderhandlingerne mellem Danmark og Sverige var nu saa vidt fremskredne, at ingen af de to Parter tænkte mere paa Krig denne Gang. Ifølge kongelig Ordre havde Tordenskjold den 21. September fuldstændig hævet Blokaden paa Gøteborg og atter sendt en Del af sine Skibe til København, saa hans hele Magt nu bestod af Linieskibet „Laaland“, 3 Galejer og nogle Skærbaade. Men sit Løfte vilde han holde, Svensken skulde ikke have det sidste Ord i Kampen.

Som altid havde Tordenskjold hurtig udkastet sin Plan. Han vilde i Efteraarsnattens Mørke søge at slippe ubemærket forbi Kastellet „Ny Elfsborg“ og gaa lige løs paa Gøteborg med en lille og paalidelig Styrke. Men hertil krævedes flere Baade, end han havde, og de maatte skaffes til Veje i Hast og i Stilhed. Heldigvis vidste Tordenskjold, hvor de var. I Marstrands Havn laa Admiral Judichær, en af Søværnets dygtigste Officerer, i Færd med at optage en Del sunkne svenske Fartøjer, og han havde just en Chalup, som Tordenskjold mente at kunne bruge. En Morgen tidlig aflagde han derfor et Besøg hos Judichær om Bord paa „Hvide Ørn“, dog uden at omtale sin Plan, som han formodenlig frygtede, at den gamle forsigtige Admiral vilde fraraade. Men da han gik fra Borde, henvendte han sig til en af „Hvide Ørns“ Officerer og sagde: „Jeg bruger i Eftermiddag en armeret Chalup, kom om Bord til mig med samme Klokken to, men for alting, lader Admiralen eller eders Chef ej vide noget herom.“ Officeren har vel haft sine Skrupler, men gav i rette Tid Møde med Fartøjet.

Tordenskjold havde udset sin tapre Flagkaptajn Ole Budde til at føre an ved Angrebet. Om Eftermiddagen den 8. Oktober gav han Budde Ordre til at bemande 10 Chalupper for dermed ved Mørkets Frembrud at overrumple de svenske Skibe, der laa ved Gøteborg. Selv vilde Tordenskjold komme bag efter med to Chalupper. Skønt 5 svenske Galejer holdt Vagt i Elvens Udløb, slap Budde dog uset forbi, nærmede sig rolig og tyst „Ny Elfsborg“, og ved at holde godt til den modsatte Side i Fjorden, slap han lige saa ubemærket forbi her. Ingen tænkte paa et Angreb, siden man vidste, hvor ringe Tordenskjolds Styrke

var. Lidt længere oppe ad Fjorden blev Budde prajet af en svensk Strandvagt; men da han svarede noget paa Svensk, var Vagten tilfreds, og Farten gik uhindret til „Gammel Elfsborg". Her laa de erobrede danske Krigsskibe „Langemaren", „Spydstagen", „Prins Carl" og et Krudtfartøj, som nu skulde vindes tilbage, helst i Forening med en svensk Fregat, en Galease og en Galej, som havde Post ved deres Side.

Maanen stod op og kastede dette dirrende Skær ned over Havnen, Skibene og Folkene, der lader alt fremtræde i fantastiske Omrids. Budde havde givet sine Soldater, der tilhørte et sjællandsk Regiment, Ordre til at vende det lyseblaa Underfoer udad paa Kjolerne, hvorved de i Maanelyset fik en nær Lighed med svenske Tropper. Hin lille Chalupflaade laa nu tæt under de fjendtlige Havnebatterier, uden at en Kat anede Uraad. Medens Budde og nogle af hans Folk gav sig til at fornagle Batteriernes Kanoner, gik Kaptajn Kleve, der var en erfaren Kriger og lystig Æventyrer, i Land med Soldaterne og nærmede sig det svenske Vagthus. En Skildvagt raabte dem an, men den muntre Kleve svarede paa godt Svensk, at det var gode Venner, som kom fra de svenske Galejer og medbragte en Del danske Fanger, der skulde føres ind til Gøteborg, men da det var dygtigt nattekoldt, kunde Mandskabet nok ønske sig en lille Forfriskning i Vagthuset, hvorfor han bad Skildvagten vise dem Vejen. Dette rimelige Ønske opfyldte Skildvagten gerne, og i al Stilhed blev nu Vagthuset omringet af det danske Soldaterkorps. Med en spændt Pistol i Haanden traadte Kaptajn Kleve frem i Vagtstuens Dør og spurgte de 24 Musketerer og Artillerister, som befandt sig derinde, „om de vilde have Quarter". Skrækken næsten lammede dem, den sovende Fændrik vaagnede op, og gribende efter sin Kaarde raabte han: „Hvad, Quarter!" Men Kleve stød ham ned paa Stedet. I samme Øjeblik stak de danske Soldater Geværpiberne ind ad Vinduerne og affyrede en Salut, hvorpaa Svenskerne overgav sig. Da Kleve kom ned til Stranden med sine Fanger, som føres om Bord i Chalupperne, var Budde just færdig med at fornagle Kanonerne, og Matroserne i Færd med at varpe de svenske Skibe ud af Havnen. Det sidste skete under en saa lystig Opsang og Tummel, at en Styrke paa 300 svenske Tropper, som de Danskes Geværsalve havde kaldt paa Benene inde i Gøteborg, slet ikke turde nærme sig, da de anslog de Danskes Antal meget højt.

Nede paa „Ny Elfsborg" vaagnede man nu ogsaa op, og Kommandanten sendte et Fartøj ud for at undersøge, hvad den natlige Larm betød. Dette Fartøj mødte Tordenskjold, som i sin Chalup var paa Vej op til „Gammel Elfsborg". „Hvem der?" prajede Svenskeren. „Tordenskjold!" svarede denne med sin vante Frimodighed og tilføjede, at de kunde vende om og hilse Kommandanten, at han var kommen for at lære denne at holde sig vaagen paa sin Post.

Det viste sig, at Udvarpningen af de erobrede Skibe medførte store Vanskeligheder, idet nedsænkede Orlogsskibe spærrede Havnens Indløb. Galejen „Prins Carl" blev dog lykkelig bragt ud og gled for fulde Sejl forbi „Ny Elfsborg", der nu lod sine Kanoner dundre løs. Men to andre Fartøjer, en Galease og en Galej, løb paa Grund og blev stukne i Brand, og da de mod Forventning havde Krudt om Bord, saa sprang de snart med vældige Brag i Luften. Heldigvis voldte den paafølgende Regn af Ild, Træ- og Jærnstumper ikke ringeste Skade. Da den svenske Fregat ligeledes løb paa Grund under Udvarpningen, blev den ogsaa antændt, en Galiot og en Krudtpram blev sprængte i Luften, og da det viste sig, at „Langemaren" og „Spydstagen" var aftaklede og derfor ikke til at faa af Stedet, maatte de ogsaa stikkes i Brand. Det store natlige Ødelæggelsesværk frembød et pragtfuldt Skue, Flammerne svøbte sig hen over de antændte Skibe, steg og sank, spejlende sig i det maanebelyste Vand. Under voldsomme Brag sprang nu og da et Fartøj i Luften, nede fra „Ny Elfsborg" dundrede Skud paa Skud; Tordenskjold og hans muntre Gutter sang og lo, medens de udvarpede Skibene og antændte de mægtige Søbaal. Store Folkeskarer fra Byen flokkedes efterhaanden nede ved Havnen, Borgere og Soldater, men alle stod lige ørkesløse, da Kanonerne var fornaglede, og lige forfærdede over Tordenskjolds uhørte Forvovenhed.

Rygende Brande drev om i Vandet, og de sidste brændende Skibe lyste vidt ud over Havnen og Egnen, da Tordenskjold førte sine Fartøjer ud af Gøteborgs Fjord og lod dem kaste Anker under Den Hisingen. Selv sejlede han straks videre til Marstrand. De fem svenske Galejer ved Bahuselven, der havde holdt saa daarlig Nattevagt, opdagede hans Chalup og styrede løs paa ham. Stolt, næsten overmodig ved Nattens Sejer fortsatte Tordenskjold sin Sejlads, holdende næsten lige mod den langt overlegne Fjende. Kuglerne regnede ned om hans Fartøj, slog et Hul i Bunden, der maatte stoppes med Folkenes Trøjer, og rev flere Aarer bort. Først da Tordenskjold saaledes havde vist sit Mod, drejede han af og roede ind til Marstrand.

Det var just en Søndag Morgen, og Byens Folk var i Kirke. Der herskede en Del Bevægelse, thi om Aftenen havde man hørt Kanonaden nede fra Gøteborg, de voldsomme Brag fra Skibenes Sprængning, man gættede sig til, at Tordenskjold var paa Færde, men om selve Kampen og dens Udfald havde man ingen Efterretninger. Tordenskjold begav sig til Kirken, og idet han nu rank og frejdig skred op ad Gulvet, rettede alle forventningsfulde deres Blikke mod den unge Helt. Ingen var dog i Stand til at læse Nattens Triumf i hans Miner. Rolig, som om intet usædvanligt var forefaldet, tog han Plads i Kirkestolen ved Siden af Admiral Judichær, og da denne spurgte, hvorledes det var gaaet, trak Tordenskjold paa Skulderen og satte et bekymret Ansigt op. Men da Gudstjenesten var forbi, førte han Admiralen op paa Fæstningens Volde, og medens han her fortalte ham Nattens Hændelser, pegede han ud over Havet, hvor hans tre Galejer sejlede op med det erobrede Fartøj for at kaste Anker ved Marstrand. De blev forfulgte af de fem svenske Galejer — den sidste Rest af Sveriges Sømagt i Kattegat — der kom saa nær, at Fæstningen Carlssten maatte vise dem tilbage med et skarpt Skud.

Da Flammerne hin Efteraarsnat fortærede og sprængte de svenske Skibe, lyste de over Tordenskjolds sidste Daad og Krigens sidste Bedrift. Men han havde som de gamle Vikinger — af hvis Æt han var — holdt sit Løfte. Han havde faaet det sidste Ord i Striden, havde endnu en Gang udfoldet hele sin forvovne Snildhed, sin sikre Sømandskunst, sit stolte Ørnemod, atter lænket Sejren til sit Navn, og med Luesskrift indtegnet dette i Samtidens Bevidsthed og i Eftertidens Minde.

B. E.

Aabenbart Skriftermaal.

Fortalt af C. A. Thyregod.

Jakob Videbjærg blev Kusk hos Præsten i Vorgod, og det var han ikke saa lidt vigtig af. Han syntes, at det var anderledes stort end at være Arbejdskarl hos Bønderne. Disse kørte jo til Side, naar de mødte Præsten, ja, der var nogle saa hensynsfulde, at de veg af Vejen for Præstens Vogn, om ogsaa han ikke selv var paa Vognen, men kun Jakob i sin Kuskedragt sad og bredte sig paa Forsædet. Det kunde Jakob netop godt lide, hvorimod han ikke saa videre mildt, naar nogen undlod at vise ham den Agtelse, han som Præstens Kusk troede at burde kræve. Han kunde gerne finde paa at yppe Klammeri under slige Omstændigheder.

En Dag var han saa i Egeris Mølle med noget Korn, der skulde males, og den Dag havde han jo vel ikke Kuskedragten paa, men Præstens Karl var han alligevel, og han vilde ikke lade den Regel gælde, at den, som kommer først til Mølle, faar først malet, men vilde have sit Korn gjort i Stand straks, naar Kværnen blev tom. Lars Kristian fra Vium Kirkegaard havde netop Korn paa Kværnen, men han havde flere Sække, og som den førstkomne havde han jo Fortrinet.

„Men jeg er Præstens Kusk, og det Fortrin, skulde jeg mene, har mest at betyde," sagde Jakob.

„Det Fortrin spytter jeg ad," sagde Lars Kristian, „det gælder ikke i Møllen. Desuden er jeg ofte Færgekarl for Præsten, naar han skal over Aaen til eller fra Vium Kirke. Det kan du ikke være, du er bange for Vandet, eller ogsaa du forstaar ikke at haandtere Færgen."

„Saa du spytter ad Præsten, din Pjalt!" sagde Jakob.

„Nej, jeg gør ikke, jeg spytter bare ad dig, din Pind-Usling!"

Saaledes tog det ene Ord det andet. Noget fik de ogsaa at drikke, thi der holdtes Kro i Møllen. Der var ogsaa andre Møllegæster, som æggede dem, og til sidst fik de hinanden ved Ørene, og da Lars Kristian var stærkest, kom Jakob lidt trekantet ud af Døren.

Det var nok det hele, men det krævede Hævn, thi Jakob følte sin Kuskeære krænket, og fra den Dag af tudede han sine Husbondsfolk Ørene fulde om Lars Kristian og om, hvor skændigt han havde omtalt Præsten den Dag i Møllen og ved andre Lejligheder, ja, at hans slemme Mund end ikke havde skaanet Præstekonen.

Det var det sidste, der stødte Bunden ud af Potten, thi hun var let at fornærme, og Præsten var i saadanne Tilfælde meget villig til at gaa hendes Ærinde og skaffe hende Oprejsning. I den Anledning var han ogsaa nu paa Færde, og det blev gjort ud, at Lars Kristian skulde staa aabenbar Skrifte den første Søndag i Advent. En af de foregaaende Dage gik han saa op hos Præsten og bad om godt Vejr. Han forsikrede, hvad ogsaa var beviseligt, at han den Dag i Møllen ikke havde talt et fornærmeligt Ord om Præsten og hans Kone, saa det var bare Løgn og Ondskab, hvormed Jakob havde villet hævne sig, forbi Lars Kristian havde sagt ham personlig nogle Ukvemsord og givet ham nogle Knubs. Endvidere forklarede

han, at det var en Velfærdssag for ham at blive fri for at staa Skrifte, thi det var aftalt, at han lige efter Jul skulde giftes med Ottos Datter i Skærbæk og have hans Gaard i Fæste; men Otto havde sagt, at det skulde der intet blive af, hvis der overgik ham en saadan Skam, som aabenbart Skriftemaal agtedes for at være, og heller ikke kunde det ventes, at Godsejeren, der var en meget kirkeligsindet Mand, vilde overlade ham Kærestens Fødegaard under slige Forhold. Pigen selv var da ogsaa grulig ulykkelig over det.

Præsten var øjensynlig vaklende, og han bød Karlen tøve lidt og gik ind for at raadføre sig med sin Rasmus. Jakob Kusk blev kaldt ind for at deltage i Raadslagningen. Lars Kristian fik ingen Indbydelse til at deltage i denne, men gennem den lukkede Dør hørte han, at Konen og Kusken var meget højrøstede og paastaalige, og at Præsten blev mere og mere sagtmælet. Endelig blev alt stille der inde i Stuen, og den fremmede Karl satte sig paa Retterbænken i Køkkenet og ventede en Afgørelse.

Han havde vel siddet der en Times Tid, da Else Kokkepige kom der ud: „Sidder du her endnu?“ sagde hun. „Har du ikke faaet Besked?“

„Nej, det er den, jeg venter paa. Kommer Præsten ikke herud?“

„Nej, det gør han vist ikke, for han er gaaet op til Sognefogdens og maaske andet Steds hen. Men jeg hørte, at det med Skriftermaalet skulde blive ved den første Bestemmelse. Er det ikke bleven sagt dig?“

„Nej, ikke at jeg ved af.“

I det samme fløj Stuedøren op, og Præstekonen raabte: „Saa ved du det nu, og se saa du kommer bort. Nu har du hængt her i Køkkenet længe nok.“

Og dermed smækkede hun atter Døren i.

Lars Kristian sagde nu Farvel til Else Kokkepige og forlod Huset, harmfuld i Sindet, og ved sig selv lovende Præstemadamen en lille Ulykke. Else gik bag efter ham ud, og her sagde hun til ham: „Hvis du lod din Kæreste gaa her over og snakke godt med Madamen, saa vilde det maaske hjælpe!“

Saa gik han med den Fortrøstning, og Kirsten Ottosdatter sagde: „Mangler der intet andet end gode Ord fra mig, saa skal der ikke blive sparet paa dem.“ Hun gik da der over næste Dag, og for det Tilfælde at gode Ord ikke kunde strække til, medtog hun et Par fede Ænder.

Præstemadamen tog gladelig mod Ænderne, men om Skriftemaalet kunde hun ikke sige noget, da Præsten ikke var til Stede. Noget stort Haab kunde hun ikke give den bekymrede Pige, hvem hun dog forestillede, at i værste Fald var der jo flere giftefærdige Mandfolk end Lars Kristian, som var værd at lægge Mærke til. Saaledes var jo Jakob Kusk en Stadskarl, naar man saa ham i Kuskeklædningen, og han var da heller ikke saa ueffen ellers, og han var vist i fornødent Fald meget villig til at træde i Lars Kristians Sted som Kirsten Ottosdatters Brudgom.

Pigen indrømmede Muligheden, men sagde, at hun havde nu fæstet sin Tanke til Lars Kristian, og ham vilde hun helst have. — Ja, da mente Madamen, hun helst maatte opgive Haabet. Det var hun ogsaa nær ved at gøre, og hendes Hjerte var ikke blevet lettet saaledes som den Kurv, hvori hun havde haft de to fede Ænder.

Adventssøndagen kom med Regn og Storm, saa Vorgod Aa gik langt over sine Bredder. Det var man dog forberedt paa, og Færgevæsenet lige for Vium Kirke var indrettet derefter. Færgen var en lille firkantet Kasse, sammenslaaet af simple Brædder, og tværs over Vandet var der udspændt et Tov, som Færgekarlen stod i Kassen og varpede denne frem med. Præsten blev noget betænkelig ved at se Lars Kristian staa i Færgen, og han vilde haft Jakob til at følge med, men han var en Kryster og turde ikke vove sig ud paa Vandet i det urolige Vejr. Lars Kristian sagde ogsaa, at det var ikke raadeligt, da Kusken ikke var øvet i at haandtere Færgen. Præsten steg saa i Kassen omsider, og den gled fra Land, men vippedes betydeligt af Kastevinde og Strøm.

„Huha!“ udbrød Præsten. „Pas endelig paa, at du vælter mig ikke. — Der er dog vel ingen Fare?“

„Der er ikke nogen Fare, naar man bare bærer sig rigtig ad,“ sagde Karlen, idet han standsede Farten. „Men maa jeg spørge, om jeg virkelig skal staa Skrifte i Dag!“

„Ja, kære Ven, det kan ikke undgaas, nu da det er kommen saa vidt.“

„Saa skal du min sæl ogsaa til Bunds, bitte Fa'er!“ sagde han og begyndte voldsomt at slynge med Færgen.

„Ak, nej! for Guds Skyld spar mit Liv. Lad os overveje, hvad der er at gøre!“

„Ja, lad os det,“ sagde Karlen og bragte Kassen i Ligevægt igen. „Men sig mig i ret Alvor, om jeg skal staa Skrifte i Dag.“

„Kære Ven, jeg ved ingen Raad til at lade dig slippe helt fri, men jeg skal tage Sagen saa lemfældig som mulig og ikke bruge for strenge Ord.“

„Det bryder jeg mig ikke om, naar jeg dog skal staa til Spot for alle Folk. Jeg skal ogsaa være lemfældig og trække Præsten op igen, inden han drukner altfor meget, men til Bunds i Aaen skal han, hvis jeg skal staa Skrifte.“ — Og han gyngede atter med Kassen.

„Ah!“ — — klynkede Præsten. „Lad være! Du skal blive fri!“

Nu gled Færgen stille frem, idet Karlen sagde: „Jeg skal altsaa ikke staa Skrifte?“

„Det er pinegalt, lille Lars Kristian, og jeg faar en Ulykke, hvis jeg giver dig fri; men du kunde da ogsaa uden Skade tage den lille Ubehagelighed for din Sognepræsts Skyld.“

„Ja, naar Præsten faar sig en Dukkert i Aaen for min Skyld, saa kan det gaa lige op,“ sagde han og slyngede stærkere med Baaden end før.

„A—a—!“ skreg Præsten. „Slip mig bare i Land, saa skal du blive fri for at staa Skrifte.“

„Band paa det, saa vil jeg stole paa det,“ sagde Lars Kristian.

Du er da ogsaa ret en — —! Nu da i Fandens Skind og Ben! Du skal blive fri!“

Saa kom man i Land. Der blev spurgt, om der var noget i Vejen med Færgen, da Overfarten varede saa længe. Præsten svarede: „Vi havde noget at forhandle med hinanden, jeg og Karlen.“

„Han skal jo staa Skrifte i Dag, hed det,“ men dertil svarede Præsten: „Det besørgede vi ude paa Aaen. Overfarten tog saa lang Tid, fordi Vejret er saa strengt, og saa syntes jeg, det var bedst at faa det gjort, mens vi havde Stunder.“

„Men det skulde jo været aabenbart Skriftermaal,“ sagde Knud i Krogen.

„Det var det ogsaa,“ svarede Præsten. „I saa det jo alle, og hvad der finder Sted for alles Øjne, er lige saa aabenlyst, som hvad der sker for alles Øren.“

Og deri fandt man, at Præsten havde Ret.

Ad den Vej, som er øde.

(Ap. Gern. 8, 26.)

Det var en efter menneskeligt Skøn underlig Befaling, der den Gang udgik til Fattigforstanderen Filipus. Der stod han i Samarias Egne, midt i en velsignet Virksomhed, som ledede mange til Tro paa Jesus — og saa fra denne Virksomhed ud paa den øde, af rejsende næsten aldrig mer benyttede Vej, som „gaar ned fra Jerusalem til Gaza,“ Filisterstaden.

Filippus kunde vel haft Grund til at tænke: „Mon jeg ogsaa har forstaaet Befalingen rigtigt? Hvad kan jeg have at gøre paa denne øde Vej? Hvorfor skal mine Kræfter ligge brak her, medens der er god Brug for dem i Samaria? Hvorledes kan Herren sende Høstkarlen ud paa en Stubmark, medens alle har fuldt op at gøre med Høsten?“

Men — vær stille og spørg ikke! Ad den øde, ensomme Vej kom Skatmesteren hos Dronningen af Ægypten dragende, og Filippus kunde føre denne Hedningernes Førstegrøde til Herren, kunde række denne efter Retfærdighed hungrende og tørstende Sjæl Livets Brød og Vand gennem Herrens Ord. Hvor rislede da ikke Kilderne, hvor blomstrede ikke Roser og Liljer paa den Vej, „som er øde“!

Bliv du heller ikke mistrøstig, kære Kristen, naar din Gud og Herre en Gang sender dig ud paa en saadan øde Sti fra et skønt og velsignet Livsarbejde. Saaledes maatte Moses drage fra sine lidende Brødre til Midians Ørk, Johannes fra sin apostoliske Virksomhed til Patmos, Luther fra sin reformatoriske Gerning til Stilheden paa Wartburg. Ogsaa du staar maaske midt i en blomstrende Virksomhed, Fødderne brænder under dig efter Arbejde, og du er efter egen og andres Mening uerstattelig og uundværlig i denne Virksomhed. Men se, Herrens Engel siger: „Staa op og gaa ad den Vej, der er øde!“ Herren fører dig i tvungen Stilhed og Ensomhed som en Mand med brudte Kræfter, han fører dig ind i Lidelser, fører dig til et Sted, hvor du efter din egen Mening slet ikke er paa din Plads og slet ikke kan virke. Vogt dig, knur ikke, gør ikke Modstand! Hvem ved, Herren har maaske allerede udvalgt den, hvem du kan blive til Velsignelse, har maaske allerede i afsondret Stilhed lagt et Arbejde til Rette for dig, paa hvilket du endnu ikke tænker, og som dog har Betydning for Evigheden. Vær stille i Herren og bi paa ham!

„Vær stille, Hjerte, bi paa Gud,
hans Time nok skal komme,
saa sender han dig Englebud:
din Ventetid er omme!
Da glemmer du, at den var lang,
da bliver og dit Suk til Sang
om Freden, som dig favner!“

A. Th. J.

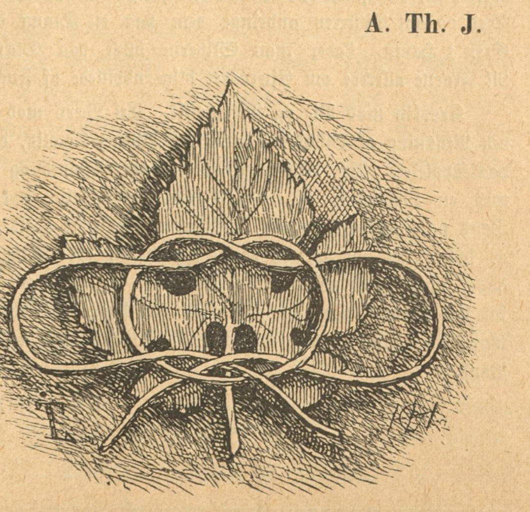

Fritidssyssel.

Vinkelspejlet.

Et Vinkelspejl kan give Anledning til megen Morskab, og forfærdiges let paa følgende Maade:

Man forskaffer sig fra en Glarmester 2 firkantede Stykker Spejlglas af dobbelt saa stor Længde som Bredde. Et Stykke stift Papir af samme Længde som Spejlene, men med en Smule større Bredde end begge tilsammen, gennemskærer man halvt midt igennnem og bøjer det sammen i en Vinkel paa 45° (det halve af en ret Vinkel). Man kan anbringe en Papirstrimmel, der forbinder Fladerne for neden, for at holde dem i denne Stilling. Indvendig fastgør man nu begge Spejlglasstykkerne, saa de sidder tæt sammen bag i, idet man paa Siderne og for oven fastklæber Papirstrimler om Kanten af Pap og Glas for at holde det sammen. For neden (hvor Papstrimlen er) maa ingen

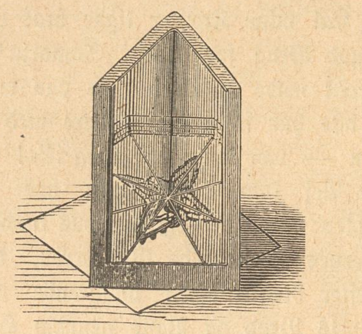

Fig. 1.

Kant paaklæbes, da Spejlranden her maa kunne staa lige paa Bordet. Udvendig beklædes Indretningen med smukt Papir. Naar man nu sætter dette Apparat paa Hjørnet af en simpel lille Tegning, vil denne fordobles flere Gange til en prægtig ottekantet Stjerne. Nogle simple Blyantsstreger, en Stump Knipling, nogle Perler og lignende simple Genstande giver smukke Billeder, naar Vinkelspejlet sættes over dem, som Fig. 1 viser.

Man kan ogsaa gøre Vinkelspejlet bevægeligt i Ryggen (med en Ryg af Shirting eller Safian) ligesom et løst Bogbind.

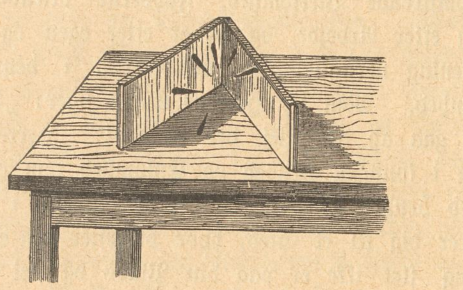

Fig. 2.

Derved kan man stille det i enhver Vinkel og faa Figurer i Stjerneform med et forskelligt Antal Størrelser, som Fig. 2 viser, hvor en enkelt Pen fremkalder en hel Stjerne.

For Hus og Hjem.

Solsikker som Vinterfoder for sultne Fugle. Hvem der gerne vil berede Fuglene en glædelig Overraskelse om Vinteren og har rigeligt med Solsikker i Haven uden at tage Nytte af Frøene, kan skære Frøskiverne af, hænge dem op paa et tørt Sted og om Vinteren anbringe dem paa en Stang eller en Gren i Haven. Lader man Skiverne blive paa Stænglerne, vil Frøene allerede om Efteraaret blive udpillede af Fuglene.

Kreolin mod Bi- og Myggestik. Til Værn mod Bierne ved Rensning af Bistaderne anbefales Wiener-Kreolin, der faas paa Apoteket. En erfaren Biavler vædede Hoved og Hænder med en Opløsning af 10—12 Draaber Kreolin i en Pægl Vand og undersøgte derpaa 5 Bistader. Han fik i alt 2 Stik, af hvilke det ene hverken voldte Ophovning eller Smerte, det andet ringe Ophovning uden Smerte. Ogsaa mod Myggestik skal Kreolin være gavnlig som Forebyggelsesmiddel, naar man paa samme Maade anvender 5—10 Draaber i et Glas Vand.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5 6
Jeg lader Solens Lys passere
men holder derimod igen
1 2 3 4
herpaa, at den ej skal genere.
4 5 6
Til Fuglene jeg regnes hen.
5 4 6
Om Dagen er du tit vel dette,
2 3 4 6
om Natten dette derimod,
4 5 4 2 3
To Stedord her du faar at gætte.
1 2 3
Den ynder vi, naar den er god.
1 2 4
Ved denne Egenskab du morer,
3 2 4
ved denne gør du Skade blot.

Jeg haaber — Læser — nu du sporer,
hvad jeg bag Tal har gemt saa godt.

J. J.

Gaade.

Hvad er det, som Aabning giver
(naar Tingen bare passer),
men som uden Hoved bliver
til Dyr af de lavere Klasser?

J. J.

Rebus.

i !? n gggg

Opløsninger.

Udgravningsarbejdet i Nr. 15: Nibe, Bogense, Stege, Hobro, Randers, Skive, Roskilde, Lemvig, Korsør, Ringsted, Ribe, Aarhus.

Rebus i Nr. 15: Han er en ufordragelig Karl.

Juridisk Raadgiver.

Naar en Mand, ligemeget om han er Husmand, Gaardejer eller Herremand, har fast Ophold i en Kommune, men tillige en Del af Skatteaaret har fast Ophold i en anden Kommune i Riget, skal hans Skattebidrag efter Formue og Lejlighed jo ifølge Lov af 6te Juli 1867 § 21 fordeles efter den Tid, han har personligt Ophold i hver Kommune; men kan han slippe helt fri for denne Skat i en saa lang Tid af Aaret, han tager Ophold i Udlandet? Giver Minist. Skr. af 16. Juli 1867 Nr. 10 — som man kun har set citere — bestemte Regler i saa Henseende?

S.

Det er saa langt fra, at Ophold i Udlandet medfører Fritagelse for den paagældende Skat, at det tværtimod udtrykkelig udtales i den anførte Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 16. Juli 1867, at saadant Ophold ikke kommer i Betragtning til Nedsættelse af det Bidrag, der kan paalignes.

* * *

En Aftægtsmand har samlet sig lidt, efter at han har afstaaet sin Ejendom. Da han afstod denne, gav han to gifte Sønner, hvad han mente var rimeligt; det han senere har erhvervet sig, vil han dele mellem en Datter, som har haft ham i Huset, og en tredje Søn, som er ugift. Der spørges:

1. Har han Lov til ved Testamente at bestemme det?

2. I saa Fald: er et saadant Testamente gyldigt, naar det er underskrevet af tvende tilkaldte Vidner, selv om det ikke er skrevet af Notarius publicus?

F. V. J.

Til 1. Naar de to gifte Sønner ikke har givet Afkald, kan Aftægtsmanden ved Testament kun frit raade over en Tredjedel af sine Efterladenskaber, medens de andre to Tredjedele tilfalder alle Børnene til lige Deling efter Loven. Det staar altsaa kun i hans Magt ved Testament at tillægge Datteren og den ugifte Søn noget mere end de andre Børn, men ikke helt at udelukke de sidstnævnte.

Til 2. Testamentet er gyldigt, selv om det ikke er paategnet af Notarius publicus; men saadan Paategning maa dog foretrækkes, da den afskærer al senere Tvivl om Testamentets Ægthed og fritager for Vidneførsel efter Dødsfaldet.

* * *

Kan jeg, der ikke staar i noget Tjenesteforhold, flytte mit Skudsmaal til en Plads i et andet Amt, uden dog at have særligt Ophold der? Paadrages noget Ansvar derfor, og da hvilket? Det bemærkes, at der ved nævnte Flytning forventes en Moderation i Betalingen for et længre Ophold paa det tilflyttede Amts Sygehus.

N. H. & J. C.

Naar Flytningen kun er fingeret, maa den bestemt fraraades, da den i saa Fald ingen Nytte vil være til og oven i Købet let vil kunne medføre adskillige Bryderier.

* * *

Da der er en Vej, der gaar over min og min Nabos Lodder, spørges der:

Hvem skal vedligeholde den, og hvem skal holde den med Snekastning, da det er en Strandvej?

N. P. M.

Vedligeholdelsen af Veje, som ikke er optagne paa Regulativet, paahviler alene dem, som har Ret til at færdes paa samme. Kan de ikke i Mindelighed enes om Istandsættelsen, staar det i Henhold til Lov af 14. April 1865 enhver af de vedkommende frit for at henvende sig til Sogneraadet og begære dettes Afgørelse af, hvilke Arbejder, der maa anses nødvendige, og hvorledes Byrden skal fordeles mellem de paagældende. Snekastning paa saadanne Veje er det offenlige uvedkommende og maa besørges af dem, af hvem de afbenyttes.

* * *

Min Fader staar ved Brandvæsenet paa Landet og er 61 Aar. Der spørges:

1. Kan han fordres til at deltage i Ildebrand, da han er svagelig og daarlig til Gangen?

2. I hvilken Alder man kan blive udslettet?

3. I hvilken Lov og Paragraf staar der noget om, hvor høj Alder man skal have opnaaet for at kunne udslettes?

Bakkemanden.

Der er ikke i Lovgivningen fastsat nogen Aldersgrænse, som fritager for at yde Tjeneste i Ildebrandstilfælde; men den, som formener, at hans Helbredstilstand ikke tillader ham saadan Tjeneste, maa henvende sig til Sogneraadet med Lægeattest eller andet tilforladeligt Vidnesbyrd for at opnaa Udslettelse af Vedtægten.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse. kan ventes besvarede.

Brevkasse.

Bruno: Tak for deres gode Nyaarsønsker! „Fra Landet" af Anton Nielsen, 1. Del, kan Bladets Holdere endnu faa for 1 Kr.

J. H., Peder og **Ki:** Tak for de tilsendte Gaader.

J. Th.: De takkes venligst for Deres Bemærkninger om „Husvennen". Det glæder altid Redaktionen at modtage velvillige Vink fra Bladets Venner rundt om i Landet. Deres Ønske skal vi have i Minde. Paa Deres Spørgsmaal faar De Svar under „Juridisk Raadgiver" og — saafremt det er muligt — under Rubriken „For Hus og Hjem".

A. W.: Docent Fjords Portræt med Levnedsskildring vil blive offenliggjort i et af de førstkommende Numre.

Erik D.: Tak for de tilsendte Rebus, de kan rimeligvis anvendes med ubetydelige Ændringer.

Bakkemanden: „Husvennen" har i sin Tid bragt den omspurgte Forfatters Portræt; men det er muligt, at den ad Aare kan bringe et nyt.

Rettelse. I enkelte Eksemplarer af forrige Nr. findes i Artiklen om Fru Heiberg anført Aarstallet 1664, hvilket naturligvis skal være 1864.

„Husvennen" i Amerika.

Bladet forsendes ugenlig eller hver 14de Dag. Prisen er iberegnet Porto 6 Kr. 50 Øre pr. Aargang.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen" med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Niels W. Gade, med Portræt. Armgaard, et Blad af Magleby Kirkebog, ved P. C. B. Bondesen (forts.). En offenlig Forbøn. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Peder Tordenskjold. XVII., af B. E., Tegning af C. Neumann. Aabenbart Skriftermaal, af C. A. Thyregod. Ad den Vej, som er øde, ved A. Th. J. Fritidssyssel, med to Tegninger. For Hus og Hjem. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Nr. 17. Søndag den 25. Januar. 1891.

Tordenskjolds Statue. Af Prof. Stein.

Armgaard.

Et Blad af Magleby Kirkebog.

Ved P. C. B. Bondesen.

(Fortsat.)

VI.

Armgaard skrantede den paafølgende Vinter. Rasmus var rejst ved November; de indviede troede, det var Længsel efter ham, der gav hende de blege Kinder og det tungsindige Udtryk. Det var imidlertid ikke det. Hun bar tværtimod paa en Hemmelighed, der maatte hvile tungt paa hende. Længe søgte hun at skjule den; men omsider maatte hun betro sig til Anna: Armgaard skulde blive Moder.

Det kunde ikke andet end dybt bedrøve hendes Veninde at høre dette; men Anna gjorde alt for at trøste og opmuntre hende, ligesom ogsaa Madam Holmsted viste sin Broderdatter megen Deltagelse. Havde hun altid været hende kærlig og god, saa var hun det nu end mere. Anderledes tog man det i Præstegaarden. Der havde man kun Bebrejdelser og haarde Ord for den stakkels Armgaard. Det var især hendes Fader, der ikke kunde tilgive hendes Fejltrin. Ingen havde som han prædiket mod Ukyskhed. Det havde glædet ham at se, hvorledes hans Straffetaler syntes at frugte. Usædeligheden var tagen betydelig af i hans Embedstid, og saa skulde nu hans Datter ved sit slette Eksempel bryde ned, hvad han med Møje havde bygget op!

I Slutningen af April 1721 fødte Armgaard en lille Pige, der blev hjemmedøbt og kaldt Rebekka. Hr. Frants var selv paa Brolykke og døbte den lille. Han havde endnu et Ærinde. Efter endt Daab forlangte han at tale i Enrum med Armgaard. Han vilde sige hende, at hun herefter var en fremmed for ham, hun var ikke længer hans Datter, og Hjemmets Døre skulde for stedse være lukkede for hende.

Det var haarde Ord for den stakkels Pige, og det hjalp ikke, at Madam Holmsted siden havde fat paa sin Broder, den strenge Fader var ubøjelig.

Det var tungt for Armgaard at vide sig forskudt af sine nærmeste; men den bitre Kalk, hun maatte tømme, var ikke dermed fuld. Sjælden kommer Sorgen alene. En Dag fik Hans Holmsted Brev fra sin Broder Bernt, at Rasmus ikke mere var blandt de levendes Tal. Hans Hest var falden med ham i det glatte Føre. Han var

tørnet mod en Sten og havde slaaet sig slemt i Siden, hvilket blev hans Helsot. Armgaard var hans sidste Tanke. Igennem Bernt sendte han hende sin sidste Hilsen. Hun skulde være ved godt Mod. Gud vilde ikke deres Forening her; men hist skulde de atter mødes. I den faste Tro var han vandret bort. Han havde som Ridefoged gjort sig yndet af alle, som han var kommen i Berøring med. Derfor havde hans tidlige Bortgang vakt almindelig Deltagelse. Bernt beklagede at skulle overbringe det sørgelige Budskab og sluttede sin Skrivelse med at bede Hans om at være Armgaard en kærlig Broder.

Det var en streng Tid for Armgaard, og hun vilde sikkert have lukket under, hvis ikke hun paa Brolykke havde fundet et andet Hjem, da hendes Faders Dør blev lukket for hende, hvis hun ikke havde haft den ejegode Madam Holmsted og dennes Børn om sig i den store Nød. Imidlertid var det hende uudholdeligt at være sit Hjem saa nær og ikke maatte komme der. Johanne Holmsted havde skrevet, at hun godt kunde komme til Harte og være hos hende; men lille Rebakka var syg, saa det for det første ikke var til at tænke paa en saa lang, besværlig Rejse, og selv var Armgaard heller ikke stærk nok til at gøre den. I Løbet af Sommeren kom hun dog lidt efter lidt til Kræfter igen. Dertil bidrog væsenlig den varme Aarstid i Forbindelse med al den Kærlighed, der skænkedes hende af den ejegode Familiekreds, i hvilken hun var optagen. Men med lille Rebekka gik det mere og mere tilbage, og i Begyndelsen af September lukkede hun sine Øjne for sidste Gang. Et Krampeslag fik den svage Livstraad til at briste. Fjortende Trinitatis Søndag jordedes den lille — „uden Klang og Sang".

Armgaard gjorde nu Alvor af Rejsen. Hun trængte saadan til at komme bort, om hun skulde faa lægt sit Hjertesaar. Hvor godt hun end havde det paa Brolykke, var her dog saa meget, der kun vakte sørgelige Minder og holdt Saaret aabent.

Kort Tid efter Armgaards Bortrejse træffer vi Hr. Frants paa Studereværelset. Han sidder i sin store Lænestol og stider og trækker i det lille Overskæg. Længe, længe har han siddet saadan. Nu retter han sig i Sædet og lader Blikket glide ned over Kirkebogen, der ligger opslaaet paa Bordet. Længst nede paa Siden til højre standser det ved Anno 1697. Der er hans Datter Christiane Armgaards Daab indført. Atter og atter gennemlæser han, hvad han for fire og tyve Aar siden har nedtegnet. Derpaa læner han sig igen tilbage i Stolen. Der er Bølgegang i hans Bryst. Suk paa Suk trænger frem fra det beklemte Faderhjerte. Endelig farer han op, tager Pennekjeren og med store Streger overstryger han, hvad han før læste. Armgaard var slettet ud af hans Hjerte, hun skulde ogsaa udslettes i Kirkebogen. Men Armgaards Billede steg atter og atter frem for ham. Det lykkedes ham ikke, hvor gerne han end vilde det, at faa hende udslettet af sit Hjerte.

VII.

En halv Mil nordvest for Kolding knejser Harte Kirke højt oppe paa en Bakke. I Paaby, ikke langt derfra, ligger Præstegaarden, hvor Armgaard tilbragte de følgende tre Aar.

Hos Johanne Holmsted og hendes Mand, Hr. Henrik, fandt hun stor Kærlighed og Hjertevarme. Alt som Tiden gik, lægedes hendes sønderrevne Hjerte, og hun længtes igen tilbage til de hjemlige Steder.

I Foraaret 1725 træffer vi hende atter paa Brolykke. Der var sket store Forandringer i Mellemtiden. Selv var hun bleven en anden. Der var mere Alvor over hende, men hun var atter livsglad. Omgivelserne derhjemme var ogsaa betydelig forandrede. Hendes gamle Fader var død. Sorgen over Datteren havde taget svært paa ham. Hvor gerne han end vilde, havde han dog ikke kunnet faa hende af sine Tanker, og han var bleven gammel og affældig længe før Tiden. Efter et kort Sygeleje var han saa vandret bort den 11. Januar samme Aar, som Armgaard vendte tilbage. Hun havde været hans sidste Tanke. Hans sidste Ord var at hilse Armgaard. Han havde tilgivet hende og sendte hende sin faderlige Velsignelse. Hans Søn, Dines Christian Krag, var bleven hans Eftermand, og hos ham forblev Enken samt den ugifte Datter, Maren.

Ogsaa paa Brolykke var der sket Forandring. Den gode gamle Madam Holmsted var død Aaret forud, og Hans Holmsted havde allerede længe været gift med Anna. Det var en sand Festdag for disse, da de kunde byde Armgaard Velkommen i deres eget Hjem.

En jævnlig Gæst hos dem var Forpagteren paa Knipholm, Jesse Jessen. Det var en ung, stor og smuk Mand i Trediverne. Han havde i flere Aar været knyttet til Brolykke og var kommen der meget. Hans Holmsted var hans gode Ven; men det var dog ikke ham, der havde draget ham saa ofte til Gaarden. Det var derimod et Par Pigeøjne, og saaledes blev det fremdeles. Først var det Annas baarende Blikke, han ikke kunde modstaa. Siden blev det Armgaards smukke mørkeblaa Øjne, der ikke gav ham Ro hjemme, men saa ofte fik ham til at sadle sin Ridehoppe for at lade det gaa i strygende Galop ad Brolykke til. Han havde saadan Kærlighedstrang og længtes saa saare efter at finde den Pigelil, der kunde tilfredsstille den. Han havde troet, at det skulde været Anna Krysing; men saa en skønne Dag blev det hende og Hans Holmsted; han havde taget fejl. I lang Tid var han derpaa ikke kommen til Brolykke; men senere begyndte han igen at komme der, og efter at Armgaard var vendt tilbage, blev hans Besøg hyppigere og hyppigere. Han havde før ikke haft Øje for andre end for Anna. Det undrede ham nu, at han ikke havde lagt Mærke til Armgaard. Nu var det alene hende, der optog ham. Disse dybe drømmende Øjne, dette blide, indtagende Væsen, som var over hende! Det maatte være hende, om han ellers nogen Sinde skulde finde Kærlighedslykke. Hun kunde gøre ham lykkelig, hun maatte for enhver Pris blive hans! Hun havde rigtignok elsket før, og hun havde — —! Ganske vist; men hans Fortid var vel heller ikke pletfri!

En Dag havde Armgaard været paa Kirkegaarden med Kranse og var nu paa Vej hjem efter. Besøget i de dødes Have, hvor saa mange af hendes kære hvilte, havde kaldt gamle Minder frem i hendes Erindring. Tankefuld gik hun langsomt ned over Vejen, da hun med et hørte Hovslag bag sig. Hun vendte sig ikke om for at se, hvem den kommende var, hun vidste det. Blodet for hende til Kinderne, og Hjertet slog hurtigere. Derpaa kendte hun, at det var Jesse Jessen. I sidste Øjeblik havde han naaet hende og holdt nu Hesten an.

„Goddag, Armgaard! Skal vi gøre Følgeskab?" begyndte han.

„Goddag," svarede Armgaard uden at se op, hun vilde skjule sin Rødme under Hatteskyggen. „Ja, det bliver I nok snart ked af, jeg kan ikke flyde saadan Fart som I!"

Han svang sig af Hesten og gik derpaa Side om Side med Armgaard. Den brune, som han holdt i Tøjlen, fulgte bag efter. Den lod til at være nok saa glad over at maatte gaa i Skridtgang og være befriet for sin Byrde.

„Kan I nu se, Armgaard, at jeg vil gerne flyde samme Fart som I?" spurgte han og søgte at faa et Glimt af hendes smukke Ansigt at se under den brede Hatteskygge.

„For saa kort et Stykke Vej bliver det vel at udholde!" svarede hun og kigede op. Deres Blikke mødtes, men hastig slog hun Øjnene ned igen. Han saa, hun blev rød. Aldrig havde hun forekommet ham smukkere end i denne Stund.

„Armgaard Krag," begyndte han, „stod det til mig, da fulgtes vi to hele Livet igennem!"

Hun svarede ikke.

„Hvad siger I til det?" vedblev han.

„Havde jeg kendt jer tidligere, Jesse Jessen, saa kunde det hænde, jeg havde været glad ved jert Følgeskab."

„Hvorfor ikke nu, hvad skal det sige?" spurgte han.

„Jo, der er noget imellem os, der gør — — jeg fulgtes en Tid med en anden, som I ved, og I ved mere end det, I kender jo lidt af min Ungdomshistorie. Den indeholder Afsnit, der gør, at jeg maa helst vandre alene, jeg vil ikke kunne gøre en Mand lykkelig!" Hun græd.

„Tal ikke saa, mig vil I kunne gøre lykkelig, Armgaard!" sagde Jesse med Varme og greb hendes Haand, „blot I vil elske mig og være min!"

„Ja, det er dejligt at elske og at blive elsket. Dertil føler jeg ogsaa Trang; men jeg har elsket, jeg kan vist ikke elske mere, og Kærlighed maa der til, ellers bliver der ingen Lykke."

Her blev de afbrudt. Hans Holmsted kom just gaaende inde fra Marken, og de fulgtes alle ad det lille Stykke Vej, der var hen til Gaarden.

Armgaard søgte at undgaa Jesse for Resten af Dagen, og naar hun viste sig, var hun stille og sagde ikke stort. Ogsaa han var mere alvorlig end ellers, og han tog tidlig hjem. Hans Holmsted fulgte ham ned i Porten. „Jeg synes, Jesse ikke lignede sig selv i Dag," begyndte Anna, da hun blev ene med Armgaard. „Ogsaa du, kære Armgaard, ser mig noget alvorlig ud, hvad er der i Vejen?"

Armgaard svarede ikke, men gav sig til at græde.

„Har Jesse talt Kærlighedsord til dig, Armgaard?" vedblev Anna.

Ja, det havde han da.

„Men du holder ikke af ham?"

Jo, det gjorde hun nok. Hun var blot bange for, at hun ikke holdt nok af ham. Hendes Hjerte var ikke længer ungt, hun kunde ikke byde nogen det mere. Hun var kun et Vrag, Jesse kunde ikke være tjent med et saadant.

Anna svarede hertil, at Armgaard kendte ikke sit eget Hjerte, naar hun kunde sige saadan noget. Det var endnu ungt. Det vilde atter kunne elske, Saaret var forlængst lægt. Jesse var en brav Mand, dertil smuk og i en god Stilling. Armgaard vilde kunne blive lykkelig med ham, som han med hende.

Alt som Dagen gik, fik Anna de mørke Griller pillet ud af Armgaard, og da Jesse Jessen kom igen og fornyede sit Frieri, lovede Armgaard at ville blive hans Hustru.

(Sluttes.)

Eneboeren.

En Eneboer fik en Dag i Skoven Øje paa en Falk, der kom flyvende til sin Rede med et Kødstykke i Næbet. Derpaa saa han, hvorledes Fuglen rev Kødet i smaa Stykker og madede en Ravneunge.

Eneboeren blev forbavset ved at se Falken made Ravneungen.

„Takket være Forsynet," tænkte han, „behøver Ravneungen nu ikke at sulte ihjel. Gud har indgivet Falken at føde den fremmede, fader- og moderløse Stakkel. Saaledes føder Gud alle levende Væsener, og vi, vi tænker kun paa os selv. Jeg vil ikke mere bryde mig om mit Legems Behov, og ikke søge at skaffe mig Føde. Siden Gud drager Omsorg for alle sine skabte Væsener, skal han ogsaa drage Omsorg for mig."

Og Eneboeren gjorde, som han havde besluttet.

Han satte sig under et Træ i Skoven, rørte sig ikke ud af Stedet og tilbragte hele sin Tid med fromme Bønner og Betragtninger. Saaledes sad han i tre Dage og tre Nætter uden at faa enten Mad eller Drikke. Den tredje Dag var han saa svag og kraftesløs, at han ikke kunde løfte en Arm. Til sidst sov han hen af Udmattelse og drømte. Det forekom ham, at en gammel Olding tren frem for ham og sagde:

„Hvorfor søger du ikke at skaffe dig nogen Føde? Du indbilder dig, at det er Gud velbehageligt, og det er ikke andet end syndigt. Gud har indrettet Verden saaledes, at enhver kan faa til sit Behov. Han befalede Falken at made Ravneungen, fordi den ellers vilde have sultet ihjel, men du, du som kan arbejde med dine Hænder, du vil friste Gud, og det er en stor Synd! Vaagn op og arbejd ligesom før!"

Eneboeren vaagnede og levede atter, som han havde gjort forhen.

Leo Tolstoy.

Den Helligaands Gerning.

Til den bekendte tyske Præst Woltersdorf kom en Dag en ung Mand og klagede: „Nu gaar det rent galt; det gaar ikke et Hanefjed fremad med min Kristendom; det bliver aldrig til noget med mig!"

Woltersdorf svarede: „Staar det saa galt til med ham, skal jeg give ham et godt Raad. Der ovre paa den anden Side af Gaden er et Værtshus. Gaa han nu over og spil og drik og dans af Hjertens Lyst."

Manden svarede: „Nej, det kan jeg ikke!"

Da sagde Woltersdorf: „Naa, saa det kan han ikke? Kan han da ikke forstaa, at det er et sikkert Tegn paa, at Guds Naade virker i ham? Gaa han hjem og fald paa sine Knæ og tak Gud, fordi han ikke mere kan faa sig til sligt!"

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Nej, bi dog lidt og lad os snakke lidt mere om det! Sæt dig ned, vær'sgod!" Hun slog med Haanden efter en Stol. „Du ved nok ikke af, at vi ka'ske snart skal til det igen," vedblev hun og greb fat med den ene Haand i Bordkanten.

„Med hvad?"

„Med Bryllup og Fornøjelse?"

„Hvor da?"

„Ja, se nu til! Man siger ikke alt, hvad man ved."

Han saa vist paa hende og blev helt underlig ved det glade, brændende Lyn, der skød sig ud fra hendes Øjne.

„Saa kan vi danse Niel igen, jeg og du og hun," lagde hun til. „Vi skal nok faa lært hende det."

„Ja, ja . . . men jeg faar sige Farvel."

„Farvel, Farvel! Og hils Faster og Farmor saa mange, mange Gange. Det var jo da paa Fredag? Jo, jeg synes jo nok. Farvel! Og Tak, fordi du selv kom her over! Farvel!"

Da han var ude af Døren, vendte Mariane sig mod sin Datter, og de saa længe tavse paa hinanden.

Mariane fik ondt og maatte sætte sig.

„Det skal I saamænd ikke tage jer nær, Mo'er. Hvad bryder jeg mig dog om Bendt! . . . Mo'er, hvad er det dog?"

Moderen vendte et dødningeagtigt Ansigt mod Pigen og sad i nogle Sekunder og stirrede.

„Nu kan du vel faa Øjnene op og tage den anden?" hviskede hun mat.

„Det kan jeg nemt faa Øjnene op for; det tænkte jeg lige paa Steden, som vi stod her før."

„Var det da det, du mente?"

„Ja, hvad andet? Jeg har jo altid gjort meget af Troels, og han har jo gode Penge i Vente."

„Er det din Mening?"

„Ja, vel er det min Mening. Hvorfor ser I dog saadan paa mig?"

„Jeg forstaar mig ikke paa dig, Barn."

„Hvorfor dog?"

Mariane tav og blev ved at se paa hende.

„Nu faar vi rigtignok travlt," vedblev Pigen og saa sig om, som om hun vilde til at gøre Huset i Stand straks.

„Du vil da vel ikke have **ham** med?"

„Jo, **han** skal med og **hun** ogsaa; vi skal jo danse Niel." Hun lo højt.

„Du er da vist ikke rigtig i Hovedet."

„Jeg? Jeg er saa glad, saa glad!"

Hun gik ud i Køkkenet, tog Mælkespanden, satte den paa Hovedet og styrede med frisk Holdning og raske, rhytmiske Hoftevrid ned mod Mosen.

Bendt stod ved den dragede Ko og saa efter hende.

Otte Dage efter stod der paa Tisvilde Mark et knobens Bryllup, som alle Byens Folk var med til. I alle Stuer duftede det af Suppe, Oksekød og Høns, af Gl. Vin, fedt Øl og Brændevin, medens fire Musikanter gik fra Rum til Rum og muntrede Gæsterne med deres Violiner og Horn.

Mariane og Annine var alligevel ikke komne med, den første var ikke rask, og Annine havde desværre ikke kunnet opdrive en Sypige i hele Omlandet. „Uh, jeg er saa ked, saa ked af det!" havde hun klaget til Else.

Med en utrættelig Udholdenhed tumlede Brudgom og Brud sig i Dansen den hele Nat. Bendt var paa Færde med Flasken efter enhver Dans, slog ud med Armene og stampede i Gulvet: „Vilvat, I gamle Tisvilde-Tampe! I skal vide, at I har faaet en Kulsvier op hos jer. Humør i Tollene — fløjte og danse mig!"

Lille-Svend, der paa en eller anden Maade havde faaet snyltet sig med i Laget, vidnede, at Bendt Børgesen var den første Kulsvier i Fredsborg Amt, det var han, saa band han.

Den unge Kone gik og trak enkelte udkaarne Gæster i Ærmerne og vinkede løndomsfuldt med Hovedet ned imod Køkkendøren.

„Tak, Tak, ja vel!"

Ude i Stegerset stod og sad en Flok Koner med Spølkummer mellem de udspilede Fingre og blæste. Lille-Svend, der havde set sit Snit til at følge et Par Kvinder i Kølvandet, da de smuttede der ud, og som af Kokkekonen blev antagen for en højtstaaende Frænde af Brudgommen, stod henne mellem et Par Svinetønder og underholdt Degnekonen, medens han nød den ham venlig overrakte brune Drik og af og til knasede paa en Humpel Kandis.

„Det er, saa band han, noget, der smager, det! Men det er ikke for Smaafolk — aa bevares vel! Jeg og vor Mo'er der hjemme og saa den gamle, vi har, min Konemo'er, vi tager os nok sommetidens en Skaal Kaffe, om Søndagen — saad'n, naar vi har væ't til Altes og saad'n; men vi maa saa band han, hjælpe os med e't Stykke Sukker alle tre, og saa bliver det endda svøbt ind i et Stykke Papir og gemt, naar vi er fær'e."

„Hvordan kan I hjælpe jer med e't Stykke Sukker?"

„Det skal jeg sige Madamen: Vi binder Sukkeret fast i en lang Traad i Loftet over Bordet, og saa skiftes vi til at suge paa det og lader det svinge over Bordet saad'n fra den ene til den anden. Det kan, saa band han, godt gaa."

Bendt fik fra denne Dag hundrede Ting at tænke paa. Et Par Kalve, som stod og brølede i Baasene, blev sat paa Græs, Markvejene blev jævnede, Sten sprængte, og Gærder oplukkede. Han skulde lære Tisvilderne at drive en Gaard. Det var forfærdeligt, saa langt Folk var tilbage med alting her oppe! Store Strækninger af Tibirke Marker var — som det hed paa Grund af Brist paa Vand og Jordernes alt for store Forskel i Godhed — endnu ikke udskiftede, de fleste af Bønderne gik og krattede med Hjulplove og Harver med Trætænder — og saadan med alle Dele. Hans egen Mark var temmelig simpel, ud imod Stranden var Jorden næsten ikke andet end det bare Sand, men længre inde var der ret gode, lerede Agre; der maatte kunne gøres noget ud af denne Lod, naar den blev gjort dygtig med „Kløvertang", og Agrene fik den fornødne Hvile mellem Halmene. Der og der kunde ikke vokse andet end Boghvede og Rug, det saa han nok;

men Boghvede og Rug var heller ikke at foragte. Naa — frisk Mod og fat med begge Næver!

„Og du, lille Kærling! Kom her og giv mig et Kys, saa skal du faa Lov at sidde paa mine Knæ og gynge."

„Tsi, hi, hi! Lad vær' og kild mig!"

Lille Lene Marie gik med et laset Forklæde og havde altid Næsen og Panden fulde af gammelt Fluesnavs.

„Hør, tag og vadsk den Tøs og giv hende et helt Forklæde paa."

„Ja, hvordan er det dog ogsaa, hun ser ud! Gak ud i Stegerset og lad os faa vadsket dig . . aa, dit lille Brølehoved, er det noget at tage paa Vej for?"

„Ja, men det er ogsaa Synd at støde hende saadan med Knoerne i Nakken."

„Hun er jo ikke min egen, det ved du da vel nok?"

„Ja, det ved jeg nok; netop saa meget mer; men lad nu det være godt."

Bendt var hver Morgen Kl. halv fire ude med sin Bøsse ved Kysten, hvor mangen And maatte farve Vandet rødt. Sjælden var Davren færdig, naar han kom tilbage, hvorfor han stundom kunde gnave lidt ad Kvindfolkene.

„Det er ikke saadan at faa Gryden i Kog," undskyldte Maren sig. „Skaf os nogle ordenlig Tørv."

„Tørven er meget god; men I ligger og snuer, det er Sagen, og Tønnes er heller aldrig til at faa op."

Hun lagde Haanden paa Hjertet og satte et skælmsksmægtende Ansigt op: „Min elskelige Ægtemand og Herre!"

Han lo og kastede en Strømpe i Hovedet paa hende.

„Hør nu en anden Snak," vedblev han. „Det er vel lige saa godt, jeg faar Papirerne? Jeg rider op til Præsten for at faa en Vielsesattest; jeg skulde jo dog indskrives for Gaarden."

„Ja, hvorfor har du ikke snakket om dem før?"

„Aa, det var, ligesom jeg var saa indeklemt efter dem."

Hun gik hen og lukkede et Sengeskab op og kom med en Pakke store Ark.

Længe sad han og læste og bladede. „Her er jo ikke mere end lidt over 4 Tdr. Hartkorn."

„Er her ikke? Jeg vidste ikke bedre, end her var 7."

„Hvor er de andre Papirer?"

Hun kom med en Bunke gamle Skattebøger og Kvitteringer. Han sad i en halv Times Tid og saa i dem og fik Rynker i Panden. Endelig løftede han Hovedet og blev bleg.

„Du har snydt mig, Marne."

„Hvad har jeg?"

„Ja, du har. Her er jo meget mere at svare ud af Gaarden, end du sagde."

„Hvad ved dog jeg, hvad her er at svare? Det har jeg saamænd ikke gaaet saadan og tænkt paa . . . Snydt dig? Tsi, hi, hi! Du har jo aldrig haft en rød Skilling med her op selv."

„Nej, men du ved jo godt, at hvad min Mo'er har, det er mit."

„Din Mo'er, hun kan jo blive halvfems."

Han gemte Papirerne i Hjørneskabet, drejede Nøglen om med et Smæk og gik sin Vej.

Maren gik til daglig med en fedtet Bomuldskjole, der hang sløret om hendes fede Former og i Reglen stod halvt aaben i Brystet, hvor Folder af Særken og et helt Knippe snavsede Bendler og flossede Tørklædesnipper fyldte Aabningen. I den første Tid var der noget tillokkende for den unge Mand ved at slynge Armen om hende og se ind i hendes kælne Øjne; men der var ikke gaaet mange

I Dansestuen

Uger, før han begyndte ligesom at vamles ved det fede, lade Legeme.

Og saa kom der en Tid med Sammenligninger. Langt nede mellem Skovene gik en brun Pige, stiv og stram, stærk i sin Vrede, men — kunde han nægte det? — brav til Hjertegrunden og — hvad han i denne Tid maatte tænke paa ti Gange om Dagen — altid ren og pyntelig i sin Tarvelighed, altid værdig i sin Adfærd.

En stikkende Uro, der hidtil havde været holdt nede af Bryllupsstemning og Hvedebrødsrusninger, trængte sig op i hans Sind og gjorde ham tavs. Naa, der var ikke noget at gøre, det hele kunde jo ogsaa jævne sig og blive meget godt, naar det gamle blev sløjfet ud med Tiden, og han lære sin Kone rigtig at kende. Marne havde mange gode Sider, hun var blød og godhjertet, sand i al sin ledbeløse Barnlighed, altid venlig imod ham, altid glad.

Da traf han en Markedsdag i Frederiksborg en af sine Fæller fra Tjenesten, en ung Kartoffelpranger fra Gilleleje. De sad og drak sammen i et Værtshus og kom paa en Gang i et heftigt Mundhuggeri, der fra Prangerens Side blev ført med stadig tilladet Næve. Bendt var ellers ikke den Mand, der gik til Side for en knyttet Haand; men da han under Skændsmaalet fik afsløret hele sin Hustrus Fortid og bl. a. fik at vide, at hun før sit Giftermaal i Tisvilde havde været i Kast med alle de unge Fiskere i Gilleleje, og at hun i sin Hjemstavn havde været regnet for en løs Tingest, som ingen ordenlig Mand vilde røre ved med en Ildtang, blev han tam, drog sig ud af Striden og listede sig bort.

Senere fik han fra flere Sider Vink paa Vink i lignende Retning. Tavs gik han og samlede ind og summede op.

Men hvad havde han egenlig at lade hende høre? Havde han ikke selv haft flere Kærester, som han aldrig havde omtalt med et Ord for sin Kone?

„Marne, lad os snakke lidt sammen."

„Men hvad er der dog?"

„Jeg har vist aldrig fortalt dig, at jeg var Godevenner med Annine, mit Søskendebarn, inden vi blev gift."

„Det fortalte jo din Farmo'er, den første Gang vi saas."

„Naa, ja . . . Der var ogsaa en Pige i Helsingør, som jeg sjantede lidt med, mens jeg var Soldat."

„Tsi, hi, hi! Hvad har dog det at sige? Jeg har saamænd haft saa mange." Og nu fortalte hun under en ustandselig Latter alle de grinagtige Historier, hun havde haft med de unge Gilleleje-Fiskere og med Forvalteren paa Nellerup. „Aa, I Mandfolk er dog tosfede!" endte hun med en klingende Latterstrøm og bumsede hen i Favnen paa ham.

„Var der noget med dig og Tønnes?" spurgte han og skød hende til Side.

„Hvor kan du dog tro det? Jeg sagde til ham, den Dag vi havde Bryllup: „Nu maa du vide, Tønnes, at herefter (hun blev paa en Gang forsjamsket) . . . herefter maa du holde dig . . . herefter er det Bendt, der raader her i Gaarden."

„Du kunde nok ikke rigtig huske, hvordan du sagde?"

„Jo, det var saadan, som jeg siger. Er det noget at se saa galt til mig for? Aa, du er dog en grinagtig Tamp," sagde hun og ruskede i ham.

Det blev Storm om Natten. Han laa og kastede sig fra den ene Side til den anden og kunde ikke sove. Vinden hujede i Brøndværket og baskede med Tangen i Mønningen, Havet hvæste og bruste uden Ophør. Længe laa han og droges

med et Ord, som Annine en Gang havde slynget ham i Ansigtet: „Det har altid været din Fejl, at du kører, inden du faar spændt rigtig for.“

Naa, om saa var, hvad kom det saa hende ved? Køretøjet var vel hans eget?

Endnu inden det var blevet rigtig lyst, stod han op og tog sin Bøsse. Men hvor forundret blev han ikke, da han kom uden for Porten og saa Himlen og Markerne halv skjulte bag hurtig flyvende Taagemasser .... Taage? Snak! Det var jo Jord, Støv .. aa-aa, Flyvesand! I vilde Hvirvler, i lange, drivende Kast, i store, rødlige Bølger, der væltede sig afsted med en rasende Fart, suste det fine Sandstøv over Markerne og skjulte Huse og Gaarde for Synet. Han løb ind og ruskede i Maren:

„Det er vist rent galt fat! Sandet er brudt op! Himlen og Jorden staar i en Taage!“

Hun for op og greb i Halvsøvne med Hænderne i Luften, men da hun hørte rigtig, hvad det var, lo hun ad ham. „Det er jo noget, vi kan se hveranden Dag heroppe.“

Hvad for noget! Og han mente, at Sandflugten for længst var fuldstændig dæmpet.

Ak, nej, saa snart Vinden rejste sig en Smule, føg det fra alle Kanter, saa man næsten ikke kunde komme uden for en Dør. Hun slængte sig tilbage i al sin lade Magelighed og syntes at være gnaven over, at han havde vækket hende.

„Du skulde staa op med det samme, Marne.“

„Det gør jeg ogsaa, jeg vil bare ligge og gasse mig lidt først.“ Hun puttede sig dybt ned og vrissede: „A..a..ah!“

Han gik med sin Bøsse, men havde ondt ved at stride sig frem i det susende Fog, Øjne og Næse fyldtes med Støv, og tusinde fine Korn knasede mellem hans Tænder, hver Gang han klemte Munden sammen.

„Fa'n med Ænderne!“

Han gik mørk og fortrædelig tilbage.

„Hvad, er du ikke oppe endnu?“

„Jo, nu kommer jeg.“

„Tønnes laa ogsaa endnu. Jeg har sagt ham op, jeg gider ikke se den Søvnetryne.“

(Fortsættes.)

Tordenskjolds Død. Tegning af V. Rosenstand.

Peder Tordenskjold.

XVIII.

Tordenskjold bragte selv Budskabet om sin sidste Bedrift til Hovedstaden. Han blev venlig modtagen af Kongen; men da der just i disse Dage virkedes for at slutte en Vaabenstilstand med Sverige, røbede det danske Hof ikke nogen synderlig Glæde over Angrebet paa Gøteborg. Den 8. November 1719 blev Vaabenstilstanden forkyndt; den skulde begynde samme Dag og vare et halvt Aar.

Dermed var Krigen forbi, og Tordenskjold maatte nu forsøge at finde sig til Rette blandt Fredens Sysler, dem han egenlig aldrig havde kendt; thi han var jo vokset op og modnet til Yngling og Mand under den elleveaarige Krig. Foreløbig sendte Kongen ham i et Ærinde til Norge. Paa Hjemvejen, der gik over Kattegat, besøgte han Gøteborg. Hans Komme rygtedes i Byen og ud i Landet, Folk stimlede sammen for at se den Mand, der i saa lange Tider havde været de Svenskes Skræk, og hvis Navn og Bedrifter var paa alles Læber. Da Folkemængden havde trængt sig sammen paa en Bro, som Tordenskjold skulde køre over, brast Rækværket, Folk styrtede i Vandet, og mange druknede. Denne Rejse var Tordenskjolds sidste Besøg i det norske Hjem, tillige hans sidste Optræden paa svensk Grund, og da han en kold, solfattig Decemberdag atter stod ned mod Øresundet og København, var det sidste Gang, han pløjede de Vande, hvor han havde tumlet sig i hele sit lystige, forvovne Ungdomsmod og øvet saa mangen en kæk Daad, og hvorom der senere er sunget:

„Men ingen Bølge gaar i Kattegattet,
og ingen Brænding slaar mod Sveas Skær,
der ikke til hans Heltery har stattet,
der ej har set hans raske Vikingfærd;
som ej hans glatte Lag har overdøvet,
som ej blev tøjlet af hans Viljes Magt,
saa tit han, lige glad og uforsagt,
med Stormen eller Fjenden Styrke prøved.

Og intet Smuthul hist ved Stranden findes,
hvorind hans skarpe Øje ej er trængt,
og ingen By, hvor jo med Skræk han mindes,
som den for hvem ej Port og Bom var stængt.
Halvandet Hundred Aar er fuldtud omme,
i dem har Kirken gemt hans Sarkofhag;
men Skaanes Kvinde siger end i Dag:
„Ti stille, Barn! Hvis ej vil Tornstöld komme!“

Den følgende Tid tilbragte Tordenskjold i København. Han beboede sin egen Gaard, den saakaldte Lehns Gaard paa Christianshavn, der er til endnu, og hvor hans Værelser kan ses den Dag i Dag. Her samlede han gerne sine Venner og Beundrere omkring sig, til Fester, Drikkelag og Leg, og uden for Huset havde han plantet Kanoner, hvis Drøn flittig ledsagede Glassenes Klang inde i de festlige Sale. Han besad Kongens Gunst, og der fortælles, at han daglig stod bag Enevoldsherskerens Stol ved Taflet, hvor han „af det kgl. Herskab allernaadigst blev tiltalt, da de samtlig fandt en allernaadigst Velbehag udi at høre ham, efter den norske trohjertige Maade, med sømmelig Frihed svare, saa og frembringe alle Haande Skerts, der kunde fornøje det kgl. Herskab.“ Som Viceadmiral havde han Sæde i Admiralitetet, hvor man varetog Flaadens Anliggender. Men her mødte han sine gamle Fjender og ingen af sine Venner. Man modarbejdede hans Planer, drillede ham med unyttige Bryderier og omtalte ham stedse ilde for Kongen. Forhen plejede Helten at svare paa den Art Bagtalelser med ny Bedrifter, det kunde han ikke nu, saa tav han.

Vinteren gik, og med de første Vaartegn længtes Tordenskjold atter bort fra Drikkelag, Hof, Admiralitet og alle Rænkespil. Fredstiden huede ham nu mindre end nogen Sinde. Han var jo en Stormog Kampfugl, født med Uro i Sjælen og en aldrig hvilende Attraa efter Krig, Farer og Æventyr paa den gyngende Sø.

Paa denne Tid kom den engelske Gesandt Lord Carteret til København for at fremskynde de svævende Fredsunderhandlinger. Denne fornemme Herre havde tidligere været Tordenskjolds Gæst uden for Gøteborg, havde fortalt om sit Hjem i England, om Livet ved de fremmede Hoffer, og særlig havde han omtalt en ung engelsk Dame, Miss Norris, der var smuk, rig og meget begejstret for Tordenskjold, hvis Bedrifter hun havde hørt omtale. Den Gang havde Tordenskjold lovet at komme til England for at være Lord Carterets Gæst og tage den smukke Dame i Øjesyn, og da han nu atter gjorde et Gilde for sin engelske Ven, mindede denne ham om hans Løfte.

Længselen efter den store Verden vaagnede i sin fulde Magt, og Tordenskjold indgav straks en Ansøgning om Orlov. Men Kongen afslog at opfylde hans Ønske. Freden var endnu ikke afsluttet, mulig Krigen kunde bryde ud igen, saa snart Vaabenstilstanden udløb, og Tordenskjolds Nærværelse vilde da være nødvendig.

Saa rustede de paa ny, og Tordenskjold glædede sig atter til en Dyst, hvad enten det blev med Sverige eller Rusland, thi ogsaa fra den sidste Kant trak det op. Henad Foraaret laa 15 Linieskibe rede til at stikke i Søen. Imidlertid fortsattes Underhandlingerne, og endelig den 3. Juli 1720 blev Freden sluttet mellem Danmark og Sverige i Frederiksborg. Danmark maatte opgive at faa sine ældgamle Provinser hinsides Sundet tilbage og følgelig afstaa Marstrand med Carlsten og enkelte andre erobrede Landsdele. Til Gengæld fik det 600,000 Rbdl. udbetalt fra Sverige, Toldfrihed i Sundet og Besiddelsen af den holstengottorpske Del af Slesvig anerkendt. Det var et magert Forlig efter de mange Aars Kampe og Udrustninger.

Da der nu ikke var Grund til at nægte Tordenskjold at rejse, gav Kongen ham Orlov. Rejsen skulde begynde i September og gaa over Hamborg gennem Hannover til Berlin og Dresden, hvor Tordenskjold ventede at træffe sin gamle Velynder, Baron Løvendal, der i Krigens første Aar havde givet ham sin Galej at føre, og hvem han altid mindedes med Taknemmelighed. Derpaa vilde han drage til England for at besøge Lord Carteret og maaske fæste sig en Brud.

Den 7. September forlod Tordenskjold København, og efter et Besøg hos sin Broder, Schoutbynacht Wessel paa Ravnholt i Sjælland, rejste han videre over Fyn til Als, hvor han besøgte Hertugen af Augustenborg, hvem han var bleven kendt med paa Jagten i Norge, og i hvis Selskab han nu atter foretog lystige Jagtture. Det hændte, medens han opholdt sig her paa Slottet, at han en Nat havde en ond Drøm. Han drømte, at en giftig Slange snoede sig op ad ham og stak ham under den højre Arm. Troen paa Varsler og Drømme var — bekræftet gennem mange af Fortidens Sagn — den Gang stærk, og da Tordenskjold fortalte Drømmen til Hertugen og flere andre, antog man den for et ondt Varsel og fraraadede ham at rejse videre; men da Hesten næste Dag styrtede under ham paa Jagten og laa død paa Stedet, saa mente han at se Drømmens Opfyldelse. Selv slap han uskadt fra Faldet; men et mere mistænksomt Sind vilde maaske just i dette Fald have set et yderligere ondt Varsel.

Munter og let i Hu drog Tordenskjold videre, kom til Hamborg, hvor han opholdt sig i nogle Uger, og rejste dernæst til Hannover for at hilse paa den engelske Konge, der laa paa Rejse hjem til England. I flere Dage var han Kongens Gæst, og i Hannover, ligesom tidligere i Hamborg, kappedes de fornemste Familier om at hædre den berømte Søhelt og modtage ham med den største Gæstfrihed.

I Hamborg levede paa den Tid en vis Oberst Stahl, der tidligere havde staaet i svensk Tjeneste, men nu holdt Spillestue og, for bedre at trække Kunder til Huse, lod forevise en Slange med syv Hoveder. Mange lod sig narre af dette Naturvidunder, der kun var et plumpt Bedrageri, hvilket dog først blev opdaget, da den berømte Naturforsker Linné femten Aar senere kom til Hamborg og paaviste, at de foregivne „Slangehoveder“ var Væselhoveder overtrukne med Slangehud. Blandt de godtroende Mennesker, som lod sig lokke ind i Spillehulen, var en ung dansk Mand ved Navn Lehn, Søn af Tordenskjolds Vært i København. Han blev trukken ind til Hazardbordet og tabte en større Sum Penge til Stahl, der blev anset for at være falsk Spiller. Sagen rygtedes, og da den kom Tordenskjold for Øre, harmedes han dybt over det planmæssige Bedrageri og lovede at have Stahl i Minde.

Under sit Ophold i Hannover kom han en Dag i fornemt Selskab hos en General Belau. Her traf han Oberst Stahl, der blev ham forestillet af den engelske Gesandt Mr. Hadone. Stahl mente, han havde set Tordenskjold før, men denne vilde i hvert Fald ikke vide noget af Bekendtskabet med den falske Spiller. Senere hen faldt Talen i Selskabet just paa nogle falske Spillere, som nylig var blevne straffede for deres Ufærd. Tordenskjold priste i varme Ord denne Foranstaltning og udtalte et Ønske om, at Øvrigheden overalt vilde behandle falske Spillere paa lignende Vis. Hans Pande slog Rynker, hans Overlæbe dirrede, som altid naar han var vred, og hans Ord lød i det fine Selskab med en Klang, som havde de et bestemt Ærinde. Lidt efter vendte han sig mod Oberst Stahl, med Spørgsmaal om denne havde hørt tale om en Slange med syv Hoveder, „hvilken visse Personer i Hamborg lod, som de vilde vise kuriøse Liebhavere, blot for ved den Lejlighed at betrække dem for deres Penge,“ hvorefter han henvendt til de omstaaende tilføjede: „at en af hans Bekendtere i disse Dage var ved den Lejlighed gruelig bleven optrukken af disse Spitsbuber, saa at han dyrt havde maattet betale sin Nysgerrighed, og at han undrede sig højligen, at Magistraten i Hamborg kunde lide saadanne Filurer i Byen, som med tusinde Stokkeprygl burde jages ud af Landet.“

Hertil svarede Oberst Stahl, „at Historien om Slangen var ham vel bekendt, siden han selv ejede den, men af Filureri vidste han intet at sige, hvorfor han maatte bede Admiralen forklare sig nøjere.“ Tordenskjold svarede, at han kunde optage Ordene, i hvad Betydning han lystede, og da Stahl sagde: „at det var en Skurk, der talte saaledes,“ løftede Tordenskjold sin Stok imod ham. Men nu trak Stahl sig fejt ud af den halvt aabne Dør og flygtede ned i Gaarden. Tordenskjold fulgte efter ham, og da Stahl ytrede, at Admiralen havde talt som en gemen Matros inde i Selskabet, blev Tordenskjold for Alvor opbragt, for med løftet Stok ind paa sin Fjende, slog ham

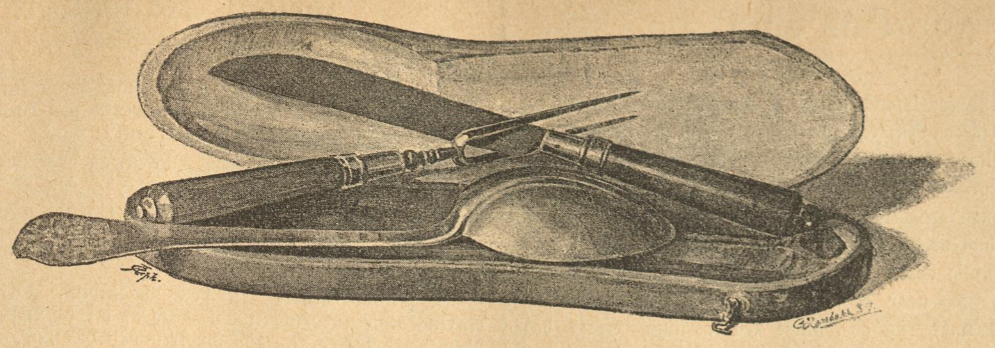

Tordenskjolds Spiseføj.

Kaarden af Haanden, kastede ham til Jorden og gennempryglede ham med sin Stok. Da Obersten atter kom paa Benene og raabte om Hjælp, tog Tordenskjold hans Kaarde, svippede ham nogle Gange med den om Ørene, brækkede den derpaa midt over og kastede Stumperne over et Plankeværk ud paa Gaden. Overstænket med Blod og Snavs maatte Stahl gaa hjem fra Gildet, da Portechaise-Bærerne nægtede at betjene ham i denne Tilstand.

Den næste Morgen tidlig indfandt to af Stahls Venner sig hos Tordenskjold; de fordrede Æresoprejsning for Stahl og anmodede Admiralen om at bestemme Tid og Sted for Duellen. Med Rette undslog Tordenskjold sig for at give Bedrageren nogen som helst Oprejsning. „Han kendte ikke Oberst Stahl," svarede han, „langt mindre vidste han, om han var Oberst eller Major; han agtede i Dag at rejse til Berlin, hvor det stod enhver frit at søge ham; ellers kunde Hr. Stahl søge sin Oprejsning, der hvor han var falden."

Allerede den foregaaende Aften havde Tordenskjold bestilt Postheste til Berlin; men midt under Rejsens Forberedelser modtog han fra den hannoveranske Kammerpræsident, Baron Görtz, en Indbydelse til Middag, som han af Høflighed ikke vilde afslaa. Han opsatte altsaa Rejsen en Dag og spiste til Middag hos Baronen. Ved Bordet faldt Talen paa Tordenskjolds Sammenstød med Stahl, og Tordenskjold fortalte, at han var bleven udfordret, men at han ikke ansaa sig forpligtiget til at give Oberst Stahl Æresoprejsning. En Del af Selskabet var dog af en anden Mening, og særlig en Oberst Mynnichhausen forestillede Tordenskjold det urigtige i at nægte Stahl den eneste Oprejsning, hvorved han kunde hævde sin Ære. Tordenskjold gav da efter og indvilgede i at modtage en Duel paa Pistoler. Oberst Mynnichhausen tilraadede at bruge Kaarden, da det jo ikke gjaldt en Duel paa Liv eller Død, men nærmest en Skinfægtning, der fandt Sted, for at Stahl ikke skulde staa vanæret i sine Kammeraters Øjne. Af overdreven Ædelmodighed gik Tordenskjold ogsaa ind paa dette Forslag. Hans bedste Vaaben var nemlig Pistoler, medens han var aldeles uøvet i Kaardens Brug, hvorimod Stahl var en oplært snedig Fægtemester. Det blev endvidere aftalt, at Duellen skulde finde Sted næste Morgen lige uden for Hannovers Grænse, i det Hildesheimske, at Mynnichhausen og den svenske Generaladjudant, Grev Sicter, skulde være Sekundanter. Visitnok har Mynnichhausen været en Ven af Stahl, og den hele Aftale en tilrettelagt Plan mellem adelige tyske og svenske Officerer, der undte den borgerlig fødte Sømand en blodig Tugtelse.

Den 20. November 1720, om Morgenen Kl. 5, kom Mynnichhausen til Tordenskjolds Dør og spurgte Kammertjeneren, om hans Herre var staaet op. Tordenskjold hørte fra Sengen, hvem det var, og bad ham vente lidt. Derpaa læste han med Andagt sin Morgenbøn, som han plejede, klædte sig paa og gik ind til sin Gæst. Denne fortalte nu, at efter et Forlydende skulde Stahl samme Nat være rejst til Hamborg; men han tilraadede dog Tordenskjold at indfinde sig paa Mødestedet, da han nu en Gang havde givet sit Ord. Medens Tordenskjold gik bort for at fuldende sin Paaklædning, søgte hans tro Kammertjener, Kold, at overtale Mynnichhausen til at forhindre Duellen eller i hvert Fald sørge for, at den fandt Sted paa Pistoler, „da Tordenskjold ikke havde den Taalmodighed at kunne forsvare sig med Kaarden;" men Mynnichhausen afviste ham med den Trøst, at der slet intet blev af hele Sagen paa Grund af Stahls Flugt. Kammertjeneren følte sig dog ingenlunde beroliget og forsøgte, da de steg til Vogns, at paanøde Tordenskjold hans Rejsepistoler, men han afslog at modtage dem, og Mynnichhausen ytrede: „Det gøres aldrig fornødent; thi det kommer ikke dertil."

Tordenskjold og Kammertjeneren tog Plads i Vognen, medens Mynnichhausen steg til Hest og red lidt i Forvejen. Efter et Par Mils Rejse var de naaede uden for Hannovers Grænse. Da de nærmede sig det aftalte Mødested, kom Oberst Mynnichhausen hen til Vognen og meddelte, at Stahl alt var paa Pletten. „Er han?" udbrød Tordenskjold, „da var det ilde, jeg ikke lod tage mine Pistoler med, at jeg kunde have gjort Endelighed med hannem!"

Tordenskjold sprang nu af Vognen og vekslede nogle Ord med Mynnichhausen. Derpaa gav han Kammertjeneren Ordre til at aflevere sin Kaarde til Sekundanten. Men den brave Kold vægrede sig og svarede: „Det er bedst, at Admiralen tager min Kaarde, thi hans egen er saa ganske liden og tjener ikke til at slaas med." „Nej, den er ham for svær," sagde Mynnichhausen, hvorpaa han tog og beholdt Kammertjenerens Kaarde.

Det var en vidtstrakt, øde Egn, dobbelt ensom og trist i den aarle Novembermorgen. Paa en lille grøn Plet i Lyngen, der var udset til Kampplads, mødtes Tordenskjold og Oberst Stahl til den skæbnesvangre Dyst. Ved Tordenskjolds Side gik den trofaste Kammertjener, han havde onde Anelser og vilde ikke forlade sin Herre, saa Sekundanterne til sidst maatte fjerne ham med Magt.

Saa snart de to Modstandere havde hilst paa hinanden med Kaarden og indtaget Dækstilling, var Kampens Udfald givet. Stahl viste sig som den veløvede, overlegne Fægtemester, hvortil kom, at han havde forsynet sig med en lang, svensk Stødkaarde, medens Tordenskjold førte en spinkel Paradekaarde — man havde jo til det sidste indbildt ham, at det hele gjaldt en Skinfægtning. Der blev kun skiftet faa Hug. Stahl faldt ud med et Tertsstød, og i første Omgang parerede begge, men ved det næste Udfald, et Stød i Kvart, jog Stahl sin lange Stødkaarde ind under Tordenskjolds Arm, saa Spidsen kom til Syne bag Skulderen. I nogle Øjeblikke blev Tordenskjold staaende oprejst og kaldte paa sin Kammertjener; men Sekundanterne gav ikke Slip paa denne, før Stahl var kommen til Hest og i strakt Karriere for ud ad Landevejen. Da begyndte Tordenskjold at vakle, Kold ilede til for at yde ham Støtte, og i den trofaste Tjeners Arme udaandede Helten med disse Ord paa sine Læber: „Gud være, for Jesu blodige Vunders Skyld, min arme Sjæl naadig!"

Utvivlsomt har Sekundanterne staaet i Ledtog med Stahl. Skridt for Skridt havde de lokket Tordenskjold i en Fælde, og nu da han laa død paa Valpladsen, fældet af en snedig Bedrager, forlod de uden Deltagelse Stedet. Den gamle Tjener var alene med Liget i den øde, ensomme Hedeegn. Han knælede ned og bad med blottet Hoved en inderlig Bøn. Derpaa løftede han med stort Besvær det afsjælede Legeme op paa Vognen og kørte tilbage til Hannover, men blev standset af Grænsevagten, der forbød ham at overskride den hannoveranske Grænse, da Duellen havde fundet Sted i det Hildesheimske. Saa maatte Tjeneren leje Plads til sin Herres Lig i et simpelt Værtshus. Her blev det balsameret og derpaa ført til København og bisat i en Gravhvælving i Holmens Kirke.

Dyb Sorg greb Danmarks og Norges Folk ved Budskabet om Tordenskjolds Død, og endnu den Dag i Dag er det med Vemod, man tænker paa hans Heltebanes bratte Afslutning. Hans Daad lyste som et Stjerneskud. Han dukkede frem med Krigen og forsvandt med den. Just da hans Navn straalede i al Berømmelsens Glans, da hans Daad var paa alles Læber, da han endnu var frisk og sund paa Sjælen, overskar Nornen Livets Traad.

Hundrede Aar efter Heltens Død lod Kong Frederik VI hans Lig nedlægge i en Marmorkiste. Denne fik Plads i Kapellet i Holmens Kirke, uden for hvilken Tordenskjolds Statue senere er rejst. Inde ved Kisten er anbragt en Mindetavle, der viser Tordenskjolds Brystbillede og bærer følgende Indskrift:

Helten Peder Tordenskjold,

Viceadmiral.

Ham nævnede hans Konge med Hæder, hans Medborgere med Glæde, hans Fjender med Skræk. Danmarks Aarbøger bevare hans Daad.

Frederik den Sjette satte ham dette Minde.

B. E.

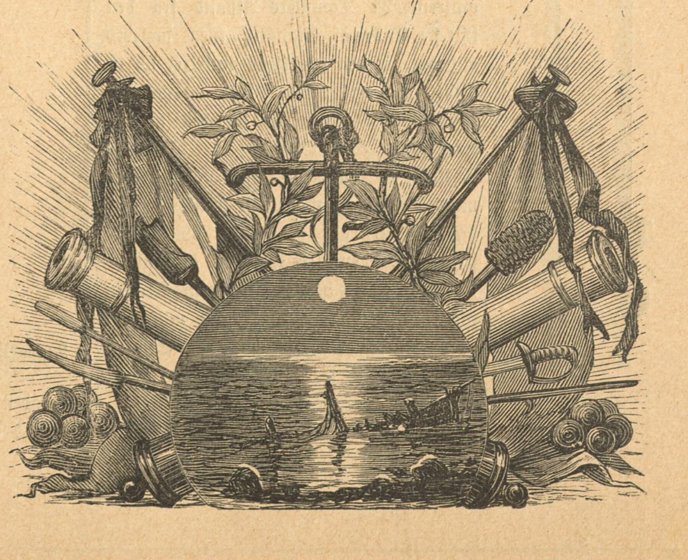

Lænkehunden om Vinteren.

Alle Mennesker indretter om Vinteren deres Boliger saa hyggeligt som muligt; ogsaa Heste og Kvæg faar en omhyggeligere Pleje i Stalden — kun de stakkels Hunde bliver desværre alt for ofte helt glemte. Her er ikke Tale om den forkælede Stuehund, der hviler paa bløde Tæpper og klappes af bløde Hænder, men særlig om de ulykkelige Skabninger, der Aar ud og Aar ind ligger i Lænke og ikke har andet Ly end en aaben Hytte med et haardt Gulv til Leje.

Hvad skal vi gøre for at lette disse beklagelsesværdige Medskabninger deres haarde Skæbne?

Allerførst skal man gøre Hundehuset til Genstand for en omhyggelig Undersøgelse og tilstoppe alle Revner, saa at Vind og Regn ikke kan trænge ind. Derpaa lægger man rigeligt Hø og Halm paa Gulvet, for at Hunden kan hvile blødt og varmt. Men denne Strøelse maa i det mindste hver femte Dag skiftes for ikke at blive Gemmested for Smuds og Utøj. Over Indgangen til Huset bør man derefter slaa et Stykke Sejldug eller en Stump Tæppetøj fast, saa det naar ned til Jorden og kan lukke for den isnende Vind. Hundehusets nærmeste Omgivelser maa daglig renses, for at Luften ikke skal forpestes af Gødningen; Drikke- og Ædekummerne lige saa. Om Dagen maa Hunden have flere Timers Frihed til uhindret at røre sig, dels for at den kan varme sig ved Bevægelsen, dels ogsaa for derved at styrke Sener og Muskler, saa at den ellers indtrædende Stivhed kan blive forebygget.

Til Beskyttelse mod ondt Vejr og Sygdomme bør man i de koldeste Maaneder dække Hundehuset med Halm eller ved at lægge Jord eller Ler over det. Hvor ofte hører man ikke hele Nætter igennem de stakkels skudrende Dyrs Klynken, Piben og Hylen! Man betragter det for Uvornhed og bringer dem til Tavshed med Pisk eller Stok, og saa er det dog ikke andet end Kulde og maaske Sult, der gør dem saa urolige. Om Vinteren trænger nemlig alle for Kulde udsatte Dyr til mere Føde end om Sommeren, fordi det sparsomt mættede Legeme yder den lave Temperatur langt ringere Modstand end det godt fodrede. Et varmt Maaltid en Gang daglig vil i den Retning bevirke Vidundere, og man vil i det hele taget ved at behandle sin Lænkehund i Overensstemmelse med ovenstaaende Anvisning faa Syn for, hvor rigtigt det er at omgaas sine Husdyr som Husvenner, og i Tilgift erfare, hvilken Glæde man selv kan have deraf.

Fritidssyssel.

Stylter.

Hertil bruger man et Par Lægtestykker af $3\frac{1}{2}$ a 4 Alens Længde og $1\frac{3}{4}$ Tommes Tykkelse, hvilke høvles smukt glatte, lidt tyndere i den ene Ende end i den anden. Paa hver Stylte fastnagler man en eller to Knager, den ene i omtrent 16 og den anden i omtrent 24 Tommers Afstand fra den tykkeste Ende af Stangen, men saaledes anbragt, at den ene staar vinkelret ud til Siden for den anden, som hosstaaende Figur viser. Knagerne udsaves af fast Træ, Fyr eller Bøg, i $1\frac{1}{2}$ Tommes Tykkelse, 8 Tommers Højde og 4 Tommers Brede, og maa helst fastskrues med stærke Trækskruer af Jærn, hvilke indskrues med en fra Forsiden af Knagen forneden og to bag fra igennem Stylten ind i Knagen for oven. Naar man faar større Færdighed i at gaa paa Stylter, kan man da let skrue Knagerne af og flytte dem højere op.

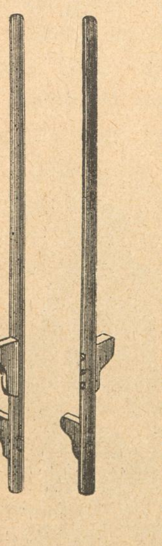

For Hus og Hjem.

Sandbad for Fjerkræ. I den kolde, storm- og regnfulde Tid af Aaret, da Fjerkræet trækker sig tilbage til sit Hus, tiltager dets Utøj i forbavsende Grad. Mange Høns og Duer, som er indvortes sunde, tager da saa godt som ingen Næring til sig, og man opdager da ved nærmere Undersøgelse, at de ofte er næsten halvt opædte af Utøj. I den varmere Aarstid, da Fuglene væsenlig opholder sig i det fri, optræder dette Onde sjældnere og kun, naar de er indskrænkede til et snævert Rum. Man kunde undre sig over denne Kendsgerning, da jo dog Sommervarmen skulde anses særlig gunstig for Udviklingen af Utøjet; men iagttager man Fjerkræet paa den Tid af Aaret, opdager man snart, at det med særlig Forkærlighed opsøger aadanne Steder, hvor det kan skrabe sig ned i Støvet og, ligesom Vandfuglene i det flyvende Element, tage sig et Bad. Det kaster endogsaa Støvet i Vejret, lader det falde i sine Fjer og søger ved at stritte med disse at bringe det i umiddelbar Berøring med Huden. Efter dette Støvbad ryster de Jorddelene og dermed tillige det derved hæftende Utøj af sig og bringer saa atter Dækfjerene i Orden. I den Periode, da Hønsene ikke kan skaffe sig et saadant Støvbad, søger de i deres Hus enhver Lejlighed til Erstatning. Hvor der findes en Smule Sand benytter de det for i Overensstemmelse med deres Instinkt at bestrø sig med det. Et saadant Sandbad er en Sundhedsforanstaltning af ganske særegen Betydning. Det er derfor enhver Fjerkræopdrætters Pligt ved hensigtsmæssigt Anlæg af Badepladser at fremme Fjerkræets Velbefindende. Erfarne Opdrættere anbringer en Blanding af tør Jord, stødte Kokes og en Smule knust Svovlblomme i Hønsehuset, hvor da Hønsene formelig strides om første Plads til Benyttelsen af dette Materiale. Har man ikke Kokes, kan ogsaa Kalkbrokker anvendes. Naar Blandingen har gjort Tjeneste en Tid, dannes der ved de iblandede Hønseexkrementer en værdifuld Gødning, der har samme Virkning som Guano.

Middel mod Fregner. Man blander 80 Gram (16 Kv.) Rosenvand med Saften af en stor Citron, vadsker sig om Aftenen dermed og lader Vædsken tørre ind i Huden. Derefter bestryger man Ansigtet med Æggehvide. Morgenen efter vadsker man sig med lunken Mælk, blandet med lidt Mandelklid.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3

Læs her et gammelt Kælenavn

6 7 8

for denne, som gør megen Gavn.
Som ganske lille ej den ævner,

4 5

hvad jeg med disse to Tal nævner.

7 6 4 5 8

Naar dette ret er fuldt og vægtigt

3 8 7 6

og fylder i en saadan mægtigt,
saa tror jeg sikkert nok, at alle,
der ejer sligt

4 6 7 8

vil saa det kalde;

6 7 3 4 5

det skaffer Penge da i denne. —

4 5 6 3

Et Tal!
Men førend jeg vil ende,

1 2 3 4 5 6 7 8

til Slut jeg dig nu her det samme Væsen giver,
som de to første Linier hver for sig beskriver.

J. J.

Rebus.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 16: Vindue, Vind, Due, ude, inde, du — din, Vin, Vid, Nid.

Gaaden i Nr. 16: Nøgle, Øgle.

Rebus i Nr. 16: Fortegninger.

Juridisk Raadgiver.

1. Har jeg Lov til at forhandle Varer fra et Firma i Sverige, naar jeg kun ikke har Varerne paa Lager, men kun modtager Bestillinger og forskriver dem?

2. I Fald jeg ikke har, hvilken og hvor stor Mulkt kan jeg blive dømt til at bøde?

3. Hvor skal jeg søge for at faa Lov dertil, og hvor meget koster Bevillingen?

L. P. L.

Spørgeren behøver til den paagældende Forretning intet Næringsbevis eller nogen Tilladelse af det offenlige, naar han udelukkende sælger Varerne for fremmed Regning.

* * *

En ung Pige, der ønsker at komme paa en Højskole og vil søge om offenlig Understøttelse dertil, har ikke i et Aarstid været paa sit Hjemsted, men opholder sig hos en Slægtning i en anden Provins, hvor hun endnu er og indtil videre agter at blive. Der spørges:

Skal hun indgive Ansøgning til Skoleraadet for den Egn, hvor hun er fra eller kan hun søge fra sit nuværende Opholdssted?

L. M.

I Følge Kultusministeriets Skrivelse af 6te Juli 1887 kommer det an paa, hvor man har fast Opholdssted paa det Tidspunkt, da der søges om Understøttelse, og Spørgerinden kan altsaa indgive Ansøgning til Skoleraadet i den Kreds, hvor hun nu opholder sig.

* * *

1. Skal en Forpagtningskontrakt skrives paa stemplet Papir, og hvor faar man det? Skal der være flere Mænds Underskrift, eller er det overflødigt?

2. Naar en Mand forpagter en Gaard, og Ejeren dør, er Forpagtningen saa ude, eller træder hans Hustru i hans Sted? Og naar Enken dør, hvad saa?

En Holder.

Til 1. En Forpagtningskontrakt skal skrives paa stemplet Papir af 2den Klasse til Takst efter den for den hele Kontraktstid betingede Vederlag og bør forsynes med to Mænds Underskrift til Vitterlighed. Det stemplede Papir kan købes paa Amtsstuen.

Til 2. Saavel Enken som Arvingerne er bundne ved Kontrakten.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse, kan ventes besvarede.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Bertel Elmgaards Adresse er: Fiolstræde Nr. 25 2. Sal, København K.

„Husvennen" i Amerika.

Bladet forsendes ugenlig eller hver 14de Dag. Prisen er iberegnet Porto 6 Kr. 50 Øre pr. Aargang.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen" med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

Enhver af Husvennens Abonnenter vil ved at indsende 54 Øre til N. C. Roms Forlagsforretning, København V, faa tilsendt en fortrinlig Koge- og Mælkeribog, hvis Bogladepris er 1 Kr. 50 Øre.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Armgaard, et Blad af Magleby Kirkebog, ved P. C. B. Bondesen (sluttes). Eneboeren, af Leo Tolstoy. Den Helligaands Gerning. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Peder Tordenskjold. XVIII., af B. E., Tegning af V. Rosenstand, Billede efter Prof. Stein samt Billeder. Lænkehunden om Vinteren. Fritidssyssel, med to Figurer. For Hus og Hjem. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5.

Redigeret af Bertel Elmgaard.

N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 18. Søndag den 1. Februar. 1891.

Landsknægten i Vinkælderen.

Det tredje.

Af Julius Wolff. Ved Alfr. Ipsen.

Man siger saa for et gammelt Ord,
at gode Ting ere trende:
I Piger, hjælper mig lidt paa Spor,
jeg fandt endnu kun de tvende.

Den første det er en ædel Vin
— det falder mig straks i Munden —
en Drik, som er skummende, frisk og fin,
og hvor der er langt til Bunden.

Den anden det er en munter Sang,
som frisk fra Hjertet os vælder,
en Sang, som ejer den rette Klang,
hvad saa for Resten den gælder.

Den tredje, den tredje . . ja, lad mig se!
Den tredje volder mig Møje,
dog gad jeg prøve dem alle tre,
om Lykken vilde sig føje.

Hvad staar I Piger og fjaser der?
Kan ikke min Nød jer røre?
Ved I det tredje, saa kommer her
og hvisker det i mit Øre!

I ler ad alle mulige Ting;
men, hvis det tredje I kende,
saa slutter hastig om Sangeren Ring
og lad hans Gætten faa Ende.

Armgaard.

Et Blad af Magleby Kirkebog.

Ved P. C. B. Bondesen.

(Sluttet.)

VIII.

Bryllupet stod paa Brolykke Hellig tre Kongers Dag 1726. Jesse var i den syvende Himmel. Hvad han saa længe havde savnet, skulde nu opnaas. Det bedste havde hidtil manglet i hans Hjem. Ja dette havde egenlig ikke været et Hjem for ham. En Plads havde staaet tom. Nu endelig skulde den udfyldes.

Ogsaa Armgaard var glad. Anna havde haft Ret. Det var velsignet dejligt at vandre ved en trofast Mands Side. Trist maatte det dog være at gaa ensom og alene gennem Livet.

Alt saa saa lyst ud for begge. Men Hvedebrødsdagene svandt snart, desværre kun alt for snart. Armgaard havde nu ikke længer Annas daglige Omgang, og hun begyndte igen at fange Griller. Hendes første Ungdom med dens Lys og Skygge traadte atter stærkt frem i Forgrunden. Rasmus stod bestandig for hende. Hun fandt, at det ikke var Troskab mod Rasmus at have giftet sig. Hun burde forblevet ensom. Det var dog kun saa kort, kun en Rejse dette Jordeliv, i Himlen skulde hun atter mødes med sin Ungdoms Kærlighed. Det havde jo været hans sidste Ord.

Under saadanne Tanker kom hun længre og længre bort fra Jesse. Hans varme, trofaste Kærlighed formaaede ikke at holde hende fast. Han følte sig bittert skuffet. Hvor anderledes havde han ikke tænkt sig det! Han havde tænkt sig, at hans lille Hustru skulde komme ham straalende i Møde og byde ham Velkommen, hver Gang han havde været ude og kom hjem. Men aldrig kom hun. Han havde ikke tænkt sig, at hun skulde støde ham fra sig, naar han vilde give hende Kys og Favntag. Ej heller, at hun skulde have saa travlt og ikke kunne faa Tid til at passiare med ham eller følge ham i Mark og Skov. Dertil kom hendes Kulde, og det var noget nær det haardeste, ja han kunde blive saa bedrøvet, naar han tænkte derpaa! Var hun da forgjort? Eller hvad kunde der være i Vejen? Han havde læst eller hørt fortælle en Historie fra Middelalderen — om en højbaaren Kvinde, der af samvittighedsfuld Fromhed ikke havde kunnet indrømme Ægtemanden sin Ret. Ridderen tog sig sin Død derover. Det vilde Jesse dog ikke. Var det en Sygdom hos slige Kvinder, saa skulde han aldrig sige noget dertil; men var det ikke det, da var det Synd, Synd imod Manden og Synd imod Gud, Fromhed kunde det aldrig kaldes.

Der gik et Par Aar. En Dag i Slutningen af Marts besøger vi Knepholm. Vi træffer Forpagteren og hans Kone i Sengekammeret. Dette vendte ud til Haven. Paa Vinduespillen stod et lidet Skriverkontor med Skab. Til Højre herfor to Himmelsenge med Lærredsomhæng. Jesse sad i en højrygget Læderstol foran den nedslaaede Skatolklap, hvor han var optaget af nogle Regnskaber. Armgaard var i Færd med at lægge Tøj ned i en Skuffe i det store Egetræsskab, der stod paa den modsatte Væg.

„Maa jeg forstyrre dig, Jesse?" sagde hun, da hun havde lagt det sidste Stykke Linned ned og vilde til at gaa.

„Ja, hvad vil du?" svarede Forpagteren og stak Pennefjeren bag Øret.

„Aa, jeg vilde bare spørge, om vi ikke skulde have en Storkerede sat op, for saa var det Tiden nu. Paa Brolykke morede det mig altid at se paa Storkene, jeg savner dem virkelig!"

„Det nytter ikke for os med Storkerede," svarede Jesse alvorligt.

„Hvorfor ikke det?" vedblev Armgaard.

„Nej, for Storkene bygger her alligevel ikke, og du forstaar vel hvorfor, Armgaard?"

„Aa, kommer du nu igen med de Hentydninger, Jesse! Du maa ikke plage mig, jeg kan ikke!"

Hun aabnede Døren ind til Dagligstuen og vilde gaa; men Jesse bad hende om at vente et Øjeblik, han havde endnu et Ord at sige hende:

„Du er flink til at styre mit Hus," kom det sindigt og roligt, „du ligger ikke paa den lade Side, det var Synd at sige; men, lille Armgaard, der hører mere til for at være Hustru, du maa kunne dele alt med din Mand!"

„Ja, jeg ved det, Jesse, jeg ved det; men jeg kan ikke!"

Hun gik.

IX.

Længe, længe blev Jesse siddende med Pennefjeren bag Øret, han glemte helt sine Regnskaber. Han saa sig selv som en lille Dreng, der sad paa Skammel hos sin Moder.

Moderen fortalte den lille om Vorherre. Naar Jesus havde den største Plads i Hjertet, naar vi holdt mest af ham, da blev Livet lyst for os, da fandt vi Kærlighed paa vor Vej. Hun formanede derfor sin Søn til først og fremmest at elske Jesus, Guds Kærlighed vilde da alle Dage gøre ham lykkelig. Havde nu den lille Dreng fulgt sin Moders Formaning?

Aarene gik. Den lille Dreng blev Yngling, stor og stærk. Jesse saa ham som en munter Ungersvend paa Jagt efter Lykken. Han søgte denne hos fagre Kvinder. Havde han først vundet en Piges Kærlighed, vilde han derigennem lære at elske Gud, og dette maatte læres, om han skulde blive rigtig lykkelig, det vidste han nok, saa meget havde han igen af den moderlige Formaning. Kun havde han glemt, at først Jesus.

Det havde da ogsaa vist sig, at han havde vendt op og ned paa Forholdet. Han havde vundet en Piges Kærlighed, men beholdt den ikke, da han for den havde glemt Kærligheden til Gud, der skulde haft første og største Plads i Hjertet. Nu først som Mand havde han gennem egen Erfaring lært det. Ja, først i denne Stund gik det rigtig op for ham. Hans Moder vilde spare ham for at lære det ad Omveje. Ja, nu vidste han det. Først Guds Kærlighed, saa vilde man kunne faa et Menneskes fulde Kærlighed og beholde den. Han vilde nu stræbe efter det første. Han vilde da ogsaa naa det andet, og skulde dette maaske ikke være ham tjenligt at naa, skulde han ikke vinde Armgaard fuldt ud, han vilde da alligevel være glad og lykkelig, i Guds Kærlighed vilde han have nok, og den skulde faa Lov at raade!

Du bedst min Tarv og Trang,
o Herre, kender,
tilmed er Lykkens Gang
i dine Hænder,
og hvad mig tjener bedst i hver en Maade,
du det tilforn jo ser;
min Sjæl, hvad vil du mer?
lad Gud kun raade!

Saadan hed det i Kingos smukke Morgensang, den, han læste hver Dag, naar det grybede, og Solen kastede sine første Straaler ind i Sengekammeret. Der var en Tid, da han ikke holdt Morgenandagt. Nu glemte han det aldrig. Flittig besøgte han ogsaa Kirken, hvorfra han altid hentede et eller andet Guldkorn af Prædikenen med sig hjem. Helst hørte han deres egen Præst, Hr. Eggert i Tryggeløv; men undertiden kørte han og Armgaard ogsaa til Magleby og blev da gerne om Eftermiddagen i Præstegaarden. Armgaard var saa glad ved sin Broders kærnefulde Prædikener, og hun var kommen til at holde meget af hans Kone, Christine Zumbildt. Hendes Moder og Søster var nu ogsaa kærlige imod hende, og jævnlig traf hun der sammen med Holmsteds. Det var derfor sande Festdage for Armgaard, naar de skulde til Magleby, og ikke mindre lykkelig var hun, hver Gang Besøget gjaldt deres gode Venner paa Brolykke.

Men efter saadanne Solskinsdage var det altid trist at komme hjem. Hun følte saa godt, at det ikke var, som det burde, og hun led meget derunder. Det gjorde hende saa ondt for Jesse. Hun vilde saa gerne gjort ham lykkelig, hvor bittert da ikke at kunne det!

Han saa godt, hvor Korset laa tungt paa hende i de nærmeste Dage, efter at de havde besøgt Præstegaarden eller Brolykke; men han saa ogsaa, at Armgaard havde fundet den Urt, der kan læge alle Brøst. Og selv havde han fundet den, saa der vilde nok oprinde lysere Dage, da deres Hjem ogsaa vilde blive et sandt Kærlighedshjem, saadant som det var baade hos Hr. Dines og hos Holmsteds. Det gjaldt bare at bie paa Herren. I ham maatte Jesse og Armgaard en Gang kunne finde hinanden!

X.

En Søndag ved Midsommertid kom Holmsteds kørende ind paa Knepholm. Armgaard skyndte sig ud paa Trappen for at tage imod de kærkomne Gæster. Jesse var netop gaaet i Marken; men der skulde straks gaa Bud efter ham.

„Nej vist ikke," sagde Hans Holmsted, „jeg vil selv opsøge ham, med det samme faar jeg da at se, hvorledes Korn og Græs staar hos eder."

„Ja, ja da, som du vil," sagde Armgaard; „men først skal du smage mit Øl, du kan nok være tør i Halsen efter Køreturen."

Han gik med ind, tog sig nogle gode Drag af Ølkruset og styrede derefter ud i Marken.

Lidt senere spadserede Armgaard og Anna i Haven. Armgaard plukkede en Urtekost og rakte Anna den, hvorpaa de satte sig ned paa en Bænk.

„Hvilke dejlige Roser du har, hjerte Armgaard," sagde Anna.

„Aa, de kan rigtignok ikke maale sig med dine, Anneken."

„Hvor vil du hen! Se nu denne, hvor er den ikke dejlig! Hvor har du faaet den fra?"

„Den har jeg saamænd faaet hos Anders Degns. Der har de, som du ved, saa mange smukke Urter."

„Det er sørgeligt med Anders, saadan som han drikker," vedblev Anna.

„Ja, Dines talte om det i Søndags og var meget ked af det, da det var til Forargelse for

Menigheden. Det forstyrrede jo ogsaa til Gudstjenesten."

„Vist saa, hvor længe kan det dog ogsaa gaa saaledes?" spurgte Anna.

„Dines holder paa Ryggen af ham, ser du, ellers gik det heller ikke," svarede Armgaard, „den stakkels Kirsten Degns, hun er rigtignok at beklage!"

„Og dog skal det være hendes Skyld," vedblev Anna.

„Saa—aa, hvorledes det? Hun gør da ellers Indtryk af at være saa rar!"

„Jo, Hans traf en Gang Degnen i en Rus, og da han sagde noget til ham derfor, fik han ud af ham, hvorledes det egenlig hængte sammen. De har aldrig haft mere end det ene Barn. Hun led meget, da det blev født, og udlovede da, at det skulde baade være første og sidste Gang, hun laa i Barselseng. Og hun holdt Ord, men fra den Tid af slog Manden sig til Flasken."

Armgaard var bleven bleg ved at høre Annas Fortælling. Det lykkedes hende imidlertid at skjule det, idet hun lod en Blomst falde og ved at bukke sig ned efter den atter fik lidt Blod i Kinderne.

Men det er ogsaa stor Synd af Kirsten," sagde hun og rejste sig.

„Ja, stor Synd, Armgaard!"

„Naa, men jeg glemmer nok helt at faa dækket Bord, der har vi Hans og Jesse!" Hun skyndte sig ind, medens Anna gik Mændene i Møde.

Annas Fortælling havde gjort dybt Indtryk paa Armgaard. Paa Bunden af hendes Hjerte laa der, uden at hun vidste det, Kærlighed til Jesse. Nu kom det til Gennembrud, og hun saa ham med ganske andre Øjne end før. Hun saa, hvor kækt han havde baaret sin Sorg. Han havde ikke søgt at begrave den paa Flaskebunden, han havde ikke søgt Trøst hos andre Kvinder, men var bleven hende tro. Hun følte, hvor højt hun elskede ham, det jublede og sang i hendes Hjerte. Hun længtes efter, at de ellers saa kære Gæster snart vilde tage afsted, saa hun kunde give sine Følelser Luft.

Da Vognen endelig rullede bort, sank Armgaard til sin Mands Bryst.

„Min egen store, stærke Jesse!" sagde hun hulkende, „fra nu af vil jeg være din Hustru, hidtil var jeg det ikke!"

Det kom saa uventet for Jesse. Glæde og Tak gennemstrømmede hans Sjæl.

„Min elskede Armgaard," sagde han og knugede hende ind til sig, „den Mand, hvem Herren giver en god Hustru, faar en kostelig Gave!"

Og Armgaard holdt sit Løfte. Næste Aar byggede Storken paa Knepholm, og en lille Jesse Jessen laa i Vuggen.

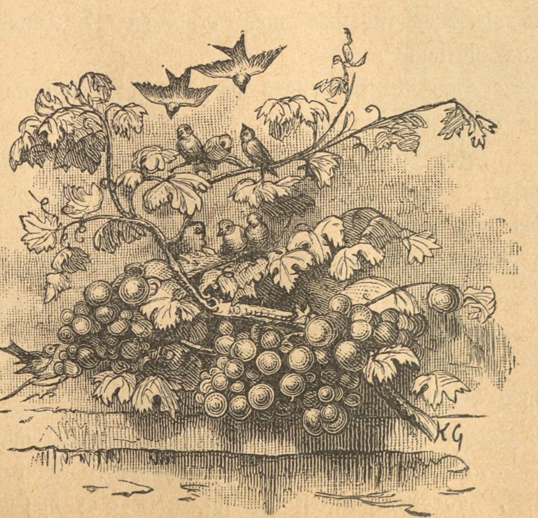

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

I Sommeren 1831 gik den indiske Kolera første Gang hen over Evropa med Giftaanden fra Gangesflodens Sumpe. En Afart af Sygdommen, den europæiske Kolera, trængte sig op igennem Holsten og udbredte sig til adskillige Strøg af Danmark, hvor den fremkaldte Rædsel i mange Hjem. Fordøjelseslidelser, voldsomme Maveudtømmelser, Udmattelse og Krampe var den onde Sots Mærker, Hundreder af dens Ofre maatte lukke deres Øjne.

En Del unge Læger fra Hovedstaden blev sendt ud til de mest hjemsøgte Strøg, men udrettede ikke stort, da de ikke kunde faa Bønderne til at tage de foreskrevne Lægemidler og ikke kunde faa Folk til at aabne Vinduer og Døre for den friske Luft. I et Hjem var Lægens første Gerning at støde et Par tilspigrede Vinduer ud i Haven, til stor Fortrydelse for Folkene, der havde ofret megen Tid og Flid paa at klistre Papirsstrimler lufttæt over alle Sprækker. Ogsaa med de kloge Koner maatte Lægerne tage mangen Tørn, men stod saa noget nær hjælpeløse over for disse Væsener, da Almuens Tro paa de røde Traade var langt kraftigere end deres Tillid til Lægernes „Meksiner". Ofte kunde det hænde, at naar man i et Sygehus havde faaet Lægen paa Porten, aabnedes Stegersdøren for den ventende Klogekone, der med en gudhengiven Hældning med Hovedet skred frem imod Sengen.

Dødeligheden tog til, mange Steder — saaledes i Gentofte — stod der om Søndagen hele Rækker af Lig paa Kirkegaarden og ventede paa Præsten.

En Dreng kom ridende i Galop paa Stjern og fortalte Bendt, at hans Moder og Farmoder havde faaet Koléren og var ved at dø; hele Byen var smittet, flere var døde; værst rydbede Sygdommen op i de fattige Huler, hvor den fandt Pjalter og Stank at boltre sig i, Politiet havde nedlagt Forbud mod Jordfæstelsesgilder i de smittede Huse, Præsten gik omkring og talte strenge Ord om Himlens Vrede.

Overladende Drengen til sin egen Skæbne sprang Bendt paa Ryggen af Stjern og sprængte afsted ad Alsingrød til.

Gruelig var Tilstanden der hjemme, Folk gik paa Gaden og stirrede med rædselsfulde Miner, et Par smaa halvnøgne Børn stod og ruskede i Kirkegaardslaagen og raabte:

„Mo'er, Mo'er!"

Et Sted bar man et Lig ud i Loen, et andet Sted blev der røget med Svovl. Han skyndte sig nu til sit Hjem. Hans Moder og Farmoder laa i Krampe og vred sig med blaa, fortrukne Ansigter.

Hvad var her at gøre? Den kloge Kone fra Høbjerg havde læst over dem i to Timer, ogsaa Lægen havde været der, men alt forgæves. Annine havde vaaget over de syge i to Nætter, men kunde nu ikke mere, og Karen Lille-Svends, som nu var hos dem, gik og vred sig af Mavesmerter og maatte gaa hjem.

„Naar I har staaet jer saa længe, saa overstaar I det nok," trøstede Bendt.

Else rettede sig virkelig en Del i Løbet af Eftermiddagen, derimod blev det daarligere med den gamle, der ganske mistede Hørelsen og allerede syntes at være et godt Stykke inde i Dødstaagen.

„Gaar I fra os, Farmo'er?"

„Ja, dem skal du ha'e, min Dreng . . . det har hulet saa meget i dem; men . . Tiderne . . Skatterne . ." Hendes Tale løb ud i Fantasier om Engle og Blomster.

Om Aftenen kom Mariane farende: „Aa bevare mig vel, nu er Annine færdig med!"

Bendt fulgte med hende der over; men da Pigen fik Øje paa ham, hvinede hun i vilden Sky og slog om sig med Armene som en vanvittig.

„Gaa dog, gaa dog, Menneske!" skreg Mariane og holdt paa Datteren.

Da havde Bendt nær segnet om paa Tærskelen.

Ved Midnatstid foldede Boline sine Hænder og gled saa stilfærdig og glad ud af Tilværelsen, som hun havde levet. Bendt maatte tage hendes afsjælede Legeme ud af Fællessengen og foreløbig lægge det paa nogle gamle Sække og Shawler paa Gulvet i Mellemkammeret.

En værre Nat havde han aldrig oplevet; men det var, som der i denne Nat blev kaldt paa Kræfter, der aldrig havde været i Brug før, han følte selv, hvor han modnedes i disse Timer.

„Farmo'er var gammel, I staar jer nok!" trøstede han sin Moder.

„Ja, jeg tror det, jeg tror det." Hun rejste sig over Ende og ligesom tvang Livet ud i de slappe Lemmer. „Tag Nøglen i hendes Kjole der og gak op i Overstestuen og luk hendes Kiste op! Jeg tror, hun har Penge fra Jens Børgesens Tid."

„Er det værd, Mo'er?"

„Jo, jo, du skal! Jeg trænger saa forfærdelig. Hun havde et gammelt udskaaret Skrin med Aarstallet 1709, det staar til venstre under Lædiken."

Lidt uvillig gik Bendt op og hentede Skrinet, som den syge greb med rystende Hænder.

„Hvad sagde jeg!" udbrød hun, da hun aabnede Laaget og ved Tælleprаasens Skin saa en gammel udspændt Lærredspose med røde Shirtses Øren og blaa Uldduske i Hjørnerne samt med paasyet Navn "I. B. S." paa Siden. At Posen eller Pungen indeholdt Penge, mange, mange Penge, det skønnede hun straks af de talrige fedtede Ringe, der stod aftegnede udvendig paa Lærredet. Hun rev Posen op, men sank i det samme afmægtig tilbage og var borte i flere Minutter. Bendt blev angest og kaldte paa hende; endelig vaagnede hun og famlede om sig med Hænderne.

„Lad os hellere bie, Mo'er, til I bliver lidt raskere!" bad han og tog efter Posen.

„Nej, nej," stønnede hun og borede Fingrene ind i Lærredet som Ørnenegle.

Atter rejste hun sig over Ende, aabnede Pungen og hældte dens Indhold ud paa Dynen. Lyset funklede fra hollandske Dukater og gamle Specier og Ottemarker.

„Ih, du forb . . av, du brænder mig!" skreg hun og slog til Lyset, saa det fløj ud over Gulvet og slukkes. „Aa, bevares dog, hvad gør vi nu!" klagede hun. „Her er ikke Ild skabt i Huset."

Bendt famlede sig frem i Stuen, tog en Lygte, som hang paa Bjælken over Fløderpanden, og løb over til Mariane.

Else bredte sine hede Hænder over Dyngen og lod Fingrene spille mellem de kolde Mønter. „Otte, tolv, tyve . ." Nej det kunde ikke blive

til noget, hun maatte vente, til Lyset kom. Medens hun lod Fingrene rage med Mønterne, sad hun og fortabte sig i et ilende Tankeskifte, der fik alle Pulse til at banke . . . Der var det ny grønne Vajs Skørt, det kunde snart sys ind i Livet . . . og fire Par rigtig gode Hoser og seks Særke. Paa en Gang gik der en stivnende Rædsel gennem alle hendes Nerver: hun hørte en klagende Stønnen oppe fra Mellemkammeret. Med et Skrig sank hun igen tilbage og laa endnu i Daanelse, da Bendt kom med Lygten.

„Hvad er der, hvad er der, Mo'er?“

„Hun er . . vaagnet op igen,“ gispede hun og gjorde et mat Slag med Haanden hen efter Døren.

„Aa, Snak! I er rent forvildet i Hovedet . . . de tossede Penge!“

„Der var nogen . . . der var nogen, der sagde: „Aa, ja!““

„Kom her, lad mig nu bare gemme Peng . .“ han standsede, rettede sig med et Ryk og saa hen mod Kammeret, hvorfra der atter lød en dæmpet Klagelyd.

„Aa, Herre Jesus i Himlens Rige!“ stønnede Else og hyllede Lagenet over Pengene.

Bendt gik hen til Døren med Lygten og bankede paa med en Kno: „Er det jer, Farmo'er?“

„Du maa ikke gaa der op! Kom med Lygten! Du maa ikke, du maa ikke!“ Hun skreg.

Han aabnede Døren og holdt Lygten frem. Det forekom ham, at det Stykke Papir, han havde lagt over hendes Ansigt, rørte sig. Han gik hen til hende og løftede Papiret op; nej, der var ikke den mindste Forandring at se paa hendes blygraa, smilende Ansigt, kun syntes han, at det graasprængte Overskæg var voxet.

„Farmo'er!“ kaldte han og tog hende i den kolde Haand.

Rolig lagde han igen Papiret over hende og gik ind til sin Moder. „Nej, hun bliver nok, hvor hun er.“

Else var gennembadet af Sved og laa i en halv sanseløs Tilstand med en Bunke Guldskillinger i Haanden. „Aa, dersom ikke jeg blev saadan, at det snurrer endnu i mine Hæle!“

Pengene blev talte: Tre Hundrede og tyve Daler og nogle Mark og Skilling.

„Aa, dog, dog, Bendt!“

„Men hvad er det?“ udbrød han. „Her er jo et Papir i Pungen.“ Han trak en gulnet Lap frem og læste:

Disse Penge skal brændes,

„Nu har jeg dog aldrig kendt saa galt!“

„Jammen . . . jammen . . .“

Begge for paa ny sammen ved Lyden af et svagt Klageraab oppe fra Kammeret.

„Gud fri og bevare os! Tittede du op i Øverstestuen?“ hviskede Else, der igen var nær ved at faa ondt.

Han gik op og linnede Døren til Storstuen.

„Mjav!“

„Dit Bæst!“ skældte han og sparkede ud med Foden.

„Du tager dem da ikke fra mig?“ bad Else, inden han endnu havde naaet Sengen. „Du er mit eneste Barn . . jeg trænger saa forfærdelig.“

„Vi kan jo deles om dem da.“

Gamle Bolines Død.

„Jammen . . aa Bendt, du vil ynkes over din stakkels Mo'er. Her har jeg gaaet og slidt for dig i 26 Aar, og du ved jo, at du faar det hele, naar jeg falder fra.“

„Ja, ja, behold dem da.“

Hun øste Mønterne i Posen, gemte denne under Dynen og faldt atter tilbage i død Hvile.

Bendt sad og grundede, en Taare løb ned ad hans Kind.

„Det er Synd, at Farmo'er skal ligge paa de gamle Kulsække.“

„Hvad har dog det at sige? Et dødt Menneske? Hun har jo sit Ligtøj oppe i Kisten, i Morgen skal vi nok se at faa lagt hende rigtig hen.“

Men han gik uden videre op i Mellemkammeret og lagde det stive Legeme til Hvile i hans egen Seng, der endnu stod i den gamle Orden.

„Tak, Farmo'er!“ hviskede han og strøg hendes Pande.

Bendt var i den følgende Tid mere i Alsingrød end i Tisvilde. Hans Moder kom sig langsomt, men duede ikke til noget Arbejde, hvorfor han maatte tage sig af alt i Gaarden — skaffe en Pige, røgte Kreaturerne drage Omsorg for den gamle Kones Jordfæstelse.

Men det var ikke blot Hjemmet, der gjorde Krav paa hans Omtanke og Kræfter; opofrende og tjenstvillig, som han altid havde været, var han i bogstavelig Forstand alle fattiges Hjælper og Trøster i denne for saa mange raadvilde Hjerter haarde Kampens Tid. Folk kom strømmende til ham og klagede deres Nød, han gik med dem til de syge, hjalp med Sæd og Penge, sprængte afsted paa Stjern til Apotheket, hentede Ligkister og hjalp til med at faa de døde i Jorden.

Hule-Jens, en gammel, sindssvag Stakkel, der boede langt ude paa Ornen i en Jordbode, en Slags kamtschadalsk Markhytte af Brædder, Halm og Græstørv, blev funden død i sin Hule og laa i en saa rædsom Stank, at ingen vilde nærme sig ham. Da kom Bendt til at huske paa, at det godmodige Pus en Gang i hans Barndom havde skaaret en Malmknap af sin Trøje til ham. Af Taknemmelighed her over formaaede han Sogneforstanderskabet til at købe en Kiste, og med denne paa Vognen kørte han ud paa Ornen, bar det stinkende Lig ud, afklædte det og lagde det i Kisten, hvorefter han smed de ildelugtende Pjalter ind i Hulen, slog Ild paa et Stykke Fyrsvamp, stak Halmen i Brand og rullede afsted med Kisten. „Lad nu Hytten blusse!“

I Reglen laa han paa Slagbænken om Natten, men sov sjældent. Ofte laa han og snakkede med Moderen til langt ud paa Natten.

„Har Annine ellers været rask?“ spurgte han en af de første Nætter.

„Jo, hun har. Mariane har ogsaa rettet sig meget. Der kan man dog se, at der er noget i det med den Kilde.“

„Har hun været til Maden ligesom ellers?“

„Mariane?“

„Nej, Annine.“

„Det har hun vel nok. Hvordan mon det er med hende?“

„Hun hyjer lige i Vejret, naar man kommer.“

„Hu ja, det er en fæl Sygdom! Man ved ikke, hvordan man skaber sig. Det er dog ogsaa

forskrækkeligt! Nu er her død syv bare paa en halv Snes Dage. Lad mig se: Karne Jens Jens', Knejse-Ole, Hørbryderen . . hvordan mon Grete Hørbryders har det?"

Hun fik intet Svar.

„Hører du ikke, jeg snakker til dig?"

„Ja, dog, dog! Saadan en Gaard!" Hun laa længe og snakkede om Kødboller og Hønsekød, Kaffe og mange andre Ting. (Fortsættes.)

For mange — og ikke mindst i de store Byer — opvejer de sidste rigeligt de første. Se paa disse glade Skarer af unge københavnske Herrer og Damer, som tumler sig i muntre Skøjteløb ude paa Søerne! De pynter deres Bane med Vintergrønt, parvis eller ene farer de afsted, til Kinderne blusser af Varme, og Øjnene straaler af Sundhed og Glæde. Det er Vinterens glade Hærskarer.

„Hvordan hun har det? Jeg har jo sagt, at hun ligger og hyjer, saa snart . ."

„Hyjer? Jeg snakker jo om Grete Hørbryders."

„Naa—aa. Det ved jeg ikke noget om."

Lidt efter spurgte Else, hvordan det gik med det hele oppe i Tisvilde.

„Jo, det gaar meget godt, hum!"

Et Vinterbillede.

Det er Vinterens Tid, og den lader os i Aar føle sit Herredømme. Uger igennem — snart Maaneder — har den bundet Jorden og islagt Søen, vekselvis med Frost og Sne, standset Færdselen og Arbejdet under aaben Himmel.

Den er kommen med sine Savn og Glæder.

Men Vinteren bringer andre Kaar — desværre til langt større Skarer, til fattige Børn og gamle, hvem den berøver Arbejdet med den sidste Fortjeneste og ingen Fornøjelser giver i Stedet. Derfor, naar du inde i den store Bys fattige Gader eller ude paa Landets ensomme Veje, møder en fremstrakt Haand og et bedende Blik, saa tænk paa de fattige — Vinterens gamle Paamindelse.

Nu vil jeg rigtig gøre Fa'er Glæde!

Af Pastor Thorv. Elmquist.

En af mine Venner har fortalt mig en lille køn Historie fra det virkelige Liv, som han har oplevet, og jeg tænker ikke, han tager mig det ilde op, at jeg gør mig den Fornøjelse at meddele „Husvennens" Læsere den og knytte nogle Bemærkninger dertil.

Min Ven sad en Dag ved sit Skrivebord og arbejdede, og ved Siden sad hans lille femaarige Datter, Ingeborg, ved sit lille Bord med Tavle og Griffel foran sig. Hun skulde lære at skrive Bogstaver efter sin Faders Forskrift, men det vilde ikke rigtig gaa for hende. Nogle af dem gik bag over, andre paa Næsen, og krumme og skæve var de alle. Da Tavlens ene Side var fuld, kom Barnet og viste Bogstaverne frem for Faderen; men denne satte et grumme misfornøjet Ansigt op. „Nej, min lille Ven," sagde han, „det er jo nogle gyselige Kragetæer! Du har jo slet ikke set efter Forskriften! Det maa du slette ud igen allesammen og skrive det om; og saa maa du rigtig se efter Forskriften! Lad mig nu se, du gør Fa'er Glæde!" Som sagt, saa gjort; Bogstaverne blev viskede ud med Undtagelse af Faderens Forskrift, og med Taarer i Øjnene over det uheldige Udfald af dette første Forsøg satte Ingeborg sig atter til at skrive. Faderen fordybede sig i sit Arbejde og lagde en Tid lang ikke Mærke til Barnet, men pludselig blev han va'r, at hun sad og snakkede med sig selv, medens hun skrev. „Hvad kan det dog være, hun siger?" tænkte han og gik hen bagved hende og lyttede. Da hørte han, hvorledes hun for hvert Bogstavtræk, hun skrev, hviskede ganske sagte: „Nu vil jeg rigtig gøre Fa'er Glæde! Nu vil jeg rigtig gøre Fa'er Glæde!" Bogstaverne var rigtignok ikke synderlig meget bedre end første Gang; nogle gik fremdeles bag over, andre paa Næsen. Men dybt rørt tog alligevel Faderen sit Barn om Halsen og sagde: „Det var Ret, lille Ingeborg, nu kan jeg rigtignok se, at det bliver bedre, og at du har set efter Forskriften!"

Som denne lille Pige har vi alle ved Livets Begyndelse faaet en Tavle i vor Haand. Herren selv har slaaet Stregerne for os; det er alle Livets Naadedage, som han har bestemt for os. Selv har han skrevet os for, og Forskriften er Jesus-Navnets dejlige Træk. Dem gav han os i vor Daab at se efter, og efter dem skulde vort Liv føres. Jesus Kristus, Guds enbaarne Søn, er jo vor Broder, vor Frelser og vort store Forbillede.

Men hvorledes er det gaaet mangfoldige af os, siden vi fik Griffelen i Haand og begyndte at beskrive Livets Tavle? Selv om vi maaske ikke hører til de slemme Børn, der har bemalet deres Tavle med grimme Figurer eller tomt Narreri i Stedet for at være flittige og bestille noget, selv om vi virkelig har taget os noget godt og nyttigt for, hvorledes ser saa dog ikke vore Bogstaver ud? Vinde og skæve staar de der; et gaar bag over, og et falder paa Næsen, thi hver eneste Dag har vi syndet og handlet imod Guds Bud. Mon Sagen ikke er den, at vi har glemt at se efter Forskriften, glemt at se efter Jesus, vi har i det Sted gaaet paa vor egen Haand og vandret vore egne Veje?

Men kom der saa en Dag i vort Liv, da vi følte, at Herren kaldte os frem, fordi han vilde se vort Livs Tavle, og hvad vi havde skrevet paa den, mon vi da ikke fornam hans bebrejdende Faderblik trænge os ind i Sjælen, fuldt af Misbilligelse over alt det Krimskrams, vi havde skrevet? Men hvor naadig var han da ikke, at han gav os Lov til at prøve det igen, gøre det om igen med Forsøget paa at rette og bedre vort Liv efter Jesus? Kunde vi da ikke ogsaa føle den Attraa røre sig i vort Hjerte, som udtalte sig i den lille Piges Ord: „Nu vil jeg rigtig gøre Fa'er Glæde!" Det er jo dog den Trang og Længsel, der vaagner i troende Menneskers Bryst: at kunne gøre deres himmelske Fader Glæde, og det er mageløst skønt at tænke paa, at vi Mennesker virkelig kan gøre Gud Fader Glæde! Det er dette Ønske, der skal røre sig i vort Hjerte hver eneste Morgen, naar vi begynder vor Gerning, og som skal blive til Bøn paa vor Tunge Dagen igennem: „O, gid jeg nu rigtig maa gøre min Fader i Himlen Glæde!"

Og saa — ja, hvad saa? Ak, naar saa et Guds Barn hver Aftenstund kommer med sin Tavle til sin himmelske Fader og viser den frem, saa er Bogstaverne alligevel daarlige nok, vinde og skæve, krumme og utydelige, kun lidet lignende Faderhaandens Forskrift: „Jesus." Men dog ved vi, at alene den Attraa og Higen i vort Bryst, at vi gerne vil gøre vor Fader Glæde, den vil være nok til, at den himmelske Fader tager sit Barn om Halsen, bortkysser Taarerne over, at det endnu kun gaar saa smaat og saa daarligt, og trøster os med, at det alligevel gaar fremad med os — mod Himmerig!

Vinterkvælden.

Nu Bondemanden sin Gerning har endt,
for Stald og for Lade han lukker,
imens er hans Blik imod Himlen vendt,
hvor Aftenstjernen fremdukker.

En sagte Bøn til Stjernernes Gud
han fromt i Tanken opsender:
du skikker nu dine Engle ud
og ondt i Natten bortvender!

Saa træder han ind i sin lune Vraa
hvor Arneflammen lyser,
han spøger med alle de glade smaa,
og Katten spinder og nyser.

O, rolige, milde Vinterkvæld
at sidde blandt alle de kære!
— da aabnes for Sagnets og Tonernes Væld
alt, som kan Sjælen nære.

Og naar saa det lakker ad Sengetid,
Smaabørnene flokkes om Moder,
hun pusler om dem med megen Flid,
og Fader giver Hesten et Foder.

Saa slukkes Lyset i Stagen til sidst,
mens Tanken sig atter vender
til Himlens Gud, der endnu gav Frist
og Fred over Hjemmet sender.

S. H. A.

Fra Indianernes Lejr.

En Indianer-Wigwam.

Atter har de nordamerikanske Indianere tiltrukket sig Verdens Opmærksomhed. Endnu en Gang har de rustet sig til Kamp mod Civilisationen og forøvet blodige og grusomme Overfald paa de hvide Indbyggere, endnu en Gang har de samlet sig til Paakaldelse og Dyrkelse af „den store Aand" for at anraabe ham om at udslette „den hvide Mand" af Jorden, genopreise alle de faldne Rødhuder fra de døde og give dem deres Land tilbage med de udstrakte Jagtmarker og de utallige Bøffelhjorder.

Det har vist sig, at Indianerne — Amerikas Urindvaanere — ikke er modtagelige for Kultur. Hvor denne baner sig Vej — og dette sker jo nu paa de amerikanske Prærier med Dampens Fart og Kraft — der trænges Indianerne tilbage, deres Antal formindskes med rivende Hast, deres Stammer uddør, deres ældgamle Næringskilder tilstoppes, deres nedarvede Sæder og Skikke ringeagtes og tilintetgøres — de bliver fremmede paa deres Fædres Jord. I lange Tider har de kun besiddet visse Landstrækninger, som den nordamerikanske Regering havde indrømmet dem, de „reserverede Grunde", men Gang efter Gang er disse blevne indskrænkede, og efterhaanden som Prærien opdyrkes, forsvinder de mægtige Bøffelhjorde, der saa at sige betingede Indianernes Tilværelse. De ernærede sig af Bøffelens Kød, de anvendte dens Hud til Klæder, deres Knogler til alle Haande nyttige Redskaber, og selve Bøffeljagten paa de vide Prærier var deres største Fornøjelse.

Vi bringer i Dag to Billeder fra Indianernes eller Rødhudernes Samfund. Det ene forestiller deres teltagtige Bopæl, den saakaldte Wigwam, som man ser væsenlig bygget af Huder og Træ. Det andet Billede viser os en lille Flok af Udvandrere, der langt ude paa den ensomme Prærie bliver overfaldne og nedhuggede til sidste Mand af Rødhuderne. Forsigtig har de fredelige Udvandrere bevæget sig fremad med deres Husdyr, Vogne, Redskaber og Levnedsmidler, spejdende efter, hvor de skulde fæste Bo. Som en Stormvind er Indianerskaren kommen over dem og har uden Omsvøb rettet de første dræbende Skud mod „den hvide Mand". Det har ikke nyttet, at Udvandrerne førte Geværer med eller dannede sig en Dækstilling af Vogne, Tønder og Redskaber, Indianerne farer dem forbi, atter og atter, i strygende Firspring og udsender deres Pile og Kastespyd med en forbavsende Sikkerhed. I Aarhundredets første Halvdel var slige Overfald særdeles hyppige, men aftog selvfølgelig med Rødhudernes Antal og Landomraade. Efter en Række blodige og bitre Kampe med Regeringens Tropper, erkendte Indianeren — om end nødtvungen — sin Afmagt og faldt til Føje.

Men det skete kun i en Slags tavs og skummel Trods, der atter ved given Lejlighed kunde flamme op i Had og Hævntørst mod de fremmede. En saadan Lejlighed indtraf i Efteraaret, da der blandt en Del Indianerstammer udbredte sig et Rygte om, at der vilde opstaa en ny Messias iblandt dem, som skulde skænke dem Sejer over „den hvide Mand", og give dem uindskrænket Magt over de store Jagtmarker, der atter skulde vrimle af Bøffelhjorder og Fuglevildt. Messias-Tanken er formodenlig laant fra de Brudstykker af Kristendommen, som Indianerne har tilegnet sig og ofteft sammenblandet med deres egne Myther om „den store Aand". Enkelte af de gamle Høvdinger, som ikke har kunnet glemme den svundne Guldalder, har grebet og udmalet Tanken for dermed at ophidse Stammerne. Det er

særlig Sioux-Indianerne, en af de mest krigerske og røveriske Stammer, eller maaske endnu rettere dens ansete Høvding og Ypperstepræst Sitting Bull, der har gjort sig bemærket som Forkynder af den forestaaende Befrielseskamp. En krigersk Uro begyndte at røre sig i Indianerlejren, ved Trusler og Overfald blev de nærmeste Egnes Beboere drevne bort fra deres Hjem, og daglig opførte Sioux-Indianerne, under Ypperstepræstens Ledelse, den mærkelige saakaldte Aandedans, der skulde fremskynde Frelsens Komme. Fra Bladenes telegrafiske Beretninger ved man, hvorledes det senere er gaaet: Efter nogle Overfald, der tydeligt viste, at Indianernes gamle Hævntørst og Ødelæggelseslyst er lige usvækket, sendte Regeringen en Afdeling Tropper mod Sioux-Indianernes Lejr, flere blodige Sammenstød fandt Sted, under et af de første faldt Sitting Bull, og da Indianerne med deres Hustruer og Børn led forfærdeligt, trak de sig tilbage og ønskede at forhandle. Efter de sidste Beretninger anses Oprøret i alt væsenligt for dæmpet; men det er ingenlunde usandsynligt, at Messiasdrømmen kan vende tilbage ad Aare og atter foregøgle Indianerne et Lokkebillede af Fædrenes store og rige Jagtmarker.

En ejendommelig Rolle har hin religiøse Dans, Aandedansen, spillet. Den har været nøje knyttet til Messias-Tanken og stærkt bidraget til Indianernes Ophidselse. Den er atter og atter bleven nævnt i Telegrammer og Beretninger fra hine fjerne Egne; men det er af naturlige Grunde kun faldet i enkeltes Lod at blive Vidne til Dansen og de dermed forbundne Ceremonier. Blandt disse enkelte er en dansk Mand, Hr. Sam. Gamborg, der opholder sig i Amerika og en Dag først i December red til Sitting Bulls Lejr, hvor han — mod alle kyndiges Forventning — fik Lov til at overvære Indianernes Dans. I et Brev, dateret Standing Rock, N. Dakota, den 12. Decbr. 1890 har han sendt „Nationaltidende" en særdeles livlig og anskuelig Skildring af Rødhuderne og deres religiøse Dans, som vi her ønsker at gengive, just fordi den beror paa Selvsyn og virker med det selvoplevedes Magt.

„Sioux-Indianerstammens Høvding og Ypperstepræst Sitting Bull har sin Lejr ved Grand River, hvor denne Flod flyder sammen med Missourifloden, og henved 40 Mil fra Regeringens Kontrolstation. Her er det, at Indianerne, opfyldte af, hvad der kaldes „the Messiah craze", nu snart i de sidste tre Maaneder daglig har danset deres uhyggelige, djævelske og skrækindjagende „Ghostdance" (Aandedans).

Der er blevet skrevet saa meget om denne Dans, men man ved i Virkeligheden saa lidt, at det altsammen er noget nær Gætteværk. Sioux-Indianeren er meget mørk og indesluttet af Karakter, desuden vild og fjendtligsindet mod de hvide. Man har betragtet det som livsfarligt at være i Nærheden af de fanatiske Indianere, da de udtrykkelig har sendt Advarsler om, at man skulde holde sig borte, saa længe de religiøse Ceremonier vedvarede. Denne Anmodning er til Dato klogelig bleven fulgt, og endnu har kun to hvide foruden mig overværet disse vilde Scener ved Standing Rock.

Det var ikke uden lange Omsvøb og meget Bryderi, at Regeringsagenten tillod mig at ride ud til Grand River i Retning af Sitting Bulls Lejr. Naturligvis paa eget Ansvar. Som Fører fik jeg med en af Vestens forvovne „cowboys", der var hjemme paa de aabne Prærier og i mange Aar havde levet sammen med Indianerne. Han var en prægtig Fyr at se til, høj, bredskuldret, med langt Haar ned over Skuldrene og et Par skarpe, graa Øjne, som syntes at gennembore alt. Det lange stille Liv under idelige Farer havde gjort ham til en Mand af faa Ord, men kvikke og afmaalte var hans Bevægelser, og man forudsaa i ham en Mand vant til at handle i et kritisk Øjeblik. Han talte lidt og lig Indianerne kun i Enstavelsesord; men efterhaanden som vi blev bedre kendte, og efter at han havde lugtet et Par Gange til min Whiskyflaske, fortalte han mig mange interessante Historier om Landet, hvorigennem vi red.

Henved fem Mil fra Stationen gik Vejen forbi en Skraaning, paa hvilken der stod to Cottonwoodtræer (populus monilifera). De bar en mærkelig Frugt. Højt oppe imellem Grenene var henved et halvt Dusin døde Indianerlegemer bundne til raa, utilhugne Stænger og derefter ved Hjælp af solide Læderremme fasttøjrede til Træernes bladløse Grene. Med de afdøde Krigere var alle deres Effekter „begravede" lige til Blikbægrene, af hvilke de brugte at drikke. Ved Foden af Træet fandt jeg et saadant Bæger halvt fortæret af Rust. Efter hvad min Fører fortalte, havde disse Lig allerede i mange Aar ligget i denne luftige Grav. Det kunde da ogsaa ses. Den skarpe Vind, som fejer over Prærien, havde leget Tagfat med Tæpperne og Klæderne og i Forening med Regn, Sne og Solskin omdannet dem til Pjalter, som her og der lod et Stykke Skelet til Syne. Øverst oppe svajede en sort Haarlok frem og tilbage i Morgenvinden, og det saa ud, som om Elementerne havde ført en lang Kamp om den og til sidst vilde sejre og vinde — Skalpen, den Pryd,

Udvandrere overfaldes af Indianere.

Indianeren sætter højest, og uden hvilken han ikke tør møde frem for „den store Aand". Der var i Grunden intet behageligt ved dette Syn. Tvertimod, og dog var det fuldt af Interesse for en, som studerer denne mærkelige Menneskeraces Ejendommeligheder.

Meget faa Indianere bliver begravede paa denne Maade nu til Dags, idet Regeringen nemlig leverer Kister til dem, der ønsker at jorde deres døde. Nu og da hænder det imidlertid, at en af „den gamle Skole" haardnakket holder fast ved at ville begraves ti Fod over Jorden i Stedet for et Par Fod under, og saa faar han sin Vilje.

Omtrent tyve Mil fra Stationen passerede vi forbi en Stendynge paa en Høj. Det var Stedet, hvor en Ree-Indianer var begravet — et Offer for en af de mange Fægtninger, som stadig fandt Sted imellem Sioux-Indianerne og Arickareerne. Højen er kendt som „Last Figth Butle".

Det var efter Solnedgang, at vi naaede Grand River. Fire Mil syd for Sitting Bulls Lejr er der en Indianerskole, hvor en fransk Kanadier, hvem Indianerne kalder „Jack", er Lærer. Jack har levet henved otte Aar imellem Indianerne og taler Siouxsproget til Fuldkommenhed. Han modtog mig, som var vi gamle Bekendte, og dækkede op for mig det bedste, han havde i Huset, og hans Interesse for mig var udelt, da han hørte, jeg var Reporter og ude paa Æventyr for at bringe Nyheder til Læsere — way over on the other side. Næste Morgen stod han tidlig op for at skyde et Par Ænder til Frokost. Kort efter hans Tilbagekomst fik vi Besøg af et Par Indianere fra Bulls Lejr, som bragte min Fører en Besked, der fuldstændig svækkede ham. Det hed sig, at hvis han viste sig i Nærheden af Lejren, vilde han blive modtagen paa en saadan Maade, at han skulde huske det i mange Aar. Maaske Indianerne er ordholdne især med den Slags Løfter, thi min Fører tabte med et Lysten til at tage med til Lejren. Han vilde tilbage til Stationen og det straks. Om jeg fik Dansen at se eller ej, var med et blevet ham aldeles ligegyldigt. I min Nød anmodede jeg min Vært Jack om at ledsage mig, og hellere end at lade mig tage afsted alene, lovede han at følge med. Vi begav os afsted, og efter at være redne omtrent fire Mil gennem Skoven langs Flodbredden kom vi i umiddelbar Nærhed af Indianerlejren.

Det var et interessant Billede, som nu udfoldede sig for os. Jeg glemmer det aldrig. Vi befandt os paa et Højdedrag. Lejren laa i en Lavning neden for os, mod Syd begrænset af Floden, og paa de andre Sider omgiven eller rettere indesluttet af Bakker. Arenaen i dette naturlige Amfitheater var Lejrpladsen; den var henved en Kvadratmil stor og aldeles flad; kun hist og her i Udkanterne langs Bakkeskraaningen fandtes enkelte Træer. Lige i Midten stod den høje „medicine pole", det nødvendigste Inventarium for „Ghostdancing".

Denne Stang var dekoreret paa Toppen med smaa, hvide Ørnefjer og Stykker af kulørt Flonel og Sirts. I det fjerne saa vi en Sky af hvidt Støv, som rullede let hen over Prærien, sprang over Vejen forbi Hytterne og begravede sig i Floden. Det saa ud som en spøgelseagtig Budbringer, der skyndte sig afsted for at underrette „den store Aand" om, at de troende nu igen havde begyndt deres Dans til dens Ære.

Som tidligere sagt, har denne Dans nu varet ved i tre Maaneder; den begynder bestemt hver Dag om Middagen og ender ikke, før Solen gaar ned. Formiddagen forløber med Renselsesprocessen. Denne er nok værd at beskrive, især da den er et aldeles nødvendigt Tilbehør til Aandedansen. I umiddelbar Nærhed af Hytterne, ikke langt fra „the medicine pole", var Pladsen tæt besat med smaa, burlignende Aflukker, lavede af bøjede Pilegrene. Hvert især var stort nok til at rumme det sammenbøjede Legeme af en Indianer. Her er er det, at Indianeren nyder sit Svedebad, der i Virkning ikke staar tilbage for det bedste tyrkiske Bad, vi faar i vore Verdensbyer.

Badet er Simpelheden selv. Et Hul er gravet i Midten under det buede Dække, og en Ild er antændt; paa den lægges der en Mængde temmelig store Flintesten. Naar Stenene er glødende, melder Sqauw'en (Indianerens Hustru) sin Hr. Gemal, at alt er i Orden, og den støvede Kriger triner frem fra Hytten (tepee) aldeles nøgen, kun med et Stykke Tøj om Bæltestedet. Idet han gaar hen imod „Svedekassen", tildækker Squaw'en Pilegrenene med Uldtæpper og sørger omhyggelig for, at alle Aabninger bliver vel tilstoppede. Naar den „brave" endelig har pint sig igennem den lille Aabning ind i „Kassen", afører han sig her sit eneste og sidste Klædningsstykke, og en Spand Vand rækkes ind til ham gennem Aabningen. Vandet slaar han straks over de gloende Sten, og det lille Rum er med et opfyldt af hed Damp. I denne vist mindre behagelige Atmosfære sidder han saa, indtil han transpirerer frit fra alle Porer og har frigjort sig for mindst et Par Pund Dakota-Snavs. Naar han saa har Fornemmelsen af, at han er tilstrækkelig ren, fæster han atter det moderne Figenblad om sig og kryber ud. Her tørrer han sig af og rubber sig paa den Hob af Bast, hans altid opmærksomme Sqauw har lagt

for ham, tager Tæpperne paa Armen og marscherer majestætisk tilbage til sin Tepee. Han er renset, nyfødt og værdig til at stilles Ansigt til Ansigt med „den store Aand“ — naar han blot faar iført sig sine hellige Klæder — en anden Nødvendighedsartikel for denne Dans. Sqauw'en bader sig — eller rettere damper af — paa samme Maade, kun er der det at bemærke, at hun har at gøre alt Arbejdet selv. Uden andet Dække end en Sirtseskjole vandrer hun fra Hytten. Denne Kjole afører hun sig, naar hun er kommen igennem Aabningen, og naar hun tror, hun har svedt nok, kryber hun ud, tørrer sig af paa Kjolen, tager den paa og vandrer paa ny tilbage til Hytten. Det er ikke noget egenlig indtagende Syn at se hende halvvaad og halvnøgen, kun med den tynde, pjaskvaade Sirtseskjole om sig, springe henad til Hytten.

Naa, begge er nu nydelig rene, det vil sige rene efter Indianerbehov, thi Sæbe er naturligvis banlyst ved denne hellige Renselsesfest. Det næste er at klæde sig paa til Dansen. Et af de første Forlangender er at skille sig af med alt, hvad der minder om Civilisation. Indianeren har at møde i den hellige Kreds uden Spor af noget, som kan minde om den hvide Mand, og uden Metalgenstande af nogen som helst Art.

Her er en Gaade at løse, og Spørgsmaalet ligger nær: Hvorledes er disse mærkværdige Regler opstaaede, og hvorfor iagttages de?

At de enkelte Regler er absolute, nødvendige og forpligtende for Danserne, har jeg fra ingen mindre end en Bull, Sitting Bulls Brodersøn, og en af Lederne af Dansen. Jeg spurgte ham igennem min Fører om Betydningen af de enkelte Regler, hvorfor de var iagttagne m. m.

Han svarede, at „den store Aand“ havde ordnet det saa, men hvorfor kunde han ikke sige.

Indianeren har et alt andet end indbydende Udseende, naar han er klædt paa til Dansen.

Det lange sorte, stride Haar er indflettet med Ørnefjer — Emblemet for Aandedanserforeningen. Det ser næsten ud, som om det var en organiseret Forening, hvor hvert Medlem som Tegn paa Værdigheden bærer en lille, dusket, hvid Ørnefjer enten i Haaret eller Hatten. For Aandedansen har denne Fjer samme Betydning, som Vinklen og Kompasset har for Frimureren og Laurbærgrenen for en Pythias-Ridder. En Dag, medens jeg opholdt mig paa Stationen, hvor Indianerne faar deres Rationer udleverede, saa jeg unge og gamle i Snesevis, alle med denne lille emblematiske Ørnefjer, og Regeringsagenten forsikrede mig, at de var Dansere, om end for Øjeblikket out of action.

Det mærkværdigste Tilbehør for Danserens Dragt er den saakaldte „hellige Kjole“ eller Skjorte, en Beklædningsgenstand af almindeligt Bomuldstøj, omtrent som en hvid Skjorte, kun lidt længre. Den bæres à la ghost Façon, faldende ned over Knæene og aaben i Halsen. Den er udstyret og dekoreret med malede Figurer og betragtes med den højeste Respekt af de stakkels overtroiske. Sitting Bulls Kjole er lavet af Hjorteskind og virkelig et Kunstværk i sin Slags. Han paastaar, at den er en Gave til ham fra „den store Aand“, og alle hans Følgesvende tror blindt dette Nonsens. Den minder en dunkelt om Beskrivelsen af de hellige Klæder, baarne af Jødernes Præster. Paa hver Side af Brystet er der malet et stort rødt Kors, og midt paa stirrer der en et stort glødende Øje i Møde; over den nederste Søm findes malet en aflang, rød Firkant. Bagsiden er udstyret med Perlearbejde i de mest fantastiske Figurer og Farver; fra Skulder til Skulder snor der sig en mægtig Slange i talrige Bugtninger. Denne særdeles geniale Tegning er udført og udarbejdet af Sitting Bulls Favorit-Sqauw; han har nemlig to Koner. Hun laa udstrakt paa Jorden med Ansigtet nedad, nøje følgende de dansende, ikke mere end højst tre Fod fra, hvor jeg standsede min Hest og iagttog Ceremonierne.

(Sluttes.)

For Hus og Hjem.

Rosenvand, Rosenessens og Rosenlikør. Hvem der har mange Roser, kan paa en nem Maade tilberede sig godt Rosenvand. Man tager en Lerskaal eller Krukke, breder et Klæde over den og lægger et Par Haandfulde rene Rosenblade paa Klædet. Dette dækkes derpaa med Laaget af en Buddingform, hvis Rand gaar ned om Skaalen. I Laagets øverste Rum anbringes Gløder, og man vedbliver dermed, indtil Bladene er tørre. Paa den Maade siver Rosenvandet ud af Bladene og drypper gennem Klædet ned i Skaalen. Nu renser man Klædet, hælder det indvundne Vand paa en Flaske, og bliver saa ved, indtil Forraadet af Blade er opbrugt. — Vil man lave Rosenessens, fylder man en ren Flaske med friske, ubeskadigede Blade af røde Centifolier uden at trykke dem sammen, fylder Flasken med Druesprit og lidt fin Kognak, og stiller saa den velproppede Flaske 3—4 Uger i Solen eller paa en varm Skorsten. Hælder man om Vinteren nogle Draaber paa Kakkelovnen, fyldes Værelset med en kostelig Rosenduft. Paa samme Maade kan man behandle Violer, Resedaer og Heliotroper. — Fremstilling af Rosenlikør sker paa følgende Maade: 25 Kvint frisk plukkede, stærkt duftende Rosenblade rystes i en Skaal sammen med ½ Pot lunkent Vand, og man lader det staa fast tildækket i to Dage. Derpaa sier man Vandet fra gennem en tynd, ren Klud, presser Rosenbladene lempeligt og blander det saaledes indvundne Rosenvand med lige saa meget fransk Brændevin eller Kognak. Til en Pot af denne Blanding sættes ½ Pd. hvidt Melis, nogle Korianderdraaber og en Pris Kanel. Man lader det trække 14 Dage i Solen, føjer nogle Draaber Kochenilletinktur til, filtrerer Likøren og hælder den paa Flasker.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5 6 7

Her er en Ret, du vel ofte har spist,
om du end den ikke som Livret har prist.

2 3 4 5 6 7

En gemytlig lille Fyr med Vinger,

2 7

der nok med Tiden saadanne bringer.

4 5 1

En Del af sit Legeme kalder man faa,
men rettere: Tilværelsen dog i det hele.

6 5 4

En Flod, du aldrig har sejlet paa.

1 5 7

En saadan kan ofte i flere sig dele.

1 2 7

Denne skal for os skærme og stille.

5 3

Naar dette du har, da er du ej stille.

7 2 1

Hvad skal til Slutning om dette jeg sige?
Jo: Gæt Logogrifen, saa er du det lige.

J. J.

Gaade.

I mit første kan du et Bogstav stave.
Hvad der er mit andet, kan ej kaldes glat.
Mit hele er en Stat, som du Dag og Nat —
for at naa — maa frem over Have.

J. J.

Rebus.

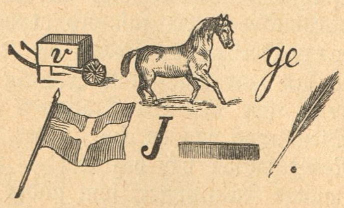

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 17: Mis, Kat, se, Akset, Stak, Skat, Kasse, seks, Missekat.

Rebus i Nr. 17: Et Minde.

Juridisk Raadgiver.

1. Der er udlagt en Hedevej paa min Mark til min Nabo; har uvedkommende Ret til at færdes ad den?

2. Hvis ikke, hvor skal jeg saa henvende mig for at forbyde det?

En stadig Holder i Viborg-Egnen.

Til 1. Nej.

Til 2. Naar Spørgeren ved Opslag eller paa anden Maade har tilkendegivet, at Vejen er privat, vil han, dersom nogen uvedkommende færdes ad den, kunne henvende sig til Politimesteren og i Medfør af Mark- og Vejfredsloven af 25. Marts 1872 faa den eller de paagældende tiltalt og straffet med Bøder under en offenlig Politisag.

* * *

1. Har en Mand, der bor paa Møn, Lov til at handle med Uldtøj, naar han rejser til Jylland og opkøber Varerne paa Landet, eller skal han have Pas, og hvor skal han faa dette?

2. Har Beboerne af Hammerum og Lysgaard Herreder Lov til at forhandle Uldvarer frem for andre, og hvor staar det i Loven?

En stadig Holder paa Møn.

Den omspurgte Handel er lovlig tilladt. Pas er ikke nødvendigt, men kan efter Omstændighederne være ganske nyttigt for at godtgøre, at man ikke er en Omstrejfer eller Løsgænger, men er ude paa en tilladelig Forretning; det faas hos Politimesteren for 66 Øre.

Til 2. Ved to ligelydende kongelige Reskripter af 14de Februar 1741 blev der tilstaaet Indvaanere af Hammerum, Bøvling, Uldborg og Lysgaard Herreder i Jylland Ret til at omrejse med og afhænde de af dem forarbejdede uldne og linnede Varer. Efter at der ved senere Lov er tilstaaet alle og enhver Ret til overalt paa Landet at opkøbe og til Salg omføre Landmandens Landvæsens- og Husflidsfrembringelser, har den ved Reskripterne af 1741 givne Ret tabt det meste af sin Betydning for Beboerne af de nævnte jydske Herreder; men nogen Betydning har den dog endnu, idet den gamle Ret ikke saaledes som den senere tilstaaede Ret kan forbrydes ved nogen Straffedom.

* * *

Til en Holder A. pr. Skibby. Med Hensyn til private Veje, som en enkelt alene er berettiget til at benytte, er der ikke ved Loven tillagt Sogneraadet nogen Virksomhed. Der skal i det mindste være to vejberettigede, for at Sogneraadets Indblanding i Henhold til Lov af 14de April 1865 kan paakaldes. — Naar Deres Nabo har pløjet Vejen for nær og taget en Plovfure af Rabatten, kan De anlægge Sag imod ham og faa ham dømt til at sætte Vejen i den tidligere Stand. Vil De have Syn over Tilstanden, maa De selv foranstalte det. — En Vej, som man har lovmæssig Adkomst til, har man ogsaa, naar ingen anden Ordning er truffen, Ret til med eget Mandskab at sætte i fornøden farbar Stand.

Ny tiltrædende Holdere

kan endnu faa **Oktober Kvartal** af „Husvennen“, der indeholder Begyndelsen af Fortællingerne „Herremand og Tater“, „Kulsviere“ og „Peder Tordenskjold“. Desuden Bidrag af C. A. Thyrgod, Knud Skytte, Alfr. Ipsen, Zak. Nielsen, B. Elmgaard, Friis Jensen, C. Leunbach, H. P. Lunde o. fl.

De Holdere, der ved Aargangens Slutning lader „Husvennen“ indbinde for at opbevare den som en god og smuk Familiebog, vil vi tilraade at anskaffe Oktober Kvartal, der danner Aargangens Begyndelse.

„Husvennens“ Oktober Kvartal 1890 koster 1 Kr. og faas saa vel gennem Postvæsenet og Boghandelen som ved Henvendelse til

N. C. Roms Forlagsforretning,
Jærnbanegade 5, København V.

Bertel Elmgaards Adresse er: Fiolstræde Nr. 25 2. Sal, København K.

„Husvennen“ udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Det tredje, Digt af Julius Wolff, ved Alfr. Ipsen, med Billede. Armgaard, et Blad af Magleby Kirkebog, ved P. C. B. Bondesen (sluttet). Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Et Vinterbillede. Nu vil jeg rigtig gøre Fa'er Glæde, af Pastor Thorv. Elmquist. Vinterkvælden, Digt af S. H. A. Fra Indianernes Lejr, med to Billeder (sluttes). For Hus og Hjem. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. Ny tiltrædende Holdere.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 19. Søndag den 8. Februar. 1891.

Docent N. J. Fjord.

Docent Fjords Navn var kendt af alle. Han var vel særlig knyttet til Hovedstaden, hvor han havde sin Lærergerning, sin Inspektørpost og sit Laboratorium, men egenlig strakte hans Arbejdsmark sig over hele Landet, og der er næppe et dansk Landbrug, fra Herresædet til den jævneste Bondegaard, hvor ikke hans Virksomhed spores. Han var en Lærer og en Mester, ikke blot inden for Skolestuens Vægge, men fuldt saa vel ude i Livets Virkelighed, i Gaard og Mark, i Stald og Mælkeri. De lærde Sysler forenede sig hos ham med det praktiske Livs Krav. Naar han havde foredraget Videnskabens Teorier, gik han selv ud og lagde Haand paa Værket. Han var paa en Gang Videnskabsmand og Bonde og udfyldte som saadan en Plads, der længe vil staa tom efter ham.

Niels Johannes Fjord var født paa Holmsland i Ringkøbing Fjord den 27. April 1825. Forældrene var fattige Skolelærerfolk, der sad med en stor Børneflok og maatte friste en nøjsom Levevis for at slaa sig igennem paa den karrige Jordlund. Ofte — har Fjord senere fortalt — bestod den daglige Kost kun af Brød, Fedt og Kartofler. Han maatte ligesom sine Søskende tidlig gøre Gavn for Føden og blev om Sommeren sat til at vogte Faar og Kræ i Mark og Klit. Om Vinteren sad han ved sine Bøger hjemme i den lille Skolestue og fik al den Vejledning, Faderen kunde yde ham.

Trods de fattige Kaar var det en lykkelig Barndom, der efterlod dybe Indtryk hos Skolelærersønnen. Grundtræk i hans Karakter som Mand fører i lige Linie tilbage til Smaakaarshjemmet i Vestjylland. Arbejdet paa den fattige Jord, mellem flittige og tarvelige Mennesker hærdede hans Vilje, den havsalte Blæst, de prægtige Udsyn lagde Frikhed i hans Sind, og Faderens jævne Undervisning gav sund, aandelig Vækst.

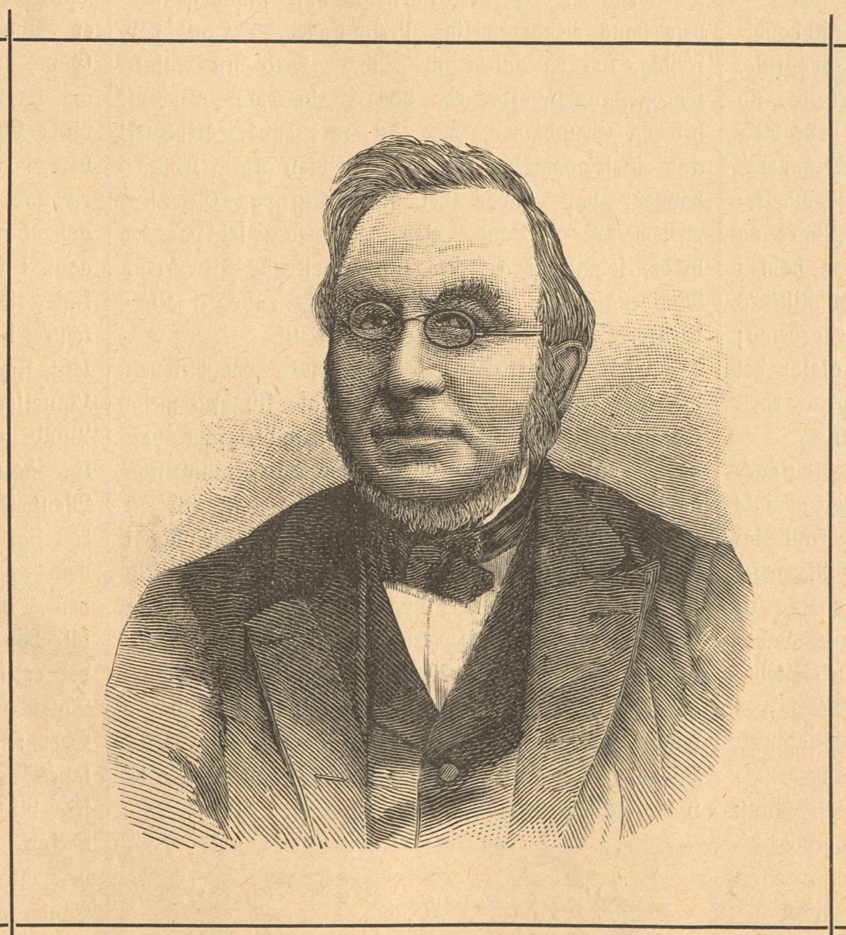

Docent N. J. Fjord

Fjords Hu stod til Lærergerningen. Tyve Aar gammel tog han Seminarist-Eksamen og fik derpaa Embede i Aarhus. Men da Aaret 1848 kom, brød han op, meldte sig frivillig ved Hæren og deltog i hele Felttoget. Hans Dygtighed gjorde sig snart bemærket, og han blev efterhaanden forfremmet til Kommandersergent — havde han været Student, var han bleven Løjtnant. Efter Krigen vendte han hjem til sin Skolegerning i Aarhus og virkede nu her til 1855. Der gik saa smaat Ny af den unge Lærer. Han var ikke blot ivrig i sit Kald, saa hans Elever hørte til de allerflinkeste, men han lagde sig ogsaa med stort Held efter Naturvidenskaberne og stræbte i det hele flittigt uden for Skoletiden at berige sin Viden. Nu og da har vel ny Maal dæmret for Fjord; men han sad jo en Gang fast i sit beskedne Embede, var uformuende og turde næppe tænke paa at vælge en ny Livsbane. Da traf han paa sin Vej en Mand, som baade havde Evne og Vilje til at hjælpe; Manden var D. G. Monrad. Han var paa en Skolerejse kommen til Aarhus og fik straks ved det første Møde Blik for Fjords sjældne Evner. Paa Monrads indtrængende Opfordring opgav den unge Lærer sin Skole, rejste til København og studerede ved den polytekniske Læreanstalt. Kort efter at han 1858 havde underkastet sig Eksamen i Mathematik, Fysik, Kemi og Tegning modtog han Ansættelse som Docent i Fysik ved den nylig aabnede Landbohøjskole.

Det var den rette Mand paa den rette Plads. Han fandt her en Skolevirksomhed rummelig nok for sine Evner. Fra de unge vordende Landmænd, der flokkedes om hans Katheder, gled hans Blik ud over det hele Land. Han vidste, hvor Skoen trykkede, og anede, hvad der kunde udrettes. Saa tog han fat paa sine Forsøg. De begyndte med Vejrliget — Genstanden for enhver Landbrugers første Spørgsmaal — og fortsattes med Undersøgelser vedrørende en Række Kogningsspørgsmaal, saasom Varmens Forplantning i Kød under Kog, Kogning i Hø, Kogning i Dampkogekedler, i store indmurede Kedler osv. Da han havde lært

Folk at koge deres Mad, gik han fra Køkkenet til Mælkeriet, hvor han anstillede Forsøg med Damp, særlig til Ostemælkens Opvarmning, og indrettede sin bekendte „Dampgryde". Ved den Jærnflid og Grundighed, hvormed han arbejdede, ledede det ene Forsøg til det andet. Da Vand- og Ismælkerierne vandt Indgang lærte han Landmændene, hvorledes de skulde indsamle og opbevare deres Is, noget som havde voldt dem mange Bryderier. Dernæst anstillede han Prøver paa Isens økonomiske Anvendelse i Mælkerierne samt en Række Sammenligningsforsøg mellem hurtig og langsom Afkøling. Med Centrifugens Brug i Mælkerierne fulgte ny Undersøgelser af Mælken og Smørudbyttet ved de forskellige Systemer. Han fastslog Hovedregler for Centrifugens Anvendelse, for Afkølingen, for Smørrets Forsendelse med Jærnbaner og Dampskibe — bestandig Sammenligninger, foretagne med den fineste Nøjagtighed, for at tilvejebringe det størst mulige Udbytte for Landmændene og Landet.

Men selv om Smørret var sendt til England, og Osten lavet, saa var Fjord dog ikke færdig. Tilbage var endnu Mælken og Vallen. I Aarene 1884—85 gjorde han Forsøg med centrifugeskummet Mælk som Foder for Kalve og Svin, dernæst ny Fodringsforsøg med Svin for at bestemme Forholdet mellem Foderværdi af skummet Mælk og Valle, samt mellem Korn, Mælk og Valle, og atter en hel anden Række Fodringsforsøg med Køer for at værdsætte Roer i Forhold til Kraftfoder, for at prøve de forskellige Kvægracer osv. Siden 1888 drev han bakteriologiske Undersøgelser, hvortil sluttede sig de omfattende Kærningsforsøg af pasteuriseret Mælk og Fløde, og i 1889 paabegyndte han sine vekslende Smørudstillinger, ved hvilke Landets største Smørhandlere og Mælkerier har været medvirkende.

Fjord begyndte sine Forsøg paa Landbohøjskolen; men Værkstedet blev ham snart for lille. Han maatte ud i det virkelige Livs Arbejde, ud paa Landet, blive Bonde, skulde det ret have Art. Saa gæstede han da Herre- og Bøndergaarde, Fælles- og Andelsmælkerier, tog selv fat i Mælkeriet og Stalden og gjorde Husbond og Piger og Karle til sine lærvillige Elever. Alle kom ham i Møde; Besætning, Arbejdskraft, Redskaber stilledes til hans Raadighed, ofte betydelige Pengebeløb; thi det forstod alle, at for denne Mand gjaldt det Sagen, Landbrugets Fremskridt, og at han arbejdede med rige Evner og en lykkelig Haand.

Fra første Færd var det Landhusholdningsselskabet, der afholdt Udgifterne ved de geniale Forsøg, men senere modtog Fjord et rundeligt Statstilskud, der jævnlig forhøjedes, indtil Regering og Rigsdag i 1882 bevilgede 122,000 Kr. til „Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskoles Laboratorium for landøkonomiske Forsøg". Dette Laboratorium opførtes paa Landbohøjskolens Mark ved Rolighedsvej og kan nu betragtes som Midtpunkt i et helt System af Forsøgsstationer rundt om i Landet. For helt at kunne dyrke sin Forsøgskunst — der ogsaa vakte betydelig Opsigt i Udlandet — fik Fjord Bopæl paa Laboratoriet og fritoges efterhaanden forat holde Forelæsninger over Fysik.

Det var en vid Mark, Fjord naaede at komme over, og dog gik han Vejen i sindige Skridt. Han tog kun een Sag for ad Gangen, men til denne gav han sig ogsaa fuldt og udelt hen, forstod med sit kloge Blik hurtig at finde, hvad der var „det egenlige Kærnepunkt" og slap den ikke, før hver Del var klart belyst, og hvert Gran nøje vejet. Han tænkte stort, men det var utroligt, hvad hans Tanke kunde rumme af smaa Ting, naar han t. Eks. i sine Beregninger inddrog Centrifuger, Bøtter, Spande, Dampskibsrum, Valle, Klid, Roer, Kartofler, Oliekager foruden hele Herregaardsbesætninger af Køer og Svin. Hjemme i sit Laboratorium fyslede han som Videnskabsmand med Naturlovene, med kemiske Sammensætninger og Analyser, ude paa Forsøgsgaardene beregnede han Spild, Svind og Vinding saa nøjagtig som den bedste Bonde. Saa vidt spændte hans ejendommelige Snille, der i Forening med en skarp, lys Forstand og en rastløs Flid har bragt det danske Landbrug et Kæmpeskridt frem.

Dog havde Landbruget ikke Fjords hele Kærlighed, men maatte dele med Almueskolen. Hvor højt han end kom paa Straa, glemte han ingen Sinde sin første Virkekreds og sine første Kaldsfæller. Han var Inspektør for de Monradske Lærerkursus og i mange Aar Regeringens Raadgiver i Skolesager, endvidere Medlem af Eksamenskommissionen og Sjælen i alt, hvad der vedrørte Skolevæsenet paa Frederiksberg, hvor han boede. Disse Hverv førte ham i Forbindelse med mange af Landets Lærere, og stort er deres Tal, der er gaaede trøstede og opmuntrede fra Fjord. Han kendte Skolens Fortrin og Brist, derfor blev han dens ivrige Talsmand, og han holdt af den jævne, flinke Lærerstand, der i nøjsomme Kaar har udrettet en betydningsfuld Gerning, derfor optraadte han som en varm Forsvarer, naar Standen blev angrebet eller ilde omtalt fra akademisk Side.

Fjord var en jævn og vennesæl Mand, den samme enten han som Præsident i Landhusholdningsselskabet forhandlede med Ekselllencer og fornemme Jordbdrotter, eller han modtog Besøg af en fattig Vinterlærer fra Jyllands Hede. Han bevarede et stærkt Præg af Hjemstavnen, det røbede sig i hans brede, vestjydske Maal, i hans sunde Tænkemaade, og det smeltede nøje sammen med hele hans ejendommelige Personlighed. Han var frejdig, lys og aaben af Sind. Med sin omfattende Dannelse forenede han en bondefast Djærvhed og Grundighed, med sin store Livserfaring et ægte jydsk-godmodig Lune. Han blev aldrig Københavner; han havde vel sin Bolig paa Grænsen mellem By og Land, men man saa let paa de brede, joviale Træk, det lune, forskende Blik, paa Mandens sikre og sindige Færd, ja endog i Klædernes Snit, at han hørte Landet til.

Efter et kort Sygeleje døde Fjord om Aftenen den 4. Januar 1891, omgivet af sin nærmeste Slægts Kreds. Det blev ham forundt, som han havde ønsket, at gaa bort, mens han endnu stod aandsvaagen og frisk i sin Gerning. Han var en lykkelig Mand — lykkelig, fordi hans Evner i Tide førte ham ind paa en Livsbane, der altid laa rig og solbeskinnet for ham, dernæst fordi han var stærk nok til at bære de gode Dage. Selv kaldte han sit Liv et Eventyr, og man forstaar, at Præsten, der talte ved Graven, til Tekst havde valgt de skønne Salmeord, hvor Kong David takker Livets Herre, fordi „Maalesnoren er faldet paa de yndige Steder". B. E.

De mange Talenter og det ene Talent.

Af Pastor C. Leunbach.

Skønt det regnes for en Lykke i denne Verden at være i Besiddelse af et eller andet særligt Talent, er det dog langt fra Tilfældet, at de saakaldte talentfulde Mennesker altid er lykkelige eller selv føler sig lykkelige, tværtimod, om den største Del af dem gælder det modsatte. Det ligger ikke blot deri, at ikke saa faa talentfulde Mennesker paa Grund af, hvad man kalder uheldige Omstændigheder, saasom manglende Pengeevne, ikke ser sig i Stand til at faa deres Talent udviklet og anvendt, og saa lader de sig derved friste til Misfornøjelse med Tilværelsen, gaar i Rette med „den haarde Skæbne", der lader deres Krav uopfyldte. Men selv hvor Kaarene er saa gunstige og heldige som muligt, hvor Mennesker faar deres særlige Talenter baade rigt udviklede og rigt anvendte, selv der er Lykke og Følelse af Lykke ingenlunde en given Sag, men for kun alt for manges Vedkommende en manglende Sag. Det kommer i saa Fald i dybeste Grund af, at man ikke tager sit Talent som en Gave fra Gud, der skal bruges under Bøn og helliges ved Tak. Hvor et Talent ikke tages som en Gave fra Gud og benyttes i Overensstemmelse dermed frister det altid paa en eller anden Maade ind i Synd og fører netop derved bort fra den sande Lykke, thi al Synd er og bliver den virkelige Lykkes Hindring.

Skønt ethvert Talent i og for sig er et Gode, gaar det dog altsaa dermed som med alle jordiske Goder, det sikrer ikke et Menneskes sande Lykke; den er betinget af noget helt andet. Den sande Lykke er ganske vist ogsaa afhængig af en Gave, et Slags Talent, et betroet Pund, men det er en Gave, som er skænket alle Kristendøbte, saa de alle, om de vil bruge den Gave, nytte det Talent, kan vinde Lykken. Denne Daabsgave er Troens, Haabets og Kærlighedens trefoldige Skat, en udelelig og udskillelig Enhed, saa vist den sande Kristendom har Haabet og Kærligheden i sig. Det overgaar i Herlighed ethvert andet Talent, som nævnes kan, thi det er selve det evige Livs Talent. At tænke sig, at saa mange, som har faaet dette Talent skænket, lader det ligge unyttet hen som hin Lignelsens lade Tjener, der gravede sit betroede Pund ned i Jorden og lod det ligge der. Netop lige saa uforstandigt og utaknemmeligt bærer de mange Mennesker sig ad, som aldeles ikke agter paa den kostelige Daabsgave, der i sin Tid ogsaa er skænket dem af Guds Naade. Intet maa fortrydes, som den Daarskab, og gid den af alle dem, som er hildede i den, maa blive i Alvor fortrudt, inden det er for silde, inden det betroede, men unyttede Talent tages fra dem for bestandigt, i Henhold til Ordet: „Hvo, som ikke har, ham skal endog fratages det, han har," det betyder: „Hvo, som slet ikke vil benytte det, som er givet til Benyttelse, og derfor i Grunden er som den, der ikke har det, han skal til sidst miste Muligheden for nogen Sinde at kunne bruge det, han en Gang har haft."

At tænke sig, at det er selve det evige Livs Talent, Talen er om! Hvilken usigelig Herlighed at have faaet det Talent betroet; om man udnytter det ret, da er man hovedrig, om man i Verdens Øjne er aldrig saa bundfattig, ja, om man kun har det tørre Brød til dagligdags Kost; da er man en lykkelig Sjæl, om de udvortes Kaar end er nok saa trange, ja, om man uden Slægt og Venner ligger ene og forladt paa sit Sygeleje. Det er ingen overspændt og uvederhæftig Tale,

atter og atter gennem de mange Aarhundreder har Virkeligheden leveret Bevis derfor, og end den Dag i Dag kan man træffe dem baade her og der, de fattige, de ensomme, de syge Mennesker, som trods al denne jordiske Elendighed har Lyksalighedens Smil i Ansigtet og Taksigelsens Ord paa Læberne.

Hvilken mægtig Gendrivelse af de vantros Paastand om, at der ingen virkelig Trøst og Hjælp skal være over for Jordelivets Nød i Kristendommen, der efter deres Mening kun kan give Anvisninger paa et tilkommende Livs Glæde. Vil man spørge saadanne troende Kristne, som ud af daglig Selverfaring taler om en overjordisk Lykke trods al Jordelivets Nød, om det nu kun er et Haab om tilkommende Lykke, de har, saa vil de svare: Det er forvist ikke blot et Haab om tilkommende Lykke, som fylder os, det er virkelig Nydelse af allerede nærværende Lyksalighed, som skænkes os, Bevidstheden om, at hvile i Guds Kærlighed, Følelsen af at være gennemstrømmet af hans Fred. Aldrig fik nogen Sinde nogen Arving til jordisk Rigdom saa mange og saa store Forskud paa Arven udbetalt, som vi alt nu faar Forskud paa Himmelarven, og for hvert Forskud vokser endda selve Arvens Størrelse, saa her gælder Herrens Ord: „Hver, som har, han skal gives, og han skal have til Overflod."

Ja, tilvisse, derom gælder det for den sande Lykkes Skyld at udnytte det evige Livs Talent, det er os skænket og betroet som Daabsgave, og netop saaledes udnytte det, at vi drager alt jordisk og timeligt, som vi faar med at gøre, ind under den Udnyttelse. Da alene kan man paa rette Maade anvende dette eller hint særlige, jordiske Talent, som maaske ogsaa er en givet, da faar man det helliget i Guds Tjeneste. Og stiller Forholdene sig saaledes, at man ikke kan faa det jordiske Talent udviklet og anvendt, nu, saa kan man uden Mismod finde sig til Rette dermed, tage denne Skuffelse med ind under Arbejdet paa at vokse i Troens Lydighed, i Haabets og Kærlighedens Glæde. Og har man maaske slet ikke faaet noget saakaldet jordisk Talent at virke med, er man maaske efter Menneskers Dom, den mindst begavede, som tænkes kan, nu vel, man kan ydmygt finde sig til Rette hermed, ja, i Fred, i Glæde og i Tak, naar blot man har faaet Øjet op for, at et Talent fik man dog betroet, det herligste af alle, selve det evige Livs Talent, og naar man saa i Sandhed har taget Arbejdet op at udnytte det Talent sin Sjæl til den rigeste Lykke.

Et Vinterbillede fra det høje Nord.

(Med Billede.)

Hvad vilde den danske Kystboer sige, naar han pludselig kom op i hine Egne i det høje Nord, hvorfra omstaaende Billede er hentet. De mægtige Isbjærge staar truende og blinkende, belyste af den lavtstaaende Middagssol, som nylig har hævet sig over Synskredsen efter at den flere Maaneder lange Polarnat har ruget over Ødet. Havet har begyndt at bryde op og at føre Ismasserne sydpaa. Paa den faste Is ser vi nogle Eskimoere, der synes at have overvintret paa Isen, da de har opført Snehytter paa Isflagen. Gaar denne i Stykker, har de deres Kajakker til at gaa til Søs med. Vil de kunne klare sig i de lette Skindbaade imellem de umaadelige Iskolosser? Vi tror det. De er vante til at færdes i disse farlige Naturomgivelser og befinder sig vel, hvor vi hurtig vilde gaa til Grunde.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Har hun snakket noget om mig?" spurgte Bendt.

„Hvem?"

„Annine."

„Ikke et enstigt Ord. Jeg spurgte hende en Dag, om hun sørgede for dig. „Næ—hæ!" svarede hun og slog et Gab op, „ham har jeg glemt for længe siden"."

„Tror I da, hun har?"

„Det har hun vel sagtens. Du havde daarlig faaet Hælene uden for Byen, førend det hele var lavet med Troels . . . du ved da, hun skal giftes?"

„Nej."

„Jo, det blev lavet lige paa Steden. Naa, jeg siger ikke noget for det, de er nødt til det for Jord og Kræ og det hele."

Han svarede intet.

„De er jo nødt til det," gentog hun.

„Ja, de er jo nødt til det."

„Gudheden — ja! Hver strider for sit," sukkede hun og favnede med en bevæget Stemnings lange Arme sin egen Gaard, Pungen under Dynen og Bendts gode Gaard.

De laa længe tavse; da hørte hun ham rage ved Træskoene.

„Hvad nu?"

„Jeg gaar bare ud lidt; jeg synes, her er saa fælt hedt."

Bendt vendte tilbage til Tisvilde.

Langt ude i Sydøst stod Skovene i Synsranden og drog. Det var, som han kunde lugte Hindbær og Graner.

Ofte gik han ud paa Klinten og saa ind over Land med Hjemlængslens lange Blik. Til venstre, ikke mer end en god Mils Vej borte, saas Valby Hegn, Harager- og Høbjærg Hegn, til højre, i fjern Udviskethed, Nejede Vesterskov, og bag dem alle den milelange Gribskov, der i sin grønne Dis gemte tusinde Minder: al Barndommens Drøm og Lykke, Milernes Duft, Ynglingens urolige Længsler, Nattejagternes dragende Liv — — —

Hvad var der i Grunden blevet af Trylleriet i Tisvilde, Trylleriet, som han i Barndommen havde set som gennem røde og blaa Glas, Trylleriet, som paa St. Hansaften og Dag havde givet hans Sind saa mange stærke Paavirkninger af Alvor og Poesi og tumlet ham rundt i Sanseattraaens Hede? Hvor kan dog Vanen, Hverdagssynet gøre Livet nøgternt! Kilderne blev til et Par ganske almindelige Vandpytter, Gravhøjen en sørgmodig, forfalden Stensætning, hvor Ensomheden hvæste i Bynkene, og hvor der lugtede af raadne Surklude. Og Skoven — Skoven, som han havde været saa indtaget i — hvad var den, da han rigtig fik efterset den? At man æltede i Sand til Knæene, fik endda være; men hvad var det for nogle Træer? Raadne Grene med Laser af hvidt Lav stak frem i alle Kroge, mange af Fyrretræerne var helt gaaede ud, andre kæmpede med Døden, flere af Bakkerne frembød det vederstyggeligste Syn ved deres hvidgraa Mosdække, der mindede om et skurvet Hoved, nede i Lavningerne fandtes ganske vist kønne Birketræer og strøgvis tegnede ogsaa Granerne godt; men i Yderkanten mod Vest, hvor de skarpe Havvinde havde deres fri Spil, stod Træerne og vred deres tynde Dværgelegemer i Krampe, saa man ordenlig kunde høre dem skrige hver Gang Blæsten tog dem i Armene. Det var kun, naar man kom op paa Højderne, at alt, Træer, Bakker og Dale, samlede sig til et harmonisk Helhedsbillede, hvor alt det uskønne og forkrøblede forsvandt bag Kronernes grønne Slør eller tabte sig i Fjernhedens Utydelighed. Men hvor var Gribskovens slanke Bøge og Kæmpeege? Og hvor var Gribskovens stolte Krondyr og myldrende Flokke af Daa- og Raavildt?

Raabjærg og Harehøjene havde han ikke gæstet siden St. Hansdag. Han vidste ikke ret, hvordan det kunde være, men han gad ikke tage der ud.

Værst af alt var Ensomheden. Omlandet, hvor det havde mylret med Mennesker St. Hansaften, hvor det havde suset i Luften med Sang og Toner, laa nu øde og folketomt, ofte skjult af fygende Sandstøv, der gav Luften en død, rødlig Tone og fyldte Mund, Næse og Øjne med skærende Smaadele.

Han mærkede, at han var bleven narret paa mere end en Maade.

Hvad var der tilbage af Trylleriet? Jo — Havet. Det havde holdt, hvad det havde lovet. Altid var det nyt, altid stort, dragende ved sin Gaadefuldhed, manende i sin Vælde. Det kunde ligge blankt under Morgendisen, kun vuggende sig med vage Dønninger over Revlerne, det kunde vælte sig med graagrønne Braadsøer, der krummede sig i Luften og styrtede for over i deres eget Skum, medens det inde ved Kysten gyngede med lange, flade Rullinger, der mandhaftig jog efter hinanden op i Stenene, men straks trak sig tilbage i Moderskødet. Eller det kunde give Luft for al sin ubændige Omvæltningslyst, sætte Volde som Husrygge op i Lyset, skumme med vældige Styrtninger, true og tordne med al den vilde Rædsel, som Havdybet rummer.

Første Gang han saa Havet rigtig i Oprør, var det, som han vaagnede til et forstærket Liv. Frygt var en Følelse, han ikke kendte, nej, Kamp og Liv var hans Drifters Lyst. Han slugte med Velbehag den vaade Søluft og fulgte med opspilede Øjne de stejle Søer, der som levende Klinter skød sig fremad med uimodstaaelig Vælde. En ubestemt Trang til Kamp, til at gaa løs paa Alverdens Skæbner og naa det uopnaalige skød sig op i ham og varmede hans Legeme.

Annine? — — Hvorfor tænkte han altid paa Annine her ude? Hvorfor var hun med i alle hans Syner ind mod Skovene? Regnskabet mellem dem var jo for længst opgjort, og snart vilde hun ligge i den tykke Troels' Arme. Nu vel, han havde selv holdt sine Tømmer, og Køretøjet var hans eget. Aldrig skulde Annine faa den Tilstaaelse af hans Mund, at han ikke havde spændt rigtig for, da han kørte til Tisvilde.

Saa mudrede det op i ham med uklare Forbandelser, og saa — — gik han hjem for at se, om Tønnes var oppe.

Undertiden fik det bløde og barnlige i Kulsviernaturen Magten over ham og tvang Vildskaben i Blodet til Ro. Var det dog ikke det bedste at

gøre saa meget som muligt ud af Livet her oppe, det Liv, som skulde leves.

„Marne, kom! Lad os glemme alting og se at holde rigtig sammen — vi to.“

Da kunde hun le saa hjertelig ad hans Højtidelighed og lade sig dumpe hen i hans Favn. „Du er dog en morsom en at se paa, naar du saadan frier til mig.“

— — Nej, han væmmedes ved dette Kvindfolk. Uren som en Møgstrøerske traskede hun Hellig og Søgn om med et Par udtraadte Slæber, der sleb hen ad Gulvet for hvert Trin, gamle Huevalke og Hoser laa og flød paa Bordet, Sildeben og gamle Boghvedeskover kunde flyde i Kaalen om Middagen. Hu . . .! Han huskede sin Moders pilne Orden.

„Bendt, jeg skal ha'e en lille,“ sagde hun en Morgen med samme raske Ligefremhed, som om hun havde sagt: „Sikken et rart Vejr, det er i Dag.“

„Hvad skal du?“

„Ja. — Aa, jeg grinede saa tit der hjemme, naar jeg sad og læste! Naar de unge, nygifte Koner i Romanerne skal have smaa, saa kommer de altid — se, saadan! — saa ærbare og undselige hen til Manden og hvisker ham noget i Øret. „Nej, er det sandt, min elskede Hustru!“ Og saa staar Madammen og skæver og er saa rød i Hovedet som en Gørehøne — tsi, hi, ha, ha!“

Bendt blev stolt og droges med ny Trang mod hende, som om han først nu ret forstod Ægteskabets sammenknyttende Magt. Om det dog ikke nu kunde blive godt?

Hans Væremaade stivedes op af en vis Sathed, og Gaardens Drift blev ham endnu mere magtpaaliggende end før. Men Dagene havde for lidt Indhold for ham, særlig var Søndagene drøje at komme over. Det var sjældent, han gik ud, thi Sognets Folk huede ham ikke, de udgjorde ligesom en Race for sig selv, et ham helt fremmed Folkefærd. Da vaagnede paa ny hans gamle, fra Farmoderen arvede Lyst til at sysle med Digtningens og Historiens Skikkelser, han laante Bøger af Byens Lærer: „Peder Paars“, Saksos og Holbergs Danmarkshistorier, Ingemanns „Holger Danske“ og „Huldregaverne“, der nylig var udkomne, selv købte han en og anden Bog, og hans opvakte Sans omstraaledes af Lys og Farver. „En Landsbydegns Dagbog“ gjorde et saa stærkt Indtryk paa ham, at han i flere Dage gik som i Taage af tunge Drømme.

Saa kom der en Tildragelse, der med et Ryk rev ham ud af den Ro, han havde tilkæmpet sig. Han havde været ude med Bøssen efter en Ræv og fik, da han kom tilbage, Øje paa en Kvindehaand, der indvendig pillede ved nogle Straa i et Hul i Ladevæggen. Han kunde se paa den blaa Perlering, at det var Maren. Hvad mon hun sad der inde og krattede efter? Aa, hun var vel der inde for at lave sig en Skurevisk. Skælmsnykkerne kom over ham, han listede sig lydløst langs Muren, i den Tanke at nappe fat i Haanden, men da hørte han en Mandsrøst inde fra Laden og blev i samme Nu gennemisnet af en uhyggelig Gisning. De maatte aabenbart sidde paa Halmknipperne indenfor.

„. . Ved du, hvad jeg vilde ønske, Marne?“ lød det indefra.

„Naa?“

„At de snart kunde faa Koléren igen i Alsingrød.“

Bendt blev hvid i sit Ansigt som Væggen, han stod ved, han bøjede sig dybere ned og hidsede fine Hørenerver til at fange enhver Lyd.

„Ja, men ved du hvad, Tønnes, vi gik lige godt lovlig vidt til fidst.“

„Hvad har dog det at sige? Du var dog min iløl, inden du blev hans.“

„Sys . . s! Snak ikke for højt!“

Samtalen tabte sig i udvisket Dæmpethed, der kun lod enkelte Ord blive hørlige for ham. Men han hørte nok.

Han rettede sig og saa op, Himlen blev mørkerød for hans Øjne. Hvad skulde han gøre? Her var kun et at gøre: gaa ind og kløve Hovedet paa dem begge med Bøssekolben.

Men det var, som hans Ledemod slappedes af det vilde Raseri, der bævrede igennem ham. Han følte, hvor han blev dum, saa underlig tyk i Hjernen.

„Hvad er der med dig?“ spurgte Gamle-Ane henne fra Haven.

Han for op og hug Bøssen i Jorden.

Inde i Laden raslede det i Halmen, og et Minut efter gik Skæreknivεn i Loen.

Han gik ind i Stuen og overvejede, hvad han skulde gøre. Aa, hvad var der ved det hele? Han brød sig jo ikke en Døjt om hende, og nu blev det forbi med det samme.

Men Barnet . .?

Han følte Medynk med sig selv ved Tanken om dette bitre Stød, der aldrig vilde forvindes, og ved Tanken om den Løn, hun havde givet ham for al hans ærligt mente Hengivenhed. En tyk, kvælende Fornemmelse i Hovedet bragte ham til at trække i Halstørklædet for at skaffe Struben Aanderum.

Mand og Hustru.

Blussende rød var hun, da hun kom ind, men hun fejede rask op mod Ølkammeret med en Æggekurv.

Han sprang op og stillede sig forved hende. „Hvor var du henne?“

„Jeg? Jeg var ude i Hønsehuset.“

Han førte atter Haanden op mod det strammende Klæde, hun dukkede sig uvilkaarlig og holdt Armen op.

Da blev hans Øjne vilde, han knyttede Næven og sagde med hæse Halslyd: „Ja, jeg kunde knuse Panden paa dig.“

„Men hvorfor dog?“ spurgte hun med uskyldig Forbavselse.

„Spiller du Komedie med mig oven i Købet?“ Han gjorde et Skridt hen imod hende.

„Nej, nej, nej . . Bendt dog! Husk dog paa, hvordan jeg har det!“

„Gaa din Vej! Tag dit Tøj og gaa ud og tag ham der ude med!“

„Gaa min Vej?“

„Dersom I ikke begge to er ude af Gaarden inden en halv Time, saa slaar jeg jer . . . brænde mig ihjel.“ Han raabte, saa det skar i hendes Øren.

Kridhvid og stirrende paa ham som et Barn, der første Gang lamslaas af Rædsel for en Mishandling, trak hun sig baglænds ned imod Døren, faldt over Dørtærskelen, rejste sig igen, og saa endnu en Gang rædselsslagen op efter ham, idet hun vendte sig og for ud.

Et Øjeblik efter var baade hun og Tønnes borte.

Bendt takkede Gud for Gamle-Ane, ingen Ulykke var sket, al Retten, al Retten var paa hans Side.

(Fortsættes.)

Krykke-Lene.

Fortælling af C. A. Thyregod.

Det er over halvtredje Hundrede Aar siden. En lille bleg tolv Aars Pige kom hoppende paa et Par Krykker hen mod Stubbergaard. Da hun kom hen til Porten, stod hun der længe og turde ikke vel gaa ind. Men hun maatte ind; hun havde Ærinde. Inde i Gaarden kom en Flok store Hunde farende imod hende, og saa troede hun da, hendes Liv havde Ende og gav sig Gud i Vold. Nu aabnedes et Vindue i Herskabsfløjen, et dejligt, velsignet Barneansigt lod sig til Brostenene og, støttende sig paa dem, foldede hun Hænderne over Brystet og tiggede barnligt og mindeligt til den høje Herre. Fader og Moder havde ligget syge, sagde hun. De kunde derfor ikke betale Naadigherren, hvad de skulde. De vilde gerne betale det med Tiden. Han maatte dog endelig forbarme sig over dem og ikke jage dem bort fra Hus og Hjem i Sygdom og Nød!

Den strenge Mand lod sig ikke bevæge. To Gange bød han Pigen gaa bort; men da hun blev ved med at bede, vinkede han ad Ladefogden, som straks forstod hans Mening, slog et Smeld med Pisken og nærmede sig. I det samme kom det smukke Barneansigt frem ved Herren; den dejlige lille Frøken skød sig ind imellem ham og Vinfornemt og smukt Barn og saaledes at blive holdt af og kælet for. Men saa kom hun samtidig til at tænke paa, at ogsaa hun havde gode Forældre, der holdt inderligt af hende, skønt hun hverken var fornem eller smuk. Saa takkede hun Gud for sine Kaar, som de var, og skyndte sig hjem til den fattige Bondegaard i Trandum.

Der gik mange Aar hen; Lene blev en voksen Pige. Hendes Forældre var blevne gamle og svage, saa hun, saa vanfør, som hun var, maatte styre den lille Fæstegaards Bedrift ved Tjenestefolks Hjælp. Paa Herregaarden var der sket større Forandringer. Christine havde faaet Gaarden i Arv efter sin Fader. Siden var hun bleven gift og var Moder; men det er sagt, at hun havde

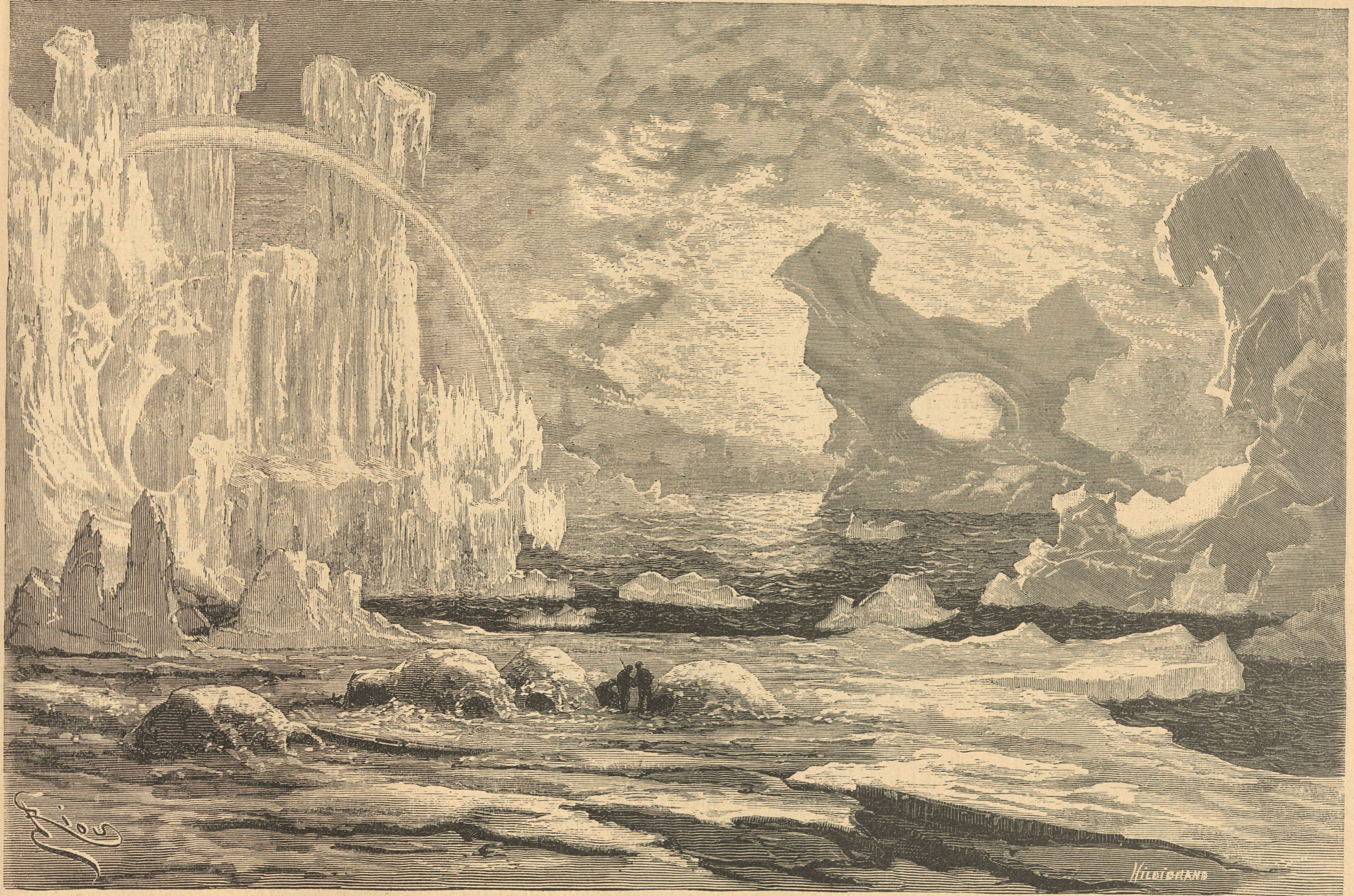

Et Vinterbillede fra det høje Nord.

Syne deri, og en fin, blød Stemme lod sig høre. Det havde en betydelig Virkning. Hundene luskede slukørede af, og selv Ladefogden, der stod henne ved Sidefløjen med en Pisk i Haanden og saa saa stolt og fornem ud — selv hans Ansigt, tyktes Lene, fik et mildere Udseende. Hun skred nu trøstig fremad paa sine Krykker.

Men nu aabnedes et andet Vindue i Hovedbygningen; i det viste sig en høj og fornem Herre, og han saa forfærdelig streng ud.

„Hvad vil du? Pak dig bort!" raabte han, saa det genlød i den høje, skumle Slotsgaard.

Lene ønskede sig hundrede Mil bort; men hvor gerne hun vilde vende sig bort og fly, saa turde og maatte hun det dog ikke. Hun traadte tæt hen til Vinduet, stillede Krykkerne ret fast imellem duet, klyngede sig op i hans Arme og forenede sin Bøn med den fattige Krøblings. Hun kunde vinde Hjerter, den lille! Hvor streng hendes Fader end var, fik hun ham dog til at give efter, og Lene fik den glædelige Besked, at hendes Forældre maatte faa Henstand for det første.

Saa godt hun kunde, skyndte hun sig bort paa sine Krykker; men nu havde den stolte, mørke Herregaard for hende et anderledes venligt Udseende. Hun syntes endog, at Tjenestetyendet saa mere mildt til hende, og det kan ogsaa være, at det var Tilfældet; thi Krøblingen havde jo fundet Naade for Frøken Christines Øjne, og hun var saa vel sin Faders som den øvrige Befolknings Kælebægge. Lene tænkte ved sig selv paa, hvor rart det kunde være, at være saadant et rigt og kun liden Glæde af Mand og Børn. Selv var hun ogsaa bleven forandret. Hun var nu haard og hovmodig. Nu hjalp det ikke, at nogen kom og bad hende om Henstand.

Der kom Krig i Landet. Fjenden røvede de riges Gods; de fattige led mindre Overlast; thi ingen kan plukke Haarene af den skaldede. Da Krigen var endt, var Fru Christine saa dybt i Gæld, at hun maatte lade fremmede faa den største og bedste Del af Godset. Trandum, hvor Krykke-Lene og hendes Forældre boede, blev dog ved at være i hendes Eje.

Der gik atter en Aarrække, og der udbrød da Krig paa ny. Det var 1657 og de følgende Aar, da Svenskekongen, Karl Gustav, overfo'r Landet med Herreskjold og havde næsten hele Danmark

inde. Det fik Ende; men saa kom Tyskere og Polakker, Tyrker og Kosakker og skulde „hjælpe" os; men de hjalp os kun fra Asken og i Ilden og fo'r grummere frem end selve Fjenden. Da denne Landeplage var forbi, sad Fru Christine paa Stubbergaard som en fattig og ensom Enke. Hendes Børn var omkomne, og hun havde mere Gæld, end hun nogen Sinde kunde betale. Hun talte om at søge Hjælp hos sin Slægtning, Majoren paa Kvelstrup, men de Folk, hun skyldte Penge, mente, at Majoren havde nok at gøre med sin egen Gjæld, og de sendte Rettens Tjenere for at sætte Fru Christine i Gældsfængsel.

Men da de i dette Ærinde drog ind ad Porten, sneg den gamle Frue sig ud af en Bagdør. Hun havde næppe faaet Tid til at indsvøbe sig og medtage et Stykke Linned; i Lommen havde hun en Ulfeldts Tomark, det var al hendes Ejendom, og dermed flygtede hun i Skjul af Bakkerne om forbi Søens Nordende og derpaa imod Syd ind over Hjelm Hede. Vidt og bredt havde hun ingen Ven, hun kunde betro sig til eller vente Hjælp af. Det var anderledes Kaar, end da hun som Barn med et venligt Ord kunde beherske alle i og om hendes Fædreborg.

Hjelm Hede er saa flad som et Bordblad. Nordpaa kan man se helt til Skive og der ud over til de høje Kystbanker i Salling. Sydpaa er der slet intet til at begrænse Udsigten, man maa endog have en temmelig god Kikkert for at øjne Højderne ved Lindebjærg og Herning. Men mod Øst, hinsides Aaen, er der høje, vilde og sønderrevne Bakkestrøg. Der maatte og vilde hun over; men for at komme did, maatte hun færdes en Mils Vej skraas over Sletten, og der var det ikke at tænke paa at liste sig frem uden at blive set. De smaa og spredte Landsbyer vilde hun dog undgaa, og vandrede derfor ind over Heden uden at følge Vej eller Sti.

Der var Folk ude i Heden for at bjærge Lav til Vinterfoder. Der holdt endog en Vogn henne med et Par Stude for. En Karl gik og slog Lav, og en Kvinde paa et Par Krykker humpede omkring Vognen. Fruen saa nok, at det var Lene, men ventede sig ikke noget godt af at møde hende, der maaske kunde give hende et Haansord af Skadefryd. Det vilde hun undgaa og gjorde en Omvej for at komme forbi. Alligevel blev hun genkendt af den gamle halte Pige.

„Hjælp mig op i Vognen!" sagde hun til sin Karl. „Smid mine Krykker op til mig! Giv mig Tømmen! Saa! Jeg kommer igen, naar jeg kan." Derpaa lod hun Svøben suse over Studene, og afsted gik det i fuldt Firspring bag efter Fruen. Denne saa sig forfulgt og løb afsted over Stok og Sten, men snart indvikledes hendes Fødder i Revlingranker. Hun faldt og kunde ikke komme op igen, før Vognen naaede hende.

„Herregud, Lene! Kan du have Hjerte til at gøre mig mere ulykkelig, end jeg er?" sagde hun.

„Snak om en Ting! Sid op paa Lyngknippet hos mig."

„Men hvor vil du føre mig hen?" spurgte Fruen og tøvede.

„Et Stykke paa Vej, hvor Naadigfruen helst vil hen," lød Svaret. „Jeg kan jo nok tænke mig, hvordan det staar sig, og det tykkes mig en tung Lod for en gammel fornem Frue at gaa ene og til Fods ud i den vide Ørk og paa de vilde Stier. Det er kun ringe Befordring, jeg har at tilbyde; men Hestene er aldrig saa smaa, det er dog bedre at age end at gaa, og den kommer ogsaa frem, der kører med Stude. Hvor langt agter Fruen sig hen?"

„Den Frænde, jeg agter at gæste, bor helt inde ved Kattegat," sagde Fru Christine, idet hun steg til Vogns; „men jeg har ogsaa Slægt og Venner i Viborg, der vist ikke vil nægte at hjælpe mig videre paa Vej."

„Altsaa til Viborg," sagde Lene og drev paa Dyrene. „Saa langt vil vi nok kunne naa inden Aften. Det er jo tidligt paa Formiddagen."

Kørselen gik rask hen over Sletten; men da man kom over Aaen sagtnedes Farten lidt for ej i Utide at udtømme Dyrenes Kræfter. Den mere end to Mil lange Subækdal syntes aldrig at ville faa Ende. Der var intet Hus, intet dyrket Land nogen Steder at se. Til højre viste sig Højslettens Rand som en mægtig lyngklædt Vold, til venstre laa vilde sorte Lyngbakker, ligesom taarnede op over hverandre, og som en Krone over det altsammen, hængte den blaalige Taage om Dagbjærg Daas. Men foran Vognen viste Vejen sig lige og hvid langs ad Dalbunden.

I Førstningen talte de to gamle Kvinder ret livligt sammen; men hen paa Eftermiddagen blev Fruen tavs og bleg og havde ondt ved at holde Hovedet oppe.

„Er I syg?" spurgte Lene.

„Lidt," svarede Fruen. „Jeg ved ikke — det er næsten en Skam at snakke om det; men i Morges kunde jeg ingen Ting nyde undtagen et Bæger Vand."

„Turr—r!" sagde Lene og lod Vognen holde. „Studene er ogsaa sultne og endnu er der en Mils Vej til Finderup. Dog Vedhoved eller Falde man være her et Sted mellem Bjærgene. Kunde jeg bare komme af Vognen!"

Fruen steg af og hjalp Krøblingen ned. Derefter hjalp de hinanden med at fraspænde Studene og saa sagde Lene:

„Naar nu Fruen sætter sig paa Vejkanten og holder ved Tømmen, saa kan Dyrene rive lidt Græs og Lyng i sig. Imidlertid humper jeg afsted efter Madvarer. Sydpaa er der flere Mil til Folkeboliger, men mod Nord kan der ikke være langt; og om en Time er jeg her igen." Og bort hoppede hun saa rask, at hun var af Syne i Kløfterne, inden Fru Christine sansede, at hun burde spurgt, om Konen havde Penge at købe Mad for, eller hun vilde have Ulfeldstomarken med.

Det varede ikke længe, inden Lene kom tilbage og bragte nogle Stykker Brød og et Par Ostebidder. Det saa ud som Levninger fra et Bondemaaltid; men Sult er en god Urt paa Maden, og Fruen tog begærligt til sig. Da hun var noget nær mæt, spurgte hun, om hun havde købt Fødevarerne.

„Nej," svarede hun. „Jeg havde intet at købe for, og saa bad jeg om lidt Føde i Guds Navn, og Folk gav mig den villigt. — Fruen er vel ikke vred for det?" føjede hun til, da den anden holdt op at spise og bøjede Hovedet, som om hun grublede.

„Vred? Nej; men jeg tænker paa, hvad ondt jeg kan have gjort dig, siden du tager dig saa ondt til og endog gaar ud at tigge for min Skyld. Jeg har dog vist ikke været noget mildt Herskab i mine Velmagtsdage."

„Fruen har mangen Gang været haard nok, det nytter ikke at nægte det; men en Gang, jeg som et forknyt Barn kom til Gaarden og bad om Naade for mine stakkels Forældre, da var der et kønt og kærligsindet Adelsbarn, der bad for mig og skaffede mig Bønhørelse. Husker Fruen ikke det?"

„Jo, nu tror jeg at mindes det. Jeg ynkedes over — ja — over, at du ikke som andre Børn havde et Par raske Ben at løbe paa. Men den Velgerning var saa ubetydelig, og det er saa længe siden."

„For os var det en stor Naade, og der er ikke vist os saa mange Velgerninger, at jeg kan have Raad til at glemme nogen."

Da det tarvelige Maaltid var endt, spændtes Studene igen for Vognen, og Kørselen fortsattes. Det blev omtrent mørk Aften, inden man naaede Staden. Uden for Porten holdt Vognen, og Lene sagde:

„Nu er det vel bedst Fruen stiger af, for hun skøtter vel ikke om at holde sit Indtog i Riddergaden med den Befordring."

„Sandt at sige, vil jeg helst gaa der ind til Fods, da det vel mindst vil støde de Folk, jeg venter Raad og Hjælp af. Men du maa jo blive her i Byen i Nat."

„Aa, nej! Jeg har min Gerning at se efter hjemme, og derfor vil jeg vende om. De Viborg Mænd gør mig vist ingen Fortræd, om jeg lader Studene græsse en Times Tid her ude i Møgelkær. Jeg har ogsaa endnu lidt Brød af det tiggede i Falde, og naar jeg og Dyrene har vederkvæget os lidt, saa triller vi af og ser at komme hjem til i Morgen tidlig — at sige, hvis jeg ikke kan være Fruen til mere Tjeneste."

Fru Christine faldt den fattige Krøbling om Halsen og græd og kyssede hende. Lene søgte at gøre sig løs og frygtede halvvejs for, at den fornemme Dame var gaaet fra Forstanden. „Saa! Lad nu det være!" sagde hun halvt misfornøjet og halvt bange. „Det ligner jo ikke noget!"

„Havde jeg vidst," hulkede Fruen, „at Fattigfolks Hjerte var saa let at vinde — og at det var værd at vinde, saa vilde jeg baaret mig anderledes ad. Men det vil jeg gøre fremdeles! Jeg ejer ikke længer noget at gøre godt med, men i Sind og Hjerte vil jeg stræbe at blive kærlig og from, som jeg var i min Barndom."

„Det var Ret," sagde Lene. „Uden vi bliver som Børn, kan vi ikke komme ind i Guds Rige." — De gav nu hinanden Haanden til Farvel.

Fruen gik ind i Byen, og Krøblingen vendte Vognen og kørte ud i Møgelkær.

Men paa Hjemvejen gned Lene sig ofte i Hænderne og saa glad ud. Da tænkte hun paa Fruen og sagde ved sig selv: „Hun var en Gang et godt Barn; hun vil igen stræbe at blive god, og saa vil Vorherre nok i sin Naade slaa en Streg over, hvor hun kan have syndet, og give hende sin Glæde her og hisset."

Fra Indianernes Lejr.

(Forts.)

Jeg sagde før, at som Tilbehør til Dansernes Dragt hørte den saakaldte „hellige Kjole", men saa vidt jeg saa, var der kun fire foruden Sitting Bull, Ypperstepræsten, som var iført Kjoler, og disse fire agerede som en Slags Ceremonimestre eller Underpræster. Her mindedes jeg igen Underpræsternes Historie om Aron og hans fire Sønner, som var sat til at prædike over Israel. Lig Arons overstraalede Sitting Bulls Kjole langt de fire andres: men ogsaa andre Dele af Kostumet kommer besynderlig nær, hvad Jøderne brugte. Skriften siger: „Og du skal iklæde dem Linnedbenklæder, for at skjule deres Nøgenhed, og de skal naa fra Hofterne ned over Laaret." Sitting Bull og hans

Dansere var alle iførte saadanne korte Lærredsbukser, som mødtes ved Knæene af de almindelige Skindmokkasiner, som Indianerne alle Tider brugte. Hele

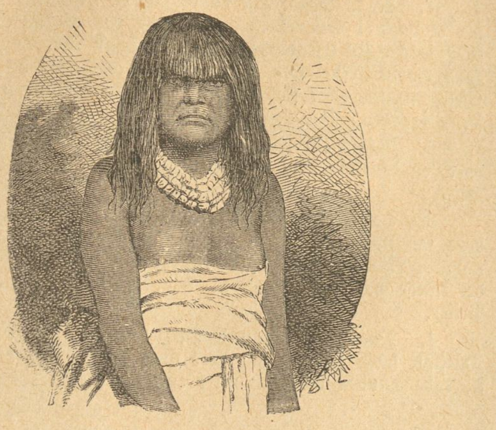

En Indianerpige.

Forskellen var, at Sitting Bulls var noget elegantere end de andres. Paa Hovedet bar han en Krone af hvide Ørnefjer. Om der end kan være nogen Lighed med de gamle Israeliters Klædedragt, saa er det stærk Tvivl underkastet, hvorvidt de dekorerede deres Ydre i den groteske Stil, som er adopteret af disse Indianerpræster. Ansigterne paa alle fem var malet med en dyb blaasort Farve, og ovenpaa denne Grundfarve fandtes paa hver Kind et rødt Kors, paa Panden og Hagen en lille Halvmaane i nydeligt lyseblaat. Et mere modbydeligt Udseende kan næppe tænkes, og da Solen skinnede dem i Ansigtet, lignede de mere Djævle end menneskelige Skabninger. Hver af Præsterne bar i højre Haand en lille Pilekvist, prydet med hvide Ørnefjer. Hver havde sin Plads ved et af de fire Kompashjørner om de dansendes Ring. De agerede en Slags Ordensmarskaller, der fungerede, hver Gang Sitting Bull befalede en ny Stilling af de dansende.

Jeg talte 160 dansende Indianere. Baade Mænd, Kvinder og Børn. Alle var klædte fantastisk paa vild Indianermaner" — kun Krigspynten og Krigskøllerne manglede. Køllerne vilde i Grunden ogsaa have været højst upraktiske, da hver havde sin Sidekammerat i Haanden. Med udstrakte Fingre, grebne fra Indersiden og bøjede sammen, havde de et Hold paa hinanden, som ikke lod sig bryde, med mindre begge Parter slap. Alle var malede paa den af Sitting Bull foreskrevne Maade. De tog sig djævelske ud, især Børnene, paa hvem Farven havde en næsten for dæmonisk Virkning; de lignede rigtige ægte, smaa Djævle, lige importerede fra selve Helvede. Maaske deres smaa sorte, stikkende Øjne bidrog til at forhøje Virkningen saa betydeligt. Vist er det, at skulde en Maler, som excellerer i at male Djævlebilleder, ønske sig en Model, kan han ikke komme Idealet nærmere end ved at skaffe sig saadan en lille Siouxunge, malet op til ghostdance. Det, at man tvinger Børnene til at deltage i disse Danse, er det mest formastelige af alt; det holder dem borte fra Skolen, opflammer deres vilde Natur ødelægger helt den Smule Civilisation, der med saa haardt Arbejde er prentet ind i dem; men — Sitting Bull, „den store Aands" Sendebud, har befalet det saa, og hans Folk adlyder blindt.

De dansendes Ring er omtrent halvtredsindstyve Fod i Diameter. Midt i staar den høje medicine pole, forsynet med en Medicin, som Sitting Bull fortæller sine Tilhængere er kommen lige til ham fra „den store Aand". At „Medicinen" kun er et Par Stykker kulørt Sirts eller Flonel, siger intet som helst; „den store Aand" vælger, hvad han vil. Naturligvis!

Øst for Kredsen og kun nogle faa Fod derfra er Ypperstepræstens, Sitting Bulls Medicinhytte. Her sidder han for at efterse og lægge en sidste Haand paa de dansendes Toilette, før de træder ind i den hellige Cirkel. I Haanden har han en hel Del lyseblaa Farve. Han fortæller sine Folk, at det er uudtømmeligt, at det er bragt ham af „den store Aand" i Midnatstimen; det var naturligvis kun ganske hændelsesvis, at hans Søn for faa Uger siden købte for en Dollars af denne Farve hos en Handelsagent.

De „dansende" stiller sig i Rækker og marcherer ganske langsomt til Medicinhytten, og efter Tur paamaler Præsterne hver især de røde Kors paa Kinderne, og Sitting Bull giver hver en lille lyseblaa Halvmaane paa Panden og Hagen. Saa er de færdige til Dansen. Det er Middag. Danserne har hinanden i Haanden. Præsterne er stationerede hver paa sin Plads, og alle venter kun paa et Vink af Sitting Bull for at begynde den endeløse, trættende wanigi wacipi eller ghostdance. Alle Hytter er forladte, og de Indianere, som ikke danser, slaar Halvkreds paa den østlige Side af Ringen, idet de nøje iagttager alle de mystiske Forberedelser. Pludselig kommer Sitting Bull til Syne i Aabningen til Medicinhytten; han pranger i sin hellige Kjole og med Kronen af Ørnefjer paa Hovedet. Man hører et undertrykt ugh fra alle de omsiddende Tilskuere. Fra Danserne høres ikke en Lyd; hver af dem staar med Hovedet foroverbøjet og Øjnene fæstede mod Jorden. Med Hænderne udstrakte i Højde med Hovedet, lig en Fader velsignende sine

En Indianer, der har skalperet sin Fjende.

Børn, spaserer han med majestætiske, langsomme Skridt til den ydre Ring, idet han mumler nogle Ord, men saa sagte, at min Ledsager umulig kan opfange dem. Derpaa klapper han tre Gange i Hænderne. Ved dette Signal hæver hver Danser øjeblikkelig Hovedet, bøjer Halsen tilbage og fæster Øjnene mod den skarpe Middagssol. Igen klapper han tre Gange i Hænderne, og Runddansen begynder, idet alle holder Hovedet i den en Gang indtagne Stilling og stirrer imod Solen. Først danses til venstre, langsomt i Begyndelsen, men efter fem Minutters Forløb gaar det hurtigere og hurtigere, holdende sig i et jævnt Hurtigtrav. Atter mumler Ypperstepræsten nogle Ord, og de dansende begynder deres Bønner til „den store Aand", hvilke vedvarer til Solnedgang.

Der hvor vi staar, høres Koret tydeligt. Min Fører oversætter det for mig omtrent saa:

Fader, Fader, vi venter paa dig;
Fader, Fader, vi ønsker at ryge;
Fader, Fader, kommer Bøffelen snart?
Fader, Fader, vi venter paa Bøffelen;
Fader, Fader, kom ned og se os:
Fader, Fader, vi ønsker at komme til dig;
Fader, Fader, frigør os for den hvide Mand;
Fader, Fader, giv os vore Jagtdistrikter igen;
Fader, Fader, hvorfor kommer du ikke?
Fader, Fader, overlad os ikke i den hvide Mands Hænder;
Fader, Fader, vore Hjerter bløder for dig.

Bønnen holdtes i en klagende, ensartet Toneart og lød nærmest som en Salme ved en døendes Seng. Endskønt jeg ikke fattede deres Klager, maa jeg dog tilstaa, at da disse stakkels uvidende, overtroiske vildes Bøn blev oversat for mig, gik den mig lige til Hjertet, og en dyb Rørelse greb mig; jeg følte for dem og saa i samme Nu deres stadig formindskede Antal, deres elendige undertrykte Stilling i Sammenligning med, hvor lykkelige de tidligere havde været.

„Fader, Fader, vore Hjerter bløder for dig."

Der er en Følelse i denne Bøn, som er næsten ubeskrivelig.

Da Koret sang denne Strofe, udstødte de omsiddende Squaws et Klageskrig, som gik mig gennem Marv og Ben. Den, der ikke har hørt det før, kan ikke fatte de Følelser, der skabes ved dette Klageskrig. saa hjerteskærende, gribende, rædselsfuldt er det. Selv Rachel, som græd over sine Børn, vilde have aftørret sine Taarer og tiet for disse Sqauws; hun vilde have følt, at deres Sorg langt overgik hendes egen. Til højre for de dansendes Ring, saas et Stillads, paa hvilket Rain-in-the Face sad, den gamle Kriger, om hvem det siges, at han skar Hjertet ud paa General Tom Custer i den berømte Massakre ved Little Big Horn. Omtrent for et Aar tilbage var han altfor galant i sin Maade at være paa overfor en ung Squaw, og hans lovlige Ægtehalvdel skar i Skinsyge Ryggen op paa ham med en Kniv. Nu er hun Døden nær, og den gamle Kriger har i tre Dage og Nætter ligget paa Stilladset dækket til med Bøffelskind og ofret Bønner for sin Squaw. Han har svoret absolut Afholdenhed i fire Dage og Nætter og har endnu fire og tyve Timer tilbage. Ligegyldig for Dansen ligger han stille uden Livstegn.

Vi har iagttaget Dansen næsten en Time, da Sitting Bull, som imidlertid har været inde i Medicinhytten, kommer tilbage og marcherer som før, med Hænderne udstrakte henimod den ydre Kreds. Han mumler en Ordre og frigør de dansende fra den halsbrækkende Stilling, de uafbrudt har indtaget. Dansen vedbliver, men Hovederne er nu bøjede mod Jorden; ingen ser hverken til højre eller til venstre. Den pludselige Forandring havde en mærkværdig Virkning paa henved et Dusin af de dansende. Svimle og blendede var de efter at have stirret saa længe mod Solen, og den modsatte Stilling frembragte derfor en Usikkerhed og Vaklen i Bevægelserne, som varede i nogle Minutter. Pludselig hørtes et højest gennemtrængende Skrig, og en „buck" og en „Squaw" løsgør sig fra Ringen og dingler ud. Dette Syn var Signalet til et Kor af Udraab fra Tilskuerne, som med Øjnene lysende af Begejstring raabte i Siouxsproget: „Se, se, de falder, de falder; „den store Aand" vil besøge dem." Det tog dog nogen Tid, inden de faldt, og forinden var jeg Vidne til en højest mærkværdig Scene.

(Sluttes.)

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Februar.

I.

Hvis Vinteren holder ved i Februar, er der ikke meget at gøre i Haven. Der kan være Tale om yderligere Dækning af adskilligt, og hvis man ikke tidligere har faaet Dækningsarbejderne gjort ved Hjælp af Jord, Løv, Tang eller Granris — saa maa man nu være saa fornuftig at benytte det forhaandenværende billige Materiale, som man har i — Sneen. Iøvrigt lægger vi vore Planer for Foraaret. Nogle almindelige Betragtninger vil forhaabentlig kunne afgive Vejledning for en og anden.

Det gik med Udførselen i Fjor, som vi forudsagde. Hvormeget der end fra Udførselsforeningen blev skrevet om, at Eng-

lænderne havde lært at sætte Pris paa vor Frugt, at der stadig indløb Begæringer, at de andre Lande saa at sige ingen Frugt havde, at Tomaterne var i Pris o. s. v.; saa blev Resultatet af Udførselen i det hele og store dog ynkeligt. Ja, saa ynkeligt, at Englænderne ofte nærmest var lige saa bange for dansk Frugt som for Margarine. Pærerne var stadig raadne ved Ankomsten, Tomaterne havde tit Svamp, Æblerne var daarligt sorterede. Udførselen har paa nogle Undtagelser nær beredt Tab, naar alt skal regnes paalideligt ud. Det er meget sandt, at der ikke var sendt Frugt fra andre Lande — saalænge Frugten der sad paa Træerne! Da den blev pillet af, var der Frugt nok, og saa kunde vi for en stor Del gaa hjem og lægge os med vor. I Forfjor, da vi havde en Rigdom af store smukke Graastenere, da fik Englænderne Lyst til vor Frugt, men det er nu desværre saa, at det kun sjældent træffer sig saaledes, at vi avler saa megen, saa stor og saa smuk Frugt, som Tilfældet var i 1889 — samtidig med at der er delvis Mishøst i de andre udførende Lande.

Der er skrevet og talt meget over Themaet: Er Danmark et Frugtland? Fra de faa sangvinske Mennesker, for hvem Udførsel af Frugt staar som en Landmandens Redningsplanke, lyder Svaret bekræftende. Sandheden er vist, at naar vi er saa heldige, at vi mod et Aar, da Graastenerne haver rigt ansat Frugtknopper, om Foraaret ikke faar for sildig Nattefrost og om Eftersommeren ikke faar for megen Blæst, da er Danmark et saadant Aar et Frugtland, det vil sige, at vi kunne levere en Æblesort, der udvikles bedre her end noget andet Sted. Men, desværre, slige Aar er ikke Regel men Undtagelse. Selvfølgelig kan vi høste god Frugt af andre Slags, f. Eks. Flaskeæbler, Cellini, Alexander og enkelte andre. Men der er med Hensyn til Udførselen stadig den Omstændighed at tage i Betragtning, at vi maa møde med Masser af en Sort og ikke som i Fjor med en Klat af en og en Klat af en anden Sort.

De, der vil plante Frugttræer med Udførsel for Øje, maa da plante store Arealer af en Sort, og de maa af Hensyn til hurtigt Udbytte saa vel som af Hensyn til Vinden, plante Dværgtræer. Men selv da maa der skaffes Læ. (Skønt vi her i Haven ligger i Læ for Vest og Nordvest, blæste Æblerne dog af Dværgtræer, ja selve Træet rokkede løs i den stærke Storm, vi havde den 2den Oktober. Dertil kommer saa al den Skade, Sneen og Harerne foraarsager).

Nogle af de Sorter, der egner sig til Udførsel, bærer imidlertid saa villigt paa Dværgunderlag, at de ofte ikke giver Skud og Grene nok, men lutter Frugtsporer; dette er Tilfældet med f. Eks. Cellini og Hawthornden, disse bør derfor til Dels dyrkes paa Vildstammer.

Naar der tilplantes store Arealer af enkelte gode Frugtsorter, forædlede dels paa Vildling dels paa Dværgstammer, naar der haves Læ, naar Træerne passes med nogen Beskæring, naar Jorden behandles og gødes, saa vil der jo nok efterhaanden komme et Resultat af Udførsel, men — om dette er mere lønnende for en Landmand end at anvende Jorden i intensivt Landbrug, drister vi os ikke til at udtale Mening om. Det er en anden Sag, naar Talen er om Sagen som Bierhverv, væsentlig for mindre Jordejere, men derom siden.

Hvis en Mand vilde avle et Stykke Jord paa 1 Td. Land, der ligger i Læ, saa vilde vi anbefale ham, at beplante hele Stykket med Frugttræer, indhegne det og anlægge Hønseri. Hønsene vil være gode Lugekoner, de vil tage mange skadelige Insekter, og de vil jo give direkte Indtægt (naar Æggene ikke gemmes for længe, thi saa vil Englænderne heller ikke have dem!). Er Egnen god for Biavl, kunde en saadan yderligere knyttes til. Der vilde da være en interessant Beskæftigelse for en driftig Mand med Evner og Tid til sin Raadighed. Og man tør vel nok tro, at en saadan sammensat Drift vilde forrente sig godt. Der burde foruden Hegn om det hele Areal tiltrækkes nogle Hække paa langs og paa tværs i Stykket.

Alle Vegne fra.

Mennesket bestemt ved Tal. En amerikansk Fysiolog angiver Menneskelegemets Sammensætning ved følgende Tal: Menneskets Legeme indeholder 105 Ben og 500 Muskler, Næringskanalens Længde er omtrent 8 Meter, og Blodets Vægt hos en fuldvoksen omtrent 15 Kilo. Hjertet er sædvanligvis 15 Centimeter langt, og har et Gennemsnit af 8 Centimeter; det slaar 70 Gange i Minuttet, 4,200 Gange i Timen og 36,792,000 om Aaret. Hvert Slag befordrer 44 Gram Blod, altsaa 2030 Gram i Minuttet. Alt Blod i Legemet gaar paa tre Minutter gennem Hjertet, og vore Lunger indeholder i normal Tilstand 5 Liter Luft. Vi aander almindeligvis 1200 Gange i Timen og behøver dertil 300 Liter Luft, paa et Døgn 7,200 Liter. Huden bestaar af tre Lag, hvis Tykkelse veksler fra 3 til 6 Millimeter. Hver □ Centimeter Hud indeholder 1200 Svedporer.

Hvorledes Ørnen lærer at flyve. Paa et af de højeste Punkter af Højskovstrækningen ved Glensalby i Skotland blev for nylig gjort en interessant Jagttagelse. En Jæger saa to Kongeørne flyve henimod sig, af hvilke den ene i Kløerne holdt en kugleformet Genstand, hvormed den pludselig hævede sig højt op i Luften og derpaa lod falde. Da Genstanden var faldet et Stykke Vej ned mod Jorden, skød Ørnen ned imod den som et Lyn, greb den og svang sig atter op i Luften, lod den atter falde og denne Manøvre gentog Ørnen flere Gange. Paa en Gang udfoldede den kugleformede Genstand sig, og det viste sig at være en ung Ørn, der nu gjorde kraftig Brug af sine Vinger og derpaa satte sig paa en Eng. Her blev den straks greben af den anden Ørn og baaren bort. Af denne Jagttagelse lader sig upaatvivlelig drage den Slutning, at de gamle Ørne lærte en Unge at flyve.

For Hus og Hjem.

Vandtæt Pakpapir til Indpakning af vaade eller fedtede Varer. Til 120 Dele Vand sættes 24 Dele Allun, 4 Dele hvid Stangsæbe og 15 Dele hvidt Voks, som koges sammen, indtil alt er opløst. Man dypper saa Papiret i den afkølede Vædske og hænger det til Tørring over en Snor.

Flæskesteg med Blommer. 6 Pd. mager Skinke indgnides Aftenen før man vil stege den med Salt og Peber og spækkes med nogle Nelliker. Ligeledes koger man Dagen før et Pd. Svedsker med tilstrækkeligt Sukker og saa meget Vand, at der bliver 3 Pægle Saft. Naar Stegen begynder at blive brun, hælder man lidt efter lidt Saften over den og spæder om nødvendigt med lidt Vand. Ved denne Behandling faar Stegen samme Smag som Gaasesteg, og de, der en Gang har prøvet det, vil aldrig blive ked af det.

Hovedbrud.

Logogrif.

3 5 8 2 2 6 3 4 8
Min kære Læser De har
her af Floder et Par

9 3 2 1 8 4 1 6 8 3 5 3 2
Tvende Navne, som Drenge bær'
har De her.

3 2 4 8 6 7 3 2 1
Her har De to Dyr

2 3 9 1 2 3 4 5 6 7 8 9
Her har De to Byer
men jeg vil Dem sige:
I Danmarks Rige
findes De ikke.
Prøv nu, om De den kan stikke.

P. C. Hansen.

Gaade.

Den, som gjorde mit første, fortalte sig ej,
den, som gjorde mit andet, sørgede ikke.
Mit hele er en mørkladen Vej,
hvorpaa Regnere vandrer og — ofte maa ligge.

J. J.

Rebus.

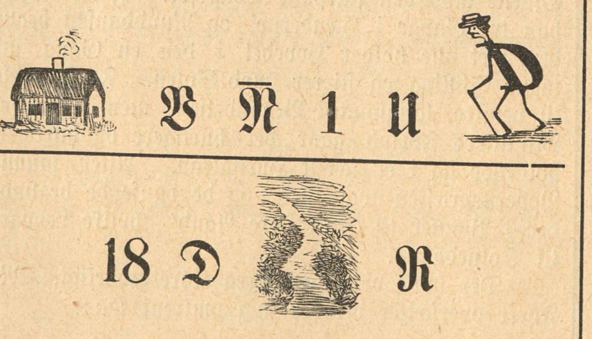

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 18: Vælling, Ælling, Æg, Liv, Nil, Vig, Væg, Il, gæv.
Gaaden i Nr. 18: Peru.
Rebus i Nr. 18: Vi bør følge Fanen i Kampen.

Juridisk Raadgiver.

1. Naar tvende Mænd er gaaede i Kaution for en tredje for et Laan i Sparekassen, og den ene af Kautionisterne dør eller sælger sin Ejendom til sin Svigersøn eller en anden Mand, gaar Forpligtelsen som Kautionist saa over paa den ny Ejer af Ejendommen, eller skal den ene af de to første Kautionister alene svare for den?

2. Naar en Mand ifølge Købekontrakt skal have Vej over en anden Mands Ejendom, hvem skal saa vedligeholde Vejen?

3. Har en Bager Lov til at lave sit Hvedebrød og Surbrød saa smaat, som han vil? Man ser jo ofte, at Bagernes, navnlig Landbagernes Hvedebrød er saa smaat, at man synes, det kunde være en Skam at byde det til Salg til de bestemte Priser.

4. Naar en fremmed Due kommer tilflyvende til min Dueflok, hvad skal jeg saa gøre med den? Thi at oplyse den i Bladene, vilde vel koste mere end den er værd.

En gammel Holder.

Til 1. Saa længe Manden lever, vedbliver Forpligtelsen, indtil den lovlig ophører, at hvile paa ham, og naar han er død, gaar den over paa hans Arvinger. Køberen af Ejendommen har som saadan intet med Forpligtelsen at skaffe.

Til 2. Vedligeholdelsesbyrden paahviler i Mangel af anden Aftale alene den eller dem, der har Ret til Færdselen.

Til 3. Der existerer ikke nogen Takst i den omspurgte Retning.

Til 4. Spørgeren er strengt taget pligtig til at gøre Anmeldelse for Sognefogden. Skønnes det da, at Værdien er saa ringe, at end ikke Bekendtgørelsesudgifter kan ventes dækkede, bliver Duen Spørgerens Ejendom (jfr. Lov af 25de Marts 1872 §§ 5 og 6.)

* * *

I mit Pastorat er der to Sogne, hvert med sin Kirke. Der lyses til Bryllup fra Kirken i mit Sogn, hvor Brudgommen har haft aarelangt Ophold, medens Bruden bor i et andet og flytter under Tillysningen mellem første og anden Gang til sin tilkommende Mand, i hvis Hjem Brylluppet fejres, og de for Fremtiden vil bo. Efter Opfordring af Brudgommens Fader forretter jeg Sangen ved Brylluppet. Nu spørges:

1. Hvem tilfalder Degnebetalingen — enten Degnen i hans eller hendes Sogn?

2. Hvilken Bestemmelse eller ministeriel Resolution hjemler Spørgsmaal 1?

S. E.

Til 1. Betalingen tilfalder Degnen i det Sogn, hvor Bruden er flyttet hen inden Vielsen, og hvor denne er foregaaet.

Til 2. Den anførte Besvarelse støttes af en Række ministerielle Skrivelser, bl. a. Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 20. September 1883.

* * *

Kan et Sogneraad udtage til Brand- og Snefoged en Ungkarl, der opholder sig i Hjemmet og bestyrer Moderens (Enkens) Gaard? Det bemærkes, at vedkommende svarer Bidrag til Kommunen.

Vestergaard.

Medens den paagældende, der efter Loven ikke er snekastningspligtig, ikke lovlig vil kunne beskikkes til Snefoged, naar han protesterer derimod, ses der ikke at være noget til Hinder for, at han tages til Brandfoged.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse. kan ventes besvarede.

Zoologisk Have.
Aaben hver Dag.
Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**
Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.
1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.
Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.
Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: N. J. Fjord, af B. E., med Portræt. De mange Talenter og det ene Talent, af Pastor C. Leunbach. Et Vinterbillede fra det høje Nord, med Billede. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Krykke-Lene, Fortælling af C. A. Thyregod. Fra Indianernes Lejr, med to Billeder (sluttes). Havebrug. Alle Vegne fra. For Hus og Hjem. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 20. Søndag den 15. Februar. 1891.

Paa Dybbøls Jord.

Billede fra 1864, af L. T. Haubye.

Hvad er det for en Jærnstump, du der har?" spurgte jeg og pegede paa et omtrent 10 Tommer langt, trekantet Jærnstykke. Min Ven svarede ikke, men lagde stiltiende Genstanden paa Bordet foran mig, medens en Skygge fløj over hans Ansigt.

Nu faldt Lyset fra Hængelampen ned paa Jærnstumpen. Det var en afbrækket Bajonetspids.

— Nis Brandt var en gammel Ungdomsven, som jeg ikke havde set siden 1863. Tilfældigt var vi trufne sammen, havde genkendt hinanden og fornyet det gamle Venskab. Nu sad vi Side om Side i hans hyggelige Bolig og opfriskede de gamle Minder.

Allerede under vort første Møde havde Nis Brandt underrettet mig om, at han var Enkemand. Da jeg traadte ind i hans Bolig, pegede han tavs og med en kummerfuld Mine mod et Dameportræt, som hang paa Væggen.

Jeg forstod ham — det var hans afdøde Hustrus Billede. Jeg beskuede Portrætet; det fremviste et Ansigt, hvis Træk vidnede om Ynde og Godhed. Med faa Ord bevidnede jeg ham min Deltagelse — bevæget trykkede han min Haand.

Vi havde nydt af de fremsatte Forfriskninger, og talte nu om Fortiden, hin glade Tid, da vi begge var unge. Brandt aabnede en Skuffe i sin Sekretær og fremtog et Skrin af mørkt Træ med Perlemorsindlægning. Han lukkede Skrinet op og viste mig adskillige Erindringstegn og Relikvier. Blandt disse var den afbrækkede Bajonetspids.

„Det er en Erindring!" sagde han med dæmpet, klangløs Stemme, efter en kort Tavshed.

„En Erindring fra Krigen — den Gang var du jo med. Har du maaske selv gjort personligt Bekendtskab med denne Bajonetspids?" spurgte jeg, medens jeg tog det afbrudte Jærnstykke mellem Fingrene.

„Nej, du — den stammer fra en Kammerat — den blev hans Bane!" svarede Brandt, idet han ligesom fremstødte Ordene.

„Den Stump Jærn har altsaa sin Historie!" udbrød jeg. „Den kunde du gerne fortælle mig."

Det gav et Sæt i min Ven, et Øjeblik stirrede han mørkt frem for sig. Saa vendte han sig atter mod mig, hans Ansigt antog igen det sædvanlige milde, rolige Udtryk.

„Vel, du skal faa Historien at høre for gammelt Venskabs Skyld. Jeg fortæller den ellers ikke gerne til nogen — det piner mig!" sagde han.

„Lad saa hellere være, Brandt — jeg vil nødig volde dig Smerte — det river vistnok gamle Saar op i dit Indre," indvendte jeg.

„Ja, desværre! — Men dig kan jeg vist nok fortælle om de Rædselsscener, som staar for mine Øjne, hver Gang jeg ser dette Stykke Jærn."

„Det er altsaa en Ven af dig, som dræbtes af denne Bajonetspids?" spurgte jeg for at lette Nis Brandt Begyndelsen af sin Historie.

„Nej," lød Svaret, langsomt og tonløst, „det var — en Fjende!"

Atter standsede Brandt, han fyldte Glassene endnu en Gang, og vi tømte dem i Tavshed. Derpaa begyndte han sin Fortælling.

„Ser du — han, som fandt sin Død for denne Stump Jærn, han hed Gottlieb Winther. Han var min Legekammerat fra Barnsben af; mine og hans Forældre var Naboer. Vi stammede begge fra Slesvig, men vi var født af dansksindede Forældre. Den ene af os i det mindste var dansk til Liv og Sjæl, og han er det endnu. Ogsaa Gottlieb Winther var danskfindet; han og jeg var Venner og Brødre — ingen af os anede i de Dage, at vi skulde blive Fjender!

Vi voksede op sammen. Da Frederik den Syvende døde, var vi i København. Saa snart som det viste sig, at Krigen med Tyskerne var uundgaaelig, meldte vi os begge til Tjenesten, skønt ingen af os endnu havde naaet Værnepligtsalderen.

Vi kom til at staa ved samme Regiment. Og Skæbnen føjede det saa, at vi blev Sidemænd i Geleddet. Gottlieb Winther og jeg, vi, som var Brødre og Venner i det daglige Liv, vi blev nu ogsaa knyttede nøje til hinanden som Krigskammerater, som Soldater under Danebrog. Vi fik Ildbaaben sammen ved Bustrup, og vi fulgtes Side om Side paa det bedrøvelige Tilbagetog fra Danevirke.

Da vort Regiment naaede Dybbølstillingen, blev det Kompagni, som vi stod ved, ført over til Sønderborg. Min Kammerat og jeg tilligemed adskillige andre Soldater fik Kvarter hos en af Byens Smaaborgere. Hele Familien, som bestod af Mand, Kone, en voksen Søn og en Datter, var tyskfødte. At de ogsaa var tyskfindede, det mærkede vi snart, i det mindste for Mandspersonernes Vedkommende, paa deres hadefulde Blikke og haanlige Miner.

Men det generede ikke hverken Gottlieb Winther eller mig. Vi lo ad de arrige Tyskere og begyndte straks af Livsens Kræfter at gøre Kur til Minna, Husets Datter!"

Her gjorde Nis Brandt en Pavse, som benyttedes til at fylde og paa ny tømme Vinglassene. Derpaa optog han atter Fortællingens Traad.

„Ja, det var Minna, den unge, dejlige Pige, som vi bragte vor Hyldest. I Begyndelsen var det bare Spøg, for at drille „Wühlerne"; og Minna afviste ogsaa enhver Tilnærmelse med største Kulde. Men snart blev det til Alvor — baade Gottlieb og jeg var dødeligt forelskede i Minna!

Hver Gang vi kunde faa et Øjebliks Frihed fra Tjenesten — et Øjeblik uden for Kugleregnen

og Granatilden — straks fløj vi til Minnas Hjem. Forældrene modtog os med eddikesur Mine, og Minnas Broder, som var en tavs og indesluttet Person, i hvem jeg instinktmæssigt anede en tysk Spion, han sendte os lumske, hadefulde Øjekast fra Siden.

Gottliebs Kur til Minna førte ikke til noget; hun behandlede ham fremdeles høfligt, men koldt og afvisende. Men jeg — jeg vandt Sejer — jeg vandt Minnas Kærlighed. Den tyskfødte Pige glemte sit Had til Dansken — hun skænkede sit Hjerte til mig — den danske Soldat!

Og jeg svømmede i et Hav af Lyksalighed. Minna var en ædel, hjertegod Pige — jeg elskede hende af min inderste Sjæl og Tanke. Hendes Billed stod for mig, naar jeg færdedes der ovre i Dybbølstillingen — naar Granatstumperne hvinede rundt om mig! Det var min Talisman — naar Faren var størst, da fløj uvilkaarligt Minnas Navn af min Mund — da svandt hvert Spor af Dødsfrygt! Og en saadan Skytsaand kunde enhver af mine Kammerater have trængt til, thi vi havde faaet en farlig Post, hvor Døden truede os hvert Øjeblik. Skiftevis med et andet Kompagni besatte vi nemlig Skansen Nr. 2.

Der saa jeg ham, den bjærve Ancker, Dybbøls Helt — han, som bragte Danmarks Navn til at lyde over den vide Jord, gennem Skytsets Torden! Der saa jeg Dag for Dag den tapre Krigsmand. Der stod han saa rolig, som gaves der ingen Fare for ham; ingen Mine fortrak sig i hans Ansigt, naar Granaterne sprang, og Stumperne bortrev Mænd ved hans Side!"

Nis Brandts Stemme svigtede ham. Han standsede et Øjeblik for at dæmpe sin indre Bevægelse.

„Naa, der gjorde jeg nok en lille Afstikker fra min Fortælling," sagde han, medens hans Læber dirrede let. Derpaa begyndte han igen.

„Jeg var altsaa hemmelig forlovet med Minna. Hvis Fjendens Vaaben skaanede mit Liv, da skulde hun blive min Hustru, det var mit Hjertes inderligste Ønske. Jeg havde jo Formue i Hjemmet, og kunde berede hende en lykkelig Tilværelse.

Paa min Ven, Gottlieb Winther, tænkte jeg ikke. Jeg ansaa hans Kurmageri til Minna for at være et flygtigt Indfald; det faldt mig slet ikke ind, at han elskede hende virkeligt — elskede hende med en Styrke, som jeg intet Begreb havde om — en rasende, skinsyg Kærlighed! — Jeg var ikke i Tvivl om, at naar jeg underrettede ham om min Forlovelse med Minna, da vilde han hjertelig ønske mig til Lykke. — Men jeg skulde snart komme paa andre Tanker.

En skønne Dag vendte vi tilbage fra Dybbøl, vi havde nogle faa Timers Frihed. Mandskabet spredtes i Sønderborgs allerede den Gang halvt ødelagte Gader. Min Kammerat og jeg fulgtes ad, vi havde endnu vort Kvarter hos Minnas Fader. Han og hele hans Husstand holdt endnu ud, trods det daglige Bombardement; Størstedelen af Sønderborgs Indbyggere var allerede den Gang flygtede for Prøjssernes Granater. Men Huset laa afsides, i en Udkant af Byen, hvor Fjendens Projektiler sjældent naaede hen.

Pludselig blev Gottlieb Winther staaende. Han greb min Arm og saa stivt paa mig med et næsten fjendtligt Blik.

„Svar mig, Nis Brandt, er du forlovet med Minna?" spurgte han med en Røst, som var vidt forskellig fra hans sædvanlige Stemme.

Jeg saa et Øjeblik paa ham med Forundring — nu først gik det op for mig, hvad der rørte sig i hans Sjæl.

„Ja, jeg er forlovet med Minna, og hun skal blive min Hustru, dersom jeg slipper levende fra denne forfærdelige Krig," sagde jeg. „Det har du vel ikke noget imod, Gottlieb?"

„Ikke noget imod!" raabte han forbitret, „jo, det har jeg netop! Jeg vil selv eje Minna; hun skal blive min — det har jeg svoret paa!"

„Slaa den Tanke ud af Hovedet, min Ven!" ytrede jeg roligt. „Minna kan ikke blive din — hun har intet tilovers for dig — hendes Kærlighed har jeg vundet!"

„Saa opsiger jeg dig vort Venskab og Broderskab, fra dette Øjeblik er du min Fjende!" skreg Winther i fnysende Vrede.

„Skam dig, Gottlieb Winther, at tale saaledes! Slaa koldt Vand i Blodet og brug din Fornuft, saa gaar det nok over!"

Jeg vilde have sagt mere, men med en skærende Haanlatter var min Kammerat ilet afsted i Retning af Minnas Hjem. Ilde til Mode fulgte jeg langsomt efter. Da jeg naaede Huset, stod Minna i Forstuen; hun saa ængstelig ud.

„Hvad gaar der af dig, kære Minna?" spurgte jeg og trykkede hende ømt op til mig. „Du ser saa bekymret ud!"

„Er der ikke opstaaet Strid mellem dig og din Kammerat — om mig?" ytrede Minna, med Taarer i Øjnene. „Han, min Fader og min Broder lægger i dette Øjeblik Raad op mod dig der inde i Stuen — de vil —"

Men mere fik Minna ikke sagt. Stuedøren blev reven voldsomt op. Gottlieb Winther, Minnas Broder og hendes Forældre stormede ud i Forstuen, alle skummede af Raseri. Minnas Fader greb sin Datter i begge Skuldre og rev hende ud af mine Arme med et hensynsløst Tag.

„Forbømte Dansker!" brølede han. „Gid vore Landsmænd, Tyskernes Granater vilde splitte din usle Krop!"

„Minna er min forlovede, jeg vil ægte hende!" raabte jeg. Men jeg fik ikke Tid til at sige mere. Fra den ene Side trængte Gottlieb Winther ind paa mig med dragen Sabel, medens samtidig Minnas Broder søgte bag fra at komme mig til Livs med en Kniv.

Der opstod en vild Scene. Med et Fodspark slyngede jeg den lumske Tysker til Jorden; han udstødte et hæst Brøl af Smerte og Raseri. Til samme Tid greb jeg min Kammerats Arm med et jærnhaardt Tag og rev den blanke Klinge ud af hans Haand.

„Du vil altsaa myrde mig, Gottlieb Winther?" spurgte jeg roligt og saa min Barndomsven stivt i Øjnene. De var blodskudte, Udtrykket lig et Rovdyrs.

„Ja, det vil jeg! Næste Gang skal jeg nok gøre mine Sager bedre!" svarede han med hæs, halvkvalt Stemme.

Jeg kastede Vaabnet for hans Fødder, han tog det op og fulgte efter Minnas Slægtninge, som allerede var forsvundne bag Døren.

„Til vi ses igen, Minna!" raabte jeg til min forlovede, som var bleven slæbt bort af sin Fader med Magt. Derpaa forlod jeg Huset.

Samme Dags Nat stod jeg paa Post der ovre i Dybbølstillingen, uden for Skanserne. Min Opmærksomhed var rettet mod Fjenden, hvad der foregik bag ved mig, lagde jeg ikke synderligt Mærke til. Det var tykt og mørkt i Vejret, jeg kunde kun se højest en Snes Skridt bort.

Af og til blinkede Lynet af et Kanonskud gennem Mørket, snart ovre fra Broager, snart fra Prøjssernes Batterier paa Avnbjærg eller længer borte mod Nord. Et Øjeblik efter hvinede Granaten i Luften, for i næste Sekund at slaa ned i en af Skanserne eller et andet Sted i Stillingen. Det havde været en hed Dag; lige fra den tidlige Morgen havde Prøjsserne overøst os med Projektiler, og Blodet var flydt i Strømme.

Pludselig hørte jeg en skrabende Lyd bag ved mig, i nærmeste Nærhed — det lød, som krøb nogen hen over den knubrede Jordbund. Uden ellers at forandre Stilling drejede jeg Hovedet mod den Kant, hvor Lyden kom fra og spejdede skarpt gennem Mørket.

Ganske rigtig, der var virkelig noget der bag ude, det kom inde fra Skanserne, man vilde øjensynlig passere det aabne Rum mellem mig og den næste Post.

„Det er tyske Spioner, som vil tilbage til Prøjsserne," fløj det gennem min Hjerne. Og i samme Nu opdagede mine Øjne, som var godt vante til Mørket, to menneskelige Skikkelser, som krøb Side om Side hen ad Jorden.

„Holdt, hvem der!" raabte jeg og lagde an paa de krybende. Som slyngede af Vejret af Staalfjedre sprang begge Skikkelserne op, de søgte at smutte forbi mig. Mit Skud lynede — med et grueligt Hyl styrtede den ene til Jorden og blev liggende. Den anden for afsted i store Spring; forgæves fyrede den nærmeste Post efter Flygtningen — han forsvandt i Mørket.

Ilden fra mit Skud havde et Øjeblik vist mig den flygtende — det var en dansk Soldat. Nu nærmede en lille Patrouille af vore sig, Føreren, som bar en Lygte, spurgte, hvad der var paa Færde. Jeg pegede paa den trufne, som laa ubevægelig paa samme Plet, hvor han var falden.

Underofficeren lod Lygtens Skin falde paa den dræbte; det var en Mandsperson i civil Klædning. Uvilkaarlig traadte jeg et Par Skridt nærmere og stirrede paa den dødes Ansigt, som traadte frem i Lysskæret. Jeg genkendte de fordrejede Træk — det var Minnas Broder, som var falden for min Kugle.

Altsaa havde min Mistanke været rigtig. Den lumske, indesluttede, hadefulde Tysker havde været en af Prøjssernes utallige Spioner. Men hvem var den flygtede?

En forfærdelig Tanke fløj gennem min Hjerne — det skulde da vel aldrig været Gottlieb Winther? — Havde hans rasende Forbitrelse ført ham saa vidt, at han havde svigtet Danmark, brudt sin Fane-Ed?

Desværre var min Formodning rigtig. Minnas Fader havde lovet min Kammerat sin Datters Haand paa den Betingelse, at han skulde gaa over til Fjenden. Og i sin fnysende Vrede har han lyttet til Fristerens Stemme — han havde revet den danske Kokarde af sin Felthue og trampet den under Fødder — han havde glemt Ærens og Pligtens Bud. Gottlib Winther var bleven en Forræder mod Danmark!

Allerede om Aftenen savnedes han ved Appellen. Men om en enkelt Mand spurgtes der ikke stort i de Dage. Han kunde jo være bleven dræbt af en Granatstump eller ligge begravet under en sammenstyrtet Mur der ovre i Sønderborg. Thi Beskydningen af den ulykkelige By vedvarede, og Himlen farvedes rød af Flammeskæret fra de brændende Huse.

(Fortsættes.)

Palmerne.

(Med Billede.)

Af alle de Plantefamilier, som har hjemme i de varme Lande, er der ingen, der er af saa stor Vigtighed som Palmerne. Man kender flere Hundrede Arter af disse, som er meget forskellige med Hensyn til Størrelsen, idet nogle kan opnaa en Højde af henved 200 Fod, medens andre, f. Eks. Dværgpalmerne, kun er meget smaa. Formen og Størrelsen af Bladene er ligeledes meget forskellig; nogle har lange, smalle og tynde Blade, hos andre er de derimod brede, delte og spredte næsten ligesom en Vifte. Hos ikke faa Arter, opnaar Bladene en Længde af flere Favne. Dette er f. Eks. Tilfældet med en indisk Palme, hos hvilken Bladet sidder paa en lang og stærk, mandshøj Stilk, og under denne vældige grønne Skærm kan omtrent 40 Personer staa i Skygge.

I naturhistoriske Samlinger ser man ikke saa sjældent Blade af dette Træ anbragte under Loftet, og undertiden dækkes dette af et eneste af dem. Stammen, der paa faa Undtagelser nær altid er ugrenet, er i Almindelighed meget høj og tynd, da den vokser mere i Højden end i Tykkelsen, og Bladene er altid samlede i en Dusk i Toppen af Stammen. Blomsterne er meget smaa og i stor Mængde samlede i tætte Klynger, der før deres Udspring er omsluttede af et træ- eller læderagtigt Hylster.

Digterne har ofte besunget Palmernes Skønhed, og den store svenske Botaniker Linné har kaldt dem „Planterigets Fyrster" paa Grund af deres skønne og maleriske Udseende. Man kan vanskeligere opvise en smukkere Allé, end den, to Rækker af de ranke, majestætiske Palmer kan danne. Palmernes Skønhed falder dog kun i Øjnene, naar de staar enkeltvis eller er samlede i smaa Grupper. En Palmeskov har derimod langtfra det storartede og imponerende Udseende som vore skønne Bøge- eller Egeskove, thi den er kun en fortsat Række af nøgne og ensformige Stammer, hvis Blade lader Solens Straaler skinne igennem, hvorfor et ældgammelt Mundheld ogsaa siger: „Ingen rejser ustraffet under Palmerne."

Den Nytte, som Indbyggerne i de varme Lande har af Palmerne, er mangesidig. Af Bladene laves saaledes Klædningsstykker, Vifter, Hatte, Hængemaatter og mange andre Genstande, der udmærker sig ved Styrke og ofte tillige afgiver Beviser paa Beboernes gode Smag. Man bruger ofte Palmebladene til at tække Husenes Tag med. Hos enkelte Arter bruges Bladknopperne til Næring som en Slags Kaal. Frugterne er ofte baade velsmagende, nærende og læskende, hvilket f. Eks. er Tilfaldet hos Kokospalmen og Dadelpalmen, og hos nogle Arter faar man en Saft af Stammerne, af hvilken der laves en velsmagende Drik, der kaldes Palmevin.

Omstaaende Billede fremstiller en mindre bekendt Palmeart, den saakaldte Talipot-Palme, der har hjemme paa Ceylon og Malabarkysten, samt paa Marquesas- og Venskabsøerne. Dens Stamme er ligesom hos de andre Palmer meget tynd og rank og opnaar en Højde af 150 Fod. Den indeholder en svampagtig Marv, af hvilken man laver en Slags Sago. Frugterne er derimod uspiselige. Det vigtigste af denne Palmeart er Bladene, som er meget store, stærke og uigennemtrængelige for Regn. Man bruger dem til Tagtækning, til Vifter, Solskærme osv. Efter at være tilberedt paa en særegen Maade, hvorved de kommer til at ligne Pergament, bruges de ogsaa til at skrive paa.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Men hvad nu?

Han satte sig paa en Hest og red op til Præsten.

Efter gammel Sæd rakte Hans Velærværdighed sin Haand frem til Kys; men Bendt strøg sig om Næsen og saa ud i Luften.

„Hvad vil du?"

„Jeg vilde spørge, om jeg kan blive skilt fra Marne."

Præsten skød Nakken tilbage og maatte tage sig et Styrkningsmiddel af sin Sølvdaase.

„Jeg skal fortælle alt, ligesom det er tilgaaet . . ."

„Hm, hm — hm! Jeg vil raade dig, Bendt Børgesen, at lade den Sag falde. Du kommer ingen Vej. Desuden — Vorherres Ord . . ."

Han red til Frederiksborg og talte med en Sagfører.

Aa, bevares! Straks, øjeblikkelig! Enten ved Dom eller ved kongelig Bevilling. Bevilling var det bedste . . . Chr. d. Femtes danske Lov § den og den.

„For hun vil da vel vedgaa sin Forseelse?"

„Det er hun nok nødt til efter det, jeg hørte."

„Men hvis hun nu siger, det er Løgn?"

„Jeg vil gøre min Saligheds Ed paa, at det er Sandhed."

„Ja vel, ja vel, det er meget godt; men den Slags Kvindfolk . . . sig mig, hvor er hun?"

„Det ved jeg ikke, jeg kostede hende straks."

„Føj, føj! Det har du jo ikke Lov til, Mand. En Kone i den Forfatning. Du slog hende dog vel ikke?"

„Nej, det gjorde jeg ikke, men jeg sagde til hende, at jeg slog hende ihjel, dersom hun ikke gik sin Vej straks."

„Ja men, det er jo Trusel paa Livet." Sagføreren rev sig i Nakken. „Mand dog! Hvad gør vi ved det? Sig mig, hvad vil du give?"

Vendt tog i Lommen.

„Nej, nej, jeg mener hende, hende, Fruentømmeret — hvis vi nu kan ordne Sagen uden at gaa Rettens Vej."

„Gaarden var hendes, og hun maa ogsaa gerne faa den igen, naar jeg bare kan blive af med hende."

„Nej, det skal du ikke. Vist ikke nej! Lad nu mig se, hvordan jeg klarer Tingene."

Det var først i Høst.

Gaardspladsen var fejet og stænket med gul Bakkesand, en halv Snes Køretøjer med røde og grønne Tremmestole og forspændte med smaa Heste med indflettede Basttraade i Mankerne holdt paa Grønjorden udenfor, en halvgammel Fyr med en stor rød Næse og en lille Dreng med et blegt forvaaget Ansigt stod ved Gangdøren og blæste med udspændte Kinder i hver sin Klarinet, medens en skævhovedet, evig glad Mandsling løb omkring og bød Folk ind paa en „Jat af Morgenmælken."

„Væs'go væs'go! Det er, saa band han, nok til at være tøste i saadan en Hede."

Inde i Mellemstuen stod Mariane og skændte paa sin Datter, der aandsfraværende gramsede paa de krusede Tøjblomster og lange Lænker af store, forskelligfarvede Glasperler, som hun fastgjorde paa hendes stramt opredte Haar.

„Barn, du river jo det hele aflave, lige saa stærkt som jeg kan sætte det."

„Hvor er min Salmebog?"

„Den ligger jo i Vinduet lige for Næsen af dig."

„Lad mig faa jert Hovedvandsæg!"

„Jeg gav dig det jo lige i dette hellige Øjeblik . . . du staar jo med det i Lommeklædet."

„Av! Tag den Naal væk!" Hun rev i de røde, knitrende Silkebaand, som Moderen lige havde fastgjort i Nakken.

Mariane satte sig med et Suk og vendte sit flade Ansigt mod Loftet. En af Annines Veninder, en ung Gaardmandskone fra Tilstrup, kom og hjalp til og fik omsider sat Stadsen.

Kvinderne, der stod ret op og ned i den forreste Stue, arbejdede med Kaabernes store Sølvhægter og rettede ved de vældige Fløjlskyser, der stod som uhyre Marie-Glorier om Hovederne, Mændene snakkede og drak, slog Ild til Piberne og trykkede de lange Hareuldshatte fast i Nakkerne.

Annine var et Øjeblik alene. Hun satte sig og saa sig om — jo, det var jo da deres egen Mellemstue. Hvor var dog alting underligt i Dag, saa fremmed, saa forstyrret! Hvad var det dog for en Ringen og Dundren i Luften? Hvert Øjeblik lød der ligesom et underjordisk Bump ude fra Grønpladsen, Mændene snakkede og tumlede med Ølkrus og Tinbægere inde i Stuen, og Klinken paa Køkkendøren smækkede til Vejrs lige hvert andet Minut. Hun rejste sig og saa ned over Mosen; men det var, som hun ikke kendte den igen; Tørvegravene laa med nogle ejendommelige mønstrede Lys- og Skyggetegninger, som hun aldrig mindedes at have set før, og Tørvestakkene . . . der til venstre — var det dem, hun havde rejst i Mandags? Jo, nu lige paa en Gang fik hun det hele fra det gamle kendte Synspunkt. Der stod Køerne og slog med Hovederne efter Fluerne. De stakkels Dyr! Hun blev ærgerlig paa sig selv, fordi det ikke var hende muligt at huske, om det var i Morges eller i Gaar Morges, hun havde malket dem sidste Gang, og bag efter blev hun ærgerlig, fordi hun stod og tænkte paa saadant noget forfærdelig ligegyldigt.

En Spyflue sang om Hovedet paa hende og satte sig omsider paa hendes Isse. Hun slog efter den med Haanden og kom derved til at slaa Fingrene mod Perlerne. Da var det i samme Øjeblik, som der glimtede Kornmodslyn for hendes Synsnerver, hun satte sig atter, lukkede Øjnene og holdt Hænderne op for Panden; men paa en Gang tog hun Hænderne fra Hovedet og rettede Blikket op mod et Søm i Bjælken, hvor hendes Faders Barberkniv plejede at hænge — nej, den var der ikke . . aa, det var sandt, den havde hendes Moder jo givet Lille-Svend. Hun var kommen til at ryste en Smule, men ved at tage Vejret rask nogle Gange og lægge et Viljens Pres over Nerverne, tvang hun disse til Ro.

Troels kiggede op og nikkede.

Hun gramsede i Haaret. „Nu kommer jeg straks."

„Jaja, du skal jo have Tid."

Han trak sig atter tilbage. Glæden udspændte hans Brystkasse, saa han knap kunde drage Vejret; men intet Ord, ikke en Mine fik Lov at røbe hans Lykke. Tyk og stiv færdedes han mellem Gæsterne, ræbede efter det fede Smørrebrød med Lammetælle og Faaremælksost, pustede og tørrede Sveden af sit røde Ansigt. Halstørklædet var bundet saa stramt, at Nakke- og Hagekødet laa i runde Bulke ud over det, medens Øjnene sad som et Par store Kugler, der var ved at trille.

„Væs'go, Troels! Brændevin kan det jo ikke nytte at byde dig; men tit en Gang endnu i Kruset, inden du staar paa Vognen!" bød Lille-Svend og kiggede i et stort Sølvkrus. „Her er, saa band han, ikke noget i."

Troels tog Kruset og løftede paa det.

„Ja, det er et Krus det!" sagde Lille-Svend. „Det er fra Niels Vendtsens Farfa'ers Tid. De siger, at han fik det en Gang af en udenvælts Prins eller saadan en, fordi han reddede ham fra at blive rendt ihjel af en Hjort paa en Klapjagt."

„Det er forsant Tøj."

„Der er ikke saadan et Krus i hele Fredsborg Amt, det er vist, der ikke er."

Troels gik ud i Stegerset med Kruset.

En tyk Gaardmand oplyste, at han havde et, der var tre Gange saa stort og tungt.

Lille-Svend drejede sit skævtsiddende Hoved, saa det kom til at vende Næsen helt om, hvor Nakken skulde være. „Ja, det, du har, Villum! Jajajaja! Ok, det er tre Gange saa stort og tungt; men saadan et Krus som det, du har, er der heller ikke paa hele Fredsborg Amt, det er der, saa band han, ikke."

Folk stod paa Vognene, Troels tog Plads hos Forloverne og sad og saa mod Vinduerne, Mariane kom ud med et Par ny, rødstribede Dækkener, som hun slængte op i Brudens Vogn.

„Det er saamænd første Gang, de skal i Stadsen."

Mille Bredal, der havde gaaet eller snarere løbet den lange Vej fra Frederiksborg blot for at overrække sin Veninde en Buket Roser, kom i sidste Øjeblik farende med fine Blomster, som hun gav Annine under Smil og Kys og strømmende Taarer.

„Jeg vilde saa gerne have været med; men du ved, jeg kan ikke være hjemme fra i Eftermiddag."

Annine omfavnede hende krampagtig og blev ved at klynge sig til hende.

„Saa, Annine! De venter paa dig."

„Følg med!"

„Hvad tænker du dog paa? I denne Paaklædning? Jeg kan jo heller ikke, jeg maa skynde mig af alle Kræfter hjem igen."

„Kom her ud siden!"

„Ja, men jeg kan jo ikke, jeg kan ikke."

„I Aften."

„Det er aldeles umuligt; de fremmede bliver jo hos os i Nat, og Mo'er er slet ikke rask."

„Kom da herud i Morgen!"

Mille følte paa hendes Pande — den var brændende hed, og Øjnene stod stive, glasagtige og stirrede med en rødlig Glans.

„Annine, hvorfor vilde du ogsaa dette?"

„Jo, jo!"

Annines Fortvivlelse.

„Gud give da, det maa blive . . . godt for dig!"

Hun vilde rive sig løs, men Annine knugede hende endnu fastere til sig.

„Bliv her!"

„Blive her? Jeg skal jo i Kirke."

„Bliv hos mig!"

„Annine, slip mig nu! De er paa Vognene."

„Er de?" sagde hun mat.

Hun stod et Øjeblik tavs. Da slog hun paa en Gang et vildt Skrig mod Loftet, men saa sig derefter om og ligesom besindede sig. „Gud, hvad var det?" hviskede hun aandeløs.

„Annine, du er syg."

„Syg? Hun lo. „Nej, jeg fejler saamænd ikke noget," sagde hun med sin gamle rolige Stemmeklang. „Jeg har bare lidt ondt i Hovedet."

Mille fik omsider vredet sig ud af hendes Hænder og smuttede ud ad Døren.

Mariane, der havde staaet og snakket med Brudepigerne, og som slet ikke havde set den unge Jomfru, strøg Vandet af Øjnene og gik ind for at se efter Datteren.

Folk sad og ventede og saa utaalmodig mod Døren og Vinduerne, en og anden ung Plag slog med Hovene i Græsset og stejlede.

„Hvor mon hun bliver af?" spurgte Troels, der var færdig at vride Halsen af Led for at faa Øjnene langt nok om.

Da kom Mariane skrigende med en vild Rædsel i Øjnene: „Hun render, alt hvad hun kan, ned imod Tørvegravene!"

Brudepigerne slog Nakken tilbage og satte et Hvin til Vejrs, et Par Koner for op og slog med Hænderne i Luften. Mændene blev siddende med forstenede Miner.

En rask Tyveaarsgut smed Tømmerne fra sig, sprang af Vognen og løb af alle Kræfter ned mod Mosen, hvor han netop kom tidsnok til at se en Bunke farvede Tøjblomster forsvinde i det sorte Vand. Men en, to, tre — Uret op af Mavelommen, Trøjen og Skoene af og ud paa Hovedet i det boblende Dyb.

Et Par Mænd, fulgt af den halvt sindsforstyrrede Mariane, kom løbende med et Reb og en Brandhage.

„Skynd jer, skynd jer! Jeg har hende, men hun er ikke til at styre!"

Et levende Knippe af Arme og Hoveder, der i det ene Øjeblik forsvandt, i næste Øjeblik baskede i Vandskorpen og kom op med overgrumsede Perler og strittende Fingre, satte hele Graven i et gyngende Røre. Den ene af Mændene kastede Rebet ud, men det blev borte i Mudderet, den anden huggede Brandhagen i Pigens Kjole og flængede den ned igennem, heldigvis holdt dog Skoningen, og inden mange Minutter var begge de unge dragne op paa Grønsværen, hvor Mariane laa paa Knæ og vred sine Hænder og skreg.

Pigen havde intet Øjeblik tabt Sansningen, men syntes at være uden Forstaaelse af, hvad der foregik, kun opfyldt af Rædsel for noget ondt, grufuldt, der trængte sig sammen om hende.

„Annine, Annie!" jamrede Moderen. „Hvor kunde du dog gøre dette?"

„Læg hende ned og rul hende og se at faa Vandet af hende!" raabte en Karl, der kom løbende.

Men de kunde ikke holde hende, hun rev og slog om sig i vanvittig Angest, som om hun vilde værge sig saa længe som muligt mod det onde, der trængte ind paa hende.

Endelig sank hun sammen og lod sig viljeløs bære op til Gaarden.

Her var alt i vild Forstyrrelse, Hestene, som Karlen var rendt fra, spillede omkring med en halv Vogn ude paa en Boghvedemark, to Kvinder, som var faldne af i Boghveden, laa med sønderrevne Kaaber og blodige Ansigter og jamrede sig af Angest for, at Plagene skulde komme noget til, Mænd og Koner løb mellem Vognene, pegede og raabte meningsløst i Munden paa hverandre, Hestene gloede og fnøs mod alle Verdenshjørner.

Troels, der var bleven fuldstændig graa i Ansigtet, gik og saa fra den ene til den anden og havde helt mistet den Smule Sans, han ejede; men da Mændene kom bærende med Pigen, og hun løftede Hovedet, gik han hen til hende og stammede: „Det er vist bedst, vi begi'er det, Annine."

Hestene paa Marken blev fangede, og Stumperne af Vognen læssede paa et Køretøj, de to ulykkelige Kvinder, der havde faaet revet Ansigterne slemt, fik vadskede Blodet af sig og blev af en velvillig Nabo kørt til deres Hjem.

En Time efter var Vogne, Heste og Mennesker som blæste bort, og Dødens Stilhed stod over de udsløjfede Sandstænk og tusinde Spor paa Gaards- og Grønpladsen. Men inde i Himmelsengen laa en dødningebleg Pige og stirrede op i Lystaager af Millioner flyvende Ildpunkter.

. . . . .

. . . . .

Fra en kæmpemæssig Mile steg Røg og Flammer til Vejrs med en syngende Lyd som af fjerne Klarinettoner, en Mylder af Flagermus og hvide Natsværmere svirrede i Luften, og langt borte tonede Omridset af en Skov frem i glimrende Nordlysskær med fine Regnbuefarver.

„Vær nu god, Annine, og lad mig sætte Haarlokken fast igen. Jeg kunde jo ikke gøre ved, at jeg rev ham af."

„Nej, væk med Naalene!"

Talipot-Palmen.

„Vær nu god! Ellers kommer vi jo for sent. Kan du ikke høre, at det kimer?"

„Jeg er vred paa dig," sagde hun og drog Brynene ud over Øjnene.

„Jamen jeg har jo bedt dig om Forladelse. Du kan tro, jeg har fortrudt det; men Helene sad hele Tiden og hviskede i Ørerne paa mig, og saa blev jeg saa tosset, at jeg vidste hverken ud eller ind."

„Hvad sagde hun?"

„Hun blev ved med sit:

„Her saa det ilde ud for nogle Tider siden
med Sand var alting skjult, og Faren var ej liden."

Saa maatte jeg skynde mig at grave Gaarden ud, ellers var hun jo bleven kvalt. Aa, hun blev saa glad, hun græd og kyssede mig . . . jajaja, hør nu! Det var ikke mere end det samme, nu er det jo forbi altsammen, og nu skal vi danse og være glade."

„Hun kan jo ikke lære det, det Klodshoved; hun har jo aldrig set en Riel før."

Troels sad langt ude ved en Kilde og klagede sig med Haanden paa Ryggen. „Jeg kommer mig aldrig, jeg kommer mig aldrig!"

„Jo, saa band han, kommer du dig! Træk Skjorten op!"

En lille Mand drog med en Knivtang en stor Kugle ud af hans Ryg og holdt den op i Lyset. „Saa band han!"

„Ja, hvad kan det blive til? Der er 1500."

„Annine," bad Bendt, „lad nu bare dem sidde! Læg dit Hoved her — saadan! Se saa der ud, hvor jeg peger — de to der, som rider paa Stjern — der oven paa Skoven! Hvad? Hvad siger du til dem? Vi to! Vi to! . . Du kan stole paa, jeg mener det!"

Det gyngede under hende, som om hun red over svajende Grene, Stjerner med glimrende Farveblink dansede paa Himlen, i sød, bævende Viljeløshed laa hun i Bendts Arme og sang:

„Du ledte frem, algode Gud,
til første Mand den første Brud . ."

Men paa en Gang var det, som en Gren knak, og hun sank igennem — ned i et bundløst, sort Vand — — hun gav et Skrig og for op . . .

„Naa, naa, naa, Annine! Lig nu stille, som du har lovet mig!" bad Mariane og saa paa Klokken. „Kom her og lad mig smøre dig end en Gang!"

Hun tog en Flaske med Lavrbærolje og gned Pigens Ryg og Isse.

(Fortsættes.)

Lidt af min Faders Fortællinger.

Efter en Lærers Meddelelser
ved
Evald Tang Kristensen.

Min Faders Opdragelse var efter Tidens Fordringer streng og alvorlig, og i Hjemmet sparede Faderen ikke paa Rebet. Dog mildnede Moderen en Del derpaa, og i Skolen var Omgangen heller ikke blid. Her var Skantze Lærer. Egenlig var han Landmaaler, men havde dog vist ingen Eksamen. Han kom til Egnen i Udskiftningstiden og var en meget haard Mand. Hans Ris var et sandt Torturredskab, hvis tykke Ende var bestemt for de større Børn og slog Hænderne baade blaa og blodige. Den anden Ende var til de smaa, og den brugte han ved alle Lejligheder. Endelig da han blev gammel, satte Drengene sig selv til Modværge, og fra den Tid var hans Magt brudt. Men han havde ogsaa Skik paa Drengene. Gik de til og fra Skole, taaltes ikke den mindste Udskejelse fra den slagne Vej eller Sti. Ve den letsindige, der om Vinteren gjorde en Vinkel ved at glide over en Dam! Skantze passede paa dem og havde tilmed fine Spioner ude i Form af Kærester, der aflagde Rapport, thi det var nemlig hans Pæl i Kødet.

Derimod havde han en Datter, hun omtaltes altid med den største Kærlighed af Børnene, thi hun skulde aldrig forvolde, at et Barn blev straffet. Men der lærtes godt i Skolen. Min Fader havde lært at læse godt og regnet Søren Mathisens Regnebog igennem og indcifret den med meget firlig Skrift i en stor Bog. Desuden dreves Skriftlæsning, men med Religionskundskab var det vist tarveligt.

Efter Konfirmationen kom min Fader til Pastor Hansen i Drurup som Tjenestedreng.

Hansens Formand hed Vinfeld, og det var i hans Tid, Præstegaarden brændte, og han reddede næsten intet. Han skal have været godt begavet, thi min Fader fortalte, at han Søndagen efter Branden kom ud til Kristen Madsens i Tøndering og bad om at se deres Bibel, og nu valgte han sin Tekst af Jobs Bog: Nøgen kom jeg til Verden osv., og holdt en Prædiken, saa Folk aldrig havde hørt Mage, og alle svømmede i Taarer. Han var ogsaa en stærk Mand og slog ved Lejlighed et djærvt Slag, hvilket efter vor Tids Begreber ikke rimer saa godt med den gode Prædiken. Naar han saaledes var til Marked i Skive, og der opstod Slagsmaal, smed han Præstekjolen, idet han sagde: „Der ligger Præsten, men her er jeg!" og nu tog han fat, og det kendtes godt.

Hansen var en Husmandssøn fra Kjøng paa Sjælland. Her laa Objærggaard, der ejedes af Konferentsraad Nyberg, som for at undgaa Soldatertjenesten flygtede fra sin Fødegaard i Nybjærg og kom i Handelslære i Aalborg. Senere blev han Grosserer i København, Ejer af Frederiksgaves Gods paa Fyn og Objærggaards paa Sjælland, hvor han anlagde Kjøngs Fabrik og byggede Kjøng Kirke. Han var saa rig, at han laante Frederik den Sjette Penge.

En Gang mødte han en lille Dreng paa Kjøng Gade, der gik og græd. Da han nu spurgte ham, hvad der fejlede ham, svarede han, at han gerne vilde være Præst. Nyberg skrev sig det bag Øret og holdt Drengen til at studere, og han blev Pastor Hansen i Drurup.

Nybergs eneste Søn arvede Faderens Rigdomme, men gik fallit, og Kongen gav ham saa en livsvarig Understøttelse.

At Hansen var bondefødt kunde man vel mærke deraf, at han var ganske jævn i sin Optræden og gav sig en Del af med sine Tjenestedrenge, hvoraf han havde to. Han kom saaledes enkelte Gange ud til dem om Aftenen og kunde da godt løbe en Tur om Kap med dem, hvilket den Gang ellers var en uhørt Begivenhed.

Han var meget afholdt, da han var en venlig, ædelttænkende Mand, men et Barn af Tiden, eftersom han var Nationalist.

Min Fader kunde huske, at ved Konfirmationsforberedelsen kunde han faa alle Miraklerne til at forsvinde, idet alt gik ganske naturligt til.

Det var ham, min Fader kom til at tjene hos, og Hansen havde Interesse af at læse lidt med ham, saa han var rigtig godt oplyst for den Tid og for Resten godt kunde staa Maal med Nutiden.

Min Fader arbejdede ogsaa en Del i Haven, og Hansen viste ham lidt til Rette og forærede ham en Havebog.

En Begivenhed fra hans Tjenestetid skal jeg fortælle. En Mand i Drurup, der hed Hans, havde sin Mark grænsende til Præstegaarden. Samme Mand var meget stor og stærk og umaadelig hidsig og brutal, og alle var bange for ham, da han brugte Næven uden at høre paa lang Snak.

Han vilde nu ogsaa lade sine Kreaturer gaa paa Præstens Mark, men Tjenestedrengene vilde holde dem til Side. De var to, nemlig en paa 17 Aar, der var ret velvoksen, og saa min Fader, der var lille og spinkel. Hans lovede derfor navnlig den ældste Dreng, at hvis han kunde faa fat paa ham, skulde han klø ham. Lejligheden kom ogsaa, og saa smed han ham til Jorden og begyndte at bearbejde ham. Den store Dreng bad min Fader hjælpe sig, og som en Kat var han paa Ryggen af Hans og kradsede ham i Øjne og Ansigt, saa han maatte slippe sit første Tag og vende sig mod sin ny Fjende. Men her fik han ikke fat, thi Drengen var lige saa hurtig borte igen. Den store Dreng, der var bleven opirret, fornyede imidlertid Angrebet for fra, og min Fader i lige Maade bag fra, og saadan blev man ved, til Hans var aldeles udmattet og blind af Blod, der fløb ham ned i Øjnene. En Mand, der havde set Slagsmaalet, kom nu til Stede, da han var bange for, at Hans skulde slaa Drengene fordærvet. Men det var Hans, han kom til at redde. Han var da helt overmandet, og de havde trukket hans Hoved ned mellem Benene, og det var ikke godt at vide, hvordan det vilde være gaaet, thi han var allerede meget medtaget og maatte ligge et Par Dage i Sengen derefter.

Der gik stort Ry af Præstens Drenge; her var det jo ligefrem, at „en lille og en kæk putter en stor i en Sæk"; men Hans' Anseelse havde faaet et Knæk, som den aldrig forvandt.

Drengene frygtede dog noget for Præsten. Han lod dem fortælle Sagen fra Ende til anden, men sagde saa for Resten intet til dem, saa Drengene nok mærkede, at han undte Hans Tugtelsen, og det gjorde for Resten alle andre ogsaa.

Hansen flyttede siden til Slangerup, hvor han var Præst en Række af Aar og døde meget gammel. Min Fader talte tit om ham og sagde: „Hvem der dog kunde komme til at tale med ham."

Men dette skete aldrig.

Da Ane Pedersdatter i Tøndering efter sin Konfirmation tog Afsked med Skolen, sagde hun til Lærer Skantze:

„Idet jeg nu siger Dem Farvel, siger jeg Tak for, hvad De har lært mig, men De skal have Utak for, at De en Gang anklagede mig for min Fader og derved beredte mig en haard Straf, for jeg var uskyldig. Her staar mine Kammerater, og de kan bevidne det."

Skorstensfejerdrengen.

Ved A. Th. J.

I tidligere Tider benyttede Skorstensfejerne ofte smaa Drenge til at rense Skorstene, der var for snævre til, at voksne Folk kunde krybe gennem dem. Det var dog kun ugerne, at Forældre gav deres Børn til saadan Brug, og derfor traf det ikke sjældent, at smaa Drenge blev stjaalne og af samvittighedsløse Folk solgte til Skorstensfejere.

En Dag forsvandt en lille fireaarig Dreng fra sine rige Forældre, og alle Efterforskninger var frugtesløse. Aar efter Aar forløb, uden at der hørtes noget til den forsvundne. Ni Aar var forløbne, da Skorstenen hos disse Folk en Dag blev fejet af en saadan lille Dreng. Den lille sodede Fyr kravlede behændigt op fra Køkkenet og var snart igen nede, men kom ved en Fejltagelse ud af Kaminen inde i Salen. Forundret saa han sig om, alt forekom ham saa bekendt; det store Dameportræt over Sofaen havde han sikkert tidligere set, han syntes, han havde været her en Gang før, og det hele forekom ham som en Drøm — da aabnedes en Dør; Damen paa Billedet traadte ind ad den og fik Øje paa den lille Skorstensfejer. Straks blev hun yderst forbavset; men et Øjeblik efter udbrød hun i et Frydeskrig: „Mit Barn! Mit Barn!" og sluttede den længe savnede, nu genfundne Søn i sine Arme. Damen ringede ikke først med Klokken for at befale Tjeneren at give den lille sodede Dreng rene Klæder paa — nej, som han var, dækket med Smuds og Støv, omfavnede og kyssede hun ham med alvorlig Moderglæde.

Saaledes gør ogsaa den kære Gud med et Menneske, der har været forvildet, men er vendt tilbage. Han venter ikke med at vise sin Kærlighed, til vi er blevne rensede fra Syndesnavset, han tager os til sit Hjerte, som vi gaar og staar, med en Kærlighed, der er større end nogen Moders. Mange mener, at de først maa blive bedre Mennesker, før de tør træde frem for Guds Aasyn og vente en naadig Modtagelse. Nej, vend dig til Gud, som du er! Men lad det være Alvor! Han vil vise dig Barmhjertighed uden Ende. Renselsen kommer bag efter.

Fra Indianernes Lejr.

(Sluttet.)

Ophidset af Dansen og i en fysisk Tilstand, der grænsede nær til Drukkenskab, tumlede Squaw'en snart til højre, snart til venstre, saa frem og saa tilbage, hele Tiden med Ansigtet vendt mod Solen, idet hun hylede paa en saadan Maade, at det løb en koldt ned ad Ryggen. Armene svingede hun frem og tilbage, som om hun helt havde tabt Magten over dem. Undertiden løb hun frem en halv Snes Alen med Kroppen bøjet sammen, næsten dobbelt, og Ansigtet nær berørende Jorden; men Armene, disse frygtelige Arme, de dinglede løst bag ud, Haandfladerne vendte op ad, og Fingrene kradsede nervøst i Luften. En Gang vendte hun sig helt omkring og gjorde et Spring henimod, hvor vi stod; men pludselig ombestemte hun sig og løb som en flygtende Hare henimod den store Rundkreds, hvor hun vedblev en halv Times Tid at gentage sine Fagter og Hyl; til sidst gjorde dog Naturen sine Krav gældende, udmattet og overvældet af Anstrengelse faldt hun besvimet om paa Jorden. Medens dette gik for sig, havde den høje „buck“, som brød ud af Ringen samtidig med hende, ogsaa foretaget en Række højest besynderlige athletiske Kunster.

Først løb han om i en lille Cirkel, udstødende vilde Hyl og udfordrende en indbildt Fjende; men pludselig ophører han dermed og sætter i et Spring ind i Midten af Cirkelen, hvor han kaster sig ned paa Hænder og Fødder og i tavs Fremstilling gennemgaar alle Stadier af en Fjendes Skalpering. Herefter rejser han sig op med et Sæt og holder den højre Arm i Vejret, som om han viser en blod-dryppende Skalp frem, og saa fortsætter han Rundansen om sit indbildte Offer.

Det var næsten for realistisk til at være morsomt, og jeg begyndte at tænke, at 40 Mil fra Stationen var en lang Afstand. Men det var dog ikke det værste. Med en sindssygs Raseri begyndte han at rive Klæderne af sig i Stumper og Stykker, kastede dem for alle Vinde, og i mindre end to Minutter var han aldeles nøgen, kun et Klæde om Bæltestedet var tilbage. I dette Kostume sprang han om, snart til højre, snart til venstre, frem og tilbage, hylede og skreg og lavede Gebærder, der vilde gøre en professionel Krumspringer skinsyg.

Slutningen paa Aften var, at han sprang over Hovederne paa Tilskuerne, derpaa tilbage igen og saa samlede sin sidste Kraft og med et gennemtrængende Hyl løb mod de dansendes Række, som han sprang over, hvorefter han faldt som ubevægelig Masse i Midten af Ringen. Jeg drog et Lettelsens Suk, da jeg saa ham forsvinde.

De dansende fortsatte uforstyrrede deres Dans uden at lægge Mærke til Kammeraternes vanvittige Adfærd. Rundtravet blev fortsat med ufortrøden Vedholdenhed; kun paa Børnene kunde man se Trætheden, men de maatte med og holdtes oppe af de ældre Indianeres Hold. Lejlighedsvis faldt en af de yngre, og i et Sekund var mere end et Dusin gispende Legemer, for Øjeblikket ude af Stand til at styre deres Bevægelser, hobede ovenpaa, men de fire Ordensmarskaller sprang straks til Hjælp, rejste de faldne og sendte dem afsted med fordoblet Hurtighed, saa Opholdet næppe var mærkeligt.

Spændingen blev pinlig. Dansen ophørte at være Ceremoni, den gik over til at blive en Tortur. Jeg var slet ikke ked over det, da min Ledsager pegede paa den dalende Sol og sagde, at hvis vi skulde naa Stationen før Midnat, var det bedst at skynde sig.

Vi red afsted, fulgte af Tilskuernes Raab og Squaw'ernes sørgende Hyl. De havde igen paabegyndt Bønnen til „den store Aand“.

„Fader, Fader, vore Hjerter bløder for dig.“

— — — — — — — — — — — — — —

Vi sporede vore Heste og forsvandt i Skoven, tilfredse med, hvad vi havde set. Det var et Stykke Kulturhistorie, som vi denne Dag havde gennemgaaet paa den mest praktiske Maade — ved at se det med vore egne Øjne.

* * *

Hovedbegivenheden i den sidste Indianerfejde har været den gamle Høvding Sitting Bulls Fald. Han var den vigtigste Personlighed i Indianerlejren, den ansete Forkynder og Leder, og han nærede et uudslukkeligt Had til „den hvide Mand“.

En Indianer.

Den tidligere anførte danske Brevskriver fra Dakota til „Nationaltidende“ har været Deltager i Ekspeditionen mod Sitting Bulls Lejr og fortæller saaledes om den gamle Høvdings Fald:

Jeg introducerede mig selv hos Løjtnanten. Han var meget forekommende og tillod mig at ride med. Efter at være kommen uden for Stationen, satte vi afsted i skarpt Trav i Retning af Sitting Bulls Lejr. Landskabet, vi passerede, var ensformigt, kedeligt; hist og her nogle Bakker og Farme, men disse smaa, usle Dakotafarmhuse er næppe til at se, før man er ret paa Siden af dem; de fleste er opførte af Lerjord og ligner aldeles Omgivelserne. Farmerne her har det næsten værre end Slaver; de træller fra Morgen til Aften, kultiverer den udyrkede Prærie, og naar Tiden kommer, da Arbejdet skulde betale sig, indtræder i Reglen de hede, tørre Vinde og ødelægger i to til tre Dage, hvad Farmeren i Maaneder har arbejdet for; tilbage for ham bliver nu Skuffelsen. Hvert af de senere Aar har set Dakotafarmeren mere og mere fattig. Mange Huse staar aldeles øde og ubeboede. De fleste Landmænd i disse Egne er Skandinavere og Tyskere.

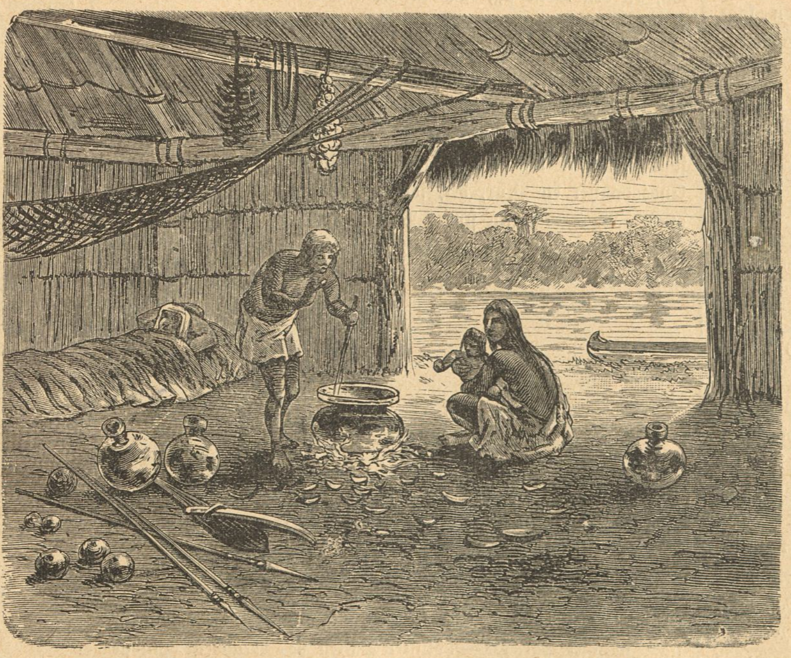

Det Indre af en Indianerhytte.

Henad Middag gjordes Holdt. Vi var omtrent fem Mil fra Sitting Bulls Lejr. En almindelig Raadslagning begyndte, og det blev vedtaget, at Soldaterne skulde rykke endnu et Par Mil frem og der afvente nærmere Underretning fra Politiet, ialt 30 Mand, som skulde foretage Arrestationen. Løjtnant Bull Head anførte Politiet; han vilde ikke tillade mig at følge med, og jeg blev derfor tilbage hos Soldaterne. Efter at vi havde ventet omtrent tre Timer, kommer Red Tomahawk, en Indianerpolitimand, i strakt Karriere, forpustet og næsten ude af Stand til at tale sammenhængende. Han red Sitting Bulls Hest. I Indianersproget raabte han: „Sitting Bull er dræbt og fire af vore Mænd! Skynd jer, eller de bliver alle dræbte!“

Kaptajnen troede ham ikke; han antog ham for en Kujon, som var flygtet og havde ladet sine Kammerater i Stikken; men han besluttede dog at ride hen og se, hvorledes Udfaldet var.

Vi galoperede afsted, og da vi naaede Lejren, var alt stille. Ingen Fægtning mere, men et forfærdeligt Syn mødte os og talte for det forudgaaende. Rundt om den gamle Høvdings Hytte laa henved en halv Snes døde, iblandt dem Sitting Bull og hans to Sønner, fire dræbte Politimænd hvilede mellem dem. Alle laa de inden for en Kreds af henved 30 Fod, undtagen en Halvblodsindianer ved Navn Fox, som laa en Snes Fod fra de andre; han havde ageret en Slags Privatsekretær for Sitting Bull under dennes berømte Korrespondance med Regeringen. Han var den eneste i Civildragt; de andre Indianere var iførte fuld Krigspynt med Fjer og Maling. Sitting Bull havde to Hytter eller Huse, egenlig kun Bræddeskure; det ene beboede han selv tilligemed sine to Sønner, det andet benyttedes af hans Koner og øvrige Familie. For at foretage Arrestationen gik Bull Head til Sitting Bulls Hytte og begyndte at læse Arrestordren op. Den yngste Dreng kom til Døren og skreg Allarm, idet han saa Huset omringet af Politi. Han havde ikke saa snart skreget, før Indianerne omringede Politiet, og da Sitting Bull saa dem komme, drog han en Revolver og forsøgte at forene sig med dem; men Bull Head opfyldte sin Ordre til Punkt og Prikke og gjorde i et Nu den gamle Blodhund til en „god Indianer“; med en Kugle gennem Brystet vandrede Sitting Bull til de „evige Jagtdistrikter“. I Faldet affyrede han sin Revolver og ramte Bull Head i den øvre Del af Laaret. En almindelig Kamp begyndte nu, nogle enkelte Riffelskud affyredes, saa Revolverne, men man var for nær paa hinanden til at benytte Skydevaaben — Tomahawker, Knive og Geværkolber brugtes bedst —; flere knuste Geværkolber og krumbøjede Geværløb vidnede herom, da vi ankom til Lejren.

Politiet maatte retirere og søgte Tilflugt i Bulls Hytte; herfra brugte de Geværerne, og en Mængde Indianere blev dels skudt, dels saarede. Indianerne trak sig saa tilbage til et nærliggende Krat og sendte den ene Salve efter den anden mod Hyttens Vægge.

Paa dette Tidspunkt kom Soldaterne til Undsætning. Ingen Indianer var at se, alt stille, kun nu og da den pibende Lyd af en Geværkugle, naar den susede os om Ørerne.

Mandskabet blev kommanderet i Slagorden, en Gattling-Kanon opstilledes, og den ene Salve efter den anden sendtes ind i Krattet. Man kunde ingen se og havde intet sikkert Maal, men af enkelte Skrig, som hørtes, kunde man slutte, at Skuddene ikke var uden Virkning.

De døde Politimænd var allerede færdige til at begraves. Benene var snørede sammen med Hjorteskindssnøre, Armene fastbundne til Siderne og et Klæde bundet om Hovedet for at skjule Ansigtsfordrejningerne. Der var ialt fjorten døde, en Mængde mere eller mindre saarede og to Fanger, Sitting Bulls Brodersønner. Sitting Bull var næsten nøgen; de faa Haar, han havde paa Hovedet, var klippet af, Mokkasinerne revne af Fødderne, og næsten hvert eneste Klædningsstykke flænget af og bortført som Relikvie eller Kuriøsitet. Det lykkedes mig at afkøbe en af Politimændene Sitting Bulls Mokkasiner for tre Dollars.

Saa snart alt var færdigt, satte Processionen sig i Bevægelse. Skydningen var ophørt. Fra Krattet kom kun nu og da en Kugle susende, men man hørte en uafbrudt Jamren og Klagesang fra Sqauw'erne derinde. Solen var ved at gaa ned . . vi red tavse hen ad Vejen; der blev næsten ikke talt. Kun Hestenes Trampen, de saaredes Suk og Squaw'ernes Klagesang hørtes. Hver tænkte sit, men der var ogsaa rigt Stof til Eftertanke — saa meget udrettet paa en Eftermiddag.

Rygtet om Udfaldet paa Expeditionen var løbet langt forud for os; da vi havde marcheret omtrent de tre Fjerdedele af Vejen, mødte vi en Skare Sqauws, som sang deres klagende, hjerterørende Dødssalmer. Det var Politimændenes Koner — de ny Enker og Veninderne; det var gribende at høre disse kvindelige Skabninger sørge over Tabet af deres Mænd. Hvis deres Adfærd udtrykker deres Følelser og ikke blot er Skik og Brug, saa maa der mellem Mand og Kone existere et uendeligt, uudtømmeligt Kærlighedsforhold; mange Uger vil de holde Sørgefest, rive Haarene af Hovedet, piske sig selv og paalægge sig allehaande Pinsler og Torturer for at lette de hedengangne Vejen til de „evige Jagtdistrikter".

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Februar.

II.

Foreløbig vil vi nu ved Plantningsforetagender tilraade at tage mere Hensyn til Vin- og Conservesfabriker end til Udførsel af Frugt. Og vi bør plante, ikke bygge meget endnu, thi vi have med al vor paaberaabte Frugtrigdom saa saare lidt at levere, saa snart der indtræffer lidt Uheld i et Aar. Paa vor frugtbare Møen kunde vi sidste Sommer ikke opdrive et Par Pund Ribs til Rødgrød, og de høje Priser i andre Byer vidnede tilstrækkeligt om, at der ikke var Overflod heller.

Selv om vi intet havde udført, er det et Spørgsmaal, om vi havde haft rigeligt af god Frugt, thi Privatfolk kan købe en Del, og Fabrikerne bruger meget. Af Hensyn til saadanne maa der plantes en hel Del, og det maa da tilraades i Almindelighed — for smaa Jordbrugere i Særdeleshed — at plante Frugtbuske: Ribs, Stikkelsbær og Solbær. Hindbær vil paa dertil egnede Pladser ogsaa kunne lønne sig.

Vi har ofte Lejlighed til at se, hvor store Mængder af Frugtvine, Safter o. s. v.; vore sydlige Naboer producerer, og en hel Del deraf købes her i Landet til alt for høje Priser. Dette gælder dog først og sidst om den Frugtvin, man nyder under bedaarende Navne.

I en Fabrik i Osterode blev i Fjor produceret 40,000 Potter Æblevin, 35,000 Potter Buskfrugtvin, 14,000 Potter Frugtsaft og 60,000 Potter Frugtsirup.

En Faktor, der helst skulde med i Beregningen, naar der er Tale om mere udvidet Frugtavl, er Spørgsmaalet, hvorledes vor Lovgivning stiller sig som Frugtavlerens Hjælper. Thi det kan ikke nægtes, at der her i Landet synes at være en Del Frihedsfølelse over for alt, hvad der ikke staar inden Døre. Der har lydt stærke Røster for Plantning ved Veje og lignende Steder. Men paa saadanne Steder og i det hele taget, hvor Adgangen til Træerne er let, der vil man aldrig i Dag vide, hvad man har i Morgen, selv om Naturen ikke virker forstyrrende. Knækkede unge Træer og Grene, nedslaaede Frugter træffes jo ret almindeligt. Ethvert Attentat paa Træer baade her og der burde straffes saa eftertrykkeligt, at det efterhaanden indpodedes i Bevidstheden, at „hvad der ikke er dit, skal du lade i Fred, om det saa staar ude paa Heden." Saaledes er det i Tyskland. I Maj Maaned skallede en Læredreng Barken af 4 Træer. Resultatet blev — 4 Maaneders Fængsel.

Det er enhver bekendt, at der i Rigsdagen er bragt Forslag frem om, at alle jordløse Husmænd samt Indsiddere skal tildeles 1 à 2 Skæpper Land Jord paa billige Vilkaar. Det var ønskeligt, om dette Forslag maatte finde en praktisk Løsning, thi der er ingen Tvivl om, at det vilde bringe umaadelig meget godt. I Stedet for at staa med Skillingen i Haanden vil Familien fra Haven kunne hente meget af, hvad den skal bruge i Huset; der vil blive Plads til en Del Frugtbuske, som kan give en kontant Fortjeneste, og der vil desuden mange Steder kunne drives Biavl. Og Pasningen vil i væsentlig Grad kunne ske ved Hjælp af Kone og Børn.

Der er endnu en Side, som ikke bør overses: Naar Manden Sommeraftenen kommer hjem fra Arbejdet og finder Stuen for kvalm, saa vil han ikke behøve at drive paa Vejen (hvilket ofte drager for kostbare Følger efter sig), han vil derimod finde Fornøjelse i at pusle med det, der er hans eget, det, der lover en Extraindtægt; han vil finde Hvile ved at sidde med Familien paa Bænken i sin egen Have. Dette vil for mange være af ret stor Betydning. Men — de, der allerede har Jord, bør plante!

Fritidssyssel.

Pilefløjter.

Om Foraaret, naar Barken løsner sig paa de unge Pilegrene, kan Drengene have megen uskyldig Fornøjelse med at lave Pilefløjter af forskellig Slags, saa at de kan opføre en hel Koncert, der rigtignok ofte i Huset er til lige saa stor Plage for Fa'er og Mo'er som til Fornøjelse for „Instrumentmagerne" og „Musikanterne", der udfører den. Men da „Pibekoncerten" gerne foregaar i fri Luft, saa tør vi nok anføre dette Arbejde blandt vort musikalske hjemmelavede Legetøj. Af glatte fingertykke Pilegrene paa omtrent 4 Tommers Længde, uden Sideskud og Knaster, afskærer man med en skarp Kniv Enden i et

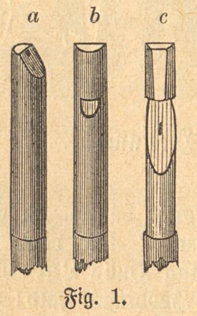

Fig. 1.

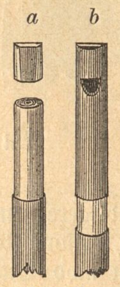

Fig. 2.

et Par rene Snit, som Fig. 1 *a* viser. Derpaa skærer man for neden, 2 a 3 Tommer fra Enden, et Indsnit gennem Barken rundt om Grenen, og 1 Tomme fra den øverste Ende et lille Udsnit gennem Barken ind i Veddet, som man ser ved *b*. Naar man nu med Knivskaftet banker overalt paa Barken rundt om, vil den løsne sig, saa at man kan trække den let af som et Rør. Paa den hvide Pind gør man da et tommelangt dybt Indsnit, som ses ved *c*, og afskærer ovenfor en Spaan, som *c* antyder. Naar da Barken atter sættes paa, og man blæser gennem den derved dannede Spalte, fremkommer der en klar Piben. Denne kan man gøre højere eller dybere, naar man, som Fig. 2 *a* viser, blot overskærer Pinden, saa den øverste Ende danner en Prop, der, som man ser ved *b*, sættes fast fra oven. Naar man nu skyder Pinden frem og tilbage i Barkrøret, mens man blæser, forekommer der Toner af vekslende Højde.

For Hus og Hjem.

Glacéhandsker kan vare dobbelt saa længe som ellers, naar man, hver Gang man har brugt dem, trækker dem til rette i Længden og lægger Fingrene i deres oprindelige Folder.

Filthatte bliver som ny, naar man gnider dem godt med en i Petroleum dyppet Klud. Den ubehagelige Lugt forsvinder, naar man et Par Dage udlufter Hatten ved et aabent Vindue.

Balkjoler gøres uforbrændelige, naar man dypper Stoffet, af hvilket Kjolen skal sys, i en Opløsning af svovlsur Amuniak, tørrer og stryger det. Kommer Tøjet derefter i en Flamme, blusser det ikke op, men gløder kun. Denne Fremgangsmaade er meget billig.

Syltede Agurker bevares grønne, naar man lægger et lille Stykke Allun i Sylteglasset. — Smaa friske Agurker holder sig haarde og grønne, naar man, efter at have aftørret dem godt, hælder kogende, ikke alt for skarp Eddike, i hvilken man har opløst et Par Haandfulde Salt, over dem. Krukken maa straks dækkes, saa at Dampen ikke slipper bort.

Beskyttelse af Jordbærbede. I Reglen dækker man ikke Jordbærbede om Vinteren, da de nyindførte, storfrugtede Arter i Almindelighed betegnes som meget haardføre. Om nu end Bærene som oftest har denne Egenskab, gør man dog bedst i ikke at stole for meget paa dem. En streng Vinter kan tit gøre megen Fortræd. Man bør derfor ikke forsømme at dække Rummet mellem Planterne med et 2—3 Tommer højt Lag gammel Gødning eller Drivbænkjord. Derved faar Planterne ikke blot Beskyttelse mod Frosten, men ogsaa rigelig Tilførsel af Næringsstoffer, hvilket bedst vil kunne skønnes af det følgende Aars forøgede Udbytte.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4

Jeg liver op, naar jeg dyrkes med Maade;
men, hvis du kun la'er din Lidenskab raade,
saa bryder jeg uden Barmhjertighed ned.
Mange — desværre for sildigt — det ved.

1 2 3

Mig vil du foran i Danmark finde;
ofte besungen af Mand og Kvinde.

4 2 3 1

Jeg hører til Jorden, men stundom jeg hæver
mig op og højt da i Luften svæver.

2 3 1

Jeg færdes i Luft, og jeg færdes paa Land,
jeg færdes meget ofte i Vand.

J. J.

Gaade.

Det første (omvendt) er en Flod
hist i fjerne Egne.
Andet (omvendt) man hver Høst
tredje kan allevegne.
Det hele er en By,
hvor hverken Konge eller Kejser har Ly.

P. C. Hansen.

Rebus.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 19: Oder, Rhone, Morten, Theodor, Orne, Hjort, Rom, Trondhjem.

Gaaden i Nr. 19: tav, le, Tavle.

Rebus i Nr. 19: Husvennen udgaar paa 18de Aar.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Enhver af Husvennens Abonnenter vil ved at indsende 54 Øre til N. C. Roms Forlagsforretning, København V, faa tilsendt en fortrinlig Koge- og Mælkeribog, hvis Bogladepris er 1 Kr. 50 Øre.

Bertel Elmgaards Adresse er: Fiolstræde Nr. 25 2. Sal, København K.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Paa Dybbøls Jord, Fortælling fra 64, af E. T. Haubye (forts.) Palmerne, med Billede. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Lidt af min Faders Fortællinger, ved Evald Tang Kristensen. Skorstensfejerdrengen, ved A. Th. J. Fra Indianernes Lejr, med to Billeder (sluttet). Havebrug. Fritidssyssel. For Hus og Hjem. Hovedbrud.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 21. Søndag den 22. Februar. 1891.

Paa Dybbøls Jord.

Billede fra 1864, af L. T. Haubye.

(Fortsat.)

Næste Dag fortaltes der ude hos os i Stillingen, at det Hus, hvori min Kammerat og jeg hidtil havde ligget i Kvarter, var nedbrændt om Natten, og at Beboerne var omkomne. Der paakom mig en forfærdelig Angest — var Minna, min elskede, bleven dræbt af Fjendens Ild — skulde jeg aldrig mere se hendes kære Ansigt?

Forgæves prøvede jeg paa at faa nogle Timers Orlov — jeg vilde over til Sønderborg, jeg vilde skaffe mig Visbed i Sagen — jeg vilde se selv den rædsomste Virkelighed i Øjnene. Men det blev mig nægtet; Belejringen var nu indtraadt i sit sidste Stadium, Mandskabet maatte blive i Stillingen Nat og Dag, uden Hvile, uden Afløsning — Dybbøls Fald nærmede sig!

Det var frygtelige Dage. Prøjsernes Ild, som nu vedligeholdtes uophørligt, ødelagte alt. Skansen Nr. 2 forvandledes til en Kreds af Jorddynger. Blokhuset nedbrændte og styrtede sammen; Kanonerne demonteredes, og Jorden blev gennemtrukket med Blod. Men indenfor de sammenskudte Brystværn herskede den frejdigste Stemning. Ufortrødent gjorde enhver sin Pligt — hver Mand fulgte troligt den ridderlige Førers Eksempel.

Da kom den attende April, den sørgelige Dag, som kostede os saa meget dyrebart Blod, hvor saa mangen dansk Mand maatte lade Livet! Allerede før Daggry begyndte Bombardementet; da Solen stod op, naaede det en Voldsomhed, som vi endnu ikke havde kendt.

Foruden det svære Belejringsskyts havde Prøjserne bragt en Mængde Feltkanoner i Stilling. Fra alle Sider blinkede Skuddene, uophørlig rullede Skytsets Torden. Overalt haglede Granaterne ned, overalt genlød Braget af de sprængte Projektiler — overalt hvinede Stumperne gennem Luften!

Vi laa sammenkrøbne, halvt begravede i Jord og Træsplinter, der inde i Skansen bag det ødelagte Brystværn. Med en vis Utaalmodighed ventede vi paa det Øjeblik, da Stormen vilde begynde.

Skansens Indre dannede et vildt Kaos af demonterede Kanoner, knuste Affutager, splintrede Bjælker fra Blokhuset og Palisaderne — og lemlæstede, blodige Lig! Kun to Kanoner var endnu brugbare. Den ene, en svær, glatløbet Fireogfirsindstyve-Pundiger, pegede udad, mod den Kant, hvor Fjenden maatte komme fra. Den anden Kanon, et lettere Stykke Skyts, med ødelagt Munding og sønderbrudt Affutage, var rettet bagud. Den skulde dække Skansens Strube.

Fra 64: Soldater indskibes.

Pludselig tav Prøjsernes Artilleri ud for venstre Fløj af Dybbølstillingen. Signaler lød der ude fra, Pikkelhuerne dukkede op af Løbegravene. De hvide Skyer af Krudtrøg drev langsomt ud over Vemmingbund, Bajonetterne blinkede i Sollyset. Og nu lød Prøjsernes Kampskrig vidt og bredt — Stormen paa Dybbøl begyndte.

I Skansen Nr. 2 stod hver Mand paa sin Post. Enhver af os havde opgjort sit Regnskab med dette Liv, roligt ventede vi Fjenderne og — Døden.

Og Ventetiden blev ikke lang — det varede kun faa Sekunder, da drønede Skuddet fra vor svære Kanon. Kartætschladningen splittede den fjendtlige Stormkolonne, som lig en Sky af blinkende Staal styrtede frem mod Skansen.

Et Øjeblik standsede Fjenderne — da lød atter Kommandoraab og Hornsignaler. Og atter trængte

Prøjserne frem; forgæves knaldede vore Geværer fra det oprodede Brystværn. Et Øjeblik efter var Skansen omringet, nogle fjendtlige Afdelinger havde omgaaet den paa begge Sider.

Og nu styrtede Prøjserne frem til Stormangreb fra alle Kanter. Gennem de skudte Brescher i Brystværnet, gennem de ødelagte Skydeskaar saa vi deres vilde, glubende, blodbegærlige Ansigter. Overmagten var umaadelig, deres tætte Rader dannede en fuldstændig Skov af blanke Bajonetter rundt om Skansen.

Nu væltede de i Hobevis ned i Skansegraven — nu myldrede de rasende Prøjsere op ad de forskudte Voldskrænter. — Snart dukkede Pikkelhuerne hist og her frem over Brystværnets oprevne, næsten ukendelige Krone. Men ufortrødent mødte vi nu Fjenderne med det blanke Staal — en frygtelig, vild Kamp, Mand mod Mand, uden Skaansel, rasede snart over hele det sammenskudte Brystværns Linie.

Jeg var under Belejringen avanceret til Korporal. Med de faa Mand, som stod under min Kommando, holdt jeg en af Skansens Facer, hvis Midte dannedes af et Skydeskaar, som fuldstændig var forvandledet til Bresche. Tæt indenfor laa den demonterede Kanon med sin ødelagte Affutage.

Nu myldrede en Flok Prøjsere op ad den ydre Skrænt, med hævede Vaaben i Haand styrtede vi imod dem. Da sprang en fjendtlig Soldat op paa Brystværnet, lige foran mig. Han kastede Tændnaalsgeværet til Skulderen — jeg rettede Bajonetens Spids mod hans Bryst!

Vore Øjne mødtes, vi standsede begge, som slagne af Lynet! — Himmel! Det var min Barndomsven, det var Gottlieb Winther. Der stod han for mig i Fjendens Uniform, han kæmpede mod Danmark!

I Winthers Blik læste jeg en Blanding af Skræk og Had. Men kun en Brøkdel af et Sekund varede min Overraskelse, da kvalte Vreden, Forbitrelsen mod Forræderen, enhver anden Følelse hos mig. Der lagde sig ligesom en rødagtig Taage for mine Øjne.

Med en hurtig Bevægelse slog jeg hans Gevær til Side, derpaa førte jeg et voldsomt Stød mod ham med mit Vaaben. Det syntes, som var Gottlieb Winthers Haand slaaet med Lamhed — han bødede ikke for sig. Min skarpe, sylspidse Bajonet trængte ind i hans Bryst, Spidsen brækkede og blev siddende i hans Legeme. Med et hult Brøl styrtede han bag over og rullede ned i Skansegraven.

I samme Øjeblik følte jeg noget lig et Piskeslag paa mit Hoved — jeg var truffet af en Geværkugle. Riflen faldt mig af Haanden, jeg styrtede baglænds ned fra Brystværnet. Det sidste Blik, som jeg fik Tid til, viste mig mine faa Mænd i rasende Kamp paa de blanke Vaaben med de myldrende Fjender.

Jeg faldt lige ned i en Slags Hule, som dannedes af Brystværnets indre Side og den demonterede Kanons halv knuste Affutage. Henover mig væltede de kæmpendes Hob, Venner og Fjender mellem hverandre. Nogle enkelte traadte paa mig, men de fleste sprang hen over mit Legeme — jeg var ret godt dækket.

Jeg var ude af Stand til at røre mig af Stedet, men mærkeligt nok ved fuld Bevidsthed. Fra min Plads kunde jeg overskue hele Skansens Indre; jeg saa alt tydeligt, dog ligesom gennem et Slør.

Jeg saa dem, de brave danske Mænd, hvorledes de kæmpede som Løver. Fra alle Sider trængtes de af Prøjserne, overalt myldrede de sejersdrukne Fjender ind i Skansen. Gennem Brescher og Skydeskaar væltede de frem i tætte Masser, frygteligt rungede deres Sejersbrøl gennem Luften.

Jeg ser ham endnu for mine Øjne, den ridderlige Ancker. Han kæmpede som den tapreste blandt de tapre, han foregik sine Mænd med et lysende Eksempel. Skuddene fra hans Revolver strakte mangen Fjende til Jorden; med Sværdet i Haanden trak han sig tilbage, Fod for Fod, hen mod Krudtmagasinet, det eneste af Skansens Værker, som havde modstaaet Fjendens Ild.

Rundt om Ancker og hans lille Hob brølede de blodlystne Prøjsere, lig vilde Dyr. Mangen saaret dansk Soldat dræbtes uden Naade, mangt et Bryst gennemboredes af deres Bajonetter. Fra alle Sider blinkede et Hav af Staal over Hovederne paa de sidste danske Krigere — det næste Øjeblik vilde blive deres sidste.

Hvorfor skete det ikke? Hvorfor fandt Dybbøls Helt ikke en glimrende Krigerdød paa Skansens blodige Jord? Hvorfor skulde han dø paa Straa, usel, nedværdiget, forglemt af Danmark, af sit Fødeland, hvis Ære han værgede saa mandigt?

Et tordnende Kommandoraab overdøvede Vaabenbraget. Prøjsernes truende, fældede Bajonetter rejste sig op ad. Den lille Rest af Skansens Forsvarere strakte Vaaben for den umaadelige Overmagt, Ancker overrakte den højtstaaende prøjsiske Befalingsmand, som havde standset Blodbadet og Myrderierne, sin Klinge. Skansen Nr. 2 var tagen.

I dette Øjeblik fortnede det for mine Øjne, Bevidstheden forlod mig. Skæbnen forskaanede mig fra at se mere af denne Dags blodige Katastrofe — jeg blev ikke Vidne til Dybbøls Fald!"

Her gjorde Nis Brandt et Ophold. Hans Stemme kvaltes af Bevægelse. Han lænede sig tilbage i Stolen og stirrede op mod Loftet. Den gamle Soldat var overvældet af Fortidens Minder — de dvælede paa Dybbøls blodige Jord. Hans Tanker var øjensynlig langt borte.

Efter nogle Minutters Forløb kom han igen til sig selv. Han fyldte Vinglassene — vi drak de faldnes Skaal, de, som den Gang ofrede Livet. Derpaa gik Brandt videre i sin Fortælling.

„Da jeg atter kom til Bevidsthed, laa jeg paa et Straaleje i en stor Sal. Langs hen ad Gulvet strakte sig Rækker af saarede. Det var et Lazareth i en af Flensborgs offenlige Bygninger, jeg var i prøjsisk Fangenskab.

Her i det store vidtstrakte Rum laa de fordums Fjender, som havde slaaet mod hverandre med Vaaben i Haand, fredeligt Side om Side, Tyskere og Danskere mellem hverandre, paa det blodige Straa. Skærende Hyl, dyb Stønnen og Dødsrallen hørtes fra alle Sider.

Mit Hoved var forbundet, det smertede, jeg havde faaet et forsvarligt Saar, dog heldigvis ikke farligt. Sviende Fornemmelser paa flere andre Steder af mit Legeme underrettede mig om, at jeg havde faaet flere andre Skrammer, det havde jeg ikke lagt Mærke til i Kampens Stund.

Jeg var yderst mat, jeg formaaede næppe at gøre en Bevægelse, det svære Blodtab havde udtømt mine Kræfter. Med Anstrengelse drejede jeg Hovedet til Siden. Der, kun skilt fra mig ved et lille Mellemrum, saa nær, at vi vilde kunne række hinanden Haanden, laa min nærmeste Lidelseskammerat paa den anden Side. Hans dødblege Ansigt med de halvt udslukkede Øjne vendte netop mod mig.

Milde Himmel! Det var ham, det var Gottlieb Winther! Endnu en Gang skulde vi mødes!

Jeg stirrede paa ham med en Blanding af Medlidenhed og Afsky. Og atter mødtes vore Øjne, det gav et Sæt i den saarede, hans Blik antog Præget af Rædsel og Had!

I dette Øjeblik nærmede en tysk Læge sig, fulgt af et Par Assistenter. Han undersøgte i Hast mit Saar og lagde Forbindingen til Rette.

„Bagateller, han kommer sig snart!" brummede han og gik videre i Rækken. Han bøjede sig nu over Gottlieb Winthers Leje og skød den blodige Skjorte til Side fra hans Bryst. Uvilkaarligt fulgte mine Øjne Lægens Bevægelser.

Hu, ha! Der, midt paa min Barndomsvens Bryst gabede det frygtelige, trekantede Saar, som stammede fra mit Vaaben. En navnløs Gru og Rædsel fyldte mig ved dette Syn.

Den prøjsiske Læge bøjede sig over Winther og undersøgte Saaret — han rystede paa Hovedet.

„Zum Teufel!" udbrød han pludseligt. „Bajonetspidsen sidder i Saaret — den maa ud!" Og han vendte sig til sine Medhjælpere, de rakte ham Kassen med de blanke Marterinstrumenter.

(Sluttes.)

Spinde-Lise.

I Spinde-Lises Stue
bag Gærdets Hyldeskjul
der dufter af Lavendler,
der snurrer Rokkens Hjul.
Fra Dørens Messingvrider
til Væggens „Tavelet"
og Karmens grønne Rude
er pudset hver en Plet.

Til Gæst har Spinde-Lise
hver Dag Guds milde Sol,
i Vinduet blomstrer
Levkøj og Martsviol.
Kun Tagets Spurveklidder
og en pibende Fløj
og Rokkens glade Snurren
herinde vækker Støj.

Her sidder Mo'er Lise
ved Haspetræ og Rok,
og Tagets Stork og Spurve
er hendes Venneflok;
de trøstede hinanden
ved hver en Modgangsbør,
de delte med hinanden
den fattiges Humør.

Mens Vaar og Sommer skifter,
og Aarets Hjul gaar rundt,
hun sidder lige trofast
ved Dagens simple Dont.
Ej trænges Tanker vilde,
hvor Døren er saa lav,
og Urter smaa og Blommer
kan gro bag Gærdestav.

Da bankes der paa Døren
af Postbuddets Kno
— det hænder vel om Aaret
en Gang eller to —
Med et „Gudsfred i Stuen“
indtræder Ole Post
og bænker saa ved Skiven
med Øl og Hverdagskost.

Thi Ole altid bringer
et Brev — Gud ved hvordan —
de mange Hundred Mile
fra Amerikas Land.
Did rejste Lises Datter,
det var forgangen Aar,
som Spurven var hun fattig,
nu har hun Gods og Gaard.

Mens Ole nu maa stave
sig gennem Brevets Skrift,
Mo'er Lise tæt ombølges
af milde Syners Vift,
de Tanker gaar saa vide
til fremmed Land og Ø,
— Lavendelduften krydres
af Pust fra Tang og Sø.

Hun ser de grønne Vange.
hvor Kvæget gaar paa Græs,
de nye, brede Stalde,
de svingende Læs.
Hun ser sin Datter vandre
under Præriens Tjørn
og hører gamle Sange
af sine Børnebørn.

Hun ser om Stolen myldre
en prægtig Drengeflok
og to blaaøjede Glutter
med kruset Hovedlok;
de spørger ud om Hjemmet,
om Strandens Klint og Fyr;
med Smil og Graad fortæller
hun gamle Æventyr.

Lad Ole kun ved Glasset
smaabande Brevets Fejl,
saa blidt Mo'er Lise vugges
for lyse Drømmes Sejl
mod fjerne Nigers Kyster,
mod Børnesang og Dans,
mens over Øjet lyser
Livssolens Aftenglans.

Bertel Elmgaard.

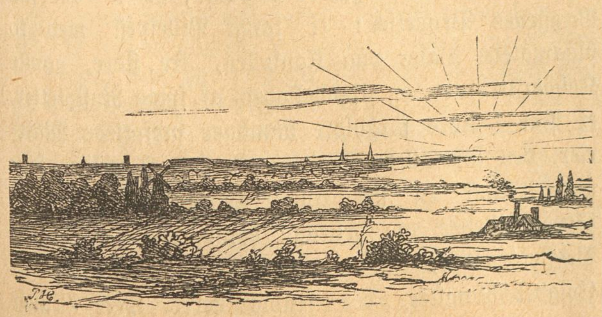

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Se nu, du kan ligge stille og sove,“ bad hun og dækkede hende til, hvorefter hun atter satte sig og læste i den 200 Aar gamle, i løst Kalveskindsbind liggende «Olea Aromatica Octo», som den kloge Mand fra Nyhusene havde glemt.

„Laur-Olje varmer / blødner / gør tynd / obner fordrifver Intemperiem partium omnium frigidam folame aut cum pituita & flatibus, fanat . .»

Hun rystede paa Hovedet, men fortsatte med stigende Opmærksomhed:

„Det er / Den kaalde vedske enten for sig self / eller oc om den er med Pituiita / Vær oc Blest formengt paa huad Lem den er / Curer og Læger samme Olie. Hiernens / Senernis / Ledemodenis / Mafvens / Indvoldens / besynderlig den Tarm som kaldis Colum / Leffuerens / Miltens / Nyren / De Quindelige kolde afectus oc dess piine som deraf kommer / borttager hun. Stryger mand her med langs ned ad Rygbeenet / naa Kuld oc Ristelse tager een i Koldesiuge / da hielper det . . . Denne Olie tiener i synderlighed it skrøbeligt Hofuet / strugen ofuen paa Issen / oc bortdriffuer piinen . . .“

Hun lagde omsider Bogen fra sig og sad og saa ud i Skæbnernes Taager.

„Man faar nok tage igen, hvad der en Gang er tilkejset en.“

Den tykke, indegemte Stueluft, der var gennemtrængt af Blomsteraande, Sengeduft og Lugt af Stegefedt fra Middagen, gjorde hende tung i Hovedet, der i Forvejen var træt af Nattevaagen og spændt Tænkning.

„At det dog ogsaa skulde gaa saadan med det hele!“ sukkede hun og spredte Tankerne over en Række sørgelige Tildragelser lige fra hin Nat, da Manden kom hjem med Kuglen i Ryggen, til forleden Dag, da Annine bar sig saadan ad. „Det er ikke godt for en Enke! Dog, dog, hvordan skal jeg svare Troels 60 Rigsdaler om Aaret foruden Skatter og det hele!“

Lille-Svend og Tjenestekønsen gik nede ved Mosen og mejede Rug. Mon de tog sig noget for? Hun gik hen og saa ud ad Markvinduet — jojo, den første laa og drev i en Høstak, og Karlen eller Drengen gik og spankede nøgen om mellem Tørvegravene.

Hun gik udenfor og raabte: „Er det at hugge Rug, synes I?“

Lille-Svend rejste Hovedet op igennem et Slør af Hø: „Vi drager bare Vejret et Øjeblik; vi har, saa band han, ellers væ't raske.“

Annine laa og stirrede op i Sengehimlen, hvor hun endnu saa drivende Billeder af Skove og Miler. Det susle for hendes Øren og bankede i Issen, som om tusinde smaa Hamre var i Bevægelse derinde. Paa en Gang gik en velgørende Fornemmelse af Svaling gennem hendes Hoved, hun vendte Øjnene til Siden og sansede halvklart, at det var Else, hendes Faster, der stod hos hende og holdt en vaad Karklud paa hendes Pande.

„Hvordan har du det Annine?“

„Jo, Tak!“

Fra den Dag Bendt havde været der og bedt til Bryllup, havde Annine gaaet i en Slags halvvild Tilstand og med en feberagtig Stundesløshed snakket op om Troels, om Bryllup og Dans. Mariane vilde ikke paa nogen Maade gaa ind paa, at Bendt skulde bedes med. Jo vist skulde han med, hun ogsaa. De kæmpede en fortvivlet Kamp om ham; men til sidst gav Annine efter. „Jaja, jeg og Troels kan jo ogsaa køre op og hilse paa ham, naar vi har haft Bryllup.“

Saa kom Koleraen og tæmmede hende for en otte Dages Tid, men hun overvandt snart dens Følger og optog med ny Iver Forberedelserne til Brylluppet. Hendes Aasyn var blevet lysere og havde faaet et udtørret, benet Udseende; men hun klagede aldrig. „Hvad bryder jeg mig dog om Bendt!“ var hendes evige Udbrud, selv ved Lejligheder, hvor der ikke var den fjerneste Grund til at fremkomme med denne Forsikring. Den godmodige Moder havde gaaet og set med sine svømmende Øjne paa hende og hverken vidst ud eller ind. Men Annine vilde jo selv have Troels, og naar alt kom til alt, var hun nok ogsaa bedre tjent med ham end med den anden, ikke at tale om, at Gældsspørgsmaalet vilde blive løst efter gammel Aftale, naar hun fik Troels.

Det, der pinte Konen mest, var, at alle Mennesker talte om den ulykkelige Bryllupsdag, om Tørvegraven og alt det. Skuffelse og Skam havde sat en Slags Afvisermærke ved hendes Gaard, og hjælpeløs var hun med dens Drift. Stillingen var rent fortvivlet; Troels kunde der jo ikke mere være Tale om, og hvilken anden Karl med Penge vilde tage en Pige, der i al sin Brudestads var gaaet paa Hovedet i en Tørvegrav? Og dog var et godt Giftermaal det eneste, der kunde redde Hjemmet fra Undergang.

Feberen sloges en lille Tid med Pigen, men kunde ikke ret komme i Vej med hendes kærnesunde Natur. I Løbet af en Uges Tid kom hun igen paa Benene og tog atter saa smaat fat paa sin Gerning; men Sygdommen havde dog nok pillet en Del ved hendes Muskler, Kræfterne var i hvert Fald borte. Hertil kom, at hendes Nerver hvert Øjeblik dirrede som spændte Traade og nu og da gav falske Sansebilleder.

„Mo'er!“ udbrød hun en Dag, da hun længe havde siddet og hvilt sig paa en Mælkeskammel, „hvor er Fa'er gaaet hen?“

Mariane fæstede Øjnene paa hende og blev kridhvid, sagde ikke et Ord, blev ved at stirre.

Da tog Pigen sig til Hovedet og blev urolig, som om det med et gik op for hende, at hun vist havde sagt noget rent galt.

Lidt var hun med ved Høstarbejdet; men Mariane holdt hende saa meget tilbage som muligt og gik helst i hendes Sted med at „lægge“ og „tage fra“.

En Eftermiddag stod Pigen og saa over mod Vejen, som førte hen til Elses Gaard.

„Uh! — alt det Blod, der plasker om Hjulene!“

„Blod? Det er jo Solen, der skinner paa Vejen.“

„Ja, men oppe paa Hjulene, og op ad Siderne paa Vognen.“

„Der er jo ingen Vogn, Barn.“

„Jo vist, kan I ikke se Bendt og . . hende? Uh, nu vender han saamænd . . . de kommer her hen!“ Hun skreg og vilde løbe sin Vej.

Daglig gned Mariane hendes Hoved med en Blanding af Laurbærolje og Teriaksalve og sørgede for, at hun var nogenlunde i Ro.

Lidt efter lidt klaredes det daarlige Hoved, men Angesten for at se Bendt bævrede evig og altid gennem hendes Legeme. Ogsaa gik hun i Angest for at møde Folk fra Byen, naar hun vovede sig uden for Gaarden. En Søndag, da hun stod ved Havediget, kørte et Læs pyntede Mennesker forbi oppe paa Landevejen, og paa en Gang pegede Kusken ned efter hende med Piben: „Der er hun!“ Og alle puffede til hinanden og var færdig at rive hinanden af Vognen for at komme til at bore Ojnene i hende.

„Mo'er, jeg vil væk her fra, jeg kan ikke bere mig herhjemme.“

Ja, det var godt nok; men hvad skulde Konen gøre? Var det dog ikke ogsaa forskrækkeligt med alting! Lille-Svend og Drengen gik og gjorde, lige hvad de vilde, Kræene rendte og piskede omkring som vilde Dyr ude paa Ornen, og hver Gang det regnede, faldt der store Lerflager fra Støjlerne paa Udhuset.

„Men i Gudsens Navn rejs, mit Barn, jeg hitter vel ud af det.“

Foreløbig tyede Annine til Adjunktfamilien, der tog overmaade venligt imod hende og var glad ved at kunne vise hende lidt Gengæld for den Hjælp, hun havde ydet Huset under Datterens Sygdom.

„Hvor det dog var heldigt!“ løj Madam Bredal. „Vi trængte netop saa rædsomt til lidt indvendig Hjælp.“

Hvordan det egenlig havde sig med Trangen i denne Retning, tænkte den unge Pige ikke stort over. Rent i Taaget fejede hun Gulvet og gned Ruderne, hentede Vand til Blomsterne og stænkede det ud over Gulvet, efter at hun havde fejet.

Nat og Dag bruste det med ulidelige Tanker om Bendt og om den rædselsfulde Dag derhjemme. Hvorfor havde de draget hende op af Graven?

Aa, den Tørvegrav! Hvordan var hun dog egenlig kommen i den? Hun huskede, hun havde løbet, som hun aldrig før i sit Liv havde løbet, hun kunde mærke endnu, hvordan hun ligesom fløj ud over Haven og ned over Marken, det hvinede og bruste om Ørerne paa hende, fra alle Sider skreg Røster, og Luften var opfyldt af tusinde Hænder, der greb efter hende; men hun løb fra Raab og Hænder og det hele, løb med en vild, jagende, vanvittig Fart, og saa . . ja, mere kunde hun ikke huske, jo, hun kunde huske, at hun var falden paa højre Side, og at hun lige i det samme havde hørt et Raab bag ved sig — —

Hvorfor havde de dog draget hende op? Hun følte, hvilken uendelig Lykke det vilde have været at sove paa Gravens Bund, synke dybere og dybere i den bløde, brune Dyne og blive borte i Glemsel og Søvn. Hvad var der dog ved et Liv, der ikke ejede et eneste Minuts Lys og Glæde, kun Kamp og Pine, kun den sorteste Haabløshed, et Liv, der kun havde en Længsel Døgnet igennem: den store, stille Søvn i Kisten? Her gik hun nu paa Naade i et fremmed Hjem og maatte søge at skjule sit Ansigt, hver Gang hun kom til Vinduerne; alle Mennesker i Byen vidste, at hun var den Pige fra Alfingrød, som paa sin Bryllupsdag vilde drukne sig i en Tørvegrav. Nej, nej, hun vilde bort, langt bort, hvor ingen Ojne stirrede paa hende, og hvor Folk ikke stødte til hinanden med Albuerne, naar de saa hende. De var nok venlige imod hende, Bredals; men hun kunde godt se paa dem, hvad de tænkte, naar de sad ved Bordet og rystede paa Hovederne til hinanden. Og Pigen i Køkkenet — som hun kunde glo!

Hun kom en Dag uforvarende til at høre en Stump af en Samtale mellem Præsten og Bredal i dennes Studerekammer.

„Forsøg paa Selvmord er dog, kære Bredal, ethisk-kristelig set, det samme som udøvet Selvmord. Og Selvmord er Oprør mod Himlen, en Synd, der maa føre til evig Fortabelse.“

„Kan det ikke ses fra et andet Synspunkt, Hr. Pastor? Som en i Vildelse udøvet Nødværgedaad, en fortvivlet Sjæls . .“

„Nej, nej, vi taler som Kristne. Selvmorderen er Gudsfornægter, han nægter, at der er en almægtig og kærlig Gud til, og han nægter, at der er en dømmende Gud til, som betaler enhver efter hans Gerninger.“

„Ja, Hr. Pastor, men . . .“

„Og han er den største Daare af Verden; han afskærer sig selv Muligheden fra at rejse sig fra Ulykken, han ved jo ikke, om han maaske ved at give Tid kunde vinde Livets Lykke tilbage.“

Præsten og Adjunkten.

„Det er mærkeligt, hvor det, vi her taler om, ligner en Samtale, som forekommer et Sted i Goethes „Werther“. Kan De ikke huske, Hr. Pastor, hvor den unge Werther slaar vældig ned med det Eksempel: . . Den Tøsse dør af Feber! Havde han ventet til hans Kræfter var komne igen, og Uroen i Blodet havde lagt sig, saa kunde han saamænd godt have kommet sig og levet mange Aar endnu.“

Hun forstod øjeblikkelig Meningen, og hun kunde have gaaet ind og kysset Bredals Haand. Ja — — dersom de vidste, hvad hun havde gennemgaaet, dersom de kendte de Tanker, der havde brændt i hende i Uge efter Uge, al den hidsende, fortærende Kval, der havde jaget hende op af Søvne om Natten og ført om med hende i Raadvildhed og Fortvivlelse om Dagen . .!

Bredals Hus var fuldt af gammeldags Hygge. Dagligstuens Vægge var strøgne med Kalk og Okker, det lavtliggende Bjælkeloft med lys Kønrøg, for Vinduerne hang røde Shirtses Gardiner, der gav Lyset i den ret rummelige Stue en varm, blød Tone. En stor Egetræs Dragkiste med blanke Messingringe i Skufferne, en vældig Mahognisofa med brunt Hvergarns-Overtræk og store Pølser i sort Damask, der var Levninger fra et tidligere Overtræk, et brunmalet Klapbord, et lille Mahogni Sybord, en nydelig lille Haandvæv samt fire klodsede Stole med løse Hynder udgjorde Bohavet; hertil kom saa Væggenes Prydelser: et langt Pillespejl med to blaamalede Vaser paa Konsollen, tre store, gamle Kobberstik med en Uendelighed af smaa Rustpletter, et Par i store forgyldte Rammer indfattede Malerier, der forestillede Madam Bredals Forældre som unge, samt en hel lille Samling af smaa sorte Skyggebilleder af forlængst henmuldrede Olde- og Bedsteforældre, alle omrandede med Kranse af Evighedsblomster, der sendte deres tørre Vellugt ud i Stuen, hver Gang nogen rørte ved dem.

Den høje, magre Adjunkt, der gik med en umaadelig lang snæverærmet, brun Klædesfrakke og sort Fløjelsvest, knappet helt op i Halsen, var til daglig noget tavs, ofte helt borte i videnskabelige Grublerier, der syntes at gøre ham baade blind og døv; men han kunde til Tider lægge al Grublen paa Hylden og være frisk og overgiven som en Ungersvend. I sin meste Fritid sad han inde i sit eget Rum, halvt skjult mellem høje Stabler af tørrede Planter i blaa Ark, og med et eller andet Hefte af Flora Danica, et eller andet stort tysk eller fransk botanisk Værk opslaaet i Vinduet.

(Fortsættes.)

Iglefangst.

Blodiglen og Fangsten af den.

(Med Billede.)

Iglerne danner en egen Orden af Ledormene og udmærker sig ved deres glatte Legeme, som har en næsten utydelig Leddeling. De mangler Lemmer, men har i Stedet for disse to Sugeskaale, en i hver Ende af Legemet, ved Hjælp af hvilke de bevæger sig, idet de hæfter sig fast med den ene Sugeskaal, derefter udstrækker det meget udvidelige Legeme og saa atter fasthæfter sig med den anden Sugeskaal. Der gives flere forskellige Arter af Igler, af hvilke Blodiglen eller Lægeiglen er den vigtigste paa Grund af den Brug, som Lægerne gør af den til at udsuge Blod, som har samlet sig et eller andet Sted i for stor Mængde. Den er henved tre Tommer lang og sort paa Ryggen med 6 rustrøde, afbrudte Striber langs denne. Munden er trekantet og forsynet med tre skarpe, med Takker besatte Kæber, som den bruger til at bide Hul paa Huden af Mennesker eller Dyr, hvorpaa den udsuger Blodet ved Hjælp af Sugeskiven. Den lever i Damme og Sumpe; hos os er den meget sjælden, derimod er den meget almindelig i mange Egne af Sverige, Frankrig, Ungarn, Grækenland og Lilleasien, hvor den er Genstand for en indbringende Fangst.

Man fanger den paa en ejendommelig og meget besværlig Maade. Iglefangeren maa nemlig vade omkring i Vandet med nøgne Ben, Iglerne hæfter eller bider sig da fast til disse, og saa snart han føler deres Bid, griber han dem og kaster dem en for en i en lille Spand eller Sæk, som han bærer paa en Stok over Skulderen. Undertiden væbner Fangeren sig ogsaa med et Spyd eller en Harpun, hvormed han anbringer Stykker af halvraadbent Kød paa saadanne Steder, hvor der findes mange Igler. Disse suger sig da fast til Kødet, som han senere tager op af Vandet og fjerner dem fra. I Grækenland fanger man ogsaa Iglerne ved at drive gamle udlevede Heste ud i Vandet. Iglerne suger sig da i stor Mængde fast til dem og bliver pillede af, naar Hestene atter kommer op paa Land. Det er en saadan Fangst, som er fremstillet paa vort Billede. I Billedets Forgrund ses en Hest liggende paa Jorden, hvis Ben og Bug er tæt besat med Igler, som to Mænd er sysselsatte med at pille af og komme i en Kurv. Til højre er tre Mænd i Færd med at drive en modstræbende Hest ud i Vandet og til venstre sidder et Par Iglefangere, som er sysselsatte med at fjerne Iglerne af deres Ben. Længre tilbage paa Billedet ses tre Fangere, vadende omkring i Vandet. Det er let at forstaa, at Iglefangsten ikke er noget misundelsesværdigt Arbejde. Iglefangeren maa hele Dagen igennem vade omkring i Vandet; han bliver efterhaanden afkræftet ved Blodtabet og ved Indaandingen af den fugtige og usunde Luft fra Moradserne paadrager han sig meget let farlige Sygdomme, som snart gør en Ende paa hans Liv. Trods disse store Ulæmper drives Iglefangsten dog mange Steder med megen Iver, da den giver et særdeles godt Udbytte.

De fangede Igler bliver solgte til Købmænd, der driver Handel med dem, og forsender dem over hele Verden. Man har forskellige Maader at forsende dem paa, af hvilke vi kun her vil omtale den, der bruges i Smyrna, da den er meget ejendommelig. For at Iglerne kan taale den ofte mange Hundrede Mil lange Rejse, maa der sørges for, at de baade har den fornødne Fugtighed, samt tillige for at Vandet ikke bliver fordærvet. Fra Smyrna forsender man derfor Iglerne i Ler, der er blevet malet lige saa fint som Mel; dette blandes med Vand, og hele Massen æltes omhyggelig, indtil den er bleven aldeles ensartet, og man maa nøje undgaa at lade noget Rum, om det end er nok saa lille, være fyldt med Vand. Denne Dej lægges i Tønder, og Iglerne, omtrent 3000 i hver Tønde, kommes ovenpaa og blandes eller æltes omhyggelig ind i Massen. Derefter slaas Tønden til med en Bund, der har et Hul i Midten, som er dækket af en gennemboret Blikplade. Naar Iglerne er indpakkede paa denne Maade, kan de udholde de længste Rejser, da de uden Skade kan taale at sulte i flere Aar.

„Korporalen".

Virkelighedsbillede af Knud Skytte.

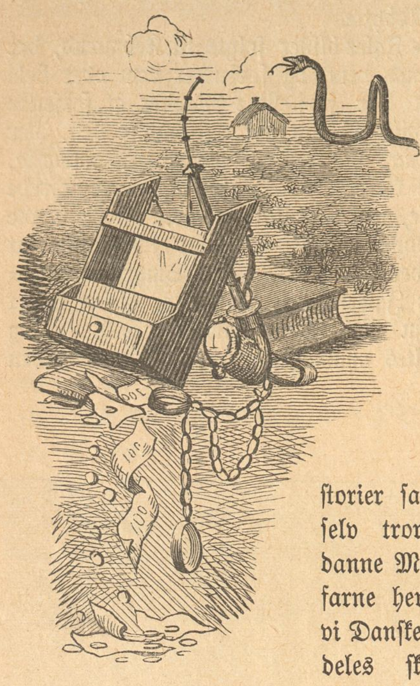

Undertiden træffer man paa Mennesker med en aldeles ubetvingelig Lyst til at lyve og prale, og som kan blive ved at fortælle deres opdigtede Historier saa længe, at de selv tror dem. Saadanne Mennesker er ilde farne her til Lands; for vi Danske har jo et særdeles skarpt Blik for alt Narrevæsen, og vi er ubarmhjertige i Retning af at more os over og drive Gæk med den Slags Folk.

Det maatte den stakkels „Korporal" bekende. Det var en lille koparret, krumbøjet, hjulbenet Mandsling, der ligesom skovlede sig frem i et Par umaadelig store, brede, fladbundede Træsko, men som ikke desto mindre satte Næsen saa højt i Sky, som om han følte sig berettiget til at se alle andre over Hovedet. Enhver kunde se, at han umulig kunde have været Soldat; men ikke desto mindre fortalte han for fuldt Alvor, at han havde deltaget i begge vore to sidste Krige mod Tyskerne, og det endda som Korporal. Ingen troede det, men alle lo ad ham og gjorde ved alle Lejligheder Løjer med ham.

Peder Salling hed han. Kort efter den sidste slesvigske Krig ankom han til Vangstrup mellem Aarhus og Randers og lejede en Husende, i hvilken han nedsatte sig som Blikkenslager. Ingen kendte ham; men naar nogen spurgte ham, hvor han var fra, svarede han: „Langt ude i det Sønden!" Og saa skovlede han omkring med sit Bliktøj og fyldte Vangstrupperne Ørerne med Fortællinger om sine krigerske Bedrifter.

Blandt de mærkelige Ting, han fortalte om sig selv, var ogsaa den, at han var forlovet med „en fin tysk Frøken", en Gartnerdatter fra Kiel.

Men der var det i Vejen, at „min Lovises" Fader var rig, og Peder Salling fattig, og derfor maatte Kæresteparret ikke faa hinanden. For at klare dette Skær, havde „Korporalen" sat sig det foreløbige Maal: at samle sig en passende Formue, og naar det var sket, saa skulde den gamle give sig, og saa skulde Bryllupet staa.

Med denne Historie indførte Peder Salling sig for de Vangstrupper, og da det tilmed snart viste sig, at han gerne vilde have sig en Taar over Tørsten, var han selvskreven som Ungdommens Syndebuk.

Han havde da heller ikke boet i Vangstrup ret længe, inden de unge Karle fik ham bildt ind, at der var kommen en Bjørn i den store Vildmose, og at ingen turde binde an med den.

„Aa, Skidt!" udbrød Peder Salling foragtelig, „ikke andet end en Pjalt Bjørn! Det var ogsaa noget at blive ræd for!"

Om han da turde gøre Jagt paa den? Der var nok udlovet en Belønning paa flere Hundrede Daler til den, som kunde fælde Bjørnen. Hvis Peder kunde tjene dem? Som Korporal maatte han da have lært at bruge et Gevær . . .

„Korporalen" blev et Par Tommer højere. „Ja, I kan stole paa, jeg kan bruge et Gevær!" raabte han. „Tre Tyskere er jeg gaaet imod, skulde jeg saa være ræd for en Bjørn?"

Kort at fortælle: Peder Salling besluttede at vandre op til Vildmosen og fælde Bjørnen. Karlene forsynede ham med en gammel Muskedonner samt Krudt og Kugler; om Aftenen blev der drukket godt paa et heldigt Udfald af „Korporalens" Forehavende, og om Morgenen derefter vandrede Peder afsted mod Nord med Bøssen paa Nakken og med et kækt løftet Hoved.

Han var borte i nogle Dage. Saa vendte han tilbage med den Besked, at han havde fældet Bjørnen og faaet Pengene udbetalt og sat dem i Sparekassen. Det kunde Folk jo tro, om de vilde. En Bjørn havde han i hvert Fald gjort Bekendtskab med; thi den havde han i Rebet, da han vendte hjem, og sej var den at faa trukket gennem Vangstrup Gade.

Alle var ikke lige slemme ved ham, somme syntes endogsaa, det var Synd at tumle saa svært med den sølle Pralhals; men nogle var der jo, som aldrig kunde dy sig. En af de værste var Smeden, ret en stor Skælm, og saa en Tjenestekarl, som de kaldte Prinsen, paa Grund af at de kaldte hans Fader Per Konge. Ja, selve Sognefogden, der dog var en ældre Mand, kunde ikke altid dy sig for at dreje den stakkels „Korporal" en Knap, naar Lejligheden tilbød sig.

En Gang bildte Smeden Peder ind, at „Prinsen" havde faaet fat i hans Forstærkningspas, og han lod, som han havde „Korporalen" mistænkt for at have solgt det, rimeligvis for en alt for lav Betaling. „Det er sgu kedeligt med dig, Peder," vedblev Gavtyven, „at du aldrig raadfører dig med dine Venner, inden du gør saadan en Handel. Ved du, hvad et Forstærkningspas er værd? Flere Tusinde Daler, min Bro'er, og du har maaske ikke faaet ti Daler for det?"

„Korporalen" grundede et Øjeblik. Han vidste vel næppe, hvad et Forstærkningspas var; men at han havde ejet et saadant Dokument, og at det var blevet borte for ham, kunde der ingen Tvivl være om, da Smeden havde sagt det.

„Ti Daler!" udbrød han; „nej, hverken ti Daler eller ti Skilling! Jeg har, rent ud sagt, ingenting faaet for det — hvordan kan det hænge sammen, Smed?"

„Ja, spørg ham selv ad — der kommer han just med et Plovjærn, som vel trænger til at hvæsses," svarede Smeden. „Man skulde da vel aldrig tro, han har stjaalet det?" føjede han til.

I det samme traadte „Prinsen" ind i Smedjen og bød Goddag. „Korporalen" fjernede sig, men vendte straks efter tilbage, ledsaget af Sognefogden.

„Hør en Gang, du!" begyndte Peder, henvendt til „Prinsen". „Jeg har hidtil anset dig for en af mine bedste Venner; men nu kan jeg forstaa, at du er en lumsk Rad, som gaar ud paa at snyde og bedrage mig. Hvordan har du faaet fat i mit Forstærkningspas? Svar mig paa det, mens Sognefogden og Smeden hører derpaa!"

„Jeg har ikke dit Forstærkningspas, Peder," svarede „Prinsen" nok saa alvorlig.

„Det er Løgn!" raabte Peder. „Ikke sandt, Smed? Han har det og har tyvstjaalet det fra mig, det har du jo selv sagt — ikke sandt?"

„Nej, jeg har ikke sagt, at han har stjaalet det," svarede Smeden; „men Rygtet fortæller rigtignok . . ."

„I taler om „Korporalens" Forstærkningspas," indskød Sognefogden nok saa tørt, „og nu kommer jeg just i Tanker om et Brev, jeg staar med i Lommen, og som Posten bragte mig for nogle Dage siden. Her er det," vedblev han og trak et gammelt Brev frem, „det er fra Herredsfogden, der tilskriver mig angaaende bemeldte Forstærkningspas, som „Korporalen" er mistænkt for at have solgt. Nu skal I høre!"

Hvorpaa Sognefogden paa staaende Fod sammensatte og oplæste en Skrivelse af det foregivne Indhold.

„Hvad har du at svare hertil, Peder Salling?" spurgte Sognefogden efter endt Oplæsning, idet han atter stak Brevet i Lommen.

„Jeg har ikke solgt mit Forstærkningspas," svarede Peder; „men „Prinsen" maa have stjaalet det. Det beskylder jeg ham for, og jeg forlanger ham arresteret — straks!"

„Ja, hør nu lidt, Peder Salling," sagde Sognefogden, „det gaar ikke saaban uden videre at arrestere en Mand paa en løs Mistanke. Du har selv forset dig grovelig ved at lade Forstærkningspasset bortkomme og derved udsat dig for at blive idømt en haard Straf. Den skal jeg imidlertid se a skaane dig for, naar du vil indgaa paa ikke at lade Sagen komme videre. Hvad „Prinsen" angaar, da indser jeg ikke, der er videre ved ham at gøre, end at du giver ham et forsvarligt Livfuld Klø — det er du jo Mand for?"

„Ja, det kan I stole paa!" raabte „Korporalen" og for som en rasende ind paa Karlen, der lod, som han ikke kunde staa sig. Længe varede det ikke, inden de faldt omkuld paa det sorte Smedjegulv, hvor de laa og væltede sig en Stund med hinanden i Favnen, til stor Morskab for de tvende Tilskuere. „Korporalen" brugte Næverne og tærskede løs paa „Prinsen", der brølede „Hjælp, Hjælp!" og gav sig ynkelig, skønt han var daanefærdig af undertrykt Latter. Da „Korporalen" ikke kunde aarke mere, rejste han sig op, sort af Kulstøv, og raabte triumferende:

„Ja, nok er jeg bitte; men derfor giver jeg ikke min Ret hen!"

En Søndag Eftermiddag kom Peder Salling ind til en af Byens Købmænd, hvor en Del Karle og Drenge var forsamlede. Han var i en noget omtaaget Tilstand, og han blev nu bedre „lavet til". Han snakkede op ad Vægge og ned ad Stolper om sine Krigsbedrifter: „Ja, I kan stole paa, Folkens, jeg er ikke saa taavlig, som I maaske ser mig an for — for hver Gang, der skulde være Slag, kom Officererne til mig og spurgte mig til Raads, og jeg forklarede dem, hvorledes de skulde angribe Fjenden i Flanken, og som jeg havde sagt, saaledes kom det altid til at gaa, det er vist. Naar det saa skulde til at gaa løs, vilde de altid have mig i Spidsen, og I kan tro, naar Tyskerne saa mig . . . ja, jeg siger ikke mere!"

Da han saa havde faaet saa meget, han kunde bære, og dinglede af hjem efter, var der en, som sendte ham et raaddent Æg i Nakken. Peder Salling følte sig i Nakken og fik Fingrene i det røde. Han troede, det var Blod, og raabte jamrende:

„Men Folkens dog, tænk jer om! I kaster med Sten, og det røde Blod flyder mig ud af Nakken! Ak, du milde Fader! det havde jeg endda aldrig tænkt, at jeg, som har staaet for Kugler og Krudt, skulde lægge mine Ben her!" Lidt længere fremme paa Stien faldt han over en Snor, som nogle andre havde udspændt for ham. „Aa, men Folkens dog!" raabte han igen, „hvad har I gjort? Nu har jeg allerede mistet saa meget Blod,

at jeg hverken kan stø eller staa mere!" Han stønnede og jamrede sig og blev liggende. Et Par af Karlene maatte saa hen og hjælpe ham hjem og i Seng, og Morgenen derefter kunde han da baade „stø og staa" igen.

En Dag havde et Par unge Karle faaet ham med ud paa Søen paa Andejagt. Da der ingen Ænder var, som vilde lade sig skyde, skulde der drives andre Løjer. Karlene paastod, at Peder ikke kunde klavre op i den lille Mast, hvormed Baaden var forsynet. Han paastod jo, der blev indgaaet et Væddemaal om en Pot Brændevin, og Peder vandt det ved at entre helt op til Toppen. „Kan I se, jeg vandt!" raabte han triumferende. Nu gav Karlene sig til at vippe stærkt med Baaden fra den ene Side til den anden. Peder slap med Benene, men holdt fast ved Mastetoppen med Hænderne, hvilket havde til Følge, at han trak Baaden om, saa den kæntrede og vendte Bunden opad. Nu saa det farligt ud for dem alle tre. Til alt Held kunde begge de unge Karle svømme lidt, de kravlede op paa Bunden af Baaden, og da „Korporalen", efter at have været adskillige Alen under Vandet, stak Hovedet op, fik den ene af Karlene Hold i ham og halede ham op til sig, saa han kunde gribe fat i Kølen. Men dermed var de ikke reddede; thi Baaden kunde, naar den vendte Bunden opad, nok bære to Mand, men ikke tre — den sank langsomt ned under Vandfladen. „Korporalen" kunde ikke svømme, saa ham maatte de nødvendig lade blive, hvor han var, hvorimod de andre to sprang i Vandet igen og gav sig til at svømme rundt omkring Baaden, og denne, som derved befriedes for de to Tredjedele af sin Vægt, hævede sig atter op over Vandfladen med „Korporalen". Nu var gode Raad dyre! De tvende Jægere maatte skiftes til at svømme og hvile paa Baaden hos Peder, og saaledes holdt de det gaaende en Stund; men dette var jo kun Galgenfrist, og der maatte hittes paa noget andet. Efter en kort Raadslagning besluttedes det, at den bedste af Svømmerne skulde hvile saa længe hos „Korporalen", som den anden kunde holde ud at svømme, og imens afføre sig det meste af sit Tøj; saa vilde han prøve paa at svømme til Land.

Medens denne Beslutning toges og udførtes, var den stakkels „Korporal" aldeles utrøstelig. At slippe levende fra dette Æventyr havde han forlængst opgivet Haabet om. Saa megen Samling paa Tankerne havde han dog endnu, at han fandt, det vilde være rigtigt at sige Verden Farvel med „et Par kønne Ord", og han begyndte omtrent saaledes:

„Nu har jeg, den bitte Mand ryste mig, prøvet meget i mine Dage og mangen en Gang i Krigen staaet for Guds Aasyn og tænkt: Du slipper aldrig levende fra dette! Du faar aldrig din Lovise at se mere! og endda gik det godt. Men denne Gang ser jeg ingen Redning for den Smule Liv, jeg har tilbage. Min Bøsse og min Flaske er alt hedengangne til Bunden af den dybe Sø . . ."

Da den dygtige Svømmer i det samme havde naaet Land, slog „Korporalen" over i en helt anden Tone og vedblev:

„Det er, den bitte Mand ryste mig, endda godt, at der er en Pægl Brændevin tilbage i Flasken — bare vi kan faa den fisket op, baade den og Bøsserne."

Svømmeren var ikke sen med at faa fat i en anden Baad, paa hvilken han skyndte sig at faa sine stibbrudne Kammerater hentet i Land; men Flasken og Bøsserne maatte de lade blive, hvor de var, et Tab, som „Korporalen" for sit Vedkommende bitterlig beklagede.

Nogen Tid derefter begyndte Peder Salling at skrante. Han hostede meget, led af Kortaandethed og var altid i daarligt Humør. Om det var det kolde Bad, der var Skyld deri, kan være muligt; det var i alt Fald manges Mening, skønt det kan være lige saa rimeligt, at han Tid efter anden havde ødelagt sit i Forvejen ikke synderlig stærke Helbred. Hen ad Efteraaret lagde han sig til Sengs, og midt i Vinterens Hjerte døde han. Vangstrupperne var i Grunden ikke tilfredse med at skulle miste ham saa tidlig; thi i en vis Forstand havde han været „alles Yndling". Derfor ydede de ham en omhyggelig Pleje, saa længe han laa syg. Konerne bar Mad til ham, og de samme Mennesker, som før havde fundet deres Fornøjelse i at gøre Løjer med ham, kappedes nu om at sidde hos ham og vaage over ham og forkorte ham Tiden ved kærlig Samtale, saa han fik en langt blidere Hedenfart, end man efter Omstændighederne havde kunnet vente.

Den stakkels „Korporal"!

Hvem Gud vil bevare, er uden al Fare.

Af Pastor Thorv. Almquist.

Mangfoldige Gange er ovenanførte Ord blevne stadfæstede i Tidernes Løb. Vi ser saaledes Sandheden deraf i den hellige Skrift fra Begyndelsen til Enden. Den Gang da Noah var gaaet ind i Arken, og Herren havde lukket Døren efter ham, da derefter den store Vandflod kom over Jorden og bortskyllede alt levende med sine graadige Bølger, da sad Noah saa tryg og rolig i Arken, thi Herren bevarede ham! Eller den Gang da Josef blev solgt af sine Brødre, forraadt af Potifars onde Hustru, kastet i Fængsel og, som det syntes, overgivet til Lidelser og Jammer, saa krummedes dog intet Haar paa hans Hoved, thi Herren bevarede ham! Eller da Daniel blev kastet i Løvekulen, da hans tre Venner maatte prøve den gloende Ovn, da Paulus var i Farer „i Vandstrømme, blandt Røvere, blandt falske Brødre, i Kulde og Nøgenhed" osv., saa rørte der dog alligevel ikke disse Mænd noget ondt, thi Herren holdt sin Haand over dem!

„Ja, godt nok," vil vi maaske sige, „hvem Gud vil bevare, er uden al Fare! Men hvem er det saa, Gud vil bevare? Det er vel sagtens kun saadanne udvalgte og udmærkede Mennesker som dem, vi her hørte nævne, saadanne, som Gud har særlig Brug for til at fremme sit Riges Sag paa Jorden!" Ingenlunde, maa vi svare, det er ethvert Menneske, der vil lade sig bevare af Gud!

Vi kender jo vistnok allesammen den Slags Anstalter, som man kalder Livsforsikringsanstalter. Det er saadanne Selskaber eller Samfundsordninger, hvor man, som man siger, kan „forsikre sit Liv". Man gør et Indskud og betaler sit aarlige Bidrag, og dersom man saa dør, faar ens efterladte udbetalt en Pengesum. Oplyste Kristne ved nok, at det ingen Synd er saaledes at „forsikre sit Liv"; vi har jo Lov at bruge alle menneskelige Midler for at opholde og bevare vort eget og vore kæres Liv her paa Jorden. Men ret betænkt, kan vi nok forstaa, at det dog i Grunden kun er højest uegenlig, at saadanne Anstalter kaldes „Livsforsikringsanstalter", thi de kan jo dog i Grunden slet ikke forsikre vort Liv, men kun sikre vore efterlevende en Pengesum som et (i Grunden dog utilstrækkeligt) Vederlag for Tabet af os, om vi gaar bort. Men der er en Livsforsikring, som vi kan kalde „vor Herres Livsforsikring"; med den forholder det sig anderledes. I den kan vort Liv virkelig blive forsikret, saa vi kan være visse paa, at Herren bevarer og opholder vort Liv, saa længe som det er fornødent. I denne Livsforsikring kan hvert Menneske træde ind, som er døbt og som vil gøre Troens Indskud og hver Dag i Bønnen give sig hen til Herren. Mange foretrækker jo ganske vist at gaa paa egen Haand her i Livet, at leve paa deres egen „Slumpelykke" eller paa deres egen Kraft og Klogskab, men enhver af os, der har følt, hvor usikker og omskiftelig baade Lykke og Helbred og Klogskab og Kræfter er her i Verden, vil sikkert kunne forstaa, at intet af alt dette er nogen sikker Grund at bygge paa, og vil kunne indse, at det er en anderledes tryg og solid „Livsforsikring", naar man hengiver sig i Troen paa Guds Faderkærlighed og siger: „Jeg ved, at min himmelske Fader er med mig og hos mig; derfor gaar jeg saa frimodig gennem Livet, thi hvem Gud vil bevare, er uden al Fare!"

Men er det nu ogsaa ganske sikkert? Ser vi vi ikke alligevel mangt et troende Menneske, som har maattet gennemgaa mange og store Ulykker og Lidelser? Hvad skal vi sige, om den haardt prøvede Job, om Johannes den Døber, ja, om Jesus selv? Hvad maatte de ikke gennemgaa? Ser det virkelig ud til, at Gud bevarede dem? Og mon der ikke er mange gudfrygtige og fromme Folk endnu den Dag i Dag, som bliver ramte af uformodede Ulykker, af grumme Tilskikkelser, saa at det stundom snarere kan se ud, som om Gud havde forladt dem? Hvorledes kan da saadant rime sig med det Ord: „Hvem Gud vil bevare, er uden al Fare"?

Vi maa hertil svare, at det, som Gud først og fremmest vil bevare hos sine Venner, det er ikke deres timelige, men det evige Liv i deres Hjerter; og kun saa længe som det timelige Liv er nødvendigt at leve for dem, kun saa længe opholder han det. Og ser han, at det er nødvendigt for det evige Liv i et Menneske, at det kommer til at friste store Ulykker og tunge Prøvelser, da tillader han det. Thi det er ham overalt om at gøre, at Troslivet, Livet med Herren, bevares og opholdes. I Lyset heraf forstaar vi Herrens Ord, at „hvo, som vil frelse sit Liv (det timelige), skal miste det (det evige), men hvo, som mister sit Liv (det timelige), for hans Skyld, skal bevare det (det evige)." Et Guds Barn tør da altsaa til enhver Tid føle sig løftet og baaret af den faste Tro: „Herren bevarer mig! Og selv om der skulde ske mig noget af, hvad jeg vilde kalde ondt, skal han dog bevare mit egenlige Jeg, det evige Liv, Gudslivet, i mit Hjerte!" Kun naar vi vandrer paa Veje, hvor Herren ikke kan være med, Veje, der staar i Modstrid med hans Sind og Vilje, kun da tør vi ikke trøste os ved det gamle Ord, der ellers staar for os som en sikker Vold imod Djævelens snedige Anløb: „Hvem Gud vil bevare, er uden al Fare!"

Alle Vegne fra.

Kaliforniens store Frugtrigdom skal være grundlagt af en enkelt ubekendt Mand. Klædt halvt som Indianer, halvt som Trapper, vandrede han fra Blokhus til Blokhus, fra Farm til Farm og samlede Frugtkærner sammen ved at bede Børn, der spiste Frugt, om at give ham Kærnerne, hvilket Børnene gerne imødekom over for den godmodige Mand. Disse Kærner lagde han saa overalt i den jomfruelige Jord, saa at Tusinder paa Tusinder af Frugttræer voksede frem og prydede Kaliforniens Marker og bragte Velsignelse.

En nem Maade at drive Biavl paa. En fransk Afrikarejsende har i sin Rejsebeskrivelse følgende interessante Skildring: „Ved Nigerens Bred opdagede jeg, at Grenene i et prægtigt Træ var besatte med Bikuber. Siden har jeg iagttaget saadanne kubebehængte Træer i Tusindvis. Negerne fastgør deres ret godt forarbejdede og overalt med Komøg oversmurte Straakuber til Grenene af disse Træer, hvorefter Bierne tager Kuberne i Besiddelse og hurtig bygger disse fulde, da Trækket er overmaade rigeligt. Honninghøsten foregaar saa paa den Maade, at en Neger om Aftenen klatrer op i Træet, medtagende Klude og et langt Reb. Han tilstopper Flyvehullet i en Kube, slynger Rebet om og firer den forsigtig ned til Jorden, hvor hans Hjælper løser den af Rebet. Paa denne Maade henter man et Antal Kuber ned. Derpaa bliver Bierne bedøvede ved Røg og Honningkagerne eller Vokstavlerne bliver skaarne ud. De tømte Kuber bliver atter gjort fast til Trægrenene, og næste Morgen drager Bierne til deres Boliger for paany at fylde disse.

For Hus og Hjem.

Hvorledes fremskyndes Frugtens Modning? Det er bekendt, at man i saa Henseende anbefaler at sortmale de Vægge, op ad hvilke man vil anbringe Vinranker, Færskentræer og lign. En Haveven i Frankrig har gjort den Erfaring, at man endnu bedre naar Hensigten ved at beklæde Muren med Skiferplader. Druer, der havde et saadant Underlag, var allerede fuldstændig farvede, medens andre paa samme Mur, men uden Skiferunderlag, endnu var ganske grønne.

Mod Affalden af Fuksieknopper. Denne Svaghed, der i Fjor var ret usædvanlig hyppig, skyldes sikkert en for hyppig Vanding. Man maa lade Jorden blive tør og saa vande meget lidt ad Gangen, saa Jorden netop bliver fugtig, saa vil Knopperne nok udvikle sig. En fyldigere Blomstring fremkaldes ved at blande Hornspaan (Affald hos Kunstdrejeren) i Vandet eller lægge dem oven paa Jorden.

Fritidssyssel.

Tæppe til en Lænestol.

Stoffet, man benytter til Tæppet, kan være af meget forskellig Slags. Er Stolebetrækket nyt, vælger man lyse Stoffer, eller ligefrem fint, hvidt Lærred, men er det ældre og lidt slidt, benytter man mørkt Klæde eller mørke Uldstoffer, da dette i saa Fald vil tage sig langt bedre ud.

Af det Stof, man vil benytte til Tæppet, klipper man et Stykke saa langt, at naar man lægger det dobbelt og rynker det sammen paa Midten, det saa, naar det heftes til venstre Side paa Stoleryggens øverste Rand, netop naar ned til Sædet, altsaa saaledes, at begge Parter aldeles dækker Stoleryggen. Benytter man Lærred, optrævler man det saaledes, at man faar en pæn lille Fryndse langs Tværrandene af de to nedhængende Parter — et Stykke oven for Frynsen anbringes et Broderi.

Benytter man hvidt Lærred, der jo er det billigste Stof, og vil udstyre Tæppets Tværrande med et orientalsk Broderi, ser det nydeligt ud, om man syr det med hvidt Brodergarn, som bekendt kan dette Slags Broderi jo ogsaa sys med Silke.

Vil man benytte Klæde eller Uldstof til Tæppet, syr man Broderiet udelukkende med Silke, og i Stedet for Frynser benytter man en meget bred, aaben Blonde.

Naar Tæppet er færdigt og altsaa rynket sammen som ovenfor beskrevet, og heftet fast, anbringes en Kvast Pompons over Heftningen.

Jutta Jørgensen.

Skæmt.

En bitter Erfaring.

Frisk havde han turet om paa Kommers
og slaaet til Søren med lystig Mine,
saa kom der en Mand med en Slæde paa tværs,
og det var en gyselig Mavepine.

Dog intet er galt om end nok saa broget
uden at det dog er godt for noget;
en god Erfaring har Fyren vunden:
Glædens Bæger har Malurt paa Bunden.

Hovedbrud.

Logogrif.

8 3 4 2
Dette at faa ej nogen ynder.
8 3 4 5 6 4
Herved saa saare mange synder.
9 5 6 7
Denne Flod i Hav udrinder.
5 7 3 4 2 6 10
En saadan en ej Ære vinder.
1 3 7 6 3 4 4 6
Saalunde hedder mangen Pige.
11 6 9 10 11
Saa mangen Dreng, jeg tør nok sige.
8 6 10 11 6 4 8 9 11 6 4 1 6
9 5 6 4 1 6 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
Fire Byer, NB. første ikke
i Danmark fik et Sted at ligge.

P. C. Hansen.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 20: Dans, Dan, Sand, And.
Gaaden i Nr. 20: Ob, Neg, se, Bogense.
Rebus i Nr. 20: En bagvendt Underhandling.

Brevkasse.

H. Alf. K.: Vi tror ikke, at den tilsendte Biografi vil kunne paaregne tilstrækkelig Interesse. Derimod var det jo muligt, at nogle enkelte Digte af den ukendte Forfatterinde kunde faa Plads. Saa snart De opgiver Adresse, skal Manuskriptet blive tilbagesendt.

J. H. og N. P. i S: Digtene kan ikke benyttes.

L. H: Den tilsendte Logogrif kan let blive endnu bedre.

B. O: Tak!

H. L. i B: Af „Husvennens" ældre Aargange kan 2. 4. 7. 11. og 13. Aargang faas for 1 Kr. 50 Øre og 16. og 17. Aargang for 4 Kr.

„Husflidstidende" koster 2 Kr. aarlig.

Juridisk Raadgiver.

Hvor skal jeg henvende mig for at komme med Skoleskibet „Georg Stage", og hvad Tid er Fristen udløben med Ansøgningen? Det bemærkes, at jeg ingen Formue har og kan ingen Hjælp faa af mine Forældre. Kan jeg ikke faa Beklædningen frit? Eller hvad Bekostning er der for mig? Jeg er 16¾ Aar gammel.

En Holder.

Ansøgning om Optagelse som Elev paa „Skoleskibet Georg Stage" skal indsendes inden den 14. Februar under Adresse: Til Bestyrelsen for Stiftelsen Georg Stages Minde, Niels Juels Gade 9, 2. Sal, København K. Med Ansøgningen, der skal indeholde Elevens fulde Navn og Forældres eller Værges Navn, Stilling og nøjagtige Adresse, skal følge Fødselsattest, Skoleattest og Lægeattest samt særlig Attest for Syn og Farvesans. Eleven maa som Regel selv afholde Udgifterne ved sin Paaklædning; dog kan der tilstaas et meget begrænset Antal Elever fri ensartet Paaklædning, naar særskilt Ansøgning med Attester for Trang og Værdighed indsendes, men det maa udtrykkeligt anføres i denne Ansøgning, hvorvidt dens Bevilling betinger Modtagelse af Elevplads eller ikke, da der ellers intet Hensyn tages til Andragendet.

* * *

Jeg har i 9 a 10 Aar drevet en Grovsmedeforretning paa en og samme Plads. Jeg ser mig nu ikke i Stand til længre at undvære en Svend eller Dreng til Medhjælp ved Forretningen. Jeg bor kun ¾ Mil fra nærmeste Købstad, og den Købstad, jeg bor saa nær ved, hører jeg ikke ind under. Der spørges:

Naar jeg løser Næringsbevilling, har jeg saa Ret til at holde Svend eller Dreng til at hjælpe mig, da jeg bor saa nær Købstaden, eller har jeg Ret til at tage en Daglejer? Eller paa hvad Maade kan jeg tage mig en Medhjælper uden at komme i Konflikt med Lovene? Og kan jeg løse Næringsbevilling, da jeg bor saa nær ved Købstaden?

A. J.

Da Næringslovens Afstandsbestemmelser ikke gælder Grovsmede paa Landet, kan Spørgeren løse Næringsbevis hos Politimesteren og derved vinde Ret til at holde saa mange Svende og Drenge og anden Medhjælp, som han vil. Men hvis han vil indskrænke sig til at benytte Haandlangere samt til at have kun en enkelt Dreng ad Gangen til Oplærelse i sin Profession, behøver han slet ikke at løse Næringsbevis.

* * *

Jeg er fæstet fra 1. November 1890 til November 1891; hvad Løn kan jeg da faa, da der ikke er bestemt, hvad jeg skal have for Vinteren og for Sommeren. Det bemærkes, at jeg ikke er myndig og har fæstet mig selv med min Faders Samtykke.

En Holder i Vendsyssel.

Naar der ingen Aftale er truffen om, hvad Spørgeren skal have i Løn, afgør Politimesteren, naar det forlanges af ham, hvad der efter Egnens Skik og Brug maa anses som passende Løn. Det halve af Aarslønnen kan fordres til Maj, den anden Halvdel til November.

* * *

Har en Skrædder og Kone, som bor paa Landet, Lov til at flytte ind til København og tage Bolig i en af Sommermaanederne (August) og tilbringe en Del af Tiden ved Syning uden at svare noget som helst Bidrag til Stad eller Kommune? I hvert Fald, hvor melder man sig, og hvor meget vil det koste?

En Abonnent.

Naar vedkommende Skrædder og Hustru ikke benytter fremmed Hjælp til deres Arbejde, kan de frit slaa sig ned i København uden at løse Næringsadkomst eller søge Tilladelse hos nogen. Der vil kun blive dem paalignet Skat til Byen, naar de tager fast Ophold i denne og har en Indtægt af mindst 800 Kr. om Aaret.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Paa Dybbøls Jord, Fortælling fra 64, af E. T. Haubye, med Billede (sluttet). Spinde-Lise, Digt af Bertel Elmgaard. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Blodiglen og Fangsten af den, med Billede. „Korporalen", Virkelighedsbillede af Knud Skytte. Hvem Gud vil bevare, er uden al Fare, af Pastor Thorv. Elmquist. Alle Vegne fra. For Hus og Hjem. Fritidssyssel. Skæmt. Hovedbrud. Brevkasse. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 22. Søndag den 1. Marts. 1891.

Paa Dybbøls Jord.

Billede fra 1864, af L. T. Haubye.

(Sluttet.)

Den tyske Læge udsøgte et tangformet Redskab; han anbragte det i det dybe, sortebrune Saar; han drejede og bevægede det i forskellige Retninger. Det varede længe, Bajonetspidsen sad formodenlig fast i et Ben. Den saarede udstødte Smertenslyd, han vred sig som en Orm. Endelig trak Lægen Instrumentet til sig med et fast, hurtigt Tag. En blodig Stump Jærn fulgte med, ligegyldig kastede Lægen den paa Gulvet.

Det var den afbrækkede Bajonetspids, den fløj ned mellem Halmen i mit Leje; der fandt jeg den senere. — Lægen forbandt den saarede.

„Han er snart leveret,“ ytrede han dæmpet til Assistenterne, medens han gik videre i Rækken. Jeg kastede et Blik paa Gottlieb Winthers Ansigt. Det var ligblegt og fortrukket, han laa der med lukkede Øjne og gispende Aandedræt. Lægens Spaadom vilde gaa i Opfyldelse — den saaredes Aasyn bar allerede Dødens Mærke.

Nu nærmede adskillige kvindelige Skikkelser sig. Det var frivillige Sygeplejersker; lydløst fordelte de sig mellem de saaredes Rækker og begyndte deres Gerning. En af dem nærmede sig mit Leje. Hun bøjede sig over mig, hun udstødte et Glædesraab! Jeg aabnede mine Øjne, som trætte var sunkne sammen efter det rædsomme Skue, jeg nylig havde haft. Ogsaa jeg udbrød i et mat Frydeskrig, jeg saa min elskede Minnas søde Ansigt.

Ja, det var Minna, bleg, lidende, næsten ukendelig. Stærkt hulkende knælede hun ved min Side og lagde sin Arm om min Hals. Og med stor Anstrengelse løftede jeg mine Hænder og omfavnede den kære Pige.

Vi glemte alt for Gensynets Glæde! Minna havde troet mig død, en Soldat, som var undsluppet paa en vidunderlig Maade fra Kampen i Skansen Nr. 2, havde sagt hende, at han havde set mig stejle hovedkulds ned fra Brystværnet, ramt af Fjendens Kugler.

Fra 64: Soldater rykker ud.

Minnas Faders Hus var samme Nat, som Winther gik over til Fjenden, bleven ramt af en prøjsisk Granat. Den var sprungen midt i Stuen, hvor Familien opholdt sig, havde dræbt Minnas Forældre paa Stedet og stukket Huset i Brand. Hun selv var flygtet og havde fundet Ly hos Bekendte i en af de nærmeste Landsbyer. Nu var der sluttet Vaabenhvile; hun havde begivet sig til Flensborg og meldt sig som frivillig Sygeplejerske.

Et svagt Haab havde bestandig dæmret i Minnas Tanker —: at jeg var i Live, maaske saaret eller fangen.

Et Øjebliks Glæde var os forundt — da kom mørke Tanker over mig, jeg havde jo dræbt min elskedes Broder.

„Ved du Besked om din Broders Død, Minna? Ved du, hvem der dræbte ham?“ spurgte jeg alvorligt.

„Ja, desværre — jeg ved, at han faldt for din Kugle!“ svarede hun gispende efter Luft. „Men jeg ved, at du gjorde din Pligt som ærlig Soldat, og da jeg vel vidste, at min Broder var Spion for Prøjserne, før jeg lærte dig at kende, fandt jeg det i sin Orden; nu ved jeg, at det var slette Gerninger, han foretog sig, Gud være hans Sjæl naadig!“

„Du vil altsaa dog blive min, elskede Minna?“ sagde jeg glad. Jeg frygtede for, at Broderens Blod skulde blive et gabende Svælg mellem os, som ikke kunde lukkes.

„Ja, jeg vil, stol paa mig, Nis Brandt!" svarede Minna alvorligt. „Men lad os først faa Ende paa denne rædsomme Krig, og frem for alt, bliv nu først rask! Husk ogsaa paa, at du er Prøjssernes Fange!"

Atter sluttede jeg den elskede Pige i mine Arme, atter svømmede jeg i et Hav af Lykke. Men nu nærmede en Fredsforstyrrer sig i Skikkelse af en prøjsisk Opsynsmand.

„Ingen Kæresterier med Danskere!" udbrød han brutalt og rev Minna op fra min Side. „Gør Deres Skyldighed mod de andre saarede, eller pak Dem! Se der, der ligger en, han trænger bedre til Deres Hjælp end han der!" Og Opsynsmanden pegede paa Gottlieb Winther.

Minna vendte sig mod den saarede, hun genkendte ham straks, en heftig Sitren rystede hendes Legeme. Men snart fattede hun sig, hun knælede ned ved det blodige Straaleje og bøjede sig over den lidende.

Gottlieb Winther slog Øjnene op, han stirrede paa Minna, en forunderlig Blanding af Kærlighed og Vrede fyldte hans matte Blik. Men da faldt hans Øje ogsaa paa mig, han gjorde en Bevægelse, hans Ansigt antog Præget af Uvilje, han lukkede Øjnene.

Men nu talte Minna til den saarede. Milde Trøstens Ord gled over hendes Læber. Snart gjorde Minnas bløde Stemme sin Virkning; Winther slog atter Øjnene op, hans Træk tabte deres haarde Udtryk. Han gjorde sig øjensynlig Umage for at svare, forgæves, kun en pibende Lyd trængte frem fra hans Læber.

„Hør mig, Gottlieb Winther!" lød Minnas dæmpede, melodiske Røst. „Deres Liv er snart til Ende. Vil De dø med Hjertet fuldt af Had og Hævntanker? Kan De ikke tilgive og glemme?" Og hun greb den saaredes Haand.

Rolig lyttede Winther til Minnas Tale. Med milde, men indtrængende Ord foreholdt hun ham den Synd, som han havde begaaet mod sit Fødeland, den Synd, som nu bragte ham Døden. Winther svarede ikke, men et angerfuldt Træk lagde sig over hans Ansigt, Taarer glimtede i hans Øjne.

„Kan De tilgive mig den Sorg, den Smerte, som jeg har voldt Dem?" hviskede Minna.

Den saarede førte med et krampagtigt Greb hendes Haand, som hvilede paa hans Skulder, til sine bævende Læber.

„De maa glemme alt Had, al Vrede, Gottlieb Winther! De maa dø i Fred med alle!" lød atter Minnas blide Stemme. „Ogsaa ham der, Deres Barndomsven, Deres gamle Vaabenbroder, Nis Brandt, ogsaa ham maa De forsone Dem med, med ham maa De slutte Fred, før De dør!"

Minnas Haand pegede paa mig; endnu en Gang glimtede et Spor af Nag i den døendes Øjne. Men det varede kun et Øjeblik, da antog hans Aasyn et mildere Udtryk.

Ethvert Spor af Fjendskab mod min ulykkelige Barndomsven var i dette Øjeblik forsvundet fra mit Hjerte. Det havde gjort Plads for den dybeste Medlidenhed. Med Gru tænkte jeg paa, at jeg var bleven hans Banemand; at Gottlieb Winther, min Legekammerat, han, med hvem jeg saa tit havde tumlet mig i Hjemmet, i mine afdøde Forældres Stue, at han skulde dø her, dø her lige for mine Øjne, dø af det Saar, som mit Vaaben havde bibragt ham, dø for det Staal, som min Haand havde ført!

Jeg skød mig langt ud paa mit Leje, jeg strakte min Haand ud mod min gamle Ven, hvis Ansigtstræk vidnede om Dødens umiddelbare Nærhed.

„Gottlieb Winther, her er min Haand, lad os skilles ad i Fred!" bad jeg.

Den døende vendte sit matte Blik mod mig, hans sitrende Haand bevægede sig krampagtig, den søgte øjensynlig min. Men Kræfterne svigtede, han kunde ikke løfte den længer.

Da greb Minna den kolde, kraftløse Haand, som allerede blaanede i Døden, og lagde den i min. Ja, den kære Piges lille, velsignede Haand, som uforskyldt havde voldt det bitre Fjendskab, den blev nu det Baand, som i det sidste Øjeblik atter forenede de fordums Venner!

Jeg fornam et svagt, næsten umærkeligt Tryk af Gottlieb Winthers Haand; jeg gengældte det af alle Kræfter. En kort Stund hvilede Haanden i min, den blev koldere og koldere!

Pludselig gav det et konvulsivisk Sæt i min Barndomsvens Legeme. Det rallede hult i hans gennemborede Bryst, hans Øjne aabnede sig endnu en Gang og vandrede søgende om i Rummet. Derpaa lukkede de sig atter, nogle Krampetrækninger gennembævede Gottlieb Winthers Lemmer, da var alt forbi! I næste Nu laa Dødens Skygge over hans Aasyn.

Tavs tog Minna den dødes Haand ud af min; derpaa bredte hun sit hvide Lommetørklæde over Ligets blaalige Ansigt. Med taarefyldte Øjne lagde hun sig atter paa Knæ ved min Side, hendes blide Stemme lød beroligende i mit Øre.

Atter glemte vi Tid og Sted, vi lagde Fremtidsplaner og byggede Luftkasteller. De styrtede pludseligt sammen ved Lyden af den tyske Opsynsmands bryske Stemme, højest brutalt befalede han Minna øjeblikkelig at forlade „der Däne".

„Vi ses igen i Morgen!" hviskede Minna. Endnu et Haandtryk, da flygtede hun ilsomt, fulgt af Tyskerens Eder og Haansord. Jeg drejede Hovedet til den anden Side for at undgaa det uhyggelige Syn af den døde; mine Tanker fæstnede sig ved Minna, den elskede Pige, snart sank mine Øjne til, jeg faldt i en lang og styrkende Søvn, som varede lige til næste Morgen.

Jeg drejede Hovedet mod min Sidemands Leje; Pladsen var tom, Gottlieb Winthers Lig var bragt bort i Løbet af Natten. Jeg følte mig betydeligt bedre end den foregaaende Dag; med Længsel ventede jeg Minna, Tiden nærmede sig, da hun vilde komme.

Men mit Haab blev grusomt skuffet. Pludselig opstod der en vældig Larm i det store Rum; tyske Læger og Ambulancesoldater for omkring i Lokalet, Lazarethet skulde rømmes!

Uden mange Omstændigheder læssedes jeg tilligemed en Mængde Ulykkeskammerater paa Vogne og førtes til Banegaarden. Snart fløj vi afsted med det rumlende Jærnbanetog; sydpaa gik Farten, gennem Holsten, over den magre Lüneburger-Hede. Midt om Natten ankom vi til vort Bestemmelsessted, en Fæstning et godt Stykke inde i Tyskland.

Rejsen havde virket alt andet end heldigt paa mit Saar; jeg kom kun langsomt til Kræfter. Jeg savnede Minna, jeg ængstedes for hendes Skyld. Da jeg endelig blev saa rask, at jeg kunde skrive, affendte jeg Breve, adresserede til ethvert Sted, hvor det kunde ventes, at de vilde komme hende i Hænde. Men intet af mine Breve naaede Minna.

Endelig vendte Helbred og Kræfter tilbage hos mig. Men jeg savnede Friheden, jeg var jo Krigsfange! Sammen med mine fangne Kammerater maatte jeg hver Dag udføre strengt Arbejde under en tyk Feldwebels Kommando.

Men en skønne Aftenstund narrede jeg Tyskerne, jeg flygtede! Efter utallige Farer og Æventyr lykkedes det mig at slippe over Grænsen; over Belgien og Holland naaede jeg igen hjem til Danmark og meldte mig ved min Afdeling, som endnu stod paa Als. Det var netop den Dag, som Vaabenhvilen udløb, den haabløse Kamp begyndte atter!

I de faa Øjeblikke, som mine militære Pligter levnede mig, søgte jeg Oplysninger om Minna, men det var forgæves, i Sønderborg var hun ikke bleven set, ingen vidste Besked om hende, Minna var forsvunden.

Da kom den ulykkelige Nat, da Prøjsserne overrumplede Als. Jeg var med i den haarde Kamp, jeg fik flere dygtige Skrammer. Men den Gang slap jeg dog for Fangenskab, en Kugle havde jeg været sikker nok paa som Løn for det Puds, jeg havde spillet Prøjsserne. I sidste Øjeblik lykkedes det mig at slippe om Bord i et af Transportskibene, og jeg saa Kysten af Als tabe sig i det fjerne, medens de danske Orlogsfartøjer vekslede de sidste Skud med Fjenden.

Da jeg kom til Fyn, faldt jeg sammen af Blodtab og Udmattelse. Atter maatte jeg gennemgaa en langvarig Sygdom; endelig sejrede dog min Ungdom og kraftige Natur over Døden. Straks efter at Freden var sluttet, blev jeg udskreven fra Hospitalet i København, hvorhen jeg var bleven flyttet. Til samme Tid blev jeg hjempermitteret.

Fra Minna havde jeg ikke hørt i den lange Tid, som var hengaaet siden hin Dag, da vi mødtes paa Lazarethet i Flensborg. Jeg fortvivlede næsten af Ængstelse: var Minna død? Skulde jeg aldrig mere se hendes kære Ansigt?

Jeg benyttede straks min Frihed til at anstille Efterforskninger om den forsvundne Pige. Men alle Forespørgsler, alle de Skrivelser, jeg affendte til enhver, som jeg formodede kunde give mig Oplysninger om Minna, førte ikke til noget Resultat.

Da tog jeg hurtig min Beslutning. Jeg vilde rejse til Tyskland, jeg vilde personlig søge min elskedes Spor.

Næste Dag stod jeg i Sønderborg. Her var jo Stedet, hvor Minnas Forældre havde været bosiddende, her haabede jeg at finde en eller anden Traad, som kunde føre mig videre. Forgæves, det gik mig ligesom sidst; ingen af de mange, som jeg henvendte mig til, kunde give mig selv den tarveligste Underretning om Minna.

I nedtrykt Stemning vandrede jeg hen over Broen til Sundeved. Jeg vilde endnu en Gang se de Steder, som havde været Vidner til saa mangen Heltedaad — den Jord, som havde opsuget saa meget ædelt Blod! Langsomt, fordybet i de sørgelige Erindringer, skred jeg langsomt op mod Dybbølbjærg.

„Hier ruhen 120 tapfere Dänen." Saaledes lød Indskriften paa den sorte Trætavle. Jeg stod ved en af Krigergravene. Den var smykket med Kranse og Dannebrogssløjfer. En Taare traadte i mit Øje, langsomt gik jeg rundt om Graven.

Da nærmede en sortklædt Dame sig fra den modsatte Side. Jeg bemærkede hende ikke, før vi næsten stod lige for hinanden, hun lige saa lidt mig. Da hævede hun sit bøjede Hoved, vore Øjne mødtes, det var min elskede Minna.

I næste Nu laa vi i hinandens Arme. Minna græd og lo samtidig, hos mig kvaltes Stemmen af overstrømmende Fryd. Endelig kom vi til Besindelse, vi vekslede de første Ord, det første Kys! Vi havde genfundet hinanden her paa Dybbøls blodige Jord.

Arm i Arm vandrede vi videre, vi havde jo meget at fortælle hinanden. Hvilken Vej, vi fulgte,

bemærkede ingen af os, for de ydre Ting havde vi ingen Sans.

Nu erfarede jeg Grunden til Minnas Forsvinden. Hun var bleven anholdt af Tyskerne hin Dag i Flensborg kort efter vort Møde. Den brutale Opsynsmand ved Lazarethet havde omtalt hende ilde, det var tilstrækkeligt! Næste Dag, da Lazarethet var rømmet, blev hun uden videre sendt syd paa med et af de Jærnbanetog, som bortførte de saarede, hun blev betragtet som en mistænkelig Person.

Banetoget førte ogsaa hende til en prøjsisk Fæstning. Der maatte hun gøre en haard og anstrengende Tjeneste som Sygeplejerske. Den stakkels Pige var Fange, hun blev behandlet strengt, ofte brutalt, af Tyskerne. Hun maatte ikke skrive til Hjemmet. Først da Freden var sluttet, skænkede man hende Friheden.

Stakkels Minna! Hun havde ikke ventet at gense mig i denne Verden. En dansk Avis, som var faldet i hendes Hænder under Fangenskabet, indeholdt en Navneliste over døde og saarede fra den ulykkelige Kamp paa Als. Der stod ved en Fejltagelse mit Navn anført blandt de faldne.

Vi vandrede atter over Broen, vi gensaa det Sted, hvor Minnas Forældres Hus havde staaet. Derpaa rystede vi Støvet af vore Fødder, vi forlod Als.

„Nu tilhører Fremtiden os, min elskede Pige!" sagde jeg til Minna, medens Damperen førte os hen over de skummende Vande, og Dybbøls Højder tabte sig i det fjerne. „Nu vil vi glemme al Sorg, alt ondt, som vi har døjet, vi vil glæde os ved Livet!"

Og Minna smilede gennem Taarer, og Damperen fløj videre ad sin vaade Vej. Den førte os til København; her var det min Hensigt at bosætte mig.

Minna blev min Hustru. Hun blev mit Livs gode Engel. Det var en lykkelig Tid, de Aar, som svandt, medens Minna færdedes her, her i dette Hjem, i denne Stue! Hun var saa god, saa blid, hendes Hjerte var Guld!

Ja, det var en lykkelig Tid, men den blev saa kort. Dødens Engel skilte os ad, Minnas Sjæl gik ind til Himlens Glæder, hun var for god for denne Verden. Gerne havde jeg givet mit Liv for at frelse hendes. Men hun maatte dø, dø i sin glade Ungdomstid, dø her i mine Arme. Stakkels Minna!"

Nis Brandts Stemme svigtede, Ordet blev siddende i hans Hals. Han begravede sit Ansigt i Sofaens Puder —

Jeg fandt intet Trøstens Ord for denne dybe, knugende Sorg, denne uendelige Hjertekval, det døde bort paa mine Læber.

Endelig hævede Nis Brandt igen sit blege Ansigt. Tavs trykkede jeg hans Haand; han kæmpede endnu for at genvinde sin Fatning.

„Saa, nu er det gaaet over!" udbrød han endelig. Hans Ansigtstræk havde atter antaget det rolige, milde Præg, som var ham eget; kun om Munden dirrede endnu en svag Trækning. Han trak Proppen af en ny Vinflaske og fyldte atter Glassene.

„Skaal for Mindet om dem, som vi har haft kære!" udbrød han, „og for dem, som hviler i Dybbøls Jord!"

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Der var en gennemtrængende Duft af Planter og gamle Bøger i dette Rum, selv hans Klæder, som Annine ofte bankede, var fulde af denne stærke Blandingsduft, der blev saa ægte bredalsk for hende, at hun aldrig kunde lugte en vissen Bynke eller slaa en gammel Bog op, uden at Bredal stod levende for hende.

Den lille kønne, spinkle Madam Bredal, der var 13 Aar yngre end hendes Mand, gik klædt i en mørkebrun, meget kortlivet Hvergarnskjole med frynsekantet Modest og bar over sine brune Haarbukler en hvid Kappe med violette Baand og store Piber; ved hendes Mund sad et vemodigt Drag, der aldrig forlod hende; men hun var altid mild og rar, et Stykke levendegjort Kærlighed, lige ægte i Sorg og Glæde.

Datteren Emilie flagrede om i sit lyse Shirts som en ung Sommerfugl, der bare tænker paa Sol og Honningbug.

Undertiden gæstedes Huset af fine Folk fra Hovedstaden, saaledes af en Grosserer Lynge med Kone og Datter, et Par Kunstmalere og flere Skuespillere, deriblandt den navnkundige Peder Jørgen Frydendal, der om Sommeren boede paa Badstuen ved Frederiksborg. Naar en eller flere af disse Gæster indfandt sig, blev der gerne tilkaldt et Par Venner fra selve Byen — et Par af Adjunktens Medlærere ved Latinskolen — og det gik da med livlige Ordskifter om Juliomvæltningen i Frankrig og det gærende Liv her hjemme, om den unge Marstrands Kunst, om Baggesen og de nylig udkomne Gengangerbreve — alt, hvad der paa den Tid sysselsatte Sindene. Naar den unge Student, Jens Ludvig Nielsen, var til Stede, kunde han staa og gnide sine svedige Hænder og aande febrilsk af Trang til at falde ind; men hans Ærbødighed for de ældre holdt ham som oftest tilbage. Ud paa Aftenen kom Bollen paa Bordet, og til langt over Midnat gik det løs i de ellers stille Stuer med Bægerklang, Guitarspil og gamle Viser af Jonas Rein, Rahbek og Tode.

Den kønne, tavse Bondepige, der altid tiltrak sig de fremmedes Opmærksomhed, var i den første Tid meget trykket af alt dette fine Væsen og vilde helst sidde ene i en Krog med sin Strikkestrømpe. Jens Ludvig, der ogsaa tit følte sig en Smule tilovers, kom gerne med sin Stol hen til hende, og de to sad da og stak Hovederne sammen, medens Mille og en eller anden af Skuespillerne eller den unge Adjunkt Brammer holdt et rædsomt Styr med Snak og Latter i det modsatte Hjørne.

Annine boede i Kammer sammen med Mille, der gerne hver Aften laa og snakkede op om Alverdens Ting: Kravemønstre, Romaner, Strømpebaand, det kgl. Teater og meget andet. Bendts Navn blev aldrig nævnt, Mille turde ikke og Annine vilde ikke tage det i sin Mund. Men naar Milles lille Pjattemund endelig trættedes, og hun sank hen i Barnets søde Søvn, da kom de lange Vaagetimer med Navnet klingende gennem hvert Minut.

Der var ikke den Plet i Hjemmet, som hun ikke gæstede sammen med ham, der var ikke det glædefyldte Minde, som ikke levede op. Hvor havde hun dog elsket ham! Fra hun var en lille Pige havde han været hendes Tankers Lyst, og Aar for Aar var han bleven hende kærere, hans Smil og Ord var blevne hende uundværlige som Luften, hun aandede i. Aldrig havde hendes Hjerte rakt efter nogen anden, kun mod ham droges dets Drifter, i hans Favns Varme puttede hun sig ind med al Tankens Hede, kyske Vellyst, en Vellyst, der blev stærkere og stærkere for hver Ildprøve, den gennemgik. Hvor havde det gaaet højt i hende med Lykke, med Sang, med unævnelig Glæde, da hun omsider var bleven hans og fik Ret til hans Arme og hans Mund! „Herren velsigne og bevare dig!" var hendes Aftenbøn, og i Dagens fine Gryning havde hans Hjem været hendes Øjnes første Maal.

Og nu sad han der oppe med en anden paa Knæet, svimmel af Lykke, med Hovedet blodfyldt af Rusen! — Havde ikke hans egen Moder sagt: „Det er saamænd godt, Annine, at du har glemt ham; han selv er saa mageløs lykkelig for sin og har faaet saadan et dejligt Hjem."

Aa, hun kunde slaa ham i Ansigtet! For om han saa hundrede Gange undskyldte sig med, at det jo var forbi imellem dem, da han giftede sig, saa var og blev det Usandhed. Hun vilde raabe ham det ind i Ansigtet, om hun nogen Sinde saa ham igen: „Det er Løgn, det er Løgn!" Og han skulde ikke kunne sige et Ord, for han vidste selv, det var saa, han tilstod det selv. Havde han ikke staaet og famlet med sin Hue som en forlegen Dreng, den Dag han var i hendes Hjem? Han vidste saa godt, at det var Væv og Snak og Løgn. Det var ikke forbi imellem dem. Havde de ikke saa tit skiftet hidsige Ord og gaaet fra hinanden i Vrede? Nej, det var den skændigste Svig, den skammeligste Utroskab, der blev saa meget uudholdeligere for hende, som han havde et vist Skin af Ret paa sin Side. Kæk og køjter havde han stampet i Gulvet paa sin Bryllupsaften — den samme Brudgom, som helligt og dyrt havde lovet hende: „Du kan stole paa mig!" Ingen havde et ondt Ord at melde om ham — den store, raske Gaardmand i Tisvilde. Hvo kendte vel Bunden i det hele? Ikke paa hele Jorden var der et Menneske, der brød sig om at gaa bag Skinnet og se Sandheden, og ingen kunde, selv om de vilde.

Hun kunde ligge og vride sit Legeme i alle Stillinger, rejse sig over Ende som i Vildelse og rive i Dynen med Neglene, medens Blodet bankede i Hovedet, saa Stødene smertede gennem alle Nerver.

Sagfører Frandsen kom af og til i Huset.

„Pokkers, hvor det bliver koldt!" sagde han en Dag og gned Hænderne. „Jeg kommer lige fra Gilleleje og maatte køre i Fodsgang hjem, fordi Hesten var bleven halt."

„Fra Gilleleje?" spurgte Madam Bredal, der sad og spandt.

„Ja. Det er en ung Kone — en kedelig Skilsmissesag."

Annine, der havde lagt sig efter Haandvævning, sad ligegyldig ved sit Arbejde. Mille strikkede.

„Frandsen, Frandsen!" truede Bredal.

„Ha, ha, ha! Ja, hun er for Resten ikke væk, kan De tro — kæk som en Bajadere, men ikke synderlig sylfideagtig — for Øjeblikket da; hun er nemlig i Omstænd . . . naa, hm!"

„Og vil skilles fra Manden?" udbrød Bredal forbavset.

„Nej, det er netop det, hun ikke vil."

„Det sagde De jo, Mand."

„Nej, undskyld, højstærede! Det er ham, der vil skilles fra hende."

Madam Bredal havde standset Rokken og sad og saa hen paa ham. „Hvad er der da i Vejen?"

„Hm!" Sagføreren kastede et Blik hen imod de to unge Piger. „Uoverensstemmelse paa et temmelig vigtigt Punkt."

Madamen skyndte sig at sætte Rokken i Gang og slog efter ham med Haanden, som om hun vilde sige: „Ti dog stille, Mand!"

„Hvad er han, Manden?" spurgte Bredal.

„Han er Gaardmand — en køn, prægtig ung Mand. Han vilde helst, at det hele skulde gaa saa stille af som muligt og er villig til at afstaa Gaarden til hende; men hun er fræk, hun stiller *sine* Vilkaar — ikke paa nogen Maade vil hun overtage Gaarden, hun vil have Penge: 2000 Daler! Og nu er Ulykken den, at han har forplumret sin Sag ved at true hende paa Livet og jage hende paa Porten, saa hun derved har faaet Haand i Hanke med ham."

„Saa er hun ikke paa Gaarden?"

„Nej, nej, Gaarden ligger i Tisvilde, paa Tisvilde Mark."

Annine slap sit Arbejde, slog sine mørke, svulne Øjenlaag op og blev bleg. Madam Bredal rejste sig.

„Manden skal for Resten være fra Alsingrød," vedblev Sagføreren. „De har kun været gift i nogle Maaneder . . . Det er sandt" — han vendte sig mod Annine — „De er jo ogsaa fra . . . hva', hva' er det?"

Forfjamsket saa han fra Annines graa Ansigt til de andre, der alle havde rejst sig og stod i den pinligste Forlegenhed og gjorde advarende Tegn til ham.

„Det er Bendt Børgesen, kan vi nu forstaa," faldt Bredal ind. „Den unge Pige der er i temmelig nær Slægt med ham, det er naturligvis en lidt pinlig Historie for hende."

„Da beder jeg virkelig mange Gange om Forladelse, det havde jeg ikke Anelse om."

„Det gør ingen Ting," sagde Annine med en Røst, der skulde være kæk, men som næppe orkede at faa Ordene frem. „Det er bare de væmmelige Jag i Hovedet."

„Ja," brød Madam Bredal ind, „det er virkelig slemt med det Hoved. Jeg tror, du skulde lade dig aarelade . . . jo, det skulde du; det er usundt Blod, der gaar til Hovedet . . . Mille, jeg synes ogsaa, du har begyndt at gaa og holde dig paa Panden . . . jo, jeg saa godt i Gaar, at du gik saadan, da Brammer havde været her . . . Farvel, Frandsen! De gaar? Hils Deres Kone og bed hende, om jeg maa laane det Kravemønster med de store Tunger . . aa, Mille, gaa du med og faa det med det samme."

Da Ægtefolkene var blevne alene med den unge Pige, gjorde Madamen lønlig nogle Miner til sin Mand, hvilke han rigtig opfattede som en Bøn: „Tal du lidt med hende en Gang."

„Min kære lille Ven," sagde Adjunkten og satte sig hen hos Pigen, „du maa se at komme over dette her, det tærer alt for meget paa dine Kræfter; for du er bitter."

Hun sad og famlede med et Nøgle.

Han talte længe og alvorligt med hende om Livets Skuffelser og Kampe. Vi gik alle med en større eller mindre Mængde Bitterhed i Sindet, men det nyttede ikke at stampe imod Brodden. Naar Oldtidens vilde vrededes paa deres Guder, skød de en Pil mod Himmelhvælvingen, men det kunde hænde, at den ramte dem selv. Kun igennem stille, alvorlig Selvtugt naaede vi frem til Hjertets Fred. En af Grækenlands syv vise, Bias, havde sagt, at det ulykkeligste af alle Mennesker var den, der ikke forstod at bære Ulykken, og en navnkundig Tænker havde en Gang skrevet, at hvis der var noget, der er skønnere end Naturen, skønnere end Kunsten, skønnere end Videnskaben, saa var det Mennesket, der er stærkere end Modgangen.

Hun sagde ikke et Ord, men han kunde læse hendes Tanker af de to bitre Rynker ved Mundvigerne.

„Jeg tror, din Fejl er, kære Annine, at du giver Bitterheden i dit Sind for meget Spillerum, du vil ligesom hævne dig paa din Skæbne; men det gaar ikke."

Han fortalte hende, hvorledes man bar sig ad med at tæmme Slanger i Indien. Man vikler Haanden ind i Klude, der er besat med spidse Naale, saa rækker man den hen til Slangen, den bider i den, men trykker med det samme et halvt Hundrede Torne ind i Tungen og Kæberne, bliver rasende, bider atter og atter, men bliver til sidst udmattet af Smerte. Saa bliver den tam — slap og flatten.

„Jeg ved ikke, om du forstaar mig, Annine."

„Jo, jeg er ikke saa tungnem."

„Lyd et godt Raad, min kære Pige: Bid ikke i Haanden! Du er for god til at sætte din Naturs sunde Kraft til ved en frugtesløs Kamp mod Tornene."

Han tog hende i Haanden og trykkede den fast. „Vi dømmer ikke haardt om dig, lille Annine, vi ved, hvad du har lidt og lider, men vi maa hjælpes ad og sætte al vor Kraft ind paa at komme lykkelig over Skærene."

Da Bredal var gaaet, tog hans lille bevægede Hustru hans Plads.

„Ja, Annine, jeg ved kanske bedst, hvad du har lidt og lider, som Bredal sagde." Med en urolig Bevægelse, som om hun var angest for at have sagt for meget, tog hun den Haand, som hendes Mand nylig havde sluppet, og vedblev:

„Jeg har kendt en ung Pige . . . ak, ja! Jeg ved, hvad hun maatte gennemgaa, inden hun kom til Ro; men den gode Gud kan læge den Slags Sorger med Tiden. Slut dig rigtig til os, Annine, vær som vor egen, vi skal holde af dig, vi skal trøste dig, hjælpe dig . . aa Gud se mildt til dig, mit Barn!"

Annine bøjede sig henimod hende og hviskede: „Tak, I er saa gode ved mig! Men I tror vist, at jeg holder af ham endnu."

(Fortsættes.)

I Adjunktens Stue.

Frelsens Hær i København.

General Booth, Frelserhærens Stifter og øverste Leder, har nylig foretaget en Rundreise i de nordiske Lande for at inspicere Hæren, uddele sine Ordrer og undersøge de Forhold, hvorunder de forskellige Korps virker. I København, hvor han har talt ved Hærens Møder og er bleven livlig udspurgt om sine sociale Reformer, har han forefundet en Tilstand, der vist fortjener hverken stærk Ros eller stærk Dadel. Nogen særdeles rig byer, som det jo var en let Sag at „erobre", efter at man først havde faaet Fodfæste i Hovedstaden. Da Hæren en smuk Sommerdag begyndte sin Virksomhed her i København, bestod den væsenlig af en Major, der talte en snurrig Blanding af Engelsk og Svensk, af en Del svenske Syngepiger og en eneste dansk Mand, en lille Skrædder, med ivrige Fagter og skingrende Stemme; det var et Korps af Officerer uden menige. Siden er Officersantallet vokset betydeligt, utvivlsomt staar der ogsaa en menig Hær bag ved, men om dens Størrelse, Troskab og Udholdenhed — Egenskaber, hvorpaa det altid kommer Tale og Sang, der dog ofte bliver til øredøvende Skraal. I grelle Billeder skildrer disse Talere deres fordums Liv i Synd og deres Omvendelse, udmaler Helvedes Pinsler og Himlens Lyksalighed, ledsaget af Haandklap og Haleluja-Raab. Det er Lægfolk, Arbejdere, Haandværkere, Tjenestepiger, oftest af saare ringe Dannelse, deres Tale kan vel stundom være ægte og følelsesfuld, men er alt for ofte blot hul og larmende. Den virker ved drastiske Udtryk, som Salmesangen ved lystige Visemelodier, som selve Hæren ved de røde og blaa Uniformer.

Salens Bænke er tæt besatte med Tilhørere, Mænd og Kvinder, Folk fra Kontoret og Værkstedet,

Et Møde i Frelsens Hær.

Høst gør Frelsens Hær ikke blandt vor Hovedstads Befolkning, men den har holdt Stillingen eller — for yderligere at tale i krigerske Billeder — den har opkastet sin Skanse, plantet sine Faner og besejret de Udsagn, der spaaede denne sære, larmende og skrigende Kristendomsforkyndelse en kort Tilværelse, naar den først blev Skive for Københavnernes Vid og Munterhed.

Det er henved fire Aar siden, Frelsens Hær med flyvende Faner og klingende Spil holdt sit Indtog i Hovedstaden. I den forløbne Tid har den stadig forøget sit Virkefelt, oprettet ny Forsamlingslokaler, ja, har endog sendt Strejfkorps ud i Landet, og er trængt frem til forskellige Provinsan i en Krigshær — forlyder der ikke synderligt, som der tør fæstes Lid til.

Hosstaaende Billede fører os midt ind i et af Frelserhærens Møder i København. Det er Mødesalen i St. Kongensgade. Rundt om paa Væggene pranger bibelske Ord, religiøse Tilraab eller Spørgsmaal: „Kom til Jesus!" — „Gud ser dig." — „Har Jesus frelst dig?" og paa et luerødt Flag, spændt ud over Salens øverste Endevæg, læser man Hærens Løsen: „København for Kristus."

Paa en bred Tribune neden under har Hæren Plads, de mandlige Officerer til den ene Side, de kvindelige til den anden, og herfra ledes Angrebet paa Verdens Synd og Daarskab. Man kappes i Arbejdere og Dagdrivere, ældre Koner og unge Pigebørn, en saare broget Forsamling, hvor den andægtige sidder Side om Side med den lystige eller raa Spøgefugl. Nogle istemmer spottende Hærens Haleluja, andre bombarderer Officererne med Papirskugler, medens kvindelige og mandlige Officerer blander sig mellem Publikum, snart for at falbyde deres Blad, snart for at indlede en Samtale eller for at bringe nogle af de værste Spektakelmagere til Tavshed.

„Husvennen" vil senere bringe et Portræt af General Booth, med Fremstilling af hans Virksomhed og sociale Reformplaner.

Ridder og Røver.

Fortælling af C. A. Thyregod.

I.

Et Par Mil vest for Holstebro ligger Gaarden Øgelstrup, der i fordums Tid var et adeligt Herresæde. Den tidligste Besidder, der vides, var Palle Juul, som tillige med sine Søskende ejede Raasted og Idom Sogne i den urolige Tid før og efter Grev Gerts Fald. Gaarden var efter de Tiders Maade en betydelig Ejendom og laa smukt paa en Slags Holm i den dybe Dal ved Lille- eller Raasted-Aa, som i mange Bugter snoede sig derfra gennem brede Enge ud til Storaaen. Fra Øgelstrup var der fri Udsigt til de smaa hvide Kirker i Vemb og Gørding, samt til den nu forlængst nedlagde Kirke ved Skærumbro. Gaardens Bygninger var kun lidet anselige. De var opførte af Ler og Træværk, men selve Herskabshuset havde Svalegange og Karnapper med pynteligt udskaarne Stolper og Støtter og Bjælkehoveder. Indvendig var Boligen temmelig mørk, men ret hyggelig; Væggene var panelede og tjældede, og Gulvet var bestrøet med duftende friske Enebærkviste.

Saaledes saa det ud paa Øgelstrup en Sommerdag i Aaret 1343, da to ridderlige Herrer sad ved et Egebord og fik sig en Taar at drikke. Den ene, der var i daglig Husdragt, var Hr. Palle Juul selv, og han var en undersætsig Herre med et lysebrunt Spidsskæg, kønne og godmodige Træk, et noget selvbehageligt Væsen og et Glimt af snu Kløgt i de smaa blaa Øjne. Hans Alder kunde være omtrent halvvejs mellem tredive og fyrretyve Aar, og han saa i det hele ikke ud til, at Tidens Besværligheder havde taget alt for haardt paa ham.

Den anden Herre var højere, slankere og ikke saa lidt yngre. Han havde et stærkt kruset, sort Skæg og et bjærvt og trodsigt Krigeransigt, og hans Væsen var mindre afslebet end Palle Juuls. Saa ung han var, var han dog allerede Ridder. Hans Navn var Lave Rød, og med sin Moder, som var Enke, boede han paa et lille Herresæde, der havde det sære Navn: Ølgryde og laa oppe i Felding.

„Hvad nyt er der nu ude i Landet?" spurgte Hr. Palle, idet han tømte sit Bæger og fyldte det igen.

„Jeg ved ingenting," svarede Ridder Lave og saa sig om med et Blik, som om han søgte nogen.

„Da er det sært, at alting nu paa en Gang er blevet saa roligt."

Lave Rød tømte sit Bæger i Tavshed. Palle fyldte det paa ny og spurgte derpaa: „Er det sandt, at du er stævnet for Bispkopsretten?"

„Ja, men jeg møder ikke."

„Gør du ikke? Hvad er du stævnet for?"

„Jeg har aldrig været nogen stor Ven af de kronragede, men er dog helst gaaet af Vejen for dem. Nu traf det sig i Fjor, at jeg kom med en Ryttertrop til en Landsby, som hedder Aastrup og ligger omtrent midtvejs mellem Varde og Foldingbro. Folk og Heste var sultne, og vi tog, hvad vi trængte til, men det traf sig saa uheldigt, at Gaarden, vi gæstede, tilhørte Ribe Domkirke."

„Ja, og der blev nok noget Sølvtøj borte i samme Gaard, og Gaarden brændte nok," sagde Palle Juul med et listigt Blik.

„Hvoraf ved du det?" for Lave Rød op.

„Jeg har hørt det som Rygte, men det er kanske Løgn."

„Aa, nej! Sølvtøj bliver tit borte ved saadanne Lejligheder, naar Folk ikke holder det vel forvaret! At Gaarden blev afbrændt skete uden min Vilje og mit Vidende."

„Da er det Synd, at du saa skal svare til det," sagde Palle med et Stænk af Spot.

Den fremmede Ridder lod, som han ikke hørte det, og spurgte:

„Jeg ser ikke Jomfru Karen end; kommer hun ikke til Syne i Dag?"

„Hun har Tjeneste at gøre i Fruerstuen," var Husherrens Svar.

„Der er hun altid, naar jeg nu kommer," sagde Ridderen utaalmodig. „I fordums Tider var det ikke saa."

„Tiderne er forandrede," sagde Juul.

„Du er ogsaa forandret!" udbrød Lave Rød forbitret. „Kanske Karen er det ogsaa; men det kan jeg dog ikke ret tro. Da jeg for længe siden bad dig om din Søster til Brud, laante du et mildt Øre til min Bøn, hvorvel du sagde, at du formedelst hendes Ungdom, og fordi der var saa megen Uro og Fejde i Landet, ikke vilde give mig et fuldt Ja. Nu mener du selv, at der bliver Ro i Landet, Jomfru Karen er henved tyve Aar. Hvad hindrer dig da i at give mig ønskelig Besked?"

„Det bør mig som min Søsters Værge at skaffe hende en god Fremtid," sagde Husherren alvorligt, „men du ved selv, hvorledes dine Kaar er. Der tales om, at din Moder vil give sig i Kloster med alt sit Gods, og Fædrenearv har du næsten tilsat uden at vinde andet derfor end Ridderslaget. Det fik endda være, hvad det er; men du er anklaget som Helligdomsforbryder, og saa længe du ikke har fundet Fred med den hellige Kirke, kan jeg ikke svare dig, som du ønsker."

„Det skal altsaa komme an paa Munkenes Naade! Men jeg sværger, at din Søster skal blive min Hustru, om saa Alverdens Præsteskab og du med sætter dig imod!"

„Nu har du advaret mig! jeg skal være paa min Post," sagde Palle Juul med Kulde.

Den unge Mand skiftede Farve, han fortrød, at han var gaaet saa vidt, og han tog mere sagtmælet til Orde:

„Hvad borger mig for Resten for, at jeg slipper bort igen, hvis jeg indstiller mig for Bispkopretten og søger Forlig?"

„Det borger jeg dig for," lød Svaret. „Bisp Jakob er min Frænde, og til ham skal jeg medgive dig et Brev, der skal være saa godt som frit Lejde frem og tilbage."

I dette Øjeblik aabnedes en Sidedør, og en dejlig Pige traadte ind ad den. Det var Palle Juuls tyveaarige Søster, Jomfru Karen Juul. Hun havde lette, smidige Former, livlige, brune Øjne og et nydeligt lille rosenkindet Ansigt, som en lille, noget opstaaende Næse dog gav et vist overmodigt Præg. Den unge Ridder stod op og hilsede hende høvisk. Hun gav ham et brændende Blik, men skottede i det samme lidt frygtsomt hen til Broderen, dog han saa hen til en anden Side, som han alene var sysselsat med sit Bæger, medens de to unge skiftede nogle dæmpede Ord. Jomfruen fjernede sig dog imidlertid snart paa et Vink af Husherren; enhver af hendes Bevægelser udfoldede saa megen Ynde, at det var intet Under, den unge ilsindede Ridder kunde blive elskovsbetagen.

Det var endnu mindre underligt, at han efter hendes Bortgang med et forsonende Blik vendte sig til hendes Broder:

„Jeg tager med Tak mod det Brev, du tilbød, og saa snart jeg har faaet det, rejser jeg til Ribe. Naar maa jeg hente det?"

„Jeg skal sende dig det i Morgen," lød Svaret.

„Og naar jeg saa kommer tilbage og er udsonet med Kirken, hvad svarer du saa til min Bejlen?"

„Du kan vel skønne det, men endnu siger jeg det ikke," svarede Palle Juul.

II.

Det er ofte nok bleven sagt, at Christoffer den Anden var den usleste Konge, Danmark har haft, og der er vel ikke meget løjet i Udsagnet, men det skal da ogsaa indrømmes, at hans Samtid var noget nær lige saa ussel som han. Da derhos de allerfleste Mennesker er ægte Børn af deres Tid, saa vil det let forstaas, at Tidens Forvirring ogsaa havde øvet sin Indflydelse paa Palle Juul og Lave Rød og paa deres gensidige Stilling. Det er derfor næppe overflødigt at kaste et Blik ud over Forholdene, som de havde formet sig før og i det fjortende Aarhundredes første Halvdel.

I Danmark var de to første Valdemarers kraftfulde og glimrende Regeringstid bleven fulgt af et Tidsrum, der var opfyldt af vilde og voldsomme Kampe mellem Kongemagt, Kirkemagt og verdslige Stormænd. Konger myrdedes, Bisper mishandledes, Stormænd henrettedes. Men der var Storbaad i Legen, thi ligesom der hadedes grundigt, saa elskedes der trofast, og Liv og Velfærd sattes paa Spil for Ære og Overbevisning. Gennem Folkesangene fra hin Tid klinger saa smukt og vemodigt den ridderlige Følelse, der hylder det skønne og ædle, men frit stempler Forræderen med Niddingsnavn, og denne Følelse var da bleven en Magt i Folket. Den katholske Kristendom med dens billedrige Enfold stod da her til Lands i sin Blomstring. Men just deri laa for en stor Del Tidens Svaghed med ildevarslende Spirer; thi Gudsriget var blevet et Rige af denne Verden og som saadant umætteligt i dets Stræben efter Magtfylde, og Kirkens Mænd stod ikke tilbage i den Kunst at hylle sig i Rævebælgen, naar Løvehuden ikke slog til. Denne Kunst blev Løsenet for den følgende Tid, og Kong Christoffer og Grev Gert, der hver for sig bidrog saa meget til Danmarks dybeste Fornedrelse, viste lige god Vilje til at gaa paa Rævekløer, men fordi Kongen var saa langt fra at kunne maale sig med Greven i Kløgt og Kraft, maatte han trække det korteste Straa, ligesom Danmarks Fjender maatte det, da Kong Christoffers snilde og udholdende Søn fik Haand i Hanke.

Og det gik i det smaa og enkelte som i det store og hele. Standsfordele og Partiformaal, Enkeltmands Magt og Nydelse, derom kæmpedes der hensynsløst med Svig og Vold lige ned til Befolkningens dybeste Lag, saa det var kun faa, der viste Sans og Tanke for det Heles Vel. Kirkeherrerne optraadte overmodigt i fyrstelig Glans og Pragt, og de lavere gejstlige gjorde sig foragtelige ved deres Uvidenhed og Laster. De verdslige Stormænd var gridske efter Magt og Gods, og Almuen undertryktes og udsugedes. Under disse Vilkaar maatte Folket udarmes og fordærves, saa

Følelsen for Ret og Sædelighed tabte sig Dag for Dag. Grev Gert forregnede sig rigtignok, da han troede, at enhver Gnist af gammeldansk Kraft og Fædrelandssind var uddød, og han faldt; men Niels Ebbesen formaaede ikke at fælde Selvsygen og Partiaanden.

Ved Kong Christoffers Landflygtighed og Tilbagekomster, ved Panthavernes Tyranni og Kiv og Byttehandler, og endelig ved at Landet i 7 Aar efter Christoffers Død var uden Konge — saa var Tilstanden omtrent bleven saa forvirret, som den kunde være. Niels Ebbesens Stordaad bragte vel en afgørende Vending i Tingene; men det var vanskeligt lige straks at se, hvem der skulde sejre. Dette var dobbelt vanskeligt i de Dele af Landet, hvor Panthaverne endnu længe efter havde Magten, og der var det ingenlunde let for Smaaherrer som Palle Juul og Lave Rød at sno sig, saa de ikke paa en eller anden Maade skulde komme i Klemme.

Hr. Palle Juul delte i mangt og meget sin Tids Brøst, og navnlig laa hans eget Velfærd ham paa Sinde i fortrinlig Grad, og han stræbte temmelig stærkt at forøge sin Rigdom og Magt. Alligevel elskede han sit Fædreland og var bekymret over dets Ulykke og Søndersplittelse, skønt det nok kan være, han snarest ventede dets Oprejsning ved den unge Hertug af Sønderjylland. I det mindste søgte Palle at støtte sig til Hertugens Tilhænger, den mægtige Niels Bugge, der jo som Herre til Vosborg var Ogelstrupmandens Nabo. Men Palle tog kun liden Del i Stridighederne. Han var en Fredens Mand, der helst vilde optræde mæglende mellem de stridende Parter, og til denne Rolle gjorde hans Klogskab saa vel som hans milde, eftergivende Væsen ham velskikket. For sine Venner havde han gerne saa snilde Raad, at hans Uvenner ikke skulde glædes derved, og naar et Forehavende syntes ham godt og nyttigt, var han ikke alt for bange for at bruge Underfundighed og List for at sætte det igennem. For øvrigt var han en god Familiefader og Broder og — naar hans egen Fordel ikke led for meget derved — en mild Herre mod sine undergivne, hvem han i de urolige Tider søgte at beskytte efter Evne.

(Fortsættes.)

Træskonæbet.

Ved de Opdagelsesrejser, som i den nyere Tid er blevne gjorte i Afrika, har man efterhaanden lært flere forskellige Dyr at kende, som tidligere var ukendte for Naturforskerne. Det mærkeligste af disse Dyr er en Fugl, som hosstaaende Billede fremstiller for Læserne. Den udmærker sig ved sin overordenlige Størrelse, sin tykke Hals, sit store Hoved, der ender med et vældigt Næb, som har nogen Lighed med en plump Træsko. Det er paa Grund af dette ejendommelige Næb, at denne Fugl har faaet Navn af Træskonæbet. Den hører til Vadefuglene og har som de fleste af disse meget lange Ben.

Træskonæbet.

Synet af denne Kæmpe blandt Vadefuglene vakte megen Forbavselse hos Europæerne, og den er i Sandhed ogsaa en af de mærkeligste Fugle paa Jorden, dels ved sin Størrelse, dels ved sit kæmpemæssige og forunderligt formede Næb. Den har hjemme ved den hvide Nil og nogle af dens Bifloder, hvor man meget ofte kan se den, enten i mindre Selskaber eller i større Flokke paa over hundrede Stykker. De vader her omkring i Vandet for at fange Fisk, som er deres kæreste Næring. De er meget sky og frygtsomme; ved den mindste Støj opskræmmes de og skjuler sig enten i Græsset eller flyver lavt hen over Vandets Overflade, men de kommer snart ned til Vandet. Naar de bliver forskrækkede ved Skud, svinger de sig højt op i Luften, hvor de flyver i store Kredse og svæver omkring i længre Tid; derpaa sætter de sig i høje Trætoppe, men vender ikke tilbage til Vandet, saa længe de kan se Menneskene, der har forskrækket dem. De har ingen Stemme, men knæbrer med Næbet paa lignende Maade som Storken. Naar Rugetiden nærmer sig, laver Hunnen en ganske simpel Rede, bestaaende af et Hul, der skrabes i Jorden og udfores med Græs og Fjer. I denne tarvelige Rede lægger Hunnen henved et Dusin Æg.

Et Besøg ved Frelsens Hær.

En oprigtig Kristen var i Sommeren 1887 til Stede ved et af Frelsens Hærs Møder i Stuttgart. Han vilde i Overensstemmelse med 1 Thess. 5, 21 en Gang selv prøve denne meget omtalte Sag. En Dame, hvem man betegnede ham som General Booths Datter, holdt et ildfuldt Foredrag, i hvilket hun fortalte om sin Omvendelse og Genfødelse og priste den Salighed, af hvilken hun nu var opfyldt. Begejstret forsikrede hun sine Tilhørere: „Se, jeg er fri for Synd, jeg synder aldrig mere!“

Senere gjorde hun en Vandring gennem Salen og tiltalte forskellige af de tilstedeværende. Hun nærmede sig ogsaa vor Hjemmelsmand med det Spørgsmaal:

„Er De et Guds Barn?“

„Ja!“

„Er De omvendt?“

„Ja, og jeg haaber ved Herrens Naade at blive det mere og mere; men tillad nu ogsaa mig et Spørgsmaal. De udtalte før saa tillidsfuldt den Paastand: „Jeg synder aldrig mere;“ forholder det sig saaledes?“

„Ja, visseligen!“

„I saa Fald tvinger De mig til at oplyse Dem om, at De nylig forsyndede Dem to Gange.“

„Hvorledes det?“ spurgte Damen yderst forbavset.

Manden rejste sig rolig og svarede:

„1 Tim. 2, 12 staar der skrevet: Men Kvinderne tilsteder jeg ikke at lære osv.!“

„Aa,“ sagde hun smilende, „det Sted forstaar De ikke paa den rette Maade.“

„Da synes det dog at være saa forstaaelig skrevet! — For det andet har De paastaaet, at De ikke mere kan synde, og dog staar der 1 Joh. 1, 8—10: Dersom vi siger, vi ikke har Synd, bedrager vi os selv, og Sandheden er ikke i os. — Og dersom vi siger, at vi ikke har syndet, gør vi ham til en Løgner!“

Den unge Dame forlod nu Manden uden at svare; hun syntes ikke at have Lyst til at indlade sig videre med den ædruelig Bibelkristen.

Der var dog i dette stumme Tilbagetog noget mere beskedent end i Søsterens, „Marskalinde“ Clibborns Ord, da hun i en paa sin Bryllupsdag (den 8. Febr. s. A.) holdt Tale bl. a. ytrede: „Naar jeg en Gang kommer i Himlen, vil det første, jeg har at gøre, være at forlange en Samtale med Apostlen Paulus. Og jeg vil sige til ham: De har i visse Retninger skrevet noget overilet angaaende Kvinden; men jeg har forstaaet Dem!“

Hun sigtede sagtens med disse Ord nærmest til ovennævnte 1 Tim. 2.

Andre Mennesker er glade og taknemmelige, naar de en Gang af Naade kan naa op til Himlen; Frk. Booth vil der endda gaa i Rette med Apostlen Paulus, drage ham til Ansvar for hans Ubesindighed.

(Ved **A. Th. J.**)

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Marts.

I.

Det kan jo dog, trods alle slemme Varsler i Januar, være, at vi faar tidligt Foraar. Man maa da for Havens Vedkommende søge at indhente alt, hvad der paa Grund af den tidlige og pludselige Vinter ikke blev naaet. Der var jo sikkert mange Landmænd, der nok ønskede at plante et og andet, men som først vilde være færdige med at pløje osv. De, der har tænkt paa at plante, maa imidlertid gøre dette, saa snart Jorden er ret bekvem dertil.

Vi omtalte i forrige Maaned lejlighedsvis større Nyplantninger. Det kan jo let tænkes, at en eller anden gerne vil anlægge en Frugthave m. m., men ikke har Arealer, der ligger i Læ. Vi skal derfor denne Gang udførlig omtale Læplantning.

Et Læbælte, der skal kunne tilfredsstille alle de Fordringer, der maa stilles til det, bør være højt, tæt og varigt, og det maa kunne yde tilstrækkelig Beskyttelse baade Sommer og Vinter. For at opnaa dette bør man ved Plantningen ikke alene tage Hensyn til de paagældende Træers Haardførhed, men man maa plante saadanne lave, middelhøje og høje Træer imellem hverandre, som kan trives, uden at det ene undertrykker det andet.

Der maa sørges for et godt Underlæ, thi et Læbælte af lutter høje Træer med nøgne Stammer er næsten værre end intet Læ, idet der ved Jordens Overflade skabes en slem Træk, der desuden bortfører alt det Affald, der skulde gengive Jorden noget af, hvad Træerne berøver den. Plantningen bliver derved sat paa Sultekur og gaar tidligt til Grunde.

Med Hensyn til Læbæltets Bredde, kan det sættes som Regel, at man paa mager Jord bør plante bredere, paa god Jord smallere Bælter, da den magre Bund aldrig frembringer en saa tæt og kraftig Plantevækst, som de mere næringsholdige, selv om Vindforholdene er ens.

Jo bredere Plantningen er, desto højere bliver i Almindelighed Træerne.

Handelsgartner og Plantør Broström i Viborg, fra hvem disse Optegnelser er, skriver i „Gartnertidende", at medens man paa Øerne og til Dels i det østlige Jylland kan tilvejebringe det fornødne Læ om en Have ved at plante nogle faa Rækker Træer, især naar disse bestaar af Naaletræer, saa er det for Størstedelen i Jylland nødvendigt, især mod Vest- og Nordsiden, at give Læbælterne en betydelig Bredde, 20 til 30 Alen eller mere, hvis Beliggenheden er meget udsat. Selv Øst- og Sydsiden kan ikke undvære en 10 til 15 Alen bred Læplantning bestaaende af lave og middelhøje Træsorter.

Førend Plantningen bør Jorden kulegraves i en Alens Dybde over det hele. At indskrænke sig til at kulegrave Render, er en daarlig Fremgangsmaade og en tvivlsom Besparelse da Planterne i Reglen vokser daarligt i disse Render, og megen Efterplantning vil derfor blive Følgen.

Bestaar Jorden af et godt Muldlag paa en lerholdig Undergrund eller paa gult Sand, kan man plante saa vel Løv- som Naaletræer deri. Hvis derimod Muldlaget er tyndt, af mager Beskaffenhed og hviler paa et Underlag af Sand, Sandklæg eller Rødjord, da bør man kun plante Naaletræer. Hvor Muldlaget er meget tyndt eller fuldstændig mangler, og Undergrunden bestaar af meget daarlige Jordarter, som groft Grus, eller af hvidt eller sort Sand, der kan kun plantes Bjærgfyr. Hvor der er Rødjord, forekommer næsten altid Al, men naar denne ved Kulegravningen bliver gennembrudt og bragt til Overfladen, forvitrer den hurtig og faar saaledes ingen skadelig Indflydelse paa Planterne.

Med Hensyn til Træernes Plads i Læbæltet efter deres Højde siger Broström, at de højeste Træer bør staa i Midten, de lavere ved begge Sider, derved bliver Bæltet mest uangribeligt for Vinden, idet det løfter denne over sig. Plantningen bør bestaa af baade Løvtræer og Naaletræer og de sidste bør rettest anbringes i Ydersiderne. Her vil de nemlig afgive Læ for Løvtræerne og derved fremme disses Vækst; de vil tillige forhindre Vinden i at bortføre de vegetabilske Dele, der især paa mager Jord udgør det vigtigste Gødningsemne for Bestanden.

For nu at ikke Naaletræerne i den inderste Række skal blive nøgne for neden ved at overskygges af Løvtræerne kan man afslutte Naaletræbæltet med en Række Ædelgran, der kan taale at klippes, og Løvpartiet med en Række Hyld, Avnbøg el. lign., der ogsaa kan taale at klippes.

* * *

NB. Under Rubriken „Havebrug" besvares alle Spørgsmaal, vedrørende Havevæsen.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4

Et spiseligt Produkt,
som rigtig dejligt smager;
det er tillige smukt.
Har den Slags du paa Lager? —

Hvis det skal gøre godt

3 1 2 4

maa denne det passere;
men det berøres blot
og kan selv ej genere.

Hvis derimod du gør
derved,

3 4

hvad her jeg skriver,
jeg dristig vædde tør,
Produktet ude bliver.

3 4

Her du et Redskab faar
som bruges mest paa Landet,

2 4

men her et Bogstav staar

4 3

og her du ser et andet.

4 3

Du dette Træ vist kender
og ved, hvem det anvender.

J. J.

Rebus.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 21: Bank, Bander, Oder, Dranker, Sare, Anne, Georg, Bergen, Bogense, Odense, Skanderborg.

Juridisk Raadgiver.

1. Har et Ægtepar uden Børn, som har oprettet Testamente, ifølge hvilket Konens Slægt efter den længstlevendes Død skal arve, hvad der er, Ret til i levende Live at fordele Løsøre og lignende Ting mellem Arvingerne, ɔ: tage skriftlig Bestemmelse om Fordelingen efter den længstlevendes Død?

2. Og er en saadan skriftlig Fordeling gyldig, naar den er underskreven af begge Ægtefællerne og to Vitterlighedsvidner?

A. J.

Til begge Spørgsmaal: Ja:

* * *

Til A. B. C.: Det nytter ikke, at De henvender Dem til Politiet med Begæring om at faa det ommeldte Forhold undersøgt. Der er i den Sag intet videre at gøre.

* * *

En Mand fæstede for 38 Aar siden en Gaard fra et Stamgods, og straks efter at der var foretaget Synsforretning hos ham, betalte han sin Indfæstning, og Formandens Fæstebrev blev afleveret og udslettet; men han har desuagtet ikke kunnet faa Fæstebrev paa Gaarden. Nu er Stamgodsets Gaarde Tid efter anden overgaaede til Selvejendom paa meget billige Betingelser med Undtagelse af nævnte Gaard og en til, og nu har Stamhuset skiftet Ejer, og han forlanger mere end det dobbelte for denne Gaard, af hvad forhen de andre Gaarde paa Godset har kostet. Saa spørges der:

1. Har den ny Ejer Ret til at forlange saa høj en Pris for Gaarden?

2. Har Fæsteren ikke nogen særegen Ejendomsret til Gaarden, da han har været Fæster i saa mange Aar og intet Fæstebrev kunnet erholde?

En mangeaarig Holder?

Til 1. Ja.

Til 2. Nej.

* * *

1. Har en Købmand Lov til at gøre Exekution hos mig for Gæld, naar denne er stiftet før 25 Aars Alderen?

2. Og hvordan kan han gaa frem i modsat Fald, naar jeg ved Kurators Hjælp har stiftet et Laan, hvorfor jeg har givet Skadesløshedsbrev i mine Ejendele?

En Abonnent.

Til 1. Gæld, som en Person har stiftet paa egen Haand, da han ej var 25 Aar gammel, og som han ikke senere har godkendt efter opnaaet Fuldmyndighedsalder, kan han ej dømmes til at betale, naar han møder for Retten og oplyser denne om Sagens Sammenhæng. Men forsømmer han dette, saa at der gaar Dom i Sagen, kan der foretages Exekution efter Dommen.

Til 2. I dette Tilfælde vil Beløbet paa sædvanlig Maade kunne indvindes ved Rettens Hjælp.

* * *

1. Hvad koster det for en uformuende Pige at lægge sig ind paa Fødselsstiftelsen i København? Er det frit, eller hvor meget kan det beløbe sig til?

2. Og hvor meget koster det, naar de beholder Barnet for bestandig?

3. Hvor meget kan jeg ellers dømmes til at betale aarlig som Barnefader? Jeg er Sadelmagersvend, 20 Aar gammel (Vejle Amt).

F. K. S.

Til 1. Paa Stiftelsens Fripladser modtages enhver ugift Kvinde. Ønsker vedkommende at optages mod Betaling, skal der forinden eller ved Indlæggelsen deponeres for 13 Dage a 4 Kr. = 52 Kr., hvorefter Afregning finder Sted ved Udskrivningen.

Til 2. Naar Barnet ønskes overdraget til Stiftelsens Forsorg, skal der forinden Indlæggelsen betales 500 Kr., og saafremt Børnetøj ikke medfølger, 24 Kr. til saadant.

Til 3. Mindst 40 Kr. om Aaret.

* * *

I Aaret 1864, medens min Mand var indkaldt til Krigstjeneste, saa jeg mig nødsaget til at ophæve vor Forretning (Høkerhandel), jeg deponerede vort Borgerbrev hos Magistraten i København. Min Mand døde senere, og jeg har ikke senere benyttet Borgerskabet. Nu spørges:

1. Kan jeg efter saa lang Tids Forløb fordre Borgerbrev udleveret og atter paabegynde samme Forretning?

2. I bekræftende Fald kan jeg da ombytte det med et andet?

3. Hvor meget koster i København Borgerskab som Grosserer, Detailhandler, Høkræmmer, handlende med gammelt Jærn m. v.?

B. K.

Til 1. Ja.

Til 2. Ja, naar Spørgerinden betaler Forskellen i Borgerskabspengene og det stemplede Papir.

Til 3. Borgerskab som Grosserer koster 200 Kr. foruden 24 Kr. i Stempelafgift, som Detailhandler eller Høkræmmer 120 Kr. og 16 Kr. i Stempelafgift, som handlende med gammelt Jærn og gamle Bøger 8 Kr. samt 2 Kr. Stempelpenge.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse, kan ventes besvarede.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Paa Dybbøls Jord, Fortælling fra 64, af E. T. Haubye, med Billede (sluttet). Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Frelsens Hær i København, med Billede. Ridder og Røver, Fortælling af C. A. Thyregod (forts.). Træskonæbet, med Billede. Et Besøg ved Frelsens Hær, ved A. Th. J. Havebrug. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 23. Søndag den 8. Marts. 1891.

Theophilus Hansen.

Den nylig afdøde Bygmester, Professor og Friherre Theophilus Hansen, havde vundet større Navnkundighed i Udlandet end herhjemme. Han var dansk af Fødsel og Opdragelse, men hans Livsværk tilhører fremmede, og da han paa sine gamle Dage vendte hjem til Fædrelandet for at vie dette sine sidste Kræfter, var ikke blot hans Navn ukendt for mange, men hans Kunst var bleven en fremmed og viste sig allerede i Planerne uforenelig med Fædrelandets Tarv.

Theophilus Edvard Hansen var født den 13. Juli 1813. I en tidlig Alder kom han paa Kunstakademiet, vandt 19 Aar gammel den lille Sølvmedaille og tre Aar efter baade den store Sølvmedaille og den lille Guldmedaille. Da han i 1838 kom i Besiddelse af de nødvendige Pengemidler til en Rejse, drog han ligesom alle Datidens Kunstnere mod Syd og besøgte Tyskland, Italien og Grækenland. Rejsen blev betydelig længere end fra først af paatænkt; thi der henrandt over 40 Aar, før Hansen gensaa Danmark. I Athen studerede han ivrig den græske Oldtids Bygningskunst, der fyldte ham med Beundring, og hvis ypperste Genføder han snart skulde blive for vore Dage. Skønt han var ung og fremmed, overdrog den græske Regering ham dog flere store Bygningsarbejder, deriblandt Observatoriet i Athen. I 1846 fulgte han sin Værkfælle og Svigerfader, Professor Förster, til Wien, hvor der efter Revolutionens Omvæltninger et Par Aar senere aabnede sig et rigt Virkefelt for de to Arkitekter.

Der skulde bygges et nyt Vaabenhus i Wien, og blandt de mange berømte Kunstnere, der konkurrerede, gik Theophilus Hansen af med Sejren. Vaabenhuset grundlagde hans Berømmelse i Østerrig, og en Række ny Arbejder gav snart hans Navn europæisk Ry. I Wien opførte han Musikkonservatoriet, Kunstakademiet, Børsen, Rigsdagsbygningen samt en Mængde private Bygninger for Verdensstadens Rigmænd. Nu og da foretog han Rejser til Grækenland, paa hvis Jordbund hans Kunst var fostret, og i hvis Hovedstad Opførelsen af flere offenlige Bygninger blev lagt i hans Haand, saaledes Videnskabernes Akademi. Det moderne Athen og i endnu højere Grad det moderne Wien bærer et fremherskende Præg af Theophilus Hansens Kunst. Han blev østerrigsk Borger, optaget i Adelsstanden, og Wien blev hans Hjem. Blandt Europas Arkitekter stod han som en Mester, til en Tid endog som en Fører, hans storartede Bygninger i den græske Oldtidsstil — den eneste han dyrkede — vandt et mægtigt Ry, om end Beundringen for Stilen efterhaanden kølnedes en Del.

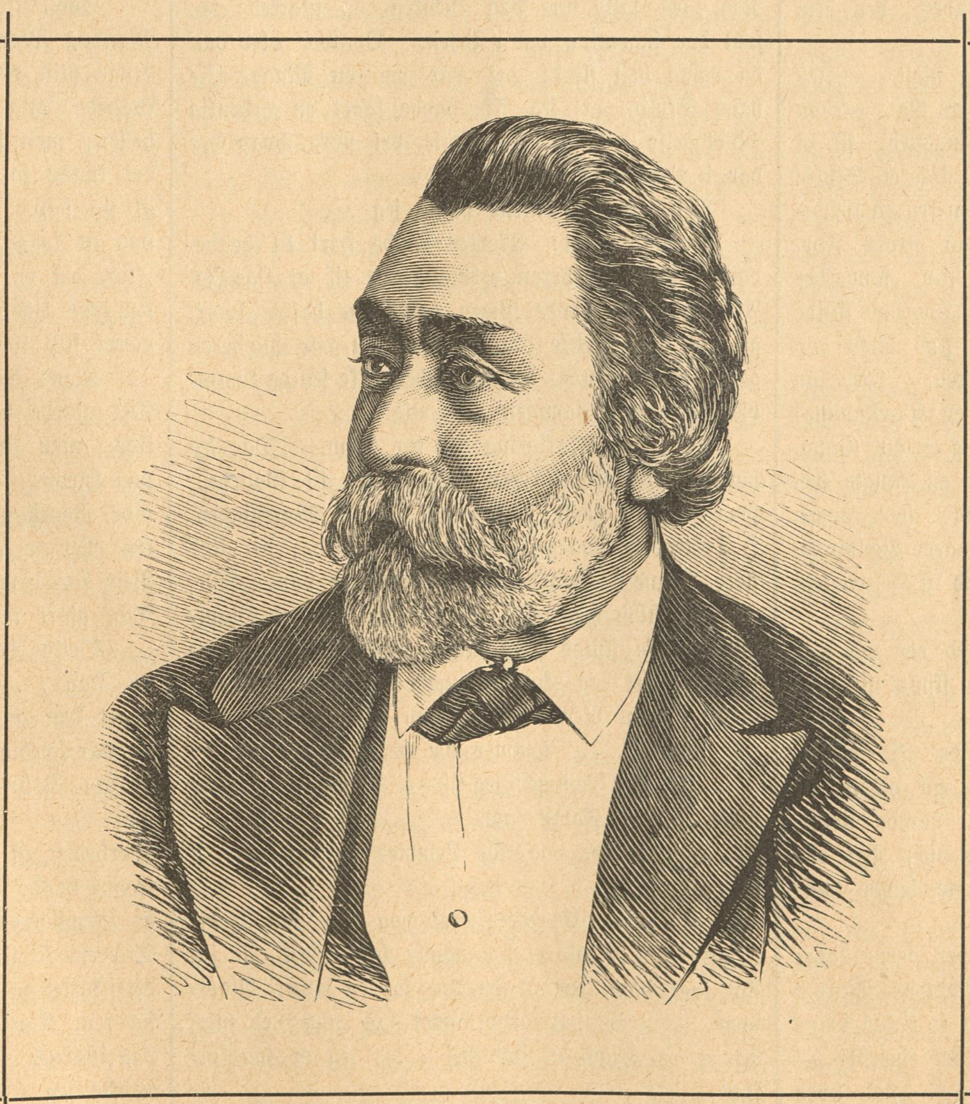

Theophilus Hansen.

Da Christiansborg Slot var brændt, blev Hansen kaldt hjem af den danske Regering for at udkaste Planer til et nyt Kongeslot og en ny Rigsdagsbygning. Men da viste det sig, at den gamle Kunstner var bleven fremmed for de hjemlige Forhold og Krav; hans Udkast fandt ingen Tilslutning, og skuffet drog han tilbage til Wien, hvor han døde den 17. Februar og nu er stedt til Hvile.

Sit Fædreland bevarede han i taknemmeligt Minde. Han kom ikke til at tjene det med sin Kunst, men bidrog dog ved denne til at kaste Glans over Hjemlandet.

Ungdomsminder.

Skitse af Hans P. Lunde.

Morten Kromand stod uden for sin Fremmersdør — i sin fulde Bredde — og saa ud over de gule Marker, hvor muntre Høstfolk lo og spøgede under Arbejdet. Oppe paa Banken foran ham stod hans Følhoppe og ventede paa, at han skulde komme op og flytte hende. Men han gad knap jage Fluerne fra sit Ansigt.

Samtidig kom to Mænd — Jakob Post og Per Tømrer — til Syne nede i Engen. Begge havde Frakken paa Armen og skridtede rask ud. Da Kromanden fik Øje paa dem, klarede det op i hans brede Træk: nu var der da Udsigt til lidt Hovro og Fortjeneste . .

De kommende hilste og forlangte et Krus Gammeløl med en Pind i. Kromanden hjulede hen over Stengulvet, ned i Kælderen og kom straks tilbage med det forlangte. Han var mild og snaksom, en Samtale kom snart i Gang. Per og Kromanden var Krigskammerater, gamle Minder opfriskedes, og et nyt Krus Øl blev hentet. Jakob sad imens og ordnede sine Postsager med streng Omhu.

„Husker du den Gang, du skød Tyskeren, Morten?" spurgte Per Tømrer.

„Skød han en Tysker?" faldt Landposten ind, med et prøvende Blik paa Kromanden, der ikke følte sig tiltalt af Spørgsmaalet.

„Jo," vedblev Per med syndig Røst. „Jeg og Morten var ude som Vedetter en Nat. Som vi stod ved Nedgangen til et Vandingssted, fik vi Øje paa noget som en Mand, der stod et Stykke henne. Mon ikke det skulde være en fra en fjendtlig Snigpatrulje? . . . Morten gav straks Fyr. Men Tyskeren blev staaende saa stiv, som der var ramt en Staver igennem ham. Hvordan skulde dette her forstaas? . . . Naa! jeg skød Modet op i Hætten og krøb hen ad en Agerrén. Jeg laa og stirrede — saa var det bare en Træstamme! Men det kunde dog snart blevet mig en dyr Gang, for idet jeg trak mig tilbage, peb en Kugle hen over Hovedet paa mig, og jeg kunde høre nogen løbe nede paa Agrene. Da jeg naaede Vandingsstedet, var min Makker stukken af ind til Feltvagten, og nu blev der først Styr!"

„Jeg kunde jo aldrig vide, hvad der var paa Færde," brummede Kromanden og skjulte sit røde Ansigt i en tyk Tobaksmulm.

Jakob Post smaalo, men sagde ikke noget. Først da han og Per Tømrer atter gik videre, fik han Munden paa Gled; men det varede noget, inden Tømmermanden lod ham tale ud; Per var gnaven paa Kromanden, fordi denne havde taget fuld Betaling for Øllet.

„Han er af den Slags Folk, der gerne lader sig trække paa deres Bag for en lumpen Tiøre," sagde han. „Men saadan var han jo ogsaa i sine unge Dage . . . He" — vedblev Per iherdig — „det var en Gang, vi skulde rømme et Hus, hvor vi havde forskanset os. Morten for ud af Bagdøren, som en skoldet Kat, og dumper gennem et raadtent Dæksel ned i Brønden. Men som det Menneske teede sig! Vi fik ham saa op, ligesom han var; vi vilde jo nok ha'e ham med, at Tyskerne ikke skulde gøre Kaal paa ham. Men ikke han skulde gengælde det med en Pibe Tobak eller det mindste Bitte, endda han havde Penge nok at vallendere med, og vi andre var fattige Stympere."

„Ja, jeg kender ham nok," tog Jakob til Orde. „Jeg og Morten har heller ikke haft saa lidt sammen forhen, men nu er vi helt gode Venner igen."

„Saa—aa. Hvordan da?"

„Det skal jeg fortælle dig; det er lige saa godt, du faar det hele . . . Du ved, jeg havde en Kæreste, da vi var i Krigen. Hendes Forældre havde et Hus i Navnstrup Skov, men det var kun smaat for dem. Nu saa Lisbeth, som jeg var gode Venner med, skikkelig godt ud . . . hun var en hel Stadspige, naar jeg selv skal sige det, og Moderen mente derfor, at hun kunde gøre et bedre Parti.

Men jeg tænkte, vil Lisbeth kun være dig tro, og det lovede hun en Aften ved et Julegilde, saa bliver de gamle nok anderledes til Sinds med Tiden.

En Søndag gik jeg ud til hendes Forældre. Jeppe, Manden, sad alene inde og slog Læder paa en Træsko. Straks lod han, som han ikke kendte mig. Hvad mon der er løs? tænkte jeg, han byder dig hverken at sidde eller staa. Saadan plejede han aldrig van at være over for mig. — Jeg spurgte, om Lisbeth ikke kom hjem i Dag.

Nej. Hendes Moder var gangen over til hende, snærrede han og blev ved at hamre.

Det anede mig, at der var noget i Gære; for jeg og Lisbeth havde aftalt, at vi skulde mødes ved hendes Forældre den Søndag Eftermiddag for at raadføre os med dem om vor Fremtid. — Naa, jeg satte mig paa Bænken og snakkede op, som der ingenting var i Vejen. Omsider blev han da ogsaa helt flink: det var paa en Maade ikke hans Skyld, at jeg ikke havde faaet en ordenlig Modtagelse i Dag; jeg vidste vel nok, hvad der var i Værk med Lisbeth?

Nej, ikke det bitteste vidste jeg . .

Saa kom det: Morten havde friet til hende, og nu vilde Moderen presse hende til at sige Ja. Aftenen forud havde Pigen halvt om halvt lovet, at hun vilde tænke over det, og nu var Moderen gaaet ud til hende, for at Lisbeth ikke skulde komme hjem og træffe sammen med mig.

Med den Forklaring gik jeg hjem. Da jeg havde fodret Kreaturerne, gik jeg ud til Gaarden, hvor Lisbeth tjente; det var lige i Mørkningen. I Tofteporten saa jeg, der var fremmede; der stod flere Vogne i Gaarden, og Vinduerne var oplyste. Jeg gik stille hen over Stenbroen, for at Bindehunden ikke skulde høre mig. Lisbeth stod henne i Bryggerset og fyrede under en vældig Suppegryde. Hun blev ræd, da hun fik Øje paa mig.

„Hvad . . . kommer du her!" sagde hun.

„Ja, her kommer jeg." — Saadan og saadan havde hendes Fader sagt.

Hun rystede paa alle Lemmer og gav sig til at græde.

„Du maa ikke være vred paa mig, Jakob, det er ikke min Skyld. De gamle bliver ved, at jeg skal tage ham, for at de kan faa en sorgfri Alderdom . . . De har altid været saa gode ved mig, det er vel Synd at sige nej . . . jeg er saa forknyt i 'et."

Den Snak vilde jeg ikke høre. Jeg talte Donners til hende, for jeg var lige godt bleven hed. Hun bad mig saa mindelig om at gaa, saa kunde vi snakkes ved siden — nej, jeg blev ved. Nogle af Gæsterne stak Hovedet ind ad Døren.

„Nu gaar du din Vej, din Tiggerpjalt!" var der saa en grov Stemme, der sagde; og i det samme blev jeg kastet hen paa Bryggersdøren. Jeg slog Panden paa Dørklinken, Blodet strømmede ud og overblødte mit Ansigt. Jeg kom straks op og skulde til at se efter, hvem der havde givet mig en saadan Medfart. Det var Mortens Broder, en stor Pjok, som de kunde rende Døre op med. Jeg røg ind paa Livet af ham, men han var min Overmand. Han slog Næverne i mig og væltede mig bag over, ned i en Klævre mellem Ovnen og Ydervæggen. Af det, han sagde, kunde jeg forstaa, at Pryglene var mere fra Broderen end fra ham selv; Morten stod ogsaa og lo. Det blev helt sort for mine Øjne . . . Det var, ligesom han slog med en Kølle . . . Slag paa Slag.

Saa var der et Par Mænd, der fik ham fra mig. Lisbeth kom med Vand og Klude og fik Blodet vadsket af mig. Jeg mærkede nok, det var galt fat med den venstre Arm, men jeg mente ikke, det havde videre at betyde. Den ene efter den anden kom hen og bad mig om at tie med, hvad der var sket; det vilde ogsaa være til mit eget Gavn, sagde de. Men jeg var hævngerrig, kunde de nok mærke. Da jeg gik tilbage, stod Morten uden for Tofteporten. Han snakkede godt og bød mig en Daler, for at jeg skulde lade være at omtale Sagen. Jeg svarede ikke et Kny, men stavrede af; et langt Stykke hen kunde jeg høre hans Stemme.

Det var et kønt Maaneskinsvejr, Frøerne kvækkede, og der kom saadan en dejlig Lugt fra Foraarsgrøden. Men det var mig altsammen ligesom saa langt henne, for det blev ved at bryde i min Arm, og indvendig var jeg saa forpint; jeg vidste jo ikke, om Lisbeth vilde være mig tro.

Søvn fik jeg kun lidt af den Nat. Om Mandag Morgen var jeg ikke Krœmmer for at bruge min venstre Arm til noget. Min Husbond raadede mig til at søge en klog Mand jo før jo heller; men jeg trak det ud for Pengenes Skyld; det kunde jo dog være, Armen kunde komme sig af sig selv. Først Dagen efter blev jeg betænkt paa at søge Hjælp. Den kloge Mand gjorde sin Flid, det er Synd at sige andet; men han forklubrede lige godt min Arm saadan, at den har været stiv siden.

Mens det stod paa, fik jeg Brev fra Lisbeth. Det gjorde hende ondt, at det var gaaet mig saa ilde, men jeg maatte for Guds Skyld ikke tænke paa Hævn. — Naa, saadan; jeg skal ikke have at vide, hvordan hun er sindet, om hun tager Morten eller ej, og endda tigger hun mig om godt Vejr for dem, der har givet mig et Knæk for Livs Tid, gjort mig til en Krøbling.

Dette her stod mig i Tanker baade for Nat og Dag . . . det er forfærdeligt, hvor saadan noget kan gnave i et Menneske. — En Aften, da jeg var færdig med den kloge Mand, gik jeg ud for at faa Lisbeth i Tale; jeg maatte have Vished i min Sag. Jeg havde for Resten vanket om i Nærheden af Gaarden flere Aftener før uden at træffe hende. — Som jeg nu stod ved Hjørnet af Humlehaven, kom en Karl ud fra Skyggen af Træerne langs Stuehuset — hen imod mig. Mon det skulde være Morten? Jo netop. Han satte sig paa Karbænken, efter mit Tykke for at vente paa Lisbeth. Altsaa maa hun have lovet at møde, tænkte jeg. Det blev mig for drøjt at se paa: jeg gav en Lyd fra mig. Morten spidsede Øren, og straks efter gik han sin Vej. Lidt efter gik jeg ogsaa min uden at have truffet Lisbeth.

Stien førte ned over Mosen, som du kan se hist omme mellem Skovene. Ved Gangbrættet, der var lagt over Aaen, kom det mig for, at der stod et Menneske et Stykke fra mig paa den anden Side Aaen. Der er han igen! Her vil ingen faa ham at se, mener han; naar der er bleven Ro alle Vegne, gaar han tilbage . . . Jeg kom til at ryste. Du har kun en Arm, der dur til noget, og det er hans Skyld; men — ja, hvis du nu, naar du er kommen op til Faarefolden, vender om og kryber ned langs Buskene og lægger dig ud for den Tørvegrav, han skal forbi for at komme hen til Gangbrættet, saa er det bare et Stød, og Vandet lukker sig over Hovedet paa ham . . . . Hvordan er han kommen af Dage? . . . Det var lige til Sveden drev af mig, og jeg havde nær traadt fejl af Gangtræet. Da jeg naaede Faarefolden, vendte jeg mig om, han stod der godt nok endnu. Der var ikke lang Betænkningstid, kunde jeg nok skønne. Det svimlede for mig . . . Nej, han skal ikke slippe. Saa krøb jeg saa stille som en Mus ned langs Buskene, og da jeg kom til et Sted, hvor Stien gik snært ind til Graven, gjorde jeg Holdt . . . Ja, jeg gruer ved at tænke paa det Øjeblik — men sæt dig i mit Sted: han havde taget alt det bedste fra mig, jeg ejede i denne Verden, mit Helbred, min Kæreste; det bildte jeg mig da ind . . . Det kan næsten faa Haarene til at rejse sig paa mit Hoved, naar jeg rigtig kommer til at tænke paa den Aften. Det staar endnu lige saa klart for mig, som om jeg var midt i det . . Det var taaget Luft og blikstille Vejr, ikke et Blad rørte sig, kun Fiskene og Frøerne gjorde lidt Uro imellem. Jeg kan høre hans Fodtrin; nu er han snart ud for dig. Jeg kan se hans Skygge glide hen over det mørke Vand i Tørvegraven, og jeg kan se mig selv ligge der i Buskene som et Rovdyr. Men saa kan jeg heller ikke se mere; det var lige som alting om mig blev borte i en Taage . . . Da jeg kom rigtig til mig selv igen, var jeg kommen op i Skoven. Du kan tro, jeg var glad ved, at jeg havde ladet ham være. Ja, den Dag i Dag glæder det mig at se ham gaa og slampe omkring . . . det glæder mig, du!“

Med et dybt Aandedrag holdt Jakob inde og saa alvorlig med en egen hjertelig Glans i de ærlige Øjne paa sin Ledsager, idet en Trækning pludselig viste sig i hans graastubbede Ansigt. Straks efter vedblev han:

„Næste Dag — det var just en Søndag — gik jeg op til Lisbeth. Hun kunde ikke være i Fred for Morten, fortalte hun, men jeg skulde ikke gøre mig Skrupler: ham vilde hun ikke tage for alt i Verden, om han saa var forgyldt . . . Moderen var allerede bleven ked af at hæspe med hende. — Det kunde ikke være faldet bedre i Slag for mig.

Vi holdt saa Gilde. Det strenge Arbejde kunde jeg jo ikke med, saa det var ingen stor Fortjeneste, jeg havde; det kom ikke til at slaa over Kroge for os. Men saa viste Morten sig fra den bedre Side: han gjorde sin Flid, for at jeg kunde faa denne her Bestilling som Landpost. Om det var fordi han havde faaet Samvittighedsskrupler, skal jeg lade være usagt. Nok er det: han fik en Del Mænd til at skrive under paa, at de ønskede mig, og se—e . . .“

Per nikkede: „Ja, Morten er lige godt et stort Hoved i Sognet!“

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

I sit Ægteskabs første Maaneder havde Bendt været pint af Ængstelse for, at Annine skulde faa Nys om, hvor daarlig det tegnede her oppe i Tisvilde. Han kunde se hendes Øjne flamme med en vild, skadefro Glans: „Det er jo dog en stor Glæde for dig!“

Tusinde Gange viste han Tankerne om hende fra sig; men de var som Korkpropper i Vand — hvor tit han trykkede dem ned, kom de springende op igen.

I en evig Uro havde han gaaet og set ned mod Skovene, i den Tid hun laa af Kolera, og ofte havde han haft Ærinde hjem til sin Moder. Da saa Budskabet om hendes Adfærd paa Bryllupsdagen naaede op til ham, var det, som hans Hjerte blev sammensnøret af isnende Jærntraade. At det var kommet saa vidt med Annine, denne sunde, stærke Pige, der havde skælvet af Livslyst i hans Arme! Hvad maatte hun ikke have lidt! Han følte en Vægt af uklar Rædsel paa sit Sind, sad i Timer paa ensomme Steder og stirrede, laa om Natten og vred sig under Ildstraaler af vilde Øjne. Og dog var der i disse Dages og Nætters Gru en lønlig Tanke, der atter og atter brød igennem og for enkelte Øjeblikke frigjorde Blodstrømmen i hans Hjerte: „Det er dog mig, det er dog mig endnu!“ Men det forfærdelige ved hendes Handlemaade, Forestillingerne om hendes krampagtige Vridninger i Vandet, hendes Øjnes døde Hinder pinte ham mere og mere. Aa, om han endda havde været hjemme i Alsingrød den Dag! Han forestillede sig, hvorledes han løb hen over Hørstykket, sprang over Risgærder og Grøfter, styrtede sig ud i Graven og kom op med hende, hvorledes han laa og asede med hende paa Grønsværen, indtil hun aabnede Øjnene og slog Armene om hans Hals, kyssede ham, knugede ham med al den gamle Lidenskab — —

Tiden sled sig frem med det samme ensformige Graalys, de samme ulidelige, bitre Stemninger. Skilsmissesagen stod endnu hen, men den maatte og skulde blive ordnet, og saa — med Tiden — — —

Tidlig og silde tænkte han paa hendes Hovedes Forstyrrelse, og det var med en vis Lettelse, han modtog Meddelelsen om, at hun var rejst til Frederiksborg, thi han vidste, at hun her vilde blive plejet med Kærlighed og Omhu. For at bidrage sit til, at hun atter kunde blive glad, lod han hendes Moder lejlighedsvis antyde for hende, at han mulig snart vendte tilbage til Alsingrød, fri og frank; men da var der sket noget, som havde forfærdet ham: hun havde stirret paa Moderen og ligesom lavet Neglene til. Naa, hun var vel endnu vild i Hovedet, alt vilde med Guds Hjælp klare sig med Tiden.

Sagen med Maren endte omsider med, at han vel opnaaede Skilsmisse, men maatte beholde Gaarden imod at udbetale hende 1000 Rigsdaler og give hende en Forskrivning paa endnu 300. Herved var Gælden paa Gaarden omtrent løbet op til dens hele Værd, og det var kun ved en særlig Velvilje af Sagfører Frandsen og ved temmelig betydelige Særudgifter, at han fik opdrevet Pengene til hende.

Aa, kunde han krænge de sidste fem Maaneders Liv af sig, al den Skændsel, Harm og Ydmygelse, som havde slaaet Kreds om ham mellem disse fire raadne Længer!

Hvor havde Livet dog forandret Farve! Gennem hele sin Barndom og Karletid havde han været sin Hjemegns Vidunder. Fuld af Stormod havde hans Ungdom været, og højt havde hans Drømme taget Flugt. Men havde han ikke haft Ret til at sætte sin Næse lidt til Vejrs? Hvo havde kunnet ride, skyde, danse, slaas som han? Hvo kunnet sætte en Mile som han? Hvor var den Soldat, der kunde stilles ved hans Side? Hvo havde hans Holdning, hans raske Evner, hans Aasyns Liv? Hvor han kom, lyste det med Pigesmil, han havde kun at pege, straks aabnede der sig to Arme for ham.

Og hvad faldt saa det hele ud til? Med et Slag var han bleven kastet ud af al sin Storhed, og gik nu her i en Afkrog som en enlig faareagtig Hanrej, udgrinet af en elendig Taske og hendes Boler — han, Bendt Børgesen!

Men ingen skulde vove at komme og pege ham i Ansigtet og sige: „Der ser du!“ Var han selv Skyld i sin Ulykke, saa var han ogsaa Mand for at bære den med stive Knæ.

Dog ogsaa forunderligt som Livet kan krænge sig om for os Mennesker! Var det ikke, som der gik lønlige Magter bag ved os og skød os ind paa Stier, som vi i Grunden havde Rædsel for! Hvo havde nogen Sinde anet, at han skulde lande her oppe, medens hun skulde gaa som en sindssvildet Stakkel i et fremmed Hjem!

Det værste af alt for ham var Tanken om dette gruelige Tørvegravs-Optrin. Den brændte i hans Hjerne Dag og Nat . . Han fordybede sig med feberagtige Gisninger i hendes Sindstilstand, laa om Natten og arbejdede med hendes Følelsers Slyngninger og kunde aldrig faa Fred for disse vilde, brændende Øjne.

Hvad han hørte om hende, var stadig Ynk og Daarlighed, hun var endnu saa forstyrret, at hun paa visse Dage næppe var til at styre. Mariane turde aldrig nævne hans Navn mere for hende, og Else, hans Moder, var ikke at formaa til at gaa ind til hende, efter at hun en Gang havde været der og var bleven mødt af Annine med et Par gruelige Øjne.

Efteraarets Taager drev over Markerne, Vandet stod og plørede i halvraadne Græskager paa Vej- og Grøftekanterne, dødt, lydløst traadte Træskoene i Sandet — Øde, Mørke, fortærende Ensomhed alle Vegne, alt tilsammen indslynget som et klagende Motiv i Havets evig stønnende Dødsmesse.

Han gik ikke og fordybede sig i Enkelthederne i Naturens Stemning, ubevidst tog han denne, som den var, stor og hel, og blandede dens Grundtone i sit eget Sinds Rørelser. Ofte kom der en knugende Følelse af Forladthed over ham, det var for ham, som hans Ungdoms friske Strøm paa en Gang var løbet ud i en øde Ørk og stod og sivede i død Sand.

Saa kunde det sunde i hans Natur lige med et vælte alle syge Tanker til Side og ildne hans Livslyst, men naar han i nogle Dage havde gaaet

og grundet paa, hvad han skulde gøre, faldt atter Modet, og alt løb sammen for ham i en Slags trodsende Ligegyldighed.

Der kom noget skulende i hans Øjne, han mistænkte alle Mennesker for, at de evig og altid gik med Næsen i hans Sager. Med sine Naboer kom han i Uvenskab om Kreaturer og Hegn, en af dem gennempryglede han grundig en Søndag Formiddag paa Vejen til Kirken. Ikke et Kny taalte han. Præsten sagde om ham, at han havde en god Del af den nordiske Vildmandsnatur i sig: altid havde han Haanden knyttet om Køllen, men til daglig holdt han denne halvt skjult bag Laaret.

Der gik en lille vanrøgtet Pige i Gaarden, en lille sky, mager Skabning med en begyndende Skævhed i Ryggen. I et Par Aar havde hun trippet om som en lille vildfaren Kylling, der ikke ved, hvor den skal være. Det var ogsaa saa underligt: først var hendes Mo'er, den rigtige Mo'er, bleven borte, saa var der en Dag kommen en ny Mo'er, saa blev hendes Fa'er borte, og saa kom der en ny Fa'er; den ny Mo'er havde sagt, at der vilde komme en lille Broder eller Søster, men det var jo ikke sandt, for der var ingen kommen. Og saa en Dag var den ny Mo'er bleven borte — —

Bendt stod en Aften og saa paa hende, medens hun klædte sig af. Hun løftede Blikket sørgmodig, som om hun vilde sige: „Du gaar vel ogsaa?" Da fik han Taarer i Øjnene, satte sig og knugede hende ind til sig: „Lille Lene Marie!"

Saa var der Stjern. Han havde ikke kunnet udholde Savnet af dette Dyr og havde derfor tilbyttet sig det for en langt yngre og bedre Hest. Ti Gange om Dagen gik han op i Baasen og lagde sit Hoved mod dens haarde Kæbe. „Haa . . aa . . aav, du gamle Dreng!" — „Hø . . ø . . ø!" — „Ja vel, ja vel — vi to! Haa . . aa . . aav, du gamle Dreng! Kan du huske den Nat, da der sad to paa Ryggen af dig?" — „Hø . . ø . . ø!" — „Ja vel, det kan du nok; det var saa lyst den Nat."

Af og til var han ude med Bøssen og kom ogsaa stundom hjem med en Hare eller et Par Agerhøns; men Vildtet laa ofte og raadnede i hans Taske.

Hver Gang han var i Frederiksborg, gik han og skævede ind ad Adjunkt Bredals Vinduer i Mørkegade; men hende, som hans Øjne søgte, aa han aldrig. En Gang traf han til at se Madam Bredal lige i Øjnene, men hun rejste sig og hævede Haanden, som om hun vilde værge en Person dybere inde i Stuen.

Vinteren gled med Læsning, Jagt og ensomme Kampe. Kønt var der tit her oppe i denne Tid, det kunde han ikke nægte; de store, øde Marker og Sveriges Kyst kunde skinne med en fin tindrende Hvidhed, der ved Solens Op- og Nedgang fik det dejligste lyserøde Rosenskær, Granerne i Skoven bugnede af lette Snemasser, der ved det mindste Luftrøre drysede ned i gnistrende Smaaskyer, og Havet, der laa med den fineste dybblaa Farve, virkede dobbelt dragende ved sin Skønhed og storladne Ro. Der kunde nu og da fare en Lysning over hans Aasyn som et Blink fra et lønligt Haab dybt nede i ham.

Men Aftnerne var rædsomme. Nede ved Kakkelovnen, en kæmpemæssig, utæt Bilæggerovn, der altid røg, sad Pigen og Lillepigen og spandt og kartede paa hver sin Side af en i Loftet hængende Tranlampe, Karlen laa paa Langbænken, Drengen sad paa Kakkelovnsbænken og bandt Hoser, nikkede og bandt, altid med løbende Næse, Uroen over Bordet drejede sig søvnig i Lufttrækket fra Vinduerne, og Tøjerne i Hækken rørte sig let ved Vindingen fra Rokkehjulet — ikke et Ord blev talt; det var ordenlig velgørende for Øret, naar Ensformigheden ved Karternes Skratten og Tenenes og Hjulets Snurren afbrødes af det lille uskyldige Rabalder, som fremkom, naar Drengen tabte en Træsko. Selv tændte Bendt ofte et Lys og satte sig ved Bordenden med en Bog; men i Reglen slukkede han snart Praasen og sad i Tandens tykke Os og grundede . . . Hvad hun nu tog sig for? Om hun gik med den ny grønne Kjole til Hverdag? Om hun laa ene om Natten? Hvordan saadan en fin Seng egenlig saa ud? . . Saa gik hans Tanker paa Vandring i Fremtiden og tumlede med alle de Skæbnens Muligheder, som hans urolige Indbildningskraft levendegjorde om ham.

Først i Marts fik han at vide, at Maren havde bragt en stor, dødfødt Datter til Verden, og at hun ti Dage efter havde været til Bal i Gilleleje Kro. Skønt det var en Lettelse for ham at høre, at Barnet var død — nogle sagde, at hun nok i Søvne havde ligget det ihjel — gik han dog i lang Tid og var syg af tunge Grublerier, alt hans Had, al hans Væmmelse og Harm blussede op paa ny, han kunde næsten ikke nære sig i Gaarden, det var, som han kunde lugte hendes Sved i alle Kroge.

En glædelig Overraskelse for ham var det, at Jens Ludvig Nielsen en Dag i Juli kom ud til ham — træt og støvet, med en Taske hængende om Halsen.

„Jeg er ude paa en Fodtur, jeg skulde ad Søborg, Gilleleje og Hornbæk til; men saa kom jeg til at huske paa Dem og fik saadan en Lyst til at se ud til Dem. Maa jeg være her i Nat?"

„To Nætter, lige saa længe De vil."

„Tak, Tak! Aa, her er dejligt her oppe!" Han aabnede Munden og aandede et stort Drag, som om han vilde sige: „Sikken Luft!"

„Kommer De fra Frederiksborg?"

„Ja, jeg gør; men Onkel og Tante og Mille var rejst til Lyngby og saa syntes jeg" — han blev paa en Gang rød og fik travlt med at aabne sin Taske — „saa syntes jeg, at jeg maatte ogsaa lidt ud."

„Saa er der næsten ingen hjemme?"

„Jo, Pigen og . . jo, de kan ikke saadan rejse allesammen fra Huset . . Hør, hvad siger De om „den foreløbige Skrivelse" af 28. Maj f. A.?"

„Hvad for en?"

„Den kongelige Skrivelse om Stænderne."

„Jeg kender den ikke."

„Aa, det er en Sejer for Folket! Jeg talte forleden Dag med en Mand, som hedder Grüne, han sagde, at denne Sejer var det første Stik i Suverænitetens Barm."

Den unge Frihedssværmer, hvis Radikalisme stod i underlig Modsætning til hans fine Pigeaasyn og hele tilbageholdende Væremaade, og som ogsaa i politisk Henseende indtog en temmelig enestaaende Plads i sin Tids Studenterverden, var lidt i Slægt med den velkendte Dr. Dampe og var ved at læse hans Skrifter, men især ved Harmen over den umenneskelige Haardhed, der blev vist mod den unge, frihedselskende Dokter, bleven opfyldt af en glødende Uvilje mod den enevældige

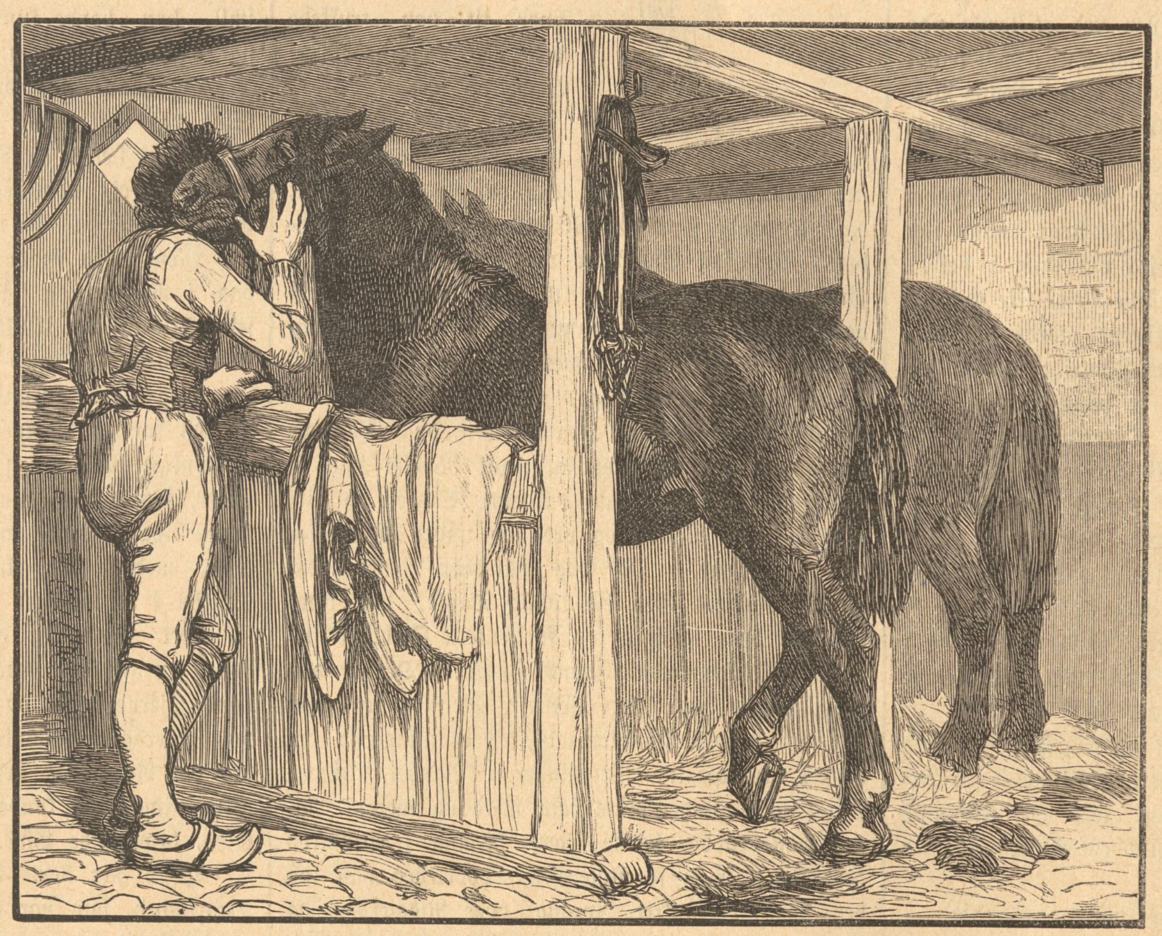

Bendt og Stjern.

Kongemagt og nyttede enhver Lejlighed til at forplante denne Uvilje til andre.

„Det er dog saa lysende klart, Bendt Børgesen, at det absolute Monarkis Ide efter sin inderste Natur er oprørende. Synes De ikke? Dette at Millioner Menneskers Liv og Skæbner gøres afhængige af en Mands Luner?"

„Ja . . a!"

„Han kan være en ædel og dygtig Mand, men han kan ogsaa være en Tyran, et vanvittigt Dyr. Tænk paa det romerske Uhyre Cajus Caligula!"

„Jeg kender ikke større til ham."

„Han lod Tungen rive ud af Halsen paa Folk, som sagde ham imod, han holdt Folk indespærrede i Kasser, hvor de maatte ligge krumme, han tvang sine Raadsherrer til at løbe ved Siden af sin Vogn, til Blodet stod ud af Halsen paa dem. Og da hans Søster var død, lod han Hovedet hugge af en Mængde Mennesker, som ikke græd, og andre, som græd, lod han korsfæste."

„Han maa jo have været tosset."

„Aldeles vanvittig! Men han sad paa sin Trone med Lovens gode Ret, indtil han fik 30 Dolke i Livet. Det er det forfærdelige ved det, at Monarkerne har Ret til at sige, som han sagde: „Jeg er Gud, og Gud har Lov at gøre, hvad han vil. Ingen Kvalm her!" Hvad tror De, vor allernaadigste Konge og Landsherre vilde sige, om han hørte, hvad jeg her staar og siger? Jeg blev dømt fra Livet."

„Aa Snak!"

„Det blev jeg. Hvad var Dr. Dampes Brøde? Han og Smed Jørgensen indgav et Bønskrift til Kongen om en fri Forfatning. Da han saa en Aften — det var den 16. November 1820 — træder ind i en Sal, hvor han vilde holde en Tale mod den uindskrænkede Kongemagt, bliver baade han og Jørgensen tagne ved Vingebenet af Politiet, og tre Maaneder efter var Dampe dømt til Døden."

„Jeg kan godt huske, jeg har hørt noget om det; men han slap jo dog for at blive henrettet."

„Han slap — ja, men hvordan slap han? I seks Aar sad han i Citadellet Frederikshavn og blev behandlet med den grusomste Haardhed, og paa sjette Aar har han nu siddet paa Kristiansø, hvor han vil faa Lov at blive, til han raadner op."

Der indtraadte et lille Ophold. Jens Ludvig gik frem og tilbage paa Gulvet og slog susende Slag i Luften med en Enebærstok.

„Hvordan stod ellers Frederiksborg?"

„. . . Nej det er oprørende, oprørende!"

Atter et lille Ophold.

„Hvordan stod ellers Frederiksborg?"

„Jo, der er ikke noget nyt, jeg ved . . . nej, men De kan forstaa, Bendt Børgesen, hvor det kan koge i en, naar man faar alt saadan noget nær ind paa Livet."

„Det kan jeg godt forstaa, men jeg synes ellers, vi har en god Konge. Husk paa, hvad han gjorde som Kronprins, sammen med Bernsdorff, Reventlow og Colbjørnsen og alle disse Mænd. Det var i mine Bedsteforældres Tid; De kan tro, vi Bønder husker saadan noget."

„Det kan være fuldkommen rigtig og kønt! Husk kun alt godt fra Fortiden, men glem ikke Fremtiden!"

„Ellers er jeg naturligvis enig med Dem. Det kan krapere mig lige ind i Hjertet, naar jeg tænker paa, hvordan de store handlede med Bønderne i gamle Dage."

„Træhesten —?"

„Ja, og meget andet. Min Farmo'er fortalte saa meget, som hun havde hørt fra gammel Tid, og jeg har selv læst Hansens „Indberetning paa Frederiksborg og Kronborg Amter."

„Den kender jeg ikke."

„Jeg har skrevet et og andet op, for det er godt ved Lejlighed at kunne huske saadant noget." Han tog et Skrivehefte i graat Papirsomslag ned fra en Bjælkehylde og læste: „„Hovvejen frem og tilbage var for mange 5 a 6 Mil, ja, for nogle 8 Mil paa Frederiksborg Amt, og til Høehøsten brugte de i det mindste 3 Uger, i hvilke disse Høstfolk laa der bestandig i Lejr. Og det var paa en Aarstid, da der var saa haardt Brug for dem i deres egne Hjem!""

„Ja, det er oprørende!"

(Fortsættes.)

Guicowaren i Baroda.

Ridder og Rover.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Den unge Lave Rød var i meget en Modsætning til Hr. Palle. Han var tidlig blevet faderløs, og hans Moder var en frygtsom og svagsindet Kvinde, der lod sig viljeløs lede af Præster og Munke. Hun havde efter deres Raad sendt sit Barn ned til Tvis, for at han i Klostret kunde opdrages for den gejstlige Stand. Men Drengen havde ikke haft andet Udbytte af sit Klosterliv end en Smule boglig Lærdom og et uudslukkeligt Had til Præsteskabet og Munkevæsenet. Palle Juul, der selv var et Stykke af en lærd Mand og af en Verdensmand tillige, havde gennemskuet Knøsens Nød og ved sine mægtige Frænders Hjælp faaet ham ud af Klostret, og fra den Tid havde Lave næret Taknemmelighed og Agtelse for Juul, medens en ømmere Tilbøjelighed efterhaanden knyttede ham til Juuls skønne, opvoksende Søster. Men der gærede ogsaa andre Drifter i ham, og han stundede efter Æventyr og Farer og Krigerhæder. Han var en sanddru og djærv, men tillige egensindig og haardnakket Natur, der ugerne fulgte Venneraad, naar disse stred mod hans egne Drifter. Hans Lyst til Krigsæventyr drev ham tidlig over i Grev Gerts Hær, og i denne Voldsherskers Tjeneste tumlede han sig i flere Aar og tilsatte Størstedelen af sin Fædrearv for at udruste Folk. Greven slog ham til Ridder, men ydede ikke hans Hengivenhed og Opofrelser nogen mere haandgribelig Paaskønnelse.

At forhindre den gærende Yngling fra at tage dette Parti formaaede Palle Juul næppe, og maaske prøvede han ikke til det yderste derpaa. Han elskede sit Fædreland og sørgede over dets Adskillelse og Vanmagt; men han brød sig mindre om, hvem der var dets Konge, skønt Grevens Voldsomhed huede ham ilde. Han fandt det i sin Orden, at Lave Rød fulgte sin krigerske Tilbøjelighed. At den unge Mand var fremfusende og ofte voldsom, mente han, vilde rette sig med Aarene. Saa drog han Fordel af deres Forbindelse, som han bedst kunde. Lave Røds stærke Arm og skarpe Sværd kunde han, den ukrigerske Herremand, maaske faa Gavn af, og han havde allerede haft Gavn af hans Forbindelse med Greven; thi dennes mægtige Arm ydede Beskyttelse baade for Venner og deres Venner. Palle Juul var mindst klartseende, naar hans Egennytte var med i Spillet. Da imidlertid Greven var dræbt, og det begyndte at gaa tilbage med Holstenernes Sag, vilde han nok haft Lave Rød til at skifte Parti, dog denne vilde ikke svige den Sag, han hidtil havde kæmpet for, og det voldte, at der kom megen Kulde imellem Vennerne paa Øgelstrup og Ølgryde.

Det var til stor Sorg for den unge Karen Juul, hvis Hjerte tidlig havde bøjet sig til den raske, ustyrlige Yngling, der lige over for hende var saa blid og tam. Hun saa klart det gode, der boede i ham, saa vel mere godt, end der virkelig var, og sammenlignede ham i sit sværmende Pigehoved med Esbern Snare og Prins Bendt eller med Oldtidens berømte Helte. Paa Grund af hendes Broders noget uklare Holdning havde hun intet tydeligt Begreb om Tidens store Forviklinger; men hun var trofast og udholdende i sin Kærlighed. Dette skønnede Broderen, og ogsaa derfor medgav han Ridderen gode Ord i sit Brev til Bispen. Blev Sagen med Kirken jævnet, saa, mente han, burde Lave Rød skifte Parti eller i det mindste forholde sig afventende en Stund, og saa vilde han give sit Minde til de unges Kærlighed, som han aldrig afgjort var optraadt imod.

III.

Ølgryde var et lille, ubefæstet Herresæde, der laa ved Randen af et Mosedrag og et Vandløb, der maaske en Gang var paatænkt at kunne afgive et Værn, uden at der dog nogen Sinde var gjort Alvor af de dertil fornødne Arbejder. Gaardens Bygning var i Stil som Øgelstrup, men med langt mindre Forhold. Fru Else og hendes Søn ejede Gaarden i Fællesskab; men det tilliggende Bøndergods var blevet skiftet imellem dem, og Lave havde afhændet det meste af sin Del og tilsat Pengene i Krigen. Dermed var Fru Else misfornøjet, og hun var misfornøjet med hans Deltagelse i Krigen og med alt, hvad han foretog sig. Hun elskede sin Søn over alt paa Jorden; men hendes Kærlighed var sygelig og angestfuld, saa hun altid var bange for, at han skulde komme galt afsted, naar han var borte fra hende. Det havde været hendes inderlige Ønske, at han skulde blive gejstlig, da hun derved troede ham bedst forvaret med Sjæl og Legeme; da dette var ham saa meget imod, vilde hun helst haft, han skulde blevet hjemme hos hende og fordrevet Tiden med at læse Bønner, vinde Garn og hjælpe hende at røgte Høns og Ænder. Alt dette lod sig dog ikke forene med hans kraftige og urolige Natur, og saa tabte hun al sin Indflydelse paa ham, thi naar han var hjemme, plagede hun ham med sine Formaninger og Bekymringer. Var han borte, saa plagede hun sig selv. Hendes Tidsfordriv var da at sidde og blade i en haandskreven Samling af Helgenkrøniker med Billeder, som forestillede de forskellige Martyrers Pinsler. Hun forestillede sig da, at hendes Søn laa blødende og sønderhugget paa Valpladsen, eller hun tænkte sig ham som Fange i Fjendehaand og udsat for alle de gruelige Pinselsredskaber, Billederne fremviste. Da følte hun stærke og onde Anelser og græd bitterlig. Til andre Tider tænkte hun paa Fristelserne til det onde og paa hans vilde Krigersind, og saa syntes hun livagtig at se ham i Skærsilbens Pine. Hendes Angest var tiltagen i høj Grad, siden han havde forgrebet sig paa Kirkegods og var indstævnet for Biskopretten; hun vidste ikke, om der var størst Fare ved at efterkomme Stævningen eller ved at være den ulydig.

Hun sad og græd over sin Billedbog hin Dag, da Lave Rød kom hjem fra Øgelstrup. Han traadte ind med sit raske Væsen og hilste hende ærbødigt. Hun saa op, og et Glimt af Beundring for over hendes Ansigt; thi somme Tider kunde hun dog være stolt af sin kække Søn, der saa tidlig var bleven Ridder, og nære et lønligt Moderhaab om, at han en Gang kunde blive noget stort i Verden. Slige Beregninger var dog sjældne og flygtige, ogsaa nu veg denne Følelse bort; hun lukkede sin Bog og sagde:

„Lave! Kæreste Søn! Nu har jeg udfundet en Maade, hvorpaa al vor Nød kan faa Ende."

„Hvorledes det, Moder!"

„Vil du love at følge mit Raad?"

„Hvor kan jeg det, naar jeg ikke ved, hvori Raadet bestaar?"

„Guds Moder forlade dig det, at du har saa liden Tillid til din Moder!"

„Men I kan jo sige mig, hvad det er, I har udfundet."

„Nuda! Vi gaar i Kloster."

„Vi?"

„Ja. Naar du bliver Munk, vil Kirken lade Sagen imod dig falde, især naar din Moder tillige bliver Nonne for at afsone din Brøde."

„Se dog paa mig, Moder! Ser jeg vel ud som en heldøret Munk?"

„Nej, desværre!" sukkede hun.

„Jeg ved et andet Raad: Jeg drager til Bispen."

„Alle Helgene, nej! Det tør du ikke!"

„Hvorfor ikke?"

„For saa ser jeg dig ikke mere! Du vil blive fængslet og pint og kanske hængt. Ak! At jeg skulde opleve dette!"

„Der er vist ikke saa stor Fare, og i hvert Fald kommer jeg nok igen. Palle Juul giver mig et Brev med; han har mange Frænder i Kapitlet, og hans Ord har stor Vægt hos alle, som kender ham."

„Ak, Søn! Hvor du er uforstandig! Palle Juul er en Ræv. Hans Frænder har vel faaet ham til, at han skulde lokke dig til Ribe, at de kunde faa dig i deres Magt."

„I gør Uret mod Palle Juul ved at kalde ham en Ræv! Han er desuden min gode Ven."

„Din Ven? Det var jo ham, der voldte, at du kom ud af Klostret!"

„Ja, og derfor takker jeg ham alle mine Dage."

„Fordi han er en Judas, der forraader dig? Han er gerrig! Hvor mange Mark Sølv tror du, han faar i Judasløn?"

„Lad det nu være godt! Jeg har taget min Beslutning, og den kan I ikke faa mig til at opgive."

Hun satte sig til at græde, og han gik ud i Borgestuen for at ordne alt til sin Afrejse. Næste Morgen modtog han Palle Juuls Brev og gav sig straks paa Vejen til Ribe. Men hans Moder græd og klagede og syntes, at hendes forvildede Søn aldrig havde været i værre Fare.

Hun nærede ikke videre noget Had til Palle Juul, men hun havde Mistro til ham som til alle, der ikke var gejstlige. Nu er det ogsaa ganske vist, at skønt han ikke vilde have forraadt nogen som helst for Penge, var han ikke fuldt saa ærlig og aaben, som Lave Rød antog ham for. Det vidste Fru Else, og saa gjorde hun i sit Mismod Tingen uendelig værre, og dertil havde hun en særegen Grund.

Felding Kirke havde lige fra Begyndelsen af tilhørt og staaet i nøje Forbindelse med Tviskloster; thi Felding Birk var tillige med Hjerm, Skærum og Kvistrup Birk det Gods, som Prins Buris henlagde til Klostret, da han stiftede det. Gudstjenesten i Felding besørgedes ved en Cisternienserbroder fra Tvis, der boede i en af Klostrets Gaarde oppe i Felding, og den nu derværende Munk, Broder Mikkel, var Fru Elses Skriftefader. Han var en rigtig Mikkel, men var ikke ret fornøjet med sin Stilling i det fattige Sogn med den

lille uanselige Kirke. I hans Kreds vankede der ikke nær saa store Sjælegaver som hos hans ligestillede Klosterbrødre i Meirup og Aulum, hvor Kirkerne dog stod i løsere Forbindelse med Tvis, og det var altid blevet kastet ham i Næsen, naar han havde forlangt af Abbeden, at Felding Kirke skulde forsynes med et Klokketaarn. Derfor havde han forlængst kastet sine Øjne paa Fru Else fra Ølgryde, hvis frygtsomme og vankelmodige Sind han kendte til Bunds. Han havde indgivet hende den Tanke, at hun skulde til sin og sin Søns Sjælefrelse gaa i Kloster og hengive alt sit Gods til gudeligt Brug. Kunde han gøre en saadan Fangst, vilde man ikke nægte ham et Kirketaarn, og han vilde ikke staa tilbage for de kære Brødre, som han nu misundte; thi om end en Del af Formuen vilde gaa til det Nonnekloster, hun gav sig ind i, var det dog nok muligt at ordne det saa, at Tvis Kloster og Felding Kirke hver fik en Broderlod. Den Tanke havde han udholdende søgt at indpode Fru Else, og den havde faaet forøget Styrke i den sidste Tid ved hendes Søns Kirkebrøde og hans Indkaldelse for Biskopretten.

Den daværende Biskop i Ribe, Hr. Jakob Splitaf, var en sand Hædersmand, en tro og virksom Fædrelandsven; men Munkenes store og daarlige Flertal led ham ikke, fordi han gik strengt til Værks mod deres Udyder. Desuden kaldte de ham karrig, thi han gav saa faa Gaver til Kirker og Klostre som næsten ingen samtidig eller forhenværende Biskop. For Folk som Broder Mikkel havde det saa intet at betyde, at Bisp Jakob var saare rundhaandet, naar det gjaldt om at udruste Krigsmænd til Fædrelandets Frelse, og naar Hjælp begæredes af Lægfolk, som de ulykkelige Tider havde styrtet i Armod og Nød. — Broder Mikkel brød sig ikke om sit jordiske Fædreland, og saa har man vel Ret til at slutte, at han heller ikke brød sig stort om det himmelske.

Det kostede ham altsaa ikke stor Overvindelse for Fru Else at skildre Bispen som en Bussemand og en forfærdelig Karl, der nærede sig af Hævn og Had, og at forestille hende, at hendes Søn vilde være helt ulykkelig, hvis han kom for hans Domstol, hvorfra sikkert den nærmeste Vej vilde føre ham til Galgebakken; efterkom han ikke Opfordringen til at møde, var derved kun vunden Tid, thi Bispen vilde nok faa fat paa ham ved Lejlighed. Og dermed var det endda ikke endt, thi Bispen, hvor ond han end var, var dog en salvet Kirkefyrste, der havde Magt over Sjælen som over Legemet.

Af denne gyselige Klemme vidste dog Broder Mikkel en Udvej, og han var saa naadig at vise Fru Else den: Naar hun i Sone for sin Søn gav alt sit Gods til Kirkebrug og sig selv til Klosterlevned, saa var Bisp Jakob selv imod sin Vilje nødt til at slaa Streg over Ridder Laves Brøde. Vilde han det endda ikke, saa vilde vedkommende Klostre indgaa til Paven om Benaadning, og den vilde ganske sikkert faas.

I det sidste havde jo vistnok Munken Ret, men Fruen, der jo ellers var saa mistroisk, troede ham i et og alt. Desuagtet vaklede hun i sine Forsætter; thi hun vilde heller ikke gerne unddrage Sønnen sin Ejendom og omtrent lige saa nødig tabe ham selv af Syne, da hun havde den Mening, at hun skulde vogte og værne ham, som han var et lille Barn. At hun halvvejs var til Sinds at følge Munkens Raad, blev dog ikke en Hemmelighed; Broder Mikkel gjorde sit for at faa Rygtet udspredt, da han holdt det for klogt at vænne Folk til Tanken.

Da nu Ridder Lave tværtimod sin Moders Advarsel gav sig paa Vej til Ribe, tilbragte hans Moder Dagen i den grueligste Angest og Natten i ængstende Drømme. Den følgende Dag var det Helligdag, og da gav hun sig paa Vej til Kirken for at lade læse en Messe eller to for en lykkelig Rejse for Sønnen. Men dennes Rejse var allerede rygtedes, og Broder Mikkel forstod at stave og lægge sammen og at spille sine Kort, som det tjente hans Hensigt bedst. Fruens Kirkebesøg kunde han vente, da hun var en flittig Gæst ved Messen og i Skriftestolen. Som om det var en Festdag havde han sat brændende Lys foran ethvert Helgenbillede, forsynet Røgelsekarret med sin bedste Røgelse og iført sig selv sin ypperste Messedragt.

(Fortsættes.)

Nøjsomhed.

Allerede Oldtidens Filosofer forkyndte Læren om, at det Menneske er lykkeligt, der har de færreste Fornødenheder, og mange blandt dem, t. Eks. Kynikerne, drev deres Stræben efter at naa videst mulig i den Retning til det yderste. Dog maa ogsaa her Klimaet tages med i Beregningen, fordi det gjorde meget, der er os Nordboer uundværligt, overflødigt for varmere Landes Beboere, hvilke jo for øvrigt endnu kunde være os et Forbillede med Hensyn til Tarvelighed og Nøjsomhed.

Den, der t. Eks. kender en græsk Hyrdes Levevis, vil ikke længer undre sig over Diogenes, thi Hyrdens Hytte er — om han i det hele taget er i Besiddelse af en saadan — ikke i nogen Maade bedre end en Tønde, hans Kappe af Faareskind er tillige hans Seng, hans Næring bestaar af Oliven, Mælk og vilde Urter, han har maaske ikke engang nogen Sinde smagt Brød, og trods alt dette er han sund, tilfreds og lykkelig.

Næsten lige saa nøjsom er Italieneren: hans Polenta (en Slags Grød af Kastanier eller Majsmel med Olie og Ost) tilfredsstiller alle hans Krav til Føde; ogsaa Franskmanden er nøjsom i sine Nydelser. Englændere, Hollændere, Tyskere og de tre nordiske Folkestammer er mest hengivne til materielle Nydelser, mest afhængige af Mavens Fordringer, mest opfindsomme med Hensyn til Tilfredsstillelsen af disse.

Vor Tid har forøget Trangen til alle Slags Fornødenheder, og trods Levnedsmidlernes stigende Pris og den almindelige Klage over Pengemangel, tager Yppigheden og Nydelsessygen snarere til end af.

Hvad er nu derved at gøre? Frem for alt maa Forældre og voksne i det hele taget give Børnene Eksemplet paa, at en tarvelig Levevis og en forstandig Indskrænkning af Fornødenhederne ikke hindrer Tilfredshed, og at der følgelig ikke kræves store Midler for at kunne føle sig lykkelig i Livets Forhold. Men skal dette kunne lade sig gøre, da maa de selvfølgelig forstaa uden Klage og med et muntert Sind at forsage det, der ikke passer med deres Livsstilling; da maa de paa ingen Maade med skulende, bevægeligt, misundeligt Blik betragte de bedrestillede og lade Børn og Søskende høre og føle, hvor utilfredse de er med ikke at kunne gøre det ligesom hine. I andet Fald maa de ikke undre sig, om de unge omkring dem ikke har nogen højere Stræben end at skaffe sig Nydelser, der synes dem ønskelige, og som de til sidst ikke tror at kunne undvære.

Vi er ikke fødte Egoister, men opdrages dertil. Forældre og de, hvem Børnenes Opdragelse er betroet, maa ikke give efter for ethvert Ønske; de maa lære Børnene at forsage, naar det gælder deres egne Nydelser, Fornøjelser og Adspredelser, for at de senere kan staa fast under de Livets Storme og de mangfoldige bitre Skuffelser, de mer eller mindre alle har i Vente.

„Kun nøjsomme Mennesker er i Sandhed lykkelige.“

Guicowaren i Baroda.

(Med Billede.)

Guicowaren — hvad eller hvem er det? Det er en af Indiens ansete Fyrster; han bor i Baroda, saaledes hedder Hovedstaden, og saaledes hans Rige, der hører til Hindustans skønneste Egne og ofte kaldes for dette Lands „Have“. Det ligger i det nordvestlige Hjørne af Dekan og er i politisk Henseende knyttet til England.

Vort Billede forestiller Guicowaren eller Kongen under en stor Troppeprocession, der foretages gennem Hovedstaden og fra nær og fjern har samlet en mægtig Tilskuermængde. En fransk Forfatter, der som Fyrstens Gæst har overværet en saadan Procession, fortæller følgende om dens æventyrlige Pragtudfoldelse:

Først kom Tropperne, Kavalleri, Feltartilleri, Musketerer, Hellebardister, Dromedar-Artilleri — ialt 12000 Mand, dernæst den fyrstelige Fanebærer paa en prægtig Elefant, overmalet og bedækket med broderet Skaberak. Dyret bar Guicowarens Fane, der er over 36 Fod høj og eskorteres af en Flok udvalgte Ryttere, hvem det i Slaget paaligger at værne om Standarten. De var væbnede med lange Lanser og brede, krumme Sabler; paa Hænderne bar de Panserhandsker af Staal og var iførte overordenlig kostbare Dragter. Umiddelbart efter dem kom et stort Musikkorps, deriblandt en Mængde Tamburer med Trommer af alle mulige Former, lige fra et Par saa store, at de maatte bæres af Elefanter, indtil den lille Tam-tam Tromme; de var langt smukkere at se til end at høre paa. Nu fulgte de adelige og Rigets fornemme, alle straalende af Guld og Ædelstene, medens deres stolte Heste næsten skjultes under det med Sølvplader besatte Ridetøj og Skaberak. Efter dem kom Rigets højtstaaende Embedsmænd, Ministrene, Guvernørerne i Provinserne, Ypperstepræsterne og de vigtigste Hofembedsmænd. Enhver af disse sad paa en smuk Elefant, hvis umaadelige store Skaberak naaede til Jorden med sine Guldfrynser. Fire og tyve Elefanter passerede os saaledes forbi med majestætisk Værdighed, aabenbart stolte af deres kostbare Prydelser. Paa Størstedelen af dem var Snabelen og Panden bemalede med fantastiske, hinduiske Billeder, og paa Hovedet vajede en stor Fjerbusk.

Endelig nærmer Kongen sig; først kommer dog hans Familie, Døtre og Sønner, alle ridende paa udsøgte Elefanter. Et kæmpestort Dyr bærer Guicowarens Tronstol, forarbejdet af massivt Guld og straalende af Ædelstene; det er en Foræring fra Dronning Victoria. Fyrsten er iført en kostbar Tunika af rødt Fløjl og oversaaet med pragtfulde Smykker. Hans Turban er prydet med en Top eller Strud af Diamanter, iblandt dem den berømte „Etoile du Sud“; bag ved Kongen sidder hans Førsteminister, iført en lige saa kostbar Dragt som hans Herre. Nedenfor paa hver Side af Elefanten er anbragt en Hylde eller et Gangbræt, fastgjort ved Snore til Sadlen, paa hver af disse svævende Tribuner har to Mænd taget Plads. En af dem holder Guicowarens houkah (Tobakspibe), en Foræring fra Vicekongen af Indien; to andre er forsynede med Vifter af Paafuglefjer; den fjerde endelig er Fyrstens Herold, som hvert Øjeblik udfolder et bredt Stykke Guldmor, idet han raaber: „Se her Kongernes Konge, Khunderao Guicowar, hvis Armé er uovervindelig, og hvis Mod er ubetvingeligt!“ og Mængden kaster sig næsegrus ned, idet Elefanten skrider forbi. Dyret var næsten skjult under alle sine Prydelser og lignede et Bjærg af Guld og Diamanter; foran gik en Skare Tjenere med Røgelsefakler, hvis blaalige Røgskyer kastede et mystisk Skær over Scenen.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Marts.

II.

Løvtræplantningen er varigere og opnaar en større Højde end den tilsvarende Plantning af Naaletræer, den bør derfor udgøre Hovedmassen af Læbæltet, saafremt Jordbunden er nogenlunde god. For at en Løvtræplantning skal kunne opfylde sin Bestemmelse, maa den fra Jord til Top udgøre en tæt og løvrig Plantemasse. Dette kan man opnaa ved at plante lave, middelhøje og højtvoksende Træslags imellem hverandre. For at en saadan Sammenstilling skal kunne lykkes, er det en Selvfølge, at de middelhøje Træer maa være Slags, som kan taale Skyggen af de højtvoksende, de buskagtige saadanne Slags, som kan taale Skyggen af saa vel de middelhøje som de højtvoksende. Dernæst maa man iagttage, at der plantes flest lave, færre halvhøje og færrest af de højtvoksende Slags.

Med Hensyn til en Træslags' Evne til at taale Skygge, kan man som Regel gaa ud fra, at den mest skyggegivende ogsaa er den mest skyggetaalende. Til Vejledning skal følgende Afdelinger fremstilles: Hyld, Avnbøg, Lind, Hvidtorn og Hægebær er saa skyggegivende, at der under dem ingen Underplantning kan trives. Under Ahorn, Naur, Hassel, Elm, Skovpil (Vidiepil) og Ask kan alle de først anførte Slags trives — men ikke omvendt. I tredje Afdeling kommer saa de mest lysbehøvende, under hvilke Træerne i de to førstnævnte Afdelinger kan trives: El, Røn, Poppel (ontarisk, kanadisk og Sølv- samt Bævreesp).

Hele Rækken af de nævnte Træer er ordnet saaledes, at vi i det første — Hyld — har det mest skyggetaalende Træ, derefter tager denne Evne af til vi i Poppel har det mest lysbehøvende.

Den varige Læ-Bestand plantes med en indbyrdes Afstand af tre Alen, men for hurtigt at give Plantningen Fyldighed og for at hindre Vinden i at fare gennem den, anbringer man 2 Gange saa mange Pilestiklinger af stærkt voksende Sorter som Fyld, der senere efterhaanden borttages.

Til vore allerbedste Lætræer hører Elmen, da den baade er hurtigtvoksende og meget haardfør. Den bør overalt, hvor Jorden er nogenlunde god, udgøre en væsenlig Del af den varige Bestand. Asken har den for et Lætræ uheldige Egenskab, at den springer sildigt ud om Foraaret og taber tidligt sine Blade om Efteraaret. Almindelig Ahorn (Valbirk) og tandbladet Ahorn er begge smukke, løvrige og hurtigvoksende Træer, der ikke stiller store Fordringer til Jorden. De trives begge fortrinligt paa let Sandjord, naar denne ikke er alt for fattig paa Næringsstoffer. De er ikke saa haardføre som Elm og Ask og bør derfor ikke anbringes for nær ved Læbæltets Ydersider.

Almindelig, finsk og Axelbær-Røn er alle gode Lætræer. Poplerne er nøjsomme, hurtigtvoksende og haardføre, men de er meget udsatte for Angreb af Insekter og Svamp og ikke meget varige. Kun paa meget daarlig Jord kan det være hensigtsmæssigt, i Forbindelse med træagtig Pil at beholde en Del Poppel som varig Bestand. Som saadan planter man paa fugtig Jord Poppel, Pil, El, Ask og Røn. Er Bunden yderlig fugtig, plantes kun Rødel og Pil.

Hvad Naaletræer til Læbælter angaar, da er hertil væsenlig kun egnede Bjærgfyr, Hvidgran, og Balsamgran, alle tre Slags er baade meget haardføre og nøjsomme, men navnlig er dog Hvidgranen i Besiddelse af saa mange fortrinlige Egenskaber, at den stedse bør udgøre Hovedmassen af Læbæltets Naaletræbestand. Hvor Jorden ikke er alt for let, medtages Ædelgranen, der baade er smuk og haardfør og kan opnaa en betydelig Alder og Højde. Bjærgfyrren anbringes yderst i Bæltet, dernæst Hvidgranen og inderst mod Haven Balsamgranen. Hvis Ædelgranen medtages, gives den Plads i Midten af Naaletræplantningen.

Naaletræerne gives en indbyrdes Afstand af 2 Alen; men for at fremme Bæksten, indplantes 3 Gange saa mange Bjærgfyr. Man maa imidlertid ikke forsømme i Tide at hugge ud — ellers bliver Træerne nøgne, og Læbæltet er ødelagt, førend det ret er dannet.

* * *

NB. Under Rubriken „Havebrug" besvares alle Spørgsmaal, vedrørende Havevæsen.

Fritidssyssel.

Strikket trekantet Tørklæde.

Man benytter to, ikke for fine Træstrikkepinde og crêmefarvet Silke. Man begynder paa Tørklædet ved det nederste Hjørne og slaar en Maske af.

Man strikker 85 Rækker aldeles ret, men i hver Række tages en Maske ud, idet man ved Begyndelsen af hver ny Række slaar Garnet en Gang om Pinden, og Omslagningen strikkes i næste Række som en ny Maske. I hveranden Række indstrikkes en ganske fin Guldtraad.

Til Randene kan man enten kaste en Blonde eller indknytte en Række Frynser.

Jutta J.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 5 3 2
Et Dyr er dette Navnet paa.
1 5 6 2
Og dette er jo lige saa.
4 5 3 2 6
Dette er et Pigenavn.
5 6 2
Som saadan gør og dette Gavn.
3 5 6
Hvo dette øver strafbar er.
1 2 3 4 5 6
Saa hedder Drengen hist og her.

P. C. Hansen.

Gaade.

Mit første har hjemme i Danevang
og vokser op under Fuglesang.
Mit andet findes i Skov og Bog
og kendes af Fugl som af Skolepog.
Mit hele hører mit første til
og under mit andet det findes vil.

E.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 22: Æble, Læbe, le, Le, be, el, El.
Rebus i Nr. 22: Kommunikationen.

Skæmt.

Græsseligt. Turist: „Er det det bekendte „Sorte Bjærg?"

Fører: „Ja, min Herre, det er det højeste Bjærg her ved Søen."

Turist: „Knytter der sig intet Sagn til dette Bjærg?"

Fører: „En Mængde. Et Par elskende gik for mange Aar siden op ad den Sti, som De kan se der, og kom ikke tilbage."

Turist: „Nej, det var da grufigt! Hvad blev der da af dem?"

Fører: „De gik ned paa den anden Side."

Beskedent. „Marie, jeg synes ikke rigtig om, at De underholder Deres Kæreste i Køkkenet," sagde en Dame til sin Tjenestepige.

„Tak skal De have, Frue, fordi De er saa venlig at omtale det, men jeg skal sige Dem, han er fra Landet, og er maaske endnu lidt for kejtet og genert i sine Manerer til, at De vilde synes om at have ham inde i Dagligstuen."

Juridisk Raadgiver.

Jeg er Tjenestekarl og har fæstet mig hos en Bonde fra 1. Maj 1890 til 1. Maj 1891, men uden at det blev indført i min Skudsmaalsbog eller der var nogen Vidner. Som værnepligtig blev jeg indkaldt til Manøvren den anden September f. A.; men da vedkommende Husbond paa min Opfordring ikke vilde udbetale mig min Løn til Dato, tiltraadte jeg ikke Pladsen efter Hjemkomsten, grundet paa, at jeg ikke kunde tilfredsstille Mandens Fordringer i Arbejdet, og af Frygt for, at jeg heller ikke til Skiftedag vilde faa min Løn udbetalt. Jeg spørger nu:

Er jeg berettiget til min Løn ved Indkaldelsen, og i Fald jeg er det, hvorledes har jeg da at forholde mig?

En gammel Holder.

Spørgeren havde ingen Ret til at fordre Udbetaling af sin Løn til Dato, da han blev indkaldt til Manøvren, og han var pligtig til efter Hjemkomsten at tiltræde Pladsen paa ny. Da dette ikke er sket, har han forbrudt sin Ret og kan intet fordre.

* * *

Sogneraadet har sat mig i Skat til, at jeg havde 5000 Kr. paa Rente, skønt jeg skriftlig havde meddelt Raadet, før Ligningen blev lagt, at min udestaaende Kapital kun var 3000 Kr. Der spørges:

Dersom jeg nu klager over min Skatteansættelse til Sogneraadet, kan dette saa fordre mig til at aflægge Ed paa, at mine Formuesomstændigheder er, som jeg har opgivet?

A.

Sogneraadet kan ikke paalægge Spørgeren Ed; men Raadet kan, hvis det ikke finder hans Oplysninger begrundede, undlade at tage Hensyn til Klagen. Denne kan da indbringes for Amtsraadet, naar det sker inden Udgangen af Februar Maaned.

* * *

Jeg har en Søn, 15 Aar gammel, ualmindelig godt musikalsk anlagt, spiller flydende Violin og andre Instrumenter, men da jeg ikke har Raad til at lade ham undervise, og han ej heller kan faa den Undervisning, han behøver, her, saa spørger jeg, om han ikke kan blive optagen i Gardens Musikkorps? Hvorledes har jeg at forholde mig desangaaende, samt hvornaar bliver de antagne?

F. P.

Spørgeren bør skriftlig henvende sig til bemeldte Korps, hvis Adresse er: Til Livgardens Musikkorps, København K.

* * *

1. Jeg er i Lære paa en Mølle, hvor der er tre Svende; har Mestersvenden Lov til at prygle mig, fordi jeg sov for længe, efter at der var kaldt paa mig? Han har revet det ene Øre itu, og Næsen har han vredet om paa mig, saa den er helt hoven.

2. Hvor mange Timers Søvn kan jeg fordre? Jeg har tit ikke faaet mere end 2, 3 a 5 Timers Søvn; en Gang kom jeg i Seng Kl. 11 og blev kaldt op Kl. 2, det var 3 Timers Søvn.

3. Jeg er desuden fæstet paa et helt Aar for Løn 140 Kr.; har Mølleren Lov til at skrive i min Skudsmaalsbog 40 for Vinteren og 100 for Sommeren, da det ikke blev vedtaget, da jeg blev fæstet?

4. Jeg skal rejse til Maj; kan jeg, naar den Tid kommer, fordre Halvdelen af min Løn?

J. H.

Til 1. Naar Spørgeren klager til Øvrigheden, vil vedkommende Svend blive straffet for den begaaede Overlast.

Til 2. Hvis Forholdet er indgaaet efter den ny Lærlingelov af 30te Marts 1889, maa der som Regel ikke paalægges Spørgeren noget Arbejde i Tiden mellem Kl. 9 Aften og 5 Morgen. Men selv om Forholdet ikke falder ind under den nævnte Lov, er det en aldeles utilbørlig Behandling fra Mesterens Side at nægte Spørgeren den fornødne Søvn.

Til 3. Nej.

Til 4. Ja.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse kan ventes besvarede.

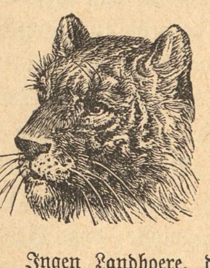

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„Husvennen" i Amerika.

Bladet forsendes ugenlig eller hver 14de Dag. Prisen er iberegnet Porto 6 Kr. 50 Øre pr. Aargang.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen" med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Theophilus Hansen, med Portræt. Ungdomsminder, Skitse af Hans P. Lunde. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Ridder og Røver, Fortælling af C. A. Thyregod (forts.). Nøjsomhed. Guicowaren i Baroda, med Billede. Havebrug. Fritidssyssel. Hovedbrud. Skæmt. Juridisk Raadgiver.

Nr. 24. Søndag den 15. Marts. 1891.

„Mis."

Af Alfred Ipsen.

Hos Snedkerens var der stor Bevægelse. Jens og Bertha, de to ældste, skulde rejse paa Landet i Ferien. Den søde, gode, kære, rare Frøken Kristrup, der altid var saa elskværdig og tænkte saa meget paa Børnene, havde sagt, at hun vilde have dem med, og oven i Købet skaffet dem fri Rejse med Dampskibet. Hendes Fader var Præst paa Landet, og paa saadan en Præstegaard, sagde hun, gjorde det ikke saa meget, om der var et Par Munde mer eller mindre.

Børnene var naturligvis i den syvende Himmel. Jo mere Tiden nærmede sig, des mindre kunde de falde i Søvn om Aftenen for at tænke paa det forestaaende. De kunde slet ikke begribe, hvad „Landet" var for noget; men det gjorde det netop saa spændende. Æbler, Pærer og Kirsebær kom fra Landet, vidste de, og saa tænkte de sig det nærmest som en stor Have, hvor alle Træerne hang fulde af de dejligste Frugter, mens Køerne og Hestene og de smaa bitte Kalve gik frit om mellem dem og spiste Græs. Og det var slet ikke saa taabeligt.

Moderen havde ogsaa sit at tænke paa. Det var mindre fornøjelige Tanker. Det var Tøjet. For Børnene maatte da se ordenlig ud, saa at Frøkenen kunde være dem bekendt. Til at faa nyt Tøj var Tiderne ikke, sagde Fatter, og det er en Omstændighed, man maa bøje sig for. Herregud, man er jo da kun Mennesker!

Men med en god Vilje og et Persejærn kan der pyntes en Del paa det gamle.

Alligevel kunde det ikke blive pænt nok. For tænk en Gang: en Præstegaard!

Den første Pibe Tobak.

Den ryges i Smug med en treven Mine
og volder ham sagtens lidt Hovedpine.

Men en Gang efter Dagens Slid og Møde
den vil hans Aftentimer forsøde.

Til sidst oprandt da den store Dag, der gjorde en Ende paa Tillavningen.

Frøken Kristrup kom selv og hentede dem med Plaid og Rejsetaske. Det vakte formelig en hel Opsigt, og det var ikke ubehageligt for Madamen.

Hun kyssede sine Børn til Afsked. Det gjorde hun ellers sjældent, for der var mange Børn og ikke Tid til at kysse. Men Øjeblikket var højtideligt, og naar Øjeblikket er højtideligt, ved en Moder altid, hvad hun bør gøre.

Børnene var saa forhippede paa at komme afsted, at de ikke en Gang kunde staa stille det Øjeblik.

Vær nu endelig artige Børn, sagde hun med løftet Pegefinger. Men Børnene var allerede halvt nede af Trapperne.

De var saa vilde. Det bliver Børnene nemt, hvor Fader er „paa Værkstedet". Lidt Kattenatur er der i alle Børn.

Først kørte de med Sporvogn — de sad hele Tiden og straalede — og saa kom de om Bord paa Damperen, og det var endnu morsommere. Der var fuldt af Mennesker med Æsker og Poser og Regnslag og Paraplyer. Og Skibet selv var fuldt af de ubegribeligste Indretninger, og det var netop det interessante ved dem.

Saa ringede de med en Klokke, og der blev et Øjebliks Stilhed, og alle Mennesker begyndte at kysse hinanden, og de halve af dem gik i Land, og Matroserne halede Landgangsbroen til sig, og Styrmanden stod med blanke Knapper og skændte.

Jens havde ikke Øjnene fra ham.

„Nu sejler vi," raabte Bertha, og Øjnene stod stive i Hovedet paa hende af Forundring.

„Holder du meget af at sejle?" spurgte den venlige Frøken Kristrup.

Bertha vidste ikke, hvad hun skulde svare, for hun havde aldrig sejlet før; men Jens, der et Par Gange var bleven færget over Kallebodstrand, fandt Lejligheden gunstig til at lægge Mod og Erfaring for Dagen.

„Ja, sejle," sagde han, „det er det bedste, jeg ved. Dersom jeg maatte raade mig selv, vilde jeg aldrig være andet end Sømand."

„Og naar saa Skibet gik under, du sejlede med?" sagde Frøkenen.

„Ja, hvad saa, saa havde man moret sig saa længe."

„Jeg tror, at naar der blev en ordenlig Blæst, vilde du nok bede om at komme i Land, bitte Jens," sagde Bertha drillende.

Denne vanærende Mistanke — og især fra den Kant — oprørte Jens paa det heftigste.

„Aldrig!" sagde han med en knusende Overlegenhed. „Du kender mig slet ikke."

„Jo, jeg kender dig, bitte Jens. I Drenge er altid saa store paa det, naar der ingen Fare er, og naar der er noget i Vejen, stikker I Halen mellem Benene."

Det var meget ubehageligt for Jens, at maatte staa og høre paa sligt i Frøkenens Nærværelse; men hvad skulde han gøre? Han kunde da ikke give sig til at tærske løs paa hende her paa Skibet. Men han skulde huske hende det.

Lidt efter begyndte Skibet at gynge noget.

„Bare vi ikke gaar under," sukkede Bertha, hvem Frøkenens Bemærkning havde gjort helt uhyggelig.

„Det behøver du vist ikke at være bange for," sagde Frøken Kristrup.

Men bange var Bertha nu alligevel. Af og til slog en Sø ind og skyllede hen over Dækket. Og lidt efter lidt begyndte Frøkenen at blive saa underlig stille, og da Bertha saa op paa hende, var hun helt bleg. Lidt efter gik hun ned i Kahytten.

„Bare vi aldrig var komne ud paa denne Rejse," sagde Bertha og begyndte at græde.

Om Natten laa Børnene nede i Folkenes Kahyt. Der hang en Lampe og dinglede og lyste ganske mat. Der var en Kogen og Brusen, en Skuren og en Knagen og af og til nogle Fodtrin oppe paa Dækket. Bertha laa og stønnede ganske højt.

„Aa, Jens," sagde hun, „jeg er saa daarlig."

„Du maa holde dig," sagde Jens indstændigt. Han sad ret op og ned og saa stift hen for sig.

Men lidt efter stønnede begge i Kor, og der var ingen af dem, der talte.

Om Morgenen, da de vaagnede, var det ganske lyst. Skibet gik nu nok saa støt, og efter en ordenlig Afvadskning, som de trængte i høj Grad til, skyndte de sig op paa Dækket. Frøken Kristrup blev saa glad for at se dem. Hun havde været saa bange for dem, sagde hun.

Ved Anløbspladsen var der en Vogn efter dem med en gammel Karl paa, der talte saa morsomt og sagde „Kjevenhavn", og nu var alt lutter Solskin. Efter en Times Køretur holdt de inde i en Gaard med hvidkalkede Længer og Brændestakke i Gaarden.

Og saa kom de af og fik noget at spise. Præsten var en gammel, graaskægget Mand, der gik i en graa Slaabrok og rømmede sig meget. Han spurgte dem om deres Navn og Alder og om, hvad for en Skole, de gik i, saa klappede han dem lidt paa Hovedet og gik. Men Præstekonen var en lille bitte Dame med store Briller og Træsko paa Benene. Hun saa saa venlig ud, og saa sagde hun hele Tiden: „Spis bare, lille Børn."

Det varede ikke længe, inden de blev godt kendte og løb frit omkring i Gaarden og Haven, for de generede sig ikke. Og allerede næste Dag sad Jens ved Siden af Karlen Rasmus oppe paa et Læs Korn, og da var han ikke vis paa, om det ikke var bedre end at sejle. Han var bleven lidt usikker i sin Kærlighed for Søen siden den sidste Nat.

Men Bertha vidste noget, der var endnu bedre. Det var en lille graa Kat med sorte Striber, som hun havde fundet ude paa Plænen i Haven, hvor den laa sammenrullet som et Nøgle og blinkede med fine olivengrønne Øjne mod Solen.

Hun var lige straks bleven forelsket i den. Den var saa lækker og saa varm; hun maatte lægge sig ned og stryge sin Kind mod dens Pels, der var blød som Fløjl. Og Mis trak sine smaa Kløer ind og lod sig klappe. Og saa knurrede den, det lød næsten, som den snorkede; men sove gjorde den ikke.

„Den spinder," sagde Frøkenen.

„Spinder den?" spurgte hun med vantro Stemme.

„Ja, det er en lille, flittig Kat," sagde Frøkenen.

Det syntes virkelig, som om Katten gengældte Berthas Følelser. Saa snart den saa hende, rejste den Halen lige op og kom løbende efter hende. Den fulgte hende mellem Blomsterbedene og Stikkelsbærbuskene, hvor den morede sig med at lege med de affaldne Stikkelsbær.

„Gid du var min," sagde hun, „saa vilde jeg tage dig med hjem i en Kasse og have dig hos mig altid."

„Tag dig i Agt," sagde Jens, „der gaar Præsten."

„Naa, og hvad saa," sagde hun; „er du ikke min Kæreste. Hvad, Mis?"

Og Mis spandt som til Bekræftelse.

En Dag fandt hun paa en Leg, der morede hende mere end alt andet. Hun morede sig med at kaste den op i Luften og fange den igen. Der var nok i den Morskab lidt af den Grusomhed, hvoraf der efter kloge Folks Mening findes et Par Draaber i al Kærlighed. Det kaldte hun for at „kviste Katten".

Katten fandt ikke saa megen Fornøjelse i den Leg; men den taalte det. Men en Gang gik det galt. Mis fløj for langt og tumlede ned lige imod den skarpe Kant af Vandtruget.

Den udstødte et Skrig, saadan et underligt skarpt Skrig, der for isnende gennem Bertha. Hun løb til og vilde trøste den, men det stakkels Dyr hinkede ynkelig afsted med en jamrende Mjaven og forsvandt ind igennem den halvaabne Køkkendør.

Bertha stod og saa efter den og blev rødere og rødere i Hovedet. Blodet pressede i hendes Tindinger og for Hjertet. Det var, som om alting løb sammen for hendes Øjne.

Der blev banket paa en Rude, og en knyttet Haand truede ud imod hende.

Stakkels Mis! Det havde vist gjort forfærdeligt ondt. At hun dog ogsaa skulde komme til det.

Inde i Køkkenet segnede Katten om paa fine Puder med et lille Gisp.

„Hvad fejler Dyret?" spurgte Kokkepigen.

„Aa, det er den grimme, lille Bertha, der har gaaet og kylt omkring med den og tabt den ned paa Stenene," hørte hun Ane Stuepiges Stemme.

Hun turde ikke gaa ind; hun følte sig som en Forbryder.

Jens kom nu styrtende ud helt hvidt i Ansigtet og med store Øjne og spurgte med truende Stemme: „Hvad har du gjort ved Mis?"

„Jeg kom til at tabe den," sagde hun, hendes Stemme dirrede.

„Bertha," sagde han, „sig Sandhed! Du har baaret dig skammeligt ad mod Katten. Og grebet af et frygteligt Raseri styrtede han ind paa hende og begyndte at slaa hende.

Da fik hendes Taarer frit Løb og randt i en strid Strøm.

Jens gik igen ind i Køkkenet for at fortsætte sine Observationer.

Der samledes efterhaanden et helt lille Selskab. Præsten i sin graa Slaabrok og Fruen.

Katten laa ubevægelig henstrakt i sin Kurv. Stundom laa den, som om den sov; men nu og da gik der nogle krampagtige Trækninger gennem den, og Fraaden stod den om Munden.

„Stakkels Dyr!" sagde Præsten.

De havde alle ondt af den, saa hjælpeløs som den laa. Men der var ikke noget at gøre ved den, ikke noget at forbinde. Det var indvendigt.

Bare ikke Ryggen paa den er knækket," sagde Fruen. Hun lod sin Haand ganske lempeligt glide hen over Ryggen af den.

Da for den sammen med et Skrig saa smertelig, at Jens fik Taarer i Øjnene.

„Blot den snart kunde faa Ende paa det," sagde Præsten. „Den burde egenlig dræbes. — Det er skammeligt, hvor din Søster har mishandlet det stakkels Dyr!"

Saa listede han ganske stille sin Vej igen. Han kunde ikke udholde at se noget Dyr lide.

En halv Times Tid efter strakte Katten Benene fra sig og var død.

Der faldt saadan en Lettelse over hele Huset, da det var forbi.

Men hvor var Synderen? Hende var der ingen, der havde set noget til. „Hvor er din Søster?" sagde Præstekonen til Jens, da det lakkede ad Aftensmaaltid.

Jens og Frøkenen gik ud for at se efter hende; men hun var ingen Steder at opsøge. De kaldte, men der kom intet Svar.

„Gud ske Lov, det ikke var mig," tænkte Jens.

„Hvor tror du, hun kan være?" sagde Frøkenen.

„Hun har naturligvis gemt sig," svarede Jens. Han vidste nok, hvilken overtroisk Rædsel, de begge to havde for Præsten, naar det gjaldt.

De gik Haven rundt, og derpaa gik de rundt om Gaarden.

Omme bag Laden laa den skyldige med Hovedet ned i Græsset, saa lang hun var. Brændende hede Taarer løb ned i Græsset en for en, men nu græd hun stille.

„Men Bertha dog! Ligger du her," sagde Frøkenen. Det kan jo ikke nytte. Katten er død; det var rigtignok Synd for det stakkels Dyr, men du gjorde det jo ikke med Vilje."

Bertha svarede ikke, intet Ord, hun saa ikke op. Hun græd kun endnu inderligere, borede sig endnu fastere ned i Jorden, som om hun vilde forsvinde.

Nu kom Broderen til.

„Bertha dog! Bertha! Vil du staa op," sagde han bydende.

Men hun blev liggende.

De tumlede dog saa længe med hende, at de fik hende op og ind. I Folkestuen, hvor der ingen var, slubrede hun sin kolde Mælkegrød i sig og listede sig saa i Seng.

I Søvn faldt hun ogsaa, saa udgaaet som hun var. Men det var ingen rolig Søvn. Hun havde feberagtige Kuldegysninger, og i hendes lille Hjerne vedblev Dagens Begivenheder at spøge. Snart var det Præsten, hun saa, hans Hoved blev større og større, og Øjnene holdt han fæstede paa hende, det var som Naalestik . . .

Den næste Dag blev der Travlhed i Huset. Katten skulde begraves. Jens og Tjenestedrengen udklækkede en stor Plan, som de fik godkendt. Den skulde begraves i Haven mellem Hjerteblomsterne. Dens sørgelige Skæbne kunde vel fortjene en saadan Æresbevisning. Og der var ingen, der vilde nægte den.

Der gravede de saa et dybt Hul og lagde Mis deri. Den laa med Benene aldeles stive, den var som skaaret i Træ. Saa kastede de Jord paa den, og saa — ja, det var nydeligt — saa grusede de Graven, saadan at der kom til at staa med store sorte Bogstaver i det hvide Sand:

MIS.

Hele Huset valfartede derud for at se det, og alle var enige om, at kønnere kunde ingen Kat ligge.

Bertha var den sidste, der kom. Der var ingen, der havde opfordret hende. Men om Eftermiddagen, da alle var i Marken, listede hun sig derop og saa den pæne Grav. Og uden at vide, om det var rigtigt, tog hun og plukkede en af de røde Hjerteblomster og lagde den ganske stille paa Graven som en Gave til hendes stakkels lille Ven og Legekammerat.

Historien glemtes, selve den forulykkede lille Mis glemtes snart, da den ikke længer gjorde sine Krumspring. Men Bertha glemte den aldrig. Endnu mange Aar efter stod det for hende som en af hendes tungeste Barndomsoplevelser og sværeste Synder, at hun saa letsindig havde forkortet den stakkels Kats Liv.

Heldraad.

Naar Cromwells Skarer
til Dalen drog
og stævned, hvor hedest
Kuglerne slog,
de gemte bag Vamsen
Bogernes Bog.

Saa sank dig af Tanker
og Tro en Skat
og gem den i Barmen
og væbn dig brat,
da kroner en Morgen
din kampfyldte Nat.

B. E.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Man kan nok spørge, som han skriver, Pastor Junge, i sin Bog om „den nordsjællandske Landalmue": „Hvo tykkes dig at have været hans Næste, som var falden —?"

„Iblandt Røvere."

„Og hvordan saa der saa ud omkring i Byerne? Han læste videre om den „kolde Nøgenhed, den gustne Hunger, huslig Elendighed, alt det, der er bitrere end Døden selv, som desuden kun saa sildig banker paa den fattiges Hytte; Gaarde, i hvilke man indkastede den velhavende Husmand — til Straf, og hvor alt var ligesom paa den udannede Jord, øde og tomt, hvor ravende Ruiner truede med dræbende Fald, hvor ihjelsultede Husdyrs udspilede Huder gav en stinkende Beskyttelse imod den nedstrømmende Regn, hvor sammenfaldne Køllers igennemborede Brædder ikkun tillod enkelte Lysstraaler at snige sig ind i hans Hyttes, men ikke i hans Sinds Mørke; thi Mennesket sukkede over Mennesket, og den svages Stemme er selv svag, ikkun Menneskenes Fader hører den."

„Ja, det er forfærdeligt! Hvor kan man undre sig over, at Efterkommere af disse Stakler endnu lever i den største Uvidenhed om og den største Ligegyldighed for Samfundets og deres egne Sager — ja, De ikke, men næsten alle Bønder. Hvor har de ikke endnu dybe Mærker af Trællesindet fra gammel Tid!"

„Somme vel nok."

„Jeg har set gamle, hvidhaarede Bønder krumme Ryg som Slaver for deres Præst, naar de kyssede ham paa Haanden."

„Det skal ingen faa mig til."

„Og hvor er det ikke ynkeligt at se paa en Bonde, som træder ind paa et offenligt Kontor! Først staar han længe i Gangen og snyder sin Næse og puster, saa smider han Træskoene og stryger omhyggelig enhver Stump Halm af Hoserne, tørrer sig om Næsen, krammer Huen og vrider sig af Angest. Saa banker han paa Døren og lurer, tør ikke lukke op, om ogsaa der er raabt „Kom ind!" Endelig aabner han Døren, ser sig om med de rædde, stikkende Øjne og kommer saa krybende frem . . . aa, det er ynkeligt! Er de da ikke Mennesker, maaske ti Gange bedre end de „ordensbehængte Idioter", der kusker dem!"

„Jo, det siger jeg med. De kan tro, jeg krøger ikke Ryg for saadanne Karle."

„Det kan jeg lide! Vi to kan snakke sammen. Hør, skal vi ikke være Dus? Vi har dog kendt hinanden i saa mange Aar."

„Jo, det siger jeg gerne Ja til."

De trykkede hinandens Haand med al Ungdommens Venneglæde.

Jens Ludvig blev der i hele otte Dage, gjorde Smaature omkring i Omlandet — til Kilderne og Graven, ud til Levningerne af Adserbo Kloster — og havde hver Dag lange Samtaler med Bendt om de ny, spæde Tanker, der gærede i Folket. Han blev mere og mere forbavset ved under Samtalerne at høre, hvor forholdsvis oplyst den unge Bonde var.

„Kan du skrive — jeg mener sætte noget sammen selv?"

„Det er daarligt nok; men jeg kan da smøre et og andet sammen; det værste er næsten at faa skaaret Pennefjeren ordenlig til."

Han tog atter sit Skrivehæfte frem. „Jeg sad her somme Tider om Søndagen i Vinter og Foraaret og makkede lidt med Skriveriet. Jeg havde faaet fat i nogle Bøger, som hed „Læsefrugter", der var udgivne af en, som hedder Elmquist, og saa fik jeg Lyst til at skrive noget om Bonden og saadan; men det er noget Stads."

Studenten slog Hæftet op. „Aa, det ser slet ikke saa galt ud. Linierne er jo lidt krogede, men . . . lad os se, hvad er dette for noget?

„Et lidet Stykke om Bonden. I den Tid, da Bonden var nedsjungen i Armod og Vandkundighed formedelst onde Tiders Ugunstighed og Undertryggelse da var Jordens Dyrkning næsten en Umulighed for en Mand i smaae Omstændigheder, jeg kan huse at min Farmoder haver fortaldt at hendes Fader aldrig hafte Saaekorn formedelst Fattigdom og maatte laane sig frem og spænde otte Heste for en Ploug og de to af dem var saa mavre og udyerkede at de en Gang blev siddende i et Moras og døde med det samme . . ."

Han vendte Blad og læste midt paa næste Side:

„. . . mere med Drik og Sviren end nutildags. Nu haver Bonden det bedre, som vi kan takke vor gode Konge og hans gode Mænd for, og holder sig mere til sin Familie saa det er sandt, som Pastor Junge skriver, at det bedste Middel mod Saadant, er at aabne Bonden Vei til huuslig Lyksalighed . . ."

Paa den følgende Side hed det et Sted:

„. . . men vil de Store kuns give vi Bønder en bedre Lærdom og lidt meere at sige i Sognets og Landets Styrelse saa skal I nok faa at see at Vi har lige saa gode Evner i Hovedet som Kjøbstedfolk og Herremænd, og kan gavne vor Konge og vort Fædreland ligesaa meget og kaste Lidt til, som mange af de Stoderendes som seer ned paa os forded at vi bærer Vadmelstrøjer og røde Huer . . ."

„Bendt Børgesen!" udbrød Studenten. „Der er Tømmer i dette. Hvem ved, om du ikke kan blive en hel lille Bondefører for din Egn! Du maa læse og atter læse, jeg skal laane dig Bøger, jeg kan skaffe dig saa mange, du vil have."

„Hvordan kan du det?"

„Jeg er godt kendt med Rask — du ved Rasmus Rask, Sprogmanden, han er Bibliothekar ved Universitetsbiblioteket, og naar han hører, at Bøgerne er til en ung, fremadstræbende Bonde — han er jo selv en fattig Husmandssøn — saa er jeg vis paa, at jeg skal faa saa mange, jeg vil have."

„Det skal du have Tak for; men hvordan faar jeg dem her ud?"

„Jeg kan sende dem med Fragtmanden, Jens Nellerup, til Frederiksborg og bede ham om at

lægge dem ind hos min . . . lad os se — i Abels Gæstgivergaard."

„Da var det rart, for nu til Vinter, saa ved jeg ikke, hvor jeg ellers skal faa Has paa Tiden."

Bendts Øjne fik Liv ved disse Dages Samtaler; men det var hvert Øjeblik, som hans Tanker blev borte i et eller andet fjernt ude.

„Hvor naar mener du, at du kommer tilbage til Frederiksborg?"

Jens Ludvig mente: om tre, fire Dage.

„Naa." Han sad lidt og pillede ved Hæftet. „De har det ellers godt hos Bredals?"

„Ikke rigtig godt, det vil sige, jeg ved jo rigtignok ikke, hvordan Onkel og Tante og Mille har det, for de var som sagt rejste, inden jeg kom."

Bendt holdt inde lidt. „Det var ikke rigtig godt?"

„Hm! Kære Ven, lad os hellere . . . jeg ved ikke . . . (han blev som sædvanlig blussende rød) „det er saa pinligt; men hun glemmer det nok med Tiden."

„Det med Troels?"

„Ja, jeg mener . . det hele; det er jo saadan lidt . . indviklet."

Bendt arbejdede hele Sommeren og Efteraaret i sin Mark, men havde aldrig nogen Ro paa sig, gik fra det ene Arbejde til det andet og stod ofte og faldt i Tanker over sine Redskaber.

Om Søndagen og senere i de lange Vinteraftener sad han over sine Bøger og sit Skrivehæfte, der ved Tilsyning af ny Blade svulmede op til en hel tyk Bog. Af og til red han en Tur til Frederiksborg eller hjem til sin Moder, der stadig klagede sig efter den haarde Sygdom. Folk kendte paa lang Afstand den tavse, fremadbøjede Rytter, der fløj henad Vejen i susende Trav med noget ligesom et Varsko brusende i Luften om sig.

Ensomheden paa den øde Mark i Forbindelse med Harm og onde Minder gjorde den unge Gaardmand syg i Sindet og var stundom ved at tage Modet fra ham. Havde han ikke haft sine gode Forbundsfæller, Bøgerne, vilde Livet her oppe — hvor han ikke kunde drive Kulbrænding — have været ham uudholdeligt. Læsningen blev ham kærere og kærere, i mangen stille Time droges han ved Bøgernes manende Røster bort fra sine mørke Overvejelser og førtes ind i en Verden af ny Forestillinger, hvor hans Aand vaktes og fandt den Kundskabsnæring, som den følte Trang til. Jens Ludvigs æggende Ord havde fænget i hans Sind, og jo mere han fordybede sig i de Blade og Bøger, som Studenten Tid efter anden sendte ham, jo mere vaagnede hans Lyst til at sysselsætte sig med det stærke politiske og religiøse Røre, som havde været oppe i Slutningen af forrige Hundredaar, og hans Interesse for den Friheds- og Lighedstrang, der nu gærede i Sindene. Malte Bruuns Skrifter „Aristokraternes Catechismus", „Vækkeren, et Blad for Menigmand" og „Bevis for, at en monarkisk Regering ikke er forbunden at bortgive Embeder efter de Søgendes Duelighed", P. A. Heibergs Sproggranskning", „Rigsdalersedlens Hændelser", en Mængde Skrifter om Jordens Udstykning, Fæstevæsenet, om Trykkefrihedsspørgsmaalet, om Bondens Kaar i Fortid og Nutid blev gennemlæst med stor Opmærksomhed, nogle to, tre Gange.

Mest optaget var han dog af det ny politiske Dagblad „Københavns-Posten", hvor unge, varmblodige Frihedsmænd som Balthasar Christensen, Orla Lehmann, David, Wessely og Johannes Hage med stor Dygtighed talte Fremskridtets Sag. Ofte var det, som han hørte et Brus i det fjerne, en

Adjunktens Besøg.

dump Larm af fremrykkende unge Tropper, der kaldte: „Kom her, kom her!"

Men der var en anden Røst, der lød i hans Øre. Jo længre han fik sit Kærlighedsforhold til Annine paa Afstand, jo klarere gik det op for ham, at hun var ham uundværlig. Hvor havde de dog haft meget med hinanden at gøre i deres Levetid! Naar han tænkte tilbage over Aarene, var det for ham, som hendes Liv var en Del af hans eget, disse to Liv var slyngede ind i hinanden ved Sang og Sagn, ved Tanker og Handlinger, ved Fællesminder og Fælleshaab, filtrede sammen som to Humleranker, der i mange Aar har vævet deres Grene ind i hverandre og ikke kan skilles ad, uden at de begge sønderrives.

Men de var heller ikke skilte ad, de holdt endnu i hinanden med usynlige Arme, groede af den samme Jordbund, aandede af den samme Luft. At Annine trods alt gik med sin store, varme Kærlighed bag de mørke Miner, det sagde jo hele hendes Adfærd klarlig, og han for sit Vedkommende kunde sige, at han først nu rigtig skønnede, hvor kær hun var ham.

Hvor vilde det lysne over Tisvilde Mark, om hun kom! Hvor vilde der blive godt at være i Stuerne!

Da Spurvene i April begyndte at flyve med lange Hestehaar i Næbet, og det drog med milde Vinde nede fra Skovene, tog Bendt sin Gaasefjer og sin Blækflaske frem og satte sig til rette ved Bordenden.

„Tisvilde den 8 April 1833.

Gode Veninde!

Jeg griber i Dag Pennen og skriver dig til som jeg aldrig haver gjordt det før i mit Liv, men jeg maa sige dig at jeg haver ej glemt dig inu og at jeg aldrig kan glemme dig forded at jeg haver holdt af dig forlænge, hvis du haver noget i Tanker om det som er skedt med mig og som jeg aldrig skulde indladt mig paa, saa vil jeg sige dig af et Sandhedsfuldt Hjerte gode Veninde, at jeg haver mange Gange fortrydt hvad jeg gjorde, men jeg haver lidt Meget meere end nogen Mennesker troer, saa det kan vel nu gaae lige op og være udsledtet."

Efter at have omtalt sin ensomme Stilling og „den kjære lille Moderløse Pige", der nok kunde trænge til „en kjærlig Passelse", samt efter at have gjort Rede for sin store Anseelse i Tisvilde Sogn, „hvor alle haver Respekt og Agtelse for mig", og derhos fint antydet sit nuhavende og tilkommende Hartkorns Vægt sluttede han som følger:

„Hvis du derfor er tilsinds gode Veninde som jeg troer du er, saa vil jeg lade dig vide at jeg vil oprette vort Venskab igen, som det haver været før og jeg vil da komme og besøge dig og være din gode Ven altid i Sorg og Glæde som vor himmelske Fader vil beskikke os, om ogsaa det skal vare en Tiid inden vi kan give hverandre Haand for Herrens Alter i Guds hellige Huus. Nu beder jeg dig om du vil give Søren i Abels Gæsgivergaard dit tjenstlige Svar til Paaskeløverdag, med en venlig Helsen fra mig

Bendt Børgesen,

Gaardmand i Tisvilde.

Han læste Brevet opmærksomt igennem, satte et Komma til hist og her, hvor der intet skulde være, lagde lidt mere Blæk i Underskriften og skød Nakken tilbage.

Mærkelig nok var der intet Svar kommet til ham, da han om Lørdagen henvendte sig til Gaardskarlen i den nævnte Gæstgivergaard. Lidt harm og trykket i Sindet vendte han tilbage til sin ensomme Gaard.

Anden Paaskedag kom en Mand kørende i en forrygende Storm ud til Gaarden. Han havde bundet sin lodne Hue fast med et Klæde, der skjulte Ørerne og en Del af Ansigtet og var knyttet under Hagen.

„Goddag, Bendt Børgesen! Du kender mig maaske knap?“

Bendt stod og holdt paa sin Hue og var nær ved at blæse omkuld. „Det er jo Bredal.“

Manden, der ikke kunde høre, hvad han sagde, skød Tørklædet fra Øret. „Det er Adjunkt Bredal.“

„Ja, jeg ser det. Velkommen!“

Bendt fyldtes med Spænding og Uro ved denne uventede Gæstefærd; der maatte være noget usædvanligt, noget vigtigt paa Færde, siden Manden havde vovet sig ud i denne bidende Storm.

„Min Kone og jeg har tilbragt et Par Dage hos min Svoger i Helsinge, og saa mente jeg, at jeg med det samme kunde gøre et lille Svip her op.“

„De er velkommen! Værsgod, nu skal jeg lukke Porten op, og saa kan Karlen tage sig af Køretøjet.“

De gik ind i Stuen og talte først lidt om Stormen, om Sandflugten, om Helenes Kilde og Grav. Ved ethvert lille Ophold sad Bendt og saa til ham fra Siden.

„Hvordan har din Moder det?“

„Jo Tak! Hun har det med Slid og Slæb som altid.“

„Det var underligt, at du saadan skulde blive skilt fra hende . . . jeg mener din Moder.“

Bendt blev lidt rød. „Ja, nu var det saadan tilkesset en.“

„Tilkesset?“

„Ja, jeg mener; nu havde Vorherre en Gang lavet det saadan for en.“

Bredal smilede. „Vorherre har gjort mange slemme Bommerter i sin Tid. Naar han en Gang skal frem med Protokollen og gøre os Regnskab for dens Førelse, saa vil han faa ondt ved at klare sig.“

Bendt saa forbavset paa ham.

„Naa, men sig mig,“ vedblev Adjunkten, „hvordan mon Mariane egenlig har det?“

Bendt tav lidt. „Hun er da rask.“

„Det er nok meget smaat for hende.“

„Det er det vist nok.“

„Man mener, at hun snart maa gaa fra det hele.“

„Saa—aa!“

„Godt endda, at Annine nu ved, hvor hun skal være.“

Den unge Mands Øjne tog til at lyse.

„Det er en rar Pige, Bendt Børgesen.“

„Ja, det er hun.“

„Og en Pige med Karakter.“

„Ja, det er hun.“

„Vi har faaet hende kær som en Datter, og hun har ogsaa nu begyndt at slutte sig helt til os som saadan.“

„Hum!“

„Og det er vi glade for.“

„Sig mig . . har De Bud til mig?“

„Nej, jeg har intet Bud — fra hende; men jeg vilde ikke have, at du skulde gaa og pines længer af Uvished; derfor kørte jeg her op.“

„Der er da saa ikke noget i Vejen?“

„Jeg skal sige dig, hvorledes det hele er gaaet til. Dit Brev kom en Dag, som vi sad ved Middagsbordet. Hun læste det straks og blev bleg. „Hvad er det, Annine?“ Hun svarede ingenting, gik ganske rolig hen og smed Brevet i Kakkelovnen . . . ja, jeg tror, du bør helst vide alt fuldt ud.“

„Sagde hun da ikke noget?“

„Vi vidste straks, hvem Brevet var fra, men vi vilde ikke trænge ind paa hende; det var først senere, da min Kone blev ene med hende, at det hele kom frem. „Det var fra Bendt,“ sagde hun selv. „Han har friet til mig igen.“ — „Men du vil ikke?“ — „Nej,“ svarede hun rolig og fast.“

Bendts Ansigt var blevet blegt og fik et ejendommeligt skarpt Udtryk. „Saa faar hun lade være,“ sagde han og gned Haandfladen mod Bordkanten. „Jeg kan vel hitte en anden.“

Adjunkten blev urolig: „Ja — maaske en ny Maren.“

(Fortsættes.)

Dr. Hooker, samlende Planter paa Himmalaya.

Ridder og Røver.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Hin Tids Prædikanter holdt sig ikke altid til Guds rene Ord eller til en opbyggelig Udlæggelse deraf; men hvad der som oftest prædikedes om, var Jomfru Maries og andre Helgeners Mirakler og store Dyder samt de egenlig saakaldte Munkefabler eller opdigtede Historier om Engle og Djævle, Skærsild og Helvede. Mange af disse Krøniker, som da brugtes og til Dels endnu bruges i katholske Lande, var yderst plumpe og smagløse og blev ikke bedre, naar uvidende og udannede Præster tillæmpede dem for — meget haandgribeligt — at anvende dem paa givne Forhold eller Personer i Menigheden. Broder Mikkel vilde paa denne Dag Fru Else til Livs, og derfor tillæmpede han efter hendes Stilling og formentlige Sindstilstand Brudstykker af den gamle Munkekrønike om Sankt Povels Nedfart til Helvede, idet han med tordnende Stemme talte omtrent saaledes:

„Vi læser, at der var en god, gudelig Enke, som var fuldkommen i hendes Adfærd og idelig i hendes Faste og i hendes Bønner. Og denne Enke havde en eneste Søn, der for ad Syndsens Vej og ikke vilde skrifte og gøre Almissegerninger, men forfulgte hellige Mænd og Klostermænd og vilde ikke bedre sig. Og hun sørgede saare meget over Sønnen, og som hun en Nat laa i sin Seng og sørgede, stod for hende en Mand i hvide Klæder og sagde: Staa op, Enke, og følg mig. Hun sagde: Hvorhen skal jeg følge dig? Men han svarede: Der hen, som din Søns Vej og dine Veje fører. Og hun stod op og fulgte ham, og han førte hende til Helvedes Port, og hun saa der brændende Træer stode, og syndige Sjæle pintes paa dem og hængte: Somme ved Hænder, somme ved Fødder, somme ved Haaret og somme ved Tungen. Og derefter saa hun en brændende Ovn med syv Slags Luer, og der var hos den Ovn syv særlige Piner: Den første var Sne, den anden Hagel, tredje var Ild, fjerde var Blod, den femte var Hugorme, den sjette var Lynild, men den syvende Pine var ond Lugt. Og i dem alle pintes syndige Sjæle, som ej vilde gøre Skriftemaal og Almissegerninger, og somme græd, somme sukkede saare og vilde gerne dø, men maatte ikke, fordi de maa aldrig dø.

Da græd Enken meget; men den hvidklædte Mand sagde: Hvi græder du, Enke! Du saa ikke end den værste Pine, som i Helvede er. Han ledte hende til en Pyt, som der var syv Laase for, og sagde til hende: Staa langt borte, at du maa taale den Pine, som her opganger! Den hvidklædte Mand lod Døren op for den Pyt, og der gik op en ond Lugt saa haard og saa ond, at den var værre end alle de Piner, som i Helvede var. Og han sagde: Heri pines de, som spildte Kirkegods og forfulgte hellige Mænd og Klostermænd og for frem paa samme Vej som din Søn! — Siden saa hun mellem Himmel og Jord en Sjæl, som fire forbandede Engle havde bundet og, tudende og ladende ilde, førte med sig. Og den hvide Mand sagde: Det er en Kvinde, hvis eneste Søn vandrede ad en ond Vej, og hun kunde frelst ham ved at gøre Bod og Almissegerning, men hun vilde ikke, fordi hun elskede Verdens Gods og Glæde; derfor skal hun pines i Skærsilden i tyve Gange ti Tusinde Aar. Og den gode Enke ræddedes og faldt hen i Dvale; men da hun vaagnede, laa hun i sin Seng i sit Hus, og hun hørte en Røst som den hvide Mands, og den sagde: Hvad du gør, det gør snart; thi din Søn er i Fare. Og Enken stod op og gik til Abbeden ved Klostret og gav alt sit Gods hen til Almissebrug og gav sig selv hen til Klosterliv. Og ved hendes Almissegerning og Fasten og ved Klostermessen og Helgenes Bønner skete det, at hendes kæreste Søn bedredes og gjorde Skriftemaal og fastede og blev halvt mere gudelig, end hans Moder var. Og Kongen i Landet hørte sige af, hvor god og gudelig den unge Mand var bleven, og han lod ham kalde og satte ham over alt sit Land, som fordum Farao gjorde med Josef."

Dette maa være nok af Munkeprædikenen, der gjorde et saadant Indtryk paa Fru Else, at hun græd og skælvede, medens alle Menighedens Øjne hvilede paa hende, da det jo var tydeligt nok, hvem og hvad der mentes. Efter Prædikenen gik hun til Skrifte og gik ikke ud af Skriftestolen, før hun havde lovet at opfylde Broder Mikkels Ønske, medens Munken igen lovede, at hendes Søn, selv om han blev fængslet i Ribe, skulde komme løs igen. Mikkel forstod ogsaa at smedde, mens Jærnet var varmt, og før Aften var et fuldgyldigt Brevskab opsat, der gav Ridder Laves ventede Moderarv hen til Kirker og Klostre. Fru Else, der efter det skete, ikke turde mødes med sin Søn, rejste en af de følgende Dage til Gudumkloster, hvor hun agtede at give sig ind som Nonne. Nu troede hun sin Søn frelst baade til Sjæl og Legeme.

IV.

Sønnen havde imidlertid fortsat sin Rejse til Ribe, og det var ikke med noget glad Sind, han nærmede sig den gamle Bispestad. Det var ikke fordi han frygtede nogen personlig Fare; men det at skulle træde frem for en Flok Munke og bede om Forladelse for sin Gerning, var hans stolte Natur saa meget imod, at alene Tanken paa den smukke Karen Juul kunde afholde ham fra at vende tilbage med uforrettet Ærinde. Han maatte dog nu bide i det sure Æble, og snart stedtes han ind for Bispen, hvem han overgav Palle Juuls Brev. Den gamle Herre læste Brevet, hvorpaa han med Alvor, men uden Strenghed tiltalte den unge Ridder, hvem han udspurgte om hans Fortid og øvrige Forhold. Derpaa sagde han: „Ridder Juul har givet dig et godt Skudsmaal, og jeg ved helt vel, det har været Tider, hvori det var saare let for et ungt Menneske, der var uden Vejledning, at fare vild. Men der er Naade for en Synder. Jeg er glad ved, at du vender om i Tide; thi vil Gud, har du en lang Tid endnu at være dit Fædreland til Nytte og Ære; det behøver enhver stærk Arm og ethvert varmt Hjerte, jeg haaber, at du i Fremtiden vil vie det alle dine Evner. I den Sag, som du er anklaget for, skal jeg fare saa skaansomt frem imod dig, som jeg kan." Derpaa medgav Bispen ham en Klerk, der skulde indføre ham hos alle Palle Juuls øvrige Frænder blandt Kannikerne, og som Palle Juuls Ven, der fremstilledes af Bispens betroede Svend, fandt han alle Vegne venlig og opmuntrende Modtagelse. Nogle Dage efter tilsagdes han at møde for Kapitlet. Der blev ikke Tale om at bede om Forladelse eller om nogen ydmygende og offenlig Bod. Han idømtes en Pengebøde, men denne eftergaves ham med det samme. Værre var det, da der blev Tale om Godtgørelse for den voldte Skade. Her kunde Kapitlet ikke godt give efter, og Lave Rød var ikke skabt til at trygle. Det var en ikke liden Sum, der krævedes, men der gaves ham en temmelig lang Frist med Betalingen, og der stilledes ham i Udsigt en forlænget Frist med en Del af Summen. Ridderen skønnede nok, at hans egen Ejendom næppe vilde kunne betale den; men han kunde faa Hjælp af sin Moder, og naar han en Gang førte Karen Juul hjem som Brud og blev raadig over sin Moders Gods, vilde han endda være en ret velhavende Mand. Han drog hjem med et lettere Sind, end han drog ud; men han lagde først Vejen om ad Øgelstrup, hvor han saa meget mere havde Ærinde, som han medbragte et Brev fra Bispen til Palle Juul.

Denne var forunderlig tavs og kold. Han læste Brevet, medens den hjemvendende styrkede sig ved et Bæger Vin. Derefter sagde Palle: „Du ved ikke, hvad der er sket her hjemme, mens du var borte, kan jeg tænke!"

„Nej. Hvad mener du?"

Palle Juul fortalte, hvad der var sket; thi Rygtet havde hurtigt meddelt det, og han havde sørget for at skaffe sig fuldstændig Visshed. Medens han fortalte, sad Lave Rød tavs og bleg paa Bænken, og han blev endnu siddende ubevægelig, da Ridder Palle havde fuldendt sin Meddelelse. Denne tog derfor Ordet igen, idet han sagde: „Du ser altsaa, at Sagerne er forandrede her hjemme, saa du nu næppe fuldt kan holde den Forpligtelse, du har indgaaet til Kapitlet."

„Holde min Forpligtelse!" for Lave op. „Jo, jeg skal holde den; men først vil jeg have tilbage indtil den mindste Skærv det Gods, som Graakapperne har franarret min Moder."

Ridder Juul rystede paa Hovedet og sagde: „Det faar du ikke. Hvad der er kommet i Ulvens Mund, faar man ham ikke til at slippe."

„Saa tager jeg det selv eller fuldt Værdi for det. Fra nu af skal der være aaben Krig mellem mig og Præsteskabet, og ikke slutter jeg Fred, før der ydes mig Ret og Skel."

„Det er ingen god Udvej," sagde Vennen, „men det var vel ogsaa kun et Ord, du sagde i Heftighed, og som du ikke vil lægge Vægt paa, naar du faar dig ret besindet. Jeg tænker, Selvtægtens Tid nu snart maa være forbi i Danmark, og kan ikke andet end glæde mig ved det."

„Nu vel! Lad saa Munkene give Rovet tilbage! Lad Bispen slaa en Streg over deres Pagt med min Moder! Da han har paadømt min Sag,

maa han dog ogsaa være retfærdig paa den anden Side."

„Jeg er ræd for, han kan det ikke, for hans Magt over Klostret er ikke stor i slige Ting. Men ved du, hvad jeg i dit Sted vilde gøre?"

„Nej."

„Jeg vilde fremstille hele Sagen for Bispen og sige: Nu kan jeg ikke betale den Sum, jeg har forpligtet mig til; men jeg vil betale, hvad jeg kan, og saa snart jeg kan! — Bispen vil nok skønne, at du har lidt Uret, og da han ikke kan skaffe dig Ret, vil han se at gøre Fejlen god igen paa anden Maade saasom ved at give dig Livsbrev paa en af sine Gaarde."

„Og saa skulde jeg krybe til Korset og ligesom et Faar slikke den Haand, der klipper mig! — Jeg skulde altsaa for Fremtiden leve af Krumstavens Naade! Nej, Tak! Paa den Maade holder jeg ikke af at omgaas mine Fjender."

„Saa vil jeg give dig et andet Raad, skønt det er næppe saa sikkert: Tag Tjeneste i vor ny Konges Hær og lad ham give dig en Forlehning!"

„Tror du, at han lige straks vil gøre mig til sin Lehnsmand?"

„Ja, jeg tør indestaa for, at han vil det, skønt Forlehningen maaske bliver lille at begynde med."

„Du vil maaske udvirke det med Bisp Jakobs Mellemkomst?"

„Det er jo ligegyldigt, naar det blot sker."

„Nej, hverken ved din eller hans Forbøn vil jeg trygle om den Oprejsning, jeg har Ret til at fordre. — Ridder Juul! Man siger, du er en god Raadgiver! Forleden fulgte jeg dit Raad, og det baadede mig kun lidet. De Raad, du i Dag giver mig, er feje og usle som du selv, og jeg vil frabede mig flere af dem."

„Du skal ogsaa blive fri for dem herefter," sagde Palle med Iskulde, „og din Fornærmelse mod mig vil jeg glemme."

„Hvorfor vil du det?" spurgte Lave Rød drillende. „Hvorfor forlanger du ikke, at jeg med mit Sværd skal staa til Ansvar for mine Ord? Dog det vidste jeg jo i Forvejen, du ikke vilde, skønt du jo kalder dig Ridder! Men nu har vi talt nok sammen om mine Sager; maa jeg nu faa Lov til at hilse paa din Søster!"

„Nej. Hende gør du klogest i at glemme." Med disse Ord forlod Palle Juul Stuen og lod sin Gæst være ene.

(Fortsættes.)

Den indiske Æggedans.

Den indiske Danserinde, som er fremstillet paa hosstaaende Billede, staar i Færdighed og Smidighed ikke tilbage for sine europæiske Søstre i Kunsten. Hun er i Færd med at udføre den saakaldte Æggedans, der staar højt i Ry i Indien og samler begejstrede Tilskuere lige fra Hofferne til Befolkningens store Lag.

Danserinden er iført et kort Livstykke og et Skørt. Paa Hovedet har hun en stor Krans eller Ring af Vidier, anbragt som en vandret Glorie. Rundt til denne Krans er hæftet en Mængde Traade, alle endende i en Løkke, som holdes aaben ved en Glasperle. Paa den ene Arm bærer hun en Kurv med Æg. Til en underlig ensformig Melodi begynder Pigen at hvirvle rundt om sig selv, og naar hun rigtig er kommen i Fart, griber hun et Æg, putter det ind i Løkken paa et af Baandene og lader det derpaa slynge ud i Luften med et Kast, saa Løkken trækkes til. Et efter et bliver de andre Æg anbragt paa samme Vis, saa de til sidst danner en hel Krans om Ringen paa Danserindens Hoved. Ved den utrolige Hurtighed strammes Baandene horisontalt, men hver Bevægelse maa være fast og jævn, for at Æggene ikke skal knuses. Det vanskeligste Kunststykke er dog tilbage, nemlig at bringe Æggene tilbage i Kurven. Dette sker ved med et fast Greb at snappe Ægget, trække det til sig og tage det ud af Løkken; men det mindste Fejlgreb, t. Eks. en Berøring af Baandet, vil bringe hele Æggekransen i Fare. En saadan Dans varer i Reglen en halv Time.

Den indiske Æggedans.

Lidt om Planterne.

(Med Billede.)

Planteverdenens Indflydelse paa hele Menneskelivet og paa Kulturens Udvikling er saa gennemgribende, at vistnok kun faa Mennesker har nogen rigtig Forestilling om den store Rolle, som Planterne spiller i Slægtens Liv. Man kan med Rette sige, at vi alle, lige fra Vuggen til Graven, mere eller mindre staar i Forbindelse med Planter og Blomster. Planterne knytter sig til os hele vort Liv igennem, baade til vore Glæder og vore Sorger. Ved enhver festlig Sammenkomst søger vi at forhøje det festlige Indtryk ved Anvendelse af Blomster som Pynt. Vi opelsker smukke Prydplanter i vore Haver for at forskønne disse, og vi glæder os ved at samle Potteplanter og Blomsterbuketter i vore Stuer. Naar vi mister en kær Ven eller Slægtning, dækker vi hans Kiste med Kranse og Blomster og planter smukke Planter paa hans Gravsted, saa at mangen en Kirkegaard paa denne Maade bliver som en dejlig Have, hvorfor den ogsaa kaldes „de dødes Have". Planterne er saaledes knyttede baade til vor Glæde og til vor Sorg. De forskønner Livet for os paa mange Maader, og de forsyner os tillige med saa mange materielle Goder, at de er aldeles uundværlige for os.

Da Planterne er af saa stor Vigtighed for os, er det intet Under, at Opmærksomheden allerede meget tidlig blev henledt paa dem. De Planter, der paa en eller anden Maade var tjenlige til Næring, tiltrak sig naturligvis først Menneskets Opmærksomhed, og disse Planter blev snart Genstand for en Kultur eller Dyrkning. Saaledes opstod en af Menneskets ældste Næringsveje, Agerdyrkningen, hvis Begyndelse betegner et vigtigt Skridt fremad i dets Udviklingshistorie. Med Agerdyrkningen fulgte nemlig faste Bopæle og en fremadskridende Udvikling af ordnede Samfundstilstande, der er en nødvendig Betingelse for al Kultur. Det var ogsaa først ved Agerdyrkningen, at Mennesket begyndte at udøve en gennemgribende Indvirkning paa Naturen i forskellige Retninger, idet store Skovstrækninger efterhaanden blev ryddede, Moraser og øde Strækninger opdyrkede, samt Planter førte fra det ene Land til det andet og fra den ene Verdensdel til den anden. Til Kundskaben om Næringsplanterne sluttede sig snart Lægeplanterne og Giftplanterne, hvortil senere kom Prydplanterne og forskellige andre Planter, som paa en eller anden Maade kunde være til Nytte for Mennesket. Kundskaben om Planteverdenen blev saaledes efterhaanden større og større, jo mere Mennesket indsaa Planternes store Vigtighed og lærte at drage Nytte af dem.

Allerede i Oldtiden fandtes der Mænd, som med Flid studerede Planterne og arbejdede hen til det Maal at lære deres Væsen at kende. Grækeren Aristoteles var den første, som udgav et Skrift om Planterne, hvorfor han ogsaa kaldes „Naturvidenskabernes Fader", men desværre er hans Værk „om Planterne" gaaet tabt. Hans Elev Theophrastus traadte i hans Fodspor, og af ham har vi endnu

botaniske Skrifter, af hvilken Grund man sædvanlig anser ham for Skaberen af Botaniken. En anden berømt Botaniker i Oldtiden var Grækeren Dioscorides, der levede paa Kejser Neros Tid, og hvis botaniske Værk, trods dets Korthed og Unøjagtighed, dog vandt en saa stor Anseelse, at det gjaldt for den bedste Autoritet i næsten 15 Aarhundreder, nemlig hele Middelalderen igennem til Reformationen.

En ny Tidsalder begyndte først for Botaniken, saa vel som for alle andre Videnskaber, ved Bogtrykkerkunstens Opfindelse, og der blev nu udgivet det ene Skrift efter det andet om Planterne. En Mængde dygtige Mænd og ivrige Samlere begyndte nu at lægge sig efter Botaniken. Deres Virksomhed var vel i Begyndelsen mest henvendt paa at lære de hjemlige Egnes Flora at kende, men paa samme Tid fik man ved Hjælp af dygtige rejsendes Forskninger dog ogsaa vigtige og paalidelige Efterretninger om andre Landes, især tropiske Landes Planteverden. En Mængde fremmede Planter blev overførte til Europa, hvor der flere Steder anlagdes botaniske Haver for at udbrede Kendskaben til de udenlandske Planter.

Ved de utrættelige Naturforskeres Virksomhed lærte man efterhaanden en Mængde forskellige Planter at kende, men alle disse dannede dog et helt Kaos, da man endnu ikke havde noget System, efter hvilket de var ordnede i Arter, Slægter, Familier, Klasser osv. Der blev gjort forskellige mere eller mindre heldige Forsøg paa at danne et saadant System, men det var dog først den store svenske Botaniker Linné, der gjorde sit Navn udødeligt ved at bringe en fuldstændig Orden i det hele Kaos. Det linnéiske System, hvis Mangler Linné selv godt kendte, er vel senere bleven afløst af et bedre System af Franskmanden Jussieu, der levede samtidig med ham, men derfor er Linnés store Fortjenester af Botaniken ikke mindre. Linné døde 1778, men han efterlod sig en Mængde dygtige Elever, som med Flid og Iver har arbejdet videre paa den Vej, han banede for dem. Dygtige og utrættelige Botanikere har siden den Tid med saa megen Iver undersøgt Floraen i mange forskellige Verdensegne, saa at man nu kender over 100,000 forskellige Blomsterplanter (Linné kendte omtrent 6000), som er blevne beskrevne i forskellige Værker. Det er en af disse ihærdige og dygtige Arbejdere i Videnskabens Tjeneste, den bekendte engelske Botaniker Dr. Hooker, som er fremstillet i sin Virksomhed paa omstaaende Billede. Han er en Søn af den engelske Botaniker W. Hooker og har især gjort sit Navn bekendt ved en nøjagtig Undersøgelse af Floraen paa Himmalaya (fra 1848—50). Resultatet af disse Undersøgelser har han nedlagt i flere videnskabelige botaniske Værker. Paa Billedet er Hooker fremstillet omgivet af de indfødte Tjenere, der ledsagede ham og hjalp ham paa hans Rejse. Foruden disse Tjenere ses der ogsaa andre indfødte af begge Køn, hos hvilke det var lykkedes Hooker at vække Interesse for Planterne, saa at de med Iver og Lyst hjalp til at samle disse. Paa denne videnskabelige Rejse blev han mistænkt af Regeringen i Sikkim og derfor kastet Fængsel, men efter den engelske Regerings Opfordring fik han snart igen sin Frihed. 1851 vendte han atter tilbage til England, medbringende rige Skatte for den Videnskab, han har ofret sine Kræfter.

Havebrug.

Spørgsmaal og Svar.

Ved J. Jenssen.

J. T. i Brundby. Med Hensyn til den omspurgte Ribssort, maa vi henvise til det Firma, der den Gang blev anført.

Alle Vegne fra.

Blodiglen betragtes som en god Vejrprofet, da den er meget følsom for alle Forandringer i Vejrliget. Efter forskellige Jagttagelser, som man har gjort i denne Retning, er man kommen til det Resultat, at Iglen altid, naar Vejret bliver smukt, ligger ubevæggelig paa Bunden af et Glas med Vand, rullet sammen som en Spiral. Hvis der vil falde Regn enten før eller efter Middag, kryber Iglen op til det øverste af Glasset og bliver der, indtil Vejret atter bliver stadigt. Forud for Blæst eller Storm bevæger den sig stadig i Vandet og suger sig sjældent fast til Siden af Glasset, før det begynder at blæse stærkt. Hvis der kan ventes stærke Torden- eller Regnbyger, holder Iglen sig flere Dage i Forvejen uden for Vandet og viser Tegn paa stor Uro ved krampagtige Bevægelser og Sammentrækninger. Naar det fryser, ligger Iglen paa Bunden af Glasset ligesom i klart Sommervejr, medens den i Snevejr ligesom i Regnvejr holder sig uden for Vandet. — Enhver, der har Lyst dertil, kan let prøve disse Reglers Paalidelighed. Man maa da tilbinde Glasset med en Linnedklud og om Sommeren forny Vandet en Gang hver Uge, om Vinteren derimod kun hver fjortende Dag.

For Hus og Hjem.

Callaen bringes bedst i Blomst, naar man fra Juni til September anbringer Potten paa et solrigt Sted i Haven. Den skal dog anbringes i liggende Stilling — vor Hjemmel, et tysk Haveblad, angiver dog ikke, om Potten skal ligge over eller under Jorden, men har man flere, kan man jo gøre begge Forsøg — og derved vil Planteknolden fuldstændig udtørres (det er derfor vel sandsynligst, at Potten skal lægges oven paa Jorden). Paa den Maade sikres Blomsten den fuldstændige Hviletid, som den nyder i sit Fædrelands (Ægyptens) regnløse Tid. I September tager man Potten op, ryster den ud, lægger et Lag Skaar paa Bunden for at fremme Vandafløbet, planter derpaa Knolden i tørveblandet Havejord og stiller Potten i et solvarmt Vindue. Ved regelmæssig Vanding vil Blomsterne vise sig ved Juletid. Skærer man efter Blomstringen Blade og Stængler af (dog ikke for kort), kan man endnu en Gang vente Blomster i Februar eller Marts. I Juni lægges Planten derpaa igen til Tørring.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5 6 7
En Ting du nødig vil undvære.
4 5 6 7
Noget, alle Træer ikke bære.
1 2 3
Naar Solen skinner er det saa.
5 6 7
Helst ikke saadan du være maa.
4 6 3 7 2 1
I Østerland en Gang var jeg stor.
4 6 7
Det faar du ej paa den tørre Jord.
5 6 4
Et frygteligt Dyr en slig mon have.
3 6 4
Et saadant ogsaa.
Kan du gætte nu det rette?

A. J.

Gaade.

Mit første er en behændig Fyr
og et Dyr.
Mit sidste spises i Mængde her,
thi enhver
skal ha'e den, dyr eller billig. Dog nej,
mit første spiser den sikkert ej.
Mit hele er en Plante; jeg tror,
den rundt omkring ved Vejene gror.

J. J.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 23: Hare, Hane, Maren, Ane, Ran, Herman
Gaaden i Nr. 23: Bøge, Blade, Bøgeblade.

Juridisk Raadgiver.

1. En Gendarm kom forleden og tog Vægtlodder i vor Brugsforenig. Naar Foreningen aldrig sælger til Ikke-Medlemmer, har Politiet saa noget med den Sag at gøre?

2. Det er vist omtrent 4 Aar siden, Politiet idømte samme Forening en Bøde paa 20 Kr., fordi 2 Medlemmer drak en halv Bajer inde i Udsalget. Siden har vi set, at Dommeren ingen Ret har til at idømme slig Bøde. Nu spørges der:

Kan vi faa de 20 Kr. tilbagebetalt? I saa Fald, hvorledes skal man forholde sig dermed?

K. S.

Til 1. Nej.

Til 2. Naar Foreningen ikke har appelleret Dommen, kan Pengene ej faas tilbage.

* * *

Jeg er Købmand i Slesvig, men har solgt min Forretning og har Lyst til at flytte til Danmark. Er der noget i Vejen for, at jeg køber mig og driver en saadan Forretning f. Eks. i Esbjerg eller ved en anden Station i Jylland, og hvad koster en Bevilling? Jeg er prøjsisk Undersaat; kan det hindre mig i at faa Lov dertil?

En sønderjydsk Holder.

Naar Spørgeren er født i Slesvig, inden dette Hertugdømme blev afstaaet ved Fredstraktaten af 30. Oktober 1864, og altsaa har bevaret sin danske Indfødsret, skønt han ikke er vedbleven at være dansk Undersaat, kan han straks, naar han tager fast Ophold her i Riget, løse Borgerskab eller Næringsbevis paa hvilket Sted han vil. Er Spørgeren derimod ikke i det Tilfælde, at han har dansk Indfødsret, bliver han først efter et 5-aarigt Ophold her i Landet berettiget til Næringsadkomst, medmindre Indenrigsministeriet bevilger ham en Undtagelse herfra. Betalingen for et Næringsbevis retter sig efter nærmeste Købstads Størrelse. I Esbjærg koster Næringsbevis som Købmand 100 Kr. foruden 24 Kr. i Stempelafgift.

* * *

1. Naar en Købekontrakt er skrevet og underskrevet af Vidner samt af Sælger og Køber paa ustemplet Papir, hvor længe er det da gyldigt, inden det skal til Herredskontoret?

2. Naar det er paa stemplet Papir, hvor længe da?

3. Naar et Stykke Jord lejes til Byggegrund, hvor lang Tid kan Lejen gøres, og er Fremleje tilladt?

En gammel Holder.

Til 1. For at Parterne kan undgaa Stempelmulkt, skal Dokumentet senest inden 3 Uger efter dets Udstedelse indleveres til Herredskontoret for at belægges med det fornødne Stempel eller stemplede Papir. Men at denne Frist overskrides, medfører ikke, at Dokumentet bliver ugyldigt; Følgen er som sagt kun en Bøde.

Til 2. Naar Dokumentet er oprettet paa behørigt stemplet Papir, behøves ingen Indsendelse, med mindre man ønsker Kontrakten tinglæst, hvilket i visse Tilfælde kan have sin Betydning.

Til 3. Ingen Del af Landejendom maa ifølge Plakat af 21. April 1847 overdrages til Brug for længre Tid end 50 Aar. Fremleje er kun tilladt med Ejerens Samtykke.

* * *

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse kan ventes besvarede.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Bertel Elmgaards Adresse er: Fiolstræde Nr. 25 2. Sal, København K.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen“ med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

„**Husvennen**“ udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Mis, Fortælling af Alfred Ipsen. Den første Pibe Tobak, med Billede. Heldraad, af B. E. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Ridder og Røver, Fortælling af C. A. Thyregod (forts.). Den indiske Æggedans, med Billede. Lidt om Planterne, med Billede. Havebrug. Alle Vegne fra. For Hus og Hjem. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

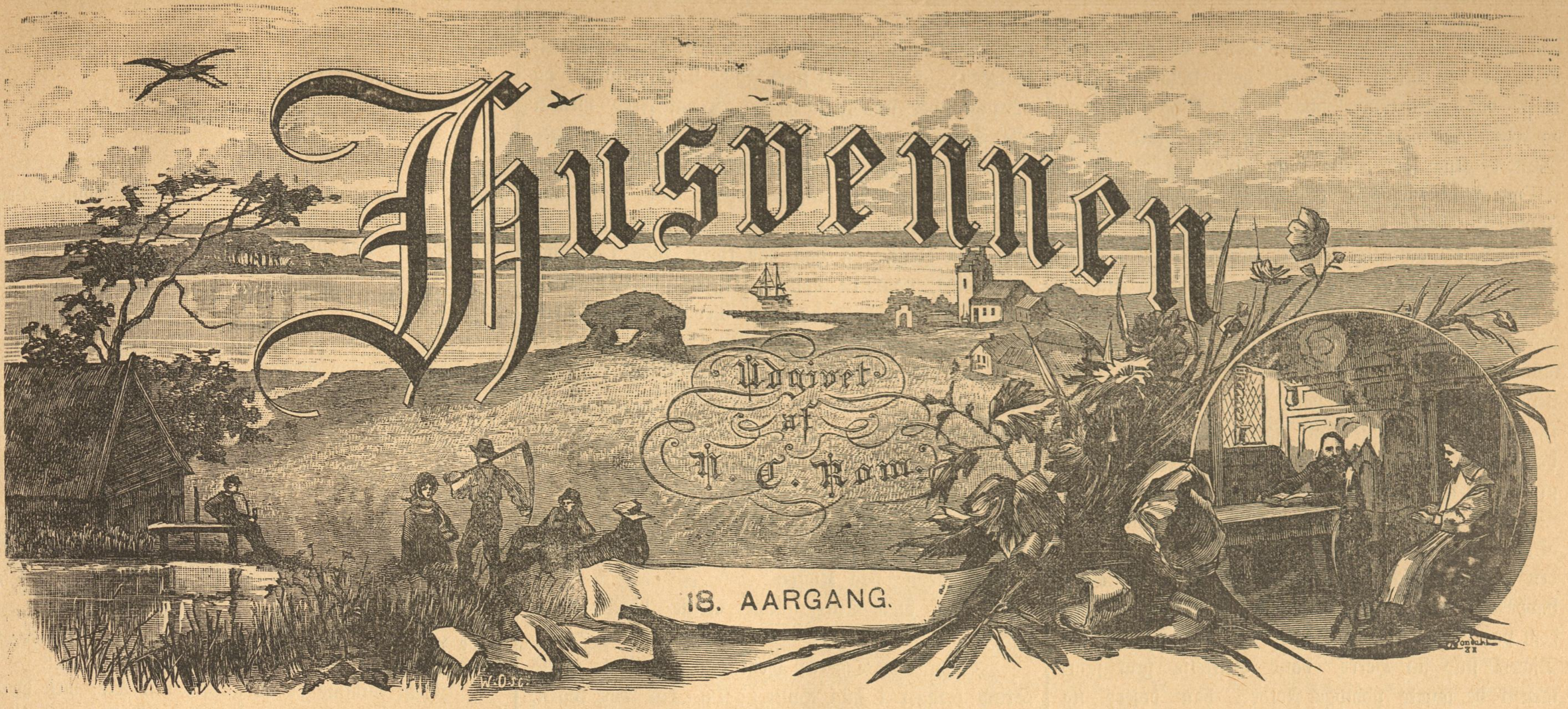

Nr. 25. | Søndag den 22. Marts. | 1891.

John Djævel.

Styrmand Hermansen fortæller: Den første Rejse, jeg gjorde paa Vestindien, var med Barkskibet „Grand“ fra København. Vi ladede i Jamaika og skulde gaa hjem med raa Sukker og Rom. Paa Hjemvejen kom en Passager om Bord, som efter mange Aars Ophold derovre havde faaet i Sinde at besøge sit Fødeland igen, jeg tror mere af Lyst for at vise, hvad for en Karl han var bleven til, end af nogen som helst anden Aarsag. — Nok er det, Manden havde sine Grunde til at rejse hjem, og hvad nu end hans Hensigt var, saa behagede hans Nærværelse os ikke synderligt; der er altid saa meget Brøvl og saa mange Omstændigheder forbundne med at have Passagerer om Bord; saa fordrer de Opvartning, saa bliver de søsyge, sinker os ved vort Arbejde, gør tusinde Spørgsmaal, det ene mere dumt end det andet, endelig lærer de Mennesker en Mængde Nykker og Manerer derovre, saa de betragter en Sømand med en Nedladenhed, og saa fornemme Miner, som om de gjorde et rentspulet Dæk en stor Ære ved at balancere hen over det.

Dermed har jeg i Grunden skildret vor Passager, denne Jenkins; han var et af de modbydeligste Mennesker, jeg har kendt, og hvis nogen Sinde, det jeg her fortæller, skulde komme ham for Øre, vil han formodenligt gøre ærligt Gengæld og nøjagtigt tænke det samme om mig, hvis Hans Naade endnu mindes en saa ringe Person.

For at være ærlig maa jeg tilstaa, at jeg chikanerede ham ved enhver mulig Lejlighed. Det var ikke alene Mandens fornemme Nedladenhed, som jeg saa mig gal paa — han havde maaske sine Grunde dertil, saa længe det forholder sig saaledes i denne Verden, at den rige er alt, og den fattige ingenting, og Jenkins var en af de rigeste Plantere ovre paa Jamaika — ikke heller var det alene den overmaade bydende Tone, hvori han tiltalte os; naar Fyren begyndte at kommandere, gav jeg mig til at fløjte, stak Hænderne i Lommen og lod ham fortsætte med sine Grovheder, til han lærte at bede i Høflighed.

Lille Per Fisker.

Han kender ikkun den hjemlige Havn,
Faders Knæ og Moders Favn
— det siger de Øjne klare og blaa.

Men snart han hejser sit Sejl som Gut
og modnes til Mand under Bølgens Salut
— det siger Sydvesten søvant og graa.

Hvad der mest ærgrede mig, var at se det Tyranni, hvormed han behandlede sin Tjener, en Negerslave, han havde taget med om Bord. Dette Menneske hed John og var den smukkeste Karl, man kunde tænke sig, det vil da sige af en Neger at være. Ualmindelig stærk var han ogsaa, det fik jeg Beviser paa en Aften, efter at Vagten var sat op, og der blev Tale om Kræfter; han tog fat paa den ene Klo af vort Nødanker, løftede den op fra Dækket, og man ved da nok, hvad et Nødanker vil sige paa et Barkskib.

Johns Ansigt havde altid et sørgmodigt og melankolsk Udtryk; man kunde blive bedrøvet af at se længe paa ham. Han stod hele Timer og stirrede ud i det fjerne eller ned paa Skummet, som spillede om vor Bov, og i disse Øjeblikke var det mest interessant at give Agt paa ham; undertiden forandredes hans hele Væsen ved de Tanker, som imidlertid gennemkrydsede ham. Hans bøjede Ryg hævede sig, det ydmyge i hans Væsen forsvandt, hans hele Skikkelse blev værdig, hans Blik stolt og kongeligt, men det varede kun et Øjeblik, og alt var igen forsvundet.

Den stakkels Slave blev tilbage.

Lige over for Plantagemanden var John Djævel, som vi kaldte ham indbyrdes, Ærbødigheden selv,

han syntes at læse Planterens Ønsker ud af dennes Øjne, endnu inden han fik dem udtalte. Han taalte hans Krænkelser, hans Slag, og af dem vankede der mangfoldige, uden at forandre en Mine. Kun en eneste Gang blev jeg Vidne til et Optrin af en højest forskellig Natur mellem dem. John fik Befaling at bringe Jenkins en Flaske Guava-Rom, han tog fejl og bragte Eddike i Stedet. — Jenkins blev rasende og slog John Flasken i Hovedet og det saa voldsomt, at Blodet løb ham ned over Øjet. Negeren sprang tilbage ved det voldsomme Slag, som ingen anden Pande end netop en Negers vilde have kunnet udholde; men straks efter hævede han sig til sin fulde Højde, hans Øjne lynede, han sprang hen til Jenkins, greb ham i Brystet og hævede ham op fra Gulvet.

Jeg, som hændelsesvis havde været Vidne til alt, og anede, at John vilde gøre en Ulykke paa den elendige Planter, hvilket han rigtignok længe havde fortjent, sprang til, men endnu førend jeg kom paa Siden, havde Scenen forandret sig. John Djævel slap sin Herre, hans Skikkelse sank sammen i de gamle ydmyge Folder, han bøjede sig ned til Gulvet og satte Jenkins Fod paa sin Nakke, til Tegn paa sin Ydmyghed og Anger. Jenkins begyndte nu at prygle ham paa det grusomste, saa meget mere som hans Stolthed var bleven krænket ved, at en fremmed Person havde været Vidne til, hvad der var gaaet for sig.

En Aften sildig stod John Djævel paa sit sædvanlige Sted ved Pullerten og stirrede hen over Søen; Jenkins var gaaet til Ro og samlede Kræfter til at begynde den gamle Historie igen næste Dag. Denne Aften var John usædvanlig rørt, Maanen skinnede, og jeg troede at bemærke Taarer i hans store, mørke Øjne. Jeg havde Vagt paa den Tid og satte mig ned ved Johns Side for at sladre lidt med ham, og for at faa at vide, hvad det egenlig var, der syntes at tynge paa ham.

„Naa, John! Hvad staar du saa der og glor paa?" spurgte jeg i en spøgefuld Tone.

„Herre," svarede Negeren, „John tænker paa, at der er en lang Vej herfra og til hans Hjem — faar det maaske aldrig at se," tilføjede han sukkende.

„Fanden med dit Hjem!" gensvarede jeg høflig for at trøste ham, „derved har du da ikke tabt synderligt, siden du næppe havde det stort bedre der end her."

„Ak jo! Jeg har haft det bedre hjemme," svarede han sørgmodigt, „John har ikke altid været Slave."

„Og hvad har du da været, lille John? Frem med det."

„Kongesøn!" svarede Negeren med et Blik og en Mine, som betvang min Lyst til at le, og med en Værdighed tillige, som næsten syntes at gøre det utrolige muligt.

„Konge!" gentog jeg.

„Du ikke le, min Broder!" sagde Negeren, „du heller ikke tale til de andre derom, saa at de ler. John vil fortælle dig det altsammen og ikke lyve."

„Lyv kun, min kæreste Ven!" svarede jeg, „derpaa kommer det ikke an. Naar bare din Historie er god, maa du gerne spinde mig en Ende!"

„John lyver aldrig, John har været Konge, og min Fader har været Konge før mig i Tonambutko, paa Elefantkysten, som de hvide besøger."

„Naa, og hvordan gik det saa til, at du nu sidder her? Kil paa, lille John, saa skal du faa den første Kop Kaffe, Stuarten giver os i Morgen."

Der var noget i Negerens Stemning, som gjorde ham mere meddelsom end sædvanlig, uden flere Overtalelser fortalte han sin Historie, omtrent saaledes: „Det var et stort Folk, Tonambutkos, og mægtigt over sine Fjender, og der var Fred mellem alle Stammer, og vise Mænd kom til os og søgte Raad, men Johns Fader bar Raadet paa sin Tunge og Vreden paa sit Sværd, for ham sang Kvinderne deres Sange. Da var John ung og drog paa Jagt, og han var foran inde i Sivene og Krattet, naar de opsøgte Tigeren eller mærkede Løvens Spor; hvis han var blevet tilbage, vilde han aldrig have baaret dette Mærke." Med disse Ord rev den lange Negerprins sit Linned til Side og viste mig et dybt og skrækkeligt Ar, der gik fra Skulderen, ned over det venstre Bryst. Under det skrumpede Skind saa man tydeligt, at alt Kødet var revet bort lige til Benet.

„Dette Mærke er Tigerens," vedblev Fyren med dyb Alvor, „det er fra den Tid, vi jagede blandt Sivene paa Kysten."

„Hvor blev Dyret, som mente dig det saa godt?"

„John bar Tigeren hjem paa sin Ryg, dens Skind hænger i min Hytte. Da var der ingen, som pikkede John, de sang og dansede for ham og lagde Blomster uden for hans Dør. Ak ja! Det var en god Tid, men det er længe siden. Og Folkene sad paa Raad, da Johns Fader blev gammel, men de ældste og Krigerne sagde, at nu skulde John være deres Konge. De bar den gamle Høvding ned til Floden, tilstoppede Øren og Mund som Skik er i Tonambutko, og John tog hans Kølle og Sværd, og satte sig øverst blandt Raadet."

„Saa de gjorde dig virkelig til Konge, din stakkels Djævel!" udbrød jeg forbavset.

„John blev Konge," gentog Negeren med Værdighed, „og fjernt fra sendte Stammerne deres Skind og Malajsetti (Paradiskorn) til Tegn paa, at de vilde være Johns Venner. Da gik Jagten over Stepperne, og de vilde Dyr krøb sammen, naar de hørte min Muslingskal, og Folk sagde, at John var en god Konge og gav mig en Kvinde, den skønneste af Stammen, men den store Aand, gav John en lille Søn."

Efter disse Ord tav han nogle Øjeblikke, to store Taarer trillede ned over hans Kinder, men han fattede sig straks efter og vedblev: „Min lille Søn! — hvem vil fortælle ham om hans Fader, hvem vil lære ham at blive en Mand. John ser ham aldrig mere. En Dag kom de hvide i deres store Skib til Kysten for at handle med os. Vi solgte dem Skind og Elfenben og dansede om Natten og glædede os over de fremmede; de syntes at være gode. Masuk hed deres Anfører, han gav os Perler og Vaaben, men John fik et Spejl og en Klædning af deres Tøj. Om Aftenen, da de vilde forlade os igen, dansede vi og sang for dem og viste dem vore Lege. Masuk bød os Rom og stærke Drikke, og John drak som de andre. Det smagte godt, hvad de gav os. John sov og drømte, da han vaagnede, var han en Fange og bunden og indespærret paa de hvides Skib, og Masuk sejlede bort med ham, langt bort, Nætter og Dage over den store Sø, og de pryglede John, som aldrig havde gjort dem noget ondt. — Nu er stakkels John bleven Slave, og har haft mange Herrer siden; en købte ham, og en solgte ham. Naar Natten kommer, lister John sig herop, og stirrer ud paa Søen og tænker paa sine Brødre, sin Kvinde og sin lille Søn, som længes efter ham, men aldrig mere faar ham at se."

Saaledes endte John Djævel sin Historie.

Carit Etlar.

Denne Fortælling er skrevet 1849.

Næsehandleren.

(Ved J. Jenssen.)

Tre lystige Handelsrejsende sad i Værtshuset „Den hvide Ørn", drak rød Vin, og medens Regnen skyllede ned udenfor, fordrev de Tiden med at fortælle om deres Oplevelser.

Værten i „Den hvide Ørn" sad sammen med dem ved Bordet og hørte til, men selv om han kun troede en Tiendedel af, hvad der blev fortalt, saa var dette dog for meget.

Saa fortæller den ene, at han rejser i Menneskenæser for et Wienerhus, og at han allerede har gjort mangen smuk Forretning.

Værten slog en Latter op og spurgte: „Hvad bruger Deres Herre saa mange Næser til?"

„Jo, ser De," svarede den rejsende, „min Chef er Hofleverandør, og det vil være Dem bekendt, at Kejseren somme Tider uddeler Ordener, til andre Tider Næser, ganske efter vedkommendes Fortjenester."

„Ja," mente Værten, „men De vil da ikke bilde mig ind, at Folk er saa dumme at lade deres Næser skære af for et Par lumpne Groschen."

„Saa dumme er de ganske vist ikke, men hvad har det at sige, om man ligger i Graven med eller uden Næser, man lader dem først hente efter Døden. Og vi betaler godt."

Værten indsaa straks, at en død nok kunde undvære sin Næse. Han spurgte nu for Spøg:

„Haad kunde De nu, Hr. rejsende, f. Eks. give for min Næse?"

Wiener-Skælmen tog et Maal op af sin Lomme og maalte Værtens statelige Forbjærg efter Længden, Bredden og Højden.

„Saa sandt jeg lever!" udraabte han forbavset. „Jeg har nu set mange smukke Varer, men saadan en Næse har jeg dog aldrig truffet paa. Man begriber, at Storken har baaret Dem hertil over de ægyptiske Pyramider. Ved den hellige Mercurino! den kunde jo være Fader til et Dusin Næser, derfor er 300 Gylden mellem Brødre ikke for meget. Hr. Vært, gør Alvor deraf og sælg mig Deres glimrende Næse! Pengene betaler jeg straks, men Næsen henter jeg først, naar De er død."

Wieneren havde ikke behøvet at ofre saa megen Snak, da han først havde nævnt Summen. Værten havde mere end Hastværk for at faa Handelen afsluttet. Han tænkte nemlig, at saadan en Nar, der vil give en 300 Gylden for en Næse, saa død som en Sild, det finder man ikke alle Vegne. Man maa derfor smedde, mens Jærnet er varmt, og ryste Træet, mens Svedskerne hænger derpaa. Han tilbød yderligere at give 5 Flasker af sin bedste Vin i Lidkøb, naar Handelen var afsluttet.

Der blev nu slaaet til, de to andre rejsende — af hvilke den ene drog Verden igennem med Bukseknapper, den anden med Figenkaffe — var Vidner, og Wieneren lagde sin Tegnebog frem paa Bordet.

Dog førend han betalte ud, tog han et lille Apparat af Jærn frem og holdt det hen i Lysets Flamme. Da Værten nysgerrig spurgte, hvad det var, han havde for, sagde han, at det blot var en Formsag. Han havde faaet det Paalæg fra sit Hus, at han for at undgaa Forvekslinger og Stridigheder med Arvingerne — skulde paatrykke enhver købt Næse Firmastemplet, og derfor var det, at han nu glødede Jærnet med sin Chefs Navnetræk.

Da røg Værten op fra Stolen, som om han allerede havde Navnet i Kødet. Han vilde nu have lige saa lidt med Næsehandelen at gøre, som en Fisk med en Stegepande. Han slap ogsaa fri mod at stille de fem Flasker paa Bordet, og han drak nu med, saa længe der var en Draabe tilbage.

Den sorrigfulde.

Jeg sørger ikke, for min Fader er død,
den Sorrig er til at forvinde;
men mit linhvide Klæde det haver jeg tabt,
det kan jeg ret aldrig mere finde.

Jeg sørger ikke for det Guld, jeg har mist',
det skal ej mit Hjerte fortryde;
men min fagreste Lilje den haver jeg brudt,
og den kan ret aldrig mere fremskyde.

Jeg sørger ikke for min svigfulde Ven,
mit Saar det kan Tiden vel lukke;
men mit dyreste Smykke det brød jeg itu,
den Sorrig kan ingen Taare slukke.

Nu ved jeg ikke mit levende Raad,
det er ej i Verden tilbage;
give Gud, at jeg laa i den sorte Muld
med baade min Sorrig og min Klage.

Krist give mig af sin Naade fuldgod
sit lyshvide, skinnende Klæde,
ingen Sorrig i Verden kan være saa stor,
han kan den omvende til Glæde.

Krist give, jeg for hans Trone maa staa
med Sejerens Palme i Hænde,
at jeg Livsens Krone og Smykke maa faa,
saa faar jeg da Bod for min Elende.

Mads Hansen.

En Kunstnerinde.

(Med Billede.)

Det er en sydlandsk Kunstnerinde i sit Atelier, der er fremstillet paa omstaaende Billede. Hun er stærkt optaget af sit Arbejde, der mest synes at bestaa i at paamale Helgenfigurer naturlige Farver, forinden de opstilles paa deres Plads i Klostre og Kirker. Den unge Dame sidder paa sin høje Malerstol, med Pensler og Palet i Haanden, til alle Sider omgivet af Farvekrukker, Olieflasker, Modelredskaber osv. Foran sig har hun en Gruppe, forestillende Jomfru Marie med Jesusbarnet, den katolske Kirkes Yndlingsgruppe, og det er denne, som hun nøje mønstrer endnu en Gang, før hun fuldender Farvepaasætningen. Denne skal gengive de naturlige Farver i Legeme og Dragt, men samtidig være saa indtagende, straalende skøn for Øjet som muligt. Længst til højre ses en anden Figur, en Mand i Munkedragt, sagtens en ærværdig Helgen, som mulig skal pryde et Kloster, der bærer hans Navn. Selve Billedets Modsætning mellem den levende, arbejdende Kvindeskikkelse, og de stive, døde Figurer, er heldigt fremhævet i Kunstnerindens livfulde Bevægelser og optagne Minespil.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Hvad skal det sige?"

„Du skal vide, min unge Ven, at det er ikke enhver ordenlig Pige, der indlader sig med en Mand efter slige Affærer."

Det tog til at snurre i Ørerne paa den unge Mand. „Maa jeg spørge Dem, Bredal: Hvad rager mine Sager egenlig Dem?"

„Vel! Jeg skal holde min Næse fra dine Sager, jeg indrømmer, at de ikke vedkommer mig; men Annines Sager vedkommer mig, forstaar du det! Jeg var kommen her op i en god Mening, men da jeg nu mærker, at du sætter Næsen højt, saa skal du vide, hvad næppe nogen har sagt dig før: du har baaret dig ad som en Æsel mod Annine!"

„Jeg vil be' Dem . . ."

„Du har ødelagt hele hendes Liv, du har . . ."

„Det er ikke sandt, De siger! Jeg handlede ærlig og redelig mod Annine."

„Bendt Børgesen! Se mig ind i Øjnene og sig det en Gang til."

„Jeg havde sagt hende . ."

„Nej, gør som jeg siger!"

„Jeg havde sagt hende, at det blev ikke til noget med os to, og saa havde jeg vel Lov til . . ."

„Det er Usandhed! Du kastede hende en Aften et overilet Ord i Ansigtet, et Ord, som hun ikke havde fjerneste Grund til at opfatte som Alvor, især da hun maatte føle sig forvisset om, at du vilde gaa i dig selv igen, naar du fik tænkt en Smule over, hvor ugrundet og uforskammet din Ophidselse mod hende og hendes Moder var."

„Hun gik selv sin Vej fra mig."

„Det var ikke et løst Forhold mellem et Par Børn, der her var Tale om," vedblev Bredal uden at høre, hvad han indvendte, „det var et alvorligt Forhold, og den Slags Forhold løser man ikke igen, i hvert Fald kun efter alvorlige Hjertekampe og gensidig Overenskomst, den Slags Forhold vejres ikke hen med et i Overilelse henkastet Ord, som man dog ikke mener noget med."

„Det var hende selv, der gik."

„Men Sagen var, at du, inden du selv vidste af det, havde filtret dig saa dybt ind i Nættet med Tøjten her, at du ikke kunde komme løs igen."

„Jeg spørger Dem igen, om det rager Dem."

„Vel! Jeg skal som sagt holde min Næse fra dine Sager. Men jeg siger igen: Se mig i Øjnene, Bendt Børgesen, og kan du for Gud og din Samvittighed sige: „Det er Løgn, Bredal," saa skal jeg slaa mig for min Mund og lukke af som en Hund."

Bendt lod Haanden glide frem og tilbage over Bordkanten; det var, som han kunde mærke Stikket af de to graa Øjne, der gloede næsten lige ind ved hans Ansigt.

„Lad nu det være godt, Bredal . . ."

„Ja, „lad nu det være godt". Men tak du din Gud, at Annine fandt Vej til Adjunkt Bredals i Frederiksborg! Det kunde være, at du ellers havde faaet det Syn, hver Gang du kom til Alsingrød, at se en ung fjollet Pige gaa og vende Øjne paa Vejen."

„Aa—aa."

„Jeg vil kun sige dig saa meget — hvad ingen andre Mennesker aner — at der har været Tider, hvor vi har maattet sætte Vagt ved hendes Dør hver Nat; min Datter har ikke turdet ligge i Kammer sammen med hende."

Bendt saa op paa ham, men tog Øjnene til sig igen.

„Jeg kunde fortælle dig adskilligt, som du ikke saa let skulde ryste af dig, min unge Ven; men jeg vil føje dig — „lad nu det være godt"."

Han rejste sig, tog sin lodne Hue, der dirrede som et angest Dyr mellem hans Fingre.

„Den Slags St. Hans-Lege hævner sig, min Ven. Det kan være kildrende nok for Sanserne at lege med en saadan kælen Laptaske; men bag efter kommer Svien . . ."

Bendt rejste sig og skar Tænder.

„. . . men jeg skal som sagt ikke blande min Næse i denne Side af Sagen; jeg har kun villet sige dig — og det siger jeg dig endnu en Gang: Du har baaret dig ad som en Æsel, en Slyngel mod Annine, du har ved din Utroskab drevet hende til Selvmordets Rand og bragt Skam og Ulykke over hende for hele hendes Liv, det har du gjort. Men som sagt — „lad nu det være godt". Og lad saa Pigen nu have Fred herefter, for det kan jeg sige dig for sikkert og vist: aldrig i Verden bliver Annine din Kone."

Stormen blev op ad Dagen endnu voldsommere end om Morgenen. Det var en af disse rasende Foraarsstorme, der betegner Gennembrydningstidens Uro og Angest. Vinterens Aander, der har holdt sig skjulte i Krogene saa længe som muligt, luret i Skovene og under visne Skræpper i Digernes Skygger, mærker, at de maa bryde op, og med Hujen og vanvittige Spark flyr de af Lande.

Bendt gik og stavrede om i Udhusene, stoppede Halmviske i Murenes Huller, lukkede Døre og flyttede Redskaber fra Sted til Sted, men gjorde alt halvvejs i Taaget. En gammel Balje, som stod ham i Vejen uden for Stalddøren, fik et Spark, saa Staverne fløj til alle Sider.

Vist i en hel Time stod han i Baasen hos Stjern, med Albuen lænet over dens Ryg, halvt hængende paa dens Side. Hvert Øjeblik vendte Dyret Hovedet om imod ham: „Hø . . ø . . ø!" Men han hørte det ikke.

Han gik ind og tog sin Bøsse, men satte den straks fra sig igen, smed sig paa Bænken ved Bordenden og satte Armen under Hovedet.

Lille Lene Marie stod længe og saa paa ham og gik omsider hen og lagde sin Haand paa hans Knæ. „Det er dog farlig, saa det tyder derude."

Han strøg hende om Haaret: „Ja, det er et fælt Vejr."

Da Folkene om Aftenen var gaaede i Seng, satte han sig til at læse, men kunde ikke faa Mening skabt ud af det læste. Han skød Bogen til Side, tog fat igen, skød den atter fra sig, lagde sig tilbage mod Panelet og sad og saa paa Lysevægens krumme Kulkager.

Aa, hvad var dog alt dette? Annine . . . Tøjten . . . Nættet . . . Hvorfor havde han ikke kylet ham ud af Døren? Fjollet Pige . . . Vagt

ved Døren . . . Det er Opspind og Løgn! Hvorfor sagde jeg ham det ikke?

Men Tørvegraven . . .?

Kunde jeg da gøre ved, at hun blev tosset i Hovedet, da hun indlod sig med Troels? Desuden — har jeg ikke gjort, hvad jeg kunde, for at det hele kunde blive godt igen?

En ondskabsfuld Tanke forelagde ham det Spørgsmaal, om der dog ikke var en Smule Sandhed i det, Bredal havde sagt.

Nej, det var ikke Sandhed. Det hele var sat sammen med den snedige Kløgt, som de studerte Folk anvender, naar det gælder om at kuske Smaafolk. Aa, han hadede disse gloende graa Øjne. Hvorfor havde han ikke sat ham en knyttet Haand i Ansigtet? Hvad har han med mine og Annines Sager at gøre?

Det blev ham mere og mere klart, at det var ham, det var dem der nede i Frederiksborg, der gik og satte det hele i hende. Men kan hun undvære mig, saa kan jeg . . . brænde mig ogsaa undvære hende.

Alvorligt Forhold . . . Hjertekamp?

Kunde hun da ikke forstaa hans Brev? Kunde hun da ikke skønne, at han nu havde kæmpet?

Det bruste i hans Hoved, som om alt Blodet gik i kogende Hvirvler for Ørerne.

Og saa dette rædsomme Vejr! Han kunde mærke, hvor Sparrer og Bjælker gav sig i alle Sammenføjninger, det gamle ormstukne Loft gik op og ned ved Vindens Sugen og sendte det ene Drys af Ormemel ned efter det andet, Uroen svingede og skælvede, fra alle Kanter i Gaarden hylede det, Blade og Pinde og Sand slyngedes mod Ruderne, og Havet brølede som Millioner Tyre.

Han løftede Hovedet. Det forekom ham, at der igennem Stormen lød Skrig nord fra. Skulde det være en Stranding?

Hans ophidsede Indbildningsevne slap alt andet og formede et Billede af et sønderslaaet Skib med skrigende Kvinder og Børn, en ubestemt Trang til at komme ud i Kamp med Vejr og Hav drev ham ud i Mørket og fremskyndede hans Gang gennem den hylende Sandstorm.

Aandepustende naaede han ud til Klinten og stirrede ud. Nej, der var intet at se, kun Mulm og Mørke, gennemkrydset af matte hvidlige Striber, der kom og svandt.

Drøn paa Drøn suste gennem det sorte Øde, hvinende, hvæsende, brølende Lyd blandedes mellem hverandre til et øredøvende Brus, og Stenene langs Bredden raslede dumpt for hvert Bølgekast. Han stod et Øjeblik og forestillede sig, hvorledes Havets Mylr af levende Skabninger — Krebsdyr, Fiske, Sæler og Hvaler — rædselsslagne hvirvledes omkring i Bølgekoget. Aldrig havde han været ude i et saadant Vejr. Naa, for al den Kløvertang, der vilde blive kastet op i Nat! Det var dog ogsaa et forfærdeligt Vejr. Klinten formelig gungrede under hans Fødder, og Luften var opfyldt af fygende Skum, der piskede ham i Øjnene og afsatte et helt Saltlag paa Kinderne.

Han satte sig et Øjeblik paa Jorden og lod Vinden frit rive i Haar og Klæder. Kulden gjorde ham godt, og det var, som det bundløse Mørke forude og Havets store, sugende Drag for en Stund tog hans Tankers Uro.

Men paa en Gang væltede han sig om paa Siden, gemte Hænder og Ansigt i det vaade Græs og hulkede.

Et Frierbesøg.

Troels Troelsen, der straks efter hin ulykkelige Dag var flyttet tilbage i sin Tjeneste, og som nu atter tog sit Bæger saa tappert som nogen, sad en Søndag Eftermiddag paa Kanten af sin Seng og gjorde Udregninger.

„Lad mig se: jeg er 29 og hun er 51. Ni fra en, det ka' jeg ikke, saa laaner jeg en, som gælds for ti . . ."

Han sad og stirrede ud i et haabløst Vildrede af Tal, som, han mærkede, han aldrig kom igennem.

„Lige meget derom," sagde han og drog Mundvigen ned og rev sig i Skægstubbene, „jeg faar ellers aldrig mine Penge."

En lille korthalset Mand med Huen i Nakken traadte op paa Fodstenen uden for Døren og satte et Par forbavsede Øjne op.

„Saa band han, er han hjemme! G'dav, Troels! De sagde der inde, at du var borte."

„Saa—aa."

„Ja, det gjorde de, saa band han. G'dav, Troels!"

Efter at de en Stund havde snakket om Græsset ude paa Ornen, om Kul- og Tørvepriserne og meget andet, begyndte den lille at sno sine Ord i diplomatiske Vendinger, der løb den halve Verden rundt, men kredsede tættere og tættere sammen og til sidst løb fast ved en lille nybygget Gaard ude paa Marken.

„Det er, saa band han, en lille god Gaard, Troels! Jeg synes ikke, du skulde lade ham gaa fra dig."

„Har hun selv sendt dig her op?"

„Hæ, hæ, man vil jo ikke gerne . . hæ, hæ, hun gav mig en To-Mark; men jeg mener jo nok, du forskylder mig lidt bedre for det, hvis det nu er, at det gaar i Kraft."

„Den lille Mand gik sin Vej.

Troels barberede sig, hentede en Sjat Øl i en Underkop, dyppede Kammen i Øllet og satte Rundbuer i Tindingerne, hev i Enderne paa Halstørklædet og vrissede med Hovedet for at faa Klædet bundet saa stramt, som det hørte sig til for en velpudset Ungkarl i god, stiv Søndagsstil, tændte sin Pibe og tog Vejen ud mod den lille gode Gaard.

„Goddag," hilste han og spyttede i Krogen.

„Goddag, Troels!" genhilste Mariane glad-overrasket og rakte Armen usædvanlig langt frem. „Det er uventede fremmede. Jeg kunde dog aldrig vide, hvad det var for væn ung en, der kom henne paa Vejen."

„He, he!"

„Værs'god og sid ned!"

„Ja, Tak."

„Nej, sid dog op i Stuen! Du kan jo sidde op ved Bordenden."

„Tak, jeg kan lige saa godt sidde her."

Han saa forbavset paa hende og spyttede hvert Øjeblik. Aldrig havde han set Mariane snakke og røre sig med en saa ungdommelig Livlighed som i Dag, og aldrig havde han tænkt sig Muligheden af, at hendes flade Ansigt kunde skyde tyve Aars Alder af sig, saaledes som det i Dag havde gjort ved at blive indklædt i en Ramme af gloende røde Huebaand og nogle meget mærkelige Haarkrusninger ud over Panden.

„Det er nok dygtig beskidt at gaa?" tog hun Ordet, da han blev siddende tavs og spyttede.

„Ja, det er ikke saa lidt jokket."

Begge havde dermed udtømt sig og sukkede med et Slags sødkvalfuldt Haab om, at det . . . kom vel.

Hun skænkede ham en Snaps og tappede et Krus Øl. „Værs'god, Troels, drik en Gang! Du drikker da en Snaps igen?"

„Ja, sommetidens."

„Det er da ogsaa saa und'lig, naar et Mandfolk ikke drikker Brændevin."

„Skaal!"

Mariane hældede Hovedet og sagde Tak med vemodig Inderlighed.

„Vil du ikke stoppe Piben?" vedblev hun og tog en lille Trædaase ned fra Mælkehylden. „Vi har da en Pibe Tobak endnu fra Niels's Tid. „Værs'god, stop en Gang!"

„Ja, Tak!"

Hun gik sin Vej, men kom et Øjeblik efter tilbage med en ren, hvid Blaarlærredsdug, der saa ud, som den lige havde været under Mangletræet. Troels følte sig i højeste Maal smigret ved denne usædvanlige Ære med Dugen.

„Det er saamænd en af de Duge, jeg havde lagt hen til Annine."

„Naa."

„Aa, Gudheden!" sukkede hun.

Troels spyttede og tørrede sig om Næsen.

„Ja, ja, godt er det da, at en har noget i Kisten baade af det ene og det andet."

„Ja, det er godt at have noget af det Slags ogsaa."

Hun kom lidt efter ind med en kogt Høne og et Fad med saltet Flæsk og Medister.

„Vorherre ske Tak," vedblev hun med et gudhengivent Blik paa den fede Høne, „man har da ogsaa et og andet at sætte paa Bordet for et fremmed Menneske."

Med to flakte Æg, en Kovs med Smør og et røget, stærkt indhulet Faarelaar fuldstændiggjorde hun den overdaadige Opdækning, tog derefter en Brødkniv af Bordskuffen, sleb den omhyggelig paa Bordfoden, skar seks Skiver af en Sigtekage og lagde Kniven hen for Bordenden.

„Værs'god, sid op og tag en Bid Brød!"

Troels lagde Piben paa Bænken, flyttede sig et Stykke op og lod Fingeren glide et Par Gange frem og tilbage mellem Halstørklædet og Kværken.

„Nej, sid dog op ved Bordenden!"

„Tak, jeg sidder jo godt, som jeg sidder."

Hun maatte tage Kniven og lægge den hen for ham. „Værs'god!"

Under hele Maaltidet stod hun ved Bordet og snakkede. „Værs'god og spis!" indskød hun hvert Øjeblik, skønt Karlen egenlig ikke havde en saadan venlig Opfordring nødig.

Tyk og rød sad han og arbejdede med et stort Hønselaar i Haanden, dyppede Benet i Saltkarret for hver Mundfuld og sled i det, saa den seje Vinkel rettede sig ud og trak sig sammen igen, for hver Gang den var oppe ved Munden.

Fem Rundtenommer gled stille og lydløst ned, fulgt af tre Snapse, en passende Del af Hønen, en god Ende Medister, et Par Skiver Faarekød og tre halve Æg. De sidste tre tørre Genstande gjorde nogen Modstand, men ved en Række enige Tryk af Halsens kraftige Muskler lykkedes det fuldstændig at overvinde Modstanden, og den Smule gul Stivelse, der under Kampen pressede sig ind i Svælgets Kroge, blev med Lethed kørt ned af det halve Krus Godtøl, som sluttede Maaltidet.

„Nu siger jeg Tak for Mad."

„Ja, velbekomme dig, Troels" sagde hun med en ny vemodig Heldning med Hovedet.

Han fik atter tændt Piben og flyttede sig ned paa sin forrige Plads. Mariane satte sig paa Stolen mellem Kakkelovnen og Døren.

„Hvordan man-ad Annine hun har det?" spurgte han.

„Ja, hvordan har hun det? Hun er jo skørhoved."

„Ja." Han spyttede igen. „Det blev ikke til noget med det."

„Det var ka'ske godt det samme — for dig; for naar jeg skal sige, ligesom det er, og sige min Mening rigtig for Sandhed, saa havde hun blevet dig en haard en at trækkes med, og det var Synd, for du er saadan enfoldig og blu af dig."

Han rystede paa Hovedet. „Jeg har aldrig kunt med det onde; for det er, som du siger, jeg er saanne enfoldig og go' af mig, saanne."

„Ja, det er du; derfor saa fortjener du at faa en Kone, der vil blive god ved dig . . Værs'god, vil du ikke stoppe!"

„Tak! Det er bare, at hun trænger til at blive a' med noget." Han skruede Hovedet af Piben og hældte Svampedaasens Indhold ud paa Gulvet.

„Der er en, der styrer alting for Menneskenes Børn, Troels."

„Ja."

„Og naar vi bare holder os til ham, saa laver han det, som det skal være."

„Det værste er med de Penge," sagde Troels, som om han mente, at den, der styrer alting, dog havde været lidt uforsigtig med de 1500. „Det er jo saanne, enhver hiver jo efter at holde sammens paa sit."

„Det er saa rimlig, Troels; det siger jeg ikke noget for."

Der indtraadte et lille Ophold, der øjensynlig var meget hjertepinende for Mariane.

(Fortsættes.)

En Kunstnerinde.

Ridder og Røver.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Vel, det var lige saa fuldt som at vise mig Døren," sagde Lave Rød, der nu forlod Vennens Hus, steg til Hest og red bort. — „Jeg har drevet det temmelig vidt nu," sagde han til sig selv undervejs. „Jeg har mistet Gods og Brud, Moder og Ven. Jeg er temmelig løs og ledig, lader det til. Nu vel! En faar at finde sig deri, og herefter skal jeg kun eje, hvad jeg vinder ved mit Sværd. Hidtil har jeg ikke vundet stort ved det; jeg har oftest kun brugt det i andres Tjeneste, og derved spandt jeg ikke Silke. Nu kunde jeg slutte mig til Holstenerne igen, og der vilde ingen dadle mig derfor, formedelst at ingen har Ret til at bryde sig om mig. Jo, det har Jomfru Karen, og hun skal blive min med det gode eller med det onde. — Dog nej! Det maa være med det gode; thi kun hvis hun elsker mig endnu, skal det faa Lov at gælde. Hendes Broder behøver jeg ikke at vente stor Modstand af; thi han gaar helst af Vejen for dragne Sværd. — Mon jeg dog ikke gør ham Uret? — Nej, han løb jo sin Vej i Dag, da jeg kaldte ham fej og usel. — Men naar Karen Juul bliver min Hustru, hvad saa? Vil jeg saa sende hende ud med Tiggerposen? Nej, først maa jeg dog have en Rede, hvor min Due kan være i Skygge og Skjul."

Han red videre ad Vejen op ad mod sin Moders fordums Hjem. Da fløj der hen over ham en Skade paa den underlige bølgende Maade, der er denne Fugl ejendommelig, naar den spejder efter Bytte. Den dalede ved Vejsporet, vippede med Halen, snappede en vissen Kvist og fløj bort. Lave Rød saa paa Fuglens Færd, der ikke var noget for ham usædvanligt, men dog indgav ham en Tanke. „Du skal være min Mester," sagde han. „Du fletter din Rede af Tidsel og Torn, saa den baade er til Skjul og til Forsvar, og fra den flyver du ud og henter Bytte og samler til Bunke og er — ligesom jeg nu — i Krig med Alverden."

Der var intet mærkeligt i, at Lave Rød i den følgende Tid færdedes rastløst omkring; thi et uroligt Æventyr havde altid været hans Lyst. Hvad han færdedes efter, vidste ingen, uden for saa vidt at hans betroede Svend, Jakob Vium, som næsten altid fulgte ham, kunde se det med egne Øjne; men han forstod ikke altid, hvad han saa. Lave Rød besøgte sin Moder i Gudomkloster, og siden foretog han en Rejse til Ribe for om muligt at faa hendes Gerning omgjort. Det lykkedes ikke, thi dels optraadte han denne Gang med en Heftighed, der i høj Grad stødte Bisp Jakob, og dels kunde denne ikke forandre det skete. Heller ikke kunde han eftergive Godtgørelsen for Misgerningen i Aastrup, da det var en Sag, der angik Domkapitlet. Det blev dog sagt, at man under de nuværende Omstændigheder nok vilde give længere Henstand; men det var en Mildhed, som Lave Rød ikke engang vilde takke for.

V.

Ridderen var ingenlunde i godt Lune, da han efter at have modtaget denne Besked drog hjemad. Ellers plejede han ofte, naar han red alene med Jakob Vium, at indlade sig i Samtale med denne; men i Dag red han tvær og tavs, idet han paa en ubegribelig Maade snart lod Hesten trave rask ud og snart lod den gaa Fod for Fod. Det sidste var dog det hyppigste, og det lod altsaa til at Rejsen vilde tage Tid. Vejene var i de Tider usikre at færdes ad, men saadan et Par enlige bevæbnede Ryttere blev dog sjældent overfaldne, fordi Landevejsrøverne vidste af Erfaring, at der hos saadanne ofte vankede braadne Pander, men sjældent noget rigt Bytte. Paa Heden mellem Skads og Nebel blev dog vore rejsendes Vej spærret af en Flok væbnede Folk, der maaske blot for Spøg legede Røvere. Men i Dag forstod Lave Rød ingen Spøg: Hans Sværd for af Skeden som et Lyn, og han huggede rasende ind paa den levende Mur tværs over Vejen; Jakob fulgte sin Herres Eksempel, og i et Nu var de fire Gange saa talrige Modstandere dreven paa Flugt. Uden at se efter, hvor de blev af, stak Ridderen Sværdet ind og fortsatte Vejen langsomt og tankefuldt som før.

Det var langt over Middag, da de rejsende naaede Varde, og i disse Tider maatte det vist være et Særsyn at se en Ridder saaledes med bøjet Hoved og i Skridtgang ride op igennem Byen uden at tage ind noget Sted. Jakob Vium syntes heller ikke at være glad ved denne Tingenes Orden. Han plejede sædvanlig at tale temmelig frit til sin Herre; men naar denne var vranten, forstod han ogsaa at holde sig tilbage. Nu sad han og smaasang paa sin Hest. Denne havde han givet Navnet: Graamunk og havde om den lavet en Vise, der begyndte saaledes:

„Graamunk springer i Vand og Dynd
— Heden staar øde og bar —
Kommer han ej snart paa Græs, er det Synd.
— Den Hest og den Eng saa godt kunne sammen."

De var nu komne en Mils Vej norden for Varde, og Jakob, der var bleven ked af at synge, begyndte at snakke med Hesten: „Jeg fortryder, at vi ikke gjorde Holdt i Varde; fortryder du det ikke, Graamunk?"

Hesten snøftede.

„Ja, det tænkte jeg nok," sagde Jakob, „for du er sulten, Graamunk! Og det er jeg ogsaa."

Dyret snøftede igen.

„Ja, du er træt ogsaa, stakkels Graamunk!" sagde han og klappede den paa Halsen; men ved dette Kærtegn, som Hesten var vel bekendt med, rimmede den.

„Hvad for noget, Graamunk!" udbrød Jakob, som om han blev yderst forundret. „Du vil have, at jeg skal staa af og lade dig ride paa mig? Ja, var jeg ikke saa sulten, skulde jeg prøve paa det; men nu tror jeg knap, jeg kan bære mig selv, og du er tung, Graamunk! Du er tungest, naar du er sulten, det har jeg nok mærket."

Ridderen, der havde hørt hele Samtalen, trak paa Smilebaandet og sagde: „Giv dig tilfreds, Jakob, og se ogsaa, du kan stille Graamunk tilfreds. Her oppe ved Lyne Kirke er der et Herberg, der vil vi overnatte." Dermed gav han sin Hest af Sporerne, og en Times Tid efter var de ved det omtalte Sted.

Herberget var ikke at rose. At faa Græs til Hestene faldt ikke vanskeligt, men det faldt temmelig vanskeligt at finde noget spiseligt for Ridderen og hans Svend. Endelig tilvejebragtes noget Havrebrød og tørret Faarekød; dermed maatte de nøjes, og saa skulde man til at tænke paa Nattelejligheden. Konens eneste Gæsteseng saa ikke meget indbydende ud, og da den temmelig gnavne Vært kom til at sige, at der var frisk Hø i Laden, saa var Ridderen ikke i Tvivl om, hvor han vilde søge Hvile. Han og Jakob laa snart i det duftende Hø og sov af alle Kræfter, men med deres Værge ved Siden.

Ud ad Natten vækkedes Ridderen ved, at der førtes højrøstet Samtale uden for Ladegluggen. „Det er en daarlig Vej, denne her," sagde en. „Den hele Dag har vi ikke mødt saa meget som en Kræmmer, hvis Kramkiste eller Pengekat vi kunde gøre Bekendtskab med — intet, uden sultne Landsknægte færdes her! Nej, da lover jeg Vejen mellem de østre Byer."

„Det vidste vi jo i Forvejen, men det var dig, der vilde prøve denne Vej."

„Ja, jeg tænkte jo, vi kunde faa Lykken med os denne Gang, for Vejen maa da være befærdet af nogen."

„Ja, af hælbrede Pilgrimme og sultne Landsknægte, det har du jo selv set. Det kan ogsaa være, den somme Tider befærdes af kønne Piger. Husker du hende, du talte saa meget med, da vi var paa Sysselstinget i Varde?"

„Den lille, brunøjede Tøs! Ja, hende husker jeg nok."

„Kanske du ikke havde haft noget imod at møde hende igen."

„Nej, hvorfor skulde jeg ikke tilstaa det. Hun var saa fin og saa nydelig, og saa stod hun saa alvorlig og snakkede med mig: „Hvad hedder du?" spurgte jeg. — „Helene." — „Hvis Datter er du?" — „Jes Madsens!" — „Hvad er han?" — „Selvejerbonde i Orten!" — Nu skal jeg aldrig nægte, at saadan et Par Øjne kunde friste mig til at forlade Landevejen, lade mit gode Sværd smedde om til et Plovjærn, spænde min Hest for Ploven og dyrke min Jord som Selvejerbonde og saa imellem Stunder lade mig kæle for af Helene. Se derfor holdt jeg paa at tage denne Vej for at faa hende at se igen. Jo, pyt! Den lede Unge har løjet mig Ørene fulde. I Orten er der ingen Selvejerbonde, som hedder Jes Madsen, og i hele den usle By er der ingen Helene eller nogen anden Pige, der er halvt saa køn."

„Stakkels Esbern! Hvad agter du nu at gøre?"

„For det første vil jeg sove paa det til i Morgen." Dermed svang han sig ind ad Høgluggen, den anden fulgte ham, og de rodede sig frem i Høet for at finde et bekvemt Leje.

„Hallo!" raabte Esbern. „Her er en Menneskefod."

„Du skal se, det er Helenes!" lo den anden. „Hold godt fast, at hun ikke skal løbe fra dig igen!"

„Eller ride fra mig! For er det hende, saa har hun faaet Sporer paa. — Av for den slemme Syge! Hun sparker!"

„Hun vil kradse ogsaa," lød Jakob Viums Røst. „Du maa helst bestille din Ligkiste, inden du indlader dig mere med hende."

„Oho, min Ven! Det staar til at prøve, hvem

af os to, der først behøver en Ligkiste. Hvem er du ellers?“

„Somme kalder mig Mimring Trold, men mit rette Navn er Valby Ravn.“

„Stille!“ raabte den anden af de nyskomne. „Det pusler i Krogen, der er Mus i Laden.“

„Du skal se, vi finder Helene fra Orten her alligevel.“

„I kan maaske finde mere, end I søger,“ lød nu Ridder Laves Røst.

„Det tror jeg ogsaa, for tager jeg ikke fejl, saa var det Lave Rød, der gav det Kvæk fra sig.“

„Du gættede rigtig, hans Sværd er her ogsaa, men hvad er I for Folk, som kommer her og hindrer Folk i at sove.“

„Jeg er den vidtberømte Væbner Bo Høg, der er svoren fredløs ved Herredsting og Landsting, men ikke desmindre er jeg Kejser over alle Landeveje, Konge over alle Kvæghjorde og Enehersker i Bøndernes Forraadskamre. — Min Staldbroder er min Broder Esbern, der er halvt i alle mine Herligheder, men har det forud for mig, at han bliver holdt for Nar af alle kønne Piger.“

„Nej, ikke alle! Lave Rød har Eneret paa at blive holdt for Nar af Karen Juul.“

„Saa! Jeg vil raade Hr. Esbern og enhver ikke at nævne dette Navn i Forbindelse med kaad Skæmt.“

„Det hellige Æsel bevare os! Jeg skal aldrig gøre det mere, især om jeg nu maa faa Lov til at strække mine Lemmer til Hvile under dette Herbergs gæstfri Tag.“

Der blev ikke skiftet mange flere Ord. Samtlige tilstedeværende lagde sig til at sove; men næste Morgen havde Ridderen en lang Samtale med de to fredløse Væbnere, og derefter red de imod Nord i hinandens Selskab. Jakob havde paa en Maade faaet tre Herrer i Stedet for en.

Og Lave Rød havde mistet en Ven, men faaet to Stedet. Det var dog et Spørgsmaal, om det var et godt Bytte, at han havde bortstødt og fortørnet den kloge og ansete Herre til Øgelstrup og til Gengæld var bleven Ven med to fredløse, skønt adelbaarne Røvere. Det var et Spørgsmaal, som maatte synes nemt at besvare, naar man tænkte paa, at Ridder Palle var Karen Juuls Broder og faderlige Ven. Men Lave Rød opkastede ikke Spørgsmaalet; han fulgte blindt sine Indskydelser, og da disse for Øjeblikket pegede paa Fjendskab mod Kirken, mod Palle Juul og mod alt, hvad der vilde lægge Tømme paa hans Drift til Selvtægt, saa var det saare naturligt, at han kunde finde Forbundsfæller i de to unge Mænd, der ogsaa laa i aabenbar Krig med Samfundet. Saaledes hænder det ofte, at den, som i Grunden har Ret fra først af, hænger sig fast i denne Ret med en saadan Følgestrenghed, at han ender med at have soleklar Uret.

De to ny Venner fulgte Lave Rød til hans Hjem, hvor de slog sig til Ro for det første. Det var ikke at vente, at deres Selskab skulde have nogen gavnlig Indflydelse paa hans haarde og selvraadige Sind.

(Fortsættes.)

Fugle-Edderkoppen.

Edderkoppen er et af de Dyr, der umiddelbart indgyder Væmmelse og Afsky. Lige saa frygtet, som den er af de stakkels Skabninger, som den fanger i sit Garn og fortærer som Bytte, lige saa jaget er den selv, naar den viser sig i større og mægtigere Væseners Nærhed. Ingen holder af at leve Side om Side med den. Derfor søger den ogsaa til skjulte, halvmørke Smuthuller, hvor den lumsk, snu og giftig sidder og lurer paa sit Bytte.

De smaa Edderkopper, vi kender her til Lands, er dog forholdsvis uskyldige i Sammenligning med deres større Frænder i andre Lande. Til disse hører den saakaldte Fugle-Edderkop, der, som Navnet antyder, ikke nøjes med at fange Insekter, men endogsaa anfalder og dræber Smaafugle. Den har hjemme i Amerikas tropiske Egne, hvor den holder til i de tætte Skove og bygger i Træernes Revner og Hulninger, ved at spinde et tæt fast Væv

Fugle-Edderkoppen.

over Aabningen. Det yderst frastødende Dyr er ikke mindre end 7 Tommer langt, er rødlig-brun af Farve og bedækket med grove Haar. I sit Skjul sidder den paa Lur efter Smaafugle, t. Eks. Kolibrier, som der er en Mængde af i hine Skove. En bekendt Naturforsker, der en Dag sejlede en Tur ad Amazonfloden, opdagede da en af disse Edderkoppereder og ved Siden to døde Smaafugle, den ene laa under Edderkoppen, oversmurt med en væmmelig Vædske, medens den anden hang indfiltret i Dyrets Væv. Paa hosstaaende Billede ser vi, hvorledes Edderkoppen fuldstændig har overvældet en Kolibri og dræbt den, medens Magen skrigende kredser omkring.

Edderkoppen dræber sit Bytte ved Gift. Dens Giftredskaber er i alt væsenlig byggede som Slangernes. Kæbedelene danner en bevægelig Tang med hule Giftkroge, der ved en indvendig Kanal staar i Forbindelse med Kertler i Dyrets Forkrop, hvor Giftvædsken afsondres. Naar Dyret nu bider, sammentrykkes Kirtlerne ved et Muskelspil, og den giftige Vædske strømmer gennem Krogene ud i Saaret.

Fr. R.

Et Guds Redskab.

En Skibsdreng rømte fra en Bark, hvor han havde været hele Mandskabets Yndling, ligesom Kaptajnen ogsaa havde holdt meget af ham. En Ven af Kaptajnen fik at vide, hvor Drengen opholdt sig og ønskede at bringe ham tilbage til Skibet. Han gik til ham og spurgte, hvad der havde bevæget ham til at løbe bort. Men han fik intet Svar.

„Svar mig, Dreng, hvorfor løb du din Vej?“ Endnu intet Svar.

„Var Kosten maaske ikke god?“

„Jo.“

„Var Arbejdet for strengt?“

„Nej.“

„Holdt du ikke af Kaptajnen?“

„Jo.“

„Holder du da ikke af at være til Søs?“

„Jo.“

Først efter et endnu længere Forhør tilstod Drengen endelig rødmende, at de paa den sidste Tur havde været ude i en forfærdelig Storm, under hvilken Kaptajnen havde brugt forfærdelige Eder over for Folkene, og det var ham ikke muligt at være paa et Skib, hvis Kaptajn bandede.

Vennen gik derefter til Kaptajnen og sagde: „Var der egenlig noget ved den Dreng, der forleden løb fra dig?“

„Det var en særdeles dygtig Dreng, og det gør mig ondt, at jeg har mistet ham.“

„Saa—aa? Ved du, hvorfor han gik?“

„Nej, jeg gør ikke, men jeg vilde gerne have ham igen.“

„Drengen har efter lange Udflugter tilstaaet mig, at du har den Vane at bande, naar der paa en eller anden Maade gaar dig noget imod, og det kunde han ikke holde ud.“

„Det kan ligne ham,“ mumlede Kaptajnen, meget bevæget over det, han havde hørt. „En prægtig Gut er han! Gud hjælpe mig til aldrig mere at bande eller misbruge hans hellige Navn,“ sagde han og tørrede sig en Taare af Øjet.

Saaledes benytter Gud ofte svage Redskaber og tilsyneladende ubetydelige Omstændigheder i sin Tjeneste.

Jeg kan ikke se det!

Om en nylig afdød engelsk Præst Robert Hall fortælles, hvorledes han tugtede en Mand, der for timelig Fordels Skyld havde ændret sine religiøse Anskuelser. Hall havde en Dag i længere Tid uden noget Udbytte udtalt sig for ham om forskellige Trosspørgsmaal, men enhver Udtalelse blev stadig besvaret med et: „Det indser jeg ikke! Jeg kan ikke se det!“

Til sidst tog Hall et Stykke Papir op af Lommen og skrev paa det med smaa Bogstaver Ordet „Gud“.

„Kan du se det?“

„Ja.“

Derpaa lagde han et Guldstykke oven paa Ordet.

„Ser De det nu?“

„Nej.“

„Ja, saa vil jeg sige Dem Farvel, min Herre!“ sagde Præsten og fjernede sig, overladende ham til hans egne Tanker.

Mon ikke saaledes det lille Ord Gud hos altfor mange er skjult under Penge („Rigdoms Forførelse kvæler Ordet“, Matth. 13, 22)? Higen efter jordisk Fordel fortrænger Arbejdet for Guds Rige. Men de Mennesker, der kun retter deres Øjne paa, hvad der kan yde dem timelig Fordel, siger rigtignok fremdeles: „Jeg kan ikke se det!“

(Ved A. Th. J.)

En ejendommelig Redningsbaad.

Den ejendommelige Baad, som fremstilles for Læserne paa nedenstaaende Billede, er en ny Slags Redningsbaad, der er opfunden af den engelske Skibskonstruktør V. Chapman. For nogle Aar siden blev der i Bugten ved Mersey foretaget en Række Forsøg med denne Redningsbaad, efter at den var bleven forsynet med en Besætning fra det engelske Krigsskib, „Kaledonia“, og disse Forsøg fik et meget tilfredsstillende Udfald.

Baaden har faaet Navn af „Uvejrsfuglen“. Dens massive Skikkelse har nogen Lighed med en lille Hvalfisk uden Hoved og Hale. Den er støbt og sammensat af 2 aflange Stykker Jærn. Hele dens Længde er omtrent 26 Fod, Højden i Midten 10 Fod, og dens Vægt 3 Tons. Man træder ind i dens Indre

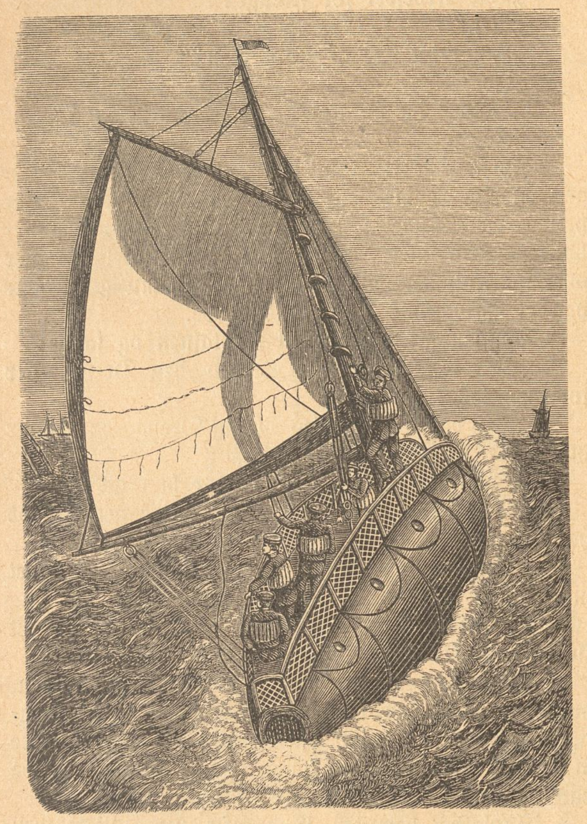

Chapmans Redningsbaad.

gennem to firkantede Aabninger midt i Baaden, og Lyset trænger ind i dens indre Rum gennem 10 smaa Aabninger. Langs med Baadens øverste, hvælvede Del er anbragt en Række Jærnstænger, omgivne af en Metaltraadsfletning, for at beskytte Besætningen mod at blive kastet over Bord. Baadens kegleformige Stykker er med bestemte Mellemrum omgivne af Ringe, fra hvilken Kæder hænger ned til Hjælp for de skibbrudne.

Opfinderen paastaar, at denne Baad kan trodse Havets mest oprørte Bølger, og de seneste Forsøg, som er gjorte med den, synes ogsaa at tale for, at denne Paastand ikke er overdreven.

Billedet viser et af de sidste Forsøg, som blev gjort med den i Nærheden af Liverpool i stærkt oprørt Sø, og det store Antal praktisk kyndige Mænd, som fulgte den lille, kraftige Baads Bevægelser, fandt Resultaterne meget tilfredsstillende. Den er indrettet til at kunne gaa baade med Sejl og med Damp og skal kunne rumme 50 Mennesker.

For Hus og Hjem.

Aprikoser. Den meget udbredte Anskuelse, at Aprikoser, ligesom Ferskener og Vinranker trives bedst paa en Væg, der vender mod Syd, er urigtig. Aprikostræet kræver vel Læ og Varme; men det er langt mere frugtbart som højstammet, lavstammet, i Buskform eller som frit Spalier, end naar det er anbragt op ad en Væg. En saadan maa i hvert Fald vende mod Øst, da Sydvæggen er for varm. Aprikosen skyder først af alle Frugttræer og kommer ogsaa først i Blomst. Men et Aprikosspalier paa en Sydvæg blomstrer rigelig ti Dage før et fritstaaende Træ og til en Tid, da det endnu især om Natten kan være meget koldt. Da nu Aprikostræerne er meget kuldskære, bringer de senest blomstrende som oftest rigeligere Frugt end Spaliertræerne. Da desuden Frugterne, indtil de har naaet en Nøds Størrelse, ikke kan taale overdreven Varme, falder ogsaa mange af dem paa Spalieret som Offer for de hede Solstraaler. Frugterne paa et Sydspalier er vel i Reglen større og modnes ogsaa noget tidligere, men de har langtfra den Saftfylde, Duft og kostelige Smag som Frugterne af fritstaaende Træer.

Æbler beholder i lang Tid deres fine Duft og Smag, naar de opbevares i Sand. Dette, som maa være frisk, ophedes paa Jærnplader eller i en Gryde, hvor det dog ikke maa ligge for tykt, og afkøles saa paa et meget tørt, luftigt Sted. I dette Sand lægges saa Æblerne, der naturligvis maa være aldeles fejlfri, lagvis saaledes, at den ene Frugt ikke berører den anden. Den Kasse, hvori man gemmer dem, maa derpaa lukkes forsvarligt, saa Luften saa vidt mulig hindres Adgang.

Fritidssyssel.

Et Forklæde med Smæk.

Man benytter hvidt eller farvet Lærred samt hvide Lidser. Hvem der forstaar at guimpe, kan udmærket selv lave Lidser til Broderi paa Forklædet; men naar Lidsen skal benyttes til dette Arbejde, maa man benytte en meget fin Guimpenaal og Rullegarn Nr. 100.

Selve Forklædet skæres saaledes, at det danner en Firkant, og langs alle fire Yderrande anbringes Broderiet, en lille Bord eller lignende. Naar man benytter Forklædet, hæftes en af Spidserne op, saadan at den danner Smækken.

Til Bælte bruger man et Silke- eller Fløjlsbaand, eller man lige frem laver et Bælte af samme Stof som Forklædet.

Har man Lyst til at udstyre Forklædet med en Blonde, maa den kun være ganske smal, men helst lidt stærk. Har man brugt en Guimpelidse til Broderi, maa man endelig ogsaa bruge en guimpet Knipling. Man kan jo yderst let omdanne en Lidse til en Knipling, blot ved at hækle en lille Takke til Lidsens Takker ved den ene Side og en glat Kant ved den anden.

Til Kniplingen bruger man Rullegarn Nr. 50.

Jutta J.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3
Du spiser gerne denne.
4 5
Og er du gift, har du slaaet denne.
4 5 7
Af denne meget du lære kan.
7 2 4
Det har hvert Dyr i vort Land.
4 6 5
Jeg rører ej ved Vandet.
4 5 6 7
Den findes sjældent nu paa Landet.
6 2 1 4
Jeg høres tit, hvor der er „Grin“.
1 2 3 4 5 6 7
I denne slagtes mange Svin.

A. J.

Bogstavgaade.

4 3 2 5 og 4 er
en Flod jeg vil Dem sige.
5 2 2 5 4 bær
som Navn saa mangen Pige.
1 2 3 4 5
Det hele lige saa.
1 2 5 hedder mange Drenge.
— Lad mig nu rigtig Løsning faa
inden alt for længe.

P. C. H.

Rebus.

han

b L T

J. J.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 24: Dagblad, Blad, Dag, lad, Bagdad, Bad, Lab, Gab.

Gaaden i Nr. 24: Kat, Ost, Katost.

Hvad „Husvennen“ vil bringe

Skønt vi atter staar foran den travle Aarstid, da Arbejdet ude og inde, i Mark, Have osv. daglig vil forøges, haaber „Husvennen“ dog efter Kvartalsskiftet at mødes med alle sine gamle Venner. Der er vel i de tilstundende Maaneder mindre Tid til Læsning end i de lange Vinteraftener, men dette er dog ingen Grund til at afsige en gammel og velkommen Søndagsgæst som „Husvennen“. Bladet er ikke større, end at de fleste kan overkomme at læse det om Søndagen eller i Ugens enkelte Fritimer, og hvem, der ikke formaar dette, kan lægge Bladet til Side, til Efteraaret atter melder sig. De vil da være i Besiddelse af en fuldstændig, sammenhængende Bog med Titelblad og Indholdsfortegnelse, som de vil have langt større Fornøjelse af end af nogle enkelte løsrevne Kvartaler, der intet Hele danner.

Det er derfor i enhver Holders Interesse snarest mulig efter Modtagelsen af dette Nr. at bestille „Husvennen“, saafremt det ikke allerede er sket. Ligesom tidligere ledsager vi denne Opfordring med en kort Oversigt over Bladets Indhold af større Fortællinger i de nærmeste Maaneder:

Carit Etlar: „Et Offer“, Fortælling.

M. Henckel: „Bispens Svend“, en længre spændende Fortælling fra Danmarks Middelalder, ledsaget af mange Billeder.

„Hexepigen fra Solskov“ en Fortælling fra Hexetroens og Hexeforfølgelsens Dage, der vil blive paabegyndt, saasnart Fortællingen „Ridder og Røver“ er sluttet.

C. A. Thyregod: Flere mindre og en større Fortælling: „Fogeddrabet paa Munkebjærg“, der indeholder spændende og livfulde Optrin fra Svenskekrigens Tid og vil blive forsynet med Billeder.

Bertel Elmgaard: „Krybskyttens Hustru“ og „Bondehøvdingen“ — den sidste en Fortælling fra Hoveritiden, omhandlende Kampen mellem Herremænd og Bønder.

Knud Skytte og **Evald Tang Kristensen:** Flere Fortællinger og kulturhistoriske Skildringer.

Portræter og Levnedsskildringer af fremragende Mænd.

Et større Billede af den tapre jydske Dragon Ankjærs Tvekamp med Major v. Reichenbach.

Billeder og Skildringer af Stanleys sidste Rejse m. m.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„**Husvennen**“ udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: John Djævel, Fortælling af Carit Etlar. Lille Per Fisker, med Billede. Næserne, ved J. Jenssen. Den sørgende, Digt af Mads Hansen. En Kunstnerinde, med Billede. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Ridder og Røver, Fortælling af C. A. Thyregod (forts.). En Fugle-Edderkop, med Billede. Et Guds Redskab. Jeg kan ikke se det, ved A. Th. J. En ejendommelig Redningsbaad, med Billede. For Hus og Hjem. Fritidssyssel. Hovedbrud. Hvad „Husvennen“ vil bringe!

Nr. 26. Søndag den 29. Marts. 1891.

Gamle Minder fra Ulfborg.

Ved Evald Tang Kristensen.

Sidste Foraar var jeg i den bekendte, for nogle Aar siden afdøde Bondemand Ole Kirks Gaard, Ebbensgaard i Ulfborg. Den ejes nu af Anders Kærgaard, hvis Kone jeg indtrængende opfordrede til at opskrive nogle af sine Minder og sende mig dem, en Opfordring hun ogsaa snart efterkom. Hun var en begavet Kvinde med mange Interesser. Kort Tid efter at hun havde sendt mig sine Optegnelser, fik jeg Brev om, at hun var død. Saaledes røver Døden hvert Aar en god Slump af mine Venner. Jeg meddeler her et Brudstykke af Optegnelserne, som nok vil kunne læses med Interesse.

*   *   *

Lidt østen for Knudhus ligger der en Høj, som kaldes Knudhøj, og Huset har Navn efter den. Den Høj har en Gang været ret anselig, men der er gravet meget i den, skønt den endnu ikke saa nær er gennemkastet. Der fortælles, at der er gemt en Skat i den, og nogle Karle vilde en Gang prøve paa at finde denne. De tog naturligvis stiltiende fat paa Arbejdet og vedblev at grave saa længe, indtil de kunde se Randen af en stor Kedel, men saa kom der pludselig en stor, sort, langbenet Høne flagrende op af Kedelen. Ved dette Syn begyndte en af Karlene at le, og straks forsvandt det hele, idet Højen lukkede sig igen.

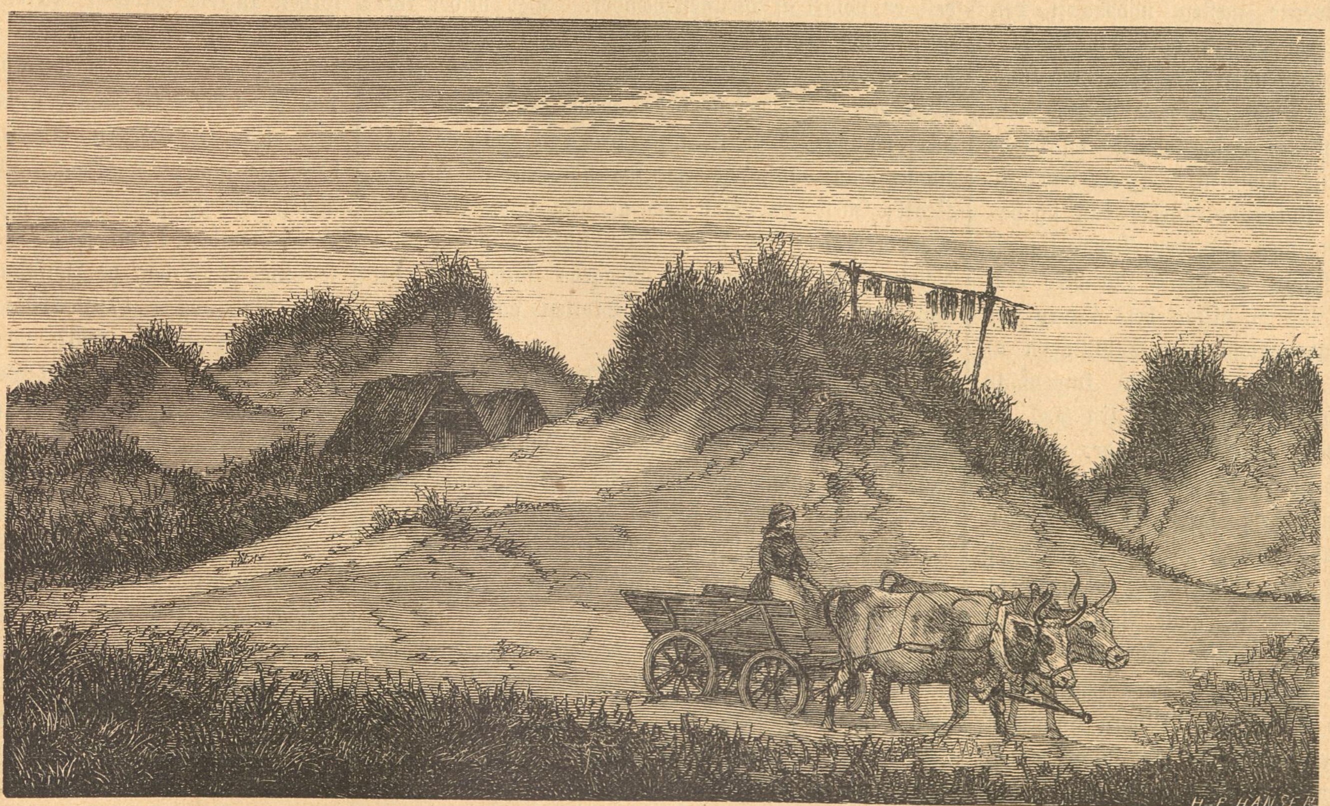

Mellem Klitterne. Tegning af C. Neumann.

En Gang gik en Dreng og vogtede Faar ved Siden af Højen. Da hørte han det banke der inde. Han var dog ikke saa ræd af sig, men raabte: „Børster i Lever, saa giv mig et Stykke Pølse!" Straks kom der farende op af Højen en Tintallerken med et Stykke Pølse til ham.

Siden er der flere Gange gravet i denne Høj, men uden at nogen kan blive ved ret længe, inden der bliver et eller andet i Vejen. Det er ikke længe siden, en fjorten Aars Dreng ogsaa vilde prøve det. Da han havde gravet en lille Tid, kunde han mærke, at Højen begyndte at løbe rundt. Det gik stærkere og stærkere, og til sidst maatte han holde sig ved Spaden for ikke at falde omkuld, mens han samtidig hørte en underlig Knitren i Luften rundt om sig. Drengen kom endelig ned af Højen og løb forskrækket og sveddryppende hjem til sin Moder, idet han lovede, at han ikke mere skulde prøve paa det Arbejde. Moderen har selv fortalt mig det, i god Tro til Drengens Sanddruhed.

Omtrent et Kvarters Gang derfra kommer man til Røverstuerne. I den største af disse Huller er der Plads til mange Hundrede Mennesker. De tre ligger i Nærheden af hinanden, den fjerde i nogen Afstand.

Paa venstre Haand fra Røverstuerne begynder et temmelig højt Bakkedrag, der bliver kaldt Røverstuebakken. Paa denne lange Bakke ligger flere Høje, der iblandt Galgehøj. Der er gravet i dem alle, og en Del af de Oldsager, der er fundne her, gemmes nu paa Nørre-Vosborg. Noget længre mod Øst ligger Tinghøj, som næsten er ødelagt, da Jorden der omkring er opdyrket. Den smukke Stensætning her blev af ukyndige og uskaansomme Hænder borttaget og kløvet, da Landevejen til Holstebro blev anlagt i Aarene 1856 og 57,

og paa samme Maade gik det med flere andre Oldtidsminder her paa Egnen. Jeg var den Gang Barn, og da tænkte jeg ikke over Sagen, men nu gør det mig ondt at høre en ældre Mand, som bor der oppe, fortælle om, hvordan det gik til. Beklageligt var det, at slet ingen var til Stede, der havde Interesse for vore gamle Minder.

Til højre fra Røverstuerne strækker der sig gennem Heden et langt, bredt, grønt Bælte eller en Stribe, der bliver kaldt Kongens Das, henimod en Bakke, der kaldes Kongens Bakke. Man fortæller, at her har staaet et Slag, og at en Konge har ligget i Lejr der med sine Folk en Juleaften. Det var Danske, der kæmpede mod Danske, men der er nu ingen, som ved noget bestemt derom. At der har fundet en Kamp Sted er utvivlsomt, og jeg har hørt flere sige, at de mange Udgravninger, der er paa flere Steder, vist en Gang har været brugte som Dækning for Folk. Naar man færdes alene paa disse Steder i den stille, ensomme Hede, da vaagner Mindet om gamle Dage, og man ligesom ser Skarer af Riddere og Svende færdes med stor Travlhed her. Nu er der øde, men Stedet har dog noget skønt og fredeligt ved sig, der virker velgørende paa Sindet. Hvor meget skønnere har det ikke været, medens Skoven stod her, men nu er der kun lidt Egepurl.

I gamle Dage har Landevejene fra Ringkøbing til Holstebro gaaet paa dette Strøg. Lidt yderligere ligger Gaarden Katborg, hvorved der af Gaardens forrige Ejer er anlagt en lille Fyr- og Granplantage. Syd for ligger Lystlund, og der viser man endnu Stedet, hvor Kapellet eller Klosteret har ligget. Længre nede i Heden er der et Sted, hvor der har været en hellig Kilde, og ikke langt derfra skal en stor Krigskarl være begravet.

Der oppe har nok været meget mere bebygget i gamle Dage end nu om Stunder. Der bliver altid fortalt, at Beboerne næsten uddøde i den sorte Pest. Man siger, at der døde 18 Snese i Ulfborg Sogn, men de femten Snese var fra Lystlund Gade. Her skal Beboerne være uddøde paa en Mand nær. Han var ogsaa daarlig og havde selv tømret sin Ligkiste sammen. Idet han nu mente, at ogsaa han skulde dø, slæbte han sig hen og lagde sig i Kisten, men ved den Bevægelse gik der Hul paa en Pestbyld, og hans Liv blev reddet. Efter Pestens Tid er altsaa hele Egnen der oppe bleven øde, og endnu ved Slutningen af forrige Aarhundrede bestod hele Byen kun af to Gaarde: Lystlundgaard og Katborg. En Del af Jorderne skal oprindelig have været gode, men saa mener man, at Skovene er afbrændte, og derefter er Sandflugten kommen og har paa fine Steder lagt et tykt Lag Sand over den gode Jord, hvad der ofte viser sig at være Tilfældet. Mange Steder er der nemlig Spor af gamle Agerfurer, og Folk, som arbejder der, træffer ofte paa Steder, hvor der er tydelige Spor af at have ligget Huse. Navnlig er Sporene kendelige i Ulfborg Plantage. De Folk, som graver Huller der, har fundet gamle Agre, som laa gemte under et tykt Lag Sand. Der er ogsaa fundet gamle Agre øst for Stjernehøj. Et Tegn paa en større Befolkning er ogsaa, at en stor Del af Engene mellem Holm og Svendsholm en Gang har været under Lystlund (eller Løslund, som det ogsaa skrives).

Sydvest for Lystlund ligger der en Del høje Sandklitter, og naar man efter nogen Besværlighed naar der igennem, kommer man til Gaarden Filsø. Vest derfor er en opdyrket Slette, hvor der ser helt venligt ud, men det har vel ogsaa i gammel Tid været en Sø. Ellers er Egnen øde og opfyldt af store Flyvesandsbakker. Naar man gaar videre, kommer man til Ulfborg Plantage, som ovenfor nævnedes. Den blev paabegyndt for 18 Aar siden og ser nu meget lovende ud. Det kan ordenlig gøre en helt glad i Sindet at se den smukke Plantning strække sig i Vejret i de triste og øde Omgivelser, og inde i Planteskolerne er man nærved helt at glemme, at man befinder sig i et særdeles ensomt Hedestrøg. Alting ser smilende ud, og Fuglene synes godt om at være der. At der ogsaa har været Skov i gamle Dage viser sig tydeligt nok ej alene i Tørvemoserne, hvor der ofte findes Rester af Træstammer, men ogsaa paa selve Heden længre mod Øst. Rundt omkring findes en Mængde af Egepurl, der paa fine Steder er saa tæt og sammenfiltret, at man ikke kan trænge der igennem, og som i Bunden er begroet med Konvaller, Kaprifolier, Sankt Hansurt og Bregner. Der vokser ogsaa Egepurl paa Galtbjærg, en høj Bakke syd for Lystlund. Her løfter Konvallen hvert Aar sine grønne Blade og sine hvide Blomster. Men naar en Aftenstund den kolde Vind farer hen over den øde og ubeskyttede Egn, løfter der sig som et Klagesuk fra de fine Blade, der kæmper haardt for Tilværelsen og i denne Blæst synes snart helt at maatte forgaa. Man kommer til at tænke paa Apostelens Ord, at Alskabningen sukker og er tilsammen i Smerte indtil nu. Paa dette Sted er der for nylig fundet en Plante, som ellers kun vokser paa et enkelt Sted i Danmark, nemlig Vaar-Kobjælde.

Den før nævnte Stjernehøj ligger sydvestligst i Plantagen. Det er en meget anselig opkastet Høj, og man kan se, at der har været kastet meget i den, men Udbyttet har kun været lille, da man vistnok kun har fundet en Stenøkse. Man har ment, at Højen dækkede over et Gravkammer, men ved at bore i Højen paa forskellige Steder har man dog ikke kunnet opdage noget, kun det, at den er opført af Menneskehænder. Der bliver fortalt, hvad der saa ofte fortælles om Højene, at der gemmes en Skat i den. En Gang vilde Mændene i Lystbækgaardene prøve paa at finde den og var godt i med Arbejdet, og de var komne saa vidt, at de saa Randen af en stor Kedel; men da blev en af dem var, at deres Gaarde stod i lys Lue. De styrtede da i fuldt Løb ned ad Højen, men opdagede snart, at det kun var Øjenforblendelse. Skatten var dog med det samme forsvunden.

Den øde Klitstrækning strækker sig omtrent paa et Fladerum af en Mil i Gennemsnit, og at færdes der inde en Graavejrsdag er snart noget af det tristeste, man kan tænke sig. De nøgne Klitter løfter sig dobbelt store i Taagen og synes at staa som truende Jætter omkring en. Det gør en saa underlig tung i Sindet, ja, man bliver næsten ræd for sig selv.

Midt inde i dette Øde er der en Slette, der kaldes Larses Lav. Her er en Karl fra Kærgaard begravet, der havde taget sig selv af Dage. Den Gang maatte en Selvmorder ikke begraves i indviet Jord. Min Svigermoder var en Gang der inde og plantede en Rose paa Graven, og jeg har en Gang siden set den staa i god Grøde. Min aldrig forglemte Barndomsven færdedes ofte der ude, da det tunge Sind havde lagt sig over ham, og vi føler jo saa ofte, at vor egen Sindsstemning finder sig bedst til Rette i en Natur, som den er i Samklang med.

Nord for Klitterne begynder Kærgaard og Damgaard Heder. Men i de sidste Aar er der af begge Gaarde, dog især af Kærgaard blevet opdyrket en hel Del Hede og Mose, og der er ogsaa blevet tilplantet noget. Igennem Kæret løber en lille Bæk, Støvlbæk, der har sit Udspring i Stenum Mose. Ved Bækken ligger en lille Gaard af samme Navn. Der findes i denne Strækning megen Mose og Kær, der i forrige Tider maa have været et bundløst Moras. Det var nok ikke saa sjældent den Gang, at et Kreatur gik helt under, for det var umuligt at redde, hvad der her var gaaet i Bløde. Nord for Bækken strækker sig mod Vest en hel Mængde Enge. Her hvor Bækken risler forbi og med Udsigt til de vidtstrakte Enge, er det skønt at staa en stille Sommeraften. For mig har det været saare skønt under Smaabølgernes melodiske Rislen forbi mig ogsaa at lade et helt Mylder af Minder drage forbi, venlige lyse og milde Barndomsminder. Barndomsaarene gled forbi min Tanke. De kom og gik i mit Minde lige saa blidt som Bækkens stille Vover, og jeg saa for mit indre Øje en Flok af glade legende Børn, hvoraf jeg var en af de gladeste. De tænkte ikke paa, at for nogle af dem skulde Stormen rejse sig allerede i de unge Aar. Men ved det sagte rislende Vand i den stille Aften, der atter og atter ligesom opfordrer Barneminderne til at komme og gaa, er der ingen Grund til at tænke paa de heftige Storme, hvad enten i Livet eller i Naturen.

Kærgaard bliver nu smukt opbygget og ligger snart som en lille Herregaard, baade hvad Bygninger og Kreaturhold angaar. Det har vist ogsaa før været en større Gaard, hvortil der en Gang har hørt en Vandmølle. For ikke ret længe siden har der været Spor af den. Men da maa Vandkraften have været stærkere, end den nu er. Paa en Bjælke i Kirken staar der udhugget, at Aar 15 . . er jordet A . . . Vognsen fra Kærgaard, hvilket da ogsaa tyder paa, at det da var en større Gaard, thi det var kun de bedre stillede, der blev jordede i selve Kirken. Ligeledes var der forhen lukkede Stole i Kirken til Kærgaard. Imidlertid var Gaarden i meget stærk Tilbagegang, og i forrige Aarhundrede siger man, at der kun var 7 grønne Agre til Gaarden, og Manden, som boede der, ejede til sidst kun en Ko. 1788 overtog Anders Kærgaard Gaarden. Han var født i Øster-Resgaard og fik den i Fæste fra Sønder-Vosborg. I September 1795 købte han Gaarden med Besætning af Schack de Hoffmann for en Købesum af 950 Rdl., og i 1799 købte han den Del af Sognets Konge-, Kirke-, Korn- og Kvægtiende, som hørte til Gaarden. Det var et Samlag, der havde købt Sønder-Vosborg til Udstykning, som han købte disse Tiender af. At han allerede ved Gaardens Tiltrædelse havde taget dygtig fat paa Jordernes Opdyrkning og senere fortsatte i samme Stil, er der ingen Tvivl om.

Gaarden afbrændte i Juli 1793, og Ilden opkom ved Brygning. Fra Grubekedlen greb Ilden fat i noget Lyng, der laa for nær ved, greb straks fat i Taget paa det den Gang lave Hus og forplantede sig med rivende Hurtighed. Konen var alene hjemme og blev en Del forbrændt ved at Taget skred ned over hende, hvad hun aldrig forvandt. Min Bedstefader har fortalt, at det lød saa sørgeligt at høre Stueuret slaa 12 inde i det brændende Hus. Nogle Dage før Gaarden brændte, indtraf den Mærkelighed, at Storkene flyttede deres Unger fra Reden ned paa en Høstak i Engen. Faa Aar efter indtraf et lignende Tilfælde. Storkene flyttede da deres Æg ned i en Risbusk nord for Gaarden, og Folkene, der lagde Mærke til det, blev bange for, at Gaarden atter skulde brænde. Dette skete dog ikke, men den Karl, der som før nævnt ligger begravet inde i Klitterne, tog sig selv

af Dage i Udhuset lige under Storkereden. Det lyder noget utroligt, men er dog alligevel sandt.

Min Mands Farfader fik altsaa Gaarden opbygget efter Branden, og skønt der ingenting var asfureret, blev han dog rigere efter Branden, end han før var. Folk omkring fra hele Egnen kom til Hjælp, og efterhaanden blev han helt velhavende. Han var ikke alene en dygtig, men ogsaa en gudfrygtig Mand, i hvis Hus der ikke taaltes nogen Banden eller anden letfærdig Tale. Da han blev gammel, byggede han et lille Sted nord for Gaarden, hvor han boede og afstod saa i Aaret 1828 Gaarden til sin Søn Jens Kærgaard, der var opfødt hos Fasteren i Øster-Nefsgaard. Han var ogsaa en alvorlig Mand, der opdrog sine Børn strengt, maaske vel meget under Tugt. Der var i mange Aar et hyggeligt Hjem, et af de rigtig gammeldags Bønderhjem, der mere og mere forsvinder, hvor der levedes et tarveligt, flittigt, arbejdsomt Liv.

Naar jeg nu i Vinter ser paa den gamle Gaard, der vel snart maa vige Pladsen for den ny, dukker Minderne op om Livet hos mine Svigerforældre, som det levedes under det lave Tag i de mange Aar. Naar jeg kan sige, som der staar i Sangen:

„Jeg mindes vel et Sted, gid jeg var der igen,
der Timerne saa sagtelig gled hen,
lig sølvklare Perler, der drages paa en Snor,“

da er det jo, fordi jeg kunde ønske at leve mit Barndoms- og Ungdomsliv om igen, som jeg levede det sammen med Søskendeflokken der nede, inden Sorgens mørke Skygger lagde sig over os, lig den kolde Havtaage, der ofte følger efter den solklare Vaardag. Ja, jeg maa nok sande og sige:

„Der rinder Sorg, rinder Harm af Roser røde.“

Dugdraaben.

Naar man en solklar Morgen foretager en Vandring gennem Skoven eller hen over Marken, ser man i Græsset Tusinder af funklende Diamanter, skiftende som Regnbuen i gult, rødt og blaat. Betragter man dem nærmere, opdager man, at det er Dugdraaber, som er drysfede paa hvert eneste Græsstraa og glimrer i Sollyset.

Der findes en Slags Blade, som er laadne paa Undersiden ligesom Fløjl — og Dugdraaberne sidder aldeles løse paa dem uden at væde dem.

Og naar man uforsigtig afplukker et af disse dugfyldte Blade, falder Draaben saa hurtigt, at man end ikke kan se, hvor den bliver af.

Mangen Gang har jeg taget dette naturlige Bæger, ført det forsigtigt til mine Læber og drukket Duggen. Og det synes mig, at der ikke findes nogen Drik i Verden, der smager saa lifligt som denne.

Leo Tolstoy.

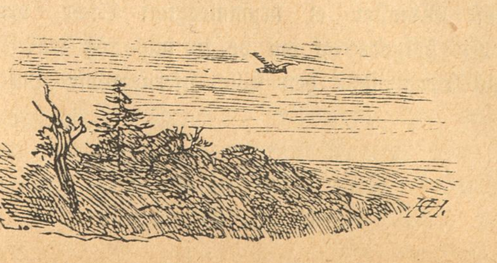

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

„Den-ad,“ kom det endelig henne fra Bænken, „du er jo da ikke saa meget til Aarene selv.“

„He, he, man er jo i den Alder, da . . . Saa!“ Hun standsede, saa ærgerlig mod Døren og gik hen og flyttede Ølkanden ned paa Enden af Bordet.

Lille-Svend traadte ind og rejste sit skæve Hoved. „G'dav, Troels! Naa, saa du er kommen lidt af By i Dag?“

„Ja, man maa jo lidt ud saanne om Søndagen.“

Den lille Mand gik op og tog Ølkruset, der stod et Stykke fra Kanden, satte det for Munden og skævede op efter Bordenden, hvor et gult Ben stak til Vejrs mellem Fadene.

„Ølkanden hun staar ellers der!“ sagde Mariane.

„Ovsa, det saa jeg ikke. Ah, det er en Drik Øl, den!“ Han tog sig endnu en Slurk og vedblev, alt mens han drak, at se op efter Bordenden. „Ah . . h! Ja, Mariane hun forstaar at lave en Bryg til.“

Konen gik op og samlede sammen paa Fadene og saa alt andet end taknemmelig ud.

„Jeg synes, at Øget hun staar og skronner saa meget,“ sagde hun.

„Ja, jeg skal ogsaa ud og vande og fodre . . hæ, hæ, det har, saa band han, væt en go' Høne, den! Det er den gule med Toppen?“

Mariane svarede ikke.

Lille-Svend satte sig paa Bænken og indlod sig paa en udførligere Samtale med Troels, hele Tiden med Øjnene ved Hønen.

„Har du givet Svinene?“ spurgte Konen.

„Næ, jeg fik ikke givet dem, jeg sidder lige og skal ud og give Svinene . . . Næ, hvad det angaar, Troels, med Plagen, saa er der ikke noget, der hedder Fejler der.“

Mariane rystede paa Hovedet; men der var ikke noget at stille op med Mennesket. Gnaven og tvær smurte hun et halvt Rundstykke, brækkede med Fingrene Gumpen af Hønen og skød Maden ned uden at sige et Ord.

„Tak, Tak, Mariane! Ja, det kunde, ikke være saa galt at faa en Bid Brød og en . . og en . . hæ, det er noget nydeligt Sul, det Hønsesul.“

Hun skænkede en Snaps. „Se saa, du kan faa syslet og gjort ved!“

„Tak, Tak! Ja, det skal, saa band han, snart være gjort.“

Endelig da han var færdig med at spise og havde slikket Fingrene og drukket endnu en Gang af Kruset, drysfede han af — med den Forsikring til Troels, at Mariane hun var den første Kone paa denne Side Fredsborg til at lave alting, hvad man skulde have at leve af.

Mariane satte sig igen paa Stolen og sukkede. „Man er jo i den Alder, da man hverken ved ud eller ind med, hvordan man skal.“ Hun rettede paa den røde Hagedusk og følte, om Haarets tynde Kædegangslinjer laa paa deres rigtige Plads.

„For Alderens Skyld var der vel ikke noget at sige.“

„He, he!“ Hun smilede undselig. „Der er jo det gode ved det, at man ingen Udgifter faar mere til Vugge og saadan noget.“

„Naa, ja, det er noget, man ikke kender saa nøje til.“

„Dog, dog! Jeg fuldte 54 her til Paaske.“

„Er du saa gammel?“

„Ja, jeg er saamænd. Men jeg er jo ellers saa rask til alting endnu, og man synes jo ogsaa, at man ikke er . . he, he . . rent ude af Ungdommen endnu.“

„Næ . . æ.“ Han skrævede ud med Knæene bukkede sig frem og pudsede Næsen. „Hvordan — har Svinene taget noget paa?“

„Aa, det er de to nydeligste Grise, man kan se for sine Øjne. Vi kan godt gaa ud og se paa dem.“

Troels var ikke rigtig fornøjet med den ene af dem; men han sagde straks til sig selv, at for den Tings Skyld skulde der ikke være noget i Vejen fra hans Side.

Efter at de havde taget Plagen og et Par nyfødte Lam i Øjesyn, førte Mariane ham op i Overstestuen, hvor hun fremviste en Bunke tykke Vikker og et stort Stykke hjemmegjort Lærred, der vilde være mageløs godt og forsant til Skjorter til et Mandfolk.

„Ja,“ sagde Troels og følte paa Lærredet, „vi kan jo . . deles om det.“

Da de atter kom ind, viste Mariane den Flothed at byde ham en Skaal Kaffe og en Toskillings-Smørkage.

„Nu skal du sidde op ved Bordenden!“

„Ja, nu synes man jo nok, at man kan, for nu synes man, at det er, ligesom at det hører sig til — — he, he!“

Lille-Svend gik forbi Vinduerne og arbejdede med Næseborene.

„Se saa igen!“ udbrød Mariane.

Jo rigtig — kom han drysfende ind.

„Hæ . . æ, man gaar og bliver saa tøste der ude.“

Naturligvis maatte Mariane op med en Spølkum Kaffe til ham ogsaa; men hun var for Resten nu i et straalende Lune, lo og snakkede som en ung Tøs.

Da Troels var gaaet, og hun var bleven ene, slog hun sine Hænder sammen og saa op: „Nej, dog, dog, dog, jeg skal givt's!“ Hun gik hen til Spejlet, rettede ved de røde Baand og saa sig til sidst selv i Øjnene: „Mariane dog! Hiiiiii!“

Annine var groet fuldstændig fast i Bredals Hus, hvor hun nu gjorde fuld Nytte ved Væven og Rokken for sit Ophold. Penge til Klæder og andre Fornødenheder havde hun selv, da Troels maatte svare hende 30 Daler i aarlig Rente af hendes Fædrenearv.

Endnu havde hendes Aasyn Kulsvierracens brunlige Lød; men denne havde i Aarenes Løb faaet et finere, renere Skær, der ligesom frigjorde Liniernes Skønhed og lod de mørke Øjne virke med stærkere Varme. Bredal, der havde megen Sans for ædle plastiske Former, beundrede ofte lønlig den ranke Pigeskikkelse med det fine, skønne Broncehoved.

Ved det daglige Samliv med den pæne Moder

og Datter og ved at høre paa Samtalerne, naar der var fremmede, var der lidt efter lidt vaagnet en Trang hos hende til at vove sig mere frem, og hendes gode naturlige Forstand, hendes Øjnes Evne til at være med over alt og hendes fine Tilegnelsessans gjorde, at hun voksede aandelig Dag for Dag, samtidig med at hendes Væremaade blev friere, præget af en egen værdig og dog naturlig Ynde.

Det var en lun Juliaften 1834, Bredals Fødselsdag. Den ret rummelige Have, der paa de tre Sider var omgiven af et højt Plankeværk, havde et helt festligt Udseende, smaa farvede Papirs-Lamper hang i Træerne og gød deres dæmpede røde, gule og blaa Lysstrømme ud i Natten, medens en høj Astral-Lampe af mælkefarvet Glas stod paa Bordet i Lysthuset og kastede sit Lys ud over en dampende Terrin med en Kreds af Glas samt over en Gruppe glade Mænd, der iblandt den barhovede og svedende Bredal og en høj, smuk Olding i en lidt afstikkende Paaklædning.

Rundt om i Gangene vrimlede det af Gæster, der to og to vandrede sammen og af og til standsede for at lytte efter Sangen og Talerne, som lød ud fra Lysthuset.

Jens Ludvig, der nu var juridisk Kandidat, havde som sædvanlig slaaet sig sammen med Annine og gik og talte med hende om „den vidunderlig dejlige Aften". Paa en Gang standsede han:

„Det er Grossereren."

„. . . Og vi vil haabe," lød det nede fra Lysthuset, „at den 15. Maj skal blive en herlig Mindedag i Danmarks Historie. Gid Valgene maa falde saaledes ud, at Stænderne kan blive, hvad vor gamle elskede Konge har ønsket: et Folkeraad, der kan fremme hans kære, trofaste Folks Tarv og derved tillige knytte de Baand desto fastere, som forener Kongehuset med Folket, saa og bidrage til Almenaandens Oplivelse!"

„Det vil jeg være med at drikke paa," sagde Bredal, der i den sidste Tid var bleven Frihedsmand igen.

Tre kraftige Hurraer rungede ud fra Løvhytten, hvorefter nogle Vers af Poul Møllers „Glæde over Danmark" blev sungne af alle, medens Bredal klimprede paa sin Guitar.

„Ja, vor danske Jord er sommerfrodig;
der er Kræfter ved det danske Brød."

lød det i kraftigt Kor ud i den stille Sommernat.

„Det er farligt med de Stænder," sagde Annine. „Hvor man kommer, saa er det Stænderne og Stænderne."

„Ja, men er det ikke glædeligt? Det er en ny Tid, der er i Frembrud. Selv vor hæderlige, men endnu saa forkuede Bondestand begynder at gnide Øjnene og spørge: Hvad er dette?"

Et nyforlovet Par, Mille og den unge Adjunkt Brammer, gik frem og tilbage i Nøddegangen og havde næsten ikke Mundene fra hinanden.

Bredal, der havde sit Instrument hængende i et blaat Silkebaand over Skulderen, rejste sig og talte med Mund, Øjne og Hænder for den smukke, smilende Olding, som sad ved hans Side: „. . . Camenernes Yndling, lige uforlignelig i Thalias og Melpomenes Kunst, vel ikke Musasøn i almindelig Forstand, men ragende højt op over os andre dødelige — hvorfor? Fordi han har set, hvad vi ikke har set og aldrig faar at se: Apollo, Solguden med de fagre Lokker" osv.

Bredals Fødselsdag.

Alle sprang op, raabte Hurra og rakte Glassene hen mod den gamle Mand.

„Tak, Tak, Tak, kære Venner!" sagde han med en dybt klingende, skøn Røst, der endnu rungede kraftig, skønt han var nær op mod de syvti. „Desværre er Camenernes Yndling snart til Rotterne," tilføjede han og rystede paa Hovedet.

„Nej, nej!" lød det rundt om ham. „Frydendahl leve! Han skal leve! Hur . . ra . . a!"

„Og saa maa vi have en Sang igen," foreslog Bredal, der blev staaende og lagde Guitaren til rette i Haanden.

„Lad os faa din Liv-Arie „Oldtidens Berømmelse!" bad den gamle Skuespiller.

„Vel! Hm, hm!" Og nu istemte han Todes gamle Vise, idet han satte Nakken tilbage og slog Strængene med en sand Henrykkelse:

„Oldtiden havde en god Skik . . ."

„Hvor Bredal dog er glad i Aften!" sagde Annine.

„Aa, han er en prægtig Mand, saa frisk og naturlig."

Annine holdt dog mere af Madamen.

„Hun er ogsaa en mageløs Kone, det er to mageløse Mennesker."

De var enige om, at de holdt af disse to Mennesker, som om de var deres kødelige Forældre.

„Og jeg tror ogsaa, de holder af os to, som om vi var deres kødelige Børn," mente Jens Ludvig.

„Ja, det gør de."

„Hvor det dog er forunderligt, at vi to, der har leget saa mange Gange sammen som smaa, skulde ligesom blive Børn sammen i dette Hus!"

„Ja, saadan kan det gaa."

„Annine, er du ked af, at det er gaaet saadan?"

„Jeg? Hvor kan du dog tro det?"

„Jeg ved ikke; somme Tider synes jeg, det er, ligesom du helst vilde være fri for mit Selskab."

„Hvad er dog det for noget? Der er jo ingen, jeg hellere vil snakke med; men . . . (hun holdt inde lidt) man er jo ikke altid lige oplagt til at snakke."

De kom forbi Lysthuset, hvor Bredals klangfulde Røst i det samme lød:

„Item var det og Oldtidens Skik:
Konen til Takke tog med Manden;
han ikke efter Friller gik,
hun lod ham have Ro i Panden;
Konen nu kælent Triller slaar,
Manden saa lønlig paa Dumpejagt gaar.
Vel vore Glutter, om det gik
efter hin gamle gode Skik!

De drejede af, medens hele Flokken gentog:

„Vel vore Glutter, om det gik
efter hin gamle gode Skik!"

Lyset fra en rød og en blaa Lygte mødtes over et Bed fuldt udsprungne hvide Roser og gav disse Blomster et drømmeagtigt Skær, den fine Duft bølgede op om de to unge og trak i usynlige Drag ud i den stille, stjerneoplyste Luft.

(Fortsættes.)

En kobenhavnsk Bogauktion.

Auktioner i Hovedstaden har deres faste Publikum — og i Særdeleshed Bogauktioner. Naar en eller anden Bogelsker dør, udsendes Fortegnelse — som oftest et helt Værk — over hans efterladte Skatte af Skønliteratur og Videnskab, Bogvenner og nysgerrige skynder sig at gennemblade Fortegnelsen og giver Møde paa Auktionen, der stundom kan strække sig over det meste af en Uge.

En københavnsk Bogauktion.

Vort Billede fremstiller en saadan Bogauktion. I den øverste Ende af Salen troner Auktionsholderen med sin Hammer, Skriveren, der noterer Køberne, og Budene, der henter Bøgerne frem fra de bagved opstillede Hylder. Det forsamlede Publikum langs Bordet er saare blandet, unge Studenter byder omkap med ældre graaskæggede Herrer, Folk, der kun tænker paa at købe en eller anden Bog billigt, overbydes af Antikvarer og Bogelskere, der ikke spørger om, hvad en Bog koster, naar de savner den i deres Samling. Dog mere broget end Publikum er Varerne, der falbydes, det er Bøger, hentede fra Øst og Vest, fra gamle og moderne Sprog, Bøger, der er glemte, og Bøger, der nyder Tidens Ny, det er bindstærke Værker og smaa Pjeser, alle Videnskabsgrene er repræsenterede, alle Digtekunstens Former lige ned til Gadeviserne.

Ved Bogauktioner i Udlandet, særlig i London og Paris, betales ofte fabelagtigt høje Bogpriser for gamle og sjældne Udgaver af berømte Forfattere, ja stundom kan et kunstnerisk Bogbind, udført af en gammel Mester i Bogbinderfaget, bringe en Bogs Pris utrolig højt i Vejret. De store Kulturlande besidder jo ikke blot et større Marked end vi Danske, men ogsaa en langt ældre og rigere Literatur, der har efterladt Sjældenheder af en Ælde og i en Indfatning, som vi slet ikke kender herhjemme. Alligevel kan Priserne paa Bogauktioner i København ret jævnlig naa en antagelig Højde, især naar to eller flere Bogelskere, Antikvarhandlere eller Kommissionærer for offenlige Bibliotheker kommer til at byde om Kap om en sjælden gammel Bog. Samler-Lidenskaben kommer da i Bevægelse, der falder Bud paa Bud, og undertiden kan det hænde, at Kappestriden fortsættes fra Bog til Bog. I Dystens Varme sker det da stundom, at en mindre erfaren Køber løber sig en Staver i Livet og byder en Sum, langt over hvad vedkommende Bog kan købes for i nærmeste Boglade.

De faste Kunder er næsten stadig de samme: Antikvarhandlerne og de — desværre alt for faa — Bogelskere og Bogkøbere, som vor Hovedstad rummer.

Ridder og Røver.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Det er fortalt, at Lave Rød og hans Moder i Fællesskab havde ejet Gaarden Ølgryde; men efter at Tvis Kloster var kommen til at eje Fru Elses Part, vilde hendes Søn helst ud af Fællesskabet, og han gav let sit Samtykke til et Mageskæg, hvorved Munkene kom i Besiddelse af hele Herresædet, som fra nu af blev en Bondegaard.

Egnen syd for Ølgryde udmærker sig ved sine storskaarne Former, ibet langstrakte Dale skifter med vældigt svulmende Bakkestrøg, der i deres mørke Storhed gør et ejendommeligt vildt Indtryk paa Sindet. Det er en fattig og øde Egn, tilgroet med Lyng, eller med fattige Levninger af Oldtidens Skove, som Stormen og Menneskehænder har kappedes om at ødelægge, saa at der nu kun er sørgelige og vidtspredte Levninger tilbage. En af disse Smaaskove har efterladt sig Levningen: Vindkrat, og her laa i tidligere Dage en befæstet Kongsgaard, der hed Vindris. Maaske har den aldrig haft ret megen Betydning, imidlertid hørte den til det Gods, som Marsken Ludvig Albertsen i Christoffer den Andens Tid vidste at tilrive sig som Pant eller som Ejendom. Efter Marskens Død blev Borgen ødelagt i en af den Tids mange Smaafejder, og Marskens Arvinger overdrog Tomten og dens Tilliggende til Tvis Kloster mod andet Gods. Hvor nu Krattet er, var den Gang en anselig Egeskov, Borgen laa i dennes sydlige Hjørne; der strømmede en Bæk forbi, og hinsides denne laa en Avlsgaard med sin Agermark. Men vilde Naturkræfter havde hjemsøgt Stedet. Sandflugten hærgede Agrene og standsede Bækkens Løb og optaarnede sine Klithøje i og omkring Ladegaarden, indtil den ved hint fjendtlige Overfald blev nedbrændt for ikke mere at blive opbygget. Nu var kun tilbage den forhuggede og forkrøblede Skov, nogle sandføgne Agre og et Par Smaadamme foran de sunkne Volde, der omsluttede det halvt nedstyrtede Borgtaarn. Klosterbrødrene syntes, de gjorde en god Handel, da de for denne værdiløse Ejendom tilbyttede sig Lave Røds Part i Ølgryde.

Men Lave og hans to Venner tog Bolig i Vindris. Inden for de snævre Volde var der ikke Plads til andre Bygninger end det enkelte Taarn, der havde været opført af Al og Kampesten, og hvis øverste Del var nedfalden. Men den tilbagestaaende Del blev ryddet og udbedret og derpaa overdækket med et Straatag; Voldene blev istandsatte og yderligere skærmede med et Pæleværk. Her var altsaa igen en lille fast Plads, hvis Bolig var rummeligere, end den saa ud til, thi ved at rydde op i Taarnet, opdagede de tre Herrer — eller maaske vidste de deraf at sige før — Indgangen til en rummelig Kælder, der strakte sig ind under Skoven og havde en lønlig Opgang i dennes tætteste Tykning. Det var et godt Røverskjul, man her havde faaet sig, og de to fredløse Væbnere var ligefrem Røvere, medens Ridderen ved den Krig, han agtede at føre mod Kirken, kom til at staa dem temmelig nær i Tankesæt og Idrætter. Det vilde i alt Fald næppe blive Væbnernes Skyld, om Ridderen ikke i et og alt blev deres Staldbroder, saa meget mere, som han jo havde foresat sig kun at eje, hvad han vandt med sit Sværd.

VI.

Den paafølgende Juleaften var det Maaneskin med graaskyet Himmel og rask Blæst fra Nord. Husfruen paa Ogelstrup laa syg; men Palle Juul og hans Søster plejede ikke nogen Juleaften at forsømme Midnatsmessen i Raasted Kirke, og det gjorde de heller ikke den Gang. Ridder Palle mente sig at være i Fred med alle, og derfor satte han ikke stor Pris paa væbnet Følge. Han og hans Søster red ene to det lille Stykke Vej op til Kirken. Denne var festlig oplyst og hele Gudstjenesten havde saa skønt og højtideligt et Præg, som den kunde have i en katolsk Landsbykirke, hvor der som her var en værdig Præst, der nød velfortjent Kærlighed og Agtelse hos sine Sognefolk. Under slige Omstændigheder fandt den Tids Mennesker intet stødende i Helgenkrønikerne og i Kirketjenestens udenoms Tilsætninger; men naar som denne Aften alt drejede sig om Julebudskabet, om Barnet, der fødtes i Bethlehem til Verdens Frelse, saa var Gudstjenesten skøn, opløftende og gribende. Palle Juul glemte næsten sin Værdighed som Menneskehedens ypperste Mand, og da det lød: „Fred paa Jorden og Velbehagelighed i Menneskene", da foldede han sine Hænder og sukkede til Gud om, at ogsaa den udvortes Fred maatte dale ned fra oven til den pinte og vildfarende Slægt. Karen Juul var helt hensunken i Andagt og mærkede næppe, at Tiden gik, før Gudstjenesten var til Ende, og Folkene skyndte sig ud af Kirken. Da gav hendes Broder hende Armen, fulgte hende af Kirken og hjalp hende op i Sadlen, idet han omtalte, at de gjorde bedst i at skynde sig hjem, da Maanen efter Tiden maatte være sin Nedgang nær.

Blæsten havde rejst sig mere, og hvorvel Søskendeparret ikke havde nogen lang Vej, var denne dog ikke behagelig. Vejen gik paa højre Side af Aadalen mod Nordvest, og til højre var der som nu Sandflugt med vældige nøgne Klitter, fra hvis Toppe Blæsten rejste Sandet i høje Skybølger, der drev lige imod de to ridende og søg Folk og Heste skarpt Øjnene. Ridderen trak sin Hætte sammen, saa han lige havde Øjnene fri; men Jomfruen stolede paa Broderen og Hestene, tildækkede sit Ansigt helt og red frem i Blinde. Paa et enkelt Sted snoede Vejen sig ind imellem to Sandhøje. Her var et Øjeblik Læ, men da Vejen saa drejede, for Sandflugten, indeklemt som i en Smøge, de vejfarende i Møde med saa skarpe Slag, at Ridderen uvilkaarlig bøjede sig ned over Hestens Manke. I samme Øjeblik standsede Hesten og vilde ikke lade sig drive frem. Ridderen saa op og saa foran sig den snevre Vej spærret af en Ryttertrop. At dreje af Vejen op ad de stejle og løse Sandhøje ved Siderne var umuligt, Palle saa sig tilbage: Bag ved hans Søsters Hest var Vejen aflukket af en lignende Ryttertrop, saa det var tydeligt, at de to Søskende var faldne i et Baghold. Derhos var nu Maanen gaaet ned, og man kunde næsten se, hvorledes Mørket fortættede sig omkring dem. — Palle Juul var ingen Krigens Mand, men egenlig fej var han dog næppe: Hans Sværd for af Skeden, idet han spurgte: „Er det Venner eller Fjender?"

„Som du helst vil, Ridder Palle!" lød en velbekendt Røst.

„Ha! Er det dig, Ridder Lave! Hvad vil du mig? Jeg har jo aldrig villet dig ilde."

„Jeg vil heller ikke dig noget ondt."

„Saa gør Plads og lad mig komme frem," sagde Juul, „og vil du følge mig og være min Gæst paa Ogelstrup, er du velkommen."

„Gør Plads!" bød Lave Rød, og straks trykkede Rytterne sig til højre og venstre, saa der blev en Gennemgang, stor nok til en Hest. Palle Juul red frem; men da han var fri, saa han sig om. Rytterne rykkede atter sammen, saa Karen Juul var indesluttet og afskilt fra sin Broder. Denne raabte: „Gør Plads for min Søster!"

„Hende har jeg beredt Plads til," sagde Lave Rød spottende. „Det var dig og ikke hende, jeg bød fri Gennemgang. Men nu drage du til Minde, hvad jeg en Gang lovede, at jeg selv vilde tage din Søster, hvis du ikke vilde give mig hende. Den Gang takkede du mig for min Advarsel. Kanske du nu vil finde, det var lidt at takke for."

„Du er altsaa baade Kirkerøver og Jomfrurøver!"

„For gammelt Venskabs Skyld maa du godt skælde mig ud, og naar du paa den Maade har lettet dit Sind, saa rid kun rolig hjem."

„Frels mig, Broder!" bød nu Karen Juul ængsteligt, medens der opstod nogen Bevægelse i Rytterklyngen. Palle Juuls Sværd susede gennem Luften, men klang virkningsløst mod Lave Røds Jærnrustning. Ogsaa Lave havde draget sit Værge, og der opstod en Tvekamp mellem den kraftige, krigsvante og jærnklædte Pigerøver og hans svagere, fredelskende Modstander, der, da han drog til Midnatsmessen, ingenlunde havde agtet det fornødent at iføre sig i Hærklædning. Kampen vilde snart været endt, havde ikke Lave Rød med Flid skaanet sin Fjende, men det gjorde han; Kampen trak ud; de øvrige Ryttere fjernede sig med den klynkende Jomfru, og de kæmpende var alene. Palle Juuls Harme voksede; hans vanlige Sindighed forlod ham, og Lave Rød nyttede et gunstigt Øjeblik til at slaa ham Værget ud af Haanden, hvorpaa han satte ham sit Sværd for Brystet med de Ord: „Nu er du min Mand, og Døden er dig vis, hvis du ikke giver mig dit Ord paa, at du ikke vil søge Hævn eller tage din Søster tilbage."

„Saa stød til!" sagde den overvundne Ridder med hæs Røst, „for jeg lovede min Fader paa hans Dødsleje, at jeg skulde værne og vogte min Søster til det yderste."

„Har du lovet det, saa skal jeg nu holde det," sagde Ridder Lave og sænkede sit Sværd. „Tag mit Ord derpaa og rid saa hjem i Fred! Jeg vilde nødig have dit Blod paa mine Hænder!" Dermed drejede han sin Hest og forsvandt i Mørket.

Ogelstrupmanden steg af Hesten og søgte omkring i Sandet, til han fandt sit Sværd. Derefter red han hjem og var mørk og ordknap som aldrig før. Kun til sin Hustru omtalte han, hvad der var sket, men Julemorgen, saa snart det gryede ad Dag, sendte han sine Huskarle ud i Øst og Vest, at de skulde bede hans Venner om at komme væbnede til Ogelstrup og følge dets Herre paa Hærtog.

Det tog Tid med at faa en Styrke samlet, der kunde agtes for tilstrækkeligt; thi Ridderens Venner havde just ikke megen Lyst til at forlade deres egne Juleborde for at tage Sæde ved det

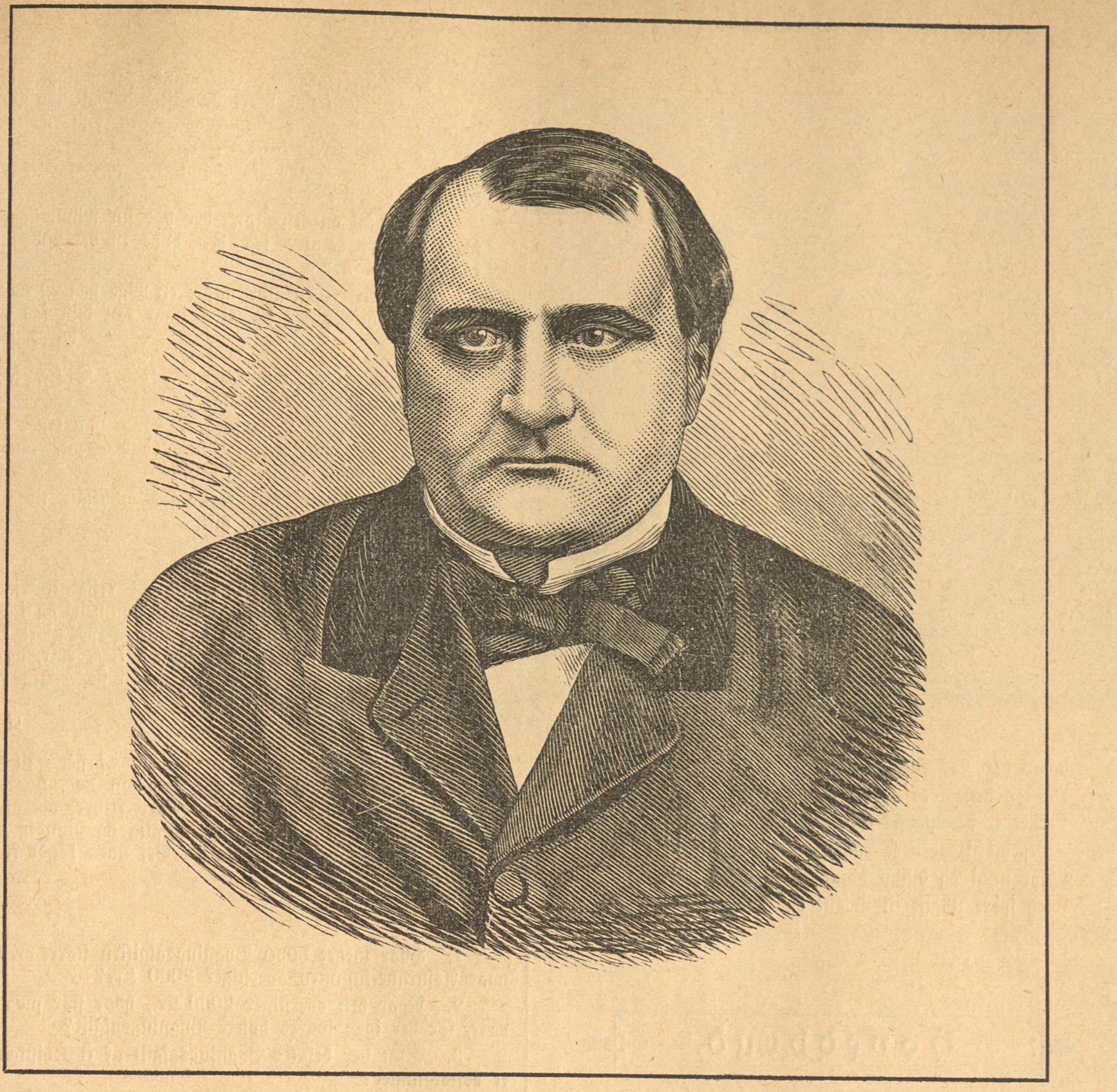

Prins Jerôme Napoleon.

ganske vist gæstfri og velbesatte Bord paa Øgelstrup. Juledag gik med, uden at noget blev foretaget, men om Aftenen indbragte en af Gaardens Tyende et Brevskab, som en fremmed Svend havde afgivet ved Borgstuedøren. Ridderen løste Voksseglet og læste:

„Jeg Karen Juulsdatter hilser Palle Juul, Ridder, evindelig med Gud. Hver maa nyde den Lykke, ham er tillagt; men tungere Ulykke ved jeg ikke, end om du, Broder, og min Ægtefælle skulde staa i Vaaben imod hinanden, fordi mit Hjerte da maatte blive stungen af Sorgen, i hvem der vandt og hvem der faldt. Heller ikke kunde jeg blive glad mere, om jeg blev tagen bort fra ham, jeg elsker, og som i Dag er bleven min Husbond for Gud og Mennesker, og som har lovet mig, at han alle de Dage, han maa leve, vil unde dig Fred og være dig og hvad dit er, til Støtte og Værn. Saa beder jeg dig da for Maria Mø og alle hellige, at du ogsaa vil unde ham Fred og lade os leve tilsammen, saa længe Gud under os den Lykke."

Palle Juul læste og blev imidlertid snart rød og snart bleg; derefter lukkede han sig inde i sit Lønkammer; men næste Morgen gav han sine forsamlede Venner Hjemlov og sendte Afbud til dem, der endnu ikke havde indfundet sig. Han opgav Toget til Vindris; men han og Lave Rød saas ikke. Heller ikke mødtes han i mange Aar med sin Søster, men hun og han sendte Tid efter anden hinanden Vennehilsener.

Voldene om Vindris var udbedrede til deres oprindelige Højde og maaske mere. Ved det sydøstlige Hjørne var der en Port og i Voldens Vestside var en Udfaldsport, hvorfra man kunde overfalde enhver, der var kommen inden for Pæleværket, og vilde igennem den egenlige Port ind i Borgen. Sidstnævnte — forhen et Taarn — var nu bare et lille firkantet Hus og rundt om denne inden for Volden var saa lidt Rum, at en Udfaldsbro fra Husets Tagluge kunde naa der over ud til Volden. Det var kun en lille Vaabenplads, og der var snevert Rum til at bo i. Men der boede heller ikke andre til Stadighed end Jakob Vium, og Taarnet var blot et Vagthus. Hvor fordum Ladegaarden havde staaet, var opført en Bygning til Stald og til Bolig for Svendene og for de to fredløse Væbnere, naar de var til Stede. Der holdt Lave Rød støjende Svirelag med sine Venner og sine Folk; men Karen Juul kom der sjældent eller aldrig. I de rummelige Kældere dybt under Skovens Egerødder havde hun sit Fruerbur, hvor hun herskede som en Dronning over lydige Terner; medens den tro Jakob som en Drage vogtede Indgangen i Taarnet. Indgangen i Skoven kendte kun faa, og den var forsvarligt tillukt foruden. Hun var omgiven af al den Pragt og alle de Bekvemmeligheder, Lave Rød kunde raade over, og ved sin Kærlighed stræbte han at holde hende glad. Da Vinteren var omme, og Tusinder af Anemoner myldrede frem i Skovbunden, medens Tusinder af Lærker sang derover i den blaa Luft, kunde hun frit og trygt stige op i Skoven og vandre der med sin Husbond eller sine Terner; hun skønnede derhos, at hendes Broder holdt sig rolig, saa der var Fred fra den Kant, og hun kunde da vel være glad i sin Kærlighed. Men hun var det ikke. Hun var opvokset i et Hjem, hvor Mildhed og Billighed havde Lov at raade, og vidste hun, at hendes Broder ikke til enhver Tid havde undgaaet at gaa Krogveje og at misbruge sin Kløgt. Alligevel var han anset og blev af alle Magthavere behandlet med kendeligt Hensyn. Hun — Karen — havde tidlig lært at kende og sætte Pris paa Lave Røds aabne og djærve Natur, og hun forstod det saa godt, at han ikke kunde bøje sig for Uretten, men søgte at tilbagevise ethvert Overgreb med Magt og da — som oftest — maatte trække det korteste Straa.

(Fortsættes.)

Kemiens Paaskeprædiken.

(Ved H. B.)

Ved et bestemt Sidetal i min Bibel ligger der en hel Række smalle, smukt farvede Silkebaand; det er ved det skønne femtende Kapitel i St. Pauli første Korinthierbrev, og ingen faar Lov at flytte dem andetsteds hen. Hvorfor ikke, spørger de unge. Fordi disse skønne Farver taler til mig om det samme som Ordene, de dækker over.

Hvad for noget, spørges der igen. Ja, Børn, de taler om Opstandelsen, thi de er selv opstandne fra de døde. Saa ser jeg nok, at mine unge Venner ikke ret begriber, hvad jeg mener, og saa tager jeg et Stykke Stenkul i min Haand; sandt at sige, tager jeg det med Ildtangen, thi det er et Stykke ganske almindeligt Stenkul, af dem vi bruger til at varme vore Stuer ved.

Ser I, denne tunge, sorte Klods har en Gang været friske, grønnende Planter, Masser af Planter, der efterhaanden visnede, sammenhobedes lagvis paa Jordens Overflade, og derpaa dækkedes ved Oversvømmelser eller vulkanske Omvæltninger og saaledes bragtes ned i større eller mindre Jorddybder, hvor de, langt fra Lys og Luft, og med et betydeligt Tryk fra oven gennemgik den vidunderlige Omdannelse fra Plantestof til Stenkul; en Omdannelse, hvori dog deres væsenligste Egenskaber synes bevarede, thi det er lykkedes vor Tid af Stenkullet at uddrage de fleste Grundstoffer af de Planter, hvoraf det er fremgaaet. Det er den gamle Sætning: I Naturen gaar intet til Spilde.

Naar vi nu tænder Ild i Stenkullene, udvikler de Lys og Varme. Hvis vi skulde give en Forklaring af denne Hverdags-Kendsgerning, kunde vi da gøre det smukkere eller mere bestemt end ved at sige, at nu tilbagegiver de det Lys og den Varme, som Solstraalerne for Aartusinder siden laante de Planter, hvorfra Stenkulslagene har deres Oprindelse. Og disse Planter, af hvis Efterkommere, Stenkullene, vi uddrager den Gas, der oplyser vore Vinteraftener, var maaske dem, hvis første Spire kom til Syne paa den tredje Skabelsens Dag, og selve Lyset af denne Gas er Opstandelsen af de første Straaler, der oplyste vor Jord, da Skaberen havde skænket den Solens Lys. Er dette ikke vidunderligt at tænke paa? Er det ikke som om Tider og Tusindaar svinder ved denne Betragtning, og Genesis, Skabelseshistorien, rykker os nærmere i hele sin Højhed!

Men naar denne Genoplivelse af de første Tiders Lys og Varme er en daglig Ting, vi alle kan iværksætte, saa gaar vore Kemikere endnu et Skridt videre og udfinder og uddrager af Stenkul mangfoldige Stoffer af de Planter, Genesis omtaler; jeg skal her nævne nogle af dem: Sacharinen, som nylig er udfunden, er en Opstandelse af Sukkeret i hine Tiders Frugter og runkelroeagtige Planter: Vaselinen og lignende Fedtstoffer

er Gengivelsen af andre Planters fede og olieagtige Safter; Anilin og en Mængde andre Farvestoffer tilbagegiver de straalende Farver af Blomster og Blade; medens Vanillen og andre Duftstoffer er som Fornyelsen af den balsamiske Vellugt, der maa have fyldt Luften over den nyskabte Jord. Er det da ikke, som om al denne en Gang døde og begravne Rigdom vilde sige til os: Vi har levet før, vi har set længst henfarne Tider, og nu efter vort lange Ophold i Jordens Skød er vi her igen, glade ved Dagens Lys, den gamle Sol fra fordum.

Ogsaa Vaandfarvene i min Bibel er Udbrag af Stenkul, er de da ikke paa deres rette Plads ved det skønne Kapitel om Opstandelsen?

Thi naar vi saaledes formaar at samle Duft og Farver af den Buket, som vor Jords første unge Pige holdt i sin Haand, skulde vi da tro, at hun selv for evigt skulde blive i den Grav, hvorfra hendes Blomsterkost efter Aartusinder kan opstige til nyt Lys og Liv!

„— Eller hvorledes siger nogle blandt eder, at der gives ingen Opstandelse fra de døde." 1. Korr. 15 — 12.

Prins Napoleon.

(Med Portræt.)

Prins Jerôme Napoleon, der døde den 17. Marts, var efter Kejserprinsens Død for en halv Snes Aar siden den nærmeste Arvtager til det franske Kejserdømme, hvis denne Drøm en Gang atter skulde træde ud i Virkeligheden.

Han var en Brodersøn af den store Napoleon, med hvem han besad baade ydre og indre Lighedstræk, de faste, kraftigskaarne Ansigtsdrag, den kolde, klare Forstand, men han ejede ikke Farbroderens jærnfaste Energi og brændende Ærgerrighed. Han var født i Rom den 9. September 1822. Som ung kom han sammen med Faderen, der tidligere havde været Konge i Westphalen, til Paris, blev udvist, men fik Lov til at vende tilbage og blev Vidne til Revolutionen i 1848. Nu kastede han sig ind i Politiken og valgtes som Repræsentant for Slægtens Fædreneø Korsika. Skønt han nærede frisindede Anskuelser sluttede han sig dog til Kejserdømmet efter Napoleon den Tredjes Statskup, færdedes ved Hoffet og indtog en høj Stilling i Hæren. Under Krimkrigen beskyldtes han for Fejhed, og han var utvivlsomt ogsaa mere krigersk paa en Valgtribune end paa Valpladsen. Hans radikale Anskuelser, der jævnlig bragte ham i Konflikt med Kejserinden og Hoffet, forskaffede ham Tilnavnet „den røde Prins". Under den fransk-tyske Krig 1870 søgte han at bevæge sin Svigerfader, Italiens Konge, Victor Emanuel, til at støtte Frankrig, men hans Sendefærd mislykkedes.

Efter en kort Tids Forvisning traadte han atter frem paa den politiske Skueplads, erklærede sig efter Kejserprinsens Fald for det bonapartistiske Partis Leder og fik til Medbejler — sin egen Søn. Saa angreb han Republikken, sluttede sig til Boulanger og blev atter udvist. Sine sidste Aar tilbragte han i Schweiz.

Amerikansk Fremtidsspøg.

Fremad paa rullende Hjul det gaar!
Mon dette blot om en Fremtid spaar,
eller er det maaske alt en Nutidsopfindelse,
bestemt til at bøde paa Pengenes Svindelse;
for nemt og billigt hinanden at gæste,
og spare Udgift til Vogne og Heste.

Hovedbrud.

Logogrif.

9 10 11 12

Mig har du været,
men maaske ej mer,
aldrig en Dag uden nogen mig ser.

3 4 7

Med Fjer besat, af Farver har jeg mange,
kommer jeg i Hus, er jeg let at fange.

2 3 10 — 10 12 7 — 7 1 10

Tre Kvindnavne nævnes her,

5 10 11

Og mig vil ingen være.

9 2

Men mange har mig meget kær.

4 8

De fleste Herrer mig bære.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

— mit Navn har De hørt, nu ved De Besked.

B. O.

Bogstavgaade.

Du holder somme Tider et 1 2 3 4 5 6
og drikker somme Tider 1 2
og brænder somme Tider 3 5 6
og spiser somme Tider 4 1 3
og hører somme Tider en 3 1 3
og gør somme Tider 6 5 4 3
og ønsker maaske Sommertider.

A. J.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 25: Aal, Bo, Bog, Gab, Bro, Borg, Raab, Aalborg.

Bogstavgaaden i Nr. 25: Nilen, Ellen, Oline, Ole.

Rebus i Nr. 25: Han er sat over Lille Belt.

Brevkasse.

J. P. P., Jegindø: „Husvennen" optager ikke Gaadeløseres Navne og giver heller ikke Præmie for rigtige Opløsninger.

Onkel Tonne: Tak!

J—a—k: Tak for det tilsendte.

Svend Vonved: Formen god, men Indholdet ikke tilfredsstillende.

Emil O: De tilsendte Smaating egner sig ikke til Optagelse.

Juridisk Raadgiver.

1. Min Fader er Enkemand. Han sidder i uskiftet Bo, hvilket han har faaet Lov til ved Forevisningen af et Afkaldsbevis fra min Halvbroder. Jeg, som er hans eneste Søn, har imidlertid intet Afkald givet. Kan jeg nu fordre Skifte, og hvor stor Part kan jeg faa af Ejendommen? Jeg er 21 Aar?

2. Skal en Kurator, der har sin Myndlings Penge, svare Renters Renter fra det 18de til det 25de Aar eller kun p. c. p. a.?

3. Kan en Kurator nægte en Pige paa 22 Aar hendes Arv, naar hun gifter sig, eller naar kan hun faa den?

En Holder.

Til 1. Spørgeren kan ikke fordre Skifte, saa længe hans Fader sidder Enkemand.

Til 2. Naar Myndlingen, hvad han (eller hun) ikke er pligtig til, lader Kurator beholde Pengene, kan der kun kræves almindelig Rente af dem.

Til 3. Arven kan forlanges udbetalt til fri Raadighed, naar Pigen bliver gift.

* * *

Kan min Mester forbyde mig at rejse til Amerika til Foraaret? Vi har ingen Kontrakt sammen, og jeg har ikke selv fæstet mig til ham; det har min Søster gjort, som er i Amerika. Jeg har været hos ham i $3\frac{1}{2}$ Aar, og nu forlanger han 100 Kr. for at lade mig rejse. Jeg skal være hos ham et halvt Aar endnu.

C B.

Selv om Spørgeren ikke er bleven „fæstet" til Mesteren paa fuldkommen retsgyldig Maade, bør han dog, naar han har fortsat Forholdet efter opnaaet 18 Aars Alder og altsaa har godkendt det, da han var bleven mægtig og myndig over sine personlige Anliggender, ikke rejse sin Vej uden i god Forstaaelse med Mesteren.

* * *

1. Hvor meget bliver Bygningsafgiften større pr. □-Alen, naar Assurancesummen overstiger 2000 Kr.?

2. Naar den overstiger 2000 Kr., hvor stor maa den saa være, før der igen svares højere Bygningsafgift?

3. Skal der betales Bygningsafgift af et Kvistkammer og et Loftskammer?

4. Naar jeg i et halvtags Baghus har indrettet til Bryggers og Vadskehus, kan jeg saa komme til at betale Bygningsafgift deraf, naar den Del af Huset, hvori nævnte Rum er, ikke er assureret?

A. B.

Til 1 og 2. Medens Bygningsafgiften, naar Forsikringsværdien ej overstiger 2000 Kr., varierer mellem $1\frac{1}{2}$ og 2 Skilling pr. Kvadrat-Alen, er den $2\frac{1}{4}$ Skilling, naar Forsikringsværdien udgør over 2000 Kr., men ej over 4000 Kr. Indtil 6000 Kr. er den $2\frac{1}{2}$ Sk. og indtil 8000 Kr. $2\frac{3}{4}$ Sk. Er Stedets Værdi over 8000 Kr., er Afgiften altid 3 Sk. pr. Kvadrat-Alen.

Til 3. Loftsværelser, hvis Vinduer er igennem Taget eller i Gavlene, er afgiftsfri; derimod er Kvistetager afgiftspligtige, men beregnes kun med halv Bredde, for saa vidt som de ikke gaar gennem Huset fra den ene Side til den anden.

Til 4. Ja.

* * *

Lørdagen den 24. Januar rejste min Pige paa Grund af Sygdom med min Tilstaaelse hjem til sine Forældre, imod at hun mødte i sin Tjeneste igen, saa snart hendes Helbredstilstand tillod det. Jeg adspurgte Lægen, der har haft hende under Behandling, om hendes Helbredstilstand den 8. Marts; han sagde, at Pigen for omtrent 3 Uger siden var fuldstændig frisk og siden ej havde søgt Lægehjælp. Der spørges: Hvad siger Tyendeloven om saadan Adfærd?

En Holder?

Pigens Udeblivelse maa under de anførte Omstændigheder betragtes som en saadan Bortgang af Tjenesten, der efter Tyendelovens § 47 medfører, at hun forbryder den fra sidste Skiftedag fortjente Løn og videre vil være pligtig at betale Husbonden i Erstatning halvt saa meget, som Lønnen udgør for den vedtagne Tjenestetid.

* * *

Til den jydske Forpagter. Forpagtningskontraktens ufuldstændige Stempling gør den ikke mindre retsgyldig, men medfører kun en Stempelmulkt for Dem og Deres Fader, som De dog kan vente eftergivet af Ministeriet. Det maa efter det anførte utvivlsomt antages, at Ejerens Pantekreditorer kan holde sig til Besætningen, saaledes som den forefindes. De kan, dersom Pantekreditorernes Dækning kræver det, komme til at fravige Forpagtningen, men er dog i et saadant Tilfælde først pligtig at gøre det til en 1ste Maj efter Opsigelse forkyndt inden St. Hansdag i det foregaaende Aar.

Indhold: Gamle Minder fra Ulfborg, ved Evald Tang Kristensen. Mellem Klitterne, Tegning af C. Neumann. Dugdraaben, af Leo Tolstoy. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). En københavnsk Bogauktion, med Billede. Ridder og Røver, Fortælling af C. A. Thyregod (forts.). Kemiens Paaskeprædiken, ved H. B. Prins Napoleon, med Portræt. Amerikansk Fremtidsspøg, Billede. Hovedbrud. Brevkasse. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 27. Søndag den 5. April. 1891.

Domprovst Gude.

Da Domprovst Gude i Roskilde en af de sidste Dage i forrige Maaned fejrede sit 25 Aars Jubilæum som Præst ved den gamle Domkirke og Provst for Sømme og Voldborg Herreder, gæstedes Præstegaarden af Deputationer fra læg og lærd, fra Menigheden, fra Roskilde Omegns Beboere og fra Københavns Universitet. Dette var i sin Orden; thi Domprovst, Dr. theol. Gude, er ikke blot en fremragende Ordets Forkynder, men tillige en anset lærd, en skarpsindig Tænker og en kyndig Kirkehistoriker. Egenlig populær er han dog trods sin store Flid og sine betydelige Evner ikke bleven, har vel ej heller eftertragtet det, han tilhører en Gruppe af lærde Mænd, der har holdt sig i en vis fornem Afstand fra Mængden — en Gruppe, hvis Spidser var Digteren J. L. Heiberg og Biskop Martensen, og hvoraf Domprovsten i Roskilde er en af de sidste Veteraner.

Ludvig Jacob Mendel Gude er født den 23. April 1820 i Rude ved Holsteinborg, hvor Faderen den Gang var Birkedommer. Skønt Moderen døde i hans femte Aar, bekender han, at hun dog har haft dyb Indflydelse paa hans Liv. Der er vel ingen klar Erindring til Stede om, hvad hun har givet eller lært ham, „men paa hendes Gravsten" — siger han — „lærte jeg tidlig at finde Indgang til en højere Verdens Velsignelse og til Fortrolighed med Livets Alvor." Han kom i Slagelse Latinskole, hvor han nød en grundig Undervisning, og hvorfra han demitteredes 1837 til Universitetet. Han valgte, i Overensstemmelse med sine tidligste Ungdomsdrømme, det theologiske Studium, hvis Udbytte dog overtraf hans Forventning. Han hørte Sibbern, H. C. Ørsted, Clausen og Martensen, og med Blikket fæstet paa disse Personligheder siger han mange Aar efter: „Jeg anser det for en Lykke, at Universitetslivet faldt for mig i en skøn Tid, da Ideernes Verden endnu ikke var fordunklet af en politisk Periodes Skyer, og Tilliden til Idealerne endnu ikke var svækket af alskens nedbrydende Kritik." Særlig følte Gude sig nøje knyttet til Martensen, der nylig var optraadt som Docent ved Universitetet. Deres Aandsbeslægtethed styrkedes ved et Venskab, der bandt dem sammen under Livets senere Glæder og Prøvelser.

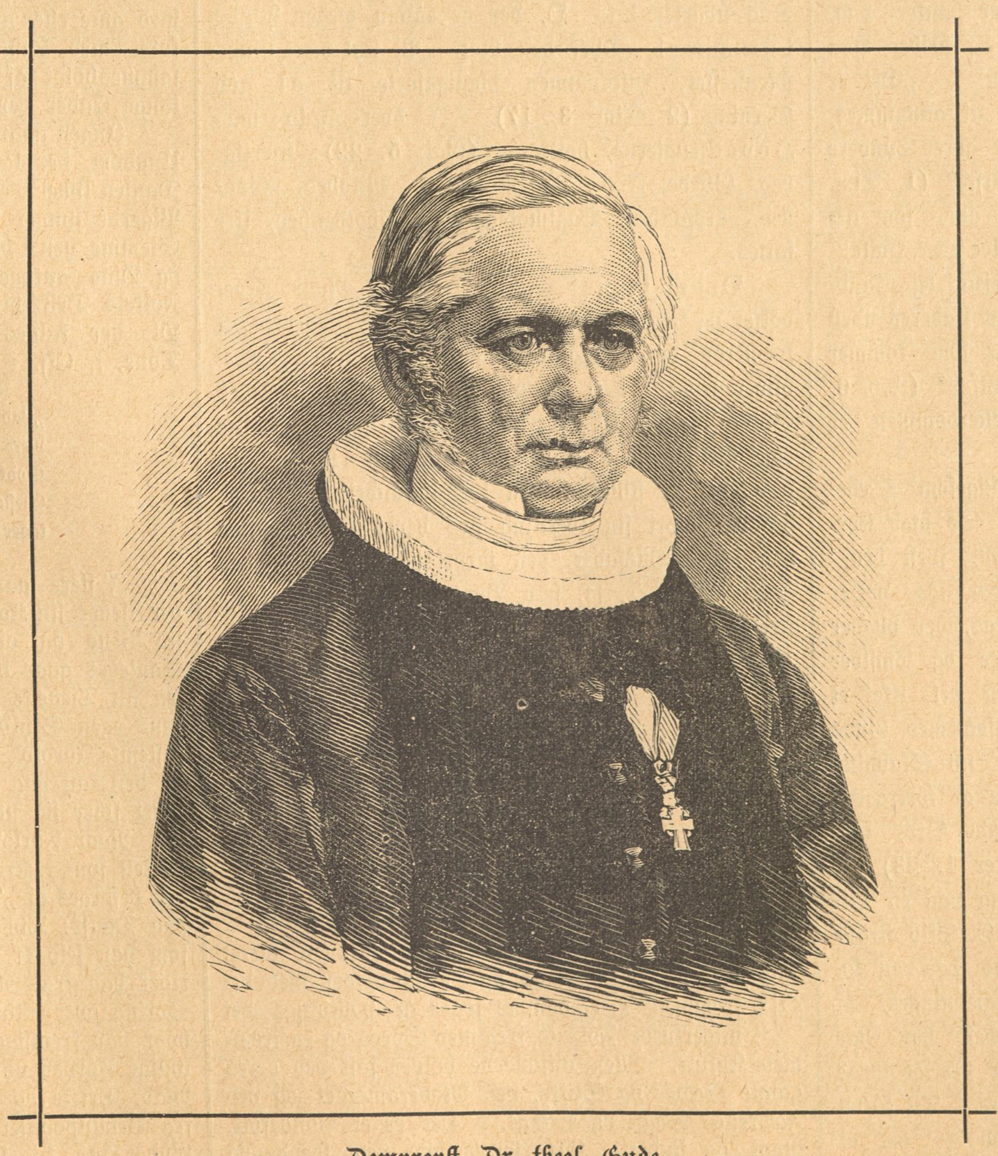

Domprovst, Dr. theol. Gude.

Egenlig var det Gudes Ønske at faa en Lærerpost ved Universitetet; men Forholdene vilde det anderledes. Efter at han havde taget theologisk Embedseksamen og en Tid givet Undervisning i Filosofi og Theologi, blev han 1848 kaldet til Sognepræst for Hunseby Menighed paa Laaland. Et Par Aar forinden havde han ægtet Marie Henriette Amalie Meinig. Under det ensomme Præstegaardsliv kastede han sig flittig over kirkehistoriske Studier, der snart satte Frugt i et Par lærde Smaaskrifter, dels om S. Kierkegaards Forfattervirksomhed, dels om Kirkeforfatningssagen. Den 23. Marts 1866 blev Gude udnævnt til Domprovst og Sognepræst ved Roskilde Domkirke, den Stilling, han endnu indtager, og hvorfra man en Tid lang troede, han skulde følge Martensen paa Sjællands Bispestol. Sin lærde Skribentvirksomhed har han senere fortsat med et stort Skrift: „Den hellige Nadvere", hvis første Afdeling bragte ham Doktorgraden 1874. Desuden har han udgivet to Prædikensamlinger under Titelen „Juleaften" samt et

lille Skrift om „Søndagen". Alle disse Skrifter udmærker sig ligesom Domprovstens mundtlige Foredrag ved en behagelig, sleben Form, en skarp, klar Tankegang, medens en mandig Hengivenhed i Kirkens Tjeneste, en myndig Følelse af Kaldets Betydning giver Ordene Vægt.

I Saatiden.

(Ved **A. Th. J.**)

Ordet ligner Sæden. Det ligner ikke en Blomsterkost, der plukkes i Haven eller paa Engen. Det ligner Frøet, der skjuler Liv og Næring i sig. En Blomsterkost er jo visselig noget smukt. Den fryder sunde og syge. Men den visner, og den nærer ikke. Saaledes kan man jo vel ogsaa i Kirken sørge for Øjet, hugge eller bygge slanke Søjler, pryde Vinduer og Vægge med Malerier, anskaffe smukt udstyrede Bækkener og Kander til de hellige Handlinger osv., men alt dette giver ikke Liv, stiller ikke Sjælens Hunger.

Ordet ligner Sæden. Det ligner den først i den ydre Ringhed og Simpelhed. Hvad der siges om Herren (Es. 53, 2): „Han havde ingen Skikkelse eller Herlighed", det gælder ogsaa ved første Blik om hans Ord. Menneskenes Bøger er langt mere spændende. Saadanne Bøger fordriver al Træthed og kan fængsle Læseren til langt ud paa Natten. Fortællingerne i v[illegible] Opbyggelsesblade er sikkert ogsaa for mange det bedste i dem. Men naar en Gang Syndebyrden tynger paa Hjertet, naar det gælder Spørgsmaalet: Hvad skal jeg gøre for at blive salig? Naar Evighedens Basuner toner vældigt ind i Hjertets Dyb, naar Modgang og Anfægtelser banker paa, naar Døden staar for Døren, ja, da griber man ikke til Fortællinger, men til Bibelen. — „Det er en troværdig Tale og aldeles værd at annammes, at Kristus Jesus kom til Verden at gøre Syndere salige, iblandt hvilke jeg er den største" (1. Tim. 1, 15). — „Kommer hid til mig alle, som arbejder og er besværede, og jeg vil give eder Hvile!" (Math. 11, 28). — „Jeg er Vejen og Sandheden og Livet; der kommer ingen til Faderen uden ved mig" (Joh. 14, 6). — „Den, som kommer til mig, skal jeg ingenlunde kaste udenfor" (Joh. 6, 37) — saadanne Ord af Børnelærdommen er som en Balsam for Sjælen.

Ordet ligner Sæden. Ligesom Sædekornet er ogsaa Ordet et Under. De saar Kornet i Jorden, og se, det spirer frem, først brunlig-grønt, først spædt og lidet; men saa vokser Planten og bliver til det slanke Straa, der vugger sig i Vinden, sætter Aks, blomstrer og omsider bøjer sig under Kornenes Vægt. Er det ikke et Under? Men saaledes er det ogsaa med Guds Ord. Det virker et nyt Liv, en ny Skabning (Jak. 1, 18). „I er genfødte, ikke af forkrænkelig, men uforkrænkelig Sæd ved Guds Ord, som lever og bliver evindeligen" (1. Peter 1. 23).

Jeg tænker i denne Sammenhæng paa en Tildragelse hvis Hovedpunkter er disse: Et Skib strander. Mandskabet redder sig i Land paa en Ø. Men, o Rædsel, Øen er beboet af Hedninger, af Menneskeædere! Skibsføreren ved det, han har færdedes i disse Farvande. Hvad er der at gøre? Man kan ikke vende tilbage til Havet. Til Øens Indre tør man ikke vove sig. Hvad er der at gøre? Endelig tvinger Sulten dem dog til at opsøge Mennesker. En Matros trænger ind i en Hytte. Der ser han en Bibel ligge paa Bordet. Frydefuld vender han tilbage til sine Kammerater. Alt er i Orden, raaber han, alt er i Orden: de har Bibelen!

Ordet ligner Sæden. Der gives en Mangfoldighed af forskellige Slags Sædekorn. Og mangen Jordbund er særlig egnet for en særlig Slags Sæd. Enhver Landmand ved, at Hveden kræver en anden Jordbund end Kartoflen. Saaledes er der ogsaa i den hellige Skrifts Sandheder en Mangfoldighed, og vi tør nok sige, at ingen Hjerteager er saa ringe, at ikke dog en eller anden af alle disse Livssandheder kan trives paa den og bringe Evighedsfrugt. Selv paa den øde Sandjord trives jo dog den nærende Boghvede.

Og atter: af hvert enkelt af de mange Slags Frø kommer en særegen Frugt. Saaledes gives der sikkert ogsaa blandt Kristne en Forskellighed, eftersom de skylder nærmest denne eller hin særegne Sandhed deres aandelige Liv. Vi kan jo i vort Klima ikke tænke paa at dyrke Ris, Kaffe eller Sukkerrør. Men vi kan jo heller ikke sige, at disse Planter ikke er gode og nyttige paa deres Sted. Saaledes tør vi heller ikke ringeagte eller fordømme Kristendommen, som den udfolder sig i andre Lande efter disse Egnes Art. Gud har netop mange Slags Planter. Den eneste Betingelse for deres sunde Vækst er den, at de har guddommelig Jordbund, er af guddommelig Art og bærer guddommelig Frugt.

Men ogsaa paa vore Jorder dyrkes mere end en Slags Sæd, ikke blot Rug, men ogsaa Hvede, Byg, Havre osv. Saaledes skal ogsaa Hjertet, der fra først af har følt sig grebet af en Sandhed, efterhaanden blive mere og mere rig paa al Slags Erkendelse (Phil. 1, 9, Kol. 1, 9.). Ellers gaar det tilbage. At dyrke det samme Korn Aar ud, Aar ind paa den samme Ager gaar ikke an. Saa udarter det. O, der er endnu megen Plads i dit Hjerte! Dyrk den blot. Vi skal være Guds Mennesker, fuldkommen dygtiggjorte til al god Gerning (2. Tim. 3, 17). I hvert Fald maa Hovedfrugterne, hvilke er (Gal. 5, 22): Kærlighed, Glæde, Fred, Langmodighed, Mildhed, Godhed, Trofasthed, Sagtmodighed og Afholdenhed, ikke fattes.

Ordet ligner Sædekornet. Naar Frøet vokser og trives, bærer det ogsaa Frugt, hvorved det formerer og forplanter sig. Men naar Ordet bliver levende i et Menneske, bærer det ligeledes Spirer i sig til yderligere Livsytringer. Hvilke rige Velsignelsens Strømme kan ikke udgaa fra dem, der er stillede foran i Samfundet, naar Ordet har gjort sin Gerning hos dem! Men ogsaa den jævne Husfader, den tarvelige Husmoder, den simple Arbejder, ja, selv Barnet kan og skal i sin Kreds være et Salt og et Lys (Matth. 5, 13—14).

Fra Littauen.

(Med Billede.)

Alt i en rum Tid har det gamle Littauen været delt mellem Rusland og Tyskland, der med det fremmede Herredømme søger at paatvinge det underkuede Folk et fremmed Sprog og en fremmed Kultur. Men Littauerne holder fast ved deres gamle Sæder og Skikke, ved Modersmaalet og ved Fædrenes Sagn og Sange. Det er et Bondefolk, tungt og sindigt i sine Bevægelser, vedholdende og trofast i Stemninger og nedarvede Anskuelser. Trykket og undertvunget af to Stormagter har dets Landsbyer endnu til i Dag bevaret et stærkt nationalt Præg, og Hverdagslivet, ved Fest og Søgn, former sig endnu efter Fædrenes Vis.

Littauerne er i Regelen høje og slanke af Vækst, kraftigt byggede og har kloge, udtryksfulde Ansigtstræk. Som oftest har de mørkebrunt Haar, lyse Øjne og en frisk Hudfarve. Mændene bærer næsten altid Overskæg, og de ældre lader Haaret falde langt ned i Nakken. Klæderne spindes, væves og sys af Kvinderne. Om Sommeren ifører den littauiske Bonde sig en lang Lærredskittel af hvid, graa eller mørkeblaa Farve, med Hægter og Maller i Stedet for Knapper og med Opslag paa Ærmerne; et Bælte af gult Læder omslutter Kittelen. Vinterfrakken er derimod af tykt, grovt Tøj, forsynet med kulørt Krave og Opslag. Hovedtøjet er om Sommeren en lav, smalskygget Filthat, om Vinteren en Tøjhætte, der ligner en Stormhue. Naar man ser en Skare littauiske Bønder forsamlede, t. Eks. ved Kirken, minder de om en Flok Soldater, og i Virkeligheden egner Littaueren sig ogsaa fortræffelig til at være Soldat: han er kraftig og behændig, uforfærdet og tapper, lydig og føjelig i hele sin Opførsel.

De littauiske Kvinder er hyppig smukke, forstaar sig fortræffeligt paa Haandarbejde og fører sig ypperligt i Dansen. I Vævning, Syning og Broderi, i Sang og Dans bliver de nemlig oplærte fra Barnsben og paa samme Vis som Datter efter Moder i umindelige Tider. I flere Egne udmærker Kvinderne sig ved deres maleriske Dragt og i Særdeleshed ved deres kunstfærdige Haarsæt, som ingen fremmed forstaar at tilegne sig. Et ejendommeligt Klædningsstykke for Littauerinderne er den saakaldte „Marginne", egenlig en Slags Shawl, 4 Alen langt og 1 Alen bredt, som fra den venstre Skulder hænger ned til Fødderne, medens det lader højre Arm være ubedækket og sammenholdes omkring Hofterne med et Bælte. Nu til Dags bliver dette Klædningsstykke dog fortrængt af en kort Kjole, der kun naar fra Hofterne til Knæene; men denne Kjole har taget saa vel Navn som Stof og Farver i Arv efter den gamle „Marginne". En blendende hvid Lærredssærk gaar helt op i Halsen og er ved Skuldrene og omkring Haandleddene forsynet med alle Haande Slyngninger i sort Farve. Om Vinteren bæres en Pels, der naar til Knæet og er besat med gule eller grønne Snore, Guldtresser, sædvanlig foret med Lammeskind, kantet med Odderskind og sammenholdt af et bredt, broget Bælte, ved hvis lange Ender der hænger store Kvaster.

Ingen gaar smukkere i Dansen end den littauiske Ungdom, der lærer de vanskeligste Melodier, og ved Dansen lyder den velklingende, taktfaste Sang. Naar Pigerne synger deres Kærlighedssange, smelter deres Stemme hen i bløde, vellystige Toner, medens Mund og Øjne antager et stærkt talende Udtryk. Selv Folkets Drikkeviser, der priser den hjemlige Drik, en Øl, der kaldes Allaus, anslaar en blød, dæmpet Tone, t. Eks. i Ordene:

„Lad os drikke, lad os synge,
være glade, kysses, spøge!
Godt er Allaus til os brygget,
Gæster har jeg budet til mig,
tager hjertelig imod dem."

I flere gamle Folkesange lovsynges den Karl, der tjener sin Kærestes Fader i Aarevis for at vinde sin Brud og ofte udstaar haarde Prøvelser derfor. Saaledes gaar det vel stundom, men ofte yder Karlen sin Tjeneste mere for Medgiftens end for Brudens egen Skyld. Forlovelsen sker ikke, før den bestemte Jordlod er bleven udlagt for det unge Par, og den kan gaa tilbage, hvis den ene eller den anden Part føler sig utilfreds med Medgiftens Størrelse.

Naar Forlovelsen er bleven fejret saa vel i Kirken som i Kroen, udgaar Bryllups-Indbydelsen, der besørges af „Pladsmesteren" eller som det hedder paa Dansk: Bydemanden. Paa en Hest, der ligesom han selv er pyntet med lange, brogede Baand, rider han fra Sted til Sted, lader Hesten sætte i Spring over Stakitlaagen og rider helt ind i Stuen, hvor han fremsiger en længre Indbydelsesramse, der i lystige Farver udmaler hele Bryllupsfesten med dens Mad, Drikke og øvrige Herligheder. „Vi vil rejse fra Bryllupshuset til Guds Hus," siger han, „fra Guds Hus til Kongens malede Kro; der vil vi danse og leve lystig, hver for sine Skillinger. Men

ved Tilbagekomsten til Bryllupshuset finder vi hvide Borde, brogede Kruse, omvundne, pyntede og fyldte med Allaus. Der finder vi kogt og stegt, Mad og Drikke, og for vore Heste Baase af Asketræ og Krybber af Egetræ, fyldte med Havre. Ikke langt har jeg rejst, ikke meget har jeg lært, men naar jeg rejser videre, vil jeg lære mere. Giv mig unge Pladsmester en Skjorte, om ikke en Skjorte, saa et Haandklæde, om ikke et Haandklæde, saa et Par Bukser, om ikke et Par Bukser, saa et Strømpebaand, om ikke et Strømpebaand, saa en ung Pige, om ikke en ung Pige, saa en Blomst i min Hat. Gud være med eder, mine kære Venner!"

Omstaaende Billede gengiver en Scene fra selve Bryllupsdagen. I den lyse venlige, med Grønt smykkede Stue er Brudefolkene og Bryllupsgæsterne samlede. De unge Karle og Piger tisker og ler til hverandre langs Bordets Sider, Stegen bæres ind, en Knøs sidder paa Hug foran Tønden, i Færd med at tappe Allaus i Kanden, medens en gammel Morlil, der synes, det kan være nok med Drikkevarerne, kommer til og bistert kniber den glade Knøs i Øret. Billedets Hovedoptrin er dog knyttet til Brudeførerne, der kommer tilbage fra et Strejftog i nærmeste Omegn, med en Del røvet Fjerkræ som Bytte. De modtages af Pladsmesteren, og de klukkende og skræppende Høns og Ænder vækker Munterhed rundt om i Gildestuen.

En anden særegen Skik knytter sig til anden Bryllupsdagen. Om Morgenen træder de unge Ægtefolk ud i Gaarden, hvor alle Gæsterne slutter en vid Kreds omkring dem. Brudgommen byder Bruden op til Æresdansen, og naar den er forbi, danser hun med alle Mændene, en efter en. Men da hun skal danse med sin Mands Broder, iler to Kvinder, der har staaet rede med et Hovedtørklæde, til og søger at gribe Bruden. Hun flygter, Pigerne danser omkring hende, idet de holder hverandre i Hænderne, forgæves søger den forfulgte at bryde Kredsen, endelig maa hun give fortabt og bliver af Konerne, som straks har kastet hende Tørklædet over Hovedet, ført ind i den Stue, hvor Gaardens Rigdom af Sengklæder, Linned osv. opbevares. Her sidder Svigermoderen paa en hyndebedækket Stol, som hun efter mange Forestillinger rømmer til Fordel for Bruden. Saa snart hun har sat sig paa Stolen, træder Brudgommens Brødre eller nærmeste Slægtninge hen til hende, tager Kransen af hendes Hoved, løser Paandebaandet og adskiller Haarfletningerne, medens hendes Søstre og Veninder istemmer denne Sang:

„Ak, hvem løser din Guldfletning
og forstyrrer Haarets Pragt,
giver dig den fine Hue,
skøn at se til, dog saa tung?

Ak, med Smerte bærer Issen
denne dig uvante Pynt,
hede Taarer græder Pigen,
skilt nu fra sin Moderlil.

Græd dog ikke, kære Søster,
stil din Smertes bitre Ve;
thi din Mand dig elsker saare,
og din elskte er dit Værn."

Medens Pigerne saaledes synger, danser de rundt om den unge Hustru og slaar Mændene med grønne Grene over Fingrene. Tre Gange ordner Konerne nu Haaret og lægger Tørklædet derover, og tre Gange river Pigerne det af. Derpaa bliver den gifte Kvindes Særtegn, et hvidt Tørklæde med broderede Ender, sat Bruden paa Hovedet, Brudgommen træder til, bøjer sig ned over hende, kysser hende og fremstiller hende for Famlingen med de Ord: „Det er min Kone!" Hun staar op, hilser paa sine ny Forældre og overrækker dem Gaver. Svigerfaderen faar et Stykke hvidt Lærred, Svigermoderen en hel Klædning, Svigerinderne Lintøj, og Pigerne, der har sunget, faar smukke, kniplingsbesatte Lommertørklæder. Derefter gaar en Skaal, fyldt med Honning og Brændevin, rundt, og enhver nyder et Par Skefulde, indtil Skaalen er tom. Den unge Hustru har modtaget Husindvielsen, som hun alt den foregaaende Dag har modtaget den kirkelige Indvielse, og er nu optagen i Mandens Familie.

Fr. R.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Dog en vidunderlig dejlig Aften!"

Den gamle Frydendahl klagede over, at Luften blev ham lovlig kølig.

„Det er der Raad for, gamle Ven," sagde Bredal. „Saa flytter vi til lunere Egne. Jens Ludvig, hvor er du? Kom og hjælp os Bollen op i Dagligstuen!"

Kandidaten kom straks springende.

„Hoho!" lo Frydendahl og trak ham i det fine mørke Kindskæg. „Hvor han er hed i Kalotten! Pas paa dit lille juridiske Hjerte, min Gut!"

„Aa," lo den unge Mand og gik rødmende hen og tog Terrinen.

„Ja, ja, hun kan være farlig nok! Riv Huen af hende, og hun er komplet Dame."

Jens Ludvig var allerede langt oppe i Haven med Bollen, men hørte dog godt Frydendahls Ord.

„Ja," tog Bredal fat, „disse Kulsviere er et mærkeligt udviklingsdygtigt Folkefærd; de har Evner, de Folk!"

„Og Drifter!" indskød en lille tyk Adjunkt med en lun Trækning ved Øjet.

„Og Drifter! — ja, det skal Guderne vide! De er rædsomme paa visse Strøg. Man kan vist uden at træde Sandheden for nær sige om de fleste unge Kulsviere, hvad Linné sagde om Lønboplanterne: „Nuptio clam celebratur"."

„„Lønlig holdes deres Bryllup" — hvad? Ha, ha, ha!"

„Sig mig," spurgte Frydendahl, „har der været noget med hende?"

„Hende? Nej, nej, du kan stole paa, der skal ingen komme hende for nær. Syss . . . s! Aa, lille Annine, vil du tage disse Glas?"

De fremmede Herrer saa paa hende med slugne Øjne, et Par af de yngre stod og underholdt hende en Stund.

Mandfolkene er dog lige de samme, tænkte hun, enten man tager dem fra et fint Selskab eller fra en Kulmile, kun snakker de fine meget mere med Øjnene end de andre.

Bredal og Frydendahl gik op ad Gangen, den første med sit Instrument under den højre Arm og holdende sin gamle Ven ved den venstre; de øvrige Herrer blev staaende en Tid endnu ved Lysthuset.

Annine samlede Glassene paa en Bakke og gik med dem.

Grosserer Lynge, en lille blodrig Skikkelse med hvidt Rundskæg, stod og røg paa en stor Sølvpibe, som han holdt midt for sin runde, fremstaaende Mave.

„Det er den rene Kærnekraft, disse Kulsviere. Som nu han, den unge Kulsvierbonde forleden — hvad var det nu, han hed? Bendtsen, nej, Børgesen — Bendt Børgesen, en ung Gaardmand fra . . hvor var det nu? Det er ogsaa lige meget, Det var en af Byerne her oppe."

„Hvad han?" spurgte en af Herrerne.

„Var der ingen af jer, der saa ham? Inde ved Væddeløbet paa Blegdamsfælleden.

Annine standsede bag Buskene og stod med Hovedet i Lyttestilling.

„En rigtig Kærnekarl, kraftig, brun som en Malajer! I skulde have set ham ride! For Resten en ussel lille Rallike, en tolv, tretten Aar, men endnu vims som bare Pokker, formelig Kviksølv. Han laa med Næsen lige nede ved Manken, Hælene i Siden — huist! fløj han som en Pil over Fælleden og kom først ind som en Svedske!"

„Talte du med ham?"

„Aa, der var en Hurraraaben uden Ende . . Talte med ham? Johannes Hage og jeg stod og talte med ham vist en hel Time. Straks var han noget mut og saa lidt mistroisk til os; men da han hørte, hvem min Følgesvend var, saa skulde I have set hans Øjne: „Er det Johannes Ha-ge?""

Pigen henne bag Jasminerne lyttede med tilbageholdt Aande.

„Og saa skulde I have hørt de to tale Politik: om Trykkefrihedsspørgsmaalet, om Ridderskabets Forestilling til Kancelliet, angaaende . . ."

Det gav et Ryk i Annine; Jens Ludvig stod lige ved Siden af hende og saa forbavset paa hende. Hun skyndte sig af Sted med Bakken, Kandidaten gik ned for at hente Lampen.

„. . . om Uve Lornsens Skrift „Forfatningsværket i Schlesvig-Holstein, om Valgcencus til Stænderne og mange andre Ting. Ja, paa min Ære, om jeg ikke nær havde gaaet bag over af Forbavselse. At tænke sig en Bonde, en slet og ret Bonde, tale med om Statssager . . . det er en ung Gaardmand, jeg talte med forleden ved Væddeløbene," oplyste Grossereren for Jens Ludvig. „Jeg har aldrig kendt Mage i mine Dage! Hage sagde ogsaa bag efter: „Den Mand kommer frem"."

„Tør jeg spørge: hvad hed den Gaardmand?"

„Bertel Børg . . . nej, hvad var det nu? Bendt Børgesen, Bendt Børgesen."

Jens Ludvig gik hen og tog Lampen. „Jeg skulde bede Herrerne om at komme op."

De farvede Lamper fik indtil videre Lov til at brænde. Mille og Brammer blev endnu længe ved at vandre frem og tilbage i Nøddegangen; endelig kom der Bud efter dem.

De ældre Herrer vedblev med Taler og Sange oppe i Dagligstuen, den yngre Del af Selskabet muntrede sig ved Dans og Pantelege i et Værelse ved Siden af. Først ved Midnatstid blev der stille i Stuerne.

Jens Ludvig, der boede paa et Loftskammer, saa efter Annine for at sige hende Godnat, men kunde ingen Steder finde hende. Han gik ned i Haven og fandt hende her siddende paa en Bænk for Enden af Nøddegangen.

„Jeg tænkte nok, du var her ude. Maa jeg sidde lidt hos dig?"

„Ja, vær'sgod!"

„Det har dog været en fortryllende Aften. Synes du ikke?"

„Jo."

„Men Lamperne?"

„De gaar nok ud af sig selv."

„Ja, der er for Resten flere af dem, der synger paa det sidste Vers. Den her lige ved Siden af os den holder sig tappert. Og den har dog maattet anstrenge sig voldsomt hele Aftenen for at lyse for Mille og Brammer."

Hun smilede svagt.

Luften var gennemtrængt af Rosen- og Løvduft og ligesom opfyldt af al den rusende Varme, som i Aftenens Løb var bleven udaandet af de nyforlovedes unge Munde.

„Du er da ikke ked af, at jeg kom?"

„Nej, hvorfor det?"

„Aa, jeg ved ikke; der kan være en egen Nydelse ved at faa Lov at sidde ene i en Krog

og lade Sindets Rørelser forme sig, som de vil; det har jeg først rigtig selv følt i den sidste Tid."

„Ja, det holder jeg ogsaa meget af."

„Det er forunderligt, hvor Stemningens fine Linier kan ligesom — hvad skal jeg kalde det? — bevæge sig, bølge mellem de skiftende Indtryk af Minder, af Længsel, alt det, der saadan kommer op, naar man er ene med sig selv, især saadan en lun Sommernat. Der er saa meget, saa meget gemt i saadan en Sommernat. Synes du ikke?"

„Jo."

„Det staar i Luften om en, det paavirker alle Sanser, man kan ikke sige, hvad det er, for det er sammensat af saa mange uensartede Ting: smaa Blink fra Bladene, smaa, fine Lyd, smaa lune Vinddrag, Toner; men man faar ikke fat paa det, uden man har noget inden i sig, som svarer til det hele, saadan en hel lille Verden, hvor det blinker og higer."

Hun sad lidt og stirrede ud for sig, som om hun i dette Øjeblik var langt borte, drog omsider et Suk og vendte Hovedet lidt bort fra ham.

„Er det nogen overspændt Snak, Annine?"

„Nej — — jeg forstaar godt, hvad du mener."

„Ja, er det ikke forunderligt? Man kan sidde og blive saa vaagen, saa opfyldt af Glæde og Forventning, og dog er der noget ligesom Ængstelse i det hele; man er aldrig rigtig tryg ved sine Følelser, for det hele er jo Drøm, og man ved ikke, om Drømmen bliver virkeliggjort."

„Det er vist ikke ret tit, den bliver det."

„Men den kan dog blive det; man ved dog, at der er Lykke til, rigtig varm, rig Lykke."

„Ja — maaske."

„Tror du ikke, Mille og Brammer er lykkelige?"

„Jo."

„Og tror du ikke, deres Lykke vil holde sig?"

„Det er der ingen, der ved."

„Ganske vist, men jeg mener kun, efter hvad man saadan kan skønne. Jeg tror, de passer rigtig godt sammen, og at de begge er rigtig trofaste Mennesker; derfor er jeg vis paa, at deres Lykke vil holde sig."

„Jeg troede for Resten en Gang, at det var blevet dig og Mille."

„Nej, Annine, saa havde Lykken ikke holdt sig."

„Hvorfor?"

„Fordi den ikke bundede i sjæleligt Slægtskab. Den, som jeg skulde kunne leve lykkelig med et

Annine lytter.

helt Liv, hun maa have en ganske anderledes Alvor og Dybde i Sindet, end Mille har."

Hun rettede paa sit Kastetørklæde. Begge tav et Øjeblik.

„Det vil du bedst kunne forstaa, Annine."

„Hvorfor jeg?"

„Jo, for jeg tror ikke, der er nogen, der kender mig som du. Jeg har aldrig siddet og talt med nogen saadan som med dig. Jeg har altid været saa aabenhjertig over for dig. Synes du ikke?"

„Jo, det har du; derfor har jeg ogsaa altid været saa glad, naar du kom her ud."

„Har du?"

„Ja, det har jeg, det er Sandhed."

„Det er mig saa kært, saa kært at høre; for jeg . . jeg . ."

Den Varme, der med et kom i hans Ord, bragte hende til at se forbavset om paa ham, og da hun ved Lampens Lys opdagede en sælsom Glød i hans Øjne, blev hun urolig og gjorde Tegn til at ville rejse sig.

„Annine, maa jeg tale ud?" bad han og tog efter hendes Haand, som hun dog drog til sig. „Du ved vist, hvad jeg vilde sige dig, hvad jeg i lang, lang Tid har . . ."

„Jens Ludvig, lad os ikke gaa for vidt med dette. Jeg havde ingen Tanke om, at du vilde forstaa mine Ord saadan."

„Holder du da ikke af mig?"

„Holder af dig?" Hendes Bryst tog til at arbejde. „Jo, jeg holder meget af dig; men aldrig i Verden har jeg haft Tanke om . . husk dog paa, Jens Ludvig, at jeg er en simpel Bondepige, og desuden . . . nej, nej!"

„Jeg har tænkt paa dette over Aar og Dag. Tal dog ikke om det, at du er Bondepige, du har langt, langt bedre Evner end Mille, du er ti Gange mere dannet end mange af de fine Jomfruer og Frøkener, som gaar og kror sig paa Københavns Gader. Frydendahl sagde netop før, at du var komplet Dame, dersom du lagde Huen."

„Ja, men den lægger jeg ikke."

„Det er ogsaa den ligegyldigste Ting af Verden. Hvad har dog det ydre at sige? Du ved desuden, at jeg elsker Bønderne, jeg er jo selv af Bondeslægt, min Fader er Landsbylærer og min Moder en slet og ret Gaardmandsdatter, som du ved. Er jeg da saa fin paa det?"

„Du er student og vil komme ind i fine Kredse, du vilde komme til at fortryde det."

„Nej, jeg er saa sikker, saa sikker paa mig selv. Jeg vil ofre mit hele Liv for den jævne Mand, jeg elsker Jævnhed, Naturlighed, og du har alt det, jeg trænger til, du har Alvor, Følelse, Inderlighed. Annine, bliv min Kone, du skal aldrig fortryde det!"

Hun mærkede i dette Øjeblik, hvor inderlig kær hun havde ham, og hun samlede i en Tanke al den Fred og Glæde, al den Tryghed, al den Hygge, der vilde lejre sig i et Hjem hos ham; men med et tog hun sig til Hovedet, rejste sig og sagde dæmpet, men fast:

„Nej, jeg kan ikke! Det gør mig saa ondt, saa ondt, dersom du rigtig mener dette, og det gør du, det er jeg vis paa; men det vilde aldrig blive godt."

Hun tog hans fugtige Haand, trykkede den og gik.

Lamperne var efterhaanden gaaede ud, kun den ved Siden af ham brændte med en urolig lille Flamme. Han sad en Stund og saa paa det svagt lysende røde Hylster; endelig slukkes ogsaa dette sidste Lys.

Annine gik op i sit Kammer, hvor Mille lige var falden i Søvn og laa og smilede med sin Kærlighedsdrøms Afspejling i det sunde, varme Ansigt, medens et paa Bordet staaende Tællelys kæmpede for at holde Flammen i Live om den tommelange Tande.

Hun var overvældet og maatte sætte sig for at samle sig.

Saa var det dog saadan!

Hun havde til enkelte Tider, naar han sad og saa paa hende med sine milde Øjne og blev rød ved paa en Gang at møde hendes Blik, haft en Gisning om, hvordan det forholdt sig; men hun havde aldrig tænkt videre over det, for han var jo dog meget mere Kammerat med Mille, og han kendte jo desuden godt den Sorg, der nagede hende, og, som han vidste, aldrig vilde forlade hende.

(Fortsættes.)

Et litauisk Bondebryllup.

Ridder og Røver.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

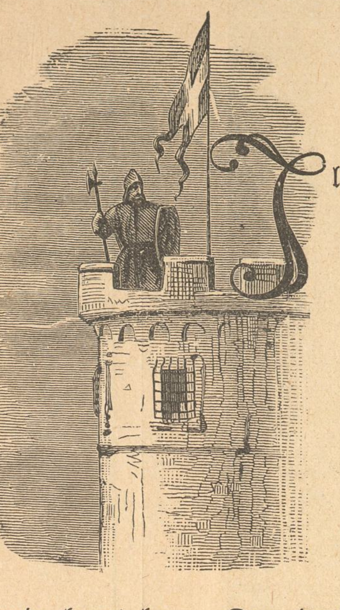

Ligemaade skønnede Fru Karen, at han ikke ret var hjemme i en Tid og blandt en Slægt, der var opøvet i List og Rænker; men hun elskede ham desmere og havde været lykkelig ved at bo med ham i et fattigt Hus og i de ringe Kaar, som Uretten havde levnet ham. Dog dertil stod hans Sind ikke, thi han stræbte at lønne ondt med ondt. Hun kunde dog ikke dadle ham derfor, men blot sørge derover. Hun forstod, at Skinhellighed og Gridskhed havde forurettet ham, og at Livet i allen Stund havde taget haardt paa ham og forbitret hans haarde Sind. Saa stræbte hun ved sin Kærlighed at blødgøre hans Hjerte, og saa ømt bad hun ham om at fare frem med Skaansel, og saa mildt lovede han det, at hun haabede med Tider helt at udslette Hadet og Hævntørsten af hans Sind — naar bare — naar bare hans vilde Staldbrødre ikke virkede paa ham fjernt fra hende. Han drog ofte med ud paa Tog og kom sædvanligt hjem med Bytte. Men hver Gang han drog bort med sine Venner og sine Svende var hendes daglige Gang op til St. Gertruds Kirke i Vind, hvor hun ydmygeligt bad til Gud og den hellige Gertrud og lod læse Messer for hans Lykke, og for at hans Sind maatte bøjes til Barmhjertighed mod værgeløse og overvundne, og at han snart maatte blive træt af sit rastløse Æventyrliv, saa han maatte søge og finde Lykken med hende i et stille Hjem eller — hvis Kamp og Færdsel uimodstaalig tiltrak ham — kæmpe for en stor Sag, kæmpe under Ærens og Fædrelandets Banner.

Thi Ridder Lave var bleven Røver, det kan ikke skjules. En almindelig Røver som de fredløse Væbnere var han dog ikke; men allerede det, at de nu var hans nærmeste Venner og fortrolige, varslede ilde. Han lod fredelige rejsende fare i Fred, lod Herremænd og deres Bønder beholde deres Ejendom; thi hans Færd var, hvad han selv kaldte Krig, aaben Krig mod Kirken og dens Mænd og dens Gods. Særlig var det Domkapitlet i Ribe og Klostret i Tvis, han vilde til Livs; hvor de havde Ejendomme, var der Grund til at vente Ridder Rød, idet han, som han sagde sig selv og andre, vilde have Vederlag for det Gods, Kirken havde franarret hans Moder. Kirkens Prydelser og hellige Kar, Kornet i Kirkeladen, Gods og Kvæg i Kapitlets Gaarde, bortførte han, og paa mangt et Sted var ogsaa Præsternes Gods i Fare. Bo Høg og Esbern hjalp ham troligt dermed; men saa meget virkede dog hans Hustrus Bønner frem for deres Ophidselser, at han ikke anvendte Ild eller Sværd, men kun ublodige Midler til sit Røveri, naar han ikke selv blev angrebet med væbnet Haand. Derimod indfandt han sig oftere som selvbeskikket Skifteforvalter og indsatte sig selv til Arving efter afdøde Præster. Som saadanne af ham plyndrede Dødsboer nævnes Hr. Laves i Oxby, Hr. Peders i Stavning og Hr. Kjelds i Velling. Blandt de Steder, hvor han og hans Medhjælpere røvede Kirkegods nævnes: Give, Tarm, Aastrup, Stavning, Stadil og Hee.

Imidlertid gik Aarene, og Eftervæerne fra den kongeløse Tid begyndte at tabe sig, saa Lov og Ret igen fik noget Raaderum i Landet. Som Følge deraf kunde Lave Røds Fremfærd ikke blive ved at gaa upaatalt hen, og Kirken ejede et Vaaben, der havde formaaet at bøje mægtigere Mænd i Støvet. Det var Bandstraalen, og den blev nu udslynget mod Lave Røds trodsige Hoved. Samtlige Jyllands Bisper udstedte til alle Sognepræsterne i deres Stifter Befaling om, at de med tændte Lys og ringende Klokker skulde erklære Lave Rød og hans Medhjælpere for bandsatte, saa de strengelig skulde undviges af alle troende, og ingen maatte deltage med dem i Spise, Drikke, Samtale, Bøn, Fællesbolig eller nogen Ting. Derhos skulde Gudstjenesten ophøre i det Sogn, hvor de opholdt sig. — I samme Brev paamindedes Lave Rød om at opfylde det Forlig, han i Bisp Jakobs Tid havde indgaaet med Kapitlet.

Lave Rød og hans Venner brød sig ikke om Bandsættelsen, og nu maatte altsaa Gudstjenesten i Vind Sogn ophøre, og han og hans Tilhængere blev af alle rettroende skyede som spedalske.

VII.

Anden Juledag 1350 bevægede et langt Vogntog — mer end 30 Vogne — sig over Skærum Aa og drog nordpaa. Men straks hinsides Aaen bøjede Toget vesterpaa forbi Gørding og stilede lige mod den brede, blaa Fjord. Toget anførtes af en Ridder til Hest, men han standsede ved Fjordbredden, hvorimod Vogntoget kørte ud i Vandet, stadigt ligefrem, med Kørselen rettet efter Spiret paa Sønder-Nissum Kirke for ikke at komme ud i Dybet, der fandtes til begge Sider. Ridderen var Palle Juul selv. Han blev holdende paa Strandbredden, indtil den forreste Vogn havde naaet Land ovre i Nissum Sogn, saa drejede han Hesten om og red i skarpt Trav østerpaa, idet han saa vidt muligt undgik Byer og befærdede Veje. Mødte han en vejfarende, saa gjorde han en Omvej, saa han kom langt udenom paa Vejsiden. Med alt det saa han sig ofte sky omkring og var bleg som Døden. Da han kom i Nærheden af Ogelstrup, holdt han et Øjeblik stille og kastede et vemodigt Blik ned mod denne sin Fædregaard. Derefter red han videre, idet han vendte sig sydpaa og lagde sin Vej op over Hederne mod Vind og Vindbris.

Imidlertid sad Karl Juul i sin underjordiske Bolig under Vind-Krat. Hun boede i et smukt Værelse, der var panelet og tjeldet som Stadsstuen i en Herregaard. Tvende Vokslys brændte i Sølvstager paa et Egebord med udskaaret Fod, men Fru Karen sad selv paa en Løjbænk med et lille Pigebarn paa Skødet, medens en noget ældre Dreng kravlede om paa Gulvet ved hendes Fødder. Pludselig slap Drengen sit Legetøj, vendte Ansigtet opad og spurgte: „Moder! Kommer Fader snart hjem?"

„Jeg ved det ikke, min Dreng," svarede Moderen.

„Har han blanke Skillinger og kønne Bægere med sig, naar han kommer?"

„Det ved jeg heller ikke."

„Naar jeg bliver stor, saa skal jeg drage ud med Fader, og saa vil jeg altid bringe saadant noget hjem til dig og til Søster Agnete. Og — huha! — hvor jeg skal tugte Munkene, for de fortjener ikke bedre, det siger Fader."

En Taare traadte frem i hendes Øjne, og hun sagde: „Kom og sæt dig hos mig, saa vil jeg fortælle dig et Æventyr!"

Drengen adlød glad, han satte sig paa Skamlen ved Moderens Fødder, og hun begyndte at fortælle om Kongesønnen, der havde arvet sin Faders Natur baade som Bjørn og Menneske. Saa længe han var lille, kunde Moderen nok styre ham, men hans Natur kunde hun ikke forandre. Det kunde kun Gud og Marias Søn, og hun bad tidligt og sent om, at det maatte ske, og hun gjorde flittig Korsets Tegn over ham, at Troldbommen ikke skulde beholde Magt over ham."

„Hjalp det saa noget?" spurgte Drengen og saa paa hende med et Par store forundrede Øjne.

„Jeg ved det ikke, men —"

I det samme bankede det paa Døren, en Terne traadte ind og meldte: „Her er en Gæst, som forlanger at tale med Fruen."

„Hvem kan det være?"

„Han kalder sig Palle Juul."

„Min Broder? — O, Gud være lovet! — Lad ham komme ind!"

Et Øjeblik efter traadte Ridderen ind. Hun for ham i Møde og vilde kaste sig i hans Arme, men hun standsede foran ham, thi han blev staaende inden for Døren saa bleg og stille og saa sig spejdende om.

„Forsoning, Broder!" sagde hun og rakte Haanden ud imod ham.

„Forsoning!" gentog han, idet han tog hendes fremrakte Haand.

„Ogsaa med min Husbond?" spurgte hun og saa ham bønligt ind i Øjnene.

„Aa, ja! Ogsaa med ham. — Er det dine Børn, Søster?"

„Ja."

„Saa tag dem med dig og følg mig!"

„Jesus! Marie! Er der tilstødt min Husbond noget?"

„Det ved jeg ikke, det behøves vel heller ikke for, at jeg kan ønske at føre min Søster bort fra den bandlystes Røverrede!"

„Saa er dit Ærinde forgæves. Jeg har lovet at dele ondt og godt med min Ægtefælle, og det Løfte vil jeg holde, saa godt jeg kan."

„Vil du ogsaa det, naar jeg siger dig, at Gud endelig er bleven træt af Menneskenes Ondskab og har ladet en Dommedag opgaa over Verden saa forfærdelig som aldrig før? Ved du, at Dødsenglen gaar hen over Landene og nedmejer Folkene som modent Korn?"

„Jeg har hørt sige, at Pesten raser forfærdeligt i Sydens Lande. — Er det det, du mener?"

„Ja, men nu har den sat sin Fod her i Landet — her i Egnen — jeg har saa at sige set den med egne Øjne."

„Og mener du, at du kan føre mig et Sted hen, hvor Dødsfoten ikke kan naa mig?"

„Nej. Guds Haand kan ingen undfly. Men jeg har udsøgt mig en ensom Afkrog ude ved Havet, hvor jeg drager hen med min Hustru, mine Børn og mit Tyende. Der vil vi, saa godt vi kan, forskanse os mod Smitsoten; men derhos vil vi med hinanden ydmyge os for Gud, angre vore Synder og berede os til Døden, om den dog skal ramme os. — Søster! Forlad Forbandelsens Hjem

og følg med os i Ensomheden, at vi i Kærlighed kan hjælpe dig at frelse din Sjæl."

„Tak, Broder! Nu kender jeg dig igen, og dog! Du synes mig større og ædlere, end jeg før har kendt dig."

„Det maa saa komme af, at jeg har set Guds Vælde og lært at bøje mig ydmygt derunder. — Men Tiden iler! Døden mejer! Skynd dig, Søster, og gør dig rede."

„Tak! Jeg bliver her."

„Her!" udbrød han. „Her, hvor Bandstraalen luer over hvert Hoved! Hvor al Slags Vildhed har et Hjem, og hvor ingen Guds Tjener mæler et godt Ord eller lyser Herrens Velsignelse som Modvægt mod den Forbandelse, der følger Kirkerøveren og Jomfrurøveren!"

„Lad ham ogsaa være det!" sagde den unge Frue og saa sin Broder frit i Øjnene. — „Lad ham ogsaa være det! Han er dog min Ægtefælle og min ungdomselskede. Hvem skulde bære over med hans Fejl, naar jeg ikke skulde det? Og skulde Dødssoten ramme ham, hvem skulde da sidde ham nær i hans sidste Time — han, den bandlyste Mand — og hviske ham Troens og Haabets og Naadens Ord i Øret? — Kom han hjem i Dag eller i Morgen, og jeg var og blev borte, da vilde han bande og rase og fare ti Fold værre frem end tilforn. Derfor vil jeg blive her og i mit eget ensomme Hjem holde mig nær til Gud og berede mig til de Ting, som skal komme."

Der traadte en Taare frem i Ridderens Øjne, han trykkede sin Søsters Haand og sagde: „Saa faar du raade dig selv i Guds Navn! — Men det bæres mig for, det er sidste Gang, vi ses. Er der intet, jeg kan gøre for dig?"

„Jo," sagde hun. „Du ser her min lille Søn, Knud. Jeg ved ikke, om hans Fremtid eller han selv vilde blive god, hvis hans Barndom og Ungdom skulde henrinde her. Tag ham med dig og vær en Fader for ham. Lær ham at blive sanddru som hans Fader og mild som hans Morbroder! Mit Sind vil være fri for megen Ængstelse, naar jeg ved ham i dine Hænder."

„Jeg skal gøre for din Dreng, hvad jeg kan. Men hvad vil din Husbond sige, naar han kommer hjem og ser, at hans Søn er borte?"

„Han vil fare op i Vrede et Øjeblik, derefter vil han længes i nogle Dage; men siden vil han skønne, det er velgjort, og være glad ved det."

Ridderen havde Hastværk med at komme bort; Drengen var glad ved at komme ud at ride med den pyntelige fremmede. Ved Afskeden holdt Palle Juul sin Søster i sin Arm og sagde: „Man siger, jeg er en pengekær Mand, og dog vilde jeg give Halvdelen af mit Gods, for at min lille Karen ret kunde blive lykkelig. — Din Husbond maa dog en Gang blive mæt af Hævnen, og maaske da alt endnu kan jævnes. Hvis vi alle overlever denne Ulykkestid, maa jeg tale med ham i Alvor og Venskab."

Saaledes skiltes de to Søskende. Snart red han nordpaa med hendes unge Søn foran sig paa Hesten; men hun var stegen op ad Løntrappen, og med fin lille Pige paa Armen stod hun under Skovens bladløse Træer og saa efter de bortdragende, indtil de var af Syne.

(Sluttes.)

Løven og Hunden.

En virkelig Tildragelse, fortalt af Leo Tolstoy.

I et Menageri i London, hvor der forevistes vilde Dyr, skulde Tilskuerne betale deres Pladser med rede Penge eller ogsaa medbringe Hunde og Katte til Rovdyrenes Maaltider. En Herre, som havde Lyst til at se Dyrene, tog en lille Hund ude paa Gaden og førte den med til Menageriet.

Han blev indladt, og Hunden kastedes i Løvens Bur. Forskrækket stak den Halen i Vejret og krøb ind i et Hjørne af Buret.

Løven nærmede sig og snuste til det lille Kræ, der lagde sig paa Ryggen med Benene i Vejret og viftede med Halen.

Løven løftede sin vældige Pote imod den. Hurtig rejste Hunden sig og logrede ydmygt for Dyrenes Konge. Løven saa paa den, gik rundt omkring, men rørte den ikke.

Da Menageriets Ejer senere fodrede Løven med det sædvanlige Maaltid Kød, afrev den et Stykke og lagde hen foran Hunden. Og om Aftenen, da Løven havde lagt sig for at sove, strakte den lille Hund sig ved dens Side og hvilede Hovedet mod Rovdyrets Pote.

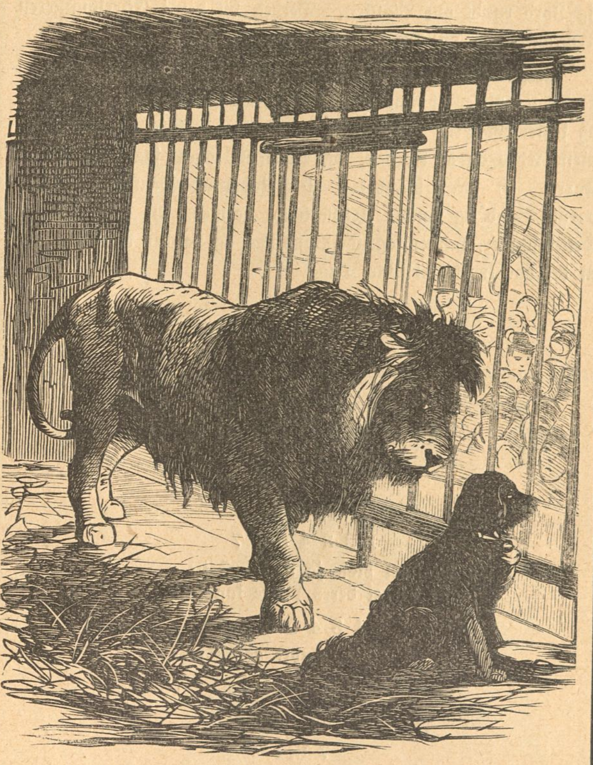

Løven og Hunden.

Fra den Dag af levede den lille Hund i Løvens Bur. De aad og sov sammen, og undertiden nedlod Løven sig til at lege med den.

En Dag kom den Herre, som havde bragt Hunden til Menageriet og genkendte Hunden. Da bad han Menageri-Ejeren om at faa Dyret igen. Ejeren samtykkede, men da de vilde lokke Hunden ud af Buret, begyndte Løven at knurre og rejse Børster.

Saa lod man den da være i Fred, og de levede et helt Aar sammen.

Men efter et Aars Forløb blev Hunden syg og døde. Løven var ikke at formaa til at smage en Bid mere. Den blot gik og snuste til Hunden, slikkede den og vendte dens Krop med sin Pote. Da den endelig forstod, at Dyret var død, for den op med et vanvittigt Spring, rasede mod Jærnstængerne og bed i dem, medens den vildt piskede sine Sider med Halen. Hele Dagen vedblev den paa den Maade at storme brølende omkring i Buret; endelig lagde den sig ned ved Siden af den døde Hund og blev stille.

Menageri-Ejeren vilde tage den døde Krop bort, men Løven tillod ingen at nærme sig. Saa tænkte man, at den vilde glemme sin Sorg, i Fald man gav den en anden Hund; men denne rev den øjeblikkelig ihjel. Derpaa omfattede Løven med begge Forpoterne sin døde Kammerats Krop og laa paa den Vis i fem Dage uden at røre sig — paa den sjette døde den.

Vaarhilsen.

Blæs, blæs, du Søndenvind,
Regn og Taager fra mit Sind!
Udfor Øjet alting lyst —
Sol paa Vidden, Sol i Bryst!

En Gang, kun en Gang ung!
Hvi da vandre træt og tung?
Heller slippe Sorgens Last
for at holde Glæden fast.

Skin, skin, du varme Sol,
ned paa Markens blaa Viol!
Bag den sidste Rest af Sne
tusind Øjne mod dig le:

Smørblomst og Bukkarskud,
Gaaseurt er Foraarsbud,
Kildespring i muntert Lag
leger, det er Sommerdag.

Solsejl og aaben Strand —
fyldte Baade ud fra Land!
Bølgen slaar mod Kysten mild:
„Rejs nu, rejs, hvorhen du vil!"

Hil dig, du friske Strand!
Syng din Hilsen ind mod Land.
Gør os Synet stort og frit,
byd os op til Bølgeridt!

Solglans om Hegnet staar,
kom nu, Løv, og meld os Vaar!
Blæs, du friske Søndenvind,
op til Foraar i mit Sind!

J. Blicher

Havebrug.

Have=Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

April.

I den senere Tid er der i Havebrugsskrifter herhjemme omtalt og anbefalet en Plante med spiselige Knolde. For ikke at lade, som om vi ikke kender noget til Sagen, vil vi omtale denne Plante for „Husvennens“ Læsere.

Den hedder Stachys tuberifera og er en knoldbærende Art af Slægten Galtetand, der her i Landet er repræsenteret ved 4 Arter.

Den nævnte Art blev i 1884 indført fra Kina til Paris og senere derfra til England, hvorfra vi har faaet den. Som Handelsvare vil Planten aldrig faa nogen stor Betydning, men den vil maaske nok vinde sig en Plads i private Haver, hvor man sætter Pris paa velsmagende Afveksling i Grøntsagerne om Vinteren.

Planten bliver omtrent en halv Alen høj, den er meget busket, og den udvikler 50—75 Knolde, der bliver indtil 2 Tommer lange, 1/2 Tomme tykke og er gulhvide af Farve. De fordrer kun Kogning en halv Snes Minutter og tillaves ligesom Blomkaal eller Asparges.

Hvad Dyrkningen angaar, da er denne ret simpel. I denne Maaned gøder og bearbejder man et Stykke Jord, der ligger varmt og lunt. Knoldene lægges i Rækker med 9—12 Tommers Afstand mellem Rækker og Planter. De ny Skud kommer snart frem, og selv om de bliver svedne af Nattefrost, generer dette dem ikke stort, da de hurtigt skyder igen og dette saa meget kraftigere. Ved Renholdelsen om Sommeren maa man passe ikke at beskadige Knoldene, der ligger meget øverligt. Sidst i Juni eller saa hyppes lidt Jord op om Planterne eller der lægges et lille Lag gammel Gødning mellem Rækkerne. Den Gødning, man benytter til Jorden om Foraaret, maa ogsaa være formuldet. Om Efteraaret dækkes Bedene med lidt Tang eller Blade — ikke for at beskytte Knoldene mod Frost, thi denne forringer ikke Velsmagen, men for at man uhindret kan optage Knoldene; de skal nemlig altid til Brug være frisk optagne.

Hvis man ikke har Have til at gemme Knoldene i, eller hvis man vil gaa saa nemt til dem som muligt, saa kan de lægges i Jord eller Sand i en Kælder. Udsat for Lys og Luft bliver de brune og seje, dette skader selvfølgelig i høj Grad Knolden som Spise, men det øver ingen Indflydelse paa Spireevnen.

Hvor man vil sætte Pris paa at faa det mest mulige Udbytte, tror vi at burde tilraade at lade Knoldene spire frem i Smaapotter, hvorfra de saa siden, naar Frosten er forbi, plantes ud. Knoldene skal i øvrigt ved fortsat Dyrkning vinde i Udvikling.

Naar man taler om Kvik, saa tænker man sig denne Plante som et meget besværligt Ukrudt og ikke andet. Den er ogsaa slem baade i Have og i Mark, og dette at blive fri for den lønner i tilstrækkelig Grad det derpaa anvendte Arbejde. Man bør imidlertid tage dobbelt Løn ved at anvende Planten som Gødning, hvis man ikke vil vadske og opfodre Rødderne. De har stor Nærings= og Gødningsværdi. Der er imidlertid en tredje Anvendelse, som omtales i et østerrigsk Landmandsblad, og som vel netop i denne „Ølperiode“ vil vække Interesse. Denne Anvendelse er — til Ølbrygning.

Man samler „Rødderne“ tidligt om Foraaret, førend de begynder at spirer, vadsker, tørrer og skærer dem til Hakkelse, hvorefter de lægges til Fuldtørring paa et luftigt Sted og under stadig Omrøren. Derefter bliver de tærskede for at blive befriede for Rester af Urenheder og Rodtrævler, der vil gaa bort ved den følgende Rensning. Den saaledes behandlede Kvik gemmes paa et luftigt Sted, og den kan holde sig i 2 til 3 Aar.

Naar man vil brygge Øl, tager man 20 Pd. Kvik til 100 Potter (Liter) Vand. Rødderne udblødes Aftenen forud i Vand og bringes næste Morgen i Kog. Vædsken koger let over. Kogningen vedligeholdes, indtil Rødderne synker til Bunds, medens de ovenpaa svømmende Urenheder afskummes. Den kogte Vædske bringes nu paa et Fad og tilsættes Humle. Man kan enten blot lade Humlen give et Udtræk eller koge den med Vædsken. De afkogte Rødder kan man koge af 2den Gang og blande den saaledes indvundne „Urt“ med det første Afkog; derefter bringes det hele til Afkøling i et aabent Fad og tilsættes lidt Gær. Siden kommes dette Øl ligesom almindeligt Øl paa Flasker. I Løbet af 4—8 Dage er Øllet drikkeligt; det holder sig om Sommeren i 4 og om Vinteren i 8 Uger.

Bladet siger, at Kviføl maa betragtes som en sund og billig Hjemmedrik.

Om Foraaret viser Græsplænerne ofte større eller mindre Pletter, hvor Græsset er forsvundet.

Man plejer da at strø noget Græsfrø ud, rive dette ned eller dække det med et Lag Jord. I tørre Foraar nytter denne Fremgangsmaade imidlertid ikke, med mindre man holder Jorden fugtig og skygget. Men dette er uoverkommeligt, selv om det ikke er store Plæner eller mange og store Huller, der er Tale om. En større tysk Haveejer meddeler, hvorledes han, efter at have prøvet de sædvanlige Metoder — Eftersaaning, Indlægning af Græstørv osv. — uden Nytte, lærte en Fremgangsmaade, hvorved ethvert lille Hul i Plænen blev bevokset med Græs. Denne Maade er praktisk, men det var ogsaa ad en rent praktisk Vej, Meddeleren lærte den; han hørte nemlig en Dag, at Karlen drillede den Mand, der passede Haven, ved at sige, at denne ikke forstod at bringe Græs frem i Hullerne. Ejeren spurgte da Karlen, om han kunde gøre det, hvortil denne svarede Ja. Han fik Lov at tage fat og han fik Ret: i Sommerens Løb blev alle Pletterne grønne. Den paagældende Maade er følgende: Man blander Græsfrøet med Jord, derpaa røres Blandingen ud med Vand til en temmelig stiv Grødmasse, der saa ved Hjælp af f. Ex. en Murske smøres i Hullerne i et tommetykt Lag, efter at et Lag Jord af lignende Tykkelse er fjernet. Ovenpaa den udsmurte Masse drysses et lille Lag tør, fin Jord.

For Hus og Hjem.

Stifmoderblomsten giver ofte i Løbet af Sommeren faa og uanselige Blomster, fordi den bliver ranglet i Væksten. Naar dette begynder at vise sig, maa man afskære Planten et Par Tommer over Jorden, vande denne godt og anbringe lidt kraftig Jord rundt om Planten. Derved vil der i Eftersommeren fremkomme en ny, kraftig Blomstring.

Regnorme fordrives af Urtepotter ved følgende Midler: 1) Man opløser et Par Haandfulde læsket Kalk i et Kar Vand og sætter Potterne ned i dette til Randen. Kort efter vil Ormene krybe op af Jorden, og Potterne tages saa atter op af Karret. 2) Man blander 4—5 Kvint knust Sennep i en Pot varmt Vand og vander Urtepotterne dermed. 3) Man støder Hestekastanier, hælder kogende Vand paa og vander dermed, efter at det har trukket et Par Dage.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5 6 7
En Mangel disse jo maa erstatte.
Maaske du ej deres Nytte kan fatte.
1 3 4 5 6 7
Nogle gør Nytte, andre gør Skade.
5 6 7
Dette gør meget ofte de glade.
7 6 1
Dette af flere Dele er tvundet.
2 3 3 4 5 6
I dette du en Fordybning har fundet.
1 3 6 7
Disse er smaa, men nyttige Dyr.
2 3 1 6
En af vor lille Fædrelands Byer.

J. J.

Gaade.

Som kaldende Røst mit første Led lyder,
men mit andet paa ganske det modsatte tyder.
Mit andet om Kogning og Stegning minder.
Nu tænker jeg nok, du Løsningen finder.

J. J.

Rebus.

e
sk

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 26: Barn, Due, Ida, Ane, Eva, Nar, Bi, Ur, Vidunderbarn.

Bogstavgaaden i Nr. 26: Ølglas, Øl, Gas, Løg, Gøg, Salg.

Skæmt.

Barnligt. I et gemytligt lille Selskab spurgte en af Smaadrengene sin Moder:

„Mama, hvorfor sagde du til mig, at jeg ikke maatte tale om Krigsraadens Næse? Han har jo ingen!“

Mangel paa Opdragelse. Da Georg den Tredje en Gang aflagde et Besøg paa et af sine Krigsskibe og i al Fortrolighed samtalede med Admiralen, spurgte en Matros en Kammerat, om, „hvem er den Fyr, der slet ikke gør Honnør for Admiralen?“

„Det er jo Kongen.“

„Konge eller ikke Konge! Ligemeget han er en ubehøvlet Karl,“ vedblev han.

„Ja, men hvor skulde han vel have lært Skik fra?“ svarede Jack. „Han har jo aldrig været til Søs i sine Dage.“

Sen Middag. Middagstiden (Spisetiden) falder stadig senere og senere; til Slutning vil det ende med, at vi først spiser til Middag næste Morgen.

Juridisk Raadgiver.

Er det tilladt at dramatisere og udgive en Fortælling af en bekendt Forfatter, eller hvorledes faar man Tilladelse dertil?

u. j. f.

Det hedder her i Lov af 12. April 1889 § 2: „Ingen maa uden Samtykke af Forfatteren til et Digterværk eller den, der er indtraadt i hans Ret, førend 50 Aar efter hans Død i Trykken udgive eller offenlig lade opføre saadanne Dramatiseringer af Værket eller en Del af samme, der væsenlig kun bestaar i Genfremstilling af Indholdet i en for Scenen brugelig Form.“

* * *

Til Tømrer C. L. i H. De frivillige Svendeprøver i København skal i Følge Regulativ af 3dje Oktober 1884 regelmæssig afholdes 2 Gange aarlig, nemlig i April og Oktober, og ellers saa ofte som det af Kommissionen findes fornødent. Prøvernes Afholdelse bekendtgøres mindst 4 Uger forud i „Berlingske Tidende“, og det angives da derved tillige, hvor og naar Aspiranterne skal indgive deres Anmeldelse.

* * *

Hvad Straf er der for at kalde en gammel Kone „en Kælling“?

J. P.

Det vil kunne koste en halv Snes Kroner og efter Omstændighederne endnu mere.

* * *

NB. **Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse. kan ventes besvarede.**

Brevkasse.

Rasmus H., Peder og P. C. H i U.: Tak for de tilsendte Gaader.

C. L. Hellebæk: Kun Forespørgsler, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med Navn og Adresse, kan i Regelen ventes besvarede i Bladet.

Zoologisk Have.
Aaben hver Dag.
Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**
Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.
1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.
Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.
Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„Husvennen“ udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Domprovst Gude, med Portræt. I Saatiden, ved A. Th. J. Fra Littauen, ved Fr. R., med Billede. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Ridder og Røver, Fortælling af C. A. Thyregod (forts.). Løven og Hunden, af Leo Tolstoy, med Billede. Vaarhilsen, Digt af J. Blicher. Havebrug. For Hus og Hjem. Hovedbrud. Skæmt. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog= & Stentrykkeri. København.

Nr. 28. Søndag den 12. April. 1891.

Frederik Barfod.

Historikeren Frederik Barfod, hvis ærværdige Skikkelse, med det smukke hvide Haar og Skæg, man daglig kan møde paa Frederiksbergs Veje, fyldte Tirsdagen den 7. April sidstleden sit 80. Aar. Dagen mindedes bl. a. ved, at en Kreds af den gamle og almenyndede Historiefortællers Venner traadte sammen for at lade hans Portræt male med den Bestemmelse for Øje, at Billedet med Tiden skulde have Plads blandt andre højt fortjente danske Mænds Portrætter i Nationalmusæet paa Frederiksborg. I Sandhed et Minde, der vil stemme med Mandens historiske Eftermæle! Ved sine ypperlige Fortællinger af Fædrelandets Historie har Barfod hjulpet mægtigt til at gøre den national-historiske Samlings Skatte levende for vort Folk, og i henved to Menneskealdre har han selv taget Del i vort offenlige, politiske og literære Liv, altid som den helstøbte Personlighed, han er, altid med Iver og Sandhedskærlighed, og altid paa Danskhedens og Folkelighedens Side.

Povl Frederik Barfod nedstammer fra en gammel Præsteslægt og er født den 7. April 1811 i Lyngby ved Grenaa. Faderen Provst H. P. Barfod var en foretagsom og livlig Natur, han oprettede Lyngby Seminarium, medvirkede i flere Foretagender som en varm Filanthrop og vandt i høj Grad sine Elevers og sine Kaldsfællers Hengivenhed og Agtelse.

I Drengeaarene stod Frederik Barfods Hu til Søen. Denne hans Tilbøjelighed fik vel ikke andre Følger, end at han kom noget sent til Studeringerne, men den indeholder et Fingerpeg: hans Natur bøjede sig tidlig mod det djærve, usammensatte, barnligt-ligefremme, som man er vant til at se forenet i det frejdige Sømandsliv, og som man i hvert Fald genfinder i Barfods offenlige Færd. Privat dimitteret tog han 1828 Studentereksamen og et Aarstid efter anden Eksamen. Sammen med en Broder gennemstrejfede han Holsten paa Krys og Tværs og kom i nær Berøring med den tyske Befolkning, idet han nemlig var forklædt som Tjener for Broderen, der optraadte som Silhouettør. 1830 forlod han København og var i et Par Aar Huslærer paa Landet; men fra 1832 vendte han atter tilbage til Hovedstaden, gav Undervisning og begyndte saa smaat paa sin literære Virksomhed. Om Sommeren foretog han Fodvandringer gennem Landet for at undersøge Arkiver, Skifteprotokoller, Kirkebøger, Gravstene og samle personal-historiske Oplysninger. Samtidig kom han ind i en mangesidig Virksomhed af helt anden Art. I en Aarrække var han Repræsentant for „det forenede Velgørenhedsselskab“ og udstedte Plan og Indbydelse til Selskabets Drengeskole, som han fik oprettet 1834 og bestyrede i henved fire Aar. Han var Medstifter af „Selskabet for en forbedret Retskrivnings Udbredelse“, hvis Ugeskrift han delvis ledede, dernæst af „Dansk Samfund“, hvor han i de første Aar var Bestyrer og Kasserer. Desuden var han Medhjælper ved Universitetsbiblioteket, foretog Rejser til Sverige og Norge og betraadte Forfatterbanen med flere fortjenstfulde Skrifter. Hele denne flittige Virksomhed, der vidnede om alsidig Deltagelse for Samfundslivet, om praktisk Sans,

Frederik Barfod.

utvivlsomt ogsaa om en vis Uro og Søgen, falder i Aarene 1834—40.

Hans første Skrift var „Poetisk Læsebog for Børn og barnlige Sjæle“, der straks, da den udkom, 1836, vakte stort Bifald og førte Sans for Poesien ind i mange af Datidens jævne Hjem. Bogen er en fortræffelig Samling Digte af danske og norske Forfattere med vedføjede Levnedstegninger, der foruden at indeholde flere ny Oplysninger udmærkede sig ved en højest livlig og personlig Stil. Forfatteren roser og dadler uforbeholdent, angriber og forsvarer, kan nu og da forekomme baade for svulstig og for hensynsløs, men selv hvor det sidste er Tilfældet, mærker man bag den strenge Dom et menneskekærligt Hjerte og et modtageligt Sind for Poesiens Røst. Af „Poetisk Læsebog for Børn og barnlige Sjæle“ er vel nu kun det ejendommelige Navn kendt blandt de yngre, men Bogen har tit og ofte frydet vore Forældre og Bedsteforældre, og den har været det gode Forbillede for adskillige af de Læsebøger, vi selv har stavet os igennem paa Skolebænken.

Hans næste literære Bedrift — og et af hans Livs betydeligste — var Udgivelsen af Tidsskriftet: „Brage og Idun“, der udgik i Aarene 1839—42 og ialt udgør 5 Bind. Det var baaren af en ny Tanke: det var det første Tidsskrift, der samlede Medarbejdere fra alle de nordiske Lande og derfor henvendte sig til hele Nordens Læsekreds. Tanken om Nordens folkelige Enhed, forkyndt af begejstrede Digtere, begyndte i hine Tider at gribe Sindene, og til dens mest ildfulde Talsmænd hørte snart den unge virkelystne Barfod. Planen til et fælles-nordisk Tidsskrift, der kunde blive et aandeligt Bindemiddel mellem de alt for længe adskilte Brødrefolk, var alt undfanget fra flere Sider, saaledes af St. St. Blicher, der ogsaa gjorde et famlende Forsøg. Det var Barfod forbeholdt at føre Tanken ud i Livet, rigtignok først efter mange Anstrengelser, men Lykken stod den kække bi, og da første Hefte endelig kunde udsendes ved Juletid 1839, var der ingen Tvivl om, at Sagen var gennemført paa en fuldt ud tilfredsstillende Maade. Ingen Sinde har vel heller et nordisk Tidsskrift talt saa mange berømte Medarbejdere som „Brage og Idun“, det bragte Bidrag fra Nordens ypperste Skjalde og Forfattere, ikke Krummer fra de riges Bord, som Tidsskrifter og Blade saa ofte maa tage til Takke med, men lødige Ting, Afhandlinger og Digte, hvoraf mange snart blev Folkeeje og senere har faaet Plads blandt det ypperste i nordisk Literatur.

„De første, jeg spurgte til Raads“, fortæller Barfod selv i Fortalen til første Hefte, „var Oehlenschläger og Grundtvig, og hos begge fandt jeg en levende Interesse for Foretagendet. Grundtvig satte mig i Forbindelse med Ingemann, Oehlenschläger med Hauch, og ogsaa disse tvende Ædlinger kom mig i Møde med hjertelig Velvilje, Hauch med det begejstrede Udbrud: Jeg vilde anse mig uværdig til Navn af dansk Digter, hvis jeg ikke efter Evne bidrog til Deres Plans Fremme.“ Af andre danske Digtere og Forfattere, der beredvillig sluttede sig til Foretagendet, kan nævnes: Blicher, Heiberg, Chr. Winther, C. Ploug, H. C. Ørsted, Brøndsted, P. C. Kierkegaard, H. N. Clausen, P. L. Møller og Fr. Hammerich. Af norske: Wergeland, Welhaven og A. Munch. Af svenske: Atterbom, Gejer, Strandberg og Wieselgren. Hvor spredt denne Kreds af Medarbejdere end var, kunde den dog samles under et fælles Bannermærke: Nordens Enhed, der fandt et saa smukt Udtryk i et af Barfods egne Digte:

Tredelt er Nordens Stamme,
men Roden er kun en,
og Kronens Løvtag samler
igen hver Stammes Gren.“

Det var jo trods Enevældens Tryk, trods Politiets og Kancelliets Vilkaarligheder en lys, herlig Foraarstid, med Luften svanger af Drømme og Forjættelser: det nordiske Genbyrdsliv, Danskhedens Sejer over Hjemmetyskeriet, Folke- og Samfundslivets Genfødelse, de dæmrende Frihedskrav, der ligesom længst ude randede Horisonten. For alt dette var „Brage og Idun“ et Udtryk, rigt og fyldigt, en Vaarens Budbringer, der kom med Sang paa Læben og talte milde og løfterige Ord. Oehlenschläger og Hauch oprullede historiske Billeder, Welhaven og Wergeland lovpriste Norges Skønhed, Blicher besang Heltemodet hos den jydske Bonde Søren Kanne, og fortalte sine Livserindringer, Grundtvig meddelte sine Taler fra „Dansk Samfund“, dybsindige og klare Indlæg for hans Opfattelse af Samfundet, Folkelivet og Oplysningssagen. Men først og sidst var „Brage og Idun“ dog sin Udgivers Værk. Ikke blot ydede Barfod selv en Række Afhandlinger og Digte, men hans Personlighed gjorde sig gældende i hele Ledelsen, det var hans Synsmaader, der afstak Tidsskriftets Grænser og meddelte det et Personlighedspræg, som de fleste Tidsskrifter i vore Dage ganske savner.

Som mange senere Frihedsmænd havde Barfod været en Beundrer af Frederik den Sjette og en ivrig Tilhænger af den enevældige Konge. Men ved Kristian den Ottendes Tronbestigelse ændredes hans Anskuelser, han, der længe som en af Grundtvigs ivrigste Disciple havde forfægtet den nationale Sag, svingede nu ogsaa over i det liberale Parti, der havde skrevet en fri Forfatning paa sin Fane. Han tog her ikke alene Plads ved Siden af Lehmann, Ploug, Hall osv., men stillede sig endog ved Siden af J. A. Hansen, hvis Blad „Almuevennen“ han redigerede et Par Aars Tid. Han traadte nu hyppig frem og vandt et Navn i den unge frisindede Bevægelse. 1845 var han en af Stifterne af den borgerlige Læseforening. Samme Aar agtede han at holde en Række Foredrag over Sønderjyllands Historie rundt om i danske Købstæder, hvortil han tidligere havde gjort en vellykket Begyndelse i Nestved. Planen var lagt, men vakte Anstød paa „højere Steder“, og da Barfod kom ud, forfulgtes han af Kancelli og Politi, saa han kun faa Steder, og under en mere eller mindre hemmelig Form, naaede sin Hensigt. Aaret efter fattede og gennemførte han Ideen til det første store politiske Bondemøde, der blev afholdt i Ringsted den 22. Oktober 1846, og hvor der toges Beslutning om de forestaaende Stændervalg for Østifterne. Paa Grund af sine politiske Artikler, hvori han angreb Enevælden og krævede Bondestandens Kaar forbedrede, blev han sat under Generalfiskalens Tiltale og idømt 5 Aars Censur. I Frihedsaaret 1848 var han Medlem af „Folkevæbningssamfundet“ og af de berømte Hippodrommøders Bestyrelse. Med sin tidlig udviklede Virkelyst tog Barfod saaledes Del i den politiske Kamp, tjente den med Mund og Pen, som Sanger og Agitator og flere af hans Smaasange fra hin Tid til Danskhedens og Frihedens Ære har tit senere indledet et Vennelag.

Sammen med flere af sine Kampfæller søgte Barfod Sæde paa Rigsdagen. Han valgtes i Oktober 1848 som Repræsentant for Møen og deltog som saadan i den grundlovgivende Rigsforsamling, hvor han tog livlig Del i Forhandlingerne, dels paa Grundtvigs, dels paa Bondevennernes Side. Fra 1849 var han i fire Aar Folketingsmand for Møenskredsen, men faldt, da han i 1853 tog Afstand fra Bondevennerne, og maatte nu søge Valg i Sakskøbing, hvor han valgtes gennem en længre Aarrække. Det var Barfods aabne Blik for Danskhedens Fare i Sønderjylland og dermed for selve Fædrelandets og Modersmaalets Fare, der havde bragt ham til at gøre Front mod Enevælden og dens vaklende Politik, det var Kærligheden til Bonden og til Menigmand, som han kendte fra sin Opvækst i Landsbypræstegaarden og fra sine Fodvandringer i Landets forskellige Egne, der førte ham ind i Bondevennernes Kreds. Gennem en Aarrække stod han langt til Venstre i Oppositionen; men slog om, da han fandt, at Førerne ikke handlede uegennyttigt nok, og tog fra nu af Plads i det nationale eller grundtvigske Venstre, hvor han i Overensstemmelse med hele sin Færd stadig optraadte som en af Danskhedens djærve Vogtere. — Paa Grund af en Døvhed, som han uforsigtig havde paadraget sig, maatte han i 1869 trække sig tilbage fra Rigsdagslivet. Senere, da de politiske Bølger atter begyndte at gaa højt, kunde den gamle Stridsmand dog ikke holde sig tilbage, søgte paa ny Sæde i Folketinget, men blev ikke valgt.

Betydeligere end Barfods politiske Gerning er dog den Forfattervirksomhed, han saa smukt havde indledet, før han kastede sig ind i Politiken, og som han fortsatte under sit lange Rigsdagsliv. Næst efter et Par Digtsamlinger, en Fremstilling af den lovgivende Rigsforsamling og flere mindre Skrifter udgav han: Ambrosius Stubs samlede Digte, ledsaget af en fortræffelig Levnedsskildring, der drog denne Digter frem af en ufortjent Glemsel. Dernæst fulgte det Værk, som fremfor noget har gjort Barfods Navn kendt og kært, nemlig „Fortællinger af Fædrelandets Historie“, der siden første Udgaves Fremkomst, 1853, har kunnet udgives flere Gange paa ny i store Oplag. Det indbragte sin Forfatter en med Brillanter besat Brystnaal fra Kong Oscar til Sverige og Norge, og en Guldring fra „en Kreds af Venner i Sønderjylland“. Men dette betyder kun lidet ved Siden af den Anerkendelse, Bogen har vundet som Folkelæsning, saa vidt det danske Sprog tales. For utrolig mange, unge og gamle, har den for første Gang løftet Sløret over Danmarks Fortid, for første Gang fortalt om Fædrenes Sejre og Nederlag, om deres Stordaad i Krig og Fred, om Landets Sorg og Vaande. Særlig blandt det store, jævne Folk er Barfods „Fortællinger“ blevet et Oplysningsværk af første Rang.

Fra først af opstod „Fortællinger af Fædrelandets Historie“ ved en Omarbejdelse af Mallings „Store og gode Handlinger“. Det blev dog et aldeles selvstændigt Værk, der paa hver Side er præget af sin Forfatters ejendommelige Personlighed. Det er ogsaa Barfods Hensigt at fremdrage og dvæle, ved hvad der er godt og stort i Fædrelandets Historie, de fremragende Skikkelser og de lysende Begivenheder, der kan opflamme Sindet, begejstre til Efterligning og vække Kærlighed til Fædrenes Minde; men han vil vise det i Sammenhæng med Fejl, Daarskaber, Nød og Nederlag, saa hele Folkets Skæbne dukker frem i de enkelte Billeders Lys. Historien er for Barfod ikke en kold, tør Genstand for videnskabelig Forskning, nej, det er Fædrenes levende Eftermæle, et Spejl til at holde op for de kommende Slægter, at de maa ihukomme:

„Alt, hvad Fædrene har kæmpet
Mødrene har grædt —“

Og som han i sit Syn paa Historien er mere Digter end Forsker, saa ligner han i sin Fremstilling en af hine gamle Sagamænd, der dømmer, lovpriser og dadler, idet han i livfulde, snart hvasse, snart bløde og bevægede Ord oprulller Begivenhederne. Barfod er en partisk Fortæller, han ser paa de historiske Skikkelser fra sit eget bestemte Stade, hans Opfattelse bliver jævnlig ensidig — og Modstandere har vel ogsaa jævnlig nedlagt Protest — men just fordi han saa stærkt har sit Blod med i det fortalte, faar det en Fylde, en Kraft og en Enhed, der altid vil fængsle og længe holde sig i Erindringen.

A. D. Jørgensen har træffende gjort opmærksom paa, at som „Brage og Idun" har deres Forudsætning i den fredelige Tid før 1848, saaledes tilhører „Fortællingerne" afgjort Tiden efter, da Danmark havde tilbageslaaet det tyske Angreb, og Danskhedens Net var bleven hævdet med skarpe Vaaben. „Fortællinger af Fædrelandets Historie" — siger han — „er et Modstykke til „Brage og Idun", det er to Sider af en og den samme Personlighed. Tidsskriftet er Forfatterens Kærlighedserklæring, Fortællingerne er hans Fejdebrev. Da den danske Folkeskude under sin svære Kamp mod Vind og Vejr i Midten af vort Aarhundrede forandrede Kurs og slog et stærkt Slag mod Nord, var mange gode og ædle Kræfter i Bevægelse, thi ikke blot Norene skulde lægges om, men ogsaa Sejlene, de store med de mindste, skulde rettes derefter; i denne Gerning har Frederik Barfod sin Plads."

Særlig efter at Barfod tog Afsked med det politiske Liv, har han udfoldet en omfattende historisk Virksomhed. Til et tidligere Skrift om Kong Frederik den Syvende føjede han udførlige Levnedstegninger af N. F. S. Grundtvig, P. A. Fenger og Svend Grundtvig. Med en anden Række Skrifter har han givet sine „Fortællinger" en betydelig Udvidelse. I „Seks Forelæsninger over Nordens Oldtid" dvæler han saaledes udførligt ved Livet i Hedenold, og i „Billeder af Nordens Historie" fremviser han mægtige Skikkelser og Begivenheder fra Nordens tidlige Middelalder. Det er en Bog, der fortjener at blive Ungdomslæsning i ethvert Hjem. Endelig har han i et omfangsrigt Værk skildret „Danmarks Historie fra 1319 til 1536" og allersidst lagt Haand paa en „Danmarks Historie fra 1536 til 1670", hvoraf første Bind udsendtes paa hans 80aarige Fødselsdag. Disse Bøger vidner ikke blot om Flid, Taalmodighed og usvækket Arbejdskraft i den høje Alder, men viser tillige, at Barfod stadig sætter hele sin ejendommelige Personlighed ind paa den Gerning, han prøver at løfte.

Siden 1841 har Frederik Barfod levet i et lykkeligt Ægteskab med Emilie, f. Birkedal. I kristelig som i folkelig Henseende har han altid hørt til Grundtvigs nærmeste Vennekreds, og det er utvivlsomt ogsaa her, han som Forfatter maa søge sine bedste Læsere. Men hans Ord har Bud til Ungdommen overalt, og den kan trygt se op til den 80aarige Olding som til en Mand, der endnu kan vedkende sig de Ord, han satte som Motto paa sin første Bog: „Uden Frygt for Dadel, som uden Higen efter Ros — aaben og ærlig mod enhver og saa kærlig, som muligt, men kun ærbødig mod Sandheden."

B. E.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

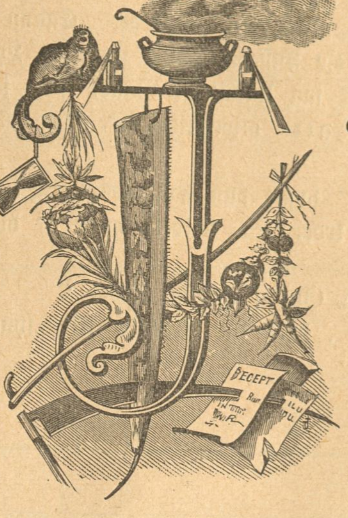

Ja, men havde hun dog ikke ogsaa misforstaaet ham? Nej, han sagde det jo rent ud, og hun saa det paa hans Øjne, hun hørte det paa hans Røst, mærkede det paa hans skælvende Haand. Hvor holdt hun dog i Grunden meget af ham, den varmhjertede, undselige, brave Jens Ludvig! Var det ogsaa rigtigt af hende at sige ham Nej? Naar han nu holdt saa usigelig meget af hende? Han var „saa sikker, saa sikker paa sig selv." Ja, var der nogen i Verden, der var trofast, saa var det Jens Ludvig.

Var det rigtigt, at hun havde sagt Nej? Endnu gik hun i dette Hus halvt om halvt paa Naade; det kunde jo dog ikke blive ved at gaa saadan. Bredals kunde jo falde væk, og hvor skulde hun saa hen? At tage en slet og ret Tjenestepigeplads vilde dog nu være saa svært for hende, og til Alsingrød vilde og kunde hun ikke vende tilbage.

„Det gjorde ingenting at hun var Bondepige". Havde det egenlig ogsaa noget at sige? Havde Madam Bredal ikke ogsaa en Gang gaaet med Hue og var dog bleven Kone i et fint Hus? Madam Bredal var saamænd ikke for „dannet" eller godt lært, hvor god og rar hun var. Hun sagde altid „Ingteresse". Det at kunne neje og snakke op om Teater og Romaner var nok heller ikke det vigtigste, det gjaldt nok mere om at kunne gøre Nytte med sine Hænder, lave Mad og holde Orden med alting, og i saa Henseende kunde vel en Bondepige lære at gøre Fyldest saa fuldt som mange af de fine.

Hun forestillede sig, hvor det dog i Grunden maatte være dejligt at have saadant et pænt Hjem som Bredals, saadan nogle nydelige Stuer med Sofaer, Gardiner og Tæpper. Jens Ludvig havde en Dag talt om, at han mulig om nogle Aar vilde nedsætte sig i Helsingør som Sagfører. Hun saa tydelig hans „Kontor" med Pulte, Borde og Reoler ligesom nede hos Frandsens, han selv sad ved den største Pult og skrev paa et stort Dokument med Stempel i Hjørnet, saa kom der et Par Gaardmænd ind og bukkede og snakkede med ham om Købesum og Undertag, han stod med Pennen i Haanden og pegede med Fanen: „Vær'sgod og sæt jer ned!" — Hun selv gik inde i Stuen og rettede paa Gardinerne, Pigen kom ind med en hed Pibejærnsbolt: „Ja, Madamen vil ka'fe ikke have ham endnu?" — „Jo, sæt den kun i Jærnet og tag mig Kappestrimlen, som hænger paa Snoren inde over Servanten." Jens Ludvig kom ind. „Min egen kære Annine, hvor vi dog er lykkelige!" Hun tog sin ny Silkemantille paa, og de fulgtes ad Arm i Arm ud og saa paa Skibene, saa mødte de Bødkerens Sofie, der var færdig at tabe Næse og Mund af Misundelse — —

„Aa," sagde hun ved sig selv, idet Bendt paa en Gang stod levende for hende, „hvad er dog alt dette for noget forfærdeligt Væv!"

Hun pudsede Lyset, der var lige paa Nippet til at gaa ud, og lagde sig derefter atter tilbage mod Stoleryggen.

En Dør gik ovenpaa, og hun hørte Jens Ludvigs Støvler knirke mod Loftet. Det var, som disse knirkende Lyd skar igennem hende; det gjorde hende saa ondt for ham, hun vidste, at han aldrig vilde glemme dette; men hun kunde jo ikke svare andet.

Ja, hvis han vilde vente — — hvo vidste? Nej, nej, det vilde aldrig i Verden blive godt, for hun kunde ikke glemme det andet, det vilde leve op i hendes Tanker Dagen igennem og skræmme hende i vaagne Drømme, naar han laa med hendes Haand i sin.

Hun rejste sig, pudsede atter Lyset og stod et Øjeblik og saa paa den sovende Mille, der laa og smilede med al sin Drømmerigdom. Et Par Taarer brød frem og løb i to sviende Strømme ned over hendes Kinder.

Næste Dag havde hun den forfærdeligste Hovedpine og kunde daarlig samle, hvad der var gaaet for sig Aftenen forud.

Madam Bredal holdt med sine Hænder om hendes Hoved, men Fingrene var krogede og vilde ikke falde til.

„Du skulde have været op til Kilderne St. Hansnat, min Pige, som jeg sagde."

Hun lod, som hun ikke hørte det. Op, hvor han var? Jo, Tak!

„Gaa dig en Tur, min kære Pige, og træk lidt frisk Luft!"

„Ja, jeg tror ogsaa, jeg vil."

Hun gik hen over Torvet og op ad Hovedgaden. Et Øjeblik stod hun ved et Vindue og saa paa nogle Guld- og Sølvsager. Da kom der fra Porten ved Siden af en Luftning med en ejendommelig stram, tjæreagtig Luft, hun løftede Hovedet som en Jagthund, gik hen midt for Portaabningen og fik i det samme Øje paa en Bunke friske Trækul, der laa ved en Dør. Næsefløjene gik paa hende, og Brystet arbejdede; men det var, som hendes Hoved blev mere fortumlet, hun maatte gribe fat i Portstolpen og løsne sit Huebaand.

„Har du ondt?" spurgte en Kone, der gik forbi.

„Nej, der er ingenting."

Hun tog Vejen ud igennem Slottet, op mod „Indelukket".

Men var det dog ikke ogsaa forunderligt! Der kom Jens Ludvig inde fra Slotshaven, netop som hun var naaet op ud for Porten.

Han saa bleg og nedslaaet ud. Hun følte den dybeste Medynk med ham, da han tavs kom hen og rakte hende Haanden.

De gik hen imod Badstuen, hvor gamle Frydendahl sad i en Kurvestol og læste i „Dagen". Netop som de gik forbi, kom den gamle Mand til at nyse og tabte Avisen. Jens Ludvig sprang straks hen og tog den op.

„Ej, ej, Goddag, kære . . . aa tusind Tak, det var rigtig kønt af dig."

De talte sammen om Gaarsdagen og det dejlige Sommervejr, rigtig et Vejr for to unge. Frydendahl truede med Fingeren: „Gavstrik! — Ja, ja, Gud velsigne jer, Børn!"

Jens Ludvig formelig blussede og skottede til Annine, der ogsaa blev rød.

De gik tavse et langt Stykke.

„Hørte du, hvad han sagde, Annine?“

„Ja, jeg hørte det nok.“

Saa tav de atter i nogle Minutter.

„Du har vel ikke tænkt nærmere over det?“

„Jo, jeg har tænkt meget over det; men jeg kan ikke give dig andet Svar.“

„Er det da Bendt Børgesen?“

Hun standsede og skiftede Farve. „Jens Ludvig, lov mig, at du aldrig tiere nævner hans Navn. Jeg vil ikke høre det.“

„Kæreste Annine, jeg vilde bare . . . jeg kan godt forstaa, at det kan pine dig endnu; men husk dog paa, at der er Tusinder, som lider Skibbrud paa samme Maade, men som tager sig sammen og bliver lykkelige Mennesker i ny Forhold.“

„Det er det, jeg ikke kan,“ sagde hun og begyndte atter at gaa.

„Ved du, at Tante havde en lignende Sorg i sin Ungdom?“

„Nej.“

„Hun var forlovet med en Forvalter Thomsen i to Aar; saa giftede han sig med en rig Købmandsdatter og købte en Gaard nede ved Roskilde.“

Annine svarede intet.

„Hun holdt saa umaadelig meget af ham og sørgede forfærdelig; jeg ved det fra Fa'er. Men saadant noget kan glemmes. Du ved, hvor lykkelig hun og Onkel lever sammen.“

Hun sagde endnu intet.

„Annine, dersom jeg nu vilde vente et helt Aar, to Aar, tre Aar, lige til jeg selv fik en Stilling?“

Hun blev rørt ved den ærlige, varme Kærlighed, der laa i hans Bøn. Hvad kunde det dog ogsaa hjælpe at blive ved at gaa og tænke paa det andet, som dog aldrig kunde gøres om igen? Gaa med denne evige Kval i Sindet og se mørkt til alle Mennesker?

„Du har jo selv sagt, at du holder af mig,“ vedblev han, „og jeg skulde blive saa kærlig og god imod dig. Tror du ikke, jeg vilde?“

„Jo, det er jeg vis paa.“

„Det er ikke kommet som en Rus, det er vokset frem af sig selv, langsomt og stille, uden at noget Menneske har anet det. Jeg har gaaet og vejet og vejet mine Tanker, jeg har ligget vaagen om Natten og spurgt Gud: „Er det Alvor?“ Og jeg har følt saa sikkert og vist igennem mine Tanker: det er Alvor. Og saa har jeg bedt Gud, om han vil lade dig det vide.“

„Jeg syntes nok somme Tider, at jeg forstod det; men jeg tænkte ikke, det var saa alvorlig ment.“

„Og jeg har gaaet og bygget et Hjem op for os, saadan et lunt, hyggeligt Hjem med Tæpper og . . .“

Hun standsede og saa paa ham.

„Ja, det er sandt!“ forsikrede han. „Jeg har set, hvor lykkelige vi var, hvordan vi gik og kiggede efter hinanden i Stuerne, hvordan vi rejste sammen til Ringsjøen, hvor dejligt vi havde det om Vinteraftnerne, naar vi sad ganske ene, og jeg læste højt for dig, mens du strikkede. Endnu i Gaar stod alle disse Billeder i det skønneste Lys for mig. Jeg var saa lykkelig i Gaar, for jeg troede, at det maatte blive til Virkelighed altsammen.“

„Jens Ludvig,“ sagde hun aandeløs, „jeg tror alligevel . . . jeg tror, jeg holder mere af dig, end jeg selv ved.“

„Saa være da Gud i Himlen lovet!“

„Ja, men . . . hvis nu Bredals ikke synes om det?“

Paa Havebænken.

„Det vil de, det ved jeg saa vist. Jeg saa i Aftes, at Bredal smilede, da Frydendahl drillede mig med dig.“

„Jeg er saa underlig i mit Hoved. Lad mig holde mig lidt ved dig.“

„Kom, lad os sætte os her hen lidt.“

Hans Fingre skælvede, da han tog hende i Haanden — denne Haand, der nu var knyttet til hans med Livets helligste Baand.

De satte sig paa en Bænk under et kæmpemæssigt Elmetræ, der ringede med tusinde Bundter af smaa lyse Skillinger over deres Hoveder, medens Luften forved dem gennemkrydsedes af Striber fra en Uendelighed af smaa fine, metalglinsende Vinger.

„Men vil du love mig,“ bad hun, „ikke at sige noget til dem for det første, for jeg ved ikke rigtig . . . Folk faar altid saa travlt, naar de hører saadan noget.“

„Jeg skal ikke nævne det. Naar bare vi to er enige, naar bare vi to . . .“

Hun for sammen. „Du maa ikke sige „vi to“ . . . . aa, det er, som Træerne hoppede. Jeg tror, jeg vil sidde og lukke Øjnene lidt.“

„Det stakkels Hoved! Læg dig da lidt her i min Arm!“

„Ja, men hvis der saa kommer nogen?“

„Her er ikke et Menneske.“

Hun saa sig om, bøjede sit Hoved hen imod ham, rettede sig op og saa sig atter om, men vendte omsider Blikket op i hans Øjne, brast i Graad og gemte sig ved hans Bryst.

„Du kære, gode Pige, nu er jo alt godt. Du kan være saa sikker, saa tryg her, hvor du nu ligger. Hvil dig nu et Øjeblik.“

Hun faldt i en dyb Søvn og laa tungt mod hans Arm. Han sad tavs og saa paa de røde Læber og de sorte, vaade Øjenhaar. Hvor vilde han dog gerne have kysset hendes Ansigt, varsomt og let som en varm Vind glider over en Rose, men han turde ikke røre sig. Hans Hjerte bankede, som det aldrig før havde banket, hans Øjne var ikke fra hendes Aasyn noget Minut. Var det dog ikke underligt, at hendes Ansigt var saa nær ved hans? Han saa nu først rigtig de fine mørke Haar paa hendes Overmund, de glinsende sorte Øjenbryn med smaa aabne Mellemrum, hvor Huden lyste, Pandens skønne Runding op under Haaret. Alt dette skulde han nu se atter og atter herefter, hun var nu hans, hun, som her laa, hun var nu et med ham, dette Bryst, som her aandede, skulde saaledes aande ved hans i et helt Liv, og deres Livshaab, deres Ønsker, deres Drømme, alt det, der gav Blodet Varme, skulde blandes som deres Aande, de skulde holde sammen i Arbejde og Kampe, og deres Liv skulde glide i en stor, ufattelig Lykke.

Et Par gamle Folk rokkede forbi, men han kendte dem ikke og lod, som han ikke saa dem.

Atter vendte han Øjnene mod hendes Ansigt, og det var, som det skete blev endnu mere nyt, endnu mere ufatteligt for ham. En Skælven som ved en Strøm af Forundring gik igennem alle hans Nerver, og han følte en ny mægtig Lyst til at bøje sig ned til hende, lægge sin Kind til hendes, men han turde ikke røre et Lem.

Det værste var, at han sad saa umagelig, han var saa træt i Brystet, og det smertede i hans Arm ved Trykket mod Bænkens Rygstød. Mon han ikke kunde rejse hende lidt og drage Armen en Smule op? Nej, nej, hun sov saa sødt.

Der lød Skridt paa Gangen til venstre. Var-

somt vendte han Hovedet om og blev i det samme helt rædselsslagen ved at se gamle Frydendahl. Aa, hvad skulde han dog gøre!

Skuespilleren, der kom gaaende langsomt ved en Stok, standsede og skød Øjenbrynene til Vejrs. Jens Ludvig løftede den venstre Haand og saa bedende paa ham; han følte, hvor Blodet varmede i Ansigtet og bankede i Tindingerne.

Den gamle Mand lagde Hovedet paa Sned og stod en Stund og saa paa de to unge, et Par Taarer kom frem i hans Øjne, stille gik han hen og lagde sine Hænder paa deres Hoveder, klippede nogle Gange med Øjenlaagene og gik derefter, lige saa tavs som han var kommen.

I over en Time sad Jens Ludvig stille og led alle Træthedens Kvaler over Bryst og Lænder, medens Armen snurrede af Smerte. Men hun laa saa usigelig tryg i hans Favn.

Da kom han til at tænke paa, at det vist snart var Middag, de skulde spise Kl. 12, og Bredal var altid ved Bordet paa Klokkeslettet. Saa varsomt som mulig drog han Uret op af Lommen og bøjede Hovedet langsomt — umærkeligt — men idet han fæstede Blikket paa Urskiven, gav det et Sæt i ham, og — — hun vaagnede.

„Hvad er det?" spurgte hun og saa sig om. „Er det dig? Aa, nu husker jeg. Hvad er Klokken?"

„Det er rent galt, den er bleven halv et."

„Har jeg sovet?"

„Ja, du har sovet saa sødt, saa trygt. Er det ikke bedre med Hovedet?"

„Jo, men . . . . har jeg ligget her i din Arm?"

„Ja, kan du ikke huske det?"

Hun sad lidt og holdt sig paa Panden. „Jo, det er sandt. Aa, det er, ligesom jeg var saa forvaaget, og saa har jeg endda sovet. Jeg synes ogsaa alting har faaet saadant et underlig blegt Skær . . Græsset . . . hvad var det, du sagde, Klokken var?"

„Den er desværre halv et."

„Halv et! Jamen det er jo dog rent, rent galt! Hvad vil de dog sige der hjemme!"

Hun for op og skyndte sig afsted.

(Fortsættes.)

Fra Gammel Strand.

(Med Billede.)

Gammel Strands Ry er naaet langt uden for dens egenlige Kundekreds, langt uden for Hovedstaden. At bruge Mund som en Fiskermadam ved Gammel Strand, ved alle, hvad vil sige, og hermed er antydet, at det mindre er Vareomsætningen end de kvindelige Beboeres velskaarne Tungebaand, der har gjort det ærværdige Gammel Strand saa navnkundig.

I Overensstemmelse med Navnet holdes her udelukkende Fisketorv og har været holdt, saa langt nogen Københavner mindes tilbage. Og her er endelig et Marked, der helt domineres af det svage Køn, et Sted, hvor Kvinden kan optræde som Enehersker, fritagen for al mandlig Konkurrence, ja, hvor Mandfolkene ganske er sat ud af Spillet og kun nu og da dukker frem i en ærbødig Tjeners Lignelse.

I Solskin og Slud sidder de her, ældre og yngre Matroner, ved deres Fiskekar og Vægt, ihærdige i deres Handel og nøjeregnende med deres Ører, naar Fruer og Tjenestepiger kommer og gør deres Indkøb. Deres daglige Dont har gjort dem til en sej Race, lidt haardhændet og rapmundet, men tillige et Folkefærd, der er vederheftig paa sin Post.

Ved Gammel Strand.

Ridder og Røver.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Sluttet.)

VIII.

To Hundrede Aar senere har en af Palle Juuls Efterkommere omtalt hin Tids Hændelser, og ommelder han, at to Dage før Jul var en vejfarende Mand kommen til Øgelstrup og havde bedet om Nattely; men Palle Juul, der vidste af Smitsoten at sige, havde ladet ham udspørge og fattet Mistanke, hvorfor han havde vist Manden bort. Denne var da tyet til Præsten. Da nu Palle kom til Midnatsmesse Julenat, var Præsten ikke kommen til Kirken, og Ridderen sendte Bud for at høre, hvad Grunden var til hans Udeblivelse. Sendebudet bankede paa Døren; men den blev ikke aabnet, hvorimod en Kvinde raabte ud af Vinduet: „O, Ve! Hvilken ond Gæst har Palle Juul sendt os! De er alle døde her i Gaarden, og jeg er halvdød." Da Budet vendte tilbage med den Besked, vidste Ridderen, at nu var Pesten kommen til Egnen. Derfor samlede han Vogne og brød op med al sin Slægt, sit Tyende og sit meste rørlige Gods og flyttede over til sine Ejendomme i Nissum Sogn. Her imellem Fjord og og Hav, under Vesterhavets friske og stærke Aandedræt, opslog han sin Bolig, fjernt fra Mennesker mellem de hvide Klitter, idet han forskansede sig med Pæleværk, saa ingen Gæst kunde komme til Døren; men alt, hvad nogen kunde have at afgøre med ham, maatte ske ude paa Marken. For ikke at mødes med for mange Folk, havde han endogsaa, da han drog derover, lagt Vejen over Fjorden, hvor der den Gang og maaske endnu var en farbar Grund. Det Sted, hvor Palle Juul tog Bolig, blev siden kaldet: Ondaften, til Minde om den onde Aften, da Ridderen fik at vide, at Pesten var udbrudt i Egnen.

Men idet han saaledes med sine Husfolk levede adskilt fra Omverdenen, holdt han sig nær til Gud. Aften og Morgen samlede han sine Folk til Bøn, og medens han anvendte al menneskelig Kløgt og Forsigtighed for at holde Smitten ude, glemte han dog ikke, at Liv og Død stod i Guds Haand, og at det var mere vigtigt at berede Sjælene til Døden end at redde Livet. Han havde altid vist sømmelig Agtelse for Kirken og dens retskafne Tjenere, medens han helst var gaaet af Vejen for Hyklere og dem, der gav Forargelse. I denne Farens Tid, kan det dog nok være, at hans Gudsfrygt vandt mere Inderlighed, end den før havde haft. Vistnok var han sin Tids Barn, og hans Kristendom bar Præg af Tidens Vildfarelser; men han, som ser Menneskenes Tanker, forsmaar ikke et ydmygt Hjerte, fordi dets Kundskab er mangelfuld.

Imidlertid vaandede Menneskeslægten sig under den grueligste Plage, der siden Syndeflodens Tid er gangen over Jorden. „Den sorte Død", som hin forfærdelige Smitsot kaldes, udgik 1346 fra Asiens østlige Lande, og i otte Aar gik den ustandseligt og jævnt gennem hele den da bekendte Verden. Det er vist næppe overdrevet, naar der siges, at over Halvdelen af Menneskene uddøde. Det er paastaaet, at Jylland kun beholdt en Tredjedel af sine Beboere tilbage; men det kan dog nok være, at Dødeligheden her er for højt anslaaet. Efterretningerne herhjemme fra er meget ufuldstændige, og det synes som Landets forskellige Egne ikke paa en Gang, men i Løbet af et Par Aar hjemsøgtes af Sygdommen. Nogle af de angrebne døde i samme Time, andre i Løbet af en eller et Par Dage. I nogle Huse, ja i hele Landsbyer uddøde alle, medens nogle Steder helt blev skaanede, uden at der kunde paavises nogen naturlig Grund til Forskellen. Men alle Vegne udbredtes Rædsel og Forvirring, og man troede endogsaa at se Plagen vandre i synlig Skikkelse fra By til By, snart at se til som et Ildhjul og snart som en Kvinde, der red paa en Ulv og havde Hovedet indsvøbt i et blaaternet Forklæde.

Det laa nær, at tænke sig Plagen som Guds Straffedom over den ugudelige Slægt, og ganske vist opfattedes den ogsaa saaledes. Men hvis man deraf vilde slutte, at Menneskene ilede med at omvende sig og søge Naade, saa tager man fejl. I sydligere Lande — og Forholdene her til Lands var vel ikke meget anderledes — var der mange, der hengav sig i opofrende Kærlighed for deres nærmeste, og mange søgte Ensomheden, ikke blot for at fly Faren, men ogsaa for at holde sig nær til Gud. Langt overvejende var dog nok deres Tal, som hengav sig letsindigt til Øjeblikkets Lyst, idet de tog til Rettesnor Ordet: „Lader os æde og drikke; thi i Morgen dør vi!" Den store Mængde herreløst og ubevogtet Gods gjorde det let at svælge i Nydelser; det idelige Syn af Døden sløvede Sjælenes Alvor, saa at man paa mangt et Sted dansede og jublede mellem døde og døende Frænder. Dødsfrygten sønderbrød de helligste Baand, saa Moderen flyede fra sit syge Barn, og Ægtefællen fra sin døende Mage. Det var mørke Dage i Verden, og mørke Sider af Menneskenaturen viste sig mangfoldigt og usminket.

Da Landeplagen var ophørt, saa det sørgeligt ud. Jorden laa udyrket, Kvæghjorder strøg herreløse omkring, Huse laa synkende eller sammenfaldne over ubegravede Lig. Lidt efter lidt kom de frem, der som Palle Juul havde gemt sig i Afkroge, for saa vidt Sot og Død ikke havde fundet dem i deres Skjul. Til Ridderens Tilflugtssted mellem Klitterne var der ogsaa kommen en ond Aften med de sorte Bylder og navnløse Pestkvaler. En Terne og et lidet Pigebarn var døde; men større Skaar havde Sygdommen ikke gjort i Husstanden. Nu vendte man tilbage til Øgelstrup, hvor der var megit at ordne og varetage for atter at komme tilbage til det forrige Samliv. Mangt et Budskab frembares efterhaanden om, at denne Kending var levende, og hin død. Om Tilstanden i Vindris gik der forskellige og modsigende Rygter; men nogen sikker Efterretning kom der ikke.

Da betoges Ridderen af Længsel efter sin Søster, og en Efteraarsdag saas han atter at ride op over Hederne. Et af de mange Rygter havde sagt, at Vindris var øde, og da han kom i Nærheden af Borgen, saa han, at dette Rygte havde sagt sandt. Pæleværket var til Dels omstyrtet, Portene stod aabne, Taarnets Tag var sunket ned og laa inde i Stenstuen, hvortil desuden Adgangen spærredes af et forraadnet Lig, som laa tværs for Døren. Uden meget Arbejde kunde man ikke komme ned i Kælderen, og Palle prøvede ikke paa at komme der, da han der kun kunde vente at se gruvækkende Syner, men intet levende Menneske. Han red bort igen, men ude mod Vest saa han et lille Hus, hvorfra en Røgstøtte svang sig i Vejret, som Tegn paa Menneskeliv. Han red der hen; men inden han naaede Huset, mødte han en Kvinde med et smukt, lyst og fintklædt Pigebarn ved Haanden. Synet af Barnet vakte ejendommelige Følelser hos ham, og han spurgte Konen: „Er det dit Barn?"

„Ja—a, for saa vidt, at det ikke har nogen anden at holde sig til end mig."

„Det er altsaa ikke dit eget?"

„Nej, jeg fandt det en Gang, det gik og tossede her henne ved Dammen, og da det ikke kunde gøre rede for sig, tog jeg det til mig. Jeg har nu haft det i flere Maaneder."

„Har du ingen Tanker om, hvis Barn det kan være?"

„Tanker er toldfri, Herre!"

„Ved du noget om, hvordan det er gaaet Folkene paa Vindris?"

Konen gjorde Korsets Tegn for sig og sagde: „Jeg ved, Sortedøden har huseret der. Nogle er døde, de andre er flygtede for længe siden og er maaske ogsaa døde. Man siger, den Onde regerer der, og ingen tør komme Borgen nær ved Nattetid. Jeg ved det ikke. Den unge Frue døde i Pestens første Tid, og med hende døde alt godt paa Borgen, for hun var god mod Smaafolk baade i Ord og Daad. Siden har jeg ikke brudt mig om, hvordan det gik de andre der i Huset."

„Den unge Frue havde et Barn," sagde Ridderen. „Mon det ogsaa døde?"

„Hvad ved jeg det?" udbrød Konen gnaven. „I ser saa vist paa den lille her! Ja, om det Guds Lam nu ogsaa var Ridder Røds Barn, hvad saa. Er det ikke uskyldigt i, at dets Forældre var bandlyste?"

„Det mener jeg ogsaa. Hvad kalder du den lille?"

„Agnete," lød Svaret.

„Men saaledes hed jo den unge Frues Barn."

„Jeg ved det nok, men jeg ved ikke, om Navnet er det rette. Jeg har Lov til at tro, hvad jeg vil, men jeg ved intet."

„Heller ikke, naar jeg siger, at jeg er Palle Juul til Øgelstrup og er den unge Frues Broder."

„Heller ikke da. Jeg har tænkt baade frem og tilbage. Jeg kan ikke gætte, hvis Barn det skulde være, og jeg kan heller ikke tænke mig, hvorledes det, det alene skulde komme op igennem det ødelagte Taarn."

„Nu vel! Vidste jeg, det var min Søsters Barn, vilde jeg kræve det af dig for at gøre det gode, jeg kunde. Men skønt jeg ikke har Vished, vil jeg dog bede dig at overlade mig Barnet alligevel. Maa jeg faa det?"

„Ja, I maa, og I maa faa Tak til, for jeg er en fattig Enke, der selv har flere Børn, end jeg vel kan forsørge. Jeg tog det lille Barn, fordi det var ene og hjælpeløst og maatte omkomme, hvis det ikke fik Ly og Pleje."

„Og deri gjorde du vel! Bring den lille Pige ned til Øgelstrup! Og siden kan du komme der ned, hver Gang du mangler noget til dine egne Børn. Du skal ikke komme til at fortryde, at du gjorde Barmhjertighed mod den forladte lille!"

Dermed hilste han paa Bondekonen og red bort.

Næste Dag bragte hun Barnet, som han da opdrog som sin Søsterdatter, skønt han ikke var vis paa, at hun var det.

Det skønnedes siden, at Frygten og Modgangen havde virket gavnlig paa Palle Juul, og at han havde vendt sig bort fra sin tidligere temmelig

fremtrædende Selvkærlighed, saa han blev en godgørende og velsindet Mand, i hvis Færd Aabenhed og Nedelighed nu var traadt i Stedet for den tidligere smidige Egennytte. Paa den Maade kom hans Kløgt mere til Gavn for andre, og som Mægler imellem stridende Parter havde han større Held til at stifte Fred og varigt Venskab.

Han gensaa aldrig Lave Nød, men fik snart at vide, at denne var i Live og var en værre Voldsmand end nogen Sinde, nu da Karen Juuls kærlige Læber ikke mere kunde bede ham vise Barmhjertighed og Skaansel. At Bandsættelsen mod ham gentoges efter Aaringers Forløb, opirrede ham end mere, da han i sit selvraadige Sind troede at være i sin Ret, naar han øvede Selvtægt. Det vides kun om ham, at han faldt i et Oprørsforsøg mod Kong Valdemar; men det sagdes, at hans fredløse Aand endnu tumlede sig i mørke Nætter i Egnen om Vindris. Munkene sammensmeddede om „Ridder Nød“ en Historie, der i Aarhundreder blev Folkelæsning, og deri tillagde de denne deres uforsonlige Fjende alle de Misgerninger, der kunde optænkes, og fortalte at Fanden til sidst tog ham.

Men hans og Karen Juuls Søn Knud og deres formentlige Datter Agnete opvoksede paa Øgelstrup, og om deres Fremtid fortælles, at den skal være bleven lys og god.

Det fjerde Bud.

Af en Sjælesørgers Erindringer.

Ved A. Th. J.

En Tid lang har jeg, uden ret at vide nogen ydre Anledning dertil, i mine Overvejelser syslet med det fjerde Bud, og da i Særdeleshed med den til dette Budskab knyttede Forjættelse: „At det maa gaa dig vel og du maa leve længe paa Jorden (Eph. 6, 3).“ Jeg maatte sige mig selv: denne Forjættelse gælder først og fremmest det timelige Liv og lover de trofaste Børn jordisk Velfærd og et langt jordisk Liv.

Gaar det nu virkelig saaledes til i Livet?

Vi tør og skal jo tage Gud paa Ordet og ikke nære nogen som helst Tvivl om, at han jo holder Løfter evindelig. Og selv om nu end hverken dette Bud eller noget af de andre fuldkomment kan blive fulgt eller adlydt, saa taler jo dog det gamle Testamentes fromme Mennesker om deres „Retfærdighed“, naar de i fuld Alvor frygter Gud og stræber at leve efter Loven.

Saa tænkte jeg: Du skal dog en Gang lukke Øjnene rigtig op og se, om det virkelig bekræfter sig i Livet, at de gode Børn ogsaa faar et langt og lykkeligt Liv hernede. Og jeg saa da ret mærkelige Ting, af hvilke jeg vil fortælle nogle Enkeltheder.

Jeg kom saaledes for nogle Aar siden i Berøring med en Arbejderfamilie, som kun med Nød og næppe slog sig igennem. Moderen var død, Faderen havde ligget længe syg. Der var flere voksne Døtre, af hvilke en tjente i en fremmed By. Alle havde de besøgt den almindelige, for øvrigt ganske gode Almueskole. Hvor forbavset blev jeg ikke, da en Dag den sidstnævnte Datter kom til mig med en Mand, der ikke blot gjorde et dannet, men ogsaa et i alle Henseender solidt, tiltalende Indtryk paa mig, og forestillede mig ham som en velstillet Embedsmand og tillige som sin forlovede, der kom for at aftale det fornødne med Hensyn til Bryllup. Jeg kunde ikke undlade at ønske den unge Pige til Lykke, medens jeg samtidig undrede mig over, at hun havde kunnet gøre et saadant Parti. Imidlertid blev de gift og lever, saa vidt jeg ved, meget lykkeligt. Da jeg senere atter kom i hendes Forældres Hus, kom jeg lejlighedsvis til at gøre nogle Spørgsmaal om, hvem der havde taget sig af den afdøde Moder. Og Svaret bestod i Lovprisninger over denne Datter, der med opofrende Kærlighed havde plejet Moderen og udvist den samme barnlige Troskab over for Faderen, og i mit Hjerte genlød det: Er dette ikke Forjættelsens Opfyldelse, jeg her ser for mine Øjne?

Et andet Eksempel. Atter er det et fattigt Hjem, jeg træder ind i. Ogsaa her er Faderen syg, Moderen død. En Datter besørger endnu møjsommelig Husførelsen ved Understøttelse ude fra. Denne Hjælp kommer blandt andet fra en Søn, der i en Naboby har en vel ikke stor, men dog ganske indbringende Forretning med Guld- og Sølvvarer. Det var mig paafaldende, at en Mand, der var født i saa trange Kaar, havde kunnet faa netop en saadan Forretning, der dog sikkert kræver større Driftskapital end mangen anden. Da nu en Gang Søsteren fortalte mig om sin trange Ungdomstid, om Moderen, der under Slid og Slæb havde ernæret hele Familien, og om hendes Sygeleje og Død, kom ogsaa hun til at tale om, hvor trofast og kærlig en Søn hendes Broder havde været, hvor han havde hygget om Moderen, og hvor kærligt han endnu tog sig af dem osv. — Atter her maatte jeg sige til mig selv: Der ser du, Herren holder sine Løfter!“

Men saa fik da ogsaa en Gang denne frimodige Tillid et stærkt Stød. Jeg blev kaldt til en Yngling, hvem jeg fandt i den mest usle og beklagelsesværdige Tilstand. Med Dødsspiren i sit Bryst var han vendt hjem fra Udlandet, hvor han havde rejst paa Haandværket. Hans Fader, Moder og alle nære Slægtninge var døde. Fædrenegaarden var solgt, og kun den Ret var bleven ham forbeholdt, at man i Nødsfald skulde give ham Husly der. Han var kommen med Dødens Mærke paa sin Pande, og de fremmede Folk havde taget ham til sig. Han kunde opholde sig hos dem i Dagligstuen; men han var for syg, og hans Seng stod i et lille Rum, der egentlig udgjorde en Del af Stalden, fra hvilken det kun var adskilt ved et stort Skærmbræt. Der var knap Tid paa baade Lys og Luft. Om den nuværende Ejer derved gjorde sig skyldig i Ubarmhjertighed, eller han ikke havde andet Ly at yde den ulykkelige unge Mand, kan jeg ikke nu erindre. Det unge Menneske gjorde et meget gunstigt Indtryk paa mig. Jeg havde Fornemmelsen af, at han virkelig havde fundet sin Frelser. Men des mere beklagede jeg ham og kunde ikke andet end glæde mig til hans nær forestaaende Død som til en Forløsning. Men nu paatrængte der sig et ansægtende Spørgsmaal. Jeg vidste, dels fra ham selv, dels fra andre, at han havde været en god Søn og æret sine Forældre. Hvorledes forholdt da dette sig? Her var hverken Velfærd eller langt Liv, men tværtimod det modsatte. Havde da Gud over for ham glemt sin Forjættelse?

Mangen Læser finder maaske hurtigere Svaret derpaa end jeg den Gang, da Forholdet mellem Loven og Evangeliet endnu var mig temmelig uklart. Men da ogsaa jeg fandt Vej „ind i Helligdommen“, fik jeg Forstaaelsen deraf, og jeg kan forklare det, jeg lærte at forstaa, paa følgende Maade:

Naar jeg lover en Dreng 20 Øre for at vise mig Vej, og jeg siden efter, fordi jeg synes godt om ham, giver ham 1 eller maaske 10 Kr., mon saa Drengen vil besvære sig over, at jeg ikke har holdt mit Løfte? Derom kan vi snart blive enige. Men naar Gud har føjet Forjættelsen om timelig Velfærd og et langt Liv til Opfyldelsen af det fjerde Bud, og han saa giver en Yngling, der ikke blot har beflittet sig paa dette, men ogsaa har fundet den Herre Jesus og vandret i hans Fodspor, evigt Liv og evigt Velfærd, har han da holdt eller sveget sit Løfte? Han har sikkert holdt mere, end han har lovet. Loven kan ikke give evigt Liv, end mindre kan Opfyldelsen af et enkelt Bud sikre evig Salighed. Den altsaa, der i Troen finder den evige Salighed, han har faaet langt, langt mere, end Loven nogen Sinde kunde love og give. Til et saadant Menneske staar Vorherre ikke mere paa Lovens, men paa Naadens Grund. Og saa kan det vel med et saadant Menneske gaa gennem timelig Lidelse og Trængsel, men det gaar samtidig fremad til en over al Maade stor og evig Vægt af Herlighed (2. Cor. 4, 17).

Havebrug.

Om Dyrkning af Silleri.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Jorden maa være muldrig og godt bearbejdet. Almindelig Have- eller Markjord vil være passende. Naar den i øvrigt faar fornøden Fugtighed og rigeligt af passende Næringsstoffer, maa Jorden dog hellere være en hel Del for let end for svær, leret. Jeg har dyrket Silleri paa en Strandeng ved Korsør Noer, hvor Jorden indeholdt ca. 90 pCt. Sand, Resten var Muld af Strandplanter og Tang. Der var af og til undergrundsfugtigt af Strandvandet, der i øvrigt blev benyttet om Sommeren til Overvanding. Jeg avlede der ganske fortrinlige Sillerknolde*). Beliggenheden af det paagældende Stykke maa være frit udsat for Solen, men Fugtighed i Jorden er nødvendig, for at Dyrkningen skal give et godt Resultat. At dyrke Silleri paa særlig højtliggende, tørre Steder kan ikke nytte er man imidlertid nødt til at nøjes med mindre heldige Forhold, saa bør man hjælpe herpaa ved passende Gødning, Vanding osv., som nedenfor omtales.

Gødning. Til almindelig passende og til let Jord bør anvendes Ko- eller Svinegødning. Paa svær Jord bør Hestegødning anvendes. Latringødning skal give smaa og ikke velsmagende Knolde, i hvert Fald maa det af rent fysiske Hensyn fraraades at benytte denne Gødning paa let Jord; som Tilskud i flydende Gødning kan den maaske benyttes, men dog vist helst paa sværere eller noget fugtig Jord. Gødningen anvendes i forraadnet Tilstand og graves ned, umiddelbart før det paagældende Jordstykke skal beplantes. Silleri fordrer navnlig Kali- og Klorforbindelser — derfor fik jeg de gode Knolde paa Strandengen, hvor Næringen blev givet Planterne ved Strandvand og Tang, som jo indeholder de nævnte Stoffer. Hvor man har Adgang til Tang, bør man derfor anvende denne til Silleri og i øvrigt til meget andet i Køkkenhaven.

Plantningen sker i Midten af Maj, Planterne gives en indbyrdes Afstand af $^3/_4$ Alen.

Hvad Pasningen angaar, da vil denne bestaa i Renholdelse, fornøden Vanding og Hjælpegødning. Hvis Jorden ikke er passende fugtig, eller der ikke kommer Regn nok, da maa man foruden den Vanding, man giver ved Plantningen, af og til forsyne Planterne med Vand. Hvor man har Adgang til Strandvand, bør man bruge dette; man kan vande en a to

*) Jeg fik Medaille for dem paa D. k. d. Haveselskabs Jubilæumsudstilling 1880.

Gange ugenlig dermed hele Sommeren, hvorved anden Gødning under Vækften er ufornøden. Det er en Selvfølge, at man før Vandingen rager lidt Jord til Side, som saa igen jævnes til, naar Vandet er sunket i Jorden. Hvor man har en noget tør Jord for sig, der bør man plante i en lidt fordybet Rende, som saa af og til ved Vandingen fyldes. Naar Planterne er halvt udvoksede, vil det være heldig en Gang om Ugen at vande med fortyndet Gødningsvand, hvortil er sat noget Kogsalt (f. Eks. Saltlage).

Optagning og Overvintring. Da Sillerі vokser forholdsvis mest i det sildige Efteraar, bør Optagningen udsættes, lige indtil Frosten truer med at binde Jorden. De i Regelen faa Dages lempelige Frostvejr, vi undertiden faar i Oktober, vil ikke genere, og efter dem vil der ofte være en hel Maaned for Knoldene at vokse i. Fuldstændig haardfør — som f. Eks. Pastinak — er Sillerі ikke.

Under Optagningen bør man undgaa at saare selve Hovedknolden, da dette vil svække Holdbarheden i høj Grad. Af Hensyn til Indslaaningen afskæres Rodforgreningerne, og af Bladpartiet fjernes, hvad der breder ud til Siden, hvorimod de egenlige „Hjerteblade" beholdes. Til Opbevaringen graves paa sædvanlig Maade en Kule et Spadestik dyb; af den opkastede Jord dannes en Vold omkring Kulen. Jorden i Bunden stikkes om, og heri nedslaas Knoldene Side om Side i Rækker. Der maa være lidt Afstand mellem Rækker og Knolde. I Frostvejr dækkes Kulen ved at anbringe Stænger derover og derpaa at lægge et Lag Tang, Blade eller Halm. I Tøveir fjernes Dækket for Enderne af Kulen for at give frisk Luft. Det er naturligvis ikke af Vejen en Gang ved indtrædende Tøvejr midt om Vinteren at dække helt af og fjerne muligen raadne Blade osv. Naar man tager Knolde frem til Brug, bør man tage fra en Ende og fortsætte Række for Række. For ikke at aabne Kulen for hver Gang, man skal bruge en Sillerі, kan man jo have et lille Forraad i en Kasse med Jord eller ligefrem indslaaet i Jord eller Rødsand paa Kældergulvet.

Sorter. Naumburger Kæmpe er stor, meget holdbar, noget ujævn. Prager er meget stor, glat, af udmærket Form; hvad Holdbarheden angaar, har denne ikke ladet noget tilbage at ønske i de 2 Aar, jeg har dyrket denne Sort. Om den Omstændighed, at Sillerіknolde bliver sorte i Kødet ved Kogning altid er en Følge af ydre Forhold, ved jeg ikke. Jeg har kun kendt dette Tilfælde hos en Sort nemlig Leipziger Knoldsillerі.

Med Hensyn til Latringødnings Anvendelse til Sillerі (hvorom er stillet Forespørgsel), da skal jeg sluttelig give et Par Oplysninger. Da jeg benytter al den her forhaandenværende Latringødning i mit meget lille Køkkenhavebrug, har jeg ogsaa et Aar gødet til Sillerі dermed. Knoldene blev store og gode, men Jorden var lavt beliggende, kraftig, fugtig (undertiden om Vinteren overskyllet af Noret her). Ved Siden af min Jord, men yderligere mod Vandet har en Mand fyldt op med al Slags Affald, han gøder hvert Aar meget stærkt med Latrin og høster meget store Sillerіknolde, men de er væmmeligt sorte i Kødet og smager ilde. At de bliver store, skyldes Strandjorden og den store Mængde af kraftig Kompost, der tilføres Jorden; at de bliver sorte og ildesmagende, skyldes sikkert den overdrevne Anvendelse af Latrin.

Naar Knoldene bliver smaa og grenede, skyldes det Mangel paa passende Næring — ofte tillige paa Fugtighed.

* * *

NB. Under Rubriken „Havebrug" besvares alle Spørgsmaal, vedrørende Havevæsen.

Alle Vegne fra.

Lydens Retning. Prof. Preyer har ladet anstille en Række Forsøg med Hensyn til Opfattelsen af den Retning, fra hvilken en Lyd kommer til os. Det viste sig herved, at af højre og venstre tager man aldrig fejl, derimod nok af forfra og bagfra, ovenfra og nedenfra. Man kan let overbevise sig herom ved et ganske underholdende og fornøjeligt Forsøg, idet man lader en Person sætte sig med lukkede Øjne paa en Stol og smelder med to Kronestykker forskellige Steder lige i Nærheden af Hovedet og for hver Gang beder Personen pege i den Retning, hvorfra Lyden kom. Det hænder derved jævnligt, at vedkommende peger op over Issen eller Baghovedet, naar man smelder under Hagen og saa fremdeles.

Preyer mener, at det er de halvcirkelformige Kanaler i Øret, der opfatter Lydretningen. Af disse tre Kanaler, staar de to perpendikulært, den tredje horisontalt; denne sidste skulde opfatte Lydene fra højre og venstre, den forreste perpendikulære Gang bliver stærkest paavirket af Lyd, der kommer forfra og ovenfra, og den bagerste og tillige lavestſtaaende perpendikulære Gang af de Lyd, der kommer bagfra og nedenfra. Lydledningen skal væsenligst gaa gennem Hovedbenene, idet der til Støtte for denne Antagelse henvises til Fiskene, der intet ydre Øre har og dog opfatter Retningen af Lyd, der altsaa maa ledes gennem Hovedbenene til de halvcirkelformede Kanaler; Fiskene har heller intet Sneglehus eller Cochva i sit indre Øre, maa altsaa opfatte Lydene alene ved hine Kanalers Hjælp. Tilstopper man den ydre Øregang, kan man ogsaa opfatte Lydretningen, om end mindre skarpt end før paa Grund af den mindre Lydintensitet.

(Efter „Naturen".)

Skæmt.

Fint Instinkt.

„Hvorfor, min kære Datterlil,
er du saa dybt bedrøvet?" —
„Ak, Moder, Williams Kærlighed
fra mig man grumt har røvet!

Naar fordum han mig fulgte hjem,
han tog sig gode Stunder,
og altid ad den længste Vej
vi kom som ved et Under.

Men nu — ak, Moder, fatter du,
at jeg med Sorg maa græde! —
nu vælger han den korte Vej
igennem Klosterstræde!"

En Festdag. „Hvorfor var de ikke her i Gaar paa Kontoret," spurgte Principalen.

„De maa undskylde, men min Svigermoder blev begravet."

„Det er dog for galt, enhver Familiefest benytter mine Folk til at blive borte fra Forretningen."

Det forklarer Sagen. Et tysk Blad indeholder følgende: En katolsk Præst, som var paa Rejse, tog ind paa et Hotel ved et besøgt Badested. Værten, der ikke var vant til at have en Præst ved sit Bord, betragtede ham med Forundring. Nogle unge flabede Mennesker blandt Gæsterne sendte ham adskillige Spydigheder, som dog ikke lod til at gøre noget Indtryk paa ham. Han spiste roligt sin Mad og lod sine Naboers flove Vittigheder have frit Løb.

Endelig udbrød en ung Officer, ærgerlig over Præstens Koldblodighed:

„Jeg forundrer mig over Deres Taalmodighed! Har De da aldeles ikke hørt alt, hvad der er bleven sagt imod Dem?"

„Jo vist, men jeg er saa vant dertil. Ved De, hvem jeg er?"

„Nej, min Herre!"

„Godt, saa skal jeg fortælle Dem det; jeg er Præst ved en Sindssygeanstalt."

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5 6 7 8 9
Fra Amerika jeg kom
6 2 9 1
En Fugl, der flyver viden om.
3 2 1
Snavs Folk man kalder sligt.
5 6 7 8 3
I gamle Dage var det en Pligt.
1 2 6 7 8
Som Drik du gerne dette nyder.
1 2 3
Paa Vandet let kan dette flyde.
3 5
Det hjælper tit, naar en er syg.
1 2 4
Den krummer tit sin Ryg.
1 3 2 6 4
Hvis du er stor, da har du det.
9 5 1
Hvis du er ung, da ogsaa det.
9 8 6
Hvis du er lille, er du saa
4 3 5
Vær altid det. Saa skal du saa
4 2 1
det. Naar du nu Løsningen kan naa.

A. J.

Mørk Tale.

Mit første er et Tal. Mit sidste siger jeg til dig, naar jeg efter fornøden Tillavning ved Hjælp af et af Elementerne vil forskaffe dig den Nydelse, som mit hele yder.

J. J.

Rebus.

Lu
Lu Lu
Lu P P P Lu
Lu Lu
Lu

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 27: Briller, Biller, ler, Reb, Rille, Bier, Ribe.

Gaaden i Nr. 27: Kom, fur, Komfur.

Rebus i Nr. 27: Paaske.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.
Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**
Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.
1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.
Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Bertel Elmgaards Adresse er: Fiolstræde Nr. 25 2. Sal, København K.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen" med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

„**Husvennen**" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Frederik Barfod, af B. E., med Portræt. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Fra Gammel Strand, med Billede. Ridder og Røver, Fortælling af C. A. Thyregod (sluttet). Det fjerde Bud, ved A. Th. J. Havebrug. Alle Vegne fra. Skæmt, med Billede. Hovedbrud.

Nr. 29. Søndag den 19. April. 1891.

E. Dalgas og de jydske Heder.

I.

Stille og trofast har „det danske Hedeselskab" røgtet sit Kald i fem og tyve Aar. Det er sket uden mange Ord, men desto rigere er den Gerning, som Selskabet kan se tilbage paa. Fra første Færd ledet ind i det rette Spor har det stadigt virket under samme Love, samme Bestyrelse og samme Formand. Medlemmerne har udgjort en ikke stor, men fast Stok, der har opkøbt Hedearealer, har saaet og plantet og derefter i Ny og Næ udsendt et Hefte af deres Tidsskrift eller afholdt et Repræsentantskabsmøde, som næppe spurgtes overvættes langt.

Aar efter Aar har Hedeselskabet udvidet sin Arbejdsmark, det har kæmpet med Ahl, Sandflugt og Vestenvind, anstillet ny Plantningsforsøg og set den ene Naaleskov rejse sig efter den anden i de jydske Heder. Det er en Virksomhed, som de beskedne, tørt affattede Aarsberetninger ikke giver nogen fyldig Forestilling om. I sin Tid begyndte Oberstløjtnant E. Dalgas Udgivelsen af „Geografiske Billeder fra Heden" i Smaahefter, men dette velskrevne og fortjenstfulde Skrift er ikke blevet fortsat. Og dog er de Forandringer eller rettere Omvæltninger, der aarlig gennempløjer Jordsmonnet herude — dette Jordsmon, som i Aarhundreder har henligget uberørt — af en saadan Karakter, at det nok kunde friste Plantøren til nu og da at ombytte Spaden med Pennen.

Folk, der ikke har gennemrejst eller har hjemme i de jydske Hedeegne, aner næppe, hvilke uhyre Forandringer den saa meget omtalte og ofte besungne Hede er undergaaet i den sidste Menneskealder. Som Steen Steensen Blicher og Carit Etlar ofte selv har varslet i deres Skrifter, er den gamle Hedesaga snart ude, og en ny stiger frem, mere lys, rig og mangfoldig, end den de har besunget. Naturligvis er den gamle Tilstand paa disse Egne saa sej som Lyng og Marehalm, har ogsaa modstaaet adskillige Rydningsforsøg, men viger nu paa mange Strøg. Fordum kunde man vandre milevidt paa de store Lyngsletter uden at træffe en menneskelig Vaaning eller Spor af menneskelig Virksomhed. Gennem Stilheden lød kun nu og da Urfuglens Skogren, Vibens Skrigen eller Hjejlens vemodige Fløjten. En Gang imellem kunde Vandreren træffe en Studekører, der langsomt sneglede sig frem med et Læs Tørv eller Lyng, eller han kunde støde paa en Faarehyrde, der bandt paa sin Hose, medens hans Hjord færdedes tyst i Lyngen. Ikke saa underligt, at Jyllands gamle Folkedigter blev mod i Hu, naar han vandrede her med Bøsse og Hund, og at han gerne slog Følge med Hedens ejendommelige Befolkning af Hyrder, Smaabønder og Tatere.

Oberstløjtnant E. Dalgas.

Nu er alt anderledes paa de fleste Steder. Den dybe Stilhed forstyrres af en Flok Mænd og Kvinder, der som Pionerer med Hakker og Spader bryder Jorden op, gør den tjenlig til Dyrkning, graver Huller og planter unge Træer. En frisk, grøn Skov skyder op midt i Lyngørkenen og bryder med sin takkede Kam Hedens flade Linie. Egnen befolkes, Smaahuse tømres i Skovenes Læ. Dyre- og Fugleverdenen skifter Udseende, Urhanens

Skogren sagner for Stærens Kvidder og andre fjedrede Sangere, hvis Røst ikke har lydt herude i Aarhundreder.

Det var i Midten af forrige Aarhundrede, at Hedesagen tiltrak sig baade Regeringens og Enkeltmands Opmærksomhed. En Række Kolonisationsforsøg med Tyskere paa Ahlhede, Graahede og Randbøllehede er bekendte nok, skønt Udbyttet langt fra kom til at svare til Forventningerne. Omtrent samtidig blev de første Naaletræs-Plantager anlagde, nemlig ved Gjødding Palsgaard og Stendalgaard, der nu alle i en Aarrække har ydet fortrinligt Gavntømmer. Men det var kun en famlende Begyndelse, efterfulgt af Skuffelser og Tab, da det i alt for stort Mon skortede paa Kendskab til Jordbundsforhold, Træsorter og Dyrkningsmaader.

Efter 1848 vaagnede Deltagelsen atter for Hedesagen, og ikke blot hos Statsstyrelsen og enkelte fremragende Mænd, men ogsaa den store Befolkning fik Sans for Plantningens Nytte, og fremlige Bønder tog fat med smaa Forsøg paa deres egen Hedelod. Det var dog endnu kun spredte Tilløb. Først da „det danske Hedeselskab" blev stiftet 1866, blev der for Alvor lagt Haand paa Værket, og dette ført frem efter en fast Plan, der nu efter fem og tyve Aars Forløb har vist sig at være den rette. Selskabets Stifter og Leder er Oberstløjtnant E. Dalgas, hans Medarbejdere kan tælles i tusindvis trindt om i Landet, blandt Godsejere og Forstmænd, Bønder og Husmænd. Stille og trofast er Sagen gaaet sin Gang, har ladet Kendsgerningerne tale og saaledes vundet frem fra Sogn til Sogn, fra Gaard til Gaard, saa den nu kan tages som et af de bedste Varsler for vort Lands Fremtid.

Enrico Mylius Dalgas er født den 16. Juli 1828 i Neapel. Trods det fremmedklingende Navn og det fjerne Fødested, hørte han dog Danmark til, og danske Sange blev sikkert sungne ved hans Vugge. Faderen, Jean Antoine Dalgas, havde vel fransk Blod i sine Aarer, men han var opvokset her i Landet og her havde han fundet sin Hustru, Johanne Thomine Stibolt. De havde først været bosatte i Neapel, havde tjent en Formue, men atter mistet den ved Uheld, flyttede derpaa til Livorno, hvor Manden blev Konsul og døde allerede 1835.

Begge Ægtefæller har danske Digtere sat et smukt Minde. Da C. Hauch under sin Udenlandsrejse i Tyverne laa syg i Neapel, vaandende sig under Smerte og Fortvivlelse, tyede han til Dalgas og betroede ham sin Nød og sin sjælelige Kummer. Dalgas stod den unge Digter bi med Raad og Daad, forsynede ham med Penge og ydede ham al den Trøst, han og hans Hustru kunde byde. Om Dalgas fortæller Hauch, at han var opvakt og fuld af Liv, men at han med sit franske Blod forenede „ægte nordisk Trofasthed". „Jeg har heller ikke kendt mange" — fortsætter han — „der, ved Siden af en udviklet praktisk Virksomhed havde bevaret et saa aabent Øje for enhver aandrig Stræben som han". Og ikke mindre smukt skildrer Digteren hans Hustru: „Hun havde grædt over mig, fortalte Dalgas, da Operationen foregik, og baade da og siden sørgede hun for mig med en søsterlig Hengivenhed; hun besøgte mig ogsaa i den sørgelige Tid, der fulgte efter Operationen, og da jeg efter Lægens Befaling maatte blive i Neapel til næste Foraar, viste baade hun og Dalgas mig en Gæstfrihed, der bestandig blev sig selv lig." — Ved Siden af disse Udtalelser af Hauch staar følgende Strofe af Grundtvig, fremkaldt ved Efterretningen om, at en af Dalgas' Sønner var falden i Kampen for Danmark:

Dannekvinde i det fjerne,
under Sydens klare Sky,
aldrig glemte Danmarks Stjerne,
klar i Kvæld og Morgengry,
glemte aldrig Bøgeskoven,
lysegrøn ved Bølgen blaa,
sendte til den over Voven
Kys med Kærligheds Attraa."

Efter Mandens Død drog Fru Dalgas hjem til København, hvor hun vel levede i smaa Kaar, men trofast støttet af en Svoger i Livorno. Ved Ankomsten til Danmark var Enrico Dalgas 7—8 Aar gammel. Han blev sat i Efterslægtens Skole og kom derfra ind paa den militære Højskole. Allerede 1849 blev han Premierløjtnant, tog nogen Del i Krigen, men først efter at denne var forbi, tog han sin Afgangseksamen fra Højskolen. Den unge Ingeniørofficer kom snart ind i den praktiske Virksomhed. Han blev nemlig udkommanderet til Tjeneste ved store Vejanlæg i Jylland. Efter faa Aars Forløb steg han til Kaptajn og fik et selvstændigt Vejdistrikt, med Bolig i Holstebro, senere i Aarhus. Han deltog i Krigen 1864, men vendte derpaa tilbage til sin gamle Gerning — og til den ny, som alt i nogen Tid havde dæmret for hans Tanker.

Gennem en Række af Aar saa Dalgas sig godt omkring i jydske Egne; han kom i Forhold til mange Mennesker af de forskellige Samfundsklasser, lærte navnlig Bondestanden grundig at kende og blev fortrolig med hele den vest- og midtjydske Natur, med Samfærdselsforholdene, med Landets Terræn, dets Jordbund og Vandløb. Han færdedes gerne paa lange Udflugter gennem Hederne hyppigt i Selskab med Juristen G. Morville, der i mange Hensender delte hans Interesser. Paa disse Udflugter, under Samtale og Studium modnedes lidt efter lidt Planer til Hedens og Mosernes Opdyrkning. Det var i Aarene efter den sidste ulykkelige Krig, vort lille Land var blevet endnu mindre, og Nederlagets Tryk og Mismod laa over Sindene. Men just i hine Aar vaagnede ogsaa en ny Virketrang i Folket. Paa en Mængde Omraader sattes ny Ideer i Bevægelse, der toges fat med livsfrisk Energi, og hos store og smaa var der en fælles Følelse af, at nu gjaldt det om, „at løfte i Flok". Hedesagen blev et væsenligt Led i disse almene Bestræbelser for at bøde paa Nationens Tab og dygtiggøre den opvoksende Slægt.

Efter Indbydelse fra Godsejerne G. Bruun til Asmildkloster, R. Westenholz til Matrup, Papirfabrikant M. Drewsen i Silkeborg, G. Morville og E. Dalgas afholdtes den 28. Marts 1866 et Møde i Aarhus, hvor Dalgas forelagde sine Planer til Hedernes Opdyrkning og Beplantning. Paa dette Møde blev det danske Hedeselskab stiftet. Bestyrelsen kom til at bestaa af Dalgas, Morville og Hofjægermester Mourier-Petersen til Rugaard, der endnu alle tre beklæder deres Post. G. Bruun valgtes til Repræsentantskabets Formand og virker ligeledes endnu i denne Stilling. Lovene, som vedtoges, og som endnu uforandrede staar ved Magt, var for en væsenlig Del udarbejdet af Westenholz. Men Sjælen i det unge Foretagende var Dalgas, hvis ejendommelige Evner hurtig udfoldede sig og voksede med Opgaven. Det kendes, at han er af fransk Æt, hans Natur besidder en sydlandsk Livlighed; en hurtig og energisk Kløgt, og hermed er forenet jydsk Sejhed og Udholdenhed. Han er et betydeligt Administrations-Talent, der har forstaaet at føre Militærkommandoens Lethed og Sikkerhed ind paa det borgerlige Omraade. Han besidder stor praktisk Sans, et skarpt Blik for, hvad der er gennemførligt, og hvad der endnu ligger hinsides Mulighedernes Grænser. Under hans Førerskab har Hedesagen da ogsaa i de forløbende fem og tyve Aar overvundet alle Hindringer, hvad enten de mødte i Form af Ahl og Flyvesand eller menneskelig Træghed og Mistvivl, og er fra at være en Sag, et Program blevet et nyt Stykke Danmark, tryllet frem i Lynghavets Øde.

B. E.

Faarekyllingen.

Af Carl Snoilsky.

I Middagsslummer Dalen hviler
og Solens varme Straale-Regn
igennem Drueklaser siver
og gennem grønne Rankers Hegn.

Blandt Vignens dovne Blomsterkalke,
hendysset af Fontænens Stænk,
jeg mærker knap, at Bogen glider
mig ud af Haanden paa min Bænk.

Men stadig lyder for mit Øre
i Sommerdagen hed og lang,
især, naar Solen rigest gløder,
en lille Faarekyllings Sang.

Den synger Øjeblikkets Glæde
ret som et ægte Sangerbryst,
endskønt de flygtende Minutter
os nærme til den kolde Høst.

Ja, spil du Græssets stakkels Lyre!
skal du end siden gøre Bod,
naar fra sit Hus hver bjerget Myre
vil haane dig i Overmod.

Jeg nænner ej din Færd at laste —
din lille Vise glæder mig.
Hvad Glæde har jeg af de andre,
hvor stolt de ogsaa bryste sig?

Jeg lytter til min Faarekylling,
mens Myren nyder Mængdens Lov.
Naar enedes vel Sangerkaldet
med Verdens praktiske Behov?

Der er bestandig samme Spaltning
der bliver aldrig Harmoni
imellem denne Verdens Vise
og dine Sønner, Fantasi!

I, som ej ved, hvor Hjerter smelte
i Solens varme Flamme-Leg,
men som forsigtig gaa at bjærge
paa Nyttens Mark de gyldne Neg.

Hos jer har Blodets dorske Bølger
fra Arilds Tid fordømt enhver,
hvis Liv gik hen med Sang og Luer
i Solens altfor korte Skær!

Musen, som blev forvandlet til en Pige.

Et Eventyr af Leo Tolstoy.

En Mand gik en Dag forbi en Flod og saa en Ravn tage en lille Mus.

Han kastede en Sten efter den, saa Ravnen slap sit Bytte, og Musen faldt i Vandet.

Manden hjalp den op og tog den med sig hjem. Og da han ikke havde Børn, sagde han til sig selv:

„Ak, blot denne Mus endda kunde blive forvandlet til en lille Pige!“

Og straks blev Musen virkelig forvandlet til en lille Pige.

Den lille Pige voksede op, og en Dag spurgte Manden hende:

„Hvem vil du gifte dig med?“

Pigen svarede:

„Jeg vil gifte mig med den, som er stærkest.“

Manden gik da til Solen og sagde:

„Kære Sol, min Datter vil gifte sig med den, som er stærkest. Det er du — gift dig saa med hende!“

Men Solen svarede:

„Jeg er ikke den stærkeste — en Sky kan formørke mig.“

Saa gik Manden til Skyerne og sagde:

„Kære Skyer, I er de stærkeste i Verden, gift eder med min Datter.“

Men Skyerne svarede:

„Vi er ikke de stærkeste — Blæsten kan jage os paa Flugt.“

Manden gik saa til Blæsten og sagde:

„Kære Blæst, du er den stærkeste af alle, gift dig med min Datter!“

Men Blæsten svarede:

„Jeg er ikke den stærkeste — Bjærgene trodser mig.“

Manden gik til Bjærgene og sagde:

„Kære Bjærge, gift eder med min Datter! I er de allerstærkeste.“

Men Bjærgene svarede:

„Rotten er stærkere end vi, den underhuler os.“

Saa gik Manden til Rotten og sagde:

„Du er den stærkeste Skabning i Verden; vil du gifte dig med min Datter?“

Og det vilde Rotten.

Saa vendte Manden tilbage til sin Datter og sagde:

„Rotten er den allerstærkeste; den underhuler Bjærgene, Bjærgene trodser Blæsten, Blæsten forjager Skyerne, og Skyerne formørker Solen. Og Rotten indvilliger i at gifte sig med dig.“

Pigen svarede:

„Men hvorledes skal det gaa til? Hvorledes skal jeg kunne gifte mig med en Rotte?“

Og da mumlede Manden atter for sig selv:

„Ak, blot min Datter endda kunde blive forvandlet til en lille Mus!“

Og straks blev Pigen forvandlet til en lille Mus og giftede sig med Rotten.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

en raske lille politiske Bækkelse, som gik hen over Danmark først i Tretierne, efter at Landet havde ligget i Død og Dvale siden 1799, friskede vel særlig op i de fine og dannede Kredse, men susede dog ogsaa hen over en og anden Bondegaard.

Bendt Børgesen var en af de faa sjællandske Bønder, som var oplyst og vaagen nok til at kunne være med i Frihedskampen. Ved den vidunderlige Tilegnelsesfans, som enkelte Naturmennesker har, denne Evne til paa egen Haand at samle Kundskaber ind, at se, høre og lugte mere end andre Mennesker og fastholde alt med Hukommelsens Hager, havde han i Aarenes Løb opnaaet en Aandsmodenhed, der paa den Tid var temmelig enestaaende i hans Stand. Ved at afskrive Stykker af de Bøger og Blade, som Jens Ludvig i et Par Aar sendte ham, havde han derhos lært at skrive sit Modersmaal nogenlunde rigtigt, skønt han var fuldstændig fremmed for alt, hvad der hed Sproglære.

Da den endelige Forordning om Stænderne udkom — d. 15. Maj 1834 — og da han hørte, at ogsaa Bonden herefter vilde faa et raadgivende Ord at sige ved Landets Styrelse, vaagnede der i ham en uklar Lyst til at gøre sig gældende, han vidste ikke hvor eller paa hvilken Maade, men det var stadig for ham, som fjerne Røster kaldte.

Da han ved et Gadestævne spurgte Tisvilderne, hvem de vilde stemme paa ved Valget af en Sendemand fra 1ste Valgkreds, saa de paa ham og gabede: Hvad ragede det ham og dem? Det var noget, som Kongen og de store maatte om. Nej, det var netop Kongen, der havde givet Bønderne Stemmeret, alle Selvejere med 4 Tdr. og Fæstere med 5 Tdr. Hartkorn havde Valgret. Han forklarede dem Meningen med de ny raadgivende Forsamlinger og oplyste, hvorledes Bondestanden vilde faa Ret til gennem disse at fremkomme for Kongen med sine Klager og Forslag til Forbedringer ved Fattig- og Skolevæsenet osv. Tisvilderne studsede: Det var lige godt svært, saa godt lært den Kulsvier han var!

En Ytring af hans Trang til at spille en Rolle var ogsaa hans Indfald om at møde frem ved Væddeløbet paa Blegdamsfælleden; men aldrig havde han drømt om, at denne Dag skulde blive saa stolt og skøn, som den blev. Da Hurraraabene susede over ham og hans lille Hest, og første Pris for Bondehesteløbet, 100 Rigsdaler, blev overrakt ham, rejste han sit Hoved og saa sig om som en Konge. Og saa den Lykke at stifte Kendskab med Johannes Hage, en Mand, som han var kommen til at elske for hans varme, frisindede Indlæg i Bladene! „Hvor gammel er De?“ havde Hage spurgt. — „28 Aar, Hr. Hage.“ — „Ja, saa er De for ung til at blive valgt denne Gang; men hvem ved — om seks Aar, hvis De ellers har det fornødne Hartkorn.“

Det var disse Ord: „Hvem ved — om seks Aar?“ der nu gav hans ensomme Liv en Smule Flugt. Det for Valgbarhed fornødne Hartkorn, der ved Forordningen var fastsat til 8 Tdr. for Selvejere og 10 Tdr. for Fæstere, kunde han maaske nok til den Tid faa; men 6 Aar er en lang Tid at vente og — — hvad var der saa ved al Storheden?

Erkendelsen af at have handlet galt imod Annine, Ensomhedens knugende Tryk, Ydmygelsen ved Annines Nej og Bredals skolemestererende Ord — alt dette sammen med det evig svíende Hanrejsmærke jog Freden fra hans Hjerte om Dagen og sved i hans Tanker om Natten.

Naar alt kom til alt, var det maaske mere Trangen til at faa sit Liv fyldt med et afstivende Indhold end et egenlig bevidst indre Kald, der drev hans Tanker ud i Livsmyldret. Men det følte han i hvert Fald klart, at han aldrig vilde blive sig selv, saa længe han levede i denne Afkrog. At han, uagtet alt sit Slid, ingen Vej kom med sine Sandmarker, fik endda at være; men han var og blev en fremmed i dette Hjem, en fangen Fugl, der aldrig vilde lære at slaa glad med Vingerne i denne Luft. Nej, hist nede, hvor Skovene stod i blaa Dæmring, hvor Arresøen lyste, hvor de hjemlige Kirkeklokker kimede, hvor Bakkernes store Linjer bølgede, der var Landet, hvor han havde hjemme, Landet, som han maatte tilbage til, om han nogen Sinde skulde blive en Mand.

Hvor havde han dog tit i disse Aar ønsket sig tilbage til de duftende Miler, til disse dragende Skovstrøg, hvor Raabukken knejste i maanelyse Efteraarsnætter, til det kære gamle Barndomshjem, hvor Annines Nærhed mærkedes i hvert Aandedrag!

Annine, Annine!

Al hans Selvnag, al hans Higen samlede sig i et stort, sugende Savn, der tærede paa hans Kraft tidlig og silbig. Disse Aars Kampe havde lært ham, hvor han elskede hende, nej, havde skabt en ny Kærlighed, ti Gange, hundrede Gange renere og varmere end den, han før havde næret. Aldrig faldt det ham nu ind at kaste sine Øjne paa nogen anden Kvinde, kun hendes Ord havde den Klang, hans Øre trængte til, kun hendes Øjne havde den Straale, der kunde skabe Dag i hans Sind. Minderne om lykkelige Timer sammen med hende i maanelyse Nætter ved Kulmilen gik som de saligste Drømme igennem hans Sind, salige og dog vidunderlig vemodige. Hans Indbildningskraft vævede om hendes Legeme og Aand et Fuldkommenhedens Klædebon, der gjorde hende elskelig som ingen anden, og i dette Klædebon stod hun — ren og skøn, uforlignelig i sin ranke Værdighed — som Forgrundsskikkelsen i alle hans Udsyner. Han kunde ikke tænke sig, at hun nogen Sinde kunde blive hans igen, han havde smittet sit Liv for meget, hans Utroskab havde sat et Mærke i hans Pande, som hun vilde gyse ved, saa længe hun levede. Og dog var Haabet om at vinde hende tilbage den Næring, der holdt hans Aand oppe.

Savnet af hende blev ham til sidst uudholdeligt. Han kørte til Frederiksborg og gik lige op til Bredals.

Madamen aabnede Døren og satte et Par Øjne op.

„Goddag, Madam Bredal!“

Han hørte løbende Trin inde fra Stuen, en Dør blev revet op og atter lukket.

„Jeg vilde gerne spørge, om Annine er hjemme.“

„Ja . . det vil sige, hun er ikke rask.“ Hun kiggede tilbage i Stuen. „Nej, hun er ikke til Stede i Øjeblikket.“

„Jeg kan godt vente.“

„Tante!“ bad en Røst inde bag Døren.

„Naa, ja,“ stammede hun; „men jeg tror rigtignok ikke, hun kommer.“

„Er hun da borte?“

Lyve var et Kunststykke, som Madam Bredal aldrig kunde udføre uden at blive lumrende rød; han stønnede da ogsaa straks af hendes Purpurfarve, at det „Ja“, hun kækt udtalte, egenlig skulde staves med tre andre Bogstaver.

„Men værs'god!“ bød Madamen og gik til Side.

Han traadte ind. Ved Sofa-Armen bag Døren stod Jens Ludvig og saa ud, som alt det Blod, der var i ham, for Øjeblikket var trængt sammen i Hovedet.

„Goddag!“ hilste Bendt. „Her træffer man jo gode Venner.“

„Goddag! Du er kommen til Frederiksborg i Dag?“

„Ja, det var saadan et pænt Vejr, og saa havde jeg nogle Ærinder.“

„Værs'god og sid ned!“ bad Madamen og gik ud.

Han satte sig paa en Stol ved en Garnvinde, som var skubbet til Side. Jens Ludvig gik ogsaa ud og kom ikke mere ind.

Han saa sig om. Det var altsaa her i denne Stue, hun færdedes! Noget uendelig blødt lagde sig over hans Sind, aldrig i sine Dage havde han set en saa velsignet, hyggelig Stue som denne. Han saa paa Garnvinden. Havde hun siddet her paa denne Stol? Han rakte Haanden hen og rørte ved Nøglet.

Ude i det lille Kammer bag Køkkenet stod Madam Bredal bøjet over Annine, som sad paa en Stol ved sin Seng og lagde Hovedet paa Armen mod dennes Hovedgærde.

„Kæreste Barn, du er jo rent fra det.“

Annine aandede med korte Stød og ligesom stød til Side med Haanden.

Madam Bredal satte sig paa Sengen, tog hendes Haand og sukkede. „Saadan noget er saa svært at glemme. Og der er saa faa, der forstaar det.“

Hun klappede Pigen paa Kinden og sad længe uden at sige noget.

„Jeg har somme Tider tænkt paa, min kære Pige, om du ikke kunde overvinde dig selv og gøre det godt igen.“

Annine saa forfærdet op. „Jeg?“

„Ja. For du har ham jo i Tankerne hver evigste Time paa Dagen, Barn.“

Jens Ludvig stod og stirrede gennem Køkkenvinduet og var færdig at falde om.

„Ja ja,“ hørte han Tanten sige, „saa siger jeg bare, at du er ikke vel.“

Da hun var gaaet, skyndte Jens Ludvig sig ind i Kamret. „Annine, jeg kan ikke holde det ud! Sig mig hellere alt, som det er.“

„Ja, men jeg ved det jo ikke selv; jeg ved bare, at jeg er saa . . . aa, Jens Ludvig, lad mig faa Lov at sidde ene.“

„Nu har jeg gaaet her i otte Dage og søgt at faa dig i Tale et Øjeblik; men det har været, som du flygtede for mig, hvor jeg kom. Jeg kan ikke holde dette ud, Annine.“

Madamen kom tilbage. „Jeg glemte mit Lommetørk . . Jens Ludvig, jeg tror ikke, det er værd, at du blander dig i dette.“

„Jeg vilde bare trøste Annine lidt.“

„Ja, ja! Sig mig, hørte du, hvad jeg før sagde til Annine?“

„Ja, jeg hørte det nok.“

„Synes du ikke ogsaa?“

Han vred sig i den pinligste Vaande og tørrede de klamme Hænder paa sit Lommetørklæde.

„Synes du ikke?“

„Tante,“ brød han endelig ud, „Annine og jeg er forlovede.“

Kappestrimlen stod ud fra Hovedet som i den højeste Forfærdelse. „Barn,“ hviskede hun og for hen til Pigen, „hvad er det, han siger?“

Annine sad stum og stirrede ned paa Gulvet.

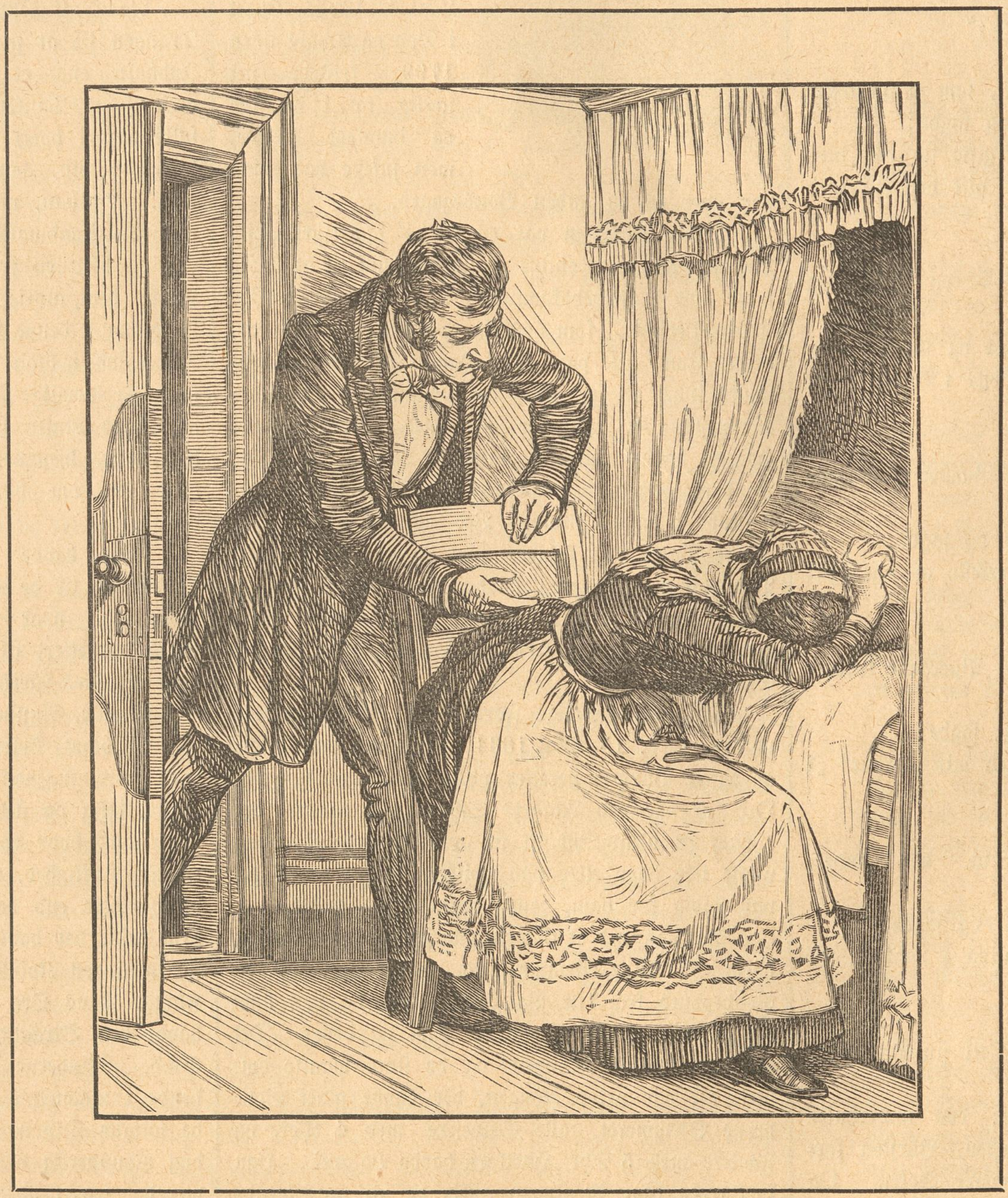

I en tung Stund.

„Hvordan er dette gaaet til?“

„Jeg ved det ikke.“

„Du ved det ikke?“

„Det var en Dag oppe i Indelukket. Jeg kan godt huske, jeg sagde, at jeg holdt meget af ham, og det gør jeg ogsaa.“

„Og saa mener du, at I dermed er forlovede?“ sagde Madamen til Jens Ludvig.

„Tante,“ bad han, „du maa forskaane os for en nærmere Forklaring. Jeg var saa vis i min Sag, og jeg kan ikke opgive . . . hun maa blive min.“

Madam Bredal saa ud, som hun ikke havde den mindste Levning af sin Fatteevne tilbage.

„Jens Ludvig,“ sagde hun, „gaa ind og snak med Manden!“

„Jeg kan ikke, Tante.“

„Ja, men vi kan da ikke lade ham . . . gaa da hellere din Vej, saa faar jeg selv . . aa, Børn dog, Børn dog!“

Bleg og rystende kom hun ind til den ventende Mand. „Nej, hun er ikke rask, hun kommer ikke ind.“

Bendt, der kunde se paa Konen, at der maatte være foregaaet noget alvorligt der ude, sad længe og drejede sig paa Stolen.

„Mon hun da ikke vil komme ned en Dag og snakke lidt med mig i Abels Gæstgivergaard?“

„Hun gør det ikke, det kan jeg sige for aldeles sikkert.“

„Jeg kunde jo ogsaa gaa op i Indelukket.“

„Hun kommer ikke.“

„Jeg mente bare et Par Ord.“

„Det er saa fuldstændig haabløst at tale til hende om det.“

Endelig rejste han sig. „Saa er der jo ikke noget at gøre.“

„Slaa hende hellere helt af Hovedet; der er ikke andet at gøre.“

„De ved altsaa, hvad jeg vilde hende?“

„Jeg kender lidt til Livet, Bendt Børgesen.“

„Vil De da hilse hende fra mig og sige, at jeg venter?“

„Venter?“

„Ja, vil De bare sige saadan? Det maa De love mig.“

Han saa saa bønlig paa hende; men hun strammede sig op:

„Ventetiden vil blive lang, for lang.“

Saa gik han.

(Fortsættes.)

En Udflugt til Damascus.

Af P. P.

Efter i de medbragte, af Lastdyrene baarne Telte og Teltsenge at have tilbragt Natten paa den østlige Skraaning af Antilibanon, drog vi en tidlig Morgenstund ned mod Dalstrøget, hvor Damascus ligger, ikke langt fra Ørkenens vestlige Rand. Natten havde været kold — fra tredive Graders Varme om Dagen var Thermometret sunket ned til syv Grader — og da vi vaagnede, rystede vi af Kuldegysninger. Men ved Synet af den blaagrønne, skyfri Himmel, der i Østen rødmede som en Ferskenog Blommetræer; derpaa mellem Majsmarker, Orange- og Morbærplantager, Grupper af Bananer og Figentræer; Mandeltræerne bredte deres mørkerøde Blomsterløv som store Buketter, og der knejsede rige Grupper af duftende Kæmperoser paa indtil ti Fod høje Stilke; det er Damascenerrosen, hvoraf Rosenoljen presses. Men vi var jo paa Damascussletten eller i Dalen, der gennemstrømmes af Floden Barada — i Bibelen kaldes den Amana — der kommer fra Antilibanon og ved at være afledet i Kanaler, hvilke i Tidens Løb er blevne til naturlige Flodarme, har den frugtbargjort hele Dalen. En arabisk Digter har sagt om den, at „den fører Guld med sig i sin Barm og spreder Smaragder paa Sletten“. De østerlandske Digtere forundrede det fremmede Rejseselskab; et underligt Køretøj uden Fjæle, kun belagt med nogle Brædder og trukket af Bøfler, kommer langsomt agende; paa Vognen sidder nogle formummede Kvinder med deres Børn; ved Siden af Bøflerne skridter en Muselmand afsted med gammeldags Pistoler i Bæltet og et Skrivetøj, der ser ud som et Pistolhylster; sorte Slaver følger efter med Kurve og Pakker. Under Mandel- og Blommetræernes Løv hist henne vandrer en Mand med langsomme Skridt og tankefulde Miner; dette mørkladne Ansigt med de skarpe Træk, den lange sorte Silkekofte og den høje Hat tyder paa Israeliten. Han standser, støtter sig til Staven, ser op i Luften efter Rovfuglens Flugt og synes greben af en lykkelig Tanke, idet han nikker

En Gade i Damascus.

uhyre Rose, og da den opgaaende Sol spredte sine varme Straaler hen over Sletten, afrystede vi snart denne Gysen og indaandede i fulde Drag den friske balsamiske Luft. Dalstrøget, der i øvrigt ligger over to Tusinde Fod over Havets Overflade, laa der udbredt for Blikket som en udstrakt Blomsterhave i blaa, røde og hvide Farver, begrænset af store Hermons snedækkede Aase, hvis ligeledes med Blomster oversaaede Skraaninger saa ud som lyseblaa Fløjlstæpper. Denne pludselige Overgang fra de vildsomme, kølige Bjærgegne til disse yppige Enge med Sommervarme, med summende Bier og spraglede Sommerfugle om Blomst og Krat, medens Ørne og Falke kredsede højt der oppe i Luften, forekom mig som et Trylleri. Vi drog gjennem Skove og Lunde af Palmer, Sykomorer, Ahorn, kalder Dalen det første af Verdens fire Paradiser; Araberne tror nemlig, at Eden laa her. Hist og her øjnes mørke Ruiner af Fortidens Templer og Borge; lange Rækker af Ørkensejlere (belæssede Kameler) drager os forbi; de sortladne Beduinlejre ligger hist ovre ved Hermons Fod, og alt som vi nærmer os Damascus, kommer tyrkiske Villaer til Syne, slanke og luftige, malede gule eller blaa og overskyggede af Palmernes Kroner. Paa den sidste Strækning kunde vi paa den levende Færdsel mærke, at det var en folkerig By. De Optog og Skikkelser vi mødte, forekom os som levende bibelske Billeder: Hyrden med Krumstav, der følger efter sin Hjord og bærer et nyfødt Kid paa Armen; sortøjede Piger, med et hvidt Klæde trukket hen over Ansigtet og med de klassiske Vandkrukker paa Hovedet, betragter hen for sig og saa flytter Staven videre. Den Forestilling paatrængte sig mig, at saaledes maatte Apostlen Paulus have set ud, den Gang han vandrede ad denne Vej — der gaves ingen anden til Damascus — og da Sandheden, det guddommelige i Jesu Lære, pludselig som et Stjerneskud, gennemfor hans Tanke.

Ankommen til Staden, der af Tyrkerne kaldes Dumuck og af Araberne El-Cham — hvilken sidste Benævnelse ogsaa betyder hele Syrien — tog vi ind i Khân (Hotel) Dimitri. Gennem en to Alen høj Portaabning traadte eller rettere krøb vi ind i Hotellets Forhal. Denne er malet med gule, blaa og hvide Farver; den danner en Slags Have med et Vandspring og nogle Blomsterbuske, og omkredses af et aabent Galleri, hvortil Gæste-

kamrene vender ud. Værtinden, en brunladen Matrone med Sløret over det halve Ansigt, modtog os. Jeg gik hende høflig i Møde og gjorde Forsøg paa en arabisk Hilsen, idet jeg sagde: Selâm mu! (Fred være med dig, Moder!), men hun traadte tilbage og saa ganske forundret paa mig. „Hører du ikke, at denne Effendi (Herre) gør dig den Ære at hilse dig!“ sagde vor Dragoman (Fører) Achmed. Hun gjorde dog endnu ikke nogen Mine til Genhilsen; hun troede vel, at jeg vilde spotte hende med en Spøg. Den arabiske Kvinde antager ikke, at nogen Effendi kan i ret Alvor ville værdige hende en Hilsen.

Dersom man har gjort sig fantastiske Forestillinger om et prægtigt, æventyrligt Damascus, der jo antages for en af Jordens ældste Byer, ifølge Sagnet anlagt af en af Noahs Sønnesønner, da taber saadant sig snart ved en Vandring gennem Staden, der i øvrigt bedækker et stort Terræn og har henved 150,000 Indvaanere. De fleste Gader eller Gyder er snævre, overdækkede med Lægter og Maatter, og Husene for en stor Del opførte af Mudder og hakket Straa; selv Basarerne — hvor der findes store Oplag af kostbare Varer: prægtige Shawler og Silketøjer, især de under det arabiske Navn Abeia bekendte Damekaaber, dels af graat Atlask, dels af Brokade eller Gyldenstykke; endvidere Guld- og Sølvsmykker, Filigranbægere til Kaffekopper, Ædelstene og Perler og ægte Rosenolje i smaa og store Krystalflasker — er kun forfaldne og maadeligt udstyrede Haller, langs hvis Gennemgange i Guldsmedenes Afdeling Kunstnerne sidder som Skræddere med korslagte Ben paa Bordet i Baasen og arbejder flittigt ved Skinnet af en Lampe. Hvad østerlandsk Pragt angaar, da findes en saadan kun i den tyrkiske Guvernørs lysegule Palads med de tilgitrede Vinduer og i adskillige private Boliger, der dog ud mod Gaden kun fremviser en skummel Mur med en vældig og godt forvaret Dør; er det lykkedes at slippe ind igennem denne, en Fæstningsport ikke ulige Dør — af Frygt for de ikke sjældne Overfald af Drusere og Kurder, gør nemlig enhver, der har noget at miste, sin Bolig til en lille Fæstning — da overraskes man ved Synet af et Palads med aabne Gallerier og Marmorsøjler, der omkredser en Have med Palmer og Østerlandets prægtige Blomsterflor. Et af disse aladdinske Smaapaladser, der for det meste tilhører rige Israeliter, bebos af den bekendte Lady Stanhope, som for en Aarrække siden forelskede sig i en ung Araber og giftede sig med ham, dog paa den Betingelse at være hans Enehustru og hvert andet Aar at turde gøre en Rejse til England for der at besøge Venner og Slægtninge. Der findes dog ogsaa nogle brede Gader med anselige Bygninger, navnlig, foruden Markedspladsen eller Hestetorvet, Paulusgaden og Hard Amara. I sidstnævnte Gade residerer den i sin Tid berømte Araberhøvding Abdel Kader, som i sejsten Aar med afvekslende Lykke udholdt en Kamp mod Franskmændene paa den algierske Grænse; han har en Livvagt og holder et lille Hof ved Hjælp af en Pension, han nyder fra Frankrig.

Damascus har nogle kristne Kirker og tvende katholske Klostre; men hvad der især tildrager sig den fremmedes Opmærksomhed, er Moskeerne eller Templerne, hvoraf der findes to Hundrede, med de skyhøje Minareter (Taarne). Af disse er Omaijadernes Moske den største og mærkeligste; den var fordum en kristen Kirke og har i meget bevaret sin oprindelige Skikkelse. Templets Skib er en mægtig, højt hvælvet Hal, hvor Tusinder af Himlens bevingede Smaasangere flyver ind ad de altid aabne Porte og opfører en kvidrende Koncert, den eneste Musik der lyder i den for al Prydelse blottede Hal; Koret har dog tvende Rækker Søjler med smukke Kapitæler; i øvrigt er det kun den store Nische (buet Fordybning) i Muren, der vender mod Mekka (Muselmændenes hellige Stad), der antyder, at man er i Allahs (Guds) og hans Profets Tempel. Inden for et Jærngitter mellem Søjlerne er et Gravkammer, hvor en stor Kiste siges at indeslutte Døberen Johannes' Hoved, og i et Sidekapel opbevares Muhameds Dattersøns og en af hans Koners Støv. Ind i Moskeen kan man træde med Slæber over Støvlerne, men til Kapellet tør man kun nærme sig paa Hosesokker. Vi steg op i et af Minareterne; der sad Muezzinen (tyrkisk Kirkebetjent) i sit Taarnkammer med korslagte Ben og ventede paa den Time, da han skulde kalde de troende til Bøn med det Udraab: „Gud er Gud og Muhamed hans Profet! Vaager og beder, medens det endnu er Tid!“ Set fra den svimlende Højde laa Damascus udbredt for vore Fødder, mod Nord, Vest og Syd omgivet af Bjærge; mod Øst kunde vi forfølge Baradas Løb ud i Ørkenen, hvor noget gennem Kikkerten synligt Murværk af Achmed erklæredes for Ruinerne af den forsvundne Stad Palmyra.

Faa Dage før vor Afrejse lykkedes det mig, ved den franske Konsuls Mellemkomst, at faa en formelig Indbydelse til at besøge Emiren (Fyrsten, en Ærestitel, der tilkommer Muhameds Efterkommere) Abdel Kader, som paa Grund af sin Velgørenhed staar i stor Anseelse hos Araberne og æres som en ny Profet; af Kejser Napoleon havde han modtaget Æreslegionens Storkors til Belønning for den kraftige Bistand, han ydede de forfulgte Kristne under det af Druserne 1860 der anrettede Blodbad. Morgenen efter at den skriftlige Indbydelse var bragt mig, indfandt sig en Carahvás (en Araber af Emirens Tjenerskab) for at eskortere mig; han var iført en Gyldenstykkes Trøje, bar en krum Sabel ved Hoften, guldindvirkede Tøfler paa Fødderne og en Cavabaitsch (en Slags Knut) i Haanden. Med en af mine Rejsefæller steg jeg ind i en gammeldags Karosse, den eneste i Staden og tilhørende Guvernøren; den havde Vinduer til alle Sider, men uden Ruder. Carahvásen tog Plads paa Bukken hos den sorte Kusk; Tolken, en ung Araber og Plejesøn af Emiren, stillede sig op paa Vogntrinet; saa rullede vi afsted gennem den store Basars Passager, idet Carahvåser svang sin Carabaitsch til højre og venstre over Hovedet paa Mennesker og Dyr, med det bestandige Raab: „Ardé“ (Tag dig i Agt! Af Vejen!). Alle stimlede skrigende fra hinanden, selv de belæssede Kameler maatte vige ud og gøre Plads for vor ustandselige Fart. Ved Enden af Passagen steg vi ud og førtes ind i Gaden Hard Amara, hvor vi maatte krybe gennem en lav Laage i den skumle Mur ind i den fyrstelige Residens' Forgaard. Her forefandt vi en Forsamling af Arabere, der laa og solede sig paa Fliserne, og vi komplimenteredes af en opvartende Kammerherre i brun Bomulds Kofte og med de nøgne Fødder i gule Tøfler; ham leverede jeg mit Kort, og vi fulgte efter ham op ad en stejl Trappe til det aabne Galleri. Abdel Kader (Abd-El-Kader), en Mand af Middelhøjde med Ørnenæse og et smukt Skæg — det var farvet sort, men skal i Virkeligheden være snehvidt — modtog os paa Tærskelen i den aabne Dør. I den folderige mørkebrune Silkepels, der sammenholdtes om Livet af et Shawlsbælte, og med Turbanen paa det noget dukkende Hoved, tog han sig dog snarere ærværdig end krigersk ud. Araberne gaar i Almindelighed med sænkede Øjne eller ligesom tilslørede Blik: dette var ogsaa Tilfældet med Emiren; men naar han pludselig og med en lyttende Mine saa i Vejret paa den talende, kunde hans Øjne udsende et lynende Blik, der forraadte Krigeren, den arabiske Høvding, der er vant til i Ørkenens Stilhed at lytte og spejde efter Fjenden. Under et Par Minutters Tavshed udvekslede vi de brugelige Hilsener: ved at lægge Haanden paa Panden — min Kundskab staar til din Tjeneste; paa Brystet — du bor i mit Hjerte, og paa Munden — jeg taler til din Ros. Saa traadte vi ind i en hvælvet Sal med nøgne, gult, brunt og blaat anstrøgne Vægge. Den havde tvende Afdelinger; i den forreste sad en halv Snes Hofmænd i Kreds paa Gulvtæppet, smøgende af deres Nargiler (Vandpiber), tavse og uden at give Agt paa os. I den øverste Afdeling, hvortil et Par Trin førte op, tog vi Plads paa en Ottoman, men Emiren i en gammeldags Lænestol, idet han gjorde en uvilkaarlig Bevægelse med Fødderne, som for at trække dem op under sig. Der bødes Kaffe om i smaa bitte Kopper, der stod i Sølvbægere af Filigran (fint Arbejde, ligesom flettet af Sølvtraade); Slaverne, der frembar Kaffen, rørte dygtig om i Kopperne for at faa Grumset til Vejrs; Bønnerne er nemlig malede til Pulver, der følger ned med, naar man drikker. Emiren taler hverken Fransk eller Italiensk, eller han har maaske glemt disse Sprog. Da de ligeledes ombudte Cigarretter var komne i Gang, tændte ved Gløderne i et Fyrfad, vinkede han derfor ad Tolken, som efter at have bøjet Knæ og kysset hans Haand, satte sig paa en Skammel ved hans Fødder. Det første til os rettede Spørgsmaal, som Tolken lige saa hurtig som det blev udtalt meddelte os paa Fransk, lød som sædvanligt: fra hvad Land vi var, og hvorfor vi var rejst hid. Herpaa svarede vi ved i al Korthed at oplyse ham om Danmark og dets Beliggenhed højt oppe imod Nord, samt tilføjede: „Vi rejser ikke saa meget for at se skønne Egne, da vort Fædreland har vel saa skønne med herlige Bøgeskove paa de frugtbare, havombruste Øer, men snarere for at se og tale med store Mænd, og just derfor er vi komne hid til dig.“ Til Tak for dette Svar gjorde han en flygtig Bevægelse med Haanden til Pande, Mund og Bryst, idet han bemærkede: „Det maa være et ædelt Folk, I tilhører, da jeg i eders Miner kan læse, at I udsiger, hvad I mener.“ Derpaa spurgte han, om de Danske kendte til Krig og var tapre Stridsmænd, hvilket vi besvarede med at fortælle, om vore tvende sidste blodige Krige, af hvilke vi gik sejerrige ud af den første, men bukkede under for tvende Stormagters Overmagt i den anden, skønt vi slog Fjenden til Søs — „netop som du,“ tilføjede jeg, „der jo længe og tappert som Ørkenens Løve bekæmpede dit Fædrelands overmægtige Fjende; vor sidst afdøde Konge havde ogsaa stor Agt for dig, om han end kun kendte dig af det Ry, der for Verden rundt om dine Bedrifter; thi store Mænd har jo altid Agtelse for hinanden.“ I denne Tone fortsattes Samtalen en halv Times Tid, hvorpaa vi tog Afsked, idet vi udtalte Ønsket om, at Allah vilde lægge lykkelige Aar til hans Alder og føje Velsignelse til hans gode Gerninger, for hvilke hans Landsmænd jo priste ham. „Eders Besøg har glædet mig,“ sagde han og bød hver af os Haanden; „det har været for min Sjæl som Kildens Vand i Ørkenen for mit Legeme; gid eders Rejse maa faa en lykkelig Ende, og gid jeg ved Brev maatte erfare glædeligt nyt om eders Sundhed.“ Saa ledsagede han os tilbage, forbi de smøgende og tavse Hofmænd, indtil Dørtærskelen; her var den opvartende Kammerherre forbleven

staaende og førte os nu videre ned ad Trappen og ud paa Gaden. Eskorterede af Carohvásen vendte vi tilbage til Hotellet i samme Optog som paa Henfarten.

Ved Tørring Skole.

(Fortalt af C. A. Thyregod.)

Vinteren 1829 og 1830 var en af de haardeste, nogen nulevende kan huske. Fra den 18de Oktober til langt ind i Marts var det næsten hele Tiden Frost og Snefog, og der faldt saa megen Sne, at den mange Steder laa helt op til Husmønningen, og man maatte grave Gange lukt under Sneen for at komme til Udhusene. Sidst i Marts faldt det saa ind med varigt Tøvejr og skønt det var Regn og Kulde, tegnede det lidt til Foraar, eftersom Sneen begyndte at gaa bort.

Den 2. April 1830 var egenlig den første milde Foraarsdag det Aar. Solen skinnede varmt om Formiddagen, men saa kom den vaade Jord til at dampe, der steg Taage og Skyer op, og i Middagsstunden var det fugtiggraat men bestandig mildt Vejr. I Tørring Skole var den Dag Børnene fuldtallige til Stede, og det var en Sjældenhed det Aar formedelst det strenge Vejr og Føre. De havde sat sig for, at de ret skulde lege den Middag, og da den kom, myldrede de jublende ud af Skolestuen. Paa Bakken norden for Skolen ligger den lille smukke Kirke, lidt østen for ligger Byen, men syd paa for Skolen er der fladt og lavt. Der flyder Gudenaa; Afløbene fra dens to Hovedkilder har nys forenet sig, og stille og smukt glider Aaen forbi Tørring, slyngende sig igennem en af Danmarks største og smukkeste Engsletter. Det Aar havde Engen næsten været helt islagt, og den laa endnu som en glat og hvid Flade. Det var fristende for Børnene, men Læreren havde forbudt dem at gaa derud, for Isen var ikke længer til at stole paa, og der var somme Steder dybe Grøfter i Engen.

Saa maatte der findes paa andre Løjer. Sandbanken bag Skolen rejser sig stejlt op fra Vejen, og Sneen laa skraat op dertil. Der havde de de foregaaende Dage haft en Rutschbane, hvor nogle satte sig paa en Haandslæde, andre paa en Tørv, og enkelte — men det maatte deres Mødre ikke vide — paa de bare Klæder og gled ned, dybt ned paa Vejen. Det var en saa stor Fornøjelse, at de slet ikke regnede den Ulejlighed at bære Slæde og Tørv op paa Bakken igen og begynde for fra.

Nu den Dag vilde man ogsaa til at glide, men der var ikke ret Liv i Spillet, thi Sneen var ujævn og øverst oppe, hvor den helt var borte, var den optøede Jord vaad og dyndet. Saa var der en stor Dreng — jeg tror, han hed Rasmus — han kaldte dem sammen og sagde: „Det gaar saa søvnigt. Lad os sætte os i en Rad, og naar jeg saa raaber Hurra, saa stemmer I op med, og saa med det samme farer vi alle nedad som Lyn og Torden. Det syntes de alle godt om, og de satte sig paa Bakkens Overkant. Rasmus sad midt i Rækken, han havde ingen Slæde, men en stor Lyngtørv, som han sad og holdt i Totterne som det var Manken af en Hest. „Hurra!" begyndte han og „Hurra" istemte alle de andre. Ned for hele Flokken, og Brinken brast i det samme, og ned omkring Børnene rullede Grus og Grydeskaar og — Sølvpenge i Tusindvis.

Saa kan det nok være, Børnene fik andet at bestille end at køre i polsk Kane. De samlede og samlede, som det skulde aldrig faa Ende. Vejfarende Folk og Folk fra Byen kom til og glemte rent, hvad de gik efter, saa travlt fik de med at skrabe Penge op. Læreren kom ud og saa til, og da der ikke var mere at finde, lod han Børnene give sig Pengene og optegnede, hvor mange hver af dem havde haft, for at de kunde faa Godtgørelse derfor. Pengene var jo saa gamle, at de ikke længer gjaldt for noget; men Kongen vil betale alt, hvad man saadan finder i Jorden, naar man ærligt indleverer det og ikke brækker det i Stykker eller gør det anden Skade. Siden kom Amtmanden fra Skanderborg og fik de voksne Findere til at afgive ogsaa deres Del af Fundet. Der var samlet henved tre Tusinde Sølvmønter, og de indsendtes til det kongelige Møntkabinet, hvorefter Finderen fik den fulde Metalværdi udbetalt — det kunde ses, at Pengene havde været nedsatte i Bakken i en Lergryde, og det maatte være meget længe siden, thi de var fra Knud den Stores og Hardeknuds Tid.

Ved Floden Barada i Syrien.

Der kan jo ingen ret vide, i hvilken Anledning disse Penge var hengemte, men ovre i Tyrsting Herred lever dog et Sagn, som er ret mærkeligt med Hensyn dertil. Der var — saa siges der — en Gang en Konge, som blev vred paa sit Folk og paalagde dem at udrede svære Bøder. Der til Egnen kom der en Mand og skulde inddrive Bøderne; men han var haardere, end han skulde være, krævede flere Penge, end han skulde kræve. Derover blev Tyrsting Herreds Mænd saa forbitrede, at de lovede ham Døden. Han flygtede, men de indhentede og slog ham ihjel ved Tørring Skov. Pengene havde han dog ikke hos sig, og man hørte siden intet om, hvor de var blevne af.

Men Læserne ved vel nok, at Kong Knud den Hellige 1084 samlede en Flaade i Limfjorden for at bekrige England, og at Folkene rejste hjem fra Skibene uden Forlov, da de syntes Kongen tøvede for længe med selv at komme. Da paalagde Kongen dem til Straf, at de enten skulde betale Tiende eller ogsaa udrede store Bøder, og de valgte heller at betale en større Sum en Gang for alle end at forpligte sig til at svare en aarlig Afgift.

Dog Kongens Pantefogder inddrev Bøderne med stor Uretfærdighed og Haardhed. Derover gjorde Jyderne Oprør. De forfulgte Kongen, til de naaede ham i Odense, hvor de dræbte ham i Sankt Albani Kirke den 10. Juli 1086.

Om nu de Penge, der næsten halvsjette Hundrede Aar efter blev fundne af Skolebørnene i

Tørring, staar i Forbindelse med Oprøret mod Kong Knud, kan jo ikke vides med Vished. Men da Pengenes Alder passer meget godt til Tiden, er der slet ikke noget urimeligt i at antage, at en af Kong Knuds Mænd, der blev forfulgt af de vrede Bønder, kan have set Lejlighed til der at nedgrave Pengene og troet, at han saa lettere kunde undslippe; men at han alligevel er bleven dræbt eller paa anden Maade er bleven hindret i at vende tilbage efter Skatten, som da er bleven gemt og glemt i de mange Hundrede Aar.

Fra Boghylden.

Danmarks Historie fra 1536 til 1670. Ved Frederik Barfod. Første Bind. Pris 4 Kr. (Karl Schønbergs Forlag.)

Dette Skrift, som den livskraftige Olding udsendte paa sin ottiaarige Fødselsdag, er ikke blot et Vidnesbyrd om hans rastløse Flid, hans dybe Deltagelse for Fædrelandets Historie, men bærer ogsaa Udtryk for hans ejendommelige Livssyn og Personlighed. I Indholdet slutter dette Værk sig nøje til dets Forgænger: „Danmarks Historie fra 1319 til 1536“. Det indledes med en særdeles udførlig Fremstilling af Reformationen eller Kirkerensningen, dens Bannerførere og Modstandere, derefter følger Christian den Tredjes Regeringstid og de første fire Aar af Frederik den Andens. Næste Bind vil bl. a. omhandle Christian den Fjerdes Liv og Bedrifter, Svenskekrigene og Enevældens Indførelse. Fremstillingen er livfuld og saa folkelig jævn, at enhver vil have det fulde Udbytte af Læsningen. Haand i Haand med den ret udførlige Skildring af Begivenhedernes Gang gaar en Række fortræffelige og rammende Karakteristiker af de historiske Hovedskikkelser. Forfatteren gør selv opmærksom paa, at han for adskillige Punkters Vedkommende har ændret sine tidligere Anskuelser. Dette skyldes ny Kildeskrifter og ny grundige Studier paa Historieforskningens Omraade, og det er Barfods Ære, at han saa godt er fulgt med Videnskabens Fremskridt, at han ingen Sinde er bleven for gammel til at lære. I Stoffets Tilrettelægning og i Fremstillingen har det som altid været hans Ønske at fortælle Fædrelandets Historie, saa store og smaa kan følge ham.

* * *

Danmarks Bregner, en populær Monografi ved **Anton Andersen.** 34 Sider. (Hempel, Odense.)

Dette lille, net udstyrede Skrift indeholder en kortfattet og klar Beskrivelse af de danske Bregnearter, og dens egenlige Hensigt er at yde et Hjælpemiddel til at lære disse smukke Planter at kende. Bregnerne findes jo ikke alene hyppigt i vore Skove og paa Lyngmarker, men dyrkes ogsaa som Prydplante i Haver og Stuer, saa det vilde næppe have været til Skade, om Forf. havde dvælet lidt udførligere ved Bregneplantens Kulturhistorie. Hr. Andersen er imidlertid — som ogsaa andre Arbejder viser — en sand Planteven, og hans lille Skrift er præget deraf. Han har ikke villet give et videnskabeligt Værk, det har han heller ikke; derimod har han paa slet og forældet videnskabelig Vis overlæsset sit gode danske Maal med fremmede Ord — det eneste der skæmmer den ellers letfattelige Skildring.

For Hus og Hjem.

Krydderviin laves paa følgende Maade: Man tager 15 Kvint stødt Kanel, 2 Kvint stødte Nelliker, 2 Kvint stødt Muskatblomme, 5 Kvint stødt Kardemomme og 7 Kvint fin skaaren Citronskal, hælder 4 Potter hvid Vin derover, og lader dette staa tildækket i 2 Dage; nu koger man 1 Pund 70 Kvint hvidt Sukker og skummer det; Vinen filtreres og blandes med 8 stærkt piskede Æggehvider, hvorpaa den hældes i Sukkeret, det hele faar et Opkog, skummes godt, og naar det atter er filtreret, hældes det paa Flasker.

Kartoffelstænger. 20 Kv. Smør, 20 Kv. Mel og 40 Kv. kogte, revne Kartofler æltes sammen med et Æg, rulles ud og skæres i Stænger. Man lægger dem paa Pladen, smører dem med pisket Æggeblomme, strør Salt og Kommen paa og bager dem hurtigt ved stærk Varme. De bruges til Te og smager godt.

Alle Vegne fra.

Edderkoppen i Astronomiens Tjeneste. Som bekendt bruger Astronomerne som Mærke i sine Kikkerter „Traadkors“, d. v. s. to hinanden krydsende Traade, paa hvis Krydsningspunkt man indstiller de Himmellegemer, hvis Plads man vil bestemme eller som paa anden Maade skal iagttages. Disse Traade maa selvfølgelig være meget fine, da de jo ses i stærk Forstørrelse gennem Kikkertens Okularlinser.

Oftest bruges Spindelvævstraade, men de er nu ikke altid lige tynde og fine. Efter hvad der meddeles i naturvidenskabelige Skrifter har man paa Observatoriet i Melbourne fundet en Edderkoppeart, som laver yderst fine, tynde Traade, og den holdes da i Fangenskab og passes godt paa for at Racen ikke skal blandes med mindre „ædle“ Sorter og derved fordærves.

Læge- og Krydderplanter. I Thüringen og fornemmelig ved Kölleda og Jena dyrkes store Arealer med Læge- og Krydderplanter. Nogle Tal vil for enkelte Arters Vedkommende tjene oplysende. Ved den førstnævnte By dyrkes ca. 136 Morgen Land med Pebermynte, der giver en Indtægt af omtr. 43,700 Mark, 73 Morgen med Krusemynte til ca. 16,000 Mark, 140 Morgen med Angelsk til 27,000 Mark og 250 Morgen Baldrian til 35,000 Mark.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5 6 7

En Plante, du kender ude fra Skoven.
Tit ses den baade for neden og -oven.

4 5 6 1 2 3

Men denne er mere sjælden; maaske
du dog undertiden faar den at se.

Naar jeg vil dig spørge, ved hvad du formaar
at gaa —

1 2 3 4 5 6

et saadant Svar jeg vel faar.

5 6 7 2

Hvad disse skal sige vil let vist du gætte,
naar jeg siger: Logogrifen har nu netop dette.

J. J.

Gaade.

Af mit første du megen Oplysning faar.
(Ja, vel stadig endnu du faar den.)
Mit sidste høster du Aar for Aar
og mit hele med, hvis du faar den.

J. J.

Rebus.

1 2 3 d T H a A r.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 28: Kartoffel, Falk, Rak, Offer, Kaffe, Kar, Ro, Kat, Kraft, Lok, let, tro, Tak.

Mørk Tale i Nr. 28: To, bak, Tobak.

Rebus i Nr. 28: Per staar paa et Sted, som er omspændt af Luer.

Skæmt.

Længsel. En Mand var bortrejst, og hans Kone, der længtes meget efter ham, tilskrev ham de kærligste Breve, hvori hun tolkede ham sit Savn og sit Mismod.

Blandt andet tilskrev hun ham en Gang saaledes:

„Du kan ikke tro, hvor jeg længes efter dig, og hvor jeg savner dig. Naar jeg drikker min Te om Morgenen, ønsker jeg, at du sad ved min Side; naar jeg ser din Taburet foran Skriverbordet, ønsker jeg, at du sad paa den, og naar jeg saa endelig kommer ind i Soveværelset og ser din Slobrok hænge der, ønsker jeg bestandig, at du hang der med.“

Fed Levemaade. En Irlænder, som tjener hos en Gnier, skriver til en Ven, at dersom han ønsker at vide, hvad en „elegant Levemaade“ er, saa kan han komme og besøge ham i hans Hus, hvor Frokosten bestaar af ingenting, og Aftensmaden af, hvad der er levnet ved Frokosten.

Høj Stilling. Hvilken Stilling skal en ung Mand vælge sig for at komme til at indtage en høj Stilling i Samfundet? Lad ham blive Blytækker.

Juridisk Raadgiver.

Kan de offerberettigede (Præst og Skolelærer) fordre det sædvanlige Højtidsoffer betalt af en Bondegaard, naar Ejeren ikke bebor samme, men bor udenfor Kommuen?

B.

Nej.

* * *

En Aftægtsmand har samlet sig lidt, efter at han har afstaaet sin Ejendom. Da han afstod Ejendommen, gav han to gifte Sønner, hvad han mente var rimeligt; det, han senere har erhvervet, vil han dele mellem en Datter, som har haft og endnu har ham i Huset hos sig, og en tredje Søn, som er ugift. Der spørges:

1. Har han Lov til ved Testamente at bestemme det?

2. I bekræftende Fald, er et saadant Testamente gyldigt, naar det er undertegnet af tvende tilkaldte Vidner, selv om det ikke er paategnet af Notarius publicus?

Falster.

Til 1. Nej, han har ikke Ret til ligefrem at udelukke de to gifte Sønner fra Del i Arven efter ham; men for det første kan han ved Testamente frit raade over Tredjedelen af sine Efterladenskaber til Fordel for Datteren og den ugifte Søn, og dernæst vil han, naar han særskilt har ydet de to gifte Sønner forholdsvis betydelige Beløb, kunne bestemme, at disse Beløb skal afkortes i, hvad der ellers vilde tilfalde dem, som Arv af de øvrige to Tredjedele af hans Efterladenskaber. Paa den Maade vil han formentlig i alt væsenligt kunne naa sit Maal.

Til 2. Ja.

* * *

Jeg er fæstet hos en Enke fra 1. November 1890 til 1. November 1891, og der spørges:

1. Kan jeg uden noget videre forlade min Tjeneste til 1. Maj, naar jeg har faaet min Løn?

2. Hvad Mulkt eller Straf kan blive mig paaført, naar jeg alligevel rejser.

Det bemærkes, at der ikke er skrevet noget i min Skudsmaalsbog.

En Holder.

Til 1. Nej.

Til 2. Foruden at betale Husbonden et halvt Aars Løn i Erstatning vil Spørgeren i Medfør af Tyendelovens § 47 kunne dømmes til at betale en Bøde af 40 Kr. til Politikassen.

* * *

1. Jeg er fæstet fra 1. November 1890 til 1. November 1891. Kan min Husbond forbyde mig at rejse til Amerika til Maj, naar jeg fæster en i min Plads og viser min Udvandringsbillet, og kan min Husbond fordre mig til at forevise ham den, jeg fæster, da han er langt nede fra Jylland, og min Husbond bor paa Fyn?

2. Jeg er udskreven til Soldat og skal ind til Efteraaret. Kan jeg saa rejse uden at blive anholdt paa amerikansk Grund?

3. Skal jeg have Papirer at fremvise paa, at jeg har aftjent min Værnepligt?

Jens Vagt.

Til 1. Spørgeren har ikke Lov til at forlade Pladsen uden Husbondens Tilladelse, selv om han fæster en anden Person i sit Sted.

Til 2. Ja, men naar Spørgeren rejser uden dertil erhvervet Tilladelse af Autoriteterne, vil han kunne blive straffet, hvis han en Gang vender tilbage her til Landet.

Til 3. Behøves ikke.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Bertel Elmgaards Adresse er: Fiolstræde Nr. 25 2. Sal, København K.

„Husvennen“ udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: E. Dalgas og de jydske Heder, af B. E., med Portræt. Faarekyllingen, Digt af Carl Snoilsky. Musen, som blev forvandlet til en Pige, Æventyr af Leo Tolstoy. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). En Udflugt til Damascus, af P. P., med Billede. Ved Tørring Skole, fortalt af C. A. Thyregod. Fra Boghylden. For Hus og Hjem. Alle Vegne fra. Hovedbrud. Skæmt. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 30. Søndag den 26. April. 1891.

L. Dalgas og de jydske Heder.

II.

Den Arbejdsmark, som „det danske Hedeselskab" havde valgt, ligger ikke samlet, men udgør større eller mindre Strækninger i de fleste af Jyllands Amter. Hvor den rejsende færdes, vil han overalt — Aarhus Amt ene undtaget — træffe paa Heden, snart som en Art Fortidslevninger inde mellem Kornagre, Enge og lyse Bøgeskove, snart i Form af de bakkede Heder, der ere klædte af Egekrat og Enerpurre, og vest for dette Strøg vil han finde de flade og milevide Hedesletter, isprængte med enkelte Bakkeøer.

I den graa Old stod her kraftig Skov, Vilddyrene tumlede sig i Leg og Novlyst, og dybt i Dalenes Skovmørke strømmede Aaen afsted, fuld af fede, sprællende Fisk. Men efterhaanden som vore Forfædre spredte sig langs Fjorde og Aaløb og derfra trængte dybere ind i Landet, ryddede de Skovene ved Øksens og Ildens Hjælp. Vestenstormen vandt i Magt. Hvor en ny Opvækst skød frem, blev den kvalt, og snart dækkedes den fattige Jord kun af Lyngens Klædebon. I Tidens Løb kom Hedebrande til og dræbte Lyngvæksten paa store Strækninger, Jordskorpen reves op, det nøgne Sandlag kom frem, omhvirvledes af Vinden og dannede øde Klitstrøg eller „Sande". Gennem hele Middelalderen fortsattes dette frygtelige Ødelæggelsesværk for Jylland. I det 16de og 17de Aarhundrede forsvandt Hedens sidste Levninger af Skove. Ny Hedebrande indtraf, Vandmængden aftog, og følgelig gav Engjordene mindre og daarligere Afgrøde. Dertil kom endnu Bondestandens usle Kaar. Der var ikke blot Brist paa Driftskapital, men paa Foretagelsesaand og Oplysning, til at genvinde og opdyrke Hedelandet.

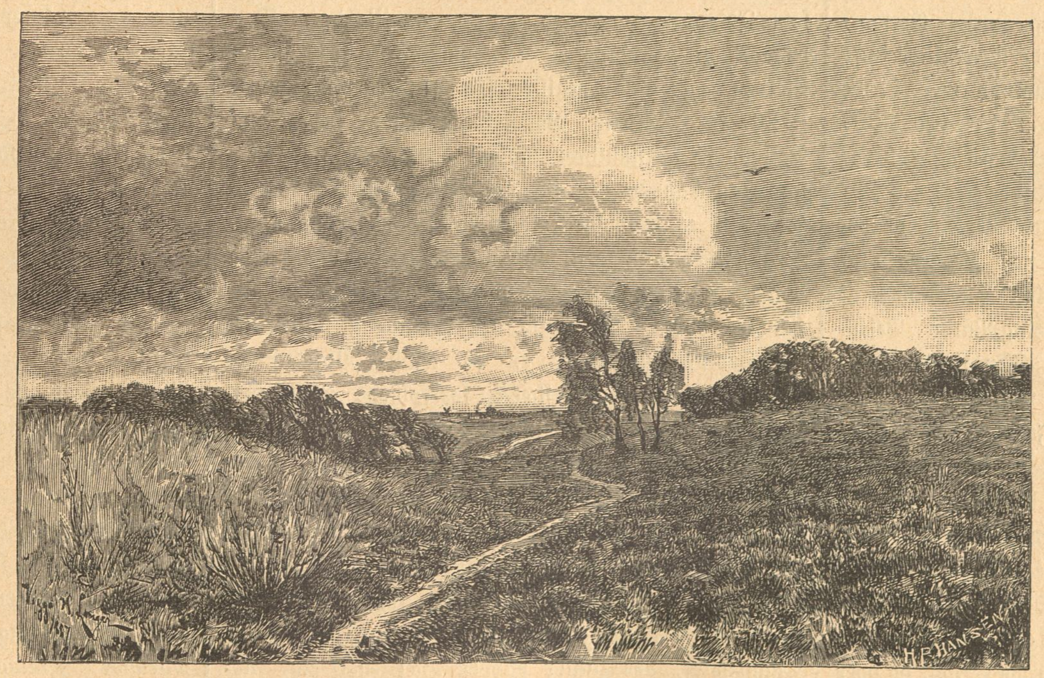

Jydsk Hedelandskab. Tegning af Viggo Langer.

Lyngen er Hedens almindelige Plantevækst, ja man kan godt sige, at ved Hede forstaar vi uopdyrkede Jorder, der er bevoksede med Lyng. Dog er Heden rigere paa Planter, end Folk ved første Øjekast tror. Paa Steder, der har nogenlunde god Jord og yder Læ, vil den fremmede overraskes af en rig og farveskøn Plantemylder, der som Islet titter frem i Lyngbunden.

Paa Mose- og Kærstrækninger træffer man Mose-Pors, den nydelige Klokkelyng og Tranebærene med de forfriskende Bær. „Moserne og Kærene," siger Dalgas i sine Hedebilleder, „har en temmelig rig Lyngvækst, blandet med den stærkt lugtende Pors, den smukke røde Klokkelyng og den endnu smukkere, men mere sjeldne Rosmarinlyng, en myrthelignende Plante med fine røde Blomster, samt den smukkeste af alle vore Hedeplanter, smalbladet Entian, med store ultramarinblaa Blomster. I Moserne findes ogsaa Tranebær, der er lidt større end Tyttebær, og hvoraf der tilberedes en god Frugtvin. — Kærene indeholder, foruden Lyng, magre Græssorter og Halvgræs, der ofte forekommer i en saa stor Mængde, at Overfladen faar et grønt Udseende, medens Mosernes Farve derimod er meget mørk."

Paa Hede med god Jordbund, lerblandet Underlag, hvortil de bakkede Heder hører, er Lyngen kraftig, kan naa indtil 3 Fods Højde og er stærkt isprængt med Gyvel, Tyttebærris og gult Mos. Hvor Skovenes Ødelæggelse ikke ligger fjærnt tilbage i Tiden, trives endnu en Del Bøge- og Egekrat, klippet og kuet af Vestenstormen, endvidere Enen, Bregner, Blaabærbuske, og tæt under Gyvelens gule Kroner

titter hvide Skov-Anemoner frem. For tre Hundrede Aar siden, laa her endnu anselige Skove, med Græsning for Kvæget og Olden for Svinene. Ved hvert Skridt mindes man om, at man vandrer paa gammel Skovbund. Egnens Stednavne fortæller derom, og Moserne vidner med de mægtige Stammer af Fyr og Eg, der drages op af deres Skød.

Helt anderledes ser Plantevæksten ud paa de sandede og magre Heder, der findes paa de store Fladestrøg og næsten overalt er ahlholdige. Her er selv Lyngen lav og forkrøblet og kun ledsaget af Revlingeris, Melbærris og hvide Lavarter, kaldet Hungermos. I disse Egne findes ogsaa de saakaldte „Sande“, der, som alt antydet, er opstaaede ved, at Lyngen og den brændbare øverste Lyngskjold er afbrændte under de ulykkelige Hedebrande, hvorefter Vinden har revet Undergrunden op og tumlet med Sandet, til det har dannet Kytter og Klitter, Smaahøje paa 2—20 Fods Højde, der i Regelen udgør en sammenhængende Strækning. Paa disse Sande gror først Marehalm og Sandhjelm, senere følger Sandstar, krybende Pil, Lavarter, og endelig begynder Lyngen atter at fæste Rod. Der er da ikke længer Fare for Sandflugt.

Med Hensyn til Jordbunden, har Dalgas inddelt de jydske Heder i to Hoveddele: Bakker og Flader.

Til Bakkerne hører de midtjydske Højdedrag, der danner Vandskellet og tillige Grænsen mellem det bakkede Østjylland og de vestjydske Hedesletter, — endvidere de saakaldte „Bakkeøer“, der vestude fremtræder omgivne af Hedesletter og Havfjorde „som Øer i et Hav af Sand og Vand.“

Det midtjydske Højdedrag bestaar af Ler- og Sandblandinger, har rigelig Mergel, gode Enge langs alle Aaløb og er vel skikkede dels til Agerbrug, dels til Skovplantning. „Udstrækningen af dette Bælte,“ siger Dalgas, „er temmelig betydelig, maaske 30 □ Mile, regnet sønden for Limfjorden, og heri findes Landets fleste og største Egekrat, Udgangspunkterne for den kommende Trækultivering; blandt disse bør nævnes Harrestruplund med Drost Peders Borgruiner; Daubjerg-Krat tæt ved Kalkværkerne; Karup-, Agerskov-, Finderup- og Viborg-Krat; Kragelund Krat og Hørbylunde Krat, to Mil vest for Silkeborg, Nørresnede Krat og Kollemorten Krat fem Mil vest for Horsens med Levninger af Margrethe Diget; samt i Ribe Amt Hundskov Krat og Surhave-Krat tæt ved Kolding-Varde Vejen. Alle store Krat paa 100 à 600 Tdr. Lands Størrelse.“

Paa „Bakkeøerne“ veksler Jordbunden mellem stærkt leret Jord, der nu overalt er opdyrket, leret og mager Sandjord, der endnu ligger i Hede, og hvoraf særlig den første Del er skikket til at beplantes. Foruden en Mængde mindre Bakkeøer gives der tre større, nemlig Skovbjergøen, i Nord, der udgør 35 □ Mil, Varde-Aadumøen og Hejnsvig-Hjertingøen, begge i Syd, og hver paa 15—20 □ Mil. Nu til Dags findes ingen Skov paa Bakkeøerne, og Sansen for Træplantning har endog været særdeles ringe. Men Egnens Stednavne, der hyppig ender paa Lund, Skov, Birk, o. s. v. vidner om, at i Fortiden har disse frugtbare Strøg baaret prægtige Skove, hvilket tillige hist og her godtgøres af gamle Dokumenter. Hvor frugtbare disse Bakkeøer kan være, viser Egnen ved Herning. Her er nemlig Jord, der har naaet Takst 24, og i det hele staar Jorden her i meget høj Takst. Rug- og Bygmarker skifter med gode Hvedeagre, og paa de magreste Strøg skyder Gran- og Fyrplantning frodig i Vejret.

Fladerne frembyder en hel anden Natur end „Øerne“. De ere næsten alle ens, aldeles flade, træløse, tyndt befolkede, fattige paa Dyre- og Planteliv, mægtige i deres Ensomhed og Udstrækning. Tilsyneladende er de næsten horisontale, men falder i Virkeligheden en lille Smule af mod Vest. Faldet er dog saa ringe, at de er fulde af stillestaaende Vand, Kær og Moser. Disse betegner Fladernes største Værdier. Kærene kan omdannes til Eng eller Agermark, og Moserne indeholder et uhyre Brændselsstof. Resten er lidet indbydende for Bonden og Plantøren. Under en ganske tynd Lyngskjold træffer man et Lag Ahl, og under denne er der lutter magert, grovt Sand. Det er Jylands golde Jord, de egenlige Sandheder, der vel ialt udgør 70 □ Mil, nemlig Karupflade i Nord, Paarup-Brandeflade i Øst og den store Sønderommeflade i Syd. Midt i den sidste ligger den smukke, opdyrkede Bakkeø „Svollibjerg,“ kun 1/4 □ Mil stor. Her ligger en større Gaard og en Landsby med frugtbare Marker, men fra Bjergets Top, ca. 100 Fod højt, ser man ud over den store Lyngflade. „Naar man har staaet her og paa en Gang set ud over 15 □ Mil af sit Fædreland, alt fladt som et Stuegulv, næsten alt sort og øde, saa har man set Danmarks sørgeligste Hedeegn, saa har man set en ahlførende Hedeslette i hele dens frygtelige Tomhed.“

Der fattes Mergel, og der findes Ahl — dermed er næsten alt sagt. Ahlen danner den faste Skorpe lige under Lyngtørven, som ingen Planterødder kan trænge igennem. Den er ikke — som man tidligere antog — en fortidig Dannelse, men frembringes af Vegetationen og danner sig stadig, hvor der vokser Lyng, og hvor Undergrunden er lerfrit, men jærnholdigt Sand. Medens Jærnahl og Stenahl kun findes spredtvis, forekommer Sandahlen meget hyppig og naar i Regelen en Tykkelse af 4—12 Tom., undertiden 2—3 Fod. Den ser ud som en Sandsten, er foroven sortbrun og flad, forneden rød og tapformig, idet den ligesom Istapper løber ned om Lyngens Rødder. Den bestaar af Sandkorn, af Humussyre fra Lyngskjolden og af Jærnilte fra Undergrundssandet. Udsat for Luftens Paavirkning eller berørt af Ammoniak hensmuldrer Ahlen hurtig, og paa Lerunderlag danner den sig slet ikke, formedelst Lerets Evne til at fastholde Luftens og Regnens Ammoniak. Skal Træplantningen lykkes paa Fladerne, maa Ahlen fuldstændig gennembrydes, og Jorden behandles dybt. Da dette ikke oprindelig stod klart for Hedens Plantører, er de ældste Plantninger paa Fladerne ogsaa stærkt forkrøblede eller helt sygnede hen.

Til Fladerne hører de store Mose- og Kærstrækninger, der hidtil er blevne alt for sparsomt udnyttede, hvor ikke et Aaløb lettede Overrislingen og dermed Forvandlingen til Eng og Agerjord. Fra gammel Tid har Hedeboen ret kløgtigt forstaaet at udnytte ethvert Vandløb, og de smalle Engstrimler, der kanter enhver Bæk eller Aa, udgør ofte hans vigtigste Hjælpekilde. „Tilværelsen i Sandfladerne,“ siger Dalgas, „er som oftest knyttet til Aadalene; der græsser Kreaturerne, der hentes Høet til Vinterbrug, der avles den bedste Sæd, der ligger Beboernes Vaaninger, der pusler de gamle med Engvandingen, der tyr man hen, naar man en Sommeraften vil oplive Sindet efter en Dags møjsommeligt Arbejde; ved Aaen morer de unge sig med at fange Laksørreder med Kæppe og Lyster, og der spekulerer den driftige Bonde paa, hvorledes han bedst kan forbedre sin Ejendom ved at anlægge Vandkanaler. Dalen er Hedeboernes værdifuldeste Ejendom, og Aavandet Dalens største Gode, og derfor er Hedebonden baade vandgal og vandklog, og vil altid vedblive at være det.“

Men Hedebondens Midler er kun smaa, og Driften til at slaa ind paa ny Veje og vove sig i Lag med større Opgaver, er hos de fleste ikke synderlig stærk. Det var smaat, hvad der blev udrettet i Mose og Kær, mindre endnu ude paa Sandheden.

Saaledes stod det altsaa til, da „det danske Hedeselskab“ blev stiftet 1866. Arbejdsmarken var stor, og Troen ringe. „Hedernes onde Princip“ — som man udtrykte sig — antoges for umedgørligt. Hvad der af Sæd og Plantning ikke sygnede hen i Sand og Ahl, skulde Vestenvinden nok svide af, eller Sandflugten kvæle. Hvor mange Foretagender var ikke alt slaaede fejl? Den fremmede Indvandring i forrige Aarhundrede var kun blevet en Kummerlighedens Saga; flere af de anlagde Plantager var gaaede til Grunde og havde kun bragt Udgifter for Stat og Enkeltmand; Vandmængden aftog, og derved var de vigtige Engdrag truede i deres Eksistens. De ældre vellykkede Plantager ved Gjødding, Palsgaard og Stendalsgaard gjaldt nærmest for Undtagelser, og faa var tilbøjelige til at lytte til de manende Røster, der lød ud fra deres skyggefulde Dybder.

Men hos Hedeselskabets Mænd var der baade Tro paa og Kundskab til Sagen. Utrættelig havde Dalgas rejst og forsket i Heden, sat sig i ind Beboernes Forhold og nøje iagttaget ny Forsøg, og lige saa utrættelig fremsatte han sine Resultater, der paa mange og væsenlige Punkter omstødte tidligere Anskuelser, slog gamle Fordomme til Jorden og lidt efter lidt banede Vej for et nyt Syn paa Heden dens Muligheder og Fremtid. Han virkede ved Foredrag og Skrifter. Almindelig Opsigt vakte hans „Geografiske Billeder fra Heden,“ der udkom i Hedeselskabets første Aar. I anskuelig Form indeholder de en Mængde fortræffelige, tildels helt ny Iagttagelser, saaledes den skarpe og slaaende Adskillelse mellem Flader og Bakkeøer, og de beviser og oplyser en Mængde Forhold med den klare og hurtige Opfattelse, der er Dalgas egen. Han har Blik for enhver Fremtoning i Heden, for Kær, Moser og Sand, for Vandløb, Rester af Krat, en halvryddet Lindebestand, og med sin grundige og praktiske Sans forener han en livlig, varm og beaandet Fremstilling, der paa sin Vej har indfanget Klokke- og Rosmarinlyngens Ynde, og de læskende Hedebærs Smag.

I „Geografiske Billeder“, findes de Linier trukne, hvorefter der siden er virket i Hedesagens Tjeneste, og de ere trukne med en Beføjelse og og Sikkerhed, som man nu efter Aarenes og Arbejdets Forløb maa højligt beundre. I en Række mere specielle Smaaskrifter, der indledes med „Engvanding i de jydske Heder“ 1866, har Dalgas udførligt fremsat sine Planer og Resultater, med Hensyn til de enkelte Grene. I det nævnte Skrift paapegede han Engvandingens Nytte, Vandets Værd og Mængde, Fremgangsmaaden ved ny Anlæg, der skulde bringe langt større Udbytte for Hedebonden end de nedarvede Methoder.

Ved disse Skrifter, der uddeltes i stort Antal, og ved Foredrag blev der slaaet til Lyd for Hedeselskabet, da det traadte ud i det virkelige Liv og bød Selskaber og Enkeltmand en virksom og uegennyttig Haandsrækning, uden Hensyn til om det gjaldt en Plantage paa 100 Tdr. Land eller en simpel Have- og Hegnsplantning.

B. E.

Guddommeligt Følgeskab.

I Slutningen af forrige Aarhundrede blev en würtembergsk Præst paa Schwarzwald om Aftenen kaldet til en Mand, der hidtil kun havde gjort sig bemærket ved sin Raahed og Ugudelighed. Han bekendte dette for Præsten og sagde: „De ved, hvilket daarligt Liv jeg har ført, og hvor stærkt jeg har trodset saavel min verdslige som min gejstlige Øvrighed. Dette satte Sognefogden mig for nogen Tid siden i Rette for. Min Stolthed krænkedes dybt, og mit Hjerte brændte efter Hævn. Jeg fattede den djævelske Beslutning at myrde denne Mand. Da han kort efter gik til Købstaden, lagde jeg mig paa Lur ved Vejen for, naar han vendte hjemad, at slaa ham ihjel. Saa snart han var kommen forbi mig, vilde jeg overfalde ham bagfra og havde i dette Øjemed forsynet mig med en tyk Knippel. Min Fjende kom, jeg rejste mig for at udføre mit Forehavende, da jeg til min store Ærgrelse lagde Mærke til, at han gik imellem to Mænd. I Haab om, at disse snart vilde forlade ham, fulgte jeg efter i nogen Afstand. Men de veg ikke fra ham, før han naaede Landsbyen, da jeg paa en Gang ikke saa dem mere. Og samtidig blev jeg saa rædselsslagen, at jeg var nær ved at synke om paa Vejen. Denne Rædsel fulgte mig hjem, og fra det Øjeblik af opgav jeg at udføre min Plan. — Jeg føler nu, at det lakker mod Enden med mig, og jeg kan ikke faa Ro i mit Sind. Jeg maa bekende min Synd og søge at opnaa Sognefogdens Tilgivelse. Og dermed beder jeg Dem, Hr. Pastor, være mig behjælpelig."

Præsten gik til Sognefogden, der var en from Mand, og spurgte ham, om han den nærmere betegnede Dag havde været i den nærliggende Købstad. — „Det har jeg," lød Svaret; „men hvordan falder det Dem ind at spørge netop om den Tur? Det var en meget ejendommelig Tur." — „Hvorledes det?" spurgte Præsten.

„Det skal jeg fortælle Dem. Da jeg havde endt mine Forretninger i Byen, higede jeg efter at komme hjem, skønt nogle af mine Venner derinde vilde have mig til at blive. Da jeg nu paa Hjemvejen kom til Omdrejningen ved Skoven (netop det Sted, hvor hans Fjende havde luret paa ham), blev jeg greben af en heftig Angest, og jeg følte mig saa nedtrykt som aldrig før. Jeg vidste ikke andet Raad, end i et væk at sukke og bede til Herren, at han vilde give mig Kraft og Fred. Ængstelsen forlod mig først, da jeg havde naaet det første Hus i Byen, og jeg naaede Hjemmet med sædvanlig Sindsro."

Nu fortalte Præsten Sognefogden, hvad den døende havde sagt ham. De fulgtes ad til hans Leje og fejrede der en Time, som Himlens Engle frydede sig over. Ps. 34, 8: Herrens Engel lejrer sig trindt omkring dem, som frygte ham, og frier dem.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

lange Tider derefter havde han ingen Lyst til nogen Ting. Han sled kun med Arbejdet i Gaard og Mark for at døve Tankerne, Politiken blev ham noget uvedkommende, alt laa ham saa fjernt, kun en Tanke svingede som et Ildhjul for ham Dag og Nat.

Hvad skulde han gøre for at vinde hende? For det skønnede han nu mere levende end nogen Sinde, at blev hun ikke hans, saa kunde han lige saa gerne sætte Bøssepiben for Munden og trykke løs.

Ofte sad han om Aftenen og skrev i sit Hefte. Efter det af Blicher i „En Landsbydegns Dagbog" givne Forbillede optegnede han sine Tanker og Oplevelser i smaa Stykker, og det blev i det følgende Aar hans eneste Glæde at sysle med disse Optegnelser og kæle for de Følelser, han nedlagde i dem.

„Det er ligesom, at jeg sidder og snakker med dig, jeg er aldrig gladere end naar jeg sidder her ene om Natten og skriver, og jeg seer dig saa tydelig for mine Øjne og kan høre at du leer og snakker, og det er ligesom i gamle Dage, naar Vi To var ene ude i Skoven om Søndagen og Vi var saa glade, og Fuglene sang og det lugtede saa frisk af Bukkar. Det var en deilig Tiid, Gud give at den kunde komme igen, min elskede Pige, for nu kunde jeg forstaae det Hele bedre og takke Gud i Himlen; men jeg bliver aldrig glad i dette Liv meere dersom ikke du vil blive min i Kjærlighed og være hos mig med Dit Hjerte og Dit Sind i Kjærlighed indtil Dødens Tiime kommer.

. . . .

Fra mit Loftsvindue kan jeg see Slottets Spiir langt borte, de staaer op af Træerne som to fine Spidser og jeg staar tidt og seer paa dem naar jeg er oppe og kaste Ruug.

. . . .

. . . .

Nu haver jeg ikke seet dig i 3 Aar, jeg kan bedst huske dig fra den Nat i Tingstrup, med den grønne Kjole og den ny røde Hage- og Nakkeduk, Du var saa køn og glad, jeg kan see dig saa levende for mine Øjne saadan, som Du saa op paa mig og du var saa rødmusset, da Vi red Hjem havde jeg Dig om Livet og dit Hjerte bankede mod min Arm, det var saa maanelyst og Sneen laae saa vid og ren, men Vi sad den heele Vei og holdt af hverandre, jeg kan ikke forstaa det.

. . . .

. . . .

Jaften er det Nytaarsaften og jeg ønsker dig saa inderlig at Gud i Himlen vil give Dig et Glædeligt Nytaar min elskede Pige, Det er ikke nu som i forrige Tiider, naar jeg kom og skød for Jere Vinduer og jeg kom ind i Stuen og sagde Godaften Annine og Vi vare saa glade for at see hverandre; men jeg forstod ikke den Gang, hvor lykkelig jeg var, men dersom du nu var hos mig da skulde jeg sige dig min elskede Pige hvor inderlig jeg elsker dig, thi nu haver jeg lært det bedre — det er saa mørkt og Stranden bruuser, jeg haver slet ikke været ude at skyde i Aften.

. . . .

. . . .

Jeg haver tænkt paa dig heele Ugen og jeg drømte inat, at Du var min og jeg var saa glad, jeg kunde slet ikke forstaa det, Du var slet ikke vred meere, det gør ingenting sagde du for enhver kan feile, men det er dog Vi To i Sorg og Glæde, og saa skal alt være glemt og vi skal leve sammen i inderlig Kærlighed for Gud i Himlens Riige, jeg var saa glad, at jeg næsten ikke kunde holde det ud, men det var ikke saa.

. . . .

. . . .

Min kære lille Lenemarie som jeg haver faaet saa kær gaaer og er syg og ensom og faaer ikke den Passelse som hun skulde have. Jeg sidder tidt og klapper hende og snakker med hende i Mørkningen og naar jeg ikke seer paa hende, da er det ligesom da du var lille, min elskede Pige, der er ingen Andre end du der kan give mig Mod og Lyst, men dersom du vilde, da skulde jeg blive til noget.

. . . .

. . . .

Dersom jeg nogentiid kommer tilbage til Alsingrød, som jeg haaber maa skee da vil jeg love dig som jeg sidder her eene i Midnattens Tiime at jeg aldrig mere skal gaae med Bøssen i Skoven eller hente Brænde hjem ved Nattetiider som jeg før haver gjort, men dersom du ikke vil, saa kan jeg ikke holde det ud at leve.

. . . .

. . . .

Idag hørte jeg Lærken synge første Gang, men den synger ikke her som Lærkerne i Alsingrød, her er saa ensomt og stille, jeg kan næsten ikke holde det ud for Piine i min Ensomhed, min elskede Pige, Gud give dog du vilde.

. . . .

. . . .

Jeg roede i Morges Kl. 4 langt ud i Stranden og skød 2 Ænder. Jeg tænkte paa, naar nu Du var her og kunde stege dem for mig og sidde hos mig og jeg kunde give Dig min Haand og sige Tak for Mad Annine. Men jeg gav en fattig Kone dem.

. . . .

. . . .

Jeg haver i Dag været i Kirke; men der var ikke uden to Mennesker i Kirke foruden mig og jeg kunde ikke samle mine Tanker og høre efter hvad Præsten prækede, for jeg hafte ikke Dig ude af mine Tanker, min elskede Pige, jeg bad til Gud i Himlen, at han vilde forlade mig, hvad jeg haver gjort galt i mit Liv og at han vilde vende dit Sind til mig igjen i Kjærlighed, thi jeg kan ikke holde det ud uden Dig og jeg vil have Dig i mine Tanker, saa længe mine Øjne er aabne i denne Verden."

. . . .

. . . .

Valgene til den roskildske Stænderforsamling skænkede han ikke stor Opmærksomhed; men da han hørte, at der var valgt adskillige Bønder, saaledes Sognefogden i Vindinge og fem andre Sognefogder samt en Gaardfæster, blev han dog stolt paa sin Stands Vegne.

Bladet „Fædrelandet“, som grundlagdes af Prof. C. N. David og Overlærer Johannes Hage, og hvori alle de unge Frihedskæmper i Hovedstaden tumlede sig, blev ham en Kilde til god Oplysning om almene Sager. Særlig vaktes hans Opmærksomhed af et Opsæt „Hvad kan det hjælpe?“ der foranledigede, at David mistede sit Embede.

Saa kom der en god Tildragelse for Bendt — han fik solgt sin Gaard med Laser og Lugt, som den stod fra Marens Tid. Lykken var ham endog saa god, at han reddede 300 Rigsdaler, som han vel nok kunde have fortjent for 4 Aars Slid. Det var en lykkelig Dag, da han med Stjern og lille Lene Marie og sine 300 Daler i Lommen holdt sit Indtog i sit gamle Hjem i Alsingrød. Else, der i de sidste Aar havde været nærved at arbejde sig ihjel, overdrog ham Gaarden og overrakte ham Bolines gamle Skrin med de endnu urørte Penge.

Noget af det første, Bendt foretog sig, var at sætte en Mile. Det var, som han blev et helt nyt Menneske, da Grenene om Natten knækkede i Ildsvælget bag Græstørvene, og den tykke Røg drev hen i hans Næse, hans gamle Mod vaagnede, en Skare af Minder og Haab, glødende og farverige, dansede i Luften om ham og spændte et spraglet Gaadenæt over hans Indbildningskraft. Han følte saa levende Annines Nærhed, hendes Aand var i Duften, i Nørfuglenes Sange, i Maanelysets Tindren paa de vaade Blade. Aa, Annine, kunde det nu ikke blive godt? Han følte en brændende Længsel efter at lægge sin Arm om hendes Legeme og mærke hendes Munds Varme mod sine Læber.

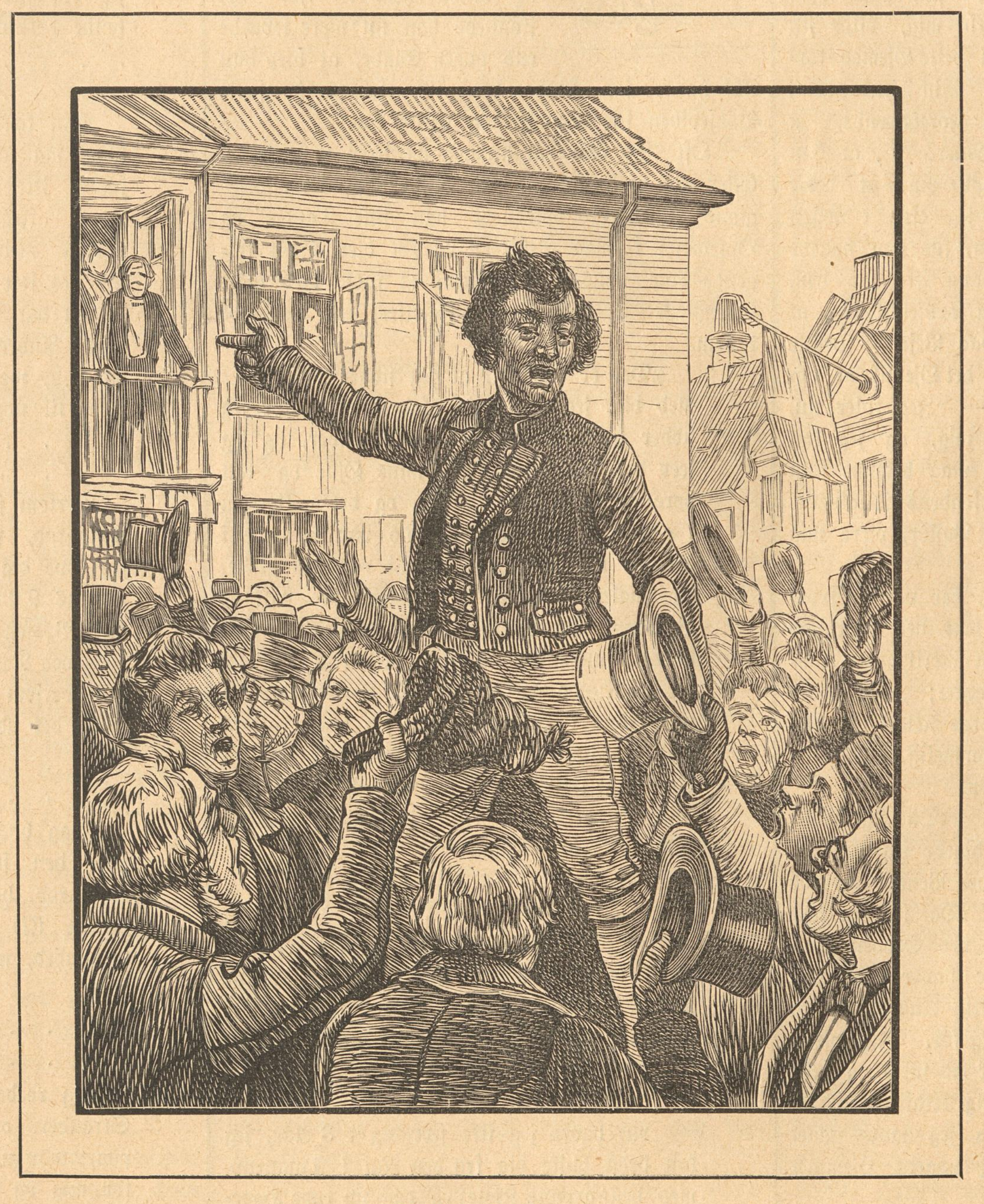

Folkeforsamlingen.

At hans Moder havde villet afstaa Gaarden til ham, var ham en stor Overraskelse; men hun var selv kommen en Dag: „Jeg kan ikke mere.“ Hendes Bryst var faldet ind, Øjnene stod som skarpe Falkeøjne og der var ikke Orms Føde paa hendes Legeme. „Nej, jeg kan ikke mer.“

Den lille Lene Marie fik i den første Tid mangt et ondt Blik fra Elses skarpe Øjne. „Jeg kan dog heller ikke forstaa, hvad vi skal med den Tøs.“

Dersom nogen havde kunnet lukke denne benede, udslidte Kulsvierkvinde op, og han havde kunnet undersøge Lagene i hendes indre Liv, da vilde han under en umaadelig Ophobning af forstenede Tanker med Aftryk af Specier have fundet et Følelseslag, der vilde have sat ham i Forundring. Hvad var det, der i saa mange Aar havde jaget hende fra Arbejde til Arbejde, havde smurt Syltemælken tyndere og tyndere paa hendes Brød og ringet hende op om Morgenen, inden noget andet Menneske i Byen endnu havde aabnet Øjnene? Hun vidste godt, at Folk kaldte hende „hovngerrig,“ nærig, hun vidste, at man i alle Gaarde grinede ad hendes Syltemælk, men hun lod dem snakke og le, Gud kendte hendes Strid og Kamp, han vidste, at det var det Barn, han havde skænket hende, hendes Livs store Glæde, ham alene, der havde været Aarsagen til alt hendes rastløse Slid. Fra han laa ved hendes Bryst havde hun elsket ham indtil Lidenskab, og op igennem Aarene havde han været hendes lønlige Stolthed. For hans Skyld var det, hun havde nægtet sig alle Fornøjelser, sultet, vaaget og arbejdet, for hans Skyld havde hun, hvor pinlig det end var hende, nedværdiget sig til hver anden Stund at tigge et Par Skilling af Boline. Hvordan det saa gik med hende selv, om hun blev til Spot for hele Verden, om hun sled sig ihjel, saa skulde Gaarden holdes til ham. Men hun skønnede tidlig, at han havde arvet en god Del af sin Faders Vildhed, og hun rædbedes for, at han snart vilde spille op med det hele, om han for tidlig blev Mand i Gaarden; derfor havde hun holdt fast paa denne og aldrig villet høre noget om at afstaa den. Ja, naar han faldt lidt i Ro og fik Forstand paa Verden, saa kunde han komme. Og naar hun saa laa tre Alen nede, saa vilde han takke hende og male paa Fjælen ovenover: „Hun var en trofast Moder.“ Saa kom den mærkelige Tisvildehistorie paa. Det var nok Boline, der paa sin egen snilde Maade havde faaet sat de to unge sammen, kunde hun bagefter forstaa; men det var jo en stor Lykke med den Gaard. Ja Lykke? Naar hun saa, hvor han havde skæmmet sig, saa kunde hun skønne, at det nok havde været tyndt med Lykken. Men nu havde Vorherre skækket ham og lært ham at tænke, og nu var vel saa Tiden kommen, da hun kunde aabne sin Port og sige: „Værsgod, her er Gaarden!“

Bendt fik fat paa en dygtig Tjenestepige, der styrede Huset med god Orden; men Else, der var bleven saa vant til at skælde og regere, var efter hende i alle Kroge, og der var et evigt Ustyr i Stegers og Spisekammer. Bendt maatte snakke for sin Moder og love, at han nok skulde have et Øje paa hver Finger, og lidt efter lidt trak den aldrende Kone sig da tilbage fra Husvæsenet.

Til Bendts store Forundring svandt hans Moders Uvilje mod Lene Marie efterhaanden bort og gav Plads for den Deltagelse, som den lille sygelige Stakkel saa haardt trængte til. Det var, som Elses stærke Moderfølelse drog sig bort fra sit gamle Virkeomraade og spredte sig over et nyt, hvor den fandt ny Opgaver og ny Kilder til Glæde.

Haardt faldt det for Bendt at holde sig fra de gamle, forbudne Veje i Skoven, men hvor stærkt denne end drog ham i de lyse Nætter, holdt han dog Stand.

Hver Gang han kom uden for Porten, søgte hans Øjne over til Nabostedet; men den, han saa efter, var der ikke; derimod kunde det ofte hænde, at der gik en tykhalset Mand og en lang aldrende Kone, der sprang ungdommélig omkring ham og hjalp ham med et og andet Arbejde, tilsyneladende i den lykkeligste Forstaaelse med ham.

Altid syslede hans Tanker med, hvad han skulde gøre for at vinde Annine tilbage. Ja, hvad var der andet for ham at gøre end at se Tiden an og søge at vinde endnu større Ry i Omlandet, vinde Navn som en af de første.

Alt, hvad han foretog sig, gjorde han med Tanken henvendt paa hende. Hvad vilde hun tænke, naar hun hørte det og det? Hvad vilde hun sige, naar hun saa hans Navn der og der? I „Fædrelandet“, som han vidste, Adjunkt Bredal holdt, skrev han et Par Smaastykker, der blev meget omtalt i Frederiksborg.

Sagfører Frandsen havde fattet Godhed for den unge, evnerige Bonde og sørgede for at faa ham udnævnt til Sognefoged i Alsingrød, da den gamle Foged døde. Bendt rykkede herved op paa en Plads, der gav højt Syn over Sognet, en Plads, der nok ogsaa kunde ses fra Frederiksborg.

For at vække Opmærksomhed for Stænderne indbød han alle Sognefogder i Amtet til et Møde for at drøfte forskellige Sognespørgsmaal: om Ægter, Klapjagter, Bissekræmmeriet o. s. v.;

Politimesteren fik imidlertid Nys om Sagen og forbød Mødet i Henhold til en lige udstedt Kancelliskrivelse (13. September 1835); men Bendt blev meget omtalt i Omlandet og samlede alles Medhold om sig.

Den 3. Oktober 1835 skulde endelig den første sjællandske Stænderforsamling træde sammen i Roskilde. Bendt, der skønnede, at denne Dag vilde blive en Mærkedag i Tusinders Liv, følte Lyst til at overvære Festlighederne, og da Morgenen oprandt, lavede han sit Køretøj i Stand og tog Vejen ad den gamle Købstad til.

paa hinandens Tæer og aandede Skraatobaksluft ind i Ansigterne paa hinanden.

Bendt blev knuget ind i Favnen paa en lille Madam.

„Hvad — De her?"

Ja, det var hun saamænd; hun og Bredal var kørt her til dels for Festlighedernes Skyld, dels for at gæste hendes Søster, som de nu ikke havde set i syv Aar.

„Er der ingen flere med?"

Nej, der var ingen flere med. Jens Ludvig var taget her til fra København; han arbejdede jo nu ved „Københavnsposten" og skulde skrive noget om Festen; men hvor han var, havde hun ingen Mening om.

„Nej, hun tager aldrig ud. Hun har haft det svært igen nu i lang Tid."

„Har der da været noget ellers?"

„Ja, der har; jeg kan ikke saa godt . . . jeg gad vist, hvor Jens Ludvig blev af."

Han fik i dette Nu Øje paa sin Hustru, der stod bleg og urolig og talte med en høj ældre Mand, medens hendes Søster ligesom søgte at dække hende, indtil den fremmede Mand gav dem begge Haanden og gik sin Vej.

Bredal gik hen og spurgte sin Hustru: „Hvem var den Mand?"

Men hun hørte det ikke, hun tabte sin Paraply og maatte bukke sig efter den.

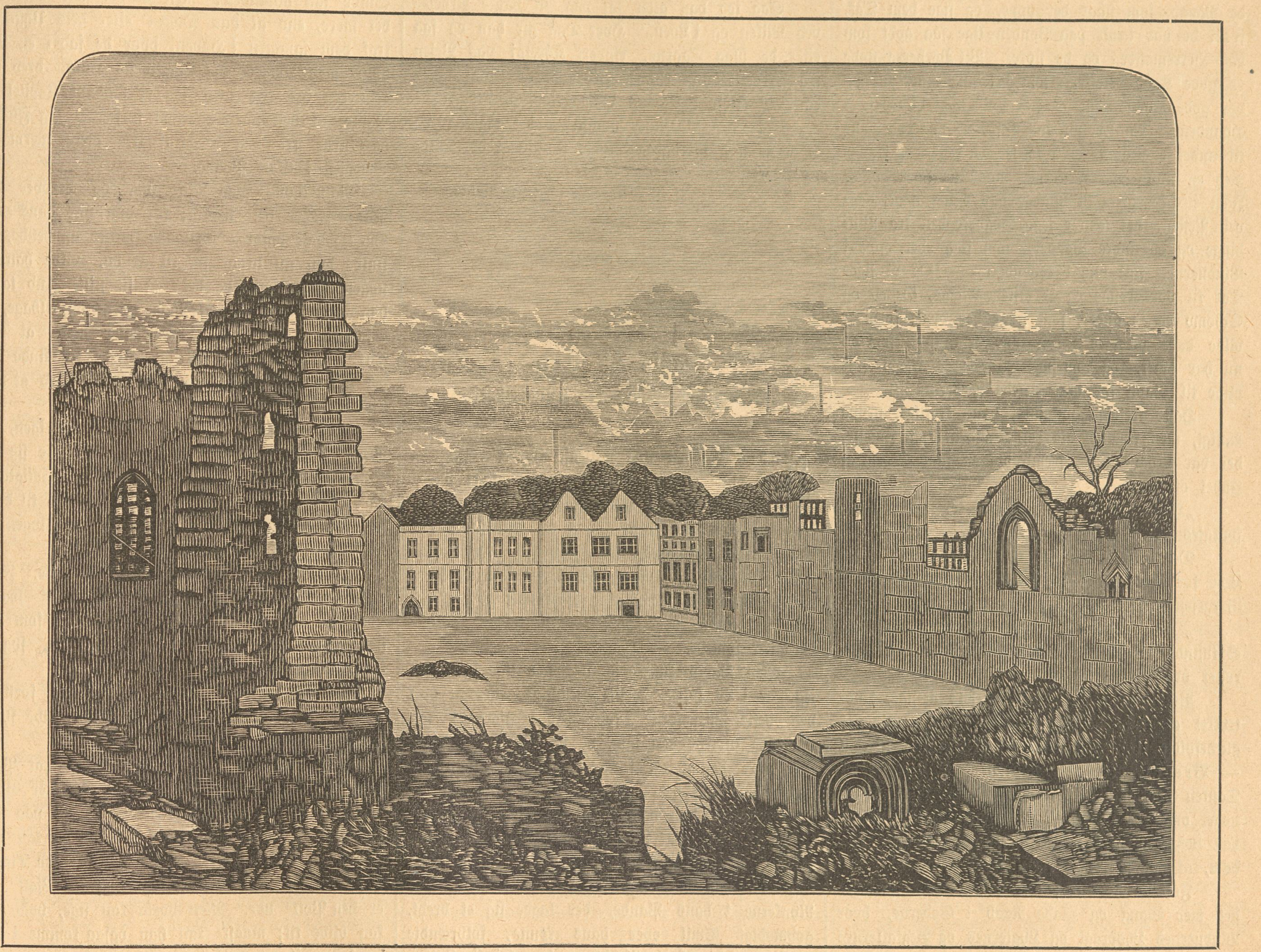

En engelsk Fabrikegn (Worcester).

Det myldrede med fremmede overalt i Byen, Flag hang ud fra Tage og Vinduer, adelige Køretøjer med knejsende Kuske og skrumplende Bøndervogne med røde og grønne Tremmestole rullede op ad Gaden, og uden for Raadhuset stod Byens Borgervæbning opstillet i strammeste Puds. Bendt kunde nok være bekendt at vise sig, hans Heste var for Øjeblikket i god Stand, og han havde lige faaet en ny Vogn med Jærnaksler og sortblanket Læderstol.

Efter en højtidelig Gudstjeneste i Domkirken samledes det høje Folkeraad for at foretage Valg af Embedsmænd, og Kl. $4^1/_2$ afholdtes Middag paa Palæet. En umaadelig Masse Mennesker trængte sig sammen om dette — glade Borgere og Bønder, der i den mest broderlige Stemning stod

Bredal, der endnu ikke havde set Bendt, løb fra den ene til den anden, og trak dem i Ærmet: „Har De hørt, at Schouw er valgt til Præsident?"

Bendt gik hen til ham: „Goddag, Bredal!"

„Goddag, Goddag! Nu har jeg nok af det! . . . Det er sandt, du er vel vred paa mig fra sidst, vi saas?"

„Nej, det er jeg ikke."

„Ja, for jeg var haard ved dig."

„Jeg havde nok fortjent det."

Bredal slog ham paa Akslen: „Det kan jeg lide, min Ven, at du ærlig tilstaar din Fejl! Det agter jeg dig for."

„Annine er ikke med?"

Hendes Søster tog Bredal i Armen og saa bønlig paa ham: „Du skal ikke spørge hende."

Bendt stødte paa Kandidaten, men kunde ikke forstaa sig paa hans underlige Væremaade. Han havde for Resten skæmmet sig fælt.

Der laa et Mudder af Røster i Luften, en og anden raabte: „Frem med Stænderne! Lad os se dem!" Forsamlingen blev mere og mere urolig og brød ud i Hurraraab, der rungede op i den glimrende Festsal. Til sidst maatte den kongelige Kommissær, A. S. Ørsted, og de to Præsidenter, J. F. Schouw og L. N. Hvidt vise sig for Folkeskaren, medens Prof. David, Fabrikant Drewsen og mange andre kendte Mænd lod sig se ved de aabne Vinduer. Hyldingsraabene vilde næsten ingen

Ende tage, da Ørsted, denne „Kongens og Folkets Mand“, den mest folkekyndede Mand i Danmark i Frederik den sjettes sidste Aar, traadte frem i Aftensolens sidste Lys og hilste med Haanden.

Taler af Justitsraad Guldberg, Ørsted og andre fulgte nu Slag i Slag og drev Stemningen op til den varmeste Aandsløftelse.

Ingen lagde Mærke til en ung Bonde, der stod med Huen i Haanden og saa med lysende Øjne op paa Ørsted og Schouw, medens et Par Taarer randt ned over hans Kinder. Men paa en Gang vendte alle Ansigter sig imod ham, idet han traadte op paa en Bænk og tog Ordet:

„Alle I Bønder, som her er forsamlede i Dag — jeg siger: Dette her er en Højtidsdag for os! Og jeg siger: Lad os tage vor Hue af for de Mænd, som staar der oppe, og sige dem Tak, fordi de har tænkt paa Bonden lige saa godt som paa Herremanden og de store. Vil Vorherre unde os gode Kaar herefter, som det nu tegner til, og vor gode Konge og de store vil tage os ærlig i Haanden, saa skal de nok faa at se, at vi Bønder dur til andet end at køre Ægtrejser og rende og klappe med en Pind paa Træerne, naar de store holder Jagt i Skovene. Vi Bønder har ogsaa noget bagved Veften, det tænker jeg, Sognefogden fra Vindinge og de andre Bønder, som staar der oppe i Vinduerne, skal vise i Stænderne. Og vi siger Tak til vor Konge og I elskede Mænd, Ørsted og Schouw og I andre, som staar der oppe, fordi I vilde have os med i den ny Forfatning, som vi nu har faaet, og som med Vorherres Hjælp skal blive til Gavn for vort elskede Fædreland!“

Hans frejdige Holdning, hans kraftige, brune Ansigt, men fremfor alt den Klang af ægte Følelse, der var i hans Ord, fremkaldte en sand Storm af Jubel om ham.

„Hvem er han?“ „Hvor er han fra?“ spurgtes der fra alle Sider.

Da traadte Bredal op paa Bænken: „Et Leve for den unge Kulsvierbonde, Sognefoged Bendt Børgesen i Alfingrød!“

„Han skal leve!“ raabte en Gaardmand, og et tusindstemmigt Kor af stærke Bonde- og Borgerrøster bruste ud i Luften.

Bendt vidste næppe af sig selv at sige, Indtrykket af denne vældige Hylding, Feststemningens glædesfyldte Uro, Tanken om, at det var Bredal — Bredal, der havde udbragt dette Leve, samt Tanken om, at Jens Ludvig mulig vilde skrive noget om dette Optrin i „Københavnsposten“ (hvad han dog ikke gjorde), virkede saa overvældende paa ham, at han var rent fortumlet i Hovedet.

Folkeskaren skiltes; men hele Aftenen summede det med Sang og glade Raab i Gaderne, hvor Vinduernes Lyspragt og Lygternes og Begfaklernes Blus gav den stille Oktobernat et Trylleri, der satte uudslettelige Mærker fast i Tusinders Sind.

Han blev i Roskilde om Natten, men laa den største Del af samme og kastede sig omkring med feberspændt Hjærne. Annine — Stænderne — Ørsted — et af Billeder, Navne, Lys og Hurraraab paa ufattelig Maade sammenæltet Sus gik igennem hans Hoved og gled først hen imod Dag ud i Ubevidsthedens Intet.

Da han om Morgenen kørte hjem, saa han i straalende Syner al sin Storhed og Lykke fra Gaarsdagen; men paa en Gang vendte han Blikket ned mod den tomme Plads i den ny Ægestol, og da kom Savnets og Længslens tunge Stemning og gned alle Syner ud i et trøstesløst graat i graat. Hun blev vel aldrig hans? Hvad havde han for alt sit Arbejde? Hvad hjalp alle hans Drømme? Han kom til at længes saa stærkt efter Lene Marie, som han ikke havde været borte fra nogen Nat i de sidste fire Aar. Hvordan havde hun det dog? Hun var slet ikke rask, da han kørte hjemme fra.

Da han naaede sit Hjem, smed han Tømmerne over Hestene og skyndte sig hen imod Gangdøren. Netop i det samme gik Stuedøren op, og ud fløj den lille blege, i et stort Sjal indpakkede Pige og styrtede sig i hans Favn.

„Hvordan har min lille Pige det?“

„Jeg har det godt, Fa'er.“

„Her skal du se, hvad jeg har til dig!“

Hele Lommen var fuld af Honninggrise og Sukkerstænger.

„Tak! Ne . . j dog!“

„Min søde, søde lille Tøs!“

Saa tog han atter fat paa sit vante Arbejde ved Milen og i Loen. Hver Dag gik han og saa efter de blaa Taarne, ethvert Køretøj paa Vejen fra Frederiksborg, enhver enliggaaende Kvinde med en grøn Kjole tog hans Opmærksomhed fangen.

Bakkernes Buelinjer udviskedes i Taagerne, og Skovene stod som graa Skyer, der spaar om Kulde og Mørke.

(Fortsættes.)

Pablo og Nina.

En italiensk Historie ved Knud Skytte.

Pablo var en ung italiensk Hyrde. Paa en af mine Strejfvandringer, uden andet Maal og Med end at nyde Naturen og Landlivet, traf jeg ham for første Gang en Aftenstund ude paa Marken, hvor han sad og vogtede sin Faareflok. Det var en køn ung Knøs, og han og hans Flok dannede et fængslende Midtpunkt i det dejlige Landskab, over hvilket Aftensolens gyldne Straaler spillede.

Men Pablo kunde jo ikke saa lige vide, at jeg var i en løftet, poetisk Stemning, eller at han ved dette mit første Møde havde gjort et saa vindende Indtryk paa mig, og da jeg tiltalte ham, vist mere høfligt og forekommende end han var vant til af den bedre stillede Del af sine Landsmænd, troede han maaske, at jeg vilde have ham til bedste, og han satte først et Ansigt op, der røbede, at han var paa Vejen til at blive vred; men da han mærkede sin Fejltagelse, glattedes Rynkerne i hans Pande, der lagde sig et bredt, godmodigt Smil over hans kønne, solbrændte Ansigt, og han brød til sidst ud i en lydelig Latter, under hvilken han fremviste en Dobbeltrække skinnende hvide Tænder, som jeg ikke var helt fri for at misunde ham.

Hvad Pablo lo ad, var mig ikke rigtig klart; men ved nærmere Omgang — thi vi saas oftere — kom jeg snart efter, at det var hans Vane at le ad alt, hvad han ikke kunde forstaa.

Og jeg erfarede ligeledes, at hvor uvidende Pablo end var, og hvor lidet han end kunde fatte, var der dog en Ting, han var fuldkommen klar over: at han var forelsket til op over Ørene i Nina, Bysmedens Datter i San Pietro, og at hun holdt lige saa meget af ham.

Om hun var køn? Ja, min Sandten var hun saa, hun var dejlig! Et eneste Blik paa hende var nok til at gøre en hovedsvimmel.

San Pietro var en smukt beliggende Landsby ved Foden af Apenninerne, i hvilken jeg havde taget Ophold for nogle Maaneder.

Den smukke Hyrde og hans dejlige Kæreste havde fanget min Interesse, og jeg fulgte ikke uden Spænding Gangen i deres Elskovshistorie.

For Spænding var der i den, og det kunde vi takke den gamle Stivnakke af Bysmed for. Hindringen for de unges Tilbøjelighed var den sædvanlige: Fader Martin — Bysmeden — var en velstaaende Mand, og da Pablo var saa arm som en Kirkerotte, var der dermed sat Pind for, at de elskende nogen Sinde fik hinanden.

Det vil sige: saaledes mente Smeden; men Pablo og Nina var rigtignok af en anden Mening.

Den lige saa strenge som vise Fader udstedte et udtrykkeligt Forbud imod, at de unge nogen Sinde saa hinanden; men da de ikke estimerede det mere, end at han Dagen efter dets Udstedelse traf dem sammen i Haven, hvor de sad i en Løvhytte med Armen om hinandens Hals, drev han Datteren ind og læste saa et saadant Kapitel for Pablo, at den stakkels Knøs forfærdet tog Flugten og turde fra den Dag af ikke mere nærme sig Smedjen i San Pietro.

Naturligvis blev Nina syg, og derover blev hendes Fader helt urolig; for hun var hans eneste Barn, han holdt i Grunden meget af hende, og skulde hun nu lægge sig til at dø, vilde han saa nogen Sinde forvinde det? I sit stille Sind tænkte han meget over Sagen baade frem og tilbage, og Slutningen paa hans Overvejelser blev, at naar galt skulde være, var det dog klogest at finde sig i det uundgaaelige og give Køb, hellere end at miste Datteren.

„Se nu ad, at du snart bliver rask igen, lille Nina,“ sagde han en Dag, idet han satte sig paa Sengekanten og tog hendes Haand. „Rigtignok har jeg meget imod, at du kaster dig hen til denne sølle fattige Hyrde; men vi kan jo se Tingen an, mit Barn; det haster vel ikke?“

„Aa nej, det haster ikke det mindste, Fa'er, naar du bare vil være rar og sige Ja!“ svarede Datteren med en opblussende Livlighed, som man ikke skulde have tiltroet den unge Pige, syg og sengeliggende som hun jo var.

Faderen tilkastede hende et hurtigt, forskende Blik. Det gjaldt blot om at vinde Tid, syntes han.

„Du maa huske,“ vedblev han, „at Pablo staar for Udskrivning, og Tingen kommer til at staa ved sit Værd, indtil han har været paa Sessionen. Bliver han en brav Soldat og kan tjene sig op til Underofficer, saa kan vi tale om Tingen. Men kommer han til at staa som en Pjalt, saa er den Potte ude. Men hvem kan sige, hvad det kan blive til; maaske kan han ogsaa komme i Krig og bliver slaaet ihjel.“

Det var vidunderligt, saa hurtigt Nina kom sig efter den Samtale; men det var næsten et større Vidunder, at Pablo kendte Samtalens Indhold, inden der var gaaet en Time efter, at den havde fundet Sted, og endda er San Pietro og nærmeste Omegn hverken velsignet med Telegraf eller daglig Fodpost.

Den næste Dag gik han til Skovs for at hugge Brænde, men medens han var sysselsat med dette Arbejde, ramtes han af et sørgeligt Uheld: Øksen glippede for ham og afhuggede to af Fingrene paa venstre Haand. Det var haardt; men midt i Ulykken fandt han dog den Trøst, at han nu uden egen Skyld var bleven utjenestdygtig og aldrig blev Soldat! Saa kunde Smeden da ikke fastholde den Betingelse.

Han skyndte sig hjem og forbandt sit Saar,

saa godt han kunde. Nogle Uger efter blev Sessionen holdt. Pablo mødte og fik sit Udygtighedspas, og med det i Lommen henvendte han sig til Fader Martin, fremviste Passet og sin forkrøblede Haand og raabte med Modløshed i Stemmen og Ansigt, men med et trofast Haab i Hjertet:

„Santa Maria! Sessionsherrerne vilde ikke have mig, og jeg kan aldrig blive Soldat. Men jeg skal være en trofast Arbejder, om I vil give jert Minde til, at vi maa faa hinanden, Nina og jeg?"

Men endnu var han lige nær, den gamle Mand knuste hans Haab med nogle vrede og skrækkelige Ord.

„Aldrig!" tordnede han; „aldrig giver jeg mit Minde til, at min Datter gifter sig med saadan en Lumpenhund, der hugger Fingrene af for at blive fri for at forsvare Fædrelandet! Fy for en Ulykke! Gaa bort paa Øjeblikket og kom aldrig mere for mine Øjne!"

Og at dømme efter hans af Vrede dirrende Stemme og de truende Fagter, hvormed han ledsagede sine Ord, saa det næsten ud til, at den stærke Smed gerne kunde faa i Sinde at fare løs paa den stakkels Bejler og give ham en Omgang med bare Næver; men Pablo tøvede ikke med at komme afsted.

Den unge Hyrde befandt sig nu i en Sindstilstand, der ikke var langt fra Fortvivlelse, og Nina var lige saa ulykkelig som han. I denne Vaande ramtes hun, ligesom nogle Uger tidligere, af endnu en Modgang: Sorgen var hende for tung, hun blev syg og maatte til Sengs.

Men denne Gang nyttede Sygdommen hende intet. Hendes gamle var haard som Flint; hun var kommen for hurtig over det forrige Gang, og denne Omstændighed havde gjort ham mistænksom.

I en hel Uge saa hun og Pablo ikke hinanden — tænk paa det, I elskende! — og Nina kom omsider paa det rene med, at Sygdom og Sengeliggen ikke øvede ringeste Virkning paa hendes ubønhørlige Fader.

Han kom vel ind og saa til hende en Gang imellem, men altid kun for at tilkaste hende den spydige Bemærkning: „Sikke dejlige røde Kinder, du har, mit Barn! du bliver nok snart rask igen, naar du faar en Bejler, der hverken er fej eller lemlæstet."

Hun græd og bad, men til alle hendes Taarer og Bønner havde han kun et eneste Svar: „Aldrig, forstaar du, aldrig! En lemlæstet Mand faar aldrig min Datter! Krage bør søge Mage, ser du, og da Pablo nu er en Krøbling, er det mest passende, at han gifter sig med en, der er Krøbling ligesom han. Der er for Eksempel Væverens den pukkelryggede Ninette, lad ham gifte sig med hende."

Ja, maa vi nok sige, det er en farlig Sag at male Spøgelser paa Væggen; det fik han ogsaa at vide, den stædige gamle Mand.

Nina blev omsider træt af at klage sin Nød for Faderen, og til sidst stod hun op og tog fat paa sin huslige Dont; men hun var paafaldende alvorlig og gik tavs omkring som en, der fører et indadvendt Liv og finder Underholdning nok i sine egne lønlige Tanker.

„Hvad mon hun nu gaar og brygger paa?" tænkte Faderen.

Ja, det fik han tidsnok at vide.

En Formiddag følte Nina sig greben af en uimodstaaelig Trang til at drage Aande i det fri. Hun forlod Hjemmet og San Pietro og vandrede op efter Bjærgene, og ved Foden af Apenninerne, lige i Skovhegnet, slumpede det sig saa mærkeligt, at hun traf sin Ven Pablo, der gik og vogtede sin Flok og saa saa mismodig og afpillet ud, at han næsten ikke var til at genkende.

„Lad mig se din stakkels lemlæstede Haand, er den nu snart kommen sig," sagde hun, og han havde aldrig saa snart rakt den frem, før hun heftigt greb den og trykkede den til sine Læber.

„O, min egen Ven, min Pablo! at du skulde lide en saadan Ulykke!" udbrød hun.

Derpaa snappede hun Haandøksen fra hans Bælte, løftede den i Vejret og lagde sin Haand paa den fældede Træstamme, paa hvilken de havde sat sig.

„Sig mig en Gang, hvorledes det gik til? Var det ikke saaledes?"

Og inden han kunde hindre hende i at udføre sit Forsæt, havde hun ladet Øksen falde. Han saa en Blodplet paa Træstammen og ved Siden af Pletten to afhuggede Fingre. Sig saa, at San Pietros fagre Mø ikke var en Heltinde! Jo, det var hun, og som en sand Heltinde glemte hun ikke at besvime, nu da Daaden var fuldbyrdet.

Med kærlig Omhu forbandt hendes forfærdede Elsker den saarede Haand, og med de ømmeste Navne kaldte han hende tilbage til Bevidstheden.

Derpaa tog de hinanden ved Haanden og fulgtes ad tilbage til San Pietro, med Taarer i Øjnene, men med Hjerter, der bævede af Kærlighed og Haab.

Og hvad skulde nu den gamle Mand vel gøre? Havde han ikke selv mindet om, at Krage søger Mage, og sagt, at en Krøbling passede bedst til en Krøbling? Han bandte og støjede i Førstningen; men det endte med, at han gav efter og lod dem faa hinanden.

Jeg var med til Brylluppet og dansede til den lyse Morgen.

En engelsk Fabrikegn.

(Med Billede.)

England er — i alt Fald som en farlig Konkurrent til Nordamerika — Fabriksdriftens og de mekaniske Opfindelsers Land. Enhver større By har betydelige Fabriksanlæg, der røber den fremragende Stilling, England indtager paa Industriens Omraade, og som da ogsaa har givet sig til Kende paa de sidste Aars Verdensudstillinger, hvor engelsk Industri paa enkelte Omraader, som navnlig Maskinvæsen, har indtaget en Hæderplads blandt de øvrige Nationer. — Det Billede, man har for Øje, naar man vandrer gennem en engelsk Fabriksby, det ejendommelige Liv, som udfolder sig, Arbejderne, som iler til eller fra deres Dont, de rygende Skorstene, Maskinernes Snurren, Hamren og Filen — alt dette virker forfriskende paa Sindet; man glæder sig over og beundrer den travle Virksomhed, der er samlet paa et saadant Sted, og som tjener til at føre Aarhundredets store tekniske Opfindelser ud i det praktiske Liv.

Egnen ved Worcester (udtales Wußter), hvoraf vi omstaaende bringer en Tegning, hører ingenlunde til de ubetydeligste Fabrikstæder i England. Selve Staden havde i 1871 33,226 Indbyggere og tæller foruden sin berømte Kathedralkirke endnu 21 andre Kirker, et Bibliothek, et Raadhus med sjældne Malerier, et Museum, et Theater, en Kornbørs, et Sygehus o. s. v. Byens tidligere Tøj- og Tæppemanufaktur findes ikke mere, men i deres Sted er der traadt en blomstrende Fabrikation af Skindhandsker og Porcellæn samt desuden Garverier, store Jærnstøberier og Brændevinsbrænderier. Som vi ser paa Billedet, ligger den ene Fabriksbygning tæt ved den anden, og en talrig Arbejderbefolkning finder her sit Udkomme, medens de forskellige Produkter kommer til en let og frugtbringende Handelsomsætning ad den sejlbare Severn, ved hvis østlige Bred Byen er beliggende.

I Sporvognen.

Da jeg en Gang i Foraaret, fortalte en Berlinerinde mig sidste Sommer, kørte med Sporvognen til Brandenburger-Porten, kom en meget elegant Dame ind med sin lille Datter. Et yndigt Barneansigt smilede mig i Møde fra en blaa, med Svanedun kantet Kyse. Silkebløde Lokker omrammede det friske Ansigt, og med Møje bekæmpede jeg Fristelsen til at trykke et Kys paa den lille blonde Engels Læber.

Konduktøren traadte ind. „To Billetter?" spurgte han. — „Nej, kun en," svarede Moderen. — „Jeg er jo endnu ikke seks Aar," tilføjede Barnet med en saadan Bestemthed, at alle tilstedeværende morede sig derover.

Kort Tid efter traf jeg tilfældigvis atter min lille henrivende Genbo fra Sporvognen; denne Gang i Dyrehaven, hvor hun spaserede med Barnepigen. Jeg kunde ikke lade være med at tiltale hende. „Hvor gammel er du?" spurgte jeg hende. „Syv Aar," svarede den lille. „Syv?" gentog jeg forbavset. „Ja, det er jeg," vedblev hun, „undtagen naar jeg kører paa Sporvognen, saa er jeg endnu ikke seks Aar."

Altsaa har denne velstaaende Dame ikke taget i Betænkning, af Hensyn til en Tiøre, ikke blot selv at sige en Usandhed, men ogsaa at lære sit Barn at lyve! Hvor mange Forældre synder vel paa lignende Maade! Hvor mange glemmer i utilgivelig Letsindighed, hvor fordærveligt den mindste, fra Forældrelæber, opsnappede Usandhed virker paa Barnesindet!

A. Th. J.

Tilintetgjorte Forhaabninger.

En smuk Eftermiddag sad en Maler ved Stranden foran sit Staffeli paa en med brunt Tang bedækket Klippesten. Solen var i sin Nedgang og fremtryllede et sjældent smukt Farvespil paa Skyerne og de uroligt brusende Bølger. Kunstneren var aldeles fordybet i det Billede, han malede, og lagde ikke Mærke til, at Vandet begyndte at stige og allerede skvulpede omkring den Sten, hvorpaa han sad. Han var i stor Fare for at blive afskaaren fra Land og bortskyllet.

Oppe fra Toppen af Klippen saa en Ven den Fare, han var stedt i, og han raabte advarende til ham; men enten var Maleren saa fordybet i sit Arbejde, at han intet kunde høre, eller ogsaa overdøvede Havets Brusen den menneskelige Stemme. Et andet Middel maatte forsøges; thi det vilde være for sent ad Omveje at bane sig Vej ned ad den høje Klippe for at advare Vennen.

Saa greb han deroppe en stor Sten, slyngede den med et behændigt Kast gennem Lærredet og væltede derved Staffeliet ned i Vandet. Harmfuld for Maleren i Vejret, men bemærkede i samme Øjeblik den Fare, hvori han svævede, men af hvilken han endnu kunde redde sig. Det første, han saa gjorde, var at takke Vennen for den store Tjeneste, han havde ydet ham.

Heri kan vi se et Billede paa den guddommelige Opdragelsesgerning. Hvor ofte maa han ikke forstyrre en Yndlingsplan, tilintetgøre et smukt Haab, ødelægge et Arbejde, paa hvilket vi har anvendt megen Tid og Kraft — alt for at advare os mod og frelse os fra den evige Fordærvelses dybe Vande! Vel den, der da genkender hans Haand og lader sig frelse.

For Hus og Hjem.

Vinranker i Spalier trives ypperligt ved at gødes paa følgende Maade. En Del ren Komøg frit for Strøelse, blandes i en Tønde med dobbelt saa meget Vand og nogle Haandfulde Kalkstøv. Det hele omrøres godt med en Træpind, hvilket gentages nogle Gange i Løbet af 14 Dage, indtil Gødningen er fuldstændig opløst i Vandet. Naar Druerne i Forsommeren begynder at udvikles, hakker man Jorden omkring Vinranken og hælder Gødningen ud helst lige før eller under et Regnskyl. Dette kan gentages nogle Gange i Sommerens Løb, og der udvikles derved store og smukke Druer, ligesom ogsaa Ranken selv vinder i Kraft.

Forsendelse af friske Blomster. Mange af vore Læserinder kunde sikkert ofte have Lyst til at glæde en eller anden fjernt boende Veninde med en duftende Hilsen fra deres Have, men de frygter for, at de dejlige Foraarsbørn skal tage Skade af Rejsen. For at undgaa dette, breder man frisk, fugtet Mos paa Bunden af en lille Kasse, stikker Blomsterne deri og dækker dem saa med et Moslag. Det er ogsaa godt desuden at omvikle Stængelen med vaadt Klatpapir. — Vil man forsende Blomster om Vinteren, kræves en noget omhyggeligere Pakning. Paa Bunden af Kassen lægges et Lag Vat, ligesaa oven paa Mosset, og hver enkelt Blomst svøbes forsigtigt ind i Vat, inden den stikkes ned i det fugtige Mos.

Grøn Oliefarve i Haver. Adskillige Haveelskere mener at gøre det saa grumme godt og smukt, naar de rundt om i Haven anvender grøn Maling til Lysthuse, Bænke, Borde, Blomsterpinde, Vandkander, Skubkarrer o. s. v.; det „grønne" passer jo først og fremmest til Haven! Men denne Anskuelse er falsk. Har man nogen Farvesans, finder man sligt smagløst og stødende. Skal Farven paa de Genstande af Træ eller Jærn, som findes i Haven, ikke virke frastødende paa Øjet, maa de stryges lysebrunt eller graat. Grøn Farve bør kun sparsomt anvendes i Haven, saaledes f. Eks. naar man ønsker at gøre et Stativ til Slyngplanter o. desl. saa lidet iøjnefaldende som mulig.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Noget, du gerne i Munden bærer,
men som du dog gerne kunde undvære.

7 4 6
Paa Rejser du gerne dette skal ha'.

4 5
Hjertet, det smertefuldt kommer fra.

1 2 3 4 5
En Plante her du ser.

4 5 6
Naar det er fuldt, saa hænger det ned.

1 4 9
Det nødig vil du, at du skal faa.

10 1
Her et Tal monne staa.

7 8 9 10
Smaadyr gør dette tit,

5 4 1
naar dette Dyr det driver saa vidt,
at det kan bide.

1 4 5
Du siger tit saa,
men sjældent til en, du ikke kan lide.

A. J.

Mørk Tale.

Mit første er en Jordart, som du ofte har set falbudt som Handelsvare af mit andet, som saa kaldes mit hele.

J. J.

Rebus.

1 tttttt Ur.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 29: Vedbend, Benved, ved Ben, Ende.
Gaaden i Nr. 29: Bog, Hvede, Boghvede.
Rebus i Nr. 29: En Tot redt Haar.

Skæmt.

Paa Springet.

Se, Solen ler! Og tusind Fuglestemmer
forener sig i Kor. Selv Hektor gøer af Glæde. —
O, herlige Natur! dog maa jeg græde.
Mens alt er Fryd, en Kval min Sjæl fornemmer.

Her standser jeg ved Bækkens klare Vove,
og Tvivlens mørke Nat mit Sind omspænder,
skønt du, o blanke Sol, dig mod mig vender.
Ak nej, din Emma tør ej Springet vove.

Jeg glemmer ej det Blik, han sendte mig
paa Vejen hist, da han til Skolen gik;
han stirred paa mig, men han talte ej.

O, ændsed du da ej mit ømme Blik?
Ved du da ej, den vinder kun, som vover?
Her skulde du mig jo ha'e hjulpet over!

God Grund. „Kæreste Spendrup," sagde en Kone til sin Mand, „hvorfor vil du dog ikke høre op med at ryge? Det er først og fremmest en meget kostbar Fornøjelse og dernæst faar du saadan hæslig Aande deraf."

„Ja," svarede han, „men husk paa al den Tid og de mange Penge, som jeg har anvendt paa den Ting. Dersom jeg nu aldeles skulde opgive det, saa var jo Tiden og Pengene fuldstændigt spilte. Kan du ikke selv indse det, min Pige?"

Snedig. „Hvad har du bestilt hele Dagen igennem?" spurgte en Fader sin Søn, som han havde sendt ud i Laden for at tærske, og som kun havde tærsket en halv Trave.

„Jeg har fanget Mus," Fader.

„Fanget Mus! Hvor mange har du fanget?"

„Ja, naar jeg faar fat paa den, som jeg nu lurer paa og saa en til, saa har jeg nappet to.

Juridisk Raadgiver.

1. Hører Grovsmedhaandværket paa Landet ind under bunden Næring?

2. Har jeg som Grovsmed paa Landet Ret til at antage en Lærling, og skal jeg da oprette Lærlingekontrakt i Henhold til Lærlingeloven af 30te Marts 1889?

3. Har jeg Lov til at have Svende til Medhjælp?

En gammel Holder.

Til 1. Nej, det er fri Næring.

Til 2 og 3. Spørgeren har Lov til at holde saa mange Medhjælpere, som han finder for godt, hvad enten det er Svende, egenlige Lærlinge eller andre Medhjælpere, og da hans Bedrift ikke hører til bunden Næring, er han, selv om han antager unge Mennesker under 18 Aar til Oplæring i Faget, ikke pligtig at oprette Lærlingekontrakt i Henhold til Loven af 30. Marts 1889.

* * *

Til N. N. K. i Ø. De bør ikke rejse uden Tilladelse, men en saadan vil De uden Tvivl ogsaa let faa, naar De indgiver Ansøgning derom til Krigsministeriet. De vil ikke komme til at aftjene nogen Værnepligt i Norge, naar Deres Ophold der blot er midlertidigt.

* * *

1. Har en Skolelærer Ret til at sige Nej, naar det forlanges af ham, at han skal synge paa Kirkegaarden ved en Selvmorders Begravelse?

2. Er han pligtig til, naar det begæres, at synge en Salme i Lighuset?

H. G.

Til 1. Nej, han er ikke berettiget til at nægte sin Tjeneste ved saadan Lejlighed (jfr. Skrivelser fra Kirke- og Undervisningsministeriet af 24de Februar 1875 og 16de Marts 1878).

Til 2. Nej, han har Lov til at vægre sig ved at synge i Ligstuen (jfr. den foranførte Skriv. af 16de Marts 1878).

* * *

1. Er Traadhandel paa Landet lovlig uden Bevilling?

2. Hvilke Artikler indbefattes under Begrebet Traadhandel?

B. G.

Til 1. Nej. Medens der i Købstæderne kan meddeles Borgerskab uden Betaling paa den i Næringslovens § 52 omhandlede saakaldte „ringe Handel" med Traad, Garn osv., har Indenrigsministeriet i Skrivelse af 13de Februar 1879 udtalt, at der savnes Hjemmel til at meddele Bevilling paa saadan Handel paa Landet.

Til 2. Næringslovens § 52 nævner særlig: Brød, Traad og Garn, Lys og Sæbe, Brød og Kager.

* * *

1. Har en Herre fra København Lov til at gaa fra Gaard til Gaard og tage Bestilling paa Lommeure og andre forskellige Ting? Han fører ingen Ting med sig, men lader det sende paa Efterkrav til dem, som køber. Er det lovligt?

2. Har en Forpagter Lov til at holde Bødker og Lærling til at udføre sit eget Bødkerarbejde uden Næringsbevis?

A. S. B.

Til 1. Det er lovligt.

Til 2. Ja.

Brevkasse.

N. P. J. + en stadig Holder. Da den omspurgte Fortælling er meget omfangsrig og helst skal illustreres, faar den næppe Plads før i Begyndelsen af næste Aargang.

En ny Holder i G. Oktober Kvartal kan endnu faas for 1 Kr., naar De henvender Dem til N. C. Roms Forlagsforretning, Jærnbanegade 5, København V. Betalingen kan indsendes i Frimærker. — Naar De fremlægger Præstens eller Lærerens Attest for, at De er uformuende og Krøbling (har mistet den ene Haand), vil De kunne faa den omspurgte Bog for en billig Pris. De maa tillige huske at opgive Navn og fuldstændig Adresse.

Zoologisk Have.
Aaben hver Dag.
Adgang: Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.
Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.
1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.
Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.
Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Bertel Elmgaards Adresse er: Fiolstræde Nr. 25 2. Sal, København K.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: E. Dalgas og de jydske Heder, af B. E. Guddommeligt Følgeskab. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (forts.). Pablo og Nina, en italiensk Historie, ved Knud Skytte. En engelsk Fabriksegn med Billede. I Sporvognen, ved A. Th. J. Tilintetgjorte Forhaabninger. For Hus og Hjem. Hovedbrud. Skæmt med Billede. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5.
Redigeret af Bertel Elmgaard.
N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 31. Søndag den 3. Maj. 1891.

E. Dalgas og de jydske Heder.

III.

Kortelig udtalt, er det Hedeselskabets Formaal at fremme Frugtbargørelsen af de jydske Heder. Dette skulde naaes ved at fremkalde bedre Veje og Færdselsmidler i Heden, ved at befordre Enganlæg, ved at udbrede Kendskab til Træplantning og opmuntre dertil, ved at formaa Kommuner og Interessentskaber til at anlægge Plantager og støtte dem med Raad og Daad. Der skulde ikke blot gives Hedeboernes gratis Vejledning i Eng- og Skovkultur, men af Hedeselskabets Midler skulde der ydes dem et direkte Tilskud — som Laan eller Gave — til Arbejdets Udførelse og Planternes Anskaffelse.

Selskabets Midler bestaar dels af Medlemsbidrag, dels af Statstilskud og dels af Gaver fra Fonds, Amts- og Byraad, Sparekasser og enkelte Rigmænd. Medlemsantallet, der begyndte med 600, er i de forløbne Aar vokset til 3700, og Bidraget har været over 560,000 Kr., medens Staten til eller gennem Hedeselskabet har ydet henved 920,000 Kr. — foruden de Millioner, der er medgaaede til Vejanlæg og Statens egne Plantninger.

Allerede i sine første Skrifter henledte Dalgas Opmærksomheden paa gode Vejes Indflydelse paa Hedeopdyrkniugen og fremdrog en Række Beviser for, at Heder har henligget urørte, indtil gode Veje blev førte igennem Egnen. „Saaledes er Opdyrkningen af Taphedenbleven paabegyndt, umiddelbart efter at Chausseen mellem Viborg og Randers blev bygget i 1856, Hederne langs med Viborg i Aarhusvejen er forsvundne, efter at denne Vej blev grundforbedret; langs med den ny Holstebro-Herningvej har en Mængde Nybyggere nedsat sig, og talrige Mergelgrave tyder hen paa, at de tager alvorlig fat." Dalgas kunde endnu nævne Chausseen mellem Viborg og Holstebro og den ny Hovedlandevej mellem Ringkøbing og Herning som Budbringere om talrige Opdyrkningsarbejder. Til de gode Veje kom i Aarenes Løb en Række Jærnbanelinier og et forbedret Postvæsen, der satte de øde og lidet beboede Egne i daglig Forbindelse med Omverdenen.

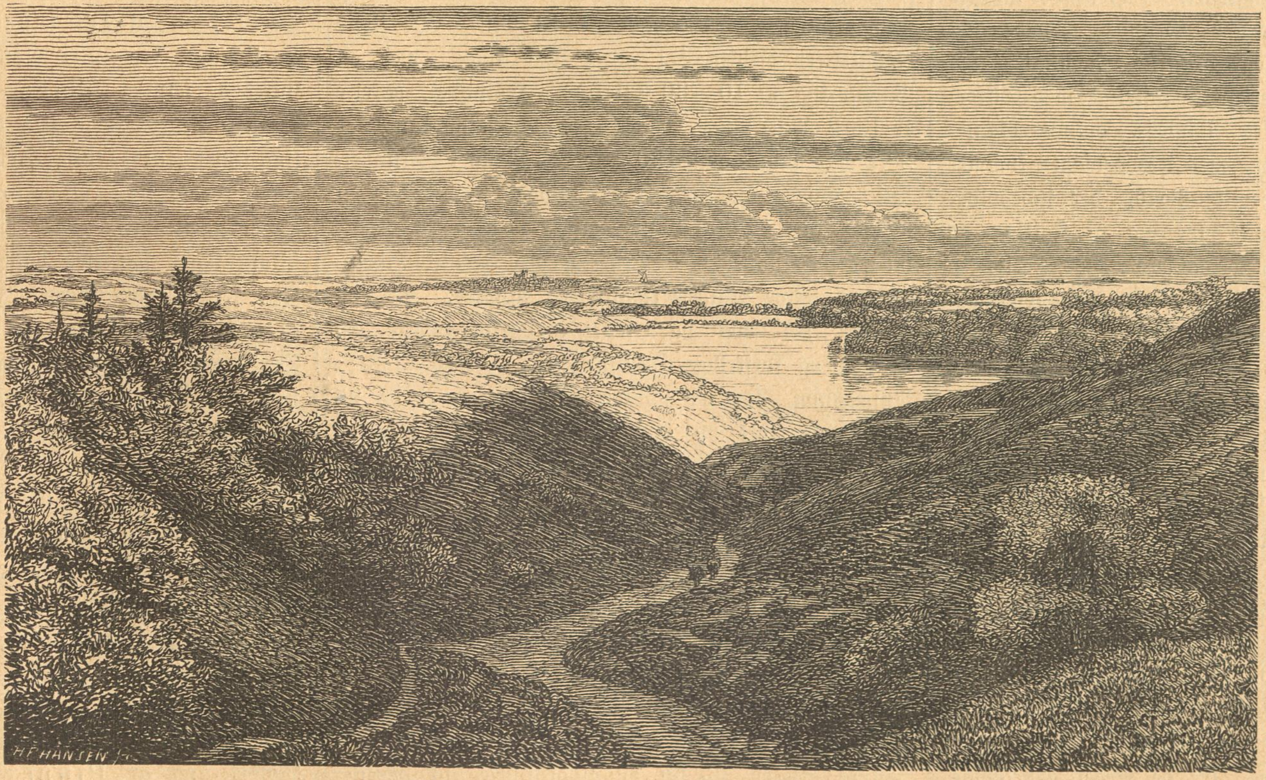

Udsigt over Hald Sø.

Ved Siden af disse ydre Betingelser, der voksede frem af Tidens almindelige Krav, gjaldt det for Hedeselskabet om at faa Befolkningen i Tale, og her var Dalgas med sit store Kendskab til Hedebonden, hans Leve- og Tænkesæt, den rette Mand. Der var ringe eller slet ingen Sans for Plantning, hvorimod der var god Forstaaelse af Aavandets Nytte til Overrisling af Engdrag og Engkroge. Altsaa tog Dalgas fat her og lærte Hedeboerne, hvorledes de lettest skulde benytte Vandet og naa det bedste Udbytte, ja, mere end det, i sine Skrifter om Engvanding, fremsatte han en Række helt ny Oplysninger om Vandingens Nytte, om Engarbejdets Udførelse, Enggræsser o. s. v. og fjernede derved gamle Fordomme baade blandt Hedeboerne og blandt lærde Folk. Han paaviste, at Aavandet, anvendt til Overrisling, virker dels ved Befugtning ɔ: ved at tilføre Planterne selve den Vandmængde, som de optager i sig; dels

ved at Planterne og Jorden *tilføres Luftens Ilt* med flere Luftarter; og dels ved at Planterne og Jorden *tilføres de faste og opløste Gødningsstoffer*, som Vandet bringer med sig, ɔ: *ved at gødevande*. Aavandet er nemlig ikke kemisk rent Vand, men medfører altid nogle Stoffer, der saa godt som altid er frugtbargørende. Det er denne Egenskab, som gør Aavandet saa værdifuldt for Engene. Kun naar Vandet kommer umiddelbart fra en udyrket Mose eller en sur Hede eller stundom en Egeskov kan det indeholde Stoffer, som er skadelige for Plantevæksten. Dalgas skelner stærkt mellem blot *Befugtning* og *egenlig Vanding*. Befugtning udføres med en ringe Vandmasse, stor nok til at fugte, men ikke til at gengive Engen, hvad den ofte yder af Hø. Ved den egenlige Vanding, skal der tilføres Engen saa rigeligt Vand, at dette kan afgive tilstrækkelig Gødning for Jorden. „En Befugtningsvanding er en Plyndringsdrift, naar man ikke tilsætter anden Gødning eller nøjes med at anvende Engen til Græsning, og den vil efterhaandeu svække Engen. Ved den egenlige Vanding forbedres derimod Engen; men den er kun mulig, hvor man har meget Vand, saaledes som vesterpaa.“ Vandets Godhed har derfor meget at betyde, og kyndige Folk i Jylland kan angive, hvor meget Hø der efter de forskellige Aaløb kan avles pr. Td. Land. Dalgas mener, at alt Bæk- eller Aavand kan anvendes med Nytte, naar det bruges med Forstand, og der er næppe heller et vestjydsk Vandløb, som ikke udnyttes til Overrisling, ja endog flere Gange, saaledes er Sønderomme Aa opstemt over en Snes Gange, men intetsteds kan det paavises, at den Slags Genbrug har udtæret Vandet, tværtimod er Vandinger overalt bedst ved det sidste og nederste Vandingsanlæg.

I Hedeselskabets første Aar herskede der stærk Meningsforskel om Vandingens Nytte, idet nogle — vel nærmest Theoretikere — hævdede, at Hede- og Mosevandet var ufrugtbart. Herimod anførte Dalgas klare og slaaende Grunde hentede fra kemiske Undersøgelser og praktiske Resultater fra Eng og Mose. Det er vel vanskeligt med Sikkerhed at angive, hvorfra Vandets opløste plantenærende Stoffer hidrører, men i Hovedsagen kommer de enten fra underjordiske Væld, der indeholder kulsure Salte eller fra Opløsning af Kalklag og Mergellag, som Vandløbene passerer, eller endelig fra en Opløsning af Omlandets Muld- og Gødningsdele, der i stærkt Regnvejr skyller ud i Aaen. Blandt Hedeboerne mødte Engvandingen dog ingen Tvivl; de havde øvet den gennem umindelige Tider, oftest ved smaa Midler, og staaet sig godt derved. Der er Vorgodaa, som ikke fører andet end Hedevand; „men kom til Beboerne,“ skriver Dalgas i sine „Geografiske Billeder“ — „og fortæl dem, at det er ren Indbildning, naar de tror, at det Slags Vand kan fremkalde Græs, og de vil svare dig, at saa maa ogsaa Kvæget, som du ser ude paa Marken, være en Indbildning, saa maa hele Byen, hele Tilværelsen i Vorgoddal være en Indbildning, thi den er først og fremmest støttet paa Høstudbyttet fra Engene langs Aaen. Er de meget godmodige, saa vil de tillige vise dig, at enkelte af Engkrogene er aldeles lynggroede, blot fordi de ikke er vandede, medens de tilstødende Engkroge, der bestaar nøjagtigt af den samme Jordbund og ligger under ganske samme Forhold, — staar fulde af duftende Høstakke, — blot fordi et lille Strømhjul har løftet Aavandet op paa dem.“

Beundringsværdigt er et Vandingsanlæg, som Dalgas var Vidne til i Karup og rykkede til Hjælp med Hedeselskabets rigere tekniske Midler. Da den gamle Bonde *Jens Stoulund* for 50 Aar siden overtog sin fattige Hedegaard, kunde den næppe føde 8 Køer, Heste var der ikke Tale om. Men til Gaarden hørte en stor Lynghede mellem Karupaa og to Smaabække, Halleraa og Vallerbæk, og her tog han straks fat paa et omfattende Engvandingsanlæg. De to Smaabække opstemmedes paa flere Steder, lange Vandingskanaler førtes over en stor Del af Heden, uregelmæssige Dalstrækninger sløjfedes eller skylledes jævne af Kanalvandet, alt uden Nivellerapparat, kun ved Hjælp af det sikre Øje. Da Vandingen lykkedes, henvendte Jens Stoulund og hans Naboer deres Opmærksomhed paa den vandrige Karupaa, og efter lange Overvejelser fik de Mod til at opstemme Aaen. Dette skete ved Hjælp af Egestammer fra Moserne, af Tømmer og Sten; en Kanal af en halv Mils Længde og af en Bredde, der begyndte med 10 Alen og endte med 3 Alen, blev gravet, og Vandet strømmede i store Masser ud over Heden. Udgifterne var ikke ringe, men baade Stemmeværket og Kanalen stod sin Prøve til stor Velsignelse for de fattige Hedeboer. Man turde dog ikke skride til ny Kanalanlæg, før Hedeselskabet var blevet oprettet og ydede sin Vejledning og Støtte. Paa et Aar udstak Hedeselskabet ny Kanallinier paa henved 1 Mil af Aaens Løb, og saa stor var Begærligheden efter Vand, at Beboerne straks opførte 3 Stemmeværker og gravede en ikke ringe Del af de tilhørende Kanaler. Den gamle Jens Stoulund havde kun en Ting at indvende mod Hedeselskabet, og det var, at det lod nivellere og optage Kort; han havde selv i 50 Aar kunnet virke uden disse Hjælpemidler og mente, at andre kunde gøre det samme. Udbyttet af den gamle Hædersmands Arbejde fremgaar bedst af, at Kvægbesætningens Vækst i Løbet af 50 Aar voksede fra 8 Køer og Stude til 80 Køer.

I de 25 Aar, Hedeselskabet har bestaaet, har det ledet Bygningen af 102 Vandingskanaler, førende ialt 2250 Kubikfod Vand i Sekundet og med tilsammen en Længde af 48 Mil. De fleste Kanaler er mellem $^1/_4$ og 1 Mil lange, med en Vandføring af 10—30 Kubikfod i Sekundet, enkelte er 1—2 Mil lange, og den store Skjernaakanal er $2^3/_4$ Mil lang med 130 Kubikfod Vand i Sekundet. Det samlede Vandingsareal antages for Tiden at udgøre ca. 12,000 Tdr. Land. Ved Anlægene yder Hedeselskabet uden Vederlag den tekniske Hjælp, medens selve Anlægs-Udgifterne afholdes af Beboerne, der dog har faaet betydelig Støtte fra Staten og forskellige Institutioner. Den samlede Anlægssum, som er udredet af Beboerne i de 25 Aar, naar vel op over 1 Million Kr., men til Gengæld betegner det indvundne Engareal en Værdi af 5 Millioner Kr.

Alt i alt er det dog kun en ringe Del af Heden, der lader sig forvandle til Eng. *Plantningen* er og bliver det vigtigste Middel til Hedernes Opdyrkning; det gjaldt derfor om at stemme ikke blot Hedeboerne, men hele Folket gunstigt derfor. Overfor enhver Planter stod Selskabet rede med Pengehjælp og forstkyndig Vejledning, det ansporede Staten til ny Plantageanlæg, fik oprettet en hel Del Interessentskaber, som opkjøbte og beplantede større eller mindre Hedestrækninger, og endelig anlagde det flere Plantager for egen Regning, indtil i Dag ialt 14. Med utrættelig Iver paaviste Dalgas, at Vestenvinden langt fra er saa slem ved Plantningen, som den havde faaet Skyld for, og at man ved at vælge haardføre Træsorter og anlægge et passende Læbelte, kunde afværge dens Ulemper. Han prøvede sig frem fra Træsort til Træsort, til han fandt de rette, han undersøgte Jordbunden, indførte ny Behandlingsmaader og lagde særlig Vægt paa, at Jorden blev behandlet saa dybt, at Sandahlen blev gennembrudt. Denne Fremgangsmaade lettedes betydeligt, da den store amerikanske Reolplov kom i Brug, idet man ved Hjælp af den kan naa en Dybde af 20—24 Tommer, og hele Bekostningen kun bliver ca. 22 Kr. pr. Td. Land.

Det er alt nævnt, at der i Jyllands Hedeegne fandtes enkelte Plantager fra Slutningen af forrige Aarhundrede, Gjødding, Palsgaard o. fl. Som en anden Egn, der groede til med Skov og derved snart vilde skifte Udseende, kunde Dalgas ved Begyndelsen af sin Plantør-Virksomhed pege paa Viborgs Omegn. Endnu i Halvtredserne laa her milevide Hedestrækninger til alle Sider. De dannede en mægtig „brun Lyngkrave om den gamle ærværdige By“ og naaede næsten lige til dens Porte. Saa anlagdes bedre Veje, og Opdyrkningen omskabte i utrolig Hast den brune Hede til Skov og Agerland. Staten, Viborg Kommune og Enkeltmænd kappedes, det ene Anlæg skød op ved Siden af det andet, rækkende fra Viborg til de gamle Skove ved Hald, saa „den Tid er næppe saa meget fjern, da man for det meste vil kunne gaa i Skygge af Træer fra Viborg til Hald Sø, det er $1^1/_4$ Mil.“ Det er Strøget ved Viborg, Finderup og Hald, man har regnet for Jyllands mest romantisk skønne Hedeegn. Høje, sorte Banker veksler her med dybe, fredstille Dale, Lyngen er ispræongt med Egekrat, og hist og her blinker dybtliggende Søer frem i Dalstrøget, der er Rosborg Sø, Hald Sø, Bredsgaards Sø o. fl. Selv Plantøren ser med en Art Beklagelse paa, at denne stolte karakteristiske Egn aldeles skal skifte Udseende; thi her er Hedens Dage talte. Overalt træffer man gammel Skovbund; Lyngen er med sin kraftige brune Farve selv Vidne derom, og desuden findes Enerris, Gyvel, Anemoner og gult Mos i Bunden.

Det var fra saadanne Egne, at Plantelysten bredte sig og voksede sig stærk i Befolkningen. Dertil kom, at Hedeselskabet udførte sit Værk med en Omsigt, saa intet visnede, men alt trivedes og lykkedes selv i Klitterne og de store Hedeflader. Dalgas gennemførte ikke blot en bedre Jordbehandling, men lærte tillige Folk at vælge de rette haardføre Træsorter: Bjergfyrren, østerrigsk Fyr og Hvidgranen — noget man ved tidligere Tiders Plantninger slet ikke havde haft for Øje. Der er t. Eks. Feldborgplantagen, anlagt i de første Aartier af vort Aarhundrede og beliggende i Hedefladerne. Om denne beretter Dalgas: „Den er beplantet med en stor Mængde forskellige Træsorter, saasom Weimuthsfyrren, Lærken, Ædelgranen og den almindelige Fyr, der alle er mislykkede, fordi Jordbunden har været for fattig, og Ahlen ikke tilstrækkeligt gennembrudt, eller fordi Læplanter har manglet. Selv Rødgranen har kun paa enkelte Steder kunnet arbejde sig frem, vistnok fordi Ahlen har været for nærgaaende, og paa de fleste Steder ser man kun lave Buske. Den haardføre, nøjsomme *Pinus austriaca* (Østerrigsk Fyr) ses slet ikke, fordi den tidligere ikke kendtes her i Landet, og af *Pinus montana* (Bjergfyrren) findes kun hist og her et isoleret Eksemplar, der ved et rent Tilfælde er bleven saaet; men hvor faa Eksemplarer, der end findes deraf, desto mærkeligere er de; omgivne af lave, halvt udgaaede Granbuske, rager de højt op over disse, og skønt de paa alle Sider er udsatte for Vinden, er de dog mørkegrønne, kraftige af Udseende og giver det mest talende Bevis for, hvor haardfør denne Plante er, og hvor ypperlig skikket den er til at danne Læplanter.“ Selv den mindre haardføre Rødgran

strider sig tappert frem mod Vind og Vejr og tager til Takke med karrig Sandbund, saaledes i Klitter og Sand. Ved Synet af en frodig Rødgrans-Vækst i en Sande paa Graahede, udbryder Dalgas: „Hvor smaa er dog ikke de Fordringer, som Rødgranen stiller. Den kan nøjes med et tre Fod tykt snehvidt Lag Flyvesand, forneden afspærret af den uigennemtrængelige Ahl.“ Disse Kendsgerninger styrkede Troen paa Hedesagen og hvorledes andet? I den sorte Lyngskorpe og det hvide Flyvesand, hvor hverken et Græs- eller Kornstraa mægtede at spire, saa Hedeboerne høje Træer skyde i Vejret. Klitter, der er tilgroede med Vidier, Enebær og Lyng hører endog til Hedens bedste Plantningssteder. Langt værre er Indresandene i Fladerne, f. Eks. de friske Sande ved Glubsted (en Mil nordvest for Palsgaard Plantage). Her er alt Sand, løst, hvidt Sand, og her vil man hverken finde Lyng, Vidier eller Enebær, men kun Marehalm. Og dog skræmmer selv disse Sande ikke Plantørerne. Man stoler paa den østerrigske Fyr og paa Buskfyrren, der forlængst har frembragt lovende Resultater ude i Vesterhavsklitterne og med Tiden skal forvandle selve de sorte, ahlholdige Hedeslader til Skov.

De bedste Plantejorder findes selvfølgelig i Bakkeøerne og i de midtjydske Højdedrag, og ret naturlig har man først taget fat her, hvor der ikke blot var Udsigt til en hurtig og kraftig Vækst, men hvor det ogsaa var givet, at Plantningen vilde lønne sig. Staten har betydeligt udvidet sine Planteforetagender ved Palsgaard og Feldborg (Kronheden og Klosterheden) og samtidig sat betydelige Summer ind paa de vestjydske Klitters Tilplantning, der navnlig vil faa Betydning ved en Gang for alle at standse Sandflugten. Medens Staten søger i Nord og Vest, har Hedeselskabet fortrinsvis holdt sig til Midtjylland. Det har fremkaldt anselige Skovplantninger i Egnen mellem Herning-Skjern-Banen og Skjernaa (Høgildgaard-, Birkebæk og Hesselvig Plantager), ligeledes i Sønderomme-Egnen, hvor Plantagerne Skovsende, Haarkjær, Paabøl o. fl. findes. Dernæst kan i Ribe Amt nævnes: Hovborg, Hundsbak og Stavshede Plantager; syd for Hobro: Timring og Røddinglund. Men endnu mange flere Steder har Hedeselskabet virket gennem private Anlæg. Snart er det et Aktieselskab, dannet af Egnens Beboere, der har opkøbt Hede og ladet den beplante, snart er det flere Naboer, hvis Hedeskifter støder sammen, der har enedes om at beplante i Fællesskab, og snart er det en enkelt Mand, der med Tro paa Sagen gaar i Spidsen for Egnens Udvikling. Hedeselskabet har, foruden at yde forstkyndig Vejledning og gode Planter, affattet Kontrakterne og ladet optage Kort. Regering og Rigsdag har støttet store og smaa Plantninger med Bevillinger, der Aar efter Aar er blevne rundeligt forøgede.

Tid efter anden har Hedeselskabet udvidet sit Virkefelt. Det har skaffet Hedeboerne Mergel fra ca. 1100 Mergelgrave og bygget to Mergelbaner, der fører Mergel ud i Fladerne. Derefter er Moserne blevne tagne under Behandling og omdannes nu, til Dels efter tysk og hollandsk Mønster, til Ager og Eng; denne Virksomhed foregaar paa 40 mindre Mosestationer rundt om i Landet og paa en større i St. Felding Sogn ved Skjernaa.

Der er saaledes ved Hedeselskabet skabt Hygge og Velstand, og mere end det: der er indvundet nyt Land, der vil give Tusinder det daglige Brød.

B. E.

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

En lumrende lun Skærsommer-Eftermiddag 1836, Dagen til St. Hansaften, skar en ranglende Fjællevogn sig igennem Gruset paa en af Bakkevejene op imod Tisvilde. Skønt der kun var to Mennesker paa Vognen, gik Hestene med Mulerne helt nede ved Sporene og ligesom krøb paa Knæene i det døde Grus.

„Det er, saa band han, en tung Vej, den! Æh! Dik dik dik!“

„De stakkels Heste, de kan jo knapt trække Vognen.“

„De ta'r ham nok! Dik dik dik dik! Fa'en havde det Hjul, som det vræler!“

En klagende Lyd, der havde fulgt Vognen i den sidste Time, og som havde lokket alle Mennesker ud paa Gaden, da den rullede igennem Helsinge, blev under Kørselen op ad den tunge Bakke saa hjerteskærende i sin langtrukne Stigen og Falden, at Manden, som kørte, til sidst maatte staa af og løsne Tjærekanden, der hang under Bagvognen.

„Jv! . . Næ, om jeg saa kan faa den Lundstikke op!“ Han saa sig om efter en Sten, der kunde gøre Tjeneste som Hammer, men der var ingen af passende Størrelse i Nærheden.

„Lad ham vræle da!“ sagde han og gjorde atter Tjærekanden fast.

„Folk ler jo ad os.“

„Hvad har det at sige? Det skal du aldrig bryde dig en Pele om, Annine, for det har ingen Ting at sige, det.“

Atter optog han Talen, som han havde underholdt Pigen med gennem hele Grib Skov, og medens de bedede paa Kagerup Mark: om de mange Slags Kilder, der var i Verden, baade for Værk i Hovedet og Riven og Sliden i Lænderne og sure Bødsker i Nyrerne og alle mulige andre Dårligheder.

Ordene lød for hende, som de kom langt borte fra og var hende aldeles uvedkommende. Hjulets evindelige Sygeklage, den langsomme Gliden i det døde Grus og Varmens sløvende Pust i Ansigtet virkede dvaledyssende paa alle Sanser. Et fint Drys af gult Støv, der laa i hendes Øjenhaar hjalp Søvnigheden og Trætheden med at gøre Laagene tunge.

„Det er bare det, det gælder om, at det nu er den rigtige Kilde.“

„Ja.“

„For dersom det ikke er den rigtige Kilde, saa hjælper det ingen Ting.“

„Nej.“

„Men dersom det bare er den rigtige Kilde for din Sygdom, saa skal det nok hjælpe.“

„Ja.“

Han skottede til hende med sit skæve Hoved og nikkede lunt.

Søvnigheden blev stærkere og stærkere, hun vidste ikke mere selv, om hun hørte eller ikke hørte, Øjenlaagene sank døsig og lukkede sig til sidst helt; men i det samme rullede et Par Vogne uden om dem, og hun blev atter vaagen for en Stund.

„Men nu skal du lige godt huske at vadske dit Hoved godt ude ved Kilden i Morgen tidlig.“

„Ja.“

„Saadan ved Lav, Taaserne vaagner i Kærene.“

„Ja.“

„For det har meget at sige for et daarligt Hoved, det sagde altid min Farmo'er.“

„Ja.“

„Og det kendte hun ogsaa godt, Madam Bredal, lige saa snart at jeg begyndte at snakke om det hin Dag, den Dag, at Madam Bredal hun aabnede Vinduet og kaldte mig ind, og vi stod og snakkede om dette her, at jeg skulde se at faa Lov af Troels og din Mo'er at køre for dig her op. „Det er, saa band han, meget rigtigt, hvad Manden han siger,“ sagde hun lige paa Steden, „det med at vadske Hovedet om Morgenen, det har jeg ogsaa altid hørt, at det skal være godt.“ Det sa'e hun, saa band han.“

Efterhaanden som de nærmede sig Højden ved Holløse, vaagnede hun mere og mere op af sin Døs. Svend skævede stadig til hende og nikkede med lune Blink.

„Ja, der har vi saa Tisvilde nede,“ oplyste han og pegede.

Hun sad og stirrede omkring efter Gaardene paa Marken.

„Og det er den Gaard derude, han havde, Bendt.“

„Naa,“ svarede hun ligegyldig og saa over efter Vejby.

„Ja, det er Vejby der ovre, det var der, hun tjente, Boline.“

„Naa,“ sagde hun igen, idet hun med al Øjnenes Sekraft saa efter Gaarden paa Marken.

„Ja, gamle Boline var klog paa Kilderne og det hele, hun vidste Redelighed paa alting, baade Flyvesand og det hele.“

„Ja.“

Det bævrede med Liv i alle Linier om hendes Mund, Ansigtet var vendt nogenlunde lige ud i Retning af Vejen, men Øjnene bag Hættekladet var ikke noget Minut borte fra Gaarden ude til højre.

„Ja,“ sagde Lille-Svend og faldt i Tanker, „der er sket meget før i Verden.“

De utallige skiftende Indtryk, som Pigen fik ved at se Folkemylderet i Tisvilde, ved for første Gang at se Havet og ved at færdes mellem de mange lidende ved Kilderne, dæmpede for en Tid den Uro, der var opstaaet i hende ved Synet af Gaarden paa Marken; men da hun om Aftenen svøbte sig ind i Madam Bredals gamle Kaabe og lagde sig til Hvile paa Helenes Grav, kom al Kærlighedens og Skinsygens gamle Lidelse atter over hende.

Hvad vilde hun ogsaa her oppe? Kunde de ikke have ladet hende gaa i Fred med sit Hoved? Ikke nogen Dag i de sidste fire Uger havde hun haft Ro for Madam Bredal og Mille. „Du skal tage der op! Husk dog paa, at din Moder kom sig!“ Hvor havde Madam Bredal været paa Tærne!

I en hel Time havde hun staaet i Køkkenet og snakket med Lille-Svend, medens denne sad og fraasede med al den Velsignelse af Smørrebrød og Jødekager og Øl og Brændevin, som hun satte for ham. Uh, det lille skævho'dede Dyr! Hun havde godt set, da hun gik forbi Døren, hvor han sad og grinede og nikkede: „Ja det er, saa band han, sandt, det er det eneste, der hjælper paa hende.“

En lille bleg Skrædderpige fra Kværkeby ved Ringsted laa ved hendes Side og gav sig ynkelig, medens hun søgte at bore en opsvulmet Fod dybere og dybere ind i Hulen under Gravstenen. Til venstre for sig havde hun en Kone med et klynkende Barn, der i to Aar havde libt af „Skæver“ og nu næsten ikke var andet end Skind og Ben. Fra alle Sider lugtede det af Plastre og Klude og Saar; Mænd, Kvinder og Børn laa sammen som i en kæmpemæssig Sygeseng midt ude i den stille Nat og vaandede sig med Bønner og Klager.

Ude fra Havet susede det med lange, rullende Drag, der tonede igennem Stilheden som et fjernt Orgelbrus.

Hun laa og saa paa sin Yndlingsstjerne Venus, der havde faaet saa mangt et inderligt Blik fra hendes Øjne, og som altid svarede med forstaaende Genblink med fine smaa, klare Farveslammer. Hun blev rørt ved at se det kære, milde Venneøje, der havde set al hendes Kamp op igennem Ungdomstiden. Hvor var de tillidvækkende, disse blaa, røde og gule Blink, evig skiftende og dog altid de samme, dragende ved deres gaadefulde Fjernhed.

Hvad var det . . .? Musik . . .?

Nu huskede hun, at der var Dans oppe i Byen. Hun løftede Hovedet og spændte Ørenerverne for at samle Tværfløjtens Toner til et Stykke Melodi. Jo, det var Tyrolervalsen . . .

Hun rettede sig helt op paa Albuen og lyttede, Tonerne blev klarere, alt det løndomsfulde, uimodstaaelige Trylleri, der paa en Sommernat former sig for en ung Indbildningsevne ved Klangen af Dansetoner fra et fjernt Sted, hvor Øjnene intet kan se, og Fødderne ikke maa komme, stod for hendes Sanser med manende Liv, og alt som hun lyttede, trængte Minderne, disse kunstfærdige underjordiske, sig op i Sindet og hamrede Billeder af svundne Tiders Danseglæder med Toner og Lykke og Lidelse i vidunderlig Sammengliden — Drømmebilleder, der aldrig, aldrig kunde glemmes.

Hun holdt Haanden op for Øjnene og lagde sig mat tilbage. Gid hun dog kunde jage alle Tanker af sit stakkels Hoved og sænke sig ned i Søvnens Glemsel!

„Aa ja, dog!“ klagede den lille Skrædderpige.

„Gør det saa ondt?“

„Ja, det gør, og saa fryser jeg saadanne.“

„Kom, du kan godt ligge her inde i Kaaben med!“ Hun drog hende ind til sig og lukkede Kaaben om hende. „Saa i Jesu Navn! Gid vi nu kunde sove!“

Hvor var der dog megen Ulykke og Lidelse i Verden! Hun samlede i en stor, smertende Stemning sin dybe Medynk med sig selv, med den stakkels fattige Pige, som laa ind imod hende og stønnede, med alle disse lidende, sukkende Sjæle, som laa her og ventede paa Herrens Aandepust.

Da stod med et gamle Frydendahls Skikkelse for hende, og hun huskede, hvor sørgmodige alle i Bredals Hus var blevne, da Jens Ludvig for nogle Maaneder siden havde skrevet hjem og fortalt, at den gamle Skuespiller var død.

„. . . Ja, ja, Gud velsigne jer, Børn!“

Hvordan mon Jens Ludvig nu havde det? Det gjorde hende saa bitterlig ondt at tænke paa, at hun var Skyld i hans Sorg. Men hvorfor havde Madam Bredal ogsaa skilt dem ad? For det var dog hende, ene og alene hende, der var Aarsag i, at Jens Ludvig havde hævet Forholdet. Hvor god og rar hun var, saa havde hun paa dette Punkt udvist en alt andet end kærlig og fordomsfri Adfærd. Hun vidste godt, hvordan hun havde gaaet og snakket for ham: „Det er ikke et Parti for dig, Jens Ludvig, I vil komme til at leve hver i sin Verden og aldrig føle en Times Lykke.“ Jo saamænd vilde de saa. Hun var vis paa, at hun med Tiden vilde være bleven meget lykkelig med Jens Ludvig; han var et godt Menneske, ti Gange bedre end hun selv, og han vilde have skaffet hende et kønt og hyggeligt Hjem. Stakkels Jens Ludvig, nu sad han der inde paa Aviskontoret og skrev og græmmede sig. Hun var vis paa, at han sad og tænkte paa hende, saa lang Dagen var.

Det sidste Brev, hun havde faaet fra ham, stod med al sin sørgmodige Inderlighed for hendes Tanke: „. . . Jeg skønner, at der er intet andet at gøre, men jeg drager mig tilbage uden en eneste bitter Tanke mod dig. Med al din Skræmthed og alt dit grublende Tungsind vil du staa saa usigelig god og kærlig for mig, saa længe jeg lever. Og jeg vil takke min Gud, fordi han dog undte mig en lykkelig Time, en Vidunderdraabe af Lykkebægeret . . .“

„Nej jeg kan ikke sove,“ klagede den lille Skrædderpige.

„Jeg kan heller ikke.“

Barnet ved Siden af klynkede højt. „Saa, ti nu stille, lille Jørgen,“ tyssede Moderen, „i Morgen bliver du nok rask.“

Hvert Øjeblik kom der et Drag af halv udviskede Fløjtetoner oppe fra Byen, kendte Stykker, Melodier med Smerte og Savn klingende i hver Tone.

Men kunde den da ikke vende tilbage, den tabte Lykke? Nej nej, han var kommen for langt bort fra hende, hun vilde maaske ikke engang kunne kende ham igen, om hun saa ham, i hvert Fald vilde han være en hel anden, end da hun havde kendt ham.

Hun dannede sig et Billede af ham, som han maatte tage sig ud nu — stor, knejsende, hyllet i al den Glans, der straalede fra hans Ry; men hun stød det til Side, langt bort, hun vilde ikke se det for sine Øjne. Hvad brød hun sig dog om al hans Storhed og Lærdom? Nej, det var ham, den glade, friske, modige Svend fra Dansen i Tingstrup, ham, der havde støjet og stampet i et Overmaal af Ungdomskraft, ham, der havde knuget hende ind til sig i varmblodigt Begær, den sorgløse, hjertensgode, vilde Svend, — ham var det, ham alene! Og han var ikke mere . . .

Hun havde ellers nu lært gennem sine egne seneste Oplevelser og Kampe at se med lidt mildere Øjne paa hans troløse Færd. Hjertets Liv har sine egne Løngange, der kan krydse hverandre og sno sig saa forunderlig ud i fremmede Strøg, hvor man aldrig havde troet, at ens Blod kunde naa ud.

Men hvordan hun end vendte og drejede det hele, saa var og blev han tabt for hende. Selv om han endnu tænkte paa hende, og selv om hun kunde sige ham: „Jeg tilgiver dig“ — saa vilde hun ikke kunne blive hans — — nej nej, ikke for alt i Verden, saa længe hun levede, den anden.

Gaarden ovre paa Marken stod i samme Nu for hende, tiltrækkende som Omkredsningspunkt for hendes Skinsyge og Had, afskrækkende ved sine Minder om hans Fald.

Paa Sankt Helenes Grav.

Aa, dette Kvindfolk! Hvorfor skabte dog ogsaa Gud saadanne Mennesker, der bare gjorde Ulykke? . . . Men hun kunde jo dø! Dø? Hun var jo ung endnu. Ordsproget „Den skal have en lang Madpose, der skal holde en anden ud“, faldt hende i Tanker og øgede for en Stund hendes Bitterhed; men hendes Hoved var saa træt, at Tankerne ligesom faldt sammen i magtesløs Ligegyldighed.

Nej hun vidste godt, hvordan hendes Fremtid vilde blive. Ensomt vilde hendes Liv glide og dog ikke ulykkelig. I Bredals hyggelige Hjem vilde hendes Ungdomsaar rinde — de var nok snart talte — og i Milles og Brammers Hjem vilde hendes Haar graane.

Hun følte Smerte ved Tanken om, at Minderne om ham skulde bleges, at den brændende Kærlighed, hun havde haft til ham, lidt efter lidt skulde tabe sig i lunken Vemod og til sidst dø ud som en for evig udtænkt Tanke.

Var det Kirkeklokken i Tisvilde . . .? Nej, der var jo ingen Kirke i Tisvilde. Det maatte altsaa være fra Tibirke eller Vejby, at de to Slag kom.

Aa, Gud give dog, hun kunde sove! Nu laa de dog stille alle omkring hende, og det var, som selv Havet vilde falde i Ro.

Med et holdt det paa at synge for hendes Øren, og det var nu for hende, som hun hørte det dejlige Klokkespil fra Slotstaarnet tone med alle otte Klokkers skønne Malmslag. Og der var Fest i Byen — kongelige Vogne — Flag — Sang og Spil i Kirken. „Ja,“ syntes hun at høre Bredal sige, „tre Hundrede Aar, det er en lang Tid, og dog staar de saa levende for os: Luther, Hans Tavsen, Jørgen Sadolin — vi vil holde Fest og takke Gud!“

Hendes Hoved blev saa tungt, Øjnene lukkede sig, hun følte ligesom et let, lidt efter lidt tiltagende Tryk af en stor, blød Svamp over alle Tanker, blev ligegyldig for alt, glemte alt; men saa løftede Svampen sig igen, og Sansningens Evne frigjordes ved et Klagesuk fra en af de syge. Langsomt blev Svampen atter knuget ned over Tankernes Liv — Reformationsfest — Hans Tavsen — — — — — — — — —
— — — — — — — — —

(Sluttes.)

Ved Kysten.

Ved Kysten.

Det er ude ved den engelske Kyst. Lave, hvide Kalkklipper skyder sig stejlt i Vejret og danner som en fast Mur for Landet, men nedenfor ligger den flade Strand, hvis gule og hvide Sandgulv lyser og tindrer i Sollyset.

I Storm slaar Havet herind, og Bølgerne larmer og bruser om Kystens Klipper, sendende deres Skumstænk højt til Vejrs. Da fraader og suger Brændingen her og leger som i skadefro Novlyst med de Menneskeliv, der har betroet sig til Farvandet. Da gentages den gamle Kamp mellem menneskelig Kløgt og Elementerne, medens Maagerne, der hvirvler som Skumflager i Luften, udstøder deres Hærskrig.

Hvor helt anderledes ser Stranden ud nu, som den fremtræder paa hosstaaende Billede. Det er en blank Sommerdag med varm Sol og vid Horisont. Man ser langt ud over Verdenshavet, hvor Skibene gaar, og hist og her er der bygget Badesteder. Stranden ligger bred og glat som et Stuegulv, Havet dønner svagt derude, og de Tusinder smaa, skumtoppede Bølger nynner deres evige, ensformige Melodi.

Sandet er bestrøet med Minder fra Havdybet, tillige Minder fra Uvejrsdagene. Mellem Tangbunker glimrer sjeldne Konkylier, Skeletter af mærkelige Fisk, Skaller af Krebsdyr, Muslingeskaller osv. Og oppe i den perleklare, blaa Luft boltrer Maager og Terner sig i deres Flugt og skyder nu og da ned i Bølgerne med en Fart, saa de lange hvide Vinger kun tegner sig mod Luften som en lysende Sølvstribe.

Paa en saadan Dag er Stranden et yndet Tilflugtssted, i Særdeleshed i England, hvor Byerne, selv de mindste, er fyldte med Kulstøv og Kulrøg fra de utallige Fabrikker. Thi herude ved Havet er Luften klar og renset, let og frisk at indaande, Stilheden saa dyb og vederkvægende, og selv om Varmen er næsten uudholdelig inde i Byens Gader, kommer her altid en svalende Luftning fra Havet.

Den lille Gruppe, som ses paa Billedet, er komne ned til Stranden for at nyde Sommerdagens sunde Luft. Den unge Frøken sidder paa Tangbunken, Bogen er sunket ned over hendes Knæ, men dens Digte har vakt hendes Længsel, og hun ser nu med et tanke- og drømmefyldt Blik ud over det blaa Hav. Paa helt anden Vis er hendes tre Smaasøskende optagne. Med deres smaa Redskaber, Spader osv. danner de Figurer bygger Høje og Huse og udstyrer dem med Strandens Konkylier og perleblanke Sten.

Fruens Yndlingssøn.

Fortalt af C. A. Thyregod.

Fru Elvire Petersen i Ørslev var meget højt paa Straa i sin egne Tanker, da hendes Fader havde været Birkedommer og var bleven afskediget formedelst Kassemangel, og hendes Moder var en Frøken, der efter Sigende var af gammel Adel. Derimod var den Ægtefælle, hun fik, Mølleforpagter Rasmus Petersen ikke af saa fornem Stand, men han havde sit gode Udkomme, hvilket var mere end hun for sin Person havde Udsigt til. Hun vilde dog ikke gifte sig med ham, før han lovede hende, at naar Forpagtningstiden var omme, vilde han skaffe sig en Ejendom, og det gjorde han ogsaa, han købte Bondegaarden Kløvdal, og efter at Fru Elvire havde med egne Hænder malet Væggene gule og Boligerne røde, formanede hun Manden til at lade sig kalde Proprietær Petersen, og han var føjelig deri, som i alle andre Ting.

De havde Børnene Ludvig og Jens og Magdalene, men Rigdom havde de ikke meget af. Ludvig skulde have Gaarden, Magdalene blev gift med en Skolelærer Smith; men Jens skulde især blive noget stort, han syntes mest at ligne sin Moders fornemme Familie; Fyren var ikke ubegavet, men havde mest Lyst til at more sig. Bonde skulde han dog ikke være, og i Mangel af noget større blev det i et Familieraad besluttet, at han skulde være Skolelærer. Svogeren skulde forberede ham, og det gjorde han godt, og saa kom Jens paa Seminariet, og hans Moder titlede ham i sine Breve: „Velbaarne og fornemme Hr. J. Petersen."

Sin Ferie tilbragte han hjemme, og saaledes gik det ogsaa ved Juleferien, det Aar da hans Fader var død. Da han saa vendte tilbage til Seminariet kørte hans ældre Broder med ham nogle Mil, Resten af Vejen skulde han gaa. Det kunde han ogsaa, men da han kom til Randsø Kro, hvor han agtede at overnatte, opdagede han, at der var Legestue den Aften, og han fik Lyst til en Dans og en Draabe at drikke.

Og han dansede og drak og pralede og slog sine Folder paa bedste Maade blandt alle disse fremmede Mennesker, især blev han meget igaaet med en Pige, der hed Karen og kaldtes Røde-Karen, fordi hun var rødhaaret ligesom han. Med hende dansede og turede han indtil den lyse Dag, saa fulgte han hende hjem, og saa blev det aftalt, at de skulde giftes med hinanden, naar det blev Foraar, hvilken Aftale han næppe vilde indladt sig paa, hvis han havde drukket noget mindre i Legestuen.

Saa sov han sin Rus ud, og saa rejste han videre uden at tænke mere paa, hvad der var sket.

Men Røde-Karen glemte det ikke, og da Sommertiden oprandt, fik han Brev paa Brev, hvori det krævedes, at han skulde komme og indfri det givne Ægteskabsløfte, som hun endog havde Vidner paa. Han fandt nu, at det var et noget ubesindigt Løfte, og vilde helst undgaa at holde det, men saadan mente Karen og hendes Frænder ikke, og for at undgaa andre Ubehageligheder maatte han indfinde sig og holde Bryllup, ved hvilken Lejlighed han drak sig dejlig fuld. Hans Moder var med til Gildet, og hun, der aldrig havde kunnet se nogen Fejl hos sin Yndlingssøn, paastod, at Karen var Skyld i det overilede Bryllup saavel som i Fuldskaben, og sagde: „Det er en Satans Djævel af et Kvindemenneske, han er kommen i Kast med. Hun vil nok kunne ødelægge ham inden ret længe."

„Det behøver hun vel egenlig ikke," mente en af hendes Kendinge. „Han har da kunnet baade drikke og gøre andre Dumheder før, efter hvad der siges."

„Men naar noget saadant siges, saa er det Løgn," forsikrede hans Moder. „Han har været det yndigste og bedste Menneske alle sine Dage, til han traf sammen med Røde-Karen. Han har altid artet efter mig og min fornemme Slægt, og kunde han blive af med Karen igen, saa vilde han nok ogsaa det i Fremtiden."

Han havde altid haft Medhold af sin Moder. Hun nærede høje Tanker om hans Ypperlighed og havde lagt store Planer for hans Fremtids Lykke; men nu tog det hele saadan en uheldig Vending, Røde-Karen var ikke nogen Perle af et Kvindemenneske, hun var i slet Rygte, og den Maade, hvorpaa hun indledede sit Ægteskab, varslede ikke godt. Og saa kom Fattigdommen til; da Jens havde faaet Lærereksamen, fik han en Plads som Hjælpelærer hos en gammel Degn, hvor han fik Kosten samt 30 Rigsdaler i aarlig Løn; med disse 30 Rigsdaler skulde han føde Kone og Barn, og det varede ikke længe, inden de havde sig et Barn til, det maatte blive Knapnæring, da hun jo ogsaa skulde skaffe sig selv Klæder, hvorfor han blev mere og mere hengiven til at tage sig en Taar over Tørsten.

Det endte med, at Jens løb sin Vej fra det hele, og da Konen fik ham opspurgt, fandt hun ham som Skriver paa et offenligt Kontor. Saa prøvede de igen at leve sammen, men de kunde ikke enes. Sit Skriveri forsømte han, og nu hed det, at han vilde være dansk Jurist. Den Arvepart, han kunde vente fra Hjemmet, var gaaet med til hans Ophold paa Seminariet, ikke desmindre enedes hans Slægtninge om at skyde Penge til ved hans juridiske Studier.

„Men saa maa han skilles fra Konen," sagde Fru Elvire. „Jens var et prægtigt Menneske og et udmærket Hoved, før han lærte det Asen at kende. Siden er alt gaaet skævt med ham, og det er aabenbart, at det er hendes Skyld."

„Men hvordan skal det være med Børnene?" spurgte hendes Datter Magdalene.

„Børnene? Ih, dem kan Moderen jo beholde. Det var jo Skam at tage dem fra hende."

„Men saa skal han vel betale noget til dem?"

„Hvad betale? Han har jo intet at betale med!" —

Hans Søskende vare mere rimelige, og navnlig holdt Søsteren paa, der maatte ikke gøres Røde-Karen Uret, for, sagde hun: „Har han taget en Trold i Baaden, bør han ærlig sætte den i Land igen." Hun tilbød, at hun og hendes Mand vilde tage det ene Barn, naar de andre Frænder vilde skyde noget til. Ja, det vilde da Broderen saa ogsaa; men saa skulde Jens love, at naar han kom i en god Stilling som Prokurator eller Herredsfoged, vilde han tage sig af Hustru og Børn som en brav Ægtemand og Fader.

Ja, det lovede han; han var villig til at love, hvad det skulde være.

For bedre at faa Bugt med Lovkyndigheden drog han til København, hvor fyldigere Undervisning efter hans Paastand kunde faaes; i København førte han et lystigt Liv for de Penge, Venner og Frænder havde skudt sammen til ham. Den Mand, der skulde undervise ham, fik snart sin Afsked; sine Lærebøger afsatte han til en Boghøker, og saa stod han snart i Hovedstaden uden Hjælpekilder. Han lod sig nu hverve til Underofficer, men efter at han nogle Gange havde været straffet for Drukkenskab, fik han sin Afsked som uforbederlig. Da han nu slet intet havde at leve af, blev han hjemsendt af Politiet til sit Fødesogn paa dettes Regning.

Det var til stor Sorg for hans Frænder, at al den anvendte Bekostning skulde være saa ilde spildt, og det var en fattig Trøst, at gamle Fruen endnu stedse gav hans Kone Skylden for hans Daarskab. Det vakte Harme hos Sognefolkene, at denne rige Mand havde voldt Sognet en saa stor Bekostning og nu fremdeles skulde støttes af Fattigkassen. Men Sognepræsten talte milde og kristelige Ord om at oprejse den faldne. Han udfandt ogsaa en Maade til det. Sammes Skolevæsen stod paa en gammeldags Fod. Hovedskolen skulde søges af Kirkebyens og de nærmeste Byers Børn, men for de fjernere Byer plejede man at antage „et duligt Subjekt," som det kaldtes, til at holde Skole. Det var jævne Bønderkarle med indskrænket Viden, og Jens Pedersen med sin Seminarist-Eksamen maatte da være langt at foretrække. Maaske han endog ad den Vej kunde stride sig frem til et lille Embede.

Præstens Forslag tiltalte alle; men der var en Ting i Vejen. Da han kom hjem som den fortabte Søn udmærkede han sig ogsaa ved sin smudsige og pjaltede Paaklædning, og nu var hans Frænder saa vrede, at de end ikke i den Retning vilde yde ham nogen Bistand. Præsten erklærede dog, at man ikke kunde være bekendt at bruge ham til Børnelærer, saa lurvet som han var. Men Præsten vilde selv skyde nogle Skillinger til, hans Slægtninge skulde gøre det samme, og hvad der endnu manglede, skulde betales som Forskud af hans Skoleløn.

Det blev iværksat, men da han havde faaet de gode Klæder, rejste han bort, før han endnu havde begyndt at holde Skole.

Naar man skal sige Sandhed, var han ogsaa ilde stillet, stakkels Skælm. Han havde et stolt Hjerte, havde gerne villet hæve sig over sine jævnlige, og nu siden han blev hjemsendt af Politiet, gik han iblandt dem som et Skumpelskud og var ringeagtet. Det vilde han vel være, hvor han kom, saa længe han var saa lurvet. Men da han nu havde faaet hele Klæder paa, kunde den Tanke let falde ham ind, at han lettere vilde komme frem, hvor han var ukendt. I saa Fald havde han ikke tænkt fejl; thi i en fjern Egn fik han en ganske god Plads som Huslærer. Han havde jo fine Bevisligheder og sit gode Snakketøj; men uheldigvis havde han ogsaa det usalige Hang til Svir og til Ustadighed. Sine gode Klæder solgte han og drak op, sin Plads mistede han, og saa strejfede han om og tiggede og løj, til han blev nappet af Politiet og hjemsendt. Saaledes gik det ham flere Gange.

Imidlertid indfaldt Treaarskrigen, og der blev Mangel paa Lærere, navnlig som Følge af den saakaldte Septemberlov, der kaldte en hel Mængde unge Lærere og Læreremner i Krigen. I Børring Sogns Udkanter var der en Lærer med to Omgangsskoler, han blev ogsaa indkaldt, og det var vanskeligt at faa nogen i Stedet. Da blev man opmærksom paa Jens Pedersen, og han var straks villig til at tiltræde Pladsen. Han antoges midlertidig; man kunde jo saa faa en anden Lærer senere, men han saa den Gang ussel ud i Klæder, dog derved var intet at gøre.

Sognepræsten besøgte hans Skole en Gang, og han besøgte den anden Gang, saa sammenkaldte han Sogneraadet.

„Jeg har lagt nøje Mærke til Jens Pedersens Skolehold," sagde han, „og det gaar ganske flinkt, han har gode Kundskaber, og et godt Greb paa at

undervise. Men det er en Skam, saa daarligt han er klædt. Det gør heller intet godt Indtryk paa Børnene. Jeg talte med ham om det, da græd han og sagde, at Sygdom og gammel Gæld havde bragt ham saa aldeles paa Knæene, at han ikke kunde skaffe sig bedre Klæder, før han fik tjent sig en Løn. Jeg talte da med ham om at give Forskud, og det tog han med stor Glæde imod. Men jeg vilde jo ikke gøre det paa mit eget Ansvar, og derfor har jeg i Dag kaldt eder sammen. Hvad synes nu I?"

Jo, det syntes de godt nok om.

Og saa blev der i stor Hast bestilt og syet Klæder til ham; Præsten gav ham en Krave, for at han kunde faa noget hvidt i Brystet. Han blev helt pynteligt opklædt, men den næste Dag gik han sin Vej. Uroligshedsaanden i ham var vakt til Live ved de ny Klæder.

Det var dog ingen god Tid for Landstrygere, der let blev antagne for Spioner. Saaledes gik det Jens Pedersen, som snart blev ført tilbage til sit Fødesogn.

Fjendehæren bredte sig over en stor Del af Jylland, og det var ikke alle Vegne de for frem med Lempe. Det er ikke overdrevent, naar det hedder:

„De øde vor Hest, vor Ko de slagte,
de lejre sig i vor Rug;
og Bonden, som næppe for Træl de agte,
maa brede dem Disk og Dug."

Det Sogn, Jens var fra, var af dem, der blev haardest medtagne, og det tog han sig for at udnytte. Han skrev sig et Vidnesbyrd om, at han var Skolelærer i det haardt behandlede Sogn. Fjenderne havde plyndret hans Hus, ødelagt hans Bohave og slagtet hans to Køer. Hans Kone, der var syg i Forvejen, tog sin Død af Skræk og Harm, og han var nu Enkemand i yderlig Armod og med to smaa Børn. Derfor rettedes den Anmodning til brave danske Mænd og Kvinder, at de vilde yde ham en Hjælp efter Evne, til at han kunde faa sig et Par Køer og lidt Sengklæder og Gangklæder igen. Dette Brevskab havde han underskrevet med Sognepræstens og Sognefogdens Navne.

Saa gik han ud i Landet. Pjaltet var han atter; thi de gode Klæder han fik i Børring Sogn, havde han snart afhændet; men nu undsaa han sig ikke ved sin Lurvethed; thi Tyskerne havde røvet hans gode Klæder, sagde han.

Den Gang skovede han nok ganske godt; thi naar han bevægeligt og veltalende skildrede den skrækkelige Medfart, han havde lidt, og han tillige fortalte, at der var ikke sunget for hans Vugge en slig Jammer, da han baade paa Fædre- og Mødreside stammede fra Adel og fra Embedsstand, saa var der ikke mange Mænd og Kvinder, som kunde holde deres Penge og Taarer tilbage.

Han kunde drevet denne Trafik længe, naar han kunde ladet være med at buldre og bavle i Kroerne; men sligt aabenbarede, hvad han bestod af, og nu blev han atter befordret hjem ved Sognefogdernes Bistand. Der siges, at han fik nogen Straf, fordi han havde skrevet andres Navne under det Brevskab, som han foreviste.

Hvad der pinte ham værre end den lempelige Straf, var dog nok, at et eller andet Skarnsmenneske satte i Avisen, at der var saadan en Person, der gik omkring og slog Mønt paa sligt Foregivende; thi derved blev den Slags Foregivender umulige, og han maatte atter ty til de almindelige Plattenslagerier om Sygdom og Fattigdom og sligt, men dem brugte han ogsaa flittigt, og hans fremtidige Liv var delt mellem Tiggervandringer og Straf for disse.

Saa længe hans Moder levede, havde han dog et Tilholdssted hos hende, og hun mente bestandig, at han led Uret her i Verden, saa hans Evner og Dyder ikke blev paaskønnede, som de burde. Broderen derimod skældte ham ud, og Søsteren vilde omvende ham, og det vilde Svogeren, der var en ivrig Afholdsmand, ogsaa prøve paa, skønt uden Nytte. Han blev ved at ture og tumle, indtil man en Vintermorgen fandt ham død ude paa Marken i nogen Afstand fra hans midlertidige Hjem. — Med Røde-Karen gik det en hel Del bedre; kun en kort Tid levede hun sammen med ham, men hun forsagede i Tiden sin Ungdoms Letsindighed, og hun og hendes Børn blev skikkelige Folk.

„Hændelse" set i Kristendommens Lys.

Af Pastor C. Leunbach.

„Hændelse," „Tilfælde" — de Ord forekommer jævnlig i vor Talebrug til Betegnelse af, at et eller andet mødes, times, sker os Mennesker, og der er i o: for sig aldeles ikke noget i Vejen for at benytte disse Udtryk, naar blot man ikke forbinder en fejlagtig Forestilling dermed. Men saaledes er netop alt for ofte det virkelige Forhold, ja, det hører ret den almindelige Tankegang til at underskyde disse Betegnelser en fejlagtig Forestilling. Man plejer nemlig at tænke sig, at der er meget, særlig i det daglige Livs Gang, som, saa at sige, falder uden for Guds Styrelses Tilsyn og Ordning, saa at det kun indtræder ifølge et rent blindt Slumpetræf, og netop slig Forestilling forbinder man kun alt for ofte med Ordene „Hændelse," „Tilfælde."

Det er naturligvis ikke de helt vantro Menneskers Mening, jeg tænker paa; det er jo en Selvfølge, at naar man ikke tror paa en levende personlig Gud, saa maa alt, hvad sker, blive enten en uundgaaelig Nødvendighed efter visse uforanderlige Naturloves Gang, eller ogsaa det mest blinde Slumpetræf.

Nej, jeg ser helt bort fra Gudsfornægterens Mening i saa Henseende, og tænker paa den almindelige Tankegang hos de mange, som ikke benægter, at der er en levende Gud til, og at han, ligesom han har været Verdens Skaber, saaledes ogsaa er Verdenslivets Styrer. Skønt de fastholder dette, mener de dog, som sagt, at maatte undtage fra Guds Regimente alt det meget, som falder ind under Benævnelsen „Hændelse," „Tilfælde." De siger stundom, at det netop er af Ærefrygt for Guds ophøjede Storhed, at de tænker sig det saaledes, fordi det forekommer dem, at man ligesom forringer Guds Majestæt, naar man drager den ned i alle det daglige Livs tit saa ubetydelige Begivenheder og Smaating.

Men den hellige Skrift lærer os noget helt andet herom. Vi kan blot holde os til det saa kendte Ord af Jesus til sine Disciple: „Sælger ikke to Spurve for en Penning? og ikke en af dem falder til Jorden uden Eders Faders Vilje. Ja endog alle Eders Hovedhaar er talte. Frygter derfor ikke, I er bedre end mange Spurve."

Her er netop nævnet Eksemplet paa, hvad der regnes for det saare ringe, ubetydelige, dagligdagsagtige: en Spurv, et Hovedhaar! om en Spurv lever eller dør, om et Hovedhaar bliver siddende paa sin Plads eller falder af, ja til visse, det kunde nok synes rimeligt, at paa saa ubetydelige Ting vilde Gud i sin ophøjede Majestæt ikke give allermindste Agt end sige drage sligt ind under sin Styrelses Opsyn og Afgørelse. Men hans enbaarne Søn fortæller os lige omvendt, at ogsaa dette staar under Faderens Viljes Afgørelse, og benytter denne Oplysning til at opfordre sine troende til at give sig hen i den fuldeste Barnetryghed: „Frygter derfor ikke, I er bedre end mange Spurve." Altsaa Sandheden er, at der er intet i det daglige Livs Gang, som falder uden for Guds Styrelse, Tilsyn, Afgørelse; intet sker paa Slump, ifølge et blindt og vilkaarligt Træf, men alt, selv det mindste, tilsyneladende ringeste og ubetydeligste, har sin Plads i Guds Kærlighed og Visdoms Raad, er i hvert Fald et Fnug i de Skæbnetraade, som alle uden Undtagelse hviler i Gud Faders den Almægtiges Haand.

Det er ganske vist saa ubegribeligt for os at fatte, at det overgaar al Forstand, men netop Guds ophøjede Storhed straaler derved for vor Tanke i det vidunderligste Lys. Han, som har de talløse Verdenskloders Gang og alt det store, som dermed staar i Forbindelse, at tænke paa og at styre, han har samtidig Tid og Evne til at tage sig af det mindste i hver af hans Milliarder af Skabningers daglige Liv — hvilken Storhed, hvilken Guddomsevne baade af Magt og Kærlighed.

Og saa er det endda ikke saaledes, at alt er forud opgjort af Gud fra Evighed af som et færdigt Regnestykke, hvori intet i nogen Maade kan forandres, saa alt fra det største til det mindste maatte gaa sin forud bestemte, uafvendelige Gang, hvorved i Virkeligheden den menneskelige Valgfrihed vil være umuliggjort, nej, men det er saaledes, at Gud, netop fordi han har skænket skabte Væsener den personlige Valgfrihed, saa at sige maa tage de tusinde Hensyn til, hvorledes denne Valgfrihed bruges, derefter, menneskeligt talt, stadigt maa ordne og indrette sin Styrelse, bruge snart den ene, snart den anden for hvert Tilfælde lagt Plan, opbyde sine Guddomsevner for at faa det store og forunderlige Frihedsdrama, som Menneskehistorien saavel for den hele Slægts som for hvert enkelt Menneskes Vedkommende udgør, til at faa det endelige Udfald, som stemmer med hans hellige Vilje.

I dette store Frihedsdrama, som foreløbig indtil Dagenes Ende tillige er et Kampdrama, hvor de onde Aander og de syndige Tanker og alt i Naturen, hvad af ondt er, søger at indskrænke og hindre Guds Vilje, i dette Dramas Udvikling magter Gud med et Blik til enhver Tid at overse den hele Situation og træffe sine Bestemmelser angaaende det største og angaaende det mindste, ogsaa angaaende hvad der for Menneskeøjne synes de ubetydeligste Tilfældigheder, og saa paa vidunderlig Maade føre sine Planer sejrrigt igennem trods alle Hindringer fra det ondes Side. Under dette vidunderlige Regimente kommer saa alt med, baade alt hvad der i Kærlighed og Lydighed intet hellere vil, og alt, hvad der i Had og Trods intet nødigere vil, alt, baade de allerstørste Verdensbegivenheder og de tilsyneladende allermindste Dagliglivets Hændelser; Spurvens Liv og Død, et Hovedhaars Forbliven eller Falden fra sin Plads — alt er det under Guds Styrelse, spindes, som sagt, i hvert Fald som Fnug ind i de Skæbnetraade, der alle hviler i den Højestes Haand.

Hvorledes det hermed gaar andre, ved jeg ikke, men jeg ved, at mig gaar det saaledes, at hver Gang jeg ret i Alvor overvejer dette, — en saadan almægtig Guds vidunderlige Regimente, omfattende ogsaa mig og alle mit Livs Anliggender indtil det allermindste med en Faders Kærlighed, ja saa kommer der en saa usigelig og unævnelig stor Tryghedsfølelse over mig, at jeg fornemmer, i sligt Øjeblik kunde den hele synlige Verden styrte sammen over mig med mere end Tordenbrag, og dog vilde ikke et Støn af Angest forstyrre min Sjæls salige Barnehvile i slig almægtig Faders Favn.

Gid vi altid har denne Troens Forvisning om Guds Styrelse levende i vor Sjæl og, der maa føjes til, altid var fuldt villige til i fuld Karlighed at ordne os ind under hans Afgørelse i stort og smaat, i Liv og Død, — saa nød vor Sjæl altid den salige Barnehvile i den himmelske Faders Favn, saa lærte vi altid frejdigere at møde alle Skæbner med et Barnesmil.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jensfen, Stege.)

Maj.

I

Dyrkning af Agurker.

Selv om Agurken ikke vil faa Betydning som Udførsels- eller Handelsvare, naar Markedet bliver overfyldt, saa er dens Værdi i enhver Husholdning saa stor som nogen Haveurts. Enhver nok saa lille Have indeholder et Agurkebed; Asier og Agurker er ikke Luksus men en Fornødenhed. Hvis man saa ved en fornuftig og heldig Kultur høster en Del Frugter i et Aar, da der er knapt med den Vare, ja saa kan man endda gøre gode Forretninger. Men i ugunstige Aar høster de fleste ikke Agurker, og selv i gunstige Aar er der mange, som bliver skuffede. I flere Tilfælde ved Folk da kun eet at beklage sig over: „Frøet duer ikke." Det falder saa let i Munden. Naar Frøet, der fordrer ca. 8 Graders Jordvarme for at spire — ikke spirer i en Fart i en Jordvarme af 3—4 Grader, saa er det jo „noget skidt Frø." Det samme siges, naar Frøet vel har spiret, men Insekterne har taget Spiren, førend denne ret er kommen frem over Jorden. Da jeg med Hensyn til Agurkedyrkning har faaet et Par Forespørgsler, og da Saaningen er et af de vigtigere Havearbejder i Maj, vil jeg omtale Sagen omstændeligt.

Det Jordstykke, der skal bruges, maa helst ligge frit for Solen, og det maa have Læ mod Nord og Vest; thi fra disse Kanter er det jo, at de hærjende Vinde kommer i den Tid, da Agurkerne skal sætte Frugt og udvikle denne; Vinden virker da ofte ødelæggende paa Planterne, idet de piskes frem og tilbage. En enkelt Dags stærk Blæst kan bevirke, at Bladene et Par Dage efter hænger brune, fortørrede paa de knækkede Bladstilke, og at Planterne derefter hurtig dør. Mod Østenvind i Forsommeren kan man beskytte de spæde Planter ved samtidig med Saaningen at lave en lille Jordvold langs Rækkerne.

Man kan iøvrigt gøre meget for at beskytte Agurkerne, selv hvor man oprindelig har mangelfuldt Læ. Man kan have Ærtebede Nord og Vest for Agurkestykket, delvis inde i Stykket. Mellem hver 2 Rækker Agurker kan haves en Række Kartofler. Jeg har set nogle faa Rækker Agurker, de stod Øst for et Bed lave Voksbønner, gaa uantastet fra en Vestenstorm, der ødelagde store Partier af Planterne paa de Bede, der laa vest for Voksbønnebedene.

Beliggenheden maa hellere være lav end høj, navnlig hvis Jorden i sidste Tilfælde er udsat for at blive tør. Men Jorden maa paa den anden Side ikke lide af staaende Fugtighed. Naar Sommeren er varm, taaler Agurker megen Fugtighed; er den kold, taaler de derimod i ingen Henseende megen. **Jorden** maa helst være muldrig; dog behøver man vist næppe at være altfor bange med Hensyn til Valget. Den bør være nygødet, bedst er i Almindelighed udbrændt Staldgødning; kraftig, muldrig Jord, der er gødet Aaret i Forvejen, kan og give et godt Udbytte.

Om Efteraaret graves Jorden saa dybt som muligt; om Foraaret, henimod den Tid, man skal saa, gødes den, graves og rives. Det siges almindeligt, at man skal saa Agurker „naar Kirsebærtræet blomstrer." Sandheden er, at man skal saa Agurker, naar Jorden har den før nævnte Varmegrad, naar Vejret er godt. De Planter, der kommer efter Saaning sidst i Maj eller endog først i Juni, vil blive bedre og hurtigere give Frugt end de tidligere saaede, der paa Grund af køligt Vejr er bleven svage. **I Almindelighed** vil man dog kunne saa midt i Maj og da have Udsigt til godt Resultat.

Frøet lægges 1 Tomme dybt i Rækker fra Nord til Syd. Afstanden mellem Rækkerne 2, helst $2^1/_2$ Alen. Hvis der er Mellemplantning, maa der mellem dennes yderste Kant og Agurkerækken være $1^1/_2$ Alen. Hvis Jorden er tør, maa man vande i Furerne, førend man lægger Kærnerne. Efter Spiringen vil det ligeledes ofte være nødvendigt at vande, men dette bør dog ikke gøres oftere end et Par Gange, og man bør straks rage Jord over det vandede Parti. Vander man oftere, vil Stængelen raadne i Jordoverfladen. Naar først Planterne har faaet et Par Blade foruden Kimbladene, taaler de godt Vanding af og til, ja denne kan i tørre Somre og paa let Jord være aldeles nødvendig.

Dersom Planterne kommer uregelmæssigt op, kan man tage op, hvor de staar for tæt, og plante, hvor der mangler. Holder de ved Optagningen en Jordklump, og de vandes efter Plantningen, saa lider de ikke ved Flytningen. Hvis de derimod ikke holder Klump, saa maa man i de første Dage skygge dem mod Solen og beskytte dem mod Vind ved f. Eks. at sætte Urtepotter omvendt over dem.

Skæmt.

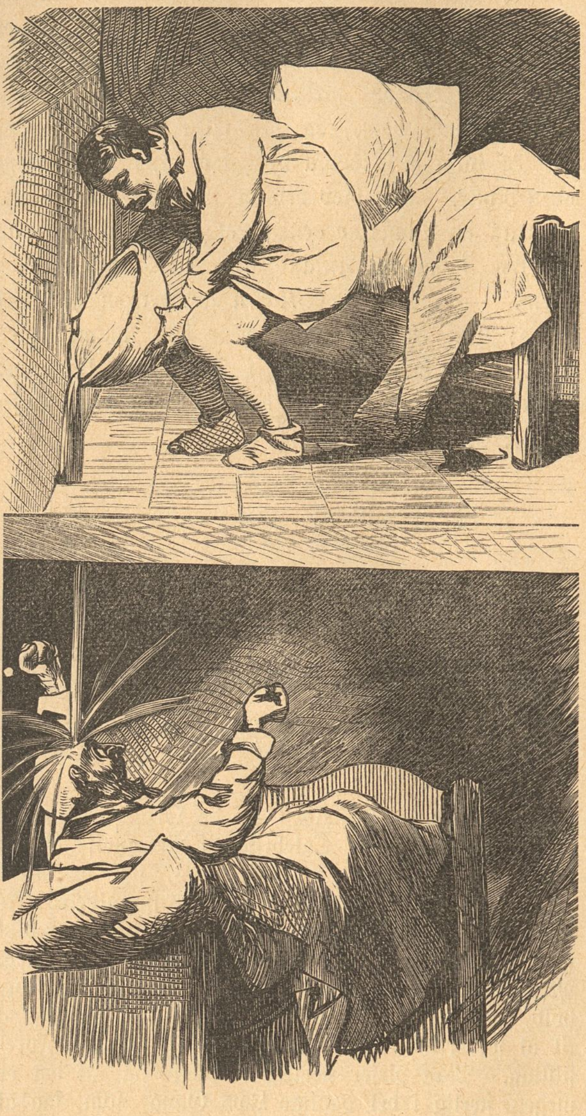

En Forskrækkelse.

Han kunde fast ikke faa Spor af Ro,
det tumled og peb i den gamle Rede;
da sprang han op til sidst i sin Vrede
og tømte sit Vandfad i Musenes Bo.

Men hille den slemme! Der blev et Hallo,
da Straalen rent gik forkert i Byen
— „Hej, høj! Hr. Vart! Det styrter fra Skyen!
Nu drukner hele jer gamle Kro!"

Enige i Hovedsagen. Afdøde Professor D. var i sine yngre Dage umaadelig tilbageholden ligeoverfor det smukke Kjøn og det var først da han havde Udsigt til at opnaa en Professorpost at han tænkte paa at gifte sig. Da han en Dag var alene med den unge Dame som han havde udkaaret sig, gav han hende uden Omsvøb og uden at hun anede noget, en Erklæring. Forslaget kom hende altfor hovedkulds; hun gav ham et blidt Nej og trak sig overrasket tilbage. Nogen Tid efter mødtes de igen.

„Erindrer De," sagde hun saa snart hun kunde faa Lejlighed dertil, „et Spørgsmaal, som De gjorde mig . . . da vi sidst talte sammen?"

„Jo, meget godt."

„Og erindrer De mit Svar, Professor D.?"

„Jeg erindrer det meget tydeligt!"

„Nu vel, Hr. Professor . . . jeg har tænkt derover . . . og . . . jeg har forandret min Bestemmelse."

„Jeg har saamænd akkurat gjort det samme," svarede han tørt.

Juridisk Raadgiver.

A. har stævnet B. for, at han skulde have sagt, at A. var en lurvet Karl. Tre Vidner har været stævnet af A. og har afgivet edelig Forklaring for Retten. Kan det fordres, at Vidnerne skal møde saa tit, som A. lader dem stævne uden at Rejsen betales dem? Baade Herredsfogden og A. har nægtet at betale.

v. + v.

Vidnerne er pligtige at møde, naar de stævnes, og kan ikke i en saadan Sag fordre Rejsegodtgjørelse.

* * *

Jeg er en ældre Karl, der tjener som Røgter paa en større Gaard, og har Lyst til at gaa i Kirke; jeg har kun været der to Helligdage siden November. Saa spurgte jeg Herren, om jeg maatte gaa til Konfirmation, men jeg fik Nej. Der spørges: Hvor tit kan jeg fordre at komme i Kirke, og skal jeg selv skaffe en Mand i Stedet og betale, eller hvordan har jeg at forholde mig?

S. P. N.

Spørgeren har efter Loven kun Ret til at forlade Gaarden med Husbondens Tilladelse, hvad enten det sker for at gaa i Kirke eller i andre Øjemed.

* * *

Min Svigerfader, der er barnløs, har ved Testamente tildelt min ugifte Svigerinde, sin Stifdatter, Gaarden efter hans Død, eller naar han selv vil afstaa den. Men min Svigerinde er svagelig og noget til Aars, saa hun vil nu helst ikke have Gaarden, men vil, at min Søn skal arve hende. Den gamle har ikke noget derimod, men mener, at det ikke er værd at bryde sit Hoved dermed nu. Kan det ikke nok allerede nu ordnes saaledes, at min Svigerinde, inden hun faar Gaarden, overdrager sin Ret til den til min Søn, og hvorledes?

H.

Nej; Arv, som man har i Vente, kan ikke retgyldig overdrages til andre (Forordning om Arv af 21de Maj 1845 § 14).

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse. kan ventes besvarede.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5 6
Et Redskab, du meget ofte benytter;
du dermed saa mange Smaadele flytter.
6 5 1
Som Barn vi jo dyrker denne saa tidt.
3 2 1
Som voksne vi dyrker et sligt. — Hvad er det?
2 6 4
I Myther og Æventyr har du set
Væsener omtrent, som saaledes kaldes.
3 6 2 1
Paa dette du kender Nationalitet,
om end du vel sagtens ej kender alles.

J. J.

Rebus.

1 R ö 1.

J. J.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 30: Tobakspibe, Pas, ak, Tobak, Aks, Tab, et, pibe, Kat, Tak.
Mørk Tale i Nr. 30: Land, Mand, Landmand.
Rebus i Nr. 30: En Sekstur.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.
Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**
Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.
1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.
Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: E. Dalgas og de jydske Heder, af B. E. Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (Sluttes). Ved Kysten, med Billede. Fruens Yndlingssøn, fortalt af C. A. Thyregod. „Hændelse" set i Kristendommens Lys, af Pastor C. Leunbach. Havebrug. Skæmt med Billede. Juridisk Raadgiver. Hovedbrud.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 32. Søndag den 10. Maj. 1891.

En italiensk Dreng.

Straffen.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

Det har altid interesseret mig at lægge Mærke til det Liv, der i Tusmørket og den nærmeste Tid der omkring rører sig i og ved en vis Sporvogns-Ventesal paa en vis Rute, som jeg af forskellige Grunde ikke her nøjere skal betegne. Det lille Hummer, Ventesalen indeslutter bag sine Trævægge, har været og er endnu den Dag i Dag Vidne til adskillige Scener, som vilde give en Forfatter rigeligt Stof til Fortællinger i Aarevis, hvis han blot kendte en ringe Brøkdel deraf. Kunde den døsig lysende Oljelygte, der hænger under Loftet i Midten af Ventesalen, tale, kunde den skildre de ventendes Følelser og Tanker, medens de spejdede ud i Tusmørket og med spændt Forventning fæstede Øjet paa enhver forbigaaende, fortælle om alle de Møder, den havde belyst, gengive alle de halvdæmpede korte Samtaler, den havde været Vidne til — hvilket Mylder af Æventyr, glade og sørgelige, uskyldige og brødefulde, lyse og mørke, vilde den da ikke kunne fortælle! Og hvor vilde man ikke forbavses ved at høre disse Æventyr! Man bebrejder undertiden en og anden Forfatter, at han fortæller utrolige Ting og opdigter utrolige Situationer — den samme Anke vilde den døsigt brændende Oljelygte ganske vist møde fra sine Tilhørere, om den ellers mægtede at gengive, hvad den havde erfaret, thi Virkeligheden overgaar langt den vildeste Digtning.

Det var en Aften i Skumringen, at jeg gik ind og satte mig paa Bænken i Ventesalen for at oppebie Sporvognens Ankomst. Jeg havde travet om hele Dagen, var træt og ophedet, og Hvilen gjorde mig godt. Jeg havde intet at haste efter og lod derfor ligegyldig et Par Vogne rulle mig forbi; jeg kunde jo altid tidsnok naa hjem til min enlige Ungkarlelejlighed. Det var en stille, mild Sommeraften; om Eftermiddagen havde det tordnet og regnet, Luften var nu let og frisk, hverken for varm eller for kølig.

Jeg sad vel en halv Snes Minutter eller mere hensunken i mine egne Tanker, uden efter Sædvane at agte videre paa det Liv, der rørte sig om mig, da min Opmærksomhed pludselig blev vakt paa en egen Maade. En ung Kvinde, hvis slanke velvoksne Skikkelse et Øjeblik tegnede sig i Døraabningen, som kunde det have været et med stærk Skygge udført Portræt i Legemsstørrelse, kom rask hen til den Krog, hvor jeg sad, og udbrød med en Røst, gennem hvis dæmpede Klang jeg sporede en sagte Skælven:

„Aa, Harald, hvor jeg er glad over, at du . .“ Her afbrød hun med et, da jeg lidt forbavset løftede Blikket op imod hende, og med en hurtig Undskyldning fjernede hun sig fra mig og tog Plads ved Vinduet bag den aabenstaaende Dør. Hendes Ansigt havde været i Skygge, da hun tiltalte mig, men Stemmens bløde melodiske Klang og Angesten, der som en dæmpet Grundakkord bragte den til at vibrere, vakte min Interesse, og da den gamle Lygtetænder kort efter, havde skaffet Belysning inde i Ventesalen, søgte mit Øje straks hen til Krogen, hvor den ubekendte havde taget Plads.

Var det en ung Pige eller en ung Kone? Som hun sad der og saa ud gennem Vinduet, som om hun i hver forbigaaende haabede at se den, hun øjensynlig havde ventet at træffe i mig, faldt Lampens døsige Skær hen paa hendes Ansigt og viste mig det i Profil. Det var et ualmindeligt smukt Ansigt med fine regelmæssige Træk og blødt rundet Kind og Hage. Rødmen kom og gik i den Kind, hun vendte imod mig, og hendes højre Haand, der indesluttedes af en stramtsiddende lysegraa Handske, som fremhævede dens velformede Skikkelse, legede nervøst med den lette lille Silkeparaply, der i en Staalkæde hang om hendes smalle Haandled. Foruden hende og mig havde vel en halv Snes andre Personer taget Plads i Ventesalen; der var baade unge og gamle, Mænd og Kvinder. Da Lampen blev tændt, havde hun ladet et hurtigt Blik glide hen over de tilstedeværendes Ansigter; hendes Øje havde i et kort Nu strejfet mig, sky og fuldt af ængstelig Usikkerhed. Derefter havde hun, aabenbart beroliget ved ikke at opdage Kendinge, igen vendt sig om mod Vinduet, for paa ny at mønstre de forbigaaende gennem dets matte Ruder.

Var hun gift eller ugift? Dette Spørgsmaal sysselsatte mig, medens jeg fra min Krog hemmelig holdt Øje med hende og fæstnede hendes Træk fast i min Hukommelse. Der var noget jomfrueligt, men paa den anden Side ogsaa noget vist modent og selvbevidst udbredt over hendes Skikkelse. Kun et var mig klart, det nemlig: at hun ventede sin elskedes Ankomst, og at deres Kærlighed, enten den saa var lovlig eller ulovlig, uskyldig eller brødefuld, skulde være en Hemmelighed for Verden.

Der er for de fleste Mennesker noget pirrende i, saaledes i al god Ro og Mag at analysere de Følelser og Stemninger, der hemmelig gennembæver en Menneskesjæl. Jeg vil ikke sige, at det er nogen prisværdig Side i Menneskenaturen, men derimod vil jeg aabent bekende for mit Vedkommende, at den udpræget er til Stede hos mig. Den unge ubekendte interesserede mig, og jeg tænkte ikke mere paa at tage afsted med Sporvognen, før jeg havde faaet en eller anden nogenlunde tilfredsstillende Afslutning paa det lille Æventyr, der uden min Medvirkning var traadt mig i Møde.

Jo længere Tiden skred frem, jo mere nervøs blev min ubekendte. Folk kom og gik, Bekendte, der havde sat hinanden Stævne, mødtes og fjernede sig, ventende afgik med Sporvognen, ny ankommende tog Plads paa Bænken inde i Ventesalen. Af og til kom en og anden mandlig eller kvindelig Skikkelse hen til Døren, kastede et undersøgende Blik ind i Salen og forsvandt igen. Bag den anden Halvdør ved Vinduet sad en pur ung Pige, aabenbart en Tjenestepige, næppe sytten Aar gammel, og søgte forgæves at skjule Taarerne, som trillede ned ad hendes Kinder. Hun sad der, da jeg ankom; nu var hun ved at opgive Æventyret. Han, som hun ventede, havde aabenbart svigtet hende. Maaske havde hun maattet opfinde tusinde Paaskud for at kunne give Møde; hun havde maaske i Ugevis glædet sig til denne Stund — og saa kom han ikke! Kort efter rejste hun sig og ilede bort.

Min ubekendte rejste sig ogsaa; det lod næsten til, at hun vilde følge Pigens Eksempel og give sig til at græde; jeg saa hendes Bryst hæve sig under et dæmpet Suk, og en sagte Banken i Gulvet med Spidsen af hendes Støvle forraadte hendes Uro og Spænding. Vilde hun bære sig ad ligesom den unge Tjenestepige og opgive det hele? Just som jeg var spændt paa Udfaldet, kom en ung Mand ilsomt ind ad Døren. Jeg saa hende vende Ansigtet om mod ham, og dets nervøse ængstelige Udtryk veg pludselig Pladsen for et straalende lykkeligt Smil, der bredte en vidunderlig Skønhed ud over de regelmæssige Træk. Den unge Mand vendte Ryggen til mig, men jeg kendte ham paa Røsten.

„Har du ventet længe, Laura? Det var mig umuligt at komme før.“

„Det gør ikke noget. Skal vi gaa?“

„Ja; kom.“

Det var alt, hvad jeg hørte af den dæmpede Samtale, før de rask forlod Ventesalen og blev borte i Mængden, som bølgede frem og tilbage uden for den. Men jeg havde hørt nok til at vide, at Manden var min Ungdomsven Harald Bagger.

Snurrigt nok, at jeg saaledes skulde snuble over en Hemmelighed, om hvis Tilværelse jeg aldrig havde haft nogen Anelse! Der var nu i Øjeblikket intet mere i Ventesalen, der holdt mig tilbage, og efter at have tændt mig en Cigar tog jeg Plads paa en af de først forbirullende Sporvogne og kørte hjem efter. Altsaa var Bagger hemmelig forlovet! Jeg havde nok lagt Mærke til, at han i den sidste Tid var bleven noget forandret, men hidtil havde jeg ikke gjort mig nogen Tanke om, at det var det, der var i Vejen med ham. Han var nylig vendt tilbage fra en lille Rejse nede i Tyskland, og vi var ikke siden hans Hjemkomst trufne saa ofte sammen, som vi plejede.

Bagger var en underlig blandet Karakter. Godmodig, blødhjertet og let bevægelig af Gemyt, som han var, havde han en stærk Tilbøjelighed til at lade sig drive med af den Strøm, der tilfældig paavirkede ham, og han kunde saa meget lettere gøre dette, som han var kommen til Verden med en lille Formue, af hvis Renter han rigelig kunde leve. Han havde prøvet at lægge sig efter forskellige praktiske Sysler, men opgivet Forsøget paa Halvvejen. I Øjeblikket var han i Færd med at udarbejde et Bind Digte, der rimeligvis aldrig vilde se Dagens Lys, men, halvt fuldendte blive lagte til Hvile i hans Bordskuffe. Og dog var adskillige, som jeg havde faaet Lov til at gennemlæse, hævet langt over alt, hvad der hed Versemageri, baade med Hensyn til Form og Indhold, og i Besiddelse af ægte Poesi.

Det var mig let at forstaa, at en Mand som Bagger kunde vinde en ung Piges Kærlighed. Hans mandige Skikkelse, kønne Ansigt med det brune krusede Helskæg og Øjne, der tolkede enhver Sindsrørelse, som foregik i hans Indre, hans Begejstring for alt, hvad der var skønt, og Inderligheden i hans Væsen — alt det tilsammen maatte øve et absolut tiltrækkende Indtryk paa et ungt og uerfarent Pigehjerte. Det var mig heller ikke den Gang paafaldende, at han holdt sin Forbindelse hemmelig, skønt han selv stod ene og uafhængig i Verden, uden nogen nær Slægtning, som han skyldte Regnskab for sine Handlinger. I hendes Forhold kunde der jo være mangt og meget, som gjorde en foreløbig Hemmeligholdelse nødvendig. Eller maaske var det selve Hemmeligheden af deres Forbindelse, der tiltalte hans poetiske Natur. Hvad nu Grunden end var, jeg agtede ikke at spille Forræder mod dem, om jeg end foresatte mig at drille Bagger saa smaat for hans Hemmelighedskræmmeri.

Sporvognen havde kun kørt en kort Strækning, da Konduktøren trak i Klokkestrengen, og Vognen standsede. Jeg saa til Siden for at se, hvem det var, der steg ind, og fik Øje paa min ubekendte Dame fra Ventesalen, der ledsaget af Bagger skyndte sig ind i Vognen. Jeg stod bag paa i Skyggen ved Trappen til Taget, og Konduktøren havde ydermere stillet sig foran mig, saa ingen af dem fik Øje paa mig. Efter at de begge havde kastet et Blik paa de faa Passagerer, der sad inde i Vognen, tog de Plads helt for ude og hensank i en dæmpet Samtale. Fra det Sted, hvor jeg stod, kunde jeg gennem Døren se ind til dem, uden selv at blive set. Havde jeg været i Tvivl om Beskaffenheden af deres Møde, vilde denne nu være bleven hævet, thi de sad aldeles optagne af hinanden, og det Blik, hvormed de gensidig betragtede hinanden, var fuldt af Kærlighedens Inderlighed. Da jeg sprang af Vognen nær ved min Bolig, sad de endnu Haand i Haand og talte dæmpet med hinanden. Det ængstelige Udtryk var helt forsvundet fra Lauras Ansigt; det straalede af Kærlighed og Lykke, og hun selv var straalende smuk i sin Lykke.

Det var vel en otte Dage efter, at jeg kom gaaende gennem Frederiksberg Have og saa Bagger sidde der paa en Bænk. Han sad og tegnede med sin Stok Figurer i Sandet ved sin Fod, og han var saa optaget af dette Arbejde, at han ikke bemærkede mig, før jeg lagde Haanden paa hans Skulder. Han for næsten sammen ved Berøringen og saa rask i Vejret.

„Blev du bange?“ spurgte jeg.

„Bange? Nej!“ svarede han. „Men jeg fik en Fornemmelse af, at det var selve Skæbnen, der kom og bankede mig paa Skulderen.“

„Skæbnen?“

„Ja, eller Nemesis, hvad du vil kalde det.“

„Maaske i Form af en fortørnet Fader, hvis Datter har set dig for dybt i Øjnene?“

Bagger rystede paa Hovedet.

„Det tror jeg dog ikke,“ svarede han. „I hvert Fald vilde en saadan Nemesis blive ekspederet i en Fart.“

„Hvad Skikkelse vilde din Nemesis da optræde i?“

„Aa, jeg ved i Grunden ikke,“ sagde Bagger undvigende. „Ordet slap mig uvilkaarlig ud af Munden, uden at jeg tænkte nøjere over derved. Jeg falder undertiden hen i underlige Grublerier . . . jeg tror, jeg mangler alvorlig Sysselsættelse, det vilde holde de triste Tanker ude.“

„Din Digtsamling da?“

Han trak paa Skulderen og rejste sig. Vi gik langsomt ind gennem Haven.

„Min Digtsamling bliver som alle mine andre Planer til intet,“ sagde han, og der klang en underlig modløs Tone gennem hans Røst, „jeg har

ikke Sang nok inde i mig selv til at give mig til at synge for andre . . . og dog har jeg sunget for meget. Jeg tror, at kun min halve Personlighed kom til Verden, da min Moder fødte mig. Denne Halvhed, dette, at jeg hverken er god eller ond, dygtig eller uduelig, flittig eller doven, det rejser sig undertiden som en kolossal Anklage mod mig selv . . . Ved du, hvad jeg sad og tænkte paa, da du kom og vakte mig op? Jeg sad og undrede mig over, at jeg aldrig i mit Liv har gjort noget godt for det Godes egen Skyld, og at jeg kun en Gang har gjort mig skyldig i noget virkeligt lavt og slet . . . Men denne ene Gang er ogsaa fuldstændig tilstrækkelig, hvad det Onde angaar, og bliver jeg nogen Sinde hjemsøgt af Nemesis, saa . . . Dog, hvad skal vi gaa her og grublisere for i det prægtige Sommervejr; lad os tale om noget andet."

Jeg fulgte hans Opfordring og bragte andre Emner frem, men enten det nu skrev sig fra ham eller fra mig selv, Samtalen fik ingen Sving, og vi skiltes hurtigere fra hinanden, end det fra først havde været vor Mening. Jeg saa ham tage Retningen hen mod den samme Bænk, hvor jeg havde truffet ham hensunken i sine Tanker, og med det samme steg Mindet om hin unge Kvinde — Laura — frem for mig. Var det maaske hende, han sigtede til, da han udtalte, at han havde gjort sig skyldig i noget virkeligt lavt og slet, og var det Tanken om hende, der virkede saa nedtrykkende paa hans Sindsstemning? Jeg var ikke langt fra at formode, at det noget nær var saaledes.

Imidlertid randt Tiden; en Forretningsrejse kaldte mig bort fra Byen i seks Uger, og da jeg kom tilbage, var Sommeren forsvunden, og Efteraaret begyndt. Løvet var gulnet, og Vinden for kold og sukkende hen gennem de halvt afbladede Lindes Kroner.

En Aften i Skumringen kørte jeg med Sporvognen fra Kongens Nytorv ud til Nørrebro. Da vi drejede om forbi Jærnbanegade, kom en Kvindeskikkelse indhyllet i en Hawelock og med et tæt Slør for Ansigtet ilende ud fra denne Gade og steg ind. Hun lod til at være i høj Grad udmattet, thi hun mere sank end satte sig ned paa Bænken. Hun havde faaet Plads lige over for mig, og jeg saa, hvorledes hun pressede sine Hænder mod sit Bryst, ligesom for at dæmpe Hjertets voldsomme Banken; af og til for der en Skælven igennem hende og rystede hende fra Hoved til Fod. Da Konduktøren kom med Billetterne, famlede hun efter sin Portemonæ med skælvende Hænder, og det varede længe, før det lykkedes hende at faa fat paa et Pengestykke. Ved Indkørslen i Korsgade vinkede hun til Konduktøren, og Vognen holdt stille. Idet hun rejste sig, gled Sløret til Side, som hidtil havde skjult hendes Træk, og jeg saa, at det var Laura, men saa forandret, at jeg næppe kendte hende igen. Hendes Ansigt var dødningeblegt, hendes Læber næsten blaaligt hvide, og der var en Rædsel i det Blik, der gled hen over mig, en saa unævnelig Angest og Fortvivlelse, at jeg formelig for op fra mit Sæde ved Synet deraf.

Inden jeg havde besindet mig, havde Sporvognen atter sat sig i Bevægelse; jeg saa ud ad Døren og fik Øje paa hendes Skikkelse, der netop ilede ind i den Stump Gyde, som fører ud til Søen. Før vi endnu havde naaet Endestationen, sprang jeg af Vognen og tog hurtig Vejen tilbage til Dosseringen. Kort efter stod jeg ved Randen af Peblingesøen.

(Sluttes.)

Kulsviere.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Sluttet).

Hun vaagnede ved at høre en Vogn rasle fjernt ude, slog Øjnene op og saa til sin store Forundring, at det tog til at dages. Saa maatte hun dog have sovet.

Hun hyllede Kaaben over den endnu sovende Pige, nikkede til Husmandskonen, der laa vaagen med sit Barn i Armen og turde ikke røre sig, strøg Haaret fra Panden og tog Vejen ud mod Kilderne.

I nogle Minutter stod hun paa Klinten og saa ud i det store, mørke, øde Rum. Alt for neden laa som i en tavs Forventningens Dvale, Havet saas under den mørke Graadis som en mat, farveløs Flade, ikke en Lyd hørtes udefra, kun nogle vage Rullinger inde ved Land røbede Nørrelserne bag Naturens rolige Yderdække.

Var det Søvnen paa Graven, eller var det denne usædvanlige Morgenfærd i en fremmed, vild Natur, der gjorde, at hun ligesom følte sig raskere følte sig løftet op i en lys lille Stemning? Vilde Gud virkelig gøre det Under at stryge Smerterne af hendes Hoved og give hende Tankens Frimodighed tilbage?

Varsomt skred hun ned til Affatsen midt paa Klinten og standsede ved det lille Væld, der stod i en Indfatning af dugget Græs, lagde Huen og frigjorde det store Haar, der faldt tungt ned over hendes Ryg, bøjede sig ned over Kilden og badede Issen og Tindingerne.

Hvad var det? Der lød som en Raslen af Sten.

Hun saa ned ad Affatsen, der skraanede som en smal Vej i Retning efter Kløften og endte i Sanden nede ved Tangbunkerne. Jo rigtig — der kom en Pige — eller var det en Dreng? — — — nej det var jo en Mand — med en Jærnstang paa Akslen. Det var dog svært, saa tidlig Folk gik paa Arbejde her oppe!

Hun bøjede sig atter over Kilden og badede sin Pande. Aa, dette friske, klare, kølende Kildevand!

Manden kom gaaende op imod hende. — — Nej, det var jo en Bøsse. — Hvad mon han dog vilde her oppe?

Hun tog fat med begge Hænder om Haaret og samlede det i Nakken; men paa en Gang faldt Hænderne slappe ned, og en Lyd af Rædsel trængte sig frem af hendes Strube.

„Godmorgen, Annine!"

Hun var bleven ligbleg, og hver Muskel tog paa at skælve. „Hvad vil du?"

„Jeg var kørt her op for at se efter Strandænderne; men her er nok ingen."

Hun bøjede sig ned efter Huen og gramsede atter med den ene Haand om Haaret, men fik ondt og maatte sætte sig paa Skraaningen. „Aa gaa, gaa!"

„Vil du ikke have en Taar Vand?"

Han lagde Bøssen fra sig, løb hen i Skuret og kom lidt efter tilbage med et Lerkrus, fuldt af Kildevand.

„Nej, nej!" Hun skød hans Arm til Side.

Med Kruset i den rystende Haand stod han nogle Sekunder og saa paa hende i Tavshed. Hun sad med uroligt aandende Bryst og greb i Forklædet og Huen.

Mørket tog saa smaat til at vige for Lyset, dette graa Dæmringslys, der er saa tiltrækkende i sin Uklarhed, ligesom mættet med fine Emner for Anelser. Han kunde ikke endnu se Linjerne i hendes Aasyn, men dejlig tog hun sig ud med Øjenbrynenes mørke Buelinjer og den runde Kind, halvt skjult af det store, sorte Haar.

Var det virkelig Annine der sad, hende fra Barnetiden, hende fra Kulmilerne, hans evige Tanke og Drøm nu i fem lange Aar?

Det gik i ham med Angest og Undren — hun var ham saa underlig fremmed, en hel anden Kvinde, finere, omgiven af den Glans, som Sagn og Digt hyller den unge Pige i. Og dog vidste han, det var hende. Han stirrede paa hende. At Vorherre havde styret det saadan, at han skulde her op for at møde hende, her, hvor han havde kæmpet saa mangen Hjertestrid ud, mødes med hende her ved de undergørende Kilder, ene med hende i Dagbrydningens gaadefulde Halvlys . . .! Der maatte være en Mening i dette.

Kruset hældede saa stærkt i hans Haand, at Vandet randt ned ad dets Side. Han satte det ved Kilden, traadte et Skridt nærmere hen til hende og spurgte, hvordan hun havde det.

„Jeg kan ikke snakke med dig, jeg kan ikke." Hun holdt Hænderne op om Tindingerne.

Hvordan skulde han dog faa gjort hende tryg?

Han begyndte at tale om, at de dog havde været saa gode Venner før; det var underligt, som det kunde vende sig i Verden.

Med Albuerne paa Knæene sad hun bøjet fremover og gispede, Haaret faldt i tykke Bundter ned over Armene og hang helt ned mod Jorden.

Nu havde han dog stridt saa vidt, at han var kommen tilbage til sit gamle Hjem; men det var ikke, som det skulde være der hjemme, der var ikke noget ved Alfingrød imod før. Stillingen var jo ellers god nok — saadan; der var jo ikke saa faa Skillinger efter den gamle, og han selv havde tjent en Del, saa han tænkte nok, han kunde købe nogen mere Jord.

Der mudrede en Fornemmelse af Flovhed op i ham. Her stod han og snakkede om Penge og Jord til hende! Hvor var alle de varme Ord, han havde samlet paa Tungen under sin ensomme Kørsel i Nat? Men nu maatte han blive ved; hun maatte vel ogsaa kende hele Stillingen, som den nu var.

Ingen af dem lagde Mærke til, at en lille skævho'det Mand stod og rakte Hals oppe paa Klinten og mumlede: „Jo, magelig er han kommen! Ja, saa er det, saa band han, det rigtige Sted!"

Det var ogsaa hans Mening — vedblev han — at bygge Stuelængen om og faa indrettet et rigtig pænt Hjem. Han var jo bleven en berømt Mand — at han selv skulde sige det — og vilde Vorherre være ham god, og alting maatte gaa godt, saa var det jo ikke umuligt, at han en Gang i Tiden kunde naa at komme ind i Stænderne — — —

Hun sad, som hun ikke hørte et Ord, rettede og bøjede sig urolig.

Da skød med et hans Tanker Penge, Gaard, Stænder og det hele til Side og slog Kreds om hende

med al den Inderlighed, som han havde samlet under fem Aars Kampe.

„Annine, jeg ved ikke, hvor jeg kan staa og snakke alt dette til dig; for der er dog bare en Ting, som jeg har at sige dig."

Det var, som hun for første Gang lyttede. Aldrig i sine Dage havde hun hørt denne Klang af Alvor fra hans Mund.

„Og det er, at jeg vil sige dig for Gud i Himlen, som hører paa os, at jeg har fortrudt saa bitterlig, hvad jeg gjorde den Gang — — den Sommer, og at jeg har tigget dig tusinde Gange i mine Tanker, at du dog vilde vende dit Sind til mig igen."

Hun havde taget Hænderne fra Tindingerne og sad og snoede Haaret om Fingrene.

Genforening.

En lille Luftning kom glidende ned over Skrænten, tog fat i et Par Lokker, som havde løsnet sig fra de store Bundter, og slyngede dem ud over hendes Pande. Hun strøg dem tilbage og saa i det samme ud over Havet, hvor det nu tog til at blaane med Lys over den let krusede Flade.

„Du maa ikke tro, Annine, at det var bare mit eget, der pinte mig; jeg har maattet lide alt det med, som du maatte lide og gennemgaa for min Skyld; for jeg har vidst, lige fra vi var smaa, hvor meget du gjorde af mig, og jeg vidste, at du kunde ikke slaa mig af Tankerne, hvor vred du var paa mig."

Der var kun et eneste Menneske — sagde han — der havde været ham til Trøst i disse tunge Aar, det var den lille Tøs der hjemme. Hun havde bundet ham til Hjemmet og ved hende havde han lært, at der var noget mere at leve for i Verden end vort eget.

„Jeg har lært et og andet i disse Aar, Annine. Gud give, du kunde se ind i mig!"

Med Bæven i Sindet sad hun og saa ud over Havet, over mod Sveriges Kyst, der stod som bag et graat Slør. Hun kunde hverken huske eller sanse. Var det Morgen? Jo vist, var det Morgen! Hun havde jo ligget paa Helenes Grav i Nat, det var jo bare et Øjeblik, siden hun var kommen her op til Kilderne. Nej, hvordan var det . . .?

Atter havde han staaet en Stund og set tavs paa hende. Igennem sin skarpe Natursans mærkede han, hvorledes Morgenen langsomt redte sig ud af Natten og brød sig Vej med Lys, med tusinde smaa Livsytringer rundt om i Rummet; men Indtrykkene blev borte i Stemningens Brydninger. — Jo jo, nu saa han, at det var hende. Aa, Annine! Han kunde spænde Armen om hende og græde op mod hendes Ansigt.

„Gud give, du kunde!" — gentog han. „Saa vilde du se, hvor jeg mener alt det, jeg siger dig. Det var først bagefter, at jeg skønnede, hvor jeg holdt af dig."

Han gjorde atter et Skridt hen imod hende og lagde sin Haand paa hendes Aksel. „Annine — vi to! Vi kan ikke leve hinanden foruden. Vi har jo hørt sammen, fra vi var smaa, det var, som vi var ens om alting, vi to: Marken, Skoven, Fuglenes Sang, alting."

Den mørke Rynke i Øjenbrynenes Sammengroningspunkt udglattedes; men paa en Gang rejste hun sig skræmt og saa op: „Hvad var det?"

Hans Jægerøre havde straks sagt ham, hvor de to dæmpede Lyde, der tonede i Luften, kom fra.

„Det er de to der oppe," sagde han og pegede paa et Par Svaner, der fløj højt, højt oppe. Solen maatte være ved at staa op, saa han; de havde et rødligt Skær under Bugene.

Inden de vidste af det, var de midt inde i Barnetidens store, aabne Mark, denne brede Fællesmark, der aldrig var bleven udskiftet og aldrig kunde udskiftes, fordi deres Liv var blandede i dens Safter og aandede sammen i dens Grøde.

„Vi rendte barho'dede og barbenede altid — jeg synes næsten baade Vinter og Sommer. Vi var aldrig fra hinanden. Vi lo, og vi sloges, og vi græd sammen — som den Gang med Vættelyset." Han tog fat i hendes Haar og saa ned: „Det kom da igen, Haaret?"

„Ja, det gjorde," svarede hun og strøg Haanden ned over Nakken; „men jeg var lige godt bange den Gang, at det aldrig skulde komme igen."

Han bævede indvendig, saa han næsten ikke kunde faa et Ord frem. Han saa, at det var lykkedes, han havde overlistet hende. Hvor kendte han hende igen paa dette raske, ubevidst-barnlige Tonefald.

„Saa rendte vi i det ene Øjeblik og sparkede i Kulsterbunkerne, og i det næste halede vi af ud til det store Træ og rendte som Katte oppe i Grenene . . . kan du huske, hvor nydelig det kunde se ud, naar Solen skinnede i Arresøen?"

Der var kommet Smil i hendes Ansigt, et mildt, varmt Smil, der jog alle Miners Mørke paa Flugt. Hun havde rejst sig og stod og saa i østlig Retning over Havet, hvor alle Solopgangens Farver kom glidende i matte staalgraa, gyldne og kobberbrune Blink.

„Aa, Annine, sikken Morgen!"

Han rundede sin Arm om hendes Liv og mærkede en Rystelse i Blodet i samme Øjeblik, som han rørte ved hendes Legeme.

En let Kullugt steg fra hans Klæder og virkede som en Trylleaande paa hendes Sanser, hun blev ør, forvirret og vilde klynge sig til ham; men da var det, som hun paa en Gang kom til sig selv.

„Vendt!" skreg hun og skød ham ud fra sig. „Gud i Himlen . . .!" Hun saa sig om, ret som hun vilde løbe fra ham.

Da tog han hende fast om Haandleddet og svang hende med et brat Tag om imod sig.

„Annine, kom til dig selv! Jeg har ikke ondt i Sinde . . jeg staar her ene med dig for Vorherre i Himlen, og nu maa og skal du bøje dig!" Han slog sin stærke Arm om hende, drog hende fast ind imod sig og saa ned i hendes skræmte Øjne. „Nu er du min igen! Forstaar du!"

Hendes Hals lukkede sig, saa hun knapt kunde drage Vejret. Det var disse voldelige Ord og Tag igen — — —. Det var, som enhver Evne i hende slappedes, som om enhver Tanke bøjede sig og sank for hans Kærligheds Vilje.

„Annine, vi to, vi to!"

Han holdt Haanden om hendes Nakke og blev ved at se paa hende. Hun følte sig koglebundet under et Trylleri af Ord og Blik og Aande, hun trak Vejret dybt, lukkede Øjnene og lagde Hovedet mod hans Bryst.

Men paa en Gang brød hun ud i en voldsom Hulken, der rykkede i alle hendes Lemmer.

„Vendt," stammede hun, „jeg har ikke grædt rigtig i fem Aar, og nu . . da jeg er saa lykkelig . . nu kommer det."

I det samme rejste Solen sit røde Blus over Bakkerne, og det var, som al Naturen skjalv i det store, glødende Dagskær.

Paa Rejse over Alperne.

I. Ved Vintertid.

(Med 2 Billeder).

Nord for Genuabugten tager den vældige Alpekæde sin Begyndelse, strækker sig derfra under Navn af Søalperne imod Vest ind i Dauphiné og hæver sig her, bøjende af mod Nord, til en betydelig Højde, opfylder Savoyen, hvor den i Montblanc naar sin største Højde; herfra gaar den i nordøstlig og østlig Retning gennem Schweitz og Tyrol ind i Østerrig. Paa hele denne lange sen af Oktober falder den første Sne paa de højest liggende Dele af Vejen, og nu maa Vognene afløses af Slæder, der er forsynede med to Sæder og trækkes af en stærk Hest. Nogle af Slæderne er bestemte for de rejsende, medens andre optages af Breve, Pakker og andet Postgods. Postillonen har altid sin Plads i den første Slæde, Konduktøren i den anden, og disse to Mænd skal vaage over hele Karavanen og anføre den.

Straks efter ethvert Snefald kører store Slæder, forspændte med 10—12 stærke Okser, ud med en Mængde Arbejdere, som skal bane en Vej for Posten, hvilket Arbejde baade er møjsommeligt og farligt. Naar Snefaldet har været meget stærkt, bruger man en stor Sneplov, der er forspændt med 12 meget sjeldne her. Postførerne og alle andre, der færdes paa denne Vej om Vinteren, søger derfor altid at slutte sig til disse Arbejdere, hvis Raad ubetinget bliver fulgte.

Naar Postkaravanen omsider møjsommelig har arbejdet sig op til Toppen af Bjærget, bliver baade Mennesker og Heste vederkvægede i det store Hotel her. Efter en længre Tids Ophold her, spændes der friske Heste for Slæderne, og nu gaar det ned ad Bjærget med en Hurtighed, som jager den uvante rejsende en stor Skræk i Livet, især langs de dybe og stejle Afgrunde. Hvor hurtigt det end gaar, vaages der dog nøje over hele Karavanens Sikkerhed, saa at Ulykkestilfælde hører til Sjeldenhederne."

Vinterposten over St. Gotthard.

Strækning, som indtil Brenner-Passet udgør ikke mindre end 120 Mil, findes der ingen Aabning i Bjærgkæden, der tilsteder en Overgang under 6000 Fod over Havet. Det er et helt Alpeland, hvor en Mængde vilde Bjærgtoppe ligger optaarnede, medens lavere Arme strækker sig ud til Siderne; det er ikke en, men to, tre eller flere Bjærgrygge, som man her maa passere for at komme fra den ene Side til den anden.

Særlig ved Vintertid er Overfarten over Alperne besværlig. „Allerede i Midten af Septbr." — fortæller en rejsende, der lagde Turen over St. Gotthard — „aftager efterhaanden det livlige Røre, som der i de korte Sommermaaneder har hersket langs hele Vejen over St. Gotthard. I Begyndelstærke og godt indøvede Okser. Efter Sneploven kommer der ti til tolv kraftige Arbejdere, som med Skovle kaster en Del af Sneen bort. Derefter følger en Del Arbejdere, som udvider Vejen og gør den fremkommelig for Postslæderne. Alle disse Arbejdere staar under Opsigt af Forstanderen paa det store Hotel paa St. Gotthard, og Regeringen betaler hvert Aar omtrent 60,000 Franks for Vedligeholdelsen af Vintervejen over dette Pas, som ses fremstillet paa Billedet.

De modige Bjærgboere kender hver Del af Vejen over dette Pas lige saa godt, som de kender hver Vraa i deres eget Hjem, ligesom de ogsaa er nøje kendte med ethvert Tegn paa Vejrskifte og især paa Snestorm, hvorfor ulykkelige Hændelser er

Om end en Vintertur over Alperne er forbunden med en Del Ubehageligheder, har den dog ogsaa sine gode Sider, som det nok er Umagen værd at gøre Bekendtskab med, og af disse vil vi først og fremmest nævne de mange henrivende Udsigter, som den rejsende har Lejlighed til at nyde, og som gør et uforglemmeligt Indtryk i det klare Sollys eller Maaneskin. Og hinsides Bjærgene breder Sydens Herlighed sig for Øjet, de frugtbare norditalienske Sletter, Appeninernes Skove, de navnkundige Stæder, og en Gut, som ham, der er fremstillet paa det første Billede, nærmer sig Vognen for at tigge eller sælge Blomster og Frugter; det er Landets „Velkommen" til den rejsende.

✱

En Podekvist.

Fortælling af Folkvar Krag.

Gaardejer og Sogneraadsformand Pe' Vistisen havde været i Viborg og agede nu hjem ad Skivevejen. Paa sin gammeldags, stive Kassevogn sad han uden Spor af Overtøj og i sine jærnkrampede Træsko, uden saa meget som at dukke for den efteraarskolde Nordvestvind. Men at han ikke af Armod drog saa tarvelig til Købstaden, det kunde ret tydeligt skønnes af hans selvsikre Holdning og fuldtud ses paa hans smækfede Heste, som han havde Møje med at holde i Skridtgang.

Foran ham gik et Par Folk, som han i nogen Tid undersøgte med tvivlraadige Øjekast. „Mandfolket" — en ung Bondekarl i „Kisteklæder" — kendte Pe' Vistisen straks, for det var jo Jørgen Bertelsen, der i det sidste Aars Tid havde løbet som „Bindekræmmer" østerpaa. Men „Kvindfolket" var ikke en af Egnens Folk, for hun var iført Kaabe og Hat og lignede en Dame.

„Hvad i Alverden mon det er for en Landevejsfrøken, han der har faaet at slæbe paa!" mumlede Pe' Vistisen.

Da han naaede Parret, bad Jørgen Bertelsen om at faa Agen med. Og imens de kravlede op og tog Sæde paa nogle Sække i Bagkurven, svarede Jørgen Bertelsen paa Pe' Vistisens Spørgsmaal om „Kvindfolket", at hun var en Skovfogeddatter fra Østeregnen, som han paa sine Handelsrejser havde lært at kende og nu giftet sig med.

„Hvad hedder du?" spurgte Pe' Vistisen hende, da de atter listede af.

„Fanny."

„Fan'en?"

„Nej, Fanny," rettede Jørgen, „det Navn er hun kommen ved paa den Fa?on, at hun er bleven opkaldt efter Baronessen, som ejede Skoven."

„Naa saadan," svarede Pe' Vistisen, „men har du saa arvet andet efter Baronessen end Navnet, for ellers tykkes jeg, du maatte hellere have ladet hende beholde det med — det er mesten min Snak, at det kan lidt nytte at eje en Sølvske, naar en ikke har noget at æde med den."

Fanny tav.

„Nej, efter hende har hun kun arvet Navnet," skyndte Jørgen sig at svare, „men hun har selv en Arvepart paa nogle Hundrede Kroner."

„Saa — aa," bemærkede Pe' Vistisen, idet han vendte sig om og betragtede Fanny, „ja, forholder det sig, som du siger, saa falder de jo paa et tørt Sted hos dig."

Ved denne Bemærkning kastede Fanny et spørgende Blik paa Jørgen, men han tyssede hemmeligt ad hende og drejede Samtalen hen paa andre Ting.

De havde forladt Landevejen og kørte nu ad et Hjulspor, der kringlet viste Vej mellem tørre Agre og spredte Lyngbakker. Sjelden øjnedes et lille Bondested og aldrig et Træ eller levende Hegn. Natten svøbte sit klamme Taagedække over den livløse Egn, og Fanny trak sine Kaabeslige sammen om sig og gyste smaat.

„Uh — sikken Egn!" sagde hun.

„Hvordan mener du?" spurgte Pe' Vistisen.

„Jeg savner vore kønne Skove og smukke Byer derhjemme fra."

„Ja, blot du endda ikke skal komme til at savne det, der er værre," svarede Pe' Vistisen.

Endelig satte Pe' Vistisen Ægteparret af ved et lille Aftægtshus, hvor Jørgen foreløbig havde skaffet dem Hjem, „indtil der blev et Sted tilfals, som han tyktes om." Aftægtshuset med sine kuntede Mure og smaa ultramarinblaa Vinduer havde det mørke Præg, som er fælles for Hedeegnens Huse. Et sammensunket Jordbige hegnede en aldeles nøgen „Kaalgaard". Inde i Lejligheden var kun en Stue med Lergulv. En Alkove i Stuen erstattede Sovekammeret.

Jørgen syntes en Smule forlegen: „Det er vel en Krum' mere fattigt, end du havde tænkt dig?" spurgte han.

„Det gør altsammen lige meget, Jørgen," svarede Fanny og kyssede ham, „blot du altid vil vedblive at holde af mig!"

Men efter at hun var kommen til Ro i Alkoven, laa hun længe søvnløs, mens Jørgen allerede sov trygt. Det var ikke Tankerne, der holdt hende vaagen, for hun var alt for fortumlet til at kunne tænke paa noget bestemt. Hun laa kun og lyttede til Vestenvindens uafbrudte Stød og Tuden om det svage Hus. Det lød saa fremmed og raat — for første Gang savnede hun det bløde, dybe Sus fra Skovdybet derhjemme — og saa trykkede hun sit Ansigt ned i de stive, uldne Dyner og græd en Stund ensom og forknyt.

I de følgende Dage tog hendes Hjemve til.

Det var ikke alene Naturen, der var umild og trist, Menneskene forekom hende ligesaa. Hun mødte flere end en, der behandlede hende med en haanlig Mistanke, ligesom Pe' Vistisen, og ingen bød hende det hjertelige „Velkommen," der er saa god en Lægedom for Hjemve. Hun grundede forundret over Aarsagen dertil og kunde ikke fuldtud gøre sig tilfreds ved Jørgens Forklaring, at disse gammeldags Hedeboer var bange for alt „nymodens og udenvælts", thi heller ikke Jørgen lod det jo til, de regnede for stort. Hun havde i sin Hjemegn set saa beundrende op til den raske, vidtberejste Bindekræmmer, der havde Munden fuld af Historier og Pungen fuld af Kroner, og da han altid selv spillede en overlegen Rolle i sine Historier, saa var hun uvilkaarlig kommen i den Tro, at han spillede en lignende i sit Hjem.

„Jørgen," bad hun, „lad os rejse igen fra denne uvenlige Egn og alle disse Mennesker, som ikke regner os for noget — her bliver jeg aldrig glad!"

Men det vilde Jørgen ikke høre noget om. Han havde nemlig Planer i Hovedet om en ny Levevej, som dreves almindelig af Smaafolk paa denne Egn. Han vilde være Landslagter og staa til Torvs i Viborg med Kød. Nu havde han Penge at sætte i Handelen. Men da han endnu ikke selv var kørende, maatte han gøre Aftale med Pe' Vistisen om at age Kødet til Viborg, mod at Jørgen ydede Pe' Vistisen Hjælp ved hans Bedrift.

Men da Jørgen sjelden var hjemme, maatte Fanny ofte afsted. Pe' Vistisen forlangte hende imidlertid kun til grovere Markarbejde, som hun var uvant med, og sidste Gang havde hun dristet sig til at undslaa sig for at sprede Gødning. Nu til den saakaldte „Toftemarkedsdag" fik hun Bud om at komme og vogte Kreaturerne, da Vogterdrengen skulde med til Viborg.

Før hun gik, bad hun Jørgen om at tage et Stykke Kød fra til dem selv af den Ko, han havde slagtet til Markedet.

„Det Kød vil vi ikke selv have noget af," svarede han.

„Hvorfor ikke?"

„Det var ingen frisk Ko."

„Da vil du vel ikke sælge andre Kød, som du ikke selv tør spise?"

„Det er jo en frivillig Sag at købe af det — Folk faar bruge deres Øjne."

„Fy, Jørgen," udbrød hun ivrig, „hvor kan du bære dig saadan ad? det er ikke kønt af dig."

Men Jørgen kørte ligefuldt med Kødet, og Fanny gik ud i Marken. Kvæget skulde græsse løstgaaende, og hun tog sin Strikkestrømpe frem og satte sig paa en Lyngskrænt. Sindet var bittert, og Vejret var koldt og mørkt. Her fra Lyngskrænten syntes den hele Egn ubeboet og livløs, thi de vidtspredte Boliger laa gemte bag Bakker og i Dale, og de lyngovergroede Veje betegnede sig ikke ved nogen Færdsel eller Lyd. Kun Kirken knejste stor og stille paa en nøgen Banke.

Men hvor trist end Udsigten var fra Pe' Vistisens Mark, saa laa der dog derude et lille, oplivende Sted. Det var velholdt paa Mur og Tag og endog omgiven af en pileindhegnet Have med Blommetræer og Bistader. Der boede Ole Tækker. Han var nu halvfjerdsindstyve Aar, og Haaret faldt snehvidt om hans godmodige Ansigt. Men værre var det dog, at den slemme Gigt havde sat sig saa fast i hele hans Krop, at han vanskelig kunde lukke en Dør op med sine Hænder, og baade Krop og Ben var blevne fordrejede og krumme. Derfor kunde han nu heller ikke tage sig synderlig andet for end at stolpre om i Hus og Have og til Tidskort betragte den sparsomme Færdsel omkring Huset. Men det havde langtfra været hans Bestilling i de mere rørige Dage, for i over fyrretyve Aar havde han saa at sige været privilegeret Tækkemand og Tømrer for hele Omegnen og i sin Fritid lavet alle Sognets Trillebøre, Tøjrekøller og Drengenes Slæder. Han var kendt af alle i mere end en Mils Omkreds og hædret med den Agtelse, som erhverves ved et langt Livs ulastelige Arbejde.

Nu stod han ved sit Vindue og saa over mod Fanny.

„Hvad er det for et Kvindfolk, Mariane, der sidder ovre i Heden?" spurgte han sin Kone.

„Er det ikke Jørgen Bertelsens Kone, hun er jo langt inde fra Østeregnen."

„Hun sidder saamænd vistnok og græder."

„Ja, tho det kan hun vel gerne have Behov!"

„Ja, for han er et Stykke Skitting! Skulde jeg ikke gaa over til hende med en Skefuld Honning, hun kunde have til hendes tørre Mel'mad?"

Lidt efter stavrede han over mod Fanny. I den stive venstre Arm holdt han en Underkop, fyldt med Honning, med den højre støttede han ved sin solide „Jenningkæp".

„Goddag, bitte fremmed Pige!"

„Goddag!" svarede Fanny, der forundret havde set ham nærme sig.

„Og hun er saadan bleven gift ind i den her Skrabaldereqn og er kommen ud at passe Pe' Vistisens Køer, længes hun nu ikke efter hendes Hjemmen?"

Fordi disse enfoldige Ord ramte netop de Følelser, som knugede Fannys Bryst, fik de hendes Taarer til at strømme over.

„Hun skal saamænd ikke græde," trøstede Ole, „for det kan se sort og blive godt, det har jeg erfaret i mine mange Dage!"

Han fik hende med over til Mariane. Her maatte hun se alle hans Herligheder og høre hver Genstands Historie: hvor han havde faaet Træet til Sengestedet, og hvor han havde skaaret „Jenningkæppen". Hvordan han havde begyndt sin Biavl med at være „tilhalvs" med en anden, og hvordan han var „kommen ad med" at tigge Blomme-

skud hos Præsten. Hver Historie fortalte om et Livs Nøjsomhed og Kamp med trange Kaar, men tillige om voksende Hygge og ædle Hjemmeglæder.

De gamle Folk havde et af Sognets Smaabørn i Pleje, og Fanny tog og puslede det, mens Mariane lave en Taar Kaffe.

„Det er en køn lille Knægt," sagde hun, „hvem er det dog, han ligner? Jeg synes, jeg har set de Træk før!"

„Saadanne Smaakarle ligner jo hverandre alle sammen," svarede Mariane.

„Hvem tilhører han?"

„Hans Moder var en fattig Pige, som blev forført, og da hun var en skikkelig Pige, saa tog vi hende, mens hun fik det overstaaet. Men Vorherre løste op for hende et Par Dage efter, og saa kunde vi ikke nænne at lade den bitte Stakkel komme ud blandt fremmede."

„End hans Fader?"

„Det blev ikke aabenbaret," svarede Ole, „ham de havde mistænkt, fralagde sig det, men sid nu hen og lad os faa Kaffen, mens den er varm!"

Da Fanny mod Aften drev Køerne hjem, var hun kendelig oplivet. Hun maatte vende sig flere Gange og betragte det lille omplantede Hus. Hvor tarveligt det end var, gav det dog en forsonende Mindelse om Hjemmet. Og saa havde det lille Hjem givet hende en lys Tanke. Sært nok, tænkte hun, at den ikke var kommen før. Hidtil havde hun kun siddet og grædt i unyttig Hjemlængsel, nu vilde hun prøve paa at opelske en Kende af Hjemmets Herligheder herude! Og som det gerne gaar i Undfangelsens lyse Øjeblikke, øjnede hun allerede i Fantasien Frugterne af sin Fremtidsvirken og følte varmt, at hun maatte kunne elske et saadant lille, selvopbygget Hjem langt højere end al den Hygge og Frodighed derhjemme, som var bleven til uden hendes Pleje og Besvær.

Bare Jørgen snart vilde komme hjem, at hun kunde faa ham sine Planer fortalt!

Men Jørgen tøvede til over Midnat, og da han kom, var han svirende. Og han vilde ingen „Knorken" høre derfor, forsikrede han Fanny, det var gammel Skik der paa Egnen, at tage sig „en Korn Fornøjelse" Toftemarkedsdag. Tillige var han forbitret over, at Politiet havde konfiskeret hans Kød og truet ham med en høj Mulkt.

Næste Morgen fortalte Fanny ham om sit Bekendtskab med Ole Tækkers.

„Hvad Pokker gik du der ind efter?" spurgte han.

„Han hentede mig selv."

„Ja, det maa jeg tro. For det er deres største Fornøjelse, om de kan faa nogle slæbet ind til sig og fortælle dem noget ondt om deres Naboer; det er ellers et Sted, jeg aldrig sætter mine Ben!"

(Sluttes.)

Grev Moltke.

Tysklands berømte Hærfører Grev Moltke afgik ved Døden den 24de April i Berlin. Den livsfriske Olding havde endnu samme Dags Eftermiddag overværet Forhandlingerne i Rigsdagens Herrehus, om Aftenen spillede han Whist i sit Hjem, men afbrød Spillet, da han følte et Ildbefindende, og lidt efter ramtes han af et Hjerteslag, der blidt og smertefrit endte hans begivenhedsrige Liv.

Grev Moltke var nu en gammel Mand og var alt for Aar og Dag siden fratraadt sine offenlige Hverv. Men hans Navn var sammen med Bismarcks uløseligt knyttet til Tysklands Magt og Glans; han var maaske ikke den genialeste af det ny tyske Riges Grundlæggere, men han var utvivlsomt den, der med sit Feltherretalent havde kastet det afgørende Lod i Vægtskaalen. Det var paa Valpladsen, at Tyskland sejrede, det var Sværdet, der gjorde Udslaget, det var den vel disciplinerede Soldatermagt, der holdt det vundne Bytte fast, og her var Moltke den uindskrænkede, kolde og kloge Leder i Krig og Fred. Ragede Bismarck op som en Kæmpe blandt Samtidens Diplomater, saa stod Moltke som den ubetvingelige Feltherre i den Række blodige Kampe, der begyndte paa Slesvigs Jord og førte over Sadowa og Sedan til Paris. Han var en af de yderst faa store Feltherrer, der aldrig havde tabt et Slag.

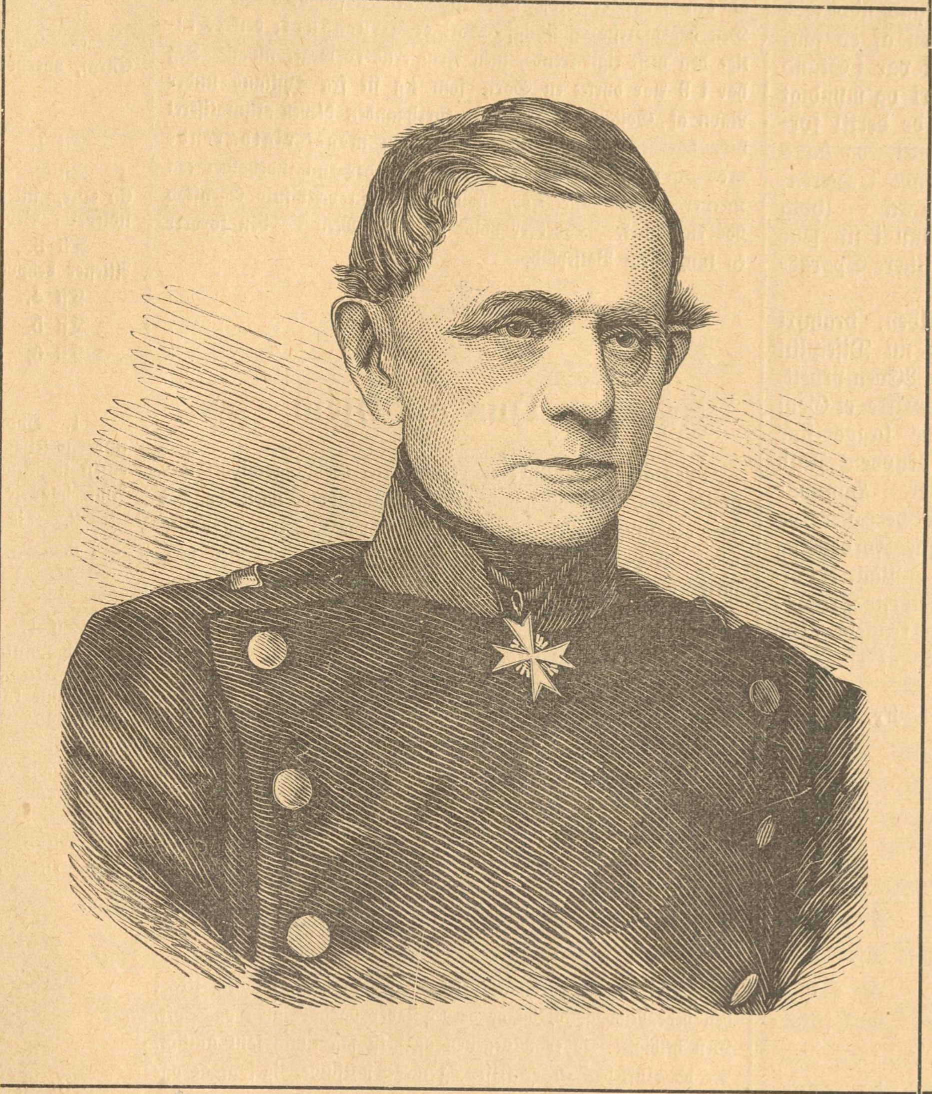

Grev Moltke (1870).

Helmuth Carl Bernhard Moltke var født den 26de Oktober 1800 — fulgte altsaa i Alder med Aarhundredet. Faderen var vel af tysk Herkomst og Dannelse, men General i dansk Tjeneste, og den unge Moltke, der bestemtes for Officersvejen, modtog da ogsaa sin første Uddannelse i København. Fra 1818 var han i fire Aar dansk Løjtnant. Men den unge, fremadhigende Mand følte sig knuget og indstænget af de smaa og snævre Forhold, der raadede i Frederik den Sjettes Hovedstad og Armé. Der var ingen Plads for hans Evner, intet Vingefang for hans Higen, og da han ansøgte Kongen om Tilladelse til at søge Uddannelse i fremmed Krigstjeneste, modtog han et Afslag. Hans Jærnvilje gjorde sig gældende; han forlangte kort og godt sin Afsked, hvorefter han traadte i prøjsisk Tjeneste. Det er vanskeligt at vide, hvilke Drømme om fremtidig Stordaad, der næredes af den unge, stilfærdige Løjtnant — om han i det hele gav sig af med at drømme; foreløbig gik han i Lære og lærte grundig, hvad Krigsvidenskaben havde at byde efter Kejser Napoleons Hærtog. Efter at have gennemgaaet et fireaarigt Kursus paa Krigsskolen i Berlin, fik han Ansættelse i Generalstaben. Midt i Trediverne blev han Kaptajn, og samtidig begyndte hans foresatte at faa Øje for hans fremragende strategiske Talent. Han blev sendt til Tyrkiet for med Raad og Daad at bistaa Regeringen ved en ny Hærorganisation, han deltog i Krigen og lagde sin sjeldne Dygtighed som Feltherre for Dagen. Allerede den Gang blev det sagt om ham, at han i Modsætning til de franske Officerer talte lidt, men udrettede desmere. Beriget med Erfaring, indhøstet i praktisk Krigstjeneste, vendte han efter faa Aars Forløb tilbage til Berlin, traadte atter ind i Generalstaben og blev nogle Aar efter Adjudant hos Prins Friederich Wilhelm, den senere Kejser Friederich. I 1857 udnævntes han til Generalstabschef, og et Par Aar efter, under Italiens Krig med Østerrig, udarbejdede han sin første Felttogsplan, der skulde have været benyttet, saafremt Tyskland var bleven Deltager i Krigen.

For hans næste Krigsplan blev der bedre Brug: den gjaldt nemlig Felttoget mod Danmark i 1864. Ret beset var der vel ikke synderlig Ros at vinde ved at føre to Stormagter mod et lille Land som Danmark, og øjensynlig var dette ogsaa Moltkes Syn paa Tingene; men alle lagde Mærke til, at hans Plan stod sin Prøve og blev nøjagtig fulgt og gennemført særlig ved den dristige Overgang til Als.

Den Angrebsmethode, som her første Gang var prøvet, skulde i de nærmest følgende Aar skaffe de tyske Vaaben Sejer paa Sejer, fuldbyrde Tysklands Enhed og forøge dets Landomraade. Det var Aarstallene 1866 og 1870, Krigene med Østerrig og Frankrig, der ikke blot lænkede Verdensryet til Moltkes Navn, men ogsaa lyser som de minderige Afsnit i Tysklands nyere Historie. Krigsplanen mod Østerrig, der laa færdig fra Moltkes Haand som et Regnestykke, er uimodsagt fra Sagkyndighedens Side bleven betegnet som et Mesterværk. Den blev fulgt i et og alt og kuldkastede næsten som i en Haandevending Østerrigs Magt. Moltke stod nu som den store, af alle anerkendte Hærfører, hvis Navn var verdensberømt, og hvem saavel Konge som Folk stolede paa, naar den tyske Ørn næste Gang slog ned efter Bytte.

Lejligheden lod ikke længe vente paa sig. Spændingen mellem Frankrig og Tyskland tiltog saa stærkt, at i Sommeren 1870 udstedte den førstnævnte Stormagt Krigserklæringen. Moltke havde ikke været ledig, men udnyttet de forløbne Aar saa vel, at da Krigserklæringen forelaa, var hans Krigsplan ogsaa udarbejdet i alle Enkeltheder og godkendte af Generalstaben, saa Chefen selv kunde rolig sysle med sine Blomster, medens Hæren udrustedes. Tysklands Sejre og Krigens endelige Udfald er bekendte nok; men atter her vandt Moltkes sikre Beregninger, hans Planers nøjagtige Gennemførelse, lige til Indtagelsen af Paris, alle krigskyndiges høje Beundring. Han

kendte de franske Terrænforhold bedre end Franskmændene selv, og han forstod altid at føre sine umaadelige Hærmasser frem i en saadan Orden og ad saadanne Veje, at de var ved Maalet næsten paa det forud beregnede Klokkeslag. I det hele og store var det hans Princip at lade Soldaterne marchere adskilte og slaas samlede. Derved kom han hurtig frem og kunde næsten altid angribe Fjenden med en overlegen Styrke.

Selvfølgelig var Moltke under disse Krige stegen til Hærens højeste Post. I 1866 udnævntes han til General; efter Indtagelsen af Metz, belønnede Kongen ham med Grevetitelen og efter Krigens Slutning med Udnævnelsen til Generalfeltmarskal. Ligeledes modtog Moltke større Æresgaver efter begge Krige og blev derved i Stand til at købe sig et Gods — Hvilen efter en fattig og anstrengende Ungdoms- og Manddomstid.

Siden 1866 var Moltke Medlem af Rigsdagen, men om ellers nogensteds gjorde han sig her bemærket som „den tavse Mand." Til Gengæld blev han hørt med udelt Opmærksomhed, naar han omsider tog Ordet. Det skete, naar militære Sager stod paa Dagsordenen. Med logisk Fynd udviklede den gamle Feltherre da Nødvendigheden af en saadan Væbning, at Tyskland hvert Øjeblik var i Stand til at forsvare det vundne Bytte, og kort og myndigt krævede han af Folkerepræsentationen de dertil fornødne Summer. Da han blev gammel, og hans Haand for svag til at være den ledende i Hæren, traadte han — i Modsætning til Bismarck — lydig tilbage paa sin Kejsers Bud, men endnu i sin sene Livsaften vedblev han at sysle med militære Spørgsmaal.

Moltke var en stille, tilbageholden, bramfri Natur, en Feltherre, der blev stor ved sin Disciplin og sin Begrænsning. Han var ingen Æventyrhelt, der skred frem i Poesiens Glans, heller ikke et Geni som Napoleon den Store, der kunde lægge sine Planer paa selve Slagmarken og i fornødent Fald sprænge frem i Spidsen af sine Tropper. Han var den kolde, kloge Forstand, der forud beregner og overvejer, der i Tide forøger sine egne Fordele og aflurer Modparten hans Svagheder. Paa de afgørende Punkter havde han altid den største Troppestyrke, derfor tabte han aldrig; han regnede altid rigtig, derfor blev han aldrig afhængig af et Lykketræf.

Fr. R.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Maj.

II.

Dyrkning af Agurker.

Naar Planterne er omtrent 9 Tommer lange, betragtes som sikre, og man foretager da Udtynding, saa at der bliver 1 Fods Afstand mellem dem. Lidt senere hen ordner man Planterne saaledes, at hveranden vender mod Øst, hveranden mod Vest, og man befæster dem til Jorden løseligt med en lille Trækrog for at faa en ligelig Fordeling.

Hvis der en halv Snes Dage efter Saaningen endnu ikke viser sig Planter, og man ved at undersøge Frøet finder, at dette er raaddent (oftest fordi Jorden endnu har været for kold), maa man saa paany. Er Frøet friskt, men Jorden er for tør til, at det kan spire, maa man vande, og naar Vandet er sunket ned, rage tør Jord over.

Ofte viser Planten sig ikke af en helt anden Grund end Kulde og Tørke, idet Spiren bliver opædt af Insekter, saasnart den er kommen udenfor Frøskallen. En Del Planter udvikler Kimblade, nogle endog et eller to Stængelblade — og bliver saa ædte. Det er især de saakaldte „Knoporme" (Noctua-Larver), der er paa Spil. Man bør i saa Fald hver Morgen efterse Agurkerækkerne og rage ned med Fingeren ved de Planter der ere begnavede, man vil da finde den sammenrullede Larve lige under Jordoverfladen. Tusindben, Bænkebidere o. s. v. æder ogsaa væk.

En større Agurkdyrker har meddelt mig, at Vanding med Urin fra Køer efter hans Erfaring er et sikkert Middel mod Insekter. Han vandede med Bruse paa Jorden mellem Rækkerne. Da jeg, siden jeg fik denne Meddelelse, ikke har været generet af Larver, har jeg ikke haft Lejlighed til at prøve Midlet.

Naar Planterne er godt i Vækst, d. v. s. naar de har 2—3 Stængelblade, bør man begynde at tage Forholdsregler mod Meldug, Agurkplantens farligste Fjende, der viser sig som et hvidt Overtræk paa Bladene, og som midt i Planternes frodigste Periode kan ødelægge dem paa faa Dage. At overvinde denne Svamp, naar den allerede er kommen, er vanskeligt; det sker i alt Fald kun ved at fjerne de paagældende Dele eller Planter; umuligt er det, dersom den har faaet Udbredelse over hele Stykket om end kun hist og her. Der bør arbejdes mod Svampen, medens Bladene endnu er fri. Dette sker ved at bestrø Planterne og Jorden omkring dem med Svovlblomme. Til 100 løbende Alen medgaar første Gang 1 Pd., 2den Gang — naar Planterne er 1 Fod lange — bruges 2 Pd. og saaledes fremdeles.

Af Sorter skal nævnes Græsk Tromle, der er en af de frugtbareste og haardføreste. Kinesisk Slange er frugtbar og ligesom den forrige anvendelig baade som Asie og Salatagurk. Man kan nærmere betegne disse to Sorters Anvendelighed ved at sige, at den første er bedst som Asie, den sidste bedst til Salat. Den haardføreste og tidligste Sort er Drueagurk; den er tillige den mest rigtbærende, men Frugterne er meget smaa. Jeg har i 9 Aar dyrket en Sort, som jeg fik fra Tyskland under Navn af „Goliath". Denne er efterhaanden bleven aklimatiseret her, saa jeg nu kan betegne den som meget rigtbærende med overordentlig store Frugter, der kun indeholder faa Kærner, altsaa meget Kød, hvilket jo er en værdifuld Egenskab hos en Agurk. Kødet er hvidt og fint. Men — den fordrer en lun, varm Vokseplads.

For Hus og Hjem.

Ler af gamle Mure er et udmærket Gødningsmiddel især til let Jord, som det giver mere Sammenhold uden dog at gøre den tung. Leret føres straks ud paa Marken og pløjes ned. I Haven skal man ikke straks grave det ned, men først sprede det og derved udsætte det for Luftens Paavirkning. Fordelingen bliver derved ogsaa mere ensartet.

Omdrejning af Blomsterpotter. Ikke enhver Blomsterelsker ved, hvor gavnligt dette er for Planten, og det er derfor ikke unødvendigt at gøre opmærksom paa, at man hver Morgen bør paatage sig den lille Ulejlighed at give de i Vinduerne anbragte Urtepotter en Drejning, saaledes, at den Side, der i Gaar vendte ind mod Stuen, vendes mod Lyset, som helst maa være Morgensol. Derved opnaar man, at Planten faa en ensartet Vækst. Planterne vokser jo nemlig altid mod Lyset, og undlades Omdrejningen, kommer kun Plantens ene Halvdel til fuldstændig Udvikling, medens den anden lidt efter lidt vantrives.

Kirsebær bør ikke afplukkes naar som helst, navnlig ikke i den hede Middagstid, da de derved taber baade Smag og Saft. Den heldigste Tid er Morgenen og helst saa tidlig som muligt. De da plukkede Bær er friske og meget saftfulde, ligesom de ogsaa holde sig bedst.

Skæmt.

Negativ Virkning. En Skoledreng, som skulde skrive en Stil over Æmnet Naale, kom med Følgende: „Naale er meget nyttige. De har reddet en Mængde Menneskers Liv, baade Mænd, Koner og Børn — i Sandhed hele Familier."

„Hvorledes det?" indvendte Læreren.

„Ved ikke at synke dem."

Denne Dreng overgik næsten en aandsbeslægtet jævnaldrende, der definerede Salt som „det Stof der giver Kartofler en daarlig Smag, naar det ikke spises dertil."

Man maa kende sine Folk. En Methodistpræst, som skulde prædike i en afsides liggende By i Kalifornien, blev, førend han holdt sin første Prædiken, underrettet om, at han maatte være varsom i sine Udtryk, da en stor Del af de tilstedeværende var temmelig raa og vilde ikke tage i Betænkning at overfalde ham, hvis hans Bemærkninger skulde støde dem. Præsten indvendte intet herimod, men traadte rask op paa Prædikestolen. Herfra sendte han et frækt Blik ud over Forsamlingen, trak ganske roligt to Revolvere op af en Baglomme, lagde en ved hver Side af Biblen og sagde: „Lader os alle bede."

Man havde aldrig set en saa andægtig Aand over Menigheden som hin Søndag.

Juridisk Raadgiver.

Jeg tjener min Husbond som Bestyrer og er ansvarlig for alt, hvad Gaard og Mark vedrører, og nu har jeg skudt Naboens Hund paa min Husbonds Jord, fordi den har ødelagt 3 Kyllinger. Det bemærkes, at Kyllingerne er mine, til de bliver voksne. Men jeg har ikke advaret Hundens Ejer om, at jeg vilde skyde den. Der spørges:

Kan jeg blive dømt til at erstatte Hunden, og hvorledes lyder Loven for løsgaaende Hunde uden Tegn?

En Holder.

Skønt Spørgeren har handlet hensynsløst ved at nedskyde Hunden uden foregaaende Advarsel til dens Ejermand, vil han dog ikke kunne dømmes til at erstatte Hundens Værdi, da det, saaledes som Højesteret har fortolket Loven, er tilladt uden videre at nedskyde fremmede Hunde, der strejfer om paa Jorder, hvor over samme Mand har baade Brugs- og Jagtret.

* * *

1. Kan en Mand erholde Kongebrev, naar vedkommende for over 5 Aar siden har været idømt Straf af Vand og Brød, men ikke faaet Æresoprejsning?
2. Til hvem ansøges om Kongebrev?
3. Hvad koster det, og hvilke Papirer fordres?
4. Kan man ved Hjælp af Kongebrev lade sig borgerlig vie?
5. Skal man ikke motivere, hvorfor man søger Kongebrev?
6. Kan en Mand, der har været idømt den ovennævnte Straf, overhovedet indgaa Ægteskab?

En Holder i K.

Til 1. Ja.

Til 2. Ansøgningen, der skal skrives paa stemplet Papir til 65 Øre, stiles til Kongen, men indgives til Amtmanden, der udleverer Bevillingen (Kongebrevet).

Til 3. Et Kongebrev koster 33 Kr. 66 Øre. Ingen Attester behøver at følge med Ansøgningen.

Til 4. Nej.

Til 5. Behøves ikke.

Til 6. Ja.

* * *

1. Hvor skal jeg henvende mig, for at erholde Statsunderstøttelse til et Højskolekursus i Vinterhalvaaret 1891—92, enten til Ringkøbing Amt, hvor jeg hører hjemme, eller til Ribe Amt, hvor jeg for Tiden opholder op?
2. Til hvilken Tid skal Andragendet indgives?
3. Og hvordan skal det adresseres?

H. L.

Til 1. Hvis Spørgeren har fast Ophold i Ribe Amt paa det Tidspunkt, han ansøger om Understøttelse, skal Ansøgningen indgives til nævnte Amts Skoleraad. Er derimod Opholdet i Ribe Amt kun rent midlertidigt, bør Ansøgningen indgives til Ringkøbing Amts Skoleraad.

Til 2. Herom udgaar altid offenlig Bekendtgørelse. Almindeligvis skal Ansøgningen være indgivet inden 1ste Juli. Hos Sogneraadets Formand faas udleveret et Skema til Udfyldning.

Til 3. Til vedkommende Skoleraad, altsaa efter Omstændighederne Ribe eller Ringkøbing Amts Skoleraad.

Brevkasse.

J. A. B. i T. For sent; „Husvennen" tør ikke bringe for mange Vaardigte.

A. T. i K. Af Hensyn til Holderne, tør vi ikke genoptrykke tidligere Artikler fra „Husvennen." Den 2den Aargang af Bladet, hvori det nævnte fortællende Digt findes, kan endnu faas til Købs for 1 Kr. 50 Øre.

a. Digtene kan mulig faa Plads ved Lejlighed.

Ny Bestillinger paa „Husvennen" modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader til enhver Tid i Kvartalet.

Ny Abonnenter kan endnu faa Oktober og Januar Kvartaler. Bestillinger modtages saavel paa Postkontoret og i Bogladen som i N. C. Roms Forlagsforretning, København V.

Indhold: Straffen, Fortælling af Emanuel Henningsen (Sluttes). Kulsviere, Fortælling af Zakarias Nielsen, med Billede (Sluttet). Paa Rejse over Alperne I. Ved Vintertid, med to Billeder. En Podekvist, Fortælling af Folkvar Krag (Sluttes). Grev Moltke med Portræt. Havebrug. For Hus og Hjem. Skæmt. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 33. Søndag den 17. Maj. 1891.

En italiensk Pige.

Straffen.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

(Sluttet.)

Dosseringen var øde og tom, saa vidt jeg kunde se gennem Tusmørket, Søen mørk og skummende; den fuglige kolde Vind strøg hen over dens mørke Vandflade og drev dens smaa Bølger plaskende op mod Bredden. Det var en rigtig uhyggelig og trist Efteraarsaften, og jeg opholdt mig der ikke længer end nødvendig. Jeg antog, at den unge Pige maatte have sin Bopæl her, og beroliget vendte jeg Ryggen til Søen og tog atter Vejen ned ad Aagade.

En Time efter stod jeg af Sporvognen uden for Tivoli. Vinden var bleven stærkere, og en fin Støvregn begyndte at falde. Jeg slog min Regnskærm op og vilde netop give mig paa Vej ind mod Byen, da jeg i det samme fik Øje paa Bagger, der stod nær ved en af Gaslygterne og læste i et Brev, som han holdt tæt op for Øjnene. Jeg ved ikke, hvorfra jeg fik den Tanke, at Brevet havde noget at gøre med det, jeg havde set denne Aften, men vist er det, at denne Tanke foranledigede mig til at gaa hen til ham.

Han vendte sit Ansigt om til mig og krammede Brevet i sin Haand. Ansigtet var blegt og bestyrtet, og Haanden rystede.

„Hvad er der sket med dig, Bagger?"

„Sket!" gentog han med en Røst, der skjalv af Bevægelse. „Der er sket det, at jeg er bleven den elendigste Nidding, der nogen Sinde er skabt . . . en hjerteløs, elendig, fej Pjalt!"

„Vær dog stille!" tyssede jeg og tog ham under Armen. „Du vækker jo Folks Opmærksomhed."

Han lod sig føre med, uden at gøre Modstand, og jeg vedblev:

„Hvad er der hændet? Kan jeg hjælpe dig med noget?"

„Du? Nej . . . Jeg kan ikke følge dig, jeg maa blive her."

„Venter du Laura?"

„Laura!" udbrød han ivrig og greb mig om Armen. „Hvad ved du om hende? . . . Tal, for Guds Skyld!"

I sin ophidsede Sindsstemning vakte det ikke en Gang hans Forundring, at jeg kendte dette Navn.

„Jeg saa hende i Sporvognen ud til Nørrebro," svarede jeg. „Hun steg ind ved Jærnbanegade."

„Saa har hun dog været her! Min Gud, at jeg skulde komme for silde! Kørte du med? Hvor steg hun af?"

„Hun steg af i Korsgade og tog Vejen til Dosseringen."

En dump Stønnen trængte sig pludselig frem af Baggers Bryst, og han sank ned paa den Bænk, hvor vi var standsede.

„Død . . . død," jamrede han og vred sine Hænder. „Jeg vidste det . . . o, min Gud, jeg vidste det!"

„Men kom dog til dig selv, Mand!" udbrød jeg. „Hvorfor skulde hun være død?"

„Fordi jeg har sveget hende, bedraget hende, traadt hende i Støvet . . . fordi hun ikke kan overleve dette! Jeg usle, elendige Pjalt, som ikke talte i Tide . . . Kom, følg mig . . . jeg maa have Visshed, jeg maa kende Ubstrækningen af det forfærdelige, som er sket."

Han var sprungen op og havde grebet mig om Armen; jeg følte, hvorledes han skælvede over hele sit Legeme. Da vi kom forbi en Gaslygte, saa jeg, at hans Ansigt var blegt og fordrejet af Angest og Smerte.

Jeg førte ham hen til en af de Droster, som holdt uden for Tivoli, og paalagde Kusken at køre rask til i Retningen af Korsgade, og medens vi kørte, fik jeg ved mine Spørgsmaal en kort Fremstilling af det Forhold, som bestod mellem Bagger og den unge Kvinde, der maaske nu i Fortvivlelse havde gjort Ende paa sit Liv.

Hun var gift. Bagger havde truffet sammen med hende og Manden paa sin Rejse i Tyskland, hvor Manden for sin Sundheds Skyld opholdt sig ved et af Badestederne.

„En nederdrægtig brutal Slyngel, der ikke agtede hende mere end det Snavs, han traadte under Fødder," sagde Bagger. „Første Gang, jeg saa dem sammen, sagde jeg mig selv, at hun var ulykkelig over al Maade, og det var det, der drog mig til hende fra først af."

Ved en Misforstaaelse havde hun opfattet hans Navn som Harald Lund, og han oplyste hende ikke den Gang om hendes Fejltagelse.

„Jeg tog det hele som et Rejseæventyr; hele min Interesse for hende hvilede den Gang udelukkende paa min Medynk med hende, og det var mig ligegyldigt, enten jeg for hende hed Lund eller Bagger. Men som hun efterhaanden udfoldede hele sin rige Natur for mig, og hun tillidsfuldt tyede til mig om Raad og Bistand, da følte jeg med et, at jeg havde knyttet mig stærkt og inderligt til hende, og jo nøjere jeg lærte hende at kende, jo mere blev det mig klart, at enten maatte jeg fly, mens det endnu var Tid, eller . . . Jeg havde ikke længer Kraft nok til at følge min Fornuft; jeg blev, og hun . . . Gud naade mig, jeg handlede som en æreløs Pjalt imod hende, og hun anede det ikke. Hun levede og aandede kun i mig, hun troede paa mig, og ingen Kvinde i Verden har elsket en Mand inderligere, end hun elskede mig!"

Han tav et Øjeblik og drog Vejret dybt.

„Jeg lejede et Par Værelser der inde i Byen under mit paatagne Navn; der mødtes vi, da Rejsen var endt. Jeg havde ikke længer Mod og Mandshjerte til at sige hende, at jeg fra først af havde bedraget hende og villet sikre mig over for hende. Hvorledes vilde hun vel have optaget en saadan Tilstaaelse? Maatte den ikke have knust hende i Støvet? Hun, som havde troet saa fuldt og fast paa mig! Jeg turde ikke sige hende Sandheden, og Løgnen, som jeg havde gjort mig skyldig i, tyngede mig med Centnervægt, thi jeg elskede hende . . . jeg vilde have givet mit Liv for at kunne fri hende ud af de fortvivlede Forhold, der tyngede hende til Jorden, naar jeg ikke var til Stede, og hun i Kraft af sin Kærlighed for et Øjeblik glemte sin Ulykke og det Samvittighedsnag, hvorunder hun vaandede sig . . . Hvorfor jeg ikke drog bort med hende? Fordi en gammel Moder, som i Gaar for evigt lukkede sine Øjne, vilde have taget sin Død derover. Om otte Dage vilde vi ikke længer have været her i Byen . . . Nu er det alt sammen forbi . . ."

Han knugede sine Hænder mod hinanden og saa ud ad Vinduet paa Drosken for at se, om vi snart havde naaet vort Bestemmelsessted. Vi rullede netop over Broen, der fører over Ladegaardsaaen.

„I Eftermiddag skulde vi have mødtes. Jeg vilde nu, da Moderen var død, have overtalt hende til at drage bort fra Hjemmet og følge mig ud i Verden, og Gud ved det, ingen Sorg i Verden skulde have mægtet at nærme sig til hende, om jeg havde kunnet hindre det. Men det skulde ikke være saaledes. Da jeg kom ud til vort Mødested, havde hun allerede været der, og dette Brev laa paa Bordet. Læs det, og du vil se, at jeg har Anledning til at frygte det værste."

Et Øjeblik efter holdt Drosken; jeg ilede hen til en Lygte og udfoldede Papiret, han havde givet mig. En rystende Kvindehaand havde nedskrevet følgende Linier, som var vædede med Taarer:

„Alt er forbi; min Mand har fundet dine Breve og ved nu alt. Jeg kunde have baaret det med, Skændsel og Foragt, naar jeg kun havde haft din Kærlighed. O, Harald, hvor kunde du dog have Hjerte til at skuffe mig saaledes? Jeg har først i denne Stund faaet at vide af Værtinden, at du ikke er den, du har sagt at være, og jeg kan ikke bære det ogsaa, at jeg kun har været et Legetøj i din Haand. O, min Gud, jeg har ikke fortjent det bedre, jeg ved det; men, Harald, jeg kan ikke bære det ogsaa. Denne ene forfærdelige Visshed tynger mere end alle de andre Ulykker tilsammen.

Laura."

Jeg bød Droskekusken at blive holdende, til vi kom tilbage, og tagende Bagger under Armen førte jeg ham med mig om til Dosseringen. Han rystede, som om han frøs, men forholdt sig tavs. Vi gik nogle Gange frem og tilbage langs Søen og saa ud over Vandet, der toppede sig og skummede under Paavirkning af den kolde Efteraarsvind. Vi var næsten nede ved til Søens anden Ende, da Bagger pludselig rev sig løs fra mig og med et kvalt Udraab ilede ned ad Skraaningen til Vandet.

Der nede, til Dels overskyllet af Bølgerne, sad en Skikkelse lænet op mod Stenene, med de foldede Hænder sluttede om sine Knæ og med Blikket vendt ud over den bølgende Sø, og jeg saa, at det var hende, vi havde søgt.

Laura! Laura!" raabte Bagger og løftende hende som et Barn op i sine Arme. „Gud være evig lovet, at jeg dog fandt dig! Laura! jeg har handlet slet imod dig; men Gud ved, at jeg aldrig har tænkt paa at svigte dig. Tro mig, stol paa mig . . . Tal til mig, Laura, kun et eneste tilgivende Ord!"

Men Skikkelsen i hans Arme sagde intet. Skinnet fra den nærmeste Gaslygte faldt paa hendes ligblege Ansigt; der var en forstenet Ro udbredt over det, og en Tomhed i de stirrende og ligesom i Gru vidt opspærrede Øjne, som gjorde mig uhyggelig Mode. Jeg tog en af hendes Hænder; den var kold som Is, og da jeg gav slip paa den, faldt den som død ned ved Siden.

„Hun er syg, dødssyg," sagde Bagger i det samme i en Tone, der skjalv af Bevægelse. „Skynd dig efter Drosken . . . hurtig . . . maaske gælder det Liv og Død!"

Jeg fulgte hans Opfordring; kort efter vendte jeg tilbage med Vognen og hjalp ham med at løfte den syge derind. Bagger svøbte hende ind i sin Overfrakke og holdt hende hvilende i sine Arme.

„Til Kommunehospitalet, alt hvad Remmer og Tøj kan holde!" sagde jeg til Kusken. Bagger vilde gøre Indvendinger, men jeg tvang ham til Tavshed med Spørgsmaalet: „Kan hun straks faa den fornødne Pleje hjemme hos dig?"

Det var den pinligste Køretur, jeg nogen Sinde har deltaget i. Hver Gang vi i rask Fart rullede forbi en Lygte, saa jeg for en kort Stund det ligblege Aasyn, med dets dødlignende Ro og de stirrende Øjne, hvile ved Baggers Bryst, og jeg fik en Forvisning om, at det visstnok var sidste Gang, han saaledes holdt hende i sine Arme. Bagger havde rimeligvis en Følelse af det samme; hans Ansigt var blegt som hendes, og hans Bryst hævede sig af og til under et kvalfuldt Suk. Heldigvis varede Køreturen ikke længe; der blev beredvillig indrømmet den syge Plads, og efter en forholdsvis kort Ventetid fik vi et Øjeblik Lov til at betræde det Værelse, hvor hun var bleven bragt til Sengs.

Hun laa stille med lukkede Øjne, næsten som om hun var død. En af Lægerne stod ved Siden af Sengen og paabød os Ro. Bagger knælede ned foran den og saa med et Blik fuldt af stum Smerte paa den ubevægelige Skikkelse. Store Taarer, som han ikke mægtede at holde tilbage, rullede ned ad hans Kinder. Straks efter blev det betydet os, at vi maatte gaa. Bagger rejste sig; jeg tog ham ved Armen og førte ham ud.

„Tror du, hun lever?" spurgte han, da Hospitalets Port lukkedes efter os.

„Med Guds Hjælp. Hun er jo ung og stærk. Lægen mente ikke, der var nogen overhængende Fare."

„Han sagde jo saaledes," svarede Bagger med en Skygge af Haab.

„Men hendes Mand? Vil du ikke underrette ham, om hvad der er sket?"

„Jeg skriver til ham, saa snart jeg kommer hjem," sagde han. „Det er ikke min Mening at krybe i Skjul for ham."

Dermed skiltes vi for denne Aften. Den følgende Formiddag faldt min Vej ud ad Nørrebro, og jeg nyttede Lejligheden til med det samme at gaa ind paa Hospitalet for at forhøre, hvorledes det stod til med den syge. Den første, jeg fik Øje paa, da jeg kom ind i Venteværeiset, var Bagger, der netop kom ind fra en Dør paa den modsatte Side af Værelset. Da han fik Øje paa mig, vaklede han mig i Møde; hans Øjne lyste feberagtigt, hans Ansigt var voksagtig blegt.

„Hvorledes er det med hende?" spurgte jeg.

„Død . . . jeg har dræbt hende," svarede han med Anstrengelse. Han greb frem for sig efter et Støttepunkt, og inden jeg kunde komme ham til Hjælp, segnede han om paa Gulvet uden Bevidsthed.

En af de tjenestgørende ved Hospitalet kom

ilede til, og medens vi i Forening søgte at bringe Bagger til sig selv, aabnedes Døren til Venteværelset paa ny, og en fremmed med et af de modbydeligste Ansigter, jeg har set, traadte ind. Han blev et Øjeblik staaende foran os, og det hadefulde Blik, han kastede paa den bevidstløse, lod mig ane, at jeg her saa den ulykkelige unge Kones Mand for mig. Senere fik jeg at vide, at min Anelse ikke havde skuffet mig. Straks efter forlod han Værelset, og jeg har ikke set ham siden.

Det viste sig, at Bagger var bleven alvorlig syg. Først en Maaned efter, at den ulykkelige Laura var stedt til Hvile paa Assistentskirkegaarden, fik han sin Bevidsthed tilbage og gik nu langsomt frem til Helbredelse. Men han blev aldrig den, han havde været før. Mørk, indesluttet og livstræt sad han Vinteren igennem hjemme i sin Stue, rugende over sin Sorg og sine evige Selvbebrejdelser. Jeg er vis paa, at det vilde have været ham en Lettelse, om den krænkede Ægtemand havde indfundet sig og krævet ham til Regnskab. Men denne kom ikke; han var allerede i Efteraaret rejst bort fra Byen, uden at lade høre noget fra sig.

Foraaret efter drog Bagger til Tyskland. Han skrev mig i Begyndelsen en Gang imellem et kort Brev til, senere hørte Brevvekslingen op. Hen paa Sommeren fik jeg gennem Bladene Underretning om, at han var død under et kort Ophold i Schweiz.

Forleden Aften sad jeg inde i Sporvognens Ventesal, da den gamle Lygtetænder kom og satte Blus paa Lampen. Og jeg tænkte paa hin milde Sommeraften, da jeg sad paa samme Sted og saa to elskende mødes med Ansigter, der straalede af Glæde. Ikke anede jeg den Gang, at deres Glæde saa hurtig skulde forvandles til Sorg, eller at de begge skulde falde som Ofre for den Straf eller Nemesis, deres Forhold bar i sig selv.

„Fadervor" som Fredstifter.

Et Par Ægtefolk levede i stadig Strid med hinanden. Præsten, til hvem Manden klagede sin Nød, spurgte, om de da ogsaa bad sammen. Sørgmodig rystede Manden paa Hovedet og mente, at det vilde hans Kone aldrig indlade sig paa.

Saa sagde Konen en Aften til Manden: „Jeg kan ikke længer holde det ud med dig. I Morgen gaar jeg til Politimesteren for at lade mig skille fra dig." Manden blev meget alvorlig og sagde: „Ja, nu tror jeg ogsaa, det er bedst." — „Godt," sagde Konen, „men lad os saa gøre Alvor af det i Morgen." — „Som du vil; men jeg vil først bede dig om en Ting: lad os dog en Gang prøve at bede sammen; det har vi aldrig gjort al den Tid, vi har levet sammen."

Før Konen kunde komme med nogen Indvending, knælede han og bad højt — han kunde ikke finde paa andet — et Fadervor, og det med en saadan Inderlighed, at han slet ikke havde troet, han kunde bede saaledes. Da han kom til den femte Bøn, brast Konen i en lydelig Hulken, og da han bad den syvende Bøn, kastede hun sig om hans Hals og bad ham om Tilgivelse.

Skilte ad blev de to ikke; men den fælles Bøn har de aldrig glemt, og mangt et Tvistepunkt har den udjævnet for dem.

Morbro'ers Historie.

Fortalt af Holger Vinge.

Der var næppe nogen, som hilsedes mere hjertelig velkommen af os Drenge end Morbro'er Harald, naar han besøgte vore Forældres Gaard. Han var en høj, kraftig bygget Mand med regelmæssigt smukke Ansigtstræk; men tværs over Panden trak der sig et bredt Ar, som under visse Betingelser kunde give hans Aasyn et skrækindjagende Udtryk. Mine Brødre og jeg holdt meget af ham, thi han gav sig en Del af med os, naar han, hvad der gerne skete et Par Gange om Aaret, opholdt sig i vort Barndomshjem, og uden just at være munter, forstod han dog at lægge Beslag paa hele vor Interesse, ligesom han af og til heller ikke holdt sig for god til at deltage i vor ungdommelige Sport, naar vi bad ham derom. Ikke desmindre havde vi stor Respekt for ham, og jeg husker endnu, at vor Moder ikke saa ganske sjældent kaldte hans Autoritet til Hjælp, naar det faldt hende vanskeligt at faa os store Knægte til at bøje sig under hendes Vilje. Det kostede ham blot et eneste Ord, saa var vi aldeles inde paa, at saaledes som han havde sagt det, maatte det være — at trodse hans Vilje faldt os aldrig ind i mindste Maade.

Morbro'er Harald var velhavende og uafhængig, men det havde han ikke altid været. Vi Drenge havde ved at lytte til vore Forældres Samtale faaet en Forestilling om, at han i sin Ungdom havde haft en stor og smertelig Sorg, men af hvad Karakter denne Sorg havde været, havde vi ingen som helst Mening om, og spørge ham derom, turde vi ikke, saa meget mindre som det ikke lod til, at Moder havde Lyst til at besvare noget Spørgsmaal fra os i den Retning.

Morbro'er Harald var til daglig Brug i en jævn behersket Stemning, men at han ogsaa kunde blive vred, fik jeg en Dag et Bevis paa, som jeg aldrig siden glemte. Dermed hang det saaledes sammen:

Blandt andre Ting, som vi Drenge stadig beundrende saa i hans Eje, var der ogsaa en prægtig Rejsepibe med Merskumshoved. Denne Pibe stod jeg en Dag og fingererede med, og uheldigvis tabte jeg den ned paa Gulvet, hvorved dens temmelig kostbare Hoved gik i Stumper og Stykker. Forskrækket over min Gerning lod jeg Stumperne ligge og ilede ud ad Døren.

Ved Aftenstid traf jeg paa Onkel nede i Haven, og han spurgte:

„Er det dig, som har slaaet min Pibe itu?"

„Nej," svarede jeg forvirret; jeg følte, hvorledes Rødmen steg op i mit Ansigt og brændte i mine Kinder, og jeg vendte Øjnene bort fra ham.

„Se paa mig, Dreng!" udbrød Morbro'er nu med en Røst, hvis Strenghed skar igennem mig til Marv og Ben. „Se mig i Øjnene og sig endnu en Gang, at du ikke har gjort det!"

Jeg adlød hans Befaling, for saa vidt som jeg løftede mine Øjne op til ham, men jeg for tilbage af Skræk ved det Syn, der mødte mig. Hans Ansigt var graaagtig blegt, og hans Øjne formelig lynede mig i Møde, medens Arret paa hans Pande traadte frem som en blodrød, bred Stribe, der tabte sig i Haaret ved Tindingen.

„Aa, Morbro'er . . . Morbro'er!" raabte jeg og stak i Graad; „jeg har gjort det, ingen anden end jeg . . . men jeg blev saa forskrækket, at jeg ikke turde sige det!"

Han lagde stiltiende sin Haand paa min Skulder, og vi gik saaledes ved hinandens Side op gennem Haven, uden at der blev vekslet et Ord imellem os. Jeg turde ikke løfte mit Blik op til ham, men gik og snøftede smaat. Til sidst sagde Morbro'er med sin sædvanlige venlige Stemme:

Naa, lad nu den Snøften være endt, min Dreng, Pibehovedet skal du ikke tænke mere paa, men lov mig en Ting: lyv aldrig! Om du saa kunde frelse dit Liv ved en Løgn, saa lad den aldrig komme over dine Læber. Er der noget, jeg afskyr og hader, saa er det Løgnen. Den er noget saa lavt og usselt, at et Menneske med Ære i Livet aldrig kan besmitte sig dermed, uden derved at tabe sin egen Personlighed. Der var en Tid, da en Løgn havde ødelagt hele mit Liv."

Hans Ord trængte sig nøje ind i min Erindring, og da jeg en Gang mange Aar efter sad sammen med ham i hans Dagligstue i København, spurgte jeg ham, om han mindedes Scenen der hjemme i Haven, da jeg havde slaaet Rejsepiben itu.

„Jeg tror det," svarede han. „Jeg blev vist meget vred?"

„Det blev du ganske vist, Morbro'er, men du havde jo ogsaa god Grund dertil."

„Ja, Piben brød jeg mig ikke om; det var ikke derfor, jeg tog saa haardt fat paa dig, men fordi du nægtede det."

„Det forstod jeg ogsaa allerede den Gang, men der er en Ting, jeg har grublet over siden. Hvad mente du, da du sagde, at en Løgn nær havde ødelagt hele dit Liv?"

Morbro'er Harald tav en kort Stund, medens han lod sit Blik hvile forskende paa mig; jeg fik den Tanke, at han vejede min aandelige Modenhed for sig selv. Derpaa sagde han:

„Jeg henpegede dermed paa en Tildragelse i mit Liv, som du altsaa ikke kender, siden du forelægger mig dette Spørgsmaal. Jeg har for saa vidt intet imod at fortælle dig den. — Som du maaske har hørt, var mine Forældre fattige og døde Aaret efter min Konfirmation kort efter hinanden. Fra den Tid maatte jeg staa paa mine egne Ben og klare mig selv, som jeg bedst kunde. Jeg havde Plads paa et Handelskontor her i København, bestræbte mig for at være samvittighedsfuld og tro i mit Arbejde og vandt mig efterhaanden en taalelig god Stilling.

Da hændtes det en Dag — jeg var den Gang nogle og tyve Aar gammel — at min Principal kom ind paa Kontoret og spurgte, om Bogholderen var kommen tilbage fra en Forretning, han havde haft ude i Byen.

„Han er ikke kommen endnu," svarede jeg.

„Det var kedeligt nok," sagde Principalen; „jeg kommer da til at bede Dem paatage Dem den lille Kommission, han ellers plejer at udføre."

Kommissionen bestod i at bringe en større Pengesum ud til en Enkefru Helms, som boede ude paa Vesterbro i det nuværende Villakvarter, og som havde den største Del af sin ikke ubetydelige Formue indestaaende i Forretningen, og jeg gav mig straks paa Vejen for at udføre den.

Det var en smuk Sommerdag i Juli, og jeg havde ikke det mindste imod at skifte mit Arbejde i Kontoret om med en lille forfriskende Spaseretur. Da jeg naaede Havelaagen, som førte ind til

Villaen, der dengang, som et af de først byggede Landsteder, laa temmelig ensomt og omgiven paa alle Sider af et smukt Haveanlæg med velplejede Plæner og frodige Blomsterpartier, ilede netop en slank Pigeskikkelse med en Blomsterkurv i Haanden op ad Trappen og forsvandt bag Døren. Der var noget saa frisk og tiltrækkende ved hendes hele Personlighed, at jeg uvilkaarlig paaskyndede mine Skridt og tog Trappen i to Spring for om muligt endnu en Gang at se et Glimt af hende. Men i mit Hastværk tog jeg mig ikke i Agt for, at Døren var bleven staaende paa Klem, og som Følge deraf kom jeg temmelig hovedkulds ind ad Døren, til stor Overraskelse baade for mig selv og og for den unge Pige, der stod inde i den rummelige Korridor og var i Færd med at ordne Blomsterne, hun havde plukket nede i Haven.

Pigen med Blomsterne.

Jeg blev aabenbart rød i Hovedet og maa vel have taget mig lidt komisk ud, thi der spillede et Øjeblik et fint Smil om hendes Mund, og der lurede en Skælm i hver af hendes Øjenkroge. Jeg fattede mig imidlertid saa vidt, at jeg med nogenlunde Anstand kunde hilse paa hende og spørge, om jeg kunde faa Fru Helms i Tale.

„Moder er ikke hjemme i Øjeblikket," svarede hun med en Røst, der havde en blid melodiøs Klang, „men det varer næppe mange Minutter, før hun kommer tilbage. Hvis De har Tid til at vente saa længe, vil De maaske være saa venlig at træde indenfor imens."

Jeg takkede, og hun førte mig ind i en rummelig Havestue, gennem hvis aabne Glasdør, der førte ud til en Veranda, dækket med frodig vild Vin, man saa ud over Haven paa Villaens Bagside. Det var et smukt og hyggeligt Værelse, udstyret med al den Komfort, som Rigdommen giver Raadighed over, og tillige udstyret med en fuldendt Sans for hvad der var passende og smagtfuldt. Væggene var prydede med Malerier og Kobberstik; i et Hjørne af Værelset stod et Blomsterbord med sjælden frodige Potteplanter, mellem hvilke en lille Statuette af Marmor hævede sig op, omslynget af en kraftig Slyngplante. Paa et Bord, der stod i Midten af Værelset og var omgivet af forskellige bekvemme Lænestole, var der henlagt en Del smukt indbundne Bøger og nogle Mapper med Billeder.

Den unge Pige bad mig tage Plads ved dette Bord og underholde mig med de Sager, der laa spredte der, hvorefter hun forsvandt i et Sideværelse. Jeg hørte hende nynne for sig selv, medens hun ordnede de Blomster, hun havde haft med sig i Kurven.

Fru Helms kom just ikke saa hurtig, som hun var bleven ventet, men Tiden faldt mig ikke lang. De hyggelige Omgivelser, Stilheden i Huset, kun afbrudt ved, at en Dør nu og da blev aabnet og lukket igen, Blomsterduften ude fra Haven og en enlig lille Fugls Kvidren ude fra Buskadset — alt dette tillige med Roligheden i det skyggefulde Værelse fyldte mig med et Velvære, som lod Tiden henrinde for mig, uden at den faldt mig lang. Et saadant smukt og velordnet Hus var mig dengang saa uvant; jeg var jo kun vant til at færdes i mit Kontor og paa mit eget fattige og temmelig uhyggelige Værelse ude i Byen.

Endelig aabnede Døren sig bag mig, og jeg rejste mig i den Tanke, at det var Fruen, som kom, men det var den unge Pige.

„Det gør mig ondt, at jeg mod min Vilje har skuffet Dem," sagde hun. „Jeg var temmelig vis paa, at Moder var kommen straks; jeg frygter for, at Tiden er falden Dem lang."

„Ikke i mindste Maade," svarede jeg; „den er tvært imod gaaet saa hurtig for mig, at jeg nu generer mig over, at jeg har været her saa længe."

„Det glæder mig," sagde hun med et lille Smil, der klædte hendes friske Ansigt godt. „Hvis De har endnu et Kvarters Tid til Deres Raadighed, tror jeg nok at kunne indestaa for, at Moder vil være her forinden."

Jeg havde ikke noget at haste efter, og jeg blev derfor heller end gerne, særlig da den unge Pige nu satte sig hen ved de aabne Døre ud til Verandaen med et Hækletøj i Haanden. Hun havde en egen frisk og naturlig Maade at tale og handle paa, som betog mig min Forlegenhed over for hende og gjorde mig selv naturlig og fri. Vor Underholdning varede imidlertid ikke længe, thi efter en halv Snes Minutters Forløb kom Fru Helms hjem; jeg fik min Kvittering og vendte tilbage til Byen, efter at jeg med et Buk havde taget Afsked med begge Damerne.

Da jeg kom tilbage til Kontoret, var Bogholderen kommen hjem. Han var et Par Aar ældre end jeg, mørkthaaret og med næsten sorte, stikkende Øjne. Han var to rige Folks eneste Barn, førte som Følge deraf et flot Liv og var elegant i hele sin Optræden, men samtidig dermed temmelig hovmodig og uforskammet over for dem, han havde noget at sige over, hvorfor heller ingen af Kontoristerne kunde lide ham. Hans Navn var Skov. Da jeg traadte ind og overrakte ham Fru Helms Kvittering, sagde han med et Anstrøg af ondt Lune:

„Det undrer mig, at De blev saa længe borte, da De dog vidste, vi i Dag havde mere end almindeligt travlt."

„Jeg maatte vente henved en Time paa Fruen."

„Ja, saa misunder jeg Dem ikke Deres Fornøjelse af Turen," sagde han med et spottende Smil. „For en anden Gangs vil jeg imidlertid lade Dem vide, at disse Udbetalinger er et Ærinde, jeg selv har paataget mig at besørge."

„Og for en anden Gangs Skyld," svarede jeg, ærgerlig over den Tone, hvori han tiltalte mig, „vil jeg lade Dem vide, at jeg har haft Fornøjelse nok af Turen til med Glæde at paatage mig den igen, hvis vor fælles Principal atter skulde paalægge mig at udføre et lignende Ærinde."

Skov bed sig i de smalle Læber og sendte mig et hvast Blik fra de mørke, stikkende Øjne. Et heftigt Svar syntes at ligge ham paa Læben, men han betvang sig og sagde koldt:

„Behag at tage fat paa Deres Arbejde."

Dertil indskrænkede mit første Sammenstød sig med ham, men der skulde komme flere derefter.

(Sluttes.)

Paa Rejse over Alperne.

II. Ved Sommertid.

(Med 2 Billeder).

Da Naturen har lagt saa store Vanskeligheder i Vejen for Overgangen over Alperne, kan det ikke overraske nogen, at man ikke havde forsøgt paa at anlægge en eneste ordenlig Kørevej over denne Bjærgkæde før Begyndelsen af dette Aarhundrede. Al Handelsforbindelse mellem Landene paa begge Sider af Bjærgkæden, som allerede den Gang ikke var saa ganske ringe og tiltog Aar for Aar, blev alene vedligeholdt ved Hjælp af Muldyr og Heste, der tillige med deres Fører møjsommeligt arbejdede sig frem paa de smalle og stejle Stier, og da Antallet af de rejsende, som var i Stand til at kunne betale godt for deres Bekvemmeligheder, kun var meget ringe, fandt man det ikke værd at tage Hensyn til disses Fordringer i denne Henseende.

Det var først, efter at Frankrig havde underkastet sig den største Del af Italien, at man indsaa, hvor vigtigt det var at tilvejebringe en bedre Forbindelse, og Napoleon den Store begyndte derfor i Aaret 1803 at anlægge en ordenlig og sikker Kørevej over Passet ved Mont Cenis. Denne Vej blev først færdig 1810 og kostede 500,000 Franks. Seks lange Skraaninger, der er udhuggede i Klippen, fører Vejen i Zigzag op til Toppen af Bjærget; med korte Mellemrum er der bygget Huse til Ly for de rejsende, og paa de farligste Steder er Vejen beskyttet mod Snefkred ved Tunneler og Tage. Da dette kæmpemæssige Arbejdet lykkelig var blevet fuldført, og Eksemplet dermed givet, varede det ikke længe, inden man efterfulgte det paa andre Steder, saa at der nu for Tiden findes syv meget gode Køreveje over Alperne. I den nyere Tid, da Fordringerne til Samfærdselsmidlerne er blevne langt større, har man ogsaa anlagt Jærnveje over Alperne, men i denne lille Skildring vil vi kun holde os til Kørevejene.

Om Sommeren frembyder en Tur ad Kørevejene over Alperne ingen Vanskeligheder for de rejsende. Stigningen er saa jævn, at man næsten er i Stand til at køre i Trav hele Vejen; dernæst er Deligencekørselen ganske fortrinlig, der bliver skiftet Heste lige saa ofte som paa de bedste Linier i Postvognenes mest glimrende Periode i England, og selve Vognene er saa bekvemt udstyrede i alle Retninger, som man kan ønske sig. Det er en af disse magelige Postvogne, forspændt med fem kraftige Heste, som er fremstillet paa Billedet, hvor Læserne tillige ser Vejen, der i Zigzag snor sig op ad Bjærget og er betegnet ved en Række hvide Pæle af Sten. Der, hvor Vejen begynder at gaa i Zigzag, bliver Heste afløste af Muldyr, da disse træder mere sikkert paa Benene, Kusken gaar ved Siden af Vognen paa de mest stejle Steder, med sin lange Pisk, som han forstaar at bruge med stor Færdighed, og de rejsende stiger ud, dels for at lette Vognen lidt og dels for at strække Benene. Omsider naar man Toppen af Kæden, Muldyrene spændes fra og afløses med et Forspand af Heste. Nu gaar det rask ned ad Bjærget, medens Kusken knalder lystigt med sin Pisk, og de rejsende smilende lytter til Ekkoet, der hopper fra Klippe til Klippe. Luften, som var skarp og kølig oppe paa Toppen af Bjærgkæden, bliver efterhaanden mildere, jo mere man kommer ned ad mod de varmere Egne. Længre nede spændes der kun to eller i det højeste tre Heste for Vognen, men det er udsøgte og stærke Dyr, der er sikre paa Foden; thi det vilde gaa de rejsende ilde, hvis disse Dyr snublede. Hver Gang Vognen nærmer sig et Hjørne, hvor Vejen svinger, bremser Kusken, Tøjlerne strammes, og Hestene lægger sig ind mod Klippevæggen for i det næste Øjeblik næsten at gaa bag over, da den tunge Vogn pludselig standses i Farten; men straks efter løsnes atter Bremsen, og nu gaar det atter i flyvende Fart nedad, under Piskeknald og opmuntrende Tilraab fra Kusken.

En Sommerrejse over St. Bernhardt.

Og ved Sommertid som midt i Vinterens Hjerte vil de rejsende hinsides Alperne møde Italienernes gæstfri Selskab, der paa vort første Billede er symboliseret i den lille fattige Pige, der strækker Haanden ud, ventende en Gave.

En Podekvist.

Fortælling af Folkvar Krag.

(Sluttet).

Men Fanny saa ikke mere op til sin Mand i blind Tiltro, og derfor tabte hendes Beundring for Ole Tækker og de Planer, hans Hjem havde vakt i hende, ikke den første Dags Glans.

Hun begyndte med at kulegrave sin Have, og den Glemsel, der var i Arbejdet, drev hende til forøget Flid, saa hun snart kunde bede Jørgen købe sig nogle Træer i Viborg; han lovede det, men holdt det aldrig. Snart havde han glemt Navnene paa Træsorterne, snart undskyldte han sig med, at han manglede Penge.

Saa en Gang, Jørgen var borte i flere Dage, fik hun den Tanke at laane Pengene hos Pe' Vistisen og selv gaa til Viborg efter Træerne. Det lille Knippe kunde hun let bære hjem. Hun traf Pe' Vistisen i Nødset.

„Hm, hvor mange skulde du bruge?"

„Kun et Par Kroner."

„Hvad skulde de være til?"

Fanny var troskyldig nok til at fortælle det.

„Jeg troede, du vilde sagt, at de skulde være til Brystsukker, nej, til saadanne Narrestreger laaner jeg ikke mine Penge. Vi andre har faaet vor Føde her i mange Aar uden saadan Stads."

Fanny trak sig tilbage. Men hun syntes dog, det var alt for haanligt at gaa hjem igen, og desuden havde hun lovet Ole Tækkers at tage Bud med til Købstaden; dem maatte hun i det mindste gaa ud og fortælle Sagen.

Men da Ole Tækker hørte Historien, laante han Fanny Pengene.

„Pe' Vistisen er en snæver Karl, det kender vi nok, du kan tro, vi trykker os ogsaa ved at faa ham til at sætte bitte Knud i Pleje," sagde han og saa paa Barnet i Vuggen.

„Vil I af med Knud?" spurgte Fanny.

„Vi bliver nødt til det. Jeg er rent snavs nu, og Mariane kan ikke hjælpe os begge."

Paa Vejen til Viborg tænkte Fanny over denne Samtale. Hun kunde godt tage Drengen i Pleje, hun kunde vist nok gøre de gamle en Glæde dermed, og selv kunde hun tjene en nødvendig Skilling. Det gjaldt sandelig om at være om sig, hvor man kunde! Se til gamle Ole, han havde Pengene! hvad om han selv skulde have været forsørget af Pe' Vistisen! Gud fri baade ham og Knud og hende selv fra at komme der!

Men heller ikke denne Plan syntes Jørgen om.

„Sikke noget Sludder," sagde han, „hvad skulde vi tage ham for."

„Vi kunde haardt trænge til at tjene den Skilling, og jeg har jo vanskeligt ved at faa andet Arbejde. Jeg kan ikke trille Tørv og sprede Gødning som Kvinderne her."

„Du kan vel nok faa noget Arbejde, der er mere fornøjeligt. Jeg tykkes, det er sært, du kan have Av'etit til at pleje fremmede deres Børn."

„Kender du ham? Det er en sød Dreng, jeg synes ordenlig, han ligner dig!"

„Sikke noget forbandet Vaas," udbrød Jørgen, idet hans Kinder farvedes stærkt, „det er vel noget af Mariane hendes Sladder?"

„Om saa var," svarede Fanny og fæstede sine Øjne paa Jørgen, „saa havde hun jo kun sagt Sandhed."

„Hvad har hun sagt?"

„Det lader det jo til, du selv aner!"

„Ja, det har jeg vel let ved. Jeg aner jo nok, de skulde have fat paa dig for den Ting! Men det bedste ved det er, at det er Løgn, hun løber med!"

„Ja, jeg tror nu ikke, de gamle lyver."

„Ikke det! da er det" — saa bandte han — „Løgn, forstaar du det! tror du ikke, jeg godt vidste, de skulde have dig fortalt, at jeg var beskyldt for at være Barnefader, jo, jeg har mærket længe, at I stak Næbbene sammen. Og nu skulde du have mig det fortalt paa den her Maade; men hvis de ikke snart samler mig deres Kæve, saa skal jeg" — saa bandte han — „gøre det for dem!"

Han gik ud og trak Døren i med et Slag.

„Gud fri mig," mumlede Fanny, „hvordan har jeg redt for mig selv!" Hans Brøde var ikke til at betvivle. Nu forstod hun, hvorfor Folk behandlede ham med Foragt og hende med Mistanke. Og Barnet, ja, det var virkelig sandt, det lignede ham jo!

Men Tiden og tvingende Forhold lærer ofte et Menneske i Tavshed at bære den Byrde, som det paa Afstand gruer for. Og hun var nødt til at bære den hos sig selv. Selv den fjerneste Skygge af Henttydning til Sagen kunde bringe Jørgen i Naseri. Og paa ham sporede hun ingen Anger. Det skulde da være, at det bestandigt vildere Liv, han førte i Handel og Drik, var et Slags Forsøg paa at dæmpe en indre Uro.

Saadan gled Tiden hen, indtil gamle Ole Tækker, som han selv sagde, „gik hjem til Vorherre".

Fanny hjalp Mariane med Forberedelserne til Begravelsen, og dette var den første Lejlighed, hvor hun havde hjulpet til at ordne Gæstebud paa denne Egn. Uden derfor at have noget Kendskab til Egnens Skik og Brug, fulgte Fanny kun, hvad hun i lignende Tilfælde havde set i sit Hjem — og hendes Kærlighed til hendes „gamle eneste Ven" gjorde, at hun intet glemte.

Hun lagde et fint, hvidt Slør, sit eget Brudeslør, over den dødes Ansigt. Selv bandt hun ogsaa en svær Krans til at omslynge hele Laaget, og da hun som Skovfogeddatter var øvet i denne Gerning, saa fik hun en Krans af Egnens Gyvel, „Hugormekaal" og andre Hedevækster, som kunde pryde en Stormands Kiste. Hun havde sørget for at faa en Kiste med Skruer til Laaget og fik den paa Begravelsesdagen anbragt i den afdødes Huggehus, som hun havde hygget lidt med Grønt.

Dagen før Begravelsen gik hun op paa Kirkegaarden og smykkede ligeledes Kirken og Graven indvendig med Blomster og Grønt, som hun havde plukket alene i Heder og Moser.

Men alt dette var nu noget ganske nyt for alle Sognets indfødte Beboere; thi ligesom Egnen var uden Kultur og Hygge, saaledes var ogsaa dens Kvinder grove og karleagtige i Væsen og uden Skønhedssans. Den hvide Ligskjorte plejede be at omsy med Sløjfer og Rosetter af skrigende Farver, og paa Begravelsesdagen stillede de altid Liget aabent til Skue i den Stue, hvor Ligfølget spiste. Efter en Salme sømmede den Snedker, som havde lavet Kisten, Laaget paa med genlydende Hammerslag, og naar man kom op paa Kirkegaarden, saa gyste det nøgne Gravhul Ligfølget uhyggeligt i Møde.

Men fordi man ikke selv kan finde paa noget nyt og kønt, kan man godt beundre det, naar man har det stillet for Øje. Og Fanny fik Ros den Dag, og denne Ros blev hørt og udtalt af mange, for gamle Ole Tækker havde et stort Ligfølge.

Sognets unge Præst bestilte Fanny til at smykke Kirken til en Høstprædiken. Hun gjorde det saa vel, at han i et Par Ord i Prædikenen takkede hende for, hvad hun havde bidraget til at forhøje Feststemningen. Hans Ord satte Autoritetens Stempel paa hendes Gerning, saa de, der hidtil havde ymtet om „Narrestreger", nu skyndte sig at forandre Mening, og snart var der ikke en Begravelse, et Bryllup eller anden Højtid blandt Sognets rige Familier, uden at Fanny maatte pynte op. Hele Kirkegaarden havde hidtil ligget saa godt som i en Grønsvær, men efter at man havde set, hvordan Fanny plejede Ole Tækkers Gravsted, blev hun bestilt til at holde en Række Storslægters Gravsteder vedlige. Nu fik hun Brug for sin Blomsterhave og sine Træer, og Pe' Vistisen maatte bekende, at Blomster og Blade kan bringe baade Sul og Sølv.

En Efteraarsdag havde hun været oppe at pynte Kirken til Bryllup. Mørket var allerede faldet paa, og Jørgen sad alene hjemme og ventede paa hende, men da fik han uventet Besøg af Ole Tækkers Mariane, der havde sin lille Plejesøn ved Haanden. Hun havde endnu ikke „faaet Held" til at blive skilt ved ham.

„Vi er paa Vej op til Pe' Vistisen," sagde hun, „og saa tykles vi, vi vilde se et bitte Korn indenfor til jer."

„Fanny er oppe at pynte Kirke," sagde Jørgen synlig forlegen.

„Det ved jeg nok, men det var for Resten ogsaa nærmest mit Ærinde at snakke et Ord i Enrum med dig."

„Naa."

„Det er angaaendes bitte Knud, jeg kan paa ingen Maade passe ham længer, og der er ingen andre, der vil tage ham for den Pris, Pe' Vistisen vil give, end Frands i Sultenborg, og der skal Drengen aldrig komme ud!"

„Nej, det er jo et simpelt Sted."

„Kunde du ikke bekvemme dig til, at lade Fanny faa Lov til at tage ham?"

„Fanny vil vist ikke ha'e Drengen nu — hun er mere end nok forlagt med Arbejde."

„Jo, saamænd vil hun saa, det gode Menneske, hun er, jeg tror endogsaa, hun tykkes, det er jer Pligt, siden hun er kommen til at ane, hvem Drengen hører til."

„Hvad mener du med det?" spurgte Jørgen barsk.

„Aa, det er ikke værd, du lader saa hellig, Jørgen, nu vi er ene!"

„Ja, da taaler jeg s'gu ikke din Ærekrænkelse her!"

„Jeg skal nok skaffe Bevis for, hvad min Mund siger!"

„Saa skulde du have kommet med det, da det var Tid!"

„Da sagde jeg, hvad jeg den Gang vidste. Men havde jeg været saa klog, som jeg er nu — —"

„Hvem har saa fortalt dig noget?"

„Det kan du komme hjem og se i mit Hængeskab. Kan du mindes det Brev, du skrev til Pigen fra Aarhus, det er der, hvor du ogsaa formaner hende til at brænde alle sine Breve, før hun flytter ud til mig, for at jeg ikke skal snuse dem op og faa noget at løbe med?"

„Hvor har du faaet det?" spurgte Jørgen mut.

„Hun havde syet det ind i Brystet paa sin Dagligkjole, Stakkelen, hun har vel fornummet, hun skulde have et Hold paa dig."

„Bitte Mariane," bad Jørgen og pillede ved hendes Tørklæde, „kan du have nogen Glæde af at føre mig og Fanny i Ulykke?"

„Derfor er det vel ogsaa, vi har tiet," sagde Mariane og tørrede sine Øjne, „endda vi ikke vidste, om det var efter Guds Lov."

„Hvis du vil lade mig faa Brevet — —"

„Nej, Brevet faar du ikke!" svarede hun fast.

„Hvad vil du gøre ved det?"

„Gemme det. Men det var ellers mit Ærinde til dig, at vil du lade Fanny tage Drengen og selv lægge dig efter et saadant Levned, at I kan komme godt ud af det med hinanden, saa skal Brevet nok blive forvaret i Hængeskabet. Men du kan ikke gøre Krav paa den Tiltro at blive det betroet."

Længer fik han hende ikke. Og da begge vare urolige for, at Fanny skulde overraske dem, gik Mariane efter at have tilstaaet Jørgen en lille Betænkningstid.

Han fik ogsaa kun gaaet nogle faa urolige Omgange over Gulvet, inden Fanny kom.

„Se her," sagde hun oprømt og bredte et Tørklædefuld gode Madvarer ud paa Bordet, „nu kan vi holde Gilde!"

„Ja!" svarede Jørgen uden at se paa Sagerne.

„Du er sagtens vred, fordi jeg tøver, men jeg maatte absolut blive og hjælpe dem i Gildesgaarden. Herregud som deres Kvindfolk har lidt Greb paa at ordne saadan noget lidt net og nemt!"

„Har de?"

„Men nu skal du se, hvor pænt et Gilde, der bliver, alle Gæsterne faar Suppen paa dybe Tallerkener, det er saa uappetitligt at sidde og stange i et Fællesfad med alle og enhver, og saa faar de Kartofler til Stegen. Ved du hvad, hende Sognefogdens Datter, det er ellers saadan en rar Pige, hun kom hen og tog mig om Livet og hviskede til mig, at jeg skulde være Kogekone til hendes Bryllup, kunde jeg faa den Bestilling — — du hører slet ikke efter, hvad jeg siger," tilføjede hun stødt og gik ud i Køkkenet for at sysle med Nadveren.

„Hvor har du gemt Brødet?" spurgte hun derudefra.

„Brødet — — naa — — i Hængeskabet."

„I Hængeskabet!"

„Hvad spurgte du om?"

„Du er jo rent forsjamsket," sagde hun og kom ind og betragtede ham forundret.

„Aa, det kommer af, at jeg gaar og spekulerer paa, hvordan jeg skal komme til Skive Marked, jeg tager lige og løber et Visit hen til Pe' Visitisen, for at høre, om han kører!"

Udenfor spejdede han i Maanelyset mod Pe' Visitisens Gaard. „Hun kommer ikke hjem for det første," mumlede han, „og faar jeg først Brevet, saa tier hun nok for Fannys Skyld."

Derpaa ilede han ud over Pe' Visitisens Mark.

Det halvklare Nattelys forøgede den udyrkede Egns Vildhed. Over de kløftede Hedebakker hvilede et vekslende Tæppe af hvidligt Maanelys og kulsorte Skygger. Men nede mellem Skyggerne raslede frosne Birkeløv og Bregner i den dybe Stilhed. Ingen Lys mindede om Menneskeboliger, og ingen Hunde gøede i Natten.

Ejheller færdedes andre derude end han, der skyndsomt sneg sig hen til Ole Tækkers mørke Hus.

Paa en Tørvestak naaede han en Lem i Gavlen, aabnede den og lod sig glide ned indenfor. Det hele gik i en saadan Ruf, at han endog overraskede Marianes lille Køterhund, som sov derinde i Ole Tækkers gamle Værksted. Men nu modtog den ham til Gengæld med en rasende Gøen. Han forsøgte at lokke den til Tavshed, men det gjorde kun ondt værre. Derfor begyndte han en hidsig Jagt for at fange den; det var alt for farligt med den lydelige Larm, da der førte en Vej forbi Huset.

Men Ole Tækkers Værksted var ikke allerheldigst indrettet til en saadan Nattejagt. Nu efter hans Død laa alting hulter til bulter, og i Krogene var slængt Stabler af alle Slags Avlsredskaber af Træ og Jærn. Og Jærnet var overtrukket med et Lag Rust saa tykt som Rimfrost paa et Hustag.

Idet Jørgen hidsig greb ned i en Krog efter Hunden, fik han Haanden i en saadan Bunke og skrabede den smertelig ovenpaa mod noget, som han antog for Æggen af en gammel Høle. Men Hunden fik han, og kort efter havde han ogsaa uden Vanskelighed Brevet. Mariane vilde vel slet ikke savne det saa snart, for det laa forvaret i en Skudsmaalsbog i Hængeskabet.

„Hvor har du skrabet din Haand saa slemt?" spurgte Fanny næste Morgen ved Davren, „uh, den er helt hovnet!"

„Jeg rendte den imod Pe' Visitisens Port," svarede han og stak den til sig, „det betyder ingenting!"

Imidlertid hovnede Haanden bestandig mere, og Hævelsen bredte sig op i Armen. Han blev syg og maatte søge Sengen. Men paa disse gammeldags Egne er man sendrægtig til at søge Læge, og Smaafolk, der har lige ondt ved at skaffe Vogn og Penge venter ofte dermed, til selve Døden truer.

Da Lægen derfor endelig kom, rystede han kun paa Hovedet og hviskede et Par Ord til Fanny ude i Forstuen, inden han kørte.

Hun blev staaende en Stund alene derude i tvivlraadige og forknytte Tanker. „Han maa vide Besked," mumlede hun til sidst med afgørende Betoning og gik ind og satte sig stille paa Jørgens Sygeseng.

„Doktoren havde ikke det bedste Haab, Jørgen."

„Hvad sagde han?"

„Det var for silde."

Der blev en lang, udholdelig Tavshed, den saa længe indeklemte Uro ledte om Ord, som en stemmet Strøm om Udvej.

„Er der ingenting, du vil mig, Jørgen?"

Han svarede vistnok ikke, men trykkede dog hendes Haand mere fast som til et Jo.

„Der har jo været os en Sag imellem, det er ikke for min egen Skyld, Jørgen, men jeg kan ikke taale, du gaar bort saadan i Tavshed, om du blot lader mig forstaa, jeg mener, om du kunde fortryde — — —"

„Fortryde," udbrød Jørgen højlydt og hævede sig i Sengen, „det har jeg fortrudt, hver Dag, jeg har levet siden! I hver Stunds Stilhed plagede det mine Tanker, og derfor var jeg bedst tilpas ved et uroligt Liv. Men jeg mærkede nok, at med Aarene skulde der stærkere og stærkere Midler til, og tror du ikke, jeg har gruet for Enden?"

Gennem denne Bekendelse lykkedes det Ægtefællerne at finde hinanden, oprigtigere end nogensinde før, og tage en Afsked, der for dem begge borttog Skilsmissens værste Braad.

Ved hans Død var det Baand bristet, der fra først af havde bundet Fanny til den fremmede Egn. Alligevel drog hun ikke bort; thi hendes lille Gerning var bleven hende et nyt og inderligt Kærlighedsbaand. Og hendes Hjemve — den var omformet til et lyst og løftende Barneminde.

Den bedste Løn

Et Sagn fra gamle Dage ved A. Th. J.

Der var engang et fattigt, enfoldigt Menneske, der hed Hans. Han levede stille for sig alene, havde hverken Kone eller Barn. Det lidet, han trængte til, tjente han ved sine Hænders Gerning, thi han var flittig og sparsom. Alligevel bragte han det aldrig til noget. Thi naar en gammel Enke skulde have kløvet Brande eller en syg Mand ikke kunde passe sin Mark, saa sendte de Bud til Hans, der saa hjalp af et godt Hjerte og, naar han gik hjem, i Stedet for Løn stak et hjerteligt: „Gud lønne dig!" i Lommen og ikke derved lod sig hindre i at komme igen en anden Gang.

Men Folk havde ham tit til bedste og spurgte, hvad han egentlig havde for alt sit Slid. Det løb nu nok lidt rundt i Hovedet paa ham; men han vidste dog egentlig godt, hvor han skulde finde sin Løn.

Engang havde han saa igen hugget Pindebrande for to gamle fattige Jomfruer, og de havde som sædvanlig takket ham venligt og sagt: „Gud lønne dig, Hans!"

Men Hans tog nu denne Anvisning paa den kære Gud i fuld Alvor og tænkte ved sig selv: Jeg kunde dog nok lide engang at se noget af denne Gudsløn." Morgenen efter faldt det samme ham atter paa Sinde; han tog sine Søndagsklæder paa og gik hen ad Skoven til. I Udkanten af denne mødte Sognepræsten ham og sagde: „God Morgen, Hans, hvor skal du hen?" — „Hr. Pastor," svarede Hans, „jeg gaar til den kære Herre Gud." — „Saa — aa? Hvad vil du da ham?" — „Jeg vil hente min Løn," svarede Hans, hilste og gik videre.

Længre nede i Skoven kom han til nogle Brændehuggere, der sad og spiste Frokost. Straks da de fik Øje paa ham, raabte de ham i Møde: „Hvorhen, Hans, hvorhen?"

Men Hans agtede ikke den spottende Tone; han svarede kort og godt: „Til Vorherre!"

„Ih, hvad har du med ham at gøre?"

„Jeg vil hente min Løn!"

„God Lykke, Hans! Og sig ham saa med det samme, at vi er kede af at spise Rugbrød; om han ikke vil give os lidt Hvedebrød i Tilgift."

„Jeg skal sige det," svarede Hans, idet han gik videre.

Langt inde i Skoven, hvor tre Veje skiltes, stod et gammelt, forvitret Kors. Der gik Hans hen, og længe, længe laa han hensunken i Bøn foran Korset. Flere Gange hævede han Blikket opad og stirrede ufravendt paa det udskaarne Kristusbillede, der prydede Korset. Og paa en Gang syntes han, at Frelserens Ansigt fik Liv og skuede ned paa ham fra Korset med et venligt Blik og talte til ham. Til sidst rejste Hans sig, tog Hat og Stok og vendte hjemad glad i Sind.

Da han atter kom til Brændehuggerne, sagde de: „Ih, hvor du er fornøjet, Hans! Har du faaet din Løn?

„Nej, men i Morgen kan jeg hente den."

„Naa, og hvordan har det sig saa med Hvedebrødet? Sagde du noget om det?"

„Ja, men Vorherre svarede, at I fik intet Hvedebrød, for I har aldrig takket ham for Rugbrødet."

Saa havde de ikke mere at sige, og Hans gik videre.

Tæt ved Landsbyen mødte han saa igen Præsten.

„Naa," sagde han, da Hans hilste paa ham, „traf du saa Vorherre?"

„Ja, Hr. Pastor."

„Og fik du saa din Løn?"

„Nej, Hr. Pastor, men i Morgen tidlig maa jeg komme igen, og saa faar jeg den aldeles bestemt."

Forunderlig bevæget gik Præsten sin Vej, og til langt ud paa Aftenen kunde han ikke lade være med at tænke paa den enfoldige Hans's Ord.

Hen imod Klokken eet om Natten vaagnede han op af en urolig Søvn og vilde først ikke tro sine egen Øren: det ringede jo fra Kirketaarnet med begge Klokkerne. Han sprang ud af Sengen og aabnede Vinduet; jo, det forholdt sig rigtigt.

„Men hvad er dog det?“ tænkte han, „Brænder det, eller har Klokkeren ladet Døren staa aaben til Taarnet?“

Men Klokkeren kom og var højlig forskrækket, fordi han heller ikke kunde forklare sig Sagen. Saa fulgtes de ad til Kirken. Taarndøren var laaset, og der var ingen at opdage, da de kom ind; men Klokkerebene bevægede sig op og ned, og Klokkeklangen lød endnu ud i den stille Nat.

Hvorfor mon Præsten dog nu igen kom til at tænke paa Hans? Det lod ham ingen Fred; han maatte hen og se til den gamle Mand; Klokkeren tog han med.

Da de traadte ind i det lille Kammer, laa Hans paa Sengen og var død. Ingen havde været hos ham, da han døde; men over hans Ansigt straalede et Skær af Himmellys og Himmelfred, og det saa saa kønt og godt ud som aldrig, mens han levede. Da forstod Præsten, og han sagde det ogsaa til andre, at Hans havde faaet sin Løn, den skønneste og bedste, han havde kunnet finde.

Og om nu end denne Fortælling kun er et gammelt Sagn, saa passer den dog prægtigt til, hvad Skriften siger: „Salige ere de fattige i Aanden; thi Himmeriges Rige er deres.“ Og „salige ere de rene af Hjertet; thi de skulle se Gud.“ Og atter: „Salige ere de døde, som dø i Herren herefter. De skulle hvile fra deres Arbejde, men deres Gerninger følge med dem (Aabenb. 14,13).“

Alle Vegne fra.

Saarlæger blandt Fuglene. En Viktor Tatio har i det genfiske Selskab for Fysik og Naturhistorie bl. a. afgivet Meddelelse om følgende interessante Jagttagelser: Naar Skovsneppen bliver saaret, laver den sig selv paa en snedig Maade ved Hjælp af sit Næb en Forbinding af afrevne Fjer. Den lægger et Plaster paa et saaret Sted, og den lægger fast Bind om et ved Skud knækket Ben. Saaledes skød Tatio en Dog en Sneppe, der paa et Saar paa Brystet havde et Plaster af Dun, der var pillet af paa forskellige Steder af Kroppen, og som var hæftet til Saaret ved Hjælp af størknet Blod. I to Tilfælde blev skudt Snepper, der om Benene havde Bind af sammenpressede Fjer. Det mærkeligste af de Tilfælde, Tatio iagttog var imidlertid hos en Sneppe, hvis begge Ben var knækkede af et Skud, og som først anden Dagen efter blev funden. Det var lykkedes det stakkels Dyr at forbinde begge Benene, det ene endog paa to forskellige Steder. Men da den havde været tvungen til at udføre Arbejdet under ret haarde Omstændigheder, bl. a. ikke havde haft en Taa til Hjælp, saa havde den ikke kunnet befri sig for nogle Fjer, der var klæbet fast til Næbet og havde viklet sig heromkring, og som Følge heraf vilde den have lidt Hungersnød. Omendskønt Fuglen var fortrinlig forbunden og i Stand til at flyve, var den dog allerede særdeles afmagret.

Anvendelse af tvekulsurt Natron (Sodapulver) **i Husholdningen.** Natron kan benyttes som Bagepulver i Stedet for Gær til Kager og mindre Bagværk. Man opløser en Theskefuld Natron (til hver Pund Mel) i varm Mælk og tilsætter Dejen dette. Ærter og Bønner bliver langt hurtigere end ellers kogte møre, naar man kommer lidt Natron i Vandet. Grøntsager beholder deres smukke grønne Farve ved Hjælp af lidt Pulver. Ved Afkogning af Knokler og Kødaffald gør det god Virkning. En lille Smule Natron, tilsat Kaffe, bevirker et bedre Udtræk af Bønnerne og giver Kaffen en bedre Smag. Om Sommeren kan det tilraades at tilsætte Mælken lidt Natron, den holder sig da bedre fri for at blive sur.

Fritidssyssel.

Forsøg med Æg. Naar man ved Hjælp af brede Gummistrimler og tynde Metaltraade hænger et raat og et haardkogt Æg op, saaledes at den spidse Ende vender nedad, og man saa drejer Æggene en eller to Omgange om deres Vertikalakse, saa vil man se den overraskende Forskel, at det kogte Æg drejer sig frem og tilbage, medens det raa næsten øjeblikkelig falder i Ro. Forklaringen heraf er simpel; det haarde Æg svinger med hele sit Indhold, hos det raa Æg derimod drejer kun Skallen, hvorimod Indholdet forbliver ligegyldigt stille og derved bringer den lette Skal i Ro. Dette Eksperiment tyder hen paa, at Jordens Indre er fast. Hvis Jorden bestod af en tynd Skorpe haard Klippemasse udenom en flydende Kærne, saa vilde en nøjagtig Omdrejning om Aksen være umulig.

Lægger man et raat Æg paa en haard Flade og drejer det rundt og derpaa lægger Haandfladen paa det, saa vil det naturligvis standse, men, naar man tager Haanden bort, drejer Ægget lidt igen. I dette Tilfælde er det kun Skallen — ikke Indholdet — der er bleven standset. Det kogte Æg vil derimod efter Standsningen ikke dreje sig igen.

Hvis man forsøger at kaste et haardkogt Æg gennem en Aabning eller mod et Maal, saa vil man efter nogen Øvelse naa dette, men selv den mest øvede vil ikke med et raat Æg kunne træffe selv en vid Aabning.

Hovedbrud.

Udgravningsarbejde.

Forleden da jeg besøgte en Ven, havde vi bl. a. nedenstaaende Samtale. „Hvad mærkeligt er der ved den?“ vil du sige. Jo der er det Mærkelige, at deri er nævnt 10 europæiske Byer. Find dem!

„Tag en frisk Cigar, saa gaar vi en Tur om i Byen“ sagde min Ven. „Skal Marie ikke med?“ spurgte jeg og gik for at hente hende. „Nej, hun er ikke hjemme; de er alle paa Bal undtagen jeg. Jeg har oprigtigt talt ikke præsentable Støvler, jeg burde have faaet et Par i Stand. Naa, du seer dig i Spejl!“ „Nej, jeg synes der er en Fejl ved Rammen.“ „Ja, se paa det Stof en Gang, det er saa underligt hullet. Jeg er heller ikke fornøjet med dette Skab, Resten af Møblerne er solide.

J. J.

Geografisk Opgave.

Af 4 A, 4 E, 2 L, 2 N, 2 R, 1 G og 1 V, dannes fire Navne, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Navnene paa: En Flod i Asien. En By i Bøhmen. En Flod i Rusland. En Sø i Asien.

J. M.

Gaade.

Forfra læst jeg er et Redskab, som du daglig bruger.
Bagfra læst man over mig saa ofte længe ruger.

J. J.

Opløsninger.

Logogrifen i Nr. 31: Gaffel — Leg — Fag — Alf — Flag.
Rebus i Nr. 31: Bag ved Højen (høj 1) ligger Søen (ligger S-ø-en).

Juridisk Raadgiver.

1. Har jeg som Hjulmand paa Landet Ret til at antage Lærlinge uden Lærekontrakt, da min Forretning ikke er bunden Næring? Paa en Forespørgsel paa Herredskontoret har jeg faaet til Svar, at enten det er bunden Næring eller ej, skulde der oprettes Lærekontrakt.

2. Kan Lærlingen faa udstedt en Vandrebog efter endt Læretid som Karetmagersvend, naar Mesteren kun skrives som Hjulmand, eller har Mesteren, naar han bor paa Landet, Lov til at lade sig skrive som Karetmager?

R.

Til 1. Da Paabudet i Lærlingeloven af 30te Marts 1889 § 1 om skriftlig Kontrakts Oprettelse udtrykkelig er indskrænket til de Bedrifter, som hører til bunden Næring, er Spørgeren, hvis Profession hører til de fri Næringer, ikke pligtig til at oprette skriftlig Lærlingekontrakt.

Til 2. Saavel Mester som Svend bør betegnes efter den Profession, de virkelig udøver. Falder deres Virksomhed ind under Karetmagerprofessionen, og denne ikke er opført som bunden Næring paa de for vedkommende Jurisdiktion gældende Vedtægter, er der intet til Hinder for, at de kalder sig Karetmagere.

* * *

Til Husejer H. N. i F. Saaledes som Deres Forespørgsel er affattet, er det ikke muligt at se, hvordan Sagen egenlig hænger sammen, og Forespørgselen kan som Følge heraf ikke besvares.

* * *

1. Er det nødvendigt at lade en Panteobligation forny, naar den er bleven 20 Aar gammel?

2. Skal der udstedes en ny Obligation, eller kan den gamle fremdeles bruges?

3. Og skal der ske Tinglæsning paa ny?

P. J. M.

Til 1. Naar man kan bevise, at Skyldneren i den forløbne Tid har vedkendt sig Gælden enten ved Renters Betaling eller paa anden Maade, er Fornyelse ikke nødvendig for at holde Obligationen i Kraft; men da det ofte vil kunne være vanskeligt at tilvejebringe et tilstrækkeligt juridisk Bevis for saadan Vedkendelse, bør en forsigtig Kreditor ikke undlade at faa Obligationen fornyet, inden 20 Aar efter dens Udstedelse er forløbet.

Til 2. Fornyelsen kan ske paa den Maade, at Skyldneren paa den gamle Obligation skriver: „Denne Obligation fornyes herved i Henhold til D. L. 5 — 14 — 4“, og at to Mænd medunderskriver til Vitterlighed.

Til 3. Tinglæsning behøves ikke, og da der heller ikke kræves nyt Stempel, koster Fornyelsen ikke andet end lidt Ulejlighed.

* * *

Kan en ung Pige paa 16 Aar skrive under paa et Dokument som gyldigt Vitterlighedsvidne?

P.

Ja, naar det ikke er et Testament eller et Pantebrev i Løsøre.

* * *

Jeg har som Kautionist indestaaet for et Laan, der er ydet min Nabo af en anden Mand. Pengene skulde være betalt for et halvt Aar siden, men min Naabo har uden mit Vidende og Samtykke faaet Henstand til Juni Termin. Der spørges: Kan jeg nu tvinges til at betale Beløbet, hvis min Nabo er ude af Stand dertil?

B.

Nej.

* * *

Har en Bymand Ret til at nægte at være Oldermand efter Tur, fordi han har fyldt sit 60de Aar?

En gl. Holder.

Nej (jf. Indenrigsministeriets Skriv. af 28de Septbr. 1889.)

* * *

Min Moder agter at leje en Lejlighed ud, bestaaende af en Stue, Køkken og Spisekammer, men Lejeren er bekendt for, at han ikke gerne vil betale Lejen, og nu spørges der:

Kan han, naar der er Lejekontrakt, som lyder paa, at Lejen betales forud, undgaa at blive draget til Ansvar, naar Lejen ikke betales til den fastsatte Tid?

Til hvilken Takst af stemplet Papir skal en Lejekontrakt skrives, og hvor meget koster den?

L. P. L.

Til 1. Nej.

Til 2. Naar Lejekontrakten er indgaaet paa almindelig Opsigelse, multipliceres det aarlige Lejesum med 5, og $1/6$ Procent af dette Beløb udgør Stempeltaksten, dog saaledes, at Takstbeløb i Øre, som ikke er delelige med 5, afrundes til det nærmeste lavere Tal, som kan deles med 5. Til Eksempel: Er den aarlige Leje 100 Kr., bliver Stempeltaksten 80 Øre.

* * *

Min Karl er fæstet hos mig fra 1ste November 1890 til 1ste November 1891. Nu spørges:

1. Har han Ret til at flytte til Maj, naar han vil gifte sig og har sagt op før 1ste Februar?

2. Kan han, naar han flytter, fordre hele sin Løn til Maj, eller hvor meget har jeg Lov til at holde tilbage af samme?

En Ven af Ret.

Til 1. Nej

Til 2. Karlen kan intet som helst fordre af sin Løn, men vil foruden at miste, hvad han har fortjent, end yderligere kunne tilpligtes at betale Husbonden et halvt Aars Løn i Erstatning.

* * *

1. Hvad koster et Næringsbevis som Tømrer paa Landet?

2. Er der ens Pris hele Landet over, eller afgøres det af Herredsfogden paa Stedet?

En gammel Molbo.

Til 1. Det samme som i nærmeste Købstad, hvorom Oplysning faas paa Politimesterens Kontor.

Til 2. Prisen er noget forskellig i de forskellige Købstæder, idet den retter sig efter disses Størrelse og den stedlige Vedtægts Klassifikation af de forskellige Næringsbrug. Politimesteren kan intet afgøre efter vilkaarligt Skøn, men maa følge bestemte Regler.

Brevkasse.

L. P. L. Fortællingen kommer til Efteraar. Saafremt et ældre Billede atter har faaet Plads, er det sket, fordi det har faaet fornyet Interesse.

En 16aarig Holder. Tak for Deres venlige Udtalelser om „Husvennen“. Om Julebøgerne ad Aare kan vi foreløbig ikke udtale os. Et Optryk af „Gjøngehøvdingen“ er ikke tilladt, men denne smukke Folkebog faas jo nu for en meget billig Pris. Det er med velberaad Hu, at Fortællingen „Kaffesladder“ er udeladt af sidste Julebog.

K. H. Kan ikke benyttes.

Indhold: Straffen, Fortælling af Emanuel Henningsen (Sluttet). „Fadervor“ som Fredstifter. Morbro'ers Historie, fortalt af Holger Vinge, med Billede (Sluttet). Paa Rejse over Alperne II. Ved Sommertid, med to Billeder. En Podekvist, Fortælling af Folkvar Krag (Sluttet). Den bedste Løn, efter et Sagn, ved A. Th. J. Alle Vegne fra. Fritidssyssel. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 34. Søndag den 24. Maj. 1891.

General Booth og hans Værk.

I. Frelsens Hær.

Enten man forholder sig troende eller mistvivlende til det Røre, som den saakaldte Frelsens Hær har vakt hjemme og ude, maa det indrømmes, at Hæren betegner en af Nutidens ejendommeligste Bevægelser. Vokset frem af Verdensbyens Skød har den fattet mange af det moderne, tætpakkede Samfunds Brøst, lært at gaa energisk lige paa, har hurtig tilegnet sig en god Del af Tidens særegne Snit, af Verdenslivets kraftige Meddelelsesmidler og dertil føjet en patriarkalsk urokkelig Disciplin. Fra Moderstaden London har Hæren bredt sig til Amerika, Indien og Afrika, til de fleste af Europas større Byer, deriblandt ogsaa de nordiske Hovedstæder, hvorfra atter mindre Korps drager ud og planter Fanen i Provinsbyerne, saa Hæren i Dag forkynder det kristelige Evangelium med de samme Taler og Salmer, samme Melodier og Musik i Odense og Viborg som i Bombay og New-York. En udbredt Presse og anselige Pengemidler staar til Hærens Raadighed, Tusinder af Mænd og Kvinder fra alle Lande og alle Samfundslag har stillet sig til dens Tjeneste, uden at kræve Løn eller Vederlag. Frelsens Hær har intet Forbillede i tidligere Dage, den tilhører helt Nutiden, bærer saa at sige dens mest øjnefaldende Uniformer, er saa ejendommelig for den i et og alt, at den kun kunde fremstaa i vort store mangfoldige og travle Samfundsliv.

Frelseshærens Stifter og General, William Booth, er født i Nottingham 1829. Skønt hans Forældre tilhørte Statskirken, sluttede han sig dog allerede i fjorten Aars Alderen til Metodisterne, hvilket tyder paa en tidlig vakt religiøs Deltagelse og en ung selvstændig Vilje. „Omvendt til Gud" drev han sammen med et Par andre unge Mennesker en ivrig Missions-Virksomhed, og atten Aar gammel var han alt en anset Lægprædikant. Metodisterne vilde udnævne ham til Præst, men paa Grund af legemlig Svaghed modtog han først Udnævnelsen 1853. For øvrigt er det Metodistparti, hvortil han havde sluttet sig, saaledes ordnet, at der ikke gøres Forskel paa Præster og Lægfolk. Booth virkede en ganske kort Tid i London, men rejste derpaa som Evangelist eller Opvækkelsesprædikant til Øen Guernsey, Newcastle o. fl. St, og overalt kunde de metodistiske Aviser berette om voksende Tilhørerskarer og talrige Omvendelser. Men da hans Fremgangsmaade forekom selv Metodisterne for voldsom, overtalte de ham til i nogle Aar at varetage en rolig Præstegerning. Det gik dog kun til en Tid, Booth ønskede atter at drage ud som Evangelist, og da dette blev ham nægtet 1861, besluttede han og hans Hustru, en begavet og handledygtig Kvinde, at gaa deres egne Veje.

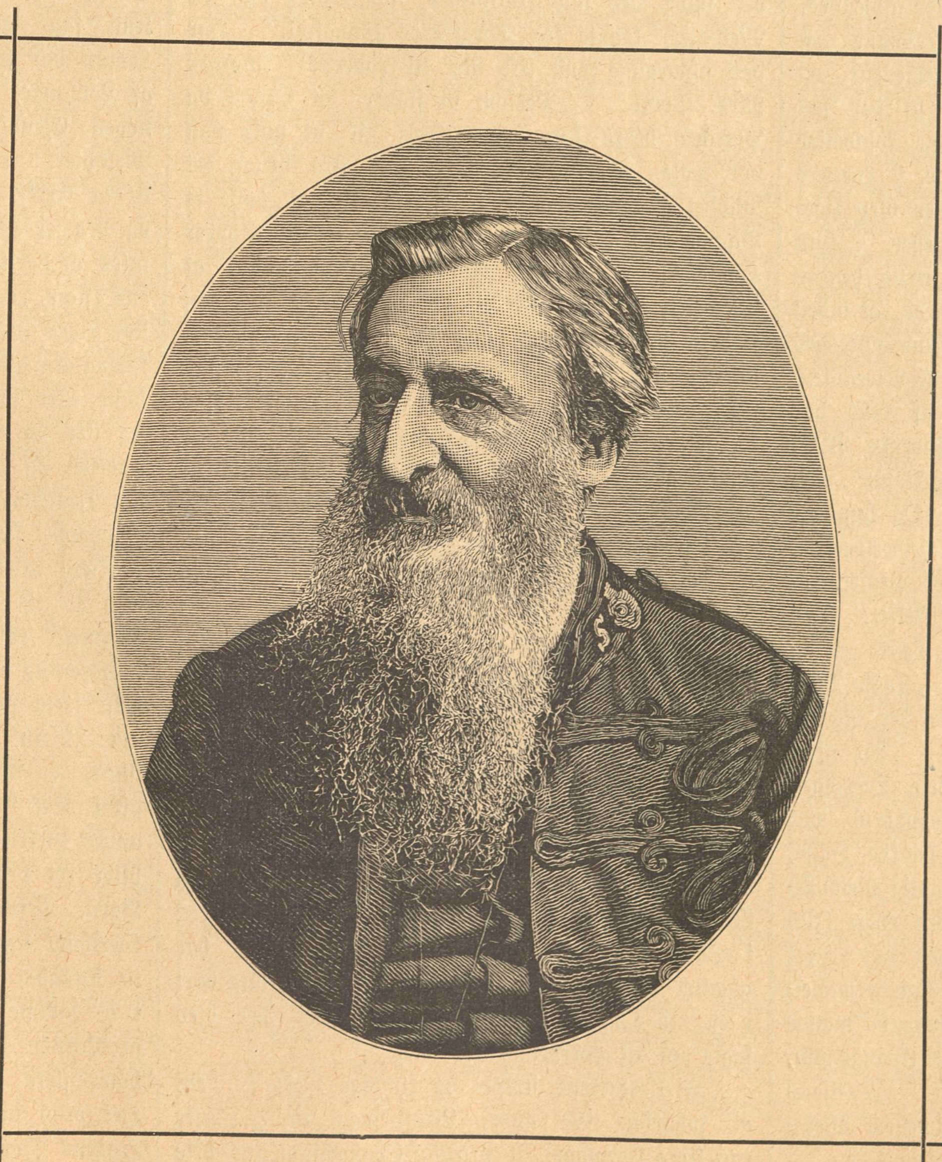

William Booth.

Booth har nylig udtalt, at han forargedes ved at se, hvor faa Præster der svarede til Idealet, og undredes over Kirken, der sendte Bibler og Missionærer til de fremmede Hedninger, men glemte de hjemlige, der levede i Verdensstadens Fattigdom og Ryggesløshed. Det var disse, Londons fattige og lastefulde Børn, Booth vilde hjælpe, og djærvt og nidkært tog de to Ægtefæller fat paa deres Mission, foreløbig nærmest i Metodisternes Spor. De oprettede Missionsstationer, uddannede og udsendte en Mængde Evan-

gelister, baade mandlige og kvindelige. For Spøg blev William Booth vel undertiden kaldet for „Generalen", og en af Evangelisterne fandt paa at kalde sig „Kaptajn"; men der var ikke tænkt paa at danne en selvstændig „Hær" og endnu mindre paa Uniformer, før følgende lille Begivenhed indtraf: En Georg Railton skulde affatte en Beretning om Missionens Virksomhed i en Del af London og skrev: „Denne kristelige Mission er en frivillig Hær af omvendte Arbejdere." — „Nej," sagde Booth, „vi er ikke frivillige, thi vi føler, at vi bør gøre, hvad vi gør. Det er kun vor Pligt." Og saa slettede han Ordet „frivillig", og fra den Stund var Navnet „Frelsens Hær" slaaet fast. Betegnelser som Præster, Diakoner og Ældste afløstes af General, Kaptajner, Løjtnanter, Sergeanter o. s. v. med tilsvarende Uniformer. Ethvert Billede eller Udtryk i den hellige Skrift, der kunde tjene til at befæste og styrke de ny Forhold, blev taget i Brug og udnyttet til det yderste. Man talte ikke blot om Kristenlivets Kamp, om Guds Rustning og Satans Fæstninger, man affyrede Salver af Bønner, Salmerne blev til Krigssange, der gaves Kommando og Feltraab, afholdtes Krigsraad, foretoges Rekognosceringer og Stormangreb, de vundne Sjæle fremvistes som Sejrstegn, Platformen eller Forhøjningen, hvorfra der taltes, blev til Guds Skanse, Dugene med de broget malede Indskrifter til Guds Stridsfaner — hele Tilværelsen blev et Liv paa Feltfod.

William Booth var Hærens General. Ved sin Side havde han den i Fjor afdøde Generalinde Mrs. Booth, der med sin Handledygtighed forbandt store Talegaver og ved sit betydelige Agitationstalent ofte synes at have været den egentlige Sjæl i Hæren. Hun besad et klart Blik for Samfundets religiøse og sociale Brøst og nærede en bestemt Mening om, hvordan de skulde afhjælpes. Som Moder opdrog hun sine Børn, Sønner og Døtre, til at træde i Frelseshærens Tjeneste, og det skyldtes sikkert hendes Initiativ, at der saa kraftigt blev taget fat paa at uddanne kvindelige Kadetter ved Siden af de mandlige i Hærens Krigsskoler, og at de kvindelige Officerer blev ligestillede med deres mandlige Værkfæller. Hun hævdede iøvrigt Kvindens Frigørelse, særlig hendes Ret til at forkynde Evangeliet, og spaaede, at inden lang Tids Forløb vilde alle Kirkesamfund nødsages til at give Kvinden Adgang til Prædikestolen. Skulde Kvinden, spørger hun, „der af Gud har faaet en yndefuld Skikkelse og et vindende Ydre, Overtalelsesgaver og en fint vibrerende Natur", ikke ogsaa have Lov til at være Præst? Og hun bekræfter sit Spørgsmaal med lærde Undersøgelser, med Henvisninger til den gamle Tids Profetinder og til Kirkehistoriens berømte Kvindeskikkelser. Den kvindelige Prædikant-Virksomhed har været en af Frelserhærens kraftige Løftestænger. „Disse kvindelige Prædikanter" — siger Professor Fr. Nielsen i sit lille Skrift om „Frelsens Hær" — „har gjort en betydningsfuld Gerning under hele Hærtoget. Naturlig Ynde og smittende Følelsesudbrud har ikke sjældent fremlokket Taarer hos haarde Halse, der spottede, naar en almindelig mandlig Metodistprædikant truede med Helvede og den evige Ild. Og den Omstændighed, at Frelsens Hær har draget den sidste Konsekvens af den radikale Kvindeemancipations Tanker, har skaffet den Sympathi mange Steder, hvor man ikke bryder sig om det Evangelium, som disse kvindelige Officerer prædike. Frelsens Hær er et Udtryk for en Pagt imellem Metodismen og Kvindeemancipationen."

Den store og brogede Verdensby London, hvor en Million Mennesker ikke har været i Kirke siden deres Konfirmation, og en Million aldrig har været der, blev Skuepladsen for Hærens første Bedrifter. Her indrettedes Hovedkvarteret, og herfra udgik Hærens Blad „Krigsraabet". Bevægede Møder afholdtes i Stadens største Lokaler og i dens smudsigste Gyder, de uniformerede Skarer af Mænd og Kvinder trak med fuld Musik op gennem Gaderne og samlede overalt en nysgerrig Tilskuermængde. Sligt var man ikke vant til. Nogle blev vundne for Hæren, andre spottede eller blev forargede, og ret jævnligt førte disse Optog til larmende Gadeskandaler. I 1882 havde Hæren 669 „saarede". Værtshusholderne, der saa deres Næringsvej truet, hvis Frelseshæren vandt Indpas, dannede ligeledes en Hær, forskaffede sig en Fane og drog vel rustet mod Frelseshæren. Det kom flere Gange til Sammenstød, en Del af Frelseshærens Officerer og Soldater, deriblandt Mrs. Booth maatte vandre i Fængsel som Urostiftere. Men Hæren fandt ogsaa indflydelsesrige Talsmænd, Bisper og Parlamentsmedlemmer, der mindede om, at Hærens Trompeter klang der, hvor Kirkens Orgeler aldrig hørtes, og at Religionsfriheden maatte agtes. Ærkebiskoppen af Canterbury støttede Hæren med Pengemidler, og en anden engelsk Bisp forsvarede Frelseshærens Virksomhed: selv om den ikke i et og alt stemmede med Kirken, var han vis paa, den havde den højeste Autoritet for sig. Fra mange Sider modtog Generalen Opmuntringsskrivelser, og ved et Hærskue 1882 kunde han oplæse en skreven Lykønskning fra Dronning Victoria. Nu gik Sagen frem med Stormskridt, rige Gaver strømmede ind, „Fæstninger" eller „Skanser" opførtes i de forskellige Bydele, og Omsætningen i Hovedkvarterets Storforretning, hvor der solgtes Bøger, Blade, Uniformer m. m., beløb sig til store Summer.

Hæren kom i Folkemunde, og det var det, den vilde med sine Uniformer, fine Optog og fine Melodier, laante fra Theatrenes Sangspil. „Har den almægtige Gud ikke Ret til Gaderne?" spørger Mrs. Booth. „Dersom vi finder, at Optog og Marcher bedre kan bringe Folk til at høre paa vor Tale, hvorfor skulde vi saa ikke bruge det Middel? Hvem er saa værdig til at have et Banner som vor Konge? og hvem anden tilhører Himlens og Jordens Musik? Jeg paastaar, at Djævelen ikke har Ret til en eneste Node, og han skal af med alle dem, han har. Vi har fundet, at Marchen ikke blot kan samle Folk, men ogsaa vække blide Følelser og skærpe Opmærksomheden hos de værste og lavest stillede Mennesker. Vi har for Tiden mange i vore Rækker, der er lokkede ud af Værtshusene ved vor Musik og vore Optog. Er det ikke ligegyldigt, hvorledes vi faar fat paa de Folk, der lægger Dynamit i de offentlige Bygninger, naar vi blot faar fat paa dem." Det har mindre at betyde, om Musiken og Marchen i Begyndelsen er daarlig, Opmærksomheden vækkes, og dermed er Maalet naaet. Naar Politiet paa fine Steder har forbudt Afholdelsen af store Møder, saa har Hærens Officerer tilbrukket sig Opmærksomhed ved i flere Timer at vandre op og ned ad Gaderne, nynnende paa et Salmevers eller henkastende enkelte Ord. „Vi har ofte," siger en Officer, „i stor Udstrækning maattet bruge Optog i Stedet for staaende Gudstjenester, og vi har maattet stole mere paa, at den store Støj blev hørt i vid Omkreds, end de enkelte Ord, der blev sagte for at overbevise Synderne."

Frelseshærens simple og syndige Lære er den, at indordne alle andre Livsformaal under dette ene store Formaal: at prædike Evangelium for hele Skabningen. Og den mener, at siden Apostlenes Dage har ingen Organisation været saa stærkt greben af denne Tanke som Frelseshæren, kan derfor ej heller fremvise som mægtige Resultater. „Vis Verden," siger Mrs. Booth, „en virkelig levende, selvopofrende, slidende, slæbende, triumferende Religion, saa vil Verden nok blive paavirket af denne; men den vil vende sig fra og spytte ad den Religion, som ikke har disse Kendetegn . . . . I det ny Testamentes Tid var Kristendommen altid angribende; men Satan har lært de Kristne at forkynde Evangeliet for Folket med smægtende Talemaader og at tage paa alt med Handsker. Nu siger man: har De ikke Lyst til at læse denne Traktat eller Bog? eller har De ikke Lyst til at høre denne populære og veltalende Prædikant? De vil synes om ham helt borsset fra Religionen. Paa denne halvt forskræmte Maade fremsætter man Sandheden for uomvendte Mennesker! Det forekommer mig at være i den største Modstrid med Ordene: Gaar ud og prædiker Evangelium for hele Skabningen." Hæren bryder sig ikke om Former, eller rettere, den vælger de Former, som findes mest passende for Tid og Sted; lige saa lidt lægger den Vægt paa noget bestemt Kirkesamfund. „Gud," siger den veltalende Mrs. Booth, „bryder sig ikke om Form og Maade, naar vi blot har en levende Aand, enhver Form er kun et Lig, naar Aanden har forladt den." Det er ikke nu som i gamle Dage, da var der hos ethvert Menneske noget, som en Præst, en Mennesketven, en Lærer kunde knytte sig til; men nu flakker Tusinder af unge om uden sædeligt Holdepunkt, uden Magt til at hæve sig til et menneskeligt og kristeligt Liv. Derfor har den ny Pinse, der er oprunden med Frelseshæren, skabt ny Former, baade en ny Gudstjeneste og en ny Ordning.

Gudstjenesten bestaar af Bøn, Prædiken og Sang, ofte ledsaget af Trompet- og Trommemusik. Kun faa af Kirkens gamle Salmer anvendes, Hæren har sin egen Salmedigtning, mest bestaaende af Lovsange, der kan være ret tarvelige, men faar nogen Ejendommelighed ved de lette og livlige Melodier. Der synges hyppigt, Sangen virker meget til at vække og vedligeholde Deltagelsen for Møderne, og den er et Udtryk for den ubundne Glæde, der føles af de fleste. „Den umiskendelige Lykke," siger en Officer, „der lyser ud fra Ansigter, som bærer kendelige Spor af tidligere Dages Synd, har efter vor Erfaring ofte gjort mere Indtryk end de Ord, der blev sagte eller sungne. „Disse Folk har noget, som jeg ikke har," er en staaende Bemærkning fra Tilskuerne, og den bærer Frugt." Prædikenen er ligesaa ejendommelig som Sangen. Officerer og ny omvendte staar frem og aflægger Vidnesbyrd om Frelsen, taler om deres Lykke i Kristus og slutter med et „Halleluja", som alle istemmer. Naar et Menneske er „frelst" og har forrettet sine Bønner i Forening med en af Hærens Officerer, skal han helst frem paa Platformen og vidne. „Saa snart," siger Booth, „at jeg fik en Dranker ud af Skænkestuen, en Skøge bort fra Gaden, og jeg havde givet dem Befrielse, sagde jeg til dem: Lær I nu andre Befrielse." De talendes Kreds kan derfor blive ret broget, Mænd og Kvinder, Oldinge og Børn, grebne i Flæng fra alle Trossamfund. Derimod ligner den ene Tale gerne den anden som to Draaber Vand, de samme Vidnesbyrd fremsat i de samme Vindinger, kun nu og da krydret med grovkornede Skildringer fra de Lastens Dybder, hvor flere af Soldaterne tidligere havde hjemme. Her øves ingen Talekunst, men det er heller ikke Hærens Formaal. Da en Præst en Gang spurgte General Booth, hvorledes han som Enkeltmand skulde kunne udrette noget i et Sogn med 35,000

Beboere, svarede Generalen: „Send dem Tømmermænd og Vadskerkoner, som er frelste og fyldte af Aanden."

En fast Organisation, en streng Disciplin er gennemført til Frelseshærens yderste Linier. Generalen har en Paves Myndighed, ja mere: han kan selv udnævne sin Efterfølger og derved nogenlunde sikre en fast Tradition. Med Kristi Tjenerskikkelse som Forbillede har Officerer og Soldater at vise ubetinget Lydighed i alt, blindt underkaste sig de militære Former. Langt mindre betyder den religiøse Oplysning og Bekendelse. Med Undtagelse af Bibelen vrages alle Bøger, Daaben betragtes ikke som afgjort nødvendig og endnu mindre Nadveren. „Det eneste, der er væsentligt til Frelse, er et helligt Liv og den Aabenbarelse af Kærlighed til Gud og Mennesker, som vindes og bevares ved Hellig-Aandens Magt gennem Troen paa Kristi Blod." Hvad der strider mod Bibelen er falsk Lære, dog er det strevne Ord ikke det eneste Midd-delelsesmiddel mellem Gud og Mennesker. „Han taler direkte til Hjertet ved sin Aand, og ved denne sin Aand tillige fra det ene Menneske til det andet."

I 1880 drog det første Hærkorps til Amerika, og Aaret efter gik et nyt Korps, under Anførsel af Frøken Booth, til Paris, hvor Møderne dog en Tid lang blev forbudte paa Grund af de tumultuariske Optrin, som de fremkaldte, men hvor til Gengæld Salget af „Krigsraabet" gik livligt paa Boulevarderne, fordi „Sælgerskerne tog sig saa henrivende ud i deres Uniformer." I de forløbne ti Aar er det gaaet Slag i Slag med at udsende Hærkorps og erobre nyt Land. Hist og her led Hæren vel afgjort Nederlag, saaledes i Schweiz, hvor Befolkningen har forholdt sig yderst afvisende, men andre Steder ydede fuld Oprejsning. Baade i Paris og Berlin har Frelseshæren nu en fast, stadigt virkende Armé, ligeledes i de nordiske Lande, hvor de første Korpser vel modtoges med Spot og Kulde, men hvor den i Dag, — saa vidt det kan skønnes — har naaet en jævn om end langsom Fremgang. Da General Booth i Vinter foretog sin store Inspektionsrejse, der gik over Kristiania, Stockholm, København, Berlin og Paris, modtoges han overalt med stor Høflighed, hans Foredrag samlede en talrig, delvis fornem Tilhørerkreds uden for selve Hæren og omtaltes udførligt i Pressen. Uden for Europa har Hæren allerede i flere Aar haft Kvarterer i New-York og San Francisko, i Kanada, i Melbourne, paa Ny Zeeland og Ceylon, i Kapstaden, Bombay og Kalkutta. Særlig i Indien har Lykken fulgt dens Faner, der her samler en broget Lejr af Kristne, Muhamedanere og Hinduer, og særlig bærer de sidste Prisen, „thi det er forunderligt at se, hvor hurtige de har været til at forstaa Aanden i Hæren. De har megen Glæde af Trommerne, Tamburinerne, Fanerne og Optogene og kan ikke fatte, hvorfor dette mishager Europæerne saa meget." Ialt tæller Hæren nu 10,000 Officerer og Missionærer, fordelte paa 35 Lande, udgiver 25 Blade paa 12 forskellige Sprog. Med en vis Stolthed kan Generalen pege paa, at der er Steder, hvor end ikke Politiet vil gaa, men hvor Hærens Kvinder gaar og bliver modtagne.

Bevægelsens Fare ligger i den Tanke, som nu og da ulmer: at Kristendommens Fremtid bæres af Frelseshæren, og hvor denne Hær drager frem, behøves ingen Kirke.

B. E.

Norbro'ers Historie.

Fortalt af Holger Vinge.

(Sluttet).

En Aften spaserede jeg ud gennem Alleen, da jeg pludselig hørte et forfærdet Skrig af en Kvinderøst, og i samme Øjeblik saa jeg en ældre Dame, der var ved at straa over Vejen, snuble og styrte til Jorden, umiddelbart foran en Enspænderwogn, der kom kørende fra Frederiksbergsiden i rask Fart. Med et Spring stod jeg ude paa Vejen og havde fat i Bidslet paa Hesten, som ved mit voldsomme Ryk nær var gaaet bagover. Damen fik derved Tid til at komme til Siden og stod nu rystende af Skræk og støttede sig til et Træ. Jeg saa da, at det var Fru Helms.

„Jeg haaber, at De ikke er kommen til Skade, Frue," sagde jeg, idet jeg traadte hen til hende.

„Nej, takket være Dem, slap jeg med Skrækken," svarede hun. „Havde De ikke handlet saa rask, havde det maaske kostet mig Livet."

Og hun udtømte sig nu i Taksigelser for den Smule Haandsrækning, jeg havde givet hende. Jeg blev ganske undselig derover, thi jeg betragtede hele Sagen som saa ubetydelig, at jeg ikke fandt den synderlig Tak værd, og for at gøre en Ende paa hendes Taknemmelighedsudbrud, sagde jeg:

„Tillader Fruen ikke, at jeg følger Dem hjem; jeg tror, den udstaaede Angest har angrebet Dem temmelig meget."

Hun var i Virkeligheden helt bleg og skælvede paa alle Lemmer. Med Tak for Tilbudet tog hun min Arm, og vi begav os paa Vej til Villaen, der ikke laa saa borte derfra. Jeg ringede paa, og den unge Pige, jeg før havde set derude, lukkede op for os. Der blev en Forskrækkelse, da hun lagde Mærke til Moderens Udseende og fik Aarsagen dertil at vide!

„O, Moder . . . stakkels Moder," sagde hun og tog hende under Armen, „det var dog forfærdeligt! . . . Du maa i Seng straks, du kan jo gaa hen og blive helt syg!"

Hun lod næppe Moderen Tid til at række mig Haanden til Afsked, før hun forsvandt med hende gennem en Dør længere nede i Korridoren. En tililende Pige bad mig træde ind i Havestuen, da Frøkenen gerne vilde tale med mig, før jeg gik, og her sad jeg da en rum Tid og ventede, indtil Døren aabnedes, og den unge Pige kom ind.

„Tak, hjertelig Tak for hvad De gjorde for Moder!" sagde hun, idet hun rakte mig den mindste og blødeste Pigehaand, jeg nogen Sinde havde trykket i min. Hendes Øjne stod fulde af Taarer, og jeg saa i hendes Blik, at hendes Tak kom fra Hjertet og var ærligt ment.

„Den ubetydelige Hjælp, jeg saa mig i Stand til at række Deres Fru Moder, er langt fra saa megen Tak værd," sagde jeg. „Det glæder mig meget, at jeg var nær nok til at afvende Faren, hvis der ellers var nogen."

„O, jeg ved jo det hele, Moder har fortalt mig de mindste Enkeltheder," udbrød hun ivrigt. „De har maaske reddet hendes Liv . . . Moder er ikke meget stærk . . . Gud være lovet, at De ikke selv skyede Faren, men handlede saa rask og resolut!"

„Men jeg forsikrer Dem, Frøken . . ."

„Det nytter intet," afbrød hun mig med et Smil, „hvad der er sket, er sket, og De maa ikke bedrøve min Moder og mig ved at skyde vor Tak fra Dem . . . Moder har bedt mig sige Dem, det vilde være hende kært, om Deres Tid tillod Dem at gøre hende den Fornøjelse at komme herud i Morgen og drikke Te med os. Vi vil da alle tre kunne faa os en hyggelig lille Passiar med hinanden. Tør jeg sige hende, at vi kan vente Dem?"

„Det vil være mig en stor Glæde," svarede jeg.

Kort efter forlod jeg Villaen, fortumlet og med en Følelse af, at jeg for første Gang i mit Liv var beruset. Jeg følte endnu Trykket af hendes bløde Barnehaand og saa hendes Blik gennem Taarer hvile paa mig. Kort at fortælle, jeg var saa forelsket, som en ung Mand paa tre og tyve Aar kan være det, og jeg tilbragte Tiden til den næste Aften i en feberagtig Utaalmodighed.

Aftenen kom da til sidst, og Solens sidste Straaler saa mig sidde lykkelig og selvforglemmende i Fru Helms' og Amalies Selskab ude paa Verandaen. Jeg havde øjensynlig gjort et godt Indtryk paa Moderen, thi da jeg i Mørkningen tog Afsked, indbød hun mig paa sin hjertelige Maade til jævnligt at aflægge Villaen et lille Besøg, en Indbydelse, som jeg i den følgende Tid ikke lod ubenyttet. Jeg traf sjældent fremmede derude, og jeg var da ogsaa mest glad ved at tilbringe Tiden alene med Moder og Datter. Da vi havde mange Interesser tilfælles, gik Samtalen let og naturligt, og naar den en Gang imellem var ved at gaa i Staa, satte Amalie sig gerne hen ved Fortepianoet, spillede et og andet for os eller sang et Par Sange med sin friske, velklingende Røst. Disse hyggelige Aftener var Lyspunkter i mit Liv, og jeg saa, at jeg var en velkommen Gæst.

En Aftenstund, da jeg, efter at have udført en lille Kommission for Fru Helms inde i Byen, naaede ud til Villaen, kom Skov, Bogholderen, netop gaaende ud gennem Havelaagen. Han studsede ved at se mig.

„Hvad vil De her?" spurgte han uforbeholdent.

„Hvad vil De her?" ytrede jeg i samme Tone.

„Jeg kommer her i Egenskab af Familiens Ven."

„Jeg ligeledes," svarede jeg tørt og gik ham forbi.

I den følgende Tid mærkede jeg, at Bogholderen var bleven min Fjende, og sandt at sige, var jeg heller ikke blidt stemt imod ham, thi jeg havde en instinktmæssig Følelse af, at han var min Rival og tilmed en Rival, der var mig langt overlegen. Imidlertid tabte jeg ikke Modet, thi jeg saa, at Amalies Kinder farvedes med en livligere Rødme, naar jeg traadte ind ad Døren, og at hendes Øjne straalede mig et Velkommen i Møde, der varmede mig lige ind i Hjertet.

En Dag gik vi sammen nede i Haven, medens Fru Helms sad oppe paa Verandaen og smaablundede. Da sagde Amalie med et:

„Hvad er Deres Mening om Hr. Skov? Han er jo sammen med Dem hver Dag, saa De maa kende ham nøje."

„Jeg kan, oprigtig talt, ikke lide ham. Derfor vil jeg nødig udtale nogen Mening om ham."

Hun tav et Øjeblik eftertænksomt, derpaa sagde hun igen:

„Min Moder synes godt om ham . . . Sig

mig, tror De, han er en Mand af Ære . . . jeg mener, en Mand, paa hvis Ord man kan stole?"

„De sætter mig Kniven paa Struben, Frøken Amalie," sagde jeg lidt utaalmodig. „Saa længe han ikke over for mig eller andre har gjort sig skyldig i noget ligefrem uhæderligt, er jeg ikke berettiget til at fordømme ham, selv om jeg ikke kan fordrage ham."

„Og hvorfor kan De ikke lide ham?" spurgte hun igen, uden at lade sig afskrække.

„Af forskellige Grunde . . . og da navnlig af en bestemt."

„Og hvilken er den da?"

„Den, at jeg har en Fornemmelse af," svarede jeg, dreven til det yderste, „at han vil gøre alt for at vinde det, der er blevet mit Hjerte dyrebart."

„Mener De da, han kan det?"

Hun saa op paa mig med et Smil, der fuldstændigt gjorde det af med min Selvbeherskelse. Jeg greb hendes Haand mellem mine og sagde ivrigt:

„Det kan kun alene De vide, Amalie. De ved . . . De kan umulig andet end vide, at det er Dem, jeg mener . . . at De er den dyrebareste for mig paa Jorden! Der er ikke en Time paa Dagen, uden at jo min Tanke dvæler hos Dem, og jeg ønsker, at jeg var Dem nær . . ."

„Tys, stille!" hviskede hun, idet Blodet farvede hendes Kinder med en mørk Rødme, og hun trak sin Haand ud af min. „Jeg ved det jo alt sammen, Harald, min egen Ven . . . Vær rolig, der kommer nogen!"

Jeg vendte mig om og fandt mig Ansigt til Ansigt med Skov. Han bøjede sin smidige Skikkelse til et sirligt Buk og krummede sine smalle Læber til et ironisk Smil. Jeg ventede, at han vilde have begyndt Samtalen med en Spydighed, men i det Sted var han Artigheden selv og lod ikke i mindste Maade til at være forstemt ved at have truffet Amalie og mig i en fortrolig Samtale.

„Jeg ved det jo alt sammen, Harald, min egen Ven." Disse Ord klang stadigt for mit Øre og gjorde mig uendelig glad og lykkelig, thi det gav mig Vished om, at min Kærlighed havde fundet Genklang i hendes Hjerte. Hvad brød jeg mig vel nu om Skovs spottende og overlegne Mine! Jeg vidste nu, at jeg var den, som var gaaet af med Sejren og havde vundet dens Pris. Den Aften gik jeg hjem som det lykkeligste Menneske paa Jorden.

Den følgende Dag tilbragte jeg som i en Rus; jeg kunde have favnet hele Verden, om saa skulde være. Ved Aftenstid gik jeg forbi Villaen og ønskede inderligt, at jeg havde haft et Paaskud til atter denne Aften at aflægge et Besøg derinde, men jeg var bange for, at det vilde være paafaldende for Fru Helms, hvis jeg nu atter lod mig til Syne. Jeg fandt da, at jeg burde beherske min Utaalmodighed til næste Dag.

Morgenen efter kom Principalen ind paa Kontoret. Der laa en Sky paa hans Pande, og det faldt os ikke vanskeligt at skønne, at han var i en opirret og gnaven Stemning.

„Hvem lagde de fem Hundrede Daler ind i Pengeskabet i Gaar?" spurgte han Bogholderen.

Besøget.

Skov pegede stiltiende hen paa mig, og greben af en uforklarlig Angest for jeg op fra Stolen.

„Er Summen ikke rigtig?" spurgte jeg.

„Det ved jeg ikke," svarede Principalen. „Pengene er ikke i Skabet."

Paa Hospitalet.

„Ikke i Skabet!" gentog jeg. „De maa jo være der, eftersom jeg selv lagde dem derind, laasede Skabet og gav Dem Nøglen."

„Meget rigtigt," bemærkede Skov, „Pengeskabet har ikke været aabnet siden."

„Vil De da behage at tage dem, hvor De har lagt dem," udbrød min Principal med slet dulgt Heftighed. „Selvfølgelig kan de ikke være forsvundne af sig selv."

Jeg ilede ind til Skabet, og de andre fulgte efter. Jeg huskede tydeligt Stedet, hvor jeg havde lagt Pakken med Sedlerne, men nu var den borte og ingensteds at finde.

„Er De vis paa, at De ikke selv har flyttet Pakken?" spurgte jeg min Principal.

„Om jeg er vis paa det!" gentog han vredt. „Er De gal, eller er De det ikke? Er De en Tyv eller en ærlig Mand?"

Min naturlige Heftighed løb af med mig ved denne Udtalelse, der slyngede mig en ærekrænkende Mistanke lige i Ansigtet.

„Hvis ingen har været ved Skabet, efter at jeg aflaasede det i Aftes," sagde jeg ude af mig selv, „saa er De Tyven, og saa er De en fej og gemen Løgner, der ikke undser sig ved at kaste Mistanke og Skændsel paa en uskyldig!"

Maaske min heftige Vrede bar et saadant Præg af Sandhed, at min Principals Mistanke forringedes, eller maaske vilde han vise, at han dømte upartisk, thi uden at tage Hensyn til Fornærmelsen, vendte han sig til Skov og spurgte med tilkæmpet Ro:

„Har De, efter at disse Penge var lagte ind, haft Pengeskabet aabent?"

„Nej," svarede Bogholderen koldt, „som De ved, modtog De selv Nøglen til Skabet i Aftes, og Skabet har siden ikke været aabnet af nogen her paa Kontoret."

„Og De ved ikke, hvor Pengene er blevne af?" spurgte min Principal mig paa ny.

„Hvor skulde jeg vide det! Jeg har lagt Pengesummen derind; hvor den er bleven af, mægter jeg ikke at sige."

„Saa maa jeg fritage Dem for videre Arbejde i min Tjeneste. Bogholderen vil udbetale Dem Deres Tilgodehavende, hvis De har Krav paa et saadant."

Dermed var jeg afskediget og — vanæret! Jeg kom hjem som et halvt fortvivlet Menneske; jeg var ude af mig selv af Vrede og Sorg, Vrede over den Behandling, jeg havde lidt, Sorg over, at jeg ikke mægtede at rense mig for den Beskyldning, man havde udslynget imod mig. Tusind Planer, den ene værre end den anden, gennemkrydsede min Hjerne for straks efter at forkastes igen som unyttige og uudførlige. Det hele var kommet saa brat og uventet, netop som jeg følte mig saa lykkelig og glad, og derved havde det ramt mig saa meget des haardere. Den forfærdende Tanke, at Amalie ogsaa kunde tro mig skyldig, hjemsøgte mig et Øjeblik, men ogsaa kun

for et Øjeblik — saa jog jeg den fra mig som en latterlig Umulighed.

Ved Aftenstid gav jeg mig paa Vej ud til Villaen og ringede paa. Pigen kom ned og lukkede op, men da hun saa, at det var mig, sagde hun hurtigt:

„Fruen og Frøkenen er ikke hjemme!"

Dermed lukkede hun atter Døren og lod mig staa som et Menneske, for hvis Fødder Lynet er slaaet ned. Jeg vidste, at de var hjemme, jeg havde set et Glimt af Fru Helms ved Vinduet, da jeg kom. Havde de allerede hørt, hvad der var sket, og troede de paa min Brøde?

Dagen efter gik jeg igen ud til Villaen; jeg maatte have Vished om min Skæbne. Ude i Alleen mødte jeg Amalie; hun blev bleg ved Synet af mig, og da jeg standsede for at tiltale hende, af mit Liv, det var ikke lykkeligt. Mine Venner og Bekendte undgik mig, Rygtet om mit formentlige Tyveri havde udbredt sig, og ingen vilde tage mig i Tjeneste igen. Til sidst, da jeg formelig led Nød og næppe havde det, jeg kunde spise, kom Efterretningen til mig om den anselige Arv, der saa uventet var tilfalden mig. Den gjorde mig uafhængig, men ikke synderlig lykkeligere. I dette Aar var Amalie Helms bleven gift med Skov.

Efter en Udenlandsrejse i to Aar befandt jeg mig atter i København, og en af de første Aftener efter min Hjemkomst gik jeg en Tur ud gennem Alleen til Frederiksberg. Det var sent ud paa Aftenen, da jeg vendte tilbage mod Byen.

Som jeg allerbedst gaar hjem efter, ser jeg til venstre for mig en stærk Lysning mellem Træerne og straks efter en Lue, der lyste vidt om. En af Svar. „Han gik nok ind for at redde nogle Papirer, men er ikke kommen tilbage endnu. Loftet brænder, saa det er ikke til at tænke paa at vove sig derind."

Hvad foranledigede mig til at gøre Vovestykket? Jeg har aldrig kunnet gøre mig Bevæggrunden klar, men vist er det, at jeg uden Betænkning sprang op ad den mig saa velkendte Trappe og ilede ind i den kvælende Røg, der slog mig i Møde fra Husets Indre. Det bragede og knitrede over mig, men jeg tænkte ikke paa Faren og fortsatte min Vej. Snart efter traadte jeg ind i Dagligstuen og snublede over noget, der laa paa Gulvet; det var et menneskeligt Legeme, det maatte vel være ham. Røgen og Heden gjorde mig fortumlet i Hovedet, men anspændende al min Magt bøjede jeg mig ned, løftede den faldne op i mine Arme

Spanske Almuesfolk ved Danseplladsen.

skyndte hun sig forbi mig. Jeg stod et Øjeblik tilintetgjort, men derefter fik en umaadelig Vrede Overhaand hos mig; jeg ilede efter hende, indhentede hende og sagde med en Røst, der var hæs af Bevægelse:

„De flygter for mig som for en Forbryder; De har allerede dømt mig, før De har hørt mig! Nu vel, Amalie, gid den Tid aldrig maa komme, da De bittert maa angre, at De stødte et ærligt og trofast Hjerte fra Dem! Jeg krydser aldrig mere Deres Vej efter dette."

Uden at se mig tilbage, forlod jeg hende; jeg havde kastet den sidste Bro af bag mig; aldrig i mit Liv gennemlevede jeg en bitrere Stund, end da jeg følte, at det for stedse var forbi mellem hende og mig.

Jeg vil glide kort hen over det følgende Aar Villaerne paa den nærmeste Sidevej brændte. Jeg ilede derom, og mit Hjerte bankede haardt og hurtigt, da jeg saa, at det var Villaen, som havde tilhørt Fru Helms. En Klynge Folk havde allerede samlet sig om Brandstedet, og midt i Klyngen stod Amalie og hendes Moder. Begge var blege og bevægede.

„Nej, Barn," sagde Fru Helms, idet jeg traadte til, „det gaar ikke an; han maa straks være her igen."

„Han maa være kommen til Skade," udbrød Amalie heftig bevæget, „jeg holder det ikke ud . . . han maatte jo ellers være kommen igen for længe siden!"

„Er der nogen derinde?" spurgte jeg en af de nærmeststaaende.

„Det er den unge Frues Mand," fik jeg til og tiltraadte Tilbagevejen. Det gik godt nok, indtil jeg naaede Yderdøren, der begyndte Blodet at suse for mine Øren, og jeg svinglede som en drukken Mand. I samme Øjeblik bragede og knagede det over mig, saa fornam jeg et forfærdeligt Slag over Hovedet og styrtede forover og ud paa Trappen.

Da jeg kom til mig selv igen, laa jeg paa Hospitalet med indbunden Hoved. En brændende Bjælke havde strejfet min Pande og bibragt mig en Hjernerystelse, af hvilken jeg først var vaagnet op nu efter en Uges Forløb. Skov var vel frelst, men han havde ligesom jeg hidtil ligget farlig syg. Dette var i Korthed, hvad man fortalte mig ved min Opvaagnen. Efter faa Dages Forløb var Faren forbi for mit Vedkommende.

En Eftermiddag, da jeg laa og var midt imellem Søvn og vaagen Tilstand, hørte jeg lette Kvinde-

skridt nærme sig min Seng, og da jeg slog Øjnene op, saa jeg Amalie staa foran mig. Hun knælede ned ved Siden af Sengen, og før jeg kunde forhindre det, havde hun grebet min Haand og ført den til sine Læber.

„O, tilgiv mig, tilgiv mig!“ hviskede hun og brast i Graad. „Man hyllede mig ind i et Væv af Løgn, som jeg ikke mægtede at rede mig ud af, og det gjorde, at jeg svigtede Dem, da De allerhaardest trængte til mig.“

„Det er tilgivet for længe, længe siden,“ svarede jeg. Jeg forstod, at hun ved „man“ mente sin Ægtefælle, og jeg saa, hvilken Smerte det havde voldt hende at faa Klarhed over Forholdet.

„Han kom til Bevidsthed, straks efter at De var styrtet ned ad Trappen med ham,“ vedblev hun med bævende Læber, „og han saa Dem ligge som død for sine Fødder og fik at vide, at det var Dem, der havde frelst ham . . . og siden forraadte han det hele i sine Fantasier . . . Det var ham, som tog Pengene, for at De kunde blive mistænkt . . . siden efter erstattede han dem igen . . . og det var ham, som fortalte mig, at De var en Forbryder . . . O, min Gud, hvor kunde jeg tro ham . . . hvor kunde jeg handle saaledes imod Dem!“

„Var det Skov!“

„Ja, det var ham; han har ikke talt om andet i sine Feberfantasier . . . nu er han i Bedring, og naar han er bleven rask, skal han rense Dem for den vanærende Mistanke, han har kastet paa Dem. Jeg lover Dem, at De skal faa denne ringe Oprejsning, det er alt, hvad jeg kan gøre til Gengæld, for hvad De har gjort for mig . . . Og Gud skænke Dem saa Lykke og Velsignelse . . . vore Veje er vel skilte, men aldrig, aldrig vil jeg glemme Dem!“

Hun sad endnu en Stund og talede med mig, stille og mere behersket, saa skiltes hun fra mig. Det var en tung Stund for os begge.

Fjorten Dage efter forlod jeg Hospitalet, og da mærkede jeg, at Rygtet om Sagens Sammenhæng med de forsvundne Penge var almindelig kendt, men ved at forespørge mig hos min forrige Principal, fik jeg at vide, at det ikke var Skov, men Amalie, der havde underrettet ham derom.

„Han har ikke villet give sig blot,“ sagde han, „men da Fruen mærkede det, huggede hun selv Knuden over. Man siger, at de lever adskilte fra hinanden, og at Skov agter at bosætte sig i Paris, men om det er sandt, ved jeg ikke.“

Det viste sig imidlertid at være fuldstændig sandt; siden den Tid har Skov levet i Paris, og hans Hustru i en af Byerne i Østjylland. Havde han selv gjort Bod for sin Uret mod mig, havde hun uden Tvivl fulgt ham til Udlandet, men som det nu var, skilte hun sig ud fra ham.

Siden har jeg aldrig set hende! Men min Tanke dvæler ofte ved den tunge Tilværelse, der er hende forbeholdt, og Tanken herom er ofte bitrere end min egen Smerte. Det er Tanken om to Menneskers forspildte Livslykke, forspildt ved Løgnens nedrige Aande. Kan du nu forstaa min Heftighed og min Sorg, da du den Gang søgte at klare dig med en Usandhed, og forstaa min alvorlige Formaning: lyv aldrig, den, jeg ved, du aldrig har glemt.

„Ser du, min Dreng,“ sluttede Morbro'er sin Fortælling med et vemodigt Smil, „det er Historien, der knytter sig til Skrammen paa min Pande. Den er ikke saa meget lystelig, men hvad, Herregud, der er mangen anden, som er endnu mindre lystelig, og min har dog altid det Fortrin, at den er sand.“

Ræveungens Genfærd.

Fortælling af C. A. Thyregod.

Det er ofte Tilfældet, at et Barn i København ved en daarlig Opdragelse og slette Eksempler baade ude og hjemme ledes tidligt paa Lastens Vej. Da det unge Skud sædvanligt er lettest at bøje, har Myndighederne ofte fundet paa det Raad at sende et uartigt Barn ud paa Landet, hvor det ved god Pleje i ny Omgivelser og ved stadigt Arbejde kan bringes i et bedre Spor, denne menneskekærlige Stræben mislykkes undertiden, men oftest lykkes den ganske godt, og der er mange af disse halvfortabte Børn, der paa den Maade er blevne brave og ansete Folk. Det kan dog komme an paa, hvilke Mennesker der faar dem under Hænder; thi der søges jo vel Oplysninger om Beskaffenheden af Plejehjemmet; men det er slet ikke sagt, at ulastelige Folk har Evner til at opdrage en forvildet Knægt, der er øvet i Gavtyvestreger, og hvem det københavnske Gadevid stikker i Blodet. Der behøves baade Strenghed og Overbærelse, samt Blik for, at det ikke er enhver Spilop, der er ilde ment, om det end kan volde Bryderier.

Anton Tersløv var 12 Aar gammel, og dog var han to eller tre Gange greben i Tyveri. Da han dog ellers var en venlig og godmodig Dreng, mentes der, at han ved at komme i andre Omgivelser vilde kunne reddes for Samfundet. Blandt dem, som havde ytret Ønske om at faa en københavnsk Dreng, var ogsaa Manden i Mosgaard langt inde paa Jyllands Heder. Anton blev sendt derover, og han fandt Rejsen meget morsom; men Gaarden og dens Omgivelser fandt han kedelige, da han naaede dertil. Mosgaard ligger meget ensomt mellem lave Hedebanker, Husstanden var lille, og Anton havde tidligere haft sit Hjem paa et Kvistværelse i Borgergade; her var anderledes Plads til at røre sig, men ogsaa anderledes tomt og stille. Han skulde vogte Faar i Heden, og det var ikke svært, men kedeligt. Hjemme var det ikke morsommere; thi Manden, Konen og Datteren var ordknappe Folk, og Tjenestekarlen, der var lidt drillesyg, men ikke kunde staa tilmunds med den rapmundede Gadedreng, tog undertiden Næverne til Hjælp, naar Anton var for mundkaad. Dog, han blev ordentlig klædt og fik daglig sin rundelige Føde. Det var Goder, han hidtil havde maattet savne. Saa fandt han paa anden Maade Morskab, idet han lagde sig efter at fange Hedefugle i Doner. Havde Fangsten Værdi, gav Husbonden ham et Par Skilling, og engang, han havde fanget en Urfugl, fik han to Mark. Men da han nogle Dage senere bragte et Par Harekillinger og troede at have gjort en rigtig god Fangst, fik han Befaling til at sætte dem ud igen; thi de var for smaa til at kunne bruges. Denne Besked var han ikke saa vel tilfreds med.

Senere traf han en Dag oppe paa Ravnebjærg en anden Slags Vildt, nemlig et Kuld Ræveunger; da han nærmede sig, søgte de Skjul under en Egebusk; men han, der var smidig og snild, fik dem opsøgt og snørede Bagbenene sammen paa dem, saa de ikke atter skulde flygte. Først bagefter tænkte han paa, at det var et Bytte, han vel ikke kunde faa noget ud af, men slippe det vilde han endda ikke. Hjemme ved Siden af Stalden stod der en Havrekasse, der nu i Sommertiden var tom, der gemte han Dyrene for det første, idet han stjal sig til at bringe dem lidt Mælk og Brød og andet lidt til Føde. Fire Unger var der ialt.

I Mosgaard manglede man en Gaardhund, men havde Løfte om at faa en Hvalp af Jens Bjærg i Resen. En Dag kom Drengen hjem af Heden og sagde, at Jens Bjærg havde truffet ham derude og bragt en Hvalp, som han skulde tage med sig hjem. Dyret skulde koste tre Mark, og dem havde han, Anton, betalt af sine egne Penge. Hvalpen bragte han hjem, men Folkene syntes slet ikke godt om det bidske, lysegule Dyr med den lange Hale. Imidlertid, da Drengen havde betalt Pengene i god Tro, gav Husbonden ham dem igen, og Anton grinede ved sig selv; thi nu havde han afsat den ene af sine Ræveunger. Den formentlige Hundehvalp vandt ikke større Yndest ved den følgende Dag at fare til og bide Hovedet af et Par Kyllinger, og da straks efter Karlen kom til at tale med Jens Bjærg, kom det op, at Anton havde løjet. Han maatte da tilstaa, at det var en Ræveunge, han havde fanget i Heden. De tre Mark maatte han rykke ud med igen. Karlen dræbte Dyret og gav saa Drengen for egen Regning et Par Ørefigener, og dermed skulde Sagen være afgjort.

Men Anton havde tre Ræveunger endnu. Det havde han ikke omtalt. Derhos var han vred over det skete, og det ikke mindst paa Karlen, hvis Næver altid sad saa løse paa Skaftet.

Om Aftenen til sædvanlig Tid gik Karlen og Drengen til Sengs i deres Kammer, som de plejede, og da var alting stille; men efter at de havde ligget lidt, begyndte det at rasle med Karlens Støvler, der hang over Sengen.

„Hører du ikke noget?“ spurgte Karlen.

„Jo, jeg gør,“ lød Svaret.

„Hvad tror du, det er?“

„Spøgeri!“

„Spøgeri?“

„Ja,“ sagde Drengen, der vidste, at Karlen saa vel som hele Familien var overtroisk. Jeg tror, det er Spøgeri; men det gør ikke mig noget; thi jeg har en god Samvittighed. Det er ikke saadan med dig, du Rævemorder!“

Tummelen blev stærkere. Karlen rystede af Angest; thi nu saa han tydeligt i den lyse Sommernat et lidet spidst Rævehoved med et Par tindrende Øjne dukke op af det ene Støvleskaft. Et Øjeblik efter for et langhalet Dyr hen over ham og forsvandt under Sengen.

Hverken han eller Drengen omtalte det skete næste Morgen; men Karlen var mere stille og godmodig end sædvanligt. I Dagens Løb opsøgte han sig en anden Plads til sine Støvler, og den Nat mærkede han ikke noget til Genfærdet. Derimod var der Uro inde hos Familien. Næppe var Mand og Kone komne til Ro, før der begyndte en Kradsen og Klirren, der lød dobbelt stærkt i den stille Aften. Først troede man, der var Tyve ved at pille Blyet fra et Vindue for at gøre Indbrud; men snart hørtes det tydeligt, at Kakkelovnsdøren klaprede, og at Ventilen paa den drejedes rundt.

„Katten maa være kommen ind i Kakkelovnen,“ sagde Manden.

„Hvordan skulde det være gaaet til?“ svarede Konen, der af Angest skjulte Hovedet under Dynen. Manden, der var mindre frygtsom, blev dog mere

og mere vis i sin Sag. Han stod op, aabnede for det indespærrede Dyr; men stak Haanden ind for at fornemme, om han havde gættet rigtigt. Dyret bed ham føleligt, idet det smuttede ud, lod sig ellers ikke bede to Gange om at forlade Huset, da Døren var aaben; men idet det løb over Gaarden, saa Manden godt, det var ingen Kat, hvorimod han med Sikkerhed troede at kunne genkende den Ræveunge, der var bleven dræbt nogle Dage før.

Den følgende Dag blev der talt meget om Sagen, og Karlen fortav ikke længer, hvad han og Drengen havde set. At der var noget overnaturligt med i Spillet, var man enig om; men der kastedes mistænksomme Blikke til Anton. Man kunde dog ikke vide, om Knægten var saa klog, at han havde fremhekset Ræveungens Genfærd.

Det var en stor Fejl, at Drengen havde Lov til at snuse om i Huset alle Vegne, selv i Værelser, hvor han aldrig havde noget Ærinde. Nu var det den følgende Dag henimod Aften, at Datteren i Huset kom ind i sit Kammer; der stod en Kasse under Vinduet, hvori hun plejede at gemme sit Sytøj; men nu saa hun Sytøjet ligge paa en Stol. Dette undrede hende; men endnu mere forundret blev hun, da hun gik hen til Kassen og saa, at en tynd Snor var fastgjort til dens Lukkelse og derfra førte ud gennem et Hul, som var boret i Vinduesrammen. Mandfolkene var i Marken, men Pigen kaldte paa sin Moder, og de stod begge en Stund og gabede paa Indretningen. Saa trak de i Snoren og se! Laaget til Kassen lod sig aabne derved, og op af Kassen og ud af Døren smuttede den afdøde Ræveunge. Ja, Kvinderne troede da, det var den afdøde, og de korsede sig i stor Forskrækkelse; thi Solen var næppe gaaet ned, og endda lod Genfærdet sig se. Da Manden kom hjem, gik han straks til Præsten for at bede om Raad.

Præsten havde sine egne Tanker om Sagen, og han lod Drengen komme til sig og fik ham til at bekende hele Sandheden. Da Manden fik hele Sammenhængen at vide, blev han meget vred; thi Snakken om Rævens Genfærd gik allerede vidt og bredt, og nu vilde der blive let derover. Han vilde have Drengen anklaget og straffet. Præsten foreholdt ham imidlertid, at her jo vel forelaa et Bedrageri; men ved at modtage i Pleje en Dreng af den Slags, som Anton var, havde han paataget sig at være baade agtsom og overbærende. Manden indrømmede det, og lod Sagen falde. Drengen vilde han dog ikke have en Dag længer i sit Hus, og Præsten mente ogsaa, det var bedst, han fik et andet Opholdssted.

Det var nu Historien om Rævens Genfærd; thi at det var de tre levende Ræveunger, Drengen efterhaanden havde brugt at drive Løjer med, skønner Læseren jo vel. Om Anton Tersløv er endnu at fortælle, at han kom til et andet Hjem, hvor han var under skrappere Tilsyn og dog blev kærligt behandlet. Han voksede da op og blev et skikkeligt Menneske, hvilket han endnu er.

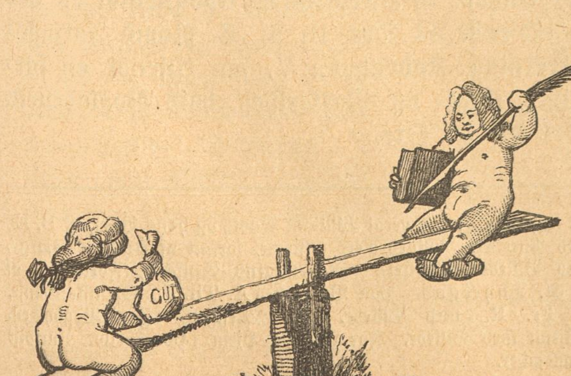

Paa Vagt!

(Uddrag af en Faders Brev til sin Søn, ved A. Th. J.)

. . . . Du skriver, at du paa det Sted, hvor du nu opholder dig, kommer meget sammen med vantro Mennesker, og at disse allerede har gjort dig megen Fortræd ved den Tvivl, de har søgt at vække hos dig, og du beder mig raade dig angaaende, hvorledes du skal forholde dig. Nu mener jeg, at det i Grunden er nemt at finde ud af. Er jeg kommen blandt Folk, om hvilke jeg tror, at der er Lommetyve imellem dem, ved jeg paa en Prik, hvad jeg har at gøre. Saa knapper jeg Frakken tæt til, passer ogsaa paa mine Lommer og sørger i øvrigt for saa hurtig som muligt at komme uden for Tyvenes Rækkevne.

Se nu, kære Søn! De Folk, du skriver om, kan for saa vidt være meget ærlige og anstændige Mennesker; men Lommetyve er de dog, idet de vil stjæle dig det bedste og kosteligste, du har, din Tro paa Gud og paa den, han udsendte, vel ikke ud af Lommen, men, hvad der er langt værre, ud af Hjertet. Saa gør da nu, som jeg har sagt; hold dit Hjerte saa fast lukket for dem som muligt, hold Haanden fast paa din Tros Skat, drag dine Veje omgjordet med Guds Ord og Bøn, og stræb saa efter, saa snart som muligt at slippe ud af et saadant Selskab, og kom der aldrig mere. Men bær dig saa ikke blot saaledes ad med din Tro, men ogsaa med Kyskheden, Sandruheden, Beskedenheden og alle de Dyder, der vokser frem af Troen. Thi der er Masser af Lommetyve i Bevægelse, af hvilke nogle er indøvede i een Retning, andre i en anden, men der er ogsaa enkelte, der, som Djævelens særligt udvalgte Haandlangere forstaar med et eneste Greb at rive det alt sammen ud af et ubevogtet Hjerte. Gud velsigne dig, kære Søn, og kaste en Vold og Mur op omkring dit Hjerte. Hold fast ved det, du har, at ingen skal tage din Krone!

Spanske Danse.

(Med Billede.)

Spanierne er et livsglad, let bevægeligt Folk, der elsker Sang og Dans, Festtog og Skuespil. Deres Sindsstemning slaar hurtigt om fra Sorg til Munterhed, med kort Varsel glemmer unge og gamle, rige og fattige det daglige Livs Bekymringer og giver sig Øjeblikkets Glæder i Vold.

Særlig er Dansen bleven et Udtryk for deres letvakte Glæde og sprudlende Munterhed. Under Tamburinernes Klang og Kastagnetternes Smælden opføres Danse ved de hellige Fester, ved lystige Gilder og ved Ungdommens tilfældige Sammenkomster, ja stundom fejres endog Begravelser med Dans.

Vort Billede forestiller en Del Landsbyfolk, Mænd og Knøse, Koner, Piger og Børn, der efter endt Arbejdstid er komne sammen for at more sig ved en Dans og nu lige er i Færd med at jævne og feje Danseplадsen. Denne væges midt i Landsbyen foran Kapellet eller paa en jævn Bjærgflade udenfor, hvor Bønder og Hyrder har let ved at mødes med deres Hustruer, Kærester og Døtre. Selv den gamle Morlille har travlt med at bruge sin Kost, medens de unge Piger staar parate med Tamburinerne, koket lyttende til Mandfolkenes Smiger. Ved Dansen optræder Kvinderne helst barbenede, hvorimod Mændene bærer en Slags lyse Lærredssko.

I ældre Tider havde enhver af de spanske Provinser sin særegne Nationaldans; men nu til Dags bruges de forskellige Danse i Flæng. Ved en af de ældste Danse, der skal hidrøre fra Gothernes Tid, stiller de dansende sig i en Rundkreds, holdende hinanden i Hænderne, og istemmer hver efter sin Tur Verset af en Vise, hvor Omkvædet gentages i Kor, medens Kredsen svinger rundt. En lystig Dans grupperer sig om en enkelt Hovedfigur, en Sancho Pansa, der ved alle Haande Gebærder og Skæmtord vækker stor Munterhed. Andre og særdeles almindelige Danse er „Gitana", der udmærker sig ved livlige og smukke Bevægelser, og „Fandango", der er yderst kaad og overgiven og nok ikke sjældent har vakt Forargelse hos Gejstligheden.

Sang er almindeligvis knyttet til Dansen. Ofte er det en omvankende Sanger, en Art Troubadour, der intonerer Sangen, et skælmsk Elskovskvad eller en from Helgenvise, medens de dansende istemmer Omkvædet. De hyppigste Instrumenter er Guitaren, Fløjten og Sækkepiben, og særlig vil det sidstes Toner altid bringe de unge Spanierinders Øjne til at straale. Hertil kommer saa Klangen af Tamburiner og Kastagnetter, der føres af de dansende og ypperligt virker sammen med de smidige Bevægelser og de dristige, yndefulde Stillinger.

Fr. R.

Et Ørefigen.

Fru Møller var en god Moder; hun elskede sine Børn, men havde et pirreligt Sind og lod sig let forlede til at handle i Heftighed. Et af hendes Børn, en begavet, men meget vild Dreng, vilde en Dag unddrage sig Straffen for en Uvornhed, og Moderen slog saa i sin Hidsighed til uden at se sig for og gav Drengen nogle meget heftige Ørefigener.

„Nu kan du gaa," sagde hun saa til Drengen, der var bleven rød og hed i Hovedet af Slagene, „jeg tænker, du kan huske, hvad du har faaet."

Og desværre kom baade Moder og Barn til at huske paa det hele Livet igennem.

Drengen, der hidtil havde haft nemt ved at lære og især udmærket sig ved en skarp Opfatningsevne, viste sig pludselig som forandret; hans Lærere klagede over hans Uagtsomhed, ja Mangel paa Fatteevne. Maaske havde Moderen igen tildelt ham en legemlig Revselse for at helbrede ham for den formentlige Dovenskab, hvis ikke den ældste Datter en Dag havde sagt: „Moder, enten er Frits genstridig, eller ogsaa hører han daarligt; jeg har maattet kalde tre Gange paa ham, inden han kom."

Den tilfældig tilstedeværende Huslæge lagde Mærke til den unge Piges Ord, væsentlig fordi Moderen lige forud havde beklaget sig for ham over Sønnen.

„De gør muligt Drengen Uret," sagde han nu, „den formentlige Uagtsomhed og Sløvhed hidrører maaske fra en daarlig Hørelse."

Den straks efter foretagne Undersøgelse viste en begyndende Tunghørighed, og ved en senere Undersøgelse med Instrumenter opdagede Lægen, at Trommehinden for det højre Øre var sprængt.

Trommehinden er en papirtynd Hud af Størrelse omtrent som en Toøre, og denne Hinde kommer ved hver Lyd, der træffer den, til at svinge frem og tilbage ligesom et Trommeskind. Springer nu Trommehinden paa Grund af et kraftigt Ørefigen, som ikke blot bliver farligt paa Grund af den stærke Lyd, det frembringer, men ogsaa ved at Luften i Øregangen pludseligt sammentrykkes, kan Revnen vanskeligt vokse sammen igen, hvorved en formindsket Høreevne fremkaldes. Ja, en tilstødende Betændelse kan bevirke fuldstændig Døvhed. — Straf derfor ikke med Ørefigener!

Fra Boghylden.

Danske Ordsprog, Mundheld, Skæmtsprog, stedlige Talemaader, Ordspil og Samtaleord, samlede af Evald Tang Kristensen.

Den bekendte flittige Samler af gamle Folkeminder har atter udgivet et omfangsrigt Værk. Af stedlige Talemaader, Ordsprog, Mundheld og Ordspil indeholder Bogen omtrent 16000 Numre, men dog er der ikke benyttet nogen trykt Kilde, alt er optaget efter nulevende Folks mundtlige eller haandskrevne Meddelelser. Det har selvfølgeligt ikke været et Øjebliks Værk, men det har været Samlerens stadige Tanke gennem mangfoldige Aar. Naar han har siddet ved et Vennebord, og der i Samtalens Løb har lydt en mærkelig Talemaade, har han ikke godt kunnet undlade at trække sin Lommebog frem og notere den, og saaledes har han Tid efter anden faaet denne Masse samlet ved stor og udholdende Flid.

Det er jo ikke alt sammen lige værdifuldt, og der kan gerne være de Læsere, der kunde mene, at dette eller hint uden Skade kunde være udeladt. Nu vel, saa kan man jo springe over, hvad man ikke vil læse, men ingen bør fortænke E. T. K. i, at han med sin store Kærlighed til Fortidsminderne i Folkemunde har fremdraget det ene med det andet og nu fremlægger det samlet for Nutidsfolks Øjne. Desuden turde man maaske mene, at han i højere Grad end de fleste har Forstand paa, hvormeget af sligt der har virkelig Rod. Og hvad saa endelig de grove Udtryk angaar, som forekommer i betydeligt Antal, saa ved man jo nok, at et plumpt Ord kan i visse Tilfælde gøre Lykke som Point i en Vittighed, og mange af Plumphederne i nærværende Bog er i høj Grad vittige; men Bogen henvender sig til alle i Flæng, og kan ikke selv vælge sine Læsere; saa kan Læseren selv vælge og vrage.

Saa meget er vist, at det store Værks Samler fortjener megen Tak for sit Arbejde, og han fortjener ogsaa Tak, fordi han af de mindre smukke Talemaader har søgt at undgaa, hvad der er af et usædeligt Indhold.

C. A. Th.

Melodier til „Nyt Tillæg til Salmebog for Kirke- og Husandagt." Pris 5 Kr. (N. C. Roms Forlagsforretning.) Det er en Forvirringens Tid, vi lever i med Hensyn til Kirkesangen, idet der er en saa stor Mangfoldighed af Salmemelodier, at det er en ligefrem Umulighed for almindelige Kirkegængere at have nøje Kundskab til disse, da saa at sige hver Præst, hver Menighed har sin Kreds af Melodier, der tit er hentede fra de forskelligste Steder og derfor ofte mangler det kirkelige Præg, der dog i det mindste til en vis Grad burde være over dem. Dertil kommer endvidere, at man ofte træffer en høj Grad af Mangel paa Skønsomhed ved Melodivalget, idet der til Salmer ansættes Melodier, hvis Karakter staar i den grelleste Modsætning til Salmens. Følgende Tilfælde, der vel næppe trænger til yderligere Forklaring kan oplyse dette. Ved en Langfredags-Gudstjeneste blev Salmen „Syng højt min Sjæl om Jesu Død", hvortil er ansat Melodi „Udrust dig Helt fra Golgatha" af Præsten begært og derfor ogsaa sunget paa Melodi „Fred hviler over Land og By", og et andet Sted blev ligeledes paa Langfreday Salmen „Under Korset stod med Smerte" hvortil er ansat Melodi „Paa sit Kors i Dødsens Smerte", forlangt sunget paa Melodi „Himlen aabnes, Mørket svinder". Der har derfor ofte været udtalt Ønsket om en Normal-Melodisamling, der kunde erstatte de mange, der for Tiden benyttes; men saa længe vi har vor nuværende Salmebog, som der i de senere Aar har været stærk Tale om at afløse med en ny, bliver det næppe til Virkelighed. Det ny Salmebogstillæg, som for ca. et halvt Aars Tid siden har set Lyset, maa vel betragtes som et Skridt derhenimod og maa derfor ogsaa hilses med Glæde, men da det indeholder mange Salmer, til hvilke der savnes Melodier, var det en Nødvendighed, at der fremkom en Melodisamling til dette Tillæg, der ellers vilde være ubrugbart.

En saadan er i disse Dage udkommen paa N. C. Roms Forlag udgiven ved N. K. Madsen-Stensgaard, Organist ved Kirken i de Classenske Boliger, og den indeholder foruden mange ny Originalbidrag af vore dygtigste Komponister tillige en Del ældre Melodier samt et Tillæg indeholdende nogle Melodier til Teksten i Salmebøger og Salmebogstillæget samt Messesvarene. Udgiveren, der fra tidligere Tid er fordelagtig kendt ved sine forskellige Samlinger Skolesange, har, som man kunde vente, udført dette Arbejde med stor Omhyggelighed og Dygtighed, ligesom han ogsaa har givet en Række historiske Oplysninger om Melodierne med biografiske Notitser om Komponisterne. Blandt de enkelte Melodier maa fremhæves: „Est du modfalden, kære Ven" (S. A. E. Hagen) „Med Fred og Fryd jeg farer hen" og „Evig sand er Herrens Tale" (G. Matthison-Hansen), „Vorherre kom til Jordans Flod" (J. D Bondesen), „Verden, o Verden, hvi frister du mig" (Waage Matthison-Hansen), „Kimer, I Klokker" (Jørgen Malling), „Det lakker nu ad Aften brat" (J. H. Nebelong), „Vægter vil da Mørkets Rige" og „Jesus himmelfaren" (Udgiveren), samt Professor Gebauers fortrinlige Arrangementer af „Aleneste Gud i Himmerig" og „Af Højheden oprunden er". Bogen er trykt paa meget tykt, glittet Papir, Nodetrykket er smukt og klart, og Forlæggeren har intet sparet for at gøre Udstyrelsen saa tiltalende som muligt, og det maa siges, at det er et Værk, som baade Udgiver og Forlægger har Ære af.

A.

Skæmt.

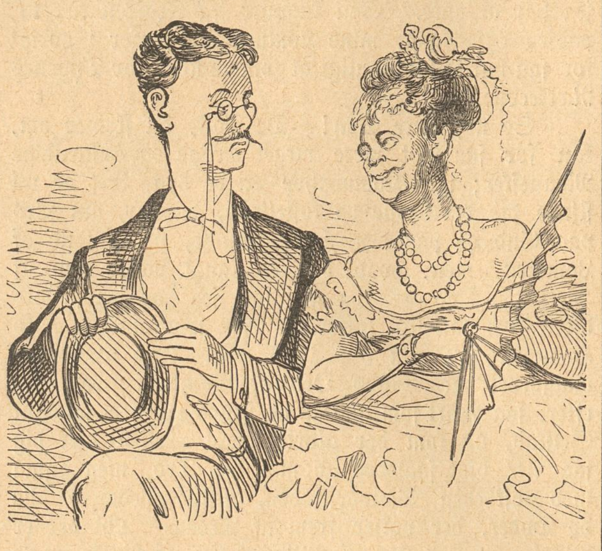

I modne Aar.

Damen: Tænk Dem, der var saamænd en forleden, der antog mig for at være 30 Aar — jeg er ved Gud kun 23 — —

Herren: Det skulde undre mig at vide, hvorledes De vil se ud, naar De bliver 30.

For Hus og Hjem.

Skal jeg klæde mig efter Moden? Ja, saa vidt som den gode Smag, Sømmelighed og dine Kaar tillader det.

Brug Moden efter dit Behov, men gør dig ikke til dens Træl.

Den, der aldeles undlader at rette sig efter Moden, er ofte lige saa forfængelig som den, der følger dens værste Udskejelser.

„Din Forfængelighed kiger frem gennem Hullerne i din Kappe," sagde allerede Sokrates til Antistenes.

Undgaa alt paafaldende i din Klædedragt; thi det gør en Mand kvindagtig og lapset, en Kvinde ukvindelig og udfordrende.

Alt paafaldende gaar desuden hurtigt af Mode, medens det mindre fremtrædende ikke saa let forældes.

Lemp Moden efter dit Ydre.

Den Tournure, der næsten er usynlig paa en høj Skikkelse, gør en lille latterlig. En optaarnet Hat gør en høj Person til en Fugleskræmsel, medens en bredskygget gør et bredt, tykt Ansigt endnu plumpere.

Hovedbrud.

Historisk-geografisk Gaade.

For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa to danske Videnskabsmænd, der var Brødre: En Bjærgkæde i Asien — En By i Grækenland — En By i Sjælland — En By paa en af de danske Smaaøer — En historisk bekendt By i Sverige — En By i Bretagne — En Flod i Asien — En By i Jødeland — En By i Norditalien — En af Europas største Øer — En Ø ved Fyen — En By ved Limfjorden — En af de fem kanadiske Indsøer — En bekendt fransk Naturforsker (bekendt ved Thermometret) — En Republik i Europa — Et Højland i Asien — En Bjærgkæde i Mellemeuropa — En Halvø i Jylland.

Opløsninger.

Udgravningsarbejde i Nr. 33: Genf — Rom — Kalmar — Athen — Lund — Paris — Drammen — Ofen — Hull — Brest.

Geografisk Opgave Nr. 33:

L E N A
E G E R
N E V A
A R A L

Gaade i Nr. 33: Ske — eks. (x)

Juridisk Raadgiver.

Her er 4 Naboer, som har en fælles udlagt Markvej, og da Ejeren af den udlagte Jord til Vejen gør os Vejen for smal, spørges: Hvor bred kan det fordres af os, at en saadan Vej skal være?

N.

Der er ikke i Lovgivningen foreskrevet noget om private Vejes Bredde, og Reglen maa derfor blive, at der for saadanne Veje kun kan fordres den Bredde, som de bevislig har haft i de sidste 20 Aar. Pløjer den Lodsejer, over hvis Grund der gaar en privat Vej, denne for nær, kan han ved Rettergang tvinges til at sætte Vejen i den tidligere Stand og efter Omstændighederne endvidere til at yde Erstatning for forvoldt Ulæmpe.

* * *

Bliver efter den ny Fattiglov den Hjælp, som af Kommunen ydes nogen til Læge, Medicin og Jordemoder, ikke henregnet til Fattighjælp?

F. T.

Understøttelse af Kommunen til Læge og Jordemoder skal efter den nævnte Lovs § 44 ikke betragtes som Fattighjælp. Dette gælder derimod ikke om Medicin, da man frygtede for, at fri Forbrug heraf vilde paaføre Kommunerne en forholdsvis alt for betydelig Byrde til bedste for Apothekerne, og da efter de kyndigste Lægers Mening syge Folk helst maa nyde saa lidt Medicin som muligt.

* * *

Et Par Ægtefolk uden Børn har under Mandens Sygdom oprettet et Testamente i Hjemmet, underskrevet tillige af 2 Mænd, der bevidner, at begge Ægtefolkene var ved Fornuftens fulde Brug. Nu siger en Læge, at Manden er paa Grænsen af Vanvid, og den Læge, der har behandlet ham under hele hans Sygdom, at han ikke har været normal. Jeg tillader mig at spørge: Kan Testamentets Gyldighed paa Grund af en saadan Erklæring, afgivet i Retten eller til Skifteforvalteren, omstyrtes i Tilfælde af Mandens Død, trods Vidnernes Underskrift?

L. . . .

Ja, det er ikke rimeligt, at Testamentet under disse Omstændigheder vil blive opretholdt af Domstolene.

* * *

En Mand giver sin ældste Søn en Sum Penge, til den yngste sælger han Gaarden mod en lille Købesum, men en stor Aftægt, der bliver meget trykkende, da Faderen lever længe. Desuagtet mener han, at den ældste har faaet for lidt, og for at kunne efterlade denne hele sin Formue udsteder han en Erklæring om, at han er bleven sin ældste Søn skyldig en Sum, der er større end, hvad han ventelig kan efterlade sig. Beløbet skal ikke forrentes og først udbetales efter hans Død. Der spørges:

1. Er dette lovligt?
2. Kan en Fader altid gøre sine Børn arveløse paa denne Maade?

K.

Til 1. Nej, en saadan Disposition vil den yngste Søn paa Skiftet efter Faderen kunne fordre tilsidesat som ugyldig.

Til 2. Nej.

* * *

Kan en Skovejer forlange, at de tilstødende Naboer skal tage halvt Hegn med ham efter de almindelige Regler?

A. H.

Ja.

Ny Bestillinger paa „Husvennen" modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader til enhver Tid i Kvartalet.

Ny Abonnenter kan endnu faa Oktober og Januar Kvartaler. Bestillinger modtages saavel paa Postkontoret og i Bogladen som i N. C. Roms Forlagsforretning, København V.

Enhver af Husvennens Abonnenter vil ved at indsende 54 Øre til N. C. Roms Forlagsforretning, København V, faa tilsendt en fortrinlig Koge- og Mælkeribog, hvis Bogladepris er 1 Kr. 50 Øre.

Indhold: General William Booth og hans Værk, af B. E., med Portræt. Morbro'ers Historie, fortalt af Holger Vinge, med Billeder (Sluttet). Ræveungens Genfærd, Fortælling af C. A. Thyregod. Paa Vagt! ved A. Th. J. Spanske Danse, af Fr. R., med Billede. Et Ørefigen. Fra Boghylden. Skæmt med Billede. For Hus og Hjem. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 35. Søndag den 31. Maj. 1891.

M. V. Brun.

I henved et halvt Hundrede Aar har M. V. Bruns Navn været knyttet til dansk Teaterliv. Han optraadte baade som Skuespilforfatter og Teaterdirektør, begge Dele med vekslende Held og uden varig Betydning; men til sine Tider har han Aften efter Aften trukket et stort og taknemmeligt Publikum til Huse; fra Hovedstadens Scener er hans bedste Folkeskuespil vandret Provinserne rundt og vil endnu hist og her høre til de lyse om end lidt afblegede Teaterminder.

Da Brun afgik ved Døden den 13. Maj sidstleden, var han lidt over 72 Aar gammel. Han var født i Bergen og nedstammede fra den bekendte norske Biskop Johan Nordal Brun, der med sine digteriske Evner forenede et uroligt Blod. Disse Slægtsmærker kendtes igen hos M. V. Brun, der først for en halv Snes Aar til Søs og rejste Verden rundt, men dernæst faldt paa at ville være Skuespiller og med dette Formaal drog til København. Han maatte dog snart opgive at betræde Scenen, da bl. a. hans norske Udtale lagde ham uovervindelige Hindringer i Vejen, men Teatret fængslede hans Hu paa anden Maade: han begyndte at skrive for Scenen. Et Lystspil „De skandinaviske Brødre", og et stort historisk Drama, der begge opførtes paa det kgl. Teater, gjorde dog ingen Lykke, og et Par Teaterblade, som han stiftede, maatte gaa ind efter en kort Levetid. Begyndelsen var saaledes ret mistrøstig; men det laa ikke for Brun at give tabt, han havde Tillid til sig selv og en lys Tro paa Livet. Nogen Opmærksomhed havde hans dramatiske Arbejder vundet, og først i Halvtredserne modtog han fra Odense et Tilbud om at lede Byens Teater. Her virkede han i flere Aar og gæstede samtidig Slesvig, hvor han med Understøttelse fra Staten opførte danske Skuespil. Hans Valg af Stykker var fortræffeligt, og hans Skuespillertrup nær ved at være et Mønster for Provinserne.

M. V. Brun.

Brun vendte dog tilbage til Hovedstaden, hvor han blev Direktør for „Alhambra" og senere for Kasino, men uden at finde fast Bund under Foden. Saa gik han til Kristiania og var ogsaa her Direktør et Par Aar, blev derpaa knyttet til det københavnske Folketeater, hvor han fandt en fast Virksomhed gennem flere Aar. For dette Teater skrev han sine store Folkeskuespil: „Gøngehøvdingen" (efter Carit Etlars bekendte Fortælling) „Svantevits Datter" (efter Chr. Winthers „Hjortens Flugt") og „Korsikanerinden". Af disse Stykker slog især det førstnævnte an og har ialt naaet et Par Hundrede Opførelser. Kun et eneste af hans mange senere Arbejder opnaaede et lignende Held, nemlig „Ridderen af Randers Bro", der var bygget over Motiver fra Ingemanns „Prins Otto" og, spillet paa Kasino, trak fuldt Hus i et Par Vintre.

Det havde været Bruns stadige Haab at blive Direktør for Folketeatret, den Scene hans Arbejder var som tilskaarne efter, og hvis Publikum forstod og skattede hans Talent. Da dette Haab slog fejl, og Direktørposten i 1876 gik over paa andre Hænder, fattede Brun Planen til en helt ny københavnsk Scene. Og skønt han nu var en gammel Mand, tog han dog fat med sin vante Energi, henvendte sig til Myndighederne, søgte Gang paa

Gang Audiens hos Kongen og opnaaede endelig 1880 en Bevilling, der fremkaldte det smukke Dagmarteater. Men paa denne helt ny Scene, hvor der baade skulde samles en ny Skuespillertrup og skabes et nyt Repertoire, trættedes Brun hurtigt, tilmed da ingen af de Stykker, han selv skrev eller bearbejdede, slog an, og efter et Par Aars Virksomhed trak han sig tilbage.

Brun tør næppe regnes for en selvstændig Skribent, thi i sine bedste Arbejder støttede han sig stadig til en virkelig Digter. Men han havde en Evne til at ordne for Scenen og til at gribe og forme de brogede og bevægede Optrin, saa de vandt et stort Publikums Bifald.

General Booth og hans Værk.

II. De sociale Reformplaner.

Frelseshærens Forkyndelse af Kristendommen er en Forkyndelse for fjerde og femte Stand. Herpaa tager alt Sigte, fra Fanerne og Optogene til Melodierne og Trompetstødene. Det ydre Skue er beregnet paa at paavirke grove Sanser, som den korte, ligefremme Bekendelse er letfattelig nok for de mest sløve Sind. I alle Lande staar Hæren i nær Berøring med de brede, fattige Folkelag, Byernes store Arbejdermasser, der uafbrudt sættes i gærende Uro og i vore Dage danner den mørke Baggrund for de fleste Staters politiske Historie. Denne Stilling har fra første Færd været Hærens Ledere fuldt bevidst. I et Foredrag, som Mrs. Booth engang holdt for en udsøgt Kreds, betonede hun, at Frelseshærens egentlige Virksomhedsomraade er de „farlige Klasser". Hun nævnte Tysklands og Frankrigs Socialdemokrater, Ruslands Nihilister og Spaniens „sorte Haand". Hærens Opgave var ikke blot af engelsk, men af universel Betydning, havde ikke blot et kristeligt, men et samfunds- og menneskevenligt Formaal. „Jeg har ofte," siger Mrs. Booth, „hvisket til min Mand: gid vi dog kunde faa vore politiske Førere, Ministrene, Filantroperne, de intelligente Kristne og vore Købmænd til at se paa disse Masser!" Da en bekendt Engelskmand havde udtalt, at de, der nu kunde bringe de dybest sunkne Lag af Folket i Forhold til Evangeliet, vilde være Englands største Velgørere, meldte Frelseshæren, at den alt havde lagt Haand paa Værket, og Generalinden tog Ordet: „Vi har udfundet, hvorledes kristne Filantroper bedst kan bruge deres Penge til at vække og frelse Masserne; vi forkynder disse Masser Jesu Kristi uforfalskede Evangelium, og vi prædiker dette med Aandens Kraft."

Ansigt til Ansigt med Verdensbyens Armod og Laster lærte Booth, at timelig Hjælp maatte gaa Haand i Haand med den evige Frelse, ja, at i disse Egne, befolkede med arbejdsløse fattige og raa Forbrydere, nyttede det slet ikke at tale om Sjælens Frelse, selv om det skete med nok saa mange Trompetstød, før man havde plejet de syge, mættet de sultne og skaffet de ledige Arbejde. Og hvem var nærmere til at løse denne Opgave end Guds Stridsfolk? Havde man ikke Frelserens eget Bud at gaa efter? Mange tror, siger Booth, det er gjort med at gaa i Kirke, bede og synge Salmer. Det er langtfra nok. Vi maa ogsaa leve som Kristus. Han var rig og blev fattig for vor Skyld, han forlod sin Himmel, levede og arbejdede for at frelse os. Og først naar man har samme Livsmaal som Kristus, tør man kalde sig et kristent Menneske. Hans Maal var at gøre Menneskene lykkelige, det samme maa være vort Maal, ikke at berige os selv, men berige andre, at bruge alt, hvad vi ejer, for at fjerne vore Medmenneskers Nød. Ser man sig om i Verden, fortsætter Booth, saa er der en Del Mennesker, der lever paa Menneskekærligheden, men ikke vil have med Kristus at gøre, en anden Del lever i Kristus, saaledes tror og siger de i hvert Fald, men spørger man dem, hvortil anvender I eders Penge, Tid og hele Tanke, saa viser det sig, at de kun har Kristi Tro, ikke hans Gerninger. Frelsens Hær fordrer og besidder begge Dele, derfor er den i Stand til at løfte de store Opgaver, som de fleste moderne Stater ruger og grubler over, og som samler sig i det sociale Spørgsmaal.

Dette Spørgsmaal er vel meget omfattende og kan dukke frem i mange Haande Forklædninger, men det kan ogsaa udtrykkes kort og simpelt: Hvordan skaffes der alle god Skole og Opdragelse, stadigt Arbejde og tilfredsstillende Fortjeneste? Idelig og overalt dukker Spørgsmaalet frem. Der føres næppe en Forhandling i nogen lovgivende Forsamling, uden at det melder sig, den tyske Kejser sysler dermed og sammenkalder Kongresser til dets Løsning, Arbejderpartierne gør det samme, men synes mest tilbøjelige til at løse det i Ild og Blod. Spørgsmaalet ligger i Luften alle Vegne, men kan vel tage sig lidt forskelligt ud, om man møder det ved et kongeligt Taffel eller i Verdensbyens skidne og orfaldne Gyder. Det var paa de sidste Steder, Frelseshæren mødte det, og det skriger her med en Stemme og brænder sig ind i Bevidstheden med en Rædselsmagt, der nok kan faa en Mand til at falde i Grublerier. Man staar her overfor Spørgsmaalet i al dets Nøgenhed. Evangeliets Forkyndelse overdøvedes af Raabet efter Mad og Klæder, det himmelske Lys slukkedes i dette Mørke af Vold, Last og Nød. Ad praktisk Vej var General Booth bleven stillet overfor Spørgsmaalet, og praktisk og sindigt modnedes den Plan til dets delvise Løsning, som han nylig har offentliggjort i en Bog, der hedder „Det mørkeste England og Vejen ud", og som har vakt betydelig Opsigt Verden over.

Medens Planen endnu var i sin første Spire, blev den drøftet i Hærens Hovedkvarter. Booth selv forholdt sig noget tvivlende, hvorimod hans Hustru var besjælet af stor Iver for dens videre Udvikling og praktiske Udførelse. Han besluttede da at gaa forsøgsvis til Værks. Der blev indrettet et Par Huse, hvor sultne og forkomne Mennesker kunde faa Mad og Varme, andre blev hjulpne til Rette i deres Hjem, Hærens Soldater tog sig af Børnene og de syge, hvor de traf dem paa deres Veje, der blev dannet særegne Korpser, som skulde trænge ind i Logishusene for at undersøge og forbedre de derværende Forhold, der som oftest var af en aldeles oprørende Natur. Disse indledende Skridt gav Planen Vækst og Bæreevne. Booth hørte Tale om nogle omvendte Tyve, der havde sluttet sig sammen i en Forening for gensidig at hjælpe hverandre til at føre et ærligt Liv. Han forhørte sig nøje om deres Virkesæt og dets Frugter, og dette i Forening med andre lignende Erfaringer, indhøstede blandt Samfundets Udskud, ansporede hans Driftighed.

Endelig i Fjor var den store Plan færdig. I al Korthed kræver den, dels at der i London oprettes en Mængde Hjælpe- og Arbejdsinstitutioner, dels at der anlægges Kolonier ude paa Landet og i andre Verdensdele.

I London har Frelseshæren for Tiden fem Spise- og Sovehuse, der har været i Virksomhed et Par Aars Tid. For 4 Pence (30 Øre) faar en Mand her Aftensmad, Frokost og en Seng i et opvarmet Værelse. Dette har vist sig at kunne svare Regning. Nu skal disse Spise- og Sovehuse udvides, og Antallet deraf forøges saa betydeligt, at der kan bydes Føde og Nattely til alle dem, der trænger. Har den fattige, som banker paa Døren, 4 Pence, maa han betale; har han dem ikke, maa han yde Vederlag i Arbejde, t. Eks. hugge Brænde, sy Sække o. lign., som ikke forudsætter et Haandværk, men kan øves af alle og enhver. Enkelte saadanne Spise- og Arbejdshuse har allerede i nogen Tid været i Virksomhed, og de styrende kan ikke noksom rose den Ro og Orden, der hersker blandt de Skarer af sultne og arbejdsløse, der drager ud og ind. I Forbindelse med disse Huse eller Hjem oprettes et Arbejdskontor, hvor Folk, der savner Arbejde, kan henvende sig og faa Anvisning paa Arbejdspladser i alle Fag. Endelig skal der udrustes et Soldaterkorps til at gaa fra Hus til Hus og opsamle Affald: Klude, Papir, Jærn, Ben og Cigarstumper osv., der bringes ud og sorteres paa store Oplagspladser ved Themsen. Her indrettes bl. a. et Sæbesyderi og Værksteder, hvor Ben forarbejdes, gamle Klæder og gammelt Fodtøj istandsættes o. s. v.

Dernæst vil General Booth indkøbe Jord ude paa Landet, helst paa afsides Strøg, og anlægge Agerdyrkningskolonier; hver Bolig faar sit Landbrug. Hertil sendes Folk fra Byerne, naar de har gennemgaaet en vis Prøvetid i Arbejdshusene. De bedste og flittigste faar en lille Løn, der dels udbetales dem, dels opspares for dem. De dovne, affældige og upaalidelige faar ligesom hidtil kun Mad, Klæder og Husly. Drik og Spil er forbudt i Kolonien, derimod vil al Slags sund Legemsidræt blive fremmet, Øvelsespladser oprettede, Redskaber anskaffede o. s. v. Ved Siden af Agerbruget vil der blive lagt Vind paa at aabne smaa Næringsveje gennem Fjerkræhold, Biavl, Frugt- og Havedyrkning.

Den anden Række af Kolonier skal anlægges i fremmede Verdensdele, fornemmelig i Sydafrika, og omfatte løsladte Forbrydere eller andre fattige, der helst maa bort fra Hjemmet for at begynde paa ny Bund. De skal føres derned paa Frelseshærens egne Skibe og forsynes med de nødvendige Klæder og Redskaber. Udgifterne til Rejsen saa vel som til Bygningen af Huse, afholdes foreløbig af Hæren, men bliver senere lagt som en Skat paa Kolonien, og Booth venter, at denne nok skal svare Regning.

Men dermed er Booths Plan endnu langtfra udtømt. De allerulykkeligste af Samfundets Stifbørn er endnu tilbage. Der er Folk, som nok vil arbejde, men ikke kan, der er andre, som slet ikke kan taale den Frihed, som Kolonierne byder, der er de syge og vanføre, Drankere og Forbrydere, og for alle dem skal der oprettes Hjem og Asyler, hvor de vil finde menneskekærlig Røgt og Pleje, dernæst Værnehjem for Kvinder og Børn, og overalt skal der drages Omsorg for frisk Luft og Vand, for rigelig Adgang til Mark og Have. Endvidere tænkes der paa Oprettelsen af en Fattigsparekasse, af Retshjælp for ubemidlede og flere lignende Institutioner.

Det falder straks i Øjnene, at Booths Plan er meget omfattende, dernæst at den er bygget efter et bestemt System, idet den indeholder en vis Trinfølge og har bestemt afsluttede Skillelinier. Den er omfattende, fordi den medtager alle, der trænger til Hjælp. De syge vil faa Pleje, de sultne og hjemløse faa Mad og Husly, de arbejdsløse vil

finde Sysselsættelse, de dovne vil lære at arbejde. Der spørges ikke om, hvor vidt Nøden er selvforskyldt, der gøres ingen Forskel paa værdige og uværdige. „Hvis den Plan, jeg her fremsætter," siger Booth, „ikke lader sig anvende paa Tyven og Skøgen og Drukkenbolten og den dovne, saa kan man lige saa godt lade den falde uden videre Snak." Men paa den anden Side yder Planen kun Hjælp til Selvhjælp. Fra den første Dag af den sultne og pjaltede Arbejder eller Arbejderske henvender sig paa Arbejdshuset, vil der blive krævet fuldt Vederlag i Arbejde, og det bliver krævet strengt. Saa vel i Byerne som i Kolonierne, bliver Arbejderne stillede under Opsyn og underkastede en ubøjelig Disciplin. De begynder nærmest som en Slags Fattiglemmer, kan senere Trin for Trin rykke højere op, men enhver Fremrykning sker kun efter Fortjeneste. Medens Driverten bliver i den underordnede Stilling og som Løn for sin Gerning kun modtager Føde, Husly og Klæder, kan den flittige og stræbsomme drage fra Arbejdshuset til Kolonierne paa Landet, modtage Pengeløn for sit Arbejde og efterhaanden rykke op i mere fri Stillinger.

Efter Frelseshærens religiøse Iver eller Fanatisme, kunde man tro, at de fattige, som blev hjulpne, skulde indrulleres i Hæren. Men dette er aldeles ikke Tilfældet. Der spørges ikke om Religion, saa lidt som om Nationalitet eller politisk Trosbekendelse. Selvfølgelig vil Hæren ogsaa søge at paavirke sine Arbejdshuse og Kolonier religiøst, og den venter blandt de for Samfundet reddede at kunne frelse mange ogsaa for det evige Liv. Men det er Booths erklærede Vilje, at der skal herske fuld Religionsfrihed i Kolonierne, at den, der vil leve og dø som Hedning, skal have Lov dertil, ja endog kan faa det prentet paa sin Gravsten, om han lyster. Overfor den sociale Opgave gælder her kun een Rettesnor: Hjælp alle, der er i Nød og hjælp hurtig. Booth vil hverken nøjes med Anvisninger paa det evige Liv eller paa en kommende social Revolution.

For at begynde paa Udførelsen af sin Plan, forlangte Booth 100,000 Pund Sterling og siden 30,000 Pund om Aaret. Frelseshæren satte straks store Indsamlinger i Gang, og deres engelske Venner svigtede ikke; i Løbet af ganske kort Tid var den førstnævnte, ret betydelige Sum bragt til Veje. I Vinter foretog Booth sin store Rundrejse paa Fastlandet og fremsatte sin Plan i et ypperligt Foredrag, der holdtes i en Række Hovedstæder. Efter sin Hjemkomst har han taget fat paa eller rettere fortsat Planens Udførelse bl. a. ved Oprettelsen af en Tændstikfabrik, hvor Arbejderskerne tjener det tredobbelte af, hvad de kan tjene paa andre lignende Fabriker, og tilmed faar langt sundere og hyggeligere Arbejdsrum. Skridt for Skridt skal den Vej trædes, der fører ud af „det mørkeste England". For Rejsens lykkelige Udfald kommer det an paa, om Booth kan vedligeholde den betydelige Deltagelse, han alt har vakt, ordne og befæste den indviklede Administration, der kræves, og hævde den fornødne Myndighed i Hæren og Kolonierne.

General Booth har plantet Korsets Banner over sit Værk, men har desuagtet ofte fundet Modstand fra kirkelig Side. Her turde være Grund til at mindes det Svar, Jesus gav sine Apostle, da de fortalte, at en Mand uddrev Dæmoner i hans Navn, men ikke fulgte Apostelskaren. „Forbyder det ikke," svarede Jesus, „thi den, som ikke er imod eder, er for eder."

B. E.

Bispens Svend.

Historisk Fortælling af A. Henckel.

Suk og klag til Sorg er Tiden,
Danmark spændt i Smertens Baand,
thi en Værge gæv i Striden
fattes dig og Djærvheds Aand!
Tapper frem blandt Folk du for,
vidt gik af din Manddom Ord,
hadefuldt Skadefolk
det vog du, det slog du
trindt om Land med vældig Haand.

Tusind Trængsler dig forfølge,
Tusindfoldig List og Svig,
Nederlag paa Land og Bølge,
alle Vegne Nød og Krig.
Uden Hvile hviler du.
Stærke Fjenders stolte Hu,
haarde Slag, Nat og Dag,
Vaabenbrag, Dødens Tag
uden Aflad kue dig.

(A. Hvitfeldts Krønike).

I.

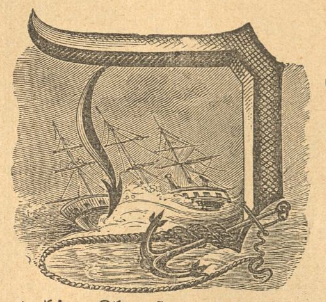

Det var i Danmarks Trængsels-Periode, da Riget efter den elendige Kristoffer d. Andens Død var søndersplittet og delt mellem de fremmede Magthavere, at hin Klagesang lød fra det betrængte Folk, over hvem tyske Voldsherrer ubarmhjertigt svang deres tunge Svøbe. Grum var deres Færd disse holstenske Grever, der søgte at bringe den danske Mand til forsmædelig og slavisk Underkastelse, trædende hans Selvfølelse og Fædrelandskærlighed under Fod, og dog havde der kun behøvedes et Aarhundrede omtrent, til at skaffe al denne Tyskhed Indpas i Danmarks Rige! Et Aarhundrede havde den onde Sæd, som udsaaedes, da Valdemar Sejr foretog hin første ulykkelige Deling mellem sine Sønner og gjorde Abel til Sønderjyllands Hertug, været om at modnes og bære Frugt — et Aarhundrede fuldt af blodige Partikampe, under hvilke det ofte vaklende Kongedømme søgte at holde den bestandig mægtigere Gejstlighed Stangen, af ulmende Lidenskaber, Had og Tvedragt, aldrig mættet Ærgerrighed og Hævnfølelse, der førte til Kongemord og Ugerninger af enhver Art og slappede ethvert Begreb om Lov og Ret.

Ja, tunge og trange Tider var det der oprandt for Danmark, da gamle Kong Volmer, træt og mæt af Dage havde lukket sine Øjne for at samles med sine Fædre. Ikke fuldt elleve Aar efter hans Død, havde allerede den tredje af hans Sønner besteget en Trone, der var plettet med Broderblod, og som han maatte tilkæmpe sig Retten til med Sværdet i Haanden, medens indre Splittelser og Uroligheder forlængst havde delt Landet i forskellige Partier, og de gamle lovløse Forhold fra Borgerkrigenes blodige Tider, under Svend Knud og Valdemar, syntes at være vendte tilbage. — Erik Plovpenning havde jo kun efterladt Døtre, men Abels Sønner, Valdemar og Erik, vilde ingenlunde godkende Valget af deres Farbroder Kristoffer Valdemarsøn. Som Hertuger af Sønderjylland, støttet af deres Morbrødre, de holstenske Grever, og et stort Parti af Gejstligheden, vægrede de sig ved at hylde Kongen, og under den urolige Henrik Æmeltorp, den afdøde Kong Abels højtbetroede Mand, udbrød der stadig ny Oprør. Landsbyer og Købstæder hærgedes, og baade Borgere og Bønder fik Hus og Hjem svedne af over Hovederne paa sig, uden at de paa nogen Maade formaaede at værge for sig, medens Blodudgydelser og Voldsomheder af enhver Art hørte til Dagens Orden. Kristoffer Valdemarsøn havde vistnok Viljen, men ingenlunde Evnen til at gøre det Folk lykkeligt, der havde haabet, at han skulde opfylde de Forventninger, som hans Brødre saa sørgeligt havde skuffet. Hans Liv gik hen med Stridigheder, navnlig som efterfølgende Blade vil vise, mod Landets genstridige Prælater — Kampe, lige ødelæggende for Land og Folk, der gemte Spiren i sig til meget af det onde, som i Aarenes Løb udviklede sig til yderligere Fordærvelse for Danmarks Rige.

Det var en tidlig Foraarsaften i det Herrens Aar 1257. I Staden Købmannhafn, der som bekendt siden Absalons Tid hørte under Roskilde Bispestol, herskede der en livlig Færdsel og Travlhed nede ved den saakaldte „Ladbro", en Slags fremspringende Mole ved Havnen, hvor Skibene lossede og ladede og efter hvilken det nærliggende Stræde (senere Kompagnistræde) havde faaet Navn. Omtrent en halv Hundrede Alen derfra, lige ud for det nuværende Hyskenstræde, førte en ganske smal Plankebro over til Slotsholmen — den eneste som endnu den Gang forbandt denne med Byen.

Den nedgaaende Sol kastede sine rødgyldne Straaler hen over Havneløbets smudsig graa Vand, der rullede sine Smaabølger ind mod den underlig flade Strand, over de tunge og skumle Stenmasser derovre paa Slotsholmen med det mægtige runde Taarn i Midten, der knejsende som en Kæmpe, hvem man havde sat til at bevogte Indløbet til den opblomstrende Stad, beherskede alle sine Omgivelser, og ind over Byen selv med dens lave straatækte Smaahuse og dens fire Kirker: de to Sognekirker, Vor Frue — eller som den kaldtes den Gang St. Maria — og St. Nikolaj; Tyskernes, der var helliget St. Peder, og den mindste og uanseligste, St. Klemens, der vel egentlig nærmest har været et Kapel for søfarende og rimeligvis kun var en ganske almindelig Træbygning uden Taarn eller Spir.

Sildefiskerierne, der vel egentlig var Kilden, som Byen fra Begyndelsen af, og det længe før Biskop Absalons Tid, skyldte sin Tilbliven og Opkomst, var paa denne Tid af Aaret i fuld Virksomhed. Sildeskuder løb uafladelig ind og ud af Havnen; nogle af dem var lagte til ved Bolværket, og et Par andre større og fremmede Fartøjer, der havde indtaget deres Ladning og laa til Ankers lidt længre ude i Havnen, var under Folkenes Tilraab og Opsange i Færd med at kaste los. Smaabaade for frem og tilbage mellem Skibene og Broen, Ankerkættinger raslede, og store Tønder med Sild rulledes frem og tilbage over Skibsbroen, hvor Søfolk og travle Borgere med deres Svende og Hjælpere færdedes mellem hverandre.

„Ak ja, en Velsignelse er det at skue al den Velstand — St. Nicolaus, vor hellige Skytspatron, være lovet og priset!" udbrød en svær, aldrende Mand i borgerlig Dragt, som stod ved Siden af en anden noget mindre og spinklere Mand, medens han en Gang imellem tørrede Sveddraaberne af sit store rødglindsende Ansigt. „En rig og anset By kunde Købmanhafn saa vist vorde, om vi ej levede under saa haarde Tiders Tryk, men hvad skal man sige, naar vor Herre, den stormægtige Bisp, har lagt os saa megen Tyngsel paa? En Afgift af hver evigste Ol Sild, og nu den svære Ølgæld til-

lige, ikke at tale om alle Bøderne, dem vi vel har Ret at indkræve, men som vandrer i Bispens Lomme, uden at komme os Borgere til gode —"

„Tys, tys Mester Klavs, tal dog i Guds og vor kære hellige Frues Navn ej saa højt og dristigt mod Bispen og Erkebispen, vor højærværdige Herre og Overhoved," afbrød den lille Mand og saa sig ganske forskrækket om. „Hvad nytter det at sætte sig op mod de højere Myndigheder? Vi har det jo dog paa en Vis godt under det gejstlige Regimente, naar vi kun ikke selv sætter os paa den høje Hest, men I hører nu altid til de misfornøjede."

„Ja, ved I hvad, Jokum Remmesmider, I har let nok ved at snakke, I har kun eders Huder og Skind at garve — til hvem, det kan være eder ligemeget, men for en anden, der skal leve af sin Handel, og alle Øjeblikke ser den truet saa af den og saa af den Magt, der ligger i Fejde med den Roskilde Bisp, er det min Tro svare Tider. Stod vi under vor retmæssige Konges Overherredømme lig de andre Købstæder her i Landet, da var det noget ganske andet," — —

„Glemmer I da, at det var under Kong Plovpennings Regimente, da han for ni Aar siden havde indtaget Købmanhafn og forjaget Bisp Niels Stigsøn, at Lybækkerne faldt over os og plyndrede og brændte saavel derovre paa Slottet som i Staden?"

„Vist ikke, saasom de brændte mit eget Hus af, men jeg holder nu alligevel paa Kongen — ikke just ham, den blodbestænkte Tyran, den Helvedesbrand til Abel, der nu vel og sagtens er der, hvor han hører hjemme, men Kristoffer, den yngste af gamle Volmers Sønner, som nu sidder paa Tronen — ham lystede jeg vel, at vi Købmanhafnere skulde have til Herre i Stedet for den myndige Jakob Erlandsen, der for fem Aar siden nægtede at aabne Stadens Porte for ham under Fejden med den stornæsede Æmeltorp. Jeg for selv i min Ungdom i Leding med Konning Volmer — det var lystige Tider, maa I tro! Min Fader igen var Svend hos hin første store Valdemar og var med ham paa Tog mod Venderne; af ham fik han skænket Grund til at bygge paa her i Hafn, og derved lagde han Begyndelsen til sin og Slægtens Velstand; mener I, jeg nogentid kan glemme det, eller at jeg ej skulde have mere tilovers i mit Hjerte for Kongeætten og Kronen, end for Bispehuen og Krumstaven?"

„Hvad I har eller ikke har, saa vogt eders Mund, kære Mester Klavs — se, der har vi Bispen i egen høje Person. De vil snart lægge til her ved Broen, og man kan jo da ikke vide, hvilke Spejdere der i dette Øjeblik kan findes her i vor Nærhed!"

Og den lille frygtsomme Remmesmider pegede i det samme ud over Vandet, hvor en Færgebaad, roet og styret af et Par Karle, iført den halvt gejstlige, halvt verdslige Dragt, som bares af Bispens væbnede Husvende, saas at styre med kraftige Aaretag ovre fra Slotsholmen lige imod Landingsstedet.

„Se se — ja han skal vel sagtens gæste Østregaard, der er jo Erkebiskop Erlandsen i disse Dage," mumlede Mester Klavs, „og Henning Bengtsøn er nok med ham i Dag, ser jeg ret — hm! Skade at saa brav en Karl er i Bispesold — —" han rystede helt betænkeligt paa Hovedet og trak Jokum Remmesmider bort fra Bolværket. „Kom og lad os gaa, forinden de lægger bi," sagde han ærgerlig. „Ikke gider jeg krumme min Ryg i Dag for den hykkelske Peder Bang — Gud Herren maa vide, hvad han og Erkebispen nu igen fører i deres Skjold, men noget er sikkert i Gære."

„I vil kanske og hjem i Tide Nabo og gemme jer Datter for Henning Bengtsøn," lo Jokum. „De to har jo som bekendt et godt Øje til hinanden."

„Det ved jeg intet om," afbrød den anden barsk, og med hastige Skridt fjernede de to Mænd sig fra Skibsbroen og tog Vejen om ad Ladbrostræde. Ad Tykmannegaden (Vimmelskaftet) til, havde den rige Klavs Pedersøn foruden sin Bod og sit Varelager ogsaa sit Vaaningshus liggende, et af de bedste og solideste Steder i Byen og opført fra nyt af, efter Lybækkernes Indfald 1248, ikke med de sædvanlige klinede og stampede Lervægge, men af Sten, saaledes som der kun fandtes ganske enkelte Bygninger i Staden. Men Klavs Pedersøn var ogsaa en af Købmanhafns rigeste og mest ansete Borgere og Handelsmænd, der navnlig ved de rige Sildefiskerier i Sundet havde tjent sig mange Penge, dem han stadig, trods Tidernes Vanskeligheder, havde vidst at øge og holde sammen paa. At han var et uroligt Hoved, der ved mange Lejligheder ikke var bange for at sige sin Mening og holde til med de misfornøjede, forringede ingenlunde hans Anseelse, men gav ham tvertimod en forøget Betydning i hans Medborgeres Øjne, og man kunde være sikker paa, at hos de allerfleste gjaldt hans Ord ikke saa lidt i Vægtskaalen.

Kort efter at de to Borgermænd havde forladt Ladbroen lagde Bispens Baad til ved Bolværket, og den højærværdige Kirkens Tjener Hr. Peder Bang, en liden trivelig Skikkelse med udstaaende Bug og et Par livligt plirende Øjne i et koparret Ansigt, kravlede møjsommeligt nok i Land ved et Par af Svendenes Hjælp, og besvarede saare mildt og huldsaligt de dybe og ærefrygtsfulde Hilsener, hvormed man fra højre og venstre bøjede sig for ham, medens han skred op over Broen. „Du kan følge med mig, Henning," sagde Bispen til den højeste og anseligste af sine Ledsagere, en smuk, granvoksen Svend paa omtrent tyve Aar, med et aabent og godt, men forunderlig tungsindigt Ansigt, „og siden kan du have Forlov at se dig en Kende om i Staden!"

Henning Bengtsøns alvorlige Ansigt opklaredes et Øjeblik af et Smil, og med lette hastige Fjed fulgte han efter sin Herre, der vraltede besværligt nok afsted over imod den, omtrent i det nuværende Vingaardsstræde liggende, Kongsgaard Østregaard, egentlig Slottets Avlsgaard, hvor de høje baade kongelige og gejstlige Herrer plejede at tage ind, naar de gæstede Byen, eftersom selve Borgen næppe har været indrettet paa at huse dem.

De to Prælater.

Deroppe i et af de store hvælvede, men paa Bekvemmeligheder yderst sparsomme Rum, sad den myndige Jakob Erlandsen, Roskildes tidligere Bisp og Peder Bangs Formand, som nu nylig var bleven kaldet til Erkebispestolen. Det var ham, som for tre Aar siden havde givet Byen sin første egentlige Stadsret, hvorved der vel synes at være taget Hensyn til Borgernes Ret og Tarv, men som dog i Virkeligheden i alle Maader gjorde dem afhængige af deres Herre Bispen, og bandt deres Hænder, saa at Stemningen imod ham ingenlunde var den bedste, tilmed da hans Sindelag mod Kongen, hvem han endog havde dristet sig til at trodse i aabenbar Kamp, var vel bekendt.

Da Peder Bang traadte ind i Stuen til sin Frænde og foresatte, nikkede Jakob Erlandsen og

rakte ham sin Haand til Kys, idet han bød ham sætte sig i Armstolen ved sin Side.

„Vigtige Nyheder, Hr. Broder og Ven," hviskede han med en hemmelighedsfuld Mine. „Denne Gang bliver det Alvor, som det lader, og det skal dog nu lykkes os at faa Erik Abelsøn paa Danmarks Trone — kun lidet vil det gavne Præstehaderen Kristoffer, der nægter at stadfæste vore Privilegier og give Kirken, hvad der tilkommer den, og hans stolte Dronning „den sorte Grete", at de har ladet deres Søn kaare og hylde til Faderens Efterfølger!"

Bisp Peder smilede og gned sig i Hænderne, paa alle Maader vil støtte hans Sag, de venter kun paa Tid og Lejlighed. Norges Konge, Hakon Hakonsøn, har gjort Indfald i Holland og er i Færd med at stikke i Søen med sin Flaade, det gælder København, ser I, og ret snart bliver der rørte Vande at fiske i. Kong Kristoffer vil i sin Kvide tvinges til at overgive sig, Jarimar og Erik Abelsøn, støttet af sine Morbrødre, de holstenske Grever, træder til og saa —"

Resten tabte sig i en Hvisken. De to Prælater var rykkede saa tæt sammen, at deres Hoveder næsten berørte hinanden, og talte ivrigt og længe med hinanden, medens de af og til fremdrog

Fra Cirkus.

En fast Cirkus hører nu til Hovedstadens Sommerfornøjelser. Lige overfor Tivoli ligger Cirkusbygningen og lokker med sine lovende Plakater og sin indsmigrende Musik. Og Aften efter Aften strømmer Skarer ind og fylder dens store elektrisk belyste Rum, hvor Hestene jager rundt, hvor Rytterskerne svæver i Luften, og Klownerne gøgler, medens Staldkarlene knalder med Piskene, Musiken toner, og Publikum tilklapper Dyr, Mennesker og Gøglere sit Bifald.

Paa hosstaaende Billeder troner i Baggrunden

Cirkusbilleder.

men saa sig i det samme med et lurende Blik om til alle Sider. „Højærværdige Herre og Broder i Kristo, I bringer der en glædelig Tidende, men tal sagte, beder jeg eder; Væggene har Øren, og man er os just ikke saa god, som vi kunde ønske det her i København, hverken eder eller mig —"

„Ved Gud og alle hans Hellige, Peder Bang, de skal snarlig faa noget andet at fornemme de utaknemmelige — efter de søde Kløe kommer den sure Svie! Agt nu vel paa mine Ord, og hold eder rede til at gøre, som der bydes eder. Broder Regner kom nys fra Rygen fra Fyrst Jarimar, hvis Datter Erik Abelsøn har bejlet til, og som nu Papirer, i hvilke de læste og gjorde Optegnelser. Solen var for længe siden gaaet ned, og den skumle Stue med sine Stenborde og nøgne Vægge laa hyllet i Mørke, inden de skiltes, Erkebispen for at begive sig Hvile i det lille Kammer næst ved, hvor hans Natteleje var beredt, Bisp Peder for at drage tilbage til Borgen samme Vej, som han var kommen.

(Fortsættes.)

Publikum, det store Barn og den lunefulde Dommer. Paa Manegen svæver Truppens Primadonna afsted paa en smidig arabisk Ganger, fra hvis Ryg-Skammel hun gør et let Spring og vips! sætter hun igennem det papirklædte Tøndebaand; et helt Dame-Rytteri hvirvler Manegen rundt i kaade Dansetrit; Klownerne fanger Opmærksomheden ved deres vilde Løjer og groteske Narrefagter; en Dyretæmmer foreviser sine Løver og Tigre i Bur og aflægger Prøve paa, hvor godt de staar for Skud . . . Alt sammen er det kun enkelte Scener af den brogede, flimrende og rastløse Verden, der udfolder sig Aften efter Aften paa Manegens Sand.

Væddemaalet.

Fortælling af August Bondeson.

Klokkergaards Lena kom ude fra Græsvangen med en Mælkespand i hver Haand. Køerne havde fulgt hende til Vangeledet og smaabrølede venligt efter hende.

„Naada, smaa Bossekøer, farvel med jer!" sagde Lena og nikkede nok saa glad til de storøjede Venner.

Det var tæt imod Aften, Solen var i Færd med at gaa ned bag det kullede Bjærg hinsides Søen. Dens sidste Straaler spillede mod Vinduerne i Kirken og Præstegaarden, og de nylagte Halmtage i Byen lyste som klart Guld. I Tofterne stod Sæden grøn og frodig, og fra den mindste Grøft duftede alskens smaa Midsommerblomster. Nede i Dalsænkningen mellem Vængene og Byen bruste en Bæk, med høje Elletræer paa begge Sider.

Hun gik her saa mild og lykkelig, Lena. Men det var ikke, hvad hun her havde lige foran sig, som saaledes fængslede Sindet og lokkede det salige Smil frem i hendes Ansigt. Hendes drømmende Blik søgte et helt andet Maal — en lille halvgemt Vraa, men ak saa kær! Der laa et lille Hus, og foran var der en lille Forstuekvist med grønne, duftende Enebærris og friske Blomster paa Gulvet. Og foran i Døren stod han, en stærk, solbrændt Yngling, og strakte indbydende sine Arme ud imod hende.

Hovedtørklædet var gledet ned i Nakken, og det rødglinsende Haar bugtede sig frem mod den varme Kind. Lena havde ikke Ord for at være smuk, men tækkelig var hun, som hun gik her, smækker og let, med de velformede Arme, som kun halvvejs skjultes af Linnedet, med de smaa bare Fødder, og saa med de barnefromme Øjne og det lykkelige Smil.

Hun nærmede sig Broen, som førte over Bækken. I det samme saas Præstegaardens Kristina bag Elletræerne paa den anden Side. Hun var nede for at hente Vand i Bækken. Lena sagtnede sine Fjed og satte paa een Gang et alvorligt Ansigt op. Kristina fyldte sin Krukke og slog sig derefter ned paa Grøftekanten for at vente paa Lena.

Det var en Pige af en anden Slags, Kristina. Lille og livlig, pyntet og pudset til den mindste Trævl. Den blaarudede Bomuldskjole svøbte sig tæt om de runde Legemsformer. Egenraadigt stak de nette Fødder frem og viste et Par blanke Halvsko. Ansigtet var skarpt udpræget, med fine Træk. De smaa brune Øjne tindrede og skiftede uafbrudt Udtryk. Den lille Mund med sine klare røde, svulmende Læber gav ikke Øjnene noget efter i Udtryksfuldhed.

De tvende Piger kendte hinanden fra Barnsben af, de var begge fødte og opdragne her i Byen. Lena var Datter af en fattig Indsidder, Kristinas Fader var Skrædder. Nu tjente de i Nabogaarde. Lena var Enepige hos Klokkerens, Kristina Husjomfru i Præstegaarden.

Lena kom frem over Broen.

„Har du været ude at malke?" sagde Kristina og glattede sin Kjole ud over Knæene.

„Ja," sagde Lena kort og vilde gaa videre.

Men Kristina standsede hende.

„Vent et Øjeblik! Kom herhen og sæt dig ned, saa kan vi slaa en Sladder af. Ser du, jeg fik mig en Spaseretur i Aften, for vi har fremmede, og saa duer Brøndvandet derhjemme ikke."

Lena stillede Spanden paa Vejen og satte sig næsten modvillig paa Grøftekanten, et Stykke fra Kristina.

„Men jeg maa skynde mig hjem med Mælken," indvendte hun.

„Naa, ja ja, skønt den løber da ikke sur, mens vi tales ved, og ikke heller skal den være til Grøddyppelse i Aften . . . Hør, du Lena, tænk, saa længe det er siden, vi to talte fornuftigt med hinanden. Du gaar din Vej, naar jeg kommer, jeg har nok mærket det. Synes du ikke om mig længer?"

Hun kastede sig over mod Lena, slog sine Arme om hendes Hals og tittede hende saa varmt ind i Øjnene.

„Jo," hviskede Lena og vendte Hovedet bort.

„Ja, men du holder dog ikke rigtigt af mig, saadan som en skal holde af en rigtig Barndomsveninde. Det gør du ikke. Alle de Dage, vi har fulgtes ad! Husker du, hvorledes vi da lovede hinanden, at vi altid vilde være de bedste Venner i Verden og tale om alting med hinanden, og du skulde komme med til mit Bryllup, og jeg til dit. Og hvorledes vi altid smagte paa hinandens Mellemmad, og første Gang vi gik sammen til Majstangen og det hele."

Lena følte sig varm om Hjertet og gengældte Kristinas venlige Haandtryk.

„Du er saadan en rar Pige, Lena, derfor vil jeg, du skal være, som du har lovet; du skal være min bedste Ven," vedblev Kristina og sendte atter Lena et gennemtrængende varmt Blik.

Lidt efter vedblev hun i sagte Tone:

„Du maa ikke tro, jeg har noget imod, at du og Johan holder af hinanden. Tro aldrig det! Det var mig, som gav ham Løbepas. Husk blot paa det! Og det vil jeg sige dig, jeg vilde bare ønske, at han var lige saa brav og stadig en Karl, som du er Pige, saa — men jeg misunder dig ham ikke. Hører du det! Slid du ham med Helsen! Men en løs Fyr er han, det vil jeg sige dig. Og jeg vædder hvad som helst paa, at det skulde være en smal Sag at gøre ham blid igen, hvor meget han end gaar og griner ad, at han har kunnet tykkes om mig engang, og viser sig, som om han nu aldrig tænkte paa nogen anden end dig. En saadan Vindbøjtel er han."

Der skar som et Lyn i Lenas store Øjne.

„Nej, det er ikke sandt, det er ikke sandt," sagde hun mere hen for sig selv end for at modsige Kristina.

„Er det ikke!" udbrød Kristina og hendes Ansigt fik et ondt Udtryk. „Jo du, jeg tør vædde et nyt Silkesjal paa, at jeg skal kunne vikle ham som en Uldtraad om min Lillefinger, og det inden Sommeren er forbi."

„Nej du, Johan er ærlig," sagde hun fortrydelig og rejste sig.

„Det er jo godt for dig, saa behøver du da ikke at være bange for at tabe. Men kom kun! Jeg vædder alligevel," sagde Kristina og løftede Haanden for at slaa til.

Lena var i heftigt Oprør. Skulde hun taale, at hendes kæreste Ven forhaanedes? Nej! Holdt han alligevel ikke mere af hende, end at han kunde lade sig lokke af en anden, saa — men det var jo en umulig Tanke. Hun turde vove sit Liv paa hans Troskab. Men kanske var det dog ikke rigtigt at lade Kristine friste ham. Hun var farlig, farlig var hun. Skønt hun havde vel ikke Sind til Johan, hun, som bagtalte ham saa ilde.

„Ser vi det, du tør ikke," sagde Kristina og lo haanligt. „Daarlig Kærlighed, som ikke taaler at prøves i Ilden!"

„Jeg tør godt," sagde Lena ivrigt.

De slog til.

„Men saa tyst som en Mur, om hvad vi har aftalt os imellem," sagde Kristina.

Paa Vejen ind til Byen pratede Kristina og sladrede om alt muligt og var saa lystig. Men Lena gik tavs og alvorlig ved hendes Side. Hun havde allerede en bitter Følelse af, at hun havde handlet uret, da hun lod sig lokke til at indgaa et Væddemaal om Johans Ærlighed.

Johan tjente som Gaardskarl og Kusk hos Provsten. Han var en duelig Svend, hvad enten han stod i de grove Arbejdsklæder og svang Øksen i Vedkastet, eller han sad i fuld Uniform paa Kuskebukken og lod Pisken slaa Knald paa Knald. Stor og stærk var han, og fra et kraftigt-formet Ansigt blinkede et Par klare, brune Øjne fortrøstningsfuldt ud mod Fremtiden. Da han blev Kusk, lagde han sig et lille sort Overskæg til, saa han saa ud som en rigtig Herremand.

For et Par Aar siden vidste alle at tale om, at det var godt mellem Kristina og Johan. I Førstningen skulde hun have holdt meget af ham, og at han holdt af hende, det var saa klart — for hun kunde forhekse hvem som helst, det var mange enige om. Men Kristina blev ked af ham eller troede i det mindste saa. Der kom en Kurre paa Traaden. Først veksledes bitre Ord, og derefter saa de næppe til hinanden, skønt de gik sammen hver Dag. En Tid lang gik Johan og hængte med Hovedet; men saa mente han, at han kunde være lige saa kry som hun — det var dog ikke værd, at hun skulde have den Glæde at se ham gaa og blive forknyt for hendes Skyld. Og saa lo han og gjorde sig lystig over sin Godhed for hende.

Noget saadant havde Kristina aldrig kunnet drømme om. Han vovede at gøre Nar ad hende. Hun kunde næppe styre sin Vrede. Men vent — han skulde nok faa at vide, hvem han havde gjort Nar af, det lovede hun for.

Paa samme Tid flyttede Lena til Klokkergaarden, hun og Johan mødtes imellem Stunder, og altid havde de et godt Ord at sige hinanden. Lena vidste, at Johan bar Hjertesorg, og derfor var hun kanhænde mere venlig og øm imod ham, end hun ellers vilde have været. Johans Ansigt blev lysere Dag for Dag, Bitterheden forsvandt, og snart var han lige saa glad og frimodig som nogen Sinde før; han følte, at han havde fundet en Ven at fæste sin Lid til. Han gav sig nu tit og ofte Ærinde til Klokkergaarden, og inden ret længe, var det bekendt i Byen, at Præstegaardens Johan og Klokkergaardens Lena skulde have hinanden, og at Provsten havde lovet dem en Huslod paa Præstegaardsjorden.

Da de to Piger nærmede sig Stedet, hvor Vejene til Præstegaarden og Klokkergaarden skiltes, stod Johan der og ventede.

„God Aften, Piger!" hilste han.

„Farvel, Lena! Tak for i Aften!" sagde Kristina med et betydningsfuldt Nik. Og saa forsvandt hun let som en Væsel igennem Præstegaardsledet.

Johan tog den ene Mælkespand fra Lena og fulgte hende. Lena fortsatte tavs sin Vej.

„Du er saa alvorlig i Aften. Hvad gaar der af dig, Lena?" sagde Johan.

„Ingenting," mente Lena, men Graaden vilde tvinge sig frem — det var første Gang, hun ikke var oprigtig mod sin Hjertenskær.

„Jo, noget er der, du er ikke dig selv lig!" sagde han. Men da han alligevel ikke fik noget

Svar, tilføjede han sagte: „Mindes du, hvad det er for en Dag i Dag?“

Lena vendte Ansigtet bort. Hun kunde ikke se Johan i Øjnene. Hun turde ikke svare, thi hun var bange for, at Graaden skulde afbryde hende.

„Det er i Aften lige et Aar siden, vi sad dernede ved Kirsebærtræerne og lovede at være alt for hinanden. Du mindes, Hyldetræet dernede blomstrede dengang som nu.“

Han tog hendes fri Haand i sin og trykkede den varmt. Hun mægtede næppe at trykke hans til Gengæld. Taarerne begyndte at løbe hende ned over Kinderne.

De var nu naaede hen til Gaarden.

„Kære, lille Lena, sig mig, hvad er der med dig?“ bad han saa ømt.

„Ingenting,“ hviskede hun næppe hørligt og vilde trække sin Haand ud af hans.

„Jo, noget er der, saa meget er vist. Kom ned under Hyldetræet, naar du har syslet til Aften, saa skal vi tales ved.“

Han rakte hende Spanden.

„Ikke i Aften, ikke i Aften!“ bad hun ængsteligt og vilde gaa.

„Men Lena, Lena,“ sagde han, „du gør en Ulykke.“

Lena stillede Spandene fra sig. Hun strakte Armene imod ham.

„Ikke i Aften, ikke i Aften!“ tiggede hun saa mindeligt.

Han vendte sig fra hende og gik med et Suk.

Hun blev staaende stille og saa efter ham.

„Herregud, hvad har jeg gjort!“ hulkede hun.

Hun vilde ile efter ham, hun vilde fortælle ham alt. Men hun maatte jo ikke røbe et Ord. Maatte! — Hvad gjorde det, om hun maatte eller ikke maatte, hvad brød hun sig vel her om Kristinas Uvenskab og onde Tunge! — Men kunde han tilgive hende, at hun havde indladt sig paa noget saadant? Det vilde jo altid se ud som Mistro til ham, skønt det var det jo ikke. — Hun vred sine Hænder.

Da han til sidst var kommen hende af Syne, tørrede hun sine Øjne og gik ind til sin Gerning. Men saa snart hun naaede at blive ledig, fløj hun ned til Kirsebærhækken. Der vilde hun græde ud. Hun syntes at høre nogen sukke dernede. Johan var der vist, skønt hun havde jo sagt, at hun ikke kunde komme. Hun listede sig tilbage hjem og kastede sig uafklædt paa Sengen ude i Køkkenet. Her kunde hun være ene med sin Kummer, og den slap hende ikke; Morgensolen saa hende endnu med forgrædte Øjne søge efter Trøst.

Dagen efter mødtes Johan og Lena. Johan saa bebrejdende paa hende.

„Du kom ikke,“ sagde han.

„Jeg kunde ikke,“ stammede Lena.

„Ja saa,“ svarede han og forlod hende i Misstemning.

Efter den Stund mødtes de ikke saa ofte. Naar han talte til hende, var der ikke samme Klang i Stemmen som før, og hun svarede forknyt paa hans ligegyldige Spørgsmaal. De følte, at der var noget, som adskilte dem, at der var en dulgt Plet i deres Fortrolighed. Hver Gang havde Lena besluttet at kaste sig til hans Bryst, men for hver Gang blev det vanskeligere. Hendes Haab om Tilgivelse krympede sig mere og mere sammen, jo længer hun tøvede. Havde hun bare straks sagt ham det, saa havde det ikke været saa tungt. Og saaledes voksede Kløften imellem dem.

Men saas Johan og Lena mindre ofte sammen, saa var Forholdet lige omvendt mellem ham og Kristina. Hun begyndte ubemærket at komme ham i Møde paa alle optænkelige Maader. Altid stod hun paa hans Vej, altid fandt hun paa et Paaskud til at kunne følge ham. Og snart saa lo hun og skæmtede omkring ham og tog ham i Frakken og gjorde alle mulige Løjer med „den gamle findige Johan“. Undertiden listede hun sig hen foran ham og kiggede ham ind i Øjnene, saa han maatte være af Staal for ikke at smelte. I Førstningen gav han ikke synderlig Agt derpaa, han vidste jo fra gammel Tid, at hun havde sine Nykker. Men hun blev ved. Hun blev tilmed opmærksommere mod ham for hver Dag. Lagde han sin Hue i Køkkenet en Søndag Eftermiddag, saa kunde han være vis paa at finde en Rose i Stormremmen, naar han tog den for at gaa. Havde Herskabet Finvask, kom hun og hviskede til ham, om han ikke vilde tage sine Kraveflipper frem, saa skulde hun nok sørge for dem. Og naar han fik dem igen, saa skinnede de være end selve Provstens Præstekraver. Fandt hun ham sørgmodig, hvilket nok hændte nu og da, saa kunde hun synge og danse for ham og være saa overstadig lystig, at han maatte le. Saa venlig havde hun aldrig før vist sig, ikke engang da de var saa godt som Kærestefolk.

(Sluttes.)

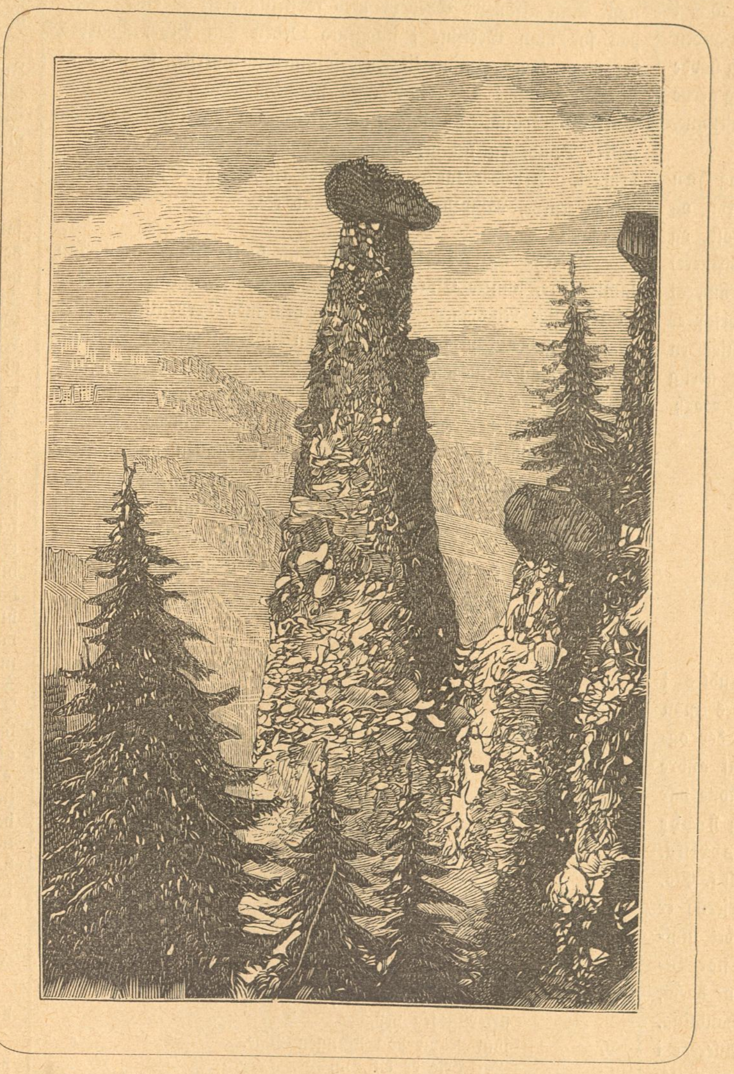

Feepyramiderne ved St. Gervais.

Feepyramiderne ved St. Gervais.

(Med Billede.)

Den rejsende, som fra Chamounix, den for sin maleriske Beliggenhed bekjendte lille By ved Foden af Montblanc i Alpekæden, gør en Fodtur til Genf, har rig Lejlighed til at beundre den Forening af Storhed og Skønhed, Naturen paa saa mange Punkter udfolder i disse Egne. Et højst ejendommeligt Skue, som i Nærheden af Badestedet St. Gervais, hvis varme Kilder aarlig lokker en Mængde Gæster til sig, ikke vil undlade at fængsle hans Opmærksomhed, er det, hvoraf vi her meddeler et Billede efter et Fotografi. Midt imellem de mørke Naaletræer hæver sig pludselig for den vandrendes Øje nogle vældige Pyramider, bestaaende af Jord og Klippestykker, der hver bærer en stor Klippeblok paa Toppen; det kunde næsten se ud, som om det hele var arrangeret med Kunst, hvis det ikke var alt for betydelige Masser, der her var satte i Bevægelse. Sagnet fortæller, at Feerne har lagt de vældige Blokke ovenpaa Pyramiderne, efter at disse allerede havde antaget deres Form. Geologerne, de lærde, der beskæftiger sig med Undersøgelser af Jordlagenes Dannelse, er imidlertid meget mistroiske overfor Feer og deslige overnaturlige Væsener; de forklarer Sagen paa en anden Maade; de store Stene, siger de, har beskyttet den underliggende Jordkegle imod Regnen, som har skyllet Jorden rundt omkring bort, og derved er Blokken, som engang har ligget paa Overfladen af Jorden, saaledes kommen til at svæve fra Toppen af Pyramiden. Det er noget lignende som med de saakaldte Gletscherborde, der jævnlig findes paa Schwejz' Ismarker, og som er fremkomne ved, at en stor Sten har beskyttet den underliggende Iskegle imod Solens Straaler, medens disse har smeltet Isen rundt omkring, saaledes at Stenen ogsaa i dette Tilfælde er kommen til at tage sig ud, som om den var lagt op paa Toppen af en Pyramide.

Fra Dyrenes Verden.

I mange Egne af Bajern er det Skik at lade Heste og Køer være paa Marken uden Tilsyn, ogsaa om Natten. Engang skete det saa, at en Hest faldt i en Mose uden at kunne hjælpe sig op igen. Omsider kom en af de andre Heste hjem, forstod at tiltrække sig Folkenes Opmærksomhed og førte dem til Stedet. Jorden rundt omkring var optraadt, og Tøjret om Hestens Hals aldeles forbidt, saa man tydelig kunde se, hvorledes Kammeraterne havde arbejdet paa at hjælpe den op. De tililende Bønder lykkedes det at trække Hesten levende op af Mosen. At Hunde har hentet Mennesker til forulykkedes Hjælp er almindelig kendt; derimod har man næppe hørt det før om Heste. — En anden Historie: Jeg vendte, fortæller en troværdig Mand, hjem fra Jagt og slentrede henad en Allé. Min Hund løb foran mig. Paa een Gang sagtnede den Farten og gik forsigtig fremad, som om den sporede Vildt. Da jeg saa op, fik jeg Øje paa en lille Spurveunge. Den var falden ud af Reden, og nu dukkede den sig mod Jorden, strittende ynkeligt med sine sparsomt besjedrede Vinger. Pasop var allerede kommen tæt hen til den, da pludselig en gammel Spurv faldt ned som en Sten fra et Træ foran Hunden. Ude af sig selv, fortvivlet, ynkeligt pibende gjorde den to Gange Tilløb til at fare Pasop i det vidt aabnede, med skarpe Tænder forsynede Gab. Den havde styrtet sig ned fra sin Gren for at frelse

sit Barn; men dens lille Krop rystede, dens Stemme lød raa og vild. Den bævede i Dødsangest, den satte Livet paa Spil. Hvilket forfærdeligt Uhyre maatte Hunden ikke synes den! En Magt, der var stærkere end dens Vilje, havde drevet den ned. Pasop standsede først, derpaa veg han tilbage. Det var, som om han bøjede sig for denne Magt. Jeg skyndte mig at kalde den helt forbløffede Hund til mig og fjernede mig saa, opfyldt af hellig Ærefrygt. Ja, le kun; det var Ærefrygt, jeg følte for denne lille heltemodige Fugl, for dette Bevis paa dens Kærlighed. Kærligheden, tænkte jeg, er stærkere end Døden og Dødsangesten. Kun ved Kærlighed opholdes og bevares Livet.

Fra Boghylden.

En Sommer i Amerika er Titlen paa Anton Nielsens nyeste Bog. Som det er Læserne bekendt, tilbragte Forfatteren sidste Sommer nogle Maaneder „i det ny Land". Det første og det sidste, han undredes over, var: „Det er dog forbavsende, saa lidt vi ved om Amerika." „Der var næppe nogen Dag i de fem Maaneder, jeg var derovre," siger han i Fortalen, „uden at jeg blev overrasket ved at se eller høre noget, jeg aldrig havde drømt om. Men naar jeg udtalte min Forundring, fik jeg gerne det Svar: Ja dersom vi nu fortæller det til dem derhjemme, saa vil de slet ikke tro os."

Saa er det Anton Nielsen fortæller op i sin Bog, og han bliver jo nok troet. Hans Fortælling er ikke alene jævn og livlig, men ogsaa nøje holdende sig til de virkelige Forhold, og da han særlig har besøgt danske Bønder og Husmænd (Farmere) til Dels gamle Elever og Venner, kan man ikke tvivle om, at han har set og skildret Tingene, netop som de er. Derfor er Anton Nielsens Bog ikke alene underholdende, men tillige en Bog som de Landboer der vil udvandre, kan have særlig Nytte af at gøre sig kendt med forinden. (Miloske Bogh. i Odense. Pris 2 Kr. 50.)

R.

Havebrug.

Tørring af grønne Ærter.

I Udførselsforeningens Medlemsblad „Ceres" fandtes i Fjor i Brevkassen Spørgsmaal bl. a. om, hvorledes man skulde bære sig ad med at tørre grønne Ærter, ligesom der ogsaa blev spurgt om Raad med Hensyn til Tørring af andre Grøntsager. Redaktøren svarede, at Tørringen af de sidste var en Hemmelighed paa Tørrerierne samt, at han aldrig havde hørt, at grønne Ærter lod sig bevare ved Tørring. Da vi her i „Husvennens" Havebrugs-Afdeling har omtalt f. Eks. Tørring af Petersilje, og da sagtens adskillige af Læserne er Medlemmer af nævnte Forening og saaledes har set det ufyldestgørende Svar, og da endelig tørrede Ærter er en stor Behagelighed til eget Brug og en lønnende Handelsvare, for hvem, der har Plads og Tid til Dyrkningen og den senere Behandling, saa vil vi her meddele lidt om Fremgangsmaaden. Allerede i Aar vil maaske adskillige prøve og da faa at se, at man ikke behøver at koge Ærter hen for at have dem ud over den Tid, da de vokser, men at man kan faa et fortrinligt Produkt i tørrede Ærter, som man saa heller ikke behøver at købe — thi det er en længst bekendt Sag, at grønne Ærter kan købes — i enhver bedre Kolonialforretning.

Man piller Ærterne, før de bliver for store, bælger dem og holder dem nogle Sekunder i en Si i kogende salt Vand, hvorefter dette slaaes fra, og Ærterne bredes tyndt ud paa flettede Vidieflader, der stilles i Ovnen til Ærterne er passende indtørrede. Man kan ogsaa brede Ærterne ud paa Plader og tørre dem over Kulild, men man maa da røre om i dem for at forhindre en for tidlig Tørring. Efter Tørringen kan man komme Ærterne i Papirsposer og opbevare dem paa et tørt Sted. Førend Brugen sætter man Ærterne i Vand Natten over.

Ærterne svinder stærkt ved Tørringen. For at man kan have en Mening om, hvad man faar ud af sine Ærter skal vi efter „Die Hausfrau" hidsætte blot et Eksempel nemlig fra Forsøg med den ret bekendte halvhøje Sort Bliss Abundance. Ærterne blev plukkede, da de var fuldt udviklede, og Bælgene begyndte at tabe den glatte Overflade. Den nævnte Sort gav da 48 Procent udbælgede Ærtefrø og 15,4 Procent tørrede Ærter. Altsaa af 100 Pd. Grønærter faar man $15^2/_5$ Pd. tørrede Ærter.

J. J.

For Hus og Hjem.

Calla, Aronsblomsten eller Aronsstaven, er en taknemmelig Stueplante, som trives i fed Mistbænkjord blandet med en lige Del Tørvejord. Den kræver om Sommeren og, naar den holdes varmt, ogsaa om Vinteren, megen Fugtighed, hvorfor Underkoppen altid maa være fyldt med Vand. Hvor der gives Lejlighed til det, tager man den om Sommeren ud af Potten og planter den paa Friland, helst ved Bredden af en Dam, en Bæk eller en Vandbeholder. Sidst i August indplantes de atter, og naar de holdes i en Temperatur af 10—12° Varme, bringer de ved Vintertid prægtige Blomster.

Mosbroderi. I alle Skove finder man i store Mængder nydeligt Mos, af hvilket hver lille Gren har Form af et Lilleputtræ. Man kan anvende det til et nydeligt lille Husflidsarbejde. Man lægger de enkelte, omhyggeligt rensede Grene i Presse mellem Trækpapir under tunge Bøger, men maa dog passe, at Trykket ikke bliver for stærkt, for at Grenene ikke skal miste den naturlige Form. Dagen efter overstryger man dem med Bronceolie (som faas i enhver Farvehandel) og bestrør dem derpaa ved Hjælp af et Stykke Vat med Bronce, hvorved de kommer til at ligne Metal. En smuk Virkning opnaas, naar man afskygger Grenene med forskelligfarvet Bronce. Derpaa syr man Grenene i smagfuld Orden paa Plys, hvorved der maa tages Hensyn til Farvesammenstillingerne, saaledes at f. Eks. forsølvet Mos anbringes paa mørkeblaa, forgyldt paa mørkerød Grund. De fine Blade fremhæver sig smukt paa den mørke Bund, og det hele ligner et pynteligt Guld- eller Sølvbroderi. Arbejdet lader sig anvende til mange Slags nyttige Ting: Kurve, Lampebakker, Avisbaand etc.

Østers- og Muslingeskaller, af hvilke sidste man kan samle store, smukke Eksemplarer langs Stranden, kan anvendes til pyntelige Nipssager. Man renser dem med Terpentin, børster dem og lader dem tørre. Har man lidt Talent for Maling, smykker man dem saa med en lille Blomstergren, et Landskab, et Portræt o. lign.; i andet Fald benytter man de smukke Overføringsbilleder eller klæber et kønt lille Billede, Hovedet eller Brystbilledet af et Fotografi midt i Skallen og omgiver det med en Krans af pressede Blomster. Skallens Rand kan derefter bronceres med Guld. Saadanne Skaller tager sig særdeles godt ud, og vil man glæde en med et Fotografi, vil det sikkert være end mere velkomment i en saa pyntelig Udstyrelse.

Hovedbrud.

Bogstavgaade.

2. 3. 4. er en Drik.
Maaske du Læser har for Skik
ofte den at nyde.
3. 1. 5. 4. er et Dyr,
du har vidst set tit saadan Fyr
i Gaarde og i Gyde.
1. 5. 4. kender De,
sikkerlig jeg ved,
som Navn paa mangen Pige.
Det Hele er en By,
fjernt fra Danmark, langt mod Syd.
Kan du dens Navn mig sige?

P. C. Hansen.

Logogrif.

1. 3. 7 6.
Saalunde hedder mangen Pige.
1. 5. 6. 4. 6. — 1. 2. 3. 4. 6. 2. 1. 6.
Saa tvende Byer i Danmarks Rige.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
Som saadan mangen Mand ernærer sig og sine.
Løs nu Gaaden, Læser — gør ej lang din Pine.

P. C. Hansen.

Opløsninger.

Historisk-Geografisk Gaade Nr. 34:

Hans Kristian Ørsted — Anders Sandøe Ørsted:

Himalaja — Athen — Næstved — Stege — Kalmar — Rennes — Indus — Samaria — Turin — Irland — Avernakø — Nibe — Øvresø — Reaumur — Schweiz — Thibet — Erzgebirge — Djursland.

Juridisk Raadgiver.

Er det tilladt, at bruge „Billeder fra Land og Sø" eller andre malede Terrakottating som Motiv til Afkopiering paa Terrakotter, naar man vil gøre Forretning dermed?

X.

Medens det efter Loven er forbudt i Forretningsøjemed at kopiere en andens Kunstværk, naar Gengivelsen hører til samme Kunstart som Originalen, er den Kopiering derimod tilladt, som sker ved en anden Kunstart end Originalens (Lov om Eftergørelser af Kunstarbejder 31te Marts 1864 § 1). Det er altsaa t. Eks. forbudt at gengive Maleri ved Maleri, men tilladt uden Kunstnerens Samtykke at gengive Kobberstik eller Lithografi ved Maleri.

* * *

1. Jeg stod paa Gaden en Aften tillige med nogle flere unge Mennesker og talte maaske temmelig højt — det bemærkes, at Klokken var 11, — hvorfor jeg nu er stævnet for Retten. Der spørges: kan jeg blive idømt nogen Bøde og i saa Fald hvormeget?

2. Jeg er Møllersvend. Skal jeg bruge Vandrebog eller Skudsmaalsbog? Staar en Møllersvend under Tyendeloven eller hvilken Lov?

M. P. M. S.

Til 1. Hvis Spørgeren overbevises om at have gjort sig skyldig i offentligt Gadeuorden, vil han kunne idømmes en Bøde af nogle faa Kroner.

Til 2. Møllersvende staar ikke i Tyendeforhold (jfr. Indenrigsministeriets Skrivelse af 29de Februar 1876) og er følgelig ikke pligtige til at have Skudsmaalsbøger. De henhører ikke under Tyendelovgivningen, men under den almindelige Lovgivning om tjenende Personer.

* * *

Imellem min og min Nabos Ejendom er der et Skel, som i den første Tid, jeg kan huske, var et lille Dige, hvorpaa der var sat et Risgærde, som hvert Aar blev gjort i Stand, det vil sige: blot Gærdet; thi Diget er ikke gravet op i den Tid, jeg kan huske, og jeg er over 60 Aar og er født her paa Gaarden, hvor jeg bor. For nogle Aar siden blev jeg og min Nabo enige om, at vi vilde have Diget gravet op og beplantet; vi tog da Gærdet bort og huggede Træerne bort, som stod os i Vejen, hver paa vort Stykke af Diget, for at vi kunde rette Skellet ordentlig ind. Da dette var sket, siger jeg til Naboen og hans Svoger, som han havde faaet tilkaldt i denne Anledning, at nu syntes jeg, at Stokkene stod lige og midt paa Diget, hvor Gærdet havde staaet. Ja, siger Svogeren, de staar lige og midt paa Diget; men Sagen er, om det ikke er et enkelt Dige, som staar paa Naboens Grund og Grøften paa min Ejendom, og hvis det var Tilfældet, mente han, at Stokkene burde staa ved min Side af Diget, thi der, mente han, maatte da det rigtige Skel være. Jeg svarede, at saa længe jeg kunde huske, havde der ingen Grøft været ved min Side; havde der været nogen Grøft, kunde den lige saa godt have været paa den modsatte Side eller maaske paa begge Sider, da Diget i sin Tid var blevet gravet; men Gærdet havde været Skel i den Tid, jeg kunde huske, og jeg kunde huske omtrent dobbelt saa længe, som nogen af dem, og jeg mente derfor, at vi kom til at lade Skellet være, hvor Gærdet havde staaet midt paa Diget. Det mente de ikke, og nu siden den Tid har vi saagodt som intet Hegn imellem os, da Diget ikke er højere, end at der baade kan rides og køres derover. Og nu skulde jeg have anlagt Have ved den Ende af Hegnet, som blev holdt vedlige af ham eller rettere hans Fader, som er død; thi det var i de første Aaringer, efter at Sønnen overtog Ejendommen, at Risgærdet blev taget ned. Der spørges:

1. Er jeg ikke berettiget til at kalde det Skel midt paa Diget, hvor Gærdet har staaet?

2. Kan jeg ikke tvinge ham til at sætte lovligt Hegn paa den halve Strækning, og hvorledes skal jeg bedst gribe Sagen an?

3. Kan jeg uden mindelig Overenskomst med ham faa det Stykke Hegn, som hidtil har været hans, da det er derudfor, siden jeg fik Gaarden ombygget, at jeg skal have anlagt Have, og det derfor af flere Grunde er af Vigtighed for mig at have dette Stykke Hegn til min Raadighed? Min Nabo kan i ingen Henseende have Tab derved. Han har engang lovet det; men da ingen har hørt det, er det ikke sikkert, han vil, naar Tiden kommer, da han ved, at han gør mig en Tjeneste dermed. Hvorledes ordnes det bedst?

P. L.

Til 1. Jo.

Til 2. Naboen er, naar Spørgeren forlanger det, pligtig til at sætte lovligt Hegn paa den halve Strækning. Kan Sagen ikke ordnes i Mindelighed, bør Spørgeren tilkalde Hegnsynsmændene.

Til 3. Den Hegnstrækning, som hidtil har været Naboens, kan Spørgeren ikke gøre Fordring paa; men ønsker han af Hensyn til sit Haveanlæg et bedre Hegn rejst, end Loven i Almindelighed hjemler, kan han ifølge Hegnlovens § 10 forlange et saadant Hegn rejst af Naboen, naar Fordringen herom godkjendes af Hegnsynsmændene, og han selv betaler, hvad et bedre Hegn koster mere at tilvejebringe og vedligeholde end et almindeligt lovligt Hegn.

Indhold: M. V. Brun, med Portræt. General William Booth og hans Værk, II. De sociale Reformer, af B. E. Bispen og hans Svend, Fortælling af M. Henckel, med Billede (Fortsættes). Fra Cirkus, med Billede. Væddemaalet, Fortælling af August Bondeson (Sluttes). Fepyramiderne ved St. Gervais, med Billede. Fra Dyrenes Verden. Fra Boghylden. Havebrug. For Hus og Hjem. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 36. | Søndag den 7. Juni. | 1891.

Gamle Mathias.

En Skildring af C. A. Thyregod.

Han fartede just ikke vidt i den Tid, jeg kendte ham, men drog mest omkring i vort Sogn og de nærmeste Sogne, hvor han, som han selv sagde, fordrev Tiden med at gøre vel imod ingen. Andre sagde, at han var sin egen Fjende, ellers var han skikkelig nok, og selv var han nu saa inderlig tilfreds med Tilværelsen. Naar Talen kom paa hans Vilkaar, plejede han at sige: „Jeg vilde ikke bytte med Tygesen paa Matrup," og dermed mente han den gamle Justitsraad Tygesen, der var den rigeste Mand, han kendte. „Jeg har det meget bedre end han; thi han har Bekymringer for sine Penge, sine Bønder og sine Herregaarde; sligt har jeg ingen Bryderi af. Har jeg engang nogle Skillinger, saa gør jeg mig en glad Dag, har jeg ingen Penge, saa søger jeg at skaffe mig nogle, og indtil det sker, faar jeg Føden, hvor jeg kommer ligesom Himlens Fugle."

Jeg ved ikke, om han egentlig havde lært Rebslageriet, men det var den Haandtering, som han øvede paa sine Vandringer. Naar et Svin slagtedes, opsamledes Haarene, og den Slags Svin, der da kendtes, var langt rigere paa Haar, end dem der nu haves. Naar Hestenes Hale og Manke samt Hornkvægets Haler studsedes, saa blev der ogsaa nogle Haar, som forsynlige Folk opbevarede. Naar man saa havde en antagelig Mængde, saa fik man fat paa gamle Mathias, og han bragte sine Redskaber og tog fat paa Værket.

Redskaberne var simple, idet de vigtigste var et Par Haandtene og en Slæbeslæde; Haandgrebene var der heller ikke stor Kunst ved, og naar man havde set dem en Gang, kunde enhver gøre dem efter. Det var dog ikke enhver, der kunde gøre det saa godt eller snildt som Mathias, og derfor var der mange, der tog ham til at forarbejde deres Raaemner. Det Reb, der snoedes af Haarene, havde adskillige gode Egenskaber: I fugtige Somre stod det sig bedre end Hampereb, da det ikke saa let raadnede; de Kreaturer, der havde Vane til at tygge Tøjret, var heller ikke saa griske til at tage Haarreb i Munden, og om det ogsaa var mindre haandterlig end Hampereb, saa opvejedes denne Ulempe af de andre Dyder, af hvilke det ikke var den mindste at det paa en lidet bekostelig Maade lod sig tilvirke af Affald, som ellers ikke kom til Nytte.

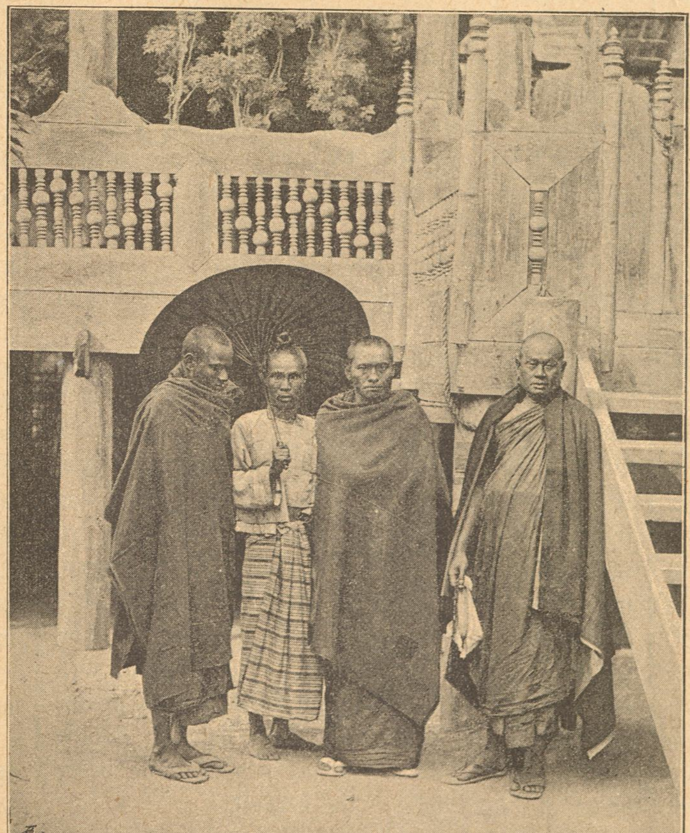

Fra Burma: Tre Munke og en Lægmand.

En anden Beskæftigelse — og det var egentlig Mathiasses Yndlingssyssel — bestod i at vride Vidjer til Kvægbindsler og Skagler m. m. I Moser og Engkær var paa sine Steder store Mængder Vidjepil, deres seje Skud var det han benyttede, ogsaa anvendte han de lange smidige Rødder af Sandpilen. Et passende Tal af slige Kviste og Rødder flettede han sammen i frisk Tilstand til en stor Ring, som han hængte paa en Knap, der var befæstet i en Stolpe eller en lignende Genstand. Saa stak han en kort, stærk Stok ind i den modsatte Side af Ringen og med Stokken drejede han rundt og atter rundt, og snart var Ringen ikke Ring længer, men sammensnoede Vidjegrene, og alt som han drejede rundt, plejede han at synge:

„Saa vred jeg Vidjen, mens den var grøn,
saa klapped jeg Pigen, for hun var skøn."

Snoningen fortsattes, til Bark og Splint splittedes efter Længden, og Kvistene var vredne sammen til et tykt og stærkt Tov med en Øsken i hver Ende. Skulde det være til Skagler eller andre længere Sager, dannedes paa samme Maade en Lænke af flere Led. Mathias sagde, at naar Sammensnoningen blev gennemtør, saa var Redskabet uforgængeligt, hvilket selvfølgeligt var Overdrivelse, men varigt og stærkt var det.

Hine to Verslinier af en gammel Vise var et Stykke Livsvisdom, som Mathias dog ikke personlig havde taget Lærdom af. Han havde ikke til Hustru valgt sig et halvt Barn, hvis grønne Ungdomsvilje, han ved en passende Blanding af Strenghed og Blidhed kunde bøje efter sit Sind. Tværtimod! han havde som et purt ungt Menneske giftet sig med en Enke af moden Alder, og hun var baade arrig og stivsindet, saa hun gjorde ham Livet saa bittert, at han til sidst forlod hende og lod sig hverve til Soldat.

Som saadan kom han til at deltage i Stormen paa Stralsund den 31te Maj 1809, og det blev hans Livs Hovedbegivenhed; thi her fik han en Kugle i Skulderen og en anden i Knæet, og begge voldte ham Men i Fremtiden, thi han beholdt alle sine Dage et stivt Knæ og heller ikke var hans højre Arm videre dygtig til strengt Arbejde. Nu søgte han til sit Hjem, men Birte jog ham paa Døren. Havde han ladet sig spolere i Krigen, saa han ikke længer var arbejdsdygtig, saa vilde hun ikke fodre saadant et unyttigt Drog; han kunde tigge eller stjæle sin Føde, som han vilde.

Heldigvis havde han fattet en ubegrænset Tillid til de danske Troppers tapre Fører paa Stralsundtoget, General Johan v. Evald, og ham henvendte han sig til i sin Nød og Harme.

„Du maa selv holde Styr paa din Kone, min Ven!" sagde Generalen. „Men angaaende den Skade, du har lidt i Slaget, saa maa der en kroget Nagle i et kroget Hul, og det skal jeg nok sørge for."

Saa lod han Mathias opgive sit Opholdssted, og hvad den krogede Nagle angik — efter Mathiasses Forsikring, var det Generalens egne Ord, som her er gengivet — saa blev Mathias snart indkaldt til Amtmanden i Ribe, hvor en Officer og en Læge lod ham afgive Forklaring. Saa gik han hjem, men kort efter fik han Budskab om, at der var tillagt ham en aarlig Pension af 40 Rdlr.

Det var mange Penge i den Tid, og dem vilde Birte nok have fat paa, om hun ogsaa skulde have Mathias oven i Købet. Men han sagde: „Puds min Kat, Moppe! du jog mig bort, da du mente, jeg vilde blive til Byrde, nu vil du lade mig blive, for at have Fordel af mig, men der bliver ingen Bukser af det Skind," og saa gik han.

Saaledes var Mandens Forklaring; men for ikke at gøre Konen Uret, skal det tilføjes, at han maaske var bleven vel slem efter Flasken, og at han vist ogsaa var noget krakilsk, naar han havde snapset, og at deri kunde være Aarsag til abskilligt, som ikke laa lige for til Forstaaelse. Ægteskabsskilsmisse fandt ikke Sted, og derom sagde Manden: „Vi vil saamænd ikke skilles ad; men hun kan blive derhjemme, og saa kan jeg gaa min egen Gang. Det er bedre at leve hver for sig end at bygge paa Helvede sammen."

Saa var det, han gav sig til at vandre om som Rebslager. To Gange om Aaret hentede han sin Pension i Ribe, og ved den Lejlighed besøgte han sin Kone, som boede i et Landsogn i den Egn, og hun plejede at passe paa, naar han havde faaet Pengene, og bestormede ham med Klynk og Klage, til hun fik fralistet ham Broderparten; med Resten holdt han sig lystig i nogle Dage, og naar Pungen var tømt, tog han fat paa Rebslageriet igen, hvis der var noget saadant, ellers sugede han paa Labben, til der blev noget. Et Maaltid Mad og Natteleje kunde han faa i de fleste Huse, hvor han var kendt, og saa fortalte han Historier fra sin Soldatertid, og dem var det morsomt nok at høre paa.

To Krigshelte var Genstand for hans højeste Beundring, nemlig Kejser Napoleon og General Evald, og to andre Personer var Genstand for hans dybeste Foragt, nemlig Kong Georg af England og „Røvermajor Skjel", som han kaldte Partihøvdingen Ferdinand v. Schill. Om disse fire Personer fortalte han en Del Krøniker, hvoraf det meste vel sagtens var Løgn, uden at jeg derfor vil mene, at han selv havde opspundet det altsammen, om han end tilpassede paa sine Vilkaar noget af det, han havde hørt af og om andre.

Han fortalte saaledes, at da de i Stormløb rykkede frem mod Fæstningen og overøstes med Kugler fra Volden, tilraabte Generalen dem: „Vær ikke forknyt, Børn! de store Kugler kan I se og gaa af Vejen for, og for de smaa skal jeg flytte eder," og det passede ogsaa, forsikrede Mathias, thi efter Slaget kaldte Generalen paa sin Tjener og lod sine Støvler trække af, og da var deres vide Skafter fulde af Geværkugler, som han havde hekset til sig, for at de ikke skulde gøre Skade. Se, det passede nu ikke med, at Mathias selv havde faaet to Kugler i sin Krop, men naar man mindede ham derom, blev han vred og vilde ikke fortælle mere.

„Jeg saa det jo ikke," plejede han at sige, „fordi jeg var saadan en Uslerryg, at jeg lod mig slaa til Gulvs af et Par Bøssekugler og blev liggende uden for Porten, til jeg blev baaren derfra; men du, der ved saa god Besked, var sagtens til Stede fra først til sidst og havde din Næse alle Vegne. Skar du dig ikke til Blods paa Skaarene af den Pægleflaske, som blev smadret af en fjendtlig Kugle i Generalens Bukselomme, for der var vel din Næse ogsaa. Den var jo nok alle Vegne, saa du har godt ved at tænke om mig: „der sidder en stor Løgnhals!" Men saa skulde du selv fortælle; det vilde more at høre, hvad du som tre Aars Pog — ældre var du vel ikke dengang — havde oplevet i Slaget for Stralsund. Fortæl bare! Jeg skal nok tie stille over for en saadan Videnskabsmand."

Og saa tav han saa haardnakket, at der behøvedes en Snaps eller to for at faa ham paa Gled igen.

Saaledes vandrede han om paa sit Haandværk, til han var en gammel Mand, men saa blev han forligt med sin endnu ældre Kone og fæstede Bo hos hende. Hun var bleven svag og aflægs, og hendes Arrigskab var tiltagen med Aarene, saa fremmede ikke godt kunde omgaas hende, men det kunde Mathias. Han gik bare lidt af Vejen, naar der, som han kaldte det, var „gaaet Ild i Krudttønden", men blev ofte saa nær, at han kunde høre, naar hun kaldte. Saa kom han; men tog hun saa atter fat paa sin Skælden, saa skyndte han sig igen at forsvinde. Naar hun saa endelig havde udbrust, var han meget godmodig og ydede hende al den Bistand, hun behøvede.

Han levede endnu nogle Aar, efter at hun var stedt til Jorden. Han fortalte atter og atter om sine Oplevelser i Krigen, og deri taalte han ingen Modsigelse. I alt andet var han meget omgængelig, og da hans Fortællinger ikke gik ud paa Selvros, var der i Regelen ingen fornuftige Folk, der gjorde Indvendinger mod dem.

Næringssorg blev han ikke trykket af paa sine gamle Dage; thi Konen havde forstaaet at knibe paa Mønten, og de Smaasummer, hun under Foregivende af stor Trang havde fralistet ham Tid efter anden, havde hun opsparet og forøget og havde derfor købt livsvarigt Ophold for dem begge; hun efterlod ham tillige det Hus, der var deres fælles Ejendom. Naar han fremdeles gik ud paa Rebslageri, var det mest for hans Fornøjelse og ikke af Trang.

„Jeg kender ikke dette Menneske."

En Aften lød Stormklokkens Toner ud over en af Forstæderne til en stor By. De fleste Huse var af Bindingsværk, og skønt man gjorde det mest mulige for at blive Herre over Ilden, bredte den sig dog til fem Huse. Pludselig brød en Kvinde frem fra den omstaaende Mængde og styrtede hen imod et af de brændende Huse. Forgæves søger man at holde hende tilbage. Hun slynger kraftige Mænd til Side og forsvinder ind ad Gadedøren. Tilskuerne staar rædselsslagne. Dog se, faa Minutter efter kommer Kvinden atter til Syne i Døren, men hvorledes? Hendes Klæder staar i Flammer, og en stort Bylt Sengeklæder, som hun presser ind imod sig, brænder ligeledes. Straks vendes nogle Sprøjteslanger imod hende. Ilden slukkes, men samtidig synker Kvinden afmægtig omkuld. Hvilket Syn, da man bringer hende bort! Hendes Klæder falder i Laser fra Kroppen. Hele Legemet er bedækket med Brandsaar, og især er Ansigtet saa ilde tilredt, at det næppe bærer Spor af at tilhøre et Menneske. Men midt inde i Sengklæderne befinder sig et svageligt Pigebarn, der er aldeles uskadt. Det har ikke kunnet redde sig selv, da det laa sygt i et aflaaset Værelse.

I flere Maaneder maatte den stakkels Moder ligge paa Sygehuset, inden hun fik Lov til at komme op.

Omsider faar hun en Formiddag for første Gang Tilladelse til at gaa ud. Møjsommelig slæber hun sig af Sted og kommer netop forbi Kvarterets Pigeskole til den Tid, da Børnene tumler sig paa Legepladsen. Hun lister sig derind; Pigebørnene sætter store Øjne op ved Synet af Konen med det blodrøde, sørgeligt fortrukne Ansigt; de vrænger ad hende og spørger hverandre, hvem hun kan være. Ingen synes at kende hende, end ikke hendes elleveaarige Datter, som ogsaa var mellem Skolepigerne, og for hvis Skyld Moderen havde styrtet sig i Flammerne. Ogsaa til hende lyder Skolepigernes Spørgsmaal: „Kender du hende?" Ogsaa hun giver Svaret: „Jeg kender hende ikke?" Hun stammer sig ved den vansirede Moder, der dog har sat sit Liv paa Spil for hende.

Hvem kommer ikke, ved at læse om denne sandfærdige Begivenhed, til at tænke paa ham, der i i den Nat, da Herren var bleven saa ilde tilredt og saa skændigt behandlet i Ypperstepræstens Gaard, sagde til Karle og Piger: „Jeg kender ikke det Menneske, I taler om!" Og hver gribe i sin egen Barm og erkende, at der er Tider, hvor han ikke forholder sig et Haar bedre over for sin Frelser! Gud give ham da alligevel at kunne sige til Frelseren, som hin Discipel mægtede det: „Herre, du ved alle Ting; du ved ogsaa, at jeg elsker dig!"

(Ved A. Th. J.)

Barnet og Bækken.

Barnet stille hviler
i sin Buggeseng;
Bækken hurtig iler
gennem grønne Eng.

Drengen samler Kræfter
til sit Manddomsværk;
Bækken stræber efter
Aaen strid og stærk.

Solen yndig titter
ned paa Drengens Kind,
og bag Træets Gitter
glimter Straalen ind.

Under Pilens Skygge,
Blomsten staar i Læ,
medens Blæsten rusker
i det gamle Træ.

Drengen mærker ikke
Stormens haarde Stød,
i sin lille Bugge
faar han Søvnen sød.

Bølger smaa sig vove
op til Blomstens Rod,
hen til Buggen varlig,
flyttes Moders Fod.

Men naar Vandet vokser
til en Flod saa strid,
Bækkens Blomsterbredder
ej sig vove did.

Saa er Barnets Drømme
svundne, naar han stor
og fuldvoksen skuer
frejdig frem paa Jord.

Da er Idrætstiden
for det varme Blod,
da vil Livets Kampe
prøve ret hans Mod.

Han er ikke længer
som den lille Bæk,
eller som ved Bredden
favre Blomsterhæk.

Men han ligner Floden,
der saa kaad og vild
skyder ud mod Maalet,
som den fødtes til.

L. T. Kristensen.

Bispens Svend.

Historisk Fortælling af M. Henckel.

(Fortsættelse.)

Medens den omtalte Forhandling fandt Sted paa Kongsgaarden, stod Bispens Svend, den raske Henning Bengtsøn, inde i Købmanden Klavs Pedersøns velstaaende Stue, og hørte med en halv modfalden, halv trodsig Mine paa den noget strenge Tale, som den rige Borgermand holdt til ham. Klavs Pedersøn tronede i Højsædet for Bordenden, der udelukkende var forbeholdt Husfaderen i Datidens borgerlige Huse, saavel som paa Adelsmandens Borg og i Bondens tarveligere udstyrede Hjem. Henne under Vinduet paa den lange Bænk, der var belagt med Bænkedyner og løb langs alle Stuens Vægge, sad hans Hustru og Datter, den smukke Elselil, ved deres Haandvæve — den sidste af og til tørrende Taarerne af sine Kinder og rødgrædte Øjne med Bagen af sin Haand, og sukkende som om hendes fulde Barm skulde sprænge Livstykket, hver Gang hun listede sig til at se hen paa Ungersvenden, der baade fik læst og paaskrevet af hendes Fader.

„Ja, det bliver nu derved, Henning," sagde Klavs Pedersøn. „Saa længe du er i Bispens Brød og en halv Klerk eller Munk, af dem der lister eder om, uden at en ved, hvad I egentlig fører i eders Skjold, saa længe vil jeg ikke vide af noget Kæresteri mellem Else og dig. Ellers stod du mig godt an — du er en rask Knøs, opvakt og lærenem, efter hvad jeg formener, og var du i Tide kommen i Lære hos mig i Stedet for i Munkeklør, saa kunde der vorden en driftig Købmand af dig, og jeg skulde da med Glæde lagt min Datters Haand i din. Men som det nu er — du staar i den Mands Brød, der pønser paa ondt mod vor Herre Kongen og sætter sig op mod hans retmæssige Myndighed — nej, nej — ikke vil jeg vide deraf at sige, og det er bedst, at du for Eftertiden holder dig fra mit Hus — —"

„Men Klavs Pedersøn, I ved jo dog, at Else og jeg alt i mange Aar har haft hinanden kær — hvor kan I da nænne at skille os ad, blot fordi I og jeg er af forskellig Mening anbelangende Bispen? Hvad vil I, at jeg skal gøre? — Min Fader, ved I jo, var Slotsfoged derovre paa Borgen nu alt paa det tredivte Aar, og stedse har han tjent sine Herrer, den ene af Bisperne efter den anden, som en tro og lydig Tjener, der ingen Sinde veg et Haarsbred fra sin svorne Pligt. Mig har han indskærpet det samme, alt fra jeg var en liden Pog. Bisp Jakob og nu siden Bisp Peder lod mig give en omhyggelig Optugtelse, og vel forfaren blev jeg i boglig Lærdom blandt Kannikerne i Roskild, hvor de vilde have indskreven mig i Domkapitlet, men saasom min Hu stod mere til Sværdet end til Bogen, blev jeg oplært tillige i Brugen af alskens Vaaben. Bisp Peder gav mig saa Plads blandt sine væbnede Huskarle, ja, gjorde mig til sin mest betroede Svend, hvem han stedse har vist en sand faderlig Godhed — vilde I kanske, jeg skulde gengælde ham det med Svig og Utroskab for at vinde en Pige, selv om jeg havde hende saa kær som mit eget Hjerteblod?"

Klavs Pedersøn sprang op og slog et dundrende Slag i Bordet, saa at de store tunge Ølstobe med Tinbeslagene, der var satte frem for at drikke Velkomst med Gæsten, klirrende stødte mod hinanden.

„Dreng!" raabte han, ganske mørkerød i Hovedet af Harme, „hvo begærede sligt af dig? Vilde jeg gøre det, vilde jeg lokke dig til at sladre af Skole om din Herres Anslag og søge at vinde dig ved Løfter om Guld og grønne Skove, da var jeg en Nidding, formener jeg, og det har endnu ingen sagt Klavs Pedersøn paa! Men just fordi du er en ærlig som jeg selv, just derfor skilles vore Veje, begriber du vel — for din egen som for Elselils Skyld er det bedst saaledes — det er min Vilje, og derved bliver det."

I dette Øjeblik rejste den unge Pige, som hidtil havde siddet rolig bøjet over sit Arbejde, sig fra Bænken.

„Min Fader har Ret, Henning Bengtsøn!" sagde hun, og idet hun vendte sit blege, forgrædte Ansigt om imod sin Bejler, saa hun ham blidt og fast tillige ind i Øjnene. „Du skal ikke for min Skyld komme hid og døje Haan og Ukvemsord! Men det skal du vide, at slig som du er, fast i din Troskab og Lydighed mod din Husbond, tækkes du mig hundrede Gange bedre, end om du var en usselig Pjalt og Vendekaabe, der drejed din Kappe efter Vinden og snakked Folk efter Munden, og har du engang vundet mit Hjerte, da skal du faa Lov at beholde det til evig Arv og Eje, det sværger jeg dig til nu i Afskedens Stund ved Gud og vor kære hellige Frue! Ja, jeg skal vorde dig saa tro en Fæstemø, som om Præsten alt havde lagt vore Hænder i hinanden og signet vor Pagt!"

„Naa, naa, tøv nu barestens en Kende — for unge ærbare Jomfruer sømmer det sig ej ret at have sligt et Mundlæder," brummede Klavs Pedersøn, medens han dog halvt rørt skottede hen til Knøsen, der i sin Iver var stormet forbi ham, og havde grebet begge Elses Hænder, som han trofast krystede i sine. „Else," hviskede han — „Else — saa tør jeg da lide paa dig, at du vil mindes mig og beholde mig kær, selv om vore Veje skilles? Kanske Gud Herren er med os og forhjælper os til, at vi dog alligevel kan komme sammen engang —"

„Ja vist, min kære Ven, derom vil jeg bede tidlig og silde — kanske hører Gud min Bøn! Endnu i Dag vil jeg bringe vor kære hellige Frue et Par ny Vokslys til et af Altrene i hendes Kirke — saa gaar hun nok i Forbøn for os! Og saa vil vi ingenlunde forsage, Henning, men sætte vor Lid til Fremtiden — —"

„Lad det nu være nok, Else," afbrød Faderen og rømmede sig. „Det er silde — Aftenen falder paa, og Svenden skal afsted."

„Du faar unde os de Par Ord til Afsked Fader," sagde Else kækt og bestemt, uden at lade sig skræmme, „ellers var du jo ikke mere den Fader, du stedse har været imod mig!"

Købmanden vendte sig om og gik brat ud af Stuen — hans Kone snøftede ganske højt og lydeligt, medens hun bestandig sad og rystede paa Hovedet uden at blande sig i de andres Tale, og de unge var et Øjeblik overladte til sig selv. Saa tog Henning Bengtsøn Pigebarnet i sin Favn, hviskede hende de dyreste og helligste Eder i Øret og tog og fik hendes første og sidste Kys; men da det sidste svindende Dagskær til Afsked havde

sneget sig gennem den lille skumle Stue, og den laa hyllet i Tusmørkets Skygger, var ogsaa han borte og fjernede sig med hastige Skridt og med sænket Hoved fra Klavs Pedersøns Bolig.

I Boden rumsterede Elses Fader usædvanlig længe denne Aftenstund ved Skæret af den lille Hornlygte, der hang ned fra en Stang i Loftet. Hverken Krambodsvenden eller Drengen kunde gøre ham tilpas, og han gik uafladelig og mumlede og smaasnakkede med sig selv. Angrede han kanske allerede sin Strenghed mod Datteren og den raske Ungersvend, som han i Grunden holdt af? Eller var der noget andet, som optog hans Tanker? Kanske var det begge Dele i Forening, der gjorde ham urolig, men da Boden endelig var lukket og stænget, og Svenden og Drengen var krøbne op ad den lille Stige til Loftet, hvor de havde deres Natteleje, greb han Lygten, svøbte en Kappe om sig, trykkede en Kabuds paa Hovedet og forlod saa Huset ad en Bagdør, der førte ud til den lille Smøge eller Gyde, der i samme Retning som Tykmannegade mundede ud paa Gammeltorv i Nærheden af Suderboderne.

III.

En Maaned eller to senere var alt og alle i København i den største Uro og Bestyrtelse. Den norske Konge var ankret op i Sundet lige ud for Byen med en Flaade paa ikke mindre end 375 Skibe og 20,000 Mand og beredte sig til at gøre Landgang. Byens Borgere, der i al Hast havde samlet sig paa Tinge for at raadslaa, var fast bestemte paa at vove det yderste for Liv og Ejendom, og svor paa, at hvilke Foranstaltninger det saa end monne falde Bispen ind at tage, saa vilde de følge deres eget Hoved, thi at han stod i Ledtog med Kongens Fjender og de Norske, var der ikke mange som drog i Tvivl.

Fremfor nogen anden var Klavs Pedersøn i travl Bevægelse. Der holdtes hemmelige Møder i hans Hus; ved Nattetide sneg formummede Skikkelser sig ud og ind gennem Bagdøren til den lille Smøge, og der hørtes Klirren af Vaaben og Lyden af Stemmer i Nærheden af Ladbro og Havnen, hvor en lille hemmelighedsfuld Baad ofte saas at glide frem og tilbage i Strømmen, og lægge til ved en af de smaa Landingssteder langs den side Bred, hvor de mindre Fartøjer, naar der var alt for fuldt af Sildeskuder i Havnen, plejede at ligge fortøjede.

En varm, stjerneklar Juniaften var den omtalte Baad styret ind mod det sidste Landingssted norden for Ladbro, og efter at Manden, som med kraftige Aaretag havde roet den, havde gjort den fast ved en Ring i Bolværket, sprang han i Land og drejede, efter forsigtig at have set sig om til alle Sider til højre, og tog Vejen om ad Ladbrostræde. Lidt fra Broen blev han raabt an af en af de væbnede Bysvende, der alle bar Bispens Vaabenmærke, men han viste blot sin Kurv frem, som han bar i en Rem paa Ryggen, og som var fyldt med Fisk. Han skulde bringe dem til en af Bispens egne Fogeder omme ved Saltboderne, sagde han i en ligegyldig Tone, og saa fik han Lov til at gaa videre. Men ved Hjørnet af Tykmannegaden blev han staaende lidt og saa sig om — der lød en dæmpet Piben henne fra Klavs Pedersøns Bod, og et Øjeblik efter var han ved Døren, der sagte og forsigtigt aabnedes for at indlade ham. „Joel — er det dig?" lød en Stemme i den halvmørke Forstue.

„Mig selv, Mester Klavs, og gode Tidender bringer jeg, skulde jeg mene! Den norske Flaade har lettet Anker og er staaet Nord efter igen — Freden er for trende Dage siden bleven sluttet mellem gamle Kong Hakon og Kristoffer Valdemarsøn. Alle Stridigheder skal for Eftertiden være glemte og for at besegle Pagten og Venskabet mellem sig og Norge, har Kongen af Danmark bortlovet sin unge Frænke, Ingeborg Eriksdatter, til den norske Prins Magnus — —"

„Er det Sanden." — Ej for Gud og hans Hellige, der faar Erkebispen en lang Næse!" udbrød Klavs Pedersøn og gned sig i Hænderne, saa det knagede efter. „Vel skulde de Norske have faaet en varm Modtagelse af os Københavnere, til Trods for Bispen og det hele Klerisi, men har Kong Kristoffer skaffet sig og os dem fra Halsen i al Mindelighed — nu saa meget des bedre, saa stikker vi Sværdet i Balgen for denne Sinde! Men nu vil det sagtens knibe for Jakob Erlandsen, Joel?"

„Ja vist, hans Rænker ligger da klart for Dagen. At det er ham og Abelsønnerne, der stikker bag ved, og har pudset den norske Konge paa Danmark, det har da nok Kongen nu Beviserne for, og han skal da ogsaa have svoret baade Drosten og Marsken, at hans retfærdige Straf vel skulde ramme den hele Yngel, som staar ham imod. Men saa længe hans Søn Erik endnu ikke er kronet, foretager han sig sagtens intet Skridt mod Erkebispen — tilmed da Valdemar Abelsøn nu er død."

„Aa nej, kan hænde — endog en ikke skulde tro, at en Konge just skulde have nødig at krybe for en Bisp, for at faa sin Vilje sat igennem! Men Tiderne har forandret sig i Danmark, Gud bedre det — og værre vil det sagtens vorde endnu — — nu hvad var det?" afbrød han pludselig sig selv og lyttede — „hørte du ikke noget, Joel?"

I Jomfru Elses Hjem.

„Det var vel sagtens Rotter — her ser ud til at kunne være nok af dem," svarede den anden, idet han saa sig om i det store skumle Varelager, hvorhen Købmanden havde ført ham.

„Ja vist, eller Bispens Spioner," lo Klavs Pedersøn; „men Murene er tykke og Lugen er forsvarlig lukket, de skal just ikke saa let fange Mester Klavs! Men det er nok ellers paa Tiden, at du, for ej at vække Mistanke, kommer til Saltboderne med Fisken. Se, her har du Papirerne, jeg fik i Forvaring for Drosten, og her er Dokumentet, som Kannik Villum har sat op for os, hvorved vi Københavnere erklærer os for rede til at staa Kongen bi med Vaaben og Mandskab og ofre ham Liv og Blod, naar som helst han maatte begære det af os, og imod hvem som helst, der staar ham imod, om det saa er Bispen selv, fra hvis Regimente, vi ønsker at sige os løs jo før jo kærere!"

Joel nikkede, idet han omhyggelig gemte Papirerne inden for Skindkoften. „Det er bravt af jer Københavnere, men en halsløs Gerning tillige," hviskede han, „fik Bispen Nys om, hvad I har for, saa —" han gjorde en Bevægelse med Fingeren over sin Strube.

„Vi farer frem med Lempe, Ven Joel — vi farer frem med Lempe, og med dig til Budbringer har det ingen Fare, skulde jeg mene, du hytter dig nok!" De to Mænd talte endnu et Øjeblik hviskende sammen, rystede hinandens Hænder til Afsked og skiltes saa. Men næppe var Joel kommen en Snes Skridt bort, før en Skikkelse traadte frem fra Skyggen af Nabohusets Mur, og nærmede sig Boddøren.

Med en Hurtighed, man ikke skulde have tiltroet hans Alder, sprang Købmanden ud paa Gaden,

og idet han stillede sig i Vejen for den fremmede, for at give Joel Tid til at undslippe, greb han ham i Brystet og famlede efter Kniven i sit Bælte.

„Klavs Pedersøn" — lød det pludselig tæt ved hans Øre, og en Haand greb fast om hans Arm — „det er jo mig — kender I mig da ikke længer?"

„Henning — hvad i Djævelens Navn er det dig, som lusker om her ved Nattetide og agerer Spion? Slip min Arm, Dreng, eller jeg jager det blanke Staal ind mellem Ribbenene paa dig, hvor det visselig hører hjemme —"

„Ak, kære Mester Klavs — tag dog ikke saa paa Vej, og tro dog for Gud og alle hans Hellige ikke om mig, at jeg sniger mig om for at udspejde eders Veje og gøre Brug, af hvad jeg end monne have hørt og set, til eders Skade. For at vare eder, kom jeg just hid. Der holdes skarpt Udkig med eder, og Bispen har alt halvt om halvt givet Ordrer til, at naar som helst I maatte gribes i nogen mistænkelig Færd, eller i at have Samkvem med fremmede, som hidkommer her til Staden, da skal I fængsles og føres over til Borgen og eders Hus gennemsøges fra øverst til nederst — —"

„Saa, det har han givet Ordre til, den Rævepels," afbrød Købmanden og skar Tænder af Harme, „næsten tænkte jeg dog, han mindedes Advarslen, han fik den Gang, da han og jeg stod Ansigt til Ansigt, og han tiggede sit Liv af min Haand! Men det ved du intet om, og det er bravt gjort af dig, at du har varet mig ad, Henning Bengtsøn, endog du vel næsten nu har Grund til at anse mig for din Uven, siden jeg har skilt dig og Else ad, stakkels Tøs!"

„Eders Uven vorder jeg ingen Sinde, trods alt hvad der end er sket, det kan I lide paa!" udbrød den unge Svend med Varme og saa Klavs Pedersøn troskyldig ind i Ansigtet. „Jeg ved, at de misfornøjede her i Staden holder til i eders Hus, og at Drostens Kammersvend, Joel Aagesøn, endnu denne Aften har gæstet eder, rimeligvis med Budskab fra sin Herre — for eders Skyld har jeg ladet ham undslippe, endog det kanske er til min Herres Skade og Fordærv, Gud Herren forlade mig min Synd! For eders og for Elselils Skyld har jeg gjort det, men ser I, Klavs Pedersøn, ikke kan jeg vide hvilken Dag og Time det bydes mig at fare frem imod eder, slig det vilde volde mig Harm og Græmmelse, ja fast knuse mit Hjerte. For min som for eders egen Skyld, beder jeg eder derfor vogte eder noget mere for Eftertiden — agte vel paa eders Ord og Færd lige over for Folk i Staden og Bysvendene, ja, ikke var det af Vejen, om I de nærmest følgende Dage holdt eder ganske til Huse — mere kan og tør jeg ikke sige eder, uden at bryde Troskaben mod min Husbond og Herre!"

Mester Klavs nikkede. „Jeg vil agte paa din

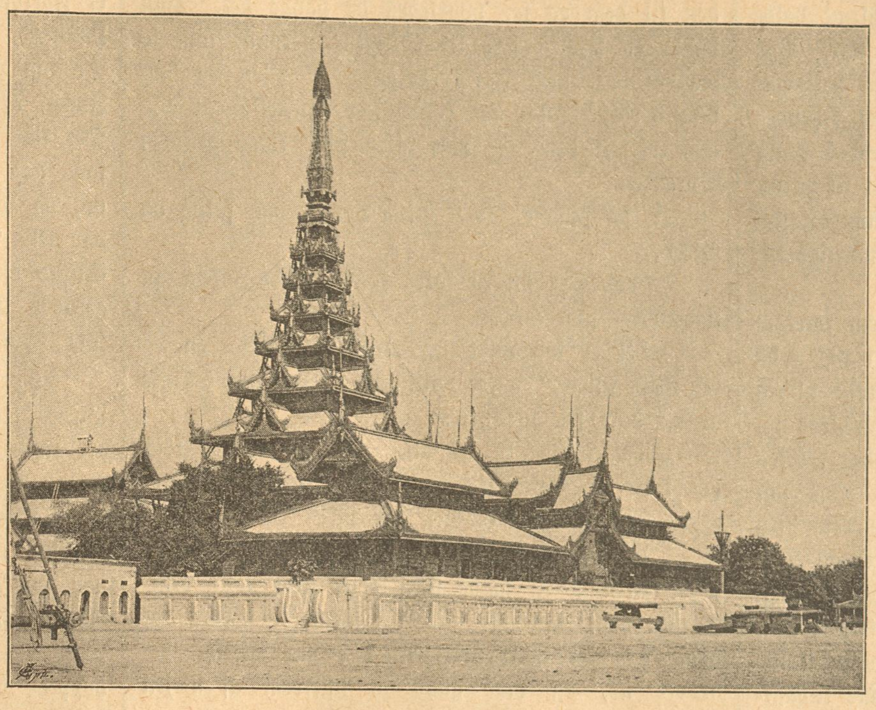

Fra Burma: Kongens Slot.

Advarsel for denne Gang, Henning," sagde han, „endog det ellers ikke er min Vane at krybe i Skjul og skæle mig for mine Fjender. At jeg er Bisp Peders Uven, det ved han saare vel, og mener du, at jeg saa længe var gaaet fri for hans Hævn, om ikke noget bandt hans Arm og hans Tunge?

Fra Burma: En burmesisk Familie.

— Ser du, Henning Bengtsøn, og kend den Herre du tjener: han og jeg vi havde et lille Mellemværende, og endnu er det ikke ganske gjort op. — Jeg havde engang en Søster, fager og ærbar, trods nogen ædelbaaren Jomfru, der fostredes paa Adelsmandens Borg. Paa hende havde mangen en Ungersvend fæstet sit Øje, ja, om det saa var Kannikerne ved Domkapitlet, saa var der flere end en af dem, som gik og smidskede for hende — deriblandt var ogsaa Peder Bang, Erkebispens Frænde, og en stor Karl alt dengang i sine egne Tanker. Hvorledes det gik til, det ved jeg intet om, men vist er det, at han fik lokket hende, og hun blev hans Frille — en Skam for sig selv og sin ganske Slægt. Dengang han var bleven ked af hende, forskød han hende, og saa kom hun til mig med sit Barn paa Armen og endnu et, et ufødt under sit Hjerte. Den Stund glemmer jeg aldrig, ejheller hvad hun i sit Hjertets Skam og Kvide aabenbarede mig om den Mands Levned og Syndighed, der havde dræbt hendes Lykke. Jeg gik til ham, og Nidding, som han var, vred og krympede han sig som en Orm for min Fod og tiggede sit Liv af min Haand! Det fik han — men med Løftet om, at foretog han sig nogen Tid noget til Skade for mig og min Slægt, og hjemsøgte han nogen Tid sit Offer ved sine Efterstræbelser enten til Sjæl eller Legeme, saa skulde hans Misgerninger vorde aabenbarede, og han, der som en Kirkens Tjener saa skammelig havde brudt sin Ed, komme til at staa brændemærket i Verdens Øjne, hjemfalden ej alene til den guddommelige, men og til den menneskelige Retfærdighed —"

Henning veg forfærdet et Skridt tilbage. „Saa sort er han" — mumlede han — „saa usselig og lav! Ja, nu begriber jeg, hvi han paa een Gang har hadet og frygtet eder tillige, Mester Klavs. — Men tro ham dog ikke — tro ikke Freden, han undte eder!"

„Tro ham!" Mester Klavs lo haanligt. „Nej, nej, Dreng — saa let fanges ikke en gammel Ræv! Men lad ham kun true, og lad ham komme for at ryge mig ud af min Hule — han skal finde mig vaagen!"

Han nikkede endnu en Gang til Afsked og forsvandt saa gennem sin Husdør, som han lukkede og stængede efter sig, og Henning gik langsomt og eftertænksomt ned til Skibsbroen, hvorfra han roede over til Slottet.

Det var mange Tanker, som denne Aften løb rundt i hans tyveaarige Hoved. Aldrig i sit Liv havde han saa inderlig ønsket, at han ikke stod i Bispens Brød — det var, som om han paa een Gang følte Vægten af Lænken, der knugede og trykkede ham. Hvad om han nu havde været fri og kunde have fulgt sit eget Hoved, sit Hjertes Trang og Lyst?

(Fortsættes.)

Væddemaalet.

Fortælling af August Bondeson.

(Sluttet).

Han følte sig stærkt hendraget til hende. Ikke saaledes, at han kunde komme til at holde af hende, mere end ret og billigt var. Paa ingen Maade, han blev sidst saa grundig helbredet for sin Elskov. Men han befandt sig vel i hendes Nærhed, han følte sig saa oplivet af hendes glade Væsen. Og nu trængte han saa haardt til hende, nu, da hun, som skulde have skænket ham Solskin og Glæde, stadig mødte ham med et hemmelighedsfuldt og sørgmodigt Ansigt.

Lena gik i en stadig Uro. Imellem forekom det hende, som om hun havde handlet rigtigt, da hun lod Johan sætte paa Prøve; det kunde aldrig være sket paa bedre Maade. Og Kristina handlede jo, som hun gjorde, bare for at gavne hende. Men naar hun saa saa, hvorledes det lidt efter lidt lykkedes Kristina at drage Johans Hu bort fra hende, saa tvivlede hun baade paa fin Sags Retfærdighed og paa Johans Troskab. Tænk engang, hvis Kristina nu ikke mente det ærligt med hende, hvis hun havde bundet hende med Tavshedsløfte, blot for saa meget desto sikrere at kunne tilbagevinde og fastholde Johans Gunst. — Med et Par Ord kunde hun maaske endnu gøre alt godt igen. Men hun kunde ikke komme ad med at sige de Ord. Hun vilde lide saa længe; naar det var for hans Skyld, syntes hun at kunne udholde hvad som helst — det sved nu, men det skulde blive saa meget bedre siden. Saa — naar han engang fik alt at vide — saa skulde han nok vende tilbage til hende. Hun følte ved sig selv, at hun kunde tilgive ham, hun vilde selv bede ham om Forladelse.

Det lakkede ad Høst. Der var nu ikke længer saa friskt og grønt i Tofterne. Varmen havde været stærk i Aar, saa Sæden blev næsten for tidlig moden. Rug og Hvede var for længe siden indkørt i Præstegaarden, og Vaarsæden stod færdig til at tages. Præstens Mark laa paa et sid Strøg, saa hans Afgrøde havde ikke lidt under Tørken, hvert eneste Aks var kærnefat og tungt. Og i sin Glæde over den gode Høst, lovede han sine Folk et Høstgilde, naar det sidste Neg var bragt under Tag. Alle Hænder arbejdede derfor flittigt, og snart stod Agrene med de bare Stubber. En Lørdag Eftermiddag hjemkørtes det sidste Læs, og om Aftenen skulde Gildet holdes.

Johan og Kristina fik travlt den Eftermiddag. De havde paataget sig at pynte Loen til Dansen. Johan kørte et helt Læs friskt Egeløv hjem fra Lunden til Kranse og Slyngninger. Og nu sad han og hun derhenne, han paa Lobalken og brød Grenene itu, som han rakte hende, eftersom de behøvedes, hun paa en Skammel ved hans Fødder. Hendes smaa Fingre arbejdede saa flinkt — Kvist ved Kvist, et Slag omkring med Traaden, og den grønne Slyngning voksede lidt efter lidt og snoede sig omkring dem. Kristina, som altid plejede at pludre og le saa glad, naar Johan var med, holdt sig i Dag stille og alvorlig. Hun blot saa op til ham en Gang imellem. Han fulgte alle hendes Bevægelser.

De mærkede ikke, at et Par bedrøvede Øjne udspejdede dem gennem Sprækken, som den halvaabne Dør dannede mod Væggen, Lena stod der. Hun havde ikke truffet Johan i mange Dage. Tidligere var han altid før hende ved Kirsebærhækken om Aftenerne — nu var hun i lang Tid kommen ene og gaaet ene derfra. Hun undveg helst Johan, naar Kristina var i Følge med ham, og paa den sidste Tid saa hun dem altid sammen, naar de var fri fra Arbejdet. Hun vidste, at de var sammen her i Loen. Kristina havde jo omtalt for hende, hvorledes alting skulde ordnes, og bedt hende med til Dans. Nu fik hun en saadan Lyst til at gaa hen til dem og se, hvorledes de havde det. Hun havde en Times Tid ledig, og saa kunde hun jo hjælpe dem med Forberedelserne. Men da hun kom derhen, faldt det hende saa vanskeligt at gaa lige ind til dem — hun vilde først kigge gennem Sprækken.

I det samme lod Kristina Løvgrenene falde og sukkede.

„Hvad har du at sukke for?" sagde Johan saa ligegyldigt som muligt.

„Det er saa underligt alting her i Verden og saa trist tillige," sagde Kristina. „Jeg kunde ønske at dø bort fra det hele."

„Aa, skulde de dø alle, som finder det trist her i Verden, saa vilde her nok snart blive tomt," sagde Johan, stirrende hen for sig.

„Ja, saamænd! — Men hør du, Johan," sagde Kristina og lagde sine Arme paa hans Knæ og saa ham prøvende ind i Øjnene. „Hør du, hvad har du gjort ved Lena? Hun ser saa bedrøvet ud, og hun gaar jo ligefrem af Vejen for dig?"

„Jeg!" udbrød Johan. „Hvad jeg har gjort hende! Jeg har altid været, som jeg burde, imod hende. Men," tilføjede han bittert, „det har hun ikke været imod mig."

Stakkels Lena, hun var nær ved at skrige højt, saaledes skar disse Ord i hendes Hjerte; hun støttede sig til Væggen for ikke at falde.

„I passer vist ikke for hinanden, naar alt kommer til alt," vedblev Kristina og flyttede sine Øjne fra ham.

„Maaske," sagde Johan sagte. „Før var hun saa frimodig og aabenhjertig mod mig, saa det var en Lyst og Glæde; men siden den Aften, da jeg mødte jer sammen nede ved Korsvejen, har hun ikke været til at kende igen. Det er, som var den Onde selv faret i hende. Hun gaar og bærer paa noget, som hun ikke vil sige. Først bad jeg hende saa mindeligt, at hun skulde sige, hvad det var; men da hun ikke vil det, saa kan jeg jo ingenting gøre."

„Ja, naar en ikke vil fortælle sin bedste Ven, hvad en har paa Hjertet, saa har en rigtignok ikke videre Fortrolighed til ham, det er da tydeligt nok," mente Kristina. „Nej du," vedblev hun og rejste sig op imod ham, „du har let og gjort Nar ad mig, men jeg har altid kunnet se dig lige i Øjnene."

Johan maatte undvige det Blik, hun sendte ham.

„Johan," sagde hun med sin allerblødeste Stemme og lagde sine Hænder paa hans Skuldre. „Du holder lige saa meget af mig nu som før. Gør du ikke? Det var ikke Meningen, at vi to skulde skilles!"

Johan strittede imod. Det løb rundt i hans Hoved. Han holdt sig for Øjnene for at slippe Synet af hende — han saa hende lige tydeligt endda. Men bag ved hende dukkede Lenas sørgmodige Skikkelse frem og saa ømt advarende paa ham.

„Ja, du maa mene og tro, hvad du vil, men jeg tror det alligevel," sagde Kristina, idet hun gled ned paa sin Skammel for at genoptage Arbejdet.

Da for Johan op. Han slog sine Arme om hendes Liv og trykkede hende voldsomt til sit Bryst, han løftede hende op i sin Favn.

„Kristina, du brænder mig som gloende Jærn, du gør mig ulykkelig; men endda holder jeg af dig. Om det gaar til Himmel eller Helvede, saa holder jeg af dig endda."

Et sejrsstolt Smil spillede over Kristinas Ansigt. Nu havde hun naaet Maalet.

I det samme skræmmedes begge op af et Skrig, et Fortvivlelsens Skrig, ligesom fra en der er i Livsfare. Johan slap Kristine ned paa Gulvet. De saa paa hinanden. Var det et Varsel eller —? Ingen af dem vilde tale, om hvad de havde hørt. Det led stærkt mod Aften, de maatte skynde sig at faa de grønne Kranse og Løvslyngninger hængte op, og saa skulde Lygterne bringes i Orden. Her var ikke Tid til at tænke paa Spøgeri. Men en Stund efter, var Johan dog henne og kiggede ud gennem Døraabningen som for at se efter Vejret. Der saas ikke et levende Væsen.

Lygterne var tændte inde i Loen. Næsten hele Byens Ungdom var til Stede. En stor Ølkande gik rundt mellem Karlene. Pigerne havde allerede sat to Kopper Kaffer til Livs hver. Der blev let og sladret i alle Kroge. Tænk, saa prægtigt Kristina og Johan havde stillet det hele an! Der var saa grønt som i en Bryllupsgaard. Bengt Røgter spillede paa Harmonika. Og saa kom Dansen i Gang. Op og ned, ned og op, de hoppede og hvirvlede, saa mange som Ben havde, saa de drev af Sved.

Johan dansede med Kristina.

„Det var da underligt, at Lena slet ikke lader sig se," sagde Kristina, da de holdt op med Dansen.

„Stakkels Pige, hun har saa meget at slæbe med, saa hun kan knap være færdig endnu," mente Johan.

Lige i det samme kommer Præstens Vogterdreng farende forskrækket ind:

„Uh — ha, der hænger et Menneske nede i Hyldetræet ved Klokkerens Kirsebærtræer. Jeg kom og skulde lige der forbi — uh!"

Musik og Dans hørte brat op. Folk saa forskrækkede og spørgende paa hverandre. Johan sendte Kristina et forvirret Øjekast. — Hvad i Guds Navn var dette? Havde han nogen Skyld i det? Det sidste Spørgsmaal slog ham med Forfærdelse. Han for op og greb en Lygte og ilede ud. En Karl tog den næste Lygte og løb efter ham. Der blev mørkt i Loen. Selv de mest forskrækkede maatte følge med, hellere det end blive herinde i Mørket.

Maanen var endnu ikke kommen op, men Stjernerne tindrede klart paa Aftenhimlen. Der var saa tyst og stille i Luften, at man hørte Vandet bruse langt borte i Aadalen. Men alligevel var det uhyggeligt herude. Træerne tog sig ud som vældige sorte Spøgelser, og Menneskene troede at se Lig hænge paa enhver Gren. Og saa sad Uglen oppe i de store Asketræer paa Kirkegaarden og udstødte sine Skrig.

Johan var langt foran de andre. Men jo nærmere han kom Kirsebærhækken, desto mere rystet følte han sig. Imod sin Vilje sagtnede han sine Skridt, og til sidst næsten sneg han sig frem. Buskene fik Liv og dansede i et Virvar for hans Øjne. Han troede, at den Lede selv vilde drive Gæk med ham; han mente at høre hans Haanlatter histhenne. Saa tyktes det ham, at han saa Lenas blege Ansigt, og de taarefyldte Øjne var mildt bebrejdende fæstede paa ham. Han standsede et Øjeblik for at trække Vejret. Brystet snøredes

sammen. Det bankede haardt i Tindingerne, og Blodet suste gennem hans Hoved.

Men de andre kom stadig nærmere. Alle raabte paa hverandre for at holde Modet oppe.

Johan tvang sig til at gaa frem, han vilde, han maatte være ved Stedet før de andre.

Der stod det gamle velkendte Hyldetræ. Og der — han løftede Lygten, men veg i det samme et Skridt tilbage. Herregud! Der hængte hun — han vidste jo paa Forhaand, at det var Lena. Men saa skæmmet. Ansigtet var rødblaat, Øjnene opsvulnede, en Lok af det lange, rødbrune Haar havde slidt sig løs og slyngede sig som en Slange ned over Hals og Bryst.

Johan stod som fastnaglet og stirrede halvt bevidstløs paa den hængte.

Nu kom de andre til. Alle stod de rædselsslagne. Endelig var der en af Karlene, som tog Mod til sig og skar Lena ned. Og saa bar to Karle hende hen til Klokkergaarden. Johan gik tavs ved Siden af og lyste med Lygten. Kristina var med i Følget, men hun holdt sig mellem de sidste.

I Klokkergaarden blev der stor Forskrækkelse, da Ligtoget naaede derhen. Ingen havde kunnet tiltro Lena dette. Nok havde hun vist sig tavs og grublende i den sidste Tid; men at hun skulde gaa hen og skille sig af med Livet, den flinke og rare Lena, det var umuligt at fatte.

De anbragte Liget paa et Bord i Pigekammeret. Der stod Lenas Kiste med opslaaet Laag. Ovenpaa hendes Klæder fandtes et sammenbøjet Stykke Papir med Paaskrift „Til Johan Bengtsson," og paa en Pakke ved Siden af stod „Til Jomfru Kristina Skovbjærg."

Klokkeren undersøgte Brev og Pakke og mente, at her kunde de maaske faa Aarsagen til hendes Gerning at vide.

Johan tog imod Brevet. Han aabnede det og læste:

„Allerkæreste Johan!

Du maa ikke være vred paa mig, for jeg har ikke villet gøre dig imod: du har været alt for mig her i Verden. Kristina havde faaet mig til at slaa til Væds om din Trofasthed, og det maatte jeg ikke omtale for dig. Og hun har vundet, det har jeg set med mine egne Øjne. Jeg bar mig alligevel galt ad — ak, ak, jeg angrer det saa forfærdeligt — da jeg vilde tiltro dig for meget. Det skulde jeg aldrig have gjort, saa havde alting nu været godt. Vær ikke vred paa mig. Lev vel og al Lykke ønsker jeg dig. Herre Gud være mig naadig! Jeg kan ikke leve længer.

Din i Døden trofaste
Malene Johansdatter."

Klokkeren raabte paa Kristina og vilde give hende Pakken. Hun kom med nølende Skridt. Saa bleg havde ingen set hende før. Læberne bævede, og det var med Møje, hun kunde holde sig oprejst.

„Riv Papiret af, saa vi kan faa at se, hvad der findes deri," sagde Klokkeren, da hun ikke gjorde Mine til at aabne Pakken.

Kristina gjorde det modvillig og med Besvær.

Deri laa Lenas eneste Silkesjal, og paa en Lap Papir stod skrevet:

„Du har vundet. Men jeg kommer ikke til Marked i Aar, og derfor maa du være saa god at tage til Takke med mit gamle Silkesjal."

Kristinas Haand rystede, saa hun slap Papiret.

„Jesus, aldrig kunde jeg tro, at hun vilde lægge saadan Vægt paa det!"

Ved disse Ord vaagnede Johan op. Han krammede Brevet sammen. Og nu for han hen imod Kristina og rystede hende haardt. Hans Øjne funklede, Legemet skjalv.

„Du har taget Livet af hende!" raabte han.

Den ellers saa stærke Kristina vaklede. Hun bøjede sig imod ham for ikke at falde.

„Kære, tal ikke saaledes! — Du gjorde Nar ad mig! — Ak, ak," jamrede hun, „du ved ikke, hvor meget jeg holder af dig. Jeg mærkede det først, da du vendte dig til hende. Tilgiv, tilgiv mig!"

Hun havde slaaet Armene om hans Liv og hulkede højt ved hans Bryst.

Johan bøjede Hovedet, hans Pande hvilede et Øjeblik mod Kristinas Isse. Men i et Nu rev han sig løs. Han greb Kristina ved Skuldrene og slyngede hende langt fra sig, over mod Væggen.

„Kom mig aldrig nær mere!" raabte han og ilede ud.

Kristina laa besvimet paa Gulvet. Der var ingen, som gik hen og tog sig af hende.

Fra Burma.

Et Klostergilde.

Shin-bju-bwæ kaldes det Gilde, som Forældre gør, naar deres Sønner skal indvies til Prøvelærlinger i et Kloster. En Formiddag gik Moung On Mjajng og jeg hen et Sted, hvor et saadant Gilde blev holdt. Der var stillet en stor teltagtig Bygning op. Nogle Bambusstænger var stukne i Jorden; paa Toppen af dem var der lagt Stænger paa Kryds og tværs, og oven paa disse var der lagt et Lag af flækket Bambus til at skygge

En Burmeserinde med sin Cigar.

for Solen. Væggene bestod dels af meget fint broderede Tæpper og dels af flet Lærred. Ved Indgangen mødte os en Burmeser, som tiltalte mig paa Engelsk, meget høfligt, og spurgte mig, om jeg ønskede at se paa Festlighederne. Han førte mig ind i Teltet og viste mig omkring derinde. Der var en hel Del Mennesker i deres fine Klæder. Ved een Side sad Kvinderne for dem selv, og ved en anden sad Mændene. Nogle sad og spiste Ris og Karri eller Slikkerier, andre tyggede paa Skraaen eller røgte paa en Cigar. Kvinderne ryger Cigar lige saa vel som Mændene. Snak og Munterhed var der alle Vegne. Dog er det værd at mærke her, at berusende Drikke findes der ikke ved en saadan Lejlighed, saa lidt som ved nogen festlig Sammenkomst blandt Burmeserne.

Om Eftermiddagen fulgte min Hustru med mig hen at se paa Højtideligheden. Der var flere Folk samlede end om Formiddagen, men da vi ikke kom, inden lige før Indvielsen skulde foregaa, saa var Spisningen ophørt nu, og man sad og talte sammen og røg og skraaede, som Skik er.

Klokken fire kom Hovedmunken tillige med en Del af hans Kaldsfæller. De satte sig bag i Teltet, med Vifterne op for Ansigterne, som det sig hør og bør, for at de ikke skal se paa Kvinderne, der sidder foran dem. Hovedmunken, en gammel Mand, satte sig paa en Forhøjning lidt længre fremme mod Forsamlingen, ogsaa med sin Vifte for Ansigtet. Det var ham, der skulde forestaa Indvielsen. Foran ham laa de gule Klædninger, som Drengene skulde have paa. Nu knælede hele Forsamlingen med oprejste og foldede Hænder til Bøn, og med Ansigterne vendte mod Munken. Han istemte en Bøn, hvis Hovedindhold gik ud paa at begære, at Ofringen af disse rige Gaver, som Drengenes Forældre her ofrede, maatte øge Antallet paa deres Fortjenester og gode Gerninger i høj Grad, saa de i deres næste Tilværelse maatte opnaa at vorde noget meget større, end de nu var, enten „Nat'er" (Engle) i de højere Regioner eller Stormænd og Rigmænd her paa Jorden. Af og til svarede hele Forsamlingen i Kor: „Amabaneda." Det er Pali, og betyder omtrent det samme som „Amen." Derpaa fortalte han — hele Tiden siddende — hvilke Fordele og Fortjenester Drengene fik ved at blive optagne som Prøvelærlinger, og at ikkun de, der engang i deres Liv var blevne indviet som saadanne, kunde vente omsider at opnaa Neibban. De, som aldrig har været Prøvelærlinger i et Kloster, kan nemlig aldrig opnaa Neibban, kan aldrig komme ud af Tilværelsens Malstrøm. (Kvinder maa lade sig indvi til Nonnelivet for at opnaa Neibban. Dog er det forholdsvis meget faa af dem, der tager den hvide Nonnedragt paa.) Derpaa gik Munken over til at forklare Forsamlingen, hvilke store Fortjenester, de, der havde ofret Gaverne, derved indlagde sig, og at de øvrige Folk, som her var til Stede, ogsaa vilde faa Del i samme Fortjenester, fordi de deltog i Gildet og i Indvielsen, saafremt de ofrede var villige til at give dem Del deri. Til dette svarede Drengenes Forældre, idet de raabte: „Amabaneda!" og i det samme spillede Musiken op for end lydeligere at tilkendegive det store, som var sket. Derpaa fremsagde Drengene i Kor, siddende paa Knæ foran Munken, en udenad lært Begæring om at blive optagne som Prøvelærlinge. Begæringen blev selvsagt med Glæde indrømmet dem af Munken, der med det samme rakte hver af dem en gul Klædning, som de saa straks blev iførte. Klædningen bestod af tre firkantede Stykker gult Tøj (Lærred), hvoraf det ene blev bundet omkring Livet som et Skørt, fastgjort ved et Bælte. Det naaede helt ned til Hælene. De andre to Stykker lagdes over Skuldrene og Overkroppen. Andre Klæder end disse tre Stykker Tøj maa en Prøvelærling aldrig tage paa, end ikke om Natten, om ogsaa han fryser. Mens Paaklædningen gik for sig, begyndte Forsamlingen at forlade Teltet for at gaa hver til sit, mens en Hær af Drenge, som var kommet med Munkene, bortbar Gaverne, og andre gav sig til at rive Tjældingen ned; saa inden en halv Time var gaaet, var næsten hele Stadsen og Herligheden forsvunden. Alt imens sad Munken og fremsagde nogle Sætninger paa Palisproget, som Drengene skiftevis maatte gentage efter ham, stadig knælende foran ham.

Mere hørte og saa min Hustru og jeg ikke, for paa dette Tidspunkt gik ogsaa vi hjem. Dog kan jeg tilføje, at de nys indviede Prøvelærlinger maatte følge med Munken hjem til hans Kloster, hvor deres Sovested blev anvist dem. Næste Dags Morgen og hver Morgen, saa længe de forblev i Klosteret, maatte de følge efter de andre Munke og Prøvelærlinger, med hver sin Potte, idet de i Gaasegang drog gennem Byens Gader, seende hverken til højre eller venstre, men standsende ud for saadanne Huse, hvor de kunde vente, at nogen vilde komme ud til dem med Ris og Karri. Disse Dele modtager de ganske stiltiende, idet de bare letter Laaget af Potten for at Giveren kan hælde Risen deri. Naar de er færdig med deres Runde, vender de i al Stilhed til-

bage til Klosteret, hvor saa Maden fortæres. Dette maa dog ske inden Middag, thi efter Klokken tolv har hverken Munkene eller deres Lærlinger Lov at at nyde andet end Vand. Det betragtes selvsagt som saare fortjenestfuldt, daglig at give Fødevarer til Munkene og deres Drenge.

Kursus'et maa vare mindst syv Dage. Naar Drengene har været der saa længe, kan de med Forældrenes Tilladelse komme hjem. Og mange af dem bliver der ikke længre, især saadanne, som før har været i Skole og kan læse og skrive osv. En Prøvelærlings Pligter i Klosteret er: at opvarte Munkene, hente og sætte Vand for dem til bestemte Tider, fly dem deres Betel- eller Skraadaaser og sætte deres Mad for dem og følge dem, naar de forlader Klosteret i et eller andet fromt Øjemed. En Del af hans Tid er optaget af at skrive og læse og opramse Bønner og andet lignende. Der er fem Bud eller Forbud, som gælder alle Buddister, i Kloster eller udenfor:

Ikke dræbe noget som helst, end ikke det mindste Kryb.
Ikke stjæle.
Ikke bedrive Hor.
Ikke lyve eller bedrage.
Ikke røre ved berusende Drikke.

Men for Prøvelærlingen en der desuden andre fem:

Ikke tage Mad til sig efter Middag.
Ikke synge, danse eller spille paa noget som helst Instrument.
Ikke sidde eller ligge paa noget ophøjet Sted, som ej sømmer sig for ham.
Ikke røre ved Guld eller Sølv.

Et Brud paa noget af de første fem medfører Udjagelse af Klosteret, et Brud paa et af de andre fem kan udsones ved at gøre Bod. Hvis nogen foretrækker at blive i Klosteret og leve som Munk hele sit Liv, da staar det ham frit for, saafremt han opfører sig godt. Dog kan han afkaste Munkedragten, naar som helst han finder for godt, og gifte sig og drive verdslige Sysler som andre Lægfolk.

Ovenstaaende Beretning er laant fra en udførlig Rejseskildring, som den danske Missionær Jens Kr. Knudsen nylig har udsendt under Titlen „Paa Budda's Veje (V. Pontoppidans Boghandel.) Forfatteren har tidligere, saavel i Skrift som Tale, vist, at han forstod at fremstille, hvad han har oplevet paa sine Missionsrejser inde i Asien, og hans Evner har i saa Henseende endog udviklet sig betydeligt. Han ser med friske Øjne paa hele den brogede og ejendommelige østerlandske Verden, og han fortæller og dømmer om det sete paa sin egen Vis. Allermindst gaar han i andre rejsendes Fodspor. Det er Knudsens Agt at blive Missionær for Burmeserne, der endnu lever i ældgamle indiske Gudeforestillinger; han har til en Begyndelse sat sig grundig ind i Folkets Levesæt. Hans Bog, der er rigelig forsynet med ypperlige Illustrationer — hvoraf „Husvennen" bringer Prøver sammen med Teksten — fortjener talrige Læsere; den er en veltalende Talsmand for det Værk, som den unge Missionær nu agter at begynde.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Juni

I den sidste Tid har jeg modtaget en Forespørgsel med Hensyn til Dyrkning af Blomkaal og tre Anmodninger om at omtale Aspargesdyrkning. Disse sidste er vel nok fremkomne paa Foranledning af, at Konserves-Fabrikkerne stadig averterer om Tilbud paa Asparges. Det kan imidlertid ikke nytte at give nogle faa Antydninger, jeg skal derfor i næste Maaneds Havebrugs-Rubrik give en udførlig Dyrkningsanvisning. Det bliver tidsnok, da der slet intet kan foretages i denne Sag førend til Efteraaret. Derimod kan man endnu baade saa og plante Blomkaal — indtil den 3dje Uge af Maaneden.

Blomkaal fordrer en temmelig frit beliggende Vokseplads og muldrig Jord. En Jord, der, uden at lide af staaende Grundvand, dog har en Del Fugtighed at trække op af, vil give det bedste Resultat. Hvad Gødning angaar, da er det heldigere at benytte et Stykke Jord, der er gødet godt Aaret i Forvejen end et saadant Stykke, der nødvendigvis maa gødes. — Er man tvungen til at benytte et saadant, bør man gøde med velforraadnet Gødning. Anvendelse af Gødningvand, naar Planterne er voksede godt til, er anbefalelig.

Blomkaal har fine Rødder, der gærne holder sig noget øverligt. Det gælder derfor om at have muldrig Jord, for at Rødderne kan vokse rask væk. Er Jorden for stiv, saa at Rodudviklingen bliver svag, eller Jorden bliver for tør, saa standser Planten i Vækst, men det maa den ikke, thi den sætter da „Hoved" for tidlig, det vil sige, at „Hovedet" — i Stedet for at blive af Størrelse som en Underkop — ikke bliver større end en Knap.

Man kan plante Blomkaal fra først i Maj til sidst i Juni. Hvis man altsaa ønsker en stadig Forsyning, bør man plante 3 Gange, den anden Gang kan passende være sidst i Maj. Her er forudsat, at man anvender een Sort, og det maa anbefales at bruge Erfurter Dværg-Blomkaal. Det er nu kun Navnet, den har, thi Frøet avles i Mængde herhjemme, Tyskerne køber her en stor Del af, hvad de bruger til Forhandling, og de af vore Landsmænd, der skriver til Tyskland efter Blomkaalsfrø, faar dansk Frø — men til tyske Priser, d. v. s. med 3—400 % Fortjeneste.

Hvis man stadig har gjort den Erfaring, at Planterne for tidlig sætte „Hoved", kan man forsøge at plante en eller anden fildig Sort.

De tidlige Sorter plantes med 3 Kvarters og de større fildige Sorter med 1 Alens indbyrdes Afstand.

I forrige Maaned omtaltes Agurkens Dyrkning. Enhver kender dens Anvendelse i Husholdningen, men der er næppe mange, der kender Agurkens lægende Egenskaber.

Agurken skal ifølge „Die Hausfrau" være i Besiddelse af mange gode Egenskaber. Vi gengiver heraf følgende: Den frisk udpressede Saft er et ret godt Middel mod Feber, Ansigtsrødmen og Blodspytning. I Almindelighed kan man betragte Agurkesaft som et forfriskende Middel, der styrker Fordøjelsen, letter Aandedrættet og befordrer Hududdunstningen. Saften tilberedes paa den Maade, at man strør noget Salt paa de skrællede, skiveskaarne Agurker og saa udpresser dem et Kvarter efter. For at forhøje de kølende og opløsende Egenskaber gør man Saften syrlig med en Smule Vineddike. Agurker, tilberedte med Salt og Eddike, er ifølge Most, naar de spises til Brød, et fortrinligt Opvarmningsmiddel, naar man i Vinterkulden er gennemfrossen.

Friske Agurkeskaller bliver i Grækenland hyppigt anvendte mod Hovedsmerter; man lægger dem paa Hovedet og Panden og binder dem til med et Klæde.

Den tørrede Skal af de modne Agurker (Asier) er et godt Middel mod Frostskade. Frøene bliver tagne ud, og Skallen med de indre bløde Dele (altsaa hele Frøgemmet) tørret i Solen og opbevaret. Dmitriefsky, der lærte at kende Midlet af russiske Bønder, gjorde Forsøg dermed og roste dets store Virkning. Han meddeler et Tilfælde: En Mand havde begge sine Hænder frosne, havde i tre Dage lidt heftige Smerter, havde Feber, begge Hænderne var stærkt ophovnede til op paa Armene, og der var paa Huden flere Vabler, fyldte med en mørk Vædske. Alle hidtil anvendte Midler havde været uden Virkning. Dmitriefsky opblødte tørrede Agurkeskaller i varmt Vand og bedækkede derpaa den syges Haand dermed, saaledes at den indvendige Side laa til Haanden. Efter kort Tids Forløb tog Smerterne af, og den syge, der i 3 Døgn ikke havde sovet, faldt nu i Søvn. Det blev forordnet at skifte Agurkeskallerne med friske, saa snart de, der laa paa Haanden, var tørre. Den følgende Dag fandt D. den syge glad og fornøjet, og da denne viste ham sine Hænder, blev han i høj Grad overrasket over Resultatet. Det røde og Hævelsen var fuldstændigt forsvunden, Vablerne var tørrede ind, Smerterne havde tabt sig, kun i Fingerspidserne følte den syge endnu nogen Kløe. Agurkerne, der i Begyndelsen tørrede meget hurtigt, var blevne skiftede 6 Gange.

Af Agurkesaft tilbereder man ogsaa en Essens, som man med Nytte anvender mod skrumpen, sprukken Hud, og en saakaldet Agurkepomade, der bliver rost som „Skønhedsmiddel" til Ansigtshuden, og som skal fjerne Hedeblegner og Fregner. Essensen fremstilles ved at blande 2 Dele Saft af friske Agurker med 1 Del Glycerin, hvortil sættes nogle Draaber Benzoetinktur. Om Aftenen, naar man gaar i Seng, gnider man Huden ind dermed.

Pomaden laves ved at rive Asieskaller med lige Mængde fin Olivenolie i et Porcellænsfad, der staar i et andet, som er fyldt med Vand. Det sidste holdes over Ilden, indtil Vandet koger — alt imedens rører man i Blandingen. Derefter sies Massen gennem en Haarsi; det gennemløbne behandles forfra med revne Agurker, og saaledes bliver man ved 5 Gange. Den olieagtige, glinsende hvide Pomade, man saaledes faar, maa man omhyggelig bevare mod Luftens Indvirkning.

For Hus og Hjem.

Sikkert Middel mod Trøske. En strøgen Teskefuld Rabarberpulver, en Teske Fennikel tilligemed et Stykke Boraks saa stort som en Ært overhældes med en halv Tekop kogende Vand, skal derpaa trække i 10 — 12 Timer og sies saa gennem en tynd Klud. Deraf gives Barnet en Teskefuld Morgen og Aften. Flasken maa hver Gang rystes godt.

Middel mod Ligtorne. Ligtornen dækkes med Vinstensalt og ombindes med en blød Klud, som derefter fugtes med en Draabe Vand. 3 — 4 Dage efter kan Omslaget tages af, og Ligtornen lader sig da nemt løsne.

Mod Rynker er Opodeldok et ypperligt Middel. Man stryger det paa en Lærredslap, gnider Ansigtet ind dermed, inden man gaar i Seng, og bruger ogsaa denne Salve om Morgenen i Stedet for Sæbe. Naar det er tørret ind, vadskes Ansigtet rent med lunkent Vand.

Mod grov, ru Hud hjælper det, naar man ved Sengetid smører Ansigtet med sød Fløde, som lidt efter igen aftørres med et blødt Stykke.

Brugte Propper (Tolle) er ypperlige til at gøre Ild med, naar man forud har ladet dem opsuge saa meget Petroleum, de kan tage i sig.

Skæmt.

Skadelige Følger. En Moder, som raadede sin Datter til at komme Olie i Haaret, var en Besvimelse nær, da Datteren svarede: „O nej, Moder! Det ødelægger Hr. Petersens Vest."

Hvad der kan hænde. Nogle Mennesker mister aldrig deres Aandsnærværelse. Saaledes hændte det under den store Ildebrand i Chicago for flere Aar siden, at en Mand kastede sin Svigermoder ned paa Gaden fra femte Sal fra den brændende Bygning, og derefter bar en Fjederdyne i sine Arme ned af Trapperne.

Konfus. Det var ganske vist en temmelig uheldig Bommert en distræt ældre Mand begik, da han ved et Bryllup ønskede Bruden, „at denne højtidelige Fest maatte vende rigtig ofte tilbage for hende."

En Lighed. Baade et Institut for unge Damer og et Sukkerrafinaderi rafinerer, hvad der allerede er født.

Betænkeligt Tilfælde. Etatsraad R. (der har en uforholdsmæssig ung og smuk Kone): „Jeg er glad over at se Dem her i Aften, Doktor! Jeg ønskede at konsulere Dem angaaende min Kone." Dokter B: „Saa! Hvad fejler hun?" Etatsraad R.: „Aa, saadan græsselig nedtrykt Sindsstemning."

Dokter B.: „Nedtrykt Sindsstemning! Hvorledes det? Etatsraadinden er jo Aanden i hele Selskabet!" Etatsraad R.: „Ja, hun tager sig altid sammen, naar her som i Aften er Herreselskab, den Stakkel! Men De skulde blot se, naar vi er alene!"

Hovedbrud.

Geografisk Gaade.

For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa to afdøde danske Digtere:

En Koloni i Grønland.
En Bjærgkæde i Tyskland.
En Flod i Afrika.
Et Landskab i Sverrige.
En By i Syditalien.
En By i Frankrig.
En By, der er sammenbygget med London.
En By i Danmark.
En Flod i Tyskland.
En By i Persien.
En By i Sønderjylland.
En Flod i Rusland.

M. J.

Opløsninger.

Bogstavgaaden i Nr. 35: Athen.

Logogrif i Nr. 35: Slagter.

Indhold: Gamle Mathias, af C. A. Thyregod. Jeg kender ikke dette Menneske, ved A Th. J. Barnet og Bækken, Digt af C. T. Kristensen. Bispen og hans Svend, Fortælling af M. Henckel, med Billede (Fortsættes). Væddemaalet, Fortælling af August Bondeson (Sluttet). Fra Burma, med 4 Billeder. Havebrug. For Hus og Hjem. Skæmt. Hovedbrud.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 37. Søndag den 14. Juni. 1891.

Pigen ved Stranden.

Sildemanden.

Fortalt af Knud Skytte.

Paa den nordre Side af Lindum Skov ligger, ved den gamle Hobro-Viborg Landevej, en Kro, som hedder Hvornum Vasehus. Nu er dens Privilegium næsten værdiløst; men tidligere, nemlig før den ny Landevej, der gaar sønden om Thjele Langsø, var bleven anlagt, nød Stedet, som Landsbykro betragtet, en ikke ubetydelig Anseelse, og det var noget, der kun sjældent indtraf, at Huset var tomt for Gæster.

Paa den Tid, da det, som her skal fortælles, tildrog sig — og det er ikke saa faa Aar siden — var Almuesfolk langt mere overtroiske end nu om Stunder, og Folk, der boede der i Egnen omkring ved Hvornum Vasehus, vidste blandt andet meget at fortælle om Risdalsbonde og Saksdalskælling, der boede hver paa sin Side af Skoven. De lod sig aldrig til Syne om Dagen, da de som andet Troldtøj lukkede sig inde i Bakker og Høje; men om Natten holdt de Stævnemøder et Sted midt inde i Skoven, som endnu kaldes „det store Bedested", og ingen passerede dengang Stedet ved Nattetide uden en hemmelig Gru for paa en eller anden Maade at blive fortrædiget af disse gaadefulde og onde Væsener.

En Aften i Mørkningen kom der en Sildemand kørende og holdt ved Kroen. Karlen spurgte, om han vilde have Hestene ind, hvortil han svarede ja, han vilde „bede" et Par Timer, men maatte da atter videre, da han agtede sig til Vigum samme Aften, for at kunne begynde Afsætningen tidlig næste Morgen.

„Naa, kan vi gøre en Handel, bitte Madam?" spurgte han Krokonen, da han var kommen ind i Skænkestuen.

„Ja, hvad er Prisen?" spurgte hun.

„En Mark Snesen, bitte Madam! godt Kram! lutter Flommesild, saa fede som skært Flæsk!"

„Stine!" kaldte Krokonen paa en af Pigerne, „tænd Lygten og tag en Spand med dig og følg med Fiskemanden ud. Vi skal have to Snese Sild."

Da Pigen, forsynet med de omtalte Genstande,

kom ud til Vognen, sad dens Ejermand allerede paa Knæene i den, rede til at begynde Optællingen af de to Snese.

„Nu maa I bestemt heller ikke narre mig!" sagde hun. „Forrige Gang talte I fejl, og der manglede otte Sild. Madammen blev saa vred, at hun nær havde jaget mig af Tjenesten."

„Tælle fejl, mit Lam! Var det ikke to Snese?"

„Jo, det var."

„Og naar du faar dem, er det saa ikke rele?"

„Jo, det er."

„Saa du det! Lad os saa begynde. Vi tager to ad Gangen og bliver ved til tyve. Tæl saa med: en, to, tre — nu maa du ikke staa i Kæreste-tanker, for saa tæller du fejl, mit Lam! — fem, seks — tjener han her endnu, ham Niels Jørgen?"

„Ja, han gør."

„Kunde tænke det — vil være sammen, hvad der skal være sammen —."

„Ti stille med det! ha, ha, ha!"

„Saa vi det! Jo, jeg har Øjnene med mig! — otte, ni, ti — nu har vi de halve — hold Spanden bedre herop — jo, jeg er en gammel Ulk, skal jeg sige dig, har haft Øvelse i at bruge mine Øjne — tolv, tretten, fjorten — har altid banfat godt kunnet lide denne Niels Jørgen og dig med, mit Lam! sagde ved mig selv — sejsten, sytten — da jeg saa jer: kønt Par, godt Gemyt i dem begge! er som skabte for hinanden! nitten, tyve! Se saa! Der er to i Tilgift; passer det saa ikke?"

„Jo, jeg ved da ikke ligere." Hun ilede af Sted med Spanden.

Da Manden var kommen ind igen, og Madammen gav ham de to Mark, sagde hun: „Værsgod! saa passer det jo!"

„Jov, det passer gue nok; æ Kuen fek æ Sild, aa a fek æ Peng."

Med disse Ord puttede han Pengene i Pungen og satte sig hen til Bordet.

Men en Stund efter, da Stine kom ud for at malke Køerne, og Niels Jørgen gik ind for at snakke med hende saa længe, gav hun sig til at græde og sagde, at nu havde Sildemanden narret hende igen; der manglede otte Sild, og hun var vis paa, at hun blev jaget af Tjenesten, hvis Madammen fik det at vide.

„Hvorledes kunde han ogsaa saadan narre dig?" spurgte Kæresten.

„Aa, han blandede en hel Del Snak imellem om dig og mig; det hørte jeg efter, og saa glemte jeg Tællingen."

„Den Kæltring!" sagde Niels Jørgen.

„Jeg kommer til at købe de manglende Sild og betale dem med mine egne Penge," sagde hun.

„Nej, lad mig hellere bringe det i Rigtighed," mente Niels Jørgen.

Det fik han et Kys for, og det var jo da en god Betaling for otte Sild.

Da Niels Jørgen kom ind i Skænkestuen, var der kommen et Par af Kroens Stamgæster, som sad og snakkede med Sildemanden. Karlen satte sig hen og hørte til.

„Er der ikke en af jer, der for gode Ord og Betaling vil følge mig forbi det store Bedested?" spurgte Sildemanden.

„Nej," svarede den ene og korsede sig.

„Nej," svarede ligeledes den anden og saa meget alvorlig ud.

„Er det lige saa galt, som det altid har været?" spurgte Sildemanden.

„Ja," begyndte den ene, „det er ikke mere end fjorten Dage siden, da vovede jeg mig en Aften ene igennem Skoven ad Landevejen. Jeg var kommen saa langt, at jeg kunde øjne den hule Bøg, der staar midt i Vejen med sin gabende Mund, da det forekom mig, som om der var en Sværm Bier i Luften. Men Lyden blev stedse stærkere, og da jeg var kommen til Bøgen, lød det, som om flere Hundrede Køer brølede om Ørene paa mig."

„Du blev da angest?"

„Ja, som om jeg skulde svelte paa Stedet. Og det rædsomste var, at det lød, som om hele Brumlen kom ud af den hule Bøg, igennem dens forbandede Mund. Jeg vilde løbe min Vej; men pyt! Jeg kunde ikke røre mig af Stedet. Til sidst daanede jeg og faldt om. Da jeg omsider vaagnede, var det hele forbi, og jeg løb da, alt hvad jeg kunde, hjem."

„Og du havde intet drukket den Aften?"

„Et Par Drammer til Nødtørst havde jeg faaet, men var da ellers fuldkommen ædru."

„Ja, da skal jeg fortælle jer, hvorledes det gik mig en Aften," begyndte den anden, „da jeg vilde gaa til Bigum Smedje med en Sæk Trækul. Det var dejligt Maaneskin og saa lyst som ved højlys Dag. Saa gaar jeg da og tænker paa ingenting, lige til jeg er ved det store Bedested. Da opdager jeg pludselig, at der gaar et Spøgelse ved Siden af mig; hvem det var, kan I vel vide, og han har ligesom jeg en Sæk paa Nakken. Saa prikker jeg med min Kæp i Bækken, hvor jeg vilde over — Spøgelset prikker ogsaa med sin Kæp! Saa smider jeg min Sæk af mig — Spøgelset smider ogsaa sin Sæk! Se, efter alt dette kan det jo ikke undre jer, at der begyndte at komme en Rædsel i Kroppen paa mig. Hvad jeg har at gøre: jeg stikker i Rend hjemefter, alt hvad jeg kan. Men han fulgte mig pænt Laar om Laar, indtil jeg kom i min Faders Forstue — saa forsvandt han."

Ja, det var jo en rædderlig Historie; den stakkels Sildemand blev saa bange, at han nær havde opsat Rejsen igennem Skoven til om Morgenen. Men han skulde afsted, og han trøstede sig med, at han skulde have bedre Held end de andre.

Da Niels Jørgen havde hjulpet ham at spænde for, greb han ham i Ærmet og hviskede:

„Jeg kunde da ikke liste dig med mig forbi det store Bedested?"

„Jo, naar I vil give Stine de otte Sild, I snød hende fra."

„Ih, Gud bevare din Mund, jeg har saamænd ikke snydt hende!"

„Jo, I har, men vil I bære Sildene ind i Køkkenet og saa sige, at I har talt som en Skælm, saa følger jeg med, ellers ikke."

Ja, Stakkelen var jo i Knibe, og han maatte gøre, som der blev krævet. Han talte otte Sild fra og bar dem ind i Køkkenet til Stine. Niels Jørgen fulgte med ham.

„Se her, bitte Stine!" sagde Stymperen — „du fik nok for faa Sild, her er Resten."

„Naa, ud med Sproget!" bød Niels Jørgen.

„Aa, bitte du! lad mig blive fri for det andet!"

„Ja, saa bliver jeg hjemme."

„Jeg har nok talt som en Skælm. Nu, lille Ven, er du saa tilfreds?"

„Ja, til Punkt og Prikke," svarede Niels Jørgen, „og lad os saa komme afsted. Stine fik dog Lejlighed til forinden at give ham nok et Kys, og dermed var de otte Sild dobbelt betalte.

Uagtet han havde faaet en Ledsager, var den stakkels Sildemand dog ikke helt tryg. Det var bælgmørkt, og Uglen tudede fælt inde imellem Træerne. „Er vi der snart?" hviskede han ængsteligt af og til. „Ja, det varer ikke længe," svarede Niels Jørgen. Pludselig sagde det bums! og Vognen standsede. „Hvad er det!" hviskede Sildemanden og greb sin Ledsager i Armen.

„Hvad det er!" svarede denne og smaalo, „det er ogsaa noget at spørge om, naar vi ved, hvor vi er." Niels Jørgen var endnu lidt vred paa ham og vilde straffe ham med lidt Løjer, fordi han havde narret Stine. Han stod af og gik rundt om Vognen. „Ja, vi kommer ikke af Stedet i Aften," sagde han henne forved Hestene, „for han har saagu Stjerten lige midt i sit opspilede Gab!"

„Hvem, bitte du, hvem?"

„I ved jo nok, hvem det er; men skal vi blive her, eller hvad skal vi?"

„Nej, Gud fri os! afsted maa vi!"

„Ja, men Vognen kan vi ikke faa med os; skal vi spænde Hestene fra?"

Det gjorde de da og red skyndsomst tilbage til Kroen, hvor Sildemanden saa blev om Natten.

Da han om Morgenen kom til det store Bedested med sine Heste, stod Vognen godt nok midt paa Vejen — med Stjerten ind i Munden paa den hule Bøg.

„Den Gavstrik!" tænkte Sildemanden. „Men mon der ikke har været Tyve her i Nat?" Det forekom ham, at der var taget af Sildene, og da han kom til Bigum og selv fortalte sit Æventyr, paastod han, at han ved denne Spøg havde mistet to Øl Sild. — Og saaledes kom den Snak ud, at Risdalsbonde havde faaet to Øl Sild for at passe paa Vognen om Natten.

Uden Kraft.

Engang sidste Sommer kom jeg ud paa en Mark, hvor jeg saa noget, der i første Øjeblik fyldte mig med største Forbavselse. Det havde regnet stærkt de sidste Dage, der stod Pytter paa Vejen, og Gangstien var næsten ufremkommelig. Desuagtet saa jeg paa et enkelt Sted Kartoffelplanterne fuldstændigt visnede. Jorden var der som tørt Sand. Hvoraf kunde det nu vel komme, da Planterne trivedes saa yppigt faa Skridt derfra? Det kom af, at de visnede Planter stod alt for meget skærmede. De havde deres Plads under store, tætte Lindekroner, der havde opfanget Regnen.

Medens mit Sind var optaget heraf, kom jeg til at tænke paa de forhutlede og forkælede Børn, hvem Forældrene ængsteligt bevare mod enhver Anstrengelse, ligesom de ogsaa omhyggeligt skærmer dem mod ethvert koldt Vindpust og mod hver eneste Regndraabe. Helst vilde de selv gøre alt, hvad Børnene har at gøre; og hvor Børnene skulde tjene dem, tjener de hellere Børnene. Deres Hjerte er bristefærdigt, naar de ser, at noget falder Børnene vanskeligt. Dette er en taabelig, uklog Kærlighed. Saadanne Forældre synes ligesom at holde deres Børn for fine og fornemme til at befatte sig med denne Verdens Byrder og Besværligheder. Men derved giver de dem et fuldstændig falsk Begreb om Livet. Og de giver dem en elendig Beredelse til dette Liv, der ofte tager fat med en vældig haard Haand, som ingen af os undgaar at føle mere eller mindre til. I den hellige Skrift staar der, at det er en Mand godt, at han bærer Aag i sin Ungdom.

Alt tilgivet.

Paa sit Leje laa Bonden Martin svævende mellem Liv og Død; Folk sagde, han kunde ikke dø. Flere Gange havde hans Børn, der stod omkring ham, troet, at nu var det forbi; men han var saa atter kommen til Bevidsthed og havde stønnet og rystet i Feberkulde, medens det af og til lød fra hans Læber: „Henrik, ak Henrik, min Broder!“

Ja, han maatte nok raabe saaledes; thi han havde lige fra Ungdommen af behandlet denne sin Broder meget fjendtligt. Martin havde været den yngste, men den stærkeste og Forældrenes erklærede Yndling; derfor havde han ogsaa faaet Gaarden, og Henrik, den blege, skrøbelige Mand med skæve Ben og svage Øjne, var bleven afspist med en Sum Penge og havde lagt sig efter Snedkerhaandværket. Og da saa de to Brødres Børn var blevne voksne, og Martins Søn vilde have Henriks Datter til Kone, da var det kommet til et uopretteligt Brud mellem Brødrene, idet Martin havde tilføjet sin Broder en dødelig Fornærmelse ved at kalde ham en æreløs Kobler, der havde bragt de unge Mennesker sammen. Snart efter var Henrik død.

Nu skulde Martin ogsaa dø og kunde det ikke, fordi den indre Anklager ikke gav ham Ro til at dø i Fred.

Som han nu laa der i skrækkelig Sjælekval, aabnedes Døren, og en bleg, velvoksen Pige traadte ind. Hun kom med nølende Skridt nærmere og stillede sig ved Sengens Fodende — de andre var sky vegne tilbage for hende. Der stod hun ganske stille og fæstede sit alvorlige Blik paa den døende Mand, der laa med Ansigtet vendt mod Væggen. Men som om han føler det paa ham rettede Bliks Magt, drejer han med Anstrengelse Hovedet og slaar Øjnene op; han stirrer paa Pigen, løfter Armene og stønner: „Lene! Lene! Gaa, gaa!“

Da løfter Pigen afværgende Haanden og siger vemodigt: „Onkel Martin, Fader sagde, lige før han døde: Naar min Broder ligger paa sit Dødsleje, gaa saa til ham, Lene, og sig ham, at *det skal alt sammen være ham tilgivet, alt sammen!*“

Den døende indsugede Ordene fra hendes Læber, sank tilbage i Puderne — og havde udstridt!

Pigen ved Stranden.

(Med Billede.)

Hun staar saa frejdig, den lille,
omviftet af Sommerens Vind;
mens Bølgerne sagtelig trille
og slaar imod Stranden ind.

Fast Kimingens Syner fortryller,
og Maagerne hilser: godt Mod!
mens Bølgerne blidt omskyller
den barnlig-smække Fod.

Hun træder saa let, den lille,
som Skovens unge Hind.
I Øjet er Uskyld og Snille,
og Sundhed paa Læbe og Kind.

— e —.

Bispens Svend.

Historisk Fortælling af A. Henckel.

(Fortsat.)

De mange Beretninger om det fri og muntre Liv ved Hove, hvor Kongens Hirdmænd færdedes i Glans og Herlighed ved Festligheder og Gildeslag, om Æren ved at tjene i Dankongens Gaard og drage med ham i Leding og Strid under det vajende Banner og til Paukers og Trommers lystige Klang, som han havde hørt fra sin Barndom af, dukkede frem hos ham paa ny, og sælsomt lokkende Billeder opsteg et efter et for hans Indbildningskraft. Det var som en usynlig Magt, der drog ham, som en daarende fristende Stemme, der talte til ham om Elskov, Lykke, Hæder og sejrskronet Bedrift. — Om han nu lød den Røst, der syntes at kalde ham? — —

Nej — han turde, vilde ikke følge den. I hvilket Lys han end for Eftertiden maatte se Bisp Peder, saa var han dog hans Velgører fra Barndommen af, hans Husbond og Herre, hvem han havde svoret Lydighed og Troskab. Sin Ed kunde han ikke bryde, selv om det kostede ham hans Livs Fred og Lykke, det stod urokkeligt og fast — og med sænket Hoved og mod i Hu gik han til Hvile, for at drømme om sin Hjertenskær, hvem Skæbnen saa grumt skilte ham fra.

Den næste Dag var en Søndag, og Københavns Indvaanere strømmede i store Skarer til Ottesangen i vor Frue Kirke, hvor Bisp Peder i fuldt Ornat og med Krumstaven i Haanden stod foran det prægtige Højalter, for at læse Messen og lyse Velsignelsen over Menigheden. Mangfoldige Takkebønner opsendtes til den Almægtige, som havde friet Landet og Staden for en ny og truende Fare og skænket Kristoffer Fred med sin Fjende. Men de blaalige Skyer af Røgelsen, der bølgede under Loftets Hvælvinger havde endnu ikke fordelt sig, og de sidste Toner af Kordrengenes Sang var næppe forstummede i det store mægtige Rum, før den lille myndige Bisp i en truende Tone henvendte en Tale til sine kære Sognebørn, hvori han i sit eget og Ærkebispens Navn forkyndte Ban og Interdikt over Staden Købmannhafn og det ganske Stift, om ikke enhver Urostifter, som havde begyndt at knurre og sætte sig op imod ham og de øvrige gejstlige Myndigheder, der af ham var satte til at varetage deres Tarv, faldt til Føje og i et og alt, som Kirkens lydige Børn, rettede sig efter dens Forskrifter.

At have den frygtelige Banstraale som et truende Sværd svævende over sit Hoved, var nok i Stand til at fylde flere selv af de modigste Mænd med Gru og Rædsel, og mange, som nys havde været nok saa kry paa det, begyndte allerede at tænke paa at krybe til Korset og salvere sig i Tide — men mange var ogsaa de, der ligesom Henning Bengtsøn, i afmægtig Trods og Harme sled i deres Baand og spurgte sig selv, om den Tid da aldrig vilde komme, da de maatte kunne afryste Aaget, der tyngede saa haardt?

IV.

I de første Dage af Marts Maaned 1258, var der et livligt Røre og en stærk Tilstrømning af Mennesker i Odense By, hvor Danehoffet dette Aar skulde holdes, og hvor Kong Kristoffer og Dronning Margrete agtede at lade deres Søn Erik, som jo alt var hyldet af Stænderne baade i Jylland og paa Øerne, salve og krone.

Paa den gamle Kongsgaard — det senere Graabrødre-Kloster — som med Jord og Tilliggende af Erik Glipping skænkedes til Kirken, havde Kongen allerede siden Nyaar holdt Hof. Foruden ham og hans Dronning, opholdt der sig ogsaa hans Broder Erik Plovpennings to ældste Døtre, Sofie og Ingeborg, de tilkommende Dronninger af Sverige og Norge, tilligemed flere fyrstelige Herrer og Rigets Stormænd, der indfandt sig i Anledning af den forestaaende Kroning.

Kong Kristoffer Valdemarsøn, der ellers havde Ord for at være en jævn og tarvelig Herre, som ikke yndede Pragt, havde dog ved denne Lejlighed ikke sparet noget, for at omgive sin Trone med den fornødne Glans. Fra Højenloftsbygningen skinnede Lysene hver Aften muntert ud over Byen, og Riddere og Damer dansede til Gigers og Fløjters skingrende Toner, mens Kongen og hans mest betroede Mænd legede Skaktavl med de fremmede eller drak dem til af gyldne Drikkehorn og Bægere. Nede i Stegerset kogte og brasede de fra den tidlige Morgenstund, og Mjød og Godtøl flød i Strømmie; Gaardspladsen vrimlede af travle Svende og Edelknaber, Drabanter, Staldkarle og kostelig opsadlede Heste, og Gæsternes Antal øgedes daglig.

Blandt Prælaterne, som havde indfundet sig var ogsaa Bisp Peder Bang af Roskilde, der tillige med Bispen af Odense, den tykke Franciskanermunk Regnar, der havde været Hofkapellan hos Kong Abel, indtog en meget kølig Holdning lige overfor Kongen. Jakob Erlandsen selv derimod tøvede endnu bestandig med sit Komme, og baade Kongen selv og hans Venner saa deri et nyt Træk af den mægtige Ærkebisps Stivsind og trodsige Hovmod — men hvor vidt han snart skulde drive sin Dristighed, det anede de dog endnu ikke.

Blandt de mange fremmede Væbnere og Svende, der færdedes omkring i og uden for Kongsgaarden, og som paa en smuk klar, men noget kold Martsdag havde samlet sig i Borggaarden, hvor Herskaberne, der lige var vendte tilbage fra en Falkejagt, steg af Hestene nedenfor Højenlofstrappen, var ogsaa Henning Bengtsøn. Med en stadig voksende Undren og Begejstring, var han Vidne til det glade og muntre Liv med al dets brogede Pragt og Glans, der udfoldede sig for ham. Han kunde ikke blive mæt af at høre de mange Fortællinger om krigerske Bedrifter, som Kammeraterne opvartede med, og hvori alle disse ridderlige Skikkelser han saa færdes lyslevende for sine Øjne, mere eller mindre havde spillet Heltenes Rolle. De syntes ligesom at vokse og forherliges i hans Tanker, og aldrig havde Kongedømmets Glans og Vigtighed staaet klarere og skønnere for hans Bevidsthed, end netop nu. Det var, som om han følte et smerteligt Stik i Hjertet ved ikke at kunne vi Kongen selv eller den unge Tronfølger sin per-

sonlige Tjeneste, og som om han af al Magt higede og tragtede just efter det, han ikke kunde naa.

Der sad han, den unge Erik Kristoffersøn, kæk og barneglad til Hest mellem sine kongelige Forældre og skuede frejdigt og aabent ud i Verden, uden nogen Bevidsthed eller Tanke om de Farer, der truede ham og hans Slægt, smilende og nikkende ud til det Folk, hvem han engang skulde blive saa bedsk en Herre! Han var ikke mere end ni Aar gammel, men syntes allerede at føre sig med en vis Værdighed og Anstand, og han havde en ikke ringe Lighed med sin Moder, den kække Dronning Margrete, Hertug Sambos Datter af Pommern, som med sin mørke Ansigtsfarve, sorte Haar og Øjne og bestemte Væsen havde et vist myndigt næsten mandhaftigt Præg, som hendes Ægteherre ganske manglede. Kristoffer Valdemarsøn var en høj, noget sværlemmet Mand paa henved de fyrretyve Aar, med et lidt ludende Hoved, og et temmelig alvorligt, for ikke at sige tungsindigt Udtryk i det ikke uskønne Ansigt. Der var et usikkert og bekymret Blik i hans smaa urolige Øjne, der ofte hvilede paa Sønnen ved hans Side, men endnu oftere strejfede omkring ud over Mængden, hvem han hilste med megen Mildhed og Nedladenhed.

Lige saa megen Opmærksomhed som selve Kongen og Dronningen med Prins Erik imellem sig, vakte Erik Plovpennings tvende skønne Døtre — den femtenaarige Sofie især, med sit blide yndefulde Væsen og det fagre gyldne Haar. Den et Aar yngre Ingeborg, som var trolovet med den norske Kongesøn, var en glimrende Skønhed, men mere stolt og bydende at se til; festligt smykkede var de begge saavel som Dronning Margrete, og fra deres skindbræmmede Silkekjortler og Skarlagenkapper glimtede og blinkede det med gyldne Smykker og kostelige Stene, der funklede i Solens Glans.

„Er du Svend hos den Roskilde Bisp?" spurgte en lang rødhaaret Væbner med et temmelig uforskammet og bistert Bulbiderfjæs, der skubbede sig frem og søgte at trænge Henning Bengtsøn tilbage, for selv at komme til at staa ved Siden af en ung smuk Pige, en af Dronningens Terner, der lige var kommen ud fra Højenloftsbygningen.

Da Henning bejaede det, vedblev han: „Saa skulde du holde dig lidt tilbage; for Præsteslænget, der staar i Ledtog med Brodermorderen og hans Yngel, er just ikke velset her, skal du vide — vi har ingen Brug for de Karle —"

„Jeg er Kongen saa tro en Undersaat som nogen, hvo jeg saa end tjener," svarede Henning, hvem Blodet strømmede til Hovedet, „og mit Sværd har jeg lært at bruge for at tugte hver den, der kommer mig for nær — hvad I ret snart kan faa at fornemme, om eder lyster!"

„Vist ikke — vi trækker ikke blank i Kongens Gaard, din Grønskolling — men en anden Gang kan hænde! — Jeg lider nok, at stoppe Munden paa slige Hanekyllinger, naar de galer mig for højt, og skal nok huske dig."

„Ej ej — det skal I have Tak for — men jeg skal ellers nok selv melde mig."

De omstaaende lo, og Væbneren kastede rasende Sideblikke til Ternen, der nikkede skælmsk til Henning.

„Ret saa!" hviskede hun. „Sligt Svar har han forskyldt paa slig en Tiltale! Det er en led Karl, den Troels, han kan ingen Sinde lade en gaa i Fred!"

Det var just ikke første Gang, at den smukke Karen og Henning Bengtsøn talte sammen. Disse sorte Øjne havde ofte nok søgt den raske Ungersvend, naar de mødtes paa Trapper og Gange, og den lille røde Mund, saa rund og frisk som et Kirsebær, havde smilet til ham paa den mest forføreriske Maade af Verden, frembringende et Par ganske allerkæreste Smilehuller i de buttede Kinder. Havde Henning ikke været saa sikker paa sig selv, havde han maaske undgaaet hende noget mere, men nu havde han jo da et Pantser om sit Hjerte, mente han, og saa kunde det jo ikke skade, at han talte med hende, hvor han traf hende, eller at han fandt Fornøjelse deri — og saa snakkede de da ogsaa med hinanden denne Aften en Stund derude under de gamle Lindetræer, hvis bladløse Kroner hvælvede sig over deres Hoveder og susede dæmpet i den sagte Sommervind.

Karen var pludselig bleven alvorlig. „Ak, var eder dog i Tide," sagde hun og saa ganske bønligt paa ham, „tag Tjeneste her hos Kongen selv eller hos Marsken, og se at slippe løs fra den fæle Bisp —"

„Hvoraf ved I da, at han er saa slem?" spurgte Henning smilende.

„Kors jo — han staar jo i Ledtog med Abel-Sønnerne og de tyske Hertuger, der tillige med Erkebispen søger at støde vor Konge fra Tronen! De sige jo sogar nu, at Jakob Erlandsen er dragen til Rom for at bede Paven give Danmarks Krone til Erik Abelsøn i Stedet for til vor unge Junker Erik — endnu i Aftes hørte jeg Kongen tale til Dronningen derom i Brevkammeret. — Ved I intet derom?"

„Nej," svarede Henning hastigt, men kom i det samme i Tanke om de hemmelighedsfulde Brevskaber han for et Par Maaneder siden maatte bringe Erkebispen fra sin Herre. Lysten til at gantes lidt med den smukke Terne forgik ham lige med et, og den Bøn om et Kys, som han lige var ved at fremstamme, døde paa hans Læber. Tjente han da virkelig en Landsforrædder? Laante han kanske uden at vide det Haand til Foretagender, som de hellige Guds Mænd vel mente at kunne forsvare, men som dog sikkert stred mod alt, hvad han ansaa for Lov og Ret?

„Kongen tror ikke jer Bisp," vedblev Karen ivrigt, „Marsken har faaet Paabud om, at lade Drabantvagten forstærke, og der gives nøje Agt paa, hvad han foretager sig. Kommer Erkebispen ikke snart, Gud Herren maa vide, hvad her saa sker — vilde I dog blot tro mig paa mine Ord og salvere jer i Tide — —"

„Karen —" hviskede Henning, mod sin Vilje rørt og tillige lønlig smigret af den smukke Piges Iver for hans Vel — „det er kønt af eder at vare mig. Men jeg lader ikke min Herre i Stikken, helst om nogen Fare just netop nu skulde true ham. Jeg faar staa Last og Brast med ham ihvad der saa end monne hænde — dog skal jeg ikke glemme, at I — I —"

Han holdt pludselig inde. Pigens sænkede Hoved og blussende Rødme vakte pludselig Mindet hos ham om en anden Advarsel, udtalt af andre Læber — Mindet om Klavs Pedersøns lille Stue derinde i Købmannhafn, om en Skikkelse som, med Ansigtet badet i Taarer, kastede sig til hans Bryst.

(Fortsættes.)

Henning og Væbneren.

Et Stykke Brød.

Fortælling af François Coppée.

Den unge Hertug Henri de Hardimont opholdt sig i Aix i Savoyen, hvor hans berømte Hoppe „Pesichob“ gennemgik en Kur, da den var bleven angbrystet ved den pludselige Overgang fra Hede til Kulde, som den havde været udsat for ved Væddeløbene i Derby. Han var netop færdig med sin Frokost, da han ved at kigge ligegyldig i Avisen kom til at læse Efterretningen om Nederlaget ved Ruchshoffen.

Hvor sløvet end Henri de Hardimont var bleven ved sit udsvævende Liv, følte han dog, at Blodet steg ham til Hovedet, og havde den skrækkelige Fornemmelse af et modtaget Ørefigen, da han erfarede, at Franskmændene var blevne slaaede, og det paa fransk Grund.

Saaledes skete det, at Henri de Hardimont, Musketer ved andet Regiment, tredje Kompagni og Medlem af Jockeyklubben, som var kommen tilbage til Paris med sit Regiment, der udgjorde en Del af Venoys Arméstyrke, i de første Dage af November 1870 var paa Feltvagt med sit Kompagni foran Skansen „Hautes-Brugères“, en Stilling, der i Hast var bleven befæstet, og som stod under Dækning af Artilleriet fra Fortet Bicêtre.

Stedet var uhyggeligt: en Vej, beplantet med — „Selskabslokaler, Absinth, Malurtvin, Vin til 60 Centimer Potten,“ — der indrammede Billedet af en død Kanin, malet ovenover to korslagte Billardqueuer, alt mindede med en grusom Ironi om de tidligere folkelige Søndagsforlystelser. Og ovenover alt dette en mørk Vinterhimmel, overtrukken med tunge, blysorte Skyer, en lav, truende, ildespaaende Himmel.

Ved Krodøren stod den unge Hertug ubevægelig, med Geværet i Rem over Skulderen, Felthuen trykket ned over Øjnene, de valne Hænder stukne ned i Benklædelommerne, rystende af Kulde i sin Faareskindspels. Han hengav sig til sine mørke Drømmerier, denne Nederlagets Soldat, og betragtede med et fortvivlet Blik de fjerne Høje, der tabte sig i Taagen, og hvorfra der hvert Øje-

I Høhøsttiden.

Han tømte sit Glas, lagde sin Serviet fra sig, gav sin Kammertjener Ordre til at pakke ind og rejste to Timer senere med Iltoget til Paris, hvor han øjeblikkelig paa Rekruteringskontoret lod sig indskrive i et Linieregiment.

Det nytter ikke, at man fra sit 19de til sit 25de Aar har ført en Modenars slappende Tilværelse, at man har nedværdiget sig selv ved Livet i Væddeløbsstaldene og Omgangen med Operasangerinder, der gives Omstændigheder, under hvilke man ikke kan glemme, at Enguerrand de Hardimont døde af Pesten i Tunis samme Dag som Kong Ludvig den Hellige, at Jean de Hardimont kommanderede Frikorpset under den berømte du Guesclin, og at François — Henri de Hardimont blev saaret af en Kugle i Slaget ved Fontenay.

Træer, der lignede Kosteskafter, og helt ufarbar paa Grund af de dybe, dyndede Hjulspor, førte tværs over de tilstødende Marker; ved Vejkanten laa et forladt Gæstgiversted, en Kro med tilhørende Lysthuse, hvor Soldaterne nu havde slaaet sig ned. Man havde kæmpet her nogle Dage forud; Kardætskerne havde knækket nogle af Træerne langs Vejen, og alle bar de paa Barken hvide Mærker af de forbistrejfende Kugler. Hvad Huset angik, saa fremkaldte dets Udseende en Gysen. Taget var gennembrudt af en Granat, og de mørkerøde Mure syntes som overkalkede med Blod. De sønderflængede Lysthuse med deres Net af sorte Grene og Kviste, det væltede Tønnespil, Gyngen, hvis fugtige Tove knirkede i Vinden, og de af Kuglerne halvt udslettede Inskriptioner over Døren

blik hørtes et Knald, ledsaget af en hvidlig Røgsky fra en af de Kruppske Kanoner.

Pludselig følte han Sult.

Han bøjede det ene Knæ mod Jorden og trak op af sit Tornyster, der stod ved Siden af ham op mod Muren, et tykt Stykke Kommisbrød; og da han havde mistet sin Kniv, bed han ind i det og spiste langsomt deraf.

Men efter at have sunket nogle Mundfulde havde han nok. Brødet var tørt og smagte bittert. Og tænke sig, at man først fik ny Forsyning ved den næste Dags Uddeling, og endda kun hvis Intendanturen fandt det for godt. Naar man betænkte ret, saa var dette Haandværk undertiden lidt vel drøjt. Kunde han i dette Øjeblik lade være at mindes, hvad han tidligere kaldte sine Sundheds-

Frokoster, naar han Dagen efter et alt for animeret Aftengilde, tog Plads ved Vinduet i Stueetagen i Café-Anglais og lod sig opvarte, o, Himmel! med det lettest fordøjelige, en Kotelette, Nørræg med Aspargeshoveder, som Opvarteren, der kendte hans Vaner, stillede hen for ham, hvorefter han med Forsigtighed trak en Flaske af den fine, gamle Leoville op, der omhyggelig havde været indpakket i sit Straahylster. For Pokker! Det var dog alligevel gode Tider, og han vilde aldrig kunne vænne sig til dette Elendighedens Brød.

Og i et Øjebliks Fortvivlelse kastede den unge Mand Resten af Brødet fra sig i Vejdyndet.

I samme Øjeblik kom en Soldat ud fra Kroen; han bukkede sig, tog Brødet op, fjernede sig nogle Skridt, tørrede det af med sit Ærme og begyndte at fortære det med en vis Begærlighed.

Henri de Hardemont skammede sig allerede over sin Adfærd og betragtede medlidende den stakkels Djævel, der lagde en saa god Appetit for Dagen. Det var en lang, opløben Fyr med en daarlig Figur, febersyge Øjne og et uraget Ansigt, og saa mager, at hans Skulderblade traadte skarpt frem under den forslidte Klædes-Soldaterkappe.

„Du er nok sulten, Kammerat!" udbrød den unge Hertug, idet han nærmede sig Soldaten.

„Som du ser," svarede denne med Munden fuld af Mad.

„Tilgiv mig; havde jeg vidst, at Brødet kunde glæde dig, saa havde jeg ikke kastet det fra mig."

„Den Ulykke var da ikke saa stor," svarede Soldaten. „Jeg er ikke saa kræsen."

„Ligemeget," sagde Henri; „hvad jeg gjorde, var slet gjort, og jeg er vred paa mig selv derfor. Men jeg vil ikke, at du skal nære slette Tanker om mig, og da jeg netop har noget gammel Kognac i min Flaske, saa lad os tage en Slurk i hinandens Selskab."

Manden var færdig med at spise, og Hertugen og han nød nu Brændevinen i Forening; Bekendtskabet var stiftet.

„Og dit Navn?" spurgte Soldaten.

„Hardemont," svarede Hertugen, idet han udelod baade sin Titel og det adelige „de". — „Og dit . . ."

„Jean Victor . . . Man har lige for nylig puffet mig ind i Regimentet her . . . Jeg kommer fra Lazarethet . . . Jeg blev saaret ved Chatillon. Aa! Man har det saa godt paa Lazarethet, og Sygepasseren giver en den dejligste Hestekødsuppe. — Men jeg havde kun en Rift . . . Jeg blev udskreven, desværre; og nu kan man igen begynde at tæres hen af Sult . . . Thi du kan tro mig, om du vil, Kammerat, men som du ser mig her, har jeg lidt Sult hele mit Liv igennem."

Disse Ord lød skrækkelige i en Vellystnings Øren, der kort i Forvejen havde grebet sig selv i at savne Café-Anglais's Herligheder, og Hertugen betragtede sin Kammerat med Forbavselse og Rædsel.

Denne fortrak Ansigtet til et smerteligt Smil, der aabenbarede to Rækker Tænder, forsultne, rovbegærlige Tænder, blendende hvide i det askegraa Ansigt; det var, som om han havde forstaaet, at man ventede en aabenhjertig Meddelelse af ham.

„Vil De," sagde han, idet han pludselig holdt inde med det kammeratlige du, uden Tvivl fordi han gættede, at han stod over for en rig, af Lykken begunstiget Næste, — „skal vi spasere lidt op og ned ad Vejen for at faa Varme i Fødderne, saa skal jeg fortælle Dem Ting, som De sikkert aldrig har hørt. — Jeg hedder Jean Victor, Jean Victor slet og ret, da jeg er et Hittebarn. Mit eneste kære Minde er mine første Barndomsaar paa Hittebørnshospitalet. Lagenerne var saa rene paa vore smaa Senge deroppe paa Sovesalen; vi legede i en Have, under store Træer, og der var en god Søster, ganske ung, men saa bleg, saa bleg, — hun var nok brystsvag. Jeg var hendes Kælebægge, og jeg holdt mere af at spasere ved hendes Side end af at lege med de andre Børn; hun holdt mig da tæt op til sig, medens hun lagde sin magre, varme Haand paa mit Hoved. Men efter min Konfirmation, jeg var den Gang tolv Aar gammel, har jeg ikke kendt andet end Elendighed! Bestyrelsen satte mig i Lære hos en Rørsletter i Forstaden Sankt Jakob, hvor vi flettede Stolesæder. Det er intet egentligt Haandværk, ved De; det er umuligt at ernære sig derved, hvorfor ogsaa Mester som oftest som Lærebrenge kun kunde antage de stakkels Børn, der kom ud fra Blindeinstitutet. Det var ogsaa der, at jeg begyndte at døje Sultens Kvaler. Mester og hans Kone, to gamle Folk fra Limoges, som senere begge blev myrdede, — var to skrækkelige Gniere, og Brødet, hvoraf man tildelte os et lille Stykke ved hvert Maaltid, var den øvrige Tid under Laas og Lukke. Og ved Aftensbordet, saa skulde De bare høre, hvorledes Madmoder, med sin sorte Kappe paa, naar hun rettede Suppen an til os, udstødte et dybt Suk ved hver Skefuld, hun øste op af Terrinen. De to andre Lærebrenge, de to blinde, var mindre ulykkelige; de fik ikke mere end jeg, men de saa i det mindste ikke de bebrejdende Blikke, som denne onde Kvinde tilkastede os, naar hun rakte os Tallerkenen. Og, Ulykken var, jeg havde allerede den Gang en glubende Appetit . . . Var det min Skyld, maa jeg spørge? Jeg udholdt der tre Aars Læretid under en vedvarende Hungersyge . . . Tre Aar! Man kan lære Haandteringen i en Maaned, men Bestyrelsen kan ikke vide alt, og den aner ikke, at man paa en utilbørlig Maade udnytter Børnenes Arbejde . . . Nuvel! De undrede Dem over at se mig tage et Stykke Brød op af Skarnet. Hvad skal man sige, jeg er kommen i Vane dermed; jeg har samlet et tilstrækkeligt Antal Skorper op af Fejeskarnet, og naar de var alt for tørre, lod jeg dem ligge Natten over i mit Vandfad. Undertiden gjorde jeg uventede Fund, — jeg vil skrifte alt —, Smørrebrødslevninger, afgnavede paa den ene Side, som Drengene tog ud af deres Madkasser og kastede paa Fortovet, naar de gik hjem fra Skole. Naar jeg gik Ærinder i Byen, gjorde jeg for egen Regning saadanne Strejfture. Senere, da Læretiden var forbi, saa var det selve Haandteringen, der, som jeg sagde Dem, ikke kan ernære sin Mand. Ak ja! Jeg slog ind paa andre Bestillinger, jeg gik med Lyst til ethvert Arbejde! Jeg har været Murhaandlanger, Butiksdreng, Gulvboner, og hvad ved jeg mere? Bah! een Dag var der intet Arbejde, en anden mistede jeg min Plads. Kort sagt, jeg havde aldrig nok til at spise mig mæt. Ak, du min Gud! hvor jeg har lidt Kvaler ved at gaa forbi Bagerbutikerne! Til al Lykke mindedes jeg altid i saadanne Øjeblikke den gode Søster fra Hittebørnshospitalet, som altid formanede mig, at jeg skulde være retskaffen, og saa troede jeg at føle Varmen fra hendes spinkle Haand paa min Pande. Endelig, da jeg fyldte 18 Aar, lod jeg mig udskrive. De ved det lige saa godt som jeg; Soldaten har akkurat det fornødne. Men — det er næsten til at le ad, — nu har vi Belejring og Hungersnød! De ser, at jeg ikke løj for Dem, da jeg før sagde, at jeg altid, hele mit Liv igennem, havde lidt Sult."

Den unge Hertug havde Hjerte i Livet, og ved at høre denne skrækkelige Klage, udtalt af en Mand som han selv, af en Soldat, hvem Uniformen gjorde til hans Lige, følte han sig dybt bevæget. Det var endogsaa heldigt for hans Dandyflegma, at Aftenvinden af hans Øjne borttørrede to Taarer, som havde formørket dem.

„Jean Victor," sagde han, idet nu ogsaa han af en instinktmæssig Finfølelse holdt op med at sige „du" til Hittebarnet, „hvis vi begge overlever denne skrækkelige Krig, skal vi gense, og jeg haaber at kunne være Dem til Nytte. Men for Øjeblikket, da der ikke ved Forposterne findes anden Bager end den tjenestgørende Korporal, og da min Brødration er dobbelt saa stor, som jeg behøver den til min ringe Appetit, — saa er det en Aftale, ikke sandt? — at vi deler som gode Kammerater."

Det var et kraftigt, varmt Haandtryk, som udveksledes mellem de to Mænd; da Mørket imidlertid begyndte at falde paa, og de var udmattede af den hyppige Nattevagt og Allarmering, gik de ind i Kroftuen, hvor en halv Snes Soldater allerede laa udstrakte paa Halmen, og efter at have kastet sig ned ved hinandens Side faldt de snart i en dyb Søvn.

Henimod Midnat vaagnede Jean Victor, sandsynligvis fordi han var sulten. Vinden havde fejet Skyerne bort, og en Maanestribe, der gennem Hullet i Taget trængte ind i Kroen, oplyste den unge Hertugs lyse og smukke Hoved, medens han laa der og sov som en Endymion. Endnu ganske rørt over sin Kammerats Godhed, betragtede Jean Victor ham med en barnlig Beundring, da Delingssergeanten i det samme aabnede Døren og udraabte de fem Mand, der skulde afløse Forpostvagten. Hertugen var derimellem, men han vaagnede ikke ved Appellen.

„Hardimont, staa op!" gentog Underofficeren.

„Hvis De tillader, Hr. Sergeant," sagde Jean Victor, idet han rejste sig, „saa vil jeg gaa i hans Sted, — han sover saa godt —, og — han er min Kammerat."

„Som du vil."

Og da de fem Mænd havde forladt Stuen, begyndte den tidligere Snorken igen.

Men en halv Time senere afbrødes Nattens Stilhed af hurtig paa hinanden følgende Geværskud. I et Nu var alle Mand paa Benene; Soldaterne forlod Kroen, i forsigtig March, med Haanden paa Aftrækkeren og stirrende frem for sig henad den maanebelyste Vej.

„Men hvad er dog Klokken?" spurgte Hertugen. „Jeg havde jo Forpostvagten i Nat."

„Jean Victor gik i Deres Sted," lød Svaret.

I samme Øjeblik saas en Soldat komme løbende henad Vejen. „Hvad nu?" spurgte man, da han standsede ganske aandeløs.

„Prøjserne angribes — lad os søge Dækning bag Skansen."

„Og Kammeraterne?"

„De kommer. — Kun stakkels Jean Victor —"

„Hvad han?" udbrød Hertugen.

„Død paa Stedet. Ramt af en Kugle i Hovedet. Han udstødte kun et Suk."

Sidste Vinter, en Nat henimod Kl. 2, forlod Hertug Henry de Hardimont Klubben i Følge med sin Nabo Greven af Saulnes; han havde samme Nat i Spil tabt nogle hundrede Louisd'orer og følte sig ilde tilpas.

„Hvis du synes saa, André," sagde han til

sin Kammeret, „saa vil vi gaa hjem. Jeg trænger til frisk Luft.“

„Som du vil, min Ven, skønt Stenbroen her rigtignok ikke er af de bedste.“

De sendte deres Vogne bort, trak Pelsværkskraverne op over Ørene og tog Vejen henimod Magdalene-Kirken.

Pludselig stødte Hertugen med Foden mod en Genstand, der laa i Vejen for ham; det var et tykt Endestykke af et Brød, helt tilsølet af Gadesmudset.

Da saa Hr. de Saulnes til sin store Overraskelse Hertug de Hardimont tage Brødet op, omhyggelig aftørre det med sit vaabenbroderede Lommetørklæde og derpaa lægge det paa en Bænk paa Boulevarden, paa et Sted, hvor Lyset fra Gaslygten klart oplyste det.

„Hvad gør De dog der?“ udbrød Greven, idet han brast ud i en Skoggerlatter. „Er De gal, Menneske?“

Det er til Minde om et stakkels Menneske, der døde i mit Sted,“ svarede Hertugen, hvis Stemme skælvede let. „Le ikke, min Ven; det er mig pinligt at høre derpaa.“

Fromt Tyende.

(Ved A. Th. J.)

Dette Led af Luthers Forklaring til det fjerde Bud randt mig i Hu, da jeg nylig læste om den fromme engelske Grev Shaftesbury (udtales: Schæfftsbørri), der 84 Aar gl. døde 1ste Oktober 1885. Med utrættelig Iver sørgede han for Arbejdernes Tarv; alt, hvad der i saa Henseende er sket i England, skyldes væsentlig hans Virksomhed i Parlamentet (Rigsdagen) og i offentlige Forsamlinger. Og næsten alle kristelige Foreninger talte ham blandt deres Medlemmer og Bestyrere, ligesom han i mange Aar var Formand for det store Bibelselskab. Hans Hovedgrundsætning var denne: „Naar der gøres Krav paa min Bistand, maa jeg stræbe efter at gaa til Bunds i Sagen, for at kunne sætte al min Kraft ind paa dens Gennemførelse.“ Og saaledes har denne Mand fra sit 25de Aar, da han første Gang blev valgt til Parlamentet, til sit Livs Ende utrætteliig arbejdet og kæmpet for de fattige og venneløse, hvilket han allerede i sit 15de Aar havde foresat sig som sit Livs Opgave. Og hvorledes kom vel denne mærkelige Mand saa tidlig til en saadan Beslutning? Det menneskelige Redskab hertil var en gammel, from Tjenestepige.

Sjælden er sikkert en Mand, der har virket saa meget for sine Medmenneskers Vel, opvokset under mindre gunstige huslige Forhold end Grev Shaftesbury. Faderen var en kold, streng og haard Mand. Han opfyldte samvittighedsfuldt sine Pligter som Medlem af Overhuset (ɔ: Landstinget); men dette, saavel som de selskabelige Pligter, den høje engelske Adel sætter saa højt, lagde saa aldeles Beslag paa ham, at han saa godt som slet ikke bekymrede sig om sine Børns Vel. Moderen, der var en Hertugdatter, var en forfængelig Verdensdame. Al hendes Higen gik ud paa Festligheder og Adspredelser, saa hun kun sjælden saa sine Børn og aldrig gjorde noget som helst Forsøg paa at lede dem. Den Aand, der bølgede igennem Huset, var af den Art, at den umulig hos den opvoksende Dreng kunde fremme det, der tidlig vandt Overhaand i hans Hjerte.

„Men Gud lod sig ikke uden Vidnesbyrd for mig,“ skriver den fromme Mand i sin Dagbog. Der var i det verdslige Hjem en gammel Pige, Marie Millis. Hun var som ung Pige kommen i Grevindens Barndomshjem som Barnepige for Husets lille Datter, og der var hun vedbleven at være som et tro og brugbart Tyende, og da saa Datteren blev Grevinde af Shaftesbury, tog hun Marie med, fordi hun havde lært at sætte Pris paa hendes trofaste, opofrende Tjeneste. Denne Marie tog sig nu med trofast Kærlighed af den stakkels, af Fader og Moder forsømte Dreng. Og medens der ellers i Huset kun var Sans for overfladiske Adspredelser, fortalte hun ham i Børnekammeret de gode, gamle bibelske Historier, og lærte ham at bede hjerteligt og barnligt, saa han endnu som Olding med Glæde mindedes den første Bøn, hans Marie havde lært ham. Hos den gamle Barnepige fandt hans Smaasorger og Ængstelser altid et aabent Øre, og hendes fromme Hjerte og klare Forstand fandt ikke blot den rette Trøst, men ogsaa gode Raad for alle Genvordigheder. Saaledes gik det til, at der allerede hos den syvaarige Dreng rørte sig et alvorligt Ønske om at kunne føre sit senere Liv som en ret Kristen. Og hvor dybt han erkendte, hvad han havde den jævne, trofaste Marie at takke for, ser vi af hans Dagbog, hvor det hedder: „Hende skylder jeg den Ledelse og Opdragelse, under hvilken mit Hjertes ubevidste Længsel omsider udviklede sig til fast og bevidst Tro.“

Denne forædlende Indflydelse hørte ikke op, da den syvaarige Dreng forlod Hjemmet. Ved den Tid lod Faderen ham optage paa en Opdragelsesanstalt i Chiswick (en Landsby et Par Mil fra London); men ogsaa her var han et Offer for Forældrenes Ligegyldighed; thi vel besøgtes denne Anstalt af den højeste Adels Sønner, men den var det værste Sted, der ku ide tænkes, for et blødhjertet, ængsteligt Barn. Drengen levede i stadig Angest for de ældre Børn i Skolen, og Bestyreren, hvis væsentlige Bestræbelse gik ud paa at tjene Penge, forsømte sine Kostgængere og lod dem ofte lide Mangel paa det nødtørftige Brød. Da Shaftesbury ikke længe før sin Død engang besøgte Stedet, sagde han til sin Ledsager: „Mindet om det, jeg her har lidt, bringer mig endnu i Dag til at gyse. Jeg tror ikke, der nogen Sinde, hverken før eller senere, har bestaaet en saa ussel Anstalt. Det hele var slet, ugudeligt, smudsigt; vi led forfærdeligt af Sult og haard Behandling.“

Ogsaa der var det Marie Millis, der holdt ham oppe. Til hende alene turde han henvende sine Klager over den Elendighed, under hvilken han sukkede.

Da den trofaste Sjæl blev hjemkaldt henimod Slutningen af hans femaarige Ophold i Chiswick, var det ham en knugende Sorg at miste den eneste voksne Person, som han i Sandhed elskede, og til hvem hans kæreste og skønneste Minder knyttede sig.

„Uden at vide et eneste Hjerte paa Jorden, til hvilket jeg kunde ty hen om Trøst,“ hedder det i Dagbogen, „vendte jeg mig med et Barns enfoldige Tro til den gamle Bibelbog, som hun havde elsket saa højt, og lagde alle mine Sorger frem for den himmelske Ven, om hvem hun havde sagt mig, at han var rig paa Medynk og Kærlighed.“

Saaledes var Drengens indre Liv vokset under den jævne Piges stilfærdige Indflydelse, og da han snart efter blev anbragt i en anden og bedre Kostskole, oplevede han noget, der bragte den Beslutning til Modenhed hos ham, at han med Guds Hjælp vilde hellige sit Liv til at forsvare og ophjælpe de fattige og hjælpeløse.

En Dag gik han nemlig ene ned ad den Bakke, paa hvilken Kostskolen laa, imod Byen. Da han nærmede sig Landevejen, hørte han pludselig en lydelig Skrigen og Syngen eller rettere Brølen fra en Bivej. Et Øjeblik efter bøjede den larmende Hob ind paa Hovedlandevejen, og han saa da til sin Rædsel fem, seks berusede Mænd, der bar en raat sammentømret Kiste, som rummede Liget af en af deres Kammerater, som de paa denne Maade bragte til Graven. Da de bøjede ind paa Vejen, snublede de og lod Kisten falde! Under drøje Eder løftede de den atter i Vejret paa deres Skuldre (saaledes bærer man endnu Ligene i England). Det var et gyseligt Syn! Et Medmenneske skulde overgives til den sidste Hvile, som havde han været et giftigt Kryb! Den unge Greve stod stivnet af Rædsel, indtil han omsider udbrød: „Du gode Gud! Kan sligt være tilladt, blot fordi Manden var fattig og venneløs!“ Og da fattede han sin Beslutning. Og 70 Aar senere skrev han i sin Dagbog: „Gud har kaldet mig til denne Gerning og givet mig Kraft til at udføre den. Jeg ser endnu Stedet for mig og ved den Dag og Time, paa hvilken denne Tanke første Gang bevægede mit Hjerte.“

I Høhøstens Tid.

(Med Billede.)

Snart vil Leerne klinge over de danske Sletter, og travle Skarer af Karle og Piger kappes om at rive Hø og sætte det i Stak. Naar Leerne er slebne og skæftede, og Vognen holder forspændt, der skal føre Sletfolkene i Engen eller ud paa Kløvervangen, stunder den gladeste Arbejdstid til for danske Bønder, den Ungdommen Aaret rundt længes efter, og hvis Gerning selv Børnene er fortrolige med.

Ogsaa i andre Lande hører Sletten eller Høhøsten til de fornøjeligste Aarstider for Landbrugerne. Men selve Arbejdet er ofte forskellig fra, hvad vi kender herhjemme, idet det retter sig efter de højest uensartede Naturforhold. Høbjærgningen i de høje Alper og andre Bjærgegne er naturnødvendig vidt forskellig fra Høets Stakning og Hjemkørsel paa de danske Sletter, og helt anderledes foregaar Bjærgningen atter i Egnene langs de tyske Floder og Søer. Omstaaende Billede er laant fra en af disse Egne. Bonden og hans unge Hustru hjælpes ad med Bjærgningen. De har for nogle Dage siden faaet Høet slaaet og vejret og skal nu bringe det hjem. Men Hjemmet ligger hinsides Floden, og en stor fladbundet Baad eller „Kaag“ maa tjene som Fragtbærer. De har faaet godt læsset, og Bonden staar nu bag i Fartøjet, som han styrer og stager frem gennem Flodbreddens høje Sivskov. Foran i Baaden sidder hans unge, kønne Hustru, i lyst Særkeliv, og leger med deres førstefødte paa Skødet. De tre følges stadig ad under Høbjærgningen, og kan den lille endnu ikke række Forældrene en hjælpende Haand ved deres Dont, saa er han det unge Ægtepar til saa stor Opmuntring og Glæde, at Arbejdet glider dobbelt rask.

Den tungt lastede Baad glider frem med et kønt og muntert Familiebillede, midt i Høstens Travlhed og Skærsommerdagens Stemning.

Fra Boghylden.

Under Straatag. Smaa Landsbyhistorier af **Bertel Elmgaard.** Pris 2 Kr. 50 Ø. (Karl Schønberg, 1891).

Bogen indeholder 9 Fortællinger. I livligt skiftende Billeder fra Mark og Skov, fra Storbondens Gaard og Smaamandens Hytte, fra Tiggerens Liv og Tyendets Dag- og Nattefærd fremholder Fortælleren Drag paa Drag af jydsk Natur og Folkeliv. Emnerne er ikke lige vægtige, et Par maaske lidt ubetydelige, men alle er behandlede med Friskhed, alt faar Liv og Farve ved Forfatterens malende Stil. Det kan hænde, at man nu og da støder paa et Træk, en Udtalelse, som man i sit stille Sind sætter et Spørgsmaalstegn ved, men Helhedsindtrykket af hver enkelt Fortælling er ægte nok. Man anerkender med Glæde Elmgaards Dygtighed som Skildrer af den jydske Sejhed, Taalmodet og Bravheden, Fiffigheden og den brede enfoldige Ærlighed, man anerkender hans Evne til at lodde Dybden i de stille, sørgende Sind, og hans Haands Sikkerhed, naar han ligesom legende svipper ud med sin Pisk efter Indbildskhedens og Dumstolthedens Narre. Og hvad man særlig glæder sig over, det er hans udviklede Sans for Naturpoesien og den Finhed, hvormed han ofte forstaar at bringe Menneskesindets Rørelser og Naturstemningerne i virkningsfuld Forbindelse med hverandre. „Under Straatag“ er en Bog, der er gennemtrængt af en sund Aand, frisk som Luften i Skov og aaben Mark og derfor fuldt værdig til en god Modtagelse i vore Sognebogsamlinger og i de Landsby- og Købstadhjem, hvor man sætter Pris paa en god Folkebog.

Z. N.

Hvordan en Skælm fik sig et Par Støvler.

For Hus og Hjem.

Fodtøjet kan undertiden gnave Foden. Tag da et raat Æg og tag Skallen saa forsigtigt bort, at den tynde Hinde indenfor bevares hel. Den af Hviden fugtige Side lægges paa de beskadigede Steder af Foden, hvor den helst maa tørres, inden Strømpen tages paa. Det virker straks behageligt kølende, og Hinden bliver siddende, til Saaret er lægt. Hvis ikke, har den ikke faaet Tid til at tørre fast, og der maa lægges et nyt Stykke paa.

Lampernes Rengøring bør altid ske om Foraaret, før de sættes til Side. Alle Lamper, store og smaa, samles sammen, Beholderne tømmes, Vægerne tages ud, alle Dele skrues fra hinanden, og hver enkelt Lampes Dele bindes sammen for ikke at forbyttes. De lægges derpaa i en stor Balje og overhældes med varm Askelud. Deri ligger de til næste Dag. Naar man saa tager dem op og gnider dem lidt, bliver de blanke og lugtfri, ganske som ny. Al Sod og Sværte er borte. Naar alt er tørt, indsvøbes det i Papir og bindes til Lampefoden. Selvfølgelig udludes kun de Dele af Lampen, der indeslutter Olien og Vægen. — Kuppel, Fod og Glas aftørres omhyggeligt og sættes til Side med de tilhørende Dele, for at der ikke til Efteraaret skal ske Forveksling.

Kaffe- og andre Pletter aftages med Lethed, naar man hælder nogle Draaber Salmiakspiritus paa dem og straks vadsker dem ud. Endog Blækpletter forsvinder ved denne Behandling.

Mod Halsbrynde anbefales Johannesbrød. En halv Teskefuld Sundhedssalt, før man gaar i Seng, er ogsaa god mod denne ubehagelige, søvnrøvende Fornemmelse.

Mod Møl i Pelsværk og **uldne Sager.** I Sprit opløser man Kamfer og stødt Skal af spansk Peber. 3—4 Dage efter trykkes Massen gennem en Klud. Med denne Opløsning stænker man Klæder og Pelsværk, som derefter ombindes fast med et Stykke Lærreds- eller Bomuldstøj.

Gæring af Saft og Syltetøj forhindres ved at tilføje et ganske lille Stykke svovlsurt Kali.

———✱———

Brevkasse.

N. Anthonsen, Tved: De anmodes om at opgive Deres fuldstændige Adresse, saa skal de manglende Nr. (15, 30, 32 og 33) straks blive Dem tilstillede. At De ikke har modtaget disse Nr., er udelukkende Postvæsenets Skyld, saafremt De har bestilt Bladet gennem dette. Men for at De kan faa de savnede Nr. fra Ekspeditionskontoret, maa vi selvfølgelig underrettes om Deres Adresse — den fandtes ikke i Brevet.

J. Kr. K.: Digtet kan ikke bruges.

Indhold: Sildemanden, fortalt af Knud Skytte. Uden Kraft. Alt tilgivet. Pigen ved Stranden, med Billede. Bispen og hans Svend, Fortælling af M. Henckel, med Billede (Fortsættes). Et Stykke Brød, af François Coppée. Fromt Tyende, ved A Th. J. I Høhøstens Tid, med Billede. Fra Boghylden. Hvordan en Skælm fik sig et Par Støvler, 8 Billeder. For Hus og Hjem. Brevkasse.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 38. Søndag den 21. Juni. 1891.

Professor Schurmann.

Som en vel udtjent Veteran i Skolens Tjeneste har Professor J. C. Schurmann nylig taget sin Afsked som Forstander for Skaarup Seminarium. I to Snese Aar har den kloge og besindige Skolemand røgtet sit ansvarsfulde Kald med en nidkær Dygtighed og Omhu, der har vundet Paaskønnelse saavel fra Regeringens Side som blandt de mange Lærere, der udgaaede fra Skaarup, nu er bosatte trindt om i Landet.

Jens Christopher Schurmann er født d. 16. Juni 1812 paa Sollerup, i Sandholdte Sogn ved Faaborg, hvor hans Fader var Forpagter. Han holdtes tidlig til Bogen, kom paa Latinskolen i Nyborg og blev 18 Aar gammel Student. Efter at have taget anden Examen valgte han Theologien til Embedsstudium og blev 1835 theologisk Kandidat med bedste Karakter. Desuagtet gik der lang Tid, før han opnaaede at faa Præstekald. I henved en halv Snes Aar var han bosat i Hovedstaden, hvor han underviste theologiske studerende og tog Del i Studenterbevægelsen. Endelig i 1846 fik han Embede, idet han udnævntes til residerende Kapellan ved Frue Kirke i Aalborg og Sognepræst for Sønder-Tranders. Han vandt hurtig Tillid og Yndest hos Egnens Befolkning, der i 1848 valgte ham til Repræsentant paa den grundlovgivende Rigsdag, hvor han atter valgtes til Medlem af det snævrere Udvalg, der skulde tage Regeringens Grundlovsforslag under Overvejelse.

Efter Grundlovens Ikrafttræden trak Schurmann sig imidlertid tilbage fra det politiske Liv, for udelt at kunne vie alle sine Evner til den ny og betydningsfulde Arbejdsmark, der blev ham aabnet ved hans Udnævnelse 1851 til Sognepræst i Skaarup paa Fyn, samt til Forstander og Førstelærer ved det derværende Seminarium. Dette var blevet oprettet i Aarhundredets Begyndelse som et Udslag af de humane Oplysningsbestræbelser, der da gik deres sejrrige Gang over Landet, støttet af dygtige og folkevenlige Godsejere. I det hele havde Skaarup Seminarium haft gode Kaar, men dets kraftigste Udvikling har det dog naaet under Schurmanns lange og samvittighedsfulde Styrelse. Hold efter Hold af unge Mennesker er i Aarenes Løb vandret ind gennem Ungdomsskolens Dør og atter draget bort som vel udrustede Folke- og Børnelærere. Schurmann — der i 1859 udnævntes til Professor og nogle Aar senere modtog Ridderkorset — lod sig ikke skræmme eller imponere af den Overlegenhed, der fra akademisk Side saa ofte vises Skolelærerne og Seminarierne. Han drog Omsorg for en alsidig og fyldig Kundskabsmeddelelse paa Seminariet, og saavel gennem Undervisningen som under det daglige Samkvem med de vordende Lærere hævede han deres Selvfølelse som Stand. Samtidig med at han uddannede dem til deres Lærergerning, indgød han dem Agtelse for deres Kald, der i al sin jævne Beskedenhed ofte stiller større Krav, end en københavnsk Cand. phil. vilde være i Stand til at opfylde. Over for den kommende Gerning mindede han stadig sine Elever om, at det vel først og fremmest var Børn, de fik med at gøre, men at disse Børn med Tiden blev en Del af Folket. Prof. Schurmann har som Præst og Skolemand vundet et stort Antal danske Læreres Kærlighed og Tak.

Professor J. C. Schurmann.

Ved Sporskiftet.

Af Georg R. Sims. Ved Alfr. Ipsen

Londoner-Iltoget, Herre? Det var det, som just for forbi,
og det nævnte Tog, som her standser, er først en Kvart over ni.
Venter kanske paa Bagage? Fornøjelses-Tur? Ja vel.
Her er ellers en fredelig Afkrog, hvor der ikke er synderligt Spræl.
Vi ser en Avis imellem, og, kommer det højt, en Turist;
man har det lidt ensomt herude, og somme Tider lidt trist,
for man har sit Mas her om Dagen, og hele den lange Nat
har man ikke saa meget Selskab som en lændelam Husmandskat.

Det sidste Tog, som her stopper, det har vi lidt over ni,
de andre Nattog, her kommer, gaar uden Standsning forbi.
De kan tro, det saa er gemytligt for en sølle Sporskifter her,
som maa løbe og pikke paa Banen i alle Slags Vind og Vejr.
Ulykkestilfælde, Herre? Vi har ingen Dyrtid paa dem,
det er ligefrem os, som maa hjælpe den stedlige Presse frem.
Der var et her i sidste Sommer . . . Ja, Herren har sagtens hørt
om gamle Birton o' Birley, hvordan han blev overkørt.

Naa, jeg tænkte, at Herren kendte . . . for da gik hun rigtig løs.
Der blev nedsat en Jury i Sagen, og Skylden væltet paa os.
Vi skulde ha' forudset det og varet den gamle ad,
det raabte hver Presse-Neger, der gjorde sig tyk i sit Blad.
Og dog var vi saa uskyldig som Barnet i Mo'ers Skød,
der var ikke en Sjæl, der saa ham førend paa Skinnerne — død.
Blandt Ulykkestilfælde kom det, det fik Juryen lavet det til,
skønt De kan ta' Gift paa, Herre, det var ikke Tilfældets Spil.

De kan stole paa, hvad jeg siger. Hvert Barn kan gi' Dem Besked
om Historien med Master Burton, fra den Dag han kom herned;
for Kvindfolket de har drøftet og gransket den hele Sag,
og er der en Ugle i Mosen, skal de nok faa den frem for en Dag.
Kors, hvor de rynked paa Næsen, da han tog den fattige Tøs,
da hendes Kærest var druknet, og Pjalten rigtig gik løs!

Det var Vand paa Sladderens Mølle, og de skaaned ej heller ham,
det var snart fundet ud, at hun tog ham for at skjule sin egen Skam.

Og hvis man ellers kan regne paa alle de Rygter, der fløj,
saa havde han friet til Mercy; men hun slog det hen i Spøg,
for Mercy var lige tyve, og han halvtredje Snes,
for Resten en holden Farmer og anset Mand i sin Kreds.
Nu vel — han gik ind paa Spøgen, og drillede Folk ham med
hans Flamme for Pigebarnet, saa smilte han selv derved
og tog det hele i Løjer; men selv han kendte dog bedst
den Ild, som ulmed derinde bag hans tykke, valkede Vest.

Nu vidste hvert Barn i Byen, at den kønne Mercy i Løn
var Kærest med ham Bill Barnes, med Skibstømmermandens Søn,
en solbrændt, forsoren Sømand. Saa tit som han kom til Lands,
saa man ham sammen med Mercy til Kirke eller til Dans,
og sidste Gang, da de skiltes, da loved han, kan jeg tro,
at komme tilbage til Birley om en Maaneds Tid eller to
og svor, ved hvad der var helligt, at da skulde Bryllupet staa
— ottende Dagen derefter paa Bunden af Havet han laa.

Rødøjet, med blege Kinder, gik Mercy den næste Dag
hen over Chumlegh Enge og svandt under Burtons Tag.
En Pige, som tjente paa Gaarden, har siden fortalt derom,
at Burton lukked sig inde med Mercy, straks som hun kom.
De hørte Hulken og Stønnen; men siden, da Mercy gik,
kyssed han hende paa Panden, og Taarerne stod i hans Blik,
og snart var det Byen over, at naar det lakked ad Vaar,
skulde Mercy holde sit Indtog som Frue paa Chumlegh-Gaard.

Jeg saa hende Bryllupsdagen; da var hun bleg som en død,
som havde hun ligget begravet hos ham i Bølgernes Skød;
men hun strammed sig op og smilte, og Burton smilede med,
og hans ærlige Øjne skinned', skønt han stod der i død Mands Sted.
Saa leved de nogen Tid sammen, det hed sig, at alt var godt,
og han kunde gerne kysset det Sted, hvor hun havde traadt:
og dog havde Mercy sagt ham, hvad sjælden en Pige betror
den Mand, med hvem hun skal giftes, og som har faaet hendes Ord.

Se, saadan var vel forløbet et godt Halvaars Tid i Ro,
da der rygtedes nyt i Birley, som ingen ret vilde tro:
at Barnes endnu var i Live og kommet til Lands igen,
fisket op af en hollandsk Skonnert og kommet til Melbourne med den.
Hun hørte det paa Stationen, og hun faldt om med et Skrig,
blev baaret ind i mit Hummer bogstavelig talt som et Lig;
dog kom hun hurtig til Kræfter, og støttet til Burtons Arm
raved hun som beruset tilbage til Chumlegh Farm.

En fjorten Dag's Tid derefter, saa fandt vi ham, hendes Mand,
derhenne ved Dobbeltsporet — Herre Jesus, i hvilken Stand!
Det blev ført paa Tilfældets Konto, vi Smaafolk fik en Riva',
endskønt et Barn kunde sagt dem, hvor Ulykken stammede fra.
For det blev sagt ved Forhøret, før Rettens Kendelse lød,
at han tit havde snakket i Søvne om sin forestaaende Død,
og han selv havde sagt til Mercy, at hvis han kom noget til,
saa var det Vorherres Vilje, at hun skulde ægte Bill.

Blæse med Juryens Visdom, endda vi fik den paa Prent,
for da Burtons Chatol blev aabnet, saa fandt de et Testament,
hvori der stod iblandt andet den afdødes sidste Bøn,
at Mercy, hvis hun blev Enke, skulde gifte Barnes' Søn.
Tror De ogsaa, det var tilfældigt? — Saa meget er i alt Fald vist,
at Mercy blev gift med Barnes, og det inden Maaneds Frist.
Gaarden blev solgt under Haanden, og de drog andetsteds hen,
og ingen Sjæl her i Byen har siden set dem igen.

En hjerteløs Tingest, Herre? Nej, det ved Gud, ikke Spor!
Hun fulgte kun den Mands Vilje, der laa i den sorte Jord.
Hun vidste bedst, hvad der naged hans Sind i hans sidste Stund:
Det var Billedet af en Fader, opkastet fra Havets Grund,
hvis Hustru han havde taget. Se, derfor var Burton død:
for at skænke en pletfri Moder til et Barn, som ej var født.
Og netop en Maaned efter, den gamle blev overkørt hist,
saa fødte Mercy sin lille. — Men holdt! Nu drømmer jeg vist.

Jeg maa ud at skifte Lanterner og ta' Vare paa alle Slags;
maaske De undskylder, Herre, for nu kommer Nitoget straks.

Faderkærlighed.

Under Rædselstiden i Paris 1793—94, blev en ung Mand ved Navn Loizerolles stillet for Oprørsdomstolen og dømt til Døden. Hans Fader, en ærværdig Olding, kunde ikke bringe det over sit Hjerte at skilles fra Sønnen og fulgte ham derfor i Fængslet. Paa den til Henrettelsen bestemte Dag faldt Sønnen, overvældet af Sindsbevægelse og den derefter følgende Slappelse, i en dyb Søvn, og Faderen holdt Vagt hos ham. Kort efter kom Slutteren til Døren med nogle Soldater og havde i Haanden Listen over de ulykkelige, som paa den Dag skulde lide Døden. Langsomt og tydeligt oplæste han Navnene, et for et. Da han oplæste Navnet Loizerolles, lød intet Svar. Pludselig for en Tanke gennem den gamle Faders Hoved, og til Svar paa det gentagne Navneopraab, rejste han sig og sluttede sig til de dødsdømtes Række.

Han driftede sig ikke til endnu en Gang at omfavne Sønnen, da han frygtede for, at vække denne eller at gøre Vogterne mistænksomme. Men han vendte sig til en af dem, der skulde blive tilbage, og som betragtede ham med taarevædede Øjne, og hviskede: „Naar min Søn vaagner, da indgyd ham Trøst og bevar ham mod Fortvivlelse, at mit Offer ikke skal være bragt forgæves. Det er min Ret at kræve Lydighed. Sig ham, at jeg forbyder ham paa ny at sætte det Liv, jeg for anden Gang skænker ham, i Fare."

Derefter fulgte han de dødsdømtes Skare, og da han lagde sit Hoved paa Skafottet, hviskede han: „Gud velsigne og bevare min Søn!"

Vaner.

Ethvert Menneske lider i mere eller mindre Grad under Vanens Magt. Allerede Pattebarnet i Vuggen ynder den Vane at putte Fingeren i Munden, og Drengen vænner sig snart til at ødelægge alt sit Legetøj for at se, hvordan det er lavet, uden at han dog tænker paa at gøre det helt igen. Den unge Pige hører ikke ugerne de Smigerord, hendes kønne Ydre indbringer hende; hun søger at behage for at vinde ny Tilbedere, og snart er den vanemæssige Kokette færdig. Eller tænk paa Salonløven, der ved sin aandrige Underholdning fængsler Tilhørernes Opmærksomhed, paa Kunstneren, der ved sine Værker, sit Spil, sin Sang vinder Mængdens Lovprisninger! Begge vænner sig hurtigt til, at der altid skal gøres Stads af dem, de betragter det højrøstede Bifald som en velfortjent Hyldest, og Hovmod, Selvforgudelse er uundgaaelige Følger.

Og tænk saa paa en Mængde temmelig uskyldige, men tit i sine Følger ubehagelige Vaner. Du, kære Læserinde, vil gaa en Tur eller skal et Ærinde i Byen; idet du knapper Trøjen, gaar en Knap løs; men du har paa ingen Maade Tid til at sy den fast; hvorfor ogsaa det? Der er ingen, der vil lægge Mærke til den Ubetydelighed. Dette og noget lignende sker ikke een, men mange Gange, og inden du ret ved af det, har du vænnet dig til at være uordentlig. Lad det ikke blive saaledes ved. Op til Kamp, alvorlig Kamp mod Vanens Magt, hvis Indflydelse saa ofte kaster Mennesket i Armene paa Laster og Lidenskaber.

(Ved A. Th. J.)

Bispens Svend.

Historisk Fortælling af A. Henckel.

(Fortsat.)

For alt i Verden turde han slet ikke mere tale med Karen paa denne Vis, det var Uret mod hende, mod sig selv og mod Elselil. Forvirret, næsten forskrækket trak han sig tilbage, og fremstammende nogle ligegyldige Ord forlod han hastig Pigebarnet, som skuffet og krænket stirrede efter ham, idet hun slog med Nakken og trippede tilbage til Højenloftsbygningen. Den tossede Svend! Forsmaaede han hende kanske — hende hvem Væbnere og Svende, ja selv mangen en Riddersmand tragtede efter at vinde? Men han skulde vogte sig — hun havde Venner ved Hove og fik de blot et lille Vink, saa —

Dagen efter indtraf Erkebisp Jakob Erlandsen omsider ved Danehoffet med sit Følge, og nu skete det utrolige, uhørte — den mægtige Prælat nægtede at salve og krone den udkaarne Prins Erik og lyste enhver af Danmarks Bisper i Ban, der driftede sig til at udføre Handlingen!

Det var kun Peder Bang af Roskilde og den lumske Bisp Regner, som frivilligt gik med, men heller ingen af de andre Bisper turde trodse Banstraalen, og saaledes maatte Kong Kristoffer i sin rasende og afmægtige Harme finde sig i, at hans Søn ikke blev kronet, og at Kirken gik af med Sejren. Men Maalet var fuldt nu, og der var næppe en eneste af de tilstedeværende, der ikke fuldt ud delte hans berettigede Vrede, da han paa Danehoffets sidste Dag fremstod mod Erkebispen og fremførte Beskyldningen imod ham for Opsætsighed og forræderske Hensigter mod Land og Konge.

„Men vogt eder, Jakob Erlandsen!" saaledes lød den opbragte Konges sidste Ord, medens han truende hævede Haanden mod den trodsige Prælat. „Hvad I pønser paa, det kender og ved vi nu alle, men om jeg saa skal trygle og bede Paven derom paa mine Knæ, eller hvad heller jeg skal tilkæmpe mig min Ret alene med Sværdet, saa skal ingen Søn af min Broders Banemand bestige Danmarks Trone! Fra denne Stund er Kristoffer Valdemarsøn eders svorne Fjende, jeg undsiger eder, Bisp — hører I vel? undsiger eder i alle disse mine gode Mænds og det ganske Folks Paahør — ve eder, naar vore Veje atter krydses!"

Skønt Jakob Erlandsen syntes at lade haant om Trusselen, den han som en salvet og viet Kirkens Tjener ikke mente at have Grund til at frygte, fandt han det dog rigtigst, ikke at dvæle længer i den opbragte Konges Nærhed, tilmed i en By, hvor Befolkningen var ham alt andet end god, og baade han og Bisp Peder forlod endnu samme Aften Odense.

Det var henimod Midnat, og allerede over en Time havde begge Prælaternes væbnede Følge holdt opsadlet og beredt uden for Porten til Dominikanernes Kloster — det saakaldte St. Knuds Hus — hvor Erik Abelsøn, hvem det oprørske Parti stred for at bringe paa Tronen, Aaringer efter skulde finde Hvile for sin urolige Sjæl og ende sine Dage som Munk.

Hestene stampede utaalmodigt i Jorden, og Svendene begyndte at give deres Utaalmodighed Luft i temmelig lydelige og hvasse Bemærkninger om de høje gejstlige Herrer, der nu formodentlig smavsede deroppe i Klosterets Refectorium ved et velbesat Bord, medens de lod deres Følge vente udenfor i Slud og Kulde. „Ja, naar vi ikke snart at komme ud af Staden, saa ender det sig ved vor kære hellige Frue med, at de gør Jagt paa os og driver os ud med Skamme," klynkede Erkebispens Famulus, en lille skæv, vindtør Kannik og gned sin spidse, røde Næse. „De Odense Borgere har jo haft et Horn i Siden paa Erkebispen alt fra Fejden under Kong Erik, og værre er det da vorden nu, skal jeg tro!"

„Er I bange for at fange Kolden ærværdige?" spurgte Henning og lo uden at ænse det hadefulde Blik, Famulus'en laante ham.

Men deroppe i Klostrets Refectorium var ganske rigtig Erkebispen, Bisperne Peder og Regner, tillige med Klostrets Abbed og endnu en femte gejstlig Herre, en lang mager Mand med et skulende Ansigt, forsamlede i denne Stund — dog ikke om det velbesatte Bord, det havde man for længe siden forladt — men i en ivrig og hemmelighedsfuld Raadslagning.

„Det er altsaa nu besluttet i denne Stund for Herrens alvidende Aasyn," udbrød Erkebispen, „og svoren har vi alle paa Evangeliebogen, at han skal falde — for hvis Haand og ved hvilken Lejlighed, det vil vi lade bero paa Tilfældet. Om i Morgen den Dag, om Uger eller om Maaneder, hvo ved — enhver af eder holde sig blot rede, og paa givet Vink træde han til for at fuldføre Daaden!"

De fire andre bøjede stiltiende deres Hoveder og modtog Velsignelsen som Jakob Erlandsen uddelte over dem, efter at han først havde ladet dem berøre det fremrakte Krucifiks med deres Læber.

„Og saa gaar vi i Herrens Navn hver til sit, mine Brødre i Kristo! Naar Tiden kommer skal I høre fra mig!"

Og med megen Salvelse skred den mægtige Erkebisp foran, ud gennem Døren, som Abbeden selv aabnede for ham, og ned ad den lange Gang, hvor et Par Munke lyste for de gejstlige Herrer, som kort efter besteg deres Gangere.

„Hvem er den lange magre Munk, som har saa meget at tale med eders Herre, Erkebispen?" hviskede Henning Bengtsøn til Famulus'en, da de red ud gennem Klostergaarden.

„Det er Abbed Arnfast ovre fra Ny Kloster, han kom hertil i Morges. Men, Jesu Maria, hvor du er bleg om Næbbet, Svend — du har sagtens selv fanget Kolden i denne afskyelige Nat, hvormed du spottede mig nys — eller hvad fattes du? — —"

„Aa, det er intet — jeg blev kun stakaandet, for jeg løb saa hastig gennem Gangen nys. Jeg maatte tilbage efter det Skrin med Papirer og Sølvmønter, som jeg altid har i Forvaring for Bisp Peder; jeg kom i Tanke om, at jeg havde glemt det i Stuen næst ved Refectoriet, hvor vi var bænkede til Aften."

Famulus'en saa pludselig op med et mistænksomt Blik i de smaa, stikkende Øjne. „Ja saa, du har da vel ikke luret og hørt noget af, hvad de højærværdige Herrer havde at forhandle? For har du det, saa —"

Han fik ikke fuldført, for Henning gav i det

samme sin Hest af Sporene for at sprænge efter sin Herre, og uden for Byen skiltes kort efter de gejstlige Herrer ad for at drage hver ad sine egne Veje.

V.

Sommeren var gaaet, og Vinteren var kommen, uden at hverken Kongen eller Erkebispen havde foretaget sig noget Skridt mod hinanden.

Men saa en Dag i Begyndelsen af det ny Aar lød pludselig den Efterretning Landet over, der fyldte de fleste med Forfærdelse og mange med Vrede og Harme, at Kong Kristoffer havde ladet Erkebispen fængsle i Nærheden af Landskrona og føre bagbunden til Hest gennem hele Landet til Fyn, hvor han lod ham sætte i Fængsel og slutte i Bolt og Lænker paa Hagenskov Slot ved Assens. Det var Erkebispens egen Broder, Lensmand Niels Erlandsen, og de underkuede Bønder, hvis Rettigheder den egenmægtige Prælat havde traadt under Fødder, der var behjælpelige ved Paagribelsen, og vel nærmest deres Hadefuldhed man maatte tilskrive Maaden, hvorpaa det skete.

I Købmannhafn var dette Skridt af Kongen, hvorved han saa at sige brød med hele Gejstligheden i Norden, det Signal, som man havde ventet paa, og nu brød Opstanden mod den forhadte Bisp Peder ud i lys Lue. Den anden Søndag efter Helligtrekonger, da han kom til Byen fra Roskilde for at forrette Gudstjenesten i Frue Kirke, modtoges han med Haansord og Stenkast, og det var med Nød og næppe, han slap over til Borgen, hvor han forskansede sig bag de svære Stenmure, mod hvilke de oprørske Borgere snart rettede deres Angreb. Bysvendene, der i Begyndelsen havde sat sig til Modværge tillige med hele den væbnede Magt, var blevne overmandede efter en kort, men hidsig Kamp, og Dynger af blodige Lig fyldte allerede Gaderne, medens forfærdede Kvinder og Børn flygtede i alle Retninger og søgte Tilflugt i Husene, af hvilke flere dog stormedes.

„Ned med Bispen og hans Tilhængere! Ned med hele Slænget, der vil spille Herrer! Leve Kristoffer Valdemarsøn, vor eneste retmæssige Herre!" saaledes raabtes der fra alle Kanter, og med Raabene blandede sig saaredes Jamren og Kvinders Skrig, Eder og Forbandelser, Trusler og vilde Glædesudbrud. Blandt de kæmpende Borgere saas flere kongelige Væbnere og Krigsfolk, der med Iver havde deltaget i Kampen og nu begyndte at lede Angrebene paa Slottet, som man beskød med Blider og gloende Stene — Bispen skulde ryges ud af sin Rede, fanges enten død eller levende!

I Klavs Pedersøns Hus var henimod Aften en Del Mennesker forsamlede, trætte, støvede og blodige og medtagne af Kampen. Købmanden selv, der havde været i Virksomhed hele Dagen fra den aarle Morgen, var bleven saaret i Armen af et Spydstik, uden dog at ænse det videre efter at han var forbunden, og hvilede sig nu for første Gang, medens hans Hustru havde sat frem paa Bordet, alt hvad Huset formaaede, for at vederkvæge de stridende, der nu ogsaa tog godt til sig af den kraftige Sulemad og den gamle Mjød eller Rostocker-Øllet.

Henne i en Krog af Stuen stod den lange Væbner Troels Lagmandssøn og hviskede til Else.

„Naa, skøn Else — hvad bliver det saa til mellem os tvende? Har du endnu intet venligt

Henning og Elselil.

Ord tilovers for mig? Jeg har dog ventet længe nu i Taalmod og heftig Længsel, det du vel maa vide; ogsaa kender du jo da din Faders Ønske og Vilje i denne Sag."

Else rystede paa Hovedet. „Men du kender jo ogsaa min Mening, Troels," afbrød hun. „Den har ikke ændret sig, siden sidst vi taltes ved. Vi er Frænder, og i min Barndom legede vi sammen i min Faders Hus; Godhed havde jeg for dig, men til Elskov blev det ingen Sinde og vil heller aldrig blive, det nytter ikke alt, hvad du selv eller nogen anden siger!"

„Hm — nej, det er sagtens Bispens Svend, den taabelige Henning Bengtsøn, der endnu spøger i Hovedet paa dig. Du ved sagtens ikke, at han for længe siden har slagen dig af Sind og faaet sig en ny Hjertenskær?"

„Hvo siger det? du Troels? For saa svarer jeg igen, at det er en skammelig Løgn!"

„Du kan jo kalde det, hvad du vil, min smukke Stivnakke; men set det har jeg da med mine egne Øjne ved Danehoffet i Odense, hvorlunde han gantedes med en af Dronningens Terner. At der var mere imellem dem, end der skulde være, det vidste enhver, og da han saa var rejst — ja, saa græd skøn Karen fast sine Øjne ud af Hovedet — og græder da endnu, skulde jeg tro, dersom det er saa, hvad de siger, at hun nylig har gjort Barsel, og at — —"

Et skraldende Ørefigen afbrød Væbneren i hans Tales Strøm, og forbitret sprang han tilbage fra Pigen.

„Else — det skal du faa betalt din lede Tøs!" skreg han, mørkerød i Hovedet. „Er du saa letfærdig, at du ikke bekymrer dig om, hvad enten din Elskov falder paa en Kvindeskænder og æreløs Hykler eller en ærlig Karl, da lig som du selv reder! I Pølen vil du synke stedse dybere og dybere, siger jeg dig, og af Landet kan du vel faa Lov at drage med ham, den liderlige Fugl, som vel i dette Øjeblik, tillige med den Djævel af Bisp, lider slig Medfart, som han har forskyldt. Hør, hvor de larmer og raaber derude — se, Luften er rød som det varme, sydende Blod af Ildsluer, der slikker mod Himlen! I denne Stund har de kanske stormet Borgen, og han, din Boler, er omkommen, ligger jamrende med Sværdet i sit troløse Bryst — —" Med en Haanlatter styrtede han ud gennem Døren, og den forfærdede Pige stod et Øjeblik efter hans Bortgang, ligbleg af Rædsel og raadvild om, hvad hun skulde gøre.

Angesten for Henning Bengtsøns Liv var dog den fremherskende Følelse hos hende. Selv om det virkelig var saa, at han havde sveget hende og fæstet sin Hu til en anden Kvinde, selv om han havde forskyldt, at hun med Magt rev hans uværdige Billede ud af sit Hjerte — dø maatte han ikke! Hans Blod — vilde det ikke ligesom komme over hendes eget og Faderens Hoved? Faderen, som dog var en af Ophavsmændene til denne blodige Opstand — —?

Men hvad kunde der gøres for at frelse ham? Hændervridende stod hun der, hver en Larm derude fra, hver en Klirren af Vaaben bragte hende til at gyse og fare sammen.

Med et var det, som hun fik en Indskydelse. Hun vinkede Boddrengen hen til sig og hviskede ham et Par Ord i Øret; saa smuttede hun ud gennem Døren, og hyllet i sit Regnklæde ilede hun, fulgt af Drengen, ned gennem Ladbrostræde ad Havnen til.

Oppe paa Københavns Slot var alt i den største Angest og Forvirring.

Hvert Øjeblik slog de glødende Stene ned i Gaarden, hvor Svende og Fadebursterner forfærdet flygtede om imellem hverandre, søgende Tilflugt oppe i Højenloftsbygningens øvre Stokværk. De bevæbnede havde maattet trække sig tilbage fra Skydehuller og Mure, hvor det regnede ned med sydende Beg og Tjære, hvormed man nu ogsaa fra Skibene bestrøg Slottet, og over den skrøbelige Plankebro trængte allerede de belejrendes Skarer med Stormstiger, medens Skæret af de blussende Fakler oplyste de ophidsede, hævngerrige Ansigter.

I et af Slottets allerinderste Værelser i øverste Stokværk, var den blege, forfærdede Bisp Peder krøben sammen i en Krog tillige med sin ikke mindre forskrækkede Skriver, og afgav i Forening med denne et saare ynkeligt Skue. Begge rystede, saa Tænderne klaprede i Munden paa dem, og Bispen klemte med krampagtig Iver et Skrin med alle fine Penge og Kostbarheder op til sit Bryst, medens Øjnene forvildede for hid og did.

Ved Døren ind til Drabantsalen, holdt den trofaste Henning Vagt tillige med en halv Snes Karle med deres Hellebarder og Stridsøkser, der havde svoret at værge for deres Herre til det yderste.

Allerede hørte man de fremtrædende Skarers larmende Raab. Der blinkede Spyd og flammende Fakler nede i den snævre firkantede Gaard, der dannedes af Højenloftsbygningen — som den Gang rimeligvis kun bestod af det bekendte runde Stentaarn med en mindre Tilbygning, saaledes som det var bleven opført igen efter Lybækkernes Indfald — samt en lavere Fløj, hvor Stegerset og Badstuen fandtes.

„Herre Jesu — hellige Jomfru og Guds velsignede Moder! Forbarm dig over os! De myrder os — de er her alt — frels os — frels os —“ jamrede Bispen henne fra sin Krog.

Henning tilkastede ham et halvt medlidende, halv foragteligt Blik. Havde han fulgt sit Hjertes Tilskyndelse, saa havde han nu kæmpet i de kække Borgeres Rækker, der havde afkastet det forhadte Aag. Men Pligtfølelsen bandt ham. Bestandig svagere og svagere var Baandet blevet, det er sandt, og vilde vel til sidst en Gang ganske briste, men nu — nu var ikke Tiden! Den usle, feje Sjæl, der i dette Øjeblik talte ud af Bisp Peders ynkelige og umandige Optræden, gjorde ham næsten syg af Harme og Modbydelighed, men den ulykkeliges Hjælpeløshed overvandt alle andre Hensyn, og han havde svoret at blive paa sin Post til det yderste. Nu, da Borgen ikke længer kunde forsvares, maatte han i det mindste se at værge for den Herre, som han i sit Hjerte ringeagtede, men til hvem Vejen dog kun skulde faa Lov at gaa over hans Lig!

I dette Øjeblik hørte han sit Navn blive udtalt i en dæmpet Tone, og da han vendte sig om, saa han en Skikkelse staa i Løndøren derhenne — en Kvinde var det — en Kvinde paa dette Sted og paa denne Tid? — —

Han ilede hen imod hende.

„Else — gækker mine Øjne mig ikke, saa er det dig — dig selv — hvor kom du hid? Aa, Else — Elselil —“

Hun slog ud med Haanden „Ja, undres maa du vel, Henning Bengtsøn, thi undres gør jeg fast selv over mit eget Mod, helst da alt mellem os jo længst er forbi! Dog til at drøfte vore egne Anliggender er ingen Tid — du selv som din Herre er i Livsfare og maa fly.“

Henning rystede paa Hovedet. „Derpaa er ikke at tænke. Alt tvende Gange har jeg forsøgt at bringe Bispen og den Pjalt af en Skriver derhenne, som fast ikke kan staa paa sine Ben, ud af Slottet og ned til Bolværket, hvor Baadene lægger til, men de holder jo skarpt Udkig alle Vegne, og at slippe ud, uden at de griber os, vilde være en Umulighed, tilmed da der er lyst af Faklerne trindt omkring.“

(Fortsættes.)

Godnat, lille Mo'er!

Jens Krænsen.

Barndomsminde af C. A. Thyregod.

En Dag i Efterhøsten 1831, da jeg passede Faar i Birkmose, sagde en Nabohyrde til mig: „I Dag kommer Jens Krænsen over til eder, ham skal du tage dig i Agt for, for han vil Pinedød gøre ondt.“

Jeg havde nok hørt tale om Jens Krænsen og vidste, at han underholdtes af Fattigvæsenet paa den Maade, at han gik fra Hus til Hus i Sognet og fik Føden, flere eller færre Dage paa Stedet i Forhold til vedkommendes Hartkorn. Jeg havde hørt adskilligt om ham, som ikke var godt altsammen, men paa den anden Side vidste jeg, at Nabodrengen, der var meget ældre end jeg, havde stundom sin Fornøjelse af at skrække mig. Derfor blev jeg ikke meget bange, men var en Del nysgerrig efter at faa den omtalte Størrelse at se.

Jeg drev hjem med Faarene ved sædvanlig Tid, og da stod uden for Gaarden midt paa Vejen en høj anselig Mand i blaat ægtefarvet Vadmel, saaledes som Egnens Gaardmænd brugte i den stiveste Stads. Ved mindre højtidelige Lejligheder brugte de graa Klæder. Paa Hovedet havde han en høj sort Hat, og han pattede paa en sølvbeslagen Merskumspibe; en Sølvurkæde med meget Dingeldangel hængte ned fra det tokassede Sølvur i hans Lomme.

Jeg havde aldrig set et Almissefelem saa flot udstyret, og jeg var nær ved at tro, at det var en Pranger, maaske en, der vilde købe Faar, da han stillede sig i Vejen for Flokken, der stod stille og ikke turde gaa forbi den fremmede Skikkelse.

„Det er da en Fandens Hoben Faar!“ udbrød han.

Jo, det var rigtignok Jens Krænsen. Jeg havde hørt en og anden efterabe den særegne vigtige Maade, hvorpaa han frempustede Ordene, saa jeg kunde kende ham paa Mælet. Jeg drev nu paa Faarene, som jo ikke der kunde blive staaende, og da de løb ud til Siden for at komme forbi, maatte jeg søge at holde dem samlede paa Vejen. Jeg svarede ikke paa hint Udbrud og heller ikke paa, hvad han gik og smaasnakkede om, mens han fulgte efter mig ind i Gaarden.

Konen kom ud for at hjælpe mig Faarene i Hus, da Malkefaarene om Natten skulde skilles fra de andre. Til hende sagde han: „Kan Drengen ikke snakke?“

„Jo, han kan,“ svarede hun, „men han siger ikke meget.“

„Er han rigtig klog?“ lød hans næste Spørgsmaal.

„Jo,“ lød Svaret. „Vi ved da ikke bedre.“

Han gav et Grynt, der vistnok skulde antyde Tvivl om hendes Udsagns Rigtighed, og jeg tror nok, at jeg siden havde den Ære at gælde i hans Tanker for helt eller halvt fjollet. Deri bestyrkedes han, da jeg siden paa hans Spørgsmaal sagde, at jeg intet Handelskram havde. Det var rigtignok ikke sandt; men jeg havde foresat mig, at jeg slet ikke vilde indlade mig med ham; thi ellers havde jeg Knapper og andet smaat Ragelse at handle med som andre Drenge.

Han havde Handelskram. Signeterne ved hans Urkæde og de mangfoldige Glasperler ved hans Pibelidser var Ting som han jævnlig tuskede med; men det egentlige Varelager gemtes dels i hans Lommer og dels i hans Hattepul. Det var mest Metalknapper af noget sjældnere Form, samt gamle Mønter. Disse vilde han dog ikke gerne vise frem uden mod Betaling, og dette var endvidere Tilfældet med en omhyggelig sammenbunden Pakke, som ogsaa gemtes i Hattepullen og indeholdt Forebyggelsesmidler mod Trolddom, som han var meget bange for. Pakkens Indhold var: et Stykke Staal, et Stykke Rav, nogle visne Firkløvere, en Sølvknap, en Stump Hugormeham og maaske flere Smaating.

Det kostbareste Stykke, det som laa øverst i Hattepullen, og som han kun foreviste mod Betaling i rede Penge, var et omhyggeligt indsvøbt Silketørklæde. Det var blevet gammelt og falmet og slidt i Sammenlægningen; men dog fik man det ikke at se for nok saa køn en Metalknap eller Glasperle eller gale Skillinger. Nej, der skulde god og gangbar Mønt til, og det især paa Grund af Silketørklædets høje Bestemmelse. Det skulde nemlig være en Gave til den Pige, han engang vilde gøre den Ære at kaare til Brud. I lange Tider, vel en Snes Aar eller mere, havde Tørklædet ligget i Hattepullen, og endnu havde han ikke truffet sit endelige Valg. Han havde bestandig, hvad han kaldte „Kig paa“ en eller anden Pige, men det blev ikke til videre, og saaledes havde det været, siden han var ung, og dengang var der virkelig hæderlige Piger, der vilde giftet sig med ham.

Hans Forældre, der var velhavende Selvejerfolk, havde tre Sønner. Den anselige Gaard, de beboede, overdrog de til den ældste Søn, men til Jens, der var den næstældste, erhvervede de en mindre og forholdsvis meget god Gaard, der kaldtes „Fjerdeparten“. At han saaledes i en ung Alder blev sin egen Herre i gode, gældfri Forhold, har vel sagtens øget hans Egenfindighed og krakilske Overmod. Han havde uhyre store Tanker om sig selv. Da han tillige var ubeskrivelig doven, begyndte han lige straks med at forsømme sit Avlsbrug paa det grundigste. Frænderne pønsede paa at faa ham gift, hvad han selv ogsaa nok vilde, og saa beslebe han til Egnens smukkeste og rigeste Piger; han selv var jo en stovt Karl, stor og stærk, ingenlunde styg. Frierierne indbragte ham dog kun en betydelig Samling af Kurve; thi det var bekendt, at han var stædig som et Æsel.

Saa valgte Frænderne en Brud til ham, en dygtig, forstandig og agtværdig Pige. Rigdom havde hun ikke og var heller ikke nogen Skønhed. Der var heller ikke noget Sværmeri ved Karen; hun vilde gifte sig for at komme til Brød og Bopæl og saa tage Manden, som han kunde blive. Alle troede, den Sag var klappet og klar, da Jens uformodet satte sig paa Bagbenene og sandt, at hun hverken var rig eller smuk nok. Karen blev forsmaaet, men det var vistnok hendes Lykke; thi den Mand, hun siden fik, var maaske ikke ret meget klogere end Jens; men han var arbejdsom og føjelig, og Karen ledede ham ved sin overlegne Forstand og dækkede over hans Mangler som en klog og god Kvinde.

Jens holdt Tjenestepige, men kunde ikke beholde nogen et halvt Aar til Ende; thi da han intet selv gad bestille, krævede han saa meget mere Arbejde og det baade Karle- og Kvindearbejde af Pigen, og baade urimelig og vrøvlevoren var han desuden.

„Dersom han vilde betale mig en god Løn, saa skulde jeg min S'æl nok tjene min Tid ud!“ sagde Maren Pallesdatter; men hun var ogsaa stor og stærk og uforknyt, en sand Havgasse i Munden, men slet ikke noget ondt Menneske. Saa kom der Folk til at snakke dem imellem, og hun blev fæstet. Der mentes, at hun heller ikke vilde sagt nej, om han havde friet til hende; men det varede ikke længe, inden hun opdagede, at det ikke var let at omgaas ham. Saa gjorde hun ham bange. Hun viste ham Cyprianus, det paastod han paa det bestemteste, endnu da han var en gammel Mand. Der var røde Bogstaver paa Titelbladet, og for Resten saa den ud som en gammel Salmebog. Da hun havde den forfærdelige Bog, var det jo i sin Orden, at hun ogsaa kunde gøre Kunster, men de var dog vist temmelig aandsfattige, og bestod blandt andet i, at naar hun satte sig ved det aabne Ildsted om Aftenen og vilde spinde, saa behøvede hun ikke at gaa hen i den anden Side af Stuen for at hente Rokken. Nej, hun sad langt fra den, og naar hun saa klukkede som en Høne, saa kom Rokken af sig selv hen til hende. Ogsaa andre let haandterlige Ting kunde hun kalde til sig, ja, naar hun rigtig klukkede, kunde hun kalde mange Genstande sammen omkring sig paa een Gang. Hun havde naturligvis Traade at trække Tingene i, men Jens Krænsen var meget overtroisk, og det kom snart saa vidt, at han ikke turde være i sit Hjem fra Sol gik ned, til den stod op igen; han overnattede i Broderens Gaard.

Han stod sig godt ved Forholdet dette Aar; thi Maren sørgede for, at der ikke blev noget forsømt, af hvad hun kunde ubrette, hun høstede og tærskede og pløjede og harvede, og da hun ikke stolede paa sig selv til at saa Kornet, fik hun sin Broder til det. Ja, Aaret gik til Ende, og glad var Jens Krænsen, at han kunde blive af med den lede Heks. Men han blev ved at frygte hende. Da jeg lærte at kende ham, levede Maren Pallesdatter som en aldrende Enke hos sin gifte Datter. Der var ellers ingen, der havde hende mistænkt for Trolddomskunst, men han frygtede hende bestandig og var ikke for aldrig det at bevæge til at tilbringe de Dage paa sin Omgangstur, han skulde, i den lille Gaard, hvor hun levede.

Med Avlsbruget gik det værre og værre. Høet blev ikke høstet om Sommeren, og Kvæget gik ude om Vinteren og havde maattet omkomme, dersom ikke Naboerne nu og da kastede et Knippe Foder til det. Det var klart, at det hele maatte føre til pur Elendighed.

Saa blev Gaarden tagen fra ham og givet til hans yngste Broder.

Det gik nok saadan til, at han blev narret til at underskrive et Brevskab, hvis Indhold og Betydning han ikke kendte. Det kunde været til at undskylde, da han aldeles ikke duede til at have Gaard; men en mærkelig Uret var det, at han aldeles intet fik for eller af sin Ejendom. En aarlig Understøttelse eller livsvarig Forsørgelse vilde været paa sin Plads. Det var en Uret mod hele Sognet, der nu kom til at forsørge ham. Han var nu stor og stærk og maatte kunne arbejde; men det vilde han ikke, og den nys saa stolte Gaardmand blev Almisfelem, uden at der synes at være sket nogen Indsigelse derimod, hvad mange dog siden var ærgerlige over.

Broderen og Broderkonen, der fik „Fjerdeparten“, hadede han grundigt og udholdende og ønskede dem alle tænkelige Ulykker. Det gik dem heller ikke videre godt; de gik fra Ejendommen af Armod; men de ny Besiddere hadede han lige saa glubsk, skønt de ikke havde Skyld i hans Fordrivelse.

Saa var det, han kom til at gaa paa Omgang i Sognet, medens han dog stadig ventede igen at komme i Besiddelse af „Gaarden og Godset, som var bleven ham frastjaalet.“ Han ventede, at det skulde ske paa en eller anden ubegribelig

Maade uden hans egen Medvirkning. Saa vilde han gifte sig. Det vilde han ogsaa, naar han vandt en stor Sum Penge i Tallotteriet, og i dette anbragte han Tid efter anden ikke saa faa Penge. Men det blev rigtignok sagt, at han blev narret for sine Penge og fik gamle ugyldige Lodsedler, da han altid sendte Bud om dem med andre.

Da han nærede grundmuret Ringeagt for Kvindekønnet i Almindelighed, var han saare kræsen i Valget af en Brud, selv paa hans gamle Dage. De skønneste, stolteste og rigeste Piger var ham endnu ikke for gode at bejle til. Tjenestepiger, Husmændsdøtre, nej, Tak! Til slige vilde han ikke kaste sig hen, hvor meget han end ellers kunde have tilovers for dem. Min Medtjenerinde, Inger, var rigtignok Datter af en afdød Gaardmand og havde ikke saa faa Penge paa Rente; men han sagde rentud i hendes Paahør, at hun hverken var smuk nok eller ung nok til ham. Hun var dog mindst 20 Aar yngre end han. Saadan i Almindelighed kunde han godt lide hende; men det var mindre, fordi hun var en brav og god Pige, end fordi hun somme Tider gav ham et Par Skilling. „Hun har jo Raad til det," sagde han, „men det er der ogsaa andre, der har, som dog holder fast paa Skillingen alligevel."

Aldrig gjorde han en Times Gavn. Som en stor Herre spankede han om og saa paa, at andre arbejdede, gjorde ogsaa sine Bemærkninger derover, og de kunde være kloge nok; men forlangtes der en Haandsrækning, om det saa kun var at holde ved et Kreaturs Tøjer et Øjeblik, saa svarede han stadigt: „Vil du give mig noget for det?" Og da man ikke stod med Penge tilrede ved enhver ubetydelig Anledning, slap han næsten altid for at yde Haandsrækningen.

„Vil du give mig noget for det?" Det Svar gav han ogsaa, naar nogen vilde have ham til at synge. En lybsk Skilling, som den Tids smaa Sølvmønter kaldtes, og som gjaldt $7^1/_5$ Øre i nubrugelig Mønt, var Taksten for at faa ham til at synge en Vise. Han kunde tre, og han sang dem alle sammen, naar han først fik begyndt. Den, han plejede at synge først, begyndte saaledes:

„En Skomager har jeg været,
boet i Jerusalem,
Kristus haver jeg vanæret,
været en Guds Bespotter slem o. s. v."

En anden var den bekendte gamle Fuglevise: „I Skoven skulde være Gilde." Den tredje begyndte: „A skuld' just til Marked drav'," og havde til Omkvæd: „En, to, tre, fir' und fire, seks und fiv, ott und ni und tiv'."

Han var slem til at bagtale Folk, dog kunde man undgaa hans ondskabsfulde Tunge ved at give ham Penge, f. Eks. en lybsk Skilling, hver Gang han under sine Omgangsture gæstede Gaarden. Glemtes det, undsaa han sig ikke for at minde derom; men havde man begyndt dermed og ikke vilde blive ved uagtet Paamindelserne, saa blev han rent bansat til at bagtale. Pengene brugte han til Tallotteriet, til Vedligeholdelse af Ur og Pibe og til Halsklæder; thi et rødternet Bomuldstørklæde, helst saa gloende og nyt som muligt, holdt han af at have om Halsen. Med hans øvrige Klæder tror jeg nok, det gik saadan til, at Fattigkassen skød nogle Penge til en Gang imellem, og at hans Broderkone ydede Resten. Det var hans ældste Broders Kone, der var Enke og sad i Velstandskaar i hans Fødegaard. Hun var god imod ham, og han havde Tillid til hende og til hendes to Sønner, der dog nok i deres Opvækst snød ham dygtig i Pibehandelen.

Han brugte en Del Tobak, men den kostede ham ingen Penge, da han holdt paa, at Folkene, hvor han midlertidig var i Kost, skulde forsyne ham med Røgtobak, hvilket de fleste ogsaa gjorde.

Han var overmaade let at fornærme, og Folk var ikke fri for at være bange for ham; thi stærk var han, og det sagdes, at han skyede ikke at bruge de værste Vaaben, der faldt ham i Hænderne, og at han da ikke vidste, hvad han gjorde. Der var dog vist Maade med hans Galskab. Skræmme Folk vilde han, saaban som engang han greb en Uldsaks og løb efter Mads Krop for at jage ham den i Livet; men hvis Mads ikke havde taget Flugten, havde Jens Krænsen dog vist styret sig. Det var ofte, han truede med saadanne farlige Vaaben, men jeg ved ikke, at han brugte dem. Næver og Køppe skaanede han derimod ikke.

I vor Gaard blev han engang svært vred, af en Grund, som det dengang var mig vanskeligt at forstaa. Det hændte sig, mens han var der paa sin Omgangstur, at Gaardens Brønd skulde ombygges, og i den Anledning fik Manden Hjælp af sine to Brødre, hvoraf den ene var Sognefoged, og den anden var ogsaa bosat Mand. Da vi skulde til Bords, sad Manden for Bordenden og Brødrene næst ved, derefter fik Jens Krænsen Plads. Allerede det var galt nok, som jeg siden erfarede, thi han vilde have Hæderspladsen ved Mandens Side. I Anledning af det sjældne Arbejde, der skulde forrettes, og de fremmedes Nærværelse, kom Brændevinsflasken frem samt to Snapseglas, der var ulige store, dog var Forskellen ikke betydelig. Manden skænkede i det store Glas til sig selv og Brødrene og i det lille til Husets Tjenestefolk, men uheldigvis ogsaa til Jens Krænsen, som øjeblikkelig blev rasende og skældte ud og truede og opregnede alt det onde, han vidste om Familien. Manden lod ham vide, at man gjorde mere Ære af ham, end han billigvis kunde forlange; men det oprørte ham end mere. Han sad indeklemt mellem Sognefogden og Gaardens Tjenestekarl, men han vilde bort, vilde straks i Hovedet paa Manden, og da der ikke gaves anden Udvej, sprang han over Bordet, ud ad Døren, og saa blev han borte nogle Timer. Men gemt var ikke glemt, og om Aftenen brød det løs igen. Næste Dag beklagede han sig for Inger, der rigtignok vilde snakke ham efter Munden, men dog ikke saa meget, som han forlangte.

„I er — saa bandte han — nogle Æsler alle sammen, for I holder med eders Husbond," sagde han.

Konen, der var saa nær, at hun hørte det, traadte nu frem og sagde: „Jeg synes, at det er til Ære baade for Husbonden og Tjenestefolkene!" Men nu fik hun læst og paaskrevet. Blandt andet fik hun at høre, at hendes Søster var skævmundet, og Svogeren enøjet. — Inger slap derimod for videre Tiltale, hvilket maaske hidrørte fra, at han ventede et Par Skilling af hende som sædvanlig. Han blev ved at skælde og drille, al den Tid, han dengang var i Gaarden, og da han kom der igen paa sin næste Omgangstur, var han endnu lige arrig. Han lod sig dog formilde med en lille Pengegave.

Hans Tornvig og Jens Krænsen nærede grundig Ringeagt for hinanden. Hans Tornvig betragtede den anden som et unyttigt Drog, hvorimod han vidste, at han selv havde været en flink Arbejder i sine Velmagtsdage, og mente, at han endnu gjorde megen Nytte som Stodderkonge. Jens foragtede denne Bestilling, som han ikke for alt i Verden vilde paatage sig. Desuden var Hans Tornvig ikke saa storslægtet som han. Mødtes de, kom de gerne i Skænderi; thi Stodderkongen, der var godmodig og skikkelig, naar og hvor ikke hans Kaldspligter bød ham det modsatte, var langt mere yndet end den pralende og arrigsindede Jens Krænsen, og denne var misundelig derover. Denne kunde heller ikke staa sig i Mundhuggeriet; men naar det kom saa vidt, at Næverne skulde bruges, saa maatte den ældre og skrøbeligere Stodderkonge fortrække, hvis der ikke var Folk i Nærheden, der vilde og kunde beskytte ham. Klammeriet opstod dog oftest ved, at det var Folk, som pudsede dem paa hinanden, men som saa heller ikke vilde tillade, at det gik videre end til Skænderi.

Det er nu over 50 Aar siden, at Hans Tornvig døde, og Jens Krænsen, der var meget yngre, overlevede ham ikke længe. Meget er forandret der i Sognet, og stor Fremgang er der gjort i alle Maader; men de to sære gamle lever endnu i Mindet, og jeg tror nok, Sagnet har udsmykket deres Personligheder temmelig meget; men her er de skildret, som jeg personlig har kendt dem, og som jeg har hørt deres Bedrifter omtale af samtidige.

Om Fodens Beklædning.

Efter Dr. **M. Vogel.**

Den menneskelige Fod har af Naturen en hvælvet Form, idet den kun berører Jorden med Hælen og Tæerne. Ved Fordeling af Legemsvægten paa disse to Punkter er Foden i Stand til at bære Kroppen og føre den lange Strækninger. Den saakaldte Platfod formaar ikke dette, den gør tværtimod iøvrigt sunde og velvoksne Mennesker uskikkede til anstrengende Vandringer. Skomagerne begaar navnlig ved Kvindefodtøj hyppig den store Fejl, at de anbringer Skohælen for langt henimod Midten af Fodsaalen, uagtet denne Del af Foden slet ikke trænger til Støtte. Denne Fejl gøres sædvanlig ved Sko og Støvler med høje Hæle, der, skønt de ikke længer er moderne, dog stadig bæres af mange Kvinder. Paa saadanne, under Svangen anbragte høje Hæle, stylter de saa af Sted med en stiv, kejtet Gang.

Men ikke nok hermed: den rette Udvikling af Læggene og Legemsmusklerne forstyrres og hæmmes ved Brugen af høje Hæle, der ogsaa kan fremkalde alvorlige Forstyrrelser i Almenbefindendet. Mange, ogsaa ofte for Lægen uforklarlige sygelige Affektioner: Rygsmerter under Gangen, nervøs Hovedpine og almindelig Svækkelse er en Følge af for høje Hæle, og plejer ofte at svinde ved Brugen af mere hensigtsmæssigt Fodtøj. Den stadige Brug af saadanne høje Hæle, kan endogsaa fremkalde Rygradkrumninger og Skævhed i Bækkenet. Saaledes virker det snævre Snørliv fra oven og det misdannede Skotøj fra neden i samme Retning, modarbejdende Kvindens mest ophøjede Kald: det, at blive Moder. Bort altsaa med de høje og smalle, paa urigtigt Sted anbragte Hæle!

Endvidere bliver meget ofte Spidsen af Skoen anbragt i Midten af den forreste Endeflade. Dette er atter urigtigt; ligesom ved Strømpen bør ogsaa Skoens Spids føres hen imod Inderfiden, altsaa hen imod Stortaaen. Følgelig maa hver Fod have sin særegne Sko, og det er en Uting at arbejde efter eet Maal til begge Fødder. Foden skal ikke passe sig til efter Skoen; det er denne, der har at rette sig efter Foden.

En yderligere Fejl bestaar deri, at den kære Forfængelighed vil have Skoene meget snævre, og det især ude ved Tæerne. Man glemme dog ikke, at Legemets Vægt udelukkende kommer til at hvile paa Tæerne, idet Foden løftes til Gang. Men derved trykkes Tæerne noget til Siden fra hverandre og maa nødvendigvis, hvis Skoen er for snæver, klemmes mod Overlæderet.

Den umiddelbare Følge af en saadan Behandling er de saakaldte Ligtorne. Samtidig bøjer Neglen paa Stortaaen sig ofte ned i Kødet, bliver tyk og samler ildelugtende Vædske. Endelig presses Tæerne hen over hinanden, og man iværksætter efterhaanden en varig Forkrøbling af Foden. Alle lovpriste Midler til Bortfjernelse af Ligtorne vil vise sig frugtesløse, saa længe man fremdeles bruger for snævert Fodtøj.

Især om Sommeren maa man vogte sig for snævert og svært Fodtøj, da det forhindrer Uddunstning og fremkalder brændende Hede, medens snævert Fodtøj om Vinteren bringer Fødderne til at fryse.

Saalen paa en bekvem Sko eller Støvle, maa være tilstrækkelig bøjelig i Svangen og Overlæderet blødt og elastisk, for at Vristen kan have Plads til at udvide sig. Fodtøjet maa slutte fast om Hælen, men over Tæerne være tilstrækkelig højt og bredt til, at de ikke er udsatte for noget som helst Tryk. Over Vristen maa Støvlen sidde glat og fast, da Gangen ellers bliver usikker, og Huden nemt beskadiges.

Da man i Regelen gaar mere bekvemt med end uden Hæle, kan man trøstig holde fast ved disse. En Højde af 3 Centimeter og en Bredde af 5 Centimeter vil være passende. Men Hælen maa heller ikke være hverken for lav eller sidde for langt bagud, thi derved falder Støttepunktet paa dens forreste Kant, man gaar skævt og trykker Mellemstykket paa Saalen ned.

Hovedsagen er altsaa: Vær ikke for snævert Fodtøj, lad Skoen passe til Fodens Form og de ikke for høje Hæle anbringes paa det rigtige Sted.

Fra Boghylden.

Luther og Grundtvig. En kirkelig Lejlighedsbetragtning af Dr. Fredrik Nielsen. Pris 1 Kr. 50 Øre. (Karl Schønbergs Forlag.)

Skriftet er et klart, oplysende og ærligt Svar paa Prof. H. Scharlings Bog: Luther eller Grundtvig. Medens sidstnævnte Forfatter med en unødig bitter Strenghed stillede Valget mellem de to store Kirkereformatorer, holder Prof. Nielsen i Modsætning hertil paa dem begge og finder, at de ikke modsiger, men tvertimod udfylder hinanden. Med stor Lærdom og et beundringsværdigt Herredømme over det mangeartede Stof, belyser Forfatteren Luthers og Grundtvigs Stilling til Herrens Naademidler, til Skriften og dens Brug, sammenlignende de to Mænds Opfattelse saavel indbyrdes som med Oldkirkens Traditioner, saavidt de skimtes gennem de fjerne Tiders Taage. Det er en lærerig Undersøgelse, som enhver kristelig vakt Mand og Kvinde vil læse med Udbytte. Den redelige Grundighed, som præger hver Side i den lille Bog, maa indgyde Tillid, og den Klarhed, hvormed de historiske og dogmatiske Emner er lagt til Rette, gør Tilegnelsen saare let. Dertil kommer, at Bogen saa langt fra er skreven fra et snævert Partistandpunkt, at den tværtimod rummer et overlegent Syn og præges af en ædel, forsonlig Tone, der stiller den højt over Prof. Scharlings iltre Skrift.

I et Slutningsafsnit kaster Prof. Fr. Nielsen et Blik ud over Retningerne i Folkekirken. Han er her lige saa mild i sin Dom som dyb i sin Forstaaelse, og denne Forstaaelse gælder ikke blot de enkelte Retningers Virken og Tragten, men ogsaa deres Forhold til Tidens politiske og folkelige Rørelser. Da Prof. Fr. Nielsen indtager en fremskudt Plads i Grundtvigs Vennekreds, er det værd at mærke, hvad han skriver om denne, nemlig: „Den grundtvigske Kreds er i Færd med igen at blive, hvad den var i Begyndelsen: en Del af de stille i Landet. For dem, der ikke kan leve uden i en stor Flok, er dette ublide Kaar; men det vil ikke være ukendt for Kristne, at de stille ofte er de stærke. Stilheden vil være velgørende for mange; thi dem gives bedre Lejlighed til det Arbejde, der, naar alt kommer til alt, er det afgørende: Arbejdet for vor egen Frelse med Frygt og Bæven. Men et alvorligt Arbejde indadtil udelukker ikke fra Deltagelse i al god Gerning; det kan ikke alene lutre og løfte, men ogsaa give nyt Mod til at tage Del i Løsningen af Menneskelivets Opgaver. Derfor skal det med Guds Hjælp endnu en Stund kunne mærkes baade i Kirke, Skole og Folkeliv, at den grundtvigske Retning ikke er uddød." Hvad Prof. Nielsen i Fortsættelse heraf paaviser om Grundtvigs Betydning for andre kirkelige Retninger, holder uimodsigeligt Stik, og ligesaa hans Fremstilling af Strømningerne i den indre Mission, af den moderne Rationalisme o. s. v. Det er en saare indholdsrig Bog, der selv i sine korte Antydninger bringer nærende Tankekorn og mulig vil give Stødet til Drøftelsen af adskillige kirkelige Spørgsmaal i den danske Menighed.

Juridisk Raadgiver.

En Mand, som har min Tilladelse, anskød en Hare paa min op til den offentlige Landevej stødende Mark. Haren løb ud paa Landevejen og blev der greben af en tilfældig forbipasserende Mands Hund. Hundens Ejermand tog Haren og bortfjernede sig med den. Der spørges, om vedkommende, som tog Haren, har Ret dertil eller ikke?

M.

Den Mand, som anskød Haren, kan ifølge Loven intet Krav gøre gældende mod Hundens Ejermand.

* * *

Til Chr. J. i R. pr. Sakskøbing. Deres Fremstilling er ikke saa tydelig, at vi kan besvare de fremsatte Spørgsmaal. For at dette kan ske, maa vi udbede os et Grundrids eller en Situationsplan.

* * *

Er en Mand, som har modtaget Hjælp af Fattigvæsenet, pligtig at tilbagebetale samme, naar han senere kommer i gode Kaar?

L. F.

Tidligere gjaldt en saadan Pligt kun for dem, der havde nydt Understøttelse af Københavns Fattigvæsen; men ved den ny Fattiglov af 9de April d. A., som træder i Kraft den 1ste Januar 1892, er Pligten til at erstatte oppebaaren Fattigunderstøttelse gjort gældende overfor enhver, „saafremt det af Fattigbestyrelsen paa hans Opholdssted skønnes, at han har Evne til at udrede Erstatningen, uden selv at komme til at mangle det fornødne til eget Underhold eller Opfyldelse af den ham paahvilende Forsørgelsespligt" (Lovens § 34.)

* * *

Kan en Enke, som kun er 17 Aar gammel, frit raade over sine Ejendele som en fuldmyndig Person uden nogen Lavværge?

P.

Ja.

* * *

Til L. H., Gl. —gaard pr. Odense. Angaaende Forholdene i Kongostaten, vil De formentlig kunne faa alle ønskede Oplysninger, naar De sætter Dem i Forbindelse med det belgiske Gesandtskab for Skandinavien. Adresse: Til det kgl. belgiske Gesandtskab f. T. Stockholm.

* * *

Til J. i L. pr. Hørsholm. Om det nævnte Lotterispørgsmaal, kan De skrive til Inspektøren for det kgl. Klasselotteri i København. — Ved „Manchesterskolen" eller „Manchestertheorierne" forstaaes den fra England udgaaede Retning i Statsøkonomien, som hævder Frihandel i størst mulig Udstrækning. „Cobdenklubben" er en engelsk Forening, som virker i denne Aand, og som har taget Navn efter en af Retningens Hovedmænd, den i 1865 afdøde Politiker Richard Cobden.

* * *

Naar jeg er fæstet til en Mand paa et helt Aar, kan jeg saa rejse efter et halvt Aars Forløb, naar jeg siger op med et Fjerdingaars Varsel?

„Bjørn".

Nej.

* * *

Jeg har i nogle Aar drevet en Grovsmedforretning paa Landet, uden at være i Besiddelse af Næringsbevilling. Jeg blev tilsagt at møde paa Herredskontoret og skulde løse Næringsbevilling og tillige bøde 10 Kr. i Mulkt til Amtsfattigkassen. Jeg nægtede at løse Næringsbevis, da jeg som Grovsmed ikke ansaa mig forpligtet dertil. Politimesteren frigav mig ogsaa. Men saa spurgte han mig, om jeg ikke havde udført Klejnsmedarbejde, hvortil jeg svarede, at vel havde jeg gjort en Laas i Stand for dem, som jeg arbejdede for, men den Slags Ting, har jeg altid gjort gratis. Derefter fremlagde Politimesteren et Stykke Papir, hvorpaa stod skrevet, at jeg skulde afholde mig fra alt Klejnsmedarbejde; dette maatte jeg sætte mit Navn under, og to andre Mænd skrev under til Vitterlighed, og saa skulde jeg give 10 Kr. i Mulkt, uden at jeg kunde faa at vide hvorfor, men betale maatte jeg.

Jeg ønsker nu at vide, om den Fremgangsmaade, der er brugt imod mig, stemmer overens med Loven?

En fleraarig Holder.

Ja.

* *

1. Maa jeg gaa omkring og forhandle Urte- og Blomsterfrø fra Mand til Mand for en anden Gartner?

2. I Fald jeg ikke har Lov til det, hvor stor Mulkt kan jeg da blive dømt til at bøde?

3. Hvor skal jeg søge for at faa Lov dertil?

4. Naar en Mand sælger et Stykke af sin Jord til sin Nabo til Byggeplads, og forpligter sig til i Vidners Paahør, at afstaa 3 Alen langs med hans Skel til ham til Stigeplads til hans Hus; men naar han nu efter en Del Aars Forløb sælger den øvrige Jord til en Mand uden at omtale de 3 Alen, som han skulde afstaa til sin Nabo, hvad kan han saa komme til at betale i Bøde til denne, naar det ikke er indført i hans Papirer?

En Gartner.

Til 1. Ja, naar det er Frø, som er avlet paa Landet her i Riget.

Til 2. Er det udenlandsk Frø eller Frø, som er købt i en Købstad, er Straffen for at omføre det til Salg en Bøde af mindst 10 Kr.

Til 3. Tilladelse til at omføre Varer til Salg, uden for de i Lovgivningen hjemlede Tilfælde, kan ikke ventes meddelt.

Til 4. Naboen kan forlange fuld Erstatning for det Tab eller den Skade, som han lider derved, at Sælgeren ikke har overholdt den Forpligtelse, han havde paataget sig.

Brevkasse.

M. H. „Husvennen" besvarer saa vidt muligt alle Slags Forespørgsler.

J. Tak for det tilsendte.

R. H. N. „Husvennen" tør ikke indlade sig paa at give Lægeraad i bestemte Sygdomstilfælde. Slige Raad er i Regelen ret og slet Humbug.

Flere Holdere i S... V.. Den omspurgte Fortælling kommer til Efteraaret. Den har ikke kunnet paabegyndes i indeværende Kvartal, da den paa Grund af sin Længde ikke vilde kunne afsluttes med Aargangen til Oktober.

Til „Husvennens" Holdere.

Vi minder herved vore Holdere om snarest muligt efter Modtagelsen af nærværende Nr., at bestille „Husvennen" for Juli Kvartal.

Dette Kvartal vil bl. a. indeholde to større spændende Fortællinger: „Heksepigen fra Solskov" og „Fogeddrabet paa Munkebjærg," samt den længe lovede illustrerede Skildring af Stanleys sidste Rejsefærd.

Zoologisk Have.
Aaben hver Dag.
Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**
Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.
1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.
Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„**Husvennen**" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Professor Schurmann, med Portræt. Ved Sporskiftet, af Georg R. Sims, ved Alfred Ipsen. Faderkærlighed. Vaner, ved A Th. J. Bispen og hans Svend, Fortælling af M. Henckel, med Billede (Fortsættes). Godnat, lille Mo'er! Billede. Jens Krænsen, Barndomsminde af C. A. Thyregod. Om Fodens Beklædning, efter Dr. M. Vogel. Fra Boghylden. Juridisk Raadgiver. Brevkasse. Til „Husvennens" Holdere.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. — Redigeret af Bertel Elmgaard. — N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 39. Søndag den 28. Juni. 1891.

Balduin Dahl.

I en Række Aar har denne Mand beklædt en af Hovedstadens mest omtalte Stillinger og selv været en af Byens mest bekendte Personer. Han var kendt af alle, naar han med sit lille elegante Køretøj rullede ned ad Strøget eller færdedes paa Omegnens Veje, allerbedst dog naar hans brede, kraftige Skikkelse tronede paa Dirigentpladsen i Tivolis Koncertsal, og hans Haand med flot Myndighed svang Taktstokken. Herfra var det, han traadte i Forbindelse med Publikum, og herfra han vandt det, ikke altid uden Modstand, men dog saaledes, at hans Taktstok blev den sejrende, støttet af hans raske Væsen og flotte, mandige ydre Personlighed, der ikke undlod at gøre Virkning paa Koncertsalens store Damepublikum.

Balduin Florius Christian Dahl var født den 6. Oktober 1834. Hans Fader, Jens Peter Dahl, var Overspillemand ved Borgervæbningen og spillede i Tivoli, hvor Sønnen, der tidlig røbede fine medfødte Anlæg for Musik, alt gik ham til Hjælp fra sine Drengeaar af. Ved Faderens Død blev Balduin Dahl Overspillemand ved Borgervæbningen og var paa samme Tid ansat ved Fodgardens Musikkorps. Han fik dog snart atter Foden inden for Tivolis Porte, idet han i Aaret 1863 kom til at lede et mindre Musikkorps, som spillede i en senere nedlagt lille Træpavillon. Herfra var det, han efter gamle H. C. Lumbyes Død svang sig op til Direktørposten i Tivolis Koncertsal, Etablissementets fineste Sted; men dette skete ikke uden Modstand og Demonstrationer fra en betydelig Del af Publikum, der krævede Pladsen besat med en af Lumbyes Sønner. Efterhaanden besejrede Dahl dog al Modvilje, og alle erkendte villigt, at han ledede sit Orkester med stor Omhu og Dygtighed, og navnlig at han forstod at vælge saadanne Musikstykker, der tiltalte det store Publikum og paa samme Tid højnede dets musikalske Sans. Aar efter Aar steg hans Yndest hos den store Del af Hovedstadsbefolkningen, der Sommeren igennem søger deres Adspredelser i Tivoli.

Een Storm fik han endnu at afværge. Da den tyske Feltmarskalk, Grev Moltke, for en halv Snes Aar siden besøgte Tivoli, lod Dahl den tyske Nationalmelodi spille, og Aften efter Aften blev den fredelige Koncertsal nu Scenen for støjende Optrin. Men Dahl veg ikke, og lidt efter lidt holdt de utilfredse inde med deres Piber og Trusler. Orkesterdirigenten genvandt sin gamle Yndest, og særlig i Dameverdenen var der en ikke ringe Skare, der i Dahl saa en fremragende musikalsk Dygtighed. Fremragende som Kunstner var han dog ingenlunde, men han var en særdeles praktisk Mand, hvis Evner og Smag passede fortræffeligt til den Plads, han beklædte. I de sidste Vintre afholdt han Folkekoncerter i Musikpalæet, der var særdeles godt besøgte. Ligeledes gæstede han af og til Provinserne og Nabolandene.

Da Tivoli i Aar aabnede sin Sæson, dirigerede Balduin Dahl i Koncertsalen og modtog som sædvanlig et stort og taknemmeligt Publikums Hyldest. Han var dog allerede en af Døden mærket Mand, og faa Uger efter gik han bort. Men i dette Tivoli, hvor han for sidste Gang optraadte offentlig, hvis Publikum ogsaa var hans, hørte han til, og her skaffede han de besøgende nogle af dets bedste Glæder.

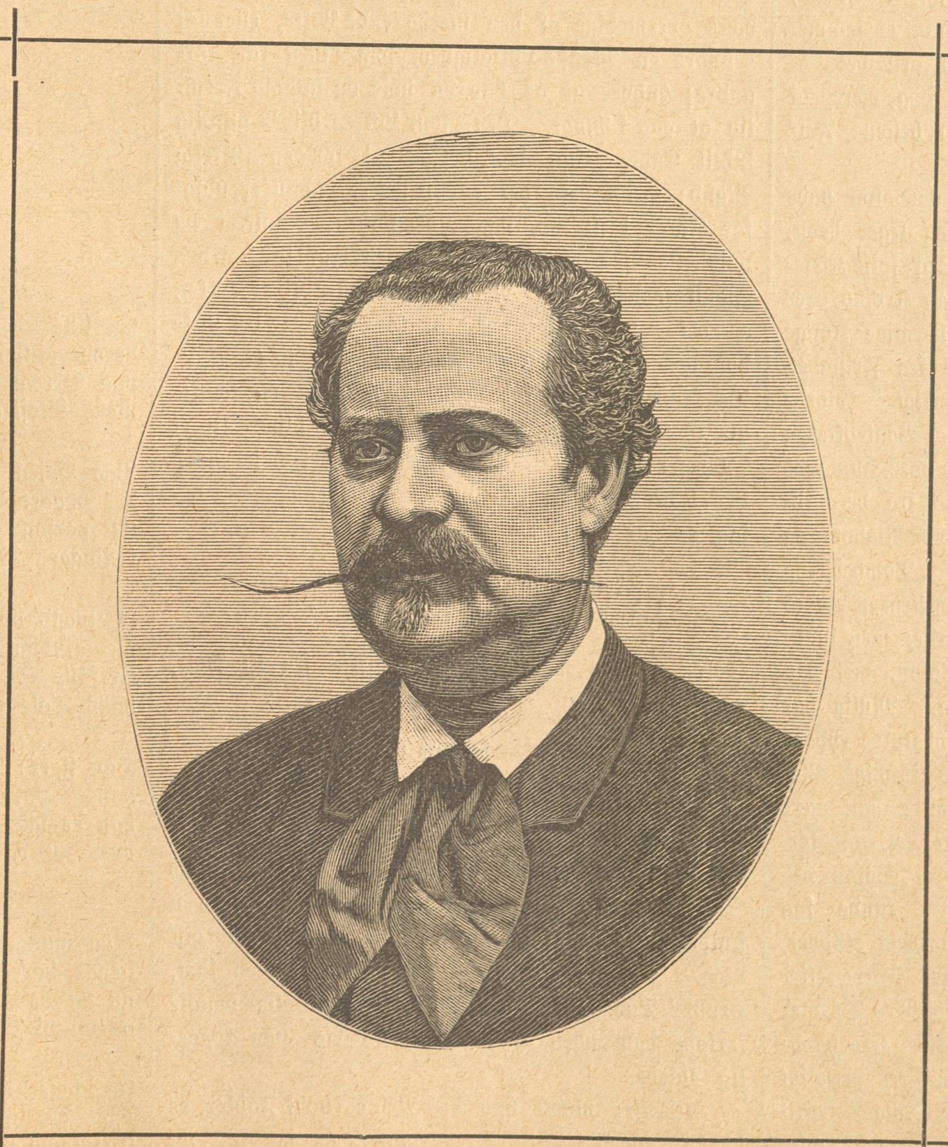

Balduin Dahl.

Vismanden og Rigmanden.

Af J. Schrøder.

Den navnkundigste af de Mænd, som Grækerne kaldte „de syv vise," var Solon fra Athenen, som nu er Hovedstaden i det græske Kongerige, men i gamle Dage var den ved Kunst og Videnskab mest udmærkede af de græske Fristæder. Solon havde sin gode Del i, at hans Fædrenestad holdt sit lysende Rygte, selv da det ellers gik ned ad Bakke med Grækerne, thi sin Visdom havde han brugt til at bygge Staden med gode Love.

Den navnkundigste af alle Oldtidens Rigmænd — videre kendt end Rothschild — var Krøsus, Konge i Lydien, som laa i den forreste Del af Asien. Endnu siger man om en Mand, der har mange Penge, at han er „en sand Krøsus" eller „rig som Krøsus". Men der er en stor Forskel paa rige Mænd. Der er dem, der agter Rigdommen som betroet Gods, de skal være Husholdere over, — og der er dem, der ruger over deres Skatte som Orme, uden at kunne unde nogen, ikke engang sig selv, Glæde deraf. Men der er endnu en tredje Slags Rigmænd, som gerne vil glimre med, hvad de har, og for at vinde Pris kan dele ud med rund Haand. Der er de Handelsmænd, som i deres Forstuer har smaa Sølvplader hængende med Aarstal paa: hver Plade betegner, at den store Mand ejer en Million, og Aarstallet oplyser, naar han fik den fuld; saadanne Millionærer skal sjælden findes at være Gniepinde. Krøsus havde det som dem. Han vilde gerne stille sine Skatte til Skue og berømmes for dem, og Lovtalerne lønnede han da gerne med rige Gaver.

Fortællingen om Mødet mellem disse to Mænd, Vismanden Solon og Rigmanden Krøsus, er temmelig bekendt. Men som den her skal gengives — væsentlig efter Plutark — kan det dog være, at den indeholder nogle Træk, som selv belæste Folk ikke har ænset før.

„Lighed bringer ingen Krig," skal Solon have sagt; han har da vidst, at lige Børn leger bedst, og han har næppe søgt Lejlighed til at spise Kirsebær med de store. Det var da ogsaa Krøsus, der bad ham om at komme. At den mægtige Konge ønskede at se den jævne Borgermand fra Fristaden Athen paa sit Slot, er ikke saa underligt. Gjorde ikke det fine franske Hof stor Stads af Bogtrykkeren Benjamin Franklin, da han for noget over Hundrede Aar siden kom til Paris som Sendebud fra de nordamerikanske Fristater? Den, der lever i Rigdom og Herlighed, lever ogsaa tit i Tant og Tomhed, og han kan have en Nydelse af en Gang imellem at mødes med en Mand, der færdes i den haarde, men sunde Virkelighed. Krøsus vilde nok se Solon, men han vilde dog frem for alt ses af Solon. Mulig har der i hans Sjæl været en Tvivl, som skulde ryddes til Side. Dersom ogsaa den navnkundige Vismand vilde prise ham lykkelig, saa vilde han være langt sikrere paa, at han virkelig var det, end før.

Alt blev da indrettet saaledes, at Solon ved sit Besøg paa det kongelige Slot kunde faa et overvældende Indtryk af de Jordens Goder, som der var samlede. I de mange Forværelser skulde han møde Hofembedsmænd i kostbare Dragter og med Tjenere for og bag; men Krøsus selv havde iført sig alt, hvad han troede at eje ret prægtigt af Ædelstene, Purpur og Guldsmykker. Naar dertil kom det rige Skatkammer med sin blendende Glans, saa kunde Virkningen ikke forfejles. Det er et morsomt Billede, hvormed den græske Fortæller skildrer Solons Færd i de kongelige Haller. „Det gik ham som den, der sin hele Levetid har boet inde i et Land og nu for første Gang rejser til Havet; thi denne antager da enhver stor Flod for et Hav." For hver Gang han mødte en af de strunke Hofbetjente, troede han, at det var Kongen. Man kan tænke sig, hvor de har smilet fornemt ad hans Fejltagelser; men Solon har vist smilet saa lunt igen. Saadan trækker Folk tit gensidig paa Smilebaandet, naar de mødes. Den, der ler sidst, ler bedst, siger vi. Det var ogsaa Solons Mening; derfor kunde han ikke føje Krøsus i, efter endt Vandring i Skatkammeret, at prise sin kongelige Vært som den lykkeligste Mand. Skulde han endelig nævne, hvem han ansaa for den lykkeligste, da maatte det blive en af hans Medborgere fra Athen, Tellus, der havde været en retskaffen og agtet Mand, havde set Børn vokse op, der artede sig vel, og selv havde fundet en ærefuld Død i Kampen for sit Fædreneland. Krøsus haabede endnu, at han mulig kunde blive den næst-lykkeligste; men da Solon tilkendte to Brødre fra Argos denne Plads, fordi de var døde i en ung Alder, efter at have givet det skønneste Bevis paa den Kærlighed, der knyttede dem til hinanden og til deres Moder, — da blev det Kongen for galt. Yderlig forbitret udbrød han: „Sætter du da ikke Os blandt de lykkelige Menneskers Tal?"

Der er noget forunderligt fint i den Maade, hvorpaa Solons Svar gengives hos Plutark. „Lydernes Konge!" skal han have sagt, „Naturen har i et og alt kun forundt os Grækere det middelmaadige; den har derfor og givet os en vis frimodig Visdom, som ikkun passer sig for den almindelige Mand, men som er langtfra kongelig eller iøjnefaldende, en Visdom, som tror at indse, at det menneskelige Liv stedse er underkastet mange Haande Lykkens Afvekslinger, og ikke tillader os at være overmodige af den nærværende Lykke, eller at beundre en Mands Lyksalighed, som Tiden kan forandre; enhver af os har en uvis og ustadig Fremtid at gaa i Møde. Den, som Lykken bliver gunstig indtil Enden, kun den holder vi for en lykkelig Mand; mens den, der endnu lever, endnu er udsat for Farer i sit Liv, hans Lyksalighed er usikker og uvis, lige som Sejrsraabet og Sejrskransen for den endnu kæmpende." Naar det kommer til Stykket, er det vel daarligt nok, at Grækerne i det hele har nævnet Dybden af det Ord: „Se til Enden." De levede kun alt for meget i Øjeblikket og tænkte alt for lidet paa, hvad det skulde blive til „Tidens Længde." Vore Fædre i det høje Nord har bedre forstaaet at nytte den Erfaring, som ogsaa de har gjort, at

„Lykken, hun er et underligt Trold,
hun leger med Folk saa mangefold."

Solon var da maaske en Undtagelse fra sit Folk, naar han saa, at

„ — det Ord staar fast:
sig Lykken vender fuldtit i Hast."

Men den fine Undskyldning for hans borgerlige Visdom, der sagtens ikke passede i de kongelige Sale, den er desto mere ægte græsk; Mage til den skulde man vanskelig finde i en gammel nordisk Bog. Men hvor fint Sandheden end blev sagt, Krøsus' Pande var og blev mørk, og Solon maatte forlade ham uden at faa noget Bevis paa kongelig Naade.

Udenfor mødte han den Æsop, hvis Fabler er blevne saa vidt og bredt berømte, at de end ikke fattes i vore danske Børnebøger. Han stod højt hos Krøsus, der selv havde ladet ham hente til sig. Det gjorde da Fabeldigteren Æsop ondt for Solon, at Kongen ingen Gunst havde bevist ham; men til en anden Gang kunde han nu nævne den Lære: „Enten bør man slet ikke tale med Konger, eller og kun paa en saadan Maade, som kan behage dem." Hertil svarede Solon: „Nej, men enten bør man slet ikke tale med dem, eller og kun paa en saadan Maade, som kan gavne dem."

Havde Solon da gavnet Krøsus? I Øjeblikket vistnok ikke, han havde kun gjort ham misfornøjet, ikke klogere. Men det kom jo heller ikke an paa Øjeblikket, men paa Tidens Længde, og ser vi paa den, da finder vi, at Solon fik Ret baade over for Krøsus og over for Æsop.

Det var, da Krøsus ubesindigt styrtede sig i Krig mod Perserkongen Kyrus, at hans Hær blev slaaet, hans Hovedstad indtaget, og han selv lagt i Lænker og dømt til Døden. Da maatte han mindes Solon, og da raabte han i sin Vaande tre Gange Navnet paa

„ — den Mand,
som Stormene saa over Højheds Stand."

Dette vakte Kyrus' Opmærksomhed, som da sendte Bud og lod spørge, hvem han kaldte paa. Først vilde Krøsus ikke svare, men siden sagde han: „Det er den Mand, hvis Samtaler jeg sætter mere Pris paa end alle Kongers store Rigdomme." Og han fortalte udførligt om sit Møde med Vismanden. Kyrus kom derved til at tænke paa sig selv; nu stod han paa Lykkens Tind som Krøsus før; kunde han ikke blive styrtet lige saa dybt? Det var bedst at vise Højmodighed mod sin faldne Modstander. Han gav da Krøsus Livet og Friheden og havde ham siden hos sig som en god Ven. Solon havde da den Ære — saaledes slutter Plutark Fortællingen — ved en og samme Tale at have reddet en Konge fra Døden og gjort en anden visere.

Et Vennehus.

I. 1851.

En lille Bæk sig slynger imellem Lyng i Bugt,
derover suser Aftenbakkens svævende Flugt,
paa Skrænten løfter Hjejlen sin klagende Røst,
mens Mosetaagen græder ved Kæmpehøjens Bryst.

Bag Højen er en Bolig, og der er godt at bo,
der bygger hos hinanden et kærligt Par i Ro.
Et sparsomt Lys sig spreder fra Lyseklynen ud;
i Vuggen Barnet drømmer om Englene hos Gud.

I Kvæld oplukkes Døren, da træder ind paa Stand
med sindige Fagter en gammel Bondemand,
en stille Sorg der skygger om hans ærlige Træk,
hans Tale er vemodig, men saa fast og saa kæk.

Han siger: I ved det, Kong Kristian er død;
hans Søn, vor unge Konge, som til Kronen er fød,
han er saa dansk og trofast, han mener det saa godt;
men nu vil Tysken drive med ham og Danmark Spot.

Saa mange af de store, som i Syden monne bo,
længst bare Hyklermasker og gik paa Ræveklo;
nu vil de være Konger, eller Gud skal vide hvad,
og vil vi ikke lystre dem, saa skal vi splittes ad.

Jeg læser i dit Øje, det taler med Fynd:
Hvis det vi vilde taale, det var stor Skam og Synd!
Det samme synes Kongen, han brænder af Harm,
han siger, han behøver nu hvert Hjerte og hver Arm.

Se, derfor er jeg kommen, min kære unge Ven!
Mit Budskab er alvorligt: Du skal i Krigen hen.
— Fra Kvindens Øje nedrandt en Taare stor og klar.
Ak, mange slige Perler jo Blodtræet bar.

Græd du kun ej for meget, min vakre Datterlil!
For dig og den lille vi andre sørge vil.
Den Trøst var kun saa fattig; thi Manden rejste brat;
da maatte hun vel græde ved Dag og ved Nat.

Og Tiderne runde, mens vi herhjemme gik
med Sorgen i Hjertet, med dugvaade Blik,
vi sørged over Danmark, vor Moder sød og god,
og ved de brustne Hjerter og det dyre Broderblod.

Men tungeste Dage faar Ende igen.
Fra Krigen er hjemkommen uskadt vor vakre Ven.
Nu kan han atter bygge bag Højen her i Ro,
og Kongen gav ham Danebrog, for han var kæk og tro.

Nu er der Fryd i Danmark; thi endt er Krigens Nød.
Min Ven fornøjet gynger sin Søn paa sit Skød,
hans fagre unge Hustru, hun er saa hjerteglad,
at Smilets Straale spiller, hvordan hun bær sig ad.

II. 1866.

Jeg vandred over Heden en Regnvejrsdag i Høst;
det øste ned i Strømme, dybt sukked Vindens Røst.
Jeg længtes efter Husly med Varme og Ro,
og hist bag Højen maatte min gamle Ven jo bo.

Jeg havde ikke set ham i femten lange Aar,
dog vidste jeg, han leved tilfreds i sine Kaar,
nu agted jeg at kvæge mig ved hans Arnes Ild.
Da løfted jeg mit Øje — mon jeg var faren vild?

Den mørkbrune Lyngmark saa stille og flad
laa tegnet for mit Øje som et yndigt Billedblad:
Om smilende Vange sig bøjed frisk og grøn
en Skov af unge Graner, en Indfatning skøn.

Og Hjemmet hist det lave laa i ranke Poplers Læ,
skønt før var en Mosepors dets vældigste Træ.
— Ja, her havde virket med Kløgt en kraftig Aand,
og mildt laa derover Velsignelsens Haand.

Halv glad og halv angest jeg ad Døren traadte ind,
da mødte mig Veninden med det kendte Smil paa Kind,
da raktes Vennehaanden til et hjerteligt „Gudsfred!“
En Flok haabefulde Børn vilde ogsaa være med.

Saa sad vi der og talte, mens Timer henrandt,
om Haab, som ej beskæmmed, om Savn, som forsvandt,
om Kamp for Fædrelandet og Kamp for dagligt Brød,
om Fortids glade Sejrsraab og Nutids-Hjertenød.

Saa gik vi ud, hvor Lyngen sig bredte tilforn,
men havde veget Pladsen for svulmende Korn,
og hvor Bækkens viltre Vove var tvungen af sin Seng
og lydig havde dannet af Mosen frodig Eng.

Og Mesteren, som stod der saa stille og djærv,
saa tro i Kampens Tummel og tro i Fredens Hverv,
han var slet intet Særsyn, en jævn og simpel Mand,
en enkelt blandt et Folkefærd med Tusinder som han.

Da priste jeg min Lykke, da takked jeg min Gud
for Danmarks Mænd og Kvinder og de unge friske Skud,
og skuede i Haabet en Morgen klar og smuk
med Lægedom for Smerten og Jubel for Suk.

Thi Herren kun forlader den, der svigter sig selv,
og frisk i Folkehjertet jo strømmer Livets Elv,
og Aandens friske Luftning fuldkraftigt Vingen slaar,
og Hjertets Blomster trives i Hjemmets Urtegaard.

C. A. Thyregod.

Bispens Svend.

Historisk Fortælling af M. Henckel.

(Fortsat.)

Ikke udad mod Søsiden til. Naar I følger Ringmuren, saa saare I er komne ud af Løngangen, der jo munder ud tæt ved den gamle Slotsbrønd, saa vil I være i Skygge hele Tiden, og tæt op til den yderste Mur ligger Niels Færgemand parat med sin Baad, for at føre eder ud af Sundet eller over til Amager kanske, det faar Bispen selv raade for.“

„Og det er dig Else, som har sørget for alt dette — dig —“

Han søgte at gribe Pigens Haand, men hun trak den tilbage, og der gik ligesom en smertelig Trækning over hendes Ansigt. „Hvad der skal gøres, maa gøres lige nu i Øjeblikket, der er ingen Tid at spilde, om Frelse skal være mulig!“ udbrød hun. „Tøv ikke, men gaa — gaa og frels din Herre og dig selv — paa Niels kan I lide, han er Fader til Drengen i vor Bod og er tro som det prøvede Guld! Og hermed have du Farvel, Henning Bengtsøn, Gud Herren være med dig!“ hendes Stemme dirrede af Graaden, som hun søgte at undertrykke.

„Men Else da — dyrebareste Pige! Har du da ikke end et Afskedsord at give mig med paa Vejen? Det sidste kanske for lange Tider, som kan skænke mig Forvisningen om, at end er jeg dig kær — uden det kan jeg ikke, om det saa gælder Livet, skilles fra dig.“

„Aa, Henning, Henning — om du vidste!“ Og nu strømmede Taarerne ned over hendes Kinder og i usigelig Kamp med sig selv, i sit Hjertes bævende Angest og Kvide og Længsel efter at tale ud om alt, hvad der laa hende paa Sinde, strakte hun de foldede Hænder frem for sig. Men et tordnende Brag og Klirren af Vaaben, der kom nærmere og nærmere, bragte hende til at fare tilbage.

„Fly — fly!“ raabte hun, „her gennem Løngangen! Red din Herre, for hvem du har ofret mig og vor unge Elskov — red dig selv, det er den visse Død, der nærmer sig!“ Hun trak sig tilbage gennem Døren og fortumlet, næsten ude af sig selv, ilede Henning hen imod Bispen og Skriveren, og idet han drog den første efter sig ved Armen, som han temmelig ublidt havde grebet, hviskede han ham i Øret, at det var Liv og Frelse, det gjaldt, om han kun rolig og fattet vilde følge ham og samle alle sine Kræfter endnu engang, i Stedet for at lade sig overmande af Skrækken.

„Ja, ja,“ hviskede Bisp Peder og klyngede sig til den stærke Arm, som støttede ham, „frels mig Henning! Du var mig stedse tro og hengiven — jeg skal forskylde dig dette tifold engang — Himlens Herlighed skal være dig vis!“

Ud med sig gennem Løndøren drog Henning den skælvende Prælat og den næsten halvdøde Skriver og lukkede den til efter sig igen. Gennem den lange mørke Løngang, ned ad den stejle Taarntrappe, dybt, dybt ned som i en Afgrund — saa atter gennem en Løngang, mørk, slimet og fugtig, glidende i al Slags Kryb og famlende sig frem langs den fugtige Jordmur, saa endelig et Glimt af Nattehimlen hist i det fjerne, et Pust af den friske Luft — og de stod ude i den snævre Gaard under Ringmuren. Frelste — ja kanske! Svagere og svagere trængte Raabene og Vaabenlarmen til deres Øre, og det Stykke Vej, de maatte passere, for at komme til den lave Mur, der dannede Brystværnet mod Søen, laa i dyb Skygge.

Ubemærkede naaede de derhen, et sidste Blik kastede Henning Bengtsøn tilbage, for om muligt at opdage endnu et Glimt af sin Hjertenskær, nej, hun var forsvunden, han saa hende kanske aldrig mere i dette Liv! Dernede under Muren bruste det dybe, mørke Vand — koldt og ubarmhjertigt som Skæbnen selv, der vinkede ham. Han fornam som et Stik i Hjertet, endnu kunde han træde tilbage — —

Nej, nej. I et Spring var han oppe paa Muren, og — der laa Niels Færgemand med Baaden. Med megen Møje fik de den halvdøde Prælat og hans Følgesvend hjulpet ned i det lille skrøbelige Fartøj, og et Øjeblik efter gled det ud paa de graablaa dunkle Vover med sin farlige Fragt, der til Danmarks Fordærv fri og frelst bares bort fra dets Kyster, for siden som dets bitreste Fjende at nedkalde Krigens Ødelæggelse over dets Hoved.

VI.

Paa Rügen fejrede den unge Erik Abelsøn sit Bryllup med Hertug Jerimars Datter, og den gamle Vikingeborg fra Hedenold var ved denne Lejlighed Sædet for en talrig Forsamling af fyrstelige og gejstlige Herrer — alle sammen den slesvigske Hertugs Frænder og Bundsforvandte og Kongen af Danmarks Fjender, som paa det prægtigste blev beværtede og underholdte af den rige og gavmilde Fyrste.

Ved det festligt dækkede Brudebord i den store Gildeshal, der prangede med kostelige Drikkehorn og Bægre af drevent Sølv og Guld, og bugnede under Vægten af vældige Vildbrad og halve Okser, syltede Vildsvinehoveder og andre Datidens Delikatesser, var Gæsterne just blevne bænkede. Ved den ene Bordende sad Værten, Fyrst Jerimar, en sand Kæmpeskikkelse med et Ansigt, i hvilket den slaviske Herkomst stod alt for tydeligt udpræget og hvis store, brede Mund, med de fremspringende Hugtænder omgivne af et frodigt Skæg, gav ham et temmelig vildt og glubsk Udseende. Lige overfor havde Brudeparret Plads, men det var Synd at sige, at den unge Hertug Erik havde noget anseligt eller videre tiltalende Ydre. Han var høj, men mager, og kantet og havde et underlig sky og uroligt Blik under de buskede Øjenbryn ligesom Faderen, hvem han i det hele taget meget lignede. Bruden, den

festenaarige Aldgitha, med sin mørke Hudfarve og sorte gnistrende Øjne, saa da heller ikke ud til just at være synderlig glad og lykkelig over den Lod, der var bleven hende til Del, skønt der jo rigtignok var stillet hende en Dronningkrone i Udsigt.

Blandt Gæsterne førte de holstenske Grever, Erik Abelsøns Morbrødre, det store Ord og svor og forbandede sig paa, at de vel skulde vide at holde Ord og skaffe deres Frænde de Rettigheder, der tilkom ham, hvorved de dog ogsaa forbeholdt sig selv adskillige Dele af det danske Rige for dem og deres Efterkommere, og opfordrede gentagne Gange Jerimar til at tømme Mjødhornet med dem paa godt Broderskab og Enighed. Med mindre han da havde betænkt sig og vilde lade dem og Erik Abelsøn ene i Stikken, eftersom han sad der tavs og faamælet — og nu fulgte det ene dundrende Slag i Bordet efter det andet og bistre Miner og rynkede Pander, der just ikke spaaede noget godt for Slutningen af Festen, især da Værten med et rejste sig op, og idet han kylede sin Træ-Spisebrik henad Gulvet, i en glubsk Tone spurgte, om nogen for Alvor agtede at skylde ham for at svige sit Ord?

Alle talte i Munden paa hverandre, og Larmen var paa sit højeste, da et Bud pludselig traadte ind i Hallen og meldte, at Bisp Peder af Roskilde var landet der paa Øen i en saare forkommen og ynkværdig Tilstand og nu begærede at stedes for Fyrsten, for at anmode om hans Bistand og Gæstfrihed.

Flere af det misfornøjede og oprørske Parti i Danmark, som efter Ærkebispens Fængsling havde søgt og fundet Tilflugt paa Rügen, rejste sig fra deres Sæder, og den fordrevne Odense Bisp, Regner, hævede Hænder og Øjne mod Loftet og nedkaldte Himlens Forbandelse over den kronede Tyran, der handlede saa ilde med Kirkens hellige Mænd i sit Rige! Et Øjeblik efter var Bisp Peder bleven ført ind i Hallen med mange Hædersbevisninger og sat til Højbords ved Værtens Side. Med glødende Veltalenhed beskrev han den ilde Medfart, han havde lidt i sin egen Stad, hvor man med Kong Kristoffers Vidende og Vilje havde gjort Oprør imod ham, og hvorfra han med Nød og næppe var sluppen med Livet. Der var ingen Ende paa hans Harme over Forsmædelsen, han havde lidt, og indtrængende opfordrede han de tilstedeværende til snarest at komme den betrængte danske Gejstlighed til Hjælp og straffe den overmodige Tyran.

Da rejste Grev Johan af Holsten og Fyrst Jerimar sig samtidig og udstrækkende Haanden tog den sidste Ordet:

„Mit Ord har jeg givet til Erik Abelsøn af Danmark: at staa ham bi med at vinde hans Faders Rige tilbage. Det Ord agter jeg nu at holde. Saa saare vi har tilendebragt vore Udrustninger, mine Forbundsfæller her og jeg, indskiber vi os herfra for at gæste Kristoffer Valdemarsøn og med vore gode Sværd tvinge ham til Underkastelse. Jeg er ingen Ven af lange Taler, og hvad jeg her har sagt, maa være nok — mine Handlinger faar udgøre Resten!"

„Og saasom Købmannhafn er et saare vigtigt Punkt, og det Sted der egner sig bedst til Landgang, vil vi sagtens gøre Begyndelsen der," føjede Grev Johan til, idet han og hans Broder nu forenede deres Hænder med deres unge Søstersøns og Fyrst Jerimars, hvorpaa Mjødhornene blev tømte paa et lykkeligt Udfald af Sagen, og den ene efter den anden hilste højrøstet og overlydt Erik Abelsøn som Danmarks Konge.

Siden havde Bisp Peder en lang Samtale i Enrum med Grev Johan, som syntes at være den, der egentlig handlede i sin Søstersøns Navn, og da han sent paa Aftenen atter mødtes med sin Embedsbroder, Bisp Regner, hviskede han til denne med et triumferende Smil: „Se saa, nu faar vi Hævn! Danmark vil snart atter være i de rette Hænder, og Købmannhafn i mine — Gengældelsens Tid er kommen!"

„Ja vist!" Regner nikkede med et ondt Smil. „Den er kommen. Ved I, at Kongen agter sig til Jylland? Jeg gaar til min faste Borg paa Als og afventer Sagens Udfald, I bliver sagtens her, højærværdige Broder, men Arnfast — hvad om vi skikkede ham Bud? Mig tykkes nu er Stunden der, og da Ærkebispen selv er hindret i at givet Tegnet, saa —"

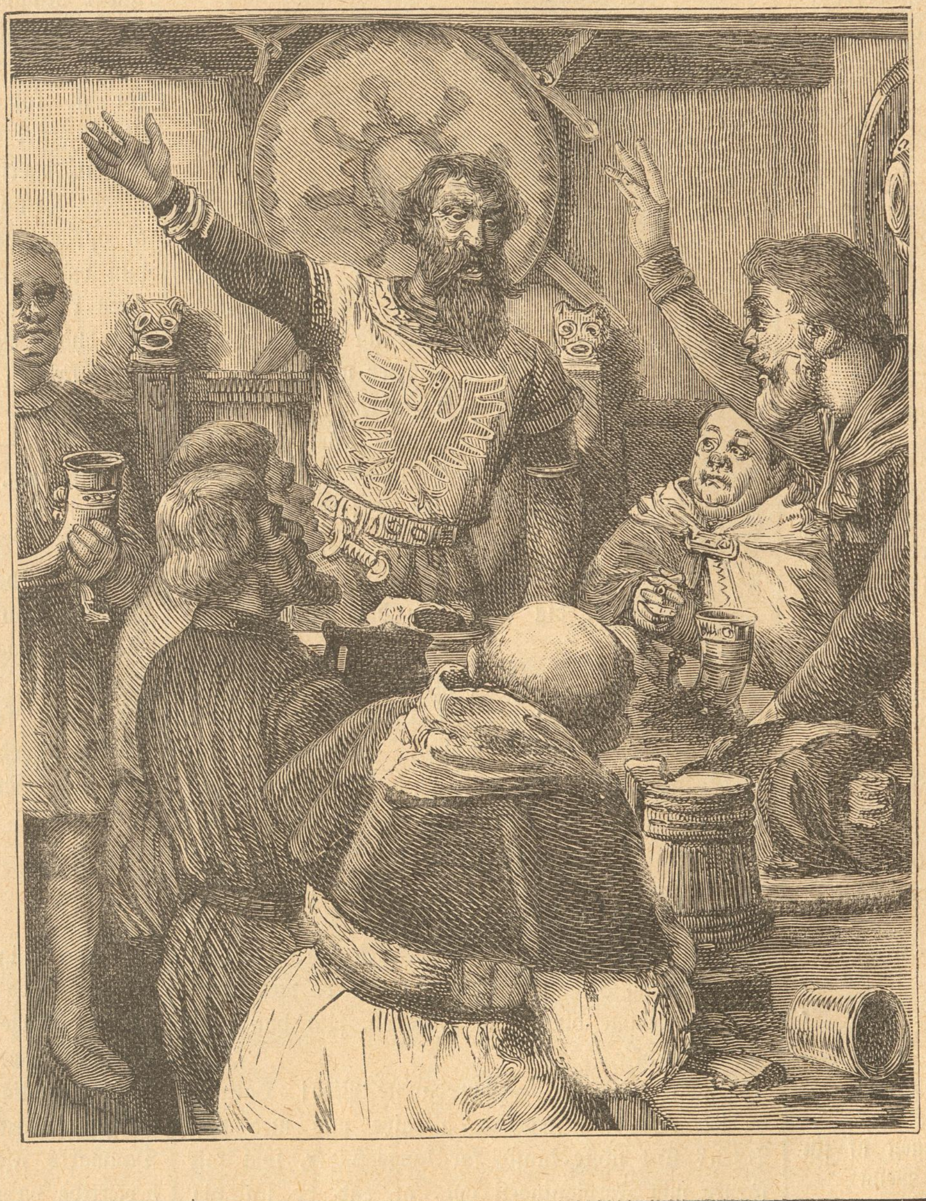

Hos Fyrst Jerimar.

„Ja, ja, saa faar vi gøre det, I har Ret, højærværdige Broder i Kristo! Jeg skal skikke Arnfast Brevet med det første — Maaden faar han selv om."

Og de to Prælater gav hinanden et forstaaende Nik. „Et endnu," hviskede Regnar, „Ærkebispens Famulus er her. Han slap helskindet til Rom og tilbage igen og har medbragt den pavelige Banbulle."

„Herren være priset og lovet!" udbrød Bisp Peder, og hans Øjne lynede. „Saa skal da den knusende Banstraale ramme det genstridige Folk med sin Forbandelse, og Følgerne af dets Synd og Formastelighed skal med tifold Vægt ramme dets eget Hoved! Ve, ve over det danske Folk og Land, der jog sine Sønner i Landsflygtighed, medens dets høje kirkelige Overhoved maa forsmægte i Bolt og Lænker, ve, ve!"

Der var noget frygteligt, næsten dæmonisk i den Ophidselse, hvormed han talte, og som gennemtrængte hans hele Skikkelse, der i dette Øjeblik rettede sig og virkelig syntes at vokse, medens han udtalte Truslen og Forbandelsen over sit Fædreland. Havde han haft Viljen til det gode, som han haft Evnen til at skade, vilde meget kanske være kommen til at se anderledes ud i Danmarks Rige, nu blev Følgerne saaledes som han i sit Had og sin rasende Hævnfølelse havde forudsagt.

Næppe tvende Uger efter at han var landet paa Rügen, traf saa Banstraalen det ulykkelige Land. Ingen Gudstjeneste maatte holdes, men Kirkerne skulde lukkes; ingen Klokker maatte lyde, intet Lig jordes i kristen Jord, og ingen Nadvere maatte uddeles, lige saa lidt som noget Barn bringes til Daaben. Enhver Præst, der ikke holdt sig dette Forbud efterretteligt, truedes med sit Embedes Fortabelse, og uagtet Kongen henvendte sig til Paven og henskød sin Sag med Ærkebispen under ham, traadte Banbullen dog straks i Kraft, udbredende Gru og Forfærdelse over det ganske Rige.

Det var en kold, sludfuld Aften i Marts, at Henning Bengtsøn, som havde faaet Ordre til at berede sig til en Rejse, stod foran sin Herre, der nu som en hædret og anset Gæst havde opslaaet sin faste Bolig hos Fyrst Jerimar og bidrog, alt hvad han kunde, til at drive paa Udrustningerne mod Danmark.

Bisp Peder sad i sin Armstol, mere hovmodig og opblæst end nogen Sinde før, og idet han lagde en omhyggelig forseglet Skrivelse i Hennings Haand, bød han ham ufortøvet drage til Jylland til Ny Kloster og overbringe den til Abbed Arnfast.

„Men du faar overgive den i Abbedens egne

hænder, Henning," lagde han til, „det er en Sag af yderste Vigtighed, og kun til dig, der er saa tro en Svend, tør jeg fortro saa vigtigt et Budskab; jeg ved det jo, at paa dig kan jeg lide som paa mig selv."

Henning stod med Brevskabet i sin Haand, det var, som om et Lyn pludselig var slaaet ned for Fødderne af ham. Han mindedes hin Samtale i St. Knuds Kloster i Odense, som han var kommen til at høre Slutningen af, og nu dette Budskab til Abbed Arnfast! Det var Kongens Liv, det gjaldt, der var ingen Tvivl, og han skulde være Budbringer, mod sin Vilje Redskabet, der befordrede den blodige Daad!

Et Øjeblik var det ham, som om han maatte

Havde Bisp Peder været mindre optaget af sine egne ærgerrige og hævngerrige Tanker i dette Øjeblik, vilde Svendens Forlegenhed og den indre Kamp, der foregik hos ham, ikke være undgaaet hans Opmærksomhed. Men næppe havde Døren lukket sig efter Henning Bengtsøn, før Erkebispens Famulus, som hidtil havde siddet halvt skjult bag en af de mægtige Stenpiller, der bar Loftet, traadte hen til Bordet foran Prælaten.

„Højærværdige," hviskede han. „Lad for al Ting ikke den Svend være Budbringer mellem eder og Abbed Arnfast, men slut ham heller i Bolt og Lænker i Borgens allerdybeste Fangerum — han pønser paa Forræderi."

„Er I galen? Svenden der? Han lod gerne

følte han sig greben bag fra af et Par kraftige Arme og kastet omkuld, og paa samme Tid blev en Knebel stukken i hans Mund.

„Det var Ret," lød en pibende Røst lige ved hans Øre, medens en Haand, der blev stukken ind paa hans Bryst, fremdrog Papiret, han skulde have bragt Arnfast, „bind ham nu forsvarligt om Hænder og Fødder, Karle, for han er stærk som en Ulykke, og bring ham saa tilbage til Borgen. Han skal kastes ned i det dybeste Taarnfængsel, saa lyder Bispens Bud, og Sol og Maane faar han næppe at se mere i dette Liv! Saalunde ser I, rammer Kirkens retfærdige Arm den, som vover at sætte sig op mod en af dens hellige og salvede Tjenere, mærk eder det til eders Sjæls og Legems Frelse!"

Bedstefaders Fødselsdag.

kaste Brevet i Ansigtet paa den forræderske Bisp, fra hvem han følte, at alle Baand for Eftertiden nu maatte være løste, og tilraabe ham højt og lydeligt sin Foragt og sin Afsky; men han havde Besindelse nok til at lade det være. Sagde han sig løs fra Bispen, just i denne Stund, og vakte han ved sin Adfærd dennes Mistanke, afskar han jo sig selv enhver Mulighed for at frelse Kongen; han maatte finde sig i at bære Masken lidt endnu, saa meget det end var hans aabne Natur imod. Men hans Beslutning var fattet i samme Nu. I Stedet for at gaa til Arnfast, vilde han ile til Kongen for at advare ham, frelse ham fra Morderhaand, om det var muligt, og for Resten af sit Liv vie ham sin Tjeneste, saaledes som det saa længe havde været hans skønneste Drøm!

sit Liv for mig! Hvor falder I paa de Tanker, at han — nej, nej, Henning Bengtsøn er mig tro, I er paa Vildspor!"

„Mener I, Højærværdige? Ogsaa naar jeg siger eder, at han lurede uden for Døren hin Aften, da Kristoffer Valdemarsøns Død blev besluttet i St. Knuds Kloster?"

„Guds hellige Moder, hvad siger I!" for Bispen op. Han var bleven ganske askegraa i sit Ansigt og blev det mere og mere, jo længer han lyttede til den lille skæve Kanniks Ord.

Maanen var lige staaet op godt og vel en Time senere, da Henning Bengtsøn, uden at ane Uraad, steg i Baaden, som skulde føre ham bort fra Rügen. Men idet han vilde tage Plads paa den ene af Tofterne lige over for Rorgængeren,

De stærke vendiske Karle slog i Hast et Kors for sig og førte saa den bagbundne Svend op imellem sig, for at føre den ulykkelige til det Fængsel, som efter al Rimelighed vilde blive hans Grav. Maanen skinnede ned paa hans blege, fortrukne Ansigt, der var vendt opad, medens han fortvivlet rev og sled i sine Baand, men han, som havde voldt dette, den lumske, skrutryggede Famulus, raabte haanligt efter ham:

„Det kommer der af at lure, min vakre Svend! Nu gaar jeg det Ærinde, du skulde have gaaet, men lukket Mund er tavs, og din aabner sig næppe mere!"

(Fortsættes.)

Tre gode Raad.

Et Sagn fra Valdemar Atterdags-Tiden.

Fortalt af Q.

I Aarene 1348-50 rasede den sorte Død i Danmark. Otte Aar i Forvejen havde 11,000 tyske Røvere med Grev Gert i Spidsen hærget Landet, jaget værgeløse Kvinder og Børn som vilde Dyr i Skoven, skændt og brændt, saa deres Veje betegnedes med tætte Galger og brændende Byer, indtil den bolde Niels Ebbesen til Nørreris vog den kullede Greve i Randers den 1ste April 1340. Men langt større var Skrækken for den sorte Død end for den kullede Greve. Den gruelige Pest, der hjemsøgte Europa og stammede fra Kina, skal være ført hertil med et Skib, der strandede i Vendsyssel. Den ytrede sig ved heftig Nysen, ved Blodspytning og sorte Bylder, hvilke sidste har givet den sit Navn. Fra den Tid stammer Skikken at sige: „Gud velsigne dig!" eller: „Hjælpe Gud!" naar en nyser. I mindre end tre Aar bortrev den en Tredjedel af Landets Folk, ja, somme Steder levnede den knap een af hundrede. Alt Samkvem mellem Landsdelene, ja, næsten alle Forretninger Mand og Mand imellem ophørte. Folk vovede sig knap uden for deres Døre af Frygt for, at Luften maaske var svanger med Smitstof. Paa Portene og Yderdørene saas mange Steder Kridtkors, der betegnede, at Folk var uddøde.

Den lille By Vro i Hanherred bestod dengang af 5 Gaarde, der laa i en Række langs den forbiløbende Landevej. Alle Folkene i Byen var fra gammel Tid af i Familie med hverandre. Men i denne Nødsfelens Tid uddøde Familien i den midterste Gaard, der nu efter Lands Lov og Ret tilfaldt Kongen. Da Pesten endelig hørte op, solgtes Gaarden til et Par unge, nygifte Folk fra Thyland. Disse tog kraftigt fat paa at sætte Gaarden i Stand, var venlige, hjælpsomme og omgængelige, hvorfor de andre Familier blev enige om at byde dem med til Julegilderne og i det hele behandlede dem, som de havde behandlet deres Forgængere. Men den ene af Mændene var drillelysten og trættekær. Han fandt sin største Fornøjelse i at drille andre, især saadanne, som han troede om, at de ikke kunde forsvare sig. Ved Julegilderne var han nu stadig paa Nakken af den ny Mand — Iver hed han — maabede hans Thybomaal efter og søgte at gøre ham latterlig paa enhver Maade. Iver lod som ingenting og var lige venlig, indtil de en Juleaften mødtes et Stykke uden for Byen. Da spurgte han ham med rolig og fast Stemme:

„Hvad ondt har jeg gjort dig, siden du ved enhver Lejlighed søger at holde mig for Nar? Det vil jeg have Svar paa, før vi to skilles!"

Svaret, han fik, var en haanlig Latter. Da kogte hans Vrede over, og han gav Manden en Kindhest, saa han faldt til Jorden og glemte at rejse sig igen.

Men Iver stod rædselsslagen; thi det havde langtfra været hans Mening at slaa Manden ihjel. „Du hellige Jomfru," sukkede han, „hvad har jeg dog gjort! I min ubesindige Vrede er jeg bleven Morder og har forspildt min Livslykke!"

Fra Gerningsstedet styrtede han hjem til sin unge Hustru og fortalte hende om Ulykken, der havde ramt dem.

„Nu er der kun to Veje for mig at gaa," sagde han, „enten at blive hjemme og lide min Straf, og det er Liv for Liv, eller ogsaa at flygte ud af Landet og være borte i tyve Aar; thi saa har jeg Lov til at komme tilbage og kan ustraffet bo i mit Fædreland Resten af mit Liv. Vælg du nu, hvilken Vej jeg skal følge!"

„De er tunge at vælge begge to," sagde hun grædende og trykkede sit Hoved ind til hans Bryst. „Aldrig havde jeg drømt om, at en saadan Ulykke kunde times os! Før vi har haft Fuldmaane to Gange til, venter jeg min Nedkomst og kunde da nok have din Hjælp behov. Men heller vil jeg vide dig levende i et fremmed Land end død i sorten Muld. Jeg skal trofast vente efter dig i de tyve Aar, og ved Gry og ved Kvæld, ja hver en Stund bede den naadige Gud skaffe dig karsk tilbage, maaske da den Time kunde oprinde, da vi atter kunde mødes og faa Lov at nyde den Lykke i vor Alderdom, som ikke forundtes os i vor Ungdom."

„Det er ogsaa mine Tanker," sagde han. „Naar de spørger efter mig, sig saa, at jeg er rejst hjem til Thyland for at besøge min Familie. Imens de leder efter mig der, lykkes det mig vel at naa over Landets Grænser. Med Guds Hjælp ses vi igen!"

Han trykkede hende i sine Arme, og de sagde Farvel under mange Taarer. Derpaa sadlede han sin Hest og red skyndsomt bort i den kolde Vinternat.

Det lykkedes Iver at naa et godt Stykke ind i Tyskland, uden at der timedes ham noget ondt. Her tog han Tjeneste hos en Bonde. Iver var dygtig til sin Gerning og passede den trolig fra Morgen til Aften. Aldrig tog han Del i nogen Lystighed; thi hans Hu var i Hjemmet. Hans Husbond var en fredelig, klog og gudfrygtig Mand. Intet Under derfor, at de to kom godt ud af det med hinanden og aldrig var et Haar imellem.

Da Iver havde været hos denne Mand i fem Aar, var det hans Agt at rejse længere Syd paa, hvor Lønnen var større. Men Manden vidste, at tro Tyende er Guld værd. Han lagde derfor saa meget til Lønnen, at Iver ikke kunde sige Nej til at blive. Det samme gentog sig hver femte Aar, indtil de tyve Aar var omme, saa at Iver blev paa det samme Sted hele Tiden og tjente godt.

Efter de tyve Aars Forløb meddelte Iver Manden, at nu vilde han rejse, men denne Gang vilde han Nord paa.

„Ja, jeg ved nok, at nu faar jeg dig ikke til at blive længere," sagde Manden. „Jeg kender godt dit Lands Love og kan forstaa, at du har begaaet en Forbrydelse, som du har maattet være landflygtig for i de tyve Aar. Følg nu med ind og faa din Løn for de mange Aar."

De gik ind, og Manden talte Lønnen op i lybske Penge, en Slags stor Kobbermønt, der fyldte uhyre meget, saa det blev en hel Bunke, Iver skulde have.

„Tæl nu efter, om det passer!" sagde Manden.

„Nej," svarede Iver, „jeg tror, I er en ærlig Mand, saa det passer nok."

„Ja, Pengene er der til Punkt og Prikke. Men hvordan vil du nu faa dem hjem?"

„Aa, min Tværsæk er stor, den rummer dem nok."

„Det gaar aldrig an at have dem i Tværsækken; thi saa naar du ikke levende til Danmark. Du maa vide, at du har 300 Mil hjem, og Vejen er fuld af Røvere. Naar de føler paa Sækken og mærker de mange Penge, slaar de dig ihjel og tager Pengene. Nej, lad mine Kvindfolk bage Pengene ind i et stort Brød, som du saa kan have i Tværsækken. Naar Røverne saa føler paa den og mærker, at du blot har et Brød i den, tror de naturligvis, at du er en fattig Djævel, og lader dig løbe igen."

Det Raad fandt Iver var meget fornuftigt, og Kvindfolkene fik da travlt med at bage hans mange Penge ind i Brødet. Saa tungt og kostbart et Brød havde de aldrig før bagt.

Saa sagde Iver Farvel og mange Tak for alt i den lange Tid. „Havde jeg ikke haft et Hjem i mit Fædreland, var her intet Sted, jeg hellere vilde være end her!" føjede han til.

„Ja, jeg siger ogsaa dig Tak for din lange og tro Tjeneste!" sagde hans Husbond. „Men foruden Takken vil jeg endnu som gammel, erfaren Mand give dig tre gode Raad, og naar du følger dem, skal du nok komme lykkelig og vel hjem.

Det første: Frygt Gud og følg Landevejen.

Det andet: Tag ikke Herberge, hvor der er en gammel Mand og en ung Kone eller en ung Mand og en gammel Kone, men tag hellere ind, hvor Mand og Kone er af passende Alder for hinanden!

Og det tredje: Her giver jeg dig et godt Sværd, som du maa værge dig med, naar det gøres fornødent, men bed altid dit Fadervor, før du bruger det!"

Iver takkede for de gode Raad og lovede fuldt og fast at følge dem. Saa fik han Tværsækken over Nakken og en Stav i Haanden, og efter at hele Familien havde nedbedt Himlens Velsignelse over ham, begyndte han sin lange og farefulde Rejse Nord paa.

Den første Dag gik det rask hen ad Vejen for Iver; han var glad og lykkelig, som han ikke havde været de sidste tyve Aar; thi han følte, at han nu havde afsonet sin svære Brøde, baade for Gud og Mennesker. Den anden Dag begyndte dog den tunge Tværsæk at trykke saa smaat, og Iver tænkte paa at skaffe sig en anden Befordring. I det samme kom der kørende et Par Mænd med et stort Læs Humle, som de vilde op at sælge i Danmark; thi Humlehaver var dengang ukendte her til Lands. Iver bad da om at maatte køre med, men de mente, at de havde Læs nok i Forvejen. Saa længe blev han dog ved at bede, at han til sidst for gode Ord og Betaling fik Lov at sidde op.

Ved Aftenstide kom de ind i en stor Skov. Her drejede Humlemændene fra Landevejen ind paa en Bivej for ad den at naa den nærmeste Kro.

„Lad os følge Landevejen!" sagde Iver.

„Nej, saa bliver det alt for sent, inden vi kommer i Kvarter," svarede de. „Ad Landevejen har vi en hel Mil til Kroen, men ad Bivejen kun en Fjerdingvej."

„Ja, jeg vil nu alligevel følge Landevejen; maaske jeg dog naar Kroen lige saa tidlig som I."

Iver kom altsaa af Vognen, fik atter Tværsækken paa Nakken og vandrede igen hen ad Landevejen. Men han havde ikke gaaet ret længe, før han hørte Raab og Skrig inde i Skoven i den Retning, Humlemændene var kørte. „De maa være faldne i Røvernes Hænder," tænkte han, „godt var det, at jeg fulgte min gamle Husbonds Raad! Men hvorledes skal jeg nu frelse dem?" Han

betænkte sig et Øjeblik, derpaa løb han i Retning af Skrigene, idet han af al sin Magt raabte:

„Hans! Kristian! Palle! Kristoffer! Ib! Ole! Peter! Jørgen! skynd jer! skynd jer! der er Røvere! Mads! Konstantin! Georg! Frederik! . . .“

Hans List lykkedes. Da Røverne hørte de mange Navne, tænkte de, at der nærmede sig en hel Flok haandfaste Karle, og tog Flugten, det forteste de kunde, saa da Iver naaede Overfaldsstedet, fandt han kun de betuttede Humlemænd, der takkede ham, det bedste de kunde, fordi han havde frelst deres Liv.

„Ja, I skulde fulgt mit Raad!“ sagde Iver, „saa havde I sluppet for den Forskrækkelse, og jeg for at løbe Livet af mig. Nu naar jeg alligevel Kroen lige saa tidlig som I.“

Det kunde de ikke nægte, men sket var jo sket. Iver kørte nu med dem det Stykke Vej, der var tilbage, og snart naaede de i god Behold Kroen.

Staldkarlen sørgede for Hestene, og de tre Mænd gik ind for at faa sig en Hjertestyrkning oven paa Forskrækkelsen i Skoven. For Skænken stod en ung, blomstrende Pige, tilsyneladende en Skønhed, men med noget af Rovfuglens gridske, stikkende Blik bag de mørke Bryn. I Kakkelovnskrogen sad en gammel hvidhaaret og hvidskægget, svagelig Mand, stille og frygtsom, som om han fuldstændig var tilovers, men nøje vogtende enhver af Pigens Handlinger og Miner.

Da Iver havde nydt sit Krus Øl, gik han en Vending ud og gav sig i Samtale med Staldkarlen. Tilsyneladende ligegyldig spurgte han, hvem den unge Pige var, som stod for Opvartningen.

„Det er jo Krokonen,“ sagde Karlen.

„Men hvem er saa den gamle Mand i Kakkelovnskrogen?“ spurgte Iver videre.

„Det er saamænd hendes Mand,“ svarede Karlen med et bittert Grin, „de havde Bryllup for godt og vel en Maaned siden.“

Nu havde Iver faaet Oplysninger nok. Han tog atter sin Tværsæk paa Nakken og meddelte Humlemændene, at han ikke vilde blive i Kroen om Natten, men søge et andet Sted hen. Det raadede de ham bestemt fra, der var over to Mil til den næste Kro, og saa var det endda ikke saa godt og saa billigt som her.

„Det er lige meget, jeg har set et Lys inde i Skoven, der vil jeg være i Nat. Nu vil jeg ønske jer en god Nat!“

Iver vandrede saa ind i Skoven efter Lyset og naaede omsider en lille Hytte. Her bankede han paa den lave Dør og bad om at maatte blive der om Natten.

En gammel Mand lukkede op og svarede: „Vi er et Par gamle fattige Folk og har knap Føde og Husrum til os selv, men tæt herved er der en Kro, hvor du kan være.“

„Ja, men der vil jeg ikke være,“ sagde Iver. „Jeg forlanger blot en Stol at sidde paa i Nat; kan jeg faa det, saa er jeg godt fornøjet.“

„Ja, Husly vil vi da ikke nægte dig; kom nu ind og faa en Bid til din Nadver!“

En gammel venlig Kone satte frem, alt hvad Huset formaaede, men det var smaat nok endda, kun røget Flæsk, Ost og Brød, saa de kunde gerne blive torre i Halsen af den Kost.

„Det var rart, om vi havde en Snaps til Maden,“ mente Iver.

(Sluttes.)

Fristeren i Kirken.

(Ved A. Th. J.)

En flittig Kirkegænger var en Søndag Morgen paa Vej til Kirken. Da mødte han til sin største Forbavselse Satan, der gik den samme Vej.

„Hvad i Alverden vil du her?“ spurgte han.

„Aa,“ svarede Satan, „hvorfor skulde jeg ikke gaa derhen, hvor man beder og prædiker imod mig? Hvem forsvarer mig vel, naar jeg ikke selv besørger det?“

„Ja, men hvordan bærer du dig ad dermed?

„Aa, min kære, jeg har tusinde Maader at gøre det paa,“ svarede Satan. „Først gaar jeg om Morgenen ind i de Huse, hvor man gør sig i Stand til at gaa i Kirke. Hist og her en lille Strid, en for snæver eller en for stærkt stivet Krave eller Linning, en Knap, der i sidste Øjeblik springer af — det er alt sammen noget, der volder mig stor Glæde; thi intet er saa skikket til at bringe Folk i ondt Lune og fremkalde den Stemning, der udfordres til Fremme af mine Planer. Saa er der andre, der kommer i Kirken med det rette Sind; men ogsaa for dem har jeg mine smaa Midler paa rede Haand. Ser du den unge derhenne? Jeg behøver kun at faa hendes Blik fæstet paa Veninderness Hatte og Kaaber, saa er det forbi med hendes Opmærksomhed, og hun hører ikke et Ord af Prædikenen. Og disse unge Mennesker, der netop kommer ind? Jeg finder nok paa noget, der kan sprede deres Tanker, eller jeg bringer dem til at synes, at en eller anden Del af Prædikenen er daarligt udarbejdet, eller Teksten galt udlagt, og naar de gaar, ved de kun dette ene — at Prædikenen var temmelig ubetydelig i Dag. Den unge, blege Dame, der i dette Øjeblik vender sig mod Døren, har en overvældende Angest for Træk: hun er altid bange for at blive forkølet. Jeg sætter hende i Hovedet, at det virkeligt trækker, og under hele Prædikenen tænker hun kun paa sin Sundhed. Der kommer en ung Moder, som tænker paa sine smaa Børn derhjemme. Jeg gør hende urolig for, at den mindste kan falde ud af Vuggen, da hun glemte, før hun gik, særlig at lægge Barnepigen det paa Sinde at passe paa den lille. De to Købmænd der, kan ikke slippe den Nyhed af Tanke, som de læste i Avisen, før de gik i Kirke. Og disse to Borgere? Intet i Verden er mig lettere end at besørge dem. Med ringe Ulejlighed faar jeg dem til at fordele alle de Fejl og Synder, Skrøbeligheder og Mangler, Præsten omtaler, til Venner og Bekendte med Ønsket om, at de ret vil tage sig Præstens Formaninger til Hjerte; de selv har ikke noget dermed at gøre og forlader saa Kirken inderlig fornøjede med sig selv. Naar jeg tilfældigvis ikke mit Maal hos en eller anden troende inde i Kirken, indhenter jeg tit det forsømte uden for denne. Især synes jeg godt om, naar Folk straks efter Kirketid gør Besøg, for saa taler de løst og fast om Alverdens Ting og glemmer hurtigt, hvad de hørte i Kirken.“

Saadan fortalte Djævelen vor Ven, og han bad ham, at han endelig ikke maatte røbe ham. Men han vil nok vogte sig for at gøre Sjælefjenden til Behag. Han skynder sig tværtimod med at fortælle det til Venner og Bekendte og til alle dem, der vil høre det, for at de kan være paa deres Post.

Om at „sige Sandhed“.

Tro blot ikke, at det paahviler dig som en ufravigelig Pligt „at sige enhver Sandheden.“ Du er ikke ufejlbar og kan ikke granske Hjerterne; du ved ikke, om der ligger noget sundt til til Grund for din Dom. Og selv om du er sikker paa at kunne sige Sandheden, saa gaa først paa Raad med din Gud om, hvorledes du paa rette Maade kan kundgøre den. Et venligt, mildt Ord virker Vidundere, selv om det indeholder en Dadel; en ukærlig, haard Dom vækker Vrede og Trods. Udspred aldrig noget om dine Medmennesker, som paa en eller anden Maade kan være deres gode Navn og Rygte til Skade, end ikke da, naar du er fuldkommen vis paa, at det er en Kendsgerning. Vogt dig vel for, naar du hører et Menneske omtale med Agtelse og Kærlighed, da at dæmpe den varme Følelse med kolde, hjerteløse Ord, som naar du vilde sige: „Ja, nu han er bleven ældre, har han maaske forandret sig; i hans unge Dage var der ikke noget ved ham! o. desl.“ — Opregn ikke hans Synder; du ved ikke, hvor dybt og bittert han har angret det alt sammen, hvor haardt han har maattet bøde for det, og at Gud maaske for længe siden har tilgivet ham. Vær selv i Sandhed, vær selv ren; thi hvad du tror at læse i Verden og i andre Mennesker er et Genskin af dit eget Jeg.

Bedstefaders Fødselsdag.

(Med Billede.)

Det er den gamle Bedstefaders Fødselsdag. Egentlig fejrer han Dagen i de ældres Kreds, blandt fine jævnaldrende Venner, der er blevne graa som han selv; men en kort Stund er han nu kommen ind i Børnenes Lag, der heller ikke er blevet glemt til Fødselsdagen. Over et Dusin er til Stede, lutter Børnebørn af den gamle, Drenge og Piger, der alle har lykønsket ham af et godt Hjerte.

Og Bedstefader er heldigvis ikke blevet ældre, end at han kan være Barn endnu. Snart er han midt inde i Børnenes Blindebuk-Leg, og den glade Skare jubler, da Bedstefader bliver fanget ved „Svalehalen,“ de lange Frakkeskøder, og nu skal have Bindet for Øjnene. Det er Legens Glanspunkt. Børnene sladrer og ler, de allermindste tripper af Spænding. Saa begynder Bedstefader med lange Svømmetag at gribe efter dem, frem og tilbage i Stuen, han favner saa vidt, saa der hører stor Raskhed, ja ligefrem Snedighed til at undslippe, især hvis man har Lyst til som den lange Oskar at rykke ham i Kjoleskøderne eller som den lille Emilie at knipse ham paa Haanden, hvilket hun lige har gjort, medens hun nu søger Skjul hos den ældre Kusine; men det er et stort Spørgsmaal, om det nytter noget. Nej, saa har den krøltoppede Lise været forsigtigere: da Blindebukkens venstre Haand er lige ved at streife hende, har hun rask dukket sig ned paa Gulvet og slipper derved forbi. Men selv om Emilie bliver fanget, slipper hun nok endda for at blive Blindebuk, thi Bedstefader morer sig næppe mindre end Børnene og gaar derfor nok ind paa at fortsætte Legen som Blindebuk lidt længer.

Ingen Afstøvning af Møblerne.

Den franske lærde de Parville, ivrer stærkt mod Afstøvning af Møbler inde i vore Boliger. Støvekosten er efter hans Mening et meget farligt Mordvaaben. Det Støv, der hviler i Ro paa Vægge og Møbler, indeholder ved Siden af uskadelige Bestanddele en utallig Mængde Bakterier o. desl., der i mange Tilfælde fremmer alle Slags Sygdomme. Disse morderiske, usynlige Husfæller vilde slumre, naar ikke Støvekosten opskræmmede dem af deres Hvile. Ved Afstøvningen, der jo sker i bedste Henfigt, sættes en slumrende Dødsspire i Bevægelse; den danser omkring i Stuen og indaandes af en tilfældig Gæst eller af en af Husfællerne. For øvrigt er det heller ikke stort bevendt med saadan Afstøvning; Støvet jages kun op for atter at lægge sig til Ro et andet Sted. Derfor: tør af med en fugtig Klud, støv ikke af!

Fra Boghylden.

Nybyggere. Folkelivsbillede fra Amerika. Af **Kristjan Østergård** (Andr. Schous Forlag 1891.

Naar man tager denne Bog i Haanden og begynder at læse om Foraarsvinden, der blæser over Præriens frodige Græs, om Græshoppernes Spil fra Højderne, om de bløde Lokketoner fra Præriehønsene o. s. v., da føler man sig straks henflyttet til den fjerne, folketomme Vildmark, hvor de tre danske Nybyggere Simon Aagaard, Jens Rise og Peder Tomsen har slaaet sig ned, og det er med en egen vaagen Agtpaagivenhed, man efterhaanden udvider Kendskabet til Præriens store, vilde Natur og ligesom lever sig ind i det ejendommelige Menneskeliv, der udvikler sig paa det øde Strøg, hvor Præriehunden, Raslestangen og Ulven er Nybyggernes eneste Naboer. Man følger med stigende Interesse de tre Mænds Kampe og Slid, deres Husbygning, deres Opdyrkning af Marken og brydsomme Langfarter, og man forbavses ved at se, hvor hurtig Nybygden svinger sig op og bliver til en hel lille Stad med Skole, Postvæsen, Jærnbane o. s. v. Ogsaa Yankee-Livet, den amerikanske Svindel og Snuhed, det forvirrede religiøse Brydningsliv, det travle Forretningsliv i de store Stæder og ejendommelige Folkeforlystelser i Smaabyerne faar man Indblik i, og man skønner hele Tiden, at Forfatterens Fremstilling af det skildrede er ægte, bygget paa Selverfaringens solide Grund. Fortællingen grener sig i flere Kærlighedshistorier, der vel hverken er ny eller særlig spændende, men som er baade troværdige og interessante, og som samler sig paa en naturlig Maade til en rigtig køn og god lille Roman, der paa fine Steder virker helt gribende, saaledes hen imod Slutningen, hvor den grublende Jens Rise lader sig daare af Gendøberne og trasker af med disse ned til Bækken. Bogen egner sig udmærket til Almenlæsning, især til Læsning for Folk, som af en eller anden Grund føler Trang og Lyst til at fordybe sig i dansk-amerikansk Folkeliv.

Z. N.

Havebrug.

Spørgsmaal og Svar.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

1. Jeg udbeder mig gennem „Husvennen" et Raad mod Myrer paa Frugttræer.

2. Ligeledes bedes oplyst, hvorfor Hvidkaal ikke vil gaa i Hoveder. I Fjor var det andet Aar, de er slaaede fejl. Kan det være Planternes Skyld? Jorden har været behandlet ens hvert Aar, og før har jeg godt kunnet avle Hvidkaal.

En Holder.

Til 1. Raad mod Myrer er: At binde Tjæreringe om Stammerne; at overhælde Træerne med Karbolvand eller at nedgrave en lille Pose, hvori er lagt et Stykke Kamfer eller f. Eks. Dyvelsdrek, blandet med Melkalk. Se iøvrigt om Myrer i „Husvennen" for 8. Juni i Fjor.

Til 2. Det vilde have været af Interesse at faa at vide, om Pladsen er ligesom tidligere, om den ikke er bleven lunere, mere indesluttet. Hvidkaal fordrer: kraftig, nygødet Jord, frisk Luft. Hvis De har en frit beliggende Plads, f. Eks. et Stykke af en Roemark, saa vil De der let kunne avle Hvidkaal. De kan jo plante efter med Kaal, der hvor Roeplanterne mangler. Det er naturligvis fremfor alt en Betingelse, at De benytter Planter efter Frø af en god Sort, der under Frøavlen holdes ren og fri for Indblanding af andre beslægtede Planter; men gode Planter vil De jo kunne faa hos enhver paalidelig Gartner.

NB. De har da vel ikke plantet Hvidkaal paa samme Sted hvert Aar? Hvis De kun har en lille, gennemgravet Have, bør de mærgle eller i alt Fald føre frisk Jord ind til Kaalen.

* * *

1. Hvordan skal Kaktus behandles —?
2. Hvordan skal et Gummitræ behandles?

En 8 aarig Holder.

Til 1. Til Stuekultur egner Arter eller Varieteter af Søjlekaktus (Cereus) og Bladkaktus (Epiphyllum) sig bedst. Den meget almindelig bekendte bladagtige Kaktus med lyserøde Blomster hører med til den første Afdeling. Jorden bør vel være nærende, men let, blandet med Grus- og Trækul, knust som meget grovt Grus. Der maa sørges for godt Dræn paa Bunden af Potten. Ompotning kan for unge Planters Vedkommende, der staar i smaa Potter, (og man maa passe, at Potterne aldrig er større end nødvendigt), ske en Gang hvert eller hvert andet Aar. Større, blomsterdygtige Eksemplarer behøver kun Ompotning hvert tredje eller fjerde Aar, helst lige efter Afblomstringen. Pladsen maa være saa solrig som mulig, og naar Planterne har ansat Blomsterknopper, maa de ikke gerne flyttes eller drejes. Om Sommeren ynder de en tør solrig Plads i det fri; om Vinteren er et sydvendt Vindue i Dagligstuen passende. Med Vandingen maa man navnlig om Vinteren være meget forsigtig; man giver kun saa meget Vand, som er nødvendigt for, at Planterne ikke tørre ind. Om Sommeren vander man naturligvis rigeligere, men dog maa man hellere lade Jorden være for tør end for fugtig.

Til 2. Dette Spørgsmaal er besvaret i „Husvennen" for 17 August i Fjor.

For Hus og Hjem.

Spørgsmaal og Svar.

Hvormed kan man forebygge, at Hønsene spiser deres egne Æg?

En Nordslesviger.

Et gammelt godt Raad er dette: Væn dem ikke dertil ved at give dem hele Æggeskaller. Disse bør knuses, før de kastes for Hønsene.

Mod revnet og tør Hud anvendes med Held en Blanding af 50 Gram Kokosnødolie, 5 Gram Rosenvand og 1 Draabe Rosenolie.

Rustne Strygejærn bliver rene og blanke som Glas, naar man gnider dem med Voks og Salt. Man lægger et Stykke Voks i en Klud og gnider det varme Jærn dermed. Derpaa skurer man efter med et Stykke Papir eller en Klud, som er overstrøet med Salt.

Brunet Hachis. Rester af hvilken som helst Slags kold Steg hakkes fint, blandes med revet Brød, lidt Persille, Salt Peber og hakket, stegt Løg. Lidt Bouillon koges op med en Skefuld Eddike, Kødblandingen tilsættes, og Blandingen lægges højt paa et Fad med smaa Smørskiver ovenpaa. Revet Brød strøes over det, en Smule smæltet Smør hældes oven paa, hvorefter det sættes ind i Ovnen og brunes. Spises varmt med Kartofler og brunet Smør.

Hovedbrud.

Gaade.

Ingen levende mig undværer,
ingen kan min Magt modstaa;
Stakkel den, som mig begærer,
men som dog mig ej kan faa.
Er det Nat, du allerbedst mig finder,
Dagens Tummel jeg ej lide kan;
Taagebilleder og Fortidsminder
bringer jeg fra Fantasiens Land.

J.

Rebus.

20
L ur.

Opløsninger.

Geografisk Gaade i Nr. 36:

Julianehaab.
Erzgebirge.
Nilen.
Småland.
Brindisi.
Aix.
Greenwich.
Grenaa.
Elben.
Schiras.
Eckernförde.
Njemen.

Jens Baggesen. — Bendix Hansen.

Juridisk Raadgiver.

1. Hører Skomagerhaandværket paa Landet ind under bunden Næring?

2. Har jeg som Skomager paa Landet Ret til at holde Svende uden at løse Næringsbevis?

3. Har jeg Ret til at antage en Lærling, og skal jeg da oprette Lærlingekontrakt i Henhold til Lærlingeloven af 30te Marts 1889?

En Holder.

Til 1. Ja.

Til 2. Nej.

Til 3. Spørgeren maa ikke holde Lærling uden Næringsbevis og skal, naar han antager nogen til Oplæring i sit Fag, og Lærlingen er under 18 Aar, sørge for, at der oprettes skriftlig Lærlingekontrakt i Henhold til Loven af 30te Marts 1889.

* * *

1. Skal jeg som Sadelmager paa Landet løse Næringsbevis, hvis jeg vil tage en Lærling, eller behøves det ikke?

2. Hvis jeg skal, hvormeget omtrent vil det da koste?

3. Skal der oprettes Kontrakt i Henhold til Lærlingeloven af 30te Marts 1889?

15. 12. 19. 5. 14.

Til 1. Spørgeren skal løse Næringsbevis.

Til 2. Næringsbeviset koster det samme som et tilsvarende Borgerskab i den nærmeste Købstad. Alle fornødne Oplysninger faas paa Politimesterens Kontor.

Til 3. Ja.

* * *

Har en Brugsforening, som har bestaaet her i Byen i 17 Aar og i denne Tid stadig forhandlet Vin, Lov til fremdeles at handle med denne Vare. Der haves Detailbevilling, men ikke Brændevinsbevilling. Hvis der kun maa handles med nogle Sorter, da hvilke?

J. S. i G.

Foreningen har Lov til at forhandle alle virkelige Vine, men ikke Spirituosa.

* * *

1. Er Landpostbudenes Alderstillæg vedtaget?

2. Og traadte det i Kraft fra 1ste April 1891?

Et Landpostbud.

Til begge Spørgsmaal: Ja.

* * *

1. Hvor mange Fag fordres til Preliminæreksamen?

2. Hvor meget af hvert Fag?

P. O.

Til 1. Følgende 9 Fag: Dansk, Fysik, Engelsk, Tysk, Fransk, Historie, Geografi, Regning og Mathematik, Naturhistorie, Naturlære. Dog kan Præliminæreksamen tages med Forbigaaelse af et af de to levende Sprog: Fransk eller Tysk, efter frit Valg, men giver da ikke alle de Rettigheder som Eksamen med alle nævnte 9 Fag.

Til 2. Da en Redegørelse herfor vilde blive temmelig vidtløftig, maa henvises til Hoffmeyers „Eksamebog", som man køber i enhver Boglade for en billig Penge.

Til „Husvennens" Holdere.

Vi minder herved vore Holdere om snarest muligt efter Modtagelsen af nærværende Nr., at bestille „Husvennen" for Juli Kvartal.

Dette Kvartal vil bl. a. indeholde to større spændende Fortællinger: „Heksepigen fra Solskov" og „Fogeddrabet paa Munkebjærg," samt den længe lovede illustrerede Skildring af Stanleys sidste Rejsefærd.

Indhold: Balduin Dahl, med Portræt. Vismanden og Rigmanden, af L. Schrøder. Et Vennehus, af C. A. Thyregod. Bispen og hans Svend, Fortælling af M. Henckel, med Billede (Fortsættes). Tre gode Raad, et Sagn fortalt af O. Fristeren i Kirken, ved A Th. J. Om at „sige Sandhed". Bedstefaders Fødselsdag, med Billede. Ingen Afstøvning af Møblerne. Fra Boghylden. Havebrug. For Hus og Hjem. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. Til „Husvennens" Holdere.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 40. Søndag den 5. Juli. 1891.

Fra Kampen paa Als. Tegning af Alfr. Schmidt.

„Brolæggeren".

Den gamle Sergeant fortæller:

„Brolæggeren" kaldtes han, men Professionen,
den kommer for Resten ej Sagen ved.
Han hjalp under Marchen saa godt paa Gled;
men stort var der ikke just ved Personen.
At hundse ham hørte saadan med til Tonen; —
det fandt han sig i med godt Humør,
og altid bekendte han aabent Kulør:
„Ja, saadan maged det nu Vorherre —
han trænger vel ogsaa til brogede Køer!
Men hvis jeg er slem, er min Kælling værre,
og Tøsen, vi fik os — hvor var hun mig kær! —
Hun bor nok i en af de fæle Gader;
men hvorfor tage sig den Ting nær?
Man hjælper dog aldrig paa gamle Skader!
Mod mig har Lykken ej vist sig som Ven;
men har den i Livet slaaet mig Plader,
saa slaar jeg min Salighed Plader igen!"

Saa sang han en Sang og tralled op;
det livnede Sindet, det letted' Humøret,
og raskere Trit fik den hele Trop,
var end som den argeste Vælling Føret.

Og kom det til Kamp, saa holdt han sig brav;
men dengang ved Dybbøl vi laa som Dækning,
hans Sorgløshed først til Kende sig gav.

Der forved i lang eller kortere Strækning,
Granaterne ned med Susen for
og roded' op den halvfrosne Jord.
Men naar de saa sprang, og Stumperne spredtes,
og Blyet omkring dem faldt af som et Svøb,
han af den ubændigste Higen ledtes,
og altid han frem fra sin Dækning løb,
at faa sig det Bly for lidt billigt Køb!
Thi at han med Livet det kunde betale,
det var for ham kun en Bagatel;
som gjaldt det Lykkens Fugl ved dens Hale
at gribe med allersjældneste Held,
han altid var efter Bly paa Færde
og kom tilbage med et svedent Grin
og kravled ind bag det skjulende Gærde.
„Der holed' man Penge til Brændevin!"
han straalende raabte; for naar ved Blyet
han havde faaet sin Mønt fornyet,
saa drak hver Skilling han op, det Svin!

En Dag tog Kaptajnen ham ordentlig for.

„Du driver for vidt det, min gode Jensen!
En god og hæderlig Sag som vor
den kræver, at ej man gaar over Grænsen.
Naar Sagen det vil og Danmarks Ære,
saa vover sin Trøje hver brav Soldat;
men naar man løber som du grassat,
saa er man en daarlig Person, en Blære!"

Den Tale, den gjorde ham helt alvorlig;
en Trækning over hans Ansigt for:
„Ja vist, Hr. Kaptajn, en grumme daarlig
Person — det var just et Sandheds Ord!
Det Skudsmaal, det har nu saa tidt jeg faa't.
Men naar man bliver trasakket og traadt
bestandig i Livet over al Maade,
saa føler til sidst man sig bjærget, naar blot
man har i Behold en Taar af det vaade.
For Resten tror jeg, der bor noget godt
endnu her bag Vesten, skønt vel forstukket;
men skal for Dagen det komme frem,
maa Lejlighedens Dør mig aabnes paa Klem;
men den fandt altid jeg laaset og lukket!"

Kaptajnen drev af, hans Øje var vaadt;
men „Brolæggeren" drak sig en Taar, saa det klukked,
og tog sig et Grin og tralled saa smaat.

Den næste Morgen os Tyskerne purred'
just lige ved allertidligste Gry,
og sendte Granater, der hvæsed og snurred',
og atter Mennesket reddede Bly!
Og saadan vared' det Krigen ud;
men nu var der ingen mere, der knurred';
man lod ham blot drive sit skæve Skud!

Saa kom omsider den bitre Dag,
paa hvilken vi slog for Als det sidste
fortvivlet blodige, haabløse Slag!

Hvad her det gjalt, saa dejligt vi vidste,
og længe vi Haabet opretholdt,
at havde hidover de Vejen fundet,
saa skulde vi gi' dem en Hilsen stolt
og kaste som Hunde dem ned i Sundet,
at prøve, hvor Vandet var dejligt koldt!

Men Lykken drejer sig om som en Bold.
Og dengang først Chefen paa „Rolf Krake"
fandt, at det var hans Pligt at bakke
i Stedet for Broen at rende ned
og dænge dem til med Ild, saa det sved,
ja, saa kunde gerne vi sammen pakke:
hans Venlighed havde foræret dem Als!

De mylred' over, det gik som en Vals,
og overalt blev vi dænged' og kasted'
og maatte kile med fremstrakt Hals
for de tætte Kolonner, som mod os hasted'.

Et saadant Løb paa den flade Mark,
naar Blyet fløjter og hviner og piber,
det stemmer ned, og Modløshed griber
en Mand om Hjertet med Fingre af Jærn.
Man higer blot frem imod Frelsens Ark,
og ser man Sidemanden end dratte,
er Tanken om Hjælp dog ganske fjern;
man skrider kun ud mod det Maal, man satte!

Et Gærde gav os omsider Ly;
der vilde saa smaat vi Vejret trække
og bide fra os en Smule paa ny
for bedre Tilbagetoget at dække.

Men mange Tak! som vi bedst var i Gang,
saa skar gennem Luften en Lyd, vi kendte:
det var Granaternes gamle Sang!
Paa den Vis altsaa Historien endte?
For Panserskibet saa rart befriet
kom muntert de over med Artilleriet
og gav os Salut med Fynd og Smeld
i Tilgift til den, som Bøsserne sendte,
at rigtig vi kunde prise vort Held!

Som der vi laa og dukked os ned,
og Skydningen faldt lidt træg og gnaven,
fra Gærdet frem en Skikkelse gled
og kravlede lystig affted paa Maven.
„Brolæggeren" var det — hvem vel anden?
Da kunde jeg ikke længer mig dy,
men brølede: Ka'l, er du fra Forstanden?
For Satan, vil ogsaa du her redde Bly?"

Men uden at ænse mig kravled' han frem,
indtil han naaede hen til en saaret.
Ham løfted' han op paa sin Ryg — og hvem
det var, straks saa jeg paa Skægget og Haaret!
Da gennem min Hjerne som Ild det for:
nu Døren omsider var aaben smækket,
og Mennesket var saa god som sit Ord!

Men Tyskerne, ja, de passede Trækket.
Fra Gærderne knalded' det Plaf paa Plaf;
men, mærkeligt nok, var der ingen, der traf:
som ved et Guds Under dem alle han gækked!

Det var for os en højtidelig Stund,
men saa blev med et af Dvalen vi vækked'
og brølte Hurra med samlet Mund.

For den Gang, da Krudtrøgen bort sig trak,
da saas det, hvor strunk gennem Kugleregnen,
der nede i Marken, saa sur og flak,
i knaldende Bump som Ærter smak,
„Brolæggeren" kilende kom med — Kaptajnen!

Marts — April 1888.

Rudolf Schmidt.

Folkeskik i Salling

i første Halvdel af dette Aarhundrede.

Ved Evald Tang Kristensen.

Om Husenes Indretning og Klædedragten.

Naar man kom ind i Gangen, havde man lige for sig i den anden Side af Huset, Spisekammeret, hvori Øl, Mælk og mere fandtes. Til den ene Side var Storstuen, som gik til Enden af Huset, og til den anden Side var Dagligstuen. Længre frem var Køkkenet med Bagerovn, bagved Bryggers med Grubekedel og Ildbrændselet. I den ene Side af Stuen var to Alkovesenge, som kunde forøges med nok en imellem Gang og Spisekammer, om det tiltrængtes. Den ene Seng var Ægtefolkenes, den anden Pigernes, og den tredje Børnenes. Kneb det, kunde der jo godt være tre i hver. Bohavet bestod af et umalet Bord, en Bænk, et Ur, en stor Bilæggerovn og enkelte Steder et Hængeskab og et Par Stole. Ved Bjælkerne var Hylder, som om Vinteren brugtes til Mælk. I Storstuen fandtes nogle Lister og Dragkister. Omkring Kakkelovnen fandtes en Ramme til Malttørring og en Skuffe under den. Vinduerne var smaa og med Blysprosser, og Gulvet var Ler. Lyset satte man midt i Stuen og rundt omkring sad man og kartede og spandt, spandt Hamp, bandt Kurve. Udhusenes Vægge var af Ler, lige saa vel som Stuehusets. Et Hus byggedes saaledes. Først rejstes Sidemurene paa Stolper, der stod paa Sten med halvanden Alens Afstand, derpaa lagdes Bjælkerne, og nu oprejstes Spænderne, der ikke havde Hanebjælker, hvorfor de hvilede paa Aasen, der laa langs under Toppen af Huset, og den bares af Sulerne, der stod lodrette i Midten af Huset. Nu lagdes der Syld imellem Stolperne, og efter at Huset var tækket, begyndte man at opføre Væggene. Nogle Læs Ler blev kørte sammen, og æltedes med Kreaturer, og en bestemt Dag laante man Byens Piger, der opførte Væggene, medens en Karl kørte Ler til med Hjulbør. Væggene fra 9 til 12 Tommer tykke, og Stolperne kom til at staa inden i Væggen. Den første Dag opførte man 1 til $1^1/_2$ Alen, eftersom Leret var mer eller mindre blødt. Nu stod dette i nogle Dage for at tørres, og imidlertid havde Gaardens Folk travlt med at glatte Væggen ved at skære af den med en Spade og dernæst overgnide den med en Klud, dyppet i Vand, samt stikke med Spaden ind til Stolperne, at Væggen ikke skulde revne. Saadan fortsatte man paa samme Vis nogle Gange, og nu var Ydermuren færdig. De indre Mure kunde sættes paa samme Maade. En Ovn og en Skorsten opførtes ogsaa af Ler. Efter at man havde faaet det nederste af Ovnen færdig, lagde man Fladtørv fra neden paa hinanden i Halvkugleform, saa stor en Bunke, som Rummet i Ovnen skulde være. Nu dængedes Ler derpaa og efter nogle Dage atter et Lag, indtil Ovnen var tyk nok. Til sidst blev Fladtørvene stukne i Brand, og nu stod Ovnen færdig, uden at have kostet en Skilling. Den kunde jo godt have en Revne, men saa klinedes den. Skorstenspiber ømmede man sig ved at købe Mursten til, og saa brugte man tit en gammel Tønde, ja endog en Kurv.

Med lige saa stor Omtanke sparede man paa Penge til Klæder. Man avlede Hør og gjorde det i Stand i Vinterens Løb. Hver Gang man bagte, blev Ovnen bag efter fyldt med Hør, der skulde tørres, og næste Morgen stod man tidlig op og brød og skagede det, saa man var færdig til Dag. Det var jo forbundet med Fare, thi gik der Ild i Hørren, kunde Ovnen sprænges, og Huset brænde af. Hos en gammel Mand slog Ovnen et Hul ind til Stuen, og derved frelstes Huset. De ydre Beklædningsgenstande groede paa Faarene i Form af Uld og Skind, og naar Foraaret kom, havde man en hel Del Lærred, Dynevaar og Vadmel færdigt, thi mange vævede det ogsaa selv, og nu skulde det farves, men man brugte i Almindelighed Godtkøbsfarve. De røde Huer og Kvindernes røde Ærmer farvede man selv. Til daglig Brug var Mændenes Dragt: Træsko, lange hvide Strømper, Skind-Knæbukser med en Rad af store blanke Knapper ved hvert Knæ, en Skindtrøje, hvor Ærmerne var af samme Slags hvide Skind som Bukserne, men det andet af brunt, barket Skind, og Ærmerne var trykkede, det vil sige, Skrædderen havde med Pinde sat nogle smaa Figurer paa dem af sort Maling, saa de var brogede. Dertil hørte en Vadmels Vest, der var farvet blaa, tit dog ogsaa stribet, og paa Hovedet den røde Hue. Til Stads havde man ny Læderbukser med Sølvspænder ved Knæene, do. ny Vest og Trøje, Sko eller lange Ridestøvler og en meget lang Frakke af blaat Vadmel med blanke Knapper. Tit var saa Huen ombyttet med en Slags høj Hat. Rige Folk havde endog Manchestersbukser (et Slags Fløjl) og dertil hørte blaa Strømper og Sølvknapper, især de i Vesten. Kvindernes daglige Dragt var blaa eller sorte Strømper, hvide skurede Træsko med meget brede blanke Jærnkrammer om, stribede Skørter vævede i 4 Skafter, røde strikkede Ærmer,

samt, dersom der havdes Sorg, da grønne, og en ældre Enkekone, der ikke vilde giftes mere, gik efter Mandens Død altid med grønne Ærmer. Saa havde de om Skuldre og Hals et Klæde lagt over hinanden fortil og med Spidsen ned ad Ryggen; thi det var først lagt dobbelt i Trekant. Derover havde man et Snørliv, en Slags Vest, der var snørt fortil og gik over Skuldrene med smalle Seler. Forneden var der bagtil syet en Pude, som bar Skørterne, og hvorover de hængte. Hovedtøjet var en lille almindelig Sirtseshue. Lidt op i Aarhundredet blev det blaa eller sort Vadmelstrøje med vide Ærmer og siden Hvergarnskjole, især af blaat. De velhavende havde en Damaskes Kjole til Altergang og Kappe med Kniplinger om, samt to Dusker af Baand, den ene med sine to Ender ragende bagud over Kappen, den anden fæstet under Hagen fra Kappeflig til Kappeflig. Om Sommeren brugte alle til daglig Brug Stunthoser.

Om Gilder.

Ved Bryllupper beværtedes man før med Grød og Fisk, helst Gedder, som da laa paa Fadet med en grøn Gren i Munden, dertil godt Øl og de uundværlige Dramme. Om Aftenen Meldmad med Flæsk og salt Kød, det var omtrent det hele. Men i Midten af Aarhundredet fik man om Morgenen fersk Kød i Sauce (Surfteg), og efter at være hjemkommen fra Kirken begyndte man med Middagsmaden, der bestod af Kødsuppe med Kød- og andre Boller, dernæst kom Kød med Peberrodssauce, saa kold Risengrød med Øl til, egentlig en Slags Budding, kogt af fintmalede Risengryn i god Mælk med noget Sukker, Kanel og lidt skaarne Mandler. Denne Grød blev heldt op i dybe Tallerkener, hvorpaa var strøet Kanel i forskellige Figurer med Navne paa den døde eller de gifte; videre endnu Fisk, helst Gedder, men efter at Limfjorden var bleven fuldstændig salt, var de vanskelige at erholde, og nu brugtes Bergensfisk, og endelig Steg af Høns og Ænder.

Bordet i Dagligstuen hedder det skønne Bord og er dækket med Sølvskeer. Her sidder Brudefolkene, Præstefamiliens og Degnens. Efter Bordet tog man fat paa Piberne og Dansen. Før Tobak blev almindelig, maatte Værten selv anskaffe Piberne. Han købte en hel Haandfuld, hvoriblandt var en lang til Præsten, kortere til Degnen og almindelige til de øvrige. Hver havde sine egne Knive med, og Fingrene var Gafler. Om Aftenen spillede Mændene Kort. En fattig Kone bar Sendelse hen og fik hjem igen i Æggekurven Vafler og Kage. Fra Gildet maatte hver Familie have med hjem: en Tallerken med Risgrød, et stegt Fjerkræ og noget Kage. Sendelsen var 1 Faarelaar, 1 Pølse, 3—4 Fjerkræ, 1—$1^1/_2$ Snese Æg og et Par Pd. Smør.

Hollandsk Folkelivsbillede.

De unge Kvinder, der paa omstaaende Billede er samlet i en munter Kreds, skaller Bønner. Det er en huslig Dont, som de hollandske Husmødre og Piger tidlig bliver fortrolige med, og som hører med til Sommerens Glæder. Holland er jo særlig Havedyrkningens Land, og mange Hænder er i Virksomhed for at tilberede de fortrinlige Grøntsager, der avles i Haverne. Dobbelt fornøjeligt bliver det, naar denne Gerning — saaledes som her — lader sig forene med Skæmt og Spøg.

Bispens Svend.

Historisk Fortælling af A. Henckel.

(Fortsat.)

VII.

Juni Maaned var inde, og med den Sommeren, der var kommen meget tidlig i bugnende Livsfylde og med straalende Solskin og broget Farvepragt. Rig tegnede Velsignelsen til at blive paa Bondens Mark og Ager, hvor Sæden allerede stod højt og svajede i den lune Sommervind, medens Kvæget gik og vadede næsten til Knæene i den frodige Kløver.

Men hvem kunde glæde sig over al Skønheden og Herligheden i et banlyst Land, hærget af Fjendehaand?

Siden April Maaned havde hele Sjælland været oversvømmet af Vendernes og Tyskernes vilde Horder. Under Anførsel af Erik Abelsøn selv, samt Grev Johan af Holsten og Fyrst Jerimar, var de landede paa Sydspidsen af Øen og var med Ild og Sværd dragne gennem Landet op til Købmannhafn, som de havde hærget og brændt tilligemed Borgen, hvor den kongelige Lensmand, som af Kristoffer var bleven indsat, var bleven ynkelig myrdet. Samtidig var en Hær under de andre holstenske Grever trængt ind gennem Sønderjylland, og inden den betrængte Kristoffer, der i sin Nød havde henvendt sig til Sverige og Norge om Hjælp, kunde faa en Hær samlet, saa han sig med nogle faa udvalgte og trofaste Folk, indesluttet i Ribe, hvorhen han var draget for at faa sin Ven Biskop Esger til at hæve Interdiktet, der lammede Folkets Kraft og som en knugende Byrde røvede det alt Mod og Evnen til at handle — et Skridt hvortil den ellers saa milde og retsindige Prælat, der trofast stod paa Kongens Side, dog ikke kunde bestemme sig.

Og saa var den 29. Maj oprunden og med den Kristoffer Valdemarsøns sidste Dag.

Han havde om Morgenen tidlig nydt Nadverens Sakramente og følte sig opad Dagen pludselig syg — henimod Aften udaandede han i Dronningens og den gamle Bisp Esgers Arme. At han var bleven forgivet, var der ingen, som tvivlede om, men om han virkelig havde modtaget Giften i det hellige Sakramente, saaledes som man begyndte at mumle om, derom kunde kun Abbeden i Ry Kloster, den skumle Arnfast give Besked — han som havde forøvet Daaden.

Rædsel og Gru havde grebet den hele Befolkning, den tredje danske Konge i Rækken falden for Morderhaand! Og næppe nok at Gejstligheden undte ham en Grav i kristen Jord, kun med Møje fik Bisp Esger sat igennem, at man, trods Interdiktet, begrov ham i Koret i Ribe Domkirke, hvor han selv med taarekvalt Røst læste Messen for den afdøde. Og med ham sørgede mange over Kong Kristoffer, thi han havde været en retsindig om end noget svag Herre, og med alle hans Fejl havde han været afholdt særlig af Menigmand, hvis Ve og Vel laa ham paa Sinde.

Saa var det da heller ikke saa ringe en Del af Folket, der nu fylkede sig om Enkedronning Margrete, hvis Mod og Viljekraft var vel bekendte, og om den næppe tiaarige Kongesøn, som man for enhver Pris ønskede at hæve paa hans Faders vaklende Trone. Thi medens den i Hast samlede Hær, under Anførsel af Rigets Marsk Peder Finsøn og Drosten, søgte at tvinge den holstenske Hær, der var trængt ind over Grændsen tilbage fra Jylland, havde Almuen paa Sjælland rustet sig til Kampen mod den frygtelige Venderfyrste; i væbnede Flokke samlede Bønderne og flere af Borgerne i Smaabyerne sig om Peder Tagesøn, Ridder og Herre til Næsbyholm, og den ædle gamle Ivar Lunge til Bavelse, der begge med Liv og Blod stred for Dronningens og Prins Eriks Sag. Og Hæren voksede stadig. Uøvede var de i Vaabenbrug disse Danmarks brave Sønner, der hidtil havde gaaet fredeligt bag Ploven og røgtet deres Dont, og dog var de nu ligefrem blevne til Helte, der brændte af Begærlighed efter at værge for deres Arne og jage Tyskerne paa Porten.

Solen nærmede sig sin Nedgang og kastede til Afsked sine sidste rødgyldne Straaler hen over de skovklædte Højder ved Næstved.

Uden for Døren til et lille Hus, der laa ved den sandede Hulvej, lige ved Foden af en af de højeste Banker og klinet ganske tæt op ad denne — saa tæt, at de Par Faar og magre Køer, der græssede op ad dens Skraaning, næsten i et Spring kunde sætte over paa Taget — sad en ældre graahaaret og graaskægget Mand ivrig sysselsat med at pudse nogle Vaaben, og ved Siden af ham paa Bænken, i Færd med at bøde paa nogle Klædningsstykker, en ung Kvinde, som havde trukket sit Hovedklæde helt ned over Panden, for at skygge for Solen.

„Der kom ingen Bud fra Ridder Ivar i Dag heller, Elselil," udbrød den gamle, som ikke var nogen anden end vor gode Bekendt Købmanden Klavs Pedersøn inde fra Købmannhafn, men ældet og temmelig medtagen af Sygdom og de sidste Tiders Gru og Rædsler. Hans Vaaningshus og Varelager inde i Købmannhafn var bleven plyndrede og opbrændte af Fjenden, hans Hustru var død som en Følge af Skræk og Forfærdelse og han selv og Datteren var saa blevne nødsagede til, for at undgaa den hævngerrige Bisp Peders Efterstræbelser, at flygte fra Staden over Hals og Hoved. Hos en af sine Frænder, en næringsdrivende Borger i Næstved, havde de fundet Ly og Tilflugt; dog turde de af Frygt for Opdagelse ikke blive i selve Byen i Nærheden af St. Peder Kloster og dets mægtige Abbed, der næppe vilde tøve med at bemægtige sig en saa farlig Modstander af Bispe- og Præstevælden som Klavs Pedersøn, men holdt sig skjulte uden for Staden i det lille Hus, som deres Ven og Frænde havde indrømmet dem.

Saa gammel Købmanden end var, lod han sig dog paa ingen Maade afholde fra at deltage i Kampen og havde meldt sig hos Ridder Ivar Juel paa Bavelse, med hvem han i sin Ungdom havde faret sammen i Leding, og ventede nu kun paa Tegnet fra Anføreren for at støde til Bondehæren, der nærmede sig baade fra Øst og Vest og allerede havde haft et Par mindre Sammenstød med Fjenden, hvem de hidtil havde haft Held til at trænge tilbage Syd paa.

„Men allenfals bringer jeg dig til Byen end-

nu denne Aften, naar Sol er gangen ned," vedblev Klaus Pedersøn, „og jeg tør ikke lade dig ene tilbage, og hos din Morbroder ved jeg dig i gode Hænder, han vil og tage Vare paa dig om noget skulde hænde mig."

Else sukkede. Hun skød Hovedklædet til Side og saa op paa sin Fader. „Ak, Herre Gud," hviskede hun, „saa vil du da og forlade mig nu! Ikke saa, at jeg er bange for at være ene — jeg er vel sagtens ikke for intet din Datter og — hvad skulde jeg desforuden frygte her i denne Afkrog? Nej, men mig tykkes, at det nu snart kunde være nok med al den Strid og Elendighed, som de slette Mennesker volder sig selv, og at den almægtige Himlens Herre og vor kære naadige Frue snart maatte gøre en Ende paa al den Ynk og Jammer."

Ja vist Barn, naar Tidens Fylde kommer! Hvad mig anbelanger, da har jeg kun een Bekymring, og det er for dig! Havde du endda kunnet bestemme dig til det Ægteskab med Troels — —"

„Aa Fader, tal dog ikke til mig om ham! Saa skammelig han løj den arme Henning Bengtsøn paa, det var jo Løgn og Opspind alt sammen, hvad han fortalte mig om hint Pigebarn, som Henning skulde have lokket og forladt! Ham selv var det, der havde gaaet og slebsket for Pigen, med hvem han ikke kunde faa det, som han vilde; det sagde Drostens Kammersvend mig jo alt sammen bagefter. Nej, nej, lad os takke Gud, om vi aldrig ser hans falske Aasyn mere."

„Og den anden — ham har du sagtens ikke glemt endnu, Datterlil?"

„Glemt? Nej Fader, saa kender du mig kun daarligt! Hvad enten han er mellem de levendes Tal eller ej, hvor han end i Verden monne færdes, saa forbliver jeg dog Eden tro, jeg svor ham og — — men heller lade vi af at tale mere herom, det baader jo dog intet. Skal vi afsted i Kvæld, vil jeg heller gaa ind og se til Nadvermaden, jeg kan fornemme paa Solen, at det er silde."

Hun rejste sig og lagde sit Arbejde fra sig, men Klaus Pedersøn blev siddende og grublede med Hovedet støttet til Haanden. Der var ligesom en stille Bebrejdelse i Elses Røst, hver Gang Talen kom paa Henning Bengtsøn, som altid gik ham til Hjerte. Han angrede ofte sin Haardhed mod de unge, helst nu siden Else havde mistet sin Moder, og han saa, hvor bleg og forgræmmet hun gik omkring, dog uden at knurre eller klage. Og skønt det, naar alt kom til alt, var Skæbnen selv, der nu engang havde skilt Else og Henning fra hinanden, saa var der mangen en Stund, hvor hans Samvittighed talte til ham, og han spurgte sig selv, om han i sin Tid ogsaa virkelig havde handlet Ret mod sit eneste Barn.

Med et Suk rejste han sig fra sin Plads for at følge Else ind i Huset, men inden han gik ind, drejede han endnu engang Hovedet og saa sig tilbage.

„Slaar mine Øjne ikke fejl, saa kommer der en Mand hist nede i Hulvejen," sagde han. „Det er sagtens Budet, som Ivar Lunges Folk lovede at skikke hid."

Else kom frem i Døren og saa ned ad Vejen.

„Den Mand ser sælsom ud, tykkes mig," sagde hun, da det formentlige Bud var kommet nærmere. „Han er saa pjaltet og forreven, og det er fast, som han havde Møje med at gaa, se, hvor han slæber Fødderne efter sig, mens han støtter sig til Kæppen! Og — Jesu Maria! Det er jo ingen gammel Mand, han er jo ung, se, se — —"

Den fremmede var imidlertid kommen nærmere og nærmere, og standsede nu næsten lige uden for Huset, idet han saa sig om. Hans gamle Lammeskindspels var plettet og forreven og hang løst om hans magre Legeme, et langt filtret Haar og Skæg omgav et blegt, indfaldent Ansigt med et Par Øjne, der laa dybt inde i deres Huler.

„Gaar Vejen her til Næstved, og kan nogen af jer Godtfolk sige mig, hvor Ridder Ivar Juel fra Bavelse har slaaet Lejr med sine Folk?"

„Hm — før jeg kan svare paa det, maa jeg allenfals vide, hvad du fører i dit Skjold, gode Ven," svarede Købmanden. „Du ser fæl nok ud til, at man kan tro alle Haande. Hvor kommer du fra, og hvem er du?"

Ved Lyden af denne Stemme slog den fremmede Mand pludselig Hænderne sammen. „Klaus Pedersøn," udbrød han, „I er her — her — og Else?"

I dette Øjeblik gav Else et hvinende Skrig og styrtede forbi sin Fader ud gennem Døren hen imod den ukendte, hvem hun omslyngede med begge sine Arme, idet hun baade lo og græd paa engang.

Henning, Henning! det er jo Henning Bengtsøn, Fader, Henning, min hjertenskære Ven, saa har jeg dig da igen, Gud og alle hans hellige være lovet og priset! Og jeg, som tænkte, at jeg ingen Sinde mere i dette Liv fik dig at se."

Else, kæreste Pige, min dyreste Skat! Saa har du da ikke jaget mig ud af dit Hjerte og dit Sind, er mig ikke gram, slig jeg fast troede du var det, sidst da vi skiltes?"

Gensyn.

„Nej, nej, det var jo aleneste for, jeg troede, at du — at du havde glemt mig for en anden Pige, Henning! Saalunde havde de fortalt mig, men det kan vi altid snakkes ved om; kom nu hid og hvil dig ud, du er træt og mødig formærker jeg, og sig os hvorlunde tilgangen er, at du er kommen hid."

„Ja, ja," udbrød Klaus Pedersøn, som ogsaa var kommen til og hjertelig havde rystet begge hans Hænder. „Kom du kanske hid med Bispen," tilføjede han med en pludselig Panderynken, „og er han her i Nærheden?"

„Bispen!" afbrød Henning harmfuld og knyttede Hænderne, „nævn ikke hans Navn for mig, den Helvedes Udsending, som han er, jeg har intet mere med ham eller hans at skaffe! Kun alt for længe gjorde jeg, hvad jeg troede var min Skyldighed, og den Troskab vilde han have betalt mig med min Død. Jeg skulde gaaet som Budbringer mellem Kongemorderne, ser I, men da det kom dertil, da var jeg paa det rene med mig selv, at nu skulde det være forbi, en Kongemorder kunde og vilde jeg ikke tjene. Paa en eller anden Vis havde de da og fattet Mistanke til mig, for saa greb de mig og kastede mig i det dybeste Fangehul paa Borgen, hvor jeg sagtens for lang Tid siden vilde være omkommen, om ikke Gud havde villet det anderledes."

Han holdt inde, som om det næsten kostede ham Anstrengelse at tale, og Elselil gav de Taarer frit Løb, som var begyndte at rinde ved Synet af hans udtærede og medtagne Skikkelse. Først da han var bleven bænket inde i den lille Stue, vederkvæget og gjort til gode, fortalte han hvorledes og naar han var undsluppen af sit Fængsel.

I Begyndelsen af sit Indespærren havde han overgivet sig til Fortvivlelsen; det var, som om han skulde miste Forstanden ved Tanken om ikke at kunne komme afsted, for at vare Kongen mod hans Fjender.

Hele Haabløsheden af hans frygtelige Stilling

trængte sig ind paa ham tillige med alle Haande Forestillinger, der øgede Rædslerne ved hans Opholdssted. At Døden snart vilde følge paa, var hans eneste Trøst — kunde han have givet sig den selv, vilde han have gjort det; men de havde lænket ham til en Blok midt paa det fugtige Fængselsgulv, og der laa han henstrakt paa et Knippe Halm, uden at kunne røre sig eller flytte hverken Haand eller Fod.

Snart kom der en vild, næsten rasende Trods op i ham, til andre Tider hensank han i en dyb Modløshed og dump sløv Hengiven i sin Skæbne, og under alle hans Lidelser pinte Tanken ham om tænkende Karl, der lod til at fatte en Slags Medlidenhed med ham. „Saa du er den sølle Svend, de spærrede inde paa Bispens Bud?" sagde han en Dag. „Havde jeg maattet raade, skulde der forlængst være gjort Ende paa dit usle Liv, men siden du ikke alt er raadnet op her i dette Hul, tænker jeg næsten, jeg tør lade dig løs, at du endnu en Gang kan faa smage Guds fri Luft og fornemme hans varme Solskin! De er jo dragne bort i Leding nu, saa mange som de er, og dig er der sikkert ingen, som mere spørger efter."

Og saa var han atter bleven fri!

Fri efter Maaneders Forløb, i hvilke Verden By, havde han med egne Øjne set al den Jammer og Elendighed, som var overgaaet Landet. Med Nød og næppe var han sluppen for at falde i Hænderne paa de mange vilde vendiske og tyske Bander, der strejfede omkring, og det var nu hans Hensigt, at tage Tjeneste hos en af Anførerne for Dronningens Parti og opsøge Ridder Ivar Lunge, da Forsynet paa en saa mærkelig Maade havde ført ham sammen med sine Venner.

„Og nu skilles vi ikke mere Henning! udbrød den brave Købmannhafner, idet han begejstret og rørt tillige knugede Ungersvenden til sit Bryst. „Jeg vidste det jo, at det maatte komme en-

Hollandsk Folkelivsbillede: Bønneskalning.

Elselil og hendes Fader, der rimeligvis vilde tro ham skyldig i Forræderiet mod Kongen og sit Fædreland, og aldrig erfare noget om hans sande Sindelag og hans Endeligt paa dette forfærdelige Sted. Og saaledes randt Uger, ja Maaneder. Mangelen paa frisk Luft, den usle Kost, som man smed til ham, ligesom til en Hund, gjorde, at han efterhaanden følte sine Kræfter svinde; han beredte sig alt i Stilhed til den Død, der snart maatte befri ham fra hans Lidelser, da der pludselig og uventet skinnede en Straale af Haab ned til ham i hans usle Fangehul.

Den vilde vendiske Fangevogter var bleven afløst af en anden mere menneskelig udseende og syntes at være staaet stille for ham. Fri, men nedbrudt paa Sjæl og Legeme, et Vrag af hvad han havde været, en Olding at se til, uden Kræfter næsten til at slæbe sig afsted. I en ussel Fiskerhytte nede ved Stranden, gav de ham Husly og Føde, indtil han nogenledes var kommen sig, saa slap han en Dag til at komme bort fra Øen med et Fartøj, hvis Skipper fattede Medlidenhed med ham. Han erfarede da alt, hvad der havde tildraget sig i den sidste Tid, Kong Kristoffers Drab i Ribe, og de fremmede Voldsherrers Indtrængen i det ulykkelige Danmark, der i Forvejen af Gejstligheden var lyst i Ban, og da han saa for nogle faa Dage siden var stegen i Land i Vordingborg gang, at du fik Øjnene op og blev en af vore; du har døjet ondt, men lig det prøvede Guld er du nu styrket og renset gangen ud af Ilden! Til Ivar Lunge skal jeg føre dig en af de første Dage, og vi to vil stride ved hinandens Side i Kampen der forestaar, mens vort Løsen skal være: For Gud, Dronningen og unge Erik!"

„Ja!" raabte Henning, og de matte Øjne havde atter faaet Liv, „saaledes skal det være, og Kampens Løn der venter er — Elselil!"

(Sluttes.)

Tre gode Raad.

Et Sagn fra Valdemar Atterdags-Tiden.

Fortalt af O.

(Sluttet.)

„Ja saamænd," sukkede den gamle Mand, „men det har fattige Folk som vi ikke Raad til."

„Kan I skaffe en Flaske Brændevin, saa skal jeg betale den," sagde Iver.

Det kunde Manden nok, han staglede af til Kroen og kom noget efter tilbage med Brændevin. De klinkede nu og drak den ene Gang efter den anden, og alt imedens fortalte Manden løst og fast der fra Egnen. Iver fik da ogsaa nøjere Besked om Forholdene i Kroen. Kromanden var egentlig en gammel rig, gerrig Pebersvend, der havde giftet sig paa sine gamle Dage med den smukke Pige, ikke fordi han selv var indtagen i hendes Skønhed, men for at hun skulde trække Gæster med den og styre Forretningen, nu da han ikke selv magtede det. Hun havde før været gode Venner med Karlen, men tog naturligvis Kromanden for at faa Fingre i hans mange Penge. Saaledes gik i alt Fald Folkesnakken, og den var vist ikke langt fra Sandheden, mente den gamle.

De snakkede og de klinkede, og da det var Sengetid, var Flasken tom.

„Det var dog rart at have en Snaps til vor Davre i Morgen," sagde Iver.

„Ja, saamænd," svarede den gamle Mand, „men nu tror jeg ikke, at jeg kan gaa til Kroen."

„Ja, saa faar jeg selv af Sted," sagde Iver, tog Flasken og gik.

Han nærmede sig Kroen fra Bagsiden. Da han havde naaet den i nogle faa Skridts Afstand, saa han Karlen og den unge Kone smutte ud ad Bagdøren. Hurtig som et Lyn, dukkede han sig ned i en Busk. De to kom hen til den samme Busk og satte sig ved den, men naturligvis uden at mærke Iver, der nu kunde høre hvert Ord, der blev talt imellem dem.

„I Aften maa det ske!" hviskede Konen ivrig.

„Ja, men hvorledes?" spurgte Karlen.

„Lejligheden er saa god, som vi kan ønske os den," svarede hun. „Naar nu alle sover, stikker jeg det gamle Svin. Kniven lægger du over til Humlemændene. I Morgen tidlig gør jeg Anskrig, Øvrigheden bliver hentet, og Mistanken kan umulig falde paa andre end Humlemændene. Om otte Dage er du min Mand!"

„Det var lige godt bedre, om jeg kunde blive det paa en ærlig Maade," sagde Karlen som i Tanker. „Den udlevede Olding maa dog snart rejse af."

„Jeg tror, du er bange!" æggede hun. „Saadant et gammelt Bæst er sejlivet. Vi kan selv blive gamle, inden han dør. Og saa skulde jeg hæge og passe ham i alle disse Aar! Nej, Tak! det er dog ikke derfor, jeg har taget ham. Paa den Vis naaede vi jo aldrig Maalet, nej, i Nat maa det ske! Husk paa, at om otte Dage er Kroen din, og de mange Penge er dine, og du flytter fra Karlekammeret over til mig!" hviskede hun indsmigrende og lagde sig kælent op til ham.

„Ja, ja, saa lad det ske, som du vil," sagde han lidenskabelig.

Saa ivrig var de optagne af deres Samtale, at de ikke mærkede, at Iver med sin Kniv skar en trekantet Flip af hendes Kjole og en ligesaa stor Flip af Karlens Kofte.

Da de var gaaede, listede ogsaa Iver af. Alle Lys i Kroen var slukkede, og alle Døre stængede, saa der var intet for ham at udrette den Aften.

De brave gamle havde redt en Seng til sig selv paa Gulvet, og Iver maatte ligge i deres bløde Seng, hvor meget han end modsatte sig det. Han sov da ogsaa sødt til den lyse Morgen.

Saa hurtig som muligt kom han op, sagde Farvel til de gamle og gav dem en god Drikkeskilling til Afsked.

Saa skyndte han sig hen til Kroen. Der stod det daarligt til. Uden for Døren holdt en Vogn, og paa Vognen sad de to Humlemænd med bagbundne Arme.

„Hvordan er det fat med eder!" raabte Iver dem i Møde.

„Aa! det er gudsjammerligt fat!" stønnede de. „Kromanden er i Nat dræbt i sin Seng af et Knivstik, den blodige Kniv fandtes under vor Seng; Gud maa vide, hvorledes den er kommen der, for vi har sovet trygt den hele Nat, men nu er vi mistænkte for at have begaaet Mordet. Hvis ikke vor Uskyldighed bliver bevist, er Galgen os vis."

„Jeg frelste eders Liv i Gaar og skal ogsaa frelse eder i Dag, for jeg kan bevise, at I er uskyldige!" sagde Iver tillidsfuldt.

„Hvad siger du!" raabte Forhørsdommeren, som i det samme kom ud af Krodøren. „Kan du bevise, at de er uskyldige? Maa vi saa faa Beviset straks, for ellers kan du let blive mistænkt for at staa i Selskab med dem!"

„Saa sagte! saa sagte! Hr. Dommer! Karlen og den unge Enke kan bevise akkurat det samme som jeg, for det er dem, som har myrdet Kromanden. Vil Hr. Dommeren faa dem herud, saa skal jeg lige straks faa dem til at sige det samme!"

Karlen blev hentet, og Enken maatte ogsaa ud, endskønt hun græd og klagede over den tunge Sorg, som havde ramt hende.

Iver fortalte nu om Stævnemødet, han havde været Vidne til om Aftenen. Karlen begyndte at ryste, Enken derimod græd endnu stærkere og sagde:

„Aa Gud! skulde jeg have dræbt min kære, kære Mand! Nej, Gud give, jeg havde ham levende igen, saa var al min Sorg slukt! Hvordan kunde I dog være saa onde, at tage al min Lykke og Glæde fra mig!"

„Kan du bevise din frække Anklage?" sagde Dommeren haardt til Iver.

„Aa ja, det kan jeg nok," mente Iver. „Mens de to saa ivrig passiarede, skar jeg en Flip af hendes Kjole, og en af hans Kofte. Her er de, mon de ikke skulde passe?"

Deres Klæder blev undersøgte, og Flipperne passede nøjagtigt. Herover blev Karlen saa bestyrtet, at han øjeblikkelig tilstod det hele.

Nu var det Karlen og Enken, der kom op at køre, og Humlemændene blev løste og fik Lov at fortsætte deres Rejse. De var da saa overmaade taknemmelige mod Iver, forbi han nu anden Gang havde reddet dem, og bad ham endelig at køre med dem helt op til hans Fædreland. Det sagde han med Glæde ja til, og Rejsen fortsattes nu uden flere Æventyr, saa at de omsider lykkelig og vel naaede Danmark. Her begyndte Humlemændene deres Handel; Iver sagde dem derfor Farvel, købte sig en Hest og fortsatte Rejsen ridende.

Hen ad Eftermiddagen nogle Dage efter naaede Iver til Bro. Det var i Foraarstiden; der var Solskin i Naturen og Solskin i hans Hjerte, da han red ind i sin Gaard, og en ældre Kone, i hvem han straks genkendte sin Ungdomsbrud, endskønt Tid og Slid og Sorg havde taget haardt paa hende, kom ud for at hilse paa den fremmede. Hun syntes ikke at kende ham, maaske paa Grund af hans store Skæg, og Iver gav sig heller ikke straks til Kende, men spurgte, om han kunde blive der om Natten.

Jo, det kunde han godt.

„I har vel ikke et Indelukke med noget godt Græs, hvor jeg kunde sætte min Hest, for den har haft en lang Tur?" spurgte Iver videre.

„Jo, et Indelukke har vi; men det er da ellers bestemt til vore egne Heste. Jeg ved ikke, om Manden kan lide, at vi sætter fremmede Heste derind."

Det gav et Sæt i ham, da hun nævnte Ordet: Manden. Skulde hun virkelig have været ham utro! Blodet begyndte at koge i ham. Efter Loven havde hun jo ganske vist Ret til at gifte sig igen, naar hendes Mand var flygtet ud af Landet for en Forbrydelse; men hun havde jo dyrt og helligt lovet at være ham tro. Maaske hun dog blot havde ment den Mand, der styrede Gaarden for hende. Sagen maatte i alt Fald nøje undersøges, før han gav sig til Kende. Med tilkæmpet Ro sagde han derfor:

„Sæt kun Hesten ind i Indelukket! Jeg skal nok tage mod Følgerne."

Saa kom han ind og fik noget at spise, men Maden smagte ham ikke rigtig, og han sad tavs og tankefuld. Ved Aftenstide kom der tre unge Karle hjem fra Marken, men hvilken af dem der var Manden, kunde Iver ikke se, og han kunde heller ikke rigtig komme af Sted med at spørge om det. Han var bange, at han skulde røbe sig, naar han kom med det Spørgsmaal. Aftenen gik, Iver kom i Seng, og endnu var han lige klog. Det var ikke til at holde ud! Han maatte have Visheb i sin Sag, og han udfandt da ogsaa en Maade, hvorpaa det kunde ske.

Da alle i Huset sov, listede han sig sagte ind i Konens Sovekammer. Han vidste, at hun hver Aften satte sine Træsko uden for sin Seng; stod der nu to Par i Stedet for et, saa maatte det ene Par naturligvis være Mandens, og saa kunde der ingen Tvivl være længer. Han følte efter, og ganske rigtig! der stod to Par, det ene større end det andet, og inde i Alkovesengen hørte han tydelig tvendes regelmæssige Aandedrag i den dybe Søvn.

Hans Hjerte sammensnøredes! Saa havde hun da troløst svigtet ham og givet sig hen til en anden, hende, som han havde længtes efter og slidt for og aldrig haft ude af sine Tanker i de mange Aar. Aa! hvor han havde stolet paa hende og glædet sig til at se hende igen; men nu var der ingen Lykke og Glæde for ham mere paa denne Jord! Kun Skuffelse og Sorg ventede ham, til Døden en Gang gjorde Ende paa hans usle, forspildte Liv. Men hun, den troløse Kvinde! skulde ogsaa faa den Løn, hun havde fortjent . . .

Halvt affindig styrtede han ind i sit Kammer, greb det Sværd, hans gamle Husbond havde givet ham, og løb atter ind Sovekammeret for at gennembore dem begge i den besmittede Ægteseng. Men da mindedes han det Løfte, han havde givet, da han modtog Sværdet. Han tvang sin Vrede, satte sig paa sine Knæ og bad andægtigt sit Fadervor. Knap var han kommen til Ende med Bønnen, da Manden i Sengen vaagnede og sagde:

„Moder! Moder! Jeg havde da saadan en underlig Drøm!“

„Hvad drømte du da, min Dreng?“

„Jeg drømte, at Fader var kommen hjem og vilde dræbe os begge to med et Sværd, men lige da han vilde hugge til, kom der en Guds Engel og greb fat i Enden af Sværdet.“

„Aa, Gud ske Lov!“ lød det i det samme uden for Sengen.

Konen gav et Skrig af Angest. Men Frygten forandrede sig snart til Glæde, da Røsten uden for Sengen atter lød:

„Bliv ikke bange! Jeg er virkelig din Mand, som er kommen tilbage!“

„Kan jeg tro dig? Eller er du et Spøgelse?“ spurgte hun, endnu halvt tvivlende.

„Ved den hellige Gud! jeg er Iver, din Mand, som rejste bort for tyve Aar siden.“

Nu kom Konen op i en Fart og fik Lyset tændt. Da hun nu vidste det, kunde hun let kende Iver, trods hans store Skæg. Han omfavnede baade Hustru og Søn; derpaa fortalte han, hvilken skrækkelig Mistanke han havde næret til dem, og hvor underlig Gud havde afvendt den gruelige Misgerning, han for et Øjeblik siden stod i Begreb med at øve. Da de havde hørt det, faldt de alle tre paa Knæ og takkede Gud for hans usigelige Naade mod dem.

Det er let at forstaa, at ingen af dem lukkede et Øje mere den Nat. Der var saa meget at fortælle og saa meget at høre, at Solen tittede ind til dem, før de var færdige.

Iver og hans Hustru levede mange Aar lykkelige med hinanden. De havde prøvet at savne Lykken, desbedre forstod de nu at paaskønne den og takke Gud for den. Den lange Prøvelsestid havde lutret dem og givet dem et mildt og gudhengivent Sind.

Sin gamle Husbond glemte Iver aldrig og heller ikke de tre gode Raad. Dem lod han gaa i Arv til sin Søn og sine Sønnebørn, de igen til deres Børn og saa fremdeles. Paa denne Maade er de naaede helt ned til vor Tid. Aldrig har nogen fortrudt at følge dem.

Fiskeri ved Hjælp af en undersøisk Lampe.

At fiske ved Lys er just ikke nogen ganske ny Ide, da man længe har kendt den Tiltrækning, som Lyset udøver paa Fiskene, hvorfor man allerede for mange Aar siden har brugt kunstigt Lys ved forskelligt Fiskeri om Natten. Den Methode, som vi her vil omtale, og som fremstilles paa hosstaaende Billede, er i Grunden meget simpel, ikke blot at forstaa, men ogsaa at udføre. Den bestaar kun i, at man sænker en brændende Lampe ned i Havet i Forbindelse med et almindeligt Fiskegarn. Naar Fiskene ser Lyset, søger de straks hen imod det, men naar de er komne ganske tæt til det og maaske støder mod Lampens Glas, mærker de Uraad, bliver bange og stikker pludselig og hurtig ned ad; dette er da det rette Øjeblik til at fange dem, idet Fiskegarnet maa være saaledes nedfiret, at man fra Fiskerbaaden eller fra Skibet kan indvikle dem i Garnet ved at hale dette op.

Lampen, der bruges hertil, og som naturligvis maa være indrettet paa en særegen Maade, er opfundet af en fransk Ingeniør ved Navn Guichard. Det væsentligste ved den er, at den er luft- og vandtæt, og fra oven tilføres der den fornødne Luft, for at Flammen kan holdes brændende, hvilket sker ved Hjælp af en lille Luftpumpe, som man har staaende i Fiskerbaaden, og som staar i Forbindelse med Lampen ved Hjælp af en tynd Kautschukslange. Naar Lampen saaledes hænger ned fra Baaden, er det kun et ringe Arbejde at holde Flammen brændende, da man kun af og til behøver at arbejde lidt med Pumpen. Lampen sænkes ned til meget forskellige Dybder, fra en halv Snes til et halvt hundrede Fod eller mere.

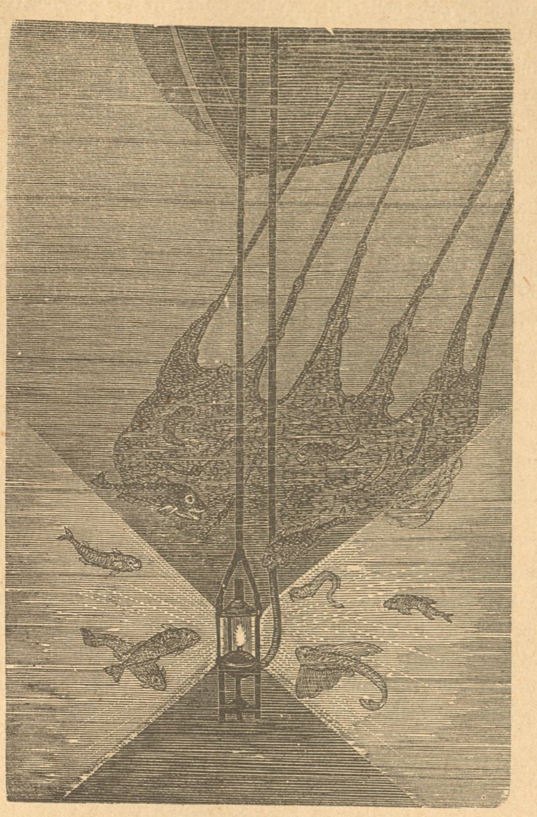

Fiskeri ved en undersøisk Lampe.

Det Garn, som bruges til dette Fiskeri, siges at skulle være rundt, men hvor vidt det behøver at være saaledes, vil vi overlade til Fagmænd at dømme om. Fagmændene vil ligeledes let kunne udfinde, hvorledes det maa fires ned, da sligt hører til den Slags Ting, som Folk, der er praktisk kyndige i Fiskeri, bedst forstaar at gøre paa den mest hensigtsmæssige Maade. Vi skal endnu blot bemærke, at Garnet skal sænkes ned i en lidt skraa Stilling og saaledes, at dets Aabning kommer lige ud for Lampen eller lidt under denne.

Methoden ved dette Fiskeri bestaar i en meget hyppig Ophaling og Nedfiring af Garnet. Fiskene vil, blendede og ligesom fortryllede af Lampens Lys, ile hen imod det, og der vil derfor meget hurtig, efter at Garnet er kommet i den rette Stilling, være en ny Fangst inden for dets Rækkevidde.

Denne Slags Fiskeri, som især udføres om Natten, skal allerede være i almindelig Brug hos Fiskerne ved Middelhavets Kyster, og de skal være meget tilfredse med Udbyttet deraf.

T.

Kunsten at være syg.

(Ved A. Th. J.)

Jeg har kendt en beklagelsesværdig ældre Dame, der vel ikke var sengeliggende, men dog var saa stærkt angreben af Nervelidelser og smaa Krampeanfald, at hun aldrig følte sig rigtig vel. Denne Dame havde gjort sit Legeme til sin Afgud; hun tænkte kun paa sine Lidelser og paa, hvorledes hun vilde plejes, og enhver, som hun kom i Berøring med, plagede hun aldeles utilbørligt med sine Lidelseshistorier. Selv de Breve, hvormed hun overøste Slægtninge og Bekendte, omhandlede kun en eneste Sag fra de forskelligste Synspunkter: hendes Lidelser. Intet i hele Verden uden for hendes egen Person havde nogen Betydning for hende. Hun stod fremmed over for enhver Glæde, som kan hentes fra Kunsten, Naturen, fra Samlivet med Medmennesker, intet formaaede at drage hende bort fra hendes Lidelser. Hun var derfor ulykkelig, saa længe hun levede, og døde ubegrædt. Ja, mange af hendes Bekendte følte det som en Lettelse fra en tung Byrde, da hun var gaaet bort.

Paa den anden Side gives der syge, der klager for lidt; og saadanne er næsten endnu vanskeligere at behandle end ovennævnte gamle Dame. De lister sig omkring, sammensunkne og blege; Lidelsen staar præget paa deres Ansigt, men ingen Klage baner sig Vej over Læberne. Ingen ved, hvad der fejler dem; ingen kan hjælpe dem eller lindre deres Smerter. Man staar raadvild og hjælpeløs over for Spørgsmaalet: „Hvorfor taler den syge dog ikke om sine Smerter?“ Hos yngre Mennesker ligger Grunden til en saadan Færd ofte deri, at de frygter for, at andre af Medlidenhed skal hindre dem i Udøvelsen af Pligter, der er blevne dem kære, eller maaske med Hensyn til deres Nydelser, Fornøjelser eller skadelige Tilbøjeligheder tale et advarende Ord, som de ikke vil følge. Ængsteligt undgaar de derfor alle Spørgsmaal angaaende deres Tilstand og krænker tit ved uvenlige Svar dem, der føler Medlidenhed og gerne vilde være dem til Hjælp og Opmuntring. Hvor haardt vil de ikke senere føle Savnet af den tilbagevifte Medfølelse! Ogsaa de hører til de ulykkelige Mennesker.

Men kan da en syg i Sandhed være lykkelig? Det kan han, naar han giver sig Gud i Vold, forstaar, at Smerterne er sendte af ham, og lider paa ham. Han glemmer jo ingen Spurv, langt mindre et stakkels Menneske, og han gør aldrig Byrderne tungere, end at de kunne bæres. En saadan syg bærer da ogsaa sit Kors i Taalmodighed og giver venligt Svar paa deltagende Spørgsmaal. Han vender sit Sind, efter de Evner, Gud gav ham, mod det skønne, Gud har skabt i Verden, det være sig nu i Naturen, Kunsten eller Videnskaben; saa vidt hans Kræfter tillader det, virker han for sine Medmennesker. Hvor fryder det ham ikke, at kunne berede sin Næste en eller anden lille Glæde! Hvor meget forskønner ikke denne Følelse hans Liv! Ja, lad ham for bestandig være fængslet til Sygelejet, han vil dog være tilfreds og blive elsket af sine Omgivelser. Efter Døden vil han blive begrædt og savnet, og det Eksempel, han gav, vil leve længe blandt dem, der kendte ham.

En Arv.

Saa ung jeg rejste fra Hjemmets Bo
som fattig paa Jordens Goder;
mit danske Maal og min kristne Tro
jeg havde dog faaet hos min Moder;
thi spotte ingen min Arvedel!
Gud lad mig altid beholde den hel!

Og tidlig fristed jeg mangen Sorg,
og Kinderne gjordes mig blege;
men Himmerigs Gud var min faste Borg,
naar Modgangs-Bølgerne stege:
Han jævned min Vej og svaled min Hu.
Jeg tænker, han gjør vel saaledes endnu.

Og er jeg en fattig og ringe Mand,
jeg bytter ej Kaar eller Veje
med den, der knejser i mægtig Stand
og Tønder Guld har i Eje,
saafremt hans Vælde og Rigdom er,
hvad mest han paa Jord og i Himlen har kær.

C. A. Thyregod.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Juli.

Dyrkning af Asparges.

I.

Naar man i private Haver træffer et Aspargesanlæg, der er, som det skal være, træffer man let ti, der ikke er, som de skal være, og som den paagældende Ejer heller ikke ønsker det. Hvilke er nu de væsentligste Grunde til det slette Resultat, til Misfornøjelsen, til Frygten for at anlægge Aspargesbede hos dem, der har set andres, tildels mislykkede Forsøg? Ofte ligger Fejlen allerede i Anlæget, i Jordens Beskaffenhed eller Tilberedelse, meget ofte i at man benytter daarlige Planter, og i Almindelighed i, at man begynder at stikke et eller to Aar for tidligt. Derfor ser man Bede, der kun er 5—6 Aar gamle, se ud, som om de var tyve Aar, og ikke, hvad de bør være: Bede med Planter i deres bedste Produktionstid.

I grove Træk kan Aspargesplantens Fordringer karakteriseres saaledes: Har man for sig en skørleret Mark- eller Havejord, kan man deri uden synderligt Forarbejde eller Bekostning med Held anlægge saa at sige hvilken Kultur, det skal være — undtagen Asparges; dertil fordres gennemgribende Foranstaltninger. Har man for sig en meget sandet Jord, der ligger ved Stranden, saaledes at Vandet af og til gaar helt ind i Underlaget, kan man deri næsten ikke med Held anlægge nogen Kultur — undtagen Asparges. Jeg siger næsten, thi Silleri kan blive fortrinlig her, Strandkaal selvfølgelig ogsaa. Her har man altsaa en Rettesnor for, hvad Asparges fordrer, den er en Strandplante, den ynder de Stoffer, der indeholdes i Saltvandet og i Tangen, den fordres løs, fintmuldet, sandblandet Jord. Den skørlerede Markjord eller almindelig Havejord maa altsaa indeholde eller bibringes rigeligt Muld samt Sand. Betingelserne for at tilfredsstille Plantens Fordringer i baade fysisk og kemisk Henseende har vi i Tang og Dagrenovation. Heri findes Sand, Aske og mange andre gødende Emner; Kompost heraf er let og af varmeholdende Evne.

Jeg nævnte som en heldig Omstændighed dette, at Vandet kunde gaa ind under Bedene; men dette maa ikke misforstaas derhen, at der maa være staaende Grundvand, thi hvis dette er Tilfældet, kan det slet ikke nytte at anlægge Aspargesbede, førend man har drænet. En Plads, hvor Jorden ikke er udsat for Udtørring om Sommeren, maa imidlertid paa den anden Side anses for nødvendig.

Vi tænker os nu først paa en solaaben Plads en almindelig Havejord, lettere eller sværere og altsaa ikke for tør men heller ikke med staaende Grundvand. Om Efteraaret kulegraves da det til Asparges bestemte Jord halvanden Fod dybt, under hvilket Arbejde alle Smaasten og lignende omhyggeligt afpilles. Hvis det underste Lag er synderligt lerholdigt, fjernes det; Resten blandes med Hestegødning, Dagrenovation, gammel latrinholdig Tørvejord, forraadnet Tang, Bladjord, Vejafskrab og lignende Sager, der ved deres fysiske Beskaffenhed afgiver Betingelse for en let og kraftig Rodudvikling og derved altsaa skaffer Planten Evne til at optage de i Blandingen værende Næringsstoffer.

Er Jorden helt igennem for stiv, maa Størstedelen fjernes og erstattes af omhyggeligt harpet Kompost af ovennævnte Beskaffenhed. Hvor man har let Adgang til Tang, vil et godt Lag heraf finde lønnende Anvendelse paa den Maade, at det trædes fast paa Bunden efter en dybere Udgravning.

Man vil i en fornuftig drevet Aspargeskultur lære at omgaas sparsommeligt med alt Affald. Det bør for hvert Aar samles i Bunker, der overhældes med Gødningvand, hvis man har saadant, og jævnlig omstikkes.

Naar man ikke vil have gjort hele sit Arbejde samt Omkostningerne ved Anlæget saa godt som forgæves; naar man ikke vil have bortødslet de Aar, der gaar hen, indtil man kan høste Udbytte, til saa godt som ingen virkelig Nytte, men man vil have alt dette betalt med en Gevinst, der svarer til Udlægget, vil have det betalt med Bede, der giver meget og godt Produkt og som vedbliver hermed længe, saa maa man for det første og meget væsenlig benytte gode Planter. Man maa da enten forskaffe sig saadanne fra en Gartner, der helst selv har høstet Frøet af Planter med gode Egenskaber, eller man maa i Forvejen have dyrket Planter med gode Egenskaber. Man samler da Frø af udsøgte Eksemplarer, det vil sige, saadanne som giver de største, smukkeste og tidligste Skud. Saadanne maa man i Tide have mærket med Pinde, og man maa sørge for at afskære de Skud, der er fremvoksede sent, og som er spinkle — for at undgaa Krydsbefrugtning. At forskaffe sig Planter paa denne Maade har stor Betydning; her overfor falder alle lovpriste Sorter, der gaar under „kolossale“ og „gigantiske“ Navne.

De røde modne Frugter sættes i lidt Vand i en halv Snes Dage, hvorefter Frøet gnides ud. Man saar om Efteraaret eller Foraaret i Furer, der er saa dybe, at der kommer godt en Tomme Jord over Frøet samt med en Afstand af en Tomme mellem de enkelte Korn. Efter Spiringen udtyndes Planterne til tre Tommer indbyrdes Afstand. Naar disse Planter udvikles kraftigt paa et Aar, kan de meget godt bruges. Det maa imidlertid tilraades at lade dem blive to Aar gamle, thi man har da den meget betydende Fordel allerede nu at kunne have en Mening om, hvilke Planter der tegner til at blive de kraftigste og derfor at kunne foretage et Udvalg af saadanne. Den Mening er meget almindelig, at treaarige, ja fireaarige Planter maa være de bedste, „da de jo hurtigst maa kunne blive tjenlige, d. v. s. opnaa det traditionelle tredje Aar.“ Men denne Mening er saa langt fra at være rigtig, at den tværtimod er helt forkert. Ældre Planter lader sig meget vanskelig optage og flytte, uden at lide meget betydeligt derved; saa meget, at de egenlig aldrig forvinder det. Man maa optage sine Planter forsigtigt, uden at beskadige Rødderne. Gaar der blot en lille Ende af en Rod, maa denne afskæres ved sit Udspring, da den alligevel dør bort. Man bør ligeledes sørge for, at de fine Trævlerødder ikke udtørres; hervaa maa man altsaa i særlig Grad have sin Opmærksomhed henvendt ved større Plantningsforetagender samt ved Forsending.

Efter at Jorden sidst i April, eller maaske lidt før, er gravet og revet, afsættes med Snoren Bede paa mindst en Alens Bredde med en Alen Gang imellem. Langs Midten af hvert Bed sættes saa en Række Planter $1^1/_2$ Fod fra hverandre. Plantningen udføres paa den Maade, at man graver Huller tilstrækkelig vide og dybe, paa Bunden af hvert Hul dannes af Jorden en Forhøjning, langs hvis Side Rødderne bredes, saa at de kommer til at ligge frit og naturligt. Dybden af Hullet samt Forhøjningen gøres saaledes, at Plantens Top (uden at medregne muligen fremskudte Spirer) kommer et Par Tommer under Jordoverfladen. Jorden rages til efterhaanden.

Skæmt.

Gyldig Grund.

Gæsten: Men for Pokker, De flænger mig jo rent fordærvet.

Barberen: Undskyld, Højstærede, undskyld — hvis der sker et lille Uheld, men det er i Dag min Fødselsdag.

Svar paa Tiltale. Den udmærkede franske Kemiker Orfila blev spurgt, om han var i Stand til nøjagtigt at angive, hvort stort et Kvantum Arsenik, der var nødvendig for at dræbe en Flue.

„Sikkert,“ svarede han, „men jeg maa forud vide Fluens Alder, dens Køn, dens Temperament, dens Levevis og om den er gift eller ugift, Enke eller Pige, Enkemand eller Ungkarl.“

Ikke saa galt endda. Emma: „Men Gud, Pauline! har du gjort Visit i den gammeldags Dragt?“

Pauline: „Ja, men det er ogsaa gammeldags Folk, jeg har besøgt.“

Juridisk Raadgiver.

Er det lovligt, at en Husbond sender begge sine Karle ned at skære Tørv, hvilket var vort daglige Arbejde hele Grundlovsdagen?

I Fald det ikke er lovligt, kan han da komme til at give Mulkt, og hvor meget? Og hvorledes skal vi forholde os?

En Ven af Ret.

Vedkommende Husbond har intet ulovligt begaaet, da det kun er Arbejde i Fabriker og paa fabrikmæssig drevne Værksteder og Arbejdssteder, som efter den ny Helligdagslov er forbudt paa Søn- og Helligdage fra Kl. 9 Formiddag og paa Grundlovsdagen fra Kl. 12 Middag.

* * *

Kan jeg som Staldkarl fordre at faa de halve af Aarets Søndage fri?

O. P.

Nej.

* * *

En 20-aarig Mand, der ikke har været paa Session, rejser til Rusland. Der spørges:

1) Har han Lov til at komme hjem til Danmark i Besøg, uden at blive taget til Soldat?

2) I benægtende Fald, hvor gammel skal han være for at undgaa ved Besøg i Hjemmet at blive udskrevet til Krigstjeneste?

En Holder.

Naar vedkommende unge Mands Besøg her i Landet falder uden for Sessionstiden, udsætter han sig ikke for at blive udskrevet til Soldat (Lov om Værnepligt af 6. Marts 1869 § 50.)

* * *

Naar en Gangsti har gaaet ned ad to Mænds Skel i over tyve Aar, kan den da forbydes?

En Medabonnent Nr. 150.

Det afhænger af, om nogen har vundet Hævd paa Stiens Bevarelse; men hvorvidt dette er Tilfældet, kan ikke besvares uden nærmere Oplysninger.

* * *

Har jeg Lov til at gaa omkring og sælge Husflidsvarer, saasom: Koste, Børster, Billedskærerarbejde og lignende? Det bemærkes, at jeg selv har lavet det. Hvis det ikke er tilladt, hvormeget kan det da koste, at faa Lov dertil, og hvor skal jeg henvende mig?

En ung Holder paa Landet.

Landboere har uden nogen Bevilling Lov til at gaa omkring og sælge deres Husflidsprodukter.

* * *

1) Jeg er antaget som Gartner paa en Herregaard og skal, foruden fast Løn, have Procenter af, hvad der af Havens Produkter bliver solgt; men da jeg bliver indkaldt til Manøvre i September, vilde jeg gerne vide, om min Principal, foruden at fradrage af min faste Løn, ogsaa kan nægte mig Andel i, hvad der bliver solgt af Haven i den Maaned. Der er ingen Aftale truffen med Hensyn hertil.

2) Staar Gartnere og Gartnerelever under Tyendeloven? I benægtende Tilfælde under hvilken Lov?

3) Har jeg Ret til at gaa bort fra Gaarden i min Fritid uden at spørge om Tilladelse?

4) Jeg har i den Tid, jeg har været her ($1^1/_2$) Aar, ofte med min Principals Vidende gaaet bort i min Fritid, uden at spørge om Lov. Kan han nu gøre mig noget derfor, uden i Forvejen at have advaret mig? Det har aldrig været mig forbudt at gaa.

J. i M.

Til 1. Naar der ingen Aftale er truffet med Hensyn til det omspurgte Punkt, vil den rette Afgørelse formentlig være den, at Spørgeren, naar han er fraværende i en Maaned, gaar glip af en Tolvtedel af Procenterne af Havens samlede Aarsudbytte.

Til 2. Gartnere og Gartnerelever staar ikke under Tyendeloven, men under Lovgivningens almindelige Regler om Tjenesteforhold.

Til 3. Nej.

Til 4. Nej. Spørgeren maa under de angivne Omstændigheder, saa længe han ikke har modtaget nogen Tilkendegivelse i modsat Retning, være berettiget til at gaa ud fra, at Principalen ikke har noget imod, at han benytter sin Fritid paa samme Maade som hidtil.

Indhold: „Brolæggeren,“ af Rudolf Schmidt, med Billede af Alfr. Schmidt. Folkeskik fra Salling i første Halvdel af dette Aarhundrede, ved Evald Tang Kristensen. Hollandsk Folkelivsbillede, med Billede. Bispen og hans Svend, Fortælling af M. Henckel, med Billede (Sluttes.) Tre gode Raad, et Sagn fortalt af O. (Sluttet). Fiskeri ved Hjælp af en undersøisk Lampe, med Billede. Kunsten at være syg, ved A Th. J. En Arv, Digt af C. A. Thyregod. Havebrug. Skæmt med Billede. Juridisk Raadgiver.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 41. Søndag den 12. Juli. 1891.

En stum Samtale.

En stum Samtale.

Han har faaet Landlov, den lille Matros. Det er ham aldeles ligegyldigt, om den Havn, hvor Skuden er løben ind, hedder Messina, Neapel, Kadiz eller Valencia; han morer sig lige godt over alt, og saa snart han sætter Foden paa Land, glemmer han den strenge Skibstugt om Bord.

Og saa vandrer han Gade op og Gade ned i den fremmede By; han bilder sig ind, at alle de smukke Piger ser efter ham, og han nærer intet højere Ønske end at opleve et lystigt Æventyr, om hvilket der bag efter kan spindes en Ende paa Bakken eller i Folkelukafet.

Men man bliver tør i Halsen af en saadan Vandring under den varme, sydlandske Luft. Med inderlig Tilfredsstillelse faar han Øje paa en indbydende Bod, hvor der serveres Vin, Limonade og de dejligste Frugter, og endnu mere indbydende end alle disse lækre Sager er den smukke Pige, som forestaar Udsalget. Der maa han ind! Hvor den kølige Drik og de saftige Frugter smager ham! Han lod gerne sin sidste Skilling blive tilbage hos den smukke Frugthandlerske. Men enhver Glæde er forgængelig, og til sidst maa han jo afsted. Og saa kommer det vanskelige Øjeblik. Varerne skal betales; men hvorledes gør man sig forstaaelig for hinanden. Det kan ikke nægtes; Pigebarnets Øjne er saamænd veltalende nok, men til at angive Prisen paa de nydte Forfriskninger er de dog ikke i Stand. Saa maa det regnes ud paa Fingrene; lige saa mange Fingre hun rækker i Vejret, saa mange Penge skal han betale; det kan han forstaa, og efter den stumme Samtale skilles man med gensidig Tilfredshed fra hinanden. Den lille Matros kommer atter om Bord, men længe efter, naar Skuden atter pløjer Middelhavets blaa Vande, drømmer han om den smukke Frugthandlerske, og om Aftenen, naar han sidder alene oppe paa Bakken og kigger paa Stjernerne, der spejler sig i Søen, tror han endnu at se hendes mørke, straalende Øjenpar og det hulde Smil, hun sendte ham til Afsked.

Pynten klaret.

Et Blad af en Arbejders Liv, fortalt af Markus Højer.

Der var ikke Spor af noget i Vejen, da Hans og Kirsten Marie vilde have hinanden. De havde tjent i Gaarde sammen; saa en skøn Dag gik det op for Hans, at han rigtig godt kunde lide Kirsten Marie, saa godt endogsaa, at han vilde have hende til Kone, om hun syntes saa. Og da han engang i en belejlig Stund sagde hende dette, viste det sig, at de havde tænkt saapas ens begge to, for hun vilde saa gerne have ham til Mand. Det kom de, som sagt, let over.

Da Folk blev kloge paa, at det skulde være de to, saa syntes de ogsaa, at det aldrig kunde have truffet sig bedre. De var Smaafolks Børn begge to, som der rigtig passede til hinanden. Mange Mennesker, særlig rige Fædre og Mødre, vilde vist synes, at Verden gik adskilligt bedre, end den gør, om de unge altid var saa skikkelige som Hans og Kirsten Marie, at holde sig kønt inden for de afstukne Grænser.

Men hvad skulde saa de gøre, der skriver Historier om Kærlighed med Forhindringer, saa maatte de jo ligefrem ryste Historierne ud af Ærmet, og det er vel ikke saa let. Derfor er det vist bedst, det er, som det er, og ikke altid falder saa let i Lave.

Dette, som en lille Indledning.

Der er strevet, sagt og sunget saa meget kønt om Foraaret, baade af smaa og store Digtere, at jeg næsten ikke tør sige noget om det; men Foraar var det da, og kønt var det ogsaa, selv ude paa den bare Hedeegn, hvor der ikke er Skov, ja knapt nok et ordentligt Træ, men kun Pil og Hyld, der forknyt kigger op over Kaalgaardens lave Dige. Agrene var gulspættede af Høgeskæg og Løvetand, begge gloede saa gule, at man kunde se dem langt borte. Paa de nys udlagte Agre stod den dejligste Flor af Stifmoderblomster, og Bierne fløj i glad Summen fra Blomst til Blomst, borede sig ned i dem og fløj hjem med tunge Dragter af Blomsterstøv. Bygget stod i Blade og ventede paa en Sommer med rigelig Regn. Lyngen bredte sig som et grønligbrunt Tæppe over Heden. Over det hele skinnede den varme Sol, og Lærken trillede og sang, saa lang Dagen var, den blev ved længe efter Solnedgang, og inden den fidste holdt op, tænkte den første saa smaat paa at begynde igen.

Netop i den Tid var det, at Hans og Kirsten Marie holdt Bryllup. Brylluppet skulde egentlig have staaet om Efteraaret, men det syntes Hans ikke om.

„Det er saa underlig dødt om Efteraaret der omkring ved November," sagde han til Kirsten Marie, „og vi er saa friske og saa unge, vi vil min Sandten ikke køre til Kirke i Rusk og Taage, men i den lyse, varme Sol. Vi gifter os, fordi vi holder af hinanden. Lad dem, som Pengene kobler sammen, holde Bryllup i Tusmørke, de kan gerne have behov at skjule sig, men det vil vi ikke."

Og Hans fik sin Vilje, skønt baade hans og Kirsten Maries Forældre syntes, at det var nogle aparte Grunde, han kom med; men hvad det var jo noget af hans Underlighed. Dog, man kunde jo sagtens føje ham i det, han var jo ellers saadan en skikkelig Fyr, der hverken drak eller svirede. Der var jo da Gud ske Lov heller ikke noget, der hastede. Han og Kirsten Marie havde nu været Kærester i fire Aar og holdt sig pænt skikkelige, saa fik de jo gaa som Kærestefolk det halve Aars Tid med, naar han endelig vilde.

Men nu var Tiden kommen, og Brylluppet stod. Det var det dejligste Solskinsvejr, og der var Dans og Spil, om end ikke „hele Dage tre' Nad", saa dog til den lyse Morgen. Solen var et godt Stykke oppe, inden Gæsterne tog af Sted.

Næste Dags Eftermiddag sneglede der to Studevogne af Sted mod Øst gennem Heden, det var de gamle, der kørte de nygiftes Sager ud til deres fremtidige Hjem.

Hans havde nemlig rigtig været en Lykkens Pamfilius. For et Par Aar siden var han kommen til at arbejde i Plantagen, eller rettere sagt, hvor der skulde være Plantage, for endnu var der ikke stort andet end Lyng at se. Den plantede Fyr og Gran stod i Ly mellem Lyngtoppene og betænkte sig, om den turde vove at stikke Næsen ovenfor og tage en Tørn med den bidende Vestenvind. Denne strøg endnu i uhindret Vælde hen over de store Flader, og den er ikke nem at tage Tag med. Det var ikke noget Under, at de smaa Planter betænkte sig, inden de vovede sig for højt op. De arbejdede endnu paa at gro rigtig fast og blive hjemme i den Jordbund, der for Fremtiden skulde bære dem frem.

Her havde Hans, som sagt, arbejdet i to Aar. Han havde gravet Plantehuller og gennembrudt Ahlen, for at Rødderne kunde gaa i Dybden. Skovfogden havde lagt Mærke til Hans mellem de andre Arbejdere. Ingen kunde som han bruge Hakken imod den genstridige Ahl. Han hug løs paa den som paa en Fjende, det den ogsaa er for alt Planteliv, særlig da for Trævæksten, og naar Plantetiden kom, Foraar og Efteraar, hængte han i, uden at man behøvede at drive paa ham. Han blev ufortrøden ved gennem de lange snorlige Rader, og saa satte han Planterne med en saadan Omhyggelighed og stampede Jorden saa fast om dem, som om han var en virkelig Forstmand.

En Dag havde saa Skovrideren været der for at se paa Arbejdet, og han havde sagt til Skovfogden:

„Se til at faa os fat paa ham der med det lyse Haar, han er den bedste af hele Flokken."

Heri var Skovfogden fuldstændig enig med sin foresatte, og saadan fik Hans saa Løfte om fast Arbejde.

Det var en stor Begivenhed for ham, for arbejde kunde han, og arbejde vilde han; men det er næsten ikke altid nok i vore Dage, da Arbejdsløsheden altid hænger som en truende Sky over Arbejderens Hoved. Nu var Hans hyttet, og Kirsten Marie for den Sags Skyld ogsaa, og glade var de begge, glade over, at Hans med sine kraftige Arme kunde faa Lov til at tjene Føden til sig og sine paa en ærlig Maade.

Det Foraar, Brylluppet stod, havde Hans købt sig et Hus i Nærheden af Plantagen. Der kunde de holde en Ko, og naar de lagde deres Spareskillinger sammen, kunde de betale saa meget i Huset, at de kunde faa Resten til Laans. Det nødvendige Indbo havde de ogsaa faaet købt.

Huset laa en halv Mils Vej østen for deres Barndomshjem, og herud var det, at de gamle kørte deres Sager. Kirsten Marie var gaaet derud om Formiddagen for at tage imod dem, og da de kom et Stykke ud i Heden, kunde de se Røgen fra Skorstenen.

De kom til Vejende, fik Vognene aflæssede, og da de havde spist og drukket, kørte de deres Vej igen, og Hans og Kirsten Marie skulde nu til at begynde paa egen Haand som Mand og Kone.

Næste Dag gik Hans i Skoven, som han spøgende sagde, og det gjorde han hver Dag hele Sommeren igennem. Han arbejdede strengt; men han var alligevel en lykkelig Mand. Det fattige Hedehus var i Sandhed et lille Sorgenfri, hvor de to unge Folk levede et Liv saa lykkeligt, at mangen Herremand maaske kunde have staaet sig ved at bytte med dem.

Naar Hans i de lyse, skønne Sommeraftener kom hjem fra Arbejdet, gik hans Kone imod ham med Bindehosen i Haanden. Hver Aften de mødtes, gik der et lykkeligt Smil over Hans' Ansigt, det var, som Trætheden var flygtet langt bort. Tit gik de og holdt hinanden i Haanden, mens de fortalte hinanden Dagens smaa Begivenheder. Efter Aftensmaaltidet røg Hans sin Pibe, og inden det endnu var rigtig mørkt, gik de til Sengs. Naar man skal op om Morgenen Klokken halvfire, vænnes man snart af med at sværme i Maaneskin. Saadan gik Tiden for dem, den ene Dag efter den anden, jævnt og stille.

Søndagen var en hel Herlighed for dem. Hans var da hjemme hele Dagen, og han var af de Mennesker, som ikke kedede sig. Derfor søgte han ikke til Kroen for at faa Has paa Tiden. Rigtignok var der langt til Brændevin og Bajere, men havde han været særlig lysten efter disse Penge- og Sundhedstyves Selskab, saa havde han vel fundet dem.

„Ja, det er nu meget godt," siger Læseren; „men har du nu ikke smurt for tykt paa? Han var jo et rent Pragteksemplar, den Hans, du fortæller om."

Nej, virkelig om jeg har, han var saadan, som jeg har fortalt, en ædruelig, flittig og dygtig Arbejder, og kan det være Læserne en Fornøjelse, skal jeg betro Dem, at jeg har truffet mange af det Slags. Og tænk Dem om! jeg vædder, at De nok kender een, ja maaske flere, der ligner Hans. Der er endnu Kærne i den danske Arbejder, lad ham altid have Arbejde nok til en rimelig Løn, og han vil hævde sin Plads baade i den ene og i den anden Retning. At der ogsaa er sorte Faar i Flokken, kan ikke nægtes; men det er jo ikke alene blandt Arbejderne, at der findes saadanne.

Naa, nok om det! Sommeren gik, og Vinteren kom. Hans gik sin daglige Gang; men nu fik han en ny Fjende at kæmpe med, og det var Frosten. Ahlen var vel haard; men den kunde man endda arbejde sig til Rette med; men tog Frosten rigtig fat, standsede Arbejdet. Saa blev Overfladen og Underlaget lige haarde, og saa kunde Hakken ikke trænge igennem, selv om den førtes af nok saa kraftige Arme. Hans kæmpede tappert mod sine Fjender, brugte Hakken, saa længe den paa nogen Maade kunde gøre Nytte, og han var den sidste af Arbejderne, der gav tabt. Han maatte saa sidde „inden Kirke" nogle Dage hos Kirsten Marie, og hun satte ham i Arbejde med at karte. Karterne og Ulden var en hel Del lettere at komme afsted med end Hakken og Ahlen, tilmed var det jo en stor Behagelighed at være hjemme, det var næsten, som det var Søndag hver Dag. Skade blot, at man tjente saa lille Dagløn ved det Slags Arbejde. Dog, noget var bedre end intet, og for en kort Tid kunde det vel gaa.

Snart kom der Tøvejr, og saa var alt igen godt og vel. Den femtende Januar var det Kirsten

Maries Fødselsdag. Hans havde i al Hemmelighed købt et Fjerdingspund Chokolade hos Høkeren for at berede Kirsten Marie en Overraskelse dermed, det laa gemt paa Bunden af hans Kiste.

Da Dagen kom, ønskede Hans sin Kone til Lykke og gik paa Arbejde som sædvanligt. Om Eftermiddagen var der faldet et Lag Tøsne, saa da han gik hjem om Aftenen, var det rigtig en drilsk Gang. Sneen hang fast ved Træskoene i store Bolde, men han kilede paa, det bedste han kunde. Endelig naaede han da hjem, trak sine Træskostøvler af i Gangen, hvorefter han gik ind i Stuen.

Kirsten Marie stod ved Kakkelovnen, og Hans sagde muntert:

„Naa, her har du mig da. Til Lykke for anden Gang, bitte Kirsten Marie!"

„Tak!" svarede hun stille og gik ud i Køkkenet efter Maden. De spiste i Tavshed, Hans var sulten som en Ulv, og han var af det Slags Folk, der kun gjorde een Ting ad Gangen; men saa ogsaa rigtig til Gavns.

Da han var færdig, tændte han sin Pibe. Efter at han havde sundet sig lidt, blev det ham paafaldende, at Kirsten Marie var saa lidet talende. Hun havde næppe sagt ti Ord, siden han kom hjem, skønt hun ellers nok kunde faa Munden paa Gled og i det hele var den, der mest førte Ordet.

Han saa paa hende, glemte Piben og kom til at se helt forbavset ud. Hvad var dog det? Kirsten Marie var i daarligt Humør, det var hun ellers aldrig, og det er en god Ting ved en Kone. Der maatte være noget i Vejen; men hvad kunde det være?

Endelig brød han Tavsheden og spurgte: „Hvad er der ve' et med dig, lille Kirsten Marie, jeg synes, du er saa tammelmæsket, er der noget gaaet dig imod, du skulde dog ellers være glad paa din Fødselsdag."

„Aa, der er saamænd ikke videre i Vejen," svarede hun, „der er kommen et Brev til dig."

„Saa-aa, et Brev til mig, hvem er det fra?"

„Det er fra Jesper Høker."

„Naa, det er vel en Regning, den kan da ikke være ret stor. Jeg vil gaa hen og betale ham paa Søndag, vi har jo da Penge liggende."

„Ja, den er ikke saa lille endda, den er meget større, end jeg havde tænkt."

„Aa skidt, en Snes Kroner er da ikke Alverden, vi har jo de femten, og der bliver vel Raad til Resten."

„Ja, du med dine tyve, det er virkelig værre end som saa, den er tæt ved tres."

Det gav ordentlig et lille Sæt i Hans, da han hørte det høje Tal, og han udbrød: „Ih føj for en Ulykke, hvordan Pokker er den bleven saa stor? jeg synes ikke, vi har faaet stort."

„Det syntes jeg ejheller," svarede hun, „men det er da farligt, som det er løbet op."

„Det maa du rigtignok sige. Jesper har da vel ikke skrevet mere paa Regningen, end vi har faaet, for jeg kunde da aldrig tro og tænke, at vi havde saadan en Regning. Det er ogsaa helt forkert, at vi ingen Kontrabog har. Lad os se Regningen, vi kan vel omtrent huske, hvad vi har faaet."

(Sluttes.)

Bispens Svend.

Historisk Fortælling af M. Henckel.

(Sluttet.)

VIII.

Et Døgn over blev Henning Bengtsøn i Hytten, for at komme lidt til Kræfter, og det var lykkelige Timer, der nu endelig en Gang oprandt for de elskende, som saaledes for første Gang i deres Liv fik Lov til uforstyrrede at tale sammen og drøfte alt, hvad der laa dem paa Sinde.

Af Hennings egen Mund erfarede Elselil nu, hvorledes det forholdt sig med ham og Dronning Margretes smukke Terne. Ærligt og aabent skriftede han for hende, at han virkelig for en Stund havde været nær ved at lade sig besnære af Karens Skønhed og den Godhed, hun lod til at nære for ham, men efter en kort Kamp med sig selv, var han kommen til Besindelse og vaagnet af den Rus, som saft mod hans Vilje havde grebet ham. Heller ikke havde han talt med Pigen mere i Enrum siden hin Dag, da det først gik op for ham, at det var Uret mod Else, og han havde ikke set hende for sine Øjne, efter at de skiltes i Odense.

„Naa ja, det var nu sagtens ikke din Skyld," udbrød Else en Smule surmulende og med Taarer i Øjnene over Meddelelsen, der var gjort hende. Unægtelig havde hun jo helst hørt Henning sværge og forbande sig paa, at Karens Skønhed aldrig havde gjort det fjerneste Indtryk paa ham, og at han var forbleven kold og uberørt derved. Hun, Else, havde jo dog ikke et eneste Øjeblik vaklet mellem ham og den lange Væbner Troels, der tidlig og silde havde plaget hende med sin Elskov, eller den rige Vaabensmed inde i København, der havde lagt sin Haand og sit Hjerte for hendes Fod! — — Men hun lod sig dog snart formilde af sin Hjertenskærs oprigtige Anger, hvor kunde hun vel andet, efter alt det som han havde gennemgaaet? Det var jo, som om hun just nu holdt mere af ham end nogen Sinde før, som om Tanken om, at hun kunde have mistet ham, gav ham og hans Kærlighed forøget Værd i hendes Øjne! Og Forsoningen efter den lille Uenighed blev da ogsaa saa fuldstændig, som man kunde ønske det.

Og Klavs Pedersøn gav dem nu sin bedste Velsignelse! Deres Prøvelser var jo endnu ikke endte — atter skulde de skilles, og Fremtiden laa mørk og taaget for dem. Men bag de truende Uvejrsskyer gemte sig jo dog, lig en venlig Stjerne, Haabet om lysere og bedre Dage for Danmarks ganske Rige, som for hver enkelt især. Gammel som han var, havde Købmanden dog ikke et Øjeblik mistet sin Tro paa den gode Sag eller sit lyse og glade Sinds frejdige Ligevægt, og end ikke Henning Bengtsøn gik med større Iver Kampen for Fædrelandet i Møde end denne Gubbe, hvis Kræfter bestandig syntes at vokse med Faren!

Den næste Dags Aften bragte de to Mænd Else til hendes Morbroder inde i Næstved, og overgav hende til hans og hans Hustrus Omsorg. Selv drog de videre og ankom ud paa Natten til Lejren, som Iver Lunge havde slaaet tæt uden for Byen.

Der traf de alt i Uro og Forventning. Fra Peder Tagesøn var der indtruffen Melding om, at han havde haft et Sammenstød med Venderfyrsten, som nu i Forening med Grev Gert af Holsten rykkede frem imod Næstved for at overrumple og splitte den samlede Bondehær.

Og saa oprandt den 14de Juni, en af de mindeværdigste og kanske blodigste Dage i det danske Folks Historie. Alt i Dagningen havde Tyskerne angrebet under den vilde Fyrst Jerimars egen Anførsel, og til langt op ad Dagen rasede Kampen med uformindsket Voldsomhed, uden at man dog endnu kunde forudsige Sagens Udfald. Mandefaldet var stort ogsaa paa Fjendens Side, men blandt de danske Bønder var det et sandt Slagteri, der anrettedes, deres Rækker blev bestandig tyndere og tyndere, ja, i Tusindvis faldt de ved hinandens Side. Med vilde Eder og Skrig trængte Tyskere og Vender ind paa dem fra alle Sider, og næsten som i Blinde huggede de til sidst løs uden at skelne Ven fra Fjende.

Anførerne havde flere Gange søgt at standse Blodbadet og nedlægge Vaabnene, men det vilde have været lige saa umuligt, som at forsøge paa at standse Havet i dets frembrydende Vælde. Omkring gamle Ivar Lunge, der endnu holdt sig stolt og strunk paa sin Hest, segnede hans Ryttere og bedste Mænd, der havde slaaet Kreds om ham, og i blodige Dynger laa Ligene af de trofaste, der endnu i Døden syntes at ville værge for deres Herre. Dagen begyndte alt at hælde, og Skyggerne, der kastedes hen over den grufulde Valplads, blev længre og længre. Da vendte den gamle Høvedsmand sig til en Svend, der lele Tiden mandelig havde kæmpet i hans Nærhed og flere Gange havde samlet de spredte Skarer omkring sig, samt i Spidsen for dem var trængt frem, hvor Striden rasede allerheftigst.

„Alt er tabt," udbrød Ivar Lunge, „il, alt hvad du kan, til Ridder Peder Tagesøn og forkynd det, samt at her er stridt til sidste Mand. Byd ham saa i mit Navn ufortøvet at bryde op til Skelskør, hvor Dronning Margrete og den unge Kong Erik afventer Stridens Udfald; de maa ikke fortøve noget Øjeblik, men indskibe sig til Jylland igen og efter mit Raad og Skøn begive sig til Viborg til den gamle Bisp Niels, Kong Kristoffers Kantsler og trofaste Ven; den gæve Peder Tagesøn vil vove sit Liv for at bringe dem did, og der er de allenfals for en Tid i Sikkerhed!"

Henning Bengtsøn, thi ham var det, til hvem Høvedsmanden anbetroede det vigtige Ærinde, tøvede ikke noget Øjeblik, men gav sin udmattede og svedbryppende Hest af Sporerne, og efter et deltagende Blik paa den gamle Ridder, der sagtens snart vilde være omringet og dræbt, sprængte han af Sted, uden at ænse de Spyd og Pile, der sendtes ham og susede og hvinede i Luften over hans Hoved.

Ud paa Aftenen, da Maanen stod op, skinnede den ned paa en blodig Valplads, hvorover ti Tusinde danske Bønder havde ladet Livet for at værge for deres Land og Kongehus! Skønnere og stoltere maaske end mangen en Sejrvinding, stod dog dette Nederlag og vil altid forblive staaende indskrevet i Folkets Hjerter og Historiens Aarbøger, thi det var jo hin Aand, der nu allerede havde begyndt at røre sig, som et Aarhundrede senere saa

mægtig skulde kaldes til Live og finde sit Udslag Niels Ebbesøns Heltedaad, den Aand, der ikke od sig kue og undertvinge, men rejste sig, da Tidens Fylde kom, for at afryste det fremmede Aag, der tyngede paa Folkets Nakke!

Næstved Borgere imødesaa med Skræk og Uro Udfaldet af Kampen, der rasede saa nær ved deres By, og genkaldte sig i Erindringen den Medfart, der for syv Aar siden var overgaaet Skelskør under Kong Kristoffers Strid med Henrik Æmeltorp, da denne, som havde faaet den i Forlening af Abel, vilde tvinge Indvaanerne til Ulydighed og Frafald mod Kongen. De fleste lukkede sig selv og deres Ejendele under Laas og Lukke, uden at turde tænke paa med en ringe væbnet Magt at kunne staa imod den frygtelige Fjende, hvis Indfald de hver Dag kunde vente.

Hos sin Frænde, Vaabensmeden Bartels, hvor Else var til Huse, laa Klavs Pedersøn syg, lige saa meget af Sorg og Sindsbevægelse, som af de Saar han havde faaet. Han havde jo set sin gamle Herre og Vaabenbroder falde tæt ved sig, uden at kunne komme til Hjælp, og Ivar Lunges Død havde rystet ham ikke mindre end Tanken om det sørgelige Nederlag og alt det Blod, der nu til ingen Nytte var flydt. Hvad skulde Enden blive? Og hvad skulde der blive af hans Barn, midt i al denne Krigens Rædsel og Tummel, om han nu gik bort?

Medens han laa og pinte sig med disse Forestillinger, der efter Bartskærerens Forsikring kun øgede Vundfeberen, var ogsaa stakkels Else et Bytte for den pinligste Angest og Uro. Til sin Hjertenskær havde hun intet spurgt, vidste ikke, om han laa død paa Valpladsen, eller igen var falden i Hænderne paa den frygtelige Bisp, som hærgede sit eget Land med Ild og Sværd, og de vilde Vender.

Aa, hun syntes Livet blev saa tungt at bære! Elsker og Fader, skulde hun kanske miste dem begge nu alligevel? Og det paa een Gang! Vilde hendes Prøvelser da aldrig faa Ende, vilde Solen da aldrig mere skinne for hende og lyse op i hendes unge Liv?

Næsten tvende Uger var forløbne i Uro og Tvivl, da en Rytter en Aftenstund kom sprængende hen ad den sølede Gade, og svang sig af Hesten uden for Vaabensmedens Dør.

Det var Henning Bengtsøn.

Else ilede ham glædestraalende i Møde, og hendes Fader blev næsten lige saa glad som hun ved Synet af den kække Ungersvend, som uskadt var vendt tilbage og nu aandeløs og forpustet afgav sin Beretning om de sidste Ugers Hændelser.

Da han hin Aften red med Budskabet om Bondehærens Nedsabling ved Næstved, var han bleven forfulgt af en Flok holstenske Ryttere, udsendte for at tage Dronningen og den unge Konge til Fange. Han havde dog Forspringet, og ud paa Natten naaede han Skelskør, hvor hans udmattede Hest styrtede under ham. Paa Kongsgaarden hvilede alle i den dybeste Søvn, men han havde dog tiltvungen sig Adgang til Ridder Tagesøn, som selv holdt Drabantvagt og i største Skyndsomhed vækkede de kongelige. Med dyb Beklagelse havde den ellers saa kække Dronning hørt om det blodige Slag af Henning, der blev stedet for hende, og havde saa med sin sædvanlige Fasthed erklæret sig beredt til at drage til Viborg med sin Søn. Ledsaget af Ridder Peder Tagesøn og hans Drabanter, hvoriblandt ogsaa Henning Bengtsøn, var Dronningen og den unge Konge dog næppe naaede ned til Skibsbroen ved Fjorden, hvor et kongeligt Langskib laa parat, førend de indhentedes af deres Forfølgere, Drabanterne slog Kreds om dem og huggede tilligemed Peder Tagesøn og Henning drabeligt om sig. Ridderen og Henning dækkede den unge Konge og sprængte afsted med ham og Dronningen ud over Broen ned mod Skibet, som de ogsaa naaede, medens Drabanterne søgte at afskære Holstenerne Vejen; et Par af disse var dog lige i Hælene paa de flygtende, og allerede havde en af dem grebet fat i Kongen, hvem han søgte at trække ned af Hesten, da Henning med sit Sværd næsten skilte hans Arm fra Kroppen og, idet han rev den unge Konge til sig, med et Spring satte over Bolværket ned paa Skibet. Dronningen og Ridderen, der med et velrettet Hug skilte sig af med den anden Holstener, fulgte efter, og nogle Minutter senere gled Langskibet for fulde Sejl ud gennem Fjorden.

Lykkelig og vel var de kongelige saa naaede over Aarhus til Viborg, hvor Bisp Niels havde lovet at krone Kong Erik, medens han tillige raadede Dronningen til at udsone sig med Jakob Erlandsen, for at faa Interdiktet ophævet over hele Riget. En norsk Flaade var samtidig ankret op under Købmannhafn, denne Gang for at bringe Hjælp og Bistand fra Kong Hakon, og allerede var den krigerske Fyrste tillige med Erik Abelsøn og de holstenske Grever paa Vejen ud af Landet med Resterne af deres Hær — det glædeligste Budskab vel omtrent, der kunde lyde for danske Øren i denne Stund.

„Og hvad nu mig selv anbelanger," sluttede Henning med straalende Øjne, „saa tjener jeg fra nu af i Dandronningens Gaard. Blev det mig forundt at frelse Kong Eriks Liv i Stedet for hans Fader, saa skal jeg og fremdeles være med trofast at værge for hans Ret og hans Krone! Aldrig end saa jeg saa stolt og kæk en Kvinde og saa naadig og mild tillige som Margrete Sambiria og som hun staar der ved sin Søns Side, modig og uforsagt i Spidsen for Landets Styrelse i disse trange Tider og øsende Trøst af hans Barnesmil, da tykkes hun mig i Sandhed værdig til den Krone, hun bærer! Heller aldrig saa jeg en gævere Herre end Ridder Peder Tagesøn; mindre led jeg derimod hans Broder Ridder Ivar og og Rigets Marsk, den stolte Peder Finsøn, der med saa mange andre danske Mænd var samlede der for at værge for ung Eriks Trone, men det tykkes mig dog, at først fra nu af fik Livet sit sande Værd for mig, og først nu er de skønne Drømme, jeg drømte fra min Barndom og Ungdom af, vorden virkelige!"

Hennings Tilbagekomst.

„Og den smukke Karen, Henning," hviskede Else halvt frygtsomt halvt skelmsk, „saa du ogsaa hende?"

„Nej, Elselil, men selv om saa var, du havde intet haft mere at frygte af hende! Den Daarskab er længst glemt og skrinlagt!"

„Men Bispen," udbrød Klavs Pedersøn. „Bisp Peder, spurgte du Tidender om ham?"

„Han er dragen af Landet igen med sine gode Venner, Fyrst Jerimar og Holstenerne. Om han nogen Tid vender tilbage til sit Fædrelands Fordærv, maa Gud Herren vide! Visselig maa vi haabe, at det ikke sker, og at bedre og fredeligere Dage snart maa oprinde for Land og Rige, end dem den mægtige og stridbare Gejstlighed har paaført os!" Mangt og meget af det, hvad jeg den Gang hørte og saa, da jeg stod i Bispesold, ved jeg, har været udklækket til Folkets Fordærv mere

end til dets Gavn, og nu, da mine Øjne er opladte derfor, ser de visselig med Gru paa de Vildfarelser, hvori man har søgt at hilde min Sjæl!"

Klavs Pedersøn nikkede, han var bleven oprømt, og de matte Øjne havde faaet Liv ved at spørge de gode Tidender, ja, nu kom han sig sikkert nok, mente han selv. „Men det maa du tro, Henning," føjede han til, „at selv om Alverdens Erkebisper og det hele Kleresi, ja Paven med, gav den Roskilde Bisp Medhold, saa vil Gud Herren fordømme ham! Om Hævn raaber alle de Sjæle, der lod deres Liv ved Næstved, og som han ikke undte en Grav i kristen Jord, om Hævn raaber alle de mange, hvis Velfærd og Ejendom blev lagt øde i det ulykkelige Købmannhafn, og rammer den ham ikke, ja saa er der visselig ingen Retfærdighed til i Himlen som paa Jorden!"

Som hele Familiens bedste Ven
han træder jævnlig for Døren hen,
krydrer Bordet ved en Bid at tage,
kvæger sig selv efter Plovmarkens Dage.

„Ak, lad os nu ikke mere tænke paa alt det grufulde og tunge, der er overgaaet os, kære Fader," bad Else, „men lad os for en Stund se at glemme det, og at glæde os over, at vi atter er sammen, over at Henning er uskadt til Sjæl og Legeme, og at du selv er i Bedring og snart vil være ganske karsk!"

„Ja vist, Pigebarnet har Ret," brummede Bartels Smed, som var kommen til. Han var ingen Ynder af mange Ord, men mente det godt, og da den lille Familie siden satte sig ned for at spise deres Nadvermad, herskede der en saa fornøjet og munter Stemning iblandt dem, som der ikke havde gjort i mange Tider, og ung Elses Øjne straalede som de klareste Stjerner, da hun drak sin Hjertenskær til i det skummende Bæger. Det var for hende som for ham, som om Prøvelserne og den megen Modgang, de havde haft, nu omsider havde faaet en Ende, og som om deres unge stærke Kærlighed nu først skulde have Lov uhindret at vokse sin Vækst, og trives og udfolde sig i Lykkens varme Solskin!

Og Henning Bengtsøns gyldne Ungdomsdrømme var, som han sagde, virkelig gaaede i Opfyldelse!

Som Væbner fulgte han Ridder Peder Tagesøn, fra Bedrift til Bedrift bares han frem af sit jublende Ungdomsmod, og ret længe varede det ikke, førend Væbnersporen var bleven gylden! Efter Slaget ved Lohede, hvor baade Dronningen og den unge Konge tillige med den gamle Bisp Niels, som egenhændig havde kronet Erik Kristoffersøn i Viborg Domkirke, faldt i de holstenske Grevers Hænder, slog Peder Tagesøn, hvis ulykfalige Broder Ivar ved sit Forræderi væsentlig bidrog til Slagets Udfald, ham til Ridder. Og da Dronning Margrete, efter ni Maaneders Fangenskab atter var bleven udløst og vendt tilbage til sit Rige, hvor hun efter Evne søgte at lønne de Mænd, der havde ofret hende saa meget, da var Ridder Henning Bengtsøn, paa hvis Mod og Troskab, Iver og Nidkærhed hun havde faaet saa mangen en Prøve, imellem disse.

I Nærheden af Skelskør, hvor Kristoffer Valdemarssøns Enke og Søn havde saa mange hengivne og trofaste Undersaatter, fik ogsaa han en Gaard i Forlening og senere til Arv og Eje for sig og sine Efterkommere. Did førte han sin unge Hustru og hendes Fader, der havde faaet en betydelig Sum udbetalt i Skadeserstatning for sine røvede Ejendomme, paa Grund af sin store Hengivenhed og Troskab mod Kongehuset, for hvis Skyld han stedse havde vovet at byde Bispen Trods.

Og her levede saa Bispens fordums Svend et saare tilfreds og lykkeligt Liv. Ikke just i Fred udadtil, thi endnu var Fredens Dage ikke oprundne for Danmark. Bestandig stredes der endnu derovre ved Sønderjyllands Grænse mod de holstenske Grever og Abels urolige Afkom, og mangen en Kamp maatte der endnu i Aaringer kæmpes med den oprørske Jakob Erlandsen, der ikke engang vilde falde til Føje, efter at Paven havde antaget sig Kong Eriks Sag, og hans Tilhængere. Medens gamle Morfader derhjemme paa Gaarden vuggede kraftige og sunde Børnebørn paa sine Knæ, tumlede Husfaderen sig selv for det meste i Stridens Bulder og indlagde sig ny Hæder og Berømmelse, saa at Ridder Henning Bengtsøns Navn snart nævnedes blandt Rigets bedste Mænd. Paa sine gamle Dage oplevede han at se endnu et blodigt Kongemord fuldbyrdet, da Kristoffers Søn, den ulykkelige Erik Glipping, mindre skyldfri end sin Fader, maatte falde paa sine Gerninger. Men han oplevede ogsaa at se sine Sønner — voksede op i den samme Aand og Tro, i hvilken han selv handlede — tage Del i de Kampe, der endnu i over et halvt Aarhundrede skulde ryste gamle Danmark i dets Grundvold, til hvilke de Begivenheder, hvori han selv havde taget Del, egentlig kun havde været som den blodige Indledning. Kampe, der varede ved, indtil Kong Valdemar, efter at Niels Ebbesøn havde banet Vejen for ham, forjog Tyskerne, for en Stund knuste Bispevælden og atter bragte Dag efter Mørket og Natten!

Svigermoderen.

Ved A. Th. J.

Ude paa den rummelige Veranda herskede en trykkende Stemning over de der forsamlede Husfæller.

„Det vil være rigtigst, at jeg i Morgen rejser hjem," sagde omsider Svigermoderen med svagt rystende Stemme til den ved Siden af hende siddende gamle Onkel, medens den unge Frue med et mørkt Ansigt saa ned i Skødet.

„Hvor kan det falde dig ind, Moder!" udbrød den unge Godsejer, „den Sorg maa du da ikke gøre os! Det var jo din Hensigt at tilbringe Sommeren hos os, og du maa ikke paa den Maade forlade vort Hus. Kette, sig dog til Moder, at det vil gøre dig ondt!"

„Hvis det, jeg før sagde, har fornærmet dig, beklager jeg det meget," lød det koldt og tvunget fra den unge Kones Læber, og da det ikke fremkaldte noget Svar, rejste den unge Mand sig og slyngede Armen om sin gamle Moder, idet han sagde: „Lad os gaa lidt ud i Haven, Moder. Inden Aften har I glemt jer lille Uenighed, og, saafremt du holder noget af mig, taler du ikke mere om at rejse, lille Moder."

Otto gik med sin Moder ud i Haven uden at sige et eneste Ord til Ketty, der ligeledes havde rejst sig og rent mekanisk tog af Kaffebordet. Da hun saa op, bemærkede hun, at den gamle Onkels godmodige blaa Øjne med et spørgende Blik var fæstede paa hende.

„Skal vi ikke ogsaa gaa os en lille Tur, kære Ketty?" spurgte han. „Jeg tror, du vil have godt af det."

Hun nikkede tavs, medens en fugtig Glans spillede i hendes brune Øjne, og hun kneb Læberne tæt sammen; idet hun greb den tilbudte Arm og med lette Skridt fulgte den gamle hen ad den skyggefulde Allé.

Men pludselig blev hun staaende og udbrød, idet hun gjorde et energisk Kast med Hovedet: „Nej, det er utaaleligt saaledes bestandigt at skulle være paa Post, bestandig at staa som paa Naale for ikke at give Forargelse i en eller anden Retning. Jeg vidste jo, hvad der ventede mig og havde rustet mig med Taalmodighed; men til sidst slipper den dog op, og jeg aner ikke, hvorledes jeg skal kunne holde det gaaende. Nej, det er ikke til at udholde!"

„Hvad er det, der ikke er til at udholde, lille Ketty?" spurgte den gamle Herre alvorlig. „Du bør ikke tage saa haardt paa denne første lille Genvordighed efter to Aars uformørkede Lykke?"

„Kalder du det en lille Genvordighed, at Svigermoder altid finder noget at laste, forbitrer mig Livet og til sidst vender Ottos Hjerte fra mig? Aldrig har han talt til mig i en saadan Tone som i Dag. Og de længe tilbagetvungne Taarer brød løs.

„Men Barn dog!" sagde den gamle hovedrystende og trak den hulkende Kone ned til sig paa en Bænk. „I de sidste otte Dage kender jeg dig slet ikke mere. Er det min lystige, fornuftige Ketty, der i lange Maaneder har kunnet holde ud med sin gamle Onkel og plejet ham paa det bedste?"

„Holde ud med dig!" smilede Ketty gennem Taarer. „Med dig, den bedste og klogeste af alle Mænd, hvem Lykken stadig har svigtet, og som kun har haft Arbejde og Savn for sin Part!"

„Er din gamle, ensomme, sygelige Svigermoder da saa overordentlig lykkelig, at hun slet ikke trænger til nogen Kærlighed og deltagende Omhu?"

„Det er en ganske anden Sag," udbrød den den lille Frue livlig, „jeg lader det aldrig mangle paa tilbørlig Respekt overfor hende, men man kan ikke tvinge sig til at vise Kærlighed, og kunde jeg det, vilde det da være et foragteligt Hykleri."

„Ja vist saa," bemærkede Onklen sagtmodig, „man udøver altid kun de Dyder, der tiltaler en, og saa gør man sig ofte til deraf; det er en gammel Historie, som jeg allerede har oplevet mange Gange."

„Hør nu, Onkel," svarede Ketty, „jeg har hele Tiden mærket, at du giver mig Skylden; men saa maa du helst sige det rent ud. Du vil da vel ikke paastaa, at de endeløse, kedsommelige Historier om gamle Lægemidler for alle mulige og umulige Daarligheder, disse ulidelige Formaninger til evig og altid at holde Tilsyn med Pigerne o. s. v. er rigtige og fornuftige?

„Jeg paastaar det jo heller ikke, Barn, skønt mange, mange Mennesker har maattet udholde noget langt sværere end en gammel Kones altid velmente, om end noget langtrukne Talemaader. Men hvad jeg paastaar, er dette: Du er ubetinget forpligtet til at høre disse kedelige Taler med Taalmodighed, og besvare dem med Elskværdighed. Fra den Forpligtelse kan ingen frigøre dig."

„Det gaar dog for vidt! Jeg kan og vil ikke hykle, det har jeg allerede sagt dig; ingen Kone i min Stilling vilde gøre det! Mine Pligter" — ved disse Ord farvedes hendes Kinder med en livlig Rødme — „opfylder jeg punktlig og samvittighedsfuldt."

„Nej stop, kære Barn," sagde Onklen, „hvad er det, du kalder dine Pligter? Den inderlige Kærlighed til Mand og Barn, Omsorgen for deres Vel, det fri, lykkelige Liv her paa den dejlige Ejendom, munter Selskabelighed, Orden og Renlighed i Husførelsen — alt dette er jo noget, der skaber dig selv Glæde og Tilfredshed og som du uden Overvindelse gennemfører. Tror du da virkelig, at Livet ikke stiller større Krav til et tænkende Menneske, end at det simpelthen skal leve efter sine naturlige Anlæg? Nej, Ketty, Kærlighed til Mand og Barn tør ingen Kvinde, ikke engang den fattige, som for deres Skyld maa kæmpe med Usselhed og Nød, regne sig til Fortjeneste. Hvad vilde du vel mene om en Mand, der talte store Ord om Kærlighed til sit Kald? Den Kærlighed er baade naturlig og selvfølgelig — men Fortjenesten begynder først ved den fri Ydelse ud over Forpligtelsen, ved Kamp, Forsagelse og Selvovervindelse i Samfundets Tjeneste!"

„Du er streng imod mig, Onkel," hviskede den unge Kone. „Mange andre vilde i mit Sted for længe siden have tabt Taalmodigheden; jeg har altid tiet, hvor det var mig muligt."

„Ja, det har du Ret i," svarede den gamle smilende; „men dermed er Sagen ingenlunde klaret. Din Svigermoder, kære Ketty, er en i alle Maader godmodig Kone, der kun, lige som vi alle, har sine menneskelige Svagheder; det paahviler dig at tilvejebringe et godt og glædeligt Forhold. Alene for din gode Mands Skyld bør du gøre det. Sin frivillige Omgang kan man vælge, som man vil, og det maatte være en stor Nar, der heri vilde følge andet end sin Sympati. Men saa snart Sagen drejer sig om givne Forhold, er det ikke længer en Smagssag; thi man har Opgaven liggende for sig, og jeg indser ikke, hvorfor en Kvinde ikke skulde anvende lige saa megen Eftertanke og Handlekraft paa en saadan Opgave som Manden paa sin. Naar Løsningen lykkes Kvinden, naar hun tør betragte sig som Ophavet til et smukt Familieliv, da er dette en Ydelse, som ethvert fornuftigt Menneske regner blandt de højeste og ædleste, om den end er sammensat af lutter Smaating."

Kettys gode Hjerte begyndte at tale med. Medens Onklen havde sagt de sidste Ord, havde hun ikke følt sig saa dybt krænket som før; der begyndte tværtimod at røre sig noget hos hende, som havde adskillig Lighed med en ond Samvittighed. Den gamle Mand vedblev i en indtrængende Tone:

„Livet er for kort, for rigt paa Nød og Hjerteve til, at man frivillig skulde forbitre sig det; de smaa overflødige Kvaler, som man gensidig i blind Uforstandighed bereder hinanden, burde i hvert Fald kunne undgaas."

Efter disse Ord blev det ganske stille; den unge Kone sad med bøjet Hoved.

„Naa, Ketty, hvorfor modsiger du mig ikke?" spurgte den venlige gamle omsider.

Hun løftede det skønne, vemodsfulde Ansigt imod ham, idet hun svarede:

„Fordi jeg ikke kan; fordi du har Ret. Jeg vil følge dig og gøre, hvad der staar i min Magt, om jeg end ikke ved, om det vil lykkes mig."

„Det maa lykkes dig, mit Barn," sagde Onklen, idet han rejste sig og kyssede hende paa Panden. „Den, der saa modig hører Sandheden og uden Tøven giver den Æren, vil sikkert vinde Sejr."

— Nogle Timer senere sad den lille Kreds atter paa Verandaen omkring Tebordet; Roser og Jasminer duftede ind fra Haven, Hængelampen udgød sit farvede Skær over den blanke Maskine og de om Bordet forsamlede Mennesker, hvis Ansigter alle havde et mildere Præg, end da vi tidligere paa Dagen tog dem i Øjesyn.

„Vi har haft en dejlig Spaseretur," begyndte den gamle Dame, „Otto har vist alt, hvad han har faaet udrettet i Haven i denne Uge, og det gør ham megen Ære. Ak ja," sagde hun, idet hun saa ud i den af Maanen beskinnede Have, „der er vidunderlig skønt her hos eder."

„Men, kære Bedstemoder," sagde Ketty med en noget usikker Stemme og en lidt usædvanlig Rødme, „naar du virkelig synes, her er saa skønt, maa du ogsaa gøre os den Glæde, at blive her hele Sommeren. At det er Ottos højeste Ønske, ved du, og jeg skal med Glæde gøre, hvad der staar i min Magt, for at gøre dig Livet behageligt. Naar jeg af og til i de sidste Uger har været noget heftig, da . . ."

Men den gamle Dame lod hende ikke tale ud. „Nej, nej, kære Ketty, du behøver ikke at anklage dig," afbrød hun hende og gav hende et hjerteligt Kys. „Vi gamle Mennesker er ogsaa tit underlige; men naar man dog blot har den gode Vilje, gaar det nok. — Du har Ret, Otto," sagde hun til Sønnen, „hun har et godt Hjerte!"

Men den unge Mand hørte næppe, hvad hun sagde; hans straalende Blik hang ved det yndige, af undselig Rødme farvede Ansigt lige over for ham, og med en inderlig Følelse af Lykke erkendte han, at hans unge Hustru for hans Skyld havde stridt en haard Strid og vundet Sejr. Da Ketty mødte dette Blik, fuld af Kærlighed og Stolthed, følte hun en saa tilfredsstillende Glæde i sit Hjerte, at hun ikke trængte til yderligere Bestyrkelse i, at den Vej, hun nu havde betraadt, var den rette. Hun vendte taknemmelig Øjet mod den gode, gamle Onkel; men han var ivrig beskæftiget med at betragte en vældig Natsværmer, der flagrede om imellem Jasminerne.

Aar er forløbne. Ketty staar som den elskede Moder i Kredsen af sine opvoksende Børn, og det fra først af tvungne Venskabsforhold til Svigermoderen er blevet i Sandhed hjerteligt. Bevidstheden om at være med til at skabe og grundlægge saa mange Menneskers Lykke, giver Ketty stadig større Handlekraft, medens den gamle Dame taknemmelig velsigner den Haand, der bidrager saa meget til at forskønne hendes Livsaften.

Trofaste Mødre.

„Kære Moder," bekender ængstelig en lille Pige, „jeg kom til at slaa din Porcellænsvase i Stykker!" — „Aa, du uartige Barn, du gør heller aldrig andet end Ulykker. Gaa op og bliv i Kammeret, til jeg sender Bud efter dig!"

Det var det Svar, en kristelig Moder havde til den taarevædede lille Synderinde, der sejrrig havde overvundet Fristelsen til at skjule sin Forseelse med en Løgn! Skuffet og modløs adlød den lille Pige. Men den Erfaring, hun her gjorde, kvalte maaske for Livstid Sandhedskærlighedens ædle Spire. Og hvad havde vel Tabet af Hundrede Vaser at sige i Sammenligning med den Ulykke? Hvort stort er ikke en Moders Ansvar?

Der hører en Engels Styrke til dette Kald, og selv en Engel kunde maaske gyse tilbage for det. En Moders Aarvaagenhed maa ikke noget Øjeblik slappes; Tungen paa hendes Retfærdigheds Vægtskaal maa ikke afvige en Haarsbred fra den lodrette Stilling; aldrig maa det heftige Ord, som det overanstrengte Sind tvinger frem til Læberne, bane sig Vej ud over disse.

En trofast Moder forsejler aldrig det rette Øjeblik, da det tilbageholdende, ængstelige Barn trænger til Opmuntring og den paatrængende Fusentast maa tøjles med sagtmodig Fasthed. Omhyggelig unddrager hun den fine barnlige Jagttagelsesevne alt skadeligt; Udflugter, Undersundigheder og Uartigheder taaler hun ikke. Utrættelig holder hun ud, hvor udmattet hun end maatte være af Nattevaagen, og trodser kæk de tusinde uforudsete Forstyrrelser. Intet formaar at forjage Fredens Udtryk fra hendes Pande, for at ikke den smilende Engel paa hendes Skød skal opfange en fortrædelig Panderynken. Uafladelig behersker hun sin Stemning, for at ikke den opvoksende Dreng i næste Øjeblik skal gentage det utaalmodige Ord, han nys hørte fra hendes Mund. Og Lønnen maa selv den mest samvittighedsfulde Moder søge i sin egen Samvittighed. Selv Ægtefællen aner kun sjælden noget om denne lydløse Kamp, inden han, som oftest for silde, lærer at skatte den blide Haand, som holder hans huslige Lykkes tusinde Kilder i ustandseligt Løb.

Men hvorledes gaar det vel, naar Moderen fuldstændig forsømmer den Opgave, der er givet hende? Naar hun mener at have opfyldt sin Pligt ved at nære og klæde sit Barn? Ve den Moder, der overlader sit Barns dyrekøbte Sjæl til Lejesvendes tilfældige opdragende Paavirkning, der aldrig har lært de smaa røde Læber at bede et Fadervor. En saadan Moder sender sit Barn ud paa Livets stormfulde Hav, uden Ror, uden Kompas og Kort.

Gud forbyde, at der gives mange saadanne Mødre!

Hvorledes prædiker du?

I en Menighed holdt Præsten Søndag efter Søndag Prædikener, i hvilke han skildrede alle mulige kristelige og ukristelige Tilstande, priste Dyden og advarede mod Lasten uden dog at tale synderligt om Kristus selv eller anbefale Tilhørerne Kristendommens Hovedsum, den: at leve i et virkeligt Fællesskab med Frelseren. En Søndag, da Præsten kom op paa sin Prædikestol, fandt han der en sammenfoldet Seddel, som han stak i Lommen for efter Prædikenen at se, hvad den indeholdt. Da han senere aabnede Sedlen, fandt han der blot en Henvisning til Ps. 25,1. „Til dig, Herre, opløfter jeg min Sjæl!"

Nu var denne Præst heldigvis ingen saa forstokket Forstandsprædikant, at han ikke straks forstod Meningen, og han tog sig den saaledes til Hjerte, at der skete en grundig Forandring med hans Prædikener. De to første Vers i 1 Cor. 2. blev ogsaa her bragte i Anvendelse: prægtige Ord og egen Visdom traadte i Baggrunden, og Jesus, han, der var ophøjet paa Korset for at drage alle Mennesker til sig, blev Midtpunktet i Forkyndelsen. Ikke mange Søndage efter fandt Præsten atter en Seddel paa sin Plads; men denne Gang stod der (Joh. 20,20): „Da blev Disciplene glade, at de saa Herren."

Det smager ham jo saa godt!

Mine Forældre var døde hurtigt efter hinanden, og da jeg, deres eneste Datter, var nødt til selv at fortjene mit Ophold, rejste jeg til Rusland, hvor jeg efter Anbefaling af en af Faders Venner havde faaet en Plads hos en rig, barnløs Dame. I en nordtysk By benyttede jeg et kort Ophold til at opsøge en Barndomsveninde, med hvem jeg stadig havde vekslet Breve, og som nu levede der som ung Enke. Jeg fandt hende i et smukt lille Hus, der omgivet af en sirlig Have gav hende et hyggeligt Hjem, i hvilket hun fuldstændig ofrede sig for sin lille niaarige Søn.

Det Brev, ved hvilket jeg havde meldt min Ankomst, var ikke kommet hende i Hænde, saa Overraskelsen var stor; men da den havde sat sig lidt og de vigtigste gensidige Spørgsmaal var udvekslede, kom den gode Sjæl i Tanke om, at jeg kunde trænge til noget at styrke mig paa. Hun havde en ypperlig Frugtkompost fra sin Have og begyndte saa at bage Pandekager til mig. Tiden var knap, og da jeg vilde benytte hvert Øjeblik, stod jeg og talte med hende, medens hun beredte mig min Livret; men Sønnen var ligeledes fulgt med ud i Køkkenet, og jeg lagde Mærke til, hvorledes han blev ved at pille og spise Stumper af et Par Pandekager, der allerede var bagte. Først nøjedes jeg med at betragte den lille Slikmund med et alvorligt Blik; men da han uforstyrret lod mig stirre og gemytlig blev ved med sin Rapsen, følte jeg det som en Pligt at gøre Moderen opmærksom herpaa. Men til min Forbavselse blev hun hverken vred over det eller syntes at finde noget upassende deri; hun smilte kun, idet hun lagde Haanden paa det blonde Lokkehoved og sagde: „Aa, det smager ham jo saa godt!" Og hun saa rolig til, medens han endnu dristigere end før brækkede den sprøde Kant af den tredje Pandekage og spiste Stumperne.

— Ti Aar var henrundne. Min Frue var bleven svagelig, og Lægen tilraadte et Ophold i Tyskland. Paa Rejsen overnattede vi i den lille By, hvor, som jeg vidste, min Veninde endnu boede. Om Aftenen, da jeg havde bragt min Patient til Hvile, skyndte jeg mig til det smukke lille Hus, men fandt det beboet af fremmede Folk, som paa min Efterspørgsel viste mig hen i et snævert Stræde, hvor jeg traf min gamle Veninde. Det saa ud til, at hun levede under trykkede Forhold, der ogsaa prægede sig i hendes meget ældede Træk. Da jeg spurgte til Sønnen, sagde hun med et kvalt Suk, at han studerede ved Universitetet, og at det nu om Stunder var dyrt at lade en Søn studere. Den lille Enkepension havde ikke ret villet slaa til, derfor havde hun solgt sit Hus, for at Sønnen ikke skulde mangle noget. Universitetsaarene var dog de skønneste i hele Livet; dem skulde han nyde uforstyrret. Det klang alt sammen som en Undskyldning, og jeg tænkte uvilkaarlig paa Drengens Slikken og Moderens Ord: „Aa, det smager ham jo saa godt!" Maaske lod han sig det ogsaa nu smage godt!

— To Aar tilbragte vi i Tyskland, uden at det blev synderligt bedre med min Frue, og Hjemrejsen drog hende atter til Rusland. Hun kunde kun rejse smaa Strækninger ad Gangen, og saaledes traf det sig, at jeg igen kunde gøre et Besøg hos Veninden. Men hvor forfærdedes jeg ikke ved Synet af den gamle, sammenknugede Skikkelse, der kom mig i Møde. Ogsaa hun syntes næsten forlegen, og i Stedet for den Jubel, med hvilken hun ellers havde hilst mig, havde hun nu kun Taarer. Hele hendes pyntelige Møblement var forsvundet; den lille Stue indeholdt kun det allernødvendigste, og næppe havde jeg taget Plads paa den forrevne Sofa, før en kort, hul Hoste fra Kammeret ved Siden af bragte hende til at fare sammen og ile derind. Men snart efter raabte hun om Hjælp, og jeg fandt hende ivrig beskæftiget med at aftørre og standse det af en syg Mund fremvæltende Blod. Da det omsider lykkedes hende, lod hun den næsten livløse, dødblege Skikkelse af en gammel Mand synke tilbage i Puderne. Ja, det var en gammel udlevet Mand, en tyveaarig Olding, der, bedækket med kold Sved, laa paa Lejet med lukkede Øjne, næppe aandende og dog snappende efter Vejret.

Hvem skulde vel nu i dette levende Lig have genkendt den yndige Dreng med de rødmussede Kinder, de smilende blaa Øjne og det kække Lokkehoved, som tog Lejligheden i Agt til at gnaske af de lækre Pandekager? „Det smagte ham jo saa godt!"

Ja, han havde smagt paa Livet, havde udtømt den Skaal, det havde rakt ham lige til Bundfaldet og laa nu der, udtæret paa Liv og Sjæl. Moderen havde ikke haft Kraft til at nægte Barnet noget, der smagte ham godt; hun havde ogsaa set til, da han senere vilde nyde Livet og smage al den Lyst og Glæde, det havde at byde, indtil Kræfter og Bevidsthed svandt bort og den sanselige Lysts Pokal faldt ham ud af de sitrende Hænder, saa intet længer smagte ham godt. — Nu havde han ofret hele Moderens Formue og sin egen Sundhed; nu laa han der og kunde hverken leve eller dø — et rystende Syn med den fortvivlede Moder til Baggrund!

Faa Uger efter modtog jeg i Rusland Budskabet om hans Død. Hvorledes mon vel Skilsmissen fra denne og Opvaagningen i den anden Verden har smagt ham?

Elna.

Et godt Ord finder et godt Sted.

I Vinteren 1882—83 kom en Dag en ældre Enke til en af Politistationerne i den nordlige Del af Berlin. Hun slæbte med sig en ung, kummerlig udseende, sytten, atten Aars Pige, der havde et faa Uger gammelt Barn, indhyllet i et Stykke hvidt Tøj, paa Armen. Pigen rystede af Kulde, og hendes tynde Klædning var dyngvaad.

„Hr. Assistent!" begyndte den ophidsede Kone med dirrende Røst, „denne Tøs her har lige stjaalet en Særk fra en Tøjsnor i vor Storstue. Vil De straks føre det til Protokols!" — „Naa, hvad siger De til det?" spurgte Assistenten den anklagede Pige. Og denne fortalte saa grædende sin sørgelige Historie. Fader- og moderløs, overladt til sig selv fra sin tidligste Barndom, havde hun omsider fundet Beskæftigelse paa en Fabrik og ved Siden deraf ogsaa fundet — en „Kæreste". Senere havde hendes Vej saa ført hende til Fødselsstiftelsen. Udskreven derfra havde hun, uden at vide, hvor hun skulde ty

hen, vandret om i den skyllende Regn med et klynkende Barn paa Armen. Medens hun havde søgt Ly i en Forstue, havde hun i en Krog set en gammel Særk hænge paa en Snor. Hun tog den og svøbte den om sit frysende Barn. . . . .

„Der hører De selv, Hr. Assistent!" skreg Konen; „men nu skal hun ogsaa holdes til Vinden, skal hun!"

Assistenten, en høj, imponerende Skikkelse, rejste sig.

„De har ogsaa hørt denne Stakkels sørgelige Historie," sagde han alvorlig. „De er Moder; deres ældste Datter er, om jeg ikke husker fejl, omtrent paa Alder med denne Pige. Se dog engang rigtig paa denne ulykkelige! Stjaalet har hun, det er klart; men hun tog Særken for deri at svøbe det stakkels frysende Kryb. Naaber denne Elendighed ikke til Himlen? Og De, en kristen Moder, har endda Hjerte til at ville lade denne ynkværdige Stakkel straffe! Det havde været Deres Kristenpligt at føre hende ind i Deres varme Stue og give hende Mad og Drikke, saa var der vel nok fundet en eller anden Udvej for hende. — Ja, vil De saa sige mig, hvad jeg skal føre til Protokols!"

Men Enken havde allerede aabnet Døren, og, idet hun greb den hulkende Pige ved Haanden, sagde hun: „Nej, lad kun være, Hr. Assistent . . . kom, mit Barn!"

Vor Kilde, et Berliner Søndagsblad fra 1883, borger for, at Skildringen af denne, sikkert meget sjældne Begivenhed i alle Enkeltheder er bogstavelig sand.

Havebrug.

Have-Kalender.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Juli.

Dyrkning af Asparges.

II.

Efterhaanden som Planterne vokser frem, passes de med Vanding, hvis det i Begyndelsen skulde vise sig fornødent, og med Opbinding til Stokke, der ikke maa sættes saa tæt ved Planterne, at Rødderne bliver beskadiget derved. Bedene holdes fri for Ukrudt, ligesom man heller ikke bør dyrke andre Planter paa Bedene. De Planter, der muligen dør bort, erstattes i August af andre, som man lader beholde fuld Top. Disse maa straks opbindes og passes med Vanding.

Om Efteraaret, naar Toppen er visnet, afskæres den ca. 4 Tommer over Jorden, hvorefter Jorden stikkes om. Om Vinteren belægger man Bedene med et to Tommer tykt Lag Drivbedgødning eller gammel, kort Hestestaldgødning, der om Foraaret graves ned med Forsigtighed. En Blanding af forraadnet Tang og gammel Latringødning er af fortrinlig Virkning. Samme Behandling næste Aar. Vil man yderligere hjælpe for sine Planter, begynder man allerede i dette Aar at vande med Gødningvand eller mod Regnvejr at strø Chilesalpeter og Kogsalt („Køkkensalt") ud paa Bedene; et Par Kvint af hver Slags pr. Kvadratalen.

Det fjerde Aar skal Bedene have det til Blegning af Skuddene i passende Længde fornødne Jordlag, det vil i Almindelighed sige omtrent 9 Tommer tykt, iberegnet det Lag, der i Forvejen findes over Mellemstokken. Jorden maa, som omtalt, være let, løs, god Kompost og fint harpet. Hvad det kommer an paa, for at faa Skuddene skøre og velsmagende, er, at de skyder hurtigt frem gennem Jordlaget; dette opnaas selvfølgelig kun derved, at det blegende Lag er saa let, porøst og for Luft og Solvarme let gennemtrængeligt som muligt. Jorden føres først paa, naar Planterne begynder at spire, for at disse saa længe som muligt kan nyde godt af Luft og Sol. Man opnaar jo ogsaa derved at kunne „stikke" tidligere om Foraaret. I det fjerde Aar stikkes kun de tykkeste Skud paa hver Plante, medens de mindre faar Lov til at vokse og forblive i fuld Virksomhed, og man ophører med Stikningen efter en Maaneds Forløb.

Fra og med det femte Aar kan man stikke alt og vedblive dermed til i Slutningen af Juni. Selv om Stikningen enkelte Aar paa Grund af koldt Vejr først sent kan tage sin Begyndelse, maa man ikke lade sig forlede til at fortsætte dermed ud over det nævnte Tidspuukt. Skuddet maa ikke skæres af for nær ved Mellemstokken og man maa nøje passe paa, at denne ikke bliver saaret af Kniven.

Efter Stikningens Ophør rages Jorden fra Blomsterne ud i Gangene; dog ikke paa en Gang, men 2 — 3 Gange med nogle Dages Mellemrum for gradevis at vænne de blegede Skud til Luften og Lyset. Naar Bladudviklingen*) er begyndt, er det af Vigtighed at gøde: et Lag Gødning paaføres og nedgraves eller dækkes med lidt Jord. Kogsalt og Chilesalpeter eller Gødningvand er ogsaa fordelagtig. Gødningvand, der tages lige fra Ailebeholderen, og som fortyndes med fire Dele Vand, kan man bruge en Gang hver fjortende Dag. En eller to Vandinge, med en Opløsning af Guano samt de nævnte Salte erstatter Staldgødning og Gødningvand, hvor saadant ikke haves. Iøvrigt maa man erindre, at en vel behandlet Kompost af Dag- og Natrenovation er fortrinlig Gødning; det sidste særlig, naar den er behandlet med Tang eller udluftet Tørvejord.

I den Tid, der gaar fra Stikningens Ophør til Vækstens Afslutning, er det, at Planterne skal tilvejebringe Næringsstof og danne Knopper for næste Aar. For at skaffe dem Betingelser herfor er det, at man rager den for Planterne unaturlige Jordmasse bort, og herfor er det, at man nu gøder med hurtigt virkende Gødningsslags. Belægning med Gødning om Vinteren kan derfor i det væsentlige falde bort; det virker dog ikke før det næstfølgende Foraars Vedkommende, men først i Løbet af Sommeren; men hertil er jo allerede omtalt en bedre Maade. Knopperne dannes først i Tiden fra Midsommer, altsaa efter Stikningens Ophør. Man faar nu med det her anførte for Øje iøvrigt rette sig efter, hvilke Slags Gødning, man har lettest Adgang til. Frisk Staldgødning bør ikke anvendes om Sommeren, den maa lægges paa om Vinteren — for, naar Halmen om Foraaret er afraget, og Jorden er lagt paa, at øve sin Virkning i Løbet af Sommeren. Naar man anvender Fjerkrægødning, der skal være meget virksom, bør denne ligeledes lægges paa om Foraaret i et tyndt Lag — altsaa førend Jorden lægges op paa Bedene.

Naar Toppen om Efteraaret er visnet, men heller ikke før, afskæres den som omtalt for de unge Planter. Om Foraaret omstikkes Bede og Gange med sædvanlig Forsigtighed, og Jorden lægges fra Gangene op paa Bedene, saasnart Skuddene begynder at vise sig. Den Omstændighed, at unge Rødder Aar for Aar dannes højere og højere oppe paa Mellemstokken, maa man have sin Opmærksomhed henvendt paa ved Tilførsel af ny Jord — nærende Kompost.

Hvis en Plante, trods Anvendelse i rette Tid af passende Gødning, forbliver svag, maa man et Aar undlade at stikke Skuddene, dette gælder altsaa ogsaa for et helt Bed med gjennemgaaende svage Planter.

Naar man anlægger og plejer sine Aspargesbede efter disse Anvisninger, vil de kunne give lønnende Udbytte i en Snes Aar.

*) De som Blade fungerende naale- eller børsteformede Organer er ikke Blade, men Stilkdannelser. De sidder knippeformigt samlede i Hjørnerne af Grenenes Skæl (d. e. de virkelige Blade, der er udygtige til at fungere som Ernæringsorganer).

Skæmt.

Noget for Pengene. En gammel Negerinde lod sig fotografere. Da Fotografen havde borttaget Pladen, fortalte han hende, at hun ikke behøvede at sidde længere, ikke desto mindre fandt han hende, da han lidt efter kom tilbage fra det „mørke Værelse," siddende stiv oprejst i Stolen med et Udtryk af undertrykt Elendighed i Ansigtet.

„De behøver ikke at sidde mere," gentog Fotografen halvt forskrækket.

„Hvad siger De?" hviskede hun, uden at bevæge en Muskel.

„Jeg siger, at De behøver ikke at sidde der mere, jeg er færdig," forklarede han.

„Skal jeg da ikke betale Dem en Daler?" spurgte hun i en gurglende Tone, med et Par Øjne, der stirrede, som om hun var betalt derfor.

„Jo vel."

„Mener De da, at jeg skal give en Daler for at sidde en halv Minut her i Stolen? Nej, min gode Mand! jeg vil min sæl have mindst ti Minutter for de Penge, og saa er Fornøjelsen min sæl lille nok endda."

Just ikke Meningen. „Hør nu, hvad jeg vil sige Dem," sagde en Hotelvært til en ung Mand, som hver Dag spiste hos ham, „De maa betale Deres Regning. Jeg har ofte nok bedt Dem derom, og nu skal det være sidste Gang. De faar ikke Lov til at forlade mit Hus, før De har betalt mig."

„Godt, saa kan jeg blive her, saa længe jeg lever."

Ogsaa et Resultat. En stor Spekulant, en af en talrig og udbredt Familie, sagde nylig: „For fem Aar siden var jeg ikke en Øre værd, nu ser De, hvad jeg har bragt det til ved mine Anstrengelser."

„Hvad da?"

„En halv Snes Tusind Kroners Gæld."

En Storpraler som ved et politisk Møde sammenlignede sig med en vis General, hvem han beundrede, sagde om ham, at han var altid der paa Slagmarken, hvor Kuglerne var tættest. „Det var i Ammunitionsvognene," faldt en Stemme ind.

For Hus og Hjem.

Uldne Møbelbetræk kan renses uden at sprættes af. Man blander Salmiakspiritus i varmt Vand, omtrent for 10 Øre i 8 Potter Vand, tilsat med lidt god Sæbe. I denne Opløsning dypper man en ren Børste og renser med den Betrækket Stykke for Stykke. Derefter gnides Tøjet straks tørt med en ren Lærredsklud.

Fyldt Hvidkaalshoved. Ved Rodenden skæres et Laag af Kaalhovedet, hvorefter dette udhules. Det udtagne hakkes smaat og blandes med hakket røget Skinke og et revet 8 Øres Franskbrød, der ikke maa være for frisk. Det brunes i Smør, og naar det er afkølet, røres et Par Æggeblommer i det. Med denne Blanding fyldes det udhulede Kaalhoved, Laaget bindes fast, hvorefter Hovedet koges to Timer i Kødsuppe og serveres i sin egen Sauce. Det kan ogsaa koges i Vand og erveres med Smørsauce.

Hovedbrud.

Geografisk Gaade.

For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa en dansk og en norsk Digter:

En By i Belgien.
En By i Grækenland.
En By i Syrien.
En By i Tyskland.
En By i Frankrig.
En Ø ved Danmark.
Et Højdepunkt i Danmark.
En Fjordindsejling ved Jylland.

M. J.

Gaade.

Sæt mig forrest, om du vil,
der jeg intet føjer til.
Sæt mig bagerst, og jeg straks
bliver af en anden Slags.
Sæt mig ene, og jeg fylder
saare lidt paa tomme Hylder.

J.

Rebus.

1 r XXIV M M

J.

Opløsninger.

Gaade i Nr. 39: Søvnen.

Rebus i Nr. 39: Tyve, der staar paa Lur.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„Husvennen" i Amerika.

Bladet forsendes ugenlig eller hver 14de Dag. Prisen er iberegnet Porto 6 Kr. 50 Øre pr. Aargang.

Indhold: En stum Samtale, med Billede. Pynten klaret, af Markus Højer. Bispen og hans Svend, Fortælling af M. Henckel, med Billede (Sluttet.) Familiens Ven, med Billede. Svigermoderen, ved A. Th. J. Trofaste Mødre. Hvorledes prædiker du? Det smager ham jo saa godt! af Elna. Et godt Ord finder et godt Sted. Havebrug. Skæmt. For Hus og Hjem. Hovedbrud.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 42. Søndag den 19. Juli. 1891.

Stiftsprovst P. C. Rothe.

Da Sjællands Stiftsprovst P. C. Rothe for lidt over en Maaned siden fyldte sit 80. Aar, blev der fra forskellige Kredse bragt ham Hilsener og Lykønskninger, der noksom viste, at den ansete gejstlige gennem sin lange Virksomhed har vundet talrige Venner baade blandt høje og lave.

Peter Conrad Rothe nedstammer fra en gammel Præsteslægt, der omtrent lige siden Kirkerensningens Dage har været knyttet til den danske Folkekirke, og hvoraf flere Medlemmer til sine Tider har indtaget en fremragende Plads i Kirkens Tjeneste. Rothe er født den 11. Juni 1811 i Helsinge ved Frederiksborg og er en Søn af den i 1857 afdøde Dr. theol. W. R. Rothe, Sognepræst ved Trinitatis Kirke i København. Sin første Undervisning modtog han i Hjemmet og blev derpaa sat i Efterslægtens Skole, senere i Metropolitanskolen, hvorfra han afgik til Universitetet i det mindeværdige Aar 1828, hvori saa mange af vore udmærkede Mænd — f. Eks. H. C. Andersen, Fr. Paludan-Müller, Vilh. Birkedal, J. P. Trap — blev Studenter.

Der var, som sagt, gammel gejstligt Blod i Rothes Aarer, og sine Familietraditioner tro valgte han Theologien til Studium og dyrkede den saa flittigt, at han i 1833 blev theologisk Kandidat med bedste Karakter. Derefter var han i nogle Aar Lærer ved københavnske Skoler, men fortsatte samtidig sine Studier, saa han i Aaret 1840 kunde tage Licentiatgraden i Theologien. Samme Aar tiltraadte han en videnskabelig Rejse til Tyskland, Italien og Frankrig, og under Hjemrejsen slog han sig for et Aars Tid ned i Berlin, hvor han studerede Theologi og Filosofi under de ved Stadens Universitet virkende berømte Lærere Steffens, Schelling o. fl. Efter sin Hjemkomst blev han under 8. Oktober 1843 udnævnt til anden residerende Kapellan ved Vor Frue Kirke i København. Det var en lang, saa at sige livsvarig, Virksomhed, han hermed indledede; thi indtil Dato har han været knyttet til den samme Kirke og den samme Menighed. Fra 1857 var han første residerende Kapellan og efter Paullis Død 1865 udnævntes han til Sjællands Stiftsprovst, en Stilling, som han altsaa nu snart har røgtet i en Menneskealder.

Stiftsprovst P. C. Rothe.

Allerede tidlig udviklede Rothe en ret betydelig Forfattervirksomhed paa det kirkelige Omraade, og har i Særdeleshed ved sin Deltagelse i Udgivelsen af „Ugeskrift for den evangeliske Kirke i Danmark" i Halvtredserne bidraget sin Del til den religiøse Vækkelse her i Landet. Han vandt et Navn som en lærd og dygtig Theolog, der med sine bibelske og kirkehistoriske Kundskaber forbandt en ret udstrakt Viden paa andre af Aandens Felter, særlig i Filosofi. Han er en meget begavet Taler, og saavel forskellige Lejlighedstaler som de Prædikener, der foreligger fra hans Haand, indtager en agtelsesværdig Plads i den gejstlige Literatur. Han har været Sekretær i Bibelselskabet og Medstifter af Foreningen til gudelige Smaaskrifters Udbredelse. Ved sin Skribentvirksomhed har han fremfor alt taget Sigte paa de brede Lag, og hvor han har ment at kunne gavne Folkeoplysningen og Kristentroens Sag — som f. Eks. ved at skrive i udbredte folkelige Blade — har han aldrig holdt sig tilbage.

Pynten klaret.

Et Blad af en Arbejders Liv, fortalt af Markus Højer.

(Sluttet.)

Kirsten Marie tog det lille Nyaarsvers ned fra Bjælken, og saa begyndte de at læse det igennem; der var Kaffe, Mel, Sukker, Tobak og Brændevin og mange andre Ting.

„Men hvad er det," siger Hans, „der er et Pd. dito, det har vi ikke faaet noget af, det ved jeg da bestemt. Se der til Jul er et Pd. dito igen, da hentede jeg Sagerne, og jeg forlangte ikke noget, der hed saadan. Ja, man skal passe paa dem, de Købmænd."

„Men der er kun et Pd. Puddersukker til Jul," sagde Kirsten Marie, „og vi fik rigtignok to Pd., et Pd. lyst og et Pd. mørkt, det kan jeg huske; det maa saa være det mørke Puddersukker, han kalder for dito; det kan passe godt nok med Prisen, seks og tyve Øre."

„Det var da mærkeligt," mente Hans, „det har jeg aldrig hørt, at man kaldte mørkt Puddersukker for dito; men det maa vel være saadan alligevel?"

Naa, Regningen blev læst igennem med udelt Opmærksomhed, og Enden paa Sagen blev den, at Jesper Høker ikke var værre end Høkere i Almindelighed. Han havde ikke skrevet mere paa Regning, end de havde faaet.

Da de var komne til denne Overbevisning, sagde Hans: „Ja, hvad skal vi nu gøre ved den Ting, lille Kirsten Marie? for noget skal der gøres. Vi kan jo nok fly Jesper de Penge vi har lagt til Side, saa lader han sig vel stille tilfreds til Foraaret. Men det er alligevel kedeligt, det er ligesom, man ikke er sin egen Mand; man er jo paa en Maade bunden til ham, saa længe man skylder ham Penge, og det er da det rareste at kunne handle, hvor man har Lyst."

„Ja, det har du Ret i Hans, og jeg tror, Jesper saa smaat synes, han har fat paa os. Den anden Dag, jeg var derhenne, købte jeg et Pd. Fedt. Jeg syntes ikke, det saa rigtig godt ud, det er jo af det i Balje, han har, og saa tager han paa en Øre nær det samme, som man kan faa Blærefedt for i Byen. Det hjappede jeg til at sige, og saa spurgte han, om vi ogsaa handlede i Byen. Jeg vilde ikke lyve og sagde ja; men jeg kunde godt mærke, at han ikke led det, for han sagde, at da vi engang havde Regning hos ham, saa kunde vi jo lige saa godt handle der. Jeg har ikke kunnet lide at fortælle dig det før nu."

Hans hørte paa dette her, tog et Par Drag af Piben og sagde saa: „En Ting er vist, den Regning skal betales og det straks, hvordan vi saa faar Penge til det, der maa da kunne gøres Udvej paa en eller anden Maade. Jens Bjærg, der arbejder i Plantagen, prajede mig i Dag og vilde købe mit Ur, han bød tyve Kroner for det, da sagde jeg nej og vilde ikke sælge det; men nu er det nok bedst, det skriver alligevel. Jeg kan godt undvære det, vi har jo da Stueklokken herhjemme, og nu kommer snart Foraaret med Solskin, saa kan jeg rette mig efter Solen. Faar jeg nu Uret solgt, saa har vi de femten fem og tredive Kroner. Men hvorfra tager vi nu de andre?"

„Ja, naar du skal give slip paa dit gode Ur, som du altid har holdt saa meget af, saa maa jeg ogsaa ofre noget, naar jeg bare vidste, hvad det skulde være. Jeg har da en god Kaabe, den kunde jeg nok undvære, bare der var nogen, der vilde købe den."

„Nej, maa vi nu være fri, Kirsten Marie! tror du, jeg vil have min Kone klædt af. Hvem ved, hvornaar du faar ny Kaabe igen. Klæder er dyre, naar man skal købe dem, men skal man sælge dem, faar man ikke meget for dem. Nej, hør du, lad os saa heller laane de fem og tyve Kroner i Sparekassen; der kan man laane dem paa den Maade, at man betaler dem ud lidt efter lidt. Min Fader hjælper mig nok med at være Kaution."

„Og jeg," afbrød Kirsten Marie, „gaar hjem og snakker med Mo'r om det i Morgen, og saa gaar jeg med til Plantningen til Foraaret, da kan jeg maaske tjene de fleste af dem. Saa faar vi nok den Sag klaret for den Gang; men lad os nu ikke lade os narre tiere, lille Hans. Vi har været et Par Børn med hinanden, nu vil vi se at blive kloge af Skade."

„Ja, jeg er da blevet saa klog," mente Hans, „at Regninger er ret noget forbandet Tøj, der kan spolere Folks gode Humør. Denne her er den første, og jeg skal gøre mit til, at det ogsaa skal blive en af de sidste. Herefter tager vi ikke paa Regning for en Øre, om ikke den dyre Nød driver os til det. Kan vi ikke faa Raad til at købe et helt Pd., saa nøjes vi med et halvt Pd., eller om saa skal være et Fjerdingspund. Og kan vi ikke faa Kaffe, saa undværer vi det, der skal ellers ikke være nogen Næring i det. I den Tid, Koen giver Mælk, behøver vi det da slet ikke."

„Nej, hvad gør vi," svarede Kirsten Marie, „og saa er Mælken meget bedre, der kan jo laves Ost af Mælk; men Kaffe er og bliver noget tyndt Pladder, saa det er let at se, hvad der er det bedste, naar man tænker sig om. Maaske der ogsaa er mere, man kunde spare lidt paa eller helt undvære, man er saa let paa Munden til at kræve ind, naar det skal skrives. Lad os se Regningen igennem igen."

Den maatte frem paa ny, og snart sagde Hans:

„Se, der er nu Brændevin, der er endda nogle Flasker, dem kunde vi godt have sparet, jeg har jo ikke faaet Brændevin til min Mad, før jeg blev gift, det er en slidt Vane, tror jeg, med den Dram."

Kirsten Marie mente, at Hans sled saa haardt, at han godt kunde trænge til noget at styrke sig paa.

Men Hans mente, at Brændevinen ogsaa var noget tyndt Pladder lige saa vel som Kaffen.

Kirsten Marie syntes, at da det blev lavet af Korn, maatte der jo da være nogen Næring ved det; men Hans blev ved sit, og han var nok den, der havde Ret.

Saa talte de op, hvor mange Pd. Sukker de havde brugt, det blev langt flere, end de havde gjort Regning paa, der kunde ogsaa spares noget, og Hans sagde:

„Ja, en Ting er da vist, naar man ikke køber mere, end man kan betale ved Hammerslaget, saa køber man det nødvendigste først. Det er ellers sært, at man ikke lærer i Skolen, hvad man helst skal bruge til Føden, for det var i Grunden rart nok for Smaafolk, om de vidste, hvordan de kunde skaffe sig god og nærende Kost paa den billigste Maade."

„Men hille min Sandten! Klokken er henved ti," sagde Kirsten Marie, „hvor Tiden dog er gaaet! Men nu er jeg saa glad, at vi er komne til Bestemmelse om, hvordan vi skal klare den Regning, det skal endda vare to Dage og en Søndag, inden nogen skal faa den Fornøjelse at ønske os glædeligt Nyaar paa den Maade."

„Og saa er det vel bedst, vi lægger vore Ben, hvor vi kan tage dem igen i Morgen," foreslog Hans.

Fødselsdagen havde de helt glemt indtil nu, da Kirsten Marie sagde: „Ih, men det er jo min Fødselsdag, Jespers Regning har nok faaet os til at glemme det; men vi vil da ikke miste vor Kop Kaffe for den, om det er blevet noget sent. Kanden er ved Varmen."

Og saa drak de om lidt deres Kaffe og var begge to enige om, at en Kop Kaffe er en god Ting, naar man holder Fødselsdag, om end Mælk er bedre til daglig Brug.

Hvad Regningen videre angaar, er at fortælle, at den blev betalt, som de havde bestemt. Jesper var saa fidel, saa det var en Lyst, han havde ikke ventet at faa saa mange Penge paa een Gang; men det var med blandede Følelser, at han stadig saa Hans' Side blank i sin Bog, han havde ikke saa fast Tag i dem, som han ønskede.

Vore Venner blev altsaa kloge af Skaden, det er desværre ikke alle, man kan sige det om. For Brændevinen og en Del af Kaffen og Sukkeret, fandt Hans paa at købe Kraftfoder til Koen, saa den gav Mælk næsten hele Aaret rundt. Det stod de sig godt ved, og Smaabørnene der Tid efter anden kom til, stod sig endnu bedre, de trivedes og blomstrede som Roser. Mælken var i Ordets bogstaveligste Forstand en ren Livskilde for dem.

Fred og Hygge bor endnu i det lille Hus ude ved Skoven, for nu begynder det virkelig saa smaat at ligne en Skov. Granen og Fyrren er for længe siden krøbne op af Hullerne. Vestenvinden suser hen over dem og holder et farligt Styr, men det anfægter dem ikke.

Hans' Hus ligger nu ogsaa godt i Læ, for da han var saa glad for at plante for andre, kom han snart i Tanker om, at man kunde have en større Glæde af at plante for sig selv. Det var en billig Glæde, Planterne fik han gratis; men at faa Jorden gjort i Stand til dem kostede Arbejde, dog, det var han jo ikke bange for.

Og saa har jeg ikke videre at fortælle for den Gang, for om Hans nogen Sinde blev klog paa, at dito og mørkt Farin ikke er et og det samme ved jeg ikke; men det gør vel heller saa meget?

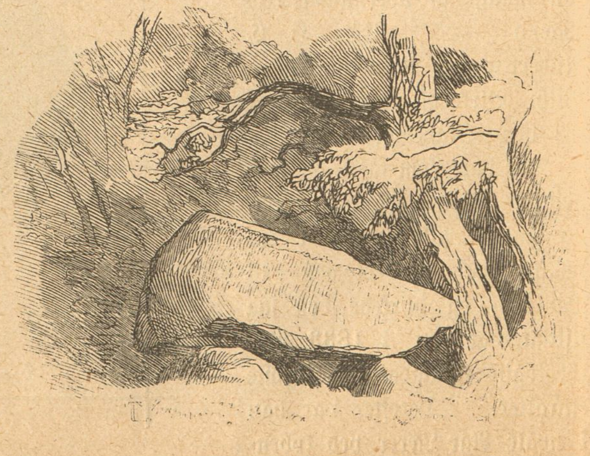

Bibel og Spejl.

Hvorfor kan saa mange Mennesker, naar de ikke vil tro paa Bibelens Inspirationer, dog ikke i det mindste lade den med Fred? Hvorfor hader og forfølger de denne Bog og haaner den som noget af det værste, der er til, medens de i Tavshed lægger andre Bøger, der ikke er efter deres Smag, til Side?

Herom kan følgende lille sandfærdige Historie give adskillig Oplysning. Et engelsk Missionsselskab udsendte Missionærer til Sydafrika og medgav dem for at lette dem Forbindelsen med de indfødte, adskillige Sager, som man antog disse vilde sætte Pris paa. Der imellem var ogsaa smaa Haandspejle, som vore Damer bruger dem. De indfødte der havde aldrig før set deres eget Ansigt, uden for saa vidt de havde set det genspejlet fra Vandet i en Sø eller Flod, og snart udbredtes Rygtet om den vidunderlige Ting, ved hvis Hjælp man kunde faa sig selv at se, og fra alle Stammerne kom der Opfordring til Missionæren om at besøge dem med Spejlet. Nu levede der langt inde i Landet en Prinsesse, hvem man havde sagt, at hun var den skønneste af alle Landets Kvinder, ja den skønneste Kvinde i hele Verden. Og hun hørte fortælle om den vidunderlige Genstand, og sendte straks Bud til Missionæren og indbød ham til sig, for at hun selv kunde faa sin store Skønhed at se.

I Virkeligheden var nu Prinsessen noget af det grimmeste, man kunde tænke sig. Men hvorledes skulde hun kunne vide det, naar man altid sagde hende det modsatte? Hun tog Spejlet og gik med det ind i sin Hytte for at fryde sig over sin Skønhed. Men da hun løftede Glasset og erkendte, hvor styg hun var, hvor groft og plumpt hvert eneste af hendes Ansigtstræk var, knuste hun Spejlet, forviste Missionæren af sit Land og udgav den Befaling, at intet Spejl nogen Sinde mere maatte ses i hendes Stamme.

Hvorfor hadede Prinsessen vel Spejlet?

Fordi det sagde hende Sandheden om hende selv, og denne Sandhed krænkede hende.

Og dermed har vi Svaret paa Spørgsmaalet om, hvorfor mange Mennesker hader Bibelen. Det er, fordi den viser dem, at den største Retskaffenhed ikke kan bestaa for Gud, og at alle Slags onde Tanker, Mord, Skørlevnet, Hor, Tyveri, Gerrighed, Ondskab og Svig udgaar fra Hjertet. Og naar nu Bibelen ligesom i et klart Spejl lader Mennesket fremtræde i hele sin Skrøbelighed, da vaagner Hadet, og Bibelen bliver kastet i Støvet, ligesom den hedenske Prinsesse gjorde med Spejlet. Men var hun da ikke, efter at have knust Spejlet, lige saa styg som før? Saaledes er det ogsaa med Menneskene; de kan bortkaste Bibelen, ja træde den under Fødder; de bliver dog ved at være Syndere og gaar Evigheden i Møde, ligesom før de kastede Bibelen fra sig.

Kære Læser, hvorledes bruger du det Spejl, Guds Ord holder frem for dig? Skuer du flittig i det for at opdage og aflægge det Smuds, der endnu hæfter ved dig? (Ved A. Th. J.)

Til Lærken.

At juble som Lærken højt mod Sky
i Kvæld og i tidligste Morgengry,
at takke for Livet, hvordan det gaar,
Gud give, jeg altid den Kunst forstaar.

Lær mig, du fjedrede Spillemand,
som bor saa nøjsomt i Lyngens Land,
som dig, at hæve mig fra min Tue,
og kvidre min Tak imod Himlens Bue.

S.

En Bondehævn.

Fortælling af Bertel Elmgaard.

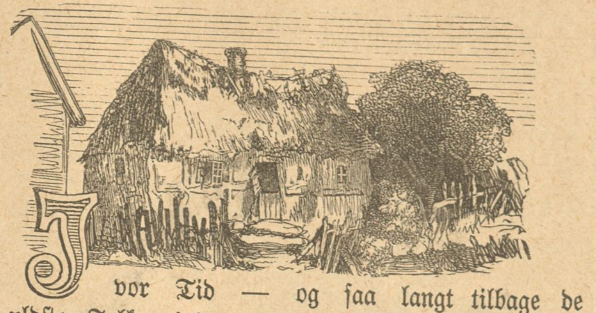

J vor Tid — og saa langt tilbage de ældste Folk mindes — har Fovstrup By ligget nede i Dalstrøget, tæt ved Aaen og Engene. De hvide Gaardlænger og tjærede Porte og Stolper skinner frem under de brede Trækroner, i Toften staar de gule Hæs, og Taget, hvor Storken bygger, er saa grønt af Mos og Husløg som en Englod ved Midsommertide. Her er saa fredsælt og stille, en aaben Krog for Sol og Foraarsvind, der kommer fra Syd, men skærmet af høje Bakkedrag og forkrøblet Skov paa alle andre Sider, saa selv naar et Uvejr gaar over Egnen og pisker Kornet i Leje og knækker Hegnene, lyder det blot hernede som en dump, fjern Susen.

Men i gamle Dage var det anderledes. Da laa Fovstrup oppe paa Højsletten i Nord som en tæt sammenstuvet Klynge af smaa, lerklinede Bønderhuse med store Udskud under Halmtaget og lave Risgærder om Kaalgaardene. Der var ingen Skorsten, men Røgen trak op gennem „Lyren" i Tagaasen, og kun de mest velhavende Bønder havde ladet Skindruderne afløse af Glas. Endnu paaviser man Rester af Byvejen, og den gamle Landsbytomt benævnes den Dag i Dag Gammel-Fovstrup. Ret jævnligt river Ploven gammelt Hustømmer op, halvt forkullede Stolper og Tagaase, der tyder paa, at Byen er gaaet under ved Ildsvaade. Ligeledes er der fundet rustne Dørbeslag og Redskaber fra Køkken og Huggehus, der har trodset Ildens og Jordens forenede Opløsningsmagt.

Det var i den „gamle Fjendetid", da Svenskere, Polakkere og Brandenborgere var herinde og huserede værre end Ulve, at Gammel-Fovstrup brændte ned. I det sildige Efteraar, da Hovbønderne havde faaet Kornet under Tag, medens Kræet og de magre Øg var drevne til Skovs, viste de første fremmede Tropper sig i Egnen, vilde Horder med Ar i de solbrændte Ansigter og raa Eder paa Læberne, Folk, der var skrabte sammen fra Europas Valpladse og kun forstod Krigens Haandværk. Naar et Hold drog bort, spredte ny Skarer sig straks over Egnen, kun forskellige fra hine i Dragt og Maal, ikke i Sind og Handlemaade. Det hed sig vel, at nogle af de fremmede kom som Venner, men alle saa plyndrede og brandskattede de Landet og inddrev senere Skatten med Ild og Jærn. Bonden og hans Folk drev de ud i Lo og Stald, de gjorde Jagt paa hans Kvinder og Fjerkræ, slagtede Kvæget, som de plaffede ned i Skovene, og forjog Folk fra Alfarvej.

Samme Efteraar var en ung Bonde fra Fovstrup flyttet ned under Bankerne, der, hvor siden Byen kom til at ligge. Men dengang var Dalslugten opfyldt af Vandhuller, Kratbrinker og Sandknuder, Engen laa i Mose og Kær, og Aaen dannede dybe, favnebrede „Høl", om hvilke Sagn og Overtro voksede lige saa frodigt som Siv og Vandpil. Bonden gravede sig et Hul ind i Banken, klinede en Væg foran og hængte en gammel, skæv Dør med en Blendrude for Indgangen. Da han saaledes havde sit Hus færdigt, tog han fat paa at opdyrke sin Jordlod, han gravede og pløjede og fik Vintersæden lagt, jævnede Sandbrinker og fyldte Vandhuller. Knud Ryde var en Kraftkarl, med Skuldre og Hofter som en Bjørn og et Haar og Skæg, der voksede vildt som en Manke. Altid ene i Dalstrøgets og Efteraarets dybe Stilhed, sled han som gjaldt det hans Evighedssag, dukkede sig sky, naar Folk kom forbi, og holdt sig Hellig og Søgn paa sin Jordlod eller i sin Hule.

Men ved Aftenstid saa hændte det, at en ung Kvinde kom gaaende ned fra Landsbyen og nærmede sig Knud Rydes Jordhytte. Sad han saa i Døren, saa han op og smilede, eller han kom hende i Møde henne paa Agrene, rakte hende Haanden og mumlede et „Guds Fred, lille Inger!" medens Pigens kønne Smil lyste med sit Genskin paa hans barkede Ansigt.

Hun bragte altid Madvarer med, et Brød, et Par Suleben, en Krukke med Kaal, Øl eller Mælk. Inde i Hytten dækkede hun Bord, og medens Knud nu spiste med glubende Appetit, eftersaa hun hans Arbejdstøj, lappede og syede og sladrede om Hjemmet og Landsbyen, til Sollyset gled bort, og de fugtige Mosetaager væltede ind over Dalstrøget.

Disse Aftener var de tvendes Højtidsstunder. Det var jo for hendes Skyld, at han havde valgt sin Lod. Undertiden, naar Vejret var godt, havde Inger ogsaa et lille Barn paa Armen. Knud tog det mellem sine store Labber, viklede det læmpeligt ud af dets Klude, kyssede det og dansede rundt og lo i Skægget som en rigtig Bjørn. Saa kærkommen Glutten var, saa var hun dog kommen lidt for tidlig, før Præstens Velsignelse og Bryllupsgilde hos de gamle. Derfor havde Knud og Inger, ogsaa sidste Foraar maattet staa offentlig Skrifte, og Knud sattes tre Søndage i Træk i Gabestokken til synderlig Spot og Spe for hele Menigheden.

De var fattige som et Spurvepar, uden Midler og uden Bo, indtil Knud Ryde endelig langt om længe havde opnaaet en Fæstelod hernede i Dalslugten, hvor alt endnu laa i Krat og Overdrev, uryddet og udyrket, og hvor den, som vilde bygge sig et Hjem, maatte besidde baade Taalmod og Sejhed. Knud tog fat, han satte alt ind paa sin lille Jordlod; men naar Folk saa den tavse, stærke Mand gaa og tumle med Spade, Plov og svære Kampesten, anede de næppe, at der dæmrede Lys og Lykke for denne Mands Fremtidshaab. Derfor kunde Efteraarets Sangfugle, der med spæde Pip smuttede om i Lyngen, ogsaa lokke ham til at brumme med paa en Vise; men det var dog først, naar han mod Aften saa en kvindelig Skikkelse komme ned ad Markstien fra Landsbyen, at han ret glemte sit tunge Slid og gav sig hen i lyse Drømme.

Inger boede hos sin gamle Moder hjemme i Fovstrup, hvor hun passede sin Rok og sit lille Barn. Naar Folk gik forbi, bøjede hun ligesom Knud sit Hoved, og hendes kønne lyseblaa Øjne søgte Trøst hos Barnet, mod den Spot hun læste i Naboernes Miner. Hvor Byens Sladder havde haft travlt med hende. Hverken de gamle Koner paa Kirkevejen eller de unge Piger paa Hovageren havde skaanet hendes Rygte. Saa gemte hun sig i sin Stuekrog, længtes kun efter den Dag, da Brylluppet kunde staa, og fandt sin Glæde ved at bringe Knud hans Mad, sidde hos ham en Stunds Tid i Aftenskumringen og følge hans Arbejdes Fremskridt. Efteraaret og Vinteren kom med Byger og Stormvejr, med slet Føre og tidligt mørke

Aftener, men intet kunde afholde den unge Pige fra hendes Udflugter til Dalstrøget. Naboerne saa hende ile ned ad Bygaden og stak Hovederne sammen, Vinden rev og sled i hendes Søndagshue, Regn og Hagl piskede hende i Ansigtet; men ufortrøden stred hun imod, og en frisk Rødme farvede de stueblege Kinder.

Saa kom de første fremmede Tropper til Egnen, slog sig ned i Landsbyerne og drog omkring i Smaahobe, der plyndrede og skændte og satte Skræk i Befolkningen. Men heller ikke denne Fare ænsede Inger. Hun vedblev sine ensomme Vandringer, og naar hun nu og da ude paa de efteraarsøde Marker mødte en af de fremmede Officerer, der kom fra Jagt, eller et Par lystige Landsknægte, der var ude paa Rov, værgede hun for sig med en Spøg og ilede muntert forbi. En svensk Officer, der mødte hende med et fattigt Rugbrød paa Armen, bød hende et Par af sine Urfugle fra Jagten. De fremmede Krigsfolk indlod sig gerne med den vakre Pige, som de altid uventet traf i den tyste og øde Egn, og som paa sin Side fandt dem nok saa venlige som Landsbyens Folk.

En kold, graaskyet Vinterdag arbejdede Knud Ryde i Yderkanten af sin Lod. En sviende Blæst strøg ned over Bankerne, nu og da med Regnstænk og Snefnug i Følge. Nede langs Engene rullede Aaen tung og mørk afsted, spejlende den skysorte Himmel. Det var en trist Dag. Alligevel blev Knud længer i Marken, end han plejede, thi han ventede ikke Ingers Besøg.

Omsider slængte han Spaden over Skulderen og vandrede med tunge Skridt hjemad mod Jordhytten. Det skumrede stærkt, da han naaede saa vidt, at han kunde skimte Indgangen. Men hvad betød dette? Døren hang jo paa vid Gab .... Og lød der ikke Raab og Skrig inde fra Hulen? Han lyttede. Nej, her kom jo aldrig et Menneske .... Men nu lød det igen, en Ed i de fremmede Krigsfolks Maal, efterfulgt af en Haanlatter ... En frygtelig Tanke, der ligesom i et Lyn fremviste Ingers Billede, jog gennem hans Hoved, idet han satte ned ad Marken med lange Skridt.

Men et uventet Syn bragte ham hurtig til at standse og ligesom forvandlede Blodet i hans Aarer til Is .... Ud fra Jordhytten kom en Kvinde med flagrende Klædebon og et klynkende Barn paa Armen, hun fægtede med Hænderne som en fortvivlet og tumlede af Sted i vild Flugt, efterfulgt af to fremmede Krigskarle, der slingrede halvt berusede, brølte og opslog en hæs Skoggerlatter.

„Inger .... Inger!" raabte Knud af sit Brysts fulde Magt, og med Spaden løftet som et Vaaben i den fastknugede Haand styrtede han efter Pigen og hendes Forfølgere.

Den ulykkelige Kvinde havde vendt sine Fjed mod Aaen, der bruste sort og skummende neden for Lyngbrinkerne. En forfærdelig Anelse skød op i Knud og tvang den kolde Sved frem paa hans Pande. I et og samme Billede saa han, hvad der var foregaaet inde i Hytten, og hvad der vilde hænde ved det dybe Aahøl. Han skreg Ingers Navn ud i Blæsten; men hun syntes ikke at høre hans fortvivlede Raab, saa sig ikke om, ilede bare fremad, snublende over Stenhobe og Lyngtuer, nu og da udstødende et underligt gennemtrængende Skrig, medens de drukne Soldater ravede bagefter,

Ingers Møde.

kun dunkelt anende, hvad Flugten gjaldt.

Ved Aabredden opstod en kort Brydekamp. Den ene af Soldaterne havde grebet fat i Ingers Klædebon og vilde tvinge hende tilbage, men ved et heftigt Slag gjorde hun sig fri, løftede Barnet højt paa sine Arme og styrtede sig ud i Aaen.

Knud og Inger.

Idet Vandet skummende slog sammen om Kvinden og hendes Barn, naaede Knud Ryde Aakanten. Som en rasende huggede han Spaden efter den fortumlede Soldat, der med en Ed og en Latter veg tilbage, hvorpaa han sprang ud i Aaen, der paa dette Sted dannede en bred Høl, dybere end at en Mand kunde bunde. Det lykkedes ham at gribe Inger, idet hun anden Gang kom op i Vandskorpen, og trods den ulykkelige, skamskændede Kvindes Modstand og Strømmens Magt, bar han hende i Land og bragte hende lidt efter lidt til Bevidsthed. Krigsfolkene var forsvundne; det var bleven mørk Aften; de to var nu helt alene.

Skælvende af Kulde, forvirret som efter en ond Drøm slog Inger Øjnene op, fæstende dem med et vildt, spørgende Udtryk paa Knud.

„Hvor er Barnet?"

Saa opfyldt havde Knud været af Ingers Fare og Frelse, at han nu først ret kom til at tænke paa Barnet.

Han rystede paa Hovedet.

„Det har været en ond Dag for os, Inger."

„Mit Barn, mit Barn!" skreg hun, vridende sine Hænder og hævende sig stiv og ligbleg i Sædet, medens hendes blonde Haar, der drev af Vand, løsnede sig ned om Kind og Skulder. Og idet hendes stirrende Blik nu atter mødte Aaens Vover, steg den bitre Virkelighed frem for hendes Minde.

„Aa, Knud, aa Knud," klynkede hun, „hvorfor lod du mig ikke blive derude ved lille Ellen, hvorfor skilte du os ad? .... Jeg kan dog ikke blive hos dig alligevel, Knud .... Aa, Herregud, hvad er der dog hændet! Lad mig faa Lov til at gaa derud igen, Knud, det er det sidste Sted, jeg kan skjule al min Elendighed."

Men hun havde ikke Kræfter til at rejse sig. Det unge Kvindelegeme knækkede sammen af Kulde, Mathed og Fortvivlelse, og en sønderbrudt Hulken gennemtrængte hende, idet hun sank tilbage i Knuds Arme.

Han tyssede paa hende, næsten som en Fader for sit stakkels forkomne Barn. Saa svøbte han sin tykke Lammeskindskofte om hende og søgte at rejse hende op.

„Kom med hjem, lille Inger; vi kan ikke ligge her i de vaade Klæder, og du trænger til at varme dig ved Ilden."

Hun fulgte med ham et lille Stykke, men da hun blev var, at de gik i Retning af Jordhytten, strittede hun imod og strakte afværgende Haanden ud.

„Nej, nej, for alt i Verden ikke derhen, hellere gaar jeg med dig til det evige Pinested .... Aa, Knud, Knud, vær ikke vred paa mig stakkels Pige!" Og med et sukkende Skrig sank hun atter bevidstløs sammen.

Lempeligt bar Knud hende ind i Kratskoven og bragte hende til Hvile i Læ under en gammel hul Eg, medens han afførte hende det vaade Kjoleliv og derpaa varsomt svøbte hende ind i nogle tørre Klædningsstykker, som han i Skyndsomhed hentede hjemme fra Hytten.

Saa løftede han hende atter op i sine Arme og bar hende hjem til Fovstrup. Om Natten vaagede han ved hendes Leje, hvor Søvnen idelig afbrødes af Febervildelser og kvalfulde Udbrud. Men da Dagskæret brød frem, og han saa Vanvidet glimte i Ingers Øjne og hørte det klinge i

hendes Tale, rejste han sig som en Mand, hvis Lykke er forbi, og hvis Vagt derfor er andetsteds. Han overgav Inger til den gamle Moders Varetægt. Derpaa gik han ned til Aaen, som han hele Dagen gennemsøgte med en lang Stage, indtil han henimod Aften fandt sit Barns Lig, hvilket han bragte op til Byens gamle Skolemester.

Samme Dag var de svenske Tropper dragne bort fra Egnen. Næste Dag var Knud Ryde ogsaa forsvunden.

(Sluttes.)

Sommereftermiddag i Rosenborg Have.

Rosenborg Have.

Af alle Hovedstadens Lystanlæg har Rosenborg Have den ærværdigste Alder og nyder den populæreste Anseelse. Dens løvrige Kroner har i den løbende Tid skygget over de mest ulige Samfundsklasser, i dens brede Gange har Rigdom og Fattigdom, Fornemhed og Jævnhed sat deres Spor Side om Side, og i Løvets Sus har dæmpet Vennetale og støjende Gøglersnak fredeligt fortonet sig.

Den har flettet sig ind i vor nationale Digtning. Den har været Hofkavalerers og Hofdamers Tilflugt, godlidende Spidsborgeres Søndagsfornøjelse, den er nokſom bekendt for sine Stævnemøder mellem Ammer og Garderkarle; den ser Folk gøre Kur, og Folk underkaste sig Kur.

Paa Broerne og i de ny Dele af Byen vil man søge til andre Lystanlæg, men for den indre By er og vil Rosenborg Have vedblive at være Kilden til Foryngelse og Fornyelse for de mange Sind, der i Smaagadernes indeklemte, stillestaaende Luft slider med det daglige Arbejde og Stræv. Paa alle Tider af Dagen samler den gamle Have et talrigt Besøg. Forretningsfolk, Damer, Soldater, Dagdrivere, Barnepiger og Børn spreder sig over de brede Gange og giver ofte visse Partier af Haven et broget, markedslignende Udseende.

Henimod Aften er Færdslen gennem Havens Porte stærkest og præget af mest Ro. Det er Folk, som aander ud efter Dagens Gerning, gør sig det mageligt paa Bænkene eller slentrer langsomt rundt i den stadigt voksende Strøm. Og paa de Eftermiddage, da det offentlige spenderer Musik paa den gamle Have, øges Strømmen med endnu større Fart, og det brogede Skue af Gæster fordobles. Ved Sekstiden er der formelig Valfart ned mod Musikpavillonen, om hvilken der flokker sig en bred Kreds af Mennesker. Den ene Klynge følger i Hælene paa den anden, en enlig Fugl borer sig ind gennem fortrolige Smaaflokke, et Par stryger hurtigere forbi, men ingen Trængsel opstaar og endnu mindre Uorden og Forstyrrelse.

Pavillonen er besat med militære Spillemænd. De krigerske Instrumenter sender deres første Tonehvirvel hen under Kastanie- og Lindekronerne, der falder en næsten højtidsfuld Ro over Folkestimlen, Talen taber sig i stille Lytten, Skridtene bliver langsommere og mere dæmpede. Smaabørn slumrer ind i deres Køretøjer under Militærmusikens Toner, gamle Bedstemødre og satte Borgermadammer falder i Tanker paa Bænkene, Drengene leger Tagfat mellem Stolene, et stateligt Ægtepar kommer sejlende, Fatters hvide Vest, der runder sig over en velhavende Mave, og Mutters Hattebaand skinner med samme Selvtilfredshed. Arbejderne holder Fyraften, unge Syersker er slupne ud fra Systuens Fængsel og studser ved, at der dog endnu er blevet lidt af Dagens Sol og Luft tilbage for dem; Husmødrene tripper af Sted med deres Smaakurve paa Armen, de besørger nemlig Aftenindkøbet med det samme.

Og drysset rundt blandt disse jævne dagligdags Mennesker driver saa ensomme Særlinge, forlorne Eksistenser, Folk, for hvem Skoven og Tivoli er fjerne eller lukkede Herligheder, Folk, der Aften efter Aften søger herhen for i andres Selskab og under Musikens Toner at opfriske Mindet om, at de selv hører til, og at Verden endnu har en lille Plet aaben for dem.

Dirigenten har Grund til at føle sig tilfreds, ja endog til at nære en Smule Stolthed. Hvilken Musikdirektør fra Østerbro til Frederiksberg Runddel samler vel et Publikum som han? Det er stort, og det er frivilligt. Intet Modetryk, ingen Nyhedstrang samler Gang efter Gang disse Skarer i Rosenborg Have og spreder Stilhed over alle Klynger, naar Musiken begynder. Disse Mennesker kommer ikke for at „være med", ikke for at stille deres Toiletter til Skue, de bekymrer sig ikke om, hvad Tiden forlanger . . . Aldrig har den gamle Have huset taknemmeligere Gæster. Derfor er den ogsaa fra Hoffets og de fornemmes Promenade bleven til Folkets og Børnenes Have.

Fr. Ring.

Hos Josops i Gullaas.

Af August Bondeson.

Hogden i Gullaas sad en Søndag Eftermiddag tillige med nogle gode Venner ved Kaffepunsen og talte om sin Nabo Josop og hans Sager.

„Josop her — Gud glæde hans Sjæl — det var en løjerlig Karl, skønt han vist aldrig lagde to Straa over Kors for at være morsom — det gik let nok endda. Jeg tænker nu paa hans Giftermaal — ha, ha, ha — han fortalte selv derom mere end een Gang.

„Da jeg maatte overtage Gullaas efter de gamle," sagde han, „saa, forstaar I, tænkte jeg jo straks paa at gifte mig. Og nu havde jeg spurgt, at der skulde være forfærdeligt rige Piger nede i Halland — heroppe i Kind tykte̵s jeg ikke, der var nogen, som rigtig vejede til, for jeg vilde have en, som havde noget til bedste — de skal ogsaa bringe noget med til Huse, mente jeg. Den ene havde hjemme i Knattarp, og den anden det var Klokkerens Datter i Krøplinge. Den rigeste af dem vilde jeg have, men hvem af dem det var, det var nu ikke til at faa Rede paa her oppe. Saa tænkte jeg som saa: Jeg spænder Lotte for min nymalede Enspændervogn og ruller i alt Fald af Sted." Og saa spurgte jeg mig for det ene Sted efter det andet paa Vejen, men jeg var lige klog, da jeg naaede henimod Køinge Gæstgivergaard, hvor Vejene skilles til Knattarp og Krøplinge, skal jeg sige os. Men saa tænkte jeg: „Pokker heller, om jeg ikke skal have det afgjort, mens jeg er ude; den lange Vej kører jeg ikke for ingenting. Bæstet skal bestemme det, hun skal faa Lov til at gaa, hvilken Vej hun vil." Og saa slap jeg Tømmerne, saa de laa løse som Bindsler i Baasen. Saa kan du tænke dig, den Himstrigimst gik til Krøplinge.

Pigen slog straks til, og der blev stedet til Bryllup i Hast. Men da det saa kom til Stykket, saa fik hun ikke mere end Klæderne, hun havde paa Kroppen; dem kunde de da ikke trække af hende, skønt de kunde gerne have faaet Lov dertil, det havde saamænd været lige net endda. Og ingenting duede hun til; men jeg har maattet have hende og føde hende og klæde hende, og de „rige" Slægtninge har jeg tilmed maattet hjælpe, naar det kneb."

„Men det forstaar sig, hvad han hjalp Familien med, det tog han da ind igen," mente Fogden, „for da hans ældste Dreng, Vilhelm, blev saa pas stor, saa sendte Josop ham til Svigerfaderen for at lære at spille. Og Drengen lod han blive der, til han havde spist de fleste Penge op, senere tog han et Stueorgel for Resten, saa han tabte aldeles intet ved Svigerfaderen."

„Det blev da som Hund og Kat med ham og hende!" mente Lorens Kræmmer.

„Nej, egentlig ikke," sagde Fogden, „det gik med dem som med de fleste. De maatte trækkes med hinanden, saa godt de kunde. Josop var Herre i sit Hus, saa Inger turde ikke andet end rette sig efter ham — naar han var til Stede, det forstaar sig. Ellers blev han jo luret godt af bag sin Ryg. Mo'er forrettede saa meget Indarbejde, hed det sig; se, hun gik aldrig ud i Høst og Slet, det var hun ikke vant til fra Fædrehjemmet af, og saa tyktes hun vel ogsaa, hun var for god til det. Men jeg vil ikke give to Styver for alt hendes Indarbejde, baade hendes Binden og Spinden — det var blot at stikke en Brille Uld og en Brødkage og et Flæskestykke til en Huskone, saa spandt Brødkagen og Flæskestykket Ulden. Nej, Mo'er Inger, hun trivedes meget bedre ved Kaffekedlen og Vaffeljærnet end ved Spinderokken. Kaffen, den skulde koge, det var det første og det sidste, hun tænkte paa.

Ja, ja, saa længe Josop han havde Hovedet opad, saa pugede han sammen og vilde ingenting slippe fra sig igen. Saa hvad Inger havde af Penge, fik hun ind for Smørret og Æggene, som hun samlede — saadan hed det sig, skal jeg sige. Til Jul tog Manden hjem fem Lispund af hvert Slags, Kaffe og Sukker og et Pund Hvedemel. Det, troede han, skulde vare hele Aaret om. Haa, haa, nej, der skulde mere til. Men ingen skal tro, at Mo'er Ingers Smør- og Æggepenge gik til Kaffe og Vaffelmel. De Skillinger blev der nok sat Veje for, de gik til Bisækræmmerne. Nej, alle de mange Havreposer og halve Skæpper Korn og Kartofler, som smugledes ud Aften og Morgen til Husmænd og Indsiddere for halv Pris, dem var det, der maatte betale Gildet. Og Drengene Vilhelm og Frederik, de holdt med Moderen, som det plejer at gaa, for de tyktes, at den gamle var gerrig og selvklog. Det havde Inger nu ogsaa indprentet dem fra smaa af.

Men Josop passede sin Gaard, han sled som den simpleste Tjenestekarl tidlig og sildig, og hellere havde han ladet sig spytte i Ansigtet, end han havde givet en Styver ud til Unytte, og forsigtig var han i Handel, saa han lod sig aldrig snyde. Hvor meget han nu skrabede og lagde i Bunke, saa købte han dog en lille Gaard henne i Sognet, Ladelykken, som han tænkte, at den anden Søn, Frederik, skulde have. For han holdt saa svært af Drengene og vilde spare alt til dem. Men det fattede de ikke, de fandt, at den gamle var en Gniepind, og betænkte sig ikke paa at hjælpe Moderen med at tage ham ved Næsen. Og deres Snak var stadig: Vent blot, til den gamle Ørn vender Næsen i Vejret, saa skal det gaa i en anden Stue." De fik naturligvis ikke Lov til at holde Ungdomsgilder og Lystighed for den gamle.

Se, Vilhelm det var nu rigtig den gamles Afgud. Siden han havde været i Krøplinge og lært at spille paa Orgel, saa vilde den gamle have ham til at spille, for enhver der kom, om det saa ikke var andet end Tiggere. Saa kunde den gamle sidde hele Timer og bare prale af sin Vilhelm. Han var lige saa lærd som nogen Præst, mente Josop, for han kunde baade læse og og skrive og regne, og mere kan et Menneske da ikke lære. Og saa kunde han spille Orgel og tegne Lykønskningskort og Bryllups- og Begravelsesstykker. Ja, det holdt han altid paa, at Vilhelm var lige saa god som nogen Præst. Til sidst saa lokkede han Vilhelm til at skrive en Prædiken — han bandte paa, at Vilhelm ogsaa var Karl for det. Og vi Naboer blev indbundne for at høre paa, hvorledes Vilhelm prædikede. Først saa fik vi Kaffe, det forstaar sig, og Kaffepunsen, og saa skulde Vilhelm da prædike. Emnet var Helvedespølen i tretten Dele. Een Del handlede om selve Pølen, een Del om Veddet i Helvede og een Del om Fyrbøderen — flere husker jeg ikke. Men vistnok regnede der mere Ild og Svovl end i Sodoma og Gomorrha. Inger skreg højt, og Josop tørrede sig i Øjnene og snød Næsen i et væk. Vilhelm var et Herrens Under. Han var værre end nogen Præst. Saadan skulde en Præst prædike, saa kunde han holde Sjælen varm!

Frederik var mere stille af sig. Ham brød Gubben sig heller ikke saa meget om. Han kunde ingen anden Kunst end blæse i Klarinet, og det var nu ingenting imod at spille paa Orgel. Men det lød rigtigt kønt, naar begge Brødrene spillede en Polka i Fællesskab.

Vilhelm begyndte nu at løbe meget ovre hos Klokkerens. Han morede sig saadan ved at klimpre paa det gamle Klaver der. Og hvordan det nu gik til, saa lirkede han saa længe med Klokkeren, at han en Søndag imellem fik Lov til at hjælpe til ved Spillet i Kirken. Han spillede baade Nr. 35 og Nr. 55 rigtig godt paa Kirkeorgelet, og saa kunde han klemme paa med Bjørneborgerens Marsch og „Krigeren hviler sig i Mark og Skov" efter Messen, lige saa det peb, og alle Kirkefolkene saa op paa ham og trampede i Takt ud ad Vaabenhuset. Dengang, kan jeg forsikre, var Josop stolt af sin Vilhelm.

Men saa en Dag kom der en god Ven og spurgte Josop i Fortrolighed, om han vidste, hvorfor Vilhelm løb saa tit derovre til Klokkerens. — Det var da ikke saa vanskeligt at vide, mente Josop, det var for at spille paa Klaver. — Nej, Tak, mente Vennen, det var for at mødes med Klokkerens Lovise.

Josop blev tindrende gal. Havde han selv indladt sig og sammenspleiset sig med en ludfattig Klokkerdatter, saa skulde Vilhelm da i det mindste ikke gaa i samme Fælde. Det skulde han være Karl for. Pokker staa i det, skulde hans Vilhelm ikke kunne faa een, der ejede mere end Klæderne og Testamentet! Saa snart han fik fat i Vilhelm, langede han ham en regulær Lussing.

„Den skal du have, fordi du render efter Klokkerens Tøs!"

„Hvem har sagt det?" spurgte Vilhelm blot.

„Ja, saa, kanske du vil nægte, hvad hele Sognet ved!" raabte den gamle, farende op i Vrede og vilde give ham et Ørefigen til.

Vilhelm undveg Slaget.

„Jeg har jo aldrig nægtet det," sagde han.

Da blev den gamle endnu værre. Han for op og bandte som en Russer; men han vovede ikke at lægge Haand paa Vilhelm een Gang til, thi Vilhelm saa ud, som kunde han faa i Sinde at slaa igen.

„Jeg gør dig arveløs, Fanden om jeg ikke gør dig arveløs. Skam dig, din lede Knægt!" skreg han, og saa kom han løbende med Tungen tværs i Halsen ned til mig.

„Kan jeg ikke gøre Vilhelm arveløs, for han tykkes om Klokkerens Lovise?" spurgte han og rystede over hele Kroppen.

„Nej," sagde jeg, „det tillader vore Love ikke."

„Fanden staa i saadanne Love, som de laver nu for Tiden!" fnyste han. „Men saa skal jeg sætte hver eneste Skilling over Styr, førend Klokkerens pjaltede Tøs skal faa saa meget som en Havreavne fra mit Hus."

Saa ved samme Lag var der en rig Karl, som laa og døde oppe i Lyngeby, uden at efterlade sig Børn. Og Folk troede, at Klokkeren var i Familie med ham, og saa regnede de ud, at han vilde faa en pæn Slump Penge for sin Del. Det fik Josop ogsaa Nys om, og saa tænkte han:

„Det er rigtignok dumt at stritte imod, naar de unge saa gerne vil have hinanden."

Og paa den Vis ræsonnerede han saa fiffigt at Vilhelm og Lovise blev forlovede.

Men det var bare Snak det med Klokkerens Arv, han fik ikke saa meget som Fedt paa en Syl. Og saa vilde Josop ikke længer vide af noget Svogerskab. Han forbød Vilhelm at gaa over til Klokkerens. Og det lønnede sig ikke for nogen af Klokkerens at prøve paa at stikke Næsen indenfor paa Gullaas. Han taalte ikke engang at se Klokkeren selv, skønt han Gudbevares var baade Klokker og Organist og Aarelader og Kopsætter.

Midt i al denne Staahej blev Josop syg og sengeliggende. Han begyndte at blive gammel nu, og han havde slidt haardt alle sine Dage, saa det var vel Alderdomssvaghed, der tog Overhaand. Men det vilde han aldeles ikke høre Tale om. Selv mente han, at det kom deraf, at han var for blodrig; fik han blot tappet en Mængde daarligt Blod ud, saa skulde han snart være paa Benene igen.

Saa var der en, som kom til at sige:

„Nu dør vel Fa'er Josop!"

Da hoppede den gamle højt op i Sengen.

„Dør, dør jeg!" raabte han. „Nej, forband mig, om jeg dør. Op skal jeg, ellers gaar hele Huset over Styr. Inger og Drengene forstaar ikke at holde til Raade med nogen Ting, saa der er Forslag deri. Nej, op skal jeg!"

Og saa skreg han samtidig og vilde have en Aare slaaet op.

Nej, det turde de ikke, de syntes, han var for mat.

Saa raabte han:

Nej se, I vil ha', at jeg skal dø!"

Saa sendte de Bud efter Klokkeren. Og han kom derhen. Men da han fik den syge at se, saa sagde han:

„Gubben er alt for svag, jeg aarelader ham ikke."

Men Josop troede, at de holdt sammen og vilde se Døden hente ham, og saa raabte han:

„For Pokker, nu vil han med, at jeg skal dø, for at Vilhelm og Lovise kan faa hinanden."

Nu, forstaar I, blev Klokkeren rasende og gaar hen og tapper Gubben saa syndigt, at han kunde hverken røre Haand eller Fod i mange Dage.

Men da de sagde: „Den Aareladning var vist ikke heldig, I blev saa mat efter den."

Saa spyttede den gamle, saa ussel han end var, og løftede sig i Sengen:

„Nej, forband mig, gjorde ikke den godt, det var det bedste, jeg har kendt. Havde jeg faaet den før, saa havde jeg nu allerede været oppe."

Des mattere Gubben blev, des stærkere lugtede det af Kaffe der i Huset. Det mærkede Josop, og han var saa vred, at han vilde op og klø baade Inger og Drengene. Men saa snart han stak Foden uden for Dynen, besvimede han. Og nu tumlede de andre, saa galt de lystede. Nu solgte de ikke længer i Smug for halv Betaling, nu solgte de aabenlyst, hvad de vilde, og tog det betalt ligesom de andre.

Tre Uger før Josop døde, kom Vilhelm ind til vort og vilde laane Vadskekarret — som han fik med. Da spurgte han, om det havde Hast med at levere det tilbage.

Nej, vi havde nys vadsket, saa det havde det da ikke. Vi behøvede slet ikke Karret før hen ved Larsmessetider, og nu var det paa Forsommeren.

„Ja, det var godt," mente han, „saa kan vi beholde det til efter Begravelsen."

„Men der er jo ingen døde hjemme," mente vi.

„Nej, men Fader lever ikke længe," svarede han.

Før havde de aldrig haft mere end en Hest hos Josops, for de kunde ikke føde flere paa Gaarden. Men nu vilde Frederik og Vilhelm absolut køre med to. Og saa købte de en gammel Krikke — de vovede sig ikke til nogen dyrere, saa længe den gamle endnu ikke havde lukket Øjnene, — det var en rigtig fem og tyve Kroners Helmis, godt og vel Skindet værd.

Saa kom Vilhelm ind til vort igen og spurgte, om vi havde noget Ærinde til Boraas. De kørte derhen med tom Vogn.

„Hvad Ærinde har I da til Boraas?" spurgte vi.

„Jo, vi skal købe lidt til Begravelsen."

„Er Fader død?"

„Nej, men han slipper snart Taget."

Og saa blev der baade handlet og vadsket og brygget og bagt til Begravelsen.

Saa længe den gamle ikke var daarligere, end han kunde skrige, raabe og bande, saa maatte Folk blive staaende udenfor, saa længe turde Sønnerne ikke byde nogen ind. Men nu begyndte han at blive saa daarlig, at det ikke var videre farligt længer. Og Vilhelm gik her saa fin baade Søndag og Mandag, han havde ladet sig sy ny Klæder med hvid Rending og gul Islet, saa de kaldte ham for den gule Feber. Og han smækkede sig og var en rigtig Karl, der førte stor Snak; han kunde ikke sige prange længer, men handle og Tapeterne er itu, og blande og vadske i Kortspil, foruden alt andet, som fint kunde være.

Om Søndag Eftermiddag i den samme Uge, som Josop døde, saa trak Vilhelm en hel Mængde Ungdom ind i Storstuen. Han spillede paa Kammerorgel, og Frederik paa Klarinet, og de andre begyndte at synge og danse.

Men saa siger Lovise:

„Hør Vilhelm, dette her gaar aldrig an. Det er ikke værd, at vi tager saa ledt paa Veje, naar din Fader ligger her i Stuen ved Siden af og er syg."

„Aa, det gør ikke en Snus," mente Vilhelm. „Fader sanser ingenting."

Josop levede som paa Trods. De ventede Livet af ham Dag efter Dag, men naar han for en Stund kom til sig selv, saa satte Forbitrelsen den Smule Blod, han havde tilbage, i Bevægelse — og han levede. Men om Torsdagen saa døde han da endelig.

Saa snart de havde lukket Ligets Øjne, saa blev der Spektakkel om Sølvet. — Josop havde meget Arvesølv, baade Kander og Kruse og Skeer og saa et halvt Dusin Klokker, som han havde faaet i Pant, men som aldrig var blevne indløste. Vilhelm gik hen og lukkede Skabet op og søgte de bedste Sager ud og mente, det var hans. Og Josops Klokke tog han ogsaa og stak i Lommen.

Da kom Inger og Frederik til, og der blev Trætte og Skænderi.

„Du skal lade Frederik have Fa'ers Klokke, for du mindes nok, hvad Fa'er sagde paa Frederiks Fødselsdag. Han sagde: „Min Klokke, den skal Frederik ha'e," paastod Inger.

„Ja vist," sagde Vilhelm, „men jeg har mere at sige her i Huset end Frederik for de tusinde Rigsdalers Skyld, jeg fik af min Gudmoder — saa jeg tager Klokken."

Da blev Frederik vred og sagde:

„Jeg gi'er Fanden baade Klokken og det hele og jer med!"

Men han skulde nok huske Vilhelm det altid, det lovede han.

Saa fik de travlt med at rette an til Begravelsen, forstaar sig, for Brødet begyndte at mulne, og Gravøllet at blive surt — alting havde jo længe været færdigt, maa I huske — og de gjorde et Begravelsesgilde saa storartet, at der knap har været Magen dertil nogen Steds her i Byen.

Senere saa blev der en Handel og en Tummel. Foruden de to Gaarde Gullaas og Ladelykken — Gullaas kunde vel være sine fem Tusinde Rigsdaler værd og Ladelykken tre — saa viste Boet kun en Værdi af blot tre Tusinde Rigsdaler, saa Josop vidste nok, hvad han gjorde, naar han snørede Pungen til og ikke vilde være med til Ødselhed — han havde ikke været gerrig, han havde bare været forstandig. Men nu levede Inger og Sønnerne, som om hver Dag havde været den sidste, for se, Sønnerne de var jo blevne myndige. Der var Konegilde og Ungfolkedans i et væk. Sønnerne kunde ikke nære sig, før de havde inddrevet alle Fordringer ude i Byen. Fik de ikke Penge, saa tog de, hvad de kunde faa. Hos et Par fattige Folk skulde de have seks Hundrede Rigsdaler, det var deres første Fordring; der tog de Hesten, og senere solgte de den paa Gunnarps Marked for fire Hundrede og fem og tyve, saa det blev jo en rar Fortjeneste. Og senere lod de sig snyde paa alle optænkelige Maader. De var ikke vante til rigtig Prangeri, for de havde aldrig faaet Lov til at handle, mens Gubben levede, de havde næppe saa meget som byttet en Lommekniv bort. Og hvad de havde hjulpet Moderen med at sælge ud af Huset, det vil jeg ikke regne, det var ingen Handel til at blive fed af i Længden.

Og hvor Aadselet er, der flokkes ogsaa Gribbene. Der var altid nogen derovre og vilde slaa en Handel af med dem. Jeg tænker blot paa, hvorledes den gamle Ræv, Peter paa Skovholt — han som altid har været bekendt for, at ingenting er bleven borte for ham, men hvem meget har villet hænge ved — jeg tænker paa, hvorledes han narrede dem til at bytte en Malkeko og Kalv med en Bolsmand for en Kvie. Se, Peter kom derover med Bolsmanden og hilste paa Gullaasfolkene og sagde:

„Jeg har hørt, at I vil have en Juleko. Manden, Johannes her, han har en Kvie, som skal kælve til Jul. I, som er rige Folk, kan skaffe jer, hvad I vil. Og det bliver altid bedre for jer i alle Maader, hvis I bytter; for den Mælk, som Koen giver, den drikker Kalven op, og saa har I baade Koen og Kalven at vinterføde og endda ingen Mælk til Julen. Men hvis I bytter, saa har I blot en Kvie at føde, og til den rækker det nok til. Men se derfor er I ogsaa nødte til at give Manden lidt i Bytte."

Ja, Vilhelm byder fem Rigsdaler.

Men Bolsmanden ryster paa Hovedet, og saa forhøjer Vilhelm sit Bud til ti.

Saa forlanger Bolsmanden femten.

„Ja," sagde Peter paa Skovholt, den Rad, „jeg tykkes, at I har ikke skambudt paa nogen af Siderne, men I har vist jer som honette Karle, begge to. Men Bolsmanden her har ikke Raad til at give hele fem Rigsdaler efter, saa jeg tykkes, I skal mødes paa Halvvejen."

Saa trak Vilhelm sig tilbage.

Men saa var Kællingen der og sagde:

„Femten Daler har ingenting at sige for os, men dem kan Bolsmanden have godt af."

Hun begreb ikke, det Faarehoved, at Vilhelm blev snydt for mindst tredive Rigsdaler, hun skulde være stor paa det, forstaar sig.

Saa blev der Handel af alligevel. Og Bolsmanden fik sine tolv Rigsdaler og fire og tyve Skilling i Bytte. Og paa den Maade blev der stadig pranget og handlet.

Og Vilhelm omtapetserede alle Stuerne paa Gullaas, endogsaa Forstuen og Køkkenet, og byggede

til Huset og satte Penge deri paa alle optænkelige Maader, forinden Boet blev afgjort — for han tænkte jo stadigt, at han skulde have Gullaas og Frederik Ladelykken. Han lod da ogsaa Tjenestekarlen og Pigen vide: „Nu er jeg Husbond, og Frederik er Frederik.“ Og saa regerede han med Gaarden, saa det gik trip trap Træsko. Først satte han en stor Udbygning ved Køkkengavlen, der skulde Mo'er have sine Vandspande og den Slags Ting, som fyldte for meget i Køkkenet, og saa murede han en Kartoffelkælder op i Flugt dermed, saa vor Mo'er stadig kunde gaa under Tag — skønt det var vel ikke saa meget paa gamle Inger, han tænkte, som paa Klokkerens Lovise.

Men da det nu kom til Stykket, saa vilde Frederik ikke have Ladelykken, men han forlangte Auktion over det hele — de skulde dele ligeligt.

Saa blev der et forskrækkeligt Kiv og Kævl imellem begge Brødrene. Moderen græd og bad, men Frederik gav ikke efter, før han fik Auktion. Naa, saa hjalp Inger jo, som I kan forstaa, Vilhelm med sin Del af Arven, saa han fik Gullaas. Men Ladelykken blev solgt. Og Frederik tog sine Penge og gav sig i Degnelære, for det syntes han, var baade fornemmere og bedre end at slide som Bonde. Men han levede højt og slog stort op der oppe i Gøteborg, saa han blev jaget bort fra Skolen og kom hjem som en Tigger et Par Aar efter, og da var der ikke andet Raad for, end de maatte give ham nogle Penge, saa han kom over til Amerika.

Vilhelm, han er, det forstaar sig, gift med Klokkerens Lovise, og de trives godt sammen, for de vil blot holde Gilde og leve godt, begge to. Og han handler nu som før, der holdes ikke et Marked paa langt Hold, som han ikke har Ærinde til. Og snydt bliver han, saa den Gaard har han snart spillet væk. Sognefogden er der ret jævnlig og hilser paa ham, og det er ikke altid for Fornøjelsens Skyld, skønt det hed sig saadan i Førstningen.

Inger, hun tykkes, hun aldrig har haft det saa gævt og godt som nu. Hun er flyttet ind i Aftægtsstuen og der sidder hun ved Kaffekedelen og Vaffeljærnet hele Dagen igennem. Det er noget andet, end da Josop levede, da skulde hun snige sig til at faa en Taar Kaffe! Men vent, den Dag kan komme, da hun gerne vil have sin Josop igen, da maaske hun staar uden baade Kaffe og andre Ting.

Havebrug.

Lakrits. Denne velbekendte Vare er den afkogte og derpaa inddampede Saft af den fingertykke, smukt gule, søde Rod af en Plante af de ærteblomstredes Familje, Glycyrrhita (Sød-Rod), der hører hjemme i Landene omkring Middelhavet, og dyrkes i Mellemeuropa, i Tyskland navnlig ved Bamberg. Foruden de mere velbekendte Anvendelser i Apothekerne, bliver Lakritssaft endvidere brugt i England i store Mængder som Tilsætning til Porter. Til Blanksværte og Malerfarve, er Saften ogsaa bleven anvendt. Af Træet laves daarlige Flaskepropper; Toppen ædes gerne af Kvæg. Roden var allerede kendt af de gamle. I Grækenland forekommer Planten i Masser, navnlig overalt ved den korinthiske Havbugt, hvor der aarlig samles Tusinder af Centner, som uafskallet bringes i Handelen over Triest og Marseille eller bliver anvendt i Grækenlands Fabriker, navnlig i Patras. I Handelen skelner man mellem spansk, kalabrisk, siciliansk, levantisk, engelsk, fransk, russisk og tysk Lakritssaft. Den livligste Handel dermed, føres imidlertid i Spanien, Italien, Sydfrankrig og paa Sicilien. Spanien udfører aarlig over 4000, Sicilien over 6000 Centner. Den tyske (Bamberger-) Saft er den daarligste, og bliver for det meste forfalsket med Mel, Blommemos o. a., hvorfor den ogsaa, naar den opløses i Vand, afgiver et betydeligt Bundfald.

Johannesbrød er Frugten af et Træ af Bælgplanternes Gruppe, der hører hjemme i Landene omkring Middelhavet, hvor det ogsaa dyrkes i Mængde. Paa Cypern, hvor der findes hele Skove af dette Træ, har Frugterne saa stort Indhold af Sukker, at man ved Udpresning faar en Saft, der tjener som Honning, Sukker til Syltning af Frugt, saa vel som til almindeligt Sødningsmiddel, og kaldes Kaftanhonning efter Landsbyen Kaftan der. Resten efter Udpresningen bruges til Kvægfoder. Efter Lucas bad den forlorne Søn om, at maatte stille sin Sult paa Keratia (Johannesbrød) som man gav Svinene. Apothekerne og Juvelererne benyttede tidligere Frøene som Vægtlodder. (Et arabisk Navn paa Træet er Kirat, italiensk Carato).

Blaa Stenkløver, i Tyskland bl. a. kaldet Ostekløver, hører hjemme i Afrika, men er nu vildtvoksende i mange Egne af Alpelandene. Den lugter stærkere end nogen anden Stenkløverart, især i tørret Tilstand. Den tørrede og malede Plante giver den bekendte grønne Alpeost sin ejendommelige Smag og Lugt, af Hensyn til hvilket den ogsaa hyppigt dyrkes i Schweiz, navnlig i Kanton Glarus.

Fritidssyssel.

Strikketøj-Holder. En saadan, der tjener til at holde Strikkepindene i Orden, bestaar, som Tegningen viser, af to

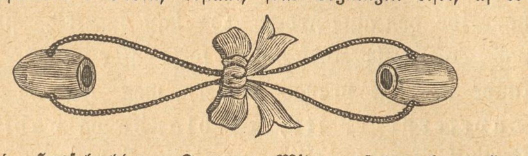

udborede Hasselnødder. Igennem Midten af dem bores Hul, og de to Nødder forenes ved en Gummisnor, der maa være kortere end Pindene og kan prydes med en Sløjfe.

Et smukt Eksperiment. Man skærer 3 Rødkaalsblade i smaa Stykker, lægger disse i en Skaal og hælder ½ Pot kogende Vand over dem. Efter at det har trukket en Timestid, hælder man Vædsken, der nu har modtaget en smuk blaa Farve, paa en Karaffel. Derpaa tager man 4 Vinglas. I det ene kommer man 6 Draaber stærk Eddike, i det andet 6 Draaber Sodaopløsning, i det tredje 5 Draaber af en kraftig Allunopløsning, medens det fjerde Glas bliver tomt. Nu fylder man alle 4 Glas med Vædsken, som i det første vil vise sig smuk rød, i det andet grøn, i det tredje purpurfarvet, medens den i det fjerde Glas selvfølgelig beholder sin oprindelige blaa Farve.

Alle Vegne fra.

Natten i Troperne. En Officer i Wissmann-Ekspeditionen skriver i et Brev til et Blad i München: „Hvor forskellig er en Nat i Troperne dog ikke fra vor Nat i den tempererede Zone! Hos os forstummer alt dyrisk Liv paa Mark, i Skov og i By, og dyb Ro breder sig over den sovende Natur. Ganske anderledes i Troperne. Sangfugle er her ingen af; den eneste Lyd, der nu og da naar Øret, er en Rovfugls Skrig, den vilde Dues Klukken og de jagende og drillende Abers væmmelige Skrigeri. Er imidlertid Solkuglen forsvunden bag Horizonten, og Luften er bleven køligere, da synes hele Naturen, der hidtil har sovet, at vaagne op, og da begynder der en saadan Koncert af Millioner og Millioner store og smaa Musikantere, at Syn og Hørelse næsten kan forgaa een. Allarmen begynder med et Kor af Frøer med deres dybe Bas, saa kommer en utallig Hær af Cicader, Faarekyllinger og andre Insekter som Giger, Klarinetter og lign., forskellige smaa Natfugle spiller Fløjte, og Bøffelen og ofte ogsaa Dyrenes Konge overtager Bratschens, Paukens, Basunens kort sagt de store Instrumenters Rolle. Mennesket forbliver heller ikke roligt; fra alle Kanter lyder de dumpe Toner af Ngomaen, Negertrommen, efter hvis Lyd de sorte danser hele Natten igennem.

Hovedbrud.

Gaade.

Mit første er et Dyr, der kun gør os Skade;
mit andet gør vi kun, naar vi føler os glade;
mit tredje, det kan styrke, men ogsaa bryde ned;
mit fjerde er en Bogstavlyd, jeg mer om det ej ved.
Paa mine tvende første Led jeg altid sidder fast
og gaar dog mange Ture; ja tidt i megen Hast.

I. I.

Rebus.

1 r 1

I. I.

Opløsninger.

Geografisk-Gaade i Nr. 41:
Antwerpen.
Navarino.
Damaskus.
Eisleben.
Rochester.
Samsø.
Eiersbavnehøj.
Nymindegab.
Andersen. — Bjørnson.

Gaade i Nr. 41: Nul.

Rebus i Nr. 41: 1 Alen er 24 Tommer.

Juridisk Raadgiver.

Til Gaardmand I. R. paa K. Mark. Da Postbudet ikke er pligtig af Hensyn til den Kasse, som De vil anbringe, at afvige fra den ham foreskrevne Rute, maa Kassen anbringes paa et saadant Sted, at han uden forøget Ulejlighed kan nedlægge Deres Postsager i samme.

* * *

Har en Enke, naar hun vil fortsætte sin afdøde Mands Forretning, Ret efter den ny Firmalov til at føre Mandens Firma med Tilføjelse af „Enke“, f. Ex. „I. P. Nielsens Enke“?

A. B.

Nej, hun har ifølge den nævnte Lovs § 11 kun Ret til at benytte Firmaet uforandret.

* * *

En Person har i flere andres Paahør udskældt mig paa en højest nærgaaende Maade, og jeg agter i den Anledning at drage ham til Ansvar. Der spørges:

1. Kan en saadan Sag ikke føres som privat Politisag?
2. Skal Klagen skrives paa stemplet Papir?
3. Behøver jeg at tage Sagfører for at sikre mig?

P.

Til 1. Jo.

Til 2. Nej, der behøves end ikke skriftlig Klage, men Spørgeren kan, om han foretrækker det, fremsætte Klagen mundtlig.

Til 3. Nej, det er i saadanne Sager Dommerens Pligt selv at sørge for Sagens bedst mulige Oplysning.

* * *

Til en gammel Abonnent. Naar De ønsker at føje et Fornavn til dem, De har, skal De have kongelig Bevilling dertil. Ansøgningen, der altsaa stiles til Kongen og skrives paa stemplet Papir til 65 Øre, indsendes gennem Stedets Øvrighed til Justitsministeriet. Den bør ledsages af Fødselsattest og indeholde en Redegørelse for de Grunde, hvorpaa De støtter Deres Ønske om et Navnetillæg. Bevillingen koster 33 Kr. 66 Øre. Det ny Navn skal tilføjes Kirkebogen og tinglæses ved Deres personlige Værneting.

* * *

1. Hvortil skal man stile en Ansøgning om at blive Grænsegendarm?
2. Fordres dertil mere end almindelige Kundskaber?
3. Kan en gift søge Pladsen?
4. Hvortil skal man stile en Ansøgning om at blive Politibetjent i København?

r^2-Ar.

Til 1. Til Generaldirektoratet for Skattevæsenet (København K.)

Til 2. Nej, med Hensyn til Kundskaber fordres ifølge Organisationsplan af 11te Februar 1876 blot, at vedkommende skal „kunne læse og skrive Dansk“.

Til 3. Nej.

Til 4. Til Københavns Politidirektør (København K.)

Brevkasse.

Carl J. i N. Tak, bliver benyttet ved Lejlighed.

„S“. Nogle af Smaaversene vil blive benyttede.

Indhold: Stiftsprovst P. C. Rothe, med Portræt. Pynten klaret, af Markus Højer (Sluttet.) Bibel og Spejl, ved A. Th. J. Til Lærken, Digt af S. En Bondehævn, Fortælling af Bertel Elmgaard, med 2 Billeder (Sluttes.) En Sommereftermiddag i Rosenborg Have af Fr. Ring, med Billede. Hos Josops i Gullaas, af August Bondeson. Havebrug. Fritidssyssel, med Tegning. Alle Vegne fra. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

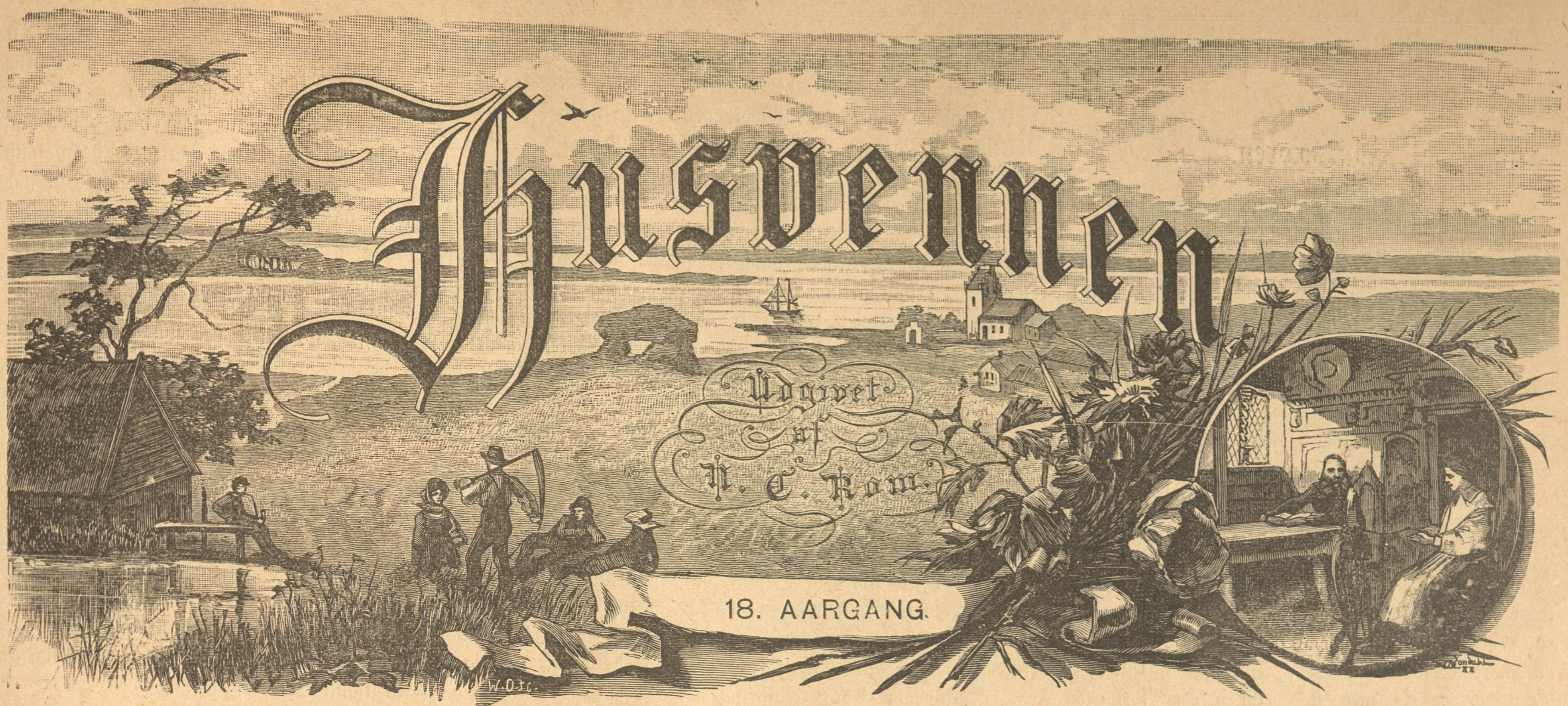

Nr. 43. Søndag den 26. Juli. 1891.

Kilden, Tegning af Th. Niss.

Kildesang.

Under Løvsals Buer,
mellem Kæruldstuer
lige frit og glad du slynger dig frem
med et Smil saa vindende
med et Nyn saa bindende,
altid med vaarfriske Blomster i din Bræm.
Aarle og silde
lær mig saa at smile,
synge glad og ile,
rislende lille,
urfriske Kilde.

Hjort og Raa med Følge
lædskes ved din Bølge,
plumrer til Tak kun din spejlklare Strøm.
Midt i Vintren sviende
laa du blid og biende,
gemte under Isen saa varm en Foraarsdrøm.
Aarle og silde
lær mig saa at bie,
taale glad og tie,
rislende lille,
urfriske Kilde.

Slettens gyldne Vange,
Sommertidens Sange
iler du forbi imod den vilde Sø,
stjerneblank og brusende,
kækt mod Dybet susende:
Livet kan ej slukkes, Guds Værk kan ikke dø.
Aarle og silde
lær mig saa at stride,
frygtløs frem at skride,
rislende lille,
urfriske Kilde.

B. E.

Louisd'oren.

Fortælling af François Coppée.

Da Lucien de Hem havde ladet sin sidste 100-Francsseddel bortføre af Bankørens Rive, og da han havde rejst sig fra Spillebordet, hvor han ved Rouletten havde tilsat hele sin lille Formue, hvis sidste Rester han havde sammenskrabet til dette afgørende Slag, følte han sig greben af Svimmelhed og troede, at han skulde falde om.

Aldeles fortumlet og legemlig slappet, kastede han sig paa den læderbetrukne Bænk, der strakte sig helt rundt om Spillebordet. I Løbet af nogle Minutter gled hans Øjne sløvt hen over denne trods Lovene i Smug holdte Spillehule, hvor han havde bortødslet sin Ungdoms bedste Aar, han genkendte de andre Spilleres udlevede Ansigter, skaanselsløst belyste af de tre med store Lyseskærme forsynede Lamper, hørte den svage Raslen af Guldet paa det grønne Tæppe, overvejede, at han var ruineret, fortabt, mindedes, at han hjemme i en Kommodeskuffe havde de Feltpistoler, som hans Fader, General de Hem, saa hæderlig havde betjent sig af ved Zaatcha, og — faldt derpaa, overvældet af Træthed, i en dyb Søvn.

Da han atter vaagnede, med Tungen som fastklæbet i Munden, overbeviste han sig ved at kaste et Blik paa Stueuret om, at han havde sovet en knap halv Time og følte en uimodstaaelig Trang til at indaande Natteluften. Viserne angav Tiden til tre Kvarter til tolv. Idet Lucien rejste sig og strakte sine Arme, mindedes han pludselig, at det var Juleaften, og ved et ironisk Spil af hans Hukommelse saa han sig selv som et ganske lille Barn stille sine Sko hen ved Kaminen, førend han gik til Sengs.

I det samme traadte den gamle Dronski, den klassiske Polak og en af Spillehusets Stamgæster, iført en luvslidt Regnfrakke, stærkt besat med Snore og Knapper, hen til Lucien, mumlende nogle uforstaaelige Ord i Skægget.

„Laan mig en 5-Francs, gode Herre. I hele to Dage er jeg ikke vegen herfra, og i to Dage er Nr. 17 ikke kommet ud . . . . Le ad mig, hvis De vil, men jeg giver Dem min Haand paa, at nu straks, om et Øjeblik, paa Slaget 12, vil Nr. 17 komme ud."

Lucien de Hem trak paa Skulderen; han havde ikke engang saa mange Penge i Lommen som til denne Indsats, som Stedets Stamgæster kaldte Polakkens 5-Francsstykke. Han gik ud i Forværelset, tog sin Hat og sin Pelsfrakke og for ned ad Trappen med en febrilsk Hastighed.

I de fire Timer, Lucien havde tilbragt i Spillebulen, var der faldet tæt Sne, og Gaden — en Gade midt inde i Paris — der var snæver og bebygget med høje Huse, var ganske hvid. Paa den nu rolige, mørkeblaa Himmel tindrede enkelte kolde Stjerner.

Spilleren, der havde tilsat sin sidste Skilling, rystede af Kulde under sit Pelsværk og gik rask til, uden dog at kunne fly de fortvivlede Tanker, der mere end nogen Sinde vendte sig mod Pistolkassen, der ventede paa ham i Kommodeskuffen; men efter at have gaaet nogle Skridt standsede han pludselig foran et hjerteskærende Syn.

Paa en Stenbænk, der efter tidligere Tids Skik var anbragt ved Hovedindgangen til et Hotel, sad en lille Pige paa 6—7 Aar i Sneen, utilstrækkelig dækket af en sort, laset Kjole. Hun var trods den skrækkelige Kulde falden i Søvn, overvældet af Træthed og Modløshed, og hendes stakkels lille Hoved og den spinkle Skulder var ligesom sunkne sammen i en Fordybning i Muren og hvilede paa den kolde Sten. En af de udtraadte Sko, der udgjorde hendes Fodbeklædning, var falden af, o Foden hang dinglende ned mod Jorden. Uvilkaarlig greb Lucien de Hem med Haanden til Lommen, men mindedes i det samme, at han et Øjeblik forud forgæves havde søgt efter en Franc, saa at han ikke engang havde kunnet give Opvarteren i Klubben Drikkepenge. Dreven af en instinktmæssig Medlidenhed, nærmede han sig den lille Pige, og han vilde maaske have baaret hende bort i sine Arme for at give hende Nattely, hvis ikke han i det samme i den i Sneen staaende Sko havde set noget glimre.

Han bøjede sig ned. Det var en Louisd'or. Et godgørende Menneske, en Kvinde uden Tvivl, var sikkert kommet forbi dette Sted, havde i denne Julenat set Skoen staa foran det sovende Barn og, genkaldende i sin Erindring den rørende Legende, med en kærlig, betænksom Haand anbragt den rigelige Almisse, for at den lille forladte Stakkel endnu maatte kunne tro paa de Gaver, der sendes os af Jesusbarnet, og trods sin Ulykke opretholde Haabet og bevare Tilliden til Forsynets Godhed.

En Louisd'or! Det var flere Dages Hvile og Velstand for Tiggerbarnet, og Lucien stod allerede i Begreb med at vække den lille Pige, for at sige hende det, da han tæt ved sit Øre som i en Hallucination hørte en Stemme, Polakkens Stemme med den slæbende, snøvlende Accent ganske sagte mumle hine Ord: „I hele to Dage er jeg ikke vegen herfra; og i to Dage er Nr. 17 ikke kommet ud. Jeg giver Dem min Haand paa, at nu straks, om et Øjeblik, paa Slaget 12, vil Nr. 17 komme ud."

Da grebes denne unge, kun tre og tyveaarige Mand, som var udgaaet fra en af de hæderligste Familier, som bar et uplettet Militærnavn, og som aldrig havde svigtet Ærens Forskrifter, af en forfærdelig Tanke; han betoges af en vanvittig hysterisk, vederstyggelig Attraa. Med et Blik forvissede han sig om, at han var ene i denne Gade, og, bøjende sig forover, strakte han den skælvende Haand ud og stjal Louisd'oren ud af den tabte Sko! Ilende bort af alle Kræfter, naaede han tilbage til Spillehuset, for i et Par Skridt op ad Trappen, stødte med et kraftigt Slag den udpolstrede Dør op, stod atter i den forbandede Sal, netop da Uret slog det første Slag til Tolv, lagde Louisd'oren paa det grønne Tæppe og raabte:

„Alt paa Nr. 17!"

Nr. 17 vandt.

Hurtig skød han de vundne 36 Louisd'orer over paa Rødt.

Rødt vandt.

Han holdt med de 72 Louisd'orer paa samme Kulør. Rødt kom atter ud.

Han fordoblede paany Indsatsen to, tre Gange; stadig med samme Held. Han havde foran sig en Dynge Guld og Banknoter, og han fortsatte Spillet som en afsindig. Enhver Fremgangsmaade lykkedes for ham. Det var et uhørt, overnaturligt Held. Man skulde tro, at den lille Elfenbensviser, der for omkring i Roulettens mange Felter, var forhekset, magnetiseret af Spillerens Blik, saa at den maatte adlyde ham. Han havde i en halv Snes Træk genvundet de elendige Tusindfrancssedler, Resterne af hans oprindelige Formue, som han havde spillet bort ved Aftenens Begyndelse. Og hvis han nu paa eet Brædt vovede de to eller tre Hundrede Louisd'orer, og hvis hans æventyrlige Held fulgte ham, kunde han snart med et tilbagevinde den nedarvede Kapital, som han havde bortødslet i nogle faa Aar, og saaledes bringe sine Sager paa Fode. I sin Iver efter at begynde Spillet havde han ikke givet sig Tid til at tage sin tunge Pelsfrakke af; allerede havde han stoppet de store Lommer med Bundter af Banknoter og Ruller af Guldstykker, og da han knap vidste, hvor han skulde skaffe Plads til sin umaadelige Gevinst, fyldte han baade de indre og ydre Lommer i sin Overfrakke, sine Veste- og Benklædelommer, sit Cigarfouteral, sit Lommetørklæde, alt, hvad der kunde tjene til Gemmested. Og han spillede og spillede, og han vandt som en rasende, som et beruset Menneske! Og han kastede hele Haandfulde af Louisd'orer paa de udspillede Kort, paa Lykke og Fromme, med en foragtelig, selvsikker Mine!

Kun følte han som et gloende Jærn, det sved i hans Hjerte, og Tankerne klamrede sig ved det fattige Barn, der sov derude i Sneen, ved Barnet, han havde bestjaalet.

Hun sidder endnu paa det samme Sted! Der er ingen Tvivl derom . . . . hun maa være der! Om et Øjeblik . . . ., naar Uret slaar et . . . ., det sværger jeg, saa vil jeg gaa herfra . . . ., jeg vil løfte hende op i mine Arme, medens hun sover, bære hende hjem til mig selv . . . ., jeg vil lægge hende i min Seng . . . . . Jeg vil opdrage hende, tage hende til mig; jeg vil elske hende, som om hun var mit eget Barn, jeg vil sørge for hende hele mit Liv . . . .

Men Klokken slog et; den slog et Kvarter, halv, tre Kvarter . . . ., og Lucien sad endnu ved det djævelske Bord.

Endelig, da den manglede et Minut i to, rejste Bankøren sig pludselig og sagde med høj Røst:

„Banken er sprængt, mine Herrer . . ., det maa være nok for i Dag!"

I eet Spring var Lucien oppe. Hensynsløst fjernede han de Spillere, der stod omkring ham og betragtede ham med Beundring blandet med Misundelse, forlod hastig Salen, for ned ad Trappen og ilede til Stenbænken. Langt borte fra, ved Skæret fra Gaslygten opdagede han den lille Pige.

„Gud være lovet!" udbrød han, „hun er der endnu."

Han nærmede sig, greb hendes Haand: „Uh, hvor den er kold! Stakkels Barn!"

Han tog hende fat under Armene og løftede hende op for at bære hende bort. Barnets Hoved faldt bagover, uden at hun vaagnede.

„Hvor man dog kan sove i hendes Alder!" Han trykkede hende op mod sit Bryst for at varme hende, og, greben af en ubestemt Frygt, vilde han, for at vække hende af denne tunge Søvn, kysse hende paa Øjnene.

Men da opdagede han til sin Skræk, at Barnets Øjenlaage stod halvt aabne, saa at de kun til Dels dækkede over to glasagtige, udslukte, ubevægelige Øjenstene. Greben af en smertelig Anelse lagde Lucien sin Mund tæt til den lille Piges. Intet Aandepust strejfede hans Læber.

Medens han ved Hjælp af den Louisd'or, han havde stjaalet fra denne hjemløse lille Stakkel, i Spil havde vundet en hel Formue, var hun død, død af Kulde!

Hans Hals snørede sig sammen ved den skrækkeligste Hjerteangest, han vilde udstøde et Skrig, og . . . . ved den Anstrengelse han gjorde, vaagnede han op af sin ængstelige Drøm, og fandt sig selv liggende paa Bænken i Spillehuset, hvor han var falden i Søvn lidt før Midnat, og hvor Opvarteren,

der først havde forladt Stedet henimod Kl. 5, af Medlidenhed med den ruinerede unge Mand, havde ladet ham ligge i Ro.

En taaget Decembermorgen kastede et blegt Skær hen over Vinduesruderne. Lucien gik ud, pantsatte sit Ur, tog et Bad, spiste Frokost, og begav sig derpaa hen til Udskrivningskontoret, hvor han underskrev sin frivillige Indtrædelse i det 1ste afrikanske Jægerregiment.

Nu er Lucien de Hem Officer. Han har kun sin Løjtnantsgage, men han kommer godt ud af det, da han fuldstændig har forandret sin Levevis og aldrig rører et Kort. Det synes endog, som om han kan lægge til Side; thi for ikke længe siden saa en af hans Kammerater, der fulgte ham i nogle Skridts Afstand op ad den stejle Gade „la Kasta“ i Byen Algier, at han gav en fattig, spansk Pige, der var falden i Søvn under en Porthvælving, en Almisse; og vedkommende var tillige indiscret nok til at iagttage, hvor meget Lucien gav den fattige Stakkel. Han var i høj Grad forbavset over den fattige Løjtnants Ædelmodighed.

Lucien de Hem havde lagt en Louisd'or i den lille Piges Haand.

Fra en Edsvornesal.

Denne Overskrift betyder ikke, at det er min Hensigt at give Læseren en saavidt mulig nøjagtig Beretning om en eller anden Rædselshistorie; saadanne maa helst for ikke at vække Forargelse forblive inden for Retssalens fire Vægge; men paa en Rejse i Tyskland var jeg for faa Aar siden tilfældigvis til Stede i en saadan Sal i det i 1880 opførte Raadhus i Meiningen, og denne Sal er for saa vidt enestaaende i sit Slags, som jeg ikke tror, at Guds Ord andetsteds er kommet til sin Ret under lignende Forhold som der, idet Lokalet rundt om er prydet med en Fylde af passende Skriftsteder.

Ved Opgangen til Tribunen og Logen for Tilhørerne staar foroven med store Bogstaver Indskriften: „Ydmyghed. Mildhed.“ Underneden til venstre: „Kærligheden glæder sig ikke over Uretfærdighed, men glæder sig ved Sandhed (1 Cor. 13, 6);“ til højre: „Tag vare paa den retsindige og se hen til den oprigtige; thi Fredens Mand har en Fremtid (S. 37, 37).“ Over den Del af Salen, hvor Vidnernes Stol findes mellem Rummet for de anklagede og Forsvareren til venstre og Edsvornebordet til højre, ses øverst paa Væggen: „Barmhjertighed,“ derunder til venstre: „Et falsk Vidne skal ikke agtes uskyldigt, og den, som taler Løgn, skal ikke undkomme (Ordspr. 19, 5)“ og til højre: „Hvad et Menneske saar, det skal han og høste (Gal. 6, 7).“ Over Døren til Dommernes Raadslagningsværelse staar: „Renhed. Fasthed. Sandhed. Retfærdighed.“ over de edsvornes Værelse: „Gudsfrygt.“ I Dommerværelset læser man: „Dømmer ikke efter Anseelse, men dømmer en retfærdig Dom (Joh. 7, 24),“ og i Edsvorneværelset: „Forfægt Sandheden indtil Døden, saa skal den Herre Gud stride for dig (Sir. 4, 31).“ Lige over for Indgangen staar med ophøjede Bogstaver: „Retfærdighed ophøjer et Folk; men Synden er Folkenes Skændsel (Ordspr. 14, 34).“

E. M.

En Bondehævn.

Fortælling af Bertel Elmgaard.

(Fortsat.)

efterude laa Egaa Mølle, en fattig Landsby, der bestod af nogle enlige Smaagaarde, samlede omkring den gamle Vandmølle. Det var en trist og øde Egn især nu ved Vintertid. Rundtom bredte sig milevide Hedestrækninger, Engenes sparsomme Grønne var forsvundet, Søen laa tilfrossen, og selv Aaen sukkede og brummede under Isens Bro. Det forhuggede Egekrat ovenfor By strittede med sine sorte, nøgne Grene op i den snetunge Luft og vaandede sig som i en bitter Klage, hver Gang et kraftig Vindstød for over Egnen.

Gemte i deres afsides Krog havde Byens Beboere haabet at slippe for fjendtlig Indkvartering. De fremmede Tropper vilde næppe ved Vintertid vove sig ud paa ukendte Veje mellem øde Hedebanker, og disse Folk, som kun søgte Bytte, hvad skulde de ogsaa her i de fattige Hedebogaarde, hvor Kreaturerne var smaa og magre, og hvor der intet Liggendefæ fandtes? Men saa hændte det alligevel en Dag, at der klang Hovslag paa Vejen, Staalhuer og Lanser kom til Syne under Krattet, og snart var Egaa Mølle besat af svenske Tropper, og Gaardene gav Genlyd af Larmen og de fremmede Stemmer. Et fattigt Hus i Byens Udkant brændte Krigsfolkene af for at varme sig ved Baalet. Siden tvang de Bønderne til at skove snart i Krattet, snart i Haverne, og en af de første Dage udskrev de en Ko og to Faar hos hver af Bymændene til Slagtning. Da Frosten blev streng, og Sneen lagde sig i store Driver paa Mark og Hede, holdt Krigsfolkene sig mest hjemme i Landsbyen.

Hver Dag henimod Solnedgang, kom der altid en Mand frem i Skovbrynet oppe paa Bakkekammen. Det var en kraftig, skulderbred Skikkelse, iført en Kofte af Lammeskind, hvorover han nu og da bar en gammel Soldaterkappe. Paa Hovedet havde han en bredskygget Hat, der i Forening med den tætte, buskede Haar- og Skægvækst næsten skjulte et vejrbarket, stridfuret Ansigt.

Han blev staaende en Stund og saa ned over Byen, der laa halvt dækket af Sne, og Møllen, hvis Stigbord og Vandhjul hang fulde af mægtige Istapper, der blinkede og funklede i den nedgaaende Sols røde Skær. Han gav Agt paa enhver Bevægelse dernede. Naar et Par af de fremmede Krigstropper lod sig til Syne i de lave Gaardporte eller kom ridende op ad Bygaden, kunde en Skælven ligesom gennemfare hans Kæmpelegeme, hans Hænder knyttedes, og et vildt Blink skød op i Øjet.

Hvem var han? Ingen af Byens Folk kendte ham eller kunde give Oplysninger om hans Hjemsted, hans Ærinde eller Hensigter. Første Gang, han viste sig i den laadne Kofte og med en bred Fangstkniv i Bæltet, var faa Dage efter Krigsfolkenes Ankomst. Derfor gættede nogle af Bønderne paa, at han paa en eller anden Vis stod i Forbindelse med de fjendtlige Tropper, medens andre antog ham for en løssluppen Forbryder, der fulgte i Fjendens Spor for at se Lejlighed til at plyndre og røve. Sit Tilhold havde han i Krattet eller i en af Egnens Faarehytter, men ved Morgen- og Aftentide kom han hyppig ned til Landsbyen, hvor han købte eller tilbyttede sig Madvarer for et Stykke Vildt fra Skoven eller et Par Fisk fra Aaen. Han forhørte sig om Krigsfolkene, hvor de kom fra, hvor de agtede sig hen, han fulgte gerne efter dem, naar de i Smaaflokke dryssede om i Gaard og Gyde, lyttede til deres Samtaler, ja tilbød et Par Gange at sælge dem sit Vildt, hvilket de naturligvis tog uden at give ham Rød eller Hvid derfor. Efterhaanden fik Bønderne bedre Tanker om ham, han voldte ingen Fortræd, skøttede sig selv, men røbede heller intet, og hvad hans Agt var, forblev en Gaade.

Der var gaaet et Par Uger. I nogle Dage havde Folk i Landsbyen ikke set til den besynderlige fremmede fra Krattet, da han en Aften ved Solfaldstid atter viste sig i Skovbrynet og en Stund skuede ned over Byen og Dalen. Der kom et eget hævngerrigt og forslagent Udtryk i hans Ansigt, da Krigsfolkenes Halloraab trængte op til ham. Saa trak han sin brede Fangstkniv frem, eftersaa den med en tilfreds Mumlen, stak den atter tilbage i Bæltet og drog derpaa forskellige Jagt- og Fiskeredskaber frem fra en hul Egestamme, hvorpaa han ad en lille Dalkrog begav sig ned til Mølleaaen bagved Byen. Her forsvandt han mellem de mandshøje Flæg og Siv, der i lange Strækninger dækkede Aa- og Søkanten og nu, pudrede af et Rim- og Snelag, dannede en for Synet uigennemtrængelig Skov.

Det var en bitterlig kold Vinteraften, med skarp Frost og isnende Nordøstvinde. Lidt efter lidt tændtes Stjernerne paa den blege klare Vinterhimmel. Alt var saa stille, at det hørtes paa lang Afstand, da to Ryttere kom ridende ad Vejen hen imod Landsbyen. I det samme ilede Manden i Lammeskindskoften hen over den tillagte Aa, slæbende sin Fangst, en Ræv og en mægtig stor Gjedde, efter sig. Han lyttede efter Hovslagene, brød derpaa igennem Sivskoven og kom frem paa Møllevejen samtidig med de to vaabenklædte Ryttere, begge svenske Officerer, der gjorde Holdt og opslog en skraldende Latter ved Synet af Mandens Fangst.

„Naa, det maa vi tro,“ udbrød den ene, „der har du fanget et godt Bytte. Den lede Mikkel kan du selv flaa Pelsen af og beholde, men Fisken maa du skikke ned til os.“

„Ja,“ bifaldt den anden, yngre Officer, „vi retter den an til Aften; jeg længes efter en ærlig Ret Fisk, for den Stud, vi forleden slog for Panden, er saa sej i Kødet som gammelt Svinelæder.“

Manden var standset foran de to Ryttere; han stod tilsyneladende ligegyldig og vejede sin dobbelte Fangst i Haanden.

„Saa de høje Herrer har tænkt paa at rette min kønne Fisk an til deres Nadver. Blot saa ikke Polakkerne og Brandenburgerne og hvad nu dette udenvælts Hundekram bestaar af, snapper den fra jer paa Bordet.“

„Er du gal, Mand, hvad sigter du til?“ raabte den ældre Officer halvt i Vrede.

„Jeg mener kun, naadige Hr. Ritmester, at om I koger Gjedden her, saa kommer der fremmede

og hjælper jer at spise den, og Pokker tro, om de ikke tager Broderparten.“

„Du lader noget klog i Aften, du Rydemand, eller hvad Djævelen det er, du kalder dig,“ svarede Officeren. „Hvad har du med de sorte polske Hunde at skaffe? Sig frem, og Pokker slide dig Skind og Ben, hvis du farer med løs Tale.“

Manden bevarede sin Ro.

„Hvor meget kan jeg vel vide om den Sag?“ svarede han, „det angaar jo ikke mig, det er ikke for os Smaafolks Skyld, at de polske og brandenborgske Krigskarle vil gæste Egnen; jeg tror nu heller ikke, det er for den gode Nadvers Skyld, de vil aflægge Besøg hos den naadige Ritmester og hans Folk; men det tør jeg sige, Fisken slaar ikke til, for de polske er mandsstærke, og jeg frygter, de tager det hele for deres egen Mund.“

„Hvis du taler Sandhed, Rydemand,“ udbrød Ritmesteren, „saa er du selv i Aften en bedre Fangst end dit Dyr og din Fisk, men er det Løgn og Gavtyvestreger, der taler ud af din Hals, saa skal du i Morgen komme til at dingle fra Møllehjulet.“

„Hr. Ritmesteren maa jo bedst vide, om han har kunnet lide paa mit Ord tilforn,“ bemærkede Rydemanden i en beskeden Tone.

„Aa jo, de Smaahverv, vi et Par Gange har paalagt dig, har du udført upaaklageligt.“

„Og denne Gang har I slet intet paalagt mig.“

„Naa ja, vi vil ret straks faa at høre, om du er vor Mand. Giver du ærlig Besked, skal du faa to Dages Sold. Men kom nu her, stil dig mellem Hestenes Hoveder og saa March! Det første Forsøg, du gør paa at undløbe, vil koste dig en flækket Hjerneskal.“

De to Ryttere førte Rydemanden og hans Jagtbytte med ned til Møllen, i hvis Storstue der kort efter var et Krigsraad sat, og hvor Fangen toges i skarpt Forhør. Dette varede henved en Times Tid. Rydemanden stod rolig mellem de fjendtlige Krigsfolk, der vekselvis truede og lokkede. Han gjorde klart og fyndigt Rede for, hvad han vidste om en polsk Troppeafdelings Komme og gav midt i de halvdrukne Officerers Forvirring beskeden sine Raad med Hensyn til Retning og Veje for en forestaaende Bortmarch. Alt forekom saa sandsynligt, og de fleste vilde helst fæste Tillid til hans Ord. Thi disse omstrejfende Krigsskarer havde langt mindre Lyst til at slaas end til at skænde og plyndre, til en virkelig Styrkeprøve var de lidet forberedte, og de fleste længtes alt efter at komme til bedre Egne.

Saa blev der blæst Allarm, Opbruddets Støj genlød over den lille By, og endnu først paa Aftenen rykkede hele Troppen ud fra Egaa, med Rydemanden som Vejviser.

Maanen kom frem og skinnede ned over Krattet, hvis sorte Grenenæt aftegnede sig paa Vejens Sne. Rydemanden gik forrest, ved Siden af de øverste Officerer, der fra deres Heste idelig bøjede sig ned imod ham for at give Agt paa hans Vink. Han havde slaaet sin Soldaterkappe over Skulderen og støttede sig til en solid Vandringsstav.

En god Fangst.

„Nu en Kende til venstre,“ hviskede han, „det gælder om at gøre vor Vej rigtig kroget herinde i Skoven, hvis de polske Kæltringer skulde faa i Sinde at sætte efter os; de finder knap ud af

Gennem Skoven.

disse Skovveje, kan jeg tro.“

„Og du er sikker paa, at dette er den korteste Vej, vi kan trække os tilbage ad til Fovstrup?“ spurgte Ritmesteren.

„Naadige Herre, jeg kender Egnen i ti Miles Omkreds bedre end de fleste. Og som jeg har sagt, I maa om ad Fovstrup for at naa ind i den fede Østeregn, hvor I vil finde Forraad nok baade for Soldater og Heste i Vinter. Ad alle andre Veje gaar I kun i en Fælde.“

Saa drog Toget afsted gennem Krat og ad stenede Veje, der snoede sig frem mellem høje Hedebanker, Vandløb og Kærmoser. I de smaa Bønderhytter skimtede man hist og her Arneildens Lys, Hundene bjæffede, og efterhaanden, som Vejen led, blev Krigsfolkene lystige, sang og lo, og de bageste i Troppen saa deres Snit til at afsøge et Par Bøndergaarde, hvor de skrigende Høns og Gæs forkyndte, at Jagten ingenlunde var uden Udbytte.

„Men hvorfor gik du egentlig over til os i Stedet for at holde med de Polske; de er jo dog komne for at hjælpe jer Danske?“ spurgte den yngre Officer.

„Ærlig talt, saa ventede jeg mest Vinding hos Svenskerne,“ svarede Rydemanden, „jeg kender jer, men Polakkerne skal være noget hundelumsk Pak, fæle Hedninger, som ingen kan lide paa. Og Gud naade os for Hjælp de bringer! Kan Svensken være slem, saa farer de Polske dog ti Gange værre frem.“

„Naa, men var vi komne op at nappes,“ vedblev Svenskeren, „saa kunde I Bønder jo have set roligt til.“

„Se roligt til, naar de brændte vor By af, naar de stjal og plyndrede og jog os Smaafolk ud af vore Huse — ja, for saadan var det dog gaaet til.“

„Nu godt,“ tog Ritmesteren Ordet, „den Sold, vi har lovet dig, skal du faa, naar vi er overbeviste om, at din Færd har været ærlig . . . . Men nu skikker vi alligevel et Par Mand forud til Fovstrup, de undersøger Byen, og er der Ugler i Mosen, kommer de straks tilbage, ellers kalder de Bønderne op og lader dem sørge for at have Mad og Drikke paa Bordet, og inde paa Fovstruplund, hvor jeg selv tager Nattekvarter, skal de lade gøre Ild og Lysene tænde i den store Sal. Vi trænger til at kvæge os efter denne Strabads.“

Den yngre Officer lod straks sin foresattes Ordre gaa videre. To af de raskeste Ryttere var snart fundne, Rydemanden gav dem fornøden Besked om Vejen; imens eftersaa de deres Vaaben og spændte Sabelgjorden fastere. Derpaa jog de afsted i strygende Firspring hen ad Vejen, medens Troppen drog videre i langsom Skridtgang.

Føreren holdt sikkert Øje med Rydemanden, og to Mænd, der fulgte ham i Hælene, var rede til at støde ham ned med deres skarptbladede Lanser, ved det første Tegn paa Forræderi. Men Bonden lod som intet, talte om Vejr og Vind og gav sig nu og da til at fløjte en Melodi.

Da saa de to udsendte Ryttere vendte tilbage og meddelte, at et godt Natteherberge var beredt, drog Skaren trygt videre ad Fovstrupvejen.

(Sluttes.)

Paa Tigerjagt i Indien.

Tigerens Hjem er Asien, hvor den har en meget stor Udbredelse. I den sydlige Del af denne Verdensdel, og især i visse Egne navnlig i Forindien, forekommer den saa hyppig, at den er her en sand Landeplage for Indbyggerne, som med Rette nærer den største Skræk for dem. Hele Landsbyer er undertiden blevne forladte af Indbyggerne, paa Grund af ofte gentagne Overfald af dette farlige Dyr, der endog vover ved højlys Dag at bryde ind i Landsbyerne og dræbe baade Mennesker og Dyr. Det betragtes derfor som baade modigt og hæderfuldt at jage Tigeren, og saa vel mellem de indfødte som blandt de engelske Officerer regnes det for en Ære at have dræbt et større Antal.

En Mand, der i sin Tid nød stort Ry for sine mange Tigerjagter, var den engelske Officer Rice, der i Løbet af fire Aar dræbte ikke mindre end 70 af disse Rovdyr. Forsynet med gode dobbeltløbede Rifler og ledsaget af nogle Drivere samt et Kobbel modige Hunde, trængte han ind i Skovtykningen for selv at opsøge Tigeren og skræmme den. Hoveddriveren gik sædvanlig forrest og fulgte opmærksomt Tigerens Spor; lige bag efter ham fulgte Løjtnant Rice, altid skudfærdig og med Folk bag efter sig med ladte Rifler. Derefter fulgte Musiken, der dannedes af 4 eller 6 Trommer, Pauker, Horn samt nogle Pistoler, der stadig affyredes for at opskræmme Tigeren. Til denne Trop sluttede sig nogle Folk, der var væbnede med Sabler og Spyd, og endelig nogle, der kastede Sten over Hovederne paa de forreste ind imellem Rørene. Den hele Trop holdt sig tæt sammen.

Rice var engang i Forening med sin Ven Fændrik Elliot gaaet ud for at undersøge et Junglekrat, og da de ikke ventede noget Udbytte deraf, var de stegne op i nogle lavere Træer for at vente paa Udfaldet. Pludselig opskræmmedes en Tiger, der gik langsomt henimod dem, de holdt sig derfor ganske stille. En af deres Ledsagere, der sad i et andet Træ, blev bange for, at de skulde overraskes og raabte derfor til dem for at gøre dem opmærksom paa Faren. Tigeren tog nu en anden Retning, saa at de næppe fik Tid til at sende en Kugle efter den. Det stærke Brøl, som den derpaa udstødte, vidnede om, at den var saaret, men den var kommen for langt ind mellem Rørene til, at der atter kunde skydes paa den. De steg derfor ned af Træerne og fulgte efter den. Da hørtes der paa en Gang atter et rasende Brøl, og fra en under Rørene skjult Hule sprang Tigeren ind paa Rice. Denne fik just Tid til i en Afstand af kun tre Skridt at affyre begge sine Løb paa Tigerens Hoved. Forvirret herved, greb den med et frygteligt Spring hans Ledsager Elliot, inden denne kunde faa Tid til at sigte og fyre. Rice ilede straks til og saa sin Ven under Dyrets Fødder. En Driver rakte ham en anden Riffel med dobbelt Løb; han affyrede det ene Løb, men holdt derpaa inde, da Tigeren havde grebet hans Ven og slæbt ham hen imod Hulen. Det næste Skud maatte nødvendig ramme Tigerens Hjærne, da et Saar, der ikke dræbte straks, kun vilde gøre den endnu mere rasende. Rice fulgte derfor langsomt efter for at passe det rette Øjeblik. Han sigtede og sigtede atter, indtil han endelig fandt en Lejlighed til at sende Dyret et Skud lige i Hjærneskallen, saa at det styrtede om. Efter at han endnu havde affyret et Skud, var Tigeren endelig død, og Vennen reddet.

Paa hosstaaende Billede ser vi Tigeren gøre Jagt. I et tæt Vildnis af Krat, Siv og mægtige Bladplanter har den ligget paa Lur efter en Flok Kronvildt, der fredeligt græssende trækker forbi. Med et smidigt, kæmpemæssigt Spring styrter den midt ind i Flokken og griber et af de unge Kid, som i næste Øjeblik vil være sønderrevne under de hvasse og stærke Kløer. Det andet, spættede Kid, der er standset i afmægtig Skræk, vil blive det næste Bytte for Tigerens Rovlyst.

Man skulde ikke tro, at et saa vildt og blodtørstigt Dyr, som Tigeren, kunde tæmmes, men dog er dette Tilfældet. Naar Tigrene fanges unge, kan de endog blive meget tamme, men de er dog aldrig rigtig paalidelige. Jeg har selv engang i et Menageri set Ejerens Datter gaa ind i et Bur, hvori der var to voksne Tigere, Han og Hun; hun lod dem udføre flere Kunststykker, men det var et meget uhyggeligt Syn at se paa, da man hvert Øjeblik maatte frygte for, at de kunde styrte sig over hende. Man har ogsaa flere Eksempler paa, at Tigeren i tæmmet Tilstand med Hengivenhed har sluttet sig til et Menneske.

T.

Kongetigeren.

I en snæver Vending.

Af Emanuel Henningsen.

Den fattige Enke ude paa Favrskær Mose var død og begravet. Fattigvæsenet havde besørget Begravelsesgildet med en Kop Kaffe, en Tvebak, en Snaps og et Glas Øl til Mands, og for saa vidt var alt godt og vel. Men hvad skulde man gøre med den lille Dreng, som den fattige Enke havde ladet blive tilbage, og som nu sad ene og bedrøvet inde i Hytten, stirrende ud gennem de solbrændte Ruder.

„Vi faar vel tinge ham i Kost et eller andet Sted for i Vinter i alt Fald," mente den ene af de to Fattigforstandere, som stod uden for Døren.

„Per Drejer ude paa Fælleden vil maaske tage imod ham," sagde den anden, „jeg kan gerne gaa der ud og forhøre mig derom, men naturligvis gør han det ikke uden fuld Betaling."

„Nej, det forstaar sig; men se blot til at blive af med Drengen, at vi ikke skal have mere Rend og Ulejlighed for hans Skyld, end vi allerede har haft. Dreng!" raabte han ind i Stuen. „Jens, Peter, Hans eller hvad du hedder! Kom her ud og gaa med Jørgen Nyde; han vil se at skaffe dig en Tjeneste!"

Den lille Dreng for op og greb sin Hue. Han kastede endnu en Gang et langt Blik om i den fattige Stue, der for ham ejede saa mange lyse og kære Minder, derpaa tørrede han sine Øjne med sit Trøjeærme og traadte ud til Manden, som ventede paa ham.

„Og nu af Sted! Ma'sch!" befalede Jørgen Nyde, idet han satte sig i Bevægelse med afmaalte Skridt, der noksom viste, at han var sig sin Stillings Vigtighed bevidst, og at han endnu mindedes den Tid, da han var Underkorporal i Kongens Tjeneste.

Jeg hedder ikke Mads," sagde Drengen, som misforstod dette Befalingsord, „jeg hedder Søren."

„Hæ," udbrød Jørgen Nyde og saa ned paa ham med et skævt Blik, „der ligger ikke megen Vægt paa, hvad du hedder. Du er blot en Udgiftspost i Fattigregnskabet, det er det hele."

Derpaa var der intet at svare, og Søren fulgte i Tavshed sin Fører hen over Mosen, hen mellem Tørvegravene, hvor den blygraa Efteraarshimmel spejlede sig i det mørke Vand. Han tænkte paa de mange glade Timer, han havde tilbragt her ude, enten hjælpende Moderen med at sætte Tørvene i Stakke, eller springende om med sine Kammerater mellem Gravene i munter Leg. Nu var de Tider forbi; nu var han ikke længer den lystige Røveranfører, som lurede paa de rejsende, og som, hvor haardt han end forfulgtes af Politiet, dog altid vidste at klare sig i en snæver Vending, nu var han ikke længer sin Moders Trøst, hvis muntre Smil var hendes bedste Løn for hendes Slid og Arbejde; Efteraarsstormene for ind over Mosen og bortfejede de lystige Kammerater, den kærlige opofrende Moder hvilede under Kirkegaardens Grønsvær, og han selv var nu kun en Udgiftspost i Sognets Fattigregnskab.

Hans Hjerte trak sig smerteligt sammen, medens han vandrede hen ad Sandvejen, der førte fra Mosen op paa Heden eller Fælleden, som den kaldtes. Her oppe laa der et forfaldent Hus, som han godt kendte fra fordums Tid; han kendte ogsaa Manden, der ejede det, og han var ikke fri for at gyse lidt ved Tanken om, at han muligvis for Fremtiden skulde have sit Hjem der. Han havde en tydelig Erindring om en Sommerdag for to Aar siden, da der havde været Marked i Nabobyen, en Erindring, der viste ham en berusét Mand, som vaklede hen ad Vejen, efterfulgt af en hylende Flok Drenge. Han huskede endnu godt, med hvilket ubændigt Raseri den berusede havde vendt sig imod sine Plageaander, hvorledes han havde faaet fat paa en af Drengene og slaaet ham, indtil han blødig og bevidstløs laa paa Vejen. Denne Mand var Per Drejer.

Da de kom hen til Huset, for en lille arrig Køter dem i Benene; men Jørgen Nyde sendte den hylende tilbage med et velrettet Spark mod dens Ribben. Derpaa aabnede han Døren, og de traadte ind i Stuen, hvor Mand og Kone sad ved Bordet og nød deres Aftensmad, medens to snavsede Drengebørn rodede omkring paa Lergulvet.

„Har du Lyst til at fæste dig en Tjenestekarl, Per Drejer?" spurgte Jens Nyde og satte sig ned paa Bænken ved Vinduet.

„Føden er dyr i disse Tider og Klæderne med," svarede Per Drejer undvigende og vendte sit røde Ansigt et Øjeblik om mod Søren, „desuden ser den Karl mig ikke ud til, at han kan gøre synderlig Nytte, saa usel lille han er."

„Aa, Snak," indvendte Jørgen Nyde, „Drengen er flink nok og kan godt fortjene sin Føde om Sommeren med at vogte Høveder. Du skal naturligvis heller ikke have ham uden Betaling."

„Nej, saa vilde jeg da ogsaa sige Tak for mig," sagde Per Drejer grinende, „jeg har nok i dem, jeg selv har. Hvormeget vil Fattigvæsenet give mig for at tage ham i Pleje?"

Medens Mændene talte med hinanden og pruttede om Betalingen, stod Søren henne ved Døren og følte sig til Mode som en lille Negerdreng, der er kommen op paa Slavetorvet for at sælges. Det trøstede ham vel lidt, at Jørgen Nyde lod til at kende ham saa godt, at han kunde opregne alle hans Dyder og gode Egenskaber; men da Manden ogsaa fremhævede, at han kunde gaa en urimelig Tid med sit Tøj uden at slide synderlig paa det, rødmede Søren lige op til sit gule Haar og stammede forvirret:

„Nej, Mo'er sagde, at jeg . . . . jeg var en lille Sjuskehas."

Da han med det samme kom til at tænke paa Moderen, rullede Taarerne ned ad hans Kinder; men begge Mændene brast ud i en Skoggerlatter, der skar Drengen i Hjertet, og Per Drejer raabte:

„Der løb du dig en Staver i Livet, Jørgen. Lad os saa være enige om den Pris, jeg forlanger!"

Han rakte Haanden frem, og Jørgen Nyde modtog den med et Klask, der fik Søren til at fare sammen. Han vidste nu, at Hammerslaget var faldet, og han havde faaet sig en Herre. —

Tre Maaneder efter den Dag var Efteraaret forsvundet, den barske Vinter havde indfunden sig, og den hvide glinsende Sne for, pisket af en hylende Nordenvind hen over Heden. Det var ud paa Aftenen, da vor lille Ven Søren drejede fra Landevejen ind paa Heden og kæmpede sig frem mod den barske Vind, saa godt han kunde. Det var mørkt i Vejret, tunge Snefnyer jog hen over Himlen, Sneen føg ham i Ansigtet og frøs fast til hans Haar og Klæder, og han kunde næppe se ti Skridt frem for sig. Hvert Spor af Vejen var udslettet; intet Hus eller Træ, som kunde tjene ham til Kendemærke, var der i Nærheden, og han vandrede saa at sige frem paa Lykke og Fromme i den Retning, han mente, Per Drejers Hus maatte ligge. En lille Pose, hvis Vægt dog ikke lod til at være synderlig stor, bar han paa Ryggen.

„Bare jeg ikke er gaaet vild," sagde han ved sig selv og standsede et Øjeblik for at trække Vejret. Han lagde Posen ned paa Sneen og begyndte at slaa sig om Skuldrene med sine Arme for at bringe lidt Varme i Kroppen. Stakkels Fyr, det kunde han nok trænge til; thi hans Klæder var saa usle og pjaltede, at den skarpe Vind strøg lige gennem dem og bragte hans Tænder til at klapre af Kulde. Atter tog han fat paa sin møjsommelige Vandring, atter piskede den hvislende Sne ham i Ansigtet; men hvormeget han end anstrengte sine Øjne for at opdage Huset, kunde han dog ikke finde det. Da slog paa en Gang Forvisningen om, at han var faret vild, ned i hans Sjæl og bragte hans Knæ til at ryste under ham af Angest. Hvor ofte havde han ikke hørt Tale om, at voksne, stærke Mænd var farne vild under en Snestorm og siden fundne døde, liggende i Snedriverne paa Marken. Saa maatte han da altsaa ogsaa dø, dø ene og hjælpeløs ude paa den vilde Hede; Sneen vilde fyge hen over ham og skjule ham med sit hvide Ligtæppe, ingen vilde vide, hvor han var bleven af, ingen vilde finde ham, før Solen eller Regnen havde smeltet Snedækket, der laa hen over Heden. Livet havde vel egentlig intet stort Værd for ham, saa onde og glædesløse Dage han maatte henleve; men Døden har, naar den først træder frem for Øjet, en egen Gru, som bringer Selvopholdelsesdriften til at røre sig mægtigt hos Mennesket. Og Søren kæmpede derfor, saa godt han kunde, for sit Liv, vaklende slæbte han sig frem over Heden med Posen paa Ryggen, men alt som han arbejdede sig frem gennem Driverne, kom der over ham en underlig Døsighed, der hvert Øjeblik bragte ham til at snuble, da segnede han til sidst om i Sneen og lukkede udmattet sine Øjne.

I det samme hørte han en jamrende Hylen og Bjæffen af en Hund, som ikke var langt borte. Et Glædesskrig undslap hans Læber, og han sprang op med fornyet Kraft.

„Valdine! Valdine!" raabte han og begyndte at gaa frem i den Retning, hvorfra han havde hørt Lyden. Hunden bjæffede paa ny, og han vedblev at kalde paa den, medens han stadig arbejdede sig frem, saa godt han med sine faa Kræfter kunde det. Kort efter kom den lille Køter, som Jørgen Nyde havde sparket, løbende hen over Sneen og sprang pibende op ad ham.

„Aa, Valdine . . . . Valdine," sagde Søren og klappede den glad, „du er rigtignok en god Hund og en god Ven i en snæver Vinding."

Dyret sprang nu et Par Skridt foran, og Drengen fulgte fornøjet bagefter, alle de udstandne Genvordigheder var forglemte. Straks efter blinkede et Lys gennem Mørket, først taaget og ubestemt, derpaa mere og mere klart, indtil de begge stod foran Døren til Hytten. Saa var da Søren frelst for denne Gang.

Han aabnede Døren og lod Hunden først smutte ind, derpaa fulgte han efter ind i den varme Stue. Her laa Per Drejer, saa lang han var, paa Bænken, medens hans Kone sad og stoppede Strømper ved Skæret af den spruttende Tællepraas, som stod paa Bordet. Børnene var i Seng.

„Naa, kommer du endelig engang, din Dagdriver," raabte Per Drejer ham i Møde.

„Det var saadan et ondt Vejr," sagde Søren undskyldende, idet han rakte Posen til Konen.

„Det var godt nok til saadan en Abekat som du," udbrød Manden barsk. „Og du har jo

næsten ingen Ting i Posen, saa vil jeg da haabe for din egen Skyld, at du har faaet en god Slump Skillinger, ellers kommer du og „Nikkedemes" til at forny Bekendtskab."

Han skævede ved disse Ord hen til Krogen ved Kakkelovnen, hvor der stod en gammel Spanskrørsstok.

„Jeg . . . jeg fik ingen Penge," stammede Søren forknyt.

„Ingen Penge!" raabte Per Drejer og rejste sig op i en siddende Stilling. — „Fortalte du da ikke, saadan som jeg havde sagt dig, at din Moder var syg og ikke kunde blive rask, fordi hun ingen Penge havde til Medecin? Hvad, din Hundetamp!"

„Nej, jeg . . . turde ikke."

„Ikke det? Var der maaske nogen, som kendte dig derhenne i den fremmede By? Svar, Dreng!"

„Ja," svarede Søren sagte.

„Det var da ogsaa nederdrægtigt," udbrød Per Drejer ærgerligt, „men han, der kendte dig, fulgte da ikke med dig alle Steder, ved jeg!"

„Jo, han gjorde."

„Du lyver Dreng! Hvem vilde vel saadan rende med dig fra Gaard til Gaard? Hvem var det?"

„Det . . . var . . . Vorherre," sagde Søren grædende, „jeg turde . . . ikke sige det for ham, for . . . det var . . . jo ikke sandt."

„Nej, nu skal du da," saa bandede Manden forbitret og greb Stokken, „se en Ulykke! Tør du gøre Nar ad din Husbond, din Tiggerunge!"

„Aa, slaa mig ikke i Aften," bad Drengen hulkende, „jeg . . . gik vild ude paa Heden og var ved at fryse ihjel i Sneen; men . . . Vorherre var . . . hos mig, og han lod mig . . . høre Valdine, og saa . . . blev jeg frelst."

„Slaa ham ikke i Aften, Per," sagde Konen, hvis Hjerte et Øjeblik blev rørt. „I Morgen gør han nok, hvad du siger, at han skal."

„Hæ," udbrød Manden ubestemt og lod Stokken synke, „ja, skrup saa i Seng da, og det i en Fart! Mad faar du ikke, din Slubbert!"

Dermed gav han Drengen en Kindhest, saa Næsen sprang op at bløde, og smed sig igen hen paa Bænken. Naa, en Kindhest dør man ikke af, og at gaa sulten til Sengs var just ikke en uvant Kost for vor stakkels Søren. Han var glad ved at slippe fra „Nikkedemes", tørrede Blodet af sin Næse og kravlede snart op i Sengen til sine Sengekammerater, de to andre Børn.

„Uf," hviskede den ene Dreng og puffede ham i Siden, „du er et rigtigt Fæ, er du!"

Søren svarede ikke, men puttede sig dybt ned under Dynen for at faa optøet sine stivfrosne Lemmer.

„Fa'er," raabte Drengen, „Søren kniber mig i Benene!"

„Det er ikke sandt, Ole," sagde Moderen, som nok kendte sit Afkom, „hvis du ikke tier stille og sover, saa skal jeg snakke Alvor med dig; hører du det."

Næste Morgen, da Søren havde faaet lidt at spise, maatte han igen tage Tiggerposen paa Nakken for at gaa fra Gaard til Gaard for at bede om lidt i Guds Navn.

„Og kom nu ikke igen uden en eneste Skilling i Lommen," sagde Per Drejer, idet han holdt „Nikkedemes" hen for Drengens Ansigt, „for ellers vanker der paa Rygstykkerne; det kan du stole paa."

Det var et smukt Vejr; den skarpe Nordenvind var gaaet til Hvile om Natten, og Himlen var ren og klar, men en klingrende Frost var det. Søren mærkede det nok, medens han traskede hen ad Landevejen, og Sneen skreg under hans Skæber, med hvilke han for en Forandrings Skyld havde ombyttet sine Træsko. Han gjorde just ikke den bedste Figur, den ene Lap paa hans Klæder trykkede sig op ad den anden, og den ene Las nikkede venskabelig til sin Nabo; men det var jo ikke hans Skyld. Hans eget pæne Tøj, som Moderen selv havde vævet og syet til ham, havde Per Drejer og hans Kone tilegnet sig til deres egne Børn, og i deres Sted havde han faaet de Pjalter, der nu udgjorde hans Dragt baade Hellig- og Søgnedage. For øvrigt var han en ret net lille Dreng, der var kraftig og velvoksen i Forhold til sin Alder. En lille Opstoppernæse i Forbindelse med to spillende Øjne gav hans Ansigt et lidt forvovent Udtryk, der viste, at han trods den umilde Behandling, han maatte døje, dog ikke ganske var berøvet det frejdige Livsmod, som fordum havde været et Særkende ved ham; men, det forstaar sig, det ytrede sig nu paa en anden Maade end i forrige Dage. Før banede det sig Afløb gennem Spillopper og lystige Streger, nu hjalp det ham til ikke rent at blive forkuet, idet det viste ham Fremtiden, den Tid naar han blev stor, i et lysende Skær, der spredte lidt Lysglans ind mellem hans mørke Skygger.

Saa vandrede da vor fattige Ven hen ad Landevejen, bøjede af ind til Gaardene og bad med rødmende Kinder og nedslagne Øjne om lidt i Guds Navn. Han var endnu ikke ret fortrolig med Tiggeriet, og det kostede ham endnu stadig Overvindelse at „gaa med Posen", men at slippe derfor, nyttede det jo ikke at tænke paa. At bede om Penge prøvede han dog ikke paa, da han dog, naar saa skulde være, hellere vilde gøre et fornyet Bekendtskab med „Nikkedemes" end lyve sig et Par Skillinger til.

(Sluttes.)

En Redelighedsprøve.

I Paris døde i 1882 en rig Pebersvend, der efterlod saa godt som hele sin Formue til en ham næsten ukendt Sypige. Sagen forholdt sig saaledes: For at stille sine Medmenneskers Ærlighed paa Prøve gjorde han ofte de forunderligste Eksperimenter, der desværre altid fik et daarligt Udfald, hvorved han bestyrkedes i sin ringe Mening om Menneskenaturen. Saaledes havde han engang sat sig ind i en Omnibus tæt ved Konduktørens Plads. Han gav sig meget beredvillig i Færd med at række Passagerpengene frem og tilbage, og hver Gang Konduktøren gav Smaapenge igen, var vor Særling Mellemmand. Men ubemærket føjede han altid af sin egen Lomme et Pengestykke til, saa det maatte se ud, som om Konduktøren havde taget fejl og givet for meget tilbage, og opmærksomt iagttog han sine Folk. Disse saa Pengene efter, bemærkede naturligvis Fejltagelsen, talte om igen og stak efterhaanden den lille Tilgift i Lommen. Femten Gange gentog den gamle Kunststykket, og af de femten Personer var der ikke een, der havde Medlidenhed med den stakkels Konduktør, der kun tjente tre Kr. om Dagen. Først ved den sekstende Omgang udbrød en ung Pige: „Konduktør, De har givet mig for mange Penge tilbage!" og rakte ham det overskydende. Den gamles Ansigt opklaredes. Pigen var tarvelig, men renlig klædt. Han gik efter hende, skaffede sig hendes Adresse og indhentede nærmere Oplysninger om hende. Disse maa have været gunstige; thi den halve Krone eller hvor meget det nu var, den redelige Pige havde givet tilbage, indbragte hende en Arv paa 200,000 Kr. — Saaledes fortæller et fransk Ugeblad, og det maa kun beklages, at vi ikke faar noget Svar paa det Spørgsmaal, vi ligesom Børnene saa gerne vil gøre: „Hvad saa?"

Et ejendommeligt Fangenskab.

I det amerikanske Blad „Scientific American" fandtes der for nogen Tid siden en Skildring af en mærkelig Kamp mellem en Slange og en Edderkop, som Meddeleren selv havde iagttaget, og for hvis Paalidelighed han selv maa indestaa. En Slange paa omtrent 12 Tommers Længde af Arten Coluber eximius, almindelig kaldet Mælkeslangen, var paa en eller anden Maade kommen i Berørelse med en almindelig Husedderkops Væv. Da hverken Væven eller Edderkoppen var indrettet til at modtage et saadant Besøg, fik den sidste naturligvis straks meget travlt. Da Slangen var bleven hængende fast ved Vævens Traade, kravlede Edderkoppen straks ned til dens Hoved, og den begyndte

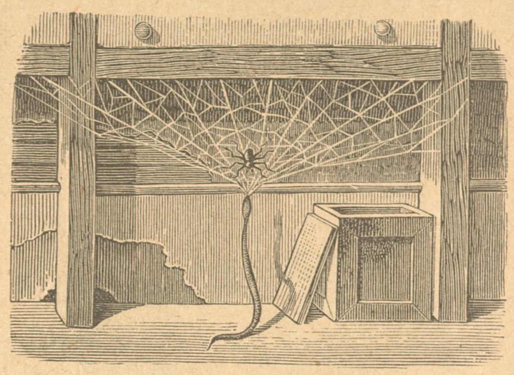

nu med en utrolig Hurtighed at overtrække dette med en saadan Mængde fine Traade, at Slangen snart ligesom henfaldt i en Bedøvelse og var ude af Stand til at frigøre sig fra sin ubarmhjertige Modstander. Denne Bedøvelse hidrørte efter al Sandsynlighed fra de giftige Stik, som Edderkoppen gav den med sine Giftkroge eller Kindbakker. Vævet, som Edderkoppen dannede med stor Hurtighed, samledes lige uden for Slangens Mund i en eneste, tyk Snor, der dog igen straks efter delte sine enkelte Traade i alle mulige Retninger, og disse Traade fastheftedes baade oven for og ved begge Sider, saaledes som man ser paa medfølgende Billede. Da det var lykkedes Edderkoppen paa denne Maade at fange Slangen, begyndte den at forstærke hver enkelt af de mangfoldige Traade, og den udførte dette paa en saadan Maade, at de lidt efter lidt blev kortere og kortere, og man iagttog nu det yderst ejendommelige Syn, at eftersom Traadene saaledes blev trukne sammen, maatte Slangen følge med. Meget langsomt, men stadig og sikkert hævede Edderkoppen sin ulykkelige Fange højere og højere op, og skønt Slangen endnu viste Spor af Liv, syntes den dog at være ude af Stand til at modstaa Trækket i de fine Traade. Slangen blev efterhaanden hævet saaledes, indtil der til sidst kun var omtrent en Fjerdedel af dens hele Længde paa Jorden, saaledes som man ser paa Billedet.

Edderkoppen brugte flere Timer til at hæve Slangen saa højt op, og det vilde have været meget interessant at se, hvad Enden paa denne Kamp vilde være bleven, men Jagttageren blev uheldigvis kaldt bort fra Stedet, inden den var endt. Da han kort efter atter indfandt sig paa Stedet, havde desværre en uvedkommende Person grebet forstyrrende ind i denne interessante Kamp, idet han havde befriet Slangen, saa at Jagttageren ikke fik nogen regelmæssig Slutning at se af dette højst ejendommelige Sammenstød, som sandsynligvis vilde være endt med Slangens Død.

T.

Smaafuglens Lykke.

Mon du det aner, du lille Fugl,
som gynger paa Træets Kvist,
at større Lykke du ejer i Skjul
end mangen bag Murene hist,
du ejer en Mage, og der er rigt
paa Kærlighed i eders Bo, —
du jubler, som ret du fatter sligt,
nu vel — saa vil jeg dig tro!

H.

Den hule Tand.

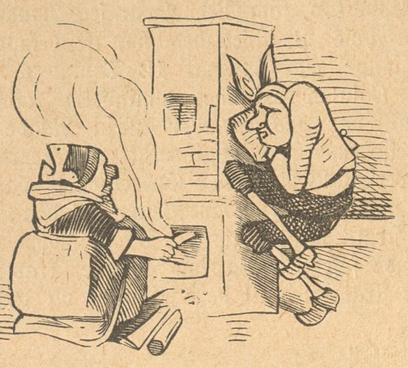

Pejter er en ulykkelig Mand,
ilde ham plager den hule Tand.

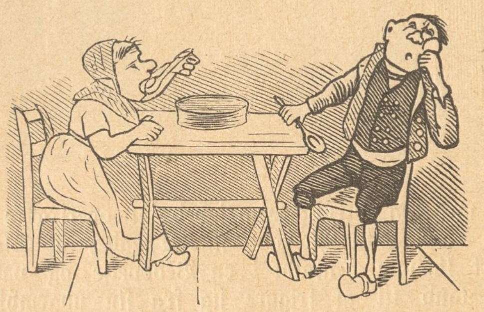

Vil blot en Skefuld Mad han ta'e sig,
straks gør Tanden sig obsternasig.

Det er dog alt for gale Kaar,
resolut han til Lægen gaar.

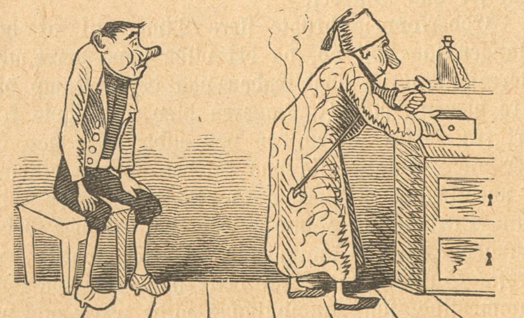

Og mens Pejter paa Stolen venter,
Dokteren Instrumentet henter.

Kiler saa Tangen ohne weiter
ind i Munden paa stakkels Pejter.

Haler saa væk, trods Brøl og Skrig
vipper han Tanden lykkelig.

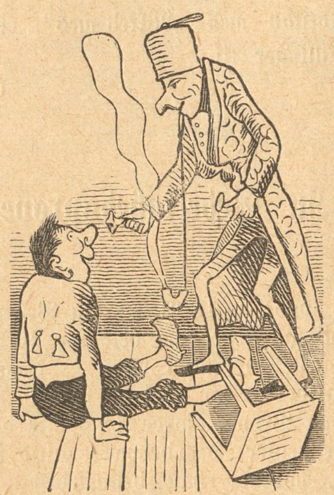

„Her er Krabaten . . . det er en Daler!“
Pejter med Glædestaarer betaler.

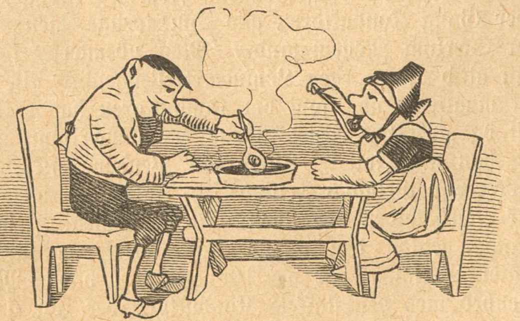

Nu han igen saa friſt og glad
nyder sin gode varme Mad.

Moral.

Kære Læser! Er du en Mand,
der plages af en gesærlig Tand,
vis da som Pejter Mande-Mod,
udryd Krabaten med Top og Rod.

For Hus og Hjem.

Til Farvning af hvide Skindhandsker kan anvendes godt Galæbleblæk. Handsken trækkes paa og bestryges saa længe ved Hjælp af en lille Pensel med Blæk, indtil den er sort over det hele. Det maa helst gøres ved den varme Kakkelovn, for at det hurtigt kan tørres og ikke trænge gennem Læderet, hvorfor man heller ikke maa tage Penslen for fuld. Vrangsiden maa vedblive at være smuk hvid. Er Handskerne tørre, dypper man en lille Klud i lidt varm Olie, gnider dem af dermed og pudser efter med Fedtsten. Indsenderen har gjort Forsøget med hvide Balhandsker, der fik en meget smuk sort Farve og ikke smittede af. Ogsaa gamle sorte Handsker kan opfriskes paa samme Maade.

En slem Vane er det, naar Børn bider og gnaver paa deres Negle, og det er ikke saa let, som mange, der savner personlig Erfaring, mener, at vænne dem af dermed. Selv den mest omhyggelige Moder kan dog ikke altid have Barnet under Øjne, og smaa Børns Erindring er saa kort og Vanen saa mægtig, at det kan være meget vanskeligt at skærpe hin og udrydde denne. En kærlig og omhyggelig Moder, som længe frugtesløst havde søgt at bekæmpe denne Unode hos sin ellers meget søde og artige Datter, var til sidst lige ved at opgive Kampen. Da saa engang den lille med taarekvalt Stemme hulkede de rørende Ord: „Jeg vil jo saa gerne lade det være, kære Moder, men jeg glemmer det altid igen!“ fandt Moderen paa et ejendommeligt Middel, der hurtigt viste sig praktisk. Hver Gang hun greb den lille Synderinde i Neglegnaveriet, omviklede hun de begnavede Fingre med en rød Uldtraad og bandt dem fast sammen, selvfølgelig dog uden at tilføje Barnet Smerte. Denne Helbredelsesmaade fremkaldte naturligvis Taarestrømme og de mest rørende Løfter, men Moderen gav ikke tabt, og Kuren blev, hvor haardt det end ofte var for hende, kraftigt gennemført. Denne ejendommelige Slags Huskeseddel maatte Barnet ofte bære omkring med sig i hele Timer, indtil omsider den vansirende Unode fuldstændig var overvundet.

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4 5 6
Stadig mange for dette falder.
2 3 4 5 6
Disse Karakterer man saadan kalder.
3 4 5 6
Som Bolig i Regelen den Træer benytter.
4 5 6
Tit disse kun skiftevis os støtter.
5 6
Her udtales ikke noget bestemt,
men flere Betydninger her ligger gemt.
6
Et Bogstav, du ikke behøver at gætte,
naar du i det andet har fundet det rette.

J. J.

Udgravningsarbejde.

Find et Talord i hver Linie:
En lille Rotte for afsted,
og Katten løb bagefter.
Mens hun rask maatte blive ved,
tog svært det paa dens Kræfter.
Saa entred den et Plankeværk,
og kaad den nikked ned mod Fjenden;
men ak! den faldt i dennes Kværk,
kom til Fortred, se det blev Enden.

J. J.

Mørk Tale.

Jeg haves sædvanlig i et Hus. Hvis mit Hus er det, der fremkommer, naar mit Hoved borttages, saa løber jeg ud.

J. J.

Opløsninger.

Gaade i Nr. 42: Møllevinge. (Møl—le—Vin—ge.)
Rebus i Nr. 42: Eneret (en r et).

Indhold: Kildesang, Digt af B. E., med Billede. Louisd'oren, Fortælling af François Coppée. Fra en Edsvornesal, af E. M. En Bondehævn, Fortælling af Bertel Elmgaard, med 2 Billeder (Sluttes.) Paa Tigerjagt i Indien, med Billede. I en snæver Vending, Fortælling af Emanuel Henningsen (Sluttes.) En Redelighedsprøve. Et ejendommeligt Fangenskab, af T., med Billede. Smaafuglens Lykke, Digt af S. Den hule Tand, med 8 Billeder. For Hus og Hjem. Hovedbrud.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 44. Søndag den 2. August. 1891.

Henry M. Stanley.

Umodsigelig er H. M. Stanley vor Tids største Opdagelsesrejsende. Han er et Hoved højere end alle de andre djærve, behjertede eller æventyrlystne Verdensfarere, der i de sidste Menneskealdere er trængte frem til ukendte Egne i Syd og Nord og har lagt nyt Land ind under Kulturens Herredømme. Hans Rejser gennem det mørke og mørkeste Afrika hører til de største Bedrifter i Opdagelsernes Historie. De vidner ikke blot om personligt Mod og sjælden Viljestyrke, men er tillige Udslag af en human Attraa. Ved disse Rejser er Jorden bleven større, idet Grænser, der hidtil var uoverstigelige, er blevne jævnede, og Civilisationens Lys er blevet tændt for talrige Folkestammer, der hidtil har levet under Vankundighedens og Slaveriets haardeste Tryk.

Samtidig med at vi i Dag begynder en Fremstilling af Stanleys sidste Afrikarejse, gengiver vi efter en engelsk Forfatter følgende Skildring af den store Opdagers Ungdom og af hans Egenskaber som Menneske.

Stanley kendte af sine Forældre kun sin Moder; hun var Datter af John Rowland, der som Forpagter af en lille Farm i Wales fristede en kummerlig Tilværelse. Efter ham blev den lille Dreng opkaldt, som Bedstefaderen snart blev overordentlig glad ved og kaldte ham „fin lille Fremtidsmand". Da Moderen senere hen ægtede en Slagter ved Navn Jones, og den lilles Bedstefader imidlertid var død, blev Barnet anbragt i Fattighuset og opdraget der. I Skolen lærte han saa hurtigt, at Fattigforstanderne betragtede hans Opdragelse som fuldendt, da han var tolv Aar gammel; han fik nu Tjeneste som Kvægvogter og forrettede i hele to Aar Vogtergerning i Walliserbjærgene; hans Stiffader, som interesserede sig for Drengen, satte ham derpaa i Lære hos en Slagter i Liverpool. Men dette Arbejde behagede slet ikke Drengen; slet behandlet blev han ogsaa, og en skøn Dag var han forsvunden. Han havde skjult sig i Lasten om Bord paa et Sejlskib og kom først for Dagens Lys, da Skibet var ude paa det vide Hav, for at arbejde for sin Rejse. Saaledes lærte han Matrostjenesten.

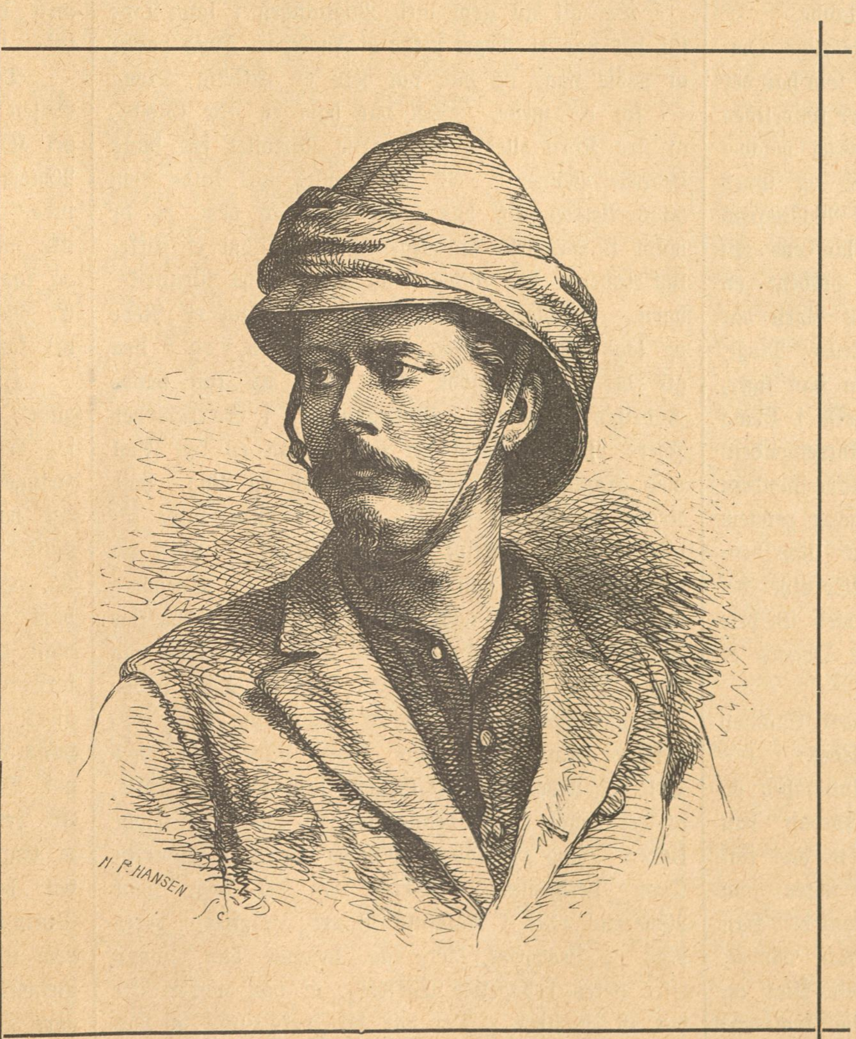

Henry M. Stanley (1873).

Skibet bragte ham til Amerika, og den netop landede Dreng slog sig paa en eller anden Maade igennem til New-Orleans — for saa at søge Arbejde. Det, som han saa længe forgæves havde søgt, fandt han her. I et Butiksvindue hos en Kræmmer ved Navn Mortlake Stanley saa han en Seddel, hvorpaa der stod: „En Dreng kan faa Plads her." Han traadte ind og tilbød sin Tjeneste. „Hvad kan du saa udrette, min Dreng?" spurgte Købmanden venligt. „Alt det, som en Dreng paa min Alder og af mine Kræfter formaar," lød det bestemte og selvsikre Svar, og Handelen blev afsluttet.

Den ny Læredreng vandt snart i saadan Grad sin Herres og Mesters Velvilje, at han adopterede ham, og saaledes blev John Rowland til Henry M. Stanley.

Mortlake Stanley døde, da Krigen brød ud mellem Nord- og Sydstaterne; Stanley opgav straks Forretningen og traadte ind i Sydstaternes Armé som frivillig. Han kæmpede med i flere Slag, udmærkede sig ved stor Tapperhed, og blev heller ikke her en eneste Gang saaret. Ved Pittsburg blev han gjort til Fange; han flygtede imidlertid, svømmede under en Regn af Kugler, som sendtes efter ham, over Floden og dukkede nogle Uger senere op i Wales, hvor han dog ikke forblev længe. Han længtes tilbage til Amerika, og han styrtede sig atter ind i Krigens Tummel, denne Gang paa Nordstaternes Side, og ikke som Soldat i Hæren, men som Matros paa Flaaden. Stanley udmærkede sig atter paa det mest glimrende; han svømmede med et Tov under Ilden fra Fjenden hen til en af Syd-Amerikanerne forladt Krydser, og gjorde det derved muligt at kapre denne. For denne Heltedaad ophøjedes han til Underløjtnants Rang, og i denne Stilling begyndte han sin

Virksomhed som Korrespondent til New York Herald.

Efter Krigen kom han med sit Skib til Konstantinopel, hvorfra han gjorde en Udflugt til Lilleasien, der for ham blev en Kilde til ny farlige Eventyr. I Smyrna blev han fængslet og først efter længere Tid sluppet fri; undsluppet Paschaens Hænder faldt han i Røverhænder, der udplyndrede ham og efter en hel Del farlige Eventyr udleverede ham som Røver til de tyrkiske Myndigheder mod en stor Belønning. Stanley beholdt dog sit koldblodige Mod, og kom ved Levant Heralds og den amerikanske Konsuls Anstrengelser ikke alene igen paa fri Fod, men erholdt ogsaa en betydelig Skadeserstatning af den tyrkiske Regering.

Da han var vendt tilbage til Amerika, traadte han ud af Flaadens Tjeneste og blev Journalist. New York Herald sendte ham som Korrespondent med General Schermann i dennes Tog mod Sioux-Indianerne.

Stanleys Breve vandt Bifald, og da Krigen mellem England og Abessinien brød ud, ledsagede Stanley den engelske Armé under Lord Napier som Repræsentant for New-Yorker Bladet. Han kom foran alle andre Korrespondenter med sin første Beretning; han beslaglagde Telegraftraaden, idet han mellem den første og anden Del af sin Beretning, som han skrev paa det improviserede Telegrafkontor, rask besluttet lod telegrafere et Kapitel af Bibelen, for at der ingen Afbrydelse skulde finde Sted. Mr. Bennett var saa tilfreds med sin Korrespondent, at han efter hans Tilbagekomst til New-York ikke alene rigeligen belønnede ham, men ogsaa engagerede ham til hin mindeværdige Rejse ind i Hjertet af det mørke Fastland for at genfinde Livingstone. Fra den Tid af er Stanleys Liv og Gerninger bekendte. Han blev vistnok, da hans første Meddelelser om hans „Opdagelse“ af den forsvundne Missionær kom til England, almindeligen brændemærket som Svindler og „amerikansk Humbug,“ men dette forandredes hurtigt, da han fremlagde Beviserne for sine Paastande.

Afrika blev efter den Tid det egentlige Omraade for hans Virksomhed. Det Arbejde, som han der har udrettet, er forbavsende. Stanley er simpelthen utrættelig. Han er kærnesund, lever meget maadeholdent, sover godt, har ingen Nerver og synes absolut ikke at kende Frygt. Han har Walliserens Ildfuldhed, Englænderens Flegma og Yankeens opfindsomme Aand. Han er helt og holdent en Mand af sin Tid. Som et Pressens Barn har han aldrig glemt „den archimedishe Skrues“ Magt, som bevæger Verden. „Det er,“ som han siger, „Pressen, som har sat Afrikas Opdagelse i Gang og gjort den populær.“ Som Bladkorrespondent opdagede han Livingstone, og som Bladkorrespondent fandt han Muligheden af en Gennemgang gennem Kongo-Egnen. Hans Beslutsomhed, hans Udholdenhed, hans Frygtløshed, hans efter Eventyr begærlige Sind og hans Given sig hen med sin hele Sjæls Kraft til den ham foreliggende Opgave er Nøglerne til hans Held.

Løjtnant Braconnier, der tjente under Stanley ved Kongo, skildrer hans Karakter saaledes:

„Han er en Mand med rask Beslutsomhed og stor Tvivlraadighed. Ti Minutter førend han bryder op, ved han næppe, hverken om han skal bryde op — eller hvorhen. Der er ingen, som i højere Grad end jeg kan beundre Stanley. Han er en Mand af Jærn — let til at tabe Modet, men hurtig atter i Besiddelsen af sit hele Mod og Frejdighed, fuld af sej, udholdende Vilje, som udgør hans Styrke, og en udmærket Fører; i sit Forhold lige overfor de indfødte er han, trods de om ham udspredte Løgne, altid venlig og hensynsfuld, eftergivende og klog. Der er ingen, som bedre kan forhandle med dem. Men Stanley har een Fejl: han er ikke saa fri for Selvgodhed, som han kunde være; han er alt for hensynsløs lige overfor sine europæiske Modstandere og bliver mere agtet end elsket af dem. Han behandler sine hvide Kolleger, som om han var en liden Konge — han lever afsondret, er aldrig kammeratlig og holder det for fuldt berettiget, naar hans Sikkerhed synes at kræve det, at opofre en eller anden af dem for sin personlige Sikkerhed.“

Lille Iver og Ællingeflokken.

Fortalt af C. K. Thyregod.

Nordpaa i Asminderød Sogn stod der et lille Hus, hvortil hørte en lille Have og en lille Jordlod. Alt var smaat og fattigt. Saa var der da ogsaa i Huset en Dreng, som hed Iver, og det er ham, her skal fortælles om.

Da han var en ganske lille en, ikke større end Tobak for en Skilling, som man siger, skulde han vogte sine Forældres Ænder. Flokken var ikke stor. Naar han bare talte til to, saa var han færdig og kunde begynde at tælle forfra igen, hvis han gad, og det gad han ofte; thi Tiden skulde jo gaa med noget. Men var Flokken lille, var Naaderummet det ogsaa. Der var en Stenbro og en Mødding samt en Dam saa stor, at en rask Dreng lige netop kunde springe derover fra hver Kant. Saavidt maatte Ænderne komme, men hverken i Engen bagved Dammen eller i Forældrenes lille Kornmark vesterpaa for Huset. Heller ikke i Haven eller i Naboens Mark østenfor den.

Det gik nu godt med Vogtningen i lang Tid; thi det var et meget skikkeligt Fuglepar, Iver havde at passe paa, og han var selv en skikkelig Dreng — for det meste. Det var ham en stor Glæde, at strø Korn eller smaatskaarne Kartofler for hans fjedrede Venner. Vi tør nemlig nok kalde dem hans Venner, for han holdt meget af dem, og de holdt til Gengæld saa meget af ham, som et skikkeligt Andepar kan antages at holde af et Menneskebarn. Imidlertid havde Anden lavet sig en Rede og lagt Æg deri, saa kom Rugetiden, og i den gik det mindre godt, skønt Iver nu kun havde Andriken at vogte. Andriken var i Særdeleshed Ivers Yndling, fordi det var saadan en køn Fugl med grøntglinsende Fjer paa Hoved og Ryg, hvid Krave om Halsen og — ja det vilde blive for vidtløftigt at beskrive al hans Pragt. Men nu viste det sig, at han i Grunden var en selvraadig og stridig Herre, naar hans Madam ved huslige Forhold var forhindret fra at være i Hælene paa ham. Han havde sære Lyster. Somme Tider havde han en underlig Lyst til at strippe om i det opvoksende Korn, og andre Tider vilde han med Vold og Magt ud over Engen, som om han vidste, at der langt ude i denne flød en Bæk, der havde klarere Vand og dybere Mudder end den plumrede Dam derhjemme. Værst var det dog, naar Ænderne ovre i Naboens Gaard opløftede deres Røst og skræppede, for saa længtes han saadan efter deres behagelige Selskab, at han næsten ikke var til at styre. Det var da Ivers Lykke, at han kun havde den ene at vogte; thi Mand mod Mand var han Karl for at tugte en Andrik — for det meste. Fuglen havde rigtignok den Fordel at have Vinger; men selv naar den udbredte dem og stak til Vejrs, erkendte den sin Herres Myndighed, saa, naar Drengen kaldte, undlod den sjælden at vende tilbage til sin Pligt. Kun enkelte Gange gik Naturen over Optugtelsen, saa fløj den over til Nabogaarden og voldte derved sin Vogter nogle Taarer og en drøj Løbetur.

Men Drengens Taarer var glemte, Andrikens Ustyrlighed var glemt, og det var en Glæde over al Maade for dem begge, da Ællingerne var komne. Og det var intet Under; thi der var tolv saa dejlige Ællinger, som nogen Sinde er krøbne ud af en Ænderede. De var gule som Æggeblommer og næsten lige saa trinde, og de pippede, som om de var rigtige Sangfugle, og alligevel kunde de svømme og dykke og gøre de yndigste Vandkunster. Anden rabbede i vilden Sky, og Andriken vidste for Glæde ikke, hvilket Ben den vilde staa paa, og derfor stod den paa Hovedet ude midt i Dammen. Iver laa paa Møddingen oven for Dammen og jublede af Glæde over de nydelige smaa Unger. Om det saa var den glødende Sommersol, saa straalede den usædvanligt smukt, som om ogsaa den fornøjede sig over Forestillingen. Saa havde rigtignok Drengen ikke Tid til at tænke paa sine Smaatrætter med Andriken i de foregaaende Uger.

Men „Lykken er som Glar; hun brister, naar hun skinner klar!“ det maatte nu Drengen lære. Paa den straalende og hede Formiddag fulgte der et forfærdeligt Tordenvejr med en voldsom Regn. Da Uvejret nærmede sig, var Drengen ikke sen til at faa sig selv og sine vingede Undersaatter i Husly, og det var ikke fordi, at han jo lige saa vel som Ænderne havde Lyst til at gaa og plaske ude i Regnen; men Torden var han bange for, og naar den endelig skulde komme, hvad han jo ikke kunde hindre, saa gad han helst opleve den i sin Moders Kakkelovnskrog. Hans Søster, Marie, knurrede rigtignok over, at han drev Ænderne ind; men det blev derved, og baade han og de blev inde, saa længe det vilde Vejrligt holdt ud.

Tordenen forstummede, Regnen drev bort, Solen skinnede klart, og Iver, som altid var en hel Karl, naar Faren var forbi, talte om at drive Ænderne ud igen. „Nej, lad dem kun nu blive inde,“ sagde hans Moder. Dog Drengen havde ikke nær set sig mæt paa de smaa gule Andeunger, og saa gik han i al Stilhed hen og fik dem ud. Et Menneske stunder ofte til sin egen Ulykke, og det kan Ællinger ogsaa træffe til at gøre.

Hu, hej! Hvilken Forandring var der dog foregaaet! Dammen var opsvulmet til en hel Sø, og fra denne gik en rivende Strøm, som i mangfoldige Kringelkroge bugtede sig ud over Engen. Naa! der var noget for Ællingerne at pjaske i, og de pjaskede af Hjertenslyst. Raskest tumlede Andriken sig, og det var, som onde Lyster genvaagnede hos ham, saa han ikke kunde nøjes med Dammen, hvad man dog skulde mene, han i dens mangedobbelt forstørrede Tilstand baade kunde og burde have gjort. Han roede rask afsted med Strømmen, og hans Madamme og hendes smaa fulgte ham med god Vilje. Der hjalp ingen Kalden. Iver vidste ikke ret, hvad han skulde gøre, da det syntes ham, at Engen ikke var Eng længer. I den Henseende var han dog ikke helt tryg, og han stod paa Springet til at løbe efter Flygtningerne og bringe dem tilbage med Magt. Men saa fik han en ny Betænkelighed. Det var gentagent forbudt ham at gøre sine Strømper vaade. Alt for ofte havde han overtraadt Forbudet; men denne Dag var han bleven kyst i Krog af Tordenen og havde endda

uden Tilladelse lukket Ællingerne ud. Derfor følte han en særdeles Trang til at være lydig. Dog da han saa, at Flokkens Maal utvivlsomt var Bækken, saa maatte alle Hensyn vige. Han tog Strømper og Træsko af og tog sig for at følge Andriken paa dens vaade Vej, for at bringe Oprørerne tilbage til deres Pligt. Beslutningen var lettere fattet end udført; thi paa mangt et Sted skjulte Vandet næsten usynligt gennem det høje Græs, og Ællingerne skjulte og snivede og snege sig frem ad de usporlige Veje. Da mærkedes hans Nød i Hjemmet, og Marie blev sendt ud for at hjælpe ham.

Hun var i mere end een Henseende en Modsætning til Iver, thi hun var en tynd, opløben tretten Aars Tøs med et spidst Ansigt, hvorimod han kun var halv saa gammel, var lille, tyk og trind, saa han havde megen Lighed med Ællingerne. Derhos havde hun en medfødt Ulyst til at væde sine Pusselanker. Hun var nu ærgerlig over, at skulle gaa og pøle i Vand og vaadt Græs og sagde gentagne Gange: „Det er din Skyld, du slemme Dreng!“ Iver følte, hun havde Ret, og derfor tav han til hendes Ubehageligheder, hvilket ellers just ikke var hans Vane.

Imidlertid fik Pigen sanket Ællingerne op i sit Forklæde og bar dem ind. Iver gjorde som Adam og Eva, da de havde syndet: Han skjulte sig mellem Havens Træer, og der stod han og ventede, at der til ham ligesom til Adam skulde lyde en streng Røst, der kaldte ham ved Navn og spurgte: „Hvor er du?“ Røsten udeblev, og saa begyndte Drengen at blive roligere og tænkte, at Ulykken maaske dog ikke var saa farlig. Uden dog at være vis i sin Sag listede han sig ved Aftenstid ind i Huset. Her kom Søsteren ham i Møde med de Ord: „Alle Ællingerne er døde; det er din Skyld, din Ællingemorder, du kan rigtignok vente dig Klaps.“ Moderen derimod sagde intet, men fæstede paa ham et Blik, der trængte ham anderledes dybt ind i Sjælen end Søsterens dadlende Ord.

Iver slap altsaa taaleligt fra det, og hans Skyld var jo da ikke heller saa meget stor; thi Forbudet mod at lukke Ællingerne ud var ikke fremsat i nogen bestemt Tone og kunde lige saa godt opfattes som en Tilladelse til ham at blive fri for Vogtningen, hvis han helst vilde det. Af sig selv kunde han ikke vide, at de spæde Ællinger vilde forkøles ved at vade i det høje Græs. Der var sket en Skade, som i det fattige Hjem var ikke at regne for ubetydelig; dog det havde han heller ingen ret Forstand paa. Men da han saa de vævre smaa Fugleunger, som han havde været saa glad ved, ligge forpjuskede og døde, og da han saa Anden gaa stille og sørgende omkring og pille ved dem, da kom han bitterlig til at græde og følte ret i sit Barnesind, hvad det var at miste noget kært. Han kunde ikke give sig tilfreds igen, og saa blev da Marie gnaven over det og sagde: „Hold nu op med den Tuden og vær glad ved, at du slap saadan fra det!“ Men han græd end stærkere, og det blev ved, da han var kommen i Seng, og han kunde ikke sove, før hans Moder satte sig hos ham og talte venlige og trøstende Ord. Da kom han en Smule i Ro; men dog glemte han aldrig den første tunge Sorg, han havde prøvet.

En Bondehævn.

Fortælling af Bertel Elmgaard.

(Fortsat.)

I Fovstrup By havde Budskabet om Fjendens Tilbagekomst vakt Uro. Gamle og unge kom paa Benene, Ilden flammede op paa Arnestedet, og Føde- og Drikkevarer sattes frem fra Fadeburet. Da Troppen svingede ind ad Byens Gab, medens Hovslag og raa, lystige Stemmer klang vidt i den sene Aften, stod de fleste Bymænd ude ved deres Gaardsled og lukkede ydmygt op for de fremmede Krigsfolk, og hvor de ikke var til Stede, blev Leddet hugget ned. De smaa Bøndergaarde var atter besatte af Fjenden, og snart genlød de fra Stald til Stue af en Larm og Vildskab, som de aldrig kendte i deres daglige Ensomhed.

Troppens Fører var taget ind paa Fovstruplund, en gammel forfalden Herregaard med sammenskudte Volde og Grave, lidt østen for Byen. Her vilde han gøre sig det ret mageligt og hyggeligt; han lod dække og duge i Riddersalen, Vokskærterne tændtes, og stadselige Tæpper hængtes over Væggene. Snart vilde de fornemste Officerer indfinde sig og ved det mad- og drikkefyldte Bord tage Opresning for Vinteraftenens Møde. Foreløbig havde den unge adelige Fændrik slængt sig paa en Løjbænk i Salen; herfra førte han Tilsyn med Opdækningen og gav sine Vink og Befalinger til den gamle Borgfrue, der adlød tavs og koldt. En stor Hund gik og snusede omkring Bordene og syntes lige saa tilfreds med Forberedelserne som dens Herre.

„Haa, haa,“ udbrød denne, „du mærker nok alt Duften, Kosak, ja, det er noget, du forstaar dig paa. Husk, at du faar det største Kødben.“

Døre gik op og i paa Borgen, der lød Sporeklirren og Vaabenlarm fra Stue til Stue, det var de indbudte Officerer, der begyndte at samles efter at have draget Omsorg for Folk og Heste. Borgfruen gik stiv, med en uvillig Mine frem og tilbage mellem Salen og Stegerset, hvor Pigerne havde travlt med at dreje Spiddet og bringe Øl og Vin fra Kælderen.

Og samme Travlhed herskede inde i Landsbyen. Soldaterne tog Stuerne i Besiddelse og trængte Beboerne til Side for selv bedre at faa Plads paa Langbænken. Salttønden blev undersøgt, de skrigende Gæs og Ænder blev trukne frem fra Gaasebænken og maatte strække Hals. Hvad der ikke blev spist i Aften, gik nok med til Davre. Husets Kvinder sattes til at koge og stege, Mændene joges ud i Stald og Lo for at passe Hestene.

Kun fra et lavt, fattigt Hus nederst i Byen holdt Krigsfolkene sig borte. Da et Par, syngende og støjende, nærmede sig Døren, havde pludselig en sørgeklædt, tæt tilhyllet Kvinde rejst sig fra Havegærdet, var gaaet dem i Møde med sære Fagter og løsrevne, kun halvt forstaaelige Ord.

De greb fat i hende; men idet den ene Soldat med Armen om hendes Liv vilde tvinge hendes Hoved bagover til Kys, veg han pludselig tilbage med et dumpt Brøl, som stukken af en Hugorm. Det var en vanvittigs Blik, han havde set ind i.

„Skal jeg vise jer Graven?“ spurgte hun med et skinnende Smil i Øjnene. „I er komne for sent .... Blot I var komne i Dag, saa var I komne med til Ligfølge .... Naa, det havde taget sig ud med alle jer Krigsfolk, og Pauker og Trompeter, lille Ellen havde faaet en Ligfærd som ingen adelig Frues Barn .... Det er det samme, I skal se, hvor hun ligger, og hvor pænt Gravstedet er pyntet, det har hendes Moder gjort .... Men fortæl det ikke til Knud, der bor nede under Bankerne, for saa sætter han jer i Gabestokken, og alle Byens Folk spytter paa jer, naar de gaar forbi.“

De to Landsknægte havde ikke længer ret Lyst til at le, men syntes at overveje, hvorvidt de skulde trække sig tilbage.

Da gik Husdøren op, og en gammel graahaaret Kvinde kom ud, vadende med de bare Fødder i Sneen.

„Saa, lille Inger,“ bad hun og tog den vanvittige Pige ved Armen, „vær saa føjelig og følg med ind. Du kan dog ikke være ude i Nat, og i Morgen kan vi gaa op paa Kirkegaarden igen.“

„Men tror du ikke, de fremmede Krigsfolk saa imens gaar op og tager lille Ellen?“ spurgte den vanvittige.

„Det kan de jo ikke, mit Barn, lille Ellen har Vorherre taget, og der faar hun Lov at blive.“

„Ja, det er rigtig, Mo'er,“ udbrød Inger oplivet. „Det samme sagde Mester Søren jo ogsaa i Dag. Lille Ellen er hos Vorherre, sagde han.“

Saa fulgte den syge føjelig med den gamle Kvinde ind ad Døren, men paa Tærskelen vendte den gamle Moder sig om, strakte den knyttede Haand ud imod de to Soldater og mumlede:

„Skam hente jer, I Ugerningsmænd! Det er jer, der har ødelagt de to stakkels Væsener.“

Saa drev Landsknægtene af for at søge sig Husly andetsteds, og den fattige Hytte laa tavs i sin Ensomhed, medens der fra alle Byens Kanter lød Støj og Skraal.

Men henne bag Havegærdet rejste en Mand sig op i laadden Lammeskindspels og rystede truende med Haanden efter de bortgaaende Krigsfolk. Derpaa slængte han sit Jægerbytte, bestaaende af en sammenkoblet Ræv og Gedde over Skulderen, idet han mumlede:

„Naa, I to Krabater lod det Pak mig dog beholde. Af Mikkel kan jeg faa mig en god Vinterhue, og den kan der blive Brug for, og Fisken bereder jeg til Davre, jeg skal nok svare for Ild til at stege den ved.“

Saa sneg han sig bag om Byen, dukkede sig forsigtig under de smaa Kaalgaardes Risgærder og standsede nu og da for at lytte efter Støjen og Munterheden indenfor. Af og til, naar han opfangede en Samtales Indhold, nikkede han hen for sig, og naar Larmen og Lystigheden syntes at stige rigtig højt, kvælende enhver anden Lyd, krusede et eget Smil hans Læber.

Det var henved Midnat. Maanen var i Færd med at gaa ned, og Vinternattens Mørke bredte sig over Landskabet.

Manden havde rettet sine Fjed mod en bestemt Gaard yderst i Byen, men standsede pludselig, da han uden for Kirkegaardsdiget blev var, at der var Lys inde i Kirken.

Han listede hen over Kirkegaarden, tog et lempeligt Tag i Vaabenhusdøren, og da den villig

gik op, traadte han varsomt indenfor og skred videre ind ad Kirkegulvet.

Foran Alteret stod to Lys og brændte. Byens gamle Præst, Mester Søren, og hans fromme Ægtefælle laa paa Knæ og bad højt om Guds Beskærmelse for Hus og Hjem og for den ganske By, der nu atter hjemsøgtes af Krigens svare Nød. Hos de gamle Præstefolk knælede to Smaabørn, stammende deres Bønner efter.

Den kommende følte sig ikke det mindste overrasket. Det var ofte i hine Tider Sædvane at søge Ly og Beskyttelse under Guds hellige Tag, naar Fjenden besatte Egnen og med Vold og Haansord tvang fredelige Beboere bort fra deres Hjem.

Den hvidskæggede Præstegubbe rejste sig og gik den indtrædende i Møde, med Fredlysningens Tegn.

„Hvem er du, fremmede? Søger du Herrens Beskærmelse under hans Tag, saa være du velkommen."

Den fremmede traadte nu helt frem i Lyset. Sit Jagtbytte havde han lagt fra sig ude i Vaabenhuset.

„Men i Guds og alle hans hellige Engles Navn, hvem ser jeg!" udbrød den bevægede gamle. „Det er jo Knud Nyde, dig, stakkels Knud, som ingen af Byens Folk har set i en hel Uge.... Ak ja, ak ja, haardt er du og dine blevne tugtede, og Gud Fader se i Naade til os alle sammen."

„Jeg kan tænke, det er Svensken, der har drevet jer og eders fromme Familie ud af Præstegaarden," tog Knud Ordet, „I har altsaa ogsaa faaet hans onde Magt at føle."

„Tal ikke om det! De gør sig til gode derhjemme, men her er et trygt Tilflugtssted. Langt værre er, hvad du maa lide, gode Knud. I Dag begrov vi dit stakkels Barn, og Inger er det helt snavs med.... Men der er da ikke hændt ny Ulykker, siden du viser dig igen paa denne Dagsens Tid?"

„Aa nej, endnu ikke, men rimeligvis I vil spørge nyt, Mester Søren, naar I vaagner i Morgen," svarede Knud Nyde med sindig Stemme. „Jeg er ellers ude for at faa jer i Tale."

„Har du noget, der ligger dig paa Hjerte, min gode Mand, saa giv Ordet frit Løb." Præsten lagde sin Haand paa hans Skulder og saa ham mildt ind i Øjet.

„Jeg vil bede Mester Søren give mig Vinen og Brødet; jeg vil angre min Synd, og jeg vil bede Vorherre om, at jeg maa lide for, hvad Inger kan have forbrudt. Det er det eneste, jeg nu kan gøre for hende."

„Men hvorfor vælger du Natten til dette, Knud, du ser jo karsk ud som altid?"

„Fordi det er usikkert, om jeg er raadig over

Gildets Forberedelser.

Dagen i Morgen. Jeg sagde, I vilde spørge nyt, Mester Søren. Der er Krig i Landet, den nærmer sig vor egen Dør, og jeg er Soldat."

Den gamle Præst betragtede Knud med et fast, undersøgende Blik, saa nikkede han, tog hans Haand og sagde:

Ved Drikkelaget.

„Dit Ønske skal blive opfyldt, Søn; men husk, at hvilken Post du end tager, er du ansvarlig for dine Gerninger."

Da Knud lidt senere forlod Kirken, tog han Vejen, der førte hen mod en Udkant af Byen. Her sprang han over et Risgærde og kom ind i et Vedkast, fuldt af store Dynger Topbrænde. Et helt lille Skovstykke var blevet fældet og kørt sammen for at tjene som Vinterbrændsel for Landsbyen.

Knud lyttede et Øjeblik, men lod nu ikke saa forsigtig længer; han tog Fyrsvamp og Blaar frem, dannede et Ildsted og slog Ild. En lille rødlig Lue greb fat i Blaarene, slikkede derfra op i de frosttørre Bøgegrene, hoppede fra Kvist til Kvist og omspændte snart hele Risdyngen med en knitrende Flamme.

Men i næste Øjeblik lød ogsaa Ilskridt ude fra Vejen, og mindst en halv Snes Mand styrtede ind over Gærdet, omringende Knud fra alle Sider. Han for op i den Tanke, at det var Soldater, men genkendte nogle af Byens Mænd og Karle, der havde holdt til i et Skur. Medens nogle gav sig til at slukke Ilden ved at overdænge den med Sne, greb andre Hænder fat paa Brandstifteren og tvang hans Ansigt om mod Ildskæret.

„Knud Nyde!" skreg alle Stemmer. „Vil han ødelægge vort Vinterbrændsel?"

„Er det ikke nok, han har bragt os Fjenden her til Byen ogsaa — ja, for det er ham!"

„Vi slæber ham op paa Slottet! Han har noget Lusferi for og skal ikke slippe!"

„Han stod i Gabestokken sidste Høst, maaske den svenske Ritmester har en bedre Klemhærke til ham!"

Til ingen Nytte gjorde Knud Modstand. Snese Hænder greb fat i ham, saa han tumlede afsted under deres Tag. De førte ham op til Fovstrupslund. Undervejs strømmede Krigsfolk, Kvinder og Børn til, spurgte i Munden paa hverandre og drog i en hujende Skare ind paa Herregaarden.

Da den svenske Vagt hørte, hvad Knud havde pønset paa, lod den ham belægge med Lænker og straks føre op i Salen, hvor Officererne sad ved Drikkebordet.

Tyk og hed i Kammen fulgte Slotsfogden med for at tale Bøndernes Sag. Et Par Smaagutter bar Knuds Jagtbytte.

Slotsfogden aflagde Beretning om Brandstiftelsen, som han var vant til slig for sit Herskab. Med truende Miner og spottende Udbrud rykkede Officererne nærmere, medens Fangen forgæves søgte at komme til Orde.

(Sluttes.)

Stanleys sidste Rejse i Afrika.

I. Lidt om Stanleys tidligere Rejser.

I en Tid som denne, da Stanleys Navn lyder med Kærlighed og Beundring fra hele den civiliserede Verdens Læber, kan det være paa sin Plads at kaste et rask Tilbageblik over den store Forskers Rejseliv. Det var i Begyndelsen af Halvfjerdserne, at Stanley foretog sin første Afrikarejse, sendt af den amerikanske Redaktør Gordon Bennett, med det Maal for Øje, at trænge ind i den ukendte Verdensdel og opsøge Livingstone. Foretagendet var dristigt, men Planen vel overvejet. Den store Missionær Livingstone havde opgivet sin Missionsgerning og var draget paa Opdagelsesrejser i Afrikas Indre. Hans Agt var at aabne gode Handelsveje og at modvirke Slavehandelen. Men i flere Aar havde man nu ikke hørt fra ham, og Rygtet fortalte, at han var bleven myrdet af de indfødte. Enkelte Ting tydede dog paa, at han endnu kunde være i Live, men i saa Tilfælde maatte han være i Trang og Nød. I Januar 1871 landede Stanley paa Øen Zanzibar, midt for Afrikas Østkyst. Dette Sted havde vist sig at være det heldigste Udgangspunkt for Rejser til det Indre af Fastlandet, og herfra førte Araberne deres Varer til Ujiji ved den store Taganikasø. Stanley vidste, at Ujiji var et af de Steder, hvor han snarest vilde faa Underretning om Livingstone, og bestemte sig til at rejse did. Efter langvarige Forberedelser og besværlige Rejser, der idelig afbrødes af Kampe og Sygdom, naaede Stanley sit Maal, og den 10. Novbr. fandt han Livingstone, der for faa Dage siden var kommen til Ujiji, blottet for alle Midler. De to Forskere lagde Planer for Fremtiden, og særlig fremdrog Livingstone sin kære Tanke, at det var fra disse rige, dejlige Egne med deres Net af Floder og Søer, at den store Flod Nilen stammede, eller med andre Ord, at man ved at sejle opad Nilen kunde naa til Tanganikasøen. Medens Livingstone gik paa ny Opdagelsesrejser, der dog i Løbet af et Aars Tid skulde koste ham Livet, vendte Stanley tilbage. Aldrig saa snart var Rygtet om Stanleys Sendelse kommet for Folks Øren, før hele Europa stillede sig misbilligende overfor et saadant Skridt. Man mente, at dette kun skulde kaste et Ny over den Avis, han repræsenterede, og Stanley blev Genstand for den Avindsyge og Mistillid, som altid bliver store Mænd til Del. Da han saa efter mange Møjsommeligheder og Kampe havde naaet sit Maal og havde fundet Livingstone, drog man Sandheden heraf i Tvivl. Selv fremragende rejsende, Mænd i høje Stillinger og med aandelig Dannelse, bestred hans geografiske Opdagelser, beskyldte ham for at forvrænge Forholdene og mente, at han aldrig havde fundet Livingstone. Tiden gik, og med den samledes de ubestridelige Beviser for Stanleys Daad, Beviser, som besejrede Mistilliden og tilintetgjorde enhver uretfærdig Anklage. De engelske Geografer og rejsende, som forud havde tvivlet paa Stanley, skyndte sig nu at gøre Afbigt med den ærlige Aabenhed, der er saa karakteristisk for den engelske Nation, og modtog ham med desto større Æresbevisninger, som disse saa længe havde ladet vente paa sig.

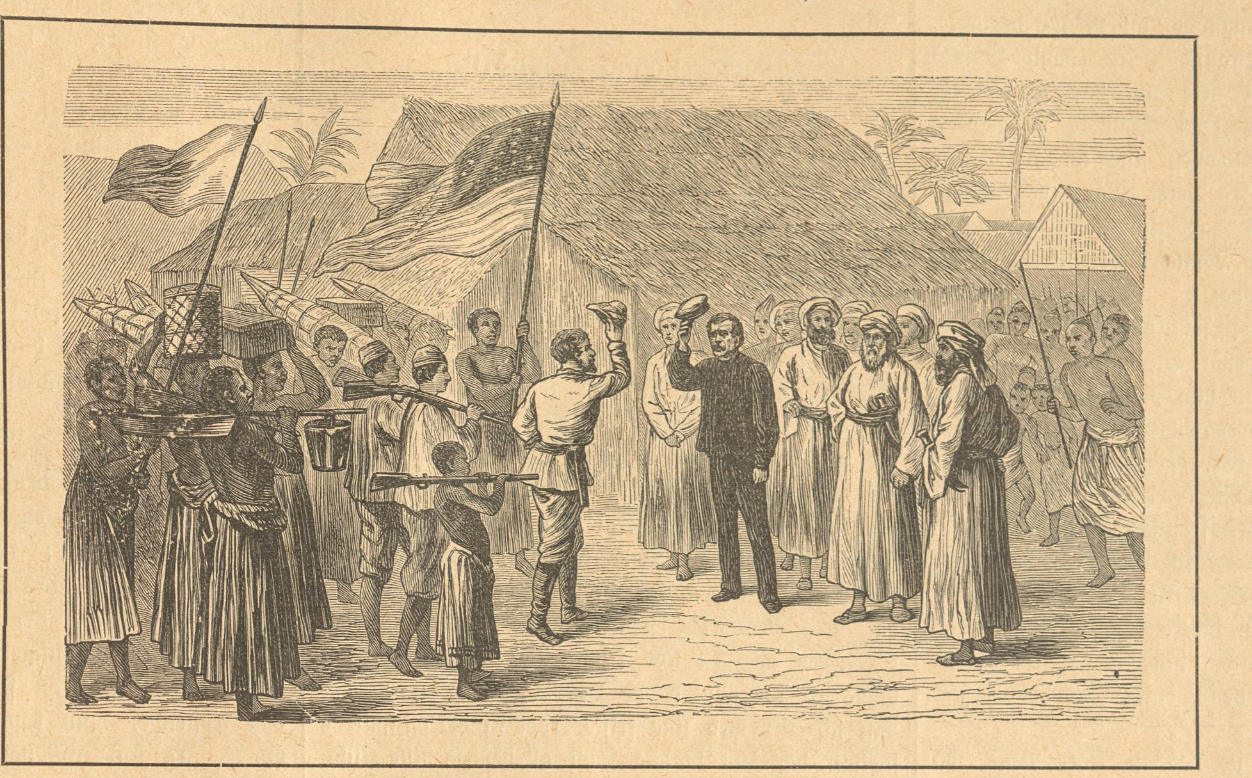

Fra Stanleys første Rejser: Stanley finder Livingstone.

Fra Stanleys første Rejser: Gennem en afrikansk Sump.

Men tiltrods for at Stanley denne Gang havde bragt sine tvivlsyge Kritikere til Tavshed, rejste den samme Mistanke sig, saa snart hans Bedrifter fra den næste afrikanske Ekspedition rygtedes. Denne Gang bestredes Udgifterne af „New-York Herald" og det engelske „Daily Telegraph", og Formaalet var at fuldende Livingstones Opdagelser. Det var paa denne Rejse, at Stanley traf den mægtige Kejser Mtesa i Uganda, der tog saare venligt imod ham. Men for øvrigt var den fleraarige Rejse fuld af Farer og Møjsommeligheder. Snart truede Hunger og Pest, snart Kongo-Egnens vilde Menneskeædere, der atter og atter overfaldt Stanley og hans Rejsefæller og forvoldte dem betydelige Tab. Da Stanley sidst paa Aaret 1877 igen satte Foden paa hjemlig Grund, var der atter ansete Mænd indenfor den geografiske Verden, der begyndte at angribe ham og dadle hans Maade at behandle de indfødte paa. I Virkeligheden var Giften trængt ind i selve det kongelige geografiske Selskabs egen Kreds, og en Tid lang saa det ud, som de vilde forholde den berømte rejsende dens Velkomsthilsen ved Tilbagekomsten fra Afrika. Dette forandredes imidlertid, da han personlig gjorde Rede for sin Handlemaade i vanskelige Situationer. At han straffede dem, der vilde have myrdet ham, om han havde udvist Svaghed eller utidig Mildhed, maatte fuldstændig billiges. Han undgik Fjendtligheder paa hele sin Vej, men hvor hans Missions Fremgang, Ekspeditionens Velfærd, og hans egen Sikkerhed stod paa Spil, var ikke Stanley den Mand, til hvem det nyttede at sige: „hav Overbærenhed." Under saadanne Omstændigheder vilde Overbærenhed sige det samme som Undergang for Fredens, Civilisationens Herolder.

Naar vi beundrer alle Stanleys Kampe og

Genvordigheder og hans Sejr over dem, maa vi ogsaa altid tage i Betragtning, at han var den første hvide Mand, som med væbnet Styrke drog ind i Afrika, og heller ikke glemme, i hvor kort Tid han med sit Følge har tilbagelagt Rejsen. I omkring fire Aar gennemstrejfede han en Strækning af 10,000 engelske Mil midt imellem fjendtlige Stammer, og dog lykkedes det ham at gøre sig nøje bekendt med disse Landes Udsigter, Adgange og lokale Forhold.

Uden at ville drage nogen Sammenligning mellem Stanley og Livingstone, vil vi kun bemærke, at om den gamle afrikanske Helt, David Livingstone, hvis Fortjenester ikke nok kan fremhæves, havde optraadt med noget af Stanleys Strenghed, og ikke været saa voldgiven tine tyvagtige, feje Bærere, som rømte fra ham Gang paa Gang, vilde han ganske vist have løst flere geografiske Spørgsmaal og faaet Lønnen for sit opofrende Arbejde i Kongos Opdagelse. To Gange maatte han vende tilbage, netop som han stod ved Maalet. Havde Livingstone anvendt Strenghed overfor de feje Tjenere, paa hvem han ødslede sin Mildhed, naar han saa, at Overbærenhed ikke nyttede, vilde han have sluppet for, træt og modløs at vende tilbage de Tusinder af Mile, som han forgæves gik fremad. Tusinde Dages frugtløse Arbejde, tusinde vaagne Nætter kunde været sparede. Af hans egne Bemærkninger og af Breve til Venner kan man slutte sig til hans store Lidelser, og den Bitterhed han følte ved at skulle dø midt under sine Forskninger, uden at finde den Løsning, han havde søgt i 30 Aar.

Da Stanley drog ud paa sin store Rejse, saa han ud som en Mand i sin kraftigste Alder, da han vendte tilbage fra det mørke Fastlands Skove og Sumpe, var hans Haar blevet graat, og hans Kinder hule. Efter Hjemkomsten blev Stanley paa alle Maader udmærket over hele Europa. Han blev dekoreret med Ordener, fik Guldmedailler fra de geografiske Selskaber i London, Paris, Italien og Marseilles, blev Æresmedlem af omtrent alle Videnskabsselskaber Verden rundt; de Forenede Staters Kongres og Londons City sendte Takadresser. Dronning Viktoria forærede ham en kostbar Gave til Minde om Livingstones Undsættelse. Den afdøde Konge af Italien, Victor Emanuel, skænkede ham en Guldmedaille og sendte ham en egenhændig Skrivelse med Tak for de store Tjenester, han havde gjort Civilisationen, og den nuværende Konge af Italien gav den store Forsker sit Portræt.

Da Stanley i sin Tid havde bragt Livingstones Breve ned til Kysten gav Indholdet af disse Breve Anledning til, at den engelske Regering tvang Sultanen af Zanzibar til at forbyde Slavehandelen. Da nu Stanley vendte tilbage fra sin store Rejse, vakte hans Efterretninger en saa mægtig Bevægelse, at der under Kongen af Belgiens Forsæde dannedes et internationalt Selskab til at undertrykke Slavehandelen og aabne Midtafrika for Europæere.

Den Miskendelse, han havde lidt under, den Hæder og Fremgang, som siden havde kronet hans Værk, havde i de sidste Aar uddannet og befæstet Stanleys Karakter klart og umiskendeligt. Faa kan rose sig af at besidde den almindelige Højagtelse, som blev Stanley til Del i det Aar, han opholdt sig i London, inden han rejste over til Amerika. Han skulde her opfylde en gammel Forpligtelse og holde Foredrag over sine Opdagelser og Oplevelser under den sidste Ekspedition i Afrika. Dette var naturligvis for Stanley et ligesaa kært som interessant og lønnende Hverv. Imidlertid var den Tavshed, som hvilede over Emin Pascha's Liv i Equatorialprovinsen gaaet over til høje Raab om Hjælp, man dannede en Komité til Undsætning, og da England ikke kunde finde en Mand, der var det Kald voksen, at bringe Emin Hjælp, blev Stanley kaldt tilbage.

Uden et Øjebliks Nølen vendte han om og stillede sig og sine Tjenester til Undsætningskomitéens Raadighed.

I en snæver Vending.

Af Emanuel Henningsen.

(Sluttet.)

Hen paa Eftermiddagen travede han atter hjemad med Posen paa Ryggen. Tæt uden for Byen mødte han tre Børn, to Piger og en Dreng. De morede sig med at køre hverandre hen ad Vejen i en lille Slæde. Søren hilste paa dem ved at give sin Hue et godt Skub ned i Nakken, tog derpaa sin Stok under Armen, stak Hænderne dybt ned i Frakkelommerne og saa til med stor Interesse; men han sagde ingenting, for han kunde nok se, at det var fine Folks Børn. Især saa han med Beundring paa den lille Pige, der sad i Slæden med en stor Muffe paa Skødet. Saa yndig en lille Pige havde han da aldrig set. Som hun sad der med sine friske, røde Kinder og smilede skælmsk bag den laadne Kant af hendes lille Kyse, lignede hun et af de smaa Englebørn, Søren engang havde set paa et Maleri oppe paa Herregaarden; ja Englebarnet havde da naturligvis hverken Muffe eller Kyse, men Lighed var der dog ligegodt.

Hendes ældre Søster var i Øjeblikket Hest, medens Broderen, hvis Tavle og Tornister viste, at han kom fra Skole henne hos Lærerinden i den anden Ende af Byen, stod og saa til. Efter at Søren i nogen Tid havde været en opmærksom Tilskuer, kastede han Blikket op mod den synkende Sol, der kastede sine skraa Straaler hen over Marken, gav derpaa til Afsked sin Hue endnu et Skub ned i Nakken og vendte sig for at vandre videre. Idet samme raabte den fremmede Dreng: „Mathilde! Mathilde! Husk dog paa Vældet; det kan ikke bære!"

Søren saa sig tilbage og udstødte et Skrig af Skræk. Den ældre Søster var pludselig gledet ud med Foden, var falden og havde derved givet slip paa Slæden, som nu ved sin egen Vægt gled ned ad Skraaningen til et Kildevæld, som fandtes ved Siden af Vejen, og som kun var tillagt med ganske tynd Is. Et Angstskrig fra den lille Pige vakte igen Søren til Besindelse, hurtig løb han hen til det forfaldne Gærde, der begrænsede Vejen paa den ene Side, greb en af dets lange, løse Stænger og sprang ned til Kilden, hvor Isen bragende gik itu under Slæden, der med den lille Pige sank ned i Vandet. Det lykkedes hende dog at gribe fat i Kanten af Isen og holde sit Hoved oppe over Vandfladen. De to andre Børn stod skrigende paa Bredden.

„Løb efter Hjælp!" raabte Søren og lagde sin Stang tværs over Hullet paa Isen. Børnene sprang af Sted. „Kan du nu faa fat paa Stangen," vedblev Søren; men den lille Pige turde eller kunde ikke gribe efter den, hun klyngede sig krampagtig fast til Randen af Isen og saa paa ham med stille Fortvivlelse.

„Dette her er galt," sagde Søren og kastede sin Pose, „jeg maa . . . jeg maa . . . i en snæver Vending."

Uden at give sig Tid til at fortsætte, lagde han sig ned og krøb ud paa Isen, indtil han naaede den lille Piges Haand. Han greb fat paa den, medens han vedblev at holde fast paa Stangen, og forsøgte at drage hende op af Vandet; men det oversteg langt hans Kræfter. Han gjorde endnu et Forsøg, da brast Isen under ham, og han sank ned i Vandet ved Siden af den lille Pige. I første Øjeblik blev han noget fortumlet, men han fattede sig snart, da han mærkede, at Stangen, som endnu laa tværs over Hullet, godt kunde bære Vægten af dem begge to. Det lykkedes ham at drage den lille Pige hen til sig, men hun klyngede sig saaledes til ham, at han næppe kunde holde sig fast.

„Aa, du lille, søde Pige," sagde han bønligt, „vil du . . . i en snæver Vending bare . . . tage mig om Halsen, for saa kan jeg godt bære os begge to. Hvis du bare vil det . . . nu skal jeg hjælpe dig . . . saadan. Nu tror jeg, at det er godt."

Saa fik han da hendes Arme op omkring sin Hals og kunde bruge begge sine Hænder til at holde fast med. Han begyndte at føle sig sikker paa et godt Udfald; thi Hjælpen maatte jo snart komme, og han saa næsten fornøjet ned paa den lille Piges Ansigt, der var vendt op imod ham med et Udtryk af usigelig Angest.

„Aa, nu skal du slet ikke være bange," sagde han trøstende, „nu kommer de snart og tager dig op. Jeg skal nok holde dig oppe, bare du vil holde fast. . . . Hør, du giver da vel ikke slip paa mig!"

„O, jeg bliver saa . . . saa underlig," stammede den lille Pige, medens det sidste Spor af Rødme forlod hendes Kinder, og hendes Tag omkring hans Hals løsnedes. „Jeg tror . . . jeg dør."

„Nej, nej!" skreg Søren fortvivlet, idet han slap Stangen med den ene Haand og slog Armen om hende, „du lille, søde Pige . . . aa, luk dog ikke dine Øjne, der kommer jo straks Hjælp . . . Aa, Gud, nu dør hun! Hjælp . . . Hjælp!"

Den lille Piges Hoved var sunket bag over paa hans Arm og tyngede paa den, saa at den smertede ham grusomt. Hendes for kort Tid siden saa friske og smilende Ansigt var dødblegt. Søren frygtede for, at hun var død; men han holdt hende fast med Fortvivlelsens Kraft, skønt hans Arm gjorde ulideligt ondt, og Kulden stivnede alle hans Lemmer. Af og til udstødte han et Raab om Hjælp; men hans Røst blev svagere og svagere, og til sidst tav han. Da sprang med et en ung Mand, som bar en Stige paa Skuldren ned ad Skraaningen, i et Nu var Stigen lagt tværs over Kilden, Manden midt ude paa den, og Børnene blev dragne op i Sikkerhed.

Atter kom der to Mænd løbende, de var forsynede med varme Klædningsstykker.

„Alt vel, Hr. Pastor!" raabte den unge Mand dem i Møde. „Vor lille Augusta er besvimet, men har ikke faaet en Draabe Vand over Hovedet. Den lille Knægt var sunken ned hos hende og holdt hende oppe. Lad os nu faa svøbt dem ind; jeg beholder Augusta for min Part."

Den tiltalte traadte hurtig hen til Søren, som bleg og skælvende sad paa Sneen.

„Du brave Knøs . . . du herlige, brave Dreng," sagde han bevæget, idet han tog ham op i sine Arme og svøbte en varm Kaabe om ham. „Vil Gud, skal jeg søge at gengælde dig det, du her har gjort for min lille Pige!"

Men det syntes Søren, at han laa i sin lille Seng i Huset derude paa Mosen, og at hans kærlige Moder dækkede ham varmt til. Og det syntes ham, at hun satte sig hos ham og sang for ham med sin blide Røst, og alt som hun sang, lagde hun sin kølende Haand paa hans Pande, der brændte som Ild, og vædede hans tørre Læber med en læskende Drik. Saa kom der lange Skygger svævende ind i Stuen, og alt som de blev mørkere, blev hans Øjenlaage tunge, det syntes ham, at han gled ned ad en Flod, hvis Bølger sagte vuggede ham op og ned, da lukkede han sine Øjne, og alt blev mørkt og stille rundt om ham. —

Det var en smuk Vinterdag fjorten Dage senere, at Solen sendte en af sine Straaler ind gennem Vinduet i et lille Kammer i Præstegaarden. Det var en næsvis, lille Solstraale, den kigede ind mellem de grønne Gardiner, som var hængte op om Barnesengen for at holde det stærke Dagslys borte fra den lille Dreng, der sovende hvilede sin blege Kind paa Hovedpuden. Ja, det var en næsvis, lille Solstraale, den lod sig ikke nøje med at kige ind til ham, men listede sig hen og trykkede et varmt Kys paa hans Pande. Var det Solstraalen, der forførte den lille Pige, som stod lyttende ved Siden af Sengen, eller var det hende selv, der fandt paa at trække Gardinerne lidt til Side og plante sit eget Lokkehoved ind i Aabningen? Vi ved det ikke; men der stod hun nu og saa paa den sovende med sine klare Øjne, og den lille, næsvise Solstraale kyssede hendes Haar og omgav hende med en Straaleglorie.

Da lettede et Suk den sovendes Bryst, hans Øjne aabnede sig, og hans Blik heftede sig paa det lille Ansigt med Lysglansen om Haaret, og Ansigtet smilede til ham.

„Englebarnet oppe paa Herregaarden," hviskede han sagte, „o, det er dog saa dejligt at drømme."

„Sagde du noget, Søren?" spurgte den lille Pige dæmpet. „Vil du have noget at drikke?"

„Nej, gaa ikke fra mig, jeg har det saa godt. . . . Aa, du er jo den lille Pige paa Slæden, nu husker jeg det alt sammen. Hvor er jeg, og hvordan er jeg kommen her?"

„Du er jo hjemme hos os i Præstegaarden," svarede den lille Pige og gjorde et fornøjet Hop mellem Gardinerne, „Fa'er bar dig hjem, og Onkel Jakob tog mig. Jeg kom mig snart igen; men du blev saa syg, saa syg og kendte mig slet ikke mere. Men nu kender du mig jo igen; gør du ikke?"

„Jo," svarede Søren glad.

„Og nu maa jeg nok . . . i en snæver Vending . . . tage dig om Halsen igen," sagde den lille Pige skælmsk, „og give dig et Kys og sige dig Tak."

Søren rakte sine matte Hænder imod hende, og hun lagde sine Arme om hans Hals og trykkede et Kys paa hans Kind. Derpaa smuttede hun ud af Døren og raabte ude i Gangen med sin friske, glade Stemme: Mo'er, Mo'er; nu kender han mig, nu bliver han snart rask igen!"

Et Øjeblik efter lød der Fodtrin udenfor, Døren blev lukket op, Gardinerne trukne til Side, og der stod Præsten med sit venlige skæggede Ansigt tillige med hans Hustru og deres tre Børn i Solskinnet og smilede til ham.

„Min stakkels Dreng," sagde Præsten og tog hans Haand i sin, „du har været meget syg; men nu bliver det nok godt igen. Hvorledes har du det?"

„O, saa godt . . . saa godt," hviskede Søren og saa taknemmelig paa dem alle.

Hans Hjerte svulmede af Glæde ved at se de kærlige Ansigter, der bøjede sig over ham, og en Taare rullede langsomt ned ad hans Kind.

„Min stakkels Dreng," hviskede Præstekonen. Hun bøjede sig bevæget ned over ham og kyssede ham paa Panden, derpaa sagde hun til de andre: „Nu maa I alle gaa bort, at han kan faa Ro til at hvile sig rigtig ud. Først skal han prøve paa at spise lidt."

„Aa, maa jeg blive lidt, Mo'er?" spurgte den lille Pige bønligt.

„Naa, saa bliv du da; men du skal være ganske stille."

Søren fortærede sin Sygekost med god Appetit, derpaa lagde Præstekonen Puderne til Rette under hans Hoved, den lille Pige sendte ham et Kys med Fingren, og Gardinerne blev igen trukne for Sengen. Søren hørte, hvorledes de fjernede sig paa Taaspidserne og lukkede Døren efter sig. Den lille, næsvise Solstraale spillede igen paa Gardinerne og søgte at slippe ind til ham, og han laa længe og saa paa den vekslende Glans, lyttende til Ildens Buldren i Kakkelovnen og til Børnenes muntre Latter ude i Gaarden. Han var saa inderlig glad og lykkelig, han havde jo saa længe maattet undvære Kærlighed.

Efter den Dag gik det rask fremad med vor lille Vens Helbredelse, og det varede ikke længe, før han fik Lov til at komme op af Sengen. Han kendte sig næppe selv igen i de smukke Klæder, han havde faaet paa. Børnene kom nu hver Dag ind og legede med ham, og de blev snart alle rigtig gode Venner, selv Præstens lille yngste Søn, der endnu var saa lille, at han sov i Vugge, smilede fornøjet til ham; men Augusta holdt Søren dog mest af. Alt som Tiden skred, og hans Styrke voksede, begyndte han imidlertid at blive mere og mere alvorlig; han indsaa jo nok, at den Dag ikke kunde være fjern, da han skulde vende tilbage til sit umilde Hjem ude paa Heden. Augusta blev derimod mere og mere munter og skælmsk, og en Aften, da hun sagde ham god Nat, hviskede hun ham i Øret:

„Ved du, hvad det er i Morgen?"

„Onsdag," svarede Søren.

„Ja, men det er ogsaa din Fødselsdag," sagde Augusta og klappede i Hænderne af Glæde.

Det havde Søren ikke tænkt paa, og han gjorde sig heller ingen Tanke om, at det vilde give Dagen nogen videre Betydning. Han anede jo ikke, at Præsten havde forskaffet sig den nøjeste Underretning om hans Forhold og fortrykte Stilling, og at han og hans Hustru agtede at udstrække deres Godhed imod ham langt videre, end han nogen Sinde havde tænkt sig det. Næste Morgen kom de ældste Børn ind til ham med højtidelige Miner og bragte ham deres Lykønskninger i Anledning af Dagen. Derpaa førte de ham ind i Dagligstuen, hvor Præsten og hans Kone ligeledes lykønskede ham, hvorefter de førte ham hen til et Bord, der laa fuld af smukke Foræringer. Der var Billedbøger og Skolebøger, en Lommekniv med tre Blade, en Flitsbue, hele Dynger af smukke Klæder, og nede under Bordet stod der et Par langskaftede Vandstøvler og gabede ham op i Ansigtet.

„Det er alt sammen til dig, mit Barn," sagde Præstekonen.

„Til mig," stammede Søren, „o, saa meget godt har jeg ikke fortjent!"

Hans Øjne stod fulde af Taarer, medens han takkende strakte dem sine Hænder i Møde; men Præstekonen tog ham i sin Favn, og medens hun holdt ham omslynget, fortalte hun ham, at han aldrig mere skulde vende tilbage til sit forrige Hjem, men blive hos dem i Præstegaarden og være som deres egen Søn.

„Og jeg skal aldrig bort herfra," jublede Søren. „Aa, jeg er saa lykkelig, saa lykkelig! Gud har rigtignok været god imod mig!

„Ja, men du var ogsaa god imod mig," raabte Augusta og fco ham om Halsen.

Børnene legede muntert til Middagstid. Søren fik sine ny Vandstøvler paa og trampede omkring med dem ude i Sneen; han var som ellevild af Glæde og viste sig som en saadan Hurtigløber foran Slæden, at Augusta jublede af Fornøjelse. Da de kom ind til Middagsbordet, blussede deres Kinder af Sundhed og Glæde; Augusta holdt sin Tallerken op for Ansigtet og kigede skælmsk hen til Søren, der sad ved Bordenden.

„Hør," sagde hun, „det var ellers morsomt, at vi saadan fik os en stor Broder i — en snæver Vending."

Saa kom Stine ind med den søde Suppe.

* * *

Efter den Dag var der ingen lykkeligere Dreng til i hele Verden end Søren, og han sørgede ogsaa for, at hans ny Plejeforældre aldrig fik Aarsag til at angre deres Godhed imod ham. Mange Aar efter, da han som en anset Læge sad i sit eget hyggelige Hjem med sine Børn samlede om sig, fortalte han dem ofte, hvorledes han ene og venneløs havde vandret om fra Gaard til Gaard med Tiggerposen paa Nakken, og hvorledes Gud havde været med ham.

„Ja," plejede hans Hustru da at sige med et muntert Smil, „men I kan ogsaa tro, Børn, at eders Fader forstod at klare sig i en snæver Vending."

Og saa kan man vel nok begribe, hvem hun var.

Til Eftertanke.

Fem Fingre har Synden, siger et gammelt Ordsprog. To af dem lægger den paa sit Offers Øjne og siger: „Se ikke, hvad Herrens Bud paalægger dig, ikke heller din Daads Hæslighed eller din Vejs Ende!" To Fingre lægger den paa Synderens Øren og siger: „Vær døv mod dine kæres Bønner, mod Advarslerne fra oven!" Den sidste Finger lægger den paa Synderens Mund: „Du maa ikke sige imod, du maa følge og fare i stum Lydighed!"

Ja, saadan gør Synden det, saadan gør Sjælemorderen det, og saadan vil han forsøge det med enhver af eder. Men Frelseren lægger sine fem Fingre, sin trofaste Haand paa dit Hoved, han velsigner dig og siger: „Dette Barn er gemt i Herrens Fred!" Og den Haand vil bevare eder fra Syndens Magt; den vil føre og lede eder, saafremt I ikke uvillig støder den tilbage og elsker Synden. Men hvor skulde I vel kunne støde den kære Haand fra eder, der saa ofte hidtil har velsignet og gjort eder godt paa saa mange Slags Maader? I kender den dog alle, denne Haand, der har blødt for eder, den trofaste Frelserhaand! Og for og om eder alle gælder det dog (Es. 43 og 49): „Frygt ikke, thi jeg genløste dig, jeg kaldte dig ved dit Navn, du er min! Jeg vil ikke glemme dig! Se, jeg har tegnet dig i mine Hænder!"

Havebrug.

Rødkløver har foruden sin store Betydning i Landbruget ogsaa en heraldisk og kulturhistorisk Betydning. Et firkoblet Blad af denne Kløverart tilskrives den Egenskab, at bringe sin Finder Held og Lykke, men navnlig skal Bladet bringe Held til den, hos hvem det bliver anbragt uden vedkommendes Vidende. I Grækenland tror Folk, at dette Blad skal kunne hæve Skatte samt helbrede de farligste Sygdomme. Ligeledes tillægger man i Storbritanien det firkoblede — dog endnu mere det syvkoblede — Blad overnaturlige Kræfter. Hvidkløver eller vel rettere Surkløver (altsaa en hel anden Plantefamilje), har poetisk Betydning hos Irlænderne. Dig^terne har ofte besunget denne, fordi den der gælder for Nationalmærke, og bliver baaren til Ære for deres Skytshelgen, St. Patrick.

Anvendelse af nogle Planters Blade. Unge tørrede Brombærblade afgiver en Te, der af mange bliver foretrukken for den kinesiske. Enhver Husmoder kan gøre Forsøget, naar hun lader give Te omkring af to forskellige Kander. Mange vil da, efter at have smagt den indenlandske (af unge Brombærblade), hellere have denne end den kinesiske. — Unge Skudspidser og laadne Blade af Kvæde samles og tørres for som Afkog eller Te at anvendes til Vadskning af svage Øjne. Hvad man af Blade kan holde mellem to Fingre kommes i en Tekop, og denne fyldes med kogende Vand. Naar det er lunkent anvendes det, og efter faa Vadskninger skal det kunne fordrive eller helbrede Øjenbetændelse. Unge Færskenblade, knuste i Mælk, Brændevin eller Eddike, giver disse Drikke en fin, svag bitter, meget behagelig Aroma!

Æggeskaller som Plantebeholdere. En Meddeler til et udenlandsk Blad fortæller følgende. Han saaede Frø af forskellige Sorter Aster, 2 Æggeskaller (med Hul i Bunden) fuld af hver Sort, og han fik derved flere Planter, end han havde Brug for til Prikling og senere Udplantning. De Skaller, hvoraf ingen Plante blev tagne, blev ligefuldt opbevarede og — som hidtil — nedsænkede i Aske, passede med Vand o. s. v. Planterne voksede meget langsomt og udviklede sig i alle deres Dele i Miniatur, saaledes at man, da de stod i Blomst, kunde faa en Idé om den japanesiske Dværgkultur. Blomsterne var mindre end Tusindfryd (Bellis).

Planterne blev kun 2—3 Tommer høje og frembragte kun een Blomst hver, men, da der stod 6—8 Planter i hver Skal, saa dannede disse en køn lille Buket.

J. J.

For Hus og Hjem.

Giv ikke andre Skylden! Den lille Ellen er en sød lille Stump; hun er blot lidt for livlig. Derfor hændes det ikke saa sjældent, at hun kommer i ublid Berøring med Borde, Stole eller Gulv. Paa hendes Skrig strømmer alle til; hun bliver enstemmig beklaget og hører hver Gang: „Det uartige Bord (eller hvad det nu er) skal rigtignok have Dada!“ Om mulig bliver Straffen ogsaa udført paa den uskyldige Genstand. Ellen vokser til, og det varer ikke længe, før hun selv har faaet Forstand paa at vække sine paarørendes Medlidenhed, idet hun som Anledning til sit Uheld angiver: „Skamlen stod der, og saa faldt Ellen.“ — Ellen bliver beklaget, medens Skamlen faar Skænd. Det Instinkt, der — endnu ubevidst — driver Barnet til at afgive en saadan Forklaring, former sig lidt efter lidt til bevist Overlæg, og det varer ikke længe, før Moderen til en Veninde beklager sig saaledes: „Jeg forstaar ikke, hvad der gaar af vor lille Ellen; hvad hun saa end gør, prøver hun altid paa at give andre Skylden. Endnu i Gaar brækkede hun Hovedet af sin pæneste Dukke, og straks siger hun, at hendes lille Legekammerat Marie skubbede til hende, saa Dukken faldt paa Gulvet.“ Moderen fortæller flere lignende Tildragelser; snart er det Pigen, snart Kammeraterne, snart ogsaa en eller anden livløs Genstand, men aldrig Ellen selv, der har Skylden. — Godt er det, om Moderen, medens det endnu er Tid, indser sin Fejl, og med Alvor raader Bod paa, hvad Barnet dog kun er bleven lært til af dets Omgivelser; thi man kan ikke for tidlig begynde paa at opdrage, og det er dog i Grunden haardt at skulle straffe et Barn, naar man maa sige sig selv: „Din Tankeløshed er Skyld i hendes Fejl!“ Det gælder derfor i Børneopdragelsen om i Tide at overveje: hvad kan virke til Skade eller til Gavn for mit Barn?

Skæmt.

Hr. Majer. En dansk Grosserer gjorde en lille Sommerrejse til Schweiz med sin Kone. Paa en travl Mellemstation springer den tørstige Ægtemand ud for at vederkvæge sig med et Glas Øl. Det var ekstra og smagte efter mere, og et nyt Glas følger efter. Men nu lyder Afgangssignalet, Toget begynder sin første svage Bevægelse; det er ham ikke muligt at komme ind i sin egen Kupé, og han springer ind i en af de sidste Vogne. Ved næste Station finder han med Besvær sin gamle Plads, men finder tillige sin søde Kone opløst i Taarer og inderlig fornærmet. Grunden opklares straks. En „infam Tysker“ havde taget Ægtemandens Plads, og, som det syntes, paa en alt for venlig Maade villet trøste den, over Mandens Bortebliven, elendige Kone. Deltagelsen havde imidlertid højlig fortørnet hende, og hun brændte efter Hævn. Synderen havde formodentlig fundet Stillingen uholdbar og var straks, da Toget standsede, sprunget ud, og ind i en Waggon længre fremme. „Hvordan saa han ud?“ spurgte den vrede Ægtemand. — „Sort Skæg og Briller! Jeg skal finde ham! Sa'e han, han hed Majer? Godt! Jeg skal majre ham!“ Som en rasende farer han frem til de næste Vogne, idet han indbydende brøler: „Majer! Hr. Majer!“ En mørkskægget Brillemand farer med Hovedet ud af Vinduet ligesom Hævneren passerer det, og modtager i det samme en vældig Lussing, ledsaget af en dansk Ordstrøm, hvoraf han ikke fatter et Muk — men inden han kan sunde sig, er vor Grosserer dækket i sin Kupé, yderst tilfreds med sin Daad. Hvem der ikke var dette, er imidlertid den slagne Tysker, der brøler paa „Schafneren“. Konduktøren springer til. „Hvad er der i Vejen?“ — „En fordømt Englænder har slaaet mig.“ — „Hvad slog han Dem for? — „For ingenting! Jeg stikker bare Hovedet ud af Vinduet!“ — „Hovedet ud af Vinduet! Hvorfor gjorde De det?“ — „Jo, for den gale Mand raabte Majer, og saa stikker jeg i en Fart Hovedet ud!“ — „Hedder De da Majer?“ — „Nej, det gør jeg rigtignok inte!“

Konduktøren ler. Lokomotivet piber, og Toget farer af Sted med det hævnede Ægtepar, den uopdagede Synder og den ulykkelige rejsende — der ikke hed Majer.

Hver ser paa sin Profit. Paa en Vinkælder opstod mellem nogle af Gæsterne en Ordstrid, der udartede til Slagsmaal. Alle de andre Gæster, paa en nær, forsøgte at mægle mellem dem og at faa dem adskilt; men dennes Ansigt straalede af Glæde, hver Gang der vankede et Puf enten i Næse eller Mund. Han opmuntrede derhos idelig de kæmpende med Ord som: „Bravo!“ „Smør dygtigt paa!“ „Giv ham kun ordentlig paa Gummerne!“ De andre Gæster foreholdt ham det upassende heri, og spurgte, hvad Fornøjelse det kunde være for ham, at de slog Tænderne ind i Munden paa hverandre. „Jo, jeg indsætter kunstige Tænder!“ svarede den adspurgte.

Hovedbrud.

Et Regnestykke.

Man skulde ikke tro, at et Menneske, der søger sin Lykke paa ugudelige Veje, kan faa lutter Tab ud af alt, hvad han vinder derved, og til sidst sætte alt, hvad han ejer og har, til, men det har sin Rigtighed. Man fortæller, at et Menneske, der hellere vilde ernære sig i Lediggang ved slette Midler, end ved Flid og Arbejde, sluttede en Pagt med den Onde. Manden boede ved en Flod, og den Onde lovede at fordoble alle de Penge, han havde i Huset, han skulde blot bære dem over Broen; han forlangte ikke andet derfor, end at han skulde kaste en Rigsort (24 Skilling) i Vandet, naar han gik tilbage over Broen, og saa maatte han for ham gerne gaa lige saa tit over den, han vilde, med sine Penge. Tossen blev himmelglad og slog til, skrabede alle sine Penge sammen og gjorde det første Forsøg, og denne Gang syntes den lede Satan at spille ærlig, thi han holdt Ord, og Manden naturligvis ogsaa. Men hvor tit kan nu den lykkelige vandre over Broen og faa sine Penge fordoblede? Ja, det blev ikke til mere end tre Gange i det hele, thi da han tredje Gang vendte tilbage med sine fordoblede Penge og for tredje Gang kastede sin Rigsort i Vandet, havde Djævelen faaet alle hans Penge til den sidste Hvid, og den stakkels Tosse maatte gaa tomhændet hjem og havde nu ikke andet at ofre i Floden, naar han gik over Broen, end Taarer over sine sidste tabte Penge. Den, der kan regne, vil snart finde ud, hvor mange Penge han havde at bære over Floden første Gang, og at det hele gik ganske naturligt til, og mangen en, der er bleven klog af Skade, vil tænke: Ja, akkurat saadan gaar det til.

Mørk Tale.

Hel og holden kan jeg være større eller mindre og rumme flere eller færre. Borttages mit Hoved, bliver jeg meget, meget mindre, men jeg rummer mange mange flere, ja Tusinder opholder sig i mig.

J. J.

Opløsninger.

Logogrif i Nr. 43: Vaaben.

Udgravningsarbejde i Nr. 43: otte—atten—en—to—tre—ni—ti—treds.

Mørk Tale i Nr. 43: Blæk—læk.

Juridisk Raadgiver.

Hvor og hvornaar skal jeg henvende mig for at faa Understøttelse til at komme paa en Højskole til Vinter?

En Fynbo.

Ansøgning om Understøttelse til at besøge en Højskole skal indgives til Skoleraadet i den Kreds, hvor Ansøgerens Hjemsted er beliggende. Om Tiden for Ansøgningens Indgivelse udgaar altid offentlig Bekendtgørelse; det seneste Tidspunkt er i Almindelighed inden 1ste Juli. Hos Sogneraadet faas udleveret et Skema, som i udfyldt Stand vedlægges Ansøgningen.

* * *

1. Naar et Gravsted paa en Landsby-Kirkegaard er over 20 Aar gammelt, er dets Ejer saa forpligtet til at forny Mindesmærket derpaa, eller naar skal det ske, og hvad koster det?

2. Dersom Gravstedet ikke er fornyet til den bestemte Tid, har Ejeren da fortabt sin Ret dertil?

3. Naar der paa Gravstedet intet Mindesmærke er, og det ikke er vedligeholdt i de senere Aar, har da Graveren Ret til at grave Stedet op?

4. Hvorledes lyder Loven for Gravsteders Fredning paa Kirkegaarden?

En Holder.

Til **1.** Efter Udløbet af 20 Aar kan Kirkeejeren kræve Mindesmærket borttaget, saafremt der ikke erlægges en Kendelse for dets fremtidige Henstaaen. Kan de vedkommende ikke blive enige om Betalingen, fastsættes dennes Størrelse af Stiftsøvrigheden.

Til 2. Ja, Retten til Gravstedet er tabt, naar Ejeren ikke har sørget for at faa det fornyet, inden Pladsen atter tages i Brug.

Til 3. Gravstedet skal, hvad enten det vedligeholdes eller ikke, henligge urørt i mindst 20 Aar.

Til 4. Det er Lovgivningens Bud, at Gravfreden skal respekteres i en Tid af mindst 20 Aar.

* * *

Hvor længe skal en Mand sidde Enkemand, som ønsker at gifte sig igen?

N.

En Enkemand skal ifølge Loven oppebie i det mindste 3 Maaneder, og en Enke i det mindste et Aar fra den forrige Ægtefælles Død. „Imidlertid skal det — hedder det videre i Loven (Forordn. 30. April 1824 § 3) — være Bønder og andre Almuefolk, hvis Vilkaar og Tilstand ikke tillader dem længer at hensidde i ugift Tilstand, tilladt at indgaa nyt Ægteskab inden kortere Tids Forløb, nemlig Enkemanden 6 Uger efter hans Hustrus Død, og Enken 3 Maaneder efter hendes Husbonds dødelige Afgang.“

* * *

Jeg har en Vandgang langs med Skellet mellem mig og min Nabo; nu har Jorden ladet sig trykke ud fra begge Sider, saa Vandgangen er bleven for smal, og jeg er bleven opfordret til at sætte den i Stand. Nu spørges:

1. Kan min Nabo forbyde mig at udvide Vandgangen lige meget til begge Sider?

2. Skal jeg have hans Tilladelse, før jeg paabegynder Arbejdet?

3. Har han Lov til at lægge Rør til Vandgangen? Det bemærkes, at der er intet Hegn inden for Vandgangen, men min Nabo pløjer og saar tæt op til den.

P. N. B.

Til 1. Ja.

Til 2. Nej.

Til 3. Ja.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„Husvennen“ i Amerika.

Bladet forsendes ugenlig eller hver 14de Dag. Prisen er iberegnet Porto 6 Kr. 50 Øre pr. Aargang.

Indhold: Henry M. Stanley, med Portræt. Lille Iver og Ællingeflokken, af C. A. Thyregod. En Bondehævn, Fortælling af Bertel Elmgaard, med 2 Billeder (Sluttes.) Stanleys sidste Rejse i Afrika, med 2 Billeder. I en snæver Vending, Fortælling af Emanuel Henningsen (Sluttet.) Til Eftertanke. Havebrug. For Hus og Hjem. Skæmt. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 45. Søndag den 9. August. 1891.

Ved Frokostbordet.

Kanin-Knud.

Fortælling af C. A. Thyregod.

Paa Ørnebjærg Hede laa et lille fattigt Hus, der var klinet op af Ler, tækket med Lyng og i alle Henseender lavt og ringe. I den ene Ende af Huset var der en Stue med to smaa Vinduer i Blyindfatning, i Husets modsatte Ende var der en Smule Lade samt Staldrum for en Ko og nogle Faar. I dette Hus boede en Skrædder, som hed Jesper. Han duede just ikke meget til sit Haandværk, men var et meget flittigt og skikkeligt Menneske. Hans Kone hed Kristine, og hun var ikke overmaade kløgtig eller dygtig, skønt hun passede sit Hus og sin Gerning ret godt. De havde altid været fattige, og det blev de ved at være; men de mærkede det næppe; thi „Nøjsomhed med Gudsfrygt er en stor Rigdom,“ og de var baade nøjsomme og gudfrygtige. De havde en eneste Søn, hvis Navn var Knud.

De mente nu, at Knud var saadan en overmaade opvakt Dreng, og han var da heller ikke mere enfoldig end Fader og Moder. De syntes han var god og from, og deri havde de Ret; thi han var en brav, elskværdig Natur ligesom Forældrene. De holdt inderlig meget af deres Dreng, dog alligevel forkælede de ham ikke, men holdt ham til Lærdom og Lydighed, og saa mente de, der maatte blive noget stolt og godt og velsignet af ham. Kunde der være Udsigt til, at han enten kunde blive Præst eller Degn, vilde Forældrene sulte sig selv for at skrabe de Penge sammen, hans Lærdom kunde koste.

Men Efterretningerne fra Skolen lød ikke helt tilfredsstillende i den Retning. Han var artig og flittig nok, og Læreren fik ham kær: men han var ikke nem til at lære. Forældrene blev lidt lange i Ansigtet ved at høre det: dog holdt de lige meget af Knud; han var jo deres gode og kære Dreng alligevel, og han kunde vel nok komme igennem Verden, selv om han ikke blev en lærd Mand. — Saa voksede han op i det fattige Hus, hvor det

ofte var meget knapt baade med Føde og Klæder. Men han elskede Hjemmet alligevel, og deri gjorde han Ret; thi det var værd at elske. Et Barn kan aldrig fuldtakke Gud og sine Forældre, naar disse har opdraget det kærligen og i Tugt og gode Sæder. Det er mere værd, end om de opdrager det i Pragt og Herlighed og efterlader det megen Rigdom.

Til Huset var en lille Plet magre Sandagre, en Smule Mosegræsning, en stor Strækning gruset og bakket Hede. Knud, der skulde gøre Nytte, saa tidlig han kunde, passede om Sommerdagene den lille Faareflok i Heden. Det var just ikke saa morsomt; thi det var jo et kedeligt Hedestrøg, der ikke kunde frembære kraftig Lyng, men saa helt broget ud, fordi der var saa mange Pletter, som kun bar Rensdyrmos, eller hvor endog den bare Grus stak frem. Dog han var en stille, trofast og tænksom Dreng. Han vidste, at hans Moder vilde græde, hvis han bar sig galt ad, og saa vogtede han sig for at gøre noget galt, idet han passede, hvad han skulde, og morede sig med det, han maatte. Han faldt paa den Morskab, at samle de Naturgenstande, han fandt smukke og sjældne. Det har mange Børn Lyst til; men han var ulig de fleste deri, at de gerne snart bliver kede af deres Sager og kaster dem bort eller ødelægger dem, naar de faar andet, som de synes bedre om. Knud gemte og vogtede, hvad han engang havde holdt af, og saaledes fik han en stor Samling af smukfarvede eller sjældentfarvede Smaasten, hvid, gul og sort Rensdyrmos i de yndigste Forgreninger, skarlagenvortet Lav og saadant mere i Sjældenheder, voksende ud i Heden, fredede han om. Lad os følge ham en Sommerdag ud i hans Ensomhed.

Ved Solopgang driver han Faarene ud, medens Taagen endnu ruger i Hedeløfterne. En af disse underlige Stier, der fremkommer ved Faarenes daglige Drift, slynger sig opad den nærmeste Hedebakke, og medens han gaar derop, folder han sine Hænder og siger:

„Giv mig, o Gud! din Naade!
Al min Vandel du raade!
Vær mig saa god,
at ej min Fod
gaar paa en Vej, som er dig imod!
Gud vær min Ven!
Gud hør min Bøn!
I Jesu Navn. Amen!“

Det er Morgenbønnen, som hans Moder har lært ham, og som han daglig beder med dyb Andagt. Naar han er færdig dermed, er han vis paa, at Vorherre følger med ham og vil fri ham fra alt ondt, og derfor er han saa glad og trøstig og hengiver sig helt til sin Leg og sin Gerning. Hist ovre paa Skrænten er der en Mængde Espetræer af henved en Alens Højde. Derhen tillader han aldrig Faarene at komme; thi det kalder han sin Skov, og de kunde skade den ved at nappe Bladene af de smaa Træer, der dog vel aldrig bliver synderligt større, ende de nu er, hvormeget de end fredes. I Kløften her er der en stor hvidblomstret Lyngbusk, som ogsaa hører til hans Sjældenheder; men den hegner han ikke; thi det er just morsomt, at den, klippet af Faaretænderne, er tæt og trind og rager over dens rødblomstrede Frænder som en Kæmpehøj paa en Slette. Nær derved er en mosegatig Fordybning, der er som en Blomsterhave med rosenrød Klokkelyng og himmelblaa Ensian i det blaagrønne Græs. Det er hans Yndlingsplads, og der er han undertiden saa heldig at finde et Par sure Tranebær, hvormed han kan krydre sit tørre Ost og Brød en Smule.

Har han besøgt sine Yndlingssteder og maaske fundet en mærkelig Sten eller et Par brogede Fuglefjer, medens han under alt dette nøje har vogtet paa, at Hjorden ikke gik til Skade, saa lider snart Formiddagen, og han driver hjem igen, faar sin Middagsmad og hjælper sin Moder til Rette med et og andet. Derpaa bliver der nok en Times Tid, han kan ofre paa sine Samlinger. Der er ikke Plads til dem inde i den snævre Stue; men bag Huset er der en stor lynggroet Kæmpehøj, i hvis Fod han har gravet smaa Huller og dækket dem med Lyngtørv. Det er hans Musæum. Bare værdiløst Børneværk er det, han sysler med; men det er en højst uskyldig Tidsfordriv, det skønner hans Forældre nok, derfor har de ikke noget imod disse Sager, der gør ham saa megen Glæde.

Idet han blev ældre, udvidede han sine Samlinger mere og forøgede dem med ret mærkelige Ting. Engang — da var han elleve Aar gammel — fandt han paa Heden to Fugleæg næsten saa store som Hønseæg, men mere kuglerunde og spættede med sort, rødt og graat. De laa ikke i nogen ordentlig Rede, men paa den flade Jord paa nogle sammenskrabede Lyngpinde. Han havde sædvanlig Hestehaarsdoner hos sig, dem satte han omkring Æggene, og næste Morgen havde han fanget Natravnen, den mærkelige Hedefugl med den vidunderligt lydløse og pilsnare Flugt. Den flyver mest omkring om Aftenen, da høres ogsaa dens sære Sang.

Overtroiske Folk har mange Fortællinger om den og mener, at det er en fordømt Aand, og at dens Nærværelse varsler Ulykke. Den er imidlertid en meget uskadelig Fugl. Af Størrelse er den som en Due, men har et uhyre Gab og meget korte Ben. Naar den sidder fladt paa Jorden, ser den ud som et kroget, knortet henkastet Stykke Træ; men i større Nærhed er den nydeligt spraglet. Knud bar Fuglen levende hjem, gravede et nyt Hul i Kæmpehøjen og indespærrede den der med et Pindegitter. Siden forede han den med Insekter og Larver.

Thomas, Præstens Søn i Ørnebjærg, var ved den Tid femten Aar gammel og var paa Latinskolen. Men i Ferietiden var han hjemme og morede sig da med at strejfe om i Egnen. Han havde hørt tale om Knuds Samlinger og kom for at se dem; dog det varede længe, inden Knud vilde vise dem frem; thi han var bange for, den fornemme Dreng skulde gøre Nar ad hans Børneleg. Moderen mente dog, det gik ikke an at nægte Præstens Søn hans Forlangende, og Knud maatte føre ham hen til Højen.

Den veloplærte Yngling trak godmodigt paa Smilebaandet ad de simple Ting. Men han gjorde store Øjne, da han saa Fuglen. Han kendte den jo nok af Bøger, men havde aldrig set den nærved, og da den Slags Fugle er vanskelige at fange, vidste han, at den vilde være meget kærkommen til Latinskolens udstoppede Samling. Han spurgte Knud, om han vilde sælge den.

„Nej,“ det vilde han ikke.

Men Thomas vilde ikke saa let give tabt. Han bød Penge, forhøjede sit første Bud og udlovede til sidst en Rigsdaler.

Knud vilde beholde sin Fugl, og den fremmede syntes libt misfornøjet derover. Moderen mente nu, det gik slet ikke an at nægte Præstens Søn en saadan Ting, og hun kaldte sin Søn til Side og talte med ham. Saa vendte han tilbage med taarefyldte Øjne.

„Jeg holder saa meget af Fuglen,“ sagde han; „men Moder siger, jeg skal lade Dem faa den, og saa vil jeg ogsaa. Penge vil jeg ikke have for den; men jeg vil give Dem den.“

Thomas stod lidt og tænkte sig om, saa sagde han: „Jeg er ked af at skille dig ved Fuglen, da du vil saa nødig af med den, og vilde slet ikke tage den, hvis jeg troede, den kunde leve hos dig. Men det tror jeg ikke, den kan i Længden, for den er saa vild og sky, og Vinteren her til Lands kan den vist ikke taale. Jeg modtager den altsaa med Tak, og siden du ikke vil have Betaling, skal jeg nok se, om jeg ikke kan sende dig en Gave, du skal faa mere Fornøjelse af end af Natravnen.“

Saa gik han med Fuglen; men Knud var ikke vel tilpas i de første Dage, og naar hans Moder trøstede ham med, at Thomas vist vilde sende ham en smuk lille Ting, sagde han, at han brød sig ikke om det.

Nogle Uger efter kom der et Bud fra Thomas med en lukket Kurv, hvori der sagdes at være en Gave til Knud. Nysgerrig og forventningsfuld tog sidstnævnte Laaget af, og — hvad saa han? To nydelige snehvide Dyr, hvis Lige han aldrig havde set. De lignede Harer, men var mindre, smukkere og finere i Pels og Bygning. Det var Kaniner. Da de slap ud af Kurven, hoppede de om paa Gulvet med de morsomste Fagter, og alt imellem kom de hen til Knud og nappede ham i Klæderne; thi de var tamme og kælne, saa de kom og aad af hans Haand, naar han bød dem Brød eller Kaalblade. Knud lo højt af Glæde, og han kunde slet ikke forstaa, at nogen vilde give to saa dejlige Dyr for en enkelt Natravn. Overbringeren forklarede ham det, saa godt han kunde, sagde ham saa, hvorledes de smaa Dyr skulde omgaas, og gik derefter sin Vej. Siden ofrede Drengen dem en god Del af sin Fritid, uden at han derfor glemte sine Samlinger.

Thomas glemte heller ikke den lille flittige Samler; thi dennes Kærlighed til sine Smaating, og især den smukke Maade, hvorpaa han, da han blev nødt til det, havde sluppet sin Natravn, havde gjort et godt Indtryk paa den oplyste og varmhjertede Yngling. I hans Ferie besøgte han sin lille Ven i den fattige Hedehytte, lærte ham at skelne Stenarter og ordne Planter samt andet mere. Præst og Lærer tog sig nu ogsaa mere af ham i Retning af hans Begavelse, saa den lille tungnemme Skræddersøn blev anderledes vel oplyst, end det havde tegnet til.

En lærd naturkyndig kunde han rigtignok ikke blive, dertil var hans Aandsevner alt for indskrænkede. Men hans Skarpsindighed og Dømmekraft udvikledes, og det, at han alt tidligt fik et aabent Øje for det underfulde i Guds mindste og almindeligste Værker, gav hans fromme Barnehjerte en velgørende Løftelse.

Da han havde traadt sine Børnesko, skulde han selvfølgelig til at se sig om efter en Levevej. Faderen foreslog ham at blive Skrædder, men det syntes han ikke om, derimod havde han i de senere Aar lagt sig efter at mure. Han havde paa egen Haand opført et Hus for sine Kaniner, der nu var tiltagne betydeligt i Tal. Et andet lille Skur havde han bygget til sine Samlinger. Disse Bygninger var af Kampesten og Ler med nogle Rafter og et Lyngdække over; men han ønskede sig nok bedre Værelser til Yndlingsgenstande, og det var maaske Grunden til, at han foretrak Murhaandværket for anden Gerning. Han kom altsaa i Lære, men i Haandens som i Aandens Sysler havde han et tungt Nemme, og en dygtig Murmester blev han aldrig. Alligevel var han velyndet baade af sin Mester og af alle, og hvorfor? — Fordi han havde endnu sværere ved at lære

det onde end det gode. Han var et stille, føjeligt Menneske, der tro og udholdende røgtede sin Gerning og ikke søgte anden Adspredelse end sine Barndomssysler. Naar han gik til sit Arbejde, bad han sin Morgenbøn, som i den Tid, da han drev med Faarene i Heden. Paa Arbejdspladsen, medens der holdtes Hvil, og Kammeraterne kappedes om at vende Flaskebunden i Vejret, fik man ikke ham til at deltage i nogen mere udskejende Nydelse end en Pris Tobak; gik de andre til Svir og Lystighed, saa gik han hjem og morede sig med fine Kaniner og sine Samlinger. Han var ikke god til at sno sig i lystigt Selskab; derfor holdt han sig borte derfra.

Da Knud helt var voksen, var baade hans Fader og Moder svage, saa de ikke kunde ernære sig selv, og Hedehuset med dets Tilliggende var alt for ringe til, at deraf kunde ydes dem tilstrækkeligt Ophold. Der er mangen mere begavet Ungersvend end Knud, der under lignende Forhold lader sine gamle Forældre komme paa Sognet, fordi hans egne Forlystelser sluger saa meget af hans Fortjeneste, at han har ondt ved holde Klæderne paa Kroppen, endsige komme dem til Hjælp. Knud tænkte anderledes. Haandværket gav ham ikke stort Overskud; men saa tænkte han paa, om ikke hans Adspredelser kunde gøres frugtbringende. Samlingen af Sten og Planter var der ikke noget at stille op med i den Retning; men det havde tit dæmret for ham, om ikke Kaninavlen kunde drives som Næringsgren. Han vidste, at Kaninens Kød er et godt og velsmagende Næringsmiddel, og han prøvede paa at bringe nogle af sine Dyr til Torvs. Der var i Førstningen kun faa af Købstadboerne, der vilde vide af den Slags Vildt at sige; men snart blev Efterspørgslen saa stor, at han saa sig beføjet til at anlægge en ordentlig Kaninstald. Da et Par Kaniner kaster 6 til 20 Par Unger om Aaret, og disse efter et halvt Aar er fuldvoksne, saa vil det let skønnes, at Kaninavlen er meget indbringende, naar Pleje og Foder ikke falder for kostbart.

Men Røgt og Tilsyn kunde han let skaffe; thi hvorvel hans Forældre var skrøbelige, var de raske nok til at se til de smaa Dyr til Gode. Med Foder var Vanskeligheden heller ikke stor, da Kaninen gerne æder Spergel, og denne groede meget villig paa Husets magre Sandjorder. Saa kunde Knud passe Tørvedagen og for øvrigt sit Murerarbejde, og vel fik han Navnet: „Kanin-Knud", men det var en ærlig Sag, og sit Maal havde han naaet, idet han af sin Børneleg havde skabt en Næringsvej, hvoraf han kunde forsørge sine Forældre og siden Hustru og Børn.

De enfoldige Skrædderfolks ikke synderlig kløgtige Søn er nu en agtet Mand, der er vel kendt langt uden for den hjemlige Kreds. Han har faaet sig opført et smukt og rummeligt Hus med en velindrettet Kaninstald, og de smaa Dyr er endnu stadigt hans bedste Indtægtskilde. I Huset har han et eget Værelse til sine Samlinger, som endnu stedse er hans Glæde. Han er ingen lærd Mand, og dog kaldes han saa; thi lærde Mænd kender ham og sætter Pris paa ham, fordi næppe nogen som han besidder en saadan Samling af og et saadant Kendskab til hans Egns Planter og Stenarter. Men i det ene, som i det andet er han bleven sine Barndomsminder tro. Endnu bruger han den samme Morgenbøn, og endnu er hans Hjerte fromt og varmt som dengang.

Et maadeligt Hoved kan ogsaa komme lykkeligt igennem Verden, naar kun Hjertet er godt.

En Bondehævn.

Fortælling af Bertel Elmgaard.

(Sluttet.)

a Slotsfogden tav, for Ritmesteren op mod Knud Nyde: „Du vilde altsaa svide Byen af over vore Hoveder, din Æsel!"

„Eller han har andre Underfundigheder for," raabte en anden Officer, „Fyren ser fordægtig nok ud til alle Haande."

„Maaske skulde Ilden have været et Signal," mumlede flere med ildevarslende Miner. „Vi skal se, Manden har spillet Forræder."

„Ho, ho, god Karl!" raabte Ritmesteren, rød af Drik og Harme, og sprang op. „Er det der, du har haft dine Garn ude; men saa faar du dem knap halet i Land, og du kan trygt forlade dig paa, at du i Dag har fanget din sidste Fisk."

Knud Nyde stod rolig, ligesom grundende, medens de vrede Ordstrømme skyllede ned over hans Hoved.

„Naa, ud med Sproget," vedblev Ritmesteren. „Hvorfor stak du Ild paa Folkenes Brændsel?"

„Jeg vilde hævne en gammel Uret," svarede den adspurgte med dump Stemme. „Jeg har levet i Ufred med Bymændene, jeg staar uden for Lavet, og i Fjor satte de mig i Gabestokken til Spot og Spe for alle Kendinge."

„Ser vi det, du fører altsaa Krig paa egen Haand," udbrød Officeren, medens han med et tvivlende Blik iagttog Knud. „Men den Krig kan ogsaa volde os andre Fortræd, skulde du monstro ikke have tænkt dig det?"

„Tillad mig, Hr. Ritmester," tog Slotsfogden med et ydmygt Buk Ordet. „Siden Knud Nyde taler om gammel Ufred med de Fovstrup Bymænd, som skal hævnes, saa er det vel ikke af Vejen at fortælle, at han ogsaa har noget Udstaaende med Hr. Ritmesterens Folk. Da I sidst var her i Byen, gik en af eders Folk hen og forgreb sig paa Knuds Kæreste . . . . Hæ, om Ulykken var saa stor, skal jeg ikke kunne sige, men baade Knud og Pigebarnet tog sig det nær."

„Ho, ho," udbrød Ritmesteren, „en af vore Knægte har taget din Kæreste fra dig, og saa kommer du for at tilbyde os din Tjeneste. Det tager sig ret fordægtigt ud, men vi kommer vel til Bunds i Sagen. Sæt ham ind i Fangehullet og lad ham beholde Lænken paa. Du, Slotsfoged, er mig ansvarlig for den Gavtyv! Og du, Fændrik," raabte han til en yngre i Laget, „sørg for, at Vagterne omkring Byen bliver forstærkede. I Nat vil vi drikke og spille og holde os glade med Gaardens Piger, i Morgen skal de Fovstrup Bymænd faa artige Løjer at se med Fyren der."

En ejendommelig Lyd bragte i det samme alle til at fare op, lyttende og stirrende. Det var et langtrukkent Hornsignal, dæmpet og advarende klang det ud over den gamle Borg og ligesom fyldte alle dens Rum. Det lød paa ny, med kraftigere Stød, strømmende i den dystre Stilhed, der var indtraadt alle Vegne.

Officererne og Slotsfogden saa paa hverandre. Alle vidste nu, at Signalet kom fra Gaardens Porttaarn, hvor Kuren eller Vagten havde sin Post den lange Nat. Gennem de smaa Glugger i Taarnmuren spejdede han ud over Landsbyen og Egnen, stødende i sin Lur, saa snart noget mistænkeligt viste sig. Paa de dybe, kaldende Toner, der tredje Gang steg til et formeligt Kampskrig, forstod Officererne, at noget alvorligt var paa Færde. De drukne blev halvvejs ædru, de spillende kastede Terningerne hen ad Gulvet, de modigste samlede efter deres Vaaben.

En Mand greb en Lysestage fra Bordet, ilede ud og ned ad en Trappe, der stod i Forbindelse med Porttaarnet. Han vilde hente Besked hos Kuren selv, thi Soldaterne nede i Borgstuen og de udstillede Vagter lod ikke til at ane nogen Fare.

Han kom hurtig tilbage, og alles Blikke fæstede sig ved hans Ansigt, da han traadte frem i Døren.

„Det er kun en Smule Hytte, der brænder inde i Landsbyen," raabte han. „Jeg skeldte Svenden Huden fuld, det var ikke noget at gøre saadan Allarm for."

Selskabet følte sig lettet. Tungebaandet løstes, den knugende Stilhed afbrødes af summende Støj. Man baade lo og var ærgerlig over den utidige Frygt. Men ingen lagde Mærke til, at der ligesom for et lysende Glimt over Knud Nydes Aasyn, der kom Ild i det tunge, grublende Blik, og hans lænkebundne Skikkelse rettede sig i Vejret.

„I Fangehullet med ham," befalede Ritmesteren og pegede paa Knud. „Naar vi i Morgen klynger ham op, skal det blive husket, at han i Aften har forstyrret vort gode Lag, for det er naturligvis ham, vi kan takke for den hele Allarm."

Officererne begyndte atter at indtage deres Pladser ved Bordene, Slotsfogden og Landsknægtene fjærnede sig med Fangen, Drikkelagets Støj klang atter vildt mellem Riddersalens Vægge.

Men forinden Knud Nyde og hans Vogtere havde naaet Fangehullets Dør, lød et nyt Allarmsignal fra Vagttaarnet, mere højt og gennemtrængende end de tidligere, og nu lød der Raab og Skrig uden for Gaarden, Folk styrtede i Løb ind over Marker og Veje, en Forvirring af Spørgsmaal, Eder, Kommandoord og Angestbrøl klang ude fra den sorte Vinternat, der nu rødmede i Ildskæret nede fra Landsbyen.

Døren til Riddersalen blev reven op, og en ung Fændrik styrtede ind, ligbleg i Ansigtet og uden Herredømme over sit Mæle.

„Hvad i Djævelens Skind og Ben er der paa Færde, Gyldensten!" raabte Ritmesteren. „Brænder hele Stadsen af dernede? . . . . Tag og tøm dette Bæger, at du kan faa dit Mæles Brug."

Knøsen tømte det fremrakte Bæger til sidste Draabe, og idet han lænede sig til Døren, stammede han:

„Vi er overrumplede! Danske Soldater myldrer ind ad Byvejen, den hele By staar i lys Lue . . . . Vi kan ikke slippe bort, alle Veje er spærrede."

En rasende Forvirring opstod. Officererne raabte og bandede i Munden paa hverandre, alle trængte sig sammen om Budbringeren, men ingen kunde faa Ørenlyd.

„Forræderi!" brølte Ritmesteren. „Det er ham den Bondeslyngel i Skindkoften, der har spillet os et djævelsk Puds . . . . Blusset, han tændte, har været et Signal . . . . Hug ham ned, hvem der træffer ham . . . . Og nu til Vaaben, alle Mand."

Da lød en ny, mange Gange forstærket Larm nede fra Borggaarden. Skikkelser stormede ind over Grave og Vindebro, flygtende og For-

følgere mellem hverandre, kæmpende og bidende sig frem som Ulve.

Flere var ilede til Vinduerne.

„De er her alt! Vi er omringede! Vore Knægte flygter.“

Ude paa Gangen løb Gaardens Kvinder frem og tilbage med høje Angestskrig, nogle søgte ind i Riddersalen.

„Ho, ho, Smaajomfruer!“ raabte Ritmesteren,

I Vagttaarnet.

„I maa se at være os til Nytte i denne Stund, saa skal vi forskylde jer det til siden. Skaf os eders Frue herind, hun gaar om med en Mine, som kan hun mere end sit Fadervor, hun hitter os nok en Lønvej bort fra denne Røverkule.“

— — —

Da Knud var bleven greben og som Fange og Brandstifter ført op til Herregaarden, fulgte de fleste af Skaren med, som Branden i Vedkastet havde hidkaldt. I en snakkende og hujende Hob drog Mænd, Knøse, Kvinder og Børn hen ad Bygaden; forbitrede over den Udaad, en af deres Bysbørn havde villet begaa, glemte de næsten, at de selv og deres By var i Fjendevold. Deres eneste Tanke var Knud Rydes Bedrift, deres eneste Samtaleemne hans Straf, som de gættede paa i Øst og Vest. Ingen tænkte mere paa Ilden, der havde blusset i de store Brændselsdynger. Den var ogsaa næsten slukket, luede kun hist og her i en glødende sammenbrændt Risknippe, og en Del af Folkene, Bønder og Soldater, var blevne tilbage for at holde Vagt og slukke de sidste Emmer.

Fra de nærmeste Gaarde og Hytter strømmede Kvinder og Børn idelig hen til Brandstedet, flokkedes i Klynger og drøftede Aftenens Begivenheder: Fjendens Ankomst og Ildebranden. Den Anskuelse gik fra Mund til Mund, at det var Knud Ryde, de kunde takke for begge Dele, og Folk, der forhen havde kendt Knud som en stille, fredsommelig Karl, spurgte hinanden, om han da led af samme Vanvid som den stakkels Inger.

Kampen.

Folk spredtes eller drev frem og tilbage ad den snelagte Bygade for at holde Varmen. Ingen lagde derfor Mærke til, at en ung Kvinde, hyllet i et skødesløst Klædebon, listede om i Vedkastets mørkeste Kroge, nærmede sig lyttende til een Gruppe efter en anden og trak sig atter tilbage i sit Skjul, medens et underligt Smil tegnede sig i hendes Ansigt, Læberne mumlede uforstaaelige Ord, som var det en Signeramse, og Hænderne bevægede sig i Luften, som havde de et usynligt Arbejde for.

Pludselig gled hun lydløst ned bag en Risdynge, hvor en lille Hoben Gløder endnu laa og lyste i Bunden. Hun drog en Fyrspaan frem og stak til Gløderne, en lille Flamme slog op, Spaanets Harpiks knitrede, og et blegt Ildskær belyste den vanvittiges Blik og sære Smil.

„Knud Ryde er kommen hjem,“ mumlede hun, „de er trukne af med ham, de har slukket hans Ild og vil nu sætte ham i Gabestokken; men jeg skal hjælpe dig, lille Knud . . . . Se, nu har jeg allerede godt Ild . . . . De skylder dig for, at du vilde svide Byen af, ak Knud, du gode Skind, nej jeg kender dig bedre! Du vil jage alle disse fremmede Krigsfolk og Mordbrændere væk, som Hedninger og Uvætter har sendt ind over vort Land. Saa tænder du Blus, som vi plejer ved Skøn Valborg og Jul, naar vi jager alskens onde Magter af Lande, og de andre gaar hen og slukker Ilden og sætter dig, Stakkel, i den fæle Gabestok. Men jeg skal hjælpe dig, du kan tro, Knud, hun skal komme til at blusse og varme, saa det fremmede Røverpak skal faa det hedt i Nat . . . . Hej, hej, se nu blot, hvor den røde Kok slaar med Vingerne!“

Ilden flammede op paa ny i Risdyngen.

En tæt, stærk Lue brændte i Fyrspaanen, som Inger svang over sit Hoved, idet hun sprang op, sneg sig over Gærdet og uset nærmede sig et Par Hytter, hvis tunge Halmtag hang i forrevne Laser.

Fyrspaanen brændte endnu med høj, klar Flamme, da hun stak den ind under Tagskægget, der hurtig fængede, en tyk Røg væltede ud fra det gamle, fugtige Tag, røde Luer slog i Vejret, og, drevne frem af Vinden, omspændte de hurtig hele Hytten. Men henne ved Gærdet stod den vanvittige Kvinde med løsnet Haar og flagrende Klædebon og lo — en ildevarslende Latter, der blandede sig med Folkesværmens Støj ude fra

Paa Trappegangen.

Gaden og med Vinterblæstens Tuden.

Ilden bredte sig videre og videre, sprang fra den ene af de tæt sammenbyggede Hytter til den anden. Vinden rejste sig med stedse større Styrke og pustede til, Flammerne slog højt op i Natten, lysende hen over Landsbyen. Saa var det, Kuren blæste i sit Horn, Raab og Skrig lød fra alle Sider, og Folk flokkedes om Brandstederne, hvor ethvert Forsøg paa at slukke nu maatte mislykkes.

Brændende Hytter og Landsbyer hørte langtfra til de sjældne Syn i hine Tider, men Branden i Fovstrup blev alligevel fulgt med opmærksomme Spejderøjne. Ude ved de vidstrakte Kærmoser holdt to Mænd til Hest; de havde svøbt sig tæt ind i deres tykke Rytterkapper, som var de beredte paa at holde deres Post i længre Tid. Flere Gange udstødte de en utaalmodig Brummen og spejdede skarpt i Retning af Fovstrup.

Da Flammerne fra den første Hytte slog i Vejret, udstødte den ene Rytter et højt Glædesraab.

„Der har vi Tegnet! Jeg vidste nok, vi kunde stole paa Knud Ryde; han saa mig ikke ud som en Mand, der hurtig glemmer gammelt Regnskab . . . . Hent nu Folkene, min gode Manderup

Høg, saa skal jeg svare til, vi denne Gang skal tage Svensken som i en Fælde."

Kort efter sneg tætte Skarer af danske Tropper sig i rask March op gennem Dalslugterne, anførte af et Par unge forvovne Adelsmænd. Snart belystes deres Vej af den brændende Landsby.

„Det er en Smule kostbart Signal, han bruger, den gode Knud Ryde," mumlede Anføreren, „og egentlig mod Aftalen; men kan hænde er Tilfældet ikke saa ilde endda: nu har de svenske Ræve andet at bestille end at holde Udkig."

En tilfreds Mumlen lød fra alle Tropperne, da de standsede ovenfor Bakkekammen og modtog den sidste Ordre.

Anføreren kastede et Blik tilbage og henvendte derpaa til sine Officerer:

„Altsaa Kammerater, I har forstaaet, at i

Som den snigende Ild, der fløj fra Tag til Tag, kom saa endelig Rygtet om de danske Troppers Ankomst. Skud begyndte at knalde, drukne svenske Landsknægte for afsted blødende af Saar og udstødende dyriske Brøl. Det blev et hensynsløst Myrderi, en Huggen ned for Fode, Fjenden veg uden Modstand, gemte sig mellem de brændende Ruiner, dreves frem igen af Røg og Ild og segnede for Lansestik og Øksehug. Alle, der kunde, søgte op til Herregaarden, det eneste Sted, der formaaede at yde Værn, men de Danske fulgte dem i Hælene og stormede ind over Vindebroen og de forfaldne Mure.

En Soldat, der genkendte Knud Ryde, just som han skulde lukkes ind i Fangehullet, tvang hans Vogtere til at løse hans Lænker. Knud rev en Stormhue fra en døende Landsknægt, greb den

til en rygende Grushob, hvor Bønder, Soldater og Kreaturer, alle lige hjemløse, tumlede om mellem hverandre. Kun Herregaarden var bleven skaanet, men nu slog en høj Flamme op fra Ladegaardens Bygninger, hvis Tag hurtig stod omspændte af Luer. Paa et mindre Taarn, der stødte op til Ladebygningen, traadte en ung Kvinde frem med et brændende Knippe i Haanden, som hun svang, saa Gnisterne føg om hende. Derpaa styrtede hun med et Skrig ned i Flammehavet. Det var den ulykkelige Ingers Endeligt.

En Times Tid efter havde de danske Tropper som Sejrherrer forladt Byen. Knud Ryde fulgte dem og blev aldrig senere set der i Egnen.

Der gik lange Tider, før de fattige Fovstrup Bønder atter fik deres By bygget op. De maatte begynde med usle Hytter, hvis Vægge bestod af

Stanley i Afrika: En Fægtning i Majambonis Land. — Afbrændelse af Landsbyer.

Nat maa ingen skaanes. Hver en Hund skal hugges ned."

Det blev en Overrumpling. De fremmede Krigsfolk var saa optagne af deres Drikkelag eller af Ildebranden, at de danske Soldater fik Tid til med al mulig Omsigt at besætte baade Landsbyens og Herregaardens Udgange. Thi Ilden havde bredt sig fra Gaard til Gaard, fra Længe til Længe, det stod klart, at med den herskende Vindretning vilde hele Landsbyen blive et Rov for Luerne. Soldaterne flyttede deres Drikkelag ud i Sneen, hvor de drak endnu tættere for at modstaa Kulden. Bønderne søgte at redde Kreaturerne, der brølende og brægende for omkring i de smaa Gaardsrum, Kvinder og Børn hjalp hinanden med Indboet, de jamrede, græd og bad og fik til sidst nok med at advare hverandre for de skridende Halmtag.

tungeste Stridsøkse, han kunde finde, og styrtede frem, hvor Kampen rasede hedest.

Det gjorde den oppe i Riddersalen. Her havde Officererne forskanset sig til det sidste. Bænke og Borde blev væltede for Dørene, men da først disse var huggede ind, formaaede Forskansninger ikke at hindre de sejrskry og mandstærke Tropper. Kvinderne, der ikke var slupne ud, skreg og søgte som i Vildelse Tilflugt midt mellem de kæmpende. Salen genlød af Vaabenklirren, saaredes Jammerraab og døendes Stønnen; Lys slukkedes og tændtes paa ny. Alt var en larmende, forvirret Kamp, hvor Fjende søgte Fjende; men frem over alle ragede Knud Rydes Kæmpeskikkelse, hans højt svungne Økse blinkede i Lyset, og saa tit den faldt, sank en Mand til Jorden.

Da Morgen gryede, var Landsbyen forvandlet

flettede Ris og Ler. Derfor flyttede de ned i Dalstrøget, hvor der var bedre Læ end oppe paa Marken, og da bedre Bygninger Tid efter anden rejstes, blev Byen liggende hernede, nær ved Aaen og Engene.

Kun et dunkelt Minde, der er gaaet fra Slægt til Slægt, og de gamle Bygningsemner, som Ploven nu og da river op paa den gamle Landsbytomt, har holdt Sagnet om hin uhyggelige Nat i Live.

Stanleys sidste Reise i Afrika.

II. Træk af Emin Paschas tidligere Liv og Virksomhed.

Det kan synes underligt, at England ansaa det for sin Pligt at undsætte Emin Pascha, der var Prøjser af Fødsel. Oprindelig var hans Navn Dr. Schnizer. Sagen er den, at Emin Pascha var udnævnt til Generalguvernør over Equatorialprovinsen af Gordon efter dennes Tilbagekomst til Khartum Aar 1878. Gordon havde selv haft Regimentet her i Aarene 1876 og 1877. I denne Tid havde Emin tjent under Gordon først som Stabslæge og siden været hans mest betroede Medhjælper i Regeringsanliggender.

Den Provins, Emin blev Guvernør over, strækker sig fra Grænsen af Uganda, Unyoro og Albert Nyanza i Syd til en Strækning af omkring 150 Mil norden for Gondokoro ved Nilen og ligger i omtrent 1000 Mils Afstand fra Khartum. Skønt Provinsens Forvaltning altid har været en Torn i Øjet paa Khedivens Dynasti, er Landets Frugtbarhed og naturlige Rigdomme ubestridelige. Inden Gordon fik Herredømmet havde de svage ægyptiske Guvernører faktisk udparcelleret hele det store Distrikt til arabiske Slavehandlere.

Under Gordons korte Regeringstid havde Forholdene forbedret sig meget. Vel kunde han ikke rette paa Provinsens daarlige Finanser, men han genoprettede Orden og Tryghed i det indre og satte en Stopper for de Slavekaravaner, som oversvømmede Landet. Flere Fæstninger eller befæstede Byer oprettedes i Udkanterne af Distriktet. Aldrig saa snart havde dog Gordon forladt Landet, før det gamle Bestikkelsessystem fandt Indpas, Fæstningerne var lagte øde eller var rene Ruiner, og da Gordon vendte tilbage, fandt han Slavehandelen i fuld Flor, Landet forsvarsløst og udplyndret, Folket sukkede under Trykket af svære Skatter, og Regeringen var i Gæld op over Ørene.

Man kan aldrig nok fremhæve Slavehandelens Vederstyggelighed. De Arabere, som slaar sig ned i Afrika og handler med „Ebenholz", under Foregivende af at opkøbe Elfenben, er en Samling af skændige, hjerteløse Skurke. Et afrikansk Ordsprog siger: „Gud skabte de hvide, og Gud skabte de sorte, men Djævelen skabte Araberne." Man kunde fristes til at tro, det var saa, naar man ser, hvorledes Araberne udrydder Befolkningen og dermed udsuger selve Mellem-Afrikas Hjerteblod. Om Europa ikke vil erkende Humanitetens Fordringer, burde det i det mindste følge Egennyttens Raad. Uudtømmelige som Mellem-Afrikas Rigdomme synes at være, kan de dog ikke udvides uden ved Hjælp af Landets egne Børn; og skal det Massemord, som nu drives af Araberne, fremdeles fortsættes, vil den ulykkelige Neger snart tilhøre Fortiden, men ikke den nære Fremtids Foreteelser.

Kardinal Lavigerie har forklaret, at der aarlig føres til Markedet ikke mindre end 400,000 Slaver, og at mindst 2,000,000 Menneskeliv maa ofres for at fange dem og føre dem til Kysten. Man vil erindre, at Stanley forundrede sig over Manyema-landets store Frugtbarhed og mange Byer, da han marcherede derigennem fra Tanganika til Nyangwe. Nu er hele Landet en hærget, folketom Ørken.

Den elendige Forfatning, hvori Slavehandlerne for anden Gang havde nedsænket Provinsen, skulde imidlertid faa en gunstigere Vending, da Gordon vendte tilbage til Khartum som Generalguvernør over Sudan. Ved at udnævne Emin til Guvernør i Provinsen, viste han sin Dygtighed i at opdage Egenskaberne hos en fremragende Mand, og sin Evne til at skaffe ham et passende Virkefelt.

Med al den Energi og Resoluthed, der er egen for en dygtig og aandsfrisk Menneskenes Leder, tog Emin fat paa sit Værk — at skabe Orden af et Kaos. Inden et Aars Tid havde han opbygget de forfaldne Stationer, afskaffet alle uretfærdige Skatter og faaet sit Folk til at se op til sig med Troskab og Agtelse. Efter tre Aars utrætteligt Arbejde, havde han af de elendige, fortrykte, jagede Stammer dannet en blomstrende Befolkning, som dyrkede sin Jord. Han havde anlagt Veje og indrettet en ordentlig Postforbindelse. Med retfærdige, hæderlige Midler havde han udvidet sit Omraade. Desuden havde han forvandlet en Provins, som forud havde været en stadig Aflede for det ægyptiske Skatkammer, til en Provins, som underholdt sig selv. En aarlig Underballance af 30,000 Pd. Sterl. havde han forandret til et Overskud af 8000 Pd. Sterl. Og hvad der var det bedste — han havde fejet Slavehandlerne bort fra Landet.

Mahdiens Oprør spredte sig over hele Landet fra Bahr-el-Ghazal til Khartum og afskar enhver Forbindelse mellem Gordon og Emin Pascha. Lykkeligvis kunde Provinsen underholde sig selv, ellers maatte Emin snart have overgivet sig ligesom Guvernøren over Bahr-el-Ghazal. Han blev flere Gange opfordret til at overgive sig, men forstærkede kun sine befæstede Steder og og Hovedkvarter i Wadelai, hvor han trodsede alle Angreb til ganske nylig.

Aar 1886 fik Emin, efter i tre Aar at have været uden al Forbindelse med Yderverdenen, Brev og Aviser fra Dr. Junker, en berømt rejsende, som dengang var i Uganda, samt en Depesche fra Ægypten. Depeschen indeholdt, at Sudan havde overgivet sig, og at Emin straks maatte forlade Provinsen og tage, hvorhen han vilde. Dette var den ægyptiske Regerings Løn for en lang og tro Tjeneste. Emins Opfattelse af Pligt og Skyldighed mod Provinsen stod ikke i Samklang med Khedivens. Vejen til Zanzibar, den eneste Retrætevej, var stængt; Emin besluttede at staa fast hos sit Folk, som elskede ham med usvigelig Troskab, gøre sin Pligt, dele godt og ondt med det og afvente bedre Tider.

Faa Mennesker kan frigøre sig fra den sjælelige Anstrengelse og Lidelse, som tvungen Ensomhed fører med sig, men Emin kunde ikke beklage sig herover, uagtet at han i Virkeligheden stod alene i sin Provins ligefra 1878. Siden 1884 var han fuldstændig udestængt fra enhver regelmæssig Forbindelse med Verden udenfor. Det Savn, en saadan Isolering maatte være for en Person med Emins skarpe Forstand og varme Sympathi, blev utvivlsomt lettet ved hans begejstrede Kærlighed til Naturen i alle dens forskellige Grene.

Emin brugte nu Videnskaben i Filantropiens Tjeneste, anstillede mere eller mindre vellykkede Eksperimenter for at udvikle alle Landets Hjælpekilder, viste mange forskellige Maader, hvorpaa Jorden kunde udnyttes, og organiserede Provinsen saaledes, at ifald Anledningen tilbødes, ethvert Handelsforetagende skulde faa et heldigt Udfald.

III. Forberedelser til Stanleys Afrejse.

For at hjælpe en saadan Mand var det, at Stanley vendte tilbage, for under Emin Pascha-Undsætningskomitéens Ledelse at faa en Ekspedition i Stand, der over Kongo skulde komme den tro Pligtens Tjener til Hjælp. De Besværligheder, han gik i Møde, var store nok til at afkøle den mest erfarne rejsendes Iver, men som vi stadig har set, er Hindringerne for Stanley kun til for at overvindes. Vejen fra Stanley-Falls til Wadelai gik gennem et helt ukendt Land, som sagdes at være befolket af Menneskeædere, og hvis fysiske Beskaffenhed gjorde det vanskeligt at trænge frem. Selv om Stanley lykkelig og vel kunde naa frem til Wadelai, stod Tilbagetoget igen. En saa stor bevæbnet Magt, som den, Stanley maatte tage med, trængte til megen Proviant, og hvis Befolkningen viste sig fjendtligtsindet, maatte Provianteringen ske med Vold og Magt; Følgen deraf igen var naturligvis, at man umulig kunde gaa samme Vej tilbage. Paa den første Rejse kunde jo Stammerne besejres en for en, eftersom man rykkede frem, men paa Tilbagevejen maatte man være forberedt paa en samlet Modstand. Alt dette indsaa Stanley paa Forhaand, og det er spændende at følge ham paa hans Vej gennem de helt ukendte Egne, indtil han naaede Emin.

Uden Penge — og det betydelig mange Penge ogsaa — kunde Undsætningskomitéen ikke sende en eneste Mand af Sted. Disse Hindringer jævnedes, idet den ægyptiske Regering gjorde et Tilskud af 10,000 Pd. Sterl., medens en lige saa stor Sum, 10,000, indsamledes af Privatmænd, blandt hvilke de fornemste var Sir William Mackinnon, Ordfører i Britisch India Steamship Co. og Præsident for det kejserlige britiske østafrikanske Selskab, samt Oberst Francis W. de Winton som engang stod i Spidsen for Kongostaten. Endvidere ydede det kongelige geografiske Selskab 1000 Pd. Sterl. med det Forbehold, at Selskabet skulde faa de første geografiske Underretninger. Overalt viste man Sagen levende Interesse, og Stanley blev atter „Dagens Løve."

Som Kongostatens Suveræn stillede Kong Leopold af Belgien hele Statens Dampskibsflaade lige til Stanley-Falls, til Undsætningskomitéens Disposition; det vilde betydelig lette Transporten af Folk og Gods. Der indløb 500 Ansøgninger om at faa Lov at deltage i Ekspeditionen. Ekspeditionen var overordentlig populær, og alles Øjne var rettede paa Stanley og hans Bevægelser.

Den 13de Januar 1887, nogle Dage før han forlod England, fik Stanley Æresborgerret i Londons City, og Hædersdiplomet blev ham overrakt i et Skrin af Elfenben og Guld. Den Tale, han holdt ved denne Lejlighed, forraadte tydelig den Iver og Interesse, hvormed han omfattede sit Foretagende. Ejendommeligt nok, naar man erindrer sig hans senere Handlemaade, forklarede han, at den mindst farlige Retrætevej var Vejen fra Wadelai til Kongo og ikke, som mange mente, fra Albert Nyanza til Zanzibar.

Den 21de Januar 1887 forlod Stanley London fra Charing Crossbanegaarden for at begive sig til Kairo. Et Øjenvidner skriver: „Om han havde været Konge, kunde han ikke have ønsket et stærkere Bevis paa den store Popularitet og den Agtelse, hvormed der ses op til ham, end den Hyldning, som beredtes ham." I Februar ankom Stanley til Zanzibar, hvor han hvervede en Mængde Rekruter blandt sine gamle Ledsagere — Wangwana. Han gjorde et fint diplomatisk Skaktræk, da han engagerede den store Tippu-Tip, som han traf her, i Kongostatens Tjeneste. Den berømte Araberchef skulde beskytte Ekspeditionen mod fjendtlige Stammer og Intriger af arabiske Slavehandlere. Disse turde nemlig ikke overse Ønsker og Befalinger, som fremstilledes af Equatorial-Afrikas rigeste Araber,

selv om de var uden for Fristatens Indflydelse. Tippu-Tip skulde blive Guvernør ved Stanley-Fallsstationen, med den Forpligtelse paa sig, at forsvare Stedet mod alle, som nærmede sig.

Det Skridt, Stanley her gjorde, betragtedes mere end mistænkeligt af mange, men Stanley kendte sin Mand. Den 24de Februar indgik han og Tippu-Tip en Kontrakt med hinanden, Stanley paa Kongen af Belgiens Vegne, som Kongostatens Overherre, og Tippu-Tip paa sine egne Vegne og i Kraft af den upaatvivlelige Indflydelse, han udøvede. To Paragrafer i denne Kontrakt er værd at lægge Mærke til:

1) „Tippu-Tip forpligter sig til at hejse Kongostatens Flag paa Stationen ved Stanley-Falls og gøre Statens Myndighed agtet og adlydt paa Kongo og dens Bifloder, saavel paa sin egen Station som nedad Floden saa langt som til Aruweini. Han forpligter sig til at hindre de Arabere og Stammer, som bor dersteds, fra at drive Slavehandel."

2) „Foreliggende Overenskomst skal kun gælde saa længe, som Tippu-Tip eller hans Stedfortræder ad interim (om hvilke en anden Paragraf ytrer sig) opfylder de hersteds givne Vilkaar."

Guds Ords Kraft.

1. Thess. 4, 6. Dette er Guds Vilje, at ingen skal forurette eller forfordele sin Broder i nogen Handel, thi Herren er en Hævner over alt saadant.

I en Landsby i Forpommern døde i Begyndelsen af Aaret 1844 en gammel Bonde, som havde tilbragt sine sidste Leveaar i Huset hos en gift Datter. Hvor ubetydeligt det end var, som den gamle Mand efterlod sig, var det dog nok til at vække Datterens og Svigersønnens Begærlighed. De tænkte derfor paa, uden de andre Arvingers Vidende, at stikke et og andet Stykke af den gamles Efterladenskaber til Side, og Fristelsen dertil var saa meget større, som de sad i smaa Omstændigheder og havde ondt ved at komme ud af det. Især var det dem om at gøre, at faa et Bevis paa 50 Kr. af Vejen, hvilke Faderen havde laant dem, uden at nogen ellers vidste et Ord deraf. — Saa sad de nu om Aftenen sammen i den lille Stue og lagde Raad op om den sikreste Maade, hvorpaa de kunde udføre deres Bedrageri. Lige over for dem ved den anden Ende af Bordet sad deres ældste Datter og læste paa de Bibelsprog, hun skulde kunne, naar hun Dagen efter kom til Præsten. Dette Pigebarn var ringe begavet og tungnem, hvorfor hun stræbte at indpræge det, hun skulde lære, i Hukommelsen, ved at læse det højt og mange Gange. Nu havde hun hin Aften just det Sprog for: „Hvad gavner det et Menneske, om han vinder den hele Verden, men tager Skade paa sin Sjæl?" (Matth. 16, 26), og hun havde alt en Stund gentaget dette Bibelsprog i den sædvanlige, ensformige, syngende Tone, som synes meget lidet skikket til at meddele dem, som hører derpaa, noget Indtryk af Ordenes Mening og Betydning. Dog faldt denne forunderlige Musik under nærværende Omstændigheder Forældrene besværlig, hvorfor Faderen befalede hende at læse sagte. Men dette vilde ikke rigtig gaa for Barnet, som uvilkaarlig mumlede Ordene, først ganske sagte, siden — uden selv at vide af det — højere og højere, saa at Forældrenes hemmelighedsfulde Hvisken blev regelmæssig afbrudt ved den Formaning fra Barnets Mund: „Hvad gavner det et Menneske, om han vinder den hele Verden, men tager Skade paa sin Sjæl?" — „Gaa i Seng," sagde Faderen endelig i en barsk Tone, „og lær dit Bibelsprog i Morgen!" Pigen adlød, men hendes ængstelige Lærelyst lod hende ingen Ro; endog i Sengen, og inden hun sov ind, hørte man hende under Dynen hviske et Par Gange: „Hvad gavner det et Menneske," o. s. v. Nu havde Forældrene Ro til ganske at aftale deres Plan.

Næste Morgen gik Faderen til sit Arbejde som Tærsker; men før han forlod Stuen, var Barnet vaagnet og havde allerede i Sengen med lydelig Røst prøvet, om hun ikke havde glemt, hvad hun om Aftenen havde lært. Saaledes maatte han til sit Dagværk tage Advarslen med: „Hvad gavner det et Menneske, om han vinder den hele Verden, men tager Skade paa sin Sjæl?" De gentagne Slag af Guds Ord, som traf Manden, havde endelig blødgjort hans Hjerte. Den alvorsfulde Røst lød ham bestandig i Øret, medens han stod paa Loen, og hvor meget han end gjorde sig Umage for ved de kraftigste Slag af Plejlen at overdøve den, raabte den dog stedse højere og lod ham ikke have Ro. Han kunde ikke længer udholde det; han kastede Plejlen og løb hjem for at fortælle sin Kone, at der ikke kunde blive noget af det, de havde aftalt; thi han vilde ikke sætte sin Salighed paa Spil for 50 Kr. Og underligt nok, da han traadte ind ad Døren, kom hans Kone ham i Møde med den samme Erklæring; thi Guds Ord havde ogsaa trængt dybt ind i hendes Hjerte. De rørte ikke Arven, men tog alene, hvad der tilkom dem efter Loven. — Men det dybe Fald, hvorfra Herren i Naade havde bevaret dem, viste dem deres Hjerters hele Fordærvelse og bragte dem til en sand og grundig Omvendelse, til den Bedrøvelse, som er efter Gud, og som aldrig fortrydes. Siden priste de Herren, som ogsaa af de umyndiges Læber har beredt sig Lov.

Høster du Velsignelse af din Søndag?

Er det ikke en naadefuld Guds Indretning — hver syvende Dag, efter seks Arbejdsdages Møje og Uro, at have en Hvile- og Højtidsdag? Thi en Højtid kan dog Søndagen og hver dens Gudstjeneste blive for os, om vi fejrede den ret.

Den, som ikke i sine Søndage ser en Guds Gave og deraf henter nogen Velsignelse, han maa Sandhed selv være Skyld deri. Hvorfor har han da ingen Velsignelse? Han begærer ikke at faa den. Han beder ikke Gud velsigne sin Søndag med dens Hvile, Gudstjeneste og Prædiken. Og ogsaa deri fejles der, at han ikke beder om Velsignelse for dem, som gennem Lære og Prædiken skulde vejlede andre, men blot fordrer af dem noget nyt og atter nyt, saadant, som kan betage Ørerne.

(Prof. W. Rudin.)

Det første Lokomotiv.

Den første Jærnbane til Personbefordring var Linien Stokton-Darlington i England, og denne Linies højtidelige Aabning fandt Sted den 27. September 1825. Det er altsaa kun et Tidsrum af nogle og seksti Aar, i hvilket Jærnbanevæsenet er blevet udviklet til et Jærnbanenæt, der nu slynger sig om Størstedelen af hele Jorden, og som udvides Aar for Aar.

Paa ovennævnte Aabningsdag blev 12 Waggoner trukne af det første Lokomotiv, der var bygget af R. Stephenson i Newcastle, og kørte med en Hastighed af 6 til 7 engelske Mil i Timen (lidt over $1\frac{1}{2}$ danske Mil). Dette Lokomotiv kostede en Sum af 500 Pund Sterling (ca. 9,000 Kr.) og blev paa Aabningsdagen døbt med Navnet „Lokomotion."

Dette første Lokomotiv, af hvilket vi giver nedenstaaende Afbildning, løb i 25 Aar paa Stokton-

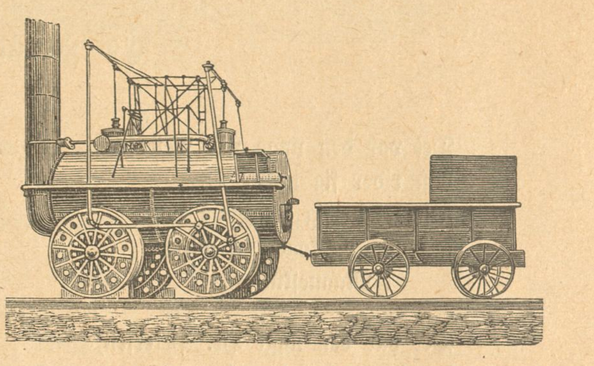

Darlington Linien. Det var, som man kan tænke sig, overmaade forskelligt fra dem, der konstrueres nu til Dags. Som Tegningen viser, havde det to Cylindre anbragte vertikalt oven paa Kedlen. Fra Krumtap-Akslen, hvorpaa Stempelstængerne virkede, gik Forbindelsesstænger ned paa hver Side af Kedlen til Krumtappe paa Hjul-Akslerne, hvorved Lokomotivet saaledes sattes i Bevægelse. Det vejede i alt $6\frac{1}{2}$ Tons og 16 Hestes Kraft. I de 25 Aar, det gjorde Tjeneste paa den nys nævnte Linie, foretoges der adskillige Forandringer og Forbedringer ved det, men efter at det ikke længer er i Virksomhed, er det igen sat i den Stand, hvori det var, da det første Gang toges i Brug, og i denne dets oprindelige Skikkelse findes det nu oprejst foran Nordbanestationen i Darlington.

En Trøst.

Det synes undertiden,
som alt er blevet Nat,
som staar vi ganske ene
af Verden helt forladt, —
hvorhen vi os vende,
er kun Mørke at se,
kun Nat og idel Taage
i vor bitre Sjæleve!

Og dog er der en Stjerne,
som aldrig slukkes ud,
men lyser for os gerne,
et Lysbud, sendt af Gud.
Vejledt af Straaleskæret
vor Skude naar vel Havn, —
og sker det ej hernede,
saa i Guds Faderfavn!

S.

Skæmt.

To Maaneskinsstykker.

Det var den unge Hr. Petersen,
han rider sig under Ø,
fæster han sig i grønne Lund
saa ung og fager en Mø
i Maaneskin.

Det var den unge Hr. Petersen,
saa listelig vel han lo,
kysser han ømt den røde Mund,
der lovede ham sin Tro
i Maaneskin.

Kysser han ømt den runde Kind
og dertil de Øjne to.
Eja! den lille Nattergal
i Busken klukked og lo
i Maaneskin.

Gammel blev unge Hr. Petersen,
han Aarene svinde ser,
Nattergalens den kaade Sang
han agter slet ikke mer
i Maaneskin.

Ganger han ud i den grønne Lund
alt med sin Viv saa trind,
aldrig falder det mer ham ind
at kysse den runde Kind
i Maaneskin.

Aldrig han kysser de Øjne blaa
ej heller den Mund saa from.
Underligt ser det for Øjet ud,
da han altid vandrer om
i Maaneskin.

Havebrug.

Spørgsmaal og Svar.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Bladene paa mine Stikkelsbærbuske bliver afgnavede af smaa grønne Orme med brune Prikker. Er der noget Middel mod disse Orme, eller hvorledes skal jeg faa dem udryddede, saa at de ikke skal brede sig over hele Haven?

Denne Larve er nøjere omtalt i „Husvennen“ Nr. 42, 1890.

Forbedring af Æblevinens Smag. Et særdeles virksomt Middel til Forbedring af Smagen hos Kærnefrugtvin har man ifølge Jäger i en Salvieart, S. Sclarea. Denne i øvrigt officinelle, toaarige Plante vokser vild i Sydfrankrig, hvor den ogsaa bliver dyrket til Fabrikation af den billige søde Muskatellervin. Blomsterstængler bindes sammen til et saa stort Bundt, at dette lige kan gaa igennem Spundshullet paa Fadet, hvori de bliver liggende i 12—24 Timer. Jo svagere Muskatsmagen viser sig, desto behageligere, Kieslingervin lignende, bliver Drikken. Ved at lade Stænglerne ligge i længre Tid eller ved at anvende en større Portion end anført bliver Smagen ubehagelig, udpræget muskatagtig.

Lugten af den omtalte Plantes smukke lyseblaa — hvide Blomster er saa stærk, at man kan lugte de til Tørring i et Drivhus ophængte Blomster paa mere end 2000 Skridts Afstand. Naar man vil begynde en Kultur af Planten til Anvendelse ved sin Vinfabrikation maa man sikre sig godt og ægte Frø ved at henvende sig til en botanisk Have.

Hovedbrud.

Udgravningsarbejde.

I efterfølgende Vers vil kunne findes Navnet paa 9 Krydderier:

Hør, det peb, er Toget allerede kommen!“
udbrød en Herre med et Suk.
Ad en Dreng, der med Haanden i Lommen
sidder histhenne over skrævs paa en Buk,
raaber han: „Palle, Haanden af Lommen,
vi kan ellers ikke Toget naa;
du hører vel Toget alt er kommen —
vort Rejsetøj fat — og skynd dig saa!“
En Saltormortale vor Palle nu slaar,
og fluks det hen mod Hotellet gaar.
Af sin Herre han 9 store Pakker faar,
hvorefter han straks til Stationen gaar.
Paa Pakkerne stod der: Fru Elsa Frank,
og Byen — ja, det var vist noget med Navnet Klank.
— — Nu høres Klokken klinge: „Færdig!“ Toget gaar.
— Alt dette hørte og saa jeg i Fjor.

Onkel Tonne.

Geografisk Gaade.

For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnet paa en dansk Digter og et af dennes Værker:

Et Fjordindløb ved Jylland.
En Bjærgkæde i Tyskland.
En By i Sverige.
En By i Danmark.
Et Landskab i Sverige.
En By i Frankrig.
En Sø i Sverige.
En Ø i Middelhavet.
En By i England.

M. J.

Mørk Tale.

Jeg er et Instrument, der ofte efter at Sæden er kørt ind, benyttes til at borttage det Hoved, der fremkommer, naar du borttager mit Hoved.

J. J.

Juridisk Raadgiver.

Er der nogen bestemt Takst for, hvormeget en Præst kan fordre for at udlevere en Døbeseddel, og da hvilken?

Det bemærkes, at Præsten blev betalt for sin Ulejlighed ved Barnedaaben, og det er første Attest, der er forlangt.

En Holder.

En Præsteattest skal ifølge Forordning af 7de November 1827 betales med 33 Øre, naar den, der begærer samme, er Husmand, Inderste, Tjenestetyende, Haandværkssvend eller henhører til en Stilling, som ikke kan anses fordelagtigere, og der skal af alle andre betales det dobbelte.

* * *

Bliver jeg udskreven til Militærtjeneste, naar jeg har følgende Fejl:

1) Jeg kan ikke lukke det venstre Øje, uden ogsaa at lukke det højre.

2) Jeg har ildelugtende Aande gennem Næsen, i hvilken der dannes Klumper, som næsten aldeles kan hindre Aandedrættet derigennem.

Jeg kan skaffe Lægeattest for det sidste, at jeg har haft det for flere Aar siden.

3) Jeg har temmelig stærk Fodsved.

4) Jeg faar ofte Sting i Brystet.

M.

Det maa efter Regulativ af 16de Juni 1882 antages, at Spørgeren, naar det forholder sig, som han skriver, ikke vil blive funden brugbar til Krigstjenesten.

* * *

Til J. R. i V. Om Plads paa et af det forenede Dampskibsselskabs Skibe, maa De henvende Dem til Selskabets Hovedkontor. Adressen er: Det forenede Dampskibsselskabs Kontor, Kvæsthusgade 9, København K.

* * *

Naar jeg har tabt en Sag ved Overretten og muligvis vil appellere til Højesteret, hvor længe kan jeg da vente hermed?

A. A.

I 6 Maaneder (Lov af 11te April 1890, § 7).

Brevkasse.

H. H. i F. Sk. Det er næppe sandsynligt, at noget af den gamle Bog vil kunne bruges.

O. B. i G. Siden „Husvennen“ uden Prisforhøjelse blev betydeligt udvidet, medfølger ikke andre Præmier end Julebogen, der faas mod Efterbetaling af 1 Kr.

Den bedste — og vistnok eneste — Bog, der meddeler Anvisning til Forfærdigelse af Landbrugsredskaber, er „Haandgerningsbog for Ungdommen,“ der faas i enhver Boglade.

„Husflidstidende“ koster 2 Kr. om Aaret.

„Pip“. Tak, bliver anvendt ved Lejlighed.

Th. P. i Sdr. B. Kan ikke benyttes.

P. J. Digtene er ikke gode nok til at finde Anvendelse.

Hilmer Jensen, Ebeltoft. Saafremt De ikke endnu har fundet de savnede Nr., bedes De opgive dem tillige med Aargangen, de tilhører.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

Mapper til Opbevaring af „Husvennen“ med paatrykt Titel i Guld leveres for 1 Kr. 50 Øre i N. C. Roms Forlagsforretning.

Indhold: Ved Frokostbordet, Billede. Kanin-Knud, Fortælling af C. A. Thyregod. En Bondehævn, Fortælling af Bertel Elmgaard, med 3 Billeder (Sluttet.) Stanleys sidste Rejse i Afrika, med Billede. Guds Ords Kraft. Høster du Velsignelse af din Søndag? (Efter Prof. W. Rudin.) Det første Lokomotiv, med Billede. En Trøst, af S. Skæmt: To Maaneskinsstykker med 2 Billeder. Havebrug. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 46. Søndag den 16. August. 1891.

Stanley og Kongostaten.

En Frugt af H. M. Stanleys Rejser i det mørke Afrika er den store Kongostat, der har faaet Navn efter den mægtige Flod, en af Verdens største, der gennemstrømmer Landet. Kongostaten blev oprettet i Aaret 1885, og som dens Stiftere maa foruden Stanley nævnes Kong Leopold den Anden af Belgien og Fyrst Bismarck. Landets Størrelse udgør, efter at dets Grænser er blevne anerkendte af de forskellige Magter, henved 36,000 □ Mil.

Kongo-Egnens rige Hjælpekilder blev opdagede af Stanley paa hans to første afrikanske Rejser. Han besejlede Kongofloden, han banede Veje gennem hidtil ubefærdede Strøg, han satte sig i Forbindelse med de indfødte og gav Anvisning paa de første Handelspladser. For ret at skaffe praktisk Udbytte af sin store Rejse gennem „det mørke Fastland“, hvorfra han vendte hjem 1877, drog han kort Tid efter atter til Afrika, denne Gang understøttet af „det internationale afrikanske Selskab,“ hvis Formand og vigtigste Bidragyder var Kong Leopold af Belgien. Atter udstod Stanley talrige Farer, men de uhyre Afsætnings-Omraader for europæisk Værkflid langs den seks Hundrede Mil lange Kongoflod vinkede; det gjaldt blot om at gøre Floden tilgængelig. I 1879 anlagde Stanley et Depot ved Kongos Munding, trængte op langs Floden, anlagde en seks Alen bred Vej uden om de usejlbare Punkter, gik stadig fremad med sin Arbejdshær, bestaaende af flere Hundrede Mand, og anlagde tolv Stationer langs Floden.

Paa samme Tid begyndte Bismarck at interessere sig for det ny Forehavende, navnlig hvis Handelen kunde blive fælles for alle Nationer. Paa hans Opfordring og under hans Forsæde aabnedes den 15. November 1884 i Berlin en Konference, som konstituerede og anerkendte den ny Stat.

I Begyndelsen af det følgende Aar underskreves en Hovedakt, ved hvilken Kongostatens Grænser fastsattes. Da Kong Leopold af Belgien var den, som hidtil havde bestridt de fleste Udgifter, valgtes han til det ny Riges Hersker, idet dette indtraadte i Personal-Union med Belgien og blev for stedse erklæret neutral.

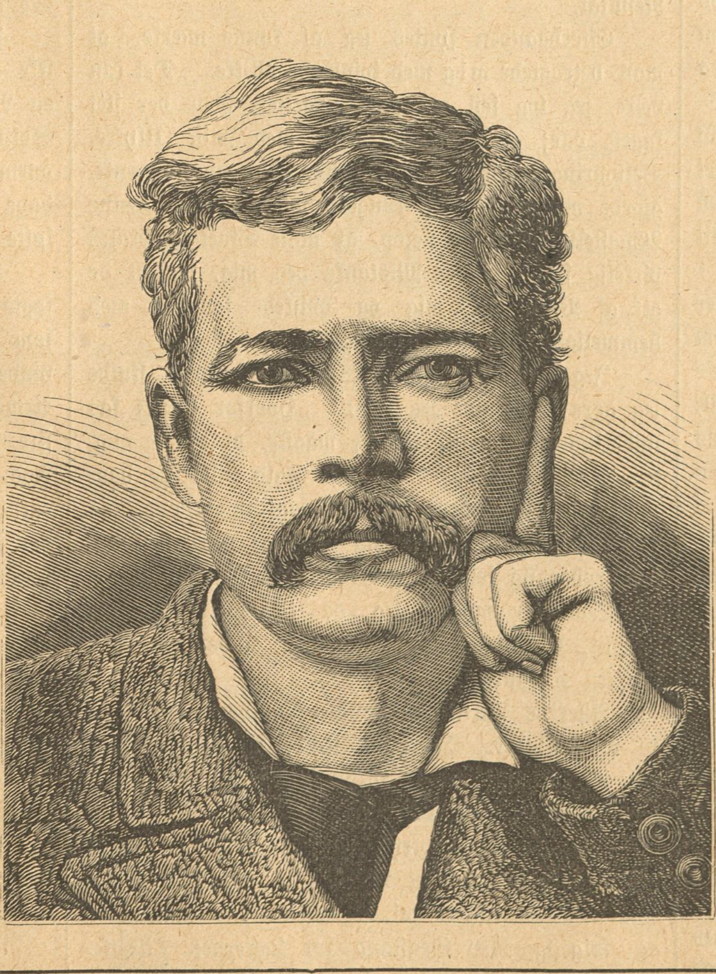

Henry M. Stanley (1886).

Kongostaten styres af en Centralregering i Brüssel med Departementer for de udenrigske Anliggender og Retsvæsenet, for Finantsvæsenet og de indre Anliggender, og af en Regering i selve Kongolandet bestaaende af Administratorer og Repræsentanter fordelte paa forskellige Stationer. Det har flere Gange været paatænkt, at indsætte Stanley som Rigets Guvernør, naar han engang bliver træt af sine Rejser. Den ny Stat ejer en Hær paa flere Tusinde Mand væsentlig bestaaende af Negere, en ret betydelig Flaade, der tæller saavel Dampskibe som Dampbaade. Handelen er fri overalt, og der maa ikke opkræves Udgifter, ud over hvad der er nødvendigt til Landets Forvaltning og de fornødne Indretninger. De vigtigste Udførselsartikler er Palmekerner, Jordnødder, Kaffe, Sesam, Palmeolie, Gummi, Farvetræ, Elfenben, Kautschuk og Skind; Indførselsvarer: Skydevaaben, Krudt, Spirituosa, Glasvarer og vævede Stoffer.

I de senere Aar er jo som bekendt en ikke ringe Udvandrerstrøm gaaet til Kongo-Egnen. Ogsaa adskillige Danske er efterhaanden traadt i den unge Stats Tjeneste, dels som Handelsfolk, dels som Skibsførere. Naturligvis gaar det her som i alle ny, frugtbare Kolonier, at Lykkeriddere fra alle Verdens Kanter søger til, udplyndrer Indtægtskilderne i Stedet for at ophjælpe dem, mishandler Befolkningen i Stedet for at fremme dens Civilisation. Navnlig i den sidste Tid har der i saa Henseende lydt stærke Klager fra Kongo. Mulig at Stanley vil være den rette Mand som Landets Guvernør.

Et Ungdomsminde.

Af Armin Stein.

For nylig læste jeg i den prægtige Bog: „En gammel Mands Ungdomserindringer“ de Ord: „Børn kan, selv om de er aldeles uskyldige, let blive forlegne og komme til at rødme ved Tanken om, at man mulig nærer Mistanke til dem.“ Ja, det er virkelig sandt; jeg kan af egen Erfaring tale om en saadan Skamrødme, der ikke var noget Tegn paa min Brøde, og jeg vil fortælle det lille Stykke Ungdomshistorie, der, da jeg læste ovenstaaende Udtalelse, dukkede op i min Erindring.

Jeg havde som Dreng en uendelig blød Karakter. Jeg holdt mig altid tilbage og var gladest, naar ingen skænkede mig nogen Opmærksomhed. Jeg var saa sky og kejtet, at mine Forældre ofte ærgrede sig derover. Fik vi Besøg, skyndte jeg mig ud af Stuen, og tog et fremmed Menneske mig lidt skarpt i Øjesyn, blev jeg blodrød paa Hals og Ansigt.

„Hvordan skal det dog gaa dig, naar du kommer paa Latinskolen?“ sagde min Fader ved Paasketide. „Vær dog fornuftig, og lad det tossede Væsen fare.“

Jeg indsaa ogsaa, at min kejtede Opførsel ikke vilde være mig til nogen Anbefaling og mindedes oven i Købet en Lejlighed, hvor den havde skaffet mig en fuldstændig uforskyldt Dragt Prygl; men hvad hjælper Fornuftgrunde over for medfødte Anlæg og Tilbøjeligheder? Jeg ærgrede mig tit over mig selv og gjorde mig Umage for at tage Mod til mig; men den ække Rødme brød sig ikke om det; den indfandt sig trolig ved alle rimelige og urimelige Lejligheder.

Da Dagen kom, da jeg skulde snøre min Ransel og drage af Sted til Latinskolen, stod det endnu ved det gamle, og Fader gentog trofast den gamle Klagesang: „Hvad skal det dog blive til med dig?“

For mig var den gamle grønne Kalesche, der skulde bringe mig til Halle, en Bøddelkarre, som førte mig til Retterstedet.

Det var ogsaa udelukkende af Hensyn hertil, at mine Forældre først tingede mig i Kost hos Slægtninge i Byen. Jeg skulde lære at blive en Smule „køjter“, som man kaldte det derhjemme i Landsbyen; men naar det første Aar var omme, vilde intet „kære Moder!“ hjælpe; saa skulde jeg optages paa de Frankeske Stiftelsers store Kostanstalt.

Paa denne Anstalt var det næsten som i Jerusalem ved den første kristne Pintsefest: Børn fra alle Lande var der samlede; vel ikke Parter, Meder og Elamiter o. s. v., men dog Prøjsere og Sachsere, Bayrere og Schwabere, Russere, Englændere og Franskmænd, ja endog Amerikanere; thi August Herman Frankes*) Navn havde vundet Ry over hele Verden.

*) Professor i Teologi 1692—1727 i den prøjsiske Stad Halle, hvor han 1698 grundlagde et Vaisenhus, senere en Latinskole, et Missionsinstitut og andre Stiftelser, der endnu er af stor Betydning.

Eleverne er her delte i Hold paa 8 eller 9, der bor sammen paa samme Stue. Disse Hold bestaar ikke af jævnaldrende, men dannes af Elever fra de forskellige Klasser lige fra Mesterlektianerne til „Pudlerne“, saaledes kaldes Skolens yngste Elever, hvorved betegnes, at de skylder de ældre Skolarer den yderste Grad af Høflighed.

Jeg var hverken den yngste eller den nederste af Eleverne i vor Stue, men var dog altid ubetydelig nok til, at min medfødte Forsagthed kunde finde tilstrækkelig Næring, især da Nummer to i vor Stue fandt sin største Glæde i at hundse og drille os Smaafolk. Da han i den Retning kunde have frit Spil med mig og ikke behøvede at frygte for nogen Indsigelse, valgte han mig i Særdeleshed til sit Offer og gjorde det fuldstændig af med den Smule Selvstændighedsfølelse, der var levnet mig. Han viste mig den Ære at udnævne mig til sin „Livpuddel“ og var nær ved at pine Livet af mig. Blandt andet hørte det til hans Yndlingsfornøjelser, naar jeg om Aftenen var falden i en tryg Søvn, at kalde mig op af Fjerene og sende mig et eller andet Ærinde ud i Byen.

Jeg følte mig saa ulykkelig, at jeg adskillige Gange tog et Ark Brevpapir for at skrive til mine Forældre, at jeg ikke længer kunde holde det ud, og at de maatte komme og udfri mig af Pinestedet. Men det kunde jeg dog ikke bringe over mit Hjerte; dertil holdt jeg for meget af mine Forældre, og af Hensyn til dem holdt jeg fremdeles ud.

Der var næppe gaaet fire Uger efter min Indtrædelse i Anstalten, før der paa vor Stue skete noget meget slemt: et Tyveri. En af Drengene savnede en Dag saa meget som en Krones Penge i sin Pung, og da han havde det meget smaat, brast han straks i en lydelig Hulken. Ophidselsen blandt os andre var stor; det var jo en sørgelig Tanke, at der skulde være en Tyv iblandt os. De tre ældste holdt hemmelige Raadslagninger om, hvem de vel skulde tro til det, men det blev kun ved løse Formodninger. Ogsaa vi smaa stak Hovederne sammen, men uden at komme til bedre Resultat.

Efterhaanden syntes jeg at kunne mærke, at man betragtede mig med tvivlende Blikke. Det kan være, jeg tog fejl og saa Spøgelser, hvor der slet ingen var; men netop dette blev min Ulykke. Bekymringen for, at man kunde have mig mistænkt, gjorde mig usikker og knugede mig. Men denne Ængstelse bevirkede netop, at mine Stuekammerater virkelig fæstede deres Mistanke ved mig, saa at de gik af Vejen for mig og hviskede sammen med hemmelige Sideblikke til mig.

Jeg var i en pinlig Stilling. Hvad skulde jeg gøre? Skulde jeg sige: „Hvorfor ser I saa underligt paa mig? Tror I maaske, at det er mig, der er den skyldige?“ I saa Fald vilde de have svaret: „Ih, hvem har vel sagt noget om dig? Men den, der forsvarer sig uden at være beskyldt, han røber sig selv og har ingen god Samvittighed.“ — Saaledes maatte jeg da tie og afvente det Øjeblik, da Nummer et paa Stuen vilde kalde mig for sin Domstol.

Allerede Tanken herom jog det hede Blod til mine Kinder. Hvorledes skulde det saa vel gaa, om jeg virkelig kom i Forhør? Vilde ikke denne Rødme vidne imod mig?

Jeg var saa nedtrykt og følte mig saa knuget under Vægten af min Angest, at jeg ikke var i Stand til at udføre mine Skolearbejder som ellers og følgelig blev Genstand for Lærernes Tilrettevisninger. Mit Sind var saa forvirret, at jeg ikke længer havde nogen klar Tanke og næppe formaaede at bede min Aften- og Morgenbøn, især efter at jeg en Dag havde hørt en Ytring af min ovenfor omtalte Plageaand, efter hvilken jeg ikke mere kunde være i Uvished om, at man virkelig havde mig mistænkt. Han henkastede nemlig under en ny Omtale af den sørgelige Tildragelse den Bemærkning: „Det stille Vand har den dybe Grund!“ og jeg følte ved disse Ord hans stikkende Blik hvile paa mig, medens jeg ikke vovede at se paa ham, men bøjede mig dybt ned over min Bog.

Sladderen bredte sig ogsaa til Nabostuerne; Stiklerierne regnede over mig fra alle Kanter. Medens jeg hidtil hjertensglad havde hilst Morgenen og dermed det ny Dagværk — thi jeg havde Lyst til at lære noget og Glæde af at fordybe mig i Videnskaberne — var nu hver Morgen mig Begyndelsen til ny Pine, og jeg velsignede den kommende Nat som min eneste Trøsterinde, der holdt de grusomme Menneskers Læber lukkede.

Rigtignok ydede Natten mig kun halv Lindring, da jeg ikke fandt megen Søvn, men under Angest og Bæven væltede mig paa Lejet og misundte de andre, der sov som Murmeldyr.

Saaledes laa jeg da atter en Nat i min Seng og vædede Hovedpuden med mine Taarer. Min Sjæl bævede i stønnende Suk til Gud, og under den stadig voksende Kamp undslap de Ord mine Læber: „Kære Gud, hjælp mig dog og frels mig fra den uretfærdige Mistanke!“

Jeg forskrækkedes ved Lyden af mine egne Ord; thi det forekom mig, som om nogen rørte sig i Sengen nærmest Vinduet, hvor Nummer tre paa vor Stue, en elskværdig Dreng ved Navn Paul, havde sit Leje. Med tilbageholdt Aandedræt lyttede jeg efter enhver Lyd; men jeg kunde ikke opfange andet end den mangestemmige Snorken rundt omkring mig. Det havde altsaa dog ikke været noget.

Morgenen efter var den Tone mig paafaldende, i hvilken Nummer et paa Stuen gav mig et Ærinde at besørge, ligesom ogsaa det Blik, hvormed han ledsagede sine Ord. Saavel Ord som Blik udtalte Medlidenhed. Han for mig endog med Haanden gennem Haaret, hvad han kun gjorde ved dem, der stod særlig godt anskreven hos ham.

Alt dette var jo Smaating, som de andre slet ikke lagde Mærke til; men for mig var det som en Majregn paa en udtørret Mark, som en varm Solstraale efter lang Tids Taage. Jeg blev varm om Hjertet og fik Vand i Øjnene, og kunde have kysset den gode Kammerats Haand, saa dybt følte jeg hans Venlighed.

Ogsaa de andre var som forvandlede. De søgte endog Lejlighed til at være mig til Tjeneste, som var jeg en stor Herre, hvis Gunst de vilde vinde. Da jeg siden efter med min Mappe under Armen gik ned ad Trappen til Skolestuen, tog jeg fire Trin ad Gangen og havde nær forvredet en Fod, og Læreren betragtede mig ogsaa med et særegent Blik, som om han vilde spørge: „Hvad er der dog vederfaret dig? Du ser jo ud som den rene Lyksalighed!“

Men jeg var ogsaa lykkelig, og jeg takkede i et væk Herren af ganske Hjerte, idet jeg hos mig selv erfarede Sandheden af Salmistens Ord: „Det er godt at takke Herren og at lovsynge dit Navn, du Højeste!“

At der her var sket en Bønhørelse, at det havde været Gud Herren selv, der havde ledet mine Kammeraters Hjerter og vendt deres Mistanke bort fra mig, stod klart for mig.

Men hvorledes var det gaaet til?

Vorherre lader os dog ikke nutildags finde Bønhørelse gennem Mirakler; men han styrer de naturlige Tildragelser og daglige Begivenheder saa-

ledes, som han vil det; og at nu det, der sker paa naturlig Maade, maa tjene Hans Vilje, deri netop bestaar Hans Virksomhed, derpaa beror Hans bønhørende Styren.

Jeg havde, som sagt, inderlig gerne vidst, hvorledes Gud havde styret det for mig, at min Bøn blev hørt. Om vel Paul skulde have haft noget dermed at gøre? Ofte skottede jeg spørgende til ham i Haab om, at han skulde røbe Hemmeligheden; ligefrem stille et Spørgsmaal til ham turde jeg ikke; han sad jo hele fire Klasser over mig! Jeg havde allerede tidligere holdt meget af ham; nu var han mig inderlig kær. Og hvorfor vel? Jeg vidste jo dog intet bestemt.

Dagen efter kom man aldeles uventet paa Spor efter den rigtige Tyv. Det var ham, der havde været allermest ondskabsfuld imod mig og været værst til at vælte Mistanken over paa mig. Han fik Tilsigelse om at møde hos Rektoren og blev øjeblikkelig vist bort fra Skolen.

Sagen gik efterhaanden i Glemmebogen; vi havde nok at gøre med at passe hver sit. Til min store Beklagelse blev Paul ved det ny Skoleaars Begyndelse flyttet til en anden Sovestue. Jeg vilde gerne have fulgt med ham; men det vilde Inspektøren ikke indrømme mig. Paul havde tilfældig erfaret, at jeg intet hellere ønskede end at blive hans „Livpuddel", og en Dag vinkede han mig paa en Spaseretur hen til sig. Da dristede jeg mig i Samtalens Løb til at gøre ham det Spørgsmaal, der endnu stadig brændte mig paa Hjertet: hvorledes det egentlig var gaaet til, at man saa pludselig havde opgivet Mistanken til mig.

Paul for sig med Haanden gennem de brune Lokker og lod til at tænke sig om. Derpaa sagde han: „Aah, nu ved jeg det. Ser du, jeg havde den Nat en skrækkelig Tandpine og kunde ikke falde i Søvn. Da hørte jeg en sukke og stønne; lidt efter opfangede jeg nogle halvhøje Ord som en Bøn, og jeg genkendte din Stemme. I det samme forstod jeg Betydningen af dine Suk; jeg vidste, at vi havde næret uretfærdig Mistanke til dig, og jeg beklagede dig af ganske Hjerte. Tidlig næste Morgen fortalte jeg vor Duks, hvad jeg om Natten havde oplevet, og han forbød paa det strengeste de andre at lade sig mærke med, at de paa nogen Maade havde haft dig mistænkt. — Fra først af havde jeg været nær ved at forbande mine Tandsmerter; men jeg var siden glad over, at de ikke havde tilladt mig at sove; de havde dog været godt for noget, idet jeg derved slumpede til at gøre en Uretfærdighed god igen."

Den gode Paul var af den Anskuelse, at det var et tilfældigt Træf med hans Tandpine; jeg saa Tildragelsen fra et andet Synspunkt, som lod mig ane den guddommelige Styrelse og prise Mangfoldigheden af Herrens Veje, saa at ogsaa Tandpine kan blive Redskabet til at skaffe et Menneske Bønhørelse.

Men hver den, som i Vantro siger: „Det nytter ikke at bede!" eller i Tvivl spørger: „Mon det ogsaa nytter?" — kan i denne lille Tildragelse se en Bekræftigelse af den store Sangers Ord: „Herren er nær hos alle, som kalder paa ham, hos alle, som kalder paa ham i Sandhed."

Kamphanen og Digteren.

Af P. P.

En klar og stille Sommermorgen, kort før Solens Opgang, gik den lille Dampbaad, der daglig gjorde Overfarten fra Neapel til Klippeøen Kapri, til Søs fra Kajen ved Santa Lucia. Solstraalerne strakte sig glimrende hen ad den blaalige Spejlflade; de brede, sagtelig henbrusende Bølger formaaede næppe at udviske Skibets Kølvand. Røgen fra den høje Skorsten steg næsten lodret i Vejret og hvirvlede derpaa i Spiraler hen under den blaagrønne, ligesom gennemsigtige Himmel, medens de klaprende Hjulskovle skinnede i Sollyset som Sølv, og Kølvandets Stribe flimrede, som om den var bestrøet med Millioner Pailletter.

Passagererne paa første Plads, lutter engelske, amerikanske eller franske Turister, stod i Grupper og lod Blikket svæve hen over hin Række Høje og Bjærge, der omkredser Bugten og Staden fra Grotten ved Posilippo indtil Vulkanen Vesuv. Lidt efter lidt fjernede sig de storartede Hoteller, Paladser og Kirker paa Kysten, indtil man endnu tydelig kun saa det røde Fyrtaarn paa Moloen, der som en Arm med oprakt Fakkel strækker sig ud i Søen. Blandt disse Grupper af fornemme Passagerer vil vi kun beskæftige os med en enkelt, der sikkert tildrog sig en og anden romantisk stemt Turists Opmærksomhed. Den bestod af fire Personer: en midaldrende Franskmand, Baron Saint Paul og hans unge, skønne Datter, Frøken Mimi, samt en gammel engelsk Særling, Sir Joswa Cawden, og en ung svensk Digter, Erik Trolle vil vi kalde ham. Paa Turen fra Rom havde Baronen stiftet Bekendtskab med disse tvende Herrer; Bekendtskabet fortsattes under Opholdet i Neapel, og uden at nogen egentlig Aftale i saa Henseende havde fundet Sted, var de nu truffne sammen paa Dampbaaden. Den gamle Englænder, en miltsyg Pebersvend, forklarede, at han ved at læse i Rejsebogen om Kapri og den blaa Grotte havde besluttet at besøge Øen for at undersøge Vandet, navnlig dets Farve i Grotten; for dog at have noget at leve for i denne kedelige Verden havde han nemlig gjort det til sit Livs Opgave at stifte et Musæum for Prøver af alle Europas, efterhaanden ogsaa de andre Verdensdeles, mærkeligste Floders og Kilders Vand. Uagtet denne Særlings Sindstilstand stundom blev noget forvirret, især naar han omtalte sit Vandmusæum, morede Baronen sig over hans snurrige Ideer og Ytringer. Den unge Svensker derimod havde indfundet sig af en ganske anden Grund. Af Frøken Mimi havde han Dagen forinden erfaret, at en Udflugt til Kapri var paatænkt, og de Roser, der blussede frem paa hendes Kinder ved Mødet i Dag, saavel som de begejstrede, sjælfulde Blikke, hvormed Erik Trolle betragtede hende, tydede paa, at Bekendtskabet for deres Vedkommende havde antaget en inderligere, ømmere Karakter.

Medens nu Baronen underholdt sig med Sir Joswa, tabte han ikke Mimi og hendes Beundrer af Syne; ved stadig Iagttagelse var han kommen til den Overbevisning, at de tvende unge Mennesker havde forstaaet hinanden, og at en Forklaring vel allerede havde fundet Sted, hvilket dog ingenlunde vakte hans Mishag. Han var en fordumsfri Mand og forgudede sin Datter, i hvem han saa sin forlængst afdøde elskede Hustrus udtrykte Billede. Hertil kom, at han baade af den svenske Konsul i Neapel og af nogle svenske Turister i Hotellet havde erfaret adskilligt om Erik Trolle: at han var en højt begavet Digternatur, der altid syntes at have Lykken med sig, og som allerede i saa ung en Alder havde vundet et anset Navn i Fædrelandet, saa at han vistnok havde en stor Fremtid for sig. Det fortaltes blandt andet, at da en af hans Venner ved Afskedsgildet havde kaldt ham en ny Lykkens Yndling, men tilføjet: „Dog husk paa, at Fru Fortuna staar paa et Hjul og omsider kunde rulle bort fra dig og lade dig synke," havde Erik svaret let hen: „Det er undertiden ogsaa faldet mig ind, men ser du, lige saa lidt som hin danske Digter ønsker jeg mig noget langt Liv i lutter Lykke, kun et Liv i Galop, og at jeg, indtil Maalet er naaet, maa beholde Evne til at nyde det paa min Vis."

Nærmere og nærmere saa man nu Kapri hæve sig op i Luften over de glimrende Vande, og alle Passagererne stirrede derop med forventningsfulde Miner. Øen har 3,500 Indbyggere og tvende Landsbyer: Kapri, der ligger ved Klippens Fod og er Fartøjernes sædvanlige Anløbssted, og Anakapri oppe paa Bjærget, hvortil man naar ad en i Klippen udhuggen Vej eller snarere Trappe med 536 Trin; deroppe har man en henrivende Udsigt over Gaetas, Neapels og Salernos Golfer. Ud for den berømte Grotte standsede Damperens Fart, og en Sværm smaa Baade lagde ind til Skibet for at modtage de Passagerer, der vilde besøge den. Baronen og Sir Joswa steg ned i en af Baadene, medens Mimi og Erik Trolle tog Plads i en anden. For Færgemændenes kraftige Aareslag strøg de hen imod Indgangen, der i Afstand syntes for lav og snæver, til at man kunde trænge derind. Gennem denne Aabning eller Klippeport føres de af Strømmen ind, egentlig ned i Grotten, hvorved Baaden gjorde en hoppende Bevægelse. Det var, som om Dagslyset pludselig gik ud; omgivne af Halvmørke gled de hen i Hulen; i tavs Forundring stirrede de gennem den blaalige Luft, der som en Nathimmel hvælvede sig over dem og laante Vandet saa vel som hver Krog af Hulen det samme blaa Skær; kun en smal Solstraale skød ind gennem Klippeporten; den lyste svagt gennem den blaa Taageskyog mægtede ej at sprede det hemmelighedsfulde Halvmørke.

De to ældre Herrer lod deres Baad drive rundt langs Grottens Klippevægge. Baronen saa sig om med et beundrende Blik, men lo dog saa smaat, da Sir Joswa, uden synderlig at give Agt paa de sælsomme Omgivelser, beskæftigede sig ivrigt med at fylde en lille medbragt Flaske med dette højst interessante Blaavand, som han kaldte det. Mimi og Erik lod derimod deres Baad ligge stille midt i Grotten i den smalle Solstribe og sværmede i Poesiens, snart ogsaa i deres unge Kærligheds tryllende Verden.

Baadene slap omsider lykkelig ud igen af Grotten. Sir Joswa holdt Flasken op mod Sollyset og stirrede paa den med et forvirret Blik.

„God dam," brummede han, „Vandet er jo brunt."

„Det kommer sagtens af Flaskens mørkebrune Farve," smaalo Baronen, „naar Vandet hældes om i et klart Glas, faar det kanske igen sin blaa Farve."

Samtlige Passagerer gik atter om Bord paa Damperen; Hjulskovlene sattes i Bevægelse, og kort efter lagdes til ved Landsbyen Kapri, hvor man steg i Land. Her var den lille Bys Indvaanere — for det meste Kvinder og Børn, da Størstedelen af den mandlige Befolkning var beskæftiget paa Søen — forsamlet omkring en Træbarakke, foran hvilken var indrettet en lille Cirkus eller Arena, bestrøet med Havgrus og omgiven af en, en Alen høj, af Pindeværk lavet Skranke. Rundt om Skranken var opstillet en Mængde gamle Tønder og Kasser; det var første Plads for den finere Portion af Tilskuere. Alles Blikke vogtede paa det Sejldugstæppe, der var ophængt for Barakkens Dør. Fra Fastlandet var nemlig ankommen en Gøgler, en spansk Zigøjner, der tillige havde medbragt nogle afrettede Kamphaner, hvilke han nu, efter at have endt sine egne Kunststykker, vilde lade optræde paa Arenaen. Saa snart Passagererne var komne i Land, blev Forhænget trukket til Side fra Barakkens Dør, og Zigøjneren, der var iført en af brogede Lapper i de mest skrigende Farver sammenrimpet Dragt, traadte ud, fulgt af sin Dreng, der bar tvende store og smukke Haner, en rød og en gul, en under hver Arm. Han hilste Forsamlingen paa østerlandsk Vis, med højtidelige Armbevægelser og bøjende Panden næsten til Jorden, idet han derhos opfordrede de ærede Signorer, nemlig Dampbaadens Passagerer, til at indtage Siddepladserne nærmest Skranken, hvilken Opfordring de fleste efterkom. Derpaa tog han først den røde, saa den gule Hane fra Drengen og kastede dem hen paa den lille Kampplads, dog først efter at have set hver af dem stift ind i Øjnene og med højtidelig, dæmpet Røst udtalt, eller rettere tilhvisket dem nogle Ord i sit Zigøjnersprog.

Saaledes, som jo Hanerne sædvanlig plejer, før de gaar løs paa hinanden, skred de to prægtige Fugle med gravitetiske Skridt hid og did, idet de af og til nippede ned i Gruset, som om de opdagede noget spiseligt, og tilkastede hinanden fra Siden lynende Blikke. Den røde standsede og sænkede Hovedet, det samme gjorde den gule, og som paa Kommando for de pludselig ind paa hinanden og klemte Næb i Næb, hvilket de gentog flere Gange. Lidt efter lidt blev de hidsigere; halvt flyvende kastede de sig over hinanden, huggede til med Næbbet, hvor de kunde komme til, og Sammenstødet var saa voldsomt, at de begge tumlede bag over; Smaafjer fløj rundt om dem, og enkelte Blodpletter viste sig i Sandet. Den gule var først igen paa Benene og gjorde lynsnart et nyt og denne Gang farligt Angreb, idet den huggede sin Modstander i Struben, saa at Blodet piblede frem. Den saarede kom dog atter paa Benene, men uden at oppebie et nyt Angreb løb den hen til Skranken, fløj med synlig Anstrengelse væk over den og tog Flugten, forfulgt af Sejrherren. Forinden Zigøjneren, som med noget ængstelig Opmærksomhed havde iagttaget Kampen, kunde gribe den gule, fløj denne ligeledes væk over den lave Skranke.

„Hvor det er grusomt af Menneskene, saaledes at hidse de ulykkelige Fugle til at mishandle hinanden," hviskede Mimi.

„O hvad," indvendte Erik, „vi ser jo hver Dag i den fredelige Hønsegaard, at Hanerne lige fra Kyllinger af kemper med hinanden; det ligger nu engang i deres Natur, og naar de saaledes lægger Næbbene an som Lanser og farer løs mod hinanden, forekommer det mig som et Billede fra den gamle Riddertid — men hvad nu! Hvor blev de af?"

Kapripigen og Hanen.

Latter og Jubel lød i dette Øjeblik rundt om fra de menige Tilskuere, og der opstod næsten Trængsel, saa at Zigøjneren, som skyndte sig af Sted for at fange Flygningene, næppe kunde komme frem gennem Mængden, der øjensynlig søgte at standse ham.

Paa et noget ophøjet Sted uden for Kredsen havde nemlig en ung Fiskerpige taget Plads paa en Klippeblok, hvorfra hun kunde overskue det hele Optrin. Hun syntes næppe at have overskredet Barnealderen, men var allerede som skabt til Model for en genial Kunstner, med dette smukt formede, let broncerede Ansigt, de mørke, funklende Øjne og den blaasorte Haarfylde; hun var kun iført en vid Særk med røde Ærmer indtil Albuerne og et med røde Baand kantet Forklæde; Fødder og Ben var nøgne indtil Knæene.

Endnu bestandig forfulgt af den gule Hane pilte den røde af Sted mellem de leende og hujende Mennesker og kom lige hen imod Fiskerpigen; da Fjenden allerede var tæt i Hælene paa den, gjorde den i sin Angest et Spring op paa hendes Skød. Hurtig bredte hun sit Forklæde over den, omfattede den med begge Hænder og løb bort, omkring et Klippehjørne, hvor hun forsvandt.

Zigøjneren, der i en ophidset Stemning kom til, fløjtede og greb den gule Sejrherre, der standsede, som om den adlød dette Signal.

„Hvor er min røde Hane, jeg saa den jo løbe her hen," skreg Zigøjneren; „hvem har taget den? I skal skaffe mig den igen."

„I faar den nok igen, hvis det ikke var selve Madonna, der bortførte Staklen, giv kun Tid," trøstede en ung Fiskerknøs, som leende havde fulgt Pigebarnet med et brændende Blik og tilnikket hende, da hun saa sig tilbage, idet hun drejede om Hjørnet.

Zigøjneren fandt sig noget trøstet herved, og da han vel derhos frygtede for, at især de fornemme Tilskuere skulde bortfjerne sig, forinden han fik indsamlet sit Salær, overgav han den gule Hane til sin Dreng og gik med den fremrakte Bulehat omkring blandt Tilskuerne. Hist og her kastedes ogsaa en Bajocco i Hatten, men det var jo kun smaa Kobberskillinger, og han rystede bestandig paa Hovedet med fortvivlede Miner, indtil nogle medlidende Herrer føjede flere Sølvmønter til. Ogsaa den unge Fiskerknøs lod en Sølvmønt falde i Hatten.

Paa Strandbredden stod en Flok opsadlede Æsler beredte, der kort efter besteges af de rejsende, baade Herrer og Damer, og hele Kavalkaden travede under højrøstede Samtaler om Hanekampen og dens Udfald op ad Fjældvæggens brede Trin. Barfodede ældre Kvinder med solbrændte, allerede rynkede Ansigter og sorte, noget graasprængte Haar, styrede Toget; hver af dem førte et af Æslerne ved Bidslet; under skingrende Latter og opmuntrende Raab til de vævre smaa Gangere paaskyndte de Opstigningen.

Ikke langt fra de hensmuldrede, utydelige Ruiner af Kejser Tibers Borg gjordes Holdt. Her havde en gammel Kapucinermunk opslaaet sin Bolig i en Hytte, egentlig en Grotte; han nærmede sig Selskabet, hvis fleste Medlemmer var stegne af, og bød dem nejende et Velkommen samt opfordrede Signorerne til at skrive deres Navne paa en stor Protokols gulnede Blade. Derpaa hentede han en bredbuget Dunk med Kaprivin og bød de fyldte Glas omkring. Da alle havde smagt paa denne af Svovl duftende Druesaft, fremrakte han slutteligen en rummelig Blikbøsse, og for hver Sølvmønt, der kastedes i, nejede han drøvelig.

Fordybede i en for begge Parter vistnok interessant Samtale om Poesi, om de romantiske Om-

givelser og om Kærlighedens Lykke, havde Erik Trolle og Mimi imidlertid fjernet sig noget fra Selskabet og stod nu ved det, dels naturlige, dels af Menneskehænder opførte Bolværk langs Fjældranden. I tavs Beundring lod de i nogen Tid Blikket svæve ud over den blaalige, spejlklare Sø, som dog dybt dernede brødes i skummende, dundrende Dønninger mod Klipperne. Hist paa den bjærgfulde Kyst laa Amalfi og Sorrento og syntes gennem den lette Taage derovre at løsne sig fra Jorden og højne sig op i Himlens skinnende Azur som en Luftspejling, medens den af Solstraalerne gennembrudte Røghætte svævede som en varslende Sky over Vesuvs Krater. Faa Dage efter fandt virkelig et Udbrud af Vulkanen Sted.

Erik slyngede Armen om den ikke modstræbende denne noget voldsomme Bevægelse og paa en Gang følte sig fri, for i Vejret, gjorde et Spring ud over Bolværket, og baskende med Vingerne dalede den langsom ned.

„Hjælp, naadige Guds Moder!“ udbrød Pigen og saa ud over Bolværket, idet hun udstrakte Hænderne som for at gribe Fuglen; men den sank dybere og dybere, indtil den forsvandt i den skummende Brænding.

„Mimi! Monsieur Trolle! Hvor er I blevne af? Vi skal videre!“ lød i dette Øjeblik Baronens Stentorrøst.

„Din Fader kalder, kom, min elskede!“ sagde Erik og drog Mimi med sig, „den bevingede tapre Ridder havde vel dog faaet Ulivssaar.“

Paa den korte Tilbagevej mødte de den unge vinkende ud mod det fjerne.“ Han sprang af Sadelen og løb hen imod Aabningen.

Mimi, hvem det forekom, at hans hidindtil saa livsglade, rødmussede Ansigt paa en Gang var blevet blegt, grebes af en, hende selv uforklarlig Uro og raabte efter ham: „Nej, bliv hos mig, Erik; forsigtig!“

Men han havde allerede naaet Aabningen og var i et rask Sæt oppe paa det fire Fod høje, med brede, noget udad skraanende Fliser belagte Brystværn. Bøjende sig med det samme forover stirrede han ned i Dybet, hvor Brændingen larmende og brusende i langtrukne Drag brød ind mod Klippen og sprøjtede Skummet ti Favne op ad den. Han syntes i samme Nu greben af Svimmelhed, thi han fattede med Haanden krampagtig

Stanley i Afrika: Dr. Parke udsuger Giften af Løjtnant Stairs, der er bleven saaret af en forgiftet Pil.

Mimis slanke Liv, og langsomt fortsatte de Vandringen bag om Munkens Grotte; men her standsede de pludselig, overraskede af det Syn, der viste sig for dem. Paa Kanten af Bolværket sad den unge Fiskerpige med den saarede Hane i fine Arme, beskæftiget med omhyggelig at undersøge dens Saar, og afviskede Blodbraaberne med sit hvide Skørt. I den Stilling, hun saaledes indtog, og med den lette, lidt i Norden bragte Paaklædning, der lod se en Del af hendes klasisk skønne Skabning, vilde hun nu for en Genremaler have været et prægtigt Motiv.

De to elskende traadte nærmere; Pigebarnet saa op; blussende rød af Undseelse greb hun med begge Hænder om Skørtet og trak det sammen, idet hun tilkastede de fremmede et bønligt Blik. Men den saarede Hane, der blev forskrækket over Fiskerknøs, der i stakaandet Løb ilede dem forbi og raabte til Pigebarnet, som endnu med udstrakte Arme saa ned i Dybet: „Kom nu kun med mig, Chiara! Du skal ikke bryde dig om Zigøjneren . . .“

Man var atter kommen i Sadlen og Kavalkaden nærmede sig en, paa en anden Klippetop beliggende uanselig Taverne (Kro), som Selskabet drog forbi. Pludselig aabnede sig til venstre en vid og prægtig Udsigt over det blinkende Hav, nemlig gennem Aabningen mellem nogle Fjældpynter. Her standsede man for at se og beundre.

„O, hvilket fortryllende Syn!“ udbrød Mimi og udstrakte Haanden i den Retning.

Erik Trolle, som stadig havde ladet sin lille Ganger holde Skridt med hendes, tilføjede med næsten klangløs Stemme: „Det er herligt, som om Flisens ydre Kant; dog ved Springet derop og den forover bøjede Stilling havde han allerede tabt Ligevægten og — han styrtede ud, ned i den fraadende Brænding, hvor han tabtes af Syne i Skumskyen.

Mimi udstødte et gennemtrængende Skrig; hun lod sig glide ned fra Sadlen og ilede derhen med udstrakte Arme og flagrende Klædebon; lænende sig ud over Brystværnet saa hun derned. Nogle af de fremmede rejsende hastede med Forfærdelsens Udraab ligeledes derhen.

Baronen kom med Sir Joswa travende bag efter det øvrige Selskab. Opskrækket af sin Datters Skrig og den opstaaede Tummel, udbrød han: „Mon Dieu! Hvad er det . . . der er vist sket en Ulykke!“ Han skyndte sig af Sadlen og hen til Aabningen. „Hvor blev Erik Trolle af? Hvad er

der sket?" spurgte han forfærdet, da han nok anede Ulykken. Han greb sin Datter om Livet og søgte at drage hende bort.

„Erik, Erik, riv dig ud af hendes Arme og kom op igen!" raabte hun derned; saa vendte hun Hovedet om; hendes Ansigt var kridhvidt, og de skønne Træk fordrejede, medens hendes Øjne stirrede i Vildelse derud. „Tys, tys!" vedblev hun med dæmpet Røst og hævede Haanden afværgende mod sin Fader og de andre tilstedeværende, „Erik har af en Havfrue, som vi engang talte om i den blaa Luft derinde, ladet sig føre ned til hendes Krystalslot paa Havets Bund . . . det er allerede længe siden, vi talte derom; jeg kan ikke rigtig huske hvornaar . . . men han kommer snart tilbage, det har han lovet mig." Hun var pludselig bleven vanvittig; næsten med Magt maatte man føre hende bort fra Aabningen og bringe hende ind i Tavernen.

„Han kommer nok igen, men ad en anden Vej, og I skal sikkerlig atter mødes," sagde Baronen med skælvende Røst, idet han gjorde Vold paa sig selv for at gaa ind paa hendes forvirrede Tankegang.

„Ja, han kommer igen," hviskede hun; „Erik svigter mig ikke . . . naar han kun ikke glemmer alt dernede."

Sir Joswa, som med mørke, eftertænksomme Miner havde holdt sig noget afsides og ivrigt undersøgt sin Flaske med Blaavandet, mumlede hen for sig: „Det var da en bedrøvelig Historie, i Sandhed meget bedrøvelig, men endda gribende og interessant i denne kedelige Verden."

Med kummerfuldt Hjerte forlod Baronen Kapri og førte derpaa sin Datter i smaa Dagsrejser tilbage til Frankrig, stadig trøstende hende med, at hun nok engang skulde gense Erik, men at hun taalmodig maatte vente paa Gensynet; han haabede ved slige Ytringer lidt efter lidt at lede hendes Tanker hen paa Gensynet i et andet Liv.

Efterhaanden gik hendes heftige Sorg over til stille Melankoli; men hun genvandt ikke mere Forstandens fulde Brug. Vel kunde hun i det daglige Liv, omgiven af kærlige Slægtninge, stille beskæftige sig med Haandarbejde og Musik, ja af og til, paa en tilsyneladende fornuftig Maade tage Del i en Samtale; men den fixe Ide, at Erik nok kom igen, forlod hende ikke. Naar Talen berørte den sørgelige Begivenhed paa Kapri, gentog hun atter og atter: „Ja, han kommer tilbage; vi skal gense hinanden." Maaske sig halvt ubevidst forvekslede hun Gensynet her med det i en anden Tilværelse; hendes Blik blev ved saadanne Lejligheder omtaaget og drømmende.

Erik Trolles Lig blev aldrig fundet. Af Vennerne i Fædrelandet blev den unge Digters sørgelige Endeligt dybt beklaget, og man talte tit om hans sidste Ytring ved Afskedsgildet.

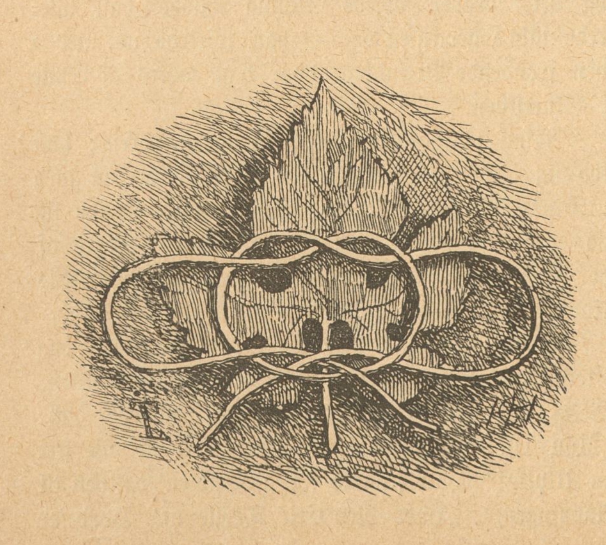

Stanleys sidste Rejse i Afrika.

IV. Langs Aruwimi-Floden.

Stanley var altsaa over Ægypten ankommen til Øen Zanzibar, havde udrustet sin Karavane paa det bedste og havde vundet den mægtige og snu Tippu-Tip for sit Foretagende. Den 23. Februar 1887 tiltraadte han med sine Folk Søvejen til Kongoflodens Munding, altsaa Sønden om det gode Haabs Forbjærg og ankom den 18. Marts til Banana ved Kongoflodens Udløb i Atlanterhavet. Hele Ekspeditionens Styrke bragtes her om Bord paa Kongostatens Dampbaade og tiltraadte den følgende Dag Rejsen opad Kongo. I Matadi tvang Fossene Ekspeditionen til at lande og langs Stranden marchere til Léopoldville.

Den 29. April afgik Ekspeditionen, 7 Officerer og 750 Mand, fra Léopoldville i 4 Dampfartøjer og Jærnpramme og indtraf i Aruwimi i Juni Maaned. Det kan være af Interesse at vide, at Garnisonen i Léopoldville bestod af Bangalas, de samme tapre vilde, som kæmpede med et saa hensynsløst Raseri mod Stanley, da han paa sin første Ekspedition roede ned ad Kongo. — Hvilken Modsætning nu, Aar 1887, mod ti Aar forud!

Der, hvor Sejladsen paa Aruwimi ganske ophører nedenfor Flodens første Fossefald, byggede Stanley sin forskandsede, af Pallisader omgivne Lejr ved Yambuya. Her lod han et stort Reserveforraad og omtring 250 Mand blive tilbage under Kommando af Major Barttelot, det ældste Medlem af hans Stab, en tapper og energisk Officer, til hvem en Hr. Jamieson sluttede sig. Barttelot havde Paalæg om at følge efter Stanley, saa snart Tippu-Tip havde skaffet et tilstrækkelig Antal Folk til Veje. Den 28. Juni 1887 begav Stanley sig paa March til Kavalli ved Albert Nyanza, med Officererne Jephson, Parke, Nelson, Stairs og en Styrke paa omtrent 470 Mand. I nogle Dage ankom der Underretninger om ham til Lejren ved Aruwimi, men derpaa herskede der Stilhed — Dødsstilhed.

Maaned efter Maaned gik, men til Lejren naaede ikke en Lyd, der kunde tale om Fremgang eller Sikkerhed.

Den Tavshed, som herskede om Stanley og ethvert af hans Foretagender, blev næsten uudholdelig for Lejren ved Yambuya. Man blev mismodig og begyndte at tvivle paa, at Ekspeditionen i det hele vilde lykkes. Hertil kom, at de indfødte kunde melde Rygter om Nederlag, Sygdomme, ja tilmed om Stanleys Død. Rygterne naaede frem til Europa over Kongo og Zanzibar. Mahdisterne fik fat i dem og forvanskede dem til Fordel for sig, og snart hørtes overalt det tunge Budskab, at Mahdisterne havde sejret i en Træfning og taget Stanley og Emin til Fange. Paa disse Efterretninger fulgte den samme Stilhed som før. Herhjemme i Europa læste man overalt i Bladenes Telegrammer, at Stanley havde sat Livet til, ja, de fremmeligste Aviser mødte endog med hans Nekrolog.

Vi vil nu følge Stanley paa hans tapre Rejsefærd, som den begyndte ved Yambuya den 28. Juni 1887 med det Formaal at opsøge Emin Pascha ved Albert Nyanza. Med Fortroppen — som den kaldtes i Modsætning til Bagtroppen under Major Barttelot — drog han langs Stranden af Aruwimi, hvor han snart lærte de indfødtes Kløgt og fjendtlige Sindelag at kende. Da Stanley og hans Folk nærmede sig den første By, gjorde Vagten der straks Allarm, Indbyggerne stak Ild paa deres Hytter, i et Nu stod Byen i lys Lue, og de indfødte styrtede af Sted til deres Baghold i Skoven for at modtage Fjenden der. Fra Landsbyen førte der en indbydende, bred, ryddet Vej gennem Skoven, som Ekspeditionen straks slog ind paa. Her skulde de dog snart gøre Bekendtskab med de sortes djævelske List. Hele Vejen var hist og her forsynet med dybe Grøfter, fyldte med skarpe Sten og Pilespidser, men saa sindrigt dækket med Løv og Mos, at de kun var synlige for det indviede Øje. Man kan tænke sig, hvilken Lidelse dette foraarsagede de barbenede Wangwana! Disse gik nemlig barfodede, og hvert Øjeblik gennemboredes Fødderne fuldstændigt af disse spidse Genstande, der ofte blev siddende i Saarene og fremkaldte Koldbrand. Midt under den Forvirring, som en slig Opdagelse fremkaldte, passede de sorte deres Snit og lod deres forgiftede Pile regne ind over Ekspeditionen fra Krattet paa begge Sider af Vejen. Stanley havde dog et saa fuldstændigt Herredømme over sine Folk, at han fik dem til kækt at gøre Front mod den skjulte Fjende. Trods alle de vildes onde Anslag gik dog intet Menneskeliv tabt, men de saaredes Antal voksede stadigt. Den virkelige Vej mellem Landsbyerne var en smal Sti, som gik i store, besværlige Bugtninger. Dette var Begyndelsen, som bebudede en ihærdig, vedvarende Kamp med de vilde, der fulgte Ekspeditionen i Hælene. Men Stien førte langt bort fra den rette Kurs; først den 5. Juli naaede man atter Aruwimi-Floden for uafbrudt at følge dens Løb indtil over Midten af Oktober. „Undertiden" — skriver Stanley — „bragte Flodens umaadelige Bugtninger og betydelige Afvigelser mod Nordøst mig stærkt til at tvivle paa Rigtigheden af at følge den; men paa den anden Side talte Folkenes Lidelser, de endeløse Skove, de talrige Smaafloder og Moradser, den modbydelige Atmosfære, den evindelige Regn og Taage tilstrækkeligt imod at forlade Floden. Endnu en Grund til at følge Floden var Sikkerheden for at have rigelige Næringsmidler. En saa smuk og bred Strøm maatte sikkert have — og havde ogsaa — Kolonier paa sine Bredder. Næsten ved enhver Krumning af Floden laa der Byer; de indfødte havde bygget lige paa Krumningens Midte, for at have frit Overblik saa vel ned ad som op ad Floden. Hytterne var kegledannede. Ofte talte Byerne flere tusinde Indbyggere. Men den Rigdom, som i det hele udmærkede disse Egne, findes nu ikke mere; thi Araberne — disse Afrikas Blodsugere — har i store Skarer fulgt Stanleys Spor og ødelagt Byer og Plantager i Bund og Grund.

I Juli Maaned holdt Karavanen kun Rast fire Gange. To Mand deserterede. Den 1. Aug. indtraf det første Dødsfald under Ekspeditionen, foraarsaget ved Blodgang. Hidtil havde Rejsen altsaa været ret heldig, men nu kom de ind i et Vildnis, som de var otte Dage om at trænge gennem, og som i høj Grad forøgede baade Lidelserne og Dødsfaldenes Antal. „Morgenen var i Regelen barsk og skummel" — skriver Stanley — „Himlen var bedækket af mørke tunge Skyer, og til andre Tider tilhyllede en tæt Taage alt. Den lettede lidt op ad Formiddagen, stundom dog ikke før Kl. 11. Intet bevæger sig i den Tid; Insekterne summer ikke endnu, Skoven er stille som Døden; den mørke Flod, der yderligere formørkes ved Breddernes høje Mure af tæt Skov og Plantevækst, er tavs som en Grav; vore Hjerters Banken synes næsten larmende, vore Tanker lydelige. Dersom dette Mørke ikke efterfølges af Regn, kommer Solen endelig til Syne bag Skymasserne, Taagen

forsvinder, og Livet vaagner op paa ny ved Solens straalende Glans. Sommerfugle flagrer omkring i Luften, en ensom Ibis udstøder et gennemtrængende Skrig, en Dykker flyver tværs over Floden, Skoven er opfyldt af en ejendommelig Mumlen, og et eller andet Sted hvirvler Allarmtrommen. De skarptsynede indfødte har set os og hilser os med skrigende Udfordringer; Spyddene glimter, og de krigerske Lidenskaber er vakte."

Stanley traf en Mængde vilde Folkestammer langs Floden. Ved Gwengweré-Vandfaldene boede Stammerne Bakoba, Bagwengweré og lidt længere oppe Bapupa, Bandangi og Banali. I Nærheden af Mariri-Vandfaldene laa der paa den sydlige Bred en stor Koloni, kaldet Mupé, og derefter fulgte Stammerne Balulu, Batunda og Bumbwa Majskolber, i kort Tid steg Prisen paa en Fugl til tre Messingstænger. Saa maatte vi da, for ikke at dø af Sult, tage hvad vi kunde; thi vore foregivne Venner var vore værste Fjender, idet de understøttede vor stadige Fjende: Hungeren.

Paa et Sted, der kaldes Mugwye, ovenfor Badey-Vandfaldene, ligger der syv Byer tæt ved hverandre og omgivne af vidtstrakte Bananplantager og Maniokmarker. En hel Dag brugte vi til at bede, tigge, klage og købe til forfærdelig høje Priser. Omtrent en Tredjedel af vore Folk havde faaet tre Majskolber hver for deres Messingstænger, medens de burde haft mindst tyve Ruller Brød for en Messingstang eller to store Klaser Bananer."

Fire Dagsrejser fra Mygwye kom Ekspeditionen til Panga-Faldene, et meget stort Vandfald. Og ved Mugwye, fortæller Stanley. Han fortalte os, at der laa en stor Sø mod Ø. S. Ø., kaldet Nouma eller Uma, ikke langt fra Nepokos og Nowelles-Sammenløb. En indfødt havde været to Dage om at sejle tværs over Søen. Der var en stor Ø i Midten, fuld af skrækkelige Slanger. Jeg længtes efter at se Søen, thi kunde en Sejlads bringe os 100 eller blot 60 Mil længere mod Øst, vilde meget være vundet. Vi vilde være fri for at bane os Vej gennem Skovene og talrige andre Hindringer. Nogle af de frygtelige Slanger vilde vi sikre os som en Slags Prøver. Saa nøjagtig var den indfødte i sin Beretning, at vi troede ham; men to Dagsrejser fra Avajeli undslap vor Vejviser, og hans Historie viste sig at være Opspind.

Nejambi-Vandfaldene danner Skellet mellem to

lige til Badega-Vandfaldene. Længere inde i Landet baade i nordlig og sydlig Retning boede atter helt andre Stammer. Blandt de Stammer, der boede langs Floden, tilkendegaves Ønsket om Fred ved at kaste Vand op i Luften med Haanden eller Aaren og lade det falde ned over Hovedet. „Vilde vi tro" — skriver Stanley — „hvad de indfødte fortalte os, maatte de alle lide Hungersnød; thi der var intet Korn, ingen Bananer, ingen Sukkerrør, ingen Fugle, Geder eller nogetsomhelst andet. Messingtraad og Perler vilde de ikke modtage, idet de forsikrede, at saadanne Betalingsmidler var uden Værdi for dem, naar de ikke selv havde Føde. Utvivlsomt var vi alle sammen døde af Sult, hvis vi havde fæstet Lid til deres Ord. Ved ethvert Forsøg paa Tuskhandel blev vi bedragne af disse Slyngler. For en Messingstang fik vi kun tre saa her søgte de indfødte at narre Stanley og hans Folk, og da disse ikke kunde leve af tomme Udflugter, drog de snart videre. Efter at have passeret forskellige ny Vandfald, naaede de til Avajeli-Distriktet, der ligger lige overfor det store Vandfald, som Floden Nepoko danner, idet den styrter ned i Aruwimi. Man søgte stadig at erholde Oplysninger hos de indfødte; men overalt var disse uvillige, mistroiske og tilbøjelige til at lyve. Ekspeditionens bedste Kilder var dem, som det lykkedes at tage til Fange. Saa snart de i Løbet af et Par Dage var blevne lidt fortrolige med de ny Omgivelser, genvandt de deres sædvanlige Sindsro og meddelte villig alt, hvad de vidste, og for saa vidt de kunde gøre sig forstaaelige paa deres Maal.

Vi tog en kraftig, velbygget indfødt til Fange forskellige Sprog og Bygningsmaader. Paa den ene Side findes de smaa runde Hytter; paa den anden Side er der lange smalle Byer med adskilte, firkantede Hytter eller Gaarde, omgivne af høje Træer. Saafremt disse Byer blev forsvarede med moderne Skydevaaben, vilde kun en betydelig Styrke være i Stand til at erobre dem. Hytternes Mure er nøje skjulte af Træstammer. Under nogle Dages Ophold erfarede vi, at de indfødte maa træffe alle disse Forholdsregler mod de forgiftede Pile, som er i Brug paa disse Strøg.

Ved Avisibba, omtrent midtvejs mellem Panga-Faldene og Nepoko, hvortil vi ankom den 13. August, rettede de indfødte et voldsomt Angreb mod vor Lejr. De troede for sikkert, at deres Mængde af forgiftede Pile vilde bringe dem Sejren. Naar Giften er frisk, er den i Virkeligheden ogsaa ufejl-

barligt dræbende. Løjtnant Stairs blev saaret af en Pil, hvis Gift var tør; den maa have været paasat nogle Dage i Forvejen. Efter henved tre Ugers Forløb kom han til Kræfter igen, skønt det tog Maaneder, før hans Saar var fuldstændig helbredede. De fem menige døde alle. En af dem, der kun var let saaret i Haandleddet, døde fem Dage efter Kampen under stærke Krampetrækninger, en anden, der var saaret i Overarmen, døde efter kun seks Timers Forløb. I alle Tilfælde gjorde Stivkrampen Ende paa deres Lidelser.

Stanley og hans Folk var naturligvis nysgerrige efter at faa at vide, hvad det var for en Gift, der var saa dræbende. Da de senere vendte tilbage fra Nyanza for at undsætte Bagtroppen, der førtes af Major Barttelot, gjorde de Holdt i Avisibba, gennemsøgte Hytterne og fandt da adskillige Pakker tørrede røde Myrer. „Nu opdagede vi endelig, at de tørrede og pulveriserede Myrer, kogt i Palmeolie og smurt paa Pilespidserne, var det dræbende Stof, der havde berøvet os saa mange raske Mænd under de frygteligste Lidelser. Nu undrer vi os over, at vi har været uvidende derom saa længe. Mange andre Slags Insekter vil kunne anvendes til Tilberedning af frygtelige Gifte. Den store sorte Myre, hvis Bid fremkalder en stor Vable, vilde f. Eks. være endnu mere giftig, naar den blev tilberedt paa samme Maade, af den lille graa Larve vilde man kunne frembringe et irriterende og endnu giftigere Stof, som blandet med Blodet, maatte pine et Menneske til Døde . . . Disse Gifte tilberedes i Skovene, dybt inde mellem Træerne tænder den indfødte et Baal, hvorved han laver hin forfærdelige Gift, som selv den mægtige Elefant ikke kan modstaa. Det er forbudt at koge Giften i Nærheden af Byerne. Naar den indfødte har smurt Giften paa sine Pile og bedækket Spidserne med friske Blade for ikke at saare sig selv, er han rede til Kamp."

Fra Boghylden.

Folkets Almanak for 1892,

udgiven af **N. C. Rom** og **C. A. Thyregod**, er nu udkommen og foreligger som sædvanlig i 4 forskellige Størrelser, der henholdsvis koster 50 Øre, 75 Øre, 1 Kr. og 1 Kr. 25 Øre (indb. 1 Kr. 50 Øre.)

Aarets Kalender. — Markedsfortegnelser. — Svineavl og Svinefedning, af Peter Aug. Mørkeberg. — Store Navne, Digt af Nicolai Bøgh til Portrætter af Johanne Louise Heiberg, N. Gade, Theophilus Hansen og Johannes Fjord. — Nordboernes Opdagelse af Amerika, Sagabrudstykker ved S. Tvermose Thyregod, med Tegninger af L. M. Moe. — For fire hundrede Aar siden, af C. A. Thyregod. — Kampen for Tilværelsen, Tegning. — Mikkel Rævs Frokost, Dyrefabel fra Hvetbo Herred, ved E. T. Kristensen. — Kærlighed eller Penge, Fortælling af Anton Nielsen, med Tegninger. — Jule-Solskin, Fortælling af Hans P. Lunde, med Tegninger af Alfred Schmidt. — En Hundedag, Tegning af Tom Pedersen, med Tekst af Z. N. — Hævnen er sød, Tegning. — Nissen og Julegrøden, Tegning af Niels Wivel. — Besøg hos Kunstmaleren, Tegning af G. Achen.

Historien om den amerikanske Bjørn, Fortælling af Jens Skytte, med Tegninger af Alfred Schmidt. — I næste Øjeblik! Tegning. — Saadanne Mænd, saadanne Koner, ved Jens Kamp, med Tegning af O. Hermansen. — En Moder og en Søn, Fortælling af M. Henckel, med Tegninger af R. Christiansen. — „Tre og Tyve", Digt af J. Blicher, med Tegning.

En Landsbykomedie, Fortælling af Edv. Egeberg, med Tegninger af R. Christiansen. — Skønborg Slot, Æventyr fra Jylland, ved E. T. Kristensen. — Retfærdig Indignation, Tegning. — Den gule Rose, Fortælling af Henrik Pontoppidan, med Tegninger af Knud Gamborg. — Skovtur, Tegning, med Tekst af Z. N.

Røverpigen fra Jælling Hede, Fortælling af C. A. Thyregod, med Tegninger. — Ad Skovvejen, Digt af Bertel Elmgaard, med Tegning. — En Stemning, Skitse af J. Blicher. — Russiske Kæmpesletter, ved Ingvor Bondesen, med Tegninger. — Kun en Minut, af Torvald Køhl. — Skindbukserne, Folkesagn ved Jens Kamp. — Nissens Juletanker, Digt af Bertel Elmgaard. — Bertel Thorvaldsen og Skrædderen, med Tegning af Carl Thomsen.

„Den nye Almanak" for 1892,

redigeret af **Anton Nielsen**, er udkommen i 3 forskellige Størrelser, der henholdsvis koster 50 Øre, 75 Øre og 1 Kr.

Aarets Kalender. — Markedsfortegnelse. — Svineavl og Svinefedning, af Peter Aug. Mørkeberg. — Store Navne, Digt af Nicolai Bøgh til Portrætter af Johanne Louise Heiberg, N. Gade, Theophilus Hansen og Johannes Fjord. — Vi maa se at komme med, Fortælling af Anton Nielsen, med Tegninger af Knud Gamborg. — Oppe og nede, Billede med Tekst. — Helene fortæller, Fortælling af Fru Adeler Bagger, med Tegning. — Til Søen, Digt af Anton Nielsen, med Tegning. — Levende Blomster, Billede med Tekst. — En lille Dreng, Fortælling af Robert Schack, med Billede. — For Hus og Hjem.

Unge Folk, Fortælling af Hans P. Lunde. — Læsetiden Billede med Tekst. — General C. T. Christensen i sit Hjem, af Anton Nielsen, med Tegninger. — Fra Skolen, Tegning med Tekst. — Et godt Parti, Fortælling af Alfred Løhr. — Nymalket Kærnemælk, Turistbillede. — Soen, Vroen, Vrimpeltoen, Æventyr fra Bogø, ved Jens Kamp, med Tegning af O. Hermansen. — Ude og hjemme, Digt af Peder R. Møller, med Tegning.

Til Maalet, Fortælling af Anton Andersen, med Tegninger. — Se paa de Smaa! Tegninger med Tekst. — Fingerpeg for Smaakaarsfolk, af J. Pedersen-Bjergaard. — Et fromt Forsæt, Tegning med Tekst. — Hos Redaktøren, Tegning med Tekst. — Den tro Hans, Folkeæventyr ved Jens Kamp. Kammerherren er død — Afholdsmanden leve! Fortælling af G. Aarslev. — Ved Solbjærgslag, Tegning med Tekst.

For Hus og Hjem.

Kanten af Gulvtæpper er ofte tilbøjelig til at rulle sig sammen. For at forhindre dette, fugter man om Aftenen denne Kant med koldt Vand ved Hjælp af en Svamp. Derpaa lægger man en tung Vægt, Bolte, Bøger eller hvad man har ved Haanden paa den fugtige Kant, som derefter ikke mere vil rulle sig sammen. Endnu bedre er det at indsy en Strimmel Pap og fæstne den paa Vrangsiden af Tæppekanten.

Petroleumsvæger forhindres i at blive haarde, naar de før Brugen udkoges i Sæbevand eller Eddike.

Gulvfernis. Sundhedskollegiet i Sachsen advarer imod Brugen af meget hurtigt tørrende Schellakopløsning i Vinaand til Fernisering af Gulve, da denne Opløsning ofte er blyholdig. Smaa Lakdele løsner sig nemlig efterhaanden, blander sig i Støvet og tilfører saaledes ved Indaandingen og ved at afsætte sig paa Næringsmidlerne det menneskelige Legeme de derved hæftende Blydele.

Fugtighed i Værelser. For i fugtige Værelser at forebygge, at Klædningsstykker, Bøger o. desl. skimler, kan man opstille en Blikkasse med brændt ulæsket Kalk i. En Skaal med Salt i, anbragt under Sengen i fugtige Sove- eller Sygeværelser, trækker ogsaa Fugtigheden til sig. Man kan paany tørre Saltet paa et varmt Sted og benytte det igen.

Brevkasse.

Cand. P. L.: Da de nordsjællandske Sagn ikke benyttes, anmodes De om at opgive Adresse, saafremt De ønsker Manuskriptet tilbagesendt.

S. J. i Odense: De omspurgte Draaber bør De købe paa Apothekerne eller hos Materialhandlerne. At de sælges til forskellige Priser, beviser ikke, at de er uægte. Henvendelse til Udlandet nytter næppe.

Juridisk Raadgiver.

1. Naar man hitter en Bisværm i en anden Mands Have, hvem har da Ret til den, enten Ejeren af Haven eller den, der har hittet Sværmen?

2. Naar en Mand har et Bihus uden Bier staaende i en Have med Ejerens Tilladelse, og der kommer en Bisværm i Huset, uden at Ejeren af Haven har set det, og Ejeren af Bihuset kommer først og ser, at der er Bier deri, hvem tilhører saa de Bier, enten Ejeren af Haven eller den, der ejer Huset?

En Holder af Bladet.

Til 1. Den, der har fundet Sværmen, har Ret til samme.

Til 2. Ejeren af Bihuset.

* * *

Til en Holder. Naar De ønsker at komme til Grønland, kan De henvende Dem under Adresse: Til den kgl. grønlandske Handels Kontorer, Kjøbenhavn C.

* * *

Til J. i O. Andragende om Understøttelse til en Sognebogsamling indgives til „Udvalget for Folkeoplysnings Fremme" i København. Der udgaar offentlig Bekjendtgørelse om Tiden for Andragenders Indgivelse. Nærmere Underretning kan faas ved Henvendelse til Udvalgets Sekretær, Hr. Dr. phil. F. Winkel Horn, Blaagaardsgade 15, København N.

* * *

Til S. W. N., Sevel. Om Understøttelse og Vejledning til en Husflidsskole kan De henvende Dem til Dansk Husflidsselskabs Kontor, Kolbjørnsensgade 14, København V.

* * *

1. Naar jeg kommer kørende paa min Bicyklette midt paa Alfarvej og ringer paa Klokken, er de gaaende da ikke pligtige at gøre Plads, saa at jeg kan komme frem?

2. Naar jeg møder et Køretøj, og Kusken ikke gør Tegn til, at Hesten eller Hestene er bange, og Hesten heller ikke selv synes at være det, er jeg da pligtig til at staa af?

3. Naar en vejfarende sparker til mig, naar jeg kommer kørende, eller paa anden Maade prøver at forulæmpe mig kan jeg da drage ham til Ansvar derfor?

P. C.

Til 1. Hvis den stedlige Politivedtægt intet indeholder herom, er det vort Raad til den ærede Spørger, at han som forsigtig Mand kører til Side for dem, der passerer Vejen til Fods.

Til 2. Nej, dertil er Spørgeren kun pligtig, hvis den stedlige Politivedtægt paabyder det.

Til 3. Ja.

* * *

1. Er jeg pligtig at udføre et Arbejde uden for Faget, hvilket min Mester og en anden Mand er i Kompagni om?

2. Eller kan jeg faa noget for at være behjælpelig med Arbejdet?

M. H.

Til 1. Naar Spørgeren er antagen til Arbejde i et bestemt Fag, er han ikke pligtig til at udføre Arbejder uden for Faget.

Til 2. Det beror paa frivillig Overenskomst.

* * *

Naar en Mand, som ejer et Hus med Have, ønsker at købe et Stykke Jord af Naboen, hvis Mark støder op til Huset, saa spørges der:

1. Kan en saadan Handel afsluttes af Parterne uden Opmaaling og Tinglæsning?

2. Behøver det at overføres paa Husejerens Skøde, eller er et Bevis med 2 Mænds Underskrift tilstrækkelig til Køberens Betryggelse?

3. I modsat Fald: Hvad koster det at faa Stykket opmaalt af Landmaaler, og hvad koster Tinglæsning?

H.

Til 1 og 2. For at Køberen kan være fuldt betrygget, bør Sagen ordnes paa lovformelig Maade med Opmaaling af Arealet samt Udstedelse af Skøde og dettes Tinglæsning.

Til 3. Med vedkommende Landmaaler eller Landinspektør kan der træffes særlig Aftale, og hvad Tinglæsnings-Omkostningerne angaar, da afhænger disse af Købesummens Størrelse.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Stanley og Kongostaten, med Portræt. Et Ungdomsminde, af Armin Stein. Digteren og Kamphanen, af P. P., med Billede. Stanleys sidste Rejse i Afrika, med Billede og Kort. Fra Boghylden. For Hus og Hjem. Brevkasse. Juridisk Raadgiver.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

Nr. 47. Søndag den 23. August. 1891.

Et Brev.

To Kvinder.

Af George R. Sims. Ved Alfred Ipsen.

Der er Lys i den store Missionssal, og Præsten retter sit Ord
til en Flok af lyttende Kvinder, bænket langs Væg og Bord,
der er Plads for enhver Magdalene, som kommer med angrende Sind,
og Mad og Drikke i Tilgift for enhver, som træder derind.

Der er Lys i den store Missionssal, og trindt fra den larmende By
myldrer de hjemløse Kvinder, som hverken har Brød eller Ly,
for her vanker Kaffe og Kage og Traktaler med svovlet Lugt,
som maler i glødende Farver Syndens den evige Frugt.

Ja, der er Kaffe og Kage, en Bænk og Varme og Lys,
et Fristed en flygtig Time mod Frostnattens isnende Gys;
men selve den sydende Præken, der snøvles højtidelig frem,
den falder som Hagl paa de Stakler, som ej har Hus eller Hjem.

Dog gaar der stundom en Skælven henover de falmede Træk;
thi Kvinden har nær til Graaden, naar først Humøret er væk:
et Billed af svundne Dage, af Barndommens straalende Land, —
saa rinder Taarer i Strømme, det ved den gejstlige Mand.

Et Fif, som kun sjældent fejler! Thi naar først Taaren faar Løb,
kan han regne Slaget for vundet, saa ved han, de giver Køb;
kan han anslaa blidere Strenge, saa har han dem alt paa Gled,
og da er det Tid til at male dem Straffens evige Sted. . . .

Der er Lys i den store Missionssal, og ind i den tætfyldte Sal
tripper en falden Kvinde med gennemblødt Slør og Sjal,
og Vandet siver i Strømme af Hattens fjedrede Pragt,
tungt sjadsker de vaade Lokker over den tyndslidte Dragt.

Hun lytter andægtig til Talen af ham, den værdige Mand,
og hun mærker den svindende Aande fra Helveds osende Brand,
og hun hører om ham, som i Naade har bygt en frelsende Havn
for alle søndrede Snekker, der bar hans Billed i Stavn.

Og hun synker i dybeste Drømme, hun gemmer sig bort i sig selv,
og hun hvisker: „Himmelske Fader! Forbarm dig over min Sjæl!
Her maa jeg daglig med Skændsel købe det daglige Brød;
tag mig bort fra den grusomme Verden, send mig den naadige Død!" — —

Der lyder et Skrig gennem Natten, et Plask i den mumlende Flod,
dybt i dens mudrede Vande har hun søgt den rensende Bod,
hun har aftoet Besmittelsens Sminke i Themsens slimede Dynd
og søgt den evige Frelse gennem dødelig Synd.

* * *

Selvsamme Nat i The West-End et stadseligt Bal der stod,
der var Rang og Rigdom og Skønhed og en Prins af kongeligt Blod,
der var tusind blendende Lamper og Juvelers spillende Glans,
der var Vin og straalende Kinder og Musik og fejende Dands.

Der var yppige, straalende Damer, som muntert valsede væk
med unge Roués, hvis Synder stod skrevet i hvert et Træk.
Og den stolte normanniske Moder følger med svulmende Barm
sin Datter, den unge Miss Beauty, ved den stolte Lord Lovelace's Arm.

Men skønnest iblandt de skønne er den unge Komtesse May,
hun hyldes, hvorhen hun sig vender, som en Slags regerende Fe;
hun er Solen, og hvor hun skinner, der blegner Stjernernes Flor:
thi hvor Komtessen saa træder, har hun en Prins i sit Spor.

Historien er Hvermands Eje, der er ej i den mægtige Stad
en eneste fornem Dame, hun plaprer den udenad:
Hun var gift, havde Sønner og Døtre, da hun grebes af Vanvidets Rus;
hendes Mand er yderst forbunden, — Prinsen er Ven af hans Hus.

Og den Bisp, som har døbt hendes spæde, og den Kusk, som kør' hendes Vogn,
og den Pige, som bær hendes Breve, og den galonerede Klovn,
ja selv hendes Fader Marquis'en med det lange, askegraa Haar, —
der er ikke en, som benægter det snigende Rygte, der gaar.

Men Hoffets Døre staar aabne, Lord Chamberlain hilser med Buk,
naturligt, han ved hendes Skændsel; men Guds Død! hun er fornem og smuk.
Rundt om hende Lorderne flokkes og øver Smigerens Kunst:
hvem vover at vrage en Dame, som Prinsen skænker sin Gunst?

Hun er kranset med Døgnets Roser; hvad agter hun Døgnets Dom?
Hvor findes den Kvinde, som nægter en Prins, hvad han trygler om?
Smaagadernes Elskovshandel man tænker med Afsky paa;
charmant er Lasten ved Hove, men Lasten i Gyden raa.

Thi i denne Urettens Verden findes ikke den Plet,
som Guldet ej kan forsone, — og Guldet har altid Ret;
men naar Dommens Basuner lyder, og Alverden synker i Knæ:
saa heller hin druknede Skøge end den skønne Komtesse May!

Kristnes Forhold til Vreden.

Af Pastor C. Leunbach.

Der gives ganske vist en Vrede, som er berettiget, ja saa langt fra er de Kristne forment, at de endog tilpligtes at føle den, nemlig den hellige Vrede, Vreden for Sandhedens, for Guds Skyld overfor det onde, hvor det aabenbarer sig. Denne hellige Vrede er et med Kærlighedens Bedrøvelse; den ønsker ikke ondt over nogen, men ønsker Omvendelse fra, Udfrielse fra alt det onde. Enhver anden Vrede end denne hellige Vrede er derimod Kristi Disciple forment, kendes af ham, Sandhedens Herre, at være en Vrede uden Aarsag og dømmes af ham som Overtrædelse af det femte Bud: „du skal ikke ihjelslaa."

Om jeg er nok saa meget blevet personlig forurettet og krænket, dog maa jeg ikke af nogen Egenkærlighedens eller Forfængelighedens Grund vredes derover, maa ikke give den Slags Vrede Rum hos mig, som fremkalder Hævnens Tanker, maa ikke møde ondt med ondt, men skal tværtimod møde ondt med godt, Forurettelse med Tilgivelse, Fjendskab med Kærlighed, Forbandelse med Velsignelse, Had med Forbøn.

Hvor vanskeligt det falder os efter vor Naturtilbøjelighed at opfylde denne Fordring, det ved hver den, som nogen Sinde selv er bleven forurettet og har følt det stærke Oprør, Hjertet derved kan komme i, har mærket, hvor det da kan bruse og storme i Tankernes Verden i et Menneskebryst, og hvordan det raaber som med hundrede Røster derinde om Hævn og Straf over Fornærmeren. Hvor stærk er ikke i et saadant Øjeblik Fristelsen til at hengive sig til Vreden; ja, for et Menneskehjerte, som det af Naturen er, synes det alt for stor en Fordring at modstaa og overvinde den Fristelse. Og dog fordres af Kristi Evangelium ikke blot dette, men tillige noget andet og mere. Jesus har nemlig sagt til sine Disciple: „Naar du ofrer din Gave paa Altret og kommer der i Hu, at din Broder har noget imod dig, saa lad blive din Gave der for Altret og gak hen, forlig dig først med din Broder og kom da og ofre din Gave." Altsaa i den Grad skal jeg modstræbe den syndige Vrede, at jeg ikke blot skal udrydde den hos mig selv, men at jeg ogsaa skal søge at faa den udryddet af min Broders, min Næstes Hjerte, naar jeg fornemmer, erfarer, at han er vred paa mig. Allerførst maa jeg i det Stykke se til, at jeg ikke giver Anledning til, at en anden fristes til syndig Vrede imod mig. I hvilken omsigtsfuld Kærlighed maa jeg da ikke vandre. „Mon jeg være min Broders Vogter?" saaledes lyder et gammelt trodsigt Spørgsmaal i Menneskeslægtens Historie. Jesu Kristi Evangelium svarer: „du skal stræbe at være det som i det legemlige saaledes i det aandelige; du skal stræbe ikke at lægge nogen Anstødssten for din Broders Fod, at du ikke skal blive anklaget for at have forvoldt hans Fald; hvert Fald kan jo bringe Døden, og der staar skrevet i Guds hellige Lov: „du skal ikke ihjelslaa." Saa gælder det da at have et Øje paa hver Finger; der maa ingen Plads blive til overilede Handlinger og ubetænksomme Ord, det skal altsammen forud vejes paa Kærlighedens og Visdommens Vægtskaal, om det er min Næste tjenligt, aandeligt tjenligt eller ikke, at jeg handler saaledes, taler saaledes. Alligevel er det muligt, at jeg trods Anvendelse af al Kærlighedens Betænksomhed ikke altid kan undgaa at vække min Næstes Vrede, thi det kan jo være, at min Næste er svag nok til at vredes over Sandheden, og Sandheden det er netop den Anstødssten, som jeg ikke har Lov til at tage bort fra noget Menneskes Fod. Derfor naar en Apostel i fuldt Kendskab til Jesu Kristi Kærligheds Evangelium byder: „Holder Fred med alle," saa føjer han til for ikke at misforstaas: „saa vidt det staar til eder." Thi det staar ikke altid til os at holde Fred; selv Kærlighedens og Fredens Evangelium kan jo blive en Anledning til, at Menneskenes Vrede mod os vækkes. Saaledes kan det da ske paa den ene eller anden Maade, at min Næste bliver vred paa mig, faar noget imod mig, uden min Skyld. Men saa skal det ikke være os en ligegyldig Sag, vi maa ikke tænke med Hensyn til den uden vor Skyld vrede Næste: „Lad ham selv derom; vil han være vred, saa lad ham være vred, hvad angaar det mig!" Nej, ikke saaledes; thi hermed ender ikke Forpligtelsen, at være sin Broders Vogter. Jesu nysnævnte Ord minder os om, at man bør yde sin faldne Broder til Hjælp, og det med Tilsidesættelse af ellers magtpaaliggende Hensyn. Det er godt at gaa til Kirke og synge sine Salmer som en Offergave, man vil lægge paa Guds Alter, det faar hedde en Gudstjeneste med Rette, naar Hjertet er med. Men om man engang paa Vejen til Kirken kom i Hu, at man bar paa et Menneskes Vrede, ikke skulde man da frygte for at forsømme en hellig Pligt, ved at bøje af fra Kirkevej og ile hen til sin vrede Næste, for at forsøge Forlig med Kærlighedsord og Kærlighedsaand; det er ogsaa en Gudstjeneste; thi saa siger Jesus: „Lad blive din Gave der for Altret og gak hen, forlig dig med din Broder." Hvorfor har det slig Hast med at forlige sig med et Menneske, hvis Vrede man bærer? Fordi man ikke ved, hvor længe man er sammen med det Menneske paa Vejen, Vejen gennem Jordelivet. Det kunde jo være, at min vrede Broder døde, uden jeg fik ham budt Haanden til Forlig. Det var ikke godt for ham; thi det er forfærdeligt at dø i syndig Vrede, saa dør man til Fængsel, det mørke Gældsfængsel, hvor alle de kommer, som ikke har villet lære at bede i Sandhed og Oprigtighed: „Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere." Men det er muligt, at det ogsaa blev domstungt for mig, om min vrede Broder døde, uden at han blev forliget med mig; thi om jeg ikke havde bekymret mig om at søge Forligelse med ham, medens Lejlighed dertil gaves mig, saa

vilde hans Skæbne anklage mig for den højeste Dommer; den, som ikke, hvis det er muligt, gør Forsøg paa at frelse et Menneskes Liv, der er i Fare, er skyldig i det Menneskes Død, og der staar skrevet i Guds hellige Lov: „du skal ikke ihjelslaa." Ak, det kunde blive Fængselsdom ogsaa for mig, at jeg ikke havde søgt at frelse min Broder fra Vreden og den aandelige Dødsfare, som Vreden fører med sig. Ja, det er ingen løs Formodning, ingen alt for streng Moral, udklækket i et overspændt Menneskes Hjerne, det er Jesu Ord: „Vær snart velvillig mod din Modstander, medens du er med ham paa Vejen, at Modstanderen ikke skal overantvorde Dommeren dig, og Dommeren skal overantvorde Tjeneren dig, og du skal kastes i Fængsel." Ja, det er Formaningen, den indtrængende, om ikke i det Stykke at lade nogen Opsættelse finde Sted; Tiden iler, snart er det maaske for sildigt. Hver betænke det, som ved sig at have en Modstander; gaa til ham i Dag hellere end i Morgen og byd Forligshaand med Kærlighedsord og Kærlighedsaand. Men om min vrede Næste afslaar at modtage min tilbudte Haand, ikke vil ud af Vreden, men vil blive i den, ja, saa er jeg uskyldig i hans Blod, hvis jeg alligevel bevarer en forbarmende Kærligheds Følelse for ham, hvis jeg i slig Følelse gaar for ham i Bønnen til Herren og beder ham frelse ham ud fra Vredens Dødsfare.

Saa vidt altsaa strækker sig Fordringen, der udgaar til os fra det femte Bud, om det skal opfyldes i Aand og Sandhed. Her er noget at tage Vare i det daglige Liv, ved de tusinde Lejligheder; her er et Bud, paa hvis Opfyldelse Kærlighedens Kræfter kan øves; om det skal lykkes, hvor maa der vaages og bedes!

Jeg, som skal være min Broders Vogter, kan jeg være min egen Vogter? Skal jeg staa ene for Vagten over mig selv, at jeg ved, hvordan det gaar; mine Øjne bliver trætte, jeg falder i Slummer, og inden jeg vaagner, er jeg selv midt i den syndige Vredes Oprør, rede til at ihjelslaa. Men jeg beder min Herre og Mester ikke lade mig være ene om Vagten, men vaage med mig, fortælle mig Historier, som kan holde mig aarvaagen, om hans Kærlighed, som ikke kendte og ikke kender til syndig Vrede, som ikke ihjelslog noget Menneske, men søgte og end søger at redde alle Sjæles Liv. Jeg beder min Herre vaage med mig og, om han ser, at jeg slumrer ind paa Posten, da vække mig, med hvad Midler han finder tjenligt, selv om det er Sorg og Smerte, at syndig Vrede ikke skal hilde mig, medens jeg aandeligt sover, vække mig, at jeg maa leve i Kærlighed, hans hellige Kærlighed, indtil jeg engang kan dø i den, forligt fra min Side med Alverden og forligt trods al min Skyld med den himmelske Fader ved ham, den velsignede Frelser, som kan og vil frelse bodfærdige Manddrabere, ogsaa mig, ja, ogsaa mig af sær Naade til det evige Fredsliv i den salige Kærligheds Himmel!

Et Brev.

(Med Billede.)

Her er kommet et Brev til Lischen,
gad kende dets Indhold, min Ven!
Monstro den listige Sisken
nu har sig en Frier igen?
Saa gætter jeg paa Jesper Frandsen
og ser det i Aften ved Dansen!

Fogeddrabet paa Munkebjærg.

Fortælling af C. K. Thyregod.

I. Hvorledes Hertug Sigismund kom galt af Sted i Ulvedybet ved Sillerup.

Den skønne og frugtbare Halvø, der mellem Kolding og Vejle strækker sig ud mod Lille-Bælt, var i sin Tid meget yndet af Danmarks Adel, som der havde anlagt sig en hel Mængde Herresæder. Men disse forsvandt næsten alle paa en Gang, idet de blev gjorte til Krongods. Det var Kong Frederik den Anden, der erhvervede ved en Række Mageskifter hele det Landstrøg, der indbefatter Brusk, Holmans, Elbo, Jerlev og Andst Herreder, som nu blev et sammenlagt stort Gods, hvor Kongen, der ofte opholdt sig paa Koldinghus, kunde fornøje sig med Jagten; thi han var en vældig Jæger, og nu var der ingen andre end Kongen, der havde Jagtret i disse Herreder.

En af de Herregaarde, som Kongen tilbyttede sig, var Sillerup Hovgaard i Sillerup By i Gaverslund Sogn. Ejeren blev tilfredsstillet med Gods i andre Egne, og Hovgaarden blev bortfæstet med den Forpligtelse, at Kongen og hans Jagtfølge skulde have Tilhold der, naar han gæstede Egnen. Dette var Tilfældet 1583, da Hans Majestæt opholdt sig paa Sillerup to Gange, hver Gang i flere Dage. Sidste Gang var han ledsaget af sin Svigerfader, Hertug Ulrik, og dennes unge Slægtning, Hertug Sigismund August af Mecklenborg. Medens Hertug Ulriks Gemalinde opholdt sig paa Haderslevhus hos sin Datter, Dronning Sofie, der i denne Tid ventede sin Nedkomst, drog Kongen og Hertugerne med et stort Følge paa Jagt i de store Skove paa det til Dels nys erhvervede Krongods, ved hvilken Lejlighed Sillerup Hovgaard gæstedes Mandagen den 14de Juli i den tidlige Morgenstund.

Byen var beliggende, hvor den ligger endnu, en halv Mil sønden for Vejlefjord paa de høje og bratte Bakkeskrænter, der mod Østen med dybt indskaarne Kløfter sænker sig ned mod den Dal, hvor nu Jærnvejen er lagt. Det vilde Bakkestrøg var dengang skovklædt, og i det hele var Sillerup en af de skovrigeste Byer i Egnen, hvilket vilde sige meget. Rigtignok maatte Beboerne hverken drive Jagt eller Skovhugst uden efter nærmere Tilladelse, men det var navnlig ved Svinefedning, at Skoven fik Betydning. Sillerup Hovgaard havde saa megen og saa ypperlig Skov, at der i et godt Oldenaar kunde fedes 1000 Svin; men dette samt Hesteopdrætet, ligeledes i Skoven, var ogsaa Gaardens bedste Indtægt; thi Agermarken var ikke stor, og Avlsbruget paa de fortrinlige, skønt meget bakkede Jorder var ikke af særdeles stor Betydning. Men Kvægavlen i det hele var paa gode Fødder der i Egnen, og der var stor almindelig Velstand hos alle Folkeklasser.

Hovgaarden var større i Bygning end en almindelig Bondegaard, men var ellers ikke meget forskellig fra en saadan. Den stod vestlig i Byen paa en Plads der endnu for faa Aar siden var kendelig paa de nærliggende Fiskedamme. Dens indbigede Enemærker strakte sig mod Vest over mod Hvilsbjærg og Andkjær og mod Syd ned til Korsdalen og Hovedbjærget. Dette sidste kendes endnu som en fremspringende og mod Dalen stejlt affaldende Højde, der er skilt i tvende Dele ved en dyb Indsænkning, som i hin Tid var et skovgroet Morads omkring et Kildevæld, fra hvilket der udstrømmede et klart Vandløb, hvor Hjortedyrene plejede at ty hen i Middagsheden. Tønne Jægerdreng blev hin Mandag udsendt fra Hovgaarden og skulde fra Bjærget give et Signal, med en løvrig Gren til Kendetegn paa, at Dyrene var der. Samtidig med at han forlod Gaarden, steg Herrerne til Hest for ad forskellige Veje at nærme sig Ulvedybet, som den skovgroede Bakkekløft kaldtes.

Herskabet var lige staaet op fra Middagsbordet; thi dengang var det fint at nyde sin Middagsmad om Formiddagen. Den Tids Mennesker spiste godt og drak heller ikke daarligt, da de nu kom paa Hesteryggene var det ikke fri, at nogle af dem dinglede i Sadlen. Havde det været simple Folk, kunde man sagt, de var halvfulde, men sligt turde jo ikke siges om Fyrster og høje Adelsmænd. Kongen og hans Svigerfader holdt sig dog stive i Tøjet; men den unge Hertug Sigismund kunde hverken styre sig selv eller Hesten, denne løb løbsk, Hertugen tabte den ene Stigbøjle. Hesten satte af Sted ned mod Hovedbjærget og sigtede lige efter de ellekrandsede Vældgynger, i Kløften faldt Hertugen af, men blev hængende i Stigbøjlen og blev slæbt over Stok og Sten. De andre Herrer troede først, at den unge Galning red grassat med Vilje, først da han faldt af Hesten mærkede de Uraad og satte deres Heste i Gallop, men vilde dog kommet for silde til at frelse ham fra Døden eller anden stor Ulykke. Ikke saa Jægerdrengen; da han saa, hvad der foregik, glemte han at give det aftalte Signal, hvad der heller ikke behøvedes; thi Hertugens vilde Ridt opskræmmede Dyrflokken, der fik travlt med at lette paa sig og bjærge sig over i Tingskoven.

Jægerdrengen blev dog ikke staaende i ørkesløs Undren, men styrtede sig ned ad den stejle Brink, og kastede sig mod den løbske Ganger og hængte sig fast i dens Tøjle. Den slæbte ham med sig nogle Skridt, saa greb han den med fast Haand i Manken og standsede den.

„Lad Hesten løbe og kom og hjælp mig," sagde Hertugen efterat han havde faaet Foden ud af Stigbøjlen.

„Ja, eders Naade er vist kommen slemt til Skade, saadan som I bløder," sagde Drengen og tørrede Blodet af hans Ansigt.

„Den Dyvel med Blødningen! det er kun en liden Rift. Men jeg er bange for, mit Ben er brækket. Hvor blev de andre Herrer af?"

„Jeg ved det ikke, men jeg saa, de var paa Farten. De er maaske reden uden om Bakken og venter nu paa eders Naade hinsides Kløften. — Ja, rigtig, der kommer hans Naade Kongen nede fra Engen, men han tør ikke ride over Vældgyngen, det vilde heller ikke være raadeligt, thi den kan ikke bære Hesten."

„Nu og hvor er min Hest?"

„Den sidder blødt og godt i Hængesækken ved Kildevældet. Den har stampet sig dybt ned og har arbejdet sig træt; nu sidder den stille, da den fornemmer, den er hjælpeløs. Den skotter herom efter eders Naade."

„Det gør mig ondt, at jeg ingen Hjælp kan yde det stakkels Bæst," sagde Hertugen.

„Hesten faar nok Hjælp," sagde Drengen, som prøvede at lette Hertugen op, men maatte lægge ham ned igen, da han ikke kunde støtte paa Benet. Derefter fik han skaffet ham et bekvemt Leje, hentede Vand i det nære Kildevæld og tvættede Blodet af ham. Nu kom Kongen og hans Svigerfader til, efter at de havde maattet tage den samme Vej, som Hesten havde rendt med den unge Hertug.

Flere Folk samledes ogsaa til, deriblandt Ridefogden, Jon Madsen fra Hvilsbjærg Bundgaard; han var en ældre Mand og deltog sædvanlig ikke i Jagtfærden. Han sørgede nu for en Bærebør og lod den forulykkede Hertug føre hjem til sig; der var mere Ro end paa Hovgaarden, og der kunde ogsaa ydes ham bedre Pleje, da Fogdens Kone og hendes Søster havde Øvelse i at pleje syge og saarede. Benet var forvredet, men ikke brækket, alligevel var det et kedeligt Uheld for Hertugen, som nu maatte blive liggende hos Ridefogdens, medens de andre Herrer drog bort; men Tønne Jægerdreng maatte blive hos ham; ham havde han fattet en mærkelig Forkærlighed for, og han og Maren Fogedkone eller hendes Søster, Mette Falenkamp, maatte fordrive ham Tiden med Viser og Eventyr. Ellers laa han og undfangede Griller, og blandt andet fandt han paa, at Tønne skulde gifte sig med Mette Falenkamp, og saa skulde begge følge med ham til Mecklenborg, saa skulde Tønne være hans Staldmester eller Jægermester.

„Det gaar ikke an," sagde Svenden. „Jeg er ikke Adelsmand."

„Ikke det? det troede jeg dog, og det er slemt, du ikke er det, for en uadelig Staldmester er en Uting hjemme hos os, dog ved jeg ogsaa Raad til det. Der er en Stad i Italien, Vicenso, tror jeg den hedder. Der gjorde Kejser Karl den 5te alle Borgere til Grever. Der kan du tage Borgerskab, saa bliver du ogsaa Greve."

„Det var ikke saa galt," sagde han, „for der følger vel et Grevskab med Udnævnelsen?"

„Nej, det gør der ikke, og det maa vist være en Forglemmelse af Kejseren."

„Har eders Naade været i Italien?" spurgte Mette.

„Nej, endnu ikke; men jeg kommer der nok engang. Der skal være god Vin, smukke Kvinder og mange mærkelige og kønne Ting at se. — Faar du ikke Lyst til at være med, Tønne Gris?"

„Jeg hedder ikke Tønne Gris, men Tønne Grejs, fordi jeg er født i Landsbyen Grejs ovre hinsides Fjorden. Der var min Fader Degn. Hvad det andet angaar, da er for mig de danske Kvinder smukke nok, og i Stedet for Vin kan jeg nøjes med Øl, at se noget nyt og mærkeligt har jeg rigtignok stor Lyst til, men det er der jo ogsaa noget af nærmere ved."

„Javist! Kom bare over til os i Tyskland," sagde Prinsen. „I Doberan i Mecklenborg er der baade hellige og kønne Sager, og er de ikke overbrevent kønne, saa er de gamle. Der har jeg set noget Hør, som har siddet paa Jomfru Maries Spinderok. Der er ogsaa et Knippe Hø, som de hellige tre Konger levede af paa deres Rejse til Bethlehem. Nej, det var maaske deres Heste, der levede af det. Jeg tror ogsaa nok, det var der, jeg saa den Salvet, som Brudgommen brugte ved Brylluppet i Kana, og deri var indsyøbt en Klud, som Potifars Hustru rev af Josefs Kjortel samt et Stykke af det Forklæde, Slagteren havde paa, da han slagtede Kalven ved den forlorne Søns Hjemkomst. Ja, der var mange andre kostelige Ting."

„Ja, det maa vel nok være sandt," sagde Tønne, „men hvis eders Naade ikke var en fyrstelig Herre og vor højbaarne Dronnings nære Slægtning, saa vilde jeg næppe tro det."

„Af den Grund skal du dog ikke tro det; thi om jeg ogsaa ti Gange var Dronning Sofies Frænde, kunde jeg lige godt støbe en Løgn, det er dog sandt, at alle disse Ting findes der, men om de er, hvad de udgives for, det vil jeg ikke bande paa. Der var da ogsaa en anden Mærkelighed ved Doberan. Havet har ofte i fordums Tid gjort Skade ved Oversvømmelse der i Egnen; men saa var det engang, der atter blev spaaet, at der vilde komme en Vandflod, og saa blev der afholdt almindelige Bedetimer hele Egnen over, og det var sagtens paa Grund af de Helgenlevninger, jeg omtalte, at det hjalp."

„Hjalp det virkeligt? Blev det ikke Højvande?"

„Jo, Højvande blev der, men forinden havde der i en eneste Nat rejst sig en Dæmning, der holdt Oversvømmelsen borte. — Se, saadan noget kan vi Mecklenborgere udrette."

„Ja, det kan vi Danske ikke," sukkede Tønne.

„Aa jo, efter hvad du og Mette har fortalt mig om Stærkodder og Holger Danske og de andre gamle Karle, saa er Danskerne heller ikke tabte bag af en Vogn. Men lad det nu være godt. — Kald paa Store-Maren, at hun kan se mit Ben lidt til gode!"

Paa slig Maade fordrev han Tiden i Ridefogdens Gaard, saa længe han maatte holde Sengen. Det varede dog kun kort; thi hans Ben var kun lidt beskadiget, og de øvrige Saar og Skrammer, han havde faaet, var ogsaa snart lægte. Men den unge Fyrste hastede just ikke saa stærkt efter at komme ind til det stive Hof igen.

Den 23aarige Hertug var nærmest kommen ind til Danmark for at more sig, og vel havde Kong Frederik været, hvad han endnu havde Ord for, en lystig Herre, men Tiden og andet havde dog øvet sit Tryk paa hans Sind og paa hans Omgivelser, og den unge Hertug fandt det fuldt saa fornøjeligt at leve i Fogedgaarden og omgaas den altid glade Jægersvend, Tønne Grejs, den unge Fogedkone og hendes endnu yngre Søster. Da nu engang Hertug Sigismunds Hofliv i Danmark havde lidt et Skaar ved Uheldet i Ulvedybet og ved hans ufrivillige Ophold i Bundgaarden, saa tog han ogsaa den Sag fra den fornøjelige Side, og efter at han igen var kommen paa Benene, besøgte han jævnlig Fogedfolkene i de Uger, han endnu blev her i Landet. Han havde da gerne Tønne Grejs med, og denne Ungersvend kom til hos fine foresatte at staa i et nyt Lys ved det, at den fremmede Fyrste synlig udmærkede ham.

Hertugens Ridt.

II. Jægerdrengen bliver Ægtemand og kongelig Bestillingsmand og omsider Enkemand.

Ridefogden i Hvilsbjærg, Jon Madsen, var en ældre Mand, som man ikke skulde beskylde for overdrevne Lystighed. Men desto livligere var hans unge Kone, Maren Jensdatter Falenkamp, og hun var oven i Købet en meget smuk Kone, navnlig i deres Øjne, der satte Pris paa Kæmpekvinder; thi stor-

slaaet var hun, baade stor og sværlemmet, og naar den lille, gammelagtige og mørkladne Jon Ridefoged fulgtes med hende paa Vej og Mark, saa var det, som der trillede en Tørv ved hendes Side. Det sagde Tønne Grejs, og Hertug Sigismund nægtede det ikke. Blandt sine Omgivelser kaldtes hun sædvanligt Store-Maren, hvilket Hertugen forøgede til „Store-Maren" fra Ditmarsken. Hendes Søster Mette var ogsaa en velvoksen og smuk Pige, men ikke nær saa stormægtig af Udseende som den ældre Søster.

Imidlertid gav den fremmede Herres hyppige Besøg i Hvilsbjærg Anledning til Skumlerier. Naboerne der saa, at han kendelig udmærkede de to Søstre, spurgte hverandre: „Mon det er Ridefogdens Kone eller hendes Søster, han vil have?" Og Svaret kunde træffe til at lyde: „Han tager dem nok med sig begge to, naar han rejser." Det gjorde han alligevel ikke, og der var vist slet intet utilbørligt i Forholdet; thi at han ved Afskeden gav Fogedparret et smukt og kostbart Sølvbæger, var rimeligvis til Tak for uskyldigt Gæstevenskab, og det var vel ogsaa af Venskab, at han lovede at tage sig af Tønnes og Mettes Fremtid, da han havde erfaret, at der var opstaaet et Kærlighedsforhold imellem dem.

Sillerup Hovgaard blev fæsteledig ved Dødsfald i det følgende Aar, og Tønne meldte sig for at faa den i Fæste; han fik den ogsaa, thi Kong Frederik havde ikke glemt Hertug Sigismunds Forbøn. Han fik den paa særligt gode Betingelser og blev tillige ansat som Vildskytte og Salter i Strandskoven. Det vil sige, han blev Overtilsynsmand ved den store Skovstrækning, der dannede en mægtig Bue fra Vejle Sønderport til Randsfjordens Munding. Der skulde han lade nedslaa Vildt, saa meget som Kongen befalede, nedsalte det i Tønder og aflevere det om Bord paa Skibe i Fjorden eller paa Koldinghus, eller hvor det ellers forlangtes. Det viste sig at være en god og indbringende Stilling. Vildskyttetjenesten var jo personlig, men ved Lejlighed fik han det gjort ud, at Forleningen med Hovgaarden skulde gælde for baade hans og hans Kones Levetid. Han var nemlig bleven gift med Mette Falenkamp, og den mecklenborgske Fyrsteslægt følte sig ogsaa i Erkendtlighedsgæld til hende.

Stanley i Afrika: Stanleys Møde med Emin Pascha.

„Det kan nok være, de to har gjort deres Lykke," sagde Fogedkonen, der nu var ikke saa lidt misundelig. „Hvorved mon min Søster har gjort sig værdig til saa megen Naade?"

„Vistnok ikke paa nogen uærlig Maade," mente Jon. „Men hans Naade Hertugen havde jo fattet et stort Venskab for Tønne Grejs."

„Den dumme Jægerdreng," knurrede Store-Maren. „Det er ikke længe siden, han kogte Mad til Kongens Hunde, og nu er han Befalingsmand over baade Hunde og Hjortedyr og Jægere, og det blot for at gaa og sledske for en udenvelts Herre i nogle Dage. For det, at han trak Hertugen op af Bløden, kunde jo enhver have gjort. Det var bare et Lykketræf."

„Ja, Lykketræf! Ja, det har du Ret i; men de har netop godt ved at danse, som Lykken spiller for."

„Og min dejlige Søster vil saa gerne danse. Det vilde hun allerede, mens hun gik og drev i vort Hjem og røgtede nogle Ællinger og Gæslinger. Dengang var hun bare en raa Unge, og stort andet var hun heller ikke, da hun kom til at bo i sin Herregaard som en stor Frue."

„Men hun er ikke Frue," sagde Ridefogden.

„Da vilde hun nok gerne være det. Hun er saa hovmodig, at man kan brække sig over at se hende. Og der er saa mangen veltjent Kongens Tjener, som gerne vilde have den Betjening, Skytteknægten fik. — Jeg raadede ogsaa dig til at søge den, Jon! Vi kunde vel ogsaa have fortjent noget Hensyn paa vor Omhu for ham, mens han laa her med det forstuvede Ben."

„Vi blev jo rigelig betalte med det kønne Sølvbæger. Skyttetjenesten kunde jeg ikke søge, da jeg ikke kunde forestaa den. Jeg har aldrig skudt et Stykke Vildt."

„Det kunde du vel lære, eller ogsaa vi kunde holdt en Skytte. Ellers er det ikke saa meget Skyttevæsenet jeg bryder mig om, skønt jeg mageligt kunde forestaaet Salteriet, men det er mest den gode Gaard og de mange Svin, der pirrer mig i Panden, og som den Tøs nu har at brovte af."

(Fortsættes.)

Stanleys sidste Rejse i Afrika.

V. Gennem Skovene.

Den 25. August slog Stanley Lejr paa en smuk Plet, som ligger lige overfor Bifloden Nepoko, netop der, hvor Nepoko i vilde, skønne Fossefald styrter ud i Aruwimi. Her traf man en Afdeling Slaver tilhørende Ugarrowa, som i sin Tid havde gjort Tjeneste som Teltvagt hos Kaptejn Speke, den berømte rejsende, der opdagede Tanganikasøen.

Dette Møde gjorde Stanley urolig. Han havde valgt Kongovejen til Emins Undsætning, fremfor at marchere gennem de kendte Egne Unyamwezi eller Usukuma, netop for at undgaa Arabernes og deres slette hensynsløse Soldaterslavers Indflydelse paa sit eget Mandskab. Tre Dage senere var ganske rigtig ikke mindre end 21 Mand af hans egne Folk deserterede.

I Midten af September — fortæller Stanley — slog vi Lejr lige overfor Ugarrowas Stilling. Da han havde ødelagt en umaadelig Strækning, var det kun sparsomt med Levnedsmidler, og vi blev derfor kun een Dag i hans Nærhed. Jeg søgte at holde gode Miner og efterlod 56 Mand hos ham. Saa daarlige som de var, vilde det være den visse Død for dem at følge os videre, medens de hos Ugarrowa mulig kunde komme sig.

Antallet af Ekspeditionens Medlemmer var saaledes betydelig formindsket, da denne for anden Gang trængte ind i Kongoskoven, hvor Malariaen og Feberen var vanskeligere at kæmpe mod end Fjenden, som stadig overfaldt dem fra sine skjulte Baghold. Om Vandringen gennem Kongoskoven siger Stanley: „Vor nylig tilendebragte Rejse for at undsætte og redde Emin Pascha var over 6000 eng. Mile lang og varede i 987 Dage. 500 af disse Dage tilbragtes i den store Kongoskov (den Central-Afrikanske Skov).

Lad mig hurtig føre eder gennem denne Skov, og jeg lover, ikke at lede eder fejl. Dens største Længde er fra Kabanibarè, i Syd-Manyuema, til Bagbomo ved Welle-Makua i West-Niam, 621 engelske Mile, den gennemsnitlige Bredde er 517 Mile, hvilket udgør et Areal paa 321,057 Kvadratmile. Denne umaadelige Skovstrækning er tæt besat med Træer fra 20—200 Fods Højde, og de staar saa tæt sammen, at Grenene er flettede i hinanden og danner et Løvtag. Dette er absolut ugennemtrængeligt for Solstraalerne. Medens Solen udenfor gløder og brænder, er der herinde intet andet Tegn derpaa, end af og til en lille Smule hvidt Lys, som skinner ned til os. I Almindelighed herskede der et mystisk Tusmørke, men paa taagede eller regnfulde Dage var det umuligt at læse i en Bog. Om Natten var Mørket saa tæt, at man syntes, man kunde tage og føle paa det. Maanen og Stjernerne havde vi ingen Nytte eller Glæde af. Da der Aaret igennem er 150 Regndage, og da næsten enhver Regnbyge har en Storm eller Tornado med den forfærdeligste Torden og de skarpeste Lyn som Forløbere, saa vil man nok kunne forstaa, at den rejsende, som intet Ly har over sit Hoved, maa døje meget ondt i en saadan Egn.

Jeg har siddet i Døren til mit Telt og set Tusmørket gaa over til Gravmørke. Det var Elementerne, som samlede sig til en Krig i Skoven. Jeg har hørt Stormen komme farende og Skovens Brøl, naar den svingede sine Millioner Toppe i Kamp med den; jeg har hørt den jamre, hyle og brage. Jeg har set de mægtige Kroner svaje og Grenene og Løvet skælve, medens Underskoven dansede som af Fryd over fine Fædres Kraft — og saa har jeg set Regnen styrte ned som Fosse, standsende Stormen og Striden. Vi saa Skovbunden opsluge Regnvandet som en Svamp, eftersom det faldt, indtil den var helt mættet, og vi saa Vandet stige om os Tomme for Tomme. I 12, 15, 18 Timer er Regnen vedbleven at styrte ned, som om vi aldrig mere skulde kunne føle fast Grund under Foden.

Naar jeg saa, efter en urolig Nat, hvor vi vaktes af vor Søvn ved Braget af et faldende Træ, der fremkaldte Tanken om Jordskælv, eller ved et Tordenskrald saa voldsomt, som om der sprang en Planet over vore Hoveder, har siddet og betragtet de graablaa Dampe, der stiger op i Løvdækket over os i stedse tættere Bølger, da har jeg ofte undret mig over, om Atmosfæren nogen Sinde vilde klare op igen.

Men inden faa Timer er Solen atter brudt frem, et Vindstød har løftet Blade og Grene, saa at Bladene har skinnet som Smaragder i det ny Lys."

Tusmørket virkede overmaade nedstemmende paa Sindet, og den usunde, klamme Luft, de varme Dampe, gjorde, at Mandskabet angrebes af Feberen, som krævede flere Ofre end Fjenden. De sidste fire Ugers March gennem Skoven var forfærdelig! Araberne havde hærget Strøget, man saa intet Spor af Befolkningen og kunde selvfølgelig heller ikke opdrive Næringsmidler. De daglige Fægtninger med de vilde var langt at foretrække fremfor den udhungrede, svagelige Tilstand, hvori Soldaterne nu befandt sig.

Inden man naaede Kilinga Longas Lejr, havde Stanley atter tabt 55 Mand, der dels var døde af Sult, dels deserterede. Her i Lejren kunde selv ikke Stanley afholde fine Folk fra at sælge alt, hvad de ejede, for de nødvendigste Levnedsmidler. De solgte tilmed deres Geværer og Ammunition, ja selv de Klæder, der beskyttede dem, saa at da Ekspeditionen drog videre, var alle dens indfødte Medlemmer omtrent nøgne. Kilinga Longa var oprindelig en Zanzibar-Slave, der tilhørte en gammel grusom Araber ved Navn Abed bin Salim; nu var han stegen til Agent for en anden arabisk Slavehandler. Hans Folk gjorde alt for at forhindre eller ødelægge Ekspeditionen og lagde aldeles ikke Skjul paa deres fjendtlige Hensigter.

En af Stanleys Officerer, Kaptejn Nelson, der var for syg til at drage videre, og som behøvede fuldstændig Hvile, blev tilbage her under Tilsyn af Ekspeditionens dygtige, opofrende Læge Dr. Parke. Af de 38 svage indfødte, som blev igen her under Doktorens Pleje, var der kun 11, som atter sluttede sig til Ekspeditionen. Da Ekspeditionens Medlemmer for øvrigt heller ikke kunde rose sig af store Kræfter, lod Stanley Nelson og Dr. Parke tage Vare paa 70 Godsballer, samt en stor Baad, delt i Afdelinger, der var bestemt til Fart paa Albert Nyanza.

Efter 12 Dages March naaede Ekspeditionen Ibwiri. Her ophørte Skoven, og man saa atter Dagens klare Lys. „Og vi var uden for Ødelæggelsernes Omraade," skriver Stanley, „vi var paa jomfruelig Jord i en folkerig Egn med Overflødighed af Føde. Vore Lidelser af Sult og Nød, som begyndte den 31. August ophørte den 12. November. Vi var da rene Skeletter. Af 389 Medlemmer var nu kun 174 tilbage, og selv for adskillige af disse var der kun ringe Haab om Redning. Men alle jublede og hoppede og dansede af Glæde. Mørket, Skoven, som aldrig syntes at skulde tage Ende, Krigen og Feberen samt Hungeren, alt havde gjort dem mistænksomme, forsagte og syge baade paa Sjæl og Legeme. Forgæves havde Stanley i lang Tid forestillet dem, at Skoven nu snart var til Ende; de var døve for alle Forestillinger, mente, at de vilde dø i Skoven alle sammen, at de aldrig vilde naa Nyanza og „den hvide Pascha". Lidelserne havde været saa frygtelige, Ulykkerne saa talrige, Skovene syntes saa endeløse, at de ikke kunde tro, at de snart skulde se Sletter og Kvæg, Søen, og den hvide Mand, Emin Pascha. Det var for Førerne, som de maatte slæbe Folkene af Sted i Lænker. I 13 Dage rastede Ekspeditionen og levede højt af Bananer, Bønner, Majs, søde Kartofler, Fugle, Høns og Geder. Folkene nød Livet i fuldt Maal af de uudtømmelige Kilder, og Virkningen var saa storartet, at da Stanley den 24. November begav sig paa Vejen til Albert Nyanza, havde han 173 — den ene var dræbt ved et Pileskud — for største Delen sunde og kraftige Mænd. Der var endnu 126 Mile til Søen, men da man var i Besiddelse af tilstrækkelig Føde, syntes en saadan Afstand dem kun at være ubetydelig.

Den 1. December saa man fra Toppen af en Bjærgkæde det aabne Land, og den 5. forlod man endelig de uhyggelige dødsstille Skove og naaede ud paa de lyse, frugtbare Sletter. „Efter i 160 Dage," skriver Stanley, „at have vandret i et stadigt Mørke, saa vi nu igen det klare Dagslys med dets alt forskønnende Indflydelse. Mændene jublede og sprang bogstavelig af Glæde, uden at ænse deres Byrder. Den gamle Aand fra vore tidligere Togter vaktes atter til Live.

Nu kunde der være kommet saa mange Fjender der vilde; besjælede af en saadan Aand vilde mine Folk have styrtet sig imod dem, som Ulve imod Faar. Antallet vilde slet ikke være kommet i Betragtning. Det var de endeløse Skove, som havde forvandlet vore Folk til de skrhovedede Uselrygge, der lod sig saa ubarmhjertig plyndre af de arabiske Skurke i Kilinga Longa."

VI. I Mazambonis Land. — Mødet med Emin Pascha.

Dette Afsnit gengives i alt væsentligt efter Stanleys egen Beretning:

Den 9. December kom vi til den mægtige Høvding Mazambonis Land, hvor Landsbyerne i en stor Strækning laa saa tæt, at der ikke var nogen anden Vej end gennem selve Byerne eller over de indfødtes Marker. De indfødte havde sporet os i lang Afstand og var forberedte paa vort Komme; vi bemægtigede os en Høj, der laa i Midten af en Samling Landsbyer og byggede en Zariba. Krigsraabene lød uhyggeligt fra Høj til Høj og sendtes klingrende over de mellemliggende Dale; de indfødte samledes i Hundredevis; Krigshorn og Trommer forkyndte, at en Kamp var ved at finde Sted. De af de indfødte, der var alt for dristige, fik vi uden synderlig Anstrengelse Bugt med, og Kampen endte med, at vi erobrede en Ko; det var det første Oksekød, vi smagte, siden vi havde forladt Strandbredden. Natten forløb fredelig, idet begge Parter traf Forberedelser til den næste Dag. Om Morgenen den 10. søgte vi at aabne Underhandlinger. De indfødte var begærlige efter at faa at vide, hvem vi var, og vi søgte ivrigt Oplysninger om det Land, der truede med at ødelægge Ekspeditionen. Vi forhandlede timevis, idet begge Parter holdt sig i ærbødig Afstand

fra hinanden. De indfødte modtog til sidst Klæde og Messingstænger, som de skulde vise Mazambo, og hans Svar skulde vi saa høre den næste Dag. I Mellemtiden ophørte alle Fjendtligheder.

Morgenen den 11. brød frem, og Kl. 8 hørte vi en Mand udraabe, at det var Kongens Ønske, at vi skulde drives ud af Landet. Proklamationen blev modtagen rundt omkring i Dalen med ørebedøvende Skrig. Der var ingen Tid at spilde. Et Korps paa 40 Mand blev under Løjtnant Stairs Kommando sendt hen for at angribe de indfødte i en bred Dal. Hr. Jephson rykkede med 30 Mand mod Øst; et udvalgt Korps af Skarpskytter blev sendt hen for at prøve deres Mod, som steg ned af de nærmeste Høje. Stairs rykkede rask fremad, overskred en dyb, smal Flod lige for Næsen af de indfødte, stormede den første By og tog den i Besiddelse. Skarpskytterne udførte deres Hverv med stor Kækhed og drev hurtigt de nedstigende indfødte tilbage op ad Skraaningen, og det hele endte paa denne Kant med en almindelig Flugt. Imidlertid var Jephson ikke ledig. Han drev de indfødte tilbage og stormede efterhaanden deres Byer. Kl. 3 om Eftermiddagen var der ikke en indfødt synlig nogensteds undtagen paa en lille Høj $1\frac{1}{2}$ Mil mod Vest. (Kampen i Mazambonis Land er fremstillet paa et Billede i „Husvennen" Nr. 45.)

Om Morgenen den 12. fortsatte vi vor March; i Dagens Løb havde vi tre Smaatræfninger. Den 13. marcherede vi lige mod Øst; vi blev hver Time angrebne af ny Flokke af indfødte, lige indtil Middag, da vi gjorde Holdt for at indtage Forfriskninger. Disse fik vi Lov til at nyde i Ro. Kl. 1 om Efterm. fortsatte vi vor March. Et Kvarter efter raabte jeg: „Forbered jer nu paa at faa Nyanza at se!" Folkene tvivlede: „Hvorfor snakker Chefen dog stadig om den Nyanza! Dette her er jo dog en Slette, og vi kan jo se Bjærge mindst fire Dagsmarcher foran os!" Kl. 1.30 om Efterm. laa Albert Nyanza for dem. Nu var det min Tur at spotte Tvivlerne; men da jeg skulde til at spørge dem om, hvad det var, de saa, kom flere af dem hen til mig og kyssede mine Hænder og bad mig om Tilgivelse, saa at jeg ikke kunde sige et Ord. Det var mig tilstrækkelig Oprejsning. Kavalli, Ekspeditionens egenlige Maal, var nu seks Mile fra os i lige Retning.

Den 14. December nærmede vi os Byen Kakongo, der er beliggende ved Albertsøens sydvestlige Hjørne. Vi forsøgte at gøre os gode Venner med de indfødte, men forgæves. De vilde ikke tillade os at komme til Søen, da vi kunde skræmme deres Kvæg. De vilde ikke indgaa Fostbroderskab med os, da de aldrig havde hørt, at der var kommen gode Mennesker fra den vestlige Side af Søen. De vilde ikke modtage nogen Gave af os, da de ikke vidste, hvem vi var. De vilde give os Vand at drikke, og de vilde vise os Vej til Nyam Sassic. Af dette ejendommelige Folk fik vi at vide, at de havde hørt Tale om en hvid Mand i Unyora; men de havde aldrig hørt Tale om nogen hvid Mand paa den vestlige Side; heller ikke havde de set noget Dampskib paa Søen. Der var ingen Grund til Trætte. Folkene var høflige nok, men de satte ingen Pris paa at have os i Nærheden. Vi lod dem derfor vise os Stien, som vi fulgte nogle faa Mil, hvorefter vi slog Lejr en halv Mils Vej fra Søen. Mit Ilbud fra Zanzibar var øjensynlig ikke ankommen, eller ogsaa havde Emin Pascha med sine to Dampere aflagt den sydvestlige Del af Søen et Besøg for at forberede de indfødte paa vor Ankomst. Min Baad var i Kilinga Longa, 190 Mile herfra. Der var ingen Kano at faa, og at tilegne sig en uden at have Stridigheder til Undskyldning stred mod mine Principper.

Vi besluttede da at trække os tilbage til Ibwiri, bygge et Fort, sende en Afdeling tilbage til Kilinga Longa efter Baaden, bringe enhver Ting, som ikke kunde føres med, ind i Fortet, efterlade en Styrke til at forsvare Fæstningen og skaffe os Korn, marchere tilbage til Albertsøen og sende Folk ud med Baaden for at søge efter Emin Pascha.

Den 7. Januar var vi atter i Ibwiri, og efter nogle faa Dages Hvile blev Løjtnant Stairs med 100 Mand sendt til Kilinga Longa for at hente Baaden og Bagagen. Dr. Parke og Kaptejn Nelson kom med tilbage. Af de 38 Mand, som efterlodes tilligemed Officererne, kom kun 11 til Fortet; Resten var døde eller deserterede. Stairs blev sendt til Ugarrowa for at hente de derværende Patienter. Jeg tilstod ham 39 Dage dertil. Straks efter hans Afrejse fik jeg Mavebetændelse og en Byld paa Armen; men efter en Maaneds omhyggelig Behandling af Dr. Parke kom jeg mig, og efter at have samlet Kræfter i 47 Dage, begav jeg mig den 2. April ledsaget Dhrr. Jephson og Parke, atter paa Vejen til Albert Nyanza. Kaptejn Nelson, der nu var kommen sig, blev udnævnt til Kommandant paa Fort Bodo.

Den 26. April ankom vi igen til Mazambonis Land; men denne Gang indgik Mazamboni paa vor Opfordring Fostbroderskab med mig. Skønt jeg havde 50 Mand færre med paa dette mit andet Besøg, fulgtes dog Mazambonis Eksempel af alle de andre Høvdinger lige til Nyanza, og enhver Vanskelighed syntes hævet. Føde fik vi gratis; Hornkvæg, Geder, Faar og Fugle i en saadan Overflod, at vore Folk levede kongeligt. Da vi var i Nærheden af Nyanza, kom nogle indfødte fra Kavalli og sagde, at en hvid Mand, ved Navn „Malejja", havde givet deres Høvding en sort Pakke, som skulde afleveres til mig, hans Søn. Derpaa spurgte de, om jeg vilde følge dem. „Ja, i Morgen," svarede jeg, „og dersom I taler Sandhed, vil jeg gøre jer rige."

De blev hos os Natten over og fortalte os vidunderlige Historier om „mægtige Skibe, der var saa store som Øer og fyldte med Mænd o. s. v.," hvilket forjog enhver Tvivl om, at den omtalte Mand var Emin Pascha. Den næste Dagsmarch bragte os til Høvdingen i Kavalli; denne overrakte mig en Skrivelse fra Emin Pascha, indpakket i et Stykke amerikansk Olielærred. Depeschen meddelte os, at da der blandt de indfødte var udbredt et Rygte om, at en hvid Mand var set ved den sydlige Ende af Søen, var Emin gaaet om Bord paa sin Damper for at søge nærmere Underretning; Høvdingen Nyam-Sassics Kone havde fortalt en af hans Venner ved Navn Mogo, at hun havde set os i Mazambonis Land. Emin bad mig derfor om at blive, hvor jeg var, indtil han kunde komme til at træffe sammen med mig. Brevet var undertegnet „Dr. Emin" og dateret den 26. Marts.

Dagen efter, den 23. April, fik Hr. Jephson Ordre til med en stor Styrke at føre Baaden til Nyanza. Den 26. fik Baadens Mandskab Øje paa Mswa, Emins sydligste Station; Hr. Jephson blev gæstfrit modtagen der af den ægyptiske Garnison. Baadens Mandskab fortæller, at de blev omfavnede en for en, og at aldrig nogen havde vist dem en saadan Opmærksomhed som disse Mænd, der hilsede dem som Brødre.

Den 29. April var vi atter paa den Lejrplads, som vi benyttede den 16. December. Samme Dags Eftermiddag Kl. 5 saa jeg Khediv-Damperen omtrent 7 Mil borte stævne op imod os, og Kl. 7 om Aftenen ankom Emin Pascha, Signor Casati og Hr. Jephson til vor Lejr, os alle hjærtelig velkomne."

Mange og mægtige Følelser besjælede den store Forsker, Livingstones ædle Befrier, da han rystede Emin Paschas Haand. Alt, hvad Stanley i disse Aar havde lidt, blev til intet for ham, da han havde naaet sit Maal og stod Ansigt til Ansigt med Ækvatorialprovinsens kække Guvernør, der med Troskab, Mod og beundringsværdig Udholdenhed havde løst den Opgave, Gordon havde paalagt ham.

Om Aandedrættet.

(Ved Overlæge Aug. Koren.)

Ved Aandedrættet pumpes Luften ind i og ud af Lungerne.

Gennemsnitlig kan man regne, at et Menneske aander 15 Gange i et Minut. Naar man sover eller er i Ro, aander man langsommere. Ved Bevægelse og Arbejde bliver Aandedrættet hyppigere, og i samme Grad som Aandedrættet bliver hyppigere, bliver hvert enkelt Aandedrag kortere. Aandedrættet er, hvad man kalder, en „vilkaarlig Handling," d. v. s. man kan aande færre eller flere Gange i Minuttet efter Forgodtbefindende. Dog har jo enhver mærket, at man ikke længe kan „holde Vejret"; man maa efter en Stunds Forløb atter aande, og saaledes bliver Aandedrættet ogsaa en „uvilkaarlig Handling" d. v. s. en Livsvirksomhed, som foregaar uden vor „Vilje eller ikke Vilje" paa samme Maade som f. Eks. Fordøjelsen, Hjertets Slag m. v.

Ethvert Aandedræt er delt i to Dele (Faser) Indaanding (Inspiration) og Udaanding (Ekspiration).

Hvorledes foregaar Aandedrættet? Ganske ved de samme Redskaber som alle andre Bevægelser i Menneskets Legeme nemlig ved Muskler. Den vigtigste af Aandedrætsmusklerne er Mellemgulvet (Diafragma), en kraftig Muskel, der er udspændt mellem Ribbenene og danner Skillevæggen mellem Brysthulen opad og Underlivshulen nedad. Mellemgulvet er, naar man ikke aander, hvælvet opad imod Brysthulen; men ved Begyndelsen af hver Indaanding bliver det ved Muskelens Sammentrækning fladt. Derved udvides Brysthulen, Luften trænger ind gennem det altid aabentstaaende Luftrør og fylder Lungerne. Mange andre Muskler hjælper ogsaa til med at udvide Brystkassen, nemlig en hel Del af Bryst-, Ryg- og Halsmusklerne. Ved rigtig stærk Indaanding træder ogsaa forskellige Ansigtsmuskler hjælpende til, idet f. Eks. Næseborene udvides, og Munden aabnes.

Ved Udaanding er det væsentlig Brystkassens egen Vægt, som trykker Luften ud af Lungerne igen.

Hvormeget Luft indaander man i hvert Aandedræt? Man regner 500 Kbcm. ($\frac{1}{2}$ Liter). Hvis man regner 15 Aandedrag i Minuttet, bliver det til 10,800,000 Kbcm. i Døgnet — altsaa over 10,000 Liter Luft i et Døgn. Naar man vil, kan man indaande langt mere i hvert Aandedræt. Man har gjort talrige Forsøg i denne Retning ved først at aande ind saa dybt som muligt og derefter aande ud i et Apparat (Spirometer), hvori Mængden af den udaandede Luft kan maales. Man har ved disse Undersøgelser fundet, at en almindelig frisk Mand gennemsnitlig i eet Aandedræt kan ind- og udaande 3600 Kbcm. (3,6 L.) og en Kvinde 2500 Kbcm. (2,5 L.)

Der er en Del ejendommelige Aandedrætsuregelmæssigheder, som man har givet særegne Navne. Jeg skal af disse nævne Gispen, som bestaar i en forstærket og forlænget Ind- og Udaanding. Hikke er en forstærket Indaanding, som skyldes en uvilkaarlig Sammentrækning af Mellemgulvet. Hoste, Harken, Nysen, Latter er allesammen forstærkede Udaandinger af forskellig Art. Snorken skyldes, at den bløde Gane hænger slap ned og bevæges ved Ind- og Udaandingen. I Almindelighed ophører den ubehagelige Snorkelyd, naar den sovende lukker sin Mund.

Havebrug.

Jordbær

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

I.

Man har en Uendelighed af Jordbærsorter, nogle er velsmagende og frugtbare, andre er en af Delene, atter andre er ingen af Delene. I følgende Dyrkningsanvisning tænkes nærmest paa saadanne Sorter, der giver noget, som er lette at dyrke, og som er egnede til Handel, til Syltning og til Spise i raa Tilstand med Fløde eller Mælk. Jeg skal nævne 3 Sorter, der kan anbefales, fordi de har ovennævnte Egenskaber, og fordi man ved Anvendelse af disse 3 eller blot de 2 kan have Jordbær fra sidst i Juni til midt i August.

Vicomtesse Hériçart de Thury er tidlig, frugtbar, og Frugten er meget sød. Den saakaldte »Victoria« er tidlig, umaadelig frugtbar, Frugten stor; den bærer allerede godt Sommeren efter at være plantet i August. Frugten taaler ret godt Transport. Wizard of the North („Nordens-Hexemester") er ypperlig til sildig Brug; den begynder først at modne, naar de andre Sorter er ved at være forbi. Den er overordentlig frugtbar og ikke fordringsfuld.

Er Jorden meget let og muldrig, saa at sige uden Spor af Ler, maa den, hvis der er Ler-Underlag, kulegraves, for at det øverste Lag kan blive iblandet lidt Ler. Er Undergrunden af sandet Beskaffenhed, maa man mærgle. Et dybt Lag af Muld er i alle Tilfælde godt. Jorden blandes ved Kulegravningen med et godt Lag udbrændt Hestegødning. Til umiddelbar Beplantning med Jordbær bør man dog helst undgaa Kulegravning — med andre Ord, man bør efter denne tage en anden Afgrøde først.

Paa det Stykke, hvor man vil have Jordbær, kan man enten i Maj eller først i Juni plante de til dette Øjemed forrige Eftersommer priklede Planter, som man om Vinteren har haft dækkede med et tyndt Lag formuldet Gødning, eller man kan først dyrke tidlige Ærter, Skalotter eller en anden tidlig Køkkenvækst og derefter — i August — plante Udløbere. Hvor man ikke i Forvejen har en god Sort, der har man jo let at gøre, idet man maa købe.

Planterne sættes i Rækker, der har en Afstand af skiftevis 1 Alen og $1^1/_4$ Alen; den sidste Afstand, for at man der kan gaa og plukke Bær. I Rækkerne gives $^1/_2$ Alens Afstand mellem Planterne. At give større Afstande er efter min Erfaring unyttigt; man opnaar derved kun et mindre Udbytte. Naar Planterne fuldt ud har optaget den Plads, der er givet dem, og har draget den Næring til sig, Jorden foreløbig kan yde dem, saa at de, trods Tilførsel, taber i Frugtbarhed, saa er Tiden kommen til at grave dem op. At plante tættere, og skifte oftere Jordbærstykke giver betydeligt mere Udbytte end at sætte Planterne paa de ofte tilraadede større Afstande. Jeg tænker her nærmest paa tidlige Sorter — Hovedkulturen. Jeg vil endogsaa tilraade at sætte de Planter, man planter i August paa 6 Tommers Afstand i Rækkerne samt i Stedet for den omtalte Afstand af 1 Alen mellem Rækkeparren, da her at mellemplante 1 — 2 Rækker. Alt for at faa et saa stort Udbytte som muligt første Aar. Efter Plukningen fjernes saa disse mellemplantede Rækker. De nævnte Afstande af $^1/_4$ Alen maa holdes mellem Bedene for deri at kunne færdes og luge, vande og plukke.

Den samme Fremgangsmaade kan for den Sags Skyld benyttes ved Foraarsplantning — lige saa godt som at anvende Mellemrummene til en Række Bønner, Ærter, Skalotter o. s. v. Der er noget ødslende i slet ikke at bruge denne Jord, ja, det er ligefrem uheldigt, at Jordoverfladen er bar; det er da rimeligt at tage ensartet Kultur. Men her er vi saa at sige inde paa toaarig Jordbærkultur.

Den ovenfor omtalte Sort „Victoria" giver, som berørt, et godt Udbytte efter Plantning om Eftersommeren. — De Planter, der er plantede om Foraaret, maa i Løbet af Sommeren befries for de fremkommende Blomster for at koncentrere al Kraft paa selve Planten. Derimod er det vist næppe rigtigt at fjerne Udløberne før hen paa Eftersommeren. Jorden holdes fri for Ukrudt, og, hvis det er meget tørt, maa man komme Planterne til Hjælp med Vanding en Gang imellem.

Om Efteraaret stikkes Jorden om mellem Planterækkerne, og, saa snart Frosten tillader at trille paa Jorden, spredes et Lag udbrændt Hestegødning (Drivbedgødning f. Eks.) paa Jorbærstykket — $^3/_4$ á 1 Læs (som de almindeligvis udkøres paa Marken) paa hver 100 Kvadrat Alen. Forraadnet Tang til Hjælp er meget at anbefale. Under saadant et Lag fryser Planterne ikke op af Jorden. Denne Gødning skal ikke (hvad saa ofte bliver gjort) afrives eller nedgraves om Foraaret. Man kan, hvor dette er nødvendigt, rage den lidt fra selve Planterækkerne; men den skal ellers blive liggende mellem disse for 1) først ved Hjælp af Regn og Vanding at afgive Stoffer til Næring for Planterne, 2) holde paa Fugtigheden i Jorden, 3) forøge Muldlaget. I Løbet af Juni bredes endvidere et godt Lag Blade eller Græs ud mellem Rækkerne for yderligere at holde paa Jordens Fugtighed, man opnaar desuden derved, at Bærrene holdes rene. Den ellers i andre Henseender saa gode Sort Vicomtesse er noget svag i Blomsterstilkene, hvorfor Frugterne ligger paa Jorden.

Ved at benytte Græs til Spredning mellem Planterækkerne maa man iagttage ikke at faa noget, hvori der er Masser af modent Frø af Mælkebøtte; thi derved vil man jo indføre et Utal af denne fortrædelige Ukrudtsplante, der, naar den skyder Roden ned mellem Jorbærplanterne, ikke er til at faa op.

Man maa holde sit Jordbærstykke rent og navnlig foretage en grundig Lugning umiddelbart før Modningen, thi senere vil man ved Rengøring tilsmudse Bærrene; hvis man benytter andre til Arbejdet, vil der desuden gaa en Del Bær i Løbet, hvorved Arbejdet yderligere forsinkes. — Det er imidlertid meget praktisk at vænne sig til under Plukningen at rykke de mulig tilstedeværende store Ukrudtsplanter („Skørtidsler") op med Forsigtighed og lægge dem paa langs mellem Rækkerne.

Hovedbrud.

Logogrif.

3 2 5
Du dette kan finde paa Skibe.
5 6 4
Og dette hos mange Dyr.
5 4
En saadan du ser saa ofte,
6 4 8
Men denne har næppe du set.
6 7
Dog ingen af dem begge kan dette,
som i Reglen Humøret kan lette.
2 6 7
Her har du Navnet paa en Dreng.
1 2 3 4 5 6 7 8
Før Kristi Fødsel han leved —
hans Minde dog lever endnu;
til Digter, berømt, var han blevet —
hvem var det saa? — Det ved vist du!

Onkel Tonne.

Gaade.

Paa udstrakt Mark en Flok der gaar
af mange Tusind hvide Faar;
og som du ser den nu at gaa,
din Oldefader alt den saa.

Den drager altid længer frem,
dog aldrig naar den noget Hjem,
den æder ej og er dog mæt,
den hviler ej, bli'er aldrig træt.

Ej Bonde eller Herremand
tilhører den; men hver Mand kan
betragte den som sin og faa
den Uld deraf, som han kan naa.

Som blankest Sølv den Uld er klar,
men kun med Øjet du den ta'er;
ej varme Klæder giver den,
men er i mørkest Nat en Ven.

Den Faareflok du tæller ej,
ej heller maaler du dens Vej;
men naar du ret betragter den,
din Tanke naar til Himmelen.

J.

Spørgsmaal i hovedløs Fremstilling.

Med V hænger jeg paa dig,
med H hænger Du paa mig,
med R er jeg aldrig et Hele,
med M er jeg saa meget, jeg kan blive,
med F er der noget vist højtideligt ved mig.
med P bliver jeg frygtet i høj Grad.

J. J.

Rebus.

d
1 ‒ d r d
d

Spørgsmaal.

Hvad er det for Boliger, der altid bliver ødelagte af deres Beboere?

J. J.

Opløsninger.

Opløsning paa Regnestykket i Nr. 44: Den godtroende Tosse havde 21 Skilling at begynde med. Da han fik dem fordoblede, havde han 42 Sk.; af dem maatte han efter Aftalen kaste de 24 i Floden og havde altsaa 18 til Rest. Da de blev fordoblede, havde han 36, 24 gik i Floden, saa havde han 12. De blev fordoblede til 24, som blev kastede i Floden, og saa stod han der med tomme Hænder. —

Mørk Tale i Nr. 44: Stue—Tue.

Udgravningsarbejde i Nr. 45: Peber — Sukade — Allehaande — Kanel — Kommen — Salt — Annis — Safran — Ingefær.

Geografisk Gaade i Nr. 45:
Graadyb.
Rhätiske Alper.
Upsala.
Nykjøbing.
Dalarne.
Tours.
Vättern.
Ischia.
Greenock.
Grundtvig. — Brage-Snak.

Mørk Tale i Nr. 45: Saks — Aks.

Skæmt.

En ny Fugleart. Læreren: „Kan du nu, lille Peter, sige mig Navnene paa to Fuglearter, som Karl ikke nævnte?"
Lille Peter: „Ja, det var Allike og Lollike."

Berettiget Spørgsmaal. Moderen (til lille Karl, som er syg og derfor skal rejse paa Landet): „Læg nu nøje Mærke til, hvad jeg siger dig, lille Karl. Denne Mikstur skal du tage en Skefuld af om Morgenen paa fastende Hjerte, og saa ligeledes en Skefuld om Aftenen."
Karl: „Ja, men skal jeg ogsaa tage den om Aftenen paa fastende Hjerte?"

Kedelig Sammenligning. Fru G.: „Jeg kommer virkelig til at give Kokkepigen en Formaning, Carl! Hun bruger saadan rædsomme Ord og Talemaader."
Hr. G.: „Virkelig Kære! Det er da slemt. Hvad er det for fæle Talemaader."
Fru G.: „Aah, — det er de samme, som du bruger."

Et daarligt Vidne. En vis Præst ofrede alt for stærkt til Bacchus, saa at Øvrigheden omsider blev tvunget til at skride ind. Præsten blev indstævnet for at svare til sin Opførsel. Degnen, hans trofaste Stalbroder i alle hans Drikkelag, blev ligeledes tilsagt at møde.
„Naa, Hr. C., har De nogen sinde set Pastor H. i beskænket Tilstand?"
„Nej aldrig. Jeg har vel set ham slukke sin Tørst, men jeg har aldrig set upassende Følger deraf."
„Men har De aldrig set ham drukken?"
„Nej, det er netop det, jeg aldrig har, for førend Hans Velærværdighed blot halvvejs havde stillet sin Tørst, laa jeg for længe siden under Bordet."

Ubetænksomhed. I et Selskab faldt Samtalen paa Giftermaal. En ung Skønhed, der var i ivrig Underholdning med en ung Herre over dette Æmne, udbrød, uden at tænke derover: „Dersom jeg var i Deres Sted, og De i mit, vilde jeg for længe siden have giftet mig med Dem."

Zoologisk Have.
Aaben hver Dag.
Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**
Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.
1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.
Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.
Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„Husvennen" i Amerika.

Bladet forsendes ugenlig eller hver 14de Dag. Prisen er iberegnet Porto 6 Kr. 50 Øre pr. Aargang.

Indhold: To Kvinder, af George R. Sims, ved Alfred Ipsen. Kristnes Forhold til Vreden, af Pastor C. Leunbach. Et Brev, med Billede. Fogeddrabet paa Munkebjærg, Fortælling af C. A. Thyregod, med Billede. Stanleys sidste Rejse i Afrika, med Billede. Om Aandedrættet, ved Overlæge Aug. Koren. Havebrug. Hovedbrud. Skæmt.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

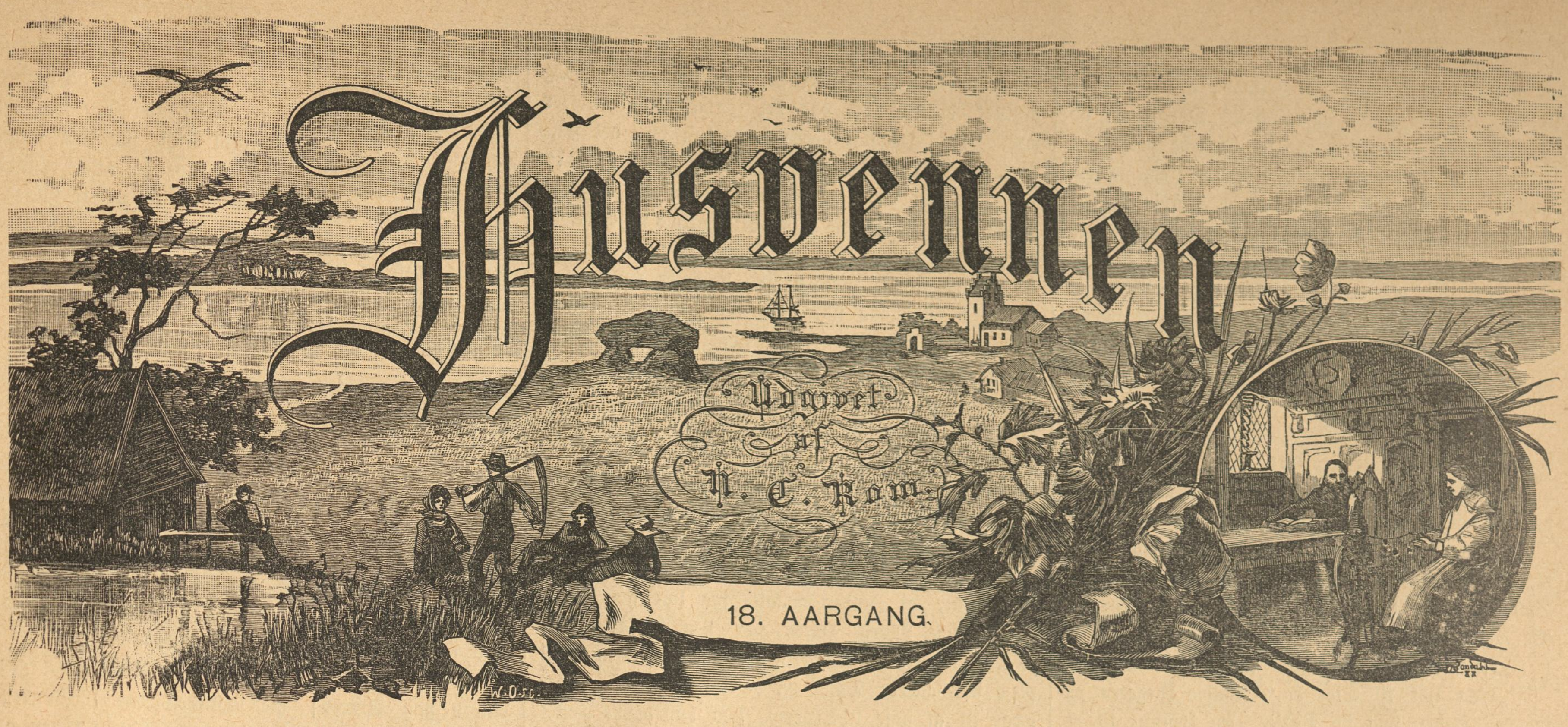

Nr. 48. Søndag den 30. August. 1891.

Raahjorten.

Mellem Skovens vilde Krat
jeg min Friheds Lykke nyder,
nipper Græs og drikker Dug
og ved Bækkens Sang mig fryder.

Glad jeg rejser mig ved Gry,
ingen Sorg mit Hjerte tynger,
trygt jeg sover ind i Kvæld,
medens Nattergalen synger.

Hinden.

Det var hen paa Efteraaret, Skoven prangede med gult og rødt, Stæren havde fløjtet sit sidste „Farvel" og tiltraadt sin Udenlandsrejse; Kirsebærrene og Blommerne var spiste, og ude i Haven hang Æblerne tunge ned fra Grenene, nikkede til hinanden og rødmede derved. Hvert Øjeblik sagde det „bump" derude, det var næsten som Genlyd af Bøsseskuddene dybt inde fra Skoven, der grænsede op til Haven; men den lille Pige, der halvt skjult af frodige Bregner og Slyngplanter stod ved Havediget og saa ind mellem Skovens ranke Stammer, vidste jo nok, at det var Æblerne, som gav slip paa Grenene og vovede sig paa Rejse ud i Verden.

Inde i Skoven var der stor Jagt. Rundt om i Skovbrynet stod Skytterne paa Post med Jagttasken hængende i en Rem over Skulderen, med Krudthornet og Haglpungen dinglende ved Siden og med den skarpladte Bøsse i Haanden. Klapperne gik fra Træ til Træ og bankede paa Stammerne med deres spaltede Stokke, og foran dem sprang Raadyr og Harer ængsteligt hen mellem Buskene, medens den listige Ræv dukkede sig ned bag Krattet for at se Lejlighed til at snige gennem Klappernes Kæde; thi at det ikke var for det gode, at Klapperne drev dem hen i en bestemt Retning, tænkte den nok. Knald . . . Knald . . . lød det inde fra Skoven, Ekkoet gentog Lyden mange Gange, og hvert Knald blev saa langt som et rullende Tordenskrald. Knald . . . Knald . . ., det knagede og bragede mellem Buskere, et lille Raadyr satte hen gennem Krattet og standsede paa den aabne Plads uden for Haven. Den lille Pige holdt sit Aandedræt tilbage og forholdt sig saa stille som muligt; hun saa, hvorledes det stakkels Dyr, gispende og snappende efter Luft, saa sig tilbage efter sine Forfølgere, og hvorledes det derefter bøjede sit Hoved ned mod et blødende Saar, det havde faaet paa det ene Ben.

Knald . . . Knald . . . lød det igen inde i Skovtykningen. Raadyret rejste atter Hovedet og

gik vaklende et Par Skridt fremad; den lille Pige syntes, at hun kunde læse Dyrets Dødsangest ud af dets Øjne. Det bragede og knagede paa ny i Krattet, en Jægersmand arbejdede sig frem mellem Buskene, da satte Raadyret med et fortvivlet Sæt ind over Havediget og blev liggende kraftesløs paa Græsplænen. Den lille Pige løb hurtigt hen til det, satte sig ned ved dets Side og begyndte at kærtegne det. Dyret saa paa hende med et angestfuldt Blik og forsøgte at rejse sig; men det faldt tilbage med et Suk, der lød for den lille Pige, som var det et Menneske, der havde udstødt det.

„Du stakkels, lille Dyr," sagde hun medlidende, idet hun tog sit Lommetørklæde frem og bandt det om Dyrets saarede Ben, „du skal ikke være bange; der skal ingen faa Lov til at gøre dig Fortræd."

„Hallo!" raabte en Stemme oppe fra Havediget, og Jægersmanden kom til Syne mellem Buskene, „hvor blev Hinden af, lille Pige, har du ikke set den?"

„Jo," svarede hun, „den er her hos mig."

„Gaa lidt til Side da," raabte Jægeren og spændte Hanen paa sin Bøsse, „jeg kommer til at give den et Skud endnu."

„Nej, jeg gaar ikke til Side," svarede den lille Pige ivrigt, „den skal slet ikke skydes, det skal den ikke. Jeg har lovet den, at ingen skal gøre den Fortræd!"

„Aa, Snak," sagde Jægeren lidt utaalmodig, „gaa lidt bort."

„Nej, jeg gør det ikke!" raabte den lille Pige bestemt. „De er en rigtig slem Mand, at De vil have mig til at gøre saadan noget."

Jægeren smilede ad den lilles Iver, og da der i det samme gjaldede et Horn, som kaldte Jagtselskabet sammen til Frokost, sagde han godmodigt:

„Naa, saa behold den da, lille Stivnakke; men første Gang, vi mødes, skal du give mig et Kys, fordi jeg skaanede dens Liv. Gaar du ind paa det Forlig?"

„Ja, naar det ikke kan være andet, saa faar jeg vel det," sagde den lille Pige alvorlig, „men jeg holder ellers ikke meget af det."

„Ja, ja, saa er det en Aftale," raabte Jægeren leende og skyndte sig bort.

Den lille Pige bøjede sig paa ny ned over den saarede Hind, og den lod hende villig løfte dens Hoved op i hendes Skød; det var, som om den vidste, at den ikke havde noget at frygte af hende. Kort efter kom Mads Kusk gaaende ned ad Havegangen og skævede til Æblerne, der laa og rødmede under Træerne. Han bøjede sig ned og fik sig et Par af dem i hver Haand, da den lille Pige raabte paa ham.

„Halløj," udbrød Mads og saa sig overrasket omkring, medens han i Skræk lod Æblerne trille ned i Græsset. „Hvad, er det den lille Frøken Marie! — Det er dog egentlig mærkeligt at se," vedblev han og bøjede sig igen ned efter et Æble, som han derpaa betænksomt holdt for Øjnene, „hvor Æblerne bliver røde og af et skønt Udseende i Aar."

Det sagde han, fordi det skulde lade, som om han aldrig havde haft i Sinde at tilegne sig nogle af dem; men Marie var ikke saa tosset, som den gode Mads antog.

„Du maa gerne tage dig nogle af dem, Mads," sagde hun, „for Fa'er har givet mig Tilladelse til at forære ti nedfaldne Æbler bort hver Dag, og i Dag har jeg ingen givet bort. Men saa maa du til Gengæld bære mig den stakkels, lille Hind op og rede den en Seng inde i Laden."

„Men Kors, ja, det er jo ogsaa ordentlig en Raakalv, som er sluppet her ind i Haven. Og anskudt er den da paa det fjermer Bagben, ser jeg. Jo, jeg skal gerne bære den op, det søde Kræ. Var det ti Æbler, den lille Frøken sagde?"

„Ja, det var. Tag du dem kun alle sammen, Mads; men skynd dig lidt, det stakkels Dyr bliver bange for hvert Skud, der kommer."

Mads fik da proppet sine Lommer fulde, saa at det til sidst saa ud, som om han var plaget med store Udvækster rundt om paa sit Legeme, derpaa tog han Hinden paa sine Arme og bar den op i et Aflukke ved Siden af Laden. Her redte han den en blød Seng af frisk Hø, og efter at den lille Pige havde dækket den varmt til, skyndte hun sig op til Forældrene for at fortælle, hvilket Plejebarn hun saa uformodet havde faaet sig. Hendes Moder fik ikke Ro for hende, før hun fulgte med hende ned til Aflukket og gav Tilladelse til, at Hinden maatte faa saa lige saa megen Mælk, som Marie kunde faa den til at drikke. Marie var travlt beskæftiget hele Dagen med at pleje det saarede Dyr, og da Hinden lod sig bevæge til at spise lidt Grønt, som hun havde hentet til den nede fra Haven, klappede hun i sine Hænder af Fornøjelse. Men mest glad blev hun dog om Aftenen, da hun sagde den Godnat; thi da slikkede den hendes Hænder og saa paa hende med et Blik, der syntes at udtrykke den dybeste Taknemmelighed. —

„Du stakkels Missy," sagde hun, da hun kom ind i sit Sovekammer og fandt Dukken liggende i en Krog, „du har rigtignok ikke haft det godt i Dag; men jeg har jo slet ikke haft Tid til at lege med dig. Men nu skal du ogsaa have Lov til at ligge hos mig i Nat, og saa skal jeg fortælle dig om min Hind."

Hun skyndte sig at komme op i sin lille Seng, Missy fik hun lagt i sin Arm, og saa begyndte hun at fortælle hende om alt, hvad der var passeret i Dagens Løb; men midt under Fortællingen kom Ole Lukøje, den lille Skælm, og derfor maatte hun gemme den anden Halvdel til en anden Gang.

Hvor længe hun havde sovet, vidste hun ikke; men hun vaagnede pludselig ved en Larm i Værelset, og hun saa, at Hinden stod ved Siden af hendes Seng og nikkede saa underligt med Hovedet, som om den vilde sige til hende: „Staa op og følg mig!"

Marie klædte sig hurtig paa og vilde til at gaa med Hinden ud ad Døren, da der i det samme lød en ynkelig Skrigen henne fra Sengen, og hun saa, at det var Missy, som slog om sig med Armene og sparkede ud med Benene, og i det hele taget syntes at hengive sig til den forfeste Fortvivlelse.

„Naa, kom du ogsaa med da," sagde Marie og tog hende paa Armen, „men saa skal du være en søb Pige og ikke græde."

Missy tav nu stille, og de skyndte sig stille ned ad Trappen, uden at nogen mærkede det. Det var en dejlig lys Nat, som om det var midt om Sommeren. Hinden gik foran, og det lod slet ikke til, at den følte mere Smerte i det saarede Ben; men da Marie vilde føre den ind i dens Aflukke, lagde den sig pludselig ned foran bende, at hun kom til at snuble over den, og inden hun vidste af det, sad hun paa dens Ryg, medens den sprang ned gennem Haven og ud ad Laagen, som førte fra Haven ind til Skoven. Marie blev slet ikke bange; thi Hinden sprang saa let hen mellem Buske og Træer, at hun sad ligesom i en Gynge. Da glimtede der med et en Lysning frem mellem Træerne, der blev stærkere og stærkere, indtil de kom ud paa en stor aaben Plads i Skoven, hvor et sandt Lyshav strømmede dem i Møde. Marie blev i første Øjeblik ganske blendet; men da hendes Øjne havde vænnet sig til Lyset, saa hun, at det udstrømmede fra et pragtfuldt Slot, som laa foran dem og var behængt med tusinde og atter tusinde kulørte Lamper, der straalede med en magisk Glans. Foran Slottet bredte der sig en lille Sø, i hvilken Slottet spejlede sig, og rundt om paa Søen laa der festligt smykkede Baade, der ligeledes var oplyste af prægtigt farvede Lys.

„O, hvor det er dejligt!" raabte Marie.

Hinden vedblev at springe frem mod Slottet, hvor alt var saa stille og tyst, at man skulde have troet, at det var ubeboet; men næppe naaede de den oplyste Bro, der førte over Søen, før der lød en stærk Klang af et Valdhorn, og i samme Nu lød der rungende Jubelraab fra Slottet og Søen, de pragtfulde Lamper blussede op med dobbelt Glans, Slottets Porte sprang op paa vid Gavl, hundrede Instrumenter spillede op, og Hinden for med et Spring midt ind i Slotsgaarden.

Marie fandt sig staaende midt i Gaarden med Missy paa Armen; men Hinden var forsvunden. Oppe paa Slottets Marmortrappe stod Kongen og Dronningen med Guldkroner paa Hovedet og udbredte deres Arme, og op ad Trappen løb en ung Pige, iklædt Fløjel og Silke, der glimrede af Diamanter og Ædelstene. Hun kastede sig i Kongens og Dronningens Favn, og alle de Mennesker, der stod nede i Gaarden og sejlede ude paa Søen, udbrød i fornyede Jubelraab. Den unge Pige saa nu op til Kongen og pegede ned mod Marie, Kongen vinkede med sit Scepter, og inden Marie saa sig for, tog en Mand hende paa sine Skuldre og bar hende op paa Trappen.

„Tak, fordi du frelste mit Barn," sagde Kongen og omfavnede hende. „Den lille Hind, som du beskyttede mod Jægeren, var min eneste Datter. Uden dig havde hun nu været død."

Og den unge Prinsesse, som havde været omskabt til en Hind, kyssede hende med Taarer i sine smukke Øjne, og Dronningen kyssede hende, og Hofdamerne, som stod og kigede ud ad Døren, fordi der ikke var Plads til dem paa Trappen, sendte Fingerkys til hende, og Folket raabte Hurra, saa det rungede efter; men Missy, som slet ikke blev kysset, begyndte at sparke med Benene og slaa ud med Armene, hvorpaa hun stak i at hvine, saa det var skrækkeligt at høre paa. Marie maatte sætte hende ned paa Gulvet, og da en af Hofdamerne gav hende et Kræmmerhus fuldt af Sukkergodt, tav hun endelig stille.

Nu gik de alle ind i Slottets prægtige Riddersal. Der sad et stort Orkester, som spillede lystige Dansemelodier, medens smaa Piger og Drenge svang sig i Dans rundt paa Gulvet. Kort efter saa Marie, at Missy ogsaa havde fundet sig en lille Kavaller, og at hun sprang lige saa muntert omkring som alle de andre. Marie selv holdt mere af at tale med den yndige Prinsesse, og nu fik hun at vide, hvorledes det var gaaet til, at denne havde været omskabt til en Hind.

Kongen havde en Dag været paa Jagt, og da han ivrigt forfulgte en Hjort, stødte han pludselig paa en gammel Mand dybt inde i Skoven.

„Den Hjort, du forfulgte," sagde den gamle Mand, „er det eneste, jeg elsker i Verden, og til Straf for den Skræk, du har foraarsaget den, skal din Datter omskabes til en Hind, som paa en Jagtdag skal forfølges af Jægerne. Undslipper hun med Livet, skal hun samme Nat faa Lov til at vende tilbage til dit Slot og faa sin Menneskeskikkelse igen i det Øjeblik, hun betræder Slottet; indtil da skal du ikke mere se hende."

Da den gamle havde sagt dette, forsvandt han for Kongens Øjne, og denne red bedrøvet hjem med Hjertet opfyldt af mørke Anelser. Da han kom hjem, var Prinsessen allerede forsvunden; men hver Nat siden den Tid vaagede Kongen og Dronningen og alle deres Folk og ventede paa, at Prinsessen skulde vende tilbage. Nu var hun kommen frisk og sund; thi det lille Saar, hun havde faaet, var ikke af videre Betydning, og derfor var alt Lystighed og Glæde.

Længer hen paa Natten blev der budt Forfriskninger om. Der var Kage og Syltetøj i Masse, og lille Missy spiste saa skrækkelig meget, at Marie til sidst bad hende om at holde op, for at hun ikke skulde blive syg deraf. Men derover blev Missy vred og stødte til Bordet, hun stod ved, saa at det med alle de fine Glas og Skaaler styrtede bragende ned paa Gulvet. Marie for forskrækket op — og fandt sig liggende i sin Seng med den slemme Missy i Armen; men henne paa Gulvet laa Stine Stuepige og samlede brummende Skaarene op af Vandfadet, som hun havde slaaet i Stykker.

„Missy, Missy," sagde Marie og truede ad sin Dukke, „hvorfor var du saa uartig. Havde du ikke været saa slem, saa havde vi endnu været paa Slottet. Fy, du stygge Pige!"

Men Missy lod som ingen Ting; hun saa kun lidt mere søvnig ud end sædvanlig, mente Marie; men det var jo intet Under, da hun havde danset det meste af Natten.

„God Morgen Stine," vedblev Marie, „du ved vel, at Prin . . . at Hinden er borte?"

„Naa, har den lille Marie allerede hørt det," svarede Stine, „ja Døren stod aaben i Morges, og væk var 'en."

„Ja, det ved jeg nok, og jeg ved mere end det," sagde Marie smilende.

„Hm, ja du ved vel, at jeg slog Vandfadet i Stykker," brummede Stine ærgerlig, „og jeg ved, at jeg faar Skænd derfor."

Da den ny Herremand, som nylig var kommen til Egnen, op ad Dagen aflagde Besøg hos Maries Forældre, saa hun, at det var Jægeren, som havde villet skyde Hinden, og han kendte ogsaa hende igen.

„Giv mig saa Kysset," sagde han smilende. Det fik han meget villigt endda; men Historien om Prinsessen fik han ikke at høre, den fortalte Marie kun i dybeste Fortrolighed til sine Forældre og til Mads Kusk.

„Sagde den lille Frøken, at det var ti Æbler, hun maatte forære bort, dengang jeg bar Kalven, eller hvad jeg vilde sige, Prinsessen ind i Laden?" spurgte Mads, da hun havde endt sin Fortælling. „Eller var det kun ni?"

„Nej, det var ti, Mads," sagde Marie, „og du maa gerne tage dem i Dag igen, for du hjalp jo ogsaa til med at frelse Prinsessen."

Emanuel Henningsen.

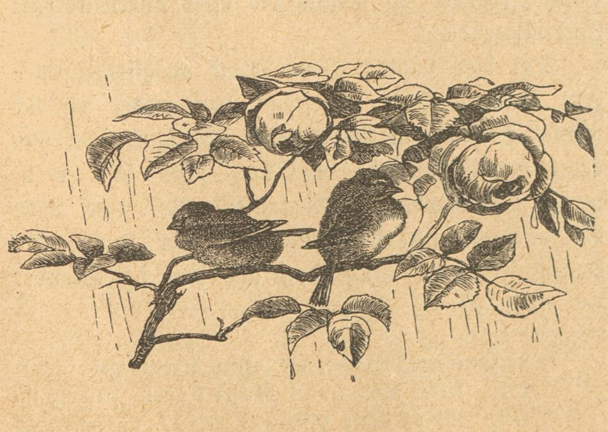

Fogeddrabet paa Munkebjærg.

Fortælling af E. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Ja, det giver jeg dig Ret i," sagde Jon. „At være Vildskytte i Strandskoven og Ridefoged i Holmans Herred, kan ikke godt forenes; men man kunde godt have undt mig Hovgaarden og ladet ham nøjes med Bundgaarden i Hvilsbjærg. Jeg bad ogsaa om at faa det saaledes ordnet, men det kunde ikke lade sig gøre."

„Nej, for den Tøs skulde jo have baade i Pose og Sæk, skulde have hele Herligheden. Traf jeg Kongen engang paa det samme, eller kom Mecklenborgeren her engang igen, skulde jeg ikke skaane at læse de gode Herrer Teksten."

„Du dyr dig vel, om det skulde gaa saadan."

Der var altsaa ikke noget varmt Venskab mellem de to Huse, der dog var saa nære Naboer og nærbeslægtede; men da Mændene var fredelige og gensidigt hjælpsomme, gik det dog ganske godt. Konerne var Mundvenner om end ikke Grundvenner; Store-Maren var ikke fri for at misunde Søsteren den anselige Gaard med de mange Svin, samt alle de Fordele der fulgte med at være Vildskytte. Fogedbestillingen medførte stor Anseelse og mere Myndighed, men mindre Fordele. Og den lille tørre Jon Madsen kunde kun daarligt hævde Myndigheden, dertil var den slanke, kraftige Tønne Grejs langt bedre skikket paa sit Omraade. Mette var da ogsaa lidt hoven i Førstningen og strammede sig i Tøjet overfor Søsteren, der paa Grund af sin Alder og sin Stilling hidtil havde saa temmelig kørt i Ring med hende efter Behag. Mette blev dog snart ydmyget af Sorg; thi af hendes mange Børn døde de fleste i en ung Alder. Store-Maren havde kun tre Børn, og de levede til de blev voksne, var stærke og sunde og artede sig vel.

Jon Ridefoged i Hvilsbjærg var en gammel Mand ved Aarhundredets Slutning, Mette Skyttekone paa Hovgaarden var endnu en ung Kone. Imidlertid døde disse to i Pestaaret 1602 og efterlod sig deres Ægtefæller i Enkestand. De havde ogsaa Børn, som døde; men dog efterlod Jon Foged sig foruden en Søn, der døde i voksen Alder, en næsten voksen Datter, der hed Karen, og en liden Søn, der hed Mads. Mette efterlod sig en Søn, der hed Niels. Der var Sorg i de to Huse, som næsten var Naboer, dog tungest syntes det for Enken, som da hun mistede sin Ægtefælle tillige mistede baade Hjem og Næringsvej.

Der gaves dengang hverken Efterløn eller Enkepension i saadanne smaa Bestillinger, men et Slags Enkeforsørgelse var dog temmelig hyppig, nemlig Enkens Giftermaal med den afdøde Mands Efterfølger. Saadan var det i Præstekaldene, hvor der ofte ligefrem stilledes Ansøgeren den Betingelse, at han skulde gifte sig med Formandens Enke eller Datter. Ved andre Bestillinger iagttoges tit noget lignende, og da Ridefogedbestillingen i Holmans Herred blev ledig, var Enkens Frænder og Venner ude om at faa en slig Ordning bragt i Stand. Enken, Maren Falenkamp eller Store-Maren, som man plejede at kalde hende, selv om man ikke føjede Ditmarsken til, var jo en kraftig Kone i hendes bedste Alder. Hun saa endnu ganske godt ud, var sværere end forhen, men havde Ord for at være temmelig bister. Hun var ikke velsindet mod Hovgaardsfolkene, mens Mette levede; men nu da hun var død, lod det til, at Maren godt kunde lide Enkemanden. Ved sine Frænder og Venner i Kolding og Omegn, søgte hun at paavirke Lensmanden paa Koldinghus, Hr. Kaspar Markdanner og fik udgjort, at Ridefogedpladsen for det første blev ubesat. Den skulde forestaaes midlertidig af hendes Svoger, Tønne Vildskytte paa Hovgaarden, og der ymtedes om, at der vist vilde komme et Ægteskab i Stand mellem ham og hende. Det mente hun ogsaa, og hun anmodede sin Broder Præsten i Pinested om at tjene hende som Talsmand hos Lensmanden.

„Men hvad tænker du paa?" udbrød han forfærdet. „Det er jo aldeles ulovligt, at man gifter sig med sin afdøde Søsters Mand."*)

„Det er ogsaa ulovligt, at Søskendebørn gifter sig med hinanden, og dog er vor Konge og vor Dronning Søskendebørn."*)

„Det er en anden Sag. En Konge kan tillade sig meget, som andre Folk ikke kan. At Søskendebørn ægter hinanden er ikke imod Guds Lov, men vel imod Landets Lov, og den kan Kongen fritage sig for."

„Kan han ikke ogsaa fritage andre for den," spurgte hun. „Det har jeg dog hørt, at han gør for Penge somme Tider."

„Ganske vist," svarede Præsten. „For et Par Hundrede Daler kan Bevillingen nok faas. Men er der noget aftalt mellem dig og Vildskytten?"

„Ikke saadan ligefrem. Vi skulde jo først vide, om Bevillingen kan faas, og om de to Bestillinger kan forenes."

Det hed sig, at Tønne Grejs havde altid været en lun Broder, der havde et godt Øje til sin egen Fordel, og den indbringende Ridefogedtjeneste vilde han nok have, om ogsaa Store-Maren fra Ditmarsken skulde gaa med i Købet. Og dog var der i Bundgaarden et Par unge Piger, som syntes i højere Grad at tiltrække ham. Store-Maren tog sig af Hovgaardens Husvæsen, som om det var hendes eget og havde allerede i den Retning indtaget den afdøde Kones Plads. Daglig var hun derovre nogle Timer og tumlede og tugtede Gaardens Piger og rumsterede i Vildtkælderen og andre Forraadskamre. Der kom ofte Befaling fra Kongen, at Tønne skulde sende et eller flere Stykker Vildt til en og anden Adelsmand, og sligt paaskønnedes ofte ved en Gave fra vedkommende til Vildskytten. Enken fandt, at naar man sendte Foræringer i sit eget Navn, blev det endnu mere paaskønnet, og det gjorde hun derfor gentagne Gange, uden at Husets Herre vidste det; thi han saa hende ikke nok paa Fingrene, han havde ikke Tid, hed det. Naar Store-Maren var ovre paa Hovgaarden, saa var Tønne gerne ude i Fogedtjeneste, oftest med et Ærinde i Hvilsbjærg, hvor han da gerne kunde give sig Tid til at slaa en Sladder af med de før omtalte unge Piger.

III. Hvordan Sladderforsamlingen tog fejl i sine Gætninger.

Det var Karen Jonsdatter, selve Store-Marens Datter, og saa var det hendes Tjenestepige, Trineke

*) Som bekendt er nu Lovgivningen anderledes.

Kjeldsdatter, som var en Fiskerdatter nede fra Vindingland. Hun var en fattig Tøs, hvis Forældre var døde i Pestaaret, og hun var altsaa ikke Fogeddatterens jævnlige, desuagtet var de gode Veninder og var begge vakre Piger. Karen var ikke stor og svær som Moderen, men lille og bleg som Faderen, ikke nær udvokset nu i hendes syttende Aar, men en mildøjet og køn lille Glut. Tjenestepigen Trineke var dog maaske endnu smukkere, i al Fald var hun ældre, fyldigere og mere udviklet.

Dette Forhold, at Enken saa tit gæstede Enkemandens Gaard, og at han da som oftest kom til Syne i hendes Hjem, var ofte Genstand for Gætninger og Samtaler i Nabolavet.

„Det er da nemt nok at forklare," sagde Ane Bertels en Dag, Thomas Larsen havde Skagekvinder, og hun var en af dem. „Det kan jeg saa godt forstaa. Den ene har Tilsyn med den andens Hjem, medens de venter paa, at han skal blive beskikket til Ridefoged."

„Han bliver vist en flink Ridefoged. Han har altid været godsindet," bemærkede Mette Olsdatter.

„Men naar han saa faar Bestillingen, hvad skal der saa ske?" spurgte Maren Smedekone.

„Hvad saa?" knurrede Ane. „Saa skal han vel have Bryllup."

„Men med hvem?" spurgte Smedekonen. „Er det Moderen eller Datteren, han saa skal have?"

„Hvor du kan spørge?" udbrød Mette. „Begribeligvis er det Moderen. — Datteren er jo en umoden Tøs."

„Hun er slet ikke Føl, fordi hendes Fødder er smaa," forsikrede Ane Bertels. „Hun kan da ogsaa vokse endnu, skønt hun vel aldrig bliver saadant et stort Skrummel som Moderen, og det er da heller ikke det, der er kønnest, efter mit Tykke."

„Vildskytten vælger vel ikke sin Brud efter dit Tykke, men efter sit eget," mente Smedekonen.

„Somme synes bedst om de store og slemme, andre tager helst de smaa og de nemme," sagde Kirsten Henriks. „Der er dog ogsaa dem, der lider bedst en Mellemting. Derfor skulde det slet ikke undre mig, om Vildskytten giver baade Store-Maren og Lille-Karen en god Dag og en enlig Aften og holder sig til Trineke."

„Hvad for noget, den fattige Tøs, som ikke har Salt til et Æg," raabte nogle.

„Hun har vel heller ikke ret mange Æg at salte," svarede Kirsten. „Gaar det hende saadan, at hun faar Høns, der lægger Æg, faar hun kanske ogsaa Raad til et Korn Salt. Nu kan I jo ellers se ad. Jeg siger ingen Ting."

„Ak jo, Kirstenlil! Sig os, hvad du ved, og hvad du tror!" lød det fra hele Selskabet.

Bysladder hører ikke til de nyeste Opfindelser,

Paa Lur.

og det er ogsaa en temmelig gammel Historie, at nysgerrige Folk er paa Færde for at udspejde elskendes Hemmeligheder. Kirsten Henriks var ikke saa lidt dreven i den Slags Sager, og naar hun sagde: „Jeg siger ingen Ting," saa var det en kendt Sag, at hun var til Sinds at sige alt, hvad hun vidste. Saadan var det ogsaa nu, hun havde lagt Mærke til mange Ting, der havde vakt og styrket Formodningen hos hende, om at den kønne Tjenestepige var fuldt saa meget efter Vildskyttens Smag, som baade Enken og hendes Datter.

„Og saa var det forleden Søndag," fortalte hun blandt andet, „at jeg var gaaet ned i Skoven for at plukke Nødder, for jeg havde lovet Bagerkonen i Residensgade i Vejle en Skæppe Hasselnødder, som hun da ogsaa nu har faaet, for det er saadant et dejligt Menneske, den Bagerkone, og hun er saa mageløs ligefrem overfor simple Folk. Jeg gaar altsaa ned i Skoven, og jeg vidste, hvor jeg vilde hen, for et Sted mellem Solkærbæk og den hule Eg ved Siversbjærg og Jedersbæk vidste jeg, der var nogle Hasselbuske, som hang fulde af Nødder, hvis de ikke allerede var plyndrede. Det var de ikke, og jeg fik i kort Tid en god Mængde. Men paa en af Højderne dernede kaster jeg Øjnene ud over Fjorden, da ser jeg en Baad, der kommer ovre fra Bredballe Strand. Den lander hernede ved Fiskerhusene, en Mand stiger ud, det er Tønne Skytte, han hjælper en Pige ud, det er Trineke, han fortøjer Baaden, og hun gaar foran herop i Skoven; men han indhenter hende snart, og saa følges de ad. Jeg vilde ikke ses af Tønne, for jeg havde saa mange Nødder i min Pose, og jeg havde ikke bedt om Lov til at plukke, som man jo ellers godt kan faa, for saadan er han velvillig nok, saa gemte jeg mig bag en Busk, hvor jeg kunde se og høre uden selv at blive set. Tønne og Trineke kom tæt forbi mig. De havde siddet saa meget skikkeligt sammen i Baaden, jeg kan heller ikke sige, at jeg saa nogen Uskikkelighed af dem, mens de gik op igennem Skoven; men jeg fik saa mine egne Tanker, og dem er jeg senere bleven bestyrket i. Det var da ogsaa et mærkeligt Træf, at de skulde komme til at sejle sammen over Fjorden."

„Ikke saa mærkeligt endda," sagde Mette. „Trinekes Søster er jo gift med Povl Gaarde ved Bredballe Strand, og Tønne besøger nok jævnlig Præstefolkene i Engom, som han er i Svogerskab med."

Der var ingen af de tilstedeværende, der lagde ret megen Vægt paa Kirstens Formodninger, som dog ikke var helt uden Betydning, hvad senere viste sig.

Nogle Uger efter hin Skage- og Sladderforsamling rygtedes det, at der var beskikket en ny Ridefoged, og det var ikke Tønne Grejs, men en hel ukendt Mand, en yngre halvblods Adelsmand, Hans Munk, som var opfødt paa Munkegaarden i Skærup og mentes at være en uægte Søn af denne Gaards Ejer, den for sit Forhold til Kvinder berygtede Adelsmand Hans Munk til Vissebjærg ude ved Vesterhavet. Et stedligt Sagn kalder Fyren Jens Munk*), men Navnene Jens og Hans bruges i fordums Tid meget i Flæng, da de begge var afledte af det bibelske Navn: Johannes. Sagnet gør ham ogsaa til Herremand, hvilket han ikke var; der var paa den Tid ingen anden end Kongen, der ejede Herregaarde i Holmans Herred. Som Ridefoged blev han forlenet med Bundgaarden, som hans Formand havde haft til Embedsbolig, og som var den største og maaske den ældste Bondegaard i Hvilsbjærg By. Andet og mere var den ikke, før den i en senere Tid blev Officersgaard i det koldinghusiske Rytterdistrikt, og da fik den Navnet Hvilsbjærggaard og maaske Tid efter anden forøget Jordtilliggende.

Det blev paalagt Hans Munk at gifte sig med Jon Madsens Enke, saafremt hun vilde, og det mentes der ikke at kunne være Tvivl om, da hun ellers maatte forlade det Hjem, hvor hun i de mange Aar havde haft et taaleligt Udkomme, uden dog at lægge sig en Formue op, der kunde sikre hendes Fremtid. Og dog gav hun sig Stunder

*) Kammerherre Worsaae, der plejede at være godt underrettet, kalder ham Hans Munk i sine: „Bidrag til Vejle Bys og Amts Historie i det 17. Aarhundrede." Hist. Tidsskrift, II. Bind.

til at betænke sig, inden hun sagde Ja, det var Tønne Grejs Skyld i; thi hvis han vilde optræde som Bejler, saa vilde hun heller det. Hun havde nemlig udfundet, at da hun ikke havde kunnet naa det Maal, hun havde stilet efter, nemlig at blive Herskerinde baade paa Sillerup Hovgaard og Hvilsbjærg Bundgaard, saa vilde det næstbedste være, om hendes Datter kunde blive Kone det ene Sted og hun selv det andet. Hans Munks Forpligtelse maatte nok kunne overføres fra Moderen til Datteren, hvis Vildskyttens Valg skulde falde paa hende selv, hvad hun helst saa, for alle de dejlige Skovsvins Skyld og formedelst de andre Herligheder, som Hovgaarden gemte, og som hun nu ret havde faaet Kendskab til. Men hun vilde ogsaa nøjes med sit hidtilværende Hjem, naar hendes Datter kunde faa det andet, og Bejleren maatte have frit Valg, og hun stræbte at gaa dem begge under Øjne; sin Datter opmuntrede hun til det samme.

„Moder! Ved du hvad, jeg tror?“ sagde Lille-Karen.

„Nej, hvordan skulde jeg vide det?“ svarede Store-Maren.

„Jeg tror, at baade Tønne Grejs og Hans Munk vilde heller have Trineke end enten dig eller mig.“

„Du smao jo være taabelig for at finde paa saadant noget,“ knurrede Moderen.

„Ja, jeg forstaar mig jo ikke paa sligt,“ sagde Datteren undskyldende.

Men ved at overveje kom Konen til den Overbevisning, at medens hun selv havde været fraværende meget af Tiden og forøvrigt vist havde tænkt paa røget Flæsk og Vildtkød, havde Datteren, som slet ikke var saa dum, opholdt sig i Hjemmet, hvor Hans Munk havde stadigt Ophold, medens Tønne kom der næsten daglig, og hvis begge de to Mænd havde set for dybt i Trinekes smukke Øjne, var det rimeligt nok, at Karen kunde have opdaget det, især da der gerne kunde være nogen Skinsyge, som øgede hendes Skarpsyn, og det kunde jo gerne være krænkende for hende, Husets unge Datter, om denne fattige forældreløse Tjenestepige blev hende foretrukken. Imidlertid, Store-Maren tog sig nu for at blive hjemme og iagttage Sagerne, og hun opdagede snart, at i det mindste Tønne ofte stilede efter at mødes med Trineke i Gaarden og i Marken. Saa lod Maren ham heller ikke dø i Synden, men anfaldt ham med Bebrejdelser og Arrigskab i den Anledning; thi, som hun sagde: „Pigebarnet er tosset og uden Erfaring, og hun har hverken Fader eller Moder til at passe paa sig, derfor er det rigtigt, at jeg som hendes Madmoder søger at værne om hendes Velfærd og hendes Rygte.“

(Fortsættes.)

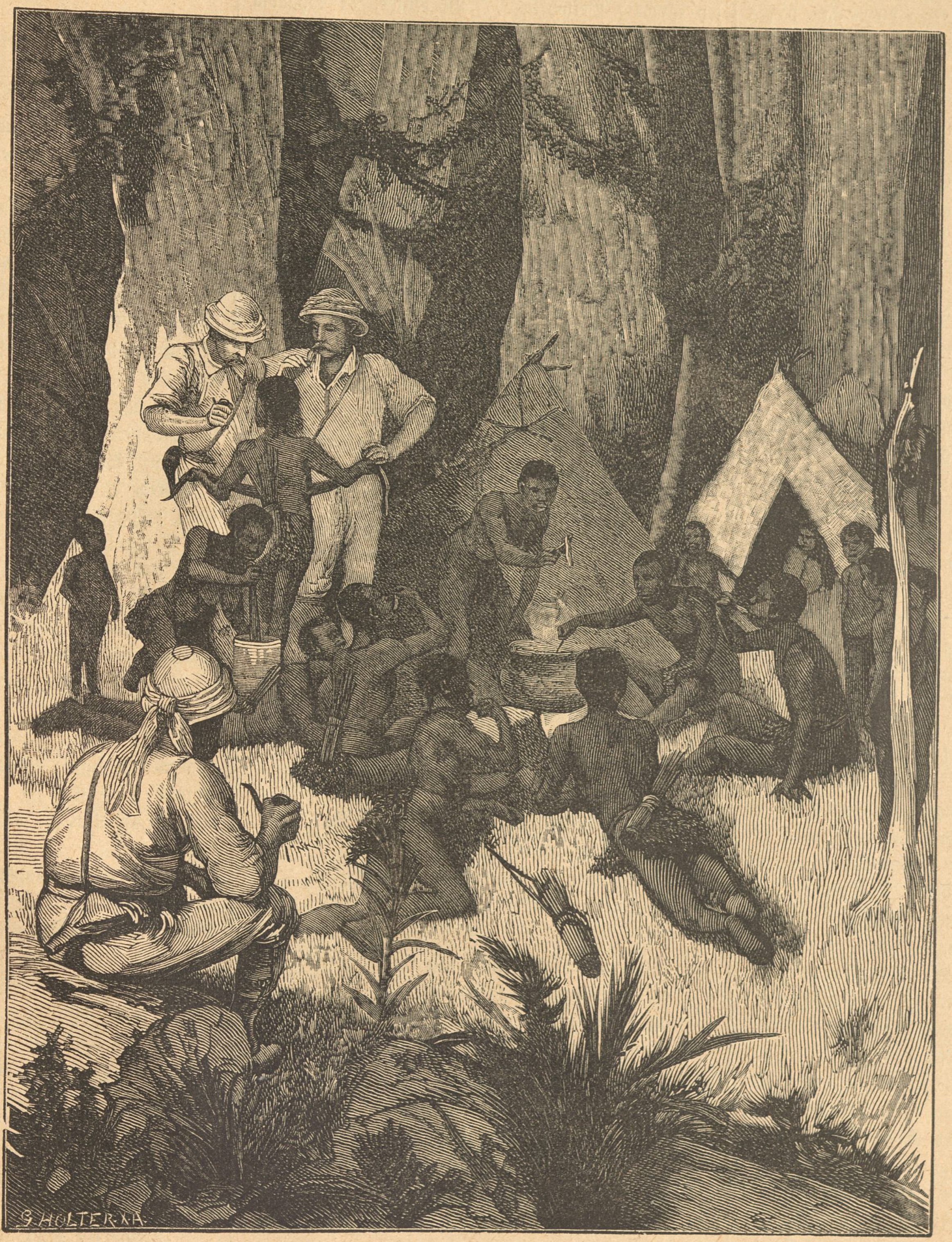

Fra Stanleys Rejse: Slangespisende Dværge i Urskovene.

Stanleys sidste Rejse i Afrika.

VII. Hos Emin Pascha.

Den følgende Dag flyttede Stanley sin Lejr til et Sted, der havde en heldigere Beliggenhed, omkring tre Mile fra Nyam Saccis. Her rastede han en hel Maaned for at pleje Underhandlinger med Emin, som nu, da Hjælpen, han havde længtes saa meget efter, endelig var kommen, syntes mere og mere utilbøjelig til at forlade sit Land. Alle Mennesker og Stanley med, troede dengang, at Emins Folk hang ved deres Pascha med urokkelig Troskab og Kærlighed, men Fremtiden skulde vise, at dette var en Fejltagelse.

Forgæves søgte Stanley at overbevise Emin om, at det bedste, han kunde gøre, var at forlade Provinsen. Det var vistnok saa, at Emin berettede, at han kunde befale over 1400 Mand regulære Soldater, foruden en Masse andre, og at, hvis han forlod Landet, vilde 8000 af hans Folk udvandre med ham, og dog vaklede han mellem at blive, eller forlade Landet. Et havde han besluttet, og det var, at Ægypterne i Provinsen skulde udvandre. Allerede ved sin første Samtale med Stanley antydede han, at Ægypterne var upaalidelige og helst vilde vende tilbage til den nedre Nildal. Meget, som burde været sagt helt ud, blev desværre fortiet.

Paschaen — skrev Stanley i en Beretning til Hjemmet — har 2 Batailloner regulære Tropper, henholdsvis 750 og 640 Mand, fordelte paa forskellige Stationer langs Nyanza og Nilen. Foruden disse to Batailloner har han en ganske anselig Styrke af irregulære Tropper, Sømænd, Læger, Skrivere, Tjenere.

„Dersom jeg gik ind paa at drage med herfra," sagde han, „skulde vi alt i alt have 8000 Mennesker med os."

„Var jeg i Deres Sted," svarede Stanley, „vilde jeg ikke et eneste Øjeblik betænke mig paa, hvad jeg skulde gøre."

Emin: „Men De maa tage i Betænkning, at vi har en stor Mængde Kvinder og Børn, ialt henved 10,000. Hvorledes skulde vi faa dem med? Vi maatte have en uhyre Mængde Dragere."

Stanley: „Hvad skulde vi bruge Dragere til?"

Emin: „Til at bære Kvinderne og Børnene, de kan ikke holde ud at gaa."

Stanley: „Kvinderne maa gaa, de vil have mere Gavn end Skade deraf; de smaa Børn kan bæres af Æslerne, hvoraf De jo har et Par Hundrede. Selv om det vil gaa langsomt den første Maaned, saa vil Deres Folk lidt efter lidt vænnes til Rejsen. Vore Zanzibarkvinder rejste tværs igennem Afrika paa vor anden Ekspedition. Hvorfor skulde Deres Kvinder ikke være i Stand til det samme? Vær blot ingen Frygt i saa Henseende, de vil endog være mere udholdende end Mændene."

Emin: „Der vil udkræves en uhyre Mængde Proviant til Rejsen."

Stanley: „Selvfølgelig, men saa vidt jeg ved, har De nogle Tusinder Stykker Hornkvæg, deraf faar De Kødet, og Landene, som De drager igjennem, vil levere Korn og anden Planteføde."

Dermed afbrødes Samtalen, men næste Dag optoges Traaden paa ny. Emin Pascha fremsatte da sine Overvejelser i følgende Ord: „Ægypterne, af hvilke der er ca. 100 Mand foruden Kvinder og Børn, er meget villige til at flytte, og selv om jeg forbliver her, vil jeg være glad ved at blive fri for dem; thi de undergraver min Autoritet og tilintetgør alle mine Forsøg paa et Tilbagetog ... Paa de regulære Tropper, de danner første og anden Bataillon, er jeg derimod ikke sikker, da de har ført et saa frit og lykkeligt Liv her. Med Hænder og Fødder vil de sætte sig imod at forlade et Land, hvor de har haft Nydelser, der ikke staar dem aabne i Ægypten. Soldaterne er gifte, og mange af dem har Haremer. Derimod vil en hel Del af de irregulære Tropper nok være tilbøjelige til at følge med. Men De maa indrømme, at saafremt de regulære Tropper nægtede at følge mig, vilde jeg komme i en meget vanskelig Stilling. Vilde jeg handle ret i at overlade dem til deres Skæbne? Vilde det ikke være det samme som at overgive dem alle til Ødelæggelse? Jeg maatte overlade dem deres Vaaben og Skydemidler, og saa vilde al Orden være forbi. Stridigheder vilde opstaa, og Partier vilde danne sig. De mest ærgerrige vilde med Vold opkaste sig til Herrer, og Følgen vilde blive et gensidigt Had og Myrderi, indtil de havde lagt hverandre øde."

Emins Opførsel forekom naturligvis Stanley højst besynderlig, men ikke mindre ejendommelig var Casatis Anskuelse om sin egen Stilling. Casati, der var italiensk rejsende og Emins Ven, var netop sluppet fra det med Livet, under en Overrumpling af Kong Kabba Rega, og skulde vel synes at maatte være tilbøjelig til at følge Ekspeditionen tilbage. Ingen Pligter eller Ansvarsfølelse bandt ham til Landet, men alligevel svarede han, at Guvernørens Beslutning var afgørende for ham; rejste Emin, fulgte han med, i modsat Fald vilde han blive tilbage hos ham.

Dette var at sætte Stanleys Taalmodighed paa en haard Prøve. Selv var han rask, beslutsom i ethvert Foretagende, og havde, da han troede Emin i Fare, ikke et Øjeblik betænkt sig paa at komme ham til Undsætning, uagtet han havde Erfaringens Vished for alle de Genvordigheder, han kom til at gaa i Møde.

I sin Ungdom var Stanley kendt for at være en egensindig, umedgørlig Person. Erfaringen har dæmpet den alt for store Sikkerhed, fysiske og moralske Hindringer og Kampe har lært ham, at den, der er mest udholdende, mest taalmodig, kommer længst. Han havde, som alle store Aander, stærke Krav til sig selv, og lærte i samme Grad at bære over med andre.

Da Stanley havde prøvet, hvad Fornuftgrunde formaar, besluttede han at se Tiden an. Troppen, som under Major Barttelots Befaling var bleven tilbage i Fortet ved Yambuya, havde voldt Stanley alvorlig Bekymring. Vi husker, at Sygdom og Sult havde formindsket Folkenes Antal saaledes, at de ikke kunde føre deres store Bagage med, hvorfor en Del syge og friske skulde blive tilbage her med Forraadet, indtil Tippu-Tib efter Aftale kunde sende ham Bærere ned til Fortet, hvorefter Major Barttelot skulde bryde op og følge ham langs Floden i Stanleys Spor. Stanley havde imidlertid intet hørt om deres Skæbne, siden han forlod Yambuya den 18. Juni 1887. Nu vilde Stanley uden Bagage og kun fulgt af sine kække Zanzibariter gaa tilbage gennem Urskoven for at faa alt opklaret.

Omstaaende Billede fremstiller et af de mærkeligste Folkeslag, som Stanley traf under sine gentagne Vandringer gennem Afrikas mægtige Urskove. Det er et Dværgefolk, til hvis Næringsmidler en vis Slangeart hører. Paa Billedet ser man dem lejrede om deres rygende Kedler, i Færd med at indtage et Maaltid, der bestaar af stegte eller kogte Slangekroppe. I Baggrunden ses deres helt simple Hytter og Urskovens mægtige Stammer.

Hyttevise.

Nu skinner Sol over Mark og Sø
og alle de grønne Skove,
og Svanen bygger igen under Ø,
og Snekken dukker i Vove.

Nu synger hver Fugl saa favr og fin
og fører med Magen Tale,
og Liljen pranger som hvidest Lin
blandt alle Smaaurter i Dale.

Jeg sidder her i min Hytte arm
og vented Solen saa længe;
ak, aldrig dens Straale mild og varm
skal bryde mit snævre Stænge.

Kun svagt jeg hører fra ruggrøn Vang
de jublende Fuglestemmer;
engang forvist jeg hørte en Sang,
jeg aldrig i Verden glemmer.

Nys Vinden hid med en Duft sig sneg
fra Markens blaanende Tue;
engang jeg sanked de gule Neg
og var som Blomstret at skue.

Engang jeg hilste Sommer i By
med Sang baade aarle og silde;
jeg brød af de Liljer hvide og bly,
af Roserne røde og vilde.

Nu sidder jeg ene, foruden Ven,
naar Solen dukker bag Skove,
og atter naar den staar op igen,
jeg har ej den, jeg tør love.

Ak, kunde jeg finde min Ungdomstid,
glad gik jeg til Verdens Ende;
hver Nat mig synes, kommer den hid,
men Dagen er idel Elende.

Bertel Elmgaard.

Sagtmodigheds Værd.

Du kender nok Lignelsen om Vinden og Solen, der engang havde væddet om, hvem af dem der var stærkest. De var blevne enige om, at den der først kunde faa en Vandringsmand til at tage Kappen af, skulde være Sejrherren. Og Vinden begyndte at blæse af fuld Hals og lagde i med alle sine Kræfter. Men jo stærkere den blæste, jo fastere slyngede Manden Kappen om sig; al Vindens Rasen var forgæves, og til sidst maatte den give tabt. Saa kom Turen til Solen, der skinnede varmere og varmere. Da knappede Manden først Kappen op, derpaa trak han den af og hængte den over Skulderen, og endelig, da han kom til et løvrigt Træ, hængte han den til Side og lagde sig i Skyggen.

Betydningen af denne Lignelse er let at fatte. Den skal lære os, at man udretter langt mere ved Blidhed end ved Heftighed og Vrede.

Jeg skal fortælle en virkelig Begivenhed, som prædiker den samme Lære.

I et Sygehus bød en Sygeplejerske en Patient et blødkogt Æg.

„Det er for haardt!" sagde han og skød det gnaven fra sig. Med venligt Ansigt fjernede den trofaste Plejerske sig og kom snart efter tilbage med et andet Æg, som hun bød ham med et mildt Smil.

„Det er for blødt!" brummede den syge endnu mere gnaven end før. Men uden at forraade en Mine gik den sagtmodige Plejerske atter ud og kom snart ind igen med en Skaal kogende Vand over en Spritlampe, et Æg og et Ur. „Her, min Ven," sagde hun, „er alt, hvad De behøver for at faa Ægget kogt efter Ønske."

„Vær saa god, naar De ser Præsten, at bede ham se ind til mig," bad nu den syge, idet han rejste sig.

Plejersken saa forundret paa ham, da hun vidste, at Manden hidtil ivrigt havde tilbagevist enhver som helst kirkelig Trøst.

„Hvad jeg siger, er mit fulde Alvor," svarede den syge paa hendes stumme Spørgsmaal. „Jeg ønsker at tale med Præsten; thi jeg erkender nu, at der i Himlen maa være en barmhjertig Gud, siden der paa Jorden gives en saadan Engel i Taalmodighed som Dem."

Samvittighedspenge.

Angaaende disse giver de Forenede Staters sidste Finantsberetning mærkelige Oplysninger. Siden 1811 har der under Benævnelsen „Samvittighedspenge“ været oprettet en særlig Fond, hvis Beholdning nu er voksen til henimod 300,000 Dollars (1 D. er henved 4 Kr. og deles i 100 Cent). Hver Uge, ja næsten daglig indløber der Breve til Finanskassen, indeholdende Penge til forskjelligt Beløb, som paa uretfærdig Maade er blevne Staten fravendte. Ofte er Brevene uden Underskrift; mange er simpelthen underskrevne „Samvittighed“ eller „Tilbagebetaling“. Vi anfører et Par Eksempler: En Hundred-Dollars-Seddel var indpakket i et Papir, hvorpaa der stod: „Fra en, der fremtidig vil agte Buddet: Du skal ikke stjæle.“ — Et andet Brev lød: „En urolig Samvittighed sender $12^1/_2$ Doll., som er fravendt Regeringen.“ Et andet: „Hr. Finantsminister! Modtag medfølgende 14 Doll. fra en, der vil forlige sig med Gud.“ Den største Sum, der hidtil er indsendt, beløb sig til 5000 Doll. Den medfølgende Skrivelse lød: „Denne Sum tilhører Regeringen, hvorvel Verden vilde sige, at den ærlig og redelig tilkommer mig. Imidlertid sætter jeg en god Samvittighed højere end Pengene.“ — Ikke faa, der ikke har Evne til at betale alt paa een Gang, sender Afbetalinger. Den Kendsgerning, at saadanne Breve indløber i Tusindvis, røber jo, at der erhverves meget uretfærdigt Gods i Amerika, men ogsaa, at Samvittigheden rører sig hos mange af dem. — Mon ikke Myndighederne hos os af og til erfarer noget lignende?

Hjemmegarvning.

Af Kemiker og Garver Carl Eneroe.

(Eftertryk forbydes.)

En kortfattet Anvisning, hvorefter Landboere selv kan garve Skind og Huder paa 6 a 8 Dage og med en Udgift af kun ca. 150 Øre pr. Skind, haaber vi vil være velkommen for mange af „Husvennens“ Læsere, og vi skal derfor herved meddele en saadan.

Metoden er grundet paa Studiet af de forskellige udenlandske Garvningsmetoder og paa en Del ved Kemiens Hjælp foretagne forskellige Forsøg med de heldigste Resultater. Formaalet med Udgivelsen af nærværende Anvisning er at meddele saavel Landboere som andre Vejledning, hvorefter de selv kan tilberede Huder og Skind til eget Brug endog i ganske smaa Partier paa 2 a 3 Stykker uden dertil at behøve de kostbare Garveapparater og Materialier, som anvendes af dem, der driver Garveri som Næringsvej. Den her omskrevne Metode er den saakaldte **Hurtiggarvning.** Ved at følge denne Metode vil man kunne garve et Skind eller en Hud for højest 150 Øre pr. Stykke, og da dette Arbejde kræver forholdsvis meget ringe Tid og særdeles vel tillader Udførelsen af andet Arbejde i Mellemtiden, vil det være særlig egnet til Fritidssyssel overalt, hvor man ønsker at spare, hvad som spares kan.

Hurtiggarvning er en af de nyere Opfindelser. Den er fremstaaet ved en Forening af Teori og Praksis, er gennem Jagttagelser og Forsøg forbedret og uden Tvivl i mange Tilfælde at foretrække fremfor de ældre Garvemetoder.

Hurtiggarvning har nemlig følgende Fortrin: Den er renligere end den ældre.

Den kan udføres med mere Nøjagtighed og gaa hurtigere, hvorved Driftskapitalen oftere kan omsættes.

Den fordrer mindre Arbejdslokaler og mindre Arbejdspersonale.

Den fordrer mindre Redskaber.

Den giver til billigere Pris et smukkere, bedre og fastere Læder end den ældre. Det Læder, der er tilberedt efter Hurtiggarvningsmetoden, er nemlig paa Narvsiden finere, jævnere samt har mere ens Fasthed og Tykkelse over det hele.

Hurtiggarvning af Læder udføres paa følgende Maade:

Huderne udbredes jævnt og glat, hvorefter de blødes og strammes (strækkes).

Ved Blødningen maa det nøje paases, at den hele Hud kommer i Berøring med Vandet.

Naar Blødningen er fuldendt, foretages Afhaaringen i Kalkvand. Dette laves ved, at man rører læsket Kalk ud i et Kar Vand. Saa snart Kalken er faldet til Bunden, skærer man Huderne i 2 Dele og lægger saa disse i Kalkvandet og lader dem ligge deri i ca. 8 Dage. Undertiden kan 3 a 4 Dage være tilstrækkelig. Jo stærkere Kalkvandet er, desto hurtigere gaar det, hvorfor det er hensigtsvarende at røre om, saa snart man mærker, at Kalkvandet bliver svagere, indtil man uden Vanskelighed kan begynde med Afhaaringen, som bør ske saaledes, at ogsaa Epidermis (den tynde Overhud) fjernes paa samme Tid. Dette bør ske ved Kalkbadet, men ikke ved Skrabning. Hvis Epidermis ikke er fjernet, saa kan Garveluden (hvori Garvestoffet) ikke trække ind i det indre af Huden, især paa Narvsiden, og kan heller ikke i den næste Proces (Svulmningen) foregaa rigtig.

Svulmningen foretages saaledes:

I et Kar med Vand hælder man Svovlsyre (Vitriololie), til 1000 Dele Vand 1 Del Svovlsyre (f. Eks. til 500 Pund Vand $^1/_2$ Pd. Svovlsyre). Efter tilstrækkelig Omrøring lægger man Huderne ned i det sure Vand og lader dem ligge deri i 48 Timer. Saa snart Huderne ere tilstrækkelig svulmede, skal de være gule helt igennem; dette kan man forvisse sig om ved at afskære et lille Stykke.

Er nu Svulmningen fuldstændig, afskæres af Huderne Hovedstykket, Fødderne og en Strimmel paa hver Side af Bugen; disse Dele maa nemlig helst garves for sig.

Selve **Garvningen.** Til 12 Pd. Kalveskind tager man 3 Pd. Terra Japonica, 2 Pd. Køkkensalt og 1 Pd. Allun. Disse Stoffer kommer man i en stor Gryde eller Kedel (helst Kobberkedel) med tilstrækkelig Vand til at opløse det hele ved Kogning; derpaa lægger man Skindene i et Kar med tilstrækkelig Vand til at dække dem.

Naar dette er sket, kommer man $^1/_2$ Pot af ovenstaaende Garvestof deri og rører godt om.

Man tilsætter under god Omrøring det samme Kvantum hver Aften og Morgen i 3 Dage, hvorpaa man tilsætter Resten af Portionen.

2 a 3 Gange om Dagen maa man behandle Skindene (garve dem, det vil sige: valke og støde dem i Garvesuppen). Man kan vedblive med Brugen af Garvestoffet ved at sætte en halv Portion af Garvestoffet til hver Gang (altsaa Sammenkogning af samme Sort som førnævnte, men kun en Pægl hver Gang). Vil man give Læderet Barkfarve, kan man tilsætte 1 Pd. siciliansk Sumak.

Ved denne Fremgangsmaade fuldendes Garvningen af Huder i 25 a 30 Dage, medens Kalveskind kun behøver 6 til 10 Dage. Ved til det angivne Garvestof at udelade Saltet og efter Kogningen at tilsætte 1 Pot Vitriololie, vil Garvningen gaa saa meget hurtigere, uden at Skindet derved skades. Denne Syre maa selvfølgelig ikke tilsættes Garvesuppen, medens den er i Gryden, hvad enten denne er af Kobber eller Jærn, da Svovlsyren saa vil angribe og opløse Metallet.

Efter Garvningen maa Huderne tørres langsomt, da de ellers krøller sig paa Kødsiden, og de bør hænge op, ikke ligge ned.

Tilberedning af Pelsværk og andre Skind. Man afskærer Ben og andre ubrugelige Dele og bløder Skindene godt, derpaa fjerner man de muligt vedhængende kødagtige Dele og bløder Skindene i varmt Vand i 1 Time. Nu tager man for hvert Skind 1 Lod Boraks, 1 Lod Salpeter og 1 Lod Glaubersalt, som man opløser i Vand, dog kun saa meget Vand, at det lige bliver en tynd Vælling. Denne stryger man med en Børste paa Kødsiden mest i Midien og de tykkeste Dele af Skindet. Dette lægges derpaa sammen dobbelt, med Kødsiden indad, hvorpaa man lader det ligge paa et koldt, men dog om Vinteren frostfrit Sted i 24 Timer.

Saa vadsker man Skindet rent og tager derpaa: 2 Lod Soda, 1 Lod Boraks og 4 Lod haard, hvid Sæbe, smelter det langsomt sammen, idet man dog passer, at det ikke kommer i Kog. Man anvender denne Blanding paa Kødsiden af Skindet paa samme Maade som den første, ruller det saa sammen igen og holder det paa et varmt Sted i 24 Timer.

Derpaa vadsker man igen Skindet rent, tager 4 Lod Soda, opløst i saa meget Vand, som behøves, for at mætte Skindet tilstrækkelig; derpaa tager man 8 Lod Allun og 16 Lod Køkkensalt, som man ogsaa opløser i Vand ved Kogning.

Naar Opløsningen er lidt afkølet, lægger man Skindene deri 12 Timer, hvorefter man tager dem op og vrider Vandet ud. Derpaa hænges Skindet op i 12 Timer for at tørres.

Denne sidste Blødning og Tørring gentages 3 a 4 Gange; til sidst trækker og arbejder man Skindene stramme og glatte og gnider dem godt igennem paa Kødsiden med Pimpsten.

Naar man vil følge vor Anvisning nøjagtig, vil man forbavses over det heldige Resultat, man kan opnaa ved denne Garvemetode. Til Forsøg kan man jo garve mindre Partier — om man saa ønsker, kun et Skind — med en lille Udgift, idet man naturligvis afpasser Vægten af de anvendte Stoffer efter Antallet og Størrelsen af Skindene.

Havebrug.

Jordbær.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

II.

Ved Anvendelse af Græs eller Blade vil man paa lavt liggende Jorder eller i en ikke for tør Sommer kunne undgaa Vanding. Her paa Øen kender vi om Forsommeren mere til den tørre, gennemtrængende Østenvind end til Fugtighed, hvorfor jeg har maattet vande en Del hver Sommer undtagen i 88 og i Fjor. Jeg begynder Vandingen den 5—15 Juni, efter som vi har været saa heldige at faa nogle gode Tordenbyger eller ikke. Naar Planterne drejer Undersladen af Bladene opad i Solskin, saa er dette i Reglen Tegn paa, at Vanding er strengt nødvendig. Naar de ikke har drejet sig ret om Morgenen, eller naar Planterne begynder at ligge, saa er det for sent at vande, det vil sige: saa har alle de netop ansatte Bær lidt saa meget, at de ikke kan forvinde det, hvor meget man end siden vander. Ved Vandingen maa hver Plante have mindst $^1/_2$ Spand Vand. Højt liggende Stykker maa vandes hver 4de Dag. Lavt liggende Stykker vil kunne nøjes med Vand hver ottende Dag. Saa snart der indtræder Regnperiode, vandes naturligvis ikke.

Umiddelbart efter Plukningens Ophør renser man sit Jordbærstykke. Hvis man har Brug for Planter, tager man efterhaanden disse, der i tilstrækkelig Mængde vil være dannede mellem Rækkerne. Derefter afstikker man Udløberne m. m. efter en Snor langs Rækkerne, saaledes at man mellem disse faar passende Bredder. Alt, hvad der findes paa det afstukne Parti mellem Rækkerne, skuffes eller hakkes nu løst, men man bør ikke rive det ud, thi derved fører man kun en Del Muld bort med, og der er intet bedre for Jordbærplanter nu end Muld omkring dem, hvori Nydannelse af Rødder kan finde Sted. Ved at lade det afhakkede ligge forøges dog altid Muldlaget noget paa en nem Maade. Det bestaar jo desuden væsentligst af Jordbærudløbere og ved at lade disse forraadne giver man jo netop Jorden tilbage en Del af, hvad de har berøvet den. Det er ganske vist i og for sig kun lidt, men det er et Princip, som er værd at tilegne sig.

Om Efteraaret graves mellem Rækkerne og senere gødes som før omtalt.

Jeg hentydede før til, at det var at foretrække ikke at lade Jordbærstykket blive for gammelt. Planterne giver selv Besked i saa Henseende: naar man en Sommer — under ellers ens

Fra Barnestuen.

„Men, kære Hr. Doktor, hvad tænker De paa,
De vækker mig jo den lille!
Den hele udslagne Nat hun laa
i Feber, saa De kan da nok forstaa,
hun taaler ej Deres Trille!

Hovedpine hun har, det Skind,
og Misserne med; for Resten
det kunde Dem nok have rundet i Sind,
at De burde stikke Trompeten ind,
naar De kom i Besøg hos Præsten!"

„Jam' Mille . . ." — „Aa, Peder da, sikken Snak!
Jeg er jo Hr. Pastorens Frue,
og du er den unge Hr. Doktor Bach . . .
Aa, kære Hr. Doktor, ti tusind Tak,
hvis blot De kan Feberen kue!

Monstro det skal Børnepulver ha'e?
Ak, kære Hr. Doktor, jeg beder:
frels endelig Børnene . . ." — „Tratterara!"
„Men fy da, Pedermand!" — Tratterara!"
„Aa, du er en rigtig Trompeder!"

Forhold faar en følelig ringere Høst end den foregaaende, eller naar Bærrene taber sig i Størrelse, det vil sige det tredje til femte Aar, saa graver man Planterne op. Altsaa: som Regel plantes et nyt Stykke til samme Aar, som det ældre skal give sin tredje højst fjerde Høst. Dette gælder i særlig Grad for „Victoria". „Vicomtesse" vil ligesom „Wizard" kunne holde nogle Aar længer, især den sidste, der først noget sent giver fuldt Udbytte. Jeg har et Stykke, som har staaet i 8 Aar, og som er særdeles frugtbart med store Bær i Aar. Om denne Sort gælder ikke den før anbefalede Tætplantning.

Jeg har aldrig følt Trang til at bruge kunstig Gødning. Dybdahl omtaler (efter Rivers) navnlig Chile-Salpeter som en fortrinlig Hjælpegødning, anvendt i Forholdet ca. 20 Kvint pr. □ Alen. Det strøs paa Jorden mellem Planterne. Lige saa vist som det efter den nævnte ansete Frugtdyrkers Erfaring er meget at anbefale, anvendt rigtigt, lige saa vist kan det ogsaa, anvendt forkert, bevirke, at Bær Blomster, Blade og Stilke paa faa Dage bliver brune, d. v. s. ødelagte. Dette har jeg set et Sted, hvor et ukyndigt Menneske havde gaaet og puttet en Haandfuld ned i hver Planteblok. Jeg har ogsaa set et Jordbærstykke blive ødelagt derved, at Ejeren havde vandet med ufortyndet Aile og ladet denne flyde helt ind i Planten. Forraadnet Tang og Sod anbefales ogsaa som virksomme Hjælpegødningsarter. Det er navnlig paa Grund af Indholdet af Kali og Natron, at disse Stoffer er virksomme.

Har man en Plads, der kun nogle Timer (om Morgenen til Kl. 9) er beskinnet af Solen, vil man ved at tilplante denne eller en Del deraf med Jordbær af en sildig Sort, f. Eks. „Wizard" kunne forlænge Saisonen ret betydelig. Det egentlige Jordbærland maa imidlertid ligge frit og solaabent; thi kun da kan man faa det fulde Udbytte, saavel i kvalitativ som i kvantitativ Henseende. For at opnaa dette fordrer de ovennævnte Sorter ogsaa en nogenlunde lun Plads.

Jordbærplanten er udsat for Angreb af Larver af Oldenborre, og Gaasebillen. Mod disse er der intet andet Middel end Afpilning. Frugterne bliver navnlig i fugtige Perioder efter en større Maalestok hjemsøgte af den nøgne, graa Snegl. Det eneste probate Middel mod dette graadige Dyr er ligeledes Afpilning. Jeg lader hver Plukker sætte i sin Kurv en lille Urtepotte; Jordbærrene kommer i Kurven, Sneglene i Potten; efter endt Plukning hver Dag bringes Sneglene i en Krukke og dræbes med kogende Vand. Man finder disse Dyr om Morgenen tidlig i Klumper paa indtil en halv Snes Stykker, og det er umaadelige Mængder, man saaledes uden synderlig Tidsspilde kan samle hver Morgen i den første Tid og derved redde en Mængde Bær.

For Hus og Hjem.

Soja, der som bekendt anvendes meget til Sauce, bliver lavet af Frøene (Bønnerne) af Sojaplanten, der staar vor Havebønne meget nær. Den er en eenaarig Plante, der hører hjemme i Japan og nu bliver dyrket overalt i det østlige Asien. Den Soja, der nu kommer i Handelen, er imidlertid for Størstedelen af andre Stoffer, navnlig af Svampearter.

Beholderen paa Petroleumslampen kan undertiden løsne sig fra Foden. Man opvarmer da i en Blikske et Stykke Allun, til det smelter, og helder den smeltede Masse i Lampefoden, hvorpaa Beholderen hurtig trykkes ned deri, inden Massen atter bliver stiv.

Juridisk Raadgiver.

Hvori bestaar den Prøve, der skal aflægges for at blive optaget som Officers-Elev paa Hærens Elevskole, og hvilke Fag kommer det mest an paa?

F.

Ved Adgangsprøven til Hærens Elevskole fordres: Dansk Prosalæsning, saa vel trykt som skreven, med latinske og gothiske Bogstaver; Sproglærens Hovedregler, i det mindste Formlæren; nogenlunde rigtig Retskrivning efter Diktat; Tavle- og Hovedregning med benævnte og ubenævnte Tal og med Brøk; god Haandskrift med latinske eller gothiske Bogstaver.

* * *

Naar en Mand indgaar Ægteskab med en Pige, som har Formue, og der oprettes Ægtepagt, hvorefter denne Formue bliver Hustruens Særeje, kan Mandens Kreditorer da i noget Tilfælde gøre Udlæg i, hvad der saaledes tilhører Hustruen?

A — n.

Hvis Ægtepagten bliver kongelig konfirmeret og tinglæst, inden Ægteskabet indgaas, kan ingen af Mandens Kreditorer gøre Udlæg i Hustruens Særeje. Finder derimod Tinglæsningen først Sted efter Ægteskabets Indgaaelse, er vel Mandens fremtidige, men ikke hans tidligere Kreditorer udelukkede fra at søge Dækning i Hustruens særlige Formue og Ejendele.

* * *

En fattig Enke her i Sognet søger om Alderdomsunderstøttelse, men hun vil gerne vide, om hendes Smule Efterladenskaber, ifald hun faar det, da efter hendes Død skal tilfalde Kommunekassen, som naar hun havde nydt Fattigforsørgelse, eller om hun selv alligevel har fuld Ejendomsret over det og kan testamentere det, til hvem hun vil?

Finn.

Hun kan frit testamentere og raade over sine Efterladenskaber.

* * *

Kan det efter den ny Snekastningslov paalægges en Mand at være Snefoged imod hans Vilje?

R. N.

Ja, naar han er snekastningspligtig og i en Alder mellem 25 og 60 Aar. For ydet Arbejde som Snefoged skal han have hel eller delvis Fritagelse for den ham efter Reglementet paahvilende almindelige Snekastningspligt.

NB. Kun de Spørgsmaal, der til Underretning for Redaktionen er forsynede med den ærede Forespørgers Navn og Adresse. kan ventes besvarede.

Brevkasse.

C. C. Deres Spørgsmaal vil De forhaabentlig finde besvaret i omstaaende Artikel om Hjemmegarvning.

T. B. Der tages i Almindelighed ikke Hensyn til unavngivne Forespørgsler.

Zoologisk Have.
Aaben hver Dag.
Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**
Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.
1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.
Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.
Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„**Husvennen**" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Indhold: Raadyret, med Billede. Hinden, en Historie af Emanuel Henningsen. Fogeddrabet paa Munkebjærg, Fortælling af C. A. Thyregod, med Billede (Fortsat.) Stanleys sidste Rejse i Afrika, med Billede. Sagtmodigheds Værd. Hyttevise, af Bertel Elmgaard. Samvittighedspenge. Hjemmegarvning, af C. Eneroe. Fra Barnestuen, med Billede. Havebrug. For Hus og Hjem. Brevkasse.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

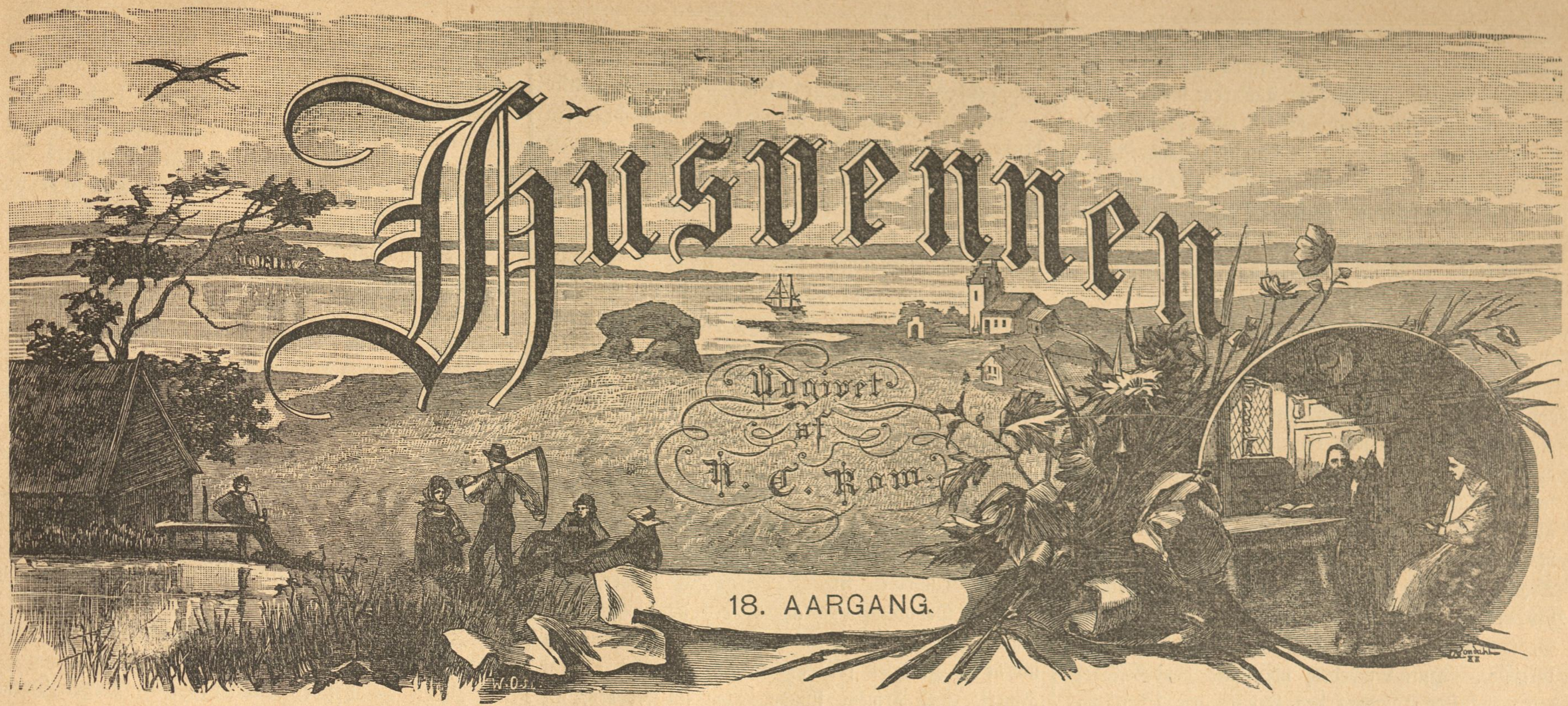

Nr. 49. Søndag den 6. September. 1891.

Ledvogteren.

Af François Coppée.

Hendes Majestæt Dronningen af Bøhmen — i Digternes Fantasi vil der altid eksistere et Kongerige Bøhmen — rejste under det strengeste og mest beskedne Inkognito, under Navn af Grevinde S., kun ledsaget af den gamle Baronesse Gorgenthal, hendes Forelæserinde, og General Horschowitz, hendes Hofkavaler.

Trods Varmedunkene og de Pelsværk-Kaaber og -Frakker havde de rejsende dog frosset uafladelig i den Dronningen forbeholdte Kupé, og da hun, træt af at læse i sin engelske Roman og utaalmodig over at høre den raslende Lyd af Generalens Strikkepinde — Generalen strikker nemlig —, vilde kaste et Blik ud over det snedækte Landskab, maatte hun først med sit Lommetørklæde aftørre Vaggonvinduet, som Frosten havde dækket med knitrende Glimmer og fine Isbregner. Det var i Sandhed et besynderligt Indfald, et tyve Aars Hoved værdigt, at hendes Majestæt vilde rejse til Paris, midt om Vinteren, for der at træffe sammen med sin Moder, Dronningen af Mähren, som skulde komme til Prag næste Foraar. Men ligemeget! Man maatte bryde op, skønt Thermometret viste ti Graders Kulde. Baronessen havde maattet afryste sin gamle Rheumatisme, og Generalen til sin store Fortvivlelse efterlade et prægtigt strikket Fodtæppe, som han havde under Arbejde til sin Svigerdatter, for kun at medtage, hvad der var nødvendigt til at strikke et Par beskedne Uldstrømper, for dermed at forjage Kørslens Kedsommelighed. Rejsen havde været streng; hele Europa var dækket med Sne, og man havde nu næsten gennemfaret det halve under mange Forsinkelser og Besværligheder, som enhver udsætter sig for, der vil tilbagelægge en lang Jærnbanerute i en saa streng Aarstid. Endelig nærmede man sig Maalet; denne Aften, Kl. ni, havde man spist til Middag ved Buffeten i Macon, og skønt Varmedunkene næppe var lunkne, og skønt man kunde se store Snefnug hvirvle rundt i Mørket udenfor, drømte Baronessen og Generalen, hver døsende i sin Krog, indsvøbte i Pelsværk og Rejsetæpper, om Ankomsten til og Opholdet i Paris, hvor den gode Dame haabede at kunne tilfredsstille sine egne personlige Lyster, og hvor den skikkelige, gamle General ufortøvet vilde begive sig hen til en vis Tricotageforretning i St. Honoré-Gaden, det eneste Sted, hvor han kunde erholde en fuldstændig Forsyning af grønne Chateringer.

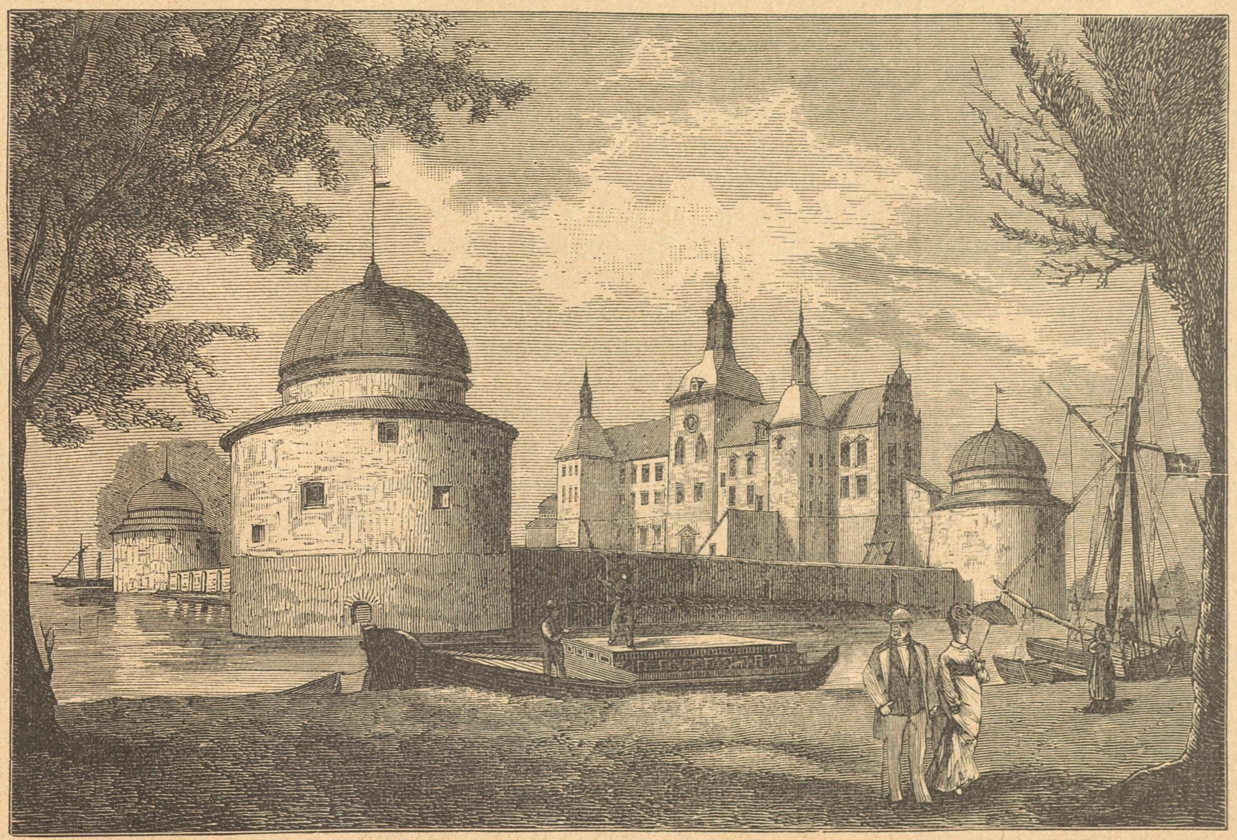

Wadstena Slot.

Hvad Dronningen angik, saa blundede hun ikke.

Febrilsk og rystende af Kulde i sin blaa Ræveskinds-Kaabe, med Albuen støttet mod de polstrede

Hynder og Haanden halvt skjult i de opløste, prægtige straagule Lokker, der stak frem under hendes kokette ungarske Rejsehat, tænkte eller drømte hun, stirrende ud i Tusmørket, mekanisk lyttende til de ubestemte fjerne Toner, som den trætte rejsendes Øren tror at opfange, naar Iltoget suser stærkest af Sted. Hun genkaldte sig i Erindringen hele sin Tilværelse — denne stakkels, unge Dronning —, og hun forekom sig selv meget ulykkelig.

Hun saa sig først som en lille Prinsesse, uudviklet, med røde Hænder, ved siden af sin Tvillingsøster, hende, som man havde bortgiftet der oppe i det fjerne Norden, den Søster, hun havde elsket saa højt, og som lignede hende i den Grad, at man, naar de var ens klædte, maatte anbringe forskelligtfarvede Baandsløjfer om deres Haarfletninger for ikke at forveksle dem. Det var, før Revolutionen havde omstyrtet hendes Forældres Trone; og hun havde elsket dette rolige, fredelige Liv ved det lille Hof i Olmütz, hvor Velviljen og Godmodigheden holdt Etiketten inden for visse Grænser. Hun mindedes, hvorledes hendes Fader, den gode Kong Ludvig den Femte, der senere var død af Sorg i Landflygtighed, ofte havde taget dem med paa sine Spaseretuurer i Parken, uden at aflægge sin Hofdragt og fine Ordener, at han havde ladet dem drikke deres Café-au-lait Kl. fire om Eftermiddagen i en kinesisk Pavillon, overgroet med Snerler og vild Vin, hvorfra man kunde se ned til Floden og til de terrasseformige Høje, smukt belyste af den rødlige Efteraarssol.

Derpaa kom Tiden før hendes Bryllup; det store Præsentationsbal hin smukke Julinat, da man gennem de aabentstaaende Vinduer kunde høre den brusende, summende Menneskemasse, der trængte sig sammen i de illuminerede Haver. Hvor hun havde skælvet, da man et Øjeblik havde ladet hende tilbage i Drivhuset, ene med den unge Konge! Hun elskede ham dog allerede, hun havde elsket ham fra det første Øjeblik, hun saa ham nærme sig med den hvide Fjerbusk i Hatten. Efter den første Vals havde Ottakar lagt hendes Arm i sin, ført hende ind i Drivhuset, ladet hende tage Plads under en stor Palme, og staaende ved hendes Side, havde han, medens hans Øjne søgte hendes, udtalt hine Ord: „Prinsesse, vil De gøre mig den Ære at blive min Hustru?" Rødmende, med sænket Hoved, og den ene Haand fast knuget mod Hjertet for at undertrykke dets vanvittige Banken, havde hun svaret: „Ja, Deres Majestæt!" medens Zigøjnernes Violiner faldt brusende ind med de første Toner.

Ak, hvor denne Lykke var svunden hurtig! Et halvt Aars Vildfarelse og Illusioner, ja, knapt et halvt Aar, og saa erfarede hun, at hun var bedragen, at Kongen ikke elskede hende, at han aldrig havde elsket hende. Og det var ikke alt. Hun fik at vide, hvad ene hun var uvidende om, at Ottakar havde gamle Forbindelser, som han intet Øjeblik havde afbrudt. Dronningens Kærlighed, denne bly, undselige Kærlighed, som hun aldrig havde vovet at tilstaa for sin Ægtefælle, som hun nu sammenlignede med en stakkels lille Fugl, hun som lille Pige, var kommen til at kvæle inden i sin Haand, — denne Kærlighed var dræbt med et Slag.

Hendes Søn! Ja, hun havde en Søn, og hun elskede ham. Men hvor skrækkeligt! Ofte, naar hun sad ved den forgyldte, med kongelig Krone smykkede Vugge, hvori hendes lille Wladeslas sov, havde hun følt som en isnende Kulde fare gennem sit Hjerte, ved at betragte dette Barn, Barnet af den Mand, som paa en saa skamløs, saa oprørende Maade havde forhaanet hende. Desuden havde hun aldrig Barnet hos sig, i det mindste ikke for sig selv alene. Det var ikke som hos hendes gode Forældre, som — atter en Ulykke — som en Revolution havde jaget langt bort fra hende, nej, ved dette gammeldags, stive og stolte Hof i Bøhmen maatte alt bøje sig under de strengeste ceremonielle Former. En hel Sværm af Opdragerinder og Goldammer, gamle, stive Damer med opsatte Hovedtøjer, bevægede sig om den kongelige Vugge, og naar hun kom for se til sin Søn, for at trykke ham i sine Arme, svarede man hende højtidelig: „Hans Højhed har hostet lidt i Nat, — Hans Højhed har ondt for Tænder —." Og det syntes hende, at disse Kvinders iskolde Aandepust lagde sig over hendes Moderhjerte for at udslukke og dræbe hendes egen Følelse.

Ak nej, hun kunde ikke holde det ud, den stakkels Dronning. Undertiden, naar hun var ved at segne under Sorg og Livslede, fik hun af Kongen Tilladelse til at besøge sin Moder, den tidligere Dronning af Mähren, der havde søgt Tilflugt i Paris; hun ilede da af Sted, flygtede som ud af et Fængsel for at kunne udgræde al sin Smerte, med Armene slyngede om sin Moders, sin graahaarede Moders Hals.

Denne Gang var hun rejst pludselig, uden at bede om Tilladelse, efter at have trykket et Kys paa den sovende Wladeslas' Pande; hun var som vanvittig af Væmmelse og Skam. Kongens udsvævende Liv blev med hver Dag mere og mere bekendt; han havde Stævnemøder paa alle sine Jagtudflugter; Spot og Haan lød alle Vegne fra, og paa Prags Gader sang man satiriske Viser.

Men hvad er der i Vejen? Toget sagtner sin Fart; det holder stille. Hvad betyder denne Standsning midt ude paa en aaben Slette, midt om Natten? Generalen og Baronessen farer op af Søvne og ser sig urolige om. Efter at have trukket Vinduet ned, hælder Hofkavaleren sig ud af Vogndøren, ud i Nattens Mørke; og se, Togførerens Lygte, der bevæger sig hen over Sneen, langs Vagonerne, standser, løftes op og oplyser Generalens hvide, strittende Moustacher og Odderskinds-Hue.

„Hvad er det? Hvorfor standser vi?" spørger den gamle Horschowitz.

„Det er det, at vi sidde fast, i det mindste for en Time! To Fod Sne! Umuligt at komme igennem!"

„Hvorledes? Holde en Time her, i dette Vejr? De ved jo, at Varmedunkene er ganske kolde —."

„Ja, hvad skal vi gøre? — Vi har telegraferet efter en Afdeling Snekastere. Men jeg er vis paa, at det mindst vil vare en Time. Imidlertid holder vi tæt uden for et Ledvogterhus; der har man formodentlig Ild paa — og, hvis Damen vil stige ud? — Hejda, Sabatier!"

En anden Lygte nærmer sig.

„Aa, gaa hen og se, om Ledvogterens har Ild paa."

Et Øjeblik efter befinder vore tre rejsende sig, efter at have stampet med Fødderne for at frigøre sig for den Sne, der har hængt sig fast under deres Fodsaaler, i den lave Stue i det lille Hus, hvor Ledvogteren, der selv har ført dem ind uden at aftage sin Gedeskindstrøje, ligger paa Knæ foran Kaminen og kaster tørt Kvas ind paa Ilden.

Dronningen, der sidder foran den muntert blussende Flamme, betragter alt omkring sig. Det er et Værelse, som man træffer det hos en Bonde. Man maa sætte Fødderne paa det bare, ujævne Lergulv; Knipper af Løg hænger ned fra de tilrøgede Loftsbjælker; en gammel Krybskyttebøsse er anbragt paa to Søm ovenover Kaminen og nogle med Blomster malede Tallerkener staar paa et Slags Skænkebord. Generalen har sat sure Miner op ved at opdage to Billeder af Epinal, fæstede med Knappenaale paa Væggen, det ene forestillende Thiers, smykket med Æreslegionens brede Baand, det andet Garibaldi i højrød Skjorte. Men hvad der særlig tiltrækker sig den unge Dronnings Opmærksomhed, det er en Kurvevugge, der staar ved Siden af den store Seng, halvt skjult af det stribede Bomuldsomhæng, og hvorfra der høres et vaagnende Barns Klynken.

Hurtig forlader Ledvogteren sin Plads foran Ildstedet for at skynde sig hen til Vuggen, som han forsigtig rokker ved. „Saa, saa, min Kylling, visse lulle, visse lulle;" — det er intet, — kun Faders Venner.

Han ser ud til at være en god Fader, denne Mand med Gedeskindstrøjen, med det skaldede Hoved, den barske Soldater-Knebelsbart og de to dybe, tungsindige Rynker i Kinderne.

„Det er Deres lille Pige?" spørger Dronningen med synlig Interesse.

„Ja, Frue, det er min Cecilie. Hun fylder tre Aar i næste Maaned."

„Men — hendes Moder?" — spørger Dronningen videre, ikke uden lidt Tøven, og da Svaret kun er en Rysten paa Hovedet: „Aa, De er Enkemand?"

Atter et tavst benægtende Svar. Da rejser Dronningen sig helt bevæget, nærmer sig Vuggen og betragter Cecilie, som igen er falden i Søvn med en lille eftergjort Pudelhund, trykket ind mod sit Hjerte.

„Stakkels Barn!" mumlede hun.

„Synes De ikke, Frue, at en Moder maa være meget hjerteløs, naar hun kan forlade et Barn i den Alder? At hun har forladt mig, — naa, naar alt kommer til alt, saa er det maaske min egen Skyld. Jeg gjorde Uret i at ægte en Pige, der var alt for ung til mig, Uret i at lade hende tage ind til Byen, hvor hun kunde komme i slet Selskab. Men forlade denne Engel! Er det ikke en Nederdrægtighed! Nu maa jeg alene, ganske alene opdrage hende, den stakkels lille Tingest! Det er vanskeligt, forstaar De, paa Grund af Tjenesten. Om Aftenen er jeg ofte nødt til at gaa fra hende og lade hende ligge ene, skrigende og grædende, naar jeg hører Toget pibe. Men om Dagen, ser De, saa tager jeg hende med mig, og hun er allerede vant til Turen, det lille Pus, hun er slet ikke bange for Toget mere. I Gaar f. Eks., bar jeg hende paa min venstre Arm, medens jeg med højre Haand holdt Flaget ud. Ja, hun skælver ikke engang, naar Iltoget suser forbi. Hvad der er mig det sværeste, maa De tro, det er at sy hendes Kjoler og Kapper. Heldigvis har man i sin Tid været Korporal ved Zuaverne, og dengang lærte man da at omgaas lidt med Naal og Traad."

„Men min stakkels Mand," afbrød Dronningen ham, „det er et meget vanskeligt Hverv. Hør, jeg vil gerne hjælpe Dem. Der maa dog her i Nærheden findes en Landsby, og i Landsbyen skikkelige Folk, som kan tage sig af Deres lille Pige. Det er altsaa kun et Pengespørgsmaal."

Men Ledvogteren ryster atter paa Hovedet.

„Nej, min gode Frue, nej. Jeg er ikke stolt, og jeg vil med et taknemmeligt Hjerte tage imod alt, hvad man vil gøre for min Cecilie, men skilles fra hende, nej, det gør jeg ikke, ikke for en Time!"

„Men hvorfor?"

„Hvorfor!" lød det dumpe Svar. „Fordi jeg kun stoler paa mig selv, naar det gælder at gøre dette Barn til det, som hendes Moder ikke var — en retskaffen Kvinde! Men undskyld, vil De ikke

være saa venlig at røre Vuggen lidt, Tjenesten kalder mig!"

Vil man nogen Sinde faa at vide hvilke Tanker, der sysselsatte den unge bøhmiske Dronning i denne Vinternat, da hun i en hel Time vuggede den fattige Ledvogters Barn, medens Generalen og Baronessen, hvis Hjælp hun havde afslaaet, sad og stød Ryg foran Kaminen." Da Togføreren aabnede Døren og raabte: „Toget gaar straks, stig ind, mine Damer og Herre!" havde Dronningen paa den lille Cecilies Vugge lagt sin Portemonnæ, der var fyldt med Guldstykker, og den Violbuket, hun havde haft i sit Bælte.

Man indtog atter hver sin Plads i Kupéen.

Men hendes Majestæt tilbragte kun to Dage i Paris; hun vendte hastig tilbage til Prag, som hun næsten aldrig forlod, og hvor hun udelukkende helligede sig sin Søns Opdragelse. De utallige Opdragerinder, som lod Skyggen af deres alvorsfulde Hovedsæt falde over Tronarvingens Barndom, har nu deres magelige Dage. Hvis der endnu findes Konger i Europa, naar den lille Wladislas engang bliver voksen, da vil han blive, hvad hans Fader ikke har været, en god Konge.

Wadstena Slot.

(Med Billede.)

Wadstena By, der ligger 26 svenske Mil fra Stockholm, ved den østlige Bred af Wettern, er en af Nordens minderige Stæder. Den udleder sin første Oprindelse fra en lille By, der under Navnet Lastkøbing dannede sig omkring det gamle Kloster, som allerede i Aaret 1162 paa Carl Svenskersons Tid findes omtalt under Navn af „Jungfru Maria-" eller „Wårfru-Klostret". I Nærheden deraf opstod Slottet Susenborg, og senere byggedes tæt derved endnu et Slot eller Kongshus, kaldet Waldemarshus. Efter halvandet Hundrede Aars Forløb var dette Slot allerede saa forfaldent, at Stenene, hvoraf det var opført, blev nedrevne og anvendtes til en anden Bygning, nemlig det af Sveriges ypperste Helgen, den hellige Birgitte, Aar 1346 grundlagde store Kloster, der i Løbet af kort Tid blev et af de fornemste i Norden. I Aaret 1430 tog den danske Dronning Philippa sin Tilflugt til Wadstena-Kloster, hvortil der desuden strømmede Pilgrimme fra alle Lande i Europa. Aaret 1527 gav Dødsstødet til dette som til alle andre Klostre i Sverige. Det maatte nu atter afgive sine Sten til en ny Bygning. I Aaret 1545 lagdes paa samme Sted, hvor Waldemarshus havde staaet, Grundvolden til et nyt Slot, Wettersborg eller Wadstenaslot, hvortil der knytter sig mange historiske Minder. Her mødtes saaledes, den 30te August 1716, Carl XII. og hans Søster Ulrika Eleonora efter nitten Aars Adskillelse, ligesom det ogsaa i en Aarrække var Residens for forskellige Medlemmer af det svenske Kongehus. Slottet blev dog hurtig medtaget af Tidens Tand og kom mere og mere i Forfald, indtil de svenske Stænder endelig forbarmede sig over det og drog Omsorg for dets Restauration, som er bleven fuldført for flere Aar siden. Wadstena er nu en af de smukkeste Slotsbygninger i Sverige og fremtræder atter i en Skikkelse, som er dets gamle Minder værdig.

Fogeddrabet paa Munkebjærg.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Det er meget rigtigt," sagde Vildskytten, „og for din gode Omsorgs Skyld, fortjener du ogsaa at faa Sandheden at vide: Naar Mikkelsdag kommer, forlader Trineke sin Tjeneste her; men saa drager hun over til Hovgaarden og bliver min Hustru med Gud og Ære."

Konen stod et Øjeblik, som hun var overslaaet med Vand, men saa tog hun sig i det og ønskede ham til Lykke med et syrligt Smil. Tønne bad da om, at hans Brud maatte tage over til sin Søster i Bredballe en Uges Tid for at ordne sine Sager. Det sagde Konen nej til, men Pigen maatte gerne faa al den Fritid, hun kunde ønske, bare hun blev i Gaarden og i sin Tjeneste; thi, sagde Store-Maren: „Jeg holder saa meget af hende, at jeg slet ikke kan afse hende, inden jeg er nødt til det."

Da Konen havde erfaret, hvordan det stod sig, tog hun en rask Beslutning og drog Omsorg for, at hun selv blev gift med Hans Munk endnu, mens Trineke var hendes Tjenestepige.

IV. Trineke faar af sin Madmoder en Bryllupshilsen, som hun ikke er glad ved.

Saa kom selve Mikkelsdag, da havde Trineke udtjent, og da skulde Bryllupet være, men hun fik ikke Lov til at forlade sin Tjeneste et Øjeblik, før hun havde udtjent, lige da det var Middag. Om Morgenen sendte hendes trolovede en Vogn over at hente hende, og paa en anden Vogn kom hendes Søster og et Par Ungdomsveninder ovre fra Bredballe for at pynte hende, at hun som en smykket Brud kunde møde sin Brudgom i sit ny Hjem. I Fogedkonens Kammer fik de ogsaa Lov at klæde hende paa og derefter fulgte de hende ind i Stuen, hvor Fogedkonen rejste sig og gik hende i Møde.

Bruden var blidt bevæget og tiltalte Konen saaledes: „Kære Madmoder! jeg beder eder om Forladelse for alt, hvormed jeg kan have gjort eder imod! Gid I af Hjertet vilde tilgive mig det, saa vi fremtidig kunde bo hos hinanden som gode Naboer!"

Dermed fremrakte hun Haand og Mund, men Store-Maren traadte tilbage og udbrød: „Hej! hej! Saa varmt behøver det vel ikke at gaa til. Men endnu er du min Tjenestekvinde, og det har jeg tiltænkt dig en Erindring om."

I det samme smækkede hun med sin flade Haand et ordentlig Klask paa Brudens Kind og derpaa et til og havde Haanden i Træk til tredje Kindhest, som Trineke dog undgik ved ilsom Flugt ud af Døren og op paa Vognen, hvor hun snart fik Selskab af de tre andre Kvinder, der ogsaa skyndte sig bort fra den vrede Kone med den tunge Haand og den stærke Arm.

Opløst i Taarer og med Sindet opfyldt af Harme kom Bruden til Hovgaarden, og der blev fortalt, hvad Medfart hun havde lidt, hvilket hendes venstre Kind, der var rød og blaa og ophovnet, bar Mærke af under hele Bryllupsfesten. Tønne Grejs svor, at han vilde hævne sin Bruds Skade og Skam, medens han trøstede hende over, hvad hun havde lidt. Saa drog Brudefølget over til Gaverslund Kirke, og Parret blev ægteviet i en talrig Menigheds Nærværelse. St. Mikkelsdag var jo en almindelig Kirkegangsdag. Man kunde ikke undlade at lægge Mærke til den ellers saa fagre Piges vansirede Ansigt. Det toges for en Virkning af Tandpine, skønt det var en Sygdom, Datidens Mennesker sjældent led af; men der var ogsaa nogle, der havde faaet Sandheden at vide, og den sivede snart ud til alle.

Gaverslund Kirke var en ret anselig Bygning med Blytag men uden Taarn. Den var gammel og var oprindelig opført af Fraadsten og Bakkesten, hvoraf meget i Tidens Løb er forvitret og erstattet ved Mursten. Men i den Tid, da Adelsmændene havde for Skik at befæste Kirketaarne til Værn i deres indbyrdes Fejder, havde en Væbner, Henrik Pedersen, opført et Taarn ved Gaverslund Kirke. At befæste Kirketaarnene blev af Gejstligheden stemplet som en Ugudelighed, og da samme Henrik Pedersen var en from Mand, opførte han ikke Taarnet i Forbindelse med Kirken, men satte det i 10 eller 12 Skridts Afstand fra Kirkens sydøstlige Hjørne, det havde et højt Spir, der kunde ses langt ude paa Havet og forøvrigt var det indrettet til Forsvar med Skydehuller og sligt, der var Fangekamre ovenover Hvælvingen, hvor ogsaa Kirkeklokken hang. Det slanke Spir blev dog brøstfældigt og er nedtaget for Aarhundreder siden, men selve Taarnet stod til 1843, da ogsaa det blev nedbrudt, og et nyt Taarn opført i Sammenhæng med Kirken.

Medens det gamle Taarn stod, havde Menigheden, især Kvinderne, for Skik at søge Læ i den nederste Afdeling, naar Vejrliget var ublidt, og de ønskede at pusle sig lidt før og efter Gudstjenesten. Den omtalte Mikkelsdag var det Blæst og Bygevejr, og da de kom af Kirken, var det især strengt, hvorfor en Del af Kvinderne søgte Læ i Taarnet. Og nu var der netop noget at snakke om, nemlig Bryllupet paa Sillerup Hovgaard og Brudens stærktfarvede Kind. Det siges, at Folk altid skal lastes, naar de bliver gifte, og roses efter deres Død, og den første Del af denne Talemaade gik i Opfyldelse her, medens Bryllupsfolkene kørte langs med Korsdals Skrænter op til Hovgaarden.

„Hendes Kind kommer sig nok," sagde Ane Peders i Brejning, „og nu er hun godt gift, den Skarns Fiskertøs."

„Aa ja, paa en Maade, for det er jo et godt Levebrød, men Tønne er jo da snart en gammel Mand," mente Kirsten Bødkers.

„Ja, hun vilde jo heller haft Hans Munk," forklarede Kirsten Kyllingpige fra Andkær.

„Hvad for noget? det er jo Ridefogden, som er gift med hendes Madmoder."

„Ja, det forstaar sig. Han blev Ridefoged paa de Vilkaar, at han skulde gifte sig med Store-Maren; men da han kom der i Huset og saa det lange Register og den kønne Tjenestepige, saa bandede han Djævelen besætte sig paa, at han heller vilde have Pigen. Tøsen vilde jo da ogsaa

heller haft den unge raske Mand, end den gamle Dyreslaaer paa Hovgaarden; men se det kunde nu ikke lade sig gøre paa den Maade.“

„Det skulde de saa have betænkt noget før,“ mente Trine Skrædders.

„Det skulde fedt have hjulpet. De havde jo ikke kendt hinanden, før Ridefogden kom og skulde holde Bryllup med Store=Maren, og da var Tøsen allerede forlovet med Dyreslaaeren. Men det gør vel heller ikke noget. Munken og Tøsen kom nok snart til at forstaa hinanden. Fogedkonen fattede Mistanke, for de var saa uforsigtige; det var de endnu i Dag, og Konen traf dem sammen, idet de var ved at tage en rigtig varm Afsked fra hinanden, og i den Anledning var det nok, at hun gav Tøsen en rigtig varm Velsignelse.“

„Jeg har tjent sammen med Trineke,“ sagde Kirsten Bødkers, „og da var hun en overmaade pæn Pige i alle Maader, saa jeg tror slet ikke, det er sandt.“

„Ikke sandt? det skulde ikke være sandt! Jo, det kan du godt bande Død og Pine paa. Hun anstiller sig nok stille og anstændig; men du ved vel, at de lumske Svin æder Masken, mens de gale løber uden om. Sandheden skal ogsaa nok vise sig; thi nu bor hun i Hovgaarden, og han bor i Hvilsbjærg, der er ikke langvejs imellem.“

Den unge Skyttekone klagede til sin Mand over den Forsmædelse, hun havde lidt, og Tønne prøvede at skaffe hende Oprejsning. Han henvendte sig til Ridefogden og dennes Kone, men blev haanlig afvist, det samme var Tilfældet, da han gentog sit Forlangende i Vidners Nærværelse. Saa udtog han Stævning mod Fogedkonen, og Munken mødte for hende. Tinget holdtes paa Bjærgkrogen mellem Tingskoven og Gaverslund By.

Tønne Vildskytte var en dygtig Jægersmand, men Tingtrætter var han ikke øvet i, hvorimod det var for Ridefogden, hvad Vandet er for Fisken. Vildskytten var ogsaa bleven mindre afholdt i den Tid, han lod Fogedkonen have saa megen Naaderum, og han havde altid været Genstand for Misundelse. Den høje Yndest, han ved et Tilfælde havde opnaaet hos Myndighederne tillige med de gode Kaar, hvori han levede, havde maaske gjort ham noget overmodig, saa der var mange, der undte ham en Ydmygelse. Han havde nu heller ikke fine Velyndere at ty til; thi Kong Frederik var død for mange Aar siden, og Hertug Sigismund var falden som Offer for Pesten. Og ret megen Ret havde han ikke at pukke paa, thi den mishandlede Pige var jo nok Hans trolovede Brud, men hun var alligevel Store=Marens Tjenestepige og undergiven hendes Hustugt, og det var en Ting, som Datiden ikke tog det saa nøje med. Dommen kom altsaa til at lyde paa, at Madmoderen havde været i sin gode Ret. Siden førtes der mange flere Tingtrætter, hvori Tønne trak det korteste Straa, thi han var ikke nær saa dreven i Lovtrækkeri som hans Modstander. Der blev aldrig mere Venskab imellem de to Nabohuse, og Mændene søgte Processer og skændtes og sloges, som det kunde falde sig. Hans Munk stod sig i Processerne, maatte give tabt i det hjemlige Mundhuggeri, og i Slagsmaal gik det baade saa og saa, da Tønne var den stærkeste, men saa ung og smidig som Hans Munk var han jo ikke.

Slagsmaalet.

V. Ridefogden gør omsider Ende paa Nabokrigen.

En Søndag i Foraaret 1616, tog Fanden Hans Munk til Visselbjærg, da han kom ud af sin Sognekirke. Saadan mente Almuen, men det vil sige paa anden Dansk, at Kong Kristian den Fjerde lod ham gribe og bortføre og derefter ifølge Lov og Dom lod ham halshugge den 30te Maj samme Aar. Den gamle Kæltrings Misgerninger vedkommer os ikke her, men de vedkom i temmelig høj Grad Hans Munk i Hvilsbjærg, der nu ikke længer kunde opbære Indtægterne af Munkegaarden i Skærup, som han før havde nydt og heller ikke som før kunde brovte af sin højadelige Slægt eller pukke paa, at han for dens Skyld kunde gøre, hvad han vilde, og endda være strafløs. Tønne Skytte blev fra nu af mindre tilbøjelig til at finde sig i hans slette Streger og hans Overgreb. Saa var det den paafølgende Mikkelsdag, at Tønne var i Kirke om Formiddagen, hans Kone var med, og de var derefter en Bending inde i Præstegaarden, som han dog snart forlod igen, da han vilde over i Andkær Skov, hvor der i den senere Tid havde gaaet noget Vildtyveri for sig, efter hvad han kunde skønne. Trineke Tønnes blev i Præstegaarden, og han lovede at hente hende mod Aften, hvis Tiden slog til. Da han kom til Sillerup, var han lige inde ad Døren i sit Hjem og skyndte sig saa over i Skoven. Imidlertid led det mod Aften, og Solen var sin Nedgang nær, da to Smaadrenge, der var Sønner af Terkel ved Andkær Skovled, kom inde fra Skoven med deres fyldte Nøddeposer. Nødderne maatte de uden Tilladelse kun plukke af, saa mange de spiste paa Stedet, men ikke videre, og nu gjaldt det om at komme hjem med deres Smaaposer, uden at disse blev sete. Som de nu gaar langs med Skeldiget mellem Hvilsbjærg og Sillerup Skov, hører de højrøstet Skænderi og kender paa Mælet de to Mænd, som de var mest bange for, nemlig Hans Munk i Bundgaarden og Tønne i Hovgaarden. Mændene kom nærmere, og de to Smaafyre krøb i Skjul bag en stor og tæt Klynge Kristtorn.

„Søren! De skændes,“ sagde den mindste af Drengene ængstelig.

„Ja, jeg hører det nok, men det skal du ikke bryde dig om, lille Ole, de kommer ikke til os.“

„Jeg er saa ræd,“ klynkede Ole. „Det skal du ikke være, de kan ikke se os, og naar de er her forbi, smutter vi ud af Buskene og løber hjem med vore Nødder.“

Men de to Mænd kom nærmere, indtil de var lige for Kristtorngruppen paa den anden Side af det lave Dige, og Skænderiet vedblev, endelig faldt der et Slag, og nu røg de tvende Uvenner i hinanden, og væltede sig ind mod Diget, over Diget og ned i Digegrøften, ikke langt fra de to rædde Nøddeplukkere. Den svære Vildskytte var ovenpaa, men ikke ret længe; thi den smidige Hans Munk snoede sig omkring ham og fik Overtaget. Denne Fordel var der dog ikke Udsigt til, at han kunde beholde; thi den gamle greb ham i Struben med sine stærke Fingre og kneb ham, saa han gispede. Det lykkedes dog Munken med en kraftig Anstrengelse at faa den højre Haand løs, og saa rev han sin Modstanders Jagtkniv ud af Skeden og stødte den i Tønnes Bryst lige til Skaftet. Tønne syntes at være død paa Øjeblikket, alligevel trak Ridefogden Kniven ud og stak ham gentagne Gange, derpaa tørrede han Mordvaabenet af i Græsset, rejste sig op, kastede et Blik paa sin døde Fjende og skyndte sig bort. Nu kom de to Drenge frem af deres Skjul, og det kan nok være, de fik Ben at gaa paa.

„Aa Gud!" udbrød den mindste Dreng, „det er Skyttemesteren paa Sillerup, og han er vist død."

„Ja, det er han vist," sagde den anden, „men lad os skynde os bort og tie med, hvad vi har set, ellers faar vi en Ulykke for vor Nøddeplukning."

I Øjeblikket var det maaske nok Drengens Mening at tie med det skete, men Hemmeligheden var for tung for saadanne Smaafyre at bære, og da de et Stykke uden for Skoven mødte Niels Tønnesen fra Hovgaarden, fortalte de ham, at de havde set Hans Munk myrde Vildskytten. Niels blev selvfølgelig højlig forfærdet, han fulgte med dem tilbage og fandt sin Faders blodige Lig.

Hans Munk nægtede ikke, at han havde begaaet Drabet, men bandede Djævelen besætte sig paa, at det var sket af Nødværge, og da der ikke var andre Vidner end de to Drenge, der jo ikke kunde aflægge gyldigt Vidnesbyrd, kunde hans Paastand ikke modbevises, thi Drengenes Udsagn, at han havde revet sig løs fra sin Modstander, før han drog Jagtkniven og stak ham ihjel, vilde han ikke lade gælde. Under alt dette gik han fri og fræk omkring, pralede af sin Sejr og truede paa Liv og Lemmer enhver, der vilde tale Enkens Sag. Saa endte det saaledes, at han blev idømt Bøder for Nødværgedrab, men dem betalte han aldrig, hvorimod han lagde sig efter at forfølge Enken.

Som Kongens Ridefoged i Herredet, var han en Slags Øvrighedsperson med ikke saa liden Myndighed, men denne Myndighed havde Tønne Grejs aldrig villet anerkende for sit Vedkommende, og dette havde givet Anledning til idelige Rivninger imellem de to Naboer, som til sidst tog en blodig Ende. Lensmanden paa Koldinghus havde haft adskillige Ærgrelser af deres Uenighed, og han saa gerne, at de to Bestillinger kunde forenes, især da Hans Munk var en kyndig Jægersmand. Han naaede altsaa at faa de to Bestillinger forenet, idet han blev baade Skovfoged og Ridefoged, men da han mente, at Forleningen af Sillerup Hovgaard hørte til Skyttetjenesten, blev han belært om, at det var urigtigt, da Tønne Grejs havde haft den i Fæste paa sin egen og sin Hustrus Livstid.

Men den Ting lod det til Munken forstod bedre, thi i Fæstebrevet var Tønnes Hustru nævnt med Navnet Mette Falenkamp; men siden havde han faaet en Hustru med et andet Navn. Som Kongens Ridefoged paalagde Hans Munk hende at flytte bort, og da hun ikke vilde det, lagde han Beslag paa al hendes Ejendom og lod det hente hjem til sit.

(Fortsættes.)

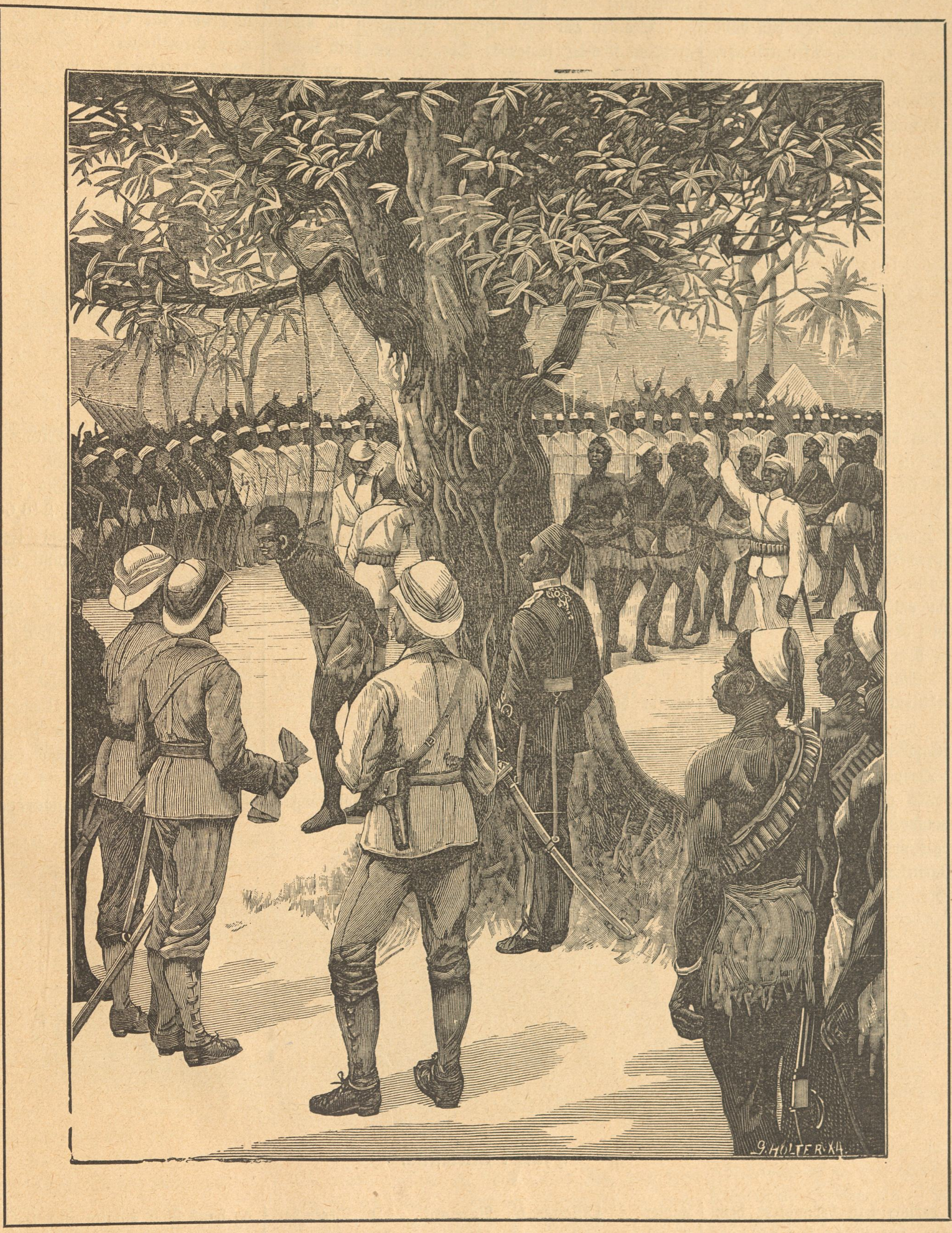

Fra Stanleys Rejse: En Oprører henrettes.

Stanleys sidste Rejse i Afrika.

VIII. Bagtroppen.

Stanley tog Afsked fra Emin den 25. Maj 1888. Han lod Jephson blive tilbage hos Paschaen, som lovede at underrette sine Folk om Stanleys Ankomst og Planer, hvorefter han skulde besøge Fort Bodo, hvor Kaptejn Nelson, Løjtn. Stairs og Dr. Parke befandt sig med den Del af Mandskabet, der ikke fulgte Stanley. Fort Bodo skulde da jævnes med Jorden, og Stanleys Officerer flytte op til Lejren ved Nyanza.

Først i Juni naaede Stanley Fort Bodo, hvor han fandt alt i ønskelig Orden. Man havde opdyrket flere Akres Land rundt om Fortet og besaaet disse med Majs og Bønner og dertil anlagt frodige Bananplantager Her hvilede Stanley ud indtil den 16de Juni, da han marcherede videre efter at have givet sine Officerer de nødvendige Instruktioner. Den 16. Juni — skriver Stanley — forlod jeg Fortet med 111 Zanzibariter og 101 af Emin Paschas Folk. Løjtnant Stairs blev udnævnt til Kommandant paa Fortet, Nelson til Næstkommanderende og Dr. Parke til Feltlæge. Besætningen bestod af 59 Mand. Jeg havde saaledes skilt mig ved alle mine Officerer, for at jeg ikke skulde have for stort Besvær med Bagage, Medicin og andre store Forraad, som vi maatte føre med, hvis vi skulde have flere Europæere i vort Følge." Med sine 212 Mand naaede Stanley 8 Dage senere Kilinga Longa, og derfra behøvede han en Maaned for at komme til Uggarrowas Station. Da Stanley kom til det Sted, hvor Stationen havde

ligget, fandt han hele Egnen hærget, som det er Arabernes Vis, naar de har udplyndret de indfødte for det Elfenben, de er i Besiddelse af, og her vilde visselig Stanley og hans Folk have lidt Hungersnød, hvis ikke den fremsynte Chef i Fort Bodo havde forsynet hver af sine Bærere med 60 Skaalpund Majs som Proviant. Stanley drog herfra den 10de August i Kanoer ned ad Floden, hvorved Rejsen betydelig blev fremskyndet, saa at han otte Dage efter landede et kort Stykke fra Yambuya.

Da Stanley forlod Bagtroppen, lod han blive tilbage hos Barttelot en erfaren Afrikarejsende, Jamieson, og kort efter tyede ogsaa Ward og Bonny did med 120 Mand. Disse var blevne tilbage i Balobo, da Ekspeditionen manglede den fornødne Proviant, men disse afhentedes af Rose Troup, Ekspeditionens Transportofficer, som igen var bleven tilbage ved Stanley-Pool en Tid. Ingen af Bagtroppens Officerer undtagen Ward og Troup kunde forstaa og tale det Sprog, som Mandskabet, ialt 250 Mand, talede.

Tippu-Tib havde, som sagt, lovet Stanley, at sende 600 Bærere ned til Fortet, for at man kunde transportere det store Forraad, som var blevet tilbage her.

Tippu-Tib havde ganske vist de bedste Forsætter, da han underskrev Kontrakten i Zanzibar, men da man først troede, at Stanley var død, og siden Rygterne kom om Nederlag og Fangenskab, stak Araberen frem i ham, og han sveg Major Barttelot, som desuden havde haft en liden Fejde med Tippu-Tibs Nevø. Major Barttelot var Næstkommanderende i Ekspeditionen, en dygtig, energisk ung Mand, som havde været med i den engelske Armés Træfninger i Ægypten. Han var imidlertid af et noget heftigt Temperament og behandlede de indfødte brutalt, hvilket gjorde, at de ikke saa villigt adlød hans Kommando. Dertil kom, at han ikke var Sproget mægtigt. Her maatte altsaa Major Barttelot ligge virkeløs i 12 lange Maaneder. Til Slut blev Tilstanden ham utaalelig. Det kom til en Underhandling mellem ham og Tippu-Tib i Overværelse af Jamieson, og Resultatet blev, at Araberchefen sendte et stort Antal Folk ned til Yambuyo. Han havde imidlertid givet Folkene det venskabelige Raad, at de skulde skyde Majoren, dersom han behandlede dem slet. Enhver, som kender lidt til de sortes Natur, ved, at dette var Major Barttelots visse Død.

Den 10de Juni 1888 brød Bagtroppen omsider op, men den havde mistet to af sine Officerer. Rose Troup var bleven syg og sendtes tilbage til Stanley-Pool, og Ward var rejst til Kysten for pr. Telegraf at sætte sig i Forbindelse med Undsætningskomiteen.

Faa Dage senere, den 19de Juni, blev Major Barttelot myrdet af en af Bærerne, der fik en velfortjent Afstraffelse. Jamieson og Bonny havde nu en fortvivlet Stilling, uden Bærere og med hele Ansvaret for Godset hvilende paa sig. Jamieson rejste over til Bangala for at hverve ny Bærere, men fik Feber paa Vejen og døde kort efter. Mr. Bonny, Ekspeditionens yngste Officer, var den eneste, der kunde modtage Stanley, da han den 17de August havde banet sig Vej gennem Urskoven og nu kom for at se alle Forhaabninger knuste, Officererne døde og Gods og Mandskab spredte for alle Vinde. Af Officerer fandt han kun en, og af de 257 Mand var 71 i Live, men kun 20 tjenestedygtige. Ved Rygtet om hans Død, havde man sænket alle hans personlige Ejendele i Kongo.

Stanley har selv beskrevet Ankomsten til Bagtroppens Kvarter saaledes: Der stod en hvid Mand ved Blokhusets Port, som jeg først troede var Mr. Jamieson, men da jeg kom nærmere, genkendte jeg Hr. Bonny, der i sin Tid havde forladt sin Lægepost i Armeen for at ledsage os.

Hytter i Midtafrika.

„Nu min kære Bonny, hvor er Majoren?"

„Han er død, Sir, skudt ved Manguema for omtrent en Maaned siden."

„Du gode Gud, og hvor er Hr. Jamieson?"

„Han er gaaet til Stanley-Falls for at faa nogle flere Folk fra Tippo-Tib."

„Og Hr. Troup?"

„Hr. Troup, Sir, er rejst hjem som Invalid."

„Hm, hvor er da Ward?"

„I Bangala, Sir."

„Men Gud i Himlen, saa er De jo den eneste, der er bleven tilbage her!"

„Javel, Sir!"

„Jeg forlod Yambuya" — fortsætter Stanley — „med kun et meget lille Train, da jeg efterlod min Reservebeholdning af Klæder og Forplejningsmidler i Officerernes Varetægt. I December Maaned naaede nogle Desertører fra Troppen Yambuya og udspredte det Rygte, at jeg var død. De havde ingen Papirer at fremlægge; men Officererne var tilbøjelige til at tro Desertørernes Beretning, og ved et Maaltid i Januar Maaned, da alle Officererne var forsamlede, foreslog Hr. Ward at betragte mine Instruktioner som ugyldige. Derefter blev min personlige Ejendom, Medicin, Sæbe, Lys og øvrige Forraad, sendt ned ad Kongo som „overflødigt Gods". Efter at have bragt store personlige Ofre for mine Officerer, befandt jeg mig saaledes aldeles blottet og berøvet de allernødvendigste Ting, der udfordredes til Livet i Afrika. For ikke at gøre dem Uret maa jeg dog bemærke, at de havde beholdt 2 Hatte, 4 Par Støvler og en Flonelsjakke; med denne Udrustning, der i Sandhed er vel egnet til en Rejse i Afrika, vil jeg nu gaa tilbage til Emin Pascha. Den stakkels Livingstone var fuldstændig i Pjalter, da jeg traf ham; nu er hans Redningsmand i samme uheldige Stilling. Heldigvis vil ikke en af mine Officerer misunde mig; thi deres Ekvipering er upaaklagelig — det var kun mig selv, der var død."

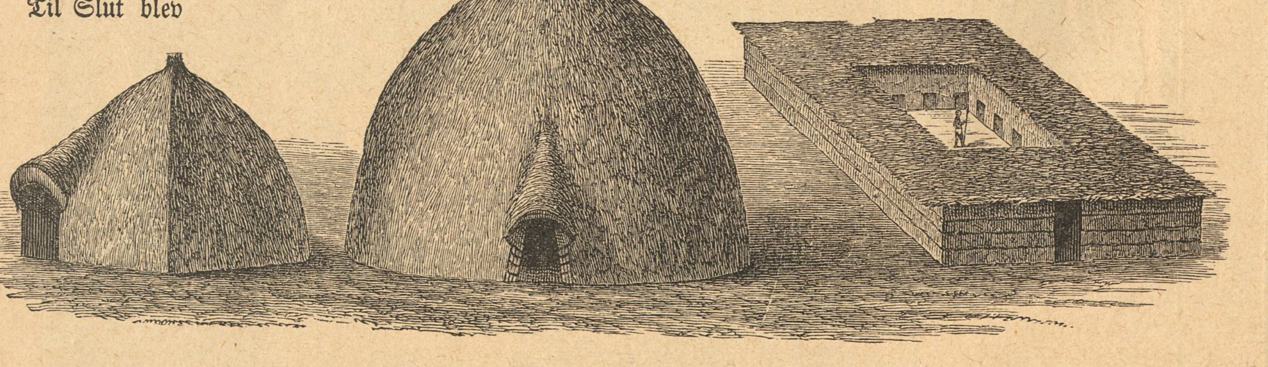

Hytter i Midtafrika.

Vi var 160 Dage i Skovene — en evig, uafbrudt, tæt Skovstrækning. I 8 Dage rejste vi over Græssletter. Skovenes Grænser er meget skarpt markerede; imod Nordøst og Sydvest udstrakte de sig for os med alle deres Krumninger, Bugter og Næs, omtrent som en Havkyst. Mod Nord og Syd strækker Skovdistriktet sig fra Nyangwe til Monbuttus sydligste Grænser. Mod Øst og Vest omfatter det alt lige fra Kongo til Aruwimis Munding; omtrent mellem den 29de og 40de Grad østlig Længde. Hvor langt Skovene strækker sig vest for Kongo, er mig ubekendt. Den beskrevne Strækning, der er fuldstændig bevokset med Skov, omfatter et Areal af ca. 246,000 □ Mil. Dertil kommer de Skove, som ligger nord for Kongo, mellem Upoto og Aruwimi og omfatter ca. 20,000 □ Mil.

Mellem Yambuya og Nyanza stiftede vi Bekendtskab med fem forskellige Sprog. Det sidste var det, som tales i Wanyoro, Wanyankori, Wanya Ruanda, Wahha og af Folkene ved Karangwe og Ukerewe. Landet mellem Højsletten ved Nyanza og Kongofloden skraaner ned fra en Højde af 5500′ til 1400′ over Havfladen. Mod Nord og Syd blev Landskabets Fladhed ofte afbrudt ved Grupper af Høje, fritstaaende Bjærge eller Bjærgkæder. Mod Nord saa vi intet Land der hævede sig mere end 6000′ over Havfladen, naar jeg undtager Bjærget Ruvenzori: hvis Top var bedækket med Sne — det ragede sandsynligvis 17—18,000′ over Havfladen og vil maaske vise sig at være en Rival til Kilimandjaro."

Under alle de Anstrengelser, som Stanley og hans Folk maatte udholde, og navnlig under de besværlige Vandringer, der ofte forekom de indfødte Tropper at være uden Maal, truede nu og da et Oprør med at bryde løs. Som næsten altid var det enkelte utilfredse, der søgte at ophidse deres Kammerater. Men Stanley kendte sine Folk og forstod at stride energisk ind. Ethvert Oprørsforsøg straffedes med Døden. Paa omstaaende Billede ser man, hvorledes en sudanesisk Oprører bliver hængt i hele Mandskabets Overværelse.

Den vægelsindede.

Fortælling fra Vestkysten af H. R.

Paa den sydøstlige Side af en af de smaa Vesterhavsøer, ligesom gemt for den øvrige Verden i en Dal, hegnet af høje Klitter, ligger den lille Skipperby Vesterho. Alt her er primitivt; Gaderne Sand, Haverne Kaal- og Kartoffelplantninger, Husene lave og straatækte. Menneskene til daglig tavse og indesluttede. Da en Maler fra Hovedstaden, der havde faaet nok af By- og Selskabslivets Larm og længe forgæves havde søgt et Sommeropholdssted, uberørt af Civilisationens Bølger, endelig fandt Vesterho, blev han henrykt og slog sig ned der — et bedre Skjulested, mente han, kunde ikke findes.

— —

Det kan vel være en halv Snes Aar siden, at der i Vesterho skete den store Begivenhed, som de indfødte i deres Sprog kaldte, at nu skulde Mikkel Peersens Hus „brækkes" ned. Bemeldte Hus havde staaet ubeboet i det sidste Aars Tid efter Ejerens Død; en velhavende Enke havde afkøbt Arvingerne det for Spotpris. Saa havde hun noget at styrke sin brøstfældige Gavl med, mente hun.

Hvad knyttede der sig da til dette Hus, og hvem var denne Mikkel Peersen?

Han var en gammel Skipper, der for længe siden var bleven aflægs og havde holdt op med at fare, en hvidhaaret Olding, der nu efter et langt Liv op i Firserne laa i sin Grav oppe paa den lille, træløse Kirkegaard, og om hvem man ikke havde andet end godt at fortælle.

Men Huset, ja dertil knyttede der sig efter Sigende adskillige triste Erindringer, det, der sikkert gjorde, at ingen havde Lyst til at bo der. Hvor meget der nu laa i Beretningerne om den døde Gnier, der havde boet der før Mikkel Peersen, hvis Penge man havde fundet i de besynderligste Kroge, og hvis Genfærd snart viste sig her, snart der, skal jeg lade være usagt; men een skummel Historie i det mindste kunde ikke skilles ud fra dette Hus — det var Cæcilies Historie.

Jeg fik den at høre ved ovennævnte Lejlighed, da Huset nedbrødes. Gennem det hullede Tag saa man ind paa Loftet, hvor Haandværkerne allerede tumlede med Økse og Hammer. Vinduesruderne var blæste ud, Døren stod aaben; Vinden for ind i de tomme Stuer, alt Bohave manglede næsten. Man saa kun de to blaamalede Alkovesenge med gule, snirklede, næsten helt udviskede Figurer. Bagved den inderste Stue var et lille Rum, mørkt som en Kælder, da der kun kunde komme Lys gennem en lille Trækrude oppe under Loftet; det saa ud til oprindeligt at have været brugt til Forraadskammer og frembød ikke noget videre af Interesse. Jeg vendte mig atter mod Udgangen for at gaa en Tur ud over den vestlige Strand, hvor Gangen er behagelig som paa Asfalt, og hvor Blikket kan strejfe frit ud, kun nu og da mødende et enligt Skib i Havkimmingen; da bemærkede jeg, at der stod noget skrevet over Dørkarmen. Støv og Spindelvæv gjorde det noget vanskeligt at læse; men til sidst fik jeg dog ud, at der stod med pudsige, gammeldags Bogstaver følgende Vers:

„Her lever jeg med Gud Fornøyet,
jeg Slider Tiden, Tiden mig,
jeg Evigheden har for øyet,
thi alting her er brækelig.
Af jord er jeg, af Ler min Hytte,
vel er det, mand har Haab at Flytte."

— Det var nu ikke Mikkel Peersen, der havde digtet det, fortalte man; han havde taget det ud af en gammel Bog. Men derfor kunde det da være lige godt.

— „Levede han da saa fornøjet her?" spurgte jeg en gammel graanet Søgast, der stod midt i Stuen og saa melankolsk omkring sig.

„Fornøjet!" udbrød han med store opspilede Øjne og saa næsten sky paa mig; saa sænkede han langsomt de rynkede Øjenlaag, og over Ansigtet for et stille, bittert Smil. „Fornøjet! — Ak, Gud naad' 'et!"

„Men hvorfor skrev han det Vers over sin Dør?" indvendte jeg.

„Fordi Mikkel Peersen i al sin Nød stolede paa Gud i Himlen," svarede den gamle Sømand og gik derpaa langsomt ud af Huset og hen over de fattige Marker, op over Klitterne.

— Jeg fulgte med, drevet af min Nysgerrighed efter at kende, hvad jeg anede, der her laa bagved.

Skipperen slentrede af Sted uden at se sig tilbage. Dog, da han naaede op paa en af de nærmeste Klitter og satte sig i det bløde Sand, lod han ikke til at blive videre overrasket ved at se mig komme og sætte mig ved Siden af sig.

„I kunde dog gerne fortælle mig lidt om Mikkel Peersen," begyndte jeg.

„Det er ingen Nytte til," svarede han kort.

„Nej, ganske vist, men — —"

„Og heller ingen Fornøjelse er det at høre," afbrød han.

„Ja, hvem ved; selv gennem Sorgerne kan vi lutres og styrkes. Fortæl I kun."

„Ja, ja, da! Siden I spørger, skal I faa det at høre."

„Mikkel Peersen var min Ven og gode Kammerat. I Ungdommens Aar for vi sammen fra Hamborg; og I kan lide paa, han var den knøveste Gut, der kunde entre op og ned ad en Tovstige. Men saa skiltes vi ad; der gik Aar hen, vi ikke saa hinanden. Han var snart med en Indiefarer, og snart gik det ad Kina eller Australien til, fortalte man. Saa en skønne Dag kom han hjem igen til vor' Land. Han var bleven stor og brun, en køn Karl for Resten; og Møllerens Datter saa da ogsaa godt til ham. Hun havde Skillinger — og saa fik han baade Skib at føre, et godt Hus at bo i, ja, nu ser det ikke ud til meget, det er det, de brækker ned derhenne, men engang var det blandt de bedste paa hele æ Sønderland; og saa fik han sig en Kone, ser I, der var mere værd end Pengene. Mikkel var lykkelig som faa Folk; det var vel derfor, det gik, som det gik. For megen Lykke varer sjælden længe. Da han havde faaet sig en Datter, der i Daaben bekom Navnet Cæcilie, lukkede Moderen sine Øjne; og Mikkel sad ene tilbage med den lille Tøs. Det var hans første store Sorg, men det blev ikke den sidste. Ak, nej, ak, nej!" — her sukkede den gamle dybt —; „havde Moderen taget Pigen med sig i Graven, havde det vel gaaet anderledes; saadan synes vi ofte at kunne kende Herrens Veje bedre end han selv. Men hun skulde nu leve og blive til den smukkeste Pige paa hele Vesterho — trods det hun beredte sin Fader al den Sorg og Smerte, som tænkes kan."

„Nu maa I vide," vedblev den gamle, „at vi her paa Vesterho har en god gammel Skik, som vi kalder „at gaa i Raa'". Naar Vinteren kommer, og Fartøjerne er lagt op, saa har vi de unge Knøse gaaende her, og mangen Gang ved de jo ikke, hvad de skal fordrive Tiden med. Værst er det de lange Vinteraftener; saa er det blevet Skik, at Mandfolkene besøger de Steder, hvor der er unge Piger i Huset, og mens Rokken gaar, smisker Karlene lønligt til Ungmøerne. Saadan faar man sig en Kærest', og saadan driver Vinteren af.

Men aldrig har der noget Sted været større Besøg af Karlfolk end hos Mikkel Peersens i det Lav. Cæcilie var op mod den første Snes. Da var hun ogsaa smække og trind som en Sælhund og dertil hvid og blød i Huden som den fineste Jomfru. Det var ikke et Mandfolk paa hele vor' Land, uden at han tragted' efter hende, ja var syg anlangende hendes Dejlighed. Om det saa var paa Fastlandet, saa snakked' de om Mikkel Peersens den smukke Cæcilie. Men se, saa var det, ham, Styrmanden fra Nordho, Kristiansen, kom her hen en Vinter til Barsel hos Cæcilies Moster; siden den Tid holdt de andre Karle sig borte, og siden da begyndte stakkels Mikkels store Elende. Og Cæcilies da med; for hun kunde vel ikke gøre for, som hun var. En er vel ikke anderledes, end Gud har skabt en! Ak, ja, ak, ja!" her sukkede den gamle Mand igen ved Tanken om de sørgelige Erindringer, han opfriskede og lod til at synke hen i Minderne derom.

— Jeg vovede ikke at bryde Tavsheden.

Blikket gled ud over den brede, aabne Strand — intetsteds findes den kønnere end her paa den vestlige Økyst med det faste, hvide Sand og de blanke, trillende Vover, der svagt krusede af den milde Sommervind ruller op i Havstokken med en Lyd som af en sagte Trommehvirvel. Enkelte Strandløbere saas langs den bugtede Vand-Ring, de smaa Ryler for vimse om, Strandskaderne med det stærke, røde Næb løb op mellem Marehalmsbuskene — ellers var alt en aandeløs Stilhed, et Havblik ud over hele Naturen.

Man kunde have siddet timevis i denne Døs, lullet til Ro af Havets stille, monotone Drøn. Men den gamle begyndte igen og tog snart hele min Opmærksomhed fangen paa ny.

„Ser I," vedblev han. „Saa blev de da forlovede, de to, Jes og Cæcilie; for han hed Jes til Fornavn, Styrmanden. Men det varede ikke stort mere end et Par Maaneder; saa var det forbi. Og det gik endda helt underligt til; for det var en Søndag Aften, der var Dans, som der plejede, hos Jakob Ibsens, og Jes og Cæcilie var gaaede derhen sammen. De dansede vel nok en Del, men alligevel var Humøret ikke rigtig hos Cæcilie. Længe før end Skik var at holde op, siger hun saa, at nu vilde hun hjem. Jes syntes, det var underligt, hun vilde tage saa tidlig af Sted, men sagde ikke noget dertil; han lavede sig kun til at følge hende hjem. Saa siger hun til ham, mens nogle Kvindfolk og et Par af hans Kammerater stod og hørte derpaa:

„Du skal ikke følge mig hjem!"

„Hvorfor skal jeg ikke det, lille Cæcilie?" spørger han.

„Nej," siger hun ligefrem. „For det maa være forbi mellem os; jeg holder ikke rigtig af dig!"

Og inden han fik sagt noget, og inden de andre kunde lægge sig imellem, var hun ude af Døren.

— Hele Natten, sa'e Mikkel, laa hun og kastede sig frem og tilbage paa Sengen; og I kan tænke, hun fik Taarer for Søvn. Den næste Dag lukkede hun sig inde i sit Kammer og vilde ikke tale hverken med Jes eller nogen. Den stakkels Fyr, han holdt jo rigtig af hende, klagede sin Nød for Faderen; de to var lige sorrigfulde, men alt hvad Mikkel sa'e til Cæcilie, det hjalp ikke. Hun sa'e blot, hun holdt ikke nok af ham; hun vidste ikke, hvordan det var kommet, men der var ikke noget at gøre ved den Ting. Alligevel, hvad hun her gjorde eller ikke gjorde, saa havde hun det ikke lettere end Jes. For fra Morgen til Aften sad hun i sit Kammer eller gik i Køkkenet med Kinderne saa vaade og Øjnene saa røde som den, der har den største Hjertesorg. Aldrig gik hun ud af Huset; en lille Dreng trak af Sted med Koen og flyttede Geden. Kun sent om Aftenen kunde det træffe sig, at hun sneg sig op over Bjærgene for at se ud over Vandet; det var, ligesom hun trængte til Luft. Ak, ja, det var Begyndelsen til de mørke Dage for Mikkel og hans stakkels Cæcilie; men Gud var ham naadig, aldrig tabte han Tiliden til den store Herre og Mester histoppe. Hvorledes skulde det ogsaa ellers have gaaet ham? . . . .

(Sluttes.)

Havebrug.

Træplantning. I det amerikanske Havetidsskrift „Gard. Mouthly" meddeler en Indsender, at Træer, som han faar tilsendt, planter han aldrig straks, fordi deres Rødder næsten bestandig er noget tørre og saaledes udygtige til at optage Næring. Han indslaar derfor Træerne i Jorden, dækker deres Stammer og Kroner med Bastmaatter eller lignende. Saaledes lader han dem ligge 3—8 Dage, hvorefter Plantningen udføres i skyet Vejr eller om Aftenen. Hertil skal føjes, at denne Forsigtighedsregel selvfølgelig ikke behøves overfor Træer, hvis Rødder er fugtige, og hvis Bark er glat og frisk ved Ankomsten, hvilket her hjemme i Regelen er Tilfældet, hvor Forsinkelse i stærk Blæst har medført nogen Udtørring af Rødderne. Er Barken rynket, maa man ikke indskrænke sig til at slaa Roden i Jorden, men man maa tildække hele Træet med fugtig Jord, indtil det er kommen til Kræfter.

Latrin-, Fiske- og Tørvesmul er tre Ting, paa hvilke der endnu af mangen Haveejer ikke bliver sat Pris. Bland det sammen og opbevar det hele nogenlunde tørt, det er da et saa fortrinligt Gødningsmiddel, som overhovedet kendes.

Et ægyptisk Herbarium. Ægyptologen Mariette, opdagede for en Del Aar siden ved Byen Carnac i Ægypten en Række Tegninger af Planter. Disse Tegninger er meget nøjagtig udførte og særdeles vel bevarede. Ifølge den Tekst, som ledsager dem, er de blevne udførte for at bevare Mindet om en gammel Samling tørrede Planter, hjemført fra Syrien af en Ekspedition, som Thotmet III, der ifølge Ægyptologernes Mening regerede 3500 Aar før Kristus, udsendte for at erobre nævnte Land. Man ser heraf, at det ikke er vor Tids Videnskabsmænd, Æren tilkommer for at være de første, der har opbevaret Planter i Herbarier.

J. J.

For Hus og Hjem.

Rensning af Vinduesruder. Naar man har haft Murere paa Huset, kan det undertiden knibe med at faa Ruderne rene, især naar Arbejdet har taget længre Tid. Ved Anvendelsen af Børster eller grove Klude bliver Ruderne nemt ridsede, hvilket derimod fuldstændig undgaas, naar man væder dem med kraftig Eddike eller fortyndet Saltsyre, hvorved de matte, graa Steder af sig selv forsvinder. Naar man derpaa skyller efter med rent Vand, bliver Ruderne atter rene og gennemsigtige.

Til Bevarelse af Skotøj. Læderskotøj vinder betydeligt i Holdbarhed, naar det behandles med Olie. Overlæderet indgnides med amerikansk Olie, Saalerne med kogt Linolie, saa længe det vil trække ind, og man gør vel i at gentage dette, naar Skotøjet har været brugt i længre Tid. Denne Behandling gør Læderet vandtæt og koster kun ubetydeligt. — Linolie kan i Almindelighed købes kogt; men koger man den selv, maa det ske over en svag Ild, for at den ikke skal koge over og derved antændes.

Rensning af smaa Fordybninger paa Jærngenstande, Nipssager, Gitre, File o. s. v., er ofte vanskelig at udføre med Børste eller Pensel og tidsspildende ved Hjælp af en Kniv, medens den nemt og sikkert udføres, naar man væder Genstanden med Spiritus og antænder denne. Derved brændes alt Smuds og Støv, og Genstanden bliver atter som ny.

Rotter og Mus. Et godt Middel til at lokke disse ubehagelige Snyltegæster i de for dem opstillede Fælder, er at væde Lokkemaden med en Draabe Rosentræolie. Duften af denne Olie, som faas paa Apotheket og hos Materialister, er saa uimodstaaelig for Mus og Rotter, at de ikke kan modstaa den dermed vædede Lokkemad.

Tørvesmul er, som bekendt, ypperligt til Strøelse i Stalden; men det maa ikke ligge der længer end ni Dage, da saa dets Opsugningskraft er udtømt. Til en Hest regner man for ni Dage 60 Pd. Tørvestrøelse. Ved tilbørlig Behandling bevares Luften derved saa ren, at man „efter flere Timers Ophold i Stalden, uden videre kan gaa i Dameselskab." I Svinestier maa Strøelsen skiftes hver femte Dag. Tørvesmul er ogsaa fortrinligt til Bevaring af Frugt, frisk Kød og Fisk. En Gedde, som indpakket i Tørvesmul, havde været seks Dage undervejs fra Stockholm til Berlin, var fuldstændig frisk ved Modtagelsen. Ogsaa til Bevaring af Is egner Tørvesmul sig udmærket.

Skæmt.

Molboernes Brevpost. Da Postvæsenet blev indført i Molboernes Land, betoges hele Befolkningen af en svær Lyst til Brevveksling og affendte hver Postdag en Brevmængde, der baade i Vægt og Fylde var meget betydelig. Da kom der engang en Taskenspiller til Landets Hovedstad og fremviste blandt andre Kunststykker, at han kunde brænde et Brev og derefter af Asken oplæse dets Indhold. Det fandt Postmesteren var en ypperlig Ting, da Asken baade i Fylde og Vægt er meget mindre end Brevet selv. Fra nu af brændte han alle de Breve, som indleveredes paa Posthuset; Asken opsamlede han omhyggeligt og forsendte den med Posten, da der jo saa kun behøvedes en Taskenspiller til at gøre Rede for Brevenes Indhold.

En Fortæller. I et Selskab var en Person til Stede, som uafladelig fortalte langtrukne og usammenhængende og urimelige Historier. De andre tilstedeværende kedede sig; men Fyren selv fandt saa megen Behag i sine dumme Krøniker, at det lod til, han vilde blive ved i det uendelige, skønt det tit var, som vidste han ikke selv, hvad han sad og vaasede. Omsider var han ved at køre fast midt i en Fortælling og blev ved at gentage: „Og saa — og saa — nej og saa — da det blev mørkt, sagde Hr. Jensen — nej, det var Madsen, der sagde det — og saa — saa — — —"

„Vent lidt og lad mig fortsætte, jeg kender det hele," sagde en af Tilhørerne, „det gik saadan til, at saa fik de tændt en Praas, og saa spaserede den store Hunbjørn omkring i Staden, og saa stak han sit Hoved ind i Barberstuen og sagde: Har I ingen Sæbe, og saa døde han, og saa giftede hun sig med Barberen, Haarene blomstrede paa Borgmesterens Paryk, Øllet blev surt, og Mester Melklats Kringler blev fordærvede, og saa — der har de hele Historien."

Selskabet lo, saa nær som den tidligere Fortæller, der dog nu holdt inde med sine tossede Krøniker.

En Misforstaaelse. „Kristen!" raabte en Bonde til sin Søn, da han om Natten vaagnede ved et stærkt Rabalder, „jeg synes, at nogen banker paa Døren." „Næ, Fa'r! det var ikke andet end Lynet, der slog ned og tændte i Staldbygningen."

Træffende. En Pave kom efter Døden til Himmeriges Port og fandt den lukket. Da han bankede, spurgte Sct. Petrus: „Hvo est du?" „Jeg er Pave Pius!" „Saa luk dig selv ind; du har jo fortalt din Menighed paa Jorden, at du har Nøglen til Himmeriges Port." „Ja, Herre!" svarede Paven; „men saa maa Laasen i Tidens Løb være bleven forandret, for min Nøgle passer ikke."

Fedt Testamente. „Jeg testamenterer," sagde en Mand, „min kære Hustru al min Ejendom uden Undtagelse, min ældste Søn, Jens, Halvdelen af det tiloversblevne og min anden Søn, Hans, Resten. Hvis der saa bliver mere tilovers, skal min Svoger, Peter Nielsen i Trøbbelev have det."

Hovedbrud.

Logogrif.

1 2 3 4
I Skov og Mark du dette finder
fra tidlig Vaar til sildig Efteraar.
1 2 3 4
Man nævner det tit med og tit blandt Minder,
1 3 2
som man ved Vintertid paa dette faar.
1 2 3 4
Vil heraf du i Bogen Kundskab vinde,
2 3 4
da dette Ord paa dig ej passe maa.
1 2 3 4
En Nyhedskilde vil du heri finde;
4 3 2
og her — „et meget lavt Terrain" — lad gaa!

J. J.

Rebus.

1
d d
d m m d
d
1

Opløsninger.

Logogrif i Nr. 47:
Fok. — Klo. — Ko. — Los. — le. — Ole. — Sofokles.

Gaade i Nr. 47: Stjernerne.

Spørgsmaal i hovedløs Fremstilling i Nr. 47:
—est. (Vest, Hest, Rest, Mest, Fest, Pest.)

Rebus i Nr. 47: En Forrider.

Spørgsmaal i Nr. 47: Æggeskallerne.

Zoologisk Have.

Aaben hver Dag.

Adgang: **Voksne 50 Ø., Børn 25 Ø.**

Underbefalingsmænd og Menige af Hær og Flaade (i Uniform) 30 Øre.

1 Plade à 16 Abonnementsbilletter 5 Kr.

Aarskort for en voksen 5 Kr. og for en Familie paa indtil 5 Personer (2 Børn = 1 voksen) 12 Kr.

Ingen Landboere, der kommer til København, maa forsømme at besøge Zoologisk Have.

„Husvennen" udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

„Husvennen" i Amerika.

Bladet forsendes ugenlig eller hver 14de Dag. Prisen er iberegnet Porto 6 Kr. 50 Øre pr. Aargang.

Indhold: Ledvogteren, af François Coppée. Wadstena Slot, med Billede. Fogeddrabet paa Munkebjærg, Fortælling af C. A. Thyregod, med Billede (Fortsat.) Stanleys sidste Rejse i Afrika, med Billede. Den vægelsindede, Fortælling af G. R. (Sluttes.) Havebrug. For Hus og Hjem. Skæmt. Hovedbrud.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

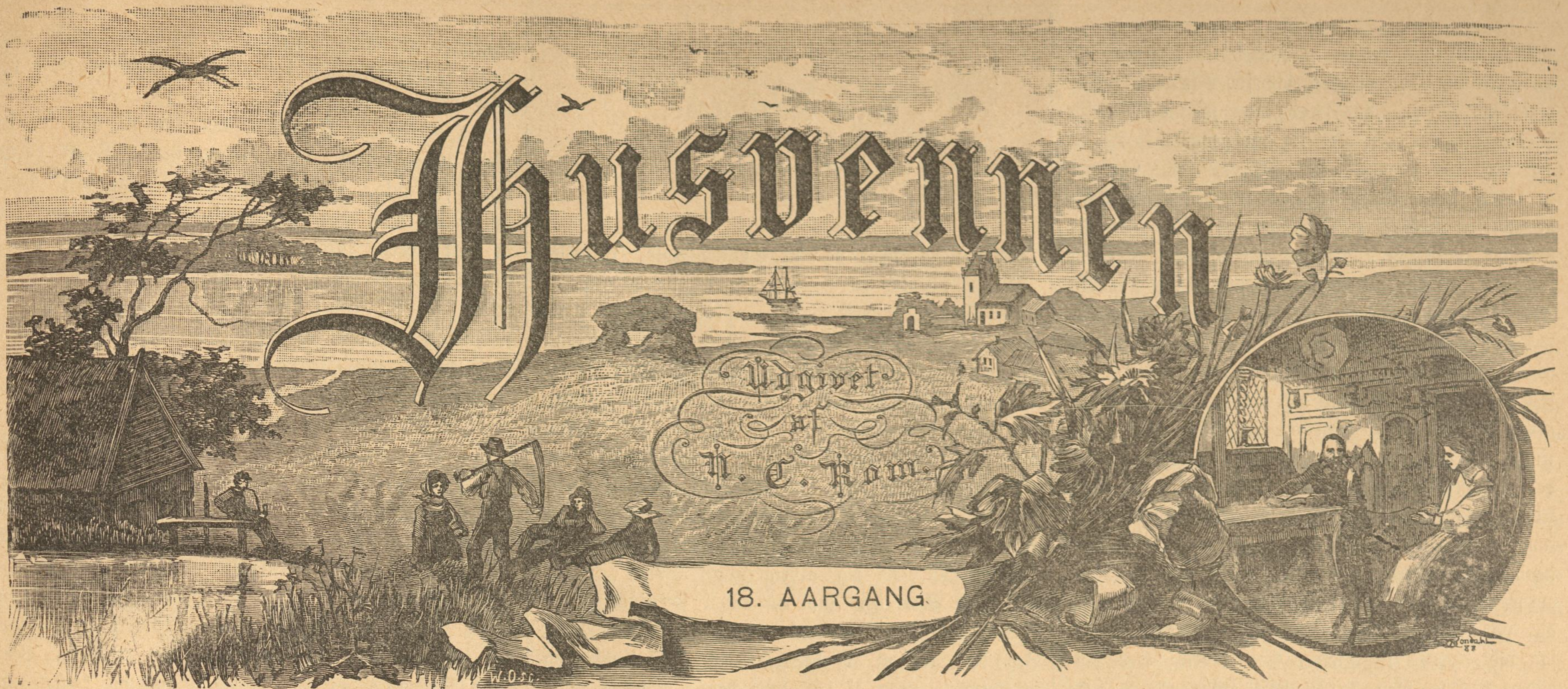

Nr. 50. Søndag den 13. September. 1891.

Fiskere kaster Garn.

Hvad hører der til for at være en Vismand?

Paa dette Spørgsmaal kan der gives mange Svar, og jeg kender to, som er givne af de vittige Grækere. Om det ene skal jeg fortælle her; det andet kan maaske komme en anden Gang.

De fleste Folk har vist hørt tale om „Verdens syv Underværker"; men jeg gad vide, om der er mange, der kan nævne dem. Hvad mig angaar, da har jeg hørt om det Fyrtaarn, der var bygget i Skikkelse af en uhyre stor Mand, som stod og skrævede over Indløbet til Havnen paa Øen Rhodus, at det var et af Verdens syv Underværker, og det samme har jeg hørt eller læst om flere store Bygninger; men jeg er nær ved at tro, at det er sagt om flere end syv, saa der kunde blive en Strid om, hvilke der var de ægte. Som der nu tales om de syv Underværker, saa tales der ogsaa om „de syv vise"; men dem ved man da Navnene paa; jeg har lært dem paa Ramse i min Skoletid og kan dem endnu. Derimod lærte jeg ikke, hvorfor netop disse syv Mænd var vise fremfor alle andre, ja, der var egentlig kun een af dem, jeg fik lidt at vide om. Siden har jeg engang hørt en Mand opregne „de syv vises Valgsprog"; men dem har jeg glemt, og det kan jeg kun huske, at man ikke derved skulde blive vis paa, at netop de var de viseste. Og derom kan man vel ogsaa

med god Grund tvivle. Imidlertid har jeg læst en Fortælling, der oplyser, hvorfor Grækerne kalder disse syv Mænd, der levede paa samme Tid, for de syv vise, og den skal jeg nu gengive.

Der var engang nogle Fiskere, som var ved at trække deres Garn op, da nogle rejsende Købmænd kom forbi. „Hvad vil I have for jer Fangst?" sagde de, „vi køber den ubeset." Fiskerne forlangte en rund Sum, og Købmændene slog til. Men da Garnet var trukket op, fandtes der imellem Fiskene en stor Kostbarhed. Det var en Trefod af det røde Guld, sagtens til at staa til Stads, som de „Bordopsatser", der i vore Dage bliver givne til Mennesker, man vil gøre Ære af. Hvem skulde nu have dette dyre Stykke? Fiskerne sagde, det var deres, de havde kun solgt Fisken. Men Købmændene paastod, at de havde købt alt, hvad der kom op med Garnet. Der blev en haard Strid imellem dem, og da de hver havde hjemme i sin græske Stad, og de græske Stæder for det meste alle var Fristæder, der raadte sig selv, saa gik det saa vidt, at de to Stæder kom i Krig med hinanden. Dog blev de til sidst enige om at lade Præstinden i Visdomsgudens, Apollos Tempel dømme, hvem der skulde have Trefoden, og hun sagde, de skulde give den til „den viseste". I en af Byerne boede en Vismand, der hed Thales, og ham skikkede de saa Trefoden. Men han vilde ikke være den viseste og skikkede den videre til en tredje, og han til en fjerde, og saaledes gik det videre til den syvende, som sendte den tilbage til Thales, som først havde haft den. Da skønnede han, det var bedst at sende den til Visdomsgudens Tempel; thi det var dog nok fra Guddommen, de alle syv havde faaet deres Visdom, hvem af dem der saa for Resten havde mest af den. Og derved blev det.

Men den græske Historieskriver Plutark, efter hvem dette er fortalt, skriver, at det var denne Tildragelse, der erhvervede de syv Mænd megen Agtelse og Hæder. Og deraf slutter jeg, at Grækerne var af samme Mening som Løjtnanten i Holbergs Erasmus Montanus, der siger, „at en lærd Mand burde fornemmelig kendes fremfor andre derpaa, at han er mere maadeholden, beskeden og føjelig udi sin Tale end en ulærd. Det første Bud i Filosofien er at kende sig selv, og jo mere en forfremmes derudi, jo slettere Tanker har han om sig selv, jo mer synes ham der staar tilbage at lære."

L. Schrøder.

Fiskere kaster Garn.

(Med Billede.)

Det er et Stykke Hverdagsliv fra de norske Fjordkyster, som ses fremstillet paa omstaaende Billede. En gammel Fisker er sejlet ud i den disede Nat og er nu i Færd med at kaste sine Garn, medens en yngre Kvinde, formodentlig hans Datter, ror Baaden. Det er rygtedes op ad Fjorden, at Silden er „under Indsig" — et vigtigt Budskab for de norske Fiskere — og den vejrbarkede gamle har ikke tøvet med at prøve Rygtet og Lykken. Jo hurtigere, jo bedre, de faa og tarvelige Redskaber var snart gjorte rede, Datteren tager sin Plads ved Aaren og gør Mands Gerning. Om de nu kunde faa „en hel Tønde paa Garnet"! Det var det samme som en Række gode Maaltider og blanke Skillinger i et fattigt Fiskerhjem.

Mere Kærlighed!

(Ved A. Th. J.)

Blandt Børnene i min Søndagsskole, fortæller en engelsk Lærer, var der i Fjor en lille ti Aars Pige ved Navn Ketty Dorne. Hun var lille og spinkel; det lange, blege Ansigt med mørke, af lange Vipper overskyggede Øjne havde altid et alvorligt, næsten vemodigt Præg. Hun savnedes aldrig, sad hver Søndag paa sin Plads, og, naar jeg talte til Børnene, veg hendes opmærksomme Blik ikke fra mit Ansigt; men naar som helst jeg bad hende fremsige et Skriftsted eller et Salmevers, eller for øvrigt gjorde hende et Spørgsmaal, fik jeg aldrig noget Svar. Med nedslagne Øjne gav hun da enten slet intet Svar eller fremstammede rystende: „Jeg ved det ikke." Jeg blev ked af at henvende mig til hende og indskrænkede mig til at lade hende eftersige smaa Skriftsteder eller et Par Salmelinier, hvorefter jeg beskæftigede mig med de mere opvakte og livlige Børn.

En Søndag var lille Kettys Plads tom; de andre sagde, hun var syg. I Ugens Løb glemte jeg mit Forsæt at ville se til hende, væsentlig fordi jeg desværre ikke havde synderligt til overs for hende. Men da hun ogsaa manglede den følgende Søndag, spurgte jeg mere omstændeligt og fik da af en ældre Pige, som boede i Kettys Nabolag, at vide, at hun led af en Maveknude, der ofte voldte hende store Smerter, og at Lægen tvivlede om, at hun kunde komme sig; men hun var, trods sine Lidelser, meget taalmodig. „Hun havde haabet, at De vilde se til hende, og har hele Ugen ventet paa det, for hun holder rigtig meget af Dem," tilføjede Pigen i en, som det syntes mig, bebrejdende Tone.

Dette gjorde Indtryk paa mig, især fordi jeg Dagen efter skulde gøre en længere Rejse, der vilde tage flere Uger, og jeg saaledes ikke kunde gøre min Forsømmelse god igen ved hyppigere Besøg. „Ketty holder rigtig meget af Dem!" lød det stadig for mine Øren. Altsaa ogsaa her, som saa ofte i Livet, ufortjent Kærlighed.

Da Skolen var sluttet, skyndte jeg mig til den syge. Et glædestraalende Blik hilste mig ved min Indtrædelse i den skumle, tarvelige Stue. Tavs rakte hun den hvide, udtærede Haand ud imod mig, og da jeg spurgte, om hun følte mange Smerter, hviskede hun med et glad Smil, idet hun saa op paa mig: „Nu, De er her, gør det slet ikke ondt."

Hendes Moder fortalte mig, at Ketty i de lange, ofte smertefulde Nætter, da hun ikke kunde sove, havde fremsagt og sunget alle de Skriftsteder og Salmevers, hun lærte i Søndagsskolen, og, saa længe hun endnu havde kunnet sidde ved Vinduet, altid havde været inderlig glad, naar hun saa mig gaa forbi paa Gaden.

Forbavset spurgte jeg den lille Pige, hvorfor hun aldrig havde givet mig Svar paa mine Spørgsmaal, naar hun dog havde kunnet, hvad jeg spurgte hende om.

„Den Gang vidste jeg det virkelig ikke, og naar De spurgte mig, blev jeg saa beklemt om Hjertet, at jeg ikke kunde faa et Ord frem, om jeg ogsaa havde haft noget at sige," hviskede hun skamfuld; „men siden jeg er bleven syg, kommer jeg i de stille, lange Nætter i Tanke om, hvad De har fortalt om Vorherre Jesus, og naar mine Smerter er meget store, og jeg saa tænker paa, hvad Jesus har lidt for os paa Korset, føler jeg dem næsten ikke mere."

Det var en Prædiken, der lød til mig fra de blege Barnelæber, som endnu ingen Præst havde holdt for mig, og jeg vil ikke glemme den, hvor længe jeg end lever. Hvad havde jeg gjort for at vinde dette Barns Kærlighed? Intet, slet intet; snarere det modsatte! Ligegyldig, ja med Uvilje havde jeg tit ladet mit Blik strejfe hen over det tilsyneladende saa uvidende sølle Barn; jeg vilde have fundet mig tilfredsstillet ved nogle forstandigt fremsagte Skriftsteder; men for Hjertet, der her gav sig uforbeholdent hen, havde jeg ikke haft noget Øje. Hvor er det dog ikke stort og godt, at Gud ser paa Hjertet og kun paa Hjertet!

Smertelig bevæget slyngede jeg Armene om det ved dette Kærtegn atter glædestraalende Barn, idet jeg lovede mig selv aldrig mere at dømme efter Skinnet. Jeg foresagde hende derpaa nogle Gange det skønne Vers: „Giv i Jesu Favn dig ind, han skal dig ej kaste hen; tryg for Verdens Kastevind er du hos din fuldtro Ven; lad det storme, som det kan, du skal komme vel til Land!" og jeg forbavsedes over, hvor hurtigt hun huskede det. Dybt greben forlod jeg min lille Veninde med Løfte om, at ihukomme hende i mine Bønner og gøre hende daglige Besøg, naar jeg kom hjem igen. Længe vedblev Synet af det blege, sørgmodige Ansigt at forfølge mig, saaledes som det hver Søndag havde siddet foran mig, længselsfuldt efter Forstaaelse, efter Kærlighed. Hvor vilde jeg nu ikke holde hende skadesløs, hvor vilde jeg ikke stræbe at gøre hende Livet lettere! Ja, jeg vilde; men vilde jeg kunne finde Lejlighed til det? Tiden og Lejligheden, som Vorherre skænker os til Kærlighedens Gerninger, vender sjælden tilbage, naar den engang er bleven forsømt.

Mit første Spørgsmaal, efter at jeg atter var kommen hjem, gjaldt Ketty.

„I Aftes er hun stille og blidt vandret hjem til Herren," fik jeg til Svar af en Dame, hvem jeg havde bedt af og til at se til den syge. — Jeg maatte altsaa ikke! Hvad var nu alle mine gode Forsætter værd? „O elsk, imens du elske kan! O elsk, imens du elske maa! Den Time komme kan paa Stand, da du ved Gravens Rand mon staa, og Hjertet, som du trøste vilde, er bristet, da du kom for silde!"

Moderen fortalte mig, at hendes lille Datter havde været sjæleglad over mit Besøg og ofte med skælvende Læber havde gentaget det lille Vers, jeg havde lært hende.

Stille og fredeligt laa det lille Lig paa de hvide Puder; de blege Træk syntes mig forklarede af et svagt Smil. Jeg smykkede det med Blomster; det eneste, jeg endnu kunde gøre for det kære Barn. Maatte dog enhver Læser med mig istemme det tavse Løfte, jeg i den Stund gjorde, og som kan sammentrænges i de to Ord: Mere Kærlighed!

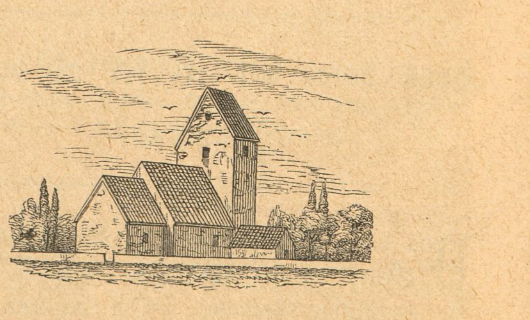

En Historie fra Amerika.

Langt inde paa de vestlige Sletter havde en Del europæiske Udvandrere bosat sig blandt Indianere. De behandlede dog ikke deres røde Naboer, som de burde, men øvede List og Magt imod dem, hvilket gav Anledning til megen Kiv og Strid. Kun een Familie gjorde i saa Henseende en hæderlig Undtagelse, og en af Indianerne sluttede sig derfor ogsaa saa fast til den, at han besøgte den, skønt de ikke forstod hinandens Sprog.

En Dag kom Indianeren ilende ind i sine Venners Hus, rev de unge Forældres eneste Barn op af Vuggen og skyndte sig bort med det. Forældrene blev som forstenede af Skræk, da de hurtigt saa, at det hele ikke var en Spøg. De kom dog snart til Besindelse og ilede efter Indianeren. Af og til blev han staaende, til de var ham nær, saa skyndte han sig atter fremad, og saaledes gik det en Times Tid. Da standsede han endelig, saa Forældrene kunde naa ham, og han gav dem deres Barn, idet han samtidig betydede dem, at de skulde se sig tilbage. Hvem formaar at skildre deres smerteblandede Forbavselse, da de saa deres og Naboernes Huse gaa op i Flammer.

Indianerne havde sammensvoret sig om, den Dag at overfalde og myrde Europæerne og stikke Ild paa deres Boliger. Indianeren havde villet frelse sine Venner fra den dem truende Livsfare, og da han savnede ethvert som helst Middel til at gøre sig forstaaelig, havde han taget Barnet, idet han forudsaa, at de saa vilde skynde sig efter det.

Saaledes gør Gud det med os. Er vi i Fare for at fordærves i vore Synder, tager han ofte det kæreste fra os. Han vil derved bevæge os til at vende os til ham. Kun paa den Maade, kan vi blive frelste.

Den ny Klædning.

En Indianer og en hvid Mand var engang til Gudstjeneste sammen, og blev begge ved den samme Prædiken bragte til Syndserkendelse. Indianeren kunde snart efter søge sin Trøst i Guds tilgivende Naade; men den hvide var længe i en nedtrykt Sindsstemning, der var nær ved at bringe ham til Fortvivlelse, indtil omsider Guds Kærligheds Sol ogsaa opgik for ham. Nogen Tid efter mødte han sin røde Broder, og under Samtalens Løb spurgte han: „Hvad kunde vel være Grunden til, at det varede saa længe, inden jeg kunde finde Fred, medens du saa hurtigt lærte at ty ind under Naaden?" — „Det skal jeg sige dig, Broder," svarede Indianeren. „Tænk dig engang, at en rig Fyrste kom og vilde give dig en ny Klædning. Du tager da din egen i Øjesyn og siger: „Tak, jeg tror ikke, jeg trænger til den; mine egne Klæder kan nok holde ud en Stund endnu." Derefter tilbyder han mig den ny Klædning. Jeg betragter min gamle Vams og indser straks, at den ikke dur til noget; jeg kaster den uden Betænkning bort og tager imod den ny Klædning. Se, netop saaledes gik det til, Broder. Du prøvede, om ikke din gamle Retfærdighed kunde gøre Tjeneste endnu en Stund; du var ikke rigtig til Sinds at give slip paa den. Men jeg stakkels Indianer havde slet ingen; derfor var jeg straks saa sjæleglad ved at modtage Jesu Kristi Retfærdighed."

Fogeddrabet paa Munkebjærg.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

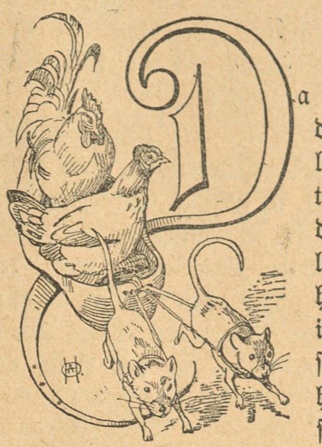

Da Kornet paa Hovgaardens Mark var høstet, lod han det køre hjem til Hvilsbjærg, og da det blev Vinter, lod han ligeledes Kvæget drive hjem til sig, og henimod Jul, da Oldensvinene var fede, drog han ned i Strandskoven med sine Folk og indfangede alle de Svin, der bar Sillerup Hovgaards Mærke. Konen i Hovgaarden havde ikke Vinterføde enten til Folk eller Fæ, og da der ingen Beskyttelse var at faa, maatte hun finde sig i alt, endogsaa i, at Munken en Vinteraften lod sin Karl køre over og hente alle Hovgaardens Høns, Gæs og Bier.

Sagen om Gaardens Besiddelse kom for Retten, og medens det stod paa, var Enkens Stifsøn en Dag oppe i Andkær og traf da sammen med Hans Munk, der kom ridende fra Vejle.

Samme Stifsøn var en driftig Fyr; thi han havde engang ladet sig forstaa med, at han nok tænkte at hævne sin Faders Død, naar han blev stor. Dette var bleven bragt Fogden, og da han nu traf sammen med Drengen, standsede han sin Hest og sagde:

„Hør lille Niels, du har nok beklaget dig til andre Drenge over, at jeg ikke har betalt Bøder for din Faders Drab."

„Ja, jeg har kanske sagt saadant noget, for jeg synes, det er sært, at en saa stor Mand vil lade den Ting sidde paa sig."

„Nu, det tykkes du!"

„Ja, og det er der flere der tykkes."

„Og derfor vil du slaa mig ihjel, naar du bliver stor."

Dertil tav Drengen.

„Men hvis jeg nu betaler Bøderne, saa vil du vel ingen Fortræd gøre mig? — Du kan følge med mig lige straks, saa skal du faa dem."

Atter tav Drengen, idet han travede af Sted ved Hestens Side, til de kom til Hans Munks Gaard, der blev Niels staaende. Men Manden vendte sig og sagde: „Følger du saa med ind og faar Bøderne, du skal da i alt Fald nu tilstaa, at jeg har tilbudt dig dem, for det har jeg Djævlen besætte mig."

Drengen fulgte nølende bag efter Fogden, der nu red ind i Gaarden. Her kaldte han paa nogle af sine Karle og lod dem klæde Drengen af og give ham 40 Slag Ris, som Drabsbøder for hans Fader i Stedet for de 40 Mark Sølv i Mandebod.

„Er du nu tilfreds, eller vil du have mere," spurgte Manden.

Drengen græd og sagde, at han ikke ønskede mere.

„Ja, for du kan godt faa det," spottede Munken.

Drengen kom hjem og fortalte, hvad han havde maattet lide; Moderen kunde kun trøste ham med, at Retssagen vilde snart være endt, og saa haabede hun, Hans Munk skulde faa Lov til at give det røvede Gods tilbage og lade hende sidde i Fred paa sin Gaard. Dette Haab opfyldtes ikke. Dommen, som faldt, lød paa, at hun var uberettiget til at besidde Gaarden, da hun ikke var den Kone, for hvem Tønne Skytte havde erhvervet Besiddelsesret i hendes Enkestand; hun blev dømt til at rømme Gaarden og erstatte de Fordele, hun siden Mandens Død havde nydt af den.

Det var ikke meget, men Ridefogden fik det til at se storladent ud ved at skrive op løst og fast og gøre hende ansvarlig ogsaa for det, som han selv havde hentet fra Hovgaarden. Det blev en langt større Sum, end hun kunde have Udsigt til at betale. Saa gjorde han Udlæg i Boet paa Kongens Vegne og indfandt sig i den Anledning med et Par af hans lydige Kompaner. Konen laa syg af Sorg; men Voldsmanden bød hende staa op, for at han kunde faa Sengklæderne, og saa — sagde han — maatte hun gerne lægge sig i Halmen. Dagen før havde hun været ude i Byen og tigget sig lidt Havregryn, hvoraf hun kogte Vælling til Børnene i en Kobberpotte, Munken fik Øje paa Potten, den kunde han bruge, han løftede den ned af Skorstenen, hældte den halvkogte Vælling ud paa Lergulvet og sagde til Børnene: „Æd nu der, I Hundehvalpe!"

Hunger er et haardt Sværd, ikke mindst i en Barnemave. Saa sært som det lyder, faldt de mindre Børn over den spildte Mad og fulgte Voldsmandens Opfordring; Niels, Enkens Stifsøn spiste ikke, han holdt sig henne ved sin Moder, og hans Øjne fulgte Voldsmanden med et brændende Had.

VI. Hvor den udplyndrede Enke drog hen med sine smaa Børn.

Da de slemme fremmede var borte, stod Enken op af sin Seng, og syg og sorgfuld som hun var, tog hun sine smaa med sig bort fra deres Fødehjem, de gik gennem Skoven ned til Andkær Vig, hvor en Fisker tog dem i sin Baad ind til Vejle, og derfra gik de videre. Trinekes Søster, der tidligere havde boet i Bredballe var siden flyttet op til Høgsholt, og derhen gik nu den husvilde Enke med sine Børn. Oppe i Høgsholt boede Søster Bodil og var gift med Bredballefiskeren, Poul Gaarder, som nu var i Tjeneste hos Hartvig Saxe paa Rugballegaard. Bodil boede i et Hus i Høgsholt By med sine Børn, men Manden var sjælden hjemme hos hende, men var om Sommeren til Søs med sin Herre og var om Vinteren oftest nede paa Gaarden hos denne, da den tapre Herre godt kunde lide ham, efterdi han ligesom Hr. Hartvig selv var en uforfærdet Søkriger. Poul var født og opdragen i et Fiskerhus ved Bredballe Strand, og næsten lige saa tidlig som han kunde gaa ene, havde han tumlet sig i og paa Vejle Fjord. Som Yngling havde han fundet Vej tværs over Fjorden, og havde lært at kende Bodil Kjældsdatter, og de to havde fattet Kærlighed til hinanden og var blevne gifte. En Tid lang boede de deromme ved Stranden, men da Manden kom om Bord hos Hartvig Saxe, overlod denne ham et af sine Fæstehuse i Høgsholt. Med sin Herre deltog Povl i Kalmarkrigen nogle Uger, men da det viste sig, at den svenske Sømagt søgte at undgaa Sammenstød med den danske, og da Sørøverne blev for næsvise i Vesterhavet, blev Hartvig Saxe sendt derom med et Par Skibe for at holde dem til Side. Det var et heldigt Valg, thi han var en djærv Viking, baade tapper og snarraadig, han tog heller ikke fejl, da han tog Poul Gaarder med sig;

thi denne var en forvoven Søgut og blev sin Høvedsmands Yndling.

Det var hos disse sine Slægtninge, den ulykkelige Enke nu søgte Tilflugt; men paa Raadhustorvet i Vejle indhentedes den flygtende Familie af et ridende Bud, som Fogedkonen i Bundgaarden havde afsendt. Hun følte sig allerede forsonligt stemt overfor sin tidligere Medbejlerske, der nu var saa dybt ydmyget, maaske var hun og nysgerrig efter at vide, hvordan den fordrevne Kvinde fandt sig i Ulykken i dennes sidste Skikkelse. Karlen skulde i alt Fald spørge, hvor Enken agtede sig hen, og dernæst skulde han bringe Enkens Stifsøn en Anmodning om, at han, der var Fogedkonens kødelige Søstersøn, skulde vende tilbage til Hvilsbjærg, og skille sig fra sin Stifmoder og sine Halvsøskende. Mosteren vilde da sørge for hans Fremtid.

„Vil Hans Munk ogsaa det?“ spurgte Knøsen.

„Ja, Tilbudet sker vist med hans Vilje,“ mente Karlen.

Mødet paa Raadhustorvet.

„End saa du, Jeppe, vil du ogsaa være med til at sørge for min Fremtid?“

„Hvem, jeg? Jeg er kun en fattig Karl, der har nok at gøre med at sørge for mig selv.“

„Tænkte du ogsaa saadan forleden, da du var med til at hudflette mig inde i Fogedgaarden.“

„Dengang adlød jeg kun min Herres Befaling, det maa du endelig ikke lægge mig til Last. Jeg tror nok, Hans Munk fortrød det, men mig maa du da have undskyldt.“

„Ja vel; men hvis jeg engang faar Magt, som jeg har Agt, vil jeg kræve Hud for Hud, det vil du vel saa ogsaa undskylde, og af Hans Munk vil jeg paa min Faders Vegne kræve Liv for Liv. Min Moster vil jeg overlade til hendes Samvittigheds Tugtelse, for hvad hun har gjort mod min Moder og mine smaa Søskende. Men for dem vil jeg leve herefter, de Velgerninger min Moster har tiltænkt mig, dem spytter jeg ad, det kan du hilse hende og sige. — Kom saa, Moder, lad os ikke længer høre paa dette Sendebud fra Ondskabens Hjem. Lad os skynde os fra ham!“

Dermed tog han sin lille Søster paa Armen og sin Broder ved Haanden, og med sin Stifmoder i Følge skyndte han sig ud af Vejle By.

Hos Poul Gaarder i Høgsholt var der gjort festlige Tilberedelser, og Husets tre Pigebørn løb ud og ind i glad Forventning. Det var dog ikke Sillerupfolkene, der gjordes Stads ad; thi de kom uventet, men selve Husfaderen ventedes hjem fra et Krydstogt i Vesterhavet, der havde varet hele Sommeren og Efteraaret. Af en Mand fra Høgsholt var han bleven set om Morgenen i Vejle, og da havde han sagt, at han kom hjem i Dagens Løb. Nu var det næsten Aften, og Børnene ventede ham med Utaalmodighed, medens deres Moder mente, at han kunde jo sagtens blive forsinket, enten fordi han havde noget at forrette for sin Herre, eller ogsaa der var Kammerater at tage Afsked med, og i saa Fald kunde han træffe til at dvæle vel længe ved Ølkruset. Han kom dog omsider, før den korte Vinterdag var til Ende, og havde sig da en lille gemytlig Rus.

Povl Gaarder havde Døtre men ingen Sønner, og det var han ked af; thi Pigebørnene, hvor raske og vakre de var, egnede sig ikke til Sørøverjagten. Da han nu kom hjem fra et Vikingetog og fandt i sit Hjem sin husvilde Svigerinde med to Sønner og en Datter, sagde han til sin Kone: „Gid Troldene vilde tage Tøsen! den Slags Vare har vi nok af; derimod bliver der nok Raad til Drengene. Den lange kan straks komme med mig om Bord paa „den norske Falk“, naar den flyver ud paa Sørøverjagt, den anden kan gaa samme Vej med Tiden, og Moderen faar du at tage dig af.“

„Men Pigebarnet er jo nødt til at blive hos Moderen,“ mente Bodil.

„For Djævelen, det er hun vel, og kedeligt er det. De Tøsebørn er kun til Plage og til ingen Verdens Nytte.“

„Da vilde du vist ikke af med nogen af dine.“

„Nej, det forstaar sig. Det er noget af det værste ved det. Det Pak forstaar at gøre sig saa lækre, men faar jeg nu de to Drenge under min Befaling, vil jeg ikke bryde mig om Pigetøsenes Kælenskab.“

Og dermed tog han sine to Pigebørn paa Skødet, medens det tredje hængte sig op ad ham, og han kælede for dem af alle Kræfter. — Den følgende Dag gik han ned til Rugballegaard og fremstillede den unge Niels Grejs for Skibshøvedsmanden, der straks gav Lov til, at han maatte komme med om Bord, og at hans yngre Broder ogsaa maatte komme, naar han blev ældre. Pigebarnet og Moderen blev der ogsaa lovet nogen Støtte fra Rugballegaard, saa længe Drengene opførte sig, som de burde.

Da Hans Munk havde naaet at fordrive Enken fra Hus og Hjem, efter at han i Forvejen havde plyndret hende for alt, hvad hun ejede, søgte han fremdeles at fiske i rørte Vande, idet han ønskede at faa Hovgaarden i Forlening, ligesom han allerede havde faaet Skyttetjenesten forenet med sin Fogedbestilling. Denne Bestræbelse lykkedes ikke; thi den Yndest, han før havde staaet i hos Lensmanden paa Koldinghus, havde tabt sig paa Grund af hans sidste Bedrifter. Desuden var han bleven almindelig forhadt i Herredet ved hans Haardhed og Havesyge. Gamle Kaspar Markdanner kunde godt være noget partisk til sine Tider, men Ondskab og aabenbar Uretfærdighed var ikke hans Sag, og Hans Munks strenge Fremfærd mod Enken og hendes faderløse Børn misbilligede han aldeles. Og der var andre, der var sindede som han. Drabet paa Tønne Grejs regnede man ham ikke saa meget til onde; thi at begaa et Vaadedrab i et Slagsmaal, var noget ganske almindeligt i de Tider, og naar Drabsmanden betalte sine Bøder, saa var den Sag sonet. Men Hans Munk betalte ikke sine Bøder, og oven i Købet forfulgte han den dræbtes forsvarsløse efterladte paa det haardeste, det blev ilde omtalt af de fleste. Store-Marens Frænder i Kolding og andet Steds dadlede ham, og hendes Broder, Præsten i Pjedsted, kom op til Hvilsbjærg og holdt en Tordentale til ham, som han dog ikke brød sig videre om. Men den virkede paa Store-Maren, og ikke mindre virkede paa hende det Budskab, som Drengen, Niels Tønnesen, Niels Grejs eller Niels Gris, som Hans Munk kaldte ham, sendte hende fra Vejle Torv. Hun talte med sin Mand om Budskabet og mente, det vist var bedst at tage sig i Agt og maaske søge Forlig.

Hans Munk pyttede ad hendes og hendes Broders Forestillinger. Nu havde han jo vundet den fuldstændigste Sejr over sin Fjende. „Det skal Djævelen besætte mig aldrig spørges,“ sagde han, „at jeg lader mig skræmme af en Drengs afmægtige Trusler. Lad ham kun komme! Jeg skal Djævelen besætte mig lade ham tugte engang til, endnu bedre end da jeg sidst havde ham under Behandling.

Men han glemmer nok sin Harme, inden han bliver til Mand."

„Det skal du ikke stole paa," sagde Konen. „Unge Drenge huske længe, og snart vokser op den liden Ulv med hvassen Tand i Mund."

„Ja vel, og det kan kyse rædde Kvinder, men en Mand bliver sjælden angreben af en Ulv og en Mand kan væbne sig."

„Men du er vel ogsaa ellers i Fare. Folk hade dig og beskylde dig for at være haard og ubarmhjertig."

„Det vil jeg være. Disse feje og dumme Bønder skal føle Fogedpisken saa længe, til de lærer at skælve ved at høre Skraldet. De kan ikke gøre mig nogenting."

han var kommen til at holde meget af sine Slægtninge i Hovgaarden, især Niels Tønnesen, der ogsaa var i Vejle for at gaa i Skole. Den sidstnævntes Skolegang blev imidlertid afbrudt ved hans Faders Død og ved den derefter saa pludselig indtrædende Armod i Hjemmet. Da sluttede han sig til sin Stifmoder og sine Halvsøskende og lod sig betage af et fortærende Had til Hans Munk; men sit Venskab til Mads Jonsen opgav han derfor ikke; end ikke da han kom til at fare med Hartvig Sayes Skibe og blev Povl Gaarders villige og dygtige Lærling i Sømandskab og Vikingfærd. Hans Halvbroder Bent kom ogsaa siden om Bord og blev i sin Tid en anset Søkriger, men Søsteren Mette blev hjemme hos Moderen. De to Brødre

Hun længtes idelig efter sit fordums Hjem. Meget af Tiden var hun syg, men naar hun var oven Senge, og Vejret var godt plejede hun hver Dag at tage sin Datter med sig og gaa op paa Himmelpind og sidde der i Timevis. Her er en prægtig Udsigt over den brede dybe Vejledal med de grønne Enge, den smukt beliggende By og den blaa Fjord og hinsides dette Strandskovens mægtige Højder. Og derover rettede hun sit Blik, det mellemliggende ændsede hun ikke, men naar hun ovre bag Skoven saa en Røgstøtte sno sig i Vejret fra eller i Nærheden af hendes fordums Hjem, saa kunde hun briste i Graad, og at komme til at græde syntes at være den eneste Nydelse, hun havde af sine Udflugter.

Stanley i Afrika: Tilbagerejsen.

„Det skal du ikke stole paa. Mange Hunde er Harens Død."

„Men jeg er ingen Hare, ved du det! Og lad mig saa blive fri for flere Dumheder. Bønderne i Holmans Herred skal lære, at Kongen er Konge, og at jeg er næst efter i Magt og Myndighed."

Den forhen saa stolte Kone følte Samvittighedens Tugtelse, som Niels Tønnesen havde forudsagt, hendes forrige høje Mod havde tabt sig, hun var bleven ængstelig, og hun var jo ogsaa gammel nu, og hendes Børn, som ikke kunde enes med deres Stiffader, var borte fra Hjemmet.

Hendes Søn, Mads Jonsen, var tidlig sendt hjemmefra for at gaa i Skole i Vejle, og han var ikke venlig sindet mod sin Stiffader, hvorimod beholdt efter deres Fader Slægtnavnet Grejs, hvilket om Bord paa Skibene blev fordrejet til Gris, og da der var en Adelsslægt af det Navn, var der mange som antog dem for at nedstamme fra denne.

VII. Egnen i Fjendevold.

Med Trineke Kjældsdatter stod det ikke videre godt til, thi den megen Fortræd og Sorg havde virket svækkende paa hendes Aandsevner, der aldrig havde været store. Der var bleven indrettet en Stue i Povls Fæstehus, hvor hun boede med sin Datter, men hun plagedes om Natten af onde Drømme og om Dagen af tungsindige Tanker.

Mangen Gang stak Mads Jonsen en Bog i Lommen og gik op til Himmelpind, han var nu en voksen og veloplært Svend og var Medhjælper ved Vejle Skole. Han havde Hjerte for den Uret, der var øvet mod den tungsindige Kvinde, men det var ikke altid, hun var stemt til at høre paa hans Trøstegrunde eller i det hele at samtale med ham eller nogen, og saa gik han og Datteren lidt afsides.

(Fortsættes.)

Stanleys sidste Rejse i Afrika.

IX. Atter hos Emin Pascha.

En anden end Stanley vilde vist have tabt Modet nu, men der skulde mere til for at kue en stærk Sjæl i et stærkt Legeme. Han sendte herfra de Breve, der naaede Europa i April Maaned det følgende Aar, pakkede ved Bonnys Hjælp Bagagen, befalede skriftlig Tippu-Tib at sende Hjælp, og den 27de August forsvandt han atter i Urskovens Mørke.

Den 20de December 1888 kom Stanley tilbage til Fort Bodo. Stanleys Formodninger blev stadfæstede. Ogsaa her var Aftalen brudt. I de syv Maaneder, han havde været borte, havde man intet hørt om, hvorledes Sagerne stod ved Albert Nyanza. Stanley blev urolig, det ande ham, at noget ondt maatte være hændt Emin og Jephson. For tredje Gang drog han altsaa fra Ibwiri gennem Barreggalandet og til Søen. I Barreggalandet fik han en venlig Modtagelse og fuldt op af Levnetsmidler. Han havde ikke naaet Nyanza, før han fik et langt Brev fra Jephson og to korte fra Emin Pascha, og hvad disse fortalte, ramte Stanley haardere end Katastrofen ved Fort Yambuya.

Den fortræffelige Regering og den indre Orden i Provinsen var nu i lang Tid blot et Sagn. Paschaen havde ingen Magt mere. De regulære Tropper havde gjort Modstand i Aaringer, og to Gange forsøgt at gøre ham til Fange. Hvis Emin nu vilde sætte noget igennem, maatte han bede sine oprørske Officerer at befale. Gennem Emin Paschas Breve stod hele Europa i den Formening, at Emin var truet af Farer ude fra, ingen faldt paa, at den største Fare var den, hans eget Land og Folk truede ham med. Det forekom Stanley, at en uværdig havde tilsneget sig den civiliserede Verdens Agtelse og Tiltro.

Brevene meldte endvidere, at Emin og Jephson var fangne, og deres farlig Stilling blev endnu betænkeligere ved, at Mahdisterne angreb Provinsen og allerede havde taget den nordligste Fæstning i Besiddelse.

Emins Soldater blev imidlertid slagne af Mahdisterne Gang paa Gang, og de overtroiske Rebeller mente da, at det var en Straf, fordi de holdt Paschaen fangen. Emin blev altsaa sat paa fri Fod igen. Han, Casati og Jephson tog da deres Residens i Wadelai, men Mahdisterne tvang dem til at flygte til Tunguru, to Dages Dampskibstur fra Stanleys Lejr. Alt dette var foregaaet, medens Stanley befandt sig i Aruwimiskoven. Han sendte straks Bud til Jephson, at han skulde komme tilbage. Befalingsmanden i Tunguru havde ikke videre Lyst til at slippe ham af Landet, det Streg han maatte passere for at naa Lejren, ejede Paschaens bitreste Fjende, Vejret paa Søen var slemt, men Jephson begav sig trods alt af Sted, og naaede Stanleys Lejr ved Kavalli den 6te Februar. De Beretninger, han afgav, var af yderst pinlig Natur.

Emin var mere vaklende i sin Beslutning nu end nogen Sinde. Han var besjælet af en næsten sygelig Hengivenhed for sit Folk; halv blind var han og nedbrudt baade paa Sjæl og Legeme. Han vilde blive hos sit Folk, hvis det blev; hans trofaste sagde, at gik Guvernøren, vilde de gaa, blev Guvernøren, blev de ogsaa i Landet; Casati fastholdt sit gamle Udsagn. Dette var en vanskelig Tid for Stanley, Ekspeditionen syntes forgæves. Han var kommen for at undsætte Emin, og Emin vilde ikke undsættes. Jephson udtalte meget rigtig sin Opfatning af Sagernes Tilstand: „Følelserne er Paschaens værste Fjende. Ingen holder Emin tilbage uden Emin selv."

Endelig den 7de Februar skrev Stanley til Emin, at, om han behøvede Hjælp, skulde den straks sendes ham; men at han fordrede et bestemt Svar, da hans Tid nu var udløben, og han vilde vende hjem igen.

Den 13de Februar kom Svaret: Emin befandt sig om Bord paa et Skib, som ankrede ved Kysten.

X. Hjemad med Ære.

Det var haardt for Emin at forlade den Provins, hvor han havde virket med saa megen Dygtighed og Humanitet i mange Aar. Provinsen var gaaet gradvis nedad og kunde ikke hæves igen, fra den Dag Soldaterne for første Gang viste sig oprørske. Man maa tilgive Emin hans Vankelmodighed, naar vi tænker paa, hvor højt han havde elsket sin Gerning og sit Folk, hvorledes disse havde gengældt hans Hengivenhed, og hvor store Resultater han havde fremlagt af sit Arbejde i Civilisationens Tjeneste. Nu kom han modstræbende til Stanley, og det reddede hans Liv. Jephson og Emin var dømte til at hænges, da de flygtede fra Tunguru.

Fisk fra Kongofloden.

Den Aften, Emin Pascha ankom til Lejren, blev der sammenkaldt et Møde, hvori Stanley forelagde Emin Valget mellem at blive, hvor han var, eller at tage sine trofaste med og følge Stanley til Østkysten. I sidste Tilfælde vilde Stanley indrømme ham en Frist paa 20 Dage, for at han kunde samle sit Folk og sine Ejendele. Dette Forslag blev antaget, men Fristen var udløben, da Emin ønskede, at man fremdeles skulde vente paa nogle af hans Officerer fra Wadelai. Disse havde tøvet saa længe, fordi de havde bragt i Stand en Sammensværgelse, der gik ud paa, at man skulde overfalde og plyndre Stanley. De vidste imidlertid ikke, med hvem de havde at gøre, men Stanley kendte sine Folk. Han opdagede Sammensværgelsen, lod Lederne henrette, lagde de øvrige Medlemmer i Jærn og lod dem piske og truede med at nedskyde den første, der gjorde Modstand i Lejren.

Den 10de April 1889 brød den forenede Styrke op fra Kavalli; de var ialt omtrent 1500 Personer. Man havde hyret 350 Bærere fra den nærmeste Omegn. Emins Følge bestod af 134 Mand, 84 gifte Kvinder, 187 Tjenestepiger, 74 Børn over 2 Aar og 35 Spædbørn. Det var en ganske ejendommelig Karavane, som nu skulde marchere gennem det halve Afrika!

To Dage senere blev Stanley angrebet af en alvorlig Sygdom, der bragte ham til Gravens Rand. Ved dygtig Behandling af Dr. Parke, sejrede hans stærke Konstitution ogsaa denne Gang, men det varede en hel Maaned, inden han igen kunde overtage Ledelsen af Ekspeditionen. Det var paa Rejsen fra Nyanza til Bagamogo, at Stanley gjorde mange Opdagelser paa Geografiens Omraade, der vil være af Betydning for denne, men som det her vil være for vidtløftigt at beskæftige os med.

Efter en temmelig besværlig Rejse naaede Ekspeditionen den 10de November frem til Mpwapwa, den 30te November til Msua og 1ste December til Abbiki, en By fire Dagsrejser fra Kysten. I Msua mødtes Stanley af Repræsentanter fra sin gamle Velynder, Ejeren af „New-York Herald", som bragte ham et udsøgt Forraad af Luksus- og Bekvemmelighedsartikler. Emin og hans Folk fik lignende Sendinger med en Ekspedition under Anførsel af en tysk Officer, og „Heralds" Korrespondent havde hele Pakker af Breve og personlige Sendinger til Casati fra den italienske Konsul i Zanzibar. Jo nærmere Ekspeditionen kom Kysten, desto mere fik den Anstrøg af at være et Triumftog. Uafbrudt kom der Udsendinge med Breve, Telegrammer, Lykønskningsadresser og Foræringer.

Major Wissmann, som nu var Befalingsmand i de tyske Provinser i Bagamoyo, og som selv to Gange havde gennemrejst det mørke Fastland, kom Ekspeditionen i Møde paa Stranden af Kinghonifloden. Tidlig næste Morgen red Stanley og Emin Pascha i Major Wissmanns Følge ind i Bagamoyo, Overfartsstedet til Zanzibar. Hele Byen var dekoreret med Palmeblade og Triumfbuer og begge Heltene fik en hjertelig Modtagelse fra Befolkningens Side. Kaptejnen paa det tyske Orlogsfartøj „Sperber" hilste dem i Kejser Wilhelm den II's Navn, Hr. Nichol, Dommeren i det engelske Konsulat, som repræsenterede Emins Undsætningskomité, bragte dem Dronningen af Englands Hilsen. „Sperber" og Major Wissmanns Soldater gav samtidig Salut med 9 Skud. Ved den store Fest, som gaves til Ære for de rejsende samme Aften, af Major Wissmann, holdt denne en Tale, hvori han beskrev Stanley som sin Mester og Lærer i Forskningsekspeditioner i Afrika. Stanley mindedes i sin Svartale bevæget dem, der ikke fik nyde Sejrens Ære, men var faldne paa Valpladsen, han betonede, hvorledes Ekspeditionens Løsen altid havde været „fremad", og takkede Gud, som havde givet Kræfter og tilladt ham at gøre sin Skyldighed.

Alle ved, hvilken tragisk Slutning denne Aften skulde faa ved Emins Uheld, alle har fulgt Stanley paa hans Triumftog gennem Europa. Alle har vi fult med Emin Pascha og lidt med Stanley, og alle Hjerter maa uvilkaarlig banke varmt for en af Samtidens største Mænd.

Den vægelsindede.

Fortælling fra Vestkysten af H. R.

(Sluttet.)

Saa gik der en Vinter og en Sommer. Og saa ud paa Efteraaret, en Søndag, ret en køn Oktoberdag, var der en hel Mængde Folk i Kirke. Derblandt var der baade Jes og Cæcilie; det var første Gang, hun var i Kirke, siden hun gjorde det forbi med ham, og der var jo hel Del, der tænkte sit ved det og ikke saa videre mildt til hende. Saa gik de da ud af Kirken alle sammen. Og hvem, der ikke har set saa mange af vor' Fruentimmer paa een Plet, kan godt fornøje sig derover. For der er de unge i røde og grønne Skørter med Silkebaand forneden; og Konerne, der har Raad til det, er i mørkeblaat, ja somme Tider i noget, der er lige saa blaat som Vandet, baade til Skørter og Trøjer, og dertil har de ægte Guld- og Sølvknapper; men Enkerne og dem, der sørger, de er jo i fint sort og sirts- og rødtærnede Tørklæder til Hovedet, saa der er nok af alle Farver, og naar Solen skinner som den Dag, tager det sig nysseligt ud. Der var nu ingen, der saa ud som Cæcilie; hun var bleg og lidt mager, men hun lignede lige godt saadan en rigtig fin Blomst. Hun gik ud af Kirkedøren ved gamle Mikkels Side; han havde været i St. Petersborg den Sommer og var lige kommen hjem forgangen Dag. Som han nu vender sig om et bitte Korn for at snakke lidt med Venner og Bekendte, ser Cæcilie Jes midt iblandt de unge Karle. Han havde fint Hamborgerløj paa og røde broderede Morgensko. Cæcilie syntes vist, hun havde aldrig set saa dejlige Sko; nok er det, hun gaar lige hen til ham, og saa siger hun:

— „God Dag, Jes, hvordan har du det?"

— „Tak, Cæcilie, saa godt som Vorherre vil," svarede han. „Men hvordan lider du?"

Det svarede hun ikke stort paa; men saa sa'e hun lige med et: „Vil du ikke følge med os hjem til Unning (Middag)?"

Han saa stift paa hende, mens de unge Karle gjorde store Øjne. Men da Mikkel Peersen kom til, sa'e hun det samme til stor Forundring ligeledes for Faderen. Og saa gik de hjem sammen; og inden Aften vidste hele Vesterho, at nu var de blevne gode Venner igen. — —

„Ja, I kan vel ikke forstaa det," henvendte den gamle sig til mig; „og dog, I faar mere at høre end som saa. Men for at I rigtig kan begribe, hvordan Cæcilie egentlig var, ikke blot i Kærlighed, men i al sin Færd, saa maatte I have kendt hende selv. Det var jo det, hun aldrig kunde, at beslutte sig til noget; og naar hun endelig havde bestemt sig, fortrød hun det; saa gjorde hun efter sin Lyst, og hvad Folk sagde, tænkte hun aldrig over. Ak, ja, Mikkel Peersen har saamænd tit fortalt mig, at naar han kom hjem fra England med Forklæde- eller Trøjetøj til Cæcilie og hendes Moster, saa varede det syv lange og syv brede, før hun vidste, hvad hun vilde have; det ene var for tykt, det andet for tyndt; tog hun det første, syntes hun, det andet var bedre, og selv om Mosteren lod hende vælge om igen, saa fandt hun alligevel, hun havde gjort det forkert. Men det var nu vel ikke, fordi hun var videre gerrig, langt mindre ond; Sessels Maren har fortalt, at naar hun flyttede Koen ude i Toften, kunde hun gerne gøre det om igen 6—7 Gange; for aldrig syntes hun, der var Græs nok. Det var nu saadan med hende, at hun altid vilde have det bedste for andre og for sig selv med; men somme Tider tog det sig jo lidt underligt ud for andre Folk.

— —

Naa, forlovede var de da igen, og der gik det meste af et Aars Tid. Mikkel saa, hvor god Jes var mod hans Datter, og han tænkte ikke paa andet end paa at faa dem gift. Der var Plads nok i Huset. Jes havde en god Sømandshyre, og selv havde han jo da lagt sig lidt til bedste. Det saa alt sammen godt nok ud; men førend han tænkte paa det, var det galt igen. Og det var da Jes lige saa uskyldig i som første Gang. Ak, ja, hvor et Menneske kan være skabt for at bære sig ad, som Cæcilie gjorde! Se, det var nu ud paa Efteraaret, og Fruentimmerne havde været ude paa de søndre Klitter for at plante „Helme"; saa kommer Jes ud i Toften for at flytte Faarene, og saa vilde han følges med hende hjem, da Solen var langt nede, og det begyndte at skumre. Næste Dag skulde der lyses for dem første Gang, saa vidt var de da komne; og saa kunde de jo da nok ha'e noget at snakke med hinanden om. Men, som hun forklarede siden, da hun saa ham komme op over æ Bjærg, let og glad, blev hun saa sær tungt til Mode; der kom som en Taage for hendes Øjne, og hun var lige ved at svimle. Hun syntes, hun holdt af ham, og hun syntes alligevel, der var noget imellem dem, saa hun ikke kunde give sig hen til ham, saadan som hun havde tænkt sig det fra først af. Derfor stod hun og ønskede, bare han ikke vilde komme derop; hun var ligesom bange for ham. Men alligevel fulgtes hun da med ham hjem, skønt det var ikke meget, hun sa'e til ham; og da de kom til Døren, bød hun ham ikke ind, men stod lidt, som hun vilde have sagt noget. Det blev nu da ikke til noget, og saa skiltes de da der. Jes var noget sær ved det; men alligevel havde han ingen Tanker om, hvad det skulde blive til.

Næste Dag sad de hver i sin Stol i Kirken; og alle undrede sig over, hvor bleg Cæcilie var. Hun saa ud som en kalket Væg; og der var dem, der sa'e, hun rystede, som havde hun Kolden. Men den Gang Præsten havde læst deres Navne op og spurgt, om der var nogen, der havde noget derimod at indvende, saa rejste hun sig op i Stolen og sagde saa højt, at alle kunde høre det: „Jeg kan ikke blive Jes Kristiansens Hustru" — og hun føjede sagte til — „hverken for Guds eller Menneskers Skyld!"

Der blev jo en stor Forvirring i Kirken. Alle saa de derhen, og gamle Mikkel Peersen rysted i sine Knæ, da han gik over Gulvet til Cæcilies Stol; for han troede jo, hun var syg.

„Barn!" sa'e han. „Hvad fejler dig?"

Men hun svarede ikke; hun sad og stirrede frem for sig. Saa tog Mikkel hende under Armen og gik med hende. Lidt efter rejste Jes sig; han var nu lige saa hvid som Cæcilie og saa ud, som han skulde styrte. Hans Mo'r, der var her i Besøg, kom ogsaa frem, og saa gik de ud efter de andre.

Der var noget for Folk at snakke om ved det Kirkestævne. Ingen kunde jo forstaa, hvordan det hang sammen; Cæcilie maatte da være „tompe" eller rent besat, aldrig havde nogen Pige baaret sig saadan ad, og det mod en Karl saa køn og brav som Jes Kristiansen, der hverken drak eller sloges, men tjente godt og snart havde Udsigt til at faa Fod paa eget Dæk — nej, ingen kunde forstaa det; og endnu spekulerer man derover, skønt alle dem, det angik, nu er borte fra denne Verden, baade Cæcilie, Jes og den gamle Mikkel Peersen.

Og nu vil jeg ikke fortælle mere om al den Sorg og Smerte, der blev baade hos den ene og den anden. Det var svært for dem alle; og underlig nok, sa'e Cæcilie tit, det var sværest for hende. Bag efter kunde vi jo nok se det; men den Gang troede ingen det.

— —

Da det tredje Aar var gaaet, begyndte Folk at snakke om, at det var ved at blive godt imellem Jes og Per Sønnichsens Hanne.

Det første Cæcilie hørte det, blev hun saadan, at Mikkel maatte tage og bære hende hen i Sengen; og de havde stor Møje med at faa hende til sig selv igen. Siden den Tid snakkede de ikke mere til hende om Jes; og derfor gik det saadan til, at det næste, hun hørte om ham, det var, at nu var det Alvor, nu var der lyst for dem, og om otte Dage skulde Bryllupet staa. Den Gang besvimede hun ikke, men hun gik rundt i Huset, som hun gik i Søvne, og Øjnene stirrede lige frem, som de var af Glas. Da blev gamle Mikkel bange, det skulde tage en gal Ende — ak, Gud bedre det for Ende, det ogsaa blev! — for alt det, han sa'e til hende, lige saa kærligt han kunde, det ænsede hun ikke. Hun svarede ikke et Ord, men lignede et Spøgelse, saa bleg og mager og sagte hun listede om. Da græd Mikkel Peersen sine hede Taarer for mig en Dag, vi mødtes i Toften — for nu maatte han jo passe det hele, baade hende og Kreaturerne —; han sa'e, at han nok kunde se, hvordan det nu var fat med hende. Og da han saa kom hjem, fortalte han mig siden, da sad Cæcilie paa en Stol og græd som et Barn; og da hun saa ham, for hun ham om Halsen og raabte, hvem det var, der havde slaaet Jes ihjel; hun vilde have fat paa dem, og naar hun saa havde faaet Livet af dem, vilde hun gøre Ende paa sig selv. Og hun blev ved at raabe og skrige paa Jes, om han nu var i Himlen, eller om han endnu laa i den sorte Jord. Da kan I vide, hvordan Mikkel Peersen blev til Mode; den Dag blev hans Skæg og Haar hvidt af Smerte og Angest. Nu var alt Haab ude, alle hans Drømme om et lykkeligt Liv for ham og for hende bortdunstede: hans eneste Barn havde mistet Forstanden.

Det var en Ynk og Jammer.

Paa Jes' Bryllupsdag maatte han spærre hende inde i det lille Rum, I saa bag Storstuen; hun kunde ellers gøre en Ulykke paa sig selv og andre. Kniv og Gaffel turde Mikkel ikke give hende; han maatte smøre Maden til hende og vadske og pleje hende som et lille Barn. Og saadan hun nu kom til at se ud; hun, der før var den kønneste Pige i hele Vesterho, laa nu dorsk hen, Ansigtet blev magert og indskrumpet med Rynker og blaa Ringe om Øjnene; men i Blikket, der snart var sløvt og snart vildt, brændte en uhyggelig Ild, saa man blev angest ved at se det. Af og til raabte hun paa Jes og spurgte, om han nu var i Himlen! Stakkels arme Mikkel, hvad han maatte udstaa med hende! — —

Naa, Jes, den sølle Fyr, han havde det da heller ikke for godt. Folk sa'e, at han, Bryllup og Giftermaal tiltrods, kun tænkte paa Cæcilie;

der var ogsaa dem, der snakkede om, at Konen var ond imod ham. Og tilmed tæredes han hen, saa han blev hulbrystet, som om han havde Tæring. Og saa kom en skønne Dag, kun et Aars Tid efter Brylluppet, det Sorgens Bud hertil, at han paa Rejsen til Indien var død i Guinea af Feberen. Det var et Telegram, der bragte Underretningen; men 14 Dage efter kom der et Brev, han havde skrevet Dagen før, han døde, og hvori stod, at næste Dag var han klar til at afrejse. Ja, det var en større Rejse, end han havde tænkt sig! . . .

— —

Nu gik der samfulde fem Aar.

Mikkel Peersen sad alene i det lille Hus med den stakkels Cæcilie, og aldrig nogen Stund fandt han Lise eller Fred uden i Bøn til Gud. Og dog maatte han friste det værste til, den bitre Kalk maatte han tømme helt ud — det var den Dag, han kom hjem og fandt Døren til Cæcilies Rum aaben og hende selv paa Bunden af Brønden. Men heller ikke da tabte han sin Fortrøstning til Himlen; heller ikke da knurrede han mod sin haarde Skæbne. Han var stærk paa Sjælen, som han havde været kraftig paa Legemet. Og derfor kan I nu forstaa, hvordan Mikkel Peersen kunde skrive det Vers over Døren og i hele tyve Aar efter Cæcilies Død taalmodig vente paa det himmelske Bud; han kunde i Sandhed sige som Job: „Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet!“

— — —

Jeg havde længe siddet som bedøvet i det bløde Sand, og da jeg kom til mig selv igen, saa jeg, at den gamle Skipper allerede havde rejst sig og gik ind over mod Byen.

Ogsaa jeg trængte til at mærke Livet røre sig. Jeg stod op og lagde Vejen om ad Stranden. Blæsten var bleven stærkere; højt rullede Bølgerne ind over Revlen, lange, skumsprøjtende Strimer, der favnedes og brødes, udjævnedes og gled langt op over den flade Strand, brusende Sand og Tang over med et boblende, kogende Skum.

Og Skvulp i Skvulp blev det ved, i evig Gentagelse, stemmende til Vemod som en Folkevises tunge Melodi.

Havebrug.

Om Udførsel af Havesager.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

I.

Forretningsføreren for „Pomona“, nu Overgartner paa Bregentved, Egon Heise, rejste i Fjor Efteraar i England med Understøttelse af Indenrigsministeriet for at undersøge Forholdene, vedrørende Udførsel af Havesager. Indberetningen er af Bestyrelsen for det kongelige danske Haveselskab sendt mig til Offentliggørelse i det af mig redigerede Blad „Dansk Havebrugs-Tidende“. Denne Indberetning er af saa stor Interesse og udviser et saa kyndigt Blik, en saa sund og ædruelig Opfattelse, at det sikkert vil have Interesse for „Husvennen“s Læsere at blive bekendt med det væsentlige heraf.

De fleste er enige om, at Danmark i mange Henseender har fortrinlige Betingelser for Frugtavl. Hvorvidt en mere udbredt Dyrkning i denne Retning vil være absolut rentabel, bliver imidlertid et Spørgsmaal som foreløbig maa staaaabent, thi vi mangler den fornødne Erfaring — idet vor Frugtavl ikke endnu er kommen ind paa en Vej med et bestemt Formaal: Udførsel til England. Vor Udførsel af Frugt er derimod allerede saa etableret, at den ikke mere kan siges at lide af Børnesygdomme; den lider derimod af hensynsløs Begærlighed. Resultatet af sidste Aars Udførsel, i hvert Fald paa Træfrugtens Omraade, er dette, at lige saa langt et Skridt, som vor Frugtudførsel kom frem i 1889, lige saa langt er den gaaet tilbage i 1890, og hvad der er værre, vi har i den Sommer allerede tabt saameget af den Tillid, der tidligere var vunden, at det herefter vil blive et ret voveligt Foretagende at affende Frugt til England. Alt kan imidlertid endnu rettes, saafremt der i den nærmeste Tid tages kraftigt fat. Den dygtige Frugtpakker herhjemme faar ikke det for sine Varer, som han burde, fordi Varen modtages med Mistro. De fleste her, navnlig blandt Landbefolkningen, lever i den fejle Forestilling, at vor Frugt — en Blanding af Hundreder af Sorter, gode og slette imellem hverandre, en Del helt usle, fordi de er avlede paa Træer, der hverken er gødede eller paa anden Maade plejede i en Menneskealder — at saadan Frugt uden videre egner sig for et saa forfinet og kræsent Marked som det engelske.

Hvis vi derimod vedbliver, som de nu flere Steder er begyndt, at plante med Udførsel for Øje, og vi i den halve Snes Aar der gaar, inden der foreligger Resultat, søger at vedligeholde Interessen herhjemme, samtidig med at vi ikke ødelægger Fremtidsmulighederne i England, faa ville vi vel nok naa et lønnende Maal. Hjælpen her bør sikkert komme gennem Konsulentvirksomhed. (Jydsk Haveselskab udsender vist allerede i Aar Konsulent, og det k. d. Haveselskab har jo sine Inspektører). Konsulenterne burde sættes ind i Udførselen og virke belærende heri samtidig med, at de ydede Hjælp ved selve Frugtavlen.

Med Hensyn til den Maade, hvorpaa den danske Frugtproduktion fordeles i England, da er den indrettet saa upraktisk som vel muligt. Hovedmassen sendes til Newcastle, medens de øvrige Handelspladser og de store indenlandske Markeder lades uforsøgte. Følgen er, at Newcastle bliver overfyldt, og Priserne trykkes ned. En planmæssig Fordeling til de forskellige Pladser maa anses for en Faktor af stor Betydning.

Vi gaar nu over til at omtale de enkelte Slags Frugt, der finder deres Marked i England.

Ribs og Solbær slaar sjældent fejl her i Landet, der kan altsaa være Tale om at tilraade Dyrkning heraf. Vore Ribs er ubetinget bedre end den tydske, hollandske og engelske Vare, vore Solbær er bedre end de tydske og lige saa gode som de hollandske og engelske. Dog opnaar vore Solbær gennemgaaende højere Priser end de hollandske, fordi de har stærkere Smag. Dette gælder kun for storfrugtede Sorter; smaa Bær er nærmest værdiløse. Den almindelige Mening blandt de engelske Forhandlere er den, at vor Buskfrugt i sund, velpakket Tilstand behersker Markedet. Det er nu en uomstødelig Kendsgerning, at vor Buskfrugt aldeles fortræffeligt kan taale den lange Transport — underforstaaet, at den faar en luftig og kold Plads paa Skibene — under følgende Vilkaar: Frugten plukkes i halvmoden Tilstand, d, e. naar Farvningen er indtraadt, men endnu ikke fuldendt, idet Frugten paa dette Tidspunkt endnu er saa haard, at den taaler Sommerpakning uden at knuses. Der plukkes i hele Klaser uden Spor af Blade imellem, og Frugten skal være knas tør, naar den fyldes i Pakkurvene (Spaankurve, som rumme 12 Pd). Dette Punkt er et af de vigtigste og et af dem, der synes stærkest imod. Efter Plukningen bør Frugten udbredes under Paavirkning af Sol eller stærk Træk for at gennemtørres. Heise har foretaget gennemgribende Forsøg med Soltørring og fundet, at selv om Paavirkningen er saa stærk, at Stilkene skrumper ind, gør dette aldeles intet. Varen kommer netop fortrinlig til England Bærrene vil være tørre og blanke, og Prisen vil blive god. Kurvene bør være luftige. Heise saa bl. a. i Newcastle store Partier af danske Ribs og Solbær, som man af misforstaaet Iver havde pakket i Kurve, der var gjorte tætte ved indvendig at beklædes med Pergamentpapir. Arbejdet var udført med den største Omhu og Bekostning, men Indholdet — mange Tusinde Pund — dannede en sammenbrændt Masse.

Den lange Spaankurv, der anvendes, er netop hvad Englænderne ønsker, men — den bør være stærkere; Kurvene stilles ovenpaa hverandre, derved knuses de nederste, og Indholdet ødelægges. Kurve, Pakning og Sortering bør være ensartet. Dette er Tilfældet fra andre Lande, og derfor foretrækker Opkøberne deres Frugt for vor; de har ikke Tid til at gennemrode alle de forskellige Arter, undersøge den uensartede Pakning.

Det maa anbefales at plante Solbær fremfor Ribs, Solbær giver mindre Udbytte i Vægt, men de blive betalte med højere Priser, og de ere mere modstandskraftige under Transport end Ribs. — Det er uheldigt, at vor Dampskibsforbindelse paa England tvinger Frugten ind paa Mandagsmarkedet. Ovenpaa Lørdag og Søndag er Købelysten ringe om Mandagen. Dette Forhold medvirker til, at man ønsker Frugten halvmoden, thi den maa nødvendigvis kunne gemmes nogle Dage derovre.

Priserne stillede sig i Fjor omtrent saaledes for en i enhver Henseende god Vare:

Ribs pr. Pd.: Juli 12. 14. 16. Ør. August 8. 10. 14. Ør.
Solbær - - — 20. 22. - — 18. 20. -

Juridisk Raadgiver.

Naar en Pige har faaet et uægte Barn, hvad kan Barnefaderen da blive fordret til at betale til Barselsengen? Det bemærkes, at Barnet var dødfødt og at Barnefaderen er Korporal.

E. H.

Barnets Moder kan ifølge Lov af 20de April 1888, § 2, fordre Barnefaderen paalagt at afholde med mindst Halvdelen de særlige Udgifter, som Barselfærden har medført for hende. Beløbets Størrelse bestemmes af Amtmanden (i København af Overpræsidenten.)

* * *

Til C. K. Den unge Landmand, som agter at udvandre til Argentina, maa henvende sig til en af de autoriserede Udvandringsagenter, hvoraf der jo findes et ret rigeligt Antal i København. Det er ifølge Lovgivningen (jfr. Loven af 1ste Maj 1868 og 25de Marts 1872) ikke andre tilladt at medvirke til Udvandring.

* * *

1. Da jeg skal paa Sessionen til Efteraaret, men har Hjertebanken, spørges: Kan jeg saa ikke forlange at blive kasseret, eller kan de tage mig alligevel?

2. Er der nogen Regel for, hvor høj man skal være paa Sessionen, og maa de tages under 59 Tommer?

3. Jeg har været paa Sessionen 2 Gange, men den første Gang var jeg et Aar for ung. Kan jeg nu ikke forlange, at de skal behandle mig i Efteraaret?

En stadig Holder i Jylland.

Til 1. Det kommer an paa, hvad Sessionslægerne skønner om den nævnte Svaghed. Maa den antages at staa i Forbindelse med en kronisk organisk Sygdom i Hjertet eller Pulsaarene, vil Spørgeren i Medfør af Reglement af 16de Juni 1882 blive kasseret som fuldkommen udygtig til al Krigstjeneste.

Til 2. Reglen er, at ingen, der har en Højde under 59 Tommer, tages til Soldat.

Til 3. Nej (jfr. Værnepligtslovens § 16.)

* * *

I Marts rekvirerede jeg Gærdesyn over et Stængehegn, som Sogneraadet havde sat ind til min Mark, og som ikke havde den lovbefalede Højde. Ved Mødet, hvor Sogneraadet mødte paa Kommunens Vegne, kom det til Forlig mellem os, og ved dette maatte Sogneraadet betale mig Penge, saa Forretningen gik ingenlunde mig imod. Ved Forliget medvirkede Gærdesynsmændene saa godt som intet, og da jeg paa Forespørgsel af et af Sogneraadsmedlemmerne om, hvem der skulde betale Synet, svarede, at det skulde Sogneraadet, saa svarede Synsmændene heller intet hertil og omtalte iøvrigt aldeles ikke Betalingen med et Ord. De skrev derpaa den afholdte Forretning ind i deres Protokol, men nævnte i denne Beskrivelse lige saa lidt Spørgsmaalet om Betaling. Protokollen blev saaledes underskreven af begge Parter. Nu senere er jeg bleven krævet for Betalingen for Synet; men da jeg ikke fandt mig beføjet til at betale det, eftersom der ved Mødet ej var falden Kendelse af Synsmændene om, hvem der skulde betale, og eftersom Forretningen ikke var gaaet mig imod, saa nægtede jeg dette. Nu er der gaaet tæt ved fem Maaneder, og saa en Dag kommer Sognefogden og gør Udpantning hos mig for omtalte Betaling. Jeg tillader mig nu at spørge:

1. Er efter det foranskrevne denne Udpantning lovlig, da der ved Forretningen intet Krav — hverken mundtligt eller skriftligt — paa mig om Betaling var gjort?

2. Skulde Sagen om Betaling ikke først være forhandlet ved Forligskommissionen?

3. Er Udpantningen ulovlig, hvorledes skal jeg da forholde mig for at komme til min Ret?

En gl. Abonnent.

Det hedder i Lov om Hegn af 6te Marts 1869, § 19. „Afgøres Sagen ved Forlig, skal dette indeholde Bestemmelse om, hvorledes Betalingen bliver at erlægge.“ Naar Synsmændene har tilsidesat denne Lovforskrift, kan der ikke gyldig foretages Udpantning for Beløbet, og Spørgeren vil i Medfør af Udpantningsloven af 29de Marts 1873, § 9, kunne fremsætte for Herredsfogden Indsigelse mod den af Sognefogden foretagne Forretning.

Brevkasse.

En Holder i M.: Saa vidt vi har kunnet bringe i Erfaring, forefindes den omspurgte Slags Maskiner ikke.

J. U. Det er muligt, vi i et af de første Nr. kan meddele Dem Svar under Rubrikken „For Hus og Hjem.“

Indhold: Hvad hører der til for at være en Vismand? Af L. Schrøder. Fiskere kaster Garn, med Billede. Mere Kærlighed, ved A. Th. J. En Historie fra Amerika. Den ny Klædning. Fogeddrabet paa Munkebjærg, Fortælling af C. A. Thyregod, med Billede (Fortsat.) Stanleys sidste Rejse i Afrika, med 2 Billeder. Den vægelsindede, Fortælling af G. R. (Sluttet.) Havebrug. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Expeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

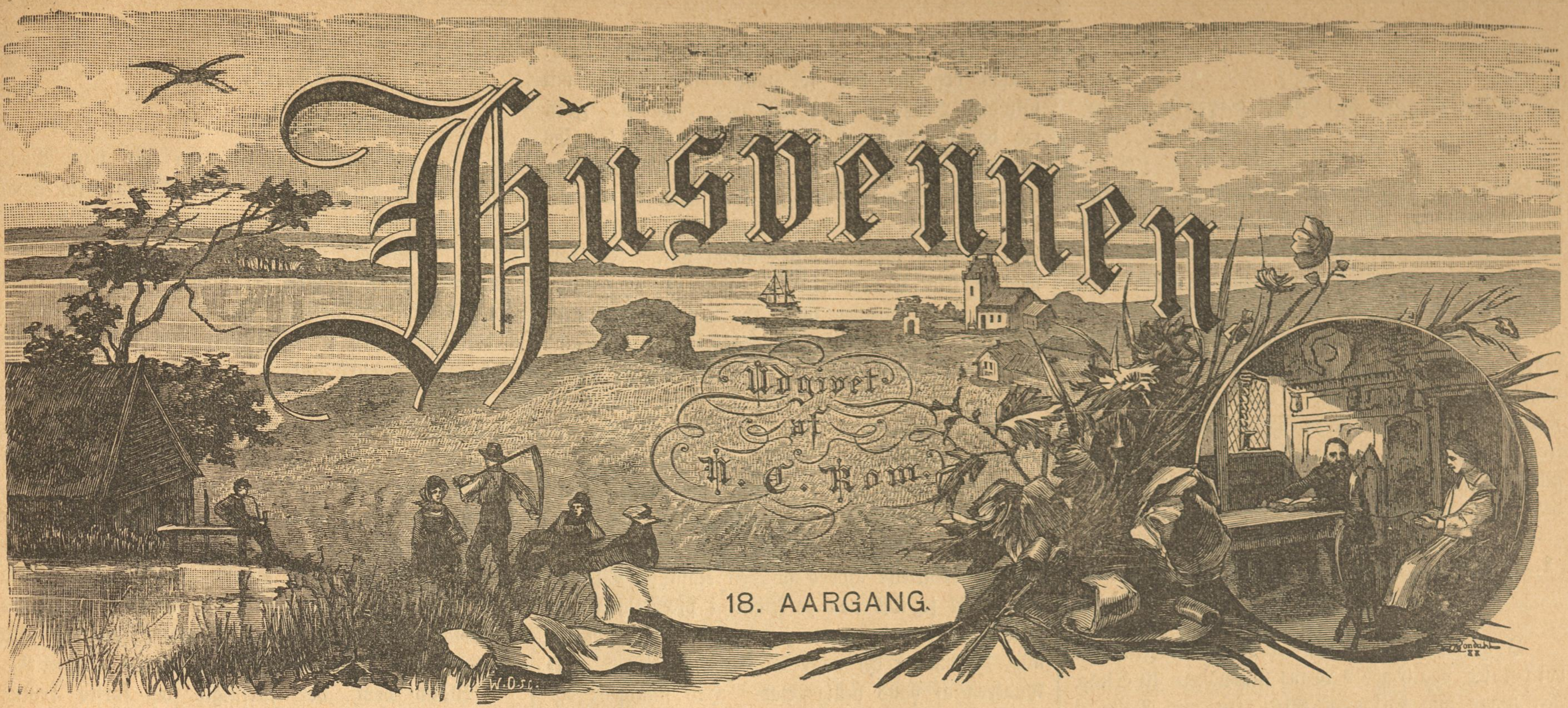

Nr. 51. Søndag den 20. September. 1891.

„Da mi un Soldo!"

Den gamle Gaard.

Bag Skoven ved jeg en gammel Gaard
med gule Agre og grønne Enge,
der Abildhaven i Blofter staar
og skygger helt for den ene Længe,
der nikker Roser, der knejser Lind,
der flyver Svalerne ud og ind,
og Storken bygger paa Tagets Tind.
Ja, ja, min Tro, der vil jeg bo
nu og alle Sinde.

I Gaarden lever en Pigelil,
hun har to Øjne saa blaa og klare,
i Fjor de drev med mit Hjerte Spil,
i Aar da har det slet ingen Fare.
Og Barmen højner sig frisk og rund,
og Talen klinger i hendes Mund
som Droslens Kluk i den grønne Lund.
Ja, ja, vi to vil sammen bo
nu og alle Sinde.

Hver Dag skal komme og gaa med Sang,
i Sollysbræm som Aaens Bølge,
og stiger Taagen i Skov og Vang,
kun fagre Drømme tør Sløret dølge.
For Sorgen holder vi Ledet lukt,
og Lind og Abild med gylden Frugt
skal skygge over vor Lykke smukt.
I Fred og Ro saa vil vi bo
nu og alle Sinde.

B. L.

Fortællingen om den barmhjertige Samaritan

er jo alle vore Læsere, fra de mindste og yngste til de største og ældste, velbekendt, og Pastions- og Paaskeטiden forkynder os jo stadig dei glædelige Budskab om den barmhjertigste af alle Samaritaner, Jesus Kristus, som frelser den fra Begyndelsen af i Morderens Hænder faldne Menneskehed og ikke blot har givet „to Penge" ud, men udgydt sit dyrebare Blod. Men hvorledes denne Fortælling kan have taget sig ud i de i den optrædende Personers Mund, dette er smukt fremstillet i en Artikel i „Kristl. Volksfreund", af hvilken det følgende er et Uddrag.

1. Hvorledes Præsten eller Levitten har fortalt Sagen.

I vort Tempel skulde der fejres en Fest, ved hvilken jeg paa Embeds Vegne skulde være til Stede. Jeg begav mig derfor af Sted fra min Bolig i Jeriko til vor hellige Stad Jerusalem, ikke uden Bekymring for mit Liv. Thi man havde i den senere Tid hørt alle Slags Rygter om, at en Røverbande huserede i Egnen. Og snart viste det sig, at min Ængstelse desværre var vel grundet; thi i nogen Afstand fra Landevejen viste et skrækkeligt Syn sig for min Øjne. Jeg saa et menneskeligt Legeme med sønderrevne Klæder, svømmende i Blod. Var det et Lig, eller var der endnu Liv i ham? Jeg ved det ikke; min Rædsel var saa stor, at det sortnede for mine Øjne. Jeg fremskyndte mine Skridt for ikke ogsaa at falde i Mordernes Hænder; rimeligvis var de nu i en nærliggende Hule i Færd med at dele Byttet for saa atter at lure paa ny Slagtofre. Idet jeg angest vandrede videre, kunde jeg ganske vist ikke værge mig mod Tanken om, at den ulykkelige mulig endnu kunde være i Live, og at jeg i saa Fald burde have hjulpet ham. Men saa maatte jeg jo igen sige mig selv, at jeg efter al Sandsynlighed derved til ingen Nytte vilde sætte mit eget Liv paa Spil. Til den ulykkeliges Redning vilde der kræves mange Ting: kølende Salve, Linned til at forbinde ham med, en Baare og meget andet, af hvilket jeg slet ikke havde noget. Desuden var to Hænder under saadanne Omstændigheder ikke tilstrækkelige, og mine, der var aldeles ubehjælpsomme i saadan Gerning, vilde snarere gøre Skade end Gavn. Lykkeligvis kom jeg omsider til at tænke paa, at det bedste, jeg kunde gøre, vilde være at skynde mig til den nærmeste By og give Øvrigheden Meddelse om det forefaldne. Det gjorde jeg da ogsaa og fik Løfte om, at der skyndsomst skulde blive sendt en Skare romerske Soldater mod Røverne samt en Læge og Folk med en Baare, for at bringe den overfaldne Mand Hjælp. Skønt dette selvfølgelig tog mig nogen Tid, naaede jeg dog Jerusalem før Festens Begyndelse, glad ved Tanken om, at have opfyldt min Pligt mod den forulykkede og dog bevaret mit Liv for fremtidig Virksomhed i Herrens Tjeneste og for min Hustru og mine Børn.

2. Hvorledes Manden, der var falden blandt Røvere, fortalte Historien.

Paa en Vandring fra Jerusalem til Jeriko blev jeg overfalden af en Røverbande. Værgeløs saa jeg mig pludselig omringet af en Skare bevæbnede Mænd. Hvad andet havde jeg at gøre end at bede for mit Liv? Jeg bød Røverne alle mine rede Penge og tryglede paa mine Knæ: Skaan dog mit Liv for min Kones og for mit uskyldige Barns Skyld! Alt var forgæves. Først rev de mig Klæderne af Kroppen og slog saa løs paa mig med deres Køller, til jeg sank bevidstløs til Jorden. Hvor længe jeg laa saaledes, ved jeg ikke. Da jeg atter kom til mig selv, indsaa jeg, hvor alvorlig farefuld min Stilling var. Jeg formaaede ikke at røre et Lem, saa at jeg altsaa maatte blive liggende, udsat for Solens brændende Straaler, blødende af flere Saar, pint af Saarfeber og heftig Tørst, indtil omsider Døden gjorde Ende paa mine Lidelser, eller der kom menneskelig Hjælp. Men Time for Time svandt, uden at noget Menneske kom til Syne, og stedse pinligere blev Tanken om, hvor forfærdede min Kone og mit Barn vilde blive, naar man bragte mit Lig.

Endelig hørte jeg Skridt. Med Møje drejede jeg mit dødtrætte Hoved ad den Kant. Til min Glæde fik jeg Øje paa en Mand i præstelig Dragt. Gud være lovet! tænkte jeg, skulde nogen hjælpe mig, da maatte det være en Herrens Tjener, Forkynderen af hans hellige Bud. Han standsede ogsaa, saa hen til mig, men kun et Øjeblik — saa gik han videre. Endnu engang fattede jeg Haab, da jeg snart efter saa en Mand af Levi Stamme komme hen ad Vejen. Men ogsaa han saa mig og gik forbi. Atter en Stunds pinlige Venten; da hørte jeg Lyden af Hovslag; jeg vendte atter Blikket mod Vejen — men o ve! den, der kom ridende, var en Samaritan, en af det Folk, der har afbrudt alt Fællesskab med os, hvis Navn er et Skældsord i vor Mund. Da svandt ethvert Haab, og jeg sank paa ny i en dyb Afmagt. Da jeg igen kom til Bevidsthed, laa jeg til min store Forbavselse i en renlig Seng i et Herberg, og ved mit Leje sad — netop hin Samaritan! „Gud være lovet, han lever!" sagde han, da jeg slog Øjnene op. „Hvor er jeg?" spurgte jeg ham. Han sagde mig i faa Ord, at han havde forbundet mig, lagt mig paa sit Æsel og bragt mig til det nærmeste Herberg. Jeg vilde takke ham, gøre ham Afbigt for den Uret, jeg i Tankerne havde gjort ham; men han bød mig med venlig Alvor at være stille og ligge rolig, hvorefter han kun af og til kom hen til mit Leje for at se til mig og hygge om mig. Omsider overgav han mig til min Værts Omsorg, ikke uden at holde ham skadesløs derfor og med det Løfte: „Gaar der mere med til hans Pleje, skal jeg betale dig det, naar jeg kommer tilbage." Derpaa rakte han mig Haanden og skiltes fra mig med Ønsket om snarlig Helbredelse uden at give mig Tid til at takke. Saa meget mere har jeg takket Gud og ydmyget mig for ham. Jeg havde ogsaa god Grund til det; thi jeg havde, mens jeg laa der mellem Jerusalem og Jeriko, ikke blot knurret mod hele Verden, men ogsaa mod ham, min Gud, der leder Hjerterne som Vandbække. — Men naar jeg efter den Tid har mødt en Samaritan, da tænker jeg altid: „Se, det er min Næste!" og jeg haaber paa at kunne finde Lejlighed til at vise Barmhjertighed mod en af dette Folk.

3. Hvorledes den barmhjertige Samaritan har fortalt Historien,

kunde Læseren maaske have Lyst til at vide. Men Nedskriveren af disse Linier er ikke i Stand til at fredsstille hans Videbegærlighed. Thi Samaritanen har slet ikke fortalt Historien, men lige saa omhyggelig som Morderne fortiet den blodige Daad. Gak du hen og gør ligesaa!

(Ved A. Th. J.)

Gloende Kul.

Naar din Fjende hungrer, da giv ham Mad, tørster han, da giv ham Drikke; thi naar du gør det, samler du gloende Kul paa hans Hoved. Lad dig ikke overvinde af det onde, men overvind det onde med det gode! Saaledes lyder det gode Raad, Apostelen Paulus giver hos Romerne i det 12te Vers til alle dem, der lever i Fjendskab med en eller anden.

Med gloende Kul sammenligner han de Velgerninger, vi viser vore Modstandere. Mon der nogen Sinde findes gloende Kul, som ikke brænder? Jeg tror det ikke. Og brænder de ikke i Dag, saa brænder de i Morgen. Og brænder de ikke i Aar, saa brænder de til næste Aar. Og brænder de ikke næste Aar, saa maaske om 20 Aar. Men i de fleste Tilfælde begynder de hurtigt at brænde og optænder i Menneskenes Hjerter Skammens Ild og lader dem ingen Fred, før Hjerterne er smeltede.

Blandt dem, der forfulgte de første kristne Menigheder, var en Hedning ved Navn Milas, som var meget ivrig i at udspejde dem, forraade dem og overgive dem til Martyrdøden. Hans Kone hjalp ham, hvor hun kunde. Omsider blev Manden hjemsøgt af stor Elendighed. Han manglede det daglige Brød og var meget syg. Da samlede den forfulgte Kristenmenighed Penge og Fødevarer til ham. Den Kristen, der i Menighedens Navn bragte de milde Kærlighedens Gaver, talte Trøstens Ord til de nedbøjede; men Konen udbrød: O, I Guder! Du er en af dem, hvem vi forfulgte. Hvorledes kan du vise os, dine Fjender, saadan Barmhjertighed?"

Manden svarede hende venligt og forlod saa Hytten. Da han var gaaet, blev det stille i Hedningehuset. Kun den syge Mands Stønnen hørtes, og Konen udbrød den ene Gang efter den anden: „Er det de Mennesker, vi har forfulgt!"

Faa Dage efter døde Milas og blev begraven. Om Aftenen kom den Kristne igen og bragte atter milde Gaver til Enken. Da faldt hun paa Knæ og udbrød hulkende: „O, Herre, hvad skal jeg gøre, og hvorledes skal jeg takke og udslette min Synd?" Men Manden rejste hende op og sagde: „Tro paa den Herre Kristus, saa skal du og dit Hus blive salig!" Og Kvinden blev troende med hele sit Hus. Den kristelige Kærligheds Ofre var blevne gloende Kul, der havde tændt den sande Kærlighed i hendes Hjerte.

Spyfluen.

En Mand, som var bleven vred paa sin Sognepræst, svor paa, at han ikke mere vilde gaa i Kirke, og, om galt skulde være, hellere vilde holde sig en hel Time for Ørene end høre ham tale.

Kort efter maatte han være til Stede ved en Slægtnings Begravelse, og paa Vejen til Kirken tog han ikke i Betænkning at ytre til en Bekendt, han fulgtes med, at ingen skulde kunne sige, han havde hørt en Stavelse af Ligtalen.

Da Indledningssalmen var til Ende, støttede han begge Armene paa Stolen foran sig og pressede Hænderne mod Ørene. Et Øjeblik efter satte en Spyflue sig paa hans Næse, og hvor meget han

end rystede paa Hovedet, rynkede paa Næsen, blev den dog siddende, saa han til sidst maatte tage en Haand til Hjælp.

Men i samme Øjeblik lød det fra Præsten: „Hvo som har Øren at høre med, han høre!" og dette Ord virkede saa betagende paa ham, at han ogsaa tog den anden Haand fra Ørene og med Opmærksomhed fulgte Resten af Præstens Tale. Han vendte hjemad som en ganske anden; han indsaa snart, at han uden Grund havde været vred paa Præsten, hvem han bad om Tilgivelse, og det varede ikke længe, inden han kunde sige med Paulus: „Dersom nogen er i Kristus, da er han en ny Skabning; det gamle er forbigangent; se, alt er blevet nyt!"

„Da mi un Soldo!"

(Med Billede.)

Savoyarddrengen med Aben er en Type, som næsten helt synes at være forsvunden herhjemme. Tidligere kunde man hyppig paa offentlige Spadsereveje og navnlig om Sommeren ude ved Traktørstederne i Dyrehaven træffe en eller anden af disse smaa Eventyrere med deres uadskillelige Kammerat, Aben, men nu lader de til at have søgt hen til mere gæstfri Egne, hvor der ikke holdes slet saa streng Kontrol med al Slags Vagabondering. Det var ikke desmindre nogle karakteristiske Smaafyre, og deres stadige Omkvæd „Da mi un Soldo!" (Giv mig en Skilling) blev sjælden uden Frugt. Den halvvoksne Knøs, som er fremstillet paa omstaaende Billede, er et vellykket Eksemplar af Typen; det halvt fiffige, halvt indsmigrende Udtryk i hans Ansigt er ypperlig gengivet, og ikke mindre heldig er hans trofaste Ledsager, der fortrolig klynger sig op til sin Beskytters Trøjekrave efter at være bleven færdig med sine Kunster. Med det gammelkloge, iagttagende Blik synes den at være lige saa forventningsfuld som dens Herre efter at se Resultatet af deres forenede Anstrengelser for at skaffe sig lidt Mad og et Nattelogis. Naar Efteraaret kommer med Blæst og Regn, saa drager Savoyarddrengen og hans Kammerat helst Syd paa igen; men hvorfra de kommer, og hvorhen de gaar, det lader be vistnok begge to Skæbnen raade for.

Kantonnementsbilleder I.

Det er nu allerede adskillige Aar siden, de bekendte Lejrøvelser ved Hald i Jylland afløstes af Kantonnementsøvelser, der afholdes paa forskellige Steder i Landet. Og samtidig fandt en anden Forandring Sted, idet Øvelserne fra den travle og varme Sommertid henlagdes til September Maaned, naar Høsten som Regel er forbi. I Aar er Kantonnements-Øvelserne jo endog blevne udsatte en halv Snes Dage, for ikke at rive de unge arbejdsdygtige Kræfter bort fra det forsinkede Høstarbejde.

Vort Billede viser de indkaldte Soldater af Infanteriet, der er samlede paa Toldbodpladsen, før deres Afrejse til Øvelsesstedet. Geværerne er stillede i Pyramider, Soldaterne har slaaet sig ned paa de lange Bænke eller slentrer omkring paa Pladsen, rygende og smaasnakkende. Gode Kendinge hilser paa hinanden, opfrisker gamle Minder fra Rekruttiden eller fra tidligere Kantonnements-Rejser. En munter Stemning hviler over den livlige Gruppe. Alle ser nok saa frejdig frem mod de nærmeste Uger, der vel bliver anstrengende, men ogsaa byder rig Afveksling. Saa gives der Signal, hver Mand er paa sin Plads, og Afrejsen tiltrædes.

Fogeddrabet paa Munkebjærg.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Fortsat.)

Pigen havde arvet sin Moders Ungdomsskønhed, men hun var langtfra at være saa enfoldig, og hun og Mads Jonsen fattede Kærlighed til hinanden. Moderen saa med Glæde Forholdet udvikle sig; thi hun glædede sig ved, at hendes Datter fik en mandig Forsvarer, da hun nærede Frygt for, pa Povl Gaarder i sit Had til Smaatiger skulde tage hende af Dage. Man kan nok vide, at den Frygt var ugrundet; thi Povl førte store Ord i Munden, men han var ikke taabelig, desuden led han godt Pigebarnet. Men han kunde rigtignok bedre lide hendes to Brødre: Niels og Bent, der oppøvedes til Søkrigstjenesten og tidlig viste sig som lovende Søgutter.

Saa kom Aaret 1625, da Danmark blev indblandet i Trediveaarskrigen, og efter en Række Uheld maatte Kong Christian trække sig tilbage fra Tyskland, og de lejede Skarer, hvoraf Kamphæren bestod, lod sig drive foran Fjenderne, idet de plyndrede og ødelagte alt, hvad de kunde overkomme i det Land, de skulde forsvare. Den 2den Oktober 1627 rykkede Fjenderne ind i Vejle, hvor stærke Hærdelinger lagde sig i Borgeleje og øvede alle Haande Ugerninger. De forskansede sig i Kirken og i Sortebrødre-Kloster og udsendte derfra Plyndrerytter omkring i Landet, Fjenden agtede dog ikke at blive staaende ved Jyllands Erobring, men gjorde sig Flid for at komme over til Øerne. Dette skulde forebygges. Kongen krydsede i Østersøen med Hovedflaaden for at holde Øje med, hvad der foregik ved Østersøens Sydkyster, mindre Eskadrer var paa Færde andre Steder. Saaledes var det, at i 1628 laa Kongens Skibshøvedsmand, den senere Admiral Hartvig Saxe, i lille Belt med 4 Orlogsskibe og 2 Fregatter, for at hindre Overgangen til Fyn; og han lod sig ikke nøje med fra Søen af at passe paa, men sendte jævnlig Patroiller op langs Kysten for at holde Øje med Fjendernes Bevægelser og lejlighedsvis gøre anden Nytte.

Det var om Eftermiddagen den 29de Septbr. 1628, at et af Hartvig Saxes Skibe, Fregatten Søstjernen, kastede Anker ud for Hølsminde og afsendte en Baad, der landede i Skjul af de hvide Bjærge, som et derværende Bakkestrøg kaldtes. Nogle af det landsatte Mandskab søgte op til Hølhuset. Hølsminde var Indløbet til Randsfjord eller Lillestrand og ved Hølhuset var en Færge over Randsfjord, hvor der tillige holdtes Værtshus. Mikkel Rand hed en af Skibsfolkene, og han sendte Bud til sin Broder, Peder Nielsen i Rand, som saa ogsaa snart indfandt sig i Hølhuset, og de to Brødre, tillige med de andre Krogæster, sad og fik sig en Pot Øl eller fire. Det hed, at man blot var gaaet i Land for at se til Venner og Kendinge, men deres Ærinde var dog temmelig alvorligt; thi de skulde søge at udfri Herredsfogden Søren Haar, som Fjenderne havde fængslet og holdt forvaret i Gaverslund Taarn, og dernæst skulde de paagribe Hans Munk, om hvem det hed, at han havde indladt sig i nærmere Forbindelse med Landets Fjender, end det sømmede sig en Dannemand og en tro Kongens Undersaat.

Hans Munk var nemlig vred paa Regeringen, der havde ladet hans Fader halshugge, og dertil kom, at da han fordrev Skyttens Enke fra Hovgaarden, var det hans Mening, at han selv vilde have den, men det slog fejl baade dengang og senere, da den blev fæstelebig. Han mente, det var Herredsfogdens Skyld, og derfor fik han sin gode Ven, den kejserlige Ritmester Hundsbrok, til at lade ham sætte fast i Taarnet. Det var nok Hans Munks Mening, at Søren Haar skulde været hængt, men det vilde Ritmesteren ikke indlade sig paa, og denne Del af Hævnen maatte da opsættes for det første. Hans Munk mente dog, at den Ting nok vilde gaa i Lave; thi han og mange andre troede, at det var forbi med Danmarks Rige, og at Wallenstein vilde blive den fremtidige Hersker under Kejserens Overhøjhed. Den, som paa bedste Maade havde fremmet Fjendernes Erobringsplaner, kunde da vente Fremme af sine egne Ønsker, og Hans Munks Planer gik vidt. Den ganske dygtige og fuldtud retsindige og fædrelandstro Herredsfoged var en Hindring, og derfor skulde han af Vejen.

Rygtet om Hans Munks Adfærd kunde let naa Hartvig Saxe, som med sine Skibe bevogtede de nærmeste Farvande, og gennem Povl Gaarder kendte han allerede noget til Munken. Hr. Hartvig vidste godt, at Povl ikke var saa kløgtig, som han var djærv, og derfor skred han ikke ind, før han fik Efterretning om Søren Haars Fængsling. Da besluttede han at lade baade Herredsfogden og Ridefogden hente, for at faa rigtig Besked, og i fornødent Fald lade Kongen dømme. Til den Ende udsendte han en Kommando, der foruden dette særegne Hverv skulde i Almindelighed afsøge Kysten indtil Skærup Aa.

Herredsfogdens Befrielse gik nemt for sig. Vagtmandskabet nede i Taarnet havde hengivet sig til Drik og Dobbel, og da Peder Nielsen i Rand kom ind til dem, med god Vilje til at spille en Haandfuld Sølvpenge bort, blev de saa betagne af Vindelyst, at Jakob Smed fra Mørkhof næsten lige for deres Øjne gik op i Taarnet, tog Lænkerne af Søren Haar, og ved Hjælp af et Stykke Reb han havde viklet om Livet under sin Kofte, hejsede ham ned fra Glamhullet og krøb selv bagefter. Jakob og Peder Nielsen sneg sig bort i al Stilhed, men en lille Flok Krigskarle, væbnede med Piber og Musketter, tog Herredsfogden imellem sig og gik ned til Borgtomten i Brejning Skov, hvis Volde og Grave dengang var langt mere kendelige end nu om Stunder. Her lagde Karlene sig i det dugvaade Græs, medens de lysende Sankthansorme baade i Tal og i Lysevne langt overgik Soldaternes søvnige Bøsselunter. De laa og talte om alle Haande; thi her skulde de afvente den lille Flok der var gaaet op til Hvilsbjærg, saavel som Baaden, der skulde føre dem ud til Søstjernen. Blandt andet blev det omtalt, at de 23 Hovedskaller, der sidder indmurede i den nordre Side af Vejle Kirke skal have tilhørt Sørøvere, der var fangede her og have været i Følge med den bekendte Ranild Kammersvend, der efter et Stedsagn skal have ejet Brejningborgen, andre mente, at Ranild slet ikke havde boet her, og at de 23 Hoveder havde været baaret af Sørøvere, der var fangede paa den anden Side af Fjorden ved Barritskov eller Rosenvold. Det var helt fornøjeligt for Søfolkene, at de havde

Herredsfogden iblandt sig, thi han var velkendt med Egnen og dens Stedsagn. Men det var ikke saa fornøjeligt for den Mand, der var stillet paa Lyttepost oppe paa Voldkammen, thi han vilde gerne høre, hvad der taltes om, og bøjede sig ned mod Kammeraterne, der laa lænede op ad Voldskrænten. Patroilleføreren, Ole Riber, mindede ham gentagne Gange om at passe paa.

„Tys! Hvad er det?“ udbrød Hans Fannikker.

Karlen paa Voldkammen rettede sig i Vejret. Ole Riber steg op til ham for bedre at iagttage, og han hviskede saa ned til de andre: „Det er en Baad, det er den Baad, der skal føre os ud til Skibet.“

„Gid saa vore Venner fra Hvilsbjærg snart vilde komme,“ sagde Ole Riber, „saa kunde vi komme om Bord igen.“

„Det ønsker jeg ogsaa,“ sagde Morten Hansen. „Den her Slags natlige Færdsel synes jeg ikke om.“

„Er du kanske mørkeræd i Maaneskin?“ spottede Hans Fanniker.

„Aa, Snak,“ udbrød Mikkel. „Morten er hverken ræd for Busser eller Basser eller olme Gaser. Han er søvnig, det er det hele.“

„Spot I kun!“ knurrede Morten. „Min Ven Mikkel har ellers Ret i, at jeg er ingenting ræd for, kun finder jeg det Fandens kedeligt, at Kongens Folk skal stjæle sig ad skjulte Veje i Kongens Land, uden at faa Lov til at slaa løs paa Fjenderne. Jeg var med ved Gaverslund Taarn og hørte Vagten bræge op paa Tysk, som de var fulde og gale, hvad de vel ogsaa var. Smeden gik uanfægtet op og løslod Herredsfogden uden at Tyskerne mærkede det, og saa kunde vi ikke engang faa Lov bagefter til at knække Halsen paa de Hundepander. Det kalder jeg ærgerligt.“

„Vor Ordre lød paa, at vi skulde gaa frem i muligste Stilhed, og var der bleven Larm ved Taarnet, kunde det let givet Anledning til, at den anden Del af vor Sendelse blev uopfyldt.“

I dette Øjeblik løsnedes et Skud oppe i Strandskoven, og Genlyden af det vældige Knald kastedes fra Bakke til Bakke, indtil det døde hen som en svag og fjern Torden. Folkene der nede ved Voldtomten for op og lyttede, men nu var alt stille igen.

„Jeg skulde tage meget fejl, om det ikke var Niels Grejs med hans lange Dunderbøsse. Han lader den altid saa voldsomt,“ sagde Mikkel.

„I alt Fald maa vi nu tænke paa, at yde Hjælp,“ sagde Ole Riber, „for var det vore Folk, der skød, saa er de komne paa en anden Vej, end den der fører herned, og det maa vi indrette os efter.“

Han sendte nu Herredsfogden ud i Baaden, for at han kunde være i Sikkerhed. Tillige gav han Ordre til, at Baaden skulde rykke videre frem, men lægge bi ud for Hølserhage og vente paa Signaler, der kunde gives enten fra den Lyttepost,

I Vagttaarnet.

han lod tilbage paa Voldtomten, eller fra de andre, der i en langstrakt Linie sneg sig med Føreren i Spidsen gennem Brejning Enge og Sillerup Skov over til Andkær Vig.

Medens først paa Natten en Afdeling af de udsendte Søkrigere standsede i Nærheden af Gaverslund Taarn for at befri Søren Haar, hvilket Hverv let og snart udførtes formedelst Vagtens drukne Sorgløshed, gik en anden Afdeling videre for at udføre den anden Del af Forehavendet og paagribe Hans Munk. Der var syv Mand; thi da Egnen jo var i Fjendevold, saa var det ikke for meget til at hente en enkelt Mand. Niels Grejs og Bent var med blandt de syv, de var jo kendte i Egnen, men at Niels Grejs saa strengeligt havde undsagt Hans Munk, vidste hans foresatte maaske ikke, og for Resten var han jo kun en Dreng, da han udtalte Undsigelsen.

De syv Mænd sneg sig forsigtigt frem langs Skærup Aa indtil Vognsvad, en enkelt foran og de andre to og to. Allesammen var de vel bevæbnede, den forreste med et otte Alen langt Spyd med Asketræs Skaft og langt tveegget Spydblad, de to næste med ligedanne Vaaben og desuden korte Sværd, de to følgende med Økseрistoler, hvilket var et meget godt Slags Vaaben paa nært Hold. Det var en Art Karabiner, hvor Skæftet tillige var Økseskaft; man kunde først sætte sin Modstander en Kugle i Synet, og derefter kløve hans Hoved med Øksen. De to bagerste havde halvsjette Fod lange Hagelbøsser med brændende Lunter, hvilke Vaaben nu næsten var gaaede af Brug hos Landtropperne, men endnu brugtes om Bord paa Skibe, hvor slige mindre haandterlige Skydevaaben ikke endnu var afskaffede.

Nede ved Vognsvad stødte man paa en bereden Vagtpost, bestaaende af to Ryttere af den kejserlige Ritmester Hundsbroks Folk, men heldigvis bemærkede Søfolkene dem uden selv at blive sete, og Forposten trak sig tilbage til den øvrige Styrke. Hviskende blev der holdt Raad, og det maatte erkendes, at Stedet til Vagthold var godt valgt og vanskelig at omgaa; thi Enge og Moser var langt mere ufremkommelige dengang, end de nu er. Iver Bertelsen, der var den lille Trops Anfører, var temmelig raadvild. Men nu traadte Niels Grejs frem. Han, Skyttesønnen fra Hovgaarden, vilde paatage sig at vise Vej lige ind i Hvilsbjærg Bundgaard og til selve Hans Munks Seng. Nu blev han Fører for den lille væbnede Styrke, og han førte dem bort fra Vagtrytterne, om igennem Tingskoven og gennem tæt Krat og vaade Enge op til Hvilsbjærg, hvor Iver Bertelsen atter overtog Befalingen.

VIII. Gengældelsens Time er kommen.

Imidlertid havde der om Eftermiddagen fundet et uhyggeligt Familieoptrin Sted i Hvilsbjærg Bundgaard. Mads Jonsen var kaldet til Degn i Hvejsel og Givskud og agtede nu at gifte sig med Trinekes Datter, og det ønskede han at gøre sin Moder og Stiffader kendt med. Moderen havde vidst det længe, men Hans Munk ikke, og han vilde næppe billige det; thi medens Store-Maren forlængst havde været forsonligt stemt mod Tønne Grejs og hans efterladte, var Munkens Had til dem saa glødende som nogen Sinde. Dertil kom, at Mads havde nogen Arv at kræve i sin Fødegaard, og Hans Munk var altid vred, naar han skulde rykke ud med Penge, det havde man ofte erfaret, og da især for nogle Aar siden, da Stifdatteren vilde indlade sig i Ægteskab; thi da blev han saa forbitret, at han over Hals og Hoved jog hende ud af Huset, uagtet han ikke havde noget imod hendes Brudgom. Han havde aldrig villet betale en Øre af hendes Medgift, men truede baade hende og hendes Mand paa Livet, hvis de vovede at kræve ham.

Mads Jonsen vilde dog lade det komme an derpaa, og ved Middagstid kom han til Bundgaarden, hvor Hans Munk ikke var hjemme, men ventedes i Dagens Løb. Han fortalte sit Ærinde til sin Moder, der som sagt allerede vidste Besked om hans Kærlighed til Mette Grejs, og som hun strengt taget ikke misbilligede, men ventede endog, at derved skulde kunne bringes en fuldstændig Forsoning i Stand, og derom samtalede hun nu med sin forstandige og kærlige Søn, hvem hun lovede

Guld og grønne Skove, hvis han kunde faa Niels Grejs til at tage sin Undsigelse tilbage, og det kunde han godt, mente hun, thi Niels og især hans Brødre var hans gode Venner.

„Jeg har ikke set den lille Mette, siden hun var et Barn. Da tegnede hun til at blive køn. Er hun bleven det?" sagde den gamle Kone.

„Ja, hun er baade køn og god, efter hvad jeg kan skønne."

er øde og forladte og tildels nedrevne. Raadhuset og Kirken er omgivne med stærke Jordvolde. Men ogsaa herop ad ser det strengt ud. Saa vidt jeg kan skønne, er baade Vinding og Andkær Byer slemt medtagne. Her i Gaarden synes alt at være i god Behold."

„Ja, Gud ske Lov, her er alt i god Behold."

„Ja, mon det egentlig er at takke Gud for. Den, der gør Pagt med Satan, kan næppe vente

ud i Bryggerset, saa skal jeg forberede ham paa dit Komme og derefter kalde paa dig."

„Jeg er ikke bange for at træde ham under Øjne. Jeg frygter ikke for, at han, som i min Drengetid, skal byde til at tærske mig med Tyrepisken, og prøver han paa det, vil det blive værst for ham selv."

„Jeg er bange for Kiv og Strid. Han er min Mand, og du er min Søn. Jeg er en

Soldater paa Toldboden før Afrejsen til Kantonnements-Øvelserne.

„Godheden er da det vigtigste. Jeg længes efter at se hende."

„Jeg vilde ogsaa gerne bragt hende med, men Vejene er usikre, og hendes Moder er ængstelig ved at slippe hende ud. Man vidste heller ikke, hvordan hun vilde blive modtaget før."

„Jeg vilde tage kærligt og godt imod hende; men Herregud! Jeg har jo ikke engang Lov til at favne min egen Datter. — Hvordan ser det nu ud i Vejle?"

„Der ser det sørgeligt ud, Halvdelen af Husene

fin Lykke fra Vorherre, og har Hans Munk —"

„Han er ikke i Pagt med Satan, at jeg ved, men alligevel spiller han højt Spil, og han har Løfte om store Ting, hvis hans og hans forbundnes Anslag lykkes; jeg er ikke med i disse Anslag, og jeg gruer for, hvad deres Følger kan blive. Men han vil ikke høre efter mine Raad, og saa beholder jeg dem for mig selv. Du skal heller ikke give ham Raad, helst lade helt være at tale om den Sag, lad som du ikke kender til den for ikke at oprøre ham. Du maa ogsaa helst gaa

gammel og svag Kvinde, der har haft Fortræd nok i Verden, og vel tager Hans Munk kun lidt efter, hvad jeg siger, men det kunde dog hændes, at et godt Ord kunde forhindre et Sammenstød mellem eder, derfor — men nu kommer han, jeg kan høre det paa Hunden. Gaa derind, min kære Dreng, og bliv for Guds Skyld, til jeg kalder paa dig."

Han adlød, og i det fjerne Rum hørte han derefter højrøstet Tale, men ikke varede det længe, før Døren ud til Bryggerset fløj op, og Hans Munk viste sig, som han var stegen af Hesten med

Støvler og Sporer paa Benene og Ridepisk i Haanden.

„Kom ind, Mads Pind!“ sagde han. „Du skal ikke krybe i Krog, det vilde jeg ikke gøre i dit Sted.“

„Mit Navn er Mads Jonsen med Gud og Ære. Mens jeg var Dreng, maatte jeg finde mig i, at I kaldte mig Mads Pind eller gav mig andre Hadingsnavne, som jeg nu ønsker at være fri for.“

„Ja saa. — Hvad er saa dit Ærinde, Mads-ikke-Dreng, som du vel nu vil kaldes?“

Den unge udviklede sit Forehavende i Korthed; men det var, som han havde budt en Brand til Hans Munks Næse. Aldrig skulde han faa en Øre fra sit Hjem, hvis han ikke brød med Niels Grejs og hans Søskende, og det vilde gaa ham og Pigen ilde, hvis han ikke brød med hende. Saa tog det ene Ord det andet, indtil Hans Munk kastede Ridepisken og rev en lang Stødkaarde ned af Væggen. Nu kastede Konen sig foran sin Søn, og trængte ham halvt med Magt og halvt med gode Ord ud af Døren. Hun fulgte ham ud i Gaarden, men Manden kaldte hende tilbage.

„Du vil da vel ikke forbyde mig at snakke med min egen Søn,“ sagde hun.

„Hvad snakker du med ham om?“

„Ikke andet end du godt maatte høre, hvis du var mere taalmodig.“

„Godt! Men fortæller du ham eller nogen, hvad jeg vil have holdt hemmeligt, saa skal jeg Djævelen besætte mig slaa dig ihjel.“

„Nej, det skal jeg ikke,“ sagde hun; „men maa jeg ikke nok gaa med ham lidt længer?“

Det fik hun Lov til og saa gik hun med Sønnen og fortalte ham, at hun angrede haardt sine tidligere Dages Fjendskab mod Frændehuset, hun paalagde ham at bede Trineke om Forladelse paa hendes Vegne, og saafremt det var muligt, at overtale Niels Grejs til at lade den Hævn fare, han havde truet med, og angaaende hvilken hun nærede tunge Anelser. Sønnen lovede at gøre sit bedste, og saa skiltes de.

Det blev Aften og Hans Munk og Store-Maren gik til Sengs, hun talte om sin Ængstelse, men han drev Spot dermed og sagde, at der var allerede flere af hans Fjender, der havde gaaet paa Lur efter ham uden Nytte; thi han var skudfri og havde mægtige Venner. Skulde det gaa, som han haabede, at Jylland kom i Kejserens Vold eller blev en Del af det Rige, som Wallenstein agtede at oprette af Danmarks Ruiner og Kystlandene søndenfor Østersøen, saa var han vis nok paa at have gjort sin Lykke. Og skulde det mislykkes, havde han snildelig sammenbragt saa meget Krigsbytte, at han kunde drage til Udlandet og gælde for en Stormand.

Som han nu laa i Sengen og pralede af sine Udsigter, hørtes nogen at banke lydeligen paa Døren. Han vilde staa op og aabne, men Maren bad ham lade det være, han spottede med hendes Frygt og sagde, at det sikkert var Venner, maaske med Budskab om, at Tykkerne havde vundet en stor Sejr. Han fik dog ikke Tid at komme af Sengen; thi Døren splintredes, og ind trængte tre Mænd med ladte Bøsser og tændte Lunter.

(Sluttes.)

Tjenestetyende.

Af L. Heger.

I Ølstykke Præstegaard var en Eftermiddag et lille Selskab forsamlet om den dampende Kaffekedel, i Præstens hyggelige Dagligstue. Det var den gode Præstekones Fødselsdag, og Egnens Koner var i den Anledning komne for at lykønske hende.

Samtalen var i fuld Gang mellem Damerne, hvoriblandt ogsaa flere af Egnens Bønderkoner var, som søgte jævnlig Omgang med den gode Præst.

Imellem tittede Præstens milde, alvorlige Ansigt ind til dem, og opfangede da et eller andet af Samtalen, som just nu drejede sig om Tjenestefolkene, og deres formentlige Upaalidelighed og Umedgørlighed i vore Dage. Henne ved Ovnen sad Præstens Moder, lænkebunden til sin Lænestol af Gigt; men skønt hendes Legeme var lænket, var hendes Aand det ikke, det saa man straks paa hendes livlige Øje, og den Interesse hvormed hun fulgte Samtalen.

Præsten, som gik op og ned i den tilstødende Stue og røg sin Pibe, lyttede til med Opmærksomhed, da den Sag der blev debatteret, havde en særlig Interesse for ham.

Med Glæde hørte han, hvorledes hans unge Hustru varmt og inderligt talte den tjenende Klasses Sag, ja, hun gik saa vidt, at hun paastod, at det næsten altid var Herskabets Skyld, naar Tjenestefolkene ikke var dem tro og hengivne.

„O! naar vi blot altid havde det rette Hjertelag for dem,“ udbrød hun, „saa vilde ogsaa de have et saadant Hjertelag for os, at de vilde udføre vor Gerning, som var det deres egen, og blive os hengivne, men de fleste Herrer og Madmødre mener, at naar de blot giver deres Tjenere Kost og Løn, saa skylder de dem ikke mere, og bliver de svage og ikke kan arbejde saa fuldt som før, ja, saa lader de dem rejse og ofrer dem ofte ikke en Tanke mere.“

„Hvad vil da Fruen vi skal gøre mere end redelig og ret betale dem for deres Arbejde?“ spurgte nu en rig Bondekone, som nylig var kommen til Egnen.

„Kærlighed, Tillid og Overbærelse!“ lød det henne fra Døren, og Præsten traadte hen til Selskabet, „det skylder vi dem, som arbejder for os, først og fremmest fordi de er vore Brødre og Medmennesker, og dernæst fordi vi maa føle, at de uforskyldt har faaet det sværeste Lod i Livet, og vi, lige saa uforskyldt, det letteste. Fordi et Kærlighedsaag er let at bære, men et Tvangsaag er tungt, og den Gerning, som Kærlighed driver, bliver bedre udført end enhver Pligtgerning; tro mig, mine Venner, den Kærlighed og hjertelige Velvilje vi viser vore Tjenere, vil i 9 Tilfælde af 10 blive gengældt med Nidkærhed og Troskab i vor Tjeneste. Det er desuden kun en kristelig Pligt, vi opfylder, naar vi viser vore undergivne Kærlighed og Godhed. — Jeg kender en lille sand Historie, hvor en saadan kærlig og kristelig Behandling fra Herskabets Side, ti Fold er bleven lønnet af Tyendet. Kom, lad os sætte os hen ved Ovnen, hos min gamle Moder, hun hører ikke længer godt, og hun maa ogsaa høre min Fortælling.“

Da alle var lejrede omkring Ovnen, tog Præsten den gamle Kones Haand i sin og begyndte saaledes:

„I en lille By, nogle Mil fra Hovedstaden, boede for mange Aar tilbage en Enke med sin eneste Søn, Anders, som var den sidste af 6 Sønner, de 5 havde Dødens Engel fejet bort i deres fagreste Ungdom, hendes Kærlighed og Haab var alt nu samlet paa ham.

Anders elskede og højagtede sin Moder, der med stor kristelig Taalmod, havde baaret alle Livets Sorger og været en sjælden brav Moder for sine Børn, og gjorde nu alt for at glæde hende og mildne hendes Alderdom.

I adskillige Aar, ja, lige fra han gik op at læse, havde han været gode Venner med en Pige fra Byen, ved Navn Ane, og da han var en stræbsom, flittig Mand, undrede det Folk, at han ikke giftede sig, da han var 26 Aar, og Huset med den lille Jordlod alt i flere Aar af Moderen var tilskødet ham, men i Stedet for lod Ane tjene i Hovedstaden. Men Ane og han var fuldkommen enige i det Punkt, de vidste, Tiderne var trange, saa jo længere hun kunde tjene og samle lidt til Fremtiden, inden de giftede sig, desto bedre for dem begge; men den egentlige Grund, som de bar hos dem selv, var dog den, at de frygtede, det skulde falde hans gamle Moder svært at afgive Regimentet til en ung Kone, og at skulle tro sig tilsidesat af Sønnen eller af hende.

Ja, det var smukt tænkt af de unge, de Børn som aldrig glemmer deres Forældre, vil Gud heller ikke glemme, og han velsignede ogsaa Anders og Ane i al deres Gerning. Saaledes hengik 6 Aar, da kaldte Vorherre den gamle Kone til sig.

I alle disse Aar havde Ane tjent hos en Familie, som boede paa Frederiksberg, Manden var Lærer i Musik og var svensk af Fødsel, for en otte Aar siden var han kommen hertil med sin unge Kone, ulykkelige Familieforhold havde drevet dem fra Hjemmet.

Da Ane kom til at tjene dem, var hun vel en brav, men en ung og uvidende Pige, der slet ikke forstod den Gerning, hun her havde paataget sig, og som var saa forskellig fra Bondegerningen paa Landet; men i Stedet for at blive misfornøjet med hende, havde hendes unge Madmoder med stor Taalmodighed baaret over med hendes Uvidenhed og lært hende alt, hvad hun trængte til at lære, samt vist hende saa megen Godhed og Tillid, at Ane med hele sit Hjerte hængte ved den kærlige unge Kone.

Hvad der især havde bundet hende til hendes Madmoder, og som hun aldrig kunde glemme, det var, at da hun engang var meget syg, havde denne selv gaaet og passet hende, ja, hun havde haft den kærlige Omtanke at sende Bud til Anders, at han maatte komme og se til hende; medens de fleste Herskaber sender deres Tyende paa Hospitalet, saa snart de fejler noget, for at blive dem kvit.

Ofte havde Ane sagt til Anders: „Gid jeg dog engang kunde gengælde mit kære Herskab al den Godhed, de har vist mig simple Pige, det er slet ikke, som var jeg en Tjener, men som jeg var en af deres egne.“

Den Tid kom snart, hvor Anes Taknemmelighed skulde sættes paa Prøve.

Nu da Anders' Moder var død, kunde han ikke godt undvære sin Ane, da han jo baade havde Ko og Gris, og han, som levede af at køre Fragt for Folk, saa ofte maatte være hjemmefra. Det blev da bestemt, at Bryllupet skulde staa ved Mikkelsdagstider.

Nu fik Anders travlt med at pudse op paa det lille Hjem, der blev hvidtet og lagt Gulv i Stuerne, Haven pænt gjort i Stand, forskellige ny Ting anskaffede for at forskønne Hjemmet for hans kære Pige.

Endelig kom da Dagen, at han skulde afhente hende, den lille Vogn var ogsaa bleven malet, og Anders rullede glad af Sted til Frederiksberg og holdt snart uden for det lille Hus, der laa midt i en smuk Have. Men i Stedet for at se sin Pige glad komme sig i Møde, kom hun med forgrædte Øjne og fortalte, at hendes Herre pludselig om Natten var død af et Slagtilfælde, og at hendes kære Frue, som i Forvejen havde været syg, nu laa i heftig Feber. Ane kunde umuligt bære over sit Hjerte at forlade sin Frue og den lille 6 Aars gamle Dreng i deres Nød, da de slet ingen Slægtninge havde, der kunde tage sig af dem.

Til Anders' Ros maa jeg sige, at det heller ikke kunde falde ham ind at tage Ane bort fra sit Herskab, han sagde kun, efter at have betænkt sig lidt: „Nej, Ane, du maa naturligvis blive, men tror du ikke, jeg kunde tage den lille Dreng hjem med mig, din Moder bliver jo nok hos mig, til du kan komme, og vi skal nok passe ham godt; saa havde du mere Ro til at passe din Frue?"

Ane fandt dette Forslag godt, og da Fruen laa helt i Vildelse, kunde hun ikke spørge hende om Tilladelse, men handlede, som hendes Hjerte og Forstand fandt det rettest. Hun fik snart den lille Dreng i Klæderne, og denne glemte rent Ængstelsen for den fremmede Mand, ved Fryden over at skulle køre med Hestene.

Med tungt Hjerte kørte Anders nu hjem, og Ane satte sig atter ind ved sin Frues Leje. I mange Uger svævede denne mellem Liv og Død, og Ane vaagede Dag og Nat over hende med utrættelig Omhu. Endelig stilledes Feberen, men Kræfterne var borte, og Ane saa tydeligt, hun gik sin Opløsning i Møde. Snart tog Vorherre hende ogsaa til sig, hun døde i sin trofaste Tjenestepiges Arme, rolig og lykkelig ved det Løfte, denne havde givet hende: at være en Moder for hendes lille Dreng.

Da hun blev begravet, blev i Aviserne hendes Slægtninge indkaldte, men da ingen meldte sig, blev Drengen Aksel hos Anders og Ane, og Gud lønnede dem, for alt hvad de gjorde mod den lille forældreløse. Al deres Idræt lykkedes, Velstand kommer til Huse, hvor Kærlighed og Samdrægtighed hersker. De holdt ikke alene deres Løfte, at ville være Fader og Moder for den lille, men de anvendte alt, hvad de erhvervede, paa at skaffe ham de Kundskaber, han allerede som Barn higede efter. Og hun, den simple Tjenestepige, dannede hans Aand med al den Rigdom, hun ejede i sin Sjæls Renhed, hun lærte ham at skatte Mennesker efter deres guddommelige Værd og ikke efter deres Stilling i Samfundet. Og vil I vide, hvem denne Kvinde er, saa sidder hun her — og han slog sine Arme om den gamle Kone, der med sin magre Haand glattede Haaret fra hans Pande — og hendes Dreng, hendes Plejesøn, som hun Dag og Nat tænkte paa og arbejdede for, se det er mig, og jeg er stolt af hende. Og dog siger hun endnu ofte: „Det er intet, jeg har gjort, det er kun en Gæld, jeg har tilbagebetalt lidt af til mit kære Herskab, som altid behandlede mig med saa megen Godhed."

Her tav Præsten, og Taarer glinsede i alles Øjne. Den Kone, der havde været allerivrigst i at anklage Tjenestefolkene, rejste sig op og gav Præsten og hans Moder Haanden: „Jeg skal aldrig glemme den Lære, jeg har faaet i Dag," sagde hun, „nu føler jeg godt, at vi selv kan være Skyld i vore daarlige Tjenestefolk, jeg har ingen god Madmoder været, det føler jeg nu, men tro mig, gode Pastor, jeg skal stræbe at blive det."

Hun blev fra den Dag af et Eksempel for hele Sognet; lidt efter lidt fulgte andre hendes Fodspor, og Følgerne blev Velsignelse for alle Parter.

Gid hver Fader og Moder fra de tidlige Aar, maatte indpode deres Børn Kærlighed og Agtelse for dem, der arbejder for os, og derved lette deres Stilling i Samfundet.

Opsæt ikke!

Glem nu ikke, Julie, at du har lovet Tante Berta at læse for hende om Eftermiddagen!"

Den unge Pige, hvem disse Ord gjaldt, var paaklædt til at gaa ud, og Moderens Blik hvilede med Velbehag paa Datterens friske Ansigt, der med et glad Smil straalede frem under den brede Skygge paa den hvide Straahat. Men Smilet, der havde forskønnet Julies kun lidet regelmæssige Træk, svandt ved Moderens Ord.

„I Dag, Moder? Jeg var jo i Morges hos Tante, det kan da være nok. Hvad skal det blive til med den aftalte Spadseretur med Linds, naar jeg skal læse for Tante? Du ved jo dog, at Margretes Broder, Arkitekten, rejser i Morgen, og i Dag skulde vi derfor for sidste Gang have en en lille Udflugt. Tante venter mig sikkert ikke; hun ved jo, jeg skal hen til Linds."

„Tante Berta holder for meget af dig, til ikke at ville unde dig en Fornøjelse, mit Barn. Jeg har blot villet minde dig derom, da jeg var bange for, du havde glemt det."

Julie rødmede og fæstede bønligt sit Blik paa Moderen. Men denne havde allerede vendt sig bort og gik nu ind i et Sideværelse.

Vil det ikke være tidsnok i Morgen? spurgte den unge Pige sig selv og forsøgte at overdøve den indre Røst, der formanede hende til at opfylde sit Løfte. Denne Røst mindede hende om den syge Tante, der altid blev glad ved at se hende; den bragte hende til at huske paa, at den samme Tante engang havde frelst hendes Liv, da hun ved Uforsigtighed var kommen Ilden saa nær, at hun stod i lys Lue. Kun Tantens modige Færd havde frelst Barnet. Og Julie havde ogsaa vist sig taknemmelig derfor. Efter at Tanten var bleven svagelig, havde hun daglig tilbragt flere Timer hos hende og ført Ungdommens Solskær ind over den stille Stue; siden den Tid havde hun betroet hende alle sine smaa og store Sorger, for hvilke Tante Berta havde langt mere Modtagelighed end for Livets Glæder og Behageligheder. Julie følte sig et med Tanten, og hun tænkte paa hende, naar hun lagde sig til Hvile, og naar hun rejste sig til Dagens Gerning.

Tante vilde sikkert ikke, tænkte Julie nu, idet hun langsomt knappede fine Handsker, tage det ilde op, at hun i Dag gjorde Turen med Linds i Stedet for at læse op for hende. Det kunde hun jo gøre i Morgen, i Overmorgen og hver eneste Dag siden efter.

I Morgen! Ja, men hvem tør ustraffet vove forud at fastslaa noget med Hensyn til i Morgen? Det, der kan gøres i Dag, bør aldrig udsættes til den næste Dag; en højere Magt kunde ellers hindre Udførelsen og paaføre os livsvarige Bebrejdelser for den letsindige Opsættelse.

„Jeg ser indenfor hos Tante i Aften paa Hjemvejen," udbrød Julie. Men Stemmen i hendes Indre vilde ikke slaa sig til Ro; den blev ved med sin stadige Mindelse: „Opsæt ikke!" Og dog var Tanken om den Fornøjelse, det vilde være at tilbringe Eftermiddagen i Vennernes Kreds, saa yderst lokkende. Her Liv og Lyst og Spøg i Guds herlige fri Natur; hist en skummel Sygestue, hvorind først hun skulde bringe Lys og Solskin.

Tør vi fortænke den unge Pige i, at hun valgte og handlede, som hun gjorde? Visselig ikke. Hundrede andre vilde i hendes Sted have tænkt, valgt og handlet ligesaa, og ingen af dem vilde have tænkt paa, hvor let en eller anden Mislyd kunde forstyrre hele den saa længselsfuldt imødesete Samværen med Vennekredsen.

Julie forlod Hjemmet efter en kærlig Afsked med Moderen. Men hun var ikke længer saa glad, som da hun havde klædt sig paa til Udflugten. Hvor megen Umage hun end gjorde sig, vilde Tanken om Tante Berta dog ikke forlade hende, og midt under den mest overgivne Lystighed, ja selv under Tonerne af den landlige Musik, der spillede op til Dans, troede hun at kunne høre Tantens milde Stemme, der længselsfuldt kaldte paa hende.

Time for Time blev Julie mere og mere urolig, hvilket omsider ikke længer kunde skjules for Vennekredsen, og selv Margretes Broder, for hvem Julie havde en hel Del tilovers, og for hvis Skyld hun især havde ønsket at være med, formaaede ikke at rive hende ud af den trykkede Stemning. Der kom herved en Mislyd i den almindelige Lystighed, og man brød tidligere op end oprindelig bestemt. Men endnu var der en lang Vej mellem hende og den, efter hvem hun længtes, og hvem hun for første Gang havde tilsidesat for en Fornøjelses Skyld. Hvor knugede det dog ikke hendes Hjerte!

Medens Selskabet havde benyttet Kapervogne paa Udturen, blev det bestemt at tage hjem med Toget, for at det kunde gaa lidt hurtigere; men Julie havde Fornemmelsen af, at køre med Snegle til Forspand, og den halve Times Køretid syntes hende en Evighed.

Det var ikke muligt at deltage i de andres livlige Samtale; hun maatte uophørlig lytte til Hjulenes Raslen: „Kommer — for — silde! — Kommer — for — silde!" lød det i et væk til hende fra Hjulene, og jo mere hun lyttede, jo tydeligere lød det.

I feberagtig Ophidselse, med blege Kinder og ængsteligt spejdende Øjne gik hun ud af Kupeen, sagde skyndsomt Farvel og snuppede Arkitekten, der vilde følge hende, af med saa korte Ord, at han krænket trak sig tilbage.

Julie lagde knap Mærke til det. Af Sted, bare af Sted! Det var hendes eneste Tanke, og uophørlig ilede hun fremad, naaede Forældrenes Hus, stormede op ad Trappen til Tantens Lejlighed — og da — hvad var det, der lammede hendes Kræfter, saa de rystende Ben svigtede hende? Havde en raabt det, eller var det den altid vaagne Stemme i hendes Hjerte, der havde sagt: „For silde!" dette skrækkelige Ord, som uafladelig havde pint hende? Var det muligt, at hun kom for silde?

Tanten havde i flere Aar lidt af et Hjerteonde og den gamle Huslæge havde forudsagt en pludselig Død. Skulde den kære Gud ville tugte hende saa haardt, fordi hun en eneste Gang havde forsømt sin Pligt og tilsidesat den for Fornøjelser? Nej, nej, saa dybt havde hun ikke fejlet. Og dog var alt omkring hende dødsstille.

Julie hørte intet andet end sit eget Hjertes heftige Banken; hun vovede næppe at gaa videre; Angesten knugede hendes Bryst sammen; møjsommelig slæbte hun sig op ad Trapperne, tog forsigtigt nølende

paa Dørgrebet, og — „Hvor du dog kommer sent i Dag, kære Barn!" lød den blide, velkendte Stemme.

Døren for op, og med et Glædesskrig kastede Julie sig ved Tantens Fødder og skriftede for hende alle de selvvoldte Kvaler og Smerter, de sidste Timer havde bragt hende.

Lærdommen var haard, men heldbringende.

Julie opsatte aldrig mere til den næste Dag, hvad der kunde og burde gøres i Dag, og aldrig taalte hun i senere Aar, at hendes opvoksende Børneskare opsatte Udførelsen af en Pligt. Derved sparede hun sig selv og sine mangen Fortrædelighed, men ogsaa mangen Anger og bitter Smerte.

Havebrug.

Om Udførsel af Havesager.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

II.

Tomater. Forrige Sommer var for saa vidt heldig for Tomatdyrkningen heri Landet, som den paa en uafviselig Maade har vist, at den nogenlunde normale danske Sommer ingenlunde egner sig for denne Kultur efter en større Maalestok. Der tabtes betydelige Penge i Fjor paa denne Dyrkning, som 1889 vandt et godt Fodfæste her i Landet ved den usædvanlig heldige Sommer. Foruden de klimatiske Forhold har Kulturen en bitter Fjende i Kartoffelsvampen. Det vil derfor, trods vor Tomats Anseelse i England, være uforsvarligt at anbefale denne Frugt til almindelig Dyrkning.

Æbler og Pærer. Vor store Frugthøst i 1889 skyldtes den ualmindelige Sommer. En saadan Sommer hører der til for at faa de gamle, forsømte Frugthaver til at præstere Varer, der kan sælges i England, Men en saadan Sommer er som nævnt ualmindelig. Vi maa derfor søge at lægge os efter Sorter, der kan udvikles godt under vore almindelige Forhold, vi maa passe og pleje Træerne. Saaledes som Sagen i Fjor var tagen op, maa den nærmest betegnes som en Skandale for Landet. En Mængde Personer i alle mulige Livsstillinger, blottede for enhver Forudsætning med Hensyn til det engelske Marked, kastede sig over Udførsel af Frugt. Følgen var en kritikløs Skraben sammen af Træfrugt, en Opskruen af Pris og store Tab for Afsenderne.

Fremtiden vil sikkert bringe nogle Skuffelser med Hensyn til de forventede Priser, thi Udgangspunktet for Fastsættelsen af Priserne herhjemme er fejlagtigt. Enten vi høster lidt eller meget af Træfrugt er ligegyldigt med Hensyn til engelske Priser; vore Forhold har saa grumme liden Indflydelse paa de derværende store Forhold. Men vi kan gøre Regning paa, at der altid i England findes Marked for vor gode Frugt og det til Priser, der vil betale en omhyggelig Dyrkning. England vil ikke blive Stedet for de høje Priser, men vi har der et uhyre stort Marked.

Pæren danner ikke tilnærmelsesvis den Handelsvare i England som Æblet. Pærer anvendes kun til Fortæring i raa Tilstand, ikke i Køkkenet, men heraf er det, at det store Forbrug betinges. Tidlige Pærer bør slet ikke plantes med Udførsel for Øje. Der tabtes i forrige Sommer store Penge paa denne Eksport, men Trafiken bliver ogsaa dreven paa en saadan Maade, at en særlig skaansom Beskrivelse deraf maa forekomme overdreven. Modtagerne i England var af den Mening, at der fra Danmark kun blev sendt Udskuddet af Frugt til England, medens de gode Varer blev solgte andetsteds. Frugten var nedpakket i Foustager paa 100 Pd. og derover og fremkom i grødlignende Masser. Andre store Partier var pakkede i Kasser med Mellemlag af friskt Græs, der havde taget Varme paa Rejsen, saa at Indholdet var aldeles kogt. I Manchester saa Heise en pyramideformig Ophobning af danske Pærepakninger. Der var Kasser i Hundredevis, fra hvilke den sivende Saft dannede ligefremme Pøle. Dette Sted var en almindelig Begravelsesplads for vore Varer og enhver ny Kommissionær, som Heise talte med, spurgte straks, om han havde set sine Landsmænd. En saadan Eksport virker selvfølgelig nedbrydende for Fremtiden. Som anbefalelige Sorter for England kan nævnes Grev Moltkes Pære, Beurré d' Amanlis og Louise bonne. De maa pakkes i umoden Tilstand, og Emballagen skal bestaa af smaa Kasser, som rumme ca. 12 Pd., fordelte i 2 Lag med Mellempakning af Træuld eller Papirspaan, saaledes at Indholdet ligger fast.

Paa den Maade have ovennævnte Pæresorter givet: Hovedparten 15—18 Øre pr. Pd., Resten 11—12 Øre pr. Pd., Brutto England.

Æbler. Paa dette Omraade vil vi sikkert kunne tage Kampen op med alle de konkurrerende Nationer, og vi har her et Felt, som, udnyttet paa rette Maade, utvivlsomt kan blive en betydelig Indtægtskilde for Landet. Vi skal absolut kun dyrke Sorter, der bliver tjenlige, og som følgelig afskibes, forinden den amerikanske Høst vælter ind midt i Oktober. Af saadanne Sorter skal fremhæves Alexander, Cellini, Flaskeæble og Hawthornden. Der vil yderligere være Anledning til at medtage Sorter som Jærnæble og sildige Reinetter, idet disse først bliver tjenlige, naar andre Nationers Æbler er forbi. Dette Vink er givet mig fra flere Sider derovre.

Det vor Udførsel i overhængende Grad trænger til, er Ærlighed ved Arbejdets Udførelse. Den almindelige Trafik er at lægge gode Æbler i Bunden og i Toppen af Foustagen og derpaa fylde Midten med langt ringere Frugt. Denne Fremgangsmaade er nu saa godt kendt i England, at Mistro til dansk Frugt truer med at blive kronisk. Foruden denne Fejl møder vi med et Utal af Sorter, i Stedet for som de andre Lande med Masser af een Sort. Det er lettere derovre at sælge 1000 Foustager Frugt fra andre Lande end 50 danske fordi 1) der af disse kun er faa Foustager af hver Sort, 2) der er alle Slags Foustager og 3) Æblerne er mærkede med danske Navne. Da nu de engelske Købere ikke kender disse Navnes Betydning, og da de samtidig møder med Mistro, saa graver de sig ned i Foustagen for at se, hvorledes Midten stiller sig. Passer Frugten nu ikke, saa — ender den paa Gadeprangerens Vogn. Naturligvis findes der Undtagelser fra det almindelige — god dansk Frugt i god Pakning. Af de andre Nationers velbekendte Mærker aabnes kun 1—2 Foustager, og Partierne er hurtigt solgte paa Basis heraf, thi det hænder grumme sjældent, at de ikke er ensartede. Mod dette sunde Maal bør vi arbejde hen, men Hjælpen maa komme snarest, thi er Tilliden til vor Pakning først tabt, saa mener de engelske Kommissionærer, at den ikke er til at genvinde. Man har endnu ikke glemt den gode Frugt fra 1889, og man bærer over med 1890, fordi man ved, at Sommeren her som i England var uheldig. En Gentagelse under normale Forhold vil imidlertid være skæbnesvanger. Der er intet til Hinder for ogsaa at sælge den mindre gode Frugt og de smaa Æbler, naar blot hver Klasse holdes skarpt for sig selv med tydelig Angivelse heraf. Vi bør enes om at pakke i aldeles ny Foustager, som rumme 100 Pd., og Pakningen bør foregaa paa følgende Maade: I Bunden af Foustagen bredes 2 Ark Papir, helst i tiltalende Farver, men i hvert Fald rent og tidligere ubenyttet. Man stabler da de to nederste Lag Æbler regelmæssigt Side om Side, saaledes at Stilk og Top vender nøjagtig samme Vej. Man anvender til dette Brug ikke udsøgt store Æbler, men man har paa den anden Side Lov til at vælge Eksemplarer med smuk Farve, saaledes at Udseendet bliver tiltalende. Resten af Æblerne fyldes nu i Foustagen paa lempelig Maade, og man fylder saa stærkt, at Laaget med Magt maa drives i for at naa ned i sin Fals. Dette Pres skal være saa haardt, at det øverste Lag Æbler tildels knuses. Afsenderen sætter sit Mærke under Bunden; Modtageren ved da, at han skal aabne fra denne Side for at finde velordnede og prøvesvarende Lag. Pakker man for løst, skramle Æblerne omkring, bliver stødte og derved værdiløse.

Som Fremtidsmaal tør man gøre Regning paa fra 9—12 Sh. (8—11 Kr.) pr. 100 Pd. Brutto England.

Blaabær danner en uhyre Handelsvare. I 1889 indførtes til Newcastle fra Holland 16,461 Kurve, fra Tyskland ca. 29000. Pris pr. Kurv paa 12—14 Pd. Kr. 2,50—2,70. Disse Blaabær dyrkes i disse Lande under lignende Forhold, som findes mange Steder i Jylland. (I Aar udføres jo en Del her fra Landet).

Karotter indbringer i Maj pr. Dusin Bundter á 15 Stk. 1 Kr. 78 Øre, senere 90 Øre og kan end yderligere falde.

Kirsebær giver for Kurve paa 22 Pd. 2 Kr. 25 Øre á 3 Kr. Vor storfrugtede, spanske Kirsebær maa kunne give Udbytte her, naar de blot plukkes, medens de endnu er aldeles haarde at føle paa.

Stikkelsbær, store, umodne af lange, glatte Sorter giver 6—11 Kr. pr. 100 Pd. Man ønsker Pakning i Kurve, der indeholder ca. 50 Pd.

Juridisk Raadgiver.

Til J—n. Naar den paagældende Mand ikke har holdt sig fri for Pigen 10 Maaneder før Nedkomsten, vil han, dersom hun udlægger ham, ikke kunne slippe for at betale Underholdsbidrag. Det er nemlig ikke saa, at Svangerskabstiden har en bestemt Længde af 9 Maaneder, men den kan efter lægevidenskabelige Afgørelser variere mellem 8 og 10 Maaneder, ja endnu mere.

Hvorledes skal jeg forholde mig overfor min Nabo, en Enke, som har en faldefærdig Gavl ind til min Ejendom, som hun ikke vil gøre noget ved? Hvem skal jeg henvende mig til for at faa det i Orden? Jeg har henvendt mig til Bygningskommissionen, men den svarede mig, at det vedkom ikke den, men jeg maatte henvende mig til Politiet.

R. P.

Spørgeren bør følge Bygningskommissionens Raad og henvende sig til Politiet.

* * *

Er en Person, som er 24 Aar gammel og har erhvervet sig amerikansk Borgerret, pligtig til at møde paa Session her, naar han var bortrejst inden 22 Aars Alderen og ikke før har været paa Session?

K. N.

Vedkommende Person bør møde for Sessionen og oplyse, at han har amerikansk Borgerret, hvilket vil medføre, at han ikke kan udskrives til dansk Soldat, medmindre han atter tager fast Ophold her i Landet.

* * *

Min Datter tjener hos en Mand, som nu agter at afstaa Gaarden til sin Søn. Er hun pligtig at tjene Sønnen, eller har hun Lov til at forlade Pladsen?

—n.

Hun er ikke forpligtet til at tjene Sønnen, men er kun pligtig til at blive Tjenesten ud hos den Mand, som har fæstet hende. Vil eller kan han ikke beholde hende indtil Tjenestetidens Udløb, kan hun fordre sin fulde Løn samt Kostpenge for 8 Uger.

* * *

1. For ca. 40 Aar siden købte min Fader en Smedje, der var bygget paa en Gaardsplads til en Arvefæstegaard. Der var svaret 2 Rdlr. i Grundskat i Fortiden; men da min Fader hellere vilde være Ejer, købte han med Godsejerens Tilladelse Grunden, stor 225 □ Alen af Fæsteren, og da det var saa lille et Stykke, gav Godsejeren Tilladelse til, at det maatte sælges uden Hartkorn, hvilket blev bemærket i min Faders Skøde. Nu har jeg købt Ejendommen af min Fader, og den Sagfører, der har ordnet Papirerne for os, siger, at Pladsen, hvorpaa Smedjen er bygget, ikke er lovlig skilt fra Gaarden, da ingen Jord maa sælges uden Hartkorn. Forholder det sig rigtigt, hvad er der saa at gøre, eller kan jeg forholde mig ganske rolig og lade det gaa som i min Faders Tid? Det bemærkes, at mit Skøde er tinglæst.

2. Kan jeg komme til at svare Bygningsafgift? Min Fader har aldrig svaret.

3. Hvor meget har en Jordemoder i København Ret til at forlange for sin Hjælp ved en Barnefødsel hos almindelige Arbejdsfolk? Har hun Lov til at forlange 10 Kr., eller kan hun komme til at bøde noget for at tage saa meget?

4. Hvor meget kan en Præst paa Landet fordre i Offer ved en Barnedaab, og hvor meget kan Degnen fordre?

5. Naar en Husmand ejer en Gaardsplads, som støder op til en Gaardmands Mark, og der imellem begge Lodder er en almindelig Grøft, men Husmanden har sat et Rækværk ved sin Side, hvem har saa Ret til Græsset, der gror i Grøften, Husmanden eller Gaardmanden, eller har de Ret til hver en Side?

6. Det er blevet mig fortalt, at Gaardmanden kun har Ret til at komme paa Hammelsrummet, og kan jeg i saa Tilfælde forbyde ham at tøjre sine Kreaturer i Grøften?

180.

Til 1. Spørgeren kan forholde sig ganske rolig.

Til 2. Ja.

Til 3. Der er ingen takstmæssig Betaling foreskreven for de københavnske Jordemødre, men ifølge Instruks af 28de September 1877, § 18, kan en Jordemoder i København, naar der ikke i Forvejen er truffet Aftale om Betalingen, kræve det samme, som hun for sin Forretning plejer at faa af Personer under lige Livsvilkaar.

Til 4. Loven har ikke foreskrevet noget bestemt Beløb, og naar der ofres i Kirken, er dettes Størrelse ganske overladt til vedkommendes fri Valg og Evne. Sendes derimod Beløbet bagefter, kan Præst og Degn fordre et saadant Offer, som Egnens Skik og Brug plejer at yde. Er der Uenighed herom, kan Spørgsmaalet faas afgjort ved Domstolene.

Til 5. Under almindelige Forhold har hver af dem Ret til Græsset paa sin Side.

6. Ingen af Parterne kan anses berettiget til at tøjre Kreaturer i Grøften.

Brevkasse.

Kender nogen af vore Læsere noget bestemt Eksempel paa, at Lynnedslag har tændt Bygninger paa Landet der ikke var forsynede med Straatag. I saa Fald vilde Udgiveren være meget forbunden for paalidelig Meddelelse herom under Adresse: „Husvennen"s Ekspeditionskontor, Jærnbanegade 5. København. V.

Indhold: Den gamle Gaard, Digt af B. E. Fortællingen om den barmhjertige Samaritan, ved A. Th. J. Gloende Kul. Spyfluen. „Da mi un Soldo!" med Billede. Kantonnementsbilleder I., med Billede. Fogeddrabet paa Munkebjærg, Fortælling af C. A. Thyregod, med Billede (Sluttes.) Tjenestetyende, af C. Heger. Opsæt ikke! Havebrug. Juridisk Raadgiver. Brevkasse.

Ekspeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

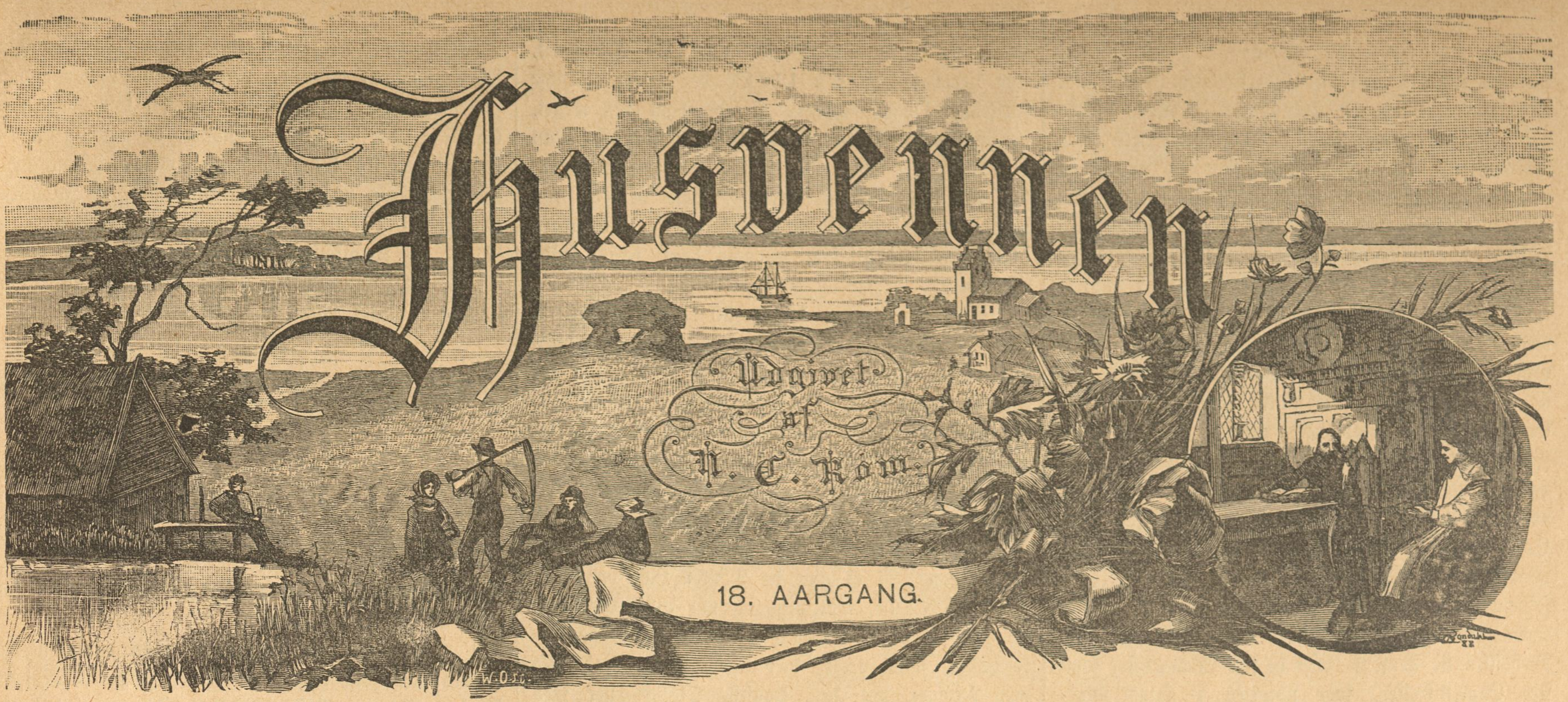

Nr. 52. — Søndag den 27. September. — 1891.

Billedhugger Bissen.

Et lille Land trænger endnu mer end de store Stater til enkelte fremragende Mænd, der kan vidne om Nationens Evner og Levedygtighed og minde de andre, større Magter om, at den lille Stat har baade Kraft og Vilje til at leve sit eget selvstændige Liv. Og det bør sig et Folk at være stolt og glad over de Aandens Stormænd iblandt det, hvis Snille har formaaet at bringe det lille Lands Navn til at lyde langt uden for dets egne snævre Grænser. — Danmark har, til Held for os alle, fostret mange saadanne Mænd, og vi kan ikke tit nok huske paa, hvad de har udrettet for vor aandelige Udvikling og derigennem til hele Nationens Vel. En saadan Mand er Billedhuggeren Herman Vilhelm Bissen, der værdig fulgte i Thorvaldsens Spor, om han end ikke naaede Mesterens Storhed. Til det Portræt, som vi i Dag bringer af den berømte afdøde Kunstner, skal vi føje nogle biografiske Notitser, som vi har laant af Ph. Weilbachs „Dansk Kunstnerleksikon".

Herman Vilhelm Bissen blev født den 13de Oktober 1798 i Slesvig By, hvor hans Fader, Chr. Gottlieb Vilhelm Bissen, en født Holstener, dengang endnu boede. Hans Moder, Anna Margrethe Dorothea, født Elfendehl, var en Nordslesvigerinde. Aaret efter denne Søns Fødsel flyttede Familien til Angel, hvor Bissens Fader en Tid lang drev Landbrug, og der voksede Drengen op. Allerede i sin tidlige Barndom røbede han kunstnerisk Begavelse, hvorimod den Lyst til mekaniske Sysler, som hans Brødre havde arvet efter Faderen, ikke laa for ham. Hans Barndom forløb i Hjemmet under fri, landlige Omgivelser, indtil hans Forældre i 1812 atter flyttede til Slesvig, hvor Faderen fik et Embede som Skriver. Efter hans Konfirmation var der Tale om at sætte ham i Snedkerlære, men hans Kunstfrembringelser og Tegninger havde allerede vakt saa megen Opmærksomhed, at nogle Venner af Familien, hvoriblandt Maleren Bøhndel, sammenskød en Sum Penge, der var stor nok til, at han med Sparsommelighed kunde leve nogle Aar i København og uddanne sig til Maler, hvilket var det Kunstfag, hans Velyndere og han selv nærmest tænkte paa.

Bissen kom til København i 1816, begyndte at besøge Kunstakademiet og var ved Nyaar 1818 naaet op i dets øverste Klasse, Modelskolen. Det trykkende i hans ensomme Stilling bragte ham nu til at vende hjem til Forældrene i den Tanke hellere at forsøge sin Lykke i Tyskland. Men et Besøg, som Prins Kristian netop paa den Tid aflagde i Slesvig, blev af-

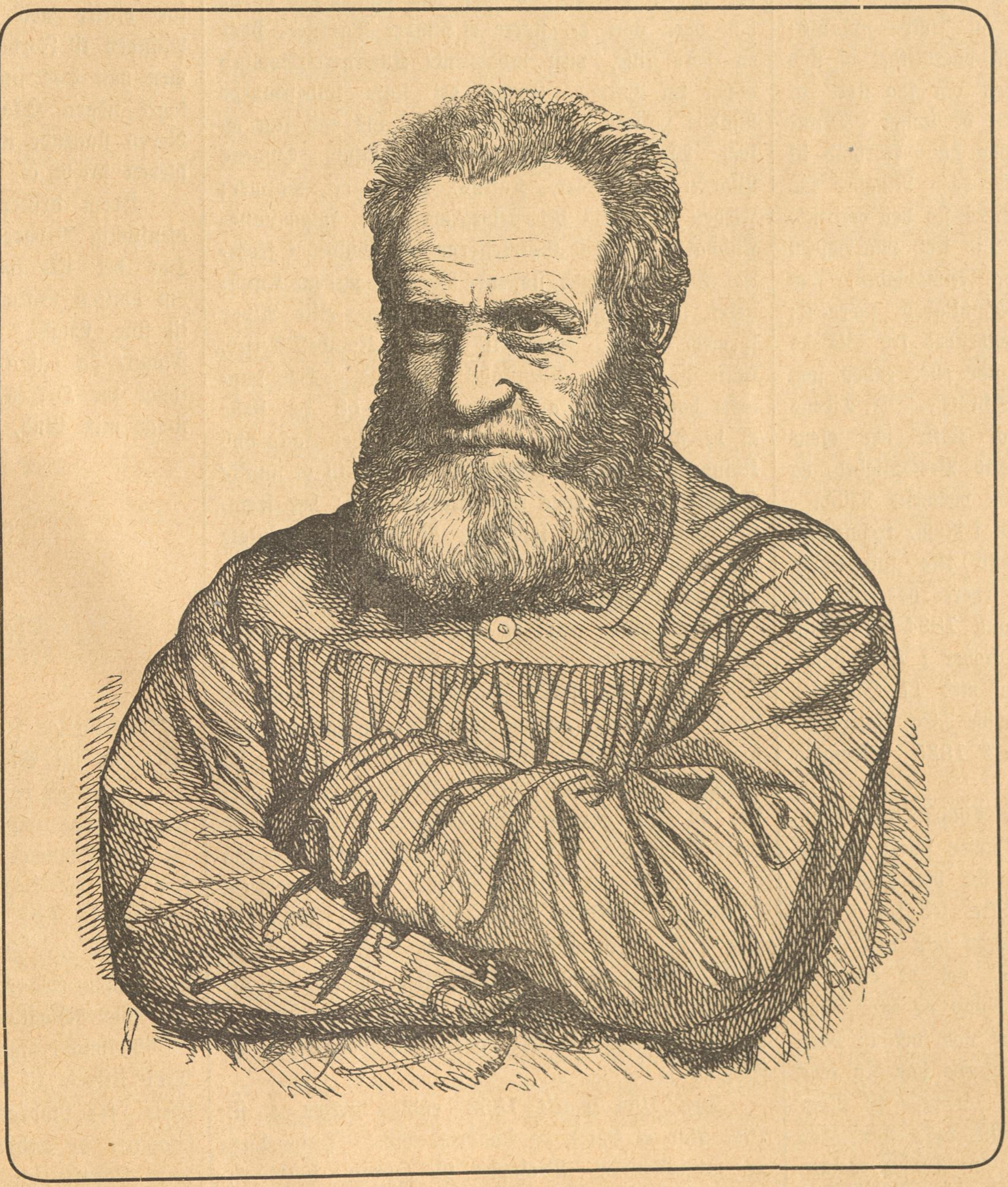

Herman Vilhelm Bissen.

gørende for hans Tilknytning til Fædrelandet. Prinsen tilsagde ham en Understøttelse, naar han vilde vende tilbage til København. Dette gjorde han. Han vandt nu i 1819 Akademiets store Sølvmedaille og søgte samme Aar at vinde den mindre Guldmedaille som Maler, men han fik ikke sit Maleri færdigt. Ved den næste Konkurrence i 1821 var imidlertid Lysten til Billedhuggerkunsten vaagnet hos ham, og selv hans Lærer i Malerkunsten, J. L. Lund, raadede ham til hellere at vælge dette Fag. Han var dog endnu saa tvivlraadig, at han tog begge Kunstfags Redskaber med sig i Logen, hvor han skulde udføre sin Skitse. En tilfældig Omstændighed, nemlig den, at hans Farvespatel knækkede, blev ham et afgørende Vink, og han udførte sin Skitse som Relief. For det udførte Arbejde, „Josefs Brødre viser Jakob hans Søns blodige Kjortel," fik han enstemmig den mindre Guldmedaille (10de Septbr. 1821). I det følgende Aar fik han flere Bestillinger til Slotskirken — fire Relieffer med bibelske Emner, fire Medailler til at sætte over de fire Evangelister samt fire Engleskikkelser, som udførtes i Stuk under Kuplens Flige — og modellerede tillige en Buste og en mindre Billedstøtte. Endelig vandt han i 1823 den store Guldmedaille for Opgaven „Jaïri Datter". Bissen var nu allerede et godt Stykke inde paa den Vej, der skulde føre til hans senere Berømmelse.

Efter at have faaet Akademiets store Rejsestipendium, først paa 3 Aar og senere forlænget med 2 Aar til, rejste Bissen gennem Tyskland og Norditalien til Rom, som han naaede i Efteraaret 1824. Akademiet og dets Præses, Prins Kristian, nærede store Forhaabninger til den unge Mand, for hvem Kunstens Herlighed nu skulde oplades; selv syntes han derimod næsten overvældet af sine Indtryk. Hans Modtagelighed var saa stor, at han næsten ydmygedes for dybt der under. Denne Følelse fik ogsaa Indflydelse paa hans Forhold til Thorvaldsen. Han følte sin egen Ringhed saa levende, at han ikke kunde nærme sig den verdensberømte Mester, som paa den Tid stod paa Højden af sit Ry, med den Tillid og Frimodighed, som laa Thorvaldsens jævne Personlighed nærmest; Følgen deraf var en Tilbageholdenhed fra Bissens Side, der blev udlagt som Kulde eller endog som en Stolthed, der grænsede til Skinsyge. I Tidens Løb lærte dog Thorvaldsen at skatte ikke alene Bissens Talent, men ogsaa hans Personlighed, og viste ham i sine ældre Aar den varmeste Tillid.

I de Arbejder, han udførte i Rom, fremtræder den modnede Kunstner, om end ikke fuldstændig den Bissen, det danske Folk senere har lært at kende og elske. Den 2den August 1834 rejste han fra Rom og var den 27de Oktober i København, hvor Akademiet agreerede ham med 11 Stemmer mod 1 og gav ham til Opgave „En Valkyrie", hvorefter han den 23de Marts 1835 enstemmig blev valgt til Medlem.

I Efteraaret 1835 ægtede Bissen den Pige, han allerede fra sin Ungdom havde fattet Kærlighed til, Emilie Hedvig Møller, der blev Moder til flere Børn. Familielivets Lykke led kun Skaar ved den svage Helbred, Kunstneren selv nød; han var hjemsøgt af svære Lidelser, om de end ikke formaaede at kue hans livlige Aand og utrættelige Virkelyst. Da han i 1840 var nær ved at have Frisen til Kristiansborg færdig, gjorde han sig rede til straks efter dens Fuldendelse at rejse til Rom med hele sin Familie. Imidlertid døde Professor Freund (den 30te Juni 1840), og Bissen maatte nu ikke alene paatage sig Fuldførelsen af nogle af dennes efterladte Arbejder, men var ogsaa den nærmeste til at søge Professoratet ved Akademiet, som tildeltes ham den 12te Oktober 1840. Disse forskellige Omstændigheder sinkede ham saa meget, at han først i August 1841 kunde udføre sin Plan at tilbringe et Aars Tid i Rom. Opholdet havde dog ikke den gunstige Virkning, han ventede sig, og det var først et Par Badekure i Gräfenberg (1844 og 1847), som gengav ham hans fulde Sundhed.

Med Krigsaarene 1848—50 begyndte en ny Tid for Bissen. Smerten over Broderkampen efterfulgtes af kummerfulde Tider ved en elsket Hustrus lange Sygeleje, hvis Død i 1850 lagde en vemodig Dæmper paa Glæden over Sejren, som Bissen følte saa dybt som nogen. Fra nu af gaar der en dobbelt Strøm gennem Kunstnerens Virksomhed. Tidens stærke Rørelser havde grebet ham saaledes, at han ikke mere løsrev sig derfra, men følte Trang til at give de Tanker Liv og kunstnerisk Tilværelse, som dengang var alles Ejendom, og paa samme Tid glemte han ikke sin Ungdomskærlighed, men syslede med stedse større Modenhed med Emner fra den klassiske Oldtid eller med Livsbilleder i klassisk Stil. I hans store Værksted ved Frederiksholms Kanal fremstod de kolossale Værker som „Landsoldaten" til Fredericia, Sejrsmindet om Slaget den 6te Juli, „Løven" til Flensborg Kirkegaard, der saa forsmædelig bortførtes af Prøjserne i 1864, „Frederik VII" som Grundlovens Giver, flere Gange staaende og endelig som kolossal Rytterstatue til Slotspladsen, hvor den opstilledes nogle Aar efter Kunstnerens Død, „Moses" til Forsiden til Frue Kirke, Oehlenschlæger", som nu staar foran det kgl. Teater — alle Værker, der støbtes i Malm — men paa samme Tid havde han oven over det større et mindre Værksted, hvor en mere stille, men indadvendt Kunstnervirksomhed havde sin Bolig. Foran det store solbeskinnede Vindue voksede der i yppig Fylde, om end kun en svag Afglans af den virkelige Natur, Sydens Planter, Cypresser, Kaktus, Aloer og Palmer; Firben vimsede i det stedsegrønne Løv, smaa Landskildpadder opsøgte Solpletterne paa Gulvet i fredeligt Samkvem med fløjtende Vagtler, medens Kunstneren selv i sin Lærreds Bluse med mild Alvor formede Leret, snart til bløde Kvindeskikkelser, snart til kraftige, ildenfkabelige Mænd. Her dannede han i Løbet af Aarene 1856—58 de fleste af de skønne, af en i al deres Vekfel saa dyb Kvindelighed prægede Skikkelser, der kom til at smykke Dronningens Trappe paa Kristiansborg; her fremstod ogsaa Værker som den af Furierne forfulgte „Orestes", den smertelig lidende „Filoktet" og Perlen af hans klassiske Værker, „den vrede Achilles".

Det vilde føre os for vidt at nævne den Mængde Værker, der i hans senere Leveaar fremstod under hans flittige Hænder; det var, som om hans Skaberkraft voksede med Aarene og med den stigende Anerkendelse, der blev ham til Del. Af monumentale Arbejder, der er tilgængelige for alle, skal vi kun foruden de tidligere omtalte nævne Ryes Brystbillede paa Garnisons Kirkegaard, Mindesmærket over de faldne Krigere paa Fredericia Kirkegaard, Frederik VI's Billedstøtte i Frederiksberg Have, Schouws og Weyses Buster paa Frue Plads, Tyge Brahes Billedstøtte, opstillet og afsløret i 1876, Tordenskjolds Billedstøtte, samt et Par Gravmæler, f. Eks. over Billedhugger H. E. Freund.

Den 10de Marts 1868 endte Bissen i sit 70de Aar et smukt og daadrigt Liv. Hans Ven og jævnaldrende, Professor N. Høyen, holdt en gribende Tale over ham ved Sørgefesten i Kunstakademiet den 30te Marts s. A. — I hans Værksteder ved Frederiksholms Kanal (den saakaldte Materialgaard) lever og virker hans Sønner endnu som Kunstnere. Den ældste af disse, Billedhuggeren Christian Gottlieb Vilhelm Bissen, er navnlig bleven bekendt ved sin kolossale Billedstøtte af „Absalon", der udstilledes paa den nordiske Kunst- og Industriudstilling i 1872 og af Kunstneren er skænket til Raad- og Domhuset, i hvis Forsal Gibsmodellen er opstillet. Den yngre Søn, Rudolf Bissen, har vundet et anset Navn som Landskabsmaler.

Et Vindstød.

Fra den i Aar saa urolige Sommertid fortæller et tysk Blad følgende.

I den sidste Uge hørte man rundtom fra Beretninger om voldsomme Uvejr og alle Slags Ødelæggelser. Ogsaa Berlins Omegn blev hjemsøgt. Da en Dag truende Tordenskyer trak over Himlen, vandrede en Arbejder fra det nærliggende Rummelsburg til Berlin. Snart strømmede Regnen ned, og Tordenen buldrede uophørligt mellem de knitrende Lyn. For at søge Ly stillede Manden sig hen under et Træ; men han havde ikke staaet der længe, før et usædvanligt stærkt Vindstød rev ham Huen af Hovedet og slyngede den en Snes Skridt bort. Han sprang ud efter den, og i samme Øjeblik knuste et forfærdeligt Lyn Kronen paa det Træ, han havde staaet under, og for videre ned igennem Stammen. Vel sank Manden til Jorden, bedøvet af det stærke Lufttryk; men han kom snart til sig selv igen uden at have taget nogen Skade, medens han, hvis han var bleven staaende under Træet, ubetinget vilde være bleven dræbt af Lynet.

Hvem drister sig vel til over for en saadan øjensynlig Bevarelse at tale om „Tilfældigheder"? Har det ikke tydeligt nok været Herrens Haand, om hvilken Salmisten synger: „Han gør Vinden til sine Engle, gloende Ild til sine Tjenere." Maatte da ogsaa den frelste kunne sige: „Jeg vil synge for Herren, medens jeg lever; jeg vil lovsynge min Gud, medens jeg er til!"

Flere gloende Kul.

To kristelige Familier boede i en Landsby, hver paa sin Side af en Mand, der var meget trættekær og voldte dem saa mange Bryderier, som det paa nogen Maade var ham muligt.

En Sommer, da Vejret var meget ustadigt, kom han en Dag hjem med et stort Læs Hø, som han maatte lade blive staaende i Gaarden, da han ikke kunde give sig Tid til at læsse det af, fordi han skulde med Hestene i Engen, hvor alle hans Folk var beskæftigede.

Bekymret spændte han fra og red i skarpt Trav tilbage til Engen. Men næppe var han borte, før Naboerne ilede til og læssede Høet af, hvorefter de aabnede den store Port paa en af deres Lader, for at deres Nabo, naar han kom hjem, uforvøvet kunde faa Vognen under Tag. Der faldt ogsaa enkelte store og tunge Draaber,

medens han var paa Hjemvejen, og han tænkte med Bekymring paa den Tilstand, i hvilken hans Hø vilde komme under Tag. Men hvor forbavsedes han ikke ved at finde den første Vogn aflæsset til sidste Straa og Naboens Ladeport gæstfrit aabnet til Modtagelse af det andet Læs.

Han blev saa bevæget, at han ikke formaaede at sige et Ord. Men begge sine Hænder rakte han Naboerne og var fra det Øjeblik deres trofaste Ven.

„Lad dig ikke overvinde af det onde, men overvind det onde med det gode (Rom. 12, 21.)“

Storken paa Dybbøl Mølle.

Af C. Snoilsky.

Hvor hører du hjemme, Storkefa'r,
som gaar paa Engen hist og spøger?
Du knebrer saa hæst, som Sorg du bar —
hvad er det vel, du saa ivrigt søger?
Hvor har du hjemme? Nu da, giv Svar!

Ved Dybbøl Mølle paa Tagets Straa
med mine kære jeg boede stille;
jeg syntes, at jeg var rig som faa,
naar jeg saa Solen mod Reden spille
paa fem velartede Storke smaa.

En Morgen blev der et farligt Gny:
rundt Bakken myldrede Pikkelhuer,
fra Møllegaarden slog Røg i Sky,
snart saa man kun nogle svedne Tuer —
ak, mine smaa kunde ikke fly.

Nu er jeg barnløs og uden Hjem
og gaar og søger i vaade Enge:
Jeg glædes saa, naar jeg finder dem
de rosenkindede danske Drenge —
Engang de hævner de brændte fem.

(Ved B. E.)

Kantonnementsbilleder II.

Er der i adskillige Hjem, hvorfra Fædre, Sønner eller Brødre er indkaldte til Kantonnement, blevet større Stilhed end sædvanlig, saa er der til Gengæld kommet en hidtil ukendt Uro og Bevægelse i de Egne, hvorover Kantonnements-Øvelserne strækker sig. Her raader Liv og Lyst! Hele det fremmede Røre afsætter hurtig sit Indtryk i Landsbyerne, der for flere Uger bringes ud af deres daglige Gænge. Musiken lyder, Tropperne rykker ud, snart til Parade, snart til Styrkeprøve med en jævnbyrdig Modstander. Cheferne holder oppe paa Højderne, iagttagende Slagets Gang, Ordenantser sprænger frem og tilbage over Marker og Hegn. Infanteriets Geværer knalder, og Artilleriet svinger op ad Bakkeskraaningen for snart at aabne sin Ild mod Fjenden . . . . Men hvortil mere — for alle, der har været med til Øvelserne som Deltagere eller som Tilskuere — vil det være let nok at sætte en fyldig Tekst til vore Billeder fra Kantonnementslivet.

Fogeddrabet paa Munkebjærg.

Fortælling af C. A. Thyregod.

(Sluttet.)

„Kommer I fra Ritmester Hundsbrok?“ spurgte han.

„Staa op, Hans Munk, og følg med,“ hed det. „Vor Høvedsmand vil se dig.“

„Hvor er hans Naade Admiralen,“ sagde Ridefogden og lettede paa sig.

„Paa sit Skib naturligvis. Hvor skulde han ellers være i disse Tider?“

„Hvad for noget? Er Fyrsten af Friedland paa et Skib her i Nærheden.“

„Fyrsten af Friedland! Hvem er det?“ spurgtes der.

„Nu, General Wallenstein da,“ fortsatte Munken. „Hs. kejserlige Majestæts Admiral over det oceanske og baltiske Hav, som han jo hedder.“

„Wallenstein! Hedder han ikke Fanden? Du er jo saa taabelig, at du næsten angiver dig selv for Landsforræderi. Nej, den som vi bringer dig Budskab fra, er Kongens Skibshøvedsmand, Hartvig Saxe, til Rugballegaard, som Gud ske Lov endnu hersker paa Farvandene heromkring paa Kongen af Danmarks Vegne.“

„Staa ikke op!“ bad Store-Maren, „jeg kan høre, det er Niels Grejs.“

„Ja, vist er det Niels Grejs,“ sagde denne Person og stak Musketten ind i Sengen til den bævende Synder. „Var det ikke for din Svogers Skyld, skulde du nu dø!“

„Aa, lad mig leve!“ bad Hans Munk. „Jeg vil betale Mandebod for din Fader, jeg vil betale mange Ting, og jeg vil følge med eder, hvorhen jeg skal. Før mig til Wall—— til Lensmanden, til Hartvig Saxe paa Rugballegaard!“

Medens denne Samtale stod paa, havde Delingsføreren pustet sin Lunte i Lue og dermed tændt et Lys, som stod paa Bordet, havde derefter ransaget i Kister og Skabe efter Papirer og Brevskaber, hvoraf han medtog de fleste. De tog nok ogsaa andre Værdisager, og de ransagede endogsaa Sengklæderne, hvor den gamle Kone laa. Hvad mistænkeligt de fandt, blev ikke omtalt. Hans Munk var som ude af sig selv, og da han blev truet til at staa op, kunde han ikke sanse at klæde sig paa. Endelig fik Bent Tønnesen fat paa en gammel Ulveskinds-Pels, som han kastede om ham, og saaledes fulgte han med, med et Par store Træsko paa de nøgne Fødder.

„Det gør mig dog ondt for Manden,“ sagde Føreren, medens de gik Nord paa op over Agrene, „og endnu mere for hans gamle Kone, hun græd saa vemodig, da vi trak af med hendes Sengekammerat.“

„Og dog har han nok ikke været god imod hende,“ sagde en anden i Følget.

„Derfor kan det lige fuldt gøre hende ondt, og en kan slet ikke vide, om der ikke kan blive bedre Forstaaelse imellem dem, naar han kommer tilbage.“

„Tror du, han kommer tilbage?“ spurgte den anden.

„Jeg ved det ikke, Hartvig Saxe er ikke blodtørstig. Ja, mod Sørøvere kan han være ubarmhjertig nok, men mod Landsmænd er han ikke saa haard, og hvis der ikke er alt for stærke Beviser mod Synderen her, er der maaske ikke stor Fare. — Men hvor gaar vi hen? Vi skulde jo til Brejning Mølle, hvor Baaden skal optage os.“

„Men vi gør maaske en Omvej for ikke at løbe i Næsen paa Ryttervagten, vi kom forbi før. — Hej! der forude, Hvor gaar vi hen?“

„Til Færgestedet ved Brejning,“ lød Svaret.

„Men hvem viser Vej dertil?“

„Det gør — —.“ Ja, der var ingen der rigtig lod til at vide det, før man opdagede, at det var Hans Munk, hvis Anvisning man fulgte, fordi han antoges at være bedst kendt i Strandskoven.

„Nej, se til den lumske Djævel! Saa han vilde trække os til Vejle kanske, for at vi kunde falde i Kløerne paa hans Kompaner. — Hvor er Niels Grejs? han maa jo være kendt her i Skoven.“

„Han er længere tilbage,“ sagde Iver Bertelsen. „Jeg lod de to Brødre slutte Troppen, da de syntes at have alt for stor Lyst til at være nær ved Hans Munk, men vi kan jo kalde paa dem.“

Det skete, og straks forandredes Vandringens Retning, da Niels bekræftede Formodningen om, at de gik ad Vejle til. Hans Munk kom kun langsomt frem, da Gangen faldt ham træls med de bare Fødder i Træskoene, og for at skynde paa ham, gik Niels bagefter ham og gav ham nu og da et Stød i Ryggen med Bøssepiben. Pludselig stod Fogden helt stille.

„Hvad nu?“ spurgte Niels. „Vil du nu ikke længer frem, dit tykke Bæst.“

„Jeg vilde gerne — gerne — længer til venstre, uden om Kristtornkrattet der.“

„Nej, hverken til højre eller venstre. Vær saa god og gaa lige frem. Var det ikke her i Nærheden, du stak min Fader ihjel?“

„Det var der ved Diget forude,“ stammede han. „Jeg vilde ikke gerne gaa tæt der forbi.“

„Ikke det? Ja, du kan ogsaa godt blive fri,“ sagde Karlen og gav ham et Stød i Ryggen med Bøssepiben, men denne Gang — enten det var tilfældigt eller ikke — kom Lunten til at røre ved Fængkrudtet, Skudet gik af, og Kuglen gik ind imellem Mandens Skuldre og ud igennem Brystet, han styrtede næsegrus om og var død paa Øjeblikket uden at give en Lyd fra sig.

Krigskarlene stimlede sammen om den afsjælede, og da de havde forvisset sig om, at alt var forbi, forlod de Liget og gik ned til Stranden, hvor de gjorde Larm ved et Fiskerhus og fortalte, at der laa en Mand død oppe i Skoven paa et nærmere betegnet Sted. Saa gik de langs med Kysten til de traf Baaden og kom om Bord. Paa Skibet afgav de Melding om det passerede, og det hed, at Hans Munk var omkommen ved et Vaadeskud. Næste Dag søgte Bønderne der efter hans Lig, det fandtes og blev jordet paa Gaverslund Kirkegaard.

Enken blev boende Vinteren over i Bundgaarden, men hun fandt det uhyggeligt at være der, og da Vaaren kom, flyttede hun over til Hvejsel og tog Bopæl i et Hus ved Siden af Degneboligen. I det samme Hus blev indrettet et Hjem for Trineke Tønnes, som ogsaa var kommen til Hvejsel med sin Datter. De to gamle Medbejlersker blev forligte, og den 21de Juni 1629 blev en Glædes-

fest for de to Mødre, som den var det for hele Jylland; thi paa den Dag ægteviedes Mads Degn i Hvejsel til Mette Tønnesdatter Grejs, og samme Dag holdtes Takkefest, fordi den haarde Landeplage, som nu i 7 Fjerdingaar havde øvet sit Tryk paa Folk og Land, endelig var ophørt, og Fjenderne borte.

IX. Drabsmandens Eftermæle.

Hans Munks slette Levned og bratte Død blev aldrig glemt af hans Omgivelser. Det Sted i Skoven, hvor han i sin Tid havde dræbt Tønne Skytte og nu selv var bleven dræbt af Tønnes Søn, blev kaldt Munkebjærget, det var en af de mest fremragende Højder i Strandskoven og et af de skønneste Steder i Danmark, men som saadan blev det først kendt og skattet i vore Dage; thi i Aarhundreder var det skyet og frygtet for Hans Munks Skyld, da man fuldt og fast troede, at han ikke havde Ro i sin Grav. Denne Mening kom straks frem efter hans Død, og Historien om hans Genfærd fortaltes paa flere Maader, og blandt de noget forskellige Fortællinger turde følgende være en af de almindeligste.

Bymændene fandt den dræbtes Lig ude paa Munkebjærg, og saa blev han ført hjem og skulde begraves i Gaverslund Kirkegaard; men da Ligkisten var sat paa Vognen, saa en Pige ham række Hovedet ud af et Vindue i Ligstuen og slaa en styg Latter op. Siden spøgede han baade ved Nat og Dag. Om Dagen saas han mest at ligge under et Bord i Dagligstuen i Skikkelse af en sort Pudelhund, dog kunde man ogsaa se ham i sine daglige Klæder at færdes i Stuer og Stalde og Mark. Om Natten var han endda værre, og han kneb Konen og Tjenestepigerne i Arme og Ben, saa de ikke kunde være i deres Senge, og snart flyttede de helt ud af Huset. Store-Maren søgte Tilflugt hos sin Søn og Svigerdatter, men heller ikke her fik hun Lov til at være helt i Fred, og hun var fuldt forvisset om, at det egentlig ikke var Hans Munk, men en ond Aand i hans Skikkelse, der hjemsøgte hende, og at hans sædvanlige Ed: „Djævelen besætte mig!“ paa den Maade var gaaet i Opfyldelse. Denne Ed var jo ogsaa dobbelt uhyggelig i en Tid, da man troede at den onde Fjende havde Magt til legemligt at besætte Folk, og da man mente, at der baade hist og her gaves Eksempler paa saadanne besatte Mennesker. Paa den anden Side var det ikke underligt, at den gamle Kone, der vel fremfor nogen havde kendt Hans Munks onde Gerninger, som hun vel endog til Tider havde deltaget i — at hun fremdeles kunde mærke ham i sin Nærhed, som et ondt Skræmsel, det var vel noget af den Samvittighedens Tugtelse, som hendes Søstersøn havde forudsagt, da hun lod ham budsende paa Vejle Torv, ligesom i det hele Sagnet om Hans Munks Genfærd er det hævnende Eftermæle.

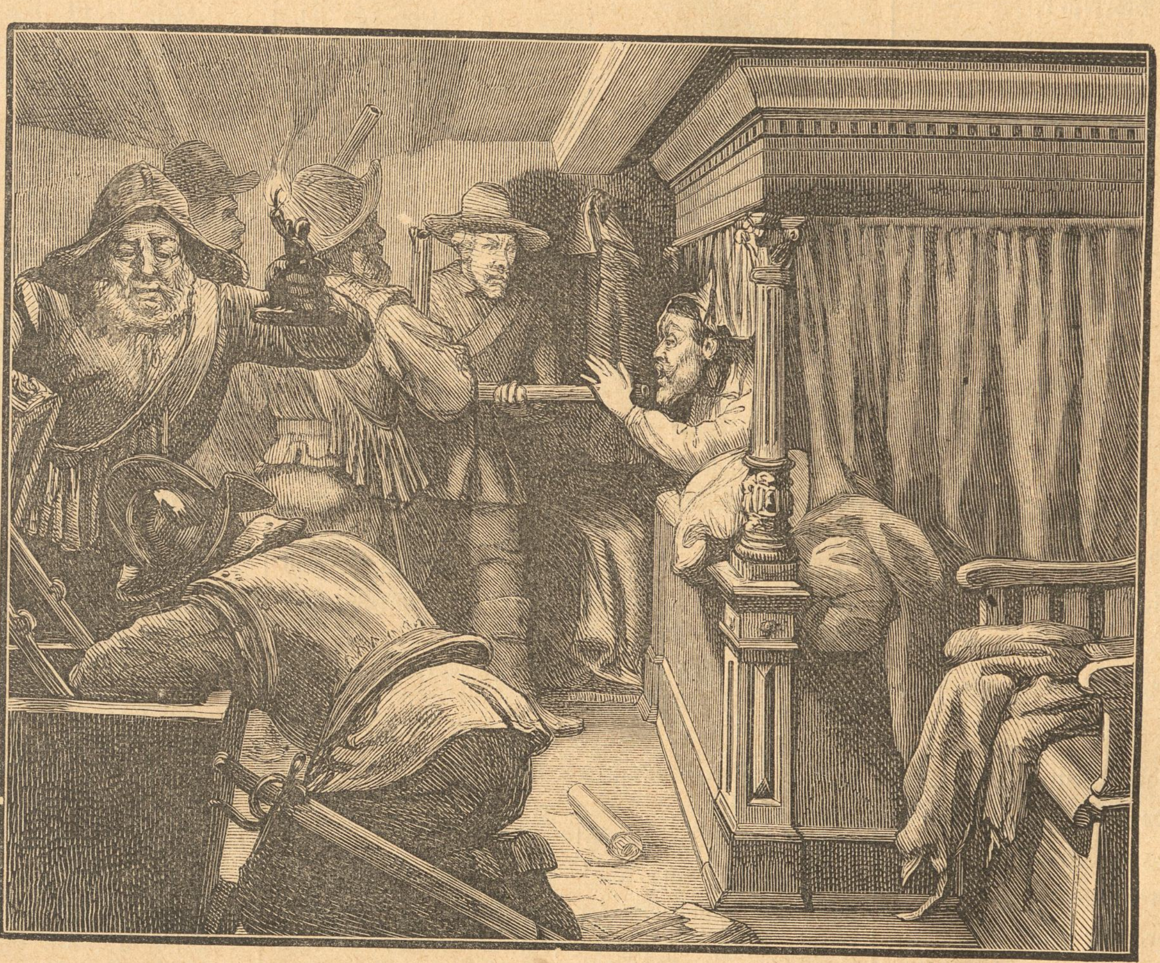

Natlig Besøg.

Folkesagnet, for saa vidt, som det holder sig til Hvilsbjærg Bundgaard og Munkebjærget, ved endvidere at berette om, at Genfærdet tog saaledes Overhaand, at man maatte søge Hjælp, og derom sendte man Bud til Præsten i Gaverslund, gamle Hr. Jakob, denne indfandt sig ogsaa og forsøgte at mane Gengangeren, men han kunde ikke magte den, og Hans Munk erklærede, at han ikke vilde vige for nogen, som var født af en Kvinde. Saa maatte Hr. Jakob tøsle af med den Besked hjem til Præstegaarden, hvor dog Kapellanen, Hr. Mogens mente, at det bare var Pral af Hans Munk. Han havde jo altid haft Tilbøjelighed til at slaa større Brød op, end han kunde faa gennembagt. Desuden mente Hr. Mogens i sit stille Sind, at han selv besad en god Del mere Lærdom end den gamle, og han lod sig forstaa med, at han nok kunde lide at prøve en Dyst med Spøgelset.

„Jeg vil fraraade dig det paa det bestemteste,“ sagde Hr. Jakob. „Gør du det, vil du næppe komme tilbage med sunde Lemmer!“

„Jeg skønner dog ikke, at eders Lemmer har taget nogen Skade i Kampen, og jeg er dog yngre og stærkere end I.“

„Netop derfor! Hans Munk har dog altid haft nogen Agtelse for mig som Sognepræst, og det har han maaske endnu. I alt Fald sagde han, at hvis det ikke havde været for bevist Godhed og mine hvide Haars Skyld, saa skulde jeg faaet et andet Vindue at se igennem.“

„Ja, men hvad vil det nu sige med dette andet Vindue?“

„Det vil sige, at han vilde drejet Halsen om paa mig, saa jeg havde faaet Øjne i Nakken.“

„Naa saadan at forstaa! Ja, jeg maa bekende, at en Sognepræst med Øjne i Nakken vilde ikke være noget skønt Syn, men da jeg ikke er Sognepræst endnu, vil jeg vove Dysten paa det samme, jeg gaar til Hvilsbjærg alligevel.“

„Saa gaar jeg med dig,“ sagde Præsten. „Det skal ikke spørges, at gamle Jakob Knudsen lod sin unge Medhjælper give sig aabenbar i Fare, uden at følge med for enten at afværge Faren eller dele den.“

„Vel! dermed er jeg tilfreds,“ sagde den unge. „Det er dog altid en alvorlig Sag, og to vil vel bedre kunne klare den end en.“

De gik nu til Hvilsbjærg, hvor de satte sig ved Bordet, hver med et tændt Lys for sig. Den sorte Hund var ikke til Stede, hvilket syntes dem et godt Tegn; thi saa havde Munken endda nogen Agtelse for dem. De havde dog ikke siddet ret længe, før Døren gik op, og et ungt, slet klædt Menneske, der saa ud som en vandrende Haandværkssvend, kom ind og bad om Lov til at sidde og hvile sig lidt.

„Nej, det kan vi ikke tillade,“ sagde Hr. Mogens. „Vi har her en Gerning for, som vi ikke ønsker fremmede Vidner til.

„Ja, ja, saa gaar jeg igen,“ sagde Svenden. „Jeg har dog før kendt Præster, der gerne laante vejfarende Folk Hus uden Knur.“

„Det er vi ogsaa villige til,“ sagde den gamle Præst, ihukommende det Bibelord, Gæsten syntes at sigte til. „Sæt eder saa stille hen og forhold eder tavs, hvad I end hører og ser.“

Han satte sig, men holdt sig ikke stille ret længe. Han fremtog adskillige Ting af sin Randsel. Først et Lys, som han tændte og satte over Døren, derpaa et Vridtbor, hvormed han borede tre Huller i Døren; hvert af disse Huller satte han en Pind i og sagde: Naar den første Pind falder, rejser Hans Munk sig af Graven, naar den anden falder, er han ved Porten, og naar den tredje falder, er han ved Døren. De to Præster saa forundrede paa den fremmede, men i det samme faldt den første Pind og med korte Mellemrum den anden og tredje, hvorpaa Spøgelset kom ind i Stuen. Han studsede noget, da han saa den fremmede, og sagde: „Er du her, Hans Ufødt? dig vil jeg vanskelig faa Bugt med.“ Derpaa krøb han sammen og lagde sig under Bordet i den sorte Hunds Skikkelse, og var øjensynlig utilpas over den sidste

Gæst, der var kommen til Huset og ligesom Macbeths Banemand ikke var kvindefødt paa sædvanlig Vis. De to Lys paa Bordet, pustede han ud, men det tredje, der stod over Døren, maatte han lade brænde.

Af Randslen, der lod til at være velforsynet med forskellige Slags smaat Værktøj, fremtog Hans Ufødt nu en Syl, hvormed han borede et Hul i Vinduesblyet, og befalede Hans Munk at spasere der igennem. Hans velgrundede Indvendinger, at Hullet var alt for lille, toges der intet Hensyn til, han maatte der igennem, hvorvel han peb ynkeligt blot var hvert syvende Aar, men hvert Aar og hver Nat, at Munken havde Lov til at komme frem og gøre Ulykker, dog heldigvis kun paa sin indhegnede Plads. Men her maatte man omhyggelig holde Kvæget borte fra om Nattetid, thi traf han her et Kreatur, kunde man den næste Morgen finde det ophængt ved Halen i et af de højeste Træer. Paa det Spørgsmaal, om hun havde set Heste eller Hornkvæg, der saaledes var hængte op, svarede hun, at det havde hun rigtignok ikke, af den gode Grund, at hun aldrig, selv ved lys Dag, havde vovet at komme Hans Munks vantro. „Turde du gaa tværs igennem Munkens Indelukke en mørk Nat efter Klokken tolv?" blev forleden en Karl adspurgt.

„Ja, naar jeg havde et vigtigt Ærinde, saa turde jeg nok," lød Svaret.

„Hvis du kunde tjene en Krone eller to ved det, saa var det vel Ærinde nok."

„Nej, saadan gaa paa Trods for at tjene Penge, det vil jeg dog ikke, for man skal ikke drive Spot med saadant noget, som man dog ikke ret kender til."

Men medens Historien om Hans Munks Gen-

Fra Kantonnements-Øvelserne.

ved det. Hans Ufødt tog ham med sig ud i Skoven og manede ham ned i et Uføre og drev en forsvarlig Pæl, som han formodentlig ogsaa havde i Randslen, ned igennem ham.

Han maatte nu ikke mere komme hjem til Bundgaarden, men een Gang hvert syvende Aar maatte han komme op og herske over en vis Plet af Skoven, som derpaa indhegnedes med et Jorddige. Han maa dog vist siden have faaet nogle ny Indrømmelser; thi Dorte Mikkels, der for et Par Menneskealdre siden tjente paa Hvilsbjærggaard som Gaasepige, forsikrede højt og dyrt, at det ikke Indelukke saa nær, at hun kunde se det. Men hun havde hørt det fortælle af troværdige Folk, og da Dorte Mikkels selv var en troværdig Kone, saa var der mange, der fandt det uberettiget, at tvivle om hendes Fortælling.

Men da der for saa Aar siden blev lagt Mærke til Egnens Naturskønheder, syntes det som Munkens Gengangerhistorie maatte dø hen, dog endnu er den nok ikke aldeles uddød. Der er vel ikke mange af de talrige lystrejsende, som gæster Stedet, der kender Historien eller tror paa den; men enkelte af Egnens Almuesfolk er slet ikke saa færd udviklede sig og fik Fylde og Form deroppe paa Strandskovens Højder, levede hans nærmeste roligt og tilfreds i det stille Degnebo i Hvejsel. Degnehuset var, som det mange Steder har været Tilfældet, bygget halvt inde paa Kirkegaarden, og da det var en rummelig Bygning, blev det Mads Degn let at skaffe Plads til sin Moder og Svigermoder, som saaledes fik Bolig i samme Hus og fra nu af enedes godt. Trineke fandt sig ogsaa særdeles veltilfreds og genfandt tildels sin tidligere Livlighed; Store-Maren kunde ikke rigtig komme til Ro. Hun troede bestandig, at mærke over-

naturligt Pusleri i sin Nærhed og kunde ikke være ene, naar det var mørkt, og da hun gav Kirkegaardens Nærhed Skylden, blev Huset flyttet over til den modsatte Side af Vejen. Det hjalp noget, men ikke meget, og hun blev ved at være mørkeræd til det sidste. Hun opnaaede dog en høj Alderdom og saa sine Sønnebørn vokse op og blive brave Mennesker. En Sønnedatter, der var opkaldt efter hende, lignede hende i anselig Vækst og fik Navnet Store-Maren, og af hendes Slægt skal der endnu leve Folk der i Egnen, skønt Dorte Mikkels, der sagdes at nedstamme fra hende, for flere Aar siden er afgaaet ved Døden.

Kulsvierens Hævn.

Af Jens Gaardboe.

Det var i Felttogsaaret 1848, lige efter en af de mange Smaatræfninger, hvor vore Soldater havde vist Oprørerne tilbage, uden selv at lide synderligt Tab.

Man havde lejret sig i det bløde Græs i Udkanten af en Skov. Solens Straaler faldt skraat ind fra Vest, sivende ned mellem Grenene og det unge endnu vaarfriske Løv. Fuglenes Kvidren lød dæmpet inde fra Skovdybet, Myggene summede i Luften, en Høg eller en Glente sejlede i langsom Flugt hen over Træernes Kroner, nu og da udstødende et hæst Skrig. Soldaterne flokkedes i smaa Grupper, lænede sig tilbage mod Tornykstret eller en Træstamme, nogle strakte sig i Græsset, medens andre endnu hist og her var i Færd med at efterse og rense deres Vaaben. Maden var sat til Livs, og Geværerne stillede i Pyramider. Ro og Hvile udbredte sig over den hele Lejrplads og over Soldaternes Sind, der for faa Timer siden havde været fyldte af Kampens Tummel, Frygt og Sejrshaab. At det sidste var blevet opfyldt, bidrog sit til den fredsæle Ro, der stemmede saa godt med den blide, nedgaaende Sol.

Henne til venstre sad eller laa der en seks—syv Mand i en tæt Klynge. Man havde talt om Vejret, om Slaget, om Fodtøjets Befindende, og alt sammen i en let, munter Tone. Nu var Samtalen for et Øjeblik gaaet i Staa.

Saa var der en ældre, skægget Karl, der spurgte:

„Er der nogen af jer, der har hørt fra Konrad?"

„Ja," blev der svaret, „han er død inde paa Lazarethet."

Der blev et Øjebliks Stilhed i Kredsen. En Kammerat var gaaet bort, hver Dag kunde Turen komme til en af dem.

„Skade, han stod Pokkers godt for Skud; jeg saa ham den Dag, han faldt. Det var der nede i Kløften, han havde for Resten faaet sig en god Dækstilling og tog ogsaa pænt den ene Prøjser paa Kornet efter den anden; han skød godt, som I ved. Men da Broen var tagen, og Fjenden dreven Fanden i Vold, da laa han alligevel oppe mellem Buskene, og var han ikke død, saa var han allenfals ikke langt fra det."

„Hvorfra ved du, Johan, at han er død?" spurgte en.

„Jeg var i Gaar inde at se til ham," svarede den tiltalte, der til Sæde havde valgt sig en gammel Munitionskasse og sad og læste i en Bog, som han nu stak i Lommen, idet han saa op paa den spørgende, „og han døde, mens jeg var der."

„Var Livet sluppet af ham derude," tog den, der havde set ham falde, Ordet, „saa havde han for Resten faaet fint Følgeskab; Løjtnant von Raben, Junkeren, I ved, faldt paa det samme Sted."

„Ja, det var underligt, at de to skulde følges ad," bemærkede Johan.

„Hvorfor siger du det, Johan?"

„Aa, det er en gammel Historie."

„Lad os høre den, frem med den," blev der raabt fra flere Sider.

„Ja, hører du, Johan," sagde den Soldat, der sad ham nærmest, „du var jo den eneste ved hele Kompagniet, der ret kendte Konrad, fortæl os engang, hvorfor han var saa underlig."

„Det er ogsaa din Tur i Aften, Johan," sagde en anden.

„Ja vel kendte jeg ham," sagde Johan, „for vi var fra en og samme Landsby dernede i det Slesvigske, og jeg har altid været en af hans bedste Venner. Men at fortælle det alt sammen . . . det er lige godt fin Sag . . . dog alligevel, han er jo død nu, og det er de begge to, ja, ja, hør saa efter."

Man lagde sig lidt mageligere til Rette paa det bløde Græsleje for des mere uforstyrret at kunne lytte til Fortællingen.

„Konrad og jeg," begyndte Johan, „var omtrent lige gamle, og som Drenge kom vi ofte sammen. Min Fader var Smed, ligesom jeg er, hans var Kulsvier, og det blev Konrad ogsaa. Det var vel ikke fri for, at han som Dreng var lidt underlig, i alt Fald saadan som vi andre var han ikke; han snakkede kun lidt, lo sjældent, men græd ogsaa sjældent, og der var mange, der ansaa ham for et Stykke Tværdriver. Han gik hele sin Tid hjemme og hjalp Faderen med Kullene, og da saa den gamle faldt fra, overtog Konrad det hele. Han var nu omtrent voksen og saa ret køn ud, det vil da sige, naar han fik Snavs og Kulstøv vadsket af sig. Han kom sjældent med til de unges Lystigheder, og der var ikke mange, der troede, at han vilde gøre Lykke hos Pigerne, al den Stund han aldrig saa til dem og langt fra var skaaren for Tungebaand som saa mange andre, og som I jo nok har erfaret, saa er det Snakketøjet, det mestendels kommer an paa. Saa Pokker forstaar det — gaar han alligevel ikke hen og bliver Kæreste med den kønneste Pige i hele Landsbyen. Jeg havde aldrig set ham saa glad som den Dag, da han kom og fortalte mig det, ja, i Grunden havde jeg aldrig set ham glad før, alt det dvaske og indesluttede var ligesom med et Slag faldet af ham, han hoppede og sprang, tog Hammer og Jærn fra mig, jeg skulde høre, hvordan det var gaaet til, hvordan han først havde været bange for, at Marie holdt af en anden, og hvordan han havde sagt til hende, og hvad hun havde svaret.

„Saa er du nu glad?" sagde jeg.

„Ja, jeg er saa glad, at der ingen Ende er paa det," sagde han og var færdig at tage mig om Halsen, „jeg havde aldrig troet, at man kunde blive saa glad her i Verden."

Det kan nok være, at Konrad passede sine Kul lidt daarligere den Sommer end ellers, for det meste af Tiden gik han og hang over Marie, der var hjemme hos sin Moder. Moderen ejede et lille Hus med Have til, og ude i den under de store Lindetræer sad Konrad saa og snakkede med Marie de lange Sommerdage igennem. Til Efteraaret skulde deres Bryllup staa.

Saa en Dag som de saadan sad, kom den unge Junker von Raben, der paa den Tid havde Permission, forbi. Det var en baade flot og smuk Herre, som I jo selv har set, og han holdt ogsaa nok af kønne Piger. Næste Dag kom der Bud oppe fra Herregaarden til Maries Moder, om Marie ikke kunde komme derop, da de saa haardt manglede en Stuepige. Moderen sagde straks ja, thi Marie havde ikke noget nødvendigt at være hjemme efter, og hun flyttede saa derop med det samme, endnu før Konrad havde faaet noget at vide derom. Han blev da heller ikke vel til Mode, da det kom ham for Øre, for nu kunde han jo ikke besøge Kæresten saa tit; om han ellers havde Anelser ved jeg ikke, men han begyndte snart at se mørk og tvær ud igen ligesom i gamle Dage.

I Førstningen kom Marie hjem hver Søndag, men det varede ikke længe, saa blev det kun hveranden Søndag eller med endnu længre Mellemrum. Hun sagde altid, at hun havde det godt, og var mod Konrad som forhen. Men paa samme Tid begyndte Folk at snakke om, at Junkeren nok gjorde mere Stads af den kønne Stuepige, end Konrad egentlig kunde være tjent med, og da der gik en tre Uger, Marie slet ikke lod sig se hjemme, saa gik det op for ham, hvad der stod paa Spil. Nu skulde Marie bort, det koste, hvad det vilde. Men Folk som Konrad er altid voldsomme og heftige, naar de først bliver vrede; mindst af alting ser de dem for, og det gjorde han heller ikke. Som et halvgalt Menneske for han op til Herregaarden, antastede Junkeren og forlangte at faa Marie løsgiven straks, ikke et Minut maatte hun være der længer.

„Hvad Satan har din Hvalp med Marie at gøre!" sagde Junkeren.

„Hun er min Kæreste!" sagde Konrad.

„Har været, mener du vel," svarede Junkeren med et eget Smil.

Men nu blev Konrad som rent desperat, og da Junkeren truede med at lade ham smide paa Porten, sprang Konrad forbi ham og op mod Hoveddøren. Øjeblikkelig tilkaldte Junkeren en tre—fire Mand og gav dem Ordre til at gribe og holde Fyren, medens han selv hentede sin Ridepisk og gennempryglede ham. Konrad skar Tænder og slog og sparkede om sig til alle Sider; han lod sig ikke godvillig prygle, men der var for mange om ham, og han slap ikke løs, før Junkeren syntes, det kunde være nok. Men da han kom uden for Porten, knyttede han Hænderne og strakte rasende Armene frem mod Junkeren og raabte: „Det skal blive dig dyre Slag!" og for saa af Sted.

Samme Dag kom han ind til mig i Smedjen og teede sig som en afsindig. Han slog i Filebænken, kaldte sig selv det ulykkeligste Menneske paa Jorden og sagde, at han lige saa godt kunde gaa hen og skyde sig. Det gjorde han dog ikke, men han blev ikke bedre, og i den følgende Tid drev han omkring i Mark og Skov uden at tage sig noget nyttigt for. Han fattede nu den fortvivlede Ide, at tage Hævn og stille Junkeren ved Livet, og Folk sagde, at han en hel Nat til Ende skulde have ligget med sin Bøsse ude i Skoven for at passe paa, naar Junkeren kom fra Byen, men tilfældigvis var den unge Herre den Dag reden en anden Vej end den sædvanlige. Hen paa Efteraaret rejste han tilbage til Garnisonen,

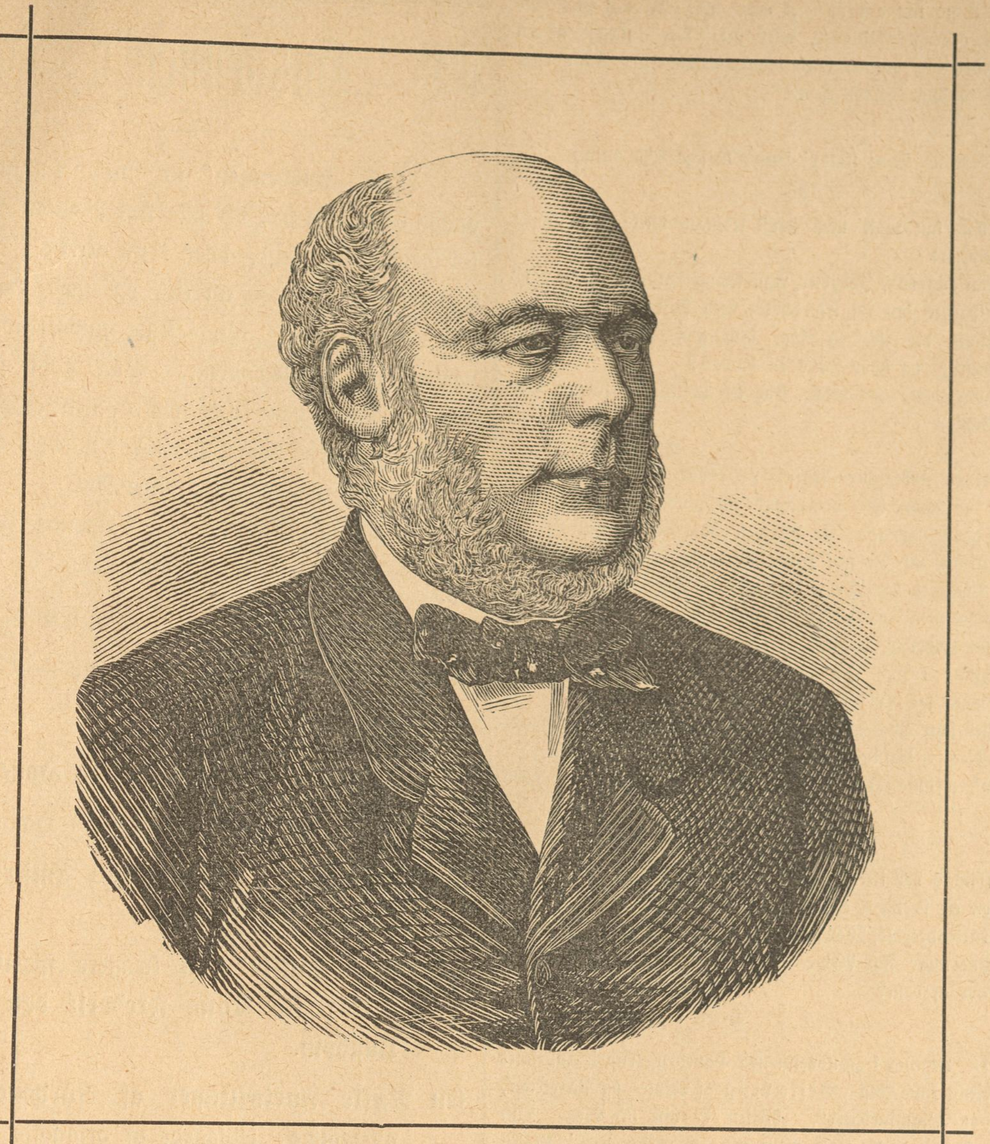

Jules Grévy.

og Marie kom hjem fra Herregaarden; de havde nok ogsaa faaet en ny Stuepige nu.

En Tid efter kom Konrad en Morgen tidlig ind i Smedjen til mig; vi var ene to, og han sad en Stund uden at sige noget.

„Du har ikke talt med Marie endnu?“ spurgte jeg saa.

„Nej,“ svarede han dumpt, „hvad kan det nytte, det er forbi!“

Han sad lidt, saa saa han op paa mig og sagde:

„Men jeg har faaet et Brev fra hende.“

Han tog det frem og lod mig læse det. Hun fortalte deri, hvordan det stod til med hende, hvorledes Junkeren havde baade truet og lokket hende, hvorledes hendes Vilje og hendes Sind havde ligesom været taget til Fange under hans Ord, kort, hun bekendte alt, saa selv den haardeste maatte røres derved, og kaldte den Højeste til Vidne paa, at det var Sandhed alt sammen. Saa spurgte hun, om han kunde tilgive hende.

Da jeg havde læst det, saa Konrad op paa mig og spurgte, om jeg vilde gaa ned til hende med Svar.

Jeg sagde naturligvis Ja, og saa flyede han mig et grovt Stykke Papir, hvorpaa der med store Bogstaver stod skrevet disse Ord: „Vi to er færdige; men med ham har jeg endnu en Regning at gøre op. Konrad.“

Jeg gik saa, og Konrad blev tilbage i Smedjen. Da jeg kom derned, traf jeg Marie inde i Stuen; hun lod sig næsten aldrig se ude nu. Jeg gav hende Brevet, og da hun havde læst det, brast hun i en voldsom Graad. „Han kan altsaa ikke tilgive mig!“ hulkede hun og sank hændervridende sammen. Jeg vendte mig bedrøvet fra hende, der var jo ingen Trøst at give.

Der blev ikke noget ved Konrad siden, sit Arbejde forsømte han, og den Smule, han tjente, satte han straks til i Kroen, hvor det vildeste og galeste Selskab aldrig var for galt for ham. Dog en Tanke var der, som han ikke kunde slippe, og som han bestandig kom med forblommede Hentydninger til, det var Hævn over Junkeren, ham, der havde forbitret og ødelagt hans Liv. Hvor meget jeg end bad ham om at prøve at glemme den hele Sag, og se at slaa sig tilfreds med Tingene, som de nu engang var, saa hjalp det ikke. Nej, Hævn vilde han have, Hævn, før fik han ingen Fred. Og han var altid sikker paa, at det engang maatte stille sig saaledes, at hans Kugle kunde naa Forføreren. Til Marie kom han aldrig. Hun gik og sygnede hen hjemme hos Moderen, og nu er hun saa bleg og ussel, at man skulde tro, at hun var tyve Aar ældre, end hun egentlig er.

Saa var det Krigen brød ud, og nu foregik der en pludselig Forandring med Konrad; han drak ikke mere, i Stedet for hans tit støjende Færd blev han nu tavs og indesluttet, ligesom før han blev Kæreste med Marie, og saadan har han jo ogsaa været, siden I lærte ham at kende her i Hæren.“

Fortælleren tav.

„Og saa er de nu døde begge to?“ bemærkede en.

„Ja, og de faldt paa samme Sted,“ svarede Johan. „Da jeg i Gaar kom ind paa Lazarethet, fandt jeg ham saa bleg og udmagret, som om han havde ligget af en lang Sygdom.

„Hvordan gaar det?“ spurgte jeg.

„Daarligt,“ hviskede han, „jeg er snart færdig; den ramte godt, den samme Kugle.“

„Er du ked af at dø?“ spurgte jeg saa.

„Aa nej, nu har jeg faaet Fred,“ sagde han. „Junkeren faldt ogsaa dernede.“

„Var Kuglen din?“ spurgte jeg.

„Nej,“ svarede han, „jeg havde Geværet ladet, og Skuddet var bestemt til ham, men saa kom Vorherre mig i Forkøbet.“

„Det var altsaa Prøjserne, der skød ham?“

„Ja,“ sagde han, „og nu bliver det Vorherres Sag, jeg fik min Part lige efter. Nu ser jeg, det duer ikke at ville fuske ham i Haandværket.“

„Du vil vel ikke have Bud med,“ sagde jeg, „dersom jeg skal have mere Held med mig end du og komme levende hjem?“

„Jo,“ sagde han, „hils Marie og sig, at nu har jeg tilgivet hende!“

Lidt efter lukkede han sine Øjne for sidste Gang.“

Her endte Johan Fortællingen om sin Vens Skæbne.

Jules Grévy.

(Med Billede.)

Som en falden og glemt Storhed døde Jules Grévy, den franske Republiks anden Præsident, den 9de September i en Alder af 78 Aar. Gennem en lang Aarrække blev han æret som en fremragende Advokat, som en klog og betydelig Politiker, ja, der var en Tid, hvor man formelig saa den unge demokratiske Republik personificeret i hans jævne, bramfri, borgerlige Skikkelse. Men Lykken hun er en underlig Trold: brat vendte Bladet sig. Han, der havde været Franskmændenes Helt og Fyrsters Lige, maatte tvungen forlade sin Stilling og som en mærket Mand trække sig tilbage til en afsides Krog af Livet, hvor Glemselen kunde brede sit Slør over hans sidste Dage.

Og dog havde han langtfra været nogen Lykkeridder. Langsomt og sikkert var han stegen op til Magtens Tinde, stedse støttet af sine Medborgeres Tillid. Oprindelig Advokat havde han under Julikongedømmet forsvaret Republikanerne for Domstolen. 1848 udsendtes han som Regeringskommissær og lagde baade Klogskab og Maadehold for Dagen. Som Medlem af Nationalforsamlingen valgtes han til Vicepræsident og modvirkede Prins Napoleons Præsidentvalg. Da denne havde begaaet Statskoup og besteget Kejserthronen, trak Grévy sig tilbage til sine Sagførerforretninger, der i Aarenes Løb indbragte ham en anselig Formue.

Men da Oppositionen sidst i Treserne atter tog Fart mod Kejserdømmet, kastede Grévy sig igen ind i Politiken. Han valgtes til Medlem af Rigsdagen, og blev kort efter Krigen og Republikens Indførelse Tingformand, en Stilling han i de vanskelige Tider beklædte med saa stor Dygtighed, at selv hans Modstandere, de kongeligsindede, gav ham deres Stemmer. 1873 trak han sig frivillig tilbage fra Formandspladsen. Da der snart efter, under Mac Mahons Præsidentskab, blev gjort alvorlige Forsøg paa atter at indføre Kongedømmet i Frankrig, optraadte Grévy baade med Mund og Pen som Republikens ivrige Forsvarer og indtog nu gennem flere Aar en fremskudt Post blandt den ny Forfatnings Vogtere. Endelig, da Mac Mahon, led og ked af sit Hværv, trak sig tilbage i Januar 1879, valgte Nationalforsamlingen Grévy til hans Efterfølger. Men det viste sig snart, at som den store og stolte Nations Præsident, var han ikke den rette Mand. Han var for smaalig af Tænkemaade, for borgerlig og for paaholdende. Dertil kom han under Indflydelse af

sin Svigersøn, Wilson, der optraadte som simpel Eventyrer og misbrugte sin Stilling som Rigdagsmand og som Præsidentens Svigersøn i en saadan Grad, at det nedkaldte Folkets Foragt over hele den Grévyske Familie. Intet Ministerium vilde længer tjene under Grévy. Han maatte opgive sin Post og som en slagen Mand henleve sine sidste Aar i Ubemærkethed.

Fra Boghylden.

Smaaskrifter til Oplysning for Kristne: John Wesley og den engelske Statskirke, af Frederik Nielsen. 56 Sider. Pris 90 Øre. (K. Schønbergs Forlag.)

Naar Professor Fr. Nielsen udgiver dette lille Skrift i Aar, i Hundredaaret efter John Wesleys Død, sker det ikke alene for ogsaa blandt danske Læsere at fremdrage Mindet om den store engelske Præst og hans Virksomhed paa begge Sider af Atlanterhavet, „men navnlig fordi et og andet i hans Historie netop i dette Øjeblik vil kunne være lærerigt for danske Kristne.“ John Wesley betegner en af de betydeligste Mænd inden for Kirken i den nyere Tid. Han var ikke blot en fremragende Taler og Organisator, men blev tillige Stifteren af det talrige religiøse Parti: Methodisterne, og fik som saadan en gennemgribende Indflydelse paa Kirkens Stilling i England. I sin Skildring dvæler Prof. Fr. Nielsen kortelig ved Wesleys Forældre, Barndom og Studietid for dernæst at give en udførlig Fremstilling af hans indre religiøse Kampe, hans Amerikarejse og hans vidtstrakte Prædikantvirksomhed i Hjemlandet. I den engelske Statskirke raadede Sløvhed eller halv fritænkerisk Ligegyldighed; men Wesley og hans nærmeste Venner bragte snart det trøskede Ved til at fænge ved deres indtrængende Tales Ild. For Wesley stod den kristelige Oldtidskirke som Idealet. Han tog ikke Embede i Statskirken, men drog rundt i Landet, samlende store Skarer omkring sin Talerstol, snart i Kirker og Kapeller, snart i borgerlige Huse, og, hvor disse lukkedes for ham, under aaben Himmel. Sine Tilhængere, Methodisterne, organiserede han i Selskaber, som hurtig forgrenede sig over hele England, skønt ilde sete af Gejstligheden og Magthaverne. Da kun faa Præster sluttede sig til Wesley, tog han Lægprædikanter i sin Tjeneste, gjorde udstrakt Brug af dem, ja ordinerede endog enkelte, der drog til Amerika og Skotland. Fra den Tid var Kampen staaende mellem Præster og Lægprædikanter. Men hvad Statskirkens Bisper og Præster ikke havde mægtet, fordi det vel hartad var gaaet dem af Glemme, det lykkedes for John Wesley og hans jævne Medhjælpere, da de rev Folket op af Dvale og vækkede det til et mægtigt religiøst Liv. Trods alt holdt Wesley dog fast ved Statskirken, modarbejdende ethvert Forsøg paa Udtrædelse; men Baandene var saa stærkt løsnede, at de maatte briste, da hans myndige Røst for hundrede Aar siden forstummede.

Det lille Skrift er særdeles lærerigt. Ligesom Wesleys Indflydelse paa den engelske Kirke er levende den Dag i Dag — bl. a. kan „Frelsens Hær“ afledes fra den — saaledes vil man ogsaa i de fleste Lande finde Træk, der svarer til hans Virkemaade.

Havebrug.

Spørgsmaal og Svar.

(Ved Gartner J. Jenssen, Stege.)

Hvorledes skal jeg anlægge en varm Drivbænk til Haveurter og Blomster. Hvilken Gødning er den bedste, hvor dybt skal den i Jorden, og hvor tykt Lag? Hvorledes anlægges en halvvarm Bænk til Omprikling? En Holder.

De kan grave en Kule paa en Alens Dybde, saa bred at der er en halv Alen at løbe paa for begge Enderne af Vinduerne. Deri fyldes i Løbet af Februar frisk Hestegødning, som efter at den er brændt godt sammen, stikkes om og jævnes i et Lag, saa tykt at det naar lidt over Jordfladen. Efter Jævningen trædes Massen sammen, og Drivbedrammerne sættes paa, hvorefter disse omgives med Gødning („Omsats“). Førendt Jorden fyldes i, paalægger man et Lag udbrændt Gødning eller Blade. Jorden vendes en Gang daglig i nogle Dage, for at den ikke skal brænde.

I denne Drivbænk kan i Begyndelsen af Marts saas Frø af Agurker og andre Grøntsager samt af Planter, som skal tiltrækkes til Udplantning, saa vel Urte- som Blomsterplanter. Til saadanne Planter behøver man nu ikke at benytte udelukkende Gødning, man kan godt iblande denne Blade eller Tang.

Til Prikling kan anvendes et eller andet fra den først anlagde Bænk afbrugte Vinduer, eller man kan anlægge af en ringe Del Gødning blandet med mange Blade eller Tang eller af en af de to sidste Slags alene.

* * *

Om Nældens Tave skal vi senere bringe Oplysning.

* * *

1. Hvad kan man med størst Udbytte dyrke i en noget lergruset Havejord?
2. Kan Hindbær, Jordbær, Agurker og Tomater dyrkes der?
3. Asparges kan vel ikke dyrkes med Held?
4. Gives der ikke en Bog, som giver Vejledning i al Slags Havebrug, og hvor faaes en saadan?
5. Hvor faaes den bedste Bog til Vejledning for en Begynder i Biavl?

En Holder.

Er det en lerblandet Havejord, hvor Gruset altsaa ikke er nærved at danne den overvejende Bestanddel, saa kan De rimeligvis dyrke Rødløg. Er Pladsen godt beliggende, og De gøder fornuftigt, vil De nok kunne dyrke Jordbær, Hindbær og Agurker. Asparges bør De næppe indlade Dem med. Iøvrigt har jo „Husvennen“ givet Oplysninger om disse Kulturer.

Jensens Havebog, udgivet af Rostrup er alsidig. En lille nem Raadgiver er J. Jenssens „Lommebog for Havevenner“.

Havebøger kan faas igennem enhver Boghandel.

Bibogen faar De bedst ved Formanden for Biavlerforeningen, Kantor Erslev i Kalundborg. For 2 Kr. aarlig bliver De Medlem af nævnte Forening og faaer Medlemsbladet hver Maaned.

* * *

1. Findes der ikke et Skrift eller en Bog der omhandler Plantningen og særlig Beskæringen af Frugttræer?

I bekræftende Fald, hvor faas den da, og er Prisen under 1 Kr?

2. Hvornaar skal Æble- og Pærekærninger sættes for at opelske Træer af dem?

H—n i N. paa F.

Til 1. Jeg har i „Husvennens“ Havebrugsrubrik anbefalet Zeiner-Lassens lille Bog „Beskæring af Æble- og Pæretræer, Kirsebær- og Blommetræer“. Prisen er vist 35 Øre. Om Plantning kan der ikke siges mere end, hvad der her i Bladet er sagt tidligere til rette Tid. Iøvrigt kan anbefales „Kortfattet Anvisning til Plantning og Røgt af Frugttræer og til forskellig Brug af Frugt,“ af Chr. Pedersen. Prisen er vist ligeledes 35 Øre, maaske 50. Denne lille Bog er prisbelønnet af „Det kgl. Danske Haveselskab“ og udgivet af dette.

Til 2. Med „Kærninger“ mener De vel Vildlinger. De skal plantes i Efteraaret; til næste Eftersommer kan de da okuleres. Hvis De mener Kærner, kan De godt lægge saadanne i Efteraaret, for saa vidt De kan hytte dem for Mus, f. Eks. ved at lægge tykt med ituskaarne tornrige Hvidtornskud i Rækkerne ved Frøet. Til næste Efteraar tages Planterne op, sorteres og indslaas for at plantes ud Foraaret efter; de vil da maaske kunne okuleres om Sommeren eller podes næste Foraar. Det er imidlertid heldigst at vente med Forædlingen til 2den Sommer.

Hovedbrud.

Opløsninger.

Logogrif i Nr. 49: Blad — Blad — Bal — Blad — lad — Blad — Dal.

Rebus i Nr. 49: En Over- og Underdommer.

Juridisk Raadgiver.

Kan jeg ikke fordre mig optagen paa den ved Siden af Valglisten værende Tillægsliste, saa jeg har Ret til at stemme ved de forestaaende Sogneraadsvalg i December Maaned? Jeg er 29 Aar gammel og har boet i Kommunen i 2 Aar, samt opfylder iøvrigt de Betingelser, som Lov af 6. Juli 1867 fordrer.

Petersen.

Valglisterne skal ifølge Landkommunallovens § 5 fremlægges til almindeligt Eftersyn 14 Dage før Valget, og naar Spørgeren har fyldt sit 25de Aar og iøvrigt opfylder Betingelserne for Valgret, kan han, hvis han er forbigaaet, fordre sig optaget. Paastand herom kan ifølge den nævnte Lovparagraf fremsættes for Valgbestyrelsen (Sogneraadsformanden og 2 andre Medlemmer af Sogneraadet) endog paa selve Valgdagen, inden Afstemningen begynder.

Til „Husvennen“s Læsere!

Idet „Husvennen“ nu slutter sin attende Aargang, beder den paa ny alle sine Venner om at virke for dens Udbredelse, hver i sin Kreds. De lange Vinteraftener stunder nu til, og med dem vil den vaagnende Læselyst atter stille sine Krav. „Husvennen vil opfylde dem. Saa godt som nogen Sinde møder den fuldt rustet med et omhyggeligt udvalgt Læsestof og en Mængde Billeder, begge Dele af underholdende og belærende Art.

I Oktober Kvartal vil følgende Fortællinger blive dels optagne, dels paabegyndte:

Carit Etlar: **„Et Offer“. — „En Sørøver“.**

Knud Skytte: **„Mennesket spaar —“.**

C. Bondesen: **„Forfulgt“.**

C. A. Thyregod: **„Præsten fra Hagebro“.**

M. Henckel: **„Mandrup Dyres Hævn“.**

B. Elmgaard: **„Krybskyttens Hustru“. — „Heren fra Solskov“.**

„Kongens Skytte“, en længere spændende Fortælling fra **Kong Frederik den Syvendes Ungdom.**

En Række Fortællinger af Nordens Historie, allesammen ledsagede af originale Billeder af en dansk Kunstner.

Levnedsskildringer og Portrætter af fremragende Personligheder, deriblandt af **Landets samtlige Biskopper.**

Selvfølgelig vil „Husvennen“ som hidtil tillige i hvert Nr. bringe **interessante Rejseskildringer, alvorlige og fornøjelige Smaahistorier, opbyggelige og kirkelige Smaastykker, oplysende Artikler for Havebrug, Hus og Hjem.**

Alt i alt tør Bladet love sine Læsere for det kommende Aar en saa god og sund Underholdning i Læsning og Billeder, som et folkeligt dansk Blad er i Stand til at byde.

Anbefal derfor Deres Venner, Bekendte og Naboer at bestille „Husvennen“ for Oktober Kvartal.

„Husvennen“ udgaar en Gang ugenlig og skal altid være Læserne i Hænde inden Søndag. Bladet koster 1 Kr. Kvartalet og bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt i alle Boglader.

Med dette Nr. følger Titelblad og Indholdsfortegnelse.

Indhold: Billedhugger H. V. Bissen, med Portræt. Et Vindstød. Flere gloende Kul. Storken paa Dybbøl Mølle, Digt af C. Snoilsky. Kantonnementsbilleder II., med Billede. Fogeddrabet paa Munkebjærg, Fortælling af C. A. Thyregod, med Billede (Sluttet.) Kulsvierens Hævn, af Jens Gaardboe. Jules Grévy, med Portræt. Fra Boghylden. Havebrug. Hovedbrud. Juridisk Raadgiver. Til „Husvennen“s Læsere!

Espeditionskontor: Jærnbanegade 5. Redigeret af Bertel Elmgaard. N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri. København.

ong -852 28